KEESINGS HISTORISCH ARCHIEF

2008

OVERZICHT VAN HET HEDENDAAGS WERELDGEBEUREN

STICHTING KEESINGS HISTORISCH ARCHIEF

AMSTERDAM

BESTUUR

Mr. G.-M.A.X. Weijer, *voorzitter*
Drs. P.A.R. van der Erve, *secretaris/ penningmeester*
Dr. M. Evers, *lid*

REDACTIE

Drs. P.A.R. van der Erve, *hoofdredacteur*
Drs. J. Arendsen
Drs. R. Bos
Drs. M. Couwenbergh
Drs. R.A.H. Does
Drs. A. Geurts
Dr. B. M. de Jong
Drs. R. Levy
Drs. V. Melenhorst
Dr. D.F. Plukker
Drs. S. V. Porcelijn
J.G.M. Rikkerink MA
T. M. S. Snijdelaar
Drs. P. van Schijndel
S. Terlingen
Drs. H. van de Wetering
vormgeving:
P. Bakker

COMITÉ VAN AANBEVELING VAN KEESINGS HISTORISCH ARCHIEF

België

Prof. mr. E. Brewaeys, *hoogleraar Vrije Universiteit Brussel, lid Raad van State, voorzitter Raad voor de Journalistiek*
Dr. H. F. de Croo, *voorzitter van de Kamer van Volksvertegenwoordigers, minister van Staat*
Prof. L. Tindemans, *voormalig Minister-president, minister van Staat*
M. Ruys, *voormalig politiek hoofdredacteur van De Standaard*
P. Vandermeersch, *hoofdredacteur van De Standaard*

Nederland

Prof. dr. J. M. Baud, *directeur van het Centre for Latin American Research and Documentation van de Universiteit van Amsterdam en hoogleraar Latijns- Amerikaanse studies*
Mr. M. J. Cohen, *burgemeester van Amsterdam*
Drs. W. J. Deetman, *lid van de Raad van State*
H. J. A. Hofland, *publicist*
J. Kloosterman, *directeur Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis*
Mr. D. W. van Krevelen , *voorzitter van de commissie voor de Bibliotheek van de Koninklijke Vereniging van het Boekenvak en voormalig directeur van de uitgeverij J.M. Meulenhoff*
A. P. M. van Liempt, *eindredacteur Andere Tijden (NPS/VPRO)*
Mr. G. Mak, *auteur*
Prof. dr. P. de Rooij, *hoogleraar Nederlandse geschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam*
H. Wiegel, *voorzitter Zorgverzekeraars Nederland*
Prof. K. G. van Wolferen, *universiteitshoogleraar Vergelijking van Politieke en Economische Instituties, in het bijzonder Oost-Azië aan de Universiteit van Amsterdam*

Maandblad 78ste jaargang, nr. 3245, pag. 59189-59252

KEESINGS HISTORISCH ARCHIEF

JANUARI 2008

Uitgever
stichting
Keesings Historisch Archief
Oudezijds Voorburgwal 249
1012 EZ Amsterdam

Redactie en abonnementenadministratie
Keesings Historisch Archief
J. J. Viottastraat 21
1071 JN Amsterdam
telefoon: 020-470 43 03
e-mail: redactie@kha.nl

Voor België
Gramacon n.v.
Nerviërslaan 29/2
1780 Wemmel
telefoon: 02-461 18 67
e-mail: kha@gramacon.be

Opzeggingen van het abonnement dienen schriftelijk of per e-mail te geschieden vóór 1 december van het lopende kalenderjaar.

© Keesings Historisch Archief. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

EUROPA

Europese Unie 6
EU-leiders ondertekenen alternatief voor Europese grondwet
België 8
Doorbraak in politieke impasse
Duitsland 13
Duitsland nog steeds grootste exporteur
Frankrijk 14
Controversieel bezoek Libische leider
Griekenland 16
Veroordeling rechts-extremistisch historicus
Groot-Brittannië 16
Studie toont geringe sociale mobiliteit
Ierland 17
Bevolking welvarender, gezonder en beter opgeleid dan ooit
Italië 18
Belangrijke maffiabaas omgekomen
Nederland 18
Geen toename van armoede verwacht
Oostenrijk 22
Kiesgerechtigde leeftijd verlaagd tot zestien jaar
Russische Federatie
Presidentskandidaat wil Poetin als premier
Slowakije 24
Smokkelaars van nucleair materiaal gearresteerd
Tsjechië 25
Nieuwe regering gevormd
Turkije 27
Koerdische leider erkent Turkse aanvallen in Noord-Irak
Zweden 28
Beperking uitstoot CO_2 ligt ver voor op Kyoto-klimaatverdrag

AMERIKA

Verenigde Staten 28
CIA vernietigde video-opnamen van verhoren

MIDDEN-OOSTEN

Bahrein 31
Sjiitische oppositie wint terrein bij parlementsverkiezingen
Egypte 33
Verbod per decreet op vrouwenbesnijdenis
Jemen 35
Regering wil wapenbezit en -handel terugdringen
Libanon 37
Diepe politieke crisis leidt tot aanhoudende gewelddadigheden

AZIË

Afghanistan 42
Papaverteelt naar recordhoogte
Cambodja 47
Rode Khmer-tribunaal houdt eerste hoorzitting
China 48
Buitenland mag helpen elektriciteitsnet te moderniseren
India 50
Christenen op de vlucht voor hindoes

AFRIKA

Botswana 51
Verbetering in aidsbestrijding
Congo (Brazzaville) 52
Partij president wint verkiezingen
Ghana 55
Oppositie boycot parlement
Oeganda 56
Vredesproces in het noorden van Oeganda

OCEANIË

Australië 58
Verkiezingswinst voor Arbeiderspartij
Belau 59
Economische zelfstandigheid nog ver weg
Fiji 60
Coupleider Bainimarama bevestigt zijn macht
Frans-Polynesië 62
Politieke onrust
Guam 63
Verhuizing Amerikaanse troepen naar Guam
Kiribati 63
Zittende president wint omstreden verkiezingen
Nieuw-Zeeland 63
Politieoptreden tegen Maori's wekt beroering

EUROPESE UNIE

POLITIEKE ZAKEN

EU-leiders ondertekenen alternatief voor Europese grondwet

De leiders van de Europese Unie ondertekenden op 13 december 2007 in Lissabon een hervormingsverdrag dat tot doel had de Unie besluitvaardig en democratischer te maken. Dit Verdrag van Lissabon kwam in de plaats van de Europese grondwet, die in 2005 door Frankrijk en Nederland bij referendum was verworpen. Wel werd het overgrote deel van de elementen uit die grondwet ingepast in de bestaande Europese verdragsteksten. Om elke associatie met het toen verworpen idee van een Europese 'superstaat' te vermijden, werden de Europese symbolen, zoals vlag en volkslied, niet in het Verdrag van Lissabon opgenomen.
Voorts besloten de EU-leiders dat het uit 2000 stammende handvest van de grondrechten, met daarin alle burgerlijke en sociaal-economische rechten, integraal onderdeel zou zijn van de EU-verdragen. Dat handvest werd dus niet in het verdrag zelf opgenomen.

Verdragstekst

Het verdrag bevatte een verwijzing naar Europese grondwaarden, in de volgende formulering: 'De waarden waarop de Unie berust, zijn eerbied voor de menselijke waardigheid, vrijheid, democratie, gelijkheid, de rechtsstaat en eerbiediging van de mensenrechten, waaronder de rechten van personen die tot minderheden behoren. Deze waarden hebben de lidstaten gemeen in een samenleving die gekenmerkt wordt door pluralisme, non-discriminatie, verdraagzaamheid, rechtvaardigheid, solidariteit en gelijkheid van vrouwen en mannen.'

De belangrijkste punten uit het verdrag waren:
• Er kunnen meer beslissingen met meerderheid van stemmen worden genomen. 'Meerderheid' betekent 55 procent van de lidstaten die samen 65 procent van de bevolking van de Unie vertegenwoordigen.
• Andere EU-organen, zoals het Europees Parlement, krijgen meer bevoegdheden. Dat geldt ook voor het Europees Hof van Justitie dat op de terreinen Justitie en Binnenlandse Zaken het recht krijgt nationale bepalingen te toetsen aan de Europese principes.
• Er komt een voorzitter of president van de Europese Raad die de politieke hoofdlijnen uitzet en ook fungeert als internationaal aanspreekpunt.
• Er wordt een Minister van Buitenlandse Zaken aangesteld, die tevens als vicevoorzitter lid wordt van de Europese Commissie. Diens taak is het coördineren van het buitenlands beleid van de lidstaten, daarbij ondersteund door een Europese diplomatieke dienst.
• Nationale en regionale parlementen worden meer betrokken bij Europese wetgeving. Zij kunnen de Commissie dwingen bepaalde ontwerpteksten te verantwoorden of in te trekken.

Het nieuwe verdrag zou in 2008 door alle lidstaten moeten zijn geratificeerd zodat het vóór de Europese verkiezingen van juni 2009 in werking kon treden. Alleen in Ierland was het zeker dat er nog een referendum over zou worden gehouden, omdat het in dat land een wettelijke verplichting was. In andere lidstaten zou parlementaire goedkeuring volstaan.
Hongarije was op 17 december de eerste EU-lidstaat die, met de steun van de overgrote meerderheid van het parlement, het Verdrag van Lissabon ratificeerde.

Grondrechten

Het handvest van de grondrechten had geen juridische afdwingbaarheid, maar dat zou nu veranderen. Terwijl het in zijn geheel was opgenomen in de Europese Grondwet, kregen de burgerlijke en sociaal-economische rechten die het handvest regelde nu een aparte status met dezelfde juridische waarde als de Europese verdragsteksten. De rechten zouden daardoor voor nationale en Europese rechtbanken afdwingbaar worden. Daarbij kon worden gedacht aan de vrijheid van vereniging, het recht op een eerlijk proces, maar ook aan bijvoorbeeld stakingsrecht.
Om een grotere bekendheid te geven aan het handvest vond op 12 december een plechtige bekrachtiging plaats in het Europees Parlement. De ondertekenaars waren de Portugese premier José Socrates – wiens land op dat moment het EU-voorzitterschap bekleedde -, de voorzitter van het parlement Hans-Gert Pöttering en de voorzitter van de Europees Commissie José Manuel Durão Barroso.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Eerste vergoedingen Globaliseringsfonds uitgekeerd

Voormalige werknemers van de autofabrikanten Peugeot en Renault kregen op 13 december 2007 een totaalbedrag van 3,8 miljoen euro uitgekeerd in het kader van het zogeheten Globaliseringsfonds. Dat was een in 2006 opgezet fonds ter ondersteuning van mensen die het slachtoffer waren geworden van herstructureringen, veroorzaakt door de buitenlandse concurrentie ten gevolge van de globalisering van de economie. De steun kon, behalve uit herscholing of werkbegeleiding, ook bestaan uit een vergoeding gedurende anderhalf jaar, mits deze ten dienste stond van een terugkeer op de arbeidsmarkt.
Er ging een bedrag van 2,5 miljoen euro naar Peugeot en van 1,3 miljoen euro naar Renault, beide autobouwers uit Frankrijk. Tevens waren aanvragen goedgekeurd voor ex-werknemers van een textielbedrijf op Malta, van de Duitse gsm-fabrikant BenQ en van zijn Finse sectorgenoot Perlos. Er was jaarlijks 500 miljoen euro voor het Globaliseringsfonds uitgetrokken.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Lidstaten geven minder, maar meer gerichte staatssteun

Gegevens van 13 december 2007 uit het Scorebord voor staatssteun van de Europese Commissie lieten zien dat de lidstaten de laatste zes jaar minder financiële overheidssteun hadden verleend. De afname had deels te maken met de gunstige conjunctuur, omdat de voortgaande economische groei veel minder vaak noodzaakte tot ingrijpen bij bedrijven in financiële moeilijkheden. Het paste echter ook in het beleidsdoel van de Unie om met minder middelen gerichter steun te verlenen. Staatssteun was immers een kostbare aangelegenheid en de prioriteit zou daarom moeten liggen bij ondersteuning die van gemeenschappelijk belang was, met name het doen van investeringen in milieubescherming en energiebesparing, in regionale economische ontwikkeling en in onderzoek en ontwikkeling. Intussen besteedden

nu meer dan twee derde van de lidstaten ruim 90 procent van hun steun aan deze zogeheten 'horizontale doelstellingen'.
Het totale niveau van staatssteun voor industrie en diensten daalde van 53 miljard euro (0,5 procent van het bbp) in de periode 2001-2003 naar 48 miljard euro (0,43 procent van het bbp) in de periode 2004-2006.
De grootste bijdrage daaraan werd geleverd door de tien landen die per 1 januari 1981 lid van de Unie waren, ook wel de EU-10 genoemd. Dat waren België, Denemarken, (West-)Duitsland, Frankrijk, Griekenland, Groot-Brittannië, Ierland, Italië, Luxemburg en Nederland.
Aan realisering van de belangrijkste horizontale doelstellingen werd op het gebied van milieubescherming en energiebesparing het meest bijgedragen door Duitsland, Groot-Brittannië, Nederland en de Noord-Europese landen. Regionale economische ontwikkeling werd het meest bevorderd door de EU-10 plus de lidstaten van het Middellandse Zeegebied. België, Estland, Finland, Frankrijk, Italië, Nederland en Tsjechië waren de landen die het meeste geld uittrokken voor onderzoek en ontwikkeling.

MILITAIRE ZAKEN

Europese Commissie streeft naar interne markt militaire aankopen

Het is het voornemen van de Europese Commissie om ook op het gebied van de aankoop van wapens en legermateriaal te streven naar het wegvallen van de nationale grenzen in Europa, zo bleek begin december 2007. Daarmee werd beoogd de concurrentiekracht van de defensie-industrie te versterken. Het kon worden gezien als een alternatief voor hogere defensieuitgaven die niet op voldoende steun onder de Europese bevolking konden rekenen. Deze uitgaven waren sinds het einde van de Koude Oorlog drastisch teruggelopen.
De lidstaten konden tot dan toe hun defensieaankopen buiten de regels van de Unie houden. Als het aan de Commissie lag, zou die mogelijkheid echter worden beperkt. Er zouden dan gemeenschappelijke regels komen voor aanbesteding van aankopen. Ingewikkelde en tijdrovende procedures voor het geven van licenties voor uitvoer van wapens of wapenonderdelen binnen de Unie zouden worden versoepeld. De regels voor zowel aanbestedingen als uitvoerlicenties zouden bindend zijn. Tenslotte werd gestreefd naar betere samenwerking en coördinatie, bijvoorbeeld op het gebied van militair onderzoek.
De voorstellen van de Commissie behoefden goedkeuring van de lidstaten. Ook het Europees Parlement moest ermee akkoord gaan.

RELATIES MET NIET-EU-LANDEN

Unie steunt Syrië en Jordanië bij opvang Irakezen

Op 12 december 2007 werd bekend dat de Europese Commissie 50 miljoen euro beschikbaar stelde voor hulpverlening aan vluchtelingen in Syrië en Jordanië. Beide landen hadden honderdduizenden mensen opgevangen die sinds 2003 het geweld in het gemeenschappelijke buurland Irak waren ontvlucht. In dat jaar kwam het voormalige bewind van Saddam Hoessein na westerse militaire interventie ten val. Zowel Syrië als Jordanië hadden te kennen gegeven de druk op de basisvoorzieningen door het grote aantal mensen niet langer aan te kunnen.
De Commissie bestemde van het totaalbedrag 40 miljoen euro aan uitbreiding van de openbare dienstverlening, in het bijzonder voorzieningen op het gebied van onderwijs en gezondheidszorg. De resterende 10 miljoen werd gebruikt om in eerste levensbehoeften te voorzien. Er zou nauw worden samengewerkt met de overheden van Syrië en Jordanië, die zich volgens de Commissie 'een geweldige inspanning' hadden getroost om de vluchtelingen op te vangen.

Schikking met Japanse fabrikant inzake sigarettensmokkel

Op 14 december 2007 kwamen de Europese Commissie en 26 lidstaten – alle, met uitzondering van Groot-Brittannië – een minnelijke schikking overeen met de op twee na grootste sigarettenfabrikant ter wereld, JT International (Japan Tobacco). Volgens de overeenkomst zou het bedrijf de aankomende vijftien jaar een bedrag van omgerekend 277 miljoen euro betalen. Japan Tobacco zou daarnaast meewerken aan de strijd tegen de smokkel van echte en namaaksigaretten.
De schikking ging terug op de tijd dat fabrikanten merksigaretten verkochten aan criminele netwerken, waarmee op grote schaal belastingen werden ontdoken. Daarom begonnen de Commissie en tien lidstaten destijds gerechtelijke procedures tegen Japan Tobacco en ook tegen de tabaksfabrikanten Philip Morris en Reynolds American. Met Philip Morris werd in 2004 een akkoord gesloten over de betaling van rond de 1 miljard euro schadevergoeding en medewerking aan de bestrijding van smokkel.
Het bedrag dat Japan Tobacco betaalde, zou volgens een nader te bepalen verdeelsleutel voor een deel naar de lidstaten gaan. Het gedeelte dat naar de Commissie ging, zou worden gebruikt om de douanecontroles op sigarettensmokkel te verscherpen.

Unie na veel twijfels akkoord met politiemissie voor Kosovo

De leiders van de Europese Unie besloten op 14 december 2007 een missie naar Kosovo te sturen. Deze zou bestaan uit zestienhonderd politiemensen, onder wie ook douanebeambten, rechters en procureurs. De veiligheid in Kosovo zou echter de exclusieve taak blijven van KFOR (Kosovo Force), de internationale vredesmacht voor het omstreden deel van Servië.
Er waren grote twijfels over de missie, die te maken hadden met de op handen zijnde eenzijdig door Kosovo uit te roepen onafhankelijkheid, waartegen Servië zich heftig verzette. Met name Nederland vreesde dat er dan geen juridische basis meer voor de politiemissie zou bestaan. Er werd uiteindelijk voor een pragmatische oplossing gekozen. De Kosovaarse regering zou wachten met het uitroepen van de onafhankelijkheid tot na de voor februari 2008 geplande verkiezingen in Servië. Op dat moment zou dan een deel van de missie al in het gebied aanwezig moeten zijn. Bovendien werd afgesproken dat het proces naar onafhankelijkheid stapsgewijs zou plaatsvinden en gepaard zou gaan met internationaal toezicht.

EUROPEES HOF VAN JUSTITIE

Twee uitspraken Europees Hof beperken actierecht vakbonden

Op 11 en 18 december 2007 deed het Europees Hof van Justitie uitspraak in arbeidsconflicten, waarbij twee in Europese verdragen vastgelegde grondrechten botsten. Het ging om het recht op vrije vestiging van bedrijven en dat op collectieve actie van werknemers. In beide gevallen werd het ac-

tierecht erkend, maar wel onder voorwaarden. De uitspraken overstegen het belang van de twee concrete conflicten en zouden voor de hele Unie van belang zijn.

Zaak Viking Line

Het Hof sprak zich op 11 december uit over een conflict in Finland tussen veerbootexploitant Viking Line enerzijds en de Finse Vakbond van Zeelieden (FSU) en de haar ondersteunende Internationale Transportarbeiders Federatie (ITF) anderzijds. De acties van de bonden waren er op gericht te voorkomen dat Viking Line de passagiersveerboot Rosella – die tussen de Finse en Estse hoofdsteden Helsinki en Tallinn voer – in Estland zou laten registreren in plaats van in Finland. Het schip kon daardoor op grond van de Estse regels werknemers in dienst nemen tegen lagere lonen. Viking Line maakte de zaak aanhangig bij een Britse rechter, die het bedrijf in het gelijk stelde maar vervolgens de vraag naar de botsende grondrechten voorlegde aan het Europees Hof. Dat meende dat vakbonden bij acties rekening moesten houden met het recht op vrije vestiging van bedrijven in de Unie. Beperking van deze vestigingsvrijheid was alleen toegestaan als dat voor de bescherming van bestaande werkgelegenheid en arbeidsvoorwaarden noodzakelijk was en er geen alternatieven bestonden die deze ondernemersvrijheid minder beperkten. In hoeverre in een concreet geval de acties als rechtmatig konden worden beschouwd, was ter beoordeling van een nationale rechtbank. In dit geval zou de Britse rechter nu bezien of aan de voorwaarden was voldaan.

Zaak Laval

Op 18 december werd uitspraak gedaan in een zaak rond het bedrijf Laval. Deze had betrekking op renovatiewerkzaamheden aan een schoolgebouw in de omgeving van de Zweedse hoofdstad Stockholm. Het werk werd er verricht door Letten die lonen kregen volgens de normen die in hun land golden en die lager waren dan in Zweden. De Zweedse vakbonden verzetten zich daartegen middels blokkades van de bouwterreinen van Laval, waarop de activiteiten werden gestaakt en de Letse werknemers naar hun land terugkeerden. De vakbonden werden nu geconfronteerd met een nationale gerechtelijke procedure door Laval in Zweden. Volgens het Hof gold ook hier dat vakbonden het recht hadden om collectieve actie te voeren, maar tevens dat het niet zonder meer geoorloofd was het vrij verkeer van diensten in de Europese Unie te belemmeren.

EUROPEES PARLEMENT

Belgische premier Verhofstadt krijgt Prijs voor het Europese boek

De Belgische premier Guy Verhofstadt kreeg op 5 december 2007 in het Europees Parlement de *Prijs voor het Europese Boek* voor zijn in november 2005 verschenen essay *De Verenigde Staten van Europa: manifest voor een nieuw Europa.* Hij schreef het na de afwijzing dat jaar van de Europese grondwet door Frankrijk en Nederland. In het essay, intussen in vijftien talen gepubliceerd, hield hij een pleidooi voor een krachtig en slagvaardig Europa en een verdere Europese integratie.
De prijs van 20.000 euro was bestemd voor een werk dat een visie op Europa uitdroeg en werd uitgereikt door *Esprit d'Europe.* De jury bestond uit een tiental Europese journalisten uit acht lidstaten van de Unie.

OVERLEDEN

François-Xavier Ortoli, ex-voorzitter Europese Commissie

De voormalige voorzitter van de Europese Commissie François-Xavier Ortoli overleed op 29 november 2007 op de leeftijd van 82 jaar. Hij werd geboren in Ajaccio, de hoofdstad van Corsica, op 16 februari 1925 en bracht een deel van zijn jeugd door in Indochina waar hij in Hanoi de middelbare school doorliep.
De gaullist Ortoli was tijdens de Tweede Wereldoorlog actief in het verzet, waarvoor hij later het Oorlogskruis ontving. In 1947 werd hij toegelaten tot de prestigieuze École Nationale d'Administration (ENA), was daarna onder meer werkzaam als inspecteur van Financiën en tussen 1962 en 1966 was hij directeur van het kabinet van premier (en latere president) Georges Pompidou. Na enkele kortdurende ministerschappen werd Ortoli onder het kabinet van premier Maurice Couve de Murville (1968-1969) minister van Economie en Financiën. Hij trad in 1969 ook, als minister van Industriële en Wetenschappelijke Ontwikkeling, toe tot het kabinet van premier Jacques Chaban-Delmas.

Ortoli was in de periode 1973-1985 lid van de Europese Commissie, die hij tot 1977 als voorzitter leidde. In die periode werd hij geconfronteerd met grote economische problemen als gevolg van de oliecrisis. Daarna was hij als vicevoorzitter van de Commissie belast met Economie en Financiën, in welke hoedanigheid hij een belangrijke rol speelde bij het in goede banen leiden van de toetreding van Denemarken, Groot-Brittannië en Ierland tot de Europese Gemeenschap. Ook gold hij als een van de architecten van het Europees Monetair Stelsel (EMS). Na zijn periode in de Europese politiek was Ortoli tot 1990 president-directeur van het Franse olieconcern Total.
De huidige voorzitter van de Europese Commissie, José Manuel Durão Barroso, prees Ortoli bij diens overlijden voor zijn 'beslissende bijdrage in een tijdperk waarin de Europese constructie nog geconsolideerd moest worden'. En: 'Zijn bekwaamheid en ervaring inzake economie en financiën hebben de Europese Gemeenschap door kritieke situaties geloodst.'

(Vorige berichten pagina 666/1 - 2007)

BELGIË

BINNENLAND

België doorbreekt politieke impasse met noodregering

Meer dan een half jaar na de Belgische parlementsverkiezingen van juni 2007 werd ten langen leste gegrepen naar een noodoplossing om alsnog een regering mogelijk te maken. De politieke partijen waren er deze periode niet in geslaagd tot een werkbare coalitie te komen door de grote controverse tussen Vlaamstaligen en Franstaligen. Deze betrof vooral de vanuit Vlaanderen gewenste maar vanuit Wallonië verworpen staatshervorming, dat wil zeggen de regionalisering van bevoegdheden en de splitsing van de kieskring Brussel-Halle-Vilvoorde (B-H-V). Nadat de gedoodverfde toekomstig premier, de christen-democraat Yves Leterme, al zijn pogingen tot de vorming van een regering mislukt zag, werd demissionair premier Guy Verhofstadt door koning Albert II aangezocht om een brede coalitie te vor-

men die een oplossing zou moeten vinden voor de crisis rond de staatshervorming. Op 21 december werd, na de langste formatie ooit van 195 dagen, deze voorlopige regering gevormd.

Leterme staakt formatiepogingen

Op 1 december zag Yves Leterme zich genoodzaakt zijn formatieopdracht terug te geven, nadat de Franstalige christen-democraten van het Centre Démocrate Humaniste (CDH) diens laatste voorstel van 30 november voor een hervorming van de Belgische staat hadden verworpen. De demissionaire regering werd door de koning op 3 december meer bevoegdheden toegekend omdat elk beleid dat verder ging dan het afhandelen van lopende zaken werd geblokkeerd, zolang er geen zicht op een nieuwe regering was. In de officiële terminologie was er nu sprake van een 'uitbreiding van de afhandeling van zeer dringende lopende zaken' zonder dat dit mocht leiden tot uitstel van de vorming van een nieuwe regering.

Economische gevolgen gevreesd

Het uitblijven van een regering had niet alleen geleid tot een politieke impasse en zelfs tot de vrees voor het uiteenvallen van het land in twee taalgebieden, ook werd voorzien dat economische gevolgen niet uit zouden blijven. Begin december waren echter geluiden te horen dat deze vooralsnog erg meevielen, hoewel het aanhouden van de politieke crisis daar snel verandering in zou kunnen brengen. Zo publiceerde Fitch, een van de grootste onafhankelijke kredietbeoordelaars ter wereld, op 4 december een rapport over de kredietwaardigheid van België. Daarin relativeerde ze de gevolgen van de crisis op de begroting en stelde ze dat er geen gevaar was dat België zijn schulden minder snel kon terugbetalen. Een dag later verklaarde ook de vicevoorzitter van de Nationale Bank van België, Luc Coene, ten overstaan van de commissie Begroting en Financiën van de Kamer dat er tot dan toe weinig te merken was van de economische impact van de crisis maar dat de eerste tekenen daarvan de laatste weken wel zichtbaar werden. Daartoe verwees hij naar de negatieve adviezen die internationale makelaarshuizen de laatste tijd begonnen te geven over Belgische overheidsobligaties. Ook was er de dreiging van een begrotingstekort voor 2007 en 2008, terwijl het beleidsdoel was om een overschot te bereiken.
Het meest concrete gevolg lag in de hogere rente die België zou moeten gaan betalen op zijn staatsschuld. Deze lag nu een kwart procentpunt hoger dan vóór de crisis en volgens econoom Ivan Van de Cloot van de ING-bank zou de aankomende tien jaar 10 tot 20 miljoen euro meer rente moeten worden betaald dan wanneer er wel een regering zou zijn geweest.

Premier Verhofstadt wordt formateur noodregering

Doordat de politieke crisis uitzichtloze proporties leek te hebben aangenomen, werd aftredend premier Verhofstadt op 3 december door de koning gevraagd 'op zeer korte termijn te informeren hoe de huidige impasse kan worden doorbroken en daartoe alle nodige contacten te leggen'. De opdracht liep vooruit op de officiële benoeming van Verhofstadt tot formateur, op 17 december. Reeds na vier dagen slaagde hij erin een breed samengestelde regering op de been te brengen. Deze bestond aan Vlaamse kant uit Christen-Democratisch & Vlaams (CD&V) en de (Open) Vlaamse Liberalen en Democraten (Open VLD), die respectievelijk vier en drie bewindslieden leverden. Aan Waalse zijde namen deel de Parti Socialiste (PS) en de Mouvement Réformateur (MR) met elk drie vertegenwoordigers en één bewindspersoon van het Centre Démocrate Humaniste (CDH). Tezamen konden zij rekenen op een tweederde - meerderheid van 101 zetels in de Kamer, hetgeen noodzakelijk was om de beoogde staatshervorming kracht van wet te kunnen geven.
De coalitie was 'a-symmetrisch' omdat de Vlaamse partner van de PS, de Socialistische Partij Anders (SP.A), niet bereid bleek deel te nemen. Wel kwam zij terug op haar direct na de verkiezingen ingenomen standpunt voor een oppositierol te kiezen door de bereidheid uit te spreken om wél aan een definitieve regering deel te nemen. De Nieuw-Vlaamse Alliantie (N-VA), kartelpartner van CD&V, was evenmin in de noodregering opgenomen omdat de partij er niet mee akkoord kon gaan dat er inzake staatshervorming nog niets was geregeld.
De noodregering was het derde kabinet dat werd geleid door de nu demissionaire premier, maar 'Verhofstadt III' zou slechts aanblijven tot 23 maart 2008 en zich richten op 'dringende zaken' die verder gingen dan alleen 'lopende zaken'. Tegelijkertijd zou met het oog op de vorming van een definitieve regering verder worden onderhandeld over de staatshervorming en daarnaast ook over sociaal-economische thema's. Voor beide onderwerpen werden werkgroepen in het leven geroepen. De contouren voor de staatshervorming zouden worden uitgewerkt in een zogeheten Groep van Twaalf, een werkgroep onder leiding van Yves Leterme die zou bestaan uit politici van regerings- en oppositiepartijen. MR-leider Didier Reynders zou de andere werkgroep leiden.
Het was de bedoeling dat bij het afsluiten van de interim-regeringsperiode alsnog een definitief regeerakkoord zou zijn opgesteld, dat op vertrouwen in de volksvertegenwoordiging kon rekenen. Yves Leterme zou de taak van Verhofstadt dan overnemen en een regering moeten vormen waarin – ervan uitgaande dat er werkbare afspraken over de staatshervorming zouden zijn – ook een vertegenwoordiger van de N-VA zou worden opgenomen. Anders dan deze beoogde definitieve regering, zou het noodkabinet bestaan uit een beperkte groep bewindslieden. Er was één minister minder dan grondwettelijk was toegestaan en het aantal vicepremiers werd tot twee beperkt, namelijk Leterme en Reynders. Er werden bovendien geen staatssecretarissen benoemd.

Regeringsverklaring en regeerakkoord

Het regeerakkoord bestond uit beleidspunten op het gebied van onder meer lastenverlichting voor de bedrijven, bescherming van de koopkracht, activering van werkzoekenden, het waarborgen van de kwaliteit van de gezondheidszorg, milieubeleid, mobiliteit, modernisering van de overheidsdiensten en een nationaal veiligheidsplan.
Dit alles moest gestalte krijgen binnen moeilijk te realiseren financieel-economische randvoorwaarden. Daarbij ging het vooral om het terugdringen van het verwachte begrotingstekort van 2,5 miljard euro (tussen 0,4 en 0,7 procent van het bbp) in de richting van begrotingsevenwicht. Daarnaast diende de staatsschuld verder af te nemen. Het tweede kabinet-Verhofstadt had zich op dit punt tot doel gesteld om 2007 af te sluiten met een overschot van ruim 900 miljoen euro ofwel 0,3 procent

België

van het bbp, met name vanwege het op langere termijn kunnen blijven bekostigen van de gevolgen van de vergrijzing. Het zou nu naar verwachting uitkomen op een tekort van 0,1 procent.

Op 21 december presenteerde Verhofstadt de regeringsverklaring in Kamer en Senaat, waarin hij zich na alle heftige conflicten verzoenend uitdrukte: 'De interim-regering wil in de eerste plaats opnieuw ruimte scheppen voor dialoog en het groeiend gevoel van wantrouwen een halt toe roepen.' Daarnaast noemde hij een aantal concrete maatregelen:

'Mijnheer de voorzitter,
Geachte collega's,

Enkele weken geleden was het Koningsdag. Toen heb ik gezegd dat ik het noch had gedacht, noch gehoopt om hier te staan.

Maar na 195 dagen en de onzekerheid en de vragen die zo'n lange periode onvermijdelijk met zich meebrengen, heeft de Koning mij de opdracht toevertrouwd om een interim-regering te vormen.

Een interim-regering te vormen. Om een halt toe te roepen aan het groeiend gevoel van wantrouwen Dat ons land in haar greep dreigt te krijgen. Wantrouwen in de toekomst. Wantrouwen in de politiek. Vooral veel wederzijds wantrouwen jegens elkaar.

Wantrouwen is het slechtste wat de politiek kan overkomen. Wantrouwen, collega's, dreigt immers te hypothekeren wat we allemaal samen hebben opgebouwd.

De afgelopen vijftien jaar zijn onze overheidsfinanciën op orde gebracht. De afgelopen vijftien jaar is onze schuld drastisch afgebouwd. Brussel is de onbetwiste hoofdstad van Europa geworden. Ons land zelf is welvarender geworden. Stabieler. Daaraan hebben alle politieke families de afgelopen vijftien jaar gewerkt. Dit verloren laten gaan, zou onverantwoord zijn.

Het is daarom tijd om vooruit te gaan. Tijd om het vertrouwen te herstellen.

Daarom hebben we beslist om een interim-regering op de been te brengen. Een regering, beperkt in de tijd en beperkt in samenstelling. Veertien ministers en geen staatssecretarissen. Een regering ook beperkt in haar programma. Maar met volle bevoegdheid. Om te doen wat noodzakelijk is. We kunnen in drie maanden niet alle problemen oplossen. Men kan dat evenmin van ons verwachten. Wat we gaan doen, is werken rond een aantal goed omlijnde projecten. Beperkt in ambitie, maar daarom niet minder noodzakelijk.

Daartoe heeft de regering voor de volgende drie maanden een beperkt tienpuntenprogramma voor ogen.

1. Eerst en vooral zullen we een begroting opstellen voor 2008. We moeten zo snel mogelijk opnieuw op het pad van het stabiliteitspact geraken. Daarom zal het voor 2008 voorspelde tekort dat ergens ligt tussen de 0,4 en 0,7 procent van het bbp worden weggewerkt. Op die manier zal de staatsschuld, die reeds is gedaald tot 84,7 procent, verder verminderen.

2. We zullen ook de koopkracht van de bevolking ondersteunen. Naast de twee te verwachten overschrijdingen van de spilindex en de automatische indexering van de lonen, zullen we binnen de beperkte budgettaire ruimte zoeken naar een evenwichtige combinatie van verhogingen van de laagste uitkeringen en bijkomende welvaartsaanpassingen voor de pensioenen in het bijzonder, naast belastingsverlagingen gericht op de lage en gemiddelde lonen. De regering zal waken over het intomen van de prijsstijgingen die knagen aan het gezinsbudget, meerbepaald via convenanten in sectoren zoals energie en distributie, door een opvolging van de evolutie van de prijzen, door belastingsverlagingen op energieproducten, door de uitbreiding van het stookoliefonds en een evaluatie van de sociale tarieven. Zo zal de aandacht prioritair gaan naar de vermindering van de facturen van de lage en gemiddelde inkomens.

3. We zullen de industrie, ploegenarbeid in het bijzonder, en de kenniseconomie meer zuurstof geven. Bijzondere aandacht zal ook gaan naar de kmo's [kleine en middelgrote ondernemingen] en naar het sociaal statuut van de zelfstandigen.

4. Wat betreft de arbeidsmarkt zal de regering een gemeenschappelijke strategie uitwerken met de deelstaten en met de sociale partners om de tewerkstellinggraad op te trekken, de geografische en professionele mobiliteit en de vorming van werkzoekenden te bevorderen en het aanbod en de vraag naar werk beter op elkaar te laten aansluiten. Wij zullen we het activeringsbeleid evalueren en lessen trekken om de begeleiding van werkzoekenden te verbeteren in het kader van een versterkte opvolging. Wij zullen de strijd tegen werkloosheidsvallen opvoeren en de arbeidskost verminderen, vooral dan van de lage lonen. Want alleen als meer mensen werken, kunnen we onze overheidsfinanciën en onze sociale zekerheid structureel gezond en betaalbaar houden. In dezelfde geest zal de uitvoering van het Generatiepact worden afgerond.

5. Om de hoge kwaliteit van onze gezondheidszorgen verder te garanderen, zullen we strikt de beslissingen van de Algemene Raad uitvoeren. Concreet betekent dit dat we 340 miljoen euro zullen besteden aan dringende dossiers zoals de uitvoering van het Medicomut-akkoord [Medicomut – overlegorgaan in de gezondheidszorg], de verbetering van de behandeling van chronische zieken, of de uitbreiding van de maximumfactuur. In overleg met de deelstaten zal een algemeen plan van kankerbestrijding worden ingevoerd. Wij zullen een reserve vastleggen van 380 miljoen euro in de gezondheidszorg. Hiermee zorgen we voor de noden van vandaag en sparen we ook voor de noden van morgen.

6. Ook klimaat en energie zullen hoog op de agenda van de interim-regering staan. Naast de koopkrachtmaatregelen en met het oog op betaalbare prijzen en een verzekerde bevoorrading zullen wij bijkomende maatregelen nemen, onder meer om de concurrentie op de energiemarkt te verhogen in het belang van de consumenten. België schaart zich achter de doelstellingen van het tweede Kyotoallocatieplan, alsmede achter de nieuwe streefcijfers voor hernieuwbare energiebronnen. Zij zal daartoe met de Europese Commissie onderhandelen over een ambitieuze en realistische bijdrage van ons land. In diezelfde geest zal de federale regering de gewesten, de industrie en de Europese gemeenschap steunen in het zoeken naar oplossingen voor de problemen die zich stellen inzake toekenning van CO_2-quota voor de periode 2008-2012. Verder zal hij de instrumenten activeren en uitbreiden om de CO_2-uitstoot terug te dringen in de residentiële sector en om de facturen van de gezinnen te verminderen.

7. Ook op het vlak van de mobiliteit zal de interim-regering verschillende knopen moeten doorhakken. Er zullen nieuwe beheersovereenkomsten worden onderhandeld met de NMBS [Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen] en de aanbevelingen van de Staten-Generaal voor de verkeersveiligheid zullen in werking worden gesteld. Voor wat Brussel-Hoofdstad betreft zal het samenwerkingsakkoord Beliris worden geconsolideerd.

8. De modernisering van de dienstverlening van de overheid zal verder gezet worden. Dit onder meer door administratieve vereenvoudigingen . Bovendien zal worden overlegd met alle betrokkenen om te komen tot regelingen waarbij de continuïteit van de dienstverlening aan de burgers gegarandeerd blijft.

9. Inzake veiligheidsbeleid zullen we het actieplan voor de strafuitvoering en de overbevolking van de gevangenissen hernemen en waar nodig versterken. Zo zal de beveiliging van de gevangenissen versneld worden. De bouw van twee nieuwe instellingen voor geïnterneerden en een penitentiair centrum voor jeugddelinquenten zal eveneens worden versneld, meerbepaald via publiek-privé financieringen.

Hoe dan ook zal de regering alternatieven ontwikkelen voor de opsluiting in gesloten centra van gezinnen met kinderen.

Ook het nationaal veiligheidsplan 2008-2011 zal onmiddellijk worden afgekondigd. De wet op de civiele veiligheid en de wet op de gemeenschapswachten zullen worden uitgevoerd. Bijkomende maatregelen zullen worden getroffen om de gerechtelijke achterstand in te halen en om de toegang tot justitie te versterken via de uitwerking van een eenheidsloket voor juridische bijstand en rechtsbijstand. Ik maak van dit punt ook gebruik om u meer inlichtingen te geven over de acties die vandaag zijn gevoerd in het kader van onze strijd tegen het terrorisme. Deze morgen vond een gerechtelijke actie plaats op diverse locaties, nadat kennis werd genomen van mogelijke plannen tot ontsnapping van Trabelsi [veroordeelde wegens terrorisme] uit de gevangenis. Daarbij zou gebruik gemaakt kunnen worden van wapens en geweld.

Andere gewelddaden zijn echter niet uit te sluiten. Het Orgaan voor de Coördinatie en Analyse van de

Dreiging [OCAD] beschikt over elementen die wijzen op de voorbereiding van een aanslag.
In dat kader hebben de gerechtelijke autoriteiten geopteerd om over te gaan tot huiszoekingen. Daarnaast werd uit voorzorg ook een verhoogde waakzaamheid gevraagd aan de politiediensten op een aantal publieke plaatsen in Brussel.
De situatie wordt op de voet gevolgd, om de maatregelen te kunnen bijsturen indien nodig. De actie vandaag is dan ook een teken dat de strijd tegen het terrorisme in België op een geïntegreerde en gecoördineerde manier wordt aangepakt, en dat de verschillende diensten waken over onze veiligheid. En ik zal het parlement ook van verdere evoluties op de hoogte houden.
10. De regering zal er voor zorgen dat de teksten van het Verdrag van Lissabon [in december door de leiders van de Europese Unie aanvaard] snel in de diverse parlementen zullen worden ingediend. Ik roep hierbij de verschillende parlementen en in het bijzonder de Kamer van Volksvertegenwoordigers op om deze teksten met spoed te ratificeren. Beide verdragen komen immers overeen met de doelstellingen die België altijd heeft nagestreefd: een democratischer en efficiënter Europa.
Op de Lentetop van de Europese Unie zal België pleiten voor een sterke sociale dimensie, voor respect voor het leefmilieu en voor de versterking van de competitiviteit van de Europese economie. Daarnaast moeten de capaciteiten van de Unie op het internationale toneel versterkt worden. In dat kader zal regering binnen de begroting haar engagementen in het buitenland honoreren. Naast de verderzetting van de huidige operaties (DRC [DR Kongo], Afghanistan, Libanon, Kosovo) en in uitvoering van de beslissing van de Europese Raad zal België deelnemen aan het civiel en politioneel crisisbeheer dat in 2008 in Kosovo zal worden ontplooid. Bovendien zullen we een actieve communicatiestrategie over België in het buitenland op gang trekken. En ook de gewaardeerde inbreng van ons land in de VN-Veiligheidsraad zal in 2008 met evenveel engagement voortgezet worden.
Met het halen van 0,7 procent in 2010 in het vooruitzicht, zal de regering de driejaarlijkse of vijfjaarlijkse programma's inzake ontwikkelingssamenwerking goedkeuren.
Tijdens deze laatste maanden van onzekerheid hebben de sociale partners blijk gegeven van een grote verantwoordelijkheidszin. Ik wens hen uitdrukkelijk daarvoor te danken. In het kader van de uitwerking van haar socio-economische maatregelen zal de regering van haar kant de nauwe samenwerking en het overleg met de sociale partners verderzetten.

Beste collega's, ik wil herinneren aan de voorwaarden waaronder ik deze opdracht aanvaard heb. Ik zal deze regering slechts voor een beperkte tijd leiden. Ik vind het immers vanzelfsprekend dat het resultaat van de verkiezingen wordt gerespecteerd. Ten laatste op 23 maart zal de leider van de belangrijkste formatie, Yves Leterme, worden voorgesteld om de definitieve regering op de been te brengen.
Daartoe zullen twee parallelle onderhandelingen op gang worden gebracht, twee onderhandelingen die zullen gevoerd worden naast het gewone regeringswerk.
Ten eerste een onderhandeling die tot doel heeft een Pact tot stand te brengen voor een vernieuwde federale staat. Iedereen is het erover eens dat onze federale staat moet hervormd worden. En dat het debat daarover snel moet worden opgestart. Daarom zal op 9 januari een zogenaamde octopuswerkgroep geïnstalleerd worden. Onder voorzitterschap van vice-eerste minister en minister van Institutionele Hervormingen, Yves Leterme.
Deze octopuswerkgroep zal bestaan uit twaalf leden, afkomstig uit de grote, democratische fracties. Daarnaast kunnen de voorzitters van Kamer en Senaat op de vergaderingen uitgenodigd worden.
Het is mijn intentie om het luik van de nota, gewijd aan de hervorming van onze instellingen, die ik in het kader van mijn informatieopdracht heb gemaakt en die uiteraard enkel mezelf engageert, bij de aanvang van de octopusvergaderingen neer te leggen.
Naast de werkgroep in kwestie zullen ook gesprekken worden aangevat onder leiding van vice-eerste minister en minster van Financiën, Didier Reynders, rond de belangrijkste economische en ecologische uitdagingen, alsmede de problemen van sociale cohesie.
Het spreekt voor zich dat gelijklopend met deze werkgroepen gesprekken zullen worden opgestart om de definitieve regering te vormen, uitgaande van de formaties die de regering uitmaken die u vandaag het vertrouwen vraagt.
Om af te sluiten wil ik de manier verduidelijken waarop ik van plan ben deze interimregering te leiden.
Gezien het om een overgangsregering gaat wil ik u voorstellen om het parlement veel nauwer te betrekken bij de besluitvorming.

Mijnheer de voorzitter,
Geachte collega's,
Sinds het ontstaan van ons land zijn wij er steeds in geslaagd om ieder conflict, iedere tegenstelling en ieder debat uit te klaren. Zonder bloedvergieten, zonder blijvende littekens en zonder rancune. Dit is de aanpak waarvoor de wereld ons steeds heeft benijd. En dit is de aanpak waarop ons land moet doorgaan.
Natúúrlijk is ons land niet immuun voor de botsingen van ideeën. Van waarden of van culturen. We leven niet toevallig op het kruispunt van culturen in Europa. Maar wanneer deze botsingen een bevolking ontredderen, haar verzwakken of zelfs dreigen te verlammen, dan moeten we voor de weg kiezen die altijd al het fundament is geweest van onze welvaart: de weg van de dialoog.
Wat deze interimregering in de eerste plaats wil doen is opnieuw ruimte te scheppen voor deze dialoog. Het is vandaag voor iedereen duidelijk dat een grondig debat over onze instellingen en staatsstructuren onafwendbaar is. Net zoals het voor iedereen duidelijk is dat de uitkomst van dit debat er een moet zijn die de welvaart van dit land en het welzijn van al haar inwoners van dit land kan dienen en versterken.
Ik vraag u daarom uw vertrouwen aan deze regering te geven.
Ik dank u.'

Interim-regering beëdigd

Nadat de deelnemende partijen op 19 en 20 december hun goedkeuring hadden gegeven aan de regeringsdeelname waartoe hun onderhandelaars hadden besloten, konden premier Verhofstadt en zijn ministers op 21 december worden beëdigd. Er waren drie vrouwen in opgenomen: Laurette Onkelinx (PS), Sabine Laruelle (MR) en Inge Vervotte (CD&V).
De helft van de bewindslieden had ook al zitting in het tweede kabinet-Verhofstadt en kreeg voor een belangrijk deel dezelfde bevoegdheden. Twee Open VLD-ministers (exclusief de premier) keerden terug, te weten Patrick Dewael en Karel De Gucht. Ook de PS-ministers Laurette Onkelinx en Christian Dupont en namens de MR Didier

Samenstelling regering België
(21 december 2007)

Premier
Guy VERHOFSTADT (Open VLD)

Vicepremier, tevens belast met Begroting, Mobiliteit en Institutionele Hervormingen
Yves LETERME (CD&V)
Vicepremier, tevens belast met Financiën en Institutionele Hervormingen
Didier REYNDERS (MR)

Ministers:
Ambtenarenzaken en Overheidsbedrijven
Inge VERVOTTE (CD&V)
Binnenlandse Zaken
Patrick DEWAEL (Open VLD)
Buitenlandse Zaken
Karel DE GUCHT (Open VLD)
Economie, Middenstand en Landbouw
Sabine LARUELLE (MR)
Justitie
Jo VANDEURZEN (CD&V)
Klimaat, Duurzame Energie en Consumentenzaken
Paul MAGNETTE (PS)
Landsverdediging
Pieter DE CREM (CD&V)
Ontwikkelingssamenwerking
Charles MICHEL (MR)
Pensioenen, Maatschappelijke Integratie, Gelijke Kansen en Grootstedenbeleid
Christian DUPONT (PS)
Sociale Zaken en Volksgezondheid
Laurette ONKELINX (PS)
Werk
Josly PIETTE (CDH)

Reynders en Sabine Laruelle namen opnieuw zitting in de regering.

Kamer steunt derde kabinet-Verhofstadt

Bij wijze van uitzondering kwam de Belgische Kamer op een zondag bijeen om een oordeel te geven over de nieuw gevormde regering. Onder meer aan het al dan niet applaudisseren van vertegenwoordigers van de ene partij voor die van de andere vielen de gespannen verhoudingen af te lezen. Uiteindelijk gaf een meerderheid van 97 parlementsleden op deze 23e december haar goedkeuring. Dit waren alle fractieleden van de deelnemende partijen, plus N-VA op één onthouding na. Tegen stemden 46 leden, bestaande uit een bont gezelschap van SP.A en de groenen van Ecolo en Groen!, Vlaams Belang (VB), de Lijst Dedecker (LDD) en het Front National (FN).

Versterkt terreuralarm uit vrees voor aanslag en bevrijdingsactie

In België werd op 21 december 2007 een versterkt terreuralarm afgekondigd dat tot 3 januari van kracht bleef. Dat gebeurde op basis van informatie van het Orgaan voor de Coördinatie en Analyse van de Dreiging (OCAD), waarin alle bij de strijd tegen terrorisme betrokken veiligheids- en inlichtingendiensten waren vertegenwoordigd. Er werd gevreesd voor een gewelddadige bevrijdingsactie ten behoeve van een gevangene alsmede een op handen zijnde terroristische aanslag. Openbare plaatsen, vooral in Brussel, werden extra bewaakt. De controle op de luchthavens werd versterkt, op sommige plaatsen werden vuilnisbakken dichtgeplakt, er werden extra politiepatrouilles ingezet en er was verscherpte waakzaamheid op de luchthaven van Zaventem. Later werd ook het traditionele oudejaarsvuurwerk in de hoofdstad afgelast. De autoriteiten vroegen de bevolking waakzaam te zijn, maar niet in paniek te raken.

Nizar Trabelsi

Reden voor de maatregelen waren aanwijzingen van het OCAD dat er een aanslag op handen was alsmede een actie om de voor terrorisme veroordeelde gevangene Nizar Trabelsi (37) te laten ontsnappen. Deze was in juni 2004 veroordeeld tot tien jaar cel na zijn bekentenis dat hij een aanslag had gepland op de militaire basis van Kleine Brogel. Trabelsi werd eind november 2007 overgeplaatst van de gevangenis van Aarlen (provincie Luxemburg) naar die van Lantin (provincie Luik) omdat er geruchten de ronde deden dat hij een ontsnappingspoging voorbereidde. Er werd in diens cel echter niets verdachts gevonden. In december volgde opnieuw overplaatsing, naar de gevangenis van Nijvel (provincie Waals-Brabant).
Trabelsi zelf verklaarde op 23 december in dagblad *La Dernière Heure* dat er geen sprake was van een voorgenomen aanslag in België en degenen die hadden besloten tot uitgebreide veiligheidsmaatregelen omschreef hij als 'paranoïde'. Hij benadrukte ook dat hij geen belang had bij een ontsnapping, gezien de versoepeling van het gevangenisregime en het perspectief over vier jaar – hij werd in 2001 opgepakt – weer vrij te zijn.

Arrestaties

Op 21 december, dezelfde dag dat het terreuralarm werd afgekondigd, werden vijftien huiszoekingen verricht, waarbij veertien mensen werden opgepakt. Zij werden ervan verdacht voorbereidingen te hebben getroffen voor een actie om Trabelsi te bevrijden en bovendien zouden zij voornemens zijn geweest een aanslag in Brussel te plegen. Een dag later werden zij echter weer vrijgelaten omdat er niets belastends was gevonden. Wel bleven zij verdacht van lidmaatschap van een terroristische groepering.
De snelle vrijlating was een van de redenen waarom sommige politici hun twijfels uitten over de noodzaak van de uitgebreide veiligheidsmaatregelen. Senator Jean-Marie Dedecker (Lijst Dedecker – LDD) sprak van 'een kerstshow van de interim-regering [op 21 december beëdigd] die ons land fortuinen kost'. Maar ook Anne-Marie Lizin, die namens de aan de tijdelijke regering deelnemende Parti Socialiste (PS) lid was van de Senaat, uitte haar twijfels en vroeg om een onderzoek naar de kwaliteit van de informatie die had geleid tot het terreuralarm.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Vlaamse werkloosheid op weg naar laagterecord

De officiële werkloosheidcijfers in Vlaanderen die begin december 2007 bekend werden, lieten zien dat het aantal mensen zonder baan afstevende op een laagterecord. Eind november 2006 waren er 197.922 werklozen, een jaar later was dat afgenomen tot 166.444. Dit laatste aantal was onderverdeeld in 130.537 volledige werklozen met een uitkering, 11.992 jonge schoolverlaters zonder baan en 23.915 'andere' werklozen. De totale daling over één jaar bedroeg 15,9 procent. Alleen in november 2000 en mei 2002 waren er in Vlaanderen minder werklozen dan tegen het einde van 2007.
Illustratief was het werkloosheidspercentage onder mensen boven de vijftig jaar, dat tussen november 2006 en november 2007 met 4,5 procent afnam. Opvallend was ook dat het aantal laaggeschoolde werkzoekenden met 14,4 procent verminderde. De reden lag in het feit dat werkgevers door de krappe arbeidsmarkt waren gaan werven onder degenen die het minst begeerd werden als arbeidskrachten.

JUSTITIE

Eerder ontsnapte crimineel Kapllan Murat opnieuw veroordeeld

Het Brusselse hof van beroep legde op 18 december 2007 aan de 45-jarige Belgisch-Albanese crimineel Kapllan Murat een straf van 33 maanden op. Murat, die al meer dan twintig jaar in gevangenissen had doorgebracht en naar eigen zeggen genoeg had van zijn criminele loopbaan, werd dit keer veroordeeld voor een mislukte diefstal bij een houthandel (april 2005) en een wilde rit met een gestolen auto na ontsnapt te zijn uit de gevangenis (juli 2006).
Kapllan had zich onder meer schuldig gemaakt aan een lange reeks van diefstallen, handel in gestolen auto's, gijzeling en geweldpleging. In 1988 werd hij tot 24 jaar cel veroordeeld. Hij kreeg de bijnaam 'ontsnappingskoning' omdat hij in totaal vijf maal de gevangenis wist te ontvluchten. Hij zou na de recente veroordeling nu op zijn vroegst vrij kunnen komen in juni 2013.

Gevangenisstraf voor kaderleden Arabisch Europese Liga

De correctionele rechtbank van Antwerpen veroordeelde op 21 december 2007 twee kopstukken van de Arabisch Europese Liga (AEL) tot een jaar gevangenisstraf voor hun aandeel in de rellen die eind 2002 uitbraken in Antwerpen-Borgerhout. Dat gebeurde nadat op 26 november dat jaar de 27-jarige

België

Marokkaanse islamleraar Mohammed Achrak was doodgeschoten, een daad waaraan racistische motieven werden toegeschreven. Later bleek dat de 66-jarige dader psychisch ernstig in de war was. De celstraffen werden uitgesproken tegen Ahmed Azzuz (31) en tegen de toenmalige AEL-leider Dyab Abou Jahjah (36), die intussen weer in zijn geboorteland Libanon woonde. Een derde verdachte, Youssef Rahimi (25), werd vrijgesproken. Het Openbaar Ministerie had tegen alle drie een celstraf van twee jaar geëist. De twee veroordeelden zouden in hoger beroep gaan.
De rechtbank motiveerde de uitspraak door te verwijzen naar het grote morele gezag dat de AEL-leiders genoten onder degenen die aan de rellen deelnamen. Zij hadden nagelaten de gemoederen te bedaren, maar hen veeleer tot hun daden aangezet. Volgens de verdediging waren de AEL-leden er juist op uit geweest om tot kalmte op te roepen en was het opvallend dat hen, anders dan hun loutere aanwezigheid, niets concreets was aangewreven.

NATUUR EN MILIEU

Stand van het milieu in Vlaanderen vertoont positieve trend

Uit het *Milieurapport Vlaanderen* van de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM), dat op 14 december 2007 aan de Vlaamse minister van Leefmilieu Hilde Crevits werd overhandigd, bleek dat het in grote lijnen goed ging met de ontwikkelingen op milieugebied. Zo werden er elk jaar minder vervuilende stoffen in de lucht geloosd. De norm van de Europese Unie echter voor de uitstoot van fijn stof werd in 2006 niet gehaald omdat de grenswaarde te vaak werd overschreden.

Broeikasgassen

De uitstoot van broeikasgassen lag in 2006 voor het eerst onder het referentieniveau van 1990. Vlaanderen was in 2005 nog 10 procent verwijderd van de doelen die waren afgesproken in het kader van het klimaatverdrag van Kyoto (1997), maar het jaar daarop was dit percentage afgenomen tot 3,2 procent. Dat was vooral te danken aan de verminderde CO_2-uitstoot door huishoudens en industrie, maar zowel de sector van het wegtransport als die van lucht- en zeevaart scoorden aanzienlijk slechter.

Groene stroom

De productie van groene stroom nam in 2006 met bijna 50 procent toe in vergelijking met 2005. Het aandeel in het bruto elektriciteitsverbruik van milieuvriendelijke elektriciteitsproductie uit hernieuwbare energie en warmtekrachtkoppeling steeg van 13,7 naar 16,4 procent. In 2010 wilde Vlaanderen op 25 procent uitkomen.

Moedermelk

Uit het rapport bleek verder dat de concentratie in het menselijk lichaam van milieugevaarlijke stoffen als pcb's (polychloorbifenylen) en dioxines afnam. Dat was te danken aan beleidsmaatregelen als het verminderen van de dioxine-uitstoot door naverbranding, het plaatsen van rookgaszuiveringsinstallaties en het verbod op het gebruik van schadelijke bestrijdingsmiddelen. De vooruitgang kon onder andere getoetst worden aan de kwaliteit van de moedermelk. Het aandeel van pcb's in de moedermelk van Belgische vrouwen lag in 2006 acht maal zo laag als in 1988 en voor dioxines was dat vier maal zo laag. In landelijke gebieden was de concentratie van pcb's in bloed en urine overigens bovengemiddeld, zonder dat de VMM daar een afdoende verklaring voor had.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Werkgever veroordeeld voor ongeval illegale werknemer

Naar pas in december bekend werd, was op 27 november 2007 een werkgever door de correctionele rechtbank van Antwerpen veroordeeld tot het betalen van een boete en schadevergoeding omdat hij verantwoordelijk werd gehouden voor een ongeval van een illegaal in België verblijvende werknemer. De aanklacht op basis waarvan de rechter oordeelde, was het toebrengen van onopzettelijke slagen en verwondingen, door gebrek aan voorzichtigheid of voorzorg.
Het slachtoffer was de 35-jarige Marokkaan Omar El Kasmi, die in december 2002 op een bouwwerf in Antwerpen-Noord van een materiaallift viel. Deze mocht echter niet worden gebruikt omdat ze niet aan de veiligheidsvoorschriften voldeed. De werknemer liep een schedelfractuur en diverse breuken op. Het voorval was aanleiding voor het Algemeen Belgisch Vakverbond (ABVV) om juridische stappen te ondernemen. Het claimde de erkenning als arbeidsongeval, los van de illegale status van de betrokkene, hetgeen een precedent zou scheppen voor vergelijkbare situaties. Het ABVV meende dat elke werknemer, legaal of niet, rechten had tegenover de werkgever. De rechter stelde de bond nu in het gelijk.
De werkgever zou tegen de uitspraak in beroep gaan. Er zou bovendien nog een zaak dienen voor de arbeidsrechtbank (ARB), die onder meer geschillen tussen werknemers en werkgevers behandelde. Daar zou getoetst worden in hoeverre illegalen in gevallen als deze ook aanspraak konden maken op een blijvende invaliditeitsvergoeding. Omar El Kasmi verbleef overigens nog steeds illegaal in België.

(Vorige berichten pagina 669/2 - 2007)

Duitsland

DUITSLAND

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Voorlopig akkoord van spoorwegen met machinisten

De Duitse spoorwegen hebben een voorlopig akkoord bereikt met de vakbond van machinisten over belangrijke elementen voor een nieuwe loonronde, zo verklaarden zegslieden op 4 december 2007. Daarmee kwam een eind aan een serie stakingen die forensenlijnen en goederentransporten in de war brachten. Deutsche Bahn en de Gewerkschaft Deutscher Lokomotivführer (GDL) zeiden dat details ten aanzien van de machinisten eind januari uitgewerkt zouden zijn. Tot die tijd zouden de machinisten afzien van stakingen. Het voorlopige akkoord betrof zowel lonen voor alle 229.000 voltijdwerkers als lonen en arbeidstijden voor afzonderlijke beroepsgroepen, zoals de machinisten. Eind november was Deutsche Bahn met een bod gekomen, waarbij lonen in 2010 met tenminste 10 procent verhoogd zouden kunnen worden.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Duitsland nog steeds grootste exporteur

Duitsland, Europa's grootste economie, vertrouwde erop dat het het almaar groeiende

Duitsland

China de baas zou blijven als grootste exporteur ter wereld, zo deelde het ministerie van Economische Zaken op 4 december 2007 mee. Duitsland eiste deze positie al vier jaar voor zich op, terwijl China met zijn enorm groeiende productie naar de tweede plaats was opgeklommen. Het ministerie baseerde zijn verwachting op cijfers van de Wereldhandelsorganisatie (WTO) die dezelfde dag in Genève bekend waren gemaakt.

Inflatie op hoogste peil sinds 1994

De inflatie in Duitsland zou voor het jaar 2007 uitkomen boven de 2 procent en zou daarmee de hoogste zijn sinds 1994, aldus een bekendmaking van het Statistisches Bundesamt, het federale bureau voor statistiek, op 28 december 2007. Verwacht werd een stijging van de index voor consumentenprijzen met 2,2 procent, voornamelijk als gevolg van de sterk gestegen brandstofprijzen. Voor de maand december werd een inflatie op jaarbasis van 2,8 procent verwacht, iets minder dan de 3 procent van november.

JUSTITIE

Libanees in Libanon veroordeeld voor aanslagen op Duitse treinen

Een rechtbank in de Libanese hoofdstad Beiroet veroordeelde op 18 december 2007 de Libanese man Jihad Hamad tot twaalf jaar gevangenisstraf wegens een poging om Duitse treinen tot ontploffing te brengen. Drie andere verdachten werden vrijgesproken. De vier waren beschuldigd van het plaatsen van – overigens primitief gebleken – bommen in twee treinen op het station van Keulen op 31 juli 2006. De bommen gingen niet af doordat de ontstekingen gebrekkig waren.
Een vijfde man werd in afwezigheid veroordeeld tot levenslange gevangenisstraf. Hij werd in Duitsland gevangen gehouden. Juist op dezelfde 18de december 2007 begon in Düsseldorf een berechting van deze man, Youssef Mohammed el-Jajdib. Hij werd daar beschuldigd van poging tot moord en pogingen om ontploffingen tot stand te brengen.
De verdachte Hamad had in het strafproces in Beiroet bekend. Hij had te kennen gegeven dat het doel was om te protesteren tegen cartoons in Deense en andere Europese kranten waarin de profeet Mohammed werd beledigd.

(Vorige berichten pag. 676/3 e.v. - 2007)

Frankrijk

FRANKRIJK

BINNENLAND

Aanslag met bombrief op Parijs advocatenkantoor

Een aanslag met een bompakket op een advocatenkantoor in Parijs kostte op 7 december 2007 het leven van een medewerker en verwondde vijf anderen. Volgens de openbaar aanklager waren er geen aanwijzingen dat de aanslag verband hield met een in hetzelfde pand gevestigd advocatenkantoor waar de Franse president Nicolas Sarkozy vroeger werkte en waarvan hij nog steeds eigenaar was. Een dag later werd een mogelijke verdachte aangehouden: een 45-jarige architect die eerder een van de vrouwelijke advocaten van het kantoor had lastiggevallen.

BASKISCHE KWESTIE

Spaanse agent in Frankrijk gedood door ETA-leden

Leden van de Baskische afscheidingsbeweging ETA beschoten op 3 december 2007 twee agenten van de Spaanse Guardia Civil bij een wegrestaurant in Zuidwest-Frankrijk. Zij waren elkaar daar bij toeval tegengekomen en hadden elkaar herkend. Een van de agenten was op slag dood, de ander lag in coma. De drie daders wisten te ontkomen. De twee agenten waren in Frankrijk in het kader van een samenwerkingsproject voor het opsporen van ETA-strijders.

JUSTITIE

Ex-gevangenen Guantánamo Bay in Frankrijk veroordeeld voor terrorisme

Op 19 december 2007 veroordeelde een rechtbank in Parijs vijf mannen die vier jaar hadden vastgezeten in de Amerikaanse gevangenis op Guantánamo Bay in Cuba. Brahim Yadel, Khaled ben Mustafa, Nizar Sassi, Mourad Bechellali en Ridouane Khalid gaven toe dat ze in een Afghaans opleidingskamp waren geweest, maar ontkenden betrokkenheid bij terrorisme. Een zesde exgevangene, Imad Kanouni, werd vrijgesproken: hij had verklaard dat hij om geloofsredenen in Afghanistan was.
De rechtbank volgde de aanbeveling van de aanklager die had gezegd dat zij geen voorstander was van het 'Guantánamo-systeem' met zijn 'abnormale detentiemethoden' die strijdig waren met het internationaal recht. Ze veroordeelde de vijf mannen tot een jaar gevangenisstraf.

NATUUR EN MILIEU

Bonus-malus-systeem voor schone en vervuilende auto's

De Franse Minister van Milieu Jean-Louis Borloo maakte op 6 december 2007 de invoering van een ecologisch bonus-malus-systeem bekend voor de aanschaf van nieuwe auto's. De maatregel kwam voort uit de brede maatschappelijke discussie over klimaat en milieu, de Grenelle de l'Environnement, die in november was gehouden.
Vanaf 1 januari 2008 moesten kopers van vervuilende auto's een eenmalige strafpremie van minstens 200 euro betalen. Omgekeerd zouden kopers van schone auto's een bonus ontvangen voor auto's die minder dan 100 gram CO_2 per kilometer uitstootten.

BUITENLANDSE ZAKEN

Controversieel bezoek Libische leider Gaddafi aan Frankrijk

Het zesdaagse bezoek van de Libische leider Muammar Gaddafi, dat op 10 december 2007 was begonnen, leidde tot verdeeldheid in Frankrijk. Jarenlang was Libië getroffen door internationale sancties, totdat Gaddafi in 2003 zijn kernwapenprogramma ontmantelde en het gebruik van massavernietigingswapens en terrorisme afzwoor. Maar Gaddafi was nog altijd omstreden, vooral vanwege de situatie van de mensenrechten in Libië.

Franse parlementariërs boycotten bezoek

Slechts dertig van de tachtig uitgenodigde parlementariërs waren aanwezig tijdens een ontmoeting met Gaddafi op 11 december. In zijn toespraak tot het parlement zei Gaddafi, die jarenlang opriep tot gewapende strijd en steun gaf aan terroristische

groepen: 'Het tijdperk van de Koude Oorlog, van nationale bevrijdingsbewegingen en koloniale strijd is voorbij. We willen een toekomst zonder Koude Oorlog en zonder gewapende conflicten.' Ook bepleitte hij de oprichting van een gezamenlijke 'democratische staat' voor Israëli's en Palestijnen.
Op de eerstvolgende parlementszitting verlieten leden van de Socialistische Partij (PS) uit protest twintig minuten de zaal vanwege de weigering van de regering om het bezoek van Gaddafi ter discussie te stellen. Ook centrum-rechtse parlementariërs en zelfs leden van de Unie voor een Volksbeweging (UMP), de partij van president Nicolas Sarkozy, bekritiseerden het bezoek van Gaddafi aan het parlement.

10 miljard euro aan contracten

Tijdens het bezoek van Gaddafi werden contracten afgesloten met een waarde van ca. 10 miljard euro. Hij plaatste een bestelling voor 21 Airbusvliegtuigen en sloot een overeenkomst over de aanleg van een door kernenergie aangedreven ontziltingsfabriek. Verder zou Libië exclusief met Frankrijk onderhandelen over toekomstige militaire aankopen.

'Handelsbetrekkingen gaan boven mensenrechten'

Het staatsbezoek van Gaddafi toonde opnieuw aan waar het accent lag van het buitenlands beleid van president Sarkozy. In een artikel in dagblad *NRC-Handelsblad* van 11 december wees René Moerland op de gedaantewisseling die Sarkozy had ondergaan sinds zijn aantreden als president. In mei beloofde hij dat Frankrijk onder zijn leiding aan de zijde van de onderdrukten zou staan en dat mensenrechten boven andere belangen zouden gaan. Zes maanden later had hij een reputatie als realpolitiker die het Franse commerciële belang boven alles stelde.
In China haalde Sarkozy bij zijn bezoek in november voor miljarden aan handelscontracten binnen, maar hij zweeg over Tibet waar China de mensenrechten zou schenden. En hij was de enige Europese leider die de Russische president Vladimir Poetin persoonlijk telefonisch feliciteerde met de overwinning van diens partij bij de parlementsverkiezingen van december die volgens waarnemers niet eerlijk waren verlopen.
In de besprekingen met Libië lag het accent op het versterken van de handelsbetrekkingen en werden geen voorwaarden gesteld op het gebied van mensenrechten. Sarkozy wilde Libië ook betrekken bij de Mediterrane Unie die hij wilde oprichten. Daarmee negeerde hij afspraken binnen de Europese Unie om aan gezamenlijke projecten rond de Middellandse Zee eisen te stellen op het gebied van democratie en mensenrechten. Zijn uitgangspunt was: eerst nauwere betrekkingen, daarna aandacht voor mensenrechten.

(Vorige berichten pag. 677/3 e.v. - 2007)

GRIEKENLAND

BINNENLAND

Ontslag Griekse minister van Werkgelegenheid en Sociale Zekerheid

De Griekse minister van Werkgelegenheid en Sociale Zekerheid Vassilis Manginas diende op 15 december 2007 zijn ontslag in. Zijn positie was onhoudbaar geworden toen bleek dat hij geen sociale bijdrage betaalde voor de buitenlandse migranten die hij in dienst had. Daarnaast had hij meer verbouwd aan zijn buitenverblijf dan volgens de verleende bouwvergunning was toegestaan.

Vassilis Manginas werd vervangen door de vroegere minister van Toerisme Fanni Palli-Petralia.

Helft van migranten legaal

De Griekse minister van Binnenlandse Zaken Prokopis Pavlopoulos maakte op 18 december 2007 bekend dat er meer dan een miljoen immigranten in Griekenland woonden. De helft hiervan was legaal. Het merendeel hiervan, namelijk 63 procent, was afkomstig uit Albanië. Tevens bleek dat meer dan de helft van alle legale immigranten tussen de negentien en veertig jaar oud was. Een derde van hen was werkzaam in de bouw, 20 procent werkte als schoonmaker, ruim 12 procent in de productie en nog eens 12 procent in de handel.
Naar verwachting zou in de toekomst vooral het aantal immigranten uit Azië en uit Afrikaanse landen beneden de Sahara toenemen.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Grieken staken tegen pensioenhervormingen

Tienduizenden demonstranten staakten op 12 december 2007 in Athene en Thessaloniki tegen de pensioenplannen van de Griekse regering. De staking legde het publieke leven en het openbaar vervoer lam. Volgens het Algemeen Verbond van Griekse Arbeiders (GSEE) was het de grootste staking in Griekenland ooit.
De demonstranten waren tegen de regeringsplannen om het grote aantal pensioenfondsen samen te voegen. Volgens de vakbonden zou dit leiden tot een plundering van hun fondsen teneinde het tekort in de sociale zekerheid te kunnen dichten.

Nieuwe staking

Op 19 december legden journalisten, doctoren, apothekers, dierenartsen, ingenieurs en advocaten hun werk neer uit protest tegen de pensioenplannen. Het was de derde werkonderbreking sinds eind november.
De regering van Kostas Karamanlis liet weten dat zij niet wilde tornen aan de pensioenen of de pensioengerechtigde leeftijd, maar dat veranderingen wel noodzakelijk waren. Want anders zou het percentage van het nationaal inkomen dat aan pensioenen uitgegeven werd van 13 procent in 2007 oplopen tot 25 procent in 2050. Daarnaast stond Griekenland onder druk van de Europese Unie en het Internationaal Monetair Fonds (IMF) om de problemen rondom de bekostiging van de pensioenen spoedig op te lossen.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Grieks parlement keurt begroting 2008 goed

De begroting voor 2008 werd op 21 december 2007 door het Griekse parlement goedgekeurd. Door de publieke uitgaven te beperken en de indirecte belastingen te verhogen wilde de regering het begrotingstekort verder terugdringen. In 2008 zou het tekort nog 1,6 procent bedragen en in 2010 moest er sprake zijn van een begrotingsevenwicht.
De begrotingsplannen waren vanwege hun sobere karakter kritisch ontvangen door de vakbonden. Economen maakten zich daar-

entegen zorgen over de in hun ogen te rooskleurig voorgestelde economische groeicijfers.

JUSTITIE

Veroordeling rechts-extremistisch historicus

De extreem-rechtse historicus Kostas Plevris werd op 13 december 2007 veroordeeld tot een gevangenisstraf van veertien maanden wegens het aanzetten tot rassenhaat en geweld door de publicatie van zijn boek *De joden: de hele waarheid.* In dat werk ontkende hij onder meer de Holocaust en beledigde hij stelselmatig joden. Plevris kondigde aan tegen de uitspraak in beroep te gaan.
Moisis Constantines, de voorzitter van de Centrale Raad van Joodse Gemeenschappen in Griekenland (KIS), reageerde positief op het vonnis. Hij bedankte de Griekse rechterlijke macht voor diens waardigheid en het feit dat deze hiermee aantoonde dat Griekenland een democratisch land was.

(Vorige berichten pag. 679/1 e.v. - 2007)

GROOT-BRITTANNIË

BINNENLAND

Nieuwe leider voor Britse liberalen

Nick Clegg werd op 18 december 2007 door de Britse Liberaal-Democraten (LibDem) verkozen tot hun nieuwe partijleider. Hij werd de derde leider voor deze partij in anderhalf jaar tijd. Daarvoor vertegenwoordigde hij de liberaal-democraten in het Europees Parlement en vanaf 2005 zetelde hij in het Lagerhuis.

Oud-premier Blair treedt toe tot katholieke kerk

Na enkele maanden voorbereiding trad de voormalige Britse premier Tony Blair op 21 december 2007 tijdens een mis in een kapel in de Londense Westminster officieel toe tot de katholieke kerk. Blair voelde zich al geruime tijd aangetrokken tot het katholicisme, maar vond dat hij het als premier niet kon maken om over te stappen. In die hoedanigheid was hij namelijk onder meer verantwoordelijk voor de benoeming van de Anglicaanse bisschoppen. Na zijn aftreden zette Blair het proces van zijn bekering in gang door onder andere in juni met de paus over een overstap naar de rooms-katholieke kerk te spreken.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Studie toont geringe sociale mobiliteit in Groot-Brittannië

In een studie uit december 2007 van Sutton Trust naar sociale mobiliteit in Groot-Brittannië kwam naar voren dat er tussen 1970 en 2000 niets was veranderd in het vermogen van kinderen om boven het inkomen van hun ouders uit te stijgen. Er was sprake van slechts geringe sociale mobiliteit. Sutton Trust was een stichting die de kansen van kinderen uit achterstandsgezinnen wilde vergroten.
Hierop ontstond er veel consternatie in de Britse pers. In een reactie benadrukte Jo Blanden, co-auteur van de studie, dat het onderzoek over inkomen en opleiding ging in plaats van over sociale status of klassen. Bovendien was zij van mening dat de Britten het niet zo slecht deden, want zij waren beter in staat om te stijgen op de sociale ladder dan Amerikanen.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Verlaging Britse rente

Naar aanleiding van tekenen van vertragende economische groei verlaagde de centrale bank van Groot-Brittannië, de Bank of England, op 6 december 2007 de rente met een kwart procent. Hiermee kwam deze uit op 5,5 procent. Met de renteverlaging hoopte de bank de economie een extra impuls te geven en vooral het consumentenvertrouwen te herstellen.
Eerder dat jaar verwachtten velen nog dat de Bank of England de rente zou verhogen tot 6 procent om onder meer de sterke inflatie tegen te gaan. De Amerikaanse kredietcrisis trof Groot-Brittannië echter hard en leidde tot aanpassingen in het rentebeleid van de bank.

MILITAIRE ZAKEN

Toename van drugsgebruik in Britse leger

Uit onderzoek van het Royal United Services Institute for Defence and Security Studies (RUSI) bleek op 14 december 2007 dat het aantal Britse soldaten dat positief getest was op drugs sterk was toegenomen. In 2003 waren dat 517 soldaten en in 2006 was dat aantal gestegen tot 769. Tevens was er sprake van een verviervoudiging van het aantal soldaten dat positief testte op cocaïne. De meeste militairen die positief op drugs waren getest, werden oneervol ontslagen.
Het Britse ministerie van Defensie erkende het probleem, maar benadrukte dat er binnen het leger duidelijk minder drugs gebruikt werden dan onder personeel in andere sectoren. Immers, de laatste vier jaar zou gemiddeld 0,77 procent van de soldaten positief op drugs zijn getest tegen gemiddeld 7 procent in het civiele leven. Dat nam echter niet weg dat streng werd opgetreden tegen drugsgebruik in het leger.

REGIONALE ONTWIKKELINGEN

Gevangenisstraf voor militant uit Belfast

Andre Shoukri, voormalig leider van de paramilitaire Ulster Defence Association (UDA) in Noord-Belfast, kreeg op 30 november 2007 een gevangenisstraf van negen jaar opgelegd wegens onder meer de afpersing en intimidatie van een café-eigenaar. Vier medeverdachten kregen straffen variërend van twee tot negen jaar. Tijdens de rechtszaak bleek eens te meer hoe groot de macht van de UDA in arme, protestantse delen van Noord-Ierland was. De organisatie werd beschuldigd van afpersing, vervalsing, smokkel, drugshandel, prostitutie en intimidatie.

IRA-verdachte bomaanslag Omagh onschuldig

De Noord-Ierse rechter Reginald Weir sprak op 20 december 2007 Sean Hoey vrij van alle betrokkenheid bij de bomaanslag in Omagh. Bij deze aanslag op 15 augustus 1998 kwamen 29 mensen om het leven.
Tijdens de rechtszaak probeerde het Openbaar Ministerie aan de hand van forensisch bewijsmateriaal aannemelijk te maken dat Sean Hoey bij zowel de aanslag in Omagh als bij veertien andere aanslagen van het Ierse Republikeinse Leger (IRA) betrokken was. Weir achtte het echter niet bewezen dat de explosieven bij al deze aanslagen door één en dezelfde persoon waren gemaakt. Bovendien was hij kritisch aangaan-

de de slordige wijze waarop justitie met bewijsmateriaal was omgegaan. Na het vonnis uitten ook de families van de slachtoffers van de aanslag in Omagh hun ongenoegen over het verloop van het politieonderzoek. Norman Baxter, hoofd van de inspectie van de politie in Noord-Ierland, liet daarop weten dat hij de gerechtelijke uitspraak nader zou onderzoeken en zou kijken of er lessen uit deze zaak getrokken konden worden.

BUITENLANDSE ZAKEN

Britten blijven in Afghanistan

De Britse premier Gordon Brown maakte op 12 december 2007 bekend dat Groot-Brittannië voor onbepaalde tijd bijna achtduizend militairen in Afghanistan zou stationeren. Daarnaast zegde hij het land voor de periode 2009-2012 een bedrag van omgerekend 625 miljoen euro aan steun toe. Dit bedrag diende voor de versterking van de rechtsstaat.
Brown liet tevens weten dat hij de pogingen van de Afghaanse president Hamid Karzai steunde om vroegere Talibanstrijders weer in het politieke leven te betrekken. Ze moesten dan wel bereid zijn om geweld af te zweren en zowel de grondwet als de mensenrechten te respecteren. De Talibanwoordvoerders wilden dit echter pas in overweging nemen wanneer alle buitenlandse soldaten uit Afghanistan vertrokken waren.

(Vorige berichten pag. 680/1 e.v. - 2007)

IERLAND

BINNENLAND

Hoofd katholieke kerk biedt excuses aan voor seksueel misbruik

De Ierse aartsbisschop Sean Brady bood op 20 oktober 2007 zijn excuses aan voor het leed dat door seksueel misbruik door geestelijken bij duizenden kinderen in Ierland was aangericht. Brady's excuses kwamen nadat de Ierse regering met nieuwe cijfers naar buiten kwam over de verstrekte financiële schadevergoedingen aan slachtoffers van seksueel misbruik. De totale som aan vergoedingen zou volgens de prognoses kunnen stijgen tot 1,16 miljard euro.
De verantwoordelijke Residential Institutions Redress Board (RIRB) ontving vanaf 2002 van 14.540 Ieren verzoeken tot financiële compensatie voor het hun aangedane leed. De hoogte van het uiteindelijk uit te keren bedrag aan deze slachtoffers was afhankelijk van de ernst van de fysieke, psychische en emotionele schade die was veroorzaakt door het misbruik.

Ieren welvarender, gezonder en beter opgeleid dan ooit

Uit statistieken die op 25 oktober 2007 werden gepubliceerd bleek dat Ieren nog nooit zo gezond, rijk en goed opgeleid waren geweest als in 2006. De Ierse bevolking was sinds begin jaren zestig van de twintigste eeuw verdubbeld tot 4,2 miljoen. Tevens was de gemiddelde levensverwachting van de Ierse vrouw gestegen tot 81 jaar en die van de man tot 76 jaar.
Ook op economisch vlak ging het Ierland dat jaar voor de wind. Anno 2006 was de werkgelegenheid sterk gestegen, waren er ruim twee miljoen banen en bedroeg de werkloosheid slechts 4,7 procent. Daarnaast was het aantal universitair opgeleiden ten opzichte van 1980 verdubbeld tot een kwart van alle volwassenen.

Forse loonstijging voor leden Ierse regering

Een meerderheid van het Ierse parlement stemde op 25 oktober 2007 voor loonsverhoging van leden van de Ierse regering. Het salaris van premier Bertie Ahern steeg daardoor met 14 procent tot 444.000 dollar (ca. 312.000 euro) per jaar. Hiermee verdiende hij meer dan de Amerikaanse president George W. Bush en de Britse premier Gordon Brown.
Met de salarisverhoging wilde men de lonen van de kabinetsleden concurrerend houden ten opzichte van die in de private sector. De oppositie had geen goed woord over voor de loonstijging, maar de regering weigerde er commentaar op te geven.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Ierland heeft hoogste inflatie van West-Europa

Het Ierse Centraal Bureau voor Statistiek (CSO) maakte op 13 december 2007 bekend dat de inflatie in Ierland was gestegen naar 5 procent, het hoogste percentage in West-Europa. Deze stijging was onder meer het gevolg van de hogere brandstofprijzen en voedselprijzen in november. Volgens economen werd de inflatie echter ook opgedreven door de sterke economische groei en de verhoging van indirecte belastingen.

ONDERWIJS

Regeringssteun voor niet-katholieke scholen in Dublin

De Ierse regering kondigde op 13 december 2007 aan dat in Dublin niet-religieuze basisscholen werden opgericht. Minister van Onderwijs Mary Hanafin benadrukte dat begonnen werd met twee scholen die niet door de katholieke kerk gecontroleerd zouden worden. Een derde basisschool in de hoofdstad, die enkele maanden daarvoor was opgericht en door de katholieke kerk geleid werd, zou binnen twee jaar een seculier karakter moeten hebben. Op de betreffende school was 95 procent van de leerlingen niet katholiek, maar onder meer moslim en protestant.
De beslissing van de regering illustreerde de afnemende invloed van de kerk en de gevolgen van de immigratie in het van oorsprong overwegend katholieke Ierland.

REGIONALE ONTWIKKELINGEN

Noord-Ieren in Iers parlement

De Ierse regering maakte op 23 oktober 2007 bekend dat ze een nieuwe parlementaire commissie ging creëren waarin Noord-Ierse parlementsleden zouden gaan zetelen die waren verkozen in het Britse parlement. Hierdoor zouden voor de eerste keer sinds de scheiding van Ierland in 1921 Noord-Ierse parlementsleden in het Ierse parlement komen. De betreffende achttien parlementsleden konden wel deelnemen aan debatten over de uitvoering van het vredesakkoord van Goede Vrijdag (1998), maar mochten niet stemmen of amendementen indienen.
De leiders van de Ierse katholieke minderheid in Noord-Ierland noemden de aankondiging een belangrijke stap in de richting van de unificatie van Ierland. De politici van de protestantse meerderheid in Noord-Ierland lieten echter weten dat ze niet zouden deelnemen aan het Ierse parlement. Zij wilden deel blijven uitmaken van Groot-Brittannië.

Italië

BUITENLANDSE ZAKEN

Ierland hielp Verenigde Staten tijdens Cubacrisis

Uit vrijgegeven documenten van het Nationaal Archief bleek op 28 december 2007 dat Ierland ten tijde van de Cubacrisis in 1962 gehoor had gegeven aan het verzoek van de Verenigde Staten om de tussenstoppen van Cubaanse en Tsjechische vliegtuigen op het Ierse vliegveld Shannon te onderzoeken. In 1964 wilde het neutrale Ierland de onderzoeken stopzetten, maar Washington weigerde toen. Pas in 1970 kwam er een einde aan. De Cubacrisis betrof een uit de hand gelopen conflict tussen de VS en de toenmalige Sovjet-Unie. Destijds werd gevreesd voor een mogelijke atoomoorlog tussen de twee supermachten.

(Vorige berichten pag. 563/3 e.v. - 2007)

ITALIË

BINNENLAND

Belangrijke maffiabaas omgekomen

De maffiabaas van de Siciliaanse stad Gela, Daniele Emmanuello, kwam op 3 december 2007 om het leven tijdens zijn vlucht voor de politie. In zijn poging om te ontkomen zou hij in een ravijn zijn gevallen. Maar er waren ook berichten dat hij van achteren in zijn hoofd was geschoten. Emmanuello behoorde tot de dertig meest gevaarlijke voortvluchtige maffialeden van Italië. Hij was vanaf 1996 op de vlucht en werd onder meer beschuldigd van drugshandel en moord.

Politie verricht arrestaties

De politie arresteerde op 4 december 2007 in de Zuid-Italiaanse havenstad Cantania de maffiabaas Vincenzo Santapaola en 45 andere verdachten. Tevens werd er een partij wapens en drugs gevonden.
De Italiaanse minister van Binnenlandse Zaken Giuliano Amato reageerde verheugd op het bericht. Hij was ervan overtuigd dat dergelijke politieacties veel schade aan de maffia toebrachten.

Arrestatie Napolitaanse maffiabaas

Edoardo Contini werd op 15 december gearresteerd in een voorstad van Napels. Hij was een van de machtigste maffiabazen van de Camorra, de Napolitaanse maffia.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Senaat keurt begroting 2008 goed

Op 21 december 2007 keurde de Italiaanse Senaat de begroting voor 2008 en een pakket van sociaal-economische maatregelen goed. De regering van premier Romano Prodi streefde ernaar om het begrotingstekort in 2008 terug te dringen tot 2,2 procent van het bbp.

JUSTITIE

Imam schuldig bevonden aan terrorisme

Een rechtbank in Milaan bevond op 20 december 2007 de imam Abu Imad en tien anderen schuldig aan lidmaatschap van een militante groepering die opriep tot jihad en potentiële zelfmoordterroristen rekruteerde. Volgens de openbaar aanklager, Armando Spataro, opereerde de groep vanuit een moskee in Milaan die al eerder in verband was gebracht met moslimextremisme.
De opgelegde straffen varieerden van twee tot tien jaar. Omdat de imam in 1999 de groep zou hebben verlaten, werd hij niet als een direct risico voor de veiligheid gezien en kreeg hij een gevangenisstraf van drie jaar en acht maanden opgelegd.

BUITENLANDSE ZAKEN

Italië bewaakt kust Libië tegen illegale migratie

In het kader van de strijd tegen illegale migratie sloten Italië en Libië op 29 december 2007 een akkoord over gemeenschappelijke zeepatrouilles voor de Libische kust. De bemanning van de boten zou bestaan uit zowel Libische als Italiaanse leden van de kustwacht. Op deze manier wilden de landen het aantal illegale migranten terugdringen.
Vluchtelingen die in Europese wateren werden ontdekt, mochten niet op zee worden teruggestuurd. Zij kwamen dan in aanmerking voor diverse toelatingsprocedures. Tijdens deze periode verdwenen migranten vaak in de illegaliteit. Patrouilles in eigen wateren waren daarom minder effectief dan in de wateren van landen buiten de Europese Unie.

(Vorige berichten pag. 680/3 e.v. - 2007)

Nederland

NEDERLAND

BINNENLAND

Raad van State draait intrekking subsidie SGP terug

In december 2007 werden twee gerechtelijke uitspraken gedaan over de Staatkundig Gereformeerde Partij (SGP), die met twee zetels in de Tweede Kamer was vertegenwoordigd en van oudsher over een zeer stabiele aanhang beschikte. In 2006 was de overheidssubsidie aan de partij stopgezet na een uitspraak van de rechtbank in Den Haag van september 2005. Deze oordeelde toen dat de partij door vrouwen uit te sluiten van volwaardige politieke deelname in strijd handelde met het door Nederland ondertekende Vrouwenverdrag van de Verenigde Naties (1979).
De SGP ging tegen het besluit tot subsidieintrekking in beroep en dat diende nu bij de Raad van State. Later die maand oordeelde het gerechtshof in Den Haag over de rol van de overheid ten aanzien van een partij die niet voor iedereen gelijke participatiemogelijkheden bood.

Uitspraak Raad van State

De Raad van State bepaalde op 5 december dat de SGP toch recht had op overheidssubsidie. De uitspraak was definitief, want er stond geen beroepsmogelijkheid meer open. Ze betekende dat de niet-betaalde subsidie over 2006 en 2007, een bedrag van rond de 1,6 miljoen euro, alsnog moest worden uitgekeerd.

Volgens de Raad waren staten op grond van het Vrouwenverdrag verplicht ervoor te zorgen dat vrouwen konden deelnemen aan het democratisch proces, maar niet om hen het recht te geven om van elke politieke partij, zonder uitzondering, volwaardig lid te zijn. Immers, er waren in Nederland andere partijen waarbinnen zij wel dat wel konden. Dat vrouwen niet voor de SGP in openbare functies konden worden gekozen, was niet in strijd met het passief kiesrecht. Het ging bovendien te ver om in te

grijpen in de vrijheid van een partij om haar eigen interne keuzes te maken, aldus de Raad van State.

Uitspraak gerechtshof

De motivering van de Raad van State stond haaks op de uitspraak van het Haags gerechtshof van 20 december. Dat oordeelde niet over de financiële kant van de zaak, hoewel het wel opmerkte dat het verlenen van overheidssubsidie niet in strijd was met het Vrouwenverdrag. Dat gold echter wel voor de schending van het passief kiesrecht. Daarom stelde het gerechtshof dat de staat wettelijke maatregelen moest nemen om een einde te maken aan de discriminatie van vrouwen door de SGP. Door dat niet te doen, werd volgens het hof de democratische rechtsstaat aangetast.
Tegen deze uitspraak stond nog wel beroep open. De SGP zou daarom in cassatie gaan bij de Hoge Raad, maar mogelijk zou ook minister Guusje ter Horst van Binnenlandse Zaken dat doen. Volgens haar suggereerde de uitspraak ten onrechte dat de staat zich met de interne gang van zaken binnen partijen zou moeten bemoeien.

Kardinaal Simonis neemt afscheid als aartsbisschop

Kardinaal Adrianus Johannes (Ad) Simonis nam op 8 december 2007 met een eucharistieviering in de St. Catharinakathedraal afscheid als aartsbisschop van Utrecht. De Apostolische Nuntiatuur, de vertegenwoordiger van de paus in Nederland, maakte een dag later bekend dat paus Benedictus XVI de 54-jarige bisschop van Groningen Willem Jacobus (Wim) Eijk tot opvolger had benoemd.
Simonis (76) nam in 1983 de plaats in van kardinaal Willebrands en werd twee jaar later kardinaal. Hij stond bekend als conservatief, waardoor hij zeer omstreden was onder progressievere katholieken. In de praktijk keerde hij zich echter niet tegen elke vernieuwing. Bij zijn afscheid werd hij dan ook, behalve omschreven als principieel, ook geprezen voor zijn mildheid.
Met de benoeming van Wim Eijk, op 22 juni 1953 in Duivendrecht geboren, had het Vaticaan opnieuw gekozen voor een conservatieve aartsbisschop. Eijk was arts en theoloog van beroep en werd in 1985 in Roermond tot priester gewijd, waarna in 1999 zijn benoeming volgde tot bisschop van Groningen. Hij stond bekend als een conservatief moraaltheoloog en rechtlijnig navolger van de pauselijke leer. Zo kwam hij in 1999 in het nieuws omdat hij homoseksuelen 'geestesziek' had genoemd. Ook op andere terreinen, zoals abortus en euthanasie, hield hij vast aan de richtlijnen van het Vaticaan.

Jack de Vries benoemd tot nieuwe staatssecretaris van Defensie

Op 18 december 2007 werd Jack de Vries (39) van het Christen-Democratisch Appèl (CDA) beëdigd als staatssecretaris van Defensie. Hij werd de opvolger van zijn partijgenoot Cees van der Knaap die burgemeester van Ede zou worden. De Vries, die bekend stond als een vertrouweling van premier Jan Peter Balkenende, zou zich op Defensie vooral bezighouden met personeel en materieel.

Jack de Vries werd in Drachten geboren op 25 juli 1968 en studeerde politicologie aan de Vrije Universiteit (VU) in Amsterdam. Hij werd in 1992 voorzitter van het Christen-Democratisch Jongeren Appèl (CDJA), was fractiemedewerker in de Tweede Kamer, lid van het CDA-partijbestuur en gemeenteraadslid in Leiderdorp. In 1997 trad hij aan als voorlichter van de kamerfractie. Buiten de partijpolitiek was hij onder meer werkzaam als voorlichter/journalist bij de landmacht.
De Vries was tussen 2002 en 2005 politiek adviseur van premier Balkenende, waarna hij campagneleider werd voor de aankomende verkiezingen voor gemeenteraad, parlement en provincie. Hem werd de verdienste toegeschreven een belangrijke rol te hebben gespeeld in de succesvolle campagne voor de kamerverkiezingen van november 2006, toen het CDA zich sterk afzette tegen de Partij van de Arbeid (PvdA). Uiteindelijk zou het CDA in februari 2007 alsnog met de sociaal-democraten gaan regeren.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Voorstel tot aanpassing Jonggehandicaptenregeling

In de maanden augustus-december 2007 lieten twee adviesorganen hun licht schijnen op de toekomst van de Wet Arbeidsongeschiktheidsvoorziening Jonggehandicapten (Wajong) en formuleerde ook de Nederlandse regering een standpunt over de regeling. Deze gaf mensen met een lichamelijke of psychische handicap vanaf hun achttiende jaar recht op een uitkering die zij in principe tot hun 65e jaar behielden.

Sociaal-Economische Raad

De Sociaal-Economische Raad (SER) adviseerde op 24 augustus om het voortgezet speciaal onderwijs de verplichting op te leggen om jongeren met een beperking voor te bereiden op de arbeidsmarkt. Een en ander zou door het ministerie van Onderwijs moeten worden opgenomen in de kerndoelen van die scholen. Daarnaast moesten er meer inspanningen worden verricht om Wajongers te helpen bij het zoeken van passend werk, zonder dat dat als verplichting werd opgelegd. De begeleiding naar arbeid was volgens de SER echter belangrijk omdat een aanzienlijk deel van de betrokkenen graag aan het werk wilde.

Kabinetsstandpunt

Eind september bleek dat het kabinet streefde naar een beperking van het aantal jonggehandicapten met een uitkering. Het ging daarin verder dan de SER, omdat het voorstelde geen uitkering meer te verstrekken aan degenen die nog perspectief hadden op de arbeidsmarkt. Op scholen zouden zij op werk moeten worden voorbereid en pas als later kwam vast te staan dat zij niet in staat waren te werken, kregen zij de uitkering alsnog. Alleen degenen van wie op hun achttiende jaar al vast stond dat werken niet mogelijk was, kwamen direct in aanmerking.

Centraal Planbureau

Het Centraal Planbureau (CPB) berekende in zijn op 17 december gepubliceerde rapport dat het aantal Wajongers in 2040 zou zijn gestegen tot meer dan driehonderdduizend. Het CPB noemde dit verontrustend en trok de vergelijking met de voormalige Wet Arbeidsongeschiktheid (WAO), waar de sterk toegenomen instroom destijds aanleiding was tot afslanking van de regeling. Het pleitte daarom voor verbeterde arbeidsparticipatie van jonggehandicapten, zodat de instroom kon worden beperkt. Instrumenten daartoe waren onder meer de verhoging van kwaliteit en doelmatigheid van het praktijkonderwijs en het voortgezet speciaal onderwijs, uitbreiding van het aantal werkervaringsplaatsen en een verschillende benadering van degenen met en degenen zonder duurzaam benutbare arbeidsmogelijkheden.
Verder wenste het CPB dat, net als bij de Wet

Nederland

werk en bijstand (WWB), de gemeenten verantwoordelijk zouden worden voor uitvoering van de Wajong-regeling. Sociale diensten zouden dan de werkbegeleiding op zich moeten nemen, waarbij werkgevers eventueel via quota konden worden gedwongen om jonggehandicapten in dienst te nemen.

Geen toename meer verwacht van percentage armen in Nederland

Uit een gecombineerde publicatie van het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) en het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) bleek dat de armoede in Nederland in 2005 licht was toegenomen, maar tevens in de periode 2006-2008 naar verwachting weer zou dalen. De tweejaarlijkse uitgave met de titel *Armoedemonitor 2007* werd op 18 december 2007 aangeboden aan staatssecretaris Ahmed Aboutaleb van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.
Bij de bepaling van het begrip armoede werden drie criteria naast elkaar gehanteerd, waarbij de situatie van een alleenstaande als uitgangspunt werd genomen. De normbedragen voor meerpersoonshuishoudens werden vervolgens bepaald met behulp van 'opslagfactoren'. De *lage-inkomensgrens* was afgeleid van het bedrag dat een alleenstaande bijstandsgerechtigde in 1979 ontving, dat daarna werd bijgesteld via de consumentenprijsindex. De *basisbehoeftenvariant* betrof de uitgaven die iemand moest doen voor nauwelijks te vermijden uitgaven, voornamelijk voeding, kleding en woonkosten. Tot de *niet-veel-maar-toereikendvariant* behoorden daar bovenop ook bescheiden uitgaven voor zaken als recreatie en lidmaatschappen. In onderstaand overzicht worden enkele malen naast elkaar verschillende cijfers en percentages genoemd, afhankelijk van het gebruikte criterium.

De belangrijkste conclusies waren:
• In 2005 hadden ruim 660.000 huishoudens, dat wil zeggen 10 procent van het totaal, een inkomen onder de lage-inkomensgrens. Volgens het niet-veel-maar-toereikendcriterium bedroeg het aantal arme huishoudens ruim 420.000 (6,4 procent) en volgens het 'basisbehoeftencriterium' ruim 240.000 huishoudens (3,7 procent).
• Voor de periode 2006-2008 wordt een vermindering van het aandeel arme huishoudens verwacht. Voor 2008 wordt het percentage huishoudens met een laag inkomen geraamd op 7,9, het percentage huishoudens met een inkomen onder het niet-veel-maar-toereikendcriterium op 5,6 en onder het basisbehoeftencriterium op 3,4.
• In 2006 geeft bijna de helft van de huishoudens met een laag inkomen aan (zeer) moeilijk rond te kunnen komen. Dat is bijna een verdubbeling ten opzichte van 2001.
• Eenoudergezinnen, niet-westerse allochtonen en huishoudens die leven van een uitkering (anders dan pensioen) vormen de belangrijkste risicogroepen voor armoede.
• Van alle kinderen jonger dan achttien jaar leefden er 310.000 (9,1 procent) in 2005 in een huishouden met een inkomen onder het niet-veel-maar-toereikendcriterium. Volgens de basisbehoeftenvariant waren dat 185.000 kinderen (5,4 procent).
• Ouderen hebben geen verhoogd risico. Volgens elk van de drie criteria lag het aandeel armen onder hen in 2005 ruim onder het bevolkingsgemiddelde, een aandeel dat tot en met 2008 naar verwachting verder zal dalen.
• Onder mensen met een baan van minimaal 24 uur zijn er bijna 175.000 armen. Drie vijfde van hen is zelfstandig ondernemer.
• De 'armoedeval' door het wegvallen van voorzieningen als huursubsidie – waardoor het financieel minder aantrekkelijk kan zijn om te gaan werken – heeft weinig effect op het zoeken naar en vinden van een betaalde baan.
• De inkomenspositie van mensen heeft weinig invloed op standpunten over inkomensgerelateerde kwesties of maatschappelijke problemen als criminaliteit en problemen in de gezondheidszorg.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Nederlands kabinet beëindigt privatisering van staatsbedrijven

Op 7 december 2007 stemde het kabinet in met de nota *Staatsdeelnemingen* van minister Wouter Bos van Financiën, waarin afscheid werd genomen van het verder privatiseren van staatsbedrijven. De beslissing betekende een koerswijziging ten opzichte van het beleid van Bos' voorganger Gerrit Zalm. Het verschil hing samen met de partijen die zij in het vorige en huidige kabinet vertegenwoordigden, respectievelijk de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie (VVD) en de Partij van de Arbeid (PvdA).
De belangrijkste reden voor het besluit lag in het waarborgen van de continuïteit en kwaliteit van de publieke dienstverlening, die onder druk zou kunnen staan als de overheid zou afzien van staatsdeelneming. Daarnaast speelde een rol dat na privatisering het gevaar opdook dat de betreffende ondernemingen door staatsfondsen uit China, Rusland of Arabische landen zouden worden overgenomen. Ook speculatieve investeerders zouden dat kunnen doen.
De overheid had nog een belang in 33 bedrijven, die voornamelijk actief waren op het gebied van transport, financiële dienstverlening en energie. Concreet betekende het kabinetsbesluit dat staatsdeelneming gehandhaafd bleef in grote ondernemingen als de Nederlandse Spoorwegen (NS), het Havenbedrijf Rotterdam, De Nederlandsche Bank (DNB), Ultra Centrifuge Nederland (UCN) en de Nederlandse GasUnie. Voor vervoersbedrijf Connexxion gold dat zou worden afgezien van het voornemen van het vorige kabinet tot de verkoop van het éénderde overheidsaandeel dat nog resteerde na de verkoop van het overige twee derde in 2006. In oktober 2007 had het kabinet al een afzonderlijke beslissing genomen ten aanzien van Schiphol, waar de overheid vanwege het strategisch belang van de luchthaven voor de Nederlandse economie haar minderheidsaandeel zou behouden.

JUSTITIE

Strafrechtelijke immuniteit voor ambtenaren wordt opgeheven

De fracties in de Tweede Kamer van de drie regeringspartijen bereikten in december 2007 een akkoord over een initiatiefwetsvoorstel dat strafrechtelijke vervolging mogelijk maakte van de staat en leidinggevende ambtenaren. Het initiatief werd in 2005 genomen door Aleid Wolfsen, kamerlid voor de Partij van de Arbeid (PvdA), en kreeg nu steun van coalitiepartners Christen-Democratisch Appèl (CDA) en ChristenUnie (CU) – voldoende voor een kamermeerderheid. Ambtenaren en overheidsorganen zouden daarmee strafbaar worden als ze bij de uitoefening van hun taken delicten pleegden. De Raad voor het openbaar bestuur (Rob), het adviesorgaan voor regering en parlement, had op 26 september 2006 al positief geadviseerd over de opheffing van strafrechtelijke immuniteit en de huidige minister van Justitie Ernst

Hirsch Ballin (CDA) ging eveneens inhoudelijk met het voorstel akkoord.
De van oudsher bestaande strafrechtelijke immuniteit van overheidsdienaren stond al ter discussie sinds de Hoge Raad in 1996 en 1998 oordeelde in het zogeheten Pikmeerarrest. Bij de eerste uitspraak werd de immuniteit van ambtenaren erkend, maar twee jaar later werd deze beperkt tot ambtenaren die exclusieve overheidstaken uitoefenden, zoals het afgeven van vergunningen. De discussie laaide opnieuw op na de vuurwerkramp in Enschede (2000) en de nieuwjaarsbrand in Volendam (2001). Daarop volgde in oktober 2005 de brand in Detentie- en Uitzendcentrum Schiphol-Oost, waarna verscheidene overheidsinstanties vernietigende kritiek kregen in een rapport van de Onderzoeksraad voor Veiligheid. Bij deze drie gebeurtenissen kwamen in totaal 48 mensen om het leven. Vanwege de dramatische gevolgen was de onvrede groot dat in geen van deze gevallen strafrechtelijke vervolging van overheidsfunctionarissen plaatsvond.

Topcrimineel Willem Holleeder veroordeeld tot negen jaar cel

De Haarlemse rechter, zitting houdend in de extra beveiligde rechtbank van Amsterdam-Osdorp, veroordeelde op 21 december 2007 de 49-jarige topcrimineel Willem Holleeder tot een onvoorwaardelijke gevangenisstraf van negen jaar. Er was twaalf jaar tegen hem geëist. Holleeder werd schuldig bevonden aan leiderschap van een criminele organisatie die zich bezighield met afpersing alsmede het witwassen van geld en het plegen van mishandelingen.
Tijdens de in april begonnen rechtszaak, ook wel het 'Proces van de eeuw' genoemd, stonden tevens acht medeverdachten terecht. Van hen werden er drie vrijgesproken, terwijl aan Maike D., ex-vriendin van Holleeder, een werkstraf van 240 uur werd opgelegd. Van de vier overige veroordeelden kreeg René van D. met 33 maanden de hoogste straf, gevolgd door de Joegoslaaf Maruf M. (20 maanden), Richard G. (18 maanden) en de 'boekhouder' van Holleeder, Marcel K. (5 maanden). In alle gevallen waren de eisen van de officier van justitie hoger geweest.
Als slachtoffers van afpersing door Holleeder c.s. werden vier namen genoemd. Bij drie van hen werd het delict bewezen geacht, voornamelijk op basis van getuigenverklaringen: de vastgoedhandelaren Willem Endstra, Rolf Friedländer en Kees Houtman. Dat gold niet voor de vermeende afpersing van zakenman John Wijsmuller.

Eerste fase in offensief Openbaar Ministerie

Willem Holleeder was in 1983 een van de ontvoerders van biermagnaat Freddy Heineken en diens chauffeur Ab Doderer. Hij werd daarvoor in 1987 veroordeeld tot elf jaar gevangenisstraf, maar kwam in 1992 weer vrij. In januari 2006 werd hij opnieuw opgepakt. Het daarop volgende proces werd beschouwd als een eerste fase in een offensief van het Openbaar Ministerie tegen de Amsterdamse onderwereld.
Vervolgonderzoeken zouden zich onder meer richten op het grote onopgeloste probleem wie de daders waren van de golf van afrekeningen in het criminele circuit. Sinds de moord op drugshandelaar Klaas Bruinsma in 1991 waren zeker dertig personen uit de onderwereld omgebracht. Daartoe behoorden ook Willem Endstra en Kees Houtman, die in respectievelijk mei 2004 en november 2005 het leven lieten. Willem Holleeder was tot dan toe officieel geen verdachte in liquidatiezaken.

NATUUR EN MILIEU

Gemeenteraad Rotterdam besluit tot bouw kolencentrale

Met een meerderheid van 25 tegen 20 stemmen ging de Rotterdamse gemeenteraad op 21 december 2007 akkoord met het voorstel van het college van Burgemeester en Wethouders (B en W) tot de bouw van een kolencentrale op de Maasvlakte. De bouw zou in 2008 beginnen en vier jaar later voltooid zijn. Zowel binnen het college als in de raad bestonden grote verschillen van mening over de wenselijkheid van de centrale vanwege de milieueffecten. Het stoken met steenkool werd immers beschouwd als de voor het milieu meest schadelijke vorm van energieopwekking. Met name GroenLinks (GL) verzette zich tegen de bouw en ook de Partij van de Arbeid (PvdA) had aanvankelijk twijfels.
Behalve om algemene milieubezwaren ging het ook om de vraag of de keuze voor kolen als brandstof niet op gespannen voet stond met het doel dat Rotterdam zich had gesteld ten aanzien van de uitstoot van CO_2. Deze zou in 2025 teruggebracht moeten zijn van de huidige 33 miljoen ton naar 14 miljoen ton. Het verantwoordelijke energiebedrijf Electrabel pareerde de kritiek met de toezegging dat de centrale een milieuvriendelijk karakter zou krijgen, in het bijzonder door het afvangen en opslaan van de geproduceerde CO_2. Daarmee zou in 2015 een begin kunnen worden gemaakt. Ook zou in de toekomst de toepassing van groene technologie mogelijk zijn.
Nederland telde acht kolencentrales en die in de Maasvlakte was onderdeel van het voornemen van minister Jacqueline Cramer van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu (VROM) om er in totaal vijf bij te bouwen. De keuze voor kolen paste in een trend omdat de voorraden ervan groter waren en het prijspeil stabieler was dan in het geval van olie en gas. In het algemeen stonden milieuorganisaties fel afwijzend tegenover de plannen.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Hof keurt huiszoeking bij voormalig actieblad Ravage alsnog goed

Het Amsterdamse gerechtshof oordeelde op 29 november 2007, in een al jaren slepende serie van gerechtelijke procedures, dat de politie-inval van mei 1996 bij het toenmalige, inmiddels opgeheven actieblad *Ravage* grotendeels correct was. Aanleiding voor de inval destijds was de publicatie door het tijdschrift van een brief van de radicale milieuorganisatie Earth Liberation Front (ELF), waarin deze zich verantwoordelijk stelde voor een kort daarvoor gepleegde bomaanslag bij chemieconcern BASF in Arnhem. De brief was vervolgens door de redactie vernietigd vanuit het oogpunt van bescherming van journalistieke bronnen. Ravage beriep zich tevens op de vrijheid van meningsuiting die door de Staat zou zijn geschonden, ook al omdat bij de inval tevens computers, abonneegegevens en teksten van redacteuren waren meegenomen.
Het hof deed de uitspraak nadat de Hoge Raad de zaak in september 2005 – volgend op eerdere uitspraken van rechters in Den Haag – naar haar had doorverwezen. De Raad oordeelde toen, anders dan de lagere rechtbanken, dat Ravage recht had op bronbescherming en dat de staat verzuimd had de reden voor de inval te motiveren. Hoewel het gerechtshof de huiszoeking ge-

deeltelijk in strijd achtte met de vrijheid van meningsuiting en het recht op bronbescherming, oordeelde het toch dat ze deels rechtmatig was. Het stelde dat het zoeken naar de brief waarin de aanslag werd opgeëist het algemeen belang diende, omdat er in 1995 en 1996 in korte tijd drie bomaanslagen waren gepleegd en nieuwe aanslagen niet uit te sluiten waren. Het hof baseerde zich daarbij op een desbetreffend criterium dat werd gehanteerd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens.

(Vorige berichten pagina 683/2 - 2007)

OOSTENRIJK

BINNENLAND

Kiesgerechtigde leeftijd verlaagd naar zestien jaar

Het Oostenrijkse parlement keurde begin juni 2007 een wet goed die jongeren vanaf zestien jaar kiesrecht bij parlementsverkiezingen gaf. Tot dan toe lag de minimumleeftijd op achttien jaar. Oostenrijk was daarmee het eerste Europese land dat stemmen vanaf zestien jaar mogelijk maakte.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Inflatie hoogste sinds 2001

De inflatie in Oostenrijk bereikte in november 2007 het hoogste niveau in zeseneenhalf jaar, een ontwikkeling die de gouverneur van de centrale bank Klaus Liebscher 'alarmerend' noemde. De index voor consumentenprijzen was in november 0,5 procent hoger dan in oktober en was 3,1 procent hoger dan in november 2006, aldus het Oostenrijkse bureau voor statistiek. De inflatie op jaarbasis was daarmee een stuk hoger dan de 2,8 procent die was gemeten in oktober. Deskundigen schreven de nieuwe cijfers toe aan gestegen prijzen voor voedingsmiddelen, vervoer en energie.

JUSTITIE

Kosovaarse asielzoekster uitgezet

Een 15-jarige asielzoekster uit Kosovo verloor op 14 december 2007 haar laatste kans om in Oostenrijk te blijven, hoewel de autoriteiten besloten dat ze het schooljaar af mocht maken voordat zij zou worden uitgezet. De zaak van Arigona Zogaj, die bijzonder veel aandacht trok en hevige emoties opwekte, kwam tot een afronding toen het Constitutionele hof het argument verwierp dat de weigering van asiel ongrondwettig was. Het hof volgde daarmee de minister van Binnenlandse Zaken, Günther Platter, die zei dat de noodzakelijke voorwaarden om in het land te blijven niet vervuld waren. Oppositiepartijen veroordeelden de beslissing als 'onmenselijk'. Het meisje had een storm in de media veroorzaakt toen zij onderdook en een video stuurde naar een televisiestation, waarin ze dreigde zelfmoord te plegen als haar gezin niet in Oostenrijk herenigd zou worden. Haar vader en vier andere kinderen werden op 27 september 2007 het land uitgevlogen. De moeder had verlof gekregen om bij Arigona te blijven.

BUITENLANDSE ZAKEN

Politie ontmantelt internationaal netwerk van mensensmokkel

De Oostenrijkse autoriteiten hebben in samenwerking met andere Europese landen een groot internationaal netwerk van mensensmokkel ontmanteld, zo deelde een woordvoerder van de Oostenrijkse politie op 24 juni 2007 mee. Daarbij werden het laatste half jaar 91 verdachten aangehouden, onder wie enkele leiders van het netwerk. Van de arrestanten werden er 14 in Oostenrijk opgepakt. De actie vond plaats in het kader van de halverwege 2006 gestarte operatie Danjube en werd uitgevoerd in samenwerking met Bosnië, Kroatië, Macedonië, Servië en Slovenië.
De verdachten, voornamelijk mannen onder de 45 jaar, zouden zo'n 500 mensen illegaal vanuit Kosovo en Turkije de Europese Unie hebben binnengesmokkeld. De slachtoffers zouden valse reisdocumenten hebben gekregen en in auto's zijn vervoerd of zij werden in voertuigen verborgen om hen ongemerkt richting EU-gebied te brengen. Elk van hen moest daarvoor 2.000 tot 3.000 euro of meer betalen. In totaal zouden de verdachten met hun handel tegen de één miljoen euro hebben verdiend.

Kanselier Gusenbauer over uitbreiding van Schengen

De uitbreiding van het gebied van het Verdrag van Schengen met grote delen van Oost-Europa zal Oostenrijk veiliger maken, zo verklaarde kanselier Alfred Gusenbauer op 20 december 2007. Sprekend over vrees onder delen van de Oostenrijkse bevolking dat de uitbreiding een golf van misdaad in hun land zou brengen, zei Gusenbauer dat de veranderingen juist 'een nieuwe veiligheidsbuffer' rondom Oostenrijk zouden creëren. De grenzen van het Schengen-gebied kwamen honderden kilometers oostelijker te liggen, zo betoogde de kanselier. 'Oostenrijk zal veel meer in het hart van Europa liggen dan in het verleden.'
Tot de landen die nu toetraden behoorden Tsjechië, Hongarije, Slowakije en Slovenië, alle grenzend aan Oostenrijk.

NASLEEP TWEEDE WERELDOORLOG

Materiaal over geschiedenis joodse gemeenschap in Wenen tentoongesteld

Op 3 juli 2007 werd in het Joods Museum van de stad Wenen een tentoonstelling geopend, waar historisch materiaal was te zien over de joodse gemeenschap in de Oostenrijkse hoofdstad. Het waren documenten die teruggingen tot de negentiende eeuw en onderdeel uitmaakten van een uitgebreid joods archief dat sinds 1816 bestond en materiaal bevatte vanaf de zeventiende eeuw. Een bijzonder onderdeel werd gevormd door zo'n 500.000 documenten die in 2000 bij toeval – tijdens een verhuizing – waren ontdekt. Het betrof materiaal over het leven van joden in het tijdperk van het nazisme. De joodse gemeenschap in Wenen bleef nog relatief lang bestaan, namelijk tot eind oktober 1942. Na vanaf 1938 een rol te hebben gespeeld in het organiseren van emigratie van joden, werd de gemeenschap vanaf februari 1941 verplicht mee te werken aan de gedwongen deportatie van de overgeblevenen.

Dienstweigeraar uit 1943 zalig verklaard

Franz Jaegerstaetter, een Oostenrijker die door de nazi's in 1943 werd geëxecuteerd wegens weigering om in het Duitse leger te dienen, werd op 26 oktober 2007 zalig verklaard in een ceremonie in de kathedraal van Linz. Kardinaal Jose Saraiva Martins, gezant van paus Benedictus XVI, leidde de ceremonie in aanwezigheid van de 94-jarige weduwe van Jaegerstaetter, Franziska, hun vier dochters, lokale politici en 27 bisschoppen uit Oostenrijk en uit het buitenland.
Jaegerstaetters zaligverklaring, in de katho-

Oostenrijk

lieke kerk de eerste stap in een proces om te komen tot heiligverklaring, was het resultaat van een decennialange discussie binnen de kerk, eindigend met groen licht van het Vaticaan in juni 2007.
De eenvoudige katholieke boer en koster Jaegerstaetter werd onthoofd in een Berlijnse gevangenis op 9 augustus 1943, in de leeftijd van 36 jaar, nadat hij, vanwege zijn geloof, geweigerd had om onder de nazivlag dienst te doen.

OVERLEDEN

Kurt Waldheim, voormalig president en VN-secretaris-generaal

In Wenen overleed op 14 juni 2007 Kurt Josef Waldheim, voormalig president van Oostenrijk en tien jaar lang secretaris-generaal van de Verenigde Naties, aan de gevolgen van hartfalen. Hij werd op 21 december 1918 in Sankt Andrä-Wördern geboren.
In 1945 promoveerde Waldheim in Wenen tot doctor in de rechtswetenschappen en werd vervolgens tot 1953 secretaris voor de Oostenrijkse minister van Buitenlandse Zaken Karl Gruber. Daarna was hij vijftien jaar lang diplomaat voor Oostenrijk in Parijs, Toronto en bij de VN in New York. Tussen 1968 en 1970 was hij Oostenrijks minister van Buitenlandse Zaken. In 1971 werd hij gekozen tot secretaris-generaal van de VN, een functie die hij tot 1981 zou uitoefenen. In die hoedanigheid was hij een vrij succesvol bemiddelaar in de crisissituaties die zich destijds voordeden in Angola, Bangladesh, Cyprus en Namibië. Daarnaast was Waldheim hoogleraar internationale betrekkingen aan de Georgetown University (GU) in Washington D.C. (1983-1985).
In de succesvolle carrière van Waldheim kwam een drastische ommekeer, toen duidelijk werd hoe hij als jonge man had geleefd. Toen hij zich in 1986 namens de conservatieve Oostenrijkse Volkspartij (ÖVP) kandidaat stelde voor het presidentschap, kwamen tijdens de verkiezingscampagne onthullingen los over zijn oorlogsverleden. Weekblad *Profil* had een stamkaart ontdekt waaruit bleek dat hij tijdens de Tweede Wereldoorlog lid was geweest van de Duitse Wehrmacht. Hij had onder meer in de Balkan gewerkt bij een geheim legeronderdeel dat strijd voerde tegen de partizanen. Hem werd aangewreven betrokken te zijn geweest bij of minstens op de hoogte te zijn geweest van de executie van Joegoslavische strijders en de deportatie van Joegoslavische joden naar Duitse concentratiekampen. Waldheim zou bovendien in 1938 vrijwillig lid zijn geworden van de Nationaal-Socialistische Duitse Arbeiderspartij (NSDAP) en hebben gediend bij de paramilitaire Sturmabteilung (SA). Hij ontkende aanvankelijk, maar kwam daar later op terug met de bewering dat hij destijds geen andere keus had gehad. In hoeverre de beschuldigingen op feiten waren gebaseerd, werd nooit helemaal duidelijk.

Ondanks de negatieve publiciteit wist Waldheim de presidentsverkiezingen van 1986 te winnen. Hij bleef staatshoofd tot 1992. Veel landen troffen de president met een boycot en de Verenigde Staten kondigden zelfs een inreisverbod voor hem af, naar werd aangenomen mede uit rancune over Waldheims werkwijze als secretaris-generaal. Zo veroordeelde hij in zijn functie de Amerikaanse bombardementen op Vietnam.

(Vorige berichten pagina 262/3 - 2007)

Russische Federatie

RUSSISCHE FEDERATIE

BINNENLAND

Presidentiële partij boekt grote overwinning bij verkiezingen

Bij de verkiezingen voor de Staatsdoema op 2 december 2007 boekte de door president Vladimir Poetin gesteunde partij Verenigd Rusland (YeR) een grote overwinning die resulteerde in 70 procent van de zetels, namelijk 315 van de 450. De Communistische Partij van de Russische Federatie (KPRF) volgde op grote afstand met 57 zetels.
Poetin betitelde de uitslag een dag later als een blijk van vertrouwen in hem, maar critici meenden dat de overwinning van YeR tot stand was gekomen door eenzijdige propaganda en intimidatie van de oppositie. Waarnemers van de Raad van Europa en de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE) concludeerden dat de verkiezingen niet eerlijk waren verlopen. Oppositieleider Garri Kasparov verklaarde op een persconferentie dat de verkiezingen 'de meest oneerlijke en smerigste' waren geweest in de geschiedenis van het moderne Rusland. Ook de communistische leider Gannadi Zjoeganov noemde de verkiezingen 'smerig'.

Uitslagen parlementsverkiezingen Russische Federatie (2 december 2007)
Opkomst: 63,7 procent

partij	percentage	zetels
Verenigd Rusland (YeR)	64,3	315
Communistische Partij van de Russische Federatie (KPRF)	11,6	57
Liberaal-Democratische Partij van Rusland (LDPR)	8,1	40
Rechtvaardig Rusland (SR)	7,7	38
Agrarische Partij van Rusland (APR)	2,3	-
Russische Democratische Partij 'Jabloko' (RDP)	1,6	-
Burgermacht (GS)	1,0	-
Overige partijen	2,2	-
totaal		450

Waarschijnlijk toekomstig staatshoofd wil president Poetin als premier

Dmitri Medvedev, die door president Vladimir Poetin als zijn gewenste opvolger was aangewezen, deed op 11 december 2007 een beroep op de president om na de presidentsverkiezingen in maart 2008 premier te worden. Een derde achtereenvolgende ambtstermijn als president was voor Poetin grondwettelijk uitgesloten, maar het was inmiddels duidelijk dat hij ook voor ná zijn aftreden een belangrijke rol in de Russische politiek ambieerde. Mogelijk zou dan de positie van de premier grondwettelijk ook enigszins worden verstevigd, bijvoorbeeld doordat hij dan niet meer zo gemakkelijk door de president ontslagen zou kunnen worden.
Op 17 december werd Medvedev op een partijcongres van Poetins partij Verenigd Rusland (YeR) aangewezen als presidentskandidaat, met steun van alle gedelegeerden op één na.

Heftige fractiestrijd binnen het Kremlin

Er waren duidelijke signalen dat er al enige tijd een heftige fractiestrijd woedde binnen de muren van het Kremlin tussen haviken onder leiding van Poetins plaatsvervangend stafchef Igor Setsjin en de zogenaamde Petersburgse liberalen, waartoe Medvedev behoorde. Daarbij diende de term 'liberaal' waarschijnlijk niet al te letterlijk te worden opgevat. Door de presidentskeuze van Poetin leek de strijd, althans voor het moment, in het voordeel van Medvedev en de zijnen te zijn beslecht.

Russische Federatie

'Meer dan honderd buitenlandse spionnen in 2007 opgepakt'

De directeur van de federale veiligheidsdienst FSB, Nikolaj Patroesjev, verklaarde in een op 19 december 2007 gepubliceerd interview dat in dat jaar meer dan honderd agenten van buitenlandse mogendheden in Rusland waren ontmaskerd. Ook zouden de Baltische staten hun spionageactiviteiten in Rusland hebben geïntensiveerd. Patroesjev zei dat buitenlandse agenten in Rusland vooral uit waren op informatie over interne politieke ontwikkelingen, de economie en de buitenlandse politiek.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Russische investeringen in het buitenland nemen fors toe

Volgens een op 11 december 2007 vrijgegeven studie hadden de 25 Russische bedrijven die het meest in het buitenland investeerden in totaal 59 miljard dollar (ruim 40 miljard euro) aan buitenlandse investeringen in portefeuille. De studie was verricht door het Skolkovo Instituut voor Management in Moskou en de Universiteit van Columbia in New York.
Volgens de studie was Rusland nu de op twee na grootste buitenlandse investeerder van de snel groeiende economieën, na Hongkong en Brazilië. In de laatste twee jaar waren de buitenlandse activa van de 25 grootste investeerders in het buitenland meer dan verdubbeld en sneller gegroeid dan die van de 25 grootste multinationals in de wereld. De buitenlandse activa van Russische bedrijven waren vooral in Europa geconcentreerd, maar breidden zich ook steeds meer uit naar Azië, Afrika en Noord- en Zuid-Amerika.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Politiek activist in psychiatrisch ziekenhuis opgenomen

De twintigjarige activist Artem Basyrov is op 23 november 2007 in de regio Mari El in een psychiatrisch ziekenhuis opgenomen, zo maakten medestanders op 14 december bekend. Dat gebeurde één dag voor een door de oppositie geplande demonstratie. Volgens plaatselijke functionarissen zou hij lijden aan een geestesziekte.
Basyrov was lid van de verboden Nationaal-Bolsjewistische Partij (NBP), die deel uitmaakte van de coalitie *Een ander Rusland*, die onder leiding stond van de Russische schaakgrootmeester Garri Kasparov. Basyrov werd op 25 december weer uit de inrichting ontslagen.
De maatregelen tegen Basyrov riepen bij velen de gedachte op dat oude repressieve praktijken uit de sovjettijd opnieuw door de overheid werden toegepast. Volgens de in Nederland gevestigde organisatie Global Initiative on Psychiatry (GIP) kwam het politiek gebruik van de psychiatrie in Rusland nog steeds voor.

MILITAIRE ZAKEN

Nieuwe intercontinentale ballistische raket getest

Rusland voerde op 25 december 2007 een succesvolle proefvlucht uit met een nieuwe intercontinentale ballistische raket, die in staat was verschillende kernkoppen te vervoeren. De RS-24 raket werd vanuit Plesetsk in Noord-Rusland vanaf een mobiele installatie gelanceerd en kwam zoals gepland neer bij een lanceerterrein op het schiereiland Kamtsjatka in het Russische Verre Oosten.

BUITENLANDSE ZAKEN

Vestigingen culturele organisatie British Council moeten sluiten

Minister van Buitenlandse Zaken Sergej Lavrov verklaarde op 14 december 2007 dat Groot-Brittannië bewust had aangestuurd op verslechtering van de betrekkingen met Rusland. Daarom had Moskou de sluiting gelast van twee regionale kantoren – in Sint-Petersburg en Jekaterinenburg – van de British Council, die zich bezighield met het verbreiden van kennis over de Britse taal en cultuur.
Lavrov liet doorschemeren dat de sluiting een uitvloeisel was van de diplomatieke spanningen tussen de twee landen. Deze ontstonden ten gevolge van de moord op de voormalige officier van inlichtingendienst KGB Aleksander Litvinenko, in Londen eind 2006.

Weekblad Time kiest president Poetin tot 'Persoon van het Jaar'

President Vladimir Poetin werd op 19 december 2007 door het Amerikaanse weekblad *Time* tot 'Persoon van het Jaar' uitgeroepen. Hoofdredacteur Richard Stengel zei dat met de keuze van Poetin erkenning werd uitgedrukt voor 'de uitzonderlijke prestatie van het brengen van stabiliteit in een land dat in chaos verkeerde'. De keuze was volgens Time niet als een eer en als positieve beoordeling bedoeld, maar als blijk van grote invloed en leiderschap.

(Vorige berichten pag. 688/3 e.v. - 2007)

Slowakije

SLOWAKIJE

BINNENLAND

Nieuwe minister van Landbouw benoemd

Op 27 november 2007 werd Zdena Kramplova benoemd tot de nieuwe minister van Landbouw van Slowakije. Zij verving Miroslav Jurena, die op 23 november was ontslagen wegens vermeende belangenverstrengeling bij de verkoop van een stuk land. Jurena was lid van de Volkspartij – Beweging voor een Democratisch Slowakije (LS-HZDS) van ex-premier Vladimir Meciar.

Regering overleeft stemming over parlementsvoorzitter

Op 27 november 2007 haalde een motie van de centrum-rechtse oppositie over het wegsturen van parlementsvoorzitter Pavol Paska het niet: 59 van de 150 parlementsleden stemden voor. Drie dagen eerder had premier Robert Fico van de linkse Smer (Partij Richting – Derde Weg) gedreigd om het ontslag van zijn regering in te dienen als de motie over zijn partijgenoot Paska zou worden aangenomen. Fico's dreigement was vooral bedoeld voor zijn ontevreden coalitiepartner Volkspartij – Beweging voor een Democratisch Slowakije (LS-HZDS) en had dus effect.

Smokkelaars van nucleair materiaal gearresteerd

Op 29 november 2007 maakte de Slowaakse politie bekend dat ze drie mannen had gearresteerd, die nucleair materiaal smokkelden dat gebruikt kon worden voor de vervaardiging van een vuile bom. Het ging om een 40-jarige Oekraïner en twee Hongaren

van 49 en 51 jaar. Het materiaal betrof 481,4 gram uranium-235 en uranium-238 in poedervorm, waarvoor de smokkelaars 1,6 miljoen dollar (ruim een miljoen euro) vroegen. Het smokkelnetwerk werd al enkele maanden gevolgd in samenwerking met de Hongaarse en Tsjechische politie. Het nucleaire materiaal kwam uit 'de voormalige Sovjet-Unie', meldde de politie.

De laatste jaren registreerde het Internationaal Atoom Energie Agentschap (IAEA) jaarlijks meer dan honderd smokkelpogingen en andere incidenten met dergelijk nucleair materiaal.

NASLEEP TWEEDE WERELDOORLOG

Slowaaks-Hongaarse onenigheid over 'Benes-decreten'

Vlak na de Tweede Wereldoorlog werden honderdduizenden etnische Hongaren en Duitsers op beschuldiging van collaboratie met de nazi's uit Tsjechoslowakije gedeporteerd en onteigend. De betreffende 'Benes-decreten' waren genoemd naar de eerste naoorlogse president van het land, Edvard Benes. Op 20 september 2007 stemde het Slowaakse parlement met grote meerderheid voor de rechtmatigheid van deze decreten, waarna Hongarije op 24 september de Slowaakse ambassadeur in Boedapest ontbood. De Hongaarse minister van Buitenlandse Zaken Kinga Goncz verklaarde tegenover de ambassadeur dat lidstaten van de Europese Unie geen collectieve straffen moesten verdedigen.

Omstreden eerbetoon voor fascist Andrej Hlinka

Op 26 oktober 2007 eerde het Slowaakse parlement met 94 tegen 26 stemmen Andrej Hlinka (1864-1938) vanwege zijn bijdrage aan de stichting van de onafhankelijke Slowaakse republiek in 1993. De priester-politicus Hlinka was echter ook de grondlegger van het Slowaakse fascisme. Hij leidde tot zijn dood de Slowaakse Volkspartij (SLS) en zag zichzelf als de Slowaakse Hitler. Van 1939 tot 1945 was Slowakije onafhankelijk van Tsjecho-Slowakije. In de oorlog werden in het land zeventigduizend joden vermoord.
Het voorstel van de ultranationalistische Slowaakse Nationale Partij (SNS) om Hlinka de titel Vader van de Natie te geven, haalde het niet. De joodse en protestantse gemeenschappen van Slowakije protesteerden tegen de nieuwe verering van Hlinka.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Dalende werkloosheid

In november 2007 bereikte het werkloosheidscijfer van Slowakije een nieuw laagterecord van 7,76 procent. Dat maakte het Nationaal Arbeidsbureau (NLO) op 17 december bekend.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Slowaakse munt opgewaardeerd

Als antwoord op de snelle economische groei, 7,9 procent in 2006, kondigde de Slowaakse regering op 16 maart 2007 een opwaardering van 8,5 procent van de nationale munt ten opzichte van de euro af. Men kreeg nu 35,44 Slowaakse kronen voor een euro. Het besluit moest stijging van de inflatie en oververhitting van de economie tegengaan en werd gesteund door de financiële autoriteiten van de Europese Unie.
Slowakije zat via het zogenoemde Europees Wisselkoersmechanisme II (ERM II) in de 'wachtkamer' voor invoering van de euro. Het land wilde op 1 januari 2009 de euro invoeren.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

'Etnische segregatie' in onderwijs aangeklaagd

In het Slowaakse onderwijs bestaat een grote mate van 'etnische segregatie', aldus een rapport van mensenrechtenorganisatie Amnesty International (AI) dat op 15 november 2007 openbaar werd gemaakt. Het etnische aspect betrof de positie van Romakinderen. Slechts 3 procent van hen rondde een middelbare schoolopleiding af en maar 0,3 procent een universitaire opleiding. Het percentage schoolverlaters in het basisonderwijs onder deze kinderen steeg van 46 procent in 1976 naar 63 procent in 1999. Veel Roma-kinderen werden op scholen voor speciaal onderwijs geplaatst. Er woonden een half miljoen Roma in Slowakije, 10 procent van de totale bevolking.
Iets eerder was buurland Tsjechië om dezelfde reden berispt door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens.

Constitutioneel Hof verklaart liberale abortuswet rechtmatig

Slowakije had een liberale abortuswet. In 2001 hadden christen-democratische parlementsleden in een zaak voor het Constitutioneel Hof geëist dat vrouwen in de eerste maanden van hun zwangerschap een reden moesten geven voor een abortus. Pas op 4 december 2007 deed het hof uitspraak in deze zaak. Het stelde dat de abortuswet constitutioneel rechtmatig was.

EUROPESE UNIE

Slowakije treedt toe tot Schengen-zone

Midden in de nacht van 20 op 21 december 2007 was het feest bij de Oostenrijks-Slowaakse grens in Petrzalka-Berg. Op dat moment trad Slowakije toe tot de Schengenlanden met onderling vrij verkeer van personen. Veel mensen hadden op deze historische dag nog een stempel in hun paspoort gehaald. In de ochtend had premier Robert Fico met zijn Oostenrijkse ambtgenoot Alfred Gusenbauer de grenspaal doorgezaagd.
De toetreding tot de Schengen-zone gold niet alleen voor Slowakije. In december had de Europese Unie besloten dat de zone met in totaal negen landen werd uitgebreid.

(Vorige berichten pag. 26/2 e.v. - 2007)

TSJECHIË

BINNENLAND

Nieuwe regering gevormd

Meer dan een half jaar nadat de parlementsverkiezingen in juni 2006 een absolute patstelling tussen de linkse en rechtse partijen hadden opgeleverd, werd op 9 januari 2007 in Tsjechië een nieuwe regering aangesteld. Het was een centrum-rechtse coalitie van de Democratische Burgerpartij (ODS), de Christen-Democratische Unie Tsjecho-Slowaakse Volkspartij (KDU-CSL) en de Groene Partij (SZ).

Coalitie krijgt parlementaire steun

Na maandenlang zoeken naar een stabiele coalitieregering won de nieuwe centrum-rechtse regering van premier Mirek Topola-

Tsjechië

Samenstelling regering Tsjechië
(9 januari 2007)

Premier
Mirek TOPOLANEK
Vicepremier belast met Arbeid en Sociale Zaken
Petr NECAS
Vicepremier belast met Europese Zaken
Alexandr VONDRA
Vicepremier belast met Milieu
Martin BURSIK
Vicepremier belast met Regionale Ontwikkeling
Jiri CUNEK

Ministers:
Binnenlandse Zaken
Ivan LANGER
Buitenlandse Zaken
Karel SCHWARZENBERG
Cultuur
Helena TRESTIKOVA
Defensie
Vlasta PARKANOVA
Financiën
Miroslav KALOUSEK
Industrie en Handel
Martin RIMAN
Justitie
Jiri POSPISIL
Landbouw
Petr GANDALOVIC
Onderwijs en Jeugd
Dana KUCHTOVA
Transport
Ales REBICEK
Volksgezondheid
Tomas JULINEK

Gouverneur Nationale Bank
Zdenek TUMA

nek op 19 januari de vertrouwensstemming in het parlement met 100 stemmen voor en 97 tegen. De meerderheid van de voorstemmers kwam er na het overlopen van twee dissident stemmende sociaal-democraten. Voor de leider van de Tsjechische Sociaal-Democratische Partij (CSSD), Jiri Paroubek, was dit aanleiding om te verklaren dat de nieuwe regering tot stand was gekomen dankzij 'bedrog, politieke corruptie en zwartmakerij'. Veel commentatoren verwachtten dat de regering niet lang zou aanblijven.

Minister van Cultuur treedt af

Zestien dagen na haar aantreden trad de Tsjechische minister van Cultuur, Helena Trestikova, alweer af. Zij kon niet instemmen met de aanstelling van politiek lobbyist Frantisek Formanek tot viceminister op haar departement. Trestikova werd vervangen door Vaclav Jehlicka.

Vicepremier opgestapt na beschuldiging van corruptie

Op 7 november 2007 trad vicepremier Jiri Cunek af omdat hij betrokken zou zijn geweest bij een corruptieaffaire. Als burgemeester van de stad Vsetin zou hij in 2002 een steekpenning van 18.500 euro hebben aangenomen en bovendien onrechtmatig een uitkering hebben genoten. Cunek was belast met de post Regionale Ontwikkeling in de regering van Tsjechië.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Dalende werkloosheid

Op 10 december 2007 maakte het ministerie van Arbeid bekend dat het werkloosheidscijfer in november was gedaald tot 5,6 procent (341.438 personen). In november 2006 bedroeg het werkloosheidscijfer nog 7,3 procent.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Tsjechische economie doet het goed

De Tsjechische economie deed het de laatste jaren goed met een economische groei van 6,1 procent in 2005 en 2006 en met een door de Nationale Bank van Tsjechië verwachte groei van 5,8 tot 6,6 procent in 2007. In 2006 werd er voor 780 miljard kroon (ca. 28 miljard euro) geïnvesteerd in de Tsjechische economie, zo maakte minister Martin Riman van Industrie en Handel op 18 januari 2007 bekend. Een belangrijke bijdrage werd geleverd door het regeringsbureau CzechInvest, dat buitenlandse investeerders met Tsjechische partners in contact bracht. Het bureau was betrokken bij buitenlandse investeringen ter waarde van 4,1 miljard euro, die 176 nieuwe bedrijven met 34.000 arbeidsplaatsen opleverden. Een grote deal was de investering van het Zuid-Koreaanse autoconcern Hyundai Motor Co., dat voor 1 miljard euro een nieuwe fabriek in Tsjechië ging bouwen.

Vanwege de gunstige economische cijfers riep de Europese Commissie de Tsjechische regering op 12 september 2007 op om het begrotingstekort onder de 3 procent van het bbp te brengen. In 2007 zou dit cijfer volgens verwachtingen boven de 3,3 procent uitkomen, maar voor 2008 stond een tekort van 2,95 procent begroot.

Een minpuntje was de inflatie, die van 4 procent in oktober naar 5 procent in november steeg, zo maakte het Tsjechisch Statistisch Bureau (CZSO) op 10 december 2007 bekend. Het oplopen van de inflatie was het resultaat van de stijgende prijzen voor voedingsmiddelen.

JUSTITIE

Roma-vrouw wint sterilisatiezaak

In 1997 werd de toen twintigjarige Roma-vrouw Iveta Cervenakova tegen haar wil gesteriliseerd in een gemeentelijk ziekenhuis in Ostrava. Op 12 oktober 2007 werd het ziekenhuis veroordeeld tot het betalen van een schadevergoeding van 500.000 kroon (ca. 18.200 euro) aan Cervenakova. Volgens een rapport van de Tsjechische ombudsman Otakar Motejl uit 2005 waren in de drie voorgaande decennia 'minstens vijftig' vrouwen, met name Roma-vrouwen, tegen hun wil in Tsjechië gesteriliseerd.

Procureur-generaal uit communistische tijd veroordeeld

Op 1 november 2007 werd een procureur-generaal uit de communistische tijd van Tsjechië, Ludmila Brozova-Polednova (86), veroordeeld tot acht jaar celstraf wegens misbruik van haar functie in de jaren vijftig van de twintigste eeuw. Zij werd schuldig bevonden aan 'justitiële moord', omdat zij betrokken was bij het doodvonnis van vier anticommunistische activisten. Volgens rechter Petr Braun wist Brozova-Polednova dat een zaak starten tegen anticommunistische activisten op een doodvonnis zou uitlopen. Wegens gezondheidsproblemen was zij zelf niet bij de strafzaak aanwezig.

GEZONDHEID EN ZORG

Eigen bijdrage vanaf 2008

Op 31 december 2007 kwam er een einde aan de decennialange gratis gezondheidszorg in Tsjechië: veertig jaar communistische en zeventien jaar post-communistische tijd. Vanaf 1 januari 2008 moesten Tsjechen 30 kroon (ca. 87 eurocent) bijdragen aan een doktersbezoek en 60 kroon voor iedere dag in een ziekenhuis. De eigen bijdrage moest 'verspilling en misbruik' in het gezondheidsstelsel tegengaan. Tsjechië kende het hoogste ziekteverzuim van Europa.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Berisping wegens discriminatie van Roma in het onderwijs

Gelijktijdig met buurland Slowakije werd Tsjechië aangeklaagd wegens discriminatie van Roma-kinderen in het onderwijs. Tsjechië werd op 13 november 2007 door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens veroordeeld voor het plaatsen van achttien Roma-kinderen uit Ostrava op scholen voor speciaal onderwijs, hetgeen in de onderhavige gevallen volgens het hof duidelijke gevallen van 'discriminatie' waren. Ieder kind kreeg een schadevergoeding van omgerekend 14.000 euro toegekend. Volgens het Europees Centrum voor Roma-rechten (ERRC) werd iets meer dan de helft van de Roma-kinderen in Tsjechië op scholen met speciaal onderwijs geplaatst.

MILITAIRE ZAKEN

Meerderheid bevolking tegen antiraketschild

Op 5 juni 2007 bracht de Amerikaanse president George W. Bush een eendaags bezoek aan Tsjechië. Van de Tsjechische leiders, premier Mirek Topolanek en president Vaclav Kraus, kreeg Bush steun voor het Amerikaanse voornemen om in het Tsjechische plaatsje Brdy het radarstation te plaatsen dat deel uitmaakte van het tegen Iran gerichte antiraketschild. Rusland was tegen de plaatsing van het antiraketschild in Polen en Tsjechië. Ook de Tsjechische bevolking was in meerderheid tegen: ruim 60 procent volgens peilingen die voor het bezoek van Bush werden gehouden.

(Vorige berichten pag. 29/3 e.v. - 2007)

TURKIJE

BINNENLAND

'Meer vrouwen dragen hoofddoek'

Uit een onderzoek van het Konda-instituut bleek op 3 december 2007 dat het percentage Turkse vrouwen dat een hoofddoek droeg van 64,2 procent in 2003 gestegen was naar 69,4 procent in 2007. Dit betekende dat ongeveer veertien miljoen Turkse vrouwen een hoofddoek droegen. Volgens opiniepeiler Tarhan Erdem moest deze uitkomst niet als een antiwesterse trend geïnterpreteerd worden, maar als een behoefte om de traditionele waarden en religieuze gebruiken te beschermen.
Het onderzoek weersprak de resultaten van een vergelijkbaar onderzoek door de Turkse Stichting voor Economische en Sociale Studies (TESEV) uit november 2006. Volgens deze onafhankelijke denktank was het aantal vrouwen dat in 2006 een hoofddoek droeg juist gedaald van 72,5 procent in 1999 tot 61,3 procent in 2006.

REGIONALE ONTWIKKELINGEN

Koerdische leider erkent Turkse aanvallen in Noord-Irak

Een leider van de Arbeiderspartij van Koerdistan (PKK), die anoniem wenste te blijven, erkende op 2 december 2007 dat het Turkse leger bases van de Koerdische opstandelingen in Noord-Irak had aangevallen. Hierbij waren geen gewonden gevallen. Hij benadrukte dat de PKK graag een einde wilde maken aan de crisis en deed een oproep aan Ankara om het voorwaardelijk staakt-het-vuren van de PKK uit oktober opnieuw in overweging te nemen. De Turkse regering verwierp toen de wapenstilstand en kreeg in november de steun van het parlement om de Koerdische opstandelingen in Noord-Irak aan te vallen. De Iraakse Koerdische leiders verwelkomden wel de wens van de PKK om de crisis met Turkije te beëindigen.

Bombardementen op Koerdische bases

Turkse gevechtsvliegtuigen bombardeerden op 16 december wederom bases van Koerdische opstandelingen in Noord-Irak. Jabbar Yawar, woordvoerder van de Koerdische militie aldaar, maakte bekend dat er door de aanval een aantal bruggen vlakbij het Qandil-gebergte was beschadigd en dat er enkele families op de vlucht waren geslagen. Volgens een latere verklaring, op 25 december, van het Turkse leger waren er tussen de 150 en 175 slachtoffers gevallen. De Koerdische opstandelingen weerspraken deze cijfers: er waren vijf leden van de PKK en twee burgers omgekomen.
Diezelfde 25e december maakte een PKK-woordvoerder bekend dat het Turkse leger een nieuwe luchtaanval in de regio Nirvorokan in de Iraaks-Koerdische provincie Dohuk had uitgevoerd. Hierbij werden drie verlaten grensdorpen getroffen. Er zouden vijf Koerdische opstandelingen om het leven zijn gekomen. De luchtaanval werd ook door het Turkse leger bevestigd en zou zijn uitgevoerd naar aanleiding van het bericht dat een grote groep 'terroristen' voorbereidingen trof om de winter in een aantal grotten in de regio Zap door te brengen.

Turkse soldaten in Noord-Irak

Op 18 december waren ook driehonderd licht bewapende Turkse soldaten het Noord-Iraakse district Gali Rash binnengedrongen. In een verklaring gaf het Turkse leger als reden dat het een groep Koerdische opstandelingen had gezien die 's nachts een poging ondernam om Turkije binnen te trekken. Na ruim een etmaal keerden de troepen weer terug naar Turkije.
Het Hoge Commissariaat voor de Vluchtelingen van de Verenigde Naties (UNHCR) maakte bekend dat naar aanleiding van de aanval meer dan achttienhonderd mensen op de vlucht waren geslagen.

Turkije benadrukt Iraakse territoriale integriteit

De Turkse vicepremier Cemil Cicek had eerder in december gewaarschuwd dat Turkije indien nodig meer luchtaanvallen in Noord-Irak zou uitvoeren. Tevens benadrukte hij dat de aanvallen gericht waren tegen de PKK en niet tegen Iraaks-Koerdische burgers. De Turkse premier Recep Tayyip Erdogan stelde dat zijn land niet de intentie had om de Iraakse territoriale integriteit te schenden of om burgers te treffen, maar louter de Koerdische opstandelingen te bestrijden.
Iraakse functionarissen veroordeelden de aanvallen, maar erkenden wel de dreiging van de opstandelingen. Daarnaast meende de Iraakse minister van Buitenlandse Zaken Hoshyar Zebari dat mogelijk destabiliserende unilaterale acties in de regio zowel de Turkse als Iraakse belangen zouden schaden.

Verenigde Staten bezorgd over Turks offensief

Op 26 december bedankte Turkije de Verenigde Staten voor het verschaffen van inlichtingen over de Koerdische opstandelingen. De VS uitten echter hun bezorgdheid

Zweden

over mogelijke escalatie van de Turkse aanvallen in Irak en meer in het bijzonder over mogelijke burgerslachtoffers. De Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken Condoleezza Rice benadrukte dat Iraakse, Turkse en Amerikaanse autoriteiten samen moesten werken in de strijd tegen de PKK.

Constitutioneel Hof verwerpt beperkingen pro-Koerdische DTP

Het Turkse Constitutioneel Hof verwierp op 27 december 2007 de eis van de openbaar aanklager om de Democratische Samenlevingspartij (DTP) beperkingen op te leggen. Tijdens de rechtszaak werd er gekeken naar de al dan niet aanwezige banden van de partij met Koerdische opstandelingen. Volgens het hof was er geen reden om de DTP niet aan verkiezingen deel te laten nemen of leden van de partij te verhinderen om daar als onafhankelijke kandidaten aan mee te doen. Daarnaast verwierp de rechter de eis dat de partij geen financiële steun mocht krijgen of nieuwe leden mocht werven.
De DTP verwelkomde het gerechtelijk oordeel, maar beschouwde het niet als een teken dat de uiteindelijke uitspraak in haar voordeel zou zijn. De uitspraken van het Hof werden gedaan over een deel van wat de openbaar aanklager de DTP ten laste had gelegd. Het proces zou waarschijnlijk nog zo'n half jaar duren.

(Vorige berichten pag. 691/1 e.v. - 2007)

ZWEDEN

BINNENLAND

Positie Zweedse premier Reinfeldt onder druk

In de Zweedse media waren begin november 2007 kritieken te lezen op het functioneren van de premier van Zweden, Fredrik Reinfeldt. Aanleiding was een incident rond staatssecretaris Ulrica Schenström (35), die een belangrijke adviserende rol had gespeeld bij de door Reinfeldt's Gematigde Partij (M) gewonnen parlementsverkiezingen van 2006. Zij had op 1 november haar functie neergelegd, nadat er ophef was ontstaan over foto's die waren gepubliceerd waarin zij drinkend en zoenend te zien was, terwijl ze die avond voor haar functie beschikbaar had moeten zijn. Er rezen vooral vragen over het vermogen van Reinfeldt om de juiste mensen aan te werven, aangezien eerder al drie ministers van zijn centrumrechtse regering waren opgestapt na negatief in het nieuws te zijn gekomen.

NATUUR EN MILIEU

Zweedse beperking uitstoot CO_2 ligt ver voor op Kyotoklimaatverdrag

Het ministerie van Milieu maakte op 18 december 2007 bekend dat Zweden erin was geslaagd om in de periode 1990-2006 de uitstoot van CO2 met bijna 9 procent terug te dringen. Dat was veel gunstiger dan waartoe het land zich in het kader van het klimaatverdrag van Kyoto had verplicht. Het was Zweden namelijk toegestaan om in deze jaren de uitstoot nog te laten toenemen met meer dan 4 procent. Per saldo was dat een verschil van 12,7 procent.
Minister van Milieu Andreas Carlgren benadrukte in een verklaring dat het succesvolle milieubeleid goed samenging met het streven naar economische groei, die in dezelfde periode dat de CO_2-uitstoot sterk verminderde, groot was: 'De ontwikkelingen in Zweden geven ons de kans andere landen die daaraan twijfelen te tonen dat het mogelijk is economische groei te verzoenen met vermindering van de uitstoot.'

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Abortus wordt ook mogelijk voor buitenlandse vrouwen

Vanaf januari 2008 zou het buitenlandse vrouwen worden toegestaan om in Zweden een abortus te ondergaan, zo volgde uit een parlementsbesluit van 15 november 2007. Tot dan toe was dit alleen mogelijk voor Zweedse vrouwen of vrouwen die in het land woonden. Soms werden er op de uitsluiting van buitenlandse vrouwen uitzonderingen gemaakt, maar door de wetswijziging kregen zij nu dezelfde rechten. De wijziging was niet onomstreden, want er waren naast de 134 stemmen vóór 124 parlementariërs die tegenstemden en 91 die zich onthielden.

Lutherse kerk staat echtverbintenis homoseksuelen toe

De Lutherse kerk maakte op 12 december 2007 bekend bereid te zijn twee mannen of twee vrouwen in de echt te verbinden. Sinds januari bood de kerk homoseksuelen al een religieuze inzegening aan van hun verbintenis. In Zweden was sinds 1995 een huwelijk tussen mensen van hetzelfde geslacht mogelijk via de burgerlijke stand, maar alleen heteroseksuelen konden er voor kiezen in de kerk te trouwen. Volgens de Lutherse kerk diende de term 'huwelijk' overigens gereserveerd te blijven voor de verbintenis tussen man en vrouw.

Het standpunt van de kerk was mede een reactie op pleidooien van homobelangenorganisaties om aan genoemde ongelijkheid een einde te maken en op het voornemen van de regering met een wetsontwerp te komen voor een 'gender-neutraal' huwelijk. Deze veranderingen zouden betekenen dat Zweden het eerste land ter wereld werd waar een kerkelijk huwelijk voor homoseksuelen werd gelegaliseerd. Officieel waren 7,2 van de 9 miljoen inwoners van het land aangesloten bij de Lutherse kerk.

(Vorige berichten pagina 455/2 - 2007)

Verenigde Staten

VERENIGDE STATEN

GEVOLGEN TERREURAANSLAGEN

Inlichtingendienst CIA vernietigde video-opnamen van verhoren

Michael Hayden, de directeur van inlichtingendienst de Central Intelligence Agency (CIA), liet op 6 december 2007 weten dat de geheime dienst in 2002 ondervragingen van twee belangrijke terreurverdachten op video had opgenomen. De beelden waren in 2005 vernietigd, omdat de ondervragers in gevaar zouden kunnen komen als de opnamen in verkeerde handen vielen.

Hayden wilde dagblad vóór zijn

Hayden stelde dit in een schriftelijke verklaring, die was gericht aan CIA-medewerkers. Hij deed dit omdat dagblad de *New York Times* van de gang van zaken op de hoogte was en er spoedig over zou publiceren. De dienst wilde dat vóór zijn omdat men vreesde dat de krant onvolledig of onjuist over het voorval zou berichten, waardoor het leek alsof de CIA illegaal bezig was. En volgens Hayden was dat niet zo.

Interne evaluatie

Hayden schreef dat de CIA was begonnen met het filmen van verhoren nadat president George W. Bush in 2002 toestemming voor harde ondervragingstechnieken had gegeven. De opnamen dienden voor interne evaluatie. In datzelfde jaar had de dienst besloten dat schriftelijke verslagen voldeden en was daarom weer met filmen gestopt.
De beelden van de twee verhoren die in 2005 waren vernietigd, zouden in 2003 door een intern controleorgaan van de CIA zijn bekeken. De conclusie was dat de gebruikte ondervragingsmethoden legaal waren.
Net voor de opnamen werden vernietigd, zouden vier leden van de Congrescommissies voor de inlichtingendiensten hiervan op de hoogte zijn gebracht.

'CIA vernietigde bewijzen van marteling'

Congresleden en mensenrechtenorganisaties reageerden furieus op Hayden's verklaring. Ze meenden dat het vernietigen van het materiaal illegaal was, iets dat Hayden stellig ontkende, en hielden er rekening mee dat de CIA wilde verdoezelen dat de terreurverdachten tijdens het verhoor waren gemarteld. Ze vroegen zich af of er wellicht in werkelijkheid meer dan twee opnamen waren gewist. En ze dachten dat het geen toeval was dat de beelden juist in 2005 waren vernietigd, omdat er toen naar aanleiding van het mishandelingschandaal in de Abu Ghraib-gevangenis in het Iraakse Bagdad door mensenrechtenactivisten, de media en advocaten intensief naar beeldmateriaal van ondervragingen werd gespeurd.
Bovendien zou de CIA hebben gelogen, onder andere tegen de 11 september-commissie. Deze deed in opdracht van het Congres onderzoek naar de terreuraanslagen van 2001. De commissie had in 2003 gevraagd om verslagen van ondervragingen van terreurverdachten, maar van de CIA te horen gekregen dat die niet bestonden. In datzelfde jaar had ook een rechter de CIA tevergeefs om opnamen van verhoren gevraagd.
De Congrescommissies voor de inlichtingendiensten waren verontwaardigd omdat ze, anders dan Hayden beweerde, in 2005 niet of onvolledig over de vernietiging van de banden zouden zijn geïnformeerd.

Congres krijgt toegang tot CIA-documenten

Onder zware druk van het Congres besloot de CIA op 20 december om leden van de inlichtingencommissie van het Huis van Afgevaardigden toegang te geven tot officiële stukken die met de vernietiging van de video-opnamen te maken hadden. De Congresleden wilden proberen uit te vinden wie binnen de CIA, het ministerie van Justitie en het Witte Huis indertijd wisten wat er speelde en in hoeverre het Congres was ingelicht. Maar ze wilden vooral weten wat er op de opnamen te zien was.

President Bush zei op 20 december dat hij net als het publiek begin december voor het eerst over de video-opnamen had gehoord.

Expert Verenigde Naties acht rechtsgang Guantánamo Bay oneerlijk

Martin Scheinin, de rapporteur van de Verenigde Naties die onderzocht of de mensenrechten werden geschonden in het kader van de strijd tegen terrorisme, bracht in december 2007 een inspectiebezoek aan het Amerikaanse detentiecentrum voor terreurverdachten in Cuba, Guantánamo Bay. Op 13 december bracht de Finse jurist tegenover de mensenrechtencommissie in Genève verslag uit van zijn bevindingen.

'Willekeurige detentie'

Hij vertelde dat hij een verhoor van Salim Ahmed Hamdan, vermoedelijk de chauffeur van Osama Bin Laden, had bijgewoond. De rechter deed volgens Scheinins observatie zijn best om er een correcte ondervraging van te maken, maar zou daar niet in zijn geslaagd omdat de regelgeving een eerlijk proces in de weg stond. Dit bleek bijvoorbeeld uit het feit dat Hamdans advocaat geen getuigen uit het buitenland of het detentiecentrum zelf mocht oproepen. Hierdoor zou hij zijn cliënt niet goed hebben kunnen verdedigen.
Scheinin sprak ook over de Military Commissions Act (MCA), een Amerikaanse wet uit 2006 waarin de rechten van terreurverdachten in Amerikaanse detentiecentra buiten de Verenigde Staten werden omschreven. Hij had kritiek op het feit dat de meeste van deze mensen reeds vast zaten toen de MCA nog niet was geïmplementeerd. Als een land eerst mensen aanhield en dan pas een wet formuleerde om dat juridisch acceptabel te maken, bezondigde het zich volgens Scheinin aan een praktijk die in het internationale recht 'willekeurige detentie' werd genoemd. De Fin trok verder de onafhankelijkheid van de militaire tribunalen in Guantánamo Bay in twijfel en meende dat ze bewijsmateriaal gebruikten dat onder dwang was verkregen, iets dat volgens het internationale recht verboden was. Zijn conclusie was dan ook dat het detentiecentrum niet voldeed aan de internationale normen.
De Amerikaanse autoriteiten hadden Scheinin uitgenodigd om tijdens zijn bezoek ook de cellen van de gevangenen te bekijken. Hij had dat aanbod echter afgeslagen omdat hem niet werd gegarandeerd dat hij één op één met de terreurverdachten kon spreken.

BINNENLAND

Aanpassing van wapenwet

Het Amerikaanse Congres stemde op 19 december 2007 in met een aanpassing van de wapenwet. De maatregel werd getroffen naar aanleiding van het bloedbad dat een student in april had aangericht op de universiteit Virginia Tech.

Meldingsplicht van psychiatrische stoornissen

In de Verenigde Staten bestond al decennia lang een lijst met namen van mensen die geen vuurwapens mochten kopen, maar dit systeem functioneerde volgens velen slecht. Zo had een rechter in 2005 bepaald dat Cho Seung-hui, de student die het bloedbad in Virginia had aangericht, een gevaar was voor zichzelf. Dit impliceerde dat hij geen vuurwapens mocht kopen. De staat Virginia had dit echter nooit gemeld bij het National Instant Criminal Background Check System (NICS), de instantie die moest voorkomen dat mensen met een crimineel of psychiatrisch verleden vuurwapens aanschaften.

Volgens de nieuwe regels werd het verplicht om dergelijke informatie te melden. Verkopers moesten bij de autoriteiten informeren of ze hun klanten wel wapens mochten leveren. De federale overheid ging het controlesysteem financieren. Staten waar de regels onvoldoende werden nageleefd, konden op boetes rekenen. Nieuw was ook dat mensen een verzoek bij de rechter konden indienen om van de zwarte lijst geschrapt te worden. Tot 2007 was dit onmogelijk.

Verenigde Staten

Nieuwe wet moet benzinegebruik terugdringen

De Amerikaanse president Bush ondertekende op 19 december 2007 een wet die het benzinegebruik door auto's moest verminderen. Volgens een verklaring van het Witte Huis diende de maatregel om de Verenigde Staten minder afhankelijk van buitenlandse olie te maken. Het wetsvoorstel was eerder in december met 314 tegen 100 stemmen aangenomen door het Huis van Afgevaardigden en met 86 tegen 8 door de Senaat.
Het was de eerste keer sinds 1975 dat de VS de wettelijke norm voor benzinegebruik aanpasten.

Minder benzine, meer ethanol

De auto-industrie moest er voor zorgen dat nieuwe personenauto's en lichte vrachtwagens met benzinemotoren vanaf 2020 minimaal vijftien kilometer konden rijden op één liter brandstof. Dit was 40 procent meer dan volgens de oude richtlijn. Daarnaast moest er in 2022 minimaal 136 miljard liter ethanol worden getankt, zes keer zoveel als in 2007. De biobrandstof moest voornamelijk in de Verenigde Staten zelf worden geproduceerd.
De Democraten hadden ervoor gepleit om tevens enkele belastingvoordelen voor de Amerikaanse olie-industrie te schrappen, maar dit ging op aandringen van Republikeinse Congresleden en het Witte Huis niet door. De fiscale regeling leverde deze industrietak jaarlijks 13,5 miljard dollar (bijna 9,2 miljard euro) op.

Aanpassing van Wet Openbaarheid van Bestuur

Enkele dagen na de Senaat nam op 19 december 2007 ook het Huis van Afgevaardigden een nieuwe versie van de Wet Openbaarheid van Bestuur (FOIA) aan. Deze kwam erop neer dat de overheid van de Verenigde Staten altijd openheid van zaken moest geven als iemand daarom vroeg, tenzij zeker was dat dit op de een of andere manier ernstige schade zou veroorzaken. Deze houding werd ook geëist van aan de overheid gerelateerde instanties en particuliere bedrijven die door de staat werden ingehuurd. Informatie over het privébezit van mensen mocht wel worden geweigerd. Indien iemand een verzoek om informatieverstrekking over bestuurszaken indiende, moest dit binnen dertig dagen zijn afgehandeld.
De wet was feitelijk een reactie op het beleid dat na de terreuraanslagen op 11 september 2001 op last van de toenmalige minister van Justitie John Ashcroft was doorgevoerd. Dat hield in dat de overheid informatie moest achterhouden indien het vermoeden bestond dat openheid de nationale veiligheid in gevaar bracht. Het Congres vond dat de overheid zich te vaak op deze norm beriep en te veel zaken geheim hield. Op aandringen van Republikeinse Congresleden werd in de nieuwe wet echter niet expliciet naar Ashcroft's beleid verwezen.
President Bush ondertekende de wet op 30 december.

Senaat houdt zitting van negen seconden

De Democratische Senator Jim Webb (Virginia) hield op 26 december 2007 in zijn eentje een pro forma zitting van de Senaat. Deze duurde negen seconden. Hij wilde hiermee voorkomen dat president Bush Steven Bradbury zou benoemen tot voorzitter van de Wetgevende Raad van het ministerie van Justitie. Een meerderheid van de Senatoren had deze benoeming verworpen, maar als de Senaat met reces was had de president het recht dit te negeren en hem toch aan te stellen. Door Webb's komst was er formeel geen sprake van kerstreces.
Het was in het verleden meerdere keren voorgekomen dat Bush vakantieperiodes gebruikte om buiten de Senaat om mensen te benoemen. De Democraten zouden nog tien van dergelijke pro forma zittingen houden, tot het einde van de vakantie op 22 januari.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

VS bevriezen rente van risicovolle hypotheken

De Amerikaanse president Bush kondigde op 7 december 2007 aan dat de variabele rentepercentages die huizenbezitters met een risicovolle hypotheek betaalden zouden worden bevroren voor een periode van vijf jaar.

Subprime-hypotheken

In de VS dreigden honderdduizenden mensen uit hun woningen te worden gezet omdat ze hun hypotheken niet konden aflossen. Het ging hier hoofdzakelijk om houders van zogeheten subprime-hypotheken. De aanbieders hiervan verleidden minder draagkrachtige consumenten tot het afsluiten van forse leningen door hen vaste lage rentes aan te bieden. De afnemers begrepen niet altijd dat die percentages slechts voor een paar jaar golden. Als ze daarna begonnen op te lopen, meestal tot 11 of 12 procent, raakten ze in de problemen. Dit gold in 2007 voor dusdanig grote groepen mensen dat diverse hypotheekverstrekkers en hun financiers het hoofd zelf ook amper meer boven water konden houden.

Strenge voorwaarden

Bush zei dat het niet de bedoeling was om staatssteun te geven aan speculanten en mensen die een huis hadden gekocht, terwijl ze zich dat helemaal niet konden veroorloven. Daarom waren aan de maatregel strenge voorwaarden verboden. Hierdoor kon slechts 12 procent van de twee miljoen Amerikanen met een subprime-hypotheek er gebruik van maken. Toch werd het besluit veelal gezien als meevaller, omdat minister Henry Paulson van Financiën een maand eerder nog had gezegd dat hij staatsbemoeienis met de financiële sector afkeurde en daarom niet van plan was om wanhopige huizenbezitters te hulp te schieten.

JUSTITIE

New Jersey schaft de doodstraf af

Lokale parlementariërs in de Amerikaanse staat New Jersey stemden op 14 december 2007 voor afschaffing van de doodstraf. Een van de aanleidingen hiervoor was een onderzoek dat op last van de staat was uitgevoerd en waarvan de resultaten eerder in 2007 waren gepubliceerd. Hieruit bleek dat het goedkoper was om iemand levenslang op te sluiten dan hem in de dodencel te zetten en jaren later te executeren, zoals met ter dood veroordeelden vaak gebeurde. Verder zou de doodstraf niet leiden tot een afname van de zware criminaliteit en bestond de kans dat door juridische fouten de verkeerde persoon terecht werd gesteld.

In New Jersey was in 1963 voor het laatst iemand ter dood gebracht. Het was de eerste staat van de Verenigde Staten die de doodstraf formeel afschafte.

Verenigde Staten

LANDBOUW

Klacht bij Wereldhandelsorganisatie over Amerikaanse landbouwsubsidies

Na het Huis van Afgevaardigden stemde op 14 december 2007 ook de Senaat in met een verhoging van de Amerikaanse landbouwsubsidies tot 286 miljard dollar (bijna 195 miljard euro). Het geld ging onder andere naar verbouwers van soja, tarwe, maïs en rijst.
Op 18 december dienden Canada en Brazilië een klacht in bij de Wereldhandelsorganisatie (WTO), want dankzij de subsidies zouden Amerikaanse boeren hun landbouwgewassen wereldwijd kunnen verkopen onder de kostprijs waarmee producenten uit andere landen te maken hadden. Dit zou in strijd zijn met de internationale handelsregels.
De lidstaten van de WTO onderhandelden al jaren over een nieuw wereldhandelsverdrag, genaamd de Doha-ronde. Maar mede omdat ontwikkelingslanden tevergeefs een verlaging van de landbouwsubsidies in de Verenigde Staten en de Europese Unie eisten, waren de besprekingen weinig succesvol.

MILITAIRE ZAKEN

Minder kernwapens in de Verenigde Staten

Het Witte Huis kondigde op 18 december 2007 een 'significante reductie' van de voorraad kernwapens aan. De hoeveelheid die overbleef zou minder dan een kwart zijn van wat de Verenigde Staten tijdens de Koude Oorlog in hun bezit hadden.
Het Witte Huis bleef kernwapens wel zien als een belangrijk middel om de veiligheid te bewaken. Woordvoerder Dana Perino zei dat de afgeslankte voorraad voldoende was om de VS en hun bondgenoten goed te kunnen verdedigen.
De Amerikaanse regering verstrekte nooit exacte informatie over het kernwapenarsenaal, maar analisten gingen er vanuit dat het land beschikte over een kleine zesduizend kernkoppen. Volgens een verdrag dat de VS in 2002 met Rusland sloten was het land verplicht de hoeveelheid te reduceren tot maximaal 2.200 in 2012.

Congres trekt 70 miljard dollar uit voor oorlogen

Het Congres trok op 20 december 2007 een bedrag van 70 miljard dollar (ruim 47,5 miljard euro) uit om de oorlogen in Irak en Afghanistan te financieren.
De Democraten hadden in november voorgesteld om alleen met geld over de brug te komen als de regering met een plan voor terugtrekking van de troepen kwam, maar hadden daar onvoldoende steun voor gekregen.
Minister van Defensie Robert Gates toonde zich op 21 december teleurgesteld. Ten eerste had president Bush om eens zoveel geld gevraagd. Ten tweede was onduidelijk hoe lang het leger met dit bedrag moest doen en hoeveel het Congres daarna beschikbaar zou stellen. Hierdoor was het moeilijk om een planning voor de langere termijn te maken.
Ondanks deze bezwaren zette Bush op 26 december zijn handtekening onder de begroting.

BUITENLANDSE ZAKEN

VS: 'Iran heeft kernwapenprogramma stopgezet'

De zestien Amerikaanse inlichtingendiensten publiceerden op 3 december 2007 gedeeltes uit de Nationale Intelligence Estimate (NIE), een inschatting van de nationale en internationale veiligheidssituatie. Hier stond in dat Iran sinds 2003 geen pogingen meer ondernam om kernwapens te produceren.

Witte Huis wil toch sancties

In een NIE uit 2005 stond dat Iran juist wel probeerde om kernwapens te vervaardigen. Op grond daarvan had de Amerikaanse regering sindsdien aangedrongen op internationale sancties en sloot ze een militaire aanval op het islamitische land niet uit.
President Bush zei op 4 december op een persconferentie dat men hier 'door nieuwe inzichten' op was teruggekomen, maar weidde daar niet over uit. Zijn regering bleef overigens voorstander van sancties omdat Iran wel uranium verrijkte, volgens Teheran voor vreedzame doeleinden. Het Witte Huis wilde dat het hiermee op hield.

Eind december had Washington de permanente leden van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties nog niet van de noodzaak van strafmaatregelen weten te overtuigen: China en Rusland waren tegen.

Bahrein

Kritiek op inlichtingendiensten

Door de NIE van 2007 kwamen de Amerikaanse inlichtingendiensten onder vuur te liggen. Want met dezelfde stelligheid waarmee ze in 2005 hadden beweerd dat Iran kernwapens produceerde, beweerden ze nu dat dat niet zo was. Critici vonden dat dit de geloofwaardigheid niet ten goede kwam en trokken parallellen met 2003, toen de inlichtingendiensten vol overtuiging hadden gezegd dat Irak over massavernietigingswapens beschikte – iets dat uiteindelijk niet waar bleek te zijn.

(Vorige berichten pag. 704/3 e.v. - 2007)

BAHREIN

BINNENLAND

Sjiitische oppositie wint terrein bij parlementsverkiezingen

De verkiezingen van 25 november en 2 december 2006 voor het Lagerhuis van het Bahreinse parlement, de Kamer van Afgevaardigden, leverden winst op voor de sjiitische partij Al Wefaq Nationale Islamitische Vereniging. Ze kreeg 17 van de 40 te verdelen zetels, hetgeen wel betekende dat de soennitische kandidaten, verdeeld over verschillende groeperingen of deelnemend als onafhankelijken, de meerderheid behielden.
Sjiieten maakten ongeveer 60 procent uit van de ca. zevenhonderdduizend inwoners van Bahrein, maar de macht in het land werd uitgeoefend door de soennitische monarchie rond koning Hamad bin Isa al-Kha-

Uitslagen parlementsverkiezingen Bahrein
(25 november en 2 december 2006)
Opkomst: 72 procent

partij	zetels
Al Wefaq Nationale Islamitische Vereniging (sjiitisch)	17
Nationale Democratische Actie (links georiënteerd)	1
Al-Menbar Nationale Islamitische Vereniging (soennitisch)	7
Al Asalah (salafistisch)	6
Coalitie van Economen (liberaal)	0
Progressieve Democratische Vereniging	0
Onafhankelijke regeringsgezinde kandidaten	9
totaal	40

Bahrein

Samenstelling regering Bahrein
(27 september 2007)

Koning
HAMAD bin Isa al-Khalifa

Premier
KHALIFA bin Salman al-Khalifa

Vicepremiers
ALI bin Khalifa bin Salman al-Khalifa
Jawad al-ARAIDH
MUHAMMAD bin Mubarak al-Khalifa

Ministers:
Arbeid
Majid bin Muhsin al-ALAWI
Binnenlandse Zaken
RASHID bin Abdallah bin Ahmad al-Khalifa
Buitenlandse Zaken
KHALID bin Ahmad al-Khalifa
Communicatie
ALI bin Khalifa bin Salman al-Khalifa
Defensie
KHALIFA bin Ahmad al-Khalifa
Elektriciteit en Water
ABDALLAH bin Salman al-Khalifa
Financiën en Economie
AHMAD bin Muhammad bin Hamad bin Abdallah al-Khalifa
Gemeenten en Landbouw
Mansur bin RAJAB
Gezondheidszorg
Faysal al-HAMMER
Hofhouding van de koning
ALI bin Isa bin Salman al-Khalifa
Industrie en Handel
HASAN bin Abdallah al-Fakhru
Informatie
Jihad BUKAMAL
Islamitische Zaken
KHALID bin Ali al-Khalifa
Justitie
KHALID bin Ali al-Khalifa
Olie en Gas
Abd al-Husayn MIRZA
Onderwijs
Majid bin Ali Hasan al-NUAYMI
Openbare Werken en Huisvesting
Fahmi bin Ali al-JAWDAR
Sociale Zaken
Fatima bint Ahmad al-BALUSHI
Transport
ALI bin Khalifa al-Khalifa

Ministers van Staat:
Buitenlandse Zaken
Nizar al-BAHARNA
Defensie
MUHAMMAD bin Abdallah al-Khalifa
Kabinetszaken
AHMAD bin Atiyatallah al-Khalifa
Shoera- en Parlementszaken
Abd al-Aziz bin Muhammad al-FADHIL

Voorzitter Centrale Bank
KHALIFA bin Salman al-Khalifa
Gouverneur Centrale Bank
Rashid bin Muhammad al-MARAJ

lifa. Deze had, sinds hij de functie in 1999 op zich nam, blijk gegeven van enige hervormingsgezindheid en wilde onder meer de sjiieten meer invloed geven. Toen er in 2002 verkiezingen werden gehouden – voor het eerst sinds 1975 – werden deze door de sjiitische oppositie geboycot. Het nu behaalde zetelaantal werd dan ook gezien als een stap vooruit in het democratiseringsproces. Volgens waarnemers werd dit overigens wel ontsierd door berichten over wijdverbreide fraude.
Opmerkelijk was de verkiezing van de soennitische vrouw Latifa al-Gaoud tot parlementslid. Weliswaar hadden Koeweit, Oman en Qatar intussen net als Bahrein het vrouwenkiesrecht erkend, maar al-Gaoud was de eerste vrouw ooit uit deze Golfstaten die parlementslid werd.

Sjiieten niet tevreden over kabinet

De koning benoemde op 11 december een 24-koppig nieuw kabinet, waarin één minister was opgenomen die een bondgenoot was van de sjiitische Al Wefaq. Het ging om Nizar al-Baharna, die als minister van Staat werd belast met Buitenlandse Zaken. Hij behoorde in 2004 tot de oprichters van Al Wefaq, maar was daarna verder gegaan als zakenman. Al Wefaq was met deze beperkte tegemoetkoming niet tevreden en was bovendien verbolgen over het feit niet geconsulteerd te zijn over de regeringsvorming. Om deze reden boycotte ze de openingszitting van het parlement in nieuwe samenstelling op 15 december.
Het premierschap bleef in handen van sjeik Khalifa bin Salman al-Khalifa, die de functie al bekleedde sinds de onafhankelijkheid van Bahrein in 1971. Er waren, evenals in het vorige kabinet, twee vrouwen in opgenomen. De belangrijkste posten bleven onveranderd.
De koning bracht op 24 september 2007 enkele wijzigingen aan in voornoemd kabinet. Bahreins eerste vrouwelijke minister, Nada Haffadh, sinds 2004 verantwoordelijk voor Gezondheidszorg, verloor haar positie. De tweede vrouw in het kabinet, Fatima al-Balushi, bleef wel op Sociale Zaken.

Bahrein wil corruptie steviger aanpakken

Begin oktober 2007 verschenen berichten in de Bahreinse pers dat de regering een campagne was gestart ter bestrijding van corruptie. Zo werden twee marketingdirecteuren van het bedrijf Aluminium Bahrein in staat van beschuldiging gesteld omdat zij een deel van de winst in eigen zak zouden hebben gestoken. Ook een negental medewerkers van de nationale luchtvaartmaatschappij Gulf Air en een directeur van scheepsbouwmaatschappij Arab Shipbuilding and Repair Yard Co werden beschuldigd van het misbruik van fondsen.
Het was vrij ongebruikelijk dat corruptiebeschuldigingen in Bahrein openbaar werden gemaakt. De bekendmaking werd mede beschouwd als een handreiking naar de sjiitische oppositie die de uitbanning van corruptie had geëist.

Ambtenaren krijgen loonsverhoging

De sjiieten verwoordden met hun eis de ergernis onder de bevolking – waarvan de meerderheid deze islamrichting was toegedaan – over de dalende koopkracht die mede het gevolg zou zijn van corruptie. De Bahreinse regering had daartoe op 17 september een loonsverhoging van 15 procent voor ambtenaren en militairen goedgekeurd. Het gemiddelde salaris van een ambtenaar of militair lag rond de 300 Bahreinse dinar (ca. 540 euro) per maand en dat van een officier op het dubbele daarvan. De salarisverhoging zou de Bahreinse overheid tot eind 2007 omgerekend naar schatting zo'n 85 miljoen euro kosten. Voor heel 2008 zou dat 235 miljoen euro zijn.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Buitenlandse arbeidskrachten vaak slachtoffer van mensenhandel

Een aanzienlijk aantal van de naar schatting driehonderdduizend arbeidskrachten in Bahrein waren in het land terechtgekomen via mensenhandel en vervolgens tewerkgesteld als hulp in de huishouding of seksueel geëxploiteerd. Dat verklaarde Sigma Huda, de speciale rapporteur van de Verenigde Naties inzake mensenhandel, op 1 november 2006.
De arbeidskrachten waren voornamelijk afkomstig uit Aziatische en Afrikaanse landen. Zij maakten veelal werkdagen van veertien tot zestien uur gedurende zeven dagen per week. Lonen werden vaak verlaat of helemaal niet uitbetaald, paspoorten werden ingenomen of er was te weinig eten voor hen beschikbaar. Vooral vrouwen wa-

Bahrein

ren het slachtoffer. Hoewel de Bahreinse overheid het probleem erkende en maatregelen had genomen zoals het aannemen van een wet tegen mensenhandel, moest er volgens Huda nog veel gebeuren om een einde te maken aan het misbruik van deze werknemers.

Bahrein verwerpt Amerikaanse kritiek

Op 14 juni 2007 liet het ministerie van Buitenlandse Zaken opnieuw weten prioriteit te geven aan het voorkomen en bestraffen van mensenhandel, in het bijzonder waar het vrouwen en kinderen betrof. De verklaring volgde op de beschuldiging, twee dagen eerder, van het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken dat Bahrein – evenals andere Golfstaten als Koeweit, Oman en Qatar – buitenlandse werknemers misbruikte. De Verenigde Staten hadden deze landen daarom op een zwarte lijst geplaatst van landen die zich aan mensenhandel schuldig maakten. In het uiterste geval kon dit leiden tot Amerikaanse sanctiemaatregelen.

Mensenrechtenactivisten vrijgelaten

Op 2 februari 2007 werden, na een pardon van koning Hamad bin Isa al-Khalifa, drie mensenrechtenactivisten vrijgelaten die eerder die dag waren gearresteerd. De vrijlating volgde op een demonstratie in de plaats Sanabas, ten noordwesten van de hoofdstad Manama, en in het nabij Sanabas gelegen dorp Daih. Betogers gingen er de straat op om tegen de detentie van de drie te protesteren, waarbij het tot een confrontatie kwam met de politie die traangas en rubber kogels inzette.
De vrijgelaten arrestanten waren de activist Shaker Abdul-Hussein en twee leiders van de illegale organisaties Beweging voor Vrijheden en Democratie (HAQ) en Bahreins Centrum voor Mensenrechten (BCHR), respectievelijk Hassan Meshema en Abdel Hadi al-Khawaja. Zij waren onder meer beschuldigd van het 'promoten van veranderingen in het politieke systeem met onwettige middelen, het aansporen tot vijandschap jegens het politieke systeem (...), het schaden van het openbaar belang (...) en majesteitsschennis'.
Op 19 mei werd bekend dat de koning had besloten het proces tegen de activisten, dat twee dagen later had moeten beginnen, stop te zetten.

Egypte

Nog twee activisten komen vrij

De koning verordonneerde op 25 februari ook de vrijlating van de tandarts Mohammed Said al-Sahlawi en de verzekeringsagent Hussein al-Habshi. Beiden waren in januari gevangengezet en zouden een straf van achttien maanden hebben moeten uitzitten wegens het bezit van pamfletten waarin gepleit werd voor politieke hervormingen. De documenten zouden strijdig zijn met het algemeen belang omdat er in werd opgeroepen tot een boycot van de in november en december 2006 gehouden parlementsverkiezingen.

Human Rights Watch laakt onderscheiding voor Bahreinse premier

Mensenrechtenorganisatie Human Rights Watch (HRW) leverde in een verklaring van 2 juli 2007 kritiek op de toekenning die dag door de secretaris-generaal van de Verenigde Naties, Ban Ki-moon, van een onderscheiding aan de premier van Bahrein, Khalifa bin Salman al-Khalifa, voor diens beleid op het gebied van stedelijke ontwikkeling. Dat werd door Ban Ki-moon omschreven als een bijdrage aan het terugdringen van de armoede in het land. De onderscheiding werd toegekend namens het United Nations Human Settlements Programme (UN-HABITAT) dat het bevorderen van sociale en duurzame stedenbouw als doel had.
HRW beschuldigde de Bahreinse premier ervan een belangrijke rol te hebben gespeeld in 'verscheidene decennia van hevige politieke repressie (...), [waaronder] systematische marteling, willekeurige arrestaties en de gedwongen ballingschap van politieke opponenten'. Ook was er kritiek op het stedelijke beleid zelf, met name het gebrek aan woningen, maar de Bahreinse regering had daar intussen wel meer geld voor uitgetrokken.

(Vorige berichten pagina 684/2 - 2006)

EGYPTE

BINNENLAND

Presidentiële partij wint betwiste verkiezingen Hogerhuis

Onder omstandigheden die van diverse zijden als oneerlijk werden aangeduid, behaalde de partij van de Egyptische president Hosni Mubarak, de Nationale Democratische Partij (HDW), een overweldigende overwinning bij de verkiezingen voor het Hogerhuis van 11 en 18 juni 2007. Voor deze 264 leden tellende Shoera Raad werden 176 leden voor een periode van zes jaar gekozen, van wie elke drie jaar de helft werd vervangen. Deze keer waren er dus 88 zetels te verdelen. De overige 88 leden werden door de president aangewezen. De Raad was hoofdzakelijk adviserend van aard.

'Campagne van repressie'

Op 2 juni werd een prominent lid van de Moslimbroederschap, de 27-jarige Abdel Moneim Mahmoud, vrijgelaten na een gevangenschap van 45 dagen. Hij was bekend als 'blogger' en als correspondent voor de in Londen gevestigde Arabische televisiezender *Al-Hewar*. Ook 23 anderen, merendeels studenten die sinds half april werden vastgehouden wegens lidmaatschap van de Broederschap, kwamen die dag vrij.
Dat zij op vrije voeten kwamen, was echter geen teken van een soepeler houding van de autoriteiten jegens de Broederschap, verreweg de belangrijkste oppositiegroepering in Egypte. In mei waren binnen één week 87 leden van de groep opgepakt en eind mei-begin juni nog eens rond de 50. Volgens de Broederschap, maar ook volgens een verklaring van 30 mei van de kant van mensenrechtenorganisatie Human Rights Watch (HRW), vonden de arrestaties plaats met het oog op de verkiezingen voor de Shoera Raad.
Tijdens de verkiezingen zelf herhaalde zich de repressieve aanpak. Naar schatting zo'n 400 leden van de Broederschap werden gearresteerd.

Beschuldigingen van fraude

Voorafgaand aan de verkiezingen bestond er bij twee politieke partijen al onvoldoende vertrouwen om mee te willen doen: de Nieuwe Delegatie Partij (HJW) en de Nasseristische Partij besloten tot een boycot. De in Egypte officieel verboden Moslimbroederschap deed indirect wel mee via negentien onafhankelijke kandidaten, maar niet één van hen wist een zetel te bemachtigen. Ook de Broederschap meende dat er van vrije verkiezingen geen sprake was en dat werd beaamd door niet-officiële mensenrechtengroeperingen als de Egyptische Or-

ganisatie voor de Mensenrechten (EOHR). De klachten betroffen onder meer het vervalsen en kopen van stemmen. Daarnaast zou oppositieaanhangers de toegang tot stembureaus zijn ontzegd en zouden zij zijn aangevallen. Bij ongeregeldheden vielen een dode en verscheidene gewonden.

Uitslagen verkiezingen Shoera Raad Egypte
(11 juni en 18 juni 2007)

partij	zetels 1e ronde	2e ronde	totaal
Nationale Democratische Partij (HDW)	70	14	84
Onafhankelijken	1	2	3
Progressieve Nationale Unionistische Partij (HTWTW)	1	0	1
totaal	72	16	88

President Mubarak herkozen als leider Nationale Democratische Partij

Tijdens een jaarlijks congres van Egypte's leidende Nationale Democratische Partij (HDW) op 3 november 2007 werd president Hosni Mubarak opnieuw tot voorzitter gekozen. Hoewel diens leiderschap onomstreden was, kon er voor het eerst sinds 1981, toen Mubarak aan de macht kwam, over zijn herverkiezing worden gestemd. Hij kreeg de steun van de overgrote meerderheid, maar er waren ook onthoudingen en negen partijleden stemden tegen.
Het congres besloot tot een aantal organisatorische wijzigingen in de partijstructuur die opnieuw speculaties voedden dat de weg werd bereid voor de toekomstige opvolging van de bijna tachtigjarige Mubarak door diens zoon Gamal (43). Er werd een 'hoger comité' in het leven geroepen, waarvan de leden zich kandidaat konden stellen voor het presidentschap. In dit comité zou ook het invloedrijke politbureau, dat werd geleid door Gamal Mubarak, worden opgenomen. Zonder de wijziging had voor de verkiezing van een nieuw staatshoofd in 2011 alleen de huidige president kunnen worden voorgedragen.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Egyptische ambtenaren eisen loonsverhoging

Rond de vijfhonderd ambtenaren, werkzaam voor de Egyptische Belastingautoriteit, demonstreerden op 3 december 2007 voor het regeringsgebouw in Caïro voor loonsverhoging. Daarmee moesten de stijgende prijzen en de toenemende inflatie worden gecompenseerd. De inflatie was in september tot 12 procent gestegen, terwijl het percentage een jaar eerder nog op 3,4 procent lag. In december bedroeg de inflatie volgens de regering 8 procent, maar onafhankelijke economen meenden dat het reëler was uit te gaan van het dubbele daarvan. Vanwege de stijgende kosten van levensonderhoud was 2006 al een jaar van grote arbeidsonrust, waarbij textielarbeiders vooropliepen bij de meer dan tweehonderd stakingen.
Het probleem kwam overigens niet voort uit de gebrekkige economische perspectieven. Integendeel, volgens een rangschikking uit september 2007 van de Wereldbank had Egypte van alle landen voor investeerders de meeste economische vooruitgang geboekt. De laatste drie jaar kende het land een gemiddelde economische groei van 7,2 procent. De vruchten daarvan kwamen echter niet terecht bij de meerderheid van de ongeveer 77 miljoen inwoners. Het officiële werkloosheidscijfer bedroeg 12 procent en het armoedeniveau lag op ruim 20 procent.

JUSTITIE

Straffen tot levenslang voor betrokkenheid bij aanslagen 2005

Een Egyptische veiligheidsrechtbank veroordeelde op 20 augustus 2007 vier terrorismeverdachten tot levenslange detentie en vijf anderen tot straffen tussen één en tien jaar. Vier verdachten werden vrijgesproken en de zaak van één persoon werd aangehouden. De groep zou betrokken zijn geweest bij een drietal aanslagen in april 2005, waarbij talloze gewonden vielen. Bovendien kwamen bij de eerste daarvan, op 7 april, twee Franse toeristen en een Amerikaan om het leven. Ook enkele aanslagplegers vonden de dood. De verdachten waren, behalve voor medewerking aan de aanslagen, ook aangeklaagd voor onder meer het bezit van wapens, munitie en explosieven en voor lidmaatschap van een verboden, islamitisch-extremistische groepering. Zelf stelden zij onschuldig te zijn.

Rechtbank laat terrorismeaanklacht tegen leden Moslimbroederschap vallen

Een militaire rechtbank in Huckstep liet een aanklacht wegens terrorisme tegen veertig leden van de verboden Moslimbroederschap vallen, zo meldden zowel de organisatie zelf als advocaten van de verdachten op 16 december 2007. De oorspronkelijke beschuldiging luidde 'deelname aan een terroristische organisatie' – een vergrijp waarop in Egypte de doodstraf stond. Deze werd nu hergeformuleerd in de vorm van de mildere aanklacht 'lidmaatschap van een illegale organisatie'.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Egypte verbiedt vrouwenbesnijdenis bij decreet

Op 28 juni 2007 vaardigde het ministerie van Gezondheidszorg in Egypte een decreet uit met de volgende tekst: 'Het is verboden voor elke arts, verpleegkundige of ieder ander om welke besnijding (...) of wijziging dan ook uit te voeren op enig natuurlijk deel van het vrouwelijk voortplantingssysteem, in staatsziekenhuizen, ziekenhuizen die niet in regeringshanden zijn of op andere plaatsen.' De historische stap werd gezet nadat grote publieke verontwaardiging was ontstaan over de dood eerder die maand van het twaalfjarig meisje Badour Shaker toen het werd besneden. Dat gebeurde in een illegale kliniek in de zuidelijke stad Maghagh waar haar dood intrad als gevolg van een overdosis aan verdoving. Volgens de moeder van het meisje had de arts haar geprobeerd om te kopen, dat wil zeggen haar omgerekend zo'n 2.200 euro geboden als zij afzag van een aanklacht. Ze had dat echter geweigerd.
De praktijk van vrouwenbesnijdenis – het wegsnijden van de clitoris en meestal ook de schaamlippen – werd beoefend door zowel moslims als christenen in een aantal, met name Afrikaanse landen. Moslimgeestelijken in Egypte hadden zich er echter tegen uitgesproken omdat de islam deze praktijk verbood.

Wettelijk verbod verwacht

In de jaren vijftig van de twintigste eeuw was vrouwenbesnijdenis in Egypte onwettig. De praktijk werd echter illegaal door ongediplomeerden voortgezet, waardoor de regering zich in 1995 genoodzaakt zag het verbod deels terug te draaien. Sindsdien werden de operaties toegestaan, mits uitgevoerd door gediplomeerde medici. Volgens

schattingen uit 2003 van Unicef, het Kinderfonds van de Verenigde Naties, waren vrijwel alle getrouwde vrouwen in Egypte besneden. Het Egyptische ministerie van Volksgezondheid ging er op basis van een recente studie echter van uit dat er veel minder meisjes tussen tien en achttien jaar besneden waren.
Na het uitgevaardigde decreet gingen stemmen op het verbod nu ook bij wet te regelen. Veelbetekenend was dat de vrouw van de Egyptische president, Suzanne Mubarak, naar aanleiding van het overlijden van Badour Shaker over het besnijden van meisjes sprak als 'de afschuwelijkste daad tegen vrouwen'. En: 'De dood van Badour is het begin van het einde van vrouwenbesnijdenis in Egypte.' De publieke verontwaardiging werd door de bekende Egyptische feministe Nawal El Saadawi (76), die zelf had gepubliceerd over haar ervaringen met besnijdenis, verwoord met de hartenkreet: 'Badour, moest jij sterven voordat er enig licht ging schijnen in de donkere geesten? Moest jij betalen met je kostbare leven (...) voordat artsen en geestelijken leren dat de juiste religie geen organen van kinderen wegsnijdt?'

Egyptische kranten in staking tegen veroordeling journalisten

Een groot aantal onafhankelijke en oppositiegezinde kranten – naar eigen zeggen in totaal 23 – verschenen niet op zondag 7 oktober 2007 uit verontwaardiging over de veroordeling van zeven journalisten. Deze kregen in september straffen tot twee jaar opgelegd op basis van uiteenlopende aanklachten die de persvrijheid betroffen. Zo was er beweerd dat de leidende Nationale Democratische Partij (HDW) een dictatoriaal karakter had en hadden enkele kranten geruchten verspreid over de gezondheidstoestand van de 79-jarige president Hosni Mubarak.
Egypte kende al eens eerder een krantenstaking tegen de aantasting van de persvrijheid. Deze vond plaats in juli 2006.

Twee politieagenten veroordeeld voor marteling

Op 5 november 2007 werden twee hogere politiefunctionarissen tot drie jaar gevangenisstraf veroordeeld omdat ze zich schuldig hadden gemaakt aan ernstige mishandeling van een arrestant op een politiebureau in de Egyptische hoofdstad Caïro. Het slachtoffer was buschauffeur Emad el-Kabir (22) die, wegens verzet tegen zijn arrestatie voor een relatief licht vergrijp, voor drie maanden was vastgezet. Op het bureau werd hij in januari 2006 seksueel misbruikt en hardhandig geslagen. Opnames van de gebeurtenissen verschenen in november op internet en de maand daarop werden de verdachten gearresteerd. Zij zouden in beroep gaan tegen het vonnis.
Mensenrechtengroeperingen stelden dat praktijken als deze routinematig in gevangenissen werden toegepast. Zij hoopten dat het gerechtelijk vonnis het begin van een ommekeer zou inluiden. De laatste jaren werd er van overheidswege wel meer toezicht gehouden op mogelijke martelingen, maar als dergelijke gevallen werden ontdekt was de bestraffing mild.

(Vorige berichten pagina 353/2 e.v. - 2007)

JEMEN

BINNENLAND

Jemen krijgt nieuwe regering

President Ali Abdullah Saleh van Jemen benoemde op 5 april 2007 een nieuw kabinet dat in de plaats kwam van dat van Abdul-Qader Bagammal, die sinds 2003 de functie van premier had uitgeoefend. Een aantal ministers die eerder in functie waren geweest, keerden terug. Echter, belangrijke ministeries als die van Binnenlandse Zaken, Buitenlandse Zaken, Defensie en Olie bleven onder leiding staan van dezelfde bewindslieden. De nieuwe premier werd Ali Muhammad Mujawwar.

Jemenitische regering wil wapenbezit en -handel terugdringen

De Jemenitische regering verordonneerde op 24 april 2007 de sluiting van alle wapenmarkten, in afwachting van wetgeving die de handel zou binden aan een vergunningensysteem. Het ministerie van Binnenlandse Zaken zou dan een lijst opstellen van markten en ook van wapenwinkels waarvan de eigenaars vervolgens verplicht werden een vergunning aan te vragen.
Op 23 augustus volgde een nieuwe maatregel, die per 1 september zou ingaan en dit keer gericht was tegen het bezit van wapens. Het werd nu verboden om in de grote steden vuurwapens te dragen, lijfwachten van hoge functionarissen van bedrijfsleven en overheid uitgezonderd.
De maatregelen gingen in tegen een lange traditie in Jemen. Het land kende het hoogste aantal privé-wapens ter wereld: het aantal werd geschat op zestig miljoen, op een bevolking van ruim twintig miljoen. Bovendien waren er enkele honderden wapenmarkten. Aangenomen werd dat, naast misdaadbestrijding, ook de-escalatie het doel was en wel met het oog op de gewapende strijd van sjiitische rebellen in het noorden van Jemen en de dreiging van aanslagen door al-Qaida.

Regering sluit wapenstilstand met sjiitische rebellen

Aan de drie jaar durende gevechten tussen de Jemenitische staat en de sjiitische rebellen in het noorden van het land kon mogelijk een einde komen, zo viel af te leiden uit mededelingen van beide partijen op 16 juni 2007. Zij hadden besloten tot een wapenstilstand. Aan de overeenkomst gingen de eerste helft van het jaar gevechten vooraf die aan een onbekend aantal mensen het leven kostten.
De rebellen behoorden tot een sjiitische moslimgroepering die onder leiding stond van Abdel-Malek al-Hawthi, broer van de in september 2004 gedode oorspronkelijke leider van de groep, Hussein Badr Eddin al-Hawthi. Zij beschuldigden de regering van corruptie en verwierpen de pro-westerse houding van Jemen, dat bekend stond als een bondgenoot van de Verenigde Staten. Zij meenden dat de staat had gekozen voor geweld in plaats van te zoeken naar een vreedzame oplossing. Er bestonden vermoedens dat de groep financiële steun ontving van Iran en Libië, maar al-Hawthi ontkende dat.

De president van Jemen, Ali Abdullah Saleh, kwalificeerde de rebellen op 19 februari 2007 als 'onwetende krachten van de duisternis', behept met 'afwijkende terroristische en racistische ideeën' die 'niet geloven in democratie of vrijheid'. Diezelfde dag verklaarden militaire functionarissen van het Jemenitische leger dat de laatste vijf dagen alleen al meer dan honderd doden waren gevallen, voor het overgrote deel aan regeringszijde. Over de laatste weken gerekend, ging het om bijna tweehonderd

Jemen

Samenstelling regering Jemen (17 april 2007)

President
Ali Abdullah SALEH
Vicepresident
Abd-Rabbu Mansour HADI

Premier
Ali Muhammad MUJAWWAR
Vicepremier
Rashad Muhammad al-ALIMI
Vicepremier voor Economische Zaken
Abd al-Karim Ismail al-ARHABI

Ministers:
Ambtenarij en Sociale Voorzieningen
Hamud Khalid Naji al-SUFI
Ballingenzaken
Salih Hasan SUMAI
Bevoorrading en Handel
Abd al-Aziz al-KUMAYM
Binnenlandse Zaken
Rashad al-ALIMI
Bouw, Huisvesting en Stedelijke Planning
Abdallah Husayn al-DAFA
Buitenlandse Zaken
Abubakr al-QIRBI
Communicatie en Informatietechnologie
Kamal Husayn al-JABRI
Cultuur
Muhammad Abu Bakr al-MAFLAHI
Defensie
Muhammad Nasir Ahmad ALI
Elektriciteit
Mustafa Yahya BAHRAN
Financiën
Numan Salih al-SUHAYBI
Gezondheidszorg en Bevolking
Abd al-Karim RASI
Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek
Salih Ali BA SURA
Industrie en Handel
Yahya Yahya al-MUTAWAKIL
Informatie
Hasan Ahmad al-LAWZI
Jeugdzaken en Sport
Mahmud Muhammad UBAD
Justitie
Ghazi Shaif al-AGHBARI
Kabinetszaken
Salim al-AYDARUS
Landbouw en Irrigatie
Mansur Ahmad al-HAWSHABI
Lokaal Bestuur
Abd al-Qadir Ali HILAL
Mensenrechten
Huda Abd al-Latif al-BAN
Olie en Mineralen
Khalid Mahfuz BAHAH
Onderwijs
Abdul Salam Mohammed al-JAWFI
Planning en Internationale Samenwerking
Abd al-Karim Ismail al-ARHABI
Publieke Werken en Wegen
Umar Abdallah al-KURSHAMI
Religieuze Giften en Islamitische Zaken
Hamud Abd al-Hamid al-HITAR
Sociale Zaken en Arbeid
Amat al-Razaq Ali HAMAD
Technisch en Beroepsonderwijs
Ibrahim Umar HAJRI
Toerisme
Nabil Hasan al-FAQIH
Transport
Khalid Ibrahim al-WAZIR
Visserij
Mahmud Ibrahim SAGHIRI
Water en Milieu
Abd al-Rahman Fadhl al-IRIYANI
Wetgevingszaken
Rashad Ahmad al-RASAS

Ministers van Staat:
Parlementaire Zaken
Adnan Umar al-JIFRI
Secretaris Hoofdstad Sanaa
Yahya Muhammad al-SHAIBI
Secretaris-generaal van het Presidentschap
Abdullah al-BASHEIRI
Zonder portefeuille
Qassem al-AAJAJM
Zonder portefeuille
Mohammed Ali YASSER

Gouverneur Centrale Bank
Ahmad Abdul-Rahman Al-SAMAWI

dodelijke slachtoffers. Over het dodental onder de rebellen was weinig zekerheid te verkrijgen, maar leden van de groep spraken van ruim honderd doden sinds de verheviging van de gevechten eind januari.
Pas maanden later kon de vijandschap worden gematigd toen een wapenstilstandsovereenkomst mogelijk bleek. Deze werd via bemiddeling van de Golfstaat Qatar gesloten. Ze hield in dat de opstandelingen hun zware wapens zouden overdragen aan de regering, in ruil waarvoor gevangen rebellen zouden worden vrijgelaten. Bovendien zou er financiële hulp van de regering komen voor wederopbouw van de dorpen die door de gevechten waren geteisterd. Ook zouden mensen die van hun woonplaats waren verdreven hulp krijgen om daar weer terug te keren.

Al-Qaida beschuldigd van aanslag op toeristen

Door een zelfmoordaanslag bij de drieduizend jaar oude tempel van de koningin van Sheba, in de provincie Marib, werden op 2 juli 2007 acht Spaanse toeristen en twee Jemenieten gedood. De Jemenitische overheid stelde al-Qaida verantwoordelijk voor de aanslag, ook al omdat de beweging kort daarvoor had gedreigd tot actie over te gaan als gevangen leden niet zouden worden vrijgelaten. In een verklaring had ze tevens de beëindiging geëist van de samenwerking met de Verenigde Staten in de oorlog tegen het terrorisme.
Op 13 augustus maakte de overheid bekend dat negen personen in verband met de aanslag waren aangehouden. Onder hen waren drie Jemenieten die recentelijk teruggekeerd waren uit Irak, waar al-Qaida eveneens gewapende acties uitvoerde.
Eerder in augustus was volgens de overheid middels dna-onderzoek op het lichaam van de omgekomen dader diens identiteit vastgesteld. Het ging om de 21-jarige Jemeniet Abdu Mohammed Saad Ahmed. Hij zou deel uitmaken van een terreurcel bestaande uit acht Jemenieten, een Saoediër en een Egyptenaar. Van de laatste was bekend dat hij was gedood toen hij zich drie dagen na de aanslag verzette tegen arrestatie.

Doden bij strijd met Jemenitische stam rond olieveld

Tijdens gevechten tussen leden van de Belharith stam en militaire bewakers van een Oekraïense oliemaatschappij vonden op 8 november 2007 zestien mensen de dood. De strijd speelde zich af in het district Usailan (provincie Shabwa), op 480 kilometer ten oosten van de hoofdstad Sanaa. De oorzaken waren niet geheel duidelijk, maar vermoed werd dat het ging om een conflict over werk. Getuigen verklaarden dat de leden van de stam in verzet kwamen tegen de weigering van de oliemaatschappij hen in dienst te nemen. Daarop trachtten zij het personeel te beletten aan het werk te gaan en namen zij zes soldaten in gijzeling, die later echter weer werden vrijgelaten.
De relatief machtige Jemenitische stammen gingen vaker over tot geweldpleging en ontvoering bij conflicten met de centrale overheid. Zo werden gedurende de laatste vijftien jaar meer dan tweehonderd buitenlanders gekidnapt, die overigens in de meeste gevallen ongedeerd werden vrijgelaten.

In 2007 zeker 1400 vluchtelingen verdronken in Golf van Aden

Het Hoge Commissariaat voor de Vluchtelingen van de Verenigde Naties (UNHCR) maakte op 18 december 2007 bekend dat

over het hele jaar meer dan veertienhonderd migranten in de Golf van Aden waren verdronken, tijdens pogingen om vanuit de Hoorn van Afrika naar Jemen te komen. Nog enkele dagen voor de bekendmaking waren vele tientallen vluchtelingen, vooral uit Ethiopië en Somalië, omgekomen.
De migranten werden meestal door mensensmokkelaars in boten vervoerd en in een deel van de gevallen mishandeld. Meer dan 28.000 van hen slaagden er in 2007 overigens wel in de gevaarlijke reis over de Golf van Aden te volbrengen. De meeste van hen ondernamen hun reis in de periode september-mei omdat het dan op het water minder stormachtig was.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Duizenden betogen tegen hoge kosten van levensonderhoud

In de hoofdstad van Jemen, Sanaa, gingen op 28 augustus 2007 duizenden mensen de straat op om te protesteren tegen de gestegen prijzen, in het bijzonder van voedsel. Zij eisten daarbij het aftreden van de regering die ze verantwoordelijk hielden voor de armoede door het uitblijven van maatregelen. Eerder, op 15 augustus, demonstreerden al rond de achtduizend mensen om dezelfde reden in de zuidelijke stad Taiz.
De armoede was in Jemen wijdverbreid. In juli 2005 was het bij betogingen tegen de stijgende brandstofprijzen in verscheidene steden tot ernstige ongeregeldheden gekomen, met doden en gewonden als gevolg.

JUSTITIE

Gevangenisstraffen voor strijders in Irak gehandhaafd

Een beroepsrechtbank in Jemen besloot op 22 april 2007 de straffen te handhaven voor negentien personen die zich hadden voorbereid op de gewapende strijd in Irak aan de zijde van door al-Qaida geïnspireerde opstandelingen. Daartoe zouden zij onder meer documenten hebben vervalst, die het hen mogelijk moesten maken het land binnen te komen, en leden van al-Qaida hebben geholpen zich te verschuilen. Zij werden ook beschuldigd van wapenbezit.
De 19 veroordeelden maakten deel uit van een groep van 23, van wie de meesten in Syrië waren opgepakt toen ze op weg waren naar Irak. Twee personen werden vrijgesproken en twee anderen waren al eerder, na een oorspronkelijke veroordeling, vrijgelaten. De straf lag voor alle negentien verdachten op drie jaar en vier maanden.

Militanten al-Qaida veroordeeld voor plannen van aanslagen

Op 7 november 2007 veroordeelde een Jemenitische rechtbank 32 al-Qaida-verdachten wegens het plannen van aanslagen op olie- en gasinstallaties in september 2006.
De meeste van hen kregen straffen van tien tot vijftien jaar, van wie zes bij verstek. Vier verdachten werden vrijgesproken. Volgens het officiële nieuwsagentschap SABA hadden drie verdachten verklaard door martelingen tot bekentenissen te zijn gedwongen.

(Vorige berichten pagina 99/2 e.v. - 2007)

LIBANON

BINNENLAND

Diepe politieke crisis leidt tot aanhoudende gewelddadigheden

Sinds december 2006 verkeerde Libanon in een diepe politieke crisis als gevolg van de eis van de oppositie, geleid door de sjiitische Hezbollah-beweging, om een sterkere positie te verwerven in de nationale regering. Daardoor zou de beweging de mogelijkheid krijgen om over belangrijke politieke beslissingen een veto uit te spreken. De door het Westen gesteunde regering van premier Fouad Siniora ging daar echter niet op in. Na het aftreden van de vijf ministers van Hezbollah en de daaraan verwante Amal-beweging, in november, bleek het niet meer mogelijk een eenheidsregering te vormen die als representatief voor de Libanese samenleving kon worden beschouwd.
De politieke crisis werd vervolgens ook op straat uitgevochten. Sjiitische betogers hielden sit-ins en bivakkeerden sinds 1 december voor de kantoren van premier Siniora in de hoofdstad Beiroet. Militairen brachten prikkeldraad en andere barricades aan om hen op afstand te houden. Later vielen ook doden en gewonden. Daarmee kreeg Libanon, ongeveer een half jaar na de beëindiging van de oorlog tussen Hezbollah en Israël, opnieuw met gewelddadigheden te maken.
In belangrijke mate bepalend voor de conflicten was de houding jegens buurland Syrië, dat nog altijd grote invloed uitoefende op de Libanese politiek, ook al had het land zijn militairen teruggetrokken. Zo stond president Emile Lahoud bekend als medestander van Syrië, terwijl de overgebleven leden van de regering anti-Syrisch waren. De niet meer vertegenwoordigde Hezbollah en Amal waren juist pro-Syrisch. Soennitische moslims en christenen waren meestal tegen de Syrische invloed gekant, terwijl voor sjiitische moslims doorgaans het omgekeerde gold.

Dood van sjiiet doet protesten verhevigen

Op 3 december kwam de 21-jarige sjiiet Ahmed Mahmoud om het leven, toen hij tijdens een protestmars in de wijk Qasqas in Beiroet werd neergeschoten. Ook raakten 21 mensen gewond. De begrafenis twee dagen later van Mahmoud, die behoorde tot Amal, werd door enkele duizenden mensen aangegrepen om de eis voor het aftreden van de regering kracht bij te zetten.
Sjiitische leiders riepen op om de spanningen te dempen en af te zien van wraak. Bij de begrafenis werd dat met stelligheid benadrukt door de plaatsvervangend leider van de Hoge Sjiitische Raad, sjeik Abdul-Amir Kabalan: 'Het is religieus gezien verboden voor een sjiiet om een soenniet te doden, voor een soenniet om een sjiiet te doden, voor een Druus [aanhanger van een stroming binnen de sjiitische islam] om een sjiiet te doden, voor een sjiiet om een Druus te doden en voor een christen om een moslim te doden. Het is verboden elkaar te bevechten, te provoceren en te verwensen.'
De oplopende spanningen brachten een soennitische geleerde ertoe om een gesprek aan te vragen op het regeringshoofdkwartier om ideeën te bespreken die een einde aan de crisis konden maken. Minister van Jeugd en Sport Ahmed Fatfat verklaarde daarop dat de regering een voorstel had gedaan voor een mogelijke uitbreiding van de regering met oppositieleden.

Hezbollah-beweging roept algemene staking uit

In de loop van januari 2007 ging Hezbollah over tot het uitroepen van een algemene staking, opnieuw met als doel het aftreden van het kabinet te bewerkstelligen. Wat bedoeld was als een vreedzame werkonder-

breking, liep echter op de 23e van die maand uit op een treffen tussen voor- en tegenstanders van de regering. In steden in het midden en noorden van Libanon, waaronder Beiroet, werden auto's vernield en in brand gestoken en wederzijds stokken, stenen en zelfs geweren ingezet. Bij gevechten van deze en volgende dagen kwamen vier personen om en raakten er 152 gewond. Ook werden rond de tweehonderd mensen gearresteerd.
Hezbollah-leider sjeik Hassan Nasrallah maande op 25 januari tot kalmte en riep de aanhang van de beweging op zich coöperatief op te stellen tegenover de militairen: 'In het belang van het land (...) dient een ieder de straten te ontruimen, rustig te blijven en de ruimte te geven aan het Libanese leger en de veiligheidstroepen.'

Onrust aan de universiteit

De gevechten waren mede opgeroepen door onrust op de Arabische Universiteit van Beiroet (BAU). Met een vechtpartij in de cafetaria van de universiteit als aanleiding ontstonden schermutselingen tussen de als politiek zeer geëngageerd bekend staande studenten. De onrust kon zich op 25 januari snel naar de straten van Beiroet verspreiden. De regering verordonneerde, uit vrees voor meer geweld, dat de universiteiten gesloten werden tot 31 januari of tot 5 februari. Dat laatste gold, behalve voor de BAU, ook voor de Libanese Universiteit in Beiroet, die dependances had in andere delen van het land.

Pas op 26 januari keerde de relatieve rust terug, na de afkondiging van een nachtelijk uitgaansverbod – het eerste sinds 1996. Door dit vervolgens weer te versoepelen, konden winkels en kantoren alvast open gaan. Op de BAU-universiteit werden de lessen op 5 februari hervat. Dat gebeurde onder toezicht van honderden soldaten en politieagenten. Op de campus van de universiteit werden de studenten gefouilleerd en geweigerd indien zij zich niet konden legitimeren.

Soennitisch fatwa verbiedt doden landgenoten

Uit angst voor het mogelijk afglijden naar een burgeroorlog vaardigden de hoogste soennitische leiders in Libanon op 2 februari een religieus bevelschrift uit met het gebod geen landgenoten te doden. Het fatwa, afkomstig van de Raad van Libanese Geleerden, werd die dag in de kranten afgedrukt. Het is, zo stelden zij, 'in religieuze zin verboden zich in te laten met gevechten met Libanezen in het algemeen en moslims in het bijzonder en om private en openbare eigendommen aan te vallen'. De Raad riep oppositiegroepen tevens op om hun sit-ins in Beiroet te beëindigen.
De verklaring sloot aan bij voornoemde oproep van Hezbollah-leider Nasrallah. Ook leiders van de gemeenschap van maronitische christenen hadden opgeroepen tot een 'wapenstilstand tussen de zonen van de natie'.

Doden bij bomexplosies in Beiroet

Bij twee explosies in een bergdorp in de noordelijke, overwegend christelijke provincie Metn vielen op 13 februari tenminste twaalf doden en tien gewonden. De explosieven troffen twee bussen waarin mensen werden vervoerd die op weg waren naar hun werk.
De gebeurtenissen vonden plaats één dag voordat in Beiroet voor het tweede achtereenvolgende jaar de gewelddadige dood zou worden herdacht van voormalig premier Rafik al-Hariri in februari 2005. De dood van deze tegenstander van de Syrische invloed in Libanon was gevolgd door andere aanslagen op anti-Syrische politici en journalisten. Zes prominente Libanezen hadden daarbij het leven gelaten.

Opnieuw anti-Syrisch politicus vermoord

Ongeveer vier maanden later vond opnieuw een politicus de dood: de 65-jarige parlementariër Walid Eido kwam op 13 juni om het leven toen zijn auto door een bom werd getroffen in de westelijke, soennitische wijk van Beiroet. Ook zijn 35-jarige zoon, twee lijfwachten en zes omstanders werden gedood. Voorts vielen er nog elf gewonden. Eido was het zevende dodelijke slachtoffer onder anti-Syrische prominenten. Hij was een soennitische moslim, bevriend met al-Hariri en daarna bondgenoot van diens zoon Saad al-Hariri die de anti-Syrische meerderheid in het Libanese parlement leidde.
De dag na de moord woonden tienduizenden mensen in het westen van Beiroet de begrafenis van Eido bij. Zij beschuldigden zowel de Syrische staat als de door deze gesteunde Hezbollah-beweging van betrokkenheid bij diens dood. Het Syrische ministerie van Buitenlandse Zaken liet echter in een verklaring weten genoeg te hebben van wat het de 'misleidende leugencampagne' door sommige Libanese politici noemde, elke keer dat er een slachtoffer viel. Ook Hezbollah stelde niets met de dood van Eido te maken te hebben en riep op tot nationale eenheid om dergelijke aanslagen te voorkomen.

Parlementariërs verlaten Libanon om veiligheidsredenen

Het oppositiegezinde dagblad *Al-Akhbar* meldde op 29 juni dat er voorbereidingen werden getroffen om 65 parlementsleden, dat wil zeggen meer dan de helft van het totaal aantal volksvertegenwoordigers, en nog eens 35 andere politici om veiligheidsredenen naar het buitenland over te brengen. Directe aanleiding was de dood van Eido, maar daarnaast circuleerde ook een lijst van mogelijke volgende slachtoffers. De politici zouden naar Egypte, Frankrijk en de Verenigde Arabische Emiraten zijn gegaan. De partijleiders zouden wel in Libanon achterblijven, zij het onder strenge bewaking en deels afgeschermd van de buitenwereld. Persbureau *Associated Press* telde tussen de twintig en dertig politici die daadwerkelijk het land verlaten hadden. Sommigen waren weer teruggekeerd, maar ongeveer twintig bleven buitenslands.

Verdeeldheid onder christenen

Op 5 augustus moesten twee parlementariërs worden gekozen, die de opengevallen plaatsen zouden innemen van twee vermoorde politici. Behalve om Walid Eido ging het om de in november 2006 bij een aanslag omgekomen maronitische christen Pierre Amine Gemayel. In het kiesdistrict Beiroet, waar Eido moest worden vervangen, behaalde de regeringsgezinde kandidaat Mohammed al-Amin Itani een gemakkelijke overwinning want vanuit de oppositie had niemand zich gekandideerd. Anders liep het in het district Metn, waar Amin Gemayel – voormalig Libanees president (1982-1988) en vader van de vermoorde Gemayel – werd verslagen door een kandidaat van de oppositie. De zetel ging met een klein verschil in stemmenaantal naar Kamil Khoury, die de steun had van de maroniti-

sche christen Michel Aoun, een pro-Syrische oppositieleider die een bondgenoot was van Hezbollah. Aangenomen werd dat Khoury zijn overwinning te danken had aan de steun van de gemeenschap van Armeense christenen.
De uitslagen illustreerden de verdeeldheid onder de christenen in Libanon, die bijna 40 procent uitmaakten van de vier miljoen inwoners van het land. Regering noch oppositie, soennieten noch sjiieten waren er in geslaagd onverdeelde steun onder hen te verwerven. Dat zou opnieuw een grote rol spelen bij de verkiezingen voor een nieuwe president in november, als de ambtstermijn van het huidige staatshoofd, Emile Lahoud, zou aflopen. Sinds 1943 was het in Libanon regel dat de president altijd een maronitische christen was die met een tweederde meerderheid van het parlement moest worden gekozen. Zowel Amin Gemayel als Michel Aoun waren voor deze functie beschikbaar.
De kansen van Gemayel waren verkleind, omdat hij niet kon pretenderen vertegenwoordiger van de hele maronitisch-christelijke gemeenschap te zijn. Dat gold echter evenzeer voor Aoun, wiens kandidaat Khoury bij de tussentijdse verkiezingen maar een nipte overwinning had behaald.

Achtste dodelijke slachtoffer onder politici

Het parlementslid Antoine Ghanem kwam op 19 september om het leven, toen zijn auto in een christelijke wijk van Beiroet door een bom werd getroffen. Ook zijn lijfwacht, chauffeur en een onbekend aantal anderen kwamen daarbij om. Er werden twee dagen van nationale rouw afgekondigd.
De 64-jarige Ghanem was een maronitische christen en het achtste dodelijke slachtoffer onder anti-Syrische politici sinds de dood van al-Hariri in februari 2005. Ook nu ontkende Syrië elke betrokkenheid. Op 21 september werd Ghanem onder grote belangstelling begraven.
De in augustus verslagen Gemayel verklaarde dat Ghanem's dood beschouwd moest worden als 'een boodschap aan de Arabische Liga, de Verenigde Naties en de Veiligheidsraad [van de VN] om de presidentsverkiezingen te beschermen teneinde de Libanese republiek te redden'. Hij vreesde dat wanneer men er opnieuw niet in zou slagen een president te kiezen, een machtsvacuüm zou ontstaan en Libanon uiteen kon vallen in de vorm van twee rivaliserende machtscentra.

President Lahoud draagt macht over aan het leger

Om de kansen op de keuze voor een voor alle partijen aanvaardbare president te vergroten, kwamen oppositieleider Michel Aoun en de leider van de parlementaire meerderheid Saad al-Hariri op 31 oktober in Parijs bijeen. Anders dan de mededeling dat de gesprekken 'in een positieve atmosfeer' waren verlopen, kwam daar niets van naar buiten.
Op 23 november moest het parlement opnieuw pogen een president te kiezen, maar ook nu slaagde het daar niet in. Het besloot de keuze nogmaals uit te stellen en wel tot 30 november. Zover zou het echter niet komen, want enkele uren voordat president Lahoud op 23 november zijn functie neerlegde droeg hij de verantwoordelijkheid voor orde en veiligheid over aan het leger. Volgens de grondwet had hij, bij ontstentenis van een opvolger, zijn bevoegdheden moeten overdragen aan de huidige regering. Hij meende echter dat dit een onwettige situatie zou creëren omdat de sjiitische minderheid er niet in was vertegenwoordigd. De regering verwierp het besluit van Lahoud direct en noemde het 'ongeldig' en 'ongrondwettelijk'. De dagen daarna was het leger zichtbaar in het land aanwezig, uit vrees voor mogelijke confrontaties tussen pro- en antiregeringsgroeperingen.

Verdeeld Libanon lijkt compromiskandidaat te aanvaarden

Als voorlopig opvolger van Lahoud circuleerde de naam van Michel Suleiman (59), sinds 1998 de hoogste legerleider in Libanon. Hij werd gezien als iemand die boven de partijen stond. Een complicatie daarbij was dat de grondwet veranderd moest worden om hem tot president te kunnen kiezen. Daarin was namelijk vastgelegd dat functionarissen in dienst van de overheid, zoals legerleiders, geen presidentskandidaat konden zijn zolang zij in functie waren.
Michel Aoun, die had verklaard Lahouds beslissing tot de overdracht van bevoegdheden aan het leger te steunen, liet op 29 november weten akkoord te gaan met Suleiman als compromiskandidaat. Daar was wel de conditie aan verbonden dat hij in 2009, als er parlementsverkiezingen zouden plaatsvinden, weer zou aftreden. De steunbetuiging betekende dat Hezbollah zich eveneens achter Suleiman zou scharen omdat de beweging het fiat van bondgenoot Aoun als voorwaarde had gesteld. Op 2 december maakte ook tegenspeler Amin Gemayel middels een verklaring voor de Libanese televisie duidelijk het compromis te aanvaarden – ook al was de regering, die het liefst hem als president zag, tegenstander van aanpassingen in de grondwet.
Vooralsnog kwam het Libanese parlement ook op 28 december nog niet tot een keuze voor het presidentschap. Een voor één dag later geplande zitting daarover werd door parlementsvoorzitter Nabih Berri voor de elfde maal uitgesteld en wel tot 12 januari 2008.

Generaal komt om door bomaanslag

Intussen was Libanon opnieuw opgeschrikt door een moordaanslag. Op 12 december was brigadegeneraal François al-Hajj – tezamen met zijn chauffeur – door een bomaanslag om het leven gebracht. Dat gebeurde in Baabda, een voornamelijk christelijke voorstad van Beiroet waar het presidentieel paleis stond en waar veel militairen aanwezig waren.
Al-Hajj was het hoofd militaire operaties van het Libanese leger en kandidaat om Suleiman op te volgen als legerleider, wanneer deze het presidentschap op zich zou nemen. Hij leidde een drie maanden durende militaire operatie tegen strijders van de beweging Fatah Islam, die zich hadden verschanst in het Palestijnse vluchtelingenkamp Nahr el-Bared, in Noord-Libanon. Omdat deze militanten, die verwant waren aan al-Qaida, de strijd verloren hadden, hielden Libanese veiligheidsfunctionarissen er rekening mee dat de daders in deze hoek moesten worden gezocht. Zij hielden echter ook andere scenario's open. De meest gebruikelijke daarvan deed opnieuw opgeld: sommige politici zagen de hand van Syrië in de dood van al-Hajj. En ook nu ontkende het ministerie van Buitenlandse Zaken van dat land elke betrokkenheid en veroordeelde ze de aanslag.

Libanese leger strijdt met militanten in Palestijnse vluchtelingenkampen

Terwijl de oorlog tussen de Libanese Hezbollah-beweging en Israël pas negen maan-

den eerder was beëindigd en de politieke crisis in Libanon gepaard ging met gewelddadigheden, werd het land vanaf 20 mei 2007 geconfronteerd met een nieuw conflict dat gewapenderhand werd uitgevochten. Vanuit het Palestijnse vluchtelingenkamp Nahr el-Bared, nabij de noordelijke havenstad Tripoli, opereerden militanten van de door de beweging al-Qaida geïnspireerde Fatah Islam tegen het nationale leger. De gevechten deden zich ook voor met strijders uit het Zuid-Libanese vluchtelingenkamp Ain el-Hilweh en aanvankelijk werd gevreesd dat de strijd zich zou uitbreiden naar andere van de in totaal twaalf kampen in het land.

De vluchtelingenkampen stonden volgens een veertig jaar oude overeenkomst onder gezag van Palestijnen. Het Libanese leger liet zich er niet zien, maar dat veranderde door de activiteiten van Fatah Islam. De gevechten zouden uiteindelijk begin september eindigen in een overwinning van het leger van Libanon – maar wel ten koste van veel doden en gewonden.

Confrontaties

Vanaf 25 mei kreeg het Libanese leger steun van de Verenigde Staten en een aantal van hun bondgenoten in de regio. Vijf militaire transportvliegtuigen landden die dag op het vliegveld van de hoofdstad Beiroet: één van de Amerikaanse luchtmacht, twee uit de Verenigde Arabische Emiraten en twee uit Jordanië. Zij zouden worden ingezet bij de strijd rond Nahr el-Bared.
Een woordvoerder van Fatah Islam dreigde met meer geweld, ook vanuit andere vluchtelingenkampen, als het leger zou aanvallen. In kamp Ain el-Hilweh kwam het op 3 en 4 juni tot confrontaties, waarbij enkele doden vielen. Palestijnse veiligheidstroepen kwamen er op 6 juni tussenbeide om de orde te herstellen.

In Tripoli vielen Libanese troepen op 24 juni een appartementencomplex binnen, waar zich militanten van Fatah Islam schuilhielden. Tien personen onder beide partijen vonden daarbij de dood. Intussen leek een groot deel van het kamp Nahr el-Bared onder controle van het leger van Libanon, afgaande op mededelingen van minister van Defensie Elias Murr op 26 juni. Zo'n 80 procent ervan zou niet meer in handen zijn van de militanten, van wie veertig personen met uiteenlopende nationaliteiten gevangen waren genomen.
Het leger viel op 30 juli aan middels tank- en artillerievuur, gericht op schuilplaatsen van strijders in Nahr el-Bared. De dagen daarvoor hadden de laatsten raketten afgevuurd op nabijgelegen dorpen. Hun woordvoerder dreigde met zelfmoordaanslagen als het leger zijn offensief zou voortzetten.
Volgens verklaringen van zowel minister van Informatie Ghazi Aridi (6 augustus) als van Fatah Islam (8 augustus) was de plaatsvervangend commandant van de militanten kort daarvoor bij gevechten omgekomen. Zijn naam was Shehab al-Qaddour, beter bekend als Abu Hureira. Het was niet bekend waar de leider van de groepering, Shaker Youssef Absi, zich bevond. Absi was in Jordanië ter dood veroordeeld wegens betrokkenheid bij de moord in 2002 op de Amerikaanse diplomaat Laurence Foley in de Jordaanse hoofdstad Amman.

VS lijken te streven naar meer militaire invloed

De Amerikaanse regering zette Fatah Islam op 13 augustus 2007 op haar lijst van terroristische organisaties. De VS verdachten de groepering van contacten met Syrië, maar dat land ontkende elke band met Fatah Islam. Plaatsing op de lijst betekende onder meer dat alle financiële tegoeden die leden van de groep mogelijk hadden in de VS, werden bevroren. Het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken liet in een begeleidende verklaring weten het geweld van de groepering te veroordelen en het Libanese leger te steunen in zijn strijd.
Dat leger was intussen, na zo'n drie maanden van gevechten, niet geheel ingenomen met de Amerikaanse steun. Commandanten klaagden dat ze de strijd al lang hadden kunnen winnen als de VS meer geavanceerde wapens hadden geleverd. Dat werd met zoveel woorden uitgesproken door de hoogste legerleider, Michel Suleiman, die onder andere wees op het gebrek aan antitankraketten en mortierprojectielen. De VS hadden wel munitie, helmen, lichaamsbeschermende kledij en nachtzichtapparatuur geleverd. De beperkingen hingen samen met de onofficiële Amerikaanse politiek van terughoudendheid jegens bewapening van het Libanese leger – dit met het oog op de mogelijkheid dat het geleverde materaal tegen bondgenoot Israël zou worden ingezet.
Het Amerikaanse leger wilde echter wel een 'strategisch partnerschap' met Libanon opbouwen, zo bleek uit uitspraken van de Amerikaanse onderminister van Defensie Eric Edelman op 18 oktober in een vraaggesprek met de Libanese televisie. Zijn uitspraak volgde op berichten dat de VS Libanon meer aan zich wilden binden als tegenwicht tegen de toegenomen Russische invloed in Syrië. Ook werd gesuggereerd dat er plannen waren voor een Amerikaanse militaire basis in Libanon.

Nahr el-Bared komt in regeringshanden

Nahr el-Bared, het belangrijkste bolwerk van Fatah Islam, viel uiteindelijk op 2 september in handen van het regeringsleger. Er was nu nog maar sporadisch geweervuur te horen. Enkele uren eerder had het leger 32 militanten gedood en tenminste 15 gevangengenomen. Op dat moment was volgens Libanese functionarissen het aantal strijders in het kamp al afgenomen van het oorspronkelijk geschatte aantal van 360 naar rond de 70.
Grote delen van het kamp waren de laatste maanden door de aanvallen van het leger verwoest. In de periode van 20 mei tot 2 september waren in totaal meer dan vierhonderd mensen van beide partijen omgekomen, in meerderheid leden van Fatah Islam. Er waren ook zeker twintig burgers gedood. Bewoners van Nahr el-Bared, die al permanent vluchteling waren, hadden opnieuw moeten uitwijken naar veiliger gebieden. Vele tientallen families die eerder waren geëvacueerd, konden op 10 oktober terugkeren met hulp van de Organisatie van de Verenigde Naties voor Hulpverlening aan Palestijnse vluchtelingen (UNRWA). Zij vormden echter maar een heel klein deel van het totaal aantal mensen dat bij het begin van de gevechten in mei hun verblijfplaats hadden moeten verlaten. In Nahr el-Bared leefden zo'n 31.000 vluchtelingen, voornamelijk Palestijnen. Het was de bedoeling dat dagelijks ongeveer honderd gezinnen werden gerepatrieerd en werden voorzien van de eerste levensbehoeften, waaronder voedsel, medische zorg alsmede huisvesting voor degenen wier onderkomens waren verwoest.

Hezbollah-beweging werkt aan wederopbouw Zuid-Beiroet

In november 2007 maakte de Hezbollah-

beweging een begin met de herbouw van 213 van de 300 gebouwen in het zuidelijke deel van Beiroet die door Israëlische bombardementen waren verwoest. Dat was gebeurd tijdens de oorlog tussen Hezbollah en Israël in de zomer van 2006. De herbouw betrof onder meer woonruimtes, winkels, kantoren en scholen alsmede de verbetering van wegen en de aanleg van parkeerplaatsen en tuinen. Ook in Dahiyeh, een zuidelijke voorstad van Beiroet, vonden dergelijke activiteiten plaats.

Na de oorlog had elke familie waarvan het huis was verwoest van Hezbollah 12.000 dollar (ruim 8.000 euro) gekregen om nieuwe woonruimte te kunnen huren in afwachting van de herbouw van het vroegere huis. Naar werd aangenomen was de beweging daartoe onder meer in staat door de financiële steun die ze kreeg van Iran. De regering had voor de herbouw van verwoeste huizen eveneens fondsen beschikbaar gesteld, die afkomstig waren van islamitische en Arabische landen, in het bijzonder Saoedi-Arabië. Elk huishouden ontving ongeveer 53.000 dollar om een nieuw huis te (laten) bouwen, maar de meeste families in zuidelijk Beiroet hadden besloten het geld over te dragen aan Hezbollah dat de verantwoordelijkheid op zich nam voor de wederopbouw van dit deel van het verwoeste gebied.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

'Israël maakte willekeurig slachtoffers in oorlog met Hezbollah'

De vele doden onder de Libanese burgerbevolking tijdens de oorlog tussen Israël en de Hezbollah-beweging in juli-augustus 2006 vielen vooral door Israëlische bombardementen op burgerdoelen en niet omdat Hezbollah burgers als menselijk schild had gebruikt. Dat schreef Human Rights Watch (HRW) in een op 6 september 2007 verschenen rapport. De mensenrechtenorganisatie deed daartoe gedurende een periode van vijf maanden onderzoek naar de gebeurtenissen in vijftig Libanese dorpen en onderzocht de dood van 510 Libanezen, van wie 300 vrouwen en kinderen en 51 strijders. Tijdens de oorlog vielen naar schatting meer dan twaalfhonderd doden, voor het grootste deel Libanese burgers.
HRW ontkende ten stelligste de Israëlische beweringen dat de burgerslachtoffers voornamelijk waren gevallen doordat Hezbollah opereerde vanuit bewoonde gebieden. Daarvan waren volgens de organisatie slechts enkele gevallen bekend. De honderden doden vielen vooral doordat Israël met luchtaanvallen Libanese dorpen bestookte zonder zich op een specifiek militair doel te richten. Het Israëlische ministerie van Buitenlandse Zaken liet weten dat de bevindingen van HRW 'geen feitelijke basis' hadden en sprak van 'ontelbare voorbeelden' van het gebruik door Hezbollah van burgers bij haar militaire acties.

In de week voor het verschijnen van het rapport had HRW ook Hezbollah beschuldigd van het aanvallen van burgerdoelen door het afschieten van raketten. Ze stelde dat de verklaring van de beweging dat met deze aanvallen Israëlisch vuur werd beantwoord en dat ze erop gericht waren Israël tot een grondoorlog te dwingen, geen legale basis had in het oorlogsrecht.

BUITENLANDSE ZAKEN

Buitenlandse hulp voor wederopbouw van Libanon

Op 25 januari 2007 zegden diverse internationale organisaties en enkele landen op een in Parijs gehouden conferentie financiële hulp van in totaal meer dan 7,6 miljard dollar (ca. 5,9 miljard euro) toe aan Libanon. Het was bestemd voor wederopbouw van dorpen en infrastructuur die waren verwoest ten tijde van de oorlog tussen Israël en de vanuit Libanon opererende Hezbollah-beweging in de zomer van 2006. De bijdragen kwamen onder meer van de Wereldbank en de Europese Investeringsbank (tezamen ruim 2 miljard dollar), Saoedi-Arabië (1,1 miljard dollar) en de Verenigde Staten (890 miljoen dollar).

Europese Unie helpt bij schuldsanering

De Europese Unie maakte op 10 december 2007 een bedrag van 80 miljoen euro over aan Libanon, dat besteed zou worden aan sanering van de zeer hoge staatsschuld. Deze liep omgerekend tegen de 30 miljard euro, zo'n 180 procent van het bbp. De 80 miljoen – 50 miljoen in de vorm van een lening en 30 miljoen als gift – was onderdeel van het na de oorlog door de EU toegezegde totaalbedrag van 500 miljoen, waarvan het grootste deel nu was uitbetaald.

Schendingen wapenstilstand Israël-Libanon verontrusten Verenigde Naties

De Veiligheidsraad van de Verenigde Naties sprak op 8 februari 2007 haar diepe bezorgdheid uit over de schermutselingen die die dag waren ontstaan tussen Israëlische en Libanese troepen. De verontrusting sproot voort uit het feit dat in de zomer van 2006 Israël in oorlog was geraakt met de vanuit Libanon opererende Hezbollah-beweging, een strijd waaraan in augustus een einde kwam door een via de Veiligheidsraad gesanctioneerde wapenstilstand. Daarin werd onder andere verwezen naar de zogeheten Blauwe Lijn als grens tussen beide landen, die door de VN werd getrokken nadat Israël in 2000 het zuiden van Libanon had verlaten na een bezettingsperiode van achttien jaar.
Volgens de lezing van het grensconflict door Libanon had een bulldozer van het Israëlische leger de Blauwe Lijn overschreden bij het dorp Maroun el-Rass, waarop Libanese soldaten het vuur openden. Israël meende echter dat de grens enkele tientallen meters verder lag dan de plek waarop de bulldozer zijn werk, namelijk het ruimen van explosieven, deed. Het leek erop dat deze laatste versie van de gebeurtenissen de waarheid het dichtst benaderde, getuige de opmerkingen die werden gemaakt door de VN-ondersecretaris voor Vredesoperaties, Jean-Marie Guehenno, en door Liam McDowell, een woordvoerder van de VN-vredesmacht Unifil (United Nations Interim Force In Lebanon).
In oktober 2007 braken opnieuw gevechten uit. Libanese troepen openden op de 25e van die maand het vuur op Israëlische vliegtuigen die, ten oosten van het stadje Marjayoun, laag over het zuiden van Libanon vlogen. Dergelijke verkenningsvluchten waren gebruikelijk, maar betekenden volgens de VN-Veiligheidsraad een schending van de Libanese soevereiniteit. Het was de eerste keer sinds de wapenstilstand dat Libanon op de toestellen vuurde.

Bomexplosie doodt zes leden vredesmacht Verenigde Naties

Zes leden van de vredesmacht van de Verenigde Naties Unifil (United Nations Interim Force In Lebanon) kwamen op 24 juni 2007 om het leven en twee anderen raakten gewond tijdens een patrouille in het zuiden van het land. De dodelijke slachtoffers wa-

Libanon

ren drie Colombiaanse en drie Spaanse soldaten. Zij werden getroffen door een autobom nabij de belangrijkste weg tussen de steden Marjayoun en Khiam, niet ver van de grens met Israël. Het was onbekend wie verantwoordelijk was voor de actie, die behalve internationaal ook binnenslands door zowel regering als oppositie werd veroordeeld.

Tribunaal rond moord op politicus al-Hariri in Nederland

Vanuit de Verenigde Naties werd op 17 augustus 2007 bekend gemaakt dat het tribunaal rond de dood van voormalig premier Rafik al-Hariri in Nederland zou worden gehouden. Al-Hariri werd in februari 2005 vermoord en men tastte nog altijd in het duister omtrent de dader(s). Libanese politici van anti-Syrische signatuur beschuldigden Syrië ervan de hand in de aanslag te hebben gehad, net als bij een aantal andere dodelijke aanslagen op politici. Dat land ontkende echter elke betrokkenheid.

Op 10 april had de Libanese premier Fouad Siniora zich schriftelijk tot VN-secretaris-generaal Ban Ki-moon gewend met het verzoek het tribunaal in te stellen, nadat de regering niet de steun van de pro-Syrische oppositie had weten te verkrijgen. Daartoe behoorde onder andere de Hezbollah-beweging, die had gewaarschuwd dat een dergelijk tribunaal in plaats van gericht te zijn op het berechten van de daders het karakter van een rechtszaak tegen Libanon zou krijgen en de stabiliteit en veiligheid van het land in gevaar zou brengen. Op 30 mei besloot de VN-Veiligheidsraad om, ook zonder algehele steun in Libanon, over te gaan tot instelling van een tribunaal waar internationale rechters zich over de moord op Al-Hariri zouden buigen. De beslissing werd genomen zonder tegenstem, maar vijf landen – waaronder Rusland en China – onthielden zich van stemming.

De Nederlandse minister van Buitenlandse Zaken, Maxime Verhagen, verklaarde op 16 augustus in een radioprogramma dat aan het instellen van het tribunaal in Nederland twee voorwaarden waren verbonden. Hij stelde dat veroordeelden hun straf in een ander land dienden uit te zitten en er moesten voldoende garanties komen voor de financiering van het tribunaal.

(Vorige berichten pagina 750/2 e.v. 2006))

Afghanistan

AFGHANISTAN

BINNENLAND

Taliban kondigen eigen scholen aan

Abdul Hai Muthmahien, de belangrijkste woordvoerder van de Taliban, kondigde op 22 januari 2007 aan dat zijn organisatie vanaf maart dat jaar islamitisch onderwijs zou gaan verzorgen in zes zuidelijke provincies van Afghanistan. De lesboeken zouden dezelfde worden als die tijdens het Talibanbewind tot 2001 werden gebruikt. Het onderwijs zou eerst beschikbaar worden voor jongens en later ook voor meisjes. Muthmahien zei echter niet of het standpunt van de Taliban met betrekking tot onderwijs aan meisjes was veranderd.
Tijdens het bewind van de Taliban in Afghanistan werden meisjesscholen in de hoofdstad Kabul gesloten. Elders mochten meisjes tot acht jaar soms wel naar school. In de vijf jaar dat de Taliban door vooral Amerikaanse troepen waren verdreven, voerden de islamitische militanten een felle campagne tegen staatsscholen. In 2006 vernietigden ze tweehonderd scholen en doodden ze twintig onderwijzers.

Musa Qala heroverd door Taliban

In de nacht van 1 op 2 februari 2007 vielen Talibanstrijders het stadje Musa Qala binnen. De militanten namen politiemensen en tribale leiders gevangen, namen wapens en overheidsmaterieel in beslag en vernielden een deel van de districtskantoren. De aanval maakte een eind aan een controversieel, door de Britten onderhandeld bestand dat ervoor moest zorgen dat de Taliban buiten het gebied zouden blijven. Drie maanden eerder hadden zowel de Taliban als de NAVO-troepen zich teruggetrokken uit het stadje en het bestuur overgedragen aan lokale leiders.
Amerikaanse vertegenwoordigers in Afghanistan hadden kritiek geuit op het bestand, omdat het de Taliban toegang zou verlenen tot grote delen van het district Musa Qala, waar veel papaver werd verbouwd. Bewoners van het stadje hadden het akkoord echter verwelkomd omdat het enige rust bracht na maandenlange gevechten om het stadje. De commandant van de Taliban die de aanval op Musa Qala leidde, vertelde bewoners dat hij handelde uit wraak vanwege de dood van zijn broer. NAVO-militairen hadden volgens hem het bestand gebroken door het uitvoeren van een luchtaanval waarbij zijn broer was omgekomen.

Werk aan Kajaki-dam belemmerd

Begin juni verklaarden woordvoerders van de NAVO dat vrijwel alle Talibanstrijders uit het gebied verdreven waren. Desondanks wisten Taliban te voorkomen dat de weg naar de Kajaki-dam gereed kwam. Ze vuurden raketten af richting de dam vanuit stellingen in de buurt van Musa Qala.

Voor de Navo was het erg belangrijk om het gebied rondom de Kajaki-dam, 25 kilometer van het stadje Musa Qala, veilig te stellen. Als de dam gereed zou zijn, zou die elektriciteit kunnen verzorgen voor twee miljoen huishoudens en bedrijven in de provincies Helmand en Kandahar. De Taliban probeerden de werkzaamheden aan de dam te stoppen. Mede daarom was de Kajakidam voor de NAVO een prestigeproject geworden. Secretaris-generaal van de NAVO Jaap de Hoop Schepper had in maart het strategisch en psychologisch belang van de dam benadrukt. Hij noemde het toen een van de meest belangrijke reconstructieprojecten in Afghanistan.

Troepen beëindigen bestuur Musa Qala door Taliban

Begin december verdreven Afghaanse en internationale troepen de Taliban opnieuw uit Musa Qala. Burgers verwachtten dat de militanten met geweld zouden proberen terug te keren. In de tussentijd was het stadje bestuurd door de Taliban. Die hadden na hun inname van Musa Qala in februari een rechter en een politiecommissaris aangesteld. De politie reed rond in gestolen politievoertuigen en hield toezicht op tientallen heroïnelaboratoria, aldus beschreef Noor Khan van persbureau *Associated Press* op 12 december 2007. Hij baseerde zich op telefonische interviews. Er zouden vijftig tot zeventig laboratoria in het stadje zijn. De opbrengst van het vervaardigen van heroïne zou deels naar de Taliban zijn gegaan. Daarnaast inden die 8 Amerikaanse dollar (ca. 5,40 euro) belasting per gezin per maand. Dat was een aanzienlijk bedrag in een land waar leraren omgerekend 50 dollar per maand verdienden. Vrachtwagens betaalden 50 dollar voor de doorgang door Musa

Qala en boeren die papaver verbouwden, moesten tien procent van hun opbrengst afstaan. De militanten stelden geen verbod in op radio, televisie, vliegeren of andere zaken die door het Taliaanbewind in de jaren negentig als onislamitisch werden bestempeld.

Kritiek op beleid Karzai inzake ontvoeringen

De vrijlating van buitenlanders die in Afghanistan ontvoerd waren, leidde in maart en oktober 2007 tot kritiek op president Karzai. Het ruilen van gijzelaars tegen gevangen Afghaanse criminelen en het betalen van losgeld zou volgens critici leiden tot meer ontvoeringen.

Italiaanse journalist komt vrij in ruil voor gevangenen

De Italiaanse journalist Daniele Mastrogiacomo werd op 5 maart ontvoerd samen met twee Afghaanse collega's. Twee weken later kwam hij na veel internationale aandacht en diplomatieke druk vrij. In ruil voor zijn vrijlating werden vijf Afghaanse gevangenen die zouden behoren tot de Taliaan, losgelaten. De twee Afghaanse journalisten werden onthoofd teruggevonden. Naar verluidt was de Afghaanse regering niet bereid te onderhandelen over de vrijlating van een Afghaanse journalist die nog leefde ten tijde van de vrijlating van Mastrogiacomo. Mensenrechtenorganisaties uitten kritiek op het verschil in behandeling van buitenlandse en Afghaanse journalisten. De laatsten zouden hierdoor vogelvrij worden.

Duitse ingenieurs en vijf Afghanen vrij in ruil voor vrijlating criminelen

Op 18 juli werden in de provincie Wardak twee Duitse ingenieurs en vijf Afghanen ontvoerd. Drie dagen later werd het lichaam van een van de Duitsers gevonden. Hij bleek te zijn doodgeschoten. Een van de Afghanen wist te ontsnappen. Vier medewerkers van het Rode Kruis werden eind september ook ontvoerd toen ze de vijf gijzelaars vrij probeerden te krijgen. Zij werden enkele dagen later in goede gezondheid teruggevonden. Op 10 oktober kwamen de vijf alsnog vrij. De gijzelnemers hadden een akkoord weten te bereiken met de Afghaanse regering. In ruil voor de vrijheid van de gijzelaars werden volgens de Afghaanse regering vijf gevangenen vrijgelaten. Er waren ook berichten dat de vader van een Talibancommandant onder de vrijgelatenen was, maar dat werd door de Afghaanse overheid ontkend.

Zuid-Koreaanse troepen vertrekken na ontvoeringen

Op 19 juli werden 23 Christelijke hulpverleners uit Zuid-Korea ontvoerd toen zij met de bus vanuit de Afghaanse hoofdstad Kabul naar Kandahar reisden in het onrustige zuiden van het land. Het ging om vrijwilligers van een kerk in een voorstad van Seoul. Negentien van hen kwamen op 2 september vrij, twee werden doodgeschoten en twee vrouwen waren al eerder vrijgelaten. De Zuid-Koreaanse regering beloofde in ruil voor de vrijlating haar troepen voor het eind van het jaar terug te zullen trekken uit Afghanistan en het missionaire werk te zullen staken.

Krijgsheer Hekmatyar zoekt voorzichtig toenadering tot Karzai

In een interview met persbureau *Associated Press* op 8 maart 2007 verklaarde Gulbuddin Hekmatyar dat hij afstand had genomen van de Taliban. De krijgsheer suggereerde dat hij wellicht zou gaan onderhandelen met de regering van de steeds zwakker wordende president Karzai. Hekmatyar reageerde met een videoboodschap op vragen van het persbureau en vertelde onder andere dat zijn partij Hezb-i-Islami in 2003 contact had gezocht met leiders van de Taliban. Ze spraken toen af gezamenlijk te strijden tegen de Amerikaans troepen. Die gezamenlijke strijd was nu echter van de baan en de voormalig premier van Afghanistan voerde nog slechts kleine vijandelijke acties uit, onder andere vanwege een tekort aan fondsen.

Hezb-i-Islami speelde een belangrijke rol in het verzet tegen de Russische bezetting van Afghanistan in de jaren tachtig en in de daaropvolgende burgeroorlog. In tegenstelling tot andere verzetsgroepen die in de jaren negentig aan de kant waren gezet door de Taliban, verzette Hezb-i-Islami zich tegen de Amerikaanse invasie in 2001. De partij van Hekmatyar was vooral actief in het oosten van Afghanistan. Net als de Taliban vond Hekmatyar vooral steun onder het Pashtun deel van de Afghaanse bevolking. In een vraaggesprek dat in februari op de Pakistaanse televisiezender *Geo TV* was uitgezonden, had Gulbuddin Hekmatyar gesteld dat zijn strijders Osama bin Laden in 2001 hadden geholpen te vluchten voor de hevige Amerikaanse bombardementen in de bergen van Tora Bora. Ook de Afghaanse krant *Cheragh* publiceerde op 6 maart een interview met de legendarische krijgsheer. Daarin zei hij geen vaste verblijfsplaats te hebben en al vijf jaar de gebedsrichtlijnen voor reizigers te volgen. Hij vertelde verder over zoekoperaties van Amerikanen die hem in de voorafgaande jaren meerdere malen zeer dicht genaderd waren.

Voormalig premier doodgeschoten in Kabul

Parlementslid Abdul Saboor Farid werd op 2 mei voor zijn huis in de Afghaanse hoofdstad Kabul doodgeschoten. Farid zat als vertegenwoordiger van de provincie Kapisa in het Afghaanse Hogerhuis en was gelieerd aan krijgsheer Gulbuddin Hekmatyar. Tijdens de burgeroorlog in 1992 was hij een maand premier.

Talibanleider Mullah Dadullah gedood

Gevechtstroepen onder leiding van NAVO-militairen doodden op 12 mei 2007 de belangrijkste leider van de Taliban in het zuiden van Afghanistan, Mullah Dadullah. Het was een van de grootste successen in de strijd tegen de opstandelingen. Mullah Dadullah werd verdacht van het onthoofden van gijzelaars en van het trainen van zelfmoordterroristen. Hij werd gezien als de militaire leider van de Talibanstrijders in het zuiden van Afghanistan en als de man achter de opmars van de Taliban in de zuidelijke provincies. Zijn dood zou naar verwachting een belangrijke tegenslag zijn voor de Taliban.

Dadullah kwam om het leven tijdens gevechten nabij zijn geboorteplaats Girishk in de provincie Helmand. Zijn lichaam lag samen met dat van tien andere strijders op het slagveld na een gerichte, door de NAVO geleidde actie. De Afghaanse autoriteiten lieten het bloedige, met kogels doorzeefde lijk later die dag zien aan journalisten in de zuidelijke stad Kandahar. Het leek inderdaad om Dadullah te gaan. Net als de Talibanleider miste het lijk een onderbeen,

hoewel veel strijders in Afghanistan een lichaamsdeel misten. De Taliban ontkenden in eerste instantie dat Mullah Dadullah was gedood. Later weigerden woordvoerders nog enig commentaar te geven. Mullah Dadullah werd ongeveer veertig jaar.

Broer Dadullah nieuwe militaire leider Taliban

De broer van de gedode Talibanleider, Dadullah Mansoor, werd gezien als zijn opvolger op het slagveld. Abdul Sattar Chishti, een geestelijke, verklaarde tegenover persbureau *Associated Press* dat op vrijdag 1 juni ruim 12.000 mensen bijeen waren gekomen in de Pakistaanse grensplaats Quetta om naar Mansoor te luisteren. Die zwoor wraak voor de dood van zijn broer en beloofde Afghanistan te bevrijden van de 'Amerikaanse slavernij'. In het Pakistaanse grensgebied werden regelmatig bijeenkomsten georganiseerd om steun te betuigen aan de Taliban, maar manifestaties van een dergelijke omvang waren zeer zeldzaam.

Minister van Buitenlandse Zaken blijft aan ondanks motie parlement

Het Afghaanse kabinet besloot op 11 juni 2007 dat Rangen Dadfar Spanta aan zou blijven als minister van Buitenlandse Zaken ondanks een door het parlement aangenomen motie van wantrouwen tegen de bewindspersoon. Aanleiding van de motie was de uitzetting van Afghaanse vluchtelingen door buurland Iran. Het kabinet had aan het Hooggerechtshof gevraagd de stemprocedure te onderzoeken omdat de motie geen betrekking had op de directe werkzaamheden van Spanta. Toen het hof besloot dat de stemming ongrondwettelijk was geweest, zag het kabinet geen obstakels voor het aanblijven van de minister.

Papaverteelt in Afghanistan naar recordhoogte

De hoeveelheid land waarop papaver werd verbouwd, steeg in 2007 met 17 procent ten opzichte van 2006. Dat bleek uit het jaarlijkse onderzoek naar de papaverteelt dat op 17 augustus 2007 werd gepubliceerd. Volgens Antonio Maria Costa, directeur van het Bureau voor Drugs en Misdaad van de Verenigde Naties (UNODC), werd de situatie met de dag dramatischer. 'In geen enkel land ter wereld werd ooit zoveel landbouwgrond gebruikt voor illegale activiteiten, behalve in China honderd jaar geleden,' aldus Costa. Oorzaken waren volgens het UNODC de opstand van de Taliban en de corruptie onder hoge ambtenaren en politici.
Het aantal provincies waar geen papaper werd verbouwd, steeg van zes in 2006 naar dertien in 2007. In het zuiden van het land, waar de Taliban zeer invloedrijk was, was de toename van land waarop papaver werd verbouwd het grootst. Volgens Costa was bewezen dat de Taliban in die gebieden het verbouwen van opium stimuleerden door belastingen te heffen en bescherming te bieden aan konvooien van drugssmokkelaars.

Minister voor Drugsbestrijding opgestapt

Aan het eind van de jaarlijkse oogsttijd van de opium stapte de minister van Drugsbestrijding op. Het vrijwillig vertrek van Habibullah Qaderi werd op 8 juli officieel bevestigd. Gezondheidsredenen zouden de aanleiding zijn geweest. Qaderi zat op de post sinds december 2004 en had meerdere kabinetswijzigingen doorstaan. Hij werd geroemd voor zijn aanpak van de papaverteelt in het noorden van Afghanistan. In het zuiden van het land was de productie van opium echter explosief toegenomen tijdens zijn bestuursperiode. De afgetreden minister zou consul worden in Canada.

Cannabisteelt stijgt met veertig procent

De teelt van cannabis, waar zowel marihuana als hasjiesj van werd gemaakt, nam in Afghanistan in 2007 met 40 procent toe. Dat was de conclusie van het jaarlijkse opiumonderzoek van het UNODC dat op 27 november werd gepresenteerd. Cannabis verspreidde zich in 2007 naar het noorden van Afghanistan, in het bijzonder naar de provincie Balkh, waar tot tevredenheid van de autoriteiten voor het eerst in jaren geen papaver werd verbouwd. Volgens het UNODC konden boeren met cannabis net zo veel verdienen als met papaver, zonder het risico te lopen dat hun gewassen werden vernietigd.

Jongen gedood om bezit Amerikaans geld

De Taliban hingen op 30 september 2007 een jongen van vijftien op aan een boom in de Zuid-Afghaanse provincie Helmand omdat hij Amerikaanse dollars in zijn zak had. In zijn mond zaten biljetten van een dollar, kennelijk als waarschuwing aan anderen.
Helmand was de meest gewelddadige provincie van Afghanistan, en wereldwijd het gebied waar de meeste papaver werd verbouwd. De dollar werd in Afghanistan op grote schaal gebruikt, hoewel voornamelijk in de grotere steden waar buitenlandse hulporganisaties opereerden.

Geweld neemt toe in Afghanistan

Karzai bereid tot overleg met Mullah Omar

Op 30 september 2007 verklaarde de Afghaanse president Hamid Karzai bereid te zijn in gesprek te gaan met Talibanleider Mullah Omar en militanten toe te laten tot zijn kabinet. Ook met krijgsheer Gulbuddin Hekmatyar zou Karzai in gesprek willen. 'Als ik achter hun adressen kom, ga ik er persoonlijk heen om te vragen waarom ze het land vernietigen', merkte hij op. In de voorafgaande weken had Karzai ook al toenadering tot de Taliban gezocht, hoewel in minder sterke bewoordingen. Een woordvoerder van de Taliban zei in een reactie dat zijn organisatie nooit met de Afghaanse regering zou onderhandelen zolang Amerikaanse en NAVO-troepen in het land actief waren.

Aantal geweldsincidenten met 30 procent gestegen

De Verenigde Naties (VN) publiceerden op 3 oktober een rapport waaruit bleek dat het aantal geweldsincidenten in Afghanistan in 2007 met 30 procent was gestegen ten opzichte van het jaar daarvoor. Volgens het rapport vonden er gemiddeld 550 gewelddadigheden per maand plaats; in 2006 waren dat er nog 425 geweest. Burgerslachtoffers vielen voornamelijk door zelfmoordaanslagen. Daarnaast waren er gerichte acties tegen scholen en leerlingen, liquidaties van ambtenaren, mullah's en leiders, en was er geweld tegen de politie.
Eind oktober, met het vallen van de winter, maakte ook de NAVO de balans op. Volgens een woordvoerder van de organisatie waren er in de eerste tien maanden van 2007 onder NAVO-militairen tweehonderd slachtoffers gevallen. Het aantal doden was met ruim 50 procent gestegen, hoofdzakelijk doordat NAVO-troepen zich meer in gebie-

den hadden begeven die voorheen onder controle stonden van de Taliban. Meer dan drieduizend vermeende Talibanstrijders waren om het leven gekomen tijdens gevechten met NAVO-troepen.

Recordaantal Amerikaanse militairen omgekomen in 2007

Ook een andere bron meldde dat 2007 een gewelddadig jaar was voor Afghanistan. Volgens cijfers van persbureau *Associated Press* van de laatste dag van het jaar kwamen in Afghanistan nooit eerder zoveel politiefunctionarissen om het leven als in 2007. Er vielen 925 politieslachtoffers door geweld van de Taliban en andere militanten. Ook het aantal slachtoffers onder Amerikaanse militairen was met 110 hoger dan in enig ander jaar. Er vielen verder 6.500 burgerslachtoffers en volgens de tellingen van AP kwamen 4.500 militanten om het leven.
Volgens deskundigen hadden de Taliban de strategie van het doen van grootscheepse aanvallen op Westerse troepen verlaten na grote verliezen in 2006. De nieuwe strategie was gebaseerd op kleinschalige aanvallen en zelfmoordaanslagen op de zwakste groepen; met name de Afghaanse politie.

Amerikaanse vertegenwoordigers lieten in een reactie weten verbetering te zien. Het Afghaanse leger werd steeds krachtiger in gevechtssituaties en de opleiding van de Afghaanse politie werd geïntensiveerd. Zij verwachtten geen grootschalig lenteoffensief, zoals een jaar eerder wel was voorspeld.

Taliban blijven op sterkte

Tijdens een bijeenkomst van Defensieministers van de NAVO-lidstaten, in Noordwijk, eind oktober, ging men er alom vanuit dat de Taliban nog meerdere jaren een krachtige tegenstander zouden blijven. Er werd geschat dat twintig tot dertig procent van de bevolking van het zuiden van Afghanistan de opstand van de Taliban steunde. Het aantal strijders lag naar verwachting tussen 6000 en 20.000. Er leek voldoende aanwas van rekruten, omdat de zesduizend dode Taliban sinds 2005 geen duidelijk effect had gehad op de sterkte van de opstandelingen. Ook leek er geen tekort aan financiële middelen. Ongeveer 40 procent van het budget van de Taliban zou uit de handel in verdovende middelen komen. In de tribale gebieden van Pakistan hadden de Taliban zowel een veilige rustplaats als een logistieke basis.

Karzai eist vermindering luchtaanvallen

De Afghaanse president Hamid Karzai riep de Verenigde Staten en de NAVO op 28 oktober op het aantal luchtaanvallen op Afghaans grondgebied te verminderen. Dat deed hij in een nieuwsprogramma op de Amerikaanse televisie, *60 Minutes*. Volgens de president was het voor de Afghaanse bevolking onbegrijpelijk waarom zes jaar na de Amerikaanse invasie in 2001 bombardementen op grote schaal nog steeds nodig waren. Volgens persbureau AP kwamen in de eerste tien maanden van 2007 ruim 700 burgers om het leven door geweld tussen buitenlandse troepen en het Afghaanse leger enerzijds en opstandelingen anderzijds. Ongeveer de helft daarvan werd gedood door militaire acties van Amerikaanse of NAVO-troepen. In veel gevallen betrof het luchtaanvallen die huizen raakten.

VN roepen op tot einde geweld tegen hulpverleners

De VN maakten op 29 oktober bekend dat in Afghanistan in de eerste maanden van dat jaar 34 hulpverleners waren gedood door militante groeperingen en criminele bendes. Het merendeel van de omgekomen hulpverleners had de Afghaanse nationaliteit, onder wie artsen, ingenieurs en landmijnspecialisten. Nog eens 76 hulpverleners werden ontvoerd en 55 hulpkonvooien werden geplunderd. De organisatie riep gewapende groepen op het geweld tegen konvooien met humanitaire hulp te staken, zodat miljoenen Afghanen van voedsel konden worden voorzien. Volgens AP lag het totaal aantal doden door geweld in de eerste tien maanden van het jaar dichtbij de 5300.

Zeker 150 doden bij zelfmoordaanslag in noorden Afghanistan

Op 6 november 2007 kwamen ruim 150 mensen om het leven bij de ernstigste zelfmoordaanslag sinds het einde van het Talibanbewind in Afghanistan. Onder de slachtoffers van de aanslag in de provincie Baghlan waren 59 kinderen en 6 parlementsleden. De leden van de wolesi jirga, het Afghaanse Lagerhuis, brachten samen met lokale leiders een bezoek aan een pas geopende suikerfabriek in Baghlan. De kinderen waren naar de fabriek gekomen om de parlementariërs toe te juichen. Waarnemers noemden het opvallend dat een dergelijke zware aanslag werd gepleegd in het relatief rustige noorden van Afghanistan.

In de dagen na de aanslag werd er druk gespeculeerd over de mogelijke daders. De Taliban, die meestal snel de verantwoordelijkheid voor aanslagen in het zuiden en oosten van het land opeisten, ontkenden elke betrokkenheid bij de bomexplosie. De gewapende groep Hezb-i-Islami, onder leiding van Gulbuddin Hekmatyar, had een sterke machtsbasis in Baglan en werd ervan beschuldigd verantwoordelijk te zijn voor de aanslag. Er werd gevreesd dat de aanslag zou leiden tot verdere gewelddadigheden tussen rivaliserende milities in het noorden van Afghanistan.

Prominent oppositielid komt om bij aanslag

Een van de slachtoffers van de aanslag was Seyyed Mustafa Kazemi, voormalig minister van Handel en prominent oppositielid. Hij leidde het bezoek van de parlementaire Commissie voor Nationale Economie aan de suikerfabriek. Seyyed Mustafa Kazemi behoorde tot de Hazara etnische minderheid en was woordvoerder van het in 2006 gevormde Verenigd Afghaans Nationaal Front – een oppositiegroepering die hoofdzakelijk bestond uit militiecommandanten uit het noorden van Afghanistan die samen tegen het Talibanregime hadden gestreden.

GEZONDHEID EN ZORG

Poliovaccinaties na belofte veilige doorgang

Het Kinderfonds van de Verenigde Naties (Unicef) maakte op 22 september 2007 bekend dat duizenden vrijwilligers kinderen in het zuiden van Afghanistan zouden gaan inenten tegen polio. Een groot vaccinatieprogramma kon doorgang vinden in de onrustige zuidelijke provincies na bemiddeling door tribale leiders en de gouverneurs van de provincies Helmand en Kandahar. Er waren eerder meerdere gezondheidswerkers ontvoerd. Een woordvoerder van de Taliban, Qari Yousef Ahmadi, liet weten dat

medewerkers van het polioprogramma met rust gelaten zouden worden. In delen van de provincie Helmand waar het hevigst werd gevochten was al anderhalf jaar geen gezondheidswerker meer geweest.
Afghanistan was een van de vier landen waar polio regelmatig voorkwam. In 2006 waren er 29 ziektegevallen, waarvan 21 in het zuiden.

Minder kindersterfte door verbeterde gezondheidszorg

De Afghaanse president Hamid Karzai maakte op 4 november 2007 bekend dat in vergelijking met 2001, zo'n 90.000 kinderen minder stierven voor hun vijfde verjaardag. Dat toonde volgens hem aan dat de gezondheidszorg in Afghanistan in de jaren na de val van het Talibanbewind drastisch was verbeterd. Er waren duizenden klinieken gebouwd en de Afghaanse overheid en hulporganisaties hadden samen tienduizenden artsen, vaccinatieverpleegkundigen en gezondheidswerkers opgeleid.
In de jaren negentig had slechts 8 procent van de Afghaanse bevolking toegang tot gezondheidszorg. In november 2007 was dat bijna 85 procent. Sterfte onder kinderen tot vijf jaar was tussen 2001 en 2006 met 25 procent gedaald.

CULTUUR EN WETENSCHAP

Vrees voor veiligheid jonge acteurs

Vier jonge acteurs vlogen op 7 december 2007 om veiligheidsredenen vanuit Afghanistan naar de Verenigde Arabische Emiraten. De makers van de film *The Kiterunner* waren door medewerkers van non-gouvernementele organisaties en deskundigen gewaarschuwd dat het leven van de jongens gevaar liep. De film, naar het gelijknamige boek van Khaled Hosseini dat in het Nederlands werd uitgebracht met de titel *De Vliegeraar*, vertelde het verhaal van jonge jongens die tijdens hun jeugd in Afghanistan de Russische invasie en de opkomst van de Taliban meemaakten. Verwacht werd dat met name de scène waarin een van de jongens werd verkracht, in Afghanistan veel ophef zou veroorzaken. De hoofdrol in deze sleutelscène was voor Ahmad Khan Mahmidzada, wiens acteerwerk door de *The New York Times* werd beschreven als één van de beste acteerprestaties van een kind ooit. Er waren geen plannen om de film in Afghanistan uit te brengen en de verspreiding van kopieën werd er zelfs verboden. Toch verwachtten de filmmakers dat de film verkrijgbaar zou zijn in Afghaanse steden en daarom troffen ze maatregelen om de kinderen te beschermen.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Volksvertegenwoordiging neemt amnestiewet aan

Een grote meerderheid van het Afghaanse parlement stemde op 10 maart 2007 voor een resolutie die amnestie gaf aan groepen die oorlogsmisdaden hadden begaan. De resolutie erkende het recht van slachtoffers om gerechtigheid te zoeken en gaf na aanpassingen door president Karzai wel amnestie aan groepen, maar niet aan individuen die oorlogsmisdaden hadden begaan. Het hoogste orgaan van Islamitische wetgeleerden in het land had eerder die week gesteld dat de overheid geen amnestie kon verlenen aan individuen; de slachtoffers zouden hen slechts kunnen vergeven. De amnestiewet gaf de overheid echter geen enkele verantwoordelijkheid in het aanklagen van individuele daders want de bewijslast kwam in zijn geheel bij de slachtoffers te liggen. De resolutie was verder alleen van toepassing op hen die de Afghaanse grondwet en de autoriteit van de overheid erkenden. Dat betekende dat de amnestie gold voor de Taliban die zich verzoend hadden met de overheid, maar niet voor diegenen die nog steeds vochten tegen de regering van Afghanistan.

Afghaans parlement stuurt kritisch lid weg

Malalai Joya werd op 21 mei 2007 door haar collega-parlementariërs uit het Afghaanse Lagerhuis gezet na kritische opmerkingen over voormalige verzetsstrijders die deel uitmaakten van de regering van president Karzai. In een televisie-interview had ze de volksvertegenwoordiging vergeleken met een stal vol dieren. De meerderheid van de afgevaardigden stemde na vertoning van de beelden in met de verwijdering van Joya uit het parlement.
Mensenrechtenactiviste Malalai Joya werd in 2003 internationaal bekend toen ze tijdens een constitutionele vergadering prominente politici en andere voormalige krijgsheren criminelen noemde.

Vrouwelijke journalisten vermoord in Afghanistan

Op 5 juni 2007 werd radiopresentatrice Zakia Zaki rond middernacht vermoord in haar huis in Jabal Seraj, zestig kilometer ten noorden van de Afghaanse hoofdstad Kabul. De 35-jarige journaliste stond aan het hoofd van *Peace Radio*. Een week eerder was ook de 22-jarige presentatrice Shakiba Sanga Amaj in haar huis doodgeschoten. De onafhankelijke journalistencommissie beschuldigde de overheid ervan de moorden te willen verbloemen en de zaak niet grondig te onderzoeken. Veel journalisten werden met de dood bedreigd, waarbij vrouwen volgens waarnemers het grootste risico liepen.

Vijftien gevangenen geëxecuteerd

Op 7 oktober 2007 werd in Afghanistan voor het eerst sinds april 2004 de doodstraf uitgevoerd. Vijftien gevangenen, onder wie een man die was veroordeeld voor het vermoorden van drie Westerse journalisten, werden in de beruchte Pul-i-Charkhi gevangenis door het hoofd geschoten. Er werd verwacht dat de executies tot spanningen zouden leiden met enkele NAVO-lidstaten. Internationale troepen droegen gevangen genomen militanten vaak over aan de Afghaanse overheid, maar in sommige landen bestonden daartegen bezwaren omdat de gevangenen via die weg de doodstraf konden krijgen.
Mensenrechtenorganisatie Amnesty International (AI) veroordeelde de executies. Volgens een woordvoerder van AI had de Afghaanse president Karzai hen eerder opschorting van de doodstraf toegezegd.

BUITENLANDSE ZAKEN

Gevechten langs grens van Afghanistan en Pakistan

Bij gevechten tussen Afghaanse en Pakistaanse troepen kwamen begin mei 2007 ten minste dertien mensen om het leven, onder wie zes leden van de Afghaanse grenspolitie. Een woordvoerder van de Afghaanse president Karzai meende dat er sprake was van een schending van het verdrag tussen beide buurlanden om terrorisme te bestrijden. Volgens hem zouden Pakistaanse troepen het vuur hebben geopend op Afghaans grondgebied.

Afghanistan

Op 13 en 14 mei kwamen in de Pakistaanse grensstad Teri Mangal vertegenwoordigers van de Afghaanse en Pakistaanse overheid en van het Amerikaanse leger bijeen om de spanningen te bespreken. Bij een aanval van militanten na afloop van de bijeenkomst kwamen een Amerikaanse en een Pakistaanse soldaat om het leven.

Geldbedrag voor hervorming justitieel apparaat

In de Italiaanse hoofdstad Rome kwamen internationale donoren van Afghanistan op 3 juli 2008 overeen 360 miljoen dollar (245 miljoen euro) vrij te maken voor het hervormen van het justitieel apparaat in Afghanistan. Er zou onder andere geld gaan naar de training van rechters en het vernieuwen van gevangenissen.

Tribale leiders Pakistan en Afghanistan beloven terrorismebestrijding

Op de laatste dag van een grote 'jirga' (een tribale vergadering) waaraan ruim zevenhonderd leiders uit Afghanistan en Pakistan deelnamen, klonken op 12 augustus 2007 eensgezinde geluiden om de terrorisme te bestrijden. De vrijhavens voor terroristen aan beide zijden van de grens zouden worden opgeheven en de teelt van papaver zou worden teruggedrongen om de financiering van het Islamitisch terrorisme te beperken. Daarnaast besloot de vergadering tot overleg met 'de oppositie'. Daarmee werden die Taliban bedoeld die de regering van Hamid Karzai erkenden en wellicht openstonden voor gesprekken.

Veiligheidsraad verlengt missie in Afghanistan

Op 19 september 2007 stemde de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties in overgrote meerderheid voor verlenging van de door de NAVO geleide vredesmacht in Afghanistan.
Rusland onthield zich van stemming over de resolutie waarmee het mandaat van de missie werd verlengd. Het permanente lid, met vetorecht, kon zich niet vinden in een deel van de tekst van de resolutie, hoewel het zich achter het gevecht tegen terrorisme in Afghanistan schaarde. Het mandaat van de International Security Assistance Force (ISAF) werd met een jaar verlengd tot 13 oktober 2008.

Cambodja

Twee diplomaten Afghanistan uitgezet

Twee buitenlandse diplomaten werden op 27 december 2007 Afghanistan uitgezet na beschuldigd te zijn van het bedreigen van de nationale veiligheid. De mannen zouden in het zuiden van het land contact hebben gezocht met vertegenwoordigers van de Taliban. Het ging om Mervyn Patterson, een hoge Britse medewerker van de Verenigde Naties, en de Ier Michael Semple, waarnemend hoofd van de missie van de Europese Unie in Afghanistan. Volgens de diplomaten zou de Afghaanse regering in Kabul op de hoogte zijn geweest van hun reis naar de provincie Helmand. De gouverneur van die provincie vond echter dat de mannen onrechtmatig handelden en had gepleit voor uitzetting.
(Vorige berichten pagina 305/2 e.v. - 2006)

CAMBODJA

JUSTITIE

Rode Khmer-tribunaal houdt eerste hoorzitting

De door de Verenigde Naties gesteunde Buitengewone Kamers binnen de Hoven van Cambodja (ECCC), in de volksmond het Rode Khmer-tribunaal geheten, stelden in het najaar van 2007 vier mensen formeel in staat van beschuldiging. Een vijfde, Kaing Guek Eav (beter bekend onder zijn bijnaam Duch), was op 31 juli al aangeklaagd.
Alle verdachten hadden hoge functies bekleed onder het regime van de Rode Khmer (1975-79).
Op Duch na hadden de verdachten sinds de val van dit schrikbewind in vrijheid in Cambodja geleefd.

Nuon Chea

Nuon Chea (81) werd op 19 september aangehouden. Hij stond bekend als Broer 2 en kwam in de politieke hiërarchie onmiddellijk onder de in 1998 overleden Pol Pot ('Broer 1'). Volgens officiële stukken die op 21 september werden gepubliceerd, vertelde Nuon Chea onderzoeksrechters van het tribunaal dat hij door zijn hoge positie weinig contact had met de basis. Daarom wist hij amper wat zich daar afspeelde. Van de massamoorden die het regime werden aangerekend, zou hij niet op de hoogte zijn geweest.

Ieng Sary en Ieng Thirith

Ieng Sary (81), de minister van Buitenlandse Zaken van het Rode Khmerregime, werd op 11 november in zijn woning in Phnom Penh aangehouden. Ook zijn echtgenote Ieng Thirith (75), die in die tijd minister van Sociale Zaken en lid van het Centrale Comité was, werd gearresteerd.

Khieu Samphan

Khieu Samphan (76) werd op 19 november aangehouden. Hij was van 1976 tot 1979 het staatshoofd van Democratisch Kampuchea, zoals Cambodja toen officieel heette. Toen hij werd gearresteerd, lag hij in een ziekenhuis in Phnom Penh. Hij had enkele dagen eerder een beroerte gehad. Jacques Verges was een van diens advocaten. De Fransman had eerder de Duitse oorlogsmisdadiger Klaus Barbie en de voormalige president van Joegoslavië, Slobodan Milosevic, verdedigd.
Kieu Samphan publiceerde kort voor zijn arrestatie een boek genaamd *Reflectie op de Cambodjaanse Geschiedenis tot de Tijd van Democratisch Kampuchea.* Hierin beweerde hij dat de Rode Khmer altijd het beste met de bevolking had voorgehad, dat er geen beleid had bestaan om tegenstanders van het regime moedwillig uit te hongeren en dat er nooit iemand opdracht had gegeven voor massamoorden. Het enige dat het regime wilde was de nationale soevereiniteit verdedigen en sociale gerechtigheid doen zegevieren. Pol Pot omschreef hij als sociaal bewogen patriot.

Duch eist vrijlating op borgtocht

Het tribunaal hield op 20 november zijn eerste hoorzitting. Duch, de voormalige baas van het beruchte ondervragingscentrum S-21 (Tuol Sleng) in Phnom Penh, eiste dat hij tot de behandeling van zijn zaak in 2008 op borgtocht werd vrijgelaten. Dit leek hem terecht omdat hij acht jaar in voorarrest had gezeten in een Cambodjaanse militaire gevangenis, voor hij in juli 2007 aan het VN-tribunaal werd overgedragen. Een dusdanig lange detentie zonder proces zou in strijd zijn met de wet.
De vijf rechters bepaalden op 3 december dat hij in hechtenis moest blijven. Men

achtte het risico dat hij zou vluchten, te groot. En er bestond een kans dat hem iets werd aangedaan – door tegenstanders van het Rode Khmerregime of juist door medeplichtigen die bang waren dat hij zijn mond voorbij praatte en hen zou verraden.

CULTUUR EN WETENSCHAP

Angkor was de grootste stad ter wereld

PNAS, het tijdschrift van de Amerikaanse Nationale Academie voor Wetenschappen, publiceerde in augustus 2007 een nieuwe kaart van het vroegere stedelijk gebied rondom de tempel Angkor Wat in Cambodja. Hieruit bleek dat de hoofdstad van het Khmerrijk in zijn bloeiperiode (9e-14e eeuw na Chr.) minstens drie keer zo groot was als tot dan toe was aangenomen en ongeveer dezelfde omvang had als de moderne agglomeratie van Los Angeles in de Verenigde Staten.
Angkor besloeg waarschijnlijk een gebied van ca. 3.000 km^2 en had een half miljoen inwoners. Voor zover bekend was het daarmee qua oppervlakte de grootste stad van zijn tijd en liet het de tweede, de Mayastad Tikal in Guatemala, ver achter zich.

De kaart was gemaakt door onderzoekers uit Australië, Cambodja en Frankrijk, onder meer op basis van luchtfoto's en radarapparatuur die de gesteldheid van de bodem zeer nauwkeurig kon bepalen. Er waren resten van 27 nog onbekende tempels, duizend door mensen aangelegde waterbekkens en van een complex irrigatiesysteem ontdekt.

(Vorige berichten pagina 55/2 e.v. - 2007)

CHINA

BINNENLAND

China wijdt paapsgezinde bisschop

Joseph Gan Junqiu werd op 4 december 2007 in de Chinese stad Guangzhou tot bisschop gewijd. Dit was opmerkelijk, omdat hij eerder in 2007 had verklaard dat hij loyaal was aan paus Benedictus XVI en het Vaticaan er geen geheim van maakte dat het hem graag als bisschop van Guangzhou zag.
China stond op gespannen voet met het Vaticaan, vooral omdat het in de regel geen bemoeienis van de Heilige Stoel bij de benoeming van katholieke geestelijken duldde. Mogelijk had Peking desondanks toch voor Gan gekozen omdat het uit was op betere relaties met Vaticaanstad.

S.A.R. HONGKONG

Anson Chan wint zetel in parlement

Anson Chan, tot 2001 de op één na machtigste persoon in de lokale politiek en sindsdien een van de bekendste voorvechters voor volledig vrije democratie in Hongkong, won op 2 december 2007 een zetel in het parlement. Ze kreeg 54,6 procent van de stemmen en haar belangrijkste rivale, voormalig minister van Veiligheidszaken Regina Ip, 42,7 procent. De andere zes kandidaten moesten elk met minder dan 1 procent genoegen nemen.
De tussentijdse verkiezing was nodig omdat eerder in 2007 een parlementslid was overleden. 'Het resultaat van deze verkiezing toont aan dat de bevolking van Hongkong democratie wil', zei Chan in haar overwinningstoespraak. In tegenstelling tot Chan stond Ip bekend als iemand die loyaal was aan de regering in Peking en volledige democratie niet als prioriteit beschouwde.
Chans verkiezing veranderde de machtsverhoudingen in het parlement niet want de pro-Chinese parlementariërs bleven in de meerderheid.

'Volledige democratie vanaf 2020'

Donald Tsang, de hoogste politieke leider van Hongkong, zei op 29 december 2007 op een persconferentie dat er op zijn vroegst in 2017 volledig vrije verkiezingen gehouden zouden worden. De bevolking van de speciale administratieve regio (s.a.r.) binnen China zou dan voor het eerste de 'chief executive', de hoogste politieke leider, rechtstreeks mogen kiezen. Vanaf 2020 zou ook het voltallige parlement door de bevolking worden gekozen. Tsang beloofde niet dat de politiek zich aan deze toezegging zou houden en er kwam dan ook geen wet waarin deze jaartallen werden vastgelegd.

Peking geeft groen licht

Dat er op den duur mogelijk meer democratie kwam, was geen besluit van de regering van Hongkong zelf: Tsang kwam er pas mee naar buiten nadat hij groen licht had gekregen van de hoogste leiders in Peking.
Qiao Xiaopang, vicevoorzitter van het Chinese parlement in Peking, sprak er op 29 december ook over. Hij zei dat het niet wenselijk was om al in 2012 vrije verkiezingen te houden, zoals de prodemocratische beweging in Hongkong eiste, omdat de overgang naar democratie 'geleidelijk en ordelijk' moest verlopen en daarvoor was tijd nodig. Bovendien vond Qiao dat de bewaking van de politieke stabiliteit en het stimuleren van de Hongkongse economie van grotere importantie waren dan de democratisering en daarom voorrang moesten krijgen.

'Op den duur' vrije verkiezingen

In Hongkong werden de hoogste politieke leider en de helft van de parlementsleden door kiescolleges gekozen. De bevolking mocht alleen de andere helft van het parlement kiezen.
In de zogenaamde basiswet, zoals de constitutie van Hongkong heette, stond echter dat de s.a.r. op den duur volledig vrije democratie moest krijgen, maar wanneer dat zou gebeuren was onduidelijk. De prodemocratische beweging eiste al jaren dat de regering met een tijdschema kwam, maar tot 29 december was ze daar nooit op in gegaan. De officiële reden hiervoor was dat Hongkong volgens de Chinese regering nog niet klaar was voor vrije verkiezingen. Analisten meenden echter dat Peking de democratisering in werkelijkheid tegen hield uit angst dat de rest van China dat recht dan ook zou opeisen.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Buitenland mag helpen Chinees elektriciteitsnet te moderniseren

Buitenlandse ondernemingen mochten vanaf 1 december 2007 helpen het Chinese elektriciteitsnet te ontwikkelen. Tot dan toe was deze markt uitsluitend toegankelijk voor binnenlandse staatsbedrijven. De buitenlanders mochten alleen actief worden als ze een minderheidsbelang namen in zo'n staatsbedrijf. Hierdoor zou hun stem nooit van doorslaggevend belang worden.
Volgens de website van de Nationale Commissie voor Ontwikkeling en Hervorming, een belangrijk apparaat van de Chinese regering, was de maatregel nodig om het verouderde elektriciteitsnet snel te modernise-

ren en te voorkomen dat het land te kampen kreeg met ernstige stroomstoringen.
Het Internationale Agentschap voor Energie (IEA) had eerder in 2007 gezegd dat China grote problemen kon verwachten, tenzij het voor 2030 minstens een biljoen euro in het elektriciteitsnet investeerde.
In 2007 vergrootte China de capaciteit om elektriciteit op te wekken met 100 gigawatt, ongeveer even veel als de gezamenlijke capaciteit van alle elektriciteitscentrales in Frankrijk.

Centrale Bank verhoogt opnieuw de rente

De Chinese Centrale Bank besloot op 20 december 2007 om voor de zesde keer dat jaar de rente te verhogen. Men hoopte zo de inflatie te beteugelen. Over geleend geld moest sindsdien minimaal 7,47 procent rente worden betaald, een verhoging met 0,18 procent, terwijl de rente op spaartegoeden met 0,27 procent omhoog ging naar 4,14 procent.
De gemiddelde inflatie bedroeg in november 6,9 procent, maar de voedselprijzen lagen in die maand zelfs 18,2 procent boven het niveau van november 2006. De overheid vreesde maatsschappelijke onrust als er niet snel iets tegen de stijgende prijzen werd gedaan.

MILITAIRE ZAKEN

China en India houden samen militaire oefening

De nationale legers van India en China hielden tussen 20 en 28 december 2007 samen militaire oefeningen in de Chinese provincie Yunnan. Het was voor het eerst in de geschiedenis dat de buurstaten op deze manier samenwerkten. Uit elk land deden slechts honderd militairen mee. De oefening had dan ook vooral symbolische waarde.
De gezamenlijke training is bedoeld om het begrip en wederzijdse vertrouwen tussen de legers van China en India te vergroten', aldus een verklaring van het Chinese ministerie van Defensie. Ook zou ze dienen om de samenwerking op het gebied van terrorismebestrijding soepeler te laten verlopen.

Economische groei

China en India voerden in 1962 oorlog over een grensgeschil. In de decennia daarna bleven de relaties kil. In 1993 was het grensgeschil nog niet opgelost, maar toch sloten ze een vredesverdrag.

Begin 21ste eeuw groeiden de economieën van de twee staten bijzonder hard en werden de economische betrekkingen dusdanig intensief, dat China en India zich min of meer gedwongen voelden om ook de politieke en militaire relaties te verbeteren. Dit resulteerde in een verdrag voor militaire samenwerking dat in mei 2006 in Peking werd ondertekend.

Hiermee waren echter nog niet alle spanningen de wereld uit. Het stoorde India dat China een belangrijke bondgenoot was van aartsvijand Pakistan en in Myanmar (Birma) een generaalsregime in het zadel hield, terwijl New Delhi zelf meer invloed wilde in dat buurland. Peking was verbolgen over het feit dat de Dalai Lama, de spirituele leider van de Tibetanen, in ballingschap leefde in India.

BUITENLANDSE ZAKEN

Chinezen mogen op vakantie in de VS

De Verenigde Staten en China kwamen op 11 december 2007 overeen dat reisbureaus in China groepsreizen naar de VS mochten gaan aanbieden. Tot dan toe konden Chinese staatsburgers alleen op individuele visa naar de VS, en die werden in de regel alleen afgegeven aan zakenmensen en studenten.
Volgens de afspraak mocht er ook voor het eerst in China worden geadverteerd voor vakantiereizen naar de VS.

Scheve handelsbalans

De afspraak werd gemaakt toen de Amerikaanse Handelsminister Carlos Gutierrez en de speciale handelsgezant Suzan Schwab in Peking waren voor de jaarlijkse Strategische Economische Dialoog. Dit topoverleg diende om de economische betrekkingen te verbeteren.

De Amerikanen wilden in december 2007, net als in de voorafgaande jaren, over de scheve handelsbalans praten. Deze was in 2007 opgelopen tot naar schatting 256 miljard dollar (ca. 173,5 miljard euro) in het voordeel van China en werd volgens de VS veroorzaakt door valse concurrentie. Gutierrez verweet China vooral dat het zijn munt kunstmatig goedkoop hield. De Chinese vicepremier en toponderhandelaar Wu Yi toonde echter weinig begrip voor dit standpunt. Ze zei dat het China amper aan te rekenen viel dat Amerikaanse consumenten graag producten uit dat land kochten.

Geen nieuwe Hollywoodfilms in China

De VS deden ook hun beklag over het feit dat in China al drie maanden geen nieuwe Hollywoodfilms waren uitgekomen. Wu Yi zei hierop dat de regering ze moedwillig weerde omdat de VS klachten bij de Wereldhandelsorganisatie (WTO) hadden ingediend over vermeende Chinese schendingen van intellectuele eigendommen. Zij zei dat dit onterecht was omdat haar land deed wat het kon om het illegaal kopiëren van merkartikelen uit te bannen.

Chinese concessies

Wu Yi deed echter toch enkele concessies. De VS kregen toestemming om in het vervolg rechtstreeks naar middelgrote steden in China te exporteren en Amerikaanse bedrijven kregen meer toegang tot diverse Chinese markten, van landbouw tot telecommunicatie. Deze laatste maatregel gold voor de leverantie van zowel diensten als goederen. Ook werd in Peking een bureau van de New York Stock Exchange (NYSE), de beurs van New York, geopend en garandeerde China dat er meer toezicht zou komen op de veiligheid van producten die voor de Amerikaanse markt bestemd waren.

Japanse premier in China

De Japanse premier Yashuo Fukuda bracht van 27 tot 30 december 2007 zijn eerste staatsbezoek aan China. Hij sprak onder meer met premier Wen Jiabao en president Hu Jintao en kwam met hen overeen dat de twee landen intensiever moesten gaan samenwerken, bijvoorbeeld op het gebied van milieubescherming, handel en de bescherming van intellectuele eigendommen. Over de gasvelden onder de Oost-Chinese Zee, die beide landen claimden, kwamen ze echter niet tot een vergelijk. Dit geschil stond volgens analisten werkelijk goede relaties tussen Japen en China voorlopig in de weg.

(Vorige berichten pagina 715/1 e.v. 2007)

INDIA

DEELSTATEN

Bomaanslag op trein in Assam

Een zegsman van de Indiase spoorwegen maakte op 13 december 2007 bekend dat de Rajdhani Express, een hogesnelheidstrein tussen Delhi en Dibrugarh in de Indiase deelstaat Assam, in de vroege ochtend kort na vertrek uit Dibrugarh getroffen was door een aanslag. Een op afstand tot ontploffing gebrachte bom verwoestte een wagon en doodde vijf mensen. Vier personen werden gewond. De aanslag werd opgeëist door het Adivasi National Liberation Army (ANLA), een van de vele opstandige bewegingen die vochten voor autonomie in de noordoostelijke regio.

Tientallen gewonden in Kashmir bij botsingen met politie

Een anonieme politiewoordvoerder maakte op 16 december 2007 bekend dat de politie in het stadje Magam ten westen van de hoofdstad van Kashmir, Srinagar, ten minste 35 mensen had verwond bij een betoging. Een dag eerder waren ongeregeldheden uitgebroken toen de politie bij een ander protest een demonstrant had doodgeschoten. Botsingen van politie en leger met de lokale bevolking van het Indiase gedeelte van Kashmir kwamen vaak voor.

Hindoenationalist Modi opnieuw premier van Gujarat

Narendra Modi, de zittende premier van de noordwestelijke Indiase deelstaat Gujarat en leider van de Bharatiya Janata Party (BJP), werd na zijn eclatante verkiezingsoverwinning op 25 december 2007 voor de derde maal als premier beëdigd. De BJP van de hindoenationalist versloeg met een ruime marge de Congrespartij die de federale regering leidde.
De overwinning werd gezien als een persoonlijke triomf voor Modi. Deze had zijn verkiezingscampagne voornamelijk gebaseerd op de economische successen die Gujarat onder zijn leiding had geboekt en minder antimoslimpropaganda bedreven dan bij de verkiezingen in 2002. De Congrespartij, die grote problemen had met het verzet van haar communistische coalitiepartner tegen het nucleaire verdrag met de Verenigde Staten, werd door deze nederlaag het wapen van eventuele vervroegde landelijke verkiezingen uit handen geslagen.

Christenen op de vlucht voor hindoes

Bijna 700 christenen zochten op 29 december 2007 bescherming in opvangkampen van de overheid tegen aanvallen van radicale hindoes in het district Kandhamal, in het hart van de Orissa. Tegen christenen gerichte agitatie kwam vaker voor in deze oostelijke Indiase deelstaat. Over het ontstaan van het geweld deden tegenstrijdige lezingen de ronde. Hindoes beweerden dat christenen het voorzien hadden op een vooraanstaand hindoeleider, maar christenen stelden dat hindoes de rellen begonnen waren omdat ze een kerstshow beschouwden als een poging hindoes van lagere kasten te bekeren. Bijna 800 politieagenten en paramilitairen probeerden de orde te herstellen.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Hervormingen nodig om economische groei te handhaven

Tijdens een bijeenkomst met zakenlieden op 2 december 2007 zei de minister van Financiën, P. Chidambaram, dat India hervormingen in de financiële sector met meer vaart zou moeten uitvoeren om de volgende twee decennia de hoge economische groei – gemiddeld 8.6 procent in de afgelopen vier jaar – te kunnen handhaven. De overheid moest vooral de bankwereld reorganiseren, meer concurrentie toestaan aan verzekeringsmaatschappijen en de privésector aansporen om in pensioenfondsen te participeren.

India trekt buitenlandse investeerders aan

Op 18 december 2007 maakte de minister voor Handel en Industrie, Kamal Nath, bekend dat buitenlandse investeringen in de eerste helft van het financiële jaar 2007 waren opgelopen tot omgerekend 4,8 miljard euro – een stijging van 65 procent. Hij verwachtte dat de economie in 2007 met ongeveer 9 procent zou groeien.
India was na China het land waarin door buitenlanders het meest werd geïnvesteerd, vooral in de telecommunicatie- en vastgoedsector.

JUSTITIE

Levenslang voor moord op minister

Een rechtbank in Mumbai (India) veroordeelde op 18 december 2007 Praveen Mahajan tot levenslang wegens de moord in april 2006 op zijn broer Pramod Mahajan (56). Pramod Mahajan was een ex-minister en vooraanstaand leider van de grootste oppositiepartij, de Bharatiya Janata Party (BJP). Hij behoorde tot de zogenaamde Generation Next – een groep van relatief jonge technocraten die de BJP een modern gezicht moest geven. De dader, die zijn aanvankelijke bekentenis later had ingetrokken, wilde tegenover de rechter niet reageren op het vonnis.

GEZONDHEID EN ZORG

Encefalitis doodt bijna 500 kinderen

De Indiase minister van Gezondheid, Anant Kumar Mishra, maakte op 6 december 2007 bekend dat een geheimzinnige variant van hersenontsteking, encefalitis, tot de dood van bijna 500 kinderen had geleid, vooral in de noordelijke deelstaat Uttar Pradesh. De epidemie verspreidde zich snel. Mishra droeg artsen en wetenschappers op de ziekte zo snel mogelijk te identificeren.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Nieuwe wet moet ouderen beschermen

Op 6 december 2007 nam het parlement in India een wet aan die kinderen drie maanden gevangenisstraf in het vooruitzicht stelde wanneer zij hun ouders als deze ouder waren dan zestig jaar, verwaarloosden. Het aantal ouderen in India was in de afgelopen 25 jaar verdubbeld tot meer dan 80 miljoen. Tegelijkertijd kozen steeds minder mensen voor een leven in de traditionele grootfamilie, waarin ouders hun eigen plaats hadden.

Hooggerechtshof laat vrouwen toe achter de bar

Het Hooggerechtshof in Delhi (India) verklaarde op 6 december 2007 de wet die het vrouwen verbood alcohol te serveren, ongeldig. Voorstanders van dit verbod vonden het voor vrouwen onveilig om dronken mannen te moeten bedienen. Het Institute of Bar Operations and Management, dat de

beroepsopleiding voor barkeepers verzorgde, was blij met de beslissing. Een vertegenwoordiger van het instituut wees erop dat India geen achtergebleven land meer was. Hij verwachtte dat binnen een jaar dertig procent van het barpersoneel uit vrouwen zou bestaan.

(Vorige berichten pagina 717/1 e.v. - 2007)

BOTSWANA

BINNENLAND

Botswana's 'Bosjesmannen' herwinnen hun landrechten

Op 13 december 2006 berichtte persbureau *Associated Press* over de gerechtelijke uitspraak van het hof in Lobatse waarin de 'Bosjesmannen', ook wel San of Basarwa genoemd, het recht werd toegekend om terug te keren naar hun oorspronkelijke woongebied, het Central Kalahari Game Reserve. Het gerechtshof oordeelde dat de overheid van Botswana onwettig handelde door de Basarwa het leven in het reservaat onmogelijk te maken met de aan hen opgelegde regelgeving die, aldus het hof, bovendien strijdig was met de grondwet.

Langdurige rechtszaak

Met de uitspraak kwam een einde aan Botswana's langstlopende rechtszaak die in 2002 begon. Met steun van de in Engeland gevestigde belangengroepering Survival International maakten de Basarwa hun zaak toen aanhangig. Zij beschuldigden de regering er van hen van hun voorouderlijke grondgebied te hebben verwijderd om ruimte te maken voor het delven van diamanten. De regering stelde zich echter op het standpunt dat de Basarwa het grondgebied vrijwillig hadden verlaten en daarvoor een schadeloosstelling hadden ontvangen. Bovendien claimde de regering de rechten op het delven van mineralen, ongeacht de aanwezigheid van de Basarwa. Op beide punten werd de regering door de rechtbank echter in het ongelijk gesteld.

Consequenties uitspraak gedwarsboomd

AP berichtte op 16 januari 2007 dat de regering het de Basarwa niet gemakkelijk maakte om naar het Central Kalahari Game Reserve terug te keren. Met verwijzing naar de risico's van besmettelijke ziekten onder het wildbestand in het reservaat, werd het de 'Bosjesmannen' verboden hun koeien en geiten mee te nemen uit de kampen waarin zij sinds 2002 waren ondergebracht. Het werd de Basarwa ook niet toegestaan om in het reservaat permanente behuizing op te trekken. Daarnaast werd de groep geconfronteerd met de schaarse watervoorziening in het reservaat. In 2002 legde de overheid de belangrijkste bron in het gebied droog waardoor het moeilijk werd om verspreid wonende groepen van water te voorzien.

Regering ontkent beschuldiging

Op 23 november ontkende de regering van Botswana de beschuldiging dat het de Basarwa zou dwarsbomen bij de terugkeer naar hun oorspronkelijke woongebied. Tegenover het Franse persbureau *AFP* verklaarde Clifford Mariba, woordvoerder van het ministerie van Buitenlandse Zaken, dat de Basarwa vrij waren om naar het reservaat terug te keren. Hij verwees ook naar de leden van de gemeenschap die volgens hem de voorkeur gaven aan de voorzieningen die de regering hen in de nieuwe kampen had geboden. Mariba liet verder weten dat de mensen die wel terugkeerden, waren aangewezen op hun eigen drinkwatervoorziening zonder hulp van de overheid. In de gerechtelijke uitspraak van december 2006 was de overheid daartoe immers geen verplichting opgelegd, aldus de woordvoerder..

GEZONDHEID EN ZORG

Verbeteringen in aidsbestrijding

In 2001 waarschuwde president Festus Mogae nog voor de serieuze dreiging van een aidsepidemie die de bevolking van zijn land zou kunnen uitroeien. Zeven jaar later bleek Botswana echter opmerkelijke vooruitgang te hebben geboekt in de strijd tegen aids. Op 20 oktober 2007 werd duidelijk dat het omvangrijke overheidsprogramma, waarbij aan seropositieven aidsremmende medicijnen werden verstrekt, opmerkelijke resultaten te zien gaf. Volgens het Nationaal Coördinerend Aidsagentschap (NACA) voor de regio Zuidelijk Afrika had de aanpak ertoe geleid dat de mortaliteit onder aidspatiënten sinds 2002 scherp was gedaald, namelijk tot ongeveer 8,5 procent van het totaal.

Indrukwekkende cijfers

Botswana, met ongeveer twee miljoen inwoners, telde aan het eind van 2007 zo'n 270.000 mensen met aids. Voor 85 procent van hen stelde de Botswaanse overheid gratis medicijnen ter beschikking. In Zuid-Afrika, met naar schatting 5,5 miljoen geïnfecteerden, bedroeg dat percentage 21 procent, en in Zimbabwe was dat 8 procent.

Een succesvol onderdeel van het aidsprogramma betrof de campagne voor zwangere vrouwen die hivpositief waren. Door hen medicijnen te geven werd de overdracht van het virus van moeder op kind drastisch gereduceerd. Dit bedroeg in de nieuwe situatie zo'n 4 procent – een cijfer dat vergelijkbaar was met dat in westerse landen.

Kostenloze verstrekking medicijnen niet vol te houden

De overheid stelde zich ten doel de aanwas van aidspatiënten in 2016 tot nul te hebben teruggebracht. Dat was precies het jaar van Botswana's vijftigste onafhankelijkheidsviering. Deskundigen wezen er echter op dat de kostenloze beschikbaarheid van aidsremmende medicijnen op langere termijn niet was vol te houden, zelfs niet in het welvarende Botswana dat over grote diamantvoorraden beschikte.

Mentaliteitsverandering

Ondanks de enorme vooruitgang die er werd geboekt in de strijd tegen aids benadrukten deskundigen de noodzaak van een mentaliteitsverandering onder de bevolking. Minder dan 30 procent van de bevolking had zich laten testen uit angst voor stigmatisering en discriminatie. Die zelfverkozen onwetendheid, aldus deskundigen, vormde een belangrijk obstakel voor gedragsverandering onder de bevolking.

NATUUR EN MILIEU.

Botswana en de VS vereffenen schuld met milieumaatregelen

Botswana en de Verenigde Staten tekenden op 5 oktober 2006 een aantal overeenkomsten met als doel Botswana's buitenlandse

schuldenlast te verminderen in ruil voor intensivering van het nationale milieubeheer. Met name de bescherming van de Okavango Delta en het Chobe National Park stonden hoog op de prioriteitenlijst. Deze beroemde natuurgebieden waren van levensbelang voor het natuurlijke evenwicht in de regio van Zuidelijk Afrika.

Primeur voor Afrika

Botswana was het eerste Afrikaanse land waarmee de Verenigde Staten de 'schuld-voor-natuur'-verdragen afsloot. Al eerder had de Amerikaanse regering in hetzelfde kader akkoorden bereikt met een aantal Latijns-Amerikaanse en Aziatische landen.

Lastenverlichting

In ruil voor meer inspanningen voor het behoud van Botwana's vitale maar kwetsbare natuurgebieden kon het land een schuldvermindering van 7 miljoen dollar (ca. 5,5 miljoen euro) tegemoet zien. Bij de gemaakte afspraken stelden de Verenigde Staten eenzelfde bedrag beschikbaar voor Botswana's natuurbehoud.

CULTUUR EN WETENSCHAP.

Nieuwe bewijzen voor Afrika als bakermat van de mensheid

IRIN, de persdienst van de Verenigde Naties, maakte op 1 december 2006 de spectaculaire vondsten bekend van wat beschouwd kon worden als 's werelds oudste uitingen van godsdienstbeoefening. Archeologische vondsten in het afgelegen Ngamiland van Botswana brachten daar sporen aan het licht van rituelen rondom de python. Volgens de onderzoekers van de Universiteit van Oslo uit Noorwegen toonden die vondsten aan dat de voorouders in Afrika reeds 70.000 jaar geleden rituelen kenden. Dat was 30.000 jaar eerder dan bij vergelijkbare Europese vondsten was vastgesteld.

Bestaande kennis op losse schroeven

De pythonverering zoals die in Botwana werd blootgelegd in de vorm van rotsschilderingen en stenen gereedschappen, sterkten onderzoekers in de overtuiging dat Afrika en niet Europa de plek op aarde moest zijn geweest waar de mensheid de eerste stappen zette in de richting van beschaving. De Noorse onderzoekster professor Sheila Coulson noemde haar ontdekkingen het zoveelste bewijs voor de stelling dat Afrika de bakermat van de beschaving was.

MILITAIRE ZAKEN.

Leger zet deur open voor vrouwen

'Het heeft twintig jaar lobbyen gekost, maar nu hebben wij het bastion genomen.' Dat verklaarde Ntombi Setshwaelo, woordvoerster van Botswana's organisatie voor vrouwenrechten op 22 november 2006 tegenover persagentschap *IRIN* naar aanleiding van het besluit van het Botswaanse leger om ook vrouwen te gaan rekruteren.

Geen voorkeursbehandeling

De in 1977 opgerichte Botswaanse strijdkrachten verzetten zich lange tijd tegen het opnemen van vrouwen in het leger. Pas in 2001 werd de kwestie in het parlement aan de orde gesteld. Het leger maakte eerder bekend dat de rekrutering van vrouwen voor het leger in maart 2007 zou beginnen. 'Maar', zo verklaarde legercommandant luitenant-generaal Tebogo Masire tijdens een persconferentie, 'op een voorkeursbehandeling hoeven zij niet te rekenen. Zij zullen net als hun mannelijke collega's 100 kilometer in de brandende zon moeten marcheren met volle bepakking.'

(Vorige berichten pagina 314/3e.v. - 2007)

CONGO (BRAZZAVILLE)

BINNENLAND

Traditionele koning wint opvolgingsstrijd

De 79-jarige koning Nguempio van de Teke-stam keerde eind september 2006 terug naar de Congolese hoofdstad Brazzaville nadat de regering van Congo (Brazzaville) had gecapituleerd in de opvolgingskwestie die twee jaar had geduurd. De problemen ontstonden toen de regering in 2004 een vertrouweling van de president tot koning van de Teke-stam koos, ondanks dat Nguempio rechtsreeks afstamde van de oprichter van Congo, de Franse ontdekkingsreiziger Pierre Savorgnan Brazza. Laatstgenoemde overleed in 1905 en werd begraven in Algiers. President Sassou Nguesso liet zijn stoffelijke resten voor herbegrafenis naar Brazzaville overbrengen en koning Nguempio ontving een officiële uitnodiging om bij de plechtigheid aanwezig te zijn.

Partij president Denis Sassou Nguesso wint verkiezingen

Rebellengroep wil politieke partij worden

Frédéric Bintsangou, alias Pasteur Ntoumi, leider van het Nationale Verzetsraad (CNR), kondigde rond 1 februari 2007 aan dat hij zijn rebellenleger wilde omvormen tot een politieke partij in Congo (Brazzaville) om daarmee deel te nemen aan de verkiezingen in juni en juli. Bintsangou's partij had onder de naam Nationale Raad voor de Republikeinen (NCR) al een aanvraag tot erkenning van zijn organisatie ingediend. Hij beweerde dat zijn partij vrede wilde brengen in de regio Pool.

Partijen willen vrede in verband met verkiezingsproces

President Denis Sassou Nguesso's Congolese Partij van de Arbeid (PCT) en de Congolese Beweging voor Democratie en Integrale Ontwikkeling (MCDDI) van voormalig premier Bernars Kolélas ondertekenden eind april een overeenkomst die ertoe moest leiden dat de komende verkiezingen vredig zouden verlopen. De PCT en de MCDDI verklaarden in de overeenkomst dat zij een bijdrage wilden leveren aan vreedzame coëxistentie.
De MCDDI stond sterk in de regio, maar kon in 2002 maar in 8 van de 14 kiesgebieden deelnemen doordat Bintsangou's rebellen de omgeving onveilig maakten. De CNR en Bintsangou ondertekenden in maart 2003 een vredesovereenkomst waardoor een einde kwam aan de vier jaar durende gevechten in Pool. Het geweld in de regio hield echter aan, hetgeen volgens de Verenigde Naties het gevolg was van de ongeveer 40.000 wapens die in het land circuleerden.

Bintsangou krijgt leiding over humanitaire zaken

Een overeenkomst tussen Bintsangou en de

Uitslagen verkiezingen Congo (Brazzaville) (24 juni en 5 augustus 2007)

partij	percentage	zetels
Congoleze Partij van de Arbeid (PCT)	34	46
Bondgenoten van de PCT:		
Congolese Beweging voor Democratie en Integrale Ontwikkeling (MCDDI)	8	11
Actie Beweging voor Vernieuwing (MAR)	4	5
Beweging voor Solidariteit en Ontwikkeling (MSD)	4	5
Club 2002 - Partij voor Eenheid en de Republiek (Club 2002 - PUR)	2	3
Onderneem Actie voor Congo (TAC)	2	3
Nieuwe Democratische Kracht (FDN)	1	2
Unie voor de Republiek (UR)	1	2
Patriottische Unie voor Democratie en Vooruitgang (UPDP)	1	2
Unie voor Vooruitgang (UP)	1	2
Strijd voor Democratie en Sociale Vooruitgang (RDPS)	1	2
Beweging voor Democratie en Vooruitgang (MDP)	1	1
Unie voor Democratische Kracht (UFD)	1	1
Jeugdbeweging (JEM)	1	1
Bevolkingsstrijd (RC)	1	1
Levenspartij	1	1
Pan-Afrikaanse Unie voor Sociale Democratie (UPADS)	8	11
Unie voor Democratie en de Republiek (UDR-Mwinda)	1	1
Onafhankelijke kandidaten	27	37

Samenstelling regering Congo (Brazzaville) (september 2007)

President
Denis SASSOU-NGUESSO
Premier
Isidore MVOUBA

Ministers:
Bosbouw-economie
Henri DJOMBO
Buitenlandse Zaken en Interlaterale Coöperatie en Relaties met Franstalige landen
Basile IKOUEBE
Burgerdiensten en Staatshervorming
Jean Martin MBEMBA
Commercie, Consumptie en Bevoorrading
Jeanne DAMBENZET
Communicatie, verantwoordelijk voor relatie met het parlement
Alain AKOUALA-ATIPAULT
Constructie, Stadsplanning, Behuizing en Landhervorming
Clause Alphonse NSILOU
Coöperatie, Humanitaire actie en Solidariteit
Charles Zacharie BOWAO
Cultuur, Kunst en Toerisme
Jean-Claude GAKOSSO
Defensie, Veteranen en Gehandicapte veteranen
Jaques Yvon NDOLOU
Economie, Financiën en Begroting
Pacifique ISSOIKBEKA
Emancipatie en Integratie van vrouwen
Jeanne Francois LECKOMBA LOUMETO-POMBO
Energie en Water
Bruno Jean Richard ITOUA
Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek
Henri OSSEBI
Industriële Ontwikkeling en Promotie Private sector
Emile MABONZO
Justitie en Mensenrechten
Aimi Emmanuel YOKA
Kleine en Middelgrote bedrijven en Katoenindustrie
Adelaide MOUNDELE-NGOLLO
Koolwaterstoffen en Petroleumaangelegenheden
Jean-Baptiste TATY LOUTARD
Landbouw en Voorraad
Rigobert MABOUNDOU
Landhervorming en Conservering publieke domeinen
Lamyr NGUELET
Maritiem Transport en Marine
Martin Parfait Aime COUSSOUD-MAVOUNGOU
Materiaal en Openbare Werken
Florent NTSIBA
Mijnbouw, Mineralen en Geologie
Pierre OBA
Planning, Territoriale verbetering en Economische integratie
Pierre MOUSSA
Presidentieel Bureau en Staatscontrole
Simon MFOUTOU
Primair en Secundair Onderwijs
Rosalie KAMA
Sport en Jeugdzaken
Serge Michel ODZOKI
Subregionale Integratie en Nieuw partnerschap voor Afrikaanse ontwikkeling (NEPAD)
Justin Ballay MEGOT
Technisch Onderwijs en Beroepstraining
Pierre Michel NGUIMBI
Technologische Vernieuwing
Thierry MOUNGALA
Territoriale Administratie en Decentralisatie
Raymond MBOULOU
Transport en Burgerluchtvaart
Emile OUOSSO
Toerisme en Milieu
Andri Okombi SALISSA
Veiligheid en Politie
Paul MBOT
Volksgezondheid
Emilienne RAOUL
Werkgelegenheid en Sociale Zekerheid
Gilbert ODONGO
Wetenschappelijk Onderzoek en Technische Vernieuwing
Hellot MAMPOUYA MANTSON
Zee- en Binnenlandse Visserij en Waterschappen
Guy Brice Parfait KOLELAS

regering van eveneens eind april stelde Bintsangou kandidaat voor een humanitaire post. Het akkoord kwam voort uit de onderhandelingen tussen de CNR en de regering en hield tevens in dat de wapens van Binsangou's leger vernietigd zouden worden. Ook zouden 250 leden van zijn militie geïntegreerd worden in het nationale leger. Eind mei benoemde president Denis Sassou Nguesso Bintsangou officieel tot onderminister, verantwoordelijk voor het promoten van vrede en het helen van oorlogswonden.

Oppositie wijst op chaos bij Congolese verkiezingen

Volgens de directeur van de mensenrechtenorganisatie Observatoire Congolais des Droits de l'Homme (OCDH, ook bekend onder de afkorting COHR), Roger Bouka, verliep de eerste stemronde van de verkiezingen in de derde week van juni chaotisch. 'Stembiljetten bereikten de stembureaus niet en andere bureaus openden pas om vijf uur 's avonds', liet hij weten. Hij vreesde voor fraude en een erg lage opkomst, waardoor de uitslag van de verkiezingen niet betrouwbaar zou zijn.
Henri Bouka, hoofd van de Organisatiecommissie Verkiezingen, gaf toe dat er zwakke punten zaten in de voorbereiding van het electorale proces. Hij voegde er aan toe dat alleen in Brazzaville en Pointe-Noire problemen waren ontstaan en dat opnieuw gestemd kon worden in plaatsen waar de verkiezingen niet volgens de regels waren verlopen. Hij ontkende dat enige vorm van fraude had plaatsgevonden.
Veertig oppositiepartijen weigerden deel te nemen aan wat zij 'een electorale maskerade' noemden. De belangrijkste oppositiepartijen poogden ondanks het uiten van kritiek wel zetels in het parlement te veroveren. Verwacht werd dat de partij van president Denis Sassou Nguesso als overwinnaar uit de verkiezingen zou komen.

Herverkiezingen in enkele districten

Op 8 juli werden in vijf districten herverkiezingen gehouden door procedure- en organisatorische fouten tijdens de eerste stemronde. Een week later volgden herverkiezingen in veertien districten.

Congo (Brazzaville)

Fraude bij verkiezingen volgens oppositie

Joseph Kignoumbi Kia Mboungou van de belangrijkste oppositiepartij Pan-Afrikaanse Unie voor Sociale Democratie (UPADS) beweerde begin augustus dat de regering door middel van manipulatie, omkoping en corruptie de verkiezingen wilde winnen. 'Deze acties zullen geen democratie brengen', merkte hij op. Het hoofd van de Organisatiecommissie Verkiezingen, Henri Bouka, was tevreden over de wijze waarop de tweede ronde van de verkiezingen was verlopen. Hij wenste geen reactie te geven op de beschuldigingen van fraude.

Bintsangou niet toegelaten tot hoofdstad

Ex-rebellenleider Frédéric Bintsangou werd 10 september de toegang ontzegd tot Brazzaville alwaar hij van start wilde gaan met het bevorderen van de vrede – een van de taken die hij in naam van de regering op zich had genomen. Probleem bleek het aantal gewapende ex-rebellen dat hem naar de hoofdstad begeleidde.
Op 4 oktober informeerde president Nguesso de media dat het probleem met Bintsangou was opgelost. Hij zou zijn taken oppakken zonder dat daar voorwaarden aan waren verbonden.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Congo weer toegelaten tot Kimberley Process

Congo (Brazzaville) werd eind november 2007 opnieuw toegelaten tot het Kimberley Process (KP). Dit beoogde de handel in oorlogsdiamanten een halt toe te roepen. Congo was tot 2004 lid van het KP, maar werd destijds uit de organisatie gezet nadat uitkwam dat het land meer diamanten exporteerde dan dat het zelf kon produceren. Diamanten uit DR Kongo – waar een burgeroorlog woedde – werden vanuit Congo Brazzaville geëxporteerd nadat zij voorzien waren van valse certificaten van herkomst.

JUSTITIE

Gevangenisstraf Congolese mensenrechtenactivisten verlengd

In Pointe-Noire in Congo Brazzaville werd op 26 december 2006 de gevangenisstraf van twee Congolese mensenrechtenactivisten verlengd met een jaar. Ook kregen zij een boete opgelegd van 300.000 CFA francs (ca. 457 euro) wegens fraude. Christian Mounzeo en Brice Mackosso werden in april 2006 opgepakt omdat zij geld van de Bijeenkomst voor Vrede en Mensenrechten (RPDH) – een organisatie van de rooms-katholieke kerk – zouden hebben verduisterd. De twee ontkenden dit.

Veel non-gouvernementele organisaties dachten dat Mounzeo en Mackosso werden vastgehouden omdat zij deel uitmaakten van de coalitie 'Publiceer wat je betaalt' die was opgezet om corruptie bij de Congolese overheid tegen te gaan.

GEZONDHEID EN ZORG

Gezondheidszorg Congo (Brazzaville) in 'rampzalige' staat

De non-gouvernementele organisatie (ngo) Association Panafricaine Thomas Sankara (APTS) presenteerde op 10 december 2007 een rapport waarin geschreven stond dat het 'rampzalig' gesteld was met de gezondheidszorg in Congo (Brazzaville). Volgens de studie voldeden ziekenhuizen niet aan de basisvoorwaarden voor een juiste verzorging: ramen waren kapot, er was vaak geen drinkwater beschikbaar en sanitaire voorzieningen ontbraken. Apparatuur voor onderzoek op neurologisch, oncologisch of cardiologisch gebied was in de regel evenmin aanwezig.
In juni was een plan gepresenteerd dat de primaire gezondheidszorg in landelijke gebieden moest verbeteren. Aanleiding hiervoor waren cijfers van het ministerie van Gezondheid dat vast had gesteld dat per 100.000 bevallingen 781 vrouwen overleden. Op 1000 kinderen overleden er 117 voordat zij de leeftijd van vijf jaar bereikten.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Congolezen illegaal vastgehouden in gevangenis Brazzaville

Verscheidene militairen en burgers in Congo (Brazzaville) werden illegaal en onder onmenselijke omstandigheden gevangen gehouden, rapporteerde Human Rights Watch (HRW) in oktober 2006. Het jaar daarvoor waren 13 legerofficieren gearresteerd op beschuldiging van wapendiefstal. Volgens HRW zaten zij zonder enige vorm van proces vast in de gevangenis in Brazzaville. Rapporten van andere non-gouvernementele organisaties berichtten eveneens over militairen, politieagenten en burgers die illegaal in de gevangenis belandden. Roger Bouka-Owoka, directeur van HRW, pleitte voor vrijlating van deze gevangenen: 'Als het legale systeem niet in staat is om gevangenen bijtijds te veroordelen, dan moeten ze worden vrijgelaten. Dat is de wet.'

Volgens de openbare aanklager van het gerechtshof in Brazzaville, Alphonse Dinard Mobangat-Mokondzi, bevatte de studie onwaarheden. HRW liet weten het rapport naar de Verenigde Naties te zullen sturen zodat nader onderzoek verricht kon worden.

Poging kinderhandel te beëindigen

De Congolese regering, het Kinderfonds van de VN (Unicef) en de kerkelijke vredescommissie CJP ondertekenden half juli 2007 een overeenkomst die een eind moest maken aan de kinderhandel in Congo (Brazzaville). Volgens Unicef nam vooral de seksuele exploitatie van meisjes tussen de 12 en 25 jaar uit de DR Kongo explosief toe.

Als test begonnen de organisaties direct met de reïntegratie van twintig kinderen. Hierna zou worden gepraat over wat de beste wijze was om verhandelde kinderen te bevrijden. Het project zou omgerekend ongeveer 167.000 euro gaan kosten en zich focussen op rehabilitatie, integratie en educatie.

Netwerk ter ondersteuning uitgesloten inheemse groepen

Inheemse gemeenschappen in Congo (Brazzaville) richtten half augustus 2007 het netwerk Réseau National des Peuples Autochtones du Congo (REPANAC) op om de belangen van uitgesloten groepen te ondersteunen.

Inheemse gemeenschappen – soms aangeduid als pygmeeën – werden gediscrimineerd bij zaken als gezondheidszorg en onderwijs. REPANAC hoopte voor de genoemde groepen als intermediair te kunnen optreden naar de rest van de bevolking.

(Vorige berichten pagina 637/3 e.v. 2006)

GHANA

BINNENLAND

Na vier jaar strijd volgt begrafenis van koning

De *BBC* berichtte op 13 april 2006 hoe in het noorden van Ghana met de begrafenis van de traditionele leider Ya-Na Yakubu Andani II een einde kwam aan de jarenlange strijd tussen twee rivaliserende clans. Deze konden het niet eens worden over de opvolging van Ya-Na Yakubu Andani II. De hoofdpersoon was vier jaar daarvoor bij een conflict onthoofd – een moord die in Ghana veel beroering veroorzaakte.

Benoeming beëindigt conflict

Omdat de clans het niet eens konden worden over de opvolging van de vermoorde leider moest diens begrafenis telkenmale worden uitgesteld. Met de benoeming van zijn oudste zoon, een 40-jarige onderwijzer, tot regent, kwam daaraan een eind.

Ex-president van Ghana krijgt voorrechten terug

Oud-president van Ghana Jerry Rawlings kreeg op 21 maart 2006 van de regering zijn vier jaar daarvoor geschrapte privileges als oud-staatshoofd weer terug. Persbureau *AFP* meldde dat de minister van Buitenlandse Zaken, Nana Akufo-Addo, daartoe had besloten. De maatregel zou zijn genomen om de waardigheid van de voormalige president van Ghana in ere te herstellen en zo bij te dragen aan een beter politiek klimaat in het land.

Rawlings raakte zijn voorrechten vier jaar eerder kwijt omdat hij zich in het openbaar kritisch en laatdunkend uit had gelaten over zijn opvolger John Kufuor.

Gespannen verhouding

De gespannen verhouding tussen Rawlings en president John Kufuor laaide weer op toen de laatste op 22 oktober 2006 de aanhangers van zijn Nieuwe Patriottische Partij (NPP) tijdens een verkiezingsbijeenkomst vertelde dat Rawlings in het buitenland steun zou hebben gezocht voor een staatsgreep.

Een paar dagen later reageerde een woedende Jerry Rawlings. Hij daagde Kufuor uit met bewijzen te komen voor zijn aantijgingen.

Oppositie boycot parlement

Ghana's belangrijkste oppositiepartij, het Nationaal Democratisch Congres (NDC), kondigde een boycot aan van het parlement, aldus berichtte de *BBC* op 7 februari 2007. De boycot werd uitgeroepen naar aanleiding van de veroordeling van een NDC-lid, Dan Abodakpi. Deze was op 29 januari tot tien jaar gevangenisstraf veroordeeld vanwege fraude.

Politieke vendetta

De NDC beschuldigde de regering van selectieve rechtspraak en van een politieke vendetta tegen de partij. Dan Abodakpi was ooit minister van Handel en Nijverheid onder ex-president Jerry Rawlings. Toen Rawlings in 2000 terugtrad, betekende dat de eerste vreedzame machtsoverdracht sinds Ghana's onafhankelijkheid in 1957. Rawlings' opvolger, John Kufuor van de New Patriotic Party (NPP), won de verkiezingen en consolideerde zijn positie bij de verkiezingen van 2004 die werden geprezen als vrij en eerlijk. NDC-woordvoerder Johan Mahama verklaarde tegenover de *BBC* dat Kufuor's NPP-regering sinds 2001 er doelbewust op uit was de oppositie zwart te maken.

Ghana wordt een 'Afrikaanse tijger'

Ghana's president John Kufuor vertelde op 19 juni 2007 aan de *BBC* dat de recente olievondsten voor de kust van Ghana zijn land konden veranderen in een 'Afrikaanse tijger'. De olievoorraden bleken ruim twee keer zo groot te zijn dan eerder werd gedacht.

Grootste vondst sinds jaren

Het Britse bedrijf Tullow Oil, dat de olievoorraden ontdekte, zag zijn aandelen na het bekend worden van het nieuws met 12 procent stijgen. Uitvoerend hoofd van Tullow Oil, Aidan Heavey, noemde de olievondst de grootste in Afrika sinds tijden. Hij tekende er wel bij aan dat het nog zeven jaar kon duren voordat er sprake zou zijn van rendabele winning.

Regeringspartij kiest presidentskandidaat

Ghana's regerende partij, de New Patriotic Party (NPP) koos op 23 december 2007 de voormalige minister van buitenlandse zaken, Nana Akuffo Addo, als kandidaat voor de presidentsverkiezingen van december 2008. Op het congres van zijn partij behaalde Addo 47,9 procent van de stemmen. Strikt genomen was een tweede stemming door de 2.000 afgevaardigden van de NPP nodig, omdat Nana Addo niet de vereiste 50 procent van de stemmen op zich wist te verenigen. Maar toen Addo's mededinger die op de tweede plaats eindigde, zich gewonnen gaf, verviel deze noodzaak.
In de toespraak bij zijn aanvaarding van de kandidatuur beloofde Nana Akuffo Addo zijn partij naar een verkiezingsoverwinning te leiden om, zoals hij zei, 'voort te bouwen op de onweerlegbare successen onder het leiderschap van president John Agyekum Kufuor' die in december 2008 na acht jaar presidentschap zou terugtreden.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Nieuwe bankbiljetten in Ghana

Op 28 november 2006 kondigde de gouverneur van de Ghanese Bank aan dat de Ghanese munteenheid, de cedi, met ingang van juli 2007 in zijn oude vorm zou verdwijnen. De bestaande bankbiljetten van 1.000, 5.000, 10.000 en 20.000 cedis zouden worden gedeeld door 10.000 tot een nieuwe Ghanese cedi, of een GH. Het betekende bijvoorbeeld dat 20.000 cedis zouden worden omgezet in 2 GH. De cedibiljetten van 5000 en 1000 zouden bij de herwaardering weer pasmunt worden. Deze pasmunt, de pesewa, was in de loop van de jaren als gevolg van de inflatie uit de roulatie geraakt.
De maatregel om de extreem hoge denominaties af te schaffen werd volgens Ernest Addison, hoofd van de onderzoeksafdeling van de Bank van Ghana, mede ingegeven door praktische overwegingen zoals het feit dat de automatische geldmachines de enorme hoeveelheden bankbiljetten niet meer konden verwerken.
Op 3 juli 2007 werd in Ghana de nieuwe Cedi daadwerkelijk in omloop gebracht.

Stabiele groei, kwetsbare economie

Ghana's stabiele economie en politieke kli-

Ghana

maat staan garant voor verdere groei. Dat was te lezen in een door de Deutsche Bank op 30 november 2007 gepubliceerd rapport in de Duitse krant *Börsenzeitung*. Met Ghana's goudproductie van 2 miljoen ounces per jaar komt het land na Zuid-Afrika op de tweede plaats als goudexporteur in Afrika.
Volgens de analist van de Deutsche Bank, Marion Mühlberger, kon Ghana bogen op een stabiele economische groei van zo'n 6 procent per jaar. Zij concludeerde verder dat de olievondst aan de kust op termijn een aanzienlijke extra bron van inkomsten zou blijken.
Mühlberger waarschuwde in het rapport echter ook voor minder positieve kanten. Zij schetste Ghana als een typisch postkoloniaal Afrikaans land waarvan het bruto nationaal product afhangt van opbrengsten uit onder andere goud en cacoa, waardoor het land kwetsbaar was voor prijsschommelingen op de internationale markt. ging Ghana nog steeds gebukt onder schuldenlast en was het land nog erg afhankelijk van internationale hulpprogramma's.

GEZONDHEID EN ZORG

Malaria nog belangrijke doodsoorzaak

Op 14 oktober berichtte *AFP* over Ghana's hoge sterfte als gevolg van malaria. Het jaarverslag over 2005 van de Ghanese Gezondheidsdienst meldde dat 24,5 procent van alle ziekenhuisopnamen in dat jaar waren toe te schrijven aan malaria. De ziekte was ook verantwoordelijk voor de hoge mortaliteit. Ruim 16 procent van de patiënten in ziekenhuizen overleden aan de gevolgen van malaria. Ghana's Malaria Controle Programma becijferde dat dit neerkwam op meer dan 100 mensen per dag.

NATUUR EN MILIEU

Weinig aandacht voor slachtoffers van overstromingen

Op 13 september 2007 berichtte het persbureau *IRIN* dat de enorme omvang van overstromingen in Ghana internationaal geen enkele aandacht kreeg, terwijl in het noorden van het land bijna 275.000 mensen ernstig getroffen waren. De overstromingen eiste zeker twintig levens en liet een spoor van vernielingen achter. Bruggen spoelden weg en zeker 20.000 huizen werden vernield.
De zwaarste regenval in de noordelijke provincies vond plaats in augustus 2007. In het district Builsa viel toen in twee dagen meer dan 230 milimeter. Dat was in het overwegend droge noorden van Ghana in geen tien jaar meer voorgekomen. Voor de bewoners van de noordelijke gebieden, overwegend landbouwers die met de teelt van rijst, gierst en maïs een belangrijke bijdrage leveren aan de nationale voedselproductie, dreigde hongersnood.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Ghana verbiedt internationale conferentie van homo's en lesbiennes

Op 15 september 2006 liet de Ghanese minister van Informatie, Kwamena Bartels, weten er niet over te peinzen om toestemming te verlenen voor een internationale conferentie van homo's en lesbiennes. Bartels noemde het 'te belachelijk voor woorden' dat internationale mensenrechtenactivisten in dit geval medewerking van de Ghanese overheid verwachten.

(Vorige berichten pagina 185/1 - 2006)

OEGANDA

Oeganda

BINNENLAND

Vredesproces in noorden van Oeganda

Na bijna twintig jaar van burgeroorlog tussen de rebellen van het Verzetsleger van de Heer (LRA) en de regering van Oeganda, ging op dinsdag 29 augustus 2006 een staakt-het-vuren in. LRA-leider Joseph Kony en zijn volgelingen kregen drie weken om zich terug te trekken in onbewoonde gebieden in Zuid-Soedan. Volgens de Verenigde Naties (VN) kidnapten Kony's soldaten in negentien jaar zeker 20.000 kinderen. De jongens werden ingezet als soldaten, de meisjes werden seksslavin.
Het Internationaal Strafhof (ICC) had een arrestatiebevel uitgevaardigd tegen Kony en vier andere commandanten van het LRA. De Oegandese president Yoweri Museveni beloofde de LRA-strijders echter amnestie. Vrede was belangrijker dan de internationale berechting van de rebellen, meende hij. Verscheidene organisaties die de mensenrechten verdedigden, veroordeelden Museveni's standpunt.
Op 15 oktober gaven zowel het LRA als de regering toe dat ze de afspraken conform de wapenstilstand geschonden hadden. De waarnemend minister van Defensie, Ruth Nankabirwa, bevestigde dat het regeringsleger zich dichter bij de LRA-strijders had opgehouden dan was afgesproken. LRA-woordvoerder Godfrey Ayo bekende op zijn beurt dat de rebellen het verzamelpunt in Zuid-Soedan hadden verlaten omdat zij vreesden voor aanvallen van het regeringsleger.

Hernieuwde wapenstilstand

Het duurde tot 15 april 2007 tot de regering en het LRA opnieuw hun wapens neerlegden. In Ri-Kwangba (Soedan) ondertekenden LRA-woordvoerder Martin Ojul en de Oegandese minister voor Binnenlandse Zaken, Ruhakana Rugunda, een vredesakkoord. Vanaf 26 april zouden beide partijen verder onderhandelen over de vrede.
Op 29 juni kwamen het LRA en de regering overeen dat zowel het traditionele als het legale rechtssysteem niet voldeden voor berechting van de gepleegde misdaden in de burgeroorlog. Het LRA protesteerde verder tegen de arrestatiebevelen van het ICC. Samen met de Oegandese regering poogde het LRA een wijze van berechting te bedenken waar beide partijen zich in konden vinden. Andere onderhandelingspunten waren ontwapening, demobilisatie, integratie en het vinden van een oplossing voor de oorzaak van het conflict.

Vredes-, Herstel en Ontwikkelingsplan van start

Het voor een groot deel door donors gefinancierde Vredes-, Herstel- en Ontwikkelingsplan (PRDP) voor het noorden van Oeganda startte op 16 oktober. De drie volgende jaren moest omgerekend ongeveer 420 miljoen euro geïnvesteerd worden in stabilisatie van de regio, zo kondigde president Museveni aan. Het plan richtte zich in eerste instantie op de drinkwatervoorziening, de wederopbouw van scholen, de bouw van ziekenhuizen en op voorlichting over hiv en aids.

Staakt-het-vuren wordt verlengd

In Kampala besloten LRA-woordvoerder Ojul en president Museveni op 3 november om de wapenstilstand met drie maanden te

verlengen zodat meer tijd geïnvesteerd kon worden in het sluiten van een overeenkomst die voor beide partijen bevredigend was.
Ojuls bezoek aan Kampala was de eerste maal dat een LRA-rebel de hoofdstad bezocht sinds 1988.

LRA-rebellen vragen slachtoffers om vergiffenis

Rebellen van het LRA vroegen op 16 november vergiffenis aan personen die in 2004 verminkt raakten, of weduwe dan wel wees werden dankzij de slachtpartij in Barlonyo. Volgens LRA-afgevaardigde Santa Okot praatten de opstandelingen met de slachtoffers waarna laatstgenoemden vergiffenis schonken aan de daders.

LRA's tweede man Vincent Otti vermoord in opdracht van Joseph Kony

Begin december werd bekend dat de tweede man van het LRA, Vincent Otti, vermoord was in opdracht van Joseph Kony. Het LRA had enige tijd beweerd dat Otti aan cholera leed en om die reden onbereikbaar was. Oegandese kranten vermoedden echter al een maand dat Kony Otti had laten doden vanwege een verschil van mening over de vredesonderhandelingen waarbij de tweede man van het LRA een belangrijke rol speelde. Gevluchte LRA-rebellen bekenden begin oktober dat Otti door een vuurpeloton was geëxecuteerd.

President Yoweri Museveni oordeelde op 20 december dat Kony de vredesonderhandelingen niet serieus nam. Dit concludeerde hij naar aanleiding van de moord op Otti, die volgens hem een constructieve bijdrage leverde aan het vredesproces. Hij spoorde Kony aan het gesprek aan te gaan met de Verenigde Naties.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Economische groei van 6 procent in Oeganda

In 2006 groeide de economie van Oeganda met 6 procent. Een rapport van de Wereldbank en de Afrikaanse Ontwikkelingsbank (ADB) voorspelde eerder in 2007 al dat de economie dankzij de hoge olieprijzen zou groeien. De Oegandese minister van Financiën, Ezra Surumu, vertelde eerder dat de groei in 2007 ongeveer 7 procent zou bedragen. Surumu kondigde tevens aan dat de overheid 5 miljard Oegandese shilling (ca. 2,3 miljoen euro) verwachtte uit te geven in het fiscale jaar 2007-2008. Daarvan werd 38 procent gefinancierd met buitenlandse leningen. Het jaar daarvoor kwam 42 procent van het geld van over de grens.

NATUUR EN MILIEU

Toename berggorilla's in Bwindi

Onderzoek van april tot juni 2006 wees uit dat het aantal berggorilla's in het Bwindi Impenetrable National Park in Oeganda met 6 procent was toegenomen ten opzichte van het aantal in 2002. Onderzoekers van de Wildlife Conservation Society namen samen met het Max Planck Instituut voor Antropologie uit Leipzig dna-monsters uit de ontlasting van de dieren. Op deze wijze stelden zij vast dat de populatie van berggorillas in 2006 uit 340 apen bestond.

De berggorilla – de grootste soort onder de gorilla's – werd met uitsterven bedreigd. Naar schatting leefden er in 2007 nog ongeveer 700 exemplaren, verspreid over Rwanda, Oeganda en DR Kongo.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Meer dan zestig doden bij gevechten tussen leger en Karamojong-krijgers

Volgens legerwoordvoerder Henry Obbo vielen er half februari 2006 meer dan zestig slachtoffers in het noordoosten van Oeganda bij gevechten tussen Karamojong-krijgers en legertroepen. Het leger wilde de nomadenherders ontwapenen, waarop driehonderd krijgers de regeringstroepen aanvielen en vier soldaten doodden.
Obbo beweerde dat het leger vervolgens 52 krijgers doodde, die op hun beurt 5 burgers ombrachten. De legerwoordvoerder zei ook dat de Karamojong gewoon met hun dieren mochten rondtrekken, op voorwaarde dat zij hun wapens zouden inleveren.

Human Rights Watch: 'Leger schond mensenrechten.'

Op basis van vijftig ooggetuigenverslagen concludeerde Human Rights Watch (HRW) in september 2007 dat het Oegandese leger mensenrechten schond bij het ontwapenen van de Karamojong-krijgers. Volgens HRW-onderzoekster Elizabeth Evenson 'had het Oegandese leger alle recht om wapens af te pakken, maar de militairen moesten zich daarbij wel aan de wet houden. Volgens ooggetuigen martelde het leger burgers en doodde hen zonder enige vorm van proces.' Volgens Evenson liep het aantal meldingen van mensenrechtenschendingen in 2007 overigens terug. Felix Kulayigye, die woordvoerder was van het Oegandese leger, beweerde dat de militairen zich niet schuldig maakten aan het schenden van mensenrechten. Sommige ooggetuigenverslagen uit het rapport zouden volgens hem verzonnen zijn.

Situatie in vluchtelingenkampen

Op 16 maart 2007 berichtte persbureau *Associated Press* dat het Wereldvoedselprogramma (WFP) van de VN kampte met een gebrek aan fondsen waardoor de voedsellevering aan vluchtelingen in Oeganda gehalveerd moest worden. Daardoor dreigde een tekort te ontstaan voor anderhalf miljoen Noord-Oegandese vluchtelingen in opvangkampen. Volgens de VN zouden vrouwen en kinderen het meest lijden onder het tekort aan voedsel. Ondervoeding maakte hen extra kwetsbaar voor ziektes. Het WFP organiseerde voor het eerst een voedseldropping op 13 oktober. De organisatie zou deze hulp een maand voortzetten. Reden hiervoor was dat de situatie van de vluchtelingen verslechterde door hevige regenval en daaropvolgende overstromingen.

Omdat het vredesproces vorderde, startte de Oegandese overheid in september met het ontmantelen van de vluchtelingenkampen. Twee kampen werden opgeheven: Otwal, waar 18.000 vluchtelingen verbleven, en Agweng, waar 35.000 mensen een heenkomen hadden gezocht. In 2005 waren er in totaal 242 kampen in Oeganda. Het plan was om in 2008 zeker 40 kampen ontruimd te hebben, waarvoor de autoriteiten volgens de VN 200.000 dollar (ca. 136.000 euro) nodig hadden.

Wet aangaande overspel uit Oegandese constitutie verwijderd

Het Hooggerechtshof van Oeganda oordeelde op 5 april 2007 dat de wet aangaande huwelijkse ontrouw geschrapt behoorde te worden omdat deze onconstitutioneel was

Oeganda

en mannen bevoordeelde. Onder die wet waren vrouwen die overspel pleegden, strafbaar. Zij kregen boetes of gevangenisstraf tot tien jaar opgelegd. Mannen die overspel pleegden, gingen vrijuit, evenals minnaars van overspelige vrouwen.
Het voorstel voor verandering van de wet kwam van een groep vrouwelijke advocaten met de naam Law and Advocacy for Women (LAW). Voorzitster Dora Byamukama meende dat alle Oegandese vrouwen voordeel hadden van het gelijkstellen van mannen en vrouwen.

Simon Mukasa van de organisatie die werkloze mannen vertegenwoordigde, Men in Development, was het niet eens met de kritiek. 'Dit leidt tot halsstarrige vrouwen die uitgaan met andere mannen nu er geen wet meer is die dat verbiedt', merkte hij op.

Gelijke rechten voor weduwes en weduwnaars

Het schrappen van een andere wet leidde ertoe dat weduwes dezelfde rechten kregen als weduwnaars. Eigendommen van een overleden man werden voorheen toegewezen aan zijn familie. Dit veranderde want de weduwe had in het vervolg eveneens recht op de erfenis.

Amnesty: 'Geen recht voor slachtoffers seksueel geweld'

Volgens het rapport *Uganda: Justice system fails victims of sexual abuse*, dat op 30 november 2007 door Amnesty International (AI) werd gepresenteerd, faalde het Oegandese rechtssysteem inzake de veroordeling van verkrachters die handelden ten tijde van de burgeroorlog. De onrust in de regio nam af, maar het aantal gevallen van seksueel misbruik bleef gelijk. Amnesty stelde dat de meeste slachtoffers van seksueel geweld geen aangifte deden, omdat zij het vertrouwen in de Oegandese rechtspraak hadden verloren. Andere redenen waren dat daders deels afkomstig zouden zijn uit het Oegandese leger en dat aangifte in veel gevallen leidde tot verstoting of intimidatie door de gemeenschap.

Een woordvoerder van het Oegandese leger, Felix Kulaije, verklaarde dat de strijdkrachten zouden onderzoeken in hoeverre de beschuldigingen in het rapport gegrond waren.

Australië

BUITENLANDSE ZAKEN

Oeganda en DR Kongo halen diplomatieke banden aan

Oeganda en DR Kongo kondigden op 15 december 2007 aan dat zij de diplomatieke banden wilden halen. De relatie tussen beide landen bekoelde een decennium eerder doordat Oeganda Kongolese opstandelingen steunde tijdens de burgeroorlog in het buurland. Oegandese troepen werden bovendien beschuldigd van plundering van Kongolees goud en diamanten.
Achterliggende reden om de betrekkingen te verbeteren was de ontdekking van olie in Lake Albert – het meer op de grens tussen de twee landen.

(Vorige berichten pagina 387/3 - 2006)

AUSTRALIË

BINNENLAND

Winst bij verkiezingen voor Australische Arbeiderspartij

Een dag na de parlementsverkiezingen, op 25 november 2007 bleek dat de Australische Arbeiderspartij (ALP) van Kevin Rudd een meerderheid had behaald in het parlement. Daarmee kwam een einde aan ruim elf jaar conservatief bewind onder leiding van John Howard. Zijn Liberale Partij van Australië (LPA) verloor 20 zetels en de coalitiegenoot, de Nationale Partij van Australië (NPA), verloor 2 zetels. De ALP daarentegen kreeg er 23 zetels bij.

Uitslag parlementsverkiezingen Australië
(24 november 2007)

partij	percentage	zetels
Australische Arbeiderspartij (ALP)	43,4	83
Liberale Partij van Australië (LPA)	36,6	55
Nationale Partij van Australië (NPA)	5,5	10
Overige partijen	3,2	2

Voor het eerst vrouw als vicepremier

De kersverse premier Kevin Rudd presenteerde op 29 november zijn regering met voor het eerst een vrouw als vicepremier, namelijk Julia Gillard. Andere opvallende naam in het nieuwe kabinet was die van Peter Garrett, voormalig natuurbeschermer

Samenstelling regering Australië
(12 december 2007)

Gouverneur Generaal
Philip Michael JEFFERY

Premier
Kevin RUDD
Vicepremier, tevens minister van Onderwijs en Sociale Samenhang, Werkgelegenheid en Werkplaatsen
Julia GILLARD

Ministers:
Arbeidsparticipatie
Brendan O'CONNOR
Bronnen en Energie, Toerisme
Martin FERGUSON
Buitenlandse Zaken
Stephen SMITH
Concurrentie en Consumentenzaken
Chris BOWEN
Defensie
Joel FITZGIBBON
Defensiewetenschap en Personeel
Warren SNOWDON
Familiezaken, Huisvesting, Sociale Diensten en Binnenlandse Zaken
Jenny MACKLIN
Financien en Deregulering
Lindsay TANNER
Gezondheid en Ouderdom
Nicola ROXON
Handel
Simon CREAN
Huisvesting
Tanya PLIBERSEK
Immigratie en Burgerschap
Chris EVANS
Infrastructuur, Transport, Regionale Ontwikkeling en Lokaal Bestuur
Anthony ALBANESE
Innovatie, Industrie, Wetenschap en Onderzoek
Kim CARR
Jeugdzaken en Sport
Kate ELLIS
Kleine Ondernemingen, Ondernemers en Diensteneconomie
Craig EMERSON
Klimaatsverandering en Water
Penny WONG
Landbouw, Visserij en Bosbouw
Tony BURKE
Milieu, Erfgoed en Kunsten
Peter GARRETT
Ondersteunende Diensten
Joe LUDWIG
Ouderenzaken
Justine ELLIOTT
Status van Vrouwen
Tanya PLIBERSEK
Pensioen en Ondernemingsrecht
Nick SHERRY
Verbindingen, Communicatie en Digitale economie
Stephen CONROY
Veteranenzaken
Alan GRIFFIN

Australië

en lid van de rockgroep Midnight Oil. Hij werd minister van Milieu, Erfgoed en Kunsten.

Liberalen kiezen nieuwe leider

Diezelfde dag, 29 november, kozen de liberalen van de verslagen John Howard een nieuwe leider. Het werd de voormalige minister van Defensie, Brendan Nelson.

Aanpassing van het immigratiebeleid

De nieuwe Australische regering maakte op 10 december 2007 bekend dat zeven asielzoekers uit Birma die al meer dan een jaar in Nauru verbleven, zouden worden overgebracht naar Queensland. Hun asielverzoek zou bovendien snel worden afgehandeld. Dit werd gezien als een signaal dat het omstreden immigratiebeleid, aangeduid als de 'Pacific Oplossing', zou worden aangepast. Asielzoekers die per boot arriveerden, werden overgebracht naar asielzoekerskampen elders in de Pacific.
Tijdens de verkiezingscampagne had de leider van de ALP, Kevin Rudd, gezegd dat hij de harde lijn in de immigratiepolitiek zou voortzetten, maar dat hij tegen de 'Pacific Oplossing' was. Ook de asielaanvraag van tachtig Srilankanen zou snel worden afgehandeld.

Terreurverdachte vrijgelaten

Op 29 december 2007 werd David Hicks vrijgelaten uit een gevangenis in zijn geboortestad Adelaide, in het zuiden van Australië. Hicks was in 2001 gevangengenomen aan de zijde van de Taliban in Afghanistan en daarna overgebracht naar het Amerikaanse gevangenenkamp in Guantánamo Bay.

In maart 2007 was Hicks de eerste terreurverdachte die berecht werd door de speciale militaire tribunalen die de Amerikaanse president Bush had opgezet. Hicks verklaarde in de vijf jaren dat hij had moeten wachten op zijn berechting niet ongrondwettelijk te zijn behandeld en hij bekende schuld aan het steunen van een terroristische organisatie. Zwaardere terrorismeaanklachten werden daarop ingetrokken en Hicks werd veroordeeld tot zeven jaar, waarvan hij negen maanden moest uitzitten. In mei was hij overgebracht naar Australië. Bij zijn vrijlating herhaalde hij zijn afspraak met de Amerikanen dat hij tot maart 2008 niet met de pers zou praten.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Werkloosheid op historisch laag niveau

Cijfers gepresenteerd op 11 oktober 2007 maakten duidelijk dat de werkloosheid in Australië op het laagste niveau stond sinds 33 jaar. In december was deze gedaald tot 4,2 procent. Dit versterkte de druk op de Reserve Bank of Australië om de rente te verhogen.
De Australische dollar bereikte op 1 november de sterkste positie tegenover de Amerikaanse dollar in 23 jaar: een Australische dollar had toen een waarde van 0,93 Amerikaanse dollar (ca. 0,64 euro).

LANDBOUW

Droogte schaadt landbouwproductie

De winst van de Australische Agribusiness AWB Ltd. was in het fiscale jaar 2006-2007 met 53 procent verminderd door de droogte die het land teisterde. Dat bleek uit cijfers die de AWB op 21 november 2007 presenteerde. De nettowinst daalde van 38 miljoen Australische dollar (ca. 23,1 miljoen euro) naar 27 miljoen Australische dollar.
AWB was het voormalige staatsbedrijf Australian Wheat Board dat aanvankelijk het monopolie had over de export van het Australische graan. Dat had de onderneming echter verloren nadat onderzoek had aangetoond dat het bedrijf zich schuldig had gemaakt aan corruptie inzake handel met Irak in de periode 1999-2003. Maar nog altijd was AWB een van de grootste graanexporteurs.

NATUUR EN MILIEU

Nieuwe premier ratificeert Kyotoprotocol

De nieuwe premier van Australië, Kevin Rudd, ondertekende op 3 december 2007 het Kyotoprotocol. Het was zijn eerste officiële daad als premier. Zijn voorganger, John Howard, had dit altijd geweigerd. Australië was in absolute getallen een kleine uitstoter van CO_2, maar gemeten per hoofd van de bevolking juist een grote vervuiler.

Belau

BUITENLANDSE ZAKEN

Handelsovereenkomst met Rusland over uranium

De Russische president Vladimir Poetin en de Australische premier John Howard ondertekenden op 7 september 2007 een handelsovereenkomst betreffende de levering van uranium door Australië aan Rusland. Dit zou daar gebruikt worden in de kerncentrales. Beide landen benadrukten dat het uranium niet naar het omstreden Iraanse atoomprogramma zou gaan waarin Rusland een aandeel had. In het akkoord was het verbod opgenomen voor Rusland om het uranium door te verkopen of te gebruiken voor militaire doeleinden.
President Poetin beweerde dat Rusland het Australische uranium nodig had omdat het in de komende twintig jaar zo'n dertig kerncentrales ging bouwen. Critici meenden dat het voor kwaadwillende staten nu gemakkelijker zou worden om aan uranium te komen.
Australië beschikte over grote voorraden uranium, maar had geen eigen atoomprogramma.

Verrassingsbezoek aan Irak

De kort daarvoor aangetreden Australische premier Kevin Rudd bracht op 21 december 2007 een verrassingsbezoek aan Bagdad waar hij overleg voerde met zijn Iraakse collega Nouri Maliki. Rudd had aangekondigd dat de 550 Australische gevechtstroepen in Irak half 2008 weer thuis zouden zijn. Hij maakte verder duidelijk dat zijn land wel door zou gaan met het trainen van Iraanse politiemensen en militairen. Bovendien stelde hij 100 studiebeurzen beschikbaar voor landbouwtraining in Australië. Het was zijn overtuiging dat de betrekkingen tussen beide landen in de toekomst verder zouden worden aangehaald.

(Vorige berichten pagina 539/3 e.v. 2007)

BELAU

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Economische zelfstandigheid nog ver weg

In zijn jaarlijkse toespraak bij het begin van het parlementaire jaar op 19 april 2007 zei

president Tommy Remengesau dat Belau nog lang niet economisch zelfstandig was. Hij drong erop aan dat het parlement de kaders moest realiseren voor groei van de particuliere sector en werkgelegenheid moest overhevelen van de publieke naar de private sector. Ook meende hij dat de overheid beter moest presteren. Hij merkte verder op dat de economische groei het milieu niet in gevaar mocht brengen.

Gestage groei werkgelegenheid

Statistieken van het ministerie van Financiën, gepresenteerd op een persconferentie met de directeur-generaal van de Pacific-afdeling van de Asian Development Bank, Philip Erquiaga, toonden op 1 maart aan dat de werkgelegenheid in Belau was gegroeid in de afgelopen vijf jaar. Dit gold met name voor de particuliere sector: er was sprake van 2.915 arbeidsplaatsen in 1991 en van 7.741 in 2005. Bij de overheid was het aantal gegroeid van 2.287 in 1991 tot 3.272 in 2005.

Visawet voor vermogende buitenlanders

Op 7 december 2007 ondertekende president Tommy Remengesau van Belau de Elite Resident Visa Act of 2007. Deze wet maakte het voor vermogende buitenlanders mogelijk een tweede huis op Belau te kopen dat minstens 250 duizend Amerikaanse dollar (ca. 172 duizend euro) moest kosten. De houder van een elitevisum was ook verplicht om te investeren in zaken. De wet was bedoeld om de economie te stimuleren.

NATUUR EN MILIEU

Belau ratificeert verdrag tegen kernproeven

Op 7 augustus 2007 maakte de Comprehensive Nuclear-Test-Ban Organisation – gericht op het uitbannen van kernproeven – bekend dat Belau als 139e staat het verdrag van de organisatie had geratificeerd. Dat Belau dat deed, was belangrijk omdat er zich een metingstation bevond waar gecontroleerd werd of leden de bepalingen van het verdrag nakwamen. Ook vormde dit een belangrijk onderdeel bij het opzetten van een wereldwijd alarmeringsysteem.
Het verdrag zou echter pas in werking treden als alle 44 staten die beschikten over kernwapens of nucleaire faciliteiten, het verdrag getekend en geratificeerd zouden hebben. Tot dan hadden slechts 34 landen van de lijst dat gedaan.

BUITENLANDSE ZAKEN

Belau sluit zich aan bij de Micronesië Uitdaging

Het parlement van Belau besloot op 2 mei 2007 de zogenoemde Micronesië Uitdaging te onderschrijven. Dat verplichtte Belau tot het conserveren van 30 procent van de oceaan om de eilanden en 20 procent van de bossen op Micronesië voor het jaar 2020. Naast Belau namen Micronesië, de Marshalleilanden, Guam en de Noordelijke Marianen deel aan het project.

(Vorige berichten pagina 180/3 e.v. - 2007)

FIJI

BINNENLAND

Coupleider Bainimarama bevestigt zijn macht

Rol van het leger beperkt

Josaia Voreqe Bainimarama, leider van de coup in Fiji van eind 2006, verklaarde op 6 maart 2007 dat de rol van het leger aangaande politietaken zou worden ingeperkt. De mededeling kwam na kritiek dat het leger zich schuldig had gemaakt aan mishandelingen en dat dit het leven had gekost aan de 41-jarige Verebasaga die in januari was gestorven op een militair hoofdkwartier. In februari zou ook de 19-jarige Sakiusa Rabaka zijn overleden als gevolg van verwondingen die hij had opgelopen in militaire gevangenschap.

Noodtoestand opgeheven

Het militaire regime kondigde op 31 mei aan dat de noodtoestand werd opgeheven. Bij de coup waren de Openbare Noodmaatregelen (PER) ingesteld. De Europese Unie (EU) had de opheffing daarvan als voorwaarde gesteld voor herstel van de hulp van honderden miljoenen euro's voor de komende jaren. Ook moesten er verkiezingen voor maart 2009 worden georganiseerd en diende het regime de mensenrechten te respecteren.

Samenstelling regering Fiji
(16 augustus 2007)

Premier
Josaia Voreqe BAINIMARAMA

Ministers:
Arbeid, Industriële Relaties, Productiviteit, Toerisme en Milieu
Bernadette ROUNDS-GANILAU
Binnenlandse Zaken en Immigratie
Josaia Voreqe BAINIMARAMA
Buitenlandse Zaken en Handel
Epeli NAILATIKAU
Fiji Zaken, Erfgoed, Provinciale Ontwikkeling en Multi-etnische Zaken
Epeli GANILAU
Financiën, Nationale Planning, Staatsbedrijven en Suikerindustrie
Mahendra Pal CHAUDHRY
Gezondheid
Jona SENILAGAKALI
Handel, Industrie, Investeringen en Communicatie
Taito WARADI
Informatie
Josaia Voreqe BAINIMARAMA
Jeugd, Sport en Werkgelegenheid
Lekh Ram VAYESHNOI
Justitie, Verkiezingshervormingen en Anticorruptie
Aiyaz SAYED-KHAIYUM
Land en Mineralen
Tevita VUIBAU
Landbouw, Visserij en Bossen
Jainend KUMAR
Lokaal Bestuur, Stedelijke Ontwikkeling en Nutsbedrijven
Jone NAVAKAMOCEA
Onderwijs
Netani SUKANAIVALU
Openbare Diensten en Hervorming Publieke Sector
Poseci BUNE
Transport, Openbare Werken en Energie
Manu KOROVULAVULA
Vrouwen, Sociaal Welzijn en Huisvesting
Adi Laufitu MALANI

Noodmaatregelen wederom ingetrokken

Het militaire regime van Fiji maakte op 5 oktober bekend dat de noodmaatregelen werden opgeheven die een maand eerder weer waren ingesteld. Dit was gebeurd nadat de in december afgezette Laisenia Qarase uit zijn zelfverkozen ballingschap op een afgelegen eilandengroep was teruggekeerd en zijn licht had laten schijnen op de politieke situatie in Fiji.

Militairen trachten rechtspraak te ontlopen

Coupleider Bainimarama verdedigde op 30 oktober de poging van het leger om negen van moord verdachte mannen op een Vredesmissie van de Verenigde Naties te sturen. Hij weigerde te antwoorden op vragen of het leger geprobeerd had de rechtspraak te dwarsbomen. Het ging om acht soldaten en een politieman die waren aangeklaagd voor de dood in gevangenschap van de negentienjarige Sakiusa Rabaka, die werd verdacht van een drugsdelict. De negen waren uit een vliegtuig gehaald dat op het punt stond te vertrekken naar Irak.

Vermeend moordcomplot voorkomen

Op 7 november bepaalde een rechtbank dat de tien verdachten van een moordpoging op coupleider Bainimarama en andere leiders achter slot en grendel moesten blijven. Ze hadden gevraagd om op borgtocht te worden vrijgelaten. Een dag eerder had men de aanklachten wegens verraad tegen de tien laten vallen. De tien, onder wie politici en militairen van de inmiddels ontbonden Antirevolutionaire Militaire Eenheid die in 2000 tevergeefs een muiterij tegen Bainimarama opzette, werden er ook van beschuldigd een majoor van het leger tot muiterij te hebben aangezet. Kort daarvoor waren minstens zestien man opgepakt voor dit vermeende complot.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Economie in gevaar door militaire coup

Herziene begroting bittere pil voor Fiji

De herziene begroting die minister van Financiën Mahendra Chaudhry op 2 maart 2007 presenteerde, was een bittere pil voor Fiji. Om de overheidsuitgaven te beperken, kwam er een salariskorting van 5 procent voor alle ambtenaren. De salarissen voor ambtenaren maakten 40 procent van de overheidsuitgaven uit. In de begroting moest het financieringstekort voor het eind van het jaar worden teruggebracht tot 2 procent. De salarismaatregel moest zodoende helpen de economie te redden die een duikvlucht maakte doordat het toerisme als gevolg van de coup van december 2006 sterk was teruggevallen.

Verpleegsters beëindigen staking

Op 9 augustus verklaarden verpleegsters weer aan het werk te zullen gaan na zestien dagen in staking te zijn geweest. Ongeveer 1500 leden van de Bond van Verpleegsters van Fiji deden uit onvrede over de salariskorting die het militaire regime had ingevoerd, mee met de actie. Ze kondigden aan met hun klacht naar de rechter te zullen stappen.
Andere ambtenaren, zoals onderwijzers, hadden de verpleegsters hun sympathie betuigd.

Optimisme voor 2008

Minister van Financiën Mahendra Chaudhry verwachtte bij de presentatie van de begroting op 23 november dat de economie in 2008 met 2,2 procent zou groeien. Door de coup was het toerisme met 8 procent afgenomen, waardoor de economie met 3,9 procent kromp in 2007.
Chaudhry verwachtte dat het toerisme het jaar daarop met 10 percent zou groeien, maar hij waarschuwde ook voor gevaren van de hoge werkloosheid, de hoge prijzen voor olie, stagnerende exporten en de gevolgen van de grote omvang van het staatsapparaat. De verwachting was dat de inflatie, die een niveau van 7,1 procent had bereikt in juni, in 2008 zou dalen tot 2,5 procent.

Armoede

Een rapport van de Raad van Sociale Diensten van Fiji (FCOSS), waarover op 12 december werd gepubliceerd in de *Fiji Times*, concludeerde dat 6 procent van de huishoudens in Fiji in absolute armoede leefde met een wekelijks inkomen van omgerekend nog geen twintig euro. Dit gold voor zeker 20 procent van de huishoudens.

BUITENLANDSE ZAKEN

Spanningen tussen Fiji en Nieuw-Zeeland

Ambassadeur uitgezet

Het militaire regime van Fiji gelastte 'met diepe spijt en tegenzin' op 14 juni 2007 de ambassadeur van Nieuw-Zeeland, Michael Green, het land te verlaten omdat hij zich zou hebben gemengd in binnenlandse aangelegenheden. Nieuw-Zeeland noemde de maatregel onacceptabel en waarschuwde voor de ernstige gevolgen ervan. Net als andere Pacific-staten had Nieuw-Zeeland de coup veroordeeld en aangedrongen op herstel van de democratie. Australië noemde het onbegrijpelijk dat Green werd uitgezet omdat hij exact hetzelfde standpunt had als andere ambassadeurs.

'Sancties vertragen terugkeer democratie'

Premier Josaia Voreqe Bainimarama beweerde op 3 juli dat de aanscherping van de sancties door Nieuw-Zeeland de terugkeer van de democratie juist vertraagden. De premier van Nieuw-Zeeland had een dag eerder aangekondigd dat de regering het reisverbod naar Nieuw-Zeeland voor mensen verbonden met het militaire regime, zou aanscherpen. Ook het contact tussen de twee regeringen zou worden geminimaliseerd, al zou Nieuw-Zeeland Fiji wel helpen bij het opzetten van democratische verkiezingen mits Fiji daarvoor met een goed plan kwam.

Bainimarama had gezegd dat hij 'in principe' in het eerste kwartaal van 2009 verkiezingen zou houden. Australië, de Verenigde Staten, Groot-Brittannië en Nieuw-Zeeland hadden sancties afgekondigd tegen het regime van Bainimarama.

Excuses voor het opeten van missionarissen

In 1878 werden vier missionarissen afkomstig van Fiji vermoord en opgegeten door mensen van de Tolai stam op het schiereiland Gazelle van Papoea Nieuw-Guinea. Hun nakomelingen maakten daarvoor op 16 augustus 2007 excuses tijdens een verzoeningsceremonie die werd bijgewoond door duizenden mensen nabij Rabaul, in het oostelijk deel van het eiland Nieuw-Brittannië op Papoea Nieuw Guinea. Namens Fiji accepteerde de Hoge Commissaris voor Papoea Nieuw Guinea, Isoa Tikoca, de excuses.

In reactie op de moord had de Engelse leider in het gebied destijds een strafexpeditie uitgevoerd waarbij dorpen werden platgebrand en inwoners vermoord. Dat riep weer protesten op bij de kerk van de Methodisten waartoe de vier missionarissen behoorden.

(Vorige berichten pagina 181/2 e.v. 2007)

FRANS-POLYNESIË

BINNENLAND

Gevangenisstraf voor politicus

De leider van de Api Partij, Emile Vernaudon, had in Frans-Polynesië wegens corruptie een voorwaardelijke gevangenisstraf van achttien maanden gekregen, zo meldde *Radio New Zealand International* op 21 maart 2007. Hij kreeg ook een boete van omgerekend circa 10.300 euro en zijn burgerrechten werden hem voor vijf jaar ontnomen. Vernaudon ging in beroep en behield dus zijn zetel in het parlement. Hij bleef ook burgemeester van Mahina.

Vernaudon in de gevangenis

Op 6 december werd bekend dat Vernaudon was gevangengezet waarbij het om een zogenoemde 'tijdelijke opsluiting' ging. Hij werd verdacht van corruptie bij het Post en Telecommunicatiekantoor (OPT) dat hij voorheen bestuurde. De beschuldiging volgde op een onderzoek van de Rekenkamer van Frans-Polynesië naar het management van de OPT in de periode 2002-2006 waarin Vernaudon minister van Telecommunicatie was en voorzitter van OPT. Hij zou voor omgerekend 900.000 duizend euro aan persoonlijke uitgaven hebben gedaan en die hebben geboekt ten laste van het OPT.

Politieke onrust in Frans-Polynesië

President overleeft motie van wantrouwen

Op 25 juni 2007 overleefde president Gaston Tong Sang een motie van wantrouwen. De oppositie van de Unie voor Democratie onder leiding van de Tavini Huiraatira Partij kwam twee stemmen tekort en kreeg slechts 27 stemmen van de 57 parlementsleden.

Partij president trekt steun in

De partij van president Tong Song, de Tahoeraa Huiraatira Partij, kondigde op 17 juli aan dat ze zich terugtrok uit de groep die de regering steunde. Het belangrijkste gevolg daarvan was dat hun zeventien parlementsleden vrij waren te stemmen zoals ze zelf wilden.

Politieke crisis verdiept zich

Op 19 juli ontstond er een politieke crisis doordat vijf ministers van Tahoeraa Huiraatira uit de regering traden. Het waren Armelle Merceron (Financiën), Teva Rohfritsch (Economie), Frédéric Riveta (Landbouw), Luc Faatau (Land) en Madeleine Brémond (Solidariteit). Op 2 augustus presenteerde president Tong Sang zijn vernieuwde kabinet.

Gedwongen af te treden

President Gaston Tong Sang en zijn regering werden op 1 september gedwongen af te treden toen in het parlement een aantal leden van zijn partij met de oppositie meestemde bij een motie van wantrouwen. De campagne tegen Tong Sang werd geleid door twee voormalige presidenten, Gaston Flosse, ook van Tahoeraa Huiraatira, en Oscar Temaru van Tavini Huiraatira, die in december 2006 gedwongen was af te treden na maanden van gewelddadige protesten.

Temaru gekozen tot nieuwe president

Oscar Temaru werd op 14 september gekozen tot president met 27 stemmen voor en 17 tegen. Het was de tweede keer dat de pro-onafhankelijke Temaru het hoogst ambt kreeg. Zijn belangrijkste tegenstander bij de verkiezing was Edouard Fritch, lid van de partij van Tong Sang.

Tong Sang wil 'derde macht'

Zes kleine partijen gingen samenwerken om zo steun te vinden voor de afgezette president Gaston Tong Sang. Dat meldde *Radio New Zealand International* op 19 september. De groep maakte zich sterk voor nieuwe algemene verkiezingen en zou 13 van de 51 parlementsleden omvatten. Nadat Tong Sang zijn presidentschap had verloren, ijverde hij voor de oprichting van een 'derde macht' in de turbulente politieke arena van Frans-Polynesië. De kwestie van wel of geen nauwe banden met Frankrijk verdeelde de politici sterk. De roep om onafhankelijkheid was toegenomen sinds de omstreden atoomproeven door Frankrijk op het Mururoa Atol in de jaren negentig. Tong Sang was voor sterke banden met Frankrijk, maar de nieuwe president, Oscar Temaru, juist voor onafhankelijkheid.

Nieuwe president kondigt sterk kabinet aan

Oscar Temaru kondigde op 20 september een kabinet aan met zestien leden. Daar zaten geen vertegenwoordigers van Tahoeraa Huiraatira bij, ondanks dat die waren uitgenodigd zitting te nemen in een brede coalitie.

Oud-president begint nieuwe partij

Radio New Zealand International berichtte op 1 oktober dat oud-president Tong Sang een nieuwe partij was begonnen, O Porine-

Regering van Frans-Polynesië
(19 september 2007)

President
Oscar TEMARU

Vicepresident, tevens minister van Financiën, Huisvesting, Land, Ontwikkeling van de eilanden en verantwoordelijk voor de hervorming van Statuut van Frans-Polynesië en de Relaties met de Wetgevende Vergadering en de Economische, Sociale en Culturele Raad
Antony GEROS

Ministers;
Economie, Arbeid, Werkgelegenheid en Beroepsopleidingen en Openbare Diensten
Pierre FREBAULT
Gezondheid en verantwoordelijk voor Voedselzekerheid en Traditionele Geneeskunst
Charles TETARIA
Jeugd en Sport
Tauhiti NENA
Landbouw, Bosbouw en Veeteelt
Léon LICHTLÉ
Midden- en Kleinbedrijf en Industrie
Gilles TEFAATAU
Nutsvoorziening, Land en Transport over zee
James SALMON
Onderwijs, Hoger Onderwijs en Onderzoek
Jean-Marius RAAPOTO
Ontwikkeling en Milieu
Georges HANDERSON
Parelkwekerij
Michel YIP
Post en Telecommunicatie, Cultuur
Jacqui DROLLET
Solidariteit, Familie en Strijd tegen Sociale uitsluiting
Patricia JENNINGS
Toerisme en Luchtverkeer
Marc COLLINS
Vrouwenzaken, Kunst en Ambacht
Valentia CROSS
Zee, Visserij en Aquacultuur
Keitapu MAAMAATUAIAHUTAPU
Zee- en Luchttransport tussen de eilanden
Dauphin DOMINGO

tia To Tatou Aia. Deze werd gesteund door een minister uit zijn voormalige regering en door vier andere leden van het 57 leden tellende parlement.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Recordgroei in toerisme

Het toerisme naar Frans-Polynesië steeg in januari 2007 met 12 procent ten opzichte van het jaar daarvoor. In concreto betekende dat 15.354 bezoekers het Franse gebied in de Stille Oceaan bezochten, tegen 13.714 het jaar daarvoor. Dat maakte het Bureau voor de Statistiek op 30 maart 2007 bekend. Terwijl elders in de regio minder Japanse bezoekers kwamen, was hun aantal op Tahiti juist gestegen.

(Vorige berichten pagina 183/1 e.v. 2007)

GUAM

BINNENLAND

Forse bezuinigingen

De gouverneur van Guam, Felix Camacho, kortte op 12 juni 2007 de ambtenarensalarissen met 25 procent, alsook hun aantal werkuren, ten einde de financiële situatie van Guam te verbeteren. De betrokken ambtenaren zouden tien uur minder gaan werken. De regering kampte met een begrotingstekort van omgerekend meer dan 137,5 miljoen euro en hoopte dat het tij zou keren met de komst van 8.000 Amerikaanse militairen en hun families die van Okinawa naar Guam zouden verhuizen.

BUITENLANDSE ZAKEN

Geplande verhuizing Amerikaanse troepen naar Guam

VS en Japan eens over verhuizing militairen

Op 24 april 2006 bleek dat de Verenigde Staten en Japan een akkoord hadden gesloten over de verdeling van de kosten van de verhuizing van 8.000 Amerikaanse militairen van Okinawa naar Guam. Aanvankelijk hadden de Verenigde Staten gezegd dat Japan 75 procent van de kosten van 10 miljard dollar (ca. 6,9 miljard euro) moest dragen, maar de afspraak was nu gemaakt dat Japan 6,1 miljard dollar zou bijdragen - ongeveer 59 procent. Het dispuut had de verhuizing van de troepen vertraagd.

Overplaatsing zorgt voor werkgelegenheid

Een ontmoeting op de Marshalleilanden op 15 juni 2007 tussen zakenmensen en een vertegenwoordiger van de Amerikaanse regering leerde dat door de aanleg van de benodigde infrastructuur er werk ontstond voor 15.000 mensen in Guam en de omringende Pacific-staten. Als de troepen er eenmaal waren, zou er ook veel werkgelegenheid ontstaan in de dienstverleningssector. Er werd wel benadrukt dat er meer aandacht moest zijn voor training en opleiding van lokale arbeiders.

(Vorige berichten pagina 184/2 e.v. - 2007)

KIRIBATI

BINNENLAND

Zittend president wint omstreden verkiezingen

Nieuwe verdeling parlementszetels

Twee stemrondes waren in Kiribati nodig bij de verkiezingen op 22 en 30 augustus 2007 voor het parlement dat met vier zetels was uitgebreid. Zittend president Anote Tong had zijn parlementszetel al veroverd in de eerste ronde. Hij kreeg alle 1142 stemmen op 92 na in zijn district.

Oproep tot boycot presidentsverkiezing

Nadat de presidentskandidaten van de belangrijkste oppositiepartij, Maurin Te Maneaba, die werd geleid door de oudste broer van de president, Harry Tong, er niet in slaagden om in het parlement de eigen genomineerden door de voorrondes te krijgen, riepen de twee op 21 september op de presidentsverkiezingen van de volgende maand te boycotten.

De presidentsverkiezingen

De kiesgerechtigden konden uit vier presidentskandidaten kiezen. Drie waren afkomstig uit de grootste partij, onder wie president Anote Tong. De vierde kandidaat was Nabuti Mwemwenikarawa, van de Maurin Kiribati Partij.

Uitslag presidentsverkiezingen

Zittend president Anote Tong won ruimschoots de presidentsverkiezingen met 15.664 stemmen, tegen 8.149 stemmen voor de tweede kandidaat, Nabuti Mwemwenikarawa. De twee andere deelnemers kregen elk minder dan 400 stemmen. Dat maakte de voorzitter van de verkiezingscommissie op 17 oktober bekend. Iets meer dan 50 procent van de 43.000 stemgerechtigden had zijn stem uitgebracht.

Uitslag parlementsverkiezingen in Kiribati
(22 en 30 augustus 2007)

partijen	1e ronde	2e ronde	totaal
Onafhankelijken	6	13	19
Boutokanto Koaava (Pilaren van de Waarheid)	10	8	18
Maurin Te Maneaba (Bescherm de Maneaba)	2	5	7
Vertegenwoordiger van de Banabans van Rabi Eiland	-	-	1
Lid ex officio	-	-	1

GEZONDHEID EN ZORG

Cubaanse dokters succesvol in strijd tegen kindersterfte

Sinds de komst van tien Cubaanse dokters naar Kiribati een jaar eerder was de kindersterfte met 80 procent gedaald. Dat rapporteerde *Radio New Zealand International* op 19 juli 2007. Het bericht kwam op een moment dat Australië Papoea Nieuw Guinea waarschuwde geen Cubaanse artsen aan te trekken, omdat ze een bedreiging voor de stabiliteit van de regio zouden zijn. Kiribati zou nog zes Cubaanse dokters erbij krijgen.

(Vorige berichten pagina 233/3 e.v. - 2007)

NIEUW-ZEELAND

BINNENLAND

Politieoptreden tegen Maori's wekt beroering

Wapenvangst in 'terrorismezaak'

Op 15 oktober 2007 deden meer dan drie-

honderd politiemensen in Nieuw-Zeeland invallen in wat trainingskampen in militaire stijl werden genoemd. Ook ging men huizen binnen in verschillende delen van het Noordeiland en in de stad Christchurch op Zuideiland, waarbij wapens werden gevonden en zeventien mensen werden gearresteerd. Naast de aanklacht van illegaal wapenbezit werden twaalf van hen ook verdacht van terroristische activiteiten.

Volgens de politie waren de arrestanten van verschillende etnische afkomst en hadden ze diverse doelen. Er waren geen aanwijzingen dat er buitenlanders tussen zaten. Het ging met name om Maori's en milieuactivisten. Sommige Maorigroepen ijverden voor zelfbeschikking. Milieuactivisten voerden actie om de regering te dwingen de CO2-uitstoot in te perken.

Antiterrorismewet niet van toepassing

De hoogste justitiële ambtenaar vertelde op 8 november dat de antiterrorismewet die was aangenomen na 11 september, niet van toepassing kon zijn op de invallen in de trainingskampen en voor de aanklacht tegen de twaalf van terrorisme verdachte arrestanten.
Het was voor het eerst dat de wet was gebruikt voor het verrichten van arrestaties. De aanklachten voor terrorisme vervielen vervolgens, maar de vervolging wegens verboden wapenbezit ging door.

Politie-inval in Maoridorp veroorzaakt tumult

Gewapende politiemensen stormden op 16 december bij zonsopkomst een dorp van de Maori's binnen, hetgeen veel beroering in Nieuw-Zeeland veroorzaakte en dan met name onder de 540.000 Maori's. De politieactie, waarbij mensen onder bedreiging van vuurwapens uit hun huizen werden gehaald en banden van voertuigen werden lek geschoten, was onderdeel van een nationaal optreden tegen Maori-militanten en milieuactivisten waarvan werd vermoed dat ze terroristische aanslagen wilden uitvoeren.

Vooral de massale politie-inzet om drie mannen aan te houden in het gebied van de Tuhoe riep herinneringen op aan de repressie tegen Maori's in de tweede helft van de negentiende eeuw. De Tuhoe was de enige stam van de Maori's die de soevereiniteit van de regering niet erkende.

Tegen de invallen werd in veel steden in Nieuw-Zeeland geprotesteerd, maar ook in Australië, de Verenigde Staten en Engeland. Premier Helen Clark zei dat de politie en de regering aan de slag zouden gaan om bruggen te slaan, met name naar de Tuhoe. Sharples, een van de leiders van de Maori Partij, beweerde dat met de antiterrorismewetten in de hand alle Maori's gebrandmerkt werden als mogelijke terroristen. Hij meende dat het optreden van de veiligheidstroepen het vertrouwen van de Maori's in de autoriteiten, en in de politie had geschaad.

Tokelau-eilanden blijven bij Nieuw-Zeeland

Op 25 oktober 2007 bleek dat bij een referendum over de onafhankelijkheid van Tokelau de daarvoor vereiste tweederdemeerderheid niet was gehaald. Van de 692 uitgebrachte stemmen waren er 446 voor onafhankelijkheid en 246 tegen. Dit betekende dat er 16 stemmen tekort waren om de onafhankelijkheid uit te roepen. Tokelau telde 1500 inwoners en bleef dus de laatste kolonie van Nieuw-Zeeland.

In februari 2006 had een referendum tot dezelfde conclusie geleid. Zonder vliegveld, haven of hoofdstad waren de Tokelau-eilanden vrij geïsoleerd. Veel van de inwoners leefden in Nieuw-Zeeland en waren bang dat ze bij onafhankelijkheid hun paspoort van Nieuw-Zeeland zouden kwijtraken. Daarom adviseerden ze hun familie en vrienden op Tokelau tegen de onafhankelijkheid te stemmen.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Werkeloosheid naar laag niveau

Het Bureau voor de Statistiek van Nieuw-Zeeland maakte op 8 november 2007 bekend dat de werkloosheid in het derde kwartaal was gedaald tot 3,5 procent. Dit was het laagste niveau in 21 jaar. In het tweede kwartaal was de werkloosheid 3,6 procent.

Tegelijkertijd daalde echter ook de werkgelegenheid door seizoensgebonden factoren met 0,3 procent.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Nieuwe begroting met recordoverschot

Doordat de economie in Nieuw-Zeeland beter presteerde dan verwacht, liep het begrotingsoverschot op tot 8,7 miljard New Zealand dollar (ca. 4,7 miljard euro) in het financiële jaar dat op 30 juni was geëindigd. Dat maakte minister van Financiën Michael Cullen bekend op 10 oktober 2007. Het was het grootste begrotingsoverschot op dat van het jaar daarvoor na. De groei van de economie had geleid tot meer belastinginkomsten.

NATUUR EN MILIEU

Nieuwe wet verbiedt fossiele brandstof voor elektriciteitscentrales

De regering van Nieuw-Zeeland presenteerde op 4 december 2007 een wetsvoorstel dat de bouw van elektriciteitscentrales die draaiden op fossiele brandstoffen, voor de komende tien jaar verbood. Bij het plan zat ook een schema om de CO_2-uitstoot te verminderen.

De elektriciteitscentrales draaiden al voor 65 procent op schone energie, met name waterkracht. Greenpeace feliciteerde Nieuw-Zeeland met het wetsvoorstel. In oktober had premier Helen Clark al een plan gepresenteerd om de CO_2-uitstoot in 2040 gehalveerd te hebben en de energievoorziening in 2025 voor 90 procent rond te hebben zonder verbruik van fossiele brandstof.
De verwachting was dat de nieuwe wet na discussie in het parlement in 2008 in werking zou treden.

Aardbeving treft Gisborne

Op 22 december 2007, twee dagen na een aardbeving met een kracht van 6,8 op de Schaal van Richter, waren delen van de stad Gisborne in Nieuw-Zeeland nog steeds afgesloten omdat er nog naschokken waren. Er waren zestien gewonden gevallen en een oudere vrouw stierf aan een hartaanval na de beving. Verschillende gebouwen waren gedeeltelijk ingestort.
De aardbevingscommissie, die verzekeringen tegen aardbevingen regelde, schatte de schade op omgerekend bijna 16 miljoen euro.

(Vorige berichten pagina 542/3 e.v. - 2007)

Maandblad 78ste jaargang, nr. 3246, pag. 59253-59312

KEESINGS HISTORISCH ARCHIEF

FEBRUARI 2008

Uitgever
stichting
Keesings Historisch Archief
Oudezijds Voorburgwal 249
1012 EZ Amsterdam

Redactie en abonnementenadministratie
Keesings Historisch Archief
J. J. Viottastraat 21
1071 JN Amsterdam
telefoon: 020-470 43 03
e-mail: redactie@kha.nl

Voor België
Gramacon n.v.
Nerviërslaan 29/2
1780 Wemmel
telefoon: 02-461 18 67
e-mail: kha@gramacon.be

Opzeggingen van het abonnement dienen schriftelijk of per e-mail te geschieden vóór 1 december van het lopende kalenderjaar.

© Keesings Historisch Archief. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

EUROPA

Europese Unie 66
Eurozone uitgebreid met Malta en Cyprus

Armenië 68
Protesten tegen president Kotsjarjan

Azerbeidzjan 68
Verhoging defensieuitgaven

België 69
Kiesbureauweigeraars veroordeeld

Cyprus 72
Toename inkomsten uit toerisme

Denemarken 72
Laagste werkloosheidsniveau in dertig jaar

Duitsland 73
Miljardeninjectie Duitse bank WestLB

Frankrijk 74
Société Générale verliest 5 miljard door medewerker

Georgië 75
Duizenden demonstranten eisen aftreden president

Groot-Brittannië 77
Regering wil nieuwe kerncentrales bouwen

Italië 78
Regering-Prodi treedt af

Malta 79
Viering invoering euro

Nederland 79
Ledenverlies grote politieke partijen

Noorwegen 82
Laagste inflatieniveau sinds 1960

Russische Federatie 83
Racistisch geweld neemt toe

Spanje 84
Demonstratie voor behoud traditionele familie

Turkije 85
Groeiend handelstekort

AMERIKA

Canada 85
Honderden miljoenen dollars voor de Cree-indianen

Costa Rica 87
Bevolking spreekt zich uit voor vrijhandelsakkoord

Dominicaanse Republiek 89
Economie groeit gestaag sinds crisis in 2004

El Salvador 90
President Saca claimt successen

Haïti 91
Vredestroepen VN blijven langer

Jamaica 93
Oppositiepartij neemt na achttien jaar de macht over

Panama 94
Verbreding Panamakanaal van start

Puerto Rico 96
Onvrede over status blijft bestaan

Verenigde Staten 97
'Regering loog 935 keer over Irak'

MIDDEN-OOSTEN

Irak 100
Machtsdeling met soennieten blijft uit

AZIË

China 104
Regering verdedigt rol in Darfur

India 106
Tata Motors maakt goedkoopste auto ter wereld

Indonesië 107
Soeharto krijgt miljoenen schadevergoeding toegewezen

Japan 109
Kabinet geplaagd door schandalen

Kazachstan 111
EU bekritiseert wettelijke mogelijkheid oliecontracten te verbreken

Kirgizstan 112
Grondwetswijziging onwettig verklaard

Laos 113
Helft van de kinderen ondervoed

Myanmar 114
Militair regime slaat opstand neer

Vietnam 117
Verbod op stakingen

AFRIKA

Democratische Republiek Kongo 120
Kabila wint eerste vrije verkiezingen

Malawi 123
Halvering armoede geen haalbare zaak

EUROPESE UNIE

POLITIEKE ZAKEN

Vluchtpogingen naar Europa eisten ruim achttienhonderd doden in 2007

In januari 2008 bleek uit cijfers van de Italiaanse organisatie Fortezza Europa (Fort Europa) dat in het voorafgaande jaar 1.861 illegale migranten waren omgekomen bij hun pogingen een van de zuidelijke lidstaten van de Europese Unie te bereiken. In 2006 waren dat er 2.088. Het aantal doden, onder meer door verdrinking, daalde van 2006 op 2007 op de Canarische Eilanden van 1.035 naar 735 en op Gibraltar van 215 naar 135. Er stierven echter meer mensen in het Kanaal van Sicilië (van 302 naar 551), in de Egeïsche Zee (van 73 naar 257) en in de Middellandse Zee, waar met een stijging van 1.625 naar 1.684 de meeste slachtoffers vielen.
Sinds 1988 waren volgens de organisatie 11.750 migranten om het leven gekomen.

Machiavelliprijs voor eurocommissaris Neelie Kroes

De Stichting Machiavelli reikte op 29 januari 2008 in Den Haag aan eurocommissaris voor Mededinging Neelie Kroes (66) de Machiavelliprijs 2007 uit. Ze kreeg de prijs voor de manier waarop zij, 'wars van populisme', haar werk in de Europese Unie op een duidelijke wijze aan een breed publiek wist over te brengen. Voorafgaand aan de uitreiking hield Ivo van Hove, directeur van Toneelgroep Amsterdam, de Machiavellilezing onder de titel *De kunst is een ontembaar wild dier.*

De stichting kende de onderscheiding jaarlijks toe voor een opmerkelijke prestatie op het gebied van publieke communicatie. Volgens de jury had Kroes op het complexe gebied van het mededingingsrecht onafhankelijkheid en duidelijkheid tot leidraad van haar functioneren gemaakt: 'Kroes maakt als geen ander de gevolgen van haar beslissingen voor het dagelijks leven of de dagelijkse portemonnee van burgers in alledaagse termen kenbaar.' De jury stelde dat zij, door de internationale erkenning die ze voor haar werk had weten te verkrijgen, fungeerde als een rolmodel voor veel jonge vrouwen.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Eurozone uitgebreid met Malta en Cyprus tot vijftien leden

Per 1 januari 2008 telde de zone van landen die de euro als betaalmiddel gebruikten vijftien leden als gevolg van de toetreding van de kleine Unie-lidstaten Malta en Cyprus. Een meerderheid van de EU-landen hanteerde nu de euro, een munt die in 2002 door twaalf lidstaten werd ingevoerd. In 2007 kwam daar Slovenië bij en na de toetreding van Malta en Cyprus werd nu Slowakije als grootste kanshebber gezien: dat land zou wellicht in 2009 toetreden.
De bevolking van Malta en Cyprus tezamen omvatte 0,4 procent van de bevolking in de eurozone en droeg voor slechts 0,3 procent bij tot het bbp. In een land als Duitsland lag die laatste bijdrage op bijna 30 procent. De gouverneurs van de centrale banken van Malta en Cyprus, Michael Bonello en Athanasios Orphanides, kregen desondanks in de raad van bestuur van de Europese Centrale Bank (ECB) evenveel stemrecht als de landen die veel meer aan het bbp bijdroegen.

Inflatie neemt toe in Europese landen

Uit gegevens van Eurostat, het statistisch bureau van de Europese Unie, van 16 januari 2008 bleek dat de gemiddelde inflatie over de laatste maand van 2007 in de eurozone 3,1 procent bedroeg. Het percentage in de landen van de Europese Unie lag op 3,2 procent. In beide gevallen was dat aanzienlijk meer dan een jaar eerder, toen deze percentages respectievelijk 1,9 en 2,2 procent bedroegen. De hogere olieprijzen en de duurdere voedingsproducten speelden daarin een belangrijke rol.
Nederland had met 1,6 procent van alle landen de laagste inflatie. Dat was onder andere het gevolg van de van regeringswege ingevoerde lage maximumhuurprijs, de doorwerking van een eerdere maatregel tot afschaffing van de belasting op het gebruik van vastgoed en de beperkte loonstijging. In België lag de inflatie bijna tweemaal zo hoog, namelijk op 3,1 procent. Letland kende met 14 procent het hoogste percentage, gevolgd door Bulgarije met 11,6 procent.

Europese Commissie beboet Duits energiebedrijf wegens obstructie

Op 30 januari 2008 maakte eurocommissaris voor Mededinging Neelie Kroes bekend dat de Europese Commissie aan de Duitse energiegroep E.ON een boete had opgelegd van 38 miljoen euro. Dat gebeurde wegens obstructie van een onderzoek dat door de Commissie was ingesteld omdat het bedrijf misbruik zou hebben gemaakt van zijn machtspositie. Het was de eerste keer dat een boete werd opgelegd wegens het tegenwerken van een dergelijk onderzoek. De boete had hoger kunnen uitvallen, omdat deze maximaal 1 procent van de omzet kon bedragen.

De Commissie had in mei 2006 een inval gedaan bij het kantoor van E.ON in München. Dat zou een kamer hebben geopend die door de onderzoekers was verzegeld. Daardoor was niet duidelijk of de Commissie over alle mogelijk belastende documenten kon beschikken. Als verklaring voor het verbreken van het zegel gaf E.ON verschillende, elkaar tegensprekende redenen, die door de Commissie geen van alle geloofwaardig werden geacht.

NATUUR EN MILIEU

Europese Commissie lanceert ambitieus en streng klimaatplan

De Europese Commissie lanceerde op 23 januari 2008 een klimaatplan dat een nadere uitwerking bevatte van de voornemens van de EU-leiders zoals zij die in maart 2007 bekend hadden gemaakt. Centraal stond de vermindering van de uitstoot van CO_2 in de periode tot 2020. De inspanningen die van de afzonderlijke lidstaten werden gevraagd, zouden deels worden bepaald aan de hand van het inkomen per hoofd van de bevolking. Het resultaat moest zijn dat de uitstoot van CO_2 in 2020 met 21 procent zou zijn verminderd ten opzichte van het peiljaar 2005.

Kosten

Het beoogde groene energiebeleid zou tot 2020 kosten met zich meebrengen ter hoogte van 60 miljard euro ofwel 0,45 procent van het Europees bbp. Daarbij werd er van uit gegaan dat de doelstellingen deels werden gehaald door milieuvriendelijke investeringen buiten Europa. Gebeurde dat niet, dan zouden de kosten oplopen tot 90 miljard, dat gelijkstond aan 0,6 procent van het bbp.

Uitstootrechten

De EU-landen waren niet gelijkelijk door de natuur bedeeld om met evenveel moeite de doelen te kunnen bereiken. Vooral het potentieel aan water en zon maakte dit verschil. Zo beschikten noordelijke lidstaten over meer mogelijkheden om van waterkracht gebruik te maken en in zuidelijke staten gold dat voor zonne-energie. Bedrijven uit landen waar dergelijke mogelijkheden veel beperkter waren, konden er daarom voor kiezen te investeren in projecten voor alternatieve energie in andere lidstaten. Daardoor zou binnen Europa een handel ontstaan in groenestroom-certificaten.
De Europese Unie kende al sinds 2005 een systeem van handel in uitstootrechten. Dit hield in dat energieproducenten en de veel energieverbruikende, zware industrie (bijvoorbeeld staal, papier en chemie) vervuilingsrechten konden kopen of verkopen. De verdeling van die rechten verliep via nationale toewijzingsplannen, maar dit zou vanaf 2013 vervallen. Daarvoor in de plaats kwamen toewijzingsplannen per sector voor de hele Unie. De lidstaten kregen elk een hoeveelheid emissierechten toegewezen, waarvan de opbrengsten konden worden geveild. Deze werden geschat op zo'n 30 tot 50 miljard euro. De opbrengsten vloeiden naar de lidstaten terug, die vervolgens verplicht waren om minimaal 20 procent daarvan te investeren in klimaatvriendelijke maatregelen.
Voorts werd het aantal bedrijven dat aan de emissiehandel zou deelnemen, uitgebreid. Vanaf 2013 zouden ook de sectoren aluminium, meststof en luchtvaart daaronder vallen. Voor sectoren die niet onder dit systeem vielen, zouden er aanvullende milieumaatregelen komen.

Staatssteun

Vanaf februari 2008 zou een klein onderdeel van het klimaatplan al in werking treden, namelijk de maatregel om lidstaten meer vrijheid toe te staan in het verlenen van staatssteun ten behoeve van milieuvriendelijke investeringen. Dat raakte aan een taboe binnen de Unie, die de vrije concurrentie hoog in het vaandel had staan en staatssteun daarom tot het strikt noodzakelijke beperkte. De maatregel werkte ten voordele van ondernemingen die extra haast maakten met het in praktijk brengen van de nieuwe milieueisen. Te denken viel aan investeringen in hernieuwbare energie of ondergrondse opslag van CO_2.
Financiële steun van overheden werd ook administratief eenvoudiger. Wanneer er geen risico bestond op concurrentievervalsing, kon de Europese Commissie via een verkorte procedure tot goedkeuring overgaan. Was dat wel het geval, dan kon alsnog uitvoeriger onderzoek plaatsvinden.

Werkgelegenheid

De voorzitter van de Commissie, José Manuel Durão Barroso, rekende ook voor wat de gevolgen van de plannen waren voor de werkgelegenheid. Hij schatte in dat in de sector hernieuwbare energie tegen 2020 rond de één miljoen nieuwe arbeidsplaatsen zouden zijn gecreëerd. Deze kwamen bovenop de ongeveer 350.000 mensen die nu werkzaam waren in deze sector.

Extra toezeggingen

Het was vanzelfsprekend ook mogelijk om nog meer milieuresultaat te bereiken dan tot 2020 dwingend werd opgelegd. Zo hadden ongeveer honderd Europese steden, waaronder vijftien hoofdsteden, toegezegd dat zij zouden zorgen voor een sterkere vermindering van de CO_2-uitstoot dan waar zij toe verplicht waren.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Scherpe kritiek Raad van Europa op terreurlijst Europese Unie

Het plaatsen van personen en groeperingen op de door de Europese Unie gehanteerde terrorismelijst heeft een willekeurige en ondemocratische basis, zo luidde op 23 januari 2008 het oordeel van de Parlementaire Assemblee van de Raad van Europa. Het oordeel van de vertegenwoordigers in dit parlement van de 47 lidstaten werd geveld tijdens de viermaal per jaar gehouden bijeenkomst waarop onder meer mensenrechtenzaken werden besproken. De parlementariërs namen een motie aan van de Zwitserse senator Dick Marty, waarin werd gezegd dat 'de normen die thans worden gehanteerd de fundamentele principes van mensenrechten en gerechtigheid schenden'.
De lidstaten van de Unie hadden personen en organisaties op de zwarte lijst gezet die door de Verenigde Naties als terroristisch werden gekwalificeerd en er zelf andere aan toegevoegd. Van personen op deze lijst werden de financiële tegoeden geblokkeerd en zij mochten de EU niet inreizen. Sommige van hen waren slechts op basis van een verdenking op de lijst terechtgekomen en zij hadden niet de mogelijkheid zich daar tegen te verdedigen. Ook was er geen procedure via welke zij konden proberen van de lijst te worden geschrapt. Dat betekende dat mensen er jarenlang op konden blijven staan, ook als de justitiële autoriteiten niets belastends hadden kunnen vinden. Wel werden de betrokkenen sinds april 2007 van plaatsing op de lijst in kennis gesteld en konden zij te horen krijgen waarom dat was. Het bleef echter onmogelijk om er tegen in beroep te gaan bij een onafhankelijk rechtsorgaan.
In 2006 en 2007 had ook het Europees Hof van Justitie de terreurlijst bekritiseerd. Het oordeelde dat de Iraanse verzetsorganisatie Mudjahedin Khalq (Strijders van het volk) respectievelijk de Filippijnse rebellenleider José Marie Sison van de lijst gehaald dienden te worden.

EUROPEES HOF VAN JUSTITIE

Lidstaten moeten strijdige privacy- en auteursrechten in evenwicht brengen

Op 29 januari 2008 bepaalde het Europees Hof van Justitie dat internetproviders niet konden worden verplicht om de identiteit vrij te geven van hun klanten als die civielrechtelijk aansprakelijk werden gesteld voor het illegaal downloaden van muziek. Het ging om een principeuitspraak over de botsing van twee fundamentele rechten, namelijk dat op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer en het recht op bescherming van intellectueel eigendom.
De zaak was in Spanje aangespannen door auteursrechtenorganisatie Promusicae, die van internetprovider Telefónica de namen en adressen opeiste van klanten die illegaal muziekbestanden uitwisselden via het netwerk Kazaa. Promusicae kreeg gelijk van een rechtbank in Madrid, maar Telefónica ging in beroep omdat het de gegevens uitsluitend beschikbaar wilde stellen in het kader van opsporingsonderzoeken of met het oog op bescherming van de openbare orde of nationale veiligheid. Het bedrijf meende dat dit niet gold in geval van civiele procedures. De Spaanse rechtbank legde de zaak daarop voor aan het Europees Hof.

Armenië

Het Hof oordeelde dat er geen wettelijke verplichting bestond voor internetdienstaanbieders om in het kader van civiele procedures de identiteit van klanten vrij te geven. Tegelijkertijd bevatten de Europese regels ook geen verbod voor lidstaten om de providers daar toe te dwingen. Zowel de privacyrechten als de intellectuele eigendomsrechten behielden hun geldigheid en het was aan de lidstaten om zelf een goed evenwicht tussen beide te vinden. In de onderhavige kwestie betekende dit dat de Spaanse rechter opnieuw uitspraak moest doen.

(Vorige berichten pagina 6/1 - 2008)

ARMENIË

BINNENLAND

Duizenden de straat op tegen president Kotsjarjan

Bijna twaalfduizend mensen kwamen op 16 november 2007 in de hoofdstad Jerevan van Armenië bijeen om te protesteren tegen het beleid van president Robert Kotsjarjan. De oppositie had de president fel bekritiseerd wegens corruptie en de sociaal-economische problemen in het land. Ex-president Levon Ter-Petrosjan, die zijn kandidatuur had aangekondigd voor de presidentsverkiezingen in februari 2008, sprak de menigte toe. Kotsjarjan kon om grondwettelijke redenen geen derde termijn als president dienen, maar hij had premier Serzj Sarkisjan als opvolger naar voren geschoven.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

'Economie met 13,8 procent gegroeid'

De minister van Financiën en Economie van Armenië, Vardan Chatsjatrjan, verklaarde op 24 januari 2008 dat de economie van het land in 2007 met 13,8 procent was gegroeid, vooral door groei in de bouwnijverheid en de dienstensector. De voorgaande drie jaar hadden volgens Chatsjatrjan een gemiddelde groei van 12,6 procent laten zien.

De gunstige economische cijfers kwamen minder dan een maand voor de presidentsverkiezingen op 19 februari, waarbij premier Serzj Sarkisjan een belangrijke kandidaat was. De overheid eindigde 2007 volgens de minister met een begrotingstekort van 0,8 procent van het bruto binnenlands product (bbp) - minder dan de oorspronkelijk geraamde 2,3 procent. Het percentage Armeniërs dat beneden de armoedegrens leefde was volgens hem gedaald van 56 procent in 1999 naar 26,5 in 2007.

Azerbeidzjan

BUITENLANDSE ZAKEN

Uitstel parlementaire behandeling Amerikaanse 'genocidewet'

De opstellers van een wet in het Amerikaanse Congres waarin de massamoord op Armeniërs door Turken in het begin van de twintigste eeuw tot 'genocide' werd bestempeld, gingen op 25 oktober 2007 akkoord met uitstel van de parlementaire behandeling van de wet. Dat gebeurde onder druk van het Witte Huis dat van mening was dat Turkse steun aan Amerikaanse militaire operaties in Irak daardoor in gevaar kwam.

(Vorige berichten pagina 426/1 - 2007)

AZERBEIDZJAN

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

President Alijev bezorgd over inflatie

President Ilham Alijev van Azerbeidzjan uitte zich op 22 oktober 2007 bezorgd over de sterk toegenomen inflatie in zijn land. Hij vertelde dat deze in de eerste negen maanden van 2007 op 16 procent had gestaan en weet dit aan de stijgende olieprijzen op de wereldmarkt en de toegenomen kosten voor geïmporteerde goederen. De economie van Azerbeidzjan was in 2006 met het verbijsterende cijfer 34,5 procent gegroeid dankzij de hoge olie-inkomsten. Het jaar daarvoor bedroeg de groei 26,4 procent.

'Economie groeit met 25 procent'

Het centraal bureau voor de statistiek in Azerbeidzjan liet op 23 januari 2008 weten dat de economische groei in 2007 25 procent had bedragen. De inflatie was echter ook gestegen van 8,3 procent in 2006 naar 16,7 procent in 2007. De groei was in belangrijke mate veroorzaakt door de sterk gestegen olie- en gasprijzen. Het bruto binnenlands product (bbp) van het land was volgens het bureau voor de statistiek in 2007 gestegen naar 25,2 miljard Azerbeidzjaanse manats (bijna 20,5 miljard euro). Het Internationaal Monetair Fonds (IMF) had Azerbeidzjan herhaaldelijk gewaarschuwd de inflatie in toom te houden.

Omvang stabilisatiefonds stijgt naar 1,7 miljard euro

De omvang van het economische stabilisatiefonds in Azerbeidzjan, dat diende om eventuele toekomstige dalingen van de olie- en gasprijs op te vangen, was gestegen naar omgerekend 1,7 miljard euro. Dat verklaarde op 25 januari 2008 het hoofd van het fonds, Sjahmar Movsoemov. Tegen het eind van het jaar kon de omvang van het fonds volgens hem 3,4 miljard euro bedragen. In 2007 stroomden de eerste inkomsten voor het fonds binnen uit twee grote energieprojecten, de Bakoe-Tbilisi-Ceyhan oliepijplijn en het Shah Deniz gasveld in de Kaspische Zee. Westerse maatschappijen als het Britse BP en het Noorse Statoil hadden veel in die projecten geïnvesteerd.

JUSTITIE

Arrestatie gemeld van sleutelfiguur in terroristisch complot

De autoriteiten in Azerbeidzjan meldden op 10 november 2007 dat een luitenant van het leger en een andere man waren gearresteerd op verdenking van betrokkenheid bij een terroristisch complot dat was gericht tegen de Amerikaanse ambassade en enkele overheidsgebouwen in de hoofdstad Bakoe. Volgens een verklaring van het ministerie werden luitenant Kamran Asadov en een man genaamd Farid Dzjabbarov in een bos gearresteerd nadat zij tien dagen eerder bij een overval op een benzinestation enkele duizenden dollars hadden buitgemaakt.

Groep veroordeeld voor beramen staatsgreep

Een rechtbank in Azerbeidzjan veroordeelde op 10 december 2007 een groep van vijftien personen tot gevangenisstraffen wegens het beramen van een staatsgreep met steun van Iraanse inlichtingendiensten. Said Dadasjbejli, de leidende figuur van de groep, kreeg veertien jaar terwijl de anderen straffen kregen van tussen de twee en veertien jaar. Het vonnis werd bekendgemaakt na een proces van twee maanden achter gesloten deuren. Het ministerie van Nationale

Veiligheid liet zes dagen later weten dat de groep informatie over Amerikaanse, Britse en Israëlische activiteiten in Azerbeidzjan aan de Iraanse inlichtingendienst had doorgegeven.

Amnestie voor 119 gevangenen, onder wie ook journalisten

President Ilham Alijev van Azerbeidzjan besloot op 29 december 2007 per decreet amnestie te verlenen aan 119 gevangenen, onder wie zes journalisten tegen wiens veroordeling door internationale mensenrechtenorganisaties was geprotesteerd. Diverse andere journalisten zaten nog vast.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Hoofdredacteur veroordeeld en kranten verdwenen

Een hoofdredacteur van twee onafhankelijke kranten in Azerbeidzjan werd op 31 oktober 2007 veroordeeld tot acht en een half jaar gevangenisstraf wegens het publiceren van een artikel waarin werd gesteld dat Azerbeidzjan mogelijk steun zou verlenen aan een Amerikaanse aanval op Iran. De Rechtbank voor Zware Misdrijven veroordeelde Ejnoella Fatoellajev, wiens twee kranten onder druk van de overheid inmiddels waren opgehouden te verschijnen, op beschuldiging van het creëren van een terroristische dreiging en het aanzetten tot etnische spanningen.

MILITAIRE ZAKEN

Azerbeidzjan verhoogt defensieuitgaven

President Ilham Alijev van Azerbeidzjan liet op 22 oktober 2007 weten dat het defensiebudget van zijn land met maar liefst 30 procent zou stijgen van een bedrag gelijk aan 704 miljoen euro naar 917 miljoen euro. Het defensiebudget van Azerbeidzjan was sinds 2004 al verviervoudigd.

BUITENLANDSE ZAKEN

Parlement stemt in met verdubbeling aantal troepen in Afghanistan

Het parlement in Azerbeidzjan stemde op 19 oktober 2007 met 86 tegen 2 stemmen in met een verdubbeling van het aantal manschappen in Afghanistan. Dat betekende dat het aantal Azerbeidzjaanse militairen dat daar in het kader van de NAVO-operatie actief was, steeg van 22 naar 44. Azerbeidzjan had kleine aantallen militairen bijgedragen aan operaties in Kosovo, Irak en Afghanistan als uitvloeisel van het op het Westen gerichte beleid van president Ilham Alijev.

Azerbeidzjaanse soldaat gedood bij Nagorno-Karabach

Armeense strijdkrachten doodden een Azerbeidzjaanse soldaat vlakbij de omstreden regio Nagorno Karabach, zo liet het ministerie van Defensie in Bakoe op 28 januari 2008 weten. De Armeniërs schonden daarbij volgens een woordvoerder het bestand dat al sinds 1994 van kracht was.

(Vorige berichten pagina 428/1 - 2007)

BELGIË

BINNENLAND

Kiesbureauweigeraars in kwestie Brussel-Halle-Vilvoorde veroordeeld

Voorafgaande aan de parlementsverkiezingen van 10 juni 2007 hadden zo'n 1.500 mensen aangekondigd te zullen weigeren zitting te nemen in kiesbureaus. Zij zouden tot deze dienstweigering overgaan uit protest tegen het uitblijven van splitsing van de kieskring Brussel-Halle-Vilvoorde (B-H-V). Uiteindelijk werden 187 van hen opgeroepen als voorzitter of bijzitter van een stembureau. Van hen kregen er 67 een dagvaarding omdat zij niet aan de oproep hadden voldaan.
Op 20 december werd aan 36 personen door de correctionele rechtbank in Brussel een geldboete van 412 euro opgelegd. Vervolgens veroordeelde de correctionele rechtbank in Leuven op 17 januari 2008 acht mensen tot een boete van 550 euro. Advocaten van de verdachten hadden tevergeefs geprobeerd de betreffende rechtbanken onbevoegd te laten verklaren. Zij meenden namelijk dat het hier ging om een politiek vergrijp dat grondwettelijk alleen kon worden berecht via juryrechtspraak door het hof van assisen. De rechtbanken verwierpen ook het argument van de verdediging dat de actie kon worden beschouwd als ingegeven door gewetensbezwaren. De advocaten zouden mogelijk nog beroep aantekenen.
De omstreden splitsing van B-H-V was al lange tijd onderwerp van verhitte debatten tussen Vlamingen en Walen. Voor de kwestie, die een belangrijke rol speelde bij de na de verkiezingen ontstane diepe crisis rond de regeringsvorming in België, had ook de in december 2007 gevormde noodregering nog geen oplossing weten te vinden.

Aantal geboortes in Vlaanderen blijft in stijgende lijn

Voor het vijfde achtereenvolgende jaar zijn in Vlaanderen meer baby's geboren dan het jaar daarvoor, vooral door het stijgende kindertal onder allochtonen van zowel Europese als niet-Europese afkomst. De toename wordt niet veroorzaakt door het krijgen van meer kinderen per vrouw, maar doordat het aantal eerstgeborenen stijgt. Dit fenomeen van 'vergroening' – de keerzijde van de vaak als probleem beschouwde vergrijzing – bleek op 2 januari 2008 uit cijfers die bekend werden gemaakt door het Studiecentrum voor Perinatale Epidemiologie (SPE).
In 2007 werden in Vlaanderen 65.274 kinderen geboren, 1,9 procent ofwel 1.210 geboortes meer dan in 2006. In vergelijking met 2003 bedroeg de stijging zelfs 11,8 procent. Het SPE verwachtte dat deze trend zich tenminste tot 2012 zou voortzetten vanwege het hoge aantal potentiële moeders. Die verwachting was gebaseerd op het relatief hoge aantal geboortes eind jaren zeventig van de twintigste eeuw, zodat een belangrijk deel van de vrouwen onder hen de komende jaren een groter aantal kinderen ter wereld zou brengen. Omdat het aantal geboortes zo'n tien jaar later lager lag, zou de toename na 2012 waarschijnlijk weer afkalven. Dat hoefde nog geen daling te betekenen omdat mogelijk allochtonen dan toch nog een bovengemiddeld aantal kinderen zouden krijgen. In 2007 was de geboortetoename ten opzichte van vijf jaar eerder het sterkste in de provincies Limburg en Antwerpen, waar de meeste allochtonen leefden.

Prijzen maatschappelijke verdienste

Prijs voor Democratie

De Gentse organisaties Democratie 2000 (actiegroep voor een multiculturele democratie) en Trefpunt (productiecentrum voor

straatkunst) reikten op 21 juli 2007 de Prijs voor Democratie uit aan Tom Barman vanwege zijn initiatief voor een reeks van concerten voor verdraagzaamheid en tegen racisme. Hij kreeg daarvoor een beeldje van de kunstenaar Walter De Buck uit Gent.

De Standaard Solidariteitsprijs

Het 'Vlaams Netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen', een samenwerkingsverband van zo'n vijftig verenigingen, kreeg in augustus de Solidariteitsprijs van dagblad *De Standaard*. Deze werd voor de vijfde maal toegekend aan initiatieven waarin solidariteit werd uitgedragen via samenwerking met de reclamewereld. Het netwerk was met reclamebureau VVL BBDO verantwoordelijk voor een advertentie waarin deze boodschap tot uiting kwam. De winnaar mocht een aantal malen paginagroot in De Standaard adverteren.

Belgische Milieuprijs

Vlakglasproducent AGC Flat Glass Europe, het voormalige Glaverbel, kreeg op 19 oktober de Belgische Milieuprijs 2007-2008 toegekend voor zijn milieuvriendelijke spiegel. Met de prijs, een gezamenlijk initiatief van Vlaamse, Waalse en Brusselse werkgeversorganisaties, werden bedrijven bekroond die zich bijzonder inspanden op milieugebied.

Onderneming van het Jaar

Accountancy- en belastingbedrijf Ernst & Young verkoos op 22 oktober voor de dertiende maal een bedrijf tot Onderneming van het Jaar. Dit keer ging de onderscheiding naar transportonderneming H. Essers uit Genk. Om uitverkoren te worden, moest een onderneming onder meer minimaal dertig mensen in dienst hebben en er in zijn geslaagd over de laatste vijf jaar omzet, personeelsbestand of toegevoegde waarde met 50 procent te doen toenemen.

Holebivriendelijkste onderneming

De prijs voor de holebivriendelijkste onderneming, de Rainbow Award, werd op 23 oktober toegekend aan de Brusselse afdeling van computerbedrijf IBM, aan nucleair specialist Westinghouse Electric uit Nivelles in Wallonië en aan Capsugel, dochteronderneming in het Vlaamse Bornem van farmaceutisch bedrijf Pfizer. De prijs werd voor het eerst uitgereikt en was een initiatief van de Belgian Business Association (BBA) en de Holebifederatie.

Opus-prijs

Op 9 november werd bekend dat de Opus-prijs, een Amerikaans initiatief ondersteund door telkens een andere universiteit, naar Stan Goetschalckx ging. Hij behoorde tot de Broeders van Liefde in België en werkte al zeventien jaar met vluchtelingen in Afrika. Hij kreeg de onderscheiding voor zijn werk in Tanzania met mensen die waren gevlucht uit Burundi, Congo en Rwanda. Met het geld van de Opus-prijs (700.000 euro) kon hij zijn vormingsprojecten in Tanzania verder uitbouwen.

Evens Prijs voor Interculturele Opvoeding

De Evens Stichting reikte op 14 november voor de vijfde maal prijzen uit aan negen scholen, waarvan vier in België, voor de kansen die zij creëerden voor kinderen en jongeren, ongeacht hun sociaal-economische achtergrond. De stichting was een liefdadigheidsinstelling die onder andere actief was op het gebied van interculturele opvoeding. De vier scholen, die elk 5.500 euro kregen, waren het Athénée Royal Gatti de Gamond in Brussel, Don Bosco Groenveld in Heverlee, de École Communale Jean Rolland in Saint Ghislain en het Leonardo Lyceum in Antwerpen.

Overheidsmanager van het jaar

Frank Van Massenhove, de topman van de Federale Overheidsdienst (FOD) Sociale Zekerheid, werd op 5 december gekozen tot overheidsmanager van het jaar. De prijs werd uitgereikt door de Vlaamse Vereniging voor Bestuur en Beleid (VVBB). Volgens de jury was Van Massenhove erin geslaagd de hiërarchisch-bureaucratische ministeriestructuur en -cultuur om te vormen tot een taak- en klantgerichte organisatie met verantwoordelijke teams van medewerkers.

Nuon Generation Award

Op 12 december werd bekend gemaakt dat de Nuon Generation Award door de gelijknamige energieleverancier was toegekend aan Distributiegroep Colruyt. Dit bedrijf kreeg de prijs voor de inspanningen die het verrichtte om energieverbruik efficiënter te maken. Nuon verleende de onderscheiding aan een onderneming die streefde naar een combinatie van milieubewustzijn, maatschappelijk verantwoord ondernemen en duurzaamheid.

Wablieft-prijs

De tiende Wablieft-prijs werd op 18 december uitgereikt aan de 39-jarige Yamila Idrissi, een Vlaamse van Marokkaanse afkomst. Zij werd geprezen voor haar strijd voor gelijke kansen, in het bijzonder als bezieler van het in 2008 te openen Vlaams-Marokkaanse ontmoetingscentrum Daarkom in Brussel. Als criterium hanteerde Wablieft – het weekblad waar de prijs naar was vernoemd – de mate waarin iemand er in slaagde informatie toegankelijk te maken, voor anderstaligen en anderen die behoefte hadden aan eenvoudig taalgebruik

JUSTITIE

Celstraffen tot tien jaar wegens betrokkenheid bij terrorisme

De correctionele rechtbank van Brussel sprak op 10 januari 2008 gevangenisstraffen uit tegen vijf van de zes verdachten die terecht stonden voor het organiseren van terroristische activiteiten. De kwestie betrof Muriel Degauque (38), een tot de islam bekeerde vrouw uit Monceau-sur-Sambre, die door de groep was gestimuleerd om als zelfmoordterroriste naar Irak te gaan. Zij reed zich op 9 november 2005 ten noorden van Bagdad met haar auto te pletter tegen een Amerikaans konvooi. Er vielen enkele lichtgewonden en zijzelf kwam om het leven. De volgende dag werd haar echtgenoot Issam Goris (32), samen met vijf andere strijders, door Amerikaanse troepen neergeschoten omdat ze zich voorbereidden op het plegen van een aanslag.
De rechter vonniste de leden van de groep omdat zij Degauque zouden hebben gestuurd en begeleid. De aanklacht behelsde officieel lidmaatschap van een terroristische organisatie, heling, schriftvervalsing en inbreuken op de sociale wetgeving.

Strafmaat

Uit het proces rees het beeld op van een groep mensen die nauwe contacten onderhield met belangrijke daders van terroris-

me. Zo waren er banden met de Turkse strijder Mesut Sen die in Afghanistan vocht en daarna vier jaar vast zat in het Amerikaanse gevangenkamp voor terreurverdachten Guantánamo Bay op Cuba; met verdachten in het proces wegens terrorisme in Brussel, waar in 2006 uitspraak in werd gedaan; en met Malika El Aroud, weduwe van een van de moordenaars van de Afghaanse oppositieleider Ahmed Sjah Massoed in 2001.
Leider van de groep verdachten was Bilal Soughir (33), een Belg van Tunesische afkomst, die contacten onderhield met belangrijke figuren van al-Qaida in Irak, Syrië en Turkije. Samen met hen organiseerde Soughir de in Irak uit te voeren acties van Degauque en Goris. Hij werd conform de eis van de openbaar aanklager veroordeeld tot tien jaar. De 29-jarige Youness Loukili en de 32-jarige Nabil Karmun, beiden Belgen van Marokkaanse afkomst, kregen vijf jaar cel wegens lidmaatschap van een terroristische organisatie. In het eerste geval was het een straf met aftrek en in het tweede geval waren twee van de vijf jaar voorwaardelijk. Pascal Cruypenninck (35), een Belg die zich tot de islam had bekeerd, kreeg vijf jaar onvoorwaardelijk en Souhaieb Soughir (31), broer van de hoofdverdachte, 28 maanden. Niet veroordeeld werd Sabri Bouabdallah (30), een Belg van Marokkaanse afkomst, omdat hij alleen valse papieren had gemaakt maar met terrorisme niets van doen had. Tenslotte was er nog een zevende verdachte, Kotob Soughir, eveneens een broer van de hoofdverdachte, die waarschijnlijk in 2005 was omgekomen in Irak.

Beroepsgeheim van advocaten beschermd door gerechtelijke uitspraak

De vraag of advocaten verplicht waren melding te maken van witwasactiviteiten door cliënten werd op 24 januari 2008 ontkennend beantwoord door het Grondwettelijk Hof. Het had voor haar uitspraak de noodzaak van justitiële actie tegen het witwassen van geld af te wegen tegen het voor advocaten essentiële beroepsgeheim.
In de zogeheten antiwitwaswet van 2004 was de plicht opgenomen de autoriteiten in te lichten bij vermoedens van witwassen. Veelal deed die situatie zich voor bij banken, maar de verplichting gold ook voor advocaten. Dat laatste, zo meende het Hof, was een stap te ver omdat de vertrouwensrelatie tussen advocaat en cliënt er door geschaad werd. Om deze reden vernietigde het Hof de desbetreffende bepaling in de wet.
De Orde van Vlaamse Balies (OVB) meende dat het hier ging om een voor uitoefening van het beroep belangwekkende uitspraak. Volgens een woordvoerder zouden advocaten anders gedwongen zijn zich te gedragen als verklikkers van hun cliënten.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

België veroordeeld voor behandeling twee Palestijnse asielzoekers

Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens veroordeelde België op 24 januari 2008 vanwege de illegale, onmenselijke en vernederende behandeling waaraan twee Palestijnse asielzoekers waren onderworpen toen zij wachtten op hun uitzetting. De Staat werd veroordeeld tot het betalen van 15.000 euro schadevergoeding aan elk van de twee slachtoffers.
Op doorreis van Libanon naar Groot-Brittannië waren de twee betrokkenen, Mohamed Riad en Abdelhadi Idiab, in december 2002 in België aangekomen. Daar vroegen zij asiel aan, maar dat werd afgewezen, waarop ze geplaatst werden in vluchtelingencentra. Op 20 januari 2003 besloot de raadkamer in Brussel dat zij moesten worden vrijgelaten. De Dienst Vreemdelingenzaken (DVZ) vertaalde deze gerechtelijke uitspraak in een transfer van de twee naar een uitzetcentrum op luchthaven Zaventem. Daar verbleven ze elf respectievelijk vijftien dagen. Zij kregen daar niet te eten, geen kamer en werden door de politie mishandeld. In februari volgde een uitspraak van de rechtbank van eerste aanleg in Brussel dat de twee vrijgelaten moesten worden door hen uit het uitzetcentrum te halen. Zodra dat een feit was, werden zij weer opgepakt en overgebracht naar de gesloten instelling van Merksplas, waar ze verbleven tot aan hun repatriëring naar Beiroet in maart.
Volgens het hof ging de Belgische staat – in casu de DVZ – buiten zijn boekje door een transfer naar Zaventem te beschouwen als een vrijlating. Het sprak bovendien uit dat 'de omstandigheden bij de vasthouding (...) aanleiding gaven tot geestelijk leed, de menselijke waardigheid schonden en vernederend werkten'. Mensenrechtenorganisaties hadden al vaker de leefomstandigheden in Belgische vluchtelingencentra bekritiseerd.

MILITAIRE ZAKEN

Minister van Defensie De Crem verraadt locatie kernwapens

Pieter De Crem, minister van Defensie in de voorlopige Belgische regering onder leiding van premier Guy Verhofstadt, kreeg in januari 2008 veel kritiek te verduren door zich te verspreken over de locatie van kernwapens, hetgeen strikt staatsgeheim was. Daarnaast kondigde hij tot verontwaardiging van politiek en industrie aan de Léopard-tanks niet te zullen vervangen door nieuwe pantservoertuigen waartoe het vorige, volwaardige kabinet-Verhofstadt had besloten. Daaraan was eind december zijn kritisch ontvangen aankondiging vooraf gegaan met een vrijwillige militaire dienst te willen beginnen. Een en ander leidde ertoe dat dagblad *De Standaard*, verwijzend naar uitspraken in kringen van de coalitiepartners, kopte: 'Minister De Crem in snel tempo brokkenpiloot'.

Aanschaf 90mm-kanonnen

Op 22 januari verklaarde De Crem dat hij voornemens was een bestelling van 90mm-kanonnen te annuleren. De order was in 2006 geplaatst onder zijn voorganger André Flahaut van de Parti Socialiste (PS), waarmee Christen-Democratisch & Vlaams (CD&V), de partij van De Crem, nu samen regeerde. Het ging om de vervanging van de verouderde Léopard-tanks door de zogeheten Armoured Infantry Vehicles (AIV's) van het type Piranha IIIC. Van de 242 nieuwe pantservoertuigen zouden er 40 met de kanonnen worden uitgerust. Het contract ter waarde van 700 miljoen euro was toegewezen aan het Zwitserse bedrijf Mowag.
Volgens De Crem voldeden de kanonnen niet aan de internationale normen en hij wilde daarom van de aanschaf afzien: 'De aankoop die onder (...) Flahaut (...) gebeurde, was gewoon een schande. Dit kaliber is te licht voor vredesoperaties, een beetje zoals met een ijskarretje deelnemen aan de Ronde van Vlaanderen.' Flahaut stelde in een reactie dat de minister hiermee de verantwoordelijken voor de aanschaf, inclusief hemzelf, in diskrediet bracht. In de regering hekelde diens partijgenote Laurette Onkelinx het feit dat De Crem zich met zijn uitspraken onttrok aan de regels van collectieve besluitvorming en ook de premier uitte zich in kritische zin.

Cyprus

Kleine Brogel

In Kleine Brogel, een deelgemeente van de Belgische stad Peer, was de luchtmachtbasis van de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO) Kleine Brogel gevestigd. Vredesactivisten demonstreerden er regelmatig tegen wat officieel nooit bevestigd werd: dat er kernkoppen lagen opgeslagen. Bewindslieden deden er nooit uitspraken over, maar tegelijk was het een publiek geheim dat Kleine Brogel inderdaad een nucleaire vliegbasis was. Het werd ook bevestigd door uitspraken die tegen de regels in in het verleden waren gedaan, onder anderen door minister van Defensie Guy Coëme (PS) in 1988. Later verschenen er ook publicaties waarin uiteen werd gezet welke wapens de basis herbergde. De Crem zorgde nu wederom voor opschudding door tijdens een bezoek op 23 januari aan de legerbasis te zeggen: 'Defensie ontkent of bevestigt het niet, maar iedereen weet dat er in Kleine Brogel een capaciteit *nucleair* aanwezig is.'
Evenals bij eerdere ontboezemingen over de aanwezigheid van nucleaire wapens gingen ook nu weer stemmen op dat het tijd werd deze geheel uit België te verwijderen. Dat was onder meer te horen in kringen van de Socialistische Partij Anders (SP.A) en Spirit, beide oppositiepartijen. Een van de argumenten was dat deze stamden uit de tijd van de Koude Oorlog en dat de betekenis ervan intussen achterhaald was.

(Vorige berichten pagina 8/3 - 2008)

CYPRUS

BINNENLAND

Cypriotische aartsbisschop Chrysostomos overleden

Op 22 december 2007 overleed de tachtigjarige Cypriotisch-orthodoxe aartsbisschop Chrysostomos I na een langdurige ziekte. Hij was aartsbisschop van Nicosia van 1977 tot 2006. Daarna was hij om gezondheidsredenen niet in staat om de Grieks-Cypriotische religieuze gemeenschap te leiden en werd hij opgevolgd door Chrysostomos II. Honderden mensen, onder wie diverse politieke en religieuze hoogwaardigheidsbekleders, waren op 24 december bij zijn begrafenis aanwezig.

Denemarken

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Cyprus voert euro in

Het Cypriotische parlement keurde op 20 december 2007 de begroting voor 2008 goed. De begrote 7,53 miljard euro moest Cyprus door het proces van de invoering van de euro per 1 januari 2008 loodsen.

Centrale Bank verlaagt rente

De Cypriotische Centrale Bank (CBC) verlaagde op 21 december 2007 de rente met vijftig basispunten teneinde het monetaire beleid te laten overeenstemmen met dat van de Europese Centrale Bank (ECB).

Snelle omschakeling naar euro

De Grieks-Cypriotische autoriteiten verklaarden op 29 januari 2008 dat vier weken na de invoering van de euro deze munteenheid het oude Cypriotische pond al bijna verdrongen had. Minister van Financiën Ahmet Uzun schatte dat de euro inmiddels bij 90 tot 95 procent van alle transacties gebruikt werd. Ook de CBC stelde dat de Grieks-Cyprioten ongekend snel waren omgeschakeld naar de euro.

Toename van inkomsten uit toerisme

Op 29 januari 2008 bleek dat 2007 een goed jaar was voor de toerismesector. Deze groeide met 5,9 procent, de sterkste toename in drie jaar. Als gevolg van deze groei steeg ook het nationaal inkomen van Cyprus in 2007 met 4,4 procent. De gemiddelde toerist gaf in dat jaar omgerekend 65,8 euro per dag uit en verbleef 10,6 dagen in Cyprus.
Toerisme was voor het land een belangrijke sector. Bijna 20 procent van het nationaal inkomen van Cyprus was afkomstig uit het toerisme.

(Vorige berichten pagina 674/3 e.v. - 2007)

DENEMARKEN

BINNENLAND

Regerende coalitie Faeröereilanden behoudt meerderheid

Bij de verkiezingen van 19 januari 2008 voor het parlement van eilandengroep de Faeröer wist de regerende driepartijencoalitie haar meerderheid te behouden. Zij bestond uit de Sociaal-Democratische Partij (Jvfl), de (liberale) Unionistische Partij (Sbfl) en de (conservatieve) Volkspartij (Flfl). Gezamenlijk behaalden zij 20 van de 33 zetels, 1 minder dan bij de verkiezingen van 2004. Terwijl er dat jaar drie vrouwen werden gekozen, waren dat er deze keer zeven.

Het belangrijkste verkiezingsthema was onderwijs en niet de mogelijke onafhankelijkheid van de Faeröer, zoals meestal het geval was.
De eilandengroep had de status van autonome provincie van Denemarken, maar van haar bevoegdheden waren cruciale beslissingen op gebieden als Buitenlandse zaken, Defensie en het rechtssysteem uitgesloten.

Uitslagen parlementsverkiezingen Faeröer
(19 januari 2008)
Opkomst: 89,2 procent

	percentage	zetels
Republikeinse Partij (Tjfl)	23,3	8
Unionistische Partij (Sbfl)	21,0	7
Volkspartij (Flfl)	20,1	7
Sociaal-Democratische Partij (Jvfl)	19,4	6
Centrum Partij (Mfl)	8,4	3
Onafhankelijkheidspartij (Sjfl)	7,2	2
Studenten Partij (L)	0,7	0

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Denemarken bereikt laagste werkloosheidsniveau in dertig jaar

Het Bureau voor Statistiek in Denemarken maakt op 24 januari 2008 bekend dat de werkloosheid in het land in de daaraan voorafgaande maand het laagste niveau in dertig jaar had bereikt.

Nadat het percentage in oktober 2007 op 3 procent was uitgekomen en in november op 2,8 procent, werd in de laatste maand van het jaar 2,7 procent genoteerd.

Dat kwam overeen met 74.900 mensen zonder betaald werk. Sinds december 2003, het begin van vier jaar van economische expansie, was er sprake van een afname met 60 procent.

(Vorige berichten pagina 675/1 - 2007)

DUITSLAND

NASLEEP TWEEDE WERELDOORLOG

Eerherstel voor vermoedelijke dader Rijksdagbrand

Het vonnis tegen Marinus van der Lubbe, die op 27 februari 1933 vermoedelijk de Duitse Rijksdag in Berlijn in brand stak, is door het Bundesverfassungsgericht – het hoogste Duitse gerechtshof – definitief nietig verklaard. Dat werd bekendgemaakt op 10 januari 2008, de sterfdag van Van der Lubbe (1909-1934), die door de nazi's was onthoofd. De brandstichting door Van der Lubbe, een Nederlandse radencommunist, gold als beslissende gebeurtenis in de machtsovername in Duitsland door de nazi's.
Op basis van een wet uit 1998 konden vonnissen uit de nazi-periode (1933-1945) ongedaan worden gemaakt. Eerder, in 1967, was Van der Lubbes doodstraf al omgezet in acht jaar tuchthuis. Vrijspraak volgde in 1980.

Advocate veroordeeld voor ontkenning van de Holocaust

De Duitse advocate Sylvia Stolz werd op 14 januari 2008 veroordeeld tot drieëneenhalf jaar gevangenisstraf wegens opruiing omdat zij de Holocaust ontkende. Zij had deze 'de grootste leugen in de wereldgeschiedenis' genoemd. Zij kreeg ook voor vijf jaar een verbod opgelegd om haar beroep als advocaat uit te oefenen.
Stolz verdedigde eerder Ernst Zündel, die eveneens wegens ontkenning van de Holocaust werd veroordeeld tot de maximale gevangenisstraf van vijf jaar. Tijdens Zündels proces had Stolz uitgebreid lucht gegeven aan haar extreme opvattingen.

Extreemrechtse partij boycot herdenking in Mecklenburg

Leden van de extreemrechtse Nationaal-Democratische Partij Duitsland (NPD) boycotten op 30 januari 2008, 75 jaar na Hitlers benoeming tot rijkskanselier, in het deelstaatparlement van Mecklenburg-Vorpommern een moment van stilte ter ere van nazislachtoffers. De zes NPD-afgevaardigden weigerden van hun stoelen op te staan. Afgevaardigden van andere partijen toonden hun walging en de zitting werd tijdelijk onderbroken. De leider van de NPD in de deelstaat zei dat zijn partij niet wilde meedoen aan een herdenking waarbij alleen slachtoffers van de nazi's werden herdacht en geen Duitsers, die even goed het leven hadden verloren.
De herdenkingsdag kreeg in Duitsland nog geen grote aandacht, hoewel scholen in het hele land extra lessen hierover gepland hadden.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Akkoord van Deutsche Bahn met treinmachinisten

Duitse treinmachinisten en hun werkgever, Deutsche Bahn, maakten op 30 januari 2008 bekend dat zij een definitief loonakkoord hadden bereikt, waardoor een eind kwam aan maanden van arbeidsonrust. Deze was gepaard gegaan met stakingen, waarbij forensenlijnen in de war raakten en goederenvervoer vertraagd werd. Het akkoord bevatte een eenmalige betaling van 800 euro aan de machinisten als aanvulling op de lonen vanaf 1 juli 2007. Vanaf 1 maart 2008 zouden de machinisten een loonsverhoging van 8 procent ontvangen en daar zou vanaf september 2008 nog eens 3 procent bij komen.
Het arbeidsconflict duurde zo lang omdat de machinistenvakbond GDL (Gewerkschaft Deutscher Lokomotivführer) niet kon leven met de 4,5 procent loonsverhoging die Deutsche Bahn had afgesproken met twee andere bonden, die bredere groeperingen van spoorwegwerkers vertegenwoordigden. De treinmachinisten eisten een loonsverhoging met dubbele cijfers.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Duitse economie in 2007 met 2,5 procent gegroeid

De Duitse economie groeide in 2007 met 2,5 procent. De export, gegroeid met 8,3 procent, leverde aan deze groei de grootste bijdrage. Wederom, nu voor het vijfde opeenvolgende jaar, was Duitsland de grootste exporteur ter wereld, vóór China. Het nog als voorlopig betitelde groeicijfer werd op 15 januari 2008 bekend gemaakt door het Federaal Bureau voor de Statistiek.
Een ander onderzoek, naar het vertrouwen van investeerders, voedde verwachtingen over een wat minder gunstige ontwikkeling in 2008. In het maandelijks onderzoek van het Zentrum für Europäische Wirtschaftsforschung (ZEW) bleek dit vertrouwen namelijk gedaald van min 37,2 in december naar min 41,6 en dat was lager dan de min 40 die economen hadden voorspeld.
Op 23 januari stelde de Duitse regering haar groeiverwachting voor 2008 naar beneden bij. Minister Michael Glos van Economie en Technologie ging uit van een percentage van 1,7 procent in plaats van de eerder verwachte groei van ruim 2 procent.

Miljardeninjectie Duitse bank WestLB vereist

Op 21 januari 2008 werd bekend dat de Duitse regionale bank WestLB een injectie van 2 miljard euro van haar aandeelhouders nodig had om verliezen op de Amerikaanse hypotheekmarkt op te vangen. De bank speculeerde in 2007 te veel in de handel in Amerikaanse hypotheken, een handel die al een tijdlang onrust gaf op de beurzen. WestLB was een zogeheten Landesbank, die de geldzaken in een bepaalde deelstaat regelde. Door Europese regelgeving moesten de Landesbanken de laatste jaren op zoek naar een nieuwe rol en naar nieuwe geldstromen.

WestLB leed een strop in de Verenigde Staten van maximaal 1 miljard euro en door de kredietcrisis moest de bank ook nog eens 1 miljard euro eenmalig afschrijven. De belastingbetaler in de Duitse deelstaat Noordrijn-Westfalen, mede-eigenaar van WestLB, zou een flink deel van de rekening moeten gaan betalen. Dat gold ook voor spaarbanken in de deelstaat, die mede-eigenaar waren. Verder zouden er zeker ontslagen en reorganisaties volgen.

Problemen bij andere banken

In het najaar van 2007 was gebleken dat de moeilijkheden bij SachsenLB van nog grotere omvang waren dan die bij WestLB. SachsenLB werd toen overgenomen door branchegenoot LBBW, de Landesbank Baden-Württemberg.
De eerste Duitse bank die door speculaties in Amerika in de problemen kwam, was de middenstandsbank IKB. Deze was voor honderden miljoenen euro's ongedekte risico's aangegaan. De bank werd in de zomer van 2007 gered met een noodkrediet van

miljarden, afkomstig van aandeelhouders en andere banken.

GEZONDHEID EN ZORG

Duitsland dooft sigaretten in cafés en restaurants

Duitsland voerde op 1 januari 2008 een rookverbod in voor cafés en restaurants in het grootste deel van het land, maar stond aparte rookruimtes wel toe. Het verbod gold in acht van de zestien deelstaten. Andere deelstaten zouden echter volgen, zodanig dat eind 2008 het rookverbod in het hele land zou gelden. Verwacht werd dat de meeste deelstaten in de eerste maanden hun toezicht soepel zouden laten verlopen, hoewel de deelstaat Beieren geen aparte rookruimtes wilde toestaan.

NATUUR EN MILIEU

Rijverboden voor zwaar vervuilende auto's

De meeste automobilisten accepteerden volgens eerste steekproeven van de milieuorganisatie Umwelthilfe de rijverboden ter bescherming tegen fijnstof in Berlijn, Hannover en Keulen. Ongeveer drie kwart van de personenauto's was op 2 januari 2008, een dag na de invoering van de regeling, volgens voorschrift uitgerust met groene, gele of rode stickers. Met deze rijverboden voor voertuigen met bijzonder hoge fijnstofemissies kwamen de steden hun verplichtingen na om de lucht zuiver te houden. Bijzonder milieuschadelijke voertuigen, zoals diesels zonder filter, kregen geen milieusticker en mochten daarom sinds 1 januari niet meer rijden in de binnensteden van de drie steden. München, Stuttgart en een dozijn andere steden bereidden soortgelijke maatregelen voor.

(Vorige berichten pagina 13/3 e.v. - 2008)

FRANKRIJK

BINNENLAND

Dakarrally afgelast wegens dreiging aanslagen

De dertigste editie van Le Dakar werd op 4 januari 2008 afgelast vanwege de onveilige situatie in Mauritanië, een van de landen waar de woestijnrally doorheen trok. De Franse autoriteiten hadden de organisatie afgeraden door Mauritanië te trekken na de moord op vier Franse toeristen op kerstavond. Volgens geruchten was al-Qaida verantwoordelijk voor de moord. Aan de bijna tienduizend kilometer lange rally zouden deze keer 570 auto's, motoren en vrachtwagens meedoen.

Politie komt terug in probleemwijken

Minister van Binnenlandse Zaken Michèle Alliot-Marie maakte op 14 januari 2008 bekend dat zij in een aantal probleemwijken ten noorden van Parijs territoriale wijkeenheden ging inzetten. Deze moesten zichtbaar en preventief aanwezig zijn om de relatie met de inwoners te verbeteren. De taken van de nieuwe wijkeenheden waren informatie inwinnen, identiteitscontroles uitvoeren en arrestaties verrichten.

In 1999 was een systeem van wijkagenten naar Nederlands voorbeeld ingevoerd, maar vier jaar later had toenmalig Minister van Binnenlandse Zaken en huidig president Nicolas Sarkozy dit weer afgeschaft. Zijn argument was dat de politie zich moest richten op haar kerntaak: criminelen arresteren. Tijdens de rellen in probleemwijken in november 2005 bleek hoezeer de relatie tussen politie en buurtbewoners was verslechterd, hetgeen de beëindiging van de ongeregeldheden bemoeilijkte.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Sociale partners bereiken akkoord

Franse werkgevers en vakbonden bereikten op 11 januari 2008 een akkoord over een nieuw arbeidscontract dat onder meer voorzag in een soepeler ontslagprocedure en langere proeftijden. De afspraken golden voor achttien miljoen werknemers in de particuliere sector.
Arbeidsmarkthervormingen waren volgens deskundigen dringend nodig, maar in het verleden was elke poging daartoe stukgelopen op massale protesten. Na zijn verkiezing in 2007 had president Nicolas Sarkozy de sociale partners vier maanden de tijd gegeven om afspraken te maken. Mislukte dit, dan zouden de hervormingen zonder verder overleg door de overheid worden opgelegd.

De Algemene Arbeidsconfederatie (CGT) weigerde op het laatste moment als enige van de zes bonden om het akkoord te tekenen. Deze grootste, ex-communistische vakbond vond de individuele bescherming van werknemers onvoldoende.

Achterban geeft goedkeuring

De achterban van drie van de vijf Franse vakverbonden die het arbeidscontract hadden ondertekend, stemde op 16 januari in met het sociaal akkoord. In de zomer zou de regering het akkoord omzetten in wetgeving. Het was voor het eerst dat in Frankrijk arbeidsmarkthervormingen door sociaal overleg tot stand kwamen.

Ambtenaren protesteren tegen arbeidsvoorwaardenbeleid

Tienduizenden overheidsambtenaren in heel Frankrijk gingen op 23 januari 2008 de straat op om te protesteren tegen de aangekondigde ontslagen en de slechte salariëring. De bonden van overheidspersoneel hadden tot de demonstratie opgeroepen. In het openbaar vervoer werd niet gestaakt.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Société Générale verliest 5 miljard door acties bankmedewerker

Société Générale bleek in één jaar tijd 5 miljard euro te zijn verloren door speculaties van een handelaar, zo werd op 25 januari 2008 bekend. De 31-jarige Jérôme Kerviel, die sinds 2000 bij de bank in dienst was, had voor tientallen miljarden euro's gespeculeerd op de termijnmarkt en had daarbij de interne controles van de bank weten te omzeilen. Het was de grootste fraude ooit in de bancaire wereld. Kerviel was naar eigen zeggen niet uit geweest op persoonlijk gewin, maar wilde een reputatie als handelaar opbouwen door een nieuwe techniek te ontwikkelen. Hij dacht dat de Europese koersen begin 2008 zouden stijgen terwijl de beurzen de grootste daling in jaren doormaakten.

De situatie bij de tweede bank van Frankrijk deed denken aan die bij het Britse Barings. Deze zakenbank was in 1995 te gronde gericht door de speculaties van de toen 28-jarige handelaar Nick Leeson en vervolgens overgenomen door ING.

Koers Société Générale keldert na schandaal

Op 29 januari bleek de koers van de bank met de helft te zijn verminderd tot 33 miljard euro. President Nicolas Sarkozy vroeg banktopman Daniel Bouton 'zijn verantwoordelijkheid te nemen', een impliciete aansporing om te vertrekken. Vooralsnog was Bouton op verzoek van de bank aangebleven. Ondertussen namen speculaties over een overname van de bank toe, hoewel premier François Fillon had verklaard te willen voorkomen dat de bank onderwerp zou worden van een vijandige – mogelijk buitenlandse – overname.

JUSTITIE

Olieconcern Total beboet voor ramp met tanker Erika

Het olieconcern Total en drie andere aangeklaagden werden op 16 januari 2008 veroordeeld wegens ernstige nalatigheid in 1999 bij de ramp voor de Franse kust met de olietanker Erika. Het Franse olieconcern en de Italiaanse betrokkenen – de eigenaar, de manager van de tanker en het bedrijf dat het schip zeewaardig had verklaard – moesten een vergoeding betalen aan partijen die schade hadden geleden door de grootste olieramp uit de Franse geschiedenis.
De tanker Erika was tijdens een storm doormidden gebroken en had daarbij twintigduizend ton stookolie verloren, waardoor vierhonderd kilometer kust bij Bretagne ernstig was vervuild en tienduizenden vogels waren omgekomen. Na de ramp kwam aan het licht dat veiligheidsvoorschriften waren overtreden. Sindsdien waren de veiligheidsmaatregelen verscherpt en werden controles met grotere frequentie uitgevoerd.

Veroordelingen in adoptieaffaire Ark van Zoé

De acht Fransen die in 2007 hadden geprobeerd 103 Afrikaanse kinderen uit Tsjaad naar Frankrijk te brengen voor adoptie werden op 29 januari 2008 veroordeeld tot acht jaar gevangenisstraf. De groep, die zich de Ark van Zoé noemde, presenteerde de operatie als een hulpactie aan weeskinderen uit het Soedanese Darfur, maar achteraf bleek dat vrijwel alle kinderen uit Tsjaad kwamen en dat onder hen vrijwel geen weeskinderen waren. De operatie had tot veel internationale beroering geleid. De Franse rechtbank oordeelde dat de feiten, waarvoor de acht in Tsjaad waren veroordeeld tot acht jaar werkstraf, in Frankrijk overeenkwamen met ontvoering van minderjarigen.

GEZONDHEID EN ZORG

Rookverbod in openbare gelegenheden

Met ingang van 1 januari 2008 gold in Frankrijk een rookverbod in cafés en restaurants. Rokers en eigenaren van openbare gelegenheden die het verbod overtraden, zouden worden beboet. In 2007 was al een rookverbod ingesteld in openbare gelegenheden als scholen en luchthavens. Roken was nu alleen nog toegestaan in afgesloten ruimten.
Volgens het ministerie van Gezondheid sterven jaarlijks 66.000 rokers en 5.000 niet-rokers aan de gevolgen van roken. Van de zestig miljoen Fransen rookte ongeveer een kwart.

(Vorige berichten pagina 14/2 e.v. - 2008)

GEORGIË

BINNENLAND

Ex-minister vrijgelaten na intrekken beschuldigingen over president

Voormalig minister van Defensie Irakli Okroeasjvili, die een leider van de oppositie tegen president Michail Saakasjvili van Georgië was geworden, werd op 9 oktober 2007 op borgtocht vrijgelaten. Kort daarvoor had hij beschuldigingen aan het adres van de president, dat deze politieke moorden beraamd had en corrupt was, ingetrokken. De voormalige bewindsman herriep zijn beschuldigingen in een televisieverklaring.

Okroeasjvili was eind september gearresteerd op beschuldiging van machtsmisbruik in zijn tijd als minister. Hij werd op 28 november in Duitsland op verzoek van de Georgische justitie opnieuw gearresteerd. Nadat hij begin oktober op borgtocht was vrijgelaten, was Okroeasjvili naar Duitsland vertrokken, waar hij de eerdere beschuldigingen tegen president Saakasjvili had herhaald.

Duizenden demonstranten eisen aftreden president

Duizenden demonstranten in de hoofdstad Tbilisi in Georgië eisten op 3 november 2007 het aftreden van president Michail Saakasjvili en vervroegde parlementsverkiezingen. Het aantal demonstranten was op deze tweede dag van protest aanzienlijk kleiner dan de dag ervoor. Oppositieleden hadden kritiek op het besluit van de president eind 2008 parlementsverkiezingen te houden en die te laten samenvallen met presidentsverkiezingen, die oorspronkelijk voor januari 2009 waren gepland. Door het harde optreden van de politie raakten bij demonstraties die meerdere dagen aanhielden, honderden mensen gewond en werden er enkele tientallen opgepakt.

Parlement akkoord met uitroepen noodtoestand

Het parlement van Georgië keurde op 9 november de noodtoestand goed die door president Michail Saakasjvili twee dagen eerder voor vijftien dagen was uitgeroepen. De oppositie in het parlement van 235 zetels boycotte de stemming, maar parlementariërs die Saakasjvili steunden, stemden unaniem voor, waardoor het voorstel met 149 tegen 0 stemmen werd aangenomen. Saakasjvili kondigde ook vervroegde presidentsverkiezingen aan voor 5 januari. Door het uitroepen van de noodtoestand werd het voor hem onder meer mogelijk onafhankelijke televisiezenders uit de lucht te houden en verdere demonstraties onmogelijk te maken. De autoriteiten hadden ook een strafrechtelijk onderzoek geopend tegen de magnaat Badri Patarkatsisjvili, mede-eigenaar van het kritische televisiestation *Imedi TV*. Hij bevond zich in het buitenland.

Buitenlandse druk om noodtoestand op te heffen

Het parlement stemde op 15 november met 142 tegen 2 stemmen in met het opheffen van de noodtoestand de volgende dag. President Saakasjvili was daartoe door de Verenigde Staten en andere Westerse landen onder druk gezet. De Russische regering had de vervroegde presidentsverkiezingen bestempeld tot een 'farce' die er uitsluitend toe diende Saakasjvili aan de macht te houden.

Oppositie wijst tegenkandidaat aan voor presidentsverkiezingen

Negen van de tien Georgische oppositiepartijen die zich verenigden in een front tegen president Michail Saakasjvili, wezen op 12 november 2007 een gemeenschappelijke kandidaat voor de presidentsverkiezingen van 5 januari aan. De keus van de negen partijen viel op de partijloze parlementariër Levon Gatsjetsjiladze, een in de wijnhandel rijk geworden zakenman. De partijen schoven ook Salome Zoerabisjvili naar voren als kandidaat-premier. De oppositie wilde na de verkiezingen van Georgië een parlementaire republiek maken, waarin de president minder macht zou hebben dan op dat moment het geval was. Gatsjetsjiladze en Zoerabisjvili waren beiden, zoals veel oppositieleiders, oud-medewerkers van Saakasjvili.

Mediamagnaat huldigt standpunten oppositie

De Georgische mediamagnaat Badri Patarkatsisjvili liet weten dat hij de politieke standpunten van de oppositie deelde. De Georgische autoriteiten hadden Patarkatsisjvili ervan beschuldigd dat hij een staatsgreep beraamde tegen de zittende president, Michail Saakasjvili. Oppositiekandidaat Gatsjetsjiladze had beide politici ervan beschuldigd dat zij de verkiezingen in discrediet brachten door beschuldigingen over een weer van staatsgrepen en moordaanslagen.

30.000 bij manifestatie oppositie

Ongeveer 30.000 mensen waren op 29 december aanwezig bij een manifestatie van de oppositie in de hoofdstad Tbilisi, waarbij steun werd uitgesproken voor presidentskandidaat Levon Gatsjetsjiladze. Salome Zoerabisjvili beschuldigde Michail Saakasjvili ervan de oppositie geen toegang tot de media te geven en activisten lastig te vallen.

President Saakasjvili ontslaat premier

President Michail Saakasjvili ontsloeg op 16 november 2007 premier Zoerab Nogajdeli en droeg Vladimir Goergenidze (37), een invloedrijke bankier, voor als diens opvolger. Saakasjvili droeg Goergenidze op een oplossing te zoeken voor de sociaal-economische problemen van Georgië. De benoeming van een nieuwe premier werd door vele commentatoren gezien als een poging van de president meer steun bij de bevolking te krijgen, voorafgaand aan de presidentsverkiezingen van begin januari 2008.

Saakasjvili treedt zelf ook af

President Michail Saakasjvili trad op 25 november conform de wet zelf ook af om de weg vrij te maken voor zijn kandidatuur bij de aanstaande presidentsverkiezingen. De Georgische oppositie had de dag daarvoor rond 30.000 betogers op de been gebracht voor een demonstratie tegen het staatshoofd. Saakasjvili droeg zijn bevoegdheden over aan de voorzitter van het parlement, Nino Boerdzjanadze.

Rechtbank heft sluiting televisiezender op

Een rechtbank in Tbilisi hief op 6 december 2007 de sluiting op van de belangrijkste onafhankelijke televisiezender, *Imedi TV*, die bij het overheidsoptreden tegen de oppositie en de afkondiging van de noodtoestand een maand eerder was dichtgegaan. De beslaglegging op het vermogen van de zender werd ook opgeheven. Het bedrijf News Corp. van de mediamagnaat Rupert Murdoch had begin 2007 een belang in de zender genomen.
De Georgische oppositie en westerse regeringen hadden er bij president Michail Saakasjvili op aangedrongen, Imedi TV in de aanloop tot de presidentsverkiezingen weer te laten uitzenden. De leiding van de televisiezender had eerder verklaard dat er bij de gedwongen sluiting veel apparatuur door de politie was beschadigd. De met Imedi TV gelieerde radiozender kwam op 6 december meteen weer in de lucht.

Saakasjvili wint verkiezingen, maar oppositie erkent uitslag niet

Michail Saakasjvili won weliswaar de vervroegde presidentsverkiezingen van 5 januari 2008 in Georgië, maar de oppositie weigerde de uitslag te erkennen omdat deze vervalst zou zijn. Ten onrechte zou Saakasjvili bij de uitslag meer dan 50 procent van de stemmen, namelijk 53,5 procent, hebben gekregen, waardoor een tweede ronde niet nodig was. De oppositie dreigde Tbilisi door demonstraties te zullen lamleggen als de autoriteiten niet zouden instemmen met een tweede ronde tegen de kandidaat met de op één na meeste stemmen. Dat was Levan Gatsjetsjiladze, die 25,7 procent had gekregen. Hij was de kandidaat geweest van de Nationale Raad, een coalitie van negen oppositiepartijen. Het percentage dat Saakasjvili had gehaald was aanzienlijk minder dan in 2004, toen hij tot 96 procent kwam. Internationale waarnemers uitten wel enige milde kritiek op de verkiezingen, maar waren over het algemeen redelijk positief over het democratische gehalte ervan.

Uitslag presidentsverkiezingen in Georgië
(5 januari 2008)
Opkomst: 56,2 procent

kandidaat	percentage	stemmen
Michail Saakasjvili	53,5	1.060.042
Levan Gatsjetsjiladze	25,7	509.234
Arkadi (Badri) Patarkatsisjvili	7,1	140.826
Sjalva Natelasjvili	6,5	128.589
Davit Gamkrelidze	4,0	79.747
Gia Majsasjvili	0,8	15.249
Irina Sarisjvili-Tsjantoeria	0,2	3242

Tienduizenden demonstranten in Tbilisi

Tienduizenden gingen op 15 januari in Tbilisi de straat op en eisten een tweede ronde van de presidentsverkiezingen. Zij uitten ook hun vreugde over een overeenkomst die de oppositie meer controle gaf over de belangrijkste staatstelevisiezender. Minister van Justitie Eka Tkesjelasjvili zei dat de demonstranten door de politie met rust zouden worden gelaten. Bij haar harde optreden tegen demonstranten in november was de politie volgens Tkesjelasjvili duidelijk over de schreef gegaan.

Saakasjvili geïnstalleerd voor tweede ambtstermijn

Op 20 januari werd Michail Saakasjvili geïnstalleerd voor een tweede ambtstermijn. Hij sprak daarbij het voornemen uit de betrekkingen met Rusland te verbeteren en tegelijkertijd door te gaan met het beleid van toenadering tot het Westen. Tienduizenden demonstranten van de oppositie eisten tegelijkertijd elders in de hoofdstad een hertelling van de verkiezingsuitslag en het aftreden van de president. Het parlement keurde op 31 januari de nieuwe regering goed met 141 tegen 0 stemmen, maar de oppositie boycotte de stemming. Onder de zeventien ministers waren zeven nieuwkomers.

Rechtbank bevriest bezittingen van miljardair Patarkatsisjvili

Een rechtbank in Georgië liet op 25 januari 2008 weten dat zij de bezittingen bevroren had van Badri Patarkatsisjvili, tegen wie een onderzoek was ingesteld omdat hij uit zou zijn op de omverwerping van de regering. Patarkatsisjvili, die zich in het buitenland bevond, had die beschuldiging ontkend, maar wel toegegeven dat hij bij de demonstraties van de oppositie in november de politie grote sommen geld had geboden als zij zich aan de kant van de tegenstanders van president Michail Saakasjvili zouden scharen. Als Patarkatsisjvili zou worden veroordeeld, zouden zijn bezittingen volgens een rechtbankwoordvoerder worden geconfisqueerd.

Samenstelling van regering Georgië
(22 februari 2008)

President
Michail SAAKASJVILI
Premier
Vladimer (Lado) GURGENIDZE
Vicepremier, tevens Staatsminister voor Europese en Euro-Atlantische Integratie
Giorgi BARAMIDZE

Staatsministers:
Diaspora-aangelegenheden
Joelon GAGOSJIDZE
Regionale Zaken
Davit TKESJELASJVILI
Reïntegratiezaken
Temoer JAKOBASJVILI

Ministers:
Binnenlandse Zaken
Ivane MERABISJVILI
Buitenlandse Zaken
David BAKRADZE
Cultuur, Monumentenzorg en Sport
Nikoloz VATSJEJSJVILI
Defensie
David KEZERASJVILI
Economische Ontwikkeling
Ekaterine SJARASJIDZE
Energie
Alexander CHETAGOERII
Financiën
Nika GILAOERI
Gezondheid, Arbeid en Sociale Zekerheid
Alexander KVITASJVILI
Justitie
Nika GVARAMIA
Landbouw
Petre TSISKARISJVILI
Milieubescherming en Natuurlijke Hulpbronnen
Zaal GAMTSEMLIDZE
Onderwijs en Wetenschappen
Giorgi NODA
Vluchtelingen en Hervestiging
Koba SOEBELIANI

REGIONALE ONTWIKKELINGEN

Twee mensen gedood in vuurgevecht bij Abchazië

Bij een vuurgevecht met Georgische veiligheidstroepen vlakbij de separatistische regio Abchazië werden op 20 september 2007 volgens een Georgische minister twee Abchazische opstandelingen gedood. De verantwoordelijke Georgische minister David Bakradze, zei dat er ook zes opstandelingen gevangen waren genomen. Volgens Bakradze hadden de opstandelingen geprobeerd een weg in door Georgië beheerst gebied in handen te krijgen. De president van Abchazië, Sergej Bagapsj bevestigde de dood van twee van zijn mensen, maar zei dat de confrontatie op Abchazisch grondgebied had plaatsgevonden.

Zuid-Ossetië beschuldigt Georgië van bomaanslag

De Minister van Binnenlandse Zaken van de separatistische regio Zuid-Ossetië, Michail Mindzajev, beschuldigde op 16 december 2007 Georgische geheime diensten ervan de hand te hebben gehad in een explosie die een militair doodde en twee zwaar verwondde. Georgië had de laatste tijd pogingen in het werk gesteld meer greep op de regio te krijgen.

BUITENLANDSE ZAKEN

Nog steeds geen vliegverkeer tussen Georgië en Rusland

Georgië en Rusland slaagden er volgens een bericht van 4 augustus 2007 nog steeds niet in overeenstemming te bereiken over hervatting van het vliegverkeer tussen beide landen. In oktober 2006 verbrak Rusland alle lucht-, zee- en postverbindingen tussen beide landen en verbood de invoer van mineraalwater en wijn uit Georgië. Dat was een vergelding voor de kortstondige aanhouding door Georgië van een aantal officieren van de Russische militaire inlichtingendienst die door Tbilisi van spionage werden verdacht. Al sinds juni werd er over hervatting van het vliegverkeer gepraat. Rusland eiste dat alle vluchten tussen beide landen zouden worden uitgevoerd door Russische maatschappijen, vooral Aeroflot. Georgië wilde dat zijn luchtvaartmaatschappijen ook op Rusland mochten vliegen.

Abchazië bevestigt neerstorten vliegtuig

De chef van de generale staf van de separatistische enclave Abchazië, Anatoli Zajtsev, zei op 25 augustus tegen journalisten dat een onbekend vliegtuig in de regio was neergestort. Een dag eerder had Georgië laten weten dat zijn strijdkrachten hadden gevuurd op een vliegtuig dat waarschijnlijk uit Rusland kwam en het Georgische luchtruim had geschonden. Eerder in de maand had Georgië al gezegd dat een Russische bommenwerper een raket op een Georgisch dorp had laten vallen die niet ontplofte. Naar aanleiding van het laatste incident zei een woordvoerder van de Russische luchtmacht dat er sprake was van een Georgische provocatie tegen Rusland.

'Terugtrekking Russische troepen uit Georgië voltooid'

Een hoge Russische militair liet op 15 november weten dat de terugtrekking van Russische troepen uit Georgië, die daar sinds het einde van de Sovjetunie gestationeerd waren geweest, was voltooid. De opperbevelhebber van de Russische grondstrijdkrachten, generaal Aleksej Maslov, zei volgens *ITAR-Tass* dat er alleen nog maar Russische vredesmachten in de separatistische regio's Abchazië en Zuid-Ossetië waren achtergebleven. Die vredesmachten waren de regering in Tbilisi overigens een doorn in het oog, omdat zij vond dat de Russische troepen in de praktijk de separatistische bewegingen in die regio's steunden.

(Vorige berichten pagina 439/3 - 2007)

GROOT-BRITTANNIË

BINNENLAND

Britse regering wil nieuwe kerncentrales bouwen

John Hutton, de Britse minister van Handel, Industrie en Bedrijfsleven, verklaarde op 10 januari 2008 dat de regering nieuwe kern-

Groot-Brittannië

centrales wilde bouwen. Deze zouden voor 2020 klaar moeten zijn. Hutton was van mening dat kernenergie een veilige en stabiele energiebron was en ook op financieel vlak gunstig was. Hij verwachtte in het parlement niet veel verzet tegen de voorstellen, want alleen de Liberaal-Democraten (Lib-Dem) waren in principe tegen.

Opnieuw data van Britten zoekgeraakt

Het Britse ministerie van Defensie maakte op 18 januari 2008 bekend dat door de diefstal van een laptop van een Britse marineofficier de persoonsgegevens van zeshonderdduizend Britten waren zoekgeraakt. De diefstal vond al op 9 januari plaats, maar werd niet eerder bekend gemaakt om het politieonderzoek niet te storen.

Het was de derde keer in twee maanden dat in Groot-Brittannië zo veel persoonsgegevens verdwenen waren. De vermissing leidde opnieuw tot kritiek op de manier waarop de Britse regering omging met de bescherming van persoonsgegevens.
Bovendien vonden de oppositie en burgerrechtenorganisaties dat deze incidenten bewezen dat de regering nog niet klaar was voor de invoering van een biometrisch paspoort.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Britse pond bereikt laagste stand

Het Britse pond daalde op 11 januari 2008 naar het laagste niveau tegenover de euro sinds 1999. Deze koersdaling werd onder meer veroorzaakt door zorgen over een afzwakkende Britse economie en de verwachting dat de Bank of England, de Centrale Bank van Groot-Brittannië, op korte termijn de rente zou gaan verlagen.

Hoofd Britse Centrale Bank herbenoemd

Mervyn King werd op 31 januari 2008 opnieuw benoemd tot hoofd van de Britse Centrale Bank. Critici vonden dat King te laat had ingegrepen in de crisis van hypotheekbank Northern Rock en dat daardoor de bankcrisis erger was geworden. Desondanks waren analisten en parlementsleden verheugd over de herbenoeming, omdat daarmee de stabiliteit binnen de Bank of England werd gewaarborgd.

Italië

MILITAIRE ZAKEN

Schadevergoeding voor veteranen Koude Oorlog

De Britse staatssecretaris van Defensie Derek Twigg maakte op 31 januari 2008 bekend dat de regering omgerekend ca. 4,1 miljoen euro schadevergoeding zou uitkeren aan 360 soldaten. Deze hadden tijdens de Koude Oorlog in het militair onderzoekscentrum Porton Down deelgenomen aan tests met chemicaliën. Velen van hen kampten nu met ernstige gezondheidsklachten. De minister bood de veteranen zijn excuses aan, maar benadrukte dat de Britse regering niet aansprakelijk was.
Uit een onderzoek van een regeringscommissie uit 2006 was naar voren gekomen dat een aantal chemische experimenten onethisch waren, maar dat de proeven toentertijd noodzakelijk waren omwille van de spanningen in de Koude Oorlog.

EUROPESE UNIE

Waarschuwing Europese Commissie over Britse economie

De Europese Commissie waarschuwde op 23 januari 2008 dat de regering te optimistisch was over de staat van de Britse economie. De verzwakkende financiële sector zou voor minder belastinginkomsten kunnen zorgen, de dalende huizenprijzen konden van invloed zijn op de consumptie en het zwakkere pond verhoogde het risico op inflatie. Bijgevolg was de commissie van mening dat de voorspelling van de regering dat de economie zou herstellen in het fiscale jaar 2009-2010 te voorbarig was en dat daarmee het risico op een hoger begrotingstekort toenam.

(Vorige berichten pagina 16/1 e.v. - 2008)

ITALIË

BINNENLAND

Regering van premier Prodi treedt af

Partij Udeur verlaat regering

De Italiaanse minister van Justitie Clemente Mastella trad op 16 januari 2008 af wegens een onderzoek naar corruptie waarbij zijn echtgenote betrokken was. Hij was de enige minister van de kleine partij Unie van Democraten in Europa (Udeur) in de regering van premier Romano Prodi. Deze partij was met drie zetels vertegenwoordigd in de Senaat, waarin Prodi's coalitie slechts een kleine meerderheid van twee zetels had.
Udeur trok zich op 21 januari terug uit de regering. Mastella voelde zich niet gesteund door zijn coalitiegenoten en verloor daardoor het vertrouwen in de regering.

Val regering-Prodi

Premier Prodi diende op 24 januari zijn ontslag in. Hiermee kwam een einde aan zijn twintig maanden durende regeerperiode die geteisterd werd door conflicten binnen de coalitie. President Giorgio Napolitano moest vervolgens bepalen of er vervroegde verkiezingen werden uitgeschreven of dat er nog een poging ondernomen werd om een nieuwe regering te vormen. Als leider van de grootste oppositiepartij riep ex-premier Silvio Berlusconi op om zo snel mogelijk nieuwe verkiezingen te organiseren. Walter Veltroni, leider van de regerende Democratische Partij (PD), was echter van mening dat vervroegde verkiezingen het land alleen maar verder in een crisis zouden brengen. Ondertussen bleef Prodi aan als premier om de lopende zaken te regelen.

Onderzoek naar interim-kabinet

Franco Marini, de voorzitter van de Italiaanse Senaat, aanvaarde op 30 januari de opdracht om te onderzoeken of er een nieuwe regering mogelijk was die de kieswet wilde wijzigen. Een aanpassing van deze wet moest er toe leiden dat er minder splinterpartijen zouden zijn en dat er bijgevolg meer stabiele regeringen gevormd konden worden. Italië had immers vanaf het einde van de Tweede Wereldoorlog al 61 regeringen gehad. Marini streefde naar een brede nationale regering.

EUROPESE UNIE

Europese Commissie maant Italië begrotingstekort terug te dringen

De Europese Commissie verklaarde op 30 januari 2008 dat Italië in 2007 op de goede weg was aangaande de terugdringing van het begrotingstekort. De commissie hoopte dat ook de nieuwe regering dit beleid voort

Malta

zou zetten, maar ze waarschuwde het land om de rentelast in de gaten te houden en te letten op de publieke uitgaven. Tevens spoorde de commissie aan tot een grotere aflossing van de staatsschuld en het doorvoeren van de geplande pensioenhervormingen zodat de publieke uitgaven tenminste niet verder zouden stijgen.
Wanneer er geen gedegen plannen zouden komen, bestond een reële kans dat Italië er niet in zou slagen zijn begrotingstekort in 2011 onder de EU-norm van maximaal 3 procent van het bbp te brengen. Dit was al een jaar later dan de meeste andere Europese landen.

Europese Unie wil einde vuilniscrisis Napels

De Europese Unie maande Italië op 31 januari 2008 om binnen een maand het vuilnis in Napels op te halen, anders zou men gerechtelijke stappen ondernemen. Vanaf half december 2007 werd er geen vuilnis meer opgehaald in Napels en de regio Campani omdat de vuilnisplaatsen vol waren. Bijgevolg lag er 250.000 ton afval in de straten van Napels.
De lokale autoriteiten en inwoners weten de crisis aan de infiltratie van de georganiseerde misdaad binnen de vuilnisophaaldienst, de bureaucratie en protesten die verhinderden dat er nieuwe vuilnisplaatsen gebouwd zouden worden. Ondertussen boden enkele Italiaanse regio's aan om een deel van de Napolitaanse vuilnis op te halen.

(Vorige berichten pagina 18/1 e.v. - 2008)

MALTA

EUROPESE UNIE

Malta viert invoering euro

Per 1 januari 2008 werd Malta officieel lid van de eurozone. De invoering van de Europese munt werd groots gevierd met vuurwerk en diverse concerten. Minister-president Lawrence Gonzi nam vlak na middernacht als eerste Maltese euro's op. Malta hoopte dat door de komst van de euro technologische investeringen zouden worden aangewakkerd.
De formele ceremonie werd op 12 januari gehouden in aanwezigheid van onder meer de voorzitter van de Europese Commissie José Manuel Durão Barroso.

Maltese goedkeuring Verdrag van Lissabon

Malta bekrachtigde op 29 januari 2008 als derde lidstaat van de Europese Unie – na Hongarije en Slovenië – het Verdrag van Lissabon. Minister-president Lawrence Gonzi zag de aanname van het verdrag als het sluitstuk van het proces dat in 2003 in gang was gezet met de aanname bij referendum van het EU-lidmaatschap.
De EU hoopte dat alle Europese lidstaten het verdrag vóór de verkiezingen voor het Europees Parlement in 2009 zouden aannemen. Critici stelden dat het verdrag vrijwel hetzelfde was als de door de Franse en Nederlandse kiezers in 2005 verworpen Europese grondwet.

(Vorige berichten pagina 682/1 e.v. - 2007)

Nederland

NEDERLAND

BINNENLAND

Ledenverlies voor de grote politieke partijen

In 2007 gingen de vier partijen met de meeste zetels in de Tweede Kamer achteruit in ledenaantal, zo bleek op 16 januari 2008 uit gegevens van het Documentatiecentrum Nederlandse Politieke Partijen (DNPP). Het beeld was omgekeerd aan dat van 2006, toen zij er vooral door de verkiezingen voor gemeenteraden en Tweede Kamer juist leden bij kregen. In 2007 vonden alleen de traditioneel veel minder interesse opwekkende verkiezingen voor de Provinciale Staten (PS) plaats.
De Volkspartij voor Vrijheid en Democratie (VVD), die in januari 2008 haar zestigjarige bestaan vierde en een diepe leiderschapscrisis achter de rug had, verloor het meest: 9,8 procent. Daarna volgden de Partij van de Arbeid (PvdA) met 5,6 procent, de Socialistische Partij (SP) met 1,0 procent en het Christen-Democratisch Appèl (CDA) met 0,5 procent. Ook GroenLinks (GL) verloor fors, namelijk 7 procent. De meeste ledenwinst was er met 9,5 procent voor de Partij voor de Dieren (PvdD), gevolgd door de ChristenUnie (CU) met 3,8 procent. Geringe winst was er voor Democraten 66 (D66) en de Staatkundig Gereformeerde Partij (SGP) met respectievelijk 0,7 en 0,3 procent.
Per 1 januari 2008 bedroeg het totaal aantal leden van politieke partijen 309.429. Dat was ruim 8.000 minder dan een jaar eerder, maar nog wel hoger dan aan het einde van het preverkiezingsjaar 2005. Toen lag dat aantal op ruim 300.000. De grootste partij, het CDA, stond nu op 69.200 leden. Alleen de PvdA en de SP zaten boven de 50.000.
Lidmaatschap van de Partij voor de Vrijheid (PVV), die na de vier grote partijen de meeste (9) kamerzetels had, was niet mogelijk.

Aangifte tegen politicus Geert Wilders wegens aanzetten tot haat

Sinds de Partij voor de Vrijheid (PVV) in november 2006 met 9 zetels haar intrede deed in de Tweede Kamer, vormde met name haar fractievoorzitter Geert Wilders regelmatig het middelpunt van politiek debat. Wilders was in september 2004 uit de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie (VVD) gestapt en radicaliseerde sindsdien, volgens ingewijden mede als gevolg van de bedreigingen waaraan hij blootstond waardoor hij permanent beveiligd moest worden. De PVV richtte haar politieke offensief in het bijzonder op allochtonen in Nederland en meer nog op de islam, die ze als een bedreiging voor de westerse cultuur beschouwde.
Tegenstanders roerden zich zowel binnen als buiten het parlement en het Openbaar Ministerie (OM) meldde op 30 november 2007 dat intussen 44 aangiften tegen Wilders waren gedaan. Op 23 januari 2008 verklaarde advocaat Gerard Spong, te gast in het televisieprogramma *NOVA College Tour*, samen met een groep studenten een aangifte tegen de politicus voor te bereiden wegens het aanzetten tot haat.
Deze stap viel te verklaren uit een reeks initiatieven van Wilders en zijn partij in het jaar 2007:

- 15 februari. PVV-kamerlid Sietse Fritsma wil een motie indienen tegen de te beëdigen staatssecretarissen Nebahat Albayrak en Ahmed Aboutaleb, beiden van de Partij van de Arbeid (PvdA). Reden is dat zij een dubbele, respectievelijk Turks-Nederlandse en Marokkaans-Nederlandse nationaliteit hebben zodat aan hun loyaliteit moet worden getwijfeld. Kamervoorzitter Gerdi Verbeet wil de motie niet in behandeling nemen, maar uiteindelijk wordt er op 1 maart toch over gestemd. Buiten de PVV steunt geen enkele fractie de motie.
- 17 februari. Geert Wilders motiveert in een interview met dagblad *De Volkskrant* waarom hij de

Nederland

kabinetsdeelname van Albayrak en Aboutaleb onwenselijk vindt: 'Met de komst van de aanstaande staatssecretarissen (...) heeft de tsunami van islamisering ook het kabinet bereikt. Sterker nog, de Marokkaanse en Turkse overheden zijn feitelijk in het hart van het Nederlandse machtscentrum geïnfiltreerd. (...) Ik vind het inderdaad niet prettig dat er straks twee moslims in het kabinet zitten. Dat heb ik liever niet.' Tijdens een bijeenkomst op de Universiteit van Amsterdam (UvA) van 21 maart in het kader van de Internationale Dag tegen Racisme, laat de door ziekte verhinderde PvdA-senator Ed van Thijn een verklaring voorlezen. Daarin vergelijkt hij de actie tegen de staatssecretarissen met antisemitische verdachtmakingen aan het adres van joodse politici in de jaren dertig, deels op basis van het verwijt van een dubbele nationaliteit en loyaliteit. Hij meent dat racisme ook in Nederland stelselmatig wordt verdonkeremaand en vergoelijkt.

• 8 maart. Op verzoek van de PVV vindt in de Tweede Kamer een spoeddebat plaats over het lidmaatschap van PvdA-kamerlid Khadija Arib van een werkgroep van de Conseil Consultatif des Droits de l'Homme (CCDH), een onafhankelijke adviesraad voor de mensenrechten in het islamitische Marokko. Volgens Wilders is dit lidmaatschap van Arib, zelf van Marokkaanse origine, ontoelaatbaar.

• 8 augustus. Wilders noemt in een ingezonden stuk in De Volkskrant de koran een 'islamitische Mein Kampf' en stelt: 'Ik heb genoeg van de koran in Nederland: verbied dat fascistische boek.' Ook het bezitten, verspreiden of het gebruiken van de koran in huiselijke kring en in de moskee valt onder dit verbod.

• 7 september. Een door Wilders ingediende motie van wantrouwen tegen de onder meer met Integratie belaste minister Ella Vogelaar wordt door de Tweede Kamer afgewezen. Wilders noemt haar 'knettergek' naar aanleiding van haar uitspraak dat er in Nederland over een paar honderd jaar mogelijk sprake zal zijn van een joods-christelijke-islamitische traditie.

• 15 november. De Tweede Kamer wil niet dat een motie van de PVV over een moslimimmigratiestop in stemming wordt gebracht vanwege het discriminerende karakter. Sietse Fritsma licht eerst toe dat het gaat om mensen uit landen als Marokko en Turkije. Op een vraag van een kamerlid of bijvoorbeeld een christen uit Turkije ook onder de motie valt, antwoordt hij ontkennend – daarmee aangevend dat het voorstel speciaal tegen moslims is gericht.

• Eind november. Wilders blijkt te werken aan een film met kritiek op de koran om aan te tonen dat het heilige boek voor moslims aanzet tot haat en geweld. De film wordt voor maart 2008 verwacht en intussen bereidt de Nederlandse regering maatregelen voor, in het geval internationaal aanstoot aan de film wordt genomen.

• 13 december. In een interview met weekblad *HP/De Tijd* pleit Wilders voor het grondwettelijk vastleggen dat moslims en niet-moslims geen gelijke rechten hebben: 'Ongelijke gevallen moet je niet gelijk behandelen (...). Dat kan door het afschaffen van het huidige artikel 1 in de Grondwet. Ik wil een nieuw artikel 1, waarin de Leitkultur van het Westen wordt verwoord. Er mogen van mij in Nederland best joodse en christelijke scholen bestaan, maar geen islamitische scholen. In het leger best joodse en christelijke geestelijk verzorgers, maar geen islamitische. (...) Ik ben ook tegen de oprichting van islamitische ziekenhuizen.'

• 25 december. Koningin Beatrix roept in haar kersttoespraak op tot meer tolerantie en verdraagzaamheid in het maatschappelijk debat. Wilders beschouwt de rede, die 'boordevol multiculti-onzin zit', als een aanval op zijn partij. Hij pleit ervoor dat het staatshoofd uit de regering wordt gezet en het koningschap tot een puur ceremoniële functie wordt beperkt. Uit een overzicht van dagblad *NRC-Handelsblad* van 27 december blijkt dat de gewraakte uitspraken van de koningin in het geheel niet nieuw zijn omdat soortgelijke formuleringen ook in voorgaande troonredes gebruikelijk waren.

Burgemeestersreferendum Eindhoven ongeldig door te lage opkomst

Bij het op 23 januari 2008 gehouden burgemeestersreferendum in Eindhoven werd, met 25,64 procent van de kiesgerechtigden die een stem uitbrachten, de vereiste opkomst van minimaal 30 procent niet gehaald. De meeste stemmen kreeg voormalig Tweede Kamerlid Rob van Gijzel, die 67,49 procent behaalde. Zijn rivaal Leen Verbeek kreeg 32,51 procent en 3,94 procent was blanco of ongeldig. Beide kandidaten waren lid van de Partij van de Arbeid (PvdA).
De gemeenteraad droeg op 24 januari Van Gijzel met 25 van de 43 stemmen voor als burgemeester. Leen Verbeek kreeg de overige 18 stemmen. Van Gijzel (53) werd de opvolger van de vertrekkende burgemeester Alexander Sakkers van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie (VVD).
In oktober was in Utrecht eveneens een burgemeestersreferendum gehouden. Ook toen waren beide kandidaten PvdA-lid, reden waarom critici meenden dat van een werkelijke keuze geen sprake was. Daar was de opkomst met minder dan 10 procent nog veel lager. Geluiden uit de Tweede Kamer en het kabinet wezen er op dat het instituut burgemeestersreferendum door de gebrekkige interesse zijn langste tijd had gehad.

Prijzen maatschappelijke verdienste

Beste geschiedenisboek

De prijs voor het beste geschiedenisboek van 2007 werd op 20 oktober van dat jaar tijdens de Nacht van de Geschiedenis toegekend aan het boek *Een nieuwe wereld. Het ontstaan van het moderne Nederland* van Auke van der Woud, hoogleraar architectuur- en stedenbouwgeschiedenis aan de Rijks Universiteit Groningen (RUG). Het boek ging over de wording van de hedendaagse Nederlandse infrastructuur in de negentiende eeuw. De onderscheiding, waaraan een prijs van 10.000 euro was verbonden, was een initiatief van het *Historisch Nieuwsblad* en dagblad *De Volkskrant.*

Dick Scherpenzeel Prijs

De Dick Scherpenzeel Prijs 2006 voor journalistieke prestaties op het gebied van ontwikkelingssamenwerking werd op 31 oktober 2007 uitgereikt aan schrijver en arabist Joris Luyendijk en aan fotograaf Sven Torfinn. Luyendijk, aan wie op 25 oktober ook de NS Publieksprijs 2007 was toegekend, werd onderscheiden voor zijn boek *Het zijn net mensen.* Daarin bekritiseerde hij de niet-objectieve wijze waarop media over het buitenland berichtten. Torfinn ontving de prijs voor zijn fotoserie *De Presidentskandidaat,* waarin hij de eerste verkiezingen in ruim veertig jaar in de Democratische Republiek Kongo in beeld bracht aan de hand van series zwart-wit portretten van nieuwe volksvertegenwoordigers.
De Dick Scherpenzeel Stichting was opgericht ter nagedachtenis aan Dick Scherpenzeel (1923-1973), een pionier binnen de Nederlandse journalistiek op het gebied van ontwikkelingsvraagstukken. Beide prijswinnaars ontvingen 4.545 euro.

VVOJ-Audiovisuele Prijs

Het televisieprogramma *Zembla* kreeg op 16 november de Audiovisuele Prijs van de Vlaams-Nederlandse Vereniging van Onderzoeksjournalisten (VVOJ) uitgereikt. Deze bestond uit een geldbedrag van 1.500 euro, een oorkonde en een gegraveerde 'onderzoeksloep'. Zembla won de prijs voor de in maart uitgezonden aflevering *Het clusterbomgevoel* van Jos van Dongen en André Tak, onder eindredactie van Kees Driehuis. Daarin toonden zij aan dat Nederlandse pensioenfondsen belegden in wapenbedrijven die clusterbommen en landmijnen produceerden en daarnaast ook in zeer milieuschadelijke activiteiten of in bedrijven waar kinderarbeid plaatsvond.

Dr. Henriëtte Boas Prijs

Aan de Amsterdamse historicus Salvador Bloemgarten werd op 22 november de eerste Dr. Henriëtte Boas Prijs toegekend voor zijn boek *Hartog de Hartog Lémon, 1755-1823. Joodse revolutionair in Franse Tijd.* Hij kreeg met name waardering voor zijn vakkundigheid en de toegankelijke wijze waarop hij de joodse geschiedenis in Nederland beschreef.
De prijs was ingesteld ter nagedachtenis aan de joodse schrijfster Henriëtte Boas (1911-2001). Er was een oorkonde aan verbonden en een bedrag van 12.500 euro, waarvan 5.000 euro voor onderzoek op het gebied van de Nederlands-joodse cultuur.

P.C. Hooftprijs

Op 14 december werd bekend dat de P.C. Hooftprijs (60.000 euro) was toegekend aan socioloog Abram de Swaan voor zijn essayistische werk. Hij werd geprezen om zijn indrukwekkende oeuvre, met bijzondere literaire kwaliteiten. In zowel wetenschappelijk als literair opzicht werd hij in zijn werk vooral geïnspireerd door de Amsterdamse emeritus hoogleraar Johan Goudsblom. De Swaan was tot in 2007 hoogleraar aan de Universiteit van Amsterdam (UvA). Tot zijn bekendste boeken behoorden *Zorg en de staat* (1989) en *Woorden van de wereld; het mondiale talenstelsel* (2002).

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Werkloosheid over jaar 2007 afgenomen

Uit cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) bleek op 17 januari 2008 dat het gemiddeld aantal werklozen in het voorgaande jaar was afgenomen tot 4,5 procent van de beroepsbevolking. Dat waren 344.000 mensen, 69.000 minder dan in 2006.
Het werkloosheidscijfer daalde zowel onder mannen als vrouwen. Van de mannelijke beroepsbevolking was nu 3,6 procent zonder werk en van de vrouwelijke 5,7 procent. Onder jongeren was de werkloosheid ruim bovengemiddeld (9,2 procent), terwijl die onder mensen boven de 45 jaar juist beneden het gemiddelde lag (4,3 procent). De sterkste daling deed zich voor bij werkzoekenden tussen de 25 en 44 jaar, in welke leeftijdscategorie het werkloosheidspercentage 3,6 procent bedroeg.

Bijna een tiende deel van Nederlandse kinderen leeft in armoede

Uit het rapport *Armoede en sociale uitsluiting bij kinderen* van het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP), dat op 31 januari 2008 werd uitgebracht, bleek dat 310.000 in Nederland levende kinderen in 2005 in armoede verkeerden. Dat kwam overeen met 9 procent van alle kinderen. Voor 114.000 van hen duurde het leven onder de armoedegrens al langer dan drie jaar. Het onderzoek besloeg de periode 1990-2005 en was gedaan op verzoek van de fractie van de Partij van de Arbeid (PvdA) in de Tweede Kamer.
Veelal ging armoede gepaard met sociale uitsluiting, hoewel daar geen precieze cijfers over beschikbaar waren. Het SCP stelde dat armoede de op één na belangrijkste factor was in deze uitsluiting, ná gezondheid. Het ging uit van een armoedegrens vanaf waar men, bovenop het absoluut noodzakelijke minimum, zich nog enige extra uitgaven kon veroorloven. Deze boden de mogelijkheid voor sociale participatie of anders gezegd: er kon sociale uitsluiting mee worden tegengegaan.
Het armoedepercentage onder kinderen vertoonde in genoemd tijdsvak geen constante lijn, maar fluctueerde afhankelijk van de economische conjunctuur. In 1991 leefde 8,7 procent van de kinderen onder de armoedegrens maar door de daarna ingezette recessie steeg dat percentage tot 12,3 procent in 1994. Vervolgens zette een daling in, maar na 2000 nam de armoede door de verslechterende conjunctuur opnieuw toe.

JUSTITIE

Leden Hofstadgroep vrijgesproken van lidmaatschap terroristische organisatie

Het gerechtshof in Den Haag veroordeelde op 23 januari 2008 in hoger beroep twee vermeende leden van de zogeheten Hofstadgroep wegens geweldgerelateerde misdrijven en sprak vijf anderen vrij die eerder wel waren veroordeeld. Het meest opvallende uit het arrest was echter dat zij allen werden vrijgesproken van lidmaatschap van een terroristische organisatie. Een veroordeling daarvoor kon plaatsvinden op basis van het in augustus 2004 in werking getreden artikel 140a uit het Wetboek van Strafrecht (WvS), dat 'deelneming aan een organisatie die tot oogmerk heeft het plegen van terroristische misdrijven' strafbaar stelde. Wie daaraan schuldig werd bevonden, kon tevens een hogere straf – maximaal vijftien jaar – tegemoet zien.
De rechtbank in Rotterdam had in maart 2006, conform de eis van het Openbaar Ministerie (OM), geoordeeld dat de Hofstadgroep een terroristische organisatie was. Het gerechtshof in Den Haag meende echter dat er slechts sprake was van een los verband en niet van een vaste groep met een gemeenschappelijke, gewelddadige ideologie. Veronderstelde groepsleden, van wie sommigen alleen af en toe een bijeenkomst bezochten en van wie geen concrete plannen bekend waren, konden niet verantwoordelijk worden gesteld voor mogelijke daden van een individueel persoon. Daarbij viel onder andere te denken aan Mohammed B. – veelal gezien als leider van de 'groep' -, die in november 2004 cineast Theo van Gogh had vermoord en daar een levenslange gevangenisstraf voor uitzat.
Het gerechtshof oordeelde dat een door een van de verdachten, Jason W., gepleegd misdrijf individueel van aard was, maar legde vanwege de ernst ervan wel dezelfde straf op als de Rotterdamse rechtbank had gedaan. Hij was degene die kort na de moord op Van Gogh een granaat wierp naar vijf agenten bij een poging van de politie hem in het Laakkwartier in Den Haag te arresteren op beschuldiging van samenspanning tot moord op enkele politici. Hij werd dan ook veroordeeld tot vijftien jaar wegens vijfvoudige poging tot moord. De bij de actie van Jason W. aanwezige Ismail A. werd vrijgesproken van medeplichtigheid maar wel veroordeeld voor het in bezit hebben van granaten. Daardoor ging voor hem de strafmaat drastisch omlaag van dertien jaar naar vijftien maanden. De vijf anderen die op vrije voeten kwamen, waren oorspronkelijk veroordeeld tot straffen van één tot vijf jaar.

NATUUR EN MILIEU

Kamerlid Marianne Thieme benoemd tot dierenbeschermer van het jaar

De Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren (NVBD) benoemde op 14 januari 2008 Marianne Thieme, fractievoorzitter van de Partij voor de Dieren (PvdD) in de Tweede Kamer, tot Dierenbeschermer van het Jaar. Zij kreeg de titel voor haar rol in het voorgaande jaar als 'haas in de politieke dierenwelzijnsmarathon' en werd geprezen

Nederland

voor het feit dat door haar parlementaire inbreng de rechten van dieren voortdurend in de Kamer aan de orde kwamen en ook andere fracties werden gedwongen om kleur te bekennen.
De Dierenbescherming, zoals de NVBD meestal werd aangeduid, kende de onderscheiding sinds 1981 toe. Het voorgaande jaar viel deze Krista van Velzen, kamerlid voor de Socialistische Partij (SP), ten deel.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Nederland leeft kinderrechten onvoldoende na

Uit het eerste Jaarbericht Kinderrechten van Unicef Nederland en Defence for Children International Nederland (DCI-NL), dat op 21 januari 2008 werd overhandigd aan minister André Rouvoet voor Jeugd en Gezin, bleek dat het met de rechten van kinderen niet goed was gesteld. De volgens de organisaties onvoldoende naleving ervan hadden zij getoetst aan bepalingen van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (UNCRC). Het werd in 1989 door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties aangenomen en zes jaar later in Nederland van kracht.
Nederland scoorde op een schaal van één tot vijf punten laag op de terreinen vreemdelingenbeleid, gezondheidszorg en jeugdzorg die elk met het cijfer twee werden gewaardeerd. Op twee andere gebieden, dat van kindermishandeling en jeugdstrafrecht, scoorde het een drie. De organisaties wezen vooral op de grote stijging in 2007 van het aantal kinderen dat langer dan negen weken op een wachtlijst stond. Dat ging in vergelijking met het voorgaande jaar omhoog van 425 naar rond de 4.000. Daarnaast wezen zij er op dat steeds meer kinderen slachtoffer werden van geweld of onnodig van hun ouders werden gescheiden, alsmede op het probleem van meisjesbesnijdenis. Schrijnend was de situatie van kinderen die te maken hadden met een asielprocedure of illegaal in Nederland verbleven. Zo was er sprake van het op straat zetten van gezinnen met kinderen wanneer de aanvraag was afgewezen, vond detentie plaats op basis van verblijfsstatus en werden kinderen soms noodzakelijke medische behandelingen geweigerd.
Unicef en DCI pleitten voor aanstelling van een officiële Kinderombudsman om te waken over de rechten van kinderen en hun belangen te behartigen. Een dergelijk instituut ontbrak in Nederland, maar bestond wel in 25 andere Europese landen.

(Vorige berichten pagina 18/3 - 2008)

Noorwegen

NOORWEGEN

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Noorwegen bereikt laagste inflatieniveau sinds 1960

Het Noorse Bureau voor Statistiek maakte op 10 januari 2008 bekend dat de inflatie in 2007 was uitgekomen op 0,8 procent. Het jaar daarvoor bedroeg deze nog 2,3 procent en in 2005 was dat 1,6 procent. Het in 2007 bereikte percentage was het laagste sinds 1960. Vooral de dalende prijzen van elektriciteit, kleding, schoeisel, telecommunicatie en audiovisuele producten droegen daar aan bij.

Grotere belangstelling ondernemingen voor olie-exploratie

Het Noorse ministerie van Olie meldde op 18 januari 2008 een toenemende interesse bij ondernemingen voor olie-exploratie. Bedrijven hadden, op verzoek van de overheid, in totaal 301 blokken voorgedragen in de Noordzee, de Noorse Zee en de Barentszzee. Het aantal aangevraagde licenties was in vergelijking met de vorige vergunningafgifte in 2005 gestegen van 19 naar 46. De gegroeide belangstelling voor de Noorse wateren hing niet alleen samen met de gestegen olieprijzen, maar evenzeer met de keuze van de regering om nadrukkelijk ook kleinere ondernemingen aan te trekken. De verdeling van de blokken zou begin 2009 plaatsvinden.

JUSTITIE

Hooggerechtshof doet nieuwe uitspraak in zaak schilderijendiefstal

Door een uitspraak van het Noorse Hooggerechtshof van 11 januari 2008 werden de eerder uitgesproken vonnissen tegen de daders van een schilderijendiefstal gewijzigd. In augustus 2004 waren de werken *De schreeuw* en *Madonna* van de Noorse expressionistische kunstenaar Edvard Munch (1863-1944) ontvreemd uit het Munchmuseum in de hoofdstad Oslo. Ze werden twee jaar later in goede staat weer teruggevonden.

Het veronderstelde brein achter de diefstal, Bjoern Hoen, was op 23 april 2007 tot negen jaar veroordeeld. Het hof verordonneerde echter een nieuw proces om diens rol in de diefstal vast te stellen, omdat rekening moest worden gehouden met een getuigenverklaring in de zaak. Daar stond tegenover dat twee andere betrokkenen hun straf verhoogd zagen. De chauffeur Petter Tharaldsen, in wiens vonnis een veroordeling voor een andere gewapende overval was inbegrepen, kreeg met tien jaar en zes maanden een jaar extra celstraf. Van de twee gewapende overvallers kreeg Stian Skjold 6 in plaats van 5,5 jaar. Zijn mededader was in november 2006 overleden.

NATUUR EN MILIEU

Noorwegen streeft naar klimaatneutrale status in 2030

De Noorse regering maakte op 17 januari 2008 het plan bekend om de uitstoot van CO_2 dusdanig terug te dringen dat deze tegen 2030 klimaatneutraal zou zijn. Dat zou twintig jaar eerder zijn dan oorspronkelijk gepland. Tegen 2020 zou de uitstoot al moeten zijn verminderd met vijftien tot zeventien miljoen ton. Drie miljoen hiervan zou naar verwachting worden geabsorbeerd door de Noorse bossen. Van de totale reductie zou twee derde deel op Noors grondgebied worden gerealiseerd en het overige via de handel in emissierechten.
De centrumlinkse regering had de planning opgesteld in samenspraak met oppositiepartijen. Ze deed dat vanuit de filosofie dat realisering van een dergelijke belangrijke langetermijndoelstelling niet afhankelijk mocht zijn van de politieke kleur van een regering.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Lutherse kerk neemt principebeslissing over acceptatie homoseksuelen

De Algemene Synode van de Luthers-protestantse kerk in Noorwegen aanvaardde op 16 november 2007 met 50 van de 84 stemmen een voorstel om homoseksuelen toe te staan functies binnen de kerk te bekleden. De regel om iemand te accepteren als bij-

voorbeeld pastor of diaken werd echter niet dwingend opgelegd, zodat het weigeren van een persoon die samenleefde met een partner van hetzelfde geslacht in de praktijk nog wel mogelijk was. Voorafgaande aan de beslissing was er veel verzet tegen het voorstel gekomen vanuit de conservatieve vleugel van de kerk.

BUITENLANDSE ZAKEN

Noorwegen stuurt meer militairen naar Afghanistan

Het ministerie van Defensie maakte op 6 november 2007 bekend dat het aantal Noorse militairen in Afghanistan zou worden verhoogd tot bijna zeshonderd. Omdat sommige troepen werden teruggetrokken en er op andere plaatsen juist extra manschappen bij kwamen, resteerde per saldo een toename van ongeveer honderd. Er gingen enkele honderden extra manschappen naar de noordelijke provincie Faryab en de hoofdstad Kaboel. Daar stond tegenover dat Noorwegen 235 leden van een snelle reactiemacht in de noordelijke stad Mazar-i-Sharif zou terugtrekken.

(Vorige berichten pagina 573/1 - 2007)

RUSSISCHE FEDERATIE

BINNENLAND

Criticus Kremlin uitgesloten van deelname aan presidentsverkiezingen

Een zeer uitgesproken tegenstander van het Kremlin bij de presidentsverkiezingen, expremier Michail Kasjanov, werd op 27 januari 2008 een plaats op de kandidatenlijst onthouden. Dat gebeurde nadat de Centrale Kiescommissie had vastgesteld dat tienduizenden van de handtekeningen die de organisatie van Kasjanov had opgehaald om zijn kandidatuur te ondersteunen, waren vervalst. Een kandidaat die niet door een partij was voorgedragen die in de Staatsdoema was vertegenwoordigd, diende in het Russische systeem twee miljoen handtekeningen te verzamelen ter ondersteuning van zijn kandidatuur voor het presidentschap.
Kasjanov verwierp de bewering dat er sprake was van valse handtekeningen en beschuldigde president Vladimir Poetin ervan opdracht te hebben gegeven tot zijn verwijdering van de kandidatenlijst.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Inflatie op 11,9 procent

Russische persbureaus meldden op 9 januari 2008 op basis van een mededeling van de Federale Dienst voor Statistiek dat de inflatie in 2007 gestegen was tot 11,9 procent. In 2006 bedroeg deze nog 9 procent.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

'Racistisch geweld in Rusland neemt toe'

Racistisch geweld in Rusland is sterk toegenomen en eist vaker dodelijke slachtoffers, terwijl de overheid weinig doet om racisme en xenofobie te bestrijden. Dat meldde de Russische mensenrechtenorganisatie SOVA op 29 januari 2008 in zijn jaarlijkse rapport. Volgens de organisatie werden in 2007 67 mensen gedood als gevolg van dergelijk geweld en meer dan 550 gewond. Dat was een stijging van 13 procent.

Nationalisme en xenofobie was vooral onder jongeren sterk toegenomen, mede als gevolg van de wijd verbreide verpaupering die optrad na het einde van de Sovjet-Unie in 1991. De omvangrijke migratie van etnische niet-Russen uit Centraal-Azië en de Kaukasus naar Europees Rusland had die tendens nog versterkt.

REGIONALE ONTWIKKELINGEN

Mensenrechtenorganisatie veroordeelt 'totalitair regime' in Tsjetsjenië

De mensenrechtenorganisatie Memorial veroordeelde op 15 januari 2008 het wat zij noemde
'totalitaire regime' in de Russische republiek Tsjetsjenië van de regionale leider Ramzan Kadyrov, die door het Kremlin werd gesteund. Memorial presenteerde op die dag een rapport over de situatie in de republiek. Kadyrov zou volgens de organisatie een klimaat van angst hebben geschapen dat de sfeer tijdens de grote terreur van de jaren dertig van de twintigste eeuw in de Sovjet-Unie evenaarde. Volgens het rapport had 80 procent van het nieuws op de televisie in Tsjetsjenië betrekking op Kadyrov. Ook hield de Tsjetsjeense overheid soms salaris van haar personeel in om de wederopbouw van de hoofdstad Grozny of feesten te financieren.

Moordenaar Zwitserse luchtverkeersleider krijgt lokale regeringsfunctie

Vitali Kalojev, een Russische man die een straf in Zwitserland had uitgezeten wegens moord, kreeg op 18 januari 2008 een lokale regeringsfunctie in Vladikavkaz, de hoofdstad van Noord-Ossetië. Hij was architect en werd er aangesteld als viceminister voor Bouwnijverheid en Architectuur.

Kalojev was in november naar de regio teruggekeerd nadat hij uit de gevangenis was vrijgelaten. Hij was veroordeeld wegens de in 2004 gepleegde moord op een Zwitserse luchtverkeersleider die hij schuldig achtte aan de dood van zijn vrouw en twee kinderen bij een vliegtuigongeluk boven Duitsland in 2002. In de Noord-Kaukasus kwam moorden uit wraak vaker voor.

BUITENLANDSE ZAKEN

Poetin benoemt nationalistisch politicus tot NAVO-ambassadeur

President Vladimir Poetin benoemde op 10 januari 2008 een prominent nationalistisch politicus, Dmitri Rogozin, tot ambassadeur bij de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO) in Brussel. Hij was de opvolger van generaal Konstantin Totski. De benoeming kwam in een tijd van gespannen relaties tussen Rusland en het westers bondgenootschap.

Rogozin was een voormalig parlementslid en leider van een nationalistische partij. Eerder in de maand had Rogozin zijn grote bezwaren verwoord tegen het Amerikaanse voornemen in enkele Oost-Europese landen een antiraketsysteem te installeren.

British Council in twee Russische steden dicht

De Britse minister van Buitenlandse Zaken David Miliband beschuldigde de Russische autoriteiten op 17 januari 2008 van 'regelrechte intimidatie' van mensen die werkzaam waren voor de British Council in Rusland. Russisch personeel van de organisatie

Russische Federatie

was verhoord door de politie en de federale veiligheidsdienst FSB. Het hoofd van het kantoor in Sint-Petersburg was aangehouden wegens een verkeersovertreding, hetgeen volgens de Britse autoriteiten politiek gemotiveerd was.

De British Council liet weten het werk op zijn kantoren in Sint-Petersburg en Jekaterinburg te zullen opschorten. De organisatie, die de Britse taal en cultuur propageerde, was het slachtoffer van een diplomatiek geschil tussen Moskou en Londen, dat het uitvloeisel was van de moord op de officier van de voormalige inlichtingendienst KGB, Aleksander Litvinenko, eind 2006 in Londen. De Russische overheid had geëist dat de twee vestigingen van de British Council dicht zouden gaan, omdat zij in strijd met de internationale regels zouden opereren.

Bulgarije ziet South Stream-pijplijn in 2013 in bedrijf

De South Stream-pijplijn waarvan de aanleg 10 miljard euro zal gaan kosten en die Russisch gas naar Europa moet transporteren via Bulgarije, zal tegen 2013 in bedrijf zijn. Dat zei de Bulgaarse minister van Economie Petar Dimitrov op 25 januari 2008. De pijplijn, die zou worden gebouwd door het Russische bedrijf Gazprom en het Italiaanse ENI, zou door de Zwarte Zee naar Bulgarije lopen en zich dan in twee richtingen vertakken. De ene zou naar Oostenrijk gaan in het noordwesten en de andere naar Griekenland in het zuiden en dan naar Zuid-Italië. Staatsonderneming Bulgargaz kreeg een belang van 50 procent in het gedeelte van de pijplijn over Bulgaars grondgebied. Gazprom zou de andere helft in bezit hebben.
Rusland ondertekende op dezelfde dag een akkoord met Servië over de aanleg van de South Stream over Servisch grondgebied.

Russisch instituut gaat democratie in het Westen bestuderen

In Rusland zal een instituut worden opgericht ter bestudering van democratie en mensenrechten in West-Europa en de Verenigde Staten, zo bleek op 28 januari 2008. De advocaat Anatoli Koetsjerena was formeel de oprichter van de instelling die Instituut voor Democratie en Samenwerking zou gaan heten. Ze zou ook kantoren openen in Londen en New York. Volgens commentator Andranik Migranjan, die het hoofd zou worden van het kantoor in New York, keurde het Kremlin de oprichting van het instituut goed, maar zou het gefinancierd worden door donaties uit het Russische bedrijfsleven.

(Vorige berichten pagina 23/2 e.v. - 2008)

Spanje

SPANJE

BINNENLAND

Demonstratie voor behoud traditionele familie

Tienduizenden mensen gingen op 30 december 2007 in Madrid de straat op om te demonstreren voor behoud van het traditionele gezin. De demonstratie was een reactie op de legalisering van het homohuwelijk en de vergemakkelijking van scheiden in Spanje. De actie had de steun van het Vaticaan.

Olympisch Comité vindt geen geschikte tekst voor volkslied

Het Spaanse Nationaal Olympisch Comité (COE) trok op 16 januari 2008 haar keuze voor de tekst van het volkslied terug. De tekst was door een speciaal panel uit zevenduizend inzendingen uitgekozen. De voorzitter van het COE, Alejando Blanco, benadrukte dat men nog steeds op zoek ging naar een geschikte tekst. Dat was een lastige opgave aangezien Spanje vier talen kende en was opgedeeld in zeventien autonome regio's. Een aantal daarvan verwierp bovendien het idee dat Spanje een nationale identiteit had.

Volkspartij vaart conservatiever koers

Mariano Rajoy, de leider van de oppositionele Volkspartij (PP), maakte op 16 januari 2008 bekend dat zijn partij de populaire Madrileense burgemeester Alberto Ruiz-Gallardón niet kandidaat stelde voor de parlementsverkiezingen van 9 maart. Gallardón stond bekend als gematigd. In zijn plaats had de partijleider vrienden van zijn voorganger, voormalig premier José Maria Aznar, benoemd. Dit betekende dat de PP een meer conservatieve koers zou gaan varen.

ARAGON

Los Monegros krijgt casinocomplex

De regionale regering van Aragon maakte op 13 december 2007 bekend dat ze een voorlopige overeenkomst had gesloten voor de bouw van het op een na grootste casinocomplex ter wereld in de regio Los Monegros ten oosten van Zaragoza. Het casinocomplex in Las Vegas stijl genaamd Gran Scala zou een oppervlakte van 2.000 hectare krijgen. Hierop zouden 32 casino's, 5 themaparken en 70 hotels komen te staan. De bouw van Gran Scala zou 17 miljard euro kosten en moest in 2015 klaar zijn. Naar verwachting zouden er jaarlijks 25 miljoen bezoekers op af komen.

BASKISCHE KWESTIE

Veroordelingen voor betrokkenheid bij ETA

Het Spaanse Hooggerechtshof veroordeelde op 19 december 2007 47 mensen wegens betrokkenheid bij de Baskische afscheidingsbeweging ETA tot gevangenisstraffen variërend van 2 tot 24 jaar. De veroordeelden waren lid van politieke jeugdorganisaties die volgens het hof een integraal deel waren van de ETA.

GEZONDHEID EN ZORG

Stakingen in Spaanse abortusklinieken

Het personeel van vijftig Spaanse abortusklinieken begon op 8 januari 2008 met een vijfdaagse staking. Op deze manier wilde het demonstreren tegen het harde optreden tegen de klinieken die werden beschuldigd van het uitvoeren van illegale abortussen.
De deelnemende klinieken werden ondersteund door de Vereniging van Erkende Klinieken voor de Vrijwillige Onderbreking van Zwangerschap (ACAI). Zij achtte het onbegrijpelijk dat, ondanks dat abortus erkend werd door het nationale gezondheidssysteem en verzorgd werd door erkende klinieken, de overheid de vervolging van vrouwen en betrokken professionals toestond. De vereniging verzocht de regering om de gedateerde Spaanse abortuswetgeving aan te passen. Zij wilde dat vrouwen tot in de twaalfde of zestiende week op legale wijze een abortus konden ondergaan.

(Vorige berichten pagina 690/2 e.v. - 2007)

TURKIJE

KOERDISCHE KWESTIE

Vijf doden door autobom in Diyarbakir

Op 3 januari 2008 ontplofte een autobom in de overwegend Koerdische stad Diyarbakir. Bij de aanslag kwamen 5 mensen om het leven en raakten 68 personen gewond. Hoewel de verantwoordelijkheid voor de aanslag niet werd opgeëist, verdachten de Turkse autoriteiten Koerdische opstandelingen van betrokkenheid bij de aanslag. Zij baseerden dit onder meer op het type gebruikte explosief. Kort na de aanslag werden vier personen gearresteerd, maar zij werden op 6 januari weer vrijgelaten.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Groeiend handelstekort Turkije

Het Turks Statistisch Instituut (TUIK) maakte op 31 januari 2008 bekend dat het handelstekort van Turkije in 2007 met 16,3 procent was toegenomen tot 62,8 miljard dollar (ca. 43 miljard euro). De import steeg met 21,8 procent naar 169,9 miljard dollar en de export met 25,3 procent naar 107,1 miljard dollar.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Hoogleraar veroordeeld wegens belediging stichter Turkse rijk

Atilla Yayla, hoogleraar in de politieke wetenschappen, werd op 28 januari 2008 veroordeeld tot een voorwaardelijke gevangenisstraf van vijftien maanden wegens het beledigen van Mustafa Kemal Ataturk, stichter van het seculiere Turkije. In Turkije werd het beledigen van Ataturk nog altijd als een misdaad beschouwd. Yayla ging tegen de uitspraak in beroep. Hij benadrukte dat hij Ataturk niet beledigd had, maar slechts kritisch naar zijn nalatenschap had gekeken. Bovendien vond hij dat hij als academicus vrij moest kunnen zijn om te denken en te zeggen wat hij wilde

.

De veroordeling van Yayla kwam op het moment dat Turkije onder internationale druk stond om vrijheid van meningsuiting in het land beter te waarborgen. Inmiddels kondigden parlementsleden aan om het wetsartikel aangaande het beledigen van de Turkse identiteit aan te passen.

Europees Hof veroordeelt Turkije

Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens veroordeelde op 31 januari 2008 Turkije in twee afzonderlijke zaken voor zowel het martelen van gevangenen met elektroshocks als het niet voldoende onderzoeken van de aanklachten. In beide zaken konden de slachtoffers met medisch bewijs hun verhaal staven.

Eind januari maakte het Hof tevens bekend dat het Turkije in 2007 het vaakst had veroordeeld. Dat was een tegenslag voor het land aangezien Turkije door de Europese Unie, waar het zich bij wilde aansluiten, op het vlak van mensenrechten en vrijheid van meningsuiting nauwlettend in de gaten werd gehouden.

BUITENLANDSE ZAKEN

Amerikaanse president Bush steunt Turkije's poging EU-lid te worden

Na een ontmoeting met de Turkse president Abdullah Gül sprak de Amerikaanse president George W. Bush op 8 januari 2008 zijn steun uit voor een mogelijk Turks lidmaatschap van de Europese Unie. Bush beschouwde Turkije als een constructieve brug tussen het Westen en het Midden-Oosten. Tevens was hij van mening dat Turkije een goed voorbeeld was van een land waar democratie en islam goed samengingen.

Tijdens de bespreking met Gül kwam ook de Koerdische kwestie aan bod. Bush liet weten dat de Verenigde Staten Turkije steunden in de strijd tegen de Koerdische opstandelingen in Noord-Irak en noemde de Arbeiderspartij van Koerdistan (PKK) een vijand van Turkije, Irak en van mensen die in vrede wilden leven.

(Vorige berichten pagina 27/1 e.v. - 2008)

IJSLAND

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

IJslandse kroon wordt gedeeltelijk verdrongen door de euro

In 2007 was in IJsland sprake van een groeiende neiging om betalingen in euro's te doen plaatsvinden vanwege de instabiliteit van de eigen nationale munt, de kroon. Veel grote bedrijven waren er toe overgegaan hun boekhouding in euro's te voeren. Zo was investeringsbank Straumur-Burdaras (SB) al volledig op de Europese munt overgeschakeld en in 2008 zou Kaupthing, de grootste bank van het land, dit voorbeeld volgen. Sommige ondernemingen als Marel, producent van machines voor de verwerking van vis en kippen, wilden hun werknemers deels in euro's gaan uitbetalen. Ook op de particuliere markt deed zich dit verschijnsel voor, met name bij de aankoop van een huis waarvoor het goedkoper was deze te financieren met leningen in euro's dan in kronen. Overigens vond de sluipende verdringing van de kroon ook plaats ten gunste van andere buitenlandse valuta als het Engelse pond, de Amerikaanse dollar en de Japanse yen.

Het gebruik van de euro was onofficieel, omdat voor invoering een lidmaatschap van de Europese Unie was vereist en daar bestond in IJsland geen meerderheid voor. Ook de Centrale Bank hield vast aan de kroon. Maar volgens het hoofd analyse van de Kaupthing-bank, Asgeir Jonsson, was het niet-officiële gebruik van de euro mogelijk, op voorwaarde dat de staat reserves in euro's aanhield en de toegang tot leningen in euro's op de internationale kapitaalmarkt gegarandeerd bleef.

(Vorige berichten pagina 335/3 - 2007)

CANADA

BINNENLAND

Honderden miljoenen voor de Cree-indianen

De Cree-indianen, een van de oorspronkelijke bevolkingsgroepen van Québec, kwamen op 17 juli 2007 met de regering van Canada overeen dat de ze 1,4 miljard Canadese dollar (ca. 970 miljoen euro) kregen om in een periode van twintig jaar hun leefomstandigheden te verbeteren. Het geld was ook bedoeld als schikking voor talloze rechtszaken die ze tegen de staat hadden aangespannen en waarvan er sommige al jaren voortsleepten. Het ging hier bijvoorbeeld om land dat de staat gebruikte, terwijl het volgens de Cree van hen was.

De overeenkomst hield in dat de Cree niet alleen geld kregen, maar ook meer controle

over hun politiemacht, rechtssysteem en economische ontwikkelingsprogramma's. Ze werd daarom gezien als belangrijke stap in de richting van zelfbestuur, dat hen eerder was beloofd.
Billy Diamond, voormalig stamhoofd en een van de bekendste Cree-indianen, toonde zich tevreden met de overeenkomst. Zijn volk wilde het geld gebruiken voor talloze projecten, uiteenkopend van de verbetering van de infrastructuur, de gezondheidszorg en het lokale bestuur tot maatregelen om de economie te stimuleren.
In Canada woonden in 2007 ca. 16.500 Cree-indianen.

Armoedige leefomstandigheden

Eerder in 2007 hadden indianen wegen en spoorlijnen geblokkeerd om te protesteren tegen de naar hun idee armoedige omstandigheden in Canadese reservaten. Volgens hen was er gebrek aan goede woningen en schoon drinkwater, was de werkloosheid er bijzonder hoog en bedroeg het aantal leerlingen dat met een diploma van de middelbare school kwam er slechts de helft van het landelijk gemiddelde.

Kabinetswijzigingen

Peter MacKay trad op 14 augustus 2007 af als minister van Buitenlandse Zaken van Canada, omdat hij Gordon O'Connor opvolgde als minister van Defensie.
O'Connor lag onder vuur omdat was gebleken dat Talibanstrijders die door Canadese militairen in Afghanistan waren gearresteerd na uitlevering aan de lokale autoriteiten waren gemarteld. Volgens de oppositie in het Canadese parlement had de minister tegenstrijdige verklaringen over dit schandaal afgelegd, waardoor het onduidelijk was of de legerleiding van de mishandelingen op de hoogte was. Premier Harper kon de kritiek van de oppositiepartijen niet naast zich neerleggen, omdat hij een minderheidskabinet leidde.
O'Connor werd minister van Overheidsinkomsten. MacKay werd opgevolgd door Maxime Bernier, die aftrad als minister van Industrie. Zijn portefeuille werd overgenomen door Jim Prentice.

Oorspronkelijke bevolking met 45 procent in tien jaar gegroeid

In 2006 woonden in Canada bijna 1,2 miljoen mensen die zichzelf beschouwden als afstammelingen van de oorspronkelijke bevolking, 45 procent meer dan in 1996. Dit bleek uit een bevolkingsonderzoek door *Statistics Canada* waarvan de resultaten in januari 2008 werden gepubliceerd. Van de totale bevolking was 4 procent 'inheems'. Er waren drie autochtone hoofdgroepen: indianen, Inuit en Métis – afstammelingen van de eerste Europese kolonisten en de autochtone bevolking van die tijd. Uit het onderzoek bleek verder dat 54 procent van de oorspronkelijke Canadezen in of nabij de steden woonde.
Analisten van Statistics Canada zeiden dat deze bevolkingsgroep zo snel was gegroeid omdat ze met een leeftijd van gemiddeld 27 jaar jong en vruchtbaar was. De helft was zelfs jonger dan 25. En een snel sterker wordend gevoel van trots op het eigen culturele erfgoed zou mensen stimuleren om relatief veel kinderen te krijgen.
Het onderzoek was niet compleet omdat sommige volken medewerking weigerden, meestal omdat ze zichzelf niet als Canadese staatsburgers beschouwden en dus ook niet in Canadese statistieken opgenomen wilden worden.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Canadese economie presteert goed

Dure Canadese dollar

De Canadese dollar was op 20 september 2007 voor het eerst sinds november 1976 even veel waard als de Amerikaanse dollar. De munt had op 21 januari 2002 met een koers van 61,79 cent ten opzichte van de Amerikaanse dollar een diepterecord bereikt, maar was daarna onafgebroken in waarde gestegen.
De Canadese munt was vooral zo sterk omdat het stelsel van Amerikaanse Centrale Banken (Fed) in 2007 meerdere malen de rente verlaagde in een poging een economische recessie ten gevolge van de kredietcrisis te voorkomen. Omdat de rente in Canada relatief hoog bleef, was het voor buitenlanders aantrekkelijker om hun geld daar te herbergen.

Economisch zwaartepunt verschuift

Maar de munt was ook sterk omdat Canada profiteerde van de hoge brandstofprijzen op de wereldmarkt en de grote vraag naar metalen, steenkool, chemicaliën en granen. Opmerkelijk was dat het economisch zwaartepunt dankzij deze ontwikkeling naar het westen van het land verschoof, omdat daar de meeste olie, metalen en andere bodemschatten werden gewonnen. Omdat de verwerkende industrie deels naar het buitenland verdween, werd Ontario – van oudsher de 'werkplaats' en het meest welvarende deel van Canada – juist minder belangrijk voor de nationale economie.

Werkloosheid naar het laagste niveau in 33 jaar

In september 2007 zat 5,9 procent van de Canadese beroepsbevolking zonder werk. Dit was het laagste percentage sinds 1974. De werkgelegenheid was vooral toegenomen in het onderwijs, de landbouw, het openbaar bestuur, de wetenschappelijke en technische dienstverlening en de collectieve sector. Opmerkelijk was dat de werkgelegenheid voor 55-plussers sinds januari 2007 met 5,6 procent was toegenomen, meer dan voor andere leeftijdscategorieën. Door de toegenomen buitenlandse concurrentie was het aantal banen in de industrie sinds januari met 3,7 procent geslonken.
Door de arbeidskrapte waren de lonen in een jaar tijd met 4,2 procent gestegen. De inflatie lag in augustus op 1,7 procent.

JUSTITIE

Canada veroordeelt beruchte seriemoordenaar

Robert 'Willie' Pickton werd door een rechtbank in de Canadese provincie British Columbia op 12 december 2007 veroordeeld tot levenslang, waarvan 25 jaar onvoorwaardelijk. Dit was de zwaarste straf die volgens het Canadese recht mogelijk was.
De varkensboer was schuldig bevonden aan de moord op zes vrouwen, allemaal prostituees en drugsverslaafden uit Vancouver. Op zijn erf waren de stoffelijke resten van nog twintig vrouwen aangetroffen. Als werd bewezen dat hij ook hen om het leven had gebracht, zou dat betekenen dat hij de grootste seriemoordenaar uit de Canadese geschiedenis was.
Pickton's verdediging schilderde hem af als een zwakbegaafd persoon die amper begreep wat er speelde. De moorden zouden door derden zijn begaan. Pickton zelf sprak tijdens het proces zelden. Over zijn motie-

ven werd weinig bekend, behalve dat hij tegen een agent in burger had gezegd dat hij 49 vrouwen had omgebracht en bij 50 wilde stoppen, omdat hij dat een mooi rond getal vond.

GEZONDHEID EN ZORG

Canada produceert merkloze hivremmers voor Rwanda

De Wereldhandelsorganisatie (WTO) meldde op 5 oktober 2007 dat Canada merkloze kopieën van de gepatenteerde hivremmer TriAvir ging produceren. De medicijnencocktail zou naar Rwanda worden geëxporteerd. Canada en Rwanda maakten gebruik van een in 2003 ingevoerde regel van de WTO. Deze hield in dat landen kopieën van merkmedicijnen mochten importeren indien de volksgezondheid werd bedreigd en ze niet in staat waren om de veel duurdere gepatenteerde medicijnen in te kopen of zelf medicijnen te produceren. De patenthouders moesten hier wel in worden gekend. De betrokken fabrikanten hadden inderdaad toestemming gegeven, op voorwaarde dat het middel uitsluitend in Rwanda verkocht of verstrekt zou worden. Dankzij hun instemming was het voor Canada legaal om de patenten te negeren.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Canada weigert Amerikaanse militairen politiek asiel

Vredesactiviste mag Canada niet in

De gepensioneerde Amerikaanse kolonel Ann Wright werd op 25 oktober 2007 na aankomst op het vliegveld van Ottawa door de autoriteiten teruggestuurd naar de Verenigde Staten. Wright was een bekend criticus van de door de VS geleide oorlog in Irak en was op uitnodiging van Canadese parlementsleden naar Ottawa gekomen. Ze zou er een lezing geven. Wright stond in de database van het Amerikaanse Federal Bureau of Investigation (FBI) aangemerkt als 'crimineel'. Ze zei dat ze louter als zodanig te boek stond omdat ze een paar keer was gearresteerd tijdens vreedzame protestdemonstraties tegen de oorlog in Irak.

Canada zet dienstweigeraars uit

Het Hooggerechtshof van Canada weigerde op 16 november om het beroep dat twee Amerikaanse vluchtelingen tegen hun uitzetting hadden aangetekend in behandeling te nemen. Het ging om Jeremy Hinzman en Brandon Hughey, militairen die geweigerd hadden om te vechten in Irak. In Canada legde het Hof in de regel niet uit waarom het bepaalde zaken niet in behandeling nam.
Hinzman en Hughey hadden in 2004 politiek asiel aangevraagd met als argument dat het Amerikaanse leger hen oorlogsmisdaden wilde laten plegen in Irak. Indien ze dat weigerden, zouden ze als deserteurs worden veroordeeld. De aanvraag was afgewezen omdat de straf die hen in de VS boven het hoofd hing niet inhumaan zou zijn. Het tweetal had gehoopt wel asiel te krijgen omdat Canada de Amerikaans-Britse aanval op Irak had afgekeurd en nooit was ingegaan op Amerikaanse verzoeken om ook troepen te sturen.
De advocaat van het tweetal zei dat zeker driehonderd Amerikaanse dienstweigeraars in Canada waren ondergedoken. Hij vreesde dat de aanstaande uitzetting van Hinzman en Hughey een precedent zou scheppen dat haaks stond op het beleid uit de jaren zestig en zeventig van de twintigste eeuw: de Canadese premier Pierre Trudeau had zijn land toen uitgeroepen tot 'schuilplaats tegen militarisme'. Naar schatting dertigduizend tot vijftigduizend Amerikanen die weigerden in Vietnam te vechten hadden zich er toen gevestigd.

MILITAIRE ZAKEN

Canada claimt Noordpoolgebied

Premier Harper van Canada maakte op 10 augustus 2007 bekend dat er een marinebasis zou komen in Nanisivik Mine, een verlaten mijn aan de noordkust van Baffin Island in het Canadese Noordpoolgebied. In Resolute, eveneens boven de poolcirkel, zou een militair trainingscentrum worden opgericht.
De militaire bases zouden nodig zijn om de Canadese belangen in het Noordpoolgebied zo nodig te verdedigen. Door de klimaatverandering smolt het poolijs, waardoor het voor de internationale scheepvaart op den duur mogelijk zou worden om gebruik te maken van de zogenaamde Noordwestelijke Passage, de noordelijke vaarroute tussen de Atlantische en de Stille Oceaan. Volgens de Verenigde Staten hoorde deze bij geen enkel land, maar Canada meende goede redenen te hebben om de route tot zijn zeegebied te rekenen.
Naast Canada claimden ook Denemarken/Groenland, Noorwegen, Rusland en de Verenigde Staten delen van het Noordpoolgebied. Volgens Amerikaanse schattingen bevond ca. 25 procent van de nog niet ontdekte voorraden aardolie en gas zich daar onder de zeebodem.

(Vorige berichten pagina 276/2 e.v. - 2007)

COSTA RICA

BINNENLAND

Partij van president Arias wint lokale verkiezingen

Bij de gemeenteraadsverkiezingen op 3 december 2006 behaalde de partij van president Óscar Arias, de Nationale Vrijheidspartij (PLN), in 59 van de 81 gemeentes de meerderheid van de stemmen. In 2002 gebeurde dat in slechts 27 gemeenten, terwijl bij de Sociaal Christelijke Eenheidspartij (PUSC) de trend precies andersom was: in 2002 sleepte de PUSC 48 gemeenten in de wacht, terwijl dat er eind 2006 niet meer dan 10 waren. De Burgers Actie Partij (PAC) won in 3 gemeenten. De overwinning van de PLN was belangrijk voor Arias omdat hij daardoor met meer autoriteit controversiële besluiten kon nemen.

Bevolking spreekt zich in referendum uit voor vrijhandelsakkoord

Tegenstanders laten hun stem horen

Tienduizenden vakbondsleden, boeren en activisten protesteerden op 26 februari 2007 in de hoofdstad van Costa Rica, San José, tegen het afsluiten van een vrijhandelsverdrag met de Verenigde Staten. De regering was voorstander van het akkoord, dat bekend stond onder de Engelse afkorting DR-CAFTA (Centraal-Amerikaans Vrijhandelsverdrag plus de Dominicaanse Republiek). De demonstranten vreesden dat het economisch verdrag fataal zou blijken te zijn voor lokale bedrijven. Daarnaast bestonden er grote bezwaren tegen het introduceren van marktgerichte ideeën bij het door de staat gerunde telecombedrijf, in de dienstensector en in de landbouw.

Er was besloten de kwestie van aansluiting voor te leggen aan de bevolking door middel van een referendum.

Tweede vicepresident dient ontslag in

Kevin Casas, die naast tweede vicepresident van Costa Rica tevens minister van Planning was, moest op 22 september aftreden nadat er commotie was ontstaan over een memo die hij president Óscar Arias had gestuurd. In het bericht gaf hij het staatshoofd het advies om de angst onder de bevolking te stimuleren voor een eventuele afwijzing van het vrijhandelsverdrag. Daarnaast moest zijns inziens de campagne van de nee-stemmers in diskrediet worden gebracht en publieke fondsen worden gebruikt om de voordelen van het pact aan de burgers duidelijk te maken. Dit laatste was in strijd met de electorale wetgeving.
De oppositie beschuldigde de regering er van de aanbevelingen te hebben uitgevoerd, waarna de positie van Casas onhoudbaar werd.

Nipte meerderheid voor aansluiting bij verdrag

Op 7 oktober stemde 51,6 procent van de bevolking voor aansluiting bij het vrijhandelsverdrag, terwijl 48,3 procent daar tegen bleek te zijn. Met een opkomst van 60 procent betekende de uitslag dat het verschil kleiner was dan 50.000 stemmen. Het resultaat was een overwinning voor de regering, die het verdrag van groot belang achtte voor de economische ontwikkeling van het land. Hoewel internationale waarnemers geen onregelmatigheden hadden geconstateerd, eisten de nee-stemmers vanwege het kleine verschil een handmatige hertelling.

Aanvullende wetgeving vereist

Door het plaatsen van zijn handtekening gaf president Arias op 21 november het DR-CAFTA verdrag kracht van wet. De oppositie in het parlement riep hij op de wil van het volk te respecteren en de aanname van dertien aanvullende wetten niet te vertragen of te blokkeren. De Burgers Actie Partij (PAC) had dit toegezegd nadat de uitslag bekend was, maar er gingen ook direct stemmen op alle medewerking te weigeren.
Het betrof wetgeving waarvan de regering tijdens de onderhandelingen had beloofd dat deze veranderd zou worden, met als uiterste tijdslimiet maart 2008. Washington had duidelijk gemaakt dat over de punten niet opnieuw zou worden onderhandeld.

Eerste wetswijziging aangenomen

Op 27 november werd een begin gemaakt met de 'implementatieagenda' zoals de hervorming van de dertien wetten werd genoemd. In dit geval betrof het een wet ter bescherming van vertegenwoordigers van buitenlandse bedrijven die met 32 stemmen voor en 11 tegen werd aangenomen. Grotere problemen werden voorzien bij het afschaffen van de staatsmonopolies in de telecommunicatiesector en het verzekeringswezen. Bij het Costaricaanse Elektriciteitsinstituut (ICE) was veel verzet tegen de verandering en de werknemers hadden een staking georganiseerd.

President grijpt in vanwege tekort aan energie

Stroomuitval was voor president Óscar Arias van Costa Rica eind april 2007 aanleiding de energiesituatie per decreet als noodtoestand aan te duiden. De opzet van deze maatregel was het Instituto Costarricense de Electricidad (ICE) in staat te stellen maatregelen te nemen om de kritieke situatie snel te boven te komen, zonder vertraging door allerlei bureaucratische procedures.

Costa Rica was grotendeels afhankelijk van hydro-elektrische energie, maar de waterreservoirs waren slecht gevuld. De regering weet dat aan het natuurfenomeen El Niño dat extreme droogte had veroorzaakt, maar volgens het ICE waren adviezen om te investeren genegeerd.

Lijken gevonden van vijf geëxecuteerde burgers

De politie in Costa Rica vond op 30 januari 2008 na een telefonische tip op de vuilnisbelt van Ciudad Neilly de lijken van vijf personen die door hun hoofd waren geschoten. Persbureau *Efe* berichtte dat het niet de eerste keer was dat vlakbij de grens met Panama zo'n geweldsdelict had plaats gevonden. In augustus 2007 was een Panamees in koelen bloede vermoord en in december waren twee Panamezen gedood na ontvoerd te zijn. De politie meende dat in al deze zaken drugs een rol speelden.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Inflatie in 2007 in Costa Rica hoger dan verwacht

Het economisch adviesbureau Ecoanálisis voorspelde eind augustus 2007 dat de inflatie in Costa Rica dat jaar op 8,5 procent zou uitkomen. Het getal was hoger dan de Centrale Bank had voorspeld. Het bureau stelde dat de economische groei er zorg voor droeg dat de koopkracht toenam, de armoede verminderde en het werkloosheidscijfer daalde. De fiscale situatie van het land zou weinig veranderen, al namen de uitgaven voor sociale doeleinden toe.

Handelstekort heeft dezelfde omvang als in 2006

Costa Rica kende over de eerste tien maanden van 2007 een handelstekort ter waarde van iets minder dan 2,7 miljard dollar (bijna 1,9 miljard euro). Dit was ongeveer gelijk aan het tekort over dezelfde periode in 2006, aldus de Centrale Bank. De export was in 2007 met 15 procent gestegen. Er werden meer dan drieduizend verschillende producten aan het buitenland verkocht, waarvan Intel microprocessors, computers en bananen de belangrijkste waren. De Verenigde Staten waren met 42 procent van het totaal de grootste afnemer, gevolgd door China met 21 procent, de Europese Unie met 15 procent en Midden-Amerika met 14 procent.

Eerste begrotingsoverschot in vijf jaar

Het ministerie van Financiën meldde eind januari 2008 dat Costa Rica het jaar daarvoor een begrotingsoverschot kende van 0,65 procent van het bbp, hetgeen neerkwam op 174 miljoen dollar (ca. 119 miljoen euro). De stijging van de belastinginkomsten met 29 procent werd als hoofdreden aangevoerd, hoewel de uitgaven met 17 procent waren toegenomen. De inflatie voor 2007 kwam uit op 10,8 procent.

BUITENLANDSE ZAKEN

Taiwan verbreekt banden met Costa Rica

De regering van Taiwan verbrak op 7 juni 2007 de banden met Costa Rica omdat dat land diplomatieke betrekkingen was aangegaan met de Volksrepubliek China. Presi-

dent Óscar Arias sprak in dat verband van 'een realiteit die niet langer ontkend kon worden'. China had Costa Rica een subsidie van 130 miljoen dollar (ca. 97 miljoen euro) beloofd en de aanschaf van obligaties gegarandeerd ter waarde van 300 miljoen dollar. Taiwan kon zich dat niet veroorloven en beschuldigde Peking van 'chequeboek dipomatie'.
Na de Verenigde Staten was China uitgegroeid tot de belangrijkste handelspartner van Costa Rica.

Succesvol bezoek van Arias aan China

Eind oktober voerde president Arias in Peking onder meer overleg met zijn Chinese ambtgenoot Hu Jintao en premier Wen Jiabao. Hij prees Costa Rica aan als een investeringsvriendelijk land met goed gekwalificeerde arbeidskrachten dat bovendien geografische voordelen kende. Beide partijen legden de basis voor toekomstige handelsovereenkomsten en Arias kreeg direct 47 miljoen dollar mee om onder meer projecten voor de lange termijn op te starten.

Vrijhandelsverdrag gesloten tussen Panama en Costa Rica

De staatshoofden van Costa Rica en Panama, respectievelijk Óscar Arias en Martín Torrijos, tekenden op 8 augustus 2007 een vrijhandelsverdrag. De twee landen golden als de succesvolste handelspartners in de Midden-Amerikaanse regio, maar hoopten dat het akkoord de dynamiek bij de handel en bij investeringen zou vergroten.
Panama leverde in 2006 voor 287 miljoen dollar (ca. 213 miljoen euro) aan Costa Rica, dat in hetzelfde jaar voor 182 miljoen dollar naar het buurland exporteerde. Voor 80 procent van de agrarische producten en 93 procent van de industriële producten zouden de invoertarieven worden afgeschaft.

(Vorige berichten pagina 737/1 e.v. - 2006)

DOMINICAANSE REPUBLIEK

BINNENLAND

President Fernández wint nominatie voor presidentsverkiezingen

De president van de Dominicaanse Republiek, Leonel Fernández, sleepte op 6 mei 2007 de nominatie in de wacht van de Partij van de Dominicaanse Bevrijding (PLD) voor de presidentsverkiezingen van mei 2008. Dat betekende dat hij herkozen kon worden. Fernández versloeg met een ruime marge Danilo Medina, zijn politieke strateeg en rechterhand, die weigerde de winnaar te feliciteren omdat Fernández in zijn campagne publieke fondsen zou hebben gebruikt. De strijd tussen de twee rivalen zorgde voor verdeeldheid binnen de PLD.
Bij de Dominicaanse Revolutionaire Partij (PRD) was dat niet het geval. Verliezer Milagros Ortiz Bosch sprak daar zonder omwegen zijn steun uit voor de gekozen presidentskandidaat Miguel Vargas Maldonado.

Privileges en corruptie vermoedelijke verkiezingsthema's

De directeur van de douanekantoren, Miguel Cocco, sprak rond juli publiekelijk over de 'ongepaste' verrijking van douanefunctionarissen en ambtenaren onder de huidige en vorige regeringen. Naar zijn idee tastte de corruptie in het land de kwaliteit van de dienstverlening aan en werd de levenskwaliteit er negatief door beïnvloed.
Al eerder had de voorzitter van het Hooggerechtshof, Jorge Subero Isa, voorgesteld een nationaal controleorgaan tegen corruptie op te richten waarvan de leden zouden worden benoemd door de Nationale Raad van de Magistratuur. Dit zou als onafhankelijk orgaan moeten gaan functioneren.
Verwacht werd dat thema's als privileges, onevenredige verrijking en corruptie belangrijke verkiezingsthema's zouden worden.

Geruchten over couppoging door politici ontkend

Politieke leiders en het commando van de strijdkrachten ontkenden op 2 september 2007 dat een groep militairen plannen smeedde voor een staatsgreep. De geruchten deden de ronde op een moment dat de regering er van werd verdacht geld uit de schatkist te gebruiken voor de herverkiezing van de president. De oppositie beschuldigde de regering er bovendien van verkiezingsfraude te willen plegen.
De vroegere guerrillaleider Claudio Caamaño was de bron van het nieuws. Hij zou door militairen zijn benaderd om steun te geven aan hun plannen.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Algemene staking legt maatschappelijk leven stil

Bedrijven in de Dominicaanse Republiek bleven op 9 juli 2007 gesloten en het publieke transport kwam tot stilstand nadat een coalitie van vakbonden, het Alternatief Sociaal Forum, een algemene staking van 24 uur had uitgeroepen. Het protest richtte zich enerzijds tegen prijsverhogingen, anderzijds eisten de demonstranten salarisverhoging. Daarnaast wilden zij dat de belastingverhoging op benzine ongedaan zou worden gemaakt. De regering had deze doorgevoerd op advies van het Internationaal Monetair Fonds (IMF) om zodoende het begrotingstekort te verminderen.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Economie groeit gestaag sinds crisis in 2004

De gouverneur van de centrale bank, Héctor Valdez Albizu, maakte half november 2007 bekend dat de economie van de Dominicaanse Republiek in de eerste negen maanden van het jaar met 8,2 procent was gegroeid in vergelijking met dezelfde periode het jaar daarvoor. Dit betekende dat er na de crisis in 2004 sprake was van een gemiddelde jaarlijkse groei van 9,4 procent. Sinds die tijd waren er volgens de bankgouverneur bijna 350.000 nieuwe banen gecreëerd.
De economische groei was er naast directe buitenlandse investeringen de oorzaak van dat de centrale bank weer over reserves beschikte. Het bedrag aan geldoverboekingen uit het buitenland van landgenoten lag over de eerste negen maanden op 2,1 miljard dollar (ca. 1,4 miljard euro) – een stijging ten opzichte van het jaar daarvoor met 7,4 procent.

Doelstellingen IMF niet gehaald

Tenminste vijf doelen die het Internationaal Monetair Fonds (IMF) als voorwaarde had gesteld om een reservekrediet te verlengen dat in januari 2008 zou verlopen, bleken de maand daarvoor niet te zijn gehaald. De Monetaire en Financiële Wet was niet hervormd, de voorschriften aangaande de financiële dienstverlening waren nog steeds dezelfde en het afgesproken begrotings-

overschot was evenmin gehaald. Bij dat laatste meenden analisten overigens dat het IMF een onredelijk getal had genoemd. Daarnaast was het stelen van energie nog steeds niet strafbaar volgens de wet en ontbrak de verplichting voor elektriciteitsmaatschappijen de hoeveelheid stroom te leveren die contractueel met de klant was overeengekomen.

Groei van buitenlandse investeringen

De Comisión Económica para América Latina (CEPAL) van de Verenigde Naties constateerde in januari 2008 een toename van de buitenlandse investeringen in de Dominicaanse Republiek. In 2005 bedroegen deze 1,0 miljard dollar (ca. 677 miljoen euro), het jaar daarop 1,2 miljard en in 2007 1,4 miljard. De CEPAL benadrukte dat de economie kwetsbaar was vanwege de sterke economische banden met de Verenigde Staten. Rond de 77 procent van de export ging naar dat land.
Voor 2007 werd een inflatie vastgesteld van 8,8 procent, hetgeen volgens de Centrale Bank meeviel vanwege de negatieve invloed van de orkanen Noël en Olga en van de stijging van de olieprijzen.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Verenigde Naties: racisme diep geworteld in Dominicaanse Republiek

Onderzoek van een delegatie van de Verenigde Naties resulteerde eind oktober 2007 in de conclusie dat er in de Dominicaanse Republiek sprake was van diepgeworteld racisme tegen zwarte mensen. Met name immigranten uit Haïti werden vaak het slachtoffer van discriminatie. De afvaardiging van de VN riep de regering op het probleem eerst te erkennen zodat aan een oplossing gewerkt kon worden.
Het racisme kwam vooral naar voren in de wijze waarop regels en voorschriften werden toegepast. In de Dominicaanse Republiek woonden zeker achthonderdduizend Haïtianen.

Nieuwe grensbewaking vermindert immigratie uit Haïti

De Dominicaanse strijdkrachten zetten eind september een nieuwe, door Amerikanen getrainde eenheid in om de grens met Haïti te bewaken. Het Gespecialiseerde Korps Grensbewaking (CESFRON) bestond uit duizend manschappen.

Zeven weken later maakte generaal Adriano Silverio Rodríguez bekend dat in de periode dat het CESFRON functioneerde zeker tienduizend Haïtianen naar hun eigen land waren teruggestuurd. Volgens een rapport van mensenrechtenorganisatie Amnesty International (AI) was dat aantal voorheen tussen de twintigduizend en dertigduizend per jaar.

(Vorige berichten pagina 90/2 e.v. - 2007)

EL SALVADOR

BINNENLAND

Bewakers ontvluchten gevangenis tijdens oproer

Honderden gedetineerden in de Apanteosgevangenis – gelegen op zestig kilometer ten westen van de hoofdstad San Salvador – raakten op 5 januari 2007 met elkaar slaags toen bendeleden van Mara 18 weigerden naar hun cellen terug te keren en bewakers het complex in allerijl verlieten. De directeur van het complex, Roberto Villanova, verklaarde later dat voor vijftien dagen de noodtoestand was uitgeroepen. Meer dan tweeduizend Salvadoraanse politiebeambten en soldaten omsingelden het complex en gingen het huis van bewaring binnen waar men 21 lijken aantrof. Het vermoeden bestond dat leden van Mara 18 de opstand hadden gepland om in de overvolle gevangenis met enkele vijanden af te rekenen.

President Saca claimt successen tijdens eerste jaren ambtsperiode

Bij het evalueren van de eerste helft van zijn mandaat meldde president Tony Saca van El Salvador eind januari 2007 dat de economie in 2006 met 4,2 procent was gegroeid. Dat was meer dan het jaar daarvoor, toen het groeipercentage 2,8 procent bedroeg. Hij claimde verder voor verbeteringen te hebben gezorgd in de gezondheidszorg, het onderwijs, de landbouw en de infrastructuur van zijn land. Ook de toeristische sector was vooruitgegaan. In de laatste twee jaren van zijn ambtstermijn zou de regering prioriteit geven aan het verbeteren van de veiligheid in El Salvador.

'Commandante Ana María' na 24 jaar alsnog in El Salvador begraven

De legendarische 'Commandante Ana María', die in 1983 in Nicaragua werd vermoord, vond op 10 juni 2007 haar laatste rustplaats in Santiago de Texacuangos, El Salvador. De gebeurtenis vond plaats op initiatief van de vrouwenorganisatie die bekend stond als 'Las Mélidas'.
Mélida Anaya Montes, zoals de werkelijke naam van de guerrillastrijdster luidde, zat in de leiding van het Front Farabundo Martí voor de Nationale Bevrijding (FMLN) waar zij voor velen een symbool was van de revolutionaire strijd. Aanvankelijk werd gedacht dat de Amerikaanse inlichtingendienst de Central Intelligence Agency (CIA) haar had vermoord, maar later bleek dat Salvador Cayetano Carpio, medeoprichter van het FMLN, haar wegens ideologische verschillen had laten ombrengen.

Presidentiële en parlementaire verkiezingen voortaan gescheiden

De Hoge Electorale Rechtbank (TSE) in El Salvador bepaalde rond 20 juni 2007 dat de presidentiële en parlementaire verkiezingen in El Salvador in de toekomst gescheiden plaats zouden vinden om verwarring te voorkomen. Gepland werd de nieuwe volksvertegenwoordiging te kiezen in januari 2009 en het staatshoofd twee maanden later.
De regeringspartij, de rechtse Nationalistische Republikeinse Alliantie (ARENA), juichte de verandering toe. Het oppositionele Front Farabundo Martí voor de Nationale Bevrijding (FMLN) vond daarentegen dat er sprake was van geldverspilling, mede omdat de campagnes langer gingen duren.

Journalist Funes wordt presidentskandidaat FMLN

De 48-jarige journalist Mauricio Funes werd op 11 november door het hoogste orgaan binnen het FMLN benoemd tot presidentskandidaat voor de verkiezingen in 2009. Hij was de eerste FMLN-kandidaat die niet had deelgenomen aan de guerrillastrijd. Zijn beoogde vicepresident, Salvador Sánchez Céren, was wel guerrillero geweest.
Waarnemers meenden dat Funes een modern, professioneel imago aan het FMLN kon geven. Hij was zelf van mening dat de regering 'sociale gevoeligheid' miste.

El Salvador

Leden doodseskader gearresteerd

Vier politiemannen werden op 28 augustus 2007 tijdens hun werk in de gemeenten San Miguel en La Unión aangehouden. Onderzoek van de Salvadoraanse justitie had uitgewezen dat zij deel uitmaakten van een doodseskader en dat zij verscheidene leden van straatbendes hadden geliquideerd. De bendes zouden volgens de autoriteiten schuldig zijn aan 60 procent van de moorden in het land, maar media meenden dat doodseskaders de laatste jaren meer geweld verspreidden.

Regeringspartij ARENA in het nauw door salarisverhoging parlementariërs

De regerende Nationalistische Republikeinse Alliantie (ARENA) kwam bij de bevolking van El Salvador in een kwaad daglicht te staan toen op 1 januari 2008 bleek dat de volksvertegenwoordigers zichzelf bijna 50 procent opslag hadden gegeven. De ARENA-afgevaardigden hadden vóór gestemd. Dit betekende dat de parlementariërs omgerekend 5.886 dollar (ca. 3.980 euro) per maand gingen verdienen. Volgens de media was het gemiddelde maandsalaris in El Salvador 260 dollar en mensen in de 77 armste gemeenten kregen van de regering elke maand 15 dollar.
Het linkse Front Farabundo Martí voor de Nationale Bevrijding (FMLN) kaartte de kwestie aan waardoor het parlement zich genoodzaakt zag de verhoging per eind januari ongedaan te maken.

Nieuwe minister van Buitenlandse Zaken benoemd

De 39-jarge carrièrediplomaat Marisol Argueta de Barillas werd op 16 januari 2008 benoemd tot minister van Buitenlandse Zaken van El Salvador. Zij was de opvolgster van Fransisco Laínez die kort daarvoor was afgetreden omdat hij campagne wilde gaan voeren voor de presidentsverkiezingen in 2009. Argueta, die onder meer rechten had gestudeerd aan de Oxford University, was tot dat moment adviseur van de minister.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Handelstekort stijgt in 2007

Tijdens de eerste tien maanden van 2007 steeg het handelstekort van El Salvador met 18 procent. Er werd weliswaar over een jaar gerekend voor 6 procent meer geëxporteerd, maar de import steeg met 12 procent. De meeste handel werd gedreven met de andere Midden-Amerikaanse landen, gevolgd door de Verenigde Staten die 21 procent van de exportproducten kochten.
Traditionele exportproducten als koffie, suiker en bananen vormden een steeds kleiner aandeel in de export, terwijl de uitvoer van niet-traditionele producten als tonijn, ijzer, staal, tassen en plastic voorwerpen met 15 procent was gegroeid ten opzichte van 2006. El Salvador dankte dit mede aan de vrijhandelsakkoorden die het had afgesloten.

Nieuw record aan geldoverschrijvingen van emigranten

De Salvadoraanse regering maakte op 17 januari 2008 bekend dat het jaar daarvoor bijna 3,7 miljard dollar (ca. 2,5 miljard euro) door landgenoten die in het buitenland woonden, naar huis was gestuurd. Dat was 6,5 procent meer dan in 2006 en betekende een nieuw record. De geldstroom was voor El Salvador van groot belang en stond gelijk aan 18 procent van het bbp.
Nadat het kleine Midden-Amerikaanse land in 2001 door aardbevingen was getroffen, kregen meer dan 200.000 Salvadoranen een tijdelijke verblijfsstatus in de Verenigde Staten. Deze zou in 2009 aflopen. Tijdens de burgeroorlog (1980-1992) waren ook veel burgers naar de VS geëmigreerd.

BUITENLANDSE ZAKEN

Salvadoraans parlement verlengt militaire missie in Irak

President Tony Saca van El Salvador hoorde op 21 december 2007 dat een meerderheid in de volksvertegenwoordiging zijn verzoek had ingewilligd de militaire missie in Irak tot eind 2008 te verlengen. De parlementariërs wezen vooral op het feit dat de Verenigde Naties hadden besloten de missie in Irak te verlengen.
De Salvadoraanse troepenmacht, die tot dat moment vijf soldaten had verloren, verrichtte bij de stad Al-Kut humanitair werk.

Amerikaanse admiraal bezoekt Salvadoraans bataljon

De voorzitter van de Amerikaanse Gezamenlijke Chefs van Staven, admiraal Michael Mullen, bezocht op 18 januari 2008 in El Salvador het Cuscatlan Bataljon. Dit was voorbestemd als tiende contingent Salvadoraanse soldaten af te reizen naar Al-Kut. De hoge militair wees de opvatting af dat de bijdrage van El Salvador in Irak slechts symbolische waarde had. Mullen had ook een ontmoeting met minister van Defensie Jorge Molina en de opperbevelhebber van de Salvadoraanse strijdkrachten, majoor-generaal Eduardo Mendoza.

(Vorige berichten pagina 738/3 e.v. - 2006)

Haïti

HAÏTI

BINNENLAND

Vredestroepen Verenigde Naties blijven langer in Haïti

Leden stabilisatiemacht komen om bij vuurgevechten

Twee Jordaniërs van de in Haïti opererende vredesmacht van de Verenigde Naties sneuvelden op 11 november 2006 bij confrontaties met bendeleden in de armste buurt van Port-au-Prince, Cité Soleil. De United Nations Stabilization Mission in Haiti (Minustah), zoals de vredesmacht werd genoemd, had haar activiteiten opgevoerd omdat de veiligheidssituatie verslechterde. Waarnemers meldden dat de oppositie tegen de VN-troepen toenam omdat ze niet alleen gewelddadige bendes probeerden uit te schakelen, maar ook onschuldige burgers verwondden. De VN ontkenden de beschuldigingen.

Veel illegaal wapenbezit

Persbureau *Agence France Presse* (AFP) berichtte op 14 juli 2007 dat nog steeds grote aantallen wapens in handen van burgers waren. De VN-troepen probeerden ze in samenwerking met de nationale Haïtiaanse politie in beslag te nemen, maar zonder veel succes. Er werden wel veel arrestaties verricht en bendeleiders waren omgekomen, maar hun onderdanen beschikten nog steeds over het wapentuig. Zo zouden er alleen al in de sloppenwijk Cité Soleil zeker tienduizend wapens circuleren. Alix Fils-Aime, die leiding gaf aan de regeringscommissie inzake ontwapening, ontkende

echter dat dat het geval was. Een Zwitserse niet-gouvernementele organisatie schatte in 2005 het aantal illegale wapens in Haïti op 250.000 exemplaren.

Mandaat Minustah voor een jaar verlengd

De uit vijftien leden bestaande VN-Veiligheidsraad nam op 15 oktober 2007 een resolutie aan om het verblijf van de stabilisatiemissie in Haïti met een jaar te verlengen. De missie was samengesteld uit manschappen van Argentinië, Brazilië, Chili, Jordanië, Nepal, Sri Lanka en Uruguay. In februari was al besloten dat zij nog zeker acht maanden zouden blijven.
De VN-troepenmacht zou in het vervolg bestaan uit 7.060 militairen en 2.091 politiebeambten, met als voornaamste taak het terugdringen van het geweld in het land. Buurlanden en landen uit de regio werden opgeroepen de Haïtiaanse autoriteiten te helpen bij het bestrijden van de drugs- en wapensmokkel. De troepenmacht moest daarvoor patrouilles langs de land- en zeegrenzen gaan uitvoeren.

VN sturen militairen uit Sri Lanka terug naar huis

Woordvoerder Michele Montas van de VN deelde op 2 november mee dat een bataljon van 108 Srilankanen niet langer mocht opereren onder VN-vlag. De soldaten hadden prostituees bezocht van wie er waarschijnlijk enkele minderjarig waren. Omdat dergelijke incidenten vaker waren voorgekomen, stond in de gedragsregels van de VN expliciet dat elk bezoek aan prostituees verboden was – ook als deze een legale status hadden.
De regering van Sri Lanka stemde in met de maatregel en zegde toe de schuldigen te zullen straffen. Samen met de VN zou worden onderzocht welke hulp de slachtoffers dienden te krijgen.

Vredestroepen gaan grens bewaken

De uitbreiding van de activiteiten van Minustah kreeg in januari 2008 concreet gestalte. VN-gezant Hedi Annabi maakte toen bekend dat ongeveer 120 militairen op vier bases zouden worden gestationeerd bij de grens tussen Haïti en de Dominicaanse Republiek, onder meer bij Malpasse waar de meeste handel werd gedreven. 'Iedereen weet dat de situatie voor ons oncontroleerbaar is. Wij missen de financiële mogelijkheden en de infrastructuur om het werk goed te doen', merkte Jean-Jacques Valentin, chef van de Haïtiaanse douane, op toen hij met een VN-delegatie het grensgebied bezocht. De troepen moesten illegale grensoverschrijdingen voorkomen en de smokkel van drugs en wapens tegengaan.

Haïtianen kiezen vertegenwoordigers lokale raden

Op 3 december 2006 kon de bevolking van Haïti afgevaardigden kiezen in de gemeenteraden, de zogenaamde Asecs. Deze waren in 1987 opgericht om de macht te decentraliseren, maar hadden nooit werkelijk gefunctioneerd hoewel ze volgens analisten de basis vormden van de Haïtiaanse democratie. De leden gaven adviezen aan de regering en kozen bijvoorbeeld rechters.
Ondanks het belang van de verkiezingen maakte minder dan 40 procent van de Haïtianen de gang naar de stembus. Waarnemers meenden dat de kandidaten weinig aanspraken en wezen ook op het geweld tijdens de campagnes. Op de verkiezingsdag kwamen door confrontaties tussen politieke groeperingen zeker twee mensen om.

Regering lanceert anticorruptiecampagne

Bij zijn bezoek aan Washington verklaarde president René Preval op 8 mei 2007 dat er in Haïti een commissie werd samengesteld die zich zou gaan richten op de strijd tegen corruptie, smokkel en drugshandel. Een week later zou een anticorruptiecampagne gelanceerd worden, aldus het staatshoofd tegen leden van de Amerikaanse Kamer van Koophandel. Preval hoopte investeerders aan te trekken en beloofde hen 'eerlijke concurrentie'.
In november 2006 had de niet-gouvernementele organisatie Transparency International (TI) Haïti als meest corrupte land ter wereld gekwalificeerd.

Senaatsverkiezingen uitgesteld

De regering van Haïti liet op 10 oktober 2007 bij monde van woordvoerder Joseph Jasmin weten dat de voor november geplande verkiezingen voor de Senaat waren uitgesteld. Binnen de Voorlopige Kiesraad (CEP) beschuldigden leden elkaar namelijk van corruptie en crimineel gedrag. Regering en oppositie hadden daarom na overleg besloten dat de samenstelling van de CEP eerst geheel of gedeeltelijk moest veranderen.
Twee leden, namelijk Patrick Fequiere en Louis Jerson Richeme, beweerden dat voorzitter Max Mathurin en twee anderen zich schuldig hadden gemaakt aan verduistering. Bovendien zouden ze geprobeerd hebben Richeme te laten vermoorden.

Politie moet ontvoeringen in Haïti stoppen

President René Preval gaf begin december 2007 de politie in Haïti opdracht een eind te maken aan de golf ontvoeringen in zijn land. Volgens de president was het aantal ontvoeringen in 2007 overigens aanmerkelijk lager dan het jaar daarvoor: in 2006 zou het om 600 gevallen gaan en in het lopende jaar om 250.
Er was veel aandacht voor het onderwerp omdat in november 2007 elf kinderen waren ontvoerd. De zevenjarige Schneider Hervil was na twee weken dood en verminkt teruggevonden. De ontvoerders hadden 680 dollar (ca. 458 euro) losgeld van de ouders geëist, maar die konden het geld niet op tijd bij elkaar brengen.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Haïti scoort laag op ontwikkelingsindex Verenigde Naties

In een op 9 november 2006 openbaar gemaakt rapport van de Verenigde Naties aangaande de Human Development Index (HDI) stond Haïti van de 177 gerangschikte landen op de 154ste plaats. De gegevens waren gebaseerd op data uit 2004 en gaven aan dat het arme Caribische land ingedeeld kon worden bij de staten met 'een laag ontwikkelingsniveau'. Voor de index werden gegevens uit de landen over levensverwachting, alfabetisme, onderwijs en levensstandaard met elkaar vergeleken.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Onafhankelijke commissie gaat moorden op journalisten onderzoeken

Guy Delva, correspondent voor persbureau *Reuters*, maakte op 10 augustus 2007 de oprichting bekend van een commissie die de

moorden op journalisten in Haïti zou gaan onderzoeken. De negenkoppige commissie, die de volle steun kreeg van president René Preval, werd geheel samengesteld uit Haïtiaanse journalisten en zou elk geval grondig gaan onderzoeken.
Sinds het jaar 2000 waren er acht verslaggevers vermoord, maar het als corrupt bekend staande justitiesysteem had geen enkele dader veroordeeld. De commissie zou zich eerst gaan bezighouden met de in april 2000 doodgeschoten Jean Dominique, toentertijd Haïti's populairste radioverslaggever.

BUITENLANDSE ZAKEN

Gezamenlijke actie Haïti en Verenigde Staten tegen drugshandel

President René Preval maakte op 20 juli 2007 bekend dat Haïti en de Verenigde Staten hun gezamenlijke activiteiten tegen de drugshandel zouden voortzetten. Eerder die week hadden de Haïtiaanse autoriteiten met leden van de Amerikaanse Drug Enforcement Administration (DEA) in de kustplaatsen Les Cayes en Gonaïves – waar veel drugs uit Zuid-Amerika arriveerden die naar de VS werden getransporteerd – een succesvolle operatie opgezet. Een Haïtiaanse zakenman was gearresteerd, maar de vroegere rebellenleider en presidentskandidaat Guy Philippe had men niet te pakken kunnen krijgen. Enkele opgepakte drugshandelaren werden direct uitgewezen naar de VS.

(Vorige berichten pagina 675/1 e.v. - 2006)

JAMAICA

BINNENLAND

Motie van wantrouwen tegen regering verworpen

Een gift van ongeveer 372.000 euro van het Nederlandse bedrijf Trafigura Beheer BV aan de regerende Nationale Volkspartij (PNP) was voor de oppositionele Jamaica Arbeiderspartij (JLP) op 17 oktober 2006 reden een motie van wantrouwen in te dienen tegen de regering. Deze werd weliswaar verworpen, maar het vertrouwen in de regering bleef geschokt. Trafigura, dat al tien jaar oliecontracten verzorgde voor Jamaica, benadrukte dat de financiële hulp aan de PNP niet illegaal was, al meende het bedrijf dat het geld bestemd was voor een fonds dat in relatie stond met het oliecontract. Volgens de PNP was de donatie echter bestemd om campagne te voeren.

Minister dient ontslag in

Premier Portia Simpson-Miller vond dat de oppositie 'op schandelijke wijze een legitieme donatie' misbruikte om de regering in een kwaad daglicht te stellen, maar zij had toch opdracht gegeven het geld terug te sturen.
Dit kon niet verhinderen dat minister van Informatie Colin Campbell zijn ontslag indiende om het vertrouwen in de regering te herstellen. Hij had toegegeven persoonlijk een beroep op de directie van Trafigura te hebben gedaan een bijdrage te leveren voor de verkiezingscampagne van de PNP. Donald Buchanan werd aangesteld als opvolger van Campbell.

Doden bij schotenwisselingen in arm deel van Kingston

De Jamaicaanse politie, aangevuld met militair personeel, kwam op 17 april 2007 in actie nadat schotenwisselingen in het westen van de hoofdstad Kingston voor onrust hadden gezorgd. In dat arme deel van de stad woonde de leider van de Jamaica Arbeiderspartij (JLP), Bruce Golding, en veel aanhangers van zijn organisatie. Golding riep de regering op de zaak te onderzoeken, maar politiek ombudsman bisschop Herro Blair beweerde dat hij niet kon interveniëren omdat het een zaak voor de politie was.
De schietpartij tussen de gangsters en de politie duurde uren en kostte twee mensen het leven. De politie, waarin volgens politieke commentatoren weinig burgers vertrouwen hadden, verrichtte drie arrestaties.

Oppositiepartij JLP neemt na achttien jaar de macht over

Wens naar verandering bepalend voor uitslag

Waarnemers stelden vast dat de uitslag van de op 3 september 2007 te houden parlementsverkiezingen zou worden bepaald door de hang naar verandering. Als de meerderheid van de bevolking een ander beleid wenste, zou oppositieleider Bruce Golding van de Jamaica Arbeiderspartij (JLP) hoge ogen gooien. Was men meer voor continuïteit, dan was zittend premier Portia Simpson-Miller van de Nationale Volkspartij (PNP) de waarschijnlijke winnaar.
Golding wees tijdens de verkiezingscampagne op het feit dat Jamaica bij de opeenvolgende PNP-regeringen nooit twee jaar achtereen een economische groei van 3 procent had gekend. Ook de algehele economische groei in de achttien jaar dat de PNP regeerde, achtte hij teleurstellend. Portia Simpson-Miller stelde daar tegenover dat Golding ongeloofwaardig was en wees er op dat hij de JLP in 1995 had verlaten om een andere partij op te zetten, maar in 2005 was teruggekeerd omdat partijleider Edward Seaga met pensioen ging.

Golding behaalt de overwinning

Electorale autoriteiten in Jamaica bevestigden op 6 september 2007 dat de JLP de verkiezingen had gewonnen. De partij behaalde 33 zetels en mocht de premier voor de volgende regering leveren. De PNP kwam tot 27 zetels waardoor slechts deze twee partijen vertegenwoordigd zouden zijn in het uit 60 leden bestaande Huis van Afgevaardigden. Ongeveer 60 procent van de rond de 1,3 miljoen stemgerechtigde kiezers was naar de stembus gegaan.

Uitslagen parlementsverkiezingen Jamaica
(3 september 2007)

partij	percentage	zetels
Jamaica Arbeiderspartij (JLP)	50,1	33
Nationale Volkspartij (PNP)	49,8	27

Regering is uitgebreid met vier ministers

Op 14 september werd de nieuwe regering onder leiding van Bruce Golding ingezworen. De sleutelposities werden bezet door Audley Shaw (Financiële Zaken en Openbare Diensten) en Derrick Smith (Nationale Veiligheid). Op het beleid van laatstgenoemde zou scherp worden gelet omdat zijn voorganger, Peter Phillips, er in was geslaagd het aantal moorden in 2006 met 20 procent te laten dalen ten opzichte van 2005. Verder was Dorothy Lightbourne de eerste vrouwelijk minister van Justitie in Jamaica.
Het kabinet telde vier ministers meer dan de regering van de afgetreden Portia Simpson-Miller. Het aanbod van premier Gol-

ding aan haar om samen een 'nieuwe orde' te creëren, had zij afgeslagen. 'Ik ga ze slapeloze nachten bezorgen', was haar reactie.

Samenstelling regering Jamaica
(17 september 2007)

Gouverneur-generaal
Kenneth HALL

Premier, tevens minister van Defensie en van Planning en Ontwikkeling
Bruce GOLDING

Vicepremier, tevens minister van Buitenlandse Zaken en Handel
Kenneth BAUGH

Ministers:
Energie, Mijnbouw en Telecommunicatie
Clive MULINGS
Financiële Zaken en Openbare Diensten
Audley SHAW
Gezondheidszorg en Milieu
Rudyard SPENCER
Industrie, Handelsverkeer en Investeringen
Karl SAMUDA
Informatie, Cultuur, Jeugdzaken en Sport
Olivia GRANGE
Justitie
Dorothy LIGHTBOURNE
Landbouw
Christopher TUFTON
Nationale Veiligheid
Derrick SMITH
Onderwijs
Andrew HOLNESS
Toerisme
Edmund BARTLETT
Transport en Openbare Werken
Michael HENRY
Water en Huisvesting
Horace CHANG
Werkgelegenheid en Sociale Zaken
Pearnel CHARLES

JLP consolideert macht bij lokale verkiezingen

Bij lokale verkiezingen op 5 december verstevigde de JLP haar positie. De partij van premier Golding behaalde de meeste stemmen in negen van de dertien districten en in drie districtsraden kreeg de PNP de meerderheid. In de zestien leden tellende raad van St. Ann's Bay leverden beide partijen acht van de zestien afgevaardigden.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Regering Jamaica verhoogt minimumloon

Op 24 januari 2008 werd bekend dat de Jamaicaanse regering het minimumloon met 17 procent zou verhogen. De maatregel was een compensatie voor de inflatie en was vooral bedoeld om arme gezinnen meer koopkracht te geven. De stijging betekende dat de meeste mensen die niet waren aangesloten bij een vakbond 80 Jamaicaanse dollar (ca. 89 eurocent) per uur gingen verdienen.
Van de 1,3 miljoen werkende Jamaicanen was het gros actief in de dienstensector, maar het land kende een werkloosheidscijfer van 10 procent. De laatste verhoging van het minimumloon was begin 2007.

BUITENLANDSE ZAKEN

Cricketcoach Pakistan overlijdt tijdens wereldkampioenschap

Over het in Jamaica gehouden wereldkampioenschap cricket kwam een schaduw te liggen toen op 18 maart 2007 de coach van Pakistan, Bob Woolmer, bewusteloos op zijn hotelkamer wed gevonden en later overleed. Volgens de politie was de cricketcoach gewurgd nadat Pakistan een dag daarvoor onverwachts was uitgeschakeld door Ierland. Ondercommissaris van politie Mark Shields verklaarde tegenover de media dat er geen hoofdverdachte was, maar dat alle Pakistaanse spelers waren verhoord, vingerafdrukken hadden afgegeven en een DNA-test hadden ondergaan. Hij liet de spelers terugvliegen naar Pakistan om, zoals hij zei, 'een diplomatiek incident te voorkomen' dat negatief zou uitwerken voor het kampioenschap.

Politieonderzoek blijft zonder resultaat

Een jury van elf personen liet op 28 november weten niet te kunnen zeggen wat de doodsoorzaak van Woolmer was. Er waren vijftig getuigen gehoord, maar de afgelegde verklaringen waren veelal tegenstrijdig waardoor het onmogelijk was te zeggen of Woolmer was gestorven als gevolg van een ongeval, een misdaad of door natuurlijke omstandigheden.
Ere Sheshiah, de door de regering ingeschakelde patholoog-anatoom, beweerde dat Woolmer gewurgd was, maar onafhankelijke collega's uit Canada, Groot-Brittannië en Zuid-Afrika meenden dat er sprake was van een natuurlijke doodsoorzaak, waarbij gedacht werd aan hartproblemen. Zij beweerden dat Sheshiah niet-gangbare technieken had gebruikt om tot zijn conclusie te komen.

(Vorige berichten pagina 481/1 e.v. - 2006)

PANAMA

BINNENLAND

President Torrijos benoemt andere minister voor Kanaalzaken

Dani Kuzniecky werd op 12 april 2007 in Panama aangesteld als minister van Kanaalzaken. Volgens president Martín Torrijos betekende dit niet dat de regering een ander beleid ging voeren met betrekking tot de Kanaalzone. Kuzniecky zou als voorzitter van de Autoridad del Canal de Panamá leiding gaan geven aan de verbreding van de waterweg waardoor grotere schepen gebruik konden gaan maken van de internationale vaarroute. Naar verluidt was zijn

Samenstelling regering Panama
(7 september 2007)

President
Martín Erasto TORRIJOS ESPINO

Eerste vicepresident, tevens minister van Buitenlandse Zaken
Samuel LEWIS NAVARRO
Tweede vicepresident, tevens minister van het Presidentschap
Rubén AROSEMENA VALDÉS

Ministers:
Binnenlandse Zaken en Justitie
Daniel DELGADO DIAMANTE
Economie en Financiën
Carlos VALLARINO
Gezondheidszorg
Rosario TURNER
Handel en Industrieën
Alejandro FERRER LÓPEZ
Huisvesting
Balbina HERRERA
Jeugd-, Vrouwen-, Kinder- en Familiezaken
Leonor CALDERÓN
Kanaalzaken
Dani KUZNIECKY
Landbouwontwikkeling
Guillermo SALAZAR NICOLAU
Onderwijs
Belgis CASTRO
Openbare Werken
Benjamín COLAMARCO
Sociale Ontwikkeling
María DEL CARMEN ROQUEBERT LEÓN
Werkgelegenheid en Arbeidsontwikkeling
Edwin SALAMÍN

voorganger Ricaute Vásquez afgetreden omdat hij een economische betrekking in de private sfeer ambieerde.

Panamees kabinet treedt af

Alle veertien ministers in Panama boden president Martín Torrijos op 27 augustus 2007 hun ontslag aan. De stap kwam voort uit de dalende populariteit van de regering na een schandaal met besmette medicijnen waardoor tientallen mensen waren gestorven en vanwege druk uit de vakbeweging omdat was nagelaten veiligheidsnormen voor de bouw op te stellen. Ook dat had slachtoffers veroorzaakt. Daarnaast was de veiligheidssituatie in het land verslechterd.
Camilo Alleyne (Gezondheidszorg) en Reynaldo Rivera (Werkgelegenheid en Arbeidsontwikkeling) lagen het meest onder vuur en keerden niet terug in het nieuwe kabinet. Zij werden vervangen door respectievelijk Rosario Turner en Edwin Salamín. Andere nieuwkomers waren Daniel Delgado Diamante (Binnenlandse Zaken en Justitie) en Belgis Castro (Onderwijs). Rubén Arosemena Valdés kreeg naast zijn vicepresidentschap tevens de portefeuille Presidentschap.

Werk voor verbreding Panamakanaal officieel van start

President Martín Torrijos van Panama gaf op 3 september 2007 officieel het startschot voor het begin van de werkzaamheden aan het Panamakanaal. Hij deed dat in aanwezigheid van de voormalige Amerikaanse president Jimmy Carter. Deze was in 1977 met de vader van de zittende president van Panama, Omar Torrijos, overeengekomen dat de Kanaalzone vanaf 1999 door Panama beheerd zou worden.
Op het moment van de plechtigheid vond een marineoefening van negentien landen plaats onder leiding van de Verenigde Staten. De 7.500 man sterke troepenmacht moest zorg dragen voor de bescherming van de economisch belangrijke waterweg. De verbreding van het kanaal moest in 2014 voltooid zijn.

Herdenkingsdag Amerikaanse invasie wordt dag van nationale rouw

De volksvertegenwoordiging van Panama stelde op 20 december 2007 een commissie in die moest bepalen hoeveel militairen en burgers waren omgekomen bij de Amerikaanse invasie van Panama in 1989. Tevens werd unaniem besloten de herdenkingsdag van de invasie – dezelfde dag waarop het parlement het besluit nam – voortaan te beschouwen als een dag van nationale rouw. Ook wilden de aanwezigen dat er een monument voor de doden zou worden opgericht, waarbij de voorkeur uitging naar de wijk El Chorillo in Panama-Stad omdat deze door de Amerikanen was gebombardeerd.
Aanvankelijk bestond onder grote delen van de bevolking begrip voor operatie Just Cause die gericht was tegen sterke man Manuel Noriega. Later beschouwden veel Panamezen het Amerikaanse optreden vooral als een vernedering.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Artsen tonen afkeer van privatisering gezondheidszorg

De Panamese regering bood op 10 december 2007 stakende medici een loonsverhoging aan van 20 procent, maar het Nationaal Medisch Onderhandelingscomité (Comenenal) wees het aanbod van de hand. De artsen eisten eerst 50, later 45 procent loonsverhoging. Bij het Comenenal, dat de al vijf weken durende staking leidde, waren meer dan vijfduizend artsen aangesloten.
President Torrijos noemde het regeringsaanbod 'erg genereus' en wees er op dat een grotere salarisverhoging slechts betaald kon worden door de belastingen te verhogen. Hij verzekerde verder dat de gezondheidszorg niet geprivatiseerd zou worden. Medici vertrouwden de regeringsplannen voor hervorming van de sector echter niet en beschouwden de geplande 'geïntegreerde gezondheidszorg' als een eerste stap op weg naar privatisering.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Export toegenomen in eerste drie kwartalen van 2007

In de eerste negen maanden van het jaar is de export van Panama met 11 procent gestegen ten opzichte van dezelfde periode in 2006, zo bleek begin december 2007 uit cijfers van het Panamese statistiekinstituut. In september daalde de export naar Colombia, Spanje en de Verenigde Staten, maar over een jaar gerekend was er sprake van toename inzake Taiwan (67 procent), Zweden (50 procent), China (37 procent) en Costa Rica (23 procent). Voor de maand september was in vergelijking met dezelfde maand in 2006 de stijging van de export naar Venezuela het grootst (434 procent).

Sterke economische groei in Panama

De Amerikaanse Citybank meldde in december 2007 dat de economie van Panama dat jaar met 9,2 procent was gegroeid. De verwachting was dat in 2008 de groei ongeveer 9 procent zou bedragen. De bank meende verder dat de werkzaamheden aan het Panamakanaal een eventuele recessie van de Amerikaans economie zouden compenseren. Daarnaast werd vastgesteld dat er sprake was van een vermindering van de schuldenlast.
Minister van Werkgelegenheid en Arbeidsontwikkeling Edwin Salamín maakte bekend dat vanaf 16 december het minimumsalaris 325 dollar (ca. 225 euro) per maand zou gaan bedragen.

JUSTITIE

Ex-dictator Noriega mag Amerikaanse gevangenis niet verlaten

Hoewel zijn gevangenisstraf op 9 september 2007 er op zat, mocht de vroegere Panamese dictator Manuel Noriega zijn cel in de Verenigde Staten niet verlaten. Hij hoopte terug te keren naar Panama om daar rustig te gaan leven, maar de Amerikaanse en Franse regering wilden hem naar Parijs sturen waar hij aangeklaagd was voor drugshandel en witwaspraktijken.
De advocaten vochten de voorgenomen uitwijzing aan. Zij meenden dat Noriega, die officieel was erkend als oorlogsgevangene en zijn celstraf had uitgezeten in een op een appartement lijkende cel met trainingsapparaten, televisie en telefoon, recht had op terugkeer naar Panama.

Positie Panamese regering onduidelijk

In Panama was Noriega veroordeeld tot zestig jaar voor de moord op politieke tegenstanders. De regering beweerde voor zijn terugkeer te zijn, maar waarnemers twijfelden of dat werkelijk het geval was. Zijn rentree kon voor politieke onrust zorgen en het werd opmerkelijk gevonden dat de autoriteiten nog geen officieel uitleveringsverzoek naar Washington hadden gestuurd.

Panama

Rechter houdt uitwijzing voorlopig tegen

Ook in Frankrijk, waar hij enige appartementen bezat, was de oud-dictator bij verstek veroordeeld, maar de Franse justitiële autoriteiten beweerden dat hij een nieuw proces zou krijgen. Een Amerikaanse rechter in Miami bepaalde op 31 januari 2008 echter dat Noriega het recht had zijn beroepszaak in de VS af te wachten, en mogelijk ook het vonnis van het federaal Hooggerechtshof.

GEZONDHEID EN ZORG

Regering geeft slachtoffers besmette medicijnen schadevergoeding

Half maart 2007 werd bekend dat de regering van Panama 6 miljoen dollar (ca. 4,5 miljoen euro) schadevergoeding zou betalen aan familieleden van mensen die waren gestorven door het gebruik van vergiftigde medicijnen. Deze waren afkomstig van het welzijnsorgaan van de overheid, de Caja del Seguro Social.
Inmiddels hadden de autoriteiten 119 slachtoffers erkend, van wie er 51 waren overleden. Of het bij dat aantal bleef, was zeer de vraag: er waren inmiddels 403 zaken geregistreerd, waarvan 353 met een dodelijke afloop.

Aantal doden stijgt

Openbaar aanklager Dimas Guevara gaf tweeënhalve maand later aan dat tenminste 94 mensen waren overleden als gevolg van het gebruik van lotions, tabletten en siroop die het giftige diethylene glycol bevatten. Naar 293 sterfgevallen werd nog onderzoek gedaan. Hoewel de besmette medicamenten in oktober 2006 van de planken waren gehaald, kwamen er in 2008 sterfgevallen voor nadat slachtoffers een maandenlange doodstrijd hadden gevoerd. De chemische stof was in China gemaakt en aan een Spaans bedrijf verkocht als zijnde bijna pure glycerine. Panama Medicom SA had het van de Spanjaarden gekocht en geleverd aan de Panamese overheid.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Vernieuwd Burgerlijk Wetboek perkt volgens journalisten persvrijheid in

Panamese journalisten gingen half maart 2007 de straat op om te protesteren tegen enkele artikelen in het nieuwe Burgerlijk Wetboek. Zij waren van mening dat de passages betreffende informatiewinning de persvrijheid zouden inperken en kregen daarbij steun van de internationale belangenorganisatie Journalisten zonder Grenzen (RSF). Er stond bijvoorbeeld in dat iemand die vertrouwelijke informatie, die was verkregen door spionage, in de openbaarheid bracht, strafbaar zou zijn. President Martín Torrijos beloofde de betreffende wetsartikelen nader te bekijken.

BUITENLANDSE ZAKEN

Panamees parlement ratificeert vrijhandelsverdrag met de VS

De volksvertegenwoordigers van Panama keurden op 11 juli 2007 met 58 tegen 3 stemmen bij 1 onthouding het door de regering met de Verenigde Staten afgesloten vrijhandelsverdrag goed. Voorstanders van het pact verwachtten een wezenlijke toename van de export. Tegenstanders echter, zoals boeren en vakbonden, meenden dat Panamese producenten onmogelijk konden concurreren met Amerikaanse bedrijven. 'Dit akkoord is een ramp voor onze producten – het heeft alleen voordelen voor de oligarchie', merkte Enrique Athanasiadis van de Nationale Landbouw Organisatie (ONAGRO) op.
Overigens was het onzeker of het Amerikaanse Congres tot ratificatie zou overgaan. Sinds de Democraten daar de meerderheid hadden, werden alle vrijhandelsakkoorden getoetst op kinderarbeid, arbeidsdiscriminatie en milieunormen.

In augustus sloot president Martín Torrijos namens Panama eveneens een vrijhandelsverdrag af met Costa Rica.

Nieuwe parlementsvoorzitter in de VS beschuldigd van moord

De verkiezing van Pedro Miguel González Pinzón op 1 september 2007 tot voorzitter van de Nationale Assemblee van Panama zorgde in Washington voor opschudding. De woordvoerder van het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken, Tom Casey, liet weten 'zeer teleurgesteld' te zijn dat de keus was gevallen op González Pinzón. Deze werd in de Verenigde Staten gezocht voor het doden van de Amerikaanse legersergeant Zak Hernández Laporte, die op 12 juni 1992, aan de vooravond van een bezoek van president George H.W. Bush aan Panama, bij Panama-Stad in een hinderlaag was gelopen.

Een Panamese rechtbank had González Pinzón, die ontkende verantwoordelijk te zijn voor de moord, in 1997 vrijgesproken. Vanwege de Amerikaanse invasie in 1989 bestonden er in Panama begin jaren negentig sterke anti-Amerikaanse gevoelens.
(Vorige berichten pagina 159/2 e.v. - 2007)

Puerto Rico

PUERTO RICO

BINNENLAND

Onvrede over status Puerto Rico blijft bestaan

Partij pleit voor andere inhoudelijke prioriteiten

De leider van de in 2003 opgerichte partij Puertoricanen voor Puerto Rico (PPR), Rogelio Figueroa, verklaarde op 2 juli 2007 dat zijn organisatie zich niet zou gaan bezighouden met de status van de archipel. Al jarenlang was de natie verdeeld over dat onderwerp: een deel wilde de situatie van zelfstandig protectoraat verbonden met de Verenigde Staten handhaven, anderen wilden dat Puerto Rico de 51ste staat van de VS zou worden en een kleine minderheid streefde naar totale onafhankelijkheid. Volgens Figueroa leidden de discussies over dat thema de aandacht af van belangrijker vraagstukken als duurzaam milieubeleid, armoede en criminaliteit.

Oproep aan Verenigde Naties zich in te spannen voor grotere autonomie

De Democratische Volkspartij (PPD) van gouverneur Anibal Acevedo Vilá nam op 29 juli een resolutie aan waarin de Verenigde Naties werden opgeroepen de status van het eiland nader te bekijken. De regeringspartij hoopte dat internationale druk op de VS zou resulteren in meer autonomie voor Puerto Rico. Het was de eerste keer dat de PPD een dergelijk verzoek richtte aan de VN en dat kwam mede voort uit de opvatting dat er meer economische flexibiliteit nodig was om de recessie te boven te komen. Het

stoorde ook veel Puertoricanen dat zij wel Amerikaans staatsburger waren, maar geen afvaardiging in het Congres hadden en niet mochten stemmen bij de Amerikaanse presidentsverkiezingen.

Toenemend aantal jongeren probeert Amerikaans leger te ontlopen

Dagblad de *Washington Post* berichtte op 18 augustus dat meer dan de helft van de Puertoricaanse 'high school' leerlingen de schoolleiding had laten weten geen prijs te stellen op contact met vertegenwoordigers van het Amerikaanse leger. Onder de No Child Behind Act was in 2001 bepaald dat alle scholen die federale steun ontvingen, lijsten met namen, adressen en telefoonnummers van de leerlingen aan het defensieapparaat dienden te geven met het oog op vervulling van militaire dienst. De jongeren of hun ouders konden aangeven geen prijs te stellen op contact en rond de 57 procent – ongeveer 65.000 leerlingen – had gebruik gemaakt van die mogelijkheid.

Consternatie over doden van huisdieren

Toen half oktober 2007 bleek dat in Puerto Rico in beslag genomen honden en katten van een brug waren gegooid om ze te doden, veroorzaakte dit internationaal een golf van verontwaardiging. Medewerkers van het particuliere bedrijf Animal Control Solutions (ACS) hadden de huisdieren meegenomen na een brief van de autoriteiten aan de bewoners dat ze uit hun huis zouden worden gezet indien ze medewerking weigerden. De bewoners was verteld dat de dieren in een asiel terecht zouden komen.

Toerisme naar Puerto Rico lijdt schade

De Puertoricaanse overheid zag zich op 11 december genoodzaakt een campagne te beginnen die beoogde de omgang met honden en katten te verbeteren. Ambtenaren hadden berekend dat de toerismesector al meer dan 15 miljoen dollar (ca. 10,2 miljoen euro) schade had geleden door de kwestie en de vrees bestond dat dit nog erger zou worden.

De eigenaar en twee medewerkers van ACS waren inmiddels officieel in staat van beschuldiging gesteld wegens dierenmishandeling.

JUSTITIE

Oud-vakbondsvoorzitter veroordeeld wegens verduistering

De vroegere leider van de Vakbond van Dokwerkers (UTM) in Puerto Rico, de 73-jarige Jorge Aponte Figueroa, werd op 2 april 2007 schuldig bevonden aan verduistering, samenzwering en witwaspraktijken. Rechter Pérez Giménez gaf opdracht de aangeklaagde direct vast te zetten omdat getuigen hadden aangegeven voor hun veiligheid en die van hun familieleden te vrezen.
Drie maanden later werd Aponte Figueroa veroordeeld tot vijf jaar gevangenisstraf in een federale gevangenis, gevolgd door drie jaar voorwaardelijke vrijheid onder toezicht.

Corruptie bij verstrekking medische licenties

Op 30 oktober 2007 hielden federale beambten in Puerto Rico 29 mensen aan die betrokken waren bij omkoping en fraude inzake de verstrekking van medische licenties in 2000 en 2001. Dat bracht het totaal aan arrestaties in deze zaak op 113, onder wie tientallen medici en twee voormalige voorzitters van de Raad van Medische Examinatoren (TEM). Deze twee, Margarita Perocier Aguirre en Rafael Jiménez Méndez, hadden volgens de federale aanklager Rosa Emilia Rodriguez examenresultaten naar hun huis laten sturen waar vervolgens uitslagen veranderd werden in ruil voor gunsten. Justitie meende verder dat er door aspirant-medici tot 6.000 dollar (ca. 4.200 euro) was betaald om aan een licentie te komen.

GEZONDHEID EN ZORG

Groot aantal kleuters heeft last van gewichtsproblemen

Onderzoek van het Departement van Onderwijs op kleuterscholen in Puerto Rico toonde eind maart 2007 aan dat 13 procent van de ruim tienduizend kinderen die voor het eerst naar school gingen, te dik was. Dat betekende dat zij 20 procent of meer boven hun ideale gewicht zaten. Twee derde van de te dikke kinderen zou naar verwachting op latere leeftijd gewichtsproblemen krijgen. In het onderzoeksrapport werden ouders en andere opvoeders gewaarschuwd voor de gezondheidsgevaren van zwaarlijvigheid.

In 2007 acht doden door knokkelkoorts

Gezondheidsautoriteiten meldden op 10 januari 2008 dat Puerto Rico het jaar daarvoor elfduizend gevallen van knokkelkoorts had gekend, waarvan acht gevallen met een fatale afloop. De ziekte was sinds 1998, toen er sprake was van zeventienduizend gevallen en negentien doden, niet meer zo vaak voorgekomen. Voor heel Latijns-Amerika en het Caribisch gebied schatte de Pan-Amerikaanse Gezondheidsorganisatie (PAHO) het aantal doden in 2007 op 250.
Knokkelkoorts werd door muggen verspreid en veroorzaakte koorts, hoofdpijn en extreme spierpijn. Bij de meest gevaarlijke en soms dodelijke variant ging dat met bloedingen gepaard. Er bestond geen medicijn voor.

NATUUR EN MILIEU

Gouverneur tracht strand en natuurgebied te beschermen

De plannen van Four Seasons Hotel Inc. en Marriott International Inc. om in Puerto Rico grootschalige vakantieoorden in het kustgebied te bouwen, werden door milieuactivisten verafschuwd. Op 4 oktober 2007 kregen de actievoerders steun van gouverneur Anibal Acevedo Vilá. Hij ondertekende een document ter bescherming van het strand en het tropisch natuurgebied van ruim 13.000 km^2, waar onder meer de bedreigde lederschildpad voorkwam. In de toekomst zou er een natuurreservaat komen met mogelijkheden voor kleinschalig ecotoerisme.

(Vorige berichten pagina 94/3 e.v. - 2007)

VERENIGDE STATEN

GEVOLGEN TERREURAANSLAGEN

Gevangenisstraffen voor Canadese en Amerikaanse terreurverdachten

Levenslang voor beramen van aanslagen op ambassades

De Canadees Mohammed Mansour Jabarah werd op 18 januari 2008 door een federale

rechtbank in New York tot levenslang veroordeeld.
De in Koeweit geboren man was in 2002 aangehouden in Oman, omdat hij actief betrokken zou zijn bij vergevorderde plannen voor aanslagen op de Amerikaanse en Israëlische ambassades op de Filippijnen en in Singapore. De explosieven hiervoor zouden al zijn gekocht. Hij werd door Oman uitgeleverd aan Canada, dat hem in 2002 overdroeg aan de Verenigde Staten. Daar vroeg het Federal Bureau of Investigation (FBI) hem om te infiltreren in extremistische moslimorganisaties en informatie door te spelen. Als hij dat niet wilde, zou hij naar het militaire detentiecentrum Guantánamo Bay op Cuba worden gestuurd. Hij koos voor het eerste, maar na verloop van tijd kreeg de FBI het vermoeden dat hij een dubbele agenda had en moordaanslagen op Amerikaanse agenten en procureurs voorbereidde. Zelf ontkende hij dat.
Tijdens de rechtszaak toonde hij berouw en noemde hij terrorisme 'pervers'. Hij was pas negentien toen hij werd aangehouden en zei dat hij was gehersenspoeld door mensen van wie hij toen dacht dat ze opkwamen voor onderdrukten. Hij bedoelde hier moslimextremisten mee.

Zeventien jaar voor JoséPadilla

De terreurverdachte José Padilla werd op 22 januari 2008 door een rechtbank in Miami tot zeventien jaar gevangenisstraf veroordeeld. Op dezelfde dag kreeg Adham Amin Hassoun vijftien jaar opgelegd omdat hij Padilla zou hebben gerekruteerd voor de jihad. Kifah Wael Jayyousi kreeg twaalf jaar voor het financieren van de terroristische cel waar Padilla deel van zou hebben uitgemaakt.
Padilla was een voormalig lid van een straatbende in Chicago. Hij had zich in de gevangenis tot de islam bekeerd en noemde zich sindsdien Abdullah al-Muhajir. Nadat hij met Hassoun in contact was gekomen, zou hij zich hebben aangesloten bij al-Qaida en zijn opgeleid in een terroristisch trainingskamp in Afghanistan. In juni 2002 was hij op het vliegveld van Chicago aangehouden omdat hij van plan zou zijn een 'vuile bom' tot ontploffing te brengen. Dergelijke explosieven bevatten radioactief materiaal, maar hebben bij verre niet de kracht van een atoombom. Mogelijk had hij ook plannen voor aanvallen met gifgas op appartementencomplexen.
Daarna werd Padilla als eerste Amerikaan door president Bush bestempeld als 'vijandige strijdkracht'. Hij werd zonder tussenkomst van een rechter eenzaam opgesloten in een militaire gevangenis. In december 2003 bepaalde een Hof van Beroep dat hij als Amerikaans staatsburger niet zonder vorm van proces mocht worden vastgehouden, maar de autoriteiten gingen hiertegen in beroep. In 2005 kwam de zaak voor bij het Hooggerechtshof. Nog voor het met een uitspraak kwam, werd Padilla formeel in staat van beschuldiging gesteld.
Padilla en de andere twee werden schuldig bevonden aan terroristische samenzwering en het verlenen van hulp aan islamitische militanten in Afghanistan, Somalië, Tsjetsjenië en andere landen. Tegen alle drie was levenslang geëist, maar de rechter vond die straf te hoog omdat niet bewezen zou zijn dat ze concrete plannen voor terroristische aanslagen hadden.

Vijf miljoen beloning voor vlieginstructeur van 'twintigste kaper'

Clarence Prevost, een voormalige vlieginstructeur uit Minnesota, ontving op 24 januari 2008 een beloning van 5 miljoen dollar (ca. 3,4 miljoen euro) van de Amerikaanse overheid omdat hij in 2001 informatie had doorgegeven die leidde tot de aanhouding van Zacarias Moussaoui. Het was de eerste beloning die in verband met de terreuraanslagen op 11 september 2001 aan een burger werd uitgereikt.
In 2001 volgde Moussaoui vlieglessen bij Prevost. De instructeur vond het verdacht dat zijn leerling een Boeing 747 wilde leren besturen, terwijl hij met kleinere toestellen amper ervaring had. Hij had daarom het Federal Bureau of Investigation (FBI) ingelicht. Die had Moussaoui aangehouden en vastgezet omdat zijn verblijfspapieren niet in orde waren. Later bleek hij betrokken te zijn bij de groep mannen die op 11 september aanslagen pleegde in New York en Washington DC. Moussaoui zei dat hij de twintigste kaper had moeten zijn en zijn toestel op het Witte Huis had moeten laten neerstorten, maar later ontkende hij dat weer. Hij werd in 2006 tot levenslang veroordeeld.

Verscherpte controles op de grens met Canada

Met ingang van 31 januari 2008 mochten Amerikaanse en Canadese staatsburgers alleen nog de grens tussen deze landen over als ze zich konden identificeren. Tot dan toe werden de papieren van mensen die zeiden dat ze de Canadese of Amerikaanse nationaliteit hadden in de regel niet gecontroleerd. Mensen uit andere landen waren al wel langer verplicht een geldig identificatiemiddel te tonen.

De maatregel werd genomen in het kader van de strijd tegen terrorisme. Na de terreuraanslagen op 11 september 2001 hadden de Verenigde Staten de controles op de grens met Mexico, op vliegvelden en in havens verscherpt. Uit onderzoek was echter gebleken dat potentiële terroristen nog wel eenvoudig via Canada over land de VS binnen konden komen. Volgens gegevens van de Amerikaanse douanedienst hadden in twee jaar tijd 31.000 mensen op de grens verklaard dat ze Amerikaanse staatsburgers waren, terwijl dat na controle van hun identiteitspapieren niet waar bleek te zijn.

BINNENLAND

'Amerikaanse regering loog 935 keer over Irak'

Het Amerikaanse Centrum voor Openbare Integriteit (ACPI) en het Fonds voor Onafhankelijke Journalistiek (FIJ) beweerden op 22 januari 2008 dat het Witte Huis in de twee jaar na 11 september 2001 zeker 935 keer onjuiste informatie verstrekte over Irak. Dit zou zijn gebleken uit eigen onderzoek van de twee non-profitorganisaties.
In 532 persconferenties, vraaggesprekken, toespraken en schriftelijke publicaties werd gesteld dat het land, waarvan Saddam Hoessein toen nog president was, over massavernietigingswapens beschikte of deze probeerde te verkrijgen en samenwerkte met het internationale terreurnetwerk al-Qaida. Later was duidelijk geworden dat geen van deze beweringen klopte. ACPI concludeerde dat de onwaarheden 'deel waren van een vooropgezette campagne die de publieke opinie doeltreffend opzweepte en het land langzaam maar zeker naar een oorlog leidde op grond van beweringen die pertinent onjuist waren'. De Verenigde Staten vielen Irak in maart 2003 met Britse hulp aan.

De meeste onwaarheden werden verteld door president Bush (232 keer), de toenma-

lige minister van Buitenlandse Zaken Colin Powell (244), woordvoerder van het Witte Huis Ari Fleischer (109), onderminister van Defensie Paul Wolfowitz (85), de toenmalige Veiligheidsadviseur Condoleezza Rice (56) en vicepresident Dick Cheney (38).
Scott Stanzel, woordvoerder van het Witte Huis, ging niet rechtreeks op de beschuldigingen in, maar zei op 22 januari wel dat de hele wereld het Irak van Saddam Hoessein als een bedreiging beschouwde en dat de aanval in 2003 was gebaseerd op de inzichten van geheime diensten uit meerdere landen.

Bush spreekt State of the Union uit

President Bush sprak op 28 januari 2008 voor het voltallige Congres de jaarlijkse State of the Union uit, de 'troonrede' van de Verenigde Staten. Het was vermoedelijk de laatste keer dat hij dit deed, want in november zouden er presidentsverkiezingen gehouden worden en hij was geen kandidaat. Wellicht was dit de reden dat hij geen belangrijke nieuwe voorstellen deed.

'Troepen moeten in Irak blijven'

Bush zei dat zijn regering zich op alle mogelijke manieren zou inzetten voor vrede in het Midden-Oosten. Hij verweet Iran dat het 'terrorisme in het buitenland' ondersteunde en zei dat het islamitische land indien nodig 'aangepakt' zou worden.
Bush toonde zich tevreden over zijn besluit van een jaar eerder om dertigduizend extra manschappen naar Irak te sturen. Het land was er stabieler en veiliger door geworden en daarom kon het leeuwendeel van deze extra troepen in 2008 terug naar huis, aldus Bush. Hij sprak zich uit tegen de terugtrekking van de overige troepen, omdat het sektarische geweld dan opnieuw zou oplaaien. Wel wilde hij dat de Amerikaanse militairen de verantwoordelijkheid voor de veiligheid in het hele land vóór november 2008 overdroegen aan hun Iraakse collega's. Ze zouden daarna alleen nog ondersteunende taken hebben.

Zwakke economie

Bush gaf toe dat het niet goed ging met de Amerikaanse economie. Hij riep de Congresleden op om een economisch reddingsplan dat hij eerder in januari had gepresenteerd, te steunen. Maar hij zei ook dat de Amerikaanse bevolking zich niet te veel zorgen moest maken, omdat er spoedig weer een tijd van bloei zou aanbreken.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Economische groei neemt snel af

In januari 2008 werd het steeds duidelijker dat het slecht ging met de Amerikaanse economie. De problemen werden vooral veroorzaakt door de kredietcrisis, die in 2007 was ontstaan. Talloze financiële instellingen waren erdoor gedupeerd en de huizenmarkt was in het slop geraakt.
Door de sombere berichtgeving kozen consumenten ervoor om te sparen in plaats van hun geld uit te geven. Aangezien de Amerikaanse economie voor twee derde afhankelijk was van binnenlandse bestedingen, vergrootte dit de problemen. Daarnaast had de economie te lijden onder het feit dat de Verenigde Staten relatief weinig exporteerden, waardoor het tekort op de handelsbalans steeds groter werd.

Werkloosheidscijfer loopt op, koopkracht neemt af

Volgens cijfers die dagblad *NRC Handelsblad* op 5 januari publiceerde, zat in november 4,7 en in december 5 procent van de Amerikaanse beroepsbevolking zonder werk. Er waren in 2007 weliswaar 1,3 miljoen nieuwe banen bijgekomen, maar dat was een miljoen minder dan in 2006. De werkgelegenheid nam vooral af in de bouw, de financiële sector en de industrie.
In de Verenigde Staten waren de salarissen in 2007 met gemiddeld 3,7 procent gestegen. Maar omdat de inflatie 4,3 procent bedroeg was de koopkracht afgenomen.
Ook met de dollar ging het slecht: die was op 5 januari bijna 68 eurocent waard. Een jaar eerder was dat nog ruim 76 cent.

Bush komt met noodplan

Hoewel president Bush tot dan toe steeds had volgehouden dat de fundamenten onder de Amerikaanse economie sterk genoeg waren om de nadelige gevolgen van de kredietcrisis te dragen, sloeg hij vanaf 18 januari een andere toon aan. Hij presenteerde op die dag een economisch stimuleringsplan. Het moest nog verder worden uitgewerkt en voorgelegd aan het Congres, maar als het aan Bush lag, kreeg elke Amerikaan 800 dollar (ca. 546 euro) van de staat. Hij hoopte dat de binnenlandse bestedingen zo zouden toenemen en de economie een nieuwe impuls kreeg. Het plan zou maximaal 150 miljard dollar (ca. 102 miljard euro) kosten, 1 procent van het bbp.

Analisten en beurshandelaren reageerden weinig enthousiast. Ze vonden dat Bush te laat kwam met zijn plan en dachten dat de maatregel niet krachtig genoeg was om het tij te keren. Het buitenland zag het plan vooral als bewijs dat de Amerikaanse economie inderdaad in zwaar weer verkeerde. Uit angst dat de wereldeconomie besmet zou raken door de Amerikaanse problemen, deden beleggers hun aandelen massaal van de hand. In enkele dagen tijd verloor de beurs van Londen 4 procent van zijn waarde. De verliezen in Tokio en Hongkong waren ongeveer het dubbele daarvan.
De Dow Jones-index, de graadmeter van de beurs in New York, was sinds begin januari 9 procent gedaald en daarmee was de hele winst over 2007 ongedaan gemaakt.

Fed verlaagt de rente

Ben Bernanke, president van de Amerikaanse centrale banken (Fed), verlaagde het belangrijkste Amerikaanse rentetarief op 22 januari van 4,25 naar 3,5 procent. Het was sinds 1982 niet meer voorgekomen dat de rente in één dag tijd zo fors werd verlaagd. Analisten zagen er een teken in dat de economie er klaarblijkelijk nog slechter voor stond dan gedacht. Maar de beurzen reageerden desondanks positief. Op 23 januari herstelden de koersen zich wereldwijd, ondanks een bericht dat de Bank of America, een van de grootste banken van de VS, in 2007 bijna 5,3 miljard dollar had afgeschreven. Over het hele jaar was de winst met 29 procent geslonken tot 15 miljard dollar.

Huizenprijzen blijven dalen

Volgens cijfers die het ministerie van Handel op 28 januari presenteerde, was het aantal nieuw opgeleverde woningen dat daadwerkelijk werd verkocht in 2007 met ruim een kwart afgenomen. De prijzen van nieuwe woningen waren met 12 procent gedaald. De gemiddelde prijs van alle woningen, oudbouw en nieuwbouw, lag in december 7 procent onder het niveau van december 2006.

Verenigde Staten

Groei neemt af

Het Amerikaanse ministerie van Handel maakte op 30 januari bekend dat de economie in het derde kwartaal van 2007 nog met 4,9 procent was gegroeid, maar in het vierde met slechts 0,6 procent. Om meer geld beschikbaar te maken, zodat de economie weer op gang kon komen, verlaagde de Fed de rente opnieuw, dit maal met 0,5 procent. Het was de vijfde verlaging sinds augustus, toen de rente nog op 6,25 procent stond.

Critici vreesden dat de lage rente op den duur een nieuw probleem zou veroorzaken: hoge inflatie.

NATUUR EN MILIEU

Omstreden marineoefening gaat door

President Bush gaf de marine van de Verenigde Staten op 16 januari 2008 toestemming om oefeningen te houden voor de kust van zuidelijk Californië. Dit was omstreden omdat ze plaats zouden vinden in een zeegebied waar walvissen, dolfijnen en andere door de wet beschermde zeedieren voorkwamen. De marine wilde er het gebruik van krachtige radars, bedoeld om duikboten op te sporen, oefenen. Maar volgens biologen konden de zeedieren hierdoor ernstig gedesoriënteerd raken en ook beschadigingen aan het gehoor en de hersenen oplopen.

Milieuactivisten waren daarom in 2007 naar de rechter gestapt. Een Hof van Beroep bepaalde in november van dat jaar dat de marine 'oplossingen' moest zoeken voor de verstorende werking van de radarapparatuur. Omdat men hier onvoldoende op gereageerd zou hebben, bepaalde een rechtbank in Los Angeles in januari dat dergelijke apparatuur niet gebruikt mocht worden. Maar president Bush maakte dat vonnis op 16 januari dus ongedaan omdat de training 'essentieel voor de nationale veiligheid' zou zijn. En ze moest per se in dat specifieke zeegebied plaatsvinden, omdat de omstandigheden daar optimaal waren.

Milieuactivisten stapten daarna opnieuw naar de rechter. Ze meenden dat Bush niet bevoegd was om het gerechtelijke vonnis ongedaan te maken. Maar toen de training op 23 januari van start ging, was de zaak nog niet behandeld.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Geen gedwongen medicatie voor illegale immigranten

De immigratiedienst van de Verenigde Staten verbood haar medewerkers in januari 2008 om illegale immigranten die gedwongen werden gerepatrieerd onder dwang kalmerende medicijnen toe te dienen. De Amerikaanse Unie voor Burgerrechten (ACLU) had de dienst aangeklaagd omdat was gebleken dat in zeven maanden tijd zeker 56 mensen tegen hun wil psychofarmaca geïnjecteerd hadden gekregen. De bedoeling hiervan was dat zij zich rustig hielden tijdens de reis naar het land van herkomst. De meeste van hen hadden geen psychiatrisch verleden.

BUITENLANDSE ZAKEN

Verenigde Staten zetten duizenden Vietnamezen uit

De Amerikaanse overheid kwam op 22 januari 2008 met Vietnam overeen dat duizenden mensen die na 1995 illegaal naar de Verenigde Staten waren geëmigreerd naar eigen land zouden worden teruggestuurd. In 1995 waren de twee voormalige aartsvijanden diplomatieke betrekkingen aangegaan.

Julie Myers, de directeur van de Amerikaanse immigratiedienst, zei dat er tien jaar over het verdrag was onderhandeld. Het had vooral zo lang geduurd omdat Vietnam niet bereid was de mensen terug te nemen. Maar uiteindelijk was de regering in Hanoi dus toch overstag gegaan. Volgens de Amerikaanse autoriteiten had ze beloofd dat de repatrianten, van wie de meesten al jaren in de VS woonden en werkten, goed zouden worden behandeld.

Myers zei niet om hoeveel mensen het ging, maar wist wel te vertellen dat 6.200 Vietnamezen al bericht hadden gekregen dat ze weg moesten en dat dit 1.500 anderen binnenkort ook zou overkomen.

In de VS woonden zeker 1,5 miljoen Vietnamezen, meer dan in enig ander land buiten Vietnam zelf. Het merendeel was na het einde van de Vietnamoorlog in 1975 gekomen.

(Vorige berichten pagina 28/3 e.v. - 2008)

Irak

IRAK

BINNENLAND

Machtsdeling met soennieten blijft uit

De regeringscoalitie van sjiitische en Koerdische partijen verloor in de loop van 2007 een deel van haar aanhang alsmede de steun van de meeste soennitische partijen. Dit was vooral te wijten aan het onvermogen en de onwil van premier Nouri al-Maliki en de sjiitische ministers in het kabinet om zich met het soennitische bevolkingsdeel te verzoenen en een acceptabele aanpak uit te werken voor berechting van misdaden begaan onder het vorige regime door leden van de Baathpartij. De sjiitische politici bleven de indruk wekken de macht niet te willen delen en hun problemen met andere gezindten op te lossen door de inzet van hun milities en aan hen getrouwe onderdelen van het politieapparaat en door moorden op politieke tegenstanders en critici. Het wangedrag van sjiitische politieagenten nam in Bagdad dermate ernstige vormen aan, dat na de zomer van 2007 enkele complete brigades met duizenden agenten uit de hoofdstad werden weggestuurd naar de zuidelijke steden.

Partijen verlaten regerende coalitie

Op 1 april bood de soennitische minister van Justitie, Hashim al-Shibli, zijn ontslag aan nadat de regering had ingestemd met een plan om Arabieren die onder het vorige regime als kolonisten naar de Koerdische stad Kirkuk waren gestuurd, een vertrekpremie van ruim tienduizend euro te bieden. Diezelfde maand trok Moqtada al-Sadr, leider van de sjiitische Mehdi-militie, zijn zes ministers terug uit het kabinet, op 16 september gevolgd door het opzeggen van zijn steun aan de Verenigde Iraakse Alliantie (al-Ittilaaf), het front van de sjiitische partijen. Dat betekende in de praktijk dat 32 parlementsleden van de Sadrien-beweging niet meer met al-Ittilaaf meestemden, evenals de vijftien parlementariërs van de Fadhila-partij die al eerder haar steun had opgezegd.
Vanaf 26 juni weigerde het soennitische Iraaks Nationaal Dialoog Front nog langer aan kabinetszittingen deel te nemen, als protest tegen het afzetten van de soennitische parlementsvoorzitter Mahmoud

Mashhadani op 6 juni. Deze was in ongenade gevallen bij het parlement, omdat hij tijdens een parlementszitting zijn lijfwachten opdracht had gegeven een parlementariër in elkaar te slaan. Na een lang juridisch steekspel over de vraag wie in welke gevallen het recht had een parlementsvoorzitter naar huis te sturen, kreeg Mashhadani zijn functie terug.

Op 26 juli besloten de ministers van het Iraaks Akkoord Front om niet meer naar hun werk op het ministerie te gaan. Dat gebeurde op het moment dat het land rouwde vanwege aanslagen met meer dan vijftig doden op voetbalfans in Bagdad die de plaatsing van het Iraakse voetbalteam in de halve finale van de Azië Cup vierden. De groep, die 44 van de 275 parlementszetels bezette, eiste onder andere gratie voor gevangenen die niet van een specifieke misdaad werden beschuldigd en de ontmanteling van sjiitische milities. Adnan al-Dulaimi, de leider van het front, werd begin december min of meer een gevangene in de Groene Zone, een zwaar bewaakt gebied in het centrum van Bagdad waar onder meer het Iraakse parlement zetelde en de Amerikaanse ambassade was gevestigd. Amerikaanse en Iraakse militairen hadden tijdens een aanval op al-Dulaimi's huis op 30 november veertig man van zijn lijfwacht gearresteerd, omdat zij in het huis autobommen gemaakt zouden hebben. Dulaimi's blazoen werd enkele dagen later gezuiverd maar hij bleef in de Groene Zone.
Vanaf 6 augustus boycotten ook de ministers van de seculiere Iraakse Nationale Lijst onder leiding van voormalig premier Iyad Allawi de kabinetszittingen.

Struikelblokken voor normalisering van relaties met soennieten

'Debaathificatie'

Onder het Amerikaanse bestuur (april 2003 – juni 2004) was een 'debaathificatie'-decreet doorgevoerd dat het voormalige hooggeplaatste leden van Saddam Hoessein's Baathpartij verbood voor de overheid te werken. Dit verbod was deels gebaseerd op desinformatie over praktijken binnen de Baathpartij, zoals de onjuiste beschuldiging dat de hoogste partijkaders, om hun loyaliteit te bewijzen, minstens zeven Iraki's hadden moeten vermoorden. Later publiceerden de Amerikanen incomplete lijsten met de namen van 'goede' partijleden die weer voor de overheid mochten werken. Nog later werden voormalige leden weer spaarzaam toegelaten tot de hoogste rangen van het leger. Ook werd het Iraakse Speciale Tribunaal opgericht, voor de berechting van Saddam Hoessein en een vijftigtal militairen en hoge partijleden die beschuldigd werden van oorlogsmisdaden en misdaden tegen de menselijkheid.
Er kwam echter geen plan van aanpak voor de berechting van misdaden begaan door het tweede echelon van partijleden, militairen en andere overheidsdienaren. In de loop van 2007 kwam een nieuwe ontwerpwet voor debaathificatie van samenleving en overheid tot stand, onder de titel 'Wet voor Verantwoording en Verzoening'. Het lukte de regering echter niet deze aangenomen te krijgen in het parlement, vooral door verzet van sjiitische parlementariërs.

De relatie met de Verenigde Staten

Terwijl Amerikaanse Democraten president George W. Bush onder druk probeerden te zetten om met een deadline voor terugtrekking van het Amerikaanse leger uit Irak te komen, werd het aantal soldaten vanaf begin 2007 opgevoerd met twintigduizend en de diensttijd in Irak verlengd van twaalf naar vijftien maanden. Niets wees erop dat het Pentagon serieus overwoog om Irak de komende jaren te verlaten. Deze conclusie werd bevestigd door het principeakkoord met de VS, dat premier al-Maliki op 26 november ondertekende. Daarin werd gesproken van een blijvende aanwezigheid van minstens vijftigduizend Amerikaanse soldaten, op bases buiten de steden. Washington bouwde ook verder aan zijn nieuwe ambassade in Bagdad, de grootste ter wereld, waar rond de vierduizend ambtenaren zouden komen te werken, en aan een nieuwe gevangenis in het zuiden van Irak die tienduizend gevangenen moest gaan herbergen. Ook werkte het Pentagon aan een vloot van onbemande bommenwerpers ('Reapers') voor inzet in Irak.
Ook na bijna vier jaar training bleven politie en strijdkrachten volgens Washington niet in staat de zorg voor de veiligheid over te nemen en de orde te handhaven. In een gezamenlijk rapport van zestien Amerikaanse inlichtingendiensten dat op 4 februari verscheen, werd gesteld dat Irak bleef balanceren op de rand van volledige burgeroorlog. Op 12 juli werd in een officieel rapport gesteld dat Amerika slechts acht van de achttien doelen in Irak had gehaald.

Status van Kirkuk

Een ander struikelblok was de provincie Kirkuk en de gelijknamige stad. Uiterlijk in oktober had conform de grondwet een referendum moeten plaatsvinden over aansluiting van deze stad bij Koerdistan. Onder Saddam Hoessein waren tienduizenden Koerden uit Kirkuk gedeporteerd, na beroofd te zijn van hun land en huizen, en duizenden Arabieren uit steden ten zuiden van Bagdad waren als kolonisten naar het olierijke gebied gebracht. In 2004 was een commissie ingesteld om eigendomsclaims van verdreven Koerden te onderzoeken maar deze ging langzaam te werk. Na een jaar waren niet meer dan zeven claims onderzocht.
Eind maart 2007 werd de regering het eens over een vertrekpremie voor Arabieren in Kirkuk. Wie terugkeerde naar zijn oorspronkelijke woonplaats zou onder meer ruim tienduizend euro meekrijgen. Voorwaarde was wel dat het provinciale en lokale bestuur in hun steden van herkomst meewerkten aan hun administratieve reïntegratie, wat volgens berichten in de pers vaak niet het geval was. Overigens waren tienduizenden Arabieren al in 2003 weggevlucht uit Kirkuk uit vrees voor een Koerdische bijltjesdag, die overigens uitbleef.
Het referendum over Kirkuk moest worden voorbereid door de Iraakse Verkiezingscommissie. Nieuwe benoemingen voor deze commissie lieten zo lang op zich wachten dat deze in september 2007 liet weten niet bij machte te zijn het referendum te organiseren. Dat gold ook voor de gemeenteraadsverkiezingen die al voor 2006 gepland waren en uitgesteld waren naar 2007 (alle gemeenteraden waren in 2003 door het Amerikaanse leger benoemd). Op 15 september 2007 werd het referendum derhalve met zes maanden uitgesteld maar het was zeer de vraag of deze extra tijd benut zou worden om met een betrouwbare lijst van kiesgerechtigden te komen. Deze zou niet, zoals de Koerdische partijen hadden voorgesteld, alleen moeten zijn gebaseerd op een volkstelling uit de jaren vijftig van de twintigste eeuw.

Federatie en opdeling

Kirkuk had een hoge symboolwaarde voor soennieten die tegenstander bleven van de in de grondwet vastgelegde nieuwe federale structuur: mocht een meerderheid van de inwoners van deze provincie voor aansluiting bij Koerdistan stemmen, dan zouden

de Koerden gaan beschikken over de olieinkomsten uit dit gebied, vreesden zij. Formeel was deze vrees onterecht omdat in de grondwet was vastgelegd dat de inkomsten uit olie en gas en andere natuurlijke rijkdommen in het hele land aan de nationale schatkist ten goede moesten komen en gelijk over alle bevolkingsgroepen verdeeld zouden worden, ook onder de soennieten in de door hen gedomineerde gebieden in het midden van het land waar weinig olievelden waren. De Koerdische partijen waren zelfs zo ver gegaan om in hun nieuwe olie- en gaswet, die op 6 augustus werd aangenomen, eveneens vast te leggen dat inkomsten uit nieuwe olie- en gasboringen met de rest van Irak gedeeld zouden worden. Dit werd ook nog eens bevestigd in de reeks van contracten die de Koerdische regering in de loop van het jaar afsloot met buitenlandse oliebedrijven voor de exploratie en exploitatie van nieuwe velden in Koerdisch gebied. In maart waren de regeringspartijen het ook eens geworden over een ontwerpwet voor de exploratie en exploitatie van Iraakse oliereserves die dichter in de buurt kwam van wat de soennitische partijen wilden. Eind 2007 was deze wet echter nog niet door het parlement geloodst.

Koerden voorstander van opdeling Irak

Het vertrouwen in garanties vervat in nationale en Koerdische wetgeving was echter niet groot en werd uitgehold door het feit dat de sjiitisch-Koerdische meerderheid in het parlement de nieuwe olie- en gaswet niet aannam.

Het vertrouwen kreeg een extra knauw toen in Washington eind september in het Congres een niet-bindende motie voor opdeling ('soft partition') van Irak werd aangenomen. Dit leidde weliswaar tot felle protesten van bijna alle Iraakse partijen, maar de Koerdische partijen stelden dat opdelingsplannen niets nieuws waren. Irak was opgedeeld in achttien provincies en volgens de grondwet konden twee of meer provincies zich aaneensluiten tot een regio als de Koerdische, was hun redenering. Koerdische politici steunden daarbij zwaar op advies van Peter Galbraith, een Amerikaanse diplomaat die in 2006 een boek met de titel *Het einde van Irak* had gepubliceerd en die zich inzette voor het Koerdische recht op zelfstandige exploratie en exploitatie van nieuwe olievelden. De resolutie mocht dan niet bindend zijn, maar vier kandidaten voor het Amerikaanse presidentschap – Hillary Clinton, Joseph Biden, Sam Brownback en Christopher Dodd – betoonden zich in 2007 voorstander van een opdeling van Irak in een Koerdische, sjiitische en soennitische regio, negerend dat de laatste twee in hoge mate gemengd waren. Dit was wel het allerlaatste wat de soennieten nodig hadden om hun verzet tegen Iraks federalisme te staken.

De Koerdische interpretatie van de grondwet werd geregeld onder vuur genomen door Iraks minister van Olie, Husayn al-Shahristani, die daarbij duidelijk het standpunt van de sjiitische partijen vertolkte. Toen deze op een bijeenkomst van de Organisatie van Olie Exporterende Landen (OPEC) in Wenen een recent oliecontract tussen de Koerdische regering en een Amerikaanse oliemaatschappij als illegaal brandmerkte, was voor de Koerden de maat vol. Op 14 september eisten zij zijn aftreden maar de minister bleef in functie. De irritatie bij de Koerden was ook zo groot omdat de ministeries in Bagdad niets ondernamen om de economische ontwikkeling in Koerdistan vooruit te helpen en de vele Arabische vluchtelingen in Koerdistan te ondersteunen. Dit ondanks het feit dat de departementen niet bij machte waren al hun begrotingsgeld uit te geven: miljarden bleven ongebruikt, zoals dat ook in 2005 en 2006 het geval was. Ook had Bagdad geweigerd het Koerdische begrotingsbedrag te verhogen in verband met de verdubbeling van de olieprijs tot bijna 100 dollar per vat. In 2006 had men zich bij de begroting nog gebaseerd op een gemiddelde prijs van 50 dollar.

De burgeroorlog

Liquidaties

In Bagdad werden in 2007 dagelijks tussen de twintig en zestig lijken gevonden van slachtoffers van voornamelijk sjiitische milities en politie. Vaak waren zij gemarteld en onthoofd. Ontvoeringen om losgeld en verdwijningen waren aan de orde van de dag.

Ministers en hooggeplaatste ambtenaren kregen ook hun deel van het geweld. Vicepremier Salam al-Zubai overleefde een aanslag op 23 maart, waarbij negen doden vielen. De politiecommandant van Hilla werd op 10 december opgeblazen. Hij zou het slachtoffer zijn geworden van zijn successen tegen het sjiitische Mehdi-leger. Op 11 december vonden aanslagen plaats bij het kantoor van de seculiere politicus Iyad Allawi en dat van de soennitische leider van het Iraaks Nationaal Dialoog Front Salah al-Mutlaq.

Gevechten tussen sjiitische milities onderling

In bijna alle zuidelijke steden kwam het geregeld tot gevechten tussen het Mehdi-leger en de andere sjiitische partijmilities: de Badr-brigade van de Hoge Raad voor de Islamitische Revolutie in Irak en de militie van de Fadhila-beweging. Inzet was de controle over lokaal bestuur en economie in steden als Basra, Diwaniya, Hilla, Kerbala en Najaf. De gevechten hadden vaak meer weg van bendeoorlogen, omdat in alle groepen kleine en grote criminelen actief waren die hun lidmaatschap van milities voor eigen gewin uitbuitten.

De geestelijke leiders in de heilige steden Kerbala en Najaf leken geen enkele macht meer te bezitten om het bloedvergieten tussen Iraakse sjiieten onderling een halt toe te roepen. In Hilla en Basra waren ook vrouwen het doelwit van extremisten die vonden dat ze niet islamitisch gekleed gingen. In een op 15 november gepubliceerd interview met de *BBC* zei de commandant van politie in Basra, Abdul Jalil Khalaf, dat alleen al van juli tot september 42 vrouwen door extremisten waren vermoord. Niettemin droegen de Amerikanen op 29 oktober alle zorg voor de veiligheid in Kerbala, tweelingstad van Hilla, over aan de Iraakse autoriteiten.

Ook raakte het Mehdi-leger geregeld slaags met Amerikaanse en Iraakse troepen, die begin 2007 een offensief waren gestart om zoveel mogelijk leiders van dit leger op te pakken en hun wapens in beslag te nemen. De leider van de militie, Moqtada al-Sadr, kondigde driemaal een eenzijdig bestand af en beloofde zijn beweging te zuiveren van 'deviante' elementen, maar die beloften werden niet serieus genomen. Waren politici en gewone stervelingen begin 2007 te geïntimideerd om al-Sadr openlijk aan te vallen, in het najaar deed men dit openlijk en was er zelfs een speciale website waarop aan hem toegeschreven misdaden en illegale acties werden bijgehouden. Het bleef onduidelijk waarom noch de Amerikanen noch het Iraakse leger hem arresteerden. Hij was slechts een deel van het jaar in Iran. In het najaar was het Mehdi-leger in Bagdad

dermate in het nauw gedreven dat criminelen de militie verlieten en weer voor zichzelf begonnen, waarbij hun eerste doelwit niet zelden de apparatuur van het Mehdi-leger was, zoals terreinwagens en communicatieapparatuur.
Ondanks het feit dat de bevolking van Basra door milities en criminele bendes werd geterroriseerd, en dat niet pas sinds 2007, verlieten Britse troepen op 3 september hun laatste basis in de stad.

Vele doden door aanslagen al-Qaida

Aanslagen die het werk heetten te zijn van al-Qaida, richtten zich vooral op plekken waar veel sjiieten samenkwamen. In Hilla waren op 6 maart 105 doden te betreuren als gevolg van aanslagen. Bij een zelfmoordaanslag in de buurt van een kinderziekenhuis in dezelfde stad werden op 24 juli minstens 24 mensen gedood en raakten meer dan 60 gewond. Meer dan 75 doden vielen in Tal Afar op 27 maart door twee zware bomaanslagen in sjiitische wijken. Sjiitische politiemannen namen wraak en brachten de dag daarop 45 burgers in soennitische wijken van de stad om het leven. Eind maart heette het in enkele media dat al-Qaida kinderen gebruikte bij de aanslagen: die werden op de achterbank van auto's met explosieven gezet om gemakkelijker langs checkpoints te komen en vervolgens met de auto's opgeblazen. Het was onduidelijk in hoeverre het hier om oorlogspropaganda ging. Al eerder waren soennitische extremisten ervan beschuldigd geestelijk gehandicapten te gebruiken voor aanslagen.

Op 18 april werden 140 mensen gedood bij een bomaanslag op een markt in de sjiitische buurt Sadriya, waar al eerder bij een bomaanslag in februari 135 doden waren gevallen. In Khalis, tachtig kilometer ten noorden van Bagdad, kwamen 32 sjiieten om bij een zelfmoordaanslag tijdens een begrafenis op 30 april. Zeker 16 doden en 32 gewonden vielen bij een bomaanslag in een busstation in de sjiitische stad Qurna in Zuid-Irak op 8 juni. Op 19 juni lieten 87 mensen het leven bij een zelfmoordaanslag bij de sjiitische Khilanimoskee in het centrum van de hoofdstad. Op 1 juli kwamen meer dan 50 mensen om het leven bij een serie autobommen op een dierenmarkt in Bagdad.
Al-Qaida werd ook verantwoordelijk gehouden voor de mortieraanval op het Iraakse parlement in de Groene Zone op 22 maart tijdens een bezoek van Ban Ki-moon, de secretaris-generaal van de Verenigde Naties. Dat gold ook voor een aanslag in het cafetaria van het parlement op 12 april, waarbij vele parlementariërs en hun personeel gewond raakten en slechts twee doden zouden zijn gevallen.
In Koerdistan vonden in 2007 twee aanslagen plaats, die beide aan al-Qaida werden toegeschreven. Op 9 mei werden minstens 14 mensen gedood en raakten 87 gewond toen een vrachtwagen vol explosieven ontplofte bij het regionale ministerie van Binnenlandse Zaken in de Koerdische hoofdstad Arbil. Vier dagen later vielen zeker 50 doden en 115 gewonden bij een aanslag in Makhmour, ten zuiden van Arbil. De dader bracht zijn vrachtauto vol explosieven tot ontploffing vlakbij het plaatselijke kantoor van de Koerdische Democratische Partij (KDP).

Al-Qaida's strijd voor de soennitische suprematie in Irak richtte zich in 2007 meer en meer tegen kleine religieuze minderheden. Zo vond op 15 augustus een reeks gecoördineerde zelfmoordaanslagen met vrachtwagens plaats in een dorp bij de stad Sinjar in de provincie Niniveh, dichtbij de Koerdische Regio. Er vielen meer dan 250 doden, terwijl winkels en andere gebouwen werden weggevaagd. In Sinjar was de grootste tempel van de Yezidis gevestigd, een religieuze groepering die niet tot de islam behoorde. Het was de tweede aanval op de Yezidis. In de stad Mosul hadden eerder al, op 22 april, niet-geïdentificeerde mannen 23 leden van de Yezidi-gemeenschap uit een bus met arbeiders van een textielfabriek gehaald en hen langs de weg doodgeschoten. Door sommigen werd dit uitgelegd als wraak voor de door soennitische televisiestations breed uitgemeten steniging van een Yezidische jonge vrouw, die door een meute mannen op straat werd gedood omdat zij zou zijn weggelopen met een moslim.

Einde van al-Qaida

Al-Qaida verloor in 2007 volgens legerbronnen honderden aanhangers bij gevechten en arrestaties tijdens aanvallen op schuilplaatsen en wapendepots. De Koerdische politie had aan het einde van het jaar honderden buitenlandse terroristen opgepakt in de Koerdische regio. Toen dit zichtbaar resultaat begon op te leveren in het najaar, in de vorm van veel minder aanslagen, eiste de Iraakse regeringscoalitie erkenning van haar succes bij de Verenigde Staten, waar men echter niet meer scheen te geloven in het rompkabinet van premier al-Maliki. Duizenden gezinnen die naar andere delen van Irak of naar Syrië en Jordanië waren gevlucht, begonnen terug te keren naar Bagdad. De Iraakse regering kondigde echter al weer snel aan dat ze de stroom terugkerende vluchtelingen niet aan kon, zodat vertwijfeling om zich heen greep over wat de regering met haar overwinning op al-Qaida zou doen.
Al-Qaida bleef zonder succes proberen soennitische leiders af te schrikken van samenwerking met de Amerikanen, voornamelijk door ontvoeringen en liquidaties van lokale sjeiks die het andere kamp kozen. Een van hen was Abu Risha, die op 13 september in de provincie Anbar werd gedood.
Sjiitische politici bleven zich verzetten tegen de campagne van het Amerikaanse leger om deze 'goede' soennitische groepen te bewapenen en te gebruiken in de strijd tegen al-Qaida. De groepen werden echter niet officieel ingebed in Iraakse structuren, hadden geen uniformen en geen 'papieren'. Volgens inwoners van Bagdad waren sommige groepen een voortzetting van vroegere extremistische soennitische groepen. Ook internationaal was er veel kritiek op deze campagne.

Beveiligingsbedrijf Blackwater weg uit Irak

Dertien Iraakse burgers vonden de dood bij een schietincident op 16 september 2007. Veiligheidsagenten van een Amerikaanse particuliere firma, Blackwater, zouden in het wilde weg om zich heen hebben geschoten bij een aanval op hun konvooi. De regering besloot Blackwater te verbieden verder in Irak te opereren en een nieuwe wet uit te werken, die de door het Pentagon ingevoerde immuniteit voor Amerikaanse militairen en burgers zou opheffen.
Veiligheidsfirma's gaven emplooi aan tienduizenden buitenlanders in Irak, een situatie die door critici werd geanalyseerd als de 'privatisering van de oorlogsvoering'.

Irak bouwt nieuwe elektriciteitscentrales

De Iraakse regering kondigde op 18 oktober

Irak

2007 aan 1,1 miljard dollar (bijna 800 miljoen euro) te gaan besteden aan de bouw van elektriciteitscentrales, in samenwerking met Chinese en Iraanse bedrijven. Iran zou één centrale cadeau doen aan de sjiitische heilige steden Najaf en Kerbala.
De regering besloot de elektriciteitsopwekking via een grote dam bij Mosul voort te zetten, ondanks waarschuwingen van het Amerikaanse leger op 31 oktober dat de dam ernstig was verzwakt. Mocht de dam barsten, dan zou niet alleen Mosul maar zelfs het honderden kilometers verderop gelegen Bagdad onder water lopen.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Begroting 2008 goedgekeurd

Op 14 november 2007 keurde het kabinet de begroting voor 2008 goed. Daarin werd vanwege de sterk gestegen olieprijs uitgegaan van 48,4 miljard dollar (ca. 34 miljard euro) aan olie-inkomsten.

JUSTITIE

Voormalige vicepresident Ramadan opgehangen

In een gevangenis in Bagdad werd op 20 maart 2007 de vroegere Iraakse vicepresident Taha Yassin Ramadan opgehangen. Hij was de vierde Iraakse leider die werd geëxecuteerd. Net als de anderen werd Ramadan, die bijna zeventig werd, door het Iraakse Speciale Tribunaal veroordeeld wegens zijn rol bij een bloedbad in het dorp Dujail. Daar werden 148 sjiitische inwoners vermoord na een mislukte aanslag in 1982 op toenmalig leider Saddam Hoessein. Aanvankelijk kreeg Ramadan levenslange gevangenisstraf, maar dat vonnis werd in december 2006 door een hof van beroep omgezet in de doodstraf.

Uitstel drie executies

Op 12 november 2007 werd bekend dat het Pentagon weigerde drie wegens genocide ter dood veroordeelde leden van het voormalige regime aan de Iraakse autoriteiten voor hun executie over te dragen. Onder de drie, die volgens de wet dertig dagen na de afwijzing van hun beroep op 5 september hadden moeten worden opgehangen, was de neef van voormalig dictator Saddam Hoessein, Ali Hassan al-Majid ('Ali Chemicali'). Deze was berucht geworden door zijn gebruik van chemische wapens tegen de Koerden van Noord-Irak.
De kwestie draaide echter om toenmalig minister van Defensie Sultan Hashim al-Tai. Deze werd samen met al-Majid, Hoessein en Rashid Mohammed in juni ter dood veroordeeld wegens genocide op de Koerden eind jaren tachtig van de twintigste eeuw. Maar president Talabani, vicepresident al-Hashimi en parlementsvoorzitter Mashhadani, alle drie soennieten, eisten dat Tai, ook een soenniet, werd gespaard als gebaar van nationale verzoening. De ex-minister zou tijdens het bewind van Saddam Hoessein contacten hebben onderhouden met de Amerikaanse inlichtingendienst de Central Intelligence Agency (CIA) en de Amerikanen zouden hem in ruil voor zijn overgave na de invasie van 2003 min of meer hebben toegezegd dat zijn leven zou worden gespaard. De Verenigde Staten ontkenden dat. De meningen in Irak waren verdeeld: de meeste Koerdische politici eisten dat de drie zouden worden geëxecuteerd. Anderen betoogden dat Talabani als president krachtens de grondwet verplicht was de doodvonnissen te ondertekenen.

BUITENLANDSE ZAKEN

Oorlog met Turkije voorkomen

Onder grote buitenlandse druk zag Turkije in 2007 af van een invasie in Irak ter bestrijding van de Arbeiderspartij van Koerdistan (PKK), die sinds de gevangenneming van haar leider Abdullah Oçalan een jarenlange periode van inactiviteit had gekend. Deze Turks-Koerdische verzetsgroep beschikte over bases en kantoren in Iraaks Koerdistan en was in 2007 begonnen met nieuwe aanslagen op Turkse militairen.
Twee akkoorden tussen de Iraakse en Turkse regering, op 7 augustus en 28 september, hadden volgens Ankara weinig resultaat gehad. Op 7 oktober doodde de PKK dertien soldaten, hetgeen voor grote commotie in Turkije zorgde en tot het samentrekken van tweehonderdduizend Turkse troepen bij de grens leidde. Tien dagen later gaf het Turkse parlement het groene licht voor een militaire aanval op Irak. De regering van de Iraaks-Koerdische regio kwam pas in actie toen duidelijk werd dat de PKK met alle macht probeerde het Turkse leger tot een invasie te provoceren, zoals door de ontvoering van enkele Turkse soldaten, die na twee weken op 6 november werden vrijgelaten. Tot eind 2007 beschoot de Turkse luchtmacht geregeld posities van de PKK en Koerdische dorpen in Irak.

(Vorige berichten pagina 111/1 e.v. - 2006)

China

CHINA

BINNENLAND

Nieuwe regels voor ambtelijke sollicitatieprocedures

Het Chinese staatspersbureau *Xinhua* publiceerde op 4 januari 2008 een lijst met regels die ambtelijke sollicitatieprocedures en promoties beter moesten regelen. Het werd verboden om sollicitatiecommissies geld, cadeaus of aandelen te geven, of hen te intimideren. Ook mochten er geen sociale activiteiten meer worden georganiseerd als die louter waren bedoeld om persoonlijke relaties met leden van sollicitatiecommies op te bouwen. Sollicitanten die concurrenten openlijk zwart maakten, waren in het vervolg strafbaar.

Later in januari zouden de provinciale besturen nieuwe topambtenaren aanstellen. De nieuwe richtlijnen dienden in eerste instantie om dit zo corruptievrij mogelijk te laten verlopen. Er zouden twintig teams het land in gaan om te controleren of de betrokkenen de nieuwe regels naleefden.

Agenten slaan man dood

In een dorp nabij Tianmen in de Chinese provincie Hubei probeerden burgers op 8 januari 2008 vuilniswagens tegen te houden omdat ze vonden dat die het verzamelde afval te dicht bij hun woningen stortten. Het incident liep uit op een ruzie met gemeenteambtenaren. Mensen van de zogenaamde chengguan, wijkagenten met beperkte bevoegdheden, kwamen tussenbeide. Een passant filmde dit met zijn mobiele telefoon. Toen hij weigerde om de beelden op verzoek van de chengguan te wissen, werd hij doodgeslagen. Drie andere burgers werden dusdanig mishandeld dat ze in een ziekenhuis moesten worden opgenomen.
Het incident leidde in China tot grote verontwaardiging. Op internet verschenen talloze oproepen om de chengguan af te

schaffen omdat die wel vaker excessief geweld zou gebruiken. Volgens ooggetuigen namen aan een protestdemonstratie in Tianmen zeker duizend mensen deel, maar de lokale autoriteiten ontkenden dat er actie was gevoerd.
Bie Bixiong, voorzitter van de lokale afdeling van de Communistische Partij (CCP), noemde de doodslag 'onvergefelijk' en beloofde dat alle verantwoordelijken zouden worden bestraft. Er werden vier mensen van de chengguan aangehouden en naar tientallen andere mogelijke betrokkenen werd een onderzoek ingesteld.

Succesvol protest tegen hogesnelheidslijn

In Shanghai demonstreerden in januari 2008 enkele duizenden burgers meerdere malen tegen de aanleg van een hogesnelheidslijn door woonwijken. Het ging om een verlenging van het traject van de 'Maglev' – een snelle magneettrein die het vliegveld al enkele jaren met de stad verbond. De demonstranten waren bijna allemaal hoogopgeleide mensen uit relatief rijke wijken. Ze vreesden gezondheidsklachten en waardevermindering van hun koopwoningen en trotseerden daarom het wettelijk verbod op protestdemonstraties.
Meerdere kranten schaarden zich achter de demonstranten en stelden dat het tijd werd dat de bestuurders serieus gingen luisteren naar de mening van de burgers.
Op 21 januari liet het gemeentebestuur weten dat de klachten zouden worden onderzocht en de aanleg werd uitgesteld.
Dat ambtenaren naar burgers luisterden en demonstranten niet lieten arresteren, was voor China uitzonderlijk. Maar het leek steeds vaker voor te komen: in juni 2007 waren bewoners van de stad Xiamen erin geslaagd de bouw van een chemische fabriek tegen te houden.

S.A.R. MACAU

Veroordeling wegens corruptie

Ao Man-long, voormalig minister van Verkeer en Openbare Werken in de speciale administratieve regio Macau, werd op 30 januari 2008 tot 27 jaar gevangenisstraf veroordeeld. Hij was in december 2006 gearresteerd en werd schuldig bevonden aan het aannemen van steekpenningen, witwaspraktijken en het misbruiken van zijn macht om bevriende ondernemingen aan lucratieve contracten voor de bouw van casino's te helpen.
Er werd beslag gelegd op enkele huizen die hem toebehoorden en op omgerekend meer dan 20 miljoen euro van zijn persoonlijke bankrekeningen. Het zou hier gaan om geld dat hij door corruptie had verkregen en had witgewassen op de Maagdeneilanden.

De voormalige Portugese kolonie was de enige plek in China waar gokken legaal was. In 2007 hadden de 28 casino's een omzet van 10,3 miljard dollar (ruim 6,9 miljard euro) en dat was meer dan alle gokbedrijven in het Amerikaanse Las Vegas bij elkaar.
De veroordeling van Ao kwam op een moment dat Macau de georganiseerde misdaad probeerde aan te pakken. Deze zou veel invloed hebben op het gokwezen en de politiek.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Krachtige economische groei en hoge inflatie

Het Chinese Bureau voor Statistiek maakte in januari 2008 bekend dat de nationale economie in 2007 met 11,4 procent was gegroeid. Hoewel de overheid meerdere maatregelen had genomen om de groei af te remmen en economische oververhitting te voorkomen, was dit het hoogste groeicijfer sinds 1994.

Handelsoverschot bijna verdubbeld

De industriële productie groeide met 18,5 procent en er werd 24,8 procent meer geïnvesteerd in fabrieken en ander vastgoed dan in 2006. De rechtstreekse buitenlandse investeringen liepen met 13,8 procent op tot 82,7 miljard dollar (ca. 55,6 miljard euro), waarvan 7,9 miljard dollar in de financiële sector werd gepompt.
De buitenlandse valutavoorraad bedroeg in december 1,53 biljoen dollar, 43 procent meer dan een jaar daarvoor, en het handelsoverschot liep met 47,7 procent op tot 262,2 miljard dollar. Analisten hadden een nog groter handelsoverschot verwacht, maar dat werd niet gehaald omdat Chinese exportproducten wereldwijd in een negatief daglicht waren komen te staan doordat ze dikwijls van slechte kwaliteit of zelfs gevaarlijk bleken te zijn. China exporteerde in 2007 voor 1,2 biljoen dollar, een toename met 25,7 procent, en importeerde voor 955,8 miljard, en dat was 20,8 procent meer dan in 2006.

Inflatie nog een probleem

De gemiddelde inflatie lag in 2007 op 4,8 procent, maar de woonlasten liepen op met 10,5 en de voedselprijzen met 12,3 procent. Varkensvlees en bakolie waren zelfs rond de 50 procent duurder geworden.
Om de vleesprijzen te drukken verhoogde China de subsidies voor varkenshouders. Ook kwamen er exportquota's voor rijst en andere granen, zodat er meer voor de binnenlandse markt beschikbaar kwam en de prijzen konden dalen. Vanaf 16 januari 2008 mochten fabrikanten de prijzen van voedsel, vloeibaar gas en kunstmest alleen nog met overheidstoestemming verhogen.
Omdat de maatregelen onvoldoende werkten, verhoogde China op 25 januari de landbouwsubsidies en verbood het industrieel gebruik van granen – bijvoorbeeld voor de productie van ethanol – zodat er meer vrijkwam voor de consumptie.
De regerende Communistische Partij (CCP) beschouwde de hoge inflatie als een van de meest serieuze problemen van dat moment. In het verleden hadden grote prijsstijgingen wel tot volksopstanden geleid en men wenste herhaling daarvan uiteraard te voorkomen. Ook stonden de stijgende voedselprijzen haaks op het officiële beleid om de inkomens te nivelleren, omdat vooral de armere bevolkingsgroepen hierdoor moeite kregen om rond te komen.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Vertoon van video's op internet aan banden gelegd

Sinds 31 januari 2008 mochten in China alleen door de staat gecontroleerde websites videomateriaal vertonen. Particuliere websites waarop mensen hun eigen filmpjes konden delen met derden, werden verboden. Als iemand werd betrapt op het uploaden van videomateriaal met 'staatsgeheimen', pornografie of informatie die de reputatie van China kon beschadigen of tot sociale onrust kon leiden, was de betrokken provider verplicht dit bij de autoriteiten te melden en het aangeboden materiaal te verwijderen.
Buitenlandse videowebsites als YouTube werden al langere tijd geblokkeerd.

China

Compensatie voor slachtoffers van proeven met kernwapens

Minister van Burgerzaken Li Xueju liet op 26 januari 2008 via staatspersbureau *Xinhua* weten dat China slachtoffers van atoomtests financieel ging compenseren. Details gaf hij niet, dus het was onduidelijk wie deze mensen waren, waarom compensatie nodig werd geacht en hoeveel ze zouden krijgen.

Tussen 1964 en 1996 deed China 45 tests met atoomwapens. In 1996 ondertekende het land het VN-verdrag dat dergelijke proeven verbood (CTBT). Hoewel het dit in 2008 nog altijd niet had geratificeerd, leefde China de internationale afspraken voor zover bekend wel na.

BUITENLANDSE ZAKEN

China verdedigt zijn rol in Darfur

Op een website van de Chinese regering (www.china.com.cn) verscheen op 10 januari 2008 een interview met Liu Guijin, de speciale gezant van China in Soedan. Hierin gaf hij zijn visie op de situatie in Darfur, Soedan, en de rol die China daarin speelde.

Boycot van Olympische Spelen

De Soedanese overheid werd ervan beschuldigd dat ze Arabische milities, de zogenaamde Janjaweed, betaalde en trainde om niet-Arabische bevolkingsgroepen te vermoorden of uit Darfur te verdrijven. In de loop der jaren had dit aan 200.000 mensen het leven gekost en waren er miljoenen dakloos geworden.

China onderhield intensieve economische en politieke betrekkingen met Soedan. In 2007 nam het twee derde van de olie af die het Afrikaanse land produceerde. Het bezat er olieraffinaderijen, een oliepijpleiding en hield zich bezig met de zoektocht naar nog onontdekte olievelden. Daarnaast leverde het wapens aan de regering in Khartoum.
Mensenrechtenorganisaties en Westerse regeringen verweten China dat het – voor zover bekend – zijn invloed niet gebruikte om de regering onder druk te zetten en van verder bloedvergieten te weerhouden. Volgens sommigen moest het Westen daarom de Olympische Spelen in 2008 in Peking boycotten.

'Chinese investeringen zijn goed voor Darfur'

Liu Guijin zei hierover: 'De Chinese regering heeft nooit haar steun gegeven aan enig bloedbad dat de Soedanese regering onder de bevolking aanrichtte. Natuurlijk geven we toe dat er onnodig doden zijn gevallen en een humanitaire crisis is ontstaan door conflicten en oorlog en door oorzaken die zowel bij de regering als de rebellen liggen'.
Ook zei hij: 'De essentie van de problemen in Darfur is een gebrek aan ontwikkeling. De woestijn rukt er snel op en daarom vechten de mensen om de beperkte middelen van bestaan. Dit veroorzaakt conflicten en bloedvergieten'.
Liu vond dat de wereld niet moest denken dat het sturen van een internationale vredesmacht alleen zaligmakend was. Want als er daarnaast niets gedaan werd om het gebied economisch te ontwikkelen, zouden de gevechten opnieuw uitbreken zodra de troepen vertrokken. Met zijn investeringen stimuleerde China die ontwikkeling. Volgens Liu hield dit in dat zijn land wel degelijk iets deed om Darfur stabieler te maken.

(Vorige berichten pagina 48/1 - 2008)

India

INDIA

DEELSTATEN

Brand verwoest winkelcentrum in Kolkata

In Kolkata (India) verwoestte een enorme brand op 21 januari 2008 meer dan 3000 winkels. De brandweer had dertien uur nodig om het vuur te bedwingen. Politiemannen moesten boze winkeliers, die zeiden dat de brandweer te laat was gekomen, kalmeren.

Delhi wil geen bedelaars op straat

Een rapport van het Departement voor Sociaal Welzijn van Delhi, uitgebracht op 30 januari 2008, stelde voor om de bedelaars van Delhi onder te brengen in opvanghuizen. Ze zouden dan ook gefotografeerd worden en hun vingerafdrukken moeten afgeven, zodat de politie hen makkelijk kon arresteren als ze weer de straat opgingen. De Indiase autoriteiten wilden zo een begin maken met een grote schoonmaak voorafgaand aan de komst van de Gemenebestspelen in 2010.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Toeristenindustrie wil geen dollars

De minister voor Toerisme van India, Ambika Soni, liet op 3 januari 2008 weten dat toeristische attracties die tot het nationaal erfgoed behoorden niet langer Amerikaanse dollars zouden accepteren. De toegang tot bijvoorbeeld de vermaarde Taj Mahal in Agra bedroeg al vele jaren 15 dollar, wat neerkwam op 750 roepies. Maar nu de dollar in India lager stond dan ooit en van ongeveer 50 naar 39 roepies was gezakt, moesten Amerikanen voor bijna 20 dollar roepies wisselen om een toegang van 750 roepies te betalen.

Economische groei in 2006-2007 bedraagt 9,6 procent

P. Chidambaram, minister van Financiën van India, maakte op 3 januari 2008 bekend dat de economie in het fiscale jaar 2006-2007 zelfs nog iets meer was gegroeid dan verwacht: 9,6 procent in plaats van 9,4 procent. Hij sprak de verwachting uit dat het groeicijfer voor 2007-2008 ongeveer 9 procent zou bedragen. Deze lichte terugval werd toegeschreven aan de strenge financiële maatregelen van de centrale bank in het kader van het beteugelen van de inflatie.

Tata Motors introduceert de goedkoopste auto ter wereld

Ratan Tata, directeur van Tata Motors, presenteerde op 10 januari 2008 de Nano, de goedkoopste auto ter wereld, aan pers en publiek. De simpel uitgevoerde vierdeursauto (geen elektrische ramen, geen stuurbekrachtiging) ging ruim 100.000 roepies (ca. 1.750 euro) kosten en was vooral bedoeld als familieauto. Hij zou in India de scooter, waar nu vaak het hele gezin – vader, moeder en twee of drie kinderen – op reed, moeten vervangen. Tata verwachtte jaarlijks een miljoen Nano's te zullen verkopen. Milieudeskundigen meenden dat door deze auto de luchtvervuiling en de opstoppingen op de Indiase wegen ernstig zouden toenemen. Tata zei dat de Nano aan alle eisen op het gebied van veiligheid en emissienormen voldeed.

India

JUSTITIE

Elf maal levenslang voor verkrachting en moord tijdens de Godhra-rellen

Een rechtbank in de Indiase stad Mumbai veroordeelde op 21 januari 2008 elf hindoes tot levenslange gevangenisstraf. Zij hadden een zwangere vrouw verkracht en veertien van haar familieleden vermoord tijdens antimoslimrellen die in 2002, na de brand in een trein bij Godhra in Gujarat, waren uitgebroken.

GEZONDHEID EN ZORG

Vogelpest in West-Bengalen

Gezondheidsautoriteiten in West-Bengalen maakten op 25 januari 2008 bekend dat de vogelpest, die een week geleden voor het eerst was geconstateerd in Margram, op 240 kilometer van Kolkata, inmiddels 12 van de 19 districten in de deelstaat had getroffen. Men deed zijn uiterste best om te voorkomen dat de dodelijke H5N1-variant het dichtbevolkte Kolkata zou bereiken. Hevige regens in India belemmerden het werk van de gezondheidsteams op het platteland. De bedoeling was 2,2 miljoen vogels te doden, maar tot nog toe was nog niet de helft van dat aantal bereikt. Boeren klaagden dat de karkassen niet werden opgeruimd.
Deskundigen vreesden dat het virus zich zou kunnen ontwikkelen tot een vorm die voor mensen onderling besmettelijk zou zijn.

CULTUUR EN WETENSCHAP

Uitgave National Herald wordt stopgezet

Op 30 januari 2008 maakten een journalist en een medewerker van de Congrespartij in Delhi bekend dat de partij had besloten de financiering van het dagblad *National Herald* stop te zetten en de krant te sluiten. De daling van de oplagecijfers en de aanhoudende verliezen maakten deze stap noodzakelijk. De National Herald was in 1938 opgericht door Indiaas eerste premier, Jawaharlal Nehru, en speelde een belangrijke rol in de onafhankelijkheidsstrijd tegen de Engelsen. Maar, zo zei de 79-jarige hoofdredacteur, 'wij gaan niet mee met laatste (mode- en Bollywood-) trends.'

(Vorige berichten pagina 50/1 - 2008)

Indonesië

INDONESIË

BINNENLAND

Jakarta verbiedt geld te geven aan bedelaars

De Indonesische autoriteiten gaven op 11 september 2007 hun goedkeuring aan een wet die mensen verbood om geld te geven aan bedelaars, straatmuzikanten en straatventers in Jakarta. Overtreders konden rekenen op maximaal zes maanden gevangenisstraf en een geldboete.

Daarnaast werd het verboden om zelf huisjes te bouwen langs rivieren en snelwegen. Volgens de vertrekkende gouverneur van Jakarta, Sutiyoso, was de maatregel nodig om orde te scheppen in de metropool met 10 miljoen inwoners.

JUSTITIE

Doodstraf voor bomaanslagen op Bali

Het Hooggerechtshof van Indonesië maakte op 25 september 2007 bekend dat drie hoofdverdachten van bomaanslagen op Bali terecht ter dood waren veroordeeld. Bij de aanslagen in oktober 2002 waren 202 mensen omgekomen. Ali Ghufron, Imam Samdura en Amrozi Nurhasyim hadden schuld bekend en waren door lagere rechtbanken ter dood veroordeeld. Ze waren tegen het vonnis in beroep gegaan omdat het was gebaseerd op een antiterrorismewet die pas na de aanslagen was ingevoerd. Het Constitutionele Hof had in 2004 bepaald dat deze niet met terugwerkende kracht mocht worden toegepast. Het Hooggerechtshof legde niet uit waarom het zich niet aan deze uitspraak hield.

Straffen voor moorden op Sulawesi

Een rechtbank in Jakarta veroordeelde op 12 december een man tot negentien jaar gevangenisstraf. Hij had in 2004 een priester doodgeschoten, in 2005 samen met anderen drie christelijke meisjes onthoofd en was in datzelfde jaar ook betrokken bij een bomaanslag op de woning van een christen. De misdaden werden allemaal begaan in de provincie Centraal-Sulawesi. De veroordeelde, Muhammad Basri, zei in de rechtbank dat de moorden onderdeel waren van de jihad, de heilige oorlog voor de verbreiding van de islam.
Drie anderen, Arbin Djanatu, Iwan Ridwan en Tugiran, kregen veertien jaar gevangenisstraf wegens illegaal wapenbezit en betrokkenheid bij een bomaanslag op een markt in het hoofdzakelijk christelijke Tentana. Hierbij waren 22 doden gevallen.

Soeharto krijgt miljoenen schadevergoeding

Het Hooggerechtshof van Indonesië bepaalde op 10 september 2007 dat het tijdschrift *Time Magazine* een schadevergoeding van omgerekend 75 miljoen euro moest betalen aan oud-dictator Soeharto.

Soeharto ontkent corruptie

De inmiddels 86-jarige oud-president had de Aziatische editie van het blad in 1999 aangeklaagd wegens smaad. Hij was boos over een artikel waarin beweerd werd dat hij en zijn familie een bedrag van 53 miljard euro hadden vergaard in de 32 jaar dat hij aan de macht was. Tijdens de financiële crisis van 1997 zou het grootste deel van dit geld verloren zijn gegaan, maar daarna bezat de familie nog altijd bijna 11 miljard. *Time* suggereerde dat dit bedrag door machtsmisbruik en corruptie was vergaard. In 2000 en 2001 hadden lagere rechtbanken het tijdschrift vrijgesproken, maar de advocaten van Soeharto waren in beroep gegaan. Het Hooggerechtshof was het wel met de oud-president eens dat hij door het artikel was beschadigd. Hij had daarom recht op schadevergoeding en excuses van Time in de Indonesische en de internationale pers.
Na de uitspraak sprak Soeharto met het Indonesische tijdschrift *Gatra*. Voor zover bekend was dit het eerste interview dat hij sinds zijn aftreden in 1998 gaf. Hij zei dat 35 procent van het uit te keren bedrag naar de belasting ging. De rest wilde hij weggeven aan de armen. 'De waarheid is dat ik me nooit schuldig heb gemaakt aan corruptie', zei hij.

GEZONDHEID EN ZORG

Honderdste dode door vogelgriep

In Indonesië viel op 27 januari 2008 het honderdste menselijke slachtoffer van het vogelgriepvirus H5N1. Twee dagen later overleed er opnieuw iemand. Subhash Sa-

lunke, de Indonesische vertegenwoordiger bij de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO), zei dat in 31 van de 33 provincies van een epidemie gesproken kon worden.
Drie dagen later kondigde het ministerie van Volksgezondheid een plan aan om de vogelgriep in drie jaar tijd uit te bannen. Het zou in samenwerking met de WHO worden uitgevoerd en werd financieel gesteund door de Europese Unie. Subhash Salunke zei dat men om te beginnen preventief te werk wilde gaan, zodat er minder mensen en vogels besmet zouden raken. Dit plan behelsde onder meer een voorlichtingscampagne en een grote schoonmaak van markten. Daarnaast zou er meer wetenschappelijk onderzoek komen om medicijnen tegen de ziekte te ontwikkelen en moesten de geïnfecteerden betere zorg krijgen zodat ze meer kans hadden om te overleven.
Wereldwijd had de ziekte 224 mensenlevens geëist.

NATUUR EN MILIEU

Indonesië wil orang-oetans redden

President Susilo Bambang Yudhoyono van Indonesië maakte op 10 december 2007 bekend dat in tien jaar tijd ruim 10.000 km^2 (ongeveer twee keer de Nederlandse provincie Gelderland) tropisch regenwoud op Borneo zou worden beschermd tegen houtkap en andere bedreigingen. Het primaire doel was het handhaven van de habitat van de wilde orang-oetans die daar leefden.

Volgens de Nature Conservancy, een samenwerkingsverband van ngo's, was twee derde van de oerwouden die Borneo ooit herbergde vernietigd en ging de houtkap onverminderd door. De organisatie schatte dat er per uur een gebied ter grootte van 300 voetbalvelden werd verwoest. Sinds 1970 waren door aantasting van de habitat jaarlijks ongeveer 3.000 orang-oetans omgekomen. In 2004 waren er op Borneo nog 55.000 over. De organisatie dacht dat dankzij het jongste plan van de Indonesische regering 9.800 bedreigde mensapen konden worden gered.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

'Indonesië martelt nog steeds'

Manfred Nowak, de speciale rapporteur van de Verenigde Naties voor marteling, bracht op 23 november 2007 verslag uit van een onderzoek naar ondervragingscentra en gevangenissen in Indonesië. Volgens hem was bewezen dat gedetineerden daar werden geslagen, van dichtbij in de benen werden geschoten en elektrische schokken kregen toegediend. Omdat er voor zover bekend nooit een folteraar was veroordeeld, riep hij de regering van Indonesië op om met strengere wetgeving te komen. Ook wilde hij dat er een onafhankelijk bureau zou komen waar slachtoffers van marteling konden klagen.
Nowak had geconstateerd dat de situatie beter was dan onder de in 1998 verdreven dictator Soeharto. Toch waren er nog altijd misstanden, vooral bij de politie. Of en hoe vaak gedetineerden werden mishandeld, zou sterk van de leidinggevenden afhangen. In sommige districten werd niet gemarteld, terwijl het elders een systematische praktijk leek te zijn.

OVERLEDEN

Soeharto, dertig jaar lang dictator van Indonesië

Op 27 januari 2008 overleed de Indonesische oud-president Soeharto.
Haji Muhammad Soeharto (of Suharto) werd geboren op 8 juni 1921 in Kemusuk nabij Jogjakarta. Hij kwam uit een grote, arme familie, maar toen hij president was suggereerde hij regelmatig dat hij feitelijk afstamde van de achtste sultan van Jogjakarta.
Soeharto ging na de middelbare school bij het Koninklijk Nederlands-Indisch Leger (KNIL), maar sloot zich tijdens de Tweede Wereldoorlog aan bij een vrijwilligersleger onder Japanse leiding. Nadat Indonesië zich in 1945 onafhankelijk van Nederland had verklaard, maakte hij carrière binnen het nationale leger. Uiteindelijk werd hij generaal en hoofd van de militaire inlichtingendienst.

1965 was een onrustig jaar in Indonesië. Er gingen geruchten over een op handen zijnde staatsgreep en er werden zes generaals vermoord. Onder hen zaten tegenstanders van Soeharto. Doordat zij uitgeschakeld waren kon hij stafchef van het leger worden en ook politiek macht naar zich toetrekken. In 1965-66 werden zeker een half miljoen vermeende communisten en etnische Chinezen vermoord omdat zij volgens Soeharto achter de aanslagen op de generaals zaten. Maar menigeen dacht dat hij er eerder zelf verantwoordelijk voor was.

Soeharto slaagde er in 1967 in om president Soekarno tot aftreden te bewegen. Toen hij zelf aan de macht was, kondigde hij de zogenaamde Nieuwe Orde af. Dit hield in dat technocratische ministers het land gingen regeren en het leger grote invloed op het openbaar bestuur kreeg. Met tegenstanders van het regime werd genadeloos afgerekend.
Soeharto's Indonesië stelde zich in de wereldpolitiek op als neutraal land, maar was feitelijk anticommunistisch en pro-Amerikaans. Hij legde de vakbonden aan banden en stond slechts één politieke partij toe: Golkar. Het bedrijfsleven kreeg vrij baan, mits het goede relaties met de bureaucratie en het leger had. Het land kreeg veel ontwikkelingshulp van internationale organisaties omdat de economie dankzij Soeharto's beleid snel groeide en de armoede afnam. Maar het kleine beetje welvaart van de doorsnee burger viel in het niet bij de kapitalen die de elite vergaarde. Vooral de familie van de president verrijkte zich enorm. De internationale anticorruptieorganisatie *Transparency International* bestempelde Soeharto als 'de grootste kleptomaan uit de geschiedenis'. Zijn vermogen zou in de miljarden hebben gelopen – iets dat hij zelf overigens ontkende.
Eind jaren negentig stortte de economie in. Er kwam een volksbeweging op die 'reformasi', politieke hervormingen, eiste. Op 21 mei 1998 moest Soekarno de macht overdragen aan zijn vicepresident Habibie.

Hij werd daarna aangeklaagd wegens machtsmisbruik, mensenrechtenschendingen en corruptie. Maar in juli 1999 kreeg hij een herseninfarct, waarop de Hoge Raad bepaalde dat hij niet sterk genoeg was om voor te komen. Ook later zijn er pogingen ondernomen om hem achter de tralies te krijgen. Hij werd echter nooit veroordeeld, officieel omdat hij door een aantal beroertes dat mentaal niet aan zou kunnen, maar volgens critici ook omdat hij bij justitie en binnen de regering nog altijd connecties had die hem in bescherming namen.
Soeharto overleed aan het uitvallen van meerdere organen, nadat hij enkele weken op de intensive care van een ziekenhuis in Jakarta had gelegen.

De oud-president werd op 28 januari bijgezet in het familiegraf nabij Solo op Java. Hier kwamen tienduizenden belangstellenden op af, die hem toch vooral zagen als de man die Indonesië relatieve politieke stabiliteit en economische vooruitgang had gebracht. Zij hielden diens koosnaam 'Vader van de Opbouw' in ere.
Ook president Susilo Bambang Yudhoyono was aanwezig. 'We schenken zijn lichaam en zijn daden aan het moederland', zei hij in een toespraak. Hij prees de diensten die Soeharto het land had geleverd en omschreef hem als 'een voorbeeld voor ons allen'.
Bij de begrafenis waren veel politieke leiders uit de omringende landen aanwezig, onder wie Xanana Gusmão. Hij was premier van Oost-Timor, maar had eerder als onafhankelijkheidsstrijder tegen het regime van Soeharto gevochten.

(Vorige berichten pagina 524/3 - 2007)

JAPAN

BINNENLAND

Fukuda volgt Abe op als premier

Kabinet geplaagd door schandalen

Norihiko Akagi, de opvolger van Landbouwminister Toshikatsu Matsuoka die in mei zelfmoord pleegde uit schaamte over een corruptiezaak, trad op 1 augustus 2007 af omdat ook hij geen schone handen bleek te hebben: hij zou kosten voor een niet bestaande kantoorruimte hebben gedeclareerd.
De zaak bracht premier Shinzo Abe in verlegenheid. Zijn positie was al verzwakt omdat hij sinds de verkiezingen in juli niet meer kon rekenen op de steun van de meerderheid in het Hogerhuis. Om het imago van zijn kabinet te verbeteren, stelde hij op 27 augustus enkele nieuwe ministers aan. De nationalistische minister van Buitenlandse Zaken Taro Aso, vaak genoemd als mogelijke opvolger van Abe, trad af om secretarisgeneraal van de Liberale Democratische Partij (LDP) te worden. Hij vond dat de regeringspartij het contact met de kiezer was kwijtgeraakt en wilde proberen dat te herstellen. Nobutaka Machimura, die ook al minister van Buitenlandse Zaken was onder premier Koizumi (2001-2006), volgde hem op. Oudgedienden Fukushiro Nukaga en Masahiko Komura keerden terug in het kabinet, respectievelijk als minister van Financiën en Defensie. Kaoru Yosano werd de nieuwe Eerste Kabinetssecretaris, in Japan een bijzonder machtige functie.

Meer schandalen

Takehiko Endo trad op 3 september als derde minister van Landbouw in vier maanden tijd af. Want in 1999 zou hij als directeur van een landbouwcoöperatie hebben gelogen over schade aan gewassen ten gevolge van noodweer. Hierdoor had hij van het ministerie van Landbouw een te grote vergoeding gekregen
Op 5 september kwam aan het licht dat minister van Milieuzaken Ichiro Kamoshita zijn boekhouding niet op orde had. Critici zeiden dat hij uitgaven die hij niet kon verantwoorden buiten de boeken probeerde te houden, maar zelf sprak hij van een rekenfout.

Abe treedt af

Na amper een jaar premier te zijn geweest, gaf Shinzo Abe op 12 september te kennen dat hij wilde aftreden als premier. Een dag later werd hij met stressgerelateerde klachten opgenomen in een ziekenhuis. Op 24 september kondigde hij aan dat hij om gezondheidsredenen zou opstappen.
Op 25 september stemde het parlement over zijn opvolging. In het Lagerhuis gingen 338 van de 477 stemmen naar Yasuo Fukuda (LDP). De steun die hij kreeg was afkomstig van de LDP zelf en coalitiepartner Nieuw Komeito (Kt). Hij versloeg zijn belangrijkste rivaal, Ichiro Ozawa van de Democratische Partij van Japan (DPJ), die 117 stemmen kreeg. Ozawa's belangrijkste missie was het breken van de macht van de LDP – een partij die hij wanbeleid en corruptie verweet.
In het Hogerhuis won Ozawa met 133 stemmen en moest Fukuda het met 106 stemmen doen. Volgens de wet gaf de stem van het Lagerhuis in dit geval de doorslag. Daarom werd Fukuda de nieuwe premier.

De 71-jarige Fukuda was de zoon van oudpremier Takeo Fukuda. Van 2000 tot 2004 was hij Eerste Kabinetssecretaris. Hij was voor een sterk bondgenootschap met de Verenigde Staten, verbetering van de relaties met Azië – vooral China – en hij wilde achtergebleven gebieden in Japan meer laten profiteren van de economische opleving.
Fukuda ging met een nieuw kabinet regeren.

Samenstelling van de regering van Japan
(5 november 2007)

Premier
Yasuo FUKUDA
Eerste kabinetssecretaris
Nobutaka MACHIMURA

Ministers:
Binnenlandse Zaken en Communicatie
Hiroya MASUDA
Buitenlandse Zaken
Masahiko KOMURA
Defensie
Shigeru ISHIBA
Economie, Handel en Industrie
Akira AMARI
Financiën
Fukushiro NUKAGA
Justitie
Kunio HATOYAMA
Landbeheer, Infrastructuur en Verkeer
Tetsuzo FUYUSHIBA
Landbouw, Bosbouw en Visserij
Masatoshi WAKABAYASHI
Milieu
Ichiro KAMOSHITA
Oceaanbeleid
Zie Landbeheer, Infrastructuur en Verkeer
Onderwijs, Cultuur, Sport, Wetenschap en Technologie
Kisaburo TOKAI
Volksgezondheid, Arbeid en Welzijn
Yoichi MASUZOE

NASLEEP VAN TWEEDE WERELDOORLOG

Omstreden wijziging van schoolboeken gaat niet door

Zeker 110.000 mensen demonstreerden op 29 september 2007 in Ginowan op het Japanse eiland Okinawa tegen een besluit van het ministerie van Onderwijs om passages in schoolboeken te herzien.

Collectieve zelfmoord

De omstreden teksten gingen over het grote aantal zelfmoorden onder de bevolking van Okinawa, net voor het eiland aan het einde van de Tweede Wereldoorlog in Amerikaanse handen viel. Op grond van getuigenverklaringen en onafhankelijk onderzoek zeiden historici dat het Japanse leger handgranaten had uitgereikt aan burgers en hen

ertoe had aangezet zichzelf op te blazen. Hen werd verteld dat ze dan beter af waren dan wanneer ze in handen vielen van Amerikaanse militairen, die hen gruwelijk zouden martelen. Zeker vijfhonderd burgers zouden zichzelf op deze manier van het leven hebben beroofd.

In december 2006 had het ministerie van Onderwijs echter opdracht gegeven om in schoolboeken te vermelden dat het naderende Amerikaanse leger de bevolking zo veel angst inboezemde, dat mensen zich massaal van het leven beroofden. Dat het Japanse leger hen hiertoe had aangezet, werd er niet bij verteld.
De demonstranten in Okinawa waren hier verbolgen over. 'We kunnen niet ontkennen dat het Japanse leger betrokken was bij de collectieve zelfmoord', zei gouverneur Hirokazu Nakaima van Okinawa tegenover de demonstranten. Volgens hem hadden getuigenissen meer dan duidelijk gemaakt dat het leger inderdaad handgranaten had uitgereikt.

Wijziging gaat niet door

Het ministerie van Onderwijs maakte op 27 december bekend dat de wijziging waartoe het in 2006 had besloten, niet door ging. Onderwijsminister Kisaburo Tokai noemde respect voor de bevolking van Okinawa als reden. Het team dat de inhoud van schoolboeken controleerde, bleef echter wel bij zijn standpunt dat actieve betrokkenheid van het Japanse leger bij de zelfmoorden nooit was bewezen.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Japanse economie kent kleine groei in 2007

De Japanse economie presteerde in 2007 redelijk goed. Ze groeide met ongeveer 2 procent, maar Toshihiko Fukui, de president van de Bank van Japan, waarschuwde op 15 januari 2008 dat dit percentage in 2008 vermoedelijk niet gehaald zou worden omdat het land last had van de kredietcrisis in de Verenigde Staten. Dit was bijvoorbeeld te merken aan de woningmarkt. In het derde kwartaal van 2007 was 7,9 procent minder in woningbouw geïnvesteerd dan in dezelfde periode van 2006. Dit lag overigens ook aan strengere bouwvoorschriften die sinds juni in Japan van kracht waren.

Handelsoverschot loopt op

Het handelsoverschot groeide in 2007 met 37 procent tot 10.825 biljoen yen (ca. 68,6 miljard euro). Tegen het einde van het jaar begon de balans echter steeds verder in het nadeel van Japan door te slaan. Dit lag aan de hoge brandstofprijzen op de wereldmarkt en de verminderde vraag naar Japanse producten in de VS, wederom ten gevolge van de kredietcrisis. Door diezelfde problemen bereikte de dollar op 16 januari 2008 zijn zwakste koers in tweeënhalf jaar tijd ten opzichte van de Japanse yen. De Amerikaanse munt was op die dag 105,97 yen waard. Exact een jaar eerder was dat 120,65. Omdat beleggers bang waren dat de VS in een recessie zouden belanden, wat ernstige gevolgen voor de Japanse export naar dat land kon hebben, verloor de nikkei-index, de graadmeter van de beurs van Tokio, op 22 januari 5,7 procent van zijn waarde. Dit was het grootste dagverlies sinds de terreuraanslagen in de VS op 11 september 2001. Overigens zakten op die datum om diezelfde reden wereldwijd de aandelenkoersen in, om zich een dag later weer enigszins te herstellen. De nikkei-index sloot op 23 januari 2 procent hoger en kwam uit op 13.092,78 punten.

Lichte inflatie

De Japanse regering maakte op 25 januari bekend dat de werkloosheid 25 maanden onafgebroken was gedaald. In december 2007 zat ongeveer 3,8 procent van de beroepsbevolking zonder werk.
De prijzen waren in 2007 met gemiddeld 0,8 procent gestegen, het hoogste percentage in tien jaar tijd. Tot grote teleurstelling van de regering waren de prijzen niet opgelopen door een toename van de consumentenbestedingen, maar door de hoge energieprijzen op de wereldmarkt en de stijgende voedselprijzen. Japan had jaren achtereen te kampen gehad met deflatie doordat de consument relatief weinig nieuwe aankopen deed en dat maakte de economie kwetsbaar.

CULTUUR EN WETENSCHAP

Japan brengt satelliet in baan om de maan

Japan bracht op 5 oktober 2007 voor het eerst een satelliet in een baan om de maan. Het was de grootste missie naar het hemellichaam sinds het Amerikaanse Apolloprogramma. Volgens de Japanse ruimtevaartorganisatie JAXA gingen naast de belangrijke satelliet ook twee kleinere kunstmanen data verzamelen, die inzicht in het ontstaan en de evolutie van de maan moesten bieden.
De Selenologische en Technische Onderzoeker (SELENE), zoals de satelliet heette, was op 14 september gelanceerd vanaf het Japanse eiland Tanegashima.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Geheimhouding rondom executies in Japan opgeheven

In Osaka werden op 7 december 2007 drie mensen terechtgesteld. Voor het eerst werden de namen van de veroordeelden gepubliceerd. Japan deed dat daarvoor nooit, om de privacy van de veroordeelden en hun familie te garanderen. Het kwam hier echter op terug vanwege herhaaldelijke kritieken van mensenrechtenorganisaties, die zeiden dat de geheimhouding van de namen het moeilijk maakte om te controleren of Japan zich aan de eigen en internationale wetten hield.
Het land executeerde in 2007 negen mensen. Het gebruikte hiervoor de galg.

MILITAIRE ZAKEN

Japan test raketafweersysteem

Japan schoot op 18 december 2007 voor het eerst met succes een militaire raket uit de lucht. Het testte een door de Verenigde Staten geleverd raketafweersysteem, dat primair was bedoeld om het land te verdedigen tegen Noord-Korea en deel ging uitmaken van het mondiale Amerikaanse raketschild.

BUITENLANDSE ZAKEN

Japanse marine blijft betrokken bij oorlog in Afghanistan

Het Japanse parlement stemde in november 2007 tegen voortzetting van de militaire steun voor de oorlog in Afghanistan. Het Japanse leger had vanwege de pacifistische grondwet van het land nooit gevechtshandelingen in Afghanistan verricht, maar twee marineschepen hadden zich sinds 2001 wel

beziggehouden met het bevoorraden van schepen van de Amerikanen en hun bondgenoten en het uitvoeren van patrouilles in delen van de Indische Oceaan. De oppositie, die sinds juli een meerderheid in het Hogerhuis had, was tegen voortzetting van de missie omdat de oorlog in Afghanistan niet door de Verenigde Naties, maar door de VS werd geleid en omdat ze in strijd zou zijn met de Japanse pacifistische grondwet.

Washington reageerde verbolgen op de Japanse terugtrekking. De Amerikaanse regering noemde de missie cruciaal voor de internationale strijd tegen terrorisme en oefende grote druk uit op premier Yasuo Fukuda om het besluit te herzien. Niet zonder resultaat. Fukuda legde de kwestie opnieuw voor aan het parlement. Het Hogerhuis stemde op 10 januari 2008 opnieuw tegen. In het Lagerhuis stemden de regeringspartijen – de Liberale Democratische Partij (LDP) en Nieuw Komeito (Kt) – een dag later voor. Aangezien zij daar meer dan twee derde van de zetels bezetten, mocht de regering volgens de grondwet de wil van het Hogerhuis naast zich neerleggen en de missie door laten gaan. Het was sinds 1951 niet meer voorgekomen dat een regering daadwerkelijk van deze mogelijkheid gebruik maakte.
Eind januari keerde de Japanse marine terug naar de Indische Oceaan.

(Vorige berichten pagina 470/1 - 2007)

Uitslag verkiezingen voor de Mazjlis (parlement) van Kazachstan
(18 augustus 2007)

partij	percentage	zetels
Vaderland (Noer-Otan)	88,1	98
Sociaal-democratische Partij (SDP)	4,62	-
Democratische Partij van Kazachstan lichtend Pad (Ak-Zjol)	3,3	-
Sociaal-Democratische Partij van het Dorp (ASDP)	1,6	-
Communistische Volkspartij van Kazachstan (KKKP)	1,3	-
Partij der Patriotten	0,8	-
Rukhaniyat Partij	0,4	-

Samenstelling van regering Kazachstan
(15 november 2007)

President
Noersoeltan NAZARBAJEV
Premier
Karim MASIMOV
Vicepremier
Jerbol ORYNBAJEV
Vicepremier
Oemirzak SJOEKEJEV

Ministers:
Arbeid en Sociale Zekerheid
Berdybek SAPARBAJEV
Binnenlandse Zaken
Baoerzjan MOECHAMEDZJANOV
Buitenlandse Zaken
Marat TAZJIN
Cultuur en Informatie
Jermoechamet JERTYSBAJEV
Defensie
Danijal ACHMETOV
Economie en Budgetplanning
Bachyt SOELTANOV
Energie en Mineralen
Saoeat MYNBAJEV
Financiën
Bolat ZJAMISJEV
Gezondheid
Anatoli DERNOVOJ
Industrie en Handel
Galym ORAZBAKOV
Justitie
Zagipa BALIJEVA
Landbouw
Achmetzjan JESIMOV
Milieubescherming
Noerlan ISKAKOV
Noodsituaties
Vladimir BOZJKO
Onderwijs en Wetenschap
Zjansejt TOEJMEBAJEV
Toerisme en Sport
Temirchan DOSMOECHANBETOV
Transport en Verbindingen
Serik ACHMETOV

KAZACHSTAN

BINNENLAND

Partij van president Nazarbajev wint parlementsverkiezingen

De partij van president Noersoeltan Nazarbajev van Kazachstan boekte op 19 augustus 2007 een grote overwinning bij de verkiezingen voor de Mazjlis, een van de twee kamers van het parlement. Westerse waarnemers zeiden echter dat de verkiezingen naar internationale maatstaven gemeten ernstig tekortschoten. Het hoofd van de kiescommissie zei dat de partij van de president, Noer Otan, 88 procent van de stemmen had gekregen. Door de kiesdrempel van 7 procent zou de uitslag ertoe leiden dat Noer Otan alle 98 zetels zou krijgen waarover gestemd zou worden. De overige negen zetels in de Mazjlis zouden worden toegewezen door de Vergadering van Volkeren van Kazachstan. De hoogste openbare aanklager, Saparbek Noerpejsov, verklaarde op 22 augustus tegenover journalisten dat de verkiezingen volkomen eerlijk waren verlopen. Hij hekelde een rapport van de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE) waarin werd gesteld dat dit niet het geval zou zijn geweest.

Parlement stemt in met nieuwe regering

Het parlement van Kazachstan stemde op 2 september unaniem in met een nieuwe regering in zijn eerste zitting sinds de verkiezingen van augustus. De meeste ministers uit de vorige regering zouden op hun post blijven. Minister van Energie Saoead Mynbajev was wel nieuw in de regering.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

'Economische groei neemt af'

Premier Karim Masimov van Kazachstan liet op 8 januari 2008 weten dat het groeipercentage van het bruto binnenlands product (bbp), uitgaande van voorlopige cijfers, was gedaald van 9,6 procent in 2006 tot 8,7 procent in 2007. Masimov zei tijdens een zitting van het kabinet voorts dat het bbp in 2008 naar verwachting zou dalen tot tussen de 5 en 7 procent.

JUSTITIE

Ex-schoonzoon president bij verstek tot twintig jaar veroordeeld

De voormalige schoonzoon van president Noersoeltan Nazarbajev, Rachat Alijev, werd op 15 januari 2008 bij verstek tot twintig jaar gevangenisstraf veroordeeld in een ontvoeringsschandaal dat de heersende familie van Kazachstan had geschokt. De rechtbank in Almaty gelastte ook de inbeslagneming van alle bezittingen van de veroordeelde.
Oostenrijk, waar Alijev ambassadeur was geweest, had geweigerd hem aan Kazachstan uit te leveren. Alijev werd samen met rond 25 andere personen onder meer beschuldigd van de ontvoering van drie bankiers die nog steeds werden vermist. Samen met hem werden ook vier anderen bij verstek veroordeeld. Alijev was inmiddels van

de dochter van Nazarbajev gescheiden. Er liep in Oostenrijk nog wel een aanklacht tegen hem wegens het witwassen van zwart geld.

BUITENLANDSE ZAKEN

EU kritiseert wettelijke mogelijkheid oliecontracten te verbreken

De Europese Unie uitte op 25 oktober 2007 onder meer bij monde van energiewoordvoerder Ferran Taradellas Espuny haar bezorgdheid over een nieuwe wet in Kazachstan die het mogelijk maakte eerder afgesloten contracten met buitenlandse oliemaatschappijen eenzijdig te herzien. President Noersoeltan Nazarbajev had zojuist een wet ondertekend die dat mogelijk maakte. De Kazachse regering wilde een nieuw contract afsluiten met een consortium geleid door het Italiaanse ENI, dat actief was in het grote olieveld Kasjagan in het noordelijk deel van de Kaspische Zee. De regering had daartoe de operaties in Kasjagan in augustus tijdelijk stil laten leggen.

(Vorige berichten pagina 473/3 - 2007)

KIRGIZSTAN

BINNENLAND

Grondwetswijzigingen onwettig verklaard

In de machtsstrijd tussen president Koermanbek Bakijev en het parlement van Kirgizstan hadden de volksvertegenwoordigers eind 2006 grondwetswijzigingen aangenomen die hen meer macht gaven ten koste van de president. Op 14 september 2007 bepaalde het Constitutionele Hof dat deze grondwetswijzigingen onwettig waren omdat ze niet vooraf waren voorgelegd aan het Constitutionele Hof of aan de bevolking via een referendum. President Bakijev concludeerde uit de uitspraak dat de grondwet van 2003 weer geldig was en dat hij weer het recht had om het parlement te ontbinden.

President verlaat nieuwe regeringspartij

President Koermanbek Bakijev van Kirgizstan trok zich op 16 oktober terug als partijleider van de regeringspartij Ak-Zjol (Helder Pad), die hij de dag daarvoor had opgericht. Bakijev nam deze stap omdat de president volgens de grondwet zijn functie niet kon combineren met een partijfunctie.

Grondwetswijzigingen in referendum aangenomen

Op 21 oktober werden in een volksreferendum grondwetswijzigingen aangenomen die een einde moesten maken aan de voortdurende machtsstrijd tussen president en parlement. De wijzigingen maakten van Kirgizstan een 'presidentieel-parlementaire republiek'. De volksvertegenwoordiging, de Zjogorkoe Kenesj, veranderde van een 75 zetels tellend parlement dat werd gekozen via districtsverkiezingen, in een 90 zetels tellende volksvertegenwoordiging die via proportionele partijverkiezingen werd samengesteld. Bij een opkomst van ruim 80 procent werden de wijzigingen met 74,5 procent van de stemmen aangenomen.

Parlement ontbonden

Twee dagen na het referendum in Kirgizstan over de grondwetswijzigingen, ontbond president Koermanbek Bakijev het parlement en schreef hij voor 16 december nieuwe parlementsverkiezingen uit.

President ontslaat premier

In de aanloop naar de parlementsverkiezingen werd premier Almaz Atambajev van Kirgizstan op 28 november door president Koermanbek Bakijev ontslagen. Atambajev werd door Bakijev wel geprezen om zijn werk.

Regeringspartij wint parlementsverkiezingen

De nieuwe regeringspartij Ak-Zjol (Helder Pad) won de parlementsverkiezingen van 16 december 2007 in Kirgizstan. Op de verkiezingsdag zelf bleek dat Ak-Zjol alle 90 zetels in het parlement had gewonnen omdat geen van de andere partijen de dubbele kiesdrempel had gehaald. Naast de landelijke kiesdrempel van 5 procent moest een partij in alle zeven provincies en de steden Bisjkek en Osj minstens 0,5 procent van de stemmen halen.
Internationale waarnemers verklaarden een dag later dat de parlementsverkiezingen niet eerlijk en transparant waren verlopen.

Hooggerechtshof herroept verkiezingsregels

Op 18 december, twee dagen na de parlementsverkiezingen, herriep het Hooggerechtshof van Kirgizstan enkele nieuwe regels met betrekking tot het tellen van de stemmen. Wat dit precies inhield, werd niet duidelijk.

Samenstelling van regering Kirgizstan
(28 december 2007)

President
Koermanbek BAKIJEV
Premier
Igor TSJOEDINOV
Eerste vicepremier
Iskenderbek AJDARALIJEV
Vicepremier
Nur-uluu DOSBOL

Ministers:
Arbeid en Sociale Zaken
Oektomchan ABDOELLAJEVA
Binnenlandse Zaken
Bolotbek NOGOJBAJEV
Buitenlandse Zaken
Ednan KARABAJEV
Cultuur en Informatie
Soeltan RAJEV
Defensie
Ismaïl ISAKOV
Economische Ontwikkeling en Handel
Akylbek ZJAPAROV
Financiën
Tadzjikan KALIMBETOVA
Industrie, Energie en Brandstof
Sapar BALKIBEKOV
Justitie
Marat KAJPOV
Landbouw, Waterstaat en Verwerkende Industrie
Arstanbek NOGOJEV
Noodsituaties
Kamtsjybek TASJIJEV
Onderwijs en Wetenschap
Isjenkoel BOLDZJOEROVA
Transport en Communicatie
Noerlan SOELAJMANOV
Volksgezondheid
Marat MAMBETOV

Voorzitters van Staatscomité's:
Belastingen en Heffingen
Temirbek KOERMANBEKOV
Douanezaken
Noerlan AKMATOV
Migratie en Werkgelegenheid
Ajgoel RYSKOELOVA
Nationale Veiligheid
Moerat SOETALINOV
Staatseigendom
Toersoen TOERDOEMAMBETOV

Definitieve zetelverdeling bekend

Twee dagen later werd de definitieve zetelverdeling van het 90 zetels tellende parlement van Kirgizstan bekend. De regeringspartij Ak-Zjol kreeg 71 zetels, de Sociaal-Democratische Partij 11 en de Communistische Partij 8. De belangrijkste oppositiepartij Ata-Meken (Vaderland) behaalde geen zetels. De partij haalde weliswaar 8,3 procent van de stemmen en dus de landelijke kiesdrempel van 5 procent, maar niet de regionale kiesdrempel van 0,5 procent in de stad Osj.

Demonstratie na bekendmaking verkiezingsuitslag

Op 21 december ging een kleine groep demonstranten van oppositiepartij Ata-Meken de straat op, nadat een dag eerder de definitieve zetelverdeling van de parlementsverkiezingen bekend was gemaakt. De demonstranten droegen borden met de tekst 'Ik geloof het niet'.

President benoemt nieuwe premier

President Koermanbek Bakijev benoemde op 24 december 2007 Igor Tsjoedinov tot de nieuwe premier van Kirgizstan. Tsjoedinov was een voormalige minister van Energiezaken en Industrie en een etnische Rus die geen Kirgizisch sprak. Op dezelfde dag nomineerde regeringspartij Ak-Zjol Adachan Madoemarov voor de functie van parlementsvoorzitter.
Op 28 december presenteerde premier Igor Tsjoedinov van Kirgizstan zijn nieuwe regering.

Oppositie verenigt zich

Na de parlementsverkiezingen in december hadden negen oppositiepartijen en tien oppositionele burgerinitiatieven hun krachten gebundeld, zo maakte deze coalitie van oppositiepartijen en -bewegingen op 4 januari 2008 bekend. Ook de belangrijkste oppositiepartij Ata-Meken deed mee in de coalitie. De politicoloog Alikbek Dzjeksjenkoelov werd tot waarnemend voorzitter gekozen tot er een programma was gemaakt.

Protest oppositiepartij Ata-Meken afgewezen

Op 11 januari wees het Hooggerechtshof van Kirgizstan het protest af dat oppositiepartij Ata-Meken had aangetekend tegen de uitslag van de parlementsverkiezingen. De partij kreeg geen zetels in het nieuwe parlement.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Gastarbeiders kiezen 'Russische' achternamen

Om de slechte sociaal-economische omstandigheden in hun land te ontvluchten, trokken veel Kirgiezen als gastarbeider naar Rusland. Hun aantal werd geschat op 300.000 tot 500.000. Kirgiezen die als gastarbeider naar Rusland wilden, lieten hun achternaam 'russificeren' om sneller werk te vinden, zo maakte minister van Justitie Marat Kajïpov op 25 januari 2008 bekend. De achternamen van mannen kregen de uitgang '-ov' en die van vrouwen de uitgang '-ova'.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Journalist in zuiden van Kirgizstan vermoord

Op 24 oktober 2007 werd journalist Alisjer Saïpov (26) in de stad Osj in het zuiden van Kirgizstan vermoord. De Kirgizische regering verklaarde kort daarna dat de moordenaars geïdentificeerd waren, maar ze gaf geen bijzonderheden. Verder verklaarde een woordvoerder van het ministerie van Binnenlandse Zaken op 30 oktober dat Saïpov banden zou hebben onderhouden met de Islamitische Beweging van Oezbekistan, een militante moslimbeweging die was verboden.
Hoofdredacteur Daniil Kislov van de website *Ferghana.ru* beschuldigde de autoriteiten van Oezbekistan ervan achter de moord te zitten – een oordeel dat veel journalisten en analisten in Kirgizstan deelden. Saïpov schreef kritisch over de toestand in Oezbekistan. Hij was hoofdredacteur van de Oezbeekstalige krant *Siesat* (Politiek) en medewerker van de door Amerika gefinancierde internationale radiostations *Radio Free Europe/Radio Liberty* en *Voice of America.*

Kirgizstan 'gevaarlijk voor journalisten'

In het rapport over mediavrijheid dat de organisatie Journalisten Zonder Grenzen (RSF) op 4 januari 2008 publiceerde, werd Kirgizstan 'gevaarlijk voor journalisten' genoemd. Kirgizstan behoorde tot de 21 landen in de wereld waar in 2007 journalisten de dood vonden. Verder zaten er in dat jaar 65 journalisten gevangen en werden er 67 ontvoerd.

BUITENLANDSE ZAKEN

Amerikaans programma tegen nucleaire smokkel ondertekend

Op 30 september 2007 ondertekenden de Kirgizische minister van Buitenlandse Zaken, Ednan Karabajev, en zijn Amerikaanse collega Condoleezza Rice een Amerikaans programma tegen nucleaire smokkel, het zogenaamde U.S. Nuclear Smuggling Outreach Initiative. Belangrijkste doel van het programma was dat nucleair materiaal niet in handen zou vallen van terroristen of andere partijen met kwade bedoelingen.

Nucleaire smokkeltrein onderschept

Op 31 december was bij de grens met Oezbekistan een goederentrein met nucleair materiaal teruggestuurd, zo werd op 9 januari 2008 bekend. Een wagon van de trein straalde ruim 1.000 millirem per uur uit. De bron was een zwarte metalen staaf die naar de steengroeve in Sokoeloek werd gebracht om daar onder tonnen cement te worden begraven. De goederentrein was van de spoorwegen van Tadzjikistan, vervoerde vracht van het Kirgizische staatsbedrijf Temit en was op weg van Kirgizstan naar Iran.

(Vorige berichten pagina 476/2 - 2007)

LAOS

GEZONDHEID EN ZORG

Helft van de kinderen in Laos is ondervoed

Van alle Laotiaanse kinderen onder de vijf was in 2006 de helft chronisch ondervoed. Dit bleek uit eigen onderzoek, waarvan het Wereldvoedselprogramma van de Verenigde Naties (WFP) op 8 november 2007 de resultaten publiceerde.
Hoewel de economische groei was opgelopen van 5,9 procent in 2002 tot 7,1 procent in 2007, leefde 71 procent van de bevolking van minder dan 2 dollar (ca. 1,40 euro) per

dag. Vooral in de provincies Bokeo en Xiengkhuang in het noorden en Saravane en Sekong in het zuiden had de bevolking te kampen met voedseltekorten.

NATUUR EN MILIEU

'Grootschalige illegale houtkap'

Radio Free Asia (RFA) stelde op 21 november 2007 dat in Laos op grote schaal illegaal hout werd gekapt. De door het Amerikaanse Congres gefinancierde radiozender baseerde zich op 'een goed geïnformeerde bron in Laos'. Volgens deze persoon – die om veiligheidsredenen anoniem wenste te blijven – dwongen corrupte functionarissen van de regerende communistische partij lokale autoriteiten om de verwoesting van de tropische wouden toe te staan. Wie niet meewerkte, kon worden bestraft.
Veel van het kaphout zou worden geëxporteerd naar de buurlanden Vietnam en China. De Wereldbank bevestigde dat de bossen in Laos in hoog tempo werden gekapt.

Volgens RFA was rond 1950 ongeveer 70 procent van Laos bebost. In 1992 was dit afgenomen tot 47 procent en in 2007 tot minder dan 40 procent. De radiozender meldde niet waarop ze deze cijfers baseerde.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Thailand detineert Hmong-vluchtelingen

Erika Feller van de vluchtelingenorganisatie van de Verenigde Naties (UNHCR) vroeg Thailand op 11 januari 2008 om 149 Laotiaanse Hmong-vluchtelingen vrij te laten. In Thailand verbleven duizenden etnische Hmong die Laos waren ontvlucht omdat ze er zouden worden gediscrimineerd en vervolgd. De Thaise regering beschouwde hen echter als economische vluchtelingen en weigerde hen daarom een verblijfsstatus te geven.

De 149 mensen over wie Feller het had waren eind 2006 aangehouden in Bangkok. Hoewel ze geen strafbare feiten hadden begaan, zaten ze sindsdien vast in een gevangenis. Onder hen zouden negentig kinderen zijn. Australië, Canada, de Verenigde Staten en Nederland hadden aangeboden hen op te nemen, maar Thailand had daar niet op gereageerd.

BUITENLANDSE ZAKEN

China steeds actiever in Laos

'China bouwt wijk bij Vientiane'

Volgens een bericht dat *Radio Free Asia (RFA)* op 5 december 2007 verspreidde had China een gebied nabij de Laotiaanse hoofdstad Vientiane voor honderd jaar in pacht gekregen, met de bedoeling het te ontwikkelen. Een niet bij name genoemde topambtenaar uit Laos zou dit tegenover het radiostation hebben gezegd. Het zou gaan om enkele hectaren rondom het boeddhistische monument That Luang. De regering van Laos zou China toestemming hebben gegeven om er een luxe wijk in traditioneel Chinese stijl te bouwen, waar op den duur duizenden Chinezen konden komen wonen. In ruil zou Laos een rentevrije lening van 'enkele honderden miljoenen Amerikaanse dollars' hebben gekregen.
De regering van Laos bevestigde noch ontkende het bericht. In het geïsoleerde Laos was het moeilijk om aan onafhankelijke informatie te komen.

Chinese export via Laos

De komst van duizenden Chinezen naar Laos leek niet onwaarschijnlijk omdat het grote buurland steeds actiever werd in Laos. Toen Laos eind jaren negentig zwaar werd getroffen door een internationale financiële crisis, was China te hulp geschoten. Sinds een staatsbezoek van de Chinese president Jiang Zemin in 2000 investeerde het steeds grotere bedragen, vooral in de infrastructuur. Zo had het verharde wegen en een nieuwe brug over de Mekong, de grensrivier tussen Laos en Thailand, gefinancierd en aangelegd. Dit was mogelijk deels uit eigenbelang, want met deze infrastructuur was het veel makkelijker dan voorheen om Chinese exportproducten via Laos naar het relatief rijke Thailand te vervoeren.
De waarde van de bilaterale handel liep volgens cijfers van de Aziatische Ontwikkelingsbank (ADB) op van 33,1 miljoen dollar (volgens de koers van toen: 26,5 miljoen euro) in 1990 tot 118,3 miljoen in 2003. De handelsbalans sloeg sterk door in het voordeel van China.

Volgens cijfers van de Laotiaanse overheid investeerde China tussen 1988 en 2004 voor 342 miljoen dollar in het land.

Concurrentie met Vietnam

Buitenlandse analisten meenden dat China en Vietnam in een onderlinge strijd om economische invloed in Laos verwikkeld waren. Misschien was het daarom dat beide eind 2007 de bouw van gigantische hydro-elektriciteitscentrales in dat land aankondigden. De Vietnamese energiecentrale ging 275 miljoen euro, en de Chinese 920 miljoen kosten. Voor Laos, dat een bbp van 12,6 miljard dollar (ca. 8,6 miljard euro) had, waren dit grote bedragen. De opgewekte elektriciteit was bestemd voor Vietnam en China zelf.

Laos en Noord-Korea halen onderlinge banden aan

Premier Kim Yong-il van Noord-Korea arriveerde op 4 november 2007 in de Laotiaanse hoofdstad Vientiane voor een vierdaags staatsbezoek. Hij ondertekende daar samen met Bouason Bouphavan, de premier van Laos, een memorandum om de culturele banden te versterken. Wat dit inhield meldden noch de Noord-Koreaanse, noch de Laotiaanse media.
Kim Yong-il had ook een ontmoeting met president Choummali Saignason. Volgens de Laotiaanse staatsradio bevestigden zij de diepe vriendschap tussen de twee communistische landen en uitten ze de wens om de banden op alle terreinen aan te halen. Meer informatie over het bezoek werd niet verstrekt.

(Vorige berichten pagina 587/2 - 2007)

MYANMAR (BIRMA)

BINNENLAND

Militair regime slaat opstand neer

Protest tegen armoede

In de Birmese stad Yangon (het vroegere Rangoon) demonstreerden op 19 augustus 2007 circa vierhonderd burgers tegen een plotselinge verhoging van de brandstofprijzen met maximaal 500 procent. In het autoritair bestuurde land waren dergelijke protesten zeldzaam.
Myanmar (Birma), een land rijk aan grondstoffen, behoorde volgens de Verenigde Naties bij de twintig armste landen ter wereld.

Ongeveer 90 procent van de bevolking leefde er onder de armoedegrens van 1 dollar (ca. 68 eurocent) per dag. Door de verhoging van de brandstofprijzen werd het leven zo duur, dat veel mensen zich nog maar één maaltijd per dag konden permitteren.
Volgens de Staatsraad voor Vrede en Ontwikkeling (SPDC), zoals de militaire regering zichzelf noemde, was de maatregel toch nodig omdat brandstoffen zo zwaar werden gesubsidieerd dat er te weinig geld overbleef voor andere zaken.

Monniken komen in opstand

Op 5 september demonstreerden boeddhistische monniken in Yangon. Zij waren afhankelijk van giften van de bevolking, maar die was zo arm dat er voor de kloosters weinig over bleef. Militairen dreven de protestdemonstratie uiteen en mishandelden daarbij geestelijken. Uit verontwaardiging hierover braken ook elders opstandjes uit.
Heel september bleef het onrustig. Regelmatig waren er protestdemonstraties, allemaal geleid door monniken. Aanvankelijk spraken zij zich uit tegen de armoede, maar naarmate de maand vorderde richtte de opstand zich steeds meer tegen het autoritaire regime dat corruptie, despotisme en wanbeleid werd verweten.
Het was niet de eerste keer dat Birmese monniken in verzet kwamen. Ze hadden een cruciale rol gespeeld in protesten tegen het vroegere Britse koloniale bestuur en deelgenomen aan de grote prodemocratische opstand in 1988.

Monniken gaan naar het huis van Suu Kyi

Op 22 september passeerden enkele honderden monniken de zwaar bewaakte wegbarricades rondom de woning van Aung San Suu Kyi, de oppositieleider die sinds 2003 onder huisarrest stond. Aangezien zij hét symbool van de strijd voor democratie was, namen ze hiermee politiek stelling. De monniken bleven voor haar huis stilstaan om te bidden. Volgens ooggetuigen kwam zij naar buiten, maar werd door bewakers tegengehouden. Vanaf een afstand toonde ze de monniken haar respect.

Opstand breidt zich uit

Ondertussen werd ook in Mandalay en andere steden gedemonstreerd. In de regel sloegen de Birmese autoriteiten elke vorm van verzet neer. Mogelijk gebeurde dat dit keer niet onmiddellijk omdat monniken steeds het initiatief voor de acties namen. Zij waren zeer gerespecteerd in het overwegend boeddhistische Myanmar. Als de militairen hen iets aandeden, riskeerden ze een volksopstand.
Op 24 september demonstreerden in Yangon naar schatting 100.000 mensen, onder wie 20.000 monniken. Het was de grootste protestdemonstratie sinds de mislukte opstand van 1988, waarbij naar schatting 3.000 doden vielen. De stoet die door de straten trok was vijf kilometer lang. De demonstranten riepen de naam van Suu Kyi en schreeuwden leuzen voor vrijheid en democratie.

Duizenden arrestaties

Hoewel alle demonstraties in augustus en september geweldloos verliepen, begonnen militairen op 26 september op de menigte te schieten. Ze arresteerden duizenden burgers en geestelijken en voerden hen af naar provisorische detentiecentra. Diverse kloosters werden belegerd. Een dag later waren er opnieuw protesten en wederom trad het leger hard op. Volgens ooggetuigen vielen er tientallen doden en honderden gewonden. De straten rondom de belangrijkste kloosters van Yangon en Mandalay werden afgezet en er kwam een uitgaansverbod.
Vanaf 28 september werd er nog nauwelijks gedemonstreerd. Het leger patrouilleerde op grote schaal en wierp op belangrijke wegen en kruispunten wegblokkades op. Er werden nog steeds mensen gearresteerd, vooral monniken en leden van de Nationale Liga voor Democratie (NLD), de partij van Suu Kyi.
Voor het buitenland was het moeilijk om erachter te komen wat zich precies afspeelde in Myanmar. De regering had internet laten blokkeren omdat via dat medium nieuws over en beelden van de opstand de wereld over gingen. Journalisten kwamen het land niet in. Via diplomaten kwam nog wel informatie naar buiten.

VN-gezant bezoekt Myanmar

Ban Ki-moon, de secretaris-generaal van de Verenigde Naties, zei op 3 oktober dat zijn speciale gezant Ibrahim Gambari een vierdaags bezoek aan Myanmar had gebracht. De SPDC had aanvankelijk geweigerd om hem toe te laten, maar was op aandringen van de Chinese regering van gedachten veranderd. Dat was opmerkelijk, want het buurland was een van de belangrijkste bondgenoten van Myanmar en kende zelf ook amper politieke vrijheid.
Ban zei dat Gambari het bloedige neerslaan van de opstand scherp had veroordeeld. En hij had gesproken met Suu Kyi. Ban zei dat het bezoek 'geen succes' kon worden genoemd omdat de Birmese regering geen enkele toezegging had gedaan die kon duiden op een spoedige verbetering van het politieke klimaat.
Politiek en militair leider Than Shwe liet op zijn beurt aan de wereld weten dat hij bereid was om in gesprek te gaan met Suu Kyi. Eerder had hij dit stelselmatig geweigerd. Zijn aanbod gold echter alleen als zij en de NLD hun steun voor internationale economische sancties tegen het militaire regime introkken. De oppositiepartij liet op 9 oktober weten dat ze alleen wilde deelnemen aan een open dialoog, zonder voorwaarden vooraf.

Veiligheidsraad vraagt om dialoog

De VN-Veiligheidsraad nam op 11 oktober een resolutie aan die de regering van Myanmar opriep om een dialoog aan te gaan met de prodemocratische oppositie en de etnische minderheden in het land. Ook moest ze alle politieke gevangenen vrijlaten.
De regering liet een dag later via de nationale radio en televisie weten dat 'de huidige situatie in Myanmar geen gevolgen heeft voor de regionale of internationale stabiliteit'. Daarom zou het geen zaak voor de Veiligheidsraad zijn. Verder betreurde men het 'dat de VN-Veiligheidsraad een verklaring heeft doen uitgaan die in strijd is met de wil van het volk'. De SPDC zou op haar eigen manier en samen met het volk de democratie willen ontwikkelen.
Op 20 oktober werd het uitgaansverbod in Mandalay en Yangon opgeheven. De meeste barricades die het leger op straat had opgeworpen, waren toen verdwenen en er werd ook minder gepatrouilleerd. Er werden regelmatig groepen arrestanten vrijgelaten.

Verklaring van Suu Kyi

VN-gezant Gambari keerde in november te-

rug naar Myanmar. Op 8 november mocht hij gedurende één uur met Suu Kyi spreken. Naderhand las hij een verklaring van haar voor. Het was voor het eerst sinds jaren dat haar woorden werden gepubliceerd. Ze zei dat ze bereid was op een constructieve manier deel te nemen aan een dialoog met de regering omdat dat in het belang van het land was. Ze voegde daar aan toe dat ze alleen zou deelnemen aan serieuze besprekingen met een duidelijk tijdschema, zodat de militairen het overleg niet onbeperkt konden oprekken zonder ooit knopen door te hakken.
Op 9 november mocht Suu Kyi voor het eerst in drie jaar partijgenoten ontmoeten. Ze vertelde hen dat ze optimistisch was en geloofde dat de militaire regering bereid was om naar meer democratie te streven. De bespreking vond plaats in het bijzijn van Aung Kyi, een gepensioneerde militair en onderminister van Arbeid. Hij was in oktober op aanraden van Gambari door de regering aangesteld om te bemiddelen tussen de SPDC en de oppositie.

Kritiek uit de hele wereld

De Chinese regering riep het Birmese generaalsregime op 17 november op om snel democratische hervormingen door te voeren en een dialoog met de oppositie aan te gaan.
De Europese Unie kondigde op 20 november nieuwe sancties af, waaronder een verbod op de import van edelstenen, hout en edelmetalen uit Myanmar. Europa had al jaren eerder een wapenembargo ingesteld. Het weigerde visa af te geven aan Birmese functionarissen en had hun bankrekeningen in Europa bevroren. In december besloten de Verenigde Staten om ook hun sancties uit te breiden.
De Associatie van Zuidoost-Aziatische Naties (ASEAN) had onmiddellijk na het neerslaan van de demonstraties haar 'afkeer' van de gang van zaken uitgesproken en Myanmar opgeroepen om zijn interne problemen op vreedzame wijze op te lossen. Ze wilde echter geen verdere maartregelen nemen tegen Myanmar – dat lid was van de ASEAN – omdat een harde aanpak het generaalsregime alleen maar halsstarriger zou maken.

'Zeker 31 doden'

De Birmese politiechef brigadegeneraal Khin Yi vertelde op 3 december dat er naar aanleiding van de opstand 2.927 mensen waren gearresteerd, onder wie 596 monniken. Op dat moment zouden er nog 80 vastzitten, onder wie 21 monniken. Er zouden 15 doden zijn gevallen.
VN-mensenrechtenexpert Paulo Sérgio Pinheiro liet in een rapport dat hij op 7 december aan de VN aanbood, weten dat er volgens zijn onderzoek zeker 31 mensen waren omgekomen. Het werkelijke aantal lag echter vermoedelijk veel hoger. Pinheiro zei dat 'betrouwbare bronnen' hem hadden verteld over een groot aantal lijken dat in de laatste dagen van september zou zijn gecremeerd. Sommige slachtoffers waren op straat neergeschoten, terwijl anderen in gevangenissen zouden zijn vermoord. In totaal zouden er tussen de 3.000 en 4.000 mensen zijn gearresteerd, van wie er nog 500 tot 1.000 vast zaten. Er waren verder 74 vermisten.
Pinheiro had van 11 tot 15 november een inspectiebezoek aan het land gebracht.

'Geen vooruitgang'

NLD-woordvoerder Nyan Win zei op 18 december tegenover de Britse zender *BBC* dat er al een maand geen vooruitgang op politiek gebied was geboekt. De partij kreeg geen toegang tot Suu Kyi en er was geen sprake van een dialoog tussen de oppositie en de SPDC.

Toch nieuwe aanhoudingen

Mensenrechtenorganisatie Amnesty International (AI) beweerde op 25 januari 2008 dat zeker 700 mensen die in verband met de demonstraties waren aangehouden, nog altijd vastzaten. Dit bracht het totale aantal politieke gevangenen in het land op 1.850. En hoewel de militaire regering in november aan VN-gezant Gambari had beloofd geen politieke activisten meer te laten arresteren, zouden er sindsdien toch 96 zijn aangehouden. Het ging hier volgens AI vooral om mensen die hadden geprobeerd het buitenland te informeren over de wijze waarop het leger de opstand had neergeslagen.

Suu Kyi spreekt weer met regering

Tussen oktober en eind januari had Suu Kyi vijf ontmoetingen met Aung Kyi, die namens de regering met haar sprak. Op 30 januari liet ze via partijgenoten weten dat ze 'niet tevreden' was met deze dialoog. Aung Kyi zou haar en de oppositie op geen enkele manier tegemoet komen.
Volgens de Japanse Myanmar-kenner Yoshihiro Nakanishi, verbonden aan de Universiteit van Kyoto, was het duidelijk dat de regering ook helemaal niet van plan was om tot een overeenkomst met de oppositie te komen. Want Aung Kyi had weinig prestige. Als men werkelijk iets wilde bereiken, was er zeker een belangrijker persoon gestuurd. Nakanishi en andere analisten dachten dat de besprekingen louter dienden om de VN en buitenlandse regeringen tevreden te stellen. Want die drongen al jaren aan op een dialoog tussen de militaire regering en de oppositie en dreigden met nieuwe sancties als dit niet gebeurde.

Vergunningen voor satelliet-tv worden onbetaalbaar

De regering van Myanmar verhoogde op 2 januari 2008 de leges van vergunningen voor het gebruik van satellietontvangers van 6.000 naar 1 miljoen kyat (volgens de officiële wisselkoers respectievelijk ca. 635 euro en 105.790 euro – volgens de zwarte koers 3,10 euro en 516 euro).
Voor de meeste Birmezen was 1 miljoen kyat een dusdanig hoog bedrag dat ze zouden besluiten om niet meer naar satellietzenders te kijken. Volgens critici was dit precies wat de militaire regering met de maatregel beoogde.

Drie bomaanslagen in Myanmar

Tussen 11 en 13 januari 2008 werden in Myanmar drie bomaanslagen gepleegd. Een vond plaats in de stad Pyu en de andere in de treinstations van Rangoon (Yangon) en Naypyidaw. Het ging steeds om relatief kleine bommen. Er vielen twee doden en zes gewonden.
Volgens de regering zat de Karen Nationale Unie (KNU) achter de aanslagen. Dit rebellenleger vocht voor meer autonomie voor etnische Karen. De KNU eiste de aanslagen echter niet op.

GEZONDHEID EN ZORG

Ziektes eisen honderden kinderlevens per dag

Osamu Kunii, voedingsexpert van het VN-

kinderfonds (UNICEF), zei op 23 januari 2008 dat in Myanmar jaarlijks tussen de 100.000 en 150.000 kinderen overleden aan ziektes die in principe te behandelen waren, zoals diarree, bloedvergiftiging en longontsteking. Het ging hier om kinderen onder de vijf. In Azië lag alleen in Afghanistan het sterftecijfer in die leeftijdscategorie nog hoger.
Kunii zei dit in een toespraak ter gelegenheid van de publicatie van het rapport 'The State of de World's Children' van UNICEF.
Van de Birmese rijksbegroting ging jaarlijks 3 procent naar de gezondheidszorg, tegenover 40 procent naar het leger.

MILITAIRE ZAKEN

'Myanmar bevrijdt kindsoldaten'

De Birmese staatskrant *New Light of Myanmar* berichtte op 30 januari 2008 dat de regering van dat land 'actie had ondernomen' tegen 43 militairen die kindsoldaten zouden hebben gerekruteerd. Tussen 2002 en 2007 zouden 792 van deze kinderen zijn teruggebracht naar hun ouders. Welke straf de 43 militairen kregen, vermeldde de krant niet.
Mensenrechtenorganisatie *Human Rights Watch* schatte dat 70.000 kinderen dienden in het Birmese leger en nog eens 7.000 in rebellenlegers her en der in het land.

OVERLEDEN

Soe Win, premier van Myanmar

Generaal Soe Win, de premier van Myanmar (Birma), overleed op 12 oktober 2007 in een militair ziekenhuis in Yangon (het vroegere Rangoon). Aangezien hij eerder in Singapore was behandeld voor leukemie, namen analisten aan dat die ziekte de doodsoorzaak was. De Birmese regering bevestigde noch ontkende dit.

Soe Win werd geboren op een onbekende datum in 1948. Hij studeerde aan een militaire academie. Toen in 1988 een prodemocratische volksopstand uitbrak, was hij een van de topmilitairen die de troepen opdracht gaven om op burgers te schieten. Er vielen enkele duizenden doden. Volgens diplomaten en mensenrechtenorganisaties was hij ook de man die in mei 2003 een aanval op oppositieleider Aung San Suu Kyi organiseerde, terwijl zij door het land reisde. Hierbij kwamen naar verluidt tientallen mensen om. Suu Kyi verbleef sindsdien onder huisarrest.

In 2004 werd hij premier. Hoewel hij de nummer vier was in de hiërarchie van het Birmese militaire regime, werd hij alom gezien als stroman die weinig te vertellen had. Zijn taken als premier werden vanwege zijn ziekte sinds mei 2007 waargenomen door luitenant-generaal Thein Sein.

(Vorige berichten pagina 478/3 - 2007)

VIETNAM

BINNENLAND

Nieuw kabinet in Vietnam na verkiezingen

'Applausmachine'

In Vietnam werden op 20 mei 2007 verkiezingen gehouden voor het landelijk parlement, de Nationale Assemblee. Analisten noemden de Assemblee wel een 'applausmachine' want de parlementsleden zouden instemmen met alles wat de regering en de Communistische Partij (CPV) wilden. Sinds enkele jaren merkten ze echter op dat er ook steeds meer kritische geluiden te horen waren. De parlementsleden vroegen zich bijvoorbeeld regelmatig hardop af of de regering wel daadkrachtig genoeg optrad tegen de wijdverbreide corruptie.

Meeste onafhankelijke kandidaten afgewezen

Het waren de twaalfde parlementsverkiezingen in de geschiedenis van het land. Er kon gestemd worden op kandidaten van de regerende CPV, en op leden van organisaties die nauwe relaties met de CPV of de staat onderhielden. De laatsten hoefden niet per se lid van de Communistische Partij te zijn.

Andere partijen dan de CPV waren verboden. Er mochten wel onafhankelijke kandidaten meedoen, maar alleen als ze de goedkeuring hadden van het Front voor het Vaderland – een aan de CPV gelieerde organisatie. Van de 238 mensen die zich op eigen initiatief kandidaat wilden stellen, werden er 208 geweigerd.

CPV komt als winnaar uit de bus

Volgens de verkiezingsraad bracht 99 procent van de 56,4 miljoen kiesgerechtigden zijn stem uit. De CPV kreeg 91 procent van de stemmen. Dat was 1,3 procent minder dan bij de vorige verkiezingen en goed voor 450 van de 493 zetels. De andere zetels gingen naar mensen die geen lid van de partij waren, onder wie één onafhankelijke kandidaat.
Er verschenen 345 nieuwe gezichten in de Assemblee. In totaal kwamen er 127 vrouwen in het parlement, 7 minder dan de vorige keer. De parlementsleden werden voor vijf jaar gekozen.

President en premier herkozen

De nieuwe Nationale Assemblee herkoos op 24 juli president Nguyen Minh Triet en een dag later premier Nguyen Tan Dung. Volgens de legale Vietnamese internetkrant *VNExpress.net* stemde 97 procent van alle parlementsleden op Dung. Er waren geen tegenkandidaten.
Dung was in april 2006 aangetreden. Sindsdien had hij zich geprofileerd als tegenstander van democratische hervormingen. Hij leek wel te breken met de traditie van collectief leiderschap. In vroegere Vietnamese kabinetten voerde ogenschijnlijk niemand de boventoon. Dung deed dat wel. Hij stelde zich op als regeringsleider en gaf het kabinet een gezicht.

Economische hervormingen

Dung was voorstander van economische hervormingen. Hij wilde het particuliere bedrijfsleven stimuleren, de corruptie aanpakken en de toch al krachtige economische groei verder opdrijven. Van Vietnam een geïndustrialiseerde natie maken was zijn belangrijkste ambitie. Hij wilde dat dit ideaal voor 2020 werd verwezenlijkt. In 2007 was Vietnam nog een van de armste landen van Azië.

Nieuw kabinet geformeerd

Na zijn herverkiezing formeerde Dung een nieuw kabinet. Dat werd op 2 augustus door de Nationale Assemblee goedgekeurd. Het aantal ministeries werd teruggebracht van 26 tot 22. Er werd één nieuw ministerie opgericht, namelijk voor Informatie en Communicatie. Dat ging zich bezighouden met

Samenstelling van de regering van Vietnam
(2 augustus 2007)

President
Nguyen Minh TRIET
Vicepresident
Nguyen Thi DOAN
Premier
Nguyen Tan DUNG
Permanente vicepremier
Nguyen Sinh HUNG
Vicepremier, tevens minister van Buitenlandse Zaken
Pham Gia KHIEM
Vicepremier
Hoang Trung HAI
Vicepremier, tevens minister van Onderwijs
Nguyen Thien NHAN
Vicepremier
Truong Vinh TRONG

Ministers:
Arbeid, Oorlogsinvaliden en Sociale Zekerheid
Nguyen Thi Kim NGAN
Binnenlandse Zaken
Tran Van TUAN
Bouwnijverheid
Nguyen Hong QUAN
Cultuur, Sport en Toerisme
Hoang Tuan ANH
Defensie
Phung Quang THANH sr.
Financiën
Vu Van NINH
Industrie en Handel
Vu Huy HOANG
Informatie en Communicatie
Le Doan HOP
Justitie
Ha Hung CUONG
Landbouw en Rurale Ontwikkeling
Cao Duc PHAT
Natuurlijke Hulpbronnen en Milieu
Pham Khoi NGUYEN
Openbare Veiligheid
Le Hong ANH
Planning en Investeringen
Vo Hong PHUC
Verkeer
Ho Nghia DUNG
Volksgezondheid
Nguyen Quoc TRIEU
Wetenschap en Technologie
Hoang Van PHONG

zaken als media, telecommunicatie en posterijen en volgens analisten ook met het censureren van de pers.

Er traden tien nieuwe ministers aan, die allemaal pas in 2006 lid waren geworden van het machtige Centraal Comité van de Communistische Partij. De belangrijkste portefeuilles (Defensie, Buitenlandse Zaken, Openbare Veiligheid en Financiën) bleven echter in handen van oudgedienden die bekend stonden als trouwe volgelingen van de CPV. Er trad één vrouw toe tot het kabinet: minister van Arbeid, Oorlogsinvaliden en Sociale Zekerheid Nguyen Thi Kim Ngan.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Verbod op stakingen

Werknemers in Ho Chi Minhstad stellen eisen

In de eerste drie maanden van 2007 hadden zeker 43 fabrieken in Vietnam te kampen met wilde stakingen. Dit meldde de Engelstalige staatskrant *Vietnam News* op 4 april 2007. In zeker zestien Japanse en Zuid-Koreaanse bedrijven en een onbekend aantal andere buitenlandse ondernemingen legden arbeiders het werk neer. Het ministerie van Arbeidszaken wist te melden dat ze hogere lonen, langere pauzes, kortere werkdagen en betere secondaire arbeidsvoorwaarden eisten.

Vooral in en nabij Ho Chi Minhstad was het onrustig. Volgens het ministerie was dat geen toeval, want de economie groeide daar zo snel dat er arbeidsschaarste was ontstaan. Dit gaf werknemers een sterkere positie om eisen te stellen. Buitenlandse analisten constateerden dat de stakers wel looneisen moesten stellen, omdat door de hoge inflatie hun geld steeds minder waard werd.

Premier neemt maatregelen

Premier Nguyen Tan Dung stelde op 1 augustus per decreet een verbod in op stakingen in sectoren die 'van groot belang zijn voor de nationale economie'. Volgens de website van de regerende Communistische Partij (CPV) gold de maatregel voor medewerkers van energiebedrijven, luchthavens, treinstations, de posterijen en bedrijven die zich bezighielden met drainage, irrigatie en de levering van drinkwater. De regering behield zich het recht voor deze lijst aan te passen 'als de sociaal-economische situatie daarom vraagt', aldus de website.

Om onrust te voorkomen zouden regeringsmedewerkers elk half jaar gaan praten met werkgevers en officiële vakbonden om te horen wat er leefde onder de werknemers in de genoemde sectoren.

Stakingen gaan door

Maar in andere sectoren gingen de stakingen door. In oktober legden nabij Ho Chi Minhstad zeker 30.000 werknemers van 38 fabrieken, waarvan er enkele in Taiwanese en Zuid-Koreaanse handen waren, het werk neer. In een fabriek waar het Amerikaanse bedrijf Nike Inc. schoenen liet maken gingen eind november 14.000 mensen in staking. Ze verdienden gemiddeld 845.000 dong (ca. 36,50 euro) per maand, ongeveer 30 procent boven het wettelijk minimumloon, maar eisten meer geld en beter voedsel in de bedrijfskantine. Toen het management hen op 3 december een maandelijkse reiskostenvergoeding van omgerekend 3,10 euro en kwalitatief betere maaltijden toezegde, hervatten ze het werk.
Nike boekte in 2006 een winst van 1,5 miljard dollar (ca. 1,2 miljard euro). Het liet 75 miljoen paar schoenen maken, waarvan 10 procent in Vietnam.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Donoren zeggen Vietnam recordbedrag toe

Internationale donoren zegden Vietnam op 7 december 2007 voor het komende jaar 5,4 miljard dollar (ca. 3,7 miljard euro) ontwikkelingshulp toe, 20 procent meer dan in 2006. Ze deden dit na een tweedaagse donorconferentie in Hanoi. Meer dan de helft van het geld was bestemd voor de ontwikkeling van de infrastructuur. De rest ging voornamelijk naar milieubescherming en armoedebestrijding.
Het toegezegde bedrag bestond deels uit schenkingen en deels uit zachte leningen en was afkomstig van de Europese Unie, non-gouvernementele organisaties (ngo's), een aantal landen – vooral Japan en Zuid-Korea – en internationale organisaties als de Aziatische Ontwikkelingsbank, de Wereldbank en diverse VN-organisaties. De Europese Unie gaf geld op voorwaarde dat Vietnam zijn mensenrechtenbeleid wijzigde en meer ging doen aan corruptiebestrijding en milieubescherming.

Forse toename van buitenlandse investeringen

In 2007 gaf Vietnam 1767 licenties af voor door het buitenland gefinancierde investeringsprojecten. Dit maakte het ministerie

van Planning en Investeringen op 22 december 2007 bekend. De totale waarde hiervan was 20,2 miljard Amerikaanse dollar (bijna 14 miljard euro), 68,7 procent meer dan in 2006. Zuid-Korea was de grootste buitenlandse investeerder, gevolgd door Singapore en de Britse Maagdeneilanden.
Het formeel communistische land was in januari toegetreden tot de Wereldhandelsorganisatie (WTO). Daarna was het voor buitenlandse bedrijven eenvoudiger geworden om er te investeren.

Scheve handelsbalans

In de periode januari-september 2007 groeide de industriële productie met 17,1 procent op jaarbasis. Tussen januari en november importeerde het land volgens het Vietnamese bureau voor statistiek voor 54,1 miljard dollar, 33,1 procent meer dan in dezelfde periode van 2006. Het importeerde vooral steeds meer grondstoffen en machines die nodig waren om de industriële en agrarische productie op te voeren.
Het exporteerde voor 43,6 miljard, een toename met 20 procent. De belangrijkste exportproducten waren ruwe olie, textiel, koffie, schoenen, vis en garnalen. Eind november zat het land met een scheve handelsbalans van bijna 10,5 miljard dollar, 142 procent meer dan in de eerste elf maanden van 2006. Het tekort werd geweten aan de hoge prijzen van machines, grondstoffen en brandstoffen. Vietnam bezat zelf olievelden maar geen raffinaderijen. Daarom moest het bewerkte olieproducten importeren.

Krachtige economische groei en hoge inflatie

De economie van Vietnam groeide in 2007 met 8,3 procent. De inflatie bedroeg gemiddeld 7,3 procent, maar liep in de loop van het jaar steeds verder op. In december kwam ze boven de 10 procent uit, om in januari 2008 te stijgen tot 14,1 procent. Met name voedsel en brandstoffen werden snel duurder en dat bracht vooral de armere lagen van de bevolking in de problemen. Om hen tegemoet te komen verhoogde de regering per 1 januari 2008 het wettelijk minimumloon met ongeveer 12 procent.
De Aziatische Ontwikkelingsbank (ADB) meende dat de prijzen zo sterk stegen omdat de binnenlandse vraag naar consumptiegoederen door de toenemende welvaart snel groter werd. Daarnaast liepen de prijzen van gevogelte, eieren en vlees fors op ten gevolge van de vogelgriep en de varkenspest, dierenziektes die het land al jaren teisterden.
Johathan Pincus van het VN-Ontwikkelingsprogramma (UNDP) zei dat de inflatie bovendien zo hoog was omdat er te veel geld werd geleend. Blijkbaar was de Staatsbank van Vietnam, de centrale bank van het land, het hiermee eens, want die verhoogde de rente voor leningen bij commerciële banken op 30 januari 2008 met een kwart procent tot 8,75 procent. Het was de eerste renteverhoging sinds 2005. De rente die banken betaalden voor eigen leningen bij de Centrale Bank ging omhoog van 6,5 naar 7,5 procent.

JUSTITIE

Vijftien doodvonnissen voor drugshandel

De Vietnamese autoriteiten maakten op 30 november 2007 bekend dat in twee dagen tijd vijftien mensen voor heroïnehandel ter dood waren veroordeeld. Het ging hier om drie afzonderlijke zaken. Tien verdachten in dezelfde drugszaken kregen levenslang en vier anderen lagere gevangenisstraffen.
Het aantal drugsverslaafden in Vietnam nam snel toe. Wie er werd betrapt met meer dan 600 gram heroïne of 20 kilo opium kon ter dood worden veroordeeld.
In heel 2007 kregen 78 mensen de doodstraf, 7 meer dan in 2006.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Vietnam veroordeelt dissidenten tot gevangenisstraffen

Veroordeling voor prodemocratische activiteiten

De Vietnamese arts Le Nguyen Sang werd op 10 mei 2007 door een rechtbank in Ho Chi Minhstad tot vijf jaar gevangenisstraf veroordeeld. Hij zou actief betrokken zijn geweest bij de verboden Democratische Volkspartij (DVP) en via internet hebben gecommuniceerd met een van haar oprichters, Cong Thanh Do. Laatstgenoemde verbleef in de Verenigde Staten. Ook zou Sang 1.600 folders met kritiek op de regering en een pleidooi voor vrije democratie hebben gedrukt en verspreid. Advocaat Nguyen Bac Truyen en journalist Huynh Nguyen Dao werden tot respectievelijk vier en drie jaar veroordeeld omdat ze medeplichtig zouden zijn.
Op 17 augustus verlaagde het Hof van Beroep Sangs straf tot vier jaar. Truyen en Dao kregen elk een half jaar strafvermindering. Sangs advocaat zei dat het Hof hier geen redenen voor gaf.
De internationale organisatie Journalisten zonder Grenzen (RSF) protesteerde bij de Vietnamese regering omdat het drietal geen eerlijk proces zou hebben gehad. Zo zou Sang niet de kans hebben gekregen zich te verdedigen. Deze mening werd gedeeld door internationale mensenrechtenorganisaties en de meeste westerse regeringen.

Lidmaatschap van Blok8406 bestraft

Nguyen Van Dai en Le Thi Cong Nhan werden op 11 mei door het Volksgerecht in Hanoi veroordeeld tot respectievelijk vijf en vier jaar gevangenisstraf. De twee advocaten zouden lid zijn van het verboden Blok8406 – een prodemocratische beweging die zich noemde naar de datum van oprichting (8 april 2006). Ze zouden andere juristen hebben opgeroepen om zich hier ook bij aan te sluiten en om de parlementsverkiezingen op 20 mei te boycotten omdat die in hun ogen niet vrij waren.
Dai ontkende schuldig te zijn. Nhan zei echter tegen de rechter: 'Het Hof zit fout. Ik ben volwassen en niet krankzinnig. Ik heb het recht om te debatteren'. Daarna gaf ze volmondig toe dat ze lid was van Blok8406 en de verboden Vooruitgangspartij Vietnam.

Dissidenten vervroegd vrijgelaten

In de loop van juni werden twee dissidenten vervroegd vrijgelaten. Het ging om Le Quoc Quan, die op 8 maart was veroordeeld, en Nguyen Vu Binh, een internetdissident die sinds december 2003 had vastgezeten. Mogelijk hingen de vrijlatingen samen met een naderend bezoek van president Nguyen Minh Triet aan de Verenigde Staten. Washington dreigde regelmatig dat het de economische banden met Vietnam niet verder zou aanhalen als dat land zijn mensenrechtenbeleid niet veranderde.

Vietnam detineert vakbondsleiders

Een rechtbank in de provincie Dong Nai

veroordeelde op 10 december vier medewerkers van de Organisatie van Verenigde Arbeiders en Boeren (OVAB). Deze in 2006 opgerichte organisatie pleitte voor het recht om onafhankelijke vakbonden op te richten en nam het op voor boeren die van hun land verdreven zouden zijn. In het communistische Vietnam waren onafhankelijke vakbonden verboden. Mensen met klachten over hun werkgevers konden zich louter richten tot staatsvakbonden.

Doan Van Dien zou de feitelijke oprichter van de OVAB zijn. Hij werd tot vierenhalf jaar gevangenisstraf veroordeeld. De drie andere verdachten kregen 18 maanden tot 3 jaar celstraf opgelegd. Volgens de Engelstalige staatskrant *Vietnam Daily* hadden ze de Vietnamese regering zwartgemaakt op een 'reactionaire' Amerikaanse website en op *Radio Free Asia* gezegd dat Vietnam arbeiders onderdrukte en demonstranten arresteerde. Eén van hen zou bovendien illegaal folders hebben verspreid rondom de top van de Asia Pacific Economic Cooperation (APEC) die in november 2006 in Hanoi werd gehouden.

BUITENLANDSE ZAKEN

Eerste presidentiële bezoek aan Verenigde Staten

Nguyen Minh Triet bracht van 20 tot 25 juni 2007 als eerste president van het naoorlogse Vietnam een officieel bezoek aan de Verenigde Staten. Tijdens de Vietnamoorlog in de jaren zestig en zeventig had hij als Vietcongstrijder tegen de Amerikanen gevochten.
Als president wilde hij het onder meer hebben over de economische betrekkingen. De onderministers van Handel van de twee landen ondertekenden in Washington een intentieverklaring om in de toekomst een vrijhandelsverdrag te sluiten. Het gastland leek echter vooral geïnteresseerd te zijn in de Vietnamese mensenrechtensituatie. Overal waar Triet kwam, demonstreerden honderden mensen, onder wie veel gevluchte Vietnamezen. Toen hij op 22 juni een bezoek bracht aan het Witte Huis werd daar 'open en eerlijk' gesproken over democratie en mensenrechten, aldus de Amerikaanse president George W. Bush naderhand tegen journalisten.
Volgens de Amerikaanse regering was er van democratie in Vietnam geen sprake en schond de communistische regering de mensenrechten, bijvoorbeeld door geen volledige godsdienstvrijheid toe te staan.

Vietnamoorlog

Triet zei na afloop van het gesprek met Bush dat hij de dialoog met Washington wilde voortzetten, in de hoop dat de twee partijen elkaars standpunten dan beter zouden leren begrijpen. Tegenover nieuwszender *CNN* zei hij dat in Vietnam niemand achter de tralies zat vanwege zijn religie of politieke opvattingen. De mensen die het Westen voor politieke gevangenen aanzag, zouden in werkelijkheid 'gewone criminelen' zijn die de wet hadden overtreden en daarmee de nationale veiligheid in gevaar hadden gebracht.

Triet zei verder dat de mensenrechten in zijn land wel ernstig waren geschonden in de tijd van de Vietnamoorlog, die in Vietnam overigens de 'Amerikaanse oorlog' werd genoemd. Om een einde aan die misstanden te maken had Vietnam jaren tegen de Verenigde Staten gevochten. Daarom zou het meer dan enig ander land waarde aan mensenrechten hechten, aldus Triet.
Tijdens de Vietnamoorlog waren naar schatting 3,3 miljoen Vietnamezen om het leven gekomen.

(Vorige berichten pagina 231/2 - 2007)

KONGO, DEM. REP.

BINNENLAND

Kabila wint eerste vrije verkiezingen DR Kongo

Joseph Kabila, de zittende president van de DR Kongo, werd op 15 november 2006 door de kiescommissie tot winnaar uitgeroepen van de eerste vrije presidentsverkiezingen in Kongo. Als reactie hierop braken in Kinshasa rellen uit waarbij aanhangers van Kabila's politieke tegenstander, Jean Pierre Bemba, slaags raakten met troepen van Kabila. Justine Kasavubu, woordvoerder van Bemba's coalitie, verklaarde dat er gefraudeerd was bij de verkiezingen. Het Kongolese Hooggerechtshof verwierp deze beschuldiging en verklaarde op 27 november dat Kabila door een absolute meerderheid tot president was verkozen.

Uitslag tweede ronde presidentsverkiezingen DR Kongo
(29 oktober 2006) opkomst: 65,4 procent

kandidaat	percentage
Joseph Kabila Kabange	58
Jean Pierre Bemba Gombo	42

Uitslag verkiezingen Senaat DR Kongo
(19 januari 2007)

partij	percentage	zetels
Volkspartij voor Reconstructie en Hervorming (PPRD)	20	22
Beweging voor de Bevrijding van Kongo (MLC)	13	14
Kracht voor Vernieuwing (FR)	6	7
Politieke groepering van Kongo voor Democratie (RCD)	6	7
Partij voor Christendemocraten (PDC)	6	6
Conventie van de Christendemocraten (CDC)	3	3
Sociale Beweging voor Vernieuwing (MSR)	3	3
Eenheidspartij voor Lumumba-aanhangers (PALU)	2	2
Alliantie van Kongolese Democraten (ADC)	1	1
Conventie van Verenigde Kongolezen (CCU)	1	1
Democratische Conventie voor Ontwikkeling (CDD)	1	1
Coalitie van Kongolese Democraten (CCD)	1	1
Conventie voor de Republiek en Democratie (CRD)	1	1
Christen-Democratische Federalisten/ Conventie van Federalisten voor Christen-Democratie (DCF/COFEDEC)	1	1
Sociaal Front voor Onafhankelijke Republikeinen (FSIR)	1	1
Unie voor Liberale Christendemocraten (ULDC)	1	1
Nationale Alliantiepartij voor Eenheid (PANU)	1	1
Sociaal-Democratische Partij (PDS)	1	1
Sociaal-Democatische Christenpartij (PDSC)	1	1
Politieke groepering voor Economische en Sociale Democratie (RDES)	1	1
Politieke groepering van Kongolese Democraten en Nationalisten (RCDN)	1	1
Politieke groepering van Socialisten en Federale krachten (RSF)	1	1
Kongolese Unie voor Vrijheid (UCL)	1	1
Unie van Democratische Mobutu-aanhangers (UDEMO)	1	1
Nationale Unie van Christen-Democraten (UNDC)	1	1
Nationale Unie van Federalistische Democraten (UNFD)	1	1
Onafhankelijk	24	26

Samenstelling regering DR Kongo (november 2007)

President
Joseph KABILA
Premier
Antoine GIZENGA
Ministers:
Begroting
Adolphe MUZITO
Buitenlandse Zaken
Antipas MBUSA NYAMWISI
Burgerzaken
Laurent-Simon IKENGE LISAMBOLA
Communicatie en Media
Emile BONGELI
Defensie en Veteranen
Guyslain CHIKEZ DIEMU
Economie en Handel
Andre-Phillipe FUTA KYENYU
Energie
Salomon BANAMUHERE BALIENE
Financiën
Athanase MATENDA KYELU
Gezondheid
Victorienne MELENGE
Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek
Leonard MASUGA
Industrie
Simon MBOSO KIAMPUTU
Infrastructuur, Openbare Werken en Wederopbouw
Pierre LUMBI OKONGO
Jeugd en Sport
Mutombo BAKAFWA NSENDA
Koolwaterstof
Lambert MENDE OMALANGA
Kunst en Cultuur
Esdras KAMBALE
Land
Edouard KUBUKABWA BITANGILAY
Mijnen
Martin KABWELULU LABILO
Milieu en Toerisme
Jose ENDUNDU BONONGE
Minderheden, Vrouwen en Kinderzaken
Philomene Omatuku ATSHAKAWO AKATSHI
Nationale Economie
Sylvain Joel BISWILA TCHAMWALA
Planning
Olivier KAMITATU ETSU
Post- en Telecommunicatie
Louisa MUNGA
Primair en Secundair Onderwijs
Maker MWANGU FAMBA
Parlementaire Relaties
Adolphe LUMANU
Publieke Bedrijven
Jeannine MABUNDA LIOKO
Stadsplanning en Wonen
Sylvain NGABU CHUMBA
Vervoer
Charles MWANDO NSIMBA
Volksgezondheid
Jean-Claude MUYAMBO
Werk en Sociale Zekerheid
Marie-Ange LUKIANA MUFWANKOLO

Kabila beëdigd als president

Joseph Kabila werd op 6 december 2006 beëdigd als president van de DR Kongo tijdens een ceremonie waarbij duizenden mensen aanwezig waren. Hij was de eerste democratisch gekozen president van de DR Kongo sinds de onafhankelijkheid van het land van België in 1960.

Provinciale afgevaardigden kiezen Senaat

Op 19 januari 2007 kozen de leden van elf provinciale parlementen de nieuwe Senaat. De presidentiële alliantie, die uit ongeveer 40 partijen bestond, kreeg bijna 50 zetels in de 108 zetels tellende Senaat. De coalitie van Jean Pierre Bemba kreeg meer dan 20 zetels, en onafhankelijke kandidaten behaalden er 26.

Aankondiging nieuwe regering

Op 5 februari werd de nieuwe regering onder leiding van premier Antoine Gizenga aangekondigd. Hij was benoemd op 30 december 2006 en diende eerder onder premier Patrice Lumumba totdat laatstgenoemde vermoord werd. De belangrijkste ministersposten in de regering, waaronder Reconstructie en de posten die verband hielden met veiligheid, gingen naar Kabila's alliantie.

Het benoemen van de regering markeerde een nieuwe stap voorwaarts voor de introductie van democratie in Kongo.

Minister ontslagen na vliegtuigcrash

Remy Henry Kuseyo Gatanga, de minister van Vervoer, werd op 5 oktober ontslagen nadat de dag ervoor een Antonov 26-vliegtuig neerstortte boven Kinshasa. Hierdoor kwamen meer dan vijftig personen om het leven.
Een woordvoerder van de president verklaarde dat Gatanga verantwoordelijk was voor het hervormen van het Kongolese vliegverkeer en ontslagen werd omdat uit dit ongeluk bleek dat hij had gefaald.

Rebellengroepen ondertekenen vredesovereenkomst in Ituri

De regering van de DR Kongo en de laatste rebellengroepen in de noordoostelijke provincie Ituri ondertekenden op 29 november 2006 een overeenkomst waarin werd afgesproken dat 3.500 militiemannen ontwapend zouden worden en 700 kindsoldaten zouden worden vrijgelaten. De drie gewapende groepen – de Forces de Résistance Patriotique en Ituri (FRPI), Fronts des Nationalistes et Intégrationnistes (FNI) en de Mouvement Revolutionnaires Congolais (MRC) – kregen tot 31 december de tijd om aan deze afspraak te voldoen. Als de overeenkomst standhield, zouden 260.000 gevluchte inwoners van het Ituri-district terug kunnen keren naar de regio.

Op 17 januari 2007 verklaarde het Kongolese leger dat ook de in het oosten actieve exgeneraal Laurent Nkunda akkoord ging met een staakt-het-vuren. In ruil hiervoor zou de overheid hem geen oorlogsmisdaden ten laste leggen. Op 20 januari werd begonnen met de integratie van Nkunda's troepen in het leger. Nkunda zelf zou in ballingschap gaan, al zou hij de eerste maanden in Kongo blijven om het leger te begeleiden bij het integreren van zijn volgelingen.

Hernieuwde gevechten in Oost-Kongo

Door hernieuwde gevechten tussen de regering en milities van voormalige rebellenleiders waren meer dan 64.000 Noord-Kivurianen begin april gedwongen hun huizen te ontvluchten, aldus een mededeling van de Verenigde Naties op 27 april.

Rwandese rebellen blij met wapenstilstand

Rwandese Hutu-rebellen die actief waren in Oost-Kongo verwelkomden op 14 augustus het besluit van de regering om het geweld tegen hen te staken. De Forces Democratiques de Liberation du Rwanda (FDLR) meenden dat deze beslissing liet zien dat de problemen in de grote-merenregio niet opgelost konden worden door middel van geweld.

Regering en rebellen Nkunda verbreken wapenstilstand

Op 6 september legden de Kongolese rege-

ring en de volgelingen van de gedeserteerde generaal Nkunda hun wapens neer. Achttien dagen later, op 24 september, bleken de gevechten tussen beide partijen weer te zijn losgebarsten. Het Kongolese leger beweerde dat het werd aangevallen door de rebellen terwijl deze volhielden dat het leger als eerste het staakt-het-vuren had doorbroken in opdracht van president Kabila.
De rebellen kwamen met de regering overeen dat zij tot 15 oktober hadden om hun wapens in te leveren en te demobiliseren of toe te treden tot het staatsleger. Op 14 oktober verkondigden Nkunda's aanhangers dat zij hun wapens behielden omdat het regeringsleger hen bleef aanvallen. Zolang dit het geval was, wilden zij de mogelijkheid houden zich te verdedigen.

Nieuwe overeenkomsten tussen DR Kongo en Rwanda verwelkomd

Analisten verwelkomden half november nieuwe overeenkomsten tussen de Kongolese en de Rwandese regering met als doel een eind te maken aan de bedreiging die gewapende milities in Oost-Kongo vormden voor de stabiliteit in de regio. Hutu-milities van Rwandezen, die actief waren gedurende de genocide in Rwanda, waaronder de Interahamwe en voormalig leden van het Rwandese leger FAR, vluchtten uit angst voor vergelding de grens met Kongo over toen de genocide ten einde kwam. Deze groepen werden door Rwanda ondersteund tijdens de Kongolese burgeroorlog. Ook verdacht Kongo Rwanda van het steunen van de milities van Nkunda.

Hoewel eerdere verdragen geen vrede brachten in de regio werden deze overeenkomsten realistisch geacht omdat ze een concreet plan bevatten voor de ontwapening van de Hutu-milities. Op 1 december 2007 zou het Kongolese leger een militaire operatie starten om de rebellen te ontwapenen. Rwanda zou geen van deze rebellen de grens laten oversteken en zegde tevens toe de troepen niet te ondersteunen.

Dorpelingen vluchten voor hernieuwd geweld in Oost-Kongo

Gevechten tussen legertroepen en rebellen jaagden op 3 december duizenden dorpelingen in Oost-Kongo op de vlucht. Volgens de Verenigde Naties (VN) ontvluchtten in enkele maanden 200.000 mensen de regio.

VN: Milities rekruteren kindsoldaten

Op 14 december verklaarden de VN dat de strijdende partijen in Oost-Kongo kindsoldaten rekruteerden met als doel hen na training te laten vechten in de frontlinies. Andere kinderen werden ingezet bij logistieke taken of als seksslavin. Met name de milities van Nkunda en de FDLR maakten zich schuldig aan de inzet van kinderen als strijdkrachten.

In 2004 verlieten 8.500 kindsoldaten de milities, maar velen van hen werden op het moment dat de strijd weer oplaaide opnieuw gerekruteerd.

5,4 miljoen doden sinds begin Kongolese burgeroorlog

De burgeroorlog in Kongo had sinds 1998 zeker 5,4 miljoen mensen het leven gekost. Dit concludeerde het International Rescue Committee (IRC) na vergelijking van vijf verschillende onderzoeken naar sterfgevallen in Kongo. Per maand overleden 45.000 mensen door geweld of doordat zij door dit geweld geen toegang hadden tot de gezondheidszorg of tot voldoende voedsel.

Wapenstilstand na vredesovereenkomst

Op 24 januari 2008 kondigde de Kongolese regering officieel een staakt-het-vuren af nadat alle vechtende partijen uit Oost-Kongo een dag eerder een vredesovereenkomst ondertekenden. Alle betrokkenen zouden per direct stoppen met vechten en zich niet opnieuw bewapenen. Ook generaal Nkunda ondertekende de overeenkomst. De Rwandese Hutu's toonden zich bereid terug te keren naar Rwanda en ook de Mai Mai-rebellen waren bereid het akkoord te steunen.

De regionale vredesconferentie was op 6 januari van start gegaan in de stad Goma in Oost-Kongo en verliep chaotisch omdat veel van de 1.300 aanwezigen herhaaldelijk boos wegliepen. Zo verliet Nkunda het overleg nadat een lid van zijn delegatie was gearresteerd.

Uiteindelijk bereikten de partijen overeenstemming over amnestie voor de soldaten, het lot van voormalige Rwandese strijders en de ontwapening van de rebellen.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Bosbouwproject Wereldbank negeert rechten pygmeeën

De Wereldbank concludeerde op 23 januari 2008 dat de rechten van pygmeeën genegeerd waren bij het bosbouwproject van de bank in de DR Kongo. Tussen de 250.000 en 600.000 pygmeeën waren afhankelijk van de Kongolese bossen betreffende zowel leefruimte als voedselvoorziening. De Wereldbank liet op industriële wijze hout kappen in het leefgebied van de pygmeeën met als doel het bestrijden van de armoede in Kongo. De effecten die de houtkap had op de armoede bleken overschat en de leefruimte van pygmeeën werd dusdanig ingeperkt dat hun traditionele leefwijze in gevaar werd gebracht.

Wereldbank schenkt miljard euro aan de DR Kongo

Paul Wolfowitz, president van de Wereldbank, kondigde op 8 maart aan dat de bank een miljard euro zou schenken aan de DR Kongo, verspreid over drie jaar. Tevens schonk de bank ongeveer 276 miljoen euro om in de infrastructuur te investeren door het bouwen van wegen en het creëren van werkgelegenheid.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Kongo opent staatsbedrijven voor privé-investeringen

De regering van de DR Kongo deelde op 9 juni 2007 mee dat zij bedrijven die eigendom waren van de staat, geleidelijk zou openstellen voor privé-investeringen. De hervorming van publieke ondernemingen moest bijdragen aan de modernisering van instituties en de staat ervan weerhouden de markt te beïnvloeden in sectoren als mijnbouw, water en elektriciteit, telecommunicatie en transport – de drijvende krachten achter de Kongolese economie.

Staatsbudget 2008 is 2,4 miljard euro

Op 3 januari 2008 verkondigde Joseph Kabila, de president van DR Kongo, dat het staatsbudget van 2008 omgerekend 2,4 miljard euro zou bedragen. Het merendeel van dit bedrag was bestemd voor salarissen van staatsemployees, om instituties draaiende

te houden en buitenlandse schulden af te lossen. Deze bedroegen begin 2008 omgerekend 8,6 miljard euro.

JUSTITIE

Kongo rolt netwerk uraniumdiefstal op

Begin maart 2007 deelden autoriteiten in de DR Kongo mee dat zij een internationaal netwerk hadden opgerold dat illegaal uranium uit de Kongolese mijnen gebruikte. De woordvoerder beperkte zich tot de mededeling dat twee personen waren opgepakt in verband met deze zaak.
Volgens staatsaanklager Tshimanga Mukeba verdween een 'belangrijke hoeveelheid' uranium uit het centrum voor atoomenergie in Kinshasa. Dit was in 1958 gesticht door de Verenigde Staten als dank voor de levering van uranium uit een mijn in de provincie Katanga. Dit uranium werd gebruikt in de atoombommen die de Amerikanen in 1945 op Hiroshima en Nagasaki gooiden. Het International Atomic Energy Agency (IAEA) sprak zijn bezorgdheid uit over de Kongolese uraniumkwestie en zou een nader onderzoek instellen.

Daders burgeroorlog berecht door Internationaal Strafhof

Germain Katanga werd op 18 oktober 2007 overgeleverd aan het Internationaal Strafhof (ICC) in Den Haag omdat hij verdacht werd van het plegen van misdrijven ten tijde van de burgeroorlog in de DR Kongo.
Katanga was een aanvoerder van de Forces de Résistance Patriotiques en Ituri (FRPI). Hij werd verdacht het brein te zijn achter de massaslachting in het dorp Bogoro, in februari 2003, waarbij tweehonderd mensen omkwamen en veel vrouwen verkracht werden. Hij was de tweede Kongolees die in een Haagse cel belandde. Thomas Lubanga, het hoofd van een rivaliserende rebellengroep, zat in de cel in afwachting van zijn berechting in 2008. Hij werd verdacht van het rekruteren van kindsoldaten in de Ituri-rego.
Dit zou de eerste rechtszaak in het ICC worden sinds de oprichting van het hof in 2002.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

VN: Geweld tegen Kongolese vrouwen erger dan verkrachting

Yakin Erturk, mensenrechtenexpert van de Verenigde Naties (VN), verklaarde op 30 juli 2007 dat het geweld tegen vrouwen in de DR Kongo 'veel verder ging dan verkrachting'. Mannen werden onder bedreiging van een vuurwapen gedwongen hun vrouw, zussen of kinderen te verkrachten. Vrouwen die maanden als seksslaaf wisten te overleven, vertelden na hun bevrijding dat zij gedwongen werden vlees van verwanten te eten. Tevens werden veel vrouwen slachtoffer van groepsverkrachtingen waarna zij in hun genitaliën geschoten of gestoken werden.
In de eerste helft van 2007 werden 4.500 gevallen van seksueel geweld gemeld, doch het werkelijke aantal lag vermoedelijk veel hoger. Rebellen waren verantwoordelijk voor de meerderheid van de verkrachtingen, maar volgens Erturk waren militairen van het regeringsleger en medewerkers van de nationale politie verantwoordelijk voor bijna 20 procent van de gemelde misdrijven.

Regering beschuldigd van misdaden

Op 4 januari 2008 presenteerden de VN een verslag waaruit bleek dat de strijdkrachten van de regering van de DR Kongo misdaden begingen bij het handhaven van de orde. Toen in maart 2007 troepen van de regering slaags raakten met aanhangers van de verliezende presidentskandidaat Jean Pierre Bemba, gebruikten de ordehandhavers excessief geweld. Tevens werden volgens het verslag burgers geëxecuteerd, evenals leden van de privémilitie van Bemba.
Chikez Diemu, de Kongolese minister van Defensie, wilde geen commentaar leveren op het rapport.

BUITENLANDSE ZAKEN

Angola en DR Kongo beëindigen twist over landsgrenzen

Angola en de DR Kongo ondertekenden op 31 juli 2007 een overeenkomst waarin zij vastlegden dat de landsgrens tussen beide landen teruggebracht zou worden naar de wijze waarop deze liep gedurende de koloniale periode. Het grensgebied was rijk aan olie en diamanten. Door de grenslijn te specificeren hoopten beide landen mogelijke conflicten in de toekomst te voorkomen.

China verstrekt lening in ruil voor mineralen

China en de DR Kongo kwamen half september 2007 overeen dat China omgerekend 3,6 miljard euro zou lenen aan Kongo om te investeren in mijnbouw en infrastructuur. In ruil hiervoor kreeg China rechten op extensieve natuurlijke hulpbronnen, waaronder hout, kobalt en koper. Volgens de Kongolese minister van Infrastructuur zou het geld besteed worden aan de bouw van wegen, ziekenhuizen, doktersposten, woningen en universiteiten. Onderdeel hiervan was het plan voor een 3.400 kilometer lange snelweg tussen het noordelijk gelegen Kisangani en de grens met Zambia en de aanleg van een 3.200 kilometer lange spoorlijn tussen de mijnen in het zuiden en de Atlantische oceaan in het westen.

(Vorige berichten pagina 576/1 - 2006)

MALAWI

BINNENLAND

Corruptieaanklachten tegen ex-president ingetrokken

Op 31 juli 2006 maakte de directeur van Malawi's openbaar ministerie, Ishmael Wadi, bekend dat de corruptieaanklachten tegen oud-president Bakili Muluzi waren ingetrokken. Wadi liet het persbureau *Associated Press* weten dat hij geen andere keuze had nadat president Bingu wa Mutharika het hoofd van het anticorruptie bureau, Gustave Kaliwo, had geschorst. Alleen Kaliwo was bevoegd om Muluzi te vervolgen.
Tegen Muluzi – de eerste democratisch gekozen president – liepen al jaren verdenkingen van corruptie zoals het verduisteren van meer dan 10 miljoen dollar (ca. 7,8 miljoen euro) aan ontwikkelingsgelden.

Malawi in de greep van corruptie

Transparency International (TI), de internationale organisatie die wereldwijd corruptie in kaart bracht, was niet hoopvol over de ontwikkelingen in Malawi. Dat bleek uit de Corruption Perception Index (CPI) waarover het persbureau *IRIN* op 1 oktober 2007 berichtte. Malawi was 28 plaatsen gezakt op de ranglijst van corrupte landen, namelijk van 90ste plaats in 2004 naar de 118de in 2007. De CPI-lijst omvatte 180 landen.
President Bingu wa Mutharika verklaarde bij zijn aantreden in 2004 de oorlog aan

corruptie. Mavuto Bamusi, nationale coördinator van mensenrechtenorganisaties in Malawi, vond echter dat er weinig was gebeurd. Hij noemde het door de regering ingestelde anticorruptie bureau een tandenloze instelling.

Huisarrest van vicepresident opgeheven

Op 20 november 2007 werd het aan de vicepresident van Malawi, Cassim Chilumpha, opgelegde huisarrest door rechter James Mwanyungwa van het Hooggerechtshof in Blantyre opgeheven. Hij oordeelde het huisarrest en verdere beperkende maatregelen in strijd met Chilumpha's burgerrechten.

Vicepresident Chilumpha werd in april samen met twee anderen gearresteerd op verdenking van een samenzwering om president Bingu wa Mutharika te vermoorden. Hij en zijn medebeschuldigden waren op 15 mei op borgtocht vrijgelaten. Alleen Chilumpha kreeg huisarrest.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Halvering van armoede geen haalbare zaak

Op 1 oktober 2007 verklaarde Ben Botolo, een van de directeuren van het ministerie van Economische Planning en Ontwikkeling, tegenover *Agence France Presse* dat Malawi er niet in zou slagen om de Millennium Development Goals (MDG) van de Verenigde Naties te halen. Volgens die VN-doeleinden moest het aantal mensen dat onder de armoedegrens leefde, rond 2015 zijn gehalveerd.

Een stagnerende economische groei van 2 procent per jaar was volgens Botolo een van de redenen waarom Malawi onvoldoende was toegerust om armoede en honger effectief te kunnen bestrijden.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Wereldbank en IMF verlichten Malawi's schuldenlast

Het Internationaal Monetair Fonds (IMF) en de Wereldbank kondigden op 1 september 2006 aan dat Malawi's schuldenlast met 2,9 miljard dollar (ca. 2,2 miljard euro) werd verminderd. Tegenover *Associated Press* sprak minister van Financiën Goodall Gondwe van een historisch moment.

In navolging van IMF en Wereldbank besloten ook de vertegenwoordigers van de Club van Parijs – een groep van leidende industriële landen in Europa en Noord Amerika – om Malawi's schuld te verminderen. Op 19 oktober 2006 berichtte *afrol News* dat die organisatie Malawi's uitstaande schulden in Europa en Noord-Amerika van 363 miljoen dollar terugbracht tot 9 miljoen.

Ook de Club van Parijs prees de ernst waarmee Malawi probeerde om economische groei samen te laten gaan met effectieve armoedebestrijding. Dat zagen waarnemers als een compliment aan het adres van president Bingu wa Mutharika die sinds 2004 economische hervormingen doorvoerde.

Malawi boekt economische groei van 8,5 procent

Op 23 mei 2007 berichtte AP dat Malawi's economie in 2006 was gegroeid met 8,5 procent. Volgens deskundigen had Malawi zijn succes onder andere te danken aan een uitgekiend fiscaal beleid. De inflatie bedroeg ongeveer 8 procent en de rente stabiliseerde zich op 20 procent. Ook op het gebied van de landbouw was er sprake van een behoorlijke inhaalslag.

Politieke impasse vertraagd goedkeuring begroting

De goedkeuring door het parlement van Malawi's nationale begroting voor 2007-2008, gepland voor 1 juli, werd pas op 11 september 2007 een feit. De vertraging werd veroorzaakt door de politieke impasse die was ontstaan nadat president Bingu wa Mutharika uit de partij stapte van zijn voorganger Bakili Muluzi, en zijn eigen politieke partij, de Democratische Progressieve Partij (DPP), oprichtte. Daarmee veroordeelde hij zijn voormalige partij, het Verenigd Democratisch Front (UDF), tot de oppositie. Vervolgens verklaarden de parlementsleden van het UDF hun collega's, die waren overgelopen naar wa Mutharika's partij, onbevoegd om de nationale begroting goed te keuren. Na veel discussie werd toch besloten prioriteit te geven aan de begrotingsbehandeling en de politieke tegenstellingen later uit te vechten.

JUSTITIE

Afrekening met illegale Chinese en Nigeriaanse handelaren

Op 17 oktober 2007 meldde *Agence France Presse* dat de regering een campagne was gestart om af te rekenen met illegale buitenlandse investeerders. Minister Ken Lipenga voor Handel en Bedrijvigheid noemde de instroom van Chinese en Nigeriaanse handelaren een groot probleem. Zij trokken zich volgens hem niks aan van Malawi's wetgeving voor buitenlandse investeerders. Verschillende winkels van Chinezen in Malawi's administratieve hoofdstad Lilongwe waren volgens de minister al gesloten omdat de uitbaters de handelswetten hadden genegeerd.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Televisiestation uit de lucht gehaald

Op 31 oktober 2007 berichtte het persbureau *Agence France Presse* dat de regering Malawi's eerste particuliere televisiezender, *Joy TV*, uit de lucht haalde. Eigenaar van het televisiestation, Bakili Muluzi, had volgens de Communications Regulatory Authority (MACRA) geen recht op de aan hem toegekende televisielicentie.

BUITENLANDSE ZAKEN

Chinese ambassade in Malawi geopend

Op 26 januari 2008 werd China's nieuwe ambassade in Lilongwe geopend. Zhai Ju, tweede minister van Buitenlandse Zaken en speciale afgezant van de Chinese president Hu Jintao, verklaarde bij die gelegenheid dat Malawi en China officiële diplomatieke betrekkingen waren aangegaan.

President Bingu wa Mutharika stond bekend als een pleitbezorger van Taiwan's aspiraties om toe te treden tot de Verenigde Naties. Maar een week voor de opening van de Chinese ambassade maakte de regering van Malawi bekend dat het de voorkeur had gegeven aan diplomatieke betrekkingen met China.
Daarmee werd Malawi het vierde Afrikaanse land dat sinds 2000 diplomatieke betrekkingen met China verkoos boven die met Taiwan.

(Vorige berichten pagina 316/3 - 2007)

Maandblad 78ste jaargang, nr. 3247, pag. 59313-59372

KEESINGS HISTORISCH ARCHIEF

MAART 2008

Uitgever
stichting
Keesings Historisch Archief
Oudezijds Voorburgwal 249
1012 EZ Amsterdam

Redactie en abonnementenadministratie
Keesings Historisch Archief
J. J. Viottastraat 21
1071 JN Amsterdam
telefoon: 020-470 43 03
e-mail: redactie@kha.nl

Voor België
Gramacon n.v.
Nerviërslaan 29/2
1780 Wemmel
telefoon: 02-461 18 67
e-mail: kha@gramacon.be

Opzeggingen van het abonnement dienen schriftelijk of per e-mail te geschieden vóór 1 december van het lopende kalenderjaar.

© Keesings Historisch Archief. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

EUROPA

Europese Unie 126
Opnieuw hoge boete voor Microsoft
België 128
Wallonië optimistisch over economie
Cyprus 132
Hoop op vooruitgang in herenigingsproces
Duitsland 132
Succes voor Die Linke bij verkiezingen
Frankrijk 133
Kritiek op president van volk en partij
Griekenland 134
Kwart van de huishoudens betaalt steekpenningen
Groot-Brittannië 135
Centrale bank bezorgd over economie
Italië 136
Opnieuw naar de stembus
Kosovo 136
Onafhankelijkheid uitgeroepen
Liechtenstein 138
Duitsers in middelpunt van belastingschandaal
Montenegro 138
Nieuwe grondwet aangenomen
Nederland 139
Burgemeestersreferendum geschrapt
Oostenrijk 142
Eén miljoen mensen leeft rond armoedegrens
Portugal 143
Geen referendum over Europees Verdrag
Russische Federatie 143
President Poetin roept op tot stemmen
Servië 144
Boris Tadic wint presidentsverkiezingen
Turkije 148
Hoofddoekverbod op universiteiten opgeheven
Vaticaan 148
Processtukken tegen Tempeliers gepubliceerd

AMERIKA

Guatemala 148
Álvaro Colom tot president gekozen
Honduras 151
Hoge straffen voor bendeleden gehekeld
Nicaragua 152
Staatsschuld gehalveerd
Peru 155
Ex-president Fujimori veroordeeld
Verenigde Staten 157
CIA geeft harde verhoormethodes toe

AZIË

China 159
Zwaarste sneeuwstormen in 50 jaar
India 161
Gurkha's eisen eigen deelstaat
Maleisië 162
Grote demonstraties tegen regering
Singapore 164
Een derde van beroepsbevolking is allochtoon
Tadzjikistan 165
Ernstige tekorten tijdens strenge winter
Thailand 166
Eerste vrije verkiezingen sinds staatsgreep

AFRIKA

Ivoorkust 168
Vredesproces in volle gang
Mali 170
Toeareg-rebellen tekenen vredesovereenkomst
Saõ Tomé en Príncipe 172
Tweede termijn voor president Menezes
Swaziland 174
Bevolking zakt dieper weg in armoede

OCEANIË

Cookeilanden 175
Lokale bestuursraden opgeheven
Marshalleilanden 176
Oppositie wint verkiezingen
Micronesië 177
Emanuel 'Manny' Mori president
Nauru 177
Herkozen president na zes maanden weggestemd
Niue 178
Diplomatieke betrekkingen met China
Noordelijke Marianen 178
Protest tegen nieuwe arbeidswetten
Papoea Nieuw-Guinea 179
Rebellen Bougainville tekenen akkoord
Salomoneilanden 180
Premier struikelt over anti-Australisch beleid
Samoa 182
Vroegere premier wordt nieuw staatshoofd
Tonga 182
Militairen naar Irak
Tuvalu 184
Stijgende zeespiegel kan archipel verzwelgen
Vanuatu 184
Jaar van de Traditionele Economie maakt betaling in natura mogelijk

EUROPESE UNIE

POLITIEKE ZAKEN

Gebrekkige vooruitgang Bulgarije en Roemenië in strijd tegen corruptie

De per 1 januari 2007 toegetreden lidstaten Bulgarije en Roemenië voldoen nog altijd niet aan de eisen van de Unie ten aanzien van de strijd tegen corruptie en georganiseerde misdaad. Dat concludeerde de Europese Commissie in haar op 4 februari 2008 verschenen tussentijds rapport. Bij de toetreding was als voorwaarde gesteld dat op beide terreinen, op straffe van sancties, vooruitgang werd geboekt.
De Commissie constateerde dat op lagere politieke niveaus meer was gedaan aan corruptiebestrijding, maar dat dat niet het geval was op het hoogste politieke niveau. Er waren verder weinig gegevens bekend over inspecties en controle en het ontbrak aan effectieve samenwerking tussen de organen die bij de aanpak van corruptie betrokken waren. Er was evenmin sprake van enige wettelijke bescherming voor degenen die mogelijke delicten aan de kaak wilden stellen. Verder had Bulgarije weinig vooruitgang geboekt in de strijd tegen de georganiseerde misdaad.

Europese Commissie stelt registratie buitenlandse reizigers voor

De Europese Commissie deed op 13 februari 2008 voorstellen om buitenlandse reizigers te registreren bij vertrek uit en aankomst in de Unie en hun gegevens op te slaan in een centrale databank. Hun registratie zou plaatsvinden aan de hand van biometrische gegevens als gelaatsfoto, irisscan en vingerafdrukken in visum of paspoort. Doel was om Europa te beschermen tegen de instroom van illegalen en van potentiële terroristen. In de woorden van eurocommissaris voor Justitie en Binnenlandse Zaken, Franco Frattini: 'We moeten het verblijf van eerlijke buitenlandse bezoekers vergemakkelijken en tegelijk verhinderen dat terroristen en illegale migranten Europa binnenkomen.'
De regeling zou moeten gelden voor de 24 landen die deel uitmaakten van de Schengenzone. Dat waren de vijftien EU-lidstaten van vóór mei 2004, behalve Groot-Brittannië en Ierland, alsmede de later toegetreden leden Estland, Hongarije, Letland, Litouwen, Malta, Polen, Slovenië, Slowakije en Tsjechië plus IJsland en Noorwegen. Reizigers uit landen waarvoor geen visum was vereist, zoals Canada en de Verenigde Staten, konden in aanmerking komen voor de status van 'geregistreerd reiziger'. Dat betekende dat zij, na controle van alle relevante gegevens, een biometrisch paspoort kregen dat machinaal kon worden gelezen en hen voor een aantal jaren toegang tot Europa garandeerde. Het systeem moest in 2015 in werking zijn getreden.

In twee jaar 53.000 immigranten tegengehouden aan buitengrenzen

Op 13 februari 2008 maakte de Europese Commissie bekend dat het Europees Agentschap voor Grensbewaking (Frontex) in 2006 en 2007 meer dan 53.000 migranten die Europa wilden binnenkomen, had tegengehouden. Ook waren ruim 2.900 vervalste documenten in beslag genomen en werden 58 mensensmokkelaars gearresteerd.
Frontex was in 2005 opgezet met als doel het gezamenlijk beheer van de Europese buitengrenzen te stimuleren en operaties tegen illegale migratie te coördineren. Daarbij was het volgens de Commissie wel nodig dat grenswachten alert waren op migranten die een beroep wilden doen op de asielwetgeving. Frontex beschikte over 100 patrouilleschepen, 20 vliegtuigen, 25 helikopters en honderden mobiele radareenheden, thermische camera's en detectoren.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Opnieuw hoge boete voor Microsoft

Eurocommissaris voor Mededinging Neelie Kroes legde op 27 februari 2008 voor de derde keer in vier jaar een hoge boete op aan computergigant Microsoft. Het bedrijf moest nu 899 miljoen euro betalen, omdat het niet op tijd had voldaan aan de eis van de Europese Commissie technische informatie vrij te geven over het besturingssysteem Windows. Deze hoogste boete ooit aan een individueel bedrijf opgelegd kwam bovenop bedragen van 497 miljoen (maart 2004) en 280,5 miljoen (juli 2006), zodat Microsoft een totaalboete had gekregen van bijna 1,7 miljard euro.
De 899 miljoen had betrekking op de 488 dagen die lagen tussen de tweede boete van juli 2006 en een uitspraak door het Europees Hof van Justitie van 22 oktober 2007. Microsoft had de zaak bij het hof aanhangig gemaakt, terwijl een dreigement liep met een dagelijkse dwangsom zolang het bedrijf niet toegaf. Microsoft voldeed echter pas aan de eisen toen het hof de Europese Commissie in het gelijk had gesteld.

GEZONDHEID EN ZORG

Onethische klinische testen in ontwikkelingslanden

Op 19 februari 2008 publiceerden de Stichting Onderzoek Multinationale Ondernemingen (SOMO) en Stichting Wemos, een organisatie voor internationale gezondheidsvraagstukken, een rapport waaruit bleek dat Europese autoriteiten de rechten van proefpersonen bij geneesmiddelenonderzoek schonden. Zij verleenden volgens de organisaties op basis van onethische klinische testen goedkeuring voor het in Europa op de markt brengen van geneesmiddelen. Deze testen vonden in toenemende mate plaats in minder welvarende en buiten-Europese landen omdat men dan aan veel minder eisen hoefde te voldoen dan door de medisch-ethische toetsingscommissies werden gesteld.
Volgens de studie hadden farmaceutische bedrijven in 22 gevallen misbruik gemaakt van de kwetsbare positie van mensen in ontwikkelingslanden. Een voorbeeld was het farmaceutische bedrijf Novo Nordisk, dat in 32 landen het nieuwe antidiabeticum ragaglitazar uittestte. In India was er kritiek op het onderzoek, omdat de vereiste dierexperimenten nog niet voltooid waren. Toen het onderzoek voortging, bleek dat de proefdieren tumoren ontwikkelden.
De twee organisaties drongen aan op strengere controle door de instanties die belast waren met de goedkeuring van nieuwe medicijnen. Behalve om de nationale registratieautoriteiten ging het daarbij ook om het Europees Medicijnen Agentschap (EMEA). Daarnaast wensten zij een betere bescherming van proefpersonen, met name in ontwikkelingslanden.

RELATIES MET NIET-EU-LANDEN

Onafhankelijkheidsstreven belemmert aansluiting bij Europa

Eerste stap naar EU-bestuur over Kosovo

Kort voordat op 17 februari 2008 het tot Ser-

vië behorende Kosovo de onafhankelijkheid zou uitroepen, werd door de Unie het besluitvormingsproces betreffende de politiemissie Eulex Kosovo voltooid. Begin mei zouden ruim 2.200 politiemensen, douanebeambten, rechters en procureurs ter plaatse zijn en het bestuur over het gebied overnemen van de missie van de Verenigde Naties, de United Nations Interim Administration Mission in Kosovo (UNMIK). Deze voerde er het bestuur op basis van een in 1999, na de oorlog om Kosovo, aangenomen VN-resolutie. Probleem was echter dat deze resolutie uitging van een ongedeeld Servië en dat een onafhankelijk Kosovo strijdig was met de Servische territoriale integriteit. Dat verklaarde waarom de Unie spoed zette achter de missie en alles in gereedheid bracht vóór de uitroeping van de onafhankelijkheid.

Intensivering van betrekkingen

De Unie bereidde zich voor op nauwere relaties met wat twee afzonderlijke landen zouden worden. Met Kosovo zouden onderhandelingen worden gestart over een Stabilisatie- en Associatieakkoord (SAA), een voorstadium van een mogelijk EU-lidmaatschap. Grootste punt van zorg was daarbij de rol van de georganiseerde misdaad in Kosovo. Daarnaast waren er grote twijfels over de economische levensvatbaarheid, onder andere door het ontbreken van een toegang naar zee. Dit zou de nieuwe staat in hoge mate afhankelijk maken van buurlanden, waaronder dus ook Servië.
De ondertekening van een voorgenomen akkoord met Servië werd op 7 februari afgeblazen door de weigering van premier Vojislav Kostunica, fel tegenstander van een onafhankelijk Kosovo. Deze was in een conflict gewikkeld met de op 3 februari herkozen, pro-westerse president Boris Tadic. Deze laatste was weliswaar ook tegen het verlies van Kosovo, maar liet, anders dan Kostunica, de aansluiting bij Europa zwaarder wegen. Het had een tussenakkoord moeten zijn waarmee de voorwaarden werden geschapen voor gesprekken over vrijhandel, visumvrije toegang en deelname aan het studentenuitwisselingsproject Erasmus. De verdergaande stap van een SAA met Servië was in elk geval nog niet aan de orde.

Onafhankelijkheidswens ook in Bosnië

De Europese Unie had in december 2007 een SAA met Bosnië-Herzegovina gesloten. Twee maanden later gaf het land officieel aan in 2009 een volgende stap te willen doen naar de status van kandidaat-lidstaat van de Unie. Ook hier werd dit proces echter gecompliceerd door het streven naar onafhankelijkheid, in dit geval van de Bosnische Serviërs in Republika Srpska. Deze vormde, op basis van Verdrag van Dayton uit 1995, tezamen met de Moslim-Kroatische Federatie de republiek Bosnië-Herzegovina.
Op 21 februari 2008 besloot het deelparlement van Srpska tot een referendum over onafhankelijkheid, indien een groot aantal landen zou overgaan tot erkenning van Kosovo. Vele, maar lang niet alle staten hadden dat gedaan of waren daartoe bereid. Zelfs een aantal EU-landen – Cyprus, Griekenland, Roemenië, Slowakije en Spanje – hadden aangegeven dat niet te zullen doen, uit vrees daarmee een precedent te scheppen voor honorering van separatistische bewegingen die onafhankelijkheid nastreefden. Meer dan dertig landen, waaronder ook België en Nederland, waren echter al snel tot erkenning van Kosovo overgegaan.
Twee dagen na het Servische parlementsbesluit kwamen de ambassadeurs van de Unie bijeen in het Bosnische Sarajevo. Daar maakten zij duidelijk dat onafhankelijkheid voor de Republika Srpska niet aanvaardbaar was, omdat het vredesakkoord uit 1995 er door geschonden zou worden.

EUROPEES HOF VAN JUSTITIE

Ontslag werkneemster na in-vitrofertilisatie is seksediscriminatie

Het Europees Hof van Justitie deed op 26 februari 2008 uitspraak in een zaak van een ontslagen Oostenrijkse werkneemster die een in-vitrofertilisatie (ivf) had ondergaan. Het ontslag werd haar aangezegd, toen haar werkgever wist dat zij via deze methode zwanger wilde worden. Op dat moment waren al twee eicellen van de vrouw bevrucht met zaadcellen van haar partner.
Volgens het Hof kon de vrouw geen recht doen gelden op volledige ontslagbescherming, omdat deze jarenlang van kracht zou kunnen blijven als de bevruchte eicellen om wat voor reden dan ook niet werden ingepland. De vrouw kon juridisch dan ook niet als zwanger worden beschouwd. Desondanks oordeelde het Hof dat ontslag op grond van het enkele feit een eicelpunctie te hebben ondergaan, strijdig zou zijn met de Europese richtlijn inzake de gelijke behandeling van mannen en vrouwen. Een dergelijk ontslag zou seksediscriminatie inhouden.

EUROPEES PARLEMENT

Parlement stemt definitief in met liberalisering postdiensten

Het Europees Parlement keurde op 31 januari 2008 de voorstellen goed voor een algehele liberalisering van de postdiensten in de Unie. Het nam het besluit uit oktober 2007 van de voor de post verantwoordelijke ministers van de lidstaten ongewijzigd over. Met de afschaffing van de monopolies van de nationale postdiensten op bezorging van brieven tot vijftig gram werd de laatste fase voltooid van een proces dat tien jaar eerder was ingezet.
De vrije markt voor de post zou in 2011 moeten zijn gerealiseerd in zestien lidstaten. De ingangsdatum voor de elf overige, relatief nieuwe of kleine dan wel dunbevolkte landen werd 2013. Het betrof Cyprus, Estland, Griekenland, Hongarije, Letland, Litouwen, Luxemburg, Polen, Roemenië, Slowakije en Tsjechië.

Verdrag van Lissabon door Europarlement aanvaard

Met 525 tegen 115 stemmen keurde het Europees Parlement op 20 februari 2008 het Verdrag van Lissabon goed. De leiders van de Unie hadden dit verdrag, dat in de plaats kwam van de niet meer levensvatbare Europese grondwet, op 13 december 2007 ondertekend. Het beoogde een democratischer en besluitvaardiger Europa, zonder de nationale identiteit en autonomie van de lidstaten meer dan noodzakelijk was aan te tasten. Een van de elementen uit het verdrag was dat het Europarlement meer bevoegdheden zou krijgen.
De goedkeuring van het verdrag zou in alle lidstaten op één na verlopen via parlementaire ratificatie. Alleen Ierland was op grond van de eigen wetgeving verplicht een referendum te houden. Het verdrag was, op het moment dat het Europees Parlement er mee instemde, al in vijf landen geratificeerd. Behalve in Hongarije, Malta, Roemenië en Slovenië gebeurde dat ook in Frankrijk, waar de bevolking – tezamen met die van Nederland – in 2005 middels een re-

ferendum voor een blokkade van de Europese grondwet zorgde.

(Vorige berichten pagina 66/1 - 2008)

BELGIË

BINNENLAND

Wallonië optimistisch over economie

Voor het tweede achtereenvolgende jaar werd op 20 februari 2008 de stand van zaken op vooral economisch gebied verwoord in een toespraak voor het regionale parlement van Wallonië. Deze zogeheten State of the Union werd in januari 2007 voor het eerst uitgesproken door Elio di Rupo, toenmalig minister-president van het Waals Gewest. Dit keer was het de beurt aan diens partijgenoot van de Parti Socialiste (PS), Rudy Demotte. Hij liet zich optimistisch uit over de toekomst van Wallonië: het economisch herstel begon zich af te tekenen. Daartoe was halverwege 2006 een economische programma gelanceerd, dat ook wel werd aangeduid met de term Marshallplan.
Demotte verschafte onder meer cijfers over nieuw opgerichte Waalse bedrijven, de export, de werkgelegenheid en de handelsbalans. Hij ontwaarde een positieve tendens in de werkgelegenheidsontwikkeling, ook al was die nog erg bescheiden. Tussen 2006 en 2007 was het aantal werklozen met twintigduizend gedaald. Dat nam niet weg dat de werkloosheid onverminderd hoog bleef: eind 2007 lag deze op een niveau van 16,7 procent. Positief was zeker de stand van de handelsbalans: in 2006 bedroeg het overschot 12,7 miljard euro.
Demotte vatte de vooruitzichten samen met de woorden: 'We voelen dat een terugkeer van de welvaart mogelijk is. Het doel is nog niet bereikt, maar het is al wel waarneembaar.' Om de welvaartskansen te verhogen, riep hij oppositiepartijen op tot consensus, maar vooralsnog werd daar door de liberalen van de Mouvement Réformateur (MR) en de groenen van Ecolo niet positief op gereageerd. MR-fractievoorzitter Serge Kubla relativeerde de betrekkelijk rooskleurige cijfers op het punt van de export en de werkgelegenheid. Ecolo-fractieleider Bernard Wesphael miste ambitie in de rede van Demotte en bekritiseerde de onvoldoende aandacht die er zou zijn voor groepen met een kwetsbare sociale positie.
De PS regeerde in Wallonië samen met het Centre Démocrate Humaniste (CDH).

Verdachte Bende van Nijvel pleegt zelfmoord

De 62-jarige Jean-Claude Estievenart, verdacht van lidmaatschap van de beruchte Bende van Nijvel, pleegde op 25 februari 2008 zelfmoord in zijn gevangeniscel. Hij deed dat de nacht voorafgaande aan de geplande zitting voor het hof van assisen in Bergen, waar hij tezamen met een medeplichtige terecht moest staan wegens een in februari 2006 gepleegde roofmoord.
Estievenart maakte deel uit van de 'Bende van de Borinage' en stond in 1988 terecht op verdenking van misdrijven die werden toegeschreven aan de Bende van Nijvel. Deze laatste groepering pleegde destijds een serie zeer gewelddadige overvallen, waarbij in totaal 28 doden vielen. Estievenart en zijn medegroepsleden werden echter vrijgesproken bij gebrek aan bewijs.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Brussels Gewest presenteert actieplan tegen hoge jeugdwerkloosheid

Op 6 februari 2008 presenteerden Charles Picqué en Benoît Cerexhe, respectievelijk minister-president en minister van Economie en Werkgelegenheid in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, een actieplan tegen jeugdwerkloosheid. Het aantal jongeren tot 25 jaar zonder betaald werk was er zowel voor Europese als Belgische begrippen uitzonderlijk hoog. Het uit 26 concrete doelstellingen bestaande *Actieplan voor de jongeren* had de goedkeuring gekregen van de sociale partners.
In 2006 lag de jeugdwerkloosheid in België op 20,5 procent, duidelijk boven het Europees gemiddelde van 17,2 procent. Het cijfer voor Brussel, dat sinds 2005 wel een dalende lijn vertoonde, torende daar echter ver bovenuit met 35,3 procent. Ook de algehele werkloosheid lag in Brussel veel hoger dan in Vlaanderen en Wallonië en nam bovendien minder snel af.
Het plan was opgebouwd rond een aantal actiepunten: het uitbreiden van de beroepservaring van werkzoekenden, bestrijding van de dualisatie op scholen, het bevorderen van de bekwaamheden van werkzoekenden en een meer op de individuele werkzoekende toegesneden begeleiding. Belangrijk onderdeel van het plan was de creatie van tienduizend stageplaatsen, waartoe een databank zou worden opgericht met een inventarisatie van openstaande plaatsen. Een ander actiepunt was de bevordering van de Individuele Beroepsopleiding in de Onderneming (IBO), waarbij een werkloze in het betreffende bedrijf kwam te werken en tegelijkertijd een opleiding volgde. Een element was ook de uitbreiding van het gebruik van zogeheten taalcheques, die bedoeld waren om jongeren tot dertig jaar beter voor te bereiden op sollicitatiegesprekken.

JUSTITIE

Gemeenteraadslid Vlaams Belang veroordeeld voor racisme

De 33-jarige voormalige politiecommissaris Bart Debie, tevens gemeenteraadslid in Antwerpen en fractiesecretaris in het Vlaams Parlement voor de partij Vlaams Belang (VB), werd op 31 januari 2008 veroordeeld tot vier jaar gevangenisstraf, waarvan drie jaar voorwaardelijk. Hij had volgens het Antwerpse Hof van beroep in zijn functie bij de politie zijn ondergeschikten aangespoord tot racisme jegens allochtonen. Daarnaast werden hem voor een periode van vijf jaar zijn politieke rechten ontnomen, hetgeen betekende dat hij zijn raadszetel diende op te geven. Debie kondigde beroep aan bij het Hof van Cassatie, in afwachting waarvan de uitvoering van de straf werd opgeschort.
In april 2007 was Debie schuldig bevonden aan buitensporig geweld tegen vijf leden van een Turkse familie en het vervalsen van processen-verbaal om de mishandelingen verborgen te houden. Hij werd toen echter vrijgesproken van racisme omdat niet duidelijk werd aan wie van de agenten die tot arrestatie waren overgegaan een aantal opgetekende discriminerende uitlatingen kon worden toegeschreven. Het Hof van beroep oordeelde nu echter dat Debie als leidinggevende wel degelijk verantwoordelijk was voor een racistische sfeer op het Antwerpse politiebureau. Hij had zijn ondergeschikten aangezet tot racisme en zich schuldig gemaakt aan machtsmisbruik, waarbij de arrestanten 'discriminerend, hatelijk en gewelddadig werden behandeld wegens hun Turkse afkomst', aldus het Hof. De straf viel daardoor hoger uit dan de drie jaar voorwaardelijk waartoe Debie in eerste instantie was veroordeeld.

Politieke inmenging

Volgens VB was de gerechtelijke uitspraak politiek gemotiveerd en de partij sprak opnieuw haar steun uit voor Debie, ondanks diens gewelddadige reputatie. Vanwege dit vermeend politieke karakter van het proces mengde ook de burgemeester van Antwerpen, Patrick Janssens (Socialistische Partij Anders - SP.A), zich bij wijze van uitzondering in de zaak. Het was bekend dat hij een zuivering van het politiecorps voorstond, waarvoor hij extra munitie kreeg aangereikt door het hof van beroep dat expliciet de namen van een aantal meerderen van Debie in het arrest noemde.
Het handelen van Debie had zoveel verontwaardiging gewekt dat de Antwerpse schepen voor de Vlaamse Liberalen en Democraten (VLD), Ludo Van Campenhout, hem en zijn partij omschreef als 'fascistoïde'. Diens woede werd mede gevoed doordat VB bleek te beschikken over gelekte persoonlijke gegevens van veelplegers die de partij in februari 2008 op internet plaatste en waarin Debie een actieve rol speelde. De bron van de gegevens kon alleen de politie zelf zijn. Tegen de betreffende website liep intussen een justitieel onderzoek.

Bestrijders seksueel misbruik blijken zelf betrokken

In februari 2008 deden zich juridische feiten voor die een geheel ander licht wierpen op de activiteiten van enkele bestrijders van (seksueel) kindermisbruik. De dubbelrol van een van hen, de als bestrijder van kinderporno vermaard geworden Marcel Vervloesem, was al eerder onthuld en hij stond daarvoor nu in hoger beroep terecht. Daar kwam in dezelfde maand de verdenking bij jegens advocaat Victor Hissel, die destijds ouders verdedigde van kinderen die het slachtoffer waren geworden van de later tot levenslang veroordeelde Marc Dutroux. Ook werd in februari uitspraak gedaan in een zaak die, evenals die van Hissel, een uitloper was van een wereldwijd kinderpornonetwerk dat de Australische justitie op het spoor was gekomen.

Vervloesem krijgt vier jaar opgelegd

De 56-jarige Vervloesem werd op 6 februari door het Antwerpse hof van beroep veroordeeld tot vier jaar cel wegens seksueel misbruik, het verspreiden van pornografische beelden en oplichting. Hij werd vrijgesproken van het bezit van kinderporno, inbreuken op de privacy en verkrachtingen – deels bij gebrek aan overtuigend bewijs, deels vanwege verjaring van de betreffende misdrijven. Aan Vervloesem, die om gezondheidsredenen zelf niet in de rechtszaal aanwezig was, werden ook voor vijf jaar zijn rechten ontnomen. De correctionele rechtbank van Turnhout had hem in november 2006 een iets lichtere straf – vijf jaar waarvan twee voorwaardelijk – opgelegd. De veroordeelde ontkende alle beschuldigingen.
Vervloesem stond terecht voor seksueel misbruik van jongeren tussen elf en zestien jaar in de periode 1975-1995. Het ging om jongeren die zich voor hun problemen tot hem wendden en bij hem thuis kwamen. Vervloesem en zijn werkgroep Morkhoven haalde eind jaren negentig van de twintigste eeuw de wereldpers door een vermeend kinderpornocircuit bloot te leggen, het zogeheten Zandvoort-netwerk.

Hissel verdacht van bezit kinderporno

Victor Hissel (52) was de voormalige advocaat van de ouders van Julie Lejeune en Melissa Russo, twee door Marc Dutroux ontvoerde en vermoorde jonge meisjes. Hij verdedigde destijds het standpunt dat Dutroux en zijn medeverdachten niet alleen handelden, maar deel uitmaakten van een groter netwerk. Hissel was ook enkele maanden de verdediger van de ouders van de eveneens door Dutroux vermoorde An Marchal. Tevens trad hij op als advocaat van Elisabeth Brichet, een meisje dat het slachtoffer werd van Michel Fourniret die vastzat op verdenking van de moord op zeker tien meisjes en vrouwen en die vanaf 27 maart 2008 in Frankrijk terecht zou staan. In al deze gevallen speelde verkrachting en andere vormen van seksueel misbruik een belangrijke rol.
Hissel werd op 18 februari in verdenking gesteld voor het bezit van kinderporno, nadat dergelijk materaal vier dagen eerder bij een huiszoeking in zijn woning was aangetroffen. Na verhoor werd hij onder voorwaarden vrijgelaten.

Tien jaar cel voor verkrachting

De beschuldigingen tegen Hissel vloeiden voort uit een Australisch onderzoek naar kinderporno op internet. Via een website werd een netwerk geïdentificeerd, met zo'n 2.500 klanten in negentien landen, waaronder België. In het arrondissement Luik werden vier van deze klanten opgespoord. Victor Hissel was een van hen.

Op dezelfde wijze werd ook de 37-jarige Pascal T. opgespoord. Deze werd door de correctionele rechtbank in Brugge op 19 februari veroordeeld tot de maximumstraf van tien jaar, ontzegging uit zijn rechten voor dezelfde duur en ter beschikking stelling (TBR) na uitzitting van zijn straf. De aanklacht luidde dat hij van 2004 tot juli 2006 zijn beide minderjarige dochters had verkracht en beelden van hen via internet had verspreid en datzelfde had gedaan met twee andere meisjes. De kinderen waren toen rond de tien jaar.

De schok

De verbijstering in deze zaken gold niet alleen de feiten zelf, maar ook de dubbele moraal die sprak uit het gedrag van Vervloesem en de beschuldigingen tegen Hissel. Het was niet de eerste keer dat voorvechters van de bescherming van kinderen tegen machtsmisbruik dit bij nader inzien helemaal niet bleken te zijn. Al in 2004 werd Daniël Lekeuche veroordeeld tot dertig jaar cel wegens de moord op zijn zeventienjarige dochter. Hij suggereerde de buitenwereld jarenlang naar zijn verdwenen dochter op zoek te zijn en werd een bekend pleitbezorger van de rechten van de ouders van verdwenen kinderen. Pas later bleek dat hij zelf dader was.

Leden Turkse militante groepering DHKP/C vrijgesproken

Het hof van beroep in Antwerpen sprak op 7 februari 2008 vier leden van de (Turkse) Revolutionaire Partij voor de Bevrijding van het Volk (DHKP-C) vrij van de beschuldiging van lidmaatschap van een terroristische organisatie. Er werden alleen voorwaardelijke straffen uitgesproken voor een aantal lichte vergrijpen. Alle vier kwamen daarmee direct op vrije voeten. Het ging om de volgende uitspraken:

- De stichter van de DHKP/C, Dursun Karatas: vrijgesproken
- De woordvoerder van de organisatie, de Turkse Belg Bahar Kimyongür: vrijgesproken
- Een andere leidende figuur van de DHKP/C, Musa Asoglu: drie jaar voorwaar-

delijk wegens verboden wapenbezit en vervalsing van identiteitsdocumenten
• Het bekendste lid van de organisatie Fehriye Erdal, in Turkije gezocht wegens medeplichtigheid aan moord en in februari 2006 ontsnapt uit een Belgische gevangenis: twee jaar voorwaardelijk vanwege dezelfde twee vergrijpen.
De uitspraak stond niet alleen in schril contrast met de eis van het Openbaar Ministerie (OM), maar ook met de forse straffen die de rechtbank van eerste aanleg in Brugge (januari 2006) en vervolgens het Hof van beroep in Gent (november 2006) hun hadden opgelegd. De straffen varieerden toen van vier tot zeven jaar. De uitspraak van het Gentse Hof werd in april 2007 verbroken door het Hof van Cassatie. In november van dat jaar eiste vervolgens het OM straffen tot maximaal tien jaar.
De gerechtelijke weg was hiermee nog niet tot het einde afgelegd, want het federaal parket tekende op 21 februari 2008 cassatieberoep aan tegen de uitspraak eerder die maand.

Geen terroristische organisatie

De belangrijkste reden dat de uitspraak van het Antwerpse beroepshof zo anders uitviel, lag in het oordeel van de rechter dat de DHKP/C geen terroristische organisatie was. Het erkende dat de groepering gewelddadig was, maar anders dan in Turkije (en Duitsland) was daar in België niets van gebleken. Het wees bovendien het OM terecht omdat het geen concrete bewijzen had geleverd voor het plegen van terroristische misdrijven.
Het Hof stelde ook vast dat de verdachten Asoglu en Kimyongür het geweld van de DHKP/C goedkeurden. Maar: 'Sympathie tegenover geweld is geen bewijs dat er een band bestaat tussen de beklaagden in België en de aanslagen in het buitenland.'
Vervolgens verwees het Hof naar een bepaling in de anti-terrorismewet van 2004, waarin werd gesteld dat de strijd tegen het terrorisme niet mocht leiden tot beperking van burgerrechten als vrijheid van meningsuiting en vereniging. Dat betekende dat als de DHKP/C zich als organisatie niet aan strafbare feiten schuldig maakte, zij gebruik kon maken van de vrijheid van vereniging. En het verdedigen van het gebruik van geweld viel, hoe men er in ethische zin ook over wilde oordelen, onder het recht op vrije meningsuiting.
In de principiële uitspraak van het hof werd tenslotte expliciet gewezen op de onwenselijkheid van het verder oprekken van de strafbaarstelling van indirect aan terrorisme te relateren daden of uitspraken. Dit leek een verwijzing naar de terrorismebestrijding zoals die in de Verenigde Staten plaatsvond en waar de gebruikelijke bewijsvoering in strafzaken geen vereiste meer was als het ging om terreurverdachten.

Hof van Cassatie verwerpt beroep in racistische moordzaak

Het Hof van Cassatie verwierp op 19 februari 2008 het beroep dat Hans Van T., veroordeeld in een moordzaak met racistische motieven, had aangetekend tegen de straf die hem op 11 oktober 2007 was opgelegd door het Antwerpse assisenhof. De negentienjarige dader was tot levenslang veroordeeld wegens tweevoudige moord en één poging tot moord. Hij had op 11 mei van dat jaar in Antwerpen een tweejarige meisje en haar oppas gedood en een andere vrouw ernstig verwond. Van T. had erkend de slachtoffers bewust te hebben uitgekozen vanwege hun allochtone afkomst.
De advocaten voerden aan dat hun cliënt geen eerlijk proces had gekregen vanwege de massale aandacht van de media die er aan vooraf ging, het lekken van het psychiatrisch verslag en de volgens hen bevooroordeelde uitlatingen van justitiële functionarissen. Het hof stelde echter dat de jury van het assisenhof onafhankelijk van de publieke opinie had kunnen oordelen. De advocaten kondigden beroep aan bij het Europees Hof voor de Rechten van de Mens.

Geen schadevergoeding wegens falen Belgische staat in zaak-Dutroux

De Brusselse rechtbank oordeelde op 19 februari 2008 dat de Belgische staat geen schadevergoeding verschuldigd was wegens de fouten die waren gemaakt in het onderzoek naar Marc Dutroux en zijn groep die een aantal jonge meisjes hadden ontvoerd, verkracht en vermoord. Volgens de nabestaanden van de kinderen Eefje Lambrecks en An Marchal, beiden in 1995 ontvoerd en daarna dood teruggevonden, was het justitieel falen mede de reden voor de fatale afloop. Daarom vroegen zij 350.000 euro schadevergoeding.
De parlementaire onderzoekscommissie-Dutroux had in 1997 vastgesteld dat het optreden van justitie een aaneenschakeling van fouten bevatte. De advocaten voerden nu aan dat zowel de omstreden voorwaardelijke vrijlating van Dutroux in 1992 als het onvermogen om hem later alsnog te arresteren, de gebeurtenissen van drie jaar later mede mogelijk hadden gemaakt. De rechtbank wees sowieso de eis van de familie Marchal af omdat de vordering door te late indiening verjaard was. Ten aanzien van de familie Lambrecks was het oordeel echter ook afwijzend vanwege het ontbreken van een oorzakelijk verband tussen het justitieel falen en de ontvoering: 'Het kan niet worden betwist dat de parlementaire onderzoekscommissie een aantal schrijnende disfuncties heeft vastgesteld in het onderzoek-Dutroux op grond waarvan een aantal hervormingen werd doorgevoerd. Doch ook hier kan niet formeel en met onbetwistbare zekerheid worden vastgesteld dat Eefje Lambrecks niet zou zijn ontvoerd en om het leven gebracht, indien de onderzoeken op bepaalde punten anders waren verlopen.'

CULTUUR EN WETENSCHAP

Literaire prijs geweigerd na 'censuur' op nalatenschap Louis Paul Boon

De Belgische auteur Stefan Brijs (38) maakte op 1 februari 2008 in een bijdrage voor dagblad *De Standaard* bekend dat hij het geldbedrag van 2.480 euro dat was verbonden aan de hem in 2007 toegekende Provinciale Prijs voor Letterkunde van de Provincie Antwerpen zou terugstorten. Reden voor zijn besluit was de afgelasting door het provinciebestuur van een tentoonstelling in het Antwerpse Fotomuseum van de zogeheten Fenomenale Feminatheek. Dat was een verzameling van 22.400 foto's van en over vrouwen met een hoog naaktgehalte, afkomstig uit de nalatenschap van auteur Louis Paul Boon (1912-1979).
De Antwerpse gedeputeerde Ludo Helsen (Christen-Democratisch & Vlaams – CD&V) had de maatregel genomen omdat hij het artistieke gehalte van het materiaal ondermaats vond. Volgens Brijs was het besluit echter te karakteriseren als censuur.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Verzet tegen hoofddoekverbod in Vlaanderen groeit

De wens tot een verbod op hoofddoek-

dracht door (islamitische) vrouwen, voornamelijk op initiatief van de partij Vlaams Belang (VB), ontmoette in februari 2008 toenemende weerstand. De gemeenteraden van Antwerpen, Brussel, Gent, Lokeren en Ninove hadden intussen tot een dergelijk verbod, in meer of minder vergaande vorm, besloten. Toen op 28 januari ook in Lier, provincie Antwerpen, werd besloten tot een verbod op de hoofddoek voor loketbedienden, reageerde de allochtone gemeenschap in de plaats furieus. Tegelijkertijd beraadde men zich ook in kringen van de Socialistische Partij Anders (SP.A) op een initiatief tegen de VB-campagne.

Allochtone verenigingen verbreken contacten met stadsbestuur

Op 12 februari schreven de belangrijkste allochtone verenigingen in Lier een open brief aan burgemeester Marleen Vanderpoorten (Open Vlaamse Liberalen en Democraten – VLD) en het schepencollege. Daarin kondigden zij aan minstens tot september elke vorm van samenwerking en contact met het bestuur van de stad op te schorten. Het ging om De Witte Parel, de Marokkaanse Gemeenschap, de Turkse Arbeiders Vereniging en Safa. Zij stelden:
'Er werd (...) nooit gediscussieerd over filosofische of andere kentekens, alleen over hoofddoeken. De moslimgemeenschap voelt zich geviseerd. Elke vorm van politiek debat ontbrak, wat voor ons zoveel betekent als dat de vrijheid van de moslimvrouw gewoonweg geen debat waard is. (...) Voor onze leden is een verdere samenwerking absoluut onmogelijk en onwenselijk.'

En tot de burgemeester:
'Gelieve geen pogingen meer te doen om 'het ons uit te leggen' want uw argumenten zijn absurd. Wij kunnen niet begrijpen hoe dit verbod de diversiteit zou bevorderen. Uw beslissing getuigt van een onmetelijke onwetendheid over een deel van de Lierse bevolking. (...) U heeft de sleutel in handen om tijdens [de] periode van koude vrede [tot september] onze uitgestrekte hand te beantwoorden. Het is aan u om te beslissen hoeveel de diversiteit in onze stad voor u betekent.'

SP.A-burgemeesters willen tegenactie coördineren

Een aantal Limburgse SP.A-burgemeesters voerde op 13 februari overleg om te bezien hoe zij zich konden wapenen tegen het initiatief van VB, dat na de beslissing in Lier de lokale afdelingen had opgeroepen in alle gemeenten een dergelijk voorstel in te dienen. Dat zou als eerste gebeuren in de gemeenteraden van de Limburgse plaatsen Genk, Hasselt, Heusden-Zolder, Houthalen-Helchteren, Leopoldsburg en Maaseik. Dat wilde VB doen omdat 'ook in Limburg de islamisering van wijken en gemeenten zich gestaag doorzet' en de Limburgse mijnstreek 'versluierd wordt door een korangordel die zich uitstrekt van west naar oost'.

De uitnodiging voor de SP.A-bijeenkomst was uitgegaan van de burgemeester van Hasselt, Herman Reynders. Volgens diens ambtgenoot van Leopoldsburg, Erwin Van Pée, moesten de aanwezigen 'naar buiten treden met een gezamenlijk standpunt tegen de hoofddoekhetze'.

Niet alle steden volgen verbod

In het eveneens Limburgse Beringen bleek op 11 februari grote weerstand te bestaan tegen een hoofddoekverbod. VB was op de raadsvergadering opnieuw de initiatiefnemer, maar kreeg voor haar voorstel geen enkele steun. Het kwam zelfs niet in stemming omdat zich het veronderstelde probleem in Beringen helemaal niet voordeed.

De gemeenteraad van Leuven verwierp op 25 februari eveneens een voorstel tot een hoofddoekverbod voor ambtenaren. Dat gebeurde met 36 tegen 9 stemmen. Dit keer kreeg VB wel steun van Open VLD. Voorafgaand aan de raadsvergadering had de Leuvense burgemeester, voormalig SP.A-leider en minister van Staat Louis Tobback, zich ten overstaan van de pers fel gekeerd tegen een verbod: 'Voorstellen voor de invoering van een hoofddoekenverbod voor ambtenaren zijn enkel en alleen ingegeven door de wil om zich in het licht van de actuele angst voor de islam stoer te tonen tegen deze godsdienst. Dit is klinkklare onzin die puur propagandistisch bedoeld is.'

BUITENLANDSE ZAKEN

België ondersteunt Nederlandse troepen in Afghanistan

Het ministerie van Defensie maakte op 1 februari 2008 bekend dat België vier F-16 gevechtsvliegtuigen en 140 soldaten naar Afghanistan zou sturen. Van de militairen zouden er vanaf september 100 gelegerd worden in de zuidelijke provincie Kandahar. De uitzending kwam er op verzoek van de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO). Een beslissing hierover was al eerder overwogen maar niet mogelijk zolang de tweede regering van premier Guy Verhofstadt demissionair was. Met de komst van de noodregering Verhofstadt III veranderde dat.

Sinds 2002 maakten Belgische troepen deel uit van de missie in het kader van de International Security Assistance Force (ISAF), met name in de steden Kabul en Kunduz. Er waren nu ongeveer 360 Belgische soldaten in Afghanistan, maar dat aantal zou dalen doordat België andere eenheden zou terugtrekken, onder anderen de militairen die de luchthaven van Kabul bewaakten en wier taken in oktober door Hongaren zouden worden overgenomen.

'Oorlogsmissie'

De honderd militairen in Kandahar zouden deel gaan uitmaken van de Air Task Force rond de luchthaven, waar ook de Belgische F-16's gestationeerd werden. De beslissing die Nederland in augustus 2007 nam om zijn militaire aanwezigheid nog eens met twee jaar te verlengen werd mede genomen op basis van steun die door enkele andere landen was toegezegd. Daar hoorde ook België bij. Kort na de verkiezingsoverwinning van Christen-Democratisch & Vlaams (CD&V) in juni van dat jaar was er al contact geweest tussen de toekomstige Belgische premier Yves Leterme en zijn christen-democratische geestverwant, de Nederlandse minister-president Jan Peter Balkenende. De laatste had Leterme alvast om Belgische ondersteuning in Afghanistan gevraagd.
De nieuwe materieel- en troepenzending riep wel de vraag op, in het bijzonder bij groenen en sociaal-democraten, of hier geen sprake was van een koerswijziging in het buitenlands beleid. Volgens deze visie ging het om directe oorlogshandelingen, vergelijkbaar met de opvattingen van degenen die hadden betwist dat Nederland in staat zou zijn tot wederopbouwtaken in Afghanistan en daarom spraken van een vechtmissie.

(Vorige berichten pagina 69/2 - 2008)

CYPRUS

BINNENLAND

Hoop op vooruitgang in herenigingsproces Cyprus

Communistische kandidaat president

De partijleider van de Progressieve Partij voor het Werkende Volk (AKEL), Dimitris Christofias, werd op 24 februari 2008 verkozen tot de nieuwe president van Cyprus. Hij werd daarmee het enige communistische staatshoofd van Europa.

Uitslagen presidentsverkiezingen Cyprus
(14 en 24 februari 2008)

Opkomst 1e ronde: 89,6 procent
Opkomst 2e ronde: 90,8 procent

kandidaat	percentage 1e ronde	2e ronde
Ioannis Kasoulidis (DISI)	33,5	46,6
Dimitris Christofias (AKEL)	33,3	53,4
Tassos Papadopoulos (DIKO)	31,8	-
Marios Matsakis	0,8	-
Andreas Efstratiou	0,2	-
Kostas Kyriakou	0,2	-
Kostas Themistokleous	0,2	-
Christodoulos Neophytou	0,1	-
Anastasis Michail	0,0	-

DISI - Democratische Coalitie
AKEL - Progressieve Partij voor het Werkende Volk
DIKO - Democratische Partij

Gesprekken met Turks-Cyprioten

Met de verkiezing van de nieuwe president leek een stap voorwaarts te zijn gezet in het herenigingsproces van Cyprus. Christofias en de Turks-Cypriotische leider Mehmet Ali Talat kwamen al snel overeen om elkaar te ontmoeten. Volgens Talat was anders de kans groot dat de deling van Cyprus permanent zou worden.
De internationale gemeenschap reageerde verheugd op de plannen van de twee leiders. Zo liet de voorzitter van de Europese Commissie, José Manuel Durão Barroso, weten dat beide eilanddelen deze kans moesten grijpen en positief samen naar de toekomst moesten kijken.

Nieuwe coalitieregering gevormd

Op 25 februari startte Christofias de onderhandelingen over de vorming van een nieuwe Cypriotische regering. Drie dagen later kwam een coalitie tot stand van de AKEL met de Democratische Partij (DIKO) en de Beweging voor Sociaaldemocratie – EDEK. Een van de belangrijkste doelstellingen van de nieuwe regering was het vinden van een oplossing voor de scheiding van Cyprus. Het beleid zou gebaseerd zijn op 'dialoog, transparantheid en sociale gevoeligheid'.

Samenstelling regering Cyprus
(28 februari 2008)

Premier
Dimitris CHRISTOFIAS

Ministers:
Arbeid en Sociale Zekerheid
Sotiroula CHARALAMBOUS
Binnenlandse Zaken
Neoklis SYLIKIOTIS
Buitenlandse Zaken
Markos KYPRIANOU
Defensie
Costas PAPACOSTAS
Financiën
Charilaos STAVRAKIS
Gezondheid
Christos PATSALIDES
Handel, Industrie en Toerisme
Antonis PASCHALIDES
Justitie en Openbare Orde
Kypros CHRYSOSTOMIDES
Landbouw, Natuurlijke Hulpbronnen en Milieu
Michalis POLYNIKIS
Onderwijs en Cultuur
Andreas DEMETRIOU
Openbare Werken en Communicatie
Nicos NICOLAIDES

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Hoge inflatie op Cyprus

Het Cypriotische ministerie van Financiën maakte op 7 februari 2008 bekend dat de inflatie in januari 4,3 procent bedroeg, het hoogste percentage sinds 2003. Oorzaken waren onder meer de gestegen kosten van de medische zorg en de duurdere horeca. Over heel 2007 bedroeg de inflatie in Cyprus 2,4 procent. Het ministerie verwachtte dat deze in 2008 zou fluctueren tussen 2,25 en 2,75 procent.
Op 14 februari 2008 werd ook het groeicijfer over het voorgaande jaar bekend. Dat bedroeg 4,4 procent en voor 2008 werd een economische groei van rond de 4 procent verwacht.

(Vorige berichten pagina 72/1 e.v. - 2008)

DUITSLAND

BINNENLAND

Turkse premier tegen assimilatie van Turkse Duitsers

Premier Recep Tayyip Erdogan van Turkije wekte veel opschudding met een toespraak op 10 februari 2008 in Keulen, waarin hij assimilatie een 'misdaad tegen de menselijkheid' noemde. Erdogan zei 'heel goed' te begrijpen dat Turken in Duitsland tegen assimilatie waren. Voor een goedgevulde evenementenhal zei hij: 'Niemand kan van jullie verwachten dat je geheel en al opgaat in Duitsland.' Hij riep Turken in Duitsland op om Duits te leren, maar het Turks niet te verwaarlozen.

Een week later reageerde bondskanselier Angela Merkel desgevraagd in een gesprek met buitenlandse journalisten. Ze zei de uitspraken van de Turkse premier als bijzonder hard te hebben ervaren. Met zijn uitlatingen insinueerde Erdogan dat in de Bondsrepubliek wordt geprobeerd assimilatie af te dwingen, maar daar is geen sprake van, aldus de bondskanselier. Anderzijds konden parallelle gemeenschappen nooit het antwoord zijn, zo zei zij ook.

Die Linke boekt succes bij verkiezingen in westen van Duitsland

Bij de parlementsverkiezingen in de deelstaat Hamburg op 24 februari 2008 verloor de Christelijk-Democratische Unie (CDU) haar absolute meerderheid, maar bleef met 42,6 procent van de stemmen wel de grootste partij.
De Sociaaldemocratische Partij Duitsland (SPD) won licht en kwam op 34,1 procent. De Groenen gingen van ruim 12 procent naar 9,6 procent. De Vrije Democratische Partij (FDP) won iets, maar haalde de kiesdrempel van 5 procent net niet.

De Linkspartij (Linke) kwam op 6,4 procent en boekte daarmee, na goede resultaten bij eerdere deelstaatverkiezingen in Hessen en Nedersaksen, wederom succes in het westen van het land. De partij bestond uit voormalige communisten en teleurgestelde sociaaldemocraten en had tot voor kort voornamelijk aanhang in het oosten van het land.

Duitsland

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Duitsland opnieuw grootste exporteur

Duitsland was in 2007 voor het vijfde jaar op rij `s werelds grootste exporteur. De Duitse export steeg dat jaar met 8,5 procent tot een recordbedrag van 969 miljard euro. Dit bleek uit voorlopige cijfers die op 8 februari 2008 door het Federaal Bureau voor de Statistiek werden gepubliceerd. Het Duitse handelsoverschot bereikte in 2007 eveneens een nieuw record, met 199 miljard euro.
Analisten verwachtten dat Duitsland in 2008 zou worden ingehaald door China als 's werelds grootste exporteur.

JUSTITIE

Rechterlijke uitspraak tegen Scientology

Een rechtbank in Münster bevestigde op 12 februari 2008 het standpunt van een lagere rechtbank dat binnenlandse veiligheidsdiensten het recht hadden om activiteiten van de Duitse tak van de zogenaamde Kerk van Scientology te controleren. Volgens de rechtbank was er voldoende informatie om de diensten toe te staan de organisatie te blijven observeren. 'Er zijn concrete aanwijzingen dat Scientology en haar leden er ambities op nahouden die ingaan tegen de vrije, democratische orde', aldus de rechtbank in een verklaring. In de uitspraak werd uitdrukkelijk de vraag opengehouden of Scientology een religieuze organisatie was.
Van de zijde van Scientology werd hoger beroep aangekondigd. De organisatie wees erop dat in twee eerdere, soortgelijke zaken in Duitsland het juridisch eindoordeel in het voordeel van Scientology was uitgevallen.

Fiscus in actie tegen belastingvlucht naar Liechtenstein

De Duitse fiscale recherche deed vanaf 14 februari 2008 op tientallen plekken in het land invallen op zoek naar bewijzen tegen bemiddelde Duitsers die zich schuldig zouden hebben gemaakt aan belastingvlucht naar banken in Liechtenstein. Het belastingonderzoek begon met een inval thuis bij de bestuursvoorzitter van Deutsche Post, Klaus Zumwinkel. Deze trad daarop af.
De fiscus bleek te beschikken over een cdrom met namen en gegevens van honderden vermeende belastingfraudeurs. Het schijfje was afkomstig van een informant die het waarschijnlijk had ontvreemd van een Liechtensteinse bank. Om het schijfje in handen te krijgen, betaalde de Duitse inlichtingendienst ruim 4 miljoen euro. Deze handelswijze werd in de publiciteit ter discussie gesteld: het zou hier gaan om heling.

Gevangenisstraf in Volkswagen-affaire

Wegens zijn aandeel in de zogenaamde Volkswagen-affaire werd de voormalige voorzitter van de ondernemingsraad van het concern, Klaus Volkert, op 22 februari 2008 door de arrondissementsrechtbank van Braunschweig veroordeeld tot twee jaar en negen maanden gevangenisstraf. Volkert was de eerste die in deze geruchtmakende affaire een onvoorwaardelijke vrijheidsstraf kreeg. Tegelijk werd Klaus-Joachim Gebauer, voormalig personeelschef van VW, veroordeeld tot een voorwaardelijke gevangenisstraf van een jaar.
In opdracht van VW-bestuurslid Peter Hartz waren leden van de ondernemingsraad omgekocht met geld, snoepreizen en bezoeken aan prostituees. Als tegenprestatie werd van hen een soepele opstelling verwacht. Hartz werd in januari 2007 veroordeeld tot een voorwaardelijke gevangenisstraf van twee jaar en een geldboete van 576.000 euro. Volgens de rechtbank van Braunschweig was bewezen dat hoofdverdachte Klaus Volkert ten onrechte bijna twee miljoen euro aan bijzondere bonussen van Peter Hartz uitgekeerd had gekregen.

Constitutioneel Hof spreekt zich uit over digitale infiltratie

Het federale Constitutioneel Hof in Karlsruhe sprak zich op 27 februari 2008 uit over bescherming van de privacy in relatie tot wet- en regelgeving ten aanzien van werkzaamheden van geheime diensten op het internet. Deze diensten zouden virusachtige software kunnen inzetten om online activiteiten van terrorismeverdachten te bespieden. 'Gezien de ernst van de inbreuk, is geheime infiltratie van een IT-systeem constitutioneel alleen geoorloofd als er duidelijk bewijs is voor een concrete bedreiging gericht tegen een prominent object dat onder wettelijke bescherming valt', zo oordeelde het hof. En zo'n infiltratie moest volgens het hof de goedkeuring hebben van een rechter. De uitspraak werd door de minister van Binnenlandse Zaken, Wolfgang Schäuble, verwelkomd.

Frankrijk

EUROPESE UNIE

Duitsland weert Oost-Europese arbeiders

Duitsland wil zijn arbeidsmarkt tot 2011 gesloten houden voor werknemers uit Polen en andere nieuwe lidstaten van de Europese Unie, zo zei de Duitse minister van Arbeid en Sociale Zaken, Olaf Scholz, op 22 februari 2008 in het economisch dagblad *Handelsblatt*. Hij wees op de beschikbaarheid van Duitse arbeidskrachten: 'We hebben nog steeds meer dan drie miljoen werklozen.'
Duitsland had eerder al tot 2009 beperkingen gesteld aan het vrij verkeer van Oost-Europese werknemers. In de EU was afgesproken dat West-Europese landen hun arbeidsmarkt in 2011 volledig moesten openstellen.
(Vorige berichten pagina 73/1 e.v. - 2008)

FRANKRIJK

BINNENLAND

Kritiek op Franse president van volk en partij

President Nicolas Sarkozy bleek halverwege februari 2008 het vertrouwen van ruim 60 procent van de bevolking te zijn verloren. Bij zijn aantreden, negen maanden eerder, maakte Sarkozy indruk vanwege zijn daadkrachtige stijl en opvallende resultaten in binnen- en buitenland. Hij verspeelde zijn populariteit door twee maanden na zijn scheiding te trouwen met zangeres en exmodel Carla Bruni en door er niet in te slagen de ernstige economische problemen op te lossen. Zijn vele beloften op uiteenlopende beleidsterreinen werden steeds vaker met ongeloof ontvangen.
Ook binnen zijn eigen partij, de Unie voor een Volksbeweging (UMP), nam de kritiek op Sarkozy toe. Volgens peilingen zou de UMP bij de gemeenteraadsverkiezingen in maart zware klappen krijgen.

BASKISCHE KWESTIE

Sleutelfiguur ETA tot dertig jaar veroordeeld

Twee ETA-leden werden op 13 februari 2008 veroordeeld tot respectievelijk dertig en tien jaar gevangenisstraf vanwege een po-

ging tot doodslag op een Franse politieagent in november 2001. De zwaarste straf was voor Ibon Fernández de Iradi die volgens de Spaanse overheid het hoofd van de ETA was. Deze organisatie streed al veertig jaar voor de onafhankelijkheid van Frans en Spaans Baskenland.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Teleurstellende groei economie

De economische groei over 2007 bedroeg slechts 1,9 procent, zo maakte het Franse nationale bureau voor de statistiek Insee op 14 februari 2008 bekend. In 2006 lag de groei nog op 2,2 procent. Voor 2008 voorspelde Insee 2 tot 2,5 procent groei, maar analisten verwachtten hooguit 1,9 procent.

JUSTITIE

Extreem-rechtse politicus Le Pen veroordeeld

Een rechtbank in Parijs veroordeelde op 8 februari 2008 de leider van het extreem-rechtse Front National (FN), Jean-Marie Le Pen, tot drie maanden voorwaardelijk en een boete van 10.000 euro. De nu 79-jarige Le Pen had in 2005 in het weekblad *Rivarol* gezegd dat de Duitse bezetting van Frankrijk door de nazi's 'niet bijzonder onmenselijk' was. De voormalige presidentskandidaat was in het verleden herhaaldelijk veroordeeld wegens racisme en antisemitisme.

LANDBOUW

Gebruik van transgeen maïs opgeschort

Vooruitlopend op een Europees besluit verbood de Franse Senaat op 9 februari 2008 het gebruik van transgeen maïs. Op 11 januari had de regering al besloten om het gebruik van transgeen zaad van het Amerikaanse bedrijf Monsanto op te schorten vanwege mogelijke risico's voor mens en dier.

Anderzijds kondigde de Senaat aan dat de invloed van tegenstanders van transgeen voedsel werd beperkt en dat zij konden rekenen op hogere straffen bij het vernielen van transgene teelt. Binnen de Europese Unie bestond onenigheid over de veiligheid van transgene gewassen.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Einde 'droit du sol' op Frans eiland Mayotte

De Franse staatssecretaris van Overzeese Gebieden Christian Estrosi kondigde op 23 februari 2008 aan dat kinderen van illegalen op Mayotte binnenkort geen aanspraak meer konden maken op de Franse nationaliteit. Tot dan toe kregen kinderen die werden geboren op Frans grondgebied automatisch de Franse nationaliteit ('le droit du sol'). Volgens Estrosi was dit principe niet meer houdbaar op Mayotte, een Frans eiland voor de kust van Mozambique. Eenderde van de bevolking was illegaal en vanwege de instabiele situatie op de buureilandengroep Comoren kon dit aantal nog fors stijgen.

EUROPESE UNIE

Frans parlement stemt voor Europees hervormingsverdrag

Op 7 februari 2008 aanvaardde het Franse parlement met 336 tegen 52 stemmen de gewijzigde Europese grondwet.
Nadat Frankrijk en Nederland de grondwet in 2005 bij referendum hadden verworpen, was de tekst op enkele punten aangepast. Zo werd niet meer gesproken van een grondwet, noch van een Europees volkslied. Maar het Europees buitenlands beleid werd versterkt en veel beslissingen zouden worden genomen met meerderheid van stemmen.
Communisten en socialisten hadden vergeefs gepleit voor een nieuw referendum. Verwacht werd dat president Nicolas Sarkozy, een voorstander van het verdrag, snel zou overgaan tot ratificatie.

BUITENLANDSE ZAKEN

Nederlands ex-kamerlid Hirsi Ali wil Franse nationaliteit

Op 11 februari 2008 maakte Ayaan Hirsi Ali bekend dat zij de Franse nationaliteit wilde aanvragen, omdat Frankrijk bereid zou zijn voor haar beveiliging te zorgen. Het voormalige kamerlid voor de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie (VVD) werd vanwege haar kritiek op de islam met de dood bedreigd en werd permanent beveiligd. Later ging zij wonen en werken in de Verenigde Staten, reden waarom de Nederlandse regering vanaf oktober 2007 niet langer voor haar beveiliging wilde betalen. De Amerikaanse overheid wilde niet de kosten dragen voor de beveiliging van een Nederlands staatsburger.

Frankrijk wil niet betalen voor beveiliging in Amerika

Het Franse ministerie van Buitenlandse Zaken maakte op 21 februari bekend Hirsi Ali slechts te willen beveiligen indien zij in Frankrijk kwam wonen. Alleen onderdanen die in Frankrijk woonden en diplomaten in het buitenland kwamen voor bescherming in aanmerking, aldus het ministerie.

Frankrijk verkleint militaire rol in Afrika

Tijdens een staatsbezoek aan Zuid-Afrika kondigde de Franse president Nicolas Sarkozy op 29 februari 2008 een wijziging aan van het buitenlandsbeleid ten aanzien van Afrika. Frankrijk was de enige voormalige koloniale macht die na de dekolonisering in de jaren zestig van de twintigste eeuw zijn eigen Afrikaanse invloedssfeer in stand hield met militaire bases en samenwerkingsakkoorden. Ruim zesduizend Franse militairen waren permanent in Afrikaanse landen aanwezig, afgezien van de bases in overzeese gebiedsdelen.
Sarkozy zei dat Frankrijk zou meewerken aan veiligheid en vrede in Afrika, maar stelde dat dit in de eerste plaats een taak voor Afrikanen was. Verder kondigde hij openbaarmaking aan van de vaak geheime militaire samenwerkingsakkoorden in Afrika.

(Vorige berichten pagina 74/1 e.v. - 2008)

GRIEKENLAND

BINNENLAND

Sterke toename aantal illegale migranten

Het ministerie van Zeehandel maakte op 8 januari 2008 bekend dat de Griekse kustwacht het jaar daarvoor 9.240 illegale migranten had onderschept die probeerden Griekenland binnen te komen. Dit was meer dan een verdubbeling ten opzichte van 2006. Het aantal migranten was vanaf

de herfst van 2007 sterk toegenomen en alleen al in november en december werden ongeveer tweeduizend mensen opgepakt. In zijn strijd tegen deze illegale migratie had Griekenland gevraagd om Europese steun bij het bewaken van de grenzen.

Onderzoek naar Grieks afluisterschandaal beëindigd

Op 18 januari 2008 maakte Griekse onderzoekers bekend dat ze geen verdachten hadden gevonden in het afluisterschandaal tijdens en na de Olympische Spelen van 2004 in Athene. Onder de slachtoffers bevonden zich premier Kostas Karamanlis, enkele kabinetsleden en oud-ministers. Met deze verklaring van de onderzoekers kwam een einde aan het 23 maanden durende onderzoek.

Grieks-orthodoxe kerk kiest gematigde leider

De Grieks-orthodoxe kerk koos op 7 februari 2008 de zeventigjarige aartsbisschop Ieronymos tot nieuwe patriarch. Hij werd gezien als een mogelijk heler van de spanningen tussen de orthodoxe en katholieke kerk. Zijn voorganger, Christodoulos, was op 28 januari gestorven. Deze had al een grote stap gezet in de verbetering van de verhoudingen door in 2001 paus Johannes Paulus II in Athene uit te nodigen.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Kwart Griekse huishoudens betaalt steekpenningen

Transparency International (TI), de internationale organisatie die wereldwijd corruptie in kaart bracht, publiceerde op 14 januari 2008 een rapport waaruit naar voren kwam dat een kwart van de Griekse huishoudens in 2007 steekpenningen had betaald. In totaal besteedden deze gezinnen er dat jaar 613 miljoen euro aan.
Op de door TI samengestelde lijst van 179 meest corrupte landen ter wereld stond Griekenland op plaats 56. Volgens de organisatie tolereerde het land niet alleen corruptie, maar hield het deze ook in stand.

Griekse premier waarschuwt voor instorting welvaartsstaat

Op 15 februari 2008 waarschuwde de Griekse premier Kostas Karamanlis voor het einde van de verzorgingsstaat wanneer er niet op korte termijn een aantal ingrijpende hervormingen zouden worden doorgevoerd. Ondanks de protesten van de vakbonden stelde hij nogmaals het pensioensysteem te zullen veranderen. Hij gaf geen details prijs van zijn hervormingsplannen, maar zegde toe een einde te maken aan wat hij 'de huidige chaotische situatie' noemde. Dit wilde hij realiseren door een fusie tussen het staatspensioenfonds en enkele andere fondsen.

Minister van Werkgelegenheid bedreigd

Een anti-terreureenheid van de Griekse politie onderzocht op 22 februari een pakketje met zes kogels dat was bestemd voor de minister van Werkgelegenheid Fani Palli-Petralia. Aangenomen werd dat de daad, die door de regering werd veroordeeld, samenhing met de voorgenomen hervorming van het pensioenstelsel.

(Vorige berichten pagina 15/2 e.v. - 2008)

GROOT-BRITTANNIË

BINNENLAND

Premier Brown steunt aartsbisschop na uitspraken sharia

De aartsbisschop van Canterbury, Rowan Williams, veroorzaakte op 7 februari 2008 een grote rel door te verklaren dat op den duur de invoering van bepaalde delen van de sharia-wetgeving in Groot-Brittannië onvermijdelijk was. Hierop brak een storm van protest uit. Een aantal vooraanstaande leden van de Anglicaanse kerk eiste excuses van de geestelijk leider. Indien deze zouden uitblijven, zouden zij een open brief schrijven waarin ze afstand namen van de uitspraken en zouden zij aandringen op het vertrek van de aartsbisschop.
Op 11 februari verklaarde Williams op de synode van de Anglicaanse kerk dat hij bleef bij zijn uitspraken over de islamitische wetgeving. Hij betreurde het echter dat zijn woorden uit de context waren gehaald en verkeerd geciteerd waren. Premier Gordon Brown prees dezelfde dag nog de aartsbisschop om zijn integriteit na de kritiek op zijn opmerkingen over de sharia. Tevens sprak hij zijn waardering uit voor de toewijding van Williams aan het religieuze en maatschappelijk leven.

Onderzoek toont aanwezigheid trainingskampen voor terroristen

Het vier jaar durende onderzoek naar een netwerk van geheime terroristische trainingskampen in Groot-Brittannië werd op 26 februari 2008 afgesloten. In deze kampen werden honderden radicale moslims voorbereid op het plegen van aanslagen. Ook de daders van de aanslagen in Londen in 2005 zouden een deel van hun training in deze kampen hebben gehad. De leiders van de kampen waren de twee Londense geestelijken Atilla Ahmet, ook wel de nummer één van al-Qaida in Europa genoemd, en Mohammed Hamid, ook wel Osama bin Londen genoemd. De onderzoekers vonden het een verontrustende ontwikkeling dat tal van terroristen in Groot-Brittannië zelf werden klaargestoomd voor het martelaarschap.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Record gedwongen woningverkopen

De Britse vereniging van hypotheekverstrekkers (CML) maakte op 8 februari 2008 bekend dat er in het voorafgaande jaar 27.100 executieverkopen hadden plaatsgevonden. Dit was het hoogste aantal gedwongen woningverkopen sinds 1999. Naar verwachting zou het aantal executieverkopen in 2008 verder stijgen naar 45.000. Deze toename was vooral te wijten aan de kredietcrisis. Hierdoor waren banken strenger geworden in hun kredieteisen.

Brits handelstekort neemt toe

Het Nationaal Bureau voor Statistiek (ONS) maakte op 11 februari 2008 bekend dat het handelstekort van Groot-Brittannië in 2007 was opgelopen tot 51 miljard pond (ca. 68,5 miljard euro).
In december bedroeg het handelstekort, zonder de handel in diensten, 7,6 miljard pond. Het tekort op handel in goederen met de Europese Unie kwam die maand uit op 3,5 miljard pond. Met niet-EU landen was dat tekort 4,1 miljard pond.

Wet maakt nationalisatie hypotheekbank Northern Rock mogelijk

Het Britse parlement nam op 21 februari

Groot-Brittannië

2008 een wetsvoorstel aan dat het de regering mogelijk maakte om Northern Rock te nationaliseren. Deze hypotheekbank kwam in het najaar van 2007 in de problemen door de kredietcrisis in de Verenigde Staten. Sindsdien leende de bank meer dan 55 miljard pond (ca. 74 miljard euro) van de staat. Volgens premier Gordon Brown was nationalisatie de beste oplossing, want de Britse belastingbetaler zou hier het meest mee gediend zijn.
Ondanks dat minister van Financiën Alistair Darling benadrukte dat de klanten niets van de nationalisatie zouden merken, zorgde het besluit voor veel consternatie in Groot-Brittannië. De conservatieve oppositie keerde zich ertegen en andere kredietverstrekkers waren bang dat de regering Northern Rock zou bevoordelen. De vakbonden vreesden dat de overheid de bank zou inkrimpen en dat bijgevolg veel banen verloren zouden gaan.

Centrale bank bezorgd over Britse economie

De Britse centrale bank verklaarde op 26 februari 2008 bezorgd te zijn over de staat van de Britse economie. Plaatsvervangend gouverneur Rachel Lomax stelde zelfs dat er sprake was van de ergste kredietcrisis in vredestijd ooit. Door de problemen op de Amerikaanse huizenmarkt en door stijgende brandstof- en voedselprijzen hadden centrale banken steeds meer moeite met het maken van economische vooruitzichten en het ontwikkelen van beleid.

JUSTITIE

Kritiek op antiterreurwetgeving in gerechtelijke uitspraak

Het Britse Hooggerechtshof sprak op 13 februari 2008 vijf mannen vrij die waren beschuldigd van het in het bezit hebben van materiaal voor terroristische doeleinden. Het ging om informatie over het maken van bommen die zij van internet hadden gedownload. Volgens de rechtbank was er geen aanwijzing dat zij van plan waren om een terroristische aanslag te plegen.
De vijf waren studenten, die werden gearresteerd op basis van de Terrorism Act uit 2000. Volgens deze wet was het een misdaad om zaken voor terroristische doeleinden te bezitten of die daartoe konden dienen. Mensenrechtenorganisaties meenden dat hiermee gedachten in plaats van daden werden gecriminaliseerd.

BUITENLANDSE ZAKEN

Vervoer terrorismeverdachten over Brits grondgebied erkend

De directeur van de Amerikaanse inlichtingendienst de Central Intelligence Agency (CIA), Michael Hayden, erkende op 21 februari 2008 dat er in 2002 toch twee vliegtuigen met terrorismeverdachten in het geheim op Britse bodem hadden bijgetankt. Hiermee gaf hij toe dat de eerdere verzekeringen van de Verenigde Staten aan Groot-Brittannië dat er, na de aanslagen van 11 september 2001 in de VS, tijdens dergelijke vluchten geen gebruik was gemaakt van het Britse luchtruim of grondgebied, onjuist waren. In een reactie verklaarde de Britse premier Gordon Brown teleurgesteld te zijn en dat dergelijke zaken niet meer mochten voorkomen.

(Vorige berichten pagina 77/3 e.v. - 2008)

ITALIË

BINNENLAND

Nieuwe parlementsverkiezingen in Italië

Oppositie ziet niets in vorming interimkabinet

De voorzitter van de Italiaanse Senaat, Franco Marini, aanvaardde op 30 januari 2008 de opdracht om te onderzoeken of er een nieuwe regering mogelijk was die de kieswet wilde wijzigen. Een aanpassing van deze wet zou er toe moeten leiden dat er minder splinterpartijen zouden zijn en dat er in het vervolg meer stabiele regeringen gevormd konden worden. Marini streefde naar een breed kabinet. Ondanks dat expremier Silvio Berlusconi al snel liet weten Marini niet te steunen, beschouwde de Senaatsvoorzitter het als zijn taak om Berlusconi's oppositie om te praten.

Formatieopdracht mislukt

Marini gaf op 4 februari zijn formatieopdracht terug aan president Giorgio Napolitano. Hij was er niet in geslaagd om een interim-regering te vormen die de kieswet wilde aanpassen. Marini liet weten dat de wil daartoe aanwezig was, maar dat men het niet eens kon worden over de manier waarop dit gerealiseerd moest worden. Berlusconi's weigering om mee te werken speelde een belangrijke rol in het mislukken van de formatie. Hij wilde eerst nieuwe verkiezingen en dan pas praten over de kieswet.
Op 6 februari ontbond president Napolitano het parlement. Diezelfde dag schreef de demissionaire regering van Romano Prodi nieuwe verkiezingen uit voor 13 en 14 april.

Gezamenlijke actie met Verenigde Staten tegen maffia

Italië en de Verenigde Staten ondernamen, na drie jaar voorbereiding, op 7 februari 2008 een grote gezamenlijke politieactie tegen de maffia. In beide landen vonden arrestaties plaats, in totaal 77. Door de actie werd voorkomen dat samenwerkende clans uit New York en Sicilië een nieuwe transatlantische drugslijn zouden openen.

Opnieuw groot aantal arrestaties

Op 13 februari werden tijdens diverse politieacties tegen de maffia in het zuiden van Calabrië 57 mensen opgepakt. Onder de arrestanten waren een burgemeester, een toerismebeambte, bankiers en politici. De verdachten werden beschuldigd van samenwerking met de maffia, afpersing, drugshandel en heling.
Tijdens het onderzoek kwam de politie er achter dat er contacten waren tussen de 'Ndrangheta, de Calabrische maffia, en de Camorra, de Napolitaanse maffia.

(Vorige berichten pagina 78/2 e.v. - 2008)

KOSOVO

BINNENLAND

Kosovo roept onafhankelijkheid uit

Op 17 februari 2008 werd tijdens een speciale zitting van het parlement van Kosovo de onafhankelijkheid uitgeroepen. In de onafhankelijkheidsverklaring noemde premier Hashim Thaci de Republiek Kosovo een 'onafhankelijke, soevereine en democratische staat'. Verder verklaarde hij: 'Vanaf vandaag is Kosovo trots, onafhankelijk en

vrij. We hebben nooit het geloof verloren in onze droom dat we eens tot de vrije naties van de wereld zouden behoren, en vandaag is het zover.'

Servisch verzet tegen onafhankelijk Kosovo

De Servische regering had drie dagen voor de eenzijdig uitgeroepen onafhankelijkheid verklaard dat zij deze als ongeldig en illegaal zou beschouwen. Ze vroeg de VN-Veiligheidsraad een onafhankelijkheidsverklaring 'onmiddellijk te annuleren'.
Verder had de regering een 'Actieplan' klaar voor het geval de onafhankelijkheid werd uitgeroepen. Dit plan kwam erop neer dat de honderdduizend mensen sterke Servische minderheid onder Servisch bestuur zou blijven, hetgeen de facto een opdeling van Kosovo zou betekenen. De meerderheid van de Servische Kosovaren woonde geconcentreerd in het uiterste noorden van de provincie.

Verdeelde VN-Veiligheidsraad

Op 14 februari had de VN-Veiligheidsraad een spoedzitting achter gesloten deuren gehouden over de komende onafhankelijkheid. De raad kwam niet tot een gezamenlijk besluit. Volgens de Servische minister van Buitenlandse Zaken, Vuk Jeremic, zou de onafhankelijkheid van Kosovo leiden tot 'een oncontroleerbare waterval van afscheidingen'. Rusland deelde deze mening. De voorstanders van Kosovo's onafhankelijkheid daarentegen, zoals de Verenigde Staten, stelden dat Kosovo een uniek geval was en geen precedent.

Veel landen erkennen onafhankelijke staat

Op 18 februari werd de onafhankelijkheid van Kosovo door de VS en de grote Europese landen Duitsland, Frankrijk en Groot-Brittannië erkend. De Britse minister van Buitenlandse Zaken David Miliband verklaarde: 'Veel landen zien dit besluit als het laatste stukje van de Joegoslavische puzzel en denken niet dat stabiliteit in de westelijke Balkan kan worden gevestigd zonder de wensen van het Kosovaarse volk te respecteren.' De Europese Unie had echter niet tot een eensluidend standpunt kunnen komen. De Kosovaarse leiders hadden brieven doen uitgaan naar de 192 landen in de wereld met het verzoek de onafhankelijkheid te erkennen. Ook Servië kreeg zo'n brief. Het antwoord van het Servische ministerie van Binnenlandse Zaken was dat het een strafrechterlijk onderzoek zou starten naar premier Hashim Thaci en parlementsvoorzitter Jakup Krasniqi van Kosovo. Dit onderzoek had overigens slechts symbolische betekenis.

Vijf EU-landen kritisch over onafhankelijkheid

Terwijl de meeste EU-lidstaten op 19 februari de onafhankelijkheid hadden erkend, hadden vijf dit nog geweigerd omdat zij bang waren dat separatisten binnen de eigen grenzen hierdoor konden worden aangemoedigd. Het ging om Spanje (vanwege de kwesties Baskenland en Catalonië), Roemenië (de Hongaarse minderheid in Transsylvanië), Slowakije (de Hongaarse minderheid in Zuid-Slowakije), Cyprus (de Turkse Republiek van Noord-Cyprus – TRNC) en Griekenland (idem).

Grensposten weer open na gewelddadige protesten

Op 20 februari gingen de grensposten tussen het noorden van Kosovo en Servië weer open. Een dag eerder hadden demonstranten uit de Servische minderheid deze tijdens ernstige onlusten vernield, uit woede over de onafhankelijkheidsverklaring. Verder staken zij auto's en andere bezittingen in brand van de Verenigde Naties en de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO) en lieten zij kleine explosieven afgaan. Als reactie op de ongeregeldheden sloten NAVO-troepen de toegangswegen uit Servië voor 24 uur af, uit vrees dat Serviërs vanuit Servië te hulp zouden komen. Er waren nog altijd ongeveer zestienduizend NAVO-militairen in Kosovo om er de rust en orde te beschermen.
De speciale afgezant van de Europese Unie in Kosovo, de Nederlandse diplomaat Pieter Feith, riep de Serviërs op hun protest te stoppen en te gaan samenwerken met de Albanezen bij de opbouw van Kosovo. Op 20 februari startte de EU er met een uit 2.200 personen bestaande missie die moest helpen bij de opbouw van de politiemacht en de rechtspraak van de nieuwe staat.

Volkenrecht niet eenduidig over kwestie-Kosovo

De onafhankelijkheid werd lang niet door alle landen onmiddellijk erkend. Tot deze staten behoorde, behalve Servië en de genoemde EU-landen, onder meer Rusland. Het volkenrecht was ook niet eenduidig over de kwestie-Kosovo, zo stelde dagblad *NRC Handelsblad* op 21 februari. Het zelfbeschikkingsrecht van volken botste namelijk op het beginsel van territoriale integriteit van soevereine staten. Interne zelfbeschikking werd door de VN meestal als een alternatief gezien voor totale onafhankelijkheid. Dit was in principe ook het uitgangspunt van de resolutie van de Veiligheidsraad uit 1999, die de basis legde voor het nieuwe Kosovo na de burgeroorlog. Dat Kosovo toch een uitzondering op de regel kon zijn, kwam doordat de situatie daar het resultaat was van een oorlog.
Verder bestond er het Verdrag van Montevideo uit 1933, dat vier criteria voor het bestaan van een staat opsomde: (1) een permanente bevolking, (2) een welbepaald gebied, (3) een regering met gezag en (4) de mogelijkheid betrekkingen aan te gaan met andere staten. Omdat Kosovo nog onder buitenlandse curatele stond van de VN (en later de EU), was aan het derde criterium niet voldaan.
De conclusie uit dit alles luidde dat de erkenning van de onafhankelijkheid van Kosovo een politieke beslissing was.

Servië wil noorden blijven regeren

Op 25 februari 2008 verklaarde de Servische premier Vojislav Kostunica dat Servië het noorden van Kosovo (de stad Mitrovica en omgeving) zou blijven regeren. Hier woonden de meeste leden van de Servische minderheid in Kosovo. Kostunica werd hierin gesteund door de bezoekende Russische vice-premier Dmitri Medvedev, tevens de belangrijkste kandidaat om in zijn land president Vladimir Poetin op te volgen. In dit verband verklaarde de Franse generaal Yves de Kermabon dat in het kader van de komende EU-missie in Kosovo Europese politiemensen, rechters en aanklagers pas midden juni naar de regio Mitrovica zouden gaan. De Kermabon was de leider van de EU-missie.

Serviërs verlaten politiemacht

Na de onafhankelijkheid hadden ongeveer 170 van de 800 Servische agenten in de politiemacht van Kosovo ontslag genomen of waren niet meer op hun werk verschenen.

Dit maakten Albanese politieofficieren op 28 februari bekend. Kosovo had een multietnische politiemacht met zevenduizend agenten. Deze leek uit te groeien tot een van de weinige geslaagde gevallen van samenwerking tussen de Albanezen en de Serviërs in het land, maar door de Servische uittocht werd deze hoop de bodem ingeslagen.

(Vorige berichten pagina 267/2 e.v. - 2007)

LIECHTENSTEIN

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Duitsers in middelpunt van belastingschandaal

Een belastingschandaal waarbij rijke Duitsers miljarden op geheime rekeningen in Liechtenstein zouden hebben gezet, leek zich op 25 februari 2008 verder uit te breiden door een mededeling van de Duitse regering dat zij informatie hierover zou delen met andere landen. 'Op verzoeken hiertoe zullen wij antwoorden', zei een woordvoerder van het ministerie van Financiën. Het dagblad *Handelsblatt* meldde dat Finland, Noorwegen en Zweden belangstelling hadden getoond voor een lijst met cliënten van een Liechtensteinse bank. Duitse autoriteiten hadden deze lijst voor 4,2 miljoen euro gekocht van een voormalige werknemer van de bank.

Aangenomen werd dat de lijst namen van wel duizend rijke Duitsers bevatte die de fiscus zouden hebben misleid door bedragen met een totaal van 4 miljard euro op rekeningen in het Alpenvorstendom te zetten. Onder hen was naar verluidt ook de bestuursvoorzitter van Deutsche Post, Klaus Zumwinkel, die zijn functie neerlegde nadat de politie in verband met deze zaak zijn huis in Keulen had doorzocht.

Dagblad de *Financial Times* meldde dat Groot-Brittannië meer dan 100.000 pond (ca. 133.000 euro) had betaald voor een lijst van zo'n honderd rijke Britten die eveneens via Liechtenstein belasting ontweken zouden hebben. De voorzitter van een onderzoekscommissie van de Amerikaanse Senaat, senator Carl Levin, zei op 21 februari dat hij uitgezocht wilde zien of rijke Amerikaanse burgers zich eveneens via deze route aan belastingheffing zouden hebben onttrokken.

De Liechtensteinse bank LTG Groep erkende intussen op 24 februari dat klanteninformatie die in handen was gekomen van Duitse geheime diensten, van de bank gestolen was door een voormalige werknemer. De man werd aangeduid als de Liechtensteinse burger Heinrich Kieber, die tussen 1999 en november 2002 voor de LTG Groep werkte.

De bank, deels eigendom van de koninklijke familie van Liechtenstein, toonde zich verontwaardigd over de wijze waarop de 'gestolen informatie' rondging in Europese hoofdsteden. Kroonprins Alois van Liechtenstein beschuldigde Duitsland van het lanceren van een 'Teutoonse' aanval op een soevereine staat door het bespioneren van zijn financiële instellingen en door gestolen bankgegevens te kopen.

(Vorige berichten pagina 464/3 e.v. - 2006)

MONTENEGRO

BINNENLAND

Bisschop Filaret mag land toch in

De Servisch-orthodoxe bisschop Filaret had een deel van zijn parochie in Montenegro liggen. De Montenegrijnse autoriteiten hadden hem echter drie maal de toegang tot het land geweigerd, omdat hij de van oorlogsmisdrijven verdachte Radovan Karadzic en Ratko Mladic, die door het Joegoslavië-tribunaal werden gezocht, had gesteund. Daarom viel hij onder een door de Europese Unie ingesteld reisverbod. De Montenegrijnse weigering om Filaret toe te laten leidde tot felle protesten van de Servische regering en tot een hongerstaking van Filaret. Op 8 september 2007 kreeg hij uit humanitaire overwegingen toch toestemming om Montenegro te bezoeken, maar alleen om zijn religieuze taken uit te voeren onder toezicht van de Montenegrijnse staat.

Nieuwe grondwet aangenomen

Op 19 oktober 2007 nam het parlement een nieuwe grondwet aan, waarin Montenegro werd gedefinieerd als 'een staat met gelijke rechten voor alle burgers en met het Montenegrijns als officiële taal'. Daarnaast mochten de talen van de etnische minderheden in het land gebruikt worden. Verder bepaalde de nieuwe grondwet gelijke rechten voor religieuze gemeenschappen, de voorrang van internationale wetgeving over nationale wetgeving, gelijke rechten voor mannen en vrouwen en democratische controle op het leger en de veiligheidsdiensten.

Oud-premier Djukanovic keert terug als regeringsleider

Premier Sturanovic treedt af wegens ziekte

Premier Zeljko Sturanovic maakte op 31 januari 2008 bekend dat hij om gezondheidsredenen moest aftreden. Hij leed aan een zeldzame vorm van longkanker. Sturanovic, lid van de Democratische Partij van Socialisten van Montenegro (DPS), was de eerste premier van Montenegro, dat in 2006 onafhankelijk was geworden. Na Sturanovic' verklaring was de algemene verwachting

Samenstelling regering Montenegro
(29 februari 2008)

Premier
Milo DJUKANOVIC
Vicepremier belast met Economische Zaken
Vujica LAZOVIC
Vicepremier belast met Europese Integratie
Gordana DJUROVIC

Ministers:
Bescherming van Mensen- en Minderhedenrechten
Fuad NIMANI
Binnenlandse Zaken en Openbaar Bestuur
Jusuf KALAMPEROVIC
Buitenlandse Zaken
Milan ROCEN
Cultuur, Sport en Media
Branislav MICUNOVIC
Defensie
Boro VUCINIC
Economische Ontwikkeling
Branimir GVOZDENOVIC
Financiën
Igor LUKSIC
Justitie
Miras RADOVIC
Landbouw, Bosbouw en Waterstaat
Milutin SIMOVIC
Onderwijs en Wetenschap
Sreten SKULETIC
Toerisme en Milieubescherming
Predrag NENEZIC
Transport, Maritieme Zaken en Telecommunicatie
Andrija LOMPAR
Volksgezondheid, Arbeid en Sociale Zaken
Miodrag RADUNOVIC
Zonder portefeuille
Suad NUMANOVIC

Montenegro

dat oud-premier Milo Djukanovic, die het land naar de onafhankelijkheid had geleid, zou terugkeren als premier.

Nieuwe regering gevormd

Op 29 februari 2008 gaf het parlement van Montenegro, met 42 van de 46 aanwezige afgevaardigden voor, zijn vertrouwen aan de nieuwe regering van premier en DPS-leider Djukanovic. De pro-Servische oppositiepartijen deden niet mee aan de stemming, omdat Djukanovic weigerde een standpunt in te nemen over de een week eerder uitgeroepen onafhankelijkheid van Kosovo, tot dan toe onderdeel van Servië. Zij hadden geëist dat Montenegro zich daar tegen zou uitspreken. Djukanovic beloofde te blijven werken aan de integratie van Montenegro in de Europese en Atlantische structuren.

Serviërs protesteren tegen onafhankelijkheid Kosovo

Vijf dagen nadat Kosovo eenzijdig zijn onafhankelijkheid had uitgeroepen, gingen op 22 februari 2008 in de hoofdstad van Montenegro, Podgorica, ruim tienduizend Montenegrijnse Serviërs de straat op om daar tegen te demonstreren. De leider van de Serviërs in Montenegro, Andrija Mandic, waarschuwde de Montenegrijnse regering de onafhankelijkheid van Kosovo niet te erkennen: 'De Serviërs in Montenegro zullen al het mogelijke doen om Kosovo terug te brengen bij Servië.'
De demonstranten droegen portretten van oud-president Slobodan Milosevic van Servië en van de Russische president Vladimir Poetin. Zij zwaaiden met Servische vlaggen en met vlaggen van Griekenland, Rusland en Spanje, omdat deze landen zich eveneens tegen de onafhankelijkheid van Kosovo hadden uitgesproken.

MILITAIRE ZAKEN

Montenegro stap dichter bij NAVO-lidmaatschap

Troepen mogen door Montenegro

Op 26 november 2007 ondertekenden de Montenegrijnse Minister van Defensie Boro Vucinic en generaal Peter Pearson, plaatsvervangend commandant van het Allied Joint Force Command (AJFC) in Napels, een verdrag dat bepaalde dat troepen van de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO) het recht op transit via het territorium, de wateren en het luchtruim van Montenegro kregen.
Het verdrag was een belangrijke stap in de richting van het NAVO-lidmaatschap van Montenegro. Eind 2006 was Montenegro deelnemer geworden aan het programma Partnerschap voor Vrede (PfP) van de NAVO.

Oude wapens worden vernietigd

Op 3 december 2007 ondertekende Montenegro een overeenkomst met de Verenigde Staten om oude wapens in het land te vernietigen. Dit was een vereiste om het door Montenegro begeerde NAVO-lidmaatschap te krijgen. Het vernietigingsprogramma betrof kleine wapensystemen, waaronder vijftienhonderd anti-luchtdoelraketten, die waren opgeslagen aan de Baai van Boka Kotorska. De VS gaven 2 miljoen dollar (ca. 1,37 miljoen euro) steun voor de uitvoering.

JOEGOSLAVIË-TRIBUNAAL

Voormalige viceminister van Servië in Montenegro gearresteerd

Op 17 juni 2007 maakte het Joegoslavië-tribunaal bekend dat de voor oorlogsmisdaden gezochte Serviër Vlastimir Djordjevic door de politie van Montenegro was gearresteerd en overgedragen aan het tribunaal. Vermoedelijk vond de arrestatie plaats in de Montenegrijnse badplaats Budva.
Djordjevic was van 1997 tot 2001 als viceminister van Binnenlandse Zaken van Servië en hoofd van het Servische Bureau voor Openbare Veiligheid een naaste medewerker van president Slobodan Milosevic. Hij had een belangrijk aandeel in de planning en uitvoering van de oorlogsmisdaden in Kosovo in de eerste helft van 1999.

BUITENLANDSE ZAKEN

Montenegro sluit Stabilisatie- en Associatieverdrag met Europese Unie

Op 15 oktober 2007 ondertekenden Montenegro en de Europese Unie een Stabilisatie- en Associatieovereenkomst (SAA). Dit verdrag was de eerste stap op weg naar het door Montenegro zo gewenste lidmaatschap van de Europese Unie. Premier Zeljko Sturanovic sprak de hoop uit dat Montenegro 'in de eerste helft van 2008' een officieel verzoek tot lidmaatschap kon indienen en hulp van de Europese Unie zou krijgen om dit te bereiken.

(Vorige berichten pagina 259/1 e.v. - 2007)

Nederland

NEDERLAND

BINNENLAND

Kabinet schrapt burgemeestersreferendum

Op 15 februari 2008 besloot het Nederlandse kabinet de regeling voor het raadplegend burgemeestersreferendum te schrappen. Dat was conform de wens van de Tweede Kamer, die eind 2007 in een motie had aangedrongen op afschaffing. Ook minister Guusje ter Horst van Binnenlandse Zaken had al laten doorschemeren er weinig meer voor te voelen. Opvallend was dat zelfs de Nijmeegse burgemeester en voormalig minister voor Bestuurlijke Vernieuwing Thom de Graaf zich daar op 18 januari 2008 achter had geschaard, in een vraaggesprek met *Binnenlands Bestuur* – het wekelijks vakblad voor bestuurlijk Nederland. Zijn partij Democraten 66 (D66) was jarenlang dé pleitbezorger geweest van een rechtstreeks gekozen burgemeester, een nog verdergaande stap dan een raadplegend referendum. De Graaf zelf stapte in maart 2005 op als minister na het stranden van het wetsvoorstel voor de direct gekozen burgemeester in de Eerste Kamer.
Sinds de invoering in 2001 was er acht keer een burgemeestersreferendum gehouden. Drie keer – in Zoetermeer, Utrecht en Eindhoven – was het referendum ongeldig omdat de opkomst onder de vereiste 30 procent lag.

VVD'er Van Aartsen burgemeester Den Haag

In Den Haag was bij de keuze voor een nieuwe burgemeester de gangbare procedure gevolgd. Op 24 januari had de gemeenteraad de voormalige leider van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie (VVD) en ex-minister Jozias van Aartsen (60) voor de functie voorgedragen. Deze werd op 15 februari door het kabinet benoemd.
Van Aartsen werd de opvolger van Wim Deetman van het Christen-Democratisch

Nederland

Appèl (CDA), die de post elf jaar had bekleed en een baan had aanvaard bij de Raad van State.

Toenmalig premier Den Uyl redde de monarchie tijdens 'Lockheed-affaire'

'Ik ben u intens dankbaar voor de zware operatie die u indertijd op mijn man hebt uitgevoerd en die uiteindelijk tot zijn herstel geleid heeft. Uw oude praatpaal Juliana.' Met deze woorden uitte de toenmalige koningin (1909-2004) schriftelijk haar erkentelijkheid aan het adres van premier Joop Den Uyl (1919-1987) voor de wijze waarop deze een dreigende constitutionele crisis had afgewend. De brief van november 1987, een maand voor de dood van Den Uyl, kwam in de publiciteit op 21 februari 2008, toen journaliste Anet Bleich aan de Universiteit van Amsterdam (UvA) promoveerde op de politieke biografie *Joop den Uyl 1919-1987. Dromer en doordouwer.*
In 1976, tijdens de regeerperiode van Den Uyl (1973-1977), was aan het licht gekomen dat de echtgenoot van de koningin, prins Bernhard (1911-2004), betrokken was bij een omkoopschandaal dat de geschiedenis inging als de Lockheed-affaire, genoemd naar de gelijknamige Amerikaanse vliegtuigbouwer voor welke Bernhard had gelobbyd met het oog op de aanschaf door Nederland van gevechtsvliegtuigen. Een van regeringswege ingestelde onderzoekscommissie concludeerde dat de prins zich ontvankelijk had getoond voor omkoping. Bernhard werd gedwongen enkele functies, met name die van Inspecteur-Generaal der Krijgsmacht (IGK), neer te leggen en niet langer in militair uniform te verschijnen.
De biografie van Bleich verschafte, mede aan de hand van interviews met ex-bewindslieden uit het kabinet-Den Uyl, nadere informatie over de ernst van de situatie die destijds ontstond.

Strafvervolging

Tijdens het kamerdebat van 30 augustus 1976 drong de tweemansfractie van de Pacifistisch Socialistische Partij (PSP) aan op strafvervolging van Bernhard, maar kreeg van geen enkel ander kamerlid steun. Op dezelfde dag dat de biografie van Anet Bleich verscheen, bleek dat toenmalig staatssecretaris Marcel van Dam – en wellicht ook sommige andere kabinetsleden – hetzelfde standpunt was toegedaan. Hij bevestigde in het televisieprogramma *Andere Tijden* dat het hier ging om klassenjustitie, het woord dat ook vanuit de PSP werd gebruikt. Den Uyl wist Van Dam uiteindelijk ervan te weerhouden om af te treden.
Het instellen van strafrechtelijke vervolging zou hebben betekend dat Juliana zou zijn afgetreden als koningin en het huidige staatshoofd Beatrix zou vervolgens ook niet bereid zijn geweest haar op te volgen. Het voortbestaan van de monarchie zou dan op het spel hebben gestaan.

Northrop-affaire

Juliana doelde in haar brief aan Den Uyl waarschijnlijk ook op een tweede affaire, die destijds in de kiem werd gesmoord. Er waren namelijk ook aanwijzingen dat prins Bernhard betrokken was bij een omkoopaffaire rond de Amerikaanse vliegtuigfabrikant Northrop. Media hadden in het verleden vaker bericht over het bestaan van een aparte bijlage bij het rapport van de onderzoekscommissie, die echter door Den Uyl bewust niet in de openbaarheid werd gebracht. De bijlage werd in een kluis opgeborgen, maar biografe Bleich kon deze inzien. Ze bevatte explosief materiaal aangezien er ook hier sprake was van het ontvangen van geld door de prins dat van Northrop afkomstig was.
Aangenomen werd dat het openbaar maken van de kwestie Northrop en zeker de instelling van strafvervolging het einde van de monarchie had kunnen betekenen. Den Uyl wist echter door het verkrijgen van parlementaire steun voor beperkte maatregelen tegen prins Bernhard en door eigenmachtig optreden ten aanzien van dreigende, nieuwe belastende feiten een constitutionele crisis af te wenden.

JUSTITIE

Juridische twijfels na onthullingen over verdwijning Natalee Holloway

Op 3 februari 2008 zond televisiezender *SBS 6* een door ruim zeven miljoen mensen bekeken programma uit van misdaadverslaggever Peter R. de Vries. Daarin werden onthullingen gedaan omtrent de toedracht van de vermissing, sinds mei 2005, van de Amerikaanse studente Natalee Holloway. Zij was nooit meer gezien na haar laatste nacht op het strand van Aruba en de twintigjarige Nederlander Joran van der S. werd van betrokkenheid verdacht. Het Openbaar Ministerie (OM) op Aruba moest de zaak echter in december 2007 seponeren bij gebrek aan bewijs.
De uitzending trok internationaal de aandacht, niet alleen op Aruba en in Nederland, maar ook van Amerikaanse media. De Vries had Van der S. via infiltrant Patrick van der Eem een bekentenis weten te ontlokken, die ofwel betekende dat hij via een vriend het levenloze lichaam van de studente had laten verdwijnen ofwel, wanneer zij nog leefde, mogelijk zelfs doodslag of moord kon inhouden. Een dag na de uitzending maakte het OM bekend de zaak te heropenen omdat het Van der S. verdacht van poging tot doodslag of moord. Een verzoek tot aanhouding werd echter door de rechter-commissaris afgewezen.

'Strafwet is overtreden'

De gesprekken werden, zonder dat Van der S. dat wist, opgenomen. Bovendien bleef er onzekerheid over de betrouwbaarheid van zijn getuigenis omdat hij vanwege herhaaldelijk wisselende verklaringen als 'pathologisch leugenaar' te boek was komen te staan. Ook was een bekentenis op zichzelf nog geen bewijs. Het waren met name deze punten die door verscheidene advocaten via bijdragen aan de dagbladpers werden aangegrepen voor scherpe kritiek op de 'journalistieke opsporingsmethode' die hier was gebruikt. Daarbij viel soms de term 'volksgericht' omdat de uitzending ten onrechte de indruk zou hebben gewekt dat schuld vaststond en tot soms agressieve reacties jegens de verdachte leidde.
Advocaat Gert-Jan Knoops wees er op dat een op zichzelf staande bekentenis, zonder aanvullende feitelijke gegevens, in juridische zin geen bewijs vormde. Hij achtte het bovendien vrijwel uitgesloten dat een rechter de afluistermethode rechtmatig zou achten. Over dit laatste liet advocaat Gerard Spong zich in een bijdrage voor de *Volkskrant* van 7 februari 2008 onomwonden uit: De Vries had met deze methode de strafwet overtreden. Volgens hem viel de methode onder het verbod om een gesprek af te luisteren in opdracht van een persoon die zelf geen deelnemer aan dat gesprek was.

Gevangen topcrimineel Holleeder aangehouden voor moord

Een van de belangrijkste leiders uit de Am-

sterdamse onderwereld, de 49-jarige Willem Holleeder, werd op 8 februari 2008 in zijn cel aangehouden. Hij zat een gevangenisstraf van negen jaar uit wegens leiderschap van een criminele organisatie, afpersing, witwassen van geld en mishandelingen. Daartoe was hij in december 2007 veroordeeld. Holleeder werd nu verdacht van betrokkenheid bij de moord op de Joegoslavische drugshandelaar Serge Miranovic die op 12 januari 2006 in Montenegro was geliquideerd. Ook twee medeverdachten werden aangehouden.
Er werd al langer vanuit gegaan dat Holleeder betrokken kon zijn bij een of meer van de vele liquidaties die sinds de jaren negentig van de twintigste eeuw hadden plaatsgevonden. Tot nu toe was hij echter nooit officieel verdachte geweest.

ONDERWIJS

'Overheid faalde bij doorvoeren onderwijsvernieuwingen'

Op 13 februari 2008 presenteerde de Tijdelijke Commissie Parlementair Onderzoek Onderwijsvernieuwingen haar eindrapport over de vernieuwingen in het voortgezet onderwijs, waarin fundamentele kritiek werd geleverd op het beleid van achtereenvolgende regeringen. De kritiek had betrekking op een viertal ingrijpende vernieuwingen die in de jaren negentig van de twintigste eeuw waren doorgevoerd, te weten de basisvorming, de Tweede Fase (waaronder het Studiehuis) en het Voorbereidend Middelbaar Beroepsonderwijs (VMBO). Ook kwamen de ontwikkelingen rond 'het nieuwe leren' aan bod. De Commissie was in april 2007 geïnstalleerd en stond onder leiding van kamerlid Jeroen Dijsselbloem.

Kerntaak verwaarloosd

De Commissie-Dijsselbloem concludeerde in het rapport dat de overheid haar kerntaak, het zeker stellen van de kwaliteit van het onderwijs, ernstig had verwaarloosd. Ze had zich teveel bemoeid met de onderwijsdidactiek, de invulling van de onderwijsdoelen veelal aan anderen overgelaten en niet voldoende toezicht gehouden op onderwijsresultaten. Volgens de commissie had de politiek zich teveel gemengd in het dagelijks onderwijs en dit te weinig overgelaten aan leraren en ouders. Verantwoordelijke ministers werd aangewreven een 'tunnelvisie' te hebben, zich meer te hebben bekommerd om politiek draagvlak dan om draagvlak in het onderwijs zelf en onvoldoende te hebben geluisterd naar docenten, ouders en leerlingen. Het gevoerde beleid werd veelal bepaald door het financiële kader en door het naast elkaar doorvoeren van veranderingen kwam de onderwijsvernieuwing niet goed van de grond. Vooral kwetsbare leerlingen liepen daardoor risico's.

Aanbevelingen

De commissie maakte in haar aanbevelingen een onderscheid tussen het terrein van de overheid, die moest vastleggen wat leerlingen moesten kennen en kunnen, en de scholen zelf die verantwoordelijk waren voor de inrichting van het onderwijs. Bij het vernieuwen van de vakinhoud moesten vakdocenten veel inspraak krijgen. Wanneer vernieuwingen nodig waren, diende er wetenschappelijk bewijs te zijn dat deze ook werkten en konden deze alleen worden doorgevoerd als aan de randvoorwaarden van tijd en geld was voldaan. Naar de effectiviteit van onderwijsmethoden moest meer onderzoek worden gedaan.
Verder was het nodig de taak van de onderwijsinspectie, die moest toetsen of scholen aan de wettelijke eisen voldeden, door te lichten. Jaarlijks diende het onderwijsniveau te worden gemeten en scholen moesten zich verantwoorden over de verdeling van het beschikbare geld.
De cijfers voor schoolexamen en centraal examen moesten beide voldoende zijn en niet meer gemiddeld worden. De commissie pleitte ook voor het verplicht stellen van de vakken wiskunde en Nederlands. Daarnaast moest er een verplichte eindtoets komen in het basisonderwijs.

GEZONDHEID EN ZORG

Opschudding over doden bij onderzoek met goedaardige bacteriën

In februari 2008 bogen verscheidene deskundigen uit de medische sector zich over de oorzaken van de fatale afloop van een onderzoek onder patiënten die deelnamen aan een experimentele behandeling met probiotica. Een oplossing van deze goedaardige darmbacteriën, die ook voorkwamen in vrij verkrijgbare en veel geconsumeerde zuiveldranken, was via een sonde in de darmen ingebracht bij een deel van een groep van bijna driehonderd mensen. De andere betrokkenen kregen de gangbare behandeling. Het onderzoek vond plaats in vijftien Nederlandse ziekenhuizen in de periode 2004-2007. Alle deelnemers leden aan een acute, potentieel levensbedreigende alvleesklierontsteking. Een groot risico bij deze aandoening was dat schadelijke bacteriën de alvleesklier konden infecteren en goede bacteriën zouden daartegen kunnen worden ingezet.
Op 23 januari had het Universitair Medisch Centrum Utrecht, coördinator van het onderzoek, bekendgemaakt dat er 33 patiënten waren overleden. Echter, van degenen die de nieuwe behandeling kregen, overleden er 24 (16 procent), terwijl het sterftecijfer in de groep die de gangbare behandeling kreeg, 9 ofwel 6 procent bedroeg. Het onderzoek was dubbelblind placebo-gecontroleerd. Een belangrijke regel daarbij was dat noch onderzoekers noch onderzochten wisten wie wel of niet het middel kreeg toegediend. Daardoor werd het grote verschil tussen beide groepen pas na afloop van het onderzoek duidelijk.
Sommige medici suggereerden dat het onderzoeksresultaat op toeval was gebaseerd, omdat verschillen – bijvoorbeeld leeftijd of het hebben van andere aandoeningen – niet van tevoren waren ingecalculeerd. Er zouden meer ernstig zieken zijn geweest onder de patiënten die probiotica kregen. In een onderzoeksverslag dat op 14 februari verscheen in het Britse medische tijdschrift *The Lancet* werd dit echter weersproken: er waren sterfgevallen die het directe gevolg waren van de toediening van probiotica die een deel van de darm deed afsterven. Onder de controlegroep kwam dit niet voor.

Gezondheidsraad adviseert brood te verrijken met foliumzuur

De Gezondheidsraad adviseerde in het op 21 februari 2008 verschenen rapport *Naar een optimaal gebruik van foliumzuur* om brood en broodvervangers standaard te verrijken met foliumzuur, ook wel vitamine B11 genoemd. Deze microvoedingsstof werd in haar synthetische vorm PMG (pteroylmonoglutaminezuur) soms toegevoegd aan voedingsmiddelen en – supplementen. Het advies was het eerste in een reeks van vier, waarin verder vitamine D, jodium en vitamine A aan de orde zouden komen. Foliumzuur is belangrijk voor de gezondheid en bij een tekort kan onder meer bloedar-

Nederland

moede ontstaan. De urgentie van voldoende inname was vooral groot onder zwangere vrouwen omdat een tekort aan foliumzuur het risico vergrootte op het krijgen van een kind met spina bifida (open ruggetje). In Nederland werden er per 10.000 kinderen 4,5 baby's mee geboren.
Sinds 1993 was het officieel advies dat vrouwen met een zwangerschapswens vanaf minimaal vier weken vóór tot acht weken ná de conceptie 400 microgram extra PMG per dag gebruikten. In de laatste tien jaar was ook het aantal foetussen met een open ruggetje afgenomen. Veel vrouwen werden met de voorlichting echter niet bereikt, vooral degenen met een niet-Nederlandse achtergrond of een lage opleiding. Maar het gold ook voor de helft van de hoog opgeleide Nederlandse vrouwen. Hoewel de raad het noodzakelijk achtte dat de voorlichting structureel verbeterd en uitgebreid zou worden, zou het volgens haar te lang duren voor de resultaten voldoende zichtbaar werden. Daarom raadde ze aan alvast in een minimumdosering te voorzien door de vitamine toe te voegen aan basisvoedingsmiddelen als brood en broodvervangers. Wel moest met nadruk de veilige bovengrens in acht worden genomen, omdat anders juist gezondheidsproblemen konden ontstaan.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Kabinet besluit tot gedeeltelijk burkaverbod

Het Nederlandse kabinet besloot op 8 februari 2008 beperkingen op te leggen ten aanzien van het dragen van de orthodox-islamitische burka. Een algemeen verbod kwam er niet omdat dat in strijd zou zijn met de Grondwet en het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens. Het zou nu betrekking hebben op de rijksambtenarij, het onderwijs en het openbaar vervoer. Bovendien strekte het verbod zich ook uit tot de niqaab – waarbij, anders dan bij de burka, de ogen zichtbaar zijn – en andere gezichtsbedekkende kleding als de bivakmuts. De motivatie voor het besluit lag in de belemmering van de communicatie die van dergelijke kleding uitging. Ook riep deze volgens het kabinet een gevoel van onbehagen en onveiligheid op. Daarnaast zou het dragen van de burka vrouwenemancipatie en maatschappelijke participatie tegengaan.
Op 20 december 2005 had een meerderheid van de Tweede Kamer ingestemd met een motie van Geert Wilders, toen nog een onafhankelijke eenmansfractie vormend, voor een volledig burka-verbod. Ook het Christen-Democratisch Appèl (CDA) stemde toen voor. Haar toenmalige coalitiepartner, de nu oppositionele Volkspartij voor Vrijheid en Democratie (VVD), reageerde bij monde van kamerlid Henk Kamp zeer kritisch op de weigering van het CDA om vast te houden aan het algemene verbod. Dat laatste zou bij de huidige coalitiegenoot van het CDA, de Partij van de Arbeid (PvdA), op bezwaren zijn gestuit, in het bijzonder bij minister Ella Vogelaar (Wonen, Wijken en Integratie) en staatssecretaris Nebahat Albayrak (Justitie).

Raad van Europa waarschuwt voor intolerantie in Nederland

De Europese Commissie tegen Racisme en Intolerantie (ECRI) bracht op 12 februari 2008 een rapport uit waarin zij wees op de toegenomen intolerantie jegens minderheden in Nederland. De ECRI was een in 1993 opgericht onafhankelijk controleorgaan van de uit 47 landen bestaande Raad van Europa.
Volgens het rapport werd het maatschappelijk debat in Nederland gekenmerkt door een harde toon, door polarisatie jegens religieuze en culturele waarden en door stigmatisering van minderheden. Deze tendens was vast te stellen na de aanslagen van 11 september 2001 in de Verenigde Staten waar radicale moslims voor verantwoordelijk werden gesteld. Daarna waren het binnen Nederland vooral de opkomst van de in 2002 vermoorde politicus Pim Fortuyn en de moord op cineast Theo van Gogh (2004) die de polarisatie deden toenemen. Beiden stonden bekend om hun afkeer van de islam. De ECRI constateerde dan ook een duidelijke toename van islamofobie.
In de publicatie werden gevestigde Nederlandse politieke partijen hard aangevallen vanwege het overnemen van intolerante standpunten. Deze kritiek was in mindere mate ook al te vinden in een vorig landenrapport uit 2000, toen de ECRI opmerkte dat 'het gematigde succes van politiek georganiseerde rechts-extremistische groeperingen (...) in verband kon worden gebracht met een zekere ontvankelijkheid onder heersende partijen voor intolerante [en xenofobe] ideeën.' Maar: 'De ECRI meent dat [sindsdien] een dergelijke ontvankelijkheid duidelijker is geworden.' Voorts noemde de commissie de Partij voor de Vrijheid (PVV) bij naam en merkte op dat deze partij de spreekbuis was geworden van opvattingen over moslims die 'stigmatiserend' en 'duidelijk racistisch' waren. Ze meende dat daartegen vanuit de gevestigde partijen onvoldoende tegengas werd gegeven.

(Vorige berichten pagina 79/2 - 2008)

Oostenrijk

OOSTENRIJK

BINNENLAND

Karinthië keert zich tegen bouw van moskeeën

Het parlement van de provincie Karinthië gaf op 12 februari 2008 zijn goedkeuring aan een wetswijziging gericht tegen het bouwen van moskeeën in die provincie. In het voorstel tot wijziging van het zogenaamde 'Ortsbildpflegegesetz' – een wet inzake aanzichten van woonplaatsen – was van moskeeën of minaretten geen sprake. Maar de wijziging kwam erop neer dat voortaan bijzondere vrijstellingen nodig zouden zijn voor het oprichten van 'gebouwen met ongebruikelijke afmetingen'.
Karinthië's gouverneur, de extreem-rechtse Jörg Haider, zei dat het hoog tijd was 'om een signaal af te geven'. Hij beschuldigde de sociaaldemocraten ervan niets te doen om 'de opmars van de islam' te stoppen. De wijziging werd veroordeeld door de groene en de sociaaldemocratische oppositie in Karinthië.

Bevolking groeit vooral door immigratie

De Oostenrijkse bevolking groeide in 2007 met 0,4 procent naar een aantal van 8,33 miljoen inwoners. De groei met 35.400 personen was voor het overgrote deel – 27.000 – te verklaren door immigratie. Een en ander bleek uit cijfers van het Oostenrijkse bureau voor statistiek van 21 februari 2008.

NASLEEP TWEEDE WERELDOORLOG

Van oorlogsmisdaden verdachte Erna Wallisch overleden

De 86-jarige Erna Wallisch, die was beschuldigd van het tijdens de Tweede Wereldoor-

log martelen en doden van vrouwen en kinderen in vernietigingskamp Majdanek bij het Poolse Lublin, overleed op 16 februari 2008 in een ziekenhuis. De vrouw, van geboorte Duitse, was kort na het einde van de Tweede Wereldoorlog naar Wenen getrokken en had de Oostenrijkse nationaliteit aangenomen.
Onderzoek tegen Wallisch was in 1972 gestopt wegens gebrek aan bewijs, maar het Simon Wiesenthal Centrum in Jeruzalem bleef overtuigd van haar schuld. Efraim Zuroff van het centrum hekelde de traagheid van de Oostenrijkse autoriteiten, die maakte dat Wallisch ongestraft bleef.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Eén miljoen mensen leeft rond armoedegrens

Eén op de acht personen in Oostenrijk, rond de één miljoen mensen, heeft een bestaan dicht bij of onder de armoedegrens, van wie bijna de helft blijvend, zo bleek op 10 januari 2008 uit onderzoek van het Oostenrijkse bureau voor statistiek. De armoedegrens lag bij 900 euro per maand. Vooral oudere vrouwen bleken tot deze risicogroep te behoren.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Inflatie in Oostenrijk loopt op

Het werkloosheidscijfer voor Oostenrijk was in december 2007 4,3 procent, onveranderd sinds de maand ervoor, zo maakte het ministerie van Economische Zaken en Arbeid op 2 januari 2008 bekend. Op jaarbasis was dit 0,2 procent minder dan in december 2006.
De inflatie kwam in 2007 uit op 2,2 procent, tegenover 1,5 procent het jaar ervoor. De hogere inflatie werd voornamelijk veroorzaakt door stijgende voedsel- en energieprijzen. In december alleen stegen de kosten van levensonderhoud op jaarbasis met 3,6 procent, de grootste stijging sinds juni 1993. Een en ander werd op 16 januari 2008 bekend gemaakt door het Oostenrijkse bureau voor statistiek.
Dankzij hoge belastinginkomsten als gevolg van de goed lopende economie was Oostenrijk in staat zijn begrotingstekort omlaag te brengen, zo zei minister van Financiën Wilhelm Molterer op 26 februari. Het tekort kwam in 2007 uit op 0,7 procent van het bbp. In 2006 was dat nog 1,4 procent. Het bbp groeide in 2007 met 3,4 procent.

(Vorige berichten pagina 22/1 e.v. - 2008)

PORTUGAL

BINNENLAND

Portugese kabinet gewijzigd

De voormalige directrice van de gezondheidsdiensten in de regio Lissabon, Ana Jorge, werd op 29 januari 2008 aangesteld als minister van Gezondheidszorg van Portugal. Zij volgde António Correia de Campos op die hevig bekritiseerd was na de bekendmaking van een plan voor de herstructurering van nooddiensten.
Een door honderden artiesten en ontwerpers getekende petitie waarin het aftreden werd geëist van minister van Cultuur Isabel Pires de Lima bleef evenmin zonder gevolg. José António Pinto Ribeiro werd benoemd als opvolger.

Zoektocht naar vermiste Madeleine McCann nadert einde

Minister van Justitie van Portugal Alberto Costa liet op 13 februari 2008 weten dat het opsporingsonderzoek naar de in Praia da Luz verdwenen Madeleine McCann zijn einde naderde. De verdwijning van het driejarige Britse meisje op 4 mei het jaar daarvoor was door internationale media groot onder de aandacht gebracht, mede omdat haar ouders Kate en Gerry McCann hoopten dat de publiciteit de zoektocht naar hun dochter positief kon beïnvloedden. Er was echter geen spoor van het meisje gevonden.

EUROPESE UNIE

Parlement wijst referendum over Europees hervormingsverdrag af

De Portugese volksvertegenwoordiging weigerde op 7 februari 2008 de eis van vier partijen in te willigen om het hervormingsverdrag van de Europese Unie voor te leggen aan de bevolking. Dit Verdrag van Lissabon was een afgezwakte versie van de Europese grondwet die in 2005 door zowel de Franse als de Nederlandse kiezers bij referendum was afgewezen.

BUITENLANDSE ZAKEN

Samenwerking tussen Spanje en Portugal geïntensiveerd

De premiers van Spanje en Portugal, respectievelijk José Luis Rodríguez Zapatero en José Sócrates, spraken op 19 januari 2008 bij een ontmoeting in Braga (Portugal) af de samenwerking tussen hun landen uit te breiden. Een gezamenlijke commissie hield zich al bezig met zaken als defensie en veiligheid. Er werden ook wetenschappelijke en economische verdragen ondertekend.

Parlement wijst onderzoek naar CIA-vluchten af

De oproep van linkse volksvertegenwoordigers een onderzoek in te stellen naar de vermeende samenwerking van Portugal met de Amerikaanse inlichtingendienst de Central Intelligence Agency (CIA) inzake het illegale vervoer van vermeende terroristen, werd op 8 februari 2008 door de meerderheid afgewezen. Minister van Parlementaire Zaken Augusto Santos Silva beschreef het voorstel als 'niet opportuun en nutteloos'.

(Vorige berichten pagina 206/2 e.v. - 2007)

RUSSISCHE FEDERATIE

BINNENLAND

Nieuwe wet verbiedt buitenlandse reizen voor Russen met schulden

Op 1 februari 2008 werd in Rusland een wet van kracht die inhield dat wie schulden had uitstaan, kon worden uitgesloten van buitenlandse reizen en een paspoort kon worden geweigerd. Ook konden hun woningen zonder hun toestemming worden doorzocht. De wet had onder meer betrekking op degenen die verkeersboetes hadden uitstaan, nog alimentatie verschuldigd waren, achterstallige schuld hadden bij een bank of hun gas- en lichtrekening niet hadden betaald.

President Poetin ontkent beweringen over persoonlijk fortuin

President Vladimir Poetin verklaarde op 14 februari 2008 dat beweringen als zou hij de

afgelopen jaren een persoonlijk fortuin van tientallen miljarden dollars hebben verzameld, 'onzin' waren. Hij zei dat tijdens zijn jaarlijkse persconferentie in het Kremlin. Stanislav Belkovski, een politiek commentator in Moskou, had kort daarvoor gezegd dat Poetin de controle had over aandelen in Russische gas- en oliemaatschappijen ter waarde van 40 miljoen dollar.

Oproep van president Poetin om te gaan stemmen

President Vladimir Poetin riep Russische burgers op 29 februari 2008, twee dagen voor de presidentsverkiezingen, op te gaan stemmen en een kandidaat te kiezen die 'complexe en grote taken' voor Rusland kon oplossen. Hij noemde de naam van Dmitri Medvedev niet in zijn toespraak, maar zijn openlijke steun voor diens kandidatuur had hij al eerder duidelijk gemaakt. Medvedev had ook uitvoerig aandacht gekregen in de grotendeels door de staat beheerste media.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Inkomensverschillen blijven groeien

De kloof tussen arm en rijk in Rusland is in 2007 het grootste van de afgelopen drie jaar. Dat schreef het Russische dagblad *Kommersant* op 12 februari 2008, zich baserend op officiële cijfers. In 2007 was het inkomensniveau van de rijkste 10 procent van de bevolking 16,8 keer zo hoog als dat van de laagste 10 procent van de inkomens. In 2006 was dat cijfer 16 en in 2005 14,9.

JUSTITIE

Hoger beroep tegen veroordeling miljardair Berezovski verworpen

Een rechtbank in Moskou verwierp op 4 februari 2008 het hoger beroep tegen een veroordeling wegens fraude van Boris Berezovski. Hij was een voormalige insider in het Kremlin die in 2000 naar het buitenland was gevlucht en politiek asiel had gekregen in Groot-Brittannië. Hij had zich ontwikkeld tot een fel tegenstander van president Vladimir Poetin.
Berezovski was in november 2007 bij verstek veroordeeld tot zes jaar kamp wegens diefstal van miljoenen van de nationale luchtvaartmaatschappij Aeroflot in de jaren negentig van de twintigste eeuw. Hij had het proces afgedaan als een politieke aangelegenheid en zijn advocaten opdracht gegeven er niet aan mee te werken. Het beroep was aangetekend door een advocaat die door de rechtbank was aangewezen.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Situatie mensenrechten in Ingoesjetië scherp bekritiseerd

De Russische mensenrechtenorganisatie Memorial uitte in een rapport dat op 12 februari 2008 uitkwam scherpe kritiek op de situatie van de mensenrechten in de Russische republiek Ingoesjetië. Er was volgens Memorial sprake van regelmatige aanvallen op de politie, moorden op burgers en een overheid die over dit alles zweeg.
Volgens het rapport was het aantal aanvallen op politieagenten in 2007 met 85 procent gestegen in vergelijking met een jaar eerder. Ook maakten de extra troepen die naar de republiek waren gestuurd zich schuldig aan het vermoorden, martelen en ontvoeren van burgers.

Amnesty International stelt schending burgerrechten aan de kaak

Amnesty International (AI) stelde op 27 februari 2008 in een rapport dat de mensenrechten in Rusland onder president Vladimir Poetin ernstig waren uitgehold. Niet-gouvernementele organisaties (ngo's) werden op grond van nieuwe wetgeving tegengewerkt, de politie sloeg vreedzame betogingen van de oppositie regelmatig uit elkaar en critici werd het leven zuur gemaakt. Volgens de mensenrechtenorganisatie was de inperking van burgerrechten en politieke vrijheden in het zicht van de parlements- en presidentsverkiezingen toegenomen.

BUITENLANDSE ZAKEN

Rusland scheldt Iraakse schulden grotendeels kwijt

Op 11 februari 2008 werd bekend dat Rusland bijna de gehele schuld van Irak à 12,9 miljard dollar (ca. 8,9 miljard euro) had kwijtgescholden. De aankondiging volgde op een bezoek van de Iraakse minister van Buitenlandse Zaken Hoshyar Zebari aan Moskou. De Russische minister van Financiën Aleksej Koedrin sprak tevens de hoop uit dat er in de toekomst meer Russische investeringen in Irak zouden plaatsvinden.
De omvang van de kwijtgescholden schuld bedroeg 12 miljard dollar en maakte 93 procent uit van de totale schuld, die voornamelijk stamde uit de sovjettijd. De schuld zou volgens Koedrin in fasen worden kwijtgescholden, waarbij de laatste fase waarschijnlijk in 2009 zou zijn. De resterende 900 miljoen dollar zou over een periode van zeventien jaar worden terugbetaald.

(Vorige berichten pagina 83/1 e.v. - 2008)

SERVIË

BINNENLAND

Nieuwe Servische regering gevormd

Pas vier maanden na de parlementsverkiezingen van januari kreeg Servië een nieuwe regering. Op 16 mei 2007 keurde het parlement met 133 stemmen voor en 106 stemmen tegen de nieuwe coalitieregering goed van de pro-westerse Democratische Partij (DS) van president Boris Tadic en de gematigd nationalistische Democratische Partij van Servië (DSS) van premier Vojislav Kostunica. Ook twee kleine partijen, de nationalistische Servische Eenheidspartij (SSJ) en de neoliberale partij G17 Plus (G17+), traden toe tot de coalitieregering. De goedkeuring kwam een halfuur voor de deadline van middernacht, waarna nieuwe verkiezingen uitgeschreven hadden moeten worden.

Servische Eenheidspartij stapt uit regering

De SSJ maakte op 23 december bekend dat zij uit de regering stapte en ging fuseren met de nationalistische Servische Radicale Partij (SRS). De regering-Kostunica kwam er niet door in gevaar.

Prowesterse kandidaat Boris Tadic wint presidentsverkiezingen

Verkiezingen onbeslist in eerste ronde

Op 20 januari 2008 werd in Servië de eerste ronde van de presidentsverkiezingen gehouden. Er waren negen kandidaten. De strijd ging voornamelijk tussen de democratische en prowesterse kandidaat Boris Tadic, tevens de zittende president, en de ultranationalist Tomislav Nikolic, de leider

Samenstelling regering Servië
(16 mei 2007)

Premier
Vojislav KOSTUNICA
Vicepremier belast met Europese Integratie
Bozidar DJELIC

Ministers:
Arbeid en Sociale Zaken
Rasim LJAJIC
Binnenlandse Zaken
Dragan JOCIC
Buitenlandse Zaken
Vuk JEREMIC
Cultuur
Vojislav BRAJOVIC
Defensie
Dragan SUTANOVAC
Diaspora
Milica CUBRILO
Economie
Mladjan DINKIC
Energie
Aleksandar POPOVIC
Financiën
Mirko CVETKOVIC
Handel
Predrag BUBALO
Infrastructuur
Velimir ILIC
Justitie
Dusan PETROVIC
Kosovo en Metohija
Slobodan SAMARDZIC
Landbouw
Slobodan MILOSAVLJEVIC
Milieu
Sasa DRAGIN
Onderwijs
Zoran LONCAR
Religie
Radomir NAUMOV
Sport en Jeugd
Snezana SAMARDZIC-MARKOVIC
Staatsbestuur en Plaatselijk Zelfbestuur
Milan MARKOVIC
Telecommunicatie en Informatietechnologieën
Aleksandra SMILJANIC
Volksgezondheid
Tomica MILOSAVLJEVIC
Wetenschap
Ana PESIKAN
Zonder portefeuille, belast met Coördinatie van het Nationale Investeringsplan
Dragan DJILAS

van de Servische Radicale Partij (SRS). Nikolic won de eerste ronde met 40,0 procent van de stemmen. Tadic werd tweede met 35,4 procent. Omdat geen van de kandidaten meteen de meerderheid kreeg, was twee weken later een tweede ronde nodig. De opkomst was met 61,4 procent naar Servische begrippen hoog.

Uitslagen presidentsverkiezingen Servië
(eerste ronde 20 januari 2008)

kandidaat	percentage
Tomislav Nikolic (Servische Radicale Partij - SRS)	40,0
Boris Tadic (Democratische Partij - DS)	35,4
Velimir Ilic (Nieuw Servië - NS)	7,4
Milutin Mrkonjic (Servische Socialistische Partij - SPS)	6,0
Cedomir Jovanovic (Liberaal-Democratische Partij - LDP)	5,3
Istvan Pastor (Hongaarse Coalitie - MJ)	2,3
Milanka Karic (Beweging voor een Sterk Servië - PSS)	1,0
Marijan Risticevic (Boerenvolkspartij-Verenigde Boerenpartij - NSS-JSS)	0,5
Jugoslav Dobricanin (Reformistische Partij - RS)	0,3

Tadic wint tweede ronde

Boris Tadic won op 3 februari de tweede ronde met 50,5 van de stemmen, tegen 47,7 procent voor Tomislav Nikolic (de overige stemmen waren ongeldig). Van de geldige stemmen ging 51,2 procent naar Tadic en 48,8 procent naar Nikolic. Na zijn overwinning verklaarde Tadic: 'De burgers van Servië hebben meer dan duidelijk gekozen voor hun toekomst in de Europese Unie.' De opkomst was nog hoger dan in de eerste ronde, namelijk 68,1 procent.

Politieonderzoek naar bestorming Amerikaanse ambassade

Relschoppers in de Servische hoofdstad Belgrado bestormden op 21 februari 2008 de Amerikaanse ambassade en stichtten daar brand. De bestorming was het hoogtepunt van een dagen aanhoudende woede over de Amerikaanse erkenning van de onafhankelijkheid van Kosovo op 17 februari. Ook een restaurant van McDonald's en de ambassades van België, Bosnië, Duitsland, Kroatië, Slovenië en Turkije werden belaagd.
De Amerikaanse ambassadeur Cameron Munter gaf op 22 februari al het 'niet-essentiële' personeel van de ambassade het advies Servië te verlaten. Andere Amerikanen in Servië werd aangeraden zich voorzichtig en 'low profile' te gedragen. De politie van Servië startte op 29 februari een strafrechterlijk onderzoek tegen 80 verdachten in verband met de aanval op de Amerikaanse ambassade. Zij werden beschuldigd van hooliganisme, diefstal en weerspannigheid bij hun arrestatie.

KOSOVO

Onafhankelijkheid Kosovo blijft onaanvaardbaar voor Servië

Premier Kostunica tegen verlenging onderhandelingstermijn

De Servische premier Vojislav Kostunica wees op 11 juli 2007 in ondubbelzinnige bewoordingen een ontwerpresolutie van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties af, die voorzag in een extra onderhandelingstermijn van 120 dagen tussen Servië en Kosovo om tot een oplossing van de kwestie Kosovo te komen. De Amerikaanse vice-minister van Buitenlandse Zaken Daniel Fried verklaarde dat de onderhandelingen 'op de een of andere manier' tot de onafhankelijkheid van Kosovo zouden leiden. Dit was ook de reden waarom Kostunica tegen de resolutie was. De nieuwe deadline in het onderhandelingsproces werd gesteld op 10 december.

Onderhandelingen lopen weer vast

Na drie dagen intensief onderhandelen in de Oostenrijkse stad Baden liepen de onderhandelingen tussen de leiders van Servië en Kosovo opnieuw vast. Dit concludeerden de westerse bemiddelaars op 29 november. Het enige positieve was dat beide zijden beloofden af te zien van geweld als onderhandelingen niets opleverden.

Rusland keert zich tegen Amerikaanse opvatting

Na het vastlopen van de onderhandelingen botsten de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO) en Rusland op 7 december over de mogelijke onafhankelijkheid van Kosovo.
De Russische minister van Buitenlandse Zaken Sergej Lavrov voorspelde dat men zich met de onafhankelijkheid van Kosovo, door zijn precedentwerking voor andere separatistische regio's in de wereld, op een hellend vlak zou begeven en de stabiliteit in Europa zou aantasten. Zijn Amerikaanse ambtgenoot Condoleezza Rice verklaarde dat het onderhandelingsproces ten einde was en dat het nu tijd was voor 'de volgende stap'. Verder zei ze dat de NAVO in Kosovo met een sterke vredeshandhavingmissie aanwezig zou blijven om nieuw geweld te voorkomen.

Europese Unie neemt bestuur over van VN

Tijdens een top van de leiders van de Europese Unie van 14 december werd een besluit over de mogelijke onafhankelijkheid van Kosovo vooruitgeschoven. Er werd afgesproken om een gefaseerde onafhankelijkheid voor te stellen om in een overgangsfase Kosovo en Servië alsnog op een lijn te brengen. Verder besloten de leiders om een 2.200 man sterke politie- en veiligheidsmissie van de EU naar Kosovo te zenden om het werk van de bestaande VN-bestuursmissie over te nemen.

VN-Veiligheidsraad kan impasse niet doorbreken

Op 19 december meldden de westerse onderhandelaars aan de VN-Veiligheidsraad dat de onderhandelingen tussen Servië en Kosovo waren vastgelopen. De vijftien leden van de raad hoorden achter gesloten deuren de standpunten van de Servische premier Kostunica en de Kosovaarse president Fatmir Sejdiu. De wederzijdse standpunten bleven onverzoenlijk: Kosovo wilde volledige onafhankelijkheid, terwijl Servië niet verder wilde gaan dan vergaande zelfstandigheid binnen Servië.

De Belgische ambassadeur Johan Verbeke herhaalde nogmaals het westerse standpunt dat onafhankelijkheid van Kosovo een eenmalig besluit zou blijven. Het zou geen precedent scheppen voor andere separatistische regio's in de wereld.

Servisch parlement waarschuwt westen

Met 220 stemmen voor, 14 tegen en 3 onthoudingen nam het parlement van Servië op 26 december een resolutie aan waarin het westen werd gewaarschuwd dat de integratie van Servië in de Europese Unie zou stokken als westerse landen de onafhankelijkheid van Kosovo erkenden. Mogelijk zouden dan ook de diplomatieke banden met deze landen worden verbroken.

Premier Vojislav Kostunica verklaarde tegenover het parlement: 'Amerika streeft openlijk naar de vernietiging van de internationale orde. Het land dat eens een symbool van vrijheid leek te zijn, is nu de advocaat van een politiek van machtsuitoefening.' President Boris Tadic verklaarde eveneens tegen de onafhankelijkheid van Kosovo te zijn, maar wilde een 'Europese toekomst' van Servië niet in gevaar brengen.

Partij ex-rebellenleider Hashim Thaci wint parlementsverkiezingen

Op 17 november 2007 werden in de Servische provincie Kosovo parlementsverkiezingen gehouden. De partij van de voormalige rebellenleider Hashim Thaci, de Democratische Partij van Kosovo (PDK), kwam als grootste uit de stembusstrijd, terwijl de traditioneel grootste partij van de regio, de Liga voor een Democratisch Kosovo (LDK), tweede werd.
De Kosovaarse Assemblee had een zittingstermijn van drie jaar en telde 120 zetels, waarvan er 100 via evenredige verkiezingen werden gekozen, 10 waren bestemd voor de Servische minderheid en nog eens 10 voor de andere minderheden. Op aandringen van Servische leiders werden de verkiezingen geboycot door de Servische minderheid.

Uitslagen parlementsverkiezingen Kosovo (17 november 2007)

Opkomst: 40,1 procent

partij	percentage	zetels
Democratische Partij van Kosovo (PDK)	34,3	37
Liga voor een Democratisch Kosovo (LDK)	22,6	25
Nieuw Kosovo Alliantie (AKR)	12,3	13
Democratische Liga van Dardanië (LDD)		
Albanese Christen-Democratische Partij van Kosovo (PShDK)	10,0	11
Alliantie voor de Toekomst van Kosovo (AAK)	9,6	10
Kosovo Democratische Turkse Partij (Turks - KDTP)		1
Ashkali Democratische Partij van Kosovo (Albanees - PDAK)		1
Vakat Coalitie (Bosnisch - KV)		1
Democratische Actiepartij (Bosnisch - SDA)		1
	100	
Servische minderheid*		10
Overige minderheden**		10
Totaal		120

*Verdeeld over twee partijen met 3 zetels en vier partijen met 1 zetel
** De reeds genoemde KDTP (2), PDAK (2), KV (2) en SDA (1) plus vertegenwoordigers van Gorani (1), Egyptenaren (1) en Roma (1).

Raad van Europa bezorgd over lage opkomst

De Raad van Europa concludeerde op 19 november dat de Kosovaarse parlementsverkiezingen overeenkomstig de Europese criteria waren verlopen, maar toonde zich bezorgd over de lage opkomst. Volgens Doris Pack van het waarnemingsteam van de Raad kwam dit door de teleurstelling van de Kosovaren in hun volksvertegenwoordigers. Ook de verkiezingsboycot door de Servische minderheid hielp mee aan de lage opkomst.

Thaci koerst aan op onafhankelijkheid

Na de overwinning van zijn PDK beloofde Hashim Thaci dat Kosovo onder zijn premierschap 'onmiddellijk na 10 december' de onafhankelijkheid zou uitroepen. Op die dag liep de deadline van de Verenigde Naties voor de onderhandelingen met Servië af.
De kwestie van de onafhankelijkheid werd behandeld door een 'forum' van Kosovo-Albanese leiders, waarin ook oppositieleiders vertegenwoordigd waren. Het parlement van Kosovo had de laatste stem in een onafhankelijkheidsverklaring.

Nieuw parlement ingewijd

Op 4 januari 2008 werd het nieuwe parlement van Kosovo ingewijd, het derde sinds de regio in 1999 onder het bestuur van de Verenigde Naties kwam. Het zou een belangrijk parlement worden, omdat algemeen werd verwacht dat het vroeg in 2008 de onafhankelijkheid van Kosovo zou uitroepen.

Thaci tot premier gekozen

Thaci werd op 9 januari door het parlement met 85 stemmen voor en 22 tegen tot nieuwe premier benoemd. Hij was de vijfde premier van Kosovo sinds het in 1999 ingestelde VN-bestuur. Hij leidde een coalitieregering met de LDK, aangevuld met drie vertegenwoordigers van etnische minderheden.
Thaci beloofde dat na de onafhankelijkheid van Kosovo de Servische minderheid in de regio, die daar hevig tegen was, veilig zou zijn. Thaci, bijgenaamd 'De Slang', werd door Servië beschuldigd van oorlogsmisdrijven tijdens zijn leiderschap van het Ko-

sovo Bevrijdingsleger (UÇK) in de jaren negentig van de twintigste eeuw. Daarnaast werd hij vaak vergeleken met Gerry Adams, de leider van de politieke vleugel van het Ierse Republikeinse Leger (IRA).

Samenstelling regering Kosovo (9 januari 2008)

Premier
Hashim THACI
Vicepremier
Hajreding KUCI
Vicepremier
Rame MANAJ

Ministers:
Arbeid en Sociale Zaken
Nenad RISTIC
Binnenlandse Zaken
Zenun PAJAZITI
Cultuur, Jeugd en Sport
Skender HYSENI
Economie en Financiën
Ahmet SHALA
Energie en Mijnbouw
Justina PULA-SHIROKA
Gezondheidszorg
Alush GASHI
Handel en Industrie
Lutfi ZHARKU
Justitie
Nekibe KELMENDI
Landbouw, Bosbouw en Plattelandsontwikkeling
Ideriz VEHAPI
Milieu en Ruimtelijke Ordening
Mahir YAGCILAR
Onderwijs, Wetenschap en Technologie
Enver HOXHAJ
Plaatselijk Bestuur
Sadri FERATI
Publieke Diensten
Arsim BAJRAMI
Transport en Telecommunicatie
Fatmir LIMAJ
Vluchtelingenterugkeer en Gemeenschappen
Boban STANKOVIC

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Parlement neemt begroting 2008 aan

Op 26 december 2007 keurde het parlement van Servië de begroting voor 2008 goed. Deze voorzag in 639,6 miljard dinar (ca. 7,8 miljard euro) aan inkomsten en 654,4 miljard dinar aan uitgaven. De begroting was 9,9 procent hoger dan die van 2007.

Centrale bank waarschuwt voor inflatiegevaar

De groeiende inflatie is 'zorgelijk', zo verklaarde de gouverneur van de centrale bank van Servië, Radovan Jelasic, op 27 december 2007. Ze bedroeg 10,1 procent over 2007, tegen 6,6 procent over 2006. Jelasic verklaarde de groeiende inflatie uit 'inkomensgroei onder de burgers en aanvechtbare bezuinigingen op publieke bestedingen'.

JUSTITIE

Veroordeling paramilitairen in hoger beroep bevestigd

De veroordelingen van de paramilitaire commandant van wijlen president Slobodan Milosevic, Milorad 'Legija' Ulemek, en vijf van zijn medewerkers werden op 27 juli 2007 in hoger beroep door het Opperste Gerechtshof van Servië bevestigd. Zij waren in april veroordeeld tot celstraffen van twee tot veertig jaar wegens de moord op voormalig president Ivan Stambolic en de moordaanslag op Vuk Draskovic, oppositieleider ten tijde van het regime-Milosevic – beide in 2000.
Op 23 mei was Ulemek apart nog eens tot veertig jaar cel veroordeeld voor de moord in 2003 op premier Zoran Djindic, de eerste democratisch gekozen premier van Servië sinds de Tweede Wereldoorlog.

Nog een keer veertig jaar cel voor Milorad Ulemek

Milorad Ulemek kreeg op 18 januari 2008 nogmaals veertig jaar cel wegens medeplichtigheid aan het plegen van achttien moorden, drie ontvoeringen en drie terroristische aanslagen in de jaren negentig van de twintigste eeuw. Achttien andere leden van zijn 'Zeman-clan' (genoemd naar een buitenwijk van Belgrado) stonden eveneens terecht. Gezamenlijk kregen zij 465 jaar cel, waarvan Ulemek en drie anderen ieder 40 jaar. Drie leden van de bende die nog op de vlucht waren, werden eveneens veroordeeld.

GEZONDHEID EN ZORG

Kritiek op behandeling geestelijk gehandicapten

Servië mishandelt en verwaarloost zijn geestelijk gehandicapten, zo concludeerde de in de Verenigde Staten gevestigde organisatie Mental Disability Rights International (MDRI) in een op 14 november 2007 verschenen rapport.
Een dag later beloofde de Servische regering bij monde van minister van Justitie Dusan Petrovic dat de beschuldigingen onderzocht zouden worden: 'Deze zaak moet worden opgelost.' Andere regeringsfunctionarissen, onder wie minister van Volksgezondheid Tomica Milosavljevic, noemden de publicatie echter 'politiek bevooroordeeld'. De verschijning van het rapport leverde veel publieke discussie over de geestelijke gezondheidszorg op.

JOEGOSLAVIË-TRIBUNAAL

Tipgeld voor aanhouding van oorlogsmisdaden verdachte Mladic

Servië loofde op 12 oktober 2007 één miljoen euro tipgeld uit voor informatie die zou leiden tot de arrestatie van de van oorlogsmisdaden verdachte Ratko Mladic. Hij was samen met Radovan Karadzic, die onder Bosnische jurisdictie viel, de belangrijkste nog voortvluchtige verdachte van het Joegoslavië-tribunaal. Op twee kleinere verdachten, Stojan Zupljanin en Goran Hadzic, zette de regering een prijs van 250.000 euro.

BUITENLANDSE ZAKEN

Europese Unie biedt Servië politieke overeenkomst aan

In plaats van een volwaardig Stabilisatie- en Associatieverdrag (SAA) bood de Europese Unie Servië op 28 januari 2008 een 'politieke overeenkomst' aan als eerste stap op weg naar integratie in haar structuren. De meeste EU-lidstaten wilden wel een volwaardig verdrag aanbieden als steun in de rug voor de democratische presidentskandidaat Boris Tadic, maar Nederland en België waren tegen. Deze landen meenden dat Servië eerst volledig moest meewerken met het Joegoslavië-tribunaal, dat de arrestatie verlangde van voor oorlogsmisdrijven gezochte Serviërs.

Premier Kostunica tegen politiek akkoord

Premier Vojislav Kostunica bleef tegen het politieke akkoord dat de EU met Servië wilde afsluiten. Om een besluit hierover te vermijden, weigerde hij op 6 februari de rege-

ring bijeen te roepen. Kostunica wilde zo'n akkoord niet hebben als goedmaker voor de komende onafhankelijkheid van Kosovo, het omstreden deel van Servië. Zijn twee regeringspartners, de Democratische Partij (DS) en G17 Plus (G17+), wilden wel vergaderen.

Rusland levert familie ex-president Milosevic niet uit

In 2005 vroeg Servië aan Rusland om de uitlevering van Mira Markovic en Marko Milosevic, de vrouw en zoon van wijlen president Slobodan Milosevic. Markovic werd verdacht van corruptie en betrokkenheid bij de moord op oud-president Ivan Stambolic in 2000 en ook, samen met haar zoon, van sigarettensmokkel. In 2003 vestigden moeder en zoon zich in Moskou. Rusland wees op 28 februari 2008 het uitleveringsverzoek af, omdat beiden in maart 2006 de officiële vluchtelingenstatus in Rusland hadden gekregen.

(Vorige berichten pagina 266/2 e.v. - 2007)

TURKIJE

BINNENLAND

Hoofddoekverbod op universiteiten opgeheven

Het Turkse parlement aanvaardde op 9 februari 2008 met 411 tegen 103 stemmen twee amendementen op de Grondwet waardoor het verbod op het dragen van hoofddoeken op universiteiten werd opgeheven. President Abdullah Gül, die de wijzigingen op 22 februari goedkeurde, stelde dat daarmee traditioneel geklede vrouwen werden gestimuleerd om een academische opleiding te volgen. Hij benadrukte echter dat het seculiere karakter van Turkije niet in gevaar was.
De bewuste wetgeving verdeelde Turkije en liet duidelijk de kloof zien tussen de regering en de militaire en seculiere krachten. De seculiere oppositie liet alvast weten op basis van de schending van de vrijheid van geweten en van het recht op onderwijs tegen de wet in hoger beroep te gaan.

Academische wereld reageert verdeeld

De omstreden wet verdeelde de academische wereld. De Raad voor het Hoger Onderwijs (YÖK) waarschuwde op 25 februari rectoren dat zij bij het weigeren van vrouwen met hoofddoekjes het risico liepen strafrechtelijk vervolgd te worden. Volgens het Turkse strafrecht was het zowel verboden om mensen het recht op onderwijs te ontnemen als individuen een bepaalde wijze van kleden op te dringen. Verscheidene universiteiten echter – drie in Istanbul, twee in Ankara en vijf in Izmir – handhaafden de ban op hoofddoekjes.

BUITENLANDSE ZAKEN

Opnieuw Turks grondoffensief in Noord-Irak

Het Turkse leger startte op 21 februari 2008 een groot grondoffensief in Noord-Irak. De aanval, het tweede offensief sinds oktober 2007, was gericht op Koerdische opstandelingen die zich in het gebied schuil hielden. Bij de operatie waren ongeveer tienduizend soldaten betrokken. Al snel na het begin van de aanval maakte de Turkse premier Recep Tayyip Erdogan bekend dat het doel en de omvang van de operatie beperkt waren. Het leger zou zich bovendien zo snel mogelijk na het behalen van het gestelde doel weer terugtrekken.
De Iraakse autoriteiten protesteerden tegen de aanval en vroegen Turkije om de soevereiniteit van Irak te respecteren. De Verenigde Naties en de Europese Unie uitten hun bezorgdheid over de escalatie van de spanningen en riepen Ankara op tot gematigdheid.

Turkse troepen trekken zich terug

De Amerikaanse minister van Defensie Robert Gates bracht op 28 februari 2008 een bezoek aan Ankara. Hij spoorde Turkije aan om zo snel mogelijk het offensief in Noord-Irak te beëindigen. Dit standpunt werd kort daarop nog eens herhaald door de Amerikaanse president George W. Bush.
Het Turkse leger maakte een dag later bekend dat de militaire operatie beëindigd was. Benadrukt werd dat het leger louter op basis van de gemaakte vorderingen tot dit besluit was gekomen en dat de druk van de internationale gemeenschap hierbij geen rol had gespeeld. Tijdens de operatie waren 240 Koerdische opstandelingen en 27 Turkse soldaten omgekomen.

(Vorige berichten pagina 85/1 e.v. - 2008)

VATICAAN

BINNENLAND

Tempeliers gerehabiliteerd

Het Vaticaan presenteerde op 25 oktober 2007 het boek *Processus contra Templarios* waarin de tempeliers werden gerehabiliteerd. De tempelorde werd in 1120 gesticht om pelgrims te beschermen die op weg waren naar Jeruzalem. De orde groeide sterk door de steun van Rome. Na beschuldigingen van ketterij werd de orde in 1312 door paus Clemens V ontbonden.
Het boek, met originele processtukken tegen de Tempeliers, illustreerde dat paus Clemens V de tempeliers aanvankelijk vrijsprak van ketterij. Onder druk van de Franse koning Filips de Schone zou hij later echter tot opheffing van de orde hebben besloten. Het boekwerk werd beschouwd als een officiële reactie van het Vaticaan op alle speculaties rondom de orde van de afgelopen jaren.

Striktere naleving van regels heiligverklaring

Op 18 februari 2008 kondigde het Vaticaan aan dat de bestaande regels van heiligverklaring strikter door de bisschoppen moesten worden nageleefd. Om hen daarbij te helpen, publiceerde het Vaticaan de instructie Sanctorum Mater.
Curiekardinaal José Saraiva Martins, tevens prefect van de Congregatie voor de Heiligverklaringen, liet weten dat er in de eerste diocesane fase van een proces van zalig- en heiligverklaring vaak veel fouten werden gemaakt. Het beter naleven van de instructie rondom de heiligverklaring moest dit in de toekomst voorkomen. Martins benadrukte dat de regels zelf niet waren aangescherpt.

(Vorige berichten pagina 454/1 e.v. - 2007)

GUATEMALA

BINNENLAND

Drie leden Midden-Amerikaans Parlement vermoord

De Guatemalteekse politie maakte op 27 fe-

bruari 2007 bekend dat er minstens twaalf mensen betrokken waren bij de moord acht dagen eerder op drie Salvadoraanse leden van het Midden-Amerikaanse Parlement (Parlacen). De drie werden in een buitenwijk van Guatemala-Stad dood gevonden, samen met hun chauffeur. Uit onderzoek bleek dat twee van de slachtoffers levend waren verbrand, terwijl de andere twee waren doodgeschoten. De zaak kreeg een bizarre wending toen op 25 februari vier in hechtenis genomen politiebeambten, die verdacht werden van betrokkenheid, in de gevangenis werden vermoord.

Vier verdachten aangehouden

Op 20 maart arresteerde de Guatemalteekse politie vier verdachten. Volgens minister van Binnenlandse Zaken Carlos Vielman hadden ze banden met de drugshandel en hadden ze corrupte politieofficieren opdracht gegeven de parlementariërs te ontvoeren. Openbaar aanklager Álvaro Matus, die het justitieel onderzoek leidde, gaf de media een andere versie: er was geen bewijs voorhanden dat de vier iets te maken hadden met drugs en veel wees er op dat de Salvadoranen bij vergissing doelwit waren geweest. Wel was duidelijk dat de aangehoudenen leden waren van een 'erg gevaarlijke' bende. Een motief voor de moorden ontbrak nog.

Minister moet aftreden

Nadat het Congres een motie van wantrouwen tegen de minister had aangenomen, bood Carlos Vielman op 26 maart zijn ontslag aan. De betrokkenheid van tenminste zeven corrupte politiebeambten – onder wie de vier vermoorde – was hem politiek fataal geworden. Adela de Torrebiarte, in de jaren negentig van de twintigste eeuw oprichtster van de organisatie Madres Angustiadas (Verdrietige Moeders), werd benoemd als opvolgster.

Commissie Verenigde Naties gaat helpen bij bestrijding straatbendes

Het parlement in Guatemala nam op 1 augustus 2007 het besluit de oprichting toe te staan van de Internationale Commissie Tegen de Straffeloosheid in Guatemala (CICIG). Dit onafhankelijke orgaan, dat gesteund werd door de Verenigde Naties, zou zich gaan bezighouden met de bestrijding van de straatbendes en de georganiseerde misdaad. Mensenrechtenorganisatie Amnesty International (AI) liet weten de oprichting van de CICIG toe te juichen.

Burgers Guatemala kiezen Álvaro Colom tot president

Op 9 september 2007 maakte ruim 60 procent van de Guatemalteekse burgers de gang naar de stembus om zowel te stemmen op een presidentskandidaat als voor de samenstelling van het parlement.

Otto Fernando Pérez Molina van de Patriottische Partij (PP) en Álvaro Colom Caballeros van de Nationale Eenheid van de Hoop (UNE) kregen bij de presidentsverkiezingen de meeste stemmen en moesten in een tweede ronde uitmaken wie het land ging leiden. Een indicatie voor het uiteindelijke resultaat vormde de uitslag van de parlementsverkiezingen. De UNE kreeg 52 zetels en de PP mocht 29 afgevaardigden leveren.

Na 54 jaar weer sociaaldemocratische president

Met de belofte geld vrij te maken voor sociale programma's en de corruptie te zullen bestrijden, werd Álvaro Colom op 4 november gekozen tot president van Guatemala. Met een verschil van ongeveer 5 procent versloeg de kandidaat van de UNE de rechtspopulistische oud-generaal Otto Pérez Molina die had beloofd het leger in te zullen zetten bij de bestrijding van de gewelddadige straatbendes. Colom had laten weten niet te geloven in een politiek van de 'ijzeren vuist' omdat deze Guatemala slechts 'armoede, gebrekkig onderwijs en een tekort aan medicijnen' had opgeleverd.

Uitslagen parlementsverkiezingen Guatemala
(9 september 2007)

Opkomst: 60,5 procent

partij	percentage	zetels
Nationale Eenheid van de Hoop (UNE)	22,8	52
Grote Nationale Alliantie (GANA)	16,5	37
Patriottische Partij (PP)	15,9	29
Guatemalteeks Republikeins Front (FRG)	9,8	14
Ontmoeting voor Guatemala (EG)	6,2	4
Unionistische Partij (PU)	6,1	6
Centrum van Sociale Actie (CASA)	4,9	5
Partij van de Nationale Vooruitgang (PAN)	4,6	3
Unie van Nationalistische Verandering (UCN)	4,1	5
Guatemalteekse Revolutionaire Nationale Eenheid-MAIZ (URNG-MAIZ)	3,3	2
Democratische Unie (UD)	1,4	1
Totaal		158

De uitslag betekende dat Guatemala na ruim een halve eeuw weer een sociaaldemocraat als president kreeg, sinds Jacobo Arbenz in 1954 met een staatsgreep was afgezet.

Uitslagen presidentsverkiezingen Guatemala
(9 september en 4 november 2007)

Opkomst eerste ronde: 60,5 procent
Opkomst tweede ronde: 48,3 procent

kandidaat	percentage eerste ronde	percentage tweede ronde
Álvaro Colom Caballeros (UNE)	28,2	52,8
Otto Fernando Pérez Molina (PP)	23,5	47,2
Alejandro Eduardo Giammattei Falla (GANA)	17,2	-
Eduardo Suger Cofiño (CASA)	7,5	-
Luis Armando Rabbé Tejada (FRG)	7,4	-
Mario Amílcar Estrada Orellana (UCN)	3,2	-
Rigoberta Menchú (EG)	3,1	-
Fritz García-Gallont (PU)	2,9	-
Óscar Rodolfo Castañeda Rosales (PAN)	2,6	-
Miguel Ángel Sandoval Vásquez (URNG-MAIZ)	2,1	-

De overige kandidaten behaalden afzonderlijk minder dan een procent van de stemmen.

Parlement neemt begroting voor 2008 aan

Waarnemers beschouwden de goedkeuring, op 27 november, van de begroting voor 2008 als een politieke overwinning van Álvaro Colom.
Oppositiegroepen en sociale organisaties reageerden echter kritisch: de verkiezingsbelofte dat er meer uitgaven zouden komen voor sociale programma's leek geschonden want er werd gekort op alfabetiseringsprojecten, op tweetalig onderwijs en op het onderwijsontwikkelingsprogramma Pronade. Verder werden er maatregelen afgekondigd die het bestrijden van de corruptie moeilijker maakten. Colom beloofde de belastingen in 2008 niet te verhogen.

Guatemala

Gekozen Congreslid vermoord

De in september tot parlementslid gekozen 42-jarige Marco Antonio Xicay van de Patriottische Partij (PP) werd op 21 december 2007 door onbekenden in de borst geschoten en overleed daarna. Hij was in een hinderlaag gelopen bij het vakantieoord Las Fuentes Georginas. Welk motief er voor de aanslag was, bleef onduidelijk.

Álvaro Colom geïnaugureerd als president

In aanwezigheid van vijftienhonderd gasten en verscheidene staatslieden werd Álvaro Colom op 14 januari 2008 ingezworen als president van Guatemala. Naast het bestrijden van de gewelddadige misdaad beloofde hij de positie van de inheemse bevolkingsgroepen te zullen verbeteren door zijn sociaaldemocratisch beleid een 'Maya-gezicht' te geven. Hij riep verder op tot 'gelijkheid, culturele diversiteit en tolerantie'. Hoewel hij de goede relatie met de Verenigde Staten wilde handhaven, liet hij ook weten de banden met linkse Latijns-Amerikaanse regeringen aan te zullen halen.

Samenstelling regering Guatemala
(14 januari 2008)

President
Álvaro COLOM CABALLEROS

Vicepresident
Rafael ESPADA

Ministers:
Binnenlandse Zaken
Carlos Vinicio GÓMEZ RUIZ
Buitenlandse Zaken
Roger Haroldo RODAS MELGAR
Communicatie, Infrastructuur en Openbare Werken
Luis Alfredo ALEJOS OLIVERO
Cultuur en Sport
Jerónimo LANCERIO
Economische Zaken
José Carlos GARCÍA MACAL
Energie en Mijnbouw
Carlos Iván MEANY VALERIO
Financiën
Juan Alberto FUENTES KNIGHT
Gezondheidszorg en Sociale Bijstand
Eusebio DEL CID PERALTA
Landbouw, Veeteelt en Voedselvoorziening
Raúl René ROBLES ÁVILA
Milieu en Natuurlijke Hulpbronnen
Luis Alberto FERRATE FELICHE
Nationale Defensie
Marco Tulio GARCÍA FRANCO
Onderwijs
Ana Francisca ORDÓÑEZ DE MOLINA
Werkgelegenheid
Edgar RODRÍGUEZ

Samenstelling kabinet roept vragen op

Het benadrukken van de aanwezigheid van de Mayas in Guatemala bleek niet uit de samenstelling van de regering: deze telde slechts één lid van inheemse afkomst, namelijk Jerónimo Lancerio (Cultuur en Sport). Critici wezen er ook op dat slechts één vrouw, Ana Francisca Ordóñez de Molina (Onderwijs), in het kabinet was opgenomen. De benoemingen van Roger Haroldo Rodas (Buitenlandse Zaken) en José Carlos García Macal (Economische Zaken) konden er volgens de media op wijzen dat de nieuwe regering de nadruk ging leggen op een sterkere integratie in Midden-Amerika.

Corrupte politieagenten ontslagen

Twee dagen na het aantreden van de nieuwe regering werden 269 politieagenten, onder wie vijf commissarissen en acht inspecteurs, ontslagen wegens corruptie. De zuivering kwam voort uit de belofte van Álvaro Colom de eerste honderd dagen van zijn bewind topprioriteit te zullen geven aan het verbeteren van de veiligheid in het land.
De infiltratie van de georganiseerde misdaad in het politieapparaat gold in Guatemala als een groot probleem. Tijdens de vorige regering waren er meer dan 2.200 corrupte agenten ontslagen.

Militairen worden minder belast met veiligheidstaken

Op 2 februari gaf president Colom te kennen dat het leger geleidelijk zou worden ontheven van de taak de politie bijstand te leveren. Sinds het einde van de burgeroorlog in 1996 waren rond de 3.900 militairen actief bij het patrouilleren op straat en bij andere veiligheidstaken, in de hoop dat dit criminelen zou afschrikken. Men had echter vastgesteld dat deze strategie had gefaald.
Waarnemers meenden een tegenstrijdigheid te zien in het regeringsbeleid omdat Colom kort daarvoor hoge veiligheidsbeambten had aangesteld met een militaire achtergrond. Zij vroegen zich openlijk af of het 'honderd dagen plan' niet meer gericht was op de media dan op het bestrijden van de criminaliteit.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Vertrouwen bij industriëlen in economie van Guatemala

De Bank van Guatemala voorspelde begin september 2007 dat het land dat jaar afstevende op een economische groei van ongeveer 5,6 procent. Het vertrouwen van ondernemers in de economie was groot, beweerde het instituut, al baarde het zorgen dat de overheid door gebrekkige belastinginning het jaar daarop genoodzaakt zou zijn leningen af te sluiten om haar uitgaven te financieren. De belastingafdrachten waren in de eerste acht maanden van het jaar weliswaar met 16 procent gestegen, maar de uitgaven met 20 procent. De inflatie over de laatste twaalf maanden bedroeg 6,2 procent.

Handelstekort over 2007 weer toegenomen

De import steeg in 2007 met 14 procent, terwijl de export met ruim 15 procent ten opzichte van 2006 was toegenomen, aldus cijfers van dezelfde bank in februari 2008. Guatemala had al 21 jaar te maken met een handelstekort en dat bleek opnieuw gegroeid te zijn. In geld uitgedrukt kwam het tekort neer op 6,6 miljard dollar (ca. 4,5 miljard euro) – een nieuw record. Het was op Mexico na het hoogste bedrag in de regio, met de aantekening dat het Mexicaanse tekort 1 procent van het bbp bedroeg maar dat van Guatemala 19 procent. Dit kon slechts worden opgevangen door de grote hoeveelheid geld die in het buitenland werkzame Guatemalteken naar huis stuurden.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Wijziging adoptieregeling door volksvertegenwoordiging goedgekeurd

De Guatemalteekse volksvertegenwoordiging ging er op 11 december 2007 mee akkoord dat de adoptieregeling zou worden veranderd. Bij het oude systeem verzorgden notarissen het papierwerk en bepaalden of een baby vrijwillig werd afgestaan. Per adoptiegeval ontvingen zij omgerekend ruim 20.000 euro, waardoor velen van mening waren dat er een 'adoptie-industrie' was ontstaan. Vanaf begin 2008 zou de Nationale Adoptie Raad, die verbonden was met het

Guatemala

Hooggerechtshof, alle gevallen van adoptie gaan beoordelen en begeleiden. Tevens werd per wet verboden ouders te betalen als zij hun kind afstonden of kinderen aan te bieden die nog geboren moesten worden.

Arrestatiebevelen tegen oud-militairen niet bekrachtigd

'Dit bevestigt slechts waarom ik het Guatemalteekse justitiële systeem niet vertrouw en in 1999 in Spanje de aanklacht heb ingediend.' Aldus luidde op 17 december 2007 het teleurgestelde commentaar van Rigoberta Menchú nadat bekend was geworden dat het Hooggerechtshof weigerde het verzoek van een Spaanse rechter in te willigen om enkele voormalige hoge militairen te arresteren.
Volgens Menchú, in 1992 winnaar van de Nobelprijs voor de Vrede, was het kader van het leger in de jaren tachtig van de twintigste eeuw, inclusief voormalig president (1982-1983) José Efraín Ríos Montt, verantwoordelijk voor martelingen, moorden en staatsterrorisme. De Spaanse justitie kon zich daar in vinden en had gevraagd om uitlevering van de verdachten.

Door Spanje gezochte voormalige politiedirecteur overleden

De door Spanje voor misdaden tegen de menselijkheid gezochte vroegere Guatemalteekse politiedirecteur Germán Chupina Barahona (86) overleed op 17 februari 2008. Hij was een van de door Rigoberta Menchú aangeklaagde schenders van de mensenrechten. Na het besluit van het Hooggerechtshof werd Chupina, die na zijn arrestatie in november 2006 in een medische kliniek verbleef, vrijgelaten. Hij leed aan de zieke van Alzheimer.

President krijgt recht gratie te verlenen aan ter dood veroordeelden

Het parlement van Guatemala besloot op 12 februari 2008 het staatshoofd het recht te geven ter dood veroordeelden gratie te verlenen. Dat betekende dat het laatste obstakel om de doodstraf weer in werking te stellen, uit de weg was geruimd. In 2002 was de zwaarste strafmaat geschorst vanwege onenigheid over de vraag wie het laatste woord diende te hebben met betrekking tot het lot van een gevangene.
Er zaten 34 ter dood veroordeelden te wachten op voltrekking van hun vonnis. Het was onwaarschijnlijk dat zij op korte termijn zouden moeten sterven want president Colom was een verklaard tegenstander van de doodstraf.

Honduras

Militaire archieven aangaande burgeroorlog worden geopend

President Álvaro Colom kondigde op 25 februari 2008 aan dat de archieven van de strijdkrachten die betrekking hadden op de burgeroorlog van 1960-1996, zouden worden geopend voor het publiek. Zij konden een licht werpen op de rol van de militairen in het conflict waarbij meer dan tweehonderdduizend doden vielen. Onderzoek van de Verenigde Naties had aangetoond dat politie en leger voor 90 procent van de doden verantwoordelijk waren.
Oppositieleider en oud-generaal Otto Pérez Molina kwalificeerde het bericht als 'een politieke stunt'.

BUITENLANDSE ZAKEN

Deportatie uit VS van illegale immigranten niet stopgezet

Het bezoek van de Amerikaanse president George W. Bush op 12 maart 2007 was volgens analisten matig succesvol. Hij weigerde toe te zeggen dat de deportatie van illegale immigranten door de Verenigde Staten zou worden stopgezet, maar liet wel weten kansen te zien voor de invoering van een 'tijdelijk arbeidsprogramma'. Guatemala kon het geld dat landgenoten naar huis stuurden, nauwelijks missen.
De behandeling van illegalen in de VS werd in Mexico en in de Midden-Amerikaanse landen veelvuldig bekritiseerd.

(Vorige berichten pagina 741/1 e.v. - 2006)

HONDURAS

BINNENLAND

Afgezant Verenigde Naties hekelt hoge straffen voor bendeleden

Sandra Ponce, speciaal afgezant voor de Verenigde Naties inzake mensenrechten, liet op 12 april 2007 weten de strafmaat in Honduras voor het lidmaatschap van de straatbendes Mara Salvatrucha en Mara 18 te hoog te vinden. Er waren jongeren tot dertig jaar gevangenisstraf veroordeeld louter vanwege het feit dat ze deel uit maakten van een van de twee organisaties.
De zware sancties werden opgelegd op basis van wetgeving waardoor de maximumstraf op het behoren tot een straatbende werd verhoogd van zestien naar dertig jaar. Het initiatief daartoe was genomen door Lobo Sosa van de Nationale partij van Honduras (PNH). Hij beweerde dat veel burgers de straat niet op durfden te gaan omdat zij bang waren door de 'maras' te worden vermoord.

President Zelaya wil verkeerde berichtgeving over geweld rechtzetten

Het stoorde de president van Honduras, Manuel Zelaya, in hoge mate dat de media het geweld in het land benadrukten. Daarom gaf hij de radio- en televisiestations opdracht om, ingaande 28 mei 2007, elke dag twee uur te spenderen aan regeringspropaganda door ministers de ruimte te geven over hun beleid te praten. De eigenaren van de private media exploiteerden volgens hem de politieke en sociale problemen in het land en gaven de burgers de indruk dat het geweld steeds erger werd, terwijl er in 2006 juist sprake was van 3 procent minder moorden dan het jaar daarvoor.
De beslissing van de president werd sterk bekritiseerd door de Vereniging van Journalisten van Honduras (CPH).

Minister van Buitenlandse Zaken treedt af

Minister van Buitenlandse Zaken Milton Jiménez diende op 3 januari 2008 zijn ontslag in nadat er op de videowebsite *You Tube* een filmpje was geplaatst waarin de bewindsman zich verzette tegen politiebeambten die een ademproef wilden afnemen. Hij gaf later toe teveel alcohol te hebben genuttigd, maar meende ook dat onbekende 'politieke sectoren' de regering wilden beschadigen. Er waren ook conversaties op de website geplaatst waar president Manuel Zelaya aan deelnam. Ángel Edmundo Orellana nam de portefeuille van Jiménez over.
De president bracht ook enkele andere wijzigingen in het kabinet aan. Victor Meza ging het ministerie van Binnenlandse Zaken leiden, Elsa Palou werd benoemd tot minister van Gezondheidszorg en Mayra

Honduras

Mejía del Cid kreeg de verantwoordelijkheid voor Werkgelegenheid.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Protesten onderbroken vanwege doodschieten docent

De Nationale Coördinator van het Volksverzet (CNPR) – een overkoepelend orgaan van vakbonden, studenten-, leraren- en boerenorganisaties – schortte op 27 augustus 2007 de protesten tegen het volgens de CNPR falende armoedebeleid van de regering op. De reden was dat de docent Wilfredo Lara door een zakenman was doodgeschoten omdat de demonstranten de weg hadden geblokkeerd.

Het was de eerste keer dat er grootschalige protesten van sociale organisaties plaatsvonden sinds Manuel Zelaya in januari 2006 als president was aangetreden.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

IMF waarschuwt voor stijgend begrotingstekort

Op 12 oktober 2007 liet het Internationaal Monetair Fonds (IMF) weten dat het begrotingstekort in Honduras dat jaar zou oplopen tot 3 procent. Als belangrijkste oorzaak werd gewezen op de behoefte aan liquide middelen van het nationale elektriciteitsbedrijf ENEE (Empresa Nacional de Energía Eléctrica) en het onvermogen van de regering het uitgavenpatroon te wijzigen. Hoewel het de vraag was of de doelstelling verwezenlijkt zou worden, prees het IMF de begroting van de regering voor 2008 omdat deze beoogde het tekort met een procent te reduceren.

Centrale bank geeft economische groeicijfers

In de eerste negen maanden van 2007 groeide de economie van Honduras met 7,9 procent ten opzichte van dezelfde periode in 2006, aldus gegevens van de centrale bank begin december. De grootste sprong maakte de bouw waar sprake was van een toename van 26 procent. De financiële sector zag een groei van 21 procent, terwijl traditionele sectoren als goederenproductie en landbouw kleine stijgingen te zien gaven.

Handelstekort in 2007 opnieuw toegenomen

In januari 2008 maakte de centrale bank bekend dat het handelstekort in 2007 was gegroeid tot 32,6 procent. Dit kwam neer op 4,1 miljard dollar (ca. 2,8 miljard euro). Het resultaat werd bepaald doordat de import met 25 procent was gestegen, terwijl de export met slechts 12 procent was toegenomen. In 2006 bedroeg het handelstekort bijna 3,5 miljard dollar, 24 procent meer dan het jaar daarvoor. De tekorten konden worden opgevangen door geldstortingen van Hondurezen vanuit de Verenigde Staten.
De inflatie over 2007 bedroeg 8,9 procent, tegenover 5,6 procent in 2006.

JUSTITIE

Leger en politie herstellen orde in gevangenis

Honderden Hondurese militairen en politiebeambten bestormden op 29 juni 2007 de Nationale Gevangenis ten noorden van de hoofdstad Tegucigalpa omdat de bewakers de controle hadden verloren en gevangenen er vrij rondliepen. Er werden mobiele telefoons, vuurwapens, messen en machetes in beslag genomen bij het herstellen van de orde.
In de laatste twee jaar waren in dit huis van bewaring, waar veel leden van straatbendes zaten, tenminste 53 gevangenen vermoord.

Ontsnapping met geweld

Tien gedetineerden wisten op 15 oktober uit de overvolle Yora gevangenis bij de Hondurese Caribische kust te ontsnappen. Zij schoten daarbij een onbewapende bewaker dood. De ontsnapte gevangenen stalen vervolgens enkele auto's en gingen er vandoor. Twee van hen werden binnen een dag weer gearresteerd.

Voormalige directeur immigratiedienst veroordeeld tot gevangenisstraf

De vroegere directeur van de Hondurese immigratiedienst Ramón Romero werd op 23 juli 2007 veroordeeld tot negen jaar gevangenisstraf. Zelf beweerde hij onschuldig te zijn en in hoger beroep te zullen gaan, maar volgens de rechtbank was bewezen dat hij zijn autoriteit had misbruikt om veertien Colombiaanse vrienden en kennissen van Juan Ramón Matta toegang tot Honduras te geven. Laatstgenoemde was in de Verenigde Staten voor drugshandel en moord meerdere keren tot levenslang veroordeeld.
Romero was de derde directeur van de dienst in dertien jaar die werd ontslagen vanwege corruptieaanklachten.

Nicaragua

BUITENLANDSE ZAKEN

Honduras en Nicaragua tevreden over vonnis maritiem grensgeschil

Het in Den Haag gevestigde Internationaal Gerechtshof (ICJ) bepaalde op 8 oktober 2007 de zeegrens tussen Honduras en Nicaragua. Het laatste land had in 1999 de kwestie aan het ICJ voorgelegd omdat het onderzoek wilde doen in de Caribische Zee naar mogelijke olievoorraden. Honduras had daar bezwaren tegen en beweerde dat in 1906 de grens was vastgelegd. Het ICJ was het daar niet mee eens en trok zelf een maritieme grenslijn waar beide landen zich goed in konden vinden.

(Vorige berichten pagina 154/3 e.v. - 2007)

NICARAGUA

BINNENLAND

Parlement tracht energievoorziening te verbeteren

Om langdurige stroomstoringen in Nicaragua te bestrijden, besloot het parlement op 28 juni 2007 omgerekend 3,7 miljoen euro uit te geven aan het Spaanse energiebedrijf Unión Fenosa SA. Bovendien kreeg de regering toestemming nieuwe generatoren aan te schaffen die 120 megawatt stroom zouden gaan produceren. Volgens de verantwoordelijke minister voor het nieuwe ministerie van Energie en Mijnbouw, Emilio Rappaccioli, bestond er in Nicaragua een energietekort van 100-300 megawatt.

President Ortega weet positie regering te versterken

Liberale partijen bundelen krachten tegen regerend FSLN

De Nicaraguaanse Liberale Alliantie (ALN) en de Liberale Constitutionele Partij (PLC)

besloten op 10 september 2007 samen te gaan werken bij de gemeenteraadsverkiezingen het jaar daarop. In juli hadden beide partijen al bekend gemaakt een 'strategische alliantie' te hebben gesloten om de regering van president Daniel Ortega van het Sandinistisch Front voor de Bevrijding van Nicaragua (FSLN) zoveel mogelijk de voet dwars te zetten. Op die wijze was het FSLN in het parlement een nederlaag toegebracht door een wet aan te nemen waarin elke relatie tussen de op te richten Raden van Burgermacht (CPC) en de regering illegaal werd genoemd.

Voorzitter Hooggerechtshof hekelt politieke invloed

De liberale president van het Nicaraguaanse Hooggerechtshof (CSJ), Manuel Martínez, beweerde eind november in dagblad *El Nuevo Diario* dat het justitiesysteem gecontroleerd werd door een sandinistische meerderheid. Meer dan een rechterlijke macht was er sprake van een politieke macht, meende hij. Door de tegenstand van de oppositie in het parlement bij met name het opzetten van de CPC's overwoog president Ortega eventueel 'per decreet' te gaan regeren. Martínez noemde dat echter onconstitutioneel.
De vicepresident van het CSJ, de sandinist Rafael Solís, had er op gewezen dat de liberalen bij de cassatierechtbanken in de meerderheid waren.

Ortega inaugureert CPC's

Na ze een dag eerder per decreet te hebben opgericht, werden de CPC's door president Ortega op 30 november plechtig ingewijd. In het decreet werd verder aangegeven dat er een 'nationaal kabinet' kwam dat zou bestaan uit 272 afgevaardigden, afkomstig uit de vijftien departementen en de twee autonome regio's in het land. Ortega werd voorzitter van het orgaan en zijn vrouw, de dichteres Rosario Murillo, algemeen coördinator. Media hekelden in meerderheid de wijze waarop Ortega te werk was gegaan. Bovendien constateerden ze dat het blok van de ALN en de PLC de eerste scheuren vertoonde.

Regering drijft wig tussen oppositiepartijen

President Ortega wijdde zijn jaarlijkse redevoering in het parlement, op 10 januari 2008, vooral aan recente besluiten van het Hooggerechtshof. De rechters hadden bepaald dat de CPC's wel degelijk als een verlengstuk van de uitvoerende macht – dus de regering – konden worden opgezet, al mochten ze niet met overheidsgeld gefinancierd worden. Ook had een rechter bepaald dat de wegens corruptie veroordeelde PLC-leider Arnoldo Alemán gewoon door het land mocht reizen, in tegenstelling tot een vonnis in december waarbij de oudpresident zijn straf thuis moest uitzitten. Daarnaast keurde het CSJ een initiatief van de oppositie in het parlement af, namelijk de oprichting van agentschappen die door parlementariërs werden beheerd. Deze zouden de macht van de president inperken, maar het hof achtte ze in strijd met de grondwet.
Zowel de ALN als de PLC boycotten de toespraak van de president. De onderlinge verdeeldheid nam door de drie genoemde vonnissen echter toe. Waarnemers meenden een herstel te zien van het oude pact tussen het FSLN en de PLC.

Begroting voor 2008 aangenomen

De Nicaraguaanse volksvertegenwoordiging keurde op 12 februari de begroting voor 2008 goed. Naast het FSLN stemden de afgevaardigden van de PLC voor, terwijl negentien leden van de ALN en de Sandinistische Vernieuwingsbeweging (MRS) tegen stemden. Volgens de lokale media was daarmee het 'Blok tegen de Dictatuur' van de ALN en de PLC definitief ten grave gedragen.
De begroting, die uitging van een economische groei van 4,5 procent en van 8 procent inflatie, was in overeenstemming met de aanbevelingen van het Internationaal Monetair Fonds (IMF).

ALN-leider door kiesraad afgezet

De Hoogste Kiesraad (CSE) bepaalde op 20 februari dat Eduardo Montenegro niet langer partijleider van de ALN mocht zijn. Bij zijn verkiezing zou er sprake zijn geweest van 'onregelmatigheden' die in strijd waren met de wet. Ook werd Montenegro het recht ontzegd mee te dingen naar de positie van burgemeester van Managua.
Lokale media suggereerden dat de door sandinisten geleide CSE het besluit had genomen omdat de ALN een aanbod van president Ortega om een pact te sluiten, had afgewezen. Na het besluit over Montenegro achtten waarnemers het onwaarschijnlijk dat de liberalen van de ALN en de PLC een alliantie zouden sluiten voor de volgende nationale verkiezingen.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Minimumloon stijgt met 15 procent

President Ortega maakte op16 januari 2008 bekend dat het minimumloon in Nicaragua vanaf 1 februari met 15 procent zou stijgen. Dit betekende dat het salaris voor stedelijke arbeiders per maand omgerekend ruim 66 euro ging bedragen. De werkgevers wilden ruim 10 procent toestaan, maar de vakbonden eisten sinds het begin van het overleg in november het dubbele percentage.
In juni 2007 was het minimumloon al verhoogd met 18 procent, maar daar stond tegenover dat de inflatie in 2007 ruim 16,9 procent bedroeg. Dit laatste was het hoogste cijfer sinds 1998.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Staatsschuld binnen enkele maanden gehalveerd

Persorganen in Nicaragua maakten op 20 juli 2007 melding van een sterke daling van de staatsschuld. In de laatste paar maanden was deze geslonken van 7 miljard dollar (ca. 5 miljard euro) naar 3,3 miljard dollar. In juni had Venezuela het Midden-Amerikaanse land een schuld van 33 miljoen dollar kwijtgescholden, hetgeen voortkwam uit de goede relatie die de regering van Daniel Ortega onderhield met het bewind van Hugo Chávez in Venezuela.
Begin augustus ontving Ortega van de in Nicaragua op bezoek zijnde vicepremier van Spanje, Maria Teresa Fernández de la Vega, een brief van premier José Luis Rodríguez Zapatero. Daarin stond dat Madrid afstand deed van de schuld die Nicaragua nog diende te betalen, namelijk 26 miljoen euro. In de laatste jaren had Madrid al 680 miljoen euro aan schuld van Nicaragua afgeschreven.

Inflatie groter dan centrale bank had voorspeld

De president van de centrale bank van Nicaragua, Antenor Rosales, maakte op 1 november 2007 bekend dat de inflatie dat jaar

hoger zou uitvallen dan de 9,5 procent die zijn instituut in augustus had voorspeld. In september was deze op jaarbasis al gestegen tot 8,4 procent. De redenen hiervoor waren de gestegen olieprijs en de verhoging van de prijzen van voedselproducten als bonen, bederfbare waren en oliederivaten. De voorspelling van de groei van het bbp voor 2007, tussen de 3,5 en 3,7 procent, durfde hij wel te handhaven.

JUSTITIE

Oud-president Alemán voorwaardelijk vrijgelaten

De wegens corruptie tot twintig jaar gevangenisstraf veroordeelde oud-president (1997-2002) Arnoldo Alemán maakte zelf op 11 januari 2008 bekend dat hij voorwaardelijk was vrijgelaten. In december had een rechtbank hem opgelegd zijn straf thuis uit te zitten, maar een onderzoeksrechter vernietigde dat vonnis en stond hem toe zich vrij te bewegen binnen de Nicaraguaanse grenzen. Hij ontkende dat het justitiële besluit het resultaat was van een onderonsje met de regerende sandinisten.

GEZONDHEID EN ZORG

3,3 miljoen dollar schadevergoeding voor bananenarbeiders

De jury van een rechtbank in Los Angeles (California) kende op 5 november 2007 zes Nicaraguaanse arbeiders die voor Dole Fresh Fruit Co. op bananenplantages werkten een schadevergoeding toe van in totaal 3,3 miljoen dollar (ruim 2,2 miljoen euro). Het bedrijf Dole and Standard Fruit Co. – inmiddels onderdeel van Dole – was door de arbeiders beschuldigd van nalatigheid en het frauduleus achterhouden van informatie. Zij moesten werken met het verdelgingsmiddel DBCP (dibroom-chloorpropaan), dat werd gebruikt om microscopisch kleine wormen te verdelgen. Het middel, dat intussen door de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) werd gekarakteriseerd als 'extreem schadelijk voor de gezondheid', kon steriliteit, miskramen en geboorteafwijkingen veroorzaken.

De schadeclaim van zes andere arbeiders werd afgewezen omdat ze 'geen substantiële schade' aan hun gezondheid zouden hebben ondervonden.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Verbod op abortus negatief voor gezondheid vrouwen

Een rapport van mensenrechtenorganisatie Human Rights Watch (HRW) over de eerdere afkondiging van een absoluut abortusverbod in Nicaragua toonde begin oktober 2007 aan dat dit voor vrouwen negatief uitwerkte. Velen waren bang geworden om een beroep te doen op medische diensten voor zaken die binnen de wet vielen en artsen waren soms niet bereid noodzakelijke handelingen te verrichten uit angst dat ze vervolgd zouden worden. Het betrof bijvoorbeeld vrouwen die een miskraam kregen en adequate medische hulp nodig hadden. De regering werd bekritiseerd vanwege haar passieve houding inzake de gevolgen van het abortusverbod.

BUITENLANDSE ZAKEN

Nicaragua en Cuba hervatten diplomatieke betrekkingen

De Cubaanse ambassadeur Luis Hernández overhandigde op 19 maart 2007 zijn geloofsbrieven aan de Nicaraguaanse regering. Luis Cabrera, tot dat moment vertegenwoordiger van het Sandinistisch Front voor de Bevrijding van Nicaragua (FSLN) in Havana, werd ambassadeur voor Nicaragua in Cuba. Het betekende dat na zeventien jaar de betrekkingen tussen beide landen werden genormaliseerd. Deze waren verbroken toen Daniel Ortega in 1990 als staatshoofd moest aftreden en werden hervat nadat hij begin 2007 opnieuw president was geworden.

Banden met Noord-Korea hersteld

Nadat Violeta Barrios de Chamorro in 1990 was aangetreden als president van Nicaragua, waren ook de betrekkingen met Noord-Korea verbroken. Deze werden met de terugkeer van Ortega als staatshoofd eveneens hersteld. Op 16 mei 2007 ontving de president de nieuwe Noord-Koreaanse ambassadeur, Jae Myong So. Bij die gelegenheid merkte Ortega op het onrechtvaardig te vinden dat landen die zelf goed bewapend waren, andere staten verboden zich te bewapenen om zich te verdedigen. Niemand twijfelde er aan dat hij doelde op de Verenigde Staten.

Nicaragua sluit reeks akkoorden met Iran

President Daniel Ortega sloot op 4 augustus 2007 een aantal verdragen met Iran. In de akkoorden werd onder meer opgetekend dat Iran de bouw van een assemblagefabriek voor landbouwvoertuigen, een gezondheidskliniek en tienduizend huizen zou gaan financieren. In ruil ging Nicaragua koffie, bananen en vlees aan het islamitische land leveren.

Iran werd er door de Amerikaanse regering van beticht uranium te verrijken om kernwapens te ontwikkelen, maar de Iraanse regering ontkende dat. Niettemin waarschuwde Paul Trivelli, de Amerikaanse ambassadeur in Nicaragua, Ortega dat Iran 'een gevaarlijke partner' was. De Nicaraguaanse president had in juni in Teheran overleg gevoerd met president Mahmoud Ahmadinejad.

President Ortega vraagt Amerikaanse steun in strijd tegen drugshandel

Op 1 september 2007 maakte president Ortega van Nicaragua bekend dat hij de Verenigde Staten om 1 miljard dollar (ca. 732 miljoen euro) extra steun voor Midden-Amerika had gevraagd voor de strijd tegen de drugshandel. Van het geld zouden onder andere helikopters, boten en radarapparatuur kunnen worden aangeschaft.
De linkse president beweerde dat Amerikaanse ambtenaren positief hadden gereageerd op zijn verzoek. Ortega merkte ook op dat als Washington 'de luxe had om 400 miljard dollar aan de oorlog in Irak te spenderen', het toch zeker 1 miljard aan Midden-Amerika kon uitgeven.

Samenwerking geïntensiveerd

Een ontmoeting van Ortega met de chef operaties van de Amerikaanse Drug Enforcement Administration (DEA), Michael Braun, resulteerde op 4 februari 2008 in de bekendmaking dat de samenwerking tussen Nicaragua en de DEA zou worden geïntensiveerd. Het bericht was opmerkelijk omdat Ortega de maand daarvoor leidinggevende Nicaraguaanse politiemensen had beschuldigd op de loonlijst van de DEA te staan. De president beweerde dat hij 'een nieuwe bladzijde' in de relaties met de VS wilde omslaan.

Formeel protest tegen optreden Colombiaanse marine

De Colombiaanse ambassadeur in Managua werd op 12 februari 2008 door de Nicaraguaanse regering ontboden om een officieel protest in ontvangst te nemen, gericht aan Colombia's minister van Buitenlandse Zaken Fernando Araújo Perdomo. Managua beweerde dat de Colombiaanse marine twee dagen eerder Nicaraguaanse vissers in de Caribische Zee had bestookt. Beide landen vochten voor het Internationaal Gerechtshof (ICJ) in Den Haag een geschil uit betreffende de soevereiniteit over enkele kleine eilanden in het gebied.

(Vorige berichten pagina 157/1 e.v. - 2007)

PERU

BINNENLAND

Regering meldt dood zeven leden Lichtend Pad

Tijdens een vuurgevecht op 16 oktober 2007 in de regio Ayacucho tussen een legereenheid en opstandelingen van het Lichtend Pad – in Peru Sendero Luminosa (SL) geheten – waren volgens de regering zeven rebellen gedood. De confrontatie speelde zich af in Putis (provincie Huanta) toen een anti-terrorismepatrouille op rond de twintig rebellen zou zijn gestuit. Waarnemers vroegen zich af of de lezing van de autoriteiten klopte want in de streek waren zowel drugshandelaren als rebellen van SL actief.

President García van Peru wijzigt samenstelling kabinet

Voor het eerst sinds zijn aantreden anderhalf jaar eerder, veranderde president Alán García op 20 december 2007 zijn regering ingrijpend. De belangrijkste wijziging betrof de post van Defensie. Fungerend minister Allan Wagner werd hoofd van de Peruaanse delegatie bij het Internationaal Gerechtshof (ICJ) in Den Haag waar een geschil met Chili speelde over de maritieme grenslijn; als zijn vervanger werd Ántero Flores Aráoz aangewezen. Rosario Fernández Cristiano nam de portefeuille van Justitie over van María Zavala. Verder traden Mario Pasco Cosmópolis (Arbeid en Werkgelegenheid) en Enrique Cornejo (Huisvesting) tot het kabinet toe en verruilde Hernán Garrido Lecca de portefeuille Huisvesting voor Gezondheidszorg. Susana Panilla kreeg Vrouwenzaken in plaats van Arbeid en Werkgelegenheid. De veranderingen werden doorgevoerd omdat de populariteit van García en zijn regering daalde.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Doden bij boerenprotesten

Op de tweede dag van een nationale staking van Peruaanse boeren vielen op 19 februari 2008 minstens vier doden. De protesten waren gericht tegen de verhoging van de prijs van kunstmest en tegen het vrijhandelsverdrag met de Verenigde Staten.
De gewelddadigste confrontaties tussen de stakers en de politie vonden plaats in Ayacucho – en volgens de regering was dat niet toevallig. In het Andische hooggebergte woonden veel aanhangers van oppositieleider Ollanta Humala en agitatoren van zijn Peruaanse Nationalistische Partij (PNP) waren volgens de regering verantwoordelijk voor de onrust.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Begroting 2008 door Peruaans parlement goedgekeurd

Het Peruaanse Congres keurde begin december 2007 de regeringsbegroting voor het aankomende jaar goed. De grootste verandering betrof de stijging van het budget voor onderwijs. Alle klassen in landelijke gebieden zouden in 2008 een subsidie ontvangen van 2.250 Peruaanse Nuevo Sol (ca. 515 euro) en het streven was het aantal docenten bij openbare scholen uit te breiden van 5.000 naar minimaal 9.400.
Bij het opstellen van de cijfers was de regering er van uitgegaan dat de economie in 2007 met ongeveer 8 procent zou groeien. Premier Jorge del Castillo liet verder weten dat het armoedecijfer, dat bijna 45 procent bedroeg, in 2011 moest zijn gedaald tot 30 procent.

JUSTITIE

Hooggerechtshof handhaaft straf voor drugshandelaar

De eerder wegens drugshandel veroordeelde Fernando Zevallos hoorde op 7 september 2007 zijn straf van twintig jaar bekrachtigd worden door het Hooggerechtshof van Peru. Ook moest hij de in 2005 opgelegde boete van omgerekend 24 miljoen euro voor het transporteren van drie ton cocaïne naar Mexico, gewoon betalen. De voormalige eigenaar van vliegtuigmaatschappij Aerocontinente was inmiddels ook in de Verenigde Staten aangeklaagd. Daar zou hij aan onroerendgoedtransacties hebben deelgenomen om zijn illegaal verkregen winsten te camoufleren.

Witwassen zwart geld gaat volgens minister door

Minister van Binnenlandse Zaken Luis Alva Castro verkondigde op 15 oktober dat jaarlijks in Peru omgerekend 1,4 miljard euro aan drugsgeld werd witgewassen. Hij deed de mededeling op een persconferentie waar de autoriteiten melding maakten van het oprollen van een criminele groepering met een bezit van 325 miljoen euro.

Voormalige politiechef veroordeeld wegens nalatigheid bij vuurwerkramp

De vroegere politiechef Luis Alberto Sánchez werd op 18 oktober 2007 schuldig bevonden aan nalatigheid bij de vuurwerkramp in de Peruaanse hoofdstad Lima eind 2001. Sánchez zou niet hebben opgetreden toen politiehekken werden weggehaald en kreeg daarom, samen met drie leveranciers en twee verkopers, vier jaar celstraf.
De ramp voltrok zich toen een verkoper een vuurpijl aan een klant wilde demonstreren. Vuurwerkstallen explodeerden en door de grote drukte konden de mensen geen kant op. Er vielen tenminste 290 doden en 262 zwaargewonden, terwijl 174 mensen werden vermist.

Ex-president Alberto Fujimori tot zes jaar veroordeeld

Oud-minister schuldig aan oneigenlijk beheer staatsfondsen

Het Hooggerechtshof in Peru bestrafte op 26 oktober 2007 voormalig minister van Economische Zaken Jorge Baca Campodónico voor het oneigenlijk gebruik van overheidsgeld. Hij had, toen hij diende onder voormalig president (1990-2000) Alberto Fujimori, omgerekend bijna 42 miljoen euro gebruikt om een privébank te helpen.

Daarvoor gaven de rechters hem drie jaar voorwaardelijk, legden hem een boete op van 470.000 euro en bepaalden dat hij een jaar lang geen openbaar ambt mocht bekleden. Baca Campodónico liet weten hoger beroep aan te zullen tekenen.

Vroegere kabinetsleden veroordeeld voor deelname aan 'Fujimori-coup'

Oud-minister van Binnenlandse Zaken van Peru Juan Briones Dávila werd op 26 november veroordeeld tot een gevangenisstraf van tien jaar voor de hulp die hij Fujimori gaf bij de 'presidentiële' coup in 1992. Concreet kwam het erop neer dat hij er mede voor had gezorgd dat het parlement en het justitiële apparaat werden lamgelegd door het sturen van tanks. Daardoor speelde hij volgens het Hooggerechtshof een hoofdrol bij de coup, in tegenstelling tot negen andere kabinetsleden die een voorwaardelijke straf van vier jaar kregen.

Fujimori krijgt gevangenisstraf wegens 'misbruik van autoriteit'

Op 11 december gebeurde wat veel Peruanen jarenlang niet voor mogelijk hielden: oud-president Fujimori werd in Peru veroordeeld tot zes jaar gevangenisstraf wegens 'misbruik van autoriteit' tijdens zijn regeerperiode. Ook kreeg hij een boete van omgerekend bijna 92.000 euro, mede omdat hij eind 2000 opdracht had gegeven tot een illegale huiszoeking in het huis van de vrouw van zijn voormalige rechterhand Vladimiro Montesinos.
De dochter van Fujimori, Keiko, noemde het vonnis oneerlijk. 'Evenals 90 procent van de Peruaanse bevolking, vertrouw ik het justitiële apparaat niet', was haar reactie.

Oud-president biedt excuses aan voor mensenrechtenschendingen

De 69-jarige Fujimori bood op 21 december verontschuldigingen aan voor twee mensenrechtenschendingen: het vermoorden van vijftien mensen in de Barrios Altos-buurt in Lima door een doodseskader in 1991 en de moord een jaar later op negen studenten en een professor op de La Cantuta Universiteit. 'Ik vraag om vergiffenis', zei de oud-president, 'het doet mijn ziel pijn'. Hij ontkende iets te weten over het optreden van het doodseskader en evenmin Montesinos opdracht te hebben gegeven 'een vuile oorlog' tegen de rebellen van het Lichtend Pad (SL) te beginnen.
Zijn dochter Keiko maakte de media duidelijk dat de spijtbetuiging door Fujimori over de moorden niet betekende dat hij zich er verantwoordelijk voor voelde.

Nieuwe partij opgericht

Op 14 januari 2008 maakte Keiko Fujimori bekend dat de aanhangers van haar vader met het oog op de volgende presidentsverkiezingen de partij Kracht 2011 hadden opgericht. Mogelijk zou zij zelf kandidaat zijn. Zij was in 2006 met de meeste stemmen van alle afgevaardigden in het parlement gekozen.

Leden doodseskaders vertellen over geheime operaties

'Voor ons was het gewoon werk, net als elke andere baan. We moesten de opdracht zo goed mogelijk uitvoeren.' Met deze woorden gaf José Alarcón Gonzales, lid van het voormalige doodseskader Colina, op 6 februari 2008 aan wat de achterliggende motieven waren geweest om vermeende tegenstanders van Fujimori uit de weg te ruimen. Hoewel er geen bewijs voorhanden was dat de oud-president direct betrokken was bij deze mensenrechtenschendingen, meenden aanklagers dat hij schuldig was omdat hij de moorden niet had gestopt. De meeste van de 33 verdachten benadrukten dat zij de terreurgroep wilden verlaten, maar hun leider, Martin Rivas, had hen verzekerd dat dit een zekere dood voor hen betekende.

CULTUUR EN WETENSCHAP

Wetgeving om toerisme te ontwikkelen roept protesten op

Het Peruaanse parlement keurde op 13 februari 2008 wetgeving goed die beperkingen van private investeringen bij archeologische locaties gedeeltelijk ophief teneinde het toerisme te bevorderen. De beslissing veroorzaakte protesten in Cuzco. Bewoners van de oude Inca-hoofdstad hadden enige dagen eerder straatblokkades opgeworpen en banden in brand gestoken omdat zij meenden dat de nieuwe wetgeving het culturele erfgoed in hun regio bedreigde. Ook was PeruRail voor enige dagen genoodzaakt het treinverkeer stop te zetten. De parlementariërs pasten daarna de wetten enigszins aan, maar volgens velen waren de veranderingen onvoldoende.

BUITENLANDSE ZAKEN

Amerikaans Congres keurt Vrijhandelsverdrag met Peru goed

Bij een bezoek aan Washington op 14 december 2007 van de Peruaanse president Alán García werd het vrijhandelsakkoord tussen Peru en de Verenigde Staten geïmplementeerd. Het Congres had de aanvankelijke bezwaren tegen het verdrag aan de kant geschoven. Zowel García als diens Amerikaanse ambtgenoot George W. Bush riepen de Amerikaanse volksvertegenwoordigers op ook de vrijhandelsakkoorden met Colombia en Panama te ratificeren. Bush sprak verder van een slechte dag 'voor diegenen die tegen democratie en vrijhandel zijn', waarmee hij leek te doelen op het Venezuela van president Chávez.
De handel tussen Peru en de VS had jaarlijks een omvang van 9 miljard dollar (ca. 6,1 miljard euro).

Internationaal Gerechtshof behandelt maritiem grensconflict Peru-Chili

Het Internationaal Gerechtshof (ICJ) in Den Haag kreeg op 16 januari 2008 het geschil voorgelegd dat bestond tussen Peru en Chili over de precieze bepaling van de maritieme grens tussen de twee buurlanden. Volgens Chili was deze grens vastgelegd in visserijakkoorden in de jaren vijftig van de twintigste eeuw. In de visie van Peru echter werden hierin slechts visserijkwesties geregeld, reden waarom het de zaak aan het ICJ voorlegde. Het gerechtshof nodigde de Chileense regering uit tot commentaar op de Peruaanse claims.

Samenwerking tussen Peru en Ecuador uitgebreid

Bij een bilaterale ontmoeting tussen de ministers van Defensie en Buitenlandse zaken van Peru en Ecuador in de loop van februari werden 21 akkoorden ondertekend betreffende thema's als immigratie, veiligheid en het bestrijden van de armoede. Ook werd afgesproken een binationale commissie op te zetten om het wederzijdse vertrouwen te vergroten.

Het feit dat Peru het maritiem grensgeschil met Chili aan het ICJ had voorgelegd, veroorzaakte spanningen in de regio. Volgens president García van Peru bestonden dergelijke grensgeschillen echter niet met Ecuador.

(Vorige berichten pagina 504/2 e.v. - 2007)

VERENIGDE STATEN

GEVOLGEN TERREURAANSLAGEN

Inlichtingendienst CIA geeft harde verhoormethode toe

Michael Hayden, de directeur van de Central Intelligence Agency (CIA), gaf op 6 februari 2008 tegenover de Senaat toe dat ondervragers van de Amerikaanse geheime dienst buitenlandse terreurverdachten hadden onderworpen aan 'waterboarding'. Deze omstreden verhoortechniek houdt in dat de ondervraagde de indruk wordt gegeven dat hij de verdrinkingsdood gaat sterven. Uit angst zou hij dan makkelijker informatie prijsgeven.
Hoewel media, Congresleden en mensenrechtenorganisaties al langere tijd vermoedden dat de techniek door Amerikaanse ondervragers werd toegepast, hadden de CIA en de regering dit nooit willen toegeven.

'CIA is gestopt met waterboarding'

Mensenrechtenorganisaties beschouwden waterboarding als een vorm van marteling. Volgens het internationaal recht zou deze ondervragingstechniek dan ook verboden zijn. Hayden zei tegenover de commissie voor de inlichtingendiensten van het Huis van Afgevaardigden echter dat dergelijke harde verhoormethoden informatie opleverden die mensenlevens kon redden. Daarom was waterboarding wat hem betrof wel geoorloofd. De omstreden techniek zou overigens alleen in 2002 en 2003 zijn toegepast en slecht op drie terreurverdachten: Khalid Sheikh Mohammed, Abu Subaydah en Abd al-Rahim al-Nashiri. In 2003, na een uitspraak van het Hooggerechtshof over de rechten van gedetineerde buitenlandse terreurverdachten en de implementatie van nieuwe wetgeving over de wijze waarop zij behandeld moesten worden, zou de dienst ermee zijn gestopt.
Hayden zei verder dat harde verhoormethoden in de periode vlak na 11 september 2001 alom werden geaccepteerd, omdat bijna iedereen nieuwe grote terreuraanslagen vreesde en deze kost wat kost wilde zien te voorkomen. In 2003 waren de gemoederen wat bedaard en daarmee was ook de neiging om gebruik te maken van omstreden ondervragingstechnieken afgenomen.

Minister van Justitie wil geen strafrechtelijk onderzoek

Naar aanleiding van Hayden's verklaring wilden enkele Congresleden dat het ministerie van Justitie een strafrechtelijk onderzoek instelde naar ondervragers die waterboarding en andere harde verhoormethoden hadden toegepast. Minister van Justitie Michael Mukasey zei op 7 februari 2008 dat hij hier niet op in zou gaan, omdat zijn ministerie eerder zelf toestemming voor de verhoormethoden had gegeven in de overtuiging dat deze onder de toenmalige wetgeving legaal waren. Het zou vreemd zijn om ze nu met terugwerkende kracht toch af te keuren en de betrokkenen eventueel te vervolgen, zo redeneerde Mukasey.

President Bush vetoot verbod

Het Huis van Afgevaardigden en de Senaat namen later in februari beide wetgeving aan die waterboarding en andere harde ondervragingstechnieken zou verbieden. Maar president Bush sprak er zijn veto over uit omdat hij meende dat een inperking van de bevoegdheden van ondervragers de veiligheid van de Verenigde Staten in gevaar bracht.
Het veto kon ongedaan worden gemaakt indien het Congres er met tweederde meerderheid tegen stemde. Naar het zich liet aanzien was er echter onvoldoende animo om een dergelijk initiatief te steunen.

Terreurverdachten formeel in staat van beschuldiging gesteld

Het Pentagon maakte op 11 februari 2008 bekend dat zes terreurverdachten in Guantánamo Bay formeel in staat van beschuldiging waren gesteld. Het was voor het eerst dat gevangenen in de Amerikaanse marinebasis op Cuba formeel werden beschuldigd van betrokkenheid bij de aanslagen op 11 september 2001. Hen werd onder meer terrorisme, betrokkenheid bij vliegtuigkapingen, vernieling en geweld tegen burgers ten laste gelegd.
Onder de aangeklaagden was de Pakistaan Khalid Sheikh Mohammed, een van de kopstukken van het internationale terreurnetwerk al-Qaeda en mogelijk de organisator van de vliegtuigkapingen. De anderen waren Walid Bin Attash, Ramzi Binalshibh, Ali Abd al-Aziz Ali, Mustafa Ahmad al-Hawsawi en Mohammed al-Qahtani. Welke straffen de aanklager eiste, was nog niet bekend. Analisten verwachtten dat de aanvang van de rechtszaken lang op zich zou laten wachten en dat de processen jaren zouden duren.
De Verenigde Staten waren in januari 2002 begonnen met het detineren van buitenlandse terreurverdachten in Guantánamo Bay. In de loop der jaren werden er honderden vrijgelaten zonder ooit in staat van beschuldiging te zijn gesteld, laat staan te zijn berecht. In februari 2008 zaten er nog 275 vast en de autoriteiten dachten dat ongeveer 80 van hen op den duur zouden voorkomen.

Huis van Afgevaardigden verlengt geheim afluisterprogramma niet

De Protect America Act, een wet die in augustus 2007 van kracht was geworden, kwam op 17 februari 2008 alweer te vervallen.

Immuniteit voor telecombedrijven

De wet legaliseerde het Terrorist Surveillance Program (TSP), dat de overheid de bevoegdheid gaf om zonder gerechtelijk bevel internationaal telefoon-, fax- en e-mailverkeer naar of vanuit de Verenigde Staten af te luisteren. Het programma diende uitsluitend om informatie over terroristische activiteiten te verkrijgen. De versie van de wet die in augustus was aangenomen, was voorlopig. In februari moest het Congres stemmen over verlenging en eventuele aanpassingen. De twee Kamers van het Congres konden het echter niet eens worden over de inhoud. De Senaat vond dat er een clausule moest worden opgenomen die betrokken telecombedrijven immuun maakte voor rechtsvervolging. Meerdere van deze bedrijven waren al aangeklaagd door klanten die vonden dat hun recht op privacy was geschonden. Het Huis van Afgevaardigden weigerde echter om deze clausule over te nemen. Vandaar dat wet op 17 februari niet werd verlengd, maar verviel.

Verenigde Staten

President Bush drong er daarna bij het Huis van Afgevaardigden op aan om zijn standpunt te herzien. Hij redeneerde dat telecombedrijven die aan het afluisterprogramma meewerkten dat deden op aandringen van de overheid. Het zou vreemd zijn als ze dan achteraf veroordeeld konden worden omdat ze blijkbaar iets illegaals hadden gedaan. En indien de clausule niet werd opgenomen, zouden telecombedrijven in de toekomst mogelijk weigeren mee te werken aan het afluisterprogramma. Dat zou dan het terrorisme in de kaart spelen.
Eind februari had het Huis van Afgevaardigden nog niet op Bush' verzoek gereageerd.

Hof neemt rechtszaak burgerrechtenorganisatie niet in behandeling

Ondertussen liep er een rechtszaak die was aangespannen door de Amerikaanse Unie voor Burgerrechten (ACLU). Deze organisatie had een klacht tegen de regering ingediend omdat ze naar eigen zeggen niet op de reguliere manieren met buitenlandse contacten kon communiceren zolang de kans bestond dat er werd afgeluisterd. Het Hooggerechtshof in Washington DC liet op 19 februari echter weten dat ze weigerde de zaak in behandeling te nemen omdat de ACLU niet kon bewijzen dat ze daadwerkelijk was afgeluisterd en dus ook niet hard kon maken dat ze erdoor was benadeeld.
Advocaten van de ACLU spraken in een reactie van een 'catch-22'-situatie. Want het Hof vond dat alleen individuen of instanties die zeker wisten dat ze werden afgeluisterd het recht hadden om te klagen. Maar in de praktijk kon niemand daar ooit zeker van zijn, omdat het afluisterprogramma geheim was en de overheid er nooit informatie over verstrekte.

BINNENLAND

Ralph Nader stelt zich opnieuw kandidaat voor presidentschap

Ralph Nader kondigde op 24 februari 2008 aan dat hij als onafhankelijke kandidaat ging meedoen aan de presidentsverkiezingen die de Verenigde Staten in november van dat jaar zouden houden. Het werd de derde keer dat de voormalige consumentenadvocaat zich verkiesbaar stelde. In 2000 deed hij mee namens de Groene Partij en in 2004 als onafhankelijk kandidaat.
Vooral de Democraten hadden liever dat Nader niet mee deed. Zij meenden dat de linkse politicus in 2000 stemmen van Al Gore had afgesnoept. Om die reden zou de Democratische presidentskandidaat de verkiezingen hebben verloren van de Republikein George W. Bush. Nu Nader weer mee deed, zou iets soortgelijks kunnen gebeuren.
De Democraten en de Republikeinen waren eind februari nog niet klaar met hun voorverkiezingen en daarom was nog niet uitgemaakt wie zij kandidaat stelden.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Scriptschrijvers beëindigen staking

De vakbond van de ruim tienduizend Amerikaanse scriptschrijvers die sinds november 2007 in staking waren, bereikte op 10 februari 2008 een akkoord met de grote filmen tv-studio's van de Verenigde Staten. Daarna gingen de auteurs weer aan het werk. In de periode dat ze staakten was een groot aantal dramaseries en praatprogramma's wegens gebrek aan teksten van het scherm gehaald.
Het conflict ging over hergebruik van filmen tv-producties, bijvoorbeeld op dvd of internet. De schrijvers wilden daarvoor meer betaald krijgen. Aanvankelijk weigerden de producenten dit maar uiteindelijk gingen ze toch overstag, al kregen de auteurs niet zo veel als ze eisten.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

President Bush ondertekent economische stimuleringswet

Beurskoersen dalen fors

In januari 2008 deden beleggers in vrijwel de hele wereld massaal aandelen van de hand, omdat ze een economische recessie in de Verenigde Staten vreesden. De FTSE 100-index van de beurs van Londen en de Dow Jones van New York verloren in die maand respectievelijk 8,9 en 6 procent van hun waarde. Veel groter waren de verliezen in Frankrijk (12,3 procent), India (16 procent), Rusland (16,1 procent) en China (21,4 procent). Door de daling van de beurskoersen 'verdampte' wereldwijd 5,2 biljoen dollar (ca. 3,3 biljoen euro).
Het kredietbeoordelingbureau Standard & Poor's maakte deze cijfers op 11 februari 2008 bekend.

Overheid en banken nemen maatregelen

In februari namen de Amerikaanse regering en het stelsel van Amerikaanse centrale banken (Fed), net als in januari, maatregelen om de economie te stimuleren.
Om te beginnen werd met enkele grote banken afgesproken dat huiseigenaren die hun hypotheken niet of onvoldoende aflosten niet na 90 dagen uit hun huizen werden gezet, zoals tot dan toe de norm was, maar na 120. Gehoopt werd dat ze in die extra tijd oplossingen voor de financiële problemen konden vinden.
De malaise waarmee de Verenigde Staten kampten was deels ontstaan doordat hypotheekhouders door de hoge rente massaal in de problemen waren geraakt. Hierdoor kregen hypotheekbanken op hun beurt ook met geldproblemen te kampen. Om hen tegemoet te komen, zegde de Fed hen in februari gunstige leningen met een maximale waarde van 30 miljard dollar toe. Eerder hadden de centrale banken ook al 120 miljard in de financiële sector gepompt, in de hoop dat de kredietverstrekkers minder angstig zouden worden om geld uit te lenen als ze over meer liquide middelen beschikten. Want mede door hun terughoudendheid werd in de VS steeds minder geïnvesteerd en geconsumeerd.
Ter illustratie: Countrywide Financial, de grootste hypotheekbank van de VS, verstrekte in januari voor 21,9 miljard dollar aan hypotheken, 41 procent minder dan in januari 2007. Deze tendens lag overigens niet alleen aan de bank zelf, maar ook aan investeerders en consumenten die weinig vertrouwen in de toekomst hadden en daarom amper bereid waren om geld te lenen.

Burgers krijgen geld

De Amerikaanse president George W. Bush ondertekende op 13 februari 2008 door het Congres goedgekeurde noodmaatregelen om de economie te stimuleren. Iedere Amerikaanse belastingbetaler zou een eenmalige teruggaaf van 600 dollar krijgen. Voor elk kind kregen de ouders 300 dollar. Wie geen inkomstenbelasting betaalde, zou een eenmalige uitkering van 300 dollar ontvangen. De bedoeling was dat burgers meer gingen consumeren en op die manier de noodlijdende economie stimuleerden.
Ook het midden- en kleinbedrijf kon rekenen op gedeeltelijke restitutie van betaalde belastingen. De regering hoopte dat de on-

dernemingen dat geld zouden investeren, zodat er meer banen kwamen.
De noodmaatregelen ging de staat 167 miljard dollar kosten.

JUSTITIE

Eén op de honderd Amerikanen in de gevangenis

In de Verenigde Staten zat begin 2008 meer dan 1 procent van de volwassen bevolking in de gevangenis. Dat bleek althans uit een onderzoek van het Pew Center on the States (PCS), een onafhankelijk Amerikaans adviesbureau voor politieke zaken, waarvan de resultaten op 28 februari 2008 werden gepubliceerd.
Voor zover bekend zat in geen enkel ander land een nog groter percentage van de bevolking achter de tralies. Van de Amerikaanse mannen met een Latijns-Amerikaanse achtergrond zat zelfs 1 op de 36 vast en van de zwarte mannen 1 op de 15.
Van de uitgaven van de deelstaten ging gemiddeld 7 procent naar detentiecentra.

Strenge straffen

Begin 2008 zaten 2,3 miljoen mensen vast – gearresteerde illegale immigranten niet meegeteld – en dat was drie keer zoveel als in 1988. Nooit eerder in de geschiedenis zaten zo veel Amerikanen vast en volgens het PCS lag dat aan de straffen, die sinds de jaren tachtig steeds strenger waren geworden. Vooral wetten uit de jaren negentig, die rechters bonden aan minimumstraffen en hen verplichtten om veelplegers harder aan te pakken dan verdachten die voor het eerst met justitie in aanraking kwamen, hadden de gevangenissen doen volstromen.
Of strenger straffen hielp, was onduidelijk. Het PCS meende dat het niet had geleid tot een afname van de misdaad, maar statistieken van andere onderzoekers wezen juist uit dat het aantal geweldsmisdrijven sinds 1988 met een kwart was teruggelopen.

NATUUR EN MILIEU

Rechter verbiedt overnames van emissierechten

Het federale Hof van Beroep in Washington DC bepaalde op 8 februari 2008 dat het Agentschap voor Milieubescherming (EPA), het de facto ministerie van Milieuzaken, geen enkele elektriciteitscentrale mocht toestaan om de wettelijke norm voor de uitstoot van kwik te overschrijden.
Als het aan het EPA lag, mochten op olie of steenkool gestookte centrales die teveel uitstootten afspraken maken met schonere centrales en het ongebruikte gedeelte van hun emissierechten overnemen. Zo werd het mogelijk dat ze de wettelijke norm overschreden, maar niet beboet konden worden. Meer dan tien deelstaten en enkele milieuorganisaties waren naar de rechter gestapt omdat de gezondheid van mensen die nabij sterk vervuilende energiecentrales woonden door deze regeling in gevaar zou komen. De hersenen van ongeboren kinderen en baby's konden zich afwijkend ontwikkelen door blootstelling aan te hoge concentraties kwik. Het was om deze reden dat het hof het EPA terug floot.
In zijn verweer stelde het EPA dat de Verenigde Staten tot 2008 helemaal geen limiet voor de uitstoot van kwik kenden. De nieuwe regelgeving zou deze, ondanks het feit dat de emissierechten uitgewisseld konden worden, met 70 procent terugdringen.

MILITAIRE ZAKEN

VS vernietigen eigen satelliet

Een Amerikaanse raket, gelanceerd vanaf een marineschip op de Grote Oceaan, vernietigde in de nacht van 20 op 21 februari 2008 op 247 kilometer hoogte de afgedankte spionagesatelliet USA 193. Volgens het ministerie van Defensie kwamen de brokstukken bijna allemaal in de dampkring terecht, waar ze verbrandden. De luchtvaart was vooraf gewaarschuwd om uit de buurt te blijven.
De vernietiging zou nodig zijn omdat de satelliet uiteen kon vallen. De kans bestond dat de brandstoftank met 500 liter uiterst giftige hydrazine dan op aarde neer kwam.

Twijfels over Amerikaans motief

Of dit het werkelijke motief was, werd door deskundigen wereldwijd betwijfeld.
De Russische regering dacht dat het feitelijk ging om een test met het omstreden Amerikaanse raketschild, dat de Verenigde Staten en hun bondgenoten moest beschermen tegen vijandige raketaanvallen. Want voor de vernietiging van de satelliet was een SM-3 gebruikt. Dit was geen specifiek anti-satellietwapen (ASAT), maar een projectiel dat ontworpen was om andere ballistische raketten uit de lucht te schieten.
Ook de Chinese regering meende dat het om een militaire test ging of misschien om een verkapte demonstratie van de geavanceerde technologie waarmee het Amerikaanse leger werkte, bedoeld om andere landen te imponeren. China vreesde dat de Amerikanen de wapenwedloop buiten de dampkring zouden aanwakkeren en veroordeelde de beschieting daarom scherp.
Overigens had China in januari 2007 zelf een satelliet vernietigd door er een ASAT op af te vuren. Het was daarvoor toen door Washington op de vingers getikt. Analisten hielden er rekening mee dat de vernietiging van de USA 193 een rechtstreekse reactie op die Chinese test was.

VS willen geen verdrag

Rusland en China hadden in februari 2008, toen bekend werd dat de VS een satelliet wilden vernietigen, voorgesteld om een internationaal verbod op ruimtewapens in te stellen. Ze hoopten daarmee vooral een nieuwe wapenwedloop te voorkomen.
Washington had echter te kennen gegeven dat het daar niet aan wilde meewerken. Dana Perino, woordvoerder van het Witte Huis, zei dat elk voorwerp buiten de dampkring een wapen kon zijn als het opzettelijk in botsing met een ander object werd gebracht. Daarom zou het moeilijk zijn om te controleren of het door Rusland en China beoogde verdrag werd nageleefd. Perino achtte het beter als alle landen openheid over hun wapenarsenaal gaven, zodat er meer onderling vertrouwen kon ontstaan.

(Vorige berichten pagina 97/3 e.v. - 2008)

CHINA

S.A.R. HONGKONG

Hongkong profiteert van economische groei China

De economie van Hongkong groeide in 2007 met 6,3 procent. Dat maakte minister van Financiën John Tsang op 27 februari 2008 bekend. Hij zei dat de speciale administratieve regio economisch steeds meer integreerde in de rest van China en daarom volop meeprofiteerde van de krachtige economische groei daar.

China

NATUUR EN MILIEU

China ontregeld door sneeuwstormen

Het midden en zuiden van China werden eind januari en begin februari 2008 getroffen door de zwaarste sneeuwstormen in vijftig jaar. De regering kondigde daarom op 25 januari in delen van het land de noodtoestand af.
Zeker 164 regio's kwamen zonder elektriciteit en stromend water te zitten. In de miljoenenstad Chenzhou duurde dit twee weken. Het openbaar vervoer liep nagenoeg vast. Miljoenen mensen die in verband met Chinees Nieuwjaar op reis wilden naar familie of vrienden, strandden op stations. Er vielen zeker tachtig doden, 69 miljoen stuks vee kwamen om en 300.000 woningen en 89 miljoen hectare landbouwgrond werden verwoest.
Rond 6 februari was de situatie redelijk genormaliseerd, deels dankzij het leger dat werd ingezet om elektriciteitsnetwerken te herstellen en andere vormen van hulp te bieden.
Op 22 februari trok de regering 63,3 miljard yuan (ca. 6,5 miljard euro) uit om gedupeerde boeren te compenseren. Vermoedelijk tastte Peking zo diep in de buidel omdat China al maanden kampte met snel stijgende voedselprijzen en bang was dat een verminderde voedselproductie tot nog meer inflatie zou leiden. De regering reserveerde ook 9 miljard yuan voor andere vormen van noodhulp. Ze schatte de totale schade op bijna 7,5 miljard euro.

CULTUUR EN WETENSCHAP

Chinese overheid verbiedt horrorfilms

De Chinese overheid stelde op 14 februari 2008 een verbod in op speelfilms en computerspelletjes waarin extreem gruwelijke of occulte handelingen voorkwamen. Volgens een verklaring waren dergelijke beelden schadelijk voor de psychologische ontwikkeling van minderjarigen.
China verbood eerder in 2008 'seksueel suggestieve' films.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

China detineert dissidenten, maar laat journalist vrij

Hu Jia, een van de meest prominente dissidenten van China, werd op 1 februari 2008 formeel gearresteerd. In werkelijkheid zat hij al meer dan een maand vast. Hij werd beschuldigd van 'ondermijning van het staatsgezag'.
Hu publiceerde over mensenrechtenschendingen en leverde hierover ook informatie aan buitenlandse ambassades, internationale organisaties en journalisten. Hu's vrouw, mensenrechtenactiviste Zeng Jinyan, werd onder huisarrest geplaatst.

Veroordeling van Lu Gengsong

Lu Gengsong werd op 5 februari tot vier jaar gevangenisstraf veroordeeld wegens 'aanzetten tot staatsondermijnend gedrag'. De dissidente schrijver was volgens zijn advocaat schuldig bevonden aan het plaatsen van negentien artikelen op internet, waarin hij zich kritisch had uitgelaten over de wijdverbreide corruptie in China. En hij had in een open brief, ondertekend door 20.000 mensen, de regering opgeroepen om harder tegen dit euvel op te treden.

Journalist op vrije voeten

Ching Cheong werd op 5 februari voorwaardelijk vrijgelaten, volgens de Hongkongse staatszender *RTHK* omdat hij meer dan de helft van zijn straf had uitgezeten. Ching werkte als correspondent voor de Singaporese krant *Straits Times* en woonde in Hongkong. Hij was in 2005 in de China aangehouden en veroordeeld tot vijf jaar gevangenisstraf omdat hij staatsgeheimen aan Taiwan zou hebben verkocht.
Dit vonnis had geleid tot een storm van protesten van buitenlandse regeringen en mensenrechtenorganisaties. Zij meenden dat Ching in werkelijkheid was veroordeeld omdat hij had gezocht naar geheime documenten over Zhao Ziyang – een oud-voorzitter van de Communistische Partij (CCP) die in 1989 in ongenade was gevallen.
Op een persconferentie op 21 februari zei Ching, die inmiddels terug was in Hongkong, dat hij nooit in het bezit was geweest van staatsgeheimen en ze dus ook niet aan Taiwan kon hebben overgedragen. Hij zei dat hij geen eerlijk proces had gehad en dat zijn schuld nooit was bewezen.

'Kritische advocaat mishandeld'

Mensenrechtenorganisatie Human Rights in China beweerde op 26 februari dat advocaat Zheng Enchong in februari zeker twee keer ernstig was mishandeld door de politie van Shanghai. Op 25 februari was hij wederom naar het bureau gebracht en sindsdien niet meer gesignaleerd.
Zheng zette zich in voor burgers die zich gedupeerd voelden door grote bouwprojecten. In verband daarmee was hij eerder al eens tot drie jaar gevangenisstraf veroordeeld. Vermoedelijk werd hij lastiggevallen omdat hij in 2007 juridische adviezen had gegeven aan burgers uit Shanghai die zich verzetten tegen de aanleg van een nieuw traject voor een hogesnelheidstrein.

Kritiek op China in de aanloop naar de Olympische Spelen

'China moet druk op Soedan uitoefenen'

De Amerikaanse actrice Mia Farrow overhandigde de Chinese missie bij de Verenigde Naties in New York op 12 februari 2008 een open brief, bestemd voor president Hu Jintao. Hij was ondertekend door Nobelprijswinnaars, politici, filmsterren en Olympische sporters. Zij meenden dat de Chinese regering niet genoeg druk uitoefende op Soedan om een einde te maken aan de aanhoudende humanitaire crisis in Darfur, een regio van dat Afrikaanse land. Met steun van de nationale overheid hadden Arabische milities daar zeker tweehonderdduizend mensen vermoord en miljoenen uit hun huizen verdreven. China onderhield warme economische en militaire betrekkingen met de regering in Khartoem en blokkeerde elke poging van de Verenigde Naties om het land sancties op te leggen.

Spielberg stapt op

De groep rondom Farrow kreeg bijval van Steven Spielberg, een van de grootste Amerikaanse filmregisseurs van dat moment. Hij was aangesteld als artistiek adviseur bij de Olympische Spelen die in augustus in Peking zouden worden gehouden. In april 2007 had Spielberg de Chinese president in een brief gevraagd om met hem van gedachten te wisselen over Darfur, maar daarop was nooit gereageerd. In augustus 2007 had hij gezegd dat hij zijn handen van de Spelen zou aftrekken als de Chinese regering haar houding ten aanzien van Soedan niet wijzigde. Op 12 februari voegde hij de daad bij het woord en stapte op.
In een reactie noemde een woordvoerder

van de Chinese ambassade in de Verenigde Staten het 'onverantwoordelijk en oneerlijk' om China in verband te brengen met de crisis in Darfur, omdat deze geen interne Chinese aangelegenheid was en ook niet door China was veroorzaakt. China verweet het westen dat het de Olympische Spelen probeerde te politiseren.

Meer kritiek op China

In februari nam wereldwijd de kritiek op China toe, niet alleen om Darfur, maar ook vanwege de situatie in China zelf. Want de Chinese regering had het Internationaal Olympisch Comité (IOC) verzekerd dat het in de aanloop naar de Spelen de mensenrechtensituatie zou verbeteren, maar volgens critici was hiervan weinig te merken.

In Nederland riep Kamerlid Joël Voordewind van de ChristenUnie (CU) op om de openingsceremonie van de Olympische Spelen te boycotten. Cabaretier en voormalig cricketspeler Erik van Muiswinkel was voor een algehele boycot. Olympisch zwemcoach Jacco Verhaeren riep het Nederlands Olympisch Comité op om zich kritischer uit te laten over China. Hij kreeg bijval van oud-tafeltennisster Bettine Vriesekoop, die inmiddels als correspondent in Peking werkte. Het Nederlandse IOC-lid Hein Verbrugge zei op 27 februari in een interview met *NRC-Handelsblad* dat er wel degelijk met de Chinese autoriteiten over mensenrechten werd gepraat, maar nooit in het openbaar omdat het Comité nu eenmaal geen politieke organisatie was en zich primair met sport diende bezig te houden.

Chinese activisten publiceren open brief

Chinese mensenrechtenactivisten publiceerden in februari 2008 een open brief waarin ze stelden dat China 'niet geciviliseerd genoeg' was om gastland voor de Olympische Spelen te kunnen zijn. De brief, die was ondertekend door 12.700 Chinese staatsburgers, werd aangeboden aan leden van het Nationale Volkscongres – het nationale parlement – en geplaatst op de website van de *Dàjìyuán* – een in China verboden krant die zich ten doel stelde objectief nieuws over dat land te verspreiden. Ze werd in de Verenigde Staten uitgegeven en verscheen in het Engels onder de naam *Epoch Times*.
In de open brief werd gesteld dat de Olympische Spelen bedoeld waren voor 'geciviliseerde mensen die zich aan geciviliseerde regels' wensten te houden. 'Als een land niet eens in staat is om basale mensenrechten te garanderen, is het duidelijk geen beschaafd en modern land'. Hiermee werd China gediskwalificeerd als gastland voor de Spelen. De brief riep de regering en het parlement op om politieke hervormingen door te voeren en de mensenrechtensituatie te verbeteren.

China Human Rights Defenders, een internationaal netwerk van activisten en mensenrechtenorganisaties, maakten op 29 februari bekend dat een van de initiatiefnemers, Wang Guilan, was aangehouden toen ze op het punt stond een persconferentie over de brief te geven. Guilan was een bekend dissidente.

MILITAIRE ZAKEN

China en VS nemen militaire 'hotline' in gebruik

China en de Verenigde Staten besloten op 29 februari 2008 in Shanghai om een militaire 'hotline' op te zetten. De ministeries van Defensie zouden een rechtstreekse onderlinge telefoonverbinding krijgen, zodat ze in tijden van crisis snel met elkaar in contact konden treden. Aangenomen werd dat eventuele botsingen dan minder makkelijk konden escaleren.
De Verenigde Staten hadden tijdens de Koude Oorlog een 'hotline' met de Sovjet-Unie, maar China had nooit eerder zo'n rechtstreekse verbinding met een buitenlandse regering gehad.

BUITENLANDSE ZAKEN

'Persvrijheid in Afrika erodeert door Chinese invloed'

Journalisten Zonder Grenzen (RSF), een in Parijs gevestigde organisatie die de persvrijheid verdedigde, verklaarde op 13 februari 2008 dat steeds meer Afrikaanse landen kritische journalisten detineerden. Het viel RSF op dat de regeringen van deze landen financieel en soms militair werden gesteund door China, meestal omdat ze grondstoffen leverden. Het Aziatische land gaf deze steun zonder ooit eisen te stellen aan het binnenlandse beleid, zoals veel westerse landen dat wel deden. De Afrikaanse machthebbers zagen deze kritiekloze Chinese houding als vrijbrief voor mensenrechtenschendingen. 'De invloed van China in Afrika is zeer schadelijk voor de democratie', aldus RSF.
Landen waar de persvrijheid zou worden ingeperkt waren Ethiopië, Eritrea, Zimbabwe, Gambia, Rwanda, Mali en Benin.
(Vorige berichten pagina 104/3 e.v. - 2007)

INDIA

DEELSTATEN

Projecten ter waarde van 1,3 miljard euro voor Arunachal Pradesh

Premier Manmohan Singh van India kondigde tijdens zijn bezoek aan Arunachal Pradesh op 1 februari 2008 aan dat in deze noordoostelijke deelstaat projecten ter waarde van omgerekend 1,3 miljard euro zouden worden opgezet. Hij noemde onder andere de bouw van een hydro-elektriciteitcentrale en de aanleg van wegen en spoorwegen.
Het was opvallend dat Singh naar Arunachal reisde na zijn recente bezoek aan China. Met dat land bestond een langlopend conflict over deze regio omdat China het Indiase gezag in de grensstreken van Arunachal niet erkende.

Gurkha's eisen eigen deelstaat

Aanhangers van het Gurkha Liberation Forum (GLF) blokkeerden op 18 februari 2008 alle wegen naar de stad Darjeeling in West-Bengalen. Zij wilden verhinderen dat Subhas Ghising, de leider van de autonome Darjeeling Gurkha Hill Council, de stad zou bereiken. Subhas kwam terug uit Delhi waar hij nieuwe afspraken over autonomie had gemaakt met de centrale overheid van India en met de regering van West-Bengalen. Het GLF streefde naar een volledig zelfstandige Gurkha-deelstaat.

Hernieuwde gevechten met maoïstische militanten

Volgens een zegsman van de politie van de Indiase deelstaat Chhattisgarh kwamen op 18 februari 2008 bij hernieuwde gevechten met maoïstische rebellen dertien rebellen en zes paramilitairen om het leven. Tegelij-

kertijd maakte de minister van Binnenlandse Zaken van de deelstaat Orissa bekend dat het leger in de wouden in het oosten van de deelstaat jacht maakte op maoïsten die de week daarvoor vier politiebureaus, een politieacademie en een wapenopslagplaats hadden overvallen en daarbij dertien agenten hadden vermoord. Het leger had dertien rebellen gedood en zette in vijf districten zijn zoektocht voort.

Maoïstisch leider in voorarrest

Een woordvoerder van het Central Investigation Department (CID) maakte op 25 februari 2008 in Kolkata bekend dat het CID op 23 februari Himadri Sen Roy, alias Kameraad Somen, een vooraanstaand maoïstisch leider, had gearresteerd. Een rechtbank bepaalde dat hij tot zeven maart in voorarrest kon worden gehouden.
Roy werd beschuldigd van het voeren van oorlog tegen India, illegaal wapenbezit en een aantal moorden. Hij was het hoofd van de afdeling West-Bengalen van de Communistische Partij van India (Maoïstisch) en bovendien lid van het ondergrondse politbureau.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Grote investering in de Indiase Spoorwegen

Minister voor Spoorwegen Lalu Prasad Yadav maakte op 28 februari 2008 bekend dat in het fiscale jaar 2008/2009 in India omgerekend 35 miljard euro geïnvesteerd zou worden in de aanleg van nieuwe spoorlijnen en in verbetering van de veiligheid. De Indiase Spoorwegen hadden in 2007/2008 een winst van 3,8 miljard euro geboekt.

In begroting 2008/2009 worden boeren schulden kwijtgescholden

Op 29 februari 2008 presenteerde de minister van Financiën van India, P. Chidambaram, de begroting voor 2008/2009 aan het parlement. Hij kondigde aan dat de regering de schulden van kleine boeren, die voor 31 december moesten zijn afgelost, zou kwijtschelden. Van deze maatregel, die de overheid omgerekend 10 miljard euro kostte, zouden vier miljoen boeren profiteren. Verder zei hij dat de inkomensgrens voor belastingheffing verhoogd zou worden van 1.820 euro per jaar naar 2.480. Ook zouden extra gelden gereserveerd worden voor werkgelegenheidsprojecten, onderwijs, irrigatie en verzekeringen voor de armen.
Critici van de regering noemden de voorgenomen maatregelen populistisch en vooral bedoeld om stemmen te trekken bij de (eventueel te vervroegen) verkiezingen. Binnen de regeringscoalitie van Congrespartij en linkse partijen heerste grote meningsverschillen, onder andere over nucleaire afspraken met de Verenigde Staten.

JUSTITIE

Drie personen veroordeeld wegens vliegtuigkaping

Een rechtbank in Patiala (Noord-India) veroordeelde op 5 februari 2008 drie mannen tot levenslang wegens hulp bij een vliegtuigkaping in 1999. De kapers zelf – nog steeds op vrije voeten – hadden een toestel van Indian Airlines gedwongen naar Kandahar (Afghanistan) te vliegen. In ruil voor het vrijlaten van de passagiers had India drie militanten die betrokken waren bij terroristische activiteiten in Kashmir, op vrije voeten gesteld.

BUITENLANDSE ZAKEN

India en Rusland maken afspraken over atoomenergie en handel

Bij het bezoek van de Russische premier Victor Zubkov aan zijn Indiase collega Manmohan Singh op 12 februari 2008 werd overeengekomen dat Rusland vier nieuwe kernreactoren in India zou bouwen. Beide landen spraken ook af dat het volume van hun onderlinge handel tegen 2010 zes miljard euro zou bedragen – het dubbele van de omvang op dat moment. De bouw van de reactoren was overigens pas mogelijk wanneer de Nuclear Suppliers Group het drie decennia oude embargo op nucleaire handel met India zou opheffen.

OVERLEDEN

Maharishi Mahesh Yogi, grondlegger van de Transcendente Meditatie

Op 5 februari 2008 overleed op 91-jarige leeftijd in zijn ashram in het Limburgse Vlodrop Maharishi Mahesh Yogi, de grondlegger van de Transcendente Meditatie (TM). Mahesh Yogi werd in de jaren zestig in het westen bekend toen onder meer de Beatles hem opzochten. De TM telde bij zijn dood wereldwijd vijf miljoen aanhangers. De meditatietechnieken die Mahesh Yogi had ontwikkeld, zouden het concentratievermogen bevorderen en de stress verminderen. Wanneer in een gebied een bepaald percentage van de bevolking zou mediteren, dan zou dat tot heilzame gevolgen voor alle mensen in dat gebied leiden.

Het stoffelijk overschot van de Maharishi werd naar Allahabad gevlogen. Op 11 februari werd hij tijdens een hectisch ritueel in aanwezigheid van duizenden volgelingen aan de oever van de Ganges gecremeerd. Mahesh Yogi had al in het jaar 2000 Maharajadhiraj Raja Ram – Tony Nader, een neuroloog – als zijn opvolger aangewezen. Raja Ram liet meedelen dat dozijnen nieuwe TM-scholen gesticht zouden worden ter nagedachtenis aan Maharishi Mahesh Yogi.

(Vorige berichten pagina 106/2 - 2008)

MALEISIË

BINNENLAND

Grote protestdemonstraties in Maleisië

Demonstranten willen politieke hervormingen

In Kuala Lumpur vond op 11 november 2007 de grootste anti-regeringsdemonstratie sinds september 1998 plaats. Volgens de politie deden er 4.000 mensen aan mee, maar de organisatoren schatten het aantal op minimaal 30.000. Omdat er geen vergunning was afgegeven, dreef de politie de mensen met traangas en een waterkanon uiteen. Er werden 245 arrestaties verricht. Het protest was georganiseerd door ongeveer zeventig actiegroepen en oppositionele politieke partijen. Ze eisten electorale hervormingen die moesten worden doorgevoerd vóór de verkiezingen in 2008.

Volgens de deelnemers verliepen verkiezingen in Maleisië in de regel niet eerlijk. Want stemmenkoperij en andere vormen van stembusfraude zouden gangbare praktijken zijn. Regeringsmedewerkers zouden stembiljetten van absente kiesgerechtigden zelf gebruiken. En de media, die door de staat werden gecontroleerd, zouden alleen aan-

dacht besteden aan de verkiezingscampagnes van regeringspartijen.

Demonstratie tegen racisme

Op 25 november vond wederom een grote demonstratie plaats. Dit keer protesteerden rond de 20.000 etnische Indiërs tegen rassendiscriminatie. De politie probeerde de menige uiteen te drijven met traangas en een waterkanon. De demonstranten gooiden op hun beurt met stenen. Er werden 241 mensen gearresteerd, van wie ongeveer de helft dezelfde dag weer werd vrijgelaten.

De mars was georganiseerd door de Actiegroep voor Hindoerechten (Hindraf). De demonstranten verzetten zich tegen een wet uit 1957 die Maleiers – de grootste bevolkingsgroep – positief discrimineerde. Zo moesten particuliere bedrijven voor minimaal 30 procent in handen zijn van etnische Maleiers, konden zij makkelijker dan andere bevolkingsgroepen aan de slag bij de overheid en waren een groot aantal studieplaatsen op universiteiten voor hen gereserveerd. De demonstranten meenden dat Indiërs en andere etnische groepen door deze wet werden benadeeld. Ook klaagde men dat er in de voorafgaande jaren honderden hindoetempels waren afgebroken. Men zag hierin een teken dat de regering Maleisië wilde omvormen tot een moslimland. De islam was de religie van de Maleiers.
Maleisië was een multicultureel land waar ongeveer 60 procent van de bevolking etnisch Maleis was. Deze groep was volgens de wet per definitie islamitisch. Daarnaast was 26 procent van Chinese en 7 procent van Indiase afkomst.
De meeste Indiërs waren afstammelingen van mensen die in de 19e eeuw door de Britten als arbeidskrachten uit India naar Maleisië waren gebracht.

Vijf organisatoren aangehouden

Begin december stelde premier Abdullah Ahmad Badawi een voorlopig verbod in op protestdemonstraties. Hij zei dat dit nodig was omdat ze telkens uit de hand liepen.
Vijf organisatoren van de demonstratie op 25 november waren aangehouden, zo maakte een van hun advocaten op 13 december bekend. Ze werden vastgehouden onder de Binnenlandse Veiligheidswet (ISA) die het mogelijk maakte om 'staatsgevaarlijke' individuen zonder tussenkomst van een rechter voor onbepaalde tijd te detineren.
Onderminister van Binnenlandse Veiligheid Johari Bahorom zei tegenover persbureau *Associated Press* dat de arrestaties nodig waren omdat het vijftal 'het publiek veel problemen had bezorgd'.
Doorgaans werd de ISA gebruikt om vermeende terroristen achter de tralies te zetten.

Regering wil hindoetempels beschermen

De regering ging op 24 december in op de klacht dat er veel hindoetempels werden afgebroken. Ze beweerde dat het alleen ging om illegaal gebouwde tempels, maar de hindoes ontkenden dat. Om hen tegemoet te komen, bepaalde de regering dat voor elke afgebroken hindoetempel elders plaats vrijgemaakt moest worden voor een nieuwe. Zo zou het aantal per saldo gelijk blijven.

Activisten negeren demonstratieverbod

De politie voorkwam op 26 januari 2008 dat oppositiegroeperingen in Kuala Lumpur opnieuw gingen demonstreren, ditmaal tegen de oplopende inflatie. De autoriteiten zeiden dat de organisatoren geen vergunning hadden aangevraagd. Die gaven dat toe. Ze zeiden dat ze het expres niet hadden gedaan omdat het geen enkele zin had, want sinds november werden er toch geen demonstratievergunningen meer afgegeven.
De demonstratie trok rond de 100 deelnemers en 1.300 man politiemensen hielden toezicht. Er werden 53 arrestaties verricht.
Op 16 februari negeerden 300 leden van Hindraf het demonstratieverbod. De menigte werd door de politie uiteengedreven en er werden 20 arrestaties verricht.

Nieuwe minister van Volksgezondheid

Minister Chua Soi Lek van Volksgezondheid trad op 2 januari 2008 af nadat er een video in de publiciteit was gekomen waarop te zien was dat hij buitenechtelijke seks had. De beelden waren in het geheim opgenomen door derden, die daar later in januari voor werden aangehouden.
Chua werd opgevolgd door Ong Ka Ting, die net als de afgetreden bewindsman lid was van de Maleisische Chinese Associatie – een van de coalitiepartijen.

Regering: 'Alleen islam mag het woord Allah gebruiken'

Abdullah Zin, die de facto minister voor Islamitische Zaken was, zei op 4 januari 2008 tegen journalisten dat het woord 'Allah' alleen gebruikt mocht worden om de god van de islam aan te duiden. Dat had de regering van Maleisië besloten. Want het zou te verwarrend zijn als aanhangers van andere religies hun god ook Allah noemden.

Aanleiding voor het besluit was een discussie rondom *The Herald* – een katholiek weekblad dat God in zijn Maleistalige stukken aanduidde als Allah. Het ministerie van Binnenlandse Veiligheid had dit opgemerkt en het blad gesommeerd hiermee op te houden. Deed het dat niet, dan zou het een publicatieverbod krijgen.
Lawrence Andrew, hoofdredacteur van *The Herald*, weigerde de aanmaning op te volgen omdat Maleis sprekende christenen hun god al eeuwen Allah noemden en omdat het van oorsprong Arabische woord ouder was dan de islam. In de Maleise vertaling van de Bijbel werd God ook Allah genoemd.
In Maleisië was 60 procent van de bevolking moslim.

Maleisië verbiedt boeken met 'misvattingen' over de islam

De censuurdienst binnen het ministerie van Binnenlandse Veiligheid maakte op 30 januari bekend dat in die maand elf in het buitenland uitgegeven boeken waren verboden omdat ze een verkeerde indruk van de islam zouden wekken. Het ging bijvoorbeeld om boeken die de religie in verband brachten met terrorisme of vrouwenmishandeling. Onder de verboden titels bevond zich *The Two Faces of Islam: Saudi Fundamentalism and its Role in Terrorism* van Stephen Schwartz.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Nieuwe ontwikkelingsprojecten in Maleisië

De regering van Maleisië maakte op 19 september 2007 plannen voor de ontwikkeling van de oostkust van het Maleisische schiereiland bekend. Het project ging de Economische Corridor aan de Oostkust heten en er was 112 miljard ringgit (ca. 23 miljard eu-

Maleisië

ro) mee gemoeid, die voor de helft door de overheid zou worden opgebracht. Het geld zou vooral worden gebruikt om de infrastructuur te verbeteren en voor de aanleg van rubberplantages, fabrieken, onderwijsinstellingen en toeristische faciliteiten. Het betreffende gebied was een van de armste delen van het land.

Op 29 januari 2008 werd bekend dat de regering ook de economie van de deelstaat Sabah op Borneo ging stimuleren. Daar werd de Ontwikkelingscorridor Sabah opgericht, een speciale economische zone waar de overheid 5 miljard ringgit (ruim 1 miljard euro) in zou steken. Verwacht werd dat het bedrijfsleven, dat gunstige vestigingsvoorwaarden kreeg, tot 2025 nog eens 105 miljard ringgit zou investeren. De sectoren die de overheid het meest ging stimuleren waren industrie, landbouw en vooral toerisme. De investeringen moesten 900.000 nieuwe banen opleveren. Sabah was rijk aan grondstoffen als olie en gas en het exporteerde hout en palmolie. Toch was het een van de armste deelstaten van Maleisië.
Inclusief de twee genoemde plannen had de regering sinds november 2006 vier grote ontwikkelingsprojecten in het leven geroepen.

Meer economische groei dan in 2006

De economie van Maleisië groeide in 2007 met 6,3 procent – 0,4 procent meer dan in 2006. Dat maakte de centrale bank, de Bank Negara Malaysia, op 27 februari 2008 bekend.

De gemiddelde inflatie kwam uit op 2,1 procent, maar daarbij moest worden opgemerkt dat de prijzen van 30 procent van de goederen niet door de vrije markt werden bepaald, maar door de overheid.
Het handelsoverschot bedroeg 31 miljard dollar (bijna 20 miljard euro). De totale export groeide met 2,7 procent, maar de export van elektronica, die voor de Maleisische economie van groot belang was, liep met 5,2 procent terug. Dit kwam vooral doordat de vraag in de Verenigde Staten, waar een recessie dreigde, met 14 procent was afgenomen. In andere afzetmarkten, vooral Japan en de Europese Unie, was de vraag juist toegenomen.
Naast elektronica waren aardolie en palmolie belangrijke exportproducten.

Singapore

Toerisme breekt records

In 2007 brachten bijna 21 miljoen toeristen een bezoek aan Maleisië. Dat was 19 procent meer dan in 2006 en een historisch record. Het toerisme leverde het land omgerekend rond de 9 miljard euro op.
Maleisië had zichzelf ten doel gesteld om ter ere van de vijftigste verjaardag van de onafhankelijkheid een record aantal bezoekers te trekken. Om dat te bereiken had het internationaal veel reclame voor zichzelf gemaakt. Het succes groeide Maleisië volgens waarnemers wel boven het hoofd: in Kuala Lumpur, op Borneo en het toeristeneiland Langkawi ontstond een groot tekort aan hotelkamers.

NATUUR EN MILIEU

Snelle toename van luchtvervuiling

In Maleisie nam de uitstoot van broeikasgassen tussen 1990 en 2004 met 221 procent toe – meer dan in enig ander land ter wereld. Dat maakten de Verenigde Naties op 29 november 2007 bekend. De tendens was vooral te verklaren door de snelle groei van vervuilende industrietakken die ook nog eens veel energie gebruikten, zoals bij de auto-industrie, hoogovens, cementfabrieken en houtverwerkende bedrijven.

CULTUUR EN WETENSCHAP

Eerste Maleisische astronaut de ruimte in

De Maleisiër Sheikh Muszaphar Shukor vertrok samen met twee anderen op 10 oktober 2007 van een lanceerbasis in Kazachstan naar het Internationale Ruimtestation (ISS). Hij deed daar negen dagen lang wetenschappelijk onderzoek, onder andere ten behoeve van de kankerbestrijding. Shukor was de eerste Maleisische astronaut.

(Vorige berichten pagina 526/3 e.v. - 2007)

SINGAPORE

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Een derde van beroepsbevolking is allochtoon

In 2007 vestigde zich het recordaantal van 144.500 buitenlandse arbeidskrachten in Singapore – het merendeel tijdelijk. Dit maakte de overheid van de stadstaat op 31 januari 2008 bekend. Hiermee kwam het aantal buitenlandse arbeidskrachten op ruim 900.000, zo'n 33 procent van de beroepsbevolking.
Het ministerie van Arbeid juichte hun komst toe omdat de economie sterk was en de werkloosheid met 1,7 procent laag. Als alleen de autochtone bevolking werkte, zou de economie spoedig haar grenzen bereiken, zo redeneerde het ministerie, maar door de komst van de buitenlanders was een verdere expansie mogelijk. In Singapore waren in alle beroepsgroepen buitenlandse werknemers actief.

Forse investeringen in infrastructuur

In 2007 woonden er bijna 4,7 miljoen mensen in Singapore. De overheid wilde het bevolkingsaantal laten oplopen tot 6,5 miljoen. Om te voorkomen dat het verkeer vastliep door die aanwas, trok de regering in januari 2008 zo'n 10,5 miljard Singaporedollar (ca. 4,8 miljard euro) uit voor de aanleg van nieuwe snelwegen en 20 miljoen voor de verbetering van het spoorwegnet.
In 2008 namen autowegen 12 procent van het totale oppervlak van Singapore in beslag, zo bleek uit cijfers van de overheid. Toch werd de stad alom beschouwd als een van de meest leefbare van Azië.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

'Singapore is het beste land om zaken te doen'

De Wereldbank riep Singapore op 26 september 2007 voor de tweede keer op rij uit tot het beste land om zaken te doen. Want de economie was er vrij en de regelgeving efficiënt. De overheid bemoeide zich zo min mogelijk met het bedrijfsleven. Als er al vergunningen nodig waren voor zakelijke activiteiten, hoefde de aanvrager meestal niet naar een gemeentekantoor te komen omdat vrijwel alles via internet te regelen was. De leges voor overheidsdiensten waren relatief laag.

Op twee en drie in de ranglijst stonden Nieuw-Zeeland en de Verenigde Staten. Hongkong kwam op de vierde plaats, gevolgd door Denemarken, Groot-Brittannië, Canada, Ierland, Australië en IJsland. Bel-

gië, Duitsland en Nederland stonden op 19, 20 en 21, net na de voormalige Oostbloklanden Estland en Georgië. Frankrijk stond op 31, Spanje op 38 en Italië op 53. De snel opkomende naties China en India belandden respectievelijk op plaats 83 en 120.
Helemaal onderaan de lijst stonden Guinee-Bissau, de Republiek Congo, Burundi, Tsjaad en Venezuela.

Grotere economische groei dan in 2006

De economie van Singapore groeide in 2007 met 7,7 procent. Dat was een half procent minder dan in 2006. Vooral de financiële sector deed het goed: ze groeide in het derde kwartaal met 20 en in het vierde met 16 procent op jaarbasis. Ook de bouwnijverheid dreef het groeicijfer op. De farmaceutische industrie – voor de economie van Singapore van groot belang – presteerde daarentegen matig.

Investeringsbereidheid is groot

Investeerders zegden Singapore in 2007 toe om meer dan 16 miljard Singapore-dollar (bijna 7,5 miljard euro) te steken in bijna vierhonderd industriële projecten, waarin naar schatting 28.600 mensen aan het werk konden. Dat bedrag was eens zoveel als in 2006. Een van de grootste investeringen kwam van het Amerikaanse oliebedrijf ExxonMobil en betrof een petrochemisch project.

Inflatie blijft stijgen

De gemiddelde inflatie lag in 2007 op 2,1 procent. In de loop van het jaar liep ze steeds verder op, tot 4,4 procent in december. In januari 2008 steeg ze verder door naar 6,6 procent, het hoogste niveau sinds 1982. Vooral de woonlasten en de prijzen van voedsel en brandstoffen liepen snel op.

Dure Singapore-dollar

De Singapore-dollar was op 27 februari 2008 bijna 71,6 Amerikaanse dollarcent waard. De Aziatische munt had in elf jaar niet zo sterk gestaan ten opzichte van de Amerikaanse dollar. Overigens daalden de dollarkoersen wereldwijd omdat de economie van de Verenigde Staten in een recessie dreigde te belanden.
De koers van de Singapore-dollar werd overigens niet helemaal door de vrije markt bepaald: de Monetary Authority of Singapore (MAS), de centrale bank, stelde de waarde vast op basis van enkele belangrijke valuta en zorgde ervoor dat ze niet te sterk fluctueerde. Daarnaast was de MAS bevoegd om de koers te beïnvloeden als ze het inflatiecijfer wilde laten dalen of stijgen. De meeste andere landen verhoogden of verlaagden de rente voor dat doel.

Recordaantal toeristen

In 2007 bezochten ruim 10 miljoen toeristen Singapore, 5,4 procent meer dan in 2006 en een historisch record. Dat maakte de toeristische dienst van de stadstaat op 21 januari 2008 bekend.
De toeristen gaven het recordbedrag van 13,8 miljard Singapore-dollar (ca. 6,4 miljard euro) uit. Dat was 11,3 procent meer dan in 2006. De meeste buitenlandse bezoekers waren afkomstig uit Indonesië, China, Australië, India en Maleisië. Zij kwamen vooral om te winkelen en uit te gaan. Om nog meer bezoekers te trekken bouwde Singapore twee casino's annex amusementsparken en probeerde het een internationaal centrum voor kunst en cultuur te worden.

JUSTITIE

Terreurverdachte ontsnapt

Mas Selamat bin Kastari ontsnapte op 27 februari 2008 uit een gevangenis in Singapore. Inlichtingendiensten dachten dat hij de lokale leider van de Jemaah Islamiah (JI) was, een extremistische organisatie die zou samenwerken met het internationale terreurnetwerk al-Qaida. Kastari werd vastgehouden omdat hij een vliegtuig zou hebben willen laten neerstorten op Changi, de nationale luchthaven van Singapore. Ook zou hij aanslagen op de Amerikaanse ambassade en Singaporese overheidsgebouwen hebben voorbereid. Voor zover bekend pleegde hij echter nooit werkelijk een aanslag.
Kastari was in 2006 in Indonesië aangehouden. Na uitlevering aan Singapore was hij daar zonder vorm van proces opgesloten. In de stadstaat maakte de Binnenlandse Veiligheidswet het mogelijk om 'staatsgevaarlijke individuen' zonder tussenkomst van een rechter voor onbepaalde tijd te detineren.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Singapore handhaaft verbod op seksueel contact tussen mannen

Het parlement van Singapore stemde op 23 oktober 2007 voor afschaffing van het verbod op orale en anale seks dat sinds de Britse koloniale tijd in het Wetboek van Strafrecht was opgenomen. Premier Lee Hsien Loong toonde zich tevreden over het feit dat de regel alleen gold voor heteroseksuele contacten. Dit betekende dat seksueel verkeer tussen mannen strafbaar bleef. 'We zijn in Singapore nu eenmaal conservatief', was zijn reactie. Seksueel contact tussen vrouwen was wettelijk niet verboden. Seks tussen mannen kon bestraft worden met maximaal twee jaar gevangenisstraf, maar in de praktijk gebeurde dat zelden of nooit.
(Vorige berichten pagina 532/1 e.v. - 2007)

TADZJIKISTAN

BINNENLAND

Dode door explosie vlakbij presidentieel paleis

Op 14 november 2007 deed een krachtige explosie het centrum van de hoofdstad Doesjanbe in Tadzjikistan opschrikken. De explosie vond plaats in een conferentiecentrum 350 meter van het paleis van president Emomali Rachmon, waar een door de Europese Unie georganiseerde conferentie over rampenbestrijding zou beginnen. Er viel een dode onder het bewakingspersoneel.
Volgens waarnemers zou de explosie te maken kunnen hebben met het feit dat president Rachmon vijftien jaar eerder aan de macht was gekomen.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Ernstige tekorten tijdens strenge winter

Stadsbewoners in Tadzjikistan zagen zich als gevolg van het strenge winterweer gedwongen eten te koken op open vuur in de straat. Lage temperaturen hadden geleid tot voedseltekorten en een ineenstorting van de energievoorziening. Dat berichtte persbureau *Agence France Presse* (AFP) op 28 februari 2008.
De Verenigde Naties hadden twee dagen

Tadzjikistan

eerder een noodoproep doen uitgaan voor voedselhulp aan ongeveer 260.000 mensen. De temperatuur in de hoofdstad Doesjanbe was gedaald naar -25 graden en de elektriciteit was in grote delen van de stad uitgevallen. Een groot deel van de woningen was er niet op het gasnetwerk aangesloten. In de meer afgelegen delen van het land was het ontbreken van gas en elektriciteit al langer heel gewoon.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Economische groei trekt aan

In 2007 bedroeg de economische groei in Tadzjikistan, een van de armste landen in Centraal-Azië, 7,8 procent tegen 7 procent in 2006. Dat liet het bureau voor de statistiek van het land op 15 januari 2008 weten. De economische groei, die vooral was te danken aan de export van katoen en aluminium, droeg echter ook bij tot stijging van de inflatie. In 2007 bedroeg deze 19 procent, tegen 12,5 procent in 2006. Volgens de officiële prognoses zou de inflatie in 2008 dalen naar 7 procent en zou de economische groei 8 procent bedragen.

JUSTITIE

Dertien personen veroordeeld op beschuldiging van islamitisch extremisme

Een rechtbank in de Noord-Tadzjiekse stad Sogd veroordeelde op 11 oktober 2007 tien mensen tot gevangenisstraffen van 13 tot 29 jaar wegens lidmaatschap van een militante beweging genaamd Islamitische Beweging van Oezbekistan (IMU). De IMU was in 1988 opgericht en vooral actief in Oezbekistan. Volgens een woordvoerder van de rechtbank waren de tien betrokken geweest bij verscheidene gewapende overvallen op politiebureaus.
Op 26 december 2007 veroordeelde dezelfde rechtbank drie Tadzjieken tot gevangenisstraffen van tien tot zeventien jaar wegens lidmaatschap van de IMU. Zij zouden voorbereidingen hebben getroffen om gewapende aanvallen uit te voeren, maar bijtijds zijn gearresteerd.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Beweging jehovah's getuigen verboden

Het ministerie van Cultuur liet op 22 oktober 2007 weten dat de beweging van Jehovah's Getuigen verboden was verklaard, omdat ze tegen de militaire dienst had gepreekt. De groep zou bovendien door haar propaganda godsdienst- en mediawetten van het land hebben overtreden. De jehovah's getuigen telden in het islamitische Tadzjikistan ongeveer vijfhonderd leden.

(Vorige berichten pagina 533/3 e.v. - 2007)

Thailand

THAILAND

BINNENLAND

Geweld in het zuiden houdt aan

Begin 2008 was het nog altijd onrustig in het zuiden van Thailand, waar opstandelingen sinds januari 2004 streden voor een onafhankelijke islamitische staat. Hoewel het leger en de politie, die er met 40.000 mensen aanwezig waren, beweerden dat de rust langzaam maar zeker terugkeerde, werden er nog regelmatig aanslagen op symbolen van het Thaise gezag gepleegd. Maar van tijd tot tijd waren ook islamitische objecten het doelwit. Wie daar achter zaten, was onbekend. In februari 2008 was het dodental opgelopen tot 2.800.

Sonthi wordt vicepremier

Generaal Sonthi Boonyaratglin trad op 30 september 2007 af als legerleider. Hij was 61 geworden en volgens de Thaise wet moest hij dan met pensioen. Generaal Anuypong Paojinda nam zijn functies over. Ook trad Sonthi af als voorzitter van de Raad voor Nationale Veiligheid (RNV). Dit zevenkoppige orgaan was na de staatsgreep in september 2006 door het leger opgezet en had als doel Thailand een nieuwe grondwet te bezorgen en daarna vrije verkiezingen uit te schrijven. Aanvankelijk had het zich gepresenteerd als Raad voor Politieke Hervormingen onder de Constitutionele Monarchie (RPHCM), maar later had het zichzelf omgedoopt tot RNV.
Sonthi verdween niet van het toneel want hij trad toe tot de interim-regering die na de staatsgreep door de RNV in het zadel was geholpen. Hij werd vicepremier en kreeg binnenlandse veiligheid in zijn portefeuille. Het voorzitterschap van de RNV werd overgenomen door Chalit Pukbhasuk, hoofd van de luchtmacht.

Eerste vrije verkiezingen in Thailand sinds staatsgreep

Nieuwe grondwet

Thailand ging op 23 december 2007 naar de stembus. Het waren de eerste parlementsverkiezingen sinds de staatsgreep in september 2006.
Het was volgens de militairen nooit de bedoeling geweest om de macht langere tijd in handen te houden. Ze zeiden een nieuwe grondwet te willen invoeren die corruptie en machtsmisbruik door democratisch gekozen politici moeilijker zouden maken. Deze constitutie was in het najaar van 2007 inderdaad van kracht geworden. Daarom zagen de coupplegers geen reden meer om de macht zelf in handen te houden en herstelden ze de democratie.

PPP behaalt overwinning

Anticiperend op de verkiezingen werd in augustus 2007 de Partij van de Volksmacht (PPP) opgericht. Deze was feitelijk de voortzetting van de Thai houden van Thai (TRT), de partij van oud-premier Thaksin Shinawatra die in september 2006 door het leger was afgezet omdat hij zich schuldig zou hebben gemaakt aan machtsmisbruik, fraude en corruptie. De TRT werd in mei 2007 op last van de rechter verboden.

De PPP wilde, net als de TRT, de armen lastenverlichtingen bieden. Daarnaast moest de overheid zich zo min mogelijk bemoeien met het particuliere bedrijfsleven.
Hoewel veel vroegere TRT'ers actief werden voor de PPP, was Thaksin zelf er niet bij betrokken. Hij verbleef in ballingschap in Groot-Brittannië. De partij werd wel geleid door zijn trouwe bondgenoot Samak Sundaravej.

De nieuwe partij won de verkiezingen op 23 december ruimschoots. Ze behaalde 233 van de 480 zetels, maar omdat ze in enkele districten werd beschuldigd van verkiezingsfraude was het onduidelijk of ze deze allemaal mocht behouden.
Tweede werd de Democratische Partij (PP) van Abhisit Vejjajiva, die haar achterban vooral onder de stedelijke elite vond.

Samak wordt premier

Het nieuwe parlement kwam op 20 januari

Uitslag parlementsverkiezingen Thailand van 23 december 2007

In de Thaise Nationale Assemblee, het Lagerhuis, zaten vierhonderd afgevaardigden van de kiesdistricten. Zij werden gekozen volgens het districtenstelsel. Daarnaast was Thailand opgedeeld in acht zones, die elk tien vertegenwoordigers in het parlement hadden. Zij werden gekozen volgens het systeem van evenredige vertegenwoordiging. Omdat deze twee kiessystemen door elkaar werden gebruikt, was het moeilijk om aan te geven welk percentage van de bevolking op welke partij stemde.

partij	aantal zetels
Partij van de Volksmacht (PPP)	233
Democratische Partij (PP)	165
Partij van de Thaise Natie (PCT)	37
Partij voor het Moederland (PPP)	24
Thaise Verenigde Nationale Ontwikkelingspartij (PRJTCP)	9
Neutrale Democratische Partij (PMT)	7
Royalistische Volkspartij (PPR)	5

Partijen:
Partij van de Volksmacht - Phak Palang Prachachon
Democratische Partij - Phak Prachatipat
Partij van de Thaise Natie - Phak Chart Thai
Partij voor het Moederland - Phak Pua Paendin
Thaise Verenigde Nationale Ontwikkelingspartij - Phak Ruam Jai Thai Chat Pattana
Neutrale Democratische Partij - Phak Matchima Thippathai
Royalistische Volkspartij - Phak Pracha Raj

2008 voor het eerst bijeen. Sinds februari 2006, toen Thaksin het parlement naar huis stuurde en vervroegde verkiezingen uitschreef, had Thailand geen functionerende volksvertegenwoordiging meer gehad.

De parlementsleden kozen op 29 januari Samak Sundaravej van de PPP als premier. Hij kreeg 310 stemmen. Zijn rivaal, Abhisit Vejjajiva van de PP, kreeg er 163.
Samak ging een coalitieregering van zes partijen leiden, waarvan de PPP verreweg de sterkste was. Samen hadden ze 315 zetels in handen.

De 71-jarige Samak was sinds 1968 politicus. Sindsdien had hij acht kabinetsposten vervuld en was hij twintig jaar parlementslid geweest. In al zijn functies had hij zich als conservatief geprofileerd. Sommigen noemden hem extreemrechts. Dit laatste zou bijvoorbeeld blijken uit het feit dat hij in 1976-77 als minister van Binnenlandse Zaken honderden linkse intellectuelen had laten vervolgen. En in 1992, als vicepremier onder Suchinda, had hij het bloedige neerslaan van een prodemocratische studentenopstand verdedigd.
Van 2000 tot 2003 was hij burgemeester van Bangkok. Er liep een gerechtelijk onderzoek naar hem wegens een corruptiezaak uit die tijd. En hij was veroordeeld wegens het beledigen van een onderburgemeester van Bangkok.
Het beroep dat hij tegen dat vonnis had aangetekend, was nog niet in behandeling genomen. Indien hij de zaak verloor, moest hij opstappen als premier.

Samenstelling van de regering van Thailand (6 februari 2008)

Premier, tevens minister van Defensie
SAMAK Sundaravej
Vicepremier, tevens minister van Handel
MINGKWAN Saengsuwan
Vicepremier
SAHAS Banditkun
Vicepremier
SANAN Kachornprasat
Vicepremier, tevens minister van Onderwijs
SOMCHAI Wongsawat
Vicepremier, tevens minister van Financiën
SURAPONG Suebwonglee
Vicepremier
SUWIT Khunkitti

Ministers:
Arbeid
URAIWAN Thienthong
Binnenlandse Zaken
CHALERM Yubumroong
Buitenlandse Zaken
NOPPADON Pattama
Cultuur
ANUSORN Wongwan
Energie
POONPIROM Liptapanlop
Industrie
SUWIT Khunkitti
Informatie en Communicatietechnologie
MAN Pattanothai
Justitie
SOMPONG Amornwiwat
Landbouw en Coöperaties
SOMSAK Prisnananthakun
Minister binnen het Bureau van de Premier
CHUSAK Sirinin
Minister binnen het Bureau van de Premier
JAKRAPOB Penkair
Natuurlijke Hulpbronnen en Milieu
ANONGWAN Thepsuthin
Sociale Ontwikkeling en Veiligheid
SUTHA Chansaeng
Toerisme en Sport
WEERASAK Kowsurat
Verkeer
SANTI Promphan
Volksgezondheid
CHAIYA Sasomsup
Wetenschap en Technologie
WUTTHIPONG Chaisaeng

Nieuwe kabinet

Samaks kabinet werd op 6 februari beëdigd. Zelf werd hij naast premier ook minister van Defensie want dan kon hij naar eigen zeggen gemakkelijker communiceren met de voormalige coupplegers die zich inmiddels uit de politiek hadden teruggetrokken, maar niet uit het leger. Samak had geen militaire achtergrond.

Critici merkten op dat de kabinetsleden niet zozeer waren uitgezocht op grond van hun kwaliteiten, maar vooral omdat ze goede persoonlijke relaties met Thaksin hadden. Diens vroegere schoolvriend Sompong Amornwiwat werd minister van Justitie en zwager Somchai Wongsawat onderminister van Onderwijs. Surapong Suebwonglee, voormalig woordvoerder van Thaksin, werd vicepremier en minister van Financiën en Noppadon Pattama, een advocaat van de oud-premier, minister van Buitenlandse Zaken.

Enkele kabinetleden hadden een twijfelachtige reputatie. Zo zou minister van Binnenlandse Zaken Chalerm Yubumroong een fortuin in de gokindustrie hebben vergaard en zijn invloed als politicus hebben gebruikt om strafvervolging daarvoor te voorkomen. Vicepremier Sanan Kachornprasat was een voormalig minister van Binnenlandse Zaken die in 2000 voor vijf jaar uit de politiek was gezet vanwege een fraudezaak.

VS hervatten militaire hulp

De regering van de Verenigde Staten maakte op de dag dat het kabinet werd beëdigd bekend dat ze de militaire hulp aan Thailand zou hervatten. Deze was na de staatsgreep in 2006 stilgelegd uit protest tegen het afzetten van de democratisch gekozen regering. Sindsdien was Thailand 24 miljoen dollar (ca. 15,6 miljoen euro) misgelopen.
Het geld was bijvoorbeeld bestemd voor militaire trainingen.

Samak maakt regeringsbeleid bekend

Samak Sundaravej lichtte op 18 februari tegenover het parlement het regeerakkoord

toe. Voor de armere lagen van de bevolking wilde de coalitie lagere woonlasten, meer belastingaftrekposten, gunstige microkredieten en goedkope gezondheidszorg. De kwakkelende economie wilde men oppeppen door de overheidsuitgaven op te voeren. Zo moesten er forse bedragen in de ontwikkeling van de infrastructuur worden gepompt. En de Centrale Bank moest wat het kabinet betrof de rente verlagen, zodat geld lenen goedkoper werd.
De Democratische Partij dacht dat Thailand deze plannen onmogelijk kon financieren en noemde ze populistisch.

Thaksin keert terug in Thailand

Na een afwezigheid van bijna anderhalf jaar keerde oud-premier Thaksin op 28 februari terug naar Thailand. Hij werd op het vliegveld van Bangkok aangehouden omdat hij nog altijd werd beschuldigd van fraude en corruptie. Maar na betaling van omgerekend 200.000 euro werd hij op borgtocht vrijgelaten. Overigens was Thaksins vrouw Pojamarn al op 8 januari teruggekeerd en ook zij was aangehouden op verdenking van fraude en corruptie.

Thaksin zei dat hij onschuldig was en dat de aantijgingen waren verzonnen door 'politieke vijanden', maar hij zou niet proberen zijn rechtszaak te ontlopen. Plannen om terug te keren in de politiek had hij naar eigen zeggen niet. Critici vroegen zich af of dit waar was. Zij dachten dat hij achter de schermen wel degelijk bij de nieuwe regering betrokken was.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Matige economische groei in vergelijking met landen uit de regio

De Thaise economie groeide in 2007 met 4,8 procent. Dat bleek uit cijfers die de overheid op 25 februari 2008 publiceerde. Vergeleken met naburige landen als Vietnam (8,3 procent) en China (11,4 procent) was dit weinig. Analisten vermoedden dat de politieke onrust in Thailand – in 2006 was er een staatsgreep gepleegd – de economie geen goed had gedaan.

De economische groei werd vooral gegenereerd door de export, consumentenuitgaven en particuliere investeringen.

(Vorige berichten pagina 595/1 e.v. - 2007)

IVOORKUST

BINNENLAND

Vredesproces in Ivoorkust in volle gang

Rebellenleider neemt deel aan regering

Guillaume Soro, leider van de rebellen in het noorden van Ivoorkust, kwam op 14 maart 2006 voor het eerst sinds een jaar terug naar de hoofdstad Abidjan om zijn post als minister van Reconstructie te bezetten. Dit was een hoopvol voorteken omdat sinds de splitsing van Ivoorkust in 2002 in een door rebellen bezet noorden en een door de regering gecontroleerd zuiden, nauwelijks vooruitgang was geboekt op het gebied van de hernieuwde eenwording van het land. Soro sprak twee uur met president Laurent Gbagbo, waarna hij naar eigen zeggen het gevoel had dat 'ze op het goede pad waren om snel vrede in Ivoorkust te bereiken.'

Verenigde Naties zendt extra vredesbewaarders

De Veiligheidsraad van de Verenigde Naties (VN) besloot op 2 juni om 1.500 extra manschappen naar Ivoorkust te sturen in verband met de voortdurende crisissituatie. Het aantal van 6.000 vredesbewaarders dat al in Ivoorkust gestationeerd was, werd in een rapport in april 2006 als onvoldoende bestempeld.

President roept op tot kalmte na VN-resolutie

Premier Charles Konan Banny kreeg na een VN-resolutie op 1 november zeggenschap over de veiligheidsdiensten en andere instituties die het hem mogelijk moesten maken het land te herenigen en de vertraagde verkiezingen zo spoedig mogelijk te organiseren. Aanhangers van president Gbagbo waren tegen deze extra invloed van Banny. Gbagbo stelde hen gerust met de opmerking dat clausules in de resolutie die in strijd waren met de Ivoriaanse grondwet, niet zouden worden toegepast.

Gbagbo's termijn als president was in oktober 2005 afgelopen, maar hierna bestuurde hij het land onder mandaat van de VN omdat het door de oorlog onmogelijk was om verkiezingen te organiseren.

Leger voorkomt staatsgreep

Woordvoerder Babri Gohourou van het leger beweerde op 12 december dat het leger een coup tegen president Gbagbo had voorkomen. Gohourou wilde niet vertellen of er arrestaties hadden plaatsgevonden en wat de militairen hadden gedaan om de staatsgreep te voorkomen.

President en rebellenleider ondertekenen overeenkomst

Op 4 maart 2007 ondertekenden president Gbagbo en de belangrijkste rebellenleider, Guillaume Soro, een vredesovereenkomst. Binnen vijf weken zouden zij een nieuwe regering vormen en de troepen van Soro zouden zich bij het staatsleger voegen. Ook zouden binnen tien maanden verkiezingen worden gehouden. Voor die tijd moesten identificatiepapieren geregeld worden voor de Ivorianen die deze niet hadden, zodat ook zij hun stem uit konden brengen. Ook werden afspraken gemaakt over de ontmanteling van de bufferzone tussen het noorden en het zuiden van het land en over ontwapening voorafgaand aan de verkiezingen.

Nieuwe tijdelijke regering aangesteld

Op 7 april werd een nieuwe tijdelijke regering aangesteld waarin zowel rebellen als aanhangers van de president posten bekleedden. Op deze wijze werd gehoopt de eenheid van het land te bevorderen. Buitenlandse troepen die de bufferzone bewaakten tussen het door rebellen bezeten noorden en het door de regering bestuurde zuiden, zouden zich halverwege april terugtrekken.
Voormalig rebel Guillaume Soro werd benoemd tot premier. Zeven ministers waren afkomstig uit zijn Nieuwe Strijdkrachten (FN), elf ministers vertegenwoordigden de partij van Gbagbo.

Bewakers bufferzone trekken zich terug

De Franse veiligheidsbewaarders en de VN trokken eind april hun troepen terug uit de 'zone van vertrouwen' – de bufferzone tussen het noorden en het zuiden van het land. Daarvoor in de plaats kwamen wachtposten.
Premier Soro en president Gbagbo keken samen toe hoe een bulldozer een barricade

Samenstelling regering Ivoorkust (juli 2007)

President
Laurent GBAGBO
Premier
Guillaume SORO

Ministers;
Afrikaanse Integratie
Amadou KONÉ
Bestrijding hiv/aids
Christine ADJOBI
Buitenlandse Zaken
Youssouf BAKAYOKO
Communicatie
Ibrahim SY SAVANÉ
Constructie, Stadsplanning en Behuizing
Marcel Benoît AMON TANOH
Cultuur en Francofonie
Komoé Augustin KOUADIO
Defensie
Michel AMANI NGUESSAN
Economie en Financiën
Charles Koffi DIBI
Economische Infrastructuur
Patrick ACHI
Familie, Vrouwen en Sociale Aangelegenheden
Adjoua Jeanne PEUHMOND-BROU
Handel en Commercie
Youssouf SOUMAHORO
Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek
Ibrahima CISSÉ
Industrie en Promotie Privaatsector
Amah Marie TÉHOUA
Inrichting
Asségnini Désire TAGRO
Jeugd, Sport en Vermaak
Dagobert BANZIO
Justitie en Mensenrechten
Mamadou KONÉ
Landbouw
Amadou GON COULIBALY
Mijnbouw en Energie
Léon Emmanuel MONNET
Milieu, Watervoorziening en Bosbouw
Daniel Ayissi AKA
Nationaal Onderwijs
Gilbert BLEU-LAINÉ
Nationale Reconciliatie en Industriële Contacten
Sébastien Dano DJÉDJÉ
Nieuwe Technologieën, Informatie en Communicatie
Hamed BAKAYOKO
Planning en Ontwikkeling
Paul Antoine Bouabré BOHOUN
Reconstructie en Re-integratie
Fatouma BAMBA-HAMZA
Solidariteit en Oorlogsslachtoffers
Louis André DACOURY-TABLEY
Stadsplanning en Hygiëne
Théodore MEL EG
Technisch- en Taalonderwijs
Moussa DOSSO
Territoriale Administratie
Daniel Cheik BAMBA
Toerisme en Handwerk
Sidik KONATE
Transport
Albert Toikeusse MABRI
Veeteelt en Visserij
Alphonse DOUATI
Volksgezondheid
Rémy Kouadiao ALLA

tussen beide zones omverwierp. 'Ivoorkust is niet langer verdeeld', verklaarde Gbagbo.

Burgeroorlog gefinancierd uit cacaohandel

Het conflict tussen het noorden en het zuiden werd grotendeels gefinancierd met inkomsten uit de cacaohandel, zo bleek uit een rapport van Global Witness (GW) dat begin juni verscheen. Ivoorkust was 's werelds grootste cacaoproducent voor de chocolade-industrie. Omgerekend bijna 88 miljoen euro uit de cacao-industrie werd gebruikt om zowel de regering als de rebellen te ondersteunen. De regering inde meer dan 40 miljoen euro aan heffingen en investeerde dat geld in de oorlog. De rebellen hieven 'belasting' op cacao die door het noorden getransporteerd werd en verdienden daar 20 miljoen euro mee. Ook voorkwamen ze dat in het noorden geproduceerde cacao in het zuiden van het land belandde.
GW bracht tevens te berde dat personen die corruptie in de cacao-industrie onderzochten, geïntimideerd werden of verdwenen, zoals de Frans-Canadese journalist Guy-André Kieffer in 2004.

Vliegtuig premier beschoten

Op 29 juni werd een vliegtuig met aan boord premier Soro beschoten toen het wilde landen op het vliegveld van Bouake, in de plaats in het noorden van Ivoorkust waar Soro eerder met zijn rebellen actief was. De premier bleef ongedeerd, maar drie personen werden gedood en meerdere inzittenden raakten gewond.

President en premier bezoeken Bouake

Een maand later, op 29 juli, bezochten president Gbagbo en premier Soro samen de noordelijke rebellenbroedplaats Bouake. Gbagbo en Soro droegen samen een Ivoriaanse vlag en ontstaken vervolgens een groot vuur waarin wapens van rebellen gegooid werden als symbool van een harmonieuze toekomst. Om het belang van het vredesakkoord te onderstrepen, bezochten ook de presidenten van Zuid-Afrika, Togo, Benin, Burkina-Faso en Guinee-Bissau het vuur, evenals diplomaten uit Ghana, Senegal en Niger.
'Inwoners van Ivoorkust, de oorlog is over', verklaarde president Gbagbo.

Verkiezingen gepland voor juni 2008

President Gbagbo en premier Soro ondertekenden op 27 november een overeenkomst waarin werd vastgelegd dat er voor het einde van juni 2008 verkiezingen gehouden zouden worden. De exacte datum van de verkiezingen zou bepaald worden door een onafhankelijke electorale commissie. Sinds september werden pogingen ondernomen om Ivorianen te identificeren en te registreren zodat ze bij de verkiezingen hun stem zouden kunnen uitbrengen. Het Franse bedrijf Sagem produceerde de identiteitskaarten.

Vredesbewakers VN trekken zich gaandeweg terug

Op 8 december verklaarden de VN dat zij acht van de zeventien wachtposten in de bufferzone hadden ontmanteld en op de helft waren van het terugtrekkingsproces. De vredestroepen zouden vanaf dat moment als mobiele eenheid door het land trekken om ervoor te zorgen dat de afspraken uit de in maart gesloten overeenkomst zouden worden nageleefd.

President belooft einde aan racisme

President Gbagbo beloofde op 15 januari 2008 dat hij een einde zou maken aan het racisme, tribalisme en de xenofobie in het land. Gbagbo deed zijn uitspraak tijdens een tour door het land voorafgaand aan de presidentsverkiezingen.
Hij wilde de bevolking erop wijzen dat verkiezingen gehouden werden om de onrust te beperken en niet om na de uitslag weer oorlog te gaan voeren, zoals eind december 2007 bij de verkiezingen in Kenia was gebeurd.

VN verlengen missie in Ivoorkust

De Veiligheidsraad van de VN adopteerde op 16 januari unaniem een resolutie die het mandaat van de VN Operatie in Côte d'Ivoire (UNOCI), ondersteund door Franse troepen, verlengde tot 30 juli 2008. Deze verlenging gaf de VN de mogelijkheid om bij te dragen aan een zo eerlijk mogelijk verloop van de naderende verkiezingen. Secretaris-generaal Ban Ki-Moon betitelde de verbeterde veiligheid en politieke samenwerking in Ivoorkust als fragiel.
Op 20 januari deelde een woordvoerder van de Franse strijdkrachten in Ivoorkust mee dat het aantal militairen zou worden verminderd van 2400 tot 1800.

Ivoriaanse veiligheidstroepen trekken zich terug

Op 28 januari hadden de Ivoriaanse veiligheidstroepen (FDR) zich volledig teruggetrokken uit de frontlinies. Dit deden zij naar aanleiding van ontwapeningsafspraken die bij het akkoord in maart 2007 waren gemaakt. Uit 35 plekken in het midden van het land vertrokken in totaal 12.000 soldaten. Ook soldaten van de FN trokken zich terug.
Na deze fase van ontmanteling zou een fase van ontwapening volgen. Alle troepen zouden hun wapens de daaropvolgende maanden inleveren bij depots.

Bank financiert vredesproces

De African Development Bank (AfDB) ondertekende op 28 februari een akkoord waarin werd toegezegd het vredesproces in Ivoorkust te ondersteunen door middel van een geldsom van omgerekend 21 miljoen euro. Het geld zou vooral geïnvesteerd in publieke voorzieningen als gezondheidszorg, onderwijs en de ontwikkeling van het platteland in het noorden en westen van Ivoorkust.

GEZONDHEID EN ZORG

Ondervoeding in Ivoorkust neemt toe

Bijna een kwart van de huishoudens op het platteland van Ivoorkust was ondervoed, aldus de Voedsel- en Landbouworganisatie van de Verenigde Naties (FAO) op 18 oktober 2007. Tussen de 9 en 22 procent van de landelijke huishoudens was regelmatig of chronisch onzeker over de hoeveelheid beschikbaar voedsel.
Hulporganisaties waarschuwden al maanden voor voedseltekorten in Ivoorkust, met name in het traditioneel arme noorden van het land.

NATUUR EN MILIEU

Rellen na gifdump in Ivoorkust

Honderden Ivorianen gingen op 15 september 2006 de straat op om hun woede te laten blijken over giftig afval dat eerder in de maand op veertien openlucht afvalplaatsen in Abidjan, de hoofdstad van Ivoorkust, was gedumpt. Het Nederlandse bedrijf Trafigura, waarvan het afval afkomstig was, beweerde dat het de vijfhonderd ton aan olieresiduen en chemisch afval op wettige wijze aan dumpbedrijf Tommy had overgedragen.
Sinds het afval was gedumpt, werden 26.000 medisch consulten aangevraagd en er vielen zeker tien doden door vergiftiging. Zeven mensen, onder wie het hoofd van dumpbedrijf Tommy, werden gearresteerd.

Ministers weg na gifschandaal

Een dag na de protesten trad een nieuwe regering aan omdat het oude kabinet haar ontslag had ingediend vanwege het gifschandaal. De nieuwe regering was nagenoeg gelijk, alleen de minister van Milieu, Jacques Andoh, en de minister van Transport, Anaky Kobena, stapten definitief op.

Trafigura betaalt 131 miljoen euro aan Ivoorkust

Het in Nederland gevestigde Trafigura Beheer BV betaalde 131 miljoen euro om drie medewerkers vrij te krijgen en de onenigheid met Ivoorkust op te lossen. Op 14 februari 2007 werden Claude Dauphin, Jean-Pierre Valentini en Nzi Kablan na vijf maanden gevangschap vrijgelaten.

Trafigura hield vol dat het gedumpte afval niet giftig was, ook al toonde een rapport van de VN aan dat het afval een hoge dosis giftige chemicaliën bevatte. Greenpeace en andere milieuorganisaties noemden het incident 'een voorbeeld van hoe Afrika door rijke landen herhaaldelijk als dumpgebied werd gebruikt'.

(Vorige berichten pagina 187/3 e.v. - 2006)

MALI

BINNENLAND

Toearegrebellen ondertekenen vredesovereenkomst

Op 4 juli 2006 ondertekenden Toearegrebellen die in mei 2006 militaire kampen in Noordoost-Mali aanvielen, een vredesovereenkomst met de Malinese regering in Bamako. De rebellen vroegen niet langer autonomie voor de Kidal-regio en de regering zou de investeringen voor de ontwikkeling van de noordelijke provincies versnellen.

Regering lanceert ontwikkelingsprogramma

Eind juli 2006 lanceerde de Malinese regering 'ADRE-NORD' – een door de Europese Unie (EU) ondersteund programma met als doel de economische ontwikkeling van de Noordelijke provincies van Mali. Van de beschikbare 14 miljoen euro werd een deel gebruikt voor de bouw van een dam in Taoussa en voor de aanleg van een wegennet tussen Gao en buurland Niger. Het plan kwam tegemoet aan de eisen die de Toearegrebellen stelden bij de ondertekening van de vredesovereenkomst op 4 juli. De rebellen vonden dat de regering de behoeftes van de inwoners van de noordelijke provincies negeerde.

Rebellen akkoord met ontwapening

De Toearegrebellen bereikten op 20 februari 2007 overeenstemming met de regering waarbij zij beloofden hun troepen te ontwapenen voor het einde van maart. Dit werd bevestigd door een woordvoerder van de regering en de tweede man van de rebellen, Amada Ag Bibi.

Toearegrebellen voegen troepen samen

Op 2 september verkondigde de regering dat Toearegopstandelingen uit Noord-Mali zich hadden samengevoegd met groepen Toeareg uit Niger met als doel meer Malinese militaire faciliteiten aan te vallen. Op 31 augustus kidnapten rebellen ongeveer vijftig militairen in de Kidal-regio. De regering beweerde dat rebellenleider Ibrahim Ag Bahanga achter verscheidene aanvallen zat. Bahanga weigerde zich te houden aan de

door Toeareg gesloten vredesovereenkomst in 2006 en wilde zijn aanvallen voortzetten totdat zijn groepering vrijheid van bewegen kreeg in de Kidal-regio.

Verhoogde veiligheidsmaatregelen na Toearegaanvallen

Het Malinese leger zond op 17 september versterking naar de grens met Algerije nadat Toearegaanhangers van Ag Bahanga een dag eerder een legerkonvooi belaagden in de Tanzaouatene-regio. Hierbij kwamen een soldaat en zeven rebellen om het leven. Op 26 september claimde het leger de complete Tanzaouatene-regio onder controle te hebben. Ag Bahanga's troepen zouden zich hebben teruggetrokken en een van de eerder gekidnapte soldaten hebben vrijgelaten. Op 30 december lieten de rebellen opnieuw tien soldaten vrij.

Malinese president herkozen

De zittende president van Mali, Amadou Toumani Touré, werd met 71 procent van de stemmen op 29 april 2007 winnaar van de presidentsverkiezingen. Dit leverde hem zijn tweede, en tevens laatste, termijn van vijf jaar als president op. Woordvoerder van het parlement en voormalig premier Ibrahim Boubakar Keïta behaalde 19 procent van de stemmen.

Oppositieleider Soumeylou Bobèye Maïga wilde de verkiezingen laten annuleren omdat er volgens hem sprake was van vervalsing. Sommige personen zouden meerdere keren gestemd hebben, anderen zouden bedreigd zijn en er zouden stembiljetten gebruikt zijn zonder serienummer.
Observatoren van the Economische Gemeenschap van West-Afrikaanse Staten (ECOWAS) en de Internationale Organisatie van Franssprekende landen (OIF) verklaarden dat de verkiezingen eerlijk waren verlopen.

Op 8 juni werd Touré opnieuw ingezworen als president.

Presidentiële coalitie behaalt meerderheid bij verkiezingen

De regerende coalitie in Mali verstevigde haar grip op het parlement bij de verkiezingen op 1 en 22 juli. De veertig partijen tellende Alliantie voor Democratie en Vooruitgang (ADP) behaalde 113 van de 147 zetels. De alliantie had 97 zetels in het zittende parlement. De leidende oppositiegroep, het Front voor Democratie en de Republiek (FDR), behaalde 15 zetels, tegenover 50 in 2002.

Uitslag presidentsverkiezingen Mali (29 april 2007)

Opkomst: 36,2 procent

kandidaat	percentage
Amadou Toumani Touré (ADM)	71,2
Ibrahim Boubakar Keïta (RPM)	19,1
Tiébilé Dramé (PARENA)	3,0
Oumar Marika (SADI)	2,7
Mamadou Sangaré	1,6
Soumeylou Bobèye Maïga	1,5
Sibidé Aminata Diallo (REDD)	0,6
Madiassa Maguiraga	0,3

Uitslag parlementsverkiezingen Mali (1 en 22 juli 2007)

Opkomst: 33 procent

partij	percentage	zetels
Alliantie voor Democratie en Vooruitgang (ADP)	77	113
- Alliantie voor Democratie in Mali (ADEMA)	35	51
- Unie voor de Republiek en Democratie (URD)	23	34
- Patriottistische Beweging voor Vernieuwing (MPR)	5	8
- Nationale Raad voor Democratisch Initiatief (CNDI)	5	7
- Unie voor Democratie en Ontwikkeling (UDD)	2	3
- Alternatief Blok voor Vernieuwing, Integratie en Afrikaanse Samenwerking BARICA)	1	2
- Partij van Solidariteit en Vooruitgang (PSP)	1	2
- Beweging voor Onafhankelijkheid, Vernieuwing en Afrikaanse Integratie (MIRIA)	1	2
- Blok voor Democratie en Afrikaanse Integratie (BDIA)	1	1
- Nationale Conventie voor Democratie (RND)	1	1
- Burgerpartij voor Vernieuwing (PCR)	1	1
- Soedanese Unie - Afrikaanse Democratische Conventie (US-RDA)	1	1
Front voor Democratie en de Republiek (FDR)	10	15
- Bijeenkomst voor Mali (RPM)	7	11
- Partij voor Nationale Vernieuwing (PARENA)	3	4
Afrikaanse Solidariteit voor Democratie en Onafhankelijkheid (SADI)	3	4
Onafhankelijken	10	15

Samenstelling regering Mali (oktober 2007)

President
Amadou Toumani TOURÉ
Premier
Modibo SIDIBÉ

Ministers:
Basisonderwijs, Letteren en Nationale talen
Sibidé Animata DIALLO
Behuizing en Stadsplanning
Gakou Salimata FOFONA
Bevoorrading en Transport
Ahmed Diane SEMEGA
Buitenlandse Zaken
Moctar OUANE
Communicatie en Technologie
Diarra Mariam Flantié DIALLO
Cultuur
Mohamed EL MOCTAR
Defensie en Veteranen
Natié PLÉA
Diensten en Taalonderwijs
Ibrahima N'DIAYE
Economie en Financiën
Fatoumata NENE SY-BA
Geëmigreerde Malinezen en Afrikaanse integratie
Badra Malou MACALOU
Gezondheid
Oumar Ibrahima TOURÉ
Industrie en Handel
Choguel MAÏGA
Interne veiligheid en Burgerbewaking
Sadio GASSAMA
Jeugd en Sport
Hamane NIANG
Justitie
Maharafa TRAORÉ
Landbouw
Tiemoko SANGARÉ
Middelbaar en Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek
Amadou TOURÉ
Milieu en Hygiëne
Agathane AG ALASSANE
Mineralen, Energie en Watervoorraad
Ahmed SOW
Planning en Nationale Ontwikkeling
Marimantia DIARRA
Promotie van investeringen, Medium en Kleine Ondernemingen
Ousmane THIAM
Promotie van Vrouwen, Kinder- en Familiezaken
Sina DAMBA-MAÏGA
Sociale Ontwikkeling, Solidariteit en Ouderen
Sakou DIAKITÉ
Territoriale Administratie en Lokale Gemeenschappen
Kafougouna KONÉ
Tourisme, Kunst en Handwerk
N'Diaye BA
Voorraad en Visserij
Madeleine BA-DIALLO
Werk, Staatsvernieuwing en Institutionele Relaties
Abdoul Wahab BERTHÉ

Mali

Nieuwe premier benoemd

President Touré benoemde op 27 september zijn rechterhand Modibo Sidibé tot premier nadat diens voorganger, Ousmane Issoufi Maïga, op 26 september zijn ontslag aanbood. Een week na zijn aanstelling wijzigde Sidibé de samenstelling van het kabinet. Onder andere de voormalig minister van Defensie, Mamadou Clazie Sissouma, en de voormalig minister van justitie, Fanta Sylla, stapten op.

JUSTITIE

Enorme cocaïnevangst in Mali

De autoriteiten van Mali deelden op 29 december 2007 mee dat zij 116 kilo cocaïne onderschept hadden. Dit was drie maal meer dan de recordvangst cocaïne van een maand daarvoor. Twee Togolezen die de drugs ter waarde van omgerekend 4,5 miljoen euro met een truck uit Guinee hadden gesmokkeld, werden gearresteerd.

NATUUR EN MILIEU

Slachtoffers overstromingen moeten elders gehuisvest worden

De autoriteiten in Mali moesten eind augustus 2007 opnieuw onderdak zoeken voor duizenden slachtoffers van de overstromingen in juli. De helft van de 32.000 daklozen was na de ramp ondergebracht in schoolgebouwen die leegstonden vanwege de zomervakantie, maar op 15 september zouden de slachtoffers de gebouwen moeten verlaten in verband met de hervatting van de lessen. De regering wilde de slachtoffers overplaatsen naar tenten en zou in oktober beginnen met de bouw van huizen.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Journalist en leraar gevangen gezet voor beledigen president

Een leraar van de middelbare school en een journalist werden op 26 juni 2007 veroordeeld tot celstraf vanwege het beledigen van de president van Mali, Amadou Toumani Touré. Leraar Bassirou Kassim Minta kreeg twee maanden gevangenschap opgelegd omdat hij zijn leerlingen een essay over een niet-bestaande minnares van de president had laten schrijven. Journalist Seydina Oumar Diarra werd veroordeeld tot dertien dagen cel omdat hij over het essay had bericht in de onafhankelijke krant *Info-Matin*.

MILITAIRE ZAKEN

Malinees leger krijgt antiterrorismetraining

Het Malinese leger kondigde op 13 november 2006 aan dat ongeveer 350 soldaten antiterrorismetrainingen en oefeningen in vredesbewaking zouden krijgen van het leger van de Verenigde Staten. De woestijn in het noorden van Mali was een veelgebruikte smokkelroute voor wapens en verscheidene terroristische groeperingen, waaronder de Salafistische groep voor Gebed en Strijd, hielden zich er op omdat het gebied moeilijk te controleren viel.

BUITENLANDSE ZAKEN

Malinees protest tegen Franse immigratiewet

De Franse minister Nicholas Sarkozy verdedigde op 18 mei 2006 bij een bezoek aan Mali de nieuwe Franse immigratiewet en stelde dat de wet niet racistisch was. Het Franse immigratiebeleid werd door de nieuwe wet selectiever. Gekwalificeerde arbeiders werden door de wet bevoordeeld, maar mogelijkheden voor gezinshereniging werden ingeperkt. Ook werd het automatische burgerschap voor lang verblijvende residenten afgeschaft. Driekwart van de Fransen ondersteunde de nieuwe wet, maar in Mali leidde deze tot een protestmars van honderden Malinezen richting de Franse ambassade. In Frankrijk woonden in 2006 zo'n 45.000 legale Malinese migranten en evenveel illegale. Pogingen deze laatste groep terug te sturen, kostte Frankrijk 180 miljoen euro per jaar.

(Vorige berichten pagina xxx/x - 2007)

São Tomé en Príncipe

SÃO TOMÉ EN PRÍNCIPE

BINNENLAND

Partij van president De Menezes wint parlementsverkiezingen

De Democratische Beweging van de Krachten van Verandering/Liberale Partij (MDFM/PL) van president Fradique de Menezes behaalde op 26 maart 2006 samen met coalitiegenoot Democratische Convergentie Partij (PCD) de meeste zetels bij de parlementsverkiezingen in São Tomé en Príncipe. De coalitie kreeg 23 zetels in het 55 afgevaardigden tellende parlement. De socialistische Bevrijdingsbeweging van São Tomé en Príncipe (MLSTP) kwam tot 20 zetels. Deze sinds de onafhankelijkheid in 1975 lange tijd meest dominante partij in het land nam in het verleden altijd deel aan de regering. De Onafhankelijke Democratische Actie (ADI) van aankomend presidentskandidaat Patrice Trovoada won 11 zetels. In vier districten kon pas op 2 april gekozen worden als gevolg van een boycotactie.

Uitslagen parlementsverkiezingen São Tomé en Príncipe (26 maart en 2 april 2006)

partij	percentage	zetels
coalitie MDFM/PL - PCD	36,8	23
MLSTP	29,4	20
ADI	20,0	11
MNR	4,7	1

MDFM/PL - PCD - Democratische Beweging van de Krachten van Verandering/Liberale Partij - Democratische Convergentie Partij
MLSTP - Bevrijdingsbeweging van São Tomé en Príncipe
ADI - Onafhankelijke Democratische Actie
MNR - Nieuwe Weg Beweging

President benoemt partijgenoot tot premier

President De Menezes (MDFM/PL) wees zijn partijgenoot Tomé Vera Cruz aan als de nieuwe premier van de archipel. Deze stelde een kabinet samen dat geheel bestond uit politici die afkomstig waren uit de partijen van de winnende coalitie. Het betekende dat de conservatieve MDFM/PL voor het eerst zowel deelnam aan de regering als het presidentschap in handen had. Analisten verwachtten dat dit de politieke stabiliteit ten goede zou komen want in het verleden botsten president en premier geregeld met elkaar. Dit ging ten koste van een krachtdadig beleid en leidde in 2003 zelfs tot een kortstondige militaire staatsgreep.

Regering presenteert economisch programma

Om de 'verslechterende economische en fi-

nanciële situatie' het hoofd te bieden presenteerde de regering van Tomé Vera Cruz rond 24 mei 2006 een economisch programma. De opzet was van de archipel een dienstencentrum te maken. De vitalisering van de economie moest onder meer voortkomen uit hervormingen die de private sector ten goede zouden komen. Het verbeteren van het investeringsklimaat kreeg bij de regering prioriteit boven de ontwikkeling van de olie-industrie.

Verder stelde de regering zich tot doel het armoedecijfer in 2015 met tweederde te hebben teruggebracht. Dit ambitieuze plan moest onder meer gefinancierd worden met opbrengsten van de olie-exploitatie.

Samenstelling regering São Tomé en Príncipe (21 augustus 2006)

President
Fradique DE MENEZES

Premier, tevens minister van Sociale Communicatie en Regionale Integratie
Tomé SOARES DE VERA CRUZ

Vicepremier, tevens minister van Financiën en Planning
Maria TEBUS TORRES

Ministers:

Buitenlandse Zaken en Samenwerking
Carlos GUSTAVO DOS ANJOS

Defensie en Openbare Orde
Óscar SOUSA

Economische Zaken
Cristina DIAS

Gezondheidszorg
Arlindo DE CARVALHO

Justitie
Justino VEIGA

Natuurlijke Hulpbronnen en Milieu
Manuel Deus LIMA

Onderwijs, Cultuur, Jeugdzaken en Sport
Maria de Fátima LEITE

Openbaar Bestuur, Staatshervormingen en Territoriale Administratie
Armindo AGUIAR

Openbare Werken en Infrastructuur
Delfim NEVES

Werkgelegenheid, Solidariteit, Vrouwen- en Familiezaken
Maria DA COSTA CARVALHO

Patrice Trovoada wordt premier na aftreden Tomé Vera Cruz

President Fradique de Menezes benoemde op 14 februari 2008 Patrice Trovoada (ADI) tot premier. Een week eerder had eerste minister Tomé Vera Cruz (MDFM/PL) zijn functie neergelegd omdat hij onvoldoende steun in het parlement kreeg voor de begroting van 2008.
De ADI zou samen met de MDFM en de PCD een coalitie gaan vormen. De econoom Trovoada beloofde zijn best te zullen doen de levensstandaard van de bevolking te verbeteren.

President Fradique de Menezes krijgt tweede ambtstermijn

Bij de presidentsverkiezingen op 30 juli 2006 gaf de meerderheid van de bevolking aan vertrouwen te hebben in president Fradique de Menezes. Hij kreeg ruim 60 procent van de stemmen, terwijl zijn rival Patrice Trovoada – zoon van voormalig president Miguel Trovoada – tot bijna 39 procent kwam. Daarmee won de rijke cacao-exporteur De Menezes een tweede ambtstermijn van vijf jaar.

Uitslagen presidentsverkiezingen São Tomé en Príncipe (30 juli 2006)

kandidaat	percentage
Fradique de Menezes (MDFM/PL)	60,6
Patrice Emery Trovoada (ADI)	38,8
Nilo de Oliveira Guimerães (onafhankelijk)	0,6

MDFM/PL - Democratische Beweging van de Krachten van Verandering/Liberale Partij
ADI - Onafhankelijke Democratische Actie

Elitetroepen politie bezetten politiehoofdkwartier

De regering van São Tomé en Príncipe sloot op 20 oktober 2007 een akkoord met de elitetroepen van de politie nadat deze een dag eerder hun muiterij hadden beëindigd. Ongeveer veertig leden van de zogenaamde Ninjas hadden het nationale politiehoofdkwartier bezet en politiechef Gilberto Andrade korte tijd in gijzeling genomen. Zij eisten schadeloosstelling van de regering voor verwondingen die zij bij een training in Angola hadden opgelopen. De voorzitter van het parlement, Francisco Silva, bemiddelde in het conflict. Naar verluidt voorzag het akkoord in een betaling aan de Ninjas.

Conflict zet zich voort

Militairen bestormden op 4 november het politiehoofdkwartier en namen tien Ninjas gevangen. Leden van de elite-eenheid voerden er opnieuw een bezettingsactie uit – de derde sinds het begin van de muiterij, op 8 oktober. De Ninjas waren ontevreden omdat zij nog steeds geen compensatie hadden ontvangen en hadden gedreigd het onbekende 'plan B' in werking te zetten.

Minister beschuldigt oppositie van financieren Ninjas

Minister van Defensie Óscar Sousa beweerde op 8 januari 2008 dat de grootste oppositiepartij, de Bevrijdingsbeweging van São Tomé en Príncipe (MLSTP), de Ninjas had betaald om de regering omver te werpen. 'Ze zouden, met militaire hup, de ministers van Defensie en Financiën en sommige legerofficieren elimineren', voegde hij er aan toe. De autoriteiten zouden op de hoogte zijn geraakt nadat de zaak door een misverstand was uitgelekt.

José Viegas, secretaris-generaal van de MLSTP, noemde de opmerkingen van de bewindsman 'stompzinnig'.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Volledige kwijtschelding schulden São Tomé en Príncipe

De Club van Parijs van rijke industrielanden besloot op 24 mei 2007 de gehele schuld van São Tomé en Príncipe af te schrijven. De maatregel werd genomen omdat de archipel aan de voorwaarden voldeed om in het programma Heavily Indebted Poor Countries (HIPC) te worden opgenomen. De crediteuren waren tevreden over de strategie van de regering om de armoede te verminderen en zouden ook op bilateraal niveau São Tomé en Príncipe financieel tegemoet komen.

Handelstekort in 2007 gegroeid

Het Nationaal Instituut voor Statistiek (INES) constateerde voor de eerste helft van 2007 een handelstekort in São Tomé en Príncipe van omgerekend ruim 23 miljoen euro, aldus een bericht van het nieuwsagentschap *afrol News* op 17 oktober 2007. Het betekende een toename met 14,5 procent ten opzichte van dezelfde periode het jaar daarvoor. De export van het land, met een economie die nog grotendeels afhankelijk was van de uitvoer van landbouwproducten, bleef achter bij de import.

MILITAIRE ZAKEN

Eerste vrouwen worden gerekruteerd voor het leger

De strijdkrachten van São Tomé en Príncipe riepen op 4 augustus 2006 voor het eerst vrouwen onder de wapenen. Luitenant-kolonel Idalécio Paichire verklaarde tegenover persbureau *Lusa* dat dit onderdeel was van de hervorming van het leger. Voortaan zouden de militairen ook maaltijden ontvangen en hun uitrusting werd bovendien verbeterd. Bij een opiniepeiling was naar voren gekomen dat de vrouwen zelf in meerderheid voorstander waren van een gemengd leger. De veertig vrouwen die zich vrijwillig meldden, zouden training krijgen van een uit voormalig kolonisator Portugal afkomstig team dat werd geleid door een vrouwelijke sergeant.

BUITENLANDSE ZAKEN

Militaire oefening onder Amerikaanse leiding

Ongeveer tweehonderd Amerikaanse mariniers arriveerden op 6 maart 2007 in São Tomé en Príncipe om deel te nemen aan een vier dagen durende militaire oefening met de lokale kustwacht. De training kwam tot stand op initiatief van de Verenigde Staten met als motief 'het bevorderen van de bescherming, de maritieme veiligheid, de stabiliteit en de mogelijkheden van economische groei in de Golf van Guinee en heel Afrika', aldus een verklaring van de Amerikaanse ambassadeur.
Sinds bekend was dat het arme São Tomé en Príncipe over olievoorraden beschikte, was het gebied voor de kust van Gabon voor de VS een strategisch belangrijke zone.

Nieuwe visserijovereenkomst met Europese Unie

De Europese Unie en São Tomé en Príncipe bereikten in maart 2007 een visserijakkoord dat per 1 juni in werking zou treden. Er mochten vanaf dat moment 43 Europese schepen in de wateren van de archipel vis gaan vangen, terwijl dit onder het aflopende verdrag nog 61 boten waren. De EU sloot met de meeste Afrikaanse kustlanden visserijverdragen waarin milieubepalingen, het aantal te gebruiken schepen en quota's voor de visvangst waren opgenomen. Milieuorganisaties bekritiseerden de EU wegens het in hun ogen overdadig vissen bij Afrika. Ook hekelden critici het feit dat de quota's nauwelijks gecontroleerd konden worden.

(Vorige berichten pagina 193/3 e.v. - 2006)

SWAZILAND

BINNENLAND

Politieke partijen zouden weer mee mogen doen in absolute monarchie

Koning Mswati III, Afrika's laatste absolute vorst, nodigde voormalige verboden politieke partijen uit om weer een rol te spelen op het politieke toneel van Swaziland. In een interview met het persbureau *Agence France Presse* op 23 april 2006 verklaarde de koning dat er geen sprake meer was van verboden politieke partijen. De vorst verwees in het vraaggesprek naar de nieuwe grondwet die in februari 2006 door hem per decreet was ingevoerd en waarin vrijheid van vergadering en vrijheid van meningsuiting waren vastgelegd. In de nieuwe constitutie ontbrak echter een passage met een beschrijving van de positie van politieke partijen. Koning Mswati III legde dat als volgt uit: 'Er staat nergens dat wij politieke partijen verbieden.'

Onvrede bij traditionele leiders

Traditionele leiders in het land waren buitengewoon ontevreden over de nieuwe grondwet. *IRIN* berichtte op 18 augustus dat zij de grondwet in besprekingen met Koning Mswati III hadden bestempeld als een instrument voor progressieve krachten die het traditionele leiderschap buitenspel wilden zetten. Zo'n 80 procent van de 1 miljoen inwoners van Swaziland viel rechtstreeks onder het gezag van rond de 350 traditionele leiders. De meesten van hen zagen het concept van mensenrechten, zoals vervat in de nieuwe grondwet, als een belediging van traditionele normen en waarden van de Swazicultuur. Ook gaven zij te kennen dat wat hen betrof het verbod op politieke partijen nog steeds van kracht was.

Burgers massaal de straat op voor meerpartijendemocratie

Na demonstraties in Manzini – de tweede stad van Swaziland – op 25 juli 2007 werd ook de hoofdstad Mbabane een dag later het toneel van massale demonstraties. Duizenden werkers gingen er de straat op om te demonstreren voor een meerpartijendemocratie. Ondanks de eerder van kracht geworden constitutie en de sussende woorden van Koning Mswati III over de positie van politieke partijen, was de situatie nog steeds onduidelijk. De algemeen secretaris van de landelijke federatie van vakverenigingen, Jan Sithole, eiste bij de mars op Mbabane in ieder geval de opheffing van het verbod op politieke partijen die mee zouden willen doen aan de verkiezingen in 2008. 'Het waren politieke partijen waaraan Swaziland zijn onafhankelijkheid te danken had; het zullen politieke partijen moeten zijn om een eind te maken aan het huidige bestel', aldus Jan Sithole.

Koning zet 'misverstand' recht

Op 14 augustus maakte Koning Mswati III tijdens een persconferentie een eind aan de verwarring die was blijven bestaan over de status van politieke partijen in zijn land. De Koning ontkende bij die gelegenheid dat met de inwerkingtreding van de nieuwe grondwet in februari 2006 het verbod op politieke partijen, sinds 1973 van kracht, was komen te vervallen.

Eerste vrouwelijke minister Swaziland

De benoeming van Constance Simelane als Adjunct Eerste Minister werd in Swaziland door voorstanders van gelijkheid tussen man en vrouw toegejuicht. *IRIN* berichtte op 30 oktober 2006 dat Simelane's benoeming mede was te danken aan de in februari 2006 van kracht geworden nieuwe grondwet waarin gelijkberechtiging van vrouwen werd opgenomen. Daarvoor werd de vrouw in het patriarchale land beschouwd als minderjarige met nauwelijks of geen rechten. De ondergeschikte rol van vrouwen in Swaziland verklaarde volgens deskundigen het extreem hoge besmettingspercentage met hiv/aids. Van de volwassen bevolking bedroeg dat 40 procent – het hoogste cijfer ter wereld.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Bevolking zakt dieper weg in armoede

Het Internationale Monetaire Fonds (IMF)

Swaziland

publiceerde op 13 maart 2007 een analyse van de economische ontwikkelingen in Swaziland sinds 2000. De rapportage schetste een somber beeld van een land dat in de eerste jaren van het millennium nauwelijks economische groei kende. Jaarlijks bedroeg deze rond de 2 procent met een 'uitschieter' in 2003 toen een economische groei van 2,9 procent werd genoteerd.
Met die groeicijfers, afgezet tegen die van een afnemende bevolkingsgroei met zo'n 0,3 procent per jaar als gevolg van de aidsepidemie, moesten de inwoners er volgens het IMF per hoofd van de bevolking financieel iets op vooruit zijn gegaan. Het omgekeerde was echter het geval. Volgens het IMF was de verarming van de bevolking alleen maar toegenomen als gevolg van de stijgende werkloosheid, de voedselschaarste en vanwege de aidsepidemie. Het financiële instituut deed in zijn analyse een reeks aanbevelingen aan de regering van Swaziland om de stagnerende economische groei uit het slop te trekken, onder andere door het scheppen van een beter investeringsklimaat, het doorvoeren van belastinghervormingen en door het verlaging van salarissen.

Swaziland bindt strijd aan tegen armoede

Swaziland ontwikkelde een ambitieus actieplan om over een periode van vijftien jaar de armoede in het land uit te bannen. Dit berichtte persbureau *Agence France Presse* op 31 december. De regering wilde begin 2008 met de uitvoering van het plan beginnen, onder andere met een ingrijpende herziening van het belastingstelsel. De regering liet weten de absolute armoede van 69 procent op dat moment in 2015 te willen hebben teruggebracht tot 39 procent.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Journalisten toegang tot ziekenhuis ontzegd

Na persberichten over misstanden in het grootste overheidsziekenhuis in de hoofdstad Mbabane verbood de minister voor Gezondheid en Maatschappelijk Welzijn van Swaziland, Njabulo Mabuza, journalisten de toegang tot het ziekenhuis. Op 27 juni 2007 berichtte *afrol News* dat een fotograaf van de semionafhankelijke *Times of Swaziland* op 23 juni 2007 met geweld van het ziekenhuisterrein was verwijderd. De inperking van de persvrijheid was het gevolg van onthullingen over de dood van een meisje dat in het ziekenhuis werd opgenomen nadat zij door een met rabiës besmette hond was gebeten. Het meisje zou aan de gevolgen daarvan zijn bezweken door nalatigheid van het ziekenhuispersoneel.
Het ingrijpen van de gezondheidsminister illustreerde volgens waarnemers het onvrije klimaat waarin de pers in Swaziland functioneerde.

Twee derde van jonge vrouwen en meisjes mishandeld en misbruikt

Op 17 september 2007 werden de resultaten bekend gemaakt van een nationaal onderzoek naar mishandeling en seksueel misbruik van jonge vrouwen en meisjes in Swaziland. Het onderzoek was een initiatief van UNICEF. Voor het eerst werd aan de hand van harde cijfers duidelijk hoe slecht het in Swaziland was gesteld met de positie van meisjes en jonge vrouwen. Gebleken was dat 33 procent van de meisjes in Swaziland voor hun achttiende jaar met enige vorm van seksueel geweld te maken kregen. In de leeftijdscategorie van 18 tot 24 jaar bedroeg het percentage 66 procent.

Aantal weeskinderen groeit

Bijna een derde van de kinderen in Swaziland hadden geen ouders meer als gevolg van de aidsepidemie. Dat werd op 23 november 2007 bekend gemaakt bij de presentatie van een door de overheid ingesteld onderzoek. Swaziland telde zo'n 130.000 aidswezen – een aantal dat volgens de prognoses uit het onderzoek in 2010 kon zijn opgelopen tot 200.000. Het onderzoek voorspelde ook een verdere uitdunning van de bevolking. De gemiddelde levensverwachting was in 1997 nog 60 jaar maar in 2004 was deze gezakt tot een gemiddelde van 31,3 jaar. Zo'n 40 procent van de volwassenen was met het aidsvirus besmet. In de leeftijdsgroep tussen 20 en 30 jaar bedroeg dat percentage al bijna 50 procent.

Geen vakverbond voor politie en gevangenisbewaarders

Politie en gevangenispersoneel uit Swaziland mochten geen eigen vakorganisaties oprichten. Dat oordeelde het Hooggerechtshof in Mbabane op 14 februari 2008.

Cookeilanden

De rechters vonden dat politie en gevangenispersoneel er waren voor de bescherming van de bevolking. Die exclusieve taak maakten hen dan ook bijzondere werknemers aan wie geen vakbondsrechten konden worden verleend.
(Vorige berichten pagina 255/1 e.v. - 2006)

COOKEILANDEN

BINNENLAND

Lokale bestuursraden opgeheven

De regering van de Cookeilanden maakte op 12 oktober 2007 bekend dat de lokale bestuursraden, Rarotonga Vaka, waren opgeheven omdat ze niet voldeden aan hun verplichting om het openbaar terrein en de waterhuishouding langs de wegen te onderhouden. De raden beweerden dat ze daarvoor niet het geld kregen van de nationale regering. Volgens de regering was het goedkoper het werk direct uit te besteden, dus zonder tussenkomst van de raden.

Nieuwe minister van Buitenlandse Zaken

Op 16 januari 2008 werd Michael Mitchell benoemd tot minister van Buitenlandse Zaken van de Cookeilanden. Hij gaf aan dat de betrekkingen met Nieuw-Zeeland bovenaan zijn aandachtslijst stonden, gevolgd door de relaties met de landen in de regio. De Europese Unie kwam op de derde plaats.

BUITENLANDSE ZAKEN

Teleurstelling over bezoek aan Washington

Premier Jim Marurai van de Cookeilanden vertelde op 28 mei 2007 na de achtste Conferentie van leiders van de Zuidzee-eilanden in Washington DC dat de Verenigde Staten geen hulp hadden toegezegd. Hij hoopte dat dit bij bilaterale gesprekken alsnog zou gebeuren.

Samenwerkingsovereenkomst met Nieuw-Zeeland

De Cookeilanden tekenden op 15 februari 2008 een samenwerkingsovereenkomst met Nieuw-Zeeland betreffende sociaal be-

leid. Het Nieuw-Zeelandse ministerie van Sociale Ontwikkeling zou de volgende drie jaar het ministerie van Binnenlandse Zaken en Sociale Diensten van de archipel gaan ondersteunen bij onder andere het ontwikkelen van welzijnsbeleid, en bij beleid voor kinderen, families en ouderen, niet-gouvernementele organisaties en arbeid.

OVERLEDEN

Sir Tom Davis, oud-premier

Op 24 juli 2007 overleed op het hoofdeiland Rarotonga van de Cookeilanden oud-premier Sir Tom Davis op de leeftijd van 90 jaar. Hij was daar geboren op 11 juni 1917. Davis was premier tussen 1978 en 1987, met uitzondering van een korte periode in 1983. Daarvoor had hij een medische carrière in de Verenigde Staten waarin hij onder meer onderzoek deed naar de biologische effecten van het Amerikaanse ruimteprogramma tussen 1957 and 1971. Davis was de eerste burger van de Cookeilanden die een medische studie in Nieuw-Zeeland voltooide. In dat laatste jaar keerde hij terug naar de Cookeilanden en zette hij de Democratische Partij op. Een jaar later werd Davis oppositieleider.

(Vorige berichten pagina 232/3 e.v. - 2007)

MARSHALL EILANDEN

BINNENLAND

Oppositie wint bij parlementsverkiezingen

De parlementsverkiezingen op de Marshall Eilanden op 19 november 2007 verliepen chaotisch. De 36.000 kiezers moesten vaak lang wachten voordat de stembureaus opengingen. De uitslag liet vervolgens ook op zich wachten. In december claimde de oppositie van Aelon Kein Ad, de Verenigde Volkspartij (UPP), dat men 15 van de 33 parlementszetels had gewonnen tegen 14 zetels voor de regerende Verenigde Democratische Partij (UDP) van president Kassai Note. Beide partijen oefenden druk uit op onafhankelijke kandidaten om zich aan te sluiten en claimden hertellingen.

Op 7 januari 2008 koos het nieuwe parlement Litokwa Tomeing van de UPP tot president. Tomeing, voormalig voorzitter van de volksvertegenwoordiging, kreeg 18 stemmen. Zittend president Kassai Note verwierf 15 stemmen. Tot kort voor de verkiezingen leidde Tomeing de regerende UDP, maar begin november liep hij over naar de conservatieve UPP. Met het aantreden van Tomeing kwam een einde aan de acht jaar regeringsmacht van de UDP. Diezelfde dag koos het parlement de senator van Majuro, Jurelang Zedkaiade, tot parlementsvoorzitter.

Nieuwe premier presenteert kabinet

President Tomeing presenteerde op 10 januari zijn regeringsploeg, onder wie Tony DeBrum als minister van Buitenlandse Zaken Deze had tien jaar eerder de basis gelegd voor de band met Taiwan. In de aanloop naar de verkiezingen had Tomeing gezegd dat het tijd was om de relatie met Taiwan te laten schieten en te kiezen voor China dat Taiwan beschouwde als deel van China. In het kabinet zaten ook twee andere politici die van de UDP naar UPP waren overgestapt: Nidel Lorak op Onderwijs en Norman Matthew van Binnenlandse Zaken. Voor het eerst in twaalf jaar kwam er ook een vrouw in het kabinet: het nieuw gekozen onafhankelijk parlementslid en de enige vrouw in het parlement, Amenta Matthew. Zij werd minister van Gezondheid.

Samenstelling regering Marshall Eilanden
(10 januari 2008)

President en premier
Litokwa TOMEING

Ministers:
Assistent van de president
Christopher LOEAK
Binnenlandse Zaken
Norman MATTHEW
Buitenlandse Zaken
Tony DEBRUM
Financiën
Jack ADING
Gezondheidszorg
Amenta MATTHEW
Hulpbronnen en Ontwikkeling
Fred MULLER
Justitie
David KRAMER
Onderwijs
Nidel LORAK
Openbare Werken
Kejjo BEIN
Transport en Communicatie
Dennis MOMOTARO

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Marshall Eilanden geschrapt van lijst verdachte belastingparadijzen

De Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OECD) maakte op 7 augustus 2007 bekend dat de Marshall Eilanden waren geschrapt van de lijst met belastingparadijzen die niet wilden samenwerken met de OECD. De regering van de Marshall Eilanden was namelijk bezig de belastingwetgeving aan te passen aan internationale normen van transparantie.

GEZONDHEID EN ZORG

Tuberculose neemt toe op Marshall Eilanden

Het ministerie van Gezondheid zei op 10 april 2007 dat het aantal gevallen van tuberculose op de Marshall Eilanden was gestegen en daarmee ongeveer vier keer zo hoog lag dan elders in de Stille Oceaan. Op elke 10.000 inwoners van de Marshall Eilanden waren 21,7 mensen besmet.

Kindersterfte een van de hoogste ter wereld.

Per duizend geboorten op de Marshall Eilanden stierven 90 kinderen. Dat stelde een regeringsrapport dat op 1 augustus 2007 werd gepresenteerd. Daarin stond ook dat de helft van het aantal baby's dat stierf binnen het eerste jaar, niet werd gerapporteerd aan het ministerie van Gezondheid. Oorzaken van de sterfte waren infecties, vroeggeboorten en ademhalingsproblemen. Het rapport schatte ook het bevolkingsaantal zo'n 7.400 lager in dan het officiële cijfer van 60.000 omdat sinds 1996 jaarlijks ongeveer duizend inwoners de eilanden hadden verlaten, hetgeen niet in de statistieken was opgenomen. Het rapport stelde de levensverwachting naar beneden bij: voor vrouwen van 70,6 naar 67,4 jaar; en voor mannen van 67 naar 63,7 jaar.

BUITENLANDSE ZAKEN

Betrekkingen met Taiwan worden niet verbroken

President Litokwa Tomeing verzekerde op 29 januari 2008 aan de vicepresident van Taiwan, Annette Lu, dat de Marshall Eilan-

den de betrekkingen met Taiwan zouden handhaven en geen relaties met China zouden aangaan. Tomeing zei ook dat hij Taiwan steunde in de poging lid te worden van de Verenigde Naties.
Voor de verkiezingen in november 2007 had Tomeing gezegd dat het tijd was dat de Marshall Eilanden banden met China zouden aangaan en dus het contact met Taiwan moesten verbreken.

(Vorige berichten pagina 699/1 e.v. - 2005)

MICRONESIË

BINNENLAND

Emanuel 'Manny' Mori zevende president van Micronesië

Op 16 maart 2007 gingen in Micronesië de kiesgerechtigden naar de stembus voor de veertien zetels van het parlement. Bijna twee maanden later koos het nieuwe parlement in de eerste zitting Emanuel 'Manny' Mori als de zevende president van Micronesië. Hij volgde Joseph Urusemal op. De nieuwe vicepresident werd Alik L. Alik.
Mori kwam van Chuuk, de grootste van de vier staten van Micronesië. Hij werd in 1999 in het parlement gekomen. Daarvoor was hij bankier en ambtenaar.

Nieuwe minister van Buitenlandse Zaken

Op 23 juli 2007 trad Lorin Robert aan als de nieuwe minister van Buitenlandse Zaken van Micronesië. Hij verving Sebastian Anefal, die kort daarvoor was gekozen tot gouverneur van de staat Yap. Robert was al twintig jaar in dienst bij het ministerie van Buitenlandse Zaken

Samenstelling van de regering van de Federale Staten van Micronesië

President
Emanuel MORI
Vicepresident
Alik L. ALIK

Ministers:
Bronnen en Ontwikkeling
Peter M. CHRISTIAN
Buitenlandse Zaken
Lorin ROBERT
Financiën en Administratie
Finley S. PERMAN
Gezondheid en Sociale Zaken
Vita Akapito SKILLING
Justitie
Maketo ROBERT
Transport, Communicatie en Infrastructuur
Francis I. ITIMAI

NATUUR EN MILIEU

Akkoord over besteding hulpgelden

De regering van Micronesië en de Natuurbeschermingsraad van Micronesië sloten op 27 april 2007 een akkoord over de besteding van 719.000 euro uit het Negende Europese Ontwikkelingsfonds (EDF9) van de Europese Unie voor het Natuur- en Milieubeschermingsprogramma (CCEP). In totaal kreeg Micronesië 9,4 miljoen euro uit het EDF9.

And atol op UNESCO-lijst

Op de lijst met 23 nieuwe natuurreservaten die UNESCO op 20 september 2007 presenteerde, stond ook de And atol van Micronesië. Deze bestond uit een oceaangebied met 607 eilanden.

(Vorige berichten pagina 234/1 e.v. - 2007)

NAURU

BINNENLAND

Herkozen president na zes maanden weggestemd

De parlementsverkiezingen van 28 augustus 2007 resulteerden in een overwinning voor president Ludwig Scotty. Deze werd daarna door het nieuwe parlement herkozen. Hij kreeg 14 stemmen terwijl de presidentskandidaat van de oppositie, Marcus Stephen, 3 stemmen verwierf. Scotty handhaafde zijn kabinet.
Op 12 november stapten drie bewindslieden op. Het waren minister van Gezondheid dr. Kieran Keke, minister van Bronnen en Rehabilitatie Frederick Pitcher en minister van Justitie Roland Kun. Aanleiding was dat minister van Buitenlandse Zaken en Financiën David Adeang werd beschuldigd van corruptie, maar dat president Scotty hem de hand boven het hoofd hield.
Op 14 november overleefde president Scotty een motie van wantrouwen met zeven stemmen in zijn voordeel; acht stemmen tegen en drie blanco, nadat hij de drie afgetreden ministers had vervangen door drie oppositieleden. Maar op 19 december steunde een meerderheid wel een motie van wantrouwen en trad Scotty af. Het parlement koos vervolgens Marcus Stephen tot nieuwe president. Stephen was gewichtheffer geweest en had zeven gouden medailles gewonnen op de Commonwealth Spelen. Op 20 december presenteerde hij zijn regering.

Samenstelling regering Nauru
(20 december 2007)

President, tevens minister van Openbare Diensten, Binnenlandse Zaken en de Nauru Fosfaat Trust
Marcus STEPHEN

Ministers:
Assistent van de president, tevens minister van Buitenlandse Zaken, Telecommunicatie en Transport
Dr. Kieren KEKE
Financiën en Economische Planning
Frederic PITCHERS
Handel, Industrie en Hulpbronnen
Fabian RIBAUW
Justitie, Onderwijs en Visserij
Roland KUN
Gezondheid en Sport
Matthew BATSIUA

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

ADB optimistisch over economische groei Nauru

Nauru was blij met het rapport van de Asian Development Bank (ADB) van half februari 2008 dat stelde dat de vooruitzichten voor de economie op de middellange termijn positief waren, dankzij het ingezette regeringsbeleid van economische hervormingen. Volgens het rapport waren zeevisserij, kleinschalige landbouw en de nationale luchtvaart belangrijk voor meer economische groei.

BUITENLANDSE ZAKEN

Nauru dankbaar voor Australische hulp

De regering van Nauru bedankte op 23 juli 2007 Australië voor de voortzetting van de financiële steun voor gezondheid en onderwijs. In de week ervoor had de Australische minister van Buitenlandse Zaken, Alexander Downer, tijdens een bezoek aan Nauru een 'memorandum of understanding' gete-

kend betreffende een jaarlijks hulppakket van omgerekend ca. 10 miljoen euro.

Einde aan Australisch kamp voor asielzoekers

Australië gaf op 4 september geen uiterste datum voor afhandeling van de asielverzoeken van de mensen uit Sri Lanka die door Australië, zes maanden eerder, waren gevangen gezet op Nauru. Vier dagen daarvoor was de groep van meer dan vijftig mensen in hongerstaking gegaan omdat Australië hun asielverzoeken had opgeschort om eerst uit te zoeken of die wel in behandeling konden worden genomen. Op het vaste land van Australië moest een asielverzoek binnen negentig dagen zijn afgehandeld.
Op 10 december werd bekend dat de nieuwe Australische regering een team naar Nauru had gestuurd om met spoed de asielverzoeken van de Sri Lankanen af te handelen. De nieuwe Australische regering had aangekondigd het detentiekamp zo snel mogelijk te willen sluiten. In februari 2008 verlieten de laatste asielzoekers het kamp.

Sluiting Australisch detentiekamp verhoogt werkloosheid

De sluiting van het Australische detentiekamp voor asielzoekers op Nauru was slecht voor de werkgelegenheid van het eiland. Dat zei minister van Buitenlandse Zaken Kieren Keke op 8 februari 2008. Volgens Keke werkten honderd mensen bij het detentiekamp en waren nog eens duizend burgers van het kamp afhankelijk. Dat was ongeveer 10 procent van de bevolking. De werkloosheid bedroeg op Nauru ongeveer 30 procent, maar onder jongeren lag dat cijfer nog hoger. Het detentiekamp had in de zes jaar van zijn bestaan ongeveer 20 procent bijgedragen aan het bbp van Nauru.

(Vorige berichten pagina 234/2 e.v. - 2007)

NIUE

BINNENLAND

Begrotingstekort in Niue leidt tot bezuinigingsmaatregelen

Op 1 maart 2007 ging het parlement van Niue akkoord met het voorstel om alle overheidssalarissen met onmiddellijke ingang te korten met 10 procent. De maatregel was een reactie op het begrotingstekort van omgerekend 600 duizend euro. Ook op de uitgaven voor gemeenschapsontwikkeling werd gekort. De belasting op brandstof ging omhoog.
Het oppositielid Terry Coe wilde een motie van wantrouwen tegen de regering van Young Vivian inbrengen, maar kreeg daarvoor onvoldoende steun.

Nieuw-Zeeland blijft Niue steunen

Minister van Buitenlandse Zaken van Nieuw-Zeeland Winston Peters beweerde op 17 maart dat de ruim 33 miljoen euro die Nieuw-Zeeland aan hulp had gegeven aan Niue in de voorgaande drie jaren, geen weggegooid geld was. Critici hadden die beschuldiging geuit omdat volgens hen het bestuur van Niue faalde. De premier van Niue, Young Vivian, had een bezoek van twee dagen aan Nieuw-Zeeland gebracht om uitleg te geven over het ontstane begrotingstekort.

BUITENLANDSE ZAKEN

Niue treedt toe tot Handelsakkoord van de eilanden in de Stille Oceaan

Minister voor Investeringen, Handel en Koopvaardij Bill Vakaafi Motufoou maakte op 22 augustus 2007 bekend dat Niue per 1 augustus was toegetreden tot het Handelsakkoord van de Zuidzee-eilanden (PICTA). Niue was het vierde lid van PICTA dat van start was gegaan op 13 april 2003 en tot doel had om de onderlinge handel tussen de leden van het Forum van Eiland Staten te promoten. Om toe te treden, moest Niue import- en douaneheffingen voor goederen uit andere PICTA-landen afschaffen.
De andere deelnemers in PICTA waren de Cookeilanden, Fiji en Samoa. De Federale Staten van Micronesia en Tuvalu moesten alleen het akkoord met PICTA nog ratificeren. Kiribati, Nauru, Papoea Nieuw-Guinea, de Salomoneilanden, Tonga en Vanuatu waren nog bezig maatregelen te nemen om te voldoen aan de eisen voor toetreding tot PICTA, terwijl Palau en de Marshall Eilanden nog geen besluit hadden genomen over aansluiting bij het pact.

Diplomatieke betrekkingen met China

China en Niue kondigden op 12 december 2007 aan dat men diplomatieke betrekkingen ging onderhouden op ambassadeursniveau. Daartoe ondertekenden beide landen een gezamenlijke verklaring in Wellington (Nieuw-Zeeland). Voor China ondertekende Zhang Yuanyuan, de Chinese ambassadeur in Nieuw-Zeeland, en voor Niue premier Young Vivian. Niue verplichtte zich door de nieuwe relatie met Peking geen betrekkingen te onderhouden met Taiwan.

(Vorige berichten pagina xxx/x - 2007)

NOORDELIJKE MARIANEN

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Minimumloon gestegen

Per 25 juli 2007 ging het minimumuurloon op de Noordelijke Marianen – een Amerikaans gebiedsdeel – omhoog met 50 dollarcent tot 3,55 dollar (ca. 2,30 euro). Voortaan zou het elk jaar in mei opnieuw stijgen met 50 dollarcent tot het algemene niveau van het minimumloon in de Verenigde Staten zou zijn bereikt. Het minimumloon verschilde per bedrijfstak: van 3,18 dollar in de kledingindustrie tot 4,59 dollar voor stuwadoors.

Protest tegen nieuwe arbeidswetten

Duizenden mensen die als arbeidsmigranten in de Noordelijke Marianen werkten, protesteerden op 8 december 2007 tegen een nieuwe arbeidswet die hen verplichtte om na drie jaar naar huis terug te keren voor een periode van minimaal zes maanden. De demonstranten wilden ook dat het Amerikaanse Congres een immigratiewet zou steunen die een verblijfsvergunning gaf aan mensen die minstens vijf jaar legaal in de Noordelijke Marianen werkten. Met die verblijfsvergunning zouden ze dan door de hele Verenigde Staten kunnen reizen, en er kunnen studeren en werken.

Beide wetten maakten deel uit van een Amerikaans plan om het immigratiebeleid van de Noordelijke Marianen te plaatsen onder federale wetgeving in de Verenigde Staten, in plaats van dat beleid te beschouwen als een lokale aangelegenheid.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Economische crisis in Noordelijke Marianen verergert

Aantal arbeidsmigranten sterk gedaald

Cijfers van het ministerie van Arbeid, gepresenteerd op 26 oktober 2007, toonden in een jaar tijd een terugval aan van 25 procent van het aantal arbeidsmigranten in de Noordelijke Marianen. In september waren er 20.993 buitenlandse arbeidskrachten, van wie de meeste afkomstig waren uit de Filippijnen en China. De verwachting was dat dit er in 2008 nog 15.000 zouden zijn, terwijl het er in de jaren negentig nog 30.000 waren. Als oorzaak van de terugval werd gewezen op de vele bedrijfssluitingen in de kledingindustrie als gevolg van een maatregel van de Wereldhandelsorganisatie (WTO) in 2005. Die maakte toen een einde aan Amerikaanse beperkingen op de import van goedkoop textiel uit landen als China en Vietnam.

Crisis in toerisme en confectie-industrie

Bedrijven in het toerisme en de confectie-industrie kampten met een terugval in omzet van 7,5 tot 80 procent, aldus een studie gepresenteerd op 6 december. Het onderzoek was uitgevoerd bij vijftig bedrijven waar ongeveer 3.000 mensen werkten – 10 procent van de totale werkgelegenheid in de Noordelijke Marianen. De eilanden waren sterk afhankelijk van beide bedrijfstakken.
De werkgelegenheid in de kledingindustrie van de Noordelijke Marianen was gedaald van 18.000 in 2000 naar 4.000 in 2007. De inkomsten voor de Noordelijke Marianen uit belastingen opgelegd aan de kledingindustrie, vielen terug van omgerekend 22,7 miljoen euro in 1999 naar 12,6 miljoen euro in 2007.
Sinds de Japanse luchtvaartmaatschappij was opgehouden met een reguliere vlucht naar de Noordelijke Marianen, was ook het aantal Japanse toeristen met 23 procent verminderd.

BUITENLANDSE ZAKEN

Militaire oefeningen gaan door

De Verenigde Staten en hun bondgenoten in de regio, Australië en Japan, gingen Guam en de Noordelijke Marianen gebruiken voor militaire oefeningen. Dat schreef *Mariana Variety* op 29 juni 2007. De Noordelijke Marianen claimden zeggenschap over het gebied, maar volgens de Verenigde Staten lag die bevoegdheid bij Washington als onderdeel van de overeenkomst uit 1976 tussen de Noordelijke Marianen en de Verenigde Staten.

Ambtenaren van het Amerikaanse ministerie van Defensie overlegden wel met vertegenwoordigers van de Noordelijke Marianen, Guam, de Federale Staten van Micronesië en Palau over een milieueffectrapportage van de oefeningen in de regio.

(Vorige berichten pagina 235/3 e.v. - 2007)

PAPOEA NIEUW-GUINEA

BINNENLAND

Overwinning voor regerend premier Somare

Premier Michael Somare van Papoea Nieuw-Guinea werd op 13 augustus 2007 herkozen tot premier met 86 van de 109 stemmen nadat zijn regeringscoalitie een grote meerderheid in het parlement had behaald bij de verkiezingen in de maand ervoor. De Nationale Alliantie van Somare kreeg 27 zetels en was daarmee de grootste partij. Zij vormde een alliantie met enkele kleine partijen en onafhankelijke kandidaten.
Aan de verkiezingen die op 30 juni waren gestart en twee weken duurden, deden dertig partijen mee en 2.700 kandidaten. Somare was de eerste premier nadat Papoea Nieuw-Guinea onafhankelijk werd van Australië in 1975 en hij begon aan zijn vierde termijn.

In het kabinet dat Somare samenstelde, vormde de NAP de kern met vijftien ministers onder wie de premier en de bewindslieden van Financiën, Nationale Planning, Publieke Ondernemingen, Gezondheidszorg, Onderwijs, Landbouw en Veeteelt, en Bosbouw; de overige dertien ministers kwamen van de coalitiegenoten. Van de twaalf staatssecretarissen kwamen er negen van de NAP. De vier regio's van het land waren in het kabinet evenwichtig vertegenwoordigd.

Samenstelling regering Papoea Nieuw-Guinea

Gouverneur-generaal
Paulius MATANE

Premier, tevens minister voor Autonomie en Autonome Regio's
Michael SOMARE

Vicepremier
Puka TEMU

Ministers:
Arbeid en Relaties met de Industrie
Mark MAIPAKAI
Binnenlandse Veiligheid
Sani RAMBE
Bosbouw
Belden NAMAH
Buitenlandse Zaken, Handel en Immigratie
Sam ABAL
Communicatie en Informatie
Patrick TAMMUR
Cultuur en Toerisme
Charles ABEL
Defensie
Bob DADAE
Financiën
Patrick PRUAITCH
Gemeenschapsontwikkeling, Vrouwen, Religie en Sport
Carol KIDU
Gevangeniswezen
Tony AIMO
Gezondheidszorg en Bestrijding hiv/aids
Sasa ZIBE
Handel en Industrie
Gabriel KAPRIS
Hoger Onderwijs, Onderzoek, Wetenschap en Technologie
Michael OGIO
Huisvesting en Stedelijke Ontwikkeling
Andrew KUMBAKOR
Intergouvernementele Relaties
Job POMAT
Justitie
Allan MARAT
Land, Planning en Mijnbouw
Puka TEMU
Landbouw en Veeteelt
John HICKEY
Nationale Planning en Districtsontwikkeling
Paul TIENSTEN
Natuurbescherming en Milieu
Benny ALLAN
Olie en Energie
William DUMA
Onderwijs
Michael LAIMO
Openbare Werken, Transport en Luchtvaart
Don POYLE
Publieke Ondernemingen
Arthur SOMARE
Visserij
Ben SEMRI
Minister van Staat en Assistent van de premier in grondwettelijke zaken
Philemon EMBEL

Papoea Nieuw-Guinea

Rebellen Bougainville tekenen akkoord

Op 3 september 2007 werd bekend dat de rebellen van Bougainville en de autonome regering van Bougainville, de Meekamui Regering van Eenheid, een overeenkomst hadden gesloten. Deze verplichtte de rebellen er toe hun wapens in te leveren, waarvoor ze in ruil deel zouden worden van het bestuur. De inwoners van dit rebellengebied in Papoea Nieuw-Guinea konden daarnaast gebruik gaan maken van diensten van de regering. Ook hadden de rebellen bedongen dat bij gesprekken over de heropening van de belangrijke goudmijn in de regio, vertegenwoordigers van landeigenaren aanwezig zouden zijn. Sinds de dood van rebellenleider Francis Ona in 2005 waren er binnen de rebellenorganisatie stemmen opgegaan om tot een akkoord te komen.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Staking in goudmijn voorbij

Aan een staking van een week in een van de grootste goudmijnen ter wereld, Lihir Gold, kwam op 7 september 2007 een einde. Mijnwerkers uit Papoea Nieuw-Guinea waren gaan staken omdat hun collega's uit het buitenland voor hetzelfde werk een hoger salaris ontvingen.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Groei van 7 procent voor 2008 voorspeld

Op 5 februari 2008 voorspelde de centrale bank van Papoea Nieuw-Guinea een economische groei van 7 procent voor 2008. Het jaar daarvoor was de economie gegroeid met 6,2 procent en in 2006 met 2,6 procent. Alle economische sectoren droegen daar aan bij, maar vooral de communicatiesector, de bouw, de landbouw, de bosbouw en de visserij groeiden snel. De werkgelegenheid in de private sector was in de periode september 2006 tot september 2007 met 11,7 procent gegroeid.

GEZONDHEID EN ZORG

Slachtoffers van aids levend begraven

Politie en gezondheidswerkers begonnen op 28 augustus 2007 een onderzoek naar berichten dat slachtoffers van aids levend werden begraven in een afgelegen dorp. De familieleden die hen begroeven waren bang zelf ook besmet te raken.
Papoea Nieuw-Guinea kende de grootste aidsepidemie in de regio en de bestrijding van de ziekte werd bemoeilijkt omdat veel gebieden nauwelijks toegankelijk waren en aids vaak werd beschouwd als tovenarij. In december 2007 was door het parlement de Nationale Aidsraad opgezet om de aidsbestrijding te leiden. Papoea Nieuw-Guinea had daarvoor een miljoen euro's gekregen van donoren.

NATUUR EN MILIEU

Veel doden bij overstromingen na cycloon

Op 23 november 2007 stond het dodental van de overstromingen in het noordoosten van Papoea Nieuw-Guinea op 170, maar de vrees bestond dat het aantal zou oplopen tot 250 omdat voedselhulp en schoon drinkwater de duizenden getroffenen moeilijk konden bereiken. Wegen, bruggen en duizenden huizen waren weggespoeld. Australië stuurde twee C-130 Hercules vliegtuigen voor de hulpverlening en zou daarnaast voor omgerekend 566 miljoen euro aan hulp leveren. De regering van Papoea Nieuw-Guinea had 11,7 miljoen euro uitgetrokken voor hulp, maar die kwam slechts langzaam op gang. De overstromingen waren gevolgd op een week van zware regens behorend bij de cycloon Guba.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Regering wil mensenrechtencommissie oprichten

Op 14 december 2007 presenteerde de regering van Papoea Nieuw-Guinea een voorstel voor de formering van een mensenrechtencommissie. De regering wilde daarmee haar respect voor de mensenrechten benadrukken en de democratie versterken.

BUITENLANDSE ZAKEN

Papoea Nieuw-Guinea herstelt banden met Australië

Premier Michael Somare en de Australische premier Kevin Rudd besloten op 13 december 2007 tijdens een ontmoeting op Bali, in de wandelgangen van de klimaattop van de Verenigde Naties, de banden tussen beide landen aan te halen. Onder het bewind van de voormalige Australische premier Howard was de relatie bekoeld omdat Papoea Nieuw-Guinea mede had voorkomen dat Julian Moti, openbaar aanklager van de Salomoneilanden, die door Australië gezocht werd wegens seks met kinderen, aan Australië werd uitgeleverd.

(Vorige berichten pagina 237/1 e.v. - 2007)

Salomoneilanden

SALOMONEILANDEN

BINNENLAND

Premier in problemen door steun aan omstreden aanklager

Verdachte van seks met kinderen benoemd tot openbaar aanklager

Julian Moti, die in Australië werd verdacht van seks met kinderen, werd op 10 juli 2007 ingezworen als openbaar aanklager van de Salomoneilanden. Bij de ceremonie waren premier Manasseh Sogavare en zijn kabinet aanwezig.
De Australische premier, John Howard, noemde de benoeming een provocatie. Australië had geprobeerd Moti, die een Australisch paspoort had, uitgeleverd te krijgen, maar Sogavare weigerde dat en had eind 2006 de Australische ambassadeur uitgezet.

Ministers stappen uit de regering

Op 12 november stapten twaalf ministers, onder wie vicepremier Toswell Kaua, uit de regering en sloten zich aan bij de oppositie. Belangrijkste reden was hun ontevredenheid met het economische beleid en de anti-Australische politiek van Sogavare die werd gevoed door de kwestie Moti. Kort daarvoor had Sogavare de bijeenkomst van leiders van de regio geboycot uit onvrede met de dominante rol van Australië in de Regionale Assistentiemissie op de Salomoneilanden (RAMSI), die onder controle van dit forum stond.

Voormalig premier veroordeeld

Voormalig premier Sir Allan Kemakeza

Samenstelling regering Salomoneilanden
(21 december 2007)

Gouverneur-generaal
Nathaniel Waena

Premier
Derek SIKUA

Vicepremier, tevens minister voor Plattelandsontwikkeling en Inheemse Aangelegenheden
Fred FONO

Ministers:
Binnenlandse Zaken
James TORA
Bosbouw
Sir Allan KEMAKEZA
Buitenlandse Zaken
William HAOMAE
Communicatie, Luchtvaart en Meteorologie
Varian LONAMEI
Cultuur en Toerisme
Seth GUKUNA
Energie, Mijnbouw en Elektriciteit op het platteland
Edward HUNI'EHU
Financiën
Snyder RINI
Gezondheidszorg en Medische Diensten
Johnson KOLI
Handel, Industrie en Werkgelegenheid
Francis Billy HILLY
Land, Huisvesting en Landmeting
Martin MAGGA
Landbouw en Veeteelt
Selwyn RIUMANA
Milieu, Natuurbescherming en Meteorologie
Gordon Darcy LILO
Nationale Vrede en Verzoening
Sam IDURI
Onderwijs en Ontwikkeling Personeel en Arbeid
Job Duddley TAUSINGA
Ontwikkeling Infrastructuur
Stanley SOFU
Ontwikkelingsplanning en Hulpcoördinatie
Steve ABANA
Openbare Diensten
Milner TOZAKA
Politie, Nationale Veiligheid en Gevangenissen
Samuel MANETOALI
Provinciaal Bestuur
David Day PACHA
Visserij en Maritieme Bronnen
Nollen LENI
Vrouwen, Jeugd en Kinderzaken
Peter TOM
Wet en Justitie
Toswell KAUA

werd op 6 december veroordeeld tot vijf maanden gevangenisstraf, waarvan drie voorwaardelijk en een boete van 7.500 Salomon dollar (ca. 70 euro) voor het in 2002 geven van het bevel tot een aanval op het Australische advocatenkantoor Sol Law. Hij werd op borgtocht vrijgelaten in afwachting van de hoger beroepzaak. De kwestie lag extra gevoelig omdat de positie van premier Sogavare wankelde door het vertrek van een groep ministers.

Kemakeza was premier van 2001 tot 2006. Hij herstelde de orde op de Salomoneilanden door in 2003 een regionale troepenmacht, geleid door Australië, te vragen een einde te maken aan vijf jaar etnisch geweld.

Motie van wantrouwen dwingt Sogavare tot opstappen

Premier Manasseh Sogavare was op 13 december na de aanname van een motie van wantrouwen gedwongen op te stappen nadat de oppositie hem ervan had beschuldigd de internationale relaties op het spel te zetten met zijn bescherming van de in opspraak geraakte Julian Moti. Het parlement koos op 20 december de kandidaat van de oppositie, Derek Sikua (voorheen geheten: Derek Segua), tot nieuwe premier. Deze kondigde aan dat hij de banden met Australië zou herstellen en zo snel mogelijk Moti wilde uitleveren.

Moti uitgeleverd

Twee weken later leverde de Salomoneilanden de omstreden Moti uit aan Australië na hem kort daarvoor van zijn functie als openbaar aanklager te hebben ontheven. Het hooggerechtshof had bepaald dat dit kon. In Australië moest Moti terechtstaan op beschuldiging van verkrachting van een dertienjarig meisje in Vanuatu in 1997.

Een jury in dat land had hem daarvan vrijgesproken, maar die uitspraak erkende Australië niet. De Australische wet maakte vervolging van seks met minderjarigen, ook als dat elders was gebeurd, mogelijk.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Economie draait beter dan verwacht

De regering maakte op 24 mei 2007 bekend dat de economie beter presteerde dan verwacht, mede als gevolg van het economisch hervormingsprogramma. Voor het hele jaar verwachte men een groei van 6,4 procent waarmee de Salomoneilanden bij de snelst groeiende landen van de regio zouden behoren.
De belangrijkste groeisector was de houtkap. Als gevolg van de economische groei was er op dat moment 49 procent meer belasting geïnd dan het jaar ervoor.

Buitenlandse investeringen toegenomen

Op 12 juni maakte de regering bekend dat de buitenlandse investeringen verzevenvoudigd waren sinds de introductie van de nieuwe Buitenlandse Investeringswet een jaar geleden.
Het totale investeringsbedrag bedroeg 1.640 miljoen Salomon dollar (ca. 145 miljoen euro) in de eerste negen maanden na de invoering van de nieuwe wet, tegenover 315 miljoen Salomon dollar (ca. 27,9 miljoen euro) in de twaalf maanden voor de invoering. Het totaal aantal buitenlandse investeerders was gegroeid van 61 naar 118.

Wereldbank geeft lening van 2,7 miljoen euro

De Wereldbank keurde op 12 september een lening van omgerekend 2,7 miljoen euro goed aan de Salomoneilanden voor de ontwikkeling van landelijke gebieden. Het Plattelandsontwikkelingsproject RDP was de eerste fase van de Landbouw- en Plattelandsontwikkelingsstrategie ARDS van de Salomoneilanden die in april 2007 was gestart.
Van de bevolking leefde 84 procent in de rurale gebieden. Het programma voorzag in landbouwadvies, infrastructuur en ondersteuning voor kleine bedrijven in nauw overleg met de betrokken gemeenschappen, lokale autoriteiten en niet-gouvernementele organisaties. De eerste fase liep van 2008-2011, waarna nog een tweede fase van vijf jaar zou volgen. In aanvulling op de lening van de Wereldbank zouden ook de Europese Commissie en de Australische regering, alsmede de eigen regering van de Salomoneilanden, aan het programma bijdragen.

NATUUR EN MILIEU

Aardbeving en tsunami treffen Salomoneilanden

Op 2 april 2007 werden de Salomoneilanden getroffen door een aardbeving, gevolgd door een tsunami waarbij 40 mensen om-

kwamen en 6.000 burgers dakloos werden. Op 13 april verklaarde de regering dat noodhulp niet meer nodig was, maar dat de aandacht werd verschoven naar de wederopbouw.

Acht maanden later, op 14 januari 2008, bood premier Sikua zijn excuses aan. De slachtoffers van de tsunami woonden nog steeds in tenten en effectieve regeringshulp was uitgebleven. Hij maakte zijn verontschuldigingen tijdens een bezoek aan de stad Gino die het meest was getroffen.

Omstreden export van dolfijnen

Vier jaar na een stop op de export van levende dolfijnen gaf de regering daarvoor weer toestemming nadat een rechtbank had geoordeeld dat het verbod op export, ingesteld in 2003, onrechtmatig was. Een bedrijf op de Salomoneilanden kon daarom op 17 oktober 2007 zo'n 28 dolfijnen naar de Verenigde Arabische Emiraten exporteren. De dieren werden onder politiebegeleiding naar twee vrachtvliegtuigen gebracht.

Volgens een Amerikaanse natuurorganisatie stierven er bij het transport op de Salomoneilanden al dieren.

BUITENLANDSE ZAKEN

Banden met Australië aangehaald

De Australische minister van Buitenlandse Zaken, Stephen Smith, sprak op 22 februari 2008 over een nieuwe fase van samenwerking met de Salomoneilanden betreffende de Regionale Assistentiemissie op de Salomoneilanden (RAMSI) – een vredesmissie die werd geleid door Australië. De vorige premier, Sogavare, had sterke kritiek geuit op RAMSI, maar de nieuwe premier, Derek Sikua, steunde de missie.

(Vorige berichten pagina 240/1 e.v. - 2007)

SAMOA

BINNENLAND

Overleden staatshoofd opgevolgd door vroegere premier

Het op 11 mei 2007 overleden staatshoofd van Samoa, Malietoa Tanumafili II, werd op 19 juni opgevolgd door voormalig premier Tuiatua Tupua Tamasese Efi (69) nadat deze door het parlement was gekozen. Tuiatua was op de leeftijd van 26 jaar de jongste parlementariër ooit in Samoa en in 1976 werd hij de jongste premier.

Regering houdt bevoegdheid over bewapening politie

Het parlement van Samoa keerde zich op 26 oktober 2007 tegen het wetsvoorstel dat de politie bevoegdheid gaf zelf te besluiten wanneer wapens te dragen. Daardoor bleef de minister van Politiezaken de enige die bevoegd was daarover een besluit te nemen.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Economische groei in Samoa van 4,5 procent

Premier Tuilaepa Sailele Malielegaoi zei op 22 januari 2008 in het parlement dat de economie van Samoa in 2006-2007 was gegroeid met 4,5 procent. Dit bracht het bbp op omgerekend 312 miljoen euro. De cijfers waren afkomstig van de Wereldbank, het Internationaal Monetair Fonds en de Asian Development Bank.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Gratis voorlichting over wetgeving aan bevolking landelijke gebieden

Op 24 augustus 2007 ging in Samoa de organisatie Simple Law van start met het geven van gratis juridische informatie op het platteland. De actie was opgezet door advocaten omdat op het platteland mensen geen idee hadden van hun rechten en van wetsartikelen. Zo veroordeelden dorpsraden soms inwoners tot verbanning uit hun dorp, hetgeen in strijd was met de grondwet.

Samoa ratificeert internationaal verdrag inzake burgerrechten

Op 11 februari 2008 ratificeerde Samoa het 42 jaar oude Convenant over Burger- en Politieke Rechten van de Verenigde Naties nadat men tot de conclusie was gekomen dat alle onderdelen van dit convenant waren verwerkt in de wetgeving van het land.

BUITENLANDSE ZAKEN

Diplomatieke relaties tussen Samoa en Cuba

Cuba en Samoa knoopten op 13 oktober 2007 diplomatieke relaties aan tijdens een ceremonie bij de Verenigde Naties in New York. Samoa was daarmee het 186e land dat banden onderhield met Havana.

OVERLEDEN

Malietoa Tanumafili II, staatshoofd van Samoa

Op 11 mei 2007 overleed op 95-jarige leeftijd het staatshoofd van Samoa, Malietoa Tanumafili II. Hij was het oudste staatshoofd ter wereld en op twee na – koning Bhumibol Adulyadej van Thailand en koningin Elizabeth II – ook het langst regerend. Malietoa Tanumafili was op 4 januari 1913 geboren. Hij leidde Samoa naar de onafhankelijkheid van Nieuw-Zeeland in 1962 en werd toen staatshoofd voor het leven, aanvankelijk samen met de in 1965 gestorven Tupua Tamasefse Meaole.

De grondwet van Samoa stelde dat het eerste staatshoofd na de onafhankelijkheid werd benoemd voor het leven, maar de opvolgers voor een termijn van vijf jaar.

(Vorige berichten pagina 242/2 e.v. - 2007)

TONGA

BINNENLAND

Nasleep prodemocratierellen

De noodtoestand die was ingesteld na de rellen van 16 november 2006 waarbij acht mensen omkwamen en het zakencentrum van de hoofdstad Nuku'alofa voor 80 procent werd verwoest, duurde in 2007 voort, al bleef verdere onrust uit. Regering en voorstanders voor democratische hervormingen waren het eens dat het politieke systeem moest veranderen.

Er zou een parlement moeten komen met een meerderheid aan gekozen volksvertegenwoordigers, maar zij waren het oneens over hoe snel de veranderingen doorgevoerd moesten worden.

Parlementsleden beschuldigd van aandeel in het geweld

Op 6 maart 2007 schreef het lokale magazine *Matangi Tonga* dat inmiddels vijf parlementsleden waren opgepakt op beschuldiging van subversieve activiteiten en een aandeel in de rellen. Het ging om 'Uliti Uata, Akilisi Pohiva, 'Isileli Pulu, Clive Edwards en Lepolo Taunisila. Ruim twee weken later werd ook Tavake Fusimalohi, hoofdredacteur van de krant *Kele'a*, opgepakt omdat zijn blad niet toegestane artikelen over de koninklijke familie had gepubliceerd.

Leider van voorstanders democratie veroordeeld

De meest vooraanstaande leider van de beweging voor meer democratie, Akilisi Pohiva, werd op 8 mei door een rechtbank, samen met de zakenman Tui Uata, schuldig bevonden aan het opruien van demonstranten en het geen gehoor geven aan politiebevelen tijdens een protestdemonstratie in maart 2006. Pohiva moest een boete betalen van 450 paanga (ca. 144 euro) of een gevangenisstraf van zes maanden uitzitten. Uata kreeg een boete van 350 paanga of vier maanden gevangenisstraf.

Aanklachten tegen parlementariërs ingeperkt

In september werden de aanklachten tegen de vijf parlementariërs die betrokken zouden zijn geweest bij het geweld, teruggebracht tot één aanklacht wegens subversieve activiteiten. Hun rechtszaak zou in november beginnen.

Chinese lening voor herstel

De regering van Tonga accepteerde in oktober een lening van China van omgerekend 39,5 miljoen euro voor herstel van het stadscentrum. China had daarbij de voorwaarde gesteld dat alleen Chinese bedrijven, arbeiders en materialen zouden worden ingezet.

Herstel zakencentrum blijft uit

Op 16 november, een jaar na de rellen, moest het herstel van het grotendeels verwoeste zakencentrum van de hoofdstad nog beginnen. De demonstratie voor democratie ontaardde toen demonstranten zich richten tegen een supermarkt die in handen was van de familie van premier Sevele, gevolgd door andere zaken van de familie. Vervolgens werden vooral de winkels en kantoren van de Chinese gemeenschap het doelwit, waarbij de plunderaars werden aangemoedigd door zakenlieden van Tonga die de rellen als een middel zagen om af te rekenen met hun vaak meer succesvolle Chinese concurrenten. De meeste eigenaren van verwoeste winkels, cafés en banken waren niet verzekerd.

Veroordelingen voor aandeel in de rellen

Op 18 februari 2008 veroordeelde een rechtbank zes mannen en een vrouw voor hun aandeel in de rellen van 16 november 2006. Ze kregen gevangenisstraffen van zes maanden voor het deelnemen aan de rellen tot elf jaar voor het in brand steken van winkels en supermarkten.

Wijzigingen in het kabinet

Minister van Landbouw treedt af

De minister van Landbouw van Tonga, Peauafi Haukinima, trad af op 4 juni 2007. Officieel werd er geen reden opgegeven, maar premier Feleti Sevele gaf toe dat het aftreden verband hield met de aanhouding wegens dronkenschap van de minister.

Peauafi Haukinima was een van de eerste gekozen parlementsleden die minister werd onder de voormalige koning Taufa'ahau Tupou IV.

Premier neemt taken minister van Financiën over

Premier Feleti Sevele nam op 27 februari 2008 de taken over van minister van Financiën Siosiua 'Utoikamanuover nadat deze ontslag had genomen. Siosiua 'Utoikamanu had zeven jaar de portefeuille beheerd. Er werd geen reden voor zijn aftreden gegeven.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Tonga lid van de Wereldhandelsorganisatie

Tonga werd op 27 juli 2007 het 151ste lid van de Wereldhandelsorganisatie (WTO). In december 2005 waren Tonga en de WTO het daarover al eens, maar het land had tijd nodig gehad om het tarievensysteem aan te passen aan de eisen van vrijhandel. Tonga moest alle importtarieven met 15 tot 20 procent omlaag brengen en ook door de WTO verboden subsidies aan bedrijven afschaffen.

Nieuwe regels inkomstenbelasting

De regering van Tonga introduceerde op 22 januari 2008 een nieuwe wet voor de inkomstenbelasting die mensen met een inkomen tot 7.400 paanga (ca. 2.332 euro) per jaar vrijstelde van belasting. Die grens lag voorheen op 2.500 paanga (ca. 788 euro). De hogere inkomens werden in de toekomst zwaarder belast. Wie meer dan 30.000 paanga (ca. 9.500 euro) verdiende, ging daarover 20 procent belasting betalen. Dit was voorheen 10 procent.

JUSTITIE

Amerikaan veroordeeld voor verkeersongeluk waarbij kroonprins omkwam

Een rechtbank in Californië (Verenigde Staten) veroordeelde op 24 augustus 2007 Edith Delgado (19) tot twee jaar gevangenisstraf voor het veroorzaken in 2006 van een verkeersongeluk waarbij de prins van Tonga, Tu'ipelehake (55), zijn vrouw prinses Kaimana Aleamotu'a Tuku'aho (46) en hun chauffeur, Vinisia Hefa (36), om het leven kwamen.
Het echtpaar was in de Verenigde Staten om te praten over hervormingen in Tonga met burgers van de eilandengroep die in de VS woonden.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Regels burgerschap aangepast

De regels voor het burgerschap van Tonga werden zo aangepast dat Tonganen die hun nationaliteit waren kwijtgeraakt omdat ze in het buitenland een nieuwe nationaliteit hadden aangenomen, weer een paspoort van Tonga konden krijgen. De aangepaste wet stond het hebben van een dubbele nationaliteit toe.

De wet was al aangenomen in 2007, maar trad in werking per januari 2008. Dat meldde het magazine *Matangi Tonga* op haar website op 8 februari 2008.

Tuvalu

BUITENLANDSE ZAKEN

Militairen uit Tonga naar Irak

Op 18 augustus 2007 stuurde Tonga 55 militairen naar Irak voor een periode van zes maanden. De eenheid zou eerst twee weken een training krijgen in de Verenigde Staten, en vervolgens op 1 september doorreizen naar Irak. De manschappen zouden ingezet worden voor de bewaking van Kamp Victory nabij het vliegveld van Bagdad.

Het was de tweede keer dat Tonga militairen naar Irak stuurde. De eerste uitzending voor zes maanden was in 2004.

(Vorige berichten pagina 243/1 e.v. - 2007)

TUVALU

BINNENLAND

Meer huursubsidie voor ambtenaren

De regering van Tuvalu stelde in 2007 omgerekend 80.000 euro beschikbaar voor huursubsidie aan ambtenaren. Dat maakte een regeringswoordvoerder bekend op 10 januari van dat jaar. Dat bedrag was het dubbele wat de regering in 2006 daaraan uitgaf. In 2007 kwamen 24 ambtenaren voor deze subsidie in aanmerking.

NATUUR EN MILIEU

Tuvalu wil financiële hulp om broeikaseffect te bestrijden

Op 1 oktober 2007 zei vicepremier en minister van Buitenlandse Zaken van Tuvalu Hon Tavau Teii op een bijeenkomst over klimaatverandering bij de Verenigde Naties in New York dat de grootste veroorzakers van het broeikaseffect Tuvalu moesten betalen om de effecten van de klimaatverandering te kunnen weerstaan. De kosten daarvan werden geschat op bijna 53 miljard euro per jaar voor de hele regio.

Het hoogste punt van Tuvalu stak nog geen vijf meter boven het zeewater uit en de vrees bestond dat de stijgende zeespiegel de archipel zou verzwelgen. Hetzelfde probleem speelde ook bij de andere eilanden in de regio.

(Vorige berichten pagina 239/1 e.v. - 2007)

Vanuatu

VANUATU

BINNENLAND

Premier van Vanuatu wijzigt regering

Minister van Binnenlandse Zaken vervangen

Radio New Zealand International meldde op 11 juni 2007 dat minister van Binnenlandse Zaken van Vanuatu George Wells was vervangen door Philip Boetoro. De wisseling volgde op het besluit van Wells om de Vanua'aku Pati partij (VP) te verlaten en zich aan te sluiten bij de Nationale Eenheidspartij (NUP). De NUP maakte ook deel uit van de regeringscoalitie, maar de afspraak binnen de coalitie was dat de minister van Binnenlandse Zaken lid moest zijn van de VP.

Ontslag voor drie ministers

Premier Ham Lini ontsloeg op 29 juli drie ministers. Het ging om vicepremier en minister voor Buitenlandse Zaken Sato Kilman, minister voor Openbare werken Serge Vohor en de minister voor Jeugd en Sport, Dunstan Hilton. De nieuwe vicepremier werd voormalig premier Edward Natapei van de VP.

Kilman en de twee andere ministers van zijn Vooruitgangspartij van het Volk (PPP) moesten opstappen omdat zij omgerekend ruim 270.000 euro overheidsgeld naar hun partij hadden gesluisd.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Economische groei en respect voor tradities

Bij de presentatie van de begroting voor 2008, op 11 december 2007, zei minister van Financiën, Willie Jimmy dat Vanuatu een van de snelst groeiende economieën had van de regio. In 2006 waren de economische activiteiten toegenomen met 7,2 procent. Hij kondigde ook aan dat het Jaar van de Traditionele Economie in 2008 zou worden voortgezet.

De regering van premier Ham Lini had 2007 tot het Jaar van de Traditionele Economie uitgeroepen omdat men bevreesd was dat door het kapitalisme de traditionele leefwijze zou verdwijnen. Mensen zouden in plaats van het traditionele bestaan met zelfvoorzienende landbouw op het platteland voort te zetten, naar de stad trekken waar hen krottenwijken, werkeloosheid en armoede wachtte. Daarom werden burgers in staat gesteld school of ziekenhuis te betalen met bijvoorbeeld groente en varkens.

Actieplan met UNDP

Het Ontwikkelingsprogramma van de Verenigde Naties (UNDP) en de regering van Vanuatu ondertekenden op 28 februari 2008 een Landenprogramma Actieplan voor 2008-2012 (CPAP). Dat richtte zich op armoedebestrijding en de zogenoemde Millenniumdoelen zoals goed bestuur, het respecteren van mensenrechten, crisispreventie, milieubescherming en duurzame groei.

Groei in toerisme

Op 6 februari 2008 bleek dat het toerisme in Vanuatu met 19 procent was gegroeid in 2007 ten opzichte van het jaar daarvoor. Het aantal bezoekers steeg tot 81.345. Rond de 62 procent was afkomstig uit Australië.

BUITENLANDSE ZAKEN

Vanuatu benoemt afgezant bij EU

Vanuatu stelde op 5 september 2007 zijn eerste afgezant bij de Europese Unie (EU) aan: Roy Mickey You. Voorheen behartigde Fiji de belangen van Vanuatu in Europa. Met de benoeming van de eigen vertegenwoordiger hoopte Vanuatu, dat de status had van 'minst ontwikkeld land', meer ontwikkelingsgeld te krijgen van de EU.

Geen handelsverdrag met EU

Op 29 november bleek dat Vanuatu vasthield aan de weigering een voorlopig handelsverdrag met de EU te sluiten omdat het eerst verder wilde praten over toegang tot de markt, afschaffing van exportbelastingen en douanesamenwerking.

Minister van Handel James Bule zei bang te zijn dat als Vanuatu het voorlopige verdrag zou tekenen, de EU niet meer bereid zou zijn de voorwaarden aan te passen.

(Vorige berichten pagina 244/1 e.v. - 2007)

Maandblad 78ste jaargang, nr. 3248, pag. 59373-59432

KEESINGS HISTORISCH ARCHIEF

APRIL 2008

Uitgever
stichting
Keesings Historisch Archief
Oudezijds Voorburgwal 249
1012 EZ Amsterdam

Redactie en abonnementenadministratie
Keesings Historisch Archief
J. J. Viottastraat 21
1071 JN Amsterdam
telefoon: 020-470 43 03
e-mail: redactie@kha.nl

Voor België
Gramacon n.v.
Nerviërslaan 29/2
1780 Wemmel
telefoon: 02-461 18 67
e-mail: kha@gramacon.be

Opzeggingen van het abonnement dienen schriftelijk of per e-mail te geschieden vóór 1 december van het lopende kalenderjaar.

© Keesings Historisch Archief. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

EUROPA

Europese Unie 186
Europarlement viert vijftigste verjaardag
België 188
Regering Leterme lauw ontvangen
Duitsland 192
Minimumloon in postsector onwettig verklaard
Frankrijk 193
Werkloosheid op laagste niveau sinds 1983
Groot-Brittannië 194
Hogere BTW op alcohol en milieu-onvriendelijk gedrag
Liechtenstein 195
Internationaal belastingschandaal
Malta 196
Nationalistische partij wint verkiezingen
Nederland 196
Crisisstemming rond anti-Koranfilm Wilders
Russische Federatie 200
Medvedev tot president verkozen
Spanje 201
Socialisten winnen parlementsverkiezingen
Turkije 203
Soennitisch godsdienstonderwijs niet meer verplicht
Vaticaan 203
Sinds 2006 meer moslims dan katholieken
Zwitserland 204
Uiterst rechts wint parlementsverkiezingen

AMERIKA

Guadeloupe 206
Bestrijdingsmiddelen verantwoordelijk voor gezondheidsramp
Mexico 206
Strijd tegen drugshandel wordt voortgezet
Venezuela 210
Regering weigert uitzendlicentie RCTV te verlengen
Verenigde Staten 213
John McCain Republikeins presidents-kandidaat

MIDDEN-OOSTEN

Koeweit 217
Derde regering in korte tijd
Oman 220
Geen vrouwen verkozen in adviserend parlement
Qatar 221
Eerste christelijke kerk geopend
Verenigde Arabische Emiraten 223
Gastarbeiders komen in verzet tegen arbeidsvoorwaarden

AZIË

China 225
Kritiek op neerslaan Tibetaanse opstand
Filippijnen 228
Massabetoging tegen Arroyo
India 229
Bedrijfsleven investeert op grote schaal in Groot-Brittannië
Mongolië 231
Nieuwe premier
Oezbekistan 231
Geplande omvang katoenoogst gehaald
Oost-Timor 233
Aanslagen op president en premier
Turkmenistan 233
Wisselkantoren voor buitenlandse valuta geopend

AFRIKA

Centraal Afrikaanse Republiek 234
Internationale hulp gevraagd tegen rebellen
Liberia 237
Vingerafdrukken en scans tegen ambtenarenfraude
Namibië 239
Landhervormingsprogramma bestendigt armoede
Niger 242
Toearegs heropenen strijd

EUROPESE UNIE

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Europese Commissie legt kartelboete op aan verhuisbedrijven

Op 11 maart 2008 legde de Europese Commissie aan tien internationale verhuisfirma's uit België en één uit Groot-Brittannië een totaalboete van ruim 32,7 miljoen euro op wegens kartelvorming in de periode 1984-2003. Zij maakten onderlinge prijsafspraken, verdeelden onder elkaar de verhuiscontracten via fictieve offertes aan de klanten en compenseerden elkaar voor niet binnengehaalde opdrachten. Door deze methoden kon de concurrentie worden uitgeschakeld en werden de prijzen kunstmatig hoog gehouden.
De Commissie startte in 2003 een onderzoek en ging over tot onaangekondigde inspecties bij een aantal van de betrokken bedrijven. Eén daarvan, het Belgische Allied Arthur Pierre, werkte mee aan het onderzoek waardoor het kon rekenen op halvering van de opgelegde boete. Evengoed moest het 2,6 miljoen euro betalen. De hoogste boete van 9,2 miljoen was voor Ziegler, gevolgd door het enige Britse bedrijf, Exel Investments Ltd., met 8,9 miljoen. De firma's Gosselin, Team Relocations en Interdean betaalden respectievelijk 4,5, 3,5 en 3,2 miljoen. Laatstgenoemd bedrag was veel minder dan Interdean eigenlijk moest betalen, maar het bedrijf kreeg een korting van 70 procent omdat het de financiële middelen niet had om het volledige bedrag te voldoen. De overige ondernemingen waren Compas, Coppens, Mozer, Putters en Transworld die lagere boetes kregen, uiteenlopend van 1.500 tot 395.000 euro.

LANDBOUW

Inkomens boeren in Europa gestegen

Het gemiddelde inkomen van boeren in de Europese Unie is in 2007 met 4,7 procent gestegen, zo bleek op 11 maart 2008 uit gegevens van het statistisch bureau van de Unie, Eurostat. In 2006 was nog sprake van een daling met 3,9 procent. De inkomensstijging vloeide voort uit de wereldwijde toename van de vraag naar landbouwproducten, die de daar tegenover staande daling van de opbrengsten in volume ruimschoots compenseerde. Hierdoor was er sprake van een flinke stijging van de prijzen van een aantal producten.
De gemiddelde stijging van akker- en tuinbouwproducten lag op 10,4 procent, waaraan vooral werd bijgedragen door de hogere prijs van granen (+ 46,2 procent) en oliezaden als koolzaad en lijnzaad (+ 21,9 procent). Behalve als voedsel werden deze zaden ook gebruikt als veevoer en biobrandstof en daar bestond een toenemende vraag naar. De oogsten in akker- en tuinbouw vielen daarentegen 1,7 procent lager uit dan in 2006. Zo zakte de oogst van fruit met 5,7 procent, die van graan met 2,9 procent en van verse groenten met 1,7 procent. Een gemiddelde prijsstijging bleef uit bij veeteeltproducten als zuivel, eieren en vlees.
Er waren tussen de lidstaten grote onderlinge verschillen in de inkomensstijging van de boeren. De grootste toename van het reële inkomen kende Litouwen (+ 39,3 procent), Estland (+ 22,5), Tsjechië (+ 20,9) en Zweden (+ 16,5). Daarentegen nam het inkomen in Portugal met 5 procent af, terwijl het in de twee per 1 januari 2007 toegetreden lidstaten Bulgarije en Roemenië fors achteruitging met respectievelijk 8,5 en 16,7 procent. Nederlandse boeren verdienden in 2007 4,9 procent meer dan het jaar daarvoor. In België was dit percentage 1,7 procent.

CULTUUR EN WETENSCHAP

Uitgaven voor wetenschappelijk onderzoek blijven stabiel

Eurostat, het statistisch bureau van de Unie, presenteerde op 10 maart 2008 cijfers over het deel van het nationaal inkomen dat per lidstaat werd besteed aan Onderzoek en Ontwikkeling (O&O), afgezet tegen het EU-doel om dit percentage op 3 procent van het bbp te krijgen. Dat laatste maakte deel uit van het streven de Unie in 2010 te doen uitgroeien tot de meest competitieve en kennisgebaseerde economie ter wereld.
Het gemiddelde percentage aan uitgaven voor O&O lag over 2006 op 210 miljard euro, hetgeen overeen kwam met 1,84 procent. Dat percentage was even hoog als in 2005. In vergelijking met het jaar 2000 werd zes jaar later 40 miljard euro meer uitgegeven, maar procentueel betekende dat een daling met 0,02 procent. Van het totaal gespendeerde bedrag in de 27 lidstaten namen in 2006 Duitsland, Frankrijk en Groot-Brittannië ongeveer drievijfde deel voor hun rekening. De landen met de procentueel hoogste uitgaven waren Zweden (3,82 procent), Finland (3,45), Duitsland (2,51), Oostenrijk (2,45) en Denemarken (2,43). Het laagst was dit percentage in Cyprus (0,42), Roemenië (0,46), Bulgarije (0,48) en Slowakije (0,49). Gerekend over de periode 2000-2006 namen de uitgaven het meest toe in Estland, Oostenrijk en Tsjechië.
Eurostat gaf ook cijfers over het aantal mensen dat werkzaam was op onderzoeksgebied. Het gemiddelde aandeel van wetenschappers en ingenieurs in de beroepsbevolking van de Unie lag in 2006 op 4,8 procent. België ging daarbij aan kop met 7,9 procent, gevolgd door Ierland (6,8), Finland (6,7), Zweden (6,5) en Denemarken (6,0). Het aandeel lag met 2,7 procent het laagst in Portugal, terwijl Bulgarije, Oostenrijk en Slowakije 3,0 procent haalden.

RELATIES MET NIET-EU-LANDEN

Financiële steun moet Balkanlanden voorbereiden op EU-lidmaatschap

De Europese Commissie maakte op 5 maart 2008 bekend tot 2011 jaarlijks 800 miljoen euro beschikbaar te stellen voor projecten in de Balkanlanden. Dat betekende ongeveer 30 euro per inwoner van de regio. Doel was om bij de betreffende landen enthousiasme te kweken voor hun toekomstige toetreding tot de Unie. De gelden waren onder meer bestemd voor de uitbreiding van het transportnet in de Balkan en naar de EU-landen. Daarnaast zou het visumbeleid jegens burgers uit de regio worden versoepeld en kregen zij toegang tot de Europese Erasmus-beurzen voor studenten.
Van de landen die doorgaans tot de Balkan werden gerekend, hadden er drie de status van kandidaat-lidstaat, namelijk Kroatië, Macedonië en Turkije. Kans daarop maakten ook Albanië, Bosnië-Herzegovina en Montenegro. De bereidheid bij Servië om toenadering tot Europa te zoeken was echter twijfelachtig. Terwijl het in 2006 van Servië onafhankelijk geworden Montenegro zijn kansen op een kandidaat-lidmaatschap al snel zag stijgen, bleef Servië zelf verdeeld tussen pro-Europese en meer nationalistische krachten. De kans op verdere toenadering werd er niet beter op toen het omstreden gebiedsdeel Kosovo in februari 2008 tegen de zin van Servië eenzijdig de

onafhankelijkheid uitriep en vervolgens door de meeste EU-landen werd erkend.

Toetreding Kroatië gepland voor 2010

Van de verschillende republieken waarin het voormalige Joegoslavië uiteen was gevallen, was alleen Slovenië lid van de Europese Unie. Het land trad in 2004 toe en naar alle waarschijnlijkheid zou het als eerste worden gevolgd door Kroatië. De onderhandelingen met de tweede kandidaat-lidstaat Macedonië zouden in 2011 van start gaan en die met de derde, Turkije, verliepen uiterst moeizaam. Ten aanzien van Kroatië besloot de Europese Commissie op 13 maart 2008 dat de in 2006 begonnen onderhandelingen met dit land eind 2009 konden worden afgesloten zodat het het jaar daarop EU-lid kon worden. De beslissing viel na overleg in Brussel tussen de Kroatische premier Ivo Sanader en de voorzitter van de Europese Commissie, José Manuel Durão Barroso.

Organisatie Acbar bekritiseert hulpverlening aan Afghanistan

De kansen op vrede in Afghanistan worden ondermijnd doordat de westerse landen hun beloftes niet nakomen, zo stelde het Agency Coordinating Body For Afghan Relief (Acbar) in een rapport van 25 maart 2008. Volgens Acbar, een koepel van 94 internationale organisaties die de hulp aan het land coördineerde, werd er veel minder uitgekeerd dan beloofd en kwamen de gelden voor een belangrijk deel niet ten goede aan de mensen voor wie ze bedoeld waren.
Sinds de val van het Talibanregime eind 2001 had de internationale gemeenschap 25 miljard dollar (ca. 16 miljard euro) toegezegd, maar er was maar 15 miljard uitgekeerd. Verantwoordelijk daarvoor waren afzonderlijke EU-landen als Duitsland; alleen Italië had zich geheel aan zijn toezeggingen gehouden. Maar ook de Europese Commissie had van het beloofde geld minder dan tweederde uitgegeven. De Commissie zelf wees de kritiek echter af en stelde dat de door Acbar verstrekte cijfers niet correct waren. Volgens de woordvoerster van eurocommissaris voor Externe Betrekkingen Benita Ferrero-Waldner maakte de Commissie van 2002 tot 2006 ruim 1 miljard euro vrij en was voor de periode tot 2010 nog eens een uitbetaling van 610 miljoen euro voorzien. Dat was in overeenstemming met de belofte van 1,7 miljard euro aan hulp, zo stelde zij.
Om dezelfde reden werden ook internationale organisaties als de Wereldbank bekritiseerd, alsmede de Verenigde Staten. Dat land alleen al gaf 100 miljoen dollar per dag uit voor de oorlogvoering in Afghanistan, terwijl er dagelijks slechts 7 miljoen dollar aan totale internationale hulp naar het land ging.
De hulp kwam volgens Acbar vooral terecht in de meest onveilige gebieden en werd gebruikt voor militaire of politieke doeleinden. Te veel hulp zou gaan naar kortetermijnprojecten om steun onder de bevolking te verkrijgen in plaats van bestemd te worden voor het terugdringen van de armoede, met name in de landelijke gebieden. Bovendien kwam een deel van de financiële middelen niet ter bestemder plaatse vanwege corruptie in het regeringsapparaat. De organisatie wees er tevens op dat ongeveer 40 procent van de hulp terugvloeide naar de rijke donorlanden via bedrijfswinsten, de lonen van consultants en andere kosten. De Commissie bestreed niet dat dit gebeurde, maar noemde wel een lager percentage van 25 à 30 procent.
Volgens Acbar moest de hulp worden opgevoerd en efficiënter worden besteed. De coördinatie tussen de donorlanden en de Afghaanse regering zou moeten worden verbeterd. Tenslotte zou een onafhankelijke commissie erop moeten toezien dat de donorlanden hun beloftes daadwerkelijk nakwamen.

Conflict met Noord-Amerika over hormoonvlees duurt voort

De uitspraak die een geschillencommissie van de Wereldhandelsorganisatie (WTO) op 31 maart 2008 deed in het al twaalf jaar durende conflict tussen de Europese Unie enerzijds en de Verenigde Staten en Canada anderzijds betekende opnieuw geen uitweg uit de impasse. Deze was ontstaan door de sancties die beide landen na een WTO-beslissing uit 1996 troffen tegen de Unie, die sinds begin jaren tachtig een verbod kende op vlees van met hormonen behandelde runderen. De weigering om dergelijk vlees te importeren bracht de VS en Canada ertoe de kwestie aan de WTO voor te leggen, die hen in het gelijk stelde. Daarop troffen zij handelssancties ter waarde van respectievelijk 116,8 miljoen en 11 miljoen dollar in de vorm van invoerrechten van 100 procent op een aantal voedingsproducten.
De Unie vaardigde in 2003 nieuwe maatregelen uit waarin het verbod op hormoonvlees beter wetenschappelijk werd onderbouwd, maar de twee landen handhaafden hun sancties. Daarop diende de Unie een klacht in bij de WTO, omdat zij meende dat voortzetting van de sanctiemaatregelen niet toegestaan was zonder opnieuw een arbitrage van de WTO te vragen. Hierin nu werd Europa in het gelijk gesteld. De bedenkingen bij het weren van hormoonvlees bleven bij de WTO echter bestaan en het importverbod achtte de organisatie nog altijd niet acceptabel. Daarmee zou de kwestie nog langer kunnen voortslepen. Vooralsnog konden beide partijen binnen twee maanden tegen het recente besluit in beroep gaan.

EUROPEES PARLEMENT

Europarlement viert vijftigste verjaardag

Op 12 maart 2008 vierde het Europees Parlement zijn vijftigste verjaardag. Tijdens de ceremonie in Straatsburg werden toespraken gehouden door parlementsvoorzitter Hans-Gert Pöttering, de voorzitter van de Europese Commissie José Manuel Durão Barroso en de voorzitter van de Europese Raad (van regeringsleiders) Janez Jansa, premier van Slovenië. Tot de oprichting van het parlement werd op 1 januari 1958 besloten, volgend op de vorming een jaar eerder van de Europese Economische Gemeenschap (EEG). Deze bestond uit België, Frankrijk, Italië, Luxemburg, Nederland en het toenmalige West-Duitsland. Het parlement begon met 142 leden uit deze zes landen, maar was vijftig jaar later uitgegroeid naar een aantal van 785 uit 27 landen, grotendeels verdeeld over 7 fracties en ruim 150 politieke partijen vertegenwoordigend. Destijds sprak men in de parlementsgebouwen 4 officiële talen, in 2008 waren dat er 23.
In terugblikken werd veelal gewezen op de impopulariteit van het europarlement, die onder meer was af te lezen uit de lage opkomstcijfers bij verkiezingen. De parlementariërs werden voor het eerst in 1979 rechtstreeks gekozen, maar sindsdien maakten relatief weinig kiesgerechtigden de gang naar de stembus. Bij de laatste verkiezingen van 2004 lag de opkomst rond de 45 procent en in een aantal nieuwe lidstaten was dat nog een stuk lager.

In vijftig jaar werden langzamerhand wel de bevoegdheden van het parlement uitgebreid, onder meer ten aanzien van de begroting en op de gebieden interne markt, justitie, landbouw en milieu. Het bijna-alleenbeslissingsrecht van de regeringsleiders en de Commissie (het 'dagelijks bestuur') werd daardoor steeds meer aan controle onderworpen. Met het eind 2007 door de regeringsleiders gesloten Verdrag van Lissabon, dat intussen al door een aantal lidstaten was bekrachtigd, zouden de bevoegdheden verder worden uitgebreid. Het moest in 2009 in werking treden waarna het aantal parlementariërs 750 zou bedragen.

(Vorige berichten pagina 126/1 - 2008)

BELGIË

BINNENLAND

Vlaams Belang, N-VA en Open VLD kiezen hun partijvoorzitter

Drie Vlaamse politieke partijen wezen in maart 2008 hun voorzitter aan. Bruno Valkeniers werd op 2 maart met 94,6 procent van de stemmen gekozen tot voorzitter van Vlaams Belang (VB). Er waren geen tegenkandidaten. Valkeniers (52) volgde Frank Vanhecke op, die de functie twaalf jaar lang had bekleed. Voorafgaande aan zijn verkiezing, op 29 februari, veroorzaakte de nieuwe voorzitter al enige opschudding door voor de Vlaamse televisie te weigeren het vroegere apartheidsregime in Zuid-Afrika te veroordelen.

Op 8 maart werd Bart De Wever (37) op de partijraad van de Nieuw-Vlaamse Alliantie (N-VA) voor een termijn van drie jaar herkozen. Hij was de enige kandidaat voor het voorzitterschap en kreeg 98,9 procent van de uitgebrachte stemmen. Zijn partij vervulde een belangrijke rol in de heikele kwestie rond de door haar gewenste staatshervorming en trad door het uitblijven van bevredigende stappen in die richting niet toe tot de later die maand te vormen nieuwe Belgische regering.

De (Open) Vlaamse Liberalen en Democraten (Open VLD) kozen, eveneens op 8 maart, Bart Somers tot voorzitter met 69 procent van de stemmen. Hij vervulde deze functie al sinds 2004. Zijn twee tegenkandidaten Margriet Hermans en Christian De Stoop haalden respectievelijk 22,6 en 7,9 procent. Somers (43) formuleerde na zijn herverkiezing zijn ambitie om de partij weer te doen uitgroeien tot de grootste van Vlaanderen, zoals dat tot de laatste federale verkiezingen van 2007 het geval was.

Regering van christen-democraat Leterme lauw ontvangen

Negen maanden na de verkiezingsoverwinning van Christen-Democratisch & Vlaams (CD&V) kon na een lang voortslepende politieke crisis op 20 maart 2008 een nieuwe Belgische regering worden gevormd. Het was een onder leiding van de christen-democraat Yves Leterme gevormde gelegenheidscoalitie die bij geen van de deelnemende partijen groot enthousiasme opriep. Aan Vlaamse kant werd, behalve door CD&V, deelgenomen door de (Open) Vlaamse Liberalen en Democraten (Open VLD), de partij van de aftredende premier Guy Verhofstadt. Deze had twee kabinetten (1999-2007) geleid, maar werd in december 2007 tegen de verwachting in te hulp geroepen om de leiding te nemen van een noodregering. Deze was nodig om de aanhoudende politieke impasse te doorbreken tussen Nederlandstalige en Franstalige partijen, vooral inzake de staatshervorming, de regionalisering van bevoegdheden en de splitsing van de kieskring Brussel-Halle-Vilvoorde (B-H-V). Aan de regering deden drie Waalse partijen mee: de Parti Socialiste (PS), de Mouvement Réformateur (MR) en het Centre Démocrate Humaniste (CDH).

De vijf partijen waren dezelfde die tussen december en maart de voorlopige regering hadden gevormd. Anders dan bij de christen-democraten en liberalen kwam de deelname van sociaal-democraten alleen van Waalse kant: de Vlaamse zusterpartij van de PS, de Socialistische Partij Anders (SP.A), had voor de oppositie gekozen.

Partijen keuren regeringsdeelname goed

In de nacht van 17 op 18 maart 2008 werden de onderhandelingen over het regeerakkoord afgesloten, dat de twee daaropvolgende dagen aan de congressen van de deelnemende partijen werd voorgelegd. Alle stemden uiteindelijk in.

Bij CD&V viel op 19 maart enige tegenstand te bespeuren vanwege het uitblijven van concrete staatshervormende maatregelen, maar voorman Leterme benadrukte dat zijn partij uit de regering zou stappen als deze er

Samenstelling regering België
(20 maart 2008)

Premier
Yves LETERME (CD&V)

Vicepremiers:
Minister van Binnenlandse Zaken
Patrick DEWAEL (Open VLD)
Minister van Financiën en Institutionele Hervormingen
Didier REYNDERS (MR)
Minister van Justitie en Institutionele Hervormingen
Jo VANDEURZEN (CD&V)
Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid
Laurette ONKELINX (PS)
Minister van Werk en Gelijke Kansen
Joëlle MILQUET (CDH)

Ministers:
Ambtenarenzaken en Overheidsbedrijven
Inge VERVOTTE (CD&V)
Buitenlandse Zaken
Karel DE GUCHT (Open VLD)
Klimaat en Energie
Paul MAGNETTE (PS)
KMO, Zelfstandigen, Landbouw en Wetenschapsbeleid
Sabine LARUELLE (MR)
Landsverdediging
Pieter DE CREM (CD&V)
Maatschappelijke Integratie, Pensioenen en Grote Steden
Marie ARENA (PS)
Migratie- en Asielbeleid
Annemie TURTELBOOM (Open VLD)
Ondernemen en Vereenvoudigen
Vincent VAN QUICKENBORNE (Open VLD)
Ontwikkelingssamenwerking
Charles MICHEL (MR)

Staatssecretarissen:
Armoedebestrijding
Jean-Marc DELIZÉE (PS)
Begroting
Melchior WATHELET (CDH)
Buitenlandse Zaken
Olivier CHASTEL (MR)
Coördinatie Fraudebestrijding
Carl DEVLIES (CD&V)
Financiën
Bernard CLERFAYT (FDF)
Mobiliteit
Etienne SCHOUPPE (CD&V)
Personen met een Handicap
Julie FERNANDEZ-FERNANDEZ (PS)

CD&V - Christen-Democratisch & Vlaams
Open VLD - (Open) Vlaamse Liberalen en Democraten
PS - Parti Socialiste
MR - Mouvement Réformateur
CDH - Centre Démocrate Humaniste
FDF - Front Démocratique des Francophones

niet kwamen. Daarmee trachtte hij niet alleen de partijleden gerust te stellen. Ook had de kartelpartner van CD&V, de buiten de regering gebleven Nieuw-Vlaamse Alliantie (N-VA), het doorgaan van de staatshervorming als harde eis gesteld voor steun aan de regering. Deze zou beëindigd worden als de hervorming op de streefdatum van 15 juli niet van de grond zou zijn gekomen.
Het was hoogst uitzonderlijk dat een premier begon met zijn partij toe te zeggen mogelijk niet verder te zullen gaan met een regering die de dag erna nog beëdigd moest worden. Uiteindelijk werd regeringsdeelname aanvaard met 574 stemmen voor, 62 tegen bij 23 onthoudingen.
De MR gaf unaniem en zowel het CDH als de PS gaven vrijwel unaniem hun goedkeuring, terwijl bij Open VLD een relatief beperkt aantal leden tegenstemde of zich onthield.

Regering gevormd

Op 20 maart werden premier Yves Leterme en zijn kabinetsleden beëdigd.
De regering telde veertien ministersposten, gelijkelijk verdeeld over zeven Vlamingen en zeven Walen. De premier werd geacht boven de taalgroepen te staan. Van de vijftien bewindslieden waren er zeven liberaal, vijf christen-democraat en drie sociaal-democraat. Elk van de vijf coalitiepartijen vaardigde een vicepremier af. CD&V en (Open) VLD leverden elk vier ministers, MR en PS drie en het CDH één.
Daarnaast waren er zeven staatssecretarissen in opgenomen, van wie twee Vlamingen en vijf Walen. Van hen waren drie christen-democraat, twee liberaal en twee sociaal-democraat. Zij waren afkomstig uit CD&V (2), MR en haar Brusselse zusterpartij Front Démocratique des Francophones (FDF - tezamen 2), PS (2) en CDH (1).
Het aantal vrouwelijke bewindslieden bedroeg zeven: zes ministers en één staatssecretaris.

Regeerakkoord

Op 20 maart legde premier Leterme een regeringsverklaring af, die hieronder deels wordt weergegeven:

'Zoals aangekondigd in de federale regeringsverklaring van 21 december 2007, treedt vandaag een nieuwe regeringsploeg aan. Een regering die de volle verantwoordelijkheid op zich neemt om ons land te besturen, met een krachtig beleid en doeltreffende maatregelen. Wij willen dat doen in samenwerking met dit Parlement, in eensgezindheid met de Gemeenschappen en de Gewesten, en in overleg met de sociale partners en de maatschappelijke organisaties. (...)
Wie bereid is mee het beleid te bepalen en politieke verantwoordelijkheid te dragen, verdient waardering. Dat geldt zeker voor Guy Verhofstadt, die sinds de zomer van 1999 het mandaat van eerste minister heeft bekleed. Zoals zijn voorgangers (...) heeft hij er op zijn manier en in zijn eigen stijl invulling aan gegeven. Ik ben – zo hoop ik – de tolk van velen wanneer ik zeg: bedankt, Guy Verhofstadt!

Bij de verkiezingen van 10 juni 2007 ging het om belangrijke zorgen van de mensen. (...)
Op deze zorgen en bekommernissen wil deze regering een antwoord geven.
In de verkiezingsuitslag (...) sprak ook het verlangen naar doelmatiger beleid en beter bestuur. De voorbije maanden zijn we geen enkele vraag uit de weg gegaan. Tijdens de onderhandelingen drongen we door tot de diepste vezels en de gevoeligste zenuwen van ons staatsbestel. Het waren geen verloren maanden. Ze hebben immers duidelijk gemaakt dat er een nieuw evenwicht nodig is tussen de Gemeenschappen, de Gewesten en de federale Staat. Ze hebben duidelijk gemaakt dat er een nieuwe staatshervorming nodig is. Een staatshervorming waar iedereen in dit land – Vlamingen, Walen, Brusselaars en Duitstaligen – beter van wordt.

In de Senaat is een voorstel van bijzondere wet ingediend dat meer samenhang brengt in de bevoegdheidsverdeling en dat de werking van de federatie efficiënter maakt. Het is ondertekend door verschillende fracties, zowel van de meerderheid als van de oppositie, en is gebaseerd op de werkzaamheden van de Raad van Wijzen. De regering wil dat belangrijke werk voortzetten. Tegen half juli zullen wij een tweede ontwerp van bijzondere wet indienen dat dezelfde doelstellingen nastreeft. Zo werken wij stap voor stap aan de noodzakelijke hervorming van ons land.

Vertrouwen kan je niet afkondigen, vertrouwen moet je verdienen. De regering wil daarom het vertrouwen van de mensen in de politiek versterken. Niet met mooie woorden en loze beloften, maar met haalbare plannen en herkenbare daden. (...)
Deze regering vertrekt zonder de sterke rugwind van hoge economische groei. Bovendien zitten we in budgettair laagwater. Niet alles zal kunnen, en zeker niet alles tegelijk. Maar hoe dan ook: wij schrijven Solidariteit met een hoofdletter. De weg die wij willen volgen, is de weg die leidt naar het gezond maken van de overheidsfinanciën, het versterken van ons sociaaleconomisch model en het investeren in de toekomst.

Voor dit jaar is een begroting ingediend die de staatsrekening in evenwicht houdt. Wij zullen alles in het werk stellen om vanaf volgend jaar de staatsrekening te laten sluiten met een overschot – een overschot dat van jaar tot jaar groter wordt, en in 2011 bijna 4 miljard euro moet bedragen. Met dat doel zal de regering de uitgaven strikt beheersen en een billijk evenwicht verzekeren tussen die uitgavenbeheersing en de ontwikkeling van de inkomsten. Een begrotingsoverschot is een voorwaarde om onze gezondheidszorg en onze pensioenen te kunnen blijven betalen, niet alleen voor deze generatie, maar ook voor de komende generaties. Onze opdracht is het, dat waar te maken.

Om onze gezondheidszorg en onze pensioenen betaalbaar te houden, is het ook nodig dat meer mensen werken. Onze bedrijven zullen, volgens het Planbureau, tijdens deze legislatuur bij ongewijzigd beleid 150.000 mensen meer aan werk helpen. De regering zal samen met de Gewesten en in overleg met de sociale partners een strategie uitwerken voor de verdere vernieuwing van ons economisch weefsel, de modernisering van de arbeidsmarkt en een bijkomende vermindering van de arbeidskosten. Dat moet het de ondernemingen mogelijk maken om, bovenop die 150.000, enkele tienduizenden banen meer te creëren.

Wij willen een regering zijn die de koopkracht versterkt. Iedereen voelt immers dat het leven duurder wordt.
Wij zullen het deel van het inkomen waarop geen belasting moet worden betaald, de zogenaamde belastingvrije som, optrekken. Samen met een bijkomende stap naar een beperking van het aantal tussenliggende belastingschalen, zullen de mensen daardoor meer overhouden – eerst en vooral de mensen met een laag en middeninkomen. De regering zal de prijsontwikkeling nauwgezet opvolgen, en indien nodig maatregelen nemen. Wij zullen de kinderbijslag laten stijgen met de welvaart. De schoolpremie wordt tegen het einde van de legislatuur omgezet in dubbele kinderbijslag voor de maand augustus.

Wij maken bijkomende middelen vrij voor de koppeling van de pensioenen aan de welvaart en om de laagste en oudste pensioenen te verhogen. Wij verminderen ook het verschil tussen het loon van een werknemer en het bedrag dat hij krijgt wanneer hij met pensioen gaat. De solidariteitsbijdrage op de pensioenen wordt verder afgebouwd; we beginnen met de laagste pensioenen op 1 juli. Senioren die een rustpensioen genieten en 65 jaar zijn geworden, zullen meer mogen werken. Overigens zal de regering aan een Nationale Conferentie vragen een hervorming en versterking van ons pensioenstelsel voor te bereiden.

Wij willen een regering zijn die mensen beloont die werken en ondernemen.
Het zijn onze ondernemers die arbeidsplaatsen tot stand brengen. De overheid moet hen daarin stimuleren en steunen. Dat willen wij doen door de loonkosten te beheersen en door de inspanningen voor vorming te verbeteren. De regering zal de voorstellen van de sociale partners uitvoe-

België

ren inzake de vermindering van de werkgeversbijdragen voor lage lonen, de versterking van de bestaande maatregelen voor nacht- en ploegenarbeid en overuren, en de verhoging van het minimumloon. We geven bijkomende financiële ondersteuning voor onderzoekers.

Kleine en middelgrote ondernemingen [KMO's] zijn essentiële dragers van onze economische groei. Vandaar dat er een actieplan komt om de oprichting van nieuwe KMO's en de groei van de bestaande te bevorderen. Jongeren die een eigen zaak beginnen, mogen op onze steun rekenen.

Ook werken moet lonen. Werknemers zullen door de verhoging van de belastingvrije som aan het eind van de maand netto meer in de hand krijgen. Ook de verhoging van het beroepskostenforfait – de zogenaamde jobkorting – zal de belastingdruk verlichten voor wie werkt. De regering zal de loonkloof tussen vrouwen en mannen verder verkleinen, zodat ze op termijn helemaal verdwijnt. Wij willen een regering zijn die werkzoekenden betere kansen geeft op de arbeidsmarkt en hen ertoe aanzet om ze te grijpen. Werk is immers de beste maatregel om iemand uit de armoede te halen en een inkomen te bezorgen.

Wij zullen werkzoekenden beter begeleiden en hun mobiliteitsmogelijkheden verhogen, maar ook hun zoekgedrag strikter opvolgen. De regering wil overleggen met de sociale partners over de uitbreiding van het toepassingsgebied van het activeringsbeleid, onder meer in functie van de leeftijd. Het stelsel van de banenplannen wordt eenvoudiger en doorzichtiger.

De verhoging van de uitkering tijdens de eerste maanden zal de financiële schok van het werkloos worden verlichten; de vermindering van de uitkering naarmate de werkloosheidsduur toeneemt, moet aanzetten zo snel mogelijk een nieuwe job aan te nemen. Aan de Nationale Arbeidsraad [adviesorgaan werkgevers en werknemers] worden daarover voorstellen gevraagd. Het toepassingsgebied van het dienstenchequestelsel willen wij verruimen. Voor jongeren, vrouwen, allochtonen, oudere werknemers en personen met een handicap zal de toegang tot de arbeidsmarkt gemakkelijker gemaakt worden.

Wij willen een regering zijn die mensen helpt die getroffen worden door ziekte of tegenslag. Niemand kiest er immers voor ziek te zijn, niemand vraagt om tegenslag.
Daarom zullen wij de tweejaarlijkse aanpassing van de uitkeringen aan de welvaart behouden en versterken. De minimumuitkeringen bij invaliditeit en de uitkeringen voor arbeidsongeschiktheid zullen wij verhogen. Parallel daaraan worden inspanningen gedaan om de inkomenssituatie te verbeteren van de gezinnen waarvan twee personen een invaliditeitsuitkering ontvangen. In overleg met de Gewesten en de Gemeenschappen zal de regering een plan uitwerken om gehandicapte personen met zware zorgbehoevendheid beter ten laste te nemen en het mogelijk te maken in dag- en opvangcentra en in kortverblijven meer plaatsen voor te behouden voor deze mensen. Wij heffen de zogenaamde prijs van de liefde op, door voor de integratietegemoetkoming niet langer rekening te houden met het inkomen van de partner van een persoon met een handicap.

Wij willen een regering zijn die hoogstaande gezondheidszorg betaalbaar houdt. Gezondheid is immers een kostbaar goed.
Voor geen enkele patiënt mag het persoonlijke aandeel in de ziektekostenrekening nog toenemen; waar dat nodig is, moet het integendeel dalen. Het remgeld voor de goedkoopste geneesmiddelen zullen wij verlagen. In onze gezondheidszorg zullen wij bijzondere aandacht hebben voor kankerpatiënten, chronisch zieken, ernstig zieke kinderen en mensen met een uiterst zeldzaam ziektebeeld.
Zorgverstrekkers verdienen respect. De regering zal de centrale positie van de huisarts verder versterken en ondersteunen. Het beroep van verpleegkundige moet aantrekkelijker worden gemaakt. In overleg met de Gemeenschappen ontwikkelen wij een sociaal en fiscaal statuut voor mensen die een familielid verzorgen.

Wij willen een regering zijn die gezinnen ondersteunt. Van vaders en moeders met kinderen wordt immers veel gevraagd en veel verwacht.
Ik heb al verwezen naar maatregelen om de koopkracht te versterken, onder meer door de gezinsbijslag welvaartsvast te maken. Daarnaast willen wij het ouderschapsverlof en het adoptieverlof sterker en toegankelijker maken, en het bevallingsverlof aanpassen. De invoering van een loopbaanrekening, waarover met de sociale partners zal worden gesproken, kan mensen in staat stellen hun gezins- en beroepsleven beter op elkaar af te stemmen. Met hetzelfde doel zullen wij met de sociale partners overleggen over een soepeler invulling van de 38-urenweek, zelfs op jaarbasis.
Omdat elk kind gelijk is, zal de regering het kinderbijslagstelsel voor zelfstandigen nog meer gelijkschakelen met dat van werknemers. Voor gezinnen met een kind met een handicap wordt de belastingaftrek verhoogd en de verhoogde gezinsbijslag uitgebreid.
Wij stellen de Dienst voor Alimentatievorderingen [DAVO] voor meer eenoudergezinnen open en verhogen het bedrag van de tegemoetkomingen.

Wij willen een regering zijn die investeert in een gezond leefmilieu. De klimaatverandering roept immers heel wat vragen op.
Om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen, zetten wij in op meer hernieuwbare energie, energiezuinige gebouwen en energiebesparende renovatiewerken. Op die manier kunnen, in een alliantie tussen milieu en werk, trouwens heel wat nieuwe, groene banen gecreëerd worden. Biobrandstof tanken aan de pomp zullen wij verder aanmoedigen. Bij de omschakeling van fossiele op groene energie zullen wij ervoor zorgen dat de stroomvoorziening gewaarborgd is. De regering zal een sociaal energiebeleid voeren dat het iedereen mogelijk maakt zijn rekening te betalen en zijn verbruik te beheersen.
Met een vergroening van het belastingbeleid willen wij burgers en bedrijven aansporen milieuvriendelijker te leven en te produceren. Wij verhogen de fiscale aftrekbaarheid voor energiebesparende investeringen. Bedrijven zullen hun energiebesparende investeringen versneld of degressief kunnen afschrijven. De aankoop van wagens die aan de strengste milieunormen voldoen en de plaatsing van een roetfilter moedigen wij fiscaal aan.
De vermindering van de uitstoot van broeikasgassen kan ook door het autogebruik af te remmen en door te investeren in nieuwe treinen en innovatieve spoorprojecten, zodat meer mensen gebruik kunnen maken van het openbaar vervoer.

Wij willen een regering zijn die de veiligheid van de mensen beter verzekert. Veiligheid is een basisvoorwaarde voor een samenleving waarin mensen zich vrij en verbonden voelen.
Ook overlast en kleine criminaliteit zullen centraal staan in het veiligheidsbeleid van deze regering. Ernstige misdrijven met soms blind geweld worden door steeds maar jongere daders gepleegd. Daarom zullen wij van de aanpassing van de Jeugdbeschermingswet aan het recente arrest van het Grondwettelijk Hof gebruik maken om andere aanpassingen te onderzoeken. Het geïntegreerde drugsbeleid wordt verder versterkt: producenten, trafikanten, groothandelaars en verkopers worden hard aangepakt.
De politie krijgt meer agenten en meer ruimte om zich toe te leggen op haar basistaken, waaronder de wijkwerking. De politie- en inlichtingendiensten zullen wij bijzondere instrumenten geven in hun strijd tegen het internationale terrorisme.
Nu alle burgers van dit land de positieve resultaten zien van de politiehervorming, moet de hervorming van het gerecht worden voortgezet. Met informatisering en beheersverantwoordelijkheid willen wij de gerechtelijke achterstand verminderen. Zo kunnen binnen een redelijke termijn conflicten beslecht en misdrijven bestraft worden. De straffen die de rechter oplegt, moeten worden uitgevoerd. Wij zullen daarom nieuwe gevangenissen bouwen, het elektronisch toezicht uitbreiden en het systeem van alternatieve straffen organiseren op ons hele grondgebied. Bij zeer ernstige misdrijven zal de rechter kunnen bepalen welk deel van de gevangenisstraf hoe dan ook moet worden uitgezeten. Dat geeft zekerheid aan de veroordeelde en is een teken van respect voor het slachtoffer.

Wij willen een regering zijn die zorgvuldig omgaat met het geld van de belastingbetaler.
Wij zullen er nauwgezet op toezien dat de fiscus alle burgers en bedrijven gelijk behandelt. Al even nauwgezet zullen wij erop toezien dat iedereen die recht heeft op een sociale uitkering, gelijk behandeld wordt. Wij zullen erop letten dat de belastingwetgeving en de sociale wetgeving eenvor-

mig worden toegepast. De heffing van belastingen en sociale bijdragen, enerzijds, en de toekenning van uitkeringen, anderzijds, moeten in heel het land op een gelijke wijze gebeuren. Fiscale en sociale fraude zullen wij krachtig bestrijden.

Wij willen een regering zijn die de verscheidenheid in onze samenleving tot haar recht laat komen.
In een open en verdraagzaam land als het onze, is er plaats voor mensen met een verschillende culturele achtergrond. Openheid en verdraagzaamheid kunnen niet zonder gedeelde waarden en duidelijke afspraken. Geen rechten zonder plichten. Wie tot Belg genaturaliseerd wil worden, moet vijf jaar onafgebroken en wettelijk in ons land wonen en aantonen dat hij of zij bereid is zich te integreren. De nieuwe asielwet zullen wij correct uitvoeren. Wie geen verblijfsrecht krijgt, wordt het land uitgezet – vrijwillig en begeleid als het kan, met humane dwang als het moet.
Vreemdelingen die vóór 31 maart 2007 duurzaam in ons land waren en uitzicht hebben op werk of een zelfstandige activiteit, kunnen uitzonderlijk een arbeidsvergunning en verblijfsrecht verkrijgen. Die maatregel sluit aan bij de economische migratie waarvoor wij op korte termijn de mogelijkheid willen openen.
De criteria voor regularisatie op individuele basis worden verduidelijkt. Het gaat in het bijzonder om asielzoekers die verwikkeld zijn in een langdurige procedure en om vreemdelingen die een duurzame lokale verankering in ons land kunnen aantonen.

Ten slotte, willen wij een regering zijn die zich verantwoordelijk weet voor de internationale gemeenschap en die solidair is met het Zuiden.
Ons land zal een actief buitenlands beleid voeren, dat ingebed is in een Europees en multilateraal kader. De regering zal de trein trekken van de versterking en verdieping van de Europese Unie. Wij zullen ons actief inzetten voor vrede en internationale veiligheid, ook op het terrein zelf. Wij blijven ons inspannen voor een duurzaam herstel van rust en vrede in het Grote Merengebied in Centraal-Afrika.
Zoals uit de begroting van 2008 blijkt, houden wij vast aan onze gezamenlijke doelstelling tegen 2010 eindelijk 0,7 procent van ons nationaal inkomen aan ontwikkelingssamenwerking te besteden. (...)

België is en blijft een land waar het goed is om te wonen en dat veel heeft om trots op te zijn. Een land met een hoge levensstandaard en een benijdenswaardige levenskwaliteit. Een land met een fijnmazig netwerk van collectieve voorzieningen en een stevige sociale bescherming. Een land van mensen met ontzettend veel talenten, met werkkracht en met ondernemingszin. Een land dat kan terugkijken op een rijk verleden en kan hopen op een bloeiende toekomst – als het maar bereid is te veranderen.
Het is de opdracht van de politiek zaken in beweging te brengen en verandering te sturen. Dát wil ik samen met de collega's van deze regering doen. Omdat wij ervan overtuigd zijn dat er een betere toekomst is voor iedereen, op voorwaarde dat we de moed hebben daar samen naar te streven, daar samen en solidair voor te werken, daar samen voor te strijden. Dan wordt wat onmogelijk lijkt, mogelijk. (...)'

'Vaag en niet concreet'

Uit perscommentaren en uitspraken van partijgangers viel de opinie af te leiden dat de plannen van de regering-Leterme I vooral uitmuntten in vaagheid. Er werden wel doelen geformuleerd, maar een concrete invulling bleef uit, meenden de critici. Belangrijk was vooral dat de grote struikelblokken van de staatshervorming, de splitsing van bevoegdheden en B-H-V vrijwel onaangeroerd bleven: door onenigheid werden besluiten hierover opnieuw vooruitgeschoven. Voorts moest er nog tot de zomer worden gewacht op de meerjarenbegroting en werden beslissingen tot lastenverlaging en verhoging van sociale uitkeringen financieel niet onderbouwd. Over omstreden kwesties als de nachtvluchten en het wel of niet doorgaan met het gebruik van kernenergie werden geen beslissingen genomen. Ook werd niet geconcretiseerd hoe doelen als een grotere toegankelijkheid van ouderschaps- en adoptieverlof en de mogelijkheid van economische migratie bereikt zouden worden.
Volgens premier Leterme was de veronderstelde vaagheid vooral een kwestie van budgettaire voorzichtigheid: 'We willen geen geld uitgeven dat er niet is. De economische groei neemt af, de inflatie stijgt. Daarom nemen we wel concrete maatregelen, onder meer over de koopkracht, maar het volume leggen we vast bij de begrotingscontroles.' Achter het door hem geschetste financiële kader ging volgens commentatoren echter ook een grote inhoudelijke verdeeldheid schuil.

Regering krijgt vertrouwen parlement

Op 23 maart vond het debat over de regeringsverklaring plaats. Dat de coalitie uit nood was geboren, kon blijken uit het gebrek aan eensgezindheid in de vergaderzaal. Dagblad *De Standaard* omschreef dit als volgt: 'Het was geen opgelaten sfeertje in het parlement (...) omdat er eindelijk een regering is. Evenmin was in het applaus de verdeling meerderheid-oppositie al duidelijk. Nu eens klapten de liberalen en socialisten samen, dan weer de meerderheid met N-VA, dan weer zonder, dan weer Franstaligen tegenover Nederlandstaligen. Als er al één ding duidelijk geworden is (...) dan is het wel dat er van een ploeggeest in Leterme I nog geen sprake is.'
De regering kreeg het vertrouwen van 97 parlementariërs van de regeringspartijen, terwijl 48 oppositieleden tegen stemden. Er was één onthouding, namelijk van N-VA-voorzitter Bart De Wever. Zijn stemgedrag was te verklaren door het feit dat in het regeerakkoord geen duidelijke besluiten waren vervat ten aanzien van de staatshervorming. Daarmee bracht hij tot uitdrukking dat met de lang uitgebleven komst van een definitieve regering verreweg de belangrijkste reden voor de politieke crisis in België nog altijd niet was weggenomen.

NASLEEP TWEEDE WERELDOORLOG

Schadevergoeding van 35 miljoen euro voor joodse families

Op 11 maart 2008 werd bekend dat de Commissie voor Schadeloosstelling van de Joodse Gemeenschap 35,2 miljoen euro had toegekend aan 5.210 joodse families voor goederen die waren geplunderd of achtergelaten tijdens de Tweede Wereldoorlog. De uit te keren bedragen varieerden van 400 tot ruim 20.000 euro. De Commissie werd eind 2001 in het leven geroepen om de overlevenden en nabestaanden van de jodenvervolging schadeloos te stellen. Het fonds werd voornamelijk gefinancierd door bijdragen van banken, verzekeringsmaatschappijen en de federale overheid.
De 5.210 behandelde dossiers vormden nog geen kwart van het aantal gevallen van onbeheerd gebleven bezittingen. Een zeer groot deel van de betrokkenen was immers niet teruggekeerd van de nazi-concentratiekampen, zodat er niemand meer was om schadeloosstelling te vragen. Dat betekende dat van het totaal beschikbare bedrag van 100,6 miljoen euro maar ongeveer een derde werd verdeeld. Het resterende bedrag zou nu gaan naar de Stichting van het Jodendom van België voor culturele, sociale en religieuze activiteiten voor de joodse gemeenschap. De stichting garandeerde overigens ook een persoonlijke schadeloosstelling van 3.000 euro voor een ieder die tijdens de oorlog onder de anti-joodse wetten van de Duitse bezetter viel.

België

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Achterstand vrouwen op de arbeidsmarkt duurt voort

De Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie van de Federale Overheidsdienst (FOD) Economie presenteerde op 8 maart 2008, naar aanleiding van de internationale vrouwendag, cijfers over het sociaal-economisch profiel van de vrouw. Daaruit bleek onder meer dat terwijl twee derde van de mannen betaald werkte, dat maar voor ruim de helft van de vrouwen gold. Zij werkten ook veel vaker in deeltijd, namelijk 44,3 procent van hen, tegenover 7,9 procent van de mannen. Alleenstaande vrouwen met kinderen ondervonden meer problemen dan anderen op de arbeidsmarkt en liepen ook een groter risico om onder de armoedegrens terecht te komen.
Er was nog altijd sprake van 'typische vrouwenberoepen', zoals kleuterleidster, schoonmaakster in de huishouding, kinderoppas, verpleegster of secretaresse. Wel was een aantal beroepen in de periode 1993-2006 sterk 'vervrouwelijkt'. Dat gold onder meer voor advocaten, politieagenten en boekhouders.

Loonverschillen

Onderzocht werden ook de loonverschillen tussen de seksen en wel in het *Loonkloofrapport 2008*, dat was opgesteld door het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen (IGVM), samen met de FOD Economie, de Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg (FOD WASO) en het Federaal Planbureau (FPB).
Werkende vrouwen bleken volgens gegevens uit 2005 gemiddeld 15 procent minder te verdienen dan mannen. Van het totaal aan uitgekeerde brutolonen ging dat jaar 36,68 procent naar vrouwen en 63,32 procent naar mannen. Van de vrouwelijke werknemers verdiende 42,6 procent maandelijks minder dan 2.000 euro bruto, terwijl dat percentage bij mannen op 24,7 procent lag. Het uurloon onder vrouwen met kinderen lag lager dan bij vrouwen zonder kinderen.
Onder mensen boven de 24 jaar die fulltime werkten, nam het verschil in beloning tussen mannen en vrouwen toe met de leeftijd, de duur van de beroepsactiviteit en het opleidingsniveau. De loonkloof verschilde sterk per economische sector en was het sterkst in die van de textiel, gas- en elektriciteit, luchtvaart, in de productie van audio-, video- en telecommunicatieapparatuur en bij hulpbedrijven van financiële instellingen.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Belgische banken geven cijfers over gevolgen kredietcrisis

Als gevolg van de in 2007 ontstane kredietcrisis in de Verenigde Staten vreesden ook Europese financiële instellingen voor grote verliezen. In een aantal landen waren de consequenties van wat begon als een hypotheekcrisis op de Amerikaanse huizenmarkt – eigenaren kwamen in de problemen door rentestijgingen en daling van de huizenprijzen – duidelijk zichtbaar geworden. Zowel in Nederland als België bleven de gevolgen relatief beperkt, met uitzondering van de Belgisch-Nederlandse bank en verzekeraar Fortis, die 1,9 miljard euro over 2007 had moeten afboeken.
De in maart 2008 beschikbaar gekomen jaarcijfers van de belangrijkste Belgische financiële instellingen lieten zien dat de kredietcrisis de vier grootste banken in het voorafgaande jaar netto 2,83 miljard euro had gekost aan waardeverminderingen en voorzieningen die geboekt werden via de winst-en-verliesrekening. Behalve Fortis waren dat Dexia (490 miljoen), ING (316 miljoen) en KBC (132 miljoen). Als verklaring voor de beperkte gevolgen gaven de drie instellingen hun relatief lage risicoprofiel.

JUSTITIE

Initiatiefnemers ontsnapping Dendermondse gevangenis veroordeeld

De strafrechtbank van Dendermonde veroordeelde op 11 maart 2008 de twee aanstichters van een grote ontsnapping uit de gevangenis in die stad, op 19 augustus 2006. De Kosovaar Peraj K. (27) en de Marokkaanse Belg Zakaria E. (23) kregen respectievelijk vijf en vier jaar onvoorwaardelijk opgelegd omdat zij het mogelijk hadden gemaakt dat in totaal 28 gedetineerden wisten te ontkomen. Dat gebeurde doordat K. het slot van zijn celdeur forceerde, waarna ook enkele cipiers werden gegijzeld. Hij werd later, in oktober 2007, in Italië opgepakt. Zijn medeverdachte was drie maanden eerder gearresteerd in Frankrijk, waar hij eerst nog terecht moest staan voor een aantal ernstige geweldsdelicten. Daarom was E. niet bij de zitting aanwezig.
De ontsnapping leidde in 2006 tot felle kritiek in de Kamer op toenmalig minister van Justitie Laurette Onkelinx, die voor de gevangenisuitbraak verantwoordelijk werd gehouden. Zij zou hebben verzuimd de veiligheid in de strafinrichting te waarborgen. Onkelinx kon ternauwernood op haar post blijven.

(Vorige berichten pagina 128/1 - 2008)

Duitsland

DUITSLAND

NASLEEP TWEEDE WERELDOORLOG

Berlijn krijgt herdenkingscentrum voor ontheemden

Op 20 maart 2008 werd bekend dat in Berlijn een documentatie- en tentoonstellingscentrum zou komen voor herdenking van de miljoenen mensen die in en na de Tweede Wereldoorlog ontheemd waren geraakt. Vanaf de laatste periode van de oorlog tot 1950 werden twaalf tot veertien miljoen Duitsers uit hun woongebieden verdreven, eerst door het oprukkende Russische leger en later door anderen. Hierbij kwamen veel Duitsers om.
De Duitse Bund der Vertriebenen (BdV) streed jarenlang voor zo'n centrum. Dit leidde tot hoogoplopende ruzie met buurland Polen. Tenslotte kwam de Duitse regering met een compromisbesluit: in de adviesraad van het centrum zouden naast Duitse ook Poolse, Tsjechische en Hongaarse historici plaatsnemen.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Minimumloon in postsector onwettig verklaard

Een rechtbank in Berlijn oordeelde op 7 maart 2008 dat het wettelijk minimumloon voor postbodes, eind 2007 in Duitsland ingevoerd, onwettig was. Het minimumloon – 9,80 euro per uur – was overeengekomen tussen de vakbonden en Deutsche Post en was door de regering algemeen verbindend verklaard. Concurrenten van Deutsche Post, die minder betaalden, hadden tegen het wettelijk minimumloon bezwaar gemaakt omdat dit een vrije postmarkt zou

belemmeren en Deutsche Post hierdoor monopolist zou kunnen blijven. Tegen de uitspraak werd door de Duitse staat meteen beroep aangetekend.

Overeenstemming over lonen in publieke sector

De Duitse regering en vakbondsonderhandelaars bereikten op 31 maart 2008 een oplossing voor de bittere strijd over lonen en arbeidsuren voor werkers in de openbare sector. Minister van Binnenlandse Zaken Wolfgang Schäuble zei dat het bereikte pakket van afspraken neerkwam op een loonsverhoging van ongeveer 8 procent in twee jaar. De twee partijen waren akkoord gegaan met een loonsverhoging in 2008 van 3,1 procent voor zo'n 2,1 miljoen werkers op federaal en gemeentelijk niveau, plus 50 euro voor ieder. Een volgende 2,8 procent loonsverhoging plus een eenmalige betaling van 225 euro voor ieder zouden in 2009 komen. De werkweek zou voor gemeentelijke werknemers in westelijk Duitsland gaan van (gemiddeld) 38,5 uur naar 39 uur. In het ex-communistische oosten hadden ze al een 40-urige werkweek.
Het ongewoon scherpe arbeidsconflict, met werkonderbrekingen van leraren zowel als van grondpersoneel van luchthavens, kwam doordat de bonden stelden dat werknemers aanzienlijke loonsverhogingen verdienden na jaren van matiging. Minister Schäuble zei dat de werkgevers tot het uiterste waren gegaan en dat het belangrijk was dat het land hierdoor 'lange en harde actie' bespaard werd.

JUSTITIE

Belastingontduikers melden zich bij justitie

Op 19 maart 2008 werd bekend dat zo'n 150 personen zichzelf hadden gemeld bij de Duitse justitie sinds deze in februari een onderzoek opende naar belastingontduiking via banken in Liechtenstein. Dit onderzoek, waarbij een flink aantal invallen werden gedaan, volgde nadat de Duitse inlichtingendienst een informant 5 miljoen euro had betaald voor een cd-rom waarop de namen zouden staan van 1.400 belastingontduikers, van wie ongeveer 600 Duitsers. Het onderzoek leverde tot dan toe 160 verdachten op. Daarbij kwamen de 150 die zichzelf meldden.

BUITENLANDSE ZAKEN

Gezamenlijke zitting van kabinetten Israël en Duitsland

De leiders van Israël en Duitsland zaten op 17 maart 2008 een gezamenlijke bijeenkomst voor van hun kabinetten, waarbij een aantal projecten werden overeengekomen ter onderstreping van de versterkte vriendschap tussen beide landen. Bondskanselier Angela Merkel hield een dag later een toespraak voor het Israëlische parlement.
Zes decennia na de Holocaust leken de Israëli's onbewogen bij de omarming van Duitsland door hun regering en dat was volgens waarnemers tekenend voor de steeds pragmatischer verhouding met een vooraanstaande bondgenoot zowel als handelspartner. Duitsland was na de Verenigde Staten Israël's belangrijkste handelspartner en had zich ontwikkeld tot een van de sterkste politieke bondgenoten van de joodse staat.
(Vorige berichten pagina 132/3 e.v. - 2008)

FRANKRIJK

BINNENLAND

Verlies voor regeringspartij bij gemeenteraadsverkiezingen

De tweede ronde van de Franse gemeenteraadsverkiezingen op 16 maart 2008 resulteerden in een fors verlies voor de regeringspartij Unie voor een Volksbeweging (UMP). In de meeste steden waar rechts en links elkaar een week eerder in de eerste ronde nog in evenwicht hielden, won links. Ruim de helft van de steden met meer dan dertigduizend inwoners en meer dan de helft van de departementen kreeg een linkse meerderheid.
De nederlaag was de eerste grote electorale tegenslag voor president Nicolas Sarkozy. De socialistische oppositie voelde zich gesterkt door de uitslag en ging een actiever oppositiebeleid voeren.

Verzwakt kabinet handhaaft economische hervormingsplannen

Na de teleurstellende verkiezingen kondigde de regering aan versneld verder te willen gaan met de economische hervormingsplannen. Uit opinieonderzoek was gebleken dat de kiezers na tien maanden niet alleen teleurgesteld waren in hun nieuwe president, maar ook in het uitblijven van economische verbeteringen. De meeste kiezers wilden een coherent economisch hervormingsbeleid én behoud van koopkracht. Volgens premier François Fillon was meer tijd nodig om grote, ingrijpende veranderingen door te kunnen voeren.

Frankrijk eert laatste veteraan Eerste Wereldoorlog

Op 17 maart 2008 woonden president Nicolas Sarkozy en leden van de regering een mis bij ter nagedachtenis aan de vijf dagen eerder op 110-jarige leeftijd overleden oorlogsveteraan Lazare Ponticelli. De in Italië geboren Ponticelli was de oudste nog levende Franse veteraan uit de Eerste Wereldoorlog en tevens de oudste man van Frankrijk. Sarkozy herdacht tegelijkertijd ook de 8,4 miljoen andere Franse soldaten die meevochten in deze oorlog.

Honderden politieagenten ingezet bij 'schoonmaakactie'

Tijdens een grote politieactie in de Parijse voorstad Grigny op 17 maart 2008 werden negentien mensen gearresteerd, onder wie twaalf minderjarigen. De politie was op zoek naar de verantwoordelijken voor een incident op 2 maart. Op die dag waren politieagenten tijdens ingrijpen bij een vandalismepoging aangevallen en beschoten. Minister van Binnenlandse Zaken Michèle Alliot-Marie had verklaard dat elke aanval op de politie streng bestraft zou worden.
In februari had een soortgelijke politieoverval plaatsgevonden na rellen in de Parijse buitenwijk Villiers-le-Bel. Deze waren uitgebroken nadat twee jongens op een brommer waren omgekomen bij een botsing met een politieauto.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Werkloosheid op laagste niveau sinds 1983

Het Franse nationale bureau voor de statistiek Insee maakte op 6 maart 2008 bekend dat het werkloosheidspercentage was gedaald tot 7,8 procent, het laagste sinds 1983. President Nicolas Sarkozy had zich tot doel gesteld meer werkgelegenheid te creëren door de economie te hervormen.

Frankrijk

Overheidstekort in 2007 op 2,7 procent

De hervormingen van Sarkozy moesten ook het overheidstekort terugdringen. In 2007 bleek dat te zijn gegroeid tot 2,7 procent van het bbp, zo maakte Insee op 28 maart 2008 bekend. Aanvankelijk was de regering uitgegaan van 2,4 procent, hetzelfde percentage als in 2006.
De Europese regeringen drongen al langere tijd aan op grotere begrotingsdiscipline in Frankrijk. Sarkozy had in juli 2007 beloofd de overheidsfinanciën in 2012 op orde te hebben, maar gezien de laatste cijfers werd betwijfeld of de regering hierin zou slagen.

GEZONDHEID EN ZORG

Pleitbezorgster recht op euthanasie overlijdt onverwachts

Chantal Sébire, een 52-jarige Franse moeder van drie kinderen, werd op 21 maart 2008 dood aangetroffen kort nadat haar euthanasieverzoek door de rechter was afgewezen. Sébire had een zeldzame tumor in haar gezicht waardoor ze mismaakt was en veel pijn leed. In een televisieuitzending in februari had ze een oproep gedaan om te mogen sterven, maar de Franse wet stond dit niet toe. Het vermoeden bestond dat zij geen natuurlijke dood was gestorven en hulp had gekregen om te sterven, reden waarom een gerechtelijk onderzoek werd geopend.
De kwestie had geleid tot heftige openbare en politieke debatten. Naar aanleiding hiervan overwoog de Minister van Gezondheidszorg Roselyne Bachelot herziening van de euthanasiewetgeving.

MILITAIRE ZAKEN

President Sarkozy kondigt inkrimping atoomwapenarsenaal aan

President Nicolas Sarkozy kondigde op 21 maart 2008 aan dat Frankrijk zijn nucleaire arsenaal met een derde ging inkrimpen en zou terugbrengen tot minder dan driehonderd kernkoppen. Sarkozy deed de aankondiging bij de doop van een nieuwe onderzeeër in Cherbourg. Hij zei vast te houden aan de Franse nucleaire afschrikkingsmacht, die hij 'een levensverzekering' voor het land noemde.
De president verklaarde verder dat de kernwapenontwikkeling in Iran een directe dreiging vormde. Tevens riep hij China en de Verenigde Staten op het verdrag over stopzetting van kernwapentests uit 1996 te ratificeren.

Groot-Brittannië

EUROPESE UNIE

Overeenstemming over oprichting Mediterrane Unie

De Franse president Nicolas Sarkozy en de Duitse bondskanselier Angela Merkel kondigden op 4 maart 2008 een akkoord aan over de oprichting van de Unie voor het Middellandse Zeegebied. Het betrof een compromis tussen het initiatief van Sarkozy en een al ouder plan van de Europese Unie voor een euromediterraan partnerschap.
Het voorstel van Sarkozy was voortgekomen uit diens ongeduld over de trage Europese besluitvorming. Om dit voorstel te kunnen uitvoeren had hij echter de steun van Europese partners nodig. Daarom had hij ermee moeten instemmen dat de Unie niet beperkt bleef tot de landen rond de Middellandse Zee, maar dat alle in aanmerking komende landen mochten meedoen.

Europese Unie stemt in met Franse belastingmaatregelen

De Europese Unie gaf op 12 maart 2008 goedkeuring aan het Franse voorstel om de economie te stimuleren door investeringen in kleine bedrijven aantrekkelijker te maken. Door deze maatregel zou de Franse staat in 2008 445 miljoen euro aan belastinginkomsten derven, maar daar stond 635 miljoen euro aan verwachte investeringen tegenover.

(Vorige berichten pag. 133/3 e.v. - 2008)

GROOT-BRITTANNIË

BINNENLAND

Vierhonderd mogelijk gedwongen huwelijken onderzocht

De Forced Marriage Unit (FMU), een speciale eenheid van de Britse politie en hulpverleners, maakte op 11 maart 2008 bekend dat ze in 2007 vierhonderd mogelijk gedwongen huwelijken had onderzocht. Daarvan vonden er 168 plaats in voormalige Britse koloniën als Bangladesh, India en Pakistan. Vaak was er bij deze huwelijken sprake van misdrijven, waaronder ook mishandeling, verkrachting, ontvoering en moord.
Uit de statistieken van de FMU bleek tevens dat de meeste gedwongen huwelijken in islamitische gemeenschappen plaatsvonden. Volgens onderzoeker Nazia Khanum was het echter een misvatting te denken dat dergelijke huwelijken een gevolg waren van de islam. Zij stelde dat deze verbintenissen inherent waren aan patriarchale familieverhoudingen.
Gedwongen huwelijken waren in de Britse wetgeving niet verboden. Wel zou er in de loop van 2008 een wet van kracht worden die rechters meer mogelijkheden gaf om slachtoffers van mishandelingen die samenhingen met gedwongen huwelijken in bescherming te nemen.

Hogere BTW op alcohol en milieuonvriendelijk gedrag

De Britse minister van Financiën Alistair Darling maakte op 12 maart 2008, tijdens de presentatie van de begroting 2008-2009, in het Lagerhuis bekend dat het BTW-tarief op alcohol, sigaretten, milieuonvriendelijke auto's en plastic draagtassen verhoogd werd.
Alcoholische dranken werden door de verhoging gemiddeld 6 procent duurder en in de vier daaropvolgende jaren nog eens jaarlijks 2 procent. Tijdens de regeerperiode van ex-premier Tony Blair was de accijns op alcohol tien jaar bevroren, waardoor alcohol relatief goedkoop was geworden. De hogere prijs paste in het streven van de huidige regering het drankgebruik van de Britten te doen verminderen. Daarnaast wilde zij de Britten stimuleren tot milieuvriendelijker gedrag door de hogere belasting op milieuonvriendelijke auto's en op (wegwerp) plastic draagtassen.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Nieuwe kapitaalinjectie door Britse centrale bank

De Bank of England maakte op 11 maart 2008 bekend dat ze opnieuw meer kortetermijnkredieten ging verstrekken. Op deze manier wilde de centrale bank proberen de druk op de geldmarkt te verlagen. Op 18 maart zou ze 10 miljard pond (ca. 13,2 miljard euro) aan extra driemaandsleningen aanbieden. Sinds de laatste interventie van

de bank in januari was de rente waarvoor banken elkaar voor korte termijn geld leenden geleidelijk gestegen.

MILITAIRE ZAKEN

Prins Harry keert terug uit Afghanistan

Op 28 februari 2008 werd bekend dat de Britse prins Harry als soldaat gestationeerd was in Afghanistan. Hierop besloot de Britse militaire top dat de aanwezigheid van de prins in het oorlogsgebied niet langer verantwoord was en stuurde hem met onmiddellijke ingang terug naar Groot-Brittannië. De prins was sinds december 2007 als officier actief in de Zuid-Afghaanse provincie Helmand. Om zijn veiligheid zoveel mogelijk te waarborgen, had men een akkoord gesloten met de Britse media om de missie van Harry geheim te houden. In ruil daarvoor mochten enkele Britse journalisten de prins in Afghanistan bezoeken. Toch lekte het nieuws uit op een Amerikaanse website. Prins Harry was niet blij met zijn terugkeer. Bij zijn aankomst in Groot-Brittannië deelde hij de pers mede dat hij had genoten van zijn tijd in Afghanistan en van de afwezigheid van de Britse pers.

NOORD-IERLAND

Einde van premierschap Ian Paisley

Ian Paisley (81) kondigde op 4 maart 2008 zowel zijn aftreden als premier van de Noord-Ierse deelregering in mei als zijn opstappen als voorzitter van de Democratische Unionistische Partij (DUP) aan. Hij bleef wel lid van het Britse parlement en de Noord-Ierse Assemblee.
Zijn afscheid kwam voor velen niet onverwacht. Na het aftreden van zijn zoon, Ian Paisley Jr, als onderminister na beschuldigingen van corruptie nam de kritiek binnen de DUP op Ian Paisley toe. Desondanks spraken zijn collega's na de bekendmaking lovend over hem. Volgens de Noord-Ierse vicepremier Martin McGuinness had Paisley's historische beslissing om de regeringsmacht in Noord-Ierland te delen met Sinn Fein (SF) – de politieke vleugel van het Ierse Republikeinse Leger (IRA) – de politiek aldaar voor altijd veranderd. Ook de Britse premier Gordon Brown was van mening dat Paisley een grote bijdrage had geleverd aan de Noord-Ierse en Britse politiek.
Als meest waarschijnlijke opvolger van Paisley werd Peter Robinson genoemd. Hij was op dat moment plaatsvervangend leider van de DUP en minister van Financiën in de Noord-Ierse regering.

EUROPESE UNIE

Brits Lagerhuis verwerpt referendum Verdrag van Lissabon

Het Britse Lagerhuis verwierp op 5 maart 2008 met 311 tegen 248 stemmen het voorstel om een referendum onder de Britse bevolking te houden over het door de Europese Unie aanvaarde Verdrag van Lissabon. Dit verdrag zou in de plaats moeten komen van de drie jaar eerder door Frankrijk en Nederland verworpen Europese grondwet.
In het debat voorafgaande aan de stemming beschuldigde oppositieleider David Cameron het regerende Labour (Lab) van kiezersbedrog, omdat deze partij tijdens de verkiezingen van 2005 had beloofd dat de Britten zelf een oordeel mochten vellen over de toenmalige grondwet. Premier Gordon Brown vond echter dat er nu sprake was van een nieuwe situatie: het verdrag was anders en minder vergaand. Het moest nu alleen nog door het Hogerhuis behandeld worden en bij aanname zou het in de zomer van 2008 geratificeerd kunnen worden.

BUITENLANDSE ZAKEN

Franse president Sarkozy bezoekt Groot-Brittannië

De Franse president Nicolas Sarkozy en zijn echtgenote Carla Bruni brachten op 26 maart 2008 een bezoek aan Groot-Brittannië. Dit was het eerste staatsbezoek van een Franse president aan het land sinds twaalf jaar. Tijdens zijn toespraak in het Britse Lagerhuis riep Sarkozy de Britten op om zich meer op Frankrijk en de Europese Unie te richten. Daarnaast sprak hij lovend over de moed en democratische gezindheid van de Britten doorheen de geschiedenis. Hij vond dat de betrekkingen tussen de twee landen erg goed waren en pleitte voor een nieuw broederschap. Op de tweede dag van het bezoek besprak premier Gordon Brown met Sarkozy het Europese immigratiebeleid, de samenwerking op het gebied van kernenergie, de onzekerheid op de financiële markten ten gevolge van de kredietcrisis en de oorlog in Afghanistan.

(Vorige berichten pagina 135/2 e.v. - 2008)

LIECHTENSTEIN

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Liechtenstein in de ban van internationaal belastingschandaal

Liechtenstein kwam in februari 2008 onder vuur wegens een belastingschandaal waarbij rijke Duitsers miljarden op geheime rekeningen van het land zouden hebben gezet. Duitsland was een onderzoek begonnen tegen 600 van zijn burgers die vóórkwamen op een klantenlijst van een Liechtensteinse bank. Deze lijst bevatte 1.400 namen. Duitsland stelde de lijst beschikbaar aan andere landen. Australië, Canada, Frankrijk, Griekenland, Groot-Brittannië, Italië, Nieuw-Zeeland, Oostenrijk, Spanje, de Verenigde Staten en Zweden verklaarden dat ook zij op jacht waren naar belastingplichtigen die hun geld verborgen in Liechtenstein.

Protesten

Op 1 maart vond in de Liechtensteinse hoofdstad Valduz een demonstratieve optocht plaats van zo'n twintig activisten van de anti-globalistische groep Attac. Zij liepen langs de belangrijkste banken van de stad en langs het stadhuis. Woordvoerder Roman Künzler, een belastingsdeskundige van Attac Zwitserland, zei: 'Het is niet te rechtvaardigen dat een elite van rijke individuen en grote bedrijven over wettelijke structuren beschikt om haar wettelijke bijdrage aan de samenleving te ontlopen.' De demonstranten werden door inwoners van Vaduz uitgejouwd.

IMF: Liechtenstein kwetsbaar voor witwassen van geld

Deskundigen van het Internationaal Monetair Fonds (IMF) en van de Raad van Europa zeiden op 5 maart dat Liechtenstein ondanks inspanningen van autoriteiten om regels aan te scherpen kwetsbaar bleef voor het witwassen van geld. Het kleine Alpenvorstendom bood 'discrete en flexibele wettelijke structuren, een strikt bankgeheim en gunstige belastingregels', aldus het IMF in een rapportage. Rond 90 procent van Liechtensteins financiële diensten werd verleend aan buitenlanders, zo stond ook in het rapport. 'Hierdoor is er van nature een bijzonder risico op het witwassen van geld', aldus

het IMF. Een comité van de Raad van Europa kwam in een rapportage tot eenzelfde bevinding.

Arrestatieverzoek tegen belastingmol

De Liechtensteinse politie maakte op 12 maart bekend dat zij een internationaal arrestatie- en uitleveringsverzoek had doen uitgaan, gericht tegen een voormalige bankemployé die ervan werd verdacht dat hij klantengegevens had verkocht aan Duitse geheime diensten. Dit was het begin geworden van het onderzoek naar belastingfraude. De gezochte man was Heinrich Kieber, een 42-jarige burger van Liechtenstein, die gewerkt had voor de LGT-bank. Liechtenstein was tegen Kieber al een strafrechtelijk onderzoek begonnen wegens diefstal. In de politieverklaring werd gezegd dat Kieber 'volgens verslagen in de media dankzij Duitse geheime diensten een nieuwe identiteit en reisdocumenten had gekregen'. De Duitse regering had in februari toegegeven dat zij meer dan 4 miljoen euro had betaald aan een informant in ruil voor de bankgegevens.

Parlement stemt in met hervormingen

Het parlement van Liechtenstein stemde op 14 maart in met een hervorming van de regelgeving voor trustondernemingen. Deze ondernemingen waren de basis van het internationaal belastingschandaal. Onder deze ondernemingen vormden anonieme fondsen de kern van het schandaal en deze kregen met nieuwe voorschriften te maken. Liechtenstein telde tussen de 45.000 en 50.000 van zulke fondsen, waarvan er slechts 600 openbaar waren. Beleggers gebruikten de fondsen om anoniem waardepapieren te kopen of aan te houden. Liechtensteins minister-president Otmar Hasler erkende in februari dat zulke stichtingen hervormd dienden te worden en zei dat hij wilde toewerken naar een 'redelijk compromis' inzake het bankgeheim.

(Vorige berichten pagina 138/1 e.v. - 2008)

MALTA

BINNENLAND

Nationalistische Partij wint verkiezingen

De regerende Nationalistische Partij (PN) won op 8 maart 2008 voor de derde opeenvolgende keer de parlementsverkiezingen in Malta.

De PN was vanaf 1987 bijna onafgebroken aan de macht. Haar partijleider, en premier van Malta, Lawrence Gonzi had in de campagne de economische voorspoed van het land benadrukt. Tijdens zijn regeerperiode daalde het begrotingstekort van 10 procent in 2004 tot 1,6 procent in 2007 en Malta had in 2007 met 4 procent het laagste percentage werklozen van de Europese Unie. Daarnaast was Malta onder zijn leiding toegetreden tot de eurozone. De oppositionele Malta Arbeiderspartij (MLP) onder leiding van Alfred Sant had zich aanvankelijk verzet tegen het EU-lidmaatschap. Sant kwam in zijn campagne voortdurend terug op de vermeende corruptie van leden van de regeringspartij.

Nipte overwinning

De PN kreeg 49,3 procent van de stemmen en de MLP 48,8 procent. Het verschil tussen beide partijen bedroeg slechts 1.542 stemmen. Deze overwinning gaf Gonzi het groene licht om door te gaan met zijn pro-Europese beleid en open economische politiek. In zijn overwinningstoespraak liet hij weten dat beide partijen trots moesten zijn en dat Malta aan een nieuw hoofdstuk begon.

Uitslagen parlementsverkiezingen Malta
(8 maart 2008) Opkomst: 93,3 procent

partij	percentage	zetels
Nationalistische Partij (PN)	49,3	35
Malta Arbeiderspartij (MLP)	48,8	34
Democratisch Alternatief (AD)	1,3	-
Totaal		69

Aftreden leider MLP

Na een korte periode van premierschap (1996-1998) hoopte Alfred Sant met de parlementsverkiezingen van 2008 terug te keren als minister-president van Malta. Hierin slaagde hij echter net niet, waarop hij zijn conclusies trok uit deze nederlaag. Sant trad op 10 maart met onmiddellijke ingang af als partijleider van de MLP. Hij wilde zich nu vooral richten op zijn rol als oppositieleider in het parlement.

Nieuwe regering geïnstalleerd

Op 12 maart presenteerde Gonzi zijn nieuwe ministersploeg. Het kabinet telde acht ministers, vier minder dan in zijn vorige regering. Zij legden dezelfde dag nog de eed af bij president Eddie Fenech Adami.

Samenstelling regering Malta
(14 maart 2008)

President
Eddie FENECH ADAMI
Premier, tevens minister van Milieu
Lawrence GONZI
Vicepremier, tevens minister van Buitenlandse Zaken
Tonio BORG

Ministers:
Binnenlandse Zaken en Justitie
Carmelo MIFSUD BONNICI
Communicatie
Austin GATT
Financiën
Tonio FENECH
Gozo
Giovanna DEBONO
Landbouw
George PULLICINO
Onderwijs en Cultuur
Dolores CRISTINA
Sociale zaken
John DALLI

(Vorige berichten pagina 79/1 e.v. - 2008)

NEDERLAND

BINNENLAND

Crisisstemming rond anti-Koranfilm van politicus Geert Wilders

In maart 2008 was de Nederlandse politiek vrijwel permanent in de greep van de reeds enkele maanden eerder aangekondigde film waarin de fractievoorzitter in de Tweede Kamer van de Partij voor de Vrijheid (PVV), Geert Wilders, zijn kritiek op de islam zou uitbeelden. Over de inhoud ervan was weinig meer bekend dan dat de titel *Fitna* zou zijn, in het Nederlands te vertalen als 'beproeving'. Desondanks vonden in de media lang van tevoren emotionele discussies plaats en werd driftig gespeculeerd over de mogelijke internationale gevolgen. Dat laatste gebeurde in de wetenschap dat de publicatie van door veel moslims als beledigend ervaren cartoons over de profeet Mohammed (2005) aanleiding had gegeven tot demonstraties, gewelddadigheden en boy-

cotacties in een aantal islamitische landen. Deze acties richtten zich tegen Denemarken waar de spotprenten waren gemaakt. Nu vreesde men dat Nederland aan de beurt zou zijn.
De standpunten van de PVV over de islam, die door Wilders als 'fascistisch' werd aangeduid, werden in het Nederlandse parlement van links tot rechts als buitengewoon extreem beschouwd en leidden tot felle debatten. In de media was Wilders zelf de grote afwezige, omdat hij uitnodigingen tot debat systematisch afsloeg. Intussen had de Nederlandse regering voorzorgsmaatregelen genomen, voor het geval er internationaal aanstoot aan de film zou worden genomen. Vervolgens waarschuwde premier Jan Peter Balkenende op 29 februari voor mogelijk ernstige gevolgen als Fitna gelanceerd werd.

De verklaring van Balkenende

De premier stelde op zijn persconferentie na afloop van de ministerraad twee punten centraal. Enerzijds veroordeelde hij de reeds geuite buitenlandse bedreigingen naar aanleiding van de film, anderzijds liet hij blijken dat de regering de standpunten van Wilders verwierp. Hij zei rekening te houden met ernstige risico's voor Nederlanders en Nederlandse belangen in het buitenland en sloot aanslagen en dodelijke slachtoffers niet uit. Voortekenen zag hij onder andere in het feit dat op een festival in Egypte een Nederlandse kinderfilm was geweerd, dat de Taliban acties hadden aangekondigd tegen Nederlandse militairen in Afghanistan en dat er vrees was onder stewardessen om mee te gaan met bepaalde vluchten. Balkenende stelde:

'Nederland staat voor vrijheid en respect. Mensen verdienen respect voor wat hen ten diepste beweegt, hun geloof, hun eigenheid. Grondwettelijke vrijheden dienen te worden verdedigd. Extremisme en terrorisme dienen te worden bestreden.
Niemand van ons kent op dit moment de inhoud van de film (...) die door de heer Wilders is aangekondigd. Niettemin is al duidelijk dat deze buitengewoon heftige reacties oproept. Wij veroordelen alle bedreigingen, ook die aan het adres van de heer Wilders en wij roepen regeringen op zich aan de beginselen van het internationaal recht te houden, zoals de daarin vervatte plicht buitenlandse belangen en burgers en bedrijven te beschermen.
Tegelijkertijd hebben wij de plicht eenieder duidelijk te maken dat de handel- en denkwijze van een individuele volksvertegenwoordiger niet samenvalt met die van de regering. Wij verdedigen de kernwaarden van vrijheid en respect. Wij garanderen de vrijheid van meningsuiting en de vrijheid van godsdienst – voor moslims evenzeer als voor alle anderen. Wij proberen van dag tot dag te werken aan een vreedzaam samenleven en samenwerken van alle bevolkingsgroepen in Nederland. Op dit punt is het kabinet een heel andere mening toegedaan dan de heer Wilders en verschillen wij fundamenteel met hem van mening. Ieder van ons (...) heeft de verantwoordelijkheid de consequenties van zijn of haar woorden continu te wegen. (...)
Wij doen een beroep op eenieder om de komende tijd in vrijheid én verantwoordelijkheid te handelen, daarbij alle consequenties van die handelingen onder ogen te zien en wat van waarde is voor ons allen niet in gevaar te brengen.
Het was en is onze verantwoordelijkheid de heer Wilders te wijzen op de mogelijke consequenties van zijn daden. Vrijheid ontslaat niemand van verantwoordelijkheid. Nu al moet rekening worden gehouden met ernstige risico's voor Nederlanders en Nederlandse belangen in verschillende landen. Het is onze plicht de heer Wilders daarop te wijzen. Daarom spreken wij dit hier openlijk uit. Het gaat hier immers om de veiligheid van Nederlandse burgers en bedrijven in het buitenland. Om de Nederlandse krijgsmacht die missies vervult. Om het bredere belang van Nederland, de waarden waarvoor wij staan en onze reputatie in internationaal verband. Wij roepen hem op al deze aspecten in zijn beoordeling te betrekken.'

De premier zag tot dan toe geen duidelijke tekenen van mogelijke radicale reacties in eigen land. Wel deed Tjibbe Joustra, Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding (NCTb), enige tijd later schriftelijk het dringende verzoek aan kabinets- en kamerleden om uit veiligheidsoverwegingen hun publieke optredens te melden.
Wilders reageerde afwijzend op de oproep van Balkenende. Hij meende dat het kabinet 'capituleerde' voor de islam en zei dat zelf 'nooit en te nimmer' te zullen doen.

Buitenlandse signalen

In haar risicotaxatie baseerde de regering zich op informatie van inlichtingendiensten en van buitenlandse ambassades. Ook individuele politici die naar het buitenland reisden, vingen verontrustende signalen op. Minister Bert Koenders van Ontwikkelingssamenwerking zag zich na bedreigingen genoodzaakt zijn voorgenomen bezoek aan Somalië af te zeggen. Maxime Verhagen, minister van Buitenlandse Zaken, verklaarde dat tijdens contacten met bewindslieden uit Marokko en Indonesië de meest prangende vraag bleek te zijn 'hoe het met die film zat'. De fractievoorzitter van het Christen-Democratisch Appèl (CDA) in de Tweede Kamer, Pieter van Geel, meldde iets soortgelijks uit Turkije.
De uitleg van het Nederlandse beleid in het buitenland bestond uit drie aspecten:
• De betekenis van de vrijheid van meningsuiting in relatie tot het juridisch systeem;
• De afwijzing van het door Wilders bepleite verbod op de Koran;
• De verplichting van andere landen Nederlandse burgers op basis van de Weense Conventie te beschermen.

De eerstverantwoordelijke minister Verhagen bemerkte dat er in verscheidene landen onbegrip bestond over het onderscheid tussen het recht van een volksvertegenwoordiger om voor zijn mening uit te komen en de afwijzing van diens opvattingen door de regering. Hij onderstreepte dat nog eens in de toespraak die hij op 3 maart hield voor de Mensenrechtenraad van de Verenigde Naties, waarin hij zowel de vrijheid van meningsuiting als de vrijheid van godsdienst verdedigde. In een poging misverstanden weg te nemen, stelde hij dat 'mensen die in mijn land om een verbod op de Koran roepen, het centrale principe van universele mensenrechten ondermijnen'. En: 'Ik veroordeel dit soort oproepen ten strengste. Ik verzeker u dat de Nederlandse regering nooit voorstellen voor een verbod zou steunen.'
De Nederlandse regering kreeg bijval van de Deense premier Anders Fogh Rasmussen, die destijds de crisis rond de cartoons in goede banen moest zien te leiden. Hoewel hij Wilders' woorden, een dag eerder gedaan voor de Deense televisie, beaamde pal te hebben gestaan voor de vrijheid van meningsuiting, distantieerde hij zich nadrukkelijk van diens opmerkingen dat de Koran fascistisch was en van diens veroordelende houding jegens moslims.

Vrijheid van meningsuiting

Ook binnenslands speelde de betekenis van de vrije meningsuiting als essentieel grondrecht een belangrijke rol. Zowel Verhagen als zijn partijgenoot Van Geel hadden op 28 februari Wilders opgeroepen zijn film niet uit te zenden. Voor de ministers van de Partij van de Arbeid (PvdA) in het kabinet ging dit net een stap te ver, zo suggereerden media. De oproep zou op gespannen voet staan met de vrijheid van meningsuiting.

Een pleidooi van uitzending af te zien viel overigens ook te horen uit ondernemerskringen. Dit standpunt werd met name verwoord door voorzitter Bernard Wientjes van het Verbond van Nederlandse Ondernemingen – Nederlands Christelijk Werkgeversverbond (VNO-NCW), die schade voor het bedrijfsleven vreesde.
Ook sociale wetenschappers mengden zich in deze kwestie. In het algemeen zagen zij weinig mogelijkheden om invulling te geven aan de beperkende voorwaarde die in artikel 10 van de Grondwet was gesteld aan het recht om zonder voorafgaande toestemming gedachten te uiten. De conditie 'behoudens ieders verantwoordelijkheid voor de wet' betekende dat alleen in extreme omstandigheden (bijvoorbeeld in geval van oorlog) van het censuurverbod kon worden afgeweken, zo stelde emeritus hoogleraar informatierecht Gerard Schuijt. Advocaat en informatiewetenschapper Egbert Dommering daarentegen meende dat via een civiel kort geding een verbod kon worden afgedwongen wegens verwachte (ernstige) risico's, zoals dat ook wel met een geplande demonstratie of een voorgenomen televisieuitzending gebeurde.

Demonstratie tegen racisme

Op 22 maart demonstreerden enkele duizenden mensen in het kader van de wereldwijde dag tegen racisme van de Verenigde Naties. In Nederland lag de organisatie in handen van de groepering Nederland Bekent Kleur. Dit keer stond de politiek van Geert Wilders en de PVV echter centraal. De aanwezigen werden er onder meer toegesproken door Hans Dijkstal en Hedy d'Ancona, oud-ministers voor respectievelijk de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie (VVD) en de PvdA.

Fitna komt uit

Wilders kampte met het probleem dat geen enkele Nederlandse televisiezender, publiek dan wel commercieel, bereid was zijn film Fitna te vertonen. Daarbij speelde vooral een rol dat hij geen voorvertoning toestond aan de hand waarvan kon worden bepaald of de film eventueel strafbare feiten bevatte. Om deze reden werd ook een uitzendaanbod van de Nederlandse Moslim Omroep (NMO) door de PVV-leider afgewezen. Uiteindelijk bleef alleen internet als medium over.
De ruim zestien minuten durende film was voor het eerst te zien op 27 maart en werd al snel door enkele miljoenen mensen bekeken. Vrij algemeen onder tegenstanders was het oordeel dat Fitna weinig meer was dan een aaneenschakeling van welbekende beelden van door radicale moslims gepleegde aanslagen en haatdragende uitingen van geestelijk leiders. Deze werden gelardeerd met citaten uit de Koran die, uit hun historische context van vele honderden jaren eerder gelicht, aan de huidige Nederlandse situatie werden gekoppeld. Volgens hoogleraar Koranwetenschappen Fred Leemhuis waren de geciteerde Koranverzen verkeerd vertaald. Zo werd de correcte vertaling 'vrees aanjagen' uit Soerat 8, vers 60 door Wilders omgezet in de tweemaal achtereen gebezigde, typisch moderne uitdrukking 'terroriseren'.
De gewelddadige en haatdragende uitingen werden bovendien gekoppeld aan de groei van het aantal moslims in Nederland, hetgeen moest suggereren dat men ook hier dergelijke extremistische ontwikkelingen kon verwachten. De voortekenen wezen vooralsnog niet op enig verband tussen beide: moslimorganisaties in Nederland reageerden genuanceerd en onlusten bleven uit. Dat was ook Wilders zelf opgevallen en hij kondigde aan te willen doen wat hij steeds geweigerd had: in debat te gaan met moslims zelf en hun organisaties.
Een opvallende reactie kwam van de fractievoorzitter van de Socialistische Partij (PS), Jan Marijnissen, die de film zag als een tactische manoeuvre. De islam, in het bijzonder de Koran als Heilig Boek voor moslims, moest het ontgelden en dat stond haaks op de vergaande diskwalificatie van moslims die telkens de belangrijkste reden vormde voor aanvallen door tegenstanders. Het standpunt van Marijnissen was echter ook al af te lezen uit de bijdrage die Geert Wilders met fractiegenoot Martin Bosma op 22 maart had geschreven voor dagblad *de Volkskrant*. Daarin stelden zij – geheel anders dan voorheen – een probleem te hebben met de islam, maar niet met moslims.
Op 31 maart werd bekend dat Wilders ter voorkoming van juridische procedures de film op een aantal punten zou aanpassen naar aanleiding van protesten van enkele mensen die tegen hun zin een bepaalde rol in Fitna kregen toebedeeld. Onder hen was ook Kurt Westergaard, tekenaar van de berucht geworden Deense cartoon waarin de profeet Mohammed was afgebeeld met een bom in zijn tulband. Hij eiste dat de cartoon zou worden verwijderd wegens schending van het auteursrecht.

Buitenlandse reacties

In moslimlanden als Bangladesh, Indonesië, Iran, Jordanië, Pakistan en Saoedi-Arabië werd veroordelend op de film gereageerd. Vanuit Jordaanse media en organisaties viel een pleidooi te horen om Nederlandse goederen te boycotten. Volgens de uit 57 landen bestaande Organisatie van de Islamitische Conferentie (OIC) was Fitna bedoeld om onrust te veroorzaken. Op enkele kleine demonstraties in Indonesië en Pakistan na, bleef het verder echter rustig.
Secretaris-generaal Ban Ki-moon van de Verenigde Naties veroordeelde de film op 28 maart eveneens. De Europese Unie tenslotte gaf een Nederland ondersteunende verklaring uit, waarin scherpere bewoordingen werden gebruikt dan die van de Nederlandse regering zelf. Deze had op 27 maart bij monde van premier Balkenende gesteld dat de film 'gevoelens kwetste', terwijl de EU sprak van het 'aanwakkeren van haat'. Dat laatste was, anders dan het kwetsen van gevoelens, juridisch strafbaar.
De eindbalans was dat de door de premier eind februari als crisis aangeduide situatie erg bleek mee te vallen. De meningen verschilden echter over de vraag of de Nederlandse regering onnodig onrust had gezaaid dan wel door haar optreden erger had voorkomen.

Scherpe kritiek op rol inlichtingendienst rond moord op Theo van Gogh

In haar op 18 maart 2008 gepubliceerde rapport concludeerde de Commissie van Toezicht betreffende de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (CITVD) dat een van de diensten een verkeerde taxatie had gemaakt van de rol van Mohammed B. De Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD) had aan deze – later tot levenslang veroordeelde – moordenaar van cineast Theo van Gogh meer aandacht moeten besteden. De commissie, die toezicht hield op de rechtmatigheid van de uitvoering van de Wet op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (2002), benadrukte echter wel dat een beter functionerende dienst de moord niet had kunnen voorkomen. Daarvoor bood de beschikbare kennis te weinig concrete aanwij-

zingen. Desondanks had de AIVD fout op fout gestapeld.
De CTIVD stelde vast dat, voorafgaande aan de moord in november 2004, de informatieverzameling door de AIVD gebrekkig was, dat zij te weinig internetonderzoek had gedaan en geen persoonsdossier over Mohammed B. had aangelegd. Ook had de dienst onvoldoende acht geslagen op zijn internationale contacten. Daarnaast had zij kunnen weten dat een tweetal teksten waarover ze beschikte en die ondertekend waren met de naam Abu Zabuir, door B. geschreven waren. Er was ook geen aandacht voor een verklaring van een van de deelnemers aan het losse verband dat de 'Hofstadgroep' werd genoemd dat B., die daarin een belangrijke rol speelde, 'gevaarlijk' was. Gefaald had de AIVD tenslotte ook doordat zij niet had samengewerkt met de politie van Amsterdam, de stad waar personen uit de Hofstadgroep, onder wie Mohammed B., woonden en bijeenkwamen.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Topinkomens bedrijfsleven worden zwaarder belast

Minister van Financiën Wouter Bos maakte op 14 maart 2008 bekend dat het kabinet akkoord was gaan met zijn voorstel beloningen voor topbestuurders van ondernemingen zwaarder te belasten. De maatregelen zouden enkele duizenden mensen treffen en jaarlijks rond de 60 miljoen euro aan extra belastinginkomsten opleveren.
Volgens het voorstel moesten werkgevers 30 procent belasting betalen als zij werknemers die vijfhonderdduizend euro per jaar verdienden, een vertrekpremie gaven van meer dan één jaarsalaris. Investeerders in niet-beursgenoteerde ondernemingen zouden over hun provisies geen vermogensrendementsheffing meer betalen, maar in plaats daarvan 25 procent inkomstenbelasting. Werkgevers die managers bij een overstap naar een andere baan aan een hoger pensioen hielpen, werd een aanslag van 15 procent opgelegd. Voorts mochten bestuurders die mogelijk financieel voordeel zouden hebben bij de overname van hun bedrijf daar niet over meebeslissen.
De maatregelen waren bedoeld als antwoord op de maatschappelijke weerstand tegen excessieve beloningen. Daarover bestonden wel al bepalingen, die waren vastgelegd in de eind 2004 in werking getreden *corporate governance code* – ook wel code-Tabaksblat genoemd naar de voorzitter van de commissie die regels over topbeloningen opstelde. Deze werden volgens het kabinet echter onvoldoende nageleefd.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Kredietcrisis dwingt banken tot afboeking

De gevolgen van de kredietcrisis, die in 2007 in de Verenigde Staten ontstond doordat huiseigenaren met lage inkomens hun hypotheekverplichtingen niet meer konden inlossen, had wereldwijd consequenties. De eigenaren die zogeheten subprime-hypotheken met een lage rente hadden afgesloten, waren in de problemen gekomen toen deze rente sterk steeg en de huizenprijzen daalden. Omdat banken deze hypotheken hadden doorverkocht aan andere banken en beleggers, breidde de crisis zich tot ver buiten de landsgrenzen uit. Dat uitte zich ook in Nederland, ook al waren de gevolgen relatief beperkt omdat de banken er minder dan in sommige andere landen in risicovolle kredieteffecten hadden belegd.
In de maanden februari en maart 2008 maakten de belangrijkste financiële instellingen hun jaarcijfers bekend. Daaruit bleek dat zij nog altijd winst konden maken, maar veel minder dan zonder de crisis mogelijk was geweest. Bank en verzekeraar ING liet op 20 februari weten dat ze haar beleggingen in Amerikaanse hypotheken in het vierde kwartaal van 2007 met 945 miljoen euro had moeten afwaarderen. Op 28 februari presenteerde ABN Amro – voor het laatst omdat ze door andere financiële instellingen was overgenomen – cijfers waaruit bleek dat de bank voor 1,5 miljard euro aan afboekingen had gedaan. De Rabobank liep eveneens grote schade op en meldde op 5 maart bijna 1,4 miljard euro te hebben moeten afboeken. Twee dagen later werd duidelijk dat het grootste verlies was vast te stellen bij de Belgisch-Nederlandse bank en verzekeraar Fortis: 1,9 miljard.

Voorspellingen Centraal Planbureau

Het Centraal Planbureau (CPB) kwam op 19 maart met prognoses voor de Nederlandse economie in het licht van de kredietcrisis. Hoewel het benadrukte dat de hoogconjunctuur er niet door ten einde zou komen, waren de voorspelde gevolgen fors.
De economische groei zou sterk teruglopen, van 3,5 procent in 2007 naar 1,75 procent in 2009. De gevolgen van de kredietcrisis zouden in de loop van 2008 te merken zijn. Zo zou de export teruglopen, evenals de bedrijfsinvesteringen en de particuliere consumptie. Ook de werkgelegenheid zou afnemen, maar voor 2009 werd nog altijd een zeer laag werkloosheidspercentage van 4,5 procent verwacht.

JUSTITIE

Dader moord op activist Louis Sévèke krijgt levenslang

De rechtbank in Arnhem veroordeelde op 7 maart 2008 de 38-jarige Marcel T. tot levenslange gevangenisstraf voor de moord op de Nijmeegse activist Louis Sévèke, alsmede voor acht bankovervallen en vijf bomaanslagen dan wel pogingen daartoe. De uitspraak was conform de eis van de officier van justitie. Bénédicte Ficq, advocaat van T., maakte op 21 maart bekend dat hij haar advies om in beroep te gaan had afgewezen. Daarmee werd hij de 41ste persoon die sinds 1945 in Nederland levenslang had gekregen, van wie – door de hogere uitgesproken straffen voor ernstige misdrijven – 28 in de laatste vijf jaar.
Marcel T. schoot de 41-jarige Sévèke op 15 november 2005 in het centrum van Nijmegen dood met een jachtgeweer. Hij leek te hebben gehandeld uit wraak en frustratie en reageerde zich op deze wijze af op iemand die naar zijn mening een rol had gespeeld in de beslissing om een gekraakt pand waar zij verbleven niet te verlaten in ruil voor geld. Ook dichtte T. hem schuld toe voor geruchten in de Nijmeegse krakerswereld als zou hij een infiltrant van een inlichtingendienst zijn.
Het opleggen van de maximumstraf was ingegeven door de opgemaakte psychiatrische rapporten waaruit bleek dat T. als toerekeningsvatbaar kon worden beschouwd zodat er vrees voor herhaling bestond. Bovendien meende de rechtbank dat het misdrijf des te erger was omdat de moord op Sévèke vooral het karakter had van een betrekkelijk willekeurige afrekening. Ook werd meegewogen dat de moord grote verslagenheid bij familie en vrienden en vooral in Nijmegen grote beroering teweeg had gebracht.

Nederland

Onopgehelderde aanslagen

Terwijl Marcel T. de bankovervallen pleegde om in zijn levensonderhoud te voorzien, betroffen de aanslagen een serie lang onopgehelderd gebleven politieke acties vanuit het zogeheten Earth Liberation Front (ELF) van radicale milieuactivisten. Zijn bewezen geachte betrokkenheid verwees naar de namens het ELF in Arnhem gepleegde bomaanslagen op de filialen van de Franse banken Credit Lyonnais (oktober 1995) en Banque Paribas (januari 1996) en op het hoofdkantoor van chemieconcern BASF (april 1996). Een claimbrief van het ELF kwam op 25 april 1996 binnen op het kantoor van toenmalig actieblad *Ravage*, waarna de politie er een inval deed. Het blad had de brief vernietigd omwille van de bescherming van haar bronnen en zou daarna nog jaren verwikkeld blijven in gerechtelijke procedures met de staat omtrent het recht op journalistieke bronbescherming.

Zakenman vrijgesproken van oorlogsmisdaden en wapenhandel

Op 10 maart 2008 sprak het gerechtshof in Den Haag de 66-jarige zakenman Guus Kouwenhoven vrij van oorlogsmisdaden en wapenhandel in Liberia. Hij was ervan beschuldigd via zijn lokale houtbedrijven de Liberiaanse president Charles Taylor te hebben geholpen bij het voeren van een wrede burgeroorlog in de periode 2000-2003 en wapens te hebben geleverd. Taylor was president van Liberia tussen 1997 en 2003 en stond sinds juni 2007 in Den Haag terecht voor het Speciale Hof voor Sierra Leone op beschuldiging van oorlogsmisdaden en misdaden tegen de menselijkheid.

De rechtbank in Den Haag had Kouwenhoven in juni 2006 veroordeeld tot acht jaar cel wegens wapenhandel, maar hij werd vrijgesproken van medeplichtigheid aan oorlogsmisdrijven. Daarop ging het Openbaar Ministerie (OM) in hoger beroep en eiste twintig jaar gevangenisstraf en een boete van 450.000 euro. Het hof achtte echter de bewijsvoering van het OM, gebaseerd op getuigenverklaringen uit Liberia zelf, niet betrouwbaar. Deze waren onderling tegenstrijdig en bevatten aantoonbare onwaarheden, maar het OM had de verklaringen niet getoetst. Derhalve besloot het hof tot volledige vrijspraak.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Dagblad de Telegraaf verliest rechtszaak rond bronbescherming

De strafkamer van de Hoge Raad bepaalde op 25 maart 2008 dat dagblad *De Telegraaf* fout had gehandeld door de originele exemplaren van geheime stukken van de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD) niet terug te geven aan justitie. De krant publiceerde in 2006 over deze documenten, die handelden over criminele netwerken en de vervlechting van onder- en bovenwereld, om aan te tonen dat dergelijke stukken in het criminele circuit circuleerden. Daarop nam Justitie de documenten in beslag. Op last van de rechter-commissaris werden de twee betrokken verslaggevers, Joost de Haas en Bart Mos, voor enkele dagen gegijzeld teneinde hen te dwingen hun bronnen prijs te geven.
De Telegraaf vreesde destijds dat de stukken door vingerafdrukonderzoek zouden kunnen leiden tot de bron. Ze probeerde daarom de documenten terug te krijgen en tekende protest aan tegen de inbeslagname. In maart 2006 werd ze echter door de rechtbank in Den Haag in het ongelijk gesteld, waarop De Telegraaf het cassatieberoep bij de Hoge Raad instelde. Deze erkende het belang van journalistieke bronbescherming, maar meende dat er zwaarwegender belangen waren: het openbaar maken van de stukken was risicovol voor de nationale veiligheid en de veiligheid van derden. De hier gemaakte afweging was conform de normen van artikel 10 van het Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden (EVRM), aldus de uitspraak.

MILITAIRE ZAKEN

Nederland neemt deel aan testfase JSF-gevechtsvliegtuig

Het Nederlandse kabinet besloot op 29 februari 2008 om van 2011 tot 2013 deel te nemen aan het testprogramma voor de Joint Strike Fighter (JSF), de voorziene opvolger van de F-16-straaljager. Medewerking aan deze zogeheten Initiële Operationele Test en Evaluatie (IOT&E) zou plaatsvinden in samenwerking met de Verenigde Staten en Groot-Brittannië. De periode van twee jaar was bedoeld om landen vertrouwd te laten raken met het door het Amerikaanse bedrijf Lockheed Martin gebouwde gevechtsvliegtuig en om te bepalen of het aan de eisen voldeed. Voor deze fase was door Nederland, dat intussen twee testtoestellen had besteld, een bedrag van 274,6 miljoen euro uitgetrokken.

De kabinetsbeslissing was overeenkomstig de afspraken die waren vastgelegd in het regeerakkoord, ook al had coalitiepartij Partij van de Arbeid (PvdA) daar grote moeite mee. De principebeslissing tot de toekomstige aanschaf van 85 toestellen, die inmiddels de naam F-35 Lightning II hadden gekregen, was al in 2002 gevallen. Met de mogelijke aankoop was een bedrag van 5,5 miljard euro gemoeid.

(Vorige berichten pagina 139/3 - 2008)

Russische Federatie

RUSSISCHE FEDERATIE

BINNENLAND

Dmitri Medvedev tot president gekozen

Dmitri Medvedev (42) werd op 2 maart 2008 met ruim 70 procent van de stemmen tot president van Rusland gekozen. Hij had tijdens de campagne geweigerd in debat te gaan met zijn politieke tegenstanders en had ook niet echt campagne gevoerd. Nieuwe beleidsvoorstellen van betekenis had hij evenmin gedaan. Medvedev kreeg echter wel zeer veel aandacht op de televisie en zijn overwinning kwam voor vrijwel niemand als een verrassing.

Uitslagen presidentsverkiezingen Russische Federatie
(2 maart 2008) Opkomst: 69,7 procent

kandidaat	stemmen	percentage
Dmitri Medvedev (YeR)	52.530.712	70,3
Gennadi Zjoeganov (KPRF)	13.243.550	17,7
Vladimir Zjirinovski (LDPR)	6.988.510	9,4
Andrej Bogdanov (DPR)	968.344	1,3

YeR - Verenigd Rusland
KPRF - Communistische Partij van de Russische Federatie
LDPR - Liberaal-Democratische Partij van Rusland
DPR - Democratische Partij van Rusland

Er waren wel buitenlandse waarnemers bij de verkiezingen aanwezig, maar aanzienlijk minder dan gebruikelijk. Waarnemers van de Parlementaire Assemblee van de Raad van Europa verklaarden op 3 maart dat de ongelijke toegang van kandidaten tot de media ertoe had geleid dat de verkiezingen niet eerlijk waren verlopen. De Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE), die in het verleden honderden waarnemers naar Russische verkiezingen stuurde, had dat dit keer geweigerd met het argument dat de Russische autoriteiten het zenden van een missie op alle mogelijke manieren dwarsboomden.

REGIONALE ONTWIKKELINGEN

Tien personen gedood in Noord-Kaukasus

Russische eenheden vielen op 14 maart 2008 een kamp aan van vermoedelijke opstandelingen in de regio Dagestan in de Noord-Kaukasus, waarbij volgens de autoriteiten zes opstandelingen, een politieofficier en een soldaat van het ministerie van Binnenlandse Zaken omkwamen. Dagestan ligt ten oosten van de onrustige republiek Tsjetsjenië. In Ingoesjetië, ten westen van Tsjetsjenië, werden een officier van de federale veiligheidsdienst FSB en een politieofficier in afzonderlijke incidenten door onbekenden doodgeschoten.

In Tsjetsjenië was het de laatste tijd in vergelijking met voorgaande jaren rustiger geworden, maar schietpartijen en andere vormen van geweld kwamen in omringende regio's juist steeds vaker voor.

Twee journalisten in Dagestan vermoord

Een politiefunctionaris in de onrustige republiek Dagestan in de noordelijke Kaukasus, Sjamil Goesejnov, verklaarde op 22 maart 2008 tegenover persbureau *Associated Press* dat twee recente moorden op journalisten uit de regio geen verband hielden met elkaar. Televisieverslaggever Iljas Sjoerpajev uit Dagestan was een dag eerder dood aangetroffen in een appartement in Moskou met een riem om zijn nek en steekwonden. Hij had in Moskou gewerkt voor de staatstelevisiezender *Channel One*. Het hoofd van de staatstelevisiezender in Dagestan, Gadzji Abasjilov, werd later op die dag doodgeschoten in de Dagestaanse hoofdstad Machatsjkala.

De minister van Informatie in Dagestan, Edoeard Oerazajev, meede ook dat er geen verband tussen de twee moorden bestond. Dagestan had de laatste tijd een groot aantal moorden op overheidsfunctionarissen te zien gegeven, die deels op het conto van Tsjetsjeense rebellen werden geschreven en deels op dat van de georganiseerde misdaad.

BUITENLANDSE ZAKEN

Amerikaanse ministers kunnen Russische bezwaren tegen raketschild niet wegnemen

Tijdens een op 18 maart 2008 beëindigd tweedaags bezoek van de Amerikaanse ministers Condoleezza Rice van Buitenlandse Zaken en Robert Gates van Defensie aan Moskou kwamen Rusland en de Verenigde Staten niet nader tot elkaar met betrekking tot de voorgenomen bouw van onderdelen van een raketschild door de Verenigde Staten in Polen en Tsjechië.

De Russische minister van Buitenlandse Zaken Sergej Lavrov zei dat hij Amerikaanse voorstellen om de Russische bezwaren weg te nemen zou bestuderen. Hij zei echter ook dat het geheel schrappen van de plannen de beste manier was om het geschil te beëindigen.

Volgens minister Gates hadden de Amerikanen onder meer voorgesteld Rusland inspecties in Polen en Tsjechië toe te staan.

Rusland sluit akkoord met Egypte over bouw kerncentrale

De Egyptische president Hosni Mubarak en zijn Russische ambtgenoot Vladimir Poetin waren op 25 maart 2008 aanwezig bij de ondertekening van een akkoord dat het mogelijk moest maken voor het Russische staatsbedrijf Rosatom een bod uit te brengen op een internationale tender voor de bouw van de eerste kerncentrale in Egypte. Het hoofd van Rosatom Sergej Kirijenko en de Egyptische minister van Energie Hassan Younis ondertekenden het akkoord in Poetin's buitenverblijf bij Moskou. De bouw van de kernreactor zou omgerekend waarschijnlijk tussen de 1 en 1,2 miljard euro gaan kosten.

(Vorige berichten pagina 143/3 e.v. - 2008)

SPANJE

BINNENLAND

Socialisten winnen Spaanse parlementsverkiezingen

Televisiedebat pakt gunstig uit voor premier Zapatero

De Spaanse premier José Luis Rodríguez Zapatero versloeg op 3 maart 2008 zijn belangrijkste politieke rivaal Mariano Rajoy van de Volkspartij (PP) in een belangrijk televisiedebat in de aanloop naar de parlementsverkiezingen van zes dagen later. Het debat, waarin immigratie, terrorisme en economie centraal stonden, was wellicht Rajoy's laatste kans om Zapatero van een tweede termijn als premier te weerhouden. De leider van de PP benadrukte voortdurend dat de regering-Zapatero door mismanagement schuldig was aan de vertragende economische groei in Spanje. Tevens wees hij op de mislukking van de vredesonderhandelingen tussen de regering en de Baskische afscheidingsbeweging ETA.
In de laatste peilingen voor de verkiezingen stond de regerende Spaanse Socialistische Arbeiderspartij (PSOE) 4 procent voor op de PP. De socialisten waren echter bezorgd dat een lage opkomst er toch voor zou kunnen zorgen dat de PP de verkiezingen zou winnen en probeerden zo veel mogelijk Spanjaarden over te halen om te gaan stemmen.

Aanslag ETA overschaduwt verkiezingen

Na de moordaanslag op het voormalige socialistische raadslid Isaias Carrasco op 7 maart in de Noord-Baskische stad Mondragón-Arrasate besloten de Spaanse politieke partijen de verkiezingsstrijd de nog resterende dagen te staken. Hoewel de moord niet was opgeëist, was de regering ervan overtuigd dat de ETA erachter zat. Dit was een zware tegenslag voor premier Zapatero. Hij had tijdens zijn eerste regeerperiode veel energie gestoken in de vredesonderhandelingen met de ETA. Deze waren in de zomer van 2007 echter mislukt. Al snel werden er parallellen getrokken met de verkiezingen in 2004. Toen werden de laatste dagen voor de stembusgang wreed verstoord door de aanslagen in Madrid en verloor de toen regerende PP op het laatste moment de verkiezingen. Vóór de aanslag op

Spanje

Carrasco stond de PSOE van Zapatero licht voor op de PP, maar omdat er geen peilingen meer werden gehouden tot de verkiezingen was het onduidelijk of de moord van invloed was op de verkiezingsuitslag.

Socialisten winnen verkiezingen

De PSOE won de verkiezingen op 9 maart 2008 met 43,6 procent van de stemmen. Ze kreeg in totaal 169 zetels in het Congres van Afgevaardigden, 7 minder dan nodig was voor een meerderheid in het 350 zetels tellende parlement. Zapatero moest daarom op zoek gaan naar een tweede partij om een regering te kunnen vormen. In zijn tweede ambtsperiode zou de aandacht vooral komen te liggen bij het aanzwengelen van de vertragende Spaanse economie
De PP verloor weliswaar de verkiezingen, maar vond troost in de winst van 6 zetels waardoor de partij nu uitkwam op 154 zetels. De kritiek op partijleider Rajoy nam echter wel toe, want onder zijn leiding leed de PP de tweede opeenvolgende verkiezingsnederlaag.

Uitslagen parlementsverkiezingen Spanje
(9 maart 2008) Opkomst: 73,8 procent

Behalve voor het Congres van Afgevaardigden (350 zetels) werd ook gestemd voor de Spaanse Senaat (264 zetels).

partij	percentage	zetels Congres van Afgevaardigden	zetels Senaat
PSOE	43,6	169	88
PP	40,1	154	101
CiU	3,1	10	4
PNV	1,2	6	2
ERC	1,2	3	-
IU	3,8	2	-
BNG	0,8	2	-
CC	0,7	2	1
UpyD	1,2	1	-
NaBai	0,3	1	-
ECP	-	-	12
Benoemde regionale leden	-	-	56
Totaal		350	264

PSOE - Spaanse Socialistische Arbeiderspartij
PP - Volkspartij
IU - Verenigd Links
CiU - Convergentie en Vereniging
PNV - Baskische Nationalistische Partij
ERC - Republikeins Links van Catalonië
BNG - Galicisch Nationalistisch Blok
CC - Canarische coalitie
UpyD - Eenheid, Vooruitgang, Democratie
NaBai - Navarra Ja
ECP - Catalaans Pact van Vooruitgang

BASKISCHE KWESTIE

Hooggerechtshof verbiedt twee pro-Baskische partijen

Rechter Baltasar Garzón van het Spaanse Hooggerechtshof in Madrid verbood op 8 februari 2008 de Baskische Nationale Actie (EAE-ANV) en de Communistische Partij van Baskenland (EHAK) deel te nemen aan de parlementsverkiezingen van 9 maart en schorste hun activiteiten voor drie jaar. De twee politieke partijen werden beschuldigd van verbondenheid met Batasuna, de inmiddels verboden politieke tak van de Baskische afscheidingsbeweging ETA.
Door de gerechtelijke uitspraak moesten de autoriteiten de kantoren van de betreffende partijen sluiten, de bankrekeningen bevriezen en de overheidssubsidie stopzetten. Aangezien Batasuna in 2003 al verboden werd, zorgde deze uitspraak ervoor dat er geen militante pro-Baskische partij deelnam aan de parlementsverkiezingen.

Dertien leden van Batasuna gearresteerd

De Spaanse politie arresteerde op verzoek van onderzoeksrechter Baltasar Garzón op 11 februari 2008 in het noorden van Baskenland dertien leden van de verboden politieke tak van de ETA, Batasuna. De laatste maanden waren al twintig leden van Batasuna gearresteerd.

Autobom ETA in Calahorra

Een autobom van de ETA ontplofte op 21 maart 2008 nabij het politiebureau in de Noord-Spaanse stad Calahorra. Daarbij raakte een politieofficier licht gewond.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Toename Spaans begrotingstekort

De Spaanse overheid maakte op 15 februari 2008 bekend dat het begrotingstekort in de periode januari-november 2007 sterk was toegenomen. Volgens de Bank van Spanje bedroeg het tekort in deze periode 96,9 miljard euro terwijl dat in dezelfde periode in 2006 nog 81, 41 miljard euro was. Deze toename werd deels toegeschreven aan de hogere rentebetalingen aan buitenlandse crediteuren tengevolge van de hogere rentestand. In absolute zin kende Spanje na de Verenigde Staten het grootste begrotingstekort.

Inflatie op hoogste niveau sinds 1995

Het Spaanse Bureau voor de Statistiek (INE) maakte op 13 maart 2008 bekend dat de inflatie in februari met 4,4 procent het hoogste niveau sinds 1995 had bereikt. Spanje kampte al langer met de hoogste inflatie van de eurozone. Volgens de regering zou de inflatie de komende maanden echter geleidelijk afnemen.

Grote stijging werkloosheid door dalende verkoop stedelijk vastgoed

Het Spaanse Bureau voor de Statistiek (INE) liet op 26 maart 2008 weten dat in januari de verkoop van stedelijk vastgoed met 27 procent was gedaald. De stagnatie van deze lange tijd bloeiende sector begon in 2007, toen het aantal verkopen met 14 procent daalde. De huizenprijzen stegen dat jaar met slechts 4,8 procent, de laagste waardevermeerdering van het decennium.
De crisis op de vastgoedmarkt had ook repercussies voor de werkloosheidscijfers. In januari 2008 waren er 132.000 werklozen bij gekomen. De werkloosheidsgroei bereikte daarmee het hoogste peil sinds het verdwijnen van de dictatuur van generaal Francisco Franco in 1975. Vooral in de bouwsector, bij makelaarskantoren en bij de dienstverlening in de onroerendgoedsector verloren veel mensen hun baan.

CULTUUR EN WETENSCHAP

Vondst oudste fossiel van mensachtige in Europa

In het wetenschappelijke tijdschrift *Nature* van 27 maart 2008 werden de in het Spaanse Atapuerca gevonden oudste kaak en tand van een mensachtige in Europa tot dan toe besproken. De fossielen werden toegeschreven aan de Homo antecessor, waarschijnlijk een voorloper van de Neanderthaler. In het artikel werd tevens de eerder gegeven provisorische datering van de vondst op 1,2 miljoen jaar oud bevestigd. Deze fossielen werden hierdoor officieel het oudste bewijs voor menselijke activiteit in Europa.
(Vorige berichten pagina 84/2 e.v. - 2008)

TURKIJE

BINNENLAND

Leider Arbeiderspartij beschuldigd van poging regering omver te werpen

Dogu Perincek, de leider van de Arbeiderspartij (IP), werd op 24 maart 2008 in staat van beschuldiging gesteld wegens lidmaatschap van Ergenekon. Deze groep werd door de Turkse regering als een netwerk van terroristen beschouwd. Zij werd er niet alleen van verdacht de Turkse regering omver te willen werpen, maar ook de schrijver Orhan Pamuk en diverse Koerdische leiders zouden doelwit zijn geweest.
Nadat in juni 2007 handgranaten van veiligheidstroepen waren gevonden in het huis van een gepensioneerde militaire officier in Istanbul werd er een onderzoek ingesteld naar Ergenekon. Perincek werd samen met enkele andere verdachten op 21 maart gearresteerd. Turkse autoriteiten hulden zich in stilzwijgen over het onderzoek.

Hof behandelt mogelijk verbod regeringspartij AKP

Het Turkse Hooggerechtshof in Ankara opende op 31 maart 2008 de zaak betreffende een mogelijk verbod van de regerende Partij voor Gerechtigheid en Ontwikkeling (AKP). De zaak was door Abdurrahman Yalcinkaya, de hoogste Turkse aanklager, bij het hof neergelegd. Hij beschuldigde de AKP van ondermijning van het seculiere karakter van Turkije en staafde deze bewering onder meer met de recente opheffing van het verbod op het dragen van een (islamitische) hoofddoek op universiteiten. Daarom wilde hij dat de partij verboden werd en dat de hoogste functionarissen, onder wie premier Recep Tayyip Erdogan, een verbod van vijf jaar kregen op politieke activiteiten
De opening van de zaak werd als een overwinning gezien voor de voorstanders van een seculier Turkije. Volgens de AKP was het echter een schande dat deze zaak door het hof werd behandeld.

KOERDISCHE KWESTIE

Confrontatie tussen Koerden en Turkse politie

De Turkse politie beëindigde op 24 maart 2008 de vijfde opeenvolgende dag van demonstraties van honderden Koerden in de stad Yuksekova in Zuidoost-Turkije. Sinds het begin van de demonstraties gedurende Nowruz, het Koerdische nieuwjaar, hadden twee mensen het leven gelaten en waren er tientallen gewonden gevallen. De demonstranten eisten daarop het aftreden van de gouverneur, maar de autoriteiten lieten weten niet verantwoordelijkheid te zijn voor de dood van de betogers.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Turkse economie in 2007 met 4,5 procent gegroeid

Ondanks het slechtste vierde kwartaal sinds vijf jaar groeide de Turkse economie in 2007 met 4,5 procent, zo werd op 31 maart 2008 bekendgemaakt door het Turks Statistisch Instituut (TUIK). Het bbp bedroeg in 2007 659 miljard dollar (ca. 417,2 miljard euro).

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Soennitisch godsdienstonderwijs niet meer verplicht

Het Turkse Hooggerechtshof bepaalde op 4 maart 2008 dat soennitisch godsdienstonderwijs niet verplicht was voor alle Turkse kinderen. De uitspraak betekende een grote overwinning voor de Alevieten. Naar schatting ongeveer 20 procent van de Turkse bevolking was Aleviet. Zij klaagden al geruime tijd over discriminatie en gedwongen assimilatie in het overwegend soennitische Turkije.

Door de gerechtelijke uitspraak moest de Turkse minister van Onderwijs, Huseyin Celik, gaan beslissen of er godsdienstonderwijs voor niet-soennieten moest komen of dat dergelijke godsdienstlessen facultatief moesten worden.

(Vorige berichten pagina 148/1 e.v. - 2008)

VATICAAN

BINNENLAND

Vaticaan wijst op zonden moderne tijd

Gianfranco Girotti, het hoofd van de Apostolische Penitentiarie, zei op 9 maart 2008 in het Vaticaanse dagblad *L'Osservatore Romano* dat vervuiling, drugshandel en genetische manipulatie de nieuwe zonden van de eenentwintigste eeuw waren. De nieuwe zonden waren volgens hem meer sociaal dan individueel van aard, omdat deze zaken een grotere reikwijdte hadden vanwege de globalisering.

Prominente moslim Allam gedoopt

Paus Benedictus XVI doopte tijdens de Paaswake in de Sint-Pietersbasiliek in Rome op 22 maart 2008 Magdi Allam. Hiermee werd de bekende Italiaanse moslimjournalist officieel lid van de katholieke kerk.

Allam was geboren in Egypte en zag zichzelf als een niet-praktiserende moslim. Hij stond niet alleen bekend als criticaster van het moslimfundamentalisme, maar tegelijkertijd ook als pleitbezorger van de interreligieuze tolerantie.
Allam werd door een deel van de moslims als een afvallige gezien en ontving regelmatig doodsbedreigingen. Ten tijde van de bekering stond hij al vijf jaar onder politiebescherming. In een reactie op de doop lieten diverse moslimorganisaties weten dat het Allam's eigen beslissing was en dat zij deze respecteerden.

Sinds 2006 meer moslims dan katholieken

Het Vaticaan maakte op 30 maart 2008 bekend dat er voor het eerst in de geschiedenis meer moslims dan katholieken in de wereld waren. In het statistisch jaarboek van 2008 van het Vaticaan stond dat in 2006 19,2 procent van de wereldbevolking islamitisch was en 17,4 procent katholiek. Wanneer men naar het gehele christendom keek, dan was 33 procent van de wereldbevolking christen.

Volgens het Vaticaan was de groei van de islam voor een deel toe te schrijven aan het grotere aantal kinderen dat moslimgezinnen kregen, terwijl in katholieke gezinnen juist minder kinderen werden geboren. Toch nam het aantal katholieken wereldwijd gezien nog toe.

Deze toename was vooral te danken aan de populariteit van het katholicisme in Latijns-Amerika en de sterke groei in Afrika.

(Vorige berichten pagina 148/3 e.v. - 2008)

ZWITSERLAND

BINNENLAND

Uiterst-rechts wint Zwitserse parlementsverkiezingen

De verkiezingen van 21 oktober 2007 voor de Nationale Raad, het Zwitserse parlement, resulteerden in een overwinning voor de uiterst conservatieve Zwitserse Volkspartij (SVP), die 29 procent van de stemmen behaalde. De grootste partij van het land ging van 55 naar 62 zetels. Grote verliezer was de Sociaal-Democratische Partij van Zwitserland (SPS), die 9 zetels kwijtraakte en op 43 uitkwam. Van de twee andere grote partijen verloor de Vrijzinnig-Democratische Partij van Zwitserland (FDP), terwijl er lichte winst was voor de Christen-Democratische Volkspartij van Zwitserland (CVP). Beide partijen hadden nu 31 zetels. Een opvallend goed resultaat behaalde de Groene Partij van Zwitserland (GPS), die met 7 zetels winst op 20 uitkwam. Haar concurrent, de in juli ontstane Groen-Liberale Partij van Zwitserland (GLP), kwam voor het eerst in het parlement met 3 zetels.

Nieuwe regering zonder SVP's Christoph Blocher

De extreem-rechtse politicus Christoph Blocher sprak in een interview dat op 16 december werd gepubliceerd, van een 'complot' van parlementariërs die hem uit de zeven leden tellende regering van Zwitserland hadden gezet. In het weekblad *Le Matin Dimanche* merkte hij op dat hij 'bedroefd' was. Hij had vier jaar als minister van Justitie deel uitgemaakt van de regering. 'De opstand en het complot om mij terzijde te schuiven waren al lange tijd gaande', aldus Blocher, die de architect was van de enorme opkomst van de SVP in de laatste tien jaar.
In de verkiezingscampagne had de partij, geheel in de stijl van Blocher, zeer uitgesproken standpunten ingenomen, die veel kwaad bloed zetten en volgens velen doortrokken waren van racisme. Bij de vorming van de nieuwe regering, de Bondsraad, in december kwam de afrekening. In plaats van Blocher koos een meerderheid van het nieuwe parlement voor een gematigde kandidaat van de SVP, Eveline Widmer-Schlumpf. Zij kreeg 125 stemmen, tegen 115 voor Blocher. Widmer-Schlumpf nam een dag bedenktijd en deelde toen mee dat zij de benoeming aannam. Hierop werd zij door de SVP niet meer beschouwd als vertegenwoordiger van deze partij in de Bondsraad. Dat gold ook voor een andere, herkozen minister afkomstig van de SVP, Samuel Schmid. Deze laatste stond al langer bekend als tegenstander van Blocher.
De SVP kondigde een harde oppositie aan, waarbij het wapen van het referendum zoveel mogelijk zou worden aangegrepen.

Samenstelling regering Zwitserland
(1 januari 2008)

De Zwitserse Bondsraad, de regering, bestaat uit zeven ministers die afkomstig zijn uit de vier grootste partijen. Elk jaar wordt een van hen door het parlement gekozen tot bondspresident. Deze is geen staatshoofd, maar vervult een ceremoniële en vertegenwoordigende functie.

Ministers:
Binnenlandse Zaken, tevens bondspresident
Pascal COUCHEPIN (FDP)
Buitenlandse Zaken
Micheline CALMY-REY (SPS)
Defensie en Sport
Samuel SCHMID* (SVP)
Economie
Doris LEUTHARD (CVP)
Financiën
Hans-Rudolf MERZ (FDP)
Justitie
Eveline WIDMER-SCHLUMPF* (SVP)
Milieu, Verkeer en Energie
Moritz LEUENBERGER (SPS)

* Officiële vertegenwoordigers van de SVP, maar niet meer als zodanig door de partij erkend

Uitslagen parlementsverkiezingen Zwitserland
(21 oktober 2007) Opkomst: 48,8 procent

	2007 percentage	2007 zetels	2003 percentage	2003 zetels
Zwitserse Volkspartij (SVP)	29,0	62	26,6	55
Sociaal-Democratische Partij van Zwitserland (SPS)	19,5	43	23,3	52
Vrijzinnig-Democratische Partij van Zwitserland (FDP)	15,6	31	17,3	36
Christen-Democratische Volkspartij van Zwitserland (CVP)	14,6	31	14,4	28
Groene Partij van Zwitserland (GPS)	9,6	20	7,9	13
Liberale Partij van Zwitserland (LPS)	1,8	4	2,2	4
Groen-Liberale Partij van Zwitserland (GLP)	1,4	3	-	-
Evangelische Volkspartij van Zwitserland (EVP)	2,4	2	2,3	3
Federale Democratische Unie (EDU)	1,3	1	1,3	2
Partij van de Arbeid van Zwitserland (PdA)	0,7	1	0,7	2
Liga van Ticinesiërs (LdT)	0,5	1	0,4	1
Christelijk-Sociale Partij (CSP)	0,4	1	0,4	1
Zwitserse Democraten (SD)	0,5	-	1,0	1
Solidariteiten (Sol)	0,4	-	0,5	1
Alternatieve Lijst (AL)	0,2	-	0,5	1
Overige	2,3	-	1,7	-
Totaal	-	200	-	200

Beperkingen buitenlands huizenbezit blijven gehandhaafd

Het Zwitserse parlement weigerde in een stemming op 12 maart 2008 het schrappen van beperkingen op buitenlandse eigendom van huizen in het land en hield daarmee de deur dicht voor velen die graag in Zwitserland een vakantiewoning zouden kopen. De parlementariërs stemden met 115 tegen 67 stemmen tegen afschaffing van de zogenaamde lex Koller en spraken uit dat deze wet alleen zou kunnen worden opgeheven als daarvoor in de plaats maatregelen zouden komen om speculatie met eigendommen te voorkomen.

De wet, genoemd naar de vroegere minister Arnold Koller, kende een ingewikkelde quotering voor niet-inwoners die een huis wilden kopen. De regeling werd bekritiseerd omdat zij buitenlandse investeringen zou ontmoedigen.

Parlement keurt gebruik elektronische verdovingsgeweren goed

Het Zwitserse parlement stemde op 18 maart 2008 in met het gebruik door de politie van elektronische verdovingsgeweren, Tasers genaamd, bij gedwongen uitzettingen van buitenlanders uit Zwitserland. Zulks als uiterste middel, tezamen met handboeien en honden.
De Taser zorgde voor een elektrische stoot van vijftigduizend volt, die doelen vanaf

tien meter afstand kon verlammen. Tasers kwamen in opspraak na een serie fatale schietpartijen in de Verenigde Staten en Canada in 2007. Een comité van de Verenigde Naties veroordeelde ze als een vorm van marteling.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Miljardenverlies UBS-bank door kredietcrisis

De Zwitserse bank UBS maakte op 14 februari 2008 bekend in het vierde kwartaal van 2007 een verlies te hebben geleden van 7,73 miljard euro als gevolg van de Amerikaanse kredietcrisis. Door het slechte laatste kwartaal kwam de grootste bank van Zwitserland ook over heel 2007 genomen op een verlies van 2,7 miljard euro uit. In een toelichting op de cijfers liet UBS weten ook voor 2008 nog problemen te verwachten.
Als gevolg van de slechte resultaten ontsloeg de bank al eerder bestuursvoorzitter Peter Wuffli, twee hoge managers van de zakenbanktak en het hoofd van de financiële afdeling. UBS had van alle Europese banken het meest last van de afwaardering op de hypotheekobligaties.
Na de bekendmaking van het verlies van de bank over heel 2007 kwam het management van UBS steeds meer onder vuur te liggen. Onder meer de Zwitserse president Pascal Couchepin kon geen begrip opbrengen voor het hoge salaris van UBS-topman Marcel Ospel. In totaal verdiende Ospel in 2006 16,5 miljoen euro. Gezien het verlies van de bank maakte Ospel bekend dat hij in 2007 zou afzien van zijn bonus en alleen zijn basissalaris zou aannemen.

Centrale bank pompt 6 miljard dollar in de markt

De Zwitserse Nationale Bank (SNB) maakte op 11 maart 2008 bekend dat zij 6 miljard dollar (ca. 4 miljard euro) in het globale financiële stelsel zou brengen, in overeenstemming met soortgelijke interventies door centrale banken in andere landen. 'De SNB wil de voorziening van US-dollarliquiditeit voortzetten zolang als zij dit noodzakelijk acht', aldus een verklaring van de bank.

In december had de SNB nog 4 miljard dollar geïnjecteerd, als onderdeel van een gezamenlijke actie van centrale banken uit de geïndustrialiseerde landen die behoorden tot de G10.

Ook Credit Suisse getroffen

De grote Zwitserse bank Credit Suisse maakte op 20 maart bekend dat zij haar netto winst over 2007 had bijgesteld naar 5 miljard euro als gevolg van de hypotheekkredietcrisis. Dat was 6 procent minder dan het cijfer van 12 februari, toen de bank beleggers nog voorhield dat zij, ondanks enorme afschrijvingen op commerciële leningen, niet door deze crisis getroffen was.
Op 21 maart 2008 maakte Credit Suisse bekend dat zij enkele van haar handelaren had ontslagen of op non-actief gesteld. Het ging om handelaren die bewust verkeerde prijzen hadden gehanteerd bij bepaalde beleggingen. Alleen al hierdoor had de bank volgens analisten voor zo'n 650 miljoen euro moeten afschrijven op haar kredietportefeuilles. Verder gaf Credit Suisse over het eerste kwartaal van 2008 een winstwaarschuwing uit: voor het eerst in vijf jaar zou de Zwitserse bankgigant een kwartaalverlies lijden.

Stevige groei met gelijkblijvende inflatie

De Zwitserse economie groeide sterk in het laatste kwartaal van 2007, terwijl de inflatie gelijk bleef, aldus officiële cijfers die op 4 maart 2008 bekend werden. Het bbp groeide, vergeleken met het laatste kwartaal van 2006, met 3,6 procent. Vooral de dienstensector droeg hieraan bij. Ten opzichte van het derde kwartaal van 2007 was de groei 1,0 procent. De inflatie op jaarbasis bleef in februari 2008 op 2,4 procent staan.

Record aantal verdenkingen van witwassen van geld

Het Zwitserse Bureau voor Rapportages inzake het Witwassen van geld (MROS) maakte op 31 maart 2008 bekend dat de Zwitserse banksector in 2007 een record aantal verdenkingen had gemeld. Het aantal was met 28 procent gestegen naar 795. 'Inderdaad was 2007 een goed jaar voor financiële activiteiten en voor de aandelenmarkt, wat oplichters de gelegenheid gaf om beleggers te duperen met onrealistische aanbiedingen voor snelle en makkelijke winsten', aldus het MROS. Het bureau maakte deel uit van de federale politie van Zwitserland.

JUSTITIE

Zwitser veroordeeld voor smokkelen nucleaire technologie

Het Hooggerechtshof in het Zuid-Afrikaanse Pretoria veroordeelde op 5 februari 2008 de Zwitser Daniel Geiges tot zeventien jaar voorwaardelijke gevangenisstraf wegens het smokkelen van nucleaire technologie. Na het sluiten van een overeenkomst met justitie werd deze straf met vijf jaar ingekort. Daarnaast moest de terminaal zieke Zwitserse ingenieur 96.000 euro betalen.
Geiges maakte deel uit van een internationale groep onder leiding van de Pakistaan Abdul Qadeer Khan, die Pakistan en Libië van middelen wilde voorzien om kernwapens te kunnen produceren.

CULTUUR EN WETENSCHAP

Raadsels rond oplossing kunstroof

Op 10 februari 2008 werd in het museum van E. G. Bührle in Zurich een grote kunstroof gepleegd. De gestolen schilderijen waren samen 112 miljoen euro waard. Binnen een week werden twee van de vier gestolen meesterwerken in een auto op een parkeerterrein vlakbij het museum teruggevonden. De politie en de directeur van het museum deden alsof de roof nu al bijna was opgelost. Veel Zwitsers geloofden echter niet dat de auto een hele week op de parkeerplaats had gestaan.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Hoofddoekdracht beroert Zwitsers

Zwitserlands hoogste gerechtshof vernietigde op 5 maart 2008 een besluit van een regionaal bestuurslichaam om burgerschap te onthouden aan een veertigjarige moeder van Turkse komaf omdat zij een islamitische hoofddoek droeg. 'Het dragen van een hoofddoek heeft niet te maken met het uitdrukken van een gebrek aan respect voor de grondwettelijke orde', aldus het Federale Tribunaal. De vrouw, die sinds 1981 in Zwitserland woonde, zag haar aanvraag voor naturalisatie afgewezen als gevolg van een stemming over haar hoofddoek in de commune van Buchs in het kanton Aargau.
Opzien baarde eveneens de – halfdoorzichtige – hoofddoek die minister van Buitenlandse Zaken Micheline Calmy-Rey droeg

toen zij voor het tekenen van een handelscontract in Teheran de Iraanse president Mahmoud Ahmadinejad ontmoette. Volgens het dagblad *Blick* zei Marianne Binder, woordvoerder voor de christendemocraten, hierover: 'Dit was een genante voetval voor Ahmadinejad, die staat voor de onderdrukking van vrouwen.' De sociaal-democrate Calmy-Rey reageerde door te zeggen dat zij de hoofddoek had gedragen uit respect voor haar gastheer.

BUITENLANDSE ZAKEN

Miljardencontract met Iran over levering van gas

De Zwitserse energiehandelsonderneming Elektrizitäts-Gesellschaft Laufenburg AG (EGL) maakte op 17 maart 2008 bekend dat zij een miljardencontract had afgesloten om over de komende 25 jaar natuurlijk gas te kopen van Iran.

Het contract werd onderwerp van kritiek vanwege de sancties opgelegd aan Iran door de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties. Deze sancties kwamen voort uit zorg over het nucleaire programma van het land. De Verenigde Staten kritiseerden de overeenkomst onmiddellijk als 'het uitzenden van de verkeerde boodschap'. De Zwitserse minister van Buitenlandse Zaken Micheline Calmy-Rey ontkende echter dat de overeenkomst inbreuk maakte op de sancties. Zij zei op 16 maart in Genève tegen verslaggevers dat het contract een belangrijke stap voorwaarts was in het diversifiëren van Europa's gasvoorraden. Deze werden tot dan toe vooral geleverd door Rusland.

(Vorige berichten pagina 693/3 e.v. - 2007)

GUADELOUPE

BINNENLAND

Twee nieuwe Franse overzeese gebiedsdelen

Het minuscule Saint Barthélémy (grootte 24 km2, ca. 6.850 inwoners) en het Franse deel van Sint Maarten kozen op 2 juli 2007 voor onafhankelijkheid van Guadeloupe. Saint Martin, zoals de Franse naam luidde, stond bekend als een centrum van misdaad waar de drugshandel floreerde.

Illegale immigratie met succes bestreden

De Franse staatssecretaris voor Overzeese Gebiedsdelen, Christian Estrosi, verklaarde tijdens zijn bezoek aan Guadeloupe op 22 september 2007 tevreden te zijn over de bestrijding van de illegale immigratie. Met verschillende buurlanden waren overeenkomsten gesloten om onwettige migranten terug te nemen. Ook was een visumbeleid ingesteld en patrouilleerde een boot in de wateren rond Guadeloupe. Volgens Estrosi werden minder illegalen teruggestuurd omdat er minder het land binnenkwamen.

NATUUR EN MILIEU

Bestrijdingsmiddelen verantwoordelijk voor 'gezondheidsramp'

Volgens een op 17 september 2007 bekendgemaakt rapport dreigde op Guadeloupe een ramp op gezondheidsgebied vanwege het jarenlange gebruik van verboden bestrijdingsmiddelen op de bananenplantages. Het middel, chloordecon, was sinds 1993 verboden, maar werd tot 2002 gebruikt. De auteur van het rapport, de kankerspecialist professor Dominique Belpomme, schreef hierin dat water en grond op het hele eiland waren vergiftigd. Daardoor leed de helft van de mannen aan prostaatkanker en was het aantal geboorten de afgelopen 15 jaar afgenomen. Volgens minister van Gezondheidszorg Roselyne Bachelot moest nader onderzoek de ernst van de situatie aantonen. Samen met het Caraïbische eiland Martinique produceerde Guadeloupe 250.000 ton bananen per jaar met een marktwaarde van 220 miljoen euro.

EUROPESE UNIE

Europese Unie akkoord met Franse steun

Op 27 januari 2007 ging de Europese Unie akkoord met 50 miljoen euro steun van Frankrijk aan de rumindustrie van Guadeloupe, Martinique en Frans-Guyana. Volgens Europees commissaris voor Mededingingszaken Neelie Kroes was de hulp toegestaan vanwege de 'specifieke beperkingen' van deze overzeese gebiedsdelen, waar ruim 60.000 mensen op suikerplantages of in de distilleerderijen werkten.

(Vorige berichten pagina 195/ 3 - 2006)

MEXICO

BINNENLAND

Strijd tegen drugshandel wordt voortgezet

Dodental bij confrontaties met drugsbendes neemt toe

Vijftien leden van drugsbendes en twee burgers vonden op 16 mei 2007 de dood in de noordelijke Mexicaanse deelstaat Sonora bij een vuurgevecht tussen de politie en ongeveer vijftig bewapende drugshandelaars. José Larrinaga, woordvoerder van het Openbaar Ministerie (OM) van de deelstaat, verklaarde dat de politie ook het lijk had ontdekt van een ontvoerde collega en de lichamen van vier politiemensen uit het stadje Cananea. Tevens werden de lijken van twee burgers gevonden. De politie wist vier mensen te bevrijden.

Vermoedelijk grootste cocaïnevangst in de geschiedenis

De Mexicaanse autoriteiten meldden op 1 november dat in de haven van Manzanillo (deelstaat Colima) 26 ton cocaïne was onderschept op het onder Hongkongse vlag varende schip Esmeralda. De containercarrier was afkomstig uit de Colombiaanse havenstad Buenaventura. Minder dan een maand daarvoor hadden de autoriteiten in Tampico (deelstaat Tamaulipas) 11 ton cocaïne ontdekt.

Bevorderen veiligheid blijft topprioriteit regering

President Felipe Calderón merkte op 1 december op dat de strijd tegen de drugshandel topprioriteit van de regering zou blijven. Hij beschouwde het gebrek aan veiligheid en de georganiseerde misdaad als de twee grootste bedreigingen voor Mexico. 'Maar nu, een jaar na het begin van mijn presidentschap, ben ik er meer dan ooit van overtuigd dat we deze strijd zullen winnen', zo stelde hij.
Bij het offensief tegen de drugskartels waren meer dan 24.000 agenten en militairen naar gewelddadige regio's gestuurd. Veiligheidstroepen hadden sinds januari 15.000 arrestaties verricht, maar het geweld bleek moeilijk te beteugelen. Volgens de Mexi-

caanse media waren er sinds het begin van het jaar al meer dan 2.000 drugsgerelateerde doden gevallen.

Militairen zouden zich schuldig maken aan moord en marteling

De Nationale Commissie voor de Mensenrechten (CNDH) had eerder, op 21 september, het leger bij zijn strijd tegen de drugshandel beschuldigd van verkrachting, marteling en moord. Zo hadden soldaten in de deelstaat Coahuila veertien vrouwen verkracht en zeven politieofficieren gemarteld, kennelijk als vergelding voor de ontvoering van een soldaat. En in Sinaloa was zonder aanleiding het vuur geopend op een bestelwagen, hetgeen twee vrouwen en drie kinderen het leven kostte. Commissievoorzitter José Luis Soberanes riep president Calderón op de soldaten terug te sturen naar de kazernes omdat zij taken uitvoerden waar zij niet op waren voorbereid.

Drugsbaron gearresteerd

Mexicaanse veiligheidstroepen arresteerden op 21 januari 2008 Alfredo Beltrán Leyva, een leidinggevende van het Sinaloa-kartel, met zijn drie lijfwachten in Culiacán (deelstaat Sinaloa). Hij gold als een naaste medewerker van Joaquín 'El Chapo' Guzmán, een van de meest gezochte drugsbaronnen in Mexico, en had bij zijn arrestatie 900.000 dollar (ca. 609.000 euro) op zak. De aanhouding werd overschaduwd door de moord dezelfde dag op rechter Ernesto Palacios López. Hij had verscheidene bendeleden van het Sinaloa-kartel veroordeeld.

Drugsbendes hebben volgens minister veel geld verloren

Minister van Openbare Veiligheid Genaro García Luna beweerde op 30 januari dat de drugsbendes sinds het regeringsoffensief in december 2006 was begonnen, omgerekend ruim 60 miljard euro hadden verloren. Het bedrag stond gelijk aan 9 procent van het bbp van Mexico en aan eenderde van wat de regering jaarlijks uitgaf. De drie grootste kartels, namelijk die van Tijuana, Sinaloa en van de Golf, waren het sterkst getroffen. García Luna, die zijn opmerkingen maakte bij een bezoek aan Washington, kondigde aan dat de strijd zou worden voortgezet ondanks de intimidaties van de kartels.

Bom explodeert in Mexico-Stad

Op Avenida Chapultepec in Mexico-Stad kwam in de middag van 15 februari 2008 een bom tot ontploffing. Degene die het voorwerp droeg, de 44-jarige Juan Manuel Meza Campos, kwam om het leven, terwijl Tania Vázquez Muñoz, in wiens gezelschap hij verkeerde, zwaargewond werd.
Enkele dagen later trok de politie de conclusie dat de bom afkomstig was van het Sinaloa-kartel en bestemd was voor Luis Rosales Gamboa. Deze drugsbestrijder bekleedde een hoge functie op de afdeling Openbare Veiligheid van de stad en probeerde te verhinderen dat de Sinaloa-bende zich ook in het Federale District zou vestigen.

Politieke partijen beboet voor overtreden regels presidentscampagne

Het Federale Electorale Instituut (IFE) legde op 22 mei 2007 een totaalbedrag aan boetes op van omgerekend 6,8 miljoen euro aan acht politieke partijen voor het overtreden van de regels bij de presidentscampagne in 2006. Luis Carlos Ugalde, voorzitter van het IFE, meende dat deze situatie in de toekomst de democratie in Mexico kon aantasten. De Institutionele Revolutionaire Partij (PRI) kreeg de grootste boete, namelijk 37,4 miljoen peso (ca. 2,6 miljoen euro), gevolgd door de Nationale Actiepartij (PAN) met 17,2 miljoen peso. De Partij van de Democratische Revolutie (PRD) moest bijna 15 miljoen peso betalen.

Linkse guerrillagroep claimt bomaanslag in Oaxaca

Het Revolutionaire Volksleger (ERP) plaatste op 1 augustus 2007 een communiqué op internet waarin de verantwoordelijkheid voor de aanslag bij een winkel in de zuidelijk gelegen stad Oaxaca werd opgeëist. De bom was gelegd 'om de belangen van de Mexicaanse en buitenlandse oligarchie te treffen'. De luxueuze winkel waar deze ontplofte, maakte deel uit van de winkelketen Sears en was eigendom van de zeer rijke Mexicaan Carlos Slim. Begin juli zou het ERP ook bommen hebben geplaatst bij gaspijpleidingen in Centraal-Mexico.

President Calderón kan jaarlijkse toespraak niet in Congres houden

Als gevolg van protesten van oppositionele parlementariërs tegen zijn benoeming kon president Felipe Calderón op 1 september 2007 niet zijn eerste jaarrede in het Congres uitspreken. Na onderhandelingen werd het hem wel toegestaan het rapport af te geven over de toestand in het land. Een jaar daarvoor was zijn voorganger, Vicente Fox, op identieke wijze verhinderd een speech te houden.

Parlement akkoord met belastinghervorming

Na er eerder in geslaagd te zijn een hervorming van de pensioenen van staatsambtenaren door het parlement te loodsen, wist de regering-Calderón op 14 september de belastingwetgeving te veranderen. Er zou belastingheffing worden ingevoerd op benzine, gokken en op grote aandelentransacties. De oppositie ging akkoord op voorwaarde dat de regering toezegde de electorale wetgeving eveneens te wijzigen. Overeengekomen werd Mexicaanse radio- en televisiestations te verplichten politieke advertenties uit te laten zenden zonder financiële compensatie. Daarnaast zouden alle leden van het autonome Federale Electorale Instituut (IFE), dat toezicht hield op de verkiezingen, worden vervangen.

Minister van Binnenlandse Zaken vervangen

De in Madrid geboren, later tot Mexicaan genaturaliseerde Juan Camilo Mouriño Terrazo werd op 16 januari 2008 benoemd tot minister van Binnenlandse Zaken van Mexico. De 36-jarige econoom bekleedde daarmee een sleutelpositie en moest onder meer het parlement ervan overtuigen dat hervorming van de economie noodzakelijk was. Het plan van de regering-Calderón private investeerders met staatsoliemaatschappij Petróleos Mexicanos (Pemex) te laten samenwerken, was bij de oppositie op hevig verzet gestuit. De operatie werd nodig geacht omdat de productiecijfers van Pemex terugvielen. Mouriño verving Francisco Ramírez Acuña. Ernesto Cordero Arroyo was een dag eerder aangesteld als minister van Sociale Ontwikkeling.

Zapatisten trekken zich terug uit het spotlight

Na twee jaar bij manifestaties, congressen en vergaderingen aanwezig te zijn geweest om het idee van een linkse basisbeweging

te promoten, kondigde 'subcomandante' Marcos op 16 december 2007 aan dat de Zapatisten zich zouden terugtrekken. Al eerder hadden ze in tenminste 38 dorpen in de bergen van de deelstaat Chiapas 'autonome gemeenten' opgericht. Het was vaker gebeurd dat de Zapatisten voor langere tijd uit het zicht van de camera's en andere registrerende media waren verdwenen. De regering had de leider van de rebellengroep, die altijd een masker droeg en vaak pijp rookte, geïdentificeerd als Rafael Sebastián Guillén Vicente.

Verkiezing partijleider PRD veroorzaakt tweespalt

De verkiezingen voor het voorzitterschap van de Partij van de Democratische Revolutie (PRD) op 20 maart 2008 bracht veel verwarring teweeg. Aanhangers van de radicale Andrés Manuel López Obrador steunden de voormalige burgemeester van Mexico-Stad, Alejandro Encinas, terwijl degenen die een constructieve oppositie wilden voeren tegen president Calderón hun stem gaven aan Jesús Ortega. Na een week was er echter nog geen uitslag omdat de twee stromingen elkaar van stembusfraude beschuldigden.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Straatverkopers uit centrum van Mexico-Stad verwijderd

Meer dan duizend politiemensen in gevechtstenue verdreven op 12 oktober 2007 de straatverkopers uit het historisch centrum van Mexico-Stad. De linkse burgemeester van de Mexicaanse hoofdstad, Marcelo Ebrard, had eerder gezegd dat de overheid openbare ruimtes weer in bezit zou nemen. Hij meende dat dit het leefklimaat in de stad ten goede kwam. De straatventers zouden hun spullen moeten gaan verkopen in overdekte hallen, maar daar voelden zij weinig voor. Volgens de plaatselijke Kamer van Koophandel telde het centrum van de stad zeker 35.000 zogenaamde 'vendedores ambulantes'.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Maatregelen moeten groei stimuleren

Verhoging minimumloon komt bijna overeen met inflatiecorrectie

De Mexicaanse autoriteiten maakten op 21 december 2007 bekend dat het minimumloon met 4 procent zou stijgen. Dit hield in dat het in de stedelijke gebieden 52,5 peso (ca. 3,37 euro) per dag zou worden en in de landelijke gebieden tussen de 49,5 en 51 peso.
Bijna drie weken later, op 9 januari 2008, bleek uit cijfers van de Bank van Mexico dat de inflatie het jaar daarvoor 3,7 procent had bedragen. Huisvesting en verzorgde reizen waren duurder geworden, maar telefoneren goedkoper, evenals veel soorten fruit.

Mexicaanse olieproductie in 2007 afgenomen

Petróleos Mexicanos (Pemex) zag de productie van ruwe olie in 2007 afnemen met 5,3 procent ten opzichte van het jaar daarvoor. De staatsoliemaatschappij maakte de cijfers op 21 januari 2008 bekend. De resterende voorraad van het in de jaren zeventig van de twintigste eeuw ontdekte Cantarell-veld was minder gemakkelijk te exploiteren, waardoor 174.000 vaten per dag minder werden geproduceerd. Maar ook de weersomstandigheden waren tegengevallen, want orkaan Dean en enkele zware stormen in de Golf van Mexico hadden de werkzaamheden gehinderd. Hoewel de export afnam, stegen door de hoge olieprijs de inkomsten uit de verkoop aan het buitenland met 9,3 procent tot 38 miljard dollar (ca. 26 miljard euro).

Nieuwe record aan reserves buitenlandse valuta

De Bank van Mexico liet op 6 februari weten dat er aan buitenlandse valutareserves een recordbedrag van 80 miljard dollar in voorraad was. De oorzaak was de hoge olieprijs op de internationale markt.

Verwachting dat economische groei zal afnemen

Het ministerie van Financiën verstrekte op 19 februari het groeicijfer van de Mexicaanse economie over 2007: dit bleek 3,3 procent te zijn, mede als gevolg van een groei van 4,4 procent in de dienstensector. De landbouw met 2 procent groei en de industrie met 1,4 procent presteerden daarentegen matig. Voor 2008 was het aanvankelijk beraamde percentage van 3,7 procent inmiddels bijgesteld tot 2,8 procent als gevolg van de kredietcrisis in de Verenigde Staten. Het grote buurland nam 80 procent van de Mexicaanse exportproducten af.

De directe buitenlandse investeringen in Mexico namen in 2007 met 21 procent toe. De helft was afkomstig uit de Verenigde Staten, gevolgd door Nederland (15 procent) en Spanje (10 procent). Algemeen werd dit opgevat als een teken van vertrouwen in de economie.

Schuldenlast gestegen

Op 25 februari 2008 meldde de Bank van Mexico dat de schuldenlast was opgelopen naar omgerekend bijna 5 miljard euro. Dit kwam neer op 0,8 procent van het bbp in 2007. Het jaar daarvoor was dat nog 0,3 procent. Tekorten in de handel en de dienstensector werden gecompenseerd door een overschot aan overboekingen, in het bijzonder van in het buitenland verblijvende Mexicanen. Deze stuurden ruim 16 miljard euro naar hun vaderland – 1 procent meer dan in 2006.

Regering neemt stimuleringsmaatregelen

Mede omdat de economische resultaten van de eerste twee maanden van 2008 teleurstellend waren, kondigde president Calderón op 3 maart een pakket maatregelen af ter waarde van 60 miljoen peso (ruim 3,7 miljard euro). Bedrijven kregen belastingverlichting en een reductie van 10 tot 20 procent op de elektriciteitskosten. Daarnaast zouden ontwikkelingsbanken meer kredieten beschikbaar gaan stellen. Om de binnenlandse markt te versterken en de export te diversifiëren, zou er meer uitgegeven worden aan infrastructuur, landbouw en huisvesting.

JUSTITIE

Twee broers veroordeeld voor mensenrechtenschendingen in Chiapas

Antonio en Mariano Pucuj werden op 15 februari 2008 tot 26 jaar gevangenisstraf veroordeeld voor hun aandeel in de moord in december 1997 op 45 indígenas in het plaatsje Actual (deelstaat Chiapas). Samen met 85 andere leden van inheemse bevolkingsgroepen zouden ze de regeringsgezinde dorpsbewoners met wapens en machetes te lijf zijn gegaan. Op het moment van de

slachting bestonden er in het zuiden van Mexico grote spanningen tussen aanhangers van het Zapatistische Nationale Bevrijdingsleger (EZLN) en de regering van de Institutionele Revolutionaire Partij (PRI).
In oktober 2007 waren 34 medestanders eveneens tot 26 jaar veroordeeld. Enkele anderen hadden in 2002 al een straf opgelegd gekregen.

Vrouwelijke seriemoordenaar krijgt 759 jaar gevangenisstraf

Een rechtbank in Mexico veroordeelde op 31 maart 2008 de vijftigjarige Juana Barraza tot 759 jaar gevangenisstraf voor het plegen van zestien moorden. Zelf erkende 'Mataviejitas' (Oudevrouwtjesmoordenaar), zoals zij ook bekend stond, vier vrouwen van boven de zeventig jaar te hebben omgebracht, maar vingerafdrukken lieten volgens de rechtbank geen twijfels bestaan over de andere haar ten laste gelegde moorden. De politie verdacht een robuust figuur in vrouwenkleren van de misdaden, maar tot veler verrassing bleek de seriemoordenaar een vrouw te zijn.

NATUUR EN MILIEU

Deelstaten Tabasco en Chiapas getroffen door hevige regenval

Honderdduizenden bewoners uit Tabasco moesten begin november 2007 hun huizen verlaten omdat 80 procent van deze Mexicaanse deelstaat onder water stond. Het gebied was samen met de deelstaat Chiapas getroffen door hevige regenval die niet alleen een onbekend aantal doden veroorzaakte, maar ook grote schade aanrichtte in de landbouwsector. Eenderde van de bevolking in de streek werkte aan de verbouw van producten als maïs, suikerriet, cacao en bananen.
De wateroverlast veroorzaakte verder in San Juan del Grijalva (Chiapas) een aardverschuiving waarbij minstens zestien mensen het leven verloren.

CULTUUR EN WETENSCHAP

Lokale wet Mexico-Stad stelt leren Azteken-taal verplicht

In een poging de indígena-wortels in de Mexicaanse cultuur levend te houden, ging het lokale bestuur in Mexico-Stad het leren van de taal van de Azteken, het Nahuatl, verplicht stellen. Dit berichtte de *BBC* op 4 mei 2007. Op dat moment werd deze taal door minder dan 1 procent van de bevolking van de hoofdstad gesproken. Het Nahuatl bracht ook bij ons bekende woorden voort als chocolade, tomaat en tequila.

'Onafhankelijkheidsstrijder Hidalgo niet door kerk geëxcommuniceerd'

Katholieke onderzoekers beweerden op 17 oktober 2007 dat de Mexicaanse onafhankelijkheidsheld en katholieke priester Miguel Hidalgo (1753-1811) bij zijn overlijden niet was geëxcommuniceerd. Kort voordat hij voor een Spaans vuurpeloton stierf, zou hij zijn zondes hebben bekend aan een collega-priester. Daarmee was de excommunicatie die tegen hem in 1810 was uitgesproken, negen dagen na zijn historische 'Grito' (Schreeuw voor onafhankelijkheid), automatisch opgeheven. De 'Grito' werd in Mexico elk jaar op 15 september herdacht.
De kwestie was opgerakeld omdat Mexico aan de vooravond stond van de tweehonderdste verjaardag van het begin van de onafhankelijkheidsoorlog.

Archeologen vinden Aztekenpiramide

Eind december 2007 werd bekend dat archeologen in het door Mexico-Stad opgeslorpte dorp Tlatelolco een achthonderd jaar oude Aztekenpiramide hadden ontdekt. De vondst kon volgens wetenschappers aantonen dat de beschaving van de Azteken een eeuw ouder was dan men veronderstelde.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Ex-president Echeverría niet schuldig bevonden aan bloedbad 1968

De afslachting van studenten op het Tlatelolco-plein in Mexico-Stad in 1968 was genocide, maar oud-president Echeverría speelde er geen aantoonbare rol in. Dit bepaalde op 12 juli 2007 een federale Mexicaanse rechtbank. De autoriteiten werd opgedragen een eind te maken aan het huisarrest van Echeverría. Deze was in die jaren als minister van Binnenlandse Zaken de hoogste veiligheidsfunctionaris van het land.

Het bloedblad vond plaats tijdens een studentendemonstratie aan de vooravond van de in Mexico gehouden Olympische Spelen toen leger en politie het vuur openden. Volgens mensenrechtenactivisten werden zeker driehonderd mensen gedood.

Na metro ook bussen voor alleen vrouwen in Mexico-Stad

Op 24 januari 2008 werden in Mexico-Stad voor de eerste keer bussen ingezet die alleen toegankelijk waren voor vrouwen. De metro gaf vrouwen al jaren de mogelijkheid zich niet te mengen met mannelijk publiek. Veel vrouwen wilden dit uitgebreid zien naar bussen omdat ze in de drukte geregeld werden betast of op andere wijze lastig gevallen.

BUITENLANDSE ZAKEN

Oud-president van Guatemala Alfonso Portillo mag worden uitgewezen

De in 2005 naar Mexico gevluchte president van Guatemala uit de periode 2000-2004, Alfonso Portillo, mag worden uitgewezen. Dat bepaalde het Hooggerechtshof in Mexico op 30 januari 2008, waarmee het een eerder verbod op uitzetting corrigeerde. Het hof noemde uitwijzing 'een bijzondere procedure tussen soevereine staten' en het ministerie van Buitenlandse Zaken diende daarover een besluit te nemen, ongeacht wat een rechtbank bepaalde. Guatemala wilde Portillo berechten wegens corruptie.

Minister zou spion voor Cuba zijn geweest

Het Mexicaanse dagblad *El Universal* beweerde op 4 februari 2008 op grond van archieven van het Federaal Veiligheidsdirectoraat (DFS), de vroegere Mexicaanse inlichtingendienst, dat voormalig minister van Buitenlandse Zaken Jorge Castañeda drie jaar spion was geweest voor Cuba. De intellectueel Castañeda maakte onder president (2000-2006) Vicente Fox deel uit van de regering en voerde een kritisch beleid met betrekking tot Cuba. Daarmee doorbrak hij de goede betrekkingen die Cuba en Mexico al tientallen jaren hadden. Volgens de krant had hij na 1979, toen zijn vader minister van Buitenlandse Zaken van Mexico was, geclassificeerde informatie aan Havana doorgegeven. Rond 1985 raakte hij met de Cubanen gebrouilleerd.

Diplomatieke betrekkingen tussen Mexico en Cuba genormaliseerd

Na een ontmoeting met zijn Mexicaanse ambtgenoot Patricia Espinosa verklaarde de Cubaanse minister van Buitenlandse Zaken Felipe Pérez Roque op 13 maart 2008 dat de betrekkingen tussen beide staten waren genormaliseerd. In mei 2004 hadden de twee landen hun ambassadeurs teruggeroepen. De verkoeling in de relaties trad mede op omdat Mexico in 2002 een resolutie van de Verenigde Naties over schending van de mensenrechten op Cuba had ondersteund.

(Vorige berichten pag. 277/3 e.v. - 2007)

VENEZUELA

BINNENLAND

Regering weigert uitzendlicentie RCTV te verlengen

Duizenden tegenstanders van het bewind van president Chávez marcheerden op 3 juni 2007 door de straten van Caracas om te protesteren tegen het besluit van de regering de uitzendlicentie van Radio Caracas Televisión (RCTV) niet te verlengen. De demonstranten waren van mening dat de vrijheid van meningsuiting in het geding was, maar de autoriteiten wilden daar niets van weten.
RCTV – het oudste private uitzendstation in Venezuela – had in 2002 de mislukte coup tegen Chávez gesteund en zou uitzendregels hebben overtreden, maar de leiding van het station was zich van geen kwaad bewust. Enkele commentatoren meenden dat als de regering een licentie diende te verlengen, zij ook het recht had dit te weigeren.

RCTV mag voorlopig op de kabel blijven uitzenden

Het Hooggerechtshof bepaalde op 1 augustus 2007 dat RCTV voorlopig op de kabel mocht blijven uitzenden. Het uitzendstation was daar zes weken eerder mee begonnen. Het besluit werd genomen enkele uren voordat een ultimatum van de Telecommunicatie Commissie (CONATEL) aan RCTV en andere private stations zich te laten registreren als nationale producenten, zou aflopen. Deze inschrijving zou betekenen dat zij hun programma's moesten gaan onderbreken om regeringsnieuws uit te zenden. Het Hooggerechtshof was van mening dat de criteria om stations als 'nationale audiovisuele productiediensten' te betitelen, onduidelijk waren.

President Chávez wil kritische buitenlanders Venezuela uitzetten

De Venezolaanse president Hugo Chávez zei op 22 juli 2007 in zijn televisieshow *Aló Presidente* dat buitenlanders die hem of zijn regering publiekelijk bekritiseerden, het land zouden worden uitgezet. 'Hoe lang staan we nog toe dat iemand uit een ander land naar ons huis komt om te zeggen dat er hier een dictatuur is, dat de president een tiran is en dat niemand er iets aan doet?', vroeg hij de kijkers. Het had zijn woede gewekt dat Manuel Espino, de voorzitter van de conservatieve Nationale Actiepartij (PAN) uit Mexico, negatief over hem had gesproken bij een pro-democratieforum in Caracas.

Spanningen nemen toe door referendum over staatshervormingen

Bij een op 2 december 2007 te houden referendum moesten de burgers van Venezuela zich uitspreken over de vraag of zij akkoord gingen met uitbreiding van de presidentiële ambtstermijn van zes naar zeven jaar. De president zou daarnaast zonder beperking herkiesbaar zijn en de regering kreeg de mogelijkheid voor onbepaalde tijd de noodtoestand uit te roepen. Er bestonden grote weerstanden tegen de voorstellen. Opmerkelijk was dat ook Raúl Baduel, de vroegere minister van Defensie van president Hugo Chávez, adviseerde de grondwetswijzigingen af te wijzen.

Rectoren universiteiten beweren dat regering geweld uitlokt

Het feit dat onbekenden op 7 november bij een niet-gewelddadige demonstratie van studenten tegen de regering het vuur hadden geopend, was volgens universitaire leiders een provocatie. Een harde confrontatie kon volgens hen door het bewind van president Chávez gebruikt worden om de autonome universiteitsterreinen door militairen te laten bezetten, mede omdat de meeste universiteitsbestuurders deel uitmaakten van de oppositie. Volgens faculteitsvoorzitter Victor Marquez probeerden militante pro-Chávez organisaties als Los Carapaicas en Los Tupamaros het geweld uit te lokken.
Minister van Justitie Pedro Carreno was het er niet mee eens. Hij noemde de studenten, de media en oppositieleiders verantwoordelijk voor het geweld.

Tienduizenden Chávez-aanhangers betuigen steun aan hervormingen

Ruim drie weken later gingen tienduizenden regeringsgezinde aanhangers de straat op om hun steun aan de staatshervormingen te betuigen. Een dag eerder had juist een menigte van minstens gelijke omvang gezworen de machtsuitbreiding van Chávez te zullen stoppen.

Bevolking wijst staatshervorming af

President Chávez verloor op 2 december nipt het referendum. Een kleine meerderheid keurde de grondwetswijzigingen af en de president erkende zijn nederlaag voordat het precieze eindresultaat bekend was. De oppositie verzamelde 4.500.000 stemmen, de regering kwam tot 4.380.000. Chávez verklaarde zijn nederlaag uit de lage opkomst bij de volksstemming.
Waarnemers meenden dat het staatshoofd zijn tegenstanders had onderschat met zijn vergaande voorstellen en zij constateerden dat de oppositie meer een eenheid vormde dan bij de laatste verkiezingen.

Chávez toont goodwill met amnestie

Op de laatste dag van 2007 verleende de Venezolaanse president amnestie aan politieke opponenten die hadden deelgenomen aan de staatsgreep tegen hem in 2002. Wel maakte Chávez een duidelijk onderscheid tussen degenen die voor de rechter waren verschenen en zij die zich hadden onttrokken aan een justitieel oordeel. Laatstgenoemden kwamen niet in aanmerking voor amnestie. Dit betrof vooral oppositieleden die naar het buitenland waren gevlucht.
Analisten meenden dat Chávez met de maatregel zijn democratische gezindheid wilde benadrukken en zagen de amnestie als een verzoeningsgebaar naar de oppositie.

Kabinet wordt gewijzigd

Na de nederlaag bij het referendum wijzig-

de Chávez op 3 januari 2008 de samenstelling van de regering. Vicepresident Jorge Rodríguez Gómez werd vervangen door Rámon Carrizales, tot dat moment minister van Huisvesting. Velen verweten Jorge Rodríguez de ja-stemmers onvoldoende te hebben gemotiveerd naar de stembus te gaan. Andres Izarra, die televisiestation Telesur leidde, werd benoemd tot minister van Informatie en Socorro Hernández kreeg de verantwoordelijkheid voor Telecommunicatie. Jesse Chacón ging als minister werken op het Secretariaat van de President.

Nieuwe ministers van Planning en Financiën

In de loop van januari werd ook het economisch team van de regering gewijzigd. Jorge Giordani werd als minister van Financiën vervangen door Rafael Isea. De laatste liet weten dat de prioriteit van het beleid zou zijn om de inflatie terug te dringen. In 2007 bedroeg deze meer dan 22 procent. Daarnaast ging de marxistische onderzoeker Haiman El Trudi leiding geven aan het ministerie van Planning.
President Chávez leek bezorgd over de stand van de economie en met name over het hoge inflatiecijfer. Toch was in 2007 de economie met 8,4 procent gegroeid en het begrotingstekort gedaald. De staatsuitgaven in de eerste tien maanden van dat jaar waren echter met 8 procent gestegen.

Oppositiepartijen maken afspraken over kandidatenlijsten

Op 23 januari 2008 onderschreven de belangrijkste Venezolaanse oppositiepartijen een akkoord om met gezamenlijke kandidaten aan de burgemeesters-, gouverneurs- en parlementsverkiezingen aan het eind van het jaar deel te nemen. Op deze wijze hoopte men te kunnen profiteren van het succes bij het referendum van begin december, toen was gebleken dat de steun voor Chávez minder groot was dan algemeen werd gedacht. De president hoopte op zijn beurt door de vorming van de Verenigde Socialistische Partij van Venezuela (PSUV), waar alle pro-Chávezkrachten deel van moesten gaan uitmaken, zijn machtsbasis te verbreden.

Congres kiest gematigde leiding PSUV

Het vijftienkoppige comité dat leiding zou gaan geven aan de PSUV werd op 9 maart gekozen. Volgens analisten was het opmerkelijk dat geen enkele militair uit de 'inner circle' van Chávez er zitting in kreeg. Tot de gekozenen behoorde wel Adán Chávez, broer van de president en minister van Onderwijs. Zes leden waren afkomstig uit de partij van Hugo Chávez, de Vijfde Republikeinse Beweging (MVR), en drie uit de partij Vaderland voor Iedereen (PPT).
Overigens gaf eenderde van de congresgangers te kennen ontevreden te zijn met de stemprocedures die volgens hen de 'interne eenheid' hadden aangetast.

Venezuela creëert eigen tijdzone

Vanaf 9 december 2007 hanteerde Venezuela een eigen tijdzone. De klok was een half uur teruggezet waardoor deze Greenwich Mean Time (GMT) min viereneenhalf uur werd. Als reden voor de verandering werd opgegeven dat het zonlicht dan eerlijker over de burgers verdeeld werd en vooral schoolgaande kinderen daarvan zouden profiteren. Volgens president Chávez was de positieve invloed van de verandering wetenschappelijk bewezen.

Vliegtuigongeluk veroorzaakt 46 doden

Een tweemotorig ATR42-300 vliegtuig stortte rond 23 februari 2008 neer in het Sierra La Culata Nationaal Park in het Venezolaanse deel van het Andesgebergte. Bij het verongelukken van het toestel, dat op weg was van Mérida naar Caracas, kwamen 43 passagiers en 3 bemanningsleden om het leven.

Minister beschuldigt 'anarchisten' van bomaanslagen

Bij de Fedecámaras, de Venezolaanse federatie van Kamers van Koophandel in de hoofdstad Caracas, ontplofte op 24 februari 2008 een bom waarbij de dader om het leven kwam. Het Guerrillafront Wij Zullen Overwinnen – Links Volksleger (FGV-EIP) eiste de verantwoordelijkheid op, alsmede van vier andere bomaanslagen in dezelfde maand.
Ramón Rodríguez Chacín, minister van Binnenlandse Zaken en Justitie van Venezuela, beschuldigde 'anarchisten' van de Beweging 13 Maart en van de Rode Vlag ervan achter de aanslagen te zitten. Deze linkse groepen zouden zijn geïnfiltreerd door de Amerikaanse inlichtingendienst Central Intelligence Agency (CIA) om de regering te destabiliseren.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Werkloosheid in Venezuela afgenomen

Persbureau meldde op 21 juni 2007 dat het werkloosheidscijfer in Venezuela in mei was gezakt naar 8 procent, terwijl het een jaar daarvoor nog 10,2 procent bedroeg. Concreet betekende dit dat ruim 240.000 mensen een baan hadden gevonden. In het cijfer waren degenen die parttime werkten niet opgenomen en evenmin de mensen die werkzaam waren in de informele economie, zoals straatventers, niet-officiële taxichauffeurs en hulpen in de huishouding. Dit betrof in totaal ongeveer 45 procent van de beroepsbevolking.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Buitenlandse reserves centrale bank van Venezuela worden kleiner

Minister van Financiën Rodrigo Cabezas maakte op 10 mei 2007 bekend dat de buitenlandse reserves van de centrale bank van Venezuela met 33 procent waren afgenomen. Deze bedroegen in januari 36,6 miljard dollar (ca. 28,2 miljard euro) en vier maanden later 24,6 miljard dollar. Toch benadrukte de bewindsman dat er geen reden voor paniek was want, zo zei hij, 'er is hier geen kapitaalvlucht'. De centrale bank had 6,7 miljard dollar naar het ontwikkelingsfonds van de regering gestuurd en staatsoliemaatschappij Petróleos de Venezuela (PDVSA) had 4,5 miljard dollar opgenomen om de begroting voor 2007-2008 een sterkere basis te geven.

PDVSA eist betalingen voor olieverkoop in euro's

Minister van Energie en Petroleum Rafael Ramírez, die tevens directeur was van de PDVSA, maakte op 18 maart 2008 bekend dat het staatsbedrijf bij de verkoop van olie betalingen zou eisen in euro's in plaats van in dollars. In nieuwe contracten werd daar al expliciet melding van gemaakt. De maatregel werd afgekondigd omdat de dollar steeds verder in waarde daalde waardoor PDVSA veel inkomsten mis liep.

Venezolaanse regering koopt aandelen van elektriciteitsmaatschappij

Bijna 93 procent van de aandelen van EDC, de grootste particuliere energieonderneming van Venezuela met 2.600 medewerkers, kwam rond 10 mei 2007 in handen van Petróleos de Venezuela (PDVSA). Het staatsoliebedrijf betaalde op de beurs in Caracas 587,81 bolivar (ca. 20 eurocent) per aandeel en in New York 13,67 dollar (ca. 10,24 euro). President Chávez had in januari al aangegeven 'strategische' ondernemingen te zullen nationaliseren. Van telecommunicatiebedrijf CANTV had de regering voor 1,3 miljard dollar 86 procent van de aandelen gekocht.

Centrale bank moet volgens president Chávez armen helpen

De centrale bank van Venezuela maakte op 5 september 2007 bekend niet langer staatsobligaties van commerciële banken te zullen ruilen voor cash geld. Kort daarvoor had president Chávez de centrale bank gesommeerd te stoppen met het verschaffen van 'zuurstof' aan de private banken. Hij vond het de eerste taak van de centrale bank de arme mensen te helpen in plaats van, zoals hij zei, 'de kapitalisten en de bourgeoisie'. Chávez wilde de autonomie van de centrale bank opheffen maar had nog onvoldoende steun voor dat plan.

Nieuwe poging inflatie te bestrijden

De Venezolaanse regering nam begin november 2007 nieuwe maatregelen tegen de stijgende inflatie. De belangrijkste doelstelling was het cashaandeel in de economie terug te brengen. Minister van Financiën Rodrigo Cabezas voegde er aan toe dat het beleid om reële salarisverhogingen door te voeren niet zou veranderen omdat de regering de armoede in het land wilde verminderen. Evenmin zou de economische groei worden opgeofferd aan een anti-inflatiebeleid, zoals onder meer het Internationaal Monetair Fonds (IMF) wilde.

Regering verzacht prijscontroles om voedseltekorten op te heffen

Dezelfde minister kondigde half december aan dat de prijscontroles door de overheid verzacht zouden worden. Producten als suiker, zwarte bonen en eieren waren steeds moeilijker te krijgen en volgens Cabezas kon aan minder dan 40 procent van de vraag naar tenminste tien basisvoedselproducten worden voldaan. In het begin van de maand had de regering de prijscontroles bij sommige melkproducten al opgeheven.
De prijscontroles waren in 2003 ingevoerd ter bestrijding van de inflatie maar de prijzen bleven stijgen, mede als gevolg van de groeiende economie en het stijgende uitgavenpatroon van de regering. Over de laatste twaalf maanden vóór december 2007 was de inflatie opgelopen tot boven de 18 procent.

Venezuela staakt verkoop olie aan ExxonMobil

Het besluit van een rechtbank in New York 300 miljoen dollar (ca. 202 miljoen euro) van de Venezolaanse staatsoliemaatschappij Petróleos de Venezuela (PDVSA) te bevriezen op verzoek van oliegigant ExxonMobil was voor Venezuela op 12 februari 2008 reden de verkoop van olie aan het bedrijf stop te zetten. De Amerikaanse multinational had soortgelijke procedures aangespannen in Groot-Brittannië, Nederland en de Nederlandse Antillen. PDVSA hekelde de 'juridisch-economische pesterij' van het bedrijf. Volgens de regering was er sprake van een 'vergeldingsmaatregel' omdat de staat de oliecontracten met buitenlandse maatschappijen wilde herzien.

Vergoedingen voor buitenlandse maatschappijen

Op 20 februari werd bekend dat het Franse Total, het Noorse Statoil en het Italiaanse ENI gezamenlijk 1,8 miljard dollar van de Venezolaanse staat hadden ontvangen als compensatie voor het nationaliseren van belangrijke oliebronnen. De vergoeding was vastgesteld op basis van de prijs in de boeken, terwijl ExxonMobil en ook ConocoPhillips de marktwaarde van dat moment vergoed wilden zien. De twee ondernemingen hadden de kwestie voorgelegd aan het internationaal arbitrage-instituut van de Wereldbank.

Britse rechtbank doet gunstige uitspraak voor Venezuela

Tot genoegen van de Venezolaanse regering hief rechter Paul Walker op 18 maart in Londen het besluit op om de bezittingen van PDVSA voorlopig te bevriezen. Volgens president Hugo Chávez stond het vonnis gelijk aan 'een overwinning op het imperialisme'.
Eerder die dag had Chávez aangekondigd dat er een nieuwe belasting zou worden ingevoerd voor buitenlandse maatschappijen over 'onverwachte winsten' waarvoor geen investeringen waren gedaan. Deze kwamen voort uit de sterk gestegen olieprijs op de internationale markt.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Oppositiekranten zouden te weinig papier krijgen

De hoofdredacteur van dagblad de *Correo del Caroní*, David Natera Febres, beschuldigde de Venezolaanse overheid er van dat zijn krant vanaf 12 december 2007 niet meer kon verschijnen omdat hij te weinig papier ontving. Hij twijfelde niet aan de reden: er was sprake van 'politieke vergelding' omdat zijn krant kritisch schreef over de regering en hij wist van 'tenminste drie gevallen' waarin hetzelfde aan de hand was. De internationale organisatie Journalisten Zonder Grenzen (RSF) verzocht de regering de kwestie op te lossen.

BUITENLANDSE ZAKEN

Regering besteed meer dan 8 miljard dollar aan buitenlandse projecten

Persbureau *Associated Press* gaf op 7 september 2007 een overzicht van door de regering gegeven financiële hulp aan landen in Latijns-Amerika en het Caribisch gebied. De fondsen bedroegen in totaal 8,8 miljard dollar (ca. 6,4 miljard euro) en waren vooral bestemd voor de energie- en de financiële sector, voor ontwikkelingshulp, voor de infrastructuur of bedoeld als humanitaire en militaire steun.
Naast Nicaragua en Bolivia kwam Haïti enige keren voor op de lijst. Nicaragua had vooral geld gekregen voor projecten in de energiesector en als ontwikkelingshulp, evenals Bolivia dat in alle categorieën vertegenwoordigd was. Bij Haïti ging de meeste steun naar de energiesector en naar infrastructurele werken. Andere landen die op de lijst voorkwamen, waren Argentinië, Cuba, Dominica, Ecuador, Guyana en Peru.

Iraanse president Ahmadinejad bezoekt Venezuela

Na eerst in Bolivia te zijn geweest, bracht de

Venezuela

Iraanse president Mahmoud Ahmadinejad op 27 september 2007 een kort bezoek aan Venezuela. Zijn ambtgenoot Hugo Chávez begroette Ahmadinejad hartelijk en noemde hem 'een van de grootste anti-imperialistische strijders' en 'een van de grootste voorvechters van werkelijke vrede'.
De Venezolaanse president verdedigde het nucleaire onderzoek in Iran waar vooral de Verenigde Staten sterk tegen gekant waren omdat het zou kunnen worden gebruikt voor het maken van atoomwapens. Ook Venezuela zou in de toekomst een nucleair energieprogramma gaan ontwikkelen, voegde hij er aan toe.

Banden tussen Venezuela en Brazilië aangehaald

De presidenten van Venezuela en Brazilië, Hugo Chávez en Luiz Inácio Lula da Silva, kwamen op 13 december 2007 overeen de betrekkingen tussen beide landen uit te breiden. Er werden onder meer concrete afspraken gemaakt over meer samenwerking op energiegebied. Venezuela zou in de toekomst per dag honderdduizend vaten ruwe olie gaan leveren aan een in Brazilië te bouwen raffinaderij waarvan de Braziliaanse en Venezolaanse staatsoliemaatschappijen Petrobras en PDVSA respectievelijk 60 en 40 procent van de aandelen zouden krijgen.

In VS gezochte drugsbaron in Venezuela gearresteerd

De Venezolaanse staatstelevisie meldde op 9 maart 2008 dat Hermágoras González Polanco in het Venezolaanse gehucht Caja Seca was gearresteerd. Hij gold als het hoofd van het Guajira-kartel dat vele tonnen cocaïne naar de Verenigde Staten had gesmokkeld. Het misdaadsyndicaat was ook betrokken bij afpersing en moord. Washington had voor zijn aanhouding een beloning van 5 miljoen dollar (ca. 3,2 miljoen euro) in het vooruitzicht gesteld.

OVERLEDEN

Rosalio José Castillo Lara, kardinaal

De rooms-katholieke kardinaal Rosalio José Castillo Lara overleed op 16 oktober 2007 in Caracas op de leeftijd van 85 jaar. Hij werd op 4 september 1922 geboren in San Casimiro (deelstaat Aragua) en groeide op in een gezin met zeven kinderen. Zijn grootste bekendheid verwierf hij door zijn oppositie tegen het bewind van president Hugo Chávez.
Castillo Lara werd in 1949 tot priester gewijd. Het jaar daarop vertrok hij naar Italië waar hij canoniek recht ging studeren. Na in Turijn en Rome les te hebben gegeven in kerkrecht werd hij in 1965 bisschop en in 1982 aartsbisschop, om in 1985 te worden benoemd tot kardinaal. In 1997 ging hij met pensioen. Het jaar daarvoor had hij tijdens de Heilige Mis de Maagd Maria opgeroepen Venezuela te redden uit handen van de zijns inziens steeds autoritairdere Chávez. Deze had hem eerder een 'hypocriet' en een 'duivel in een soutane' genoemd.

Luis Herrera Campins, voormalig president

Voormalig president van Venezuela Luis Antonio Herrera Campins stierf op 9 november 2007 op 82-jarige leeftijd in Caracas. Hij werd op 4 mei 1925 geboren in Acarigua (deelstaat Portuguesa) en was advocaat, journalist, historicus en politicus.
Luis Herrera Campins studeerde rechten aan de Universidad Central de Venezuela (UCV) en werd actief in de Nationale Studentenunie (UNE). Na een studentenstaking in 1952 werd hij uit Venezuela verbannen en ging in Spanje wonen. Na zijn terugkeer in 1959 werd hij gekozen als parlementslid. Van 1979 tot 1984 was Luis Herrera Campins staatshoofd van Venezuela. Tijdens zijn regeerperiode belandde Venezuela in een diepe economische crisis omdat het leningen van internationale instituten als het Internationaal Monetair Fonds (IMF) niet kon terugbetalen. Luis Herrera Campins leverde een belangrijke bijdrage aan het conserveren van het culturele erfgoed van zijn land.

(Vorige berichten pagina 214/1 e.v. - 2007)

VERENIGDE STATEN

Verenigde Staten

GEVOLGEN TERREURAANSLAGEN

'VS overtreden internationale afspraken over terrorismebestrijding'

Tijdens een zitting van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties op 19 maart 2008 klaagden Venezuela en Cuba dat de Verenigde Staten zich niet hielden aan de internationale afspraken over terrorismebestrijding.

'VS zijn hypocriet'

Venezuela en Cuba kwamen met hun kritiek nadat Condoleezza Rice, de Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken, tijdens een bezoek aan Brazilië had gezegd dat alle VN-lidstaten verplicht waren om jacht te maken op terroristen die zich binnen hun grenzen ophielden. Ze haalde hiermee uit naar Venezuela, dat volgens Washington een toevluchtsoord was voor linkse rebellen uit Colombia.

De twee Latijns-Amerikaanse landen vonden de opmerking van Rice hypocriet, omdat de Verenigde Staten de fel anticommunistische Luis Posada Carriles hadden vrijgelaten, terwijl hij in hun ogen een terrorist was.

Carriles op vrije voeten in de VS

Carriles – door Cubaanse vluchtelingen in de VS wel 'bambi' genoemd – was een in Cuba geboren Venezolaan. Hij werkte in de jaren zestig en zeventig van de twintigste eeuw voor de Amerikaanse inlichtingendienst Central Intelligence Agency (CIA). Een bomaanslag op een Cubaans verkeersvliegtuig in 1976, waarbij 73 doden vielen, zou zijn werk zijn geweest. Hij werd hiervoor in Venezuela aangehouden, maar in 1985 ontsnapte hij. In 1997 zou hij bomaanslagen op Cubaanse toeristenhotels en nachtclubs hebben gepleegd. Drie jaar later werd hij in Panama veroordeeld omdat hij geprobeerd zou hebben de Cubaanse president Fidel Castro te vermoorden.

In 2004 kreeg hij amnestie en vertrok hij naar de Verenigde Staten. Venezuela eiste daarop zijn uitlevering, maar dat werd geweigerd omdat hij in het Zuid-Amerikaanse land mogelijk gemarteld zou worden. Wel werd hij in de VS veroordeeld wegens illegale immigratie. Deze aanklacht werd in mei 2007 echter weer ingetrokken en sindsdien leefde hij in vrijheid in Miami.
In een reactie op de beschuldigingen liet een juridisch adviseur van de Amerikaanse VN-delegatie weten dat de regering van de VS beroep had aangetekend tegen het besluit om Carriles vrij te laten. En ze had een 'onderzoek naar zijn vroegere activiteiten' ingesteld.

Verenigde Staten

BINNENLAND

John McCain wordt Republikeins presidentskandidaat

Op 5 maart 2008 werd duidelijk dat de Republikeinse Partij John McCain kandidaat zou stellen voor de Amerikaanse presidentsverkiezingen in november van dat jaar.

Niet meer te verslaan

De senator had de voorverkiezingen in 21 deelstaten gewonnen en in 13 andere was hij tweede geworden. Hoewel nog enkele staten naar de stembus moesten, was McCain niet meer te verslaan omdat hij zeker was van de steun van meer dan de helft van de gedelegeerden, die in september op de Republikeinse Nationale Conventie formeel een kandidaat zouden kiezen.

President Bush steunt McCain

Op 6 maart schaarde president Bush, zelf Republikein, zich achter McCain's kandidatuur. Maar dit wilde niet zeggen dat ze eenzelfde beleid voorstonden. McCain had kritiek op de vele belastingverlagingen die Bush had doorgevoerd, omdat hij dacht dat de Verenigde Staten er financieel door in de problemen konden komen. In tegenstelling tot de zittende president was hij voor een streng milieubeleid en sprak hij zich niet uit tegen abortus en het homohuwelijk.
Wel vond hij, net als Bush, dat de Verenigde Staten er goed aan hadden gedaan om in 2003 Irak aan te vallen, al bestempelde hij Donald Rumsfeld, een van de 'architecten' van die oorlog, ooit als 'de slechtste Defensieminister aller tijden'. Maar in tegenstelling tot de president keurde hij harde verhoormethoden van terreurverdachten af, wellicht omdat de Vietnamveteraan in krijgsgevangenschap in Noord-Vietnam zelf was gemarteld. Als senator brak hij in 2005 een lans voor een wettelijk verbod op het mishandelen van terreurverdachten in Amerikaanse detentiecentra buiten de VS.

Rudolph Giuliani

Analisten hadden aanvankelijk verwacht dat Rudolph Giuliani de Republikeinse voorverkiezingen zou winnen. De oud-burgemeester van New York had landelijk indruk gemaakt met zijn aanpak van de misdaad in die stad en zijn volgens velen doortastende optreden na de terreuraanslagen op 11 september 2001.
Maar nadat hij zich kandidaat voor de presidentsverkiezingen had gesteld, werd hij doorlopend geconfronteerd met demonstrerende brandweermensen, die meenden dat er minder doden in de Twin Towers zouden zijn gevallen als de politiek tijdig had geluisterd naar hun klacht dat de communicatieapparatuur niet goed functioneerde. Dit tastte Giuliani's prestige aan. En de conservatieve stroming binnen de partij stoorde zich aan het feit dat hij drie keer getrouwd was geweest, voorstander was van strengere wetten op wapenbezit en vond dat abortus legaal moest blijven.
Giuliani verloor de voorverkiezingen in zijn thuisstaat New York en McCain wist hem ook te verslaan in andere belangrijke staten als California en Florida. Op 31 januari 2008 besloot hij zich terug te trekken.

Overige kandidaten

In praktijk bleek niet Giuliani maar Mike Huckabee de belangrijkste rivaal van McCain te zijn. Deze voormalige doopsgezinde predikant en gouverneur van Arkansas pleitte voor afschaffing van de inkomstenbelasting en was fel tegen abortus en het homohuwelijk. Hierdoor voelde vooral de conservatief-christelijke stroming binnen de Republikeinse Partij zich tot hem aangetrokken.
Een andere kandidaat die het relatief goed deed was Mitt Romney, voormalig gouverneur van de staat Massachusetts. De mormoon bestempelde zichzelf als sociaalconservatief. Dat hield in dat hij opkwam voor de traditionele christelijke waarden en normen, maar tegenstander was van de 'ieder voor zich'-mentaliteit, die de Republikeinse Partij soms werd verweten. Zo vond hij dat de staat iedereen aan een ziektekostenverzekering moest helpen, iets waar de regering-Bush juist fel op tegen was.
De overige kandidaten waren Fred Thompson, voormalig acteur en senator voor Tennessee; Sam Brownback, senator voor Kansas; Duncan Hunter, lid van het Huis van Afgevaardigden voor California; Jim Gilmore, gouverneur van Virginia; Tom Tancredo, Afgevaardigde voor Colorado; Timmy Thompson, voormalig gouverneur van Wisconsin; en de Texaan Ron Paul, lid van het Huis van Afgevaardigden.
Opmerkelijk was dat geen van de kandidaten zichzelf presenteerde als geestverwant van George W. Bush, vermoedelijk omdat de zittende president weinig populair was.

Strijd van Democraten nog onbeslist

Eind maart was nog niet bekend wie namens de Democratische Partij zou meedoen aan de presidentsverkiezingen. Tot het begin van de voorverkiezingen in januari werd alom aangenomen dat Hillary Clinton, senator voor de staat New York, de voorverkiezingen met gemak zou winnen. Maar Barack Obama, senator uit Illinois, deed het onverwacht bijzonder goed. De strijd om de nominatie werd hierdoor spannender dan verwacht, maar ook harder. Clinton probeerde Obama af te schilderen als onervaren politicus. Obama zette Clinton op zijn beurt neer als onderdeel van het politiek establishment: zelf zou hij het gezicht van een jonge, frisse politiek zijn. 'Verandering' was dan ook zijn belangrijkste leus. Omdat hij kind was van een blanke Amerikaanse moeder en een zwarte Keniaanse vader was hij populair onder Afro-Amerikanen. En omdat hij een deel van zijn leven in Indonesië woonde, werd hij tevens gesteund door Amerikanen die vonden dat het Witte Huis een kosmopolitische koers moest varen en dus geleid moest worden door een president die de wereld en haar problemen van binnenuit kende.

Obama verdedigt omstreden predikant

Zijn multiculturele achtergrond werkte echter ook tegen hem. Campagnemedewerkers van Hillary Clinton plaatsten in februari foto's op internet waarop Obama te zien was in traditionele Somalische kledij. Ze waren in 2006 in Kenia gemaakt. Mogelijk wilde men suggereren dat hij heimelijk sympathieën koesterde voor de radicale islam, die in Somalië veel aanhang had. In werkelijkheid was Obama christen.
Half maart berichtten meerdere Amerikaanse media over dominee Jeremiah Wright. Hij preekte in de Trinity United Church of Christ, een 'zwarte kerk' in Chicago waar Obama en zijn gezin vaak kwamen, en zou regelmatig 'anti-Amerikaanse' meningen verkondigen. Aangezien hij Obama en zijn vrouw in de echt had verbonden en hun kinderen had gedoopt, werd aangenomen dat de presidentskandidaat diens standpunten deelde.
Wright had na de terreuraanslagen op 11 september 2001 in een preek gesteld dat de

Verenigde Staten 'staatsterrorisme tegen de Palestijnen en zwarte Zuid-Afrikanen' hadden gesteund en daarom niet vreemd moesten opkijken dat ze zelf slachtoffer van terrorisme waren geworden. En in 2003 had hij gezegd dat de VS de Afro-Amerikaanse bevolkingsgroep behandelden als 'minder dan menselijk' en daarom door God verdoemd zouden moeten worden ('God damn America').
Onduidelijk bleef of de campagne van Hillary Clinton de aandacht van de media op Wright had gevestigd om te suggereren dat Obama extremistisch en niet vaderlandslievend was.
Aanvankelijk deed Obama alsof hij nooit dergelijke uitspraken uit de mond van Wright had gehoord, maar dat kwam niet geloofwaardig over. Op 18 maart reageerde hij op de commotie met een toespraak genaamd 'A More Perfect Union' (Een perfectere natie), die hij hield in het National Constitution Center (NCC) in Philadelphia. Niet toevallig was dit op een steenworp afstand van de plek waar in 1776 de Amerikaanse onafhankelijkheidsverklaring werd ondertekend.
In de toespraak schetste Obama de Verenigde Staten als het land dat enerzijds altijd naar vrijheid, gelijkheid en rechtvaardigheid had gestreefd, maar anderzijds belast was met een slavernijverleden. Obama meende dat de VS anno 2008 nog altijd een complexe verhouding tot het thema ras hadden en dat zou komen doordat heikele rassenkwesties uit het verleden nooit echt waren opgelost. De toespraak maakte op velen, binnen en buiten de VS, diepe indruk:

Een perfectere natie

'We moeten niet vergeten dat een groot deel van de ongelijkheid waarmee de huidige Afrikaans-Amerikaanse gemeenschap te maken heeft rechtstreeks is terug te voeren op ongelijkheden die zijn doorgegeven vanuit een eerdere generatie, die leed onder de brute erfenis van slavernij en rassenscheidingswetten.
Gesegregeerde scholen waren, en zijn, inferieure scholen; dat hebben we nog altijd niet opgelost. (...) En dat ze inferieur onderwijs bieden, toen en nu, helpt ons begrijpen waarom blanke studenten in onze tijd over het algemeen beter presteren dan zwarte.

Bij wet geregelde discriminatie – die ervoor zorgde dat zwarten er, vaak met geweld, van werden weerhouden om bezit te vergaren, dat Afrikaans-Amerikaanse ondernemers geen kredieten kregen (...) en dat zwarten werden geweerd uit de vakbonden, het politieapparaat en de brandweer – betekende dat zwarte families niet in staat waren om een zekere mate van welvaart te genereren en die na te laten aan latere generaties. Deze geschiedenis helpt ons de welvaartskloof tussen zwart en blank begrijpen. (...)

Het gebrek aan economische kansen voor zwarte mannen, en de schaamte en frustratie die zij voelden over het feit dat ze niet voor hun gezinnen konden zorgen, droegen bij aan de erosie van zwarte families – een probleem dat mogelijk jaren lang is verergerd door het uitkeringsbeleid. Ook het gebrek aan basisvoorzieningen in veel zwarte stadswijken – parken waar de kinderen kunnen spelen, blauw op straat, reguliere vuilophaal en deugdelijk bouwtoezicht – heeft bijgedragen aan het ontstaan van een cyclus van geweld, verderf en verwaarlozing, die ons blijft achtervolgen.

In deze realiteit groeiden dominee Wright en andere Afrikaanse Amerikanen van zijn generatie op. Ze werden eind jaren vijftig, begin jaren zestig volwassen, toen segregatie nog wettig was en kansen systematisch werden beknot. Het opmerkelijke is niet dat velen door die discriminatie mislukten, maar eerder dat veel mannen en vrouwen de ongelijkheid te boven wisten te komen en erin slaagden om hogerop te komen. (...)

Maar tegenover al die mensen die er met vallen en opstaan in slaagden een stukje van de Amerikaanse Droom te bemachtigen, stonden zij die dat niet lukte – zij die uiteindelijk op de een of andere manier door discriminatie werden verslagen. De erfenis van die nederlaag werd doorgegeven aan latere generaties – de jongemannen en steeds jongere vrouwen die we nu zien staan op de straathoeken, of die wegkwijnen in onze gevangenissen, zonder hoop of vooruitzichten. En zelfs het wereldbeeld van zwarten die het wel hebben gemaakt wordt nog altijd fundamenteel bepaald door het rassenvraagstuk. Voor mannen en vrouwen van de generatie van dominee Wright zijn de herinneringen aan de vernederingen, de vertwijfeling en de angst, niet verdwenen en de woede en verbittering uit die jaren evenmin. Die woede wordt misschien niet in het openbaar geuit, tegenover blanke collega's of vrienden. Maar bij de kapper en aan de keukentafel wordt er wel over gepraat. (...)

Soms vindt die woede een klankbord in de kerk, op zondagochtend. (...) Dat zoveel mensen verbaasd waren over de rancune in sommige preken van dominee Wright herinnert ons (...) aan de oude waarheid dat het meest gesegregeerde tijdstip van het Amerikaanse leven de zondagochtend is. Die woede is dikwijls niet productief; door haar zien we te weinig in dat we ook zelf schuld hebben aan de situatie waarin we verkeren en ze weerhoudt de Afro-Amerikaanse gemeenschap ervan om de allianties te smeden die ze nodig heeft om echt iets te veranderen. Maar de woede is wel echt. Ze is krachtig en haar eenvoudig weg te wensen, haar te veroordelen zonder zich in haar achtergronden te verdiepen, maakt het onbegrip tussen de rassen alleen maar groter.

In feite bestaat er in sommige blanke kringen eenzelfde woede. De meeste blanke Amerikanen uit de arbeiders- en middenklassen hebben niet het gevoel dat zij bevoorrecht zijn door hun ras. Wat zij ervaren is typerend voor immigranten – in hun optiek hebben ze nooit iets cadeau gekregen. (...) Ze hebben hun leven lang hard gewerkt, dikwijls om vervolgens te moeten zien dat hun banen naar het buitenland verdwijnen of hun pensioenen inzakken. (...) Dus als zij horen dat (...) een goede baan of een plaats op een goede school bij voorkeur aan een Afro-Amerikaan wordt gegeven, ter compensatie van een onrecht waaraan zij persoonlijk part noch deel hebben gehad, of wanneer zij te horen krijgen dat hun gevoel van onveiligheid in sommige stadwijken louter is gebaseerd op vooroordelen, dan roept dat op den duur wrok op.

Net als de woede in de zwarte gemeenschap wordt deze wrok meestal niet tegenover vreemden geuit. Maar het politieke landschap is er al minstens een generatie lang mede door bepaald. Woede over (...) positieve discriminatie heeft [president] Reagan in het zadel geholpen. Politici hebben gevoelens van onveiligheid op straat systematisch uitgebuit voor hun eigen politieke gewin. Menig tv-presentator en conservatief journalist heeft carrière gemaakt door ra-

cistische praktijken te ontkennen en legitieme discussies over raciale onrechtvaardigheid en ongelijkheid als 'politiek correct geleuter' of 'omgekeerd racisme' weg te wuiven.

En zoals de zwarte woede vaak averechts bleek te werken, heeft ook deze blanke wrok de aandacht afgeleid van de echte schuldigen aan de verdrukking van de middenklasse: een bedrijfscultuur waar handel met voorkennis, dubieuze boekhoudpraktijken en inhaligheid aan de orde van de dag zijn; een Washington dat wordt gedomineerd door lobbyisten en belangengroepen; een economisch beleid dat een kleine groep bevoordeelt in plaats van de grote massa. Het wegwensen van de wrok van blanke Amerikanen en hen te bestempelen als misleid of zelfs racistisch, zonder te erkennen dat hun rancune is gebaseerd op legitieme zorgen – ook dat vergroot de kloof tussen de rassen en staat wederzijds begrip in de weg.

Op dit moment verkeren we in een raciale impasse, die al jaren voortduurt. In tegenstelling tot wat enkele van mijn critici, blank en zwart, beweren ben ik nooit zo naïef geweest om te geloven dat we met één verkiezingsronde of één kandidaatstelling onze raciale verschillen achter ons kunnen laten.
Maar ik blijf wel krachtig geloven (...) dat we samen enkele van onze raciale wonden kunnen helen (...) en dat we dat wel zullen moeten doen, als we het pad naar een meer perfecte natie willen blijven bewandelen.

Voor de Afro-Amerikaanse gemeenschap houdt dit pad in: het moeilijke verleden onder ogen te zien, zonder er slachtoffer van te worden. Het houdt in dat we moeten blijven verlangen dat elk aspect van het Amerikaanse leven volledig rechtvaardig is. (...) Ook het accepteren van de volledige verantwoordelijkheid voor de eigen nazaten hoort erbij – door meer van de vaders te verlangen, door meer tijd met onze kinderen door te brengen, hen voor te lezen en hen te leren dat ze misschien zelf ook te maken zullen krijgen met discriminatie en andere hindernissen, maar desondanks nooit mogen toegeven aan wanhoop of cynisme; ze moeten altijd geloven dat ze hun lot kunnen beïnvloeden. (...)

De grootste fout in de preken van dominee Wright is niet dat hij over racisme in onze samenleving sprak, maar dat hij deed alsof die samenleving statisch is; alsof er helemaal geen vooruitgang is geboekt. (...) Maar we weten (...) dat Amerika kan veranderen.

Het pad naar een meer perfecte natie houdt voor de blanke gemeenschap in dat ze moet onderkennen dat de Afro-Amerikaanse gemeenschap zich haar pijn niet inbeeldt, dat (...) discriminatie voorkomt en benoemd moet worden. Niet alleen met woorden, maar ook met daden – door te investeren in onze scholen en buurten; door onze burgerrechten beter te waarborgen en eerlijk strafrecht te garanderen. (...) Het is nodig dat alle Amerikanen beseffen dat jouw dromen niet ten koste hoeven gaan van de mijne; dat investeren in de gezondheid, het welzijn en het onderwijs van zwarte, bruine en witte kinderen uiteindelijk heel Amerika ten goede zal komen. (...)'

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Rente opnieuw omlaag

Kapitaalinjectie in financiële sector

De Federal Reserve (Fed) bood op 10 maart 2008 voor 200 miljard dollar (bijna 126 miljard euro) kortlopende staatsobligaties aan in ruil voor obligatieleningen die op hypotheken waren gebaseerd. Men probeerde op deze manier geld in de financiële sector te pompen en hoopte dat de onrust die daar ten gevolge van de kredietcrisis heerste, bedwongen zou worden. De Amerikaanse centrale bank opereerde in samenwerking met de centrale banken van Canada, Groot-Brittannië, Zwitserland en de eurozone. Ze bood staatsobligaties aan omdat die in tegenstelling tot obligatieleningen niet besmet waren door de kredietcrisis en daarom een degelijk imago hadden.
De Fed was alleen bereid om hypotheekobligaties met de hoogste kredietwaardering te accepteren.

Zakenbank Bear Stearns van ondergang gered

De Federal Reserve Bank in New York (onderdeel van de centrale bank) en de bank JP Morgan Chase verstrekten Bear Stearns op 14 maart een kortlopend krediet. Want andere geldschieters hadden zo weinig vertrouwen in deze zakenbank – de vierde van de Verenigde Staten en de zevende van de wereld – dat ze de geldkraan dichtdraaiden.
In tegenstelling tot Bear Stearns had JP Morgan Chase relatief weinig last van de kredietcrisis, omdat deze bank zich nooit intensief met risicovolle hypotheken had beziggehouden.
Hoeveel geld de noodlijdende bank kon lenen werd niet bekend gemaakt, maar duidelijk was wel dat het krediet werd verstrekt om Bear Stearns van de ondergang te redden. Dat faillissement zou het toch al wankele vertrouwen in de financiële sector verder hebben aangetast, waardoor ook andere banken in de problemen konden raken.

Opnieuw renteverlaging

Op 18 maart verlaagde de Fed de rente van 3 naar 2,25 procent. Het was de zesde verlaging sinds augustus 2007. Ook deze maatregel diende om de kredietcrisis te bestrijden.
De Fed maakte op 28 maart bekend 100 miljard dollar te zullen uitlenen aan noodlijdende banken. Daarmee kwam het totaal aan kortlopende leningen (28 dagen) dat de centrale bank sinds het uitbreken van de kredietcrisis in de zomer van 2007 had verstrekt aan commerciële banken uit op 260 miljard dollar.

Amerikaanse economie niet langer de grootste

De Amerikaanse zakenbank Goldman Sachs publiceerde op 14 maart 2008 resultaten van eigen berekeningen, waaruit bleek dat de Amerikaanse economie niet langer de grootste ter wereld was. Want als het gezamenlijk bbp van de vijftien eurolanden in dollars werd uitgedrukt, was het groter dan dat van de Verenigde Staten. De oorzaak hiervan was niet zozeer de kracht van de Europese economie, maar de zwakke dollar (1,56 ten opzichte van de euro).
Het Amerikaanse bbp bedroeg in 2007 volgens het ministerie van Handel 13.843 miljard dollar. De economie van de eurozone was volgens Eurostat, het statistisch bureau van de Europese Unie, 13.880 miljard dollar waard.

GEZONDHEID EN ZORG

Kwart van Amerikaanse tienermeisjes heeft een soa

Volgens onderzoek van de Centra voor Con-

trole op en Preventie van Ziekten (CDC) had ten minste één op de vier Amerikaanse tienermeisjes een seksueel overdraagbare aandoening (soa). Dit maakte het instituut op 11 maart 2008 bekend.
De onderzochte meisjes waren tussen veertien en negentien jaar oud. Van hen bleek 18 procent besmet te zijn met het humaan papillomavirus (hpv), waarvan werd aangenomen dat het baarmoederhalskanker kon veroorzaken. Daarnaast had 4 procent chlamydia, 2,5 procent trichomoniasis en 2 procent genitale herpes. Het was voor het eerst dat er in de Verenigde Staten grootschalig onderzoek naar dit onderwerp werd gedaan.
De regering-Bush verkoos voorlichting over seksuele onthouding boven informatieverstrekking over veilig vrijen. Volgens Cecile Richards, voorzitter van de Amerikaanse federatie voor geboortebeperking, bleek uit de onderzoeksresultaten dat dit een verkeerde aanpak was. Ze meende ook dat het tijd werd dat Amerikaanse burgers opener over seksualiteit gingen praten. Want dat zo veel meisjes ziek werden, zou aantonen dat ouders hier te weinig met hun kinderen over communiceerden.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Rooms-katholieke kerk keert recordbedrag aan smartengeld uit

Uit cijfers die de Amerikaanse Conferentie van Katholieke Bisschoppen (USCCB) op 7 maart 2008 publiceerde, bleek dat de kerk in 2007 het recordbedrag van ruim 526 miljoen dollar (bijna 335 miljoen euro) smartengeld had uitgekeerd aan slachtoffers van seksueel misbruik. Daarnaast was er 89 miljoen dollar besteed aan zaken die hiermee samenhingen, zoals therapieën voor slachtoffers, rechtszaken en schikkingen.
Het zou hier in vrijwel alle gevallen zijn gegaan om schadeloosstellingen voor mensen die tientallen jaren eerder waren misbruikt. Het aantal nieuw ingediende klachten liep al drie jaar terug, tot 691 in 2007.
De Amerikaanse rooms-katholieke kerk was in 2002 onder vuur komen te liggen, omdat bleek dat ze niet of nauwelijks optrad tegen geestelijken die minderjarigen seksueel misbruikten. Als reactie daarop hadden de bisschoppen het Handvest voor de Bescherming van Kinderen en Jonge Mensen opgesteld, dat alle bisdommen in de Verenigde Staten verplichtte om de achtergronden van hun medewerkers na te trekken, slachtoffers te helpen en kinderen assertiviteitstrainingen te geven. Uit intern onderzoek van de USCCB bleek dat bijna alle bisdommen het Handvest in 2007 naleefden.
Sinds 1950 waren bijna veertienduizend klachten wegens seksueel misbruik ingediend. Sindsdien had de kerk 2,3 miljard dollar uitgegeven in verband met deze zaken.

BUITENLANDSE ZAKEN

Amerikaans dodental in Irak passeert vierduizend

Op 19 maart 2008 was het exact vijf jaar geleden dat de Verenigde Staten en Groot-Brittannië Irak aanvielen.

President Bush: aanval was juiste beslissing

Op de dag van de herdenking hield president Bush een toespraak in het Pentagon. Hij zei dat het 'de juiste beslissing' was geweest om Irak aan te vallen omdat de wereld daarna 'een betere plaats' was geworden. Hij bracht de militaire actie rechtstreeks in verband met de strijd tegen terrorisme. 'De terroristen die erop uit zijn om onschuldigen te vermoorden in de straten van Bagdad, willen ook onschuldigen vermoorden in de straten van Amerikaanse steden', zei hij. 'Door de vijand in Irak te verslaan maken we het minder waarschijnlijk dat we deze vijand hier thuis tegen komen.'
Over de massavernietigingswapens die het Irak van Saddam Hoessein zou hebben bezeten en die in 2003 de rechtstreekse aanleiding voor de aanval vormden, zei hij niets. De wapens werden nooit aangetroffen en het was daarom zeer twijfelachtig of Irak er werkelijk over beschikte.

Dodental loopt op

Het aantal Amerikaanse militairen dat in Irak was gesneuveld, passeerde op 24 maart 2008 de vierduizend. Er waren sinds maart 2003 rond de dertigduizend gewonden gevallen. Legers uit andere landen verloren samen driehonderd manschappen.
Over het aantal Iraakse slachtoffers bestond veel onduidelijkheid. Schattingen liepen uiteen van 74.000 tot 1,2 miljoen.

(Vorige berichten pagina 157/1 e.v. - 2008)

KOEWEIT

BINNENLAND

Koeweit krijgt voor derde maal in ruim een jaar nieuwe regering

Op 26 maart 2007 werd in Koeweit een regering beëdigd die opnieuw werd gedomineerd door de koninklijke familie al-Sabah. Drie weken daarvoor, op 5 maart, was in het parlement een vertrouwensstemming voorzien over minister van Gezondheidszorg sjeik Ahmed Abdullah Al Ahmed al-Sabah, die werd beschuldigd van wanbeleid en incompetentie. Zijn aftreden zou als een blamage worden ervaren door de koninklijke familie, waar hij zelf toe behoorde. Het kabinet liet het daar dan ook niet op aankomen en besloot vóór de geplande parlementszitting om als geheel af te treden. Het staatshoofd, emir Sabah al-Ahmad al-Jabir al-Sabah, aanvaardde het ontslag en vroeg het kabinet aan te blijven voor de afhandeling van lopende zaken.

Nieuwe regering aangetreden

De samenstelling van de op 26 maart aangetreden regering verschilde niet noemenswaardig van die van het vorige kabinet want sleutelposities als van Binnenlandse Zaken, Buitenlandse Zaken, Defensie en Olie bleven in handen van dezelfde bewindspersonen. Er maakten vier islamisten, drie liberalen en een aantal technocraten deel van uit. Ook waren er twee vrouwen in opgenomen.

Protesten bij installatie vrouwelijke minister

In 2005 had Koeweit zijn eerste vrouwelijke minister gekregen in de persoon van Massouma al-Mubarak, kort nadat het parlement akkoord was gegaan met de toekenning van meer politieke rechten aan vrouwen. Zij was eerst minister van Planning en Bestuurlijke Ontwikkeling, daarna van Communicatie en werd in maart 2007 benoemd op het ministerie van Gezondheidszorg.

In het nieuwe kabinet werd een tweede vrouw benoemd, namelijk Nuriya al-Sebih als minister van Onderwijs. Omdat in Koeweit ministers automatisch ook lid waren van het parlement, vond op 2 april haar

Samenstelling regering Koeweit
(29 november 2007)

Emir (staatshoofd)
SABAH al-Ahmad al-Jabir al-Sabah

Premier
NASIR al-MUHAMMAD al-Ahmad al-Sabah

Eerste Vicepremier
JABIR MUBARAK al-Hamad al-Sabah
Vicepremier
MUHAMMAD al-Sabah al-Salim al-Sabah
Vicepremier
Faysal al-HAJJI

Ministers:
Binnenlandse Zaken
JABIR al-KHALID al-Jabir al-Sabah
Buitenlandse Zaken
MUHAMMAD al-Sabah al-Salim al-Sabah
Communicatie
Abdallah al-Saud al-MUHAYLBI
Defensie
JABIR MUBARAK al-Hamad al-Sabah
Elektriciteit en Water
Muhammad al-ULAYM
Financiën
Mustafa al-Jassim al-SHIMMALI
Gezondheidszorg
Abdallah al-Abd al-Rahman TAWIL
Handel en Industrie
Falah al-HAJIRI
Informatie
SABAH al-KHALID al-Hamad al-Sabah
Justitie
Jamal al-Ahmad al-SHIHAB
Olie
Muhammad al-ULAYM
Onderwijs en Hoger Onderwijs
Nuriya al-SEBIH
Openbare Werken
Musa al-SARRAF
Religieuze Giften en Islamitische Zaken
Abdallah al-Saud al-MUHAYLBI
Sociale Zaken en Arbeid
Jamal al-Ahmad al-SHIHAB

Ministers van Staat:
Amiri Diwan Zaken
NASIR SABAH al-Ahmad al-Sabah
Gemeentelijke Zaken
Musa al-SARRAF
Huisvesting
Abd al-Wahid al-AWADI
Kabinetszaken
Faysal al-HAJJI
Nationale Assemblee
Abd al-Wahid al-AWADI

Gouverneur Centrale Bank
SALIM Abd al-Aziz al-Sabah

beëdiging plaats als parlementariër. Enkele islamistische parlementsleden protesteerden echter tegen haar installatie omdat zij haar hoofd niet bedekt had. Door geen hoofddoek te dragen, zou zij zich niet aan de regels van de sharia-wetgeving houden. Het gros van de parlementariërs, ook de islamistische onder hen, deed echter niet mee aan het protest en vanaf de publieke tribune werd al-Sebih toegejuicht door zo'n vijftig vrouwelijke aanhangers die evenmin een hoofddoek droegen. Ook kreeg zij steun van parlementsvoorzitter Jassem Al-Khorafi. Wettelijk bestond in Koeweit geen 'dress code' voor vrouwen.

Andere vrouwelijke minister treedt af

De in de Verenigde Staten opgeleide Massouma al-Mubarak stond bekend als voorvechtster van vrouwenrechten en droeg, anders dan haar nieuwe vrouwelijke collega-minister, wel een hoofddoek. Haar positie stond aanvankelijk dan ook niet ter discussie, maar dat veranderde om een heel andere reden: op 24 augustus zag zij zich genoodzaakt haar functie neer te leggen omdat zij de formele verantwoordelijkheid droeg voor een brand die een dag eerder was uitgebroken in een ziekenhuis, waarbij twee patiënten omkwamen en negentien mensen gewond raakten. Zij zou daar verantwoording over moeten afleggen en zich tevens moeten verdedigen tegen aantijgingen van financieel misbruik op haar departement. Bovendien waren er weerstanden onder soennitische parlementsleden omdat al-Mubarak behoorde tot de sjiitische minderheid in het land en er tegelijkertijd liberale denkbeelden op na hield.
Al-Mubarak was al de derde minister die aftrad sinds de nieuwe regering in maart was aangetreden. In juni hadden ook de ministers van Olie en Communicatie hun functie neergelegd.

Overgebleven vrouwelijke minister overleeft vertrouwensstemming

De positie van Nuriya al-Sebih als vrouwelijke minister kwam in januari 2008 opnieuw ter discussie te staan. Op de 22ste van die maand werd een motie van wantrouwen in stemming gebracht omdat zij zich schuldig zou hebben gemaakt aan wanbeheer en het in gevaar brengen van religieuze waarden. De motie werd, onder applaus van honderden vrouwelijke aanhangers, met 27 tegen 19 stemmen, bij 2 onthoudingen, verworpen. Aanname van de motie zou opnieuw tot aftreden van de regering hebben geleid omdat regeringen in Koeweit alleen aanbleven als alle bewindslieden op parlementair vertrouwen konden rekenen.
Volgens medestanders van al-Sebih was de actie tegen haar ingegeven door niets anders dan het streven vrouwen buiten de regering te houden. Enkele incidenten, namelijk een geval van seksueel misbruik en een van vermeende belediging van de islam door een scholiere, zouden slechts als aanleiding zijn gebruikt. In beide gevallen luidde de aanklacht dat al-Sebih niet had ingegrepen.

Nieuwe verkiezingen na aftreden regering

Intussen bleek het in maart 2007 aangetreden kabinet evenmin een lang leven beschoren. Een jaar later, op 17 maart 2008, zag voor de vierde maal in ruim twee jaar een Koeweitse regering zich genoodzaakt om af te treden, twee dagen later gevolgd door de ontbinding van het parlement. Achtergrond vormden de spanningen tussen regering en parlement dat sinds de verkiezingen van juni 2006 werd gedomineerd door de nationalistische en islamitische oppositie.
Volgens de regering ontbrak het bij de oppositie aan bereidheid constructief met haar samen te werken. Zo wilde een meerderheid van het parlement extra loonsverhoging voor Koeweitse burgers, terwijl de regering al eerder een verhoging had afgekondigd. Ook was de regering verbolgen over het feit dat leden van de sjiitische minderheid, daarin gesteund door een deel van de parlementariërs, een herdenkingsmars hadden gehouden voor de in februari 2008 door een aanslag omgekomen Imad Mughniyah, strijder van de Libanese Hezbollah-beweging. Deze werd door het soennitische regime beschuldigd van betrokkenheid bij gewelddadige acties.
Op 17 mei zouden nieuwe parlementsverkiezingen worden gehouden.

Spanningen met soennieten na manifestatie rond gedode sjiiet

Imad Mughniyah, strijder van de Libanese Hezbollah-beweging, kwam op 12 februari 2008 door een autobom in de Syrische hoofdstad Damascus om het leven. Over de toedracht van de aanslag kon geen uitsluitsel worden verkregen. Vier dagen later manifesteerden aanhangers van de gedode sjiiet zich op een herdenkingsbijeenkomst,

die reden was voor protesten vanuit de soennitische meerderheid in Koeweit. Het sjiitische parlementslid Adnan Abdulsamad noemde het slachtoffer van de aanslag een martelaar, terwijl deze door soennitische parlementariërs en organisaties in verband werd gebracht met terrorisme.
De Koeweitse regering veroordeelde de verering van Mughniyah, maar riep ook de soennieten op tot kalmte. Mughniyah werd beschuldigd van de kaping van een passagiersvliegtuig in 1988 waarbij twee Koeweiti's omkwamen. Ook werd hij verdacht van betrokkenheid bij diverse bomaanslagen.

Arrestaties

Begin maart 2008 werden acht sjiitische politici en geestelijken, die werden beschuldigd van lidmaatschap van een tot dan toe onbekende groepering met de naam Hezbollah Koeweit, gearresteerd. Zij werden in verband gebracht met acties rond de dood van Mughniyah en zouden er bovendien op uit zijn de regering omver te werpen. Zelf ontkenden zij de beschuldigingen.
Onder de arrestanten waren twee parlementariërs die na korte tijd werden vrijgelaten. Vijf anderen kwamen op 11 maart op borgtocht vrij en twee dagen later volgde het voormalige sjiitische parlementslid Abdulmohsen Jamal, eveneens na betaling van een borgsom.

Aandeel niet-Koeweiti's in totale bevolking blijft stijgen

De Public Authority for Civil Information (PACI) maakte op 30 maart 2008 bekend dat het bevolkingsaantal van Koeweit in 2007 met 6,8 procent was toegenomen tot 3,4 miljoen. Slechts 31 procent van hen bestond uit Koeweiti's, terwijl 69 procent van buitenlandse afkomst was. Het aandeel van de laatste categorie nam ook sneller toe, namelijk met 8,5 procent tot 2,3 miljoen. De autochtone bevolking steeg met slechts 3,1 procent tot bijna 1,1 miljoen.
Het totaal aantal arbeidskrachten steeg in 2007 met 6,7 procent naar 2,1 miljoen. Het aandeel van buitenlandse werknemers die in Koeweit woonden – vooral afkomstig uit Aziatische landen – bedroeg 84,5 procent. Zij waren vooral werkzaam in de private sector waarin het aandeel van de Koeweiti's slechts 3,9 procent was. De autochtone bevolking werkte voor het overgrote deel in publieke dienst.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Exclusieve koppeling Koeweitse dinar aan dollar verbroken

Op 20 mei 2007 werd de Koeweitse dinar gekoppeld aan meerdere internationale munteenheden. Daarmee werd de situatie hersteld van vóór 5 januari 2003, toen de dinar exclusief werd verbonden aan de intussen sterk in waarde gedaalde Amerikaanse dollar. De nieuwe maatregel was bedoeld om de inflatie te bestrijden. Afgaande op cijfers van de centrale bank van 7 oktober 2007 leek dat resultaat te hebben: van mei op juni daalde de inflatie van 5,3 naar 4,4 procent. De bank verhoogde op 16 oktober de waarde van de dinar met 0,5 procent ten opzichte van de dollar, waarmee de Koeweitse munt de hoogste relatieve waarde in meer dan twee decennia bereikte. Sinds 20 mei was deze waarde met 3,6 procent toegenomen.

Inflatie blijft hoog

De inflatie bleef echter ondanks de koerswijziging onverminderd hoog. Over de eerste negen maanden van 2007 bedroeg ze 7,3 procent en dat was het hoogste percentage in vijftien jaar. De belangrijkste oorzaak lag in de stijging van de prijzen van huizen (12,5 procent) en die van voorzieningen op het gebied van onderwijs en gezondheidszorg (12,3 procent).
Het was de bedoeling dat Koeweit samen met de andere Golfstaten als Bahrein, Oman, Qatar, Saoedi-Arabië en de Verenigde Arabische Emiraten in 2010 zou overschakelen op één gemeenschappelijke munt van de Gulf Cooperation Council (GCC). Met de loskoppeling van de dollar zette Koeweit daartoe een eerste stap, maar het was twijfelachtig of de andere GCC-leden op tijd gereed waren voor invoering van de nieuwe munteenheid. Geen van de andere vijf had nog besloten om de binding van de eigen munt aan de dollar te verbreken.

Salarisverhoging moet inflatie compenseren

De aanhoudende inflatie betekende ook een stijging van de prijzen van consumptiegoederen. Om de verminderde koopkracht te compenseren, kondigde de regering op 21 februari 2008 een loonsverhoging af van 120 Koeweitse dinar (ca. 298 euro) per maand in zowel de publieke als private sector. Ook andere groepen als buitenlandse werknemers en gepensioneerden werden – zij het in mindere mate – gecompenseerd. Verscheidene parlementariërs vonden de inkomensstijging te gering en kondigden voorstellen aan voor een extra verhoging.
Het gemiddelde maandsalaris voor een Koeweitse werknemer lag op ruim 1.000 dinar. De meerderheid van de beroepsbevolking bestond echter uit buitenlandse arbeidskrachten die aanzienlijk minder verdienden.

Koeweit verlaagt belasting voor buitenlandse investeerders

Het Koeweitse parlement besloot op 26 december 2007 met 37 tegen 17 stemmen de belasting op de nettowinst van buitenlandse ondernemingen te verlagen van 55 naar 15 procent. Daarmee werd beoogd meer investeringen uit het buitenland aan te trekken. Het besluit behoefde nog goedkeuring van het staatshoofd, emir Sabah al-Ahmad al-Jabir al-Sabah.
De buitenlandse investeringen in Koeweit waren naar de standaard van de Golfregio niet groot. In 2006 hadden deze een waarde van rond de 300 miljoen dollar (ca. 240 miljoen euro). In een land als de Verenigde Arabische Emiraten lag dit bedrag op ruim 18 miljard dollar.

JUSTITIE

Doodstraffen wegens terrorisme omgezet in levenslang

Een beroepsrechtbank zette op 19 juni 2007 vier doodvonnissen wegens betrokkenheid bij terrorisme om in levenslang, hetgeen in Koeweit 25 jaar celstraf betekende. In beroep gaan tegen de uitspraak was niet meer mogelijk. De veroordeelden waren twee Koeweiti's en twee statenloze Arabieren die deel uitmaakten van de groepering Peninsula Lions Brigade en aanslagen op Amerikaanse troepen in Irak en Koeweit zouden hebben voorbereid. De groepsleden waren in januari 2005 gearresteerd, na vuurgevechten met de politie die onder beide partijen dodelijke slachtoffers maakten.
De rechtbank bevestigde de eerdere vrijspraak van zeven verdachten en handhaafde eveneens twee andere levenslange celstraffen, alsmede enkele kortere straffen. Verscheidene verdachten hadden overigens

aangegeven dat zij tot valse bekentenissen waren gedwongen via mishandelingen en bedreigingen aan het adres van familieleden.

Vrijspraak voor ex-gevangenen Guantánamo Bay

Het Hof van Cassatie sprak op 6 februari 2008 twee Koeweitse mannen vrij die in september 2006 in hun land waren teruggekeerd, na ruim vier jaar vast te hebben gezeten in het Amerikaanse gevangenkamp Guantánamo Bay op Cuba. Het ging om Omar Rajab Amin (40) en Abdullah Kamel al-Kandari (34), die ervan werden beschuldigd aan de zijde van al-Qaida en de Taliban te hebben gevochten tegen troepen van de Verenigde Staten in Afghanistan. Zelf stelden zij alleen in dat land te zijn geweest om liefdadigheidswerk te doen. In 2007 waren zij tot tweemaal toe wegens gebrek aan bewijs vrijgesproken en hun onschuld werd nu door het hoogste rechtscollege bevestigd.
Amin en al-Kandari behoorden tot de acht Koeweiti's die tot dan toe vanuit Guantánamo Bay waren gerepatrieerd. Ook de andere zes waren van alle blaam gezuiverd. Er zaten nu nog vier landgenoten vast op de Amerikaanse basis.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Arrestaties onder travestieten op basis van nieuwe wetgeving

In december 2007 nam het Koeweitse parlement een wet aan die travestie verbood. Het luidde aldus: 'Een ieder die een onfatsoenlijke daad begaat in de openbare ruimte of een lid van de andere sekse imiteert, zal worden onderworpen aan een gevangenisstraf voor een periode van maximaal één jaar of een boete van maximaal 1.000 dinar [ca. 2.500 euro].'

Volgens een verklaring van Human Rights Watch (HRW) werden nog diezelfde maand zeker veertien personen op basis van dit wetsartikel aangehouden. Ook in maart 2008 werden weer arrestaties verricht. De mensenrechtenorganisatie deed op de 31e van die maand een oproep aan de Koeweitse regering om het betreffende wetsartikel in te trekken omdat het strijdig was met de verplichtingen van Koeweit op het gebied van de mensenrechten.

(Vorige berichten pagina 103/2 e.v. - 2007)

OMAN

BINNENLAND

Sultan Qaboos herschikt Omaans kabinet

Het staatshoofd van Oman en tevens premier, sultan Qaboos bin Said, gaf op 9 september 2007 opdracht voor een herschikking van enkele posten in het kabinet. Er kwamen ook twee ministeries bij, namelijk van Milieu en Klimaatzaken en van Visserij.

Geen vrouwen verkozen in adviserend parlement van Oman

Bij de verkiezingen van 27 oktober 2007 voor de parlementaire adviesraad Majlis al-Shura wist geen van de 21 vrouwelijke kandidaten een zetel te behalen. In 2003 waren nog twee vrouwen in de uit 84 leden bestaande raad gekozen. Van de mannen die zitting zouden nemen in de adviesraad wa-

Samenstelling regering Oman (27 september 2007)

Sultan, tevens premier, minister van Buitenlandse Zaken, Defensie en Financiën, alsmede Gouverneur Centrale Bank
QABOOS bin Said al-Said

Speciale Vertegenwoordiger van de Sultan
THUWAYNI bin Shihab al-Said

Vicepremier voor Kabinetszaken
FAHD bin Mahmud al-Said

Ministers:
Ambtenarenzaken
Muhammad bin Abdallah bin Isa al-HARTHI
Arbeid
Juma bin Ali bin JUMA
Binnenlandse Zaken
SAUD bin Ibrahim al-Busaidi
Divan van het Koninklijk Hof
SAYF bin Hamad al-Busaidi
Elektriciteit en Water
Abdallah bin Muhammad al-MAHRUQI
Gezondheidszorg
Ali bin Muhammad bin MUSA
Giften en Religieuze Zaken
Abdallah bin Muhammad bin Abdallah al-SALIMI
Handel, Industrie en Mineralen
MAQBUL bin Ali Sultan
Hoger Onderwijs
RAWYA bint Saud al-Busaidi
Huisvesting
Muhammad bin Saif al-SHABIBI
Informatie
Hamad bin Muhammad al-RASHIDI
Justitie
Muhammad bin Abdallah bin Zahir al-HINAI
Koninklijk Ambt
ALI MAJID bin Mussabagh al-Mamari
Landbouw
Salim bin Hilal bin Ali al-KHALILI
Milieu en Klimaatzaken
HAMAD bin Faysal al-Busaidi
Nationaal Erfgoed en Cultuur
HAYTHIM bin Tariq al-Said
Nationale Economie
Ahmad bin Abd al-Nabi al-MAKKI
Olie en Gas
Muhammad bin Hamad bin Sayf al-RUMHI
Onderwijs
Yahya bin Saud al-SALIMI
Paleiszaken
ALI bin Hamud bin Ali al-Busaidi
Regionale Gemeenten en Waterbronnen
Abdallah bin Muhammad bin Abdallah al-RUWAS
Sociale Ontwikkeling
SHARIFA bint Khalfan bin Nasser al-Yahya
Sport
Ali bin Masud bin Ali al-SUNAIDI
Toerisme
Rajiha bint Abd al-Amir bin ALI
Transport en Communicatie
KHAMIS bin Mubarak al-Alawi
Visserij
Muhammad bin Ali al-QATABI
Wetszaken
Muhammad bin Ali bin Nasir al-ALAWI

Minister van Staat en Gouverneur Dhofar
MUHAMMAD bin Marhun bin Ali al-MAMARI
Minister van Staat en Gouverneur Muscat
SAYID al-Mutasim bin Hamud al-Busaidi

Minister verantwoordelijk voor Buitenlandse Zaken
Yusuf bin ALAWI bin Abdallah
Minister verantwoordelijk voor Defensiezaken
BADR bin Saud bin Harib al-Busaidi

Speciaal adviseur Zijne Majesteit
Salim bin Abdallah al-GHAZALI
Speciaal adviseur Zijne Majesteit voor Cultuur
Abd al-Aziz bin Muhammad al-RUWAS
Speciaal adviseur Zijne Majesteit voor Economische Planning
Muhammad bin ZUBAYR
Speciaal adviseur Zijne Majesteit voor Externe Verbindingen
Umar bin Abd al-Munim al-ZAWAWI
Speciaal adviseur Zijne Majesteit voor Milieuzaken
SHABIB bin Taymur al-Said

Uitvoerend president Centrale Bank
Hamud bin Sangur bin Hashim al-ZADJALI

ren er 38 herkozen, terwijl de 46 overigen voor het eerst in de raad kwamen.
De shura werd in 1991 opgericht. Drie jaar later was Oman de eerste Golfstaat die actief en passief kiesrecht voor vrouwen invoerde.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Lonen in publieke sector verhoogd om inflatie te compenseren

Sultan Qaboos bin Said, het staatshoofd van Oman, verordonneerde op 9 februari 2008 loonsverhogingen voor werknemers in de publieke sector, uiteenlopend van 5 tot 43 procent. Ook kondigde hij een subsidie af van 25 riyal (ca. 45 euro) per ton meel. Daarnaast dienden regeringsdepartementen verdere prijsstijgingen en monopolies op consumptiegoederen te voorkomen.
De maatregelen waren een antwoord op de afgenomen koopkracht als gevolg van de hoge inflatie in Oman. Deze bedroeg gemiddeld 5,1 procent gedurende de eerste drie kwartalen van 2007, aanzienlijk meer dan in de twee voorafgaande jaren.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Oman krijgt tweede olieraffinaderij

Op 18 april 2007 werd bekend dat Oman de tweede olieraffinaderij van het land in gebruik had genomen. De raffinaderij in Sohar, aan de noordoostkust, vereiste een investering van omgerekend bijna een miljard euro. De productiecapaciteit was 116.400 vaten per dag en daarvan was 80 procent voor de export bedoeld.

NATUUR EN MILIEU

Cycloon Gonu treft Oman

Begin juni 2007 werd Oman getroffen door de cycloon Gonu, die in enkele dagen tijd aan tenminste 49 mensen het leven kostte. Het was de zwaarste storm in dertig jaar die in het hele land leidde tot overstromingen en aardverschuivingen en zware schade aanrichtte aan wegen en bruggen. Verder moest de internationale luchthaven enige tijd worden gesloten, liep de export van olie tijdelijk terug en werd ook een ontzoutingsfabriek in Ghubrah getroffen. Deze laatste was van groot belang voor de watervoorziening in de hoofdstad Muscat. Rond 12 juni was weer 90 procent van de capaciteit van de fabriek hersteld.

(Vorige berichten pagina 686/1 - 2006)

QATAR

BINNENLAND

Vrouwelijke kandidaat haalt zetel bij lokale verkiezingen

Bij de verkiezingen van 1 april 2007 voor de enige gemeenteraad van Qatar wist een van de drie vrouwelijke kandidaten, sheikha Yussef al-Jiffri, een zetel te behalen door met 90 procent van de stemmen twee mannelijke tegenkandidaten overtuigend te verslaan. Het was een bescheiden teken van een van regeringswege gesteunde tendens dat vrouwen een grotere rol in de politiek zouden gaan spelen.
Voor de 29 te verdelen zetels waren in totaal 118 mensen kandidaat gesteld. Van de 28.000 kiesgerechtigden kwam 51,1 procent op – beduidend meer dan de 37,7 procent bij de verkiezingen van 2003.

Emir van Qatar benoemt nieuwe premier

De emir van Qatar, sjeik Hamad bin Khalifa al-Thani, benoemde op 3 april 2007 sjeik Hamad bin Jassem al-Thani tot nieuwe premier. Hij was al langer zeer invloedrijk en tot aan zijn benoeming eerste vicepremier en minister van Buitenlandse Zaken. Deze laatste post behield hij. Sjeik Hamad was de opvolger van sjeik Abdullah bin Khalifa al-Thani, een halfbroer van de emir. Anders dan berichten dat deze 'moe' was, viel er over de precieze reden voor diens aftreden geen uitsluitsel te verkrijgen.
De laatste kabinetswijziging dateerde van december 2003 en ook nu bleven alle ministers onder de nieuwe premier in functie. Wel werd een nieuwe post gecreëerd, namelijk die van minister van Staat voor Energie en Industriezaken. De functie ging naar Mohammed Saleh al-Sada, voorheen directeur van het vloeibaar gas producerende bedrijf RasGas.

Eerste christelijke kerk in Qatar geopend

Ongeveer tienduizend kerkgangers verzamelden zich op 15 maart 2008 in Doha, hoofdstad van Qatar, voor een ceremonie ter gelegenheid van de opening van de eerste christelijke kerk in het land sinds veertienhonderd jaar. Kardinaal Ivan Dias, afgezant van het Vaticaan, ging voor in de viering van de inzegening. De kerk met de naam St. Mary's, die plaats bood aan 2.700 personen, was hoofdzakelijk bestemd voor de meer dan 100.000 katholieken – op een bevolkingsaantal van ca. 900.000 – die afkomstig waren uit de Filippijnen, India, Libanon en uit westerse landen. Er waren plannen voor de bouw van nog eens vijf christelijke kerken. Saoedi-Arabië was nu nog de enige Golfstaat waar kerken verboden waren.

St. Mary's was gebouwd op een stuk grond dat was geschonken door de emir van Qatar, sjeik Hamad bin Khalifa al-Thani. Deze had zich ontpopt als een voorvechter van interreligieuze dialoog en in 2003 had Qatar diplomatieke relaties met het Vaticaan aangeknoopt.
Twee jaar later werd een nieuwe grondwet van kracht, waarin onder meer godsdienstvrijheid werd gegarandeerd. Toch was de ingebruikneming van de kerk niet onomstreden. Volgens sommigen paste een christelijke kerk niet in het orthodoxe, wahabistisch-islamitische Qatar. Anderen meenden daarentegen dat het toestaan van gebedsplaatsen voor andere religies een gebod van de islam was. Vanwege de gevoeligheid van de kwestie was van de buitenkant de aard van het gebouw als christelijke gebedsplaats niet zichtbaar: religieuze symbolen als kruis en klokkentoren ontbraken.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Economische groei in Qatar doet inflatie fors stijgen

Qatar beleefde de laatste jaren een grote economische groei maar daar werd, zoals uit cijfers van oktober 2007 bleek, een prijs voor betaald in de vorm van toenemende inflatie. Volgens het Internationaal Monetair Fonds (IMF) groeide de Qatarese economie in 2005 met 6,3 procent en het jaar daarop met 8,8 procent, voornamelijk op basis van de grote olie- en gasvoorraden en gestimuleerd door de hoge olieprijzen op de wereldmarkt. Door de economische voorspoed was Qatar een van de rijkste landen ter wereld geworden, met een inkomen

per hoofd van de bevolking van omgerekend ruim 46.000 euro.
Het door de Raad voor de Planning in Qatar bekendgemaakte inflatiepercentage bedroeg 14,8 procent in het eerste kwartaal van 2007 en 12,8 procent in de drie daarop volgende maanden. Het jaarcijfer over 2006 was volgens het IMF 11,8 procent. Als belangrijkste oorzaak van de inflatie verwees minister van Economie, Financiën en Handel Youssef Hussain Kamal naar de stijgende huurprijzen. Deze waren de laatste twee jaar met 168 procent toegenomen.

Munteenheid voorlopig niet losgekoppeld van dollar

Ibrahim al-Ibrahim, de economisch adviseur van de emir, reageerde op 30 januari 2008 ontkennend op speculaties dat zijn land een einde zou maken aan de sinds 1980 bestaande koppeling van de Qatarese riyal aan de dollar. Koeweit had dat in mei 2007 wel gedaan, maar de andere lidstaten van de Gulf Cooperation Council (GCC) – naast de genoemde twee landen Bahrein, Oman, Saoedi-Arabië en de Verenigde Arabische Emiraten – zagen evenals Qatar van ontkoppeling af. Deze was genoemd als mogelijkheid om bij te dragen aan een verminderde inflatie. Al-Ibrahim sloot dan ook niet uit dat in de nabije toekomst de binding tussen riyal en dollar verbroken zou worden. Vooralsnog koos zijn land echter voor de financiële en monetaire stabiliteit die door deze binding werd bevorderd.

REGIONALE ONTWIKKELINGEN

Initiatief van Qatar voor Arabisch Centrum voor Democratie

Aan het slot van een in de hoofdstad Doha gehouden forum over democratie, mensenrechten en hervormingen, op 29 mei 2007, maakte Qatar een plan bekend dat er toe moest leiden dat landen in de Arabische regio zich een democratische cultuur eigen zouden maken. Dit initiatief voor een Arabisch Centrum voor Democratie werd aangekondigd door de vrouw van de emir van Qatar, sjeika Mozah bint Nasser Al Missned. Het land had met omgerekend zo'n 7,5 miljoen euro een eerste betaling voor het centrum gedaan.
Hoewel de Verenigde Staten de laatste jaren druk uitoefenden op Arabische landen politieke hervormingen door te voeren, werd op de bijeenkomst benadrukt dat de wens daartoe van binnenuit kwam. Het ging om 'een interne kwestie die is gebaseerd op nationale consensus', aldus de formulering in een slotverklaring van de ongeveer vijfhonderd aanwezigen uit de regio.

Qatar bestrijdt jeugdwerkloosheid in Midden-Oosten en Noord-Afrika

Sjeika Mozah bint Nasser Al Missned, echtgenote van de emir van Qatar, maakte op 15 januari 2008 een ambitieus plan bekend om de werkloosheid onder jongeren in de regio van het Midden-Oosten en Noord-Afrika te bestrijden. Zij deed dat aan het begin van een conferentie van de Verenigde Naties in Madrid, waar vertegenwoordigers van 63 landen initiatieven bespraken voor het bevorderen van intercultureel begrip. Qatar stelde voor het werkgelegenheidsprogramma omgerekend 67 miljoen euro beschikbaar.
Het initiatief werd Silatech gedoopt, hetgeen in het Arabisch stond voor 'jouw verbinding'. Sjeika Mozah introduceerde het op de bijeenkomst met deze woorden: 'Het beste verhaal tegenover de veelvoorkomende berichten over conflicten, geweld en wanhoop is actie. Het in de steek laten van deze [werkloze] mensen zou een verschrikkelijke misvatting zijn. Door te investeren in onze jeugd investeren we in veiligheid en ontwikkeling van onze naties en alleen veilige naties kunnen allianties sluiten die gebaseerd zijn op wederzijds respect en gemeenschappelijke doelen.'

BUITENLANDSE ZAKEN

Qatar schiet Palestijnse regering te hulp

Aan het einde van zijn bezoek aan de Qatarese hoofdstad Doha maakte de Palestijnse premier Ismail Haniyeh op 3 december 2006 bekend dat de Golfstaat de komende maanden de salarissen zou uitbetalen van zo'n veertigduizend leraren. Dat kwam overeen met omgerekend ca. 17 miljoen euro per maand. Mogelijk zou Qatar hetzelfde doen ten aanzien van werknemers in de gezondheidszorg.
Het aanbod was een reactie op de grote financiële problemen waarin de Palestijnse regering verkeerde. Deze waren het gevolg van de westerse boycot sinds de regeringsdeelname van de radicale Hamasbeweging.

Qatarese troepen uit Libanon teruggetrokken

Op 7 februari 2008 keerde het contingent van 205 militairen dat ressorteerde onder de United Nations Interim Force In Lebanon (Unifil), terug in Qatar. De vanaf 1978 in Libanon aanwezige VN-missie had sinds de oorlog tussen de Hezbollah-beweging en Israël in de zomer van 2006 mede tot taak nieuwe vijandelijkheden tussen beide partijen te voorkomen.

Qatar was het enige Arabische land dat, sinds oktober 2007, aan Unifil deelnam. Een reden waarom daar zo snel een eind aan kwam, werd niet gegeven.

Saoedi-Arabië en Qatar gaan nauwer samenwerken

Een bezoek van de Saoedische kroonprins Sultan bin Abdul-Aziz aan Qatar, dat plaatsvond van 10 tot 12 maart 2008, stond in het teken van het bijleggen van de onderlinge conflicten en het voornemen om in de toekomst nauw te gaan samenwerken. 'Wij willen de relaties stimuleren en ontwikkelen, op economisch terrein dan wel inzake samenwerking op politiek en veiligheidsgebied', zo verwoordde de Qatarese premier sjeik Hamad bin Jassem al-Thani de intentie van beide Golfstaten. Mogelijk zou de samenwerking vooral betrekking hebben op de energievoorziening: Saoedi-Arabië was zeer rijk aan olie en Qatar beschikte over grote gasreserves.

Sinds 2002 waren de verhoudingen tussen de twee landen gespannen. In dat jaar riep Saoedi-Arabië zijn ambassadeur uit het buurland terug – omgekeerd gebeurde dat niet – na een uitzending van de in Qatar gevestigde Arabische nieuwszender Al-Jazeera waarin scherpe kritiek werd geleverd op de Saoedische koninklijke familie. Tevens voorkwam Saoedi-Arabië de aanleg van een pijplijn via welke gas uit Qatar naar Koeweit zou worden getransporteerd, maar die via Saoedisch grondgebied zou lopen. Ook verzette het land zich tegen de bouw van een brug tussen Qatar en de Verenigde Arabische Emiraten, langs de Saoedische kust. Vooruitlopend op het verzoeningsbezoek van maart 2008 had Saoedi-Arabië voor het eerst in zes jaar weer een ambassadeur in Qatar benoemd.

(Vorige berichten pagina 686/2 - 2007)

VERENIGDE ARABISCHE EMIRATEN

BINNENLAND

Nieuwe kroonprins in emiraat Dubai benoemd

Per 1 februari 2008 ging de benoeming in van de 26-jarige sjeik Hamdan bin Muhammad tot kroonprins van het emiraat Dubai. Hij werd aangewezen door zijn vader, sjeik Muhammad bin Rashid al-Maktum, de leider van Dubai en tevens vicepresident, premier en minister van Defensie van de Verenigde Arabische Emiraten. Deze was zelf kroonprins tot hij in januari 2006 de hoogste positie in Dubai overnam van zijn overleden broer. Sindsdien was de functie vacant gebleven.
Sjeik Muhammad benoemde tevens twee familieleden tot plaatsvervangers. Dat waren zijn zoon sjeik Maktoum bin Muhammad en zijn broer Hamdan bin Rashed.

Aantal vrouwen in kabinet Emiraten verdubbelt tot vier

Op 17 februari 2008 wijzigde de regering van de Verenigde Arabische Emiraten van samenstelling, met als opvallendste verandering het groter aantal vrouwelijke ministers. Dat verdubbelde van twee naar vier. Maitha al-Shamsi, werkzaam aan een van de universiteiten in de Emiraten, en de voormalige plaatsvervangende ambassadeur in de Verenigde Staten, Reem al-Hashemi, werden beiden benoemd tot minister van Staat.
De twee vrouwen die al minister waren, bleven dat: Mariam Muhammad al-Rumi behield haar post Sociale Zaken en Lubna al-Qasimi schoof door van de post Economie en Planning naar die van het nieuw gecreëerde ministerie van Buitenlandse Handel. Al-Qasimi was in november 2004 de eerste vrouw die tot minister werd benoemd.

Aandeel buitenlanders onder bevolking Emiraten blijft toenemen

Een studie van het adviserende parlement van de Verenigde Arabische Emiraten, de Federale Nationale Raad (FNC), liet op 24 februari 2008 zien dat het aantal inwoners eind 2006 was gestegen tot ruim 5,6 miljoen. De groei van de bevolking was toe te schrijven aan de instroom van hoofdzakelijk Aziatische arbeidskrachten, aan wie veel behoefte bestond door de economische groei van het land. Ongeveer driekwart van de arbeidskrachten bestond uit Aziaten, vooral mensen afkomstig uit India.
Eind 2005 bedroeg het bevolkingsaantal 4,1 miljoen, waarvan slechts 21,9 procent (rond de 825.000 mensen) uit het land zelf afkomstig was. Een jaar later was dit aandeel verder gedaald naar 15,4 procent, hetgeen overeenkwam met 866.779 personen. Het percentage buitenlanders bedroeg nu 4.764.356, ofwel 84,6 procent.

Samenstelling regering Verenigde Arabische Emiraten (17 februari 2008)

President
Sjeik KHALIFA bin Zayed al-Nahayan
Vicepresident, premier en minister van Defensie
MUHAMMAD bin Rashid al-Maktum

Vicepremiers
SULTAN bin Zayid al-Nuhayyan
HAMDAN bin Zayid al-Nuhayyan

Ministers:
Arbeid
Saqr GHUBASH
Binnenlandse Zaken
SAIF bin Zayid al-Nuhayyan
Buitenlandse Handel
LUBNA al-Qasimi
Buitenlandse Zaken
ABDALLAH bin Zayid al-Nuhayyan
Cultuur, Jeugd en Gemeenschapsontwikkeling
Abd al-Rahman Muhammad al-UWAIS
Economie
Sultan bin Said al-MANSURI
Energie
Muhammad bin Dhain al-HAMILI
Financiën
HAMDAN bin Rashid al-Maktum
Gezondheidszorg
Hamid Muhammad al-QATAMI
Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek
NUHAYYAN bin Mubarak al-Nuhayyan
Kabinetszaken en Ontwikkeling Publieke Sector
Muhammad Abdallah al-GARGAWI
Onderwijs
Hanif Hassan Ali al-QASIMI
Openbare Werken
HAMDAN bin Mubarak al-Nuhayyan
Presidentiële Zaken
MANSUR bin Zayid al-Nuhayyan
Sociale Zaken
Mariam Muhammad al-RUMI

Ministers van Staat:
Maitha al-SHAMSI
Khalifa Bkhit al-FALASI
Reem al-HASHEMI

Ministers van Staat, belast met:
Buitenlandse Zaken en Aangelegenheden Federale Nationale Raad (FNC - parlement)
Anwar Muhammad al-GARGASH
Financiën
Obaid al-TAYER
Justitie
Hadef Jouan al-DHAHERI
Milieu en Water
Rashed Ahmad bin FAHD

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Gastarbeiders komen in verzet tegen hun arbeidsvoorwaarden

In de tweede helft van 2007 en de eerste maanden van 2008 ontstond grote arbeidsonrust onder de (Aziatische) buitenlanders die werkten in de Verenigde Arabische Emiraten. Zij waren, net als in een aantal andere landen van het Midden-Oosten, voornamelijk werkzaam in fabrieken, de landbouw, het huishoudelijk werk en de bouw. Hun arbeidsomstandigheden lieten echter veel te wensen over, zoals Human Rights Watch (HRW) op 20 januari 2008 nog eens benadrukte in een oproep aan de betreffende regeringen om een einde te maken aan de 'wijdverbreide schendingen' van hun rechten. De mensenrechtenorganisatie wees onder meer op het niet uitbetalen van lonen, het confisqueren van paspoorten en in sommige gevallen het gebruik van fysiek geweld waaraan zij bloot stonden. Verzet daartegen werd bemoeilijkt doordat vakbonden in de Emiraten niet waren toegestaan en er geen stakingsrecht bestond. Maar door de toenemende vraag naar buitenlandse werknemers als gevolg van de enorme economische groei die het land doormaakte, leek de actiebereidheid onder hen toe te nemen.

Arrestaties en deportaties na heftige protesten

Dagblad *Gulf News* maakte op 3 augustus 2007 melding van protestacties in het emiraat Dubai van zo'n vijfhonderd arbeiders die eind juli een loonsverhoging eisten van 300 dirham (ca. 60 euro) per maand, bovenop hun salaris van tussen de 500 en 700 dirham. Eerder was hen een verhoging van 50 dirham toegekend, maar dat vonden zij te weinig. Zij weigerden aan het werk te gaan zolang hun eisen niet werden ingewilligd. Een groep stakers die werkzaam was in de

bouw werd daarop gedeporteerd, waarna de meeste er voor kozen het werk te hervatten. Anderen gingen door met hun actie.
In Dubai gingen op 27 en 28 oktober Zuid-Aziatische werknemers in staking en eisten loonsverhoging, betere huisvesting en verbetering van het transport naar de bouwplaats waar zij werkten. Op de 27ste kwam het tot rellen toen er stenen werden gegooid naar de oproerpolitie en politieauto's werden vernield. Volgens Tahmiz Ahmad, de Indiase ambassadeur in de Emiraten, vonden er massa-arrestaties plaats. Hij stelde dat meer dan vierduizend mensen waren vastgezet, maar het overgrote deel kwam op 31 oktober weer vrij. Alleen 150 arrestanten die zich schuldig zouden hebben gemaakt aan geweldpleging, bleven gevangen.
Gulf News berichtte op 25 februari 2008 dat een rechtbank in Dubai 45 Indiase bouwvakkers tot zes maanden gevangenisstraf plus deportatie had veroordeeld. Zij zouden betrokken zijn geweest bij de gewelddadigheden.
Op 18 maart kwam het opnieuw tot ongeregeldheden, dit keer in het industriegebied Sagaa in het aangrenzende emiraat Sharjah. Ongeveer vijftienhonderd Aziatische werknemers die loonsverhoging eisten, staken tientallen auto's in brand en richtten vernielingen aan.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Buitenlandse investeringen in Emiraten toegenomen

Cijfers over 2006, die op 25 december 2007 te lezen waren in de lokale pers, wezen uit dat de buitenlandse investeringen in de Verenigde Arabische Emiraten dat jaar een waarde hadden bereikt van omgerekend 14,2 miljard euro. Dat was een stijging met 10,8 procent in vergelijking met 2005. De meeste investeringen vonden plaats in de sector financiële diensten met 34,4 procent van het totaal. Daarna volgden de bouw (29 procent) en de industriële productie (10,1 procent). Verreweg de meeste investeringen, 62 procent, werden gedaan in het emiraat Dubai, terwijl 24 procent terechtkwam in de welvarende hoofdstad van de Emiraten, Abu Dhabi.

Economische groei bedraagt 7,4 procent over 2007

Op 9 maart 2008 maakte minister van Economie Sultan bin Said al-Mansuri bekend dat de Verenigde Arabische Emiraten het voorgaande jaar een economische groei van 7,4 procent hadden doorgemaakt. In 2006 bedroeg dit percentage 9,4 procent. Behalve in de bloei van de bedrijfstakken buiten de oliesector, lag de oorzaak van de groei ook in de stijging van de olieprijzen op de wereldmarkt. Volgens een rapport van zijn ministerie droeg de oliesector voor 35 procent bij aan het bbp.

Invoerrechten op cement en staal opgeheven

Sjeik Muhammad bin Rashid al-Maktum, vicepresident en premier van de Verenigde Arabische Emiraten en tevens leider van het emiraat Dubai, verordonneerde op 16 maart 2008 de afschaffing van invoerrechten op cement en staal. Hij nam de maatregel om de florerende onroerend goed sector tegemoet te komen, daar deze werd geconfronteerd met stijgende prijzen van bouwmaterialen. De vraag daarnaar nam internationaal toe door grootscheepse bouwplannen in verscheidene landen, waaronder China. De Emiraten werkten aan realisering van een aantal megaprojecten in Dubai, zoals de creatie van grote kunstmatige eilanden.

Emiraat Dubai bouwt grote waterreservoirs

Op 23 maart 2008 werd bekend dat het emiraat Dubai was begonnen met de bouw van drie omvangrijke waterreservoirs. Als het project na vijftien maanden voltooid was, zou daarmee een totaal van bijna 820 miljoen liter water beschikbaar komen. De Verenigde Arabische Emiraten hadden door het stijgende bevolkingsaantal en de economische ontwikkeling een groeiende behoefte aan water. Het land behoorde tot de grootverbruikers: op de Verenigde Staten en Canada na verbruikte het wereldwijd het meeste water per hoofd van de bevolking.

JUSTITIE

Eerste vrouwelijke rechter benoemd

Nieuwsagentschap *WAM* maakte op 26 maart 2008 bekend dat president Khalifa bin Zayed al-Nahayan voor het eerst een vrouw tot rechter had benoemd. Hij had zichzelf verplicht vrouwen meer te betrekken in de ontwikkeling van de Verenigde Arabische Emiraten. Zo maakten intussen vier vrouwen deel uit van het kabinet en in het veertig leden tellende adviserende parlement, de Federale Nationale Raad (FNC), waren acht vrouwen opgenomen. Eenzelfde tendens werd nu zichtbaar bij de rechterlijke macht, volgend op een wetswijziging aan het begin van het jaar die het vrouwen toestond om te werken als rechter of aanklager. De Emiraten waren nu, na Bahrein, het tweede land in de Golfregio dat een vrouwelijke rechter kende.
Het ging om Kholoud Ahmed Juwan al-Dhahiri, een voormalige advocate uit Abu Dhabi. Zij werd benoemd tot hoogste rechter bij het gerechtsdepartement in de hoofdstad. Dat betekende dat zij, op basis van de islamitische wetgeving en stammenregels zoals die in het land golden, burgerlijke en strafrechtelijke zaken kon behandelen in zowel Abu Dhabi als op het federale niveau van de Emiraten. Zelf hoopte zij door haar werk goed te doen een rolmodel te zijn voor andere vrouwen.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Drie travestieten veroordeeld

Lokale media berichtten op 15 augustus 2007 dat drie travestieten in de Verenigde Arabische Emiraten elk tot een jaar gevangenisstraf waren veroordeeld. Zij waren gearresteerd toen zij, verkleed als vrouw, in een winkel in het emiraat Ras al-Khaimah kleding uitzochten. Dat riep bij de eigenaar argwaan op.

Voor laster veroordeelde journalisten vrijgelaten

Op 23 september 2007 werden Mohsen Rashed en Shimba Kassiril, journalisten van het Engelstalige dagblad *Khaleej Times*, in het emiraat Dubai tot twee maanden celstraf veroordeeld wegens smaad. Zij werden ervan beschuldigd een uit Iran afkomstige vrouw in een artikel van juni 2006 te schande te hebben gemaakt: zij schreven dat zij haar gevangen zittende echtgenoot voor het gerecht had gedaagd.

Een dag na de veroordeling echter vaardigde de premier Muhammad bin Rashid al-Maktum een decreet uit met als strekking dat journalisten niet vanwege hun werk gevangen gezet moesten worden. Het hof van beroep in Dubai behandelde de zaak opnieuw

en sprak de twee vrij, aldus nieuwsagentschap *WAM* op 8 november 2007.

Emiraten gaan slachtoffers mensenhandel actief ondersteunen

De Verenigde Arabische Emiraten zullen zich hard maken voor de bescherming van slachtoffers van mensenhandel, zo berichtten lokale media op 27 februari 2008. De desbetreffende vrouwen en kinderen zou een schuilplaats worden aangeboden, alsmede gezondheidszorg en sociale steun. Een en ander kwam onder de hoede van de Rode Halve Maan, een met het Rode Kruis vergelijkbare organisatie in de Emiraten.

Het voornemen kon mede gezien worden als een reactie op de kritiek van onder meer de Verenigde Staten en mensenrechtenorganisaties dat het land zich schuldig maakte aan mensenhandel. Toch was al een serie maatregelen genomen om deze handel aan banden te leggen. Zo werd in 2005 het gebruik van kinderen als kamelenjockeys verboden en werden het jaar daarop strenge straffen tegen mensenhandel geïntroduceerd. In juli 2007 werd twee verdachten op deze beschuldiging vijftien jaar cel opgelegd.

REGIONALE ONTWIKKELINGEN

Zeer hoge gift van premier voor onderwijs en onderzoek in de regio

Vicepresident en premier van de Verenigde Arabische Emiraten, sjeik Muhammad bin Rashid al-Maktum, maakte op 19 mei 2007 bekend dat hij 10 miljard dollar (ca. 7,4 miljard euro) beschikbaar stelde om een onderwijsinstituut voor het Midden-Oosten op te zetten. Hij deed dat tijdens een in Jordanië gehouden conferentie van het World Economic Forum (WEF), waar de politieke en economische elite van de wereld bijeenkwam.

De exceptioneel hoge gift was bedoeld om het onderwijs- en onderzoeksniveau in de regio te verhogen. Omdat volgens de sjeik kennis de bepalende economische factor was, zou zo worden bijgedragen aan de creatie van meer werkgelegenheid. Hij schatte het aantal benodigde arbeidsplaatsen in de Arabische wereld op dat moment op zo'n vijftien miljoen en dat zou de komende jaren alleen nog maar stijgen.

BUITENLANDSE ZAKEN

Qatar en Emiraten zetten gezamenlijke investeringsmaatschappij op

De Verenigde Arabische Emiraten en Qatar hebben een overeenkomst ondertekend voor het opzetten van een gezamenlijke investeringsmaatschappij met een kapitaal van 3,7 miljard dirham (ca. 755 miljoen euro). Dat berichtte het nieuwsagentschap *WAM* op 12 juni 2007. Het akkoord werd gesloten tijdens een bezoek aan Dubai van de Qatarese premier, sjeik Hamad bin Jassem al-Thani. De investeringen zouden zich richten op het Midden-Oosten en Noord-Afrika.

Emiraten gaan diplomatieke betrekkingen aan met Noord-Korea

Op 17 september 2007 tekenden de Verenigde Arabische Emiraten en Noord-Korea een overeenkomst voor het aangaan van diplomatieke betrekkingen op ambassadeursniveau. Noord-Korea verkeerde in een internationaal isolement vanwege pogingen nucleaire wapens te ontwikkelen. In februari had het echter ingestemd met de ontmanteling van nucleaire faciliteiten, in ruil voor internationale hulp.

Frankrijk vestigt permanente militaire basis in de Emiraten

Tijdens zijn bezoek aan Abu Dhabi ondertekende de Franse president Nicolas Sarkozy op 15 januari 2008 een overeenkomst met de Verenigde Arabische Emiraten voor de vestiging van een permanente militaire basis in het emiraat. Er zouden op de basis, die in 2009 operationeel moest zijn, vierhonderd tot vijfhonderd militairen worden gestationeerd. In 1995 hadden beide landen al een defensieverdrag gesloten voor gezamenlijke militaire oefeningen. Frankrijk was ook een belangrijk wapenleverancier van de Emiraten. Het was echter voor het eerst dat er in de Golfregio een Franse militaire basis werd gevestigd.
De twee landen sloten ook een akkoord voor Franse hulp bij de ontwikkeling van nucleaire energie voor vreedzame doeleinden. Daarmee werden de Emiraten, na Algerije en Libië, het derde Arabische land dat een nucleaire samenwerkingsovereenkomst met Frankrijk afsloot.

(Vorige berichten pagina 106/3 - 2007)

CHINA

BINNENLAND

Volkscongres gunt president Hu en premier Wen nieuwe termijn

Het Nationale Volkscongres – het Chinese parlement dat één keer per jaar voltallig bijeen komt – hield in 2008 zijn zitting van 5 tot 16 maart. Uit het hele land kwamen 2.970 gedelegeerden naar Peking. Het Volkscongres stond bekend als 'applausmachine' dat weinig tot niets aan het regeringsbeleid kon veranderen.

In zijn openingstoespraak prees premier Wen Jiabao de grote economische vooruitgang die China in de voorafgaande jaren had doorgemaakt. Hij zei dat de inkomsten in de steden in vijf jaar tijd met gemiddeld 80 procent waren gestegen, maar liet zich niet uit over de verdiensten op het verpauperde platteland. Wen noemde de hoge inflatie het grootste probleem van dat moment.

Het Volkscongres koos Xi Jinping, secretaris van de Communistische Partij in Shanghai, als nieuwe vicepremier. Hij werd door menig analist gezien als toekomstige opvolger van president Hu Jintao. Maar zover was het nog niet, want Hu's termijn werd op 15 maart met vijf jaar verlengd. Ook mocht hij nog vijf jaar voorzitter van de machtige Centrale Militaire Commissie blijven. Op 16 maart werd ook de termijn van premier Wen Jiabao verlengd.
Voor geen van de genoemde functies waren tegenkandidaten.

Nieuwe kabinet

Het nieuwe kabinet trad op 21 maart aan. Premier Wen zei dat hij inflatiebestrijding als een van zijn belangrijkste taken zag. Hij noemde het toestaan van meer marktwerking een mogelijk oplossing voor dit probleem. Verder wilde hij de financiële sector, het belastingstelsel en de gezondheidszorg hervormen en pleitte hij voor een schoner milieu en stabiele binnenlandse energieleveranties.

Olympische vlam arriveert in Peking

De Olympische vlam kwam op 31 maart

Samenstelling regering China (21 maart 2008)

President
HU Jintao
Vicepresident
ZENG Qinghong

Permanent Comité van het kabinet (de staatsraad):
Premier
WEN Jiabao
Vicepremier
WU Yi
Vicepremier
ZENG Peiyan
Vicepremier
HUI Liangyu
Staatsraadslid
ZHOU Yongkang
Staatsraadslid
CAO Gangchuan
Staatsraadslid
TANG Jiaxuan
Staatsraadslid
HUA Jianmin
Staatsraadslid
CHEN Zhili
Secretaris-generaal
HUA Jianmin

Overige kabinetsleden:
Buitenlandse Zaken
YANG Jiechi
Bouwnijverheid
WANG Guangtao
Burgerzaken
LI Xueju
Communicatie
LI Shenglin
Cultuur
SUN Jiazheng
Defensie
CAO Gangchuan
Financiën
XIE Xuren
Handel
CHEN Deming
Informatie-industrie
WANG Xudong
Justitie
WU Aiying
Landbeheer en Natuurlijke Hulpbronnen
XU Shaoshi
Landbouw
SUN Zhengcai
Minister voor de Commissie voor Defensie, Wetenschappen, Technologie en Industrie
ZHANG Qingwei
Minister voor de Commissie voor Bevolkings- en Familieplanning
ZHANG Weiqing
Minister voor het Staatsbureau voor Werkveiligheid
LI Yizhong
Minister voor de Staatscommissie voor Etnische Zaken
LI Dek Su (noemt zich ook wel LI Dezhu)
Onderwijs
ZHOU Ji
Openbare Veiligheid
MENG Jianzhu
Personeelszaken
YIN Weimin
Sociale Zaken
TIAN Chengping
Staatsveiligheid
GENG Huichang
Spoorwegen
LIU Zhijun
Toezicht
MA Wen
Volksgezondheid
CHEN Zhu
Voorzitter van de Centrale Militaire Commissie
Zie president
Voorzitter van de Nationale Commissie voor Ontwikkeling en Hervorming
MA Kai
Waterbeheer
CHEN Lei
Wetenschap en Technologie
WAN Gang

2008 vanuit Griekenland per vliegtuig in Peking aan. Van daaruit zou hij door talloze landen in de hele wereld worden gedragen, om in augustus in Peking terug te keren. President Hu Jintao van China gaf het startschot voor die reis.
De plechtigheid vond plaats op het Plein van de Hemelse Vrede. Uit angst voor protestdemonstraties werden hierbij alleen genodigden toegelaten.

Een week eerder was de ceremonie rondom het aansteken van de fakkel in Olympia, Griekenland, verstoord door activisten die pleitten voor een onafhankelijk Tibet.

TIBET

Kritiek op China om neerslaan van Tibetaanse opstand

Ongeveerd driehonderd boeddhistische monniken uit het klooster Drepung nabij Lhasa, de hoofdstad van Tibet, trokken op 10 maart 2008 naar het centrum van de stad om openlijk de mislukte opstand van 1959 te herdenken. In dat jaar werd op grote schaal gedemonstreerd tegen de Chinese overheersing van Tibet en vluchtte de Dalai Lama, spiritueel leider van de Tibetaanse lamaboeddhisten, naar India.

De monniken wilden met hun actie de aandacht vestigen op mensenrechtenschendingen en de beperkte godsdienstvrijheid in Tibet. Volgens *Radio Free Asia* werden 'tientallen' van hen gearresteerd.

Protesten lopen uit op confrontaties met de politie

In de dagen daarna werd het steeds onrustiger. In enkele kloosters zouden boeddhistische geestelijken in hongerstaking zijn gegaan en er waren berichten over zelfmoordpogingen uit protest tegen de aanhoudingen. Verder demonstreerden enkele honderden monniken in Lhasa voor de vrijlating van de arrestanten. Sommigen riepen leuzen voor een onafhankelijk Tibet. De politie dreef hen met traangas uiteen en sloot de kloosters Sera, Drepung, Ganden en Ramoche van de buitenwereld af.
Maar in de straten van Lhasa doken steeds weer groepen demonstranten op. Ze vochten met de politie en staken honderden gebouwen in brand, soms na ze geplunderd te hebben. Het ging hier om Chinese overheidsinstellingen, maar ook om winkels en woningen van Han-Chinezen, de grootste etnische groep van China, en van zogenaamde Hui – islamitische Chinezen die in Lhasa dominant waren in de handel. Ook gingen een moskee en politieauto's in vlammen op. Het was het grootste anti-Chinese oproer sinds 1989.

Tanks in Lhasa

Op 14 maart verschenen er tanks in Lhasa. Wat er precies gebeurde, bleef echter onduidelijk omdat buitenlandse journalisten en toeristen eerder al waren gesommeerd om Tibet te verlaten en het Chinese nieuws gecensureerd werd. Volgens Tibetaanse ooggetuigen werden er tientallen demonstranten doodgeschoten, maar de Chinese autoriteiten ontkenden dit.
In de dagen daarna werd er ook gedemonstreerd in Gansu, Sichuan en Qinghai – Chinese provincies waar veel etnische Tibetanen woonden. Op sommige plaatsen braken gevechten uit tussen de politie en demonstranten. Op 20 maart werd het leger ook naar deze gebieden gestuurd.

China legt verband met Olympische Spelen

De Chinese media schilderden de demon-

stranten af als relschoppers die winkels plunderden en onschuldige burgers in koelen bloede vermoordden, maar repten niet over de roep om onafhankelijkheid en de protesten tegen mensenrechtenschendingen.
De opstand kwam China slecht uit omdat de Olympische Spelen in augustus in Peking gehouden zouden worden. Al maanden werd er wereldwijd gediscussieerd over een eventuele boycot daarvan omdat velen van mening waren dat China de mensenrechten op grote schaal schond. Ook laakte men de steun die Peking gaf aan de regering van Soedan die genocide zou plegen in Darfur.
De Chinese regering beweerde dat de Tibetaanse opstand was georganiseerd door de Dalai Lama die in Dharamsala, India, verbleef en daar de Tibetaanse regering in ballingschap voorzat. In Tibet werd hij nog alom beschouwd als spiritueel leider, al was hij er sinds zijn vlucht in 1959 om veiligheidsredenen niet meer geweest. De Chinese premier Wen Jiabao zei op 19 maart dat de 'Dalai-kliek' China bewust in een kwaad daglicht wilde stellen in de hoop dat er werkelijk een boycot van de Spelen kwam.

Dalai Lama dreigt met aftreden

De Dalai Lama zelf zei op 19 maart dat hij Peking de Spelen van harte gunde. Hij riep China en de Tibetanen op om af te zien van geweld en dreigde met aftreden als voorzitter van de Tibetaanse regering in ballingschap als zijn volksgenoten hier niet op reageerden.
Hij had eerder gezegd dat hij niet voor een onafhankelijk Tibet was, maar wel voor verregaande autonomie binnen China. Hij herhaalde dit standpunt en hij riep de Chinese regering op om hierover een dialoog met hem aan te gaan. Peking verwierp dit voorstel onmiddellijk.
Het Tibetaanse Jeugdcongres in Dharamsala was het niet met de Dalai Lama eens. Voorzitter Tsewang Rigzin pleitte niet voor autonomie, maar voor onafhankelijkheid. Om dit doel te bereiken, mocht wat hem betreft geweld worden gebruikt.
De Dalai Lama had in Tibet blijkbaar meer gezag dan Tsewang Rigzin want na diens oproep gebruikten de opstandelingen – voor zover bekend – geen geweld meer.

Geen boycot

Uit de hele wereld, en vooral uit het Westen, kwam veel kritiek op het neerslaan van de betogingen, maar weinig landen overwogen de Olympische Spelen te boycotten. Het Internationaal Olympisch Comité (IOC) en de meeste wereldleiders vonden dat het sportevenement niet mocht worden gebruikt voor politieke doeleinden. Critici meenden dat er tevens werd afgezien van een boycot vanwege de grote commerciële belangen die de westerse landen en Japan in China hadden.

'Vermomde leden van de CCP'

Om te laten zien dat de rust was teruggekeerd, mocht een groep buitenlandse journalisten van 26 tot 28 maart onder Chinese begeleiding Tibet bezoeken. Toen zij de Jokhang, de belangrijkste boeddhistische tempel van Lhasa, aandeden, wisten ongeveer dertig monniken het gebouw binnen te dringen. Ze riepen naar de journalisten dat de door de overheid geselecteerde 'monniken' waarmee de buitenlanders mochten spreken, vermomde medewerkers van de Chinese Communistische Partij (CCP) waren. De echte geestelijken zouden worden vastgehouden in hun tempels en kloosters. De monniken van de Jokhang zouden pas zijn vrijgelaten toen de groep journalisten in Lhasa arriveerde. De geestelijken zeiden ook dat er tijdens de demonstraties veel mensen waren gedood door de oproerpolitie, dat er weinig godsdienstvrijheid was in Tibet en dat Tibetanen werden gedwongen om de Dalai Lama te verloochenen.

'Culturele genocide' in Tibet volgens Dalai Lama

De Dalai Lama sprak op 29 maart in India met journalisten. Hij noemde China een politiestaat waar achter de ogenschijnlijke stabiliteit veel wrok schuil ging omdat de mensen het 'angstregime' beu zouden zijn. Het Chinese Tibetbeleid bestempelde hij als 'demografische agressie' en 'culturele genocide'. Hij bedoelde hiermee dat er dusdanig veel Han-Chinezen naar Tibet verhuisden, dat de oorspronkelijke bevolking een minderheid in eigen land dreigde te worden en de lokale cultuur langzaam maar zeker verdween.
Enkele dagen later zei de Chinese regering dat ze niet geloofde dat de Dalai Lama werkelijk tevreden zou zijn als Tibet een autonome status binnen China kreeg. Men bleef hem bestempelen als gevaarlijke separatist en noemde hem een 'wolf in monnikspij'. Als de Dalai Lama 'werkelijk een eenvoudige boeddhistische monnik wil zijn, is het de hoogste tijd voor hem om te stoppen zich met politiek te bemoeien en mensen voor te liegen, in het bijzonder Westerlingen, met zijn hypocriete roep om "autonomie"', was te lezen in een commentaar dat het Chinese staatspersbureau *Xinhua* op 31 maart publiceerde.

Onduidelijkheid over aantal doden

Volgens de Tibetaanse regering in ballingschap waren bij de betogingen 140 doden gevallen, het merendeel Tibetanen die door Chinese oproerpolitie waren neergeschoten. De Chinese regering hield het op 22 dodelijke slachtoffers, onder wie één politieagent en drie Tibetanen die waren neergeschoten toen ze zich tegen hun arrestatie verzetten. De families van achttien omgekomen Han-Chinese burgers werd elk ruim 18.000 euro schadevergoeding toegekend. Gewonden konden rekenen op gratis medische zorg en eigenaren van beschadigde woningen en winkels op hulp bij de herstelwerkzaamheden.
Het *Tibetaans Dagblad*, een spreekbuis van de regering in Peking, berichtte op 31 maart dat er 382 burgers en 241 ordehandhavers gewond waren geraakt. Er waren verder 414 aanhoudingen verricht naar aanleiding van de ongeregeldheden en 298 mensen hadden zichzelf aangegeven nadat de autoriteiten hadden beloofd dat 'schuldigen' die zichzelf zouden melden, op een milde behandeling konden rekenen.

XINJIANG

'Terroristische aanslagen verijdeld'

Wang Lequan, de voorzitter van de Communistische Partij van Xinjiang, zei op 9 maart 2008 dat in deze overwegend islamitische Chinese provincie een terroristische groepering was opgerold. Deze zou samenwerken met de Islamitische Beweging van Oost-Turkestan (ETIM) – een organisatie die Xinjiang van China wilde afscheiden. De 'terroristen' waren aangehouden in Ürümqi, de hoofdstad van Xinjiang, en zouden plannen hebben beraamd voor aanslagen tijdens de Olympische Spelen die in augustus in Peking gehouden zouden worden.

De directeur van de Chinese dienst voor

burgerluchtvaart maakte een dag later bekend dat passagiers in een verkeersvliegtuig waren betrapt met 'verdachte vloeistoffen'. Het toestel was onderweg van Xinjiang naar Peking, maar had noodgedwongen een landing gemaakt in Lanzhou 'om de passagiers in veiligheid te brengen'. Hij verstrekte geen verdere informatie, maar de lokale autoriteiten van Xinjiang beweerden dat de verdachte passagiers van plan waren om het toestel op te blazen.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Activist veroordeeld

De Chinese activist Yang Chunlin werd op 24 maart 2008 tot vijf jaar gevangenisstraf veroordeeld. De voormalige fabrieksarbeider had tienduizend handtekeningen verzameld onder een open brief met de titel 'Wij willen geen Olympische Spelen maar mensenrechten', verwijzend naar de Spelen die in augustus 2008 in Peking zouden worden gehouden. De meeste ondertekenaars waren boeren die zeiden dat hun land was afgenomen door de autoriteiten. Yang had de brief op internet geplaatst.

(Vorige berichten pagina 159/3 - 2008)

FILIPPIJNEN

BINNENLAND

Filippijnse militairen bezetten hotel

Ongeveer twintig opstandige Filippijnse militairen, die terechtstonden wegens muiterij in juli 2003, wisten op 29 november 2007 tijdens een hoorzitting uit het gerechtsgebouw in Manilla te ontsnappen. Samen met sympathisanten, die buiten op hen wachtten, bezetten ze daarna een gedeelte van het Peninsula Hotel. Een van hun leiders was senator Antonio Trillanes, die werd beschuldigd van betrokkenheid bij een poging tot staatsgreep in 2003.
De bezetting duurde zes uur. Daarna bestormden honderden militairen het hotel. De opstandelingen verzetten zich amper, naar eigen zeggen om bloedvergieten te voorkomen, maar probeerden wel om de militairen over te halen zich bij hen aan te sluiten en samen een staatsgreep te plegen. Deze hadden daar echter geen oren naar. Er vielen geen gewonden.
De opstandelingen meenden dat president Arroyo van de Filippijnen in 2001 op onrechtmatige wijze aan de macht was gekomen en te weinig deed voor de armen. Ze eisten daarom haar aftreden.

Strijd tegen Abu Sayyaf gaat door

Levenslang voor ontvoering

Een rechtbank op de Filippijnen veroordeelde veertien leden van de Abu Sayyaf op 6 december 2007 tot levenslang omdat ze twintig toeristen zouden hebben ontvoerd. Ook moesten ze hun slachtoffers schadevergoedingen betalen. Vier beschuldigden werden vrijgesproken. Drie verdachten, die feitelijk ook terecht hadden moeten staan, waren eerder doodgeschoten toen ze probeerden uit de gevangenis te ontsnappen. De Abu Sayyaf was een militante organisatie die streefde naar een onafhankelijke moslimstaat op de zuidelijke Filippijnen en volgens inlichtingendiensten samenwerkte met het internationale terreurnetwerk al-Qaida.
De veroordeelden zouden de toeristen in mei 2001 hebben ontvoerd van het eiland Palawan en hen hebben overgebracht naar Basilan waar ze ruim een jaar werden vastgehouden. Ze onthoofdden drie gijzelaars; twee anderen kwamen om het leven bij de bevrijdingsactie door het Filippijnse leger.

Militanten gedood

De Filippijnse autoriteiten maakten op 16 december bekend dat Mobin Abdurajak was doodgeschoten op het eiland Tawi-Tawi. Hij zou een van de hoogste leiders van de Abu Sayyaf zijn en werd verdacht van betrokkenheid bij de ontvoering van 21 mensen van het Maleisische deel van Borneo. Ook de Amerikaanse overheid beschouwde hem als een topterrorist en had 20.000 dollar (ca. 12.500 euro) op zijn hoofd gezet.
Eveneens op Tawi-Tawi werden op 15 januari 2008 een priester en een docent ontvoerd uit een katholieke school. De geestelijke werd vermoord en van de docent werd niets meer vernomen. De politie meende dat de actie het werk was van Wahab Upao, vermoedelijk een commandant van de Abu Sayyaf. Hij werd ook verdacht van betrokkenheid bij de ontvoeringsactie op Palawan in 2001.
Diezelfde Upao kwam op 31 januari op Tawi-Tawi om het leven. Dit maakte marinecommandant majoor-generaal Ben Mohammad Dolorfino op die dag bekend. Upao werd doodgeschoten terwijl het Filippijnse leger op zoek was naar de schuilplaats van de Indonesische terreurverdachte Dulmatin, en verwikkeld raakte in een vuurgevecht met militante moslims. Dulmatin werd niet gevonden.
De Amerikaanse regering had een beloning van 160.000 dollar uitgeloofd voor de tip die tot Upao's aanhouding zou leiden.

Massabetogingen tegen Arroyo

Tienduizenden mensen demonstreerden op 15 en 29 februari 2008 in Manilla voor het aftreden van president Arroyo van de Filippijnen. De politie schatte de opkomst op 29 februari, de grootste van de twee demonstraties, op 15.000 mensen; de organisatoren hielden het op 80.000. Onder de betogers bevonden zich twee oud-presidenten, namelijk Corazón Aquino en Joseph Estrada. De demonstratie was georganiseerd door oppositiepartijen, enkele rooms-katholieke organisaties, zakenmensen, linkse activisten en een evangelisch kerkgenootschap. Veel van deze organisaties waren, evenals Aquino en Estrada, in feite politieke tegenstanders van elkaar. Ze waren het er echter wel over eens dat Arroyo moest opstappen.
Elders in het land vonden kleinere anti-Arroyo demonstraties plaats.

President beschuldigd van corruptie

De demonstranten beschuldigden Arroyo van corruptie. Ze baseerden zich op de getuigenis van zakenman José de Venecia III die in 2007 tegenover de Senaat verklaard had dat hij een grote opdracht van de overheid was misgelopen omdat de echtgenoot van Arroyo, José Miguel, achter de schermen had geregeld dat men met telecombedrijf ZTE in zee ging. Het kabinet had de deal met dit Chinese staatsbedrijf goedgekeurd, inclusief de betaling van omgerekend ruim 206 miljoen euro – een bedrag dat volgens De Venecia evident te hoog was. ZTE zou José Miguel bijna 44 miljoen euro hebben beloofd voor zijn bemiddeling.
Later bevestigde de voormalige regeringsadviseur Rodolfo Lozada jr. de beschuldigingen.
Arroyo, haar man en ZTE ontkenden de aantijgingen, maar desondanks werd de deal geannuleerd. De president droeg het

ministerie van Justitie op om een onderzoek in te stellen.

Voorzitter van Huis van Afgevaardigden afgezet

Na zijn uitlatingen tegenover de Senaat ontving De Venecia anonieme doodsbedreigingen. Zijn vader, die ook José de Venecia heette, was voorzitter van het Huis van Afgevaardigden. Hij was een bondgenoot van Arroyo, maar hij geloofde de beschuldigingen die zijn zoon had geuit en stuurde de president een brief waarin hij om opheldering vroeg over de doodsbedreigingen. Hij kreeg hierop geen antwoord. Wel besloten Arroyo's bondgenoten, die een meerderheid hadden in het Huis, op 5 februari hem af te zetten als voorzitter. De Venecia sr. had de functie twaalf jaar lang bekleed. Hij werd opgevolgd door zijn goede vriend Prospero Nograles, een bondgenoot van Arroyo.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Krachtige economische groei, maar armoede neemt toe

De economie van de Filippijnen groeide in 2007 met 7,3 procent. Dat was 1,9 procent meer dan in 2006 en de beste score sinds 1976, aldus minister van Economische Planning Augusto Santos op 31 januari 2008.
De dienstensector, die de helft van het bbp genereerde, was met 8,7 procent toegenomen, de landbouw met 5,1 en de industrie – inclusief de bouwsector – met 6,6 procent.
De Filippijnse economie was sinds 2001 onafgebroken gegroeid, in de periode 2003-2006 met gemiddeld 5,4 procent.

Armoede neemt toe

Ondanks de krachtige economische groei nam de armoede toe. Volgens cijfers die het Filippijnse Bureau voor Statistiek op 5 maart publiceerde, leefden 4,7 van de 27,6 miljoen inwoners van het land in 2006 onder de armoedegrens. Dat was 16 procent meer dan in 2003. De armoedegrens was het minimumbedrag dat een gezin met drie kinderen nodig had voor de basisvoorzieningen. In 2006 was dit volgens het Bureau van Statistiek 6,274 peso (ca. 101 euro) en drie jaar eerder 5.129 peso (bijna 83 euro).
Volgens Romulo Virola, directeur van het genoemde instituut, lag de toename van de armoede niet alleen aan de continu stijgende voedselprijzen, maar ook aan het feit dat de regering weinig deed om de welvaart te spreiden waardoor de economische groei amper ten goede kwam van de armen. Minister Santos zei hierover dat de regering Arroyo zich vooral had ingespannen om de staatsfinanciën op orde te krijgen. In het kader daarvan had ze de btw op veel producten verhoogd en gezocht naar efficiëntere methoden om de belastingen te innen. Vooral die verhoging van de btw had de armere lagen van de bevolking relatief zwaar getroffen.

James Wolfensohn, voormalig president van de Wereldbank, merkte in een commentaar op dat de regering inderdaad meer zou moeten opkomen voor de armen, bijvoorbeeld door het onderwijs en de gezondheidszorg goedkoper te maken. Ook zei hij dat de wijdverbreide corruptie veel kwaad aanrichtte.

JUSTITIE

Imelda Marcos vrijgesproken

Een rechtbank in Manilla sprak Imelda Marcos op 10 maart 2008 vrij. Ze werd beschuldigd van het illegaal doorsluizen van miljoenen dollars naar Zwitserse bankrekeningen in de tijd dat haar man, Ferdinand Marcos, president van de Filippijnen was (1965-1986). Volgens de aanklagers ging het om 863 miljoen dollar (ca. 542 miljoen euro). Het geld was gestort op de Zwitserse rekeningen van tien aan de familie Marcos gelieerde stichtingen en zou op onrechtmatige wijze zijn verkregen. De rechter achtte Imelda's schuld echter niet afdoende bewezen. De rechtszaak had zeventien jaar geduurd.

Of Marcos de honderden miljoenen uit Zwitserland terugkreeg, zou later worden bepaald door een speciale anticorruptierechtbank. Voorlopig bleven de tegoeden bevroren. Ze werden beheerd door de Filippijnse centrale bank.

BUITENLANDSE ZAKEN

Filippijnse burgers mogen niet meer in Jordanië werken

De regering van de Filippijnen verbood met ingang van 10 maart 2008 Filippijnse staatsburgers in Jordanië te gaan werken. De 15.000 Filippino's die daar al een baan hadden, mochten wel blijven.
Het verbod werd ingesteld omdat een buitenproportioneel groot aantal Filippino's door hun werkgever werd onderbetaald, verkracht of op andere wijzen mishandeld. In de Filippijnse ambassade in Amman hielden zich ruim 150 Filippino's schuil voor hun Jordaanse superieuren. Het waren bijna allemaal vrouwen.

(Vorige berichten pagina 662/1 - 2007)

INDIA

DEELSTATEN

Elf doden bij aanslagen in het noordoosten van India

Een anonieme woordvoerder van de politie in Imphal, de hoofdstad van de Indiase deelstaat Manipur, maakte op 18 maart 2008 bekend dat separatisten bij drie aanvallen elf gastarbeiders uit Uttar Pradesh hadden vermoord.
Diverse opstandige groeperingen in de kleine noordoostelijke deelstaten vochten al decennialang voor afscheiding van India. Zij kozen dikwijls immigranten van andere deelstaten uit als doelwit.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Luchthavenpersoneel beëindigt staking

Luchthavenpersoneel van alle 129 overheidsvliegvelden in India beëindigde op 14 maart 2008 een staking die twee dagen eerder was begonnen. Het protest was gericht tegen de privatisering van twee grote vliegvelden waardoor waarschijnlijk honderden banen verloren zouden gaan.
Vakbondsleider M.K. Ghosal toonde zich verheugd over de toezegging van de regering om de vakbonden bij elke te nemen beslissing te zullen betrekken.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

India investeert op grote schaal in Groot-Brittannië

Het Indiase bedrijfsleven was in de voorgaande vijf jaar een van de belangrijkste

buitenlandse investeerders in Groot-Brittannië, en vooral in Londen, geworden, aldus *NRC Handelsblad* op 27 maart 2008. Kort daarvoor was het nieuws van de overname van de beroemde automerken Jaguar en Landrover door Indiaas grootste concern, Tata, bekend gemaakt. Al eerder, in 2000, had Tata het Britse theebedrijf Tetleys opgekocht, en het had in 2007 het Brits-Nederlandse staalconcern Corus overgenomen. Ook andere grote Indiase bedrijven kochten Britse bedrijven op. Bovendien openden steeds meer Indiase ondernemingen, vooral ICT-, callcenterbedrijven en banken, eigen vestigingen in Groot-Brittannië. Taal vormde hierbij geen probleem en mede door de aanwezigheid van ruim een miljoen mensen van Indiase oorsprong in Groot-Brittannië, bestonden er goede contacten tussen beide landen.

JUSTITIE

Arrestatieverzoek Richard Gere afgewezen

Het Hooggerechtshof van India wees op 14 maart 2008 de verzoeken van enkele hindoe-nationalistische organisaties van de hand om de Amerikaanse acteur Richard Gere te arresteren. Gere had in april 2007 tijdens een bijeenkomst in het kader van aidsbestrijding een populaire actrice op de wang gekust. De hindoe-activisten hadden dat als een schending van de openbare zeden opgevat.

NATUUR EN MILIEU

Extra geld voor bescherming van de tijger

Op 29 februari 2008 maakte de minister van Financiën van India, P. Chidambaram, bekend dat hij voor omgerekend ruim 8 miljoen euro een speciale politie-eenheid in het leven zou roepen om de tijger, die gold als een ernstig bedreigde diersoort, beter te beschermen. Enige weken eerder had de regering al een programma voor de aanleg van nieuwe tijgerreservaten aangekondigd, waarmee bijna 100 miljoen euro was gemoeid.

Volgens de jongste schattingen van de overheidsorganisatie Tijger Project leefden er nog ruim 1.400 tijgers in India. Hun aantal bedroeg vijf jaar daarvoor nog bijna 3.600.

Klimaatveranderingen leiden tot rampen in Zuid-Azië

Een op 25 maart 2008 verschenen rapport van Greenpeace schatte dat tegen het einde van de 21ste eeuw 75 miljoen mensen in Bangladesh en 40 miljoen mensen in India hun woonplaats aan de kust zouden hebben verlaten. Oorzaken van deze massale migratie zouden de stijging van de zeespiegel zijn door de opwarming van de aarde, tekorten aan drinkwater en wisselvallige moessonregens. Bangladesh had al met klimaatmigratie te maken. In India was de verwachting dat steden als Delhi, Bangalore en Ahmedabad in de toekomst overspoeld zouden worden met migranten uit laaggelegen kuststeden als Mumbai en Chennai. De title van het rapport luidde: 'Blue Alert – Climate Migrants in South Asia: Estimates and Solutions'.

BUITENLANDSE ZAKEN

Vrijgelaten Indiër geeft spionage toe

Kashmir Singh, die in 1973 wegens spionage ter dood was veroordeeld, werd op 3 maart 2008 ontslagen uit een Pakistaanse gevangenis. Op een persconferentie in Chandigarh gaf hij voor het eerst toe dat hij inderdaad in opdracht van de Indiase overheid in Pakistan had gespioneerd. Hij wilde geen details geven over zijn verblijf in de dodencel omdat andere Indiase gevangenen daar schade van zouden kunnen ondervinden. Wel oefende hij kritiek uit op de Indiase regering die zich zijns inziens gedurende zijn gevangenschap weinig om hem en zijn familie had bekommerd.
Singh dankte zijn vrijlating aan Ansar Burney, India's eerste minister voor Mensenrechten die onder meer belast was met het opsporen van Indiërs in Pakistaanse gevangenissen.

Tibetanen protesteren tegen China

Hongerstaking tegen arrestatie

Ruim 100 Tibetaanse bannelingen gingen op 13 maart 2008 in Dehra Doon in Noord-India in hongerstaking. De politie had hen naar deze stad overgebracht toen zij in Dharamsala in de noordelijke deelstaat Himachal Pradesh, waar zich het hoofdkwartier van de Tibetaanse regering in ballingschap bevond, weigerden af te zien van hun mars naar Tibet. De demonstranten wilden met deze voettocht protesteren tegen het feit dat China gastland was van de in augustus te houden Olympische Spelen.
Een Tibetaanse woordvoerder vertelde dat de arrestanten hadden geweigerd te verklaren dat zij zouden afzien van verdere politieke activiteiten en dat de politie hen daarom twee weken zou vasthouden. De negen buitenlanders die hadden meegelopen maar niet gearresteerd waren, gingen uit solidariteit ook in hongerstaking.

Wankel evenwicht

De uitbarstingen van geweld in Tibet in de eerste helft van maart en de protesten tegen China van Tibetaanse vluchtelingen in India benadrukten nog eens de delicate positie van Delhi: men wilde de goede relatie met China niet verstoren en tegelijkertijd de rechten van de Dalai Lama respecteren. Dit berichtte de *BBC* in een overzichtsartikel van 19 maart. Er woonden 150.000 Tibetaanse vluchtelingen in India.

Pranab Mukherjee, minister van Buitenlandse Zaken van India, betreurde in het Lagerhuis de ongeregeldheden in Lhasa, maar de oppositie en enkele leden van de regerende Congrespartij veroordeelden het Chinese optreden tegen de demonstranten. Leden van het All Party Indian Parliamentary Forum vroegen de Verenigde Naties een speciale onderzoekscommissie in te stellen en riepen de Indiase regering op om 'betekenisvolle onderhandelingen' met China te beginnen. Maar volgens het officiële standpunt van de Indiase regering was de kwestie Tibet uitsluitend een binnenlands probleem van China.
De betrekkingen van India met China hadden de laatste jaren aan belang gewonnen en China was inmiddels India's grootste handelspartner.

Nog geen duidelijkheid over de nucleaire overeenkomst met de Verenigde Staten

Minister van Buitenlandse Zaken van India Pranab Mukherjee sprak op 24 maart 2008 in Washington met zijn Amerikaanse collega Condoleezza Rice en met president George W. Bush over de afspraken op het gebied van atoomenergie tussen beide landen. Op een persconferentie na afloop zei Mukherjee dat hij nog niet kon aangeven op welke termijn zijn regering een oplossing

zou bereiken voor de interne meningsverschillen over het af te sluiten nucleaire verdrag. Hij zei ook dat het overleg met het Internationaal Agentschap voor Atoomenergie (IAEA) – onderdeel van het afsprakenpakket – voltooid was, maar dat de gemaakte afspraken nog door het hoofdbestuur van het IAEA moesten worden goedgekeurd.

Amerikaanse woordvoerders wezen erop dat de tijd begon te dringen: het Congres, dat het pact nog moest ratificeren, zou in augustus met reces gaan en in november zouden bovendien de presidentsverkiezingen in de VS plaatsvinden. Er waren geen garanties dat een nieuwe Amerikaanse regering zich aan de overeenkomst zou houden.

(Vorige berichten pagina 161/3 - 2008)

MONGOLIË

BINNENLAND

Parlement kiest nieuwe premier

De Grote Hoeral, het parlement in Mongolië, koos op 22 november 2007 Sandzj Bajar met 97 procent van de stemmen tot nieuwe premier. Dat gebeurde bijna een maand nadat hij de leider was geworden van de Mongoolse Revolutionaire Volkspartij (MRVP). Bajar had ex-premier Mijeegombo Enchbold op 27 oktober bij een interne verkiezing onttroond als leider van de partij.

Nieuwe coalitieregering krijgt goedkeuring parlement

Het parlement stemde op 6 december in met de bezetting van het grootste deel van de zestien ministersposten in een nieuwe coalitieregering van drie partijen. Drie posities behoefden nog goedkeuring. De MRVP bezette tien van de zestien regeringsfuncties. Ex-premier Enchbold kreeg de post van vicepremier.

BUITENLANDSE ZAKEN

Amerikaanse president Bush ondertekent hulpprogramma voor Mongolië

De Amerikaanse president George W. Bush en zijn Mongoolse ambtgenoot Nambariin Enchbajar ondertekenden op 22 oktober 2007 in Washington een programma van economische hulp aan Mongolië ter waarde van 285 miljoen dollar (ca. 200 miljoen euro). In ruil daarvoor zou Mongolië zich inzetten voor democratische hervormingen in eigen land. De hulp was onderdeel van een door Bush geïnitieerd programma, Millennium Challenge, dat beoogde armoede in de wereld te bestrijden door economische vrijheden te vergroten en mensenrechten te versterken.
De economische hulp zou verspreid over vijf jaar worden verleend. Het grootste deel ervan zou worden gebruikt voor de verbetering van de spoorwegen in Mongolië. Een deel was ook bestemd voor gezondheidszorg en onderwijs.

Samenstelling regering Mongolië
(21 december 2007)

President
Nambariin ENCHBAJAR
Premier
Sandzj BAJAR
Vicepremier
Mijeegombo ENCHBOLD
Ministers:
Brandstof en Energie
Tsjimed CHOERELBAATAR
Buitenlandse Zaken
Sandzjasoeren OJOEN
Defensie
Dzjamjandordzj BATCHOEJAG
Financiën
Tsjoeltem OELAAN
Gezondheid
Bjambaa BASEREEDENE
Industrie en Handel
Chalzchoe NARANCHOE
Justitie en Binnenlandse Zaken
Tsend MOENCH-ORGIL
Milieu
Ganchoejag SJIILEGDAMBA
Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Nordov BOLORMAA
Sociaal Welzijn en Arbeid
Damdin DEMBEREL
Voedsel en Landbouw
Tserendordzj GANCHOEJAG
Voorzitter Regeringssecretariaat
Nymaa ENCHBOLD
Wegen, Transport en Toerisme
Radnaabazar RASJ
Woningbouw en Stedelijke Ontwikkeling
Tserendasj TSOLMON
Gouverneur Bank van Mongolië
Alag BATSOECH
Parlementsvoorzitter
Danzan LOENDEEDZJANTSAN

Akkoord met Verenigde Staten over veiligheid scheepvaart

Een dag later sloten de twee landen tevens een akkoord dat beoogde de smokkel van massavernietigingswapens of onderdelen daarvan tegen te gaan. Het ging om het achtste bilaterale Proliferation Security Initiative (PSI) voor de Verenigde Staten, waarmee Washington hoopte de smokkel per schip van nucleaire, biologische en chemische wapens te kunnen tegengaan. Mongolië grenst weliswaar niet aan zee, maar minstens 61 schepen voerden toch de vlag van dat land. Op grond van het akkoord hadden Mongolië en de Verenigde Staten het recht elkaars schepen te inspecteren en er eventueel beslag op te leggen, als de verdenking bestond dat de lading massavernietigingswapens of ingrediënten daarvoor bevatte.

(Vorige berichten pag. 588/2 e.v. - 2007)

OEZBEKISTAN

BINNENLAND

Islam Karimov herkozen als president

President Islam Karimov van Oezbekistan won op 23 december 2007 met meer dan 90 procent van de stemmen de presidentsverkiezingen in zijn land. Waarnemers van het Gemenebest van Onafhankelijke Staten (GOS) spraken zich positief over het resultaat uit, maar de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE) gaf in een verklaring te kennen de verkiezingen niet als democratisch te beschouwen.Kari-

Uitslagen presidentsverkiezingen Oezbekistan
(23 december 2007) Opkomst: 90,6 procent

kandidaat	stemmen	percentage
Islam Karimov (O'zlidep)	13.008.357	90,77
Asliddin Roestamov (OXDP)	468.064	3,27
Dilirom Tosjmoehamedova (Adolat)	434.111	3,03
Akmal Sajdov (onafhankelijk)	420.815	2,94

O'zlidep - Oezbeekse Liberaal-Democratische Partij
OXDP - Oezbeekse Democratische Volkspartij
Adolat - Sociaal-Democratische Rechtvaardigheidspartij

Oezbekistan

Samenstelling regering Oezbekistan
(29 januari 2008)

President
Islam KARIMOV
Premier
Sjavkat MIRZIJOJEV
Eerste vicepremier
Roestam AZIMOV
Vicepremiers
Abdoellah ARIPOV
Nodirchon CHANOV
Svetlana INAMOVA
Roestam KASYMOV
Ergasj SJAJSMATOV
Ministers:
Arbeid en Sociale Zekerheid
Akidzjan ABIDOV
Binnenlandse Zaken
Bahodir MATLOEBOV
Buitenlandse Economische Betrekkingen, Investeringen en Handel
Eljor GANIJEV
Buitenlandse Zaken
Vladimir NOROV
Cultuur en Sport
Roestam KOERBANOV
Defensie
Roeslan MIRZAJEV
Economie
Vjatsjeslav GOLYSJEV
Financiën
Roestam AZIMOV
Gezondheidszorg
Feroez NAZIROV
Hoger en Secundair Gespecialiseerd Onderwijs
Roestam QOSIMOV
Justitie
Boeritosj MOESTAFAJEV
Landbouw en Waterhuishouding
Sajfiddin ISMOJLOV
Noodsituaties
Bachtijor SOEBANOV
Openbaar Onderwijs
Toerobdzjon DZJORAJEV
Hoofd van de Presidentiële Staf
Zilemchon HAJDAROV
Secretaris Nationale Veiligheidsraad
Moerad ATAJEV
Voorzitter Nationale Assemblee (Oliy Majlis)
Dilorom TOSJMOEHAMEDOVA
Voorzitter Nationale Bank voor Buitenlandse Economische Activiteit
Rahimov BORIJEVITSJ
Voorzitter Nationale Veiligheidsdienst
Roestam INOJATOV
Voorzitter Staatsbank
Fajzoella MOELLADZJANOV

mov werd op 16 januari 2008 geïnstalleerd voor een nieuwe ambtstermijn. Hij was president van het onafhankelijke Oezbekistan sinds december 1991 en was daarvoor al korte tijd staatshoofd toen het land nog een sovjetrepubliek was

Grootste heroïnevangst ooit in Oezbekistan

De Nationale Veiligheidsdienst van Oezbekistan liet op 6 maart 2008 in een verklaring weten dat er in het zuiden van het land in een wagen voor veetransport 568 kilo heroïne was aangetroffen. Dat was de grootste hoeveelheid die ooit in beslag was genomen.

GEZONDHEID EN ZORG

Aantal seropositieven stijgt sterk

UNAIDS, de organisatie van de Verenigde Naties voor aidsbestrijding, waarschuwde op 29 november 2007 dat het aantal seropositieven in Oezbekistan de voorgaande jaren sterk was toegenomen. De landencoördinator van UNAIDS, Bertil Lindblad, zei dat de meerderheid van de nieuwe gevallen in Centraal-Azië was gesignaleerd in Oezbekistan. Het zou in dat land gaan om zo'n negenduizend mensen, grotendeels gebruikers van illegale drugs.

LANDBOUW

Oezbekistan haalt geplande omvang katoenoogst

President Islam Karimov van Oezbekistan liet op 15 oktober 2007 weten dat zijn land de beoogde omvang van de katoenoogst van meer dan 3,6 miljoen ton in dat jaar had binnengehaald. In een boodschap die in de staatsmedia werd gepubliceerd wees Karimov erop dat dit de eerste keer was dat de oogst volledig was geproduceerd door privé-bedrijven. De laatste collectieve boerderijen uit de sovjettijd waren in 2007 opgeheven.
Oezbekistan was de op één na grootste katoenexporteur ter wereld en de op vijf na grootste producent.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Gevangenen vermoedelijk door marteling gestorven

Het Initiatiefcomité van Onafhankelijke Mensenrechtenactivisten in Oezbekistan meldde op 23 november 2007 in een verklaring de dood van een gevangene ten gevolge van marteling. Het slachtoffer was Tohir Noermoehammedov, die op 13 november aan martelingen zou zijn bezweken in de gevangenis in de oostelijke stad Andizjan. Familieleden zouden bij het lichaam talloze tekenen daarvan hebben vastgesteld. Noermoehammedov was in april 2002 tot acht jaar gevangenisstraf veroordeeld wegens lidmaatschap van de verboden islamitische organisatie Hizb ut-Tahrir. Een ander lid van die groep, Fitrat Salohiddinov, zou eerder in dezelfde gevangenis door marteling zijn omgekomen. Voorts berichtten westerse persbureaus op 4 december dat een derde gevangene in Andizjan was doodgemarteld. Zijn naam werd niet genoemd. Een andere gevangene zou om dezelfde reden een poging tot zelfmoord hebben gedaan.
In Andizjan was in mei 2005 een grote demonstratie tegen het bewind van president Islam Karimov bloedig neergeslagen, met waarschijnlijk honderden doden als gevolg.

Mensenrechtenactivist vrijgelaten

Sajddzjahon Zajnabiddinov, een prominente mensenrechtenactivist in Oezbekistan, was volgens een bericht van zijn familie van 5 februari 2008 vrijgelaten. Hij had drie jaar in de gevangenis gezeten nadat hij buitenlandse media uit de eerste hand informatie had verstrekt over de gewelddadige reactie van de overheid op het verzet in Andizjan in mei 2005.

Rode Kruis krijgt toegang tot gevangenen

Het Internationale Comité van het Rode Kruis (ICRC) liet op 13 maart 2008 weten dat de organisatie weer toegang tot gevangenen in Oezbekistan zou krijgen. Daaraan was een eind gekomen na de bloedige gebeurtenissen in Andizjan.

BUITENLANDSE ZAKEN

Oezbekistan sluit samenwerkingsakkoorden met Rusland

Op een bijeenkomst in de Oezbeekse hoofdstad Tasjkent op 28 november 2007 sloten de Russische eerste vice-premier Sergej Ivanov en de Oezbeekse premier Sjavkat Mirzijojev verscheidene samenwerkingsovereenkomsten op het gebied van energie en douane. Andere ministers ondertekenden akkoorden met betrekking tot

bescherming van intellectueel eigendom en bilaterale militaire en technische samenwerking.

Amerikaanse militairen terug in Oezbekistan

Een Amerikaanse functionaris van de ambassade in Tasjkent, de hoofdstad van Oezbekistan, maakte op 6 maart 2008 bekend dat Amerikaanse militairen opnieuw gebruik maakten van Oezbeeks grondgebied voor operaties in Afghanistan. Een Amerikaanse luchtmachtbasis in Oezbekistan was in 2005 gesloten na kritiek van Washington op het bewind van president Islam Karimov vanwege het bloedig neerslaan van de demonstraties in Andizjan, in mei van dat jaar.

De Amerikaanse militairen maakten deel uit van de internationale staf van de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO) en gebruikten een vliegbasis bij Termez in het zuiden van Oezbekistan. De Amerikaanse ambassadeur in Tasjkent, Richard Norland, liet op 27 maart aan journalisten weten dat zijn land niet aanstuurde op een nieuwe basis in Oezbekistan.

(Vorige berichten pag. 589/1 e.v. - 2007)

OOST-TIMOR

BINNENLAND

Aanslagen op president Ramos-Horta en premier Gusmão

Rebellenleider gedood

Rebellenleider Alfredo Reinado en zijn lijfwacht werden op 11 februari 2008 door een beveiligingsagent doodgeschoten toen zij het huis van de Oost-Timorese president José Ramos-Horta naderden met de bedoeling een aanslag op hem te plegen. Reinado was de leider van ongeveer zeshonderd opstandige militairen die in februari 2006 in staking waren gegaan en vervolgens waren ontslagen. In mei van dat jaar was de mede door hen aangewakkerde onrust uitgelopen op ernstige gewelddadigheden, waarbij tientallen doden vielen en duizenden huizen in vlammen op gingen.
De opstandelingen kwamen bijna allemaal uit het westen van het land en waren boos omdat ze, naar hun idee, vanwege hun afkomst door de regering werden gediscrimineerd. Reinado had in januari 2008 gedreigd Dili te zullen innemen als het leger hen niet opnieuw in dienst nam.

Ramos-Horta zwaargewond

Op het moment dat Reinado werd doodgeschoten was Ramos-Horta niet thuis. Niet lang daarna kwam hij te voet terug en werd hij neergeschoten door andere rebellen, die zich nabij de woning schuilhielden. De president raakte zwaargewond. De daders wisten te ontkomen.
Ramos-Horta werd met spoed overgebracht naar een ziekenhuis in het Australische Darwin, 700 km ten zuiden van Dili. Artsen daar constateerden dat hij door drie kogels was geraakt.
Een uur na de aanslag werd ook premier Xanana Gusmão onder vuur genomen, maar hij bleef ongedeerd.
Vrijwel onmiddellijk kwam er een storm van kritiek los, want er was een stabilisatiemacht van de Verenigde Naties aanwezig in Oost-Timor en die had Ramos-Horta beter moeten bewaken. Hier werd tegenin gebracht dat de president stringente beveiligingsmaatregelen altijd had geweigerd.

Poging tot staatsgreep

Vermoedelijk pleegden de rebellen de twee aanslagen met de bedoeling de macht te grijpen. Bevreesd voor meer geweld kondigde parlementsvoorzitter Vicente da Silva Guterres, die vanwege het wegvallen van Ramos-Horta functioneerde als waarnemend president, op 11 februari de noodtoestand af. Dit hield in dat er een avondklok, een samenscholingsverbod en een demonstratieverbod kwamen. Een dag later arriveerden ruim tweehonderd Australische militairen. Zij moesten samen met al aanwezige buitenlandse troepen en politieagenten van de Verenigde Naties de orde herstellen en begonnen onmiddellijk de heuvels rondom Dili uit te kammen omdat de opstandige militairen zich daar vermoedelijk schuil hielden. De meest gezochte persoon was Gastão Salsinha, die Alfredo Reinado zou zijn opgevolgd als leider.

VN-missie verlengd

De VN-Veiligheidsraad verlengde op 25 februari het mandaat van de VN Missie in Oost-Timor (UNMIT) met een jaar. Alle 2.700 militairen van de stabilisatiemacht zouden gedurende die periode in het land gelegerd blijven. De missie werd door Australië geleid.
Ramos-Horta werd op 19 maart uit het ziekenhuis ontslagen. Hij zou nog wel enkele weken in Darwin blijven om verder te herstellen.
Op 28 maart werd de noodtoestand verlengd tot 22 april, volgens een verklaring van de Verenigde Naties omdat de veiligheidssituatie 'stabiel maar fragiel' was. Salsinha en zijn mannen waren toen nog niet opgespoord.

BUITENLANDSE ZAKEN

Ramos-Horta: 'Vergeef Soeharto'

President José Ramos-Horta van Oost-Timor riep de bevolking van zijn land op 17 januari 2008 op om Soeharto vergiffenis te schenken. De Indonesische oud-dictator lag in Jakarta op sterven. Ramos-Horta zei dat hij de paus zou vragen om voor Soeharto te bidden en dat de oud-dictator 'veel positieve dingen' had bereikt in Indonesië, vooral op economisch gebied. Maar hij had ook 'veel fouten gemaakt, zoals het aanrichten van bloedbaden in Indonesië en Oost-Timor'. De president zei dat het geweld niet vergeten kon worden, maar wel vergeven.

Het Indonesië van Soeharto had Oost-Timor in 1975 geannexeerd. Analisten schatten dat onder de bezetting die tot 1999 duurde, ten minste 100.000 Oost-Timorezen om het leven kwamen. Ramos-Horta was in die tijd een van de belangrijkste voorvechters van Oost-Timorese onafhankelijkheid. Vanwege zijn geweldloze verzet ontving hij in 1996 de Nobelprijs voor de Vrede.
Soeharto overleed op 27 januari.

(Vorige berichten pagina 664/1 e.v. - 2007)

TURKMENISTAN

BINNENLAND

President voert kabinetswijzigingen door

President Goerbangoeli Berdymoechammedov liet op 8 oktober 2007 weten dat hij

minister van Binnenlandse Zaken Hodzjamyrat Annagoerbanov had ontslagen wegens machtsmisbruik, fraude en corruptie bij zijn ministerie. Hij werd opgevolgd door Orazgeldy Amanmyradov. Daarnaast was minister van Nationale Veiligheid Geldymoechammed Asjirmoechammedov om gezondheidsredenen afgetreden. Zijn functie werd overgenomen door Tsjarymyrat Amanov.

Nieuw economische ministeries opgezet

President Goerbangoeli Berdymoechammedov ondertekende op 8 februari 2008 het besluit tot oprichting van een ministerie van Economie en Ontwikkeling en een ministerie van Financiën.
Deze kwamen in de plaats van het afgeschafte ministerie van Economie en Financiën.
De president zei dat de twee nieuwe ministeries plannen voor de sociale en economische ontwikkeling van Turkmenistan zouden opstellen.

Turkmeense moeders met acht kinderen krijgen beloning

President Goerbangoeli Berdymoechamedov van Turkmenistan ondertekende volgens een bericht in de staatsmedia van 5 maart 2008 een decreet dat beloningen in het vooruitzicht stelde voor moeders met acht of meer kinderen. Zij zouden een eenmalige bonus krijgen ter waarde van 250 dollar (ca. 165 euro) en voorts gratis openbaar vervoer en tandheelkundige zorg voor de rest van hun leven.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

President verbiedt kinderarbeid in katoenindustrie

Dagblad *Neutral Turkmenistan* meldde op 10 september 2007 dat president Goerbangoeli Berdymoechammedov kinderarbeid in de katoenindustrie had verboden. De president had tegen ministers van zijn kabinet gezegd dat schoolkinderen onder geen beding in de landbouw mochten worden ingezet.
Zijn voorganger Saparmoerat Nijazov had al eerder een verbod op kinderarbeid afgekondigd, maar dat was niet echt nageleefd.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Buitenlandse investeerders mogen eigendom en bedrijven bezitten

Volgens een op 12 oktober 2007 gepubliceerde wet was het buitenlandse investeerders toegestaan om in Turkmenistan bedrijven op te zetten en eigendom te bezitten, waaronder ook onroerend goed. President Goerbangoeli Berdymoechammedov had met de nieuwe wet ingestemd. Onder zijn voorganger Saparmoerat Nijazov was de toegang van buitenlandse investeerders tot het land aan vele beperkingen onderhevig.

Wisselkantoren voor buitenlandse valuta geopend

Turkmenistan opende op 9 januari 2008 kantoren waar het voor het eerst sinds tien jaar weer mogelijk werd buitenlandse valuta te wisselen.
Een woordvoerder van de centrale bank verklaarde dat het ging om honderd kantoren die alle in staatshanden waren. Het doel van de maatregel was een einde te maken aan de wijd verbreide zwarte handel in buitenlandse valuta.

REGIONALE ONTWIKKELINGEN

Verenigde Naties richten centrum voor preventieve diplomatie op

Op 10 december 2007 werd in de Turkmeense hoofdstad Asjgabat een centrum voor preventieve diplomatie voor Centraal-Azië geopend. Dit United Nations Regional Center for Preventive Diplomacy for Central Asia (UNRCCA) beoogde regeringen in de regio te assisteren bij samenwerking ter bestrijding van zaken als terrorisme, drugssmokkel, georganiseerde misdaad en milieuvervuiling. Het was een gezamenlijk initiatief van de Verenigde Naties en vijf landen uit Centraal-Azië: Kazachstan, Kirgizstan, Oezbekistan, Tadzjikistan en Turkmenistan.

BUITENLANDSE ZAKEN

Iran verontwaardigd over stopzetting Turkmeense gasleveringen

Persbureau *Agence France Presse* (AFP) berichtte op 14 januari 2008 dat politici in Iran zeer verontwaardigd waren over de stopzetting van Turkmeense gasleveranties aan het land, twee weken eerder. Als gevolg daarvan moesten tientallen fabrieken in Iran worden stilgelegd en was in een aantal steden en afgelegen dorpen de verwarming uitgevallen. Turkmenistan had de levering naar eigen zeggen om 'technische redenen' stopgezet. Iran beschikte na Rusland over de grootste gasreserves ter wereld, maar de sector kampte met een groot gebrek aan investeringen.

The Times of Central Asia meldde op 31 januari dat een geschil over de gasprijs die Iran aan Turkmenistan moest betalen aan het conflict ten grondslag lag. Turkmenistan zou proberen Iran onder druk te zetten om in te stemmen met een stijging van de gasprijs van 75 naar 140 dollar per duizend kubieke meter.
In 2007 had Iran al toegestemd in een prijsstijging tot 75 dollar. Het zag ernaar uit dat het prijsgeschil ten koste zou gaan van de voorgestelde gaspijplijn van Turkmenistan via Iran naar Turkije. De Amerikaanse regering was sterk tegen deze pijplijn gekant vanwege de betrokkenheid van aartsvijand Iran bij het project.

Buitenlandse investeringen worden bevorderd

In Turkmenistan werd op 18 maart 2008 een nieuwe wet ter bevordering van buitenlandse investeringen van kracht. De wet, die in het officiële regeringsdagblad *Neutral Turkmenistan* werd gepubliceerd, voorzag onder meer in de snelle verstrekking van meervoudige visa aan buitenlandse investeerders. Ook zouden buitenlandse investeringsprojecten in aanmerking komen voor belastingverlichting en andere tegemoetkomingen.

(Vorige berichten pag. 535/1 e.v. - 2007)

CENTRAAL AFRIKAANSE REPUBLIEK

BINNENLAND

President verandert samenstelling regering

Begin september 2006 voerde president François Bozizé een serie hervormingen

Samenstelling regering Centraal Afrikaanse Republiek (28 januari 2008)

President, tevens minster van Defensie, Veteranen, Oorlogsslachtoffers, Ontwapening en Legerhervorming
François BOZIZÉ YANGOUVONDA

Premier
Faustin-Archange TOUADERA

Ministers van Staat:
Landbouw en Rurale Ontwikkeling
Jean Eudes TÉYA
Mijnbouw, Energie en Water
Sylvain NDOUTINGAI
Planning, Economie en Internationale Samenwerking
Sylvain MALIKO
Transport en Burgerluchtvaart
Parfait-Anicet MBAY

Ministers:
Binnenlandse Zaken en Openbare Veiligheid
Raymond NDOUGOU
Buitenlandse Zaken, Regionale Integratie en Franstalige Zaken
Dieudonné KOMBO-YAYA
Communicatie, Burgerrechten, Dialoog en Nationale Verzoening
Cyriaque GONDA
Financiën
Emmanuel BIZON
Gezinszaken, Sociale Zaken en Nationale Solidariteit
Marie-Solange PAGONENDJI-NDAKALA
Gezondheid, Bevolking en Aids-aanpak
Faustin TENOUMBI
Handel, Industrie en Midden- en Kleinbedrijf
Emilie Béatrice EPAYE
Jeugdzaken, Sport, Kunst en Cultuur
Désire ZANGA-KOLINGBA
Justitie
Thierry MALEYOMBO
Onderwijs
Cyriaque SAMBA PANZA
Openbaar Bestuur, Arbeid, Sociale Zekerheid en Jeugdzaken
Gaston MACKOUZANGBA
Posterijen, Communicatie en Technische Innovatie
Fidèle NGOUANDJIKA
Secretariaat van de Regering en Relaties met het Parlement
Laurent NGON-BABA
Toerisme
Bernadette SAYO
Water, Bosbouw, Jacht, Visserij en Milieu
Yvonne MBOISSONA
Wederopbouw Openbare Gebouwen, Stadsplanning en Huisvesting
Jean Serge WAFIO

Gevolmachtigd ministers:
Energie en Water
Jean-Christostome MEKONDONGO
Handelsregistratie
Aurelien Simplice ZINGAS
Internationale Samenwerking
Marie Reine HASSEN
Landbouw
David GBANZOUKOU
Milieu
Raymond ADOUMA
Primair en Voortgezet Onderwijs
Ambroise ZAWA

door binnen zijn regering, waarbij vijf ministers van de zittende regering werden vervangen. Zes nieuwe ministers werden benoemd, terwijl vier bewindslieden wisselden van portefeuille. Premier Élie Doté kreeg Financiën en verstevigde daarmee volgens waarnemers zijn positie binnen de regering.

Doté legt functie neer

In januari 2008 zag de regering-Doté zich geconfronteerd met een door de vakbonden georganiseerde staking van rijksambtenaren als gevolg van achterstallige betalingen van salarissen.

De regering slaagde er niet een einde te maken aan de staking, waarna het parlement een motie van wantrouwen tegen de regering aannam. Doté, econoom en minister-president vanaf juni 2005, legde daags na de motie zijn functie neer.

Per decreet nieuwe premier benoemd

Op 22 januari benoemde de president Faustin-Archange Touadera per decreet tot premier en gaf hem de opdracht een nieuwe regering te vormen.
Een week later presenteerde Touadera, hoogleraar wiskunde en rector van de Universiteit van Bangui, zijn kabinet. President Bozizé behield de portefeuille van Defensie en benoemde zijn zoon als plaatsvervanger op deze post.

Regering vraagt internationale gemeenschap om hulp tegen rebellen

Eind oktober 2006 zetten rebellengroepen in het noordoosten van de Centraal Afrikaanse Republiek een militair offensief in. De rebellen slaagden erin om de stad Birao, nabij de grens met Soedan, te veroveren en daarna snel naar het zuiden op te trekken. De regering van de Centraal Afrikaanse Republiek beschuldigde Soedan van steun aan de rebellen en riep de internationale gemeenschap op tot hulp.

Op 27 november startte het regeringsleger met steun van de Franse luchtmacht een tegenoffensief en heroverde in hoog tempo de door de rebellen ingenomen steden. Op zondag 10 december 2006 werd Ouadda Djalle heroverd – de laatste door de rebellen ingenomen stad. Rebellenleider Diego Ya o verklaarde dat de strijders van de Unie van Democratische Krachten voor Eenheid (UFDR) zich om tactische redenen hadden teruggetrokken.

Vredesonderhandelingen succesvol

Begin februari 2007 sloot het Democratisch Front – een kleine rebellenfactie in het noordoosten van het land – een vredesakkoord met de regering in Bangui. De opstandelingen werden in het akkoord opgeroepen de wapens in te leveren en militaire acties te staken, in ruil voor amnestie. Het akkoord werd direct verworpen door Damane Zakaria, de militaire leider van de UFDR, die directe onderhandelingen met de regering wilde.

Akkoord met Unicef

De regering Bozizé sloot op 13 april in de stad Birao een vredesakkoord met de rebellen van de UFDR. Het akkoord voorzag ondermeer in een onmiddellijk einde van de vijandelijkheden, amnestie voor rebellenleiders en integratie van de rebellen in het Centraal Afrikaanse leger. Namens de opstandelingen werd het akkoord ondertekend door Zakaria omdat UFDR-leider Michel Am Non Droko Djotodia gevangen zat in Benin.

In juli 2007 sloot het UFDR een akkoord met het Kinderfonds van de VN (Unicef) om de demobilisatie van honderden kindsoldaten in de Centraal Afrikaanse Republiek mogelijk te maken.

Verdeeldheid in APRD

Op 28 maart 2008 verklaarde Jean-Jacques Demafouth, minster van Defensie onder oud-president Patassé, dat hij tijdens een congres van de rebellenbeweging Volksfront voor Democratisch Herstel (APRD) was gekozen tot voorzitter. Dat betekende

volgens hem dat hij de APRD zou gaan leiden tijdens de vredesbesprekingen met de regering.

APRD-leider en rivaal Christophe Gazam Betty verwierp de claim van de in de Centraal Afrikaanse Republiek voor moord gezochte Demafouth. Deze was naar zijn mening slechts uit op amnestie. De APRD was actief in het extreem onveilige noordwesten van het land en nam geen deel aan de door de regering geïnitieerde politieke dialoog.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Eerste uraniummijn in Centraal Afrikaanse Republiek in gebruik genomen

President Bozizé opende op 18 oktober 2006 de eerste uraniummijn in de Centraal Afrikaanse Republiek. De mijn lag in Bakouma, in het noordwesten van het land.
De aanwezigheid van uranium was reeds bekend in de koloniale periode, maar de winning van de grondstof was tot dusver beperkt gebleven. Het Zuid-Afrikaanse Ura-Min, dat een meerderheidsbelang van 90 procent verkreeg, droeg zorg voor de exploitatie van de mijn waarvoor een investering van 27 miljoen dollar (ca. 21,5 miljoen euro) werd gedaan.
De exploitatie en export van de radioactieve grondstof was politiek omstreden omdat er volgens de oppositie onvoldoende garanties waren wat betreft het milieu.

JUSTITIE

ICC begint onderzoek naar mensenrechtenschendingen

Aanklager Luis Moreno-Ocampo van het Internationaal Strafhof (ICC) in Den Haag liet op 22 mei 2007 weten een onderzoek te zullen starten naar oorlogsmisdaden die mogelijk gepleegd waren in de Centraal Afrikaanse Republiek tussen eind 2002 en begin 2003.
Begin 2003 zette huidig staatshoofd Bozizé toenmalig president Ange-Félix Patassé af met een staatsgreep.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

HRW beschuldigt leger Centraal Afrikaanse Republiek van oorlogsmisdaden

In een op 15 september 2007 verschenen rapport beschuldigde de internationale mensenrechtenorganisatie Human Rights Watch (HRW) het regeringsleger van de Centraal Afrikaanse Republiek van oorlogsmisdaden. Deze zouden zijn gepleegd tijdens militaire operaties in het noorden van het land toen honderden burgers werden gedood, duizenden huizen verbrandden en honderdduizenden op de vlucht sloegen. HRW verklaarde dat vooral de in de noordelijke stad Bossangoa gestationeerde eenheid van de presidentiële garde zich aan misdaden had schuldig gemaakt.

In het rapport beschuldigde HRW eveneens de rebellengroeperingen in het noordoosten en noordwesten van het land van geweld tegen te bevolking. De mensenrechtenschendingen aldaar zouden op kleinere schaal hebben plaatsgevonden.

Unicef bericht over vluchtelingen in de Centraal Afrikaanse Republiek

Het Kinderfonds van de VN (Unicef) meldde in oktober 2007 in haar maandelijkse rapport dat als gevolg van het aanhoudend geweld in de Centraal Afrikaanse Republiek 290.000 mensen ontheemd waren geraakt. Daarvan waren er 79.000 gevlucht naar de buurlanden Tsjaad, Kameroen en Soedan. Bijna 80.000 burgers zwierven rond binnen de landsgrenzen van de Centraal Afrikaanse Republiek, dat ook duizenden vluchtelingen uit Soedan en Tsjaad had opgenomen.

EU stuurt troepenmacht

De Europese Unie (EU) stemde half oktober in met het sturen van een troepenmacht van 4.000 militairen naar Tsjaad en de Centraal Afrikaanse Republiek. De troepenmacht, EUFOR Chad-CAR genaamd, moest de veiligheid garanderen in de regio van de zeker 400.000 vluchtelingen uit Darfur, Tsjaad en de Centraal Afrikaanse Republiek. Daarnaast moest zij de 300 waarnemers van de VN in de regio beschermen. De eenheid bestond voornamelijk uit Franse militairen en stond onder bevel van een Ierse generaal. Daarnaast riep de EU de landen in de regio op te werken aan stabiliteit en geen steun te verlenen aan rivaliserende rebellenbewegingen.

Ontvoeringen kosten mensenlevens

Ruim 10.000 burgers vluchtten in februari 2008 richting buurland Tsjaad als gevolg van het aanhoudende geweld in het noordwesten van het land. Dit werd veroorzaakt door rebellengroepen die geen vredesakkoorden ondersteunden en door bandieten die bekend stonden als 'zaraguinas'. Laatstgenoemden vermoordden begin maart drie gijzelaars die eind februari waren ontvoerd om losgeld te innen.
Onder hen bevond zich de burgemeester van de stad Koui, gelegen in het noordwesten van het land aan de grens met Kameroen. Eerder in februari waren twee doktoren en hun drie assistenten ontvoerd en werd eveneens losgeld geëist. Deze gijzelaars werden door hun ontvoerders vrijgelaten.

Artsen zonder Grenzen (AzG) verklaarde een deel van de activiteiten te zullen staken nadat een vrouw was omgekomen bij de beschieting van een ambulance.

Operatie loopt vertraging op

Op 10 maart werden 220 Franse soldaten die al sinds 2003 in de Centraal Afrikaanse Republiek verbleven, officieel onder bevel van EUFOR geplaatst. De operatie had door onderhandelingen tussen de EU-landen enerzijds, en een aanval op de Tsjadische hoofdstad Ndjamena begin februari anderzijds, enkele maanden vertraging opgelopen. De troepenopbouw moest rond juni zijn afgerond. De meeste militairen werden gestationeerd in Oost-Tsjaad.

VN rapporteert over brute geweldsdaden

Eind maart verscheen een voorlopig rapport van de Verenigde Naties (VN) over misdaden gepleegd tegen de burgerbevolking in de Centraal Afrikaanse Republiek in de periode tussen 9 februari en 10 maart 2008. In dat tijdsbestek werden vier dorpen overvallen door rebellen die gezien de door hen gehanteerde tactiek en hun taalgebruik, waarschijnlijk lid waren van het Oegandese Verzetsleger van de Heer (LRA) van Joseph Kony. Tientallen vrouwen en meisjes werden verkracht en zeker 150 burgers werden ontvoerd, waaronder 55 kinderen.

Rond de 40 volwassenen kwamen later weer vrij. Als gevolg van de dreiging voor nieuwe aanvallen ontvluchtten honderden mensen hun huizen.

(Vorige berichten pagina 575/1 - 2006)

LIBERIA

BINNENLAND

Vrede in Liberia volgens VN nog broos

Training van start nieuw leger Liberia

In de hoofdstad van Liberia, Monrovia, begon op 24 juli 2006 de training van de eerste, ruim honderd soldaten van het nieuwe leger van Liberia. Dat moest de vredesmissie van de Verenigde Naties (UNMIL) van 15.000 man die sinds 2003 operationeel was in het land, op den duur overbodig maken. De rekruten moesten minimaal een diploma voortgezet onderwijs hebben.
Die eis had niet gegolden voor het oude leger van Liberia dat 14.000 man telde en dat in de burgeroorlogen tussen 1989 en 2003 verdeeld was geraakt in facties. Na het geweld in die jaren werden 100.000 rebellen en voormalige regeringstroepen gedemobiliseerd tijdens een ontwapeningsproces dat gesteund werd door de Verenigde Naties (VN).

Deel politie weer bewapend

In Monrovia ontving een politie-eenheid op 7 december voor het eerst sinds het einde van de burgeroorlog weer wapens. De stap werd gezet om effectiever de misdaad te kunnen bestrijden. Hoeveel politiemensen werden bewapend, werd niet bekend gemaakt. Het ging om functionarissen die waren getraind binnen het opleidingsprogramma voor 3.500 politiemensen van de VN. Agenten die hun wapen misbruikten, zouden direct uit het korps worden verwijderd.
De politie oude stijl was regelmatig beschuldigd van machtsmisbruik en wreed optreden.

Eerste vrouwencontingent VN arriveert in Liberia

Op 30 januari 2007 arriveerde in Liberia als onderdeel van de vredesmissie van de VN het eerste contingent troepen dat geheel uit vrouwen bestond. Het waren 103 politieagenten uit India. De vrouwen zeiden dat ze hoopten dat zij gemakkelijker toegankelijk zouden zijn voor vrouwen en kinderen in Liberia.
In 2006 waren leden van de VN-vredesmacht beschuldigd van seks met meisjes, waarna de VN strenge maatregelen namen om seksuele uitbuiting tijdens missies te voorkomen.

Veiligheidsraad besluit tot inkrimping UNMIL

Op 20 september stemde de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties voor inkrimping van de Vredesmissie in Liberia van 14.000 militairen en 1.000 politiemensen omdat de veiligheidssituatie in het land was verbeterd. Wel erkende men dat de vrede broos was. Vanaf oktober zou een begin worden gemaakt met de terugtrekking van 2.450 militairen, hetgeen in september 2008 voltooid diende te zijn. Tussen april 2008 en 2010 zouden ook bijna 500 politiemensen worden teruggetrokken. Tegelijkertijd besloot de Veiligheidsraad de missie te verlengen tot september 2008.

De Verenigde Naties prezen president Ellen Johnson-Sirleaf voor de vooruitgang in het land, inclusief de toename van de openbare inkomsten met 48 procent, het herstel van de water- en elektriciteitsvoorziening in delen van de hoofdstad Monrovia en de uitvoering van een plan om de armoede terug te dringen.

Wapenembargo tegen Liberia blijft van kracht

De Veiligheidsraad besloot op 19 december unaniem het wapenembargo tegen Liberia met twaalf maanden te verlengen, alsook de sancties tegen individuele Liberiaanse politici.
Het wapenembargo was ingesteld in 1992 en in 2001 aangescherpt om de wapenhandel tussen Liberia en buurland Sierra Leone te stoppen.

Deense diplomate gaat missie leiden

Op 17 januari 2008 kreeg UNMIL een nieuw hoofd, namelijk de Deense diplomate Ellen Margrethe Loj. Volgens een woordvoerder van de VN was de omvang van de vredesmacht al met 1.000 ingekrompen tot ruim 14.000 man.

Vingerafdrukken en scans in Liberia tegen ambtenarenfraude

Ambtenaren zouden spoedig gecontroleerd worden met vingerafdrukken en oogscans om een einde te maken aan de fraude in het land. Dat kondigde de regering van Liberia op 31 augustus 2007 aan. De maatregel werd getroffen nadat ontdekt was dat er 7.000 namen op de loonlijsten van de ministeries stonden van 'spookambtenaren'. Het was niet ongewoon dat een functionaris salaris ontving onder verschillende namen.
President Ellen Johnson-Sirleaf, die in 2006 aan de macht kwam, voerde een sterk anticorruptie-beleid.

Hooggerechtshof staat toe dat president burgemeesters benoemt

Het Hooggerechtshof van Liberia gaf op 14 januari 2008 goedkeuring aan een regeringsplan om burgemeesters te benoemen, mits daarover met de bevolking werd overlegd. De regering van president Ellen Johnson-Sirleaf zei geen geld te hebben om verkiezingen te organiseren.
Men was al maanden bezig met een campagne tegen corrupte lokale bestuursraden en pleitte voor centrale benoemingen. De grondwet schreef echter voor dat elke vijf jaar lokale verkiezingen moesten worden gehouden. Dat was echter sinds 1985, als gevolg van de burgeroorlogen, niet meer gebeurd.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Economische sancties tegen Liberia opgeheven

De leden van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties stemden op 20 juni 2006 unaniem voor het beëindigen van de in 2003 ingestelde sanctie die Liberia verbood hardhout te exporteren. Het Afrikaanse land diende wel snel hervormde wetgeving van kracht te laten worden over de bosbouw.
De Veiligheidsraad besloot daarentegen het verbod op de export van diamanten nog te verlengen met zes maanden. De regering werd aangespoord eerst te komen met maatregelen om de herkomst van de diamanten te waarborgen.

In 2001 had de Veiligheidsraad de sancties ingesteld omdat de exporten van diamanten en hout een belangrijke financieringsbron waren van burgeroorlogen in de regio. De regering van Liberia ijverde voor beëindiging van de sancties omdat het volgens

haar onmogelijk was de economie van het land weer op te bouwen zonder de export van hout en diamanten. In een rapport van deskundigen, opgesteld op verzoek van de Veiligheidsraad, werd echter beweerd dat de sancties de stabiliteit in het land hadden bevorderd en daarom verlengd dienden te worden.

Einde aan verbod op diamanthandel

Op 27 april 2007 maakte de Veiligheidsraad een einde aan het verbod op de diamanthandel met Liberia. In maart had het Afrikaanse land zich aangemeld bij het Kimberley Process. Dit was een groep van 71 landen die alleen handelden in diamanten met een certificaat van afkomst zodat het zeker was dat er geen zogenaamde 'bloeddiamanten' uit conflictgebieden verkocht werden. Begin mei 2007 opende president Ellen Johnson Sirleaf tien kantoren waar diamanten werden gescreend op hun afkomst. In september werd weer de eerste lading diamanten verscheept.

Akkoord IMF over schuldvermindering

Het Internationaal Monetair Fonds (IMF) maakte op 12 november 2007 bekend dat het akkoord ging met schuldvermindering aan Liberia van donorlanden. Die wilden omgerekend ca. 540 miljoen euro kwijtschelden. Liberia kampte met een totale schuld van 2,4 miljard euro, waarvan ca. 1 miljard aan multilaterale schulden. Het akkoord maakte de weg vrij voor Liberia om nieuwe leningen bij het IMF, de Wereldbank en de Afrikaanse Ontwikkelingsbank (ADB) af te sluiten.

Herstel van financiële status Liberia

Op 14 maart 2008 keurde het IMF een lening aan Liberia goed van ca. 576 miljoen euro. Nog eens ruim 33 miljoen euro zouden volgen in zes termijnen. Daarmee waren de financiële relaties tussen Liberia en het IMF, na meer dan twintig jaar van problemen, hersteld.
Liberia had zijn financiële verplichtingen versus het IMF op orde gebracht met overbruggingssteun ter waarde van ca. 568 miljoen euro van de Verenigde Staten en andere landen. Het IMF erkende ook dat Liberia nu voldeed aan de eisen voor deelname aan het speciale hulpprogramma voor landen met een zware schuldenlast (HIPC).

GEZONDHEID EN ZORG

Minder hiv/aids in Liberia dan werd vermoed

Het aantal mensen in Liberia met hiv/aids bleek minder dan gevreesd, namelijk 1,5 procent van de 3,2 miljoen inwoners. Dat kwam naar voren uit een onderzoek van het Instituut voor Statistiek en Geo-Informatie Diensten van Liberia (LISGIS) dat op 27 augustus 2007 werd gepresenteerd. De uitkomst was gebaseerd op data van 7.000 huishoudens uit het hele land. Bij individuen tussen de 15 en 49 jaar waren tussen december 2006 en juni 2007 bloedmonsters afgenomen en onderzocht. Het was voor het eerst in 25 jaar dat zo'n onderzoek werd gehouden.
Na de burgeroorlog in 2003 schatte UNAIDS het aantal hiv-geïnfecteerden in het land op 5,9 procent, terwijl in een studie uit 2002 van de Liberiaanse regering een besmettingsgraad van ruim 8 procent was genoemd.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Waarheids- en Verzoeningscommissie moet tegenstellingen overbruggen

Medewerkers verzamelen getuigenissen

De Waarheids- en Verzoeningscommissie (TRC) van Liberia ging op 10 oktober 2006 van start met het horen van getuigen – zowel slachtoffers als mensen die hadden deelgenomen aan het geweld in de voorbije decennia. Deze commissie was opgezet naar het voorbeeld van Zuid-Afrika na de apartheid en het doel was tegenstellingen te overbruggen zodat het land weer opgebouwd kon worden.
De voorzitter van de TRC, Jérôme Verdier, zei dat zijn commissie aanbevelingen aan de regering zou doen wie schadeloosstelling moest krijgen, wie amnestie en wie vervolgd diende te worden. Van de negen leden van de Waarheidscommissie begonnen er vier in de hoofdstad Monrovia; de overige vijf trokken het land in om getuigen te horen. In totaal had de commissie 200 mensen aangesteld om in het hele land getuigenissen te verzamelen. In november zag de TRC zich echter gedwongen te stoppen omdat er geen geld was om alle rapporteurs te betalen.
In 1979 was het land in een spiraal van geweld geraakt nadat veiligheidstroepen het vuur hadden geopende op demonstranten waarbij tientallen slachtoffers waren gevallen. Het jaar daarop pleegde sergeant Samuel Doe een coup tegen president William Tolbert. De onrust sloeg vervolgens over naar de buurlanden van Liberia. In 1989 leidde Charles Taylor vanuit Sierra Leone een invasieleger van rebellen om de macht te grijpen. In 1997 won hij de presidentsverkiezingen, maar de rebellen keerden zich tegen hem tot hij in 2003 naar Nigeria vluchtte en de Verenigde Naties een vredesmissie in Liberia startten. Naar schatting kwamen in 25 jaar burgeroorlog 250.000 Liberianen om het leven.

Na jaar onderbreking hervat TRC het werk

De TRC kondigde op 24 oktober 2007 aan dat men weer getuigen ging horen na een onderbreking van bijna een jaar. Sinds 18 oktober waren 124 rapporteurs weer het land ingestuurd om getuigenissen op te nemen. De TRC had geld gekregen van de Liberiaanse regering, van het Ontwikkelingsprogramma van de Verenigde Naties (UNDP), van de ngo Open Society Initiative for West Africa (OSIWA) en van USAID.

Openbare getuigenissen

Op 8 januari 2008 begon de commissie met publieke getuigenissen over de misdaden begaan tijdens de burgeroorlogen. In Monrovia spraken drie slachtoffers over hun ervaringen tijdens de geweldsperiode die opkomst en ondergang markeerden van Charles Taylor, de voormalige president van Liberia die op dat moment in Den Haag terechtstond voor oorlogsmisdaden en misdaden tegen de menselijkheid.

Ex-rebellenleider erkent verantwoordelijkheid voor duizenden moorden

Voormalig rebellencommandant Joshua Milton Blahyi – bekend als generaal Butt Naked omdat hij naakt, met slechts laarzen aan, streed om de vijand angst aan te jagen – bekende op 15 januari voor de TRC dat hij verantwoordelijk was voor de dood van 20.000 mensen. Andere krijgsheren weigerden voor de commissie te verschijnen, maar Blahyi zei zich opgelucht te voelen dat hij zijn verhaal had kunnen houden voor de verzoeningscommissie.

De burgeroorlog kende volgens getuigen gruwelijke taferelen, zoals 'voetbalwedstrijden' met menselijke hoofden. Veel rebellen waren gedrogeerd tijdens de gewelddadigheden. Blahyi zei dat hij voor elk gevecht een mensenoffer aan de duivel bracht, meestal een kind, waarvan het hart door hem en zijn strijdmakkers werd opgegeten. Zijn verhaal versterkte de roep om een tribunaal dat de oorlogsmisdaden moest berechten. De ingestelde commissie had namelijk geen vervolgingsbevoegdheid.

Krijgsheer stelt eis aan Waarheids- en Verzoeningscommissie

Prince Johnson, de voormalige rebellenleider van een afsplitsing van de opstandelingen van het Nationaal Patriottisch Front van Liberia, stelde op 1 februari een voorwaarde om voor de TRC te verschijnen: diegenen die de staatsgreep van 1980 pleegden en president William Tolbert vermoordden, moesten ook getuigenis afleggen. Johnson was op dat moment senator van Nimba. Hij vroeg zich sowieso af waarom hij voor de TRC moest verschijnen terwijl niemand hem van iets had beschuldigd.

Speciale rechtbank gaat geweld tegen vrouwen behandelen

De minister van Informatie, Laurence Bropleh, kondigde op 19 maart 2008 aan dat de Liberiaanse regering een speciale rechtbank ging opzetten die zich zou gaan bezighouden met geweld tegen vrouwen. In december 2005 was een wet ingesteld die verkrachting tot een misdaad maakte en waarop een maximale straf van levenslang kwam te staan. Niettemin was het aantal verkrachtingen toegenomen. De helft van de gerapporteerde gevallen betrof meisjes tussen de tien en vijftien jaar.
Volgens het Verbond van Vrouwelijke Advocaten van Liberia (AFELL), dat zich had beijverd voor deze speciale rechtbank, deden de bestaande rechtbanken te weinig aan vervolging van geweld tegen vrouwen.

BUITENLANDSE ZAKEN

Liberia geeft burgerschap aan deel vluchtelingen uit Sierra Leone

De regering maakte op 13 november 2007 bekend dat de regering het burgerschap gaf aan 2.600 vluchtelingen uit Sierra Leone. Na beëindiging van de tien jaar durende burgeroorlog in hun land hadden zij in 2004 aangegeven in Liberia te willen blijven en niet terug te zullen keren naar Sierra Leone. De betreffende vluchtelingen zouden genaturaliseerd worden en een stuk land krijgen. Volgens het Hoge Commissariaat van de Vluchtelingen van de VN (UNHCR) waren er nog 3.563 vluchtelingen uit Sierra Leone in Liberia.

Verenigde Staten beloven voortzetting steun aan Liberia

Aan het einde van zijn rondreis van een week door vijf Afrikaanse landen verzekerde de Amerikaanse president George W. Bush in Liberia op 21 februari 2008 dat de Verenigde Staten de steun aan dat land zouden voortzetten om uit 'de dagen van ellende en verdriet' te komen. De Liberiaanse president, Ellen Johnson-Sirleaf, Afrika's eerste gekozen vrouwelijke staatshoofd, merkte op dat Bush de eerste Amerikaanse leider was die in dertig jaar een bezoek bracht aan Liberia. Het arme Afrikaanse land, dat in 1820 was gesticht door vrijgelaten slaven uit de Verenigde Staten, ontving onder meer een miljoen leerboeken en schoolmeubilair voor minstens 10.000 studenten.Bush en Johnson-Sirleaf spraken in het openbaar niet over het voorstel van Liberia om op te treden als gastland voor het nieuwe militaire commando van de Verenigde Staten, gericht op Afrika (AFRICOM). Waarnemers meenden dat de plannen voor AFRICOM waren ingegeven door de inschatting dat de Verenigde Staten in 2015 een kwart van hun olie-import uit Afrika zouden halen, met name uit de Golf van Guinee.

(Vorige berichten pagina 384/2 e.v. - 2007)

NAMIBIË

BINNENLANDSE ZAKEN

UDP in Namibië buitenspel gezet

De Verenigde Democratische Partij (UDP), sinds 1985 voorstander van een onafhankelijke Caprivistrook (een strook land tussen Angola en Botswana behorend tot Namibië), werd op 1 september 2006 in Namibië feitelijk verboden. Op 11 september 2006 liet de Namibische adjunct-minister voor Informatie, Raphael Dinyando, namelijk weten dat de UDP vanaf die datum geen samenkomsten meer mocht houden en dat voorstanders van afscheiding van de Caprivi-regio zich daarover in het openbaar op straffe van sancties niet meer mochten uitlaten.
In een telefonisch interview vanuit Kopenhagen met het persbureau *IRIN* noemde de verbannen leider van de UDP, Mishake Muyongo, de maatregel ondemocratisch. De National Society for Human Rights (NSHR) vond het verbod op een vreedzaam streven naar onafhankelijkheid van de Caprivistrook strijdig met de grondwet van Namibië en met het internationaal recht.
De Caprivistrook, zo'n 20 kilometer breed en 400 kilometer lang, kwam in 1890 onder Duits koloniaal beheer. Mishake Muyongo claimde dat de onafhankelijkheid van de strook land al in 1964 werd overeengekomen met de Caprivi African National Union (CANU) – de voorloper van de UDP die fuseerde met Sam Nujoma's South West African Peoples Organisation (SWAPO).

Mensenrechtenorganisatie veroordeelt buitensporige gevangenisstraffen

De National Society for Human Rights in Windhoek sprak zich op 9 augustus 2007 scherp uit naar aanleiding van de veroordeling van tien mannen tot gevangenisstraffen van 30 tot 32 jaar. De tien waren een dag eerder door het Hooggerechtshof in absentia tot de zware straffen veroordeeld voor hun pogingen de Caprivistrook van Namibië los te maken. In deze eerste zaak van hoogverraad sinds Namibië's onafhankelijkheid in 1990, moesten de verdachten het stellen zonder juridische bijstand. De door de staat aan de verdachten toegewezen advocaten konden of wilden de wensen van hun cliënten namelijk niet opvolgen. De verdachten zouden hen gevraagd hebben om bij hun verdediging als argument te gebruiken dat de Caprivistrook geen deel uitmaakte van Namibië. Dit zouden ze hebben geweigerd.
De directeur van de genoemde mensenrechtenorganisatie, Phil ya Nangoloh, hekelde tegenover persbureau *Agence France Presse* de procesgang.

Oorlogsveteranen krijgen eigen ministerie

Begin oktober 2006 riep de regering van de

Zuid-West Afrikaanse Volksorganisatie (SWAPO) in Namibië een ministerie voor Oorlogsveteranen in het leven. Persbureau *IRIN* beschreef dat op 10 oktober 2006 als een overwinning voor de oud-strijders die zich sinds de onafhankelijkheid van Namibië in 1990 in de steek gelaten voelden.
Rond dat jaar keerden ongeveer 42.000 ballingen naar hun land terug. Vele duizenden van hen vonden werk in het nieuw opgezette politieapparaat en bij het leger. Maar lang niet alle teruggekeerden konden op die manier weer aan de slag. In 1998 marcheerden ontevreden oud-strijders op naar de hoofdstad Windhoek om hun eis voor werk kracht bij te zetten. Een jaar later werden zo'n 8.800 van hen aan een baan geholpen.

In juni 2006 zette het Nationale Comité van Oorlogsveteranen de regering onder druk met een eisenpakket voor de 7.000 veteranen die het comité zei te vertegenwoordigen. De belangenorganisatie verlangde financiële compensatie voor elke vrijheidsstrijder, benevens een pensioenregeling en gratis gezondheidszorg en onderwijs voor de oud-strijders en hun kinderen. President Hifikepunye Pohamba verklaarde dat zijn regering alle vaderlandslievende Namibiërs die deelnamen aan de vrijheidsstrijd, beschouwde als oud-strijders, ongeacht of zij in ballingschap verbleven of niet.
Namibië werd hiermee na Mozambique het tweede land in Zuidelijk Afrika dat voor oorlogsveteranen een speciaal ministerie oprichtte.

Nieuwe politieke partij wil af van autocratie en persoonsverheerlijking

Hidipo Hamutenya, voormalig minister en oudgediende in Namibië's regerende Zuid-West Afrikaanse Volksorganisatie (SWAPO), lanceerde op 17 november 2007 de Bijeenkomst voor Democratie en Vooruitgang (RDP) die kort daarvoor was opgericht door Jesaya Nyamu. Deze was net als Hamutenya binnen de SWAPO in ongenade gevallen. Nyamu verklaarde dat de RDP bij de parlementsverkiezingen in 2009 de machtspositie van SWAPO wilde doorbreken.

SWAPO kiest nieuwe leider

Namibië's regeringspartij SWAPO koos op 29 november 2007 een nieuwe partijleider. Het werd president Hifikepunye Pohamba die daarmee de vader van de onafhankelijkheidsstrijd, Sam Nujoma, opvolgde. Nujoma was 47 jaar lang SWAPO's onbetwiste leider. Hij werd sinds de oprichting van de SWAPO in 1960 bij elk vijfjaarlijks partijcongres steevast herkozen. Voor zijn opvolger hoefden de partijgangers geen stem uit te brengen. Pohamba was namelijk de enige kandidaat voor de opvolging van Nujoma.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Landhervormingsprogramma bestendigt armoede

Bij het landhervormingsprogramma in Namibië wordt het paard achter de wagen gespannen. Deze conclusie werd getrokken in een rapport van het Rechtshulp Centrum (LAC), een non-gouvernementele mensenrechtenorganisatie gevestigd in Windhoek. Op 15 november 2007 berichtte persbureau *IRIN* over het rapport waarin werd vastgesteld dat de regering landerijen van blanke boeren in veel te kleine, niet rendabele stukken onder de zwarte belanghebbenden verdeelde.
Net als buurland Zuid-Afrika, waar de landhervorming ook bovenaan stond op de nationale beleidsagenda, kampte Namibië met een buitengewoon trage afwikkeling van de kwestie. Sinds 1990 was slechts 12 procent van de blanke landerijen overgedragen aan zwarte boeren. In dat tempo zou het volgens deskundigen nog wel honderd jaar duren voordat het landhervormingsprogramma zijn beslag had gekregen. De samenstellers van de studie benadrukten de noodzaak om gevestigde, grootschalige landbouwtechnieken te vervangen door nieuwe agro-technologieën, zoals arbeidsintensieve tropische landbouw die zwarte boeren veel meer opleverden. Er werd in het rapport ook verwezen naar het Zuid-Afrikaanse landhervormingsmodel dat, sinds het van start ging, steeds meer nadruk was gaan leggen op training van toekomstige zwarte landbouwers. Daarbij werd de overdracht van land meer afhankelijk gemaakt van kwaliteitseisen die aan de nieuwe eigenaren gesteld werden.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Diamanthandel in Namibië kent opleving

Sinds halverwege 2005 groeide de diamanthandel in Namibië met 26 procent. Dat meldde *afrol News* op 16 november 2006 naar aanleiding van het door de Bank van Namibië gepubliceerde kwartaalbulletin. Daarin werd de herleving van de diamanthandel opvallend genoemd en deze stond sterk in contrast met de daaraan voorafgaande jaren.

Tussen 2002 en 2005 zakte de waarde van diamanten als onderdeel van het bnp van 3,4 miljard Namibische dollar (ca. 369 miljoen euro) naar 2,7 miljard. De door de bank gepresenteerde cijfers toonden verder aan dat het delven van diamanten voor de economie van het land begon af te nemen.
President Hifikepunye Pohamba benadrukte echter tijdens een toespraak nog eens het belang van de diamantwinning voor zijn land. Meer dan 30 procent van de nationale exportinkomsten kwamen uit de verkoop van diamanten en Namibië's eigen diamantproducent, Namdeb, gold als de grootste belastingbetaler van het land.

Veel diamantmijnen in het land waren over hun hoogtepunt heen. Nieuwe diamantwinning werd in Namibië daarom vooral buitengaats aangepakt op plekken waar rivieren duizenden jaren geleden diamanten in zee spoelden. Bedrijven als Diamond Fields en Bonaparte Diamond Mines ontwikkelden voor de winning daar speciale technieken.

Gedenkwaardige diamantovereenkomst

Op 30 januari 2007 tekenden De Beers en de Namibische overheid een verkoopovereenkomst die de Zuid-Afrikaanse diamantgigant het recht gaf om de Namibische edelstenen in het land rechtstreeks te verkopen aan de gevestigde diamantbewerkers. Voorheen waren diamantairs aangewezen op zogenaamde 'diamantmengsels', pakketjes diamanten van De Beers, afkomstig uit verschillende landen en samengesteld door een Londense dochter van het bedrijf.

Nicky Oppenheimer, voorzitter van De Beers, sprak van een historische dag in de geschiedenis van Namibië's diamantwinning. Minister van Mijnbouw en Energie Erkki Nghimtina noemde de overeenkomst stimulerend voor de diamantairs in het land. Dankzij de overeenkomst konden zij rekenen op de directe aanvoer van diamanten.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Hulpbehoevende kinderen op rantsoen gezet

Een tekort aan fondsen dwong het Wereldvoedselprogramma (WFP) van de VN om de steun aan meer dan 90.000 hulpbehoevende kinderen te beperken tot de verstrekking van maïsmeel, aldus persbureau *IRIN* op 12 januari 2007.
De voedselhulp aan kwetsbare kinderen bestond gewoonlijk uit een maandelijks pakket waarin ook bakolie en peulvruchten waren opgenomen. Die extra's moesten worden geschrapt omdat het WFP zo'n vier miljoen Amerikaanse dollar (ruim 3 miljoen euro) tekort kwam om de hulp voor 2007 te kunnen blijven financieren.

De directeur van het WFP in Namibië, John Sprout, verklaarde het geldtekort uit het gebrek aan belangstelling bij donororganisaties voor de noden in Zuidelijk Afrika. Hij vertelde aan *IRIN* dat donoren meer geïnteresseerd waren in de Hoorn van Afrika en in andere noodgebieden in de wereld.

Volgens het Kinderfonds van de Verenigde Naties (UNICEF) telde Namibië rond de 120.000 kinderen onder de zeventien jaar die een of beide ouders hadden verloren. Vooral hiv/aids had veel slachtoffers gemaakt.

NATUUR EN MILIEU

Vergeefs protest tegen jachtseizoen voor zeehonden

Op 1 juli 2007 begon het jachtseizoen voor zeehonden. Gedurende vijf maanden mochten er 6.000 volwassen mannetjes en 80.000 zeehondenbaby's worden gedood. *Associated Press* meldde op 6 juli 2007 dat dierenactivisten verenigd in de organisatie Seal Alert krachtig protesteerden tegen wat werd beschouwd als een wrede slachtpartij waarbij de zeehonden worden doodgeknuppeld om hun huid niet te beschadigen.

De secretaris van het ministerie van Visserij and Zeebronnen, Nangula Mbako, liet het persbureau weten dat het de protesten van Seal Alert zouden worden genegeerd. De jacht vond volgens hem plaats conform de internationale richtlijnen van de Verenigde Naties.

GEZONDHEID EN ZORG

Aidsepidemie remt Namibië's ontwikkeling

Een op 17 oktober 2007 gepubliceerd rapport van het Ontwikkelingsprogramma van de Verenigde Naties (UNDP) over Namibië schetste het beeld van een samenleving die verzwakt werd door de aidsepidemie. Het onderzoek bracht aan het licht dat maatschappelijke vooruitgang op vele gebieden, zoals een significante stijging van het gemiddelde inkomen van de 1,8 miljoen inwoners en aanzienlijke vorderingen op het gebied van onderwijs, teniet werden gedaan door de hoge mortaliteit als gevolg van de in Afrika vaak dodelijke ziekte.
De levensverwachting was volgens het onderzoek sinds 1991 met tien jaar gedaald. Dit was toe te schrijven aan aids omdat het gold als de belangrijkste doodsoorzaak in het land. Zo'n 23 procent van de inwoners tussen 15 en 49 jaar was met het virus besmet.

Inkomensongelijkheid

Het UNDP-rapport onderzocht ook de inkomensongelijkheid in Namibië. Het stelde vast dat het land met een Gini coëfficiënt van 0,6 behoorde tot de hoogst scorende landen in de wereld. De Gini coëfficiënt was een statistische maatstaf van 0 tot 1, die spreiding van inkomens weergaf. Hoe dichter een land bij de score 1 uitkwam, hoe groter de kloof tussen arm en rijk was. Namibië's stedelijke bevolking was volgens het rapport veel beter af dan de plattelandsbewoners. Ongelijkheid tussen taalgroepen sprong volgens het rapport het meest in het oog en men verwees naar de diepe scheidslijnen tussen de verschillende etnische groeperingen.
Sebastian Levine, als econoom verbonden aan het UNDP in Namibië, gaf als commentaar dat het land veel meer moest investeren in de behandeling van aidspatiënten en in voorlichtingsprogramma's gericht op de preventie van de ziekte. Hij verwees daarbij naar de conclusie van het UNDP-rapport waarin werd gesteld dat maatschappelijke vooruitgang niet gerealiseerd kon worden zonder effectieve bestrijding van hiv/aids.

BUITENLANDSE ZAKEN

China geeft financiële hulp aan Namibië

De Chinese President Hu Jintao onderteken tijdens zijn Afrikaanse rondreis op 5 februari 2007 in de hoofdstad Windhoek overeenkomsten inzake een subsidie van 4,1 miljoen Amerikaanse dollar (bijna 3,2 miljoen euro) en een zachte lening voor hetzelfde bedrag.

Er werden tussen China en Namibië ook samenwerkingsovereenkomsten getekend op economisch en technisch gebied.

EU en Namibië verlengen handelsovereenkomst

Op 13 december tekenden de Europese Unie (EU) en Namibië een tussentijds handelspact.

De bestaande handelsovereenkomst zou namelijk op 31 december 2007 komen te vervallen. Bij de onderhandelingen – door waarnemers als 'hard' gekenschetst – kreeg Namibië van de EU een aantal voorlopige handelsgaranties. Het Afrikaanse land exporteerde jaarlijks voor zo'n twee miljard euro aan vis, vlees en druiven naar Europa.

Beducht voor de Chinezen

De EU had volgens analisten haast vanwege China's belangstelling voor Afrika. China, met zijn groeiende energiebehoeften, zocht in 2007 toenadering tot een groot aantal Afrikaanse landen, waaronder Namibië. Door westerse landen werd dit 'charmeoffensief' van China met enige argwaan bekeken.

Protesten rond Mugabe's zakenbezoek aan Namibië

Op 28 februari 2007 werd in Windhoek geprotesteerd tegen de Zimbabwaanse president Robert Mugabe die met zijn Namibische ambtsgenoot, president Hifikepunye Pohamba, een aantal bilaterale overeenkomsten afsloot.

De belangrijkste daarvan was een energieovereenkomst waarbij Namibië elektriciteit ging kopen van Zimbabwe's nationale energiebedrijf Zesa.
In het kader van die overeenkomst zou Namibië tot een bedrag van omgerekend 30 miljoen euro gaan investeren in de Zimbabwaanse krachtcentrale nabij de Victoria watervallen.

(Vorige berichten pagina 252/2 - 2006)

NIGER

BINNENLAND

Reeks van Toearegaanvallen in Noord-Niger

De gewapende aanvallen in het noorden van Niger vanaf februari 2007 kwamen voort uit het idee van de bevolking van deze regio dat zij genegeerd werden. Dit verklaarde Moktar Roman, woordvoerder van de Beweging van Nigerezen voor Gerechtigheid (MNJ) op 17 mei. Deze door de etnische groep Toeareg geleide rebellengroepering eiste de verantwoordelijkheid op voor het gepleegde geweld in de regio.
De Verenigde Naties (VN) noemden Niger het armste, minst ontwikkelde land in de wereld. Roman: 'Er zijn geen scholen, er is geen werk en zelfs drinkwater is er niet in Niger. De regering is corrupt en laat de mensen in armoede leven'. De Nigerse regering betitelde de rebellen als bandieten die zich bezighielden met drugs- en wapensmokkel. Dit werd door de opstandelingen ontkend.

Achtergrond van de Toeareg

De Toeareg, een agrarisch en nomadisch volk dat zich verspreid had over verscheidene Noord- en West-Afrikaanse landen, vormde 10 procent van de totale bevolking van Niger. In de noordelijke woestijnregio maakte de stam de meerderheid van de bevolking uit.
In het midden van de jaren zeventig van de twintigste eeuw dwongen de regeringen van Niger en Mali de Toeareg te vertrekken naar Libië en Algerije. In deze twee landen kregen de leden van de stam militaire training. Tien jaar later keerde de meerderheid van de Toeareg terug nadat hun regeringen hulp hadden aangeboden bij de remigratie. In Niger werd de toegezegde materiële steun aan de Toeareg echter nooit gerealiseerd. Hier lag een van de oorzaken voor de spanningen tussen de Toeareg en de regering van Niger.

Strijd duurt al bijna twee decennia

Al begin jaren negentig werd gestreden voor een federaal regeringssysteem waarin de Toeareg meer zelfbestuur zouden krijgen. Ook streefden zij naar economische verbeteringen. De Nigerse regering bestreed echter met hulp van China, Frankrijk en Libië de verscheidene facties van Toearegrebellen totdat in 1998 een vredesovereenkomst werd getekend waarin decentralisatie, ontwikkeling van het noorden, ontwapening en integratie van Toearegrebellen in het staatsleger overeen werd gekomen.

De MNJ-factie bestond uit Toearegrebellen die actief tegen de regering streden, maar na 1998 in het Nigerse leger integreerden. Onder hen was voormalig officier Mohamed al Cherif. Deze opstandelingen meenden negen jaar na de overeenkomst dat de regering zich niet aan de vastgelegde afspraken had gehouden. De groep wilde overleg met de regering, maar premier Hama Amadou stemde hier niet mee in.

Rebellen willen delen in winst uraniumwinning

De MNJ wilde ook dat de winst die behaald werd bij het winnen van uranium in de mijnen in Noord-Niger, geïnvesteerd zou worden in de regio. Sinds 2003 groeide bij de bevolking het besef dat de mijnbouw hen geen economische voorspoed bracht, maar slecht was voor het milieu en gezondheidsproblemen veroorzaakte. Volgens de Franse onderzoekster Nadia Belamat zou de regering hoe langer hoe meer weerstand van de bevolking gaan ondervinden indien aan hun kritiek geen aandacht werd geschonken.

Toeareg doden en gijzelen soldaten

De regering maakte op 25 juni 2007 bekend dat een week eerder 13 soldaten waren omgekomen bij een aanval van Toearegrebellen op een militaire basis in het uraniumrijke noorden. De Toeareg gijzelden 47 soldaten. Op 7 september werden opnieuw 6 soldaten gevangen genomen bij een aanval op een legerbasis in Agharous.
Na Libische interventie stelden de Toeareg op 17 september 14 soldaten in vrijheid.

Burgers in noorden gearresteerd na uitroepen noodtoestand

Nadat de regering van Niger op 24 augustus de noodtoestand uitriep, werden tientallen burgers in Noord-Niger gearresteerd zonder dat een aanklacht tegen hen was ingediend. Alleen al in de regio Agdez werden volgens de Nigeriaanse Associatie voor de Verdediging van Mensenrechten (ANDDH) meer dan honderd mensen opgepakt.
Activisten beweerden dat de regering iedereen arresteerde die kritiek leverde op het feit dat de regering niet met de MNJ wilde onderhandelen.

Opnieuw twaalf doden door aanval Toeareg

Op 26 oktober claimden Toearegrebellen opnieuw twaalf Nigerse soldaten te hebben gedood. Ook beweerde de MNJ twee militaire voertuigen te hebben vernietigd.
Deze gevechten waren de eerste na een maand staakt-het-vuren in verband met de Ramadan die half oktober afliep.

Leger maakt burgerslachtoffers

Na een gevecht met Toearegrebellen op 9 december doodde het Nigerse leger bij vergissing zeven burgers. Direct na gevechten met de Toeareg waren vier wagens met handelaars het gevechtsterrein opgereden, waarna militairen het vuur op het konvooi openden en daarbij zeven inzittenden doodschoten.
Het leger had een duidelijke route voor het handelsverkeer opengesteld, maar de chauffeurs hadden zich daar niet aan gehouden. Vermoedelijk omdat de reguliere weg vervuild was met landmijnen.
Mensenrechtenorganisatie ANDDH verklaarde bezorgd te zijn over deze gebeurtenis. Ook Human Rights Watch (HRW) en Amnesty International (AI) constateerden een toename van geweld tegen burgers. De overheid van Niger reageerde met een verklaring dat de uitspraken van de mensenrechtenorganisaties 'onzinnig' waren.

Rebellen leggen landmijnen

De MNJ sneed in december het noorden van Niger af van humanitaire hulp door een ring van landmijnen te plaatsen. Op 10 december kwamen twee burgers om door ontploffende mijnen in Maradi en Tahoua in het zuiden van het land. De Toeareg ontkenden elke betrokkenheid bij de plaatsing van deze mijnen. Woordvoerder Moktar Roman: 'Geen element van de MNJ zou burgers aanvallen. Dit was een daad van het leger om de publieke opinie in eigen voordeel om te buigen.'
Volgens mensenrechtengroeperingen was

Samenstelling regering Niger (21 september 2007)

President
Mamadou TANDJA

Premier
Seini OUMAROU

Ministers:
Afrikaanse Integratie en Nigerse Migratie
Saidou HACHIMOU
Basisonderwijs en Alfabetisme
Ousame SAMBA MAMADOU
Bevolking en Sociale Zaken
Mamadou Zilla BOUKARI
Binnenlandse Zaken en Decentralisatie
Albade ABOUBA
Buitenlandse Zaken
Aichatou MINDAOUDOU
Burgerdiensten en Werk
Kanda SIPTEY
Commercie, Industrie en Standaardisatie
Halidou BADJE
Commercie en Luchtvaart
Kindo HAMNI
Cultuur, Kunst en Communicatie
Oumarou HADARI
Defensie
Djida HAMADOU
Economie en Financiën
Ali LAMINE ZEINE
Emancipatie en Kinderbescherming
Barry BIBATA NIANDOU
Gemeenschapsontwikkeling
Saade SOULEY
Gezondheid en Ziektebestrijding
Issa LAMINE
Jeugd en Sport
Seydou ABDOURAHAMANIE
Justitie
Dagra MAMADOU
Landbouw
Moussa LABO
Mijnbouw en Energie
Abdoulahi MOHAMED
Milieu en Strijd tegen Ontvolking
Mohamed AKOTEY
Privatisering en Bedrijfsherstructurering
Lawali Rahamatou GAZOBI
Professionele en Technische Training
Maizama HADIZA
Promotie Jonge Ondernemers en Publieke Ondernemingen
Salou GOBI
Relaties met Gouvernementele Instituties
Salifou Madou KELZOU
Religieuze Zaken en Humanitaire Campagnes
Labo ISSAKA
Secundair en Hoger Onderwijs, Onderzoek en Technologie
Sidikou OUMAROU
Stadsplanning, Behuizing en Landregistratie
Aissa Abdoulaye DIALLO
Territoriaal Management en Gemeenschapsontwikkeling
Moussa MAMANE
Toerisme en Handwerk
Amadou Aissa SIDDO
Transport
Souleymane KANE
Uitrusting
Omar SEYNI
Veeteelt
Issiah AG KATO
Waterhuishouding, Milieu en Bevolkingscontrole
Tassiou AMINOU

de MNJ echter wel verantwoordelijk. De groepering zou burgers hebben betaald om de mijnen te plaatsen en ze een extra premie hebben geboden wanneer een mijn onder een legervoertuig ontplofte.
De journalist Jason Mosley beweerde dat de explosies een teken waren dat de strijd van het leger tegen de rebellen geen vruchten afwierp. De tactiek met de landmijnen was volgens Mosley overgenomen van opstandelingen in Irak.
De Toeareg vormden niet de sterkste rebellengroep, maar door het gebruik van de mijnen konden de opstandelingen wel enorme schade aanrichten.

Regering verlengt noodtoestand in Noord-Niger

President Tandja verlengde op 25 februari 2008 opnieuw de noodtoestand met drie maanden. De MNJ hield vol dat er pas vrede zou komen wanneer de Toeareg beter geïntegreerd zouden worden in het staatsleger en meer profijt zouden hebben van de uraniumwinning. De regering weigerde in februari nog altijd te onderhandelen met de 'bandieten'.

Toeareg laten gijzelaars vrij

Op 10 maart stelden de Toeareg 25 gijzelaars in vrijheid. Deze werden met een gecharterde vlucht vanuit Libië naar de hoofdstad Niamey gebracht. Hoeveel gijzelaars de Toeareg nog vasthielden, was onbekend.

Parlement verliest vertrouwen in regering

Na een corruptieschandaal op het ministerie van Onderwijs slaagde de regering van Niger er op 1 juni 2007 niet in het vertrouwen van het parlement te herwinnen. Gevolg was dat het kabinet van premier Hama Amadou's viel.
President Tandja zou uit drie door het parlement aan hem voorgelegde kandidaten een nieuwe premier kiezen. De door hem uitverkoren Seini Oumarou werd op 7 juni geïnaugureerd.

GEZONDHEID EN ZORG

Noodhulp tegen ondervoeding

Volgens de voedselcrisiseenheid van de regering van Niger, de CCA, zouden in 2007 een miljoen mensen risico lopen op een hongerdood. Daarvan hadden er 400.000 dringend hulp nodig. Boubacar Allakasso, hoofd van de noodvoorziening, verklaarde op 21 maart 2007 dat de regering zo spoedig mogelijk hulp zou sturen naar de getroffen gebieden. In ruil hiervoor zouden de ontvangers van voedsel moeten helpen met het repareren van wegen of het bewerken van landbouwgrond.
In februari doneerde de Europese Unie (EU) zes miljoen euro zodat Niger de graanvoorraad kon vergroten.

Bevolking groeit terwijl omvang vruchtbare grond afneemt

Op 7 juni waarschuwde de Nationale Raad voor Duurzame Ontwikkeling (CNDD) dat Niger afstevende op een permanente voedselcrisis aangezien de bevolking groeide terwijl er steeds minder landbouwgrond beschikbaar was. Volgens Nigers Nationale Instituut voor Agronomisch Onderzoek (INRAN) nam de beschikbare landbouwgrond met 200.000 hectare per jaar af door bodemerosie, terwijl 80 procent van de inwoners van Niger leefde van zelfvoorziening in de landbouwsector.
De bevolkingsgroei in Niger was in 2007 de hoogste ter wereld doordat Nigerse vrouwen gemiddeld dertien kinderen baarden. Ondanks de hoge kindersterfte – 20 procent stierf voor het vijfde levensjaar – nam de bevolking van Niger met 3,3 procent per jaar toe.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Journalisten gevangengezet wegens smaad

Mamane Abou, uitgever van het wekelijks

verschijnende nieuwsblad *Le Républicain*, en de journalist Oumarou Keita werden op 1 september 2006 door een rechtbank in Niger veroordeeld tot achttien maanden gevangenisstraf en boetes van 300.000 CFA (ca. 460 euro) en 5 miljoen CFA (ca. 7.620 euro). Reden hiervoor was een in juli 2006 gepubliceerd artikel waarin de premier werd beschuldigd van het ondermijnen van Westerse instanties ter ondersteuning van Iran.

Le Républicain publiceerde in de maanden daarvoor ook enkele artikelen over corruptie door regeringsleden waarbij donorfondsen verduisterd zouden zijn.

Mars voor persvrijheid verboden

Een pacifistisch protest tegen de afname van de persvrijheid in Niger werd op 17 oktober 2007 verboden. De bevolking wilde drie dagen later ook demonstreren tegen het gevangenzetten van enige journalisten. Ibrahim Manzo Diallo, redacteur van *Air-Info* en Moussa Kaka, correspondent voor *Radio France Internationale*, waren in september opgepakt.

Opnieuw journalist gevangengezet

Op 7 maart 2008 kreeg redacteur Aboubacar Garouza ven het tweemaandelijkse onafhankelijke tijdschrift *L'Eveil Plus* een maand gevangenisstraf opgelegd omdat hij zich in een artikel afvroeg waarom de burgemeester van Maradi werd vrijgelaten, terwijl de burgemeester van Niamey nog steeds vastzat. Beiden hadden volgens hem hetzelfde vergrijp gepleegd.

De internationale belangenvereniging Journalisten zonder Grenzen (RSF) noemde deze ontwikkeling 'duidelijk anti-democratisch'.

Journalist krijgt geen visum voor Niger

De Nigerse autoriteiten weigerden korte tijd later een visum te verstrekken aan de secretaris-generaal van de RSF, Robert Ménard. Deze wilde op 10 maart deelnemen aan een dag van solidariteit voor de gevangengezette Moussa Kaka. In januari en februari van hetzelfde jaar had Ménard Niger tweemaal zonder problemen bezocht. Hij ging toen onder meer op bezoek bij Thomas Dandois en Pierre Creisson, twee jounalisten van de Frans-Duitse televisiezender *ARTE*. Zij waren aangehouden nadat zij filmopnames hadden gemaakt van de Toeareg. Op 18 januari werden de twee weer in vrijheid gesteld.

Verkrachting en mishandeling vrouwen wordt 'normaal' gevonden

Mensenrechtenexperts in Niger maakten op 6 december 2007 duidelijk dat ze niet verbaasd waren dat 70 procent van de Nigerse vrouwen het gebruikelijk achtte wanneer hun man, vader of broer hen mishandelde of verkrachtte. Vrouwen werden volgens hen door hun families, door religieuze leiders en door de staat verteld dat mishandeling een 'normaal' fenomeen was.

De omvang van het aantal misdaden tegen vrouwen werd niet geregistreerd omdat politie en medische diensten geen statistieken bijhielden. Ziekenhuizen hielden wel cijfers bij van verwondingen van patiënten, maar er werd niet aangegeven hoe deze veroorzaakt waren.

Taboe op het onderwerp

Als vrouwen een aanklacht wegens mishandeling indienden bij de politie, werden zij over het algemeen weggestuurd met de mededeling dat zij dit verdiend moesten hebben vanwege slecht gedrag. Volgens mensenrechtenexperts rustte hierdoor een absoluut taboe op het onderwerp.

Politieke aanpak nodig voor verandering

Mensenrechtenorganisaties trachtten centra op te zetten voor mishandelde en misbruikte vrouwen in Niger. De meeste vrouwen durfden zich echter niet in de buurt van deze centra te vertonen uit angst dat zij gesignaleerd zouden worden door een bekende.

SOS Woman and Children, een coöperatie van Nigerse non-gouvernementele organisaties, opende een informatiepunt op een van de markten in hoofdstad Niamey in de hoop dat vrouwen discreet om informatie of medische hulp zouden vragen. Maar volgens de Nigerse mensenrechtenactiviste Salamatou Traoré kon er pas werkelijk iets in de situatie van vrouwen in Niger veranderen wanneer vrouwenmishandeling op het hoogste politieke niveau zou worden aangepakt. Vanuit het landsbestuur zou de nieuwe houding ten opzichte van vrouwen vervolgens opgelegd moeten worden aan religieuze en andere autoriteiten.

Bewustzijn onder vrouwen neemt toe

Jonge vrouwen zouden onderwezen moeten worden over hun rechten en moeten leren om te overleven in een door mannen gedomineerde staat, aldus de overtuiging van mensenrechtenactivisten. In 2007 kon slechts 15 procent van de Nigerse vrouwen lezen en schrijven, tegenover 45 procent van de mannen. Slechts 7 procent van de vrouwen had een officiële baan. Van de mannen verdiende 81 procent zijn geld buitenshuis.

Mensenrechtenorganisaties vermoedden echter dat het bewustzijn van vrouwen over hun situatie steeg. Op 25 november 2007, de internationale dag van de uitbanning van het geweld tegen vrouwen, liepen honderden vrouwen mee met een mars in de hoofdstad.

BUITENLANDSE ZAKEN

Hoofd Frans nucleair bedrijf Niger uitgezet

Het hoofd van het Franse nucleaire bedrijf Areva, Dominique Pin, werd verplicht het uraniumrijke Niger te verlaten, zo deelden Nigerse media op 26 juli 2007 mee. Zij berichtten eerder over vermoedelijke steun van Areva aan de Toearegrebellen in Noord-Niger. De onderneming was het met de uitzetting oneens en liet weten dat de aangehaalde beschuldiging ongefundeerd was. Areva was al veertig jaar actief in de mijnbouw.

Mali en Niger gaan gemeenschappelijke grens scherper bewaken

Om drugs-, wapen- en mensensmokkel tegen te gaan, besloten de regeringen van Niger en Mali op 21 augustus 2007 gezamenlijk de 1.000 kilometer lange grens tussen beide landen intensiever te gaan bewaken. Logistiek en communicatie in het grensgebied zouden worden verbeterd. Beide landen zouden bovendien informatie over dreigingen in de regio direct aan elkaar doorgeven.

(Vorige berichten pagina 386/2 - 2006)

Maandblad 78ste jaargang, nr. 3249, pag. 59433-59492

KEESINGS HISTORISCH ARCHIEF

MEI 2008

Uitgever
stichting
Keesings Historisch Archief
Oudezijds Voorburgwal 249
1012 EZ Amsterdam

Redactie en abonnementenadministratie
Keesings Historisch Archief
J. J. Viottastraat 21
1071 JN Amsterdam
telefoon: 020-470 43 03
e-mail: redactie@kha.nl

Voor België
Gramacon n.v.
Nerviërslaan 29/2
1780 Wemmel
telefoon: 02-461 18 67
e-mail: kha@gramacon.be

Opzeggingen van het abonnement dienen schriftelijk of per e-mail te geschieden vóór 1 december van het lopende kalenderjaar.

© Keesings Historisch Archief. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

EUROPA

Europese Unie 246
Aantal terroristische aanslagen toegenomen

België 248
Premiers Wallonië en Brussel willen gezamenlijke federatie

Bulgarije 253
Parlement treft maatregelen tegen kopen van stemmen

Duitsland 256
Uitkeringen worden extra verhoogd

Estland 256
Hoge economische groei kalft af

Frankrijk 257
Parlement neemt wet tegen ondergewicht aan

Griekenland 259
Protesten bij ontsteking Olympische Vlam

Groot-Brittannië 260
Prins William wordt piloot Britse luchtmacht

Ierland 261
Ministers en vruchtbaarheidsklinieken krijgen doodsbedreigingen

Italië 262
Coalitie Berlusconi wint parlementsverkiezingen

Letland 263
Hoge economische groei en lage werkloosheid

Litouwen 264
Minder economische groei verwacht

Nederland 265
Kamerbrede afkeer voor Geert Wilders

Oostenrijk 269
Vrouw 24 jaar lang met kinderen opgesloten in kelder

Polen 270
Centrumrechts Burgerplatforum wint parlementsverkiezingen

Roemenië 273
Pensioenen in 2008 verhoogd

Russische Federatie 275
Moskou tegen toetreding Oekraïne en Georgië tot NAVO

Spanje 276
Sterke stijging werkloosheid

Wit-Rusland 277
Uitstel unie met Russische Federatie

AMERIKA

Verenigde Staten 278
Amerikanen verliezen vertrouwen in eigen land

AZIË

China 281
Beurs van Shanghai keldert met 50 procent

India 283
Premier noemt aborteren van meisjes een nationale schande

Japan 285
Beroepsbevolking slinkt fors

Noord-Korea 286
'Openbare executies in Noord-Korea'

Taiwan 287
Kwomintang wint parlements- en presidentsverkiezingen

Zuid-Korea 289
Hervorming rechtssysteem

AFRIKA

Algerije 291
Golf van geweld

Guinee 29
Onlusten na aanstelling nieuwe premier

Guinee-Bissau 296
Amnestiewet moet streep onder het verleden zetten

Kameroen 298
Nigeria draagt Bakassi over

Libië 300
Aankondiging politieke hervormingen

Togo 302
Rivaliserende partijen beëindigen politieke crisis

Tunesië 303
Journalisten veroordeeld

EUROPESE UNIE

POLITIEKE ZAKEN

Aantal terroristische aanslagen in 2007 toegenomen

Het European Police Office (Europol), het samenwerkingsorgaan van Europese politiediensten, presenteerde op 7 april 2008 in Brussel haar jaarrapport over terrorisme dat een toename liet zien van het aantal aanslagen. Volgens het *EU Terrorism Situation and Trend Report 2007* vonden dat jaar in de Unie 583 aanslagen plaats, tegen 498 in 2006. Dat was een toename van 24 procent. Bij de telling ging het zowel om mislukte of verijdelde als om daadwerkelijk uitgevoerde aanslagen.

Separatisme

De dreiging van aanslagen werd doorgaans in verband gebracht met islamextremisme, maar het overgrote deel kwam uit een andere hoek, namelijk die van separatistische bewegingen. Van alle gepleegde aanslagen kwam 91 procent voor rekening van afscheidingsbewegingen, vooral die in Spanje (Baskenland) en Frankrijk (Corsica) met respectievelijk 264 en 253 aanslagen. Het aantal aanslagen uit islamitische kringen bedroeg slechts 4, namelijk in Groot-Brittannië (2), Duitsland (1) en Denemarken (1). Vanuit extreemlinkse groepen waren er 21 aanslagen, voornamelijk in Zuid-Europese landen. Eén aanslag, in Portugal, was afkomstig van extreemrechts.

Arrestaties

Er was ook sprake van een toenemend aantal arrestaties op verdenking van terrorisme. Dat nam van 2006 op 2007 toe van 706 naar 1.044, dat wil zeggen met 48 procent. De meeste aanhoudingen vonden plaats in Frankrijk (409), Spanje (261) en Groot-Brittannië (203). In 548 gevallen ging het om separatisme en in 201 gevallen om islamisme. Onder extreemlinks werden 48 arrestaties verricht, onder extreemrechts 44.

In Nederland werden in totaal 16 mensen opgepakt, van wie er 10 tot extreem-rechts behoorden. Van de 10 arrestanten die werden gemaakt in België, kwamen er 9 uit islamitische kringen.

Processen

In 2007 werden 418 personen, onder wie 34 vrouwen, voor betrokkenheid bij terrorisme voor het gerecht gebracht. Verreweg de meeste van hen, namelijk 231, werden berecht in Spanje. Van alle rechtszaken betrof 54 procent separatisme en 38 procent islamisme. Er werden uiteindelijk 449 vonnissen uitgesproken – sommige verdachten werden meerdere malen veroordeeld – waarbij in 26 procent van de gevallen vrijspraak volgde.
In Nederland en België werden processen gevoerd tegen 8 respectievelijk 5 personen, allen uit extreemislamitische kringen.

Strafmaat

De gemiddelde duur van de uitgesproken straf lag het hoogst in Griekenland met 22 jaar, gevolgd door Groot-Brittannië (19 jaar) en Spanje (14 jaar).
In België was de gemiddelde strafmaat 5 jaar en in Nederland was deze met 2 jaar het laagste van alle betrokken landen. Dat laatste hing volgens Europol waarschijnlijk samen met het feit dat de verdachten gearresteerd waren voordat enig plan daadwerkelijk tot uitvoering werd gebracht.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Uitzendbureau Randstad mag branchegenoot Vedior overnemen

Eurocommissaris voor Mededinging Neelie Kroes gaf op 17 april 2008 haar goedkeuring aan de geplande overname van uitzendbureau Vedior door branchegenoot Randstad. Voorwaarde was wel dat Randstad haar activiteiten in Portugal van de hand zou doen, waar het in 2007 een omzet haalde van 47 miljoen euro. In totaal was met de overname een bedrag gemoeid van ca. 3,3 miljard euro, dat deels bestond uit contanten en deels uit eigen aandelen. Randstad had het bod op Vedior op 3 december 2007 uitgebracht.
Het in 1960 opgerichte, van oorsprong Nederlandse Randstad Holding NV had wereldwijd meer dan 2.300 vestigingen en ruim 250.000 werknemers. In 2006 bedroeg de omzet 8,2 miljard euro. Het eveneens Nederlandse Vedior had ongeveer evenveel vestigingen met ruim 14.000 werknemers en een omzet van 7,7 miljard euro. In Nederland was het marktaandeel in de uitzendbranche van de beide ondernemingen respectievelijk 37 en 7 procent.
Nu was Randstad nog de nummer drie van de wereld op de uitzendmarkt en Vedior de nummer vier. Alleen het Amerikaanse ManPower en het Zwitserse Adecco waren groter. Na de overname zou de nieuwe combinatie met een gezamenlijke omzet van 17,3 miljard euro alleen nog kleiner zijn dan Adecco. Ze zou dan bovendien marktleider zijn in landen als België, Canada, Duitsland en Nederland. De overname zou niet leiden tot gedwongen ontslagen.

Vooruitzichten Europese economie minder gunstig

Uit de voorjaarsverwachtingen die de Europese Commissie op 28 april 2008 naar buiten bracht, viel af te leiden dat de economische groei in 2008 en 2009 duidelijk zou afkalven. Desondanks achtte de Commissie de economie voldoende veerkrachtig om de schade beperkt te houden. In de eurozone zou in 2008 de groei 1,7 procent bedragen en in 2009 zou dat 1,5 procent worden. Voor de landen van de Europese Unie werden percentages voorspeld van respectievelijk 2 en 1,8 procent. In 2007 groeide de economie nog met 2,6 procent in de eurolanden en met 2,8 procent in de Unielanden.
Als groot probleem werd de inflatie gesignaleerd. Zo zou die in de eurozone stijgen van 2,1 procent in 2007 naar 3,2 procent in 2008, waarna in 2009 wel weer een daling naar 2,2 procent zou inzetten. Om de inflatie te beteugelen was het volgens de Commissie nodig dat de nationale begrotingen verder gesaneerd werden en dat ook een loon-prijsspiraal werd vermeden. Er zou nog altijd meer werkgelegenheid worden gecreëerd, maar voor 2008-2009 werd het aantal nieuwe arbeidsplaatsen in de 27 EU-lidstaten geschat op 3 miljoen. In 2006-2007 waren dat er nog 7,5 miljoen.
De naar beneden bijgestelde verwachtingen hingen samen met een drietal grote problemen van de wereldeconomie, te weten de stijgende grondstofprijzen, de onrust op de financiële markten en de economische inzinking in de Verenigde Staten. Dat betekende dat de Europese economie 'er niet zonder kleerscheuren [zal] doorkomen. Door een afkoeling van bepaalde overgewaardeerde huizenmarkten en door de conjuncturele inzinking daalt de groei van de investeringen. Ook maakt de groei van de particuliere consumptie een pas op

de plaats door een tragere stijging van de werkgelegenheid en reële lonen dit jaar en door de gestage daling van het consumentenvertrouwen.' De Commissie meende echter dat er geen reden was voor pessimisme: 'Dankzij haar verbeterde basis (gezonde overheidsfinanciën en geen macro-economische onevenwichtigheden) is de EU-economie nog altijd betrekkelijk goed in staat de mondiale tegenwind te trotseren.'

JUSTITIE

Politieorganisatie Europol wordt volwaardig agentschap van de Unie

Op 18 april 2008 werd bekend gemaakt dat het European Police Office (Europol) met ingang van 2010 de status zou krijgen van volwaardig agentschap van de Unie en geheel gefinancierd zou worden uit de EU-begroting. Europol was het orgaan van politiediensten van de Unie-lidstaten plus die van Noorwegen, gericht op samenwerking in de strijd tegen de georganiseerde misdaad. De in 1995 opgerichte dienst had haar hoofdkwartier in Den Haag.
Door het formeel onderbrengen van Europol bij de EU werden ook haar bevoegdheden uitgebreid. Het bureau zou direct ondersteuning gaan verlenen aan de nationale politiediensten bij het bestrijden van grensoverschrijdende criminaliteit. Bovendien kon nu door aanpassing van wetgeving in Europees verband sneller op nieuwe ontwikkelingen in de misdaad worden ingespeeld.

NATUUR EN MILIEU

Meer financiële steun voor investeringen in milieu en groene energie

Op 2 april 2008 werden in de Unie regels van kracht die de mogelijkheid boden voor meer overheidsteun bij investeringen in milieu en groene energie. Afhankelijk van de grootte van het betreffende bedrijf, konden deze voor een groot deel vergoed worden. Bij grote ondernemingen ging het om 50 procent van de extra kosten, terwijl dat bij middelgrote en kleine bedrijven respectievelijk 60 en 70 procent was.
Voorts was voor bepaalde projecten op het gebied van groene energie een overheidssubsidie mogelijk van 100 procent, mits daar een aanbestedingsprocedure aan vooraf was gegaan. Er kon vergoeding worden gegeven in de vorm van exploitatiesteun voor onder meer energiebesparing, de opwekking van hernieuwbare energie en warmtekrachtkoppeling.
De regels voorzagen ook in het voor langere tijd toestaan van afwijkende fiscale maatregelen, die overigens wel aan de Europese Commissie moesten worden gemeld. Alleen als het ging om grotere steunbedragen aan een onderneming, moesten deze door de Commissie worden beoordeeld op hun aanvaardbaarheid.

Unie wil uitstoot van gezondheidsschadend fijn stof terugdringen

De lidstaten van de Europese Unie stemden op 14 april 2008 in met een nieuwe richtlijn voor de verbetering van de luchtkwaliteit. Deze moest ervoor zorgen dat de hoeveelheid fijn stof in de lucht aanzienlijk zou verminderen. Hiermee kon worden bijgedragen aan terugdringing van het aantal vroegtijdige sterfgevallen door inademing van de kleinste en gevaarlijkste deeltjes fijn stof van minder dan 2,5 micrometer (PM2,5). Voor het iets grovere stof PM10 bestonden dergelijke normen al. De EU-landen moesten vóór 2020 fijn stof PM2,5 in stedelijke gebieden met gemiddeld 20 procent hebben verminderd in vergelijking met het niveau van 2010. In 2015 moest de concentratie fijn stof er lager zijn dan 20 microgram per kubieke meter.
Fijn stof is deels afkomstig uit natuurlijke bronnen als zeezout of erosie, maar wordt daarnaast vooral geproduceerd door het verkeer, de industrie, elektriciteitscentrales en veebedrijven. Inademing is schadelijk voor de luchtwegen en verhoogt daarmee het risico op astma en bronchitis. Fijn stof kan ontstekingsreacties veroorzaken, met als gevolg dat zich bloedstolsels kunnen vormen en de kans op een hart- of herseninfarct toeneemt. Ook het centraal zenuwstelsel kan worden aangetast, terwijl er tevens een verband wordt vermoed met het ontstaan van longkanker. Geschat wordt dat de gemiddelde Europeaan acht maanden eerder sterft door fijn stof, in stedelijke omgevingen zelfs 36 maanden eerder.

RELATIES MET NIET-EU-LANDEN

Stabilisatie- en Associatieverdrag met Servië onder voorwaarden

De Europese Unie ondertekende op 29 april 2008 in Luxemburg onder voorwaarden een Stabilisatie- en Associatieverdrag (SAA) met Servië. De toepassing en ratificatie van de overeenkomst werd gekoppeld aan de eis dat het land volledige medewerking zou verlenen aan het Joegoslavië-tribunaal. Daarbij ging het om de opsporing en uitlevering van voortvluchtige oorlogsmisdadigers uit Servië. Op 28 januari had de Unie, door verzet van België en Nederland, niet verder willen gaan dan een 'politieke overeenkomst'. Een SAA was een stap verder omdat een dergelijk verdrag als een voorstadium van een mogelijk toekomstig EU-lidmaatschap werd gezien.
De Servische president Boris Tadic, die bij de ondertekening aanwezig was, gold als voorstander van verdere toenadering tot de Unie maar stond binnenslands onder grote druk van tegenstanders die werden gesteund door premier Vojislav Kostunica. Een grote rol daarbij speelde de verontwaardiging die in Servië was ontstaan toen de meeste EU-landen overgingen tot erkenning van het in februari onafhankelijk geworden Servische gebiedsdeel Kosovo. Welke richting de Europa-politiek van Servië uitging, zou wellicht duidelijker worden na de op 11 mei in het land te houden parlementsverkiezingen.

Litouwen verzet zich tegen akkoord met Rusland

De voorgenomen onderhandelingen tussen de Europese Unie en Rusland over een nieuw strategisch partnerschap werden op 29 april 2008 geblokkeerd. Dat bleek toen Petras Vaitiekunas, minister van Buitenlandse Zaken van Litouwen, op een bijeenkomst die dag in Luxemburg de druk weerstond vanuit andere lidstaten om over zijn bezwaren tegen een aantal aspecten van de Russische politiek heen te stappen. Het oude partnerschap tussen de Unie en Rusland stamde uit 1997 en was intussen verlopen. De bedoeling was om eind juni 2008 een nieuw akkoord te ondertekenen met de in maart gekozen nieuwe president van Rusland, Dmitri Medvedev.
De laatste twee jaar was het Polen dat de onderhandelingen wist af te houden, onder meer vanwege de Russische blokkade van Pools vlees. Litouwen koesterde weer andere bezwaren tegen al te nauwe banden met Rusland. De wensenlijst van de Baltische lidstaat betrof onder meer het inbrengen in de onderhandelingen van regionale con-

Europese Unie

flicten die om een oplossing vroegen, zoals de feitelijke afscheidingen in Georgië van de door Rusland gesteunde regio's Abchazië en Zuid-Ossetië. Daarnaast wilde Litouwen garanties op de veiligstelling van Russische energieleveranties. Ook speelde nog de historische kwestie van de deportaties van inwoners van Baltische staten tijdens het sovjettijdperk, waarvoor Litouwen schadevergoedingen eiste.

EUROPEES HOF VAN JUSTITIE

Italië veroordeeld voor overtreding aanbestedingsregels

Het Europees Hof van Justitie sprak op 8 april 2008 een veroordeling uit over Italië omdat het verzuimd had over te gaan tot een openbare aanbesteding voor contracten inzake de aankoop van Agusta-helikopters. Deze waren bestemd voor militaire doeleinden en vooral voor gebruik door civiele diensten als brandweer en kustwacht. Helikopterbouwer Agusta was een filiaal van de Italiaanse groep Finmeccanica, met een minderheidsaandeel van de staat. De procedure bij het hof was vier jaar eerder aangespannen door de Europese Commissie.
Overheden waren op basis van de Europese wetgeving verplicht om aankopen openbaar te maken en toe te wijzen aan de beste bieder. Militair materiaal kon daar van worden uitgezonderd. Omdat de Agusta-helikopters echter primair civiel zouden worden gebruikt, was volgens het hof de uitzonderingsbepaling hier niet van toepassing. De aanbestedingsregels bleven dan ook geheel geldig bij gecombineerd civiel-militair gebruik.

EUROPEES PARLEMENT

Cypriotische Androula Vassiliou gekozen tot eurocommissaris

Het Europees Parlement keurde op 9 april 2008 de benoeming goed van Androula Vassiliou uit Cyprus tot eurocommissaris voor Volksgezondheid. Dat gebeurde met 446 stemmen voor, 7 tegen en 29 onthoudingen. De juriste Vassiliou (64) werd de opvolger van Markos Kyprianou, die op 28 februari zijn ontslag had ingediend om aan te kunnen treden als minister van Buitenlandse Zaken in de die dag gevormde Cypriotische regering.

België

Satellietproject Galileo definitief na goedkeuring europarlement

Het satellietnavigatiesysteem Galileo kon vanaf 2013 operationeel zijn, nadat ook het Europees Parlement ermee had ingestemd. Dat deed het met overgrote meerderheid op 23 april 2008. De lidstaten hadden eerder, op 30 november 2007, al overeenstemming hierover bereikt. Het systeem, dat werd gebouwd in samenwerking met het Europees Ruimtevaart Bureau (ESA), maakte het mogelijk nauwkeurig te bepalen waar iemand zich op aarde bevond.

Over de financiering bestond lange tijd onenigheid. In het nu aanvaarde compromis stond de Unie garant voor een investering van 3,4 miljard euro tijdens de ontwikkelingsfase van Galileo, die liep tot 2013. In 2010 zouden nieuwe afspraken volgen over de exploitatiefase, vanaf 2014.

(Vorige berichten pagina 186/1 - 2008)

BELGIË

BINNENLAND

Informant Belgische inlichtingendienst verdacht van zesvoudige moord

In maart 2008 werd België opgeschrikt door de onthulling dat een man die in Marokko was gearresteerd omdat hij de leider zou zijn van een terreurnetwerk jarenlang informant was van de Belgische inlichtingendienst de Staatsveiligheid. Het ging om de eenenvijftigjarige Abdelkader Belliraj uit Evergem die sinds halverwege de jaren negentig van de twintigste eeuw voor de dienst werkzaam was.
Dit liep door tot aan zijn arrestatie in Marokko op 18 februari 2008. Belliraj zou in Marokko aanslagen hebben voorbereid en volgens de Marokkaanse minister van Binnenlandse Zaken Chakib Benmoussa verbleef hij in 2001 in Afghanistan bij de in Noord-Afrikaanse landen actieve organisatie Salafistische Groep voor Strijd en Gebed (GSPC) die zich intussen tooide met de naam Al-Qaida in de Maghreb. Belliraj zou echter ook zes moorden op zijn geweten hebben die in de jaren tachtig van de twintigste eeuw in België werden gepleegd. De slachtoffers waren gematigd moslim, joods of homoseksueel.

Kritiek op de Staatsveiligheid

Op 20 februari, twee dagen na de arrestatie van Belliraj, was het Ministerieel Comité voor inlichtingen en veiligheid bijeengekomen. Van het comité, dat het algemene beleid inzake de inlichtingen en veiligheid bepaalde en dat werd voorgezeten door de premier, maakten niet alleen ministers deel uit maar ook de chefs van de beide inlichtingen- en veiligheidsdiensten. Dat waren de Algemene Dienst Inlichtingen en Veiligheid (ADIV) en de Staatsveiligheidsdienst. Namens de laatste was Alain Winants aanwezig, maar deze verschafte geen enkele informatie over het feit dat Belliraj voor zijn dienst werkte en zei dat hij hem niet kende. Zijn opstelling viel waarschijnlijk te verklaren uit het feit dat hij volgens de wet de identiteit van een informant niet bekend mocht maken. Wel bleek later dat de Staatsveiligheid de federale politie en het federaal parket had ingelicht over het feit dat Belliraj een informant was.
De Staatsveiligheid was al enkele malen met de federale regering in conflict gekomen vanwege het achterhouden van informatie. Zo had ze gezwegen toen Amerikaanse veiligheidsfunctionarissen haar op de hoogte hadden gesteld van een mogelijk op handen zijnde aanslag die in België rond de jaarwisseling 2007-2008 tot afkondiging van een terreuralarm leidde. Ze verschafte pas inlichtingen nadat België door Nederlandse veiligheidsfunctionarissen was geïnformeerd.
Volgens de regering deelde de Staatsveiligheid haar informatie onvoldoende met andere diensten die een rol hadden in de bestrijding van terrorisme. Minister Vandeurzen kondigde dan ook een reorganisatie aan. 'We moeten kunnen controleren of de inlichtingendienst strafbare feiten aan de gerechtelijke autoriteiten meldt en of ze alle relevante informatie over terreur doorspeelt aan de andere veiligheidsdiensten.'

Federale regering onder hoogspanning door controverse staatshervorming

Het aanslepende dossier rond de staatshervorming zorgde in april 2008 voor een crisisstemming die al direct het voortbestaan bedreigde van de pas de maand ervoor, op 20 maart, beëdigde regering onder leiding van de christen-democraat Yves Leterme. Hem viel de moeilijke taak toe leiding te geven aan het zoeken naar een uitweg uit de

impasse inzake de splitsing van kiesdistrict Brussel-Halle-Vilvoorde (B-H-V). Wetsvoorstellen daarover waren op 7 november, tot woede van de Franstaligen, door de meerderheid van Vlaamstaligen in de commissie Binnenlandse Zaken goedgekeurd en stonden in principe voor 8 mei 2008 op de agenda van de Kamer. Verwacht werd echter dat van Waalse kant een belangenconflict zou worden ingeroepen. Dit hield in dat een staatsrechtelijke entiteit, in dit geval bijvoorbeeld het Waals Gewest, de behandeling van wetsvoorstellen door een andere entiteit – in dit geval de Kamer – kon stilleggen als minimaal driekwart van haar leden meende dat de voorstellen ernstige schade toebrachten aan haar belangen.
Leterme zou op deze wijze meer tijd krijgen voor een regeling over B-H-V, terwijl andere voorstellen inzake staatshervorming op uiterlijk 15 juli geregeld konden worden. Dat was de deadline die het kartel van Leterme's partij Christen-Democratisch & Vlaams (CD&V) met de Nieuw-Vlaamse Alliantie (N-VA) had gesteld. Rond het grootste struikelblok B-H-V zou de premier dan tot april 2009 de tijd hebben. De Franstaligen doorkruisten die strategie echter.

Geen belangenconflict

Tegen de verwachting in besloten de Franstalige partijvoorzitters op 24 april 2008 om géén belangenconflict aanhangig te maken. Zij drongen echter wel bij de Vlaamstalige partijen aan op voorstellen om de zaak van de agenda van 8 mei af te voeren. Aangenomen werd dat de Walen premier Leterme voor de keuze wilden stellen tussen zijn premierschap en het kartel van CD&V en N-VA. Beide partijen dreigden zo uit elkaar gespeeld te worden omdat, wanneer Leterme ter vermijding van een regeringscrisis een stemming over B-H-V zou verhinderen, de verhouding met de veel minder compromisgeneigde kartelpartner ernstig kon worden beschadigd. Zou er daarentegen gewoon worden gestemd – met als zekere uitslag goedkeuring van de voorstellen door de Vlaamse meerderheid – dan zou het kabinet ten val komen omdat de Franstalige regeringspartijen dat niet konden accepteren.
Eind april besloten de regeringspartijen om de Kamer niet bijeen te laten komen teneinde een week uitstel te verkrijgen. Hoewel het formeel een beslissing was van de conferentie van voorzitters in de Kamer, hadden deze partijen informeel besloten tot afgelasting van de vergadering, waarop normaal gesproken besloten had kunnen worden om de zaak B-H-V voor 8 mei te agenderen. Oppositiepartijen reageerden zeer verbolgen op het besluit en meenden dat hiermee het parlement buiten spel werd gezet om onenigheid binnen de regeringscoalitie te kunnen oplossen. Jean-Marie Dedecker van de LDD (Lijst Dedecker) sprak in dit verband zelfs van een 'staatsgreep'.

Politie doet invallen bij sympathisanten Arbeiderspartij van Koerdistan

In Brussel en de Luikse plaatsen Verviers en Gemmenich werden op 4 april 2008 huiszoekingen gedaan in het kader van een onderzoek naar mogelijke betrokkenheid bij activiteiten van de Arbeiderspartij van Koerdistan (PKK). In Brussel werden privéwoningen van PKK-leden doorzocht en twee arrestaties verricht, terwijl in Verviers vijf mensen werden verhoord na huiszoeking in een gebouw van een Koerdische vereniging. In Gemmenich deden zeventig politieagenten een inval in een gebouw waar een groep verbleef van 29 vrouwen van Turkse afkomst met de Belgische, Nederlandse en Duitse nationaliteit. Zij werden voor verhoor meegenomen, maar later vrijwel allemaal weer vrijgelaten als gevolg van een computerprobleem bij de Dienst Vreemdelingenzaken.
Volgens het federale parket was het doel van de actie om na te gaan of betrokkenen zich schuldig maakten aan illegale activiteiten. De PKK, die al decennialang in een gewapende strijd met de Turkse staat was verwikkeld, kwam voor op de terrorismelijst van de Europese Unie. Net een dag voor de invallen echter had het Europees Hof van Justitie uitgesproken dat de Koerdische beweging daar ten onrechte op stond omdat ze over de redenen daarvoor niet was ingelicht.

Premiers Wallonië en Brussel willen gezamenlijke federatie

Rudy Demotte en Charles Picqué, ministerpresident van respectievelijk Wallonië en Brussel, publiceerden op 17 april 2008 een gezamenlijke verklaring in dagblad *Le Soir*, waarin zij pleitten voor een Federatie Wallonië-Brussel. Beide prominente leden van de Parti Socialiste (PS) wensten dat deze federatie zou uitgroeien tot een volwaardig gewest. Ze zou in de plaats komen van de Franse Gemeenschap, die in Wallonië bestond naast het Waals Gewest. Deze hadden beide een regering en parlement en waren elk op verschillende beleidsterreinen bevoegd. Daardoor waren de politieke verhoudingen in Wallonië veel onoverzichtelijker dan die in Vlaanderen. Het voorstel zou nader uitgewerkt worden in de commissie Wallonië-Brussel, een werkgroep van parlementsleden uit de Franstalige parlementen. De twee regeringsleiders wilden Brussel een aan die van Vlaanderen en Wallonië gelijkwaardige positie geven. De regering van de federatie zou bestaan uit de Waalse en Franstalige Brusselse ministers, waarmee het totaal aantal Franstalige ministers aanzienlijk zou afnemen en de uitvoering van beleid eenvoudiger zou worden en efficiënter zou verlopen. Een sterker Brussel zou ook betekenen dat er meer geld naar toe moest: 'Als aandrijfkracht voor de economische ontwikkeling van de drie gewesten, draagt Brussel lasten die het hele land voordeel opleveren. Een rechtvaardige financiering is een voorwaarde om de Brusselaars dezelfde ontwikkelingskansen te bieden als de andere burgers in ons land.'

Staatssecretaris Laloux voor Armoedebestrijding treedt af

Frédéric Laloux, staatssecretaris in de federale regering voor Armoedebestrijding, diende op 19 april 2008 zijn ontslag in na de laatste weken om uiteenlopende redenen onder vuur te hebben gelegen. Hij was pas op 20 maart, toen de regering onder leiding van Yves Leterme werd gevormd, aangetreden. Laloux werd opgevolgd door zijn partijgenoot van de Parti Socialiste (PS), de 48-jarige Jean-Marc Délizée. Deze was sinds 1993 kamerlid en werd in die functie vervangen door Valérie Déom (40). Op 20 april legde Délizée de eed af als staatssecretaris.
Laloux had op 27 maart beweerd dat hij geen kabinet had en noodgedwongen zijn auto als kantoor moest gebruiken. Dat bleek onjuist. Daarnaast was er sprake van oneigenlijk gebruik van een tankkaart toen hij nog schepen van Namen was, naar aanleiding waarvan het parket-generaal in Luik een onderzoek instelde. Inhoudelijk was er op hem kritiek vanwege het ontbreken van concrete plannen in zijn op 16 april gepresenteerde beleidsplan voor armoedebestrijding.
Halverwege april werd Laloux vanuit de eigen partij aangevallen door de invloedrijke

België

Minister van Staat en voorzitter van de Brusselse PS Philippe Moureaux. Die riep in kranteninterviews zijn partij op zich van de staatssecretaris te ontdoen. Moureaux en anderen hadden partijvoorzitter Elio di Rupo bekritiseerd vanwege zijn keuze voor de relatief onbekende Laloux in plaats van voor een ervaren kracht uit de kamerfractie. Dat langjarig parlementariër Délizée nu als opvolger naar voren werd geschoven, werd geïnterpreteerd als een poging van Di Rupo de interne kritiek te ondervangen.

Laloux zelf legde bij de verklaring voor zijn onhoudbaar geworden positie een verband tussen wat hij noemde 'ongefundeerde geruchten' over zijn persoon en zijn sociale achtergrond en opleidingsniveau: 'Ik ben maar een eenvoudige patissier, die later nog bijgestudeerd heeft. Ik ben dus nog een echte arbeider geweest (...). Ik ken de arbeidersmentaliteit. Blijkbaar willen sommigen niet dat iemand als ik het tot op zo'n niveau brengt.'

Partij Spirit verandert van naam en bevestigt links-liberaal imago

Tijdens haar congres van 19 april 2008 koos de partij Spirit, kartelpartner in Vlaanderen van de Socialistische partij Anders (SP.A), voor een nieuwe naam. Voortaan zouden de linkse liberalen, die zich verwant voelden met onder meer de Britse Liberaal-Democraten (LibDem) en het Nederlandse Democraten 66 (D66), door het leven gaan als VlaamsProgressieven. De partij mikte op 5 procent van de stemmen bij de eerstkomende verkiezingen.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Problematische schulden onder Vlamingen nemen toe

Uit de resultaten van een onderzoek van het Vlaams Centrum Schuldbemiddeling (VCS) die op 17 april 2008 bekend werden, kwam naar voren dat het aantal mensen met ernstige schuldproblemen in het voorgaande jaar verder was toegenomen. In 2007 bleken meer dan 140.000 mensen zo diep in de schulden te zitten dat ze hulp van buitenaf nodig hadden. Als gevolg daarvan namen ook de wachtlijsten voor bemiddeling toe. Het VCS baseerde zich op dossiers in schuldbemiddeling bij de Openbare Centra voor Maatschappelijk Welzijn (OCMW's).

In het onderzoek viel op dat onder degenen met problematische schulden de laagste inkomensgroepen in Vlaanderen niet de grootste groep vormden: de meeste aanvragen waren afkomstig van mensen uit de lagere middenklasse. Het betrof dan veelal eenoudergezinnen, maar ook wel tweeverdieners. Daarnaast waren jongeren relatief sterk vertegenwoordigd. Hoge schulden werden bovendien niet meer voornamelijk aangetroffen in de grote steden, maar ook in landelijke gemeenten.

Het VCS uitte ook zorgen over het feit dat betrokkenen niet alleen grote moeite hadden om leningen af te betalen. In toenemende mate kon door de schulden vaak niet meer in de eerste levensbehoeften worden voorzien, zoals de huur en de kosten voor energie, onderwijs, telefoon en ook ziekenhuiskosten.

JUSTITIE

Ontsnapte topcrimineel in Nederland veroordeeld

De achtentwintigarige Nordin Benallal werd op 22 april 2008 door de rechtbank in Den Haag veroordeeld tot 4,5 jaar gevangenisstraf voor een gewapende overval op een motorzaak in die stad. Hij pleegde deze twee dagen na zijn (gewelddadige) ontsnapping, op 28 oktober 2007, uit de gevangenis van het Waalse Ittre. Benallal werd beschouwd als een zware crimineel: hij was voor talloze gewelddaden in totaal tot 39 jaar cel veroordeeld en moest nog 27 jaar uitzitten. Hij was bovendien al viermaal uit Belgische gevangenissen ontsnapt en zou voor zijn laatste uitbraak nog voor de rechter moeten verschijnen.
België had Nederland gevraagd om uitlevering van Benallal, maar deze zou nu eerst zijn Nederlandse straf uitzitten.

CULTUUR EN WETENSCHAP

Cultuurprijzen

Literatuur

Hercule-Poirotprijs
Bob Van Laerhoven (1953) werd op 31 oktober 2007 bekroond met de prijs voor de beste Vlaamse misdaadroman. Deze jaarlijkse Hercule-Poirotprijs (5.000 euro en een pen) kreeg hij voor *De wraak van Baudelaire*, waarin drie verzen van de negentiende-eeuwse Franse dichter Charles Baudelaire centraal stonden. De oeuvreprijs in dit genre ging naar Jef Geeraerts (1930), ook wel 'de peetvader van de Vlaamse misdaadroman' genoemd.

Boek-delenprijs
Op 3 november kreeg Stefan Brijs (1969) voor zijn roman *De engelenmaker* de Boek-delenprijs (2.000 euro) uitgereikt. De onderscheiding was een initiatief van het Lezersfeest in Rotterdam, het Vlaams Centrum voor Openbare Bibliotheken (VCOB) en het tijdschrift Boek-delen.

Prix de Flore
De Prix de Flore (6.100 euro), genoemd naar het beroemde literaire café in Parijs, ging op 7 november naar de Waalse auteur Amélie Nothomb (1967) voor haar autobiografische roman *Ni d'Eve ni d'Adam*. Het was de zestiende roman sinds 1992 van de in Japan geboren en vooral in Frankrijk populaire schrijfster.

De Brandende Pen
De Brandende Pen, uitgereikt door literair tijdschrift *Lava*, werd op 24 november gewonnen door Joost Vandecasteele (27) voor zijn korte verhaal *Nooit meer vrede*. De theatermaker en standup-comedian kreeg een masterclass literair debuteren ter waarde van 1.350 euro.

Boekenleeuw en Boekenpauw
De branche-organisatie Boek.be reikte op 27 februari 2008 prijzen uit voor het best geschreven en het best geïllustreerde kinderboek van 2007. De historische jeugdroman *Dolores* van Noëlla Elpers (1959) werd bekroond met de Boekenleeuw voor het beste jeugdboek. Illustrator Tom Schamp (1970) kreeg de Boekenpauw voor het mooiste jeugdboek voor zijn illustraties in *De zesde dag*, een alternatief scheppingsverhaal van jeugdauteur Tine Mortier. Ze wonnen beiden 2.500 euro.

Poëzie

Poëzieprijs Premio Tratti
In 2006 verscheen van de Vlaming Willem Roggeman (1935) de bundel jazzgedichten *Blue notebook*, met een voorwoord van de Nederlandse schrijver Simon Vinkenoog. Aan Roggeman werd tijdens het internationale poëziefestival van oktober 2007 in het

Italiaanse Faenza de internationale poëzieprijs Premio Tratti toegekend. Deze ging jaarlijks naar een Italiaanse dichter of een buitenlandse dichter in vertaling. Voor de vertaling van Blue notebook tekende Giovanni Nadiani.

Toneel

Prijs van de Kritiek
Op 1 oktober 2007 besloot de Kring van Nederlandse Theatercritici om de Prijs van de Kritiek toe te kennen aan de Belgische regisseur Ivo Van Hove (1958), sinds 2001 artistiek leider van Toneelgroep Amsterdam. Hij kreeg de prijs, een bronzen sculptuur, vooral voor zijn zes en een half uur durende theatermarathon *Romeinse tragedies*, naar toneelschrijver en dichter William Shakespeare.

Prijs voor podiumteksten
Cultuurhistoricus, archeoloog en schrijver David van Reybrouck (1971) ontving op 17 oktober de vijfjaarlijkse prijs voor podiumteksten van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde (KANTL). De bekroonde toneeltekst was *Die siel van die mier* uit 2004. Er was een bedrag van 6.250 euro aan verbonden.

Fotografie

Grote prijs van Vevey
Aan de Belgische fotograaf en kunstenaar Geert Goiris (1971) werd in november 2007 de Grand Prix international de photographie de Vevey (18.000 euro) toegekend. De Zwitserse onderscheiding kreeg hij voor het werk dat hij maakte op afgelegen plekken zoals Spitsbergen of de Finse wouden.

Mode

Andam-prijs
De Andam-prijs, een initiatief van het Franse ministerie van Cultuur, viel op 7 oktober 2007 in handen van de Belgische modeontwerper Bruno Pieters (1978). De prestigieuze prijs (36.000 euro) werd uitgereikt door de Association Nationale pour le Développement des Arts de la Mode (Andam).

Mango Fashion Award
Het Brusselse modeduo Sandrina Fasoli en Michael Marson ontving in november in Barcelona de eerste Mango Fashion Award uit handen van de beroemde Italiaanse modeontwerper Valentino Garavani. Aan de prijs was een bedrag van 300.000 euro verbonden en tevens zou de door hen ontworpen kleding in de Mangowinkels te koop zijn.

REGIONALE ONTWIKKELINGEN

Belgisch-Nederlandse grensgemeenten zoeken oplossing voor drugsprobleem

Burgemeester Gerd Leers van Maastricht deed op 8 april 2008 het voorstel een proefproject te starten met één of twee coffeeshops voor softdrugsverkoop langs de A2-autosnelweg in Eijsden – de meest zuidelijke plaats in Nederland die zowel aan Vlaamstalig als Waals grondgebied grensde. Met het voorstel wilde Leers de overlast tegengaan van drugstoeristen, van wie er jaarlijks tienduizenden – uit België, Duitsland en Frankrijk – naar het centrum van Maastricht kwamen. De reden lag in de semi-legale status van marihuana en hasj in Nederland, die in hun land van herkomst niet bestond. Daarnaast trok de koop voor eigen gebruik door zoveel mensen criminaliteit aan die steeds harder van aard werd. Tegen verplaatsing van drugsverkooppunten naar buiten Maastricht maar dichter bij België liepen gemeenten over de grens echter al lange tijd te hoop.

Gemeente Maastricht in het ongelijk gesteld

In maart en april werd de gemeente Maastricht tot tweemaal toe door de rechter teruggefloten.
Eerst deed de rechtbank in die stad op 11 maart uitspraak in een kort geding dat de Belgische grensgemeenten Lanaken, Voeren, Riemst, Dalhem, Blègny, Juprelle en Visé alsmede de Nederlandse gemeente Eijsden tegen Maastricht hadden aangespannen. Zij vreesden overlast van het verplaatsen van een Maastrichtse coffeeshop die zich op 3 kilometer van de grens bevond naar een locatie op slechts 600 meter van de grens. De rechter schorste de verleende bouwvergunning en beval de stillegging van de werkzaamheden. Een van de redenen was dat Maastricht onvoldoende kon aantonen dat er geen overlast te verwachten viel.
Op 1 april stelde de bestuursrechter in Maastricht een gemeentelijke bepaling buiten werking waarin het coffeeshops werd verboden niet-ingezetenen toe te laten. Dit experiment werd in 2005 ingevoerd op initiatief van de toenmalige Nederlandse minister van Justitie, Piet Hein Donner. De rechter achtte het niet acceptabel dat onderscheid werd gemaakt naar ingezetenschap of nationaliteit omdat dat in strijd was met het discriminatieverbod volgens artikel 1 van de grondwet. Er konden volgens de rechter andere, minder vergaande maatregelen dan deze worden genomen om de openbare orde en veiligheid te beschermen. Bovendien had de gemeente niet aangetoond dat de overlast vooral van buitenlanders afkomstig was.

Gedoogbeleid

Burgemeester Leers had zich door zijn ervaring met de praktijk in de grensstreek ontwikkeld tot een tegenstander van het zijns inziens inconsequente Nederlandse gedoogbeleid dat de consumptie en verkoop van softdrugs toestond maar tegelijkertijd de verbouw ervan verbood. Hij bepleitte daarom legale verbouw onder overheidstoezicht, zowel om criminele handelsactiviteiten tegen te gaan als om de kwaliteit van het aangebodene en daarmee de volksgezondheid van de gebruikers te beschermen. Ondanks de weerstanden leek eind april 2008 een begin van een oplossing mogelijk, toen de Belgische en Nederlandse burgemeesters van Riemst, Lanaken, Voeren, Maastricht en Eijsden gezamenlijk besloten een locatie te zoeken voor een grenscoffeeshop. Dit proefproject zou definitief worden als de overlast er door afnam of anders weer stopgezet worden.

OVERLEDEN

Guido Fauconnier, grondlegger Vlaamse communicatiewetenschappen

Op 6 mei 2005 overleed Guido Fauconnier op negenenzestigjarige leeftijd ten gevolge van hartproblemen in Antwerpen. Hij werd geboren in Sint-Agatha-Berchem op 14 december 1935. Fauconnier werkte als hoogleraar massacommunicatie, reclameleer en bedrijfscommunicatie aan de Katholieke Universiteit Leuven. Ook vervulde hij gasthoogleraarschappen aan diverse buitenlandse universiteiten. Als voorzitter van de Vlaamse Mediaraad verstrekte hij adviezen aan de Vlaamse regering. Fauconnier gold als de grondlegger van de systematisering van reclame en public relations en onder-

kende als een van de eersten het toekomstig belang van de nieuwe media, zoals internet. Anderzijds wees hij telkens weer op de betrekkelijkheid van de invloed van de media en de afhankelijkheid van de maatschappelijke context waarin de media opereren. Hij werd getypeerd als een interwetenschapper, begenadigd docent en bescheiden mens.

Raymond Devos, Franstalig humorist

Op 15 juni 2006 overleed Raymond Devos op drieëntachtigjarige leeftijd in zijn woning in Saint-Rémy-les-Chevreuse (Frankrijk). Hij had al geruime tijd ernstige hartproblemen. Devos werd geboren op 9 november 1922 in Moeskroen en verhuisde op jonge leeftijd naar Frankrijk. Vanaf 1964 trok hij volle zalen met zijn solovoorstellingen die uitblonken door subtiel woordgebruik en zin voor het absurde. Hij nam zijn beroep bijzonder ernstig. De komiek, zo zei hij, 'is een mijnheer die de zorgen van anderen op zich neemt, zodat die ervan af zijn'.

Eugène Traey, musicus

Op 29 mei 2006 overleed de Vlaamse musicus Eugène Traey op eenennegentigjarige leeftijd in Edegem. Hij werd in oorlogsballingschap geboren in Amsterdam op 11 april 1915. Na zijn studie piano aan het Koninklijk Vlaams Conservatorium te Antwerpen studeerde hij bij diverse buitenlandse pianisten en pedagogen. Traey vormde een duo met violist Jean Laurent met wie hij in binnen- en buitenland concerteerde. Later vormde hij een pianoduo met Frédéric Gevers en werkte samen met violist Arthur Grumiaux. Als docent piano was hij verbonden aan het Koninklijk Vlaams Conservatorium te Antwerpen en gedurende twaalf jaar was hij tevens directeur van deze instelling. Hij genoot bekendheid als jurylid in enkele buitenlandse wedstrijden en was gedurende veertien jaar voorzitter van de jury van de internationale Koningin Elisabethwedstrijd. In 2001 kreeg hij de titel van baron.

Jef Van Tuerenhout, beeldend kunstenaar

Op 4 maart 2006 overleed Jef Van Tuerenhout in zijn woning te Wenduine op negenenzeventigjarige leeftijd. Hij werd in Mechelen geboren op 23 mei 1926. Hij studeerde schilderkunst en beeldhouwkunst aan de St-Lucas Academie te Brussel. Daar ontving hij de Ereprijs van de Academie In de loop der jaren ontwikkelde hij een licht erotische, magisch-realistische stijl. Van Tuerenhout's inspiratiebron was steeds de vrouw als symbool van schoonheid en verleiding. Symbolen, religieuze en magische tekens, versterkten zijn boodschap. Behalve schilderijen maakte Van Tuerenhout beeldhouwwerken, keramiek en juwelen. Wereldwijd bestond grote, nog altijd stijgende belangstelling voor zijn werk. Van Tuerenhout werd wel de laatste Belgische surrealist genoemd.

Jules Gérard-Libois, politiek historicus

Op 26 december 2005 overleed Jules Gérard-Libois op tweeëntachtigjarige leeftijd in Ixelles. Hij werd op 3 december 1923 geboren in Ougrée als Jules Gérard. Later voegde hij daar Libois aan toe, de achternaam van zijn vrouw. Na zijn studie rechten aan de Universiteit van Luik richtte hij het weekblad *Témoignage chrétien* op en was als journalist verbonden aan diverse Franstalige dag- en weekbladen. In 1958 was hij de oprichter van het CRISP (Computer Retrieval of Information on Scientific Projects), waarvan hij tevens de voorzitter werd. Het CRISP groeide al snel uit tot een toonaangevend onderzoeksinstituut van de Belgische samenleving en politiek en van de Belgische (voormalige) kolonie Kongo-Zaïre. Gérard-Libois richtte ook het Afrika Studie- en Documentatiecentrum op. In 2001 was hij een van de experts die in opdracht van een parlementaire onderzoekscommissie de toedracht onderzocht rond de moord op de Kongolese premier Patrice Lumumba op 17 januari 1961.

Maurits Coppieters, boegbeeld van de Vlaamse beweging

Op 12 november 2005 overleed Maurits Coppieters op vijfentachtigjarige leeftijd aan de gevolgen van keelkanker in Deinze. Hij werd geboren op 14 mei 1920 in Sint-Niklaas en studeerde geschiedenis en rechten. Na de oorlog was hij een van de heroprichters van de Vlaamse Volksbeweging, waarvan hij voorzitter werd. Als parlementslid leidde Coppieters de linkervleugel van de Volksunie en droeg in belangrijke mate bij tot de ideologische verruiming van de Volksunie door de organisatie van partijcongressen over vrouwenrechten, milieu en ontwikkelingssamenwerking. Ook leidde hij van 1977 tot 1979 de Raad van de Nederlandse Cultuurgemeenschap, de voorloper van het Vlaams parlement. Coppieters zette zich af tegen het rechtse Vlaams-nationalisme en streed voor een zelfstandig, niet-verzuild Vlaanderen met een open blik op de wereld.

Jean-Michel Folon, beeldend kunstenaar

Op 20 oktober 2005 overleed de kunstenaar Jean-Michel Folon op eenenzeventigjarige leeftijd in Monaco. Hij werd geboren op 1 maart 1934 in Ukkel en studeerde architectuur in Brussel. Sinds de jaren zestig genoot hij wereldfaam als beeldend kunstenaar. Talrijke kranten en tijdschriften maakten zijn tekeningen bij een breed publiek bekend. Ook illustreerde Folon boeken, maakte affiches, onder meer voor Amnesty International, en ontwierp theaterdecors. Daarnaast maakte hij imposante muurschilderingen, onder meer in Brussel, Milaan en Londen. Vanaf eind jaren tachtig maakte Folon ook beeldhouwwerken. In België staan op diverse plaatsen imposante sculpturen van Folon in de openbare ruimte. Zijn aquarellen, affiches en beeldhouwwerken reisden de hele wereld rond. In 2003 werd hij in Frankrijk benoemd tot Ridder in het Erelegioen en in hetzelfde jaar werd hij ambassadeur van Unicef België. Het werk van Folon is opgenomen in diverse internationale museumcollecties.

Serge Vandercam, Cobra-kunstenaar

Op 10 maart 2005 overleed Serge Vandercam op tachtigjarige leeftijd na een slepende ziekte in Wavre. Hij werd geboren in 1924 in Kopenhagen. Zijn ouders hadden wortels in verschillende landen en deze brede culturele erfenis had grote invloed op het werk van Vandercam. Na een begin als experimenteel fotograaf ging hij schilderen en werd lid van Cobra. Al snel ontwikkelde Vandercam een eigen stijl en toon waarin de verhevigde 'kleurkreten' van Cobra milder doorwerkten. In 1956 ontving Vandercam de Prijs voor de Jonge Belgische Schilderkunst. Diverse andere (internationale) prijzen volgden. Naast foto's en schilderijen maakte hij ook keramiek en beelden. Als beeldend kunstenaar experimenteerde Vandercam met nieuwe materialen en werkte samen met andere kunstenaars, on-

der wie Broodhaers, Claus, Dotremont, en Noiret.

Marthe Wéry, beeldend kunstenaar

Op 8 februari 2005 overleed de beeldend kunstenaar Marthe Wéry aan een aderbreuk. Zij werd geboren in 1930 in Brussel en studeerde schilderkunst aan la Grande Chaumière in Parijs. Ze exposeerde in grote musea in binnen- en buitenland en vertegenwoordigde België in 1982 op de Biënnale van Venetië. Wéry onderzocht haar leven lang de mogelijkheden van abstracte kunst. Zo schilderde ze niet met penseel of verfrol, maar goot de verf over het paneel in een bak om op die manier de gewenste textuur, structuur en kleur te bereiken. Zo ontstonden monochrome werken in een of meer kleurschakeringen. Deze stelde ze tentoon als een soort ruimtelijke installaties, soms schuin hangend tegen de muur, soms liggend op de grond. Wéry voelde zich als schilder sterk verbonden met architectuur: 'Als ik een jongen was geweest, zou ik architect geworden zijn'.

Jan Schotte, curiekardinaal

Op 10 januari 2005 overleed Jan Pieter Schotte, curiekardinaal van de katholieke kerk in een ziekenhuis in Rome. Hij werd geboren op 29 april 1928 in Beveren-Leie. In 1946 trad hij toe tot de Congregatie van het Onbevlekt Hart van Marie en na zijn priesterwijding voltooide hij ook nog een studie katholiek recht. Schotte was in verschillende functies verbonden aan de Congregatie. In 1984 werd hij bisschop en een jaar later aartsbisschop. In 1994 werd hij verheven tot kardinaal. Van 1985 tot 2004 was hij algemeen secretaris van de Bisschoppensynode waarin hij veel invloed had. Kardinaal Schotte functioneerde als rechter van het opperste gerechtshof van het Vaticaan en was een naaste medewerker van paus Johannes Paulus II. Deze betoonde hem de laatste eer door voor te gaan tijdens zijn begrafenis.

Frans Baudouin, Rubens-specialist

Op 1 januari 2005 overleed Frans Baudouin op vierentachtigjarige leeftijd in het ziekenhuis aan hartproblemen. Hij werd geboren op 31 januari 1920 in Mechelen. Ruim dertig jaar stond Baudouin als conservator aan het hoofd van de Antwerpse Kunsthistorische Musea. In die functie verschafte hij vooral het Rubenshuis en het Openluchtmuseum Middelheim internationale faam. Baudouin was lid van de Koninklijke Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België en eredoctor aan de Universiteit Antwerpen. Baudouin schreef meerdere boeken over Rubens en speelde een centrale rol binnen het Rubenianum, het centrum voor de Rubensstudie in Antwerpen, en bij de organisatie van het Rubensjaar 1977.

Gustaaf Joos, kardinaal

Op 2 november 2004 overleed kardinaal Gustaaf Joos op eenentachtigjarige leeftijd in zijn pastorie in Landskouter. Hij werd geboren op 5 juli 1923 in Sint-Niklaas. Na zijn priesterwijding studeerde Joos kerkelijk recht in Rome waar hij bevriend raakte met de latere paus Johannes Paulus II. In 2003 werd hij verheven tot kardinaal. Begin 2004 kreeg Joos kritiek omdat hij in een interview had gezegd dat 90 procent van de homo's en lesbiennes 'seksueel geperverteerden' waren. Sprekend over het algemeen kiesrecht zei hij het 'raar' te vinden dat 'een snotneus van 18 jaar evenveel te zeggen heeft als een vader van zeven kinderen'. Er werd een rechtszaak tegen hem aangespannen wegens discriminatie en belediging. De aanklachten werden na zijn dood ingetrokken.

(Vorige berichten pagina192/3 e.v. - 2008)

BULGARIJE

BINNENLAND

Hoofd nieuwe nationale veiligheidsdienst benoemd

Op 28 december 2007 werd Petko Sertov (51) benoemd tot hoofd van de nieuwe Nationale Veiligheidsdienst van Bulgarije. Deze moest civiele en militaire veiligheidsoperaties gaan integreren en zich concentreren op de bestrijding van corruptie, terrorisme, wapenhandel en drugssmokkel. Tot dan toe was Sertov veiligheidsadviseur van de regering.
Een pikant gegeven was dat Sertov in de communistische tijd agent was voor de geheime dienst, de Derzjavna Sigoernost. Premier Sergej Stanisjev verklaarde echter dat de vakbekwaamheid van Sertov belangrijker was dan zijn spionnenverleden.

Regering begint met campagne tegen mensensmokkel

Op 5 februari 2008 startte de Bulgaarse regering een informatiecampagne over mensensmokkel, die de Bulgaren alerter moest maken op de gevaren ervan. De regering had daarnaast een Nationale Commissie tegen Mensensmokkel opgericht, die slachtoffers moest bijstaan.
Er kwamen relatief veel prostituees vanuit Bulgarije naar andere Europese landen. Volgens het in Sofia gevestigde Centrum voor de Bestudering van de Democratie werkten 18.000 tot 21.000 Bulgaarse prostituees in Europa. Zij verdienden jaarlijks naar schatting 0,9 tot 1,8 miljard euro, vergelijkbaar met 3,6 tot 7,2 procent van het bbp van Bulgarije in 2006.

Parlement treft maatregelen tegen kopen van stemmen

Het Bulgaarse parlement nam op 8 februari 2008 wijzigingen in de strafwetgeving aan die voorzagen in strafvermindering voor kiesgerechtigden die tijdens verkiezingen hun stem hadden verkocht, maar aangaven aan wie ze dat hadden gedaan.
Voor de lokale verkiezingen van 2007 was het kopen en verkopen van stemmen strafbaar gesteld met hoge boetes en celstraffen van één tot drie jaar. Er was toen vastgesteld dat de praktijk van het kopen van stemmen na de toetreding van Bulgarije tot de Europese Unie zelfs was toegenomen. De EU eiste van Bulgarije harder optreden tegen alle vormen van corruptie.

'Eén op de zes ministers was collaborateur'

Eén op de zes leden van de postcommunistische regeringen in Bulgarije heeft vóór 1989 samengewerkt met de communistische geheime dienst, de beruchte Derzjavna Sigoernost. Dit maakte het Comité voor de Archieven op 13 februari 2008 bekend. Het ging om 107 van de 673 ministers en viceministers sinds 1989, onder wie de socialistische premier Jean Videnov, die van 1995 tot 1997 regeerde. Ook de huidige president Georgi Parvanov werd genoemd, maar daar was geen overtuigend bewijs voor. Parvanov ontkende ook.
In december 2006 was wetgeving aangenomen die de openbaarmaking beval van de namen van personen in openbare dienst

die met de Derzjavna Sigoernost hadden samengewerkt. Of de gepubliceerde namenlijst volledig en eerlijk was, viel sterk te betwijfelen: de geheime dienst had tussen 1989 en 1991, toen die werd opgeheven, 130.000 van de 280.000 archiefstukken vernietigd.

Regering overleeft tweemaal motie van wantrouwen

Op 22 februari 2008 overleefde de centrumlinkse regering van premier Sergej Stanisjev met gemak een motie van wantrouwen door de rechtse oppositie. De oppositie diende de motie in wegens de voortdurende corruptie in Bulgarije en de daaruit voortvloeiende imagoschade van het land in de Europese Unie. Deze motie van wantrouwen was inmiddels de vierde die de regering van Stanisjev overleefde.

Op 11 april volgde een vijfde motie van wantrouwen, die eveneens verworpen werd. Deze keer werd ze ingediend vanwege vermeende banden van de regering met de georganiseerde misdaad van Bulgarije. Concreet betrof het hoge functionarissen van het ministerie van Binnenlandse Zaken, onder wie minister Roumen Petkov zelf, die had toegegeven contacten met topcriminelen te hebben gehad. Petkov weigerde echter om af te treden om deze zaak.

Treinbrand is wellicht terroristische aanslag

Op 28 februari 2008 vlogen twee slaapwagons van de trein Sofia-Kardam in brand. Hierbij kwamen negen mensen om het leven. Terrorisme-expert Christo Smolenov zei op 7 maart in een interview met dagblad *Troed* dat er sterke aanwijzingen waren dat de brand een terroristische aanslag was.
Als de vermoedens van Smolenov juist waren, zou het de eerste terroristische aanslag in Bulgarije zijn sinds de jaren tachtig van de twintigste eeuw. Toen waren er verscheidene aanslagen door de Turkse minderheid, die hiermee protesteerde tegen het bulgariseringsbeleid van de toenmalige communistische regering.

Premier Stanisjev voert omvangrijke kabinetswijzigingen door

Als antwoord op de toenemende kritiek uit eigen land en de Europese Unie op het onvermogen om de corruptie en de georganiseerde misdaad te bestrijden en subsidies uit Europese fondsen te verwerken, voerde de centrumlinkse premier Sergej Stanisjev omvangrijke kabinetswijzigingen door. Deze werden op 24 april 2008 door het parlement van Bulgarije goedgekeurd. Vier ministers werden vervangen en een nieuw vicepremierschap werd ingesteld. Het ging om de volgende personen:
- Minister van Binnenlandse Zaken Roumen Petkov werd vervangen door parlementslid Michaïl Mikov. Petkov had persoonlijke contacten met topcriminelen. Zijn ministerie was betrokken bij verschillende corruptieaffaires.
- Minister van Defensie Vesselin Bliznakov werd vervangen door Nikolaj Tsonev, een hoge ambtenaar van het ministerie. Bliznakov faalde in de hervorming van het Bulgaarse leger.
- Eveneens wegens het uitblijven van hervormingen werd minister van Gezondheidszorg Radoslav Gaidarski vervangen door Jevgeni Zjelev, een arts die het regeringsbureau Bulgarians Abroad leidde.
- Vanwege gevallen van misbruik van Europese landbouwsteun werd minister van Land- en Bosbouw Nihat Kabil vervangen door landbouwonderzoeker Valeri Tsvetanov.
- Meglena Ploegtsjijeva, de Bulgaarse ambassadrice in Duitsland, ging een nieuw vicepremierschap vervullen. Zij werd verantwoordelijk voor toezicht op het gebruik van Europese hulpfondsen.

De rechtse oppositie in het parlement wilde dat de regering na alle schandalen als geheel zou aftreden. Na de bovengenoemde kabinetswijzigingen was de regering van premier Stanisjev volgens de oppositie nog steeds een 'krakende kar' die moeizaam naar de nieuwe verkiezingen zou rijden.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Einde aan langdurige leerkrachtenstaking

Op vrijdag 2 november 2007 maakten de stakende leerkrachten van Bulgarije bekend dat zij de volgende week weer aan het werk zouden gaan. De staking van de 120.000 leerkrachten in het voorschoolse en het basisonderwijs had zes weken geduurd. Zij eisten een verdubbeling van hun maandsalaris van bijna 200 euro. Uiteindelijk was men in de onderhandelingen uitgekomen op een stapsgewijze salarisverhoging tot ongeveer 330 euro in juli 2008.

Bulgarije wil gastarbeiders uitnodigen

Hoewel Bulgarije een werkloosheid van ruim 7 procent kende, waren er voor verscheidene economische sectoren niet genoeg vakbekwame werknemers te vinden. Het ging vooral om de bouwsector – en dat op een moment dat Bulgarije voor de start van enkele grote bouwprojecten stond, zoals nieuwe wegen, een nieuwe kerncentrale, de oliepijplijn Burgas-Alexandroupolis en twee gaspijplijnen voor de projecten South Stream en Nabucco.
De regering maakte daarom op 10 februari 2008 bekend dat Bulgarije vanaf mei van dat jaar zogeheten green cards aan tijdelijke gastarbeiders wilde verstrekken om de komende arbeidstekorten tegen te gaan. Men dacht vooral aan gastarbeiders uit China, India, Macedonië, Moldavië, Oekraïne en Vietnam.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Consumentenprijzen stijgen hard

In september 2007 waren de consumentenprijzen in Bulgarije 2,1 procent hoger dan de maand daarvoor, zo maakte de regering op 12 oktober bekend. In vergelijking met september 2006 waren de consumentenprijzen met 13,1 procent gestegen. Vooral de prijzen van voedingsmiddelen gingen omhoog.

Ook inflatie neemt toe

De inflatie in Bulgarije is in 2007 tot 8,4 procent gestegen, zo maakte het Nationaal Statistisch Instituut op 14 januari 2008 bekend. Het was het hoogste percentage sinds 2000, toen de inflatie 10,3 procent bedroeg. In 2006 lag deze op 7,3 procent.

Constante economische groei

Hetzelfde instituut maakte op 17 maart 2008 bekend dat de Bulgaarse economie in 2007 met 6,2 procent was gegroeid. Dit was iets hoger dan in 2006, toen de groei 6,1 procent was. Het bbp van Bulgarije bedroeg in 2007 56,5 miljard leva (ca. 28,9 miljard euro), ofwel 3.754 euro per hoofd van de bevolking.

Werkloosheid neemt af

Het Nationaal Arbeidsbureau van Bulgarije maakte op 20 maart 2008 bekend dat de werkloosheid in februari 7,25 procent bedroeg. Dat kwam overeen met 268.756 werkzoekenden. Iedere maand daalde de werkloosheid licht.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Europees Hof eist betere behandeling gevangenen

Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens veroordeelde Bulgarije op 6 maart 2008 wegens de schending van de rechten van gevangenen. Het hof deed uitspraak in een zaak die was aangespannen door Nikolaj Kirilov Gavazov. Deze zei dat hij tijdens zijn detentie in de gevangenis in Pazardjik (december 1998-november 2000) was verkracht en dat hij had geleden onder gebrek aan frisse lucht, daglicht, gezond voedsel en beweging.
In februari 2008 had het hof ook al een klacht van een andere gevangene ontvankelijk verklaard. Het ging om Stefan Lazarov Kostadinov, die in 1999 vijf maanden in een gevangeniskelder met ratten zat, terwijl hij leed aan schurft.

MILITAIRE ZAKEN

Mandaat vredeshandhavers in Irak verlengd

Op 14 februari 2008 verlengde het Bulgaarse parlement het mandaat van de 120 vredeshandhavers en 35 man ondersteunend militair personeel in Irak tot het einde van 2008. Zij waren gelegerd in het kamp voor Iraanse vluchtelingen in Ashraf.

Militaire bases voor Amerikanen

Op 28 februari 2008 onderkenden Bulgarije en de Verenigde Staten elf overeenkomsten die de VS toestonden gebruik te maken van vier militaire bases in Bulgarije. Het ging om een trainingskamp in Novo Selo, twee luchtmachtbases in Bezmer en Graf Ignatjevo en een opslagplaats bij Aitos. Er zouden tussen de 2.500 en 5.000 Amerikaanse militairen gelegerd worden. Dit was onderdeel van het Amerikaanse beleid om 60.000 tot 70.000 militairen in Europa dichter bij het Midden-Oosten te legeren.

EUROPESE UNIE

Bulgarije mag cyrillische spellingsvariant gebruiken

De Bulgaarse regering was op 19 oktober 2007 ingenomen met het feit dat de Europese Unie Bulgarije toestemming gaf het woord 'euro' als 'evro' te spellen. Het land was de enige EU-lidstaat met een cyrillisch alfabet, dat geen eu-klank kende. 'Eu' werd dan 'ev': 'Europa' bijvoorbeeld was 'Evropa' in het Bulgaars. De regering zag de beslissing als winst voor alle 220 miljoen mensen in de wereld die het cyrillische schrift gebruikten.
Aanvankelijk was de EU tegen de spellingsvariant. Bulgarije had echter gedreigd het Stabilisatie- en Associatieakkoord (SAA) met Macedonië te blokkeren als het spellingsverzoek werd afgewezen.

Bouw nieuwe kerncentrale in Belene goedgekeurd

De Europese Commissie heeft ingestemd met de bouw van een nieuwe kerncentrale met twee reactoren in de stad Belene aan de Donau, zo maakte het Nationale Elektriciteitsbedrijf op 7 december 2007 bekend. De twee nieuwe reactoren, die elk volgens planning 1.000 megawatt aan elektriciteit moesten produceren, zouden voor 4 miljard euro gebouwd worden door het Russische bedrijf Atomstrojeksport. Het besluit kon als precedent werken voor verzoeken uit andere lidstaten om eveneens nieuwe kerncentrales te mogen bouwen.
De nieuwe centrale moest de sluiting van de 'sovjetkerncentrale' in Kozlodoej, die per 1 januari 2007 door de Europese Unie om veiligheidsredenen was afgedwongen, compenseren. Bulgarije bleef zodoende een belangrijke exporteur van elektriciteit op de Balkan.

Maatregelen tegen Bulgarije wegens falen misdaad- en corruptiebestrijding

Betalingen uit infrastructuurfondsen stopgezet

Op 26 januari 2008 gaf de Europese Commissie de regering van Bulgarije opdracht de betaling uit de infrastructuurfondsen te stoppen vanwege een corruptieschandaal bij een wegenbouwproject. Twee hoge medewerkers van de nationale wegenbouwdienst hadden 50.000 leva (ca. 25.000 euro) aan steekpenningen aangenomen in ruil voor het besluit om landbouwgrond voor bouwactiviteiten te bestemmen. Verder had directeur Vesselin Georgiev volgens het weekblad *Kapital* het bedrijf van zijn broer voor 120 miljoen leva aan wegenbouwcontracten gegund.

EU bevriest ook landbouwfondsen

Op 7 maart ontstond er een conflict tussen de regering van Bulgarije en de Europese Unie, omdat Brussel ook de uitbetaling van geld uit landbouwfondsen bevroor. Dit gebeurde vanwege vermeende malversaties bij de levering van Duitse landbouwmachines ter waarde van 7 miljoen euro.

Europese Commissie eist actie tegen corruptie en misdaad

Tijdens zijn bezoek aan Bulgarije op 28 maart eiste de voorzitter van de Europese Commissie, José Manuel Durão Barroso, nogmaals betere bestrijding van de corruptie en georganiseerde misdaad in het land. 'We verwachten echt meer concrete resultaten', zo zei hij.
Op 8 april riep de Europese Commissie de regering van Bulgarije op om 'urgente actie' te ondernemen in de bestrijding van de georganiseerde misdaad. Dit gebeurde na twee moorden op één en dezelfde dag, 6 april. Eerst werd de vermaarde misdaadjournalist Georgi Stojev vermoord en later op de dag Borislav Georgijev, de bestuursvoorzitter van Atomenergoremont, het bedrijf dat de kerncentrale in Kozlodoej onderhield. Commissiewoordvoerder Mark Gray verklaarde dat zulke moorden in Bulgarije veel te vaak voorkwamen.

BUITENLANDSE ZAKEN

Rusland sluit miljardenakkoorden met Bulgarije

De Russische president Vladimir Poetin kon bijzonder tevreden terugkijken op het tweedaagse staatsbezoek aan Bulgarije, dat hij op 18 januari 2008 afsloot. Tussen Rusland en Bulgarije werden acht lucratieve zakelijke contracten gesloten. De drie belangrijkste waren de bouw van een nieuwe kerncentrale in Belene, de aanleg van de oliepijpleiding Burgas-Alexandroupolis (die de export van Russische olie door de drukke

Bosporus moest ontlasten) en de bouw van de pijplijn South Stream voor de export van Russisch aardgas naar Europa.

Laatstgenoemde contract betekende ook een politieke overwinning voor Poetin, omdat South Stream concurreerde met het Europese project Nabucco, dat de Europese afhankelijkheid van Russisch gas moest verminderen. Via Nabucco moest gas uit de Kaspische regio naar Europa worden getransporteerd, waarbij Russisch grondgebied omzeild werd.

(Vorige berichten pagina 555/3 e.v. - 2007)

DUITSLAND

BINNENLAND

Duitse geheime dienst bespioneert journaliste weekblad Der Spiegel

Op 24 april 2008 liet het weekblad *Der Spiegel* weten dat het gerechtelijke stappen overwoog tegen de federale inlichtingendienst, de Bundesnachrichtendienst (BND), wegens spionage tegen een van haar journalisten, Susanne Koelbl. Het hoofd van de BND, Ernst Uhrlau, had zelf een week eerder de journaliste en haar hoofdredactie op de hoogte gebracht van de spionage. Deze betrof e-mailcorrespondentie tussen Koelbl en de Afghaanse minister van Handel en Industrie Amin Farhang. De BND-chef had de journaliste zijn verontschuldigingen aangeboden.
De Afghaanse minister reageerde verbolgen. Hij suggereerde dat de BND hem verdacht van banden met de radicaal-islamitische Taliban. Door deze 'absurde leugen, dat ik een soort dubbelagent zou zijn' was zijn leven in groot gevaar gebracht, zei hij tegen dagblad de *Osnabrücker Zeitung*.

NASLEEP TWEEDE WERELDOORLOG

Kerk gebruikte dwangarbeid tijdens de oorlog

De Duitse rooms-katholieke kerk erkende begin april 2008 dat zij tijdens de Tweede Wereldoorlog gebruik had gemaakt van dwangarbeid. In een uitgebreid rapport kwam naar voren dat duizend krijgsgevangenen en vijfduizend burgers gedwongen werden te werken voor de nazi's en de Duitse oorlogsinspanning ondersteunden. In achthonderd katholieke instellingen over het hele land, zoals ziekenhuizen, huizen en kloostertuinen, werden zij ingezet.
Het totaal aantal dwangarbeiders werd geschat op dertien miljoen.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Uitkeringen worden extra verhoogd

Op 8 april 2008 maakte de regering bekend dat ouderdomspensioenen en uitkeringen voor gezinnen met lage inkomens extra verhoogd zouden worden. Zij liet weten dat de robuuste economische groei de extra verhoging mogelijk maakte.
Meer dan een miljoen gepensioneerden kregen een verhoging van 13,05 euro ofwel 1,1 procent vanaf 1 juli 2008, meer dan eerder geraamd. De regering kondigde ook plannen aan voor soepeler toegang tot een programma dat financiële ondersteuning bood aan gezinnen met kinderen waarbij sprake was van een laag inkomen. Ook de huursubsidies zouden vanaf 1 januari 2009 flink omhoog gaan.

JUSTITIE

Bevestiging straf voor moeder die acht eigen baby's doodde

In hoger beroep bevestigde een rechtbank in Frankfurt aan de Oder op 7 april 2008 het vonnis van vijftien jaar gevangenisstraf voor een vrouw wegens het doden van acht van haar pas geboren kinderen. Het feit dat de tweeënveertigjarige Sabine Hilschenz alcoholverslaafd was, maakte haar niet minder toerekeningsvatbaar, aldus het hof van beroep. De vrouw zei de kinderen alleen te hebben gebaard.
Overblijfselen van de kinderen werden onder meer aangetroffen in emmers en bloempotten in haar huis. Hilschenz baarde de negen baby's tussen 1988 en 1998. Ze was ook beschuldigd van moord op het eerste van de negen baby's, geboren in 1988, maar de lagere rechtbank had bepaald dat hier sprake was van verjaring.

GEZONDHEID EN ZORG

Versoepeling van regels voor onderzoek naar stamcellen

De Duitse Bondsdag stemde op 11 april 2008 in met een versoepeling van de regels voor embryonaal stamcelonderzoek. De productie van embryonale stamcellen voor medisch onderzoek bleef in Duitsland echter verboden.

Door de wetswijziging werd het voor Duitse medische onderzoekers mogelijk om buitenlandse embryonale stamcellen te importeren die geproduceerd werden voor 1 mei 2007. Volgens de bestaande regels moesten stamcellen ouder zijn dan 1 januari 2002. Onderzoekers hadden geklaagd dat oudere stamcellen instabiel waren en daarom onbruikbaar voor onderzoek naar ziekten als kanker.

EUROPESE UNIE

Duitsland stemt in met EU-verdrag

De Duitse Bondsdag stemde op 24 april 2008 met grote meerderheid in met het hervormingsverdrag van de Europese Unie, het Verdrag van Lissabon. Definitieve ratificatie van het verdrag was afhankelijk van goedkeuring door de Duitse Bondsraad, die hiervoor een maand later bijeen zou komen.

(Vorige berichten pagina 192/3 e.v. - 2008)

ESTLAND

BINNENLAND

Estland gaat repressie uit sovjettijd onderzoeken

Estland richtte op 1 februari 2008 een instituut op dat mensenrechtenschendingen tijdens de periode van het sovjetbewind in het land, van 1944 tot 1991, zou gaan onderzoeken. President Toomas Hendrik Ilves verrichtte de opening van het Instituut voor Herinnering en verklaarde daarbij dat het er niet op uit moest zijn de geschiedenis te politiseren en voor actuele politieke doeleinden te gebruiken.

Bij de vestiging van het sovjetbewind in 1940 en later opnieuw in 1944 werden tienduizenden Esten naar Siberië gedeporteerd. Vele Esten hadden in latere jaren onder de repressie van het sovjetbewind te lijden. Er waren vooral sinds het aantreden van de Russische president Vladimir Poetin

in 2000 regelmatig spanningen tussen Rusland en Estland omdat de Russische overheid geneigd was het onrecht van de sovjetperiode te ontkennen.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Parlement stemt in met begroting voor 2008

Op 12 december 2007 stemde het parlement van Estland in met de begroting voor 2008, met 55 stemmen voor van de in totaal 101 volksvertegenwoordigers. De begroting voorzag in een overschot van 1,3 procent van het bbp. Verwacht werd verder dat de staatsinkomsten in 2008 met 25 procent zouden stijgen tot 96,3 miljard kroon (ca. 6,15 miljard euro).

Hoge economische groei in Estland kalft af

De economische groei in Estland is in het laatste kwartaal van 2007 gedaald, maar blijft nog steeds aanzienlijk hoger dan in West-Europa.
Dat lieten officiële cijfers zien die op 13 februari 2008 bekend werden gemaakt. De groei in het laatste kwartaal bedroeg 4,5 procent op jaarbasis, tegen achtereenvolgens 9,8 procent, 7,6 procent en 6,4 procent in de voorgaande drie kwartalen. De vermindering van de groei werd voor een deel veroorzaakt door de daling van de prijzen op de onroerendgoedmarkt, die een tijd lang zeer hoog waren geweest.

Werkloosheid gedaald

Op 14 februari werd tevens bekend dat de werkloosheid in 2007 was gedaald tot 4,7 procent. Dat betekende dat in totaal 32.000 mensen geen werk hadden. Het werkloosheidspercentage bereikte daarmee het laagste niveau sinds 1992, toen het 3,7 procent bedroeg. Tussentijds was, onder invloed van economische hervormingen uit de jaren negentig, het cijfer veel hoger geweest. In 2000 was het bijvoorbeeld 14 procent.

REGIONALE ONTWIKKELINGEN

Baltische staten treden toe tot Schengengebied

Estland, Letland en Litouwen traden op 20 december 2007, om middernacht, formeel toe tot het Schengengebied. Daarmee werden de grenscontroles afgeschaft voor reizen over land en zee tussen deze staten en de vijftien andere die al deel uitmaakten van het Schengensysteem.

Door het tijdsverschil van één uur met andere toetredende staten werden de drie Baltische landen de eerste van de negen lidstaten van de Europese Unie die rond 20 december tot het Schengengebied gingen behoren.
De andere waren Hongarije, Malta, Polen, Slovenië, Slowakije en Tsjechië. Het ging hier om 'nieuwe' lidstaten die in mei 2004 bij de EU kwamen.

BUITENLANDSE ZAKEN

Parlement stemt in met verlenging Estse missie in Irak

Met 53 tegen 29 stemmen ging het 101 leden tellende parlement van Estland op 19 december 2007 akkoord met de verlenging voor een jaar van de aanwezigheid van het kleine Estse troepencontingent in Irak. Eind december zou de missie van de ongeveer dertig soldaten aflopen.

De instemming van het parlement was afhankelijk van een resolutie van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties, die het mandaat van de internationale, door de Amerikanen geleide troepenmacht in Irak moest verlengen. Die resolutie was een dag eerder door de Veiligheidsraad aangenomen.

Verenigde Staten en Estland ondertekenen akkoord over visumvrij reizen

De Amerikaanse minister van Binnenlandse Veiligheid Michael Chertoff en de Estse minister van Binnenlandse Zaken Jüri Pihl ondertekenden op 12 maart 2008 een overeenkomst over visumvrij reizen. Voorwaarde daartoe was de onderlinge uitwisseling van passagiersgegevens.

Verscheidene landen van de Europese Unie, waaronder ook Letland en Litouwen, sloten dergelijke afspraken met de Verenigde Staten. De EU zag dat niet graag: de Europese Commissie wilde een regeling met Washington voor alle 27 lidstaten tezamen.

(Vorige berichten pagina 614/1 e.v. - 2007)

Frankrijk

FRANKRIJK

BINNENLAND

Moslimgraven geschonden

Voor het tweede opeenvolgende jaar werden op 7 april 2008 moslimgraven vernield op een islamitische begraafplaats uit de Eerste Wereldoorlog nabij het Noord-Franse Lille. In Frankrijk vochten tijdens de Eerste Wereldoorlog zo'n zeshonderdduizend mannen uit de Noord-Afrikaanse koloniën, onder wie veel moslims. President Nicolas Sarkozy veroordeelde de vernieling als een 'volstrekt onduldbare daad van racisme'.

President Sarkozy wil nog sneller hervormen

Tijdens een televisie-interview op 25 april 2008 probeerde de Franse president Nicolas Sarkozy het verloren vertrouwen van de Fransen te herwinnen. Volgens de president lag het probleem vooral bij verkeerde communicatie, maar moesten de hervormingen van de Franse economie en welvaartsstaat doorgaan. Kritiek op belangrijke politieke keuzes wees hij af. Sarkozy waakte ervoor nog eens te zeggen, zoals bij zijn aantreden een jaar eerder, dat hij de president van de koopkracht wilde zijn. Dat de koopkracht juist was gedaald, gold als een van de belangrijkste redenen voor zijn impopulariteit. In plaats daarvan kondigde hij een wet aan die moest leiden tot een prijzenslag in de supermarkten.

Aan het andere verwijt van zijn vijf interviewers besteedde hij nog minder woorden: de niet-presidentieel geachte aandacht die hij had getrokken met zijn roerige privéleven. Hij erkende zijn verantwoordelijkheid, maar wilde het verder vooral over Frankrijk hebben: 'Men heeft veel over mijn privéleven gepraat, daar ben ik ongetwijfeld deels verantwoordelijk voor. Reden te meer om er vanavond niet over te praten.'

Sarkozy presenteerde zich tijdens het interview als een stoïcijns hervormer die weet dat hervorming gepaard gaat met verzet. En verzet was er alom: de vakbonden dreigden met grootschalige protesten en de socialistische oppositie haalde na het winnen van de gemeenteraadsverkiezingen in maart steeds scherper uit. Zelfs binnen zijn eigen

partij groeide de twijfel aan zijn beleid en daarmee de druk tot wijziging daarvan.
Maar in tegenstelling tot zijn voorganger Jacques Chirac en ondanks zijn kelderende populariteit wilde Sarkozy niet inbinden, maar doorzetten: 'In het eerste jaar heb ik niet minder dan 55 hervormingen in gang gezet en er is haast geboden om daarmee door te gaan.'

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Staking van illegale immigranten om werkvergunning

Illegalen in Frankrijk waren steeds ontevredener over hun situatie en een groeiend aantal had besloten het werk neer te leggen. Zij protesteerden hiermee tegen het feit dat ze meebetaalden aan de gezondheidszorg en pensioenvoorzieningen zonder daarvan te kunnen profiteren. Op 25 april 2008 was het aantal illegale stakers in de regio Parijs toegenomen tot vijfhonderd en gevreesd werd dat hun actie zou overslaan naar de rest van het land.
De staking bracht de Franse regering in verlegenheid. President Sarkozy had beloofd de illegalen streng aan te pakken, maar steeds duidelijker werd hoe belangrijk hun economisch aandeel was in de landbouw, de bouw, het schoonmaakwerk en het restaurantwezen. Volgens het ministerie van Immigratie telde Frankrijk 200.000 tot 400.000 illegale immigranten op een bevolking van 63 miljoen.

Het hoofd van de Union des Métiers et des Industries de l'Hôtellerie (UMIH), een organisatie die de hotelsector vertegenwoordigde, zei te hopen dat de regering aan honderdduizend illegale werknemers een werkvergunning zou geven, want 'als ze niet gelegaliseerd worden, moeten we ze ontslaan. Dat betekent dat alleen al in Parijs een aantal restaurants niet meer kan functioneren.' Het was in Frankrijk bij wet verboden om willens en wetens illegalen in dienst te hebben en door hun stakingsactie was nu bekend wie illegaal was.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Franse overheid kondigt 7 miljard aan bezuinigingen aan

In een toespraak tot overheidspersoneel op 4 april 2008 kondigde president Nicolas Sarkozy een afslanking aan van het overheidsapparaat. Voortaan zou slechts één op de twee ambtenaren na vertrek worden vervangen. Dit moest leiden tot een besparing van 7 miljard euro tot 2011.

De Franse economie groeide minder snel dan de regering-Sarkozy had gehoopt en het overheidstekort was in 2007 gegroeid tot 2,7 procent van het bbp. Volgens Sarkozy zou het tekort in 2012 voldoen aan de Europese norm, twee jaar later dan waarop de Europese Unie had aangedrongen.

Inflatie stijgt naar 3,5 procent

Het Franse nationale bureau voor de statistiek Insee verklaarde op 15 april 2008 dat de inflatie op jaarbasis in maart was gestegen tot 3,5 procent, vooral door de almaar hoger wordende kosten van voedsel en energie. In februari bedroeg de inflatie nog 3,2 procent. Het was de snelste stijging sinds 1987.
De regering streefde ernaar de inflatie te beperken tot 2 procent.

GEZONDHEID EN ZORG

Parlement neemt wet tegen ondergewicht aan

Op 16 april 2008 stemde het Franse parlement in met een wetsvoorstel dat het aanzetten tot buitensporige magerte strafbaar stelde.
Mocht instemming van de Senaat volgen, dan zou Frankrijk de eerste repressieve anti-anorexiawet ter wereld hebben. Op het aanzetten tot extreme magerte stond twee jaar gevangenisstraf en 30.000 euro boete, oplopend tot drie jaar en 45.000 euro indien de patiënt overleed. De wet was bedoeld om de geschreven en audiovisuele media te kunnen aanpakken én de pro-ana websites die anorexia niet als ziekte maar als levensstijl presenteerden.

Volgens schattingen leden wereldwijd vijf op de duizend vrouwen in de rijke industrielanden aan de pathologische neiging zichzelf uit te hongeren. Frankrijk zou dertig- tot veertigduizend anorexiapatiënten tellen, van wie 90 procent jonge vrouwen.
Volgens critici was vervolging lastig, omdat veel pro-ana sites buiten Frankrijk werden gehost. Anderen benadrukten dat anorexia een ziekte was en dus niet te voorkomen was middels een wet.

BUITENLANDSE ZAKEN

Veroordeelden in kindersmokkelaffaire vrijgelaten

De zes Franse leden van de hulporganisatie Ark van Zoé die in Tsjaad waren veroordeeld vanwege een poging tot kindersmokkel werden op 31 maart 2008 vrijgelaten. Na hun aanhouding was gebleken dat de 103 kinderen die zij in Frankrijk ter adoptie wilden aanbieden, geen wezen uit Darfur waren maar kinderen van Tsjadische ouders. Na hun veroordeling door een Tsjadische rechtbank waren ze overgedragen aan de Franse autoriteiten en in Frankrijk gevangen gezet.

Nu had de Tsjadische president hen gratie verleend. Dit was twee maanden nadat Frankrijk de president had geholpen een staatsgreep te verijdelen.

Frankrijk beëindigt missie voor gegijzelde politica Betancourt

Op 9 april 2008 haalde Frankrijk zijn humanitaire missie voor de gijzelaars van de Revolutionaire Gewapende Krachten van Colombia (FARC) terug uit Colombia. Gebleken was dat deze van de guerrillabeweging geen toegang kreeg tot onder anderen de Frans-Colombiaanse politica Ingrid Betancourt. De Franse regering had de missie gestuurd na berichten dat de sinds 2002 gegijzelde Betancourt ernstig ziek was en mogelijk zou sterven. De FARC weigerde mee te werken omdat de Colombiaanse president Uribe niet bereid was tegemoet te komen aan de eisen van de guerrillabeweging.

Ontvoerder biedt excuses aan

Tijdens een gevangenisinterview met journalisten bood een FARC-lid zijn excuses aan voor de ontvoering van Betancourt. Nolberto Uni Vega, die vanwege zijn betrokkenheid in Colombia was veroordeeld tot 34 jaar gevangenisstraf, zei op 16 april 2008 dat Betancourt bij toeval was aangehouden bij een wegversperring van de FARC toen zij campagne voerde voor het presidentschap.

Gijzelaars bevrijd en piraten gevangen genomen

Franse militairen bevrijdden op 11 april 2008 dertig gegijzelden op een luxe jacht

dat een week eerder was gekaapt voor de Somalische kust. Zes kapers werden gevangen genomen. Ook werd een deel van het losgeld teruggevonden dat door de booteigenaren was betaald.
Piraterij vormde een groeiend probleem in internationale wateren. Volgens een vertegenwoordiger van president Sarkozy waren de laatste tien jaar wereldwijd 3.200 mensen op zee gegijzeld, van wie er 160 werden gedood en 500 gewond raakten. Volgens Frankrijk moest de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties hiertegen maatregelen nemen, bijvoorbeeld door het instellen van zeepatrouilles.

Extra Franse militairen naar Afghanistan

Tijdens een bezoek aan Tadzjikistan kondigde de Franse minister van Buitenlandse Zaken Bernard Kouchner op 12 april 2008 aan dat Frankrijk zijn militaire bijdrage zou uitbreiden aan de stabilisatiemacht in Afghanistan van de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO), de International Security Assistance Force (ISAF). Het aantal militairen dat deel uitmaakte van het Franse contingent zou verdubbelen naar drieduizend. Kouchner zei niet wanneer de extra manschappen er zouden zijn en waar zij gelegerd zouden worden.
De NAVO en de Amerikaanse regering oefenden druk uit op Europese landen om meer troepen te leveren, met name voor het onrustige zuiden van Afghanistan. De meeste Franse militairen waren gelegerd in en rond de hoofdstad Kabul.

(Vorige berichten pagina 193/2 e.v. - 2008)

GRIEKENLAND

BINNENLAND

Protesten bij ontsteking Olympische vlam

De ceremonie rondom de ontsteking van de Olympische vlam in het Griekse Olympia werd op 24 maart 2008 kort verstoord door demonstranten van Journalisten zonder Grenzen (RSF). Zij braken door het politiekordon en toonden zwarte vlaggen met olympische ringen als handboeien. De actievoerders riepen op tot een boycot van de openingsceremonie van de Spelen in Peking op 8 augustus vanwege de Chinese politiek jegens Tibet.
Het hoofd van het Internationaal Olympisch Comité (IOC) Jacques Rogge benadrukte tijdens de ceremonie nog eens dat hij achter de beslissing stond om de Olympische Spelen in China te houden en dat de meeste politieke leiders geen boycot van de Spelen wilden.

Griekenland wil hulp Europese Unie bij asielbeleid

De Griekse minister van Binnenlandse Zaken Prokopis Pavlopoulos sprak op 18 april 2008, na afloop van een vergadering in Luxemburg van de ministers van de Europese Unie over het asielbeleid, zijn hoop uit op hulp van de Unie bij het verwerken van de stroom van migranten die jaarlijks Griekenland aandeed. In vier jaar tijd was het aantal migranten bijna verdrievoudigd tot 112.000 in 2007.

De Europese Commissie was inmiddels een gerechtelijke procedure tegen Griekenland begonnen vanwege de gebrekkige uitvoering van het Europese asielbeleid. De Commissie vond dat het land niet voldeed aan de verplichting om vluchtelingen de asielprocedure te laten doorlopen in het land waar ze de Unie waren binnengekomen. Daarnaast hadden verscheidene vluchtelingenorganisaties andere EU-landen opgeroepen vluchtelingen niet langer terug te sturen naar Griekenland wegens de geringe mogelijkheden tot behandeling van hun asielaanvraag en de soms inhumane behandeling van asielzoekers.

Grieks asielbeleid onder vuur

De Griekse regering van premier Kostas Karamanlis werd voortdurend onder vuur genomen wegens haar asielbeleid. Zo weigerden Duitsland, Noorwegen en Zweden nog om vluchtelingen die via Griekenland naar Europa waren gekomen terug te sturen. Het Hoge Commissariaat voor de Vluchtelingen van de Verenigde Naties (UNHCR) voegde daaraan toe dat de migranten gedurende de asielprocedure in Griekenland vaak geen beschikking hadden over basisvoorzieningen zoals de beschikbaarheid van een tolk en een juridisch adviseur. Bovendien waren de Griekse autoriteiten traag met de behandeling van de asielaanvragen. Volgens mensenrechtenactivist Nicholas Kaminis was in 2007 slechts 0,04 procent van alle aanvragen goedgekeurd.
Minister Pavlopoulos vond de kritiek niet gegrond. Hij benadrukte dat Griekenland wat betreft de stroom van migranten een ongunstige geografische ligging had en dat het daarom niet eerlijk was om het land met bijvoorbeeld Scandinavische landen te vergelijken.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Regering dient wetsvoorstel pensioenhervorming in

De Griekse regering diende op 6 maart 2008 een wetsvoorstel voor de hervorming van het pensioensysteem in. Het voorstel liet de pensioengerechtigde leeftijd intact, maar bood degenen die deze leeftijd hadden bereikt extra pensioen aan wanneer zij drie jaar langer zouden doorwerken en beperkte de mogelijkheden voor vervroegd pensioen. Daarnaast werden in het kader van kostenbesparing 133 pensioenfondsen, die 90 procent van alle werknemers vertegenwoordigden, samengevoegd tot 13 fondsen. Tevens werd de pensioengerechtigde leeftijd van vrouwen en werkende moeders met vijf jaar opgerekt en moesten arbeiders in sommige sectoren langer werken.
Gezien de sterke vergrijzing stond Griekenland onder druk van de Europese Unie en het Internationaal Monetair Fonds (IMF) om het pensioenstelsel te hervormen. Wanneer er niets aan gedaan zou worden, was het aannemelijk dat Griekenland in 2050 25 procent van het nationaal inkomen kwijt zou zijn aan de pensioenen.

Veel verzet tegen pensioenplannen

De maatregelen riepen veel verzet op bij de Grieken. De vakbonden waren van mening dat vooral werkende vrouwen en gepensioneerden getroffen zouden worden, die soms van minder dan het minimumloon moesten rondkomen. Al diverse keren had een groot deel van de bevolking het werk neergelegd en voor 19 maart 2008 stond een derde algemene staking gepland.

Het Griekse parlement keurde op 21 maart het wetsvoorstel goed. De meeste Grieken gingen hierop weer aan het werk, maar in enkele sectoren werd doorgestaakt. Zo bleven de advocaten voor de vijfde opeenvolgende dag weg uit de rechtbank en kondig-

den bankmedewerkers voor die dag een 24-uursstaking af.

Arbeidsinspectie treedt op tegen uitbuiting arbeiders in fruitteelt

Griekse arbeidsinspecteurs vielen op 10 april 2008 diverse landbouwbedrijven in Nea Manolada in het zuiden van de Peloponnesos binnen. Dit gebeurde naar aanleiding van berichten in de media dat er in het gebied honderden migranten zwaar onderbetaald werden en in slechte omstandigheden werkzaam waren bij lokale fruittelers. De arbeiders, voornamelijk uit Oost-Europa, maakten lange dagen voor 22 euro per dag en sliepen in keten waarvoor ze ook nog eens huur aan hun werkgevers moesten betalen. Drie landbouwers werden tijdens de actie gearresteerd en twintig immigranten werden in hechtenis genomen wegens ontbrekende papieren.
De Griekse minister van Werkgelegenheid Fani Palli-Petralia noemde de gebeurtenissen een schande voor het land en liet weten dat de inspecteurs voorlopig nog in het gebied zouden blijven om de wantoestanden te onderzoeken.

Confrontatie fruittelers en arbeiders

Op 20 april raakten in Nea Manolada drie mensen gewond tijdens een confrontatie tussen lokale fruittelers en migrantenarbeiders die staakten voor hoger loon. De landbouwers waren tegen deze eis van de werknemers en zeiden dat een dergelijke loonsverhoging hen financieel zou ruïneren.

BUITENLANDSE ZAKEN

Griekenland en Rusland sluiten energieakkoord

Griekenland en Rusland sloten op 29 april 2008 in Moskou een akkoord om de geplande Russisch-Italiaanse gaspijplijn via Griekenland te laten lopen. Door het akkoord werd de Russische positie op de Europese energiemarkt verder verstevigd. Volgens de Russische president Vladimir Poetin was ook de geplande Burgas-Alexandroupolis oliepijplijn van groot belang voor Griekenland. Deze zou de Zwarte Zee met de Aegeische Zee verbinden en daarmee een alternatieve route vormen voor de drukke Bosporus.

(Vorige berichten pagina 134/3 e.v. - 2008)

GROOT-BRITTANNIË

BINNENLAND

Onderzoekscomité roept op tot beperking immigratie

Volgens het rapport over immigratie van het Economic Affairs Commitee (EAC) van het Britse Hogerhuis dat op 1 april 2008 werd gepubliceerd, had het grote aantal immigranten van de laatste jaren niet of nauwelijks een bijdrage geleverd aan de Britse economie. Deze conclusie stond haaks op het standpunt van de regering van premier Gordon Brown dat de immigratie goed was voor de economie.
De onderzoekscommissie riep op tot het stellen van nieuwe limieten aan het aantal mensen dat zich in het land mocht vestigen. Het aantal immigranten was vanaf de jaren negentig van de twintigste eeuw sterk gestegen. In het begin van dat decennium vestigden zich per jaar nog ongeveer honderdduizend mensen in Groot-Brittannië, maar in 2006 waren dat er driehonderdduizend. Het rapport zwengelde opnieuw het debat aan over de invloed van immigranten uit vooral de Oost-Europese landen. Ondanks dat premier Brown ervan overtuigd was deze invloed positief was, liet hij weten bezig te zijn met de terugdringing van het aantal ongeschoolde immigranten.

Rechtbankjury bevestigt eerdere analyses van dood prinses Diana

Een Britse rechtbankjury oordeelde op 7 april 2008 dat de in 1997 in Parijs verongelukte prinses Diana en haar vriend Dodi al-Fayed waren omgekomen door zowel het roekeloze rijgedrag van hun dronken chauffeur als door de paparazzi die hun auto achtervolgden.

De uitspraak sloot aan bij conclusies die in eerdere jaren al waren getrokken. Daarmee werd de alternatieve verklaring van de vader van Dodi, Mohammed al-Fayed, verworpen. Volgens diens lezing waren koningin Elizabeth en haar man prins Philip – de ouders van Diana's voormalige echtgenoot kroonprins Charles – verantwoordelijk voor het dodelijke ongeluk. De advocaten van Mohammed al-Fayed hadden Philip als getuige willen oproepen, maar dat was in maart 2008 door de rechtbank afgewezen.

Prins William wordt piloot Britse luchtmacht

Prins William werd op 11 april 2008 op een luchtmachtbasis in Cranwell, in het oosten van Engeland, beëdigd als piloot van de Britse luchtmacht. Tijdens een speciale afstudeerceremonie speldde prins Charles eigenhandig de onderscheiding bij zijn zoon op.
De pilotenopleiding die William vier maanden gevolgd had, maakte deel uit van de voorbereiding op het koningschap. In het kader van deze voorbereiding studeerde de prins in 2006 al af aan de Koninklijke Militaire Academie Sandhurst en diende hij in 2007 bij de Britse cavalerie.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Britse centrale bank investeert in economie

De Bank of England maakte op 21 april 2008 bekend dat ze tenminste 50 miljard pond (ca. 63 miljard euro) ter beschikking stelde om de druk op de Britse banken als gevolg van de kredietcrisis te verlichten. De centrale bank zou daarom tijdelijk een deel van de hypotheekverplichtingen van commerciële banken overnemen in ruil voor overheidsobligaties.
Het plan was een reactie op de verminderde handel in waardepapieren die hypotheken als onderpand hadden. Daardoor was het voor Britse consumenten lastiger geworden een hypotheeklening te krijgen. De verstrekte leningen moesten echter wel terugbetaald worden aan de Bank of England.

JUSTITIE

Geestelijke Abu Qatada wordt niet aan Jordanië uitgeleverd

Het Hof van Beroep in Londen oordeelde op 9 april 2008 dat de islamitische geestelijke Abu Qatada toch niet mocht worden uitgeleverd aan Jordanië. In februari had de Special Immigration Appeals Commission (SIAC) daar nog wel toestemming voor gegeven. Volgens het hof was het aannemelijk dat in Jordanië het bewijs verkregen door marteling tegen hem gebruikt zou worden.
De Britse autoriteiten beschuldigden Qatada van het inzamelen van geld voor extremistische groepen. Ook zou hij hen voorzien van spiritueel advies en religieuze

rechtvaardiging. Daarnaast zou hij goede contacten onderhouden met al-Qaida. Qatada ontkende echter de aantijgingen. De regering zou tegen de beslissing in hoger beroep gaan en Qatada zou vooralsnog in de gevangenis blijven.

Uitleveringsprocedure Libische verdachten gestaakt

Ook de uitleveringsprocedure tegen twee Libische terreurverdachten, enkel aangeduid met AS en DD, moest van de rechters worden stopgezet omwille van het risico dat zij in hun land van herkomst gemarteld zouden worden. De regering besloot hier niet in hoger beroep te gaan en de uitleveringsprocedure tegen hen en nog tien andere Libische terreurverdachten stop te zetten.

De gerechtelijke besluiten waren een tegenslag voor de regering, die bezig was met het systematisch uitzetten van terreurverdachten naar hun land van herkomst. Mensenrechtenorganisaties reageerden daarentegen verheugd op de uitspraken.

Celstraffen voor ondersteuning van terrorisme

Twee Britten die zich hadden bekeerd tot de islam, Abu Izzadeen en Simon Keeler, werden op 18 april 2008 veroordeeld tot 4,5 jaar gevangenisstraf wegens het financieren van terrorisme en het aanzetten tot terreur in het buitenland. Twee andere verdachten kregen wegens betrokkenheid bij terrorisme straffen van twee jaar respectievelijk twee jaar en drie maanden opgelegd.

NOORD-IERLAND

Start historische rechtszaak aanslag in Omagh

Op 7 april 2008 startte de rechtszaak tegen de vijf verdachten van de bomaanslag in Omagh op 15 augustus 1998, welke werd toegeschreven aan een dissidente groep van het Ierse Republikeinse Leger (IRA). Bij deze aanslag vielen 29 dodelijke slachtoffers. Het was de eerste keer in de Ierse rechtsgeschiedenis dat de slachtoffers van Noord-Iers terrorisme de vermeende daders in een civiele zaak voor het gerecht daagden. De nabestaanden, die zeven jaar bezig waren geweest met het voorbereiden van de rechtszaak, eisten omgerekend bijna 13 miljoen euro aan schadevergoedingen. In een verklaring lieten zij weten dat ze de rechtszaak op zichzelf al beschouwden als een morele overwinning.
De vijf vermeende daders van de aanslag ontkenden iedere betrokkenheid. Michael McKevitt, Liam Campbell, Colm Murphy, Seamus Daly en Seamus McKenna zaten wegens andere aanklachten al gevangen en waren niet aanwezig tijdens de eerste dag van de rechtszaak. Volgens de advocaat van de nabestaanden, Daniel Brennan, kon de rechtszaak de weg vrij maken voor de vervolging van andere daders van aanslagen tijdens het Noord-Ierse conflict.

Protestantse DUP kiest nieuwe partijleider

De Democratische Unionistische Partij (DUP) koos op 14 april 2008 unaniem Peter Robinson als nieuwe leider. Nigel Dodds, minister van Economische zaken, werd verkozen als vicepartijleider van de grootse protestantse partij in Noord-Ierland.
Peter Robinson volgde Ian Paisley op, die in maart zijn aftreden had aangekondigd. Robinson was voorheen de plaatsvervangend leider van de DUP en minister van Financiën in de Noord-Ierse regering.

(Vorige berichten pagina 194/2 e.v. - 2008)

IERLAND

BINNENLAND

Daling aantal asielzoekers

De Ierse minister van Justitie Brian Lenihan maakte op 4 januari 2008 bekend dat het aantal asielaanvragen in 2007 sterk was gedaald. Het was voor het eerst sinds 1997 dat dat aantal, met 3.985 aanvragen, onder de 4.000 bleef. De meeste asielzoekers kwamen uit China, Georgië, Irak, Nigeria en Pakistan. Volgens Lenihan was de daling onder meer het gevolg van de invoering van maatregelen die misbruik van de asielwetgeving moesten tegengaan.

Premier Ahern kondigt aftreden aan

De Ierse minister-president Bertie Ahern kondigde op 2 april 2008 zijn vertrek uit de Ierse politiek aan. Hij zou op 6 mei aftreden als premier en als partijleider van Fianna Fáil (FF). Het besluit volgde na achttien maanden van aanhoudende kritiek op Ahern's vermeende betrokkenheid bij een corruptieschandaal.
Ahern ontkende met klem ooit bij corruptie betrokken te zijn geweest. Gezien de belangrijke uitdagingen die Ierland te wachten stond, achtte hij het echter van belang dat de regering niet langer werd afgeleid door de beslommeringen rondom zijn persoon en dat het daarom in het belang van het land was om af te treden. Hij zwoer de strijd tegen de beschuldigingen voort te zetten en zijn naam te zuiveren.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Ierse economische groei vertraagd

Uit de voorlopige kwartaalcijfers van het Ierse Centraal Bureau voor Statistiek (CSO) bleek op 20 maart 2008 dat de economische groei in het voorafgaande jaar was gedaald tot 5,3 procent.
De publicatie volgde op het nieuws van het Economisch en Sociaal Onderzoeksinstituut (ESRI) dat de groei in 2008 sterk zou vertragen. Deze voorspelling werd op 16 april nog eens bevestigd in het jaarrapport van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO). Deze voorspelde een achteruitgang van de Ierse economie in 2008 door de zwakke vastgoedsector, de wereldwijde kredietcrisis en de stijgende waarde van de euro.

GEZONDHEID EN ZORG

Ministers en vruchtbaarheidsklinieken krijgen doodsbedreigingen

De Ierse minister van Gezondheidszorg Mary Harney, haar voorganger Micheal Martin en twee vruchtbaarheidsklinieken in Dublin ontvingen op 29 februari 2008 doodsbedreigingen van de Ierse groep Citizens Defence Force (CDF). De actiegroep dreigde de ministers en de werknemers die werkzaam waren in de klinieken te doden vanwege het bewaren van ongebruikte embryo's.
Die bewaring volgde na een gerechtelijke uitspraak van het Ierse Hooggerechtshof in 2006 dat de bescherming van het ongeboren kind in het kader van de abortuswetgeving niet van toepassing was op bevruchte embryo's buiten de baarmoeder of onbe-

vruchte embryo's die bewaard werden in vruchtbaarheidsklinieken. De rechter besloot dat alle embryo's in klinieken bewaard moesten worden totdat de regering de wetgeving rondom embryo's had aangepast. Dit was echter niet gebeurd onder de regering van premier Bertie Ahern.

(Vorige berichten pagina 17/1 e.v. - 2008)

ITALIË

BINNENLAND

Ex-minister Mastella stapt uit de politiek

De van corruptie verdachte Italiaanse politicus Clemente Mastella maakte op 7 maart 2008 zijn vertrek uit de politiek bekend. De christen-democraat van de Unie van Democraten in Europa (Udeur) werd daartoe gedwongen vanwege de ontbrekende steun van het partijkader.

Mastella was voor veel Italianen het symbool van corruptie. Op 16 januari was hij, na de bekendmaking dat er een onderzoek naar corruptie tegen hem en zijn vrouw liep, afgetreden als minister van Justitie. Zelf ontkende hij echter iets verkeerds te hebben gedaan.

Coalitie van ex-premier Berlusconi wint parlementsverkiezingen

Mediamagnaat en oud-premier Silvio Berlusconi won op overtuigende wijze de Italiaanse parlementsverkiezingen van 13 en 14 april 2008. Zijn coalitie behaalde in het Huis van Afgevaardigden 340 zetels en in de Senaat 168 zetels. Hiermee had hij in beide Kamers een ruime meerderheid. De progressieve partijen onder aanvoering van Walter Veltroni behaalden respectievelijk 239 en 130 zetels.

Na de verkiezingswinst beloofde de aankomend premier Berlusconi de vuilnisproblematiek in Napels op te lossen, luchtvaartmaatschappij Alitalia te redden en de Italiaanse economie nieuw leven in te blazen.

De oppositie vreesde echter dat hij zich onvoldoende zou gaan bezig houden met deze problemen en vooral zijn tijd zou steken in het paaien van zijn conservatieve achterban en van coalitiepartner de Noordelijke Liga (LN) die een hardere politiek voorstond jegens immigratie en misdaad. De Italiaanse werkgevers reageerden verheugd op de verkiezingsuitslag, want door de ruime meerderheid van Berlusconi's coalitie konden er volgens hen noodzakelijke economische hervormingen doorgevoerd worden.

Uitslagen parlementsverkiezingen Italië
(13 en 14 april 2008)

Huis van Afgevaardigden

partij	aantal zetels
Coalitie Silvio Berlusconi	340
- Volk van de Vrijheid (PdL)	272
- Noordelijke Liga (LN)	60
- Beweging voor Autonomie (MpA)	8
Coalitie Walter Veltroni	239
- Democratische Partij (PD)	211
- Italië van Waarden (IdV)	28
Unie van het Centrum (UdC)	36
Linkse Regenboog (SA) - Zuid-Tiroolse Volkspartij (SVP)	2
Autonomie, Vrijheid, Democratie (ALD)	1
Overige	1

Senaat

partij	aantal zetels
Coalitie Silvio Berlusconi	168
- Volk van de Vrijheid (PdL)	141
- Noordelijke Liga (LN)	25
- Beweging voor Autonomie (MpA)	2
Coalitie Walter Veltroni	130
- Democratische Partij (PD)	116
- Italië van Waarden (IdV)	14
Zuid-Tiroolse Volkspartij (SVP)	4
Unie van het Centrum (UdC)	3
Valle d'Aoste	1
Linkse Regenboog (SA)	-
Overige	-

Rome krijgt rechtse burgemeester

Op 28 april 2008 werd de conservatieve Gianni Alemanno verkozen tot de nieuwe burgemeester van Rome. De Italiaanse hoofdstad kreeg daarmee voor het eerst sinds de Tweede Wereldoorlog weer een rechtse burgemeester. De voormalige minister van Landbouw kreeg 53,6 procent van de stemmen tegenover 46,3 procent voor zijn tegenkandidaat, de centrum-linkse Francesco Rutelli van de Democratische Partij (PD). Alemanno's campagne draaide om veiligheid. Hij hield de immigranten verantwoordelijk voor de toegenomen onveiligheid.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Italiaanse staatsschuld gedaald

De centrale bank maakte op 11 maart 2008 bekend dat de Italiaanse staatsschuld was gedaald van 106,5 procent in 2006 naar 104 procent in 2007.

Het begrotingstekort bedroeg in dat laatste jaar 1,9 procent, waarmee Italië voor het eerst sinds 2002 voldeed aan de norm van maximaal 3 procent die de Europese Unie stelde. De Italiaanse minister van Financiën Tommaso Padoa-Schioppa was van mening dat deze daling de effectiviteit van het beleid van de regering ter verbetering van de publieke financiën aantoonde.

Nog geen oplossing voor noodlijdende luchtvaartmaatschappij Alitalia

Regering keurt overname door Air France-KLM goed

De demissionaire Italiaanse regering keurde op 17 maart 2008 de overname van het noodlijdende Alitalia door het consortium van Air France-KLM goed. Hiermee volgde de regering, die 49,9 procent van de aandelen van de luchtvaartmaatschappij bezat, het besluit van de raad van bestuur van Alitalia.
De luchtvaartmaatschappij zou voor slechts tien eurocent per aandeel worden overgenomen. Volgens analisten had het bedrijf, dat al vijf jaar verlies leed, geen andere keus dan het bod aan te nemen.

De nieuwe eigenaren wilden met een herstructureringsplan Alitalia weer gezond maken en haar status als nationale vliegmaatschappij herstellen. De overname was echter pas definitief, wanneer de na de verkiezingen van april te vormen regering eveneens met de plannen instemde.

Koers aandeel Alitalia omlaag

De handel in het aandeel Alitalia werd op 18 maart op de beurs van Milaan stilgelegd na de dreiging van een nieuwe koersval en de groeiende onzekerheid over het lot van de luchtvaartmaatschappij. Volgens beleggers waren er nog te veel zaken onopgelost. Zo konden de vakbonden, die onder meer banenverlies vreesden, de plannen nog blokkeren.

Italië

Nieuw overnamevoorstel Air France-KLM

Air France-KLM presenteerde op 28 maart haar laatste overnamevoorstel. Het consortium hield vast aan een sanering die 2.100 banen zou kosten, maar het beloofde meer grond- en onderhoudspersoneel aan te houden en kwam met een sociaal vangnet voor de gedwongen ontslagen. Het hoopte daarmee het verzet van de vakbonden te breken. Ondertussen verbeterde tijdelijk de liquiditeit van Alitalia door een belastingteruggave en de verkoop van aandelen Air France-KLM. Gezien de bereidheid van de vakbonden om verder te onderhandelen teneinde het bedrijf te redden, besloot het bestuur van Alitalia de einddatum voor de onderhandelingen tot een nog onbekend tijdstip op te schuiven.

Alitalia verkiezingsthema

Op 28 maart beloofde Silvio Berlusconi tijdens een verkiezingsbijeenkomst in Rome dat hij, wanneer hij premier zou worden, een einde zou maken aan de onderhandelingen tussen Alitalia en Air France-KLM indien het consortium bleef vasthouden aan het geplande banenverlies. Hij vond de voorwaarden van Air France-KLM onacceptabel. Berlusconi vreesde dat bij een overname de Italiaanse luchtvaartmaatschappij opgeslokt zou worden door het consortium.

AirFrance-KLM en Alitalia uiteen

Op 2 april werden de onderhandelingen tussen Alitalia en Air France-KLM stopgezet. Jean-Cyril Spinetta, de topman van Air France-KLM, vond dat de vakbonden een onacceptabel voorstel op tafel hadden gelegd. Hij weigerde zonder de steun van de vakbonden verder te gaan met de onderhandelingen.

Overbruggingskrediet Alitalia

De Italiaanse regering verstrekte Alitalia op 22 april een overbruggingskrediet van 300 miljoen euro. Het krediet moest het bedrijf overeind houden totdat er door de nieuwe regering een oplossing voor de luchtvaartmaatschappij was gevonden. De Europese Commissie moest het krediet echter nog goedkeuren. De Commissie had al eerder laten weten dat elke vorm van staatshulp aan de luchtvaartmaatschappij illegaal zou zijn.

De volgende dag sprak Silvio Berlusconi de verwachting uit dat op korte termijn een groep Italiaanse investeerders een bod zou doen op Alitalia.

CULTUUR EN WETENSCHAP

Resten pater Pio tentoongesteld

Duizenden mensen gingen op 24 april 2008 naar het Zuid-Italiaanse San Giovanni Rotondo om het lichaam van de Italiaanse heilige Pater Pio te zien. Voor de openstelling van de crypte werd er een mis gehouden door kardinaal José Saraiva Martins, het hoofd van de Vaticaanse congregatie voor zalig- en heiligverklaringen. De in 2002 heiligverklaarde pater leefde van 1887 tot 1968. Hij zou de stigmata hebben gehad en werd al tijdens zijn leven als een heilige vereerd.

(Vorige berichten pagina 136/2 e.v. - 2008)

LETLAND

Letland

BINNENLAND

Premier Kalvitis treedt af

Premier Aigars Kalvitis van Letland trad op 5 december 2007 af en daarmee ook de hele regering. Hij maakte zijn aftreden bekend na een onderhoud met president Valdis Zatlers. Kalvitis zou als waarnemend premier aanblijven totdat een nieuwe regering was geformeerd.

Kalvitis was in december 2004 in functie getreden en was onder toenemende kritiek van oppositiepartijen gekomen vanwege zijn autoritaire politieke stijl. Diverse ministers waren in de voorgaande tijd afgetreden en de oppositie was erin geslaagd duizenden mensen de straat op te krijgen die protesteerden tegen Kalvitis en diens regering.

Parlement stemt in met nieuwe premier

Het parlement stemde op 20 december 2007 met 54 tegen 43 stemmen in met de benoeming tot premier van Ivars Godmanis. Hij was de eerste premier na de onafhankelijkheid van 1991 en bekleedde in het afgetreden kabinet de functie van minister van Binnenlandse Zaken. Godmanis behoorde tot Letlands Eerste Partij-Letse Weg (LPP-LC) die een centrum-rechtse coalitie aanging met de Volkspartij (TP), de Unie van Groenen en Boeren (ZZS) en Voor Vaderland en Vrijheid/Letse Nationale Onafhankelijkheidsbeweging (TB-LNNK).

Samenstelling regering Letland
(26 december 2007)

President
Valdis ZATLERS
Premier
Ivars GODMANIS

Ministers:
Binnenlandse Zaken
Mareks SEGLINS
Buitenlandse Zaken
Maris RIEKSTINS
Cultuur
Helena DEMAKOVA
Defensie
Vinets VELDRE
Economie
Kaspars GERHARDS
Financiën
Atis SLAKTERIS
Gezondheid
Ivars EGLITIS
Justitie
Gaidis BERZINS
Kinderen en Gezinnen
Ainars BASTIKS
Landbouw
Martins ROZE
Milieu
Raimonds VEJONIS
Onderwijs en Wetenschap
Tatjana KOKE
Regionale Ontwikkeling en Lokaal Bestuur
Edgars ZALANS
Speciale Taken voor zaken betreffende E-government
Ina GUDELE
Speciale Taken voor het beheer van Fondsen van de Europese Unie
Normunds BROKS
Speciale Taken voor zaken betreffende Maatschappelijke Integratie
Oskars KASTENS
Transport
Ainars SLESERS
Welzijn
Iveta PURNE

Gouverneur Bank van Letland
Ilmars RIMSEVICS

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Hoge economische groei en lage werkloosheid in Letland

Volgens officiële cijfers die op 22 februari

2008 bekend werden gemaakt, was de werkloosheid in Letland in het vierde kwartaal van 2007 gedaald tot 5,3 procent, tegen 6,1 procent eind 2006. In totaal 64.300 mensen waren eind 2007 zonder werk, 7.500 minder dan een jaar daarvoor. Sommige economen meenden echter dat het recente cijfer geflatteerd was: de werkloosheid zou in feite veel groter zijn.
Volgens officiële cijfers van een week later stegen de bruto maandsalarissen in 2007 gemiddeld met 31,5 procent tot 398 lat (ca. 570 euro). Die stijging was de hoogste in de Europese Unie.

Op 10 maart werd tevens bekend dat de economie in 2007 met 10,2 procent was gegroeid, een van de hoogste cijfers ter wereld. Ook de inflatie was hoog: in maart 2008 bedroeg deze 16,8 procent op jaarbasis.

JUSTITIE

Rechters wegens corruptie veroordeeld

Nieuwsagentschap *Baltic News Service* meldde op 7 februari 2008 dat een rechtbank in de hoofdstad Riga twee rechters had veroordeeld wegens het accepteren van steekpenningen in ruil voor een gunstig vonnis. Het ging om Beatrise Talere en Irena Polikarpova, die beiden rechter waren geweest in Riga en acht jaar gevangenisstraf kregen. Ook werd beslag gelegd op een deel van hun eigendommen.
De veroordeelden konden nog tegen het vonnis in beroep gaan bij het Letse Hooggerechtshof. Tot de mogelijke uitvoering van het vonnis mochten zij het land niet verlaten.

BUITENLANDSE ZAKEN

Verdrag over grens tussen Letland en Rusland wordt van kracht

De Russische minister van Buitenlandse Zaken Sergej Lavrov en zijn Letse ambtgenoot Maris Riekstins ondertekenden op 18 december 2007 in de Letse hoofdstad Riga een verdrag over de afbakening van de grenzen tussen hun landen. Het verdrag was opgesteld in 1997 en in 2007 door de parlementen en presidenten van beide landen goedgekeurd, waarna ook het Letse Constitutioneel Hof zich met het verdrag akkoord verklaarde.

Rusland wijst als vergelding Letse diplomaat uit

Het Russische ministerie van Buitenlandse Zaken liet op 25 januari 2008 weten dat het een Letse diplomaat had uitgewezen. De maatregel zou een vergelding zijn voor de uitwijzing uit Letland van een Russische diplomaat op 21 januari.

Het was de tweede keer sinds de onafhankelijkheid van 1991 dat Letland een Russische diplomaat had uitgewezen. De laatste keer was in april 2004, de maand waarin het land lid werd van de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO).

(Vorige berichten pagina 621/3 e.v. - 2007)

LITOUWEN

BINNENLAND

Minister van Binnenlandse Zaken afgetreden

Minister van Binnenlandse Zaken Raimondas Sukys van Litouwen trad op 12 november 2007 af naar aanleiding van een auto-ongeluk in de voorgaande week waarbij een dronken politieman drie jongens van tien jaar doodreed. De politieman overleefde het ongeluk.

Sukys had de chef van de nationale politie, Vytautas Grigaravicius, onder druk gezet om naar aanleiding van het ongeluk af te treden, maar deze had dat in eerste instantie geweigerd. Grigaravicius maakte op dezelfde dag als de minister alsnog zijn aftreden bekend.

Milieuminister vertrekt onder druk van oppositie

Minister van Milieu Arunas Kundrotas legde op 7 januari 2008 zijn functie neer. Hij weet zijn aftreden aan de constante aanvallen van de oppositie die zijn werk onmogelijk zouden hebben gemaakt. Er was hem onder meer verweten dat hij niet effectief gebruik had gemaakt van fondsen van de Europese Unie op het gebied van milieu en geen strategie had ontwikkeld op het gebied van afvalverwerking.

Kundrotas had eind december al ternauwernood een motie van wantrouwen in het parlement overleefd.

Regeringscoalitie krijgt meerderheid in parlement

De in juli 2006 aangetreden sociaal-democratische premier Gediminas Kirkilas van Litouwen kreeg op 28 januari 2008 een meerderheid in het parlement achter zich doordat oppositiepartij Nieuwe Unie (NS) zich bij zijn coalitie aansloot. Deze sociaal-liberalen bezetten 10 van de in totaal 141 zetels in het parlement, zodat de regeringscoalitie nu steunde op een meerderheid van 73 zetels.

In schandalen verwikkelde politicus op borgtocht vrijgelaten

Voormalig minister van Economie Viktor Uspaskich die in 2005 was afgetreden na beschuldigingen van corruptie, werd op 29 april 2008 op borgtocht vrijgelaten. Hij had zeven maanden onder huisarrest geleefd.

De van oorsprong Russische Uspaskich was in mei 2006 naar Rusland gevlucht nadat de kantoren van zijn Partij van de Arbeid (DP) door medewerkers van de dienst voor fraudebestrijding waren onderzocht. In september 2007 was hij weer naar Litouwen teruggekeerd.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Minder economische groei in Litouwen verwacht

Het ministerie van Economische Zaken in Litouwen liet op 3 januari 2008 weten dat de economische groei in 2007 rond 10 procent had bedragen. Naar verwachting zou deze echter in 2008 uitkomen op 5,3 procent.

Inflatie neemt sterk toe

Het Nationaal bureau voor de statistiek maakte op 8 april 2008 bekend dat de consumentenprijzen in maart met 1 procent waren gestegen in vergelijking met februari. De inflatie op jaarbasis kwam daarmee uit op 11,3 procent, het hoogste cijfer sinds januari 1997. De inflatie was in de eerste maanden van 2008 gestegen door de toenemende kosten van onder meer levensmiddelen, huisvesting en brandstof.

(Vorige berichten pagina 622/3 e.v. - 2007)

NEDERLAND

BINNENLAND

Politicus Geert Wilders valt kamerbrede afkeer ten deel

'Op het Binnenhof hangt een sfeer van afrekening met de man die Den Haag maanden in zijn greep had', zo opende dagblad *NRC-Handelsblad* op 2 april 2008 het verslag van het kamerdebat van de dag ervoor, daarbij doelend op Geert Wilders. De fractievoorzitter van de Partij voor de Vrijheid (PVV) had door zijn geruchtmakende film *Fitna*, gericht tegen wat hij zag als de dreigende islamisering van de westerse cultuur, vrees opgeroepen dat buitenslands radicale moslims actie zouden ondernemen en dat zowel Nederlandse belangen als de levens van Nederlanders in moslimlanden gevaar liepen. Hoewel dergelijke reacties beperkt bleven, verweten vrijwel alle kamerfracties Wilders onrust te hebben gestookt en geen oplossingen te bieden voor problemen rond de multiculturele samenleving. Ook zijn voormalige partij, de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie (VVD), trok fel tegen hem van leer. Fractievoorzitter Mark Rutte duidde Wilders aan als een 'politiek pyromaan' en noemde hem 'een volstrekt onverantwoord politicus' die slechts als doel had om mensen tegen elkaar op te zetten.

Kabinet van leugens beschuldigd

Critici hadden premier Jan Peter Balkenende verweten dat deze met zijn verklaring van 29 februari een crisissfeer had opgeroepen die achteraf op weinig gebaseerd leek. Tijdens het kamerdebat reageerde minister Ernst Hirsch Ballin van Justitie namens het kabinet door te verwijzen naar een notitie over een bijeenkomst die op 7 november 2007 had plaatsgevonden – van hemzelf, minister Guusje Ter Horst van Binnenlandse Zaken en de plaatsvervangend Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding (NCTb) Lidewijde Ongering. In deze notitie zou te lezen zijn dat Wilders al lang tevoren informatie had verstrekt over wat in Fitna aan bod zou komen. Datzelfde zou blijken uit een vertrouwelijk stuk van de NCTb van 31 oktober. Tot de door Wilders gegeven details behoorde volgens het kabinet onder meer de aankondiging dat de film zou eindigen met het verscheuren en verbranden van pagina's uit de Koran. De informatie van de politicus zelf was volgens het kabinet de reden dat het de situatie ernstig had ingeschat en uitgebreide veiligheidsmaatregelen had genomen.

Wilders ontkende echter details te hebben verstrekt en eiste excuses van de premier. Op aandringen van de Kamer werden de verslagen daarop, met instemming van Wilders zelf, openbaar gemaakt. De lezing van het kabinet werd daarin geheel bevestigd, maar Wilders hield vol dat het kabinet loog en diende een motie van wantrouwen in die alleen steun kreeg van zijn eigen fractie.

De beschuldiging hield feitelijk in dat de betreffende officiële verslagen uit gemanipuleerde teksten bestonden. Hoewel niemand in de Kamer dit serieus nam, bleek uit een peiling wel dat een substantiële minderheid van de bevolking het met Wilders eens was. Enkele fracties, in het bijzonder Democraten 66 (D66), drongen om deze reden aan op een nieuw debat over dan wel onderzoek naar het blijkbaar bestaande wantrouwen jegens de regering. Een meerderheid zag daar echter geen heil in.

Mariëtte Hamer gekozen tot PvdA-fractievoorzitter

Parlementariër Mariëtte Hamer werd op 22 april 2008 gekozen tot nieuwe fractievoorzitter van de Partij van de Arbeid (PvdA) in de Tweede Kamer. Zij kreeg de voorkeur boven haar enige tegenkandidaat, medevolksvertegenwoordiger Diederik Samsom.

Hamer (49) was eerder lid van het partijbestuur en voorzitter van de Rooie Vrouwen in de partij. Zij werd in 1998 kamerlid en zou nu Jacques Tichelaar opvolgen. Deze had om gezondheidsredenen zijn voorzitterschap van de fractie neer moeten leggen, maar zou wel als kamerlid terugkeren.

Tweede Kamer verwerpt motie van wantrouwen tegen staatssecretaris Albayrak

Kamerlid Henk Kamp van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie (VVD) zegde op 23 april 2008 namens zijn fractie het vertrouwen op in staatssecretaris Nebahat Albayrak van Justitie. Dat gebeurde tijdens een spoeddebat over 770 illegale Chinezen die zich hadden gemeld voor een verblijfsvergunning, maar van wie er vervolgens 300 verdwenen waren. Volgens Kamp had Albayrak, bewindsvrouw voor de Partij van de Arbeid (PvdA), de hele groep bij aanmelding moeten vastzetten zodat zij naar China kon worden uitgezet. De asielzoekers hadden zich tussen half maart en begin april vervoegd bij het aanmeldcentrum in Ter Apel in verband met een gerucht dat kroonprins Willem-Alexander op korte termijn zijn moeder Beatrix zou opvolgen en vervolgens een generaal pardon zou afkondigen.

Volgens de staatssecretaris was het praktisch onuitvoerbaar om in zo korte tijd zorgvuldige beslissingen te nemen over opsluiting en asiel, zodat jarenlang slepende procedures te verwachten waren. Voor de VVD-fractie telde echter zwaar dat Albayrak al langer zou falen inzake een effectief vreemdelingen- en uitzetbeleid. Het verdwijnen van buitenlanders zonder verblijfsvergunning in de illegaliteit was overigens niet nieuw, alleen ging het dit keer om een grote groep tegelijk.

De VVD-motie kreeg alleen steun van de eenmansfractie van voormalig partijgenote Rita Verdonk en van de Partij voor de Vrijheid (PVV).

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Akkoord bereikt over CAO voor politiepersoneel

De Nederlandse Politiebond (NPB) en de Algemene Christelijke Politiebond (ACP) stemden op respectievelijk 28 maart en 3 april 2008 in met het voorstel van minister Guusje ter Horst van Binnenlandse Zaken voor een Collectieve Arbeidsovereenkomst (CAO) 2008-2010. Voor het van kracht worden van een CAO was de instemming van minimaal twee van de vier politiebonden vereist. Tijdens de slepende onderhandelingen, waarbij de bemiddeling werd ingeroepen van voormalig vakbondsbestuurder Doekle Terpstra, leek dat lange tijd onmogelijk. Uiteindelijk besloten alle vier de bonden om in mei het akkoord te ondertekenen. Behalve de NPB en de ACP waren dat de kleinere Algemene Nederlandse Politie Vereniging (ANPV) en de Vereniging van Middelbare en Hogere Politieambtenaren (VMHP). Ondanks blijvende ontevredenheid had het politiepersoneel besloten niet opnieuw tot acties over te gaan omdat de minister telkens te kennen had gegeven dat het gebodene het maximaal haalbare was.

In de CAO werd een structurele loonsverhoging vastgelegd van 3,5 procent (2008), 3,3 procent (2009) en 3,25 procent (2010) plus

een incidentele loonsverhoging van 100 respectievelijk 50 euro bruto per maand in 2008 en 2009. Alle politiemensen tot en met schaal negen zouden in juli 2008 een bedrag van 1.200 euro bruto krijgen en opnieuw 600 euro bruto een jaar later. Politiemensen met studerende kinderen boven de achttien jaar kregen bovendien in 2008 en 2009 een tegemoetkoming van 69 euro bruto per maand per studerend kind. Ook de toeslag voor onregelmatig werk ging omhoog.

Leraren kunnen rekenen op forse salarisverhoging

Minister van Onderwijs Ronald Plasterk bereikte op 16 april 2008 een akkoord met vertegenwoordigers van werkgevers en bonden over een structurele salarisverhoging voor leraren. Het daarvoor uitgetrokken bedrag zou oplopen tot 1 miljard euro in 2020. De overeenkomst was het resultaat van onderhandelingen over het door het kabinet in november 2007 aanvaarde actieplan van de minister, *Leerkracht van Nederland*. Daarmee reageerde deze op het advies dat de Tijdelijke Commissie Leraren onder leiding van Alexander Rinnooy Kan, voorzitter van de Sociaal-Economische Raad (SER), op 12 september dat jaar had uitgebracht over het bestrijden van het lerarentekort. Een van de voorstellen van deze commissie was om het lerarenberoep aantrekkelijker te maken door onder meer het verhogen van de salarissen.

Plasterk had oorspronkelijk een totaalbedrag van 1,1 miljard in 2020 voorgesteld. Dat het nu 100 miljoen lager uitkwam, had te maken met de voor de bonden onaanvaardbare bezuiniging met dit bedrag die de regering wilde doorvoeren in de regeling Bevordering Arbeidsparticipatie Ouderen (BAPO). Deze was bedoeld om met het oog op de werkdruk oudere leerkrachten in het voortgezet onderwijs en het basisonderwijs in staat te stellen minder te gaan werken. Om aan deze wens tegemoet te kunnen komen, werd daarop het totaalbedrag met diezelfde 100 miljoen verlaagd.

Volgens het akkoord kwam er in alle onderwijssectoren extra ruimte voor doorstroming. Zo zou per school worden vastgelegd dat een bepaald percentage leraren doorstroomde naar een hogere schaal. Verder zouden door invoering van een regionale arbeidsmarkttoeslag relatief veel leraren in Amsterdam, Den Haag, Rotterdam, Utrecht en Almere hoger worden ingeschaald.

JUSTITIE

Veroordeelde verpleegkundige voorlopig vrij

Op 2 april 2008 kon verpleegkundige Lucia de B., veroordeeld wegens meervoudige moord, de gevangenis verlaten. Haar straf werd voorlopig, voor een periode van drie maanden, onderbroken omdat de laatste jaren ernstige twijfels waren gerezen omtrent haar schuld.

De B. was op 14 december 2001 gearresteerd omdat ze werd beschuldigd van dertien moorden en vijf pogingen tot moord. De aanhouding volgde op de 'niet-natuurlijke' dood, op 4 september dat jaar, van een half jaar oude baby in het Juliana Kinderziekenhuis (JKZ) in Den Haag waar de verpleegster werkzaam was. Zij zou de baby hebben vergiftigd met het hartmedicijn digoxine. In combinatie met een hoog sterftecijfer tijdens haar diensten en belastend materiaal uit haar dagboeken, werd zij ook schuldig bevonden aan andere sterfgevallen en op 24 maart 2003 door de rechtbank in Den Haag veroordeeld tot levenslange gevangenisstraf voor vier moorden en drie pogingen tot moord. In hoger beroep bevestigde het gerechtshof in Den Haag het vonnis op 18 juni 2004, nu voor zeven moorden en drie pogingen daartoe. Bij de laatste uitspraak werd haar, vanwege het gevaar van recidive, ook tbs opgelegd maar in een door De B. ingesteld cassatieberoep bepaalde de Hoge Raad op 14 maart 2006 dat de combinatie van levenslang en tbs niet aanvaardbaar was. Daarop volgde op 13 juli dat jaar opnieuw een veroordeling tot levenslang, dit keer door het gerechtshof in Amsterdam.

'Bewijsvoering rammelt'

Van diverse kanten waren twijfels geuit over de gronden waarop de verpleegkundige was veroordeeld, onder meer door de wetenschapsfilosoof Ton Derksen die in zijn boek *Lucia de B. – Reconstructie van een gerechtelijke dwaling* (2006) op basis van toxicologisch onderzoek concludeerde dat er geen enkel bewijs was voor digoxinevergiftiging. Begin november 2007 ondertekenden tachtig hoogleraren statistiek en medische wetenschappen uit binnen- en buitenland een petitie waarin werd aangedrongen op herziening van de zaak. Schrijver Maarten t Hart deed in dagblad *NRC-Handelsblad* van 14 december in een paginagrote advertentie dezelfde oproep, tezamen met wiskundehoogleraar Richard Gill. Volgens de laatste was De B. veroordeeld op grond van de statistische redenering dat het geen toeval kon zijn dat zij aanwezig was geweest bij veel sterfgevallen. Hij meende dat in vergelijkbare omstandigheden één op de negen verpleegkundigen zoveel sterfgevallen meemaakte en ging dus wél uit van toeval.

Commissie wil herziening strafzaak

Op 29 oktober 2007 had de Commissie Evaluatie Afgesloten Strafzaken (CEAS) geoordeeld dat de Hoge Raad zich opnieuw moest buigen over de zaak. Deze commissie-Posthumus II was in april 2006 door het College van procureurs-generaal ingesteld naar aanleiding van de zogeheten Schiedammer parkmoord (2000), waarvoor een naar later bleek onschuldige man was veroordeeld. Op 23 november 2007 verklaarde het bureau van de procureur-generaal die de Hoge Raad adviseerde dat er nieuw onderzoek moest komen, vooral naar de vermeende digoxinevergiftiging. Hij zou voorlopig echter niet vragen om herziening van de zaak.

Verzoeken om de straf van Lucia de B. te onderbreken – waarbij ook haar medische situatie als gevolg van een herseninfarct in maart 2006 een rol speelde – werden eerst door staatssecretaris van Justitie Nebahat Albayrak (13 december 2007) en op 27 februari 2008 ook door de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (RSJ) afgewezen. Op 2 april volgde alsnog haar vrijlating. De advocaat-generaal bij de Hoge Raad Geert Knigge zou vragen om herziening van de zaak op basis van onderzoek door internist-toxicoloog Jan Meulenbelt. Deze had geconcludeerd dat een natuurlijke doodsoorzaak voor het overlijden van de baby – waarvan alle andere vermeende moorden waren afgeleid – het meest waarschijnlijk was.

Andere mogelijke herzieningen

In maart 2008 werd ook nieuws bekend over twee andere vermeende rechterlijke dwalingen. De ene betrof de 'Deventer moordzaak', waarin Ernst L. tot twaalf jaar was veroordeeld voor de moord op de weduwe Jacqueline Wittenberg, wier belastingadviseur en executeur-testamentair hij was. Ook in deze zaak waren twijfels aan diens schuld, maar de Hoge Raad wees een herzieningsverzoek op 18 maart af omdat er geen nieuwe feiten zouden zijn die daar aanleiding toe gaven.

Op 19 maart publiceerde de CEAS een onderzoeksrapport in verband met de – reeds

uitgezeten – straf van zes jaar waartoe bejaardenverzorgster Ina P. in 1987 was veroordeeld wegens doodslag op een bejaarde. De commissie leverde scherpe kritiek op het gepleegde rechercheonderzoek. De procureur-generaal die de Hoge Raad adviseerde, zou binnen enkele maanden met een standpunt komen over mogelijke herziening.

Openbaar Ministerie zet vervolging Hells Angels stop

Het Openbaar Ministerie (OM) maakte op 24 april 2008 bekend dat er geen hoger beroep zou worden ingesteld in het proces dat in het voorafgaande jaar was gevoerd tegen motorclub de Hells Angels. Hiermee kwam een einde aan de poging van het OM om, na jaren van onderzoek, 21 belangrijke figuren uit de organisatie alsmede de afgezette voormalige president Willem van B. veroordeeld te krijgen. De beschuldiging luidde lidmaatschap van een criminele organisatie, verboden wapenbezit, geweldsmisdrijven en drugshandel. Er liepen nog wel procedures tegen afdelingen van de Hells Angels, waarbij het OM al in twee gevallen dat het verbod van de organisatie werd geëist in het ongelijk was gesteld.
Volgens een woordvoerder van het OM was het vertrouwen in de rechtspleging gediend met het intrekken van het hoger beroep. Dit vertrouwen was geschaad toen enkele verantwoordelijke officieren van justitie tegen de regels in afgeluisterde gesprekken tussen verdachten en hun advocaten langdurig bewaard bleken te hebben. De raadslieden Nico Meijering en Bram Moszkowicz eisten daarop dat het OM niet ontvankelijk werd verklaard. De rechtbank in Amsterdam stelde hen op 20 december 2007 in het gelijk, zodat het proces werd beëindigd.

GEZONDHEID EN ZORG

Gerechtshof gelast vervolging behandelaars Sylvia Millecam

Het gerechtshof in Amsterdam bepaalde op 9 april 2008 dat alsnog strafrechtelijke vervolging diende plaats te vinden van twee alternatieve artsen en van 'genezend medium' Jomanda. Zij zouden de in 2001 aan borstkanker overleden actrice Sylvia Millecam hebben afgehouden van een reguliere medische behandeling.
In 2006 had het Openbaar Ministerie (OM) besloten af te zien van strafvervolging omdat Millecam bewust zou hebben gekozen voor het alternatieve circuit en van die keuze niet was af te brengen. Daarop werd een beroepsprocedure aangespannen door voormalig inspecteur voor de Gezondheidszorg Menso Westerouen van Meeteren alsmede door de Vereniging tegen de Kwakzalverij (VtdK) en de stichting Skepsis, organisaties die elke vorm van niet-reguliere geneeskunde verwierpen. Het gerechtshof stelde hen in het gelijk omdat de keuze van Millecam behandelaars niet van de verantwoordelijkheid ontsloeg om deugdelijke gezondheidszorg aan te bieden.

Onderzoeksraad voor Veiligheid laakt gebrekkig toezicht op hartafdeling

De Onderzoeksraad voor Veiligheid, onder voorzitterschap van Pieter van Vollenhoven, concludeerde in een op 28 april 2008 verschenen rapport dat het overheidstoezicht op het Universitair Medisch Centrum St Radboud in Nijmegen had gefaald. Dat was er de oorzaak van dat de bovengemiddelde sterfte onder hartpatiënten in het ziekenhuis niet tijdig werd gesignaleerd. Volgens de Onderzoeksraad schoot de Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ) tekort door niet actief in te grijpen en af te gaan op informatie van de instelling zelf.

Een externe commissie had eerder in opdracht van de IGZ en de raad van bestuur van het ziekenhuis onderzoek gedaan en over het jaar 2004 oversterfte onder geopereerde hartpatiënten vastgesteld. De oorzaken lagen in interne conflicten en een gebrekkige leiding. Daarop gelastte de IGZ een operatiestop. Zowel de raad van bestuur als de medische staf legden daarop hun taken neer. Sinds oktober 2006 functioneerde de hartafdeling weer.

CULTUUR EN WETENSCHAP

Cultuurprijzen

Cultuur algemeen

Scheidend acteur John Kraaijkamp (82) kreeg op 21 oktober 2007 de Blijvend Applaus Prijs voor zijn bijdragen aan het Nederlandse theater, de film en de televisie. De prijs was bestemd voor artiesten die niet of nauwelijks meer werkten.
De Gouden Televizierring werd op 26 oktober uitgereikt aan het informatieve en amusementsprogramma *De Wereld Draait Door*. De kunstcriticus, publicist, hoogleraar Kunstpresentatoren en voormalig directeur van het Stedelijk Museum in Amsterdam, Rudi Fuchs (1942), kreeg op 31 oktober een onderscheiding uitgereikt door koningin Beatrix. Het ging om de Eremedaille voor Kunst en Wetenschap, behorende bij de Huisorde van Oranje.

Literatuur

AKO-literatuurprijs
Aan A.F.Th. van der Heijden (1951) viel in 2007 de AKO-literatuurprijs (50.000 euro) toe. Op 6 november ontving hij de prijs in de balzaal van Paleis Het Loo voor zijn roman *Het schervengericht*.

Gerard Walschapprijs
Op 19 november werd voor de vijfde keer de tweejaarlijkse Literatuurprijs Gerard Walschap (7.500 euro) uitgereikt. Deze was bestemd voor een Nederlandse of Vlaamse auteur en viel dit keer toe aan filosofe en schrijfster Désanne van Brederode (1970) voor haar roman *Hart in hart*.

PEN-prijs
PEN Vlaanderen, aangesloten bij de wereldwijde schrijversvereniging International PEN, reikte op 23 november een onderscheiding uit aan de Nederlandse auteur van Iraakse afkomst Rodaan, voorheen Al Galidi. Deze tweejaarlijkse PEN-prijs (2.500 euro) kreeg hij voor zijn bijdrage als allochtoon auteur aan de Nederlandse literatuur. Rodaan was een voormalige asielzoeker die na negen jaar in Nederland werd gelegaliseerd in het kader van het zogeheten generaal pardon.

Prijzen Jan Campert-Stichting
De Jan Campert-Stichting reikte op 9 maart 2008 in de Koninklijke Schouwburg te Den Haag de volgende drie literaire prijzen uit:
De *Constantijn Huygensprijs* (10.000 euro) ging naar dichter en kinderboekenschrijver Toon Tellegen (1941) voor zijn gehele oeuvre.
De *F. Bordewijk-prijs* (5.000 euro) voor verhalend proza werd toegekend aan Marcel Möring (1957) voor zijn roman *Dis*.
Margriet Heymans (1932) ontving voor *Diep in het bos van Nergena* de tweejaarlijkse *Nienke van Hichtum-prijs* voor kinder- en jeugdliteratuur (5.000 euro).

Nederland

Poëzie

Johnny van Doornprijs
Op 24 oktober 2007 werd bekend dat de tweejaarlijkse Johnny van Doornprijs voor de Gesproken Letteren – uitgereikt door de organisatie van het Arnhemse literatuurfestival De Wintertuin – ging naar dichter-performer Bart Chabot (1954). De jury oordeelde dat hij met zijn 'woestpoëtische energie' in de voetsporen trad van de naamgever van de prijs, 'performing poet' Johnny van Doorn (1944-1991).

Vertalingen

NLPVF Vertalersprijs
De NLPVF Vertalersprijs (5.000 euro), jaarlijks toegekend aan een wegbereider voor de Nederlandse literatuur in het buitenland, ging op 14 december 2007 naar de Nederlands-Tsjechische vertaalster Olga Krijtová (1931). Zij vertaalde onder andere prozawerk van J. Bernlef, Remco Campert, Hugo Claus, Louis Couperus, Harry Mulisch, Jacques Presser, Annie M.G. Schmidt en Jan Wolkers alsmede poëzie van Gerrit Achterberg, Constantijn Huygens, Lucebert, Jan Slauerhoff en Joost van den Vondel.

Essayistiek

Jan Hanlo Essayprijs
Voor zijn essaybundel *Zapdansen* kreeg schrijver Roel Bentz van den Berg (1949) op 19 september 2007 de Jan Hanlo Essayprijs Groot (7.000 euro) uitgereikt.
De Jan Hanlo Essayprijs Klein (1.500 euro) ging naar Jan-Hendrik Bakker (1953) voor zijn nog niet eerder gepubliceerde essay *Een coyote in de volkstuin.*

Max Velthuijs-prijs
Aan illustratrice Mance Post (1925) werd op 20 september 2007 de Max Velthuijs-prijs (60.000 euro) voor haar gehele oeuvre uitgereikt. Deze driejaarlijkse onderscheiding voor illustratoren van kinderboeken werd voor het eerst door de Stichting P.C. Hooftprijs voor Letterkunde toegekend. Ze was genoemd naar schilder, schrijver en tekenaar Max Velthuijs (1923-2005).

Muziek

Sweelinckprijs
Organist (en pianist) Leo van Doeselaar kreeg op 13 oktober 2007 de Sweelinckprijs voor zijn verdiensten voor de orgelcultuur. Hij was de vaste bespeler van het Maarschalkerweerdorgel in het Amsterdamse Concertgebouw en het Hagerbeerorgel in de Leidse Pieterskerk.

VSCD-prijzen
De drieënzeventigjarige dirigent Frans Brüggen, in 1981 de oprichter van het Orkest van de Achttiende Eeuw, ontving op 2 november 2007 de oeuvreprijs van de Vereniging van Schouwburg- en Concertgebouwdirecties (VSCD). Dirigent Bernard Haitink (1929) werd diezelfde dag door de VSCD uitgeroepen tot winnaar van de prijs voor de meest indrukwekkende individuele prestatie, met name zijn uitvoering van de opera Pelléas et Mélisande van Claude Debussy en de Achtste symfonie van Anton Bruckner.

Architectuur

BNA Kubus
De BNA Kubus, de jaarlijkse prijs van de Bond van Nederlandse Architecten (BNA), ging op 10 november 2007 naar het Office for Metropolitan Architecture (OMA) voor haar invloed op de Nederlandse en buitenlandse architectuur en haar tegendraadsheid en onconventionele ontwerpen.

Beeldende kunst

David Röell Prijs
Het Prins Bernhard Cultuurfonds reikte de driejaarlijkse David Röell Prijs (50.000 euro) op 2 november 2007 uit aan kunstenares Barbara Visser (1966). De onderscheiding was bestemd voor een in Nederland wonende kunstenaar die zich verdienstelijk had gemaakt in de beeldende kunst.

Oeuvreprijzen Fonds BKVB
Het Fonds voor beeldende kunsten, vormgeving en bouwkunst (BKVB) bekroonde op 25 januari 2008 René Daniels (1950) met de Oeuvreprijs beeldende kunst. Diezelfde dag kreeg fotograaf Ad van Denderen (1943) van het BKVB de Oeuvreprijs voor zijn documentaire projecten als *Go No Go* en *Edges of the Mediterranean.* De Oeuvreprijs vormgeving ging naar industrieel ontwerper Bruno Ninaber van Eyben (1950) en die voor bouwkunst naar architect en rijksbouwmeester Wim Quist (1930). De Benno Premselaprijs werd gewonnen door Renny Ramakers en Gijs Bakker van het internationaal gerenommeerde label Droog Design. Tevens werd door het Fonds de vierjaarlijkse Prijs voor de kunstkritiek uitgereikt aan ontwerpcriticus Hugues C. Boekraad. Aan elk van de prijzen was een bedrag van 40.000 euro verbonden.

Cabaret

Poelifinario
Op 11 november 2007 werd aan Kees Torn (1967) de cabaretprijs Poelifinario uitgereikt voor zijn soloprogramma, *Dood en verderf.* De Neerlands Hoop-prijs ging naar Javier Guzman (1977) voor zijn voorstelling *Delirium.* Beide werden toegekend door de Vereniging van Schouwburgen en Concertgebouwdirecties (VSCD).

Toneel

Toneelschrijfprijs
Toneelschrijver Rob de Graaf (1952) won op 7 november 2007 de Taalunie Toneelschrijfprijs (10.000 euro) voor zijn stuk *Vrede.* De prijs werd jaarlijks uitgereikt aan de auteur van een Nederlandstalig toneelstuk.

International Emmy
Acteur Pierre Bokma (1955) kreeg op 19 november in New York een International Emmy voor zijn rol in de tv-film *De uitverkorene.* Hij werd wel gezien als de grootste levende Nederlandse acteur. De Emmy was een Amerikaanse tv-prijs voor niet-Amerikaanse programma's.

Gemeente Amsterdam treft schikking met erfgenamen schilder Malevitsj

De Amsterdamse gemeenteraad gaf op 23 april 2008 haar goedkeuring aan een schikking die de gemeente was overeengekomen met de erfgenamen van Kazimir Malevitsj om aan hen vijf werken van de Oekraïense schilder af te staan. Deze vertegenwoordigden een geschatte waarde van 80 miljoen euro en maakten deel uit van de 68 werken bevattende Malevitsj-collectie in het Stedelijk Museum van Amsterdam. Met de overeenkomst werd een jarenlange controverse, inclusief juridische procedures, over de eigendomsrechten beslecht.

Malevitsj (1878-1935) werd beschouwd als grondlegger van de vorm van abstracte kunst die suprematisme werd genoemd. Vier van de overgedragen werken waren su-

prematistische doeken uit de periode 1915-1922, het andere was het in 1913 geschilderde, kubistische werk *Schrijftafel en kamer.*

BUITENLANDSE ZAKEN

Zestiende Nederlandse militair komt om in Afghanistan

In Afghanistan kwamen op 18 april 2008 twee Nederlandse militairen om het leven door een bermbom, op twaalf kilometer ten noordwesten van de Nederlandse basis bij Tarin Kowt, hoofdstad van de provincie Uruzgan. Een van de slachtoffers was eerste luitenant Dennis van Uhm (23), zoon van generaal Peter van Uhm die de dag ervoor was benoemd tot Commandant der Strijdkrachten (CDS). De ander was de tweeëntwintigjarige soldaat Mark Schouwink. Daarmee kwam het Nederlandse dodental sinds het begin van de missie in 2006 op zestien. Bij de aanslag raakten ook twee andere militairen zwaargewond.

(Vorige berichten pagina 196/3 - 2008)

OOSTENRIJK

BINNENLAND

Vrouw 24 jaar lang met kinderen opgesloten in kelder

In april 2008 werd Oostenrijk opgeschrikt door de onthulling dat een man 24 jaar lang zijn dochter in een kelder had opgesloten. De man in kwestie, de drieënzeventigjarige Josef Fritzl, zou bovendien kinderen bij zijn dochter hebben verwekt, die eveneens opgesloten zaten.
DNA-testen leverden op 29 april het bewijs dat Fritzl zes kinderen had verwekt bij zijn dochter Elisabeth. Drie van deze kinderen hield hij, met de moeder, gevangen in een daarvoor gebouwde, geheel als woning ingerichte kelder zonder daglicht onder zijn huis in de Ybbstrasse in Amstetten in de deelstaat Neder-Oostenrijk. Voor de nu tweeënveertigjarige Elisabeth duurde de gevangenschap 24 jaar. Zij en haar drie kinderen kwamen nooit buiten. De kelder was door Fritzl afgesloten met een deur van gewapend beton die alleen te openen was met een elektronische code. Alleen hij kende die code.
Dagblad *NRC Handelsblad* beschreef op 27 april de aanleiding tot het bekend worden van het schandaal als volgt:

'Op 19 april was een negentienjarige vrouw doodziek bij het ziekenhuis in Amstetten afgezet. Ze was niet aanspreekbaar, maar bleek Kerstin Fritzl [dochter van Elisabeth] te heten. Ze had een brief van haar moeder bij zich, waarin stond: 'Zoek mij niet, want dat zou zinloos zijn en mijn leed en dat van mijn kinderen alleen maar groter maken.' De behandelend arts schakelde toch de politie in, waarna het spoor leidde naar Josef Fritzl. Toen Kerstin een week later nog steeds in levensgevaar verkeerde, besloot Fritzl zijn dochter Elisabeth naar het ziekenhuis te brengen om Kerstin op te zoeken. De verpleging alarmeerde de politie. Elisabeth wilde pas een verklaring afleggen nadat haar was verzekerd dat ze niet meer hoefde te vrezen voor contact met haar vader.'

Nadat Elisabeth en vervolgens haar kinderen bevrijd waren en Fritzl in hechtenis was genomen, werden steeds meer bijzonderheden over de zaak bekend. Een zevende kind, van een tweeling, stierf kort na de geboorte en Fritzl vertelde onderzoekers dat hij het lichaam in een verbrandingsoven in zijn woongebouw had gestopt. Deze bekentenis kon bij een rechtszaak cruciaal worden, want hieruit zou justitie een aanklacht wegens doodslag kunnen afleiden met een eis tot levenslange gevangenisstraf, tegenover kortere straffen voor incest en vrijheidsberoving.
Drie andere kinderen, die door Fritzl bij zijn dochter Elisabeth waren verwekt, werden door hem geheel legaal geadopteerd en woonden met hem en zijn vrouw Rosemarie in het huis boven de kelder, onkundig van de andere kinderen in de kelder. Door middel van brieven van Elisabeth wist Fritzl kennelijk niet alleen de autoriteiten, maar ook zijn vrouw Rosemarie ervan te overtuigen dat deze kinderen door Elisabeth voor hun deur waren achtergelaten. Er waren volgens de politie geen tekenen dat Fritzl's vrouw, die ook zeven kinderen bij hem had gekregen, iets afwist van wat er zich in de kelder afspeelde.
Fritzl had op 29 augustus 1984 zijn toen achttienjarige dochter Elisabeth als vermist opgegeven bij de politie. Volgens reconstructies van politie en justitie was ze door haar vader in een kelder gelokt, gedrogeerd, in de boeien geslagen en opgesloten. Een maand later had Fritzl de politie laten weten dat hij een brief had gekregen waarin de 'verdwenen' dochter smeekte om niet naar haar te zoeken.

Elisabeth en haar kinderen uit de kelder werden na hun bevrijding opgenomen in een psychiatrische kliniek.

NASLEEP TWEEDE WERELDOORLOG

Oostenrijk compenseert slachtoffers naziregime

Het parlement van Oostenrijk stemde op 10 april 2008 in met compensatie voor 3.300 nakomelingen van slachtoffers van het naziregime, zeventig jaar na de annexatie van het land door Duitsland. Aan elk van deze personen zou 1.000 euro worden betaald. Oostenrijk had eerder soortgelijke betalingen gedaan, namelijk in 1975, 1985, 1988 en 2005.
Na de Duitse invasie van Oostenrijk in 1938 werden ongeveer 65.000 Oostenrijkse joden vermoord en werden 130.000 Oostenrijkers in ballingschap gedreven.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Groeivoorspellingen 2008 en 2009 verlaagd

Twee vooraanstaande denktanks voorspelden op 28 maart 2008 een lagere groei van de Oostenrijkse economie in 2008 en 2009. Dit als gevolg van de internationale financiële crisis, de hoge olieprijzen en de sterke euro. 'De Oostenrijkse boom is voorbij', aldus het Institut für Höhere Studien (IHS). Dit instituut verlaagde zijn voorspelling voor de groei van het bbp in 2008 van 2,4 naar 2,1 procent en voor 2009 van 2,5 naar 2,2 procent. Het Österreichisches Institut für Wirtschaftsforschung (WIFO) kwam voor 2008 met een verlaging van 2,2 naar 2,1 procent en voor 2009 van 2,0 naar 1,7 procent.
In 2007 groeide de Oostenrijkse economie nog met 3,4 procent.

EUROPESE UNIE

President Fischer tekent Verdrag van Lissabon

De Oostenrijkse president Heinz Fischer ondertekende op 28 april 2008 het Verdrag

van Lissabon, bedoeld om de besluitvorming in de Europese Unie te hervormen. Zijn handtekening was de laatste stap in het proces van ratificatie door Oostenrijk, na goedkeuringen door de ministerraad en de beide Kamers van het parlement.

Critici in Oostenrijk hadden met marsen en een petitie met meer dan honderdduizend handtekeningen geprotesteerd tegen het verdrag en om een referendum gevraagd. President Fischer zei echter dat het nieuwe verdrag 'inhoudelijk praktisch identiek' was met de conceptgrondwet die in 2005 door Franse en Nederlandse kiezers was verworpen, maar toen door Oostenrijk 'zonder problemen of zorgen' was geratificeerd.

(Vorige berichten pagina 142/3 e.v. - 2008)

POLEN

BINNENLAND

Centrumrechts Burgerplatforum wint parlementsverkiezingen

De vervroegde parlementsverkiezingen van 21 oktober 2007 werden gewonnen door de centrumrechtse partij Burgerplatform (PO) van Donald Tusk. Het was rechts tegen rechts tijdens deze verkiezingen: de belangrijkste opponent van PO was de conservatieve partij Recht en Rechtvaardigheid (PiS) van de tweelingbroers Lech en Jaroslaw Kaczynski. PiS deed het met elf zetels winst ook goed, maar minder goed dan PO dat er 76 zetels bij kreeg. De winst van Burgerplatform werd verklaard uit het feit dat er dit keer meer jongeren en Polen in het buitenland gingen stemmen dan de vorige keer. Zij keerden zich af van de confrontatiepolitiek en het moralisme van de Kaczynski's. Verder werden de oude coalitiepartners van PiS, de Liga van Poolse Gezinnen (LPR) en Zelfverdediging van de Poolse Republiek (SRP), weggevaagd.

Nieuwe regering gevormd

Omdat PO geen meerderheid had behaald, moest het een coalitiepartner zoeken voor het vormen van een regering. Het werd een centrumrechtse coalitie met de PSL. Op 16 november werd de regering van premier Donald Tusk (50) door president Lech Kaczynski beëdigd.

Uitslagen parlementsverkiezingen Polen
(21 oktober 2007)
Opkomst 53,8 procent

partij	percentage	zetels	+/-
Burgerplatform (PO)	41,5	209	+76
Recht en Rechtvaardigheid (PiS)	32,1	166	+11
Links en Democraten (LiD)	13,1	53	-2
Poolse Volkspartij (PSL)	8,9	31	+6
Zelfverdediging van de Poolse Republiek (SRP)	1,5	0	-56
Liga van Poolse Gezinnen (LPR)	1,3	0	-34
Duitse minderheid (MN)		1	-1
Totaal		460	

Samenstelling regering Polen
(16 november 2007)

Premier
Donald TUSK
Vicepremier en minister van Economie
Waldemar PAWLAK
Vicepremier en minister van Binnenlandse zaken en Bestuur
Grzegorz SCHETNYA

Ministers:
Arbeid en Sociale Zaken
Jolanta FEDAK
Begrotingszaken
Aleksander GRAD
Buitenlandse Zaken
Radoslaw SIKORSKI
Cultuur en Nationaal Erfgoed
Bogdan ZDROJEWSKI
Defensie
Bogdan KLICH
Financiën
Jacek ROSTOWSKI
Infrastructuur
Cezary GRABARCZYK
Justitie
Zbigniew CWIAKALSKI
Landbouw en Plattelandsontwikkeling
Marek SAWICKI
Milieu
Maciej NOWICKI
Onderwijs
Katarzyna HALL
Regionale Ontwikkeling
Elzbieta BIENKOWSKA
Sport
Miroslaw DRZEWIECKI
Volksgezondheid
Ewa KOPACZ
Wetenschap en Hoger Onderwijs
Barbara KUDRYCKA

Kabinetschef van de minister-president
Tomasz ARABSKI

President Nationale Bank
Slawomir SKRZYPEK

Regering-Tusk krijgt vertrouwen parlement

De nieuwe regering kreeg op 24 november met 238 tegen 204 stemmen het vertrouwen van het Poolse parlement. Premier Tusk beloofde nauwere banden met de Europese Unie en verbetering van de verstoorde relaties met Duitsland en Rusland, het terugtrekken van de Poolse troepen uit Irak en het werken aan een 'economisch wonder' in Polen. Op dit laatste punt wilde hij belastingverlagingen, bestrijding van de bureaucratie, snellere privatisering en een sociaal beleid gebaseerd op solidariteit.

Poolse nationaliteit voor joodse slachtoffers van het communisme

Na de Tweede Wereldoorlog werden joden in het communistische Polen nog regelmatig vervolgd en zelfs het land uitgezet. Ongeveer twintigduizend joden werden na het neerslaan van de studentenopstand van 1968 opgepakt en met internationale reispapieren verbannen. De meeste van hen gingen naar Israël. Tijdens de veertigjarige herdenking van de studentenopstand op 8 maart 2008 noemde president Lech Kaczynski deze verbanningen 'een schande en een diep litteken voor Polen'. Hij beloofde dat deze 'vergeten joden' hun Poolse nationaliteit terug zouden krijgen.

NASLEEP TWEEDE WERELDOORLOG

Redders van joden in de Holocaust gelauwerd

Op 10 oktober 2007 lauwerde de Poolse president Lech Kaczynski ruim vijftig personen die in de Tweede Wereldoorlog joden hielpen ontkomen aan de Holocaust door de nazi's. Van hen kregen 31 van de president het Commandeurskruis omgehangen, 12 gelauwerden konden niet aanwezig zijn en 12 mensen kregen de medaille postuum. Tot de postume gelauwerden behoorde ook de Duitse officier Wilm Hosenfeld, die de pianist Wladyslaw Szpilman hielp vluchten. Szpilmans verhaal vormde de basis voor de film *The Pianist* (2002) van Roman Polanski. President Kaczynski wilde de relaties met de joodse gemeenschap in Polen aanhalen. De Israëlische ambassadeur in Polen, David Peleg, was verheugd over de Poolse waardering voor de redders van Poolse joden, die hij prees als 'een voorbeeld van moed'.

Herdenkingsdag voor slachtoffers officierenmoord Katyn

Op 14 november 2007 besloot het Poolse parlement om van 13 april een jaarlijkse herdenkingsdag te maken: de Dag van de Herdenking van de Slachtoffers van de Misdaad in Katyn.
Nadat het in september 1939 de oostelijke helft van Polen was binnengevallen, arresteerde het sovjetleger in totaal naar schatting 22.000 Poolse officieren. In de bossen van Katyn werden in april en mei 1940, de eerste maanden van de Tweede Wereldoorlog, ruim 14.000 Poolse officieren vermoord door de geheime dienst van de Sovjet-Unie, de NKVD. Na de oorlog kwam Katyn bij Oekraïne.

Pas op 13 april 1990 had de Sovjet-Unie erkend dat de sovjets verantwoordelijk waren voor de misdaad bij Katyn. Tot die tijd luidde de officiële interpretatie dat de Poolse officieren vermoord waren door de nazi's.

Controversieel boek over Pools antisemitisme

In de week van maandag 21 januari 2008 werd de Poolse vertaling van *Fear, Anti-Semitism in Poland after Auschwitz* (2006) van de Poolse schrijver en hoogleraar aan Princeton University Jan Gross gepresenteerd. Het boek leverde verhitte discussies op. Gross behandelde hierin het Pools antisemitisme ná de Tweede Wereldoorlog. Meteen na de oorlog werden zeshonderd tot drieduizend Poolse joden – van de overlevenden van de Holocaust – het dodelijke slachtoffer van pogroms tegen individuele joden.

Het was in Polen officieel verboden om te beweren dat Polen hadden deelgenomen aan of verantwoordelijk waren voor 'nazi- en communistische misdaden'. Gross' boek was dus een flinke klap voor het Poolse zelfbeeld. Verscheidene Poolse critici beweerden dat Gross, zelf van joodse origine, persoonlijke wraak wilde nemen voor zijn gedwongen vertrek uit Polen in 1968.

Gross had al met een eerder boek Polen geschokt. In 2001 publiceerde hij *Neighbours*, waarin hij beschreef hoe honderden joden in 1941 in het Poolse stadje Jedwabne werden gedood of in een schuur verbrand door hun Poolse buren.

Vereniging van rabbijnen opgericht

Voor het eerst sinds de Tweede Wereldoorlog werd op 24 februari 2008 in Polen weer een nationale vereniging van rabbijnen opgericht. De zetel van deze Rabbijnenvereniging van Polen was de stad Lodz. Het hoofd van de joodse gemeenschap in die stad, Symcha Keller, noemde de oprichting 'een historische gebeurtenis'. De oprichting van de vereniging markeerde een herleving van het joodse leven in Polen. Deze kwam vooral van zogenoemde 'nieuwe joden': Polen van joodse oorsprong die op zoek gingen naar hun culturele wortels.
De schattingen over het huidige aantal joden in Polen liepen uiteen van 3.500 tot 15.000.

Opstand in getto van Warschau herdacht

Op 15 april 2008 werd de 65ste verjaardag van de opstand in het joodse getto van Warschau herdacht. De plechtigheden begonnen bij de plek waar de nazi's meer dan driehonderdduizend joden naar het concentratiekamp Treblinka stuurden. Aanwezig waren overlevenden van de opstand, hoge vertegenwoordigers uit Polen en Israël en andere buitenlandse gasten. Ook de Israëlische president Sjimon Peres woonde de plechtigheden bij. Hij noemde de verloren opstand 'een overwinning van menselijkheid over menselijke bestialiteit'. De Poolse president Lech Kaczynski omschreef de opstandelingen als 'uitzonderlijk heldhaftig'.

Vóór de Tweede Wereldoorlog was Polen het centrum van het joodse leven in Europa. Er woonden toen 3,5 miljoen joden in het land, van wie 400.000 in Warschau, waarmee de Poolse hoofdstad toen de eerste joodse stad van Europa was en de tweede in de wereld, na New York. De helft van de 6 miljoen vermoorde joden in de Holocaust kwam uit Polen.

Aan het einde van 1942 waren er in het getto van Warschau 450.000 mensen bijeen gedreven. Begin januari 1943 werden plannen gemaakt om tegen de bezettende nazi's in opstand te komen. De opstand begon op 19 april 1943. Het duurde meer dan een maand voordat de 3.000 nazimanschappen de opstand hadden onderdrukt; 7.000 opstandelingen en 300 Duitse soldaten vonden de dood. Na de opstand werden 50.000 joden uit het getto gedeporteerd. Op 1 augustus 1944 namen veel overlevenden van de getto-opstand ook weer deel aan de opstand van het Poolse verzet om de stad op de nazi's te veroveren.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Werkverbod in winkels tijdens feestdagen

Winkels in Polen moeten op nationale en religieuze feestdagen verplicht dicht, om zo hun werknemers de kans te geven deze dagen met hun naasten door te brengen. Dit besloot het Poolse parlement op 26 oktober 2007. Het ging om twaalf feestdagen, zoals Kerstmis en Onafhankelijkheidsdag.
Het besluit werd genomen omdat steeds meer supermarkten en andere winkels op vrije dagen open bleven. Het was nog wel toegestaan om buiten de winkels verkooppunten in te richten met speciaal ingehuurd personeel.

Leerkrachten demonstreren voor hogere salarissen

Leerkrachten uit heel Polen kwamen op 18 januari 2008 naar Warschau om te demonstreren voor hogere salarissen in het basis- en het voortgezet onderwijs. 'Waar is het beloofde economische wonder in onze portemonnee?', vroegen ze aan de regering van premier Donald Tusk. Leerkrachten werden met een maximummaandsalaris van 2.000 zloty (ca. 550 euro) relatief slecht betaald. De demonstranten eisten een salarisverhoging van 600 tot 1.100 zloty, maar de regering bood niet meer dan 200 zloty.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Belastingverlaging voor gezinnen met kinderen

Op 5 oktober 2007 ondertekende president Lech Kaczynski een wetswijziging die Poolse gezinnen met kinderen flinke belastingverlagingen gaf. Zij mochten bij hun opgave voor de inkomstenbelasting over 2007 per kind 1.145 zloty (bijna 300 euro) aftrekken. Het Ministerie van Financiën was niet ingenomen met het besluit, omdat het de schatkist 6,5 miljard zloty (bijna 1,5 miljard euro) zou kosten en met name de meer welvarende gezinnen zou bevoordelen.

Polen

Poolse munt stijgt in waarde

De zloty bereikte op 19 oktober 2007 een nieuwe topkoers ten opzichte van de euro van 3,6846 zloty's voor 1 euro. De Poolse munt steeg ten opzichte van de dollar tot 2,5708 zloty's voor 1 dollar. De koersstijging kwam door de instroom van geld uit het buitenland in de vorm van investeringen, Europese hulpgelden, overmakingen van Poolse werknemers in het buitenland en door de verwachte winst van het centrumrechtse Burgerplatform (PO) bij de parlementsverkiezingen van 21 oktober.

Handelstekort in 2007 sterk toegenomen

Polen kende in 2007 een snel groeiend handelstekort, zo maakte de regering op 28 februari 2008 bekend. Het tekort bereikte een omvang van omgerekend ca. 17,6 miljard euro, tegen 12,5 miljard euro in 2006. De export steeg met 15 procent tot 101,1 miljard euro, terwijl de import met 17,8 procent tot 118,7 miljard euro steeg.

Werkloosheid daalt

In februari 2008 was de werkloosheid in Polen verder gedaald tot 11,5 procent van de beroepsbevolking, zo maakte het Centraal Statistisch Bureau (GUS) op 26 maart bekend. Het ging om 1,78 miljoen werklozen op een beroepsbevolking van 38 miljoen mensen. In januari 2007 bedroeg de werkloosheid nog 15,1 procent.

Stijging economische groei

In 2007 groeide de economie van Polen met 6,6 procent, zo maakte het GUS op 18 april 2008 bekend. In 2005 bedroeg de economische groei 3,5 procent en in 2006 lag deze op 5,8 procent. Voor 2008 werd een groei van 5,5 procent voorspeld.

Regering kondigt nieuwe privatiseringsronde aan

In een nieuwe privatiseringsronde doet Polen 740 staatsbedrijven in de verkoop. Dit maakte de regering op 22 april 2008 bekend. Ze reageerde hiermee op toenemende kritiek dat van de economische hervormingen die voor de recente parlementsverkiezingen waren beloofd, in de praktijk weinig terecht kwam. Het nieuwe privatiseringsprogramma was berekend voor de periode 2008-2011 en zou de staat 27 miljard zloty (ca. 7,87 miljard euro) moeten opleveren. Premier Donald Tusk wilde 40 procent van de inkomsten in een 'demografisch reservefonds' stoppen om de toekomstige vergrijzing te helpen bekostigen.

Het eerste staatsbedrijf dat in de verkoop ging, was de aandelenbeurs van Warschau. Verder zou bijvoorbeeld de staatsluchtvaartmaatschappij LOT in 2009 in de aanbieding gaan. Daarnaast werd er een lijst van 25 'strategische staatsbedrijven' opgesteld, die niet geprivatiseerd mochten worden.
Het betrof onder meer de twee grootste oliemaatschappijen van het land, PKN Orlen en Lotos, het gasbedrijf PGNiG, de koperfabriek KGHM, de zeehavens, de railinfrastructuur van het nationale spoorwegbedrijf PKP, het persbureau PAP, televisiezender TVP en Polskie Radio.

MILITAIRE ZAKEN

Principeakkoord over plaatsing Amerikaans antiraketschild

Op 1 februari 2008 ondertekenden de Poolse minister van Buitenlandse Zaken Radoslaw Sikorksi en zijn Amerikaanse ambtgenoot Condoleezza Rice in Washington een principeakkoord over de plaatsing in Polen van tien lanceerinstellingen voor het Amerikaanse antiraketschild.
De Amerikanen beloofden de Polen te helpen bij de verbetering van hun luchtverdediging. Polen vroeg om de installatie van onderscheppende Patriot- of THAAD-raketten.

Polen stelt voorwaarden

De nieuwe Poolse premier Donald Tusk toonde zich minder enthousiast dan zijn voorganger Jaroslaw Kaczynski over het antiraketschild. Op 21 december 2007 had hij in een interview met het Poolse dagblad *Super Express* gezegd dat deze plaatsing er alleen zou komen als Polen 'een 100 procent veiligheidsgarantie' zou krijgen.

Op 10 maart 2008 bezocht Tusk de Amerikaanse president Bush in het Witte Huis in Washington. Tusk verklaarde dat Bush begrip toonde, maar de Amerikaanse president deed geen concrete toezeggingen.

EUROPESE UNIE

Polen treedt toe tot Schengenverdrag

Op 21 december 2007 trad Polen toe tot het Schengenverdrag van de Europese Unie over het vrije verkeer van personen. Bij Budzisko Kalwaria, aan de grens met Litouwen, werd de grenspost door president Lech Kaczynski en zijn Litouwse ambtgenoot Valdas Adamkus symbolisch verwijderd.

Visumprotest door Oekraïners

Nadat Polen was toegetreden tot het Schengenverdrag, werden voor Oekraïners de eisen voor het verkrijgen van een visum verscherpt. Uit ongenoegen hierover stelden ongeveer 500 Oekraïners uit de grensregio op 15 januari 2008 een blokkade in van de grenspost bij Krakivets. Onder dreiging van politieingrijpen werd de blokkade een dag later opgeheven. Wel gingen Poolse en Oekraïense regeringsvertegenwoordigers onderhandelen over visumvrij verkeer voor Oekraïners uit de Oekraïense grensprovincie Lviv.

Europese Commissie stemt in met steun aan kolensector

Op 2 april 2008 gaf de Europese Commissie Polen toestemming om 350 miljoen euro staatssteun aan de kolensector van het land te geven. De steun was bedoeld om de kolensector in de periode 2008-2010 te reorganiseren. Het geld ging onder meer naar betere veiligheidsmaatregelen en naar afvloeiingsregelingen voor overbodig geworden mijnwerkers.

Polen keurt Verdrag van Lissabon goed

De Poolse president Lech Kaczynski keurde op 10 april 2008 een wet ter aanneming van het Verdrag van Lissabon goed. Een week eerder hadden beide Kamers van het Poolse parlement er al mee ingestemd. Het Verdrag van Lissabon, dat de Europese grondwet moest vervangen die Frankrijk en Nederland in referenda hadden verworpen, moest door alle lidstaten van de Europese Unie ondertekend worden voordat het in 2009 in werking kon treden.

Bij de goedkeuring van het verdrag had Polen wel een zogenoemde opt-out bedongen

met betrekking tot het handvest van de grondrechten. De vorige regering van premier Jaroslaw Kaczynski twijfelde vanwege dit handvest sterk over ondertekening van het verdrag. Volgens de conservatief-katholieke Kaczynksi zouden dan ook in Polen homohuwelijken mogelijk worden. Verder zouden na de Tweede Wereldoorlog verdreven Duitsers hun bezittingen kunnen terugeisen.

BUITENLANDSE ZAKEN

Rusland heft boycot van Pools vlees op

Op 19 december 2007 kwamen Poolse en Russische regeringsvertegenwoordigers overeen om het Russische verbod op de import van Pools vlees op te heffen. Het verbod werd eind 2005 ingesteld als maatregel 'ten behoeve van de Russische volksgezondheid' door het Russische regeringsbureau dat toezicht hield op de landbouw, Rosselchoznadzor.

Poolse critici van het Russische besluit stelden dat het genomen was als strafmaatregel in verband met de gespannen relatie tussen Polen en Rusland onder de regering van de tweelingbroers Lech en Jaroslaw Kacynski. Op haar beurt blokkeerde de Poolse regering daarna de onderhandelingen over een nieuw partnerschapverdrag tussen de Europese Unie en Rusland.

Premier Tusk niet naar opening Olympische Spelen

De Poolse premier Donald Tusk verklaarde op 27 maart 2008 in een interview met dagblad *Dziennik* dat hij de openingsceremonie van de Olympische Spelen in Beijing niet zou bijwonen: 'De aanwezigheid van politici op de opening (...) lijkt niet op zijn plaats.' Eerder had de Tsjechische president Vaclav Klaus dit ook al besloten. De Spelen waren omstreden vanwege de mensenrechtensituatie in China en het optreden van de Chinese autoriteiten in de regio Tibet.

Verder riep ook het Poolse katholieke weekblad *Tygodnik Powszechny* op tot protest. Het raadde de deelnemende Poolse sporters aan om badges van de vakbond Solidariteit op hun kleding te dragen ter ondersteuning van de slachtoffers van het Chinese mensenrechtenbeleid.

(Vorige berichten pagina 574/1 e.v. - 2007)

ROEMENIË

BINNENLAND

Regering overleeft motie van wantrouwen

Op 3 oktober 2007 overleefde de regering van premier Calin Popescu Tariceanu een motie van wantrouwen die was ingediend door de oppositionele Sociaal-Democratische Partij (PSD). De liberale minderheidsregering van Tariceanu werd verweten de tweedeling tussen rijk en arm in Roemenië te laten groeien en niet in staat te zijn Europese hulpfondsen te verwerken. Omdat niet alle PSD-parlementariërs voor de motie stemden, haalde die slechts 220 van de 463 stemmen.

Roemeense kabinet van samenstelling gewijzigd

Nieuwe minister van Landbouw

Op 12 oktober 2007 benoemde minister-president Calin Popescu Tariceanu een nieuwe minister van Landbouw. Dacian Ciolos verving Decebal Remes, een dag nadat laatstgenoemde moest aftreden wegens beschuldigingen van corruptie. Ciolos kreeg vooral tot taak om de verwerking van de overdrachten uit de landbouwfondsen van de Europese Unie in Roemenië goed te regelen.

Omstreden ministerswisselingen op Defensie en Justitie

Op 11 februari 2008 benoemde premier Tariceanu twee nieuwe bewindspersonen. Minister van Defensie Teodor Melescanu werd de opvolger van Tudor Chiuariu als minister van Justitie, nadat de laatste kort daarvoor wegens beschuldigingen van corruptie had moeten aftreden. De plaats van Melescanu zou worden ingenomen door Radu Stroe, voormalig secretaris-generaal van de regering.
President Basescu ging op 13 februari echter niet akkoord met de overstap van minister Melescanu van Defensie naar Justitie. Begin april zou in Boekarest een top worden gehouden van de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO) en Basescu vond dat kort daarvoor de minister van Defensie niet vervangen kon worden. In december had premier Tariceanu al de liberale senator Norica Nicolai tot minister van Justitie willen benoemen, maar ook dit kreeg een veto van Basescu.

Minister van Buitenlandse Zaken vervangen

Op 14 april werd minister van Buitenlandse Zaken Adrian Cioroianu vervangen door de carrièrediplomaat Lazar Comanescu (58). Deze leidde in de periode 1998-2001 de Roemeense missie bij de NAVO en was daarna ambassadeur van Roemenië bij de Europese Unie. Cioroianu moest aftreden na publieke verontwaardiging over de dood van de Roemeense arrestant Daniel Crulic (33) in een Poolse cel. Crulic stierf na een hongerstaking van twee maanden, die hij was begonnen om zijn onschuld inzake aanklachten van diefstal te ondersteunen. Het Roemeense consulaat in Warschau had echter niet gereageerd op hulpverzoeken van Crulic. Hoewel Cioroianu persoonlijk geen schuld trof, nam hij wel de politieke verantwoordelijkheid voor het overlijden van Crulic op zich.
Kort daarvoor had Cioroianu ook al opzien gebaard met de opmerking dat Roemenië 'een stuk land in de woestijn van Egypte moest kopen om daar mensen die problemen veroorzaken te dumpen'. Hij doelde hiermee op de Roemeense zigeuner die in Italië een moord op een Italiaanse vrouw had gepleegd. Zijn opmerking wekte vooral bij de joodse gemeenschap in Roemenië verontwaardiging.

Fusie van twee liberale oppositiepartijen

Vooruitkijkend naar de parlementsverkiezingen van eind 2008, gingen op 15 december 2007 twee liberale oppositiepartijen een fusie aan. Het ging om de Democratische Partij (PD) en de Liberaal-Democratische Partij (PLD). Ze gingen door onder de naam Democratische Liberale Partij (PDL). PD-leider Emil Boc werd de leider van de fusiepartij.

Heropening met beperkingen van archieven geheime dienst

Op 6 februari 2008 vaardigde de regering van Roemenië een nooddecreet uit waarin de heropening van de archieven van de geheime dienst Securitate uit de communisti-

sche tijd werd bevolen. Het Constitutioneel Hof had zes dagen eerder het werk van de commissie die de archiefstukken bestudeerde, de Nationale Raad voor Bestudering van de Archieven van de Securitate (CNSAS), stopgezet. Volgens het hof functioneerde de CNSAS als een 'parallelle juridische autoriteit', die 'mensenrechten schond' door de namen van prominente betrokkenen bij de vroegere geheime dienst openbaar te maken. De heropening van de archieven had dan ook als voorwaarde dat de CNSAS dat niet langer zou doen.
Andermaal bleek dat de omgang met het communistische verleden de Roemeense samenleving verdeelde.

Zoon ex-dictator Ceausescu krijgt postuum kunst terug

Het Nationaal Kunstmuseum van Roemenië moet postuum de kunstwerken van Nicu Ceausescu die in 1989 tijdens de anticommunistische revolutie zijn geconfisqueerd, aan hem teruggeven. Dit besliste een Roemeense rechtbank op 25 april 2008. Het ging onder meer om schilderijen en sculpturen van de Roemeense kunstenaars Theodor Pallady, Corneliu Baba en Nicolae Tonitza, die in het bezit van het museum waren. Over de waarde van de kunstwerken werd niets gezegd.
Nicu Ceausescu was de zoon van dictator Nicolae Ceausescu en zijn vrouw Elena. Hij kreeg in 1990 twintig jaar celstraf wegens het aanzetten tot moord met voorbedachten rade op 89 inwoners van de stad Sibiu tijdens de revolutie. In 1992 kwam hij vrij omdat hij aan een ernstige leverziekte leed. Vlak voor zijn dood in 1996 startte Nicu Ceausescu een rechtszaak tegen de Roemeense staat om zijn kunstwerken terug te krijgen. Na zijn dood trad zijn broer Valentin Ceausescu op als zijn erfgenaam en die maakte ook het nieuws over de teruggave bekend.

NASLEEP TWEEDE WERELDOORLOG

President biedt zigeuners excuses aan

Als eerste officiële regeringsvertegenwoordiger in Roemenië bood president Traian Basescu op 22 oktober 2007 zijn verontschuldigingen aan voor de deportatie van tienduizenden zigeuners in de Tweede Wereldoorlog. Hij deed dit in het Romanes, de taal van de Roma. 'De autoriteiten waren meedogenloos in hun streven om een etnisch zuivere staat te verkrijgen', aldus Basescu.
In de Tweede Wereldoorlog werden ruim 25.000 Roemeense zigeuners naar concentratiekampen in de oostelijke regio Moldavië gedeporteerd, van wie er ongeveer 11.000 omkwamen. Officieel woonden er in 2007 zo'n 500.000 zigeuners in Roemenië, maar hun werkelijke aantal lag waarschijnlijk veel hoger – op ruim een miljoen.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Pensioenen in 2008 verhoogd

President Traian Basescu keurde op 18 juli 2007 een parlementsvoorstel goed dat voorzag in verhoging van de pensioenen in 2008 met 43 procent. Hiermee zou het gemiddelde pensioen stijgen van 396 lei (130 euro) naar 568 lei (190 euro). Omdat het besluit de schatkist tot 2013 omgerekend 30 miljard euro zou gaan kosten, stond de Roemeense regering voor de taak op andere terreinen te bezuinigen.

Premier wil terugkeer Roemeense werknemers uit het buitenland

Op 13 november 2007, tijdens een congres van de Nationale Vakbondsconfederatie (CNS), vroeg premier Calin Popescu Tariceanu aandacht voor arbeidstekorten in een aantal sectoren van de Roemeense economie. Het ging om ongeveer vijfhonderdduizend werknemers in de bouw, de zware industrie en de auto-industrie. Het tekort was het gevolg van de uittocht van arbeidskrachten naar het buitenland: eind 2007 werkten ongeveer twee miljoen Roemenen in andere landen, met name in Italië en Spanje.
Als het niet zou lukken de Roemenen in het buitenland terug te lokken met financiële aanmoedigingen, moest Roemenië voor de open arbeidsplaatsen gastarbeiders gaan aantrekken. Er waren al werkvergunningen afgegeven voor achtduizend werknemers uit China, India, Moldova, Pakistan en Turkije.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Handelstekort in Roemenië toegenomen

Het tekort op de lopende handelsrekening van Roemenië is in de eerste helft van 2007 met 108 procent gestegen tot omgerekend 7,8 miljard euro, aldus een bekendmaking van de centrale bank op 14 augustus 2007. Het daaraan ten grondslag liggende handelstekort bereikte een omvang van 7,83 miljard euro, 77 procent hoger dan in de eerste helft van 2006.

Begrotingstekort in stijgende lijn

Het begrotingstekort in Roemenië bedroeg eind 2007 2,4 procent van het bbp, zo maakte minister van Financiën Varujan Vosganian op 14 januari 2008 bekend. Voor 2008 werd een tekort van 2,7 procent verwacht.

Autoproducent Ford neemt Roemeense Craiova over

Minister-president Calin Popescu Tariceanu maakte op 5 maart 2008 bekend dat autoproducent Ford aan het einde van de maand de Roemeense autofabriek Craiova zou overnemen. In september had Ford 57 miljoen euro betaald voor 72,4 procent van de aandelen in het staatsbedrijf. Verder beloofde Ford 675 miljoen euro te investeren in de fabriek. De Europese Unie vond overigens dat Roemenië de fabriek te goedkoop van de hand had gedaan.

NATUUR EN MILIEU

Roemenië heeft betere sanitaire voorzieningen nodig

Rond de 32 procent van de bevolking van Roemenië heeft niet de beschikking over stromend water en riolering en nog eens 16 procent niet over riolering. Dat betekent dat slechts een kleine meerderheid van 52 procent toegang heeft tot beide voorzieningen. Minister van Milieu Attila Korodi maakte deze cijfers op 27 februari 2008 bekend. Hij voegde daaraan toe: 'Het rioleringssysteem is 18.381 kilometer lang, hetgeen betekent dat slechts 11,5 miljoen Roemenen (op een totale bevolking van 22 miljoen mensen) er toegang toe hebben, onder wie 10 miljoen in steden en 1,5 miljoen op het platteland.' Bovendien loosden de hoofdstad Boekarest en 46 andere steden ongezuiverd rioolwater in rivieren.
Volgens Korodi was er tot 2018 een investering van 9,5 miljard euro in de rioleringssystemen nodig om deze te laten voldoen aan de richtlijnen van de Europese Unie.

Roemenië

Ruim de helft van de dierentuinen wordt gesloten

Minister van Milieu Attila Korodi maakte op 11 maart 2008 bekend dat vanwege de grote problemen met de verzorging en de voeding van de dieren 18 van de 32 dierentuinen in Roemenië werden gesloten. Hij vergeleek de dierentuinen in Roemenië met 'interneringskampen'.
Zo'n tienduizend dieren moesten worden overgeplaatst naar andere locaties. In de resterende 14 dierentuinen werd 33 miljoen euro geïnvesteerd ter verbetering van de situatie.

BUITENLANDSE ZAKEN

Roemeense immigranten zorgen voor spanningen met Italië en Spanje

Gezamenlijke aanpak met Italië

Het aantal Roemeense immigranten in Italië was gegroeid tot 560.000, hetgeen overeenkwam met 1 procent van de Italiaanse bevolking. Als gevolg van hun relatief grote aandeel in de criminaliteit en de geruchtmakende moordzaak van een Roemeen op een Italiaanse vrouw in een buitenwijk van Rome groeide onder de Italianen veel ongenoegen rond deze nieuwe minderheid. De Italiaanse regering eigende zich zelfs het recht toe criminele Roemenen naar huis terug te sturen, hetgeen op gespannen voet stond met de regelgeving van de Europese Unie.
Om de problemen met de Roemeense minderheid in Italië aan te pakken kwamen beide landen op 7 november 2007 overeen meer samen te werken. Roemenië zou eigen politie naar Italië sturen en het consulaire werk versterken. Er kwam verder een gemeenschappelijke politiemacht. Italië beloofde harder te gaan werken aan de integratie van Roemenen in de Italiaanse maatschappij.

Gemeenschappelijke politie-eenheid met Spanje

Op 25 maart 2008 spraken Spanje en Roemenië af om een gezamenlijke politie-eenheid in het leven te roepen voor de bestrijding van georganiseerde criminaliteit en illegale immigratie. Volgens Spanje waren er de afgelopen periode steeds meer problemen met criminaliteit door Roemenen. Er woonden 520.000 Roemeense immigranten in Spanje.

Roemenië ontkent bestaan 'CIA-gevangenissen'

'Er was geen door de CIA (Central Intelligence Agency) bestuurde geheime militaire basis op Roemeens grondgebied, niemand is illegaal gevangen gehouden in Roemeense gevangenissen en er hebben geen illegale transporten van verdachten via Roemeens grondgebied plaatsgevonden.' Dit was het officiële antwoord dat een regeringswoordvoerder op 15 november 2007 gaf op beschuldigingen van de Raad van Europa dat Roemenië de Amerikaanse inlichtingendienst zou hebben toegestaan op zijn grondgebied detentiecentra te runnen.
De Europese Unie moest nog een eigen onderzoek afronden. Indien Roemenië toch schuldig zou worden bevonden, kon het stemrecht van het land in de Unie worden opgeschort.
(Vorige berichten pagina 328/2 e.v. - 2007)

Russische Federatie

RUSSISCHE FEDERATIE

BINNENLAND

Parlement ziet hongersnood in Oekraïne niet als genocide

De grote hongersnood in de jaren dertig van de twintigste eeuw waarbij in de toenmalige Sovjet-Unie en dan vooral in Oekraïne vele boeren omkwamen, moet niet als genocide worden beschouwd. Een resolutie van die strekking nam de Russische Staatsdoema op 2 april 2008 met een overweldigende meerderheid van 370 tegen 56 stemmen aan. De bekende schrijver en voormalige sovjetdissident Aleksander Solzjenitsyn was het daarmee eens en noemde het standpunt dat de hongersnood genocide was een 'fabeltje'.
Oekraïense leiders onder wie president Viktor Joesjtsjenko ijverden voor internationale erkenning van de hongersnood als genocide. De meeste historici waren van mening dat de hongersnood in 1932-1933 door de sovjetautoriteiten was veroorzaakt doordat zij op grote schaal graan in beslag namen en bewoners van het platteland verboden huis en haard te verlaten.

Aankomend president Medvedev treedt niet toe tot partij Verenigd Rusland

De aankomende president van Rusland Dmitri Medvedev liet op 15 april 2008 weten niet te zullen ingaan op een uitnodiging lid te worden van de belangrijkste politieke partij in het land, Verenigd Rusland (YeR). In een toespraak tot een congres van de partij zei hij het niet juist te vinden als staatshoofd lid te zijn van een politieke partij.

President Vladimir Poetin stemde er diezelfde dag mee in de leider te worden van YeR. Hij bevestigde ook dat hij premier zou worden onder Medvedev. Formeel beschikte de president over de meeste bevoegdheden, maar door zijn functies als premier en partijleider leek Poetin de positie van de nieuwe president sterk te devalueren.

Ex-minister Adamov vrijgelaten

De Russische ex-minister van Kernenergie, Jevgeni Adamov, werd op 17 april 2008 vrijgelaten, nadat zijn gevangenisstraf in een voorwaardelijke straf was omgezet. Adamov (67) was in februari tot 5,5 jaar celstraf veroordeeld wegens verduistering van omgerekend 20 miljoen euro uit een Amerikaans fonds om de veiligheid van Russische atoominstallaties te verbeteren.

Adamov, minister tussen 1998 en 2001, werd in 2005 op verzoek van de Verenigde Staten in Zwitserland gearresteerd. Rusland wist uitlevering aan Washington te voorkomen, met het argument dat Adamov staatsgeheimen zou kunnen onthullen. Het compromis was dat Adamov in Rusland zou worden berecht.

Stoffelijke resten gevonden van kinderen laatste Russische tsaar

Forensisch onderzoek van botresten die in de Oeral in Rusland zijn aangetroffen, wijst uit dat het gaat om resten van twee vermoorde kinderen, Aleksej en Maria, van de laatste Russische tsaar. Dat meldden Russische persbureaus op 30 april 2008. De gouverneur van de regio Sverdlovsk in de Oeral, Edoeard Rossel, zei dat de DNA-analyse van de resten in een laboratorium in de Verenigde Staten had plaatsgevonden.
De bolsjewieken hadden de tsaar en zijn gezin in 1918 bij Jekaterinburg in de Oeral vermoord.

Russische Federatie

GEZONDHEID EN ZORG

Rusland ondertekent conventie tegen roken

President Vladimir Poetin ondertekende op 25 april 2008 een wet die de Russische toetreding goedkeurde tot de Framework Convention on Tobacco Control (FCTC) van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO). Volgens officiële cijfers rookten in Rusland 60 procent van de mannen, 30 procent van de vrouwen en 50 procent van de jongeren. De conventie verplichtte Rusland onder meer binnen vijf jaar advertenties voor tabaksproducten te verbieden.

MILITAIRE ZAKEN

Plutoniumreactor in Siberië gesloten

Rusland nam op 20 april 2008 het besluit een kernreactor te sluiten in het Siberische Seversk waar plutonium werd geproduceerd voor kernwapens. De sluiting werd gezien als belangrijke stap op het gebied van nucleaire non-proliferatie.
De Verenigde Staten en Rusland spraken al jaren over het sluiten van de laatste drie Russische reactoren waar militair plutonium werd verwerkt. Rusland was terughoudend op dat punt omdat in de centrales ook elektriciteit werd opgewekt.

BUITENLANDSE ZAKEN

Rusland en VS willen samenwerken bij raketverdedigingssysteem

De Amerikaanse president George W. Bush sprak op 6 april 2008 na een ontmoeting met zijn Russische ambtgenoot Vladimir Poetin bij de badplaats Sotsji in Rusland van een 'doorbraak'. Hij zei dat nadat beide leiders waren overeengekomen samen met Europa een raketverdedigingssysteem in overweging te zullen nemen. In een gezamenlijke verklaring werd nogmaals vastgesteld dat Rusland 'het niet eens was' met de mogelijke bouw van een antiraketschild in Polen en Tsjechië.

Moskou wil Russische militairen bij Amerikaans raketverdedigingssysteem

De Russische minister van Buitenlandse Zaken Sergej Lavrov zei op 8 april dat zijn land militair personeel permanent bij onderdelen van een Amerikaans raketverdedigingssysteem gestationeerd wilde zien om erop toe te zien dat het systeem niet op Rusland gericht zou zijn. Lavrov waarschuwde dat verzet van Tsjechië en Polen tegen dat voorstel Amerikaanse pogingen zou ondergraven om de Russische bezorgdheid over het raketverdedigingssysteem weg te nemen. De minister zei tevens dat Rusland wapens zou opstellen die het systeem zouden kunnen omzeilen als Washington geen concessies zou doen.

Rusland keert zich tegen NAVO-toetreding Oekraïne en Georgië

De Russische minister van Buitenlandse Zaken Sergej Lavrov liet op 8 april 2008 weten dat Moskou alles zou doen om te verhinderen dat Oekraïne en Georgië zouden toetreden tot de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO). De pogingen in die richting van beide landen zouden bovendien kunnen leiden tot een verslechtering van de Russische betrekkingen met landen die de toetreding zouden steunen.
Bij een topconferentie in de voorgaande week hadden NAVO-landen verklaard Oekraïne en Georgië in de toekomst als lid te zullen opnemen. Zij besloten echter de formele toetredingsprocedure nog niet in gang te zetten, ondanks het feit dat de Verenigde Staten daar sterk voor waren.

Georgisch verzet tegen Russisch lidmaatschap Wereldhandelsorganisatie

Georgië brak op 29 april 2008 de onderhandelingen met Moskou af over toetreding van Rusland tot de Wereldhandelsorganisatie (WTO). Toetreding gebeurde bij consensus. Georgië en Saoedi-Arabië waren de enige landen die nog met de toetreding van Rusland moesten instemmen.

De Georgische onderhandelaar Tamara Kovziridze deelde mee dat de onderhandelingen pas weer zouden worden hervat als Moskou zou terugkomen op zijn recente beslissing de banden met de separatistische regio's Abchazië en Zuid-Ossetië in Georgië nauwer aan te halen.

Extra Russische troepen naar separatistische regio's

Het Russische ministerie van Defensie kondigde diezelfde dag een toename aan van het aantal Russische vredestroepen in Abchazië en Zuid-Ossetië. Dat was volgens het ministerie een reactie op agressieve stappen van Georgië. De Georgische president Michail Saakasjvili liet zich voor de televisie zeer negatief over de Russische maatregel uit.

Rusland had na gewapende conflicten in de jaren negentig van de twintigste eeuw met instemming van Georgië in beide regio's een vredesmacht gestationeerd. Het had de banden met de regio's sindsdien steeds nauwer aangehaald en burgers daar het Russisch staatsburgerschap aangeboden.

(Vorige berichten pagina 200/3 e.v. - 2008)

Spanje

SPANJE

BINNENLAND

Premier Zapatero begint aan tweede ambtstermijn

De Spaanse minister-president José Luis Rodríguez Zapatero werd op 12 april 2008 voor de tweede keer beëdigd als premier van Spanje. Hem wachtte een zware taak. Omdat hij bij de verkiezingen van maart geen absolute meerderheid had behaald, was hij afhankelijk van de steun van andere partijen. In zijn tweede ambtsperiode moest hij ook de strijd aangaan met de tanende Spaanse economie en de oplevende strijd van de Baskische separatisten.

Het nieuwe kabinet werd op 14 april ingezworen. Er waren twee nieuwe ministersposten gecreëerd, dat van Emancipatie en het ministerie van Wetenschappen en Innovatie. Voor het eerst in de Spaanse geschiedenis waren er meer vrouwen dan mannen in de regering vertegenwoordigd: zij hadden negen van de zeventien ministerposten. Veel bewindslieden uit de eerste regeringsperiode van Zapatero werden opnieuw benoemd.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Regering investeert 10 miljard euro in economie

De Spaanse regering keurde op 18 april 2008 een decreet goed waardoor de Spaanse economie een injectie van 10 miljard eu-

Spanje

Samenstelling regering Spanje
(14 april 2008)

Premier
José Luis Rodríguez ZAPATERO
Vicepremier
Maria Teresa Fernandez DE LA VEGA
Vicepremier, tevens minister van Financiën
Pedro SOLBES

Ministers:
Binnenlandse Zaken
Alfredo Perez RUBALCABA
Buitenlandse Zaken
Miguel Angel MORATINOS
Cultuur
Cesar Antonio MOLINA
Defensie
Carme CHACON
Emancipatie
Bibiana AIDO
Financiën
Pedro SOLBES
Gezondheidszorg en Consumentenzaken
Bernat SORIA
Huisvesting
Beatriz CORREDOR
Industrie, Handel en Toerisme
Miguel SEBASTIAN
Justitie
Mariano Fernandez BERMEJO
Milieu
Elena ESPINOSA
Onderwijs, Sociale Zaken en Sport
Mercedes CABRERA
Ontwikkeling
Magdalena ALVAREZ
Openbaar Bestuur
Elena SALGADO
Werkgelegenheid en Immigratie
Celestino CORBACHO
Wetenschappen en Innovatie
Cristina GARMENDIA

ro kreeg. Op deze manier hoopte men de vertragende economie weer aan te zwengelen. Een groot deel van het bedrag, 6 miljard euro, was uitgetrokken voor een belastingteruggave aan zestien miljoen arbeiders en gepensioneerden. Een andere maatregel betrof het stimuleren van de vastgoedsector. Zo zouden onder meer werkloze bouwvakkers omgeschoold worden, zouden er meer gesubsidieerde woningen worden gebouwd en zou de goedkeuring van overheidsprojecten sneller plaatsvinden.

Sterke stijging Spaanse werkloosheid

Het Spaanse Bureau voor de Statistiek (INE) maakte op 25 april 2008 bekend dat als gevolg van de malaise in de Spaanse vastgoedsector het percentage werklozen in het eerste kwartaal van 2008 was gestegen tot 9,6 procent. In het laatste kwartaal van 2007 was dat nog 8,6 procent. Volgens Pedro Solbes, minister van Financiën, zou de Spaanse werkloosheid de komende jaren kunnen stijgen tot 10 procent.

Wit-Rusland

BUITENLANDSE ZAKEN

Isabel Perón niet aan Argentinië uitgeleverd

Het Spaanse Hooggerechtshof in Madrid bepaalde op 28 april 2008 dat de voormalige Argentijnse president (1974-1976) María Estela Martínez de Perón (Isabel Perón) vanwege gebrek aan bewijs en verjaring van de zaak niet uitgeleverd hoefde te worden aan Argentinië. Het Latijns-Amerikaanse land wilde haar berechten voor haar banden met de Argentijnse Anti-Communistische Alliantie (AAA). Dit doodseskader werd verantwoordelijk gehouden voor de dood, ontvoering en marteling van tientallen vermeende linkse terroristen of sympathisanten.

(Vorige berichten pagina 201/3 e.v. - 2008)

WIT-RUSLAND

BINNENLAND

Oppositiepartij kiest nieuwe leider

De belangrijkste oppositiepartij, het Wit-Russische Volksfront (BPF), koos op een partijcongres in Minsk op 9 december 2007 Ljavon Barsjtsjevski tot nieuwe partijleider. De negenenveertigjarige medeoprichter van het BPF kreeg 211 van de 236 stemmen. Voormalig leider Vintsoek Vetsjerka werd gekozen tot de belangrijkste vicevoorzitter van de partij.

Politie slaat in op demonstranten

Oproerpolitie in Wit-Rusland sloeg op 21 januari 2008 in de hoofdstad Minsk met veel geweld een demonstratie van ongeveer tweeduizend mensen uiteen. Onder de betogers zouden verscheidene arrestaties zijn verricht.

De demonstratie was gericht tegen nieuwe regels voor kleine ondernemers. In 2007 had president Aleksander Loekasjenko een wet afgekondigd die het in dienst nemen van personeel belastte.

Oppositieleider roept op tot ontmanteling Wit-Russisch regime

Oppositieleider Aleksander Kozoelin in Wit-Rusland sprak zich op 28 februari 2008 op een persconferentie uit voor de ontmanteling van het 'totalitaire' regime van president Aleksander Loekasjenko. Kozoelin stond op het punt weer de gevangenis in te gaan, nadat hij kort op vrije voeten was gesteld om de begrafenis van zijn vrouw bij te wonen. Hij zat een straf van 5,5 jaar uit wegens deelname aan demonstraties tegen Loekasjenko.

Tientallen aanhangers oppositie gearresteerd

Tientallen aanhangers van de oppositie werden op 25 maart 2008 in Minsk gearresteerd, toen de politie een niet toegestane demonstratie uit elkaar sloeg. Ongeveer tweeduizend mensen waren in het centrum van de hoofdstad bijeen gekomen om de korte periode van onafhankelijkheid vanaf 25 maart 1918 te herdenken. Die verjaardag was uitgegroeid tot een soort feestdag voor de oppositie.

JUSTITIE

Vijf jaar gevangenisstraf voor voormalig hoofd staatsoliemaatschappij

Het voormalige hoofd van staatsoliemaatschappij Belneftekhim, Aleksander Borovski, werd op 27 maart 2008 tot vijf jaar gevangenisstraf veroordeeld wegens ambtsmisbruik. Hij was in mei 2007 gearresteerd. Belneftekhim nam ongeveer de helft van de export van Wit-Rusland voor haar rekening.

Zeven jongeren veroordeeld voor deelname aan antiregeringsdemonstratie

Een rechtbank in de Wit-Russische hoofdstad Minsk veroordeelde op 22 april 2008 zeven jongeren tot twee jaar huisarrest voor hun aandeel in 'massale verstoringen van de openbare orde' bij een antiregeringsdemonstratie op 10 januari. Tevens werd een activist tot achttien maanden gevangenisstraf veroordeeld omdat hij bij een andere gelegenheid een politieman zou hebben aangevallen.

Wit-Rusland

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Activist veroordeeld voor kritiek op president

Artoer Finkevitsj, activist van de oppositionele jeugdbeweging Malady Front, werd op 20 december 2007 in Wit-Rusland tot anderhalf jaar gevangenisstraf veroordeeld wegens het aanbrengen van graffiti waarin president Aleksander Loekasjenko werd bekritiseerd. Finkevitsj had om die reden al anderhalf jaar vastgezeten, maar dat was onder een relatief mild regime dat het hem mogelijk maakte te blijven werken.

Celstraf voor journalist wegens voornemen Mohammed-cartoons te publiceren

Journalist Aleksander Sdvizjkov (49) werd op 18 januari 2008 veroordeeld tot drie jaar gevangenisstraf wegens het aanzetten tot racisme en religieuze haat. Hij had als adjunct-hoofdredacteur van het intussen door de overheid opgeheven weekblad *Zgoda* besloten cartoons van de profeet Mohammed af te drukken.

De cartoons, die in delen van de islamitische wereld tot veel onrust hadden geleid, werden in 2005 voor het eerst in Denemarken gepubliceerd. Later gebeurde dat ook elders, maar in Wit-Rusland werden ze nooit gepubliceerd omdat de leiding van het weekblad dat tegenhield. Toch werd Sdvizjkov in februari 2006 aangeklaagd. Hij vluchtte naar Rusland, maar werd bij terugkomst in november 2007 gearresteerd.

Raad van Europa veroordeelt executies in Wit-Rusland

De Raad van Europa veroordeelde op 6 februari 2008 bij monde van secretaris-generaal Terry Davis de executie van drie gevangenen in Wit-Rusland die een dag eerder had plaatsgevonden.

Wit-Rusland was het enige Europese land dat geen lid was van de Raad van Europa. De 47 leden daarvan hadden alle de doodstraf afgeschaft of op z'n minst de uitvoering ervan opgeschort.

Veiligheidsdienst valt kantoren van media en journalisten binnen

De veiligheidsdienst van Wit-Rusland, de KGB, viel op 27 maart 2008 de kantoren van journalisten en mediaorganisaties binnen. Volgens de onafhankelijke Wit-Russische Vereniging van Journalisten (BAJ) werden invallen gedaan bij zestien journalisten, vooral van radio en televisie. Een woordvoerder van het ministerie van Buitenlandse Zaken zei echter dat de veiligheidsdienst een onderzoek instelde naar journalisten die 'illegaal' werkten voor buitenlandse media omdat zij niet over de vereiste accreditatie in Wit-Rusland beschikten.

BUITENLANDSE ZAKEN

Presidenten Poetin en Loekasjenko stellen nieuwe 'uniestaat' uit

President Vladimir Poetin van Rusland en zijn Wit-Russische ambtgenoot Aleksander Loekasjenko spraken zich op 14 december 2007 in Minsk uit voor nauwere samenwerking op economisch en militair gebied en op het terrein van de buitenlandse politiek. Zij gaven echter niet te kennen dat hun twee landen dichter bij een werkelijk samengaan waren gekomen. Er was al jaren sprake van het streven naar een 'uniestaat' tussen Rusland en Wit-Rusland.

Diplomatieke spanningen met Verenigde Staten nemen toe

Amerikaanse ambassadeur verlaat Wit-Rusland

De Amerikaanse ambassadeur in Wit-Rusland, Karen Stewart, verliet op 12 maart 2008 tijdelijk de hoofdstad Minsk. Wit-Rusland had daar zelf op aangedrongen. Het land had tevens de eigen ambassadeur in Washington, Michail Chvostov, teruggeroepen vanwege de Amerikaanse sancties tegen de Wit-Russische staatsoliemaatschappij Belneftekhim. Deze waren opgelegd om de vrijlating van politieke gevangenen en het toestaan van democratische vrijheden door Wit-Rusland te bewerkstelligen.

'Amerikaans spionagenetwerk in Wit-Rusland ontdekt'

De staatsveiligheidsdienst van Wit-Rusland, de KGB, bevestigde op 25 maart een televisiebericht als zou er een Amerikaans spionagenetwerk in Minsk zijn ontdekt. Van tien Wit-Russische burgers zou zijn vastgesteld dat zij informatie hadden verstrekt aan een agent van het Amerikaanse Federal Bureau of Investigation (FBI).
De Amerikaanse zaakgelastigde in Wit-Rusland, Jonathan Moore, verklaarde tegenover persbureau *BelaPan* dat de personen in kwestie veiligheidsmedewerkers waren die het ambassadegebouw beschermden. De lokale politie was daar volgens hem van op de hoogte.

Tien Amerikaanse diplomaten uitgewezen

Wit-Rusland wees op 30 april tien Amerikaanse diplomaten uit, die volgens een woordvoerder van de ambassade binnen 72 uur het land moesten verlaten. Het besluit werd genomen omdat Washington het aantal personeelsleden van zijn ambassade niet had teruggebracht. Het Wit-Russische ministerie van Buitenlandse Zaken had zelf haar staf op de ambassade in Washington tot zes personen ingekrompen.

Wit-Rusland installeert luchtverdedigingssysteem voor Venezuela

Wit-Rusland zal de komende zes jaar een luchtverdedigingssysteem voor Venezuela installeren. Dat verklaarde de plaatsvervangend chef van de Wit-Russische generale staf, generaal Pjotr Tichonovski, op 25 maart 2008. Voor Venezuela vormde de toezegging van Wit-Rusland een bijdrage aan zijn streven de strijdkrachten te moderniseren.

(Vorige berichten pagina 631/2 e.v. - 2007)

Verenigde Staten

VERENIGDE STATEN

GEVOLGEN TERREURAANSLAGEN

'VS lieten zeker veertien terreurverdachten martelen in Jordanië'

De Central Intelligence Agency (CIA) stuurde sinds de terreuraanslagen op 11 september 2001 tenminste veertien terreurverdachten naar Jordanië, om ze daar te laten ondervragen. Dat stelde mensenrechtenorganisatie Human Rights Watch (HRW) in een op 9 april 2008 gepubliceerd rapport.
De Amerikaanse geheime dienst had tot de uitleveringen besloten omdat Jordanië verhoormethoden toepaste die in de Verenigde Staten als marteling werden beschouwd en

daarom verboden waren. Men hoopte dat de verdachten uit angst meer informatie zouden prijsgeven dan wanneer ze werden verhoord op manieren die volgens de Amerikaanse wet wel legaal waren.
HRW baseerde zich voornamelijk op vraaggesprekken met voormalige Jordaanse gevangenen, die samen met de buitenlandse terreurverdachten hadden vastgezeten.
De Amerikaanse regering en de Jordaanse minister van Media en Communicatie Nasser Judeh ontkenden de aantijgingen. De CIA gaf geen reactie. De Amerikaanse regering gaf wel toe dat ongeveer 150 terreurverdachten door buitenlandse autoriteiten waren verhoord. De betreffende landen zouden vooraf nadrukkelijk hebben beloofd dat zij niet gemarteld zouden worden.

BINNENLAND

Amerikanen verliezen vertrouwen in eigen land

Volgens onderzoek van het tv-programma *CBS News* en dagblad de *New York Times*, waarvan de resultaten op 4 april 2008 werden gepubliceerd, vond 81 procent van de Amerikaanse bevolking dat het niet goed ging met hun land. Een jaar eerder vond 69 procent dat, tegenover 35 procent begin 2002.
De sombere visie werd gedeeld door een meerderheid van Democraten én Republikeinen, mannen en vrouwen, stedelingen en plattelandsbewoners en hoog- en laagopgeleiden.
De bevolking van de Verenigde Staten bleek vooral bezorgd te zijn om de economie: slechts 21 procent meende dat die gezond was.
Van de ondervraagden vond 72 procent dat president George W. Bush zijn werk niet goed deed.

Kinderen weggehaald uit sekte

De Amerikaanse politie deed vanaf 4 april 2008 enkele invallen in de Eldorado ranch nabij San Angelo, Texas, waar een religieuze sekte was gevestigd. Het ging om de Fundamentalist Church of Jesus Christ of Latter Day Saints, een afsplitsing van de Mormoonse kerk die duizenden aanhangers had. De sekte propageerde polygamie en gearrangeerde huwelijken tussen minderjarige meisjes en oudere sekteleden. De politie was in actie gekomen na berichten dat minderjarigen er stelselmatig seksueel werden misbruikt en op andere wijzen mishandeld.

Sekteleider Warren Jeffs was in november door een rechtbank in de Verenigde Staten veroordeeld tot vijf jaar cel, omdat hij een veertienjarig meisje tot een huwelijk met haar neef zou hebben gedwongen. Zelf zou hij zeventig echtgenotes hebben.
Er werden meer dan 463 kinderen bij de sekte weggehaald. Van de meisjes tussen veertien en zeventien jaar oud bleek de helft zwanger of al moeder te zijn. 139 Moeders gingen vrijwillig met hun kinderen mee, maar zij werden later alsnog van elkaar gescheiden omdat de autoriteiten de minderjarigen wilden onderbrengen bij pleeggezinnen. Hoeveel moeders ervoor kozen om op de Eldorado ranch achter te blijven, was onduidelijk.

Paus Benedictus XVI bezoekt VS

Paus Benedictus XVI bracht van 15 tot 20 april 2008 een bezoek aan de Verenigde Staten. Het was voor het eerst dat hij dat land als leider van de katholieke kerk bezocht.

Paus bezoekt ground zero

De paus had op 16 april in het Witte Huis een ontmoeting met president George W. Bush en sprak daarna met Amerikaanse bisschoppen. Een dag later sprak hij studenten van de Katholieke Universiteit in Washington toe en leidde hij een openbare mis in het National Park, waarbij ruim veertigduizend mensen aanwezig waren.
Op 18 april sprak hij de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties in New York toe. Hij drong aan op het naleven van mensenrechten en zei dat de problemen waarmee de wereld kampte alleen konden worden opgelost als alle landen samenwerkten. In zijn ogen domineerden enkele grote landen de wereldpolitiek en dat achtte hij onwenselijk.
De paus leidde missen in de St. Patrick's Cathedral en het stadion van de New York Yankees, een populair honkbalteam. Ook bezocht hij in New York 'ground zero', de plaats waar in 2001 terroristische aanslagen op het World Trade Center (WTC) werden gepleegd. Hij bad daar voor de slachtoffers en sprak met overlevenden en nabestaanden.
De paus keerde op 20 april terug naar Rome. De afscheidsceremonie werd bijgewoond door vicepresident Dick Cheney, de mogelijke Democratische presidentskandidaat Hillary Clinton en haar man oud-president Bill Clinton.

Seksueel misbruik

De Amerikaanse katholieke kerk stond al jaren in een negatief daglicht vanwege de vele gevallen van seksueel misbruik door geestelijken. Sinds 1950 waren ruim vierduizend priesters beschuldigd en de kerk had sindsdien meer dan 2 miljard dollar (volgens de koers van april 2008: 1,29 miljard euro) uitgegeven aan rechtszaken, schadevergoedingen en andere zaken die met de misstanden samenhingen. Het grootste deel van dit bedrag was uitgegeven na 2002, toen in het bisdom Boston een groot aantal zedendelicten aan het licht kwam, waarna slachtoffers elders in het land ook met hun verhalen naar buiten kwamen.

Bijna elke keer wanneer de paus in het openbaar verscheen, sprak hij over de misstanden en de reis naar de VS leek daarom haast een missie om duidelijk te maken dat het Vaticaan ze nadrukkelijk veroordeelde. Hij hekelde de daders, sprak met slachtoffers en vergeleek hun lijden met dat van Christus. Tegen Amerikaanse bisschoppen zei hij dat de kerk de misstanden dikwijls 'slecht had afgehandeld'. Vermoedelijk bedoelde hij hiermee dat veel misbruikzaken in de doofpot waren gestopt.

Steeds minder priesters

In 2008 had de rooms-katholieke kerk in de Verenigde Staten 65 miljoen volgelingen. Uit cijfers van het Centrum voor Onderzoek naar het Apostolaat (CRA) van de Universiteit van Georgetown bleek dat de Amerikaanse priesteropleidingen weinig populair waren. Daarom beschikten meer dan 3.200 van de 18.600 parochies in het land niet over eigen priesters. Er waren meer leken dan geestelijken die zich voltijds voor de kerk inzetten. Menig seminarie wierf studenten in het buitenland en verzorgde daarom lessen Engelse taal en Amerikaanse cultuur.

Presidentskandidaat Obama neemt afstand van omstreden dominee

In maart 2008 werd Barack Obama, een van

de mogelijke Amerikaanse presidentskandidaten, door de media aangevallen vanwege zijn goede relaties met Jeremiah Wright, een dominee van een zwarte kerk in Chicago. Wright had gezegd dat de Verenigde Staten de terreuraanslagen op 11 september 2001 aan zichzelf te wijten hadden omdat de Amerikaanse regering staatsterreur in Israël, Zuid-Afrika en andere landen zou hebben gesteund. En zwarte Amerikanen werden volgens zijn zeggen als 'minder dan dieren' behandeld.

Als reactie hierop had Obama een toespraak gehouden, genaamd 'Een perfectere natie'. Hierin nam hij het voor Wright op en pleitte hij voor meer begrip tussen blanke en zwarte Amerikanen. De toespraak werd in binnen- en buitenland geprezen.

Op 28 april zei Wright op een persconferentie dat de Amerikaanse regering het hivvirus moedwillig had verspreid om de zwarte bevolking uit te roeien.
Ook liet hij zich positief uit over Louis Farrakhan, een in de VS bekende zwarte moslim die door velen als antisemiet werd beschouwd.
Obama vond deze uitlatingen verwerpelijk en gaf daarom te kennen dat hij zich alsnog distantieerde van de man die hij jaren lang als inspiratiebron had beschouwd.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Meer toezicht op Amerikaanse financiële sector

De Amerikaanse minister van Financiën Henry Paulson kondigde op 30 maart 2008 aan dat het stelsel van centrale banken, de Federal Reserve (Fed), wat de regering betrof de bevoegdheid moest krijgen om toezicht te houden op de gehele financiële sector. Dit zou onder meer inhouden dat ze inzage kreeg in de boekhouding van alle commerciële financiële instellingen. De meeste bestaande toezichthouders, die zich elk met een onderdeel van de sector bezighielden, zouden worden opgeheven.

De Verenigde Staten hadden te kampen met een kredietcrisis, die was ontstaan doordat banken hypotheken hadden verstrekt aan niet-kredietwaardige huizenkopers. Hierdoor waren zowel de kredietverstrekkers als de hypotheekhouders in de problemen geraakt en was er veel onrust ontstaan in het hele bankwezen en op de effectenbeurzen. Of de regering erin zou slagen haar plannen in hun oorspronkelijke vorm te verwezenlijken viel nog te bezien, want er kwam veel kritiek. Zo zouden ze primair de financiële sector dienen, maar niet de gedupeerde woningbezitters. En het was niet de bedoeling de regelgeving voor kredietverstrekkers aan te scherpen. Hierdoor bleef het legaal om potentiële hypotheeknemers te verleiden met lage rentes, die dan na verloop van tijd fors opliepen.

Amerikaanse werkloosheid loopt op

In het eerste kwartaal van 2008 gingen in de Verenigde Staten meer dan een kwart miljoen banen verloren. Dat maakte het ministerie van Arbeid op 4 april bekend. Of het land op een economische recessie afstevende of zich daar al in bevond, was niet zeker. Een dusdanig grote krimp van de werkgelegenheid deed analisten wel het ergste vermoeden.

De werkgelegenheid was afgenomen omdat de kredietcrisis, die de VS al maanden in haar greep hield, de economische bedrijvigheid temperde. Vooral de bouw en de industrie hadden daar onder te lijden.
In maart 2008 zat 5,1 procent van de beroepsbevolking zonder werk. In 2007 was dat gemiddeld 4,6 procent.

Laagterecord voor de dollar

De euro was op 22 april 2008 ruim 1,60 Amerikaanse dollar waard. Het was voor het eerst in de geschiedenis dat de Amerikaanse munt zo zwak stond. Na zijn lancering in 1999 was de Europese munt in eerste instantie weggezakt tot 82 dollarcent. Daarna was ze continu in waarde gestegen, in de periode december 2007-april 2008 zelfs met 20 dollarcent.

De munt van de Verenigde Staten stond ook zwak ten opzichte van andere belangrijke munteenheden, zoals het Britse pond (1 GBP = 1,995 USD) en de Japanse yen (100 JPY = 0,97 USD).

De zwakte van de dollar werd geweten aan de kredietcrisis en de enorme staatsschuld, die in april 2008 rond de 31.100 dollar (ca. 20.200 euro) per hoofd van de bevolking bedroeg, oftewel 70 procent van het gemiddelde jaarsalaris.

JUSTITIE

Hooggerechtshof acht dodelijke injectie legaal

Het Hooggerechtshof van de Verenigde Staten bepaalde op 16 april 2008 dat de dodelijke injectie een wettig middel was om doodvonnissen mee te voltrekken.
Een groot aantal Amerikaanse staten had in oktober 2007 of eerder een moratorium ingesteld op de doodstraf, omdat veroordeelden volgens enkele vooraanstaande anesthesisten mogelijk ondraaglijke pijnen leden nadat ze de injectie toegediend kregen. De staten zouden de executiemethode pas hervatten na voltooiing van een onderzoek, dat het federale Hooggerechtshof op 25 september had ingesteld. De onderzoekers concludeerden echter dat de dodelijke injectie niet pijnlijk was en daarom als wettige executiemethode beschouwd kon worden.

MILITAIRE ZAKEN

NAVO steunt Amerikaans raketschild in Europa

De Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO) stemde op 3 april 2008 in met Amerikaanse plannen om een raketschild te bouwen in Europa. Dit gebeurde op een NAVO-top in de Roemeense hoofdstad Boekarest. De gedelegeerden van de lidstaten aanvaardden een communiqué dat stelde dat 'de proliferatie van ballistische raketten een toenemende bedreiging vormt voor de strijdkrachten, territoria en inwoners van de geallieerde landen' en erkende dat het door de Verenigde Staten geïnitieerde raketschild een 'substantiële bijdrage voor de verdediging van de bondgenoten' vormde. Het communiqué riep de lidstaten van de NAVO op om te onderzoeken hoe het Amerikaanse defensiesysteem in de toekomst kon worden ondersteund door raketafweersystemen elders.

Rusland had ernstige bezwaren tegen de bouw van het defensiesysteem, dat waarschijnlijk geplaatst zou worden in Polen en Tsjechië, beide voormalige lidstaten van het pro-Russische Warschaupact. Het communiqué riep Moskou op om zijn bezwaren te laten varen en in te gaan op voorstellen van de VS en de NAVO om betrokken te worden bij de aanleg van het raketschild.
Tsjechië had al ingestemd met de bouw van

Verenigde Staten

het Amerikaanse defensiesysteem op zijn grondgebied, maar Polen nog niet.

BUITENLANDSE ZAKEN

VS roepen deel van troepen terug uit Irak

Generaal David Patraeus, de hoogste Amerikaanse militair in Irak, informeerde op 8 en 9 april 2008 samen met ambassadeur Ryan Crocker het Congres in Washington DC over de toestand in dat land.
Hij zei dat de politieke stabiliteit en de veiligheid er waren verbeterd sinds de 'surge': het zenden van ruim twintigduizend extra manschappen begin 2007. Wat Patraeus betrof konden die troepen vóór juli 2008 terug naar huis, want de ongeveer honderdveertigduizend Amerikaanse militairen die dan achterbleven zouden sterk genoeg zijn om samen met het Iraakse leger de veiligheid te bewaken. Patraeus raadde aan om na juli de situatie gedurende ten minste 45 dagen aan te zien en dan pas besluiten te nemen over eventuele verdere troepenreducties.
President en opperbevelhebber George W. Bush zei op 10 april dat hij Patraeus' adviezen zou opvolgen. Hij besloot ook dat de militairen niet meer voor vijftien maar voor maximaal twaalf maanden zouden worden uitgezonden en voor elk gediend jaar een jaar mochten thuisblijven.
Bush noemde de internationale extremistische organisatie al-Qaida en de regering van Iran als belangrijkste aanstichters van het geweld in Irak. Iran zou er sjiitische opstandelingen steunen.

Depressies en stressstoornissen na terugkeer uit Irak en Afghanistan

Van de Amerikaanse militairen die in Irak of Afghanistan dienden, leed 18,5 procent – ongeveer driehonderdduizend mensen – na terugkeer in de Verengde Staten aan depressies of posttraumatische stressstoornissen (ptss). Dat meldde de Rand Corporation op 17 april 2008 op basis van eigen onderzoek. De Rand Corporation was een invloedrijke onafhankelijke denktank, die regelmatig onderzoek deed naar zaken die Amerikaanse strijdkrachten betroffen.
Ongeveer de helft van deze 18,5 procent zocht professionele hulp. De Rand Corporation vond dit weinig en vreesde dat de onbehandelde stoornissen op den duur grote problemen zouden gaan vormen voor de militairen zelf, maar ook voor de Amerikaanse samenleving.
Het Pentagon hield statistieken bij over psychische stoornissen onder gerepatrieerde militairen, maar wilde die niet publiceren.
(Vorige berichten pagina 213/2 e.v. - 2008)

China

CHINA

TIBET

Tibetaanse kloosters weer open

'Demonstranten in Garzê gedood'

De Free Tibet Campaign en de International Campaign for Tibet – beide non-gouvernementele organisaties die zich inzetten voor een onafhankelijk Tibet – berichtten op 4 april 2008 dat bij een protestdemonstratie in Garzê, een overwegend Tibetaanse streek in de provincie Sichuan, acht doden waren gevallen. *Radio Free Asia* sprak van vijftien doden en tientallen gewonden.
De onlusten zouden zijn begonnen toen monniken van het Tonkhor-klooster zich verzetten tegen deelname aan een nieuw onderwijsprogramma, dat hen onder meer verplichtte om kritiek te leveren op de Dalai Lama. Daarop hadden de autoriteiten het klooster doorzocht en na het vinden van in China verboden foto's van de geestelijk leider twee aanhoudingen verricht. Toen honderden burgers en monniken zich verzamelden voor een overheidsgebouw in de stad Donggu om de vrijlating van de arrestanten te eisen, zouden veiligheidstroepen op hen geschoten hebben.
Volgens de Chinese staatsmedia was er alleen in de lucht geschoten nadat een ambtenaar door de woedende menigte was aangevallen.

Monniken moeten Panchen Lama accepteren

Het *Tibetaans Dagblad*, een spreekbuis van de Chinese regering, bevestigde op 5 april dat de overheid 'patriottisch onderwijs' in Tibetaanse kloosters ging stimuleren om een herhaling van de anti-Chinese opstand in maart te voorkomen. De bedoeling was dat monniken leerden de Dalai Lama af te zweren en de Panchen Lama, een andere hoge geestelijke, als religieus leider te aanvaarden.
De Panchen Lama was in Tibet omstreden. De Dalai Lama had in 1995 bepaald dat Gedhun Choekyi Nyima de opvolger was van de in 1989 overleden tiende Panchen Lama. Niet lang daarna was het toen zes jaar oude jongetje echter verdwenen. De Chinese regering had vervolgens besloten dat de in 1990 geboren Gyaltsen Norbu (of: Gyancain Norbu) Panchen Lama moest worden en een pro-Chinese opleiding zou krijgen. De meeste Tibetanen beschouwden hem daarom als marionet van Peking.

'Dalai Lama wil gewelddadige strijd'

In dezelfde maand berichtten de Chinese staatsmedia dat bij doorzoekingen van Tibetaanse kloosters wapens, springstoffen, messen en verboden Tibetaanse vlaggen waren aangetroffen. De Chinese autoriteiten zouden verder hebben ontdekt dat de Tibetaanse onafhankelijkheidsbeweging zelfmoordaanslagen op Chinese doelen voorbereidde.

Half april werd bekend dat in Gyanbê, oostelijk Tibet, negen boeddhistische monniken waren aangehouden omdat ze een bomaanslag op een regeringsgebouw zouden hebben gepleegd. Over eventuele schade of slachtoffers werden geen mededelingen gedaan.

Analisten hielden er rekening mee dat de Chinese overheid deze berichten louter verspreidde om de Dalai Lama in een kwaad daglicht te stellen. De geestelijk leider zei dat hij pacifist was, maar volgens Peking wilde hij de Chinese heerschappij over Tibet met geweld bestrijden.

Kloosters weer open

Staatspersbureau *Xinhua* wist op 19 april te melden dat de boeddhistische kloosters in en nabij de Tibetaanse hoofdstad Lhasa hun religieuze activiteiten mochten hervatten. Ze waren sinds de opstand in maart gesloten. Eind april ging Tibet weer open voor Chinese reisgroepen, maar niet voor buitenlandse toeristen en journalisten.

Veroordelingen voor deelname aan de opstand

Op 30 april werden in Lhasa dertig mensen, onder wie zes boeddhistische monniken, veroordeeld wegens deelname aan de op-

stand in maart. Ze waren schuldig bevonden aan plundering, brandstichting en vandalisme. Drie van hen kregen levenslang. De anderen gingen drie tot vijftien jaar de cel in.
De collectieve rechtszaak duurde één dag. Naar verwachting zouden in mei nog meer rechtszaken volgen.

S.A.R. MACAU

Geen nieuwe casino's in Macau

Edmund Ho, de politiek leider van Macau, maakte op 22 april 2008 bekend dat de speciale administratieve regio (s.a.r.) binnen China geen licenties voor nieuwe casino's zou afgeven.

Tot 2002 was het gokwezen het monopolie van casinomagnaat Stanley Ho. Daarna was de sector geliberaliseerd en fors uitgegroeid: in 2007 verdienden de casino's omgerekend ca. 6,4 miljard euro – meer dan in gokstad Las Vegas in de Verenigde Staten. Maar er gingen ook geruchten dat corrupte Chinese politici en de georganiseerde misdaad ze gebruikten om geld wit te wassen. Verder zou het gokwezen regelmatig lokale ambtenaren omkopen, bijvoorbeeld om bouwvergunningen te regelen. Mogelijk wilde Ho dergelijke problemen oplossen voor de sector verder mocht groeien.
Macau was de enige plaats in China waar gokken legaal was.

XINJIANG

'Aanslagen op Olympische Spelen voorkomen'

De Chinese autoriteiten deelden op 10 april 2008 mede dat er 35 'Uygurse separatisten' waren aangehouden. In Ürümqi, de hoofdstad van Xinjiang in het uiterste westen van China, zouden 10 kg explosieven, acht staven dynamiet, ontstekers en 'jihadistische' literatuur in beslag zijn genomen.

De arrestanten zouden streven naar een onafhankelijk Xinjiang en hadden volgens de autoriteiten plannen om rondom de Olympische Spelen, die in augustus in Peking zouden plaatsvinden, bomaanslagen te plegen en mensen te ontvoeren.
In maart beweerden de autoriteiten al dat ze terroristische aanslagen door etnische Uyguren hadden verijdeld.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Beurs van Shanghai keldert met 50 procent

In de periode oktober 2007 – april 2008 daalde de Shanghai Composite Index, de graadmeter van de beurs van Shanghai, van 6.092 tot 2.990 punten. Hiermee 'verdampte' ongeveer 1,7 biljoen euro. Om het tij te keren verlaagde de regering van China de belasting op aandelentransacties op 24 april van 0,3 naar 0,1 procent. Hierna won de index 9,3 procent en kwam uit op 3.583 punten.

Volgens analisten waren de koersen ingezakt omdat op de beurs veel kleine beleggers actief waren. Zij misten de noodzakelijke kennis van zaken en reageerden in de regel te nerveus op binnen- en buitenlandse ontwikkelingen, zoals de kredietcrisis in de Verenigde Staten.

Maar ook de aanhoudende pogingen van de Chinese overheid om de economische groei af te remmen, zou beleggers negatief hebben gestemd. Tot slot was een groot aantal Chinese bedrijven overgewaardeerd. Het inzakken van die koersen zou een natuurlijke correctie zijn.

Yuan bereikt sterkste koers ooit

De koers van de Chinese yuan zakte op 10 april 2008 voor het eerst in de geschiedenis door de magische grens van 7 per Amerikaanse dollar, namelijk tot 6,99. Tot juli 2005 was de munt met een vaste koers van 8,28 aan de dollar gekoppeld. Sindsdien mocht ze, binnen bepaalde marges, in waarde dalen of stijgen en was de munt 18 procent duurder geworden.

JUSTITIE

Celstraf voor partijbaas

Chen Liangyu, voormalig lid van het Politbureau en de lokale leider van de Communistische Partij (CCP) in de Chinese stad Shanghai, werd op 11 april 2008 tot achttien jaar gevangenisstraf veroordeeld.

Chen was in september 2006 ontslagen omdat hij met handlangers een derde van het lokale pensioenfonds zou hebben verduisterd.

Helft minder executies in China

Volgens cijfers die mensenrechtenorganisatie Amnesty International in april 2008 publiceerde, voltrok China in 2007 in ieder geval 470 doodvonnissen. Dit was meer dan enig ander land ter wereld, maar veel minder dan de 1.010 executies in 2006.
Mogelijk waren er minder mensen geëxecuteerd omdat alle doodvonnissen sinds 2007 moesten worden beoordeeld door het hoogste gerechtshof in Peking. Voor die tijd mochten lagere rechtbanken naar eigen inzicht mensen terecht laten stellen.
De Chinese overheid gaf nooit informatie over het aantal executies.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Dissident Hu Jia veroordeeld

Hu Jia, een van de bekendste dissidenten van China, werd op 3 april 2008 schuldig bevonden aan 'staatsondermijnend gedrag' en tot drie-en-een-half jaar gevangenisstraf veroordeeld

Hu gebruikte internet om openlijk te ageren tegen mensenrechtenschendingen en milieuvervuiling en was tevens een belangrijke informant van buitenlandse regeringen, journalisten en non-gouvernementele organisaties (ngo's) over mogelijke misstanden in China. Hij had zich ook ingezet voor aidspatiënten die in bloedbanken besmet waren geraakt met het hivvirus, maar geen compensatie of erkenning kregen omdat – zo werd beweerd – de regering de zaak in de doofpot wilde stopen.

Opnieuw slavenarbeid ontdekt in China

Het Chinese staatsdagblad *Metropool van het Zuiden* onthulde op 28 april 2008 dat 'honderden' kinderen waren bevrijd uit fabrieken in de stad Dongguan, provincie Guangdong. Ze waren afkomstig uit de provincie Sichuan en zouden door hun ouders zijn verkocht. Ze maakten extreem lange werkdagen en kregen daarvoor vrijwel geen financiële vergoeding. Wie zich verzette, werd mishandeld. De Chinese overheid stelde een onderzoek in.

In juni en juli 2007 waren ook al dwangarbeiders bevrijd, toen uit commerciële baksteenfabrieken in het noorden van het land.

BUITENLANDSE ZAKEN

Demonstraties rondom Olympische fakkeltocht

De Olympische vlam, die op 24 maart 2008 uit Griekenland vertrok om daarna door twintig landen op zes continenten te worden gedragen, werd in april in meerdere landen belaagd door anti-Chinese demonstranten. Ze protesteerden voor een onafhankelijk Tibet, tegen mensenrechtenschendingen in China en tegen de Chinese steun voor de regering van Soedan, die in Darfur genocide zou plegen.

Demonstraties in Istanbul, Londen, Parijs en San Francisco

Toen de fakkel op 3 april door de Turkse stad Istanbul werd gedragen, demonstreerden etnische Uyguren tegen mensenrechtenschendingen in Xinjiang, een overwegend islamitische provincie in het westen van China.

Op 7 en 8 april deed de fakkel Londen en Parijs aan. Demonstranten blokkeerden de route. Ze probeerden de vlam met water en brandblussers te doven en hem van de dragers af te pakken. Voordat de fakkel op 9 april San Francisco in de Verenigde Staten aandeed, hingen activisten spandoeken met leuzen voor een vrij Tibet aan de Golden Gate Bridge. De fakkeldragers werden daar echter niet belaagd omdat de beveiliging daarvoor te streng was. Er waren ook veel pro-Chinese betogers, die meenden dat Tibet onderdeel van China moest blijven.

IOC wil geen boycott

In april raadde het Europees parlement de lidstaten van de EU aan om een boycot van de openingsceremonie van de Spelen te overwegen, bij wijze van sanctie voor mensenrechtenschendingen in China. Het Amerikaanse Huis van Afgevaardigden nam op 9 april een door voorzitter Nancy Pelosi ingediende resolutie aan, waarin Peking werd opgeroepen om 'het optreden tegen vreedzame Tibetaanse demonstranten te beëindigen', een dialoog met de Dalai Lama aan te gaan en te stoppen met de culturele, religieuze, economische en linguïstische 'onderdrukking' van Tibet.
Jacques Rogge, voorzitter van het Internationaal Olympisch Comité (IOC), verklaarde op 11 april na overleg met de Chinese premier Wen Jiabao dat zijn organisatie tegen een boycot was. Niet alleen omdat de sporters daardoor gedupeerd zouden worden, maar ook omdat het niet de taak van het IOC zou zijn om kritiek te leveren op interne politieke aangelegenheden van landen.

Olympische fakkel in New Delhi

Op 17 april deed de fakkel New Delhi in India, aan. In geen land ter wereld woonden zo veel Tibetaanse vluchtelingen als in India. De regering van dat land onderhield, na decennia van spanningen, goede betrekkingen met China en wilde dat graag zo houden. Vandaar dat men er alles aan deed om de fakkeltocht rustig te laten verlopen. Het centrum van Delhi werd deels afgesloten. Een onbekend aantal demonstranten dat toch probeerde in de buurt van de fakkeldragers te komen, werd gearresteerd.

Anti-Franse actie

Veel Chinezen waren trots op hun land en de komst van de Olympische Spelen en voelden zich geschoffeerd door de acties. Ze waren vooral boos op Frankrijk omdat de politie daar weinig doortastend was opgetreden tegen de demonstranten en president Sarkozy overwoog de Olympische Spelen te boycotten. Maar vooral een foto waarop te zien was dat een actievoerder in Parijs probeerde de Olympische fakkel uit de handen van Jin Jing te trekken, wekte afschuw. Jin Jing was een Chinese sportvrouw die zich voortbewoog in een rolstoel.

In het weekeinde van 20 april demonstreerden mensen voor de Franse ambassade in Peking en filialen van de Franse supermarktketen Carrefour. Sommige burgers besloten Franse producten te boycotten. De Chinese regering riep iedereen op 22 april op om met de anti-Franse acties op te houden, omdat het land de relaties met Parijs graag goed wilde houden. Regeringswoordvoerder Jiang Yu maakte duidelijk dat deze houding grotendeels te danken was aan Sarkozy, die zich in een brief aan Jin Jing had verontschuldigd. Een op 21 april genomen besluit van de stad Parijs om de Dalai Lama ereburger te maken, noemde ze 'een belediging aan het adres van 1,3 miljard Chinezen, inclusief de Tibetanen'. De Franse hoofdstad had ook de in april veroordeelde Chinese dissident Hu Jia het ereburgerschap verleend, maar daarover zei Jiang Yu niets.

Rustige fakkeltocht in Australië

Later in april werd de fakkel door Canberra in Australië gedragen. Daar werd de tocht niet verstoord omdat de lokale Chinese gemeenschap met tienduizenden was gaan kijken en er een grote pro-Chinese demonstratie van maakte. Toen de fakkel Japan aandeed braken daar wel gevechten uit tussen pro- en anti-Chinese demonstranten en dit gebeurde ook op 27 april in de Zuid-Koreaanse hoofdstad Seoul, waar bovendien werd gedemonstreerd tegen het feit dat China Noord-Koreaanse vluchtelingen naar het land van herkomst bleef uitzetten.
De fakkel kwam op 30 april in Hongkong aan. Daaraan voorafgaand hadden de lokale autoriteiten ten minste zeven buitenlandse activisten de toegang geweigerd.

(Vorige berichten pagina 225/3 - 2008)

INDIA

BINNENLAND

Premier Manmohan Singh wijzigt kabinet

Op 6 april 2008 ontsloeg premier Manmohan Singh van India zes ministers en benoemde zeven nieuwe bewindslieden. De kabinetswijziging werd algemeen beschouwd als een poging om tegemoet te komen aan de kritiek van de communistische regeringspartners en de oppositie op de gebrekkige bestrijding van de oplopende inflatie. Deze had eind maart een recordhoogte van 7 procent bereikt. Bovendien zouden er in november in vijf belangrijke deelstaten verkiezingen plaatsvinden.

Hooggerechtshof keurt programma voor positieve discriminatie goed

Het hooggerechtshof in Delhi (India) gaf op 10 april 2008 zijn goedkeuring aan het regeringsvoorstel van het jaar daarvoor om aan de beste rijksuniversiteiten en -hogescholen een kwart van het aantal studieplaatsen te reserveren voor leden van de lagere kasten. Al eerder was 22,5 procent van de plaat-

sen gereserveerd voor tribalen en dalits (kastelozen). Het hof kwam deels tegemoet aan de kritiek van vooral de hogere kasten op de regeringsplannen door te bepalen dat studenten uit lagere kasten die afkomstig waren uit financieel draagkrachtige families, niet in aanmerking zouden komen voor positieve discriminatie.

DEELSTATEN

Maoïsten plegen aanslagen

Maoïstische rebellen doodden op 14 april 2008 bij een aanval op het station van Jhajha in de Indiase deelstaat Bihar, op 250 kilometer ten zuidoosten van de hoofdstad Patna, vijf politieagenten en een kruier. In de deelstaat West-Bengalen, in een afgelegen streek aan de grens met Jharkhand, vermoordden maoïsten drie leden van de regerende Communistische Partij India (marxistisch).

Demonstranten in Kashmir eisen onderzoek van anonieme graven

In Srinagar, Kashmir, arresteerde de politie op 25 april 2008 bij een uit de hand gelopen demonstratie van de Hurriyat Conferentie – een van de organisaties die streden voor afscheiding van Kashmir van India – een aantal personen, onder wie voorzitter Mirwaiz Omer Farooq. Deze had een onderzoek geëist van de 940 anonieme graven die recentelijk waren gevonden. Hij vermoedde dat daarin de lichamen lagen van mensen die in de afgelopen twee decennia door Indiase veiligheidstroepen waren vermoord.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Armoedebestrijding geïntensiveerd

Op 28 maart 2008 maakte de Indiase minister voor Agrarische Ontwikkeling, Raghuvansh Prasad Singh, bekend dat het National Rural Employment Guarantee Scheme (NREGS) met ingang van 1 april van kracht zou worden in alle 604 districten van het land.
Het NREGS, een ambitieus programma dat miljarden euro's kostte, was in 2006 gelanceerd in een derde van de districten. Het NREGS garandeerde elk huishouden op het platteland ten minste honderd dagen betaalde arbeid per jaar. Volgens het ministerie van Agrarische Ontwikkeling hadden tot dat moment al 30 miljoen huishoudens van het programma geprofiteerd.
Critici beweerden dat het programma in de armste deelstaten was mislukt en slechts succesvol was in rijkere deelstaten als Gujarat.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Maatregelen tegen stijgende inflatie

Verbod op uitvoer van rijst

De kabinetscommissie voor prijzen onder leiding van premier Manmohan Singh kondigde in een spoedbijeenkomst op 31 maart 2008 een aantal maatregelen aan om de oplopende inflatie in India terug te dringen. Uitvoer van niet-Basmati-rijst werd verboden en de exportprijs voor Basmati – India's beste rijst – werd verhoogd tot omgerekend 770 euro per ton. In maart was de prijs al verhoogd van 420 naar 645 euro.

Omdat India een van de grootste rijstexporteurs ter wereld was, konden deze maatregelen de prijs van rijst op de wereldmarkt beïnvloeden.

Uitvoerbelasting op Basmati-rijst en staal

Op 29 april maakte minister van Financiën P. Chidambaram opnieuw een aantal maatregelen ter bestrijding van de voortdurend stijgende inflatie bekend. Over de uitvoer van Basmati zou een belasting worden geheven van 128 euro per ton. De belasting op de invoer van staal zou worden verlaagd, en die op de uitvoer worden verhoogd. In de periode van 5 tot 12 april was de inflatie opgelopen van 7,1 procent naar 7,3 procent, terwijl het streefgetal van de regering 5 procent was.

Boeren worden niet opnieuw schulden kwijtgescholden

Sharad Pawar, de Indiase minister van Landbouw, verwierp op 22 april 2008 verzoeken van oppositie- en enkele regeringspartijen om boeren opnieuw schulden kwijt te schelden. In februari had de regering al 10 miljard euro uitgetrokken voor de allerarmste boeren in India. Droogte, dalende graanprijzen en toenemende onkosten hadden echter ook de wat grotere bedrijven in problemen gebracht. Landbouwactivisten wezen erop dat in de maanden daarvoor wederom honderden boeren uit pure nood zelfmoord hadden gepleegd.

GEZONDHEID EN ZORG

Manmohan Singh noemt aborteren van meisjes een nationale schande

Bij de start van de landelijke campagne 'Save the girl child' op 28 april 2008 zei premier Manmohan Singh – zelf 'de trotse vader van drie dochters' – dat de wijdverspreide praktijk in India van het aborteren van meisjesbabies een 'nationale schande' was. Hij wees erop dat er volgens de laatste volkstelling in 2001 nog maar 927 meisje per 1000 jongens werden geboren. In de rijkere delen van het land en in de stedelijke centra lag de verhouding jongens-meisjes nog slechter. De minister van Volksgezondheid, Ramadoss, zei dat diepgewortelde vooroordelen de kern van het probleem vormden. Voor meisjes moesten hoge bruidsschatten worden betaald en ze gingen na hun huwelijk bij de schoonfamilie wonen; jongens brachten daarentegen geld in en zouden later voor hun bejaarde ouders zorgen.

BUITENLANDSE ZAKEN

Banden tussen India en Afrika aangehaald

Op 9 april 2008 eindigde in de Indiase stad Delhi een topconferentie van India en veertien Afrikaanse landen, waaronder Nigeria, Tanzania, Kenia en Zuid-Afrika, en onder meer de Afrikaanse Unie. In de slotverklaring werden voedselgaranties, hoge olieprijzen en klimaatveranderingen als de belangrijkste punten voor samenwerking aangewezen. India was ooit een bondgenoot van veel Afrikaanse landen in de strijd tegen het kolonialisme, maar verloor dit continent uit het oog toen het zich na de economische hervormingen van 1991 vooral op Europa en de Verenigde Staten ging richten. In 2007-08 was de omvang van de handel tussen India's economische concurrent China en Afrika met 36 miljard euro bijna twee keer zo groot als die tussen India en Afrika.

Treinverkeer tussen Dhaka en Kolkata hervat

Voor het eerst in veertig jaar reden er op 14

april 2008 weer personentreinen tussen Dhaka, de hoofdstad van Bangladesh, en Kolkata (Calcutta). Sinds de oorlog tussen Pakistan en India in 1965 had er geen personentreinverkeer meer plaatsgevonden tussen Bangladesh – voorheen Oost-Pakistan – en India.

De plannen voor het herstellen van het treinverkeer dateerden uit 2001, maar sindsdien waren de verhoudingen tussen India en Bangladesh verstoord geraakt. India beschuldigde het overwegend islamitische Bangladesh ervan hindoes slecht te behandelen, terwijl Bangladesh klaagde over de wijze waarop India het water van de Ganges over beide landen verdeelde.
Verwacht werd dat vooral Bangladeshi's gebruik zouden maken van de verbinding. Om familie in West-Bengalen op te zoeken, en om er te werken.

(Vorige berichten pagina 229/3 - 2008)

JAPAN

BINNENLAND

LDP verliest tussentijdse verkiezingen

Bij tussentijdse verkiezingen in het district Yamaguchi op 28 april 2008 verloor de Liberale Democratische Partij (LDP) van premier Fukuda een zetel in het Lagerhuis aan de oppositionele Democratische Partij van Japan (DPJ).

De verkiezingen werden door velen als referendum over het functioneren van de premier beschouwd. Uit onderzoek bleek dat slechts 30 procent van de bevolking hem steunde. Fukuda had veel prestige verloren omdat de LDP in verband werd gebracht met corruptieschandalen, maar ook omdat hij er langdurig niet in was geslaagd zijn kandidaten voor het presidentschap van de centrale bank door het parlement aanvaard te krijgen. Bovendien bestond er onrust over de hervorming van het zorgverzekeringsstelsel voor ouderen.
De LDP en coalitiegenoot Nieuw Komeito (Kt) waren in 2007 de meerderheid in het Hogerhuis kwijtgeraakt, maar domineerden nog wel het Lagerhuis. Naar aanleiding van het verlies in april eiste de DPJ vervroegde landelijke verkiezingen, maar de premier wilde daar niet op ingaan.

NASLEEP TWEEDE WERELDOORLOG

Boek over zelfmoorden op Okinawa wordt niet verboden

'Leger was betrokken bij collectieve zelfmoord'

Een rechtbank in Japan verwierp op 28 maart 2008 een aanklacht tegen een van de bekendste Japanse schrijvers, Nobelprijswinnaar Kenzaburo Oë. Deze was aangeklaagd omdat hij in zijn boek *Okinawa Noto* (Aantekeningen over Okinawa) uit 1970 beweerde dat het Japanse leger aan het einde van de Tweede Wereldoorlog burgers op het eiland Okinawa had aangezet tot zelfmoord.

Ze zouden hen hebben voorgehouden dat het beter was om zelf een einde aan hun leven te maken omdat ze anders op gruwelijke wijze vermoord zouden worden door het Amerikaanse leger.

Militairen voelen zich beledigd

In 2007 waren twee gepensioneerde generaals naar de rechter gestapt omdat deze lezing volgens hen niet klopte, en omdat één van hen zichzelf in de tekst meende te herkennen en zich daardoor beledigd voelde. Ze eisten dat het essay verboden werd en wilden 20 miljoen yen (ongeveer 125 duizend euro) schadevergoeding.

In het vonnis zei rechter Toshimasa Fukami dat het Japanse leger wel degelijk 'nauw betrokken' was bij de zelfmoorden. Hij stelde dat militairen handgranaten hadden uitgereikt aan burgers met het doel zichzelf op te blazen. Circa duizend mensen zouden dat ook hebben gedaan. Of het Japanse leger hen ook werkelijk had bevolen om zelfmoord te plegen, liet de rechter in het midden.

Het onderwerp lag bij nationalisten erg gevoelig. Oë en andere linkse intellectuelen die openheid wilden over het Japanse oorlogsverleden, beschouwden zij als nestbevuilers.

In 2007 wilde de Japanse regering passages over de zelfmoorden op Okinawa laten schrappen uit schoolboeken. Na hevige protesten van de eilandbevolking was men hierop teruggekomen.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Japanse beroepsbevolking slinkt fors

Volgens een rapport dat de Japanse regering in april 2008 publiceerde, zou het werkende deel van de bevolking vóór 2050 met eenderde slinken. In 2008 behoorde 66 miljoen Japanners tot de beroepsbevolking. Dit zou afnemen tot 42 miljoen.

De tendens zou te verklaren zijn uit het lage geboortecijfer (7,9 geboortes per duizend inwoners tegenover een sterftecijfer van 9,3 per duizend) en de daaraan gerelateerde vergrijzing, maar ook door het falen van de regering om ouderen en vrouwen (weer) aan het werk te krijgen.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Valutavoorraad passeert grens van 1 biljoen dollar

De Japanse valutavoorraad passeerde begin 2008 voor het eerst de magische grens van 1 biljoen dollar (ca. 650 miljard euro). Dat maakte de regering van dat land op 7 maart 2008 bekend. Feitelijk was het niet de hoeveelheid geld en goud die was gegroeid, maar de waarde ervan. Dit kwam vooral door de hoge koers van de euro ten opzichte van de Amerikaanse dollar. De Japanse valutavoorraad bestond deels uit euro's, maar de totale waarde ervan werd uitgedrukt in dollars.
Wereldwijd bezat alleen China een nog grotere valutavoorraad.

Nieuwe president van centrale bank

Na het Lagerhuis stemde het Japanse Hogerhuis op 9 april 2008 in met de benoeming van Masaaki Shirakawa als president van de Bank van Japan (BOJ), de centrale bank van het land. Hij diende al als waarnemend president sinds zijn voorganger, Toshihiko Fukui, op 19 maart met pensioen ging.

Shirakawa studeerde economie in Tokio en Chicago. Hij werkte van 1972 tot 2006 voor de BOJ en sindsdien voor de Universiteit van Kyoto.

De regering had eerder twee andere kandidaten voorgedragen, namelijk Koji Tanami en Toshiro Muto – beide voormalige top-

ambtenaren op het ministerie van Financiën. Het door de oppositie gedomineerde Hogerhuis had hen echter afgewezen omdat ze nauwe banden met de regering hadden en daarom niet onafhankelijk genoeg zouden zijn. Hierdoor was er op 19 maart niet onmiddellijk een opvolger voor Fukui voorhanden.

Het was voor het eerst sinds de Tweede Wereldoorlog dat de BOJ het enige tijd zonder president moest stellen.

JUSTITIE

Terechtstellingen in Japan

Japan executeerde in de periode februari – april 2008 zes veroordeelden door verhanging. Allen waren schuldig bevonden aan moord.

De in augustus 2007 aangetreden minister van Justitie Kuio Hatoyama was een uitgesproken voorstander van de doodstraf, maar ontkende dat hij erop uit was om het aantal terechtstellingen op te voeren. 'Ik voer alleen de wet uit', zei hij op 10 april tijdens een persconferentie.
Toch was er sprake van een toename: het aantal executies bedroeg één in 2005 en vier in 2006. In 2007 waren het er negen, waarvan drie na het aantreden van Hatoyama.
Half april 2008 zaten er nog 104 mensen in een dodencel.

BUITENLANDSE ZAKEN

Uitgaansverbod voor Amerikaanse militairen in Japan

Circa 45.000 militairen, hun familieleden en civiele werknemers die voor het Amerikaanse leger in Japan werkten, mochten zich vanaf 20 februari 2008 niet meer vrij in dat land bewegen. Dat hadden de Amerikaanse autoriteiten bepaald.

Voor hen die gelegerd waren op het eiland Okinawa was al een nachtelijk uitgaansverbod van kracht. Hier kwam bij dat militairen in het hele land de Amerikaanse bases niet meer zonder toestemming mochten verlaten. Ook moesten ze deelnemen aan een tweedaags lesprogramma over ethiek.
De maatregelen zouden nodig zijn omdat er regelmatig meisjes en vrouwen werden lastiggevallen of zelfs verkracht door Amerikaanse militairen. Hierdoor was vooral op Okinawa, waar de meeste vergrijpen hadden plaatsgevonden, een anti-Amerikaanse stemming ontstaan.

Verkrachting en moord

De maatregel was een rechtstreekse reactie op een bericht dat de achtendertigarige stafofficier Tyrone Luther Hadnott op Okinawa een veertienjarig meisje had verkracht. Hij werd in februari aangehouden. Justitie in Japan besloot later hem niet te vervolgen omdat de familie van het slachtoffer de aanklacht had ingetrokken.
De Amerikaanse autoriteiten stelden hem daarna echter wel in staat van beschuldiging. Hadnott gaf toe dat hij het meisje een zoen had opgedrongen, maar ontkende de verkrachting. Op 19 maart werd een andere medewerker van het Amerikaanse leger formeel in staat van beschuldiging gesteld omdat hij nabij de marinebasis in Yokosuka een taxichauffeur zou hebben doodgestoken.
In Japan waren ca. 50.000 Amerikaanse militairen gelegerd, van wie de helft op Okinawa.

Japan verlengt sancties tegen Noord-Korea

De Japanse regering verlengde op 11 april 2008 de sancties tegen Noord-Korea met een half jaar. De strafmaatregelen waren voor het eerst getroffen in oktober 2006, nadat het streng communistische buurland een test met een kernwapen had gedaan. Tokio besloot tot de verlenging omdat het vond dat Noord-Korea zijn nucleaire faciliteiten niet snel genoeg ontmantelde en onvoldoende opheldering gaf over het lot van verdwenen Japanse staatsburgers.

Pyongyang had in 2002 toegegeven dat het dertien Japanners had laten ontvoeren om hen taallessen te laten geven aan geheime agenten. Sindsdien hadden vijf van hen Noord-Korea mogen verlaten. De andere acht zouden dood zijn. Japan weigerde dit laatste zonder meer te geloven en wilde bewijzen zien, maar kreeg die niet.

De sancties hielden in dat Japan geen Noord-Koreaanse goederen importeerde en schepen uit dat land weerde uit zijn havens.

(Vorige berichten pagina 109/1 - 2008)

NOORD-KOREA

BURGER- EN MENSENRECHTEN

'Openbare executies in Noord-Korea'

Volgens Amnesty International werden in Noord-Korea op 20 februari 2008 vijftien mensen in het openbaar geëxecuteerd. De mensenrechtenorganisatie kwam hier op 7 maart mee naar buiten. Het zou gaan om twee mannen en dertien vrouwen die geprobeerd hadden het land te ontvluchten, of hulp hadden geboden aan mensen die dat van plan waren. De executies zouden dienen als afschrikwekkend voorbeeld voor anderen.
De regering van het communistische land reageerde niet op het bericht.

BUITENLANDSE ZAKEN

Onenigheid tussen Noord-Korea en VS over lijst met nucleaire programma's

In 2007 leken de relaties tussen Noord-Korea en het Westen ietwat verbeterd te zijn, maar begin 2008 verslechterden ze weer. De reden was dat Noord-Korea zich volgens de regering van de Verenigde Staten niet hield aan de afspraken zoals die gemaakt waren tijdens het zogenaamde zeslandenoverleg op 3 oktober 2007. Het had daar beloofd om voor het einde van het jaar een lijst op te stellen met al zijn nucleaire programma's en materialen. Ook zou het voor die tijd alle nucleaire installaties ontmantelen. In ruil hiervoor kon het olie- en voedselleveranties tegemoet zien.

Aan het zeslandenoverleg namen, afgezien van Noord-Korea zelf, Zuid-Korea, Rusland, China, Japan en de Verenigde Staten deel.

Geheim verrijkingsprogramma

Noord-Korea zelf vond dat het zich wel degelijk aan de afspraken hield. Het beweerde dat het de lijst met nucleaire programma's en materialen in november al had overhandigd aan de Amerikaanse autoriteiten. Washington bevestigde dit, maar beweerde dat het document incompleet was. Wat er ontbrak, werd niet officieel bekendgemaakt. Japanse media wisten echter te melden dat het ging om een geheim programma voor de verrijking van uranium, dat vol-

gens Noord-Korea niet bestond, maar volgens de VS wel. En op de lijst stond dat Noord-Korea dertig kilo plutonium bezat, terwijl dit volgens de VS vijftig moest zijn.

Ontmanteling nucleaire installaties vertraagd

Ook het ontmantelen van alle nucleaire installaties was op 31 december nog niet voltooid. Aanvankelijk werd gezegd dat de deadline om technische redenen niet was gehaald.

Maar analisten hielden er rekening mee dat Noord-Korea in werkelijkheid niet bereid was om afstand te doen van zijn nucleaire programma's, omdat het dan een minder afschrikwekkende uitstraling zou hebben en daardoor een minder sterke onderhandelingspositie bij een eventueel volgend zeslandenoverleg.

Westerse journalisten in Yongbyon

Om te bewijzen dat het wel degelijk bereid was zijn nucleaire installaties onklaar te maken, liet Noord-Korea op 22 februari 2008 voor het eerst buitenlandse journalisten toe tot Yongbyon, een kernreactor waarmee mogelijk grondstoffen voor kernwapens werden vervaardigd. Daar werd getoond dat er aan de ontmanteling gewerkt werd. Tegenover *Associated Press Television News* (APTN) gaf een medewerker van Yongbyon toe dat het proces moedwillig was vertraagd omdat het buitenland zijn beloftes van voedsel- en energieleveranties nog niet was nagekomen. Volgens de afspraken van oktober zou Noord-Korea de goederen echter pas krijgen als de nucleaire faciliteiten in dat land eenmaal onklaar waren gemaakt.

Nieuw overleg

Ondertussen hield Noord-Korea vol dat het de volledige lijst met nucleaire programma's en materialen tijdig had ingediend en bleven de VS dit ontkennen. In april ontmoetten vertegenwoordigers van de landen elkaar twee keer om over de kwestie te spreken.
Volgens beide partijen verliepen die onderhandelingen in een goede sfeer. Wat er precies werd besproken en besloten, werd niet bekend gemaakt.

(Vorige berichten pagina 719/3 - 2007)

TAIWAN

BINNENLAND

Herdenkingshal voor Chiang Kai-shek verandert van functie

De enorme herdenkingshal voor Chiang Kai-shek in de Taiwanese hoofdstad Taipei werd op 1 januari 2008 omgevormd tot een monument voor slachtoffers van mensenrechtenschendingen onder diens regime. Chiang Kai-shek was tot 1949 president van China, waarvan Taiwan een provincie was. Nadat hij in dat jaar de burgeroorlog had verloren van de communisten, vluchtte hij met zijn nationalistische regering naar het eiland waar hij tot 1975 met harde hand regeerde.
'We hebben een gebouw, dat oorspronkelijk een tempel voor de aanbidding van een autoritaire dictator was, veranderd in een plaats waar het Taiwanese volk de vrijheden van democratie en mensenrechten kan overpeinzen, bestuderen en verkennen', zei president Chen Shuibian bij de heropening.

De wijziging van de functie van het gebouw was omstreden. President Chen, een voormalig mensenrechtenadvocaat, was een verklaard tegenstander van de in 1975 overleden Chiang. Anderen zagen hem echter als de man die Taiwan had behoed voor het communisme en die welvaart had gebracht.

Kwomintang wint parlements- en presidentsverkiezingen

Regerende DPP verliest fors

De Pan-blauwe Coalitie bestaande uit de Nationalistische Volkspartij of Kwomintang (KMT), de Volk Eerst Partij (VEP) en de Nieuwe Partij (NP) won op 12 januari 2008 de absolute meerderheid in de Lifa Yuan, het parlement van Taiwan. Samen kregen ze 71,9 procent van de stemmen. Bij de verkiezingen in 2004 was dat 40 procent.
De regerende Democratische Progressieve Partij (DPP) zakte weg van 40 naar 23,9 procent.

Hervorming van kiesstelsel

Het parlement had voorheen 225 zetels, maar was volgens een in 2005 aangenomen wet verkleind tot 113 omdat het dan efficiënter zou kunnen opereren. De nieuwe kieswet schreef voor dat 73 zetels bestemd waren voor al dan niet partijgebonden kandidaten die in hun eigen kiesdistrict hadden gewonnen. Zij werden dan ook gekozen volgens een districtenstelsel. Daarnaast werden 34 parlementariërs gekozen volgens een systeem van evenredige vertegenwoordiging. Hiervoor konden kiezers hun stem uitbrengen op landelijke partijen. En er werden zes zetels gereserveerd voor nakomelingen van de oorspronkelijke bevolking van Taiwan. Zij maakten 2 procent van de totale bevolking uit en stamden niet af van Chinese migranten, zoals de overige 98 procent.

Uitslag parlementsverkiezingen Taiwan
(12 januari 2008)

partij	zetels
KMT	71
DPP	27
VEP	9
OUS	3
NP	2
Onafhankelijken	1

Partijnamen:
Nationalistische Volkspartij (KMT) - Kwomintang of Guomindang
Democratische Progressieve Partij (DPP) - Minjindang
Volk Eerst Partij (VEP) - Qinmindang
Nieuwe Partij (NP) - Xindang
Onpartijdige Unie voor Solidariteit (OUS) - Wudang Tuanjie Lianmeng

Ma Ying-jeou wint presidentsverkiezingen

De DPP leed bij de presidentsverkiezingen op 22 maart opnieuw een nederlaag. Ma Ying-jeou van de KMT kreeg 58,5 procent van de stemmen en won daarmee ruimschoots van Frank Hsieh (Hsieh Chang-ting), de kandidaat van de regeringspartij.
Ma was in 1950 in Hongkong geboren als zoon van een voor de communisten gevluchte Chinese ambtenaar. In 1951 was het gezin naar Taiwan verhuisd. Van 1998 tot

Uitslag presidentsverkiezingen Taiwan
(22 maart 2008)

kandidaat	partij	percentage
Ma Ying-jeou	Kwomintang (KMT)	58,5
Frank Hsieh	Democratisch Progressieve Partij (DPP)	41,6

2006 was hij burgemeester van de hoofdstad Taipei. In 2005 was hij aangetreden als voorzitter van de KMT.

Relaties met China

De DPP verloor bij beide verkiezingen zo fors omdat de partij in verband werd gebracht met een groot aantal corruptieschandalen en omdat de economische groeicijfers tegenvielen. Verder irriteerde het velen dat de partij onderscheid maakte tussen de families die al vóór 1949 – het jaar van de communistische machtsgreep op het Chinese vasteland – op het eiland woonden en de miljoenen mensen die pas daarna vanuit China waren gekomen. De DPP suggereerde regelmatig dat die laatste groep niet loyaal was aan Taiwan, maar aan het vasteland.

De belangrijkste reden dat de kiezers zich van de partij afkeerden, leek echter het Chinabeleid te zijn. In tegenstelling tot de KMT wilde de DPP niets met Peking te maken hebben. De partij vond dat het eiland op den duur formeel onafhankelijk moest worden. China beschouwde het echter als een afvallige provincie en dreigde met militair ingrijpen als Taiwan zich werkelijk formeel afscheidde.

Ma wil vredesverdrag

In een toespraak op 23 maart bevestigde Ma dat hij uit was op betere relaties met China. Hij onderschreef de afspraken die het eiland in 1992 met Peking had gemaakt. Deze hielden in dat China én Taiwan erkenden dat ze samen één land vormden, maar niet tot hereniging hoefden over te gaan zolang ze het nog oneens waren over de staatsvorm. De vertrekkende president Chen Shuibian (DPP) had China tegen de haren ingestreken door dit zogenaamde één-China-beleid te verwerpen.

Ma vond het weinig productief als de regeringen in Peking en Taipei elkaars bestaansrecht bleven ontkennen, zoals ze sinds 1949 hadden gedaan, maar vond het vooralsnog te ver gaan om de communistische regering van China formeel te erkennen, laat staan Taiwan te laten toetreden tot de Volksrepubliek. Daarom stelde hij voor dat de twee aartsrivalen elkaar 'wederzijds niet ontkenden'. Hij toonde zich bereid een dialoog met Peking aan te gaan, maar alleen op basis van gelijkwaardigheid. En de identiteit van Taiwan diende wat hem betrof altijd gewaarborgd te blijven.

Ma pleitte voor een formeel vredesverdrag om een eind te maken aan de decennia van vijandigheden, maar stelde wel als voorwaarde dat China de kruisraketten die op Taiwan gericht stonden eerst ontmantelde. Hij wilde Taiwan verder openen voor Chinese investeerders en toeristen en was voorstander van rechtstreekse verkeersverbindingen.

Bedrijfsleven reageert positief

Het bedrijfsleven reageerde positief op de overwinningen van de KMT omdat het dacht te kunnen profiteren van betere relaties met China. Op 24 maart steeg de TAIEX, de index van de beurs van Taipei, met 4 procent naar 8.865,35 punten. De Taiwanese dollar steeg tien procent in waarde tot 30,2 per Amerikaanse dollar.

Ma vrijgesproken van corruptie

Het Hooggerechtshof bepaalde op 24 april dat Ma Ying-jeou niet schuldig was aan corruptie. Als de rechters anders hadden geoordeeld, zou diens inauguratie in mei niet zijn doorgegaan.

Ma was ervan beschuldigd dat hij 11 miljoen Taiwanese dollar (ca. 230.000 euro) had verduisterd toen hij burgemeester van Taipei was. Hij zei zelf dat het ging om vergoedingen voor bijzondere uitgaven waar hij als ambtenaar recht op had. Het hooggerechtshof bevestigde die lezing en ook die van lagere rechtbanken die de zaak eerder hadden behandeld, door te stellen dat 'de gedaagde niet de intentie had om zijn positie te misbruiken om geld te verduisteren of frauduleuze handelingen te verrichten'.
Ma omschreef de beschuldiging als een poging van de DPP hem zwart te maken.

Aankomend vicepresident spreekt met Chinese president

Vincent Siew zou Ma's vicepresident worden. Op 12 april had hij langs de zijlijn van een economisch congres op het Chinese eiland Hainan een ontmoeting met de president van de Volksrepubliek, Hu Jintao. Sinds 1949 was er niet meer rechtstreeks op een dergelijk hoog niveau gecommuniceerd.
De twee politici wisselden gedurende twintig minuten van gedachten over de mogelijkheid om rechtstreekse verkeersverbindingen toe te staan. Sinds 1949 was onderling verkeer alleen mogelijk via andere landen. Siew nodigde het Chinese bedrijfsleven uit om in Taiwan te investeren en hij toonde zich, evenals Hu, bereid de onderlinge dialoog te hervatten die tien jaar eerder door Peking was afgebroken omdat het dacht dat Taiwan uit was op formele onafhankelijkheid.

VS blijven wapens leveren

Het American Institute in Taiwan (AIT), de de facto Amerikaanse ambassade op het eiland, liet op 29 april weten dat de Amerikaanse regering de mogelijke vredesbesprekingen tussen Taiwan en China steunde. De Verenigde Staten hadden de officiële betrekkingen met Taiwan in 1979 verbroken om diplomatieke relaties met communistisch China aan te kunnen gaan, maar waren daarna wel doorgegaan met wapenleveranties aan het eiland. Volgens het AIT was Washington niet van plan daarmee op te houden, ook niet als de vredesbesprekingen werkelijk van start gingen.

Minister van Defensie treedt af

Lee Tien-yu, de minister van Defensie van Taiwan, trad op 23 februari 2008 af. Hij lag onder vuur van de oppositie die meende dat hij en andere leden van de regerende Democratische Progressieve Partij (DPP) geld wilden verdienen aan een kort daarvoor opgericht bedrijf dat in wapens handelde, Taiwan Goal. Het startkapitaal van de onderneming, waarvan de vooraanstaande DPP'er Wu Nai-jen directeur was, was deels betaald door de regering. Het zou onder meer Amerikaanse gevechts- en transportvliegtuigen en helikopters gaan inkopen voor het Taiwanese leger. Hiermee was naar schatting 150 miljard dollar (ruim 96 miljard euro) gemoeid.
Lee werd opgevolgd door onderminister Michael Tsai. Deze beloofde dat de regering de banden met Taiwan Goal zou verbreken.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Krachtige economische groei

De economie van Taiwan groeide in 2007 met 5,7 procent. In 2006 was dat 4,9 procent. De Taiwanese overheid maakte dit op 21 februari 2008 bekend. De groei werd

vooral opgedreven door de industrie en de export.

Taiwanese bank mag in China investeren

De Taiwanese Commissie voor Financiële Supervisie (FSC) gaf de bank Fubon op 3 april 2008 toestemming om voor 20 procent eigenaar te worden van de Xiamen City Commercial Bank. Het was voor het eerst dat Taiwan een bedrijf van het eiland toestemming gaf om te investeren in een financiële instelling uit China.
Volgens analisten wees het besluit erop dat Ma Ying-jeou, die enkele weken daarvoor tot president was gekozen, van plan was zijn verkiezingsbelofte waar te maken en toenadering tot China te zoeken.

(Vorige berichten pagina 721/2 - 2007)

ZUID-KOREA

BINNENLAND

Lee Myung-bak wordt president van Zuid-Korea

Lee Myung-bak, de kandidaat van de conservatieve Grote Nationale Partij (GNP), won op 19 december 2007 de Zuid-Koreaanse presidentsverkiezingen. Hij kreeg 48,7 procent van de stemmen, het hoogste percentage ooit. Door zijn overwinning kon de GNP voor het eerst sinds tien jaar weer gaan regeren.

'De bulldozer'

Lee was een oud-topman van de bouwonderneming van het bedrijfsconglomeraat Hyundai, oud-parlementariër en oud-burgemeester van Seoul (2002-2006). Omdat hij bekend stond om zijn doortastende wijze van optreden, werd hij wel 'de bulldozer' genoemd. Hij wilde zijn land besturen alsof het een groot bedrijf was. 'We moeten de tijd van ideologie achter ons laten en de periode van pragmatisme betreden', zei hij.
Lee's belangrijkste rivaal was Chung Dong-young van de progressieve Verenigde Nieuwe Democratische Partij (VNDP) – de voortzetting van de in augustus 2007 opgeheven Uri-partij. Hij won 26,2 procent van de stemmen. Derde werd de conservatief Lee Hoi-chang, voormalig lid van de GNP. Het was de derde keer dat hij zich verkiesbaar stelde. Hij kwam uit op 15 procent.
De opkomst was met 63 procent historisch laag.

Uitslag presidentsverkiezingen Zuid-Korea
(19 december 2007)

kandidaat	partij	percentage
Lee Myung-bak	Grote Nationale Partij (GNP)	48,7
Chung Dong-young	Verenigde Nieuwe Democratische Partij (VNDP)	26,2
Lee Hoi-chang	Onafhankelijk	15,1
Moon Kook-hyun	Partij voor Vernieuwing van Korea (PVK)	5,8
Kwon Young-ghil	Democratische Arbeiderspartij (DAP)	3,0
Lee In-je	Democratische Partij	0,7
Vier andere kandidaten	-	0,6

Zevende economie van de wereld

Chung had het relatief slecht gedaan omdat hij een bondgenoot was van vertrekkend president Roh Moo-hyun. Laatstgenoemde was weinig populair. Velen verweten hem een zwak economisch beleid en een naïeve houding ten aanzien van Noord-Korea, dat kernwapens vervaardigde terwijl de Zuid-Koreaanse president met investeringen en humanitaire hulp toenadering tot het communistische land probeerde te zoeken.
Lee Myung-bak wilde de zaken anders aanpakken. Hij zei dat hij de economische groei kon opdrijven tot 7 procent per jaar – deze bedroeg 5 procent in 2007 – en het inkomen per hoofd van de bevolking in tien jaar tijd zou laten stijgen tot ruim 25.000 euro per jaar – dit was bijna 16.000 euro in 2007. In die periode moest het land de zevende economie van de wereld worden. Hij dacht dit alles te kunnen bereiken door de belastingen te verlagen, de bureaucratie te vereenvoudigen, de economie te dereguleren en de overheidsuitgaven met minstens 10 procent terug te dringen.

Voorwaardelijke hulp voor Noord-Korea

Lee wilde ook de economie van Noord-Korea vooruithelpen. Hij zou dit doen door in binnen- en buitenland ongeveer 25 miljard euro in te zamelen voor investerings- en hulpprojecten in dat land. Ten gevolge daarvan zou het inkomen per hoofd van de bevolking er in tien jaar tijd toenemen tot bijna 2.000 euro per jaar. Dat was, volgens de Amerikaanse Central Intelligence Agency (CIA), in 2007 ruim 1.200 euro. Lee stelde echter één voorwaarde: Noord-Korea moest eerst afstand doen van al zijn nucleaire programma's en zijn mensenrechtensituatie verbeteren.

Lee wordt niet vervolgd voor fraude

Of Lee daadwerkelijk president zou worden, was na zijn verkiezing nog niet zeker want hij werd beschuldigd van beursfraude. Ook zou hij onder valse naam land in zijn bezit hebben gehad en als burgemeester van Seoul bevriende ondernemingen hebben voorgetrokken. Openbare aanklagers hadden al weken voor de verkiezingen verklaard dat hij onschuldig was, maar parlementsleden hadden desondanks een onafhankelijk onderzoek geëist. Officier van justitie Chung Ho-young bracht op 21 februari de resultaten hiervan naar buiten. Hieruit bleek wederom dat Lee geen blaam trof.
Indien het oordeel anders was geweest, mocht hij in principe wel geïnaugureerd worden omdat gekozen presidenten volgens het Zuid-Koreaanse recht immuun waren voor strafrechtelijke vervolging, behalve bij bijzondere vergrijpen als landverraad. Lee had zelf echter aangekondigd dat hij van het presidentschap zou afzien als hij schuldig zou worden bevonden.

Parlement aanvaardt premier

Lee werd op 25 augustus geïnaugureerd. Het parlement stemde op 29 februari in met Han Seung-soo als premier, een voornamelijk ceremoniële functie.
Het kabinet was toen al geformeerd. Vier ministerskandidaten trokken zich al voor hun beëdiging terug omdat ze van fraude werden beschuldigd.

Conservatieven winnen parlementsverkiezingen

Bij de parlementsverkiezingen op 9 april won de GNP een kleine meerderheid. De winst maakte het voor president Lee aanzienlijk makkelijker om zijn politieke agenda uit te voeren.
De VNDP werd gehalveerd, vermoedelijk omdat de partij de weinig populaire president Roh had gesteund. Park Geun-hye, de dochter van oud-dictator Park Chung-hee (1963-97), won 14 zetels. De opkomst was met 46 procent laag.

In de Nationale Assemblee werden 245 afgevaardigden volgens een districtenstelsel gekozen en 54 volgens een systeem van evenredige vertegenwoordiging.

Uitslag parlementsverkiezingen Zuid-Korea
(9 april 2008)

partij	percentage	zetels	winst/ verlies
Grote Nationale Partij (GNP)	37,4	153	+32
Verenigde Nieuwe Democratische Partij (VNDP)	25,1	81	-80
Vrijheid Vooruit Partij (VVP)	6,8	18	+18
Park Geun-hye Coalitie	13,1	14	+14
Democratische Arbeiderspartij (DAP)	5,6	5	-5
Partij voor de Vernieuwing van Korea (PVK)	3,8	3	+3
Onafhankelijken	8,1	25	

Samenstelling regering Zuid-Korea
(6 maart 2008)

President
LEE Myung-bak
Premier
HAN Seung-soo
Eerste secretaris
CHO Jung-pyo

Ministers:
Arbeid
LEE Young-hui
Buitenlandse Zaken en Handel
YU Myung-hwan
Cultuur, Sport en Toerisme
YOU In-chon
Defensie
LEE Sang-hee
Financiën
KANG Man-soo
Herenigingszaken
KIM Ha-jung
Justitie
KIM Kyung-han
Kenniseconomie
LEE Youn-ho
Landbeheer, Verkeer en Maritieme Zaken
CHUNG Jong-hwan
Milieu
LEE Man-eui
Onderwijs, Wetenschap en Technologie
KIM Doh-yeon
Voedsel, Landbouw, Bosbouw en Visserij
CHUNG Woon-chun

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Economische groei van 5 procent

De economie van Zuid-Korea groeide in 2007 met 5 procent. Dat maakte de centrale bank van het land op 21 maart 2008 bekend. De groei werd vooral opgedreven door de export, binnenlandse consumentenbestedingen en een relatief grote investeringsbereidheid.

JUSTITIE

Zuid-Korea hervormt rechtssysteem

In Zuid-Korea werd op 12 februari 2008 voor het eerst een burgerjury betrokken bij een rechtszaak. De verandering diende om het publieke vertrouwen in het rechtssysteem te vergroten.
Bij rechtszaken zouden alleen jury's worden betrokken indien de verdachte daar om vroeg en uitsluitend bij bepaalde strafrechtelijke zaken. Het oordeel van de juryleden was niet bindend. De rechter behield dus het laatste woord.

NATUUR EN MILIEU

Milieuramp voor Zuid-Koreaanse kust

Voor de kust van de streek Taean in Zuid-Korea raakte op 7 december 2007 een schip in aanvaring met de Hongkongse olietanker *Hebei Spirit*. Er lekte 10.800 ton olie de zee in. Hierdoor ontstond de grootste olievervuiling uit de Zuid-Koreaanse geschiedenis. De overheid riep de noodtoestand uit. Er werden 140 schepen naar het gebied gestuurd om samen een barrière te vormen, zodat de olievlek de kust niet kon bereiken. Toch raakten vele stranden besmeurd. Aangezien per jaar ruim 20 miljoen toeristen het gebied bezochten, was dit een grote klap voor de lokale economie. Taean stond ook bekend om zijn visserij en oesterteelt. Deze sectoren leden eveneens grote schade.
De regering beloofde de gedupeerden financieel te ondersteunen.

CULTUUR EN WETENSCHAP

Veertiende-eeuws monument afgebrand

De veertiende-eeuwse Namdaemun ('grote zuidelijke poort') in de Zuid-Koreaanse hoofdstad Seoul brandde op 11 februari 2008 af. De oude stadspoort gold als een van de mooiste voorbeelden van de traditionele Koreaanse architectuur en was een van de weinige historische bouwwerken die de Japanse bezetting (1910-45) en de Koreaanse oorlog (1950-53) doorstonden.
Het gedeeltelijk houten bouwwerk bleek uit rancune te zijn aangestoken door Chae Jong-ki, een 69-jarige man die vond dat hij een te kleine vergoeding had gekregen voor een gedwongen verhuizing. Zijn ongenoegen had dus niets met de poort te maken.

Eerste Zuid-Koreaanse astronaut

Natuurwetenschapper Yi So-yeon vertrok op 8 april 2008 naar het Internationale Ruimtestation (ISS). Ze was de eerste Zuid-Koreaanse staatsburger die zich buiten de dampkring begaf en de tweede vrouwelijke astronaut van Azië. Yi reisde samen met twee Russische kosmonauten per Sojoez vanaf het ruimtecentrum Baikonoer in Kazachstan. Ze zou tien dagen in het ISS blijven en daar natuurwetenschappelijk onderzoek doen.
De enige Aziatische landen die ooit iemand de ruimte in hadden gestuurd, waren Vietnam, Mongolië, Afghanistan, Japan, India, Kazachstan, China en Maleisië.

REGIONALE ONTWIKKELINGEN

Relaties tussen Noord- en Zuid-Korea verslechteren

Treinverkeer tussen Noord en Zuid

Voor het eerst sinds het einde van de Koreaanse Oorlog (1950-53) reed op 11 december 2007 een goederentrein van Zuid- naar Noord-Korea. Hij vervoerde bouwmaterialen naar Kaesong, gelegen op een paar kilometer afstand van de grens. In deze speciale investeringszone waren ongeveer zeventig Zuid-Koreaanse bedrijven actief. Ze hadden ongeveer 23.000 Noord-Koreanen in dienst.

President Roh Moo-hyun van Zuid-Korea en de Noord-Koreaanse leider Kim Jong-il hadden op een historische topontmoeting in oktober besloten dat het treinverkeer hervat zou worden. De in de oorlog beschadigde spoorlijnen waren al eerder hersteld, maar vanwege het grote onderlinge wantrouwen uitsluitend voor proefritten gebruikt. Het was de bedoeling dat de treinen volgens een vaste dienstregeling naar Kaesong gingen rijden. Passagierstreinen mochten de zwaarbewaakte grens nog niet over.
Zuid-Korea hoopte dat het op den duur ook

gebruik mocht maken van andere Noord-Koreaanse spoorwegen, zodat het aangesloten kon worden op de Transsiberische spoorlijn in Rusland. Voorlopig zat dat er echter nog niet in.

Geen oplossing voor omstreden zeegrens

Op de top in oktober hadden de twee politieke leiders eveneens besloten dat er rondom de onderlinge zeegrens ten westen van het Koreaanse schiereiland een zone zou komen waar vissersschepen uit beide landen welkom waren. De zeegrens was in 1953 getrokken, maar nooit door Noord-Korea geaccepteerd.
Militairen uit de twee landen bogen zich van 12 tot 14 december in het grensdorp Panmunjom over de details, maar werden het onderling niet eens. Volgens de woordvoerder van de Zuid-Koreaanse delegatie, kolonel Moon Sung-mook, wilde zijn land een gemeenschappelijk visgebied aan weerszijden van de grens, terwijl Noord-Korea vond dat dit uitsluitend ten zuiden van de grens moest komen. Het Noord-Koreaanse staatspersbureau *KCNA* berichtte dat de besprekingen waren misgelopen omdat Zuid-Korea 'volhardt in zijn oude positie, die teruggaat tot de tijd van confrontatie'.

Over andere punten werden de twee partijen het wel eens. Zo zouden de grenscontroles voor Zuid-Koreanen die naar het Noorden reisden, worden versoepeld. En Zuid-Koreanen mochten in de schaarse gebieden waar het Noorden hen welkom heette – feitelijk alleen Kaesong en een paar toeristische attracties – in het vervolg gebruik maken van internet en mobiel bellen. Voorheen was dat verboden.

Einde van 'zonneschijnbeleid'

De onderlinge relaties verslechterden na het aantreden van de Zuid-Koreaanse president Lee Myung-bak op 25 februari 2008. Hij was niet van plan het 'zonneschijnbeleid' van zijn voorganger Roh Moo-hyun voort te zetten. Dit betekende dat de Zuid-Koreaanse regering alleen nog bereid was toenadering tot het Noorden te zoeken als dat land zijn nucleaire programma's staakte en de mensenrechtensituatie er verbeterde. Lee vond dat het buurland lang genoeg had geprofiteerd van de vriendelijke houding van Zuid-Korea, zonder daar daadwerkelijk iets tegenover te stellen.

Het stoorde Lee vooral dat Noord-Korea atoomwapens had ontwikkeld in de periode dat Zuid-Korea in het kader van het 'zonneschijnbeleid' humanitaire hulp bood, in het buurland investeerde en probeerde op andere manieren toenadering en ontspanning te zoeken.

Aanbod Noord-Korea door Lee verworpen

Tijdens zijn verkiezingscampagne had Lee gezegd dat hij te allen tijde met de Noord-Koreaanse leider Kim Jong-il wilde spreken, als dat een einde kon maken aan de nucleaire dreiging die van het buurland uitging. Maar volgens een bericht in het dagblad *Dong-a Ilbo* van 5 maart had hij geweigerd in te gaan op een voorstel van Pyongyang om nog voor zijn inauguratie een ontmoeting tussen 'verantwoordelijke functionarissen' te organiseren. Lee zou hiertoe hebben besloten omdat het niet duidelijk was waar Noord-Korea het precies over wilde hebben.
Het dagblad baseerde zich op niet bij name genoemde medewerkers van de regering. De Zuid-Koreaanse inlichtingendienst zei niets van het Noord-Koreaanse voorstel te weten.

Test met militaire raketten

De relaties verslechterden verder nadat de nieuwe Zuid-Koreaanse legerleider Kim Tae-young tegenover het parlement had verkaard dat de Noord-Koreaanse nucleaire installaties wat hem betrof preventief gebombardeerd moesten worden, indien bleek dat het buurland een atoomaanval voorbereidde. Noord-Korea eiste daarvoor excuses, maar kreeg die niet. Op 28 maart testte het enkele kruisraketten en deelde mee dat het elk Zuid-Koreaans oorlogsschip dat de onderlinge zeegrens overschreed, 'genadeloos zou uitschakelen'. 'Ons leger zal niet rustig afwachten tot de oorlogshitsers beginnen met een preventieve aanval', berichte het Noord-Koreaanse persbureau *KCNA* op 30 maart. 'Als onze geavanceerde preventieve aanval begint, zal alles in as veranderen'.

Zuid-Koreaanse functionarissen voorlopig niet welkom in Noord-Korea

Als reactie op het nieuwe beleid van Seoul besloot Noord-Korea alle Zuid-Koreaanse functionarissen, inclusief militaire leiders, voorlopig de toegang tot het land te ontzeggen. Voor hoe lang, was onduidelijk. En het zette elf Zuid-Koreaanse bedrijfsleiders, die actief waren in Kaesong, het land uit.
Op 3 april beweerde Pyongyang dat Zuid-Koreaanse oorlogsschepen inderdaad de zeegrens waren overgestoken. Seoul ontkende dit.

Japan en Zuid-Korea halen banden aan

De Japanse premier Fukuda en de Zuid-Koreaanse president Lee Myung-bak besloten op 25 februari 2008 langs de zijlijn van Lee's inauguratie als president om het jaarlijkse topoverleg te hervatten. De buurlanden hadden in 2004 besloten om een jaarlijkse top te houden, maar Zuid-Korea bleef sinds 2005 weg omdat de toenmalige Japanse premier Koizumi regelmatig de Yasukunitempel in Tokio bezocht, waar niet alleen Japanse oorlogsslachtoffers maar ook enkele veroordeelde oorlogsmisdadigers herdacht werden. Korea was van 1910 tot 1945 door Japan bezet en voelde zich door dit eerbetoon beledigd. Maar Japan kreeg in 2007 een nieuwe premier en Zuid-Korea in 2008 een nieuwe president. Beiden wilden een frisse start maken.
Het jaarlijkse topoverleg zou vooral dienen om de economische en culturele banden aan te halen.

Lee bezoekt Japan

Op 21 april bracht Lee een officieel bezoek aan Japan. Het was zijn tweede staatsbezoek sinds zijn inauguratie in februari. Het eerste was naar de Verenigde Staten.

(Vorige berichten pagina 723/1-2007)

ALGERIJE

BINNENLAND

Golf van geweld treft Algerije

In april 2007 vielen bij een bomaanslag in de hoofdstad Algiers meer dan dertig doden, hetgeen het begin inluidde van een jaar van geweldpleging door radicale islamieten. Anders dan in de jaren negentig van de twintigste eeuw, toen een bloedige burgeroorlog met meer dan 150.000 doden werd uitgevochten met de Algerijnse staat,

maakten opstandelingen nu ook gebruik van het middel 'zelfmoordaanslag'. Het aantal strijders was veel geringer dan destijds, niet alleen omdat velen door het Algerijnse leger waren uitgeschakeld, maar ook omdat een groot aantal van hen na 1999 gebruik had gemaakt van een amnestie- en verzoeningsregeling.
Gevreesd werd dat de moeilijk te voorkomen zelfmoordaanslagen niet alleen Algerije, maar ook buurlanden als Marokko en Tunesië meer en meer zouden treffen. Dit hing samen met de koerswijzing van de in 1998 opgezette Salafistische Groep voor Strijd en Gebed (GSPC) die de hoofdverantwoordelijke was voor aanslagen in de laatste jaren. Ze had zich in de loop van 2006 aangesloten bij al-Qaida en nam vervolgens een nieuwe naam aan: Al-Qaida in de Maghreb. Deze groep claimde alle aanslagen die vanaf april 2007 tot dezelfde maand van 2008 op Algerijns grondgebied plaatsvonden en waarbij honderden doden vielen. Intussen werkte de Algerijnse overheid aan een verdubbeling van het aantal leden van de veiligheidstroepen in een poging het geweldsoffensief te keren.

Een overzicht van de belangrijkste geweldsdaden in Algerije:

2007:
11 april
Het hoofdkwartier van de Algerijnse premier en een politiebureau in Algiers worden getroffen door aanslagen. Er vallen zeker 32 doden en meer dan 200 gewonden.

11 juli
Een zelfmoordenaar blaast een vrachtauto met explosieven op bij een militaire basis nabij de plaats Lakhdaria, ten zuidoosten van Algiers. Er komen 10 soldaten om en 35 raken er gewond.

6 september
Een man blaast zichzelf op te midden van een menigte die in de oosterse stad Batna in afwachting is van de komst van president Abdelaziz Bouteflika. Er vallen 22 doden en zeker 10 gewonden. Aangenomen wordt dat de president zelf doelwit van de aanslag is.

8 september
In de noordelijke kuststad Dellys komen dertig agenten, die werkzaam zijn voor de kustwacht, om het leven nadat een vrachtwagen met explosieven op hun onderkomens inrijdt. Een dag later demonstreren tienduizenden mensen verspreid over het land tegen terrorisme en voor het antiterreurbeleid van de president.

4 oktober
Het Algerijnse leger begint in de regio Tebessa, ten oosten van Algiers, een offensief op basis van informatie die is verkregen van elf mensen die zijn opgepakt in verband met de aanslag van 6 september. Binnen vier dagen schakelt het leger 22 strijders uit en verliest zelf 7 manschappen.

11 december
Een dubbele vrachtwagen met grote hoeveelheden explosief materiaal komt tot ontploffing bij kantoren van de Verenigde Naties en het gebouw van de Constitutionele Raad in Algiers. Daarbij komen 37 mensen om, onder wie 17 VN-medewerkers. Op 29 januari 2008 citeert het Algerijnse dagblad *al-Watan* veiligheidsfunctionarissen die de arrestatie bevestigen van vier betrokkenen in Boumerdes, ten oosten van Algiers. De vermeende leider van de groep zou in een hinderlaag zijn gelopen en gedood. De Algerijnse minister van Binnenlandse Zaken Noureddine Yazid Zerhouni meldt op 31 januari dat de groep achter de aanslag ontmanteld lijkt: twee personen zijn gedood en twee anderen gearresteerd.

2008:
2 januari
Vier politieagenten komen om het leven als een autobom middels een zelfmoordaanslag ontploft. De aanslag vindt plaats bij een politiebureau in Naciria, ten oosten van Algiers.

29 januari
Vijftig kilometer ten oosten van Algiers wordt een zelfmoordaanslag gepleegd op een politiebureau in Thenia. Er vallen 4 doden en 20 gewonden.

7 februari
Bij een gewapende aanval op paramilitaire agenten in de provincie El Oued (500 kilometer ten zuidoosten van Algiers) komen acht van hen om het leven. Vijf dagen later wordt bekend dat zeventien leden van de verantwoordelijke groepering door het leger zijn gedood.

2 maart
Algerijnse media melden dat de strijdkrachten ten oosten van Algiers deze en de voorgaande dag 25 opstandelingen hebben gedood. Zij maken deel uit van een groep van 30 die op 29 februari is betrapt op het plaatsen van bommen langs de kant van de weg. Veiligheidstroepen zetten daarop de aanval in met raketten en helikoptervuur.

Topfiguren al-Qaida in de Maghreb gedood

De tweeëndertigjarige Zobeir Harkat werd op 6 oktober gedood tijdens gevechten met veiligheidstroepen in de regio Kabylië. Harkat, ook bekend als Sofiane Fassila, was sinds 2004 plaatsvervangend leider van al-Qaida in de Maghreb, werd beschouwd als de belangrijkste 'bommenmaker' van de groepering en zou het brein zijn achter verscheidene sinds april 2007 gepleegde bomaanslagen.
Fassila opereerde aanvankelijk samen met de oprichter van de GSPC, Hassan Hattab, maar hun wegen scheidden zich toen de laatste zich op 22 september aan de autoriteiten overgaf om gebruik te kunnen maken van de nationale amnestieregeling. Hij stond, anders dan Harkat, bekend als tegenstander van het treffen van civiele doelen, maar was wel tot tweemaal toe bij verstek veroordeeld tot respectievelijk de doodstraf en levenslang. Het Algerijnse dagblad *Liberté* berichtte op 27 februari 2008 dat een andere sleutelfiguur van al-Qaida in de Maghreb een dag eerder door veiligheidstroepen was gedood in de plaats Legatha, ten oosten van Algiers. Het ging om de vierendertigarige 'emir' Hamza, alias Abdi Abdi, die werd verdacht van het organiseren van enkele recente bomaanslagen.

Doodstraffen bij verstek uitgesproken

Op 23 februari 2008 werd bekend dat Bekri Omar, Allal Mohamed en Khadhraoui Abdelkader door een rechtbank in Boumerdes bij verstek ter dood waren veroordeeld. Zij werden beschuldigd van de vorming van een gewapende terroristische groepering en van moord. Een vierde verdachte, Bouzegza Abderrahmane, kreeg dezelfde straf, ook al was deze leider van de El Arkam brigade – onderdeel van al-Qaida in de Maghreb – in januari bij gevechten omgekomen. Aan vijf andere verdachten werd bij verstek twintig jaar opgelegd wegens lidmaatschap van een terroristische groep.

Presidentiële partijen behouden meerderheid bij parlementsverkiezingen

De drie politieke partijen die het beleid steunden van president Abdelaziz Bouteflika behielden bij de op 17 mei 2007 gehouden verkiezingen voor de Nationale Volksassemblee hun parlementaire meerderheid. Deze slonk echter wel in vergelijking met de vorige verkiezingen in 2002.
De partij van de president, het Nationaal Bevrijdingsfront (FLN), verloor 63 van haar 199 zetels en dit werd maar deels gecompenseerd door de winst – beide van 14 zetels – die de Nationaal Democratische Vereniging (RND) en de Beweging voor een Vreedzame Maatschappij (MSP) behaalden. Tezamen beschikten de drie nu over 249 van de 389 zetels, tegen 297 vijf jaar eerder. De grootste oppositiegroepering werd met 26 zetels de radicaallinkse Partij van de Arbeiders (PT), geleid door Louiza Hannoune – een van 's lands populairste politici.

Uitslagen parlementsverkiezingen Algerije
(17 mei 2007)
Opkomst: 35,7 procent

partij	percentage	zetels	+/-
FLN	23,0	136	-63
RND	10,3	61	+14
MSP	9,6	52	+14
PT	5,1	26	+5
FNA	4,2	13	+5
RCD	3,4	19	+19
MNA	3,4	5	+4
MI	2,5	3	+3
MRN	2,5	3	-40
MJD	2,3	5	+5
ANR	2,2	4	+4
MEN	2,1	4	+3
MNND	2,0	7	+7
FNIC	2,0	3	+3
PRA	1,8	4	+3
Overige	23,6	44	
Totaal		389	

FLN - Nationaal Bevrijdingsfront
RND - Nationaal Democratische Vereniging
MSP - Beweging voor een Vreedzame Maatschappij
PT - Partij van de Arbeiders
FNA - Algerijns Nationaal Front
RCD - Partij voor de Cultuur en de Democratie
MNA - Beweging voor Islamitische Wederopleving
MI - Open Deur Beweging
MRN - Beweging voor Nationale Hervorming
MJD - Beweging voor Jeugd en Democratie
ANR - Nationale Republikeinse Alliantie
MEN - Beweging voor Nationaal Begrip
MNND - Nationale Beweging voor Natuur en Ontwikkeling
FNIC - Nationaal Front van Onafhankelijken voor Verzoening
PRA - Partij voor Algerijnse Vernieuwing

De opkomst, die in 2002 nog 46,2 procent bedroeg, zakte verder terug naar 35,7 procent. De geringe belangstelling was vooral zichtbaar in de grote steden. Zo ging in de hoofdstad Algiers maar 14 procent van de kiesgerechtigden stemmen. Een hoge opkomst was voor veel politici van belang om steun te verwerven voor uitbouw van de democratie in de strijd tegen het terrorisme dat Algerije teisterde. Ingewijden meenden dat vooral de geringe macht van het parlement en het onvermogen van partijen om voldoende belangstelling op te wekken tijdens de campagne, veel kiezers hadden doen thuisblijven.

Premier Belkhadem herbenoemd

President Bouteflika benoemde op 4 juni opnieuw Abdelaziz Belkhadem tot premier – een functie die deze sinds mei 2006 vervulde. In diens nieuwe regering traden geen grote veranderingen op, met uitzondering van de vervanging van minister van Buitenlandse Zaken Mohammed Bedjaoui door Mourad Medelci. In het vorige kabinet was de laatste minister van Financiën.

Samenstelling regering Algerije (7 juni 2007)

President, tevens minister van Nationale Defensie
Abdelaziz BOUTEFLIKA

Premier
Abdelaziz BELKHADEM

Ministers van Staat:
Binnenlandse Zaken en Lokale Autoriteiten
Noureddine Yazid ZERHOUNI
Buitenlandse Zaken
Mourad MEDELCI
Justitie
Tayeb BELAIZ
Zonder portefeuille
Bouguerra SOLTANI

Ministers:
Arbeid en Sociale Zekerheid
Tayeb LOUH
Beroepsopleidingen en Onderwijs
El-Hadi KHALDI
Communicatie
Abderrachid BOUKERZAZA
Cultuur
Khalida TOUMI
Energie en Mijnbouw
Chakib KHELIL
Financiën
Karim DJOUDI
Gezondheidszorg, Bevolking en Ziekenhuishervormingen
Amar TOU
Handel
El Hachemi DJAABOUB
Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek
Rachid HARRAOUBIA
Huisvesting en Stedelijke Ontwikkeling
Noureddine MOUSSA
Industrie en Bevordering van Investeringen
Abdelhamid TEMMAR
Jeugd en Sport
Hachemi DJIAR
Landbouw en Plattelandsontwikkeling
Said BARKAT
Midden- en Kleinbedrijf en Ambachtelijke Activiteiten
Mustapha BENBADA
Nationaal Onderwijs
Boubekeur BENBOUZID
Oorlogsveteranen
Mohamed Cherif ABBAS
Openbare Werken
Amar GHOUL
Postdiensten en Informatie- en Communicatietechnologie
Boudjemaa HAICHOUR
Relaties met het Parlement
Mahmoud KHEDRI
Religieuze Zaken
Bouabdellah GHLAMALLAH
Stedelijke Planning, Milieu en Toerisme
Cherif RAHMANI
Transport
Mohamed MAGHLAOUI
Visserij en Zeebronnen
Smail MIMOUN
Waterbronnen
Abdelmalek SELLAL
Werkgelegenheid en Nationale Solidariteit
Djamal Ould ABBAS

Gevolmachtigde ministers:
Financiële Hervormingen (toegevoegd aan minister van Financiën)
Fatiha MENTOURI
Gezins- en Vrouwenzaken (toegevoegd aan minister van Gezondheidszorg, Bevolking en Ziekenhuishervormingen)
Nouara Saadia DJAAFAR
Lokale Autoriteiten (toegevoegd aan Minister van Staat voor Binnenlandse Zaken en Lokale Autoriteiten)
Daho OULD KABLIA
Maghreb en Afrikaanse zaken (toegevoegd aan de Minister van Staat voor Buitenlandse Zaken)
Abdelkader MESSAHEL
Plattelandsontwikkeling (toegevoegd aan minister van Landbouw en Plattelandsontwikkeling)
Rachid BENAISSA
Stedelijke Milieuzaken (toegevoegd aan de minister van Stedelijke Planning, Milieu en Toerisme)
Abderrachid BOUKERZAZA
Wetenschappelijk Onderzoek (toegevoegd aan minister van Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek)
Souad BENDJABALLAH

Gevolmachtigde minister (toegevoegd aan minister van Nationale Defensie)
Abdelmalek GUENAIZIA

Secretaris-generaal van de regering
Ahmed NOUI

Gouverneur centrale bank
Mohamed LEKASASSI

JUSTITIE

Hoofd Algerijnse bank krijgt bij verstek levenslang wegens corruptie

Een rechtbank in Blida, Zuid-Algerije, veroordeelde op 22 maart 2007 de veertigjarige Rafik Khalifa bij verstek tot levenslange ge-

vangenisstraf wegens fraude, verduistering, diefstal en vervalsing. Hij leidde de gelijknamige Khalifa Bank die in 2003 failliet was gegaan. Dat jaar werd ontdekt dat er omgerekend ca. 3,4 miljoen euro zoek was.
Na het tien wekende durende proces werden ook een aantal medeverdachten tot hoge straffen veroordeeld. Zes personen, onder wie de voormalige gouverneur van de centrale bank Abdelwahab Keramane, kregen bij verstek twintig jaar opgelegd. Tien jaar kregen de echtgenote van Khalifa, de voormalige minister van Industrie Abdennour Keramane en diens dochter Yasmine, voorheen vertegenwoordiger van Khalifa Airways in het Italiaanse Milaan. Van alle veroordeelden werden tevens de bezittingen geconfisqueerd. Op 21 maart waren al veroordelingen uitgesproken tegen 45 andere betrokkenen en was er vrijspraak voor 94 personen.

Het gerechtelijk onderzoek, waarvoor ministers, vakbonds- en bedrijfsleiders als getuigen werden opgeroepen, had een wijdverbreide corruptie tot op de hoogste economische en politieke niveaus aan het licht gebracht. Er werden nog meer rechtszaken verwacht betreffende het bedrijfsimperium van Khalifa. De corruptie had bovendien internationale vertakkingen. De hoofdverdachte had zelf in 2003 zijn toevlucht gezocht tot Groot-Brittannië, waar hij in februari 2007 werd verhoord op verdenking van het witwassen van zwart geld. Algerije vroeg om zijn uitlevering en dat deed ook Frankrijk, waar Khalifa – onder meer door zijn contacten met de showbusiness – van financiële zwendel werd beticht. In augustus gaf een Britse rechter toestemming hem aan Frankrijk uit te leveren.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Algerije sluit dertien protestantse kerken

Mustapha Krim, leider van de Protestantse Kerk in Algerije, verklaarde op 24 maart 2008 dat de overheid de sluiting had verordonneerd van dertien kerken, grotendeels in de stad Tizi Ouzou. Zij moesten hun deuren gesloten houden zolang de autoriteiten geen vergunning hadden verstrekt. Sinds februari 2006 was in het islamitische Algerije officieel toestemming vereist voor andere kerkgenootschappen om te mogen opereren. Tot sluiting was echter niet eerder overgegaan. Dat dit nu wel gebeurde, hing samen met recente weerstanden van islamitische leiders tegen de vermeende pogingen van protestantse evangelisten om moslims tot hun geloof te bekeren.
Christenen vormden in Algerije een kleine minderheid, die overigens vooral uit katholieken bestond. De schattingen over hun aantal liepen uiteen van 10.000 tot 50.000, op een bevolking van zo'n 33 miljoen.

BUITENLANDSE ZAKEN

Voormalig moederland Frankrijk poogt Algerijns wantrouwen weg te nemen

President Sarkozy valt kolonialisme aan

Tijdens zijn bezoek aan Algerije sprak de Franse president Nicolas Sarkozy op 5 december 2007 tijdens een universitaire toespraak zijn afkeuring uit over kolonialisme. De dag ervoor hadden de twee landen miljardencontracten afgesloten inzake olie en gas en tekenden zij een nucleair samenwerkingsakkoord. Ondanks dergelijke vormen van samenwerking bleef de relatie belast door de periode 1830-1962 toen Algerije bij Frankrijk hoorde. Daar kwam pas een einde aan na de onafhankelijkheidsstrijd (1954-1962) die met veel bloedvergieten gepaard was gegaan.
Sarkozy bood geen excuses aan voor het Franse optreden in het verleden, maar noemde kolonialisme wel 'van nature onjuist' en 'strijdig met de drie grondwaarden van onze Republiek: vrijheid, gelijkheid, broederschap'. De Algerijnse minister van Binnenlandse Zaken, Noureddine Yazid Zerhouni, noemde de uitspraken van Sarkozy 'een stap in de goede richting', maar 'niet genoeg'. President Bouteflika drukte zich iets optimistischer uit door te zeggen dat het bezoek van zijn Franse ambtgenoot de mogelijkheid bood om de problemen in de onderlinge verhouding 'eerlijk en moedig' tegemoet te treden.

Franse ambassadeur erkent 'afslachten' duizenden Algerijnen in 1945

Bernard Bejolet, Frans ambassadeur in Algerije, was op 27 april 2008 de eerste hoge Franse functionaris die tijdens een spreekbeurt aan de Acht Mei 1945 Universiteit in de plaats Guelma toegaf dat leger en politie van kolonisator Frankrijk op 8 mei 1945 een bloedbad hadden aangericht onder duizenden Algerijnen. Dat gebeurde in de plaatsen Setif, Guelma and Kherrata, na betogingen tegen de Franse overheersing. Om hoeveel slachtoffers het ging, was niet geheel duidelijk; volgens de Algerijnse autoriteiten waren het er tenminste 45.000, maar Frankrijk hield een in de tijd wisselend, veel lager aantal aan.

In februari 2005 had de toenmalige Franse ambassadeur, Hubert Colin de Verdière, namens Frankrijk excuses aangeboden voor de 'onaanvaardbare tragedie'. Bejolet nam echter openlijk stelling tegen het Franse optreden en gebruikte expliciet de uitdrukking 'massaslachtingen'. Diens woorden werden gezien als een bijdrage aan het doorbreken van het in het koloniale verleden gewortelde wantrouwen tussen de twee landen.

(Vorige berichten pagina 175/3 - 2007)

GUINEE

BINNENLAND

Onlusten in Guinee na aanstelling nieuwe premier

In Guinee braken op 11 februari 2007 hevige rellen uit nadat Eugène Camara als premier was aangesteld. Camara was het hoofd van de staf van president Lansana Conté, tegen wie de weerstand groeide onder de Guinese bevolking.
Als reactie op de benoeming staken burgers politiestations in brand en werden woningen van ministers bestormd. Zeker vier personen kwamen bij de rellen om het leven.
President Conté had geweigerd op te stappen toen de maand daarvoor achttien dagen lang protesten plaatsvonden. Veiligheidstroepen schoten daarbij minimaal 60 demonstranten dood. Om de bevolking te kalmeren, beloofde Conté een onafhankelijke premier te zullen benoemen. De demonstranten vonden dat Conté deze belofte had gebroken door Camara aan te stellen.

Parlement verlengt staat van beleg niet

Alle 86 aanwezige parlementsleden stemden op 23 februari tegen het plan van president Conté om de staat van beleg, die sinds de rellen van 11 februari in werking was getreden, te verlengen. Deze zorgde ervoor

dat het instellen van een avondklok en het houden van wegcontroles en militaire zoekacties in huizen waren toegestaan. In twee maanden tijd kwamen meer dan honderd mensen om bij de rellen in Guinee. Thierno Ousmane Diallo, lid van een van de Guinese oppositiepartijen, reageerde fel: 'Wij zullen het leger niet toestaan de vreedzame bevolking te terroriseren en om geweld te plegen tegen onschuldige burgers'. Soldaten werden beschuldigd van het doden van onschuldige burgers, het verkrachten van vrouwen en van diefstal uit huizen die zij doorzochten.
Vakbondsleiders verklaarden dat zij de nationale staking niet zouden beëindigen als de staat van beleg gehandhaafd bleef.

Samenstelling regering Guinee
(13 juli 2007)

President
Lansana CONTÉ
Premier
Lansana KOUYATÉ
Ministers:
Buitenlandse Zaken, Samenwerking, Afrikaanse Integratie en Geëmigreerde Guinezen
Kabele CAMARA
Communicatie en Nieuwe Informatietechnieken
Justin MOREL JUNIOR
Defensie
Baillo DIALLO
Economische Zaken, Financiën en Planning
Ousmane DORÉ
Economische en Financiële Supervisie, Ethiek en Transparantie
Saidou DIALLO
Energie en Water
Goumou Gnanga KOMATA
Handel, Industrie en Toerisme
Mamady TRAORE
Interieur en Veiligheid
Mamadou Beau KEITA
Jeugd, Sport en Cultuur
Baidy ARIBOT
Justitie, Mensenrechten en Ordehandhaving
Paulette KOUROUMA
Landbouw, Veeteelt, Milieu en Bosbouw
Mamadou CAMARA
Mijnbouw en Geologie
Ahmad KANTE
Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek
Ousmane SOUARE
Openbare Werken, Stadsplanning en Huisvesting
Thierno Oumar BAH
Sociale Zaken, Vrouw- en Kinderzaken
Tete NABE
Transport
Boubacar SOW
Visserij en Waterschap
Mohammed YOULA
Volksgezondheid
Maimouna BAH
Werkgelegenheid, Ambtenarij en Administratieve Hervorming
Amadou DIALLO

Nieuwe premier moet levens Guinezen verbeteren

President Conté kwam op 27 februari de bevolking enigszins tegemoet door een nieuwe premier aan te wijzen: Lansana Kouyaté. Het staatshoofd had hem gekozen uit een lijst die vakbondsleiders hadden samengesteld. Voor zijn aanstelling als premier was Kouyaté werkzaam in Ivoorkust als vertegenwoordiger voor de Organisation internationale de la Francophonie (OIF).

De vakbonden verwelkomden de nieuwe premier en verzochten hem de levens van de armste bewoners van het land te verbeteren. Ook de bevolking had hoge verwachtingen van Kouyaté als bestuurder.

Nieuwe regering

Op 28 maart werd bekend dat Kouyaté een nieuwe regering had samengesteld waarin geen personen uit de directe omgeving van de president waren opgenomen. De vakbonden vonden dit een eerste stap voorwaarts, al benadrukten ze dat de regering uiteindelijk beoordeeld moest worden op de geboekte resultaten.
In zijn eerste televisieboodschap aan de natie zei Kouyaté: 'Deze regering zal ten dienst staan van de bevolking en gestuurd worden door integriteit, efficiëntie, het welzijn van allen en de principes van de democratie'.

Aanstelling nieuwe minister van Defensie moet muiterij beëindigen

President Conté besloot op 12 mei 2007 zijn impopulaire minister van Defensie te vervangen. Dit was een van de sleuteleisen van het Guinese leger dat drie dagen daarvoor in opstand was gekomen. Een dag eerder had Conté de soldaten al hogere lonen beloofd.

De opstand ontstond nadat was uitgelekt dat alleen soldaten die langer dan veertien jaar in dienst waren op promotie konden rekenen. Jongere officieren gingen daarop over tot muiterij.

Ex-premier sluit zich aan bij oppositie

Cellou Dalein Diallo, premier van Guinee tot april 2006, werd op 15 november 2007 ingezworen als nieuwe leider van de oppositionele Unie van Democratische Krachten in Guinee (UFDG). De aanstelling van Diallo maakte deel uit van een politiek reorganisatieproces. Voormalig leider Mamadou Ba werd partijvoorzitter.

Dodental rellen vastgesteld op 186

Een coalitie van acht non-gouvernementele organisaties (ngo's) uit onder meer de medische hoek stelde in december 2007 vast dat bij de rellen in januari en februari 186 mensen waren omgekomen, voornamelijk door executies. Bijna 2.000 mensen raakten gewond. De organisaties presenteerden hun bevindingen bewust vlak voor de Internationale Dag voor de Rechten van de Mens op 10 december.

Opnieuw protesten tegen president Conté

Bij demonstraties tegen president Conté viel op 4 januari 2008 opnieuw een dode. Dit gebeurde in de buurt Hamdallaye in Conakry waar aanhangers van de oppositie in de meerderheid waren. De protesten waren ontstaan omdat Conté de minister van Communicatie, Justin Morel Junior, had vervangen door zijn naaste medewerker Issa Conde. Volgens politieke commentatoren wilde hij op deze wijze de macht van premier Kouyaté, die hij van te voren niet had ingelicht, inperken.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Regering poogt vertrouwen donorlanden te herstellen

Het Internationaal Monetair Fonds (IMF) constateerde rond 20 juli 2007 gestage vooruitgang bij de pogingen die de Guinese regering ondernam om de ingestorte economie te hervormen. Gedurende een twee weken durend bezoek van een IMF-missie onder leiding van Jean Le Dem, presenteerden regeringsleiders en prominente zakenlieden statistieken die de vooruitgang van de Guinese economie verduidelijkten.
Le Dem verklaarde dat het IMF onder de indruk was van de plannen van de nieuwe Guinese regering. De voornaamste verbete-

ringen vonden volgens hem plaatst op het gebied van transparantie, management, publiek bezit en bestuur. Bekend werd dat als de Guinese regering dezelfde koers bleef varen, het land in aanmerking zou komen voor een nieuwe Poverty Reduction and Growth Facility (PRGF) regeling van het IMF. Dit zou de deuren openzetten voor overeenkomsten met andere donoren en kwijtschelding van schulden.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Guinese veiligheidstroepen martelen en moorden

Veiligheidstroepen in Guinee maakten zich routinematig schuldig aan marteling en moord, aldus Human Rights Watch (HRW) in het op 22 augustus 2006 gepresenteerde verslag *The Perverse Side of Things: Torture, Inadequete Detention Conditions and Excessive Use of Force by Guinean Security Forces.* De troepen zetten de traditie van geweld, die onder voormalig dictator Ahmed Sékou Touré ook bestond, daarmee voort.
Bij opstanden tegen de zittende president Lansana Conté doodden veiligheidstroepen in juni minstens dertien mensen. Ook zaten aanhangers van de oppositie al jaren gevangen in afwachting van hun proces. Deze rechtszaken waren tegen hen aangespannen omdat zij, nadat zij gemarteld waren, een bekentenis hadden afgelegd. HRW verklaarde dat de lichamen van zeker zeventig gevangenen sporen van mishandeling vertoonden.

Mensenrechten in Guinee worden vaker geschonden

Parcours d'Exil, een in Parijs gevestigde medische hulporganisatie, verklaarde in mei 2007 dat de situatie van de mensenrechten in Guinee ernstig verslechterd was. Parcours d'Exil gaf medische en psychische verzorging aan slachtoffers van marteling in het land en constateerde daarbij een grote toename van patiënten uit Guinee. Deze werden overgevlogen naar Parijs en daar behandeld omdat velen van hen een trauma hadden opgelopen.

De meeste slachtoffers bleken in staat de daders aan te wijzen, maar deden dit niet omdat deze deel uitmaakten van politiediensten van het regime van president Conté.

Krant en weekblad in Guinee krijgen voorlopig publicatieverbod

Een krant en een weekblad in Guinee kregen voor drie maanden een publicatieverbod opgelegd, zo maakte de nationale communicatieraad op 5 januari 2008 bekend. *L'Oberservateur* en het wekelijks verschijnende *La Vérité* zouden beledigende en smadelijke artikelen hebben gepubliceerd.

(Vorige berichten pagina 441/1 - 2006)

GUINEE-BISSAU

BINNENLAND

Politieke crisis mondt uit in nieuwe regering

Parlement neemt motie van wantrouwen aan

De volksvertegenwoordigers van Guinee-Bissau namen op 19 maart 2007 een motie van wantrouwen aan tegen de regering van Aristides Gomes. Naar verluidt was men het oneens met de wijze waarop het kabinet met de staatsfinanciën omging en werd het de regering bovendien kwalijk genomen dat achterstanden bij de betalingen aan staatsambtenaren niet werden weggewerkt. De premier kondigde aan het parlementsbesluit aan het hooggerechtshof te zullen voorleggen.
Waarnemers wezen er op dat de onafhankelijke Aristides Gomes – een vriend van president João Bernardo 'Nino' Vieira – vanaf dag één na zijn benoeming niet kon rekenen op veel steun. De grootste partij in het parlement, de Afrikaanse Partij voor de Onafhankelijkheid van Guinee-Bissau en Kaapverdië (PAIGC), meende dat zij de premier diende te leveren.

President schuift beslissing vooruit

De spanningen in het politiek instabiele Guinee-Bissau groeiden toen president Vieira in de dagen na het uitbreken van de crisis zich stil hield. Hoewel hij wettelijk verplicht was om binnen 72 uur maatregelen te treffen, ontbond Vieira het parlement niet om nieuwe verkiezingen uit te schrijven en evenmin accepteerde hij het door premier Aristides Gomes ingediende ontslag. Bij velen groeide daardoor de angst dat de strijdkrachten zouden ingrijpen om de impasse te doorbreken.

Demonstraties opgeschort

Op 2 april meldde *afrol News* dat de drie grootste politieke partijen van het land een aangekondigd straatprotest hadden opgeschort. Het staatshoofd had hen namelijk geconsulteerd over de politieke crisis. 'We zijn erg blij met het initiatief van president Vieira', zo liet de eerste vicevoorzitter van de Partij voor Sociale Vernieuwing (PRS), Ibraima Sory Diallo, weten.
In het in 2006 gesloten Pact van Nationale Politieke Stabiliteit was bepaald dat de president eerst met vertegenwoordigers van de politieke partijen en verkiezingsambtenaren diende te overleggen voordat een nieuwe premier kon worden aangewezen.

Martinho Ndafa Cabi wordt premier

Hoewel de oppositie president Vieira ervan verdacht zijn vertrouwensman Aristide Gomes toch te willen handhaven, benoemde het staatshoofd op 8 april 2007 Martinho Ndafa Cabi van de PAIGC tot premier. Bij de consultaties hadden de grootste politieke partijen de naam van deze achtenveertigjarige ingenieur laten vallen.
De nieuwe leider van de regering was enige jaren daarvoor minister van Defensie geweest. Zowel de PAIGC als de PRS spraken hun tevredenheid uit over de benoeming, maar medestanders van Vieira toonden zich sceptisch. 'De regering onderhandelde met internationale partners. Ze had de kans moeten krijgen het werk af te maken', merkte Armando Dias, een medewerker van Vieira, op.

Nieuwe regering geïnaugureerd

Na weken van politieke crisis maakte Martinho Ndafa Cabi op 17 april zijn kabinet bekend. De meeste leden waren afkomstig uit de linkse PAIGC en de progressieve PRS, maar sleutelposities als Binnenlandse Zaken, Justitie en Financiën werden ingenomen door vertrouwenspersonen van president Vieira.
Cabi liet weten het overleg te zullen zoeken met alle politieke bewegingen in het land om consensus te bereiken over belangrijke kwesties. Daarnaast zouden de achterstallige betalingen aan ambtenaren worden ingelopen en zou de regering trachten de pro-

Samenstelling regering Guinee-Bissau
(18 april 2007)

President
João Bernardo 'Nino' VIEIRA

Premier
Martinho Ndafa CABI

Ministers
Bestuurlijke Hervormingen
Pedro Morato MILACO
Binnenlandse Zaken
Baciro DABÓ
Buitenlandse Zaken
Maria da Conçeicão Nobre CABRAL
Defensie
Marciano Silva BARBEIRO
Economische Zaken en Regionale Integratie
Abudacar Demba DAHABA
Educatie en Hoger Onderwijs
Brum Sitna NAMONE
Energie en Industrie
Vença Mendes NALUACK
Financiën
Issufo SANHÁ
Gezondheidszorg
Eugénia SALDANHA
Handel, Toerisme en Handwerk
Herry MANÉ
Jeugdzaken, Cultuur en Sport
Adiatu Djaló NANDINGA
Justitie
Carmelita Barbosa Rodrigues PIRES
Landbouw en Rurale Ontwikkeling
Daniel Suleimane EMBALO
Maatschappelijke Solidariteit, Familiezaken en Armoedebestrijding
Alfredo António SILVA
Nationale Hulpbronnen en Milieu
Soares SAMBU
Openbare Werken en Huisvesting
Rui Araújo GOMES
Transport en Communicatie
José Gaspar GOMES FERNANDES
Visserij
Daniel GOMES
Voorzitterschap van de Raad, van de Ministers en van Parlementaire Zaken
Pedro DA COSTA
Vrijheidsstrijders van het land
Isabel BUSCARDINE

blemen van de cashewnotensector, die leed onder dalende prijzen op de wereldmarkt, te bestrijden. Als belangrijke opdracht voor zijn regering beschouwde de nieuwe premier ook het creëren van de juiste voorwaarden voor het houden van parlementaire verkiezingen in 2008.

Donoren beloven miljoenen om Guinee-Bissau van de drugshandel te redden

'Er is haast geboden, want Guinee-Bissau wordt belegerd, in letterlijke zin.' Dit merkte Antonio Maria Costa, hoofd van het Bureau voor Drugs en Misdaad van de Verenigde Naties (UNODC), op 19 december 2007 op tijdens een conferentie in Lissabon over de drugsproblematiek waar het arme Afrikaanse land mee geconfronteerd werd. Drugskartels probeerden in Guinee-Bissau macht te verkrijgen, gebruik makend van zwakke instituties, armoede en politieke instabiliteit.
In Lissabon aanwezige donoren zegden 6,7 miljoen dollar (ca. 4,6 miljoen euro) toe voor een drie jaar durend programma om het probleem aan te pakken. Dit zou in totaal zeker 19 miljoen dollar gaan kosten, zo was begroot.

Verenigde Naties gaan herstel Guinee-Bissau ondersteunen

De Afrikaanse nieuwssite *afrol News* berichtte op 22 februari 2008 dat de Peacebuilding Commission (PBC) van de Verenigde Naties, na Sierra Leone en Burundi, haar aandacht zou gaan richten op Guinee-Bissau. Het VN-orgaan bood steun aan post-conflictgebieden met de doelstelling de transitie naar vrede onomkeerbaar te maken. Premier Martinho Ndafa Cabi van Guinee-Bissau liet weten dat zijn land graag hulp ontving voor het verbeteren van de veiligheid en de financiële huishouding en bij de bestrijding van zaken als drugshandel en jeugdwerkloosheid.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Guinee-Bissau komt in aanmerking voor kwijtschelden deel schuld

De Club van Parijs van rijke industrielanden maakte begin 2008 bekend dat Guinee-Bissau per onmiddellijk een schuldenlastverlichting kreeg van 180 miljoen dollar (ca. 123 miljoen euro), aldus *afrol News* op 24 januari. Op de eerste dag van dezelfde maand bedroeg de schuld aan de leden van de Club nog 830 miljoen dollar. Ook was men overeen gekomen de schulden te herstructureren nadat het land eind december 2007 met het Internationaal Monetair Fonds (IMF) een nieuwe regeling had getroffen in het kader van het programma Poverty Reduction and Growth Facility (PRGF).
Een deel van de schuldenlast bestond uit achterstallige betalingen en verschuldigde rente.

Noodkrediet om land op te bouwen

De leiding van het IMF ging eind januari 2008 akkoord met een noodkrediet voor Guinee-Bissau van 2,8 miljoen dollar. Het geld moest nog datzelfde jaar worden aangewend om na jaren van politieke onrust en bloedige conflicten de fiscale stabiliteit te herstellen, het draagvlak voor het voeren van efficiënt beleid te vergroten en voor het reguleren van de betrekkingen met de donorlanden. Volgens het internationale financiële instituut stond het Afrikaanse land voor enorme uitdagingen, al was er in de tweede helft van 2007 sprake van reële verbeteringen in de financiële situatie. Wel riep het IMF op terughoudendheid te betrachten bij het verhogen van lonen en burger- en militaire diensten te hervormen.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Buitenlandse journalisten ontvangen bedreigingen

President João Bernardo 'Nino' Vieira van Guinee-Bissau ontving op 3 september 2007 een schrijven van de Internationale Federatie van Journalisten (IFJ) met het dringende verzoek een eind te maken aan dreigementen tegen journalisten die berichtten over de drugshandel.
Dezelfde dag lichtte de directeur van de IFJ voor Afrika, Gabriel Baglo, de brief toe. Hij zei dat Allen Yero Emballo van persbureau *AFP* het land was ontvlucht nadat hij bedreigd was. Ook was *Reuters*-correspondent Alberto Dabo aangeklaagd voor het misbruiken van de persvrijheid en het breken van staatsgeheimen nadat hij schout bij nacht José Americo Bubo Na Tchuto had geïnterviewd. Deze zou hebben verteld dat hoge ambtenaren betrokken waren bij drugshandel, maar beweerde naderhand dat zijn woorden waren verdraaid.

Bestuurder erkent bedreigingen van 'enkelingen'

Nadat in een rapport van Journalisten zonder Grenzen (RSF) dezelfde aantijgingen voorkwamen, gaf staatssecretaris van Sociale Communicatie Jõao Pedro Caetano de Barros op 14 november toe dat er soms sprake was van bedreigingen. Deze moesten echter beschouwd worden als 'een houding van sommige mensen die misbruik maken van hun positie'. De regering legde

de journalisten geen beperkingen op, voegde hij er aan toe.

Amnestiewet moet streep onder het verleden zetten

Het parlement van Guinee-Bissau nam op 15 december 2007 een amnestiewet aan die gold voor de periode 1980-2004, toen het land geplaagd werd door staatsgrepen en politiek geweld. Zowel president João Bernardo 'Nino' Vieira – in 1980 door middel van een coup voor de eerste keer aan het bewind gekomen – als vroegere staatshoofden zouden van de amnestie profiteren. Organisaties als de Guinee-Bissause Liga voor de Mensenrechten (LGDH) bekritiseerden de wet. Zij had laten weten meer te zien in het oprichten van een waarheids- en verzoeningscommissie zoals deze in Zuid-Afrika had gefunctioneerd na de apartheid.

(Vorige berichten pagina 768/2 e.v. - 2006)

KAMEROEN

BINNENLAND

President Kameroen wijzigt regering

De president van Kameroen, Paul Biya, wijzigde op 22 september 2006 zestien ministersposten. De voornaamste verandering was volgens politieke analisten dat Jean Marie Antangana Mebara werd aangesteld als minister van Buitenlandse Zaken. Hij verving Laurent Esso, die werd aangewezen als secretaris-generaal van de president. Ephraim Inoni mocht aanblijven als premier.

Presidentspartij wint verkiezingen

De regerende partij van president Biya behaalde een overtuigende meerderheid bij de parlementsverkiezingen op 22 juli 2007. De Democratische Beweging van het Kameroense Volk (RDPC) behaalde 152 van de 180 zetels in het parlement; voor de verkiezingen had de partij 149 zetels. De belangrijkste oppositiepartij, het Sociaal Democratisch Front (SDF) van John Fru Ndi, ging van 22 naar 14 zetels. Volgens woordvoerder Joseph Lavoisier Tsapy kwam dat doordat tijdens de verkiezingen massaal fraude was gepleegd.
Jacob Beide, coördinator van de groep Afrikaanse non-gouvernementele organisaties die toezicht hield op de verkiezingen, verklaarde dat er inderdaad gevallen van fraude waren gerapporteerd. Het Kameroense hooggerechtshof oordeelde op 10 augustus dat het RDPC de verkiezingen had gewonnen met 140 zetels. Het hof wees in totaal zeventien zetels toe.

Uitslag parlementsverkiezingen Kameroen
(22 juli en 30 september 2007)
Opkomst: 62 procent

partij	percentage	zetels
Democratische Beweging van het Kameroense Volk (RDPC)	85	153
Sociaal Democratisch Front (SDF)	9	16
Aliantie voor Democratie en Ontwikkeling (UNDP)	3	6
Democratisch Verbond van Kameroen (UDC)	2	4
Progressieve Beweging (MP)	1	1

Samenstelling regering Kameroen (26 november 2007)

President
Paul BIYA
Premier
Ephraim INONI
Ministers:
Basisonderwijs
Haman ADAMA
Bosbouw en Wildbeheer
Elvis NGOLLO NGOLLO
Buitenlandse Zaken
Henry Eyebe AYISSI
Communicatie
Jean Pierre Biyiti Bi ESSAM
Cultuur
Ama Tutu MUNA
Defensie
Remy Ze MEKA
Economie, Planning en Regionale Ontwikkeling
Louis Paul MOTAZE
Energie en Waterhulpbronnen
Jean-Bernard SINDEU
Financiën
Lazare Essimi MENYE
Handel
Luc Magloire MBARGA ATANGANA
Hoger Onderwijs
Jaques Fame NDONGO
Industrie, Mijnbouw en Technische Ontwikkeling
Badel Ndanga NDINGA
Jeugd
Adoum GAROUA
Justitie
Amadou ALI
Land en Eigendomsrechten
Anong Adibime PASCAL
Landbouw en Rurale Ontwikkeling
Jean NKUTE
Middelbaar Onderwijs
Louis BAPES BAPES
Milieu en Natuurbescherming
Pierre HELE
Post en Telecommunicatie
Maigari BELLO BOUBA
Publieke Diensten en Administratieve Vernieuwing
Emmanuel BONDE
Publieke Werken
Bernard Messengue AVOM
Secretaris-generaal van de President
Laurent ESSO
Sociale Zaken
Catherine Bakang MBOCK
Sport en Lichamelijk Onderwijs
Augustin EDZOA
Stadsplanning en Huisvesting
Colbert TCHATAT
Territoriale Administratie en Decentralisatie
Hamidou Yaya MARAFA
Toerisme
Baba HAMADOU
Transport
Haounaye GOUNOKO
Veeteelt en Visserij
Aboubakary SARKI
Volksgezondheid
Andre Mama FOUDA
Vrouwen en Gezinsbescherming
Suzanne BOMBACK
Werk en Sociale Zekerheid
Robert NKILI
Werkgelegenheid, Professionele en Technische Training
Zacharie PEREVET
Wetenschappelijk Onderzoek en Innovatie
Madeleine TCHUENTE

Onrust in Yaounde, hoofdstad van Kameroen

Vanaf 28 februari 2008 patrouilleerden militairen in de straten van Yaounde, de hoofdstad van Kameroen. In de week daarvoor waren zeventien doden gevallen bij onlusten die volgens president Biya bedoeld waren om hem tot aftreden te dwingen. Er werd gedemonstreerd tegen de gestegen prijzen van basisgoederen en de oppositie was boos op Biya omdat hij in januari had laten doorschemeren in 2011 aan te willen blijven als president. Het staatshoofd liet weten 'al het legale' te zullen ondernemen om een einde aan de onrust te maken.

Volgens vicepresident Joshua Osih van het Sociaal Democratisch Front (SDF) gingen de protesten verder dan een demonstratie tegen verhoogde brandstofprijzen: 'Het is

een uiting van opeengestapelde frustraties van de burgers van Kameroen.'

Regering verlaagt belasting en verhoogt lonen

Op 7 maart kondigde de regering aan de belasting op basisproducten als vis, rijst en meel te zullen verlagen. De salarissen van ambtenaren en militairen zouden verder per 1 april met 15 procent worden verhoogd. President Biya beloofde het volk nog meer tegemoet te komen door de olieprijzen en telefoonkosten te zullen verlagen. De maatregelen werden genomen naar aanleiding van de protesten.

Doden en talrijke arrestaties bij onlusten

De regering verklaarde op 10 maart dat bij de onlusten veertig doden waren gevallen. Dertig van hen kwamen uit de Littoral-provincie, rondom de economische hoofdstad Douala. De minister van Territoriale Administratie, Hamidou Yaya Marafa, schatte de aangerichte materiële schade op omgerekend ruim 15 miljoen euro. Er waren1500 mensen gearresteerd. De organisatie Maison des Droits de L'Homme (MDH) meende op 7 maart dat het dodental van de protestacties boven de honderd lag.

Biya mag aanblijven tot 2018

President Paul Biya kreeg op 10 april 2008 van het parlement constitutioneel toestemming om tot 2018 aan te blijven als staatshoofd. Volgens Gregoire Owona, minister van Parlementaire Relaties, stemde de volksvertegenwoordiging met een overweldigende meerderheid voor een amendement dat een derde ambtstermijn voor Biya in 2011 mogelijk maakte. Tevens werd bepaald dat hij na afloop van zijn presidentschap immuniteit zou genieten voor besluiten die hij gedurende zijn ambtsperiode had genomen.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Vakbondsleider in Kameroen gearresteerd

Bij een verboden demonstratie in Kameroen werden op 28 november 2007 vakbondsleider Jean-Marc Bikoko en een van zijn collega's gearresteerd. Zij hielden zich met 300 personen op bij het parlementsgebouw om hun eis van hogere salarissen kracht bij te zetten.

JUSTITIE

Voormalig minister veroordeeld wegens corruptie

Een rechtbank in Kameroen veroordeelde op 13 december 2007 Alphonse Siyam Siwe, voormalig minister van Energie en Waterreserves, tot dertig jaar celstraf wegens corruptie. Hij werd in februari 2006 gearresteerd vanwege zijn aandeel in de diefstal van omgerekend 60 miljoen euro. Edouard Etonde Ekoto, afgevaardigde van de Democratische Beweging van het Kameroense Volk (RDPC), kreeg 15 jaar gevangenisstraf en Francois Marie Siewe Nitcheu 25 jaar. Het proces was het derde van vier grote zaken die waren aangespannen om de corruptie in Kameroen te bestrijden.

Topfunctionarissen gearresteerd op verdenking van corruptie

Op 31 maart 2008 werden opnieuw topfunctionarissen gearresteerd naar aanleiding van de strijd van president Biya tegen de corruptie in Kameroen. Onder de vier arrestanten waren de voormalige ministers van Financiën en Volksgezondheid, Polycarp Abah Abah en Urbain Olanguena Awono.
Sinds het begin van de operatie waren 125 (deels voormalige) medewerkers van de staat – onder wie ministers en burgermeesters – aangehouden.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Homoseksuelen veroordeeld tot werkstraffen

Op 16 januari 2008 werden in Kameroen drie mannen veroordeeld voor homoseksualiteit. Lazare Baeeg, Emmanuel Balep en Tony Dikongue kregen zes maanden werkstraf opgelegd. In afwachting van de rechtszaak brachten zij al zes maanden in gevangenschap door. De maximale celstraf in Kameroen voor homoseksualiteit bedroeg drie jaar.

Kritische musici gevangengezet

Op 20 maart 2008 werd de muzikant Joe La Conscience in Kameroen gearresteerd, en op 9 april trof zijn collega Lapiro Mbanga hetzelfde lot. Laatstgenoemde was actief bij het oppositionele Sociaal Democratisch Front (SDF). Zijn arrestatie zou verband houden met het lied *Constipated Constitution* waarin hij een eventuele derde ambtstermijn van president Biya bekritiseerde. De ander, La Conscience, had naar verluidt een lied over hetzelfde onderwerp gecomponeerd.
The Network of African Freedom of Expression Organisations (NAFEO) liet op 24 april weten diep bezorgd te zijn over de onderdrukking van de vrijheid van meningsuiting in Kameroen.

BUITENLANDSE ZAKEN

Nigeria draagt Bakassi over aan Kameroen

Nigeria droeg op 14 augustus 2006 het olierijke schiereiland Bakassi officieel over aan Kameroen, zoals in een overeenkomst met het Internationaal Gerechtshof (ICJ) was vastgelegd. Hiermee kwam een einde aan een dertien jaar durende twist. Het document voor de overdracht werd getekend door de Nigeriaanse minister van Justitie, Bayo Ojo, en zijn Kameroense collega Maurice Kamto.
Ojo verzekerde de Nigeriaanse residenten van Bakassi dat zij daar zonder problemen konden blijven wonen indien zij dit wensten. Kamto voegde daar aan toe dat de inwoners van Bakassi ook in de toekomst in vreedzame co-existentie naast elkaar zouden leven, net zoals dat voor de overdracht het geval was.

Doden bij aanval met speedboten

Vanaf zeven speedboten werd op 12 november 2007 het vuur geopend op een Kameroense militaire post op het schiereiland Bakassi. Hierbij werden 21 soldaten gedood en 10 verwond. Soldaten op hun beurt doodden 10 aanvallers.
President Biya veroordeelde de aanval die volgens hem bedoeld was om 'de vrede, die na de overdracht van Bakassi aan Kameroen was wedergekeerd, te verstoren'.

Kameroen en China sluiten overeenkomst over waterproductie

Op 17 december 2007 werd bekend dat Kameroen en China een overeenkomst had-

den gesloten over de waterproductie en -distributie in Kameroens economische hoofdstad Douala. Kameroen leende daarbij omgerekend 16,7 miljoen euro van Peking. Het Chinese bedrijf CGC Overseas Construction Co. zou onder andere waterleidingen en zuiveringsinstallaties aanleggen.

(Vorige berichten pagina 382/1 - 2006)

LIBIË

BINNENLAND

Libië kondigt politieke hervormingen aan

Zoon Libische leider ontvouwt plan nieuwe grondwet

Tijdens een toespraak in Benghazi op 20 augustus 2007 tot een menigte van meer dan veertigduizend mensen kondigde Saif al Islam Gaddafi, de op één na oudste zoon van de Libische leider Muammar Gaddafi, de komst aan van een nieuwe grondwet. Hij stelde dat overeenstemming moest worden bereikt over de grote lijnen van de constitutie, zoals de rol van de islam en de toepassing van de sharia (islamitische wetgeving), de veiligheid en stabiliteit van Libië en de territoriale eenheid. De wetgeving diende te voorzien in de onafhankelijkheid van de centrale bank, het hooggerechtshof en de media. Hij riep op tot een nationale dialoog over het door zijn vader geïntroduceerde concept van 'directe democratie', dat gestalte kreeg in de zogeheten volkscomités en die in theorie alleen geadviseerd werden door de 'gids' Muammar Gaddafi. Daarbij zou volgens Saif al Islam Gaddafi de politieke dialoog zich moeten uitstrekken tot buiten deze comités, hetgeen tot op dat moment verboden was. Bovendien moesten deze zijns inziens niet langer de ministers aanwijzen, maar diende dit de taak te zijn van de premier.

Muammar Gaddafi pakt bureaucratisering overheid aan

Op 2 maart 2008 sprak Muammar Gaddafi een bijeenkomst toe van het Algemeen Volkscongres (parlement), dat volgens het Groene Boek – de door hem opgestelde ideologie van Jamahiriya, een staat van de massa's – de hoogste instantie van de volkscomités vormde. Gaddafi zei opdracht te hebben gegeven tot de afschaffing van een groot aantal ministeries, wier bevoegdheden aan 'het volk' zouden worden overgedragen. Zij zouden zijn verworden tot een bureaucratisch labyrint, waarin corruptie en wanbeheer welig tierden. Er zouden alleen een aantal sleutelministeries blijven bestaan, zoals Defensie, Binnenlandse Veiligheid en Buitenlandse Zaken. De bedoeling was dat de bevolking meer bij de besluitvorming betrokken werd.

Saif al Islam Gaddafi: aankomend leider

De radicale koerswijziging die zich de laatste jaren in de buitenlandse politiek van Libië had afgetekend, had het land uit zijn internationaal isolement gehaald, met name door het afzweren van terrorisme en de afschaffing van massavernietigingswapens. Het leek erop dat nu ook binnenslands veranderingen aanstaande waren en daarin was een prominente rol weggelegd voor Saif al Islam Gaddafi. Meer en meer werd zichtbaar dat zijn in 1942 geboren vader voorbereidingen trof om op een zeker moment de macht aan hem over te dragen en dat deze intussen een aantal van zijn taken had overgenomen.

Gaddafi junior werd op 5 juni 1972 geboren en studeerde in 1993 af in de stedenbouwkunde aan de al-Fateh Universiteit in Tripoli. Tevens rondde hij studies af aan de IMADEC Universiteit in Wenen en de London School of Economics (LSE). In Libië leidde hij de liefdadigheidsorganisatie Gaddafi International Foundation for Charity Associations (GIFCA). In die hoedanigheid wist hij een oplossing naderbij te brengen voor het conflict met de Europese Unie over de gevangen medici die vanwege het zogeheten 'hivschandaal' aanvankelijk ter dood waren veroordeeld, maar later werden vrijgelaten. De GIFCA onderhandelde ook over de vrijlating van tot gijzelaars gemaakte westerlingen in landen als de Filippijnen en Algerije. Daarnaast introduceerde Gaddafi jr. de zogeheten Isratine-oplossing voor het Palestijns-Israëlische conflict, dat wil zeggen een binationale staat voor joden en Palestijnen tezamen.

Al-Qaida kwalificeert Libisch bewind als islamvijandig

Ayman Al-Zawahri, die werd beschouwd als de na Osama Bin Laden belangrijkste leider van al-Qaida, liet zich op 3 november 2007 via een 28 minuten durende geluidsband zeer negatief uit over het Libische regime dat zich zou hebben ontpopt als een vijand van de islam. De boodschap verscheen op een website die vaak door al-Qaida werd gebruikt. De aanval hing vooral samen met de toenadering die het bewind van Muammar Gaddafi de laatste jaren met het westen had gezocht. Al-Zawahri dreigde met gewapende acties tegen Libië.
Hij vertelde tevens dat de Libysche Islamitische Gevechtsgroep zich had aangesloten bij al-Qaida. Daarmee werd zij de tweede Noord-Afrikaanse groepering die deze stap zette, na de Salafistische Groep voor Strijd en Gebed (GSPC) die onder de naam Al-Qaida in de Maghreb vanaf april een groot aantal aanslagen op Algerijns grondgebied pleegde.

Leden gewapende islamitische groep vrijgelaten

Op 8 april 2008 maakte de invloedrijke Saif al Islam Gaddafi, zoon van de Libische leider, bekend dat negentig personen die behoorden tot de Libysche Islamitische Gevechtsgroep – naar schatting ongeveer een derde van het aantal leden van de groep – waren vrijgelaten uit the Abu Salim gevangenis in de hoofdstad Tripoli. Dat was gebeurd nadat zij geweld hadden afgezworen. De groepering, in de vroege jaren negentig van de twintigste eeuw in Afghanistan gevormd, voerde vanaf 1995 een gewapende strijd tegen de Libische staat. Haar leider, Abu Laith al-Libi, die werd gezien als een intermediair tussen al-Qaida en de Afghaanse Taliban, was op 29 januari 2008 onder niet geheel opgehelderde omstandigheden gedood. Naar verluidt zou dat zijn gebeurd bij een Amerikaanse raketaanval in het noordwesten van Pakistan.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Hoge Libische olie-inkomsten door stijging wereldmarktprijzen

Voormalig premier Shukri Ghanem, vanaf maart 2006 hoofd van het Nationaal Olie-instituut, meldde op 27 februari 2008 aan het Libische dagblad *Al-Shams* dat zijn land het voorafgaande jaar hoge inkomsten uit olie had verworven. Als gevolg van de stijging van de prijzen op de wereldmarkt in 2006 en 2007 bedroegen deze bijna 40 miljard dollar (ca. 26 miljard euro). Ghanem zei dat, evenals in 2006, 30 procent van de inkomsten zou gaan naar het overheidsbud-

get en de rest zou worden gebruikt voor de financiering van ontwikkelingsprojecten.
Libië was na Nigeria de grootste olieproducent in Afrika, met een dagelijkse output van 1,8 miljoen vaten en een geschatte reserve van 43 miljard vaten. Het streven was om de productie in 2010 te hebben verhoogd naar 3 miljoen vaten per dag.

CULTUUR EN WETENSCHAP

Plan voor behoud archeologisch erfgoed en bevordering ecotoerisme

Libië werkte aan een plan voor een Green Mountain Sustainable Development Area aan de noordoostkust van het land, tussen de steden Benghazi en Tobruk. Dat maakte Saif al Islam Gaddafi, zoon van de Libische leider, op 10 september 2007 bekend. Het plan was bedoeld om het archeologische erfgoed in het gebied veilig te stellen en in het verlengde daarvan ecologisch bewuste toeristen aan te trekken. Daartoe zouden onder meer een nationaal park, eco-vriendelijke hotels en dito boerderijen worden gecreëerd, terwijl archeologische plaatsen zouden worden gerestaureerd. Een belangrijke trekpleister zou Cyrene zijn, een stad uit de Griekse oudheid die ook wel 'het Athene van Afrika' werd genoemd en in 1982 was toegevoegd aan de Werelderfgoedlijst van de United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Unesco). Het project zou naar schatting zo'n 3 miljard dollar (bijna 2,2 miljard euro) kosten, waarbij overigens nog onduidelijk was hoe het gefinancierd zou worden. Tevens zouden er voor meer dan zeventigduizend mensen arbeidsplaatsen mee worden geschapen.

De stimulering van toerisme, tot dan toe geen prioriteit voor Libië, was onderdeel van het plan de Libische economie te diversifiëren. De export van het land was namelijk voor 95 procent afhankelijk van olie en het bbp voor 25 procent.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Prominente dissident na vier jaar vrijgelaten

Op 11 maart 2008 werd bekendgemaakt dat de prominente dissident Fathi al-Jahmi na bijna vier jaar van gevangenschap was vrijgelaten. Hij had die periode vastgezeten zonder dat er een rechtszaak tegen hem was gevoerd.
Al-Jahmi was een voormalig provinciaal gouverneur die was opgepakt na kritiek op de regering. Hij had gepleit voor realisering van burgerrechten en vrije verkiezingen en voor het vrijlaten van politieke gevangenen. In 2004 macht hij de gevangenis verlaten, maar niet veel later volgde opnieuw arrestatie nadat hij had opgeroepen tot democratisering en de Libische leider Muammar Gaddafi had aangeduid als een dictator die graag door zijn volk vereerd werd.

Internationale organisatie biedt schuilplaats aan vluchtelingen in Libië

De Internationale Organisatie voor Migratie (IOM) zette op 12 maart 2008 een schuilplaats op voor migranten in Libië, dat een belangrijk doorgangsland was voor Afrikanen die de armoede ontvluchtten en Europa wilden bereiken. De opvangplek, gefinancierd door de Europese Unie (EU), moest hen de kans bieden vrijwillig terug te keren. Ook werd er medische hulp geboden, alsmede financiële bijstand om in hun land van herkomst aan het werk te kunnen.
Met het programma werd voorkomen dat tot gedwongen uitzetting moest worden overgegaan. In 2006 was dat volgens een Libische opgave met meer dan 64.000 migranten gebeurd. De uitzettingspolitiek had toen felle kritiek opgeroepen bij mensenrechtenorganisaties als Human Rights Watch (HRW) en Amnesty International (AI).

BUITENLANDSE ZAKEN

Libië intensiveert economische samenwerking met het westen

De contacten tussen Libië en onder meer Groot-Brittannië, Frankrijk, Spanje en Rusland breidden zich in 2007 en begin 2008 uit. Vanaf 2003 was Libië uit zijn internationaal isolement geraakt, met de aankondiging zijn kernwapenprogramma te ontmantelen en terrorisme af te zweren. De jaren die volgden stonden in het teken van verdere toenadering met westerse landen, in het bijzonder op het gebied van economische samenwerking. In dat kader legde de nog tot juni 2007 in functie zijnde Britse premier Tony Blair in mei van dat jaar een bezoek af aan de vroegere pariastaat, waarna de Libische leider Muammar Gaddafi gedurende een Europese rondreis Frankrijk en Spanje aandeed. Daarop volgde begin 2008 de eerste ontmoeting sinds 26 jaar tussen de ministers van Buitenlandse Zaken van Libië en voormalig aartsvijand de Verenigde Staten. In april werden ook zaken gedaan met Rusland.

Oliecontract met Groot-Brittannië

Op 29 mei 2007, de laatste dag van Blairs rondreis door enkele Afrikaanse landen, sloten Libië en de Britse oliemaatschappij BP een overeenkomst voor de exploratie van olie en gas ter waarde van omgerekend ca. 670 miljoen euro. Na een ontmoeting die de Britse premier had met Gaddafi, sprak hij zijn voldoening uit over het contract dat hij beschouwde als 'een belangrijk teken hoezeer de twee landen naar elkaar toe zijn gegroeid'. De werkzaamheden van BP, dat voor het eerst sinds meer dan dertig jaar in Libië opereerde, hadden betrekking op een gebied van ongeveer 54.000 vierkante kilometer in de regio Sirte. Daar zou de maatschappij vooral onderzoek gaan doen naar gasvoorraden, maar BP hoopte er ook olie te vinden.

Tien miljard euro aan Frans-Libische contracten

Op 10 december begon Gaddafi aan zijn zesdaagse bezoek aan Frankrijk. Op de tweede dag hield hij een redevoering in het Franse parlement, die echter door een deel van de volksvertegenwoordigers werd geboycot. Ondanks de veranderde politiek van Libië bleek Gaddafi nog altijd omstreden, in het bijzonder vanwege de situatie van de mensenrechten in zijn land. Volgens de Franse president Nicolas Sarkozy moest Libië echter juist worden aangemoedigd de weg naar internationaal respect voort te zetten.
Tijdens het bezoek werden contracten afgesloten ter waarde van 10 miljard euro. Gaddafi plaatste een bestelling voor 21 Airbusvliegtuigen en sloot een overeenkomst over de aanleg van een door kernenergie aangedreven ontziltingsfabriek. Verder zou Libië exclusief met Frankrijk onderhandelen over toekomstige militaire aankopen.

Industriële samenwerking met Spaans bedrijfsleven

Gaddafi arriveerde op 17 december voor

een tweedaags bezoek aan Spanje, waar hij gesprekken voerde met premier José Luis Rodríguez Zapatero. In een toespraak in Madrid benadrukte de Libische leider, die logeerde in een grote bedoeïenentent, de gemeenschappelijke, mediterrane wortels van beide landen. Hij sprak verder met vertegenwoordigers van de luchtvaart-, olie- en gasindustrie. Er werden contracten ter waarde van bijna 12 miljard euro afgesloten op het gebied van energie, defensie, luchtvaart en infrastructuur.

De kwestie van de mensenrechten kwam tijdens de gesprekken niet aan de orde. Wel werden in sommige media vraagtekens gezet bij de vanzelfsprekendheid waarmee Gaddafi ontvangen werd.

Libische minister brengt bezoek aan Condoleezza Rice

De mensenrechten in Libië werden wel aan de orde gesteld door de Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken, Condoleezza Rice. Zij ontving op 3 januari 2008 in Washington haar Libische ambtgenoot Abdulrahman Shalgam en drong er bij hem op aan deze rechten te bevorderen.

Het was de eerste keer sinds 1972 dat vertegenwoordigers van beide landen op zulk hoog niveau gesprekken met elkaar voerden. De betrekkingen met de Verenigde Staten waren in 2006 volledig genormaliseerd, drie jaar na het opgeven van het Libische programma voor de ontwikkeling van massavernietigingswapens. Tijdens het bezoek van Shalgam werd een samenwerkingsakkoord afgesloten op het gebied van wetenschap en technologie.

Rusland scheldt schulden kwijt in ruil voor miljardencontracten

De Russische president Vladimir Poetin beëindigde op 17 april 2008 zijn tweedaagse bezoek aan Libië met de afspraak dat zijn land 4,5 miljard dollar (ca. 2,8 miljard euro) aan uitstaande schulden van Libië zou afschrijven, in ruil voor miljardencontracten voor Russische ondernemingen. Daar waren gesprekken met Muammar Gaddafi aan voorafgegaan. Tot de overeenkomsten behoorden een contract ter waarde van 3,4 miljard dollar voor de aanleg van een spoorweg en een samenwerkingsovereenkomst met het Russische gasbedrijf Gazprom.

Volgens Libië bedroeg de uitstaande schuld eigenlijk 1,6 miljard dollar. Het meningsverschil kon echter door de voor beide landen interessante contracten worden opgelost. De schuld dateerde uit de jaren tachtig van de twintigste eeuw, toen Libië zijn wapens in de toenmalige Sovjet-Unie kocht.

(Vorige berichten pagina 177/3 - 2007)

TOGO

BINNENLAND

Rivaliserende partijen beëindigen politieke crisis

De regering van Togo en de belangrijkste oppositiepartijen tekenden op 20 augustus 2006 een akkoord over de vorming van een 'regering van nationale eenheid' en het organiseren van verkiezingen in oktober 2007. Daarmee kwam een einde aan de moeizaam verlopen onderhandelingen onder leiding van de president van Burkina Faso, Blaise Compaoré. De gesprekken waren enkele malen afgebroken:na het overlijden van regeringsleider Gnassingbé Eyadema en de – volgens de oppositie – frauduleuze opvolging door zijn zoon Faure Gnassingbé. Vervolgens was er onenigheid ontstaan over de samenstelling van de onafhankelijke verkiezingscommissie.
Het akkoord leek een einde te maken aan ruim tien jaar onrust en geweld in Togo.

Oppositiepartij UFC weigert regeringsdeelname

Op 20 september presenteerde president Faure Gnassingbé de overgangsregering die werd geleid door oppositieleider Yawovi Agboyibo. Een van de vijf oppositiepartijen, de Unie van Krachten voor Verandering (UFC), weigerde regeringsdeelname. Volgens de UFC was de samenstelling van het kabinet niet in overeenstemming met 'de letter en de geest' van het eerder gesloten akkoord omdat de partij van de president de meeste ministers leverde.

Presidentiële partij wint parlementsverkiezingen

De door Gnassingbé Eyadéma opgerichte regeringspartij Vergadering van het Togolese Volk (RPT) won bij de parlementsverkiezingen van 14 oktober 2007 de meeste van de 81 zetels, namelijk 50. Aan de verkiezingen namen 2.100 kandidaten deel, onder wie onafhankelijke deelnemers en leden van 32 politieke partijen.

Het was voor het eerst in 17 jaar dat geen enkele oppositiepartij van deelname aan de verkiezingen afzag. De UFC van de uit verbanning teruggekeerde Gilchrist Olympio behaalde 27 zetels en het oppositionele Comité voor Actie en Vernieuwing (CAR) van premier Yawovi Agboyibo won er 4.

De uitslag werd beschouwd als steun voor het beleid van president Faure Gnassingbé die het land sinds twee jaar regeerde. Volgens de in totaal 3.500 Afrikaanse en Europese waarnemers waren de verkiezingen vrij en eerlijk verlopen.

Uitslag parlementsverkiezingen Togo
(14 oktober 2007)

partij	zetels	percentage
Vergadering voor het Togolese Volk (RPT)	50	39,4
Unie van Krachten voor Verandering (UFC)	27	37,0
Comité voor Actie en Vernieuwing (CAR)	4	8,2
Patriottische Panafrikaanse Convergentie (CPP)	-	1,9
Democratische Conventie van de Afrikaanse Volken (CDPA)	-	1,6
Partij voor Vernieuwingsdemocraten (PDR)	-	1,0
Overige	-	10,9

Nieuwe regering in Togo

Na de parlementsverkiezingen probeerde president Gnassingbé om een regering van nationale eenheid te vormen met de grootste oppositiepartijen. Nadat dit was mislukt, benoemde hij zijn partijgenoot Komlan Mally tot premier. Deze presenteerde op 14 december 2007 een nieuwe regering met 21 ministers, waarvan er 12 afkomstig waren uit de vorige regering. De vooraanstaande dissident en voormalig minister van Energiezaken Leopold Gninginvi werd benoemd tot minister van Buitenlandse Zaken. Kolonel Atcha Titikpina bleef minister van Veiligheid. De volgens velen op macht beluste Kpatcha Gnassingbé, een broer van de president, zat niet in de regering. In het vorige kabinet was hij nog minister van Defensie geweest.

Togo

Nieuwe bewijzen voor verijdelde coup in 1977

De Britse geheime dienst verijdelde in 1977 een moordpoging op president Gnassingbé Eyadéma van Togo, zo bleek uit documenten die op 28 december 2007 in Groot-Brittannië werden vrijgegeven. Gnassingbé Eyadéma stond van 1967 tot zijn dood in 2005 aan het hoofd van Togo. De coup was voorbereid door ex-leden van de Special Air Service (SAS).

GEZONDHEID EN ZORG

Verbod op reclame in media voor traditionele medicijnen

Op 30 september 2006 werd bekend dat het voortaan in Togo verboden was om in kranten, op radio en televisie reclame te maken voor traditionele medicijnen, op straffe van een publicatie- of uitzendverbod. Traditionele medicijnen, die vooral aantrekkelijk waren vanwege hun lage prijs, werden dagelijks aangeprezen zonder dat er enig bewijs was van hun therapeutische werking.

Financiële problemen veroorzaken tekort medicijnen tegen aids

Op 5 december 2007 ontving Togo medicijnen tegen aids van internationale hulpverleningsorganisaties en van de buurlanden Benin en Burkina Faso. Het betrof een voorraad voor twee maanden want aidspatiënten in Togo zaten al een maand zonder geneesmiddelen. Half november waren 500 patiënten en activisten in Lomé uit protest hiertegen de straat opgegaan.
Het was de vierde maal sinds januari dat de levering was onderbroken. De oorzaak was een tekort aan financiële middelen en daarom drongen activisten erop aan dat de overheid in 2008 meer geld voor medicijnen zou reserveren.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Voorbereidingen voor Waarheids- en Verzoeningscommissie in Togo

Togolese ambtenaren begonnen op 17 april 2007 aan voorbereidingen voor de oprichting van een Waarheids- en Verzoeningscommissie die zich moest richten op het herstel van de politieke rust in het land. Namens de Verenigde Naties was hierop bij Togo aangedrongen. De commissie moest zich bezighouden met de gebeurtenissen van 2005 toen de autocratische leider Gnassingbé Eyadéma, die het land gedurende 38 jaar had bestuurd, na zijn dood werd opgevolgd door zijn zoon Faure Gnassingbé. Tijdens de politieke onrust die hierop volgde werden zo'n 500 mensen door de politie vermoord.

BUITENLANDSE ZAKEN

Economisch partnerschap tussen Nigeria, Benin en Togo

Tijdens een topontmoeting op 8 februari 2007 richtten Nigeria, Benin en Togo een economisch samenwerkingsorgaan op onder de naam Co-Prosperity Alliance Zone (COPAZ). De Nigeriaanse president Olusegun Obasanjo verklaarde dat de drie landen dezelfde doelstellingen nastreefden: analfabetismebestrijding, verbetering van de gezondheidszorg, grotere werkgelegenheid en meer economische groei.

Europese Unie hervat relatie met Togo

Op 29 november 2007 maakte de Europese vertegenwoordiger voor Togo bekend dat de Europese Unie (EU) de relatie met Togo volledig zou hervatten en dat het land een extra bedrag van 123 miljoen euro aan ontwikkelingsgeld zou ontvangen. De EU had de banden met Togo in 1993 verbroken vanwege het geweld en de fraude bij de eerste vrije verkiezingen. De redenen voor de hervatting waren de eerlijk verlopen parlementsverkiezingen in oktober en de verbetering van de mensenrechtensituatie.

Internationale organisaties tevreden over ontwikkelingen

Ook de Verenigde Naties, de Wereldbank en het Internationaal Monetair Fonds toonden zich eind 2007 tevreden over de democratische en bestuurlijke ontwikkelingen in Togo. De genoemde instituten overwogen dan ook de steun aan het Afrikaanse land te hervatten.

Afrikaanse Ontwikkelingsbank helpt Togo

Vertegenwoordigers van Togo en de Afrikaanse Ontwikkelingsbank (ADB) ondertekenden op 18 april 2008 een overeenkomst waarbij de schulden van Togo werden kwijtgescholden. De kwijtschelding paste in het beleid van de bank om kwetsbare Afrikaanse staten te helpen. Togo zou ook nieuwe leningen ontvangen om zijn sociale en politieke infrastructuur te versterken. Tegelijkertijd maakte de Togolese minister van Financiën. Adji Ayassor, bekend dat er overleg gaande was met de Wereldbank en het Internationaal Monetair Fonds (IMF) voor het hervatten van de financiële steun aan Togo.

(Vorige berichten pagina 196/1 - 2006)

Tunesië

TUNESIË

BINNENLAND

Weduwe Palestijnse leider Arafat verliest Tunesisch staatsburgerschap

Volgens een op 2 augustus 2007 gepubliceerd decreet was aan de weduwe van de voormalige Palestijnse leider Jasser Arafat (1929-2004) het staatsburgerschap van Tunesië ontnomen. Een reden voor de beslissing werd niet gegeven. Suha Arafat (44), die in Jerusalem was geboren, werd in 2006 tezamen met haar dochter Zahwa tot Tunesische genaturaliseerd. Of de laatste eveneens het staatsburgerschap had verloren, was niet bekend. Suha Arafat woonde sinds de dood van haar man in Tunesië en zou zich naar verluidt in Malta bevinden.

JUSTITIE

Gevangenisstraffen voor vermeende betrokkenheid bij terrorisme

Op 26 maart 2007 werd bekendgemaakt dat een Tunesische rechtbank veertien personen in de leeftijd van 20 tot 25 jaar had veroordeeld tot gevangenisstraffen van vier, acht en tien jaar omdat zij zouden behoren tot een terroristische organisatie. Zij zouden mensen hebben gerekruteerd voor de gewapende strijd, daartoe fondsen hebben geworven en ook aanslagen hebben gepland. Drie van de verdachten, elk bestraft met tien jaar, zouden banden hebben met de voormalige Salafistische Groep voor Strijd en Gebed (GSPC) die intussen opereerde onder de naam al-Qaida in de Maghreb.
De veroordeelden ontkenden de beschuldiging van terrorisme, hoewel sommigen wel

toegaven naar Algerije te zijn gegaan voor een militaire training om zich te kunnen voegen bij opstandelingen in Irak. Volgens de verdediging ontbrak er afdoende bewijs voor de aanklacht, waren gerechtelijke procedures geschonden en waren er cliënten gemarteld.

Twee doodstraffen en acht maal levenslang

Uit juridische bron viel op 30 december te vernemen dat een op 20 november begonnen proces tegen dertig Tunesiërs had geresulteerd in het uitspreken van twee doodstraffen en acht maal levenslang. Aan de overigen werden straffen opgelegd van vijf tot dertig jaar. Zij werden beschuldigd van terrorisme, lidmaatschap van de GSPC, moord, het plannen van aanslagen, illegaal wapenbezit en pogingen de regering omver te werpen. De meesten van hen waren gearresteerd na gevechten met veiligheidstroepen in december 2006 en januari 2007. Daarbij vielen veertien doden, onder wie een politieagent en een lid van de veiligheidstroepen.
Een van de veroordeelden stelde tijdens politieondervragingen gemarteld te zijn.

Celstraffen voor hulp aan terroristische organisatie

Een Tunesische rechtbank veroordeelde op 8 januari 2008 de vijfentwintigjarige Ahmed Souheil en de tweeëntwintigjarige Mongi Ouechtati elk tot tien jaar cel op beschuldiging van deelname aan een terroristische organisatie. Zij zouden hulp hebben verleend aan een militante groepering die bij de confrontatie van eind 2006-begin 2007 betrokken was, onder meer door het leveren van materiaal om explosieven te maken. Beiden ontkenden schuld.

Achttien verdachten veroordeeld

Volgens een bekendmaking van hun advocaten op 12 april waren achttien mensen wegens betrokkenheid bij terrorisme door een rechtbank tot celstraffen veroordeeld van één tot acht jaar. Een van de veroordeelden was de drieënvijftigjarige Khatib Boukhari, die het brein zou zijn achter een gewapende, salafistische groep. Hij kreeg drie jaar. Diens zoon was de enige van de in totaal negentien verdachten die werd vrijgesproken. De advocaten kondigden hoger beroep aan omdat zij meenden dat de beschuldigingen ongegrond waren en de bekentenissen waren afgedwongen.

Twee ex-gedetineerden uit Guantánamo Bay veroordeeld

Abdallah Ben Omar Hajji, voormalig gevangene van het Amerikaanse gevangenenkamp voor terreurverdachten Guantánamo Bay, werd op 14 november 2007 door een militaire rechtbank in de hoofdstad Tunis tot zeven jaar veroordeeld wegens het behoren tot de als terroristisch beschouwde organisatie Tunesisch Islamitisch Front (FIT). De eenenvijftigjarige Hajji, die schuld ontkende, was op 18 juni door de Amerikanen na vijf jaar gevangenschap vrijgelaten.

Een hof van beroep handhaafde op 8 januari 2008 de veroordeling van een andere ex-Guantánamo gedetineerde, Lotfi Lagha (39). Hij was op 24 oktober 2007 tot drie jaar gevangenisstraf veroordeeld, onder meer omdat hij in Afghanistan zou hebben gevochten. Volgens zijn advocaat was Lagha, die ontkende schuldig te zijn, zowel door de Amerikanen als bij terugkomst in Tunesië mishandeld.

Amerikaanse rechter verbiedt overdracht derde gevangene

Tunesië werd herhaaldelijk door mensenrechtenorganisaties beschuldigd van het martelen van arrestanten. Deze vaststelling bracht de Amerikaanse rechter Gladys Kessler er blijkens een bekendmaking van 9 oktober 2007 toe de uitlevering tegen te houden van de uit Guantánamo Bay vrijgelaten Tunesiër Mohammed Abdul Rahman. Deze was in zijn land bij verstek tot twintig jaar veroordeeld, maar overdracht aan de Tunesische autoriteiten achtte Kessler onverantwoord omdat Rahman kampte met hartproblemen en een slechte behandeling te vrezen had.
Op 11 oktober liet de Tunesische regering in een verklaring weten dat ze mishandeling en marteling als 'laakbaar' beschouwde en dat deze bestraft werden. Tunesië zou zich niet aan deze praktijken schuldig maken.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Tunesische journalisten veroordeeld

Een hof van beroep in Gafsa veroordeelde op 9 maart 2007 journalist Mohamed Fourati bij verstek tot veertien maanden celstraf voor artikelen die hij in 2002 had geschreven en waaruit zou blijken dat hij 'tot een oppositiegroep behoorde'. Fourati was voorheen correspondent in Tunis voor het in Londen gevestigde nieuwsagentschap *Quds Press International* en was als journalist werkzaam in Qatar.

Journalist en activist Slim Boukhdhir kreeg op 4 december 2007 een straf van één jaar opgelegd door een rechtbank nabij de zuidelijke stad Sfax vanwege vermeende misdragingen tijdens een woordentwist op 26 november met veiligheidsofficieren. Zijn advocaat kwalificeerde het vonnis als een politieke uitspraak.

Grote verontwaardiging over coulante Franse houding inzake mensenrechten

Aan het begin van zijn driedaags bezoek aan Tunesië deed de Franse president Nicolas Sarkozy op 28 april 2008 uitspraken inzake de mensenrechten die bij velen woede opwekten. Hij meende namelijk dat er sprake was van toenemende vrijheid die in het land zichtbaar werd. De volgende dag wezen de mensenrechtenorganisaties Amnesty International (AI) en Human Rights Watch (HRW) op wat volgens hen de werkelijke situatie in Tunesië kenmerkte: het martelen van dissidenten en het blokkeren van de persvrijheid. De organisatie Journalisten Zonder Grenzen (RSF) kwalificeerde de verklaring van Sarkozy als 'een dolkstoot in de rug van Tunesische activisten'. De Tunesische Liga voor de Mensenrechten (LTDH) liet zich in vergelijkbare zin uit. Ook in Frankrijk zelf kreeg Sarkozy zware kritiek van de kant van de oppositionele Socialistische Partij (PS).
Khadija Cherif van de Tunesische Associatie van Democratische Vrouwen (AFTD) noemde de uitspraken van de Franse president 'een teken van minachting voor de (...) burgermaatschappij'. En zij voegde er aan toe: 'Sarkozy is niet geïnteresseerd in de realiteit van het land. (...) Zijn prioriteit is handel, maar hij zou moeten weten dat ontwikkeling niet puur economisch kan zijn.'
De aandacht van Sarkozy ging tijdens zijn bezoek uit naar het sluiten van overeenkomsten met Tunesië, onder meer betreffende nucleaire samenwerking voor vreedzame doeleinden.

(Vorige berichten pagina 180/1 - 2007)

Maandblad 78ste jaargang, nr. 3250, pag. 59493-59552

KEESINGS HISTORISCH ARCHIEF

JUNI 2008

Uitgever
stichting
Keesings Historisch Archief
Oudezijds Voorburgwal 249
1012 EZ Amsterdam

Redactie en abonnementenadministratie
Keesings Historisch Archief
J. J. Viottastraat 21
1071 JN Amsterdam
telefoon: 020-470 43 03
e-mail: redactie@kha.nl

Voor België
Gramacon n.v.
Nerviërslaan 29/2
1780 Wemmel
telefoon: 02-461 18 67
e-mail: kha@gramacon.be

Opzeggingen van het abonnement dienen schriftelijk of per e-mail te geschieden vóór 1 december van het lopende kalenderjaar.

© Keesings Historisch Archief. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

EUROPA

Europese Unie 306
'Commissie gebruikte Nederland om Verdrag van Maastricht te sturen'

Albanië 308
Duizenden protesteren tegen elektriciteitscrisis

België 308
Uitstel beslissing kiesdistrict wendt regeringscrisis af

Bosnië-Herzegovina 312
Overeenstemming over politiehervorming

Denemarken 314
OESO waarschuwt voor oververhitting economie

Duitsland 315
Twee extreemrechtse organisaties verboden

Frankrijk 316
Ambtenaren staken tegen overheidsbeleid

Groot-Brittannië 317
Labourpartij verliest fors bij gemeenteraadsverkiezingen

Italië 318
Berlusconi vormt nieuwe regering

Moldavië 319
Regering treedt af

Nederland 320
Huurtoeslag voor belangrijk deel niet naar lage inkomens

Noorwegen 323
Band tussen kerk en staat losser

Oekraïne 324
Toetreding Wereldhandelsorganisatie

Portugal 326
Sterkste groei economie sinds 2001

Russische Federatie 326
Medvedev geïnstalleerd als president

Spanje 328
Watertekort Barcelona

Turkije 328
Demonstratie voor handhaving seculiere staat

AMERIKA

Belize 330
Samenwerking met Cuba om suikerproductie te verhogen

Brazilië 330
Hogere kredietrating biedt perspectieven voor economie

Ecuador 336
President Correa reorganiseert staatsapparaat

Verenigde Staten 339
Oud-woordvoerder bekritiseert Witte Huis

AZIË

Cambodja 342
Oud-koning Sihanouk hekelt Rode Khmer

China 343
Tienduizenden doden door aardbeving

India 345
Lancering nieuwe langeafstandsraket

Myanmar 346
Regering weigert hulp na verwoestende orkaan

AFRIKA

Djibouti 348
Noodmaatregelen om voedselzekerheid te realiseren

Eritrea 349
Vredesmissie in gevaar

Ethiopië 350
Belasting op graan ingetrokken

Marokko 352
Verhoging broodprijzen ongedaan gemaakt

Mauritanië 355
Leiders krijgen salarisverlaging

Somalië 357
Onrust en geweld nemen toe

Sahara (West) 360
Gesprekken over toekomst leiden niet tot doorbraak

Zambia 360
Rabobank krijgt groot belang in Zambiaanse bank

INTERNATIONAAL 363
Uitbreiding Schengenzone met negen landen

EUROPESE UNIE

POLITIEKE ZAKEN

Prijzen maatschappelijke verdienste

Duitse bondskanselier Merkel ontvangt Karelsprijs

De Internationale Karelsprijs Aken werd op 1 mei 2008, traditiegetrouw op Hemelvaartsdag, uitgereikt aan de Duitse bondskanselier Angela Merkel. Deze Karelsprijs wordt sinds 1950 jaarlijks toegekend aan een persoon die zich verdienstelijk heeft gemaakt voor de Europese eenwording. De prijs bestaat uit een bedrag van 5.000 euro en een medaille met de beeltenis van Karel de Grote. De keuze werd gemaakt door het Curatorium van de Stichting Internationale Karelsprijs Aken, bestaande uit burgers, ambtenaren en gezagsdragers uit de Duitse stad.
Angela Merkel werd vooral geprezen voor het optimisme waarmee ze als voorzitter van de Unie in 2007 met succes de onderhandelingen over het Verdrag van Lissabon, de vervanging van de Europese grondwet, leidde. Merkel was de vierde vrouw die de prijs kreeg. De laatste keer dat dat gebeurde was in 1996, toen de Nederlandse koningin Beatrix de prijs toeviel.

Verplichte registratie voor lobbyisten EU-instellingen in voorbereiding

Eurocommissaris van Administratie en Fraudebestrijding Siim Kallas kondigde op 8 mei 2008 de instelling aan van een register, waar Europese lobbyisten zich konden laten inschrijven. De regeling ging per 23 juni in. Wie zich registreerde, verplichtte zich op straffe van een sanctie tot het onderschrijven van een gedragscode en moest bovendien inzicht geven in de financiering van zijn lobbywerk en zijn motieven daarvoor. Daarmee zou volgens Kallas de transparantie bevorderd worden.
Geschat werd dat zo´n 15.000 lobbyisten en 2.500 lobbyorganisaties invloed probeerden uit te oefenen op instellingen van de Unie. Het Europees Parlement had voor hen al een vrijwillig register en een gedragscode. Op dezelfde dag dat Kallas zijn besluit bekend maakte, had het parlement ingestemd met een rapport waarin gepleit werd voor instelling van een gemeenschappelijk verplicht register van de Europese Raad (van regeringsleiders), de Europese Commissie en het Europees Parlement. Verwacht werd dat een gezamenlijk register voor alle EU-instellingen eind 2008 een feit kon zijn.

Antonio Tajani benoemd tot nieuwe eurocommissaris voor Italië

De Europese Commissie maakte op 9 mei 2008 bekend dat de Italiaan Antonio Tajani was benoemd tot eurocommissaris van Transport, als opvolger van de Fransman Jacques Barrot. Deze laatste nam de post Justitie en Binnenlandse Zaken over van Franco Frattini, die deze functie drie jaar had bekleed en de dag ervoor was aangetreden als minister van Buitenlandse Zaken in de nieuwe Italiaanse regering van premier Silvio Berlusconi. Tajani´s benoeming zou definitief worden na goedkeuring door het Europees Parlement.

De vierenvijftigjarige Tajani was sinds 1994 lid van het Europees Parlement namens Forza Italia (FI), de partij van Berlusconi, en tevens vicevoorzitter van de uit conservatieven en christen-democraten bestaande Europese Volkspartij (EVP). Hij had een voorkeur voor het overnemen van de bevoegdheden van Frattini, maar binnen de Commissie koos men er liever voor Justitie en Binnenlandse Zaken aan Barrot over te dragen. Daarbij speelde een rol dat Tajani anders via het restrictieve vreemdelingenbeleid dat van de regering-Berlusconi werd verwacht uit de pas zou kunnen lopen. Gevreesd werd dat deze harde lijn jegens immigranten, die in lidstaten als Spanje en Roemenië veel weerstanden opriep, het Europese beleid kon doorkruisen.
De terugkeer van Berlusconi op het Europese toneel werd ook onder andere regeringsleiders van de lidstaten en in het europarlement niet onverdeeld positief ontvangen. Dat hing niet alleen samen met inhoudelijke argumenten, maar ook met irritatie over zijn geringe compromisbereidheid en zijn gewoonte wilde of beledigende uitspraken te doen. In eigen land liepen er tegen Berlusconi al jaren gerechtelijke procedures op beschuldiging van corruptie.

In 2007 meer namaakartikelen in beslag genomen

In 2007 heeft de douane in de Europese Unie 17 procent meer namaakartikelen in beslag genomen dan in het jaar daarvoor. Het aantal gevallen van geconfisqueerde nepartikelen steeg van 37.000 naar 43.000. Dat maakte de Europese Commissie in haar jaarrapport van 19 mei 2008 bekend.
Volgens de voor douanezaken verantwoordelijke eurocommissaris László Kovács was de stijging te danken aan de verbeterde douanesamenwerking in de lidstaten en de grotere alertheid van de industrie. Daarnaast speelde de afname van het aantal namaakproducten uit China een rol. Dat was mede te verklaren uit de afspraken die tussen dit land en de Unie waren gemaakt om gezamenlijk de strijd aan te binden tegen de handel in namaakartikelen. Nog altijd waren dergelijke producten voor 58 procent van Chinese afkomst, maar in 2006 was dat nog 80 procent.

Sigaretten bleven met 35 procent van de inbeslagnames het belangrijkste vervalste product, gevolgd door kleding met 22 procent. De grootste stijging deed zich voor bij cosmetica-artikelen, namelijk met 264 procent. Georgië en Turkije waren grote producenten van nepcosmetica. De stijging was voorts groot bij vervalst elektronisch speelgoed (98 procent) en namaakvoedselproducten (62 procent) waarvan het relatief grootste deel afkomstig was uit respectievelijk China en Turkije. Ook het percentage in beslag genomen nepgeneesmiddelen steeg aanzienlijk en wel met 51 procent. In deze categorie werd de erectiepil Viagra nog steeds het vaakst onderschept, maar daarnaast ging het ook om cholesterol- of bloeddrukverlagende middelen. Veel namaakmedicijnen die op de Europese markt te koop waren, kwamen uit India, de Verenigde Arabische Emiraten en Zwitserland.

'Commissie gebruikte Nederland om Verdrag van Maastricht te sturen'

De Franse politicus Jacques Delors heeft in de aanloop naar de totstandkoming van het Verdrag van Maastricht achter de schermen geprobeerd de positie te versterken van de Europese Commissie, waarvan hij tussen 1985 en 1995 voorzitter was. Daarbij heeft ook de toenmalige Nederlandse staatssecretaris voor Europese Zaken, de in 2003 overleden Piet Dankert, een belangrijke rol gespeeld. Dat bleek uit het proefschrift *Mirakel en Debacle* van Bob van den Bos waarop hij op 20 mei 2008 in Leiden promoveerde.

Het in 1992 gesloten Verdrag van Maastricht, dat later een vervolg zou krijgen in dat van Amsterdam (1997), Nice (2000) en recentelijk het Verdrag van Lissabon (2007), moest de politieke en economische samenwerking versterken en diende als opstap naar de formele oprichting van de Europese Unie in 1993. De controverse over de mate van Europese samenwerking bleef door al deze jaren heen bestaan, maar reeds in 1991 werkten ambtenaren van Delors in samenwerking met Dankert buiten de openbaarheid aan een tekst voor een meer federaal georiënteerd Europa. Nederland bekleedde destijds het voorzitterschap van wat toen de Europese Gemeenschappen (EG) heette, dat volgens Van den Bos werd gebruikt als middel om de positie van de Commissie te versterken. Dat verklaarde voor een belangrijk deel de federale richting die in het Nederlandse voorstel over politieke samenwerking werd gevolgd. Uiteindelijk kregen de Nederlandse plannen nauwelijks steun: alleen België schaarde zich er in september 1991 achter.
Van den Bos, zelf voormalig Nederlands parlementariër voor Democraten 66 (D66), concludeerde uit de gebeurtenissen dat Nederland het doelwit was geworden van een 'geheime operatie'. Hij had in 2007 de toenmalige Nederlandse premier Ruud Lubbers en minister van Buitenlandse Zaken Hans van den Broek over de zaak ingelicht en deze wisten naar zijn zeggen van niets.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Europese Commissie wil minder inkomensongelijkheid

De Europese Commissie concludeerde op 22 mei 2008 uit een door haar gepubliceerd rapport dat de inkomensongelijkheid binnen de afzonderlijke lidstaten van dien aard was dat extra inspanningen waren vereist om de verschillen tussen arm en rijk te verkleinen. Dat zou bovendien gunstig kunnen uitpakken voor de economische groei. Ze wees erop dat de informatiemaatschappij de ongelijkheid vergrootte tussen mensen met verschillende onderwijsniveaus en daaraan gerelateerde inkomens. Tegelijkertijd was het zo dat het aantal hooggekwalificeerden toenam en werd de ongelijkheid ook verkleind door de hogere arbeidsparticipatie van vrouwen. In de landen die voorheen tot het sovjetblok behoorden en vanaf 2004 lid van de Unie waren geworden was de overgang van een centraal geleide economie naar een markteconomie gepaard gegaan met grotere inkomensongelijkheid. De cijfers die de Commissie in haar rapport verschafte, dateerden van datzelfde jaar 2004. De Unie kende toen nog 25 in plaats van 27 lidstaten.
De ongelijkheid in inkomens werd berekend aan de hand van de zogeheten Ginicoëfficiënt, die hoger was naarmate de kloof tussen arm en rijk groter was. Deze coëfficiënt was in de Unie lager dan in de Verenigde Staten, namelijk 32,7 tegenover 35,7. Van alle EU-lidstaten kende Portugal met een Gini-coëfficiënt van 41,2 de grootste ongelijkheid in inkomens. Op afstand volgden de Baltische staten – waar de coëfficiënt tussen de 33,4 en 35,9 lag -, Polen (35,2) en Groot-Brittannië/Noord-Ierland (33,1). De geringste loonverschillen kenden Denemarken en Zweden met een Ginicoëfficiënt van respectievelijk 22,7 en 22,5.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Toename van buitenlandse investeringen door EU-landen

De 27 lidstaten van de Europese Unie investeerden in 2007 voor 420 miljard euro in landen buiten de Unie, een stijging met 53 procent ten opzichte van het voorgaande jaar. Omgekeerd werd er van buiten de EU voor 319 miljard euro geïnvesteerd in landen van de Unie, een toename van 89 procent. Dat bleek op 19 mei 2008 uit cijfers van Eurostat, het statistisch bureau van de Unie.
Van de investeringen buiten de EU ging in 2007 113 miljard euro naar de Verenigde Staten, tegenover 79 miljard euro in 2006. Het Amerikaanse aandeel in de investeringen in EU-landen ging omhoog van 74 miljard naar 145 miljard euro. In 2007 investeerde Europa 2 miljard euro in China en omgekeerd was dat 1 miljard. Een grote toename was er in het investeringsverkeer met India. Vanuit dat land ging er voor 10 miljard euro naar de EU, een vertienvoudiging ten opzichte van 2006. Ook de EU zag haar investeringen in India fors toenemen, van 3 miljard naar 11 miljard euro in 2007. De drie grootste investeerders in niet-EU-landen waren Duitsland, Groot-Brittannië en Luxemburg. Naar deze laatste twee landen gingen ook de meeste investeringen van buiten de Unie, met Frankrijk op de derde plaats.

LANDBOUW

Commissie stelt drastische hervorming Europees landbouwbeleid voor

Eurocommissaris van Landbouw Mariann Fischer Boel presenteerde op 20 mei 2008 voorstellen tot herziening van het gemeenschappelijk landbouwbeleid van de Unie, die vooral een verschuiving van financiële middelen inhielden van landbouw naar landschapsbeheer en milieubescherming. Dat betekende dat de Europese landbouwsubsidies, die ongeveer een derde deel van de EU-begroting uitmaakten, niet alleen meer naar boeren gingen maar bijvoorbeeld ook naar natuurbeschermingsorganisaties.
Door het Europees landbouwbeleid in de vorm van met name prijsondersteuning en exportsubsidies kon het boerenbedrijf de laatste decennia rendabel worden gehouden. Keerzijde was echter dat grote overschotten ontstonden aan producten als melk, boter, wijn en graan. De Europese Commissie wilde aan dit vangnet grotendeels een einde maken, met als doel dat boeren in de toekomst datgene zouden produceren waar op de markt vraag naar was en niet datgene waaraan de hoogste subsidie was verbonden. Daarnaast zou de inkomenssteun geheel los worden gekoppeld van wat de betreffende bedrijven produceerden, waardoor vooral de grote bedrijven minder geld zouden ontvangen. Als gevolg daarvan zouden de aan boeren uitgekeerde subsidies tegen 2013 met 13 procent zijn verminderd. Het uitgespaarde geld ging naar landschap en milieu, waarbij er vier prioriteiten werden gesteld: klimaatverandering, bio-energie, waterbeheer en biodiversiteit.
De plannen zouden nu worden voorgelegd aan de Europese ministers van Landbouw, die in november tot een akkoord hoopten te komen. Dat zou echter niet gemakkelijk gaan. Zo had Frankrijk, dat bijna een kwart van de landbouwsubsidies ontving, zich tegen de voorstellen gekeerd. Ook onder landen die pas na mei 2004 EU-lid waren geworden, bestonden bezwaren.

RELATIES MET NIET-EU-LANDEN

Hulporganisaties bekritiseren achterblijvende steun aan ontwikkelingslanden

De lidstaten van de Europese Unie beloven

Europese Unie

veel meer ontwikkelingshulp dan ze daadwerkelijk geven, zo was het oordeel dat een coalitie van zo'n zestienhonderd hulporganisaties velde in een op 22 mei 2008 verschenen rapport. Tot de organisaties behoorden onder meer Oxfam International (OI), ActionAid (AA) en CARE International (CI).
De organisaties meenden dat de Unie geen bindend tijdschema hanteerde voor de levering van hulp en daardoor achterliep bij het nakomen van haar toezeggingen. Als dat niet veranderde, zou er in 2010 een achterstand van 75 miljard euro aan niet gerealiseerde beloften zijn ontstaan. Daarnaast schonden de lidstaten hun in 2000 gedane belofte om elk jaar een hoger percentage van het bnp aan ontwikkelingshulp te besteden. Van 2006 op 2007 daalde dit aandeel juist van 0,41 procent naar 0,38 procent. In absolute cijfers ging het toegekende bedrag omlaag van 47,7 naar 46,1 miljard euro.
De kritiek spitste zich ook toe op uitgaven die ten onterechte tot het ontwikkelingsbudget werden gerekend. In 2007 ging het volgens de organisaties om een bedrag van ca. 8 miljard euro, waarvan 5 miljard bestemd was voor de oneigenlijke post schuldenverlichting. De geflatteerde hulpinspanningen waren het duidelijkste zichtbaar in Duitsland, Frankrijk, Griekenland, Italië, Oostenrijk en Portugal.

EUROPEES HOF VAN JUSTITIE

Europees Parlement moet meebeslissen over vluchtelingenbeleid

Het Europees Hof van Justitie verklaarde op 6 mei 2008 de Europese richtlijn inzake de procedures rond toekenning of intrekking van de vluchtelingenstatus van asielzoekers deels nietig. Reden was dat de lidstaten bij de vaststelling van de richtlijn in december 2005 niet hadden voorzien in medebeslissingsrecht van het Europees Parlement. Dat parlement maakte dan ook de zaak aanhangig bij het Hof.
De richtlijn beoogde de harmonisering van de sterk uiteenlopende nationale regelingen betreffende de criteria voor erkenning als vluchteling. Daartoe werden onder meer gemeenschappelijke lijsten opgesteld van 'veilige landen' waar asielzoekers naar terug konden worden gestuurd als zij geen recht hadden op een vluchtelingenstatus. Over de vraag welke landen wel of niet als zodanig konden worden beschouwd, werd nogal eens verschillend gedacht. De rol van het europarlement was beperkt tot advisering, terwijl het volgens het Europees Hof mee moest kunnen beslissen. Het stelde dat de lidstaten, door daar geen recht aan te doen, hun bevoegdheid hadden overschreden. Als gevolg van de uitspraak zou het Europees Parlement in het vervolg medebeslissingsbevoegd worden.

(Vorige berichten pagina 186/1 2008)

Albanië

ALBANIË

BINNENLAND

Duizenden mensen protesteren tegen elektriciteitscrisis

Na maandenlange grote storingen in de elektriciteitsvoorziening van Albanië gingen op 21 december 2007 enkele duizenden leden van de socialistische oppositie in Tirana de straat op om tegen de centrumrechtse regering van premier Sali Berisha te protesteren. De socialistische burgemeester van de hoofdstad, Edi Rama, noemde de energiecrisis 'een nachtmerrie voor de Albanezen'.

Partyboot kapseist: zestien doden

Op 6 maart 2008 kwamen zestien feestgangers om het leven toen de partyboot waarop zij zaten, kapseiste. Het ongeluk gebeurde op het Farkameer, enkele kilometers ten oosten van de hoofdstad Tirana. De boot had een capaciteit voor zeven passagiers, maar vervoerde er negentien. De groep had in een restaurant aan de oever van het meer de 21ste verjaardag gevierd van Alban Hysa (een van de slachtoffers) en werd naar de overkant teruggevaren. Het was in Albanië populair om feesten te vieren in restaurants aan de zeekust of aan oevers van meren.

Grote explosie in munitiedepot kost 21 mensen het leven

Op 15 maart 2008 vond in een munitiedepot bij het dorp Gerdec, gelegen in de buurt van de hoofdstad Tirana, een enorme explosie plaats. Na de eerste grote ontploffing vonden er nog veertien uur lang kleinere explosies plaats, hetgeen het werk van de hulpdiensten bemoeilijkte. De explosies waren tot in de Macedonische hoofdstad Skopje, 170 kilometer verderop, te horen. Er vielen 21 doden en 318 huizen werden compleet vernield en nog eens duizenden beschadigd.
Naar aanleiding van de ramp legde de minister van Defensie van Albanië, Fatmir Mediu, op 18 maart zijn functie neer. De gebeurtenissen riepen grote verontwaardiging op, nadat was gebleken dat het munitiedepot illegaal werd gehouden door het leger en de veiligheidsdiensten.

Onderzoek naar verantwoordelijken

Op 3 mei maakte het Openbaar Ministerie (OM) bekend dat vier functionarissen van het Ministerie van Defensie in verband met de ramp waren gearresteerd op verdenking van corruptie. Verder verzocht het OM het parlement om de immuniteit van de afgetreden minister Mediu op te heffen wegens machtsmisbruik.

(Vorige berichten pagina 668/2 e.v. - 2007)

België

BELGIË

BINNENLAND

Uitstel van beslissing omstreden kiesdistrict wendt regeringscrisis af

De splitsing van kiesdistrict Brussel-Halle-Vilvoorde (B-H-V), een aanhoudende bron van spanningen tussen Vlaamse en Waalse partijen, deed op 8 mei 2008 de emoties opnieuw hoog oplopen. Die dag diende de partij van premier Yves Leterme, Christen-Democratisch & Vlaams (CD&V), in de Belgische Kamer een door de Vlaamse partijen gesteunde motie in om de stemming over B-H-V te agenderen. De Franstalige partijen hadden in april besloten om geen zogeheten belangenconflict in te roepen, dat wil zeggen af te zien van de mogelijkheid dat een Waalse entiteit de behandeling van het voorstel door een andere entiteit – in dit geval de Kamer – zou voorkomen vanwege onevenredige schade aan haar belangen. Ze zeiden er echter op te rekenen dat de Vlaamse partijen met voorstellen zouden komen om de zaak van de agenda af te voeren. Dat gebeurde echter niet, hetgeen tot verontwaardigde reacties leidde bij de Waalse regeringspartijen – de Parti Socialiste (PS), de Mouvement Réformateur (MR) en het Centre Démocrate Humaniste (CDH).

De Franstaligen dienden vervolgens drie amendementen in en vroegen daarover het advies van de Raad van State, met als gevolg dat de discussie over het wetsvoorstel vermeden werd. Daarop werd alsnog een belangenconflict ingeroepen door de Franse Gemeenschapscommissie (COCOF), een voor de instellingen van het Brussels Gewest bevoegd orgaan voorzover behorend tot de Franse Gemeenschap. De tekst zou nu worden bezorgd aan de Kamer en aan het Overlegcomité van de verschillende regeringen in het land, waarna een nieuwe overlegronde van maximaal zestig dagen zou volgen. Als er dan geen oplossing was, kwam het dossier bij de Senaat die binnen dertig dagen advies moest uitbrengen. Tenslotte zou het Overlegcomité nog eens dertig dagen hebben om een oplossing te vinden.
Een en ander had tot gevolg dat de behandeling van het B-H-V-dossier met vier maanden kon worden opgeschoven, zonder dat er enige vooruitgang was geboekt. De verhoudingen tussen de regeringspartijen waren intussen tot een dieptepunt gedaald en ook premier Leterme lag van verschillende kanten onder vuur omdat hij leiderschap en probleemoplossend vermogen zou missen. De vraag was of de regering-Leterme er überhaupt nog in zou slagen een uitweg uit de impasse te vinden. Zoals dagblad *De Standaard* op 28 mei schreef: 'Niemand die zo gek is om het hardop te zeggen, maar in stilte bereidt iedereen zich voor op vervroegde verkiezingen, wellicht in oktober. De regering (...) verkeert in staat van oorlog. Niemand die inziet hoe er tegen 15 juli, de afgesproken deadline, nog een akkoord in zit over wat dan ook.'

Marianne Thyssen gekozen tot partijvoorzitter CD&V

Met een overweldigende meerderheid van 96,6 procent van de stemmen koos Christen-Democratisch & Vlaams (CD&V) op 15 mei 2008 Marianne Thyssen tot partijvoorzitter. Zij werd de opvolger van Wouter Beke die sinds 20 maart tijdelijk de functie vervulde. De eenenvijftigjarige Thyssen was sinds 1991 lid van het Europees Parlement.
De nieuwe voorzitter kreeg onder meer de moeilijke taak om haar partij te leiden in de slepende onderhandelingen over de staatshervorming. Daarbij waarschuwde ze voor mogelijke pogingen van andere partijen om de positie van haar partijgenoot premier Yves Leterme onder druk te zetten: 'Aan diegenen die hun best doen om onze premier te ondermijnen zeg ik: elf maanden na de verkiezingen wordt het stilaan tijd om zijn achthonderdduizend voorkeurstemmen democratisch te aanvaarden.' Daarnaast benadrukte Thyssen dat er geen twijfels konden bestaan over voortzetting van het kartel met de Nieuw-Vlaamse Alliantie (N-VA). Door de scherpere eisen die deze partij stelde aan de staatshervorming verliepen de onderhandelingen nog eens extra problematisch, aangezien CD&V tegelijkertijd rekening moest houden met de geheel andere opvattingen van de coalitiepartners.

Gevechten in Anderlecht tussen groepen jongeren en politie

In de Brusselse gemeente Anderlecht, nabij het voetbalstadion, kwam het op 23 mei 2008 tot urenlange gevechten tussen enkele honderden Noord-Afrikaanse jongeren en een ongeveer even groot aantal voetbalhooligans. Er werden op grote schaal vernielingen aangericht en de politie zette waterkanonnen en cavalerie te paard in om beide groepen te scheiden. Veertien politieagenten raakten gewond, van wie twee zwaar en ook onder de jongeren vielen gewonden. Er werden 194 arrestaties verricht. De rellen waren in gang gezet door een internetoproep aan Noord-Afrikaanse jongeren om de confrontatie aan te gaan met de 'blanke' supporters van voetbalclub Anderlecht, volgende op een eerdere confrontatie tussen beide groepen op 18 mei.

Voor 24 mei werd, uit vrees voor nieuwe ongeregeldheden, een samenscholingsverbod afgekondigd. Ongeveer 130 jongeren werd preventief opgepakt, maar rellen braken dit keer niet uit.

Beschuldiging van racisme

Opvallend was dat 193 van de 194 arrestanten allochtone jongeren waren. André Drouart, raadslid voor de partij Ecolo in de gemeenteraad van Anderlecht, had daarom gewezen op 'racistisch gedrag' binnen de ordediensten en vergelijkbare beschuldigingen werden gedaan door de (Franstalige) Beweging tegen Racisme, Antisemitisme en Xenofobie (MRAX). Burgemeester Gaëtan Van Goidsenhoven weersprak de beschuldigingen echter. Hij stelde dat 'technische redenen' ten grondslag lagen aan het feit dat de aanhoudingen vrijwel uitsluitend onder één van de twee groepen jongeren plaatsvonden.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Afkalvende economische groei en toenemende inflatie in België

Cijfers van begin mei 2008 van het Federaal Planbureau (FPB) en het Instituut voor de Nationale Rekeningen (INR) gaven aan dat de Belgische economie een verminderde groei liet zien en bovendien kampte met een toenemende inflatie.
Volgens cijfers van het INR nam het bbp in het eerste kwartaal met slechts 0,4 procent toe ten opzichte van het laatste kwartaal van 2007. Dat was minder dan het de laatste twee jaar was geweest. Ook in 2007 was de groeivertraging al merkbaar geweest: de bbp-toename daalde toen van het derde op het vierde kwartaal van 0,7 naar 0,5 procent. Als oorzaken werden onder meer de hoge grondstoffen- en energieprijzen en de Amerikaanse kredietcrisis aangegeven.
Het FPB zag zich genoodzaakt haar oorspronkelijke inflatieramingen naar boven aan te passen. Aanvankelijk was het er van uitgegaan dat de inflatie de eerstkomende tijd niet boven de 4 procent zou uitkomen, maar dat zou de komende maanden wel het geval zijn. Pas in het laatste kwartaal van 2008 zou een daling tot onder de 4 procent inzetten, om vervolgens aan het einde van het jaar onder de 3 procent te komen. Op jaarbasis hield het FPB voor 2008 een inflatiepercentage aan van 3,8 procent, tegenover 1,82 procent in 2007. Daarmee bereikte het het hoogste niveau sinds 1985. De gestegen energieprijzen waren daarvan de belangrijkste oorzaak.

JUSTITIE

Veroordeling ex-politiecommissaris wegens racisme bevestigd

Op 27 mei 2008 bevestigde het Hof van Cassatie de veroordeling van voormalig politiecommissaris Bart Debie (33) wegens racisme. Het hof van beroep in Antwerpen had hem op 31 januari veroordeeld tot vier jaar gevangenisstraf, waarvan drie jaar voorwaardelijk en ontzegging uit zijn politieke rechten voor een periode van vijf jaar.
In afwachting van de cassatie-uitspraak was uitvoering van de straf voor Debie opge-

schort. Nu het vonnis definitief was, zou hij vrijwel zeker ontslag moeten nemen als gemeenteraadslid in Antwerpen voor Vlaams Belang (VB). Deze partij was hem blijven steunen en meende dat er sprake was van een politiek proces. Debie had echter een beruchte reputatie van gewelddadigheid en van het aanzetten tot discriminatie jegens allochtone verdachten.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Euthanasiediscussie laait op na overlijden schrijver Hugo Claus

België werd op 19 maart 2008 opgeschrikt door het overlijden van zijn belangrijkste naoorlogse auteur Hugo Claus. De schrijver leed de laatste twee jaar aan de ziekte van Alzheimer en koos zelf, kort voor zijn 79ste verjaardag, het moment van zijn dood door middel van euthanasie. Media in Vlaanderen, en ook in Nederland, besteedden uitvoerig aandacht aan de meest bekroonde schrijver uit het Nederlands taalgebied. Daarbij ging het niet alleen om zijn artistieke betekenis maar ook om zijn euthanasiebeslissing, die hij nam zonder in terminale toestand te verkeren. In de daaropvolgende twee maanden laaide opnieuw de discussie op over vrijwillige levensbeëindiging, zes jaar na de totstandkoming van een wettelijke regeling.

Wetgeving

België was in 2002 na Nederland het tweede land ter wereld dat onder voorwaarden opzettelijke levensbeëindiging toestond. Er moest daarbij sprake zijn van ondraaglijk en ongeneeslijk lijden, dat ook psychisch van aard kon zijn. Het verzoek tot euthanasie diende vrijwillig, overwogen en herhaaldelijk te zijn gedaan. De patiënt hoefde voor het doen van een dergelijk verzoek niet terminaal te zijn. Artsen mochten alleen euthanasie uitvoeren op basis van deze wilsbeschikking en konden bij ontbreken daarvan worden aangeklaagd wegens moord.
De wetgeving was omstreden omdat tegenover een meerderheid van (de meeste) sociaal-democraten, liberalen en groenen een minderheid bestond die er zich op ethische gronden tegen keerde. Behalve van Vlaams Belang (VB) kwam deze kritiek vooral uit de religieuze hoek, in het bijzonder het huidige Christen-Democratisch & Vlaams (CD&V) alsmede de katholieke kerk. Deze weerstanden speelden opnieuw een rol in het debat dat in 2008 oplaaide.

Katholiek protest

In katholieke kringen werd geprotesteerd tegen de in hun ogen al te gemakkelijke waardering voor de beslissing van Claus, zoals die met name uit de media naar voren kwam. De kritiek werd onder meer verwoord door René Stockman, hoofd van de invloedrijke organisatie Broeders van Liefde: 'De wijze waarop sommigen deze daad niet alleen proberen goed te praten maar zelfs als het summum van edelmoedigheid de hemel in prijzen, stoot tegen de borst. Dit is pas het echte verdriet van België.' De laatste zin was een zinspeling op Claus' bekendste roman *Het verdriet van België* (1983). Stockman werd bijgevallen door Wouter Beke, op dat moment interimvoorzitter van CD&V.
Kardinaal Godfried Danneels besteedde op zeer kritische wijze aandacht aan de euthanasiekwestie in zijn Paaspreek: 'Door zomaar uit het leven te stappen, antwoordt men niet op het probleem van lijden en dood. Men loopt er in een boog omheen en omzeilt het. Omzeilen is geen heldendaad, geen voer voor frontpaginanieuws.' Volgens Danneels wist de samenleving 'blijkbaar geen weg meer met de dood en het lijden. Ze heeft een nieuw taboe gecreëerd, namelijk dat de dood geen zin kan hebben en dat alle lijden absurd moet zijn.' De kritiek werd echter vooral door degenen die Claus na stonden als uiterst beledigend ervaren. Tijdens de begrafenisplechtigheid van 29 maart uitte de Vlaamse schrijver Erwin Mortier zijn afkeer over het feit dat 'Claus postuum nog de les wordt gelezen door lieden voor wie hij steeds een heilzaam gebrek aan ontzag heeft vertoond. (...) Louter en alleen omdat de keuze van zijn levenseinde toevallig niet de hunne is, komen ze weer van onder de plaveien gekropen en spuien hun laffe gal. De eigen morele superioriteit celebreren boven het lichaam van een geliefde dode is geen heldendaad.' Mortier sloot af met de woorden: 'Meneer de kardinaal: schaam je.'

Belangstelling voor euthanasiekeuze toegenomen

Hugo Claus had de beëindiging van zijn leven geregeld via de organisatie Recht op Waardig Sterven (RWS), die een belangrijke rol had gespeeld in de totstandkoming van de wetgeving van 2002. De organisatie stelde in mei 2008 vast dat er sprake was van meer dan een verdubbeling van het aantal vragen om informatie over euthanasie. Daarbij speelde niet alleen de dood van Claus een rol, maar ook die van Marcel Engelborghs. Deze schepen in Tongeren voor de Open Vlaamse Liberalen en Democraten (Open VLD), een partij die voorstander was van een verdere liberalisering van de euthanasiewetgeving, had in oktober 2007 naar buiten gebracht dat hij ongeneeslijk ziek was en zich zou laten euthanaseren. Hij deed de aankondiging om vrijwillige levensbeëindiging meer bespreekbaar te maken. Op 4 maart 2008 stierf hij op een zelf gekozen moment in een ziekenhuis in Leuven.
Volgens RWS was euthanasie door het ontstane maatschappelijke debat na de dood van Engelborghs en zeker die van Claus uit de taboesfeer gehaald: 'Het heeft veel mensen wakker gemaakt. In de gesprekken die we hebben met mensen die ons contacteren, valt de naam Hugo Claus meer dan eens.'

Open VLD wil euthanasiemogelijkheden uitbreiden

Open VLD belegde op 21 mei een persconferentie waarop de liberalen een aantal wetsvoorstellen presenteerden die beoogden de mogelijkheden voor euthanasie te verruimen. Zij stelden voor de als kunstmatig aangeduide leeftijdsgrens van achttien jaar te verlagen naar zestien jaar, met raadgevend adviesrecht van de ouders. Was de minderjarige jonger dan zestien, dan hadden de ouders medebeslissingsrecht. Daarnaast zouden dementerenden een einde aan hun leven moeten kunnen maken, op voorwaarde dat die wens was vastgelegd in een wilsbeschikking. Hetzelfde recht zou moeten gelden voor mensen die zich niet in een comateuze, maar wel in een medisch gezien uitzichtloze situatie bevonden na bijvoorbeeld een hersenbloeding of een ernstig verkeersongeval. Tenslotte vond de partij dat ziekenhuizen die geen euthanasie wilden uitvoeren een doorverwijzingsplicht moesten krijgen.
Open VLD kreeg met haar voorstellen geen steun bij de andere regeringspartijen. Dat gold niet alleen voor de christen-democraten, maar ook de andere Vlaamse en Franstalige partijen uit de coalitie voelden niets

voor een verruiming. Bijval kregen de liberalen wel van de oppositionele Socialistische Partij Anders (SP.A), hetgeen een gelegenheidscoalitie mogelijk maakte. Dat lag echter bijzonder gevoelig gezien de grote controverses die er – vooral door de kwestie van de staatshervorming maar ook op andere terreinen – al bestonden binnen de coalitie zelf. Het zoeken naar een zogeheten wisselmeerderheid zou de verhoudingen binnen de regering nog verder onder druk kunnen zetten.

MILITAIRE ZAKEN

Vlaamse wapenexport in 2007 opnieuw toegenomen

Op 20 mei 2008 bracht de Vlaams minister van Economie Patricia Ceysens aan het regionale parlement verslag uit van de ontwikkeling van de wapenexport, die opnieuw in waarde gestegen bleek. In 2005 ging het nog om een bedrag van 155 miljoen euro, in 2006 werd dat 200 miljoen, maar in 2007 was het gestegen naar 270 miljoen.
Vlaanderen hanteerde strenge regels bij het verlenen van vergunningen voor wapenexport, waarbij er bijvoorbeeld geen uitvoer mocht plaatsvinden naar conflictgebieden of landen waartegen een internationaal embargo gold. Toch werden bijna alle aanvragen voor een vergunning gehonoreerd. Het ging dan om landen als Colombia, Jordanië, DR Kongo, Taiwan en Turkije, die vooral beeldschermen geleverd kregen. Tweemaal werd toestemming geweigerd, namelijk voor de levering van infrarood- en warmtebeeldmateriaal aan Georgië en voor de export van pantserplaten aan een Pakistaanse producent van militaire voertuigen. Tezamen vertegenwoordigden deze niet doorgegane leveringen maar een zeer klein deel van het totaalbedrag van 270 miljoen, te weten ruim 300.000 euro.
Vanuit twee partijen werden enkele positieve beslissingen bekritiseerd. Zowel Groen! als de VlaamsProgressieven (Vl.Pro) – de nieuwe naam voor Spirit – plaatsten kanttekeningen bij de levering van wapenonderdelen aan Israël en Colombia.

REGIONALE ONTWIKKELINGEN

Extreemrechts wil fusie van Nederland en Vlaanderen

Twee politieke partijen aan de uiterste rechterzijde, de Nederlandse Partij voor de Vrijheid (PVV) en het Belgische Vlaams Belang (VB), blijken overeen te stemmen in hun streven naar realisering van de Groot-Nederlandse gedachte. Dat viel af te leiden uit een interview met PVV-leider Geert Wilders in dagblad *De Telegraaf* van 12 mei 2008 en uit de daarop volgende reactie van VB-voorzitter Bruno Valkeniers.
Wilders hield zijn pleidooi tegen de achtergrond van de politieke crisis in België, die zich uitte in onverzoenlijk lijkende tegenstellingen tussen Vlamingen en Walen. De PVV'er haakte daar op in door te stellen dat Nederlanders meer gemeen hadden met Vlamingen dan de Vlamingen met de Walen. Nederland en België vormden ooit, tussen 1815 en 1830, één staat, maar zijn pleidooi had specifiek betrekking op de hereniging met het cultureel verwante Vlaamse deel van het buurland. Dit zou volgens hem veel voordeel opleveren: 'Nederland krijgt de haven Antwerpen erbij, een luchthaven, we hebben cultureel veel met elkaar gemeen, het zou goed zijn voor de werkgelegenheid, het zou ruimte geven, het schoolsysteem is goed, de belastingen zijn lager.' Wilders wilde de wenselijkheid van een fusie bij referendum aan de Vlamingen en de Nederlanders voorleggen.
VB was al langer pleitbezorger van een Federatie der Nederlanden, die zou moeten volgen op de totstandkoming van een onafhankelijk Vlaanderen. Voorzitter Bruno Valkeniers stelde het in reactie op Wilders' uitlatingen zo: 'De Vlaamse onafhankelijkheid is ons eerste doel, maar het naar elkaar toegroeien van Vlaanderen en Nederland is het onvermijdelijke vervolg. Uit economische noodzaak, om onze cultuur en onze taal te verstevigen, en wat mij betreft ook uit overtuiging. We moeten verenigen wat veel te lang gescheiden is.'
Wilders ontkende overigens dat zijn voorstel iets te maken had met de steun die hij kon verwachten van VB. Zijn PVV verklaarde geen contacten te onderhouden met de Vlaamse partij.

EUROPESE UNIE

Commissie Europees Parlement uit felle kritiek op Belgische asielcentra

De commissie Burgerlijke Vrijheden, Justitie en Binnenlandse Zaken van het Europees Parlement keurde op 29 mei 2008 met een nipte meerderheid van 22 tegen 21 stemmen een uiterst kritisch verslag goed van het bezoek dat europarlementariërs hadden afgelegd aan de gesloten asielcentra in de Belgische plaatsen Steenokkerzeel en Zaventem. Het verslag werd gemaakt door het Italiaanse parlementslid Giusto Catania, in eigen land deel uitmakend van de partij Communistische Herstichting (PRC).
Catania kantte zich tegen het instituut van gesloten centra en bekritiseerde de langdurige hechtenistermijnen, het ontbreken van tolken, het gebrek aan informatie, de levensomstandigheden en de detentie van minderjarigen en van onderdanen uit andere lidstaten van de Europese Unie. Hij had de centra in 2007 bezocht, tezamen met onder anderen de enige europarlementariër voor de Belgische Nieuw-Vlaamse Alliantie (N-VA) Frieda Brepoels. Zij distantieerde zich echter van het verslag, omdat het zaken bevatte die 'totaal niet overeenstemmen met de werkelijkheid'. Zo zou Catania zich eenzijdig hebben gebaseerd op getuigenissen van asielzoekers en niet-gouvernementele organisaties (ngo's) en voorbij zijn gegaan aan verklaringen van het personeel. Dit standpunt bleek echter niet representatief voor de Belgische reactie, want de liberaal Gérard Deprez van de Mouvement Réformateur (MR), die sinds januari 2008 voorzitter van de commissie was, stemde wel in met het verslag. De fractie van de Europese Volkspartij (EVP), waar Brepoels deel van uitmaakte, stemde tegen en zou nog met een minderheidsstandpunt komen.

OVERLEDEN

Ilya Prigogine, Nobelprijswinnaar

Op 28 mei 2003 overleed in Brussel op zesentachtigjarige leeftijd Ilya Prigogine, scheikundige en Nobelprijswinnaar. Prigogine werd op 25 januari 1917 in Moskou geboren. In 1929 kwam de familie naar Brussel. In 1949 kreeg Prigogine de Belgische nationaliteit. Hij studeerde aan de Vrije Universiteit scheikunde. In Brussel leidde hij vanaf 1959 het Solvay-instituut voor fysische chemie. Vanaf 1967 was hij directeur van het Ilya Prigogine Center aan de universiteit van Texas. Hij is de grondlegger van wat de 'chaostheorie' wordt genoemd, die in essentie beweert dat in een situatie van instabiliteit elementen de neiging vertonen zich tot structuren van een hogere or-

de te organiseren. Prigogines theorie over de onomkeerbaarheid van de evolutie en de rol van tijd in de fysica leverde hem in 1977 de Nobelprijs op.

Guy Mathot, politicus

Op 21 februari 2005 overleed in Luik op drieënzestigjarige leeftijd de Waalse politicus Guy Mathot. Mathot werd te Nandrin geboren op 26 april 1941 als zoon van een staalarbeider en afgevaardigde van de socialistische vakbond. Zeer jong sloot Mathot zich aan bij de Jeune Garde Socialiste en werd op zijn zestiende lid van de Waalse Socialistische Partij. In 1971 werd hij burgemeester van Seraing en in 1977 minister van Openbare Werken en Waalse aangelegenheden.

Hij raakte verwikkeld in allerlei affaires en moest tenslotte in verband met het Agustaschandaal (smeergeleden en het laten verdwijnen van documenten) in 1994 ontslag nemen, waarmee zijn landelijke politieke loopbaan eindigde. Hij werd vervolgens opnieuw burgemeester van Seraing, wat hij tot zijn dood bleef. Zijn naam bleef in diverse politieke en financiële schandalen genoemd, waaronder zwart geld, verdachte transacties, vrouwen, drank en zelfs de moord op het socialistisch kopstuk André Cools.

Hugo Claus, schrijver

Op 19 maart 2008 overleed op achtenzeventigjarige leeftijd in Antwerpen de Vlaamse schrijver Hugo Claus. Claus leed aan de ziekte van Alzheimer en koos zelf het moment van zijn dood door middel van euthanasie, hetgeen in de media zowel werd gerespecteerd als bekritiseerd.

Hij werd in Brugge geboren op 5 april 1929 als zoon van een drukker. Zijn jeugd bracht hij door op kostscholen, waarvan hij het nonnenpensionaat zou vereeuwigen in zijn magnum opus *Het verdriet van België* (1983). Eind jaren veertig ging hij zijn eigen weg en sloot zich aan bij de Vijftigers en de Cobra-groep voor wie 'vitaliteit' een kernbegrip was. Zijn eerste prozawerk *De Metsiers* (1950) met thema's als incest en inteelt riep heftige reacties op.
Met *De Hondsdagen* (1953) vestigde hij zijn naam als romanschrijver. In datzelfde jaar schreef hij zijn eerste toneelstuk *Een bruid in de morgen.* Daarna volgden tal van eigen stukken naast vertalingen, waaronder *Suiker* (1958), *Dans van de reiger* (1962) en *Vrijdag* (1969). *De Oostakkerse gedichten* (1955) plaatste Claus als de belangrijkste Vijftiger naast dichter en beeldend kunstenaar Lucebert.
Claus schreef filmscenario's voor Fons Rademakers en gebruikte enkele van zijn boeken voor films die hij zelf regisseerde. Claus verhuisde meer dan dertig keer en had met vele vrouwen relaties, onder wie de actrices Sylvia Kristel en Kitty Courbois. Zijn laatste dichtbundel *In geval van nood* verscheen in 2004. Hij ontving in 1986 de Prijs der Nederlandse Letteren. Daarnaast was hij de meest bekroonde auteur uit het Nederlandse taalgebied.

(Vorige berichten pagina 248/2 e.v. - 2008)

BOSNIË-HERZEGOVINA

BINNENLAND

Overeenstemming over politiehervorming

Op 3 december 2007 maakte de regering van Bosnië-Herzegovina bekend dat er overeenstemming was bereikt over de hervorming van de politie. De Bosnische Serviërs hadden zich jarenlang verzet tegen integratie van de politiemachten van de moslim-Kroatische federatie en de Servische Republiek. De overeenkomst was erg belangrijk: ze beëindigde de politieke crisis in het land en maakte de weg vrij voor het tekenen van een Stabilisatie- en Associatieverdrag (SAA) met de Europese Unie.

Parlement keurt hervorming goed

Het Hogerhuis van Bosnië-Herzegovina, het Huis van het Volk, keurde de overeenkomst over de politiehervorming op 16 april 2008 goed. Omdat het Lagerhuis, het Huis van Afgevaardigden, op 10 april ook al met de hervorming had ingestemd, was de parlementaire goedkeuring van het besluit afgerond.

Bosnische Serviërs kiezen nieuwe president

Op 9 december 2007 werd Rajko Kuzmanovic (76) gekozen tot de nieuwe president van de Servische Republiek in Bosnië-Herzegovina. Hij kreeg 41,78 procent van de stemmen. Kuzmanovic was de kandidaat van de Partij van Onafhankelijke Sociaal-Democraten (SNSD). Tweede werd Ognjen Tadic van de Servische Democratische Partij (SDS) met 35,18 procent van de stemmen. De presidentsverkiezingen waren nodig geworden nadat president Milan Jelic in september aan een hartaanval was overleden.

De goede uitslag voor Tadic betekende een terugkeer van de SDS in de voorhoede van de Bosnisch-Servische politiek. De SDS was opgericht door Radovan Karadzic, de Servische politiek leider ten tijde van de Bosnische oorlog (1992-1995), die door het Joegoslavië-tribunaal werd gezocht vanwege oorlogsmisdaden.

Nikola Spiric herbenoemd als premier

Op 28 december 2007, bijna twee maanden na zijn aftreden op 1 november, benoemde het parlement van Bosnië-Herzegovina opnieuw Nikola Spiric tot premier. Spiric was afgetreden na onenigheid met de Hoge Vertegenwoordiger van de Verenigde Naties, Miroslav Lajcak, over nieuwe stemprocedures in het parlement. Nadat het parlement eind november de nieuwe stemprocedures alsnog had goedgekeurd en er begin december overeenstemming kwam over de door de Europese Unie gewenste politiehervorming, was de weg vrij voor de terugkeer van Spiric.
Bijna twee maanden nadat Spiric was herbenoemd, gebeurde op 20 februari 2008 hetzelfde met zijn regering.

Moslims blijven Srebrenica besturen

In de aanloop naar de in oktober te houden gemeenteraadsverkiezingen nam het parlement van Bosnië-Herzegovina op 6 mei 2008 een amendement op de kieswet aan, dat het mogelijk maakte dat moslims een meerderheidsbestuur over Srebrenica bleven leiden. De gemeente, die in 1995 het toneel was van een massamoord op achtduizend moslimmannen door Bosnische Serviërs, lag binnen de Servische Republiek. Door de wijziging konden voormalige inwoners van Srebrenica blijven stemmen voor de gemeenteraad en de burgemeester. Het aantal geregistreerde kiezers in Srebre-

nica was teruggelopen van 20.000 in 2004 naar 12.000 in 2006. Vóór de massamoord woonden er 37.000 mensen in Srebrenica, van wie 73 procent moslim. In 2008 woonden er 4.000 moslims in de stad.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Meer buitenlandse investeringen in Bosnië

In 2007 is de omvang van de buitenlandse investeringen in Bosnië-Herzegovina gestegen tot 818 miljoen euro, zo maakte het Foreign Investment Promotion Agency (FIPA) op 10 maart 2008 bekend. Dit was een verdrievoudiging in vergelijking met 2006.

Handelstekort toegenomen

Het handelstekort was in 2007 met 22 procent gestegen tot 4,1 miljard euro. Dit meldde de centrale bank op 18 april 2008. De stijging kwam vooral door de hogere prijzen van brandstof en voedselproducten.

Corruptie kostte 250 miljoen euro over 2007

Boris Divjak, hoofd van de Bosnische afdeling van Transparency International (TI) die wereldwijd corruptie in kaart bracht, maakte op 22 mei 2008 bekend dat corruptie de Bosnische staat in 2007 250 miljoen euro had gekost. Dit verlies voor Bosnië-Herzegovina zou vooral het gevolg zijn van de privatiseringsregels in de Servische Republiek, die het mogelijk maakten dat de overheid daar direct een koper van een te privatiseren bedrijf kon aanwijzen en geen tender hoefde uit te schrijven.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Amnesty International laakt misbruik in detentiecentra

'Een hardnekkige cultuur van straffeloosheid onder opsporings- en gevangenisfunctionarissen (...) bevordert het misbruik in detentiecentra in Bosnië-Herzegovina.' Dit was de belangrijkste conclusie in een rapport van Amnesty International (AI) over de behandeling van verdachten en gevangenen in het land, dat op 6 februari 2008 werd gepresenteerd. De mensenrechtenorganisatie riep de Bosnische autoriteiten op een einde te maken aan de misstanden in de detentiecentra, zoals het slaan met politieknuppels.

JOEGOSLAVIË-TRIBUNAAL

Nieuwe veroordelingen van Bosnische Serviërs

Het Joegoslavië-tribunaal sprak tussen december 2007 en mei 2008 een reeks van veroordelingen uit. Deze betroffen oorlogsmisdaden die waren gepleegd door Bosnische Serviërs.

Belegeraar van Sarajevo krijgt 33 jaar cel

Op 12 december 2007 veroordeelde het tribunaal in Den Haag de Bosnisch-Servische generaal Dragomir Milosevic (geen familie van wijlen president Slobodan Milosevic van Servië) tot 33 jaar celstraf wegens het 'terroriseren' van de bevolking van Sarajevo tijdens het 44 maanden durende beleg van de stad. In deze periode kwamen bijna twaalfduizend inwoners van Sarajevo om het leven. Nabestaanden van de slachtoffers vonden de straf te laag en meenden dat Milosevic levenslang had moeten krijgen.

Veroordelingen wegens moordpartij in Jajce

De Bosnische afdeling van het Joegoslavië-tribunaal veroordeelde op 22 april 2008 drie Bosnische Serviërs wegens hun aandeel in het doden van 27 burgers in september 1992 in Jajce in Centraal-Bosnië. De slachtoffers moesten aan de rand van een ravijn gaan staan en werden vervolgens doodgeschoten. De drie zouden 23 van de 27 slachtoffers hebben vermoord. Milorad Savic kreeg 29 jaar celstraf en de tweeënveertigjarige en eenenveertigjarige Mirko Pekez (beiden droegen dezelfde naam) kregen ieder 21 jaar opgelegd.

Gevangenisstraffen voor kampbewakers

Op 30 mei 2008 veroordeelde de Bosnische afdeling van het Joegoslavië-tribunaal drie Bosnische Serviërs wegens medeplichtigheid aan moord, verkrachting en mishandeling van moslims en Bosnische Kroaten in de beruchte detentiecentra Omarska en Keraterm in het zuiden van Bosnië in 1992. Dusko Knezevic, Zeljko Mejakic en Momcilo Gruban kregen respectievelijk 31, 21 en 11 jaar celstraf.

REGIONALE ONTWIKKELINGEN

Bosnisch-Servisch protest tegen onafhankelijkheid Kosovo

Op 26 februari 2008 betoogden ongeveer tienduizend Bosnische Serviërs in Banja Luka, de hoofdstad van de Servische Republiek (Republika Srpska), tegen de onafhankelijkheid van Kosovo. Zij wilden na de betoging het Amerikaanse consulaat bestormen, maar de politie verhinderde dit met het inzetten van traangas.De betogers ondersteunden met hun actie het verzet in Servië tegen het verlies van Kosovo. Dit gebiedsdeel maakte tot aan de door Kosovo in februari uitgeroepen onafhankelijkheid deel uit van het Servische staatsverband.

Betoging van Bosnische Serviërs voor onafhankelijkheid

Als reactie op de onafhankelijkheid van Kosovo kwamen op 27 maart ongeveer 2.500 Bosnisch-Servische demonstranten bijeen op het Trg Krajine-plein in Banja Luka om te demonstreren voor de onafhankelijkheid van de Servische Republiek van Bosnië-Herzegovina. Zij droegen vlaggen van de Servische Republiek, portretten van de Russische president Vladimir Poetin en leuzen als 'Ik verruil Bosnië voor Srpska'. Leider Dane Cankovic van de nationalistische groep 'De keuze is aan ons', die de demonstratie organiseerde, zei tegen de menigte: 'Laten we de Republika Srpska afscheiden van het Bosnië dat ons is opgedrongen.' Afscheiding van de Servische Republiek zou aansluiting bij het 'moederland' Servië kunnen betekenen.

BUITENLANDSE ZAKEN

Verenigde Staten stoppen subsidiëring Bosnisch-Servische partij

De Amerikaanse regering maakte op 4 maart 2008 bekend dat zij de steun aan de grootste politieke partij van de Servische Republiek in Bosnië-Herzegovina, de regerende Partij van Onafhankelijke Sociaal-Democraten (SNSD) van premier Milorad Dodik, had gestopt. De SNSD was volgens de Amerikaanse regering te nationalistisch: 'Washington geeft geen financiële of technische steun aan op etnische principes gebaseerde nationalistische politieke partijen.'

(Vorige berichten pagina 672/3 e.v. - 2007)

DENEMARKEN

BINNENLAND

Regeringscoalitie herwint meerderheid in parlement

De Deense regeringscoalitie onder leiding van premier Anders Fogh Rasmussen wist zich op 5 februari 2008 opnieuw verzekerd van een meerderheidssteun in het parlement. Deze was bij de verkiezingen van november 2007 verloren gegaan. Parlementariër Malou Aamund verliet de centrumpartij Nieuwe Alliantie (NA) en stapte over naar Rasmussens partij Links, Liberale partij van Denemarken (V). Deze vormde sinds 2001 een coalitie met de Conservatieve Volkspartij (KF), met gedoogsteun van de extreemrechtse Deense Volkspartij (DF). De drie partijen beschikten nu over 90 van de 179 zetels, de kleinst mogelijke meerderheid.

Herpublicatie Mohammed-cartoons leidt opnieuw tot repercussies

Arrestaties wegens voorgenomen moordaanslag op Deense cartoonist

Na herhaalde bedreigingen aan het adres van de drieënzeventigjarige Deense cartoonist Kurt Westergaard wist de politie op 12 februari 2008 drie mannen te arresteren die van plan zouden zijn geweest hem te vermoorden. Het ging om twee Tunesiërs en een uit Marokko afkomstige Deen. Westergaard zelf was intussen ondergedoken. Hij tekende in 2005 een spotprent over de profeet Mohammed in dagblad *Jyllands-Posten*, waarna er ongeregeldheden ontstonden in verscheidene moslimlanden.
De dag na de arrestaties drukten zeventien Deense dagbladen de omstreden prent opnieuw af. Premier Anders Fogh Rasmussen verdedigde hun actie op 26 februari, benadrukkend dat hun doel niet was om moslims te beledigen: 'Het is van belang uit te leggen dat de media deze tekeningen niet publiceerden om de religieuze gevoelens van mensen te kwetsen, maar omdat het in een democratisch regime met een vrije pers normaal is om je verhaal te kunnen illustreren.'

Denemarken werkt niet mee aan schuldenverlichting Soedan

Intussen had de herpublicatie ook internationale repercussies. Er klonken protesten en er werd gedemonstreerd in landen als Bahrein, Egypte, Indonesië, Jordanië en Pakistan. Het verst ging Soedan, waar president Omar al-Bashir op 27 februari ten overstaan van een menigte van tienduizenden mensen de moslimwereld opriep tot een boycot van Deense goederen. Ook kondigde hij aan dat geen enkele Deen Soedan meer binnenmocht. De volgende dag werd de Soedanese ambassadeur in Denemarken ontboden.
Denemarken ging nog een stap verder. Minister van Ontwikkelingssamenwerking Ulla Tornaes verklaarde op 28 februari in dagblad *Berlingske Tidende* dat haar land er niet meer voor voelde mee te werken aan de totstandkoming van een internationaal akkoord met Soedan over schuldenverlichting, waarover sinds 2005 werd gesproken. De Soedanese schuld aan Denemarken bedroeg omgerekend ruim 250 miljoen euro.

Rechter verbiedt gebruik omstreden cartoon door extreemrechtse groep

Een rechtbank in de stad Aarhus sprak op 14 maart 2008 een verbod uit op het gebruik van de omstreden spotprent over de profeet Mohammed door de extreemrechtse groepering Stop de Islamisering van Denemarken (SIAD). Cartoonist Kurt Westergaard verzette zich tegen het voornemen van de organisatie om de prent een dag later mee te voeren op spandoeken tijdens een demonstratie in Aarhus. De rechter stelde hem in het gelijk en verbood tevens het afbeelden van de tekening op de website van de SIAD. Beide uitspraken waren gebaseerd op het auteursrecht van Westergaard.

Dreigement al-Qaida

In een op 19 maart openbaar gemaakte videoboodschap die afkomstig zou zijn van Osama Bin Laden, kondigde de al-Qaida-leider aan dat Europa een 'afrekening' te wachten stond in verband met de nieuwe publicatie van de cartoons. De Deense Inlichtingendienst PET waarschuwde op 10 april 2008 voor een toegenomen dreiging van aanslagen en drong bij de nationale politie aan op verhoogde waakzaamheid, met name aan de grenzen van Denemarken.
De risico's die de PET signaleerde betroffen mogelijke aanslagen in Denemarken zelf, maar vooral de gevaren die Denen in het buitenland liepen. De inlichtingendienst specificeerde deze als volgt: 'Kwetsbaar zijn vooral Deense belangen in regio's waar groepen actief zijn die banden hebben met al-Qaida, zoals landen in Noord-Afrika en het Midden-Oosten, Pakistan en Afghanistan. (...) De terroristische aanslagen zouden zonder waarschuwing kunnen plaatsvinden.'
Het ministerie van Buitenlandse Zaken maakte op 23 april bekend dat, na dreigementen, was overgegaan tot evacuatie van de Deense ambassadestaf in Afghanistan en Algerije. De personeelsleden werden ondergebracht op geheime locaties waar zij wel hun werk konden voortzetten. Destijds richtte zich de woede van groepen radicale moslims vooral tegen Deense ambassades in landen als Iran, Libanon, Pakistan en Syrië.

Beschuldigingen van terrorisme

Dezelfde inlichtingendienst had eerder gewezen op de contacten die acht, in september 2007 gearresteerde personen zouden hebben met al-Qaida. De openbaar aanklager stelde twee van hen, 21 en 22 jaar oud, op 25 maart 2008 in staat van beschuldiging omdat zij over explosieven zouden beschikken en bomaanslagen zouden hebben voorbereid. Een derde persoon werd eveneens aangeklaagd omdat hij had opgeroepen tot het ontvoeren van Denen buitenslands teneinde de regering onder druk te zetten de twee anderen vrij te laten. De vijf overige verdachten waren vrijgelaten. De acht, van wie er zes de Deense nationaliteit hadden, waren volgens de PET afkomstig uit Afghanistan, Pakistan, Somalië en Turkije.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

OESO waarschuwt Denemarken voor oververhitting economie

De Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) maande Denemarken op 19 februari 2008 in een rapport alert te zijn op het risico van oververhitting van de economie. Het laatste decennium was de economische ontwikkeling voorspoedig verlopen, maar volgens de organisatie dreigde er een loonspiraal, nu er in een aantal sectoren forse loonsverhogingen waren overeengekomen. Zo hadden regering en vakbonden op 18 februari een akkoord gesloten dat voorzag in een salaris-

verhoging van 13 procent over drie jaar voor rond de 170.000 ambtenaren.
Overigens was de economische groei in Denemarken over 2007 niet meer zo hoog als het jaar daarvoor. Ze bedroeg volgens op 28 februari 2008 gepubliceerde cijfers van het Bureau voor Statistiek 1,8 procent, tegenover 3,9 procent in 2006.

GEZONDHEID EN ZORG

Deens parlement akkoord met experiment heroïneverstrekking

Op 25 februari 2008 keurde het Deens parlement een voorstel goed om, bij wijze van experiment, onder medisch toezicht heroïne te verstrekken aan een groep van rond de vijfhonderd verslaafden. Voor het programma, dat zou lopen over de jaren 2008 en 2009, werd 70 miljoen Deense kronen (ca. 9,4 miljoen euro) beschikbaar gesteld. De heroïne zou worden verstrekt in combinatie met het middel methadon, dat werd gebruikt als afkickmiddel.

JUSTITIE

Deens hooggerechtshof verhoogt straffen voor veroordeelden terrorisme

Het Deense hooggerechtshof sprak op 10 april 2008 hogere straffen uit tegen drie voor betrokkenheid bij terrorisme veroordeelde personen dan zij oorspronkelijk – in november 2007 – opgelegd hadden gekregen. Zij zouden een bomaanslag op Deens grondgebied hebben voorbereid. Het ging om de tweeëntwintigjarige Iraakse Koerd Ahmad Khaldhadi, de Deen van Palestijnse afkomst Mohammad Zaher (34) en om Abdallah Andersen, een Deen van 32 jaar die zich tot de islam had bekeerd. Het hof zette hun straffen van respectievelijk elf, elf en vier jaar om in tweemaal twaalf en één maal vijf jaar. De openbaar aanklager, die tegen de oorspronkelijke vonnissen beroep had ingesteld, had tegen alle drie veertien jaar geëist.
Advocaten van de veroordeelden hadden gevraagd om een nieuw proces omdat de lagere rechtbank had geweigerd een twintigtal getuigen te horen en omdat de verdediging geen toegang had gekregen tot een aantal documenten van de Deense Inlichtingendienst PET. Ook achtten zij het illegaal dat de PET een informant had ingezet – van wie alleen voornaam (Lars) en leeftijd (33) bekend waren. Het hooggerechtshof verwierp echter hun argumenten.

(Vorige berichten pagina 72/2 - 2008)

DUITSLAND

BINNENLAND

Twee extreemrechtse organisaties verboden

De Duitse regering verbood op 7 mei 2008 twee extreemrechtse organisaties die verdacht werden van het ontkennen van de Holocaust. Het ging om het in 1963 opgerichte Collegium Humanum (CH) en de Associatie voor de Rehabilitatie van Vervolgden wegens het Betwisten van de Holocaust (VRBHV). Bij leden van deze organisaties, die voornamelijk actief waren in de deelstaat Noordrijn-Westfalen, werden in de vroege ochtend invallen gedaan.
Het ontkennen van de Holocaust was in Duitsland illegaal.

Linkspartij volgens Duitse veiligheidsdienst 'extremistisch'

Op 15 mei 2008 verscheen een rapport van het Bundesamt für Verfassungsschutz (BfV), de Duitse binnenlandse veiligheidsdienst, waarin werd gesteld dat binnen de Linkspartij (Linke) openlijk extremistische structuren met een communistische oriëntatie bestonden. Minister van Binnenlandse Zaken Wolfgang Schäuble kondigde aan dat de dienst de partij zou blijven observeren.
De Linke, die doorbrak bij recente deelstaatverkiezingen, reageerde verbolgen. Zij beschouwde het observeren als misbruik voor politieke doeleinden.

Voorzitter sociaal-democraten zet zich af tegen linkse concurrent

De Sociaaldemocratische Partij Duitsland (SPD) was op 31 mei 2008 met ongeveer drieduizend afgevaardigden in Neurenberg bijeen voor een partijconferentie, kort na het bekend worden van opiniecijfers waaruit bleek dat slechts 21 procent van de kiezers SPD wilde stemmen. Dit was de laagste score sinds de SPD in november 2005 ging regeren.
SPD-partijvoorzitter Kurt Beck nam uitdrukkelijk afstand van de Linkspartij (Linke), bestaande uit teleurgestelde sociaaldemocraten en vroegere Oost-Duitse communisten. Na flirts van SPD-partijgenoten met de Linke zei Beck nu dat van samenwerking geen sprake kon zijn. 'Die partij is volledig in strijd met onze fundamentele overtuigingen', aldus de partijvoorzitter.

NASLEEP TWEEDE WERELDOORLOG

Berlijns monument voor homoslachtoffers uit de nazitijd

Op 27 mei 2008 werd in het Berlijnse Tiergarten-park een monument onthuld ter nagedachtenis aan homoseksuele slachtoffers van het naziregime. Het monument bestond uit een hellende, grijze betonnen plaat waarin een klein raam was geplaatst waardoor bezoekers videobeelden konden zien van twee mannen die elkaar kusten. Berlijns burgemeester Klaus Wowereit, zelf openlijk homoseksueel, wijdde het monument in.
Nazi-Duitsland bestempelde homoseksualiteit als een bedreiging voor het Duitse ras en veroordeelde ongeveer vijftigduizend homo's als misdadigers. Naar schatting tien tot vijftienduizend homoseksuele mannen werden gedeporteerd naar concentratiekampen, waar weinigen overleefden.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Werkloosheid naar 7,8 procent

De Duitse arbeidsmarkt vertoonde in mei 2008 wederom verbetering, aldus gegevens van het Bondsagentschap voor Arbeid (BA) die op 29 mei bekend werden. Maar de verbetering was volgens deskundigen kleiner dan verwacht: het werkloosheidscijfer voor mei van 7,8 procent was 0,3 procent lager dan in april. Het aantal werklozen daalde met 131.000 naar 3,28 miljoen personen, maar het voor seizoensinvloeden gecorrigeerde aantal werklozen steeg met 4.000. Het BA stelde dat een bijzonder zachte winter de oorzaak was van het feit dat het gewoonlijk scherpe seizoensverschil in de werkloosheidscijfers in sectoren als de bouw dit jaar niet zo groot was.

GEZONDHEID EN ZORG

Duits parlement stemt in met versoepeling stamcellenonderzoek

Nadat de Bondsdag dit op 11 april had ge-

daan, stemde ook de Bondsraad op 23 mei 2008 in met versoepeling van de regels voor het invoeren vanuit het buitenland van embryonale stamcellen voor medisch onderzoek. Wetenschappers konden voortaan stamcellen invoeren die waren ontstaan vóór 1 mei 2007. De uiterste datum hiervoor tot dan toe was 1 januari 2002. Onderzoekers hadden beargumenteerd dat oudere stamcellen niet meer geschikt waren voor hun onderzoek.
Het bezwaar van tegenstanders van stamcellenonderzoek was dat de embryo's gewoonlijk vernietigd werden als de cellen er uit werden gehaald. De productie van embryonale stamcellen voor medisch onderzoek bleef overigens verboden.

EUROPESE UNIE

Verdrag van Lissabon krijgt parlementaire goedkeuring

De Duitse Bondsraad stemde op 23 mei 2008 met een grote meerderheid in met het Verdrag van Lissabon. Alleen de deelstaat Berlijn stemde tegen. Op 24 april had de Bondsdag al haar goedkeuring gegeven.
Het verdrag kwam in de plaats van de Europese grondwet die in 2005 door zowel Frankrijk als Nederland in een referendum werd verworpen.

(Vorige berichten pagina 256/3 - 2008)

FRANKRIJK

BINNENLAND

Kerk erkent verschijning maagd Maria

Op 4 mei 2008 verklaarde de rooms-katholieke kerk dat de maagd Maria in de 17de eeuw was verschenen aan het zeventienjarige herdersmeisje Benoîte Rencurel. Daarmee kreeg Laus, een stad in de Franse Alpen die jaarlijks 120.000 pelgrims trok, dezelfde status als Lourdes. Volgens de kerk verscheen Maria in die stad in de 19de eeuw aan de veertienjarige Bernadette Soubirous.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Ambtenaren staken tegen overheidsbeleid in Frankrijk

Op 16 mei 2008 braken landelijke ambtenarenstakingen uit tegen het overheidsvoornemen om duizenden banen te schrappen. Het onderwijspersoneel had een extra reden om te staken, omdat president Nicolas Sarkozy scholen wilde verplichten voortaan tijdens stakingen voor opvang van de leerlingen te zorgen. Al eerder was een wet aangenomen die tijdens stakingen in het openbaar vervoer een minimum aan transport garandeerde.
Naar eigen zeggen wilde Sarkozy het stakingsrecht niet aantasten, maar ervoor zorgen dat burgers niet te veel leden onder stakingen bij publieke diensten. Vakbonden zagen zijn aanpak als een poging stakende en niet-stakende burgers tegen elkaar uit te spelen.

Stakingen tegen pensioenhervorming en hoge olieprijzen

Op 22 mei protesteerden honderdduizenden mensen in Parijs en in honderd andere steden tegen de verhoging van de pensioengerechtigde leeftijd met één jaar. De politie telde zo'n driehonderdduizend stakers, de vakbonden ruim het dubbele. Behalve ambtenaren deden ook werknemers uit de privésector mee, omdat ook zij vreesden voor aantasting van hun pensioenrechten.
Tegelijkertijd demonstreerden vissers tegen de geringe compensatie voor de gestegen olieprijzen. Zij eisten dat de Europese Unie de visquota zou verhogen zodat zij hun dalende inkomsten zelf konden compenseren.
Beide protesten kwamen volgens de grootste, ex-communistische vakbond Algemene Arbeidsconfederatie (CGT) voort uit de algehele ontevredenheid over het overheidsbeleid.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Streven naar begrotingsevenwicht vastgelegd in grondwet

Op 19 mei 2008 kwamen de regeringspartijen Unie voor een Volksbeweging (UMP) en Nieuw Centrum (NC) overeen om het streven naar begrotingsevenwicht op te nemen in de Franse grondwet. De Europese Unie probeerde al geruime tijd om Frankrijk te bewegen tot meer begrotingsdiscipline en vermindering van de publieke uitgaven.
De Franse regering streefde naar een tekort van 2 procent in 2009, maar de EU voorzag dat het tekort zou oplopen van 2,9 procent nu naar 3 procent het volgend jaar – hetgeen een overtreding van de Europese regels zou betekenen. Voorgaande regeringen hadden bezuinigingen geregeld opgeofferd aan het stimuleren van de groei middels extra investeringen.
Overigens zou de grondwetswijziging pas in 2012 ingaan.

JUSTITIE

Zeven personen veroordeeld wegens rekrutering voor al-Qaida in Irak

Vijf Fransen, een Algerijn en een Marokkaan werden op 14 mei 2008 veroordeeld tot gevangenisstraffen van achttien maanden tot zeven jaar wegens rekruteringsactiviteiten voor al-Qaida.
De veroordeelde mannen, die tussen 24 en 40 jaar waren, zouden behoren tot het 'netwerk van het 19de arrondissement', een Parijse wijk waar veel moslims woonden. Farid Benyettou, een van de veroordeelden, zette hier als straatprediker jonge mensen op tot de gewapende strijd door zijn extremistische preken. Ook had Benyettou volgens de rechter jonge mannen geholpen om naar Syrische trainingskampen en naar Irak te gaan. Volgens de Franse politie waren minstens zeven Fransen omgekomen bij het plegen van terroristische acties voor al-Qaida in Irak.
De zeven veroordeelde mannen erkenden na de Amerikaanse inval in 2003 Irak te hebben bezocht, of dit te hebben overwogen, maar ontkenden lid te zijn van een Franse rekruteringscel voor al-Qaida.

Moordenaar Fourniret krijgt levenslang voor moord op zeven vrouwen

Op 28 mei 2008 werd de zesenzestigjarige Michel Fourniret veroordeeld tot levenslange gevangenisstraf wegen verkrachting van en moord op zeven vrouwen in de periode 1987 tot 2001. Zijn vrouw, de negenenvijftigjarige Monique Olivier, werd voor haar betrokkenheid eveneens veroordeeld tot levenslang. Fourniret had een 'obsessie met maagdelijkheid': zijn slachtoffers waren tussen 12 en 21 jaar oud.
De misdaden vertoonden overeenkomsten met die van de in 2004 veroordeelde Belgische kindermoordenaar Marc Dutroux. Fourniret had zijn misdaden ook deels in België gepleegd. Daar werd hij in 2003 op-

gepakt en drie jaar later werd hij, overeenkomstig afspraken tussen de justitie van beide landen, aan Frankrijk uitgeleverd.

BUITENLANDSE ZAKEN

Frankrijk heeft informeel overleg met Palestijnse Hamas

De Franse minister van Buitenlandse Zaken Bernard Kouchner erkende op 19 mei 2008 dat Frankrijk sinds enkele maanden contact onderhield met Hamas. Deze militante Palestijnse organisatie werd door het westen beschouwd als een terroristische organisatie die geweld pleegde tegen Israël. De Verenigde Naties, de Europese Unie, de Verenigde Staten en Rusland eisten dat Hamas geweld zou afzweren en het bestaansrecht van Israël zou erkennen alvorens onderhandelingen mogelijk waren.
Daarom en omdat president Nicolas Sarkozy bij zijn aantreden de banden met Israël had aangehaald, was er verbazing over de Franse handelswijze. Na de controversiële ontmoeting van de Amerikaanse ex-president Jimmy Carter met Hamasleiders in Syrië had Sarkozy echter gesproken over de noodzaak om 'bruggen te bouwen'. Frankrijk wilde een belangrijker rol spelen in het vredesproces in het Midden-Oosten en als onderdeel daarvan had het in december 2007 een internationale donorconferentie voor hulp aan de Palestijnen georganiseerd. Overigens benadrukte Kouchner dat het om informele gesprekken ging waarin de nadruk lag op de humanitaire en politieke situatie. Van de zijde van Hamas werd aangevoerd dat ook Italië, Noorwegen, Rusland en Zweden (in)formele contacten met de organisatie onderhielden.

(Vorige berichten pagina 257/3 - 2008)

GROOT-BRITTANNIË

BINNENLAND

Labourpartij verliest fors bij gemeenteraadsverkiezingen

Bij de gemeenteraadsverkiezingen die op 1 mei 2008 werden gehouden in Engeland en Wales behaalde de Labourpartij (Lab) het slechtste resultaat in veertig jaar. Ze kreeg gemiddeld slechts een kwart van de stemmen en moest daarmee niet alleen de Conservatieven (Cons) maar ook de Liberaal-Democraten (LibDem) vóór laten gaan.

Londen krijgt conservatieve burgemeester

Een extra tegenslag voor Lab vormde de verkiezing van de voormalige Britse journalist Boris Johnson tot nieuwe burgemeester van Londen. De kandidaat van Cons versloeg nipt de zittende burgemeester van Lab, Ken Livingstone, die het ambt sinds 2000 had bekleed. Na zijn overwinning zei Johnson (43) dat hij zich vooral zou richten op criminaliteitsbestrijding, vervoer, betaalbare woningen en te streven naar meer efficiënte uitgaven.

Lab verliest parlementszetel bij tussentijdse verkiezingen

Lab verloor op 22 mei 2008 een parlementszetel bij de tussentijdse verkiezingen in het Noord-Engelse kiesdistrict Crewe en Nantwich, een traditioneel bolwerk van de partij. De verkiezingen werden gehouden vanwege de dood van Lab-afgevaardigde Gwyneth Dunwoody. Het was de eerste overwinning van Cons op Lab in een tussentijdse verkiezing sinds 1982.

Radicale moslimgeestelijke op borgtocht vrij

De Special Immigration Appeals Commission (SIAC) besloot op 8 mei 2008 om de radicale islamitische geestelijke Abu Qatada op borgtocht vrij te laten. Gezien zijn gevaar voor de nationale veiligheid kreeg hij wel een uitgaansverbod van 22 uur per dag opgelegd. Minister van Binnenlandse zaken Jacqui Smith reageerde teleurgesteld op het vonnis en liet weten dat ze alle mogelijke stappen zou nemen om de Britten te beschermen.

Qatada werd in 2002 veroordeeld wegens onder meer financiering van terroristische activiteiten. De geestelijke ontkende echter elke betrokkenheid bij terrorisme. Het Hof van Beroep in Londen had op 9 april 2008 geoordeeld dat Qatada niet mocht worden uitgezet naar Jordanië, nadat de SIAC daar in februari nog wel toestemming voor had gegeven. Volgens het Hof was het aannemelijk dat in Jordanië het bewijs verkregen door marteling tegen hem gebruikt zou worden.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Vragen over academische vrijheid na arrestatie student en begeleider

Op 14 mei 2008 werd Rizwaan Sabir, student aan de Universiteit van Nottingham (UN), gearresteerd omdat hij een trainingshandleiding van al-Qaida had gedownload in het kader van zijn scriptie over politiek extremisme. Ook zijn begeleider Hicham Yezza werd aangehouden omdat deze het document per e-mail aan Sabir had toegestuurd. Beiden zaten zes dagen in hechtenis. Na hun vrijlating werd de uit Algerije afkomstige Yezza echter opnieuw gearresteerd wegens schending van de immigratiewetgeving.
De arrestatie riep veel vragen op over de academische vrijheid. In een verklaring liet de UN weten na te denken over de mogelijkheid onderzoekers die controversieel onderzoek deden beter te beschermen. De politie van Nottingham liet in een reactie enkel weten dat de actie gerechtvaardigd was. Het ministerie van Binnenlandse Zaken weigerde commentaar op de zaak te geven.

Homoseksuele vluchteling uit Iran krijgt alsnog asiel

Het Britse ministerie van Binnenlandse Zaken maakte op 20 mei 2008 bekend dat de homoseksuele Iraniër Mehdi Kazemi (19) alsnog voor een periode van vijf jaar asiel was verleend.
Kazemi ging in 2005 naar Groot-Brittannië om Engels te studeren. Tijdens zijn verblijf hoorde hij dat zijn voormalige vriend omwille van zijn homoseksualiteit in Iran ter dood was gebracht en dat hem bij terugkeer hetzelfde lot te wachten stond. Groot-Brittannië wees toentertijd zijn asielverzoek af. Hierna kwam Kazemi via Duitsland en Tsjechië in Nederland terecht. Ook hier vroeg hij asiel aan. Dat verzoek werd echter afgewezen omdat Nederland gebonden was aan het Verdrag van Dublin, dat bepaalde dat wie al eerder in een andere lidstaat van de Europese Unie asiel had aangevraagd, naar dat land moest worden teruggestuurd. Daarom werd de Iraniër naar Groot-Brittannië uitgezet. Naar verluidt zou de Nederlandse staatssecretaris van Justitie Nebahat Albayrak daaraan voorafgaand de toezegging hebben gekregen dat Groot-Brittannië Kazemi niet zou terugsturen naar Iran.

BUITENLANDSE ZAKEN

Chinese kritiek op ontmoeting Britse premier met Tibetaans geestelijk leider

Na de ontmoeting van de Britse premier Gordon Brown met de Dalai Lama op 23 mei 2008 beschuldigde China Groot-Brittannië van bemoeienis met Chinese binnenlandse aangelegenheden en het negeren van Chinese belangen. Deze Chinese kritiek maakte duidelijk dat China, ondanks de gesprekken tussen het land en Tibetanen, nog steeds veel moeite had met de geestelijk leider. Deze gesprekken werden onder druk van de internationale gemeenschap gestart na de Tibetaanse opstand tegen de Chinese machthebbers in maart.

(Vorige berichten pagina 260/2 - 2008)

ITALIË

BINNENLAND

Berlusconi vormt nieuwe regering

De Italiaanse mediamagnaat Silvio Berlusconi werd op 8 mei 2008 in het presidentiële paleis van president Giorgio Napolitano beëdigd tot premier. Het was de derde keer dat Berlusconi aan het hoofd kwam te staan van de Italiaanse regering. Zijn kabinet bestond uit 21 ministers, onder wie 4 vrouwen op minder belangrijke posten. Enkele cruciale ministeries werden ingenomen door loyale bondgenoten van Berlusconi.

Regering krijgt vertrouwen parlement

Het Huis van Afgevaardigden en de Senaat spraken op respectievelijk 14 en 15 mei hun vertrouwen uit in de nieuwe regering. Belangrijke prioriteiten van Berlusconi waren het aanzwengelen van de Italiaanse economie en het versterken van de openbare orde. Tevens wilde de nieuwe premier de noodlijdende luchtvaartmaatschappij Alitalia redden, maar dan alleen door een Italiaans consortium. Ook de oplossing van de vuilnisproblematiek in de regio Napels behoorde tot zijn prioriteiten.

Strijdige belangen Berlusconi

Op 22 mei bleek dat Berlusconi aan een decreet werkte om zijn bedrijf Mediaset te bevoordelen. Een van zijn zenders, *Rete4*, had al vanaf 1999 illegaal een frequentie die eigenlijk was toegewezen aan de zender *Europa7*. Het Europees Hof van Justitie stelde daarom in januari 2008 dat het Italiaanse systeem voor het toewijzen van tv-frequenties niet voldeed aan de Europese regels. Italië moest het probleem op korte termijn aanpakken, want anders volgden er boetes. Berlusconi wilde Rete4 echter tot 2012 respijt geven.

Samenstelling regering Italië (9 mei 2008)

President
Giorgio NAPOLITANO

Premier
Silvio BERLUSCONI

Vicepremier
Gianni LETTA

Ministers:

Binnenlandse Zaken
Roberto MARONI

Buitenlandse Zaken
Franco FRATTINI

Cultuur
Sandro BONDI

Defensie
Ignazio LA RUSSA

Economie en Financiën
Giulio TREMONTI

Economische ontwikkeling
Claudio SCAJOLA

Gelijke kansen
Mara CARFAGNA

Gemeenschapsbeleid
Andrea RONCHI

Hervormingen en Federalisme
Umberto BOSSI

Implementatie van het Regeringsprogramma
Gianfranco ROTONDI

Infrastructuur en Transport
Altero MATTEOLI

Innovatie
Renato BRUNETTA

Jeugdbeleid
Giorgia MELONI

Justitie
Angelino ALFANO

Landbouw
Luca ZAIA

Milieu
Stefania PRESTIGIACOMO

Onderwijs
Stellamaria GEMINI

Regionale Zaken
Raffaele FITTO

Relaties met het Parlement
Elio VITO

Vereenvoudiging
Roberto CALDEROLI

Welvaart
Maurizio SACCONI

De oppositie reageerde zeer verbolgen op de poging van de premier deze vertragingsstrategie per decreet te regelen, waardoor zij gepasseerd werd. De kritiek richtte zich echter ook op het feit dat Berlusconi kort na zijn aantreden al weer in een belangenconflict verwikkeld was.

Honderden illegale migranten gearresteerd

Italiaanse autoriteiten maakten op 15 mei 2008 bekend dat de politie tijdens een grootschalige actie gericht tegen straatcriminaliteit en illegale immigratie bijna vierhonderd migranten had gearresteerd. Die dag vielen politieagenten in Rome tevens een kamp binnen van zigeuners en arresteerden een groot aantal van de aanwezigen, vooral afkomstig uit Bosnië en Roemenië, omdat zij niet over geldige verblijfspapieren beschikten. De acties werden uitgevoerd in samenwerking met Roemeense autoriteiten.

De Italiaanse minister van Binnenlandse Zaken Roberto Maroni benadrukte dat de acties niet tegen buitenlanders, maar tegen criminelen gericht waren. Bovendien verzekerde hij dat Italië zich hierbij aan de regels van de Europese Unie hield. Hij voegde daaraan toe niet van plan te zijn om grote aantallen immigranten het land uit te zetten, maar dat dat wel zou gebeuren met migranten die misdrijven pleegden.

Ministerraad zoekt in Napels oplossing voor afvalprobleem

Premier Silvio Berlusconi hield op 21 mei 2008 een officiële ministerraad in Napels. Hiermee wilde de regering aantonen dat ze op korte termijn de vuilniscrisis in de Zuid-Italiaanse stad wilde oplossen. Voor de nog maar net aangetreden Berlusconi vormde de aanpak van deze crisis de eerste testcase. De vuilniscrisis begon in december 2007 toen de vuilnisophalers weigerden nog langer het afval op te halen in verband met de overvolle stortplaatsen. Het was een terugkerend probleem als gevolg van jarenlang slecht regeringsbeleid en de macht van de lokale maffia. Nadat de crisis tijdelijk bezworen leek te zijn, ging het echter al snel weer mis met de vuilverwerking. Elkaar tegenwerkende instanties stonden aan de basis van de nieuwe problemen en al snel lag er weer vijftigduizend ton afval in Napels en omgeving.

JUSTITIE

Groeiende omzet Calabrische maffia

Het Italiaanse Openbaar Ministerie (OM) maakte op 21 mei 2008 bekend dat de Calabrische maffia ('Ndrangheta) in 2007 bijna 69 miljard dollar (ca. 45 miljard euro) had verdiend aan criminele activiteiten. Dat kwam overeen met 2,9 procent van het Italiaanse bbp. Het betekende een stijging van 16 procent ten opzichte van 2006. Het merendeel van de inkomsten, 62 procent, was afkomstig uit drugshandel.

De Calabrische maffia behoorde inmiddels niet alleen tot de machtigste misdaadorganisaties van Italië, maar ook van Europa.

(Vorige berichten pagina 262/1- 2008)

MOLDAVIË

BINNENLAND

Regering Moldavië treedt af

Premier Vasile Tarlev van Moldavië kondigde op 19 maart 2008 het aftreden van zijn regering aan met de mededeling dat het na zeven jaar tijd werd dat 'nieuw bloed' het land zou gaan leiden. Geruchten over een mogelijk aftreden waren een dag eerder gaan circuleren toen president Vladimir Voronin tegen journalisten had gezegd dat het tijd werd dat Moldavië een nieuwe koers zou gaan volgen.

Eerste vrouwelijke premier benoemd

Het parlement van Moldavië gaf op 31 maart, met 56 van de 101 leden vóór, haar goedkeuring aan de voordracht van Zinaida Greceanii (52) als nieuwe premier. President Voronin had haar, een voormalige vicepremier, voor de functie voorgedragen. Greceanii werd de eerste vrouwelijke premier van het land.

JUSTITIE

Hooggerechtshof vernietigt vrijspraak voor ex-minister van Defensie

Het hooggerechtshof van Moldavië vernietigde op 2 april 2008 de vrijspraak van een voormalige minister van Defensie (1997-1999) van Moldavië, Valeriu Pasat. Deze was in januari 2006 tot tien jaar gevangenisstraf veroordeeld wegens de beïnvloeding van de verkoop van 21 MiG-gevechtsvliegtuigen aan de Verenigde Staten. In juli 2007 was hij in hoger beroep echter vrijgesproken. Pasat, die zich in Rusland bevond, zou ervoor gezorgd hebben dat de vliegtuigen voor 40 miljoen dollar aan de Verenigde Staten werden verkocht, terwijl Iran 90 miljoen had geboden.

Samenstelling regering Moldavië
(31 maart 2008)

President
Vladimir VORONIN

Premier
Zinaida GRECEANII

Eerste vicepremier, tevens minister van Economie en Handel
Igor DODON

Vicepremier, tevens minister van Buitenlandse Zaken
Andrej STRATAN

Vicepremier
Victor STEPANIUC

Ministers:

Binnenlandse Zaken
Valentin MEJINSCHI

Bouwnijverheid en Territoriale Ontwikkeling
Vladimir BALDOVICI

Buitenlandse Zaken
Andrej STRATAN

Cultuur en Toerisme
Artur COZMA

Defensie
Vitalie VRABIE

Financiën
Mariana DURLESTEANU

Gezondheidszorg
Larisa CATRINICI

Informatieontwikkeling
Pavel BUCEATCHI

Justitie
Vitalie PIRLOG

Landbouw en Voedselindustrie
Anatolie GORODENCO

Lokaal Openbaar Bestuur
Valentin GUZNAC

Milieu en Natuurlijke Hulpbronnen
Violeta IVANOV

Onderwijs, Jeugd en Sport
Larisa SAVGA

Reïntegratie
Vasile SOVA

Sociale Bescherming, Gezin en Jeugd
Galina BALMUS

Transport en Wegenonderhoud
Vasile URSU

Voorzitter Nationale Bank
Leonid TALMACI

BUITENLANDSE ZAKEN

Twee Roemeense diplomaten uitgewezen

Het ministerie van Buitenlandse Zaken van Moldavië liet op 12 december 2007 weten dat het die dag twee Roemeense diplomaten had uitgewezen en de ambassadeur in Boekarest had teruggeroepen. Het ministerie deelde mee dat de twee diplomaten tot persona non grata waren verklaard vanwege 'activiteiten die onverenigbaar waren met hun diplomatieke status'. Zij hadden 24 uur gekregen om Moldavië te verlaten. Moldavische instanties gaven geen verdere uitleg over het besluit.
De gebeurtenissen kwamen een week nadat president Vladimir Voronin bij een bezoek aan Brussel had verklaard dat hij bij de Europese Unie zijn beklag zou doen over de 'permanente agressie' van de kant van Roemenië. Voronin lichtte zijn opmerkingen niet toe, maar zij kwamen een dag nadat de Roemeense ambassadeur in Moldavië, Filip Teodoresky, het Vredesverdrag van Parijs van 1947 'historisch bedrog' had genoemd. Door dat verdrag werd Moldavië, dat in het interbellum bij Roemenië had gehoord, officieel bij de Sovjet-Unie gevoegd.

Rusland belooft economische hulp aan separatistisch Transdnjestrië

De Russische minister van Buitenlandse Zaken Sergej Lavrov zegde op 17 maart 2008 toe economische steun te zullen verlenen aan de separatistische regio Transdnjestrië die officieel binnen Moldavië lag. Lavrov deed de toezegging tijdens een ontmoeting met de president van de regio, Igor Smirnov. De toezegging van Lavrov werd door commentatoren gezien als een uitvloeisel van het Russische besluit de betrekkingen met separatistische regio's in de voormalige Sovjet-Unie aan te halen. Dat zou een reactie zijn op de internationale erkenning van het van Servië onafhankelijk geworden Kosovo door de Verenigde Staten en vele Europese staten in de maand ervoor.

President ontmoet separatistische leider

President Vladimir Voronin van Moldavië had op 11 april voor het eerst sinds 2001 een ontmoeting met Smirnov. Zij kwamen bij gesprekken in de stad Bendery in Transdnjestrië tot overeenstemming over een

reeks maatregelen die moesten bijdragen tot vergroting van het wederzijds vertrouwen. Er werden een aantal instellingen opgericht die zich bezig zouden gaan houden met infrastructuur, veiligheid en humanitaire projecten.

(Vorige berichten pagina 682/3 e.v. - 2007)

NEDERLAND

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Inkomensverschil tussen directeur en werknemer in 25 jaar verdrievoudigd

Gegevens uit het op 17 mei 2008 verschenen boek *Het grote graaien* lieten zien dat in de periode 1983-2007 de inkomensverschillen tussen topbestuurders en werknemers waren verdrievoudigd. Aan het begin van deze periode verdiende een directeur gemiddeld 16 maal een modaal inkomen, maar na deze 25 jaar was dat opgelopen tot 44 maal modaal. Het gemiddelde directeurssalaris van de honderd rijkste bedrijven steeg in die periode van 225.000 euro naar 1,3 miljoen euro, hetgeen overeenkwam met een stijging van 600 procent. Het boek was gebaseerd op de jaarlijkse publicatie van salarissen door dagblad *De Volkskrant*.

In het onderzochte tijdvak ging het modale inkomen jaarlijks omhoog met 2,3 procent, terwijl het gemiddelde bestuurssalaris elk jaar met 7,2 procent toenam. De grootste salarisstijging over de hele periode deed zich voor aan de top van uitgeversconcern Wolters Kluwer, namelijk 1.888 procent. In het laatste onderzoeksjaar 2007 bedroeg de gemiddelde inkomensstijging onder bestuurders 24 procent. Individuele koploper was dat jaar Shell-topbestuurder Jeroen van der Veer, die 314 maal modaal ofwel 9,4 miljoen euro verdiende.

De inkomensverschillen waren niet alleen veel groter geworden dan enkele decennia eerder, ook de norm van wat als aanvaardbaar kon worden beschouwd was met die ontwikkeling mee geëvolueerd. Zo werd in de jaren zeventig van de twintigste eeuw nog gesproken over de vraag of een salarisverschil tussen top en basis niet beperkt zou moeten blijven tot een verhouding van 1 op 10 of 1 op 5. Desondanks was er sprake van toenemende weerstand tegen exorbitante verdiensten, hetgeen het zittende kabinet van Jan Peter Balkenende, op voorstel van minister Wouter Bos van Financiën, er in maart 2008 toe had gebracht maatregelen aan te kondigen. Deze betroffen echter niet het nivelleren van inkomens, maar het extra belasten van als buitenproportioneel beschouwde inkomsten onder topbestuurders.

Huurtoeslag gaat voor belangrijk deel niet naar lage inkomens

Een studie van het Centraal Planbureau (CPB) wees op 22 mei 2008 uit dat ruim de helft van de huurtoeslag, voorheen huursubsidie, in Nederland niet terechtkwam bij mensen met lage inkomens. Hoewel deze tegemoetkoming in de huurkosten speciaal voor hen bedoeld was, bleken in praktijk alle inkomensgroepen in gelijke mate van deze regeling te profiteren.

Volgens de CPB-studie, *Economische effecten van regulering en subsidiëring van de huurwoningmarkt*, werd jaarlijks voor 14,5 miljard euro aan huurtoeslag uitgekeerd. Daarvan kwam 6,75 miljard terecht bij de lage en 7,75 miljard bij de midden- en hoge inkomens. Het effect daarvan was voor de eerste categorie een gemiddelde huurdaling met 56 procent en voor de tweede categorie met 43 procent. Veel mensen met een beter inkomen woonden in een huis met een, gerekend naar hun inkomen, te lage huur. Zij hadden niet de neiging te verhuizen, omdat ze dan een veel hogere huur moesten betalen dan wel aangewezen waren op de koopsector. Daardoor werd de doorstroming beperkt, zodat mensen met een laag inkomen moeilijk een betaalbare woning konden vinden en starters jarenlang op een woning moesten wachten.

Als alternatief schetste het CPB het scenario van vrije-marktwerking, waardoor woningtoewijzing niet langer nodig zou zijn en zowel wachtlijsten als woonkeuzebeperking tot het verleden zouden behoren. Gevolg zou wel zijn dat de huurprijzen er gemiddeld door zouden verdubbelen en dat er zeer aanzienlijk koopkrachtverlies zou optreden onder vooral huurders met een laag inkomen. Om dat op te vangen zouden nieuwe vormen van inkomensondersteuning moeten worden ontwikkeld.

Regering komt met compromisplan voor hervorming Wajong-stelsel

Eind mei 2008 werd duidelijk dat de Partij van de Arbeid (PvdA) en het Christen-Democratisch Appèl (CDA) alsnog een compromis hadden gevonden ten aanzien van de door beide regeringspartijen gewenste hervorming van de Wet Arbeidsongeschiktheidsvoorziening Jonggehandicapten (Wajong). De PvdA was te hoop gelopen tegen de ideeën van CDA-minister Piet Hein Donner van Sociale Zaken, die niet volledig arbeidsongeschikt verklaarde jonggehandicapten een lagere uitkering wilde geven. Dat bleek echter voor de sociaal-democraten onbespreekbaar.

De discussie over de Wajong, die mensen met een lichamelijke of psychische handicap vanaf hun achttiende jaar recht gaf op een uitkering tot in principe hun 65ste jaar, was al langer gaande. Zo hadden zowel de Sociaal-Economische Raad (SER) als het Centraal Planbureau (CPB) in 2007 voorstellen gedaan om de verwachte hoge toename van het aantal mensen in de regeling tegen te gaan. Ook was er het besef dat de groep gedeeltelijk arbeidsongeschikten moest worden bijgestaan om waar mogelijk passend werk te vinden.

Het compromis tussen de twee regeringspartijen betekende dat er minder jongeren moesten worden 'afgeschreven' voor de arbeidsmarkt, maar dat de uitkering voor degenen die gedeeltelijk konden werken op 75 procent van het minimumloon gehandhaafd bleef. In het voorstel van Donner zou dit percentage zijn teruggegaan naar 70 procent en zou het hogere percentage alleen nog hebben gegolden voor degenen van wie vaststond dat zij nooit meer konden werken.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Einde economische groei komt in zicht

Gegevens van 15 mei 2008, gepubliceerd door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), maakten duidelijk dat er in de Nederlandse economie nog nauwelijks sprake was van economische groei. Deze bedroeg in het eerste kwartaal nog maar 0,2 procent ten opzichte van eind 2007. Deze kwartaal-op-kwartaalgroei was de laagste in drie jaar en lag aanzienlijk lager dan het gemiddelde van 0,7 procent in de landen van de eurozone. In vergelijking met het eerste kwartaal van 2007 was de groei nog wel hoog, namelijk 3,1 procent. Dit was echter verklaarbaar

door de groeispurt die in de loop van 2007 had plaatsgevonden.
De afkalving van de groei die in 2008 zichtbaar werd, was onder andere te wijten aan de toename van de import die sterker steeg dan de export. Daarnaast gaven consumenten nauwelijks méér geld uit aan duurzame goederen als auto's, meubels, kleding en elektronica. In deze meest conjunctuurgevoelige uitgavencategorie was de groei in het eerste kwartaal het laagste in bijna drie jaar. Toename van de consumentenbestedingen was er wel doordat het aardgasverbruik omhoog ging en door een groei in de uitgaven voor voeding en eigen bijdragen in de zorg.

Financieel Jaarverslag

Minister van Financiën Wouter Bos wees in zijn toelichting bij het op 16 mei gepubliceerde Financieel Jaarverslag van het Rijk dat Nederland in een goede economische positie verkeerde en dan vooral omdat de overheidsfinanciën goed op orde waren. Over 2007 had de economische groei 3,5 procent bedragen en de werkgelegenheid was gestegen waardoor de staat 3,9 miljard euro extra binnenkreeg aan belasting- en premie-inkomsten. Ook de totale schuld daalde met 2 miljard euro en nam daardoor af van 47,9 procent naar 45,4 procent van het bbp.

De minister wees er echter op dat voorzichtigheid geboden was vanwege het vrijwel tot staan komen van de economische groei. De gunstige cijfers over het voorafgaande jaar betekenden dan ook niet dat 2008 hetzelfde beeld te zien zou geven. Wel was de uitgangspositie van Nederland goed om de te verwachten economische onzekerheden het hoofd te bieden.

Kabinet wil volledige kilometerheffing invoeren vanaf 2018

Op 30 mei 2008 stemde de ministerraad in met het voorstel van minister Camiel Eurlings van Verkeer en Waterstaat om vanaf 2011 het gebruik van de autosnelwegen in rekening te brengen. Door de kilometerheffing moest bewuster autogebruik worden gestimuleerd, zodat in 2020 de filedruk met de helft zou zijn verminderd. De gedachte daarbij was om de aanschaf van een auto goedkoper te maken, maar het gebruik ervan zwaarder te belasten. Eind november 2007 had Eurlings al een aantal grote lijnen van de plannen bekendgemaakt. Maar ook nu moesten de details nog nader worden uitgewerkt.
Volgens de plannen zouden zowel de aanschafbelasting op auto's als de wegenbelasting worden afgeschaft. Een gemiddelde automobilist met een auto van 20.000 euro betaalde daarvoor ruim 100 euro per maand. De aanschafbelasting, officieel de Belasting van Personenauto's en Motorrijwielen (BPM) geheten, zou tot 2018 gefaseerd worden afgebouwd: in de eerste vier jaar met 5 procent per jaar en na 2012 met 12,5 procent. Daarnaast zou de Motorrijtuigenbelasting (MRB) verdwijnen, evenals de provinciale belasting die daarbovenop werd geheven. In hetzelfde jaar 2018 moest de volledige invoering van de kilometerheffing een feit zijn.
Het basistarief per kilometer was nog niet bekend, maar verwacht werd dat dat ongeveer 8 cent zou bedragen. In de kilometerprijs zou de tijd waarop gereden wordt, de plaats waar dat gebeurde en het milieu worden meegerekend. Het rijden tijdens spitsuren – tussen 7.00 en 9.00 's morgens en tussen 16.00 uur en 19.00 uur 's avonds – in de Randstad werd het zwaarst belast. De rekening zou worden geïnd via in alle auto's te installeren kastjes, een operatie waarmee naar schatting 1,1 miljard euro was gemoeid. De voorstellen zouden daarnaast leiden tot daling van de accijns, hetgeen voor de schatkist een inkomstenderving van ca. 800 miljoen euro zou betekenen. Wat de maatregelen financieel voor de individuele autorijder zouden betekenen, was nog niet precies duidelijk. Maar volgens Paul Nouwen, de voorzitter van het Nationaal Platform Anders Betalen dat in 2005 in een rapport de hoofdlijnen voor de kilometerheffing vastlegde, kon ervan worden uitgegaan dat automobilisten die minder dan achttienduizend kilometer per jaar reden goedkoper uit waren dan in de huidige situatie. Degenen die meer kilometers aflegden, zouden daarentegen juist meer gaan betalen.

Met het kabinetsbesluit leek een einde te komen aan een langslepende discussie, die was begonnen toen in 1988 toenmalig minister Neelie Kroes voor het eerst in een door haar uitgebrachte nota sprak over rekeningrijden. De huidige voorstellen konden rekenen op een Kamermeerderheid door de steun van de coalitiepartijen. Onder de oppositie waren er wel veel weerstanden. Zo bleef de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie (VVD) tegenstander van de heffing en vond GroenLinks (GL) dat met de plannen auto's te goedkoop werden en het milieu daardoor het kind van de rekening werd.

JUSTITIE

Pardonregeling 'oude' asielzoekers nagenoeg voltooid

Staatssecretaris van Justitie Nebahat Albayrak maakte op 13 mei 2008 middels een brief aan de Tweede Kamer bekend dat in het kader van de pardonregeling voor reeds lang in Nederland verblijvende asielzoekers in totaal 26.800 mensen een verblijfsvergunning kregen. Zo'n 5.900 personen werden niet legaal omdat ze tussentijds Nederland hadden verlaten, een crimineel verleden hadden, verdacht werden van oorlogsmisdaden of meerdere keren onjuiste informatie over hun identiteit hadden verschaft. De selectie wie wel of niet in aanmerking kwam, was nu nagenoeg voltooid en had tevens geleid tot een ontlasting van zowel de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) als van de rechtbanken die moesten oordelen in vreemdelingenzaken. Dit nevendoel van de regeling kon als geslaagd worden beschouwd omdat 14.200 vergunningsprocedures bij de IND en 5.500 juridische procedures overbodig werden.
De pardonregeling werd op 7 juni 2007, na de gewijzigde politieke verhoudingen volgend op de parlementsverkiezingen van november 2006, door de Tweede Kamer aanvaard. Ze had betrekking op asielzoekers die vóór april 2001 – toen de nieuwe Vreemdelingenwet in werking trad – een aanvraag hadden ingediend waarop negatief was beslist, maar die in Nederland waren gebleven en veelal ingeburgerd waren geraakt. Bij de tegenstanders bestond de vrees dat dit generaal pardon een 'aanzuigende' werking zou hebben omdat het hoop creëerde bij grote groepen vluchtelingen dat wellicht ook zij in aanmerking kwamen voor legalisatie. Het door Albayrak genoemde getal van 26.800 wees daar echter niet op, want zij was telkens uitgegaan van tussen de 25.000 en 30.000 mensen die in aanmerking zouden komen. Intussen verlieten duizenden mensen de opvangcentra waarin zij verbleven om elders gehuisvest te worden.

Nederland

ONDERWIJS

Parlement aanvaardt omstreden voorstel voor gratis schoolboeken

De Eerste Kamer stemde op 27 mei 2008 met 37 tegen 29 stemmen in met het gratis verstrekken van schoolboeken in het voortgezet onderwijs met ingang van het jaar 2009/2010. Het voorstel kreeg de steun van de fracties van de drie regeringspartijen: het Christen-Democratisch Appèl (CDA), de ChristenUnie (CU) en – na veel aarzelingen – de Partij van de Arbeid (PvdA). Op de twee leden van de Staatkundig Gereformeerde Partij (SGP) en het enige lid van de Onafhankelijke Senaatsfractie (OSF) na, keerde de oppositie zich tegen het omstreden voorstel. Op 18 maart had ook de Tweede Kamer ingestemd, met steun van de vier eerstgenoemde partijen.
De regeling hield in dat scholen van het Rijk een jaarlijks bedrag van 308 euro per leerling kregen voor de aanschaf van schoolboeken. De levering daarvan zou Europees worden aanbesteed en dat was tegelijk het belangrijkste punt van kritiek, die ook te horen was in kringen van onderwijsinstellingen, uitgeverijen en boekhandels. De critici meenden dat het educatieve belang aan het economisch belang ondergeschikt zou raken als scholen zich via een aanbestedingsprocedure voor enkele jaren aan één uitgever of lesmethode moesten verbinden. Leraren, zo werd gevreesd, konden daardoor niet meer zomaar de boeken voorschrijven die zij het beste vonden. Daarnaast dreigden er juridische procedures omdat een school die zich niet voldoende kon verantwoorden voor de keuze van een uitgever in het kader van de aanbestedingsprocedure door andere uitgevers voor de rechter gedaagd kon worden. Daarnaast waren er bezwaren tegen de ongelijke behandeling van het Middelbaar Beroepsonderwijs (MBO), waar de lesboeken niet gratis zouden worden.
Overeenkomstig de wens van de Senaat zegde CDA-staatssecretaris van Onderwijs Marja van Bijsterveldt de Eerste Kamer toe dat niet de scholen maar de regering de kosten voor haar rekening zou nemen van juridische procedures in verband met de Europese aanbesteding. Daarnaast zou zij onderzoeken of ouders van MBO-leerlingen financieel werden benadeeld ten opzichte van ouders met kinderen op de middelbare school. Door deze toezeggingen stemde uiteindelijk ook de PvdA-fractie voor, hetgeen net als in de Tweede Kamer noodzakelijk was voor een meerderheid.

NATUUR EN MILIEU

Te hoge concentratie fijn stof voor honderdduizenden Nederlanders

In Nederland woonde in 2006 één op de veertig mensen op een plaats waar te veel fijn stof in de lucht voorkwam. Dat kwam overeen met rond de 420.000 mensen voor wie de Europese gezondheidsnormen werden overschreden. Dat bleek op 28 mei 2008 uit berekeningen van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) en van het Planbureau voor de Leefomgeving, een die maand tot stand gekomen fusie van het Ruimtelijk PlanBureau (RPB) en het Milieu- en NatuurPlanbureau (MNP).
De normoverschrijding kwam vooral voor in het westen van het land, met Rotterdam voorop. In deze stad werd ongeveer één op de drie inwoners blootgesteld aan teveel fijn stof. Daarna kwamen achtereenvolgens Velsen, Oostzaan, Zaanstad, Amsterdam, Schiedam, Utrecht en Vlaardingen, waar de uitstoot eveneens boven het landelijk gemiddelde lag. De sterkste concentratie van fijn stof was in Nederland aan te treffen in gebieden met veel industrie en havens, in een aantal landbouwgebieden in Noord-Brabant en Limburg en langs drukke snelwegen.
Voorst werd gekeken naar de concentraties stikstofdioxide: deze lagen voor één op de honderd ofwel 170.000 mensen te hoog volgens de Europese normen. Dat was vooral het geval op plaatsen met veel industrie en langs drukke wegen. Evenals bij fijn stof waren er acht steden die boven het landelijk gemiddelde lagen. Amsterdam overschreed de norm het meest, gevolgd door Rotterdam, Utrecht, Den Haag, Leischendam-Voorburg, Leiden, Eindhoven en Delft.
Ongeveer 1 procent van de bevolking, ruim 150.000 mensen, stond bloot aan zowel te veel fijn stof als teveel stikstofdioxide. Amsterdam scoorde het slechtst, met daarna Rotterdam, Utrecht en Den Haag.

MILITAIRE ZAKEN

Nederlandse militairen doodden vele honderden strijders in Afghanistan

Nederlandse militairen hebben in het kader van de International Security Assistance Force (ISAF) in Afghanistan tot nu toe al vaker geweld gebruikt dan in alle voorgaande buitenlandse missies sinds de Korea-oorlog (1950-1953). Dat bleek uit cijfers die het ministerie van Defensie op verzoek van *NRC-Handelsblad* vrijgaf en die op 12 april 2008 door het dagblad werden gepubliceerd.
Sinds het begin van de Nederlandse militaire missie in 2006 hadden de militairen in de provincie Uruzgan 648 keer wapens ingezet tegen veronderstelde Talibanstrijders. Dat gebeurde door grondtroepen (327 maal), F16-jachtvliegtuigen (185 maal) en Apache-gevechtshelikopters (136 maal). Aangenomen werd dat daarbij vele honderden Afghanen om het leven waren gekomen.

Mishandeling

NRC-Handelsblad meldde tevens op 29 april en 2 mei 2008, op basis van gegevens van Defensie en Buitenlandse Zaken, dat strijders van de Taliban niet altijd op de juiste manier behandeld waren.
Afghaanse gevangenen hadden blijkens de vrijgegeven documenten verklaard dat zij door de Afghaanse geheime dienst National Directorate of Security (NDS) waren geslagen. Dat was gebeurd nadat zij door Nederlandse militairen waren gearresteerd en aan het NDS waren overgedragen. De dienst maakte zich volgens mensenrechtenorganisatie Amnesty International (AI) schuldig aan marteling. Voorts werd duidelijk dat Nederlandse militairen op 17 januari 2007 de regels hadden overtreden door drie gevangenen in Uruzgan naakt in regen en kou te laten staan.
Een door voormalig Defensieminister Henk Kamp ingestelde onderzoekscommissie had in juni 2007 in haar eindrapport geconcludeerd dat bij de behandeling van arrestanten het internationaal humanitair recht en interne regels waren geschonden. Aan marteling, waar in 2006 sprake van was geweest in publicaties van dagblad *De Volkskrant*, hadden de militairen zich volgens de commissie echter niet schuldig gemaakt.

BUITENLANDSE ZAKEN

Amerikaanse rechter wijst aanklacht tegen ex-premier Lubbers af

Federaal rechter Robert Sweet in New York bepaalde op 29 april 2008 dat de voormalige Nederlandse premier (1982-1994) Ruud

Lubbers niet kon worden aangeklaagd wegens seksuele intimidatie. De zaak was aanhangig gemaakt door de vijfenvijftigjarige Cynthia Brzak, medewerkster van het Hoge Commissariaat voor de Vluchtelingen van de Verenigde Naties (UNHCR). Lubbers (68) zou haar in december 2003 ongewenst hebben betast in zijn kantoor in Genève, toen hij in functie was als Hoge Commissaris van de organisatie. De rechter was van mening niet over de zaak te kunnen oordelen, omdat Lubbers in deze functie immuniteit genoot. Dat dit hem vrijwaarde van een rechtszaak was voor de advocaat van Brzak reden hoger beroep tegen het besluit aan te kondigen. In een intern VN-rapport van juni 2004 was de toenmalige secretaris-generaal Kofi Annan aanbevolen om maatregelen te nemen tegen Lubbers vanwege een patroon van seksuele intimidatie en gebruik van zijn machtspositie om het onderzoek te beïnvloeden. Weliswaar kreeg hij van Annan een reprimande, maar deze meende dat de conclusies uit het rapport niet onderbouwd waren. Daarom volgde er geen schorsing of ontslag, maar Lubbers legde in februari 2005 zelf zijn functie neer vanwege de negatieve publiciteit.

(Vorige berichten pagina 265/1 e.v. - 2008)

NOORWEGEN

BINNENLAND

Eerste 'zwarte' minister van Noorwegen treedt af

Manuela Ramin-Osmundsen (44), sinds nog geen vier maanden minister van Kinderen en Gelijkheid, legde op 14 februari 2008 haar functie neer. De Noorse premier Jens Stoltenberg benoemde op 29 februari Anniken Huitfeldt (38) tot haar opvolgster. Even-als Ramin-Osmundsen was zij lid van de grootste regeringspartij, de Noorse Arbeiderspartij (DNA).

De van oorsprong uit Martinique afkomstige Ramin-Osmundsen woonde sinds 1991 in Noorwegen en was de eerste bewindspersoon afkomstig uit een etnische minderheid. Voorafgaand aan haar benoeming was zij onder vuur komen te liggen van de extreemrechtse Vooruitgangspartij (FrP), omdat zij zich niet bewust zou zijn van de werkelijke problemen van etnische minderheden, terwijl zij hiernaast van loyaliteit jegens een 'buitenlandse macht' werd beschuldigd. De reden voor haar aftreden was echter van andere aard: ze had op haar ministerie een hoge ambtenaar benoemd en met deze vrouw was zij bevriend. Dit laatste had zij echter niet openbaar gemaakt. Vanwege deze 'vriendjespolitiek' werd haar positie onhoudbaar.

Band tussen kerk en staat in Noorwegen wordt losser

Minister van Kerkelijke Zaken Trond Giske maakte op 10 april 2008 bekend dat de zeven belangrijkste politieke partijen in Noorwegen hadden ingestemd met het losser maken van de band tussen kerk en staat. Het land kende als een van de weinige hoogontwikkelde landen een staatsreligie. Officieel was ruim 85 procent van de bevolking lid van de lutherse kerk, wat voornamelijk kwam doordat het lidmaatschap van deze kerk bij de geboorte automatisch toegekend werd. Slechts een beperkt deel praktiseerde deze religie ook.

De grotere onafhankelijkheid van de kerk betekende onder meer dat zij zelf het recht kreeg bisschoppen te benoemen, een bevoegdheid die tot dan toe toeviel aan de Noorse regering. Daarnaast werd een clausule in de grondwet ongedaan gemaakt die de verplichting oplegde dat het kabinet voor tenminste de helft uit lutheranen bestond. De veranderingen betekenden overigens niet dat kerk en staat geheel gescheiden werden: leden van de geestelijkheid behielden hun status van ambtenaar en de lutherse kerk behield haar grondwettelijke verankerde, speciale status.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Reserve-oliefonds van Noorwegen wordt hervormd

Namens de Noorse regering presenteerde minister van Financiën Kristin Halvorsen op 4 april 2008 een hervormingsplan voor het staatspensioenfonds, dat werd gefinancierd uit de hoge olie-inkomsten. Dit zogeheten oliefonds was in de jaren negentig van de twintigste eeuw opgezet teneinde over voldoende financiële middelen te beschikken om de welvaartsstaat ook in minder voorspoedige tijden overeind te kunnen houden. Het werd beheerd door de centrale bank en had eind 2007 een waarde van omgerekend 257 miljard euro.

Een van de veranderingen betrof de mogelijkheid om het fonds niet alleen te gebruiken voor beleggingen in internationale aandelen en obligaties, maar ook – tot maximaal 5 procent van het totale kapitaal – in onroerend goed als land en kantoorgebouwen. Het aantal landen waarin kon worden geïnvesteerd, werd uitgebreid met achttien – waaronder Argentinië, China, Egypte, India en Rusland. Het toegestane percentage dat naar opkomende markten kon gaan, werd verhoogd van 5 naar 10 procent. Dezelfde verdubbeling gold voor het percentage eigendomsrechten van het fonds per afzonderlijk bedrijf. In totaal werd vanuit het fonds in zo'n zevenduizend internationale ondernemingen geïnvesteerd.

Ethische criteria

Noorwegen hanteerde ook een aantal uitgesproken criteria voor investeringen door het fonds en bovendien een zwarte lijst van bedrijven waar geen kapitaal naar toe mocht. Zo was er een verbod om belangen te hebben in ondernemingen die massavernietigingswapens of antipersoonsmijnen produceerden, die verantwoordelijk waren voor grootschalige milieuvervuiling of die zich schuldig maakten aan corruptie. Ook mensenrechtenschendingen waren reden voor het blokkeren van investeringen, zoals in het geval van de meer dan twaalfhonderd bedrijven die investeerden in het door een dictatoriaal optredende militaire junta geleide Myanmar (Birma). Minister Halvorsen kondigde aan dat de criteria voor humane investeringen verder zouden worden aangescherpt.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Staking op luchthavens treft oliesector

Op 20 mei 2008 kwam er een einde aan een staking op zes Noorse luchthavens, toen staatsluchtvaartmaatschappij Avinor en de Noorse Confederatie van vakbonden (LO) besloten om de onderhandelingen over een loonakkoord voort te zetten. Deze waren op 16 mei vastgelopen, waarna besloten werd het werk neer te leggen. In de vijf dagen die volgden, strandden meer dan dertigduizend passagiers. De staking had ook consequenties voor andere luchthavens die onder meer helikopterdiensten verzorgden voor de oliesector en hun vluchten moesten stilleggen. Directe effecten op de olieproductie

ductie waren overigens niet vast te stellen. De Noorse regering had niet in het arbeidsconflict geïntervenieerd. Ze had de bevoegdheid stakers te dwingen hun werk te hervatten als vitale belangen op het gebied van gezondheid en veiligheid of cruciale economische sectoren als de olie- en gasproductie in gevaar kwamen. De regering gaf er echter de voorkeur aan om het bereiken van onderlinge overeenstemming aan de sociale partners zelf over te laten.

REGIONALE ONTWIKKELINGEN

Noorse en Zweedse politie arresteren terreurverdachten

Tijdens een gecoördineerde actie van de Zweedse en Noorse autoriteiten werden op 28 februari 2008 in totaal zes personen gearresteerd. Zij werden verdacht van de voorbereiding van aanslagen en het financieren van terroristische activiteiten. In de hoofdsteden van de twee landen, Stockholm en Oslo, werden invallen gedaan in internetcafés waarbij computerapparatuur in beslag werd genomen. In beide plaatsen werden drie aanhoudingen verricht. Over de nationaliteit van de arrestanten kon nog geen zekerheid worden verschaft.

(Vorige berichten pagina 82/2 - 2008)

Samenstelling regering Oekraïne (25 maart 2008)

President	*Industriebeleid*
Viktor JOESJTSJENKO	Volodymyr NOVYTSKY
Premier	*Justitie*
Joelia TYMOSJENKO	Mykola ONISJTSJOEK
Eerste vicepremier	*Kolenindustrie*
Oleksandr TOERTSJYNOV	Viktor POLTAVETS
Vicepremiers	*Landbouw*
Hryhori NEMYRJA	Joeri MELNYK
Ivan VASJOENYK	*Milieubescherming*
Minister van het Kabinet van Ministers	Heorhi FYLYPTSJOEK
Petro KROEPKO	*Noodsituaties*
	Volodymyr SJANDRA
Ministers:	*Regionale Ontwikkeling en*
Arbeid en Sociaal Beleid	*Bouwnijverheid*
Ljoedmyla DENYSOVA	Vasyl KOEJBYDA
Binnenlandse Zaken	*Transport en Verbindingen*
Joeri LOETSENKO	Josyp VINSKY
Brandstof en Energie	*Wetenschap en Onderwijs*
Joeri PRODAN	Ivan VAKARTSJOEK
Buitenlandse Zaken	
Volodymyr OHRYZKO	*Procureur-Generaal*
Cultuur en Toerisme	Oleksandr MEDVEDKO
Vasyl VOVKOEN	*Secretaris van het Presidentieel*
Defensie	*Secretariaat*
Joeri JECHANOEROV	Viktor BALOHA
Economie	*Secretaris van de Raad voor*
Bohdan DANYLYSJYN	*Nationale Veiligheid en Defensie*
Financiën	Rajisa BOHATYROVA
Viktor PYNZENYK	*Voorzitter Staatseigendomsfonds*
Gemeentelijke Diensten	Valentyna SEMENJOEK
Oleksi KOETSJERENKO	*Voorzitter Staatsveiligheidsdienst*
Gezin, Jeugd en Sport	Valentyn NALYVAJTSJENKO
Joeri PAVLENKO	
Gezondheidszorg	*Voorzitter nationale bank*
Vasyl KNJAZEVYTSJ	Volodymyr STELMACH

OEKRAÏNE

BINNENLAND

Oekraïens parlement kiest prowesterse Tymosjenko tot premier

Het parlement van Oekraïne koos op 18 december 2007 de prowesterse Joelia Tymosjenko tot premier met de kleinst mogelijke meerderheid van 226 stemmen op een totaal aantal zetels van 450. In de voorgaande week was zij op 225 stemmen blijven steken. Het was de tweede keer dat Tymosjenko premier werd. De eerste keer was na de Oranje Revolutie van 2004, toen zij na zeven maanden door president Viktor Joesjtsjenko werd ontslagen.

President schort jaarlijkse redevoering in parlement op wegens protesten

De belangrijkste Moskougezinde oppositiepartij, de Partij van de Regio's (PR), liet op 6 februari 2008 weten haar protest tegen een mogelijk Oekraïens lidmaatschap van de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO) voort te zullen zetten. Een dag eerder had president Viktor Joesjtsjenko zijn jaarlijkse toespraak in het parlement moeten opschorten nadat er een groot tumult was uitgebroken. Tientallen parlementsleden bestormden het spreekgestoelte en er brak een vechtpartij uit.

De werkzaamheden van het parlement waren sinds enkele weken praktisch tot stilstand gekomen, nadat de prowesterse regering van premier Joelia Tymosjenko en de president officieel een verzoek bij de NAVO hadden ingediend toe te mogen treden tot het zogeheten Membership Action Plan (MAP), dat een voorbereiding was op het lidmaatschap. De PR uitte felle kritiek op de stap van de regering, mede vanwege het feit dat volgens opiniepeilingen meer dan de helft van de Oekraïense bevolking tegenstander was van het NAVO-lidmaatschap.

Rede Joesjtsjenko opnieuw onmogelijk gemaakt

Toen president Joesjtsjenko op 13 mei opnieuw een poging deed zijn rede in het parlement uit te spreken, werd zijn spreekgestoelte voor een tweede keer door parlementariërs geblokkeerd waardoor hij niet het woord kon nemen. Deze keer ging het echter niet om parlementariërs van de oppositie, maar om leden van de partij van premier Tymosjenko die onder meer protesteerden tegen het feit dat de president te weinig zou ondernemen tegen de inflatie die op 20 procent stond.
Het incident gaf aan hoe hoog de spanningen waren opgelopen tussen Tymosjenko en de president die officieel elkaars bondgenoten waren.

President Joesjtsjenko versterkt greep op hoge regeringsfuncties

President Viktor Joesjtsjenko ondertekende

op 17 mei 2008 een wet die een dag eerder door het parlement van Oekraïne was aangenomen met 245 stemmen vóór, 19 meer dan het wettelijk vereiste minimum. De nieuwe regeling gaf de president de mogelijkheid een veto uit te spreken over kandidaten voor de post van premier. Tevens zou de voordracht van kandidaten voor de functies van minister van Buitenlandse Zaken en Defensie aan hem toevallen.

Een eerdere wet uit 2007 had de bevoegdheden van de president juist verminderd, maar werd door Joesjtsjenko als ongrondwettig beschouwd.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Oekraïne begint met compensatie voor verloren spaartegoeden

Duizenden Oekraïners begaven zich op 11 januari 2008 naar kantoren van de staatsbank om compensatie te krijgen voor het verloren gaan van spaartegoeden ten tijde van het uiteenvallen van de Sovjet-Unie in 1991.

Premier Joelia Tymosjenko had bij de parlementsverkiezingen in 2007 beloofd spaartegoeden ter waarde van ongeveer 0,8 miljard euro in 2008 te zullen uitbetalen. De totale verloren gegane spaartegoeden bedroegen omgerekend ongeveer 17 miljard euro. Het resterende bedrag zou in de komende jaren worden uitbetaald. De exacte omvang van de compensatie zou worden berekend zodra een persoon schadeloosstelling claimde. Boven een bedrag van 1.000 hryvnia's (ongeveer 130 euro) zou een groot deel van de compensatie niet in contant geld worden uitgekeerd, maar in tegoedbonnen die aan het betalen van energierekeningen en aan bepaalde consumptiegoederen konden worden besteed.

JUSTITIE

Politieofficieren veroordeeld wegens moord op journalist

Een rechtbank in Kiev veroordeelde op 15 maart 2008 drie voormalige politieofficieren tot lange gevangenisstraffen wegens de moord acht jaar eerder op de journalist Georgi Gongadze. Mykola Protasov kreeg dertien jaar, Valeri Kostenko en Alexander Popovytsj kregen beiden twaalf jaar.

Gongadze bekritiseerde in zijn publicaties corruptie in de hoogste kringen. Hij werd in 2000 vermoord en zijn lijk werd later zonder hoofd in een bos bij Kiev teruggevonden. Het was nooit duidelijk geworden wie precies opdracht had gegeven tot de moord, maar er was sterke verdenking gerezen tegen de toen zittende president Leonid Koetsjma. Dat was toen aanleiding geweest tot felle protesten tegen zijn bewind.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Raad van Europa laakt gebrek aan optreden tegen racisme

Racistisch gemotiveerd geweld vindt in Oekraïne regelmatig plaats, zonder dat politie en justitie er iets tegen ondernemen. Dat oordeelde de Europese Commissie tegen Racisme en Intolerantie (ECRI), onderdeel van de Raad van Europa, in een op 12 februari 2008 gepubliceerd rapport. Daarin werden discriminatie tegen de Romagemeenschap, antisemitisme, geweld op de Krim en andere daden van intolerantie en geweld tegen etnische groepen genoemd. De ECRI constateerde dat er onder andere op het punt van wetgeving tegen dergelijk gedrag de laatste jaren weinig was ondernomen. Ook hadden er nauwelijks gerechtelijke vervolgingen plaatsgevonden, bijvoorbeeld tegen personen die zich in woord of geschrift antisemitisch hadden geuit.

BUITENLANDSE ZAKEN

Demonstranten heffen blokkade bij Poolse grens op

Oekraïense demonstranten hieven op 16 januari 2008 hun blokkade op van een overgang bij de Poolse grens in de regio Lviv. De blokkade van ongeveer vijfhonderd Oekraïners uit de regio was een dag eerder ingesteld uit protest tegen de nieuwe striktere visumregels die door Polen waren ingesteld. Die strengere regels waren een gevolg van de Poolse toetreding tot het Schengengebied, waarbinnen vrij reizen zonder paspoortcontrole mogelijk was.

Oekraïne had eerder een verplicht visum voor burgers uit de Europese Unie afgeschaft en onderhandelde met de Poolse overheid over een regeling waarbij Oekraïners uit het grensgebied zonder visum naar Polen konden reizen.

Oekraïne treedt toe tot Wereldhandelsorganisatie

Besprekingen met Europese Unie begonnen

Europees Commissaris voor Handel Peter Mandelson had op 18 februari 2008 in Kiev een ontmoeting met president Viktor Joesjtsjenko van Oekraïne om besprekingen te openen over een vrijhandelsovereenkomst. De besprekingen volgden op de formele uitnodiging tot toetreding van Oekraïne tot de Wereldhandelsorganisatie (WTO) in begin februari. Na veertien jaar onderhandelen had de Europese Unie ingestemd met de toelating, nadat Oekraïne had toegezegd exportbelastingen op sommige grondstoffen te zullen verlagen.

Lidmaatschap treedt in werking

Op 16 mei werd de toetreding van Oekraïne tot de WTO formeel van kracht, nadat het parlement in Kiev in april ermee had ingestemd. Rusland, de belangrijkste handelspartner van Oekraïne, was de enige grote economie die nog niet was toegetreden. Zittende leden moesten daarin toestemmen, waardoor Oekraïne in de kwestie van het lidmaatschap van Rusland een vetorecht kreeg. President Joesjtsjenko had echter eerder gezegd dat zijn land in die aangelegenheid met de Russische belangen rekening zou houden.

Russische gasleveringen aan Oekraïne volledig hervat

De door de staat gecontroleerde Russische aardgasmaatschappij Gazprom liet op 5 maart 2008 weten dat zij de levering van aardgas aan Oekraïne volledig zou hervatten, nadat de presidenten van de twee landen daarover tot overeenstemming waren gekomen. De voorzitter van Gazprom, de nieuw gekozen Russische president Dmitri Medvedev, had begin maart de aan Oekraïne te leveren hoeveelheid gas gehalveerd, omdat Kiev naar zijn zeggen achterstallige betalingen over 2008 had laten oplopen tot 600 miljoen dollar.
De overeenkomst leek echter van tijdelijke aard, want moeilijke kwesties zoals de prijs van het gas en de rol van schimmige tussenbedrijven bij de handel tussen de twee landen bleven twistpunten. Vooral met betrekking tot dat laatste punt had de Oekraïense

premier Joelia Tymosjenko eerder scherpe kritiek geuit. Een van de tussenbedrijven was RosUkrEnergo, dat voor de helft eigendom was van Gazprom en voor de andere helft in handen van onbekende Oekraïense zakenlieden. RosUkrEnergo verkocht gas aan weer een andere tussenmaatschappij, die het vervolgens weer aan het Oekraïense nationale gasbedrijf Naftogaz verkocht. Volgens critici kon de diepere beweegreden van een dergelijke schimmige constructie alleen maar zijn om geld in de zakken van privé-personen te laten vloeien, van wie niemand precies wist wie het waren.

Amerikaanse president Bush steunt Oekraïens NAVO-lidmaatschap

De Amerikaanse president George W. Bush zei op 1 april 2008 bij een bezoek aan Oekraïne dat hij het lidmaatschap van het land van de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO) steunde. Dat gold wat hem betreft ook voor Georgië. Bush verklaarde een en ander aan de vooravond van een topconferentie van de NAVO in de Roemeense hoofdstad Boekarest.

De Amerikaanse president stelde voorts dat bezwaren van Rusland een Oekraïens NAVO-lidmaatschap niet in de weg zouden staan. Het was echter duidelijk dat met name Frankrijk en Duitsland bij de topontmoeting het toetredingsproces voor Oekraïne vooralsnog niet in gang wilden zetten, uit angst dat de betrekkingen met Rusland er sterk door zouden verslechteren.

(Vorige berichten pagina 686/3 e.v. - 2007)

PORTUGAL

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Sterkste groei Portugese economie sinds 2001

Het Nationaal Statistiek Instituut (INE) van Portugal berichtte op 10 maart 2008 dat de economie het jaar daarvoor dankzij grote investeringen met 1,9 procent was gegroeid. Dat was de hoogste groei sinds 2001. In 2006 bedroeg het groeicijfer nog 1,3 procent. Het INE constateerde een toename van de binnenlandse vraag naar producten. Voor 2008 voorspelde de Portugese regering een groei van 2,2 procent.

Portugees begrotingstekort blijft onder Europese norm

Premier José Sócrates maakte op 26 maart 2008 bekend dat het begrotingstekort was gezakt van 3,6 procent van het bbp in 2006 tot 2,6 procent het jaar daarop. Dit betekende dat het onder de grens van 3 procent was gebleven – de norm die door de Europese Unie werd gehanteerd.
In 2005 bedroeg het tekort van Portugal nog 6,1 procent van het bbp waardoor de regering-Sócrates zich verplicht voelde een strak bezuinigingsbeleid te voeren. Volgens de premier was het cijfer voor 2007 het laagste sinds dertig jaar.

ONDERWIJS

Tienduizenden onderwijzers protesteren tegen onderwijshervormingen

Volgens schattingen namen op 8 maart 2008 in Lissabon ongeveer tachtigduizend onderwijzers deel aan een protest tegen de aanstaande hervormingen in het onderwijs. De betogers eisten het aftreden van minister van Onderwijs Maria de Lurdes Rodrigues die ervan werd beschuldigd de scholen tegen de onderwijzers op te zetten. De bewindsvrouw wilde een evaluatie van het werk van het onderwijzend personeel invoeren, waarbij ook de leerlingen betrokken zouden worden. Leraren en leraressen meenden dat dit extra werk voor hen betekende en dat de ontwikkeling van het onderwijs in Portugal erdoor geremd zou worden.

CULTUUR EN WETENSCHAP

Portugees wordt gestandaardiseerd naar Braziliaanse spelling

Een grote meerderheid in het Portugese parlement ging op 16 mei 2008 akkoord met het standaardiseren van de Portugese taal naar de in Brazilië gebruikte spelling. Dit betekende dat honderden woorden anders dienden te worden geschreven omdat in het Braziliaanse Portugees de spelling dichter bij de uitspraak stond. Schreef men bijvoorbeeld in Portugal 'optimo' (uitstekend, prima), in Brazilië was dat 'otimo' omdat de p niet werd uitgesproken. De veranderingen, die bij sommigen op heftige weerstand stuitten, zouden binnen zes jaar worden doorgevoerd.

Wereldwijd spraken 230 miljoen mensen Portugees.

EUROPESE UNIE

Volksvertegenwoordiging akkoord met Verdrag van Lissabon

Het parlement van Portugal keurde op 23 april 2008 het Verdrag van Lissabon van de Europese Unie goed. Dit was tot stand gekomen tijdens het Portugese voorzitterschap van de Unie en gold als vervanging voor de door de Nederlanders en Fransen bij referendum verworpen Europese grondwet. Het verdrag, bedoeld om de besluitvorming in de EU te stroomlijnen, zou – evenals voorheen de grondwet – slechts in werking treden als alle 27 lidstaten er hun goedkeuring aan hadden gegeven.
Op de 'Europa Dag', 9 mei, zette Portugals president Aníbal Cavaco Silva zijn handtekening onder het Lissabon-verdrag. Hij noemde het 'een stap voorwaarts in de opbouw van een eensgezinder Europa – een Europa met meer solidariteit'. Portugal was het tiende EU-land dat het verdrag goedkeurde.

(Vorige berichten pagina 143/2 e.v. - 2008)

RUSSISCHE FEDERATIE

BINNENLAND

Dmitri Medvedev geïnstalleerd als president

Dmitri Medvedev werd op 7 mei 2008 geïnstalleerd als nieuwe president van Rusland tijdens een plechtige ceremonie in het Kremlin, waarna hij onmiddellijk zijn voorganger Vladimir Poetin voordroeg als premier. Daarmee ontstond een grote bron van onzekerheid over de vraag waar nu precies het zwaartepunt van de Russische politiek in de komende tijd zou komen te liggen: bij de nieuwe president of bij de premier. Gezien het belang en de status van Poetin als politicus was het niet te verwachten dat hij er genoegen mee zou nemen een tweederangspositie in te nemen. Nadat Medvedev de eed op de grondwet had afgelegd, verklaarde hij het behoud van 'burgerlijke en economische vrijheden' in Rusland als zijn belangrijkste taak te zien.

Samenstelling regering Russische Federatie (12 mei 2008)

President
Dmitri MEDVEDEV

Premier
Vladimir POETIN

Eerste vicepremiers
Igor SJOEVALOV
Viktor ZOEBKOV

Vicepremiers
Sergej IVANOV
Igor SETSJIN
Aleksander ZJOEKOV

Vicepremier, tevens minister van Financiën
Aleksej KOEDRIN
Vicepremier, tevens Hoofd van de Regeringsstaf
Sergej SOBJANIN

Ministers:
Binnenlandse Zaken
Rasjid NOERGALIJEV
Buitenlandse Zaken
Sergej LAVROV
Burgerbescherming, Noodsituaties en Natuurrampen
Sergej SJOJGOE
Communicatie en Massamedia
Igor SJTSJEGOLEV
Cultuur
Aleksander AVDEJEV
Defensie
Anatoli SERDJOEKOV
Economische Ontwikkeling
Elvira NABJOELLINA
Energie
Sergej SJMATKO
Gezondheid en Sociale Ontwikkeling
Tatjana GOLIKOVA
Industrie en Handel
Viktor CHRISTENKO
Justitie
Alksander KONOVALOV
Landbouw
Aleksej GORDEJEV
Natuurlijke Hulpbronnen en Ecologie
Joeri TROETNEV
Onderwijs en Wetenschap
Andrej FOERSENKO
Regionale Ontwikkeling
Dmitri KOZAK
Sport, Toerisme en Jeugdbeleid
Vitali MOETKO
Transport
Igor LEVITIN

Directeur Buitenlandse Inlichtingendienst (SVR)
Michail FRADKOV
Directeur Federale Veiligheidsdienst (FSB)
Aleksander BORDNIKOV
Procureur-Generaal
Joeri TSJAJKA
Secretaris van de Veiligheidsraad
Nikolaj PATROESJEV

Voorzitter centrale bank
Sergej IGNATJEV

Poetin werd een dag na de installatie van zijn opvolger door de Staatsdoema met 392 tegen 56 stemmen als nieuwe premier geaccepteerd.

Premier Poetin vormt nieuwe regering

De nieuwe premier Poetin maakte op 12 mei de samenstelling van zijn regering bekend, waarbij vele sleutelposten door dezelfde personen bezet bleven als in de vorige regering. Er waren echter ook veranderingen. De vroegere minister van Defensie Sergej Ivanov, die ooit werd gezien als een mogelijke opvolger van Poetin, werd tot vicepremier benoemd in plaats van eerste vicepremier wat hij eerder was. Het ministerie van Energie en Industrie werd in tweeën gesplitst, wat volgens sommige commentatoren duidde op het belang dat de politieke elite hechtte aan de olie- en gassector. Ook zou de splitsing erop duiden dat men de industrie wilde ontwikkelen om beter bestand te zijn tegen fluctuaties in de prijs van olie en andere grondstoffen.

Laatste leden van religieuze sekte verlaten grot

De laatste leden van een religieuze sekte kwamen op 16 mei 2008 uit een grot te voorschijn, nadat de plaatselijke autoriteiten twee in staat van ontbinding verkerende lijken van sekteleden hadden weggehaald. De lichamen waren van twee vrouwen die in de grot waren gestorven. De autoriteiten hadden de resterende sekteleden in de grot gewaarschuwd dat ze om konden komen door de dampen van de lijken, waarna ze ermee instemden naar buiten te komen.

Het ging om 9 mensen, de laatste van een groep van 35 mannen, vrouwen en kinderen die zich in november vlakbij de stad Penza, in de Wolgaregio, in een grot hadden verschanst.
De sekteleden meenden dat het einde van de wereld nabij was. Ze hadden gasflessen bij zich die ze dreigden te laten ontploffen, als de overheid zou proberen hen uit de grot te verwijderen.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

President Poetin ondertekent wet die buitenlandse investeringen beperkt

President Vladimir Poetin van Rusland ondertekende op 5 mei 2008, één dag voor zijn aftreden, een wet die beoogde buitenlandse investeringen in sleutelsectoren van de economie te beperken. Volgens de bepalingen van de nieuwe wet zou een participatie door een buitenlandse privé-onderneming van meer dan 50 procent in één van 42 strategische sectoren de goedkeuring behoeven van een commissie bestaande uit functionarissen op het gebied van economie en veiligheid. Buitenlandse staatsbedrijven zouden dezelfde procedure moeten ondergaan als zij meer dan 25 procent van de aandelen wilden verwerven in een bedrijf dat bij een van de strategische sectoren hoorde.

MILITAIRE ZAKEN

Opnieuw tanks en raketten bij parade op Rode Plein

Rusland toonde zijn militaire macht bij de parade op het Rode Plein op 9 mei 2008 door voor het eerst sinds het einde van de Sovjet-Unie weer tanks en raketten te laten deelnemen. De militaire parade vond plaats ter gelegenheid van Overwinningsdag, waarop de nederlaag van nazi-Duitsland werd herdacht.

De parade kon niet verhullen dat het Russische militaire apparaat ondanks nieuwe financiële injecties gebukt ging onder grote problemen. Sinds jaren was er sprake van vele gevallen van ernstige mishandeling en moord in het leger. Het Russische leger had de laatste jaren ook weinig nieuwe bewapening aangeschaft en had te kampen met extreem slecht management en wijd verbreide corruptie.

President Medvedev zegt meer financiering toe voor kernwapens

President Dmitri Medvedev bracht op 15 mei 2008 een bezoek aan een raketbasis in Rusland en zegde een uitbreiding van de financiële middelen voor de raketstrijdkrachten toe. Hij inspecteerde intercontinentale raketten van het type Topol-M op een raketbasis bij Tejkovo, in de regio Ivanovo, ongeveer 250 kilometer ten noordoos-

Russische Federatie

ten van Moskou. Tijdens zijn bezoek beloofde Medvedev ook de salarissen van officieren te verhogen.

BUITENLANDSE ZAKEN

Rusland en VS ondertekenen akkoord over kernenergie

Rusland en de Verenigde Staten ondertekenden op 6 mei 2008 in Moskou een akkoord over kernenergie voor civiel gebruik dat Washington ook toegang zou geven tot Russische technologie. Voor Moskou zou het akkoord financieel gunstige overeenkomsten over het opslaan van uitgewerkte kernbrandstof mogelijk maken. De overeenkomst werd getekend door de Amerikaanse ambassadeur in Rusland William Burns en het hoofd van de Federale Dienst voor Kernenergie Sergej Kirijenko.

Het akkoord, dat vlak voor het aantreden van Dmitri Medvedev als nieuwe Russische president werd ondertekend, betekende een verandering in het Amerikaanse beleid ten aanzien van nucleaire samenwerking met Rusland. Er was in de voorgaande jaren sprake geweest van een verkoeling van de relaties op het punt van kernenergie, vooral vanwege de Russische samenwerking met Iran op dit gebied.

Europese Unie stemt in met begin van gesprekken met Rusland

De ministers van Buitenlandse Zaken van de Europese Unie keurden op 26 mei 2008 het voornemen goed om lang uitgestelde gesprekken met Rusland te beginnen over de vorming van een nieuw 'strategisch partnerschap'. De overeenkomst, die nauwere samenwerking op politiek en economisch gebied zou behelzen, zou in de plaats komen van een soortgelijke overeenkomst van de EU met Moskou uit 1997.

Litouwen had tot op het laatst geweigerd in te stemmen met het begin van onderhandelingen met Rusland. Het eiste dat Moskou eerst zijn relaties met buurlanden zou verbeteren, in het bijzonder met Georgië en Moldavië.
In 2007 was onenigheid tussen Rusland en Polen over de Poolse vleesexport een van de redenen geweest om de gesprekken niet te hervatten.

(Vorige berichten pagina 275/2 - 2008)

Spanje

SPANJE

BASKISCHE KWESTIE

Politieagent komt om bij bomaanslag

Baskische separatisten zaten waarschijnlijk achter de bomaanslag op 14 mei 2008 op de politiekazerne in het Noord-Spaanse Legutiano. Hierbij kwam een politieagent om het leven en vielen vier gewonden. Het zou de eerste aanslag zijn van de Baskische afscheidingsbeweging ETA sinds de moord op het voormalige gemeenteraadslid Isaias Carrasco op 7 maart.
Sinds het einde van het staakt-het-vuren tussen de ETA en de Spaanse regering in december 2006 waren er al zes dodelijke slachtoffers gevallen.

Arrestatie belangrijke ETA-leden

De Spaanse premier José Luis Rodríguez Zapatero maakte op 21 mei 2008 de aanhouding van vier belangrijke ETA-leden bekend. Met de arrestatie van Francisco Javier Lopez Pena, Ainhoa Ozaeta Mendiondo, Igor Suberbiola en Jon Salaberria hadden de Spaanse autoriteiten de leiding van de Baskische afscheidingsbeweging een zware klap toegebracht. Zo zou Lopez Pena op het moment de meeste politieke en militaire macht binnen de ETA hebben. De Spaanse minister van Binnenlandse Zaken Alfredo Perez Rubalcaba voegde daaraan toe dat deze verdachten waarschijnlijk ook achter de aanslag van die maand zaten.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Vissers staken tegen stijging brandstofprijzen

Spaanse en Portugese vissers legden vanaf 30 mei 2008 uit protest tegen de gestegen benzineprijzen voor onbepaalde tijd het werk neer. Zo'n tienduizend vissers kwamen in Madrid bij elkaar om compensatie te eisen voor de prijsstijging. Verwacht werd dat halverwege juni een deel van de winkels geen vis meer zou kunnen leveren.
De vissers spraken over de ergste crisis in de visserij van de laatste honderd jaar. Zij wilden onder meer dat de regering actie ondernam tegen de hoge brandstofprijzen en de import van goedkope vis uit Afrika zou beperken. De Spaanse minister van Financiën Pedro Solbes liet weten dat de regering naar oplossingen aan het zoeken was.

NATUUR EN MILIEU

Watertekort noopt Barcelona tot noodmaatregelen

Als gevolg van de ergste droogte in zestig jaar stond het peil in de waterreservoirs van Barcelona dramatisch laag, reden waarom de autoriteiten besloten om vanaf 13 mei 2008 tijdelijk water in te schepen teneinde aan de behoefte van de bevolking te kunnen voldoen. De Catalaanse regionale regering liet weten dat, voor de duur van minstens drie maanden, elke maand zes schepen 1,66 miljoen kubieke meter water naar de Catalaanse hoofdstad zouden verschepen. Dat was ongeveer 6 procent van de totale maandelijkse waterbehoefte van de regio.

Voor de lange termijn waren de autoriteiten optimistischer over de watertoevoer. Naar verwachting zou in mei 2009 de grootste ontzoutende watercentrale van Europa nabij de stad geopend worden. Deze zou dan een deel van een mogelijk watertekort kunnen opvangen.

(Vorige berichten pagina 276/3 - 2008)

Turkije

TURKIJE

BINNENLAND

Demonstratie voor handhaving seculier Turkije

Tienduizenden Turken demonstreerden op 12 april 2008 in Istanbul voor de handhaving van het seculiere karakter van Turkije. De demonstranten beschuldigden de regerende Partij voor Gerechtigheid en Ontwikkeling (AKP) onder het mom van godsdienstvrijheid de positie van de islam in Turkije te willen verstevigen. Zij wezen daarbij op de opheffing van het verbod op het dragen van hoofddoekjes op universiteiten en het verbod op het serveren van alcohol in horecagelegenheden in AKP-gemeenten.

Ondertussen was er een rechtszaak gaande om de AKP te verbieden omwille van de ondermijning van de Turkse scheiding van religie en staat.

Omstreden wetsartikel over belediging Turkse identiteit aangepast

Het Turkse parlement stemde op 30 april 2008 voor een versoepeling van wetsartikel 301, dat belediging van de 'Turkse identiteit' strafbaar stelde. Deze moeilijk te definiëren term die een ruime toepassing mogelijk maakte, werd nu vervangen door 'Turkse natie'. De maximumstraf op het beledigen van de Turkse natie werd verlaagd van drie naar twee jaar. Bovendien moest de minister van Justitie voortaan voor elk onderzoek naar vermeende overtredingen van deze wet toestemming verlenen.
De Europese Unie had tijdens de onderhandelingen over een mogelijk Turks lidmaatschap van de Unie duidelijk gemaakt dat het land eerst artikel 301 moest aanpassen. De Turkse oppositie vond deze inmenging van de EU ongepast en ijverde voor behoud van de oorspronkelijke tekst. Andere critici waren van mening dat de verandering enkel cosmetisch van aard was teneinde de EU tevreden te stellen. Zij vonden dat artikel 301 helemaal afgeschaft moest worden en stelden dat er ook andere vrijheidsbeperkende wetten waren, zoals de Turkse anti-terrorismewet, die aangepast dienden te worden.

Spanning Dag van de Arbeid in Istanbul

De Turkse politie joeg op 1 mei 2008 in Istanbul duizenden betogers uiteen die bijeen waren gekomen om te demonstreren tegen het verbod op de viering van de Dag van de Arbeid. De demonstranten konden daardoor niet bijeenkomen op het voor de vakbonden historisch beladen Taksimplein. Hier kwamen tijdens de 1 mei viering van 1977 34 demonstranten om het leven.
Na het optreden van de ordetroepen besloten de bonden hun bijeenkomst niet door te laten gaan. Volgens de Confederatie van Revolutionaire Vakbonden van Turkije (DISK) waren bij de politieactie enkele arbeiders gewond geraakt en was een onbekend aantal demonstranten gearresteerd. De DISK bestempelde de actie als een aanval van de politie. De veiligheidstroepen gaven geen commentaar.

KOERDISCHE KWESTIE

Europees Hof verwerpt plaatsing Koerdische PKK op terrorismelijst

Het Europees Hof van Justitie verwierp op 3 april 2008 de plaatsing van de Arbeiderspartij van Koerdistan (PKK) op de lijst van terroristische organisaties. De PKK werd na een aantal aanslagen in Turkije in 2002 door de Europese Unie op de lijst gezet, maar volgens het Hof was dat gebeurd zonder opgaaf van redenen en daarmee onterecht.

Turkse leger voert luchtaanvallen uit op opstandelingen Noord-Irak

Op 25 en 26 april 2008 voerde het Turkse leger luchtaanvallen uit op Koerdische opstandelingen in de regio's Zap, Avashin en Khakuk in Noord-Irak. Volgens het leger hadden de opstandelingen geprobeerd Turkije te bereiken om aanslagen te kunnen plegen.

Ondertussen kwamen op 25 april in de zuidoostelijke, Turkse provincie Sirnak een Turkse soldaat en een Turks militielid door een mijn om het leven.

Op 1 mei begonnen opnieuw luchtaanvallen, dit keer in het Qandil-gebergte in Noord-Irak. Volgens een verklaring van het Turkse leger twee dagen later waren daarbij meer dan 150 strijders van de Arbeiderspartij van Koerdistan (PKK) omgekomen, maar een woordvoerder van de PKK sprak over slechts 6 doden.
In de Noord-Iraakse regio Khakurk voerde Turkije op 29 mei voor de derde keer die maand aanvallen uit.

Turkse investeringen in Koerdisch gebied

De Turkse premier Recep Tayyip Erdogan kondigde op 27 mei 2008 in Diyarbakir een reeks van maatregelen aan om het zuidoosten van Turkije verder te ontwikkelen. Het gebied werd verscheurd door de Koerdische kwestie en was relatief arm. Volgens de premier zou economische ontwikkeling de eenheid versterken en sociale wonden helen. Erdogan wilde daartoe onder meer het irrigatienetwerk uitbreiden, nieuwe dammen bouwen en leningen verstrekken aan ondernemers en boeren.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Internationaal Monetair Fonds positief over economische hervormingen

Het Internationaal Monetair Fonds (IMF) ging op 9 mei 2008 akkoord met een lening ter waarde van 3,65 miljard dollar (ca. 2,37 miljard euro) aan Turkije. De lening vormde het laatste deel van een driejarig krediet van bijna 10 miljard dollar.

Hiermee kwam tegelijkertijd een einde aan het onderzoek naar de economische hervormingen die het IMF had geëist in ruil voor krediet. Dominique Strauss-Kahn, directeur van het IMF, vond dat de Turkse economie ondanks veranderende externe omstandigheden goed draaide. Het IMF prees vooral de hervormingen in de sociale zekerheid en in het belastingstelsel.

GEZONDHEID EN ZORG

Turks verbod op roken in openbare ruimtes

Met ingang van 19 mei 2008 was het in Turkije verboden om te roken in openbare ruimtes als regeringsgebouwen, scholen, ziekenhuizen en op de werkplek. In psychiatrische ziekenhuizen, bejaardenhuizen, gevangenissen en hotels kon nog wel worden gerookt in speciale ruimtes. Ook voor cafés en restaurants werd nog een uitzondering gemaakt, maar deze zouden vanaf juli 2009 rookvrij moeten zijn.

Bij overtreding van het verbod door een etablissement kon er een boete tot 2.700 euro worden uitgeschreven. Individuele rokers in publieke ruimtes liepen het risico op een boete van 26 euro.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Homo-organisatie Lambda moet activiteiten staken

Een Turkse rechter oordeelde op 29 mei 2008 dat de homorechtenorganisatie Lambda in Istanbul haar activiteiten moest staken. Volgens de rechter schond de organisatie de publieke moraal door omschrijvingen als 'lesbisch' en 'homo' te gebruiken voor haar leden. De organisatie liet weten tegen de uitspraak in beroep te gaan.

Homoseksualiteit was in Turkije niet strafbaar. Volgens mensenrechtenorganisaties waren homoseksuelen in het land echter wel regelmatig het doelwit van discriminatie.

(Vorige berichten pagina 203/1 e.v. - 2008)

BELIZE

BINNENLAND

Oppositiepartij wint verkiezingen in Belize

Bij de parlementsverkiezingen in Belize op 7 februari 2008 sleepte de Verenigde Democratische Partij (UDP) 25 van de 31 te behalen zetels in de wacht. Dat betekende dat de zesenvijftigjarige advocaat en partijleider Dean Barrow leiding zou gaan geven aan de nieuwe regering. De Verenigde Volkspartij (PUP) van zittend premier Said Musa behaalde de resterende 6 zetels. De uitslag toonde aan dat de twee traditionele partijen van Belize het politieke klimaat in het land bleven bepalen.
De nederlaag van regeringsleider Said Musa werd geweten aan de penibele financiële situatie waarin Belize zich bevond, verscheidene corruptieschandalen en aan impopulaire belastingverhogingen die hij wilde doorvoeren. Barrow – de eerste zwarte premier van Belize – had beloofd de staatsfinanciën op orde te brengen, de transparantie te verhogen en de kosten van levensonderhoud te verlagen.

Meerderheid bevolking stemt in met Senaatsverkiezingen

Op de dag van de verkiezingen kon de bevolking zich in een referendum ook uitspreken over de vraag of de Senaat in het vervolg gekozen diende te worden. Ruim 61 procent ondersteunde dat idee, terwijl 36 procent deze optie afwees. Bijna 47 procent van de stemgerechtigden nam deel aan de volksstemming.

Uitslagen parlementsverkiezingen Belize
(7 februari 2008)

partij	percentage	zetels
Verenigde Democratische Partij (UDP)	57,0	25
Verenigde Volkspartij (PUP)	41,0	6
Totaal		31

Premier Barrow presenteert nieuwe regering

Een dag voordat de nieuwe regering op 12 februari aantrad, maakte premier Dean Barrow de samenstelling van het kabinet bekend. Het merendeel van de nieuwe bewindslieden had niet eerder deel uitgemaakt van de regering. Dat gold echter niet voor Wilfred Elrington (Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Justitie), Melvin Hulse (Nutsbedrijven, Transport, Communicatie en Nationaal Rampenbeheer), Michael Finnegan (Huisvesting en Stadsontwikkeling) en Dean Barrow zelf.

Samenstelling regering Belize
(12 februari 2008)

Premier, tevens minister van Financiën
Dean BARROW

Vicepremier, tevens minister van Natuurlijke Hulpbronnen en Milieu
Gaspar VEGA

Ministers:
Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Justitie
Wilfred ELRINGTON
Economische Ontwikkeling, Handel en Industrie, en Consumentenbescherming
Erwin CONTRERAS
Gezondheidszorg
Pablo MARIN
Huisvesting en Stadsontwikkeling
Michael FINNEGAN
Jeugdzaken, Sport en Cultuur
Marcel CARDONA
Landbouw en Visserij
Rene MONTERO
Maatschappelijke Ontwikkeling en Sociale Transformatie
Eden MARTINEZ
Nationale Veiligheid
Carlos PERDOMO
Nutsbedrijven, Transport, Communicatie en Nationaal Rampenbeheer
Melvin HULSE
Onderwijs
Patrick FABER
Openbare Werken
Anthony 'Boots' MARTINEZ
Publieke Diensten, Verbetering Bestuur, Verkiezingen en Grenzen
John SALDIVAR
Toerisme en Burgerluchtvaart
Manuel HEREDIA
Werkgelegenheid, Lokaal Bestuur en Ontwikkeling Landelijke Gebieden
Gabriel MARTINEZ

BUITENLANDSE ZAKEN

Europese Unie geeft Belize subsidie voor suiker- en bananenindustrie

Premier Dean Barrow en het hoofd van de delegatie van de Europese Commissie die Belize bezocht, Marco Mazzocchi Alemanni, ondertekenden op 3 maart 2008 twee financiële overeenkomsten. Het eerste pact garandeerde Europese steun aan de suikerindustrie ter waarde van 6 miljoen euro en het tweede verdrag behelsde een subsidie van de Europese Unie van 1,8 miljoen euro aan de bananenindustrie in Belize. De fondsen moesten de concurrentiepositie van beide sectoren verbeteren, economische diversificatie bevorderen en waren tevens gericht op het toegankelijker maken van beroepsopleidingen.
De steun aan de suikerbranche was onderdeel van het door Brussel gelanceerde project '2007 Accompanying Measures for Sugar Protocol Countries' waarvoor Belize in de periode 2006-2010 in totaal 48 miljoen euro zou ontvangen.

Samenwerking met Cuba beoogt suikerproductie te verhogen

Minister van Landbouw en Visserij van Belize Rene Montero bezocht op 11 april 2008 samen met de Cubaanse ambassadeur Eugenio Martínez het Central Farm-project in het Cayo district. Daar werden met dertig verschillende soorten suikerriet testen gedaan om het aandeel sucrose (ook bekend als sacharose) te vergroten en de resistentie tegen ziektes te verhogen. De soorten waren afkomstig uit Barbados, Brazilië, Cuba, India en de Australische deelstaat Queensland. Met behulp van biotechnologie werden de soorten gekruist om deze later, als bevredigende resultaten waren bereikt die pasten bij het klimaat in Belize, onder de boeren in het land te verdelen. Montero en Martínez spraken de wens uit dat de samenwerking op agrarisch gebied tussen Belize en Cuba geïntensifieerd zou worden.

(Vorige berichten pagina 695/3 e.v. - 2007)

BRAZILIË

BINNENLAND

Vliegtuigongeluk leidt tot ontslag minister

President Luiz Inácio Lula da Silva ontsloeg op 26 juli 2007 Waldir Pires als minister van Defensie en wees de president van het hooggerechtshof, Nelson Azevedo Jobim, aan als zijn vervanger. De maatregel werd genomen nadat een vliegtuig van luchtvaartmaatschappij TAM de week daarvoor

in São Paulo was gecrasht op de luchthaven Congonhas. Er vielen 199 doden bij het ongeluk – het tweede in Brazilië binnen een jaar want in september 2006 was een vliegtuig neergestort in het Amazonegebied waarbij 155 mensen omkwamen.
Door een chronisch tekort aan investeringen in onder meer radarinstallaties en luchthavenonderhoud was de vliegveiligheid in Brazilië al maanden onderwerp van discussie. De regering werd daarbij verweten niet doortastend op te treden.

Veiligheidsplan gelanceerd om criminaliteit in te dammen

De Braziliaanse regering lanceerde op 20 augustus 2007 het Nationale Programma van Openbare Veiligheid en Burgerschap (Pronasci), dat beoogde de criminaliteit in Brazilië te beteugelen en het geweld in te dammen door het veiligheidsbeleid te combineren met sociale programma's. De overheid richtte zich daarbij in eerste instantie op de sloppenwijken in de grote steden. De opzet was educatieve programma's op te zetten voor zowel de jeugd als voor het politiekorps. Jonge criminelen zouden bij hun resocialisatie begeleiding gaan krijgen en door nieuwe gevangenissen te bouwen zou in de toekomst geprobeerd worden contact tussen jonge wetsovertreders en ervaren criminelen te vermijden.

Botsing tussen bendes kost 25 gevangenen het leven

Bij een muiterij op 23 augustus 2007 in de penitentiaire inrichting in Ponte Nova (deelstaat Minas Gerais) kwamen 25 gevangenen om het leven. Een groep gedetineerden wist te ontsnappen uit een vleugel van de gevangenis en zocht de confrontatie met een rivaliserende bende in een ander deel van het complex, dat in totaal berekend was op 87 gevangenen maar er 175 huisvestte. Toen er matrassen in brand werden gestoken, brak er brand uit en kwam hulp voor velen te laat. De ordetroepen herstelden het gezag met behulp van traangas en een waterkanon waarna de gedetineerden naar andere huizen van bewaring werden overgebracht.

Geheime stemming bij afzettingsprocedures in parlement opgeheven

De Braziliaanse senatoren namen op 26 september 2007 een wet aan die het houden van geheime stemmingen bij afzettingsprocedures beëindigde. Aanleiding voor het besluit was de handelwijze bij de stemming over Senaatsvoorzitter Renan Calheiros van wie was bewezen dat hij verwikkeld was in een corruptieaffaire. Met steun van 46 van de 81 stemmen mocht hij zijn functie blijven uitoefenen, hoewel achteraf 46 leden verklaarden dat zij voor zijn aftreden hadden gestemd. Vijf leden logen dus in de openbaarheid over hun stemgedrag.
De Kamer van Afgevaardigden had de geheime stemming al eerder afgeschaft. De oppositie had gedreigd geen enkele wet meer aan te nemen als de geheime stemming zou worden gehandhaafd zoals de regering wilde.

Voorzitter Senaat houdt de eer aan zichzelf

De genoemde Renan Calheiros legde op 4 december zijn functie toch neer. De ethische commissie van de Senaat had het college geadviseerd om hem als voorzitter af te zetten toen bleek dat hij had getracht radiostations en een krant in de deelstaat Alagoas, waar hij vandaan kwam, in bezit te krijgen. Dit was voor leden van de Senaat verboden. Tot ontzetting van de publieke opinie sprak een meerderheid van de Senaat de voorzitter echter wederom vrij.
Waarnemers benadrukten dat Calheiros zich kon handhaven omdat hij dicht bij president Lula stond. En het staatshoofd wilde de partij van Calheiros, de Partij van de Braziliaanse Democratische Beweging (PMDB), niet tegen zich in het harnas jagen want dat was de grootste partij in het parlement.

Hooggerechtshof voert strengere regels in voor loyaliteit aan partij

De gewoonte in Brazilië van gekozen politici om geregeld van partij te wisselen, werd op 16 oktober 2007 door een besluit van het hooggerechtshof aan banden gelegd. Hoewel nog onduidelijk was wanneer de nieuwe regeling zou ingaan, behoorden mandaten in het vervolg bij partijen en niet meer bij de gekozen individuen, aldus de rechters van het hof. Veel politici veranderden bijvoorbeeld van partij om dichter bij de federale regering te komen, hetgeen federale fondsen kon opleveren. Anderen deden dat omdat het de kans vergrootte op een functie als burgemeester of gouverneur of om afgevaardigde te worden in een gemeenteraad, een deelstaatparlement of de volksvertegenwoordiging.

Controversiële benoeming nieuwe minister

De aanstelling op 16 januari 2008 van senator Edison Lobão van de Partij van de Braziliaanse Democratische Beweging (PMDB) als minister van Mijnbouw en Energie werd niet onverdeeld positief ontvangen. Braziliaanse media meldden dat de gezaghebbende stafchef Dilma Rousseff – die zelf eerder die post bekleedde – Nelson Hubner van de Arbeiderspartij (PT) als interim-minister wilde handhaven, mede omdat Lobão geen ervaring had in de sectoren waar zijn werkzaamheden zouden komen te liggen. Bovenden kampte Brazilië met een energietekort waardoor de functie een hoge moeilijkheidsgraad had. Volgens de media eiste de PMDB de post op, tot ongenoegen van de PT.
Edison Lobão zorgde ook voor commotie door zijn Senaatzetel af te staan aan zijn zoon.

Oppositioneel weekblad bericht over oud corruptieschandaal

Het conservatieve weekblad *Veja* berichtte eind januari 2008 nogmaals over het schandaal waarbij politici van de oppositie tot 2005 een maandelijks bedrag hadden ontvangen om regeringsvoorstellen te steunen – in Brazilië bekend als de 'mensalão'. Na drie jaar had de federale politie namelijk haar onderzoek naar de corruptieaffaire afgerond.
Naast veel inmiddels bekende feiten bleek uit het onderzoek dat belangrijke beleidsposten bij staatsbedrijven als het ware 'gehuurd' werden door leden van verschillende politieke groeperingen. Er zouden tussen de vijftienduizend en twintigduizend van dergelijke functies bestaan. Politici gaven toe dat zulke banen attractief waren, maar ze achtten ze ook nodig om de belangen van de bevolking te verdedigen. Critici meenden daarentegen dat de politici er vooral zelf voordeel van hadden.

Ministers onder vuur vanwege hun gebruik van creditcards

Het feit dat zowel ministers als staatsamb-

tenaren ongecontroleerd gebruik maakten van een regeringscreditcard veroorzaakte rond 1 februari 2008 in Brazilië opschudding. Minister van Raciale Gelijkheid Matilde Ribeiro zag zich genoodzaakt af te treden nadat bekend was geworden dat zij het jaar daarvoor 171.000 real (ca. 65.000 euro) met haar regeringscreditcard had uitgegeven, terwijl per maand een maximum van 8.000 real gold. Ook de ministers Orlanda Silva Júnior (Sport) en Altemir Gregolin (Landbouw en Visserij) lagen onder vuur omdat zij, evenals Ribeiro, de creditcard voor privédoeleinden hadden gebruikt.
Verder hadden veel functionarissen een eigen card gekregen. De veiligheidsbeambte van president Lula's dochter Lurian had deze bijvoorbeeld gebruikt om voor 55.000 real bouwmateriaal aan te schaffen. De uitgaven met creditcards bleken nauwelijks te worden gecontroleerd en van geldopnames bestond zelfs geen enkel overzicht.

Populariteit president Lula blijft onverminderd hoog

Tegen de zin van de regering werd op initiatief van de oppositie een parlementair onderzoek naar de creditcardaffaire ingesteld. Opmerkelijk was dat, hoewel president Lula in verlegenheid was gebracht, zijn populariteit bleef stijgen en in de derde week van februari ruim 66 procent bedroeg – het hoogste cijfer sinds december 2003.
Opinieonderzoeken wezen uit dat ruim 55 procent van de bevolking verwachtte dat de salarissen binnen zes maanden omhoog zouden gaan, meer dan 60 procent dat de gezondheidszorg in die periode efficiënter zou worden en 58 procent voorzag een betere arbeidsmarkt. Dit optimisme reflecteerde zich volgens analisten in de steun aan Lula.

Opnieuw slachtoffers bij strijd tegen drugsbendes

Elf mensen vonden op 25 april 2008 in Rio de Janeiro de dood bij een confrontatie tussen het Bataljon voor Speciale Operaties (Bope) van de politie en drugshandelaren. Onder de doden bevond zich Jorge Ferreira, ook bekend als 'Gim', van wie bekend was dat hij een van de drugsbazen was van de sloppenwijk Cidade de Deus (Stad van God) waar de operatie plaatsvond.
Volgens officiële cijfers kwamen in 2007 in Rio ruim twaalfhonderd burgers om 'wegens verzet tegen de politie' – een stijging met 22 procent ten opzichte van het jaar daarvoor.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Boeren mogen voorlopig in indianenreservaat blijven

Het hooggerechtshof van Brazilië bepaalde op 9 april 2008 dat de politie niet langer boeren uit het indianenreservaat Raposa Serra do Sol, gelegen in de noordelijk deelstaat Roraima, mocht verwijderen. De uitzettingen riepen veel geweld op waardoor volgens het hof een werkelijke burgeroorlog dreigde. De lokale regering juichte het besluit toe omdat de boeren naar haar mening niet de door de federale regering toegezegde schadeloosstelling ontvingen.
In het Amazonegebied kwamen veelvuldig grondconflicten voor tussen indianen en vooral grote rijstboeren.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Brazilië presteert economisch beter dan in het verleden

Centrale bank verlaagt opnieuw rentepercentage

Voor de zevende achtereenvolgende keer verlaagde de centrale bank van Brazilië op 18 juli 2007 de basisrente, die bekend stond onder de afkorting Selic. Deze werd vastgesteld op 11,5 procent. De maatregel werd genomen omdat de economie op koers lag met betrekking tot de inflatie, die naar verwachting in 2007 op 4,5 procent zou uitkomen. Deze werd binnen de perken gehouden door de gestegen bedrijfsinvesteringen en lagere importkosten, die vooral het gevolg waren van de sterke real. In 2007 was de waarde van de munteenheid met 20 procent toegenomen. Dit verhoogde de stabiliteit van de economie, al hadden exportartikelen als kleding en schoenen er onder te lijden.

Industriële output neemt toe

In de eerste helft van 2007 steeg de industriële productie met 4,8 procent, zo bleek op 4 augustus uit cijfers van het Braziliaanse Instituut voor Geografie en Statistiek (IBGE). Juni bleek bovendien de negende opeenvolgende maand te zijn waarin de output was toegenomen. Het IBGE voerde als verklaring onder meer aan dat de koopkracht van de bevolking was toegenomen, waardoor de binnenlandse consumptie steeg. Bovendien waren de kredietvoorwaarden verbeterd en nam de export van landbouwproducten toe, hetgeen de industriële productie stimuleerde.

Groei economie houdt aan

Hetzelfde instituut meldde op 12 september dat in de periode juli 2006-juni 2007 het bbp was gegroeid met 4,8 procent. De doelstelling van de regering was 5 procent geweest. Economische analisten meenden dat Brazilië voor 2007 zou uitkomen op een economische groei van 4,7 procent. Wel stelde het IBGE de laatste maanden een kleine afname in de groei vast.

President Lula belooft investeringen in infrastructurele werken

Om de gunstige economische ontwikkelingen in Brazilië een steviger fundament te geven, kondigde president Lula op 27 december aan omgerekend ruim 198 miljard euro te gaan uitgeven aan transport, energie en huisvesting. Brazilië zou volgens het staatshoofd een 'immense bouwplaats' worden. Ook in openbare veiligheid en onderwijs zou extra geïnvesteerd worden.
Door de groei van de economie was het officiële werkloosheidscijfer tot 8,2 procent gezakt. Minstens twintig miljoen Brazilianen waren de laatste vijf jaar opgeklommen naar een middenklasse-inkomen.

Lichte stijging van inflatie in 2007

Scherpe stijgingen van voedselprijzen waren er de oorzaak van dat de inflatie in Brazilië in 2007 voor het eerst in vijf jaar weer toenam, aldus persbureau *Associated Press* op 11 januari 2008. Voor 2007 bedroeg deze 4,5 procent, tegenover 3,1 procent het jaar daarvoor. Prijzen van voedsel en dranken waren in 2007 met 10,7 procent gestegen. De oorzaken lagen in de grotere vraag als gevolg van de economische voorspoed, maar ook in het feit dat de agrarische productie door droogte geremd was.

Voor het eerst meer reserves dan schuld in het buitenland

De centrale bank liet op 21 februari 2008

weten dat de maand ervoor de buitenlandse deviezenvoorraad 4 miljard dollar (ca. 2,7 miljard euro) groter was dan alle buitenlandse staats- en private schulden. 'Het is voor de eerste keer in de geschiedenis dat we geen debiteuren zijn', merkte minister van Financiën Guido Mantega op.
In het verleden was de situatie minder rooskleurig en begin jaren tachtig van de twintigste eeuw kon Brazilië zelfs niet meer aan zijn betalingsverplichtingen voldoen. Maar de situatie was sterk veranderd. De internationale reserves in 2003 bedroegen 64 miljard dollar, maar in februari 2008 was dat bijna verdrievoudigd tot 188 miljard dollar.

Minimumloon stijgt met ruim 9 procent

Met ingang van 1 maart nam het minimumloon in Brazilië toe van 380 real (ca. 149 euro) tot 410 real. Dit betekende een stijging met 9,2 procent. Omdat bij het vaststellen van salarissen en uitkeringen het minimumloon als standaard werd genomen, stegen die eveneens – waardoor alle lagere inkomensgroepen de verandering direct bemerkten.
Het Intersyndicale Departement van Statistiek en Studies (DIEESE) liet in een reactie echter weten dat het minimuminkomen nog steeds te laag was, vooral voor iemand met een gezin. Deze kon onmogelijk de basisbehoeften bekostigen zoals die in de grondwet werden omschreven.

Belastingheffing op buitenlands kapitaal

In een poging de stijging van de real ten opzichte van de dollar in te dammen, kondigde minister Mantega op 12 maart een belastingheffing van 1,5 procent aan op buitenlandse investeringen in onder meer obligaties. 'We straffen kortetermijninvesteringen af', merkte de bewindsman op. Brazilië hoopte dat op deze wijze minder dollars het land binnen zouden komen.
Verder zouden exporteurs minder kosten hoeven te maken omdat de 0,38 procent belastingheffing op wisseltransacties van buitenlandse valuta werd afgeschaft.

Rentepercentage verhoogd

Vanwege de licht stijgende inflatie en de toegenomen binnenlandse vraag naar producten besloot het Comitê de Política Monetária do Banco Central (Copom) op 16 april de basisrente met een half procent te verhogen tot 11,75 procent. Het betrof de eerste stijging in 36 maanden.

Werkloosheid laagst in zes jaar

Cijfers van het IBGE toonden op 24 april aan dat de officiële werkloosheid in Brazilië eind maart was gedaald tot 8,6 procent – het laagste cijfer in zes jaar. In dezelfde maand in 2007 bedroeg dit percentage nog 10,1 procent. Volgens berekeningen van het overheidsinstituut waren er over deze periode van een jaar 713.000 nieuwe banen geschapen.

Groot oliereservoir ontdekt voor kust van Rio de Janeiro

Staatsoliemaatschappij Petrobras maakte op 8 november 2007 bekend dat voor de kust van Rio de Janeiro een olieveld was ontdekt met een voorraad van tussen de 5 en 8 miljard vaten. De exploratie van het Tupi-veld, zoals de naam luidde, werd echter niet verwacht voor 2013. De olievoorraden lagen namelijk erg diep onder een dikke laag zand met stenen, gevolgd door een laag zout. Hoewel Petrobras als deskundig te boek stond en ervaring had met het werken op grote diepte, zouden grote investeringen nodig zijn. De waarde van de voorraad olie werd geschat op tussen de 25 en 60 miljard dollar (tussen ca. 17 en 40 miljard euro).

Nieuwe olievoorraad aangeboord

Topman Sergio Gabrielli van Petrobras reageerde op 17 april 2008 op de eerder gedane mededeling van de voorzitter van het Nationaal Petroleum Agentschap, Haroldo Lima, dat een nog grotere olievoorraad was aangeboord voor de kust van Rio de Janeiro. Het betrof het zogenaamde Carioca-veld. Volgens Lima was de voorraad daar vijf keer zo groot als bij het Tupi-veld, maar Gabrielli liet weten dat het nog drie maanden zou duren voordat er details bekend zouden zijn.

Hogere kredietrating biedt perspectieven voor Braziliaanse economie

Kredietbeoordelingbureau Standard & Poor's (S&P) kende op 30 april 2008 aan Brazilië een investeringsgraad van 'BBB-minus' toe. De opwaardering betekende dat het Zuid-Amerikaanse land in het gezelschap kwam te verkeren van landen die als relatief veilig werden aangemerkt voor investeerders. Dit opende de deur voor nieuwe kapitaalstromen, bijvoorbeeld van vermogende pensioenfondsen die alleen in landen met de genoemde status financiële activiteiten mochten ontplooien.
De promotie van Brazilië was volgens S&P het resultaat van 'degelijk economisch beleid, serieuze fiscale hervormingen en goed bestuur'.

Beursindex bereikt record

De belangrijkste indicator van de beurs in São Paulo, de Ibovespa index, eindigde op 16 mei op 72.767 punten. Dit betekende dat voor het eerst de grens van 72.000 punten was gepasseerd. Het gunstige resultaat kwam mede voort uit de verwachting van beursanalisten dat ook het in 75 landen aanwezige agentschap Fitch Ratings de investeringsgraad van Brazilië in de nabije toekomst zou opwaarderen.

GEZONDHEID EN ZORG

Hooggerechtshof acht stamcelonderzoek embryo's toelaatbaar

De met ethische vragen omgeven kwestie van stamcelonderzoek bij embryo's kreeg in Brazilië op 29 mei 2008 voor voorstanders een gunstige wending. Die dag bepaalde het hooggerechtshof met een kleine meerderheid dat een wet uit 2005 die zulk soort onderzoek toestond, van kracht bleef. Wel moest een ethische commissie over elk individueel geval oordelen en mochten de embryo's niet vernietigd worden. Openbaar aanklager Claudio Fontelles had de constitutionaliteit van de betreffende wet aangevochten omdat deze het recht op leven zou aantasten.
Onder voorstanders bestond de hoop dat door het besluit aandoeningen als de ziekte van Parkinson en diabetes beter bestreden konden worden. De rooms-katholieke kerk sprak echter haar teleurstelling uit over het vonnis omdat het begin van menselijk leven daarmee niet meer beschermd zou zijn.

LANDBOUW

Cijfers Braziliaanse overheid wijzen op meer landonteigeningen

Op 6 februari 2008 bleek uit door de Brazili-

aanse autoriteiten verstrekt cijfermateriaal dat er in het kader van de landhervorming sprake was van toenemende onteigening van landbouwgronden. Sommigen beweerden dat er een relatie bestond met de aanstaande lokale verkiezingen in oktober en dat president Lula de gedane beloften aan de Beweging van Landlozen (MST) wilde inlossen. Deze had Lula in 2006 gesteund bij zijn herverkiezing als president.

In januari 2008 was 107.000 hectare landbouwgrond onteigend en in februari 148.000. Samen was dat 255.000 hectare, terwijl over heel 2007 in totaal 207.000 hectare grond was onteigend.

Braziliaanse staat stopt uitvoer eigen rijstvoorraad

Een woordvoerder van het ministerie van Landbouw maakte op 23 april 2008 bekend dat Brazilië geen rijst meer zou exporteren uit de staatsvoorraad. Private ondernemingen mochten het internationaal sterk in prijs gestegen landbouwproduct nog wel in het buitenland afzetten. Met de maatregel wilde de Braziliaanse regering voorkomen dat er niet aan de binnenlandse vraag kon worden voldaan.

NATUUR EN MILIEU

Brazilië pakt illegale activiteiten in Amazonegebied aan

Onderzoek op komst naar buitenlandse ngo's

Minister van Justitie Tarso Genro kondigde op 11 december 2007 aan dat buitenlandse niet-gouvernementele organisaties (ngo's) die actief waren in het Amazonegebied, grondige controles konden verwachten. Het Braziliaanse Inlichtingen Agentschap (ABIN) en de federale politie hadden de maanden daarvoor data verzameld waaruit bleek dat sommige ngo's milieu en humanitaire activiteiten als voorwendsel gebruikten voor spionage van de biodiversiteit, de aankoop van land en de smokkel van kostbare stenen en mineralen.

Ook zouden er ngo's actief zijn die inheemse bevolkingsgroepen 'christelijke rituelen' oplegden. Een speciale eenheid zou daarom onderzoek gaan doen en binnen zes maanden een rapport presenteren.

Speciale milieuagenten moeten illegale kap tegenhouden

Het sturen van Braziliaanse federale politiebeambten en het inzetten van speciale milieuagenten moesten de ontbossing van het regenwoud een halt toeroepen, aldus een ambtelijke mededeling op 24 januari 2008. Ook zou er op worden toegezien dat de stukken land waar illegaal gekapt was niet zouden worden gebruikt voor landbouw- of veeteeltdoeleinden. Als iemand een product kocht dat van een illegaal ontbost stuk land afkomstig was, kreeg de koper een boete. Producenten moesten verder bewijzen dat hun grond niet illegaal was ontbost en er zouden geen nieuwe kapvergunningen meer worden uitgegeven.
De genoemde maatregelen werden genomen tijdens een in allerijl bijeen geroepen kabinetszitting, nadat bekend was geworden dat de ontbossing van het Amazoneoerwoud was toegenomen.

'Productie biobrandstoffen gaat niet ten koste van regenwoud'

Bij een internationale conferentie over klimaatverandering en ontbossing in de Braziliaanse hoofdstad Brasília wees president Lula op 21 februari de opvatting af als zou de productie van biobrandstoffen het regenwoud in het Amazonegebied kunnen aantasten. Brazilië spande zich naar de overtuiging van de gastheer voldoende in om het milieu te beschermen. Lula riep de geïndustrialiseerde landen op een constructieve bijdrage te leveren aan de strijd tegen de opwarming van de aarde, waarbij hij constateerde dat deze landen 'eeuwenlang' voor de verontreiniging van de aarde verantwoordelijk waren. Bij de conferentie waren parlementariërs uit Afrika, Azië, Europa en Noord- en Zuid-Amerika aanwezig.

Politieagenten nemen grote partij illegaal hout in beslag

Rond de 450 zwaarbewapende federale politiefunctionarissen 'heroverden' op 23 februari in het stadje Tailandia (deelstaat Pará) 500 truckladingen illegaal gekapt hardhout. Dit was eerder geconfisqueerd, maar boze bewoners en houtkappers wisten de milieuambtenaren op de vlucht te jagen nadat wegen waren geblokkeerd en autobanden in brand waren gestoken. De woede was gewekt toen inspecteurs van de tien gecontroleerde houtzagerijen er zeven hadden beboet omdat zij de herkomst van het hout niet konden verklaren en hout verkochten zonder daartoe bevoegd te zijn. Volgens televisiezender *TV Globo* had het materiaal een waarde van 1,8 miljoen dollar (ruim 1,2 miljoen euro).

Lula lanceert Plan voor een Duurzaam Amazonegebied

Op 9 mei kondigde president Lula het Plan voor een Duurzaam Amazonegebied (PAS) aan dat, zo meende hij, gunstig was voor de 24 miljoen bewoners van het Amazonegebied. Het hoofddoel van het PAS was de vermindering van de regionale ongelijkheid door het stimuleren van de economische ontwikkeling. Daarvoor werd de infrastructuur van het gebied verbeterd in combinatie met een betere bescherming van het milieu. Milieuactivisten zetten veel vraagtekens bij het nieuwe beleid dat volgens hen juist illegale landbouw- en kapactiviteiten zou bevorderen. Zij vonden het ook verdacht dat niet minister van Milieu Marina Silva de coördinatie van het PAS zou gaan verzorgen, maar minister van Strategische Aangelegenheden Roberto Mangabeira Unger.

Marina Silva neemt ontslag

Vier dagen later liet de in brede kring gewaardeerde Marina Silva weten haar functie neer te zullen leggen. In haar afscheidsbrief merkte zij op dat 'de moeilijkheden [...] om het regeringsbeleid uit te voeren', de doorslag hadden gegeven, waarbij zij ook een 'groeiende weerstand' binnen de regering constateerde.
Medeoprichter van de Groene Partij (PV) en voormalig secretaris van Milieu in de deelstaat Rio de Janeiro, Carlos Minc, werd door Lula aangewezen als opvolger. Bij de inauguratie van Minc op 27 mei wees de Braziliaanse president opnieuw op de 'hypocrisie' van de rijke landen inzake het Amazonegebied en de opwarming van de aarde.

Beeldopnamen tonen bestaan van geïsoleerde stammen in Amazonegebied

De Nationale Stichting van Indianen (Funai) gaf op 29 mei 2008 beeldopnamen prijs van een Braziliaanse stam, bij de Envira-rivier in de noordelijk gelegen deelstaat Acre, die geheel afgezonderd van de westerse wereld leefde. De stamleden bevonden zich in

een beschermd leefgebied en zagen er volgens expert José Carlos dos Reis Meirelles Júnior 'sterk en gezond' uit.
In een verklaring van de Funai stond te lezen dat er wereldwijd honderd stammen waren die in afzondering leefden – de meeste in het uitgestrekte regenwoud van Peru en Brazilië. Meirelles Júnior zag in de gepubliceerde foto's het bewijs dat deze groepen daadwerkelijk bestonden. Het was de taak van de Funai de autonomie van de geïsoleerde stammen te beschermen.

CULTUUR EN WETENSCHAP

Succesvolle lancering van raket

Bij de eerste gezamenlijke ruimtemissie van Brazilië en Argentinië werd op 16 december 2007 een VS30 raket met succes gelanceerd. De raket, de lucht in geschoten vanaf het Barreira do Inferno-platform in de Braziliaanse deelstaat Rio Grande do Norte, bleef 9 minuten en 25 seconden in de lucht en bereikte een hoogte van rond de 120 kilometer. De missie kwam voort uit in 1998 gemaakte afspraken tussen beide landen.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Indianengemeenschappen Amazonegebied krijgen water en elektriciteit

Bij zijn bezoek aan het afgelegen São Gabriel de Cachoeira (deelstaat Amazonas) verklaarde de Braziliaanse president Lula op 21 september 2007 tegenover de aanwezige indianen de komende drie jaar 270 miljoen dollar (bijna 192 miljoen euro) voor hen te hebben gereserveerd. Van het geld moesten 127 nieuwe indianenreservaten worden opgezet en afgelegen gemeenschappen zouden worden voorzien van water en elektriciteit. Mochten privéondernemingen geen interesse hebben in de opdracht, dan zouden de strijdkrachten het werk voor hun rekening nemen, aldus het staatshoofd.
Op dat moment waren er 615 indianenreservaten in Brazilië die 12,5 procent van de oppervlakte besloegen. In het land leefden 730.000 indianen die uit 220 verschillende etnische gemeenschappen afkomstig waren. Ze spraken in totaal 180 talen.

Twee Cubaanse sporters krijgen asiel

Brazilië verleende op 28 september 2007 politiek asiel aan de Cubaanse handbalspeler Rafael Dacosta en de wielrenner Michel Fernández García. De twee sporters bezochten in juli met een Cubaanse sportploeg de Pan-Amerikaanse Spelen in Rio de Janeiro, toen zij zich bij de Braziliaanse autoriteiten meldden. Het Nationaal Comité voor Vluchtelingen (CONARE), verbonden met het ministerie van Justitie, gaf een positief advies voor een langer verblijf. Zij zouden Braziliaanse identiteitspapieren ontvangen en konden werk gaan zoeken, maar mochten slechts na toestemming Brazilië verlaten.
Van twee andere sporters werd de asielaanvraag afgewezen. Zij meldden zich nadat hun visum was verlopen, werden gearresteerd en vervolgens naar Cuba teruggestuurd.

Meisje in Brazilië in cel gestopt met mannen

'Ik zag een geestelijk zieke tiener verkracht worden. En nog erger, een politieman heeft alles gefilmd met zijn mobiele telefoon.' Dit vertelde volgens dagblad *NRC Handelsblad* van 1 december 2007 een vrouw die met een zestienjarige tiener in een cel met twintig à dertig mannen had gezeten in de Braziliaanse deelstaat Pará. Het meisje zou bovendien ernstig zijn mishandeld door de andere gedetineerden om haar tot medewerking te dwingen.
Hoewel gemengde cellen wettelijk verboden waren, kwamen deze in de praktijk in Pará vaak voor. Volgens gouverneur Ana Júlia de Vasconcelas Carepa waren er slechts in 6 van de 132 gevangenissen in de deelstaat aparte vrouwencellen.

MILITAIRE ZAKEN

Aankoop wapens moet strijdkrachten versterken

President Lula gaf begin november 2007 de Braziliaanse luchtmacht toestemming om voor omgerekend 1,5 miljard euro nieuwe gevechtsvliegtuigen aan te schaffen. De commandanten van de krijgsmacht hadden geklaagd dat zij hun operationele capaciteit aan het verliezen waren en concreet betekende dit volgens hen dat de strijdkrachten de territoriale integriteit van Brazilië niet meer konden garanderen, met name niet in het uitgestrekte Amazonegebied. Daarnaast kon het militaire apparaat in de huidige omstandigheden niet meer fungeren als de ondersteunende, dwingende machtsmachine die bij het internationale diplomatieke verkeer als dreiging op de achtergrond aanwezig was. De generaals wezen er ook op dat Venezuela, dat geregeld wapens kocht, Brazilië in 2012 in slagkracht voorbij zou streven als er niets zou gebeuren.

Regering introduceert nieuw defensiesysteem

Na eerder de begroting voor Defensie te hebben verhoogd, maakte het staatshoofd eind december 2007 bekend dat Brazilië een nieuw defensiesysteem zou gaan hanteren. Het Sistema Nacional de Mobilização (Sinamob) zou de strijdkrachten in staat stellen bij een onverwachte aanval te zorgen voor een 'rapid response'. Verder gaf het systeem de president de mogelijkheid burgers onder de wapenen te roepen, speciale veiligheidszones te creëren en privébezittingen te gebruiken zonder voorafgaande toestemming van het Congres.
Het nieuwe defensiesysteem werd mede geïntroduceerd omdat Brazilië zich op het internationale podium wilde manifesteren als regionale supermacht.

REGIONALE ONTWIKKELINGEN

Kritiek op Braziliaanse houding jegens guerrillaorganisatie FARC

De crisis die in Zuid-Amerika was ontstaan in de verhoudingen tussen Ecuador, Colombia en Venezuela begin maart 2008 had ook haar weerslag in Brazilië. Aanleiding voor deze crisis was de aanval vanuit Colombia op een kamp van de Revolutionaire Gewapende Krachten van Colombia (FARC) in Ecuador waarbij kaderlid Raúl Reyes werd gedood.

De speciale adviseur van de Braziliaanse president Lula voor Latijns-Amerikaanse zaken, Marco Aurelio García, had verklaard dat de regering de FARC niet als een terroristische organisatie beschouwde en een neutrale houding jegens de guerrillaorganisatie aannam. Critici van de regering wezen echter op de 'ambiguïteit' in het buitenlands beleid. Zij hekelden de aanwezigheid van de FARC in het Forum van São Paulo (FSP), een door de Arbeiderspartij (PT) van Lula in 1990 opgezet overleg van linkse La-

tijns-Amerikaanse organisaties die een alternatief wilden bieden voor neo-liberale politiek.

BUITENLANDSE ZAKEN

Wereldhandelsorganisatie bekritiseert VS wegens illegale landbouwsubsidies

Een panel van de Wereldhandelsorganisatie (WTO) handhaafde op 15 oktober 2007 de eerder getrokken conclusie dat de Verenigde Staten een reeks illegale landbouwsubsidies aan katoenverbouwers niet hadden afgeschaft. Het land had weliswaar enige regelingen veranderd, maar dat bleek niet voldoende. De kwestie was aangekaart door de Braziliaanse regering die meende dat de VS op oneerlijke wijze concurreerden in de landbouwsector: door subsidies te verstrekken aan de Amerikaanse katoenboeren konden deze hun producten goedkoper op de markt brengen.

De uitspraak gold als grote overwinning voor Brazilië, maar ook voor Afrikaanse landen als Benin, Burkina Faso, Mali en Tsjaad. Ze opende daarmee de weg naar het eisen van schadevergoedingen.

(Vorige berichten pagina 389/3 e.v. - 2007)

ECUADOR

BINNENLAND

President Correa reorganiseert staatsapparaat

Dagblad *El Universo* gaf op 16 juli 2007 een overzicht van de veranderingen die de president van Ecuador, Rafael Correa, had doorgevoerd sinds zijn aantreden ruim een half jaar eerder. Er waren 8 nieuwe departementen gevormd, waardoor het aantal ministers op 23 was gekomen. Daarvoor waren 543 banen gecreëerd met de aantekening dat een aantal oude functies was opgeheven omdat minstens 13 commissies, secretariaten en coördinerende eenheden waren ontbonden. De nieuwe structuur had als opzet de integratie en coördinatie van de ministeries te verbeteren.

Nieuwe minister van Defensie

Wellington Sandoval werd op 31 augustus ingezworen als minister van Defensie van Ecuador. Hij was de derde persoon die binnen acht maanden de functie bekleedde nadat Guadalupe Larriva in januari was verongelukt en was opgevolgd door Lorena Escudero. Er werd geen specifieke reden genoemd voor het aftreden van Escudero.

Ministerie van Justitie gevormd

Op 6 november werd bekend dat Gustavo Jalkh was aangewezen voor de nieuwe post van minister van Justitie. Deze portefeuille werd ingevoerd door de regering-Correa met instemming van het hooggerechtshof, de Nationale Raad van de Rechterlijke Macht en het Kantoor van de Officier van Justitie. Het departement moest onder meer beleid gaan ontwikkelen ten aanzien van sociale rehabilitatie en het verbeteren van de gevangenisomstandigheden.

Bewindspersoon voor Coördinatie Economisch Beleid benoemd

Pedro Páez werd op 14 november benoemd tot minister voor de Coördinatie van het Economisch Beleid. Het werd zijn taak het beleid van de departementen Economische Zaken en Financiën te stroomlijnen met instituten als de Ecuadoraanse Ontwikkelingsbank (Bede), de douane, de Nationale Ontwikkelingsbank (BNF) en het Ecuadoraanse Instituut van Sociale Verzekeringen (IESS). De centrale bank viel niet onder zijn bevoegdheid.

Verder nam Marcela Aguiñaga Vallejo de portefeuille Milieu op zich en werd Doris Solís Carrión aangesteld als minister voor de Coördinatie van het Cultureel en Natuurlijk Erfgoed.

Leiding centrale bank treedt terug

Zes topambtenaren van de centrale bank, onder wie president Jorge Dávalos, legden half november hun functie neer vanuit 'persoonlijke motieven'. Volgens analisten was dit een eufemisme voor de politieke druk die op hen was uitgeoefend door de regering die de autonomie van het instituut wilde opheffen. President Correa was van mening dat de centrale bank verantwoordelijk was voor het implementeren van neoliberale structuren in Ecuador die gunstig waren voor de banken, maar nadelig voor de bevolking.

Minister van Buitenlandse Zaken neemt ontslag

Naar verluidt wegens gezondheidsproblemen legde minister van Buitenlandse Zaken María Fernanda Espinosa op 6 december haar functie neer. Bekend was dat bij president Correa irritatie was ontstaan over de wijze waarop zijn Colombiaanse ambtgenoot Álvaro Uribe een week eerder was ontvangen toen deze een bezoek aflegde aan de Grondwetgevende Vergadering. Bovendien was Correa zelf bij een tussenstop in Miami (Florida) ongepast behandeld, waarvoor zijn inziens Buitenlandse Zaken medeverantwoordelijk was.

Grondwetgevende Vergadering neemt taken Congres over

Linkse organisaties bundelen krachten

Elf linkse partijen en bewegingen maakten op 17 september 2007 bekend dat zij voor de verkiezing van de Grondwetgevende Vergadering op 30 september een alliantie zouden vormen. De coalitiebeweging van president Rafael Correa, Landsakkoord, hoorde daar niet bij, maar wel de Beweging van de Plurinationale Eenheid Pachakutik (MUPP), de Socialistische Partij – Breed Front (PS-FA) en sociale bewegingen verenigd in Polo Democrático. De alliantie steunde op veel punten Correa.

Correa behaalt grote politieke overwinning

Landsakkoord wist bij de verkiezingen eind september rond de 80 van de 130 zetels van de Grondwetgevende Vergadering in de wacht te slepen. De Partij van de Patriottische Maatschappij 21 januari (PSP), de grootste oppositiepartij, kwam tot 18 afgevaardigden.

Constituante komt voor het eerst bijeen

Toen de Grondwetgevende Vergadering op 29 november voor het eerst bijeenkwam, werd direct besloten het parlement op reces te sturen tot de nieuwe grondwet klaar zou zijn. De leden van de Constituante zouden de taken van de volksvertegenwoordigers voor tenminste zes maanden overnemen. De oppositie keurde het besluit af en critici van de regering meenden dat de democratie in Ecuador had opgehouden te bestaan.

Correa, die het Nationaal Congres een 'riool van corruptie' had genoemd, juichte het besluit toe. Hij stelde verder voor de president in de toekomst de mogelijkheid te geven twee keer achtereen een ambtstermijn te bekleden.

'Luxueuze' artikelen zwaarder belast

Met 91 stemmen voor, 23 tegen en 6 onthoudingen besloot de Grondwetgevende Vergadering op 28 december de belasting te verhogen op artikelen als sigaretten, parfum en wapens. Tot groot ongenoegen van de oppositie zou ook het sturen van kapitaal naar het buitenland met 0,5 procent worden belast. Correa had al eerder duidelijk gemaakt dat de belastingen omhoog zouden gaan en belastingontduiking zou worden aangepakt.

Deel 'indígenas' dreigt regering met opstand

De Confederatie van Indiaanse Nationaliteiten van Ecuador (CONAIE) en haar politieke arm, Pachakutik, kwamen half mei 2008 in botsing met de regering van Correa. Beide organisaties wilden dat in de nieuwe grondwet zou worden vastgelegd dat aan indiaanse gemeenschappen autorisatie zou moeten worden gevraagd om op hun grond olie te exploiteren of mijn- of bosbouwactiviteiten te verrichten. Correa weigerde dit en wilde slechts vastgelegd zien dat de inheemse groeperingen geconsulteerd dienden te worden. CONAIE dreigde de regering daarop met een opstand.
Twee andere inheemse belangenorganisaties, Fenocin en Feine, waren eveneens kritisch, maar wezen de formulering in de nieuwe constitutie niet zonder meer af.

Burgemeester van Guayaquil leidt protestmars tegen regering

Tienduizenden burgers gingen op 24 januari 2008 in de grootste stad van Ecuador, Guayaquil, de straat op om te protesteren tegen de regering. Jaime Nebot, burgemeester en prominent lid van de rechtse Sociaal-Christelijke Partij (PSC), gaf leiding aan de demonstratie die groter bleek dan van te voren was vermoed. Hij benadrukte dat de actie niet werd gehouden ten bate van zijn partij, maar vooral gericht was tegen het regeringsbeleid. Volgens mediaberichten vond ook in Quito een spontane demonstratie plaats. In de ogen van de regering bewees het protest dat de democratie in Ecuador springlevend was.

Lokale verkiezingen in twee nieuwe provincies

In de in oktober het jaar daarvoor opgerichte provincies Santa Elena en Santo Domingo de los Tsáchilas werden op 16 maart 2008 verkiezingen gehouden. In beide provincies wonnen politieke medestanders van president Rafael Correa.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Ecuador weigert 'niet-legitieme' schulden te betalen

Minister van Economische Zaken en Financiën Ricardo Patiño verklaarde op 11 juli 2007 dat Ecuador 'niet-legitieme' schulden zou weigeren terug te betalen. Daardoor kwam er voor zowel de gezondheidszorg als het onderwijs 200 miljoen dollar (ca. 146 miljoen euro) extra beschikbaar.
President Correa had drie maanden daarvoor bekendgemaakt dat de schuld aan het Internationaal Monetair Fonds (IMF) geheel was afgelost.

Ecuador gaat belasting heffen op extra oliewinsten

Op 4 oktober 2007 ondertekende de president van Ecuador, Rafael Correa, een decreet waardoor extra winsten als gevolg van de internationaal hoge olieprijs met 99 procent zouden worden belast. De maatregel zou de schatkist ongeveer 700 miljoen dollar (ca. 495 miljoen euro) opleveren en als voordeel hebben dat Ecuador in 2008 minder zou hoeven te lenen.
De buitenlandse oliemaatschappijen lieten weten onaangenaam verrast te zijn door de maatregel nadat de vorige regering de extra winstbelasting al had verhoogd tot 50 procent.

Ecuador weer lid van de OPEC

Na in 1992 de organisatie te hebben verlaten, werd Ecuador op 5 december 2007 formeel weer lid van de Organisatie van Olie Exporterende Landen (OPEC). Het Zuid-Amerikaanse land was de kleinste olieproducent van alle leden. Minister van Energie Galo Chiriboga merkte op dat de olieprijs de komende jaren waarschijnlijk hoog zou blijven vanwege de groeiende vraag uit China en India.

Tribunaal Wereldbank inzake economische geschillen niet langer erkend

Op 14 december 2007 maakte de Ecuadoraanse regering bekend het tribunaal van de Wereldbank inzake economische geschillen niet langer te erkennen. Volgens kritische waarnemers vielen de vonnissen vaak ten nadele uit van ontwikkelingslanden.

De toekomstige uitspraken aangaande zaken die eerder tegen Ecuador waren aangespannen, bleven overigens rechtsgeldig. Dit gold bijvoorbeeld voor de arbitragezaak die het Amerikaanse oliebedrijf Occidental Petroleum Corporation (OPC) in 2006 was begonnen toen Ecuador de oliecontracten eenzijdig had geannuleerd.

Schadevergoeding aan OPC na vonnis Britse rechtbank

Ecuador betaalde op 16 april 2008 aan OPC 100 miljoen dollar (ca. 63 miljoen euro) naar aanleiding van een vonnis van een Britse rechtbank. Minister van Energie Galo Chiriboga noemde de onderhandelingen met het bedrijf succesvol en het resultaat 'erg gunstig' voor zijn land. OPC had aanvankelijk 171 miljoen dollar geëist. Ecuador was vastbesloten de kwestie netjes af te handelen om potentiële buitenlandse investeerders niet af te schrikken.

President Correa ontkent slechte economische prestaties Ecuador

De economie van Ecuador groeide in 2007 met ongeveer 2,7 procent, zo bleek uit regeringscijfers eind december van dat jaar. Hoewel het groeipercentage achterbleef bij dat van de omringende landen, noemde president Correa het 'een leugen' dat zijn land in 2007 economisch slecht had gepresteerd. Analisten wezen op het feit dat de olieproductie tussen januari en oktober met 6 procent was gedaald tot 508.000 vaten per dag.

Minister van Energie Galo Chiriboga kondigde half januari 2008 investeringen in de olie-industrie aan ter waarde van omgerekend 1,3 miljard euro. Deze moesten de productie met 11 procent omhoogstuwen.

Prijscontroles op basisvoedselproducten

Omdat naar de mening van de regering de burgers het slachtoffer dreigden te worden van prijsstijgingen van basisproducten als rijst, maïs en tarwe, werd op 29 januari bekendgemaakt dat er prijscontroles zouden worden ingevoerd. Minister van Landbouw Walter Poveda meende dat de maatregel zowel producenten als consumenten zou beschermen en bijvoorbeeld voor een duurzame aanvoer van de exportproducten zou zorgen. Daarnaast kon Ecuador zich zijns inziens niet veroorloven de inflatie, die 3,3 procent bedroeg in 2007, te laten oplopen.

Grondwetgevende Vergadering annuleert mijnconcessies

De Grondwetgevende Vergadering van Ecuador keurde op 18 april 2008 een decreet goed over het schorsen van 1.220 en het intrekken van 3.100 eerder verleende mijnconcessies. Tevens werd besloten een staatsmijnbedrijf op te zetten. President Correa had eerder aangegeven de controle van de staat op het exploiteren van de natuurlijke hulpbronnen te zullen vergroten.

JUSTITIE

Ecuadoraans stel veroordeeld voor dood illegale migranten

Een rechtbank in Ecuador veroordeelde op 7 november 2007 de tweeëndertigjarige Milton Bautista Guzmán en zijn achtentwintigarige vrouw Lida Patricia Pesántez tot twaalf jaar gevangenisstraf. Zij hadden zich schuldig gemaakt aan mensensmokkel. Deze was voor 94 mensen fataal afgelopen toen in augustus 2005 het schip dat hen naar de Verenigde Staten zou vervoeren, kapseisde. Volgens de Colombiaanse marine was de boot berekend op slechts 15 opvarenden.

NATUUR EN MILIEU

Verenigde Naties zetten Galápagos eilanden op gevarenlijst

De plek die als eerste op de Werelderfgoedlijst van de Verenigde Naties was gezet, de negentien Galápagos eilanden en het omringende oceaangebied, was volgens de Verenigde Naties in gevaar, aldus berichtte de *BBC* op 26 juni 2007. Cruiseschepen meerden steeds vaker aan, bleven langer liggen en namen agressieve insecten mee naar de eilanden. Met het toenemend toerisme steeg ook de illegale immigratie en het verkeer tussen de eilanden. Door deze factoren werd de unieke flora en fauna in het gebied steeds sterker bedreigd.

Motie van wantrouwen tegen milieuminister

Het Ecuadoraanse parlement nam op 13 september een breed gesteunde motie van wantrouwen aan tegen minister van Milieu Anita Albán Mora. Zij zou te weinig hebben gedaan om de aantasting van het milieu te bestrijden en specifiek gefaald hebben door de Galápagos eilanden niet op een internationale lijst van bedreigde natuurgebieden te laten plaatsen. De regering gaf in een reactie te kennen het vertrouwen in de bewindsvrouw te behouden.

Overstromingen door zware regenval

Begin maart 2008 werden 13 van de 22 provincies in Ecuador als gevolg van zware regenval geteisterd door overstromingen, die op dat moment al negentien doden hadden veroorzaakt en volgens schattingen zeker driehonderdduizend burgers troffen. De Verenigde Naties reserveerden omgerekend 33.000 euro aan hulpfondsen, terwijl de Europese Unie 1,5 miljoen euro uittrok om de nood te ledigen. Spanje stelde twee waterzuiveringsinstallaties beschikbaar.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Waarheidscommissie moet mensenrechtenschendingen onderzoeken

Minister van Binnenlandse Zaken Gustavo Larrea maakte op 5 mei 2007 de oprichting bekend van een waarheidscommissie die mensenrechtenschendingen in de laatste 27 jaar ging onderzoeken. De bewindsman was op de hoogte van zeker 327 onbestrafte gevallen van moord, marteling en verdwijning. De meeste aandacht zou uitgaan naar de jaren 1984-1988, toen de rechtse president León Febres Cordero aan de macht was.

Journalist in Ecuador dood gevonden

De Ecuadoraanse politie liet op 25 februari 2008 weten dat Carlos Navarrete Castillo in zijn huis in Guayaquil dood was aangetroffen. De journalist en uitgever bleek met elf messteken om het leven te zijn gebracht. Jarenlang vocht Carlos Navarrete een juridische strijd uit met de overheid over het beheer van dagblad *El Telégrafo* dat eerder door zijn vader en grootvader was uitgegeven. Toen deze definitief in staatshanden kwam, richtte hij het dagblad *La Calle* op.

MILITAIRE ZAKEN

Ecuador gaat buitenlandse militaire bases verbieden

In een clausule van de nieuwe constitutie die door de Grondwetgevende Vergadering werd gemaakt kwam expliciet te staan dat Ecuador als vredig land de vestiging van buitenlandse militaire bases niet toestond, zo bleek op 1 april 2008. Dit betekende dat in 2009 de Amerikaanse luchtmachtbasis bij de haven van Manta, als het tienjarig contract afliep, ontruimd diende te worden.

Hoofd militaire inlichtingendienst ontslagen

Het commando van de Ecuadoraanse strijdkrachten stelde op 3 april 2008 kolonel Mario Raúl Pazmiño Silva als chef van de militaire inlichtingendienst op non-actief. Dit hield in dat hij drie maanden was geschorst – een periode waarin onderzoek naar hem zou worden gedaan.
De maatregel werd genomen omdat president Rafael Correa zich geïrriteerd toonde over het feit dat hij via de media moest vernemen wie Franklin Aisalla was en welke relatie deze onderhield met de Revolutionaire Gewapende Krachten van Colombia (FARC). Aisalla was het enige Ecuadoraanse slachtoffer van een aanval op 1 maart van de Colombiaanse strijdkrachten op een in Ecuador verblijvende eenheid van de FARC.

Nieuwe minister van Defensie en bevelhebbers strijdkrachten

Een dag nadat de linkse journalist Javier Ponce was aangesteld als de nieuwe minister van Defensie, benoemde Correa op 10 april drie ervaren generaals tot bevelhebbers van de strijdkrachten. De president voerde de veranderingen in de legertop door na de militaire inlichtingendienst van disloyaliteit te hebben beschuldigd. Gebleken was dat Franklin Aisalla al jaren werd geobserveerd door de inlichtingendienst.

Ecuador

De informatie over zijn contacten met de FARC was echter niet doorgegeven aan de regering van Ecuador, maar aan Colombiaanse ambtenaren.

Plannen om strijdkrachten te hervormen

President Correa maakte op 21 april bekend dat zijn regering 'grote inspanningen' leverde om de Ecuadoraanse strijdkrachten te moderniseren. De Colombiaanse aanval van 1 maart waarbij onder meer FARC-leider Raúl Reyes was gedood, lag mede ten grondslag aan de nieuwe plannen.
De strijdkrachten moesten volgens de president te allen tijde de nationale soevereiniteit verdedigen tegen buitenlandse indringers, of het nu reguliere of irreguliere troepen betrof. De luchtmacht zou onder meer nieuwe vliegtuigen en modernere radarapparatuur gaan aanschaffen.

Leger ontdekt twee drugslaboratoria

In de vlakbij Colombia gelegen plaatsten El Misterio (provincie Sucumbíos) en San Lorenzo (provincie Esmeraldas) werden in de eerste week van mei twee drugslaboratoria ontdekt die waren voorzien van moderne communicatiemiddelen, chemicaliën en slaapplaatsen. In de kampen werd cocapasta bewerkt voor de productie van cocaïne en crack. Volgens de Ecuadoraanse televisie had de FARC de kampen opgezet en in beheer.
De ontdekking van de laboratoria vijzelde het aangetaste prestige van de strijdkrachten in Ecuador enigszins op.

Correa ontkent beschuldigingen over relatie met FARC

Bij de Europees en Latijns-Amerikaanse topconferentie in de Peruaanse hoofdstad Lima ontkende Rafael Correa op 17 mei ten stelligste dat zijn regering banden onderhield met de FARC. Als daar bewijzen voor bestonden, zou hij aftreden, liet Correa de aanwezige staatshoofden weten.
De beschuldiging dat zowel Ecuador als Venezuela de FARC steunden, was geuit door de Colombiaanse regering. Dit zou zijn gebleken uit documenten die waren gevonden in buitgemaakte computers van de rebellenbeweging na de aanval van 1 maart. Interpol had de computers onderzocht en de authenticiteit van de documenten bevestigd, maar Correa en zijn Venezolaanse ambtgenoot Hugo Chávez lieten weten geen waarde te hechten aan het rapport van de internationale politieorganisatie.

BUITENLANDSE ZAKEN

Investeringsovereenkomst met Verenigde Staten wordt niet verlengd

Minister van Buitenlandse Zaken van Ecuador María Fernanda Espinosa liet op 7 mei 2007 weten dat het aflopende investeringsverdrag met de Verenigde Staten niet zou worden verlengd. President Correa stond wel open voor een alternatief waarbij de investeringen wederzijds beschermd zouden worden. Espinosa voegde er aan toe dat het verdrag uit 1993 Ecuador veel problemen had bezorgd. De Amerikaanse maatschappij Occidental Petroleum Corporation (OPC) had het aangehaald bij de arbitragezaak voor de Wereldbank nadat Ecuador eenzijdig oliecontracten had opgezegd.

Toename aantal vluchtelingen uit Colombia

Zeker zestienhonderd vluchtelingen zijn recentelijk vanuit Colombia naar Ecuador gevlucht, zo meldden de Verenigde Naties op 26 augustus 2007. Voor hen waren bij de grens elf onderkomens ingericht waar zij gebruik konden maken van basisvoorzieningen.
In Ecuador woonden rond de 250.000 vluchtelingen van wie het overgrote deel uit Colombia afkomstig was. Zij waren het al tientallen jaren durende geweld van linkse rebellen, rechtse paramilitairen, drugskartels en het leger ontvlucht.

(Vorige berichten pagina 211/3 e.v. - 2007)

VERENIGDE STATEN

Verenigde Staten

GEVOLGEN TERREURAANSLAGEN

Voormalig gevangene uit Guantánamo Bay pleegt zelfmoordaanslag

Het Amerikaanse leger bevestigde op 7 mei 2008 dat Abdallah Salih al-Ajmi in april van dat jaar een zelfmoordaanslag had gepleegd in Mosul, Irak. De Koeweiti had 3,5 jaar vastgezeten in het Amerikaanse militaire detentiecentrum Guantánamo Bay op Cuba, maar was in 2005 uitgeleverd aan Koeweit. Daar was hij vervolgens vrijgelaten.
De Amerikaanse autoriteiten hadden eerder gezegd dat zeker tien voormalige gevangenen uit Guantánamo Bay zich stelselmatig bezighielden met anti-Amerikaanse activiteiten. Maar voor zover bekend had geen enkele ex-gedetineerde ooit een zelfmoordaanslag gepleegd.

Aanklachten tegen terreurverdachte ingetrokken

Procureurs van het Amerikaanse ministerie van Defensie trokken op 13 mei 2008 hun aanklachten tegen Mohammed al-Qahtani in. Eerder had het Pentagon gezegd dat de uit Saoedi-Arabië afkomstige man nauw betrokken was bij de terreuraanslagen op 11 september 2001: als douaniers op het vliegveld van Orlando, Florida, hem in dat jaar niet de toegang tot de Verenigde Staten hadden ontzegd, zou hij als kaper aan boord zijn gegaan van een van de vliegtuigen waarmee de aanslagen werden gepleegd.

Illegale immigratie

Al-Qahtani was in Orlando tegengehouden omdat hij 2.400 dollar (ruim 1.500 euro) aan contanten op zak had en niet beschikte over een retourticket. Hieruit concludeerden de autoriteiten dat hij van plan was zich illegaal in de Verenigde Staten te vestigen. Hij had het land daarop verlaten.
In 2002 werd hij aangehouden in Afghanistan. Sindsdien had hij vastgezeten in Guantánamo Bay. Hij was een van de zes gevangenen uit het Amerikaanse militaire detentiecentrum op Cuba die in februari 2008 formeel in staat van beschuldiging werden gesteld. Hem werd onder andere moord en betrokkenheid bij terrorisme ten laste gelegd.

Marteling

De aanklachten tegen al-Qahtani werden 'onder voorbehoud' ingetrokken. Dit hield in dat ze later opnieuw tegen hem gebruikt mochten worden. Waarom hiertoe was besloten, wilden de Amerikaanse autoriteiten niet zeggen.
Al-Qahtani werd verdedigd door een hem toegewezen militaire advocaat, maar ook door een civiele pleitbezorger van het Centrum voor Constitutionele Rechten (CCR)

in New York. Volgens die organisatie vreesde het Pentagon dat de rechter de 'bewijzen' tegen de verdachte als niet rechtsgeldig zou bestempelen, omdat ze uitsluitend door zogeheten harde verhoormethoden waren verkregen. Het CRR beschouwde deze methoden als marteling en mogelijk zou de rechter dat ook doen. En als het Amerikaanse publiek zou ontdekken hoe de verdachte was behandeld, zou dat mogelijk het stemgedrag bij de verkiezingen in november 2008 in het nadeel van de regerende Republikeinse Partij beïnvloeden.
Feit was dat al-Qahtani aanvankelijk schuld had bekend, maar daar in oktober 2006 op was teruggekomen. Hij verklaarde toen dat hij uit angst alles had gezegd wat zijn ondervragers wilden horen omdat hij in Guantánamo Bay was geslagen, bedreigd met agressieve honden, blootgesteld aan extreem luide muziek en koude, ontkleed in het bijzijn van vrouwelijk personeel met de expliciete bedoeling hem te vernederen en langdurig in ongemakkelijke posities was geplaatst.

Andere rechtszaken gaan wel door

De rechtszaken tegen de andere vijf die in februari 2008 in staat van beschuldiging waren gesteld, gingen wel door. Het CCR vermoedde dat de bewijslast tegen hen niet alleen door marteling was verkregen, maar ook op manieren die volgens het grote publiek moreel acceptabel waren.
Wat er met al-Qahtani ging gebeuren, was onduidelijk.

Amerikaanse sancties tegen Koerdische PKK

De Amerikaanse president Bush kondigde op 30 mei 2008 financiële sancties af tegen de Arbeiderspartij van Koerdistan (PKK), de Koerdische onafhankelijkheidsbeweging in Turkije. Hiermee werd de organisatie de toegang tot het Amerikaanse financiële systeem ontzegd. Financiële transacties tussen de PKK en organisaties of individuen in de Verenigde Staten zouden in het vervolg worden geblokkeerd.
In de VS stond de PKK, net als in Turkije en de Europese Unie, al langer op de terrorismelijst. Omdat de Turkse regering vermoedde dat de organisatie in drugs handelde om de gewapende onafhankelijkheidsstrijd te financieren, gebruikte Bush een wet tegen internationale drugshandel om de al geldende sancties verder aan te scherpen.
Dezelfde maatregelen werden op 30 mei getroffen tegen de maffiaorganisatie 'Ndrangheta uit Italië en een Mexicaans drugskartel.

BINNENLAND

Oud-woordvoerder bekritiseert Witte Huis

Scott McClellan, van 2003 tot 2006 woordvoerder van het Witte Huis, publiceerde eind mei 2008 het boek *What Happened: Inside the Bush White House and Washington's Culture of Deception* (Wat er Gebeurde: Binnen het Witte Huis van Bush en Washingtons Cultuur van Misleiding).
McClellan werkte al samen met president George W. Bush toen deze nog gouverneur van de staat Texas was en had altijd bekend gestaan als een van diens trouwste volgelingen. Vriend en vijand waren dan ook verbaasd dat hij in zijn boek forse kritiek uitte op het Witte Huis, waar Bush de scepter zwaaide.

Propaganda

Als woordvoerder van het Witte Huis had McClellan regelmatig de oorlog in Irak verdedigd. Hij verkondigde toen de officiële positie van het Witte Huis, namelijk dat dictator Saddam Hoessein verdreven moest worden omdat hij over massavernietigingswapens zou beschikken.
In zijn boek noemde McClellan de aanval in 2003 echter een 'ernstige strategische blunder'. 'De oorlog was niet nodig', voegde hij daaraan toe. Hij beweerde dat Bush niet zozeer ten strijde wilde trekken vanwege de massavernietigingswapens, maar omdat hij de ambitie had om 'het Midden-Oosten te transformeren'. Over dit motief werd in het openbaar echter zelden gesproken, omdat het Amerikaanse publiek zich dan vermoedelijk niet zo massaal achter de oorlog zou hebben geschaard.
Bush zou de aanval op Irak tevens hebben gezien als kans om een 'groot president' te worden. 'Want ik heb Bush horen zeggen dat alleen presidenten in oorlogstijd werkelijk groot kunnen worden', schreef McClellan.
Bush en zijn naaste medewerkers zouden de waarheid over de massavernietigingswapens – die nooit werden gevonden – stelselmatig hebben genegeerd. Want hun propaganda om de oorlog aan de man te brengen was in hun ogen belangrijker dan de werkelijkheid, zo beweerde McClellan.
De Amerikaanse pers werd evenmin gespaard, omdat die zich in 2003 te makkelijk door het Witte Huis zou hebben laten misleiden. Ondanks het feit dat tegenstanders van de oorlog in die tijd door veel Amerikanen werden beschouwd als landverraders, hadden de media kritischer moeten zijn.

Plamegate

McClellan deed ook een boekje open over 'Plamegate', het schandaal dat van 2005 tot 2007 de gemoederen bezig hield. Via de media was in 2005 bekend geworden dat Valery Plame als geheim agente voor inlichtingendienst de Central Intelligence Agency (CIA) werkte. Later was het vermoeden gerezen dat het Witte Huis dit staatsgeheim moedwillig had laten lekken om haar man, diplomaat Joseph Wilson, te beschadigen uit wraak voor zijn kritiek op de oorlog in Irak.
Als woordvoerder had McClellan regelmatig verklaard dat Karl Rove, de in augustus 2007 opgestapte adviseur van president Bush, en Lewis Libby, de in juni dat jaar veroordeelde rechterhand van vicepresident Dick Cheney, niets met de zaak te maken hadden. In zijn boek beweerde hij echter dat het tweetal hem moedwillig had misleid om dit te zeggen. Bush zelf zou niets met het schandaal te maken hebben: ook hij was door het tweetal om de tuin geleid. 'Maar de topmedewerkers van het Witte Huis die de waarheid kenden – onder wie Rove, Libby en mogelijk ook vicepresident Cheney – stonden me toe, of moedigden me zelfs aan, om een leugen te herhalen.'

Orkaan Katrina

Over het optreden van de regering na de orkaan Katrina, die in augustus en september 2005 grote delen van de stad New Orleans verwoestte, was McClellan al even kritisch. De hulpverlening na de ramp was volgens hem mede zo slecht georganiseerd omdat de regering-Bush, net als rondom de oorlog in Irak, meer bezig was met het voeren van campagne voor zichzelf dan met regeren. Zo liet Bush zichzelf onmiddellijk na de ramp fotograferen in een vliegtuig dat het getroffen gebied verkende, maar ging hij er pas dagen later werkelijk naartoe. Tot een week na de orkaan bleven hij en zijn re-

gering stelselmatig ontkennen dat de hulpverlening slecht verliep. Dit ontkennen van feiten die de regering slecht uitkwamen, was volgens McClellan exemplarisch voor de attitude van het Witte Huis.

Witte Huis reageert

In een reactie zei Dana Perino, woordvoerder van het Witte Huis, op 28 mei 2008 dat de president 'in verwarring is en de Scott McClellan (...) die hij vertrouwde en met wie hij zo vele jaren samenwerkte, niet meer terugkent'. Bush zou 'zeer teleurgesteld' zijn.
Minister Condoleezza Rice van Buitenlandse Zaken verklaarde op 29 mei dat de regering-Bush in 2003 wel degelijk oprecht geloofde dat het Irak van Saddam Hoessein over massavernietigingswapens beschikte, en daar zou ze in de wereld niet alleen in hebben gestaan.
Karl Rove, die inmiddels werkte als politiek commentator voor de conservatieve nieuwszender *Fox News*, vond het vreemd dat McClellan nooit kritiek op het Irakbeleid had geleverd toen hij nog woordvoerder was.
In een interview met de Amerikaanse tvzender *NBC* op 29 mei gaf McClellan toe dat hij de aanval op Irak aanvankelijk had gesteund. Pas later zou hij van gedachten zijn veranderd. Hij zei ook dat hij de regering lange tijd het voordeel van de twijfel had gegund, maar dat bij nader inzien beter niet had kunnen doen.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Financiële sector nog altijd in de problemen

De Federal Reserve (Fed), het stelsel van Amerikaanse centrale banken, verlaagde op 30 april 2008 voor de zevende keer sinds september 2007 de belangrijkste rentevoet, ditmaal met een kwart procent. Deze kwam uit op 2 procent. In september was dat nog 5,25 procent. Door het lenen van geld goedkoper te maken hoopte de Fed dat er in de Verenigde Staten meer geconsumeerd en geïnvesteerd zou worden. Dit zou helpen tegen de economische malaise waarmee het land kampte.

Meer geld voor de financiële sector

Die malaise was mede veroorzaakt door de kredietcrisis. Om getroffen financiële instellingen meer liquiditeit te geven en hun bereidheid om kredieten te verstrekken te vergroten, stelde de Fed hen sinds december 2007 in staat om gunstige kortlopende leningen af te sluiten. Op 20 mei was op deze wijze al 510 miljard dollar (ca. 327 miljard euro) in de financiële sector gepompt. In die maand verruimde de Fed tevens de voorwaarden waarop noodlijdende banken hun moeilijk inbare kredieten konden overdragen aan de centrale bank, in ruil voor staatsobligaties.

Overname van zakenbank Bear Stearns

Bear Stearns – de vierde zakenbank van de Verenigde Staten en de zevende van de wereld – werd op 29 mei overgenomen door JPMorgan Chase. Die laatste had in maart geprobeerd om Bear Stearns van de ondergang te redden, maar het bedrijf bleek niet meer in staat om zelfstandig door te gaan. De bank had veel risicovolle hypotheken verstrekt en was daardoor intensief betrokken geraakt bij de kredietcrisis.

Microkredieten voor arme Amerikanen

Muhammad Yunus begon in mei 2008 met het verstrekken van microkredieten aan Amerikanen. De Bengaal won in 2006 de Nobelprijs voor de Vrede vanwege zijn succesvolle initiatief om mensen in ontwikkelingslanden kleine leningen te verstrekken, die hen in staat stelden daar een eigen bedrijf mee op te zetten. Het ging hier om mensen die te arm waren om kredieten van commerciële banken te krijgen.

Kansarme Amerikanen

Yunus meende dat de Verenigde Staten klaar waren voor invoering van eenzelfde vorm van kredietverstrekking. Want wegens gebrek aan een onderpand en ondernemerservaring kwamen ca. 75 miljoen arme Amerikanen niet in aanmerking om geld te lenen voor het opzetten van een eigen bedrijf. De meesten van hen hadden ook geen bankrekening. Daarom was het voor hen uiterst moeilijk om zich aan hun achtergestelde positie te ontworstelen.
' Grameen America' , een door Yunus opgezette bank, wilde hen maximaal 3.000 dollar (ca. 1.923 euro) per persoon lenen. Net als in de ontwikkelingslanden kwamen alleen mensen die een eigen bedrijf wilden opzetten hiervoor in aanmerking. De bedoeling was om in vijf jaar tijd in totaal 175 miljoen dollar aan dergelijke microkredieten te verstrekken. De rente kon oplopen tot maximaal 15 procent.

Prijs van Amerikaanse olie bereikt recordhoogte

In de Britse hoofdstad Londen werd op 6 mei 2008 voor het eerst in de geschiedenis meer dan 120 dollar (ca. 77,3 euro) betaald voor een vat Amerikaanse olie. Ook de prijs van olie-futures – garanties voor toekomstige olieleveranties – passeerde de 120 dollar. Hieruit bleek dat handelaren niet rekenden op spoedige prijsdalingen.

Speculanten drijven de prijs op

De olieprijzen waren wereldwijd hoog omdat stakingen in Nigeria de uitvoer bemoeilijkten en omdat Iran, de vierde exporteur van de wereld, zich mogelijk nieuwe internationale sancties op de hals haalde door te weigeren meer buitenlandse inspecteurs tot zijn nucleaire installaties toe te laten. Ook de toenemende vraag naar olie in opkomende naties als India en China dreef de prijs op. En dan was er nog de steeds groter wordende rol van speculanten. Tot vlak na de eeuwwisseling waren bijna uitsluitend oliebedrijven en -handelaren actief op de oliemarkten van New York en Londen. In 2008 was een derde van deze markten echter overgenomen door beleggers en speculanten, die geen ander belang bij de oliehandel hadden dan het opdrijven van de prijs, om zelf meer te kunnen incasseren.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Verbod op homohuwelijk is onconstitutioneel

Het hooggerechtshof van Californië in de Verenigde Staten bepaalde op 15 mei 2008 dat het daar geldende verbod op het homohuwelijk in strijd was met de grondwet. In 2000 had de staat een referendum gehouden over openstelling van het burgerlijk huwelijk voor mensen van gelijk geslacht. De bevolking had toen tegen gestemd. Het hooggerechtshof oordeelde nu dat het verbod discriminerend was en ondanks de uitslag van het referendum teruggedraaid moest worden. Volgens analisten kon de

uitspraak een precedent scheppen voor de rest van het land.
Het homohuwelijk was in 45 Amerikaanse staten expliciet verboden. Alleen in Massachusetts mochten mensen van gelijk geslacht trouwen, maar dat werd – net als de samenlevingscontracten die Californië, Connecticut, New Hampshire, New Jersey en Vermont kenden – niet landelijk erkend.

BUITENLANDSE ZAKEN

Meer Iraakse vluchtelingen naar de VS

De Amerikaanse regering nam zich in oktober 2007 voor om in een jaar tijd twaalfduizend vluchtelingen uit Irak toe te laten tot de Verenigde Staten. Op 1 mei 2008 bedroeg het aantal mensen dat sindsdien daadwerkelijk een (tijdelijke) verblijfsstatus had gekregen 3.601. Hoewel de VS sinds de aanval op Irak in 2003 nog nooit zoveel vluchtelingen uit dat land hadden toegelaten, was dit volgens critici te weinig en zou de regering er waarschijnlijk niet in slagen om haar plan waar te maken.

Mensenrechtenorganisatie Human Rights Watch (HRW) vond dat de VS 'gezien de omvang van de crisis, de extreme kwetsbaarheid van veel ontheemde Iraakse families en de verantwoordelijkheid van de VS hieromtrent' veel meer dan twaalfduizend mensen moesten toelaten. Amelia Templeton van HRW zei dit tegenover persbureau *Associated Press.*
Het land dat de meeste vluchtelingen toeliet, was zelf nooit militair actief geweest in Irak. Het was Zweden, waar in 2007 18.559 Irakezen politiek asiel aanvroegen.

Amerikaanse mobiele telefoons voor Cuba

De Amerikaanse president Bush zei op 21 mei 2008 dat het verbod om mobiele telefoons naar Cuba te sturen werd opgeheven. Hiermee reageerde hij op een Cubaans besluit om de verkoop van mobieltjes vrij te geven. Tot dan toe konden ze er alleen door topambtenaren en medewerkers van buitenlandse bedrijven worden aangeschaft.
Bush maakte duidelijk dat het handelsembargo tegen het land bleef bestaan. Amerikanen mochten daarom wel mobieltjes cadeau doen aan Cubanen, maar ze niet aan hen verkopen.

(Vorige berichten pagina 278/3 - 2008)

CAMBODJA

BINNENLAND

Oud-koning Sihanouk hekelt Rode Khmer

In de eerste maanden van 2008 deed het door de Verenigde Naties gesteunde Rode Khmertribunaal (Extraordinary Chambers in the Courts of Cambodia - ECCC) in Cambodja onderzoek naar de verdachten van wie de meesten in 2007 waren aangehouden.

Aanvaring met Nederlandse advocaat

De advocaat van een van die verdachten, de Nederlander Victor Koppe, zou op 1 februari worden ingezworen, maar op het laatste moment besloot de Cambodjaanse Orde voor Advocaten dit af te blazen. Koppe zou Nuon Chea, een van de kopstukken van het regime van de Rode Khmer (1975-79), gaan verdedigen. De Nederlander had geconstateerd dat de Cambodjaanse rechter Ney Thol van het ECCC nauwe banden met het nationale leger en de regerende Cambodjaanse Volkspartij (CVP) onderhield. Daarom twijfelde hij aan diens onafhankelijkheid en had hij een wrakingsverzoek ingediend. De Orde voor Advocaten was daar woedend over, want volgens de wet mochten niet-beëdigde advocaten niet vragen om het ontslag van een rechter. Als afstraffing voor deze overtreding weigerde men hem de eed af te nemen.
De advocaat zelf betwijfelde of dit werkelijk de reden was. Op de Nederlandse zender *Radio 1* zei hij dat Ney Thol een machtig man met goede connecties was. In Cambodja zou dit als consequentie hebben dat hij niet zomaar bekritiseerd mocht worden, laat staan aan de kant geschoven. Dat Koppe dit toch had geprobeerd, was in Cambodjaanse ogen schaamteloos. De Orde voor Advocaten zou hem daarvoor hebben willen bestraffen.

Nuon Chea blijft onder voorarrest

Aanvankelijk leek het dat Nuon Chea zijn verdediging kwijt was, maar de Orde voor Advocaten wijzigde later haar standpunt en beëdigde Koppe op 7 februari alsnog. Het eerste dat hij daarna deed was het voorarrest van zijn cliënt aanvechten. Het Hof besloot op 20 maart echter dat de verdachte niet op borgtocht mocht worden vrijgelaten. Men achtte de kans te groot dat hij zou vluchten of zou proberen bewijsmateriaal te vernietigingen.

Het Hof deed deze uitspraak na het horen van getuigen die zeiden onder Nuon Chea en de Rode Khmer talloze familieleden te hebben verloren. Hun advocaat, Theary Seng, beweerde dat er in Democratisch Kampuchea – zoals Cambodja toen officieel heette – geen functionerend rechtssysteem bestond; in principe mocht ieder lid van de Rode Khmer zonder tussenkomst van een rechter een ander ter dood veroordelen en executeren, op welke wijze dan ook.

Duch bezoekt voormalig martelcentrum

In het kader van een enscenering waarbij een verdachte op de plaats van delict werd ondervraagd, bracht men op last van het ECCC op 26 en 27 februari Duch naar S-21 of Tuol Sleng in Phnom Penh. Duch was onder de Rode Khmer de baas van dit beruchte ondervragingscentrum, waar duizenden mensen werden gemarteld en vermoord. Hij moest ook naar Choeung Ek, de zogenaamde 'killing fields' nabij Phnom Penh waar duizenden mensen op gruwelijke wijze terecht waren gesteld.
Het Franse persbureau *AFP* meldde dat de confrontatie met het verleden Duch zwaar viel en dat hij geëmotioneerd raakte.

Sihanouk legt belastende verklaring af

Norodom Sihanouk, de voormalige koning van Cambodja, verklaarde op 18 april schriftelijk dat de Rode Khmer 'vijf van mijn kinderen en veertien van mijn kleinkinderen, neven en hun echtgenotes op verschrikkelijke wijze heeft vermoord'. Sihanouk was het eerste staatshoofd van Democratisch Kampuchea, maar trad in 1976 af uit protest tegen de wreedheden die de Rode Khmer volgens hem beging. De moorden op zijn familieleden zouden zijn gepleegd uit wraak hiervoor. Sihanouk sprak hier zijn verbazing over uit omdat de Chinese politieke leider Mao Zedong (1893-1976) – een persoonlijke vriend van hem en tevens de grote inspirator van de Rode Khmer – in de jaren zeventig aan Khieu Samphan en andere vooraanstaande Cambodjaanse communisten had gevraagd om de monarch en zijn familieleden met respect te

behandelen. De Khmerleiders hadden dus geen gehoor gegeven aan het verzoek van hun grote voorbeeld.

Na diens aftreden in 1976 was Sihanouk onder huisarrest geplaatst en opgevolgd door Khieu Samphan. Die laatste was in 2007 op last van het ECCC gearresteerd. Vermoedelijk kwam Sihanouk met zijn schriftelijke verklaring in de hoop dat deze tegen het voormalige staatshoofd gebruikt zou worden.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Cambodja kampt met hoge inflatie

Cambodja stopte eind maart 2008 met het exporteren van rijst. Wereldwijd werd het graan in hoog tempo duurder. Grote exporteurs als Vietnam en India besloten daarom, net als Cambodja, de uitvoer te beperken of te staken. Deze landen verwachtten dat het binnenlandse aanbod dan zou toenemen, met prijsdalingen voor de eigen bevolking als gevolg.

Maatregelen tegen inflatie

In Cambodja stegen de voedselprijzen in 2007 met ca. 20 procent. De gemiddelde inflatie lag op 5,9 procent. De prijzen volgden de ontwikkelingen op de wereldmarkt, maar stegen ook snel omdat de Cambodjaanse economie in 2007 met 9,6 procent groeide en oververhit dreigde te raakte. Om iets tegen dit laatste te doen, besloot de Cambodjaanse regering op 7 mei 2008 dat commerciële banken minder kredieten aan investeerders moesten gaan verstrekken. Om ze hiertoe te dwingen werden ze verplicht om 16 procent van hun vermogen opzij te zetten. Tot dan toe was dat 8 procent.

Rijstexport hervat

Premier Hun Sen maakte op 28 mei bekend dat er weer rijst geëxporteerd mocht worden. Want volgens het Voedselprogramma van de Verenigde Naties was rijst op de wereldmarkt tussen december en april 76 procent duurder geworden en de regering wilde dat Cambodjaanse rijstexporteurs van die hoge prijzen zouden profiteren. Maar hij hoopte ook dat de prijzen op de wereldmarkt zouden dalen als producenten het graan weer gingen uitvoeren en het aanbod dus groter werd. Andere voormalige exporteurs volgden het Cambodjaanse voorbeeld echter niet en hielden hun grenzen dicht.
Cambodja produceerde in 2007 rond de 6,7 miljoen ton rijst, waarvan 2,3 miljoen ton werd geëxporteerd. Hun Sen zei dat in 2008 niet meer dan 1,6 miljoen ton mocht worden uitgevoerd.

JUSTITIE

Levenslang voor 'handlangers van Hambali'

Het hooggerechtshof van Cambodja bevestigde op 12 maart 2008 de levenslange gevangenisstraf die drie moslims eerder door een lagere rechtbank was opgelegd.
De Cambodjaan Sman Ismaël en de uit Thailand afkomstige Abdul Azi Haji Chiming en Muhammad Yalaludin Mading waren in 2004 veroordeeld omdat ze bomaanslagen op de Britse ambassade en het kantoor van het Kinderfonds van de VN (Unicef) in de Cambodjaanse hoofdstad Phnom Penh zouden hebben beraamd. Deze aanslagen waren nooit werkelijk uitgevoerd. Het drietal zou echter hebben samengewerkt met Hambali, een van de kopstukken van de Jemaah Islamiah (JI), die sinds zijn arrestatie in 2003 vast zat in het Amerikaanse militaire detentiecentrum Guantánamo Bay op Cuba.
De drie vermeende handlangers ontkenden elke schuld. Ze zeiden dat de rechter hen louter veroordeelde opdat de Verenigde Staten Cambodja zouden beschouwen als trouwe bondgenoot in de strijd tegen het terrorisme.

(Vorige berichten pagina 47/2 - 2008)

CHINA

BINNENLAND

China scherpt visumbeleid aan wegens Olympische Spelen

De Chinese regering maakte op 6 mei 2008 bekend dat het visumbeleid was aangescherpt in verband met de Olympische Spelen in augustus van dat jaar. Dit hield in dat de ambassades potentiële bezoekers van het land mochten vragen om een invitatiebrief, retourticket en bewijs van hotelreservering. Normaliter waren dergelijke documenten niet nodig. Ook werd het tot na de Spelen moeilijker om aan visa te komen die recht gaven om China meerdere malen in en uit te reizen. Reizigers mochten hun visa alleen nog op Chinese ambassades in het eigen land aanvragen.
Volgens de Chinese regering was de maatregel nodig om de veiligheid tijdens de Spelen te waarborgen, maar volgens critici wilden de autoriteiten in werkelijkheid mogelijke demonstranten buiten de deur te houden.

Olympische vlam op top van Mount Everest

Voorafgaand aan de Spelen werd de Olympische vlam door talloze landen in de wereld gedragen. Op 2 mei arriveerde hij in Hongkong. De Chinese regering had zich daar zorgen om gemaakt omdat men demonstraties voor meer democratie vreesde, zoals die wel vaker in de voormalige Britse kroonkolonie plaatsvonden. Maar in werkelijkheid werden de fakkeldragers door honderdduizend enthousiaste Hongkongers toegejuicht. Velen waren gekleed in het rood – de kleur van het Chinese communisme. Wel waren er enkele kleine demonstraties voor een onafhankelijk Tibet.

Op 8 mei bereikte de vlam de top van de Mount Everest, de hoogste berg ter wereld, gelegen op de grens van Tibet en Nepal. Omdat de kans bestond dat het vuur door de barre weersomstandigheden en het zuurstofgebrek op grote hoogte doofde, werd het in een speciaal voor dit doel ontwikkeld blik naar boven gedragen. De fakkel bereikte de top in handen van de Tibetaanse Cering Wangmo. Onder de andere achttien klimmers bevonden zich zowel Tibetanen als Han-Chinezen.

Om te voorkomen dat de fakkeltocht zou worden verstoord door demonstranten tegen mensenrechtenschendingen in China in het algemeen en Tibet in het bijzonder, was de berg zowel aan Nepalese als Tibetaanse zijde afgesloten voor bezoekers.

Tienduizenden doden door aardbeving

Het noordwesten van de Chinese provincie Sichuan werd op 12 mei 2008 getroffen door een aardbeving met een kracht van 7,9 op de schaal van Richter. Het was de zwaarste aardbeving sinds 1976, toen in Tangshan zeker 240.000 mensen omkwamen.

Tienduizenden doden

Het epicentrum lag in de afgelegen streek Wenchuan. Het zwaarst getroffen was echter de stad Beichuan, die voor 80 procent bleek te zijn verwoest. In het hele rampgebied begaven honderdduizenden gebouwen het en raakten zeker vijf miljoen mensen dakloos, de meesten al tijdens de grote aardbeving, maar veel anderen door aardschokken in de weken daarna. Tienduizenden mensen verloren het leven.
De zwaarst getroffen gebieden waren overwegend bergachtig en ruraal. In Chengdu (ca. 11 miljoen inwoners), de hoofdstad van Sichuan, was de schade beperkt, al vielen ook daar enkele honderden doden.
De regering stuurde tienduizenden militairen naar het rampgebied. Ze verrichtten reddingswerkzaamheden en probeerden de infrastructuur zoveel mogelijk te herstellen. Er werden tentenkampen voor de daklozen opgezet en de regering beloofde binnen drie maanden zeker een miljoen tijdelijke woningen te zullen realiseren.

Overstromingsgevaar

Een bijkomend probleem was dat de bevingen aardverschuivingen veroorzaakten die tientallen rivieren verstopten. Omdat het gebied in mei met zware regenval te kampen had, ontstonden nabij dergelijke blokkades in korte tijd zeker dertig nieuwe meren. Omdat enkele daarvan dreigden te overstromen, werden 250 duizend mensen geëvacueerd, vooral uit de stad Mianyang en omgeving. Om de waterbekkens te ontlasten groeven militairen kanalen en bliezen ze blokkades in rivieren op.
Een ander gevaar vormden de dammen van enkele kunstmatige stuwmeren waarin scheuren waren ontstaan.

Verontwaardiging over ingestorte scholen

Traditioneel beschouwde de communistische regering van China natuurrampen als staatsgeheimen. Dit keer viel juist de grote openheid op. China aanvaardde vrijwel onmiddellijk buitenlandse hulp, onder andere uit de Europese Unie, Japan, de Verenigde Staten, Rusland en Zuid-Korea, maar ook van aartsrivaal Taiwan. Premier Wen Jiabao reisde af naar Sichuan om de schade met eigen ogen te zien. Zijn bezoek was op de televisie te volgen. Ook de reddingswerkzaamheden werden uitgebreid in beeld gebracht. Opmerkelijk was ook dat de staatsmedia ruimschoots aandacht besteedden aan het feit dat er opvallend veel scholen waren ingestort, mogelijk omdat corrupte ambtenaren vergunningen hadden afgegeven voor gebouwen die niet aan de wettelijke richtlijnen voldeden. De publieke verontwaardiging hierover was enorm, omdat duizenden kinderen tijdens het volgen van lessen onder de stenen waren bedolven.

Drie dagen van nationale rouw

Enige dagen na de ramp begon een driedaagse periode van nationale rouw. De vlaggen hingen halfstok en televisiezenders zonden aangepaste programma's uit. Op verzoek van de regering stopte op 19 mei om 14.28 uur – het tijdstip waarop de aardbeving een week eerder was begonnen – in het hele land het verkeer en legden mensen hun werk neer. Ze namen drie minuten stilte in acht. Ondertussen loeiden alarmsirenes en claxonneerden auto's om uiting te geven aan het verdriet. Nooit eerder had China op dergelijke massale wijze respect getoond voor slachtoffers van een natuurramp.
Het officiële dodental stond op 31 mei op 68.977. Er werden nog 17.974 mensen vermist. De Chinese regering schatte de materiële schade op 67 miljard yuan (ca. 6,2 miljard euro).

TIBET

China gaat dialoog met Dalai Lama aan

Na de anti-Chinese opstand in Tibet in maart 2008 oefenden landen uit de hele wereld, maar vooral uit het Westen, druk op de Chinese regering uit om de dialoog met vertegenwoordigers van de Dalai Lama te hervatten. De informele bilaterale besprekingen over de toekomst van Tibet waren in 2006 door China afgebroken omdat de Tibetaanse leider volgens Peking een separatist was die de provincie met geweld van China wilde afscheiden. De Dalai Lama zelf hield echter vol dat hij pacifist was, en voorstander van autonomie binnen China.

Mogelijk vanwege de buitenlandse druk ontvingen Chinese diplomaten op 5 mei in Peking afgezanten van de Dalai Lama. Samdhong Rinpoche, leider van de Tibetaanse regering in ballingschap, liet weten dat de besprekingen 'in goede sfeer' verliepen. Er werden geen besluiten genomen, behalve dat er nieuwe besprekingen zouden volgen.

RELATIES MET TAIWAN

Leider van Taiwanese regeringspartij bezoekt China

Op uitnodiging van de Chinese regering bracht Wu Poh-hsiung, voorzitter van de Taiwanese Nationalistische Volkspartij (Kwomintang – KMT), in mei 2008 een zesdaags bezoek aan China. Het was sinds het einde van de burgeroorlog en de breuk tussen China en Taiwan in 1949/1950 niet meer voorgekomen dat een voorzitter van een Taiwanese regeringspartij een officieel bezoek bracht aan het vasteland.

'Taiwan is deel van China'

De KMT had eerder dat jaar de Taiwanese presidents- en parlementsverkiezingen gewonnen. In tegenstelling tot de Democratische Progressieve Partij (DPP), die in Taiwan acht jaar aan de macht was geweest, wilde de KMT toenadering tot China zoeken. De Chinese regering reageerde daar positief op, vooral omdat de partij de afspraken die het eiland in 1992 met Peking had gemaakt, onderschreef. Deze hielden in dat China en Taiwan erkenden dat ze samen één land vormden, maar niet tot hereniging hoefden over te gaan zolang ze het oneens waren over de staatsvorm. De DPP beschouwde Taiwan niet als deel van China en was daarom voor een formele onafhankelijkheidsverklaring. In de acht jaar dat de partij regeerde, waren de spanningen met Peking dan ook fors opgelopen.

'Wij hopen dat dit het begin van een nieuw tijdperk is, waarin we ons met elkaar verzoenen (...) en samen naar vrede streven', zei Wu op 26 mei na aankomst op het vliegveld van Nanjing. Hij zou later doorreizen naar Peking waar hij president Hu Jintao sprak, en naar Shanghai, waar tienduizenden Taiwanese zakenmensen werkten. Zijn bezoek diende vooral om de onderlinge relaties te verbeteren. Er werden geen belangrijke besluiten genomen.

Het ijs tussen de KMT en de Chinese Communistische Partij (CCP) – de grote rivalen

tijdens de Chinese burgeroorlog (1927-1950) – was in april en mei 2005 al gebroken toen de toenmalige KMT-voorzitter Lien Chan een historisch bezoek aan China bracht. Op Taiwan zat de partij op dat moment echter in de oppositie.

JUSTITIE

Chinese mensenrechtenadvocaten verliezen licentie

Albert Ho van de China Human Rights Lawyers' Concern Group (CHRLCG), een in Hongkong gevestigde belangenorganisatie voor Chinese mensenrechtenadvocaten, zei op 30 mei 2008 tijdens een persconferentie dat de Chinese overheid weigerde de licentie van enkele mensenrechtenadvocaten te verlengen. Ho wist te melden dat aanvankelijk vijfhonderd advocaten te horen hadden gekregen dat ze hun werkzaamheden moesten staken. Nadat zij een protestactie op internet hadden georganiseerd, had het overgrote deel de verzekering gekregen dat ze toch in functie mocht blijven. Voor hoeveel mensen dit niet gold, was onduidelijk. Wel stond vast dat het in alle gevallen ging om juristen die rechtsbijstand hadden verleend aan dissidenten of Tibetanen die bij de anti-Chinese opstand in maart betrokken waren geweest, of om advocaten die kritiek hadden geuit op de Chinese Communistische Partij (CCP) of de regering.

In China moesten advocaten jaarlijks voor 1 juni verlenging van hun licentie aanvragen. Ho hoopte dat dit in de toekomst zou veranderen omdat de Chinese staat dit systeem zou misbruiken om kritische advocaten monddood te maken. De in de Verenigde Staten gevestigde mensenrechtenorganisatie Human Rights Watch (HRW) huldigde dezelfde opvatting.

BUITENLANDSE ZAKEN

China en Rusland nemen samen stelling tegen Verenigde Staten

Tijdens een staatsbezoek dat de nieuwe Russische president Dmitri Medvedev op 23 mei 2008 aan China bracht, veroordeelde hij samen met zijn Chinese ambtsgenoot Hu Jintao de oprichting van antiraketsystemen in diverse delen van de wereld. In een verklaring die zij samen uitgaven, stelden ze dat dergelijke defensiesystemen 'niet helpen de strategische balans en stabiliteit te bewaren en internationale pogingen om tot wapenbeheersing en nucleaire non-proliferatie te komen, hinderen'. In de verklaring werden de Verenigde Staten niet bij name genoemd, maar aangezien geen enkele andere natie een dergelijk mondiaal defensiesysteem ontwikkelde, was de boodschap duidelijk voor Washington bestemd.
Medvedev en Hu veroordeelden ook de ontwikkeling van wapens die buiten de dampkring gestationeerd zouden worden en de uitbreiding van de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO) met landen als Georgië en Oekraïne, die beide voormalige bondgenoten waren van Rusland.
Na het einde van de Koude Oorlog hadden Rusland en China een strategisch partnerschap ontwikkeld. Ze waren er vooral op uit om samen tegenwicht te bieden aan de Verenigde Staten – op dat moment alom beschouwd als de enige wereldmacht.

(Vorige berichten pagina 281/2 - 2008)

INDIA

BINNENLAND

Protesten tegen afhandeling van Bhopal gasramp

Een woordvoerder van de Bhopal Groep voor Informatie en Actie maakte op 5 mei 2008 in Delhi bekend dat de politie tachtig personen bij de ambtswoning van de Indiase premier Manmohan Singh had opgepakt. Zij waren te voet vanuit Bhopal gekomen. In Bhopal, de hoofdstad van de deelstaat Madhya Pradesh, had in 1984 een fabriek van het toenmalige chemieconcern Union Carbide giftige gassen gelekt. Dit veroorzaakte een van de grootste milieurampen ooit in India, met ruim tienduizend doden en een half miljoen mensen die last kregen van aandoeningen. Na zoveel jaar was de omgeving van het rampgebied nog steeds niet voldoende gereinigd, en de slachtoffers waren evenmin behoorlijk gecompenseerd.

Bomaanslagen in de stad Jaipur

Op 13 mei 2008 ontploften kort na elkaar zes bommen op zes verschillende plaatsen in de drukke binnenstad van Jaipur, de hoofdstad van de Indiase deelstaat Rajasthan. De aanslagen kosten het leven aan 61 personen en tientallen mensen raakten gewond. Op videobeelden, die naar enkele televisiemaatschappijen waren gezonden, was een op een drukke markt achtergelaten fiets te zien met een pakje dat een bom zou kunnen zijn. De politie deed onderzoek naar de echtheid van de videobeelden.In een e-mail werd de verantwoordelijkheid voor de aanslagen opgeëist door een tot nog toe onbekende islamitische terreurgroep, de Indian Mujahedeen.
De autoriteiten wisten te voorkomen dat de hindoemeerderheid in Jaipur wraak nam op de moslimminderheid. Ook elders in India bleef het rustig.

DEELSTATEN

Opnieuw protesterende Gujjars door politie gedood

Op 30 mei 2008 opende de politie in Kushali Dara, in het westen van Rajasthan, het vuur op demonstranten van de Gujjarstam. Dit kostte 2 mensen het leven, waardoor het aantal doden na een week van gewelddadige protesten tot 43 steeg. De Gujjars, die door de Indiase overheid tot de 'Other Backward Classes' werden gerekend, eisten erkenning als lid van de 'Scheduled Tribes and Castes' – weliswaar de laagst mogelijk classificatie, maar leidend tot meer voordelen op het gebied van positieve discriminatie.

MILITAIRE ZAKEN

India lanceert nieuwe langeafstandsraket

Een defensiewoordvoerder uit India vertelde op 7 mei 2008 dat de Agni-III een succesvolle testvlucht had gemaakt. Deze langeafstandsraket had een bereik van meer dan 3.000 kilometer en was in staat nucleaire wapens te dragen. Verwacht werd dat de Agni-III een belangrijke bijdrage zou leveren aan India's nucleaire afschrikkingsstrategie.

BUITENLANDSE ZAKEN

Tibetaanse betogers tegengehouden

De autoriteiten van de noordelijk gelegen Indiase deelstaat Uttaranchal hielden op 26 mei 2008 een groep van 300 Tibetaanse bannelingen, die te voet op weg waren naar

Tibet, tegen. De demonstranten, die portretten van de Dalai Lama droegen, wilden daar bij de aanvang van de Olympische Spelen in Peking protesteren tegen de Chinese overheersing van hun land. De Indiase overheid liet anti-Chinese betogingen meestal wel toe, maar zei nu dat het geen acties kon tolereren die China in verlegenheid brachten.

(Vorige berichten pagina 283/3 - 2008)

MYANMAR

BINNENLAND

Birmese regering weigert hulp na verwoestende orkaan

Het zuiden van Myanmar (Birma) werd op 2 en 3 mei 2008 getroffen door de orkaan Nargis met windstoten tot 215 kilometer per uur. Al snel werd duidelijk dat het een van de dodelijkste tropische stormen uit de geschiedenis was. De Birmese overheid verklaarde eind mei dat er 78.000 dodelijke slachtoffers waren geteld. Daarnaast werden er nog 56.000 mensen vermist.
De Indiase meteorologische dienst maakte vlak na de ramp wereldkundig dat ze de Birmese regering twee dagen voor de orkaan had geïnformeerd over het naderende gevaar, maar die zou desondanks geen preventieve maatregelen hebben getroffen.

Schatting van anderhalf miljoen daklozen

De ravage was het grootst in de voormalige hoofdstad Rangoon (Yangon) en in de delta van de rivier de Irriwaddy – het belangrijkste landbouwgebied van Myanmar. De oogst was totaal verwoest, niet alleen door de orkaan, maar ook door overstromingen die daarop volgden.
Telefoon en elektriciteit vielen in de getroffen gebieden uit en uit de kranen kwam geen water meer. Zeker 2,4 miljoen mensen werden door de natuurramp afhankelijk van voedseldistributies en naar schatting 1,5 miljoen mensen raakten dakloos. Voor hen zette de regering noodkampen op. Verder trokken duizenden Birmese vrijwilligers en lokale medewerkers van internationale organisaties als World Vision en de Verenigde Naties de delta in om hulp te bieden. Het leger hield zich vooral bezig met het opruimen van omgevallen bomen en elektriciteitspalen.

Grenzen blijven gesloten

Buitenlandse rampendeskundigen vreesden dat Myanmar niet over voldoende geld en expertise beschikte om zelf op verantwoorde wijze hulp te bieden na een dusdanig grote ramp. De militaire regering weigerde echter buitenlandse assistentie toe te laten. Ze wilde dat organisaties van buiten Myanmar die hulpgoederen kwamen brengen, deze op de grens met Thailand overdroegen aan het Birmese leger. Aangezien dat de reputatie had corrupt en inhalig te zijn, vreesden velen dat het een deel zou confisqueren voor eigen gebruik. Daarom bleven bijna alle organisaties met hulpgoederen bij de grens wachten tot ze zelf zouden worden toegelaten.
De buitenlanders die zich al in Myanmar bevonden, zoals toeristen en diplomaten, werden geconcentreerd in Rangoon. Militairen wierpen rondom de stad wegblokkades op om te voorkomen dat ze naar het rampgebied zouden gaan.

Frankrijk wil interventie

Omdat de Birmese bevolking in grote nood verkeerde, kwamen uit de hele wereld verontwaardigde reacties op het dichthouden van de grenzen. De Franse minister van Buitenlandse Zaken, Bernard Kouchner, stelde op 7 mei voor om in te grijpen. Want in 2005 had de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties het begrip 'Responsibility to Protect' (verantwoordelijkheid om bescherming te bieden) toegevoegd aan het internationaal recht. Dit hield in dat elke regering de plicht had om de eigen bevolking in noodsituaties te helpen. Als dit onvoldoende gebeurde, was buitenlands ingrijpen legitiem. De VN-Veiligheidsraad weigerde echter het Franse voorstel over te nemen.

Volgens Tim Costello van hulporganisatie World Vision-Australia weerde de regering buitenlandse hulpverleners uit argwaan. De meesten kwamen namelijk uit landen die Myanmar financieel en diplomatiek boycotten vanwege mensenrechtenschendingen en het gebrek aan democratie. 'De hand die hen slaat vanwege de stijl van regeren en het mensenrechtenbeleid, is dezelfde hand die hen nu hulp biedt en zegt dat hij daar geen politieke bijbedoelingen mee heeft. Ze vertrouwen die hand niet', zei Costello tegenover persbureau *Associated Press*.
Anderen vertelden dat de Birmese pers het westen al jaren afschilderde als de grote vijand. Als juist landen als de Verenigde Staten en Groot-Brittannië op grote schaal hulp boden, zou de bevolking dergelijke berichten mogelijk niet meer geloven en zich tegen het Birmese leger keren.

Verouderd materieel

Na veel druk liet Myanmar op 12 mei toch een hulpkonvooi van de Verenigde Naties toe. Het reisde vanuit Thailand over land naar Rangoon en moest daar de hulpgoederen afgeven. Dit laatste gold ook voor Europese en Amerikaanse vliegtuigen die op 13 mei, na dagen onderhandelen, toestemming kregen om te landen op de luchthaven van die stad.

Het Birmese leger zou de hulpgoederen distribueren. Maar hoewel het 400.000 manschappen telde, beschikte het over slechts veertig helikopters en vijftien transportvliegtuigen – bijna allemaal verouderde modellen die maar weinig vracht konden dragen. Buitenlandse experts betwijfelden daarom of de militairen logistiek in staat waren om de aangeleverde hulpgoederen op korte termijn naar de getroffen gebieden te transporteren.

Nationale rouw

Op 20 mei reisde generaal Than Shwe, de leider van de militaire regering, naar de Irriwaddy-delta. Hij zei daar dat de staat omgerekend bijna 30 miljoen euro had uitgegeven om de ergste nood te ledigen. Op diezelfde dag begon een officiële driedaagse periode van nationale rouw. Dit hield in feite alleen in dat de vlaggen op overheidsgebouwen halfstok hingen. Het openbare leven ging gewoon door.

Eveneens op 20 mei besloot de regering om toch buitenlandse medische hulpverleners toe te laten, maar alleen uit bevriende buurlanden. De Associatie voor Zuidoost-Aziatische Landen (ASEAN) mocht deze hulp gaan coördineren. Ook China, Bangladesh en India, die niet bij de ASEAN waren aangesloten, mochten hulpteams sturen en deden dat ook.

Ban Ki-moon bezoekt Myanmar

Ondertussen probeerde Ban Ki-moon, secretaris-generaal van de VN, meerdere malen om Than Shwe te benaderen met het verzoek de grenzen open te stellen voor alle buitenlandse hulpverleners. Aanvankelijk werd hier niet op gereageerd. Uiteindelijk kreeg Ban-Ki-moon toestemming om zelf naar Myanmar af te reizen. Op 22 mei bezocht hij de Irriwaddy-delta, maar daar kreeg hij volgens meereizende journalisten alleen een modelvluchtelingenkamp te zien waar de omstandigheden aanzienlijk beter waren dan elders.
Op aandringen van Ban besloot Than Shwe op 23 mei alsnog om buitenlandse hulpverleners van alle nationaliteiten toe te laten. Dit gold ook voor buitenlandse civiele schepen. Voor de kust lagen Amerikaanse, Franse en Britse oorlogsschepen vol hulpgoederen, maar die kregen geen toestemming om aan te meren.

Het was opmerkelijk dat Myanmar beelden van de ontmoeting tussen Than Shwe en Ban Ki-moon publiceerde. De militaire leider ontving zelden buitenlands bezoek en liet zich bijna nooit filmen.

'Fase van wederopbouw breekt aan'

Op een donorconferentie, waaraan 51 landen deelnamen, werd Myanmar op 25 mei hulp ter waarde van meer dan 150 miljoen dollar (ruim 95 miljoen euro) toegezegd. Hieraan werden geen politieke voorwaarden verbonden. Aangezien het land al jaren door het westen werd geboycot, was dit een unicum. De militaire leiders toonden zich desondanks teleurgesteld, omdat volgens hen 7 miljard euro nodig was voor de noodhulp en de wederopbouw. Het toegekende bedrag beschouwden ze als een fooi.

Kort na de conferentie besloot de regering dat de tijd van noodhulp voorbij was en de fase van wederopbouw kon beginnen. Op pamfletten die aan Birmese hulpverleners werden uitgereikt, stond dat de bevolking lui zou worden als ze gewend raakte aan gratis verstrekte hulpgoederen. Er zouden ook te veel zwerfkinderen op de distributiepunten afkomen. De staatskrant *Myanma Ahlin* stelde op 30 mei dat de overlevenden wilde planten en zelfgevangen vis konden eten en het daarom ook zonder noodhulp zouden redden.

Gedwongen repatriëringen

Teh Rai Ring van het Kinderfonds van de VN (Unicef) meldde op 31 mei tegenover medewerkers van de VN en particuliere hulporganisaties dat de regering bezig was mensen uit de noodkampen te verdrijven. Ze zouden zonder enige aankondiging vooraf per vrachtwagen naar hun verwoeste dorpen worden teruggebracht. Alleen mensen die beschikten over een geldige identiteitskaart kregen enkele hulpgoederen mee; de anderen moesten zichzelf zien te redden.
Unicef keurde deze repatriëringen af omdat de mensen in de noodkampen beter bereikbaar waren voor hulpverleners. Veel verwoeste dorpen lagen namelijk in afgelegen gebieden die door de overstromingen zo goed als afgesloten waren van de buitenwereld. Bovendien was daar niets voor de repatrianten: geen huizen, geen schoon drinkwater, geen elektriciteit, geen medische voorzieningen en evenmin eten. Dat het in mei dagen achtereen hevig regende, maakte de situatie nog schrijnender.
Mensenrechtenorganisatie Refugees International beweerde dat de regering mensen naar hun vroegere woonplek terugstuurde omdat ze de verwoeste landbouwgronden weer moesten gaan bewerken.

Visa worden moeizaam verstrekt

De VN schatten eind mei dat 42 procent van alle overlevenden een of andere vorm van noodhulp had gekregen. In de vijftien zwaarst getroffen regio's, waar 2 miljoen mensen woonden, was dat 23 procent. De regionale VN-coördinator voor Humanitaire Zaken, Terje Skavdal, wist verder te melden dat buitenlandse hulpverleners, ondanks de toezegging aan Ban Ki-moon, nog steeds moeite hadden om aan Birmese visa te komen. Ook vergunningen om hulpgoederen naar de Irriwaddy-delta te vervoeren zouden maar mondjesmaat worden afgegeven. Maar er waren inmiddels wel enkele westerse hulpverleners actief. Zij werkten voor organisaties als Artsen zonder Grenzen, Unicef en Save the Childeren. Ook had Myanmar enkele hulpverleners van de Japanse regering toegelaten.

Myanmar krijgt nieuwe grondwet

De bevolking van Myanmar (Birma) mocht zich op 10 mei 2008 in een referendum uitspreken over een nieuwe grondwet. Sinds de militaire staatsgreep in 1988 ontbrak het in het land aan een functionerende constitutie.

Nationale Conventies

De militaire regering organiseerde sinds 1993 regelmatig zogenaamde Nationale Conventies waar vertegenwoordigers van etnische groepen en de belangrijkste maatschappelijke organisaties mochten meepraten over de inhoud van de nieuwe grondwet. Critici zeiden echter dat zij in het geheel geen inspraak hadden en louter mochten instemmen met de voorstellen van de militairen.
De belangrijkste oppositiepartij van het land, de Nationale Liga voor Democratie (NLD), was die mening ook toegedaan. Sinds 1996 boycotte zij de Conventies, te meer daar partijleider Aung San Suu Kyi er niet bij aanwezig mocht zijn. De regering hield desondanks vol dat de constitutie was opgesteld in overleg met vertegenwoordigers van de bevolking.

Parlementsverkiezingen in 2010

De nieuwe grondwet garandeerde dat Myanmar in 2010 parlementsverkiezingen zou houden. Van de 440 parlementszetels zou 25 procent gereserveerd worden voor het leger. De belangrijkste ministeries zouden ook na die verkiezingen door militairen beheerd worden. De president zou de bevoegdheid krijgen om alle macht aan het leger over te dragen indien de noodtoestand gold.
De militairen hadden de uitslag van de verkiezingen in 1990, die werden gewonnen door de NLD, nooit erkend. Na de invoering van de nieuwe grondwet zou dat zo blijven. En Suu Kyi zou nooit het recht krijgen om zich actief met het landsbestuur bezig te houden.

Referendum in rampgebied

De wereld reageerde verbaasd dat het referendum door ging, omdat delen van het zuiden een week eerder totaal waren verwoest door de orkaan Nargis. Er waren tienduizenden doden gevallen en 1,5 miljoen mensen ontheemd geraakt. Omdat het lastig bleek om in de rampgebieden al op 10 mei een referendum te houden, werd het daar uitgesteld tot 24 mei.
Volgens de regering waren er 27,3 miljoen

kiesgerechtigden. De opkomst bedroeg 98,1 procent en van hen zou 92,5 procent voor de nieuwe grondwet hebben gestemd.
Generaal Than Shwe, de leider van de militaire regering, zette op 29 mei zijn handtekening onder de uitslag van het referendum. De grondwet zou in 2010 worden ingevoerd.

Kritiek uit binnen- en buitenland

Uit binnen- en buitenland kwam veel kritiek. Mensenrechtenorganisaties stelden dat de militaire regering het leed van de slachtoffers van de orkaan negeerde om de eigen politieke agenda door te kunnen voeren. Want alom werd aangenomen dat de nieuwe grondwet uitsluitend diende om de positie van het leger te versterken.
Er werden geen onafhankelijke waarnemers tot de stembureaus toegelaten en er deden hardnekkige geruchten over verkiezingsbedrog de ronde. Volgens de NLD werd de bevolking door de autoriteiten geïntimideerd en verkeerd geïnformeerd zodat ze vóór zou stemmen. Mensen die tegen de nieuwe grondwet wilden demonstreren of de bevolking op andere manieren probeerden te informeren over de nadelen ervan, zouden zijn gearresteerd.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Suu Kyi nog altijd onder huisarrest

Het huisarrest van Aung San Suu Kyi, de bekendste dissident van Myanmar (Birma), liep op 28 mei 2008 af. Volgens de Birmese wet mochten mensen die een bedreiging vormden voor de nationale veiligheid namelijk maximaal vijf jaar zonder vorm van proces worden vastgehouden. Suu Kyi stond sinds mei 2003 op last van de militaire regering onder huisarrest en moest in 2008 dus berecht of vrijgelaten worden. De militairen besloten echter geen van beide te doen. Ze maakten dit niet officieel bekend, maar lieten het nieuws via ambtenaren uitlekken.

Wereld reageert verontwaardigd

Secretaris-generaal Ban Ki-moon had op 22 mei tijdens een bezoek aan Myanmar nog voor de vrijlating van Suu Kyi gepleit. De meeste westerse landen deden dat al jaren. Ze boycotten Myanmar financieel en diplomatiek vanwege de grootschalige mensenrechtenschendingen. Ondanks dat hadden ze op 25 mei, samen met enkele niet-westerse landen, meer dan 95 miljoen euro geschonken voor noodhulp na de orkaan Nargis, die het land op 2 en 3 mei zwaar had getroffen. Ze hadden hier geen politieke voorwaarden aan verbonden. Dat de militairen slechts drie dagen later besloten om Suu Kyi voorlopig onder huisarrest te houden, schoot bij veel van de donorlanden in het verkeerde keelgat.

(Vorige berichten pagina 114/3 - 2008)

DJIBOUTI

BINNENLAND

Verkiezingen in Djibouti door oppositie geboycot

De verkiezingen in Djibouti van 8 februari 2008 voor de 65 zetels voor het parlement werden geboycot door de oppositiepartijen, zodat de regeringscoalitie, de Unie voor een Presidentiële Meerderheid (UMP), alle zetels behaalde. De minister van Binnenlandse Zaken en Decentralisatie, Yacin Elmi Bou, vertelde een dag later dat de opkomst 73 procent was geweest. Van de 151.490 kiesgerechtigden hadden er 109.999 hun stem uitgebracht, waarvan 103.463 op de UMP. Er waren 6.536 blanco stemmen.

Nieuwe regeringsploeg

President Ismael Omar Guelleh benoemde op 26 maart Dilleita Mohamed Dilleita opnieuw als premier. Een dag later presenteerde de regeringsleider zijn kabinet.

Samenstelling regering Djibouti
(27 maart 2008)

President
Ismael Omar GUELLEH
Premier
Dilleita Mohamed DILLEITA

Ministers:
Binnenland en Decentralisatie
Yacin Elmi BOUH
Buitenlandse Zaken
Mahamoud Ali YOUSSOUF
Communicatie, Cultuur, Post en Telecommunicatie
Ali Abdi FARAH
Economie, Financiën, Planning, Privatisering
Ali Farah ASSOWEH
Energie en Natuurlijke Hulpbronnen
Moussa Bouh ODOWA
Gezondheid
Abdallah Abdillahi MIGUIL
Handel en Industrie
Rifki Abdoulkader BAMAKRAMA
Jeugd, Sport, Ontspanning en Toerisme
Hasna Barkat DAOUD
Justitie, Straf en Moslimzaken, Mensenrechten
Mohamed Barkat ABDILLAHI
Landbouw, Veeteelt en Waterbronnen
Abdoulkader Kamil MOHAMMED
Moslimzaken en Awqaf
Hamoud Abdi SOULTAN
Nationale Defensie
Ougoureh Kifleh AHMED
Onderwijs
Abdi Ibrahim ABSIEH
Presidentiële Zaken, Promotie Investeringen en Relaties met Parlement
Osman Ahmed MOUSSA
Uitrusting en Transport
Ali Hassan BAHDON
Vrouwen, Familiewelzijn en Sociale Zaken
Nimo Boulhan HOUSSEIN
Werkgelegenheid, Integratie en Beroepsopleiding
Moussa Ahmed HASSAN
Wonen, Stadsplanning en Milieu
Elmi Obsieh WA'AYS

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Noodmaatregelen om voedselzekerheid te realiseren

De regering van Djibouti kondigde op 15 april 2008 noodmaatregelen aan omdat de voedselprijzen snel stegen, deels door ontwikkelingen op de internationale markt en deels door de aanhoudende droogte in de Hoorn van Afrika. Het beleid zou zich richten op prijscontrole, verbreding van het aanbod van voedsel en het reserveren van meer geld voor de landbouw. Er zou verder geïnvesteerd worden in de ontwikkeling van de waterinfrastructuur om de gevolgen van de klimaatverandering te kunnen opvangen. Boeren en nomaden zouden makkelijker toegang krijgen tot technische en financiële ondersteuning zodat de landbouwproductie zou stijgen. De getroffen doelgroepen zouden tevens voedselhulp krijgen.

Het Wereldvoedselprogramma (WFP) van de VN was gevraagd voor zes maanden voedsel uit te delen aan 52.000 mensen. Armen in de stad konden nog slechts 68 percent van hun dagelijkse minimum voedselbehoefte kopen. Van de in totaal 600.000 inwoners van Djibouti leefde 85 procent in

urbane gebieden, van wie 66 procent in de hoofdstad Djibouti.

BUITENLANDSE ZAKEN

Djibouti vluchtroute voor Somali's

De vluchtelingenorganisatie van de Verenigde Naties, de UNHCR, stelde op 6 februari 2008 dat Djibouti in toenemende mate een migratieroute voor Somalische vluchtelingen was geworden op weg naar het Midden-Oosten. In 2008 waren al meer dan 550 vluchtelingen uit dat land Djibouti binnengekomen via Somaliland. In 2007 waren dat er 700 in totaal. De UNHCR en de regering van Djibouti werkten samen aan een opvangkamp vlakbij de grens. Na een eerste screening daar werden de vluchtelingen doorgestuurd naar het Ali Addeh-kamp, waar zo'n 7.000 Somalische vluchtelingen verbleven.

Uitspraak Franse rechtbank door Djibouti verworpen

Djibouti maakte op 29 maart 2008 duidelijk zich niets aan te zullen trekken van de veroordeling door een Franse rechtbank dezelfde dag van twee medewerkers van president Ismael Omar Guelleh. De twee, openbaar aanklager Djama Suleiman en het hoofd van de inlichtingendienst, Hassad Said, waren bij verstek veroordeeld tot gevangenisstraffen van 1,5 en 1 jaar wegens het omkopen van getuigen in de zaak van de Franse rechter Bernard Borrel die in 1995 dood was gevonden. Volgens de autoriteiten van Djibouti had hij zelfmoord gepleegd, maar de weduwe van Borrel meende dat haar man was vermoord door agenten van Djibouti en dat Frankrijk destijds had geholpen de moord te verdonkeremanen.

(Vorige berichten pagina 597/2 - 2007)

ERITREA

BINNENLAND

Oppositiegroepen kiezen nieuwe leider

Een coalitie van dertien Eritrese oppositiegroepen, de Eritrese Democratische Alliantie (EDA), koos op 10 mei 2008 in Addis Abeba, de hoofdstad van buurland Ethiopië, Tewolde Gebreselassie als nieuwe leider: Daarmee kwam een eind aan een dispuut van meer dan een jaar over wie de oppositie zou gaan aanvoeren.
De EDA hoopte nu de banden met Eritreeërs in het buitenland te versterken. Veel van hen waren tegen president Issayas Afeworki, maar hadden zich niet bij de verdeelde oppositie aangesloten. De alliantie gaf toe steun te krijgen van Ethiopië, aartsrivaal van Eritrea.

Vredesmissie in gevaar

VN-vredestroepen trekken zich terug uit Eritrea

De Verenigde Naties (VN) begonnen op 11 februari 2008 met het terugtrekken van vredestroepen uit Eritrea en brachten deze over naar de Ethiopische kant van de grens. Volgens het kantoor van secretaris-generaal Ban Ki-moon ging het om een tijdelijke terugtrekking als gevolg van de weigering van de Eritrese regering om benodigde brandstof door te laten. De United Nations Mission in Ethiopia and Eritrea (UNMEE) was 7,5 jaar oud en omvatte een troepenmacht van 1500 manschappen, 200 militaire waarnemers en enkele honderden burgers en vrijwilligers.

'Eritrea moet meewerken'

De Veiligheidsraad van de VN drong er op 13 maart bij Eritrea op aan dat het meewerkte aan de tijdelijke verplaatsing van de vredesmacht. De Eritrese ambassadeur bij de VN, Araya Desta, zegde dat toe. Naar zijn mening was de situatie het gevolg van miscommunicatie en had de VN-troepenmacht nog voorraden voor drie maanden.
Nadat Ethiopië in 2002 weigerde de internationale uitspraak over de grens tussen beide landen te erkennen, waarbij de omstreden grensstad Badme aan Eritrea was toegewezen, hadden de VN niet opgetreden. Het gevolg was dat Eritrea de VN-missie steeds meer was gaan tegenwerken. Sinds begin 2008 had het land de toelevering van brandstof beperkt.

Eritrea verklaart vredesmissie dood

Op 24 mei zei de Eritrese president Issayas Afeworki dat de missie van de VN bij de grens tussen Eritrea en Ethiopië 'irrelevant en dood' was. Hij legde de schuld daarvoor bij de Verenigde Staten omdat die toestonden dat Ethiopië weigerde de internationale uitspraak over de grens te aanvaarden.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Internationale kritiek op mensenrechtensituatie Eritrea

Eritrea voert lijst met personvriendelijke landen aan

De in Parijs gevestigde organisatie Journalisten Zonder Grenzen (RSF) maakte op 16 oktober 2007 bekend dat Eritrea de eerste plaats op de lijst van landen met het minste respect voor persvrijheid had overgenomen van Noord-Korea. Dat land deelde nu de tweede plaats op de lijst van 169 landen met Turkmenistan. RSF meldde dat de Eritrese overheid bij het aan banden leggen van de persvrijheid zich ook steeds nadrukkelijker op het internet richtte. Inmiddels zouden 64 mensen opgepakt zijn om wat ze op het web hadden gezet.
De Eritrese minister van Informatie, Ali Abdu, zei in een reactie geen enkele waarde toe te kennen aan de lijst.

Eritreeër gekozen tot Journalist van het Jaar

RSF koos op 5 december de Eritrese journalist Seyoum Tsehaye, die al zes jaar gevangen zat, tot Journalist van het Jaar. Tsehaye was opgepakt op 21 september 2001 – de eerste dag van een regeringsactie tegen journalisten, hervormers en opponenten. Sindsdien was hij nooit voor een rechter verschenen. Tsehaye was voorheen hoofd van de nationale radio en televisie geweest, maar afgetreden vanwege president Afeworki. Daarna ging hij werken voor particuliere media.

RSF wil sancties tegen Eritrea

Op 30 januari 2008 riep RSF de Afrikaanse Unie (AU) op Eritrea te veroordelen en sancties op te leggen wegens mishandeling van gevangen genomen politieke tegenstanders. Volgens de journalistenorganisatie gebeurde dat vooral in de gevangenis Eiraeiro die, in de woestijn gelegen, was omgeven door een mijnenveld.
Sinds september 2001 waren honderden mensen opgepakt, onder wie twaalf journalisten.

Eritrea

Verblijfsvergunning missionarissen niet vernieuwd

De verblijfsvergunning van dertien rooms-katholieke missionarissen werd niet vernieuwd, zo bleek op 19 november 2007. Eritrea ontkende dat de dertien zouden worden uitgezet, maar vanuit katholieke kring was gemeld dat de dertien twee weken de tijd hadden gekregen om het land te verlaten.
Ongeveer 5 procent van de bevolking van Eritrea was rooms-katholiek. Deze godsdienst behoorde tot de vier godsdiensten die officieel waren toegestaan in het land, naast de islam, het orthodox koptisch-christendom en de Eritrese evangelische kerk. Volgens een decreet uit 2002 dienden andere religies zich eerst te laten registreren.
Mensenrechtenorganisaties meldden herhaaldelijk vervolging van gelovigen.

Schending mensenrechten in Eritrea gaat door

Het Bureau of Democracy, Human Rights and Labour van de Verenigde Staten publiceerde op 24 maart 2008 een rapport waarin men stelde dat de schendingen van de mensenrechten door de regering van Eritrea doorgingen. Het betrof het beknotten van de rechten van burgers om op democratische wijze van regering te wisselen, het plegen van moorden door veiligheidstroepen en het martelen van gevangenen met de dood soms tot gevolg. Ook vonden er willekeurige arrestaties plaats, werden jongeren opgepakt om de dienstplicht te vervullen en werd een speciale rechtbank ingezet om de gewone rechtsgang te ontwijken, aldus het mensenrechtenbureau.
Eritrea verwierp de kritiek en noemde het een politiek gemotiveerd rapport gebaseerd op leugens.

BUITENLANDSE ZAKEN

Spanningen tussen Eritrea en Djibouti

De Eritrese president Issayas Afeworki ontkende op 19 mei 2008 dat aan de grens met Djibouti een oorlog dreigde. Volgens het laatstgenoemde land had het Eritrese leger zich nabij de grens ingegraven en infiltreerde het in Djibouti. Op verzoek van Djibouti was de Vredes- en Veiligheidsraad van de Arabische Liga al in spoedzitting bijeengekomen en deze had besloten een missie naar het grensgebied te sturen om te zien wat er aan de hand was.

In zowel 1996 als in 1999 brak er tussen beide landen ook bijna oorlog uit. Djibouti steunde de aartsrivaal van Eritrea, Ethiopië, en beschuldigde Eritrea van steun aan opstandelingen in het noorden van Djibouti.

OVERLEDEN

Ali Said Abdella, minister

Op 28 augustus 2005 overleed Ali Said Abdella door een hartaanval in zijn woning in de hoofdstad Asmara. Hij werd geboren in september 1949 te Harena (Denkalia) als zoon van een schaapherder en volgde een medische en militaire opleiding in Syrië. Na zijn terugkeer in Eritrea trad hij toe tot het rebellenleger van het Eritrese bevrijdingsfront (ELF). Later vocht hij in het Volksbevrijdingsfront van Eritrea (EPLF). Nadat Eritrea in 1990 onafhankelijk was geworden van Ethiopië werd hij achtereenvolgens minister van Binnenlandse Zaken, minister voor Industrie en minister van Buitenlandse Zaken. Hij stelde zich hard op bij de grensonderhandelingen met Ethiopië en streefde naar nauwere banden met landen in het Midden-Oosten.

(Vorige berichten pagina 598/1 - 2007)

Ethiopië

ETHIOPIË

BINNENLAND

President Ethiopië gekozen voor tweede ambtstermijn

Het Ethiopische parlement koos op 9 oktober 2007 president Girma Wolde-Giorgis voor een tweede ambtstermijn van zes jaar. Zijn functie was voornamelijk ceremonieel. Wolde-Giorgis kreeg 430 stemmen voor en 88 tegen bij 11 onthoudingen. Na zijn herverkiezing zei hij dat hij de band tussen regering en volk wilde aanhalen.

Verkiezingen geboycot door oppositiepartijen

Op 18 mei 2008 maakte de Nationale Kiescommissie van Ethiopië (NEBE) bekend dat het regerende Revolutionair Democratisch Front van het Ethiopische Volk (EPRDF) een grote overwinning had behaald bij de lokale verkiezingen van de maand daarvoor. Deze waren geboycot door de twee grootste oppositiepartijen. Het ging om het kiezen van 4 miljoen vertegenwoordigers uit 4,5 miljoen kandidaten voor lokale raden en om een bijverkiezing voor 39 zetels voor het federale parlement. Van de 138 zetels van de gemeenteraad van Addis Abeba gingen er 137 naar de EPRDF. De oppositionele Coalitie voor Eenheid en Democratie (CUD) behaalde daar 1 zetel. Van de 39 zetels in het federale parlement waren er 38 voor de EPRDF en eveneens 1 voor de CUD. Soortgelijke cijfers waren er voor alle districten, steden en wijkraden.

De Verenigde Staten zagen in de verkiezingen een signaal dat Ethiopië serieus werkte aan democratisering na de gewelddadigheden bij de algemene verkiezingen van 2005. De oppositie meende echter dat door de systematische regeringscampagne van intimidatie, geweld en arrestaties, waardoor 17.000 kandidaten zich gedwongen zagen zich terug te trekken, geen sprake kon zijn van eerlijke verkiezingen.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Belasting op graan ingetrokken om tegemoet te komen aan armen

De beslissing van de Ethiopische regering op 18 maart 2008 om de belasting op graan in te trekken, zou pas na zes maanden merkbaar effect hebben voor de armen in de stad. Deskundigen verwachtten ook dat de maatregel weinig uitwerking zou hebben op het platteland waar de meeste consumenten ook producent waren.
Stadsbewoners met een laag inkomen konden sinds maart een jaar daarvoor 25 kilogram graan per maand krijgen. De regering zou daarmee doorgaan tot de voedselprijzen gestabiliseerd waren. Ook bakolie zou op die manier aan armen beschikbaar worden gesteld.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Eerste Ethiopische personenauto op de markt

Op 18 oktober 2007 rolde de eerste in Ethiopië gemaakte personenauto van de band, twee jaar nadat de autofabriek was opgezet

als een Ethiopisch-Nederlands bedrijf met de naam Holland Car Plc.. De auto kreeg de naam Abay – de Amhaarse term voor Blauwe Nijl. De onderdelen kwamen voornamelijk uit China. De auto kostte ruim 11 duizend euro, was verkrijgbaar in vijf kleuren en werd gepresenteerd als een goed alternatief voor duurdere geïmporteerde auto's.

Ethiopië is Afrika's snelste economische groeier

Het Internationaal Monetair Fonds (IMF) zei op 21 mei 2008 dat in de afgelopen jaren Ethiopië de snelst groeiende economie in Afrika had van de landen die geen aardolie exporteerden. De voorspelling was dat het bbp in 2008 met 8,4 percent zou groeien en in 2009 met 7,1 percent. Volgens het IMF ging de economische groei vergezeld van structurele hervormingen, ontwikkeling van de infrastructuur en gunstige omstandigheden voor de landbouw, maar het financiële instituut waarschuwde dat de sterke economische groei de inflatie ook kon aanwakkeren. In maart bedroeg deze 20 procent en waren de voedselprijzen met 40 procent gestegen vergeleken met een jaar daarvoor. Het IMF adviseerde de regering om extra financiering in het buitenland te zoeken om de stijging van de olieprijzen het hoofd te bieden.

JUSTITIE

Oud-dictator ter dood veroordeeld

Het hooggerechtshof van Ethiopië veroordeelde op 26 mei 2008 voormalig dictator Mengistu Haile Mariam en achttien vertegenwoordigers van zijn regime ter dood. Mengistu verbleef in Zimbabwe, waar hij bescherming genoot van president Mugabe. De achttien andere veroordeelden verbleven in Ethiopische gevangenissen.

Naar schatting waren 150.000 mensen omgebracht door het regime van Mengistu. Mensenrechtenorganisatie Human Rights Watch (HRW) beschreef de rode terreur van Mengistu als één van de meest systematische massamoorden ooit gepleegd in Afrika. In 2007 was Mengistu al veroordeeld tot levenslang, maar de openbaar aanklager was daartegen in beroep gegaan.
Onder de huidige wet moest de president de doodstraf bekrachtigen voordat die kon worden uitgevoerd.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Mensenrechtenactivisten veroordeeld

Op 26 december 2007 veroordeelde het hooggerechtshof van Ethiopië twee mensenrechtenactivisten tot elk dertig maanden gevangenisstraf voor hun aandeel in de gewelddadigheden die volgden op de verkiezingen in 2005 waarbij 193 burgers en 6 politieagenten omkwamen.

De verwachting was dat Daniel Bekele en Netsanet Demissie binnen een week vrij zouden komen omdat ze hun straf in voorarrest al hadden uitgezeten. De twee waren de laatsten van een groep van meer dan honderd journalisten en oppositieleden die waren opgepakt in 2005.

MILITAIRE ZAKEN

Budget voor Defensie Ethiopië vergroot

De regering van Ethiopië besloot op 27 november 2007 tot een verhoging van het Defensiebudget van 3 miljard birr (ca. 200 miljoen euro) tot 3,5 miljard birr (ca. 236 miljoen euro). Premier Meles Zenawi zei in het parlement dat de verhoging met ruim 16 procent nodig was omdat een hervatting van de grensoorlog met Eritrea dreigde. De totale begroting van Ethiopië werd geschat op omgerekend 14,8 miljard euro.

Eerder die maand had de secretaris-generaal van de Verenigde Naties, Ban Ki-moon, zijn bezorgdheid geuit over de militaire opbouw aan beide kanten van de grens. De grensoorlog tussen Eritrea en Ethiopië van 1998 – 2000 kostte het leven aan 78.000 mensen.

Internationale grenscommissie Ethiopië-Eritrea stopt

De internationale commissie die een oplossing zocht voor het grensconflict tussen Eritrea en Ethiopië stopte op 30 november haar werk omdat de jarenlange onderhandelingen beide landen niet nader tot elkaar hadden gebracht.
De commissie, gevestigd in Den Haag, had in 2002 een grens vastgesteld waarbij de stad Badme aan Eritrea was toegewezen. Ethiopië weigerde die grens echter te erkennen.

BUITENLANDSE ZAKEN

Akkoord over hulp aan de Somali regio

De Ethiopische regering en de Verenigde Naties (VN) werden het op 18 oktober 2007 eens over hulpverlening aan de Somali regio in het zuidoosten van het land waar een humanitaire ramp voor 1,8 miljoen mensen dreigde. De VN en de Ethiopische Organisatie ter Voorkoming van Rampen zouden samen in de regio centra opbouwen om de levering van voedsel, medicijnen, huishoudelijk materiaal en diensten van veeartsen te vergemakkelijken.

In het recente verleden had de Ethiopische regering het werk van hulporganisaties in de regio bemoeilijkt omdat gevreesd werd dat ook de opstandelingen zouden profiteren van de hulp. Inmiddels was het Kinderfonds van de Verenigde Naties (Unicef) samen met het Ethiopische ministerie van Gezondheidszorg gestart met het verdelen van medicijnen over tien gezondheidscentra in de Somali regio. Voedselhulp zou een week later volgen.

Diplomatieke banden met Qatar verbroken

Ethiopië verbrak op 21 april 2008 de diplomatieke banden met Qatar. Dat land was in de ogen van de Ethiopische regering namelijk een belangrijke oorzaak van de instabiliteit in de Hoorn van Afrika. Qatar was goed bevriend met Eritrea en gaf volgens Ethiopië steun aan landen en bewegingen die Ethiopië wilden ondermijnen.

OVERLEDEN

Skunder Boghossian, beeldend kunstenaar

Op 4 mei 2003 overleed beeldend kunstenaar Skunder Boghossian op vijfenzestigjarige leeftijd in Washington DC. Hij werd in 1937 geboren als Alexander Boghossian in Addis Abeba.

Hij had een Ethiopische moeder en een Armeense vader. Boghossian volgde een kunstopleiding in Groot-Brittannië en studeerde en doceerde daarna enkele jaren aan de Académie de la Grande Chaumière in Parijs. Hij werd beïnvloed door Paul Klee, Max Ernst en de Cubaan Wilfredo Lam,

maar ook door Koptische en West-Afrikaanse kunst. Hoewel hij slechts drie jaar (1966-1969) in Addis Abeba doceerde, beïnvloedde hij in die korte tijd een hele generatie Ethiopische kunstenaars.

Boghossian bracht zijn voorstellingen met olieverf, potlood en inkt aan op een ondergrond van boombast of dierenhuid. Hij is de eerste beeldend kunstenaar uit Afrika van wie het Museum of Modern Art (MoMa) in New York werk heeft aangekocht.

Tsegaye Gebre-Medhin, schrijver

Dichter en toneelschrijver Tsegaye Gebre-Medhin overleed op 25 februari 2006 in een ziekenhuis in New York na een slopende nierziekte. Hij werd geboren in Boda ongeveer 120 kilometer van de hoofdstad Addis Abeba op 17 augustus 1937.

Gebre-Medhin was een literair vernieuwer doordat hij aan het begin van de jaren zestig van de vorige eeuw besloot te gaan schrijven over het alledaagse leven van gewone mensen in plaats van over godsdienst en aristocratie. Hij schreef ook in het Engels en vertaalde Shakespeare.
Daarnaast wist hij goed gebruik te maken van de lyrische krachten van het Amhaars en het Oromina, respectievelijk de taal van zijn moeder en vader, en gebruikte hij het Ge'ez, de liturgische taal van de Ethiopisch-koptische kerk. Zijn middelbare schoolopleiding genoot hij in Addis Abeba waar hij begon met het schrijven van toneelstukken. In 1959 voltooide hij echter een rechtenstudie aan de Blackstone School of Law in Chicago.

In 1960 kreeg hij de leiding over het Nationaal Theater en vestigde hij een toneelschool die grote Ethiopische acteurs opleverde. Hij maakte naam met het stuk *Yekermew Sew* (De man van morgen). In 1979 was hij medeoprichter van de kunstenfaculteit van de Universiteit van Addis Abeba.
Onder keizer Haile Selassie was hij kort minister van Cultuur, gedurende de daaropvolgende periode van dictatuur onder Mengistu Hailemariam bracht hij maanden door in de gevangenis.
Onder beide heersers en het daaropvolgende regime van Meles Zenawi werden 36 van zijn 49 toneelstukken gecensureerd of verboden.

(Vorige berichten pagina 599/1 - 2007)

MAROKKO

BINNENLAND

Nationalistische Istiqlal wordt grootste partij bij parlementsverkiezingen

De Onafhankelijkheidspartij (Istiqlal) won op 7 september 2007 de verkiezingen voor het Marokkaanse Huis van Afgevaardigden, de Majlis al-Nuwab. Door 52 zetels te halen, een winst van 4, werd ze de grootste partij in Marokko. Istiqlal was de oudste politieke partij van het land. Ze werd in 1944 opgericht en speelde een belangrijke rol in de strijd voor de onafhankelijkheid van Frankrijk, die in 1956 tot stand kwam.
De Socialistische Unie van Volkskrachten (USFP), die bij de vorige verkiezingen van 2002 de meeste stemmen behaalde, verloor 12 zetels en kwam uit op 38. Daarmee werd ze de vijfde partij van het land. De gematigd-islamitische Partij voor Rechtvaardigheid en Ontwikkeling (PJD) werd de op één na grootste met 46 zetels.
De opkomst daalde sterk in vergelijking met 2002, toen 52 procent van de kiesgerechtigden naar de stembus ging. Nu was dat slechts 37 procent.

Internationale waarnemers oordeelden positief over het verkiezingsproces. De Europese Unie (EU) sprak in een verklaring waardering uit voor de transparantie ervan en verwelkomde tevens de pogingen meer vrouwen ertoe aan te zetten hun stem uit te brengen. Verwijzend naar de hervormingspolitiek die koning Mohammed VI had ingezet sinds hij in 1999 aan de macht was gekomen, stelde de EU: 'De democratische omstandigheden waaronder de verkiezingen plaatsvonden laten zien dat Marokko zich heeft verplicht tot het proces van politieke, economische en sociale hervormingen die de laatste jaren tot op de hoogste niveaus van de staat zijn ondernomen.'

Nieuwe premier vormt vierpartijencoalitie

Koning Mohammed benoemde op 19 september de zevenenzestigarige Abbas El Fassi van Istiqlal tot premier. In de coalitieregering die deze op 15 oktober vormde, was geen plaats ingeruimd voor de PJD. Het kabinet werd gevormd door vier partijen: behalve Istiqlal en de USFP waren dat de Nationale Vereniging van Onafhankelijken (RNI) en de Partij voor Vooruitgang en Socialisme (PPS).
Opvallend was dat in het kabinet nu zeven vrouwen waren opgenomen, hetgeen paste in het moderniserings- en democratiseringsstreven van de koning. Opmerkelijk was verder de vervanging van Mohamed Benaissa, die sinds 1999 minister van Buitenlandse Zaken was geweest, door zijn plaatsvervangend minister, de negenenveertigjarige Taieb Fassi Fihri.

Uitslag parlementsverkiezingen Marokko
(7 september 2007)
Opkomst: 37 procent

partij	percentage	zetels	winst/ verlies
Onafhankelijkheidspartij (Istiqlal)	10,7	52	+4
Partij voor Rechtvaardigheid en Ontwikkeling (PJD)	10,9	46	+4
Volksbeweging (MP)	9,3	41	+14
Nationale Vereniging van Onafhankelijken (RNI)	9,7	39	-4
Socialistische Unie van Volkskrachten (USFP)	8,9	38	-12
Constitutionele Unie (UC)	7,3	27	+11
Partij voor Vooruitgang en Socialisme (PPS)	5,4	17	+6
Nationaal-Democratische Partij (PND)-Covenant Partij (Al Ahd)	3,0	14	-3
Front van Democratische Krachten (FFD)	4,5	9	-3
Democratische en Sociale Beweging (MDS)	3,7	9	+2
Coalitie PADS - CNI - PSU	2,1	6	+5
- Partij van de Democratisch-Socialistische Voorhoede (PADS)			
- Nationale Congrespartij Ittihadi (CNI)			
- Verenigde Socialistische Partij (PSU)			
Partij voor Milieu en Ontwikkeling (PED)	2,9	5	+3
Arbeiderspartij (PT)	0,3	5	+5
Partij voor Vernieuwing en Gelijkheid (PRE)	1,8	4	+4
Marokkaanse Unie voor Democratie (UMD)	1,7	2	+2
Socialistische Partij (PS)	1,5	2	+2
Initiatief voor Burgerschap en Ontwikkeling (ICD)	1,1	1	+1
Alliantie van Vrijheden (AL)	0,8	1	-3
Partij voor Hergeboorte en Deugd (PRV)	0,8	1	+1
Burgerkrachten (FC)	0,7	1	-1
Overige	10,3	5	+5
Totaal		325	

Samenstelling regering Marokko (18 oktober 2007)

Koning
MOHAMMED VI

Premier
Abbas EL FASSI

Ministers:
Binnenlandse Zaken
Chakib BENMOUSSA
Buitenlandse Handel
Abdelatif MAAZOZ
Buitenlandse Zaken en Samenwerking
Taieb FASSI FIHRI
Communicatie en Regeringswoordvoerder
Khalid NACIRI
Cultuur
Touriya JABRANE
Economie en Financiën
Salaheddine MEZOUAR
Energie, Mijnbouw, Water en Milieu
Amina BENKHADRA
Gezondheidszorg
Yasmina BADDOU
Industrie, Handel en Nieuwe Technologieën
Ahmed CHAMI
Islamitisch Eigendom en Islamitische Zaken
Ahmed TOUFIQ
Jeugd en Sport
Nawal EL MOUTAWAKIL
Justitie
Abdelwahed RADI
Landbouw, Landelijke Ontwikkeling en Zeevisserij
Aziz AKHENOUCH
Nationaal Onderwijs, Hoger Onderwijs, Wetenschappelijk Onderwijs en Onderzoek
Ahmed AKHCHICHINE
Relaties met het Parlement
Mohamed Saad EL-ALAMI
Secretaris-Generaal van de Regering
Abdessadek RABII
Sociale Ontwikkeling en Solidariteit
Nouzha SKALLI
Toerisme, Ambachten en Sociale Economie
Mohamed BOUSSAID
Uitrusting en Transport
Karim GHELLAB
Werkgelegenheid en Beroepskennis
Jamal AGHMANI

Minister van Staat
Mohamed EL YAZGHI

Gedelegeerd minister voor Buitenlandse Zaken en Samenwerking, belast met Zaken Marokkaanse Ballingen
Mohamed AMEUR
Gedelegeerd minister voor de premier, belast met Algemene en Economische Zaken
Nizar BARAKA
Gedelegeerd minister voor de premier, belast met beheer Nationale Defensie
Abderrahmane SBAI
Gedelegeerd minister voor de premier, belast met Verstedelijking en Huisvesting
Ahmed Toufiq HEJIRA

Minister toegevoegd aan ministerie van Binnenlandse Zaken
Saad HASSAR
Minister toegevoegd aan ministerie van Buitenlandse Zaken en Samenwerking
Latifa AKHERBACH
Minister toegevoegd aan ministerie van Buitenlandse Zaken en Samenwerking
Ahmed LAKHRIF
Minister toegevoegd aan ministerie van Energie, Mijnbouw, Water en Milieu
Abdelkebir ZAHOUD
Minister toegevoegd aan ministerie van Nationaal Onderwijs, Hoger Onderwijs, Wetenschappelijk Onderwijs en Onderzoek
Latifa LABIBDA
Minister toegevoegd aan ministerie van Toerisme, Ambachten en Sociale Economie
Anis BIROU

Minister toegevoegd aan de gedelegeerd minister voor de premier voor Verstedelijking en Huisvesting
Abdeslam AL-MESBAHI

Gouverneur centrale bank
Abdelatif JOUAHRI

Tientallen doden bij brand in matrassenfabriek

Op 26 april 2008 kwamen bij een brand in matrassenfabriek Rosamor Furniture in het industriedistrict Lissasfa, in het zuidoosten van Casablanca, 55 mensen om het leven en raakten 12 personen ernstig gewond. De precieze oorzaak was niet direct duidelijk. De eigenaar van het bedrijf en zijn zoon werden ondervraagd in het kader van een onderzoek naar de brand en de arbeidsomstandigheden in de fabriek.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Regering maakt na heftige protesten verhoging broodprijzen ongedaan

In de noordelijke stad Sefrou kwam het op 23 september 2007 tot confrontaties tussen de politie en betogers die in verzet kwamen tegen de stijgende broodprijzen. Bij de ongeregeldheden werden auto's in brand gestoken en vernielingen aan gebouwen aangericht. Er vielen rond de driehonderd gewonden en er werden meer dan dertig mensen gearresteerd. De demonstratie was georganiseerd door de lokale afdeling van de Marokkaanse Mensenrechtenvereniging (AMDH). Vanwege de stijgende graanprijzen had de regering op 10 september de prijs van brood met 30 procent verhoogd. Een dag na de protesten kwam het Marokkaanse kabinet in spoedzitting bijeen, met als resultaat dat minister van Binnenlandse Zaken Chakib Benmoussa de prijsverhoging ongedaan maakte.

JUSTITIE

Nieuwe veroordelingen voor in 2003 gepleegde aanslagen in Casablanca

Een rechtbank in Parijs veroordeelde op 11 juli 2007 acht personen tot gevangenisstraffen uiteenlopend van één jaar voorwaardelijk tot tien jaar onvoorwaardelijk wegens het ondersteunen van degenen die op 16 mei 2003 aanslagen hadden gepleegd in de Marokkaanse stad Casablanca. Daarbij kwamen toen 45 mensen om het leven en raakten tientallen burgers gewond. Onder de dodelijke slachtoffers waren ook drie Fransen.
In Marokko zelf waren al enkele tientallen personen voor betrokkenheid bij de aanslagen veroordeeld. Op 27 december 2007 gebeurde dat opnieuw, toen de antiterrorismerechtbank in Sale, bij de hoofdstad Rabat, tegen zeven personen straffen van één en twee jaar uitsprak.
Negen van degenen die vanwege de aanslagen waren veroordeeld, wisten op 7 april 2008 uit de gevangenis van Kenitra, ten noorden van Rabat, via een door henzelf gebouwde tunnel te ontsnappen. Eén van hen had de doodstraf gekregen, zes anderen levenslang en twee personen twintig jaar. De internationale politieorganisatie Interpol zette hierop opsporingsbevelen uit.

Andere veroordelingen voor terrorisme

De antiterrorismerechtbank in Sale sprak ook veroordelingen uit in andere terrorismezaken:
• Zeven personen kregen op 27 december 2007 vier jaar opgelegd omdat zij een militaire training hadden gevolgd bij al-Qaida in de Maghreb, de voormalige Salafistische Groep voor Strijd en Gebed (GSPC), om in Irak te gaan vechten.
• De Marokkaan Jawad Tarmil, die eerder door Algerije was uitgezet, werd diezelfde

dag tot twee jaar veroordeeld wegens lidmaatschap van de voormalige GSPC en vanwege terroristische activiteiten.

• Op 4 januari 2008 werden 51 personen veroordeeld tot straffen van 2 tot 25 jaar, terwijl één verdachte werd vrijgesproken. Zij werden ervan beschuldigd gewapenderhand het Marokkaanse regime omver te willen werpen. In hoger beroep werden op 7 maart een aantal straffen naar boven of juist naar beneden bijgesteld.

• Drie mensen die betrokken waren bij enkele zelfmoordaanslagen in maart en april 2007 in Casablanca, werden daarvoor op 10 maart 2008 bestraft. Twee jongeren kregen tien jaar en de derde kreeg vijftien jaar.

Connecties met België

Op 28 februari 2008 werden 35 mensen vastgezet op beschuldiging van onder meer moord, diefstal, het behoren tot een terroristische organisatie en het witwassen van geld. Een groot deel van hen zou onder leiding hebben gestaan van Abdelkader Belliraj, een Belg van Marokkaanse origine die diezelfde maand in Marokko was gearresteerd. Hij had toen jarenlang als informant gewerkt voor de Belgische inlichtingendienst de Staatsveiligheid en zou tegenover de Marokkaanse politie zes moorden op Belgische ingezetenen hebben bekend. Belliraj zou tevens de leider zijn van een netwerk dat geld, verkregen bij een overval op een Luxemburgse bank in 2000, alsmede juwelen uit België naar Marokko had gesmokkeld. Vervolgens zou het zijn witgewassen via investeringen in onder meer toerisme- en onroerend goed. Het netwerk zou bovendien contacten onderhouden met de kleine islamitische partij Al Badil Al Hadari ('Alternatieve Beschaving'), die op 20 februari 2008 door de Marokkaanse autoriteiten was verboden nadat een wapenopslagplaats was ontdekt. Ook onder leden van deze partij, die in september nog aan de parlementsverkiezingen had deelgenomen, hadden in februari arrestaties plaatsgevonden.

De Marokkaanse veiligheidsdiensten hadden tevens in de plaatsen Nador en Fez elf personen gearresteerd, zo bleek op 19 mei. Onder hen was ook een Marokkaan die in België woonde. De verdachten zouden niet alleen banden hebben met opstandelingen in Irak en met al-Qaida in de Maghreb, maar ook aanslagen hebben voorbereid in zowel Marokko als België.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Persvrijheid in Marokko onder druk door censuurmaatregelen

Het Comité ter Bescherming van Journalisten (CPJ) rangschikte Marokko in een in mei 2007 verschenen rapport onder de tien landen waar de persvrijheid het meest geschonden werd. Dat werd als teleurstellend ervaren omdat het er op leek dat de persvrijheid onder het bewind van koning Mohammed VI toenam. Toch waren er ook negatieve signalen. Die maand was bijvoorbeeld de videowebsite *YouTube* enige tijd ontoegankelijk gemaakt, naar verluidt omdat er beelden waren te zien van de Marokkaanse politie die hardhandig optrad tegen activisten vanuit de door Marokko bezette Westelijke Sahara. Op 30 mei konden de video's op de website weer worden bekeken nadat op internet een storm van protest tegen de maatregel was ontstaan.

Verder werden op 4 augustus in opdracht van de regering exemplaren in beslag genomen van het nog te verschijnen nummer van het Arabischtalige weekblad *Nichane* en de Franstalige zusterpublicatie *TelQuel*. Zij zouden teksten bevatten die getuigden van gebrek aan respect voor de koning, ingingen tegen de publieke moraal en gevoelens van moslims kwetsten. In Marokko was het verboden de monarchie of de islam te bekritiseren. In januari had Nichane om vergelijkbare redenen al voor twee maanden een verschijningsverbod opgelegd gekregen.

Verscheidene Marokkaanse kranten uitten op 27 maart 2008 ook hun verontrusting over de boete die een rechtbank in Rabat twee dagen eerder had opgelegd aan Rachid Niny, directeur van dagblad *Al-Massae*. In de krant was in november een artikel verschenen waarin een politiebron werd opgevoerd waaruit viel af te leiden dat een rechter in de plaats Ksar el Kebir aanwezig was geweest bij wat de Marokkaanse pers een 'homobruiloft' noemde. Homoseksualiteit was in Marokko strafbaar.

Koning Mohammed verleent gratie aan honderden gevangenen

Op 19 maart 2008 verleende koning Mohammed VI gratie aan 566 gevangenen ter gelegenheid van de geboortedag van de profeet Mohammed. Onder hen was de zesentwintigjarige Marokkaanse computertechnicus Fouad Mourtada die in februari was gearresteerd en vervolgens tot drie jaar celstraf was veroordeeld. Mourtada had op een computernetwerk een fakeprofiel gemaakt van de jongere broer van Mohammed, Moulay Rachid. Hij zei dat hij dat juist had gedaan uit bewondering voor de prins en dat zijn intenties verkeerd waren geïnterpreteerd.

Overblijfselen van doden bij protesten 1984 gevonden

De Conseil Consultatif des Droits de l'Homme (CCDH), een onafhankelijke adviesraad voor de mensenrechten in Marokko, maakte op 30 april 2008 bekend dat de vijftien ongeïdentificeerde lichamen die waren aangetroffen in een detentiecentrum in de noordoostelijke stad Nador vrijwel zeker doden betroffen die in 1984 waren gevallen bij straatprotesten. In januari van dat jaar hadden regeringstroepen het vuur geopend op betogers die demonstreerden tegen de stijgende prijzen. De gebeurtenissen van destijds waren al voorwerp van onderzoek door de op initiatief van koning Mohammed ingestelde Commissie voor Rechtvaardigheid en Verzoening (IER), die mensenrechtenschendingen in Marokko in de periode 1956-1999 onderzocht.

BUITENLANDSE ZAKEN

Marokko sluit economische contracten af met Frankrijk

De Franse president Nicolas Sarkozy had op 22 oktober 2007, de eerste dag van zijn driedaags bezoek aan Marokko, een ontmoeting met koning Mohammed VI. Hij was vergezeld van zijn minister van Justitie, Rachida Dati, die zelf van Marokkaanse afkomst was, en van enkele tientallen topfunctionarissen van bedrijven. Er werden samenwerkingsafspraken gemaakt op het gebied van veiligheid, milieu, cultuur en vooral op economisch terrein.

Tot het laatste behoorde onder meer Franse financiële steun voor een spoorverbinding tussen Casablanca en de noordelijke havenstad Tangiers, welke in 2013 gereed moest zijn. Ook zou Frankrijk een lening verschaffen van 150 miljoen euro voor de aanleg van een tramnetwerk in de hoofdstad Rabat. Frankrijk zou tevens een oorlogsschip van het type FREMM (Frégate Multimission) aan Marokko verkopen.

De principeafspraken die door Sarkozy wa-

ren gemaakt, werden concreet ingevuld tijdens een bezoek van de Franse premier François Fillon aan Rabat. Daar maakte hij op 18 april 2008 bekend dat een groot aantal economische contracten was afgesloten.

(Vorige berichten pagina 293/1 - 2007)

MAURITANIË

BINNENLAND

Vier Franse toeristen in Mauritanië vermoord

Vijf Franse toeristen werden op 24 december 2007, toen zij op weg waren van de hoofdstad Nouakchott naar Burkina Faso, nabij de plaats Aleg in het zuidwesten van Mauritanië aangevallen in wat de autoriteiten omschreven als een nauwkeurig geplande operatie. Vier van hen vonden de dood, terwijl een vijfde wist te overleven en voor herstel werd overgebracht naar Frankrijk.
Op 30 december werden verscherpte veiligheidsmaatregelen afgekondigd omdat zou zijn gebleken dat de personen die van de moordaanslag werden verdacht banden hadden met al-Qaida. Het Franse ministerie van Buitenlandse Zaken liet een waarschuwing uitgaan naar toeristen die voornemens waren het land te bezoeken, en de voor januari geplande jaarlijkse Dakar Rally, die ook Mauritanië zou aandoen, werd afgelast.

Arrestaties van verdachten

Op 10 april 2008 wist de Mauritaanse politie te melden dat het veronderstelde brein achter de moorden, Maarouf Ould Hadib, in Nouakchott was gearresteerd. Twee andere verdachten waren in januari opgepakt in Guinee-Bissau en vervolgens aan Mauritanië uitgeleverd, maar een van hen wist begin april bij de rechtbank te ontsnappen aan zijn bewakers.

Israëlische ambassade door al-Qaida aangevallen

Op 1 februari 2008 werd het vuur geopend op de Israëlische ambassade in de hoofdstad Nouakchott. De Arabische televisiezender *Al-Jazeera* berichtte een dag later dat al-Qaida in de Maghreb, de voormalige Salafistische Groep voor Strijd en Gebed (GSPC), de verantwoordelijkheid voor de aanslag had opgeëist. Deze zou een vergelding zijn geweest voor de Israëlische politiek in de Gazastrook.
In het islamitische Mauritanië bestonden veel weerstanden tegen het beleid van Israël, waarmee het land sinds 1999 diplomatieke relaties onderhield. Dat laatste gold onder de landen die behoorden tot de Arabische Liga verder alleen voor Egypte en Jordanië.

Mauritaanse president benoemt nieuwe premier

De Mauritaanse president Sidi Ould Cheikh Abdallahi verving op 6 mei 2008 premier Zeine Ould Zeidane. Deze voormalige, door Abdallahi verslagen kandidaat voor de in maart 2007 gehouden presidentsverkiezingen, was in april dat jaar benoemd tot premier. Zijn vervanging stond onder meer in verband met zijn als weinig doortastend beschouwde optreden tegen het geweld van binnenlandse, aan al-Qaida verbonden strijders.
Yahya Ould Ahmed El Waghev, tot dan toe Hoofd van het Presidentieel Secretariaat in de Mauritaanse regering, werd de nieuwe premier. Hij was tevens voorzitter van het Nationaal Pact voor Ontwikkeling en Democratie (PNDD-ADIL), een politieke partij die was opgericht ter ondersteuning van de president.

Leden oppositie opgenomen in nieuw kabinet

Premier El Waghev formeerde op 11 mei 2008 een nieuw kabinet, dat voor bijna twee derde bestond uit bewindslieden van het

Samenstelling regering Mauritanië (11 mei 2008)

President
Sidi Ould Cheikh Abdallahi
Premier
Yahya Ould Ahmed El WAGHEF

Ministers:
Ambachten en Toerisme
Ba MADINE
Ambtenarij en Modernisering Bestuur
Aziz Ould DAHI
Arbeid, Integratie en Beroepstraining
H'beib Ould H'MEYDET
Basis- en Middelbaar Onderwijs
Nebghouha Bint Mohamed VALL
Binnenlandse Zaken
Mohamed Yehdih Ould Moctar El HACEN
Buitenlandse Zaken en Samenwerking
Cheikh Al-Avia Ould Mohamed KHOUNA
Cultuur en Communicatie
Mohamed Ould AMAR
Decentralisatie en Landontwikkeling
Yahya Ould KEBD
Economische Zaken en Ontwikkeling
Abderrahmane Ould HAMMA VEZZAZ
Gezondheidszorg
Mohamed Lemine Ould RAGHANTI
Handel
Salma Bin TEKDI
Hoger Onderwijs
Mohamed Mahmoud Ould SISI
Industrie en Toerisme
Mohamed AKHLIL
Islamitische Zaken en Oorspronkelijk Onderwijs
Dahan Ould Ahmed MAHMOUD
Jeugd en Sport
Mohamed Ould BARBES
Justitie
Yahya Ould Sid MOUSTAPH
Landbouw en Dierlijke Bronnen
Correra ISSAGHA
Nationale Defensie
Mohamed Mahmoud Ould Mohamed LEMINE
Olie en Mijnbouw
Mohamed El Moktar Ould Mohamed EL HACEN
Ontwikkeling van Vrouwen, Kinderen en Gezinnen
Fatimetou Mint KHATTRI
Relaties met het Parlement en de Burgermaatschappij
Sidna SOUKHNO
Secretaris-Generaal van het Presidentschap
Yahia Ould Ahmed EL OUAKEF
Secretaris-Generaal van de Regering
Abdellahi Ould LIMAN MALECK
Transport
Bebhah Ould Ahmed YOURA
Uitrusting, Stedelijke Ontwikkeling en Huisvesting
Mohamed Ould BILAL
Visserij
Assane SOUMARE
Waterbronnen, Energie en Technologieën
Mohamed Ould ARZIZIM

Gedelegeerd minister voor de minister van Buitenlandse Zaken en Samenwerking, belast met de Arabische Maghreb
Mohamed Lamine Ould El NATI
Gedelegeerd minister voor de premier, belast met Milieu
Aicha Mint SIDI BOUNA

Gevolmachtigde belast met Bevordering van Private Investeringen
Mohamed Abdellahi Ould YAHA
Gevolmachtigde belast met Sociale Zekerheid
Mohamed Ould MOHAMEDOU

PNND-ADIL. Er waren echter ook vier leden in opgenomen van twee oppositiepartijen, de Unie van Krachten voor Vooruitgang (UFP) en de Nationale Vereniging voor Hervorming en Ontwikkeling (RNRD). Met de toetreding van de laatste groepering maakten voor het eerst vertegenwoordigers van een (gematigd) islamitische partij deel uit van de Mauritaanse regering. Een andere islamitische partij, de Groepering van Democratische Krachten (RFD), die sinds de verkiezingen van eind 2006 met 15 van de 95 zetels de belangrijkste oppositiepartij in het parlement was, deed echter niet mee wegens niet nader benoemde inhoudelijke meningsverschillen. De RFD stond onder leiding van Ahmed Ould Daddah, die bij de presidentsverkiezingen als tweede was geëindigd en wiens partij door het nieuwe bewind was gelegaliseerd.

De nieuwe premier gaf aan dat de ontwikkeling van de landbouw en het garanderen van de veiligheid in Mauritanië de belangrijkste prioriteiten van de regering zouden zijn. Er waren drie vrouwen in zijn kabinet opgenomen. Cheikh Al-Avia Ould Mohamed Khouna, die in de periodes 1996-1997 en 1998-2003 premier was, keerde terug op de post Buitenlandse Zaken, die hij ook kortstondig in 1998 had bekleed.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Mauritaanse leiders krijgen salarisverlaging

Het Mauritaanse kabinet besloot op 2 mei 2007 dat de president, de premier en de ministers openheid van zaken dienden te geven omtrent hun bezittingen. Daarmee moest worden voorkomen dat zij ontvankelijk zouden zijn voor corruptie – een wijdverbreide praktijk onder het bewind van president Maaouiya Ould Sid Ahmed Taya, die in augustus 2005 werd afgezet.

Op 7 juni 2007 maakte de regering bekend dat voor haar leden en ook voor de president een salarisverlaging van 25 procent werd doorgevoerd. Ze motiveerde de beslissing door te verwijzen naar de lagere olieinkomsten van de staat die tot een begrotingstekort hadden geleid, alsmede naar de loonkloof die er bestond tussen politici en ambtenaren. Ministers verdienden op dat moment ongeveer dertien maal zoveel als ambtenaren.

Stijgende voedselprijzen leiden tot onrust

In de tweede week van november 2007 kwam het in Mauritanië tot heftige protesten tegen de stijgende voedselprijzen, waarbij één persoon om het leven kwam en zeventien anderen gewond raakten. Een van de betogingen vond plaats op 12 november in de noordelijke stad Zouerate, toen een aanvankelijk vreedzame demonstratie uitliep op gewelddadigheden en plunderingen.

De regering had op 10 november een serie maatregelen afgekondigd om de gevolgen van de prijsstijgingen te verzachten. Zo werden duizenden tonnen voedsel en andere eerste levensbehoeften aan de armen uitgedeeld. De demonstranten vonden de tegemoetkomingen echter onvoldoende. President Sidi Ould Cheikh Abdallahi maakte op 15 november bekend dorpen opdracht te hebben gegeven om reservevoorraden van voedsel aan te leggen in een poging de effecten van de prijsstijging verder te beperken.

JUSTITIE

Vrijspraak voor terrorismeverdachten mogelijk teken van eerlijker rechtspraak

Mauritaanse rechtbanken spraken in juni en juli 2007 een aantal verdachten van terrorisme vrij en gaven anderen een lagere straf dan de openbaar aanklager had geëist. Volgens advocaten markeerden de uitspraken een belangrijke stap op weg naar onafhankelijke rechtspraak.
Op 5 juni werden 24 personen vrijgesproken en één veroordeeld tot twee jaar gevangenisstraf. Zij waren ervan beschuldigd een militaire training te hebben ondergaan om gewapende strijd te leveren voor al-Qaida in Afghanistan en Irak. Er was tegen 20 van hen een straf van tien jaar met dwangarbeid geëist. De gunstige uitspraak voor de verdachten was mede gebaseerd op de redenering van de advocaten dat door de verdachten tegen de politie afgelegde verklaringen door marteling waren afgedwongen.
Op 31 juli werden op basis van een vergelijkbare aanklacht vijf mensen veroordeeld tot straffen tussen twee en vijf jaar en werden negen anderen vrijgesproken. Er was tegen twee verdachten de doodstraf geëist wegens vermeende betrokkenheid bij een aanslag in juni 2005 op een militaire basis in Lemgheiti, nabij de grens met Mali, waarbij vijftien soldaten waren gedood. Voor tien anderen varieerden de strafeisen van tien tot dertig jaar. De rechtbank liet de aanklacht van hoogverraad en lidmaatschap van een terroristische organisatie echter vallen en de veroordelingen vonden nu alleen plaats wegens relatief lichte vergrijpen als het vervalsen van documenten. Ook hier had de verdediging aangevoerd dat de bekentenissen onder harde dwang tot stand waren gekomen.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Strenge wetgeving tegen slavernij aangenomen

Het Mauritaanse parlement stemde op 8 augustus 2007 unaniem in met wetgeving die voorzag in strenge bestraffing van het houden van slaven en tevens in strafbaarstelling voor het verdedigen van slavernij middels artistiek werk. Daarop kwamen maximumstraffen te staan van respectievelijk tien en twee jaar. Autoriteiten die slavenhouders niet vervolgden, pleegden daarmee eveneens een misdrijf. Het officiële Mauritaanse nieuwsagentschap *AMI* meldde vervolgens op 23 november dat op de begroting voor 2008 een bedrag van omgerekend 19 miljoen euro was uitgetrokken ter compensatie van slachtoffers van slavernij.
Slavernij was een al honderden jaren bestaande praktijk in Mauritanië, maar er was moeilijk een beeld te krijgen van het aantal mensen dat nog daadwerkelijk als slaaf werd gehouden. In 1981 werd de slavernij formeel afgeschaft, maar pas in mei 2006 benoemde de toenmalige leider kolonel Ely Ould Mohammed Vall, die de officieren aanvoerde die het voorgaande jaar de macht hadden overgenomen, slavernij als maatschappelijk probleem. De nu genomen maatregelen waren een inlossing van de belofte die president Sidi Ould Cheikh Abdallahi na zijn verkiezing in maart 2007 had gedaan.

CULTUUR EN WETENSCHAP

Italië helpt Mauritanië bij bescherming klassieke geschriften

Nieuwsagentschap *AMI* maakte op 19 maart 2008 bekend dat Mauritanië samen

met Italië een project was begonnen dat als doel had duizenden klassieke manuscripten van de ondergang te redden. Deze gingen terug tot de negende eeuw en dreigden verloren te gaan door klimatologische omstandigheden en omdat ze aangevreten werden door insecten. In de hoofdstad Nouakchott zou een centraal laboratorium worden gevestigd, met dependances in de antieke steden Chinguetti, Ouadane, Tichitt en Walata. Deze vier plaatsen waren door de United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO) aangewezen als Wereldcultureel Erfgoed. Daarnaast zouden twaalf specialisten worden aangesteld om de geschriften te restaureren.

BUITENLANDSE ZAKEN

Mauritanië en Verenigde Staten houden gezamenlijke militaire oefeningen

Op 1 augustus 2007 begonnen Mauritanië en de Verenigde Staten aan gezamenlijke militaire oefeningen in de oostelijke regio Hodh Charghi, nabij de grens met Mali. Deze stonden in het kader van een gezamenlijke strijd tegen terrorisme, illegale immigratie en drugshandel.
De VS hadden met Mauritanië en daarnaast ook met Mali, Niger en Tsjaad militaire samenwerkingsovereenkomsten gesloten teneinde de stabiliteit op lange termijn van de regio West-Afrika veilig te stellen. Deze overeenkomsten werden gesloten onder de vlag van het Transsahara Antiterrorisme Initiatief (TSCTI) dat in 2002 was gelanceerd.

(Vorige berichten pagina 295/1 - 2007)

SOMALIË

BINNENLAND

Nieuwe overgangsregering in Somalië

President wint machtsstrijd van premier

Op 29 oktober 2007 nam de premier van Somalië, Ali Mohamed Gedi, ontslag. Daarmee kwam een eind aan een jarenlange strijd tussen hem en president Abdullahi Yusuf over wie welke bevoegdheden had inzake het landsbestuur.
Yusuf benoemde de volgende dag Salim Aliyow Ibrow tot interim-premier. Het aftreden van Gedi kwam na een weekeinde van zware gevechten tussen het leger, gesteund door Ethiopische troepen, en islamistische milities van al-Shabab, de militaire vleugel van de Unie van Islamitische Rechtbanken.

Nieuwe premier maakt eind aan politieke onzekerheid

De benoeming door president Abdullahi Yusuf op 22 november van Nur Hassan Hussein (ook bekend als Nur Ade) tot premier maakte een eind aan drie weken van politieke onzekerheid. Nur Hassan Hussein was sinds 1990 secretaris-generaal van de Somalische Rode Halve Maan en net als voorganger Gedi was hij lid van de Hawiye clan. Zijn benoeming werd gezien als een bestendiging van het machtsevenwicht tussen de clans.

Nieuw kabinet houdt slechts twee weken stand

Het kabinet van premier Nur Hassan Hussein trad aan op 2 december. De ministers, ministers van staat en 31 assistent-ministers werden ingezworen in het presidentiële paleis in Mogadishu. Vicepremier werd Salim Aliyow Ibrow. Voormalig vicepremier Abdullahi Sheikh Osmail was van het politieke toneel verdwenen.
Bij de ceremonie gaf Hussein te kennen bereid te zijn tot gesprekken met de islamistische opstandelingen. Nog geen 24 uur later stapten vier ministers op omdat ze vonden dat hun clan, Rahanwein, onvoldoende was vertegenwoordigd in de regering.
Op 16 december zag premier Nur Hassan Hussein zich gedwongen zijn kabinet te ontbinden en onder internationale druk een breder gedragen regering te formeren. Van de in totaal 74 kabinetsleden waren er maar twee van buiten het parlement. Dat waren de minister van Buitenlandse Zaken, Mohamed Ali Hamud, en de minister van Informatie, Abdirahman Abdi Hussein. De laatste was een voormalige politiecommissaris.

Premier presenteert zijn tweede regering

De Somalische premier Nur Hassan Hussein presenteerde op 8 januari 2008 zijn tweede kabinet aan het parlement in Baidoa waarbij hij wederom aangaf dat dialoog met opponenten van de regering, inclusief de islamisten, deel was van zijn beleid.

Samenstelling regering Somalië (januari 2008)

President
Abdullahi YUSUF Ahmed
Premier
Nur HASSAN Hussein
Vicepremier, tevens minister van Justitie en Religieuze Zaken
SALIM Aliyow Ibrow
Vicepremier, tevens minister van Onderwijs en Cultuur
Aydid Abdullahi Ilka HANAF
Vicepremier, tevens minister van Informatie en Jeugdzaken
Ahmad ABDISALAM

Ministers:
Binnenlandse Zaken en Nationale Veiligheid
MUSE Nur Amin
Buitenlandse Zaken en Internationale Samenwerking
Ali Ahmad Jama JINGILI
Defensie
MUHYADIN Muhammad Ali Ibrahim
Financiën en Planning
Muhammad Ali HAMUD
Genderontwikkeling en Familiezaken
Khadija Muhammad DIRIYE
Handel, Industrie en Toerisme
Hussein Elabe FAHIYE
Landbouw, Water en Stedelijke Ontwikkeling
Mustafa Ali DHUHULOW
Land- en Luchttransport
Mohamed Ibrahim Mohamed HABSADE
Mineralen en Energie
Muhammad Ali SALAH
Openbare Werken en Constructie
Nur Idow BEYLE
Post en Communicatie
ABDI MOHAMED Tarrah
Regionale Ontwikkeling, Federale Zaken en Verzoening
ABDIRIZAL Ashkir Abdi

Onrust en geweld nemen toe in Somalië

Grote stroom vluchtelingen door strijd in Mogadishu

Op 1 november 2007 meldde het Hoge Commissariaat voor de Vluchtelingen van de Verenigde Naties (UNHCR) dat in de voorgaande drie dagen bijna 90.000 mensen Mogadishu waren ontvlucht wegens gevechten tussen militairen, gesteund door het Ethiopische leger, en islamistische strijders van al-Shabab, de militaire vleugel van de Unie van Islamitische Rechtbanken. Het was de zwaarste strijd sinds de islamisten in december 2006 hun controle over de stad moesten opgeven.
Inmiddels hadden al meer dan 100.000

mensen de stad verlaten. Veel van hen vestigden zich in de stad Afgoye, ongeveer 35 kilometer ten westen van Mogadishu. Volgens de VN verslechterde de humanitaire situatie snel. Zo'n 1,5 miljoen Somaliërs hadden voedselhulp nodig – ongeveer 50 procent meer dan in januari 2007. In totaal waren er zo'n 800.000 ontheemden in het land.

Vijftig doden binnen 24 uur

Volgens ooggetuigen en artsen vielen er op 8 en 9 november binnen 24 uur minstens vijftig doden bij gevechten die begonnen toen Ethiopische troepen probeerden het lijk van een Ethiopische soldaat te bemachtigen dat door de straten van Mogadishu werd gesleept. Ethiopische tanks vuurden op het noorden van de stad waar opstandelingen zich schuil hielden. Het gesleep met het lijk herinnerde aan een soortgelijke tafereel uit 1993 toen Somalische milities twee Amerikaanse Black Hawk helikopters hadden neergeschoten waarbij achttien Amerikaanse militairen omkwamen.

Islamisten rukken op

De Afrikaanse Unie (AU) presenteerde op 23 januari 2008 een rapport dat stelde dat de islamistische milities in Somalië oprukten en nu ook actief waren in regio's die voorheen relatief rustig waren, zoals Midden en Lager Juba, en waar het regeringsleger nauwelijks aanwezig was.

Aanvallen op steden

Islamisten vielen op 3 april de stad Adado in het midden van Somalië aan waarbij minstens vijftien mensen omkwamen en zestien gewonden vielen. Inclusief Adado hadden de islamisten inmiddels acht steden aangevallen, maar meestal trokken ze zich na korte tijd weer terug. Volgens een woordvoerder van al-Shabab waren bij de aanval op Adado elf vrachtwagens met wapens buit gemaakt. De Verenigde Staten beschouwden al-Shabab, letterlijk 'De Jeugd', als een terroristische organisatie.

Steeds meer burgerslachtoffers

Een Somalische mensenrechtenorganisatie beweerde op 20 april dat bij twee dagen van gevechten tussen het Ethiopische leger en islamisten 81 Somalische burgers waren omgekomen en 119 gewond waren geraakt. De slachtoffers vielen omdat de Ethiopiërs met zware artillerie en tanks woonwijken onder vuur namen. De feiten konden niet geverifieerd worden. Getuigen meldden wel dat veel slachtoffers als burgers gekleed waren, maar omdat de opstandelingen geen uniformen droegen maar gewone kleren was het onmogelijk te zeggen hoeveel burgerslachtoffers er daadwerkelijk waren gevallen.
Premier Nur Hassan Hussein reageerde op het toenemend aantal burgerslachtoffers door zijn medeleven uit te spreken, maar herhaalde ook dat het leger en de Ethiopische soldaten aanvallen niet onbeantwoord zouden laten.

Amerikaanse raketaanval doodt al-Qaida leider in Somalië

Op 1 mei bevestigde het Pentagon dat er in Somalië een Amerikaanse aanval was geweest tegen al-Qaida nabij de stad Dusa Mareb, ten noorden van Mogadishu. Verdere mededelingen werden niet gedaan, maar al snel bleek dat bij een raketaanval de commandant van de al-Shabab milities, Hashi Aden Ayro, was gedood, alsook 24 anderen, voornamelijk burgers.
Hashi Aden Ayro gold als de leider van al-Qaida in Somalië. De islamisten zworen wraak te nemen voor zijn dood.

Ethiopisch leger beschuldigd van oorlogsmisdaden

Amnesty International (AI) liet in een rapport dat 6 mei verscheen weten dat het Ethiopische leger in Somalië zich schuldig maakte aan oorlogsmisdaden als het doorsnijden van kelen, het uitsteken van ogen en groepsverkrachting van vrouwen. Hetzelfde leger, dat dagelijks te maken had met aanvallen van islamisten, aarzelde volgens AI niet om woonwijken onder vuur te nemen. De regering van Ethiopië ontkende de beschuldigingen en beweerde dat honderden Ethiopische soldaten waren omgekomen. Er zouden ongeveer 3.000 Ethiopische militairen in Somalië aanwezig zijn.
Het rapport van Amnesty was gebaseerd op 75 ooggetuigenverslagen. Volgens de mensenrechtenorganisatie waren 6.000 burgers vermoord sinds het begin van de interventie van het Ethiopische leger; 600.000 mensen waren hun huizen in Mogadishu ontvlucht.

Aanval op konvooien Ethiopisch leger

Op 7 mei vielen islamisten op twee verschillende plekken in bewoond gebied konvooien aan van het Ethiopische leger. De Ethiopische militairen openden daarop het vuur op bewoners, waarbij volgens getuigen zeventien burgers omkwamen. Het aantal doden aan Ethiopische kant werd niet gemeld, maar volgens een woordvoerder van de islamisten was bij een van de aanvallen een Ethiopische commandant gedood.

Aanval op hoofdkantoor politie

Het hoofdkantoor van politie in de hoofdstad Mogadishu was een dag later het doelwit van een aanval van islamisten. Volgens de politie kwamen daarbij vijf aanvallers en twee agenten om het leven. Drie rebellen werden gevangengenomen. Het was niet de eerste keer dat het politiekantoor doelwit was, maar voorheen bleef de schade beperkt. Een woordvoerder van de islamisten beweerde dat acht politieagenten waren gedood en een opstandeling.

Kantoor van de Afrikaanse Unie aangevallen

Minstens dertien mensen kwamen op 28 mei om bij een aanval van islamisten op het kantoor van de Afrikaanse Unie (AU) in de hoofdstad Mogadishu. De meeste slachtoffers waren burgers, aldus een zegsman van de AU, die ook beweerde dat twee aanvallers waren gedood. De verantwoordelijkheid voor de aanval werd opgeëist door al-Shabab, de militaire vleugel van de Unie van Islamitische Rechtbanken.
De AU had 2.400 manschappen in Somalië gestationeerd en de bedoeling was dat dit er 8.000 zouden worden. De organisatie had echter een gebrek aan fondsen en bovendien moeite de benodigde militairen te vinden.

Bomaanslag op parlement Somaliland

Op 10 april 2008 arresteerde de politie van Somaliland – dat zich onafhankelijk van Somalië had verklaard – zes verdachten van de bomaanslag op het parlement in Hargeisa de dag daarvoor. De aanslag, waarbij geen volksvertegenwoordigers werden geraakt, was de derde in twee weken tijd in Hargeisa. De minister van Binnenlandse Zaken van Somaliland, Abdullahi Ismail, legde de

schuld voor de aanslagen bij militanten van de oppositiepartij Kulmiye. Die partij ontkende echter elke betrokkenheid.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Geweld bemoeilijkt werk van hulporganisaties in Somalië

Directeur Wereldvoedselprogramma tijdelijk vastgezet

Het Wereldvoedselprogramma (WFP) van de VN stopte op 17 oktober 2007 de uitdeling van voedsel aan 75.000 mensen in de hoofdstad Mogadishu nadat de Somalische directeur van het programma, Idriss Osman, door de regering was gearresteerd. Zes dagen later werd Osman weer vrijgelaten, evenwel zonder uitleg waarom hij was opgepakt. Er was geen aanklacht tegen hem ingediend, maar volgens premier Ali Mohamed Gedi was Osman ondervraagd in verband met enkele, niet nader genoemde misdaden.

Artsen zonder Grenzen stopt operaties na moord op medewerkers

De medische hulporganisatie Artsen zonder Grenzen (AzG) besloot op 1 februari 2008 haar 87 buitenlandse medewerkers uit Somalië terug te trekken nadat drie hulpverleners waren omgekomen bij een aanslag eerder die week. Zo'n 800 Somalische medewerkers gingen wel door met hun werk. De drie omgekomen stafleden, die werkten voor AzG Nederland, reden met hun auto op een landmijn op de weg tussen hun verblijfplaats en het ziekenhuis in de stad Kismayo. Het ging om een Keniaanse arts, een Franse logistiek medewerker en een Somalische chauffeur. AzG beschouwde de ontploffing als een directe aanslag omdat de organisatie de weg dagelijks gebruikte.

Voedselprotesten met geweld gesmoord

Militairen schoten op 5 mei 2008 op een menigte van tienduizenden die protesteerde tegen de snelle stijging van de voedselprijzen in Somalië. Er kwamen daarbij twee mensen om het leven. Jongeren gooiden met stenen en richtten barricaden op met brandende autobanden. De protesten waren begonnen toen winkeliers bepaalde bankbiljetten weigerden uit angst voor vervalsingen.
In Mogadishu was de prijs van graan sinds januari verdubbeld en die van rijst was gestegen van omgerekend 16,90 euro tot 30,60 euro voor een zak van 55 kilogram. De waarde van de Somalische shilling was gedaald van 26.154 shilling voor 1 euro naar 46.154.

JUSTITIE

Somalische piraten veroordeeld

Een rechtbank in de Somalische semiautonome regio Puntland veroordeelde op 28 april 2008 zeven piraten tot levenslang. De zeven waren vijf dagen eerder opgepakt door troepen van Puntland die in actie waren gekomen na berichten van de kaping van een schip uit Dubai voor de Somalische kust. De minister van Informatie van Puntland, Abdi-Rahman Bangah, waarschuwde dat iedereen die betrokken was bij piraterij streng zou worden gestraft.
Een maand later, dus rond 28 mei, stond het aantal scheepskapingen door Somalische piraten op 26. In de laatste week van mei werden drie schepen gekaapt, waaronder een Nederlands schip. Eerder werd een Frans zeilend cruiseschip gekaapt, een Spaanse vissersschip en verschillende schepen met hulpgoederen. De zee langs de 3.000 km lange kust van Somalië was daarmee een van de beruchtste gebieden inzake zeepiraterij.
Volgens Somalische bronnen betaalden Westerse maatschappijen soms honderdduizenden euro's losgeld, hetgeen de piraterij juist aanmoedigde.

GEZONDHEID EN ZORG

Somalië volgens WHO poliovrij

Een woordvoerder van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) vertelde op 27 maart 2008 dat Somalië poliovrij was. Ondanks het aanhoudende geweld in de regio was het gelukt dankzij de inzet van tienduizenden vrijwilligers en gezondheidswerkers om de ziekte in te dammen tijdens een inentingscampagne die in 2007 was gestart met steun van onder andere het Kinderfonds van de Verenigde Naties (Unicef). Daarbij waren 1,8 miljoen Somalische kinderen onder de vijf jaar ingeënt. In 2002 leek de ziekte uitgebannen, maar in 2005 stak het poliovirus, dat uit Nigeria afkomstig was, weer de kop op.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Persvrijheid in Somalië in het geding

Overheid sluit drie radiostations

Het regeringsleger van Somalië sloot op 2 maart 2008 drie onafhankelijke radiostations in de hoofdstad Mogadishu, namelijk *Shabelle Radio, Radio Horn Afrik* en *Simba.* Apparatuur werd in beslag genomen en de directeur van Shabelle Radio werd gearresteerd. De autoriteiten gaven geen uitleg over de actie. In 2007 waren de drie stations met andere media ook al drie keer gesloten. Bij aanvallen in 2007 door onbekenden op de stations waren acht journalisten omgekomen, waaronder de eigenaar en presentator van Horn Afrik. De radiostations toonden zich kritisch naar zowel de Somalische regering als de islamistische opstandelingen.

Amnesty International bekritiseert gebrek aan persvrijheid

Een dag later presenteerde Amnesty International (AI) een rapport waarin stond dat de strijdende partijen in Somalië tenminste één gemeenschappelijk doel hadden: het inperken van de persvrijheid door het bedreigen, arresteren en vermoorden van journalisten. Sinds de val van Siad Barre in 1991 was het niet meer zo gevaarlijk geweest voor journalisten om in Somalië hun werk te doen. Sinds februari 2007 waren minstens negen verslaggevers gedood en vijftig waren er gevlucht wegens doodsbedreigingen en arrestaties. Amnesty benadrukte dat de aanvallen op journalisten geen toevalligheid waren in de chaotische situatie, maar een systematische poging van alle partijen in het conflict om onafhankelijke berichtgeving te verhinderen.

BUITENLANDSE ZAKEN

Veiligheidsraad blijft voorstander van VN-troepenmacht in Somalië

Op 20 november 2007 maakte de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties (VN) duidelijk het niet eens te zijn met secretaris-generaal Ban Ki-moon die kort daarvoor had gesteld dat de inzet van VN-vredestroe-

pen in Somalië niet wenselijk was gelet op de toenemende onveiligheid. Volgens Ban Ki-moon moest een robuuste multinationale troepenmacht ingrijpen, of anders een coalitie van vrijwillige landen. De Veiligheidsraad stelde echter dat de inzet van VN-vredestroepen onderdeel behoorde te zijn van een algehele strategie van de VN voor Somalië.

De Veiligheidsraad had in augustus de secretaris-generaal van de VN gevraagd met de voorbereidingen te beginnen van de mogelijke inzet van vredestroepen in Somalië om die van de Afrikaanse Unie (AU) te vervangen. Ban Ki-moon meende echter dat er twee sporen moesten worden bewandeld: enerzijds het bevorderen van de dialoog tussen de Somalische overgangsregering en haar tegenstanders om te komen tot nationale verzoening, en anderzijds het ondersteunen van de troepenmacht van de AU in Somalië. De AU wilde 8.000 troepen inzetten, maar tot dat moment waren er – mede door financiële problemen – slechts 1.800 soldaten van Oeganda in Somalië.

VN ondersteunt verlenging AU-missie in Somalië

De Veiligheidsraad van de VN gaf op 21 februari 2008 goedkeuring aan het besluit de African Union Peacekeeping Mission in Somalië (AMISOM) met zes maanden te verlengen. Kort daarvoor had de AU zelf besloten AMISOM voorlopig te handhaven.

Illegale wapenleveranties

Deskundigen van de VN stelden vast dat ondanks het wapenembargo tegen Somalië commerciële handelaren en ook landen wapens naar milities in Somalië bleven sturen. Dat vertelde de ambassadeur van Zuid-Afrika bij de Verenigde Naties, Dumisani Kumalo, op 23 mei. Hij was tevens voorzitter van de commissie van de Veiligheidsraad die de sancties controleerde. Met de wapenhandel verdienden de krijgsheren grote bedragen en die hadden daarom baat bij de status quo.
De deskundigen noemden de aanwezigheid van Ethiopische troepen ook een schending van het embargo omdat het Ethiopische leger wapens invoerde en deze had doorgesluisd naar bevriende clans in de strijd tegen de islamistische opstandelingen. Een andere aanvoerlijn liep vanuit Jemen: schepen met wapens bereikten verschillende plekken op de kust van Somalië. Daarnaast zouden 'elementen' van de Vredesmissie van de AU betrokken zijn bij illegale wapenhandel. Eritrea, aartsvijand van Ethiopië, zou wapens leveren aan de islamisten.

(Vorige berichten pagina 601/3 - 2007)

SAHARA (WEST)

BINNENLAND

Gesprekken over toekomst Westelijke Sahara leiden niet tot doorbraak

Marokko en de onafhankelijkheidsbeweging Polisario voerden op 18 en 19 juni 2007 voor het eerst in zeven jaar directe besprekingen over de status van de Westelijke Sahara, dat sinds 1975 grotendeels geannexeerd Marokkaans gebied was. Het grote twistpunt was dat Polisario volledige onafhankelijkheid nastreefde, terwijl Marokko niet verder wilde gaan dan beperkte autonomie. De optie van Polisario hield in dat de staatkundige toekomst van het gebied via een referendum aan de bevolking moest worden voorgelegd, hetgeen een keuze voor autonomie binnen het Marokkaanse staatsverband niet bij voorbaat uitsloot. De twee partijen kwamen in Manhasset, Verenigde Staten, bijeen op instigatie van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties (VN) die op 30 april 2007 middels resolutie 1754 had aangedrongen op onderhandelingen. Bij de gesprekken was de VN-gezant voor de Westelijke Sahara, de Nederlander Peter Van Walsum, als bemiddelaar aanwezig.

Besprekingen worden voortgezet

Omdat er geen tastbare resultaten werden behaald, kwamen de partijen op 10 en 11 augustus 2007 op dezelfde plaats opnieuw voor besprekingen bijeen. Dat herhaalde zich op 8 en 9 januari 2008 en een vierde ronde van besprekingen volgde op 17 en 18 maart van dat jaar. De impasse bleef echter voortbestaan. Bij al deze gesprekken waren ook delegaties aanwezig van Algerije, dat Polisario steunde, en van Mauritanië, dat in 1976 een deel van de Westelijke Sahara had veroverd maar het gebied had opgegeven door de onafhankelijkheidsstrijd.
Volgens de Marokkaanse afvaardiging zou Polisario moeten afzien van volledige onafhankelijkheid, omdat Marokko zelf het oorspronkelijke standpunt van volledige integratie van de Westelijke Sahara had opgegeven. Het bij voorbaat, zonder referendum, accepteren van autonomie betekende volgens Polisario echter dat de wensen van het volk genegeerd werden.

VN-Veiligheidsraad verdeeld over betekenis nieuwe resolutie

De VN-Veiligheidsraad nam op 30 april 2008 resolutie 1813 aan, waarin het die dag aflopende mandaat van de uit 483 personen bestaande VN-Missie voor het Referendum in de Westelijke Sahara (MINURSO) opnieuw met een jaar werd verlengd. Daarnaast werd er in opgeroepen voort te gaan met onderhandelen, maar de wijze waarop de tekst was geformuleerd, riep kritiek op bij Costa Rica, Panama en Zuid-Afrika. Zij stemden ter wille van de consensus weliswaar met de resolutie in, maar meenden dat deze de indruk wekte dat aan de opvattingen van Marokko de voorkeur werd gegeven. Dit werd bevestigd door opmerkingen van Van Walsum en die van de Amerikaanse plaatsvervangend ambassadeur bij de VN, Alejandro Wolff, die meenden dat volledige onafhankelijkheid geen realistische optie was. Polisario was overigens van mening dat deze laatste opvatting in de resolutie juist verworpen werd.
Dumisani Kumalo, ambassadeur van Zuid-Afrika dat op dat moment voorzitter van de Veiligheidsraad was, stelde bovendien dat westerse landen een 'dubbele maatstaf' hanteerden ten aanzien van de mensenrechten. Zo vanzelfsprekend als deze werden benadrukt waar het ging om landen als Myanmar (Birma), Soedan of Zimbabwe, zo opvallend was het veronachtzamen van de rechten van het Saharaanse volk, aldus Kumalo.

(Vorige berichten pagina 303/3 - 2007)

ZAMBIA

BINNENLAND

Mwanawasa blijft president na winst bij verkiezingen

Na een lange verkiezingsstrijd die zich kenmerkte door geweld en beschuldigingen

van verkiezingsfraude, begon Levy Mwanawasa op 3 oktober 2006 in Zambia aan zijn tweede ambtstermijn als president. Ondanks protesten van de oppositie dat de uitslag zou zijn gemanipuleerd, verklaarden buitenlandse waarnemers dat de verkiezingen zonder grote problemen waren verlopen. De winst van Mwanawasa werd verwelkomd door de Zambiaanse middenklasse en door buitenlandse investeerders die in oppositieleider Michael Sata een ernstige bedreiging zagen voor hun positie.

Sata won wel de verkiezingen in de economisch belangrijke koperregio en in de hoofdstad Lusaka. Zijn Patriottisch Front (PF) moest het in andere regio's echter afleggen tegen de Beweging voor een Meerpartijendemocratie (MMD) van zittend president Mwanawasa. Gewelddadige betogingen van PF-aanhangers in de arme wijken van Lusaka hielden twee dagen aan.

Uitslag parlementsverkiezingen Zambia
(28 september 2006)

partij	percentage	zetels
Beweging voor een Meerpartijendemocratie (MMD)	46	74
Patriottisch Front (PF)	28	44
Verenigde Democratische Alliantie (UDA)	17	27
Verenigde Liberale Partij (ULP)	1	2
Nationaal Democratisch Focus (NDF)	1	1
Onafhankelijke kandidaten	1	2
Aangewezen kandidaten	5	8
Voorzitter	-	1

Uitslag presidentsverkiezingen Zambia
(28 december 2006)

kandidaat	percentage
Levy P. Mwanawasa (MMD)	43,0
Michael M.C. Sata (PF)	29,4
Hakainde Hichilema (UDA)	25,3
Godfrey K. Miyanda (HP)	1,6
Winwright K. Ngondo (APC)	0,8

Ervaren Banda wordt vicepresident

Op 9 oktober benoemde president Mwanawasa oud-politicus Rupiah Banda als vicepresident. Banda was eerder minister van Buitenlandse Zaken in de regering van Kenneth Kaunda, Zambia's eerste president. Hij verving Lupando Mwape, die zijn zetel moest inleveren na de verkiezingen. Mwanawasa presenteerde eveneens zijn regeringsploeg.

Samenstelling regering Zambia
(10 oktober 2006)

President
Levy Patrick MWANAWASA
Vicepresident
Ruphia BANDA

Ministers:
Landbouw en Coöperaties
Sarah SAYIFWANDA
Handel en Industrie
Felix MUTATI
Gemeenschapsontwikkeling en Sociale Voorzieningen
Catherine NAMUGALA
Defensie
George MPOMBO
Onderwijs
Geoffrey LUNGWANGA
Energie en Water
Kenneth KONGA
Milieu, Natuurlijke hulpbronnen en Toerisme
Michael KAINGU
Financiën en Planning
Ngandu Peter MAGANDE
Buitenlandse Zaken
Kabinga PANDE
Vrouwenzaken en Ontwikkeling
Patricia MULASIKWANDA
Gezondheidszorg
Brian CHITUWO
Binnenlandse Zaken
Ronnie SHIKAPWASHA
Informatie en Media
Mike MULONGOTI
Werk en Sociale Zaken
Ronald MUKUMA
Grondzaken
Bradford MACHILA
Justitie
George KUNDA
Lokaal Bestuur en Huisvesting
Sylvia MASEBO
Mijnbouw en Delfstoffen
Kalombo MWANSA
Wetenschap, Techniek en Taaltraining
Peter DAKA
Sport en Jeugdzaken
Gabriel NAMULAMBE
Openbare Werken
Kapembwa SIMBAO

Mwasawasa verandert samenstelling regering

Op 24 april 2007 hervormde president Mwasawasa zijn kabinet na het ontslag van minister van Gezondheidszorg Angela Cifre. Cifre, die bekend stond om haar strijd tegen hiv/aids, was de derde minister met de genoemde portefeuille die in deze kabinetsperiode werd ontslagen. Zij werd vervangen door Brian Chituwa, voormalig minister van Wetenschap en Techniek. Chituwa werd op zijn beurt vervangen door Peter Daka, voormalig minister van Transport. Staatssecretaris Mike Mulongoti kreeg de portefeuilles Informatie en Media en Patricia Mulasikwanda werd benoemd tot minister van Vrouwenzaken en Ontwikkeling. Laatstgenoemde verving Sarah Sayfkwanda, die Daka opvolgde als minister van Transport.

Nog meer kabinetswisselingen

Vier maanden later, op 24 augustus, verving Mwanawasa minster van Buitenlandse Zaken en politiek bondgenoot Mundia Sikatana door de minister van Toerisme, Kabinga Panda. Als reden voor de verandering wees de president op de slechte gezondheidstoestand van Sikatana. Deze behield wel zijn zetel in het parlement. Michael Kaingu werd benoemd tot minister voor Toerisme.

Arrestaties bij ongeregeldheden

Tientallen demonstranten werden op 18 februari 2008 gearresteerd in de wijk Kanyama nabij het stadscentrum van Lusaka bij een gewelddadig treffen tussen aanhangers van de regerende Beweging voor een Meerpartijendemocratie (MMD) van Mwanawasa en de oppositiepartij Patriottisch Front (PF). Aanhangers van beide parijen voerden campagne in het kader van een verkiezing die noodzakelijk was na de dood van een PF-parlementslid. De PF, met haar machtsbasis in Lusaka, wilde de vacante zetel behouden, terwijl de MMD-aanhangers wilden aangeven dat hun macht in de hoofdstad was toegenomen sinds de verkiezingen van september 2006. De ongeregeldheden hielden enkele dagen aan.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Rabobank krijgt groot belang in Zambiaanse bank

Eind december 2006 wist de Nederlandse Rabobank een belang van 49 procent te verkrijgen bij de grootste commerciële bank van Zambia, de Nationale Commerciële Bank van Zambia (ZNCB). De regering behield 25 procent van de aandelen, terwijl 26 procent in particuliere handen bleef.
De verkoop van de bank werd veroordeeld door de vakbonden. De Zambiaanse regering zou tot de verkoop zijn gedwongen door het IMF en de Wereldbank.

Zambia

President wil niet voldoen aan IMF-eis om belasting te hervormen

In de eerste dagen van januari 2007 verklaarde president Mwanawasa van Zambia niet akkoord te gaan met de eis van het Internationaal Monetair Fonds (IMF) om nieuwe belastingmaatregelen te introduceren. Deze zouden volgens hem alleen leiden tot verarming van de bevolking en niet tot de duurzame economische groei die zijn regering voorstond.

Grote Chinese investering in koperindustrie

De Chinese president Hu Jintao gaf begin februari 2007 het startsein voor een groot investeringsprogramma in de Zambiaanse kopermijnbouw. Het project vormde een onderdeel van het Chinese investeringsprogramma in zuidelijk Afrika. Minister van Financiën Ngandu Maganda en president Mwanawasa juichten het Chinese investeringsbeleid toe dat, in tegenstelling tot de westerse landen, geen voorwaarden stelde aan de Afrikaanse landen als politieke hervormingen of respect voor de mensenrechten.

Het Chinese programma in de Zambiaanse koperregio behelsde een investering van 800 miljoen dollar (ca. 615 miljoen euro) en diende 60.000 banen te creëren. Koper vormde het voornaamste exportproduct van Zambia en was in 2007 goed voor meer dan 50 procent van het bnp.

Collectief ontslag medewerkers na gewelddadige protesten

Het management van een Chinese kopersmelterij in aanbouw in Chambeshi (Zambia) ontsloeg begin maart 2008 meer dan 500 constructiemedewerkers. Deze hadden op gewelddadige wijze gedemonstreerd tegen de lage lonen en de slechte medische voorzieningen. Bij de acties, die twee dagen aanhielden, werden Chinese medewerkers mishandeld en werden eigendommen van het bedrijf vernield. Het management stelde na het ontslag de ontslagen medewerkers in de gelegenheid zich schriftelijk bij de smelterij te melden en aan te geven waarom ze nog steeds voor het bedrijf zouden willen werken.
De smelterij lag in een koperregio waar Chinese investeerders concessies hadden weten te verkrijgen. De investeerders daar lagen echter vaak onder vuur wanneer het ging om de veiligheid van werknemers.
In 2005 waren in een door Chinezen beheerde kopermijn in Chambeshi 50 mijnwerkers bij een explosie om het leven gekomen.

Reserves centrale bank van Zambia gestegen

Eind 2007 verklaarde Caleb Fundanga, de gouverneur van de Bank of Zambia, dat de nationale reserves van het land waren gestegen tot boven de 1,1 miljard dollar (ca. 747 miljoen euro). Dit was 300 miljoen dollar meer dan het jaar daarvoor. Fundagna voorspelde dat in 2008 de Zambiaanse economie met 6,2 procent zou groeien bij een ongewijzigd inflatiecijfer van 8,9 procent.

Bedrijven wijzen verhoging belastingen in mijnbouw af

Mijnbouwbedrijven reageerden op 12 februari 2008 afwijzend op een door de Zambiaanse regering ingevoerde verhoging van belastingtarieven op mijnbouwproducten. Volgens de ondernemingen waren de verhogingen excessief en schond de regering eerder gemaakte afspraken met de sector over het stabiliseren van de belastingen voor een periode tussen de 15 en 25 jaar.
De regering introduceerde de nieuwe tarieven om te kunnen profiteren van de hoge prijzen voor koper op de wereldmarkt. Daarnaast werd gewezen op het feit dat Zambia, ondanks een stijgende productie van koper, mondiaal gezien de laagste belastingheffingen hanteerde.
Een aantal mijnbouwbedrijven, waaronder de Indiase eigenaar van de grootste kopermijn in Zambia, Vendetta Resources, protesteerden bij het nationale parlement tegen de nieuwe belastingtarieven.

JUSTITIE

Aanklacht tegen oppositieleider Sata ongegrond verklaard

De Zambiaanse oppositieleider Michael Sata werd op 6 december 2006 gearresteerd op verdenking van het vervalsen van verklaringen betreffende zijn bezittingen bij zijn kandidaatsstelling voor het presidentschap. Ruim een week later verklaarde een rechtbank in Lusaka de aanklacht ongegrond, waarna Sata in vrijheid werd gesteld. Het bleef echter onduidelijk of Sata terecht moest staan voor het feit dat hij tijdens zijn campagne had opgeroepen tot geweld tegen de hoofdredacteur van Zambia's voornaamste krant, *The Post*. Deze had zich negatief over hem uitgelaten.

Oud-president schuldig bevonden aan corruptie

Begin mei 2007 vond een Britse rechtbank voormalig president van Zambia Frederick Chiluba schuldig aan de verduistering van 46 miljoen dollar (ruim 34 miljoen euro) aan overheidsgeld. De rechter droeg Chiluba op het gehele bedrag terug te betalen. De rechtszaak vond plaats in Engeland omdat het meeste geld via Londen bleek te zijn witgewassen.

Een woordvoerder van de oud-president verwierp het vonnis en verklaarde dat een Britse rechtbank geen jurisdictie had over Zambiaanse zaken. Chiluba, die nog in Zambia woonde, verscheen in 2003 voor het eerst voor een rechter op beschuldiging van betrokkenheid bij 169 gevallen van fraude, machtsmisbruik en diefstal. Nadat de rechtszaak in Zambia was vastgelopen door de slechte gezondheidssituatie van Chiluba, werd de zaak door de aanklager overgedaan aan een Britse rechtbank.

Aanklacht eindelijk afgerond

Op 31 augustus rondde de openbaar aanklager het werk af in het proces tegen Chiluba. De zaak was drie jaar vertraagd als gevolg van juridische problemen en de slechte gezondheidstoestand van de oud-president, die kort daarvoor nog was opgenomen in een Zuid-Afrikaans ziekenhuis nadat hij was getroffen door een hartaanval.
In het proces tegen Chiluba werden 35 getuigen gehoord die belastende verklaringen aflegden tegen de oud-president. De rechter gaf de advocaten van de president tot november 2007 de tijd om met een schriftelijke verdediging te komen. De aanklager zou vervolgens tot januari 2008 de tijd krijgen om te reageren.

Mwanawasa houdt zich afzijdig van rechtsgang

President Mwanawasa verklaarde op 31 maart 2008 dat hij zijn invloed als staats-

hoofd niet zou aanwenden om zijn voorganger Chiluba te ontslaan van verdere rechtsvervolging. Een jaar eerder had Mwanawasa nog verklaard de schuld aan zijn voorganger kwijt te zullen schelden als hij 75 procent van de verduisterde gelden zou retourneren.
Chiluba verklaarde steeds dat alle beschuldigen onjuist en ongefundeerd waren.

LANDBOUW

Hevige regenval benadeelt landbouwproductie

Vanaf eind november 2007 werd Zambia, evenals andere landen in zuidelijk Afrika, getroffen door zware regenval. Grote gebieden kwamen onder water te staan en oogsten werden vernield. Vooral het zuiden van het land werd zwaar getroffen. Voorlopige schattingen gaven aan dat in zes districten in de zuidelijke provincie tussen de 50 en 60 procent van de maïs-, gierst- en sorghumoogst verloren was gegaan.

Ook eind 2006 werd Zambia al getroffen door hevige regenval en overstromingen. Desondanks werd dat jaar door grote oogsten in de centrale regio een landelijk surplus aan graan geproduceerd. Volgens de autoriteiten waren de graanreserves toereikend om voedseltekorten te voorkomen.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Regering bestrijdt illegale woningbouw

Rond 10 maart 2007 begon de regering van Zambia een campagne gericht op de sloop van illegaal gebouwde woningen. In de wijk Kalikiliki in de hoofdstad Lusaka werden rond de 100 woningen gesloopt en ook in de stad Solwezi werden illegale bouwwerken neergehaald. Dit ondanks heftige protesten van mensenrechtengroeperingen die vreesden dat duizenden arme Zambianen dakloos zouden worden en dat, net als in buurland Zimbabwe, hele volkswijken zouden worden gesloopt.

Armoede had in het hele land geleid tot toename van illegaal gebouwde woningen. De regering garandeerde echter dat de sloop er op was gericht om ruimte te maken voor normale woningbouw en dat gedupeerde bewoners zouden worden gecompenseerd.

President zet doodstraf om in levenslang

Op 3 augustus 2007 zette president Mwanawasa voor 97 ter dood veroordeelden hun straf om in levenslang. Zambia lag al lange tijd onder vuur omdat het weigerde de doodstraf af te schaffen. Mwanawasa, voormalig mensenrechtenadvocaat en zelf overtuigd tegenstander van de doodstraf, had sinds zijn aantreden in 2001 consequent geweigerd doodvonnissen te bekrachtigen. Daarnaast had de president onderzoek laten instellen naar overbevolking in Zambiaanse gevangenissen en opdracht gegeven gevangenen die voor vervroegde vrijlating in aanmerking kwamen, te laten gaan. In totaal waren er 823 gedetineerden op vrije voeten gesteld.

Britse columnist hoeft land niet uit

Het hooggerechtshof in Lusaka wees op 24 januari 2008 het verzoek van de Zambiaanse regering af om de Britse columnist Roy Clarke uit te wijzen vanwege het herhaaldelijk beledigen van het staatshoofd. Al eerder won Clarke een zaak tegen de regering toen de rechtbank een soortgelijke zaak tegen hem ongrondwettelijk verklaarde.
Clarke woonde al jaren in Zambia en was getrouwd met een Zambiaanse.

(Vorige berichten pagina 257/3 - 2006)

INTERNATIONAAL

ALGEMEEN

Uitbreiding Schengenzone met negen landen

Op 29 maart 2008 werden paspoortcontroles op de vliegvelden van negen nieuwe lidstaten van de Europese Unie (EU) opgeheven voor burgers die afkomstig waren uit de Schengenzone. Burgers van Malta en uit Polen, Tsjechië, Estland, Letland, Litouwen, Hongarije, Slowakije en Slovenië konden vanaf die datum zonder paspoort binnen de EU reizen omdat het Schengenverdrag ook voor hen van kracht was en de controles bij land- en zeegrenzen al eerder waren afgeschaft. Alle nieuwe, in 2004 toegetreden EU-lidstaten maakten deel uit van het verdrag dat 24 landen telde met een gezamenlijke bevolking van ruim 400 miljoen inwoners. Slechts twee landen, Noorwegen en IJsland, vielen wel onder het Schengenverdrag, maar behoorden niet tot de EU.
Aan de nieuwe lidstaten werden strenge eisen gesteld. Zo moesten vliegvelden worden gemoderniseerd en regels voor bezoekers uit niet-Schengenlanden in overeenstemming worden gebracht met de Schengenreglementen. Nieuwe lidstaten waren eveneens verplicht een bijdrage te leveren aan de gezamenlijke bewaking van de buitengrenzen om illegale immigratie tegen te gaan.
Naar verwachting zouden Cyprus en het neutrale Zwitserland eind 2008 ook toetreden tot de zone. Voor Bulgarije en Roemenie gold dit voor 2011.

ONTWAPENING EN WAPENBEHEERSING

Uitbreiding NAVO stuit op Russische bezwaren

De NAVO-top die van 2 tot 4 april 2008 in de Roemeense hoofdstad Boekarest plaatsvond, stond in het teken van de groeiende spanningen tussen het bondgenootschap en Rusland. Georgië en Oekraïne rekenden op de toekenning van de status van aankomend NAVO-lid, mede omdat de Amerikaanse president Georg Bush zich daarvoor had ingezet. Deze werd daarbij gesteund door de Oost-Europese lidstaten. De oude lidstaten, onder leiding van Duitsland, verzette zich hier echter tegen. Met de toetreding van Georgië en Oekraïne zou het NAVO-grondgebied zich tot aan de Russische grenzen uitbreiden en Rusland maakte dan ook ernstige bezwaren. De harde opstelling van dat land maakte veel NAVO-lidstaten huiverig de beoogde uitbreiding van het bondgenootschap goed te keuren. Hoewel de begeerde status van aankomend lid niet werd verleend, kregen Georgië en Oekraïne de toezegging dat ze op termijn volwaardig lid van het bondgenootschap zouden kunnen worden.

Raketschild in Tsjechië en Polen

De Amerikanen slaagden er op de NAVO-top wel in goedkeuring te krijgen voor de plaatsing van een raketschild in Tsjechië en Polen. Ook hiertegen maakte de Russische president Poetin bezwaren. Rusland bekeek de toenemende NAVO-activiteiten in de landen die voorheen tot haar invloedsfeer

konden worden gerekend, met groot wantrouwen.

Macedonië moet naam eerst veranderen

Toetreding van Macedonië tot het bondgenootschap stond tevens op de agenda in Boekarest. Het lidmaatschap van Macedonië werd echter door een veto van Griekenland tegengehouden. Aangezien het noordelijk deel van Griekenland eveneens de naam Macedonië droeg, eiste Athene dat het aspirant-lid, om voor volwaardig NAVO-lidmaatschap in aanmerking te komen, haar naam zou wijzigen.

ORGANISATIES EN VERDRAGEN

Arabische top in Damascus gedeeltelijk geboycot

De driedaagse bijeenkomst van de Arabische Liga die op 19 en 30 maart 2008 plaatsvond in de Syrische hoofdstad Damascus, werd door de helft van de 22 lidstaten van de organisatie geboycot. Onder de thuisblijvers bevonden zich de prowesterse regeringen van Saudi-Arabië, Egypte en Jordanië. Zij verweten gastland Syrië medeverantwoordelijk te zijn voor de politieke crisis in buurland Libanon. Daar was een politieke patstelling ontstaan tussen het prowesterse kabinet en de grootste oppositiegroep, Hezbollah.

Deze laatste werd naar verluidt gesteund door Syrië en Iran. De Syrische president Bashar al-Assad ontkende in zijn openingstoespraak alle aantijgingen aan zijn adres.

De secretaris-generaal van de Arabische Liga, Amr Mussa, las de eindverklaring van de top voor. Hierin werd nogmaals het Arabische vredesinitiatief voor het Palestijns-Israelisch conflict, dat in 2002 was aangenomen, herhaald: Israël zou zich uit de in 1967 bezette gebieden moeten terugtrekken in ruil voor normalisering van de betrekkingen met de Arabische wereld.

Tevens riep Mussa de Arabische regeringen op hun banden met Irak te verstevigen door in Bagdad ambassades te openen. De Iraakse regering werd aangespoord alle milities in het land te ontwapenen en het leger- en politieapparaat te versterken. Alleen dan zou het vertrek van buitenlandse troepen mogelijk worden, aldus Mussa.

Journalistenorganisatie bekritiseert onder meer Venezuela en de VS

De Inter American Press Association (IAPA) waarschuwde bij haar halfjaarlijkse bijeenkomst in Caracas op 31 maart 2008 voor een verslechtering van de persvrijheid in Noord, Midden en Zuid-Amerika. Ook werd de toename van geweld tegen journalisten onder de aandacht gebracht.
In haar eindverklaring bekritiseerde de IAPA zowel conservatieve als linkse regeringen op het Amerikaanse continent. IAPA-voorzitter Gonzalo Marroquin haalde fel uit naar de Verenigde Staten waar verschillende journalisten waren gearresteerd omdat ze weigerden hun bronnen bekend te maken. Ook Venezuela's president Hugo Chávez werd sterk bekritiseerd. De IAPA verweet hem de oppositionele pers in zijn land te intimideren en te dwarsbomen – een standpunt dat werd gevoed doordat de Venezolaanse regering had geweigerd de uitzendlicentie van het private station Radio Caracas Televisión (RCTV) te verlengen. Ook schonk de IAPA aandacht aan de moorden op journalisten in Mexico en hekelde de organisatie de Cubaanse regering omdat deze 25 verslaggevers gevangen had gezet.

Moorden op journalisten blijven onopgelost

Het Comittee to Protect Journalists (CPJ) publiceerde op 30 april een lijst van 13 landen waar tussen 1998 en 2007 in totaal 199 onopgeloste moorden op journalisten waren gepleegd. Op de lijst bevonden zich staten in conflictsituaties zoals Irak, Sierra Leone en Somalië. Veel van de genoemde landen, zoals Mexico, Rusland en India, stonden echter te boek als democratieën met een volgens velen redelijk functionerend justitieel apparaat. Joel Simon, voorzitter van het comité, riep overheden op moordaanslagen op journalisten grondiger te onderzoeken en daders te vervolgen.

Benelux-landen gaan meer samenwerken bij buitenlands beleid

De ministers van Buitenlandse Zaken van Nederland, België en Luxemburg spraken op 9 april 2008 tijdens een bijeenkomst in Den Haag af om de onderlinge samenwerking op het gebied van buitenlandse politiek te versterken. Het bestaande samenwerkingsverband van de drie landen dat in 1958 onder de naam Benelux werd opgericht, leidde de laatste jaren volgens waarnemers een sluimerend bestaan. In 2010 moest het vernieuwd worden. Door het onderling overleg over thema's van de nationale en Europese buitenlandse politiek te intensiveren, hoopten de drie landen gezamenlijke standpunten te kunnen formuleren. Op die wijze meenden Nederland, België en Luxemburg een stem met meer gewicht binnen de EU te kunnen laten horen.

ECONOMIE, FINANCIËN EN SOCIALE ZAKEN

Ontwikkelde landen profiteren van geëmigreerde Caribische intellectuelen

De Verenigde Staten, Canada, Nederland en Frankrijk profiteerden het meest van de immigratie van hoogopgeleide personen uit het Caribisch gebied, zo bleek eind juli 2007. Van alle Surinamers met een universitaire opleiding werkten ongeveer 90 procent in het buitenland. Voor Guyana lag dat percentage op 85,9 procent, voor Jamaica op 82,5 en voor Haïti op 81,6 procent. De uittocht van hoogopgeleide burgers betekende dat veel arme landen niet profiteerden van hun investeringen in hoger onderwijs.
De migratie naar het westen leverde de Caribisch landen echter wel voordelen op. Migranten zorgden voor inkomsten in de vorm van geldzendingen aan de in het thuisland achtergebleven familieleden. Zo was 18 procent van het Jamaicaanse bnp afkomstig van geldzendingen uit het buitenland. Voor Guyana bedroeg dat 8,5 procent, voor Grenada 5,3 en voor Barbados 4,5 procent. Voor landen in Midden-Amerika als Honduras, El Salvador en Guatemala lag dat percentage boven de 20 procent. De migratie van hoogopgeleiden kon volgens deskundigen worden beschouwd als een `normale` exportindustrie: hoog opgeleide burgers werden geëxporteerd in ruil voor buitenlandse valuta. De inkomsten genereerden vervolgens economische groei en werkgelegenheid in het exporterende land.
In Caribische landen werd in regeringskringen echter steeds vaker de vraag gesteld of de geldzendingen wel in verhouding stonden tot de investeringskosten in het hoger onderwijs. Ook gingen steeds vaker stemmen op om van de geïndustrialiseerde landen een bijdrage te eisen voor de kosten van dat onderwijs.
(Vorige berichten pagina 723/3 - 2007)

Maandblad 78ste jaargang, nr. 3251, pag. 59553-59612

KEESINGS HISTORISCH ARCHIEF

JULI 2008

Uitgever
stichting
Keesings Historisch Archief
Oudezijds Voorburgwal 249
1012 EZ Amsterdam

Redactie en abonnementenadministratie
Keesings Historisch Archief
J. J. Viottastraat 21
1071 JN Amsterdam
telefoon: 020-470 43 03
e-mail: redactie@kha.nl

Voor België
Gramacon n.v.
Nerviërslaan 29/2
1780 Wemmel
telefoon: 02-461 18 67
e-mail: kha@gramacon.be

Opzeggingen van het abonnement dienen schriftelijk of per e-mail te geschieden vóór 1 december van het lopende kalenderjaar.

© Keesings Historisch Archief. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

EUROPA

Europese Unie 366
Problemen door Ierse afwijzing Verdrag van Lissabon

Armenië 368
Overwinning premier bij presidentsverkiezingen

Azerbeidzjan 370
President wil actie tegen hoge voedselprijzen

België 371
Werkloosheid daalt tot recordlaagte

Cyprus 373
Vredesonderhandelingen worden hervat

Duitsland 374
Regering bindt strijd aan met overgewicht

Frankrijk 376
Parlement steunt staatshervorming

Georgië 377
Oppositie boycot nieuw parlement

Groot-Brittannië 379
Rechter verbiedt gebruik van anonieme getuigenissen

Italië 380
Onnodige medische operaties uit winstbejag

Nederland 381
Marijnissen legt fractievoorzitterschap SP neer

Russische Federatie 385
Medvedev bezorgd over spanningen met Westen

Zwitserland 387
Supermarkten weren 'batterijkonijnen'

AMERIKA

Argentinië 387
Conflict met landbouwers veroorzaakt politieke crisis

Chili 390
Regering verliest meerderheid in Senaat

Verenigde Staten 392
Buitenlandse terreurverdachten mogen hun detentie aanvechten

MIDDEN-OOSTEN

Israël 396
Zestigjarig bestaan

Palestijnse Zaken 400
Inkomen per hoofd verder gedaald

Saoedi-Arabië 401
Historische ontmoeting tussen koning en paus Benedictus XVI

AZIË

Brunei 404
Ambitieuze toekomstplannen

China 404
Exploitatie gasveld samen met Japan

India 406
Duizenden mensen overlijden in gevangenschap

Indonesië 407
Economie groeit hard

Laos 409
Ondergrondse stad van Phatet Lao opengesteld

AFRIKA

Angola 410
Staatssupermarkten in strijd tegen voedseltekort

Lesotho 412
Verkiezingsoverwinning voor regeringspartij

Madagaskar 414
President consolideert macht na verkiezingen

Nigeria 416
President maakt zijn vermogen bekend

Sierra Leone 419
Oppositioneel Volkscongres wint verkiezingen

Zuid-Afrika 421
Bevolkingstoename met 8 procent

EUROPESE UNIE

POLITIEKE ZAKEN

Gemeenschappelijke regels illegalenbeleid aanvaard

De ministers van Binnenlandse Zaken van de Europese Unie (EU) werden het op 5 juni 2008 eens over gemeenschappelijke regels voor het uitwijzen van illegalen. Deze moesten in 2010 van kracht worden. De harmonisering van de tussen de lidstaten sterk verschillende regelgeving moest voorkomen dat mensen zonder legale papieren het land uitkozen waar zij het meest kansrijk waren. Ook hun rechten dienden gelijk te worden getrokken. Op 18 juni ging ook het Europees Parlement akkoord met het nieuwe illegalenbeleid, ondanks fel verzet van tegenstanders binnen en buiten het parlement tegen wat zij tot 'richtlijn van de schande' omdoopten.
Geschat werd dat er binnen de EU ongeveer acht miljoen illegalen leefden. In 2007 kregen rond de zeshonderdduizend mensen uitwijzingsbevelen, waarvan echter maar een derde werd uitgevoerd.

Strengere uitzettingsregels

De tekst verplichtte de lidstaten illegalen uit te wijzen, zij het voorafgegaan door een wachtperiode waarin de mogelijkheid van vrijwillige terugkeer moest worden bezien. Eenmaal uitgewezen, betekende dat voor de betreffende personen een verbod voor vijf jaar om opnieuw de EU binnen te komen. Bij gedwongen vertrek konden lidstaten kiezen voor detentie in speciale centra gedurende maximaal zes maanden – een periode die verlengbaar was tot achttien maanden. Ook minderjarigen konden worden opgesloten, mits gepaard gaande met speciale maatregelen in hun belang. Zij konden zonder begeleiding worden uitgezet.
De rechtspositie van vluchtelingen werd eveneens geharmoniseerd. Vluchtelingen moesten effectieve beroepsmogelijkheden krijgen en mensen zonder papieren hadden recht op bijstand.

Kritiek van de VN en van mensenrechtenorganisaties

Mensenrechtenorganisaties als Amnesty International (AI) hadden scherpe kritiek op de nieuwe richtlijnen omdat de veiligheid en waardigheid van illegalen onder grote druk zou komen te staan. Ook de vroegere voorzitter (1985-1995) van de Europese Commissie, Jacques Delors, kantte zich ertegen in een onder meer in het Franse dagblad *Le Monde* verschenen bijdrage. Daarin noemde hij de richtlijn 'onaanvaardbaar' omdat ze vrijwel geen waarborgen bevatte voor een correcte benadering van 'kwetsbare personen'. De Hoge Commissaris voor de Mensenrechten van de Verenigde Naties, Louise Arbour, had opgeroepen de richtlijn aan te passen en het Hoge Commissariaat voor de Vluchtelingen van de Verenigde Naties (UNHCR) wees op 'ernstige tekortkomingen' in het EU-beleid jegens illegale migratie.

In een artikel voor het Belgische dagblad *De Morgen* van 17 juni mengde ook de Boliviaanse president Evo Morales zich in het debat door het illegalenbeleid in verband te brengen met de in mensenrechtenverdragen gegarandeerde vrijheid van vestiging en met de wereldwijde economische integratie. Hij vroeg zich onder meer het volgende af: 'Hoe kan Europa het vrije verkeer van goederen en geldstromen propageren, terwijl het onze broeders die zich vrij proberen te verplaatsen, zonder vorm van proces opsluit?'

In het Europees Parlement was sprake van sterke verdeeldheid. De fracties van de conservatieven en christendemocraten, liberalen, nationalisten en extreemrechts schaarden zich achter de nieuwe richtlijnen. Aan de linkerzijde stemde men grotendeels tegen, maar een minderheid van de sociaaldemocraten week daar van af. De voorstellen werden uiteindelijk aangenomen met 369 tegen 197 stemmen, bij 106 onthoudingen.

EU in problemen door Ierse afwijzing Verdrag van Lissabon

Met een meerderheid van ruim 53 procent verwierpen de Ierse kiezers in een op 12 juni 2008 gehouden referendum het Verdrag van Lissabon. Dit verdrag, volgens Brussel bedoeld om de Europese Unie besluitvaardiger en democratischer te maken, zou in de plaats komen van de in 2005 door referenda in Frankrijk en Nederland gestruikelde Europese grondwet. Het nieuwe verdrag vereiste opnieuw goedkeuring van alle lidstaten en dat gebeurde overal door het ter ratificatie aan de parlementen voor te leggen, behalve in Ierland dat wettelijk verplicht was er een referendum over te houden. De gebeurtenissen van 2005 kwamen destijds hard aan bij de politiek leiders, maar ook het nu uitgesproken 'nee' van Ierland zorgde voor grote teleurstelling. Dat er sprake was van een crisis, bleek ook uit de reactie op de financiële markten: de eenheidsmunt euro daalde als gevolg van het referendum en bereikte tegenover de dollar het laagste peil sinds maart.

Verdragsratificatie wordt voortgezet

De overheersende opinie onder politieke leiders luidde dat het ratificatieproces in de afzonderlijke lidstaten – dat in ongeveer twee derde daarvan intussen was voltooid – moest worden voortgezet. Ook de grote fracties in het Europees Parlement sloten zich bij deze visie aan. Onduidelijk bleef echter hoe er moest worden omgegaan met de Ierse afwijzing.

Voor de op 19 en 20 juni gehouden Europese top van staatshoofden en regeringsleiders was oorspronkelijk de toepassing van het nieuwe verdrag geagendeerd, maar nu ging het er om hoe het gevreesde einde van het verdrag voorkomen kon worden. Op 20 juni besloten zij tot uitstel van een beslissing daarover tot de volgende top van 15 en 16 oktober. Daaraan was een dringende oproep voorafgegaan van de Ierse premier Brian Cowen om Ierland extra tijd te gunnen om de uitslag van het referendum te analyseren, en oplossingen voor te stellen.

Er deden verscheidene opties de ronde. De meest vergaande maar onwaarschijnlijke was een terugtrekking van Ierland uit de Unie. Een heronderhandeling van het verdrag vond evenmin steun in de lidstaten. Een andere mogelijkheid was om een officieel protocol bij de verdragstekst te voegen die een aantal bepalingen van relatieve Ierse autonomie, zoals op defensiegebied, kon bevatten. Een dergelijk protocol vereiste echter opnieuw een tijdrovende nieuwe ratificatieronde in alle lidstaten. Er kon ook worden gekozen voor een aangehechte verklaring, die niet de bekrachtiging van 27 landen vereiste. Daarbij werd gedacht aan een variant op de oplossing die in 2002 werd gevonden, als antwoord op de Ierse

verwerping het jaar daarvoor van het Verdrag van Nice. Dat gebeurde eveneens bij referendum, waarna onderhandelingen met de Ierse regering plaatsvonden over een bijgevoegde verklaring. Daarop stemde de Ierse bevolking in oktober 2002 in een tweede referendum alsnog voor dit verdrag.

In dit verband benadrukte de Belgische jurist Koen Lenaerts, tevens rechter bij het Europees Hof van Justitie, dat lidstaten in verschillende verhoudingen tot de Unie konden staan. Dat zou kunnen betekenen dat Ierland geen volwaardig lid meer zou zijn. Zelfs het feit dat het land de euro hanteerde, hoefde daarvoor geen belemmering te zijn: ook Andorra, San Marino en Vaticaanstad gebruikten de eenheidsmunt, maar waren geen lid van de EU.

Uitstel wordt onvermijdelijk

Het bondgenootschap kwam hoe dan ook onder tijdsdruk te staan, want de geplande datum van 1 januari 2009 zou niet meer gehaald worden. Het was de vraag of men er in zou slagen een werkbare oplossing te vinden voor de in juni 2009 te houden verkiezingen voor het Europees Parlement en het aantreden van een nieuwe Europese Commissie. Het Verdrag van Lissabon voorzag namelijk in veranderingen in functie en samenstelling van deze (en andere) organen. Als niet op tijd een oplossing werd gevonden, zou de EU noodgedwongen terug moeten vallen op het in 2003 in werking getreden Verdrag van Nice.

Naast de tegenstem van Ierland vielen er overigens nog complicaties op te tekenen in drie andere lidstaten, waardoor het in werking treden van het Verdrag van Lissabon vertraagd kon worden. In Tsjechië liep een procedure bij het hooggerechtshof dat zich moest buigen over de vraag of het verdrag verenigbaar was met de nationale grondwet.
Bovendien had de Tsjechische president Václav Klaus na de Ierse verwerping het verdrag doodverklaard. Voorts moest afgewacht worden of Polen tot definitieve goedkeuring over zou gaan; het wachten was nog op een handtekening van president Lech Kaczynski onder het door het parlement goedgekeurde verdrag. Tenslotte was in Groot-Brittannië het verdrag weliswaar geratificeerd, maar daar liep nog een rechtszaak tegen de goedkeuring.

Landen van de Benelux ondertekenen nieuw verdrag

Vertegenwoordigers van België, Nederland en Luxemburg ondertekenden op 17 juni 2008 in Den Haag een nieuw Benelux-verdrag dat in 2010 van kracht zou worden. De naam Benelux – een samentrekking van de eerste lettergrepen van de deelnemende landen – zou dan tevens veranderen in Benelux Unie. De ondertekening werd verricht door de respectieve premiers Yves Leterme, Jan Peter Balkenende en Jean-Claude Juncker, alsmede door de ministers van Buitenlandse Zaken van de drie landen en vertegenwoordigers van drie Belgische gewesten.

Het verdrag zou in de plaats komen van de economische unie die de drie staten in 1958 hadden opgezet. Deze unie was achteraf bezien te beschouwen als een eerste stap naar de totstandkoming van het grotere Europese samenwerkingsverband dat uiteindelijk de naam Europese Unie (EU) kreeg. Het nieuwe verdrag was bedoeld om de bestaande samenwerking te moderniseren en te versterken. De nadruk bleef liggen op economische aangelegenheden, maar de samenwerking zou worden uitgebreid naar de terreinen duurzame ontwikkeling, justitie en binnenlandse zaken. De Benelux-landen wilden nadrukkelijk een voortrekkersrol spelen voor de EU en zouden dat onder meer doen door samenwerking met aangrenzende regio's te intensiveren.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Inflatie stijgt tot recordhoogte van 4 procent

Uit gegevens van Eurostat, het statistisch bureau van de EU, bleek dat de inflatie in de landen van de eurozone in mei 2008 was gestegen tot een recordhoogte van 3,7 procent. Het in april bereikte niveau lag nog op 3,3 procent. De inflatie bereikte daarmee het hoogste niveau in zestien jaar. Economen voorspelden dat deze in juni zou uitkomen op 3,9 procent, maar die maand bleek dat de inflatie 4,0 procent bedroeg. Dat was ruim tweemaal zo hoog als de inflatiedoelstelling van de Europese Centrale Bank (ECB).
De hoge inflatie was vooral te wijten aan de stijgende prijzen voor energie, die 13,7 procent duurder was dan een jaar eerder. Ook de hogere prijzen voor transport, huisvesting en voeding droegen bij aan de stijging. Daarentegen deden zich wel prijsdalingen voor in de sectoren elektronica en informatietechnologie en bij de telecomtarieven. De definitieve cijfers over mei leerden dat Nederland met 2,1 procent de laagste inflatie kende, terwijl die het hoogste was in de oostelijke lidstaten Letland (17,7 procent), Bulgarije (14 procent) en Litouwen (12,3 procent).

JUSTITIE

Verstekvonnissen worden geldig in alle lidstaten

De ministers van Justitie van de Europese Unie bereikten op 6 juni 2008 in Luxemburg overeenstemming over wetgeving die de lidstaten verplichtte een bij verstek uitgesproken vonnis in een andere lidstaat te erkennen en uit te voeren. In de praktijk deed een aantal landen dat niet. Gerechtelijke uitspraken in afwezigheid van de verdachte kwamen vooral in Zuid-Europese landen veel voor.

Tegelijkertijd kwamen er minimumrechten voor verdachten. Zij moesten in de eigen taal geïnformeerd worden over de aanklacht en over plaats en datum van hun proces. Tevens moesten zij de mogelijkheid krijgen zich te verdedigen en hadden zij recht op een advocaat. Wanneer zij werden veroordeeld, dienden zij van het verstekvonnis op de hoogte te worden gesteld en kans te hebben op een nieuw proces.

CULTUUR EN WETENSCHAP

Wetenschapsprijzen

Belgische wetenschapper ontvangt Lifetime achievement award

De Belgische hoogleraar Erik De Clercq, verbonden aan de Katholieke Universiteit Leuven (KUL), ontving op 6 mei 2008 in de Sloveense hoofdstad Ljubljana een van de jaarlijkse Europese onderscheidingen voor uitvinders. Hij kreeg een lifetime achievement award voor zijn baanbrekend werk inzake de behandeling van virale infecties door de ontwikkeling van medicijnen. De onderscheiding voor de zevenenzestigjarige De Clercq was symbolisch en ging niet gepaard met een geldbedrag. De prijs was

een initiatief van de Europese Unie en het Europees Octrooibureau (EOB) en werd in 2006 ingesteld om innovatie te bevorderen.

RELATIES MET NIET-EU-LANDEN

Europese sancties tegen Cuba worden opgeheven

Op 20 juni 2008 kwamen de ministers van Buitenlandse Zaken van de lidstaten van de Europese Unie overeen de diplomatieke sancties tegen Cuba op te heffen. Daarmee wilden zij het noodzakelijk geachte hervormingsproces in het land stimuleren. Tegelijkertijd zouden de contacten blijven bestaan met Cubaanse oppositiegroeperingen. De opheffing stuitte aanvankelijk op weerstand van Duitsland, Tsjechië en Zweden, maar deze landen stemden in na het besluit om jaarlijks het beleid jegens Cuba opnieuw te evalueren.

De strafmaatregelen, die contacten op diplomatiek niveau uitsloten, werden in 2003 ingesteld na de arrestatie van tientallen dissidenten. In januari 2005 werden ze echter opgeschort. Met de volledige opheffing hoopte de Unie, in de woorden van eurocommissaris voor Ontwikkelingssamenwerking Louis Michel, op 'een open en eerlijke discussie (...) met Havana over mensenrechten, milieu, wetenschap en technologie'.

Strafmaatregelen tegen Iran worden uitgebreid

De lidstaten van de Europese Unie stemden op 23 juni 2008 in met nieuwe sanctiemaatregelen tegen Iran, die met onmiddellijke ingang van kracht werden. Ze waren onderdeel van de druk die de EU wilde uitoefenen op dat land om zijn programma voor uraniumverrijking stop te zetten, uit vrees dat dit zou leiden tot de ontwikkeling van nucleaire wapens.
Het aantal personen en organisaties dat geen visum voor de EU kon krijgen, werd uitgebreid. Daartoe behoorden onder meer leden van de Iraanse Revolutionaire Garde, minister van Defensie Mostafa Mohammad Najjar en Gholamreza Aghazadeh, die uit hoofde van zijn functie van vicepresident de Atoom Energie Organisatie van Iran (AEOI) leidde. Hun bezittingen konden bovendien bevroren worden. Een consequentie van de verscherping van de sancties was ook dat de Europese filialen in Hamburg, Londen en Parijs van de grootste Iraanse financiële instelling, Bank Melli, hun activiteiten moesten staken.

Als reactie op de maatregelen dreigde de Iraanse onderminister van Buitenlandse Zaken, Mahdi Safari, op 25 juni dat zijn land alle activa uit de Unie zou terugtrekken en elders zou investeren. Bovendien zinspeelde hij op mogelijke consequenties voor de Europese toegang tot Iraanse olie- en gasreserves. De belangrijkste handelspartners waren intussen niet langer Europese maar Aziatische landen, zo liet hij er op volgen.

EUROPEES PARLEMENT

Parlement verwerpt compromis over splitsing energiebedrijven

Een door de ministers van Energie van de lidstaten op 6 juni 2008 bereikt compromis over de splitsing van gas- en elektriciteitsbedrijven, werd op de achttiende van die maand door het Europees Parlement verworpen. De Europese Commissie had de splitsing van de energiebedrijven in netwerken en leveranciers oorspronkelijk op 19 september 2007 voorgesteld. Zij wilde daarmee de concurrentie op de Europese markt bevorderen, de bevoorrading veiliger maken en verwachtte bovendien dat de energieprijzen er door zouden dalen. De voorstellen stuitten echter op weerstand van landen die grote energiebedrijven herbergden.
Vooral Duitsland (E.ON.), Frankrijk (GDF Suez) en Italië (ENI) verzetten zich tegen dit beleid. Ook het alternatief om netwerkactiviteiten onder te brengen in een onafhankelijk netwerkbedrijf, wezen zij af. Daarop formuleerde de Commissie het compromisvoorstel, dat de genoemde bedrijven niet meer de verplichting oplegde hun netwerken af te stoten. In plaats daarvan werden strikte regels vastgelegd die er voor moesten zorgen dat de twee takken onafhankelijk van elkaar zouden opereren.

Het moeizaam bereikte compromis werd door het europarlement verworpen omdat het wilde vasthouden aan een volledige splitsing. Het stond er op dat het eigendom of het bestuur van elektriciteitsnetwerken niet langer in handen zou zijn van productiebedrijven.

(Vorige berichten pagina 306/1 - 200

ARMENIË

BINNENLAND

Overwinning premier bij presidentsverkiezingen leidt tot protesten

Tienduizenden demonstreren voor ex-president

Drie dagen voor de presidentsverkiezingen in Armenië kwamen tienduizenden mensen op 16 februari 2008 in het centrum van de hoofdstad Jerevan bijeen om zich uit te spreken voor de kandidatuur van ex-president Levon Ter-Petrosjan. De organisatoren meenden zelfs dat er driehonderdduizend mensen aanwezig waren.
Ter-Petrosjan, een van de acht oppositiekandidaten bij de verkiezingen, had gezegd dat de autoriteiten van zins waren de verkiezingsuitslag te vervalsen om ervoor te zorgen dat de gewenste opvolger van president Robert Kotsjarjan, premier Serzj Sarkisjan, als winnaar uit de bus zou komen. Ter-Petrosjan was in 1998 gedwongen als president af te treden, nadat hij zich had uitgesproken voor concessies aan Azerbeidzjan inzake de omstreden enclave Nagorno Karabach.

De belangrijkste kandidaten bij de presidentsverkiezingen waren:

Serzj Sarkisjan
Sarkisjan (53) was premier en een vertrouweling van president Kotsjarjan. De president schoof Sarkisjan als zijn opvolger naar voren nadat Sarkisjan met zijn Republikeinse Partij van Armenië (HHK) de parlementsverkiezingen in mei 2007 had gewonnen. Sarkisjan werd alom gezien als een havik wat betreft de Armeense relaties met Azerbeidzjan en Turkije. Hij was afkomstig uit de omstreden regio Nagorno Karabach en was eerder minister van Binnenlandse Zaken en Defensie van Armenië.

Levon Ter-Petrosjan
Ter-Petrosjan (63) was Armeens president van 1991 tot aan zijn aftreden in 1998. Tegenstanders beschuldigen hem ervan een economische chaos in het land te hebben veroorzaakt en verkiezingsuitslagen te hebben vervalst. Hij had eerder opgeroepen tot een meer verzoeningsgezinde opstelling tegenover Azerbeidzjan en Turkije.

Artoer Baghdasarjan
Baghdasarjan (39) was een voormalig parlementsvoorzitter die met de regering had gebroken en naar de oppositie was overgegaan. Zijn partij, Heerschappij van de Wet (OE), haalde bij de

parlementsverkiezingen in mei 2007 9 van de 131 zetels, het beste resultaat voor een oppositiepartij. Baghdasarjan werd als meer prowesters gezien dan de zittende regering.

Vahan Hovannisjan
Hovannisjan (41) was vicevoorzitter van het parlement en de kandidaat van de Armeense Revolutionaire Federatie (HHD), een socialistische en nationalistische partij die sterke banden had met de Armeense diaspora. De partij was begin jaren negentig van de twintigste eeuw enige tijd verboden vanwege vermeende betrokkenheid bij een poging de regering omver te werpen. Van 1998 tot 2007 maakte de HHD deel uit van de regering. De partij behaalde 16 zetels bij de parlementsverkiezingen in mei 2007.

Premier Sarkisjan wint verkiezingen

Premier Serzj Sarkisjan werd op 20 februari 2008, de dag na de presidentsverkiezingen, door de Centrale Kiescommissie uitgeroepen tot winnaar met bijna 53 procent van de uitgebrachte stemmen. Dat leidde tot protesten bij aanhangers van de oppositie die met ongeveer twintigduizend personen in Jerevan de straat opgingen. De Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE) oordeelde echter dat de verkiezingen overeenkomstig internationale normen waren verlopen, al was volgens sommige leden van de OVSE-missie verbetering op punten nog mogelijk.
Er volgde ruim een week van aanhoudende protesten in de hoofdstad tegen de verkiezingsuitslag. Daarbij kwamen acht mensen om het leven en raakten tientallen gewond. De zittende president Kotsjarjan beschreef de protesten als een illegale greep naar de macht.

Uitslagen presidentsverkiezingen Armenië
(19 februari 2008)

kandidaat	stemmen	percentage
Serzj Sarkisjan (HHK)	862.369	52,8
Levon Ter-Petrosjan	351.222	21,5
Artoer Baghdasarjan (OE)	272.427	17,7
Vahan Hovannisjan (HHD)	100.966	6,2

HHK - Republikeinse Partij van Armenië
OE - Heerschappij van de Wet
HHD - Armeense Revolutionaire Federatie

Noodtoestand in Jerevan afgekondigd

Op 1 maart kondigde de Armeense regering de noodtoestand af in Jerevan, die tot 20 maart van kracht zou blijven. Dat betekende dat demonstraties waren verboden en dat media alleen nog maar berichten afkomstig van de overheid mochten verspreiden. Het parlement had in een haastige zitting met de afkondiging van de noodtoestand ingestemd.
Op 2 maart patrouilleerden tanks en troepen in de straten van de hoofdstad.

Constitutioneel Hof handhaaft verkiezingsuitslag

Het Constitutioneel Hof handhaafde op 8 maart de uitslag van de presidentsverkiezingen. Daarmee ondersteunde het de eerdere beslissing van de Centrale Kiescommissie. Oppositieleider Levon Ter-Petrosjan had bij het Hof een klacht ingediend na zijn nederlaag bij de verkiezingen.

Censuur wordt afgezwakt

Op 13 maart ondertekende president Kotsjarjan een decreet waardoor de verplichting voor de media om uitsluitend overheidsinformatie te verspreiden de volgende dag werd opgeheven. Het verbod op het geven van 'duidelijk valse informatie over de regering' en 'informatie die de situatie zal destabiliseren' bleef echter van kracht. Ook demonstraties bleven verboden.

Parlement beperkt demonstraties

Het parlement nam op 17 maart een wet aan die beoogde demonstraties 'in bepaalde gevallen' te verbieden. De locale overheid kon daartoe overgaan als de politie of de nationale veiligheidsdienst 'betrouwbare informatie' had dat de demonstratie een gevaar kon zijn voor de openbare orde, de veiligheid of de constitutionele rechten van Armeense burgers.

Arrestaties in verband met geplande 'staatsgreep'

Op 19 maart verklaarde het bureau van de openbaar aanklager dat de Armeense politie 106 mannen had gearresteerd. Zij zouden van plan zijn geweest een staatsgreep te plegen gedurende de protesten tegen de verkiezingsuitslag.

Noodtoestand wordt opgeheven

Op 21 maart gingen honderden demonstranten in Jerevan de straat weer op, nadat de overheid de eerder afgekondigde noodtoestand de avond tevoren om middernacht had opgeheven. De demonstranten protesteerden tegen de arrestatie van oppositieleden aan het begin van de maand. Er was politie op straat, maar het kwam niet tot gewelddadige botsingen.

Nieuwe president treedt aan temidden van protesten

Serzj Sarkisjan werd op 9 april als president van Armenië geïnstalleerd, terwijl enkele honderden opposanten in Jerevan bloemen legden bij het kantoor van de burgemeester. Zij deden dat ter nagedachtenis aan degenen die bij de protesten waren omgekomen. De meeste commentatoren gingen er-

Samenstelling regering Armenië
(9 juni 2008)

President
Serzj SARKISJAN
Stafchef van de president
Hovik ABARAHAMJAN
Premier
Tigran SARKISJAN

Ministers:
Arbeid en Sociale Zaken
Arsen HAMBARTSOEMJAN
Buitenlandse Zaken
Eduard NALBANDJAN
Cultuur en Jeugd
Hasmik POGHOSJAN
Defensie
Sejhan OHANJAN
Economie
Nerses JERITSJAN
Energie en Natuurlijke Hulpbronnen
Armen MOVSISJAN
Financiën
Tigran DAVTJAN
Gezondheidszorg
Haroetjoen KOESJKJAN
Justitie
Gevorg DANIELIAN
Landbouw
Aramajis GRIGORJAN
Milieubescherming
Aram HAROETJOENJAN
Noodsituaties
Mher SJAHGELDJAN
Onderwijs en Wetenschap
Spartak SEJRANJAN
Sport en Jeugdzaken
Armen GRIGORJAN
Stedelijke Planning
Vardan VARDANJAN
Territoriaal Bestuur
Armen GEVORGJAN
Transport en Communicatie
Goergen SARKISJAN

van uit dat president Sarkisjan inzake de relaties met Azerbeidzjan en Turkije de harde lijn zou volgen van zijn voorganger Robert Kotsjarjan. Na zijn installatie benoemde de nieuwe president Tigran Sarkisjan (geen familie) tot zijn opvolger als premier.

Demonstraties gaan door

Op 20 juni was er in Jerevan opnieuw een antiregeringsdemonstratie waaraan rond achtduizend aanhangers van de oppositie deelnamen. Ook ex-president Levon Ter-Petrosjan voerde daarbij het woord.

(Vorige berichten pagina 68/1 e.v. - 2008)

AZERBEIDZJAN

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

President Alijev wil actie tegen hoge voedselprijzen

President Ilham Alijev van Azerbeidzjan heeft zijn regering opdracht gegeven actie te ondernemen tegen de stijgende voedselprijzen, zo berichtten regeringsmedia op 2 mei 2008. De president had de regering drie maanden gegeven om een plan op te stellen voor 'betrouwbare voedselvoorziening' voor de bevolking.
De stijgende voedselprijzen waren uitvloeisel van een wereldwijde trend. De regering had enkele dagen eerder al aangekondigd dat heffingen op de import van rijst, tarwemeel en roggemeel en de BTW van 18 procent op die producten waren afgeschaft.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

President Alijev wil olieproductie verhogen

President Ilham Alijev verklaarde op 3 juni 2008 dat zijn land dat jaar de olieproductie met 16 procent zou verhogen tot vijftig miljoen ton en in 2009 tot zestig miljoen ton. Hij zei ook dat Azerbeidzjan genoeg olievoorraden had 'voor honderd jaar'.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Hoofdredacteur en collega wegens verraad veroordeeld

Op 24 juni 2008 werden Novruzali Mammadov en Elman Guliyev, respectievelijk hoofdredacteur en medewerker van *Talysh Sado* ('Stem van de Talysh'), wegens verraad tot gevangenisstraffen veroordeeld. Zij waren in februari 2007 gearresteerd. Mammadov kreeg tien jaar gevangenisstraf opgelegd en Guliyev zes jaar.
De openbaar aanklager had de twee beschuldigd van Talysh nationalisme en ondermijning van de Azerbeidzjaanse staat. De Talysh woonden in het zuiden van Azerbeidzjan en onderhielden nauwe culturele banden met Iran.

REGIONALE ONTWIKKELINGEN

Azerbeidzjan beëindigt deelname aan vredesmacht in Kosovo

Het parlement van Azerbeidzjan stemde op 4 maart 2008 met 87 tegen 3 stemmen voor terugtrekking van de Azerbeidzjaanse vredesmacht van 34 man uit Kosovo. Het besluit kwam nadat Kosovo medio februari eenzijdig de onafhankelijkheid van Servië had uitgeroepen.
Men was er in Azerbeidzjan bang voor dat de onafhankelijkheid van Kosovo een negatieve uitwerking kon hebben op de status van de omstreden enclave Nagorno Karabach, die sinds midden jaren negentig van de twintigste eeuw door Armenië was bezet.

Botsingen bij Nagorno Karabach

Op dezelfde dag dat het besluit viel om de troepen uit Kosovo terug te trekken, kwam het tot gewapende botsingen in de genoemde enclave. Armenië en Azerbeidzjan beschuldigden elkaar ervan met de gevechten in Nagorno Karabach te zijn begonnen. Zij waren het evenmin eens over het aantal slachtoffers dat was gevallen. Het ministerie van Defensie van Azerbeidzjan meldde dat vier eigen soldaten en twaalf Armeniërs waren gedood, terwijl Armenië zei dat er uitsluitend acht Azerbeidzjanen waren omgekomen.
Het Azerbeidzjaanse ministerie van Defensie liet op 10 maart weten dat bij een andere gewapende botsing bij Nagorno Karabach een dag eerder twee Azerbeidzjanen en een Armeniër waren omgekomen.

VN eist terugtrekking uit Nagorno Karabach

De Algemene Vergadering van de Verenigde Naties nam op 14 maart een resolutie aan waarin de 'onmiddellijke, volledige en onvoorwaardelijke' terugtrekking van alle Armeense strijdkrachten werd geëist uit Nagorno Karabach.
Slechts 39 landen stemden voor de resolutie en zo'n 100 onthielden zich van stemming. Frankrijk, Rusland en de Verenigde Staten namen niet aan de stemming deel. Deze drie landen waren gezamenlijk voorzitter van de Minsk-Groep die poogde bij het conflict over Nagorno Karabach te bemiddelen.

Azerbeidzjan verdubbelt militair budget

Azerbeidzjan zou in 2008 de militaire uitgaven verdubbelen, naar het officiële dagblad *Azerbeidzjan* op 15 april liet weten. President Ilham Alijev had volgens de krant een dag eerder tijdens een kabinetsvergadering gezegd dat de militaire begroting zou oplopen tot een bedrag ter waarde van omgerekend 1,26 miljard euro.
Sinds 2004 had het land zijn militaire uitgaven al meer dan verviervoudigd. Dat was in het licht van het slepende conflict met Armenië over Nagorno Karabach geen onbelangrijk feit.

BUITENLANDSE ZAKEN

Europese Unie wil banden met Azerbeidzjan aanhalen

Hoge functionarissen van de Europese Unie lieten tijdens een bezoek aan de hoofdstad Bakoe op 4 februari 2008 weten dat zij de banden met Azerbeidzjan wilden aanhalen. De opening van de eerste EU-missie in het land werd bijgewoond door eurocommissaris voor Buitenlandse Betrekkingen Benita Ferrero-Waldner en door Dimitrij Rupel, minister van Buitenlandse Zaken van Slovenië – op dat moment EU-voorzitter.
Zij ondersteunden de plannen om gas uit Centraal-Azië via de Kaspische Zee en Azerbeidzjan naar West-Europa te transporteren. Ferrero-Waldner sprak zich uit voor Azerbeidzjaanse deelname aan het Nabuccoproject, een 3.300 kilometer lange pijpleiding via welke gas uit het Midden-Oosten en Centraal-Azië naar Europa zou worden getransporteerd. De voltooiing van Nabucco was gepland voor 2012.

Azerbeidzjan geeft gevoelige lading voor Iran vrij

Azerbeidzjan gaf op 1 mei 2008 een gevoeli-

ge lading Russische apparatuur vrij die bedoeld was voor de eerste Iraanse kernenergiecentrale in Bushehr, die met Russische steun werd gebouwd. De lading met apparatuur voor hitte-isolatie was op 29 maart door de douane in Azerbeidzjan tegengehouden, omdat men vreesde dat doorlaten ervan mogelijk in strijd was met sanctieregels van de Verenigde Naties. Het Russische staatsbedrijf Atomstrojexport, dat assisteerde bij de bouw van de centrale in Bushehr, had Azerbeidzjan ervan beschuldigd dat het de verzending van de lading moedwillig saboteerde.

(Vorige berichten pagina 68/2 e.v. - 2008)

BELGIË

BINNENLAND

Voormalige leden extreemlinkse CCC gearresteerd

In de Brusselse gemeente Schaarbeek werden op 5 juni 2008 twee voormalige leden opgepakt van de groepering Cellules Communistes Combattantes (Strijdende Communistische Cellen - CCC). Het ging om Bertrand Sassoye (44) en Pierre Carette (55) die na hun arrestatie in 1985 en hun daarop volgende veroordeling tot levenslang in respectievelijk 2000 en 2003 voorwaardelijk vrijkwamen. De CCC pleegde in 1984 en 1985 een groot aantal aanslagen tegen objecten die zij zag als symbool van het door hen bestreden kapitalistische systeem.

Sassoye werd opgepakt vanwege diens banden met de Italiaanse Partito Comunista Politico-Militare (PCPM), waartegen in Milaan een proces liep. Aan de arrestaties was een maandenlang onderzoek vooraf gegaan, in het verlengde van de aanhouding door de Italiaanse politie van vijftien leden van de PCPM in februari 2007. Zij werden verdacht van het voorbereiden van aanslagen, waarbij onder anderen Silvio Berlusconi, die in mei 2008 weer premier van Italië zou worden, doelwit zou zijn geweest. In de Italiaanse onderzoeksdossiers werden sporen aangetroffen die leidden naar mogelijke Belgische medeverdachten. Carette werd gearresteerd vanwege de nauwe contacten die hij met Sassoye onderhield.

Behalve de twee voormalige CCC-leden werden nog drie verdachten opgepakt: Wahoub Fayoumi, journaliste voor de Franstalige openbare omroep RTBF, de eerder voor onder meer bendevorming en bezit van explosieven veroordeelde Constant Hormans en de Libanese vluchteling Abdallah Ibrahim Abdallah. Op 11 juni werden zij echter op last van de Brusselse raadkamer weer vrijgelaten. Het federaal parket ging daartegen in beroep, maar de kamer van inbeschuldigingstelling bevestigde de vrijlatingen op 26 juni.

Aantal asielaanvragen in 2007 licht gedaald

In 2007 is het aantal asielaanvragen in België licht afgenomen, zo bleek uit het op 20 juni 2008 gepubliceerde jaarverslag van het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen (CGVS). Het verscheen ter gelegenheid van Wereldvluchtelingendag, een in 2000 ingestelde jaarlijkse herdenkingsdag van de Verenigde Naties.

In 2007 werden 11.115 asielaanvragen gedaan, iets minder dan de 11.587 personen in het jaar daarvoor. Op wat langere termijn bezien was het aantal aanvragen sterk gedaald: in 2000 waren het er nog rond de 42.000, een jaar later 24.000 en de jaren tot 2006 tussen de 15.000 en 18.000. De meeste asielaanvragen kwamen in 2007 voor het derde achtereenvolgende jaar uit Rusland, met een aantal van 1.436. Daarbij ging het vooral om Tsjetsjenen. Daarna volgden de 1.219 aanvragen uit het voorheen één staat vormende Servië en Montenegro, voornamelijk door Roma en leden van andere etnische minderheden uit het toen nog tot Servië behorende Kosovo. Veel aanvragen kwamen ook uit Irak (825), de Democratische Republiek Kongo (716) en Afghanistan (696).

Evenals het aantal asielaanvragen daalde ook het aantal erkende vluchtelingen licht, namelijk van 1.914 in 2006 naar 1.839 in 2007. De grootste aantallen mensen kwamen uit Rusland (377), Rwanda (211), Servië en Montenegro (162), Irak (159), DR Kongo (120) en China (100). Relatief het vaakst viel een positieve beslissing op een asielaanvraag in China (50 procent werd gehonoreerd), Rusland (41 procent) en Burundi (35 procent). Er werden daarnaast 279 mensen toegelaten voor een verblijf van beperkte duur, op basis van de in september 2006 ingevoerde nieuwe asielwetgeving. Hun zogeheten subsidiaire beschermingsstatus was van toepassing op mensen die niet individueel werden vervolgd, maar wel afkomstig waren uit conflictgebieden als Afghanistan, Irak en Somalië.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Werkloosheid daalt tot recordlaagte

Gegevens van juni 2008 lieten zien dat de werkloosheid in Vlaanderen was gedaald tot het laagste niveau in zeven jaar. In een aantal gemeenten was sprake van een zodanig gering aantal mannelijke werkzoekenden zonder baan dat deze alleen nog zogeheten frictiewerkloosheid betrof, de als normaal beschouwde wisselperiode tussen twee banen in. Voorts bleek dat de werkloosheid in Wallonië eveneens afnam en wel in een sneller tempo dan in Vlaanderen.

Vlaanderen

Eind mei waren in Vlaanderen 151.001 mensen werkloos, hetgeen een afname betekende met 9,7 procent in vergelijking met een jaar eerder. Toen waren er 16.301 mensen méér die geen baan hadden. Het laagterecord van mei 2001 lag op 150.569 werklozen. De werkloosheidsgraad bij mannen bedroeg in mei 2008 4,55 procent en die bij vrouwen 6,20 procent.

De daling zette zich over heel Vlaanderen door. Een sterk bovengemiddelde afname was er in Tongeren (-16,8 procent), Hasselt (-14,6 procent), Leuven (-13,2 procent) en Mechelen (-12 procent). Er waren 21 gemeentes met onder mannen alleen frictiewerkloosheid, dat wil zeggen met een percentage van minder dan 2 procent. Hiervan lagen er dertien in West-Vlaanderen en zowel vier in Vlaams-Brabant als in Oost-Vlaanderen. Voor de laagste werkloosheid onder vrouwen tekende het Vlaams-Brabantse Gooik met 1,9 procent.

Wallonië

Terwijl Vlaanderen een werkloosheidspercentage had van 5,2 procent, lag dat in Wallonië fors hoger. In 2008 waren daar eind mei 203.065 werkzoekenden, onderverdeeld in 189.684 uitkeringsgerechtigde werklozen en 13.381 jonge schoolverlaters zonder baan. Het totale percentage kwam daarmee uit op 13,3 procent, maar in mei 2007 lag dat nog op 14,9 procent. Dat betekende een afname met 25.362 personen ofwel 11,1 procent.

Opvallend was vooral het verschil tussen

Vlaanderen en Wallonië, met de genoemde dalingspercentages van respectievelijk 9,7 en 11,1 procent. Deze cijfers kregen vooral betekenis door een vergelijking met het berekende verschil tussen mei 2006 en mei 2007. De Vlaamse werkloosheid daalde in die periode met 20,8 procent. In Wallonië daarentegen bedroeg die afname toen nog maar 4 procent.

Meerderheid werknemers spoorwegen stemt in met sociaal akkoord

De werknemers van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen (NMBS) stemden op 10 juni 2008 in meerderheid in met het door hun vakbonden bereikte akkoord met de directie van het bedrijf. Daar waren acties bij het spoor aan vooraf gegaan. Zo kwam in de avond van 19 mei het treinverkeer stil te liggen door een 24-uursstaking, nadat een eerder werkgeversaanbod door de bonden was afgewezen.
De belangrijkste conflictpunten betroffen de eindeloopbaanproblematiek en de verhoging van de koopkracht. In het akkoord, dat zou lopen van 2008 tot en met 2010, werd onder meer een algemene loonsverhoging van 1.000 euro bruto gespreid over drie jaar vastgelegd. Er kwamen eindeloopbaan-maatregelen voor de verschillende personeelsrangen, met het recht op een 4/5 werkweek vanaf 55 jaar. Ook de toeslagen voor nachtarbeid en zaterdagwerk gingen omhoog.
De goedkeuring van het akkoord vond plaats met een nipte meerderheid onder de leden van de twee belangrijkste spoorbonden. Van de leden van de vakcentrale Transcom van het Algemeen Christelijk Vakverbond (ACV) keurde 55 procent de overeenkomst goed, terwijl dat percentage onder de leden van de sociaal-democratische Algemene Centrale der Openbare Diensten (ACOD) 52 procent bedroeg. De beroepsgroep Spoor van de liberale vakbond VSOA (Vrij Syndicaat voor het Openbaar Ambt) liet weten met het akkoord in te stemmen. Daarmee was het draagvlak voor het akkoord niet groot, temeer daar de Onafhankelijke Vakbond voor Spoorwegpersoneel (OVS) niet wilde ondertekenen en bovendien nieuwe acties openhield. Zij vertegenwoordigde hooguit 10 procent van de werknemers, maar had een relatief grote invloed doordat vooral treinbestuurders en treinbegeleiders er lid van waren: een beperkt aantal leden kon al veel treinverkeer ontregelen.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Hoge Raad van Financiën kraakt Belgisch begrotingsbeleid

De overheidsuitgaven zijn vrijwel overal – in gemeenten, gewesten, gemeenschappen én bij de federale overheid – structureel te hoog. Dat was de belangrijkste vaststelling van de Hoge Raad van Financiën (HRF), die op 13 juni 2008 een somber beeld optekende van de Belgische overheidsfinanciën. Het adviesorgaan ging uit van een noodzakelijk begrotingsoverschot in 2008 van 0,5 procent van het bbp om in de toekomst de vergrijzing te kunnen betalen. De federale regering streefde voor dat jaar echter naar een begrotingsevenwicht, maar zelfs om dit doel te bereiken was al een besparing nodig van 1 miljard euro ofwel 0,3 à 0,4 procent van het bbp. Deze zou op zeer korte termijn moeten worden gerealiseerd, namelijk bij de vóór half juli geplande begrotingscontrole. Voor 2009 gold dat er 2,7 miljard euro tekort was om een evenwicht te bereiken. Werd uitgegaan van een overschot van 0,3 procent van het bbp, dan liep dit bedrag al op tot 4 miljard euro.
De HRF leverde nog meer kritiek. De toename van de overheidsuitgaven overschreed in 2008, evenals in voorgaande jaren, het groeipotentieel van de economie. Aan de inkomstenkant was sprake van een overschatting van de ontvangsten uit eenmalige maatregelen en belastingen. Omdat de Belgische politiek al zo lang in een crisis verkeerde door het onvermogen een stabiele regering te vormen, zodat veelal alleen over lopende zaken werd beslist, was tevens verzuimd om de begroting van 2007 bij te sturen. Daardoor was in plaats van een overschot van 0,3 procent een tekort van 0,2 procent ontstaan. Dat was een verschil van 1,5 miljard euro, een tekort dat later moest worden opgevuld. Tenslotte betekende het niet kunnen nakomen van de begrotingsdoelstellingen in 2007 en 2008 dat de schuldafbouw zou vertragen en de rentelasten zouden stijgen. Dit betekende nog eens een verkleining van de beleidsmarge met jaarlijks 250 miljoen euro.

De kern van de kritiek van de HRF kwam deels overeen met het oordeel dat de Europese Commissie op 11 juni velde. Ook deze stelde dat er stijgende tekorten op de begroting te verwachten waren en de staatsschuld te weinig kon dalen.

JUSTITIE

Oprichter Front National veroordeeld

De correctionele rechtbank van Namen veroordeelde op 2 juni 2008 Daniel Féret, oprichter en voormalig voorzitter van het extreemrechtse Front National (FN), tot een onvoorwaardelijke gevangenisstraf van één jaar. Dat gebeurde bij verstek: de drieënzestigjarige Féret verbleef in Frankrijk van waaruit hij liet weten in beroep te zullen gaan. De veroordeling vond plaats wegens valsheid in geschrifte en gebruik van valse documenten bij de Europese verkiezingen van 2004. In 2006 was hij al eens veroordeeld voor het aanzetten tot racisme en werd toen bovendien uitgesloten van verkiezingsdeelname voor een periode van tien jaar. Het FN wist bij de verkiezingen van 1994 voor het Europees Parlement een zetel te behalen, die door Féret zelf werd ingenomen. Na een electorale impasse behaalde zijn partij bij de federale verkiezingen van juni 2007 een zetel in zowel Kamer als Senaat. In datzelfde jaar werd Féret uit zijn partij gezet, na een reeks van interne conflicten en afsplitsingen. Het FN werd daarna geleid door voorzitter Michel Delacroix.

Verdachte van moord op verdwenen kinderen krijgt levenslang

Het assisenhof in Luik deed in juni 2008 uitspraak in de geruchtmakende zaak rond de ontvoering en verkrachting van en de moord op twee jonge meisjes, wier levenloze lichamen twee jaar eerder in Luik waren aangetroffen. De gebeurtenissen riepen in België des te meer emoties op vanwege eerdere, veel grotere geweldsdelicten waarvoor Marc Dutroux en Michel Fourniret hoofdverantwoordelijke waren. Door hun toedoen vonden eveneens jonge meisjes de dood, na ontvoering en seksueel misbruik.
In deze rechtszaak betrof het de dood van de zevenjarige Stacy Lemmens en de tien jaar oude Nathalie Mahy. De daarvoor gearresteerde verdachte, de veertigjarige Abdallah A., werd op 10 juni 2008 door de jury schuldig bevonden en een dag later door het assisenhof tot levenslang veroordeeld. Ook moest hij zich tien jaar ter beschikking houden van de regering, hetgeen een strafverlenging van tien jaar mogelijk maakte. Daardoor werd een in de Belgische wetgeving voorziene mogelijkheid van voorwaardelijke invrijheidstelling zeer onwaar-

schijnlijk, temeer daar hij viel onder de striktere voorwaarden in geval van recidive. A. was namelijk al tweemaal eerder veroordeeld voor ontvoering en verkrachting van minderjarigen. In zijn laatste woord voor de juryuitspraak ontkende hij echter, ondanks zijn belaste verleden, iets te maken te hebben met de zaak waarin hij nu de maximumstraf kreeg opgelegd: 'Dames en heren van de jury, ik ben beschaamd over mijn verleden. Ik zal het mezelf nooit vergeven. Het verleden heeft mijn leven verziekt. Maar nu ben ik onschuldig. Veroordeel mij niet op basis van het verleden.'

Vrijspraken voor leden Turkse organisatie DHKP-C vernietigd

De van betrokkenheid bij terrorisme verdachte leden van de Revolutionaire Partij voor de Bevrijding van het Volk (DHKP-C) zijn in februari door het hof van beroep in Antwerpen ten onrechte vrijgesproken. Dat was de uitspraak die het Hof van Cassatie op 24 juni 2008 deed, zich daarbij baserend op een andere interpretatie van de Belgische antiterrorismewetgeving. Volgens het Hof was het voor strafwaardigheid niet noodzakelijk dat een verdachte zelf had deelgenomen aan aanslagen op eigendommen of personen of aan de voorbereiding daarvan. Voldoende was het als deze bewust lid was van een organisatie die dergelijke aanslagen pleegde. De Antwerpse rechters hadden daarentegen uitgesproken dat de leden van de DHKP-C niet medeverantwoordelijk konden worden gesteld voor aanslagen die buiten België waren gepleegd. De van oorsprong Turkse organisatie had haar acties namelijk vooral in eigen land en soms daarbuiten ondernomen, maar niet in België.
Het was de vijfde uitspraak in de zaak, nadat eerder gerechtelijke vonnissen waren gewezen door de rechtbank van eerste aanleg in Brugge (januari 2006), het hof van beroep in Gent (november 2006), het Hof van Cassatie (april 2007) en vervolgens in Antwerpen. Tegen de uitspraak van deze laatste rechtbank ging het federale parket in beroep, dat nu dus in het gelijk werd gesteld. Er zou nu een volgend proces volgen voor het hof van beroep in Brussel.

Vonnis 'kinderpornobestrijder' Marcel Vervloesem bevestigd

Het Hof van Cassatie verwierp op 24 juni 2008 het beroep dat was ingesteld door Marcel Vervloesem tegen zijn veroordeling wegens seksueel misbruik, het verspreiden van pornografische beelden en oplichting. Daarvoor was hij, na een eerste veroordeling in 2006, op 6 februari 2008 door het Antwerpse hof van beroep tot vier jaar gevangenisstraf veroordeeld.
Vervloesem (56), die verklaarde nog in beroep te willen gaan bij het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, was oorspronkelijk bekend geworden als bestrijder van kinderporno. Eind jaren negentig van de twintigste eeuw werden hij en zijn werkgroep Morkhoven ook buiten België bekend door onthullingen over een vermeend kinderpornocircuit. Later volgden de beschuldigingen dat hij zelf deed, wat hij zei te bestrijden.

Straffen verlaagd voor betrokkenen gewapende strijd in Irak

Het Brusselse hof van beroep verminderde op 26 juni 2008 de straffen die in januari waren uitgesproken door de correctionele rechtbank van Brussel tegen vijf verdachten die deel uitmaakten van een netwerk van personen die met name waren aangeklaagd voor lidmaatschap van een terroristische organisatie. Er waren contacten met buitenlandse, aan al-Qaida verwante strijders in landen als Afghanistan, Irak, Syrië en Turkije. De kwestie spitste zich toe op Muriel Degauque, een tot de islam bekeerde vrouw uit België, die door de groep zou zijn gestuurd en begeleid om als zelfmoordterroriste naar Irak te gaan. Zij reed zich op 9 november 2005 ten noorden van Bagdad met haar auto te pletter tegen een Amerikaans konvooi.
Het Brusselse hof besloot tot vrijspraak voor Souhaieb Soughir, die in eerste instantie 28 maanden cel had gekregen. De straf voor zijn oudere broer Bilal Soughir, die werd gezien als leider van de groep en tot tien jaar was veroordeeld, werd gehalveerd. Het vonnis dat werd gewezen ten aanzien van de andere drie verdachten, die oorspronkelijk straffen tussen 28 maanden en 5 jaar kregen opgelegd, viel eveneens milder uit. Zo werden Youness Loukili en Nabil Karmun veroordeeld tot respectievelijk twee en drie jaar, beide gedeeltelijk voorwaardelijk. Pascal Cruypenninck tenslotte werd alleen een werkstraf opgelegd wegens verboden wapenbezit maar vrijgesproken van betrokkenheid bij terrorisme.

Cyprus

CULTUUR EN WETENSCHAP

InBev-Baillet Latour Prijs

Professor Peter H. Seeburg van het Max-Planck-Instituut voor Medisch Onderzoek in het Duitse Heidelberg kreeg op 10 mei 2007 in Brussel de InBev-Baillet Latour Prijs ter Bevordering van de Gezondheid 2007 uitgereikt. Hij werd bekroond voor zijn pionierswerk op het gebied van activering en inhibitie van de hersenen, waartussen een nauwkeurig evenwicht nodig is voor essentiële hersenfuncties. Sedert 2000 reikte het Fonds InBev-Baillet Latour jaarlijks de prijs (150.000 euro) uit om de meest bruikbare toepassingen van fundamenteel onderzoek te stimuleren. Het was een van de belangrijkste wetenschapsprijzen van België.

(vorige berichten pagina 309/3 - 2008)

CYPRUS

BINNENLAND

Vredesonderhandelingen worden hervat

Op 21 maart 2008 ontmoette de Grieks-Cypriotische president Dimitris Christofias en de Turks-Cypriotische leider Mehmet Ali Talat elkaar voor het eerst sinds de verkiezing van Christofias. De twee leiders besloten de in 2004 gestaakte gesprekken over de hereniging van het eiland te hervatten. Tevens sprak men over de opening van een oversteek tussen de eilanddelen in de Grieks-Cypriotische hoofdstad Nicosia. Deze grensovergang moest in de Straat van Ledra komen.
De leiders zouden elkaar drie maanden later weer ontmoeten. Ondertussen zouden beide partijen gaan werken aan een gedetailleerd herenigingvoorstel. Talat sprak na afloop van de ontmoeting over de start van een nieuw tijdperk. Christofias voegde daaraan toe dat ze hun uiterste best deden om zo snel mogelijk tot een goede oplossing van de deling te komen. Hij benadrukte dat gezien de uiteenlopende standpunten men zich in eerste instantie vooral moest richten op de overeenkomsten en op wat men al bereikt had om het proces verder te laten gaan.

Turks leger steunt onderhandelingen

Generaal Yasar Buyukanit, opperbevelheb-

ber van het Turkse leger, sprak op 29 maart zijn steun uit voor de nieuwe vredesonderhandelingen. Hij hoopte op een overeenkomst waarin de soevereiniteit van de Turkse Republiek van Noord-Cyprus (TRNC) erkend werd en dat er sprake zou zijn van gelijke rechten van de twee eilanddelen.
Tegelijkertijd waarschuwde Buyukanit dat bij een mogelijk akkoord de terugtrekking van de Turkse soldaten uit de TRNC niet vanzelfsprekend was. Hij beschouwde deze militaire aanwezigheid als een garantie voor de vrede op het eiland. Bovendien deelde hij mee dat Turkse soldaten ook na de opening van de grensovergang in de Straat van Ledra zouden blijven patrouilleren.
Sinds de scheiding van het eiland in 1974 waren er veertigduizend Turkse militairen in het noordelijke, Turkse deel van Cyprus gestationeerd.

Opening grensovergang Straat van Ledra

Met een kleine feestelijke ceremonie werd op 3 april 2008 de grensovergang in de Straat van Ledra geopend. Daarbij waren de burgemeester van Nicosia, de adviseurs van Talat en president Christofias aanwezig.
De feestelijke stemming sloeg na een paar uur om toen de Turks-Cypriotische politie in de bufferzone van de Verenigde Naties nabij de Straat bleek te patrouilleren. Daarop ontstond een conflict over de regelgeving rondom de politiepatrouilles en werd de grensovergang gesloten. Na protesten van demonstranten en bemiddeling door VN-functionarissen werd deze later weer heropend. De Grieks-Cypriotische politiechef Kypros Michailidis had van de Verenigde Naties de garantie gekregen dat dergelijke acties van zijn Turks-Cypriotische collega's niet meer zouden plaatsvinden. De Turks-Cyprioten onthielden zich van commentaar.

VN starten onderhandelingen over herenigingsproces

De VN begonnen op 18 april met de voorbereidingen voor de vredesonderhandelingen die vanaf juni zouden moeten plaatsvinden. Dertien werkgroepen en technische commissies kregen de taak om belangrijke kwesties in kaart te brengen en daarover overeenstemming te bereiken. De werkgroepen hielden zich met complexe zaken als machtsverdeling, de relatie met de Europese Unie, veiligheid en economische zaken bezig. De technische commissies onderzochten de minder beladen kwesties als milieu en cultureel erfgoed. Vervolgens zou de secretaris-generaal van de VN, Ban Ki-moon, een speciale delegatie samenstellen die aan de onderhandelingen zou deelnemen.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Raad van Europa bekritiseert Cypriotisch gevangeniswezen

Het Europees Comité ter Voorkoming van Marteling (CPT) van de Raad van Europa publiceerde op 15 april 2008 een kritisch rapport over het Cypriotische gevangeniswezen in 2004. Hierin kwam naar voren dat de politie zich regelmatig misdragen had. Het ergste geval betrof een buitenlandse gedetineerde die tijdens zijn gevangenschap, terwijl hij naakt en geboeid was, twee maal per dag werd geslagen. De onderzoekers uitten tevens hun bezorgdheid over de soms lange duur van de hechtenis in voorarrest van met name buitenlandse gevangenen. Daarnaast had de commissie kritiek op de overbevolking en het leefklimaat in de gevangenissen.

Ter verbetering van het gevangeniswezen stelde het CPT voor om activiteiten voor gevangenen op te zetten, de medische zorg uit te breiden en ervoor te zorgen dat advocaten toegang kregen tot hun cliënten. De regering benadrukte in een reactie dat de politie inmiddels een intensieve training had gekregen om de omgang met de gevangenen te verbeteren en dat er al minder gevallen van wangedrag van politiebeambten werden gemeld.

EUROPESE UNIE

Cyprus gaat akkoord met Europese steun aan Turks-Cyprioten

Stephanos Stephanou, woordvoeder van de Cypriotische regering, maakte op 3 juni 2008 bekend dat zijn land zou afzien van juridische stappen tegen de Europese Commissie vanwege de voorgenomen steun aan de Turkse Republiek van Noord-Cyprus (TRNC). Het ging om economische hulp ter waarde van 259 miljoen euro om het Turks-Cyprioten gemakkelijker te maken hun goederen te exporteren en om ondernemingsactiviteiten te stimuleren. Daarmee wilde de EU bijdragen aan doorbreking van het isolement van de TRNC.

De vorige president van Cyprus, Tassos Papadopoulos, had aangekondigd tegen de steunverlening in beroep te gaan bij het Europees Hof van Justitie omdat het besluit daartoe een impliciete erkenning van Turks-Cyprus zou inhouden. Zijn in februari gekozen opvolger Dimitris Christofias, partijleider van de Progressieve Partij voor het Werkende Volk (AKEL), was meer op verzoening gericht. Als belangrijkste reden voerde Cyprus zelf aan dat de begeleidende tekst van de Commissie niet langer de suggestie van erkenning opriep.

(Vorige berichten pagina 132/1 e.v. - 2008)

DUITSLAND

BINNENLAND

Neonazi's behalen 5,1 procent bij verkiezingen in Saksen

Bij gemeenteraadsverkiezingen in de Duitse deelstaat Saksen op 8 juni 2008 behaalde de Nationaal-Democratische Partij (NDP) 5,1 procent van de stemmen. De extreemrechtse partij verviervoudigde daarmee haar percentage van vier jaar daarvoor van 1,3 procent. De NPD, die de Duitse grondwet een dictaat noemde van de westerse overwinnaars van de Tweede Wereldoorlog, deed voor het eerst mee in alle gemeenten en haalde in elke raad zetels. De Christen-Democratische Unie (CDU) bleef met 39,5 procent van de stemmen de grootste partij.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Vertrouwen van beleggers scherp gedaald

Volgens cijfers die het Zentrum für Europäische Wirtschaftsforschung (ZEW) op 17 juni 2008 bekendmaakte, was het vertrouwen van Duitse beleggers gedaald tot het laagste niveau sinds eind 1992. Het vertrouwen bleek veel scherper gedaald te zijn dan verwacht was, van min 41,4 naar min 52,4 punten. Hoofdredenen hiervoor waren volgens analisten de tot recordhoogte gestegen olieprijzen en verwachtingen van hogere rentes in de eurozone.

Centrale bank sluit verdere hulp uit

Axel Weber, president van de Duitse Bundesbank, sloot op 26 juni 2008 in een artikel in het financiële dagblad *Boersen Zeitung* verdere hulp uit voor commerciële banken die moeilijkheden bleven ondervinden van de kredietcrisis.
Hij zei dat wanneer centrale banken financiële problemen van private banken zouden gaan oplossen, directies konden menen dat zij in de toekomst ook weer gered zouden worden. Dit maakte de weg vrij voor nieuwe excessen, zo maakte Weber duidelijk.

JUSTITIE

Spionageschandaal bij Deutsche Telekom

Minister van Binnenlandse Zaken van Duitsland Wolfgang Schäuble voerde op 2 juni 2008 overleg met de telecombranche naar aanleiding van grote opschudding die was ontstaan door een spionageschandaal bij Deutsche Telekom. Dit bedrijf had eind mei zelf bekendgemaakt dat in de jaren 2005 en 2006 journalisten en commissarissen gevolgd waren om erachter te komen wie interne bedrijfsinformatie aan de pers doorgaf. Vervolgens deed het openbaar ministerie invallen bij Deutsche Telekom om bewijzen te verzamelen voor de spionage.

Enkele jaren geleden lekte bedrijfsinformatie van Deutsche Telekom voortdurend uit naar de pers, zoals overnameplannen, investeringen en reorganisaties. Informatie waar Telekom als beursfonds zorgvuldig mee om diende te gaan. Hierop greep de raad van bestuur in, maar deze ingreep was zo krachtig dat hij niet in verhouding leek te staan tot het doel. Journalisten, medewerkers van Telekom en leden van de raad van commissarissen zouden zijn afgetapt en langdurig in de gaten zijn gehouden. Uitgerekend een bedrijf dat het telefoongeheim diende te bewaken, zou in het geniep en op grote schaal telefoongegevens hebben misbruikt.
Een vergelijkbare affaire had zich kort daarvoor voorgedaan bij supermarktconcern Lidl, waar verkopers en caissières met camera's en andere elektronica in het geheim in de gaten werden gehouden. De veroorzaakte commotie maakte in het land een openbaar debat los over privacy.

Veroordeling wegens wapenlevering aan Libië

Een Duitse rechtbank veroordeelde op 13 juni 2008 de vierenzeventigjarige Berge Aris Balanian tot twee jaar voorwaardelijke gevangenisstraf wegens het leveren van onderdelen voor chemische wapens aan Libië in de jaren negentig. De verdachte kreeg verder een boete van 20.000 euro. Hij gaf toe dat hij aan het regime van Muammar Gaddafi een mechanisme had geleverd voor de productie van gifgas. Balanian had zijn toevlucht gezocht in Libanon, maar nam in 2005 contact op met de Duitse justitie en keerde een jaar later terug naar Duitsland. Libië viel destijds onder een wapenembargo van de Verenigde Naties.

Bijna één op de vijf vaders wil vaderschapsverlof

Op 11 juni 2008 maakte het Duitse ministerie van Gezinszaken bekend dat 18,5 procent van de aankomende Duitse vaders zich gemeld had voor een nieuwe regeling voor ouderschapsverlof, waardoor zij een jaar lang thuis zouden kunnen blijven met twee derde van hun salaris. De regeling was anderhalf jaar daarvoor gelanceerd. De minister van Gezinszaken, Ursula von der Leyen, noemde dit resultaat 'indrukwekkend' en zei: 'We maken een stille revolutie mee. Er zijn steeds meer vaders die tijd met hun kinderen willen doorbrengen.'
De nieuwe regeling was onderdeel van de inspanningen van de regering-Merkel om het nationale geboortecijfer – één van de laagste in Europa, samen met Italië en Spanje – omhoog te brengen. Het Duitse cijfer steeg licht tot 1,4 kinderen per vrouw in 2007. Dat was nog steeds laag, maar wel het hoogste niveau in zeventien jaar.

GEZONDHEID EN ZORG

Regering bindt strijd aan met overgewicht

De Duitse regering kwam op 25 juni 2008 met een pakket maatregelen om het overgewicht bij volwassenen en kinderen te bestrijden. Het programma kostte 30 miljoen euro voor de komende twee jaar. Volgens officiële cijfers waren ongeveer 37 miljoen volwassenen en 2 miljoen kinderen en tiners te zwaar. Het programma, genaamd 'In vorm', behelsde gedragsbeïnvloeding inzake gezond eten en sport en strengere voorschriften voor schoollunches. Tevens werp een appèl gedaan op de snoepindustrie te stoppen met advertenties die gericht waren op kinderen onder de 12 jaar. De kledingindustrie werd verzocht te stoppen met het gebruiken van 'kennelijk anorectische modellen'.

NATUUR EN MILIEU

Duitsland wil kampioen energie besparen worden

De Duitse Bondsdag stemde op 6 juni 2008 in met een aantal maatregelen ter verlaging van de CO2 -uitstoot. Zo werd een wet aangenomen waardoor het aandeel van duurzame energiebronnen als wind en zon zou stijgen van 14 naar 30 procent in het jaar 2020. Een andere maatregel betrof het verdubbelen van de hoeveelheid elektriciteit die zou worden opgewekt uit warmteoverschotten in energiecentrales.
De Duitse regering presenteerde op 18 juni haar volledige energie- en klimaatprogramma dat de CO2-uitstoot in 2020 moest terugbrengen met 40 procent ten opzichte van het niveau van 1990. Tot 2020 moest voor ruim 300 miljard euro worden geïnvesteerd in energiebesparende maatregelen. Bondskanselier Angela Merkel maakte duidelijk dat Duitsland kampioen energie besparen en klimaatbeheersing wilde worden. Vooral het wonen zou sterk worden beïnvloed. Nieuwe woningen en gerenoveerde oudbouw moesten met ingang van 2009 zo zijn geïsoleerd dat ze 30 procent minder energie zouden verbruiken. Verdere maatregelen betroffen de inbouw van intelligente stroommeters en geavanceerde thermostaten. Maar ook werd een verhoging aangekondigd van de tol voor vrachtwagens die in Duitsland reden. Op dit laatste punt kwam veel kritiek van vrachtwagenexpediteurs.

Stimulering van de ontwikkeling van hybride voertuigen

Op 26 juni 2008 lanceerde de Duitse regering met enkele industriële partners, waaronder autogigant Volkswagen, een programma om de ontwikkeling van milieuvriendelijker hybride voertuigen te stimuleren. Milieuminister Sigmar Gabriel stelde hiervoor 15 miljoen euro beschikbaar. Er zouden vier jaar worden uitgetrok-

Duitsland

ken om te komen tot prototypes werkend op batterijen die opgeladen zouden kunnen worden door middel van duurzame energiebronnen als wind en zon. Een ander doel was het ontwikkelen van geavanceerde batterijen voor deze voertuigen. Ook het energiebedrijf E.ON nam deel aan het project. Volkswagen-chef Martin Winterkorn beweerde bij deze gelegenheid dat 'de toekomst behoorde aan volledig elektrische auto's'.

BUITENLANDSE ZAKEN

Betrekkingen tussen Duitsland en China volgens Peking volledig hersteld

De relaties tussen China en Duitsland waren genormaliseerd. Dit zei de Chinese minister van Buitenlandse Zaken, Yang Jiechi, op 13 juni 2008 in Peking tijdens zijn ontmoeting met zijn Duitse collega Frank-Walter Steinmeier. Ze waren eerder bekoeld door een gesprek van bondskanselier Angela Merkel met de Dalai Lama. Omdat de Chinese regering hem beschouwde als politiek leider van Tibet – waar in maart bij demonstraties tegen het Chinese regime tientallen doden waren gevallen – verzette het bewind in Peking zich stelselmatig tegen dit soort gesprekken. Waarnemers waren het erover eens dat de wrijving tussen beide landen nadelig was voor de Duitse economie.

OVERLEDEN

Leni Riefenstahl, cineaste

Op 8 september 2003 overleed, 101 jaar oud, in Pöcking de cineaste en fotografe Helene Berta Amalie Riefenstahl. Zij werd in Berlijn geboren op 22 augustus 1902 en begon haar loopbaan als danseres, maar door een knieblessure werd zij gedwongen daarmee te stoppen. Bij toeval kwam zij in aanraking met de filmwereld door te figureren in films over bergbeklimmen. Vervolgens ging zij zelf regisseren. Riefenstahl kreeg na de machtsovername door Hitler in 1933 de opdracht het nazicongres in Neurenberg van 1934 te documenteren. Hitlers architect Albert Speer bedacht het draaiboek en Hitler zelf verzon de titel van wat beroemd en berucht zou worden als de nazipropagandafilm *Triumph des Willens*. Na de oorlog verbleef zij vier jaar in detentie. Midden jaren zestig van de vorige eeuw begon zij weer te filmen en fotograferen, nu vooral in Afrika, onder andere bij de Nuba-stam in Soedan. Intussen regisseerde zij zorgvuldig haar eigen geschiedschrijving waarin zij zich juist als slachtoffer van de omstandigheden presenteerde. Desondanks bleef de slagschaduw van *Triumph des Willens* over haar andere film- en fotografieprestaties hangen.

Jürgen Möllemann, politicus

Op 5 juni 2003 overleed op zevenenvijftigjarige leeftijd, na een mislukte parachutesprong in Marl-Loemühle, de politicus Jürgen Wilhelm Möllemann. Hij werd op 15 juli 1945 in Augsburg geboren en studeerde Duitse geschiedenis en sport aan de Pedagogische Hogeschool in Münster. Möllemann was aanvankelijk lid van de Christelijk-Democratische Unie (CDU) (1962-1969), maar sloot zich in 1970 aan bij de liberale Vrije Democratische Partij (FDP) waarvoor hij zitting nam in de Bundestag. Hij leidde de FDP in Noodrijn-Westfalen van 1983 tot 1994 en opnieuw van 1996 tot 2002. In 1982 werd hij staatsminister in het kabinet van bondsminister van Buitenlandse Zaken Hans-Dietrich Genscher, van 1987 tot 1991 was hij bondsminister voor Onderwijs en Wetenschappen en van 1991 tot 1993 van Economische Zaken. Als vicekanselier onder Helmut Kohl moest hij in 1993 aftreden vanwege het gebruik van officieel briefpapier voor particuliere zakelijke doelen (Briefbogen-Affaire). Zijn politieke onschendbaarheid werd, 22 minuten voor zijn dood, op 5 juni 2003 in verband met een officieel onderzoek naar de mogelijke betrokkenheid bij illegale wapenhandel opgeheven. Het is na officieel onderzoek niet duidelijk geworden of de mislukte parachutesprong een ongeluk was of zelfmoord.

(Vorige berichten pagina 315/2 - 2008)

FRANKRIJK

Frankrijk

BINNENLAND

Parlement steunt staatshervorming

De Nationale Assemblee keurde op 3 juni 2008 een aantal belangrijke grondwetswijzigingen goed. Een daarvan betrof de herkiesbaarheid van de president: deze zou niet meer onbeperkt herkozen kunnen worden, maar slechts voor twee termijnen van vijf jaar. De wijzigingen betroffen ook de uitbreiding van de parlementaire macht, onder meer door de mogelijkheid van de regering in te perken om uitspraken van het parlement te negeren.
Een andere grondwetswijziging handelde over toekomstige uitbreidingen van de Europese Unie. Daarover mocht de bevolking per referendum beslissen, mits de lidstaat meer dan 5 procent van de Europese bevolking vertegenwoordigde. Dit gold bijvoorbeeld bij de mogelijke toetreding van Turkije.
De wijzigingen moesten nog worden behandeld in het Congres, de gezamenlijke vergadering van de twee Franse Kamers (de Nationale Assemblee en de Senaat).

Overheid wil dat internetproviders websites blokkeren

De Franse minister van Binnenlandse Zaken Michèle Alliot-Marie maakte op 10 juni 2008 bekend dat internetproviders de toegang moesten blokkeren tot websites waarop kinderporno en propaganda voor terrorisme en racisme was te vinden. Andere landen, waaronder Canada, Groot-Brittannië en Zweden, hadden al eerder soortgelijke maatregelen genomen.

Regering pakt problemen in arme migrantenwijken aan

Op 20 juni 2008 maakte de Franse regering haar plannen bekend om de situatie in de arme migrantenwijken te verbeteren. De aanpak van de problemen was urgent geworden na ernstige geweldsuitbarstingen in 2005 en 2007. De regering wilde meer politie op straat, verbetering van het openbaar vervoer en betere school- en werkbegeleiding voor jongeren.
De socialistische oppositie kritiseerde het gebrek aan ambitie en originaliteit van de plannen.

Antisemitische gewelddaad in Parijs

Een zeventienjarige joodse jongen raakte op 23 juni 2008 ernstig gewond bij een aanval door jongens van Afrikaanse herkomst. Deze vond plaats in een deel van Parijs waar in 2007 ook al 25 incidenten hadden plaatsvonden.
In 2007 was er een lichte daling geweest in het aantal antisemitische incidenten in Frankrijk.

Frankrijk

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Franse spoorstaking bemoeilijkt door nieuwe wet

Slechts een deel van de vakbondsleden bij het spoor legde op 10 juni 2008 het werk neer, waardoor de verstoring van het treinverkeer beperkt bleef. Volgens de Franse regering was dit het gevolg van de in augustus 2007 aangenomen wet die een minimale dienstverlening moest garanderen. Deze wet schreef onder meer voor dat stakingsplannen twee dagen vooraf werden gemeld.

JUSTITIE

Voormalig actrice Brigitte Bardot veroordeeld wegens racisme

Brigitte Bardot werd op 3 juni 2008 tot een boete veroordeeld wegens het aanzetten tot haat. De drieënzeventigjarige actrice was al vier keer eerder veroordeeld vanwege racistische en discriminerende uitspraken. In 2004 kreeg ze een boete omdat ze in haar boek *Un cri dans le silence* homo's, migranten en werklozen aanviel.

De nieuwe rechtszaak ging over een brief uit 2006 aan de huidige president Nicolas Sarkozy, toen minister van Binnenlandse Zaken, waarin Bardot protesteerde tegen het islamitische offerfeest.

In de brief verklaarde ze dat 'Frankrijk genoeg had van deze bevolkingsgroep die ons en ons land vernietigt en ons gewoonten opdringt'. De rechter oordeelde dat Bardot, die banden had met de extreemrechtse politicus Jean-Marie Le Pen, onder het mom van dierenliefde mensen aanzette tot het afwijzen van moslims.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Rechter verklaart huwelijk ongeldig vanwege ontbreken maagdelijkheid

Een rechter in het Noord-Franse Lille bepaalde op 3 juni 2008 dat het huwelijk tussen twee Fransen van Noord-Afrikaanse afkomst ongeldig was, omdat de vrouw had gelogen over haar maagdelijkheid. Volgens de rechter moest de maagdelijkheid van de echtgenote worden beschouwd als een essentiële kwaliteit waarover de echtgenoot was misleid. Scheiden beschouwde de echtgenoot als oneervol en was daarom geen optie voor hem.
Politici van links en rechts kritiseerden de uitspraak, omdat zij een aantasting vreesden van de gelijkheid tussen man en vrouw. Vanwege alle beroering besloot minister van Justitie Rachida Dati om hoger beroep aan te vragen. Pikant detail was dat Dati haar eigen gearrangeerde huwelijk nietig had laten verklaren.

MILITAIRE ZAKEN

Marine annuleert militaire missies wegens dure olie

Vanwege de hoge olieprijzen heeft de Franse marine diverse activiteiten geannuleerd, zo maakte een marinewoordvoerder op 9 juni 2008 bekend. Zo waren oefeningen in de Verenigde Staten en de bijdrage aan de nationale feestdag op 14 juli (Bastille-dag) afgelast.

President Sarkozy hervormt strijdkrachten en herziet defensiedoctrine

President Nicolas Sarkozy kondigde op 18 juni 2008 een ingrijpende hervorming van de strijdkrachten aan. Van de 320.000 banen werden er 54.000 geschrapt en tientallen militaire bases werden gesloten. Daartegenover stonden investeringen in materieel, satelliettechnologie en inlichtingendiensten. Tienduizend militairen werden belast met terrorismebestrijding, het voorkomen van pandemieën en van computeraanvallen via internet.

Sarkozy bevestigde dat Frankrijk zou terugkeren in de militaire commandostructuur van de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO), waaruit het land zich in 1966 had teruggetrokken. Tegelijkertijd wilde hij echter een nieuwe impuls geven aan de Europese veiligheids- en defensiepolitiek.

Soldaat verwondt burgers tijdens militaire oefening

Tijdens een demonstratie van terrorismebestrijdingtechnieken op 29 juni 2008 gebruikte een soldaat echte kogels en verwondde daarbij zestien volwassenen en kinderen. Het was op dat moment niet duidelijk of het een ongeluk betrof of dat de soldaat opzettelijk met scherp had geschoten.

Georgië

OVERLEDEN

Henri Troyat, schrijver

Op 2 maart 2007 overleed in Parijs op vijfennegentigjarige leeftijd de schrijver Henri Troyat. Hij werd als Levon Aslan Torossian op 1 november 1911 in Moskou geboren in het gezin van een vermogende Armeense zakenman. Na de oktoberrevolutie in 1917 vluchtte het gezin naar Parijs waar Levon rechten studeerde. Hij wilde echter schrijver worden. Zijn eerste roman *Faux jour* publiceerde hij onder de naam Henri Troyat en verscheen in 1935. Het boek werd direct bekroond met de Prix du roman populiste. In 1938 kreeg hij voor de roman *L'Araigne* de Prix Goncourt. Na de Tweede Wereldoorlog werd hij internationaal bekend door romancycli als *Tant que la terre durera* (1947) waarin hij het Rusland van de tsaren, revolutie en ballingschap behandelde. Hoewel hij nooit naar zijn geboorteland terugkeerde, bleef Rusland zijn inspiratiebron en schreef hij biografieën over Fjodor Dostojevski, Aleksander Poesjkin, Nikolaj Gogol, Leo Tolstoj en over de tsaren Aleksander III en III en Nicolaas II. Hij bracht daarmee de Russische literatuur en geschiedenis onder de aandacht van een breed publiek.

(Vorige berichten pagina 316/1 e.v. - 2008)

GEORGIË

BINNENLAND

Oppositie boycot nieuw parlement uit protest tegen verkiezingsuitslag

Op 21 mei 2008 werden in Georgië parlementsverkiezingen gehouden die een absolute meerderheid opleverden voor de partij van president Michail Saakasjvili, de Verenigde Nationale Beweging. De Verenigde Oppositie riep twee dagen later een boycot van het parlement uit om te protesteren tegen de uitslag van de verkiezingen. Zij meende dat deze door de president was vervalst. Bij een oppositiedemonstratie in de hoofdstad Tbilisi op 26 mei, Onafhankelijkheidsdag, eisten ongeveer vijftigduizend mensen nieuwe en eerlijke verkiezingen.
Op 6 juni maakten de Georgische autoriteiten bekend dat de openingssessie van het nieuwe parlement was vervroegd naar 7 juni. Daardoor werd het voor de oppositie

moeilijk de voorgenomen blokkade van het parlementsgebouw te organiseren. Leden van de oppositie namen bij de opening geen zitting in het parlement en de leider van de Verenigde Oppositie, Levan Gotsjetsjiladze, verscheurde voor het gebouw demonstratief het certificaat dat hem recht gaf op een zetel.

De oppositiepartijen waren overigens net als Saakasjvili prowesters en Rusland niet welgezind. Zij maakten echter bezwaar tegen wat zij zagen als het autoritaire bewind van de president.

Uitslagen parlementsverkiezingen Georgië
(21 mei 2008)
Opkomst: 53,9 procent

Het parlement telt 150 leden van wie de helft wordt gekozen op basis van evenredige vertegenwoordiging en de helft op basis van districten met één afgevaardigde. De percentages betreffen de resultaten die zijn gehaald bij de zetels die volgens het principe van evenredige vertegenwoordiging zijn verdeeld.

partij	percentage	zetels
Verenigde Nationale Beweging	59,2	120
Verenigde Oppositie	17,7	16
Christen-Democratische Beweging	8,7	6
Georgische Partij van de Arbeid	7,4	6
Georgische Republikeinse Partij	3,8	2
Overige	4,3	-

REGIONALE ONTWIKKELINGEN

Abchazië wil internationale erkenning in navolging van Kosovo

Abchazië deed op 7 maart 2008 een beroep op de wereld de regio als een onafhankelijke staat te erkennen, waarbij Kosovo als precedent werd aangehaald. Het parlement van Abchazië nam unaniem een resolutie van die strekking aan, die ook gericht was aan het Russische parlement. Er werd onder meer in gezegd dat Abchazië al vijftien jaar met succes als een onafhankelijke staat had gefunctioneerd.

De oproep volgde op een eerdere resolutie van het parlement van Zuid-Ossetië. De twee republieken maakten formeel deel uit van Georgië, maar hadden zich vanaf begin jaren negentig van de twintigste eeuw feitelijk daarvan afgescheiden. Beide regio's werden door geen enkel land als onafhankelijke staat erkend, maar werden wel gesteund door Rusland.

Spanningen tussen Georgië en Rusland lopen op

De spanningen tussen Georgië en Rusland liepen op 22 april op nadat twee dagen eerder een onbemand Georgisch verkenningsvliegtuig boven Abchazië was neergeschoten. Moskou ontkende daarvoor verantwoordelijk te zijn en beweerde dat het vliegtuig door de Abchazische luchtverdediging was neergehaald. Bovendien beschuldigde het Georgië ervan resoluties van de Verenigde Naties te schenden door het sturen van het verkenningsvliegtuig naar het Abchazische luchtruim. Georgië stelde daarentegen dat een video-opname van het neergeschoten vliegtuig aantoonde dat het door een Russische machine was neergeschoten. Waarnemers van de VN bevestigden de Georgische lezing met hun conclusie dat het vliegtuig door een Russisch jachtvliegtuig was neergehaald.
Volgens Georgië zou Rusland zijn troepen in de regio Abchazië hebben versterkt en annexatie ervan voorbereiden. Het beschuldigde Moskou op 18 mei van het opstellen van zware wapens in Abchazië, naast de ongeveer 2.500 man vredestroepen die er al waren gelegerd.

Georgië staakt verkenningsvluchten boven Abchazië

Georgië liet de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties op 30 mei officieel weten dat het verkenningsvluchten boven Abchazië had gestaakt. De Georgische ambassadeur bij de VN, Irakli Alasania, zei dat zijn land tot het besluit was gekomen nadat de VN enkele dagen eerder een rapport hadden vrijgegeven waarin het uitvoeren van verkenningsvluchten werd bekritiseerd.

Rusland stuurt defensiepersoneel naar Abchazië

Het Russische ministerie van Defensie deelde op 31 mei mee dat het ongewapend defensiepersoneel naar Abchazië had gestuurd om een spoorlijn te repareren. De Abchazische viceminister van Buitenlandse Zaken Daoer Kove verklaarde dat de driehonderd man spoorwegtroepen nodig waren om een spoorweg te herstellen die zou worden gebruikt voor de aanvoer van bouwmateriaal naar Sotsji, net over de grens in Rusland, waar in 2014 de Olympische Spelen zouden plaatsvinden. Volgens het Franse dagblad *Le Monde* had de Russische premier Vladimir Poetin persoonlijk ingestemd met het herstel van de spoorlijn.
De Georgische viceminister van Buitenlandse Zaken Grigol Vasjadze beschuldigde Rusland ervan door het sturen van troepen 'een bruggenhoofd voor een invasie voor te bereiden'. De secretaris-generaal van de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO), Jaap de Hoop Scheffer, eiste op 3 juni 2008 dat Rusland de spoorwegtroepen uit Abchazië terugtrok. Hij meende dat Rusland daarmee de Georgische soevereiniteit had geschonden en de instabiliteit in de regio vergrootte.

Europees Parlement acht Russische vredestroepen niet neutraal

Het Europees Parlement nam op 5 juni een resolutie aan waarin werd gesteld dat de Russische vredesmissie in Abchazië niet langer als neutraal kon worden beschouwd. Het parlement meende dat het mandaat van de vredesmissie diende te worden gewijzigd en wilde dat de Europese Unie ook een eigen grensmissie naar Abchazië zou sturen om de internationale presentie in de separatistische regio te versterken.

Waarschuwing Russische generaal

De Russische generaal Aleksander Boeroetin waarschuwde twee weken later dat de Russische vredesmacht in Abchazië niet langer zelfbeheersing zou kunnen opbrengen als de 'provocaties' zouden doorgaan. De Georgische autoriteiten hadden op 17 juni vier leden van de Russische vredesmacht opgepakt en een lading antitankwapens die zij bij zich hadden, in beslag genomen. De vier waren twee dagen later vrijgelaten. Zij werden er door Georgië van beschuldigd dat zij niet toegestane wapens naar een bufferzone bij Abchazië hadden overgebracht.

BUITENLANDSE ZAKEN

Georgische magnaat zou natuurlijke dood zijn gestorven

De Britse politie liet op 14 februari 2008 op grond van een voorlopig onderzoek weten dat de Georgische magnaat Badri Patarkatsisjvili een natuurlijke dood was gestorven. Patarkatsisjvili was twee dagen eerder in zijn villa bij Londen gestorven, nadat hij

twee maanden eerder had gezegd dat hij het doelwit was van een moordcomplot. Het volledige toxicologische onderzoek naar zijn dood zou nog tien weken in beslag nemen. Patarkatsisjvili (52) speelde in Georgië een actieve rol in de oppositiebeweging tegen president Michail Saakasjvili. Ook was hij goed bevriend met de in Londen in ballingschap levende Russische zakenman en politicus Boris Berezovski.

Amerikaanse president Bush wil NAVO-lidmaatschap Georgië

De Amerikaanse president George W. Bush verzekerde president Michail Saakasjvili op 19 maart 2008 in Washington dat hij zich bij de top van de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO) in april ervoor zou inzetten dat Georgië de weg naar het lidmaatschap kon inslaan. Het was de vraag of dat op korte termijn mogelijk zou zijn omdat een beslissing daartoe unaniem door alle 26 lidstaten moest worden genomen. Duitsland en mogelijk ook Frankrijk zouden wellicht tegen een dergelijk voorstel zijn uit vrees anders Rusland voor het hoofd te stoten. Dat land was sterk gekant tegen een NAVO-lidmaatschap van Georgië.

Frankrijk geeft politiek asiel aan Georgische ex-minister

Frankrijk heeft politiek asiel verleend aan de voormalige Georgische minister van Defensie Irakli Oekroeasjvili, zo lieten zijn advocaten in Parijs op 23 april 2008 weten. Oekroeasjvili was in maart in Georgië nog bij verstek wegens afpersing veroordeeld. In 2006 was hij als minister ontslagen en sindsdien had hij zich openlijk kritisch geuit over president Michail Saakasjvili.
Het Franse ministerie van Buitenlandse Zaken gaf geen reden voor de asielverlening.

(Vorige berichten pagina 75/2 e.v. - 2008)

GROOT-BRITTANNIË

JUSTITIE

Hooggerechtshof stemt toe in uitlevering radicale moslimgeestelijke

Het Britse hooggerechtshof oordeelde op 20 juni 2008 dat de in Egypte geboren radicale moslimgeestelijke Abu Hamza al-Masri (50) kon worden uitgeleverd aan de Verenigde Staten, waar hij terecht zou moeten staan wegens terroristische vergrijpen. Hij zou onder andere al-Qaida en de Afghaanse Taliban financieel hebben ondersteund en vrijwilligers voor hen hebben gerekruteerd. In Groot-Brittannië zat hij op dat moment een celstraf van zeven jaar uit, omdat hij zijn volgelingen had opgeroepen niet-gelovigen te vermoorden.
Het Hof verwierp het beroep van Al-Masri tegen de uitspraak van een lagere rechtbank. De VS hadden de garantie afgegeven dat hij niet ter dood zou worden veroordeeld, wat voor Groot-Brittannië voorwaarde was om tot uitlevering over te kunnen gaan. De advocaten van de verdachte, die bij deze garantie vraagtekens hadden gezet, konden nog beroep aantekenen bij de Law Lords, de rechters van het Britse Hogerhuis die het hoogste rechtcollege van het land vormden.

Rechter verbiedt gebruik van anonieme getuigenissen

Een rechtbank in Londen gelastte op 24 juni 2008 een nieuw proces tegen twee mannen die terechtstonden op verdenking van moord, omdat er gebruik was gemaakt van anonieme getuigenverklaringen. Kort daarvoor had de hoogste Britse rechter, de Law Lords, uitgesproken dat een aangeklaagde het recht had te weten door wie deze werd beschuldigd en dat het waarborgen van anonimiteit voor getuigen daarmee strijdig was.
Veroordelingen op grond van anonieme getuigenissen, ook voor ernstige misdrijven als moord, waren de laatste jaren in Groot-Brittannië gebruikelijk geworden. De gerechtelijke uitspraak bood nu echter reeds veroordeelde personen de mogelijkheid in beroep te gaan. Bovendien, zo vreesden de justitiële en politieautoriteiten, zou het moeilijker worden mensen veroordeeld te krijgen. Getuigen die niet langer anoniem mochten blijven, zouden volgens hen veel minder bereid zijn om belastende verklaringen af te leggen uit vrees voor represailles.

MILITAIRE ZAKEN

Amerikaanse atoomwapens mogelijk uit Groot-Brittannië teruggetrokken

De Federatie van Amerikaanse Wetenschappers (FAS) maakte op 26 juni 2008 het onofficiële nieuws bekend dat de Verenigde Staten hun nucleaire wapens hadden teruggetrokken uit Groot-Brittannië.
Wanneer dit zou zijn gebeurd, bleef onduidelijk. Het ging om naar schatting 110 tactische kernwapens die sinds 1954 waren gestationeerd op de Amerikaanse luchtmachtbasis Lakenheath, 112 kilometer ten noordoosten van Londen. Het bericht werd op voorwaarde van anonimiteit door een westerse regeringsfunctionaris bevestigd tegenover persbureau *Associated Press*. Amerikaanse en Britse regeringswoordvoerders wilden de berichten echter noch bevestigen noch ontkennen. De FAS betreurde dat. Volgens de organisatie was door de geheimhouding de kans gemist om ook Rusland te betrekken bij een verdere vermindering van het aantal nucleaire wapens.

Aangenomen werd dat er in Europa nog tussen de 150 en 240 Amerikaanse atoomwapens waren opgeslagen: in België, Duitsland, Italië, Nederland en Turkije.

NOORD-IERLAND

Peter Robinson volgt Ian Paisley op als Noord-Iers premier

Op 5 juni 2008 werd de 59-jarige Peter Robinson, leider van de Democratische Unionistische Partij (DUP), de nieuwe premier van Noord-Ierland. Hij werd de opvolger van Ian Paisley (82), die in maart zijn aftreden had aangekondigd na ruim een jaar in functie te zijn geweest. Op 14 april had Robinson tevens diens leiderschap van de DUP overgenomen.

BUITENLANDSE ZAKEN

Meer Britse troepen naar Afghanistan

Minister van Defensie Des Browne maakte op 16 juni 2008 bekend dat Groot-Brittannië 230 extra militairen naar Afghanistan zou sturen, bovenop de 7.800 die daar al gelegerd waren. Het besluit volgde op de oproep van zijn Amerikaanse ambtgenoot Robert Gates aan de bondgenoten om hun militaire inspanningen te verhogen.

Sinds 2001 waren in Afghanistan, vooral tijdens gevechten met de Taliban, 102 Britse militairen omgekomen.

Groot-Brittannië

OVERLEDEN

Joseph Rotblat, kernfysicus en Nobelprijswinnaar

Op 31 augustus 2005 stierf Sir Joseph Rotblat op zesennegentigjarige leeftijd in Londen.
Rotblat werd op 4 november 1908 in Warschau geboren. Hij studeerde natuurkunde aan de Universiteit van Warschau waar hij in 1938 promoveerde. Hij werkte aan de Universiteit van Liverpool samen met James Chadwick, de ontdekker van het neutron. Met Chadwick werd hij betrokken bij het Amerikaanse Manhattan Project in Los Alamos in New Mexico, waar de atoombom tot ontwikkeling moest worden gebracht. Hij worstelde met de morele kant ervan, maar kwam tot de conclusie dat de bom in handen van de nazi's het echte gevaar zou zijn.
Na de tweede wereldoorlog, in 1950, werd hij hoogleraar aan het London University's St Bartholomew's Hospital Medical College op het gebied van de nucleaire geneeskunde.
Hij richtte samen met de Britse filosoof Bertrand Russell de Pugwash Conferentie voor Wetenschap en Mondiale Kwesties op, vernoemd naar het vissersdorpje Pugwash in Canada, waar op 9 juli 1957 de eerste conferentie werd gehouden. De Pugwash Conferentie richtte zich onder andere op het voorkomen en bestrijden van nucleair geweld. Het is dit thema waarvoor Joseph Rotblat zich sindsdien intensief heeft ingezet en waarvoor hij in 1995 de Nobelprijs voor de Vrede ontving.

Frederick Laker, luchtvaartondernemer

Op 9 februari 2006 overleed in Miami op drieëntachtigjarige leeftijd de Britse luchtvaartondernemer Frederick Alfred Laker. Laker werd in Canterbury op 6 augustus 1922 geboren. In 1966 vestigde hij Laker Airways. Deze luchtvaartmaatschappij bood zeer goedkoop luchtvervoer aan. Frederick Laker werd populair bij de gewone man en was altijd in prijzenoorlogen verwikkeld. Het hoogtepunt was toen hij in 1977 Laker Skytrain lanceerde, waarbij men van Londen naar New York kon vliegen voor 118 pond. In 1982 ging hij failliet met een schuldenlast van 270 miljoen pond. Verscheidene luchtvaartmaatschappijen namen nadien het concept van goedkope vluchten over.

Italië

ITALIË

BINNENLAND

Premier Berlusconi vergelijkt rechterlijke macht met kankergezwel

Tijdens een toespraak op 25 juni 2008 voor detailhandelsorganisatie Confesercenti zette de Italiaanse premier Silvio Berlusconi zich af tegen de naar zijn mening gepolitiseerde rechtspraak in zijn land. Rechters en aanklagers duidde hij daarbij aan als een 'kanker van de democratie', hetgeen naast een lauw applaus vooral boegeroep opriep en hem op een fluitconcert kwam te staan.
Een dag eerder had de Senaat een wetsvoorstel van de centrumrechtse regering aangenomen dat duizenden processen opschortte om prioriteit te kunnen geven aan de ernstigste zaken. Volgens critici was de wet echter vooral bedoeld om strafrechtelijke vervolging van Berlusconi te voorkomen. Daarbij ging het onder meer om de aanklacht dat hij in 1997 een Britse advocaat had omgekocht voor het afleggen van valse getuigenissen in twee processen tegen hem.

JUSTITIE

Van moord verdachte Amerikaanse soldaat niet vervolgd

Het Hof van Cassatie in Rome wees op 19 juni 2008 vervolging af van de Amerikaanse soldaat Mario Lozano, die in maart 2005 Nicola Calipari, een agent van de Italiaanse militaire inlichtingendienst, in Irak had gedood. Het Hof meende dat Italië niet bevoegd was om in deze zaak uitspraak te doen, daarmee een eerder gerechtelijk vonnis uit 2007 bevestigend.
Lozano had destijds in Bagdad het vuur geopend op de auto van Calipari toen deze een vrijgelaten gijzelaar, de Italiaanse journalist Giuliana Sgrena, begeleidde. Lozano was aangeklaagd voor moord, maar zei zelf geen andere keus te hebben gehad dan te schieten op de snel naderende auto.

GEZONDHEID EN ZORG

Opschudding in Italië over onnodige operaties uit winstbejag

Privékliniek Santa Rita in Milaan kwam in juni 2008 in opspraak door de handelwijze van artsen die onnodige operaties hadden verricht om hun inkomen op te vijzelen. De ingrepen bestonden onder andere uit het wegnemen van een long of het afzetten van een borst. De gevolgen waren desastreus voor de patiënten: tenminste vijf en mogelijk twintig van hen overleden en tientallen anderen raakten ernstig verminkt. Volgens de Italiaanse justitie zochten de artsen hun slachtoffers onder kwetsbare groepen, zoals migrantenjongeren en oude mensen die nauwelijks bekenden hadden om voor hen te zorgen.
In Santa Rita werden artsen per verrichting extra betaald. Zij ontvingen een basisloon van 1.700 euro per maand, maar een aantal van hen kon op deze wijze een inkomen van 27.000 euro halen. De belangrijkste verdachte was de drieënveertigjarige borstchirurg Pier Paolo Brega Massone, die intussen de bijnaam 'dokter Mengele' had gekregen – naar de naziarts die berucht werd om zijn medische experimenten op mensen. Zijn motief bleek onder meer uit afgeluisterde telefoongesprekken waarin hij uitspraken deed als 'Ik heb weer een borst gevist' en 'Vier longen is 44.000 euro'. Hem en twee andere artsen werd aanvankelijk moord ten laste gelegd, maar op 23 juni bepaalde de rechter in een vooronderzoek dat er geen causaal verband was vast te stellen tussen de dood van de patiënten en de gedane ingrepen. Zij zouden nu alleen worden vervolgd voor onnodige verminking en bedrog. In totaal waren dertien artsen, alsmede de eigenaar van de kliniek gearresteerd.

Geen incident

Het schandaal rond Santa Rita stond niet op zichzelf. In 2007 en 2008 waren in de regio Lombardije zeker tien privéklinieken object van financieel onderzoek en werden invallen gedaan in particuliere ziekenhuizen en klinieken. Het ging hier om vergelijkbare vermoedens van strafbare feiten: het verrichten van onnodige ingrepen en het voorschrijven van niet-noodzakelijke medicijnen.
Het frauduleuze handelen werd veelal geweten aan het nieuwe vergoedingensysteem in private gezondheidsinstellingen. Het probleem speelde niet in de publieke Italiaanse ziekenhuizen, waar artsen onafhankelijk van het aantal verrichtingen een vast loon kregen.
Tussen 2000 en 2005 daalde het aantal zie-

kenhuisopnames in Italië met 0,7 procent, maar in privéklinieken groeide dit percentage met 18,7 procent. Opvallend was bijvoorbeeld dat in 1981, vóór de invoering van de vergoeding per ingreep, 11 procent van de Italiaanse vrouwen een keizersnee onderging waarvoor het ziekenhuis bijna tweemaal zoveel betaald kreeg als bij een natuurlijke bevalling. Dat percentage bedroeg intussen 38 procent, terwijl het Europees gemiddelde op 15 procent lag.

OVERLEDEN

Giovanni Leone, voormalig president

Op 9 november 2001 overleed in Rome oudpresident Giovanni Leone op drieënnegentigjarige leeftijd. Leone, geboren op 3 november 1908 in Napels, promoveerde in 1928 in de rechten. In 1936 werd hij hoogleraar strafrecht te Messina en in 1940 in het staatsrecht, eerst in Bari, vervolgens in Napels en vanaf 1957 in Rome. In zijn jeugd was Leone lid van de fascistische partij, maar sloot zich later aan bij de christendemocraten. Tijdens het referendum over de monarchie in 1946 sprak hij zich uit voor het behoud ervan.
In 1955 werd hij voorzitter van de Kamer van Afgevaardigden en in 1963 voor korte tijd premier van een christendemocratische minderheidsregering. In 1967 werd hij benoemd tot senator voor het leven en in juni 1968 werd Leone opnieuw premier. In deze periode kreeg hij te maken met grote stakingen en moest hij opnieuw terugtreden. In 1971 werd Giovanni Leone tot president van Italië gekozen. In 1978 trad hij af nadat hij in de media beschuldigd was van belastingfraude.

Laura Betti, filmactrice

In Rome overleed op 31 juli 2004 de filmactrice Laura Betti, die eigenlijk Trombetti heette. Zij werd op 1 mei 1934 in Bologna geboren. Betti speelde na een korte loopbaan als zangeres in films van de Italiaanse regisseurs Fellini, Pasolini, Rosselini, Bertolucci en de gebroeders Taviani. Fellini liet haar debuteren in *La dolce vita* (1960). Zij groeide uit tot de lievelingsactrice van Pasolini die haar in *La ricotta* (1963) liet glorieren en haar de hoofdrol gaf in *Teorema* (1968). Voor haar rol in deze film als dienster Emilia kreeg zij op het filmfestival van Venetië de prijs voor de beste actrice. Betti was een goede vriendin van Pier Paolo Pasolini en waakte na diens gewelddadige dood in 1975 over de geestelijke erfenis van de cineast, schrijver en dichter. Zij was succesvol in Rosselini's *Era notte a Roma* (1960) en Bertolucci's *La luna* (1979). Zij speelde voorts in films van Franse regisseurs als André Téchiné, Juan Buñuel en Jacques Deray.

Gillo Pontecorvo, filmer

Op 12 oktober 2006 overleed in Rome de filmer Gillo Pontecorvo op zesentachtigjarige leeftijd. Pontecorvo werd op 19 november 1919 in Pisa geboren in een welgestelde joodse familie als vijfde van negen kinderen. Hij studeerde scheikunde in Pisa en hield zich daarnaast voornamelijk bezig met tennis. Mussolini's rassenwetten noopten hem eind jaren dertig uit te wijken naar Parijs, waar hij zich aansloot bij de antifascistische beweging van Antonio Gramsci. Na de Duitse bezetting van Parijs in 1940 verhuisde hij naar St.Tropez, verdiende de kost met tennis en werd in 1942 in Milaan medewerker bij het ondergrondse blad *L'Unita*. Na de bevrijding van Parijs in 1944 keerde hij daar terug en raakte bevriend met de schilder Pablo Picasso en de filosoof Jean-Paul Sartre. In deze periode ontwikkelde hij zich tot documentairemaker. In 1957 verscheen zijn eerste grote film *La grande strada azzura*. Daarna volgden tal van documentaires en films met een linkse boodschap, zoals zijn meest bekende *The battle of Algiers*, over de onafhankelijkheidsstrijd in Algerije die in 1966 op het Filmfestival in Venetië een ovatie kreeg, maar jarenlang in Frankrijk niet vertoond mocht worden.

Dino Monduzzi, kardinaal

Op 13 oktober 2006 overleed op vierentachtigjarige leeftijd in Vaticaanstad Dino Monduzzi. Hij werd op 2 april 1922 geboren in Brisighella, studeerde theologie en filosofie en werd in 1945 tot priester gewijd. Monduzzi werkte voor de Katholieke Actie in Calabrië en Sardinië. Vanaf 1959 woonde hij in het Vaticaan waar hij in 1968 tot bisschop werd gewijd en tot prefect benoemd van de pauselijke huishouding. In dit ambt bereidde hij de buitenlandse reizen van de paus voor. Als prefect was hij ook verantwoordelijk voor de pauselijke ceremonies en de persoonlijke en publieke audiënties bij de paus. Toen hij in 1998 zich als prefect terug trok, werd hij als kardinaal in het college van kardinalen opgenomen.

Carlo Ponti, filmproducent

Op 9 januari 2007 overleed in het Zwitserse Genève op vierennegentigjarige leeftijd de Italiaanse filmproducent Carlo Ponti aan een longziekte. Carlo Ponti werd op 11 december 1912 in het Italiaanse Magenta geboren. Hij studeerde rechten in Milaan en na een korte loopbaan als advocaat raakte hij eind jaren dertig verzeild in de filmwereld. Hij werd filmproducent en zette 140 films op zijn naam, waaronder als bekendste *La Strada* (1954) onder regie van Fellini en *Dokter Zjivago* (1965) naar de beroemde roman van de Russische schrijver Boris Pasternak onder regie van David Lean. In 1977 produceerde hij de klassieker *Una giornata particolare* van regisseur Ettore Scola, waarin Ponti's tweede vrouw Sophia Loren een hoofdrol speelde naast Marcello Mastroianni.

(Vorige berichten pagina 318/1 - 2008)

NEDERLAND

BINNENLAND

Overheid stopt met omstreden boskap in Schinveld

Minister Jacqueline Cramer van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu (VROM) maakte op 16 juni 2008 bekend dat de geplande kap van veertien hectare bos in het Limburgse Schinveld, gemeente Onderbanken, niet zou doorgaan. In januari 2006 was reeds zes hectare gekapt, ondanks felle protesten die zowel kwamen van actievoerders als van het gemeentebestuur. De kap werd noodzakelijk geacht voor de veiligheid van de vliegtuigen bij het starten en landen op de basis van de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO) in het vlak over de Duitse grens gelegen Geilenkirchen. De tegenstanders verzetten zich tegen het verdwijnen van het bos en de geluidsoverlast van de toestellen.
De minister had gebruik kunnen maken van de zogeheten clausule NIMBY (Not In My Backyard) om de gemeente Onderbanken te dwingen tot het nemen van maatregelen in het nationaal belang. Zij meende echter dat het vertrouwen moest worden

Nederland

hersteld met gemeente en actiegroepen. Met de gemeente zouden afspraken worden gemaakt om de vliegveiligheid te garanderen en met de NAVO om de geluidsoverlast terug te dringen. Het besluit was overeenkomstig een uitspraak van de Raad van State uit juli 2007 dat de reeds plaatsgevonden boskap onrechtmatig was en dat het nog eens kappen van veertien hectare moest worden stopgezet.

Marijnissen legt fractievoorzitterschap van Socialistische Partij neer

Tijdens een persconferentie op 17 juni 2008 kondigde Jan Marijnissen onverwacht aan na veertien jaar terug te zullen treden als fractievoorzitter van de grootste oppositiepartij in de Tweede Kamer, de Socialistische Partij (SP). Marijnissen, die wel kamerlid bleef, deed dit mede vanwege gezondheidsproblemen. Drie dagen later koos de SP-fractie unaniem Agnes Kant als zijn opvolger.

Jan Marijnissen (55) was fractievoorzitter sinds 1994, toen de SP voor het eerst (met 2 zetels) in de Tweede Kamer kwam. Mede omdat hij ook sinds 1988 partijvoorzitter was, was hij onbetwist het politieke gezicht van de partij. De SP behaalde onder zijn leiding 5 kamerzetels in 1998 en 9 zetels bij de verkiezingen van 2002 en 2003, om vervolgens fors door te groeien naar 25 zetels in 2006. Marijnissen ontwikkelde zich in die tijd tot een gewaardeerd politicus die scherp debatteerde. Agnes Kant (41) was kamerlid sinds 1998. Van oorsprong was zij epidemioloog en als kamerlid werd zij vooral gewaardeerd om haar deskundigheid op het gebied van de gezondheidszorg.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Commissierapport omzeilt heikele kwestie ontslagrecht

Een commissie van deskundigen onder leiding van Peter Bakker, bestuursvoorzitter van logistiek dienstverlener TNT, overhandigde op 16 juni 2008 haar advies inzake verhoging van de arbeidsparticipatie aan premier Jan Peter Balkenende en minister Piet Hein Donner van Sociale Zaken. Deze commissie-Bakker was in november 2007 door het kabinet ingesteld, nadat de regeringspartijen onderling in conflict waren gekomen over de versoepeling van het ontslagrecht. De Partij van de Arbeid (PvdA) en deels ook de ChristenUnie (CU) gingen niet akkoord met de plannen van coalitiepartner het Christen-Democratisch Appèl (CDA) in de persoon van minister Donner. Zij meenden dat de door de minister voorgestelde modernisering de rechten van werknemers onaanvaardbaar inperkte. De commissie besteedde echter weinig aandacht aan het ontslagrecht. De motivering was dat het personeelstekort in Nederland de komende decennia zo groot zou zijn dat 'niemand' werkloos hoefde te zijn. Op deze wijze kon de destijds dreigende kabinetscrisis op een zijspoor worden gezet.

De commissie stelde voor dat mensen, in plaats van achteraf een ontslagvergoeding te krijgen, tijdens hun loopbaan een budget voor verplichte om- en bijscholing zouden ontvangen, zodat zij gemakkelijker naar een nieuwe baan konden overstappen. Bij dreigend verlies van de arbeidsplaats moest de betreffende persoon door de werkgever een half jaar begeleiding worden geboden bij het vinden van ander werk. Daarbij werd geen uitkering op basis van de Werkloosheidwet (WW) verschaft, maar betaalde de werkgever het loon door. Pas als duidelijk was dat beide partijen voldoende moeite hadden gedaan om ontslag te voorkomen, kon alsnog een uitkering worden verstrekt. De duur daarvan zou bekort worden en zou geleidelijk aan worden afgebouwd naar bijstandsniveau.

De commissie stelde een groot aantal maatregelen voor, onderverdeeld in adviezen voor de korte, middellange en lange termijn. Een overzicht van de aanbevelingen is te vinden op www.naareentoekomstdiewerkt.nl/

Leefsituatie van ouderen verbeterd

De leefomstandigheden van ouderen zijn in Nederland de laatste jaren verbeterd, zo concludeerde het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) in haar publicatie *Grijswaarden. Monitor ouderenbeleid 2008*, die op 24 juni dat jaar werd aangeboden aan staatssecretaris Jet Bussemaker van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS). Enkele conclusies waren:

- De arbeidsparticipatie van 55-64-jarigen is tussen 2003 en 2006 gestegen van 43,3 procent naar 46,7 procent. Bij voortzetting van de stijging in dit tempo zal het kabinet haar doelstelling van minstens 50 procent arbeidsdeelname van deze groep in 2010 bereiken.
- De koopkracht van ouderen is ook tijdens de economische recessie van na 2003 op peil gebleven. Het aandeel armen onder 65-plussers (2,8 procent) ligt lager dan dat onder de totale bevolking (6,1 procent). Dat geldt echter niet voor allochtone ouderen (11,4 procent) en mensen met een onvolledige AOW en zonder pensioen (7,6 procent).
- Het aantal ouderenwoningen met thuiszorg op afroep is tussen 2002 en 2006 gestegen van ongeveer 101.000 naar 129.000. Het aantal plaatsen in kleinschalige woonvormen voor mensen met dementie zal tussen 2005 en 2010 toenemen van 4.000 naar 12.000.
- Het aandeel 65-plussers dat voldoende beweegt is tussen 2000 en 2005 toegenomen van 42 naar 52 procent. Uitzondering vormen 65-plussers met een slechte gezondheid, onder wie dit percentage op 21 procent ligt.
- Het aandeel 65-74-jarigen dat zich gelukkig voelt is in de periode 2001-2005 stabiel gebleven rond de 86 procent. Het aandeel gelukkige 55-64-jarigen daalde deze jaren van 88 naar 85 procent en het aandeel gelukkige 75-plussers van 82 naar 77 procent.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

ABN AMRO Bank na langdurige overnamestrijd ontmanteld

In maart en april 2007 verschenen de eerste berichten dat de ABN AMRO Bank NV, op de ING Groep na, de grootste Nederlandse financiële instelling in gesprek was met buitenlandse banken over een mogelijke fusie of overname. Het duurde ongeveer een half jaar voordat definitief bekend werd dat de bank was overgegaan in handen van een consortium van het Belgisch-Nederlandse Fortis, de Royal Bank of Scotland (RBS) en de Spaanse Banco Santander. Hieraan was een lange overnamestrijd vooraf gegaan, waarin de oorspronkelijke bieder, de Britse bank Barclays, het onderspit delfde. Op de verhuizing van een aantal bankgebouwen na, werd het proces op 20 juni 2008 afgesloten met de naamsverandering van de grootzakelijke divisie van ABN AMRO in RBS.

De oorsprong van ABN AMRO ging terug naar 1824, toen de Nederlandsche Handelmaatschappij (NHM) werd opgericht. Deze fuseerde in 1964 met de Twentsche Bank tot de Algemene Bank Nederland (ABN). Datzelfde jaar gingen ook de Amsterdamsche Bank en Rotterdamsche Bank sa-

men en vormden de AMRO Bank. In 1991 tenslotte ontstond ABN AMRO uit de fusie tussen de ABN en de AMRO Bank. De nieuwe onderneming richtte zich voornamelijk op bankieren, vermogensbeheer, verzekeringen en leasing.
Het nog zelfstandige ABN AMRO had wereldwijd ruim 4.500 vestigingen in 53 landen, ongeveer 110.000 medewerkers, 4,5 miljoen rekeninghouders en een totale beurswaarde van ca. 56 miljard euro. In 2006 was het de achtste bank van Europa, bedroeg de omzet 22,658 miljard euro en de winst 6,884 miljard euro. De laatste jaren was echter sprake van een laag rendement van het aandeel ABN AMRO als gevolg van het niet verder groeien van de onderneming en het onvermogen om de kosten terug te dringen.

De overnamestrijd in vogelvlucht

Op 19 maart 2007 werd bekendgemaakt dat ABN AMRO gesprekken voerde met Barclays over een mogelijke fusie. Op 13 april volgde echter het bod van Fortis, RBS en Banco Santander om de bank te kopen en onderling te verdelen: de Braziliaanse en Italiaanse tak zouden gaan naar Banco Santander, die in de Benelux naar Fortis en de Amerikaanse tak naar RBS. Tien dagen later volgde het bod van Barclays: 36,25 euro per aandeel met een waarde van ca. 67 miljard euro. Rond dezelfde tijd maakte ABN AMRO de verkoop – voor een bedrag van 21 miljard dollar – bekend van zijn Amerikaanse dochteronderneming LaSalle aan de Bank of America, de grootste vermogensbank in de Verenigde Staten. Op 25 april werd bekend dat het concurrerende drietal banken per aandeel 39 euro bood (LaSalle inbegrepen), voor 70 procent bestaande uit cash en voor 30 procent uit aandelen RBS.
Op de aandeelhoudersvergadering van ABN AMRO op 26 april uitten beleggers hun verontwaardiging over de deal rond LaSalle. De Vereniging van Effectenbezitters (VEB) daagde daarop ABN AMRO voor de Ondernemingskamer en werd op 3 mei door deze in het gelijk gesteld: de bank moest de verkoop eerst voorleggen aan de aandeelhouders. Op 13 juli echter volgde een uitspraak van de Hoge Raad dat hun goedkeuring niet vereist was.
Het in juni gedane eindbod van het consortium bedroeg 38,40 euro, voornamelijk in contanten. Na instemming van de aandeelhouders van Fortis in zowel België als Nederland, kwam op 17 september de goedkeuring van minister Wouter Bos van Financiën. Deze stelde als voorwaarden dat de drie banken voor het eind van het jaar de financiering rond moesten hebben, met een goed integratieplan moesten komen en bovendien voor iedere afsplitsing opnieuw toestemming moesten vragen. Nadat Barclays zijn bod op 5 oktober had ingetrokken, werd vijf dagen later bekend dat het bod van het consortium gestand was gedaan.

Kritiek op afzijdigheid kabinet

Tijdens een overleg met de Tweede Kamer op 10 juni 2008 verweerde premier Jan Peter Balkenende zich tegen aantijgingen als zou het kabinet zich bij de overname teveel afzijdig hebben gehouden. President Nout Wellink van De Nederlandsche Bank (DNB) had steun van regeringszijde gevraagd uit vrees dat een opsplitsing van ABN AMRO grote risico's voor de Nederlandse bankensector met zich mee zou brengen. Hij zocht politieke steun voor een nationale fusie tussen de ING Groep en ABN AMRO, waar begin 2007 eveneens sprake van was geweest. Aangedrongen op politieke interventie had ook de voorzitter van de Raad van Bestuur van ABN AMRO Rijkman Groenink, die overigens op 1 november dat jaar bij de bank vertrok – met een vertrekpremie van 4,3 miljoen euro bovenop ca. 26 miljoen euro aan verdiensten uit opties en aandelen.
De premier op zijn beurt bekritiseerde de opstelling van Wellink die zich teveel als 'fusiemaker' zou hebben opgesteld. Zelf had hij zich bewust niet in de overname willen mengen, in het bijzonder nadat vanuit de Europese Commissie was gewezen op de risico's van staatsinmenging.

JUSTITIE

Openbaar Ministerie ziet af van vervolging politicus Geert Wilders

Het Openbaar Ministerie (OM) in Amsterdam maakte op 30 juni 2008 bekend dat er geen vervolging zou worden ingesteld tegen de leider van de Partij voor de Vrijheid (PVV), Geert Wilders. Deze was van verschillende zijden aangeklaagd vanwege het doen van uitlatingen die kwetsend zouden zijn jegens moslims. Volgens het OM waren diens uitspraken wel beledigend, maar zetten deze niet aan tot haat of discriminatie. Het baseerde zich daarbij op jurisprudentie van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, inhoudende dat kwetsende uitlatingen onderdeel konden uitmaken van het maatschappelijk debat.
De organisatie Nederland Bekent Kleur, die op 22 maart een demonstratie tegen racisme – in het bijzonder tegen de PVV – had georganiseerd, kondigde aan bij het Gerechtshof in Amsterdam in beroep te zullen gaan tegen het besluit van het OM.

Jordaans arrestatiebevel verwacht

Internationaal dreigde mogelijk wel vervolging, omdat een rechtbank in de Jordaanse hoofdstad Amman op 16 juni het verzoek daartoe ontvankelijk had verklaard. De klacht was ingediend door *The Messenger of Allah Unites Us*, een groepering die ook een boycot organiseerde tegen Nederlandse producten in Jordanië. Zij beschuldigde Wilders van racisme, het aanzetten tot haat en belediging van de islam en van moslims.
De gerechtelijke uitspraak zou waarschijnlijk worden gevolgd door Jordaanse pogingen Wilders uitgeleverd te krijgen. Dat kon gebeuren door een internationaal arrestatiebevel of door een land dat hij bezocht om uitlevering te verzoeken.

GEZONDHEID EN ZORG

Kabinet vindt moeizame uitweg in kwestie van embryoselectie

In mei 2008 kwam het Nederlandse kabinet voor de tweede maal onder hoogspanning te staan door een intern conflict tussen de coalitiepartners. Eind 2007 botsten de Partij van de Arbeid (PvdA) en het Christen-Democratisch Appèl (CDA) over de versoepeling van het ontslagrecht. Dit keer ontstond er een aanvaring tussen de PvdA en de kleinste regeringspartij de ChristenUnie (CU) omtrent de gevoelige kwestie van de embryoselectie met het oog op het voorkomen van ernstige, erfelijke aandoeningen.
De CU had slechts regeringsverantwoordelijkheid willen aanvaarden als de bestaande praktijk op levensbeschouwelijke gebieden als abortus, euthanasie, homoseksualiteit en ook de selectie van embryo's niet verruimd zou worden.
Eind mei 2008 schreef staatssecretaris Jet Bussemaker van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) een brief aan de Tweede Kamer waarin zij, zonder overleg te hebben gepleegd met de andere leden van het kabinet, meedeelde dat wensouders hun embryo's mochten laten selecteren om te voorkomen dat zij kinderen zouden krijgen met erfelijke borst- of darmkanker. CU-vicepre-

Nederland

mier André Rouvoet eiste daarop dat de kwestie alsnog in het kabinet besproken zou worden, waarop Bussemaker zich genoodzaakt zag de brief in te trekken. Volgens Rouvoet impliceerde haar tekst een verruiming van de bestaande praktijk, die onder andere met zich mee zou brengen dat embryo's met het gen voor borst- of darmkanker vernietigd zouden worden. Wettelijk was embryoselectie beperkt tot situaties waarin er een sterk verhoogd risico was op een ernstige aandoening bij het nageslacht. Daarbij ging het met name om dragers van de ongeneeslijke ziektes van Duchenne (spieraandoening) en Huntington (hersenaandoening). Het Academisch Ziekenhuis in Maastricht was de enige plek waar embryoselectie werd toegepast.

Commissie toetst toelaatbaarheid

De regeringspartijen bereikten op 24 juni alsnog een akkoord dat voorzag in een verruiming van de mogelijkheid tot embryoselectie voor dragers van het erfelijke gen dat borst-, eierstok- of darmkanker bij hun kinderen kon veroorzaken. Daarmee werd aan de wens van de PvdA tegemoetgekomen. Daar stond voor de CU tegenover dat toestemming voor embryoselectie afhankelijk werd gesteld van een aantal scherpere criteria, zoals de aard van de erfelijke aandoening, de behandelbaarheid en de leeftijd waarop de ziekte zich zou manifesteren.
Drie dagen later besloot het kabinet tot instelling van een landelijke commissie die moest beoordelen bij welke ziekten embryoselectie was toegestaan. In de commissie zouden genetici, artsen en ethici zitting nemen die verzoeken om embryoselectie uit te breiden voor nieuwe ziekten zou toetsen aan de richtlijnen die het kabinet had opgesteld. Deze konden eventueel worden aangepast op basis van veranderde inzichten in aard, ernst en behandelmogelijkheden van ziekten.

NATUUR EN MILIEU

Parlementariër Socialistische Partij gekozen tot 'groenste' politicus

Kamerlid Hugo Polderman, lid van de Tweede Kamer voor de Socialistische Partij (SP), werd op 26 juni 2008 in Den Haag gehuldigd als Groenste Politicus van het (parlementaire) jaar. Polderman (57) kreeg de onderscheiding van directeur Jan Jaap de Graeff van de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland, de initiatiefnemer van de verkiezing. De organisatie bekroonde daarmee de politicus die zich het meest had ingezet voor verbetering van de kwaliteit van de natuur. Ze stelde dat Polderman 'op basis van zijn kennis, inzicht en passie in staat [was] het kabinet scherp te bevragen. Dit leidde tot een aantal (...) zeer waardevolle initiatieven in de vorm van moties en amendementen.'

CULTUUR EN WETENSCHAP

Wetenschapsprijzen

Dow Energieprijs 2007

Chemiebedrijf Dow Benelux B.V. reikte op 25 april 2007 de Dow Energieprijs 2007 uit aan hoogleraar biotechnologie Mark van Loosdrecht (1959) voor zijn bijdrage aan een innovatieve biologische afvalwaterzuiveringsmethode. De prijs (25.000 euro) was bestemd voor innovaties op het terrein van energie-efficiëntie en werd uitgereikt op voordracht van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW).

Akademiepenning

Van de KNAW ontving professor Dick Swaab (63) op 19 mei 2008 de Akademiepenning, die jaarlijks werd uitgereikt aan een topwetenschapper die zich had ingezet voor de bloei van de wetenschap in Nederland. Hij werd onderscheiden voor zijn werk op het gebied van de neurowetenschappen in de laatste dertig jaar. Swaab was verbonden aan het Nederlands Instituut voor Neurowetenschappen (NIN-KNAW) in Amsterdam.

Prijs wetenschapscommunicatie

Op 26 mei werd bekend dat de prijs van de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO) voor wetenschapscommunicatie (12.500 euro) was toegevallen aan fysicus Hans de Rijk (alias Bruno Ernst). De Rijk (82) werd vooral gewaardeerd voor het populariseren van wiskunde, natuurkunde en sterrenkunde.

Spinozaprijs

De NWO maakte op 2 juni de vier winnaars bekend van de jaarlijkse Spinozaprijs. Zij konden ieder een premie van anderhalf miljoen euro besteden aan onderzoeksprojecten naar eigen keuze. Het ging om:
• Marjo van der Knaap (50), hoogleraar kinderneurologie aan de Vrije Universiteit (VU) in Amsterdam, voor haar onderzoek naar ernstige hersenafwijkingen bij kinderen. Zij diagnosticeerde verschillende nieuwe ziektebeelden en ontrafelde deze ziekten tot aan de verantwoordelijke genen.
• Joep Leerssen (52), hoogleraar Moderne Europese letteren aan de Universiteit van Amsterdam (UvA), voor zijn vernieuwende bijdragen aan de imagologie, Irish studies en het onderzoek naar cultuurnationalisme.
• Theo Rasing (55), natuurkundige aan de Radboud Universiteit Nijmegen (RUN), voor zijn doorbraken op het gebied van de magneto-optica, met name zijn werk om met licht magneetjes te manipuleren.
* Willem de Vos (53), microbioloog aan de Wageningen Universiteit (WU), voor zijn baanbrekende onderzoek naar de bijdrage van micro-organismen zoals bacteriën aan voedsel en aan de gezondheid.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Vrees voor aantasting vrije meningsuiting na 'politieke arrestatie'

Op 19 juni 2008 werd in de Tweede Kamer een debat gehouden naar aanleiding van de arrestatie, op 13 mei, van een anonieme cartoonist die zich tooide met de naam Gregorius Nekschot. Deze was, naar verluidt met veel machtsvertoon, opgepakt en dertig uur vastgezet. Aan de actie van het Openbaar Ministerie (OM) in Amsterdam was een aangifte voorafgegaan door het Meldpunt Discriminatie Internet (MDI) in 2005. Het OM ging tot actie over, omdat een aantal tekeningen beledigend zouden zijn voor moslims of mensen met een donkere huidskleur.
Tijdens een spoeddebat in de Kamer op 20 mei had een grote meerderheid, waaronder ook alle regeringspartijen, de gevangenneming van Nekschot aangeduid met termen als 'disproportioneel' en 'intimiderend'. Bovendien vreesde zij dat de vrijheid van meningsuiting in het geding was, daarin gesteund door het standpunt van de Nederlandse Vereniging van Journalisten (NVJ) die haar zorgen over de arrestatie uitsprak. De formeel verantwoordelijke minister Ernst Hirsch Ballin van Justitie verdedigde

zich door te stellen dat het OM de plicht had onderzoek te doen in geval van het aanzetten tot haat of belediging van bevolkingsgroepen. Wel zei hij dat het OM moest uitleggen waarom de cartoonist was opgepakt en sprak hij zijn afkeuring over de lange opsluiting uit.
Op 9 juni schreef Hirsch Ballin de Kamer dat het OM bij de arrestatie van Nekschot zelfstandig had gehandeld. Hij had dus op geen enkel moment overwogen om het OM een aanwijzing te geven, zoals door kamerleden was gesuggereerd. Van een 'politieke arrestatie' was dan ook geen sprake, was de strekking van zijn schrijven. In het debat van tien dagen later bleek de Kamer, met uitzondering van de Partij voor de Vrijheid (PVV) en de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie (VVD), de uitleg van de minister te aanvaarden.

OVERLEDEN

Gerard (van het) Reve, schrijver

Op 8 april 2006 overleed Gerard Kornelis van het Reve, later vooral bekend onder zijn auteursnaam Gerard Reve, op tweeëntachtigjarige leeftijd in verpleeghuis Sint-Vincentius in het Belgische Zulte. Hij werd geboren in een communistisch gezin in Amsterdam op 14 december 1923. Hij behoorde samen met Willem Frederik Hermans (1921-1995), de in 1927 geboren Harry Mulisch en volgens sommigen ook Jan Wolkers (1925-2007) tot de gezichtsbepalende na-oorlogse auteurs.
Gerard Reve ontwikkelde zich in de jaren zestig tot een conservatief en eigenzinnig rooms-katholiek, waarna religie een belangrijk thema van zijn werk werd. Zijn, soms sadomasochistisch getinte, homoseksualiteit kwam in de jaren zeventig tot uiting in zijn romans *De taal der liefde* (1972) en *Lieve jongens* (1973). Naast religie en erotiek was ook de dood een dominant thema in zijn oeuvre. Reve brak door in 1947. Toen verscheen zijn veelal als 'beklemmend' beschouwde roman *De Avonden*. Bekend werd hij ook van brievenboeken als *Op weg naar het Einde* (1963) en zijn latere romans *Oud en eenzaam* (1978) en *Moeder en zoon* (1980) en *Het Boek Van Violet En Dood* (1996).

Karel Appel, beeldend kunstenaar

In het Zwitserse Zürich overleed op 3 mei 2006 de kunstschilder en beeldhouwer (Christiaan) Karel Appel. Hij werd in een Amsterdamse volksbuurt geboren op 25 april 1921.
Appel studeerde van 1942 tot 1944 schilderkunst aan de Rijksacademie in Amsterdam. In 1947 begon hij met beeldhouwen, maar Appel werd vooral bekend door zijn expressieve en veelkleurige schilderwerk.
In 1948 was Appel één van de oprichters van de Cobra-groep. De betekenis van deze groep voor de Nederlandse kunst is moeilijk te overschatten, maar in de eerste jaren kreeg het werk van Appel weinig bijval. Hij vertrok daarom in1950 naar Parijs waar zijn werk welwillender werd ontvangen. In 1953 had hij zijn eerste solo-expositie in Brussel, waarna zijn werk onder meer te zien was in São Paulo, Parijs en New York. Pas in 1968 had Karel Appel zijn eerste solo-expositie in Nederland. Hij was bekend om zijn provocatieve uitspraken zoals 'Ik schilder als een barbaar in deze barbaarse tijd.' Werk van Karel Appel is door nationale en internationale musea aangekocht.

Friso Wiegersma, tekstschrijver

In zijn woonplaats Amsterdam overleed op 5 juni 2006 de tekstschrijver en kunstschilder Friso Wiegersma aan de gevolgen van lymfklierkanker. Hij werd in Deurne geboren op 14 oktober 1925, volgde een opleiding aan de Kunstnijverheidsschool in Arnhem (1941-1944) en studeerde na de Tweede Wereldoorlog kunstgeschiedenis in Amsterdam.
Wiegersma was een bewonderaar van cabaretier Wim Sonneveld (1917-1974), met wie hij een langdurige relatie had en voor wie hij ook liedjes schreef. In 2000 verscheen een bundeling van zijn teksten onder de titel *Telkens weer het dorp*. Daarmee werd verwezen naar twee van zijn bekendere composities, *Telkens weer* en *Het Dorp*, gezongen door respectievelijk Willeke Alberti en Wim Sonneveld. Vanwege zijn verdiensten voor de Nederlandse lichte muziek ontving hij in 2005 de Gouden Harp.

Cajo Brendel, radencommunist

Op 25 juni 2007 overleed in Loosdrecht de Nederlandse radencommunist Carel Johan (Cajo) Brendel. Hij werd op 26 oktober 1915 in Den Haag geboren en ontwikkelde zich onder invloed van de crisisjaren tot aanhanger van de linkse stroming binnen het communisme, zoals die in Nederland onder meer werd vertegenwoordigd door Anton Pannekoek (1873-1960) en Herman Gorter (1864-1927). Dit radencommunisme verzette zich tegen het voorhoededenken en de macht van partij en staat binnen het bolsjewisme. Het kenmerkende motto was dan ook dat de bevrijding van de arbeidersklasse alleen van onderop, door haarzelf, bewerkstelligd kon worden.
Cajo Brendel verwierf een indrukwekkende kennis van de geschiedenis van de arbeidersbeweging en publiceerde onder meer de boeken *Anton Pannekoek, Theoretikus van het socialisme* (1970) en *Revolutie en contrarevolutie in Spanje* (1977).

(Vorige berichten pagina 320/1 e.d. - 2008)

RUSSISCHE FEDERATIE

BINNENLAND

Leider Russische liberalen stapt op

Grigori Javlinski, leider van de liberale oppositiepartij Jabloko, trad in het weekeinde van 22-23 juni 2008 af. Hij werd opgevolgd door Sergej Mitrochin, leider van de Moskouse partijafdeling. De econoom Javlinski leidde de partij vijftien jaar en speelde begin jaren negentig van de twintigste eeuw een belangrijke rol bij het invoeren van een markteconomie in Rusland. Bij de parlementsverkiezingen van 2003 en 2007 lukte het Jabloko niet om zetels in de Staatsdoema te behalen.

JUSTITIE

Drie mannen schuldig aan huurmoord op kandidaat-burgemeester

Drie mannen werden op 17 juni 2008 door de jury van een rechtbank in Vladivostok schuldig bevonden aan de moord op een kandidaat voor het burgemeesterschap in de naburige provinciestad Dalnegorsk. Het slachtoffer, Dmitri Fotjanov, was twee dagen voor de burgemeestersverkiezingen in oktober 2006 doodgeschoten. De aangeklaagde Alexander Fedotov had volgens het Openbaar Ministerie (OM) opdracht gegeven voor de moord omdat hij vreesde dat de verkiezing van Fotjanov zijn zakelijke belangen zou schaden.
Alle drie de aangeklaagden werden schuldig

bevonden aan betrokkenheid bij de moord en illegaal wapenbezit. Het vonnis zou later worden uitgesproken. Twee andere medebeklaagden werden door de jury niet schuldig bevonden.

Drie Tsjetsjenen aangeklaagd wegens moord op journaliste Politkovskaja

Het Russische Openbaar Ministerie (OM) sloot op 18 juni 2008 het onderzoek af naar de moord op de journaliste Anna Politkovskaja met een aanklacht tegen drie Tsjetsjenen. Politkovskaja was in oktober 2006 in het trappenhuis van haar flat in Moskou doodgeschoten.
De drie verdachten waren de voormalige politieagent Sergej Chadzjikoerbanov en de broers Dzjabrail en Ibrahim Machmoedov. Een vierde verdachte, luitenant-kolonel Pavel Rjagoezov van de federale veiligheidsdienst FSB, werd aangeklaagd wegens misbruik van zijn functie. Hij was er van beschuldigd dat hij het huisadres van Politkovskaja aan haar moordenaars had gegeven. Onduidelijk bleef wat de rol van de verschillende daders bij de moord was geweest en wat het motief was. Ook over mogelijke opdrachtgevers van de moord werd niets bekendgemaakt.

Identificatie stoffelijke resten van kinderen van de tsaar bevestigd

De Opsporingscommissie, ressorterend onder het Openbaar Ministerie (OM), bevestigde op 24 juni 2008 dat beenderfragmenten die in 2007 waren opgegraven in de Oeral afkomstig waren van de troonopvolger en een dochter van tsaar Nicolaas II (1868-1918). In mei 2008 had een regionale gouverneur al gezegd dat DNA-onderzoek had uitgewezen dat de beenderfragmenten afkomstig waren van de twee, kroonprins Aleksej en groothertogin Maria. Hun stoffelijke resten waren niet gevonden toen de resten van de tsaar en zijn familie in 1991 werden opgegraven en later in Sint-Petersburg plechtig werden herbegraven.

NATUUR EN MILIEU

Tweede van drie plutoniumreactoren gesloten

Rusland sloot op 5 juni 2008 de tweede van drie plutonium producerende reactoren als onderdeel van een jarenlange gezamenlijke inspanning door Moskou en Washington om faciliteiten te sluiten die materiaal produceerden voor kernwapens. De ADE-5 reactor bij de Siberische Chemische Fabriek werd stilgelegd en personeel zou de resterende uraniumbrandstof verwijderen, zo liet het Russische atoomagentschap Rosatom in een verklaring weten. De ontmanteling van de technische apparatuur zou een aantal jaren in beslag nemen. De eerste reactor van de fabriek was al in april stilgelegd en de laatste zou naar verwachting in 2010 worden gesloten.
De reactoren produceerden ook elektriciteit en warmte voor nabijgelegen steden, waardoor het noodzakelijk was vervangende energiecentrales te bouwen. De Verenigde Staten hadden 926 miljoen dollar (ca. 600 miljoen euro) beschikbaar gesteld voor de bouw van een kolencentrale, met daarbij nog financiële steun van onder meer Canada en Groot-Brittannië.

Rusland opent vierde installatie voor vernietiging chemische wapens

Rusland opende op 17 juni 2008 bij Leonidovka, provincie Penza, een vierde installatie voor de ontmanteling van chemische wapens. Daarmee werd beoogd het proces van vernietiging te versnellen. De installatie zou 7.600 ton VX, sarin en soman zenuwgassen vernietigen, ongeveer 17 procent van de Russische voorraad aan chemische wapens. De bekendmaking was afkomstig van Global Green USA, de in Washington gevestigde partnerorganisatie van Green Cross International, die geleid werd door de voormalige president van de Sovjet-Unie Michail Gorbatsjov.
De bedoeling was de Russische voorraad aan chemische wapens, die de grootste ter wereld was, in de periode tot 2012 te vernietigen.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Mensenrechtenorganisatie veroordeelt Russisch optreden in Ingoesjetië

Rusland gebruikt 'smerige' middelen als martelingen en ontvoeringen om onrust te onderdrukken in de republiek Ingoesjetië. Dat meldde mensenrechtenorganisatie Human Rights Watch (HRW) in een op 25 juni 2008 verschenen rapport.
HRW beschreef in het rapport vele gevallen van ontvoering en marteling. De harde aanpak van de autoriteiten riep volgens de samenstellers bij de bevolking van Ingoesjetië, aan de westelijke grens van Tsjetsjenië, grote weerstand op.

REGIONALE ONTWIKKELINGEN

Zes doden bij gevechten in Tsjetsjenië

Bij twee afzonderlijke aanvallen van opstandelingen in de republiek Tsjetsjenië zijn drie politieofficieren en drie burgers gedood. Dat deelde een Russische justitiefunctionaris op 29 juni 2008 mee. Een van de aanvallen vond plaats in het zuidelijke district Sjatoj. Twee van de omgekomen burgers zouden verwanten van opstandelingen in het gebied zijn.

BUITENLANDSE ZAKEN

President Medvedev bezorgd over spanningen met het Westen

President Dmitri Medvedev uitte op 5 juni 2008 tegenover journalisten in Berlijn zijn bezorgdheid over de toegenomen spanningen tussen Rusland en het Westen. Als voorbeelden noemde hij de uitbreiding van de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO), de voorgenomen plaatsing van een Amerikaans antiraketschild in Oost-Europa en het CFE-verdrag (Conventional Forces in Europe) over beperking van de conventionele strijdkrachten.
Na een ontmoeting met de Duitse bondskanselier Angela Merkel zei Medvedev verder dat het Westen niet het recht had zich met interne Russische aangelegenheden te bemoeien. Een voorbeeld was de zaak van de in gevangenschap verkerende, voormalige oligarch en Kremlin-criticus Michail Chodorkovski.

Mogelijk verbetering in betrekkingen met Europese Unie

Rusland en de Europese Unie kondigden op 27 juni 2008 het begin van onderhandelingen aan over een strategische partnerschapsovereenkomst. President Dmitri Medvedev sprak daarbij van een nieuw hoofdstuk in de onderlinge betrekkingen. De beoogde overeenkomst zou de oude moeten vervangen die uit 1997 dateerde.
Onder Medvedev's voorganger Vladimir Poetin waren de betrekkingen gespannen, onder meer door kritiek van de zijde van de

EU op de situatie van de mensenrechten in Rusland. Ook de dominante positie van Rusland op de West-Europese energiemarkt had tot bezorgdheid binnen de Unie geleid.

(Vorige berichten pagina 326/3 e.v. - 2008)

ZWITSERLAND

BINNENLAND

Zwitserse burgers verwerpen strengere naturalisatiewetgeving

In een nationaal referendum verwierpen de Zwitserse kiezers op 1 juni 2008 met een meerderheid van 64 procent een initiatief van de extreemrechtse Zwitserse Volkspartij (SVP) om voor buitenlanders de naturalisatieprocedure te verzwaren. Het initiatiefvoorstel hield in dat lokale gemeenschappen in geheime stemmingen zouden beslissen welke immigranten Zwitser zouden kunnen worden, en dit zonder recht op beroep. De bestaande praktijk was dat de beslissing werd genomen door een ad hoc commissie, gewoonlijk op het niveau van de regionale kantons. Buitenlanders die Zwitser wilden worden, moesten daarbij een lange procedure doorlopen en minstens twaalf jaar op Zwitserse bodem gewoond hebben.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Centrale bank zorgt voor dollarliquiditeit

De Zwitserse Nationale Bank (SNB) maakte op 18 april 2008 bekend dat zij 3,8 miljard euro aan korte termijnkredieten ('tenders') beschikbaar zou stellen om de financiële markten in rustiger vaarwater te brengen. Hiermee zou een soortgelijke voorziening verlengd worden die in de maand daarvoor was getroffen in samenwerking met de Europese, Amerikaanse en Canadese centrale banken. Het zou de vierde voorziening van de SNB worden sinds december. Deskundigen zeiden dat deze nieuwe actie de Zwitserse banken aan de nodige dollarliquiditeit moest helpen.

Credit Suisse lijdt kwartaalverlies door kredietcrisis

De tweede bank van Zwitserland, Credit Suisse, leed in het eerste kwartaal van 2008 een verlies van 1,3 miljard euro, aldus *NRC Handelsblad* op 24 april 2008. De bank was getroffen door de gevolgen van de internationale kredietcrisis. Behalve het verlies moest Credit Suisse ook 3,3 miljard euro afschrijven op beleggingen in risicovolle hypotheekproducten.
Het was voor het eerst in vijf jaar dat Credit Suisse een kwartaalverlies bekendmaakte.

De aandelenbeurzen in Europa daalden dezelfde dag, mede doordat beleggers schrokken van de omvang van het verlies en van de afschrijving. Credit Suisse had de afgelopen kwartalen nog geen afschrijvingen verricht. Dit in tegenstelling tot veel andere Europese en Amerikaanse banken, waaronder de Zwitserse rivaal UBS, de grootste bank van het land.

UBS-bank zou 8.000 banen schrappen

De Zwitserse bankgigant UBS weigerde op 28 april commentaar op een bericht in de krant *Sonntag* waarin werd gesteld dat de bank, die zwaar was getroffen door de crisis op de hypothekenmarkt, 8.000 banen zou schrappen. Een woordvoerder van UBS zei dat hij niet zou reageren op 'geruchten'. Volgens het krantenbericht, waarin overigens geen bron werd genoemd, zou de bank 3.000 banen schrappen op haar beleggingsafdeling, voornamelijk in kantoren in West-Europa en de VS. Daarna zouden nog 5.000 banen verdwijnen, vooral in de administratieve tak van de bank. In het krantenbericht werd ook gewag gemaakt van nieuwe grote afschrijvingen bij UBS.

NATUUR EN MILIEU

Supermarkten weren 'batterijkonijnen'

Dierenwelzijnsinstellingen verwelkomden op 30 april 2008 stappen van de belangrijkste Zwitserse supermarkten om importen van konijnenvlees uit Frankrijk en Italië op te schorten. De maatregel kwam voort uit de harde wijze waaronder de dieren op de slacht werden voorbereid, zoals bleek uit een campagne van de Zwitserse groep KAGfreiland die in een video liet zien hoe massa's konijnen als 'batterijkippen' in kooien waren opgesloten. Kwaliteitsketen Globus verkondigde dat het bedrijf de levering van konijnen vanuit Italië en Frankrijk voorlopig had opgeschort omdat de levensomstandigheden van de dieren niet aan haar maatstaven voldeden. Bovendien, zo liet deze firma weten, 'zijn wij een dialoog begonnen met KAGfreiland, die wij zullen voortzetten om er zeker van te zijn dat deze zaak wordt opgehelderd'. De supermarktketen Manor gaf een soortgelijke verklaring uit.

(Vorige berichten pagina 204/1 - 2008)

ARGENTINIË

BINNENLAND

Cristina Fernández beëdigd als president van Argentinië

Senaat verlengt 'economische noodtoestand' niet

Op de valreep van zijn ambtstermijn leed de Argentijnse president Néstor Kirchner op 5 december 2007 een politieke nederlaag in de Senaat: de leden wensten de van kracht zijnde 'economische noodtoestand' niet te verlengen. De regering had weliswaar in beide kamers van het congres een meerderheid, maar er bleken onvoldoende regeringsgezinde senatoren aanwezig om de stemming te doen kantelen. Dit betekende dat de wet die de president uitgebreide bevoegdheden gaf over het economisch beleid, opnieuw behandeld zou worden tijdens de ambtstermijn van de aanstaande president Cristina Fernández. Als senator had zij zich echter van stemming onthouden, omdat zij de maatregel afkeurde.
De begroting voor 2008 werd wel door de Senatoren goedgekeurd.

Nieuwe president opteert voor 'continuïteit en verandering'

Bij de inauguratie op 10 december van Cristina Fernández de Kirchner als president van Argentinië liet zij blijken de politiek van haar man die zij als staatshoofd opvolgde, in grote lijnen te zullen voortzetten. Speerpunten van het beleid van de nieuwe regering waren de veiligheidssituatie, het onderwijs en de mensenrechten. Veel problemen kwamen naar haar mening voort uit de tegenstelling arm-rijk en daarom zou gestreefd worden naar nivellering van de inkomens en het bevorderen van de sociale mobiliteit. Haar verkiezingsbelofte een so-

ciaal pact tussen de private sector, de vakbonden en de overheid te zullen sluiten, noemde zij één van de 'grote uitdagingen'.
Met betrekking tot het buitenlands beleid bekritiseerde Cristina Fernández de wijze waarop de Amerikaanse 'oorlog tegen het terrorisme' werd gevoerd en verzekerde zij haar gehoor Argentinië weer een vooraanstaande plaats op de wereldkaart te zullen geven.

Samenstelling regering Argentinië
(10 december 2007)

President
Cristina FERNÁNDEZ DE KIRCHNER

Vicepresident
Julio César Cleto COBOS

Kabinetschef
Alberto FERNÁNDEZ

Ministers:
Arbeid, Werkgelegenheid en Sociale Zaken
Carlos TOMADA
Binnenlandse Zaken
Aníbal Florencio RANDAZZO
Buitenlandse Zaken, Internationale Handel en Religie
Jorge TAIANA
Defensie
Nilda GARRÉ
Economie en Productie
Martín LOUSTEAU
Federale Planning, Openbare Investeringen en Diensten
Julio DE VIDO
Gezondheidszorg
Graciela OCAÑA
Justitie en Mensenrechten
Aníbal FERNÁNDEZ
Onderwijs
Juan Carlos TEDESCO
Sociale Ontwikkeling
Alicia KIRCHNER
Wetenschap, Technologie en Innovatie Productie
Lino BARAÑAO

Ontmoeting met kerkleiders

Het nieuwe Argentijnse staatshoofd had op 19 december een ontmoeting met een delegatie van de rooms-katholieke kerk die onder leiding stond van de aartsbisschop van Buenos Aires, kardinaal Jorge Mario Bergoglio. Na afloop toonden de gesprekspartners zich tevreden over het overleg en hoopten dat de verbetering van de relaties zich zou voortzetten.
De leiders van de rooms-katholieke kerk hadden het economische beleid van de vorige Argentijnse regering bekritiseerd, omdat het de armen zou verwaarlozen. Néstor Kirchner, op dat moment president, behandelde de gezagsdragers van de kerk daarna met dédain.

Néstor Kirchner wordt voorzitter van de Justicialista Partij

In een poging de eenheid in de verdeelde Justicialista Partij (PJ) te herstellen en deze als steunpilaar voor de regering te gebruiken, wierp Néstor Kirchner zich op als kandidaat voor het voorzitterschap van de PJ. Hij moest daarvoor de orthodoxe tak die belichaamd werd door de conservatieve oud-presidenten Carlos Menem en Adolfo Rodríguez Saá, verslaan. Dat lukte Kirchner, want in april werd hij aangewezen als voorzitter van de partij, nadat de kandidatuur van de conservatief Héctor Maya ongeldig was verklaard omdat deze niet voldeed aan de partijstatuten.
Door middel van de PJ wilde Kirchner de middenklasse van het Argentijnse volk terugwinnen voor het 'Kirchnerisme' – zoals het progressieve politieke project van de Peronisten werd genoemd.

Minister van Economie treedt af

Meningsverschillen over het te voeren economische beleid met Cristina Fernández leidden op 25 april tot het vertrek uit de regering van minister van Economische Zaken Martín Lousteau. Binnen een dag benoemde de president zijn opvolger: de econoom Carlos Rafael Fernández.
De 37-jarige Lousteau – de jongste minister van Economische Zaken ooit in Argentinië – was ruim vier maanden lid van het kabinet. Zijn plan om 'een ernstige crisis' te voorkomen werd door Cristina Fernández, die sinds haar aantreden sterk aan populariteit had ingeboet, aan de kant geschoven. Ook botste Lousteau met staatssecretaris van Handel Guillermo Moreno die naar de opvatting van de vertrekkende minister niets deed om de inflatie te beteugelen.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Conflict met landbouwers veroorzaakt politieke crisis

Lancering sociaal pact uitgesteld

Een begin maart 2008 door de Argentijnse minister van Economische Zaken Lousteau gelanceerd plan om de belastingen op de export van landbouwproducten te verhogen, werd door de belangenorganisaties van de landbouwers radicaal afgewezen. De kwestie zorgde voor veel politieke onrust in Argentinië en de tegenstellingen tussen regering en landbouwproducenten verscherpten zich in de maanden daarna. Dit leidde er toe dat de lancering op 25 mei van het eerder aangekondigde sociale pact, uitgesteld moest worden. Het pact voorzag in het aanvatten van openbare projecten, het doorvoeren van economische hervormingen en het intensiveren van de strijd tegen de armoede.
Volgens de media had president Cristina Fernández gehoopt met de presentatie van het pact haar in het nauw gebrachte regering lucht te verschaffen.

Regering doet concessie

Door een limiet te stellen aan de variabele nieuwe belastingheffingen op exportproducten als soja, maïs en graan hoopte de regering op 29 mei de landbouworganisaties over de streep te trekken. De producenten hadden alle export van vlees- en graanproducten voorlopig stopgezet en in een reactie op het regeringsinitiatief werd duidelijk gemaakt dat die actie niet zou worden opgeheven. Luciano Miguens van de organisatie Sociedad Rural Argentina (SRA) vond het voorstel 'meer van hetzelfde', al moesten de details nog bekeken worden.
In sommige steden waren inmiddels tekorten aan voedselproducten ontstaan. De nieuwe minister van Economische Zaken, Carlos Fernández, benadrukte dat de maatregelen nodig waren zodat de landbouw ook voor de binnenlandse markt, waar minder aan werd verdiend, zou blijven produceren.

Argentijnse bevolking eist oplossing

Duizenden Argentijnen gingen op 16 juni de straat op onder het motto van 'Nu een dialoog'. Lege schappen in veel supermarkten veroorzaakten de vrees dat het geschil tussen de landbouwers en de regering een economische recessie zou veroorzaken, mede omdat beide partijen weinig toegaven. De demonstraties vonden plaats in verscheidene steden waarbij veel betogers op potten en pannen sloegen – een traditionele manier van protesteren in het zuiden van Latijns-Amerika die bekend stond als de 'cacerolazo'. Een controversiële mede-

werker van de vorige regering onder leiding van Néstor Kirchner, Luis D'Elia, waarschuwde voor een 'economische coup' die de opzet zou hebben Cristina Fernández ten val te brengen. De leider van de Agrarische Federatie van Entre Ríos, Alfredo de Angeli, ontkende dat echter in felle bewoordingen.

Wegblokkades opgeheven

Op 23 juni namen regering en landbouworganisaties rond de tafel plaats voor het voeren van overleg. Voor de landbouwers was dit aanleiding twee dagen daarvoor de wegblokkades op te heffen. Extra obstakels konden een akkoord in de weg staan en bovendien achtte men het beter de op veel plaatsen ontstane tekorten aan voedsel en brandstof aan te laten vullen. De regering-Fernández had naar eigen overtuiging opnieuw een concessie gedaan door de belastingverhoging aan het parlement te zullen voorleggen. Het verzoek van de producenten om de maatregelen voorlopig op te schorten, werd echter afgewezen.

Regeringsaanhangers uiten twijfels over landbouwbeleid

De voorzitter van de begrotingscommissie van de Senaat, Roberto Urquía, legde twee dagen na het overleg tussen de strijdende partijen zijn functie neer. Hoewel hij gewoonlijk de regering steunde, liet hij weten aan de kant van de landbouwers te staan. Een aantal lokale bestuurders verbonden met de regeringscoalitie Front van de Overwinning (FDV) had eveneens twijfels over het regeringsbeleid. Kiezers uit hun streken oefende druk op hen uit de landbouwers te steunen in het conflict. Waarnemers vermoedden dat het parlement van de regering zou gaan eisen de belastingmaatregelen af te zwakken.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Twijfels over regeringscijfers inflatie

De Argentijnse regering maakte op 7 januari 2008 bekend dat het jaar daarvoor de inflatie 8,5 procent had bedragen. Onafhankelijke economen zetten vraagtekens achter de verstrekte gegevens; zij meenden dat de cijfers waren gemanipuleerd om een zwakke plek in het economisch herstel van Argentinië te maskeren en gingen uit van een inflatiecijfer voor 2007 van tussen de 15 en 20 procent. Cristina Fernández ontkende, evenals haar man voorheen deed, de aantijging. Wel liet zij weten dat er in de toekomst mogelijk een andere meetmethode zou worden gehanteerd.

Lonen stijgen met bijna 20 procent

Een op 20 februari ondertekend akkoord tussen de Confederación General del Trabajo (CGT) en de Argentijnse regering voorzag in een loonstijging van 19,5 procent. Voor de regering was het resultaat een succes want de voorzitter van de vakcentrale, Hugo Moyano, wilde een verhoging tussen 25 en 30 procent. Minister van Economische Zaken Martín Lousteau had een getal van 20 procent genoemd, terwijl de ondernemersorganisatie Unión Industrial Argentina opteerde voor 12 procent. De verhoging zou in drie fasen worden ingevoerd, namelijk in juli (10 procent), oktober (5 procent) en in december (4,5 procent)

President roemt in parlement economische vooruitgang

Bij een toespraak in een gezamenlijke sessie van de beide kamers van het congres benadrukte president Cristina Fernández de positieve staat van de economie. Er was al vijf jaar sprake van een gestage groei van meer dan 4 procent, hetgeen volgens haar het beste resultaat was in 100 jaar. En, zo voegde zij er aan toe, het was dertien jaar geleden dat de werkeloosheid tot onder de 10 procent was gezakt – het was op dat moment 7,5 procent. Verder loofde zij het bestaande handels- en begrotingsoverschot en bestreed dat er een energiecrisis op de loer lag.
De oppositie bekritiseerde het staatshoofd omdat zij niets zei over het controversiële inflatiecijfer.

JUSTITIE

Oud-president De la Rua ontkent betalen van smeergeld aan congresleden

Rechter Daniel Rafecas klaagde op 26 februari 2008 de vroegere president van Argentinië Fernando de la Rua aan voor omkoping en verbood hem het land te verlaten. Voormalig minister van Arbeid Alberto Flamarique, de vroegere chef van de inlichtingendienst, Fernando de Santibáñez, en zes oud-senatoren werden eveneens in staat van beschuldiging gesteld. Zij zouden met miljoenen dollars invloedrijke parlementariërs hebben omgekocht om hervormingen van de arbeidswetgeving aangenomen te krijgen.
De la Rua beweerde absoluut onschuldig te zijn en zijn advocaat kondigde aan in hoger beroep te zullen gaan.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Officieren en politieman veroordeeld voor mensenrechtenschendingen

Rechter Ariel Lijo wees op 18 december 2007 verrassend snel vonnis in een zaak tegen acht verdachten, zeven officieren en een poltieman, die zich tijdens de militaire dictatuur in Argentinië schuldig hadden gemaakt aan mensenrechtenschendingen. In 1980 waren zij betrokken bij de ontvoering, marteling en het laten verdwijnen van vijf Monteneros-strijders die clandestien naar Argentinië waren teruggekeerd om een 'tegenoffensief' in te zetten tegen de militairen. Legercommandant Cristino Nicolaides – in 1982-1983 lid van de militaire regeringsjunta – en de officieren Arias Duval en Santiago Hoya kregen 25 jaar gevangenisstraf. De straffen voor de anderen varieerden tussen de 20 en 23 jaar. Oud-politieman Julio Simon was een jaar eerder al veroordeeld tot 25 jaar voor de verdwijning in 1978 van een getrouwd stel.
President Cristina Fernández zou justitie hebben opgedragen mensenrechtenzaken sneller af te handelen.

Juridische positie oud-politieman Luis Patti onduidelijk

Nadat het Argentijnse hooggerechtshof op 16 april 2008 opdracht had gegeven de voormalige politieman Luis Abelardo Patti vrij te laten omdat hij voor de rechtse Federalistische Eenheidspartij (PUF) in het parlement was gekozen, werd hij enkele dagen later weer opgepakt. Met 196 stemmen voor, 9 tegen en bij 11 onthoudingen had de Argentijnse volksvertegenwoordiging besloten de in 2005 gekozen Patti niet te accepteren als lid van het instituut. Daarop gaf federaal rechter Alberto Saures Araujo, die de aanklachten tegen Patti behandelde, opdracht hem opnieuw te arresteren.

Advocaten van de van kidnapping en mar-

teling tijdens de laatste militaire dictatuur beschuldigde verdachte lieten weten het hooggerechtshof opnieuw te zullen inschakelen. Naar hun overtuiging was het besluit van de Kamer van Afgevaardigden in strijd met de grondwet. Esteban Reynal, woordvoerder van de PUF, sprak van een 'politieke vervolging'.

BUITENLANDSE ZAKEN

Protest tegen Amerikaans onderzoek campagnegelden Cristina Fernández

Minister van Buitenlandse Zaken van Argentinië Jorge Taiana tekende op 18 december 2007 bij Washington protest aan tegen de betrokkenheid van leden van de FBI bij een onderzoek naar de financiering van de campagne van president Cristina Fernández. Aan de onvrede zat een voorgeschiedenis vast. In augustus was de zakenman Guido Antonini Wilson, die zowel Amerikaans als Venezolaans staatsburger was, bij zijn aankomst in Buenos Aires namelijk betrapt met 790 duizend dollar (ca. 550 duizend euro) in zijn koffer. Toen de Argentijnse justitie tegen hem een arrestatiebevel uitvaardigde voor geldsmokkel, bleek Antonini Wilson het land weer verlaten te hebben en naar Florida (VS) te zijn gereisd. Daar begon justitie ook een onderzoek naar hem en naar medereizigers van zijn vlucht om na te gaan of zij als buitenlands agent illegale activiteiten hadden ontplooid in de VS. De Argentijnse autoriteiten op hun beurt vroegen de Amerikaanse autoriteiten Antonini Wilson uit te leveren om hem te berechten.

Fernández ontkent beschuldigingen

De aanklagers in de VS hadden het vermoeden dat Antonini Wilson geld van de Venezolaanse regering bij zich had om de verkiezingscampagne van presidentskandidaat Cristina Fernández de Kirchner te steunen. Dat idee kwam mede voort uit het feit dat de zakenman in aanwezigheid van Venezolaanse, in de olie-industrie werkzame ambtenaren met een privévliegtuig naar Buenos Aires was gevlogen. Zowel Cristina Fernández als de Venezolaanse regering ontkenden deze beschuldigingen.
De 'maletinazo' – zoals de affaire in Argentinië werd genoemd, naar het woord 'maleta' (koffer) – kreeg eind februari 2008 een nieuwe wending toen de eveneens als verdachte aangemerkte Carlos Kauffmann de Amerikaanse openbare aanklagers vertelde inderdaad als illegale buitenlandse agent in de VS te hebben gewerkt. Zo zou hij Antonini Wilson hebben gewaarschuwd geen problemen met Venezuela te veroorzaken. Deze bekentenis leverde Kauffmann strafvermindering op, zo verzekerden de aanklagers.

Spanningen tussen Argentinië en VS verminderen

Het feit dat de Amerikanen een eigen onderzoek naar de kofferaffaire instelden, veroorzaakte spanningen in de betrekkingen tussen Buenos Aires en Washington. Om haar afkeur te laten blijken had president Cristina Fernández de inspanningen van de Amerikaanse justitie als 'Operatie Afval' betiteld en met het bewind in Caracas was zij van mening dat de beschuldigingen politiek gemotiveerd waren.
Een ontmoeting half april tussen het Argentijnse staatshoofd en de Amerikaanse staatssecretaris voor het Westelijk halfrond, Tom Shannon, klaarde de lucht enigszins op. De Amerikanen beweerden dat het hun er slechts om te doen was uit te zoeken of illegale buitenlandse agenten in de Verenigde Staten actief waren geweest.

(vorige berichten pagina 694/1 - 2007)

CHILI

BINNENLAND

Regering niet langer gesteund door meerderheid in Senaat

Senator Adolfo Zaldivar werd op 26 december 2007 uit de Christen-Democratische Partij (PDC) gezet. Hij was er bijna 50 jaar actief in geweest, maar uitte in de voorafgaande tijd veel kritiek op de coalitieregering van Bachelet, nadat hij in 2006 het voorzitterschap van de PDC, die ook deelnam aan de regering, had verloren aan Soledad Alvear. Toen Zaldivar bij een belangrijke stemming in de Senaat de partijdiscipline doorbrak, was voor de PDC de maat vol en werd hij uit de partij gestoten. Dit betekende dat de regering niet langer op een meerderheid in de Senaat kon rekenen, evenals trouwens in het parlement waar nog slechts 56 van de 120 afgevaardigden de regeringscoalitie steunden.
Zaldivar werd op 12 maart met de stemmen van de rechtse coalitie Alliantie voor Chili tot voorzitter van de Senaat gekozen.

Bachelet herschikt Chileens kabinet

Op 8 januari 2008 werden in Chili zes nieuwe ministers beëdigd. Volgens president Michelle Bachelet zouden deze benoemingen nieuwe impulsen geven aan het tweede gedeelte van haar ambtstermijn. Analisten beschouwden de benoeming van de christendemocraat Edmundo Pérez Yoma op Binnenlandse Zaken, als opvolger van Luis Antonio Belisario Velasco Baraona, als de belangrijkste verandering. Verder traden de volgende personen toe tot de regering: Hugo Lavados Montes (Economische Zaken, Promotie en Reconstructie), Sergio Bitar Chacra (Openbare Werken), Santiago González Larraín (Mijnbouw), Marigen Ariadna Hornkohl Venegas (Landbouw) en Paula Quintana Meléndez (Planning).

Senaat dwingt minister af te treden

Minister van Onderwijs Yasna Provoste werd op 16 april door de Senaat gedwongen af te treden. Op haar ministerie bleek de financiële administratie niet op orde te zijn en Provoste, lid van de Christen-Democratische Partij (PDC), werd hiervoor verantwoordelijk gehouden. President Bachelet en de partijen van de regeringscoalitie hadden haar tot het laatste moment gesteund. Mónica Jiménez nam haar taken op het departement over.

Regering gaat aandacht richten op onderwijs en energiebeleid

Bij haar jaarlijkse toespraak tot het Congres in de stad Valparaïso gaf president Michelle Bachelet van Chili op 21 mei te kennen het komende jaar vooral veel aandacht te zullen schenken aan de hervorming van het onderwijs en aan het energiebeleid. Zij riep 2008 uit tot het 'jaar van het onderwijs', maar dat weerhield studenten er niet van voor 28 mei een nationaal protest te organiseren.
Met betrekking tot de energievoorziening riep het staatshoofd op gebruik te maken van de geografische en klimatologische verscheidenheid in Chili om alternatieve energieprojecten te ontwikkelen. In de Atacama Woestijn zag zij mogelijkheden voor zonne-energie en de kustlijn noemde Bachelet ide-

aal voor het opwekken van energie uit wind en uit de getijden van de zee.

Onderwijswet aangenomen

Om de Algemene Onderwijswet (LGE) eind juni door het parlement te loodsen, zag de centrumlinkse regering-Bachelet zich genoodzaakt concessies te doen aan de oppositionele centrumrechtse Alliantie voor Chili. De wet werd aangenomen met 96 stemmen voor, 12 tegen en 7 onthoudingen, maar in brede kring heerste ontevredenheid over de aanpassingen. Een aantal parlementsleden van de regerende coalitie stemde pas voor, nadat de regering had toegezegd meer geld te zullen uittrekken voor het staatsonderwijs. Velen meenden echter dat private scholen voorrechten bleven genieten en dat de regering op die wijze segregatie bevorderde. De nieuwe onderwijswet verschilde volgens hen te weinig van de onderwijswet die onder Pinochet was aangenomen.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Regering introduceert pensioenvoorzieningen voor arme burgers

Rond 600.000 Chilenen zouden vanaf juli een staatspensioen ontvangen, nadat president Bachelet op 11 maart 2008 met haar handtekening nieuwe wetgeving had bekrachtigd. Volgens het staatshoofd betrof het 'één van de belangrijkste sociale hervormingen in tientallen jaren' in Chili, die de staat jaarlijks omgerekend 1,3 miljard euro ging kosten. Vooral zelfstandigen, boeren, straatverkopers en huisvrouwen zouden van de nieuwe regels gaan profiteren omdat zij, evenals arme burgers, nooit een privépensioen hadden afgesloten. Om te beginnen werd er maandelijks 55.000 Chileense peso (ca. 81,40 euro) uitgekeerd – een bedrag dat in 2009 zou worden verhoogd tot 69.000 peso.

Staking in koperindustrie Chili beëindigd

Arbeiders in het koperbedrijf Corporación Nacional de Cobre (Codelco), dat staatsbezit was, beëindigden op 5 mei 2008 een staking die twintig dagen daarvoor was begonnen. Zij gingen akkoord gegaan met een eenmalige bonus van de Chileense regering van omgerekend 710 euro.

De staking was begonnen, omdat de tijdelijke werkkrachten van mening waren dat Codelco een akkoord na een staking in 2007 had geschonden door het aan de rechter voor te leggen.
Gedurende de staking was de koperproductie in Chili met 28 procent teruggelopen.

Codelco hoeft tijdelijke werkkrachten niet in dienst te nemen

Het hooggerechtshof van Chili bepaalde half mei dat Codelco medewerkers met een tijdelijk contract niet in vaste dienst hoefde te nemen. Leiders van de Confederatie van Koperarbeiders (CTC), onder wie voorzitter Cristián Cuevas, meenden dat tijdelijke krachten bij het bedrijf werden gediscrimineerd ten opzichte van vaste werknemers.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Toename van buitenlandse investeringen in Chili

Het Comité van Buitenlandse Investeringen maakte op 12 maart 2008 bekend dat het jaar daarvoor door buitenlanders omgerekend 9,9 miljard euro in Chili was geïnvesteerd, tegen 5,1 miljard in 2006. Volgens voorzitter Carlos Mena was dit vooral te wijten aan het herinvesteren van de in totaal 6,5 miljard euro winst die was behaald.

Communicatiesector stuwt economische groei op

De centrale bank van Chili maakte op 24 maart bekend dat de economie het jaar daarvoor met 5,1 procent was gegroeid. Dit kwam bijna overeen met het door de regering verwachte groeicijfer dat 0,1 procent meer bedroeg.
De communicatiesector presteerde het best met een groei van 13,4 procent, gevolgd door de bouw met 8,3 procent groei. De handel nam toe met 6,5 procent.

Centrale bank wijzigt strategie inzake bestrijding inflatie

Op 10 april maakte de centrale bank bekend de basisrente van 6,25 procent niet te zullen verhogen, maar ruim 5 miljard euro te zullen uitgeven voor de aankoop van dollars om de overgewaardeerde peso te verzwakken. Dit betekende een verandering in het beleid om de inflatie te bestrijden. Minister van Financiën Andrés Velasco prees de centrale bank omdat het verzwakken van de peso de internationale concurrentiepositie van het Chileense bedrijfsleven verbeterde.
De inflatie in Chili bedroeg 8,5 procent op jaarbasis; 5,5 procent boven de doelstelling van 3 procent.

Subsidiefonds voor stijgende brandstofprijzen

President Michelle Bachelet verklaarde op 2 juni 2008 dat de Chileense regering een subsidiefonds ter waarde van omgerekend ca. 643 miljoen euro zou oprichten voor de stijgende brandstofprijzen. Dit kon de literprijs van benzine ongeveer 6 eurocent goedkoper maken. Meer dan 50.000 vrachtwagenchauffeurs hadden gedreigd een staking te beginnen als de belasting op brandstoffen niet zou worden afgeschaft. Chili importeerde meer dan 95 procent van het energieverbruik.

Ondanks de toezegging van de regering gingen de truckchauffeurs een dag later in staking, maar in de ochtend van 6 juni bereikte minister van transport René Cortázar met hen een akkoord. De chauffeurs zouden vanaf 1 juli een korting van 80 procent krijgen op de gestegen energiebelasting en in 2009 zou de stijging geheel worden gecompenseerd. Als tegenprestatie werd de staking, die op sommige plaatsen tot brandstof- en voedseltekorten hadden geleid, opgeheven.

JUSTITIE

Oud-politiemannen veroordeeld voor mensenrechtenschendingen

Rechter Emma Díaz veroordeelde op 19 maart 2008 de zesenzestigjarige Chileense oud-politieman Adrian Fernández tot levenslange gevangenisstraf voor het detineren, martelen en doodschieten van 31 socialistische en communistische partijleden. Zijn 23 metgezellen kregen straffen tussen vier en twintig jaar. De mensenrechtenschendingen vonden plaats bij de zuidelijke stad Osorno in september 1973, enkele dagen na de staatsgreep tegen Allende.
De feiten konden worden toegelicht door de socialistische oud-burgemeester Blanca Valderas Garrido die de moordpartij op wonderbaarlijke wijze overleefde, doordat een pistool blokkeerde.

Chili

Veroordeelde oud-nazi krijgt strafverhoging wegens marteling

De voormalige leider van de commune Colonia Dignidad, Paul Schaefer, kreeg op 26 maart 2008 nog eens drie jaar gevangenisstraf opgelegd voor het martelen tussen 1970 en 1980 van zeven bewoners van de geheime enclave in het zuiden van Chili. Hij was in 2006 al tot twintig jaar celstraf veroordeeld voor seksuele contacten met kinderen en tot drie jaar voor illegaal wapenbezit. De zesentachtigjarige oud-nazi, die in een hoogbeveiligde gevangenis zijn straf uitzat, werkte tijdens de militaire dictatuur samen met het Pinochet-regime.
In Colonia Dignidad, dat later werd omgedoopt tot Villa Baviera, zouden ongeveer 300 Duitsers en 200 Chilenen hebben gewoond.

Oud-generaal Contreras opnieuw veroordeeld

De achtenzeventigjarige Manuel Contreras, hoofd van de geheime politieorganisatie DINA in de eerste jaren na de staatsgreep van generaal Pinochet, werd op 17 april 2008 tot 15 jaar gevangenisstraf veroordeeld voor bewezen schuld aan de verdwijning begin 1974 van Marcelo Salinas Eitel. Naast Contreras hoorden vier anderen, onder wie zijn rechterhand Pedro Espinoza Bravo, voor hetzelfde vergrijp celstraffen van 10 jaar tegen zich uitspreken.
De eenendertigjarge radiotechnicus Marcelo Salinas was lid van de Beweging van Revolutionair Links (MIR). Hij werd voor het laatst gezien in het beruchte, geheime martelkamp Villa Grimaldi. Contreras was eerder al tot 57 jaar celstraf veroordeeld.

Ook schuldig aan moord op Carlos Prats en zijn vrouw

Op 30 juni 2008 kreeg Conteras nog eens twee keer levenslange gevangenisstraf. Rechter Alejandro Solís achtte de beruchte oud-generaal schuldig aan de moord in 1974 in Buenos Aires op Carlos Prats en zijn vrouw. Prats was een jaar daarvoor als minister van Defensie en opperbevelhebber van de Chileense strijdkrachten afgetreden, omdat de generaals – uitgezonderd enkelen, onder wie Pinochet – weigerden hun vertrouwen in hem uit te spreken. Na de coup tegen president Allende week hij uit naar Argentinië, waar hij om het leven kwam toen een in zijn auto geplaatste bom ontplofte.

GEZONDHEID EN ZORG

Duizenden demonstreren tegen verbanning 'morning-after' pil

Het besluit van het Constitutioneel Hof van Chili de vrije distributie van de 'morning-after' pil in gezondheidscentra van de overheid te verbieden, leidde op 22 april 2008 tot protestmarsen in verscheidene Chileense steden. Volgens de krant *La Tercera* namen in de hoofdstad Santiago 10.000 burgers deel aan een demonstratie en legde 80 procent van de medewerkers in de gezondheidszorg het werk tijdelijk neer.
Het besluit van het hooggerechtshof ging in tegen het beleid van de regering-Bachelet om anticonceptiemiddelen toegankelijker te maken voor vooral arme vrouwen. Private drogisterijen mochten de pil wel gewoon blijven verkopen.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Mapuche-hongerstaker geeft actie op

Bemiddelaars van de rooms-katholieke kerk slaagden er op 28 januari 2008 in Patricia Troncoso Robles over te halen haar hongerstaking te beëindigen. De Chileense autoriteiten zegden de militante strijdster van het Mapuche-volk toe de gevangenisomstandigheden te zullen verbeteren. Ook zou er een presidentiële afgezant worden benoemd die zich specifiek zou gaan bezighouden met de inheemse bevolking van Chili. In de week voordat de hongerstaking werd opgeheven, waren er door sympathisanten en medestrijders van de activiste demonstraties gehouden en had men kantoren bezet. Op enkele plaatsen waren Caribineros-posten gewapenderhand aangevallen.
Patricia Troncoso was eerder tot tien jaar gevangenisstraf veroordeeld voor het aansteken van een brand in een bedrijfsgebouw.

Dode bij confrontaties tussen betogers en caribineros

De herdenking van de moord op twee linkse activisten tijdens de militaire dictatuur in Chili veroorzaakte op 30 maart 2008 een dode. Tijdens een confrontatie tussen demonstranten en de Chileense politie, de caribineros, werd een drieëntwintigjarige man door gemaskerde betogers door het hoofd geschoten. Volgens de schutters ging het om een politie-infiltrant. De autoriteiten spraken echter van een koelbloedige moord. In het kader van de Dag van de Jonge Strijder vonden er talrijke demonstraties plaats die vaak met geweld gepaard gingen. Er werden rond de 230 burgers gearresteerd en er vielen minstens negen gewonden.

(vorige berichten pagina 698/2 - 2007)

Verenigde Staten

VERENIGDE STATEN

GEVOLGEN TERREURAANSLAGEN

Buitenlandse terreurverdachten mogen hun detentie aanvechten

Het Amerikaanse hooggerechtshof in Washington DC oordeelde op 12 juni 2008 met vijf stemmen voor en vier tegen dat de buitenlandse terreurverdachten die al jaren zonder vorm van proces vastzaten in de Amerikaanse marinebasis Guantánamo Bay op Cuba hun detentie mochten aanvechten bij federale rechtbanken in de Verenigde Staten. De vijf rechters die zich achter dit vonnis schaarden wezen erop dat het recht op habeas corpus – het recht van iedere gedetineerde op een eerlijk proces – was verankerd in de grondwet. Ze meenden dat de politiek niet de bevoegdheid had om deze naar believen te negeren.
Van de 270 terreurverdachten in Guantánamo Bay waren er 190 nooit formeel in staat van beschuldiging gesteld.

'Gevaar voor veiligheid'

Het vonnis impliceerde dat de terreurverdachten uitleg over de reden van hun detentie konden eisen en formeel bezwaar konden aantekenen tegen de wijze waarop ze waren aangehouden, verhoord of gedetineerd. De vier rechters die tegen het vonnis stemden, meenden dat dit nadelig was voor de strijd tegen terrorisme en daardoor ook voor de veiligheid van de Amerikaanse bevolking. Want informatie over terreurverdachten die beter geheim kon blijven, zou in het vervolg openlijk in civiele rechtbanken besproken worden en daar konden terroristische organisaties hun voordeel mee doen.

Tegenslag voor president Bush

Het vonnis was een tegenslag voor de Amerikaanse regering, die altijd had volgehouden dat het recht op habeas corpus alleen gold voor gedetineerden in de Verenigde Staten zelf en dus niet voor buitenlandse terreurverdachten in Amerikaanse detentiecentra buiten dat land. En ze was het eens met de mening van de vier rechters dat het besluit van het hooggerechtshof de Amerikaanse bevolking in gevaar bracht.
President Bush liet weten dat hij het vonnis desondanks zou respecteren. Minister Michael Mukasey van Justitie zei dat de militaire rechtbank die op dat moment zaken tegen negentien terreurverdachten in Guantánamo Bay in behandeling had, deze zou voortzetten. Deze verdachten kregen echter wel het recht om daarnaast hun detentie bij een civiele rechtbank in de VS aan te vechten.

Nieuwe tegenslag

De regering-Bush ondervond op 23 juni opnieuw tegenslag. Het Hof van Beroep in Washington DC oordeelde toen voor het eerst dat een gevangene in Guantánamo Bay ten onrechte door de militaire autoriteiten was bestempeld als 'vijandige strijdkracht'. Het ging om Huzaifa Parhat, een etnische Uygur uit het westen van China van wie volgens de rechtbank niet was bewezen dat hij ooit tegen de VS had gevochten of van plan was geweest om dat te doen. Het Hof zei dat Parhat onmiddellijk moest worden vrijgelaten, tenzij er sterkere bewijzen tegen hem konden worden aangevoerd.
Volgens de regering-Bush was Parhat wel degelijk staatsgevaarlijk. Hij zou lid zijn van de Islamitische Beweging van Oost-Turkestan (ETIM), die door de VS als terroristisch was gebrandmerkt.

BINNENLAND

Barack Obama wordt Democratisch presidentskandidaat

Senator Barack Obama uit Illinois won op 3 juni 2008 de Democratische voorrondes voor de Amerikaanse presidentsverkiezingen. Op die dag behaalde hij namelijk een overwinning in de staat Montana. Deze had hij nodig om zich te verzekeren van de steun van meer dan de helft van alle gedelegeerden van de Amerikaanse staten, die in augustus op de Democratische Conventie in Denver formeel een presidentskandidaat zouden kiezen.
Obama zou het in november, als de bevolking van de Verenigde Staten naar de stembus ging om een nieuwe president te kiezen, namens de Democratische Partij opnemen tegen de Republikein John McCain.

Hillary Clinton was gedoodverfde winnaar

In 2007, toen de voorverkiezingen nog niet waren begonnen, noemden vrijwel alle politieke analisten Hillary Rodham Clinton als de gedoodverfde winnaar van de Democratische voorverkiezingen. Mogelijk om zich te onderscheiden van haar echtgenoot, oud-president Bill Clinton, presenteerde zij zich in haar campagne als Hillary. Ook senator John Edwards zou meer kans maken op de overwinning dan de relatief onbekende Obama.
Bij de eerste verkiezingen, op 3 januari 2008 in Iowa, werd Hillary echter tot ieders verrassing derde, na Obama en Edwards. Een paar dagen later won Obama opnieuw, ditmaal in Wyoming. Pas toen begon door te dringen hoe populair hij blijkbaar was. Hillary won later in januari wel een paar keer, onder andere in New Hampshire en Nevada.
In de loop van januari haakten alle serieuze Democratische kandidaten af omdat het voor hen onmogelijk was geworden om te winnen. Hillary en Obama zetten de strijd wel voort. Analisten verwachtten dat Hillary haar grote slag zou slaan op 'Super Tuesday', 5 februari, de dag dat een groot aantal staten naar de stembus ging, maar het lukte haar ook toen niet om Obama te verslaan.

Hillary schaart zich achter Obama

Na 'Super Tuesday' bleef het tweetal nog maandenlang in een nek-aan-nekrace verwikkeld. Doorgaans won Hillary in de belangrijkste staten, zoals New York en Californië, maar triomfeerde haar rivaal in de veel talrijkere kleinere staten.
Ondertussen was het onduidelijk wie van de twee er het sterkst voor stond. Dit kwam doordat het bestuur van de Democratische Partij de uitslagen van de verkiezingen in Michigan en Florida op respectievelijk 15 en 29 januari ongeldig had verklaard omdat deze volgens het partijreglement te vroeg hadden plaatsgevonden. Hillary had in beide staten gewonnen en weigerde daarom dit besluit te accepteren. Zonder de steun van Michigan en Florida zou het voor haar erg moeilijk worden om Obama nog te verslaan. Op 31 mei werd besloten dat de twee staten in augustus de helft van hun gedelegeerden naar de partijconventie in Denver mochten sturen. Hierdoor was het voor Hillary mogelijk om te winnen, maar daar slaagde ze uiteindelijk dus niet in. Ze kreeg in totaal achttien miljoen stemmen en dat was meer dan Obama. Maar omdat er werd gewerkt met een districtenstelsel deed niet het aantal stemmen maar het aantal gedelegeerden van de staten ertoe; zij wist er 1.922 achter zich te scharen, maar Obama 2.156.
Die laatste kreeg ook de actieve morele steun van een aantal prominente Amerikanen, zoals oud-president Jimmy Carter, de invloedrijke tv-presentatrice Oprah Winfrey, senator Ted Kennedy en John Kerry, de Democratische presidentskandidaat in 2004.
Na Obama's overwinning op 3 juni gaf Hillary de strijd niet onmiddellijk op. Pas op 7 juni liet ze weten zich terug te trekken als kandidaat en haar volledige steun te geven aan haar rivaal.

De stem van de Afro-Amerikanen

De strijd tussen Obama en Hillary trok wereldwijd veel media-aandacht. Wellicht was de belangstelling zo groot omdat beide kandidaten als charismatisch werden ervaren en omdat het een strijd was tussen de mogelijk eerste vrouwelijke en de mogelijk eerste zwarte presidentskandidaat. Dat laatste klopte overigens maar ten dele, want Obama had wel een vader van Afrikaanse afkomst, maar zijn moeder was een blanke Amerikaanse.
De twee waren het over veel zaken eens. Zo wilden ze beiden de sociale zekerheid verbeteren, meer mensen aan een ziektekostenverzekering helpen en de Amerikaanse troepen terugtrekken uit Irak. In de verkiezingsstrijd leek het echter of ze felle politieke tegenstanders waren.
Thema's die steeds terugkeerden in Hillary's campagne waren de verbetering van de positie van de vrouw en het creëren van eenheid binnen de Democratische Partij, waarvan de achterban in haar ogen uiteen was gevallen in groepen die slecht met elkaar communiceerden. Deze groepen zouden zich onderling onderscheiden op grond van

Verenigde Staten

ras, maatschappelijke status en geslacht.
Hillary verweet Obama dat hij namens slechts één van die groepen sprak: de zwarte Amerikanen. Ook probeerde ze hem in verband te brengen met radicale, vaak anti-Amerikaanse stromingen binnen de Afro-Amerikaanse gemeenschap. Als reactie kwam Obama in maart met de toespraak 'Een perfectere natie', waarin hij de rassenverhoudingen in de VS analyseerde op een manier die bij vriend en vijand respect afdwong. Van zijn dominee Jeremiah Wright, die door de campagne van Hillary was neergezet als anti-Amerikaans extremist, distantieerde hij zich later publiekelijk.
Obama's huidskleur was in feite een praktisch probleem voor Hillary, omdat ze had gerekend op de steun van de vele Afro-Amerikanen die in het verleden op haar man hadden gestemd. In werkelijkheid kozen velen van hen echter voor Obama.

Gevestigde politiek

'Verandering' was het thema van Obama's campagne. Hij zei dat de macht van het grote geld en invloedrijke lobbygroepen in Washington moest worden teruggedrongen. Ook pleitte hij voor een nieuw buitenlands beleid: in tegenstelling tot vorige presidenten wilde hij proberen internationale spanningen te reduceren door rechtstreeks te communiceren met landen waar Washington conflicten mee had, zoals Cuba, Iran, Noord-Korea en Venezuela. Dat Hillary dit 'onverantwoord en naïef' noemde, toonde volgens Obama aan dat ze een representant van de gevestigde politiek was. Dit zou ook blijken uit het feit dat Bill Clinton, die onder Democraten nog altijd zeer populair was, regelmatig opdook in haar campagne om voor haar te pleiten. Obama zei niet te verwachtten dat iemand die zo door de wol geverfd was – Hillary was acht jaar 'first lady' – in staat was een frisse wind door het Witte Huis te laten waaien.
Hillary beriep zich daarentegen op haar ruime ervaring in en met datzelfde Witte Huis en haar vele invloedrijke connecties. Ze wees erop dat Obama nooit deel had uitgemaakt van de uitvoerende macht en ook relatief weinig ervaring had in de Senaat, waarin hij pas sinds 2004 zitting had. Daarvóór was hij werkzaam als jurist, schreef hij boeken en doceerde hij recht aan de Universiteit van Chicago. En over de rol van haar man zei Hillary: '*Ik* word president en niet hij'.

Financiën

Dat Hillary verloor had ook met haar financiën te maken. Zij zamelde op de traditionele wijze geld voor haar campagne in, door etentjes te geven waar prominente Amerikanen het door de wet maximaal toegestane bedrag van 2.300 dollar (ca. 1.470 euro) voor moesten neertellen.
Obama pakte het anders aan. Hij had een grote en enthousiaste actieve achterban. Velen van hen hadden zich nooit eerder met politiek beziggehouden, maar liepen wel warm voor Obama's beloftes. Zij gingen van deur tot deur om hem aan te prijzen en stortten kleine bedragen in zijn campagnekas.
Hillary wist 215 miljoen dollar in te zamelen en Obama 265 miljoen, terwijl een groot deel van het campagnewerk gratis voor hem werd gedaan door vrijwilligers. In juni 2008 had Hillary's campagne een schuld van 30 miljoen, waarvan 11,4 miljoen bij haar zelf. Obama had geld over.

Overstromingen in het Midwesten

Na langdurige zware regenval werd het Midwesten van de Verenigde Staten in juni 2008 getroffen door de ernstigste overstromingen in vijftien jaar. Er vielen 24 doden, de infrastructuur raakte ernstig beschadigd en de oogst werd deels verwoest. Zeker 35.000 mensen werden geëvacueerd. Het zwaarst getroffen waren de staten Illinois, Missouri en Iowa.

President Bush bezocht het rampgebied op 20 juni en zegde noodhulp ter waarde van 4 miljard dollar (ca. 2,6 miljard euro) toe. Later in juni trok het Congres nog eens 2,7 miljard uit. Lokale politici hielden er rekening mee dat de schade zou oplopen tot 20 miljard.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Congres trekt miljarden uit voor oorlog en sociale zekerheid

Op 27 juni 2008 trok het Amerikaanse Congres 162 miljard dollar (ca. 103,5 miljard euro) uit voor de oorlogen in Afghanistan en Irak. Het Amerikaanse leger zou zijn activiteiten daarmee ten minste een jaar kunnen voortzetten. Er werd ook 63 miljard uitgetrokken om voor militairen die na de aanslagen van 11 september 2001 in het leger hadden gediend de bonussen te verhogen van 40.000 naar 90.000 dollar. Het geld was bedoeld om een opleiding te financieren, zodat afgezwaaide militairen beter zouden reïntegreren in de burgersamenleving. Mensen die korter dan drie jaar hadden gediend, kregen 40 tot 90 procent van dit bedrag.

Voor de komende twee jaar werd 12,5 miljard dollar uitgetrokken om de sociale zekerheid van werklozen te vergroten. In de regel verviel hun uitkering na 26 weken, maar met het extra geld kon dit worden verlengd tot 39 weken. De maatregel gold alleen voor mensen die minimaal vijf maanden hadden gewerkt. De gemiddelde werkloosheidsuitkering lag in de Verenigde Staten in 2008 op ruim 299 dollar (ca. 190 euro) per week.
President Bush ondertekende de nieuwe begroting op 30 juni.

JUSTITIE

Hooggerechtshof verklaart verbod op vuurwapens illegaal

Het hooggerechtshof in Washington DC bepaalde op 24 juni 2008 dat het verbod op vuurwapens in de Amerikaanse hoofdstad in strijd was met de grondwet. Washington DC had het in 1976 ingesteld om het aantal moorden te reduceren, maar moest daar dus op terugkomen. De rechtbank bepaalde tevens dat het grondwettelijk gegarandeerde recht om vuurwapens te bezitten niet absoluut was en dat alle federale restricties daarom wel van kracht bleven. Het ging hier bijvoorbeeld om het verbod ze te dragen in scholen en overheidsgebouwen en de regel dat geesteszieken ze niet mochten aanschaffen.

Het was voor het eerst dat het hooggerechtshof zijn interpretatie gaf van het zogenaamde Tweede Amendement, dat in 1791 aan de grondwet van de Verenigde Staten was toegevoegd en het recht op vuurwapenbezit garandeerde.
Het Witte Huis zei verheugd te zijn over het vonnis. Organisaties die voor vrij vuurwapenbezit pleitten, zoals de National Rifle Association (NRA), spanden vrijwel onmiddellijk na de uitspraak van het Hof rechtszaken aan tegen andere steden waar het recht om vuurwapens te dragen aan banden was gelegd, zoals Chicago en San Francisco.

NATUUR EN MILIEU

Schadevergoeding voor olieramp met 80 procent omlaag

Het Amerikaanse hooggerechtshof bepaalde op 25 juni 2008 dat oliegigant Exxon Mobil aan zijn morele verplichtingen had voldaan door in totaal 507,5 miljoen dollar (ca. 324 miljoen euro) schadevergoeding uit te keren aan 33.000 gedupeerden van de ergste olieramp uit de geschiedenis van de Verenigde Staten. Het ging hier om de ramp met de olietanker Exxon Valdez in 1989 in Alaska, die de visserij in de Prince William Sound zo goed als onmogelijk had gemaakt. Hierdoor was de lokale bevolking beroofd van haar voornaamste bron van inkomsten en hadden velen zich gedwongen gezien hun traditionele levenswijze op te geven en naar steden te verhuizen.
In 1994 had een jury nog bepaald dat de gedupeerden samen 5 miljard dollar zouden krijgen. Een cassatierechtbank had dit bedrag in 2006 gehalveerd. In 2008 werd het dus wederom verlaagd en wel met 80 procent.
Milieuorganisaties beschouwden het vonnis als een vrijbrief voor de olie-industrie om te vervuilen. Ze redeneerden dat 507,5 miljoen dollar een schijntje was voor Exxon, dat in 2007 een netto winst boekte van 40,6 miljard. Exxon en andere voorstanders van het vonnis wezen er echter op dat het oliebedrijf in de loop der jaren al 3,4 miljard dollar had uitgegeven aan de schoonmaak van het zeegebied, boetes en diverse compensaties, waaronder de 507,5 miljoen voor de lokale bevolking. Milieuorganisaties beweerden dat de gevolgen van de ramp nog altijd merkbaar waren, maar Exxon ontkende dat.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Californië legaliseert homohuwelijk

Californië opende op 17 juni 2008 het burgerlijk huwelijk voor mensen van gelijk geslacht. De Amerikaanse staat was hier in mei toe verplicht door het lokale hooggerechtshof, omdat het discriminerend zou zijn als alleen heteroseksuele paren konden trouwen.
Vanuit de hele Verenigde Staten kwamen duizenden homoseksuele stellen naar Californië om zich in de echt te laten verbinden. De enige andere plaats in de VS waar het huwelijk voor hen was opengesteld was Massachusetts, maar anders dan in Californië gold dat daar alleen voor mensen die in de staat woonden.
Californië zou in november een referendum houden over de openstelling van het burgerlijk huwelijk. De staat had deze vraag in 2000 ook al aan de bevolking voorgelegd en die had toen bepaald dat homoseksuelen niet mochten trouwen.

OVERLEDEN

Susan Sontag, schrijfster

Op 28 december 2004 overleed op eenenzeventigjarige leeftijd in haar geboorteplaats New York City de schrijfster en politiek activiste Susan Sontag. Ze werd geboren met de naam Rosenblatt op 16 januari 1933. Haar vader was eigenaar van een handelsonderneming in bont die in 1938 tijdens een zakenreis in China overleed. Haar moeder hertrouwde en Susan nam de naam aan van haar stiefvader, Sontag. In 1949 ging zij Frans, literatuur en filosofie studeren aan de universiteit van Chicago. Zij promoveerde te Harvard en Oxford in filosofie, literatuur en theologie. In 1950 trouwde zij met Phillip Rief met wie zij één zoon heeft. Negen jaar later werd het huwelijk ontbonden. Daarna had zij liefdesrelaties met zowel mannen als vrouwen, onder wie de fotografe Annie Leibovitz. Sontags werk is onder andere gebaseerd op haar joodse achtergrond. Verder schreef ze over pornografie, haar eigen biseksualiteit, politiek, feminisme, theater en ballet en kunstfilosofie. Haar in 1964 gepubliceerde boek *Notes on Camp* over homoseksuele esthetica vestigde haar naam. Daarna schreef zij nog zestien boeken, waarvan *Death kit* en *The vulcano lover* het bekendst zijn en in 32 talen werden vertaald.

Lorraine Hunt, mezzosopraan

Op 3 juli 2006 overleed op tweeënvijftigjarige leeftijd in Santa Fe, New Mexico, de mezzosopraan Lorraine Hunt aan kanker. Zij werd in San Francisco op 1 maart 1954 geboren als dochter van een zangeres en muziekleraar. Aanvankelijk speelde zij altviool. Rond haar dertigste legde zij zich volledig toe op het zingen. Afgewezen in New York, werd zij in Boston wel toegelaten tot een operaopleiding. In 1985 werd zij ontdekt door de operaregisseur Peter Sellars, die haar in Händels opera *Giulio Cesare* in de rol van Sesto wereldberoemd maakte. Daarna zong zij rollen in tal van opera's op internationale podia. Hoogtepunt was haar hoofdrol in de opera *Great Gatsby* van John Harbison. In Europa brak zij door in de rol van Irene in Händels *Theodora* op het Glyndebourne Festival in Groot-Brittannië (1996). Lorraine Hunt was getrouwd met componist Peter Lieberson.

Ken Lay, zakenman

Op 5 juli 2006 overleed in Old Snowmass (Colorado), de voormalig topman van het Amerikaanse energiebedrijf Enron, Kenneth Lee Lay, op vierenzestigjarige leeftijd. Ken Lay werd in Tyronne (Missouri) geboren op 15 april 1942.
Hij studeerde economie aan de Universiteit van Missouri en werkte zich via Exxon Mobil Corp op tot een van de belangrijkste mensen in de Amerikaanse wereld van de energievoorziening. Hij vormde in de jaren tachtig van de vorige eeuw het Houston Natural Gas om tot het moderne Enron. Lange tijd stond dit bedrijf te boek als zeer solide en was Lay buitengewoon populair bij personeel, beleggers en aandeelhouders. De geschatte marktwaarde van Enron bedroeg 60 miljard dollar. Toen Enron in 2001 failliet ging, was dat een grote schok. Zesduizend werknemers stonden op straat en nog meer mensen raakten hun pensioen kwijt. In mei 2006 werd Lay schuldig bevonden aan corruptie en fraude die leidden tot het faillissement van Enron. Lay, een goede vriend van president George W. Bush, hing maximaal 45 jaar gevangenisstraf boven het hoofd. Hij stierf voordat het vonnis werd bekrachtigd.

Gerry Studds, congreslid en openlijk homoseksueel

Op 14 oktober 2006 overleed in Boston op negenenzestigjarige leeftijd Gerry Eastman Studds. Hij werd te Mineola (New York) op 12 mei 1937 geboren als zoon van een architect.
Studds studeerde geschiedenis aan de Yale Universiteit (New Haven), werkte voor het ministerie van Buitenlandse Zaken (1961-1962) en was lid van president John F. Kennedy's staf in het Witte Huis (1962-1963). Ook was hij enige tijd leraar aan de St Paul's School in Concord (New Hampshire). In 1972, na een eerdere mislukte poging, won hij voor de Democraten een zetel in het

Verenigde Staten

congres die hij tot 1997 zou bezetten. In 1983 werd Studd de eerste nationaal bekende politicus die openlijk voor zijn homoseksualiteit uitkwam. Hij zette zich als congreslid onder andere in voor begeleiding van aidspatiënten en burgerrechten voor homoseksuelen.

William Styron, schrijver

Op 1 november 2006 overleed in Martha's Vineyard (Massachusetts) op eenentachtigjarige leeftijd de schrijver William Clark Styron. Hij werd op 11 juni 1925 geboren in Newport News (Virginia) als zoon van een arbeider. William Styron studeerde Engels en debuteerde in 1951 met *Lie down in darkness*. Met deze roman sloot hij, volgens critici, aan bij de grote zuidelijke traditie van William Faulkner, hetgeen hijzelf bestreed. Hij vertrok naar New York en Parijs, maar zijn boeken uit die periode waren geen succes. Zijn grote doorbraak kwam met *The confessions of Nat Turner*, een roman over de slavenopstand uit 1831. Het boek verscheen in 1967 op het hoogtepunt van de burgerrechtenstrijd. Het leverde hem de Pulitzer Prize op. Een heel bekend geworden roman is het in 1979 verschenen *Sophie's Choice*, een verhaal over een moeder die tijdens de Tweede Wereldoorlog in vernietigingskamp Auschwitz moet kiezen tussen haar zoontje en haar dochtertje. Het werd een bestseller en bekroond met de American Book Award. De roman werd in 1984 verfilmd met Meryl Streep in de hoofdrol.

Arthur Hertzberg, president American Jewish Congress

Arthur Hertzberg overleed in Westwood New Jersey op 17 april 2006. Hij werd geboren in het Poolse Lubaczow op 9 juni 1921. Hertzberg was kenner en leraar van het jodendom en strijder voor mensenrechten. Als rabbijn was hij een meester in het provocerend ondermijnen van vastgeroeste opvattingen omtrent het jodendom en het antisemitisme. In zijn functie van president van het American Jewish Congress (1972-1978) en vicepresident van het World Jewish Congress (1975-1991) stond hij vooraan in de strijd voor mensenrechten. Hij kwam evenzeer voor de zwarte bevolking op en liep mee aan de kop van de Mars op Washington in 1963, waar Martin Luther King zijn beroemde speech hield. Als een van de eersten nam hij deel aan de door paus Johannes XXIII gestimuleerde dialoog tussen joden en katholieken. De joodse identiteit in een moderne wereld is door hem in talrijke geschriften en studies behandeld.

(Vorige berichten pagina 339/2 e.v. - 2008)

Israël

ISRAËL

BINNENLAND

Politie arresteert antisemitische jongeren

De politie arresteerde op 9 december 2007 acht Israëlische neonazi's die werden verdacht van zeker vijftien antisemitische en racistische aanvallen en het aanzetten tot haat. Het betrof jongeren die als kind uit de voormalige Sovjet-Unie naar Israël waren geëmigreerd met hun ouders.
Zeker 30 procent van de één miljoen immigranten die in de jaren negentig van de twintigste eeuw uit de voormalige Sovjet-Unie naar Israël kwam, had geen joodse achtergrond. Velen van hen voelden zich niet geïntegreerd in de Israëlische samenleving.

Regeringscoalitie versmalt door uittreden immigrantenpartij

Op 16 januari 2008 trok de rechtse Jisraeel Betenoe, een partij van Russische immigranten, zich terug uit de regeringscoalitie. Ze had 11 zetels in het 120 zetels tellende parlement, waardoor de coalitie nu nog maar een meerderheid van 67 zetels overhield. Aanleiding was de aankondiging van premier Ehoed Olmert om zonodig land voor vrede te willen opgeven.

Commissie presenteert kritisch rapport over Libanonoorlog

De Winograd-commissie oordeelde op 31 januari 2008, na een zestien maanden durend onderzoek naar de Libanonoorlog van 2006, dat politiek en leger tijdens de oorlog slecht hadden samengewerkt. Het leger was volgens de commissie niet op zijn taak berekend en er was overhaast tot de oorlog besloten na de ontvoering van twee soldaten door de Libanese Hezbollah-beweging.
Het vijfhonderd pagina's tellende rapport stelde premier Ehoed Olmert echter niet persoonlijk verantwoordelijk voor gemaakte fouten. Alle politieke partijen oefenden na publicatie van het rapport druk uit op Olmert om af te treden, maar deze zei dat niet van plan te zijn.

Premier Olmert onder druk door aantijgingen corruptie

Premier Ehoed Olmert kwam in het voorjaar van 2008 steeds meer onder druk te staan in verband met beschuldigingen van corruptie en fraude. In mei getuigde de Amerikaanse zakenman Morris Talansky voor een Israëlische rechtbank dat hij de premier ruim 150.000 dollar (bijna 100.000 euro) had gegeven voor diens verkiezingscampagne in 2006. De premier had dit geld volgens hem echter gebruikt voor persoonlijke doeleinden.
Op 28 mei 2008 dreigde minister van Defensie Ehoed Barak (De Arbeid) zijn partij uit de coalitie terug te trekken – waarmee hij vervroegde verkiezingen zou afdwingen – als Olmert zijn ontslag niet indiende. Een dag later liet minister van Buitenlandse Zaken Tsipora Livni (Kadima) publiekelijk weten dat haar partijgenoot Olmert beter vervangen kon worden zolang hij onder verdenking stond. Livni was volgens opiniepeilingen een sterke kandidaat voor het premierschap.
Uiteindelijk bereikten coalitiepartijen Kadima en De Arbeid op 25 juni een compromis. Voorkomen werd dat De Arbeid een wetsvoorstel zou steunen om vervroegde verkiezingen uit te schrijven. In ruil daarvoor zou Kadima uiterlijk 25 september een nieuwe partijleider kiezen.

Israël viert zestigjarig bestaan

Op 8 mei 2008, Onafhankelijkheidsdag, vierde Israël zijn zestigste verjaardag met grootscheepse festiviteiten. Maanden eerder had het ministerie van Immigratie en Integratie een speciale campagne gelanceerd, gericht op het 'terugbrengen' van Israëli's die in het buitenland woonden. Dat waren er eind 2007 naar schatting ongeveer 650.000, van wie 450.000 in Noord-Amerika. Jaarlijks vertrokken er zo'n 20.000 Israëli's naar het buitenland, voor een groot deel mensen die eerder naar Israël waren geëmigreerd.
Op 10 december 2007 organiseerde het ministerie een 'terugkeerbeurs' in de Verenigde Staten. De beurs, maar ook financiële

impulsen, moesten Israëli's ervan overtuigen dat ze er baat bij hadden om terug te komen. Doel was dat binnen een jaar tijd 10.000 Israëli's zouden terugkeren.

In totaal telde Israël op de dag van het zestigjarig bestaan 7.282.000 inwoners, etnisch verdeeld in 5.435.900 (76 procent) joden, 1.375.600 (19,4 procent) Arabieren – islamitisch dan wel christelijk – en 302.400 (4,6 procent) 'anderen'.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Onderwijsstaking na twee maanden beëindigd

Op 13 december 2007 eindigde een twee maanden durende onderwijsstaking nadat de regering had toegezegd dat alle docenten een salarisverhoging van 8,5 procent kregen in ruil voor een langere werkweek.
De arbeidsvoorwaarden in het onderwijs waren in Israël traditioneel zeer slecht. Maandenlange stakingen in zowel het lager, middelbaar als universitair onderwijs waren een vrijwel jaarlijks terugkerend verschijnsel.

JUSTITIE

Hooggerechtshof bevestigt veroordeling zoon voormalig premier Sjaron

Het hooggerechtshof verwierp op 28 januari 2008 het beroep van Omri Sjaron (43), zoon van de voormalige premier Ariël Sjaron, tegen een eerder vonnis van zeven maanden gevangenisstraf en een boete van 81.000 dollar (ca. 54.000 euro) van de arrondissementsrechtbank.
Ook het hooggerechtshof achtte bewezen dat Sjaron junior zich schuldig had gemaakt aan illegale fondsenwerving tijdens de campagne van zijn vader in 1999. Hierbij zou hij zeker 1,3 miljoen dollar (ca. 864.000 euro) uit het buitenland hebben ontvangen en dit hebben doorgesluisd naar verscheidene Israëlische BV's. Deze schonken de bedragen vervolgens aan de partij.

Hof keurt schuldbekentenis ex-president Katsav goed

Het hooggerechtshof keurde op 26 februari 2008 een schuldbekentenis goed van de voormalige Israëlische president Mosjé Katsav. In juli 2007 had Katsav bekend zich schuldig te hebben gemaakt aan seksuele intimidatie. Met de uitspraak van het Hof werd de overeenkomst bezegeld tussen Katsav en het Openbaar Ministerie (OM), volgens welke hem een voorwaardelijke straf werd opgelegd. Vrouwenorganisaties hadden kritiek geuit op deze overeenkomst.
Oorspronkelijk had de openbaar aanklager Katsav verkrachting ten laste gelegd, waarop in Israël maximaal twintig jaar gevangenisstraf stond. Het bewijs voor verkrachting kon de openbaar aanklager echter niet rond krijgen.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Hooggerechtshof verordonneert routewijziging veiligheidshek

Het hooggerechtshof oordeelde op 4 september 2007 dat de route van het veiligheidshek tussen het Palestijnse dorp Bilin en het Israëlische stadje Modiïn Illit moest worden gewijzigd. Volgens het Hof werden de Palestijnen van Bilin door de huidige route van het hek van hun land afgesneden en werd er onrechtmatig veel Palestijns land mee geconfisqueerd.

Mensenrechtenorganisatie HRW veroordeelt Israëlisch leger

Op 6 september 2007 stelde Human Rights Watch (HRW) dat Israël tijdens de 34 dagen durende oorlog met de Libanese Hezbollah-beweging in de zomer van 2006 burgerdoelen had bestookt en zich niet uitsluitend op militaire doelen had gericht. Dat was volgens de mensenrechtenorganisatie de reden waarom relatief veel Libanese burgers waren omgekomen, namelijk ruim duizend. HRW concludeerde dit na onderzoek van 94 Israëlische aanvallen op Libanees grondgebied waarbij in totaal 510 Libanezen omkwamen.

Vluchtelingen uit Darfur mogen blijven

Op 23 september 2007 kregen 498 vluchtelingen uit de Soedanese provincie Darfur, die illegaal de Israëlische grens over waren gekomen, toestemming om in Israël te blijven. Eerder kwam Israël in opspraak toen met de camera werd geregistreerd hoe de Israëlische grenspolitie vluchtelingen uit Darfur fysiek de grens over duwde richting Egypte, terwijl andere vluchtelingen in de gevangenis werden gezet.

Laag percentage stafvervolging Israëlische militairen

Mensenrechtenorganisatie Jeesj Dien meldde op 19 december 2007 dat de Israëlische militaire rechtbank tussen september 2000 en juni 2007 in totaal 1.091 strafdossiers had geopend op verdenking van wetsovertreding door militairen. Slechts in 118 gevallen – ca. 10 procent – werd er overgegaan tot werkelijke strafvervolging. In 101 gevallen – ca. 9 procent – volgde een veroordeling. Van de 239 onderzoeken naar het doden of verwonden van Palestijnse burgers eindigden er 16 (6,7 procent) in een veroordeling.

Geen maatregelen tegen opdrachtgevers gebruik clusterbommen

Op 24 december 2007 maakte het Israëlische leger bekend geen militairen te zullen vervolgen die tijdens de oorlog met de Libanese Hezbollah-beweging in 2006 opdracht hadden gegeven tot het gebruiken van zogeheten clusterbommen. Na ruim een jaar onderzoek concludeerde het leger in een rapport dat het gebruik van de bommen geen overtreding vormde van het internationaal humanitair recht.
Internationaal oogstte Israël veel kritiek door het gebruik van dit type bom in de Libanonoorlog. Tijdens de 34 dagen durende strijd wierp Israël vier miljoen clusterbommen af. Volgens deskundigen ontploften vele van deze bommen echter niet, maar kwamen deze pas later tot ontploffing. Vooral burgers en met name kinderen zouden er slachtoffer van worden.

Hof acht brandstof- en elektriciteitssancties rechtmatig

Op 30 januari 2008 oordeelde het hooggerechtshof dat de Israëlische maatregel om de toevoer van brandstof en elektriciteit naar de Gazastrook te minimaliseren als represaille voor aanhoudende raketbeschietingen vanuit Gaza op Israël, rechtmatig was. Het Hof deed de uitspraak op verzoek van Israëlische mensenrechtenorganisaties, die stelden dat de maatregel vooral gewone burgers trof.

Enkele maanden eerder, op 30 oktober 2007, had de Israëlische procureur-generaal het voornemen om de energietoevoer naar Gaza te beperken onder internationale

druk opgeschort. Dat plan was in de zomer van dat jaar ontstaan en werd juridisch mogelijk toen de regering op 19 september de Gazastrook formeel tot 'vijandelijk gebied' verklaarde.

Hof adviseert opheffing uitreisverbod Palestijnse studenten

Het hooggerechtshof riep op 2 juni 2008 de overheid op om het reisverbod voor Palestijnse studenten die in het buitenland wilden studeren, op te heffen. Het stelde dat het uitreisverbod de vreedzame betrekkingen tussen Israël en de Palestijnen belemmerde. De Israëlische mensenrechtenorganisatie Giesja had tegen het verbod een petitie ingediend. Ze kwam in actie toen zeven Palestijnse studenten geen toestemming kregen de Gazastrook te verlaten om in de Verenigde Staten te studeren en twee anderen niet naar Duitsland en Groot-Brittannië mochten.
Israël wilde, zolang er vanuit de Gazastrook raketten op het zuiden van Israël werden afgeschoten, geen uitreisvisa aan Palestijnen verstrekken. Een uitzondering werd gemaakt als er een medische noodzaak was.

MILITAIRE ZAKEN

Israël vierde op ranglijst wapenexport

Op 11 december 2007 werd bekend dat Israël de vierde plaats innam op de wereldranglijst van wapenexporteurs. In totaal exporteerde het land in 2007 wapens ter waarde van 4,3 miljard dollar (ca. 2,9 miljard euro), vooral radarsystemen en anti-tankraketten. Israël verkocht onder andere wapens aan Groot-Brittannië, India, Turkije en de Verenigde Staten.
Op 1 januari 2008 werd in Israël een wet van kracht die wapenverkoop verbood door particulieren aan milities of aan landen waartegen een handelsembargo gold.

REGIONALE ONTWIKKELINGEN

Onderhandelingen met Palestijnen komen op gang

De Israëlische premier Ehoed Olmert had op 24 december 2007 een wapenstilstand met de radicale Hamas-beweging in de Gazastrook van de hand gewezen. Hij stelde toen dat de top van de organisatie waarschijnlijk niet in staat zou zijn om de voortdurende raketaanvallen op Israël te stoppen. Toch kwamen onderhandelingen over een wapenstilstand begin 2008 op gang.
Daarnaast werd er met de Palestijnen op de Westelijke Jordaanoever over vrede gesproken. Deze besprekingen legde Israël echter stil zodra er vanuit Gaza raketten op Israël werden afgevuurd. In 2007 werden 1.150 raketten afgeschoten, 23 minder dan in 2006. In de maand januari 2008 lag dat aantal op 400 raketten.

Wapenstilstand met Hamas

Op 13 april 2008 kwamen Israëlische en Palestijnse onderhandelaars uit de Westelijke Jordaanoever onverwacht samen om te praten over een vredesregeling, te beginnen met een wapenstilstand tussen Israël en Hamas in de Gazastrook. Hamas eiste aanvankelijk volledig open grenzen tussen de Gazastrook en Israël, maar op 26 mei liet premier Olmert weten dat Israël daar niet mee akkoord ging. Het duurde tot 19 juni voordat een wapenstilstand voor een periode van zes maanden werd overeengekomen. Deze kwam mede tot stand na bemiddeling van Egypte, dat zelf toezegde om de wapensmokkel vanuit Egypte naar de Gazastrook een halt toe te roepen.
Op 23 juni verwierp het Israëlische hooggerechtshof een petitie tegen de wapenstilstand. Deze was ingediend door de vader van de twee jaar eerder ontvoerde militair Gilad Sjalit, die in Gaza gegijzeld was.

Grensovergang geopend

Op 29 juni heropende Israël de Sufa-grensovergang met de Gazastrook zodat goederenvervoer mogelijk werd. De grens was vier dagen eerder gesloten, omdat de Palestijnen ondanks de wapenstilstand nieuwe raketaanvallen uitvoerden op het zuiden van Israël. De Palestijnen op hun beurt stelden dat de raketaanvallen een reactie waren op Israëlische acties op de Westelijke Jordaanoever.
Volgens de overeenkomst van 19 juni zou Israël het goederenverkeer van en naar de Gazastrook geleidelijk aan normaliseren. Tot dan toe was de grens met de Gazastrook ruim een jaar hermetisch gesloten geweest.

Duizend liquidaties van Palestijnse militanten in twee jaar

Op 14 januari 2008 maakte de Israëlische veiligheidsdienst bekend dat Israël in twee jaar bijna duizend Palestijnse militanten had gedood. Volgens de veiligheidsdienst opereerden er begin 2008 zo'n twintigduizend gewapende militanten in de Gazastrook.

Voor het eerst sinds een jaar Palestijnse aanslag tegen Israël

Voor het eerst in ruim een jaar pleegde een Palestijn op 4 februari 2008 een zelfmoordaanslag in Israël, in de stad Dimona. Er vielen één dode en tien gewonden. De verantwoordelijkheid werd opgeëist door de Al-Aksa brigade van de Fatach-beweging, die werd geleid door de op de Westelijke Jordaanoever regerende president Abbas, en door het Volksfront voor de Bevrijding van Palestina (PFLP).

Aanslag op nationaal-religieuze hogeschool

Op 7 maart schoot een Palestijn zeven studenten dood en verwondde er negen nadat hij de Mercaz HaRav Talmoedhogeschool in Jeruzalem was binnengedrongen. De Palestijn, een inwoner van Oost-Jeruzalem, werd uiteindelijk door een Israëlische militair doodgeschoten.
De Palestijnse president Abbas veroordeelde de aanslag, maar Hamas-woordvoerder Sami Abu Zuhri noemde deze een 'heldhaftige daad'.

Mercaz HaRav was een belangrijk opleidingscentrum voor jongeren uit nationaal-religieuze kring. Zij kwamen uit Israëlische dorpen en steden in de betwiste gebieden.

Israël bouwt nieuwe woningen in Oost-Jeruzalem

Israël kondigde op 13 juni 2008 aan nog eens dertienhonderd woningen te bouwen in Oost-Jeruzalem. Het besluit wekte de woede op van de Palestijnse regering op de Westelijke Jordaanoever. De Palestijnse president Abbas stelde dat de aankondiging van de bouwplannen de bestaande vredesonderhandelingen dreigde te torpederen.

De Israëli's meenden dat het land waarop de woningen werden gebouwd reeds door Israël was geannexeerd. Daarom zou het geen afspraken schenden om geen nieuw grondgebied te confisqueren.

Israël en Libanese Hezbollah komen gevangenenruil overeen

Op 29 juni 2008 keurde het Israëlische kabinet met 22 tegen 3 stemmen een gevangenenruil goed tussen Israël en de Libanese Hezbollah-beweging. Israël zou enkele honderden gevangenen overdragen, in ruil voor de lichamen van twee Israëlische militairen die aan het begin van de oorlog met Hezbollah in 2006 waren omgekomen.
Op dezelfde dag dat het kabinet de gevangenenruil goedkeurde, had het kabinet voor het eerst officieel bekendgemaakt dat de twee militairen inderdaad omgekomen waren. Tot dat moment leefde in Israël de hoop dat zij nog in leven waren.
De gevangenenruil was onder andere omstreden vanwege de vrijlating van Hezbollah-strijder Samir Quntar, die sinds 1979 in Israël een levenslange gevangenisstraf uitzat.

BUITENLANDSE ZAKEN

Israëlische en Palestijnse leiders hervatten vredesbesprekingen

Tijdens de door de Verenigde Staten geïnitieerde top in het Amerikaanse Annapolis besloten Israëlische en Palestijnse leiders op 27 november 2007 om hun vredesbesprekingen te hervatten. Doel was om eind 2008 overeenstemming te hebben bereikt over de oprichting van een Palestijnse staat.
Als teken van goede wil jegens Israël sloot de Palestijnse president Machmoed Abbas op 3 december 2007 92 organisaties op de Westelijke Jordaanoever die gelieerd waren aan de militante Hamasbeweging. Israël op zijn beurt liet 429 Palestijnse gevangenen vrij. Op 27 december had Abbas een ontmoeting met de Israëlische premier Ehoed Olmert. Zij maakten opnieuw kenbaar de vredesbesprekingen te willen hervatten.

Van 8 tot 10 januari 2008 bezocht de Amerikaanse president George W. Bush het Midden-Oosten en sprak hij met Olmert in Jeruzalem en met Abbas in Ramallah. Hij riep Israël op om de militaire bezetting van Palestijns land te beëindigen en de Palestijnen om alle terreur tegen Israël te staken.

Hamas zou Israël willen erkennen

Op 21 april liet de voormalige Amerikaanse president Jimmy Carter weten dat de militante Hamasbeweging bereid was het bestaan van Israël te erkennen in ruil voor een vredesakkoord. Carter deed zijn uitspraken in Jeruzalem na gesprekken met zowel Hamasleiders als leiders van de Hezbollah-beweging in Libanon eerder die week.
Zowel Israëlische als Amerikaanse leiders leverden scherpe kritiek op Carters initiatief om met de militante bewegingen te praten. Maar volgens Carter was het probleem juist dat Israël en de Verenigde Staten weigerden te praten met groepen die moesten worden betrokken bij het vredesproces.

Internationale kritiek op 'disproportioneel militair geweld'

De Verenigde Naties en de Europese Unie bekritiseerden Israël op 3 maart 2008 vanwege het gebruik van wat zij 'disproportioneel militair geweld' noemden jegens de Palestijnen. Aanleiding was Israëls offensief in Gaza van 27 februari tot 3 maart, waarbij 117 Palestijnen de dood vonden, van wie ongeveer de helft burgers. Het offensief werd gelanceerd vanwege raketbeschietingen vanuit Gaza op Israël, waarbij geen slachtoffers vielen.
De VN en de EU erkenden wel het Israëlische recht op zelfverdediging tegen de Palestijnse raketten. Saoedi-Arabië vergeleek het Israëlische optreden met de oorlogsmisdaden van de nazi's.

Duitse bondskanselier spreekt Israëlisch parlement toe

In een rede voor het Israëlische parlement zei de Duitse bondskanselier Angela Merkel op 19 maart 2008 dat 'de veiligheid van Israël nooit verhandelbaar is'. Zij bekritiseerde de raketaanvallen van de radicale Palestijnen van Hamas en ook de Iraanse dreigementen tegen Israël, die zij 'een gevaar voor de vrede en veiligheid' noemde. Ook verwees ze naar de Duitse historische verantwoordelijkheid voor het lot van de joden, waaruit een morele verplichting zou voortvloeien voor de veiligheid van Israël: 'Die verantwoordelijkheid (...) grijpt terug op de Shoah, de massamoord op joden door Duitsland in de Tweede Wereldoorlog.'
Tijdens het bezoek van Merkel spraken Duitsland en Israël tevens af jaarlijks zogeheten regeringsconsultaties te organiseren. Dat waren speciale kabinetszittingen die Duitsland tot dan toe alleen hield met enkele grote Europese landen.

Israëlische militair pleegt zelfmoord nabij Franse president

Op 24 juni 2008 pleegde de Israëlische militair Raed Ghanem, van Droezische komaf, zelfmoord tijdens de ceremonie op vliegveld Ben Goerion bij het vertrek uit Israël van de Franse president Nicolas Sarkozy. De militair schoot zichzelf dood op zo'n honderd tot tweehonderd meter afstand van de president. Volgens de Israëlische politie was het een gewone zelfmoord en kon een aanslagpoging op Sarkozy uitgesloten worden.

OVERLEDEN

Ezer Weizmann, voormalig president

Ezer Weizman, president van Israël van 1993 tot 2000, overleed in zijn woning in Caesarea op 24 april 2005. Hij werd geboren in Tel Aviv op 15 juni 1924 en was de neef van Isarëls eerste president, Chaim Weizmann.
Hij ontving zijn militaire opleiding in het Britse leger. In 1943 werd hij gevechtspiloot bij de Royal Air Force. Van 1946 tot 1948 werkte hij voor de Irgun, de radicale ondergrondse joodse militaire beweging in Palestina en later voor de Haganah. Tijdens de onafhankelijkheidsoorlog in 1948 was hij gevechtsvlieger voor de Israeli Air Force.
Als commandant bouwde hij deze luchtmacht succesvol uit. In de Zesdaagse Oorlog (juni 1967) leidde hij de operaties en won door verrassingstactiek de veldslag in de Sinaïwoestijn.
Na zijn vertrek uit het leger in 1969 werd hij minister van transport (1970) en van defensie (1977) onder Likoedleider Menachem Begin. Opmerkelijk was zijn vriendschap met de toenmalige Egyptische president Anwar Sadat na diens bezoek aan Jeruzalem in 1977. Hieruit vloeiden vredesbesprekingen met Egypte voort: de zogenaamde Camp David Akkoorden uit 1978.
In 1996 nodigde Weizmann Jasser Arafat privé uit voor vredesbesprekingen, die echter geen concrete gevolgen hadden. Hij trad op 13 juli 2000 af na onbewezen beschuldigingen van corruptie.

Ben Zion Orgad, componist

De componist Ben Zion Orgad overleed in zijn woonplaats Tel Aviv op 28 april 2006. Hij werd geboren in het Duitse Gelsenkirchen op 21 augustus 1926. In 1933 emi-

greerde Orgad met z'n ouders naar het toenmalige mandaatgebied Palestina. Hij studeerde er viool, muziektheorie en compositieleer onder anderen bij de toonaangevende componist Paul Ben Haim, en voltooide zijn opleiding in 1947 aan de Muziekacademie van Jeruzalem. Zijn werk als componist kan worden gekenschetst als een mengeling van joodse traditie, Hebreeuws taalgebruik en Israëlische cultuur. Zijn bijzondere inspiratiebron was de Tenach, het voornaamste boek van het jodendom. In totaal componeerde hij 84 werken voor verschillende ensembles. De dirigent Leonard Bernstein heeft verschillende van zijn werken uitgevoerd.

(Vorige berichten pagina 509/2 e.v. - 2007)

PALESTIJNSE ZAKEN

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Inkomen per capita verder gedaald

Op 18 september 2007 stelde de Wereldbank in een 35 pagina's tellend rapport dat de Palestijnse economie een nieuw dieptepunt had bereikt. Het bbp per hoofd van de bevolking bedroeg in 1999 nog 1.612 dollar (ca. 1.077 euro), maar was in 2006 gedaald tot 1.129 dollar (ca. 754 euro).

Zakenlui zeggen investeringen toe in Palestijnse economie

De Palestijnse premier op de Westelijke Jordaanoever, Salam Fayyad, maakte op 23 mei 2008 bekend dat een conferentie van zakenlui had geleid tot een toezegging van minstens 1,4 miljard dollar (ca. 930 miljoen euro) aan investeringen in de Palestijnse economie. Daarmee zouden zeker 35.000 banen kunnen worden gecreëerd. Van de deelnemers kwamen er ongeveer vijfhonderd uit het buitenland, met name uit Arabische landen. Ongeveer 500 miljoen dollar was bedoeld voor de sector onroerend goed en 65 miljoen dollar voor de hightech industrie.

GEZONDHEID EN ZORG

Zieke Palestijnen overlijden door Israëlische tegenwerking

Op 1 april 2008 liet de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) weten dat zeker 32 Palestijnen uit Gaza waren overleden nadat Israël hen geen of te laat toestemming had gegeven om voor medische spoedbehandeling de Gazastrook te verlaten en in Israël of elders behandeld te worden.
In 2006 behandelden Israëlische ziekenhuizen 4.932 patiënten uit de Gazastrook en in 2007 waren dat er 7.176.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Vrije pers in de Gazastrook aan banden

De Hamasbeweging verbood op 14 november 2007 journalisten om vrij hun werk te doen in de Gazastrook, tenzij ze zich aan haar censuur onderwierpen. Op 27 april 2008 werden ook openbare bijeenkomsten verboden, tenzij men er een vergunning voor had.

In 2007 minder dodelijke slachtoffers onder Israëli's en Palestijnen

Op 31 december 2007 maakte de Israëlische mensenrechtenorganisatie Betselem bekend dat Israël in 2007 373 Palestijnen had gedood, 45 procent minder dan in 2006. Zeker 131 waren niet betrokken bij gevechtshandelingen toen zij gedood werden. Onder hen waren zowel militanten die geliquideerd werden als toevallige passanten. De Palestijnen doodden in 2007 13 Israëli's, het laagste slachtofferaantal sinds het uitbreken van de tweede Palestijnse opstand in september 2000. In totaal kwamen er sinds het begin van de tweede opstand ruim 4.500 Palestijnen en 1.100 Israëli's om.

In 2007 doodden Palestijnen in totaal 344 andere Palestijnen. Meer dan de helft van het aantal slachtoffers viel in de eerste helft van het jaar in gevechten tussen de twee concurrerende Palestijnse organisaties Hamas en Fatach.

Mensenrechtenraad Verenigde Naties veroordeelt Israël

Op 24 januari 2008 veroordeelde de Mensenrechtenraad van de Verenigde Naties met 30 tegen 1 stemmen bij 15 onthoudingen de Israëlische militaire acties in de Gazastrook. De raad eiste onder andere dat Israël de grenzen van Gaza onvoorwaardelijk openstelde en riep op tot internationale bescherming van Palestijnse burgers. De Arabische en moslimlanden stemden voor de resolutie en de Europese landen onthielden zich. Alleen Canada stemde tegen.

De Mensenrechtenraad was verscheidene malen bekritiseerd vanwege de onevenredige aandacht die ze zou geven aan Israël en de Palestijnen. In september 2007 hadden de Verenigde Staten de financiering van de raad gestaakt omdat deze te bevooroordeeld zou zijn.

REGIONALE ONTWIKKELINGEN

Aanhoudende vijandelijkheden met Israël

Israëlische luchtaanvallen

Israël voerde op 26 en 27 september 2007 luchtaanvallen uit op Gaza, als represaille voor de aanhoudende raketbeschietingen op het zuiden van Israël. Er vielen elf Palestijnse doden.

Offensief tegen Gaza

Een Israëlisch militair offensief van 27 februari tot 3 maart 2008 leidde tot 117 Palestijnse slachtoffers, voor de helft burgers. Met tweeduizend militairen ging het om het grootste offensief in Gaza sinds Israël het gebied in 2005 had verlaten. Aanleiding waren ook hier de raketbeschietingen vanuit Gaza op Israël, die tijdens en na het offensief voortduurden.

Israël haalt grensblokkades weg

Op 13 juni 2008 haalde Israël tien grensblokkades weg op de Westelijke Jordaanoever, waarmee het aantal weggehaalde blokkades in de laatste zes maanden op negentig kwam. In het voorafgaande jaar waren er gemiddeld 102 grensovergangen. Volgens de Palestijnen verbeterde de maatregel hun persoonlijke vrijheid en mobiliteit echter onvoldoende.

Twee Palestijnse jongeren gedood

Israëlische troepen schoten op 27 en 29 juni twee Palestijnse jongeren dood, in respectievelijk Hebron en in het dorp Tubas. Volgens Israël betrof het zelfverdediging omdat de Palestijnen vuurbommen naar militairen gooiden. Palestijnse getuigen spraken echter over ongewapende jongeren.

Palestijnse Zaken

Akkoord tussen Fatach en Hamas sneuvelt

Op 25 maart 2008 sneuvelde een akkoord tussen de Fatachpartij die op de Westelijke Jordaanoever regeerde en de militante Hamasbeweging die in de Gazastrook opereerde. De overeenkomst, bereikt door bemiddeling van Jemen, had slechts enkele uren standgehouden. Na het bekend worden van de overeenkomst hadden de Israëlische autoriteiten gewaarschuwd dat de vredesonderhandelingen met de Palestijnen zouden worden stopgezet als de Palestijnse president Machmoed Abbas (Fatach) zich met Hamas verzoende. Daarop distantieerde Abbas zich van het akkoord.

Topman al-Qaida wil heilige oorlog tegen Israël

De op één na hoogste leider van al-Qaida, Ayman al-Zawahiri, riep op 4 juni 2008 moslims op een heilige oorlog te voeren tegen Israël vanwege de economische blokkade van de Gazastrook. Al-Zawahiri deed zijn oproep in een videoboodschap die op internet werd gepubliceerd.

BUITENLANDSE ZAKEN

Donorconferentie levert financiële hulp op voor Palestijnen

Op 17 december 2007 zegde de internationale gemeenschap 7,4 miljard dollar (bijna 5 miljard euro) aan hulp toe voor de Palestijnen. Het geld zou verspreid over drie jaar aan hen worden gegeven. De belofte werd gedaan tijdens een donorconferentie in Parijs waar zeker negentig landen en organisaties aanwezig waren.

Palestijnen uiten hun woede op Egypte

Eind december 2007 werden enkele duizenden Palestijnse pelgrims uit Mekka het slachtoffer van onenigheid tussen Israël en Egypte over de vraag welke grensovergang Palestijnen moesten gebruiken bij hun terugkeer naar de Gazastrook. Israël wilde dat ze via de door Israël bewaakte Aouja-grensovergang Gaza zouden ingaan, maar Egypte wilde ze via de Egyptische grensovergang Rafah binnenlaten. Toen enkele duizenden via Rafah Gaza binnengingen, leidde dat tot protest van Israël dat Egypte wapensmokkel via deze grensovergang gedoogde. Daarop sloot Egypte de grens en zette een tijdelijk tentenkamp op in de Sinaïwoestijn, waar de restgroep van elfhonderd pelgrims werd gehuisvest.
Egypte weigerde echter de Palestijnen permanent op te nemen. Uit protest daartegen staken zij op 31 december de tentenkampen in brand. Onder de groep waren ook bekende Hamas-leden, die vreesden door Israël te worden gearresteerd als zij gedwongen werden via Aouja naar Gaza te gaan.

Palestijnen blazen grens met Egypte op

Op 23 januari 2008 bliezen Palestijnen delen van de grens tussen de Gazastrook en Egypte op. Twaalf dagen lang gingen duizenden Palestijnen de open grens over om voedsel en brandstof in Egypte te kopen en naar Gaza te brengen. De Gazastrook was al maanden hermetisch afgesloten als Israëlische represaillemaatregel voor aanhoudende raketaanvallen vanuit Gaza op Israël.
Op 8 februari versterkte Egypte de veiligheidscontroles langs de grens met de Gazastrook nadat Palestijnen hadden gedreigd Egyptische troepen te gijzelen als Egypte niet direct vijftien militante Palestijnen vrijliet. Deze waren vanwege wapenbezit gearresteerd in de Sinaï nadat ze de grens met Gaza waren gepasseerd.
Egypte kondigde op 6 maart aan dat het een drie meter hoge muur zou bouwen op de grens met de Gazastrook om nieuwe grensdoorbraken te voorkomen. Er was altijd een grensafscheiding geweest, maar die zou nu verhoogd en verstevigd worden.

Verenigde Staten steunen oprichting Palestijnse staat

Op 24 april 2008 zei de Amerikaanse president George W. Bush dat de oprichting van een Palestijnse staat hoog op zijn agenda stond en dat Israël en de Palestijnen nog steeds een vredesakkoord konden tekenen voordat hij in januari 2009 het Witte Huis zou verlaten. Bush deed zijn uitspraken tijdens een bezoek van de Palestijnse president Machmoed Abbas aan Washington.

Paus benoemt Jordaniër tot patriarch in Jeruzalem

Paus Benedictus XVI benoemde op 21 juni 2008 aartsbisschop Fouad Twal (67) tot opvolger van de rooms-katholieke patriarch Michel Sabbah (75) in Jeruzalem. Twal was geboren in Jordanië en van Palestijnse komaf. Hij assisteerde Sabbah sinds 2005.
(Vorige berichten pagina 512/3 e.v. - 2007)

Saoedi-Arabië

SAOEDI-ARABIË

BINNENLAND

Saoedi-Arabië arresteert honderden terrorismeverdachten

Een woordvoerder van het ministerie van Binnenlandse Zaken maakte op 28 november 2007 bekend dat Saoedische veiligheidstroepen de laatste maanden 208 terrorismeverdachten hadden gearresteerd. Zij vormden een zestal cellen, waarvan er één voornemens zou zijn geweest een logistieke oliefaciliteit in het oosten van Saoedi-Arabië aan te vallen en een andere om raketten het land binnen te smokkelen.
In het daaropvolgende jaar ging er een golf van arrestaties door het land. Op 25 juni 2008 gaf hetzelfde ministerie een verklaring uit waarin werd gesproken over 701 aanhoudingen, deels op verdenking van geplande aanslagen op olie-installaties en andere economische objecten. Van de arrestanten werden er 181 weer vrijgelaten, maar de overigen bleven in hechtenis. Een deel van de arrestaties betrof personen die voorbereidingen zouden hebben getroffen om opnieuw een netwerk van al-Qaida, dat door eerder optreden van de autoriteiten was verzwakt, op te bouwen. Dat werd afgeleid uit een geheugenkaart, behorende bij de mobiele telefoon van een van de arrestanten, waarop een gesproken boodschap stond van Ayman Al-Zawahiri die werd beschouwd als de nummer twee van de organisatie.
Intussen waren tien van betrokkenheid bij terrorisme verdachte Saoedi's, die sinds 2002 gevangen hadden gezeten op de basis Guantánamo Bay op Cuba, weer op eigen bodem teruggekeerd. Dat bleek uit mededelingen van de Verenigde Staten van 28 december 2007.

Overheid lanceert campagne tegen radicale islam

Op 20 maart 2008 werd via het in Londen gevestigde Arabischtalige dagblad *Al-Sharq al-Awsat* bekend dat de ongeveer veertig-

duizend imams in Saoedi-Arabië zouden worden bijgeschoold om hen in te kunnen schakelen in de strijd tegen de militanten. Hun training zou onder supervisie staan van het ministerie van Religieuze Zaken en van het Centrum voor Nationale Dialoog, dat vijf jaar eerder was opgezet om een gematigde interpretatie van de islam te verspreiden. Het initiatief vloeide voort uit de overtuiging dat veiligheidsmaatregelen niet voldoende waren om extremisme te bevechten.
Aan het plan was eerder die maand, op 8 maart, een oproep vooraf gegaan van de Saoedische moefti Abdul-Aziz Aal ash-Shaikh die bekend stond als een van 's wereld belangrijkste soennitische geleerden. Hij waarschuwde daarin de bevolking geen financiële steun te verlenen aan wat hij aanduidde als 'slechte' organisaties, daarmee doelend op aan al-Qaida verwante groeperingen die de islam schade berokkenden.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Opnieuw fors overschot verwacht op Saoedische begroting

De op 10 december 2007 door het ministerie van Financiën bekendgemaakte begrotingscijfers 2008 lieten zien dat, net als in het voorgaande jaar, een groot overschot op de overheidsbegroting van Saoedi-Arabië kon worden verwacht. Geraamd werd dat dit zou oplopen tot 40 miljard riyal (ca. 7,3 miljard euro) – het verschil tussen 450 miljard riyal aan inkomsten en 410 miljard riyal aan uitgaven. Het overschot zou gedeeltelijk worden bestemd voor het aflossen van staatsschuld.
In 2007 was het begrotingsoverschot nog veel hoger, namelijk 178,5 miljard riyal. Toen bedroegen de inkomsten 621,5 miljard riyal en de uitgaven 443 miljard riyal, beide veel meer dan oorspronkelijk voorzien. Ook was er een overschot op zowel de handels- als betalingsbalans. De nominale groei bedroeg dat jaar 7,1 procent en de reële groei 3,1 procent.

Saoedische koning geeft verklaring voor stijgende olieprijzen

Op een bijeenkomst van olieproducerende en olieconsumerende staten in de Saoedische havenstad Jiddah ontkende koning Abdullah dat de stijgende olieprijzen op de wereldmarkt te wijten waren aan het onvoldoende aanbod van zijn land. Westerse landen meenden dat de productie van Saoedi-Arabië, 's werelds grootste olieproducent, geen gelijke tred hield met de groeiende vraag. Volgens de koning, die de bijeenkomst op 22 juni 2008 opende, lagen andere oorzaken aan het probleem ten grondslag. Bovendien was de productie al verhoogd van 9 naar 9,7 miljoen vaten per dag, zo zei hij.
Abdullah wees er op dat de steeds grotere vraag naar olie in ontwikkelingslanden een van de oorzaken was van de prijsstijgingen. Daarnaast speelden speculatie en de hoge accijnzen op brandstoffen in olieconsumerende landen een rol. De koning bepleitte tevens de instelling van een fonds van een miljard dollar voor hulp aan de arme landen, waar groeiende sociale onrust was ontstaan doordat de hogere prijzen ook die voor eerste levensbehoeften als voedsel hadden opgedreven. Saoedi-Arabië zou bovendien zelf een half miljard dollar beschikbaar stellen om deze landen via leningen te helpen ontwikkelings- en energieprojecten op te zetten.

JUSTITIE

Saoedi-Arabië moderniseert rechterlijke macht

Nieuwsagentschap *SPA* berichtte op 2 oktober 2007 over een door koning Abdullah van Saoedi-Arabië uitgevaardigd decreet, waarin deze wijzigingen aankondigde in de structuur van de rechterlijke macht. Het functioneren van juridische organen zou in nieuwe wetgeving worden vastgelegd. De rechters die werkzaam zouden zijn in nieuw op te zetten juridische instituties, zoals een hooggerechtshof, zouden onafhankelijk moeten zijn. Voor het doorvoeren van de veranderingen werd een bedrag van 7 miljard riyal (ca. 1,32 miljard euro) beschikbaar gesteld.

Een belangrijke wijziging was dat de taken van de Hogere Juridische Raad, de hoogste rechtbank van het land, werden overgenomen door een hooggerechtshof. Dat kreeg als taak toezicht te houden op de rechterlijke macht, bijvoorbeeld ten aanzien van de keuze van de rechters, op de implementatie van de sharia, de islamitische wetgeving, en op het toepassen van de wettelijke maatregelen die door de koning werden afgekondigd. Het kon ook uitspraken van beroepshoven inzake zware misdrijven herzien. Daarnaast kwamen er aparte rechtbanken die uitspraak konden doen in privé-aangelegenheden als echtscheiding. Onafhankelijker rechtspraak werd beoogd met de instelling van handelsrechtbanken en arbeidsrechtbanken, die nu beslissingsbevoegd werden in plaats van comités die deel uitmaakten van de ministeries van Handel en Arbeid. Ook was het de bedoeling dat de vervolging van misdrijven waar regeringsdepartementen bij betrokken waren, zoals omkoping, in handen kwam van onafhankelijke rechtbanken.

Leden religieuze politie vrijgesproken van doodslag

Een rechtbank in Riaad sprak op 28 november 2007 twee leden van de religieuze politie vrij van schuld aan de dood van een man wiens huis in de hoofdstad in mei door hen was bestormd omdat hij alcohol zou distribueren, hetgeen in Saoedi-Arabië verboden was. De achtentwintigjarige Suleiman al-Huraisi was daarbij dusdanig geslagen dat hij overleed. Zijn familieleden zouden zich echter daartegen hebben verzet, onder meer met grote messen en scherpe voorwerpen. Bovendien meende de rechter dat de getuigen in deze zaak, die waren aangebracht door de broer van het slachtoffer, niet betrouwbaar waren, zij hadden zich aan hetzelfde vergrijp als dat van Al-Huraisi schuldig gemaakt en waren daarvoor veroordeeld. Het was daarom niet aantoonbaar dat het optreden van de politie de oorzaak was van de dood van de man, zo luidde het oordeel. Er was voor de eiser nog de mogelijkheid om binnen dertig dagen beroep aan te tekenen bij dezelfde rechtbank, die eventueel kon beslissen de zaak voor te leggen aan de hoogste rechter, de Hogere Juridische Raad.
De religieuze politie, bestaande uit zo'n vijfduizend personen, had als taak toezicht te houden op de leefstijl van de bevolking. Deze diende in overeenstemming te zijn met de strenge interpretatie van de islam. Ze stond echter in toenemende mate onder kritiek vanwege haar harde optreden dat een aantal keren tot dodelijke slachtoffers had geleid. In mei 2006 was, teneinde excessen te voorkomen, een decreet uitgevaardigd dat de religieuze politie verbood verdachten te ondervragen. Ze dienden hen na aanhouding over te leveren aan de reguliere politie.

LANDBOUW

Enkele miljoenen dieren geruimd na uitbraak vogelgriep

Het Saoedische ministerie van Landbouw maakte op 21 november 2007 bekend dat meer dan 3,5 miljoen vogels al waren geruimd of nog gedood zouden worden omdat er vogelgriep was ontdekt.

Het eerste geval was vastgesteld op 12 november. Het ging om het type H5N1, dat in 2003 voor het eerst de kop opstak in Azië en vooral in Indonesië en Vietnam menselijke slachtoffers eiste.
De laatste keer dat zich vogelgriep in Saoedi-Arabië voordeed, was in maart 2007. Toen werd alle import van levend pluimvee verboden.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

HRW veroordeelt Saoedi-Arabië voor gevangenzetten hervormers

Mensenrechtenorganisatie Human Rights Watch (HRW) leverde op 9 november 2007 scherpe kritiek op Saoedi-Arabië vanwege het gevangen zetten van de islamitische hervormers Abdullah al-Hamed en zijn broer Issa al-Hamed, twee dagen eerder. Zij kregen door een rechtbank in Buraida, ten noorden van de hoofdstad Riaad, respectievelijk vier en zes maanden celstraf opgelegd omdat zij een groep vrouwen zouden hebben aangezet tot een op 16 juli gehouden openbaar protest. De vrouwen eisten toen dat hun echtgenoten of broers, verdacht van betrokkenheid bij gewelddadige activiteiten van al-Qaida in 2003, een openbaar proces zouden krijgen of anders moesten worden vrijgelaten. De verdachten zaten al meer dan twee jaar vast zonder vorm van proces.

Abdullah al-Hamed was een prominent islamitisch hervormer. In 2005 was hij al eens tot zeven jaar veroordeeld, maar hij kwam datzelfde jaar nog vrij door koninklijke gratie.

Minimale correcties op vergaande achterstelling van vrouwen

Saoedi-Arabië stond onder aanhoudende internationale kritiek vanwege de van overheidswege gelegitimeerde, vergaand ongelijke behandeling van vrouwen ten opzichte van mannen. Op 21 april 2008 werd dat nog eens bevestigd in een rapport van Human Rights Watch (HRW), dat was gebaseerd op interviews met meer dan honderd vrouwen.

De mensenrechtenorganisatie wees er opnieuw op dat Saoedische vrouwen toestemming nodig hadden van mannelijke verwanten om te studeren, te werken, te reizen, te trouwen of zelfs om recht te hebben op gezondheidszorg. Hen was het verboden een auto te besturen en zij konden bijvoorbeeld ook niet voor een rechter verschijnen als daarbij geen mannelijke vertegenwoordiger aanwezig was. Zij konden evenmin zelfstandige beslissingen nemen in alledaagse zaken als het openen van een bankrekening voor hun kinderen en konden niet samen met hen reizen zonder toestemming van de vader. Volgens HRW werden daarmee fundamentele mensenrechten opgeofferd om mannelijke controle over vrouwen in stand te houden.

Concessies

De maanden daaraan voorafgaand deden zich wel enkele zaken voor die aangaven dat de machthebbers niet geheel ongevoelig waren voor de kritiek. Zo berichtte het Saoedische dagblad *al-Jazirah* op 17 december 2007 dat koning Abdullah gratie had verleend aan een vrouw die het slachtoffer was geworden van verkrachting en een maand eerder in hoger beroep was veroordeeld tot het ondergaan van tweehonderd zweepslagen. In 2006 was de toen negentienjarige vrouw, afkomstig uit de oostelijke plaats Qatif, aangevallen en verkracht door zeven mannen. Zij zat in een auto met een schoolvriend, die eveneens werd verkracht. De straf werd haar opgelegd omdat zij niet met de man was getrouwd en deze evenmin familie was, daarmee de strikte regels in het land rond de segregatie van de seksen schendend. De vrouw had verklaard dat zij de man had ontmoet om van hem een foto van haarzelf terug te krijgen aangezien zij onlangs was getrouwd. De daders waren overigens zelf in hoger beroep veroordeeld tot straffen van twee tot negen jaar.

Verder berichtte dagblad *Al-Watan* op 21 januari 2008 dat de Saoedische regering had besloten dat vrouwen in het vervolg in een hotel of gemeubileerd appartement konden verblijven zonder een mannelijke begeleider. Voorwaarde was wel dat daarover informatie werd doorgegeven aan een plaatselijk politiebureau.

BUITENLANDSE ZAKEN

Saoedi-Arabië is voor VS weer bondgenoot tegen terrorisme

De Amerikaanse president George W. Bush liet op 19 oktober 2007 blijken Saoedi-Arabië het voordeel van de twijfel te gunnen als mogelijke bondgenoot tegen het terrorisme. Hij stelde dat het land bereid was gebleken samen te werken met internationale pogingen om terreur te bestrijden. De opmerkingen leken te duiden op een koerswijziging, aangezien nog maar enkele weken daarvoor de onderminister van Financiën van de Verenigde Staten, Stuart Levey, de geringe Saoedische inspanningen op het gebied van terreurbestrijding had gehekeld. Ook was er sprake van een mogelijke sluiting van een in Virginia gevestigde en door Saoedi-Arabië gesteunde privé-school vanwege vermeende religieuze intolerantie.

Historische ontmoeting tussen Saoedische koning en paus Benedictus XVI

Begeleid door een uit twaalf personen bestaande delegatie, kwam koning Abdullah van Saoedi-Arabië op 5 november 2007 aan in Rome, waar hij de volgende dag een ontmoeting had met paus Benedictus XVI. Het was het eerste officiële bezoek aan het Vaticaan door een Saoedische koning, hoewel Abdullah wel in 1999 de toenmalige paus Johannes Paulus II bezocht – maar dan in zijn functie als kroonprins. Saoedi-Arabië en het Vaticaan onderhielden geen diplomatieke relaties.

Onderwerp van gesprek waren onder meer de verhouding tussen islam en christendom en de rechten van religieuze minderheden in Saoedi-Arabië. Over dit laatste punt had het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken in september nog in haar jaarrapport opgemerkt dat er slechts een aantal verbeteringen waren vast te stellen. Volgens het ministerie werden niet alleen de rechten van niet-moslims nog steeds vergaand beperkt, maar ook die van moslims die geen aanhanger waren van de officiële, wahabistische islaminterpretatie.

(Vorige berichten pagina 517/3 - 2008)

Bunei

BRUNEI

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Brunei presenteert ambitieuze toekomstplannen

De regering van Brunei presenteerde op 19 januari 2008 een beleidsnota genaamd 'Wawasan Brunei 2035' (Visie Brunei 2035). Hierin stond dat Brunei vóór 2035 wilde behoren tot de tien landen met de hoogste levenskwaliteit en het hoogste welvaartspeil van de wereld.

Somber toekomstperspectief

Brunei behoorde tot de grootste aardolie- en gasexporteurs van de wereld. De helft van het bruto binnenlands product (bbp) en 90 procent van de exportinkomsten werden door de olie- en gasindustrie gegenereerd. Maar volgens schattingen van de overheid zouden de fossiele energiebronnen van Brunei bij gelijkblijvende productie binnen twintig jaar zijn uitgeput.
Los daarvan was gebleken dat de overheid, de grootste werkgever van het land, steeds minder in staat was om nieuwkomers op de arbeidsmarkt aan werk te helpen.

Blauwdruk voor economische doorstart

De naderende uitputting van de natuurlijke hulpbronnen en de afname van de werkgelegenheid dwongen het land volgens de regering om een economische doorstart te maken. 'Wawasan Brunei 2035' was hiervoor de blauwdruk.

De krant *Brunei Times* van 20 januari berichtte dat de beleidsnota vooral aanstuurde op een verdere ontwikkeling van de toeristische sector en de kenniseconomie, maar ook op een vergroting van de kwaliteit van leven in Brunei. Om dit te realiseren zou de regering het budget voor onderwijs fors verhogen, nieuwe investeerders buiten de energiesector aantrekken, de bureaucratie verminderen, het rechtssysteem verbeteren, de (elektronische) infrastructuur moderniseren, de sociale zekerheid versterken en een strenger milieubeleid gaan voeren.
De regering trok 9,5 miljard Brunei-dollar (ruim 4,4 miljard euro) uit om de uitvoering van 'Wawasan Brunei 2035' tot 2014 te financieren.

Forum in Singapore

Timothy Ong, vicevoorzitter van de Economische Ontwikkelingsraad van Brunei, lichtte het nieuwe beleid op 11 april nader toe. Hij sprak op een forum van de Londen School of Economics in Singapore.
Hij vertelde dat Brunei in 2007 op de ranglijst van rijkste landen ter wereld op de 34ste plaats stond. De welvaart werd hier uitgedrukt in bbp per hoofd van de bevolking. Op zich was dit geen slechte score, maar volgens Ong was er toch reden voor bezorgdheid omdat Brunei in 1980 nog de eerste plaats innam en sindsdien gestaag was gedaald. Dit zou vooral komen doordat de groei van het bbp geen gelijke tred had gehouden met de bevolkingsaanwas, en dat zou dan weer komen doordat het land zijn natuurlijke hulpbronnen te veel had beschouwd als garantie voor hoge welvaart. Inmiddels realiseerde Brunei zich dat dit een denkfout was. Ong zei dat de landen die 'het best in staat zijn om kennis te vergaren en toe te passen, creativiteit en innovatie het meest stimuleren én het best in staat zijn om menselijke hulpbronnen te behouden en te ontwikkelen', veel betere toekomstperspectieven hadden dan landen die zich rijk rekenden omdat ze over veel natuurlijke hulpbronnen beschikten. 'Wawasan Brunei 2035' zou een poging zijn dit inzicht om te zetten in daden.

JUSTITIE

Europees arrestatiebevel tegen prins Jefri

Het hooggerechtshof van Groot-Brittannië vaardigde een Europees arrestatiebevel uit tegen prins Jefri, de broer van sultan Hassanal Bolkiah van Brunei, nadat hij op 11 juni 2008 niet was komen opdagen in de rechtbank.

Jefri verliest rechtszaken

In de jaren negentig, toen de prins minister van Financiën van Brunei was, zou hij miljarden hebben verduisterd van het nationale investeringsagentschap van dat land (BIA). Hij had in 2000 een schikking met zijn broer getroffen om het geld terug te betalen, maar volgens de sultan was hij die nooit nakomen. Jefri was daarom aangeklaagd. De rechter had hem veroordeeld tot de terugbetaling van contanten en het afstaan van bezittingen met een totale waarde van omgerekend ca. 3,8 miljard euro. Maar omdat hij het vonnis weigerde te accepteren, was de kwestie daarna aan steeds hogere rechtbanken voorgelegd. De zaak kwam enkele keren voor in Groot-Brittannië omdat Londen Jefri's officiële woonplaats was, maar ook omdat Brunei als lid van het Britse Gemenebest gebruik kon maken van de hoogste rechtbanken van zijn voormalige koloniale heerser.
Het hoogste orgaan dat uitspraak had gedaan in de kwestie was de Britse Privy Council. Deze had op 9 november 2007 bepaald dat Jefri's schuld bewezen was. Het Britse hooggerechtshof zou de verdachte in juni horen en daarna met een definitief vonnis komen.

Prins blijft bij zijn standpunt

In een interview met de Britse krant *Sunday Telegraph* van 15 juni zei Jefri dat hij niet voor het hooggerechtshof was verschenen omdat hij verhinderd was. Het genoemde bedrag zou niet zijn verduisterd, maar met medeweten van de sultan gebruikt zijn om ziekenhuizen en andere openbare voorzieningen te financieren. Daarom bleef hij weigeren het terug te betalen.
Volgens eerdere verklaringen van Jefri had de sultan ermee ingestemd dat hij een deel van zijn bezittingen die met het verduisterde bedrag gefinancierd zouden zijn, mocht behouden.
De sultan, met wie Jefri al vier jaar lang niet had gesproken, zei zelf dat zijn broer het geld uitsluitend gebruikte om zijn luxueuze levensstijl te financieren en hij eiste het volledige bedrag terug.
Toen Jefri het interview aan de *Sunday Telegraph* gaf, bevond hij zich in Parijs.

(Vorige berichten pagina 583/3 - 2007)

China

CHINA

BINNENLAND

Kritiek na aardbeving

In juni 2008 verbleven in de Chinese provincie Sichuan nog miljoenen mensen in tententkampen. Zij waren dakloos geworden door de aardbeving op 12 mei, die aan zeker 69.000 mensen het leven kostte. In juni waren er daarnaast nog 18.000 vermisten.

Overstromingsgevaar

Tijdens de aardbeving waren diverse rivieren geblokkeerd geraakt door vallend gesteente. Hierdoor was nabij Mianyang een enorm meer ontstaan. Uit angst dat het water door de blokkades zou breken en lagergelegen gebieden bereikte, waren 250.000 mensen geëvacueerd. Het leger slaagde er op 10 juni echter in om het water gecontroleerd uit het meer te laten weglopen en daarmee verdween het gevaar.

Kritiek op hulpverlening

Terwijl China vlak na de ramp wereldwijd werd geprezen omdat de hulpacties goed gecoördineerd zouden zijn, kwam er na verloop van tijd ook kritiek. Veel van de 5 miljoen daklozen bleken niet te zijn opgevangen en de mensen die wel een onderkomen vonden in de vele tentenkampen, klaagden over de gebrekkige sanitaire voorzieningen en het feit dat veel tenten lekten. En kwam ook kritiek op het functioneren van ambtenaren die de hulpverlening moesten coördineren. Sommigen werd nalatigheid verweten en anderen zouden hulpgoederen hebben gestolen.

Vragen over ingestorte scholen

Er was in juni, net als in mei, veel discussie over het feit dat opvallend veel schoolgebouwen waren ingestort. Hierdoor hadden duizenden kinderen het leven verloren. Velen dachten dat dit te wijten was aan corrupte ambtenaren, die aannemers zouden hebben toegestaan om de wettige bouwvoorschriften te negeren.

De overheid was duidelijk niet gediend van dergelijke kritiek, want de discussie over de ingestorte scholen werd door de staatsmedia grotendeels genegeerd. Op verschillende plaatsen in Sichuan werd extra politie ingezet om protestdemonstraties te voorkomen.
Toen in juni in de stad Jiyuan een tentoonstelling over de aardbeving werd geopend, verwijderden de autoriteiten een foto waarop te zien was dat het stalen geraamte van een ingestorte school extreem dun was. De bekende dissident Huang Qi en Zeng Hongling, een gepensioneerde docent uit Sichuan, werden in juni gearresteerd omdat ze hun kritiek op de gang van zaken op internet hadden gepubliceerd.

Ambtenaren ontslagen

Volgens minister Ma Wen van Supervisie waren er na de aardbeving 1.178 klachten ingediend tegen functionarissen die bij de hulpacties betrokken waren. Als reactie daarop zouden 12 hoge ambtenaren zijn ontslagen en 31 anderen berispt.
Ma zei ook dat er een onderzoek werd ingesteld naar de kwaliteit van de schoolgebouwen in Sichuan.

Honderdduizend manschappen bewaken Peking tegen aanslagen

In de aanloop naar de Olympische Spelen, die augustus 2008 in Peking zouden worden gehouden, stationeerden de Chinese autoriteiten 100.000 manschappen in de stad om terroristische aanslagen en andere verstoringen van de openbare orde te voorkomen. Dit meldde het staatspersbureau *Xinhua* op 19 juni van dat jaar. Het zou onder andere gaan om soldaten en mensen van de Commando-eenheid Sneeuwwolf, een paramilitaire organisatie. Volgens Liu Shaowu, belast met de bewaking van de veiligheid rondom de Spelen, waren er meer dan vijfhonderd draaiboeken opgesteld om accuraat te kunnen reageren op alle mogelijke vormen van ordeverstoring.

Honderden arrestaties na rellen

Ooggetuigen zeiden op 29 juni 2008 tegenover de Britse zender *BBC* dat in Weng'an in de Chinese provincie Guizhou door zeker ca. 10.000 mensen werd gedemonstreerd. Ze zouden protesteren tegen de wijze waarop de politie een moordzaak had afgehandeld. Twintig politieauto's, het lokale kantoor van de Chinese Communistische Partij (CCP) en een aantal overheidsgebouwen zouden in brand zijn gestoken.
Het in Hongkong gevestigde Informatiecentrum Voor Mensenrechten en Democratie wist later te melden dat de oproerpolitie de demonstratie neersloeg en ongeveer driehonderd mensen arresteerde.

Begin juni was in een rivier nabij Weng'an het dode lichaam van een schoolmeisje gevonden. De politie concludeerde dat ze zelfmoord had gepleegd. Haar familie meende echter dat ze was verkracht en vermoord door de zoon van een hoge ambtenaar en dat de autoriteiten de zaak daarom in de doofpot probeerden te stoppen. De rellen waren begonnen nadat een oom van het meisje op 28 juni was overleden, naar verluidt nadat de politie hem had mishandeld omdat hij zijn beklag over de gang van zaken had gedaan.
Volgens het lokale dagblad *Guizhou Ribao* (Dagblad van Guizhou) waren de ongeregeldheden het werk van enkele 'oproerkraaiers'.

RELATIES MET TAIWAN

China en Taiwan hervatten besprekingen

Taiwan en China voerden vanaf 12 juni 2008 voor het eerst sinds 1999 formele besprekingen met elkaar. Peking had al die tijd geweigerd met zijn 'afvallige provincie' te communiceren omdat de Taiwanese president Chen Shuibian vond dat het eiland zich formeel onafhankelijk moest verklaren. De in maart 2008 gekozen president Ma Ying-jeou wilde daarentegen toenadering tot China zoeken. Na zijn inauguratie waren de betrekkingen daarom snel verbeterd.

Taiwan laat meer Chinese toeristen toe

De regeringen van Taiwan en China erkenden elkaar niet en weigerden rechtstreeks met elkaar te communiceren. Daarom werden de besprekingen namens China gevoerd door de Association for Relations Across the Taiwan Strait (ARATS) en namens Taiwan door de Straits Exchange Foundation (SEF). Dit waren semiofficiële instellingen die al sinds 1993 de onderlinge contacten onderhielden. Het was opmerkelijk dat voor in het eerst in de geschiedenis twee Taiwanese onderministers zitting hadden in de SEF.
De ontmoeting tussen beide partijen vond plaats in Peking. Er werd besloten om consulaten op elkaars grondgebied te openen en elk weekeinde 36 rechtstreekse chartervluchten toe te staan. Tot dan toe was het uitsluitend mogelijk om met een overstap elders van China naar Taiwan en vice versa te reizen, al waren rondom Chinees Nieuwjaar al wel enkele keren rechtstreekse chartervluchten toegestaan. Taiwan besloot om tot drieduizend Chinese toeristen per dag toe te laten. Zij mochten maximaal tien dagen blijven. Taiwan had tot dan toe slechts mondjesmaat Chinese toeristen ontvangen. Taiwanezen konden daarentegen al wel veel langer in China op vakantie.

China

De Chinese staatsmedia meldden op 22 juni dat het Chinese reisbureaus was verboden voor hun klanten activiteiten te organiseren in Taiwan die in relatie stonden met gokken, drugs of pornografie.

TIBET

Tibet weer open voor buitenlandse toeristen

'Duizend Tibetanen verdwenen'

Amnesty International (AI) verklaarde op 18 juni 2008 dat er onzekerheid bestond over het lot van zeker duizend Tibetanen die tijdens de anti-Chinese opstand in maart waren gearresteerd. De mensenrechtenorganisatie zei ook te weten dat de politie regelmatig kloosters en woningen van Tibetanen doorzocht en dat er arrestanten waren mishandeld en uitgehongerd.
Omdat Tibet was afgesloten voor buitenlanders kon AI zich uitsluitend baseren op berichten van vrienden en familieleden van de arrestanten, die zichzelf daarmee overigens in gevaar brachten omdat de politie jacht maakte op mensen die dergelijke informatie doorspeelden naar het buitenland.
De mensenrechtenorganisatie vroeg de Chinese regering om opheldering over het lot van de duizend vermisten, maar kreeg geen reactie.

Olympische fakkel in Lhasa

De Olympische fakkel werd op 21 juni door de Tibetaanse hoofdstad Lhasa gedragen. Voorafgaand aan de Olympische Spelen in augustus in Peking zou de fakkel alle provincies van China aandoen, dus ook Tibet. Omdat de autoriteiten nieuwe anti-Chinese demonstraties vreesden, mocht alleen een geselecteerd publiek de fakkeldragers toejuichen. Er waren honderden paramilitairen en politieagenten aanwezig om de orde te bewaken, zo meldde persbureau *Associated Press* dat toestemming had gekregen om een journalist naar Lhasa te sturen.
Overigens was de fakkel eerder in mei onder soortgelijke omstandigheden door de overwegend islamitische provincie Xinjiang gedragen, waar net als in Tibet een sterke anti-Chinese stemming heerste.
Het in Hongkong gevestigde Informatiecentrum voor Mensenrechten en Democratie wist te meldden dat de spoorlijn van Golmud naar Lhasa sinds zijn opening in 2007 zeker tachtig keer was 'aangevallen'. Terwijl de Olympische fakkel door Tibet werd gedragen, zouden zevenduizend militairen de verkeersverbinding hebben bewaakt om nieuwe sabotagepogingen te voorkomen. De Chinese autoriteiten bevestigden noch ontkenden dit bericht.

Tibet weer open voor toeristen

Sinds de ongeregeldheden in maart was Tibet afgesloten voor buitenlandse toeristen. Vanaf 25 juni waren ze echter weer welkom. Ze hadden wel – net als voorheen – een vergunning van een officiële Chinese reisorganisatie nodig en mochten buiten de hoofdstad Lhasa uitsluitend onder begeleiding van een erkende gids reizen.
Volgens het Chinese staatspersbureau *Xinhua* werd Tibet in 2007 door 4 miljoen toeristen bezocht – 60 procent meer dan in 2006. De enorme toename was te danken aan de opening van de spoorlijn Golmud – Lhasa. Het toerisme leverde omgerekend ca. 435 miljoen euro op – ruim 14 procent van alle verdiensten in de provincie.

BUITENLANDSE ZAKEN

Japan en China exploiteren samen gasveld

Japan en China besloten op 18 juni 2008 om samen een gasveld onder de Oost-Chinese Zee te exploiteren. Dit was een enorme doorbraak omdat beide landen het zeegebied claimden en jarenlang over de exploitatierechten hadden gekibbeld. Dat ze toch tot een oplossing wisten te komen, toonde volgens analisten aan dat de onderlinge betrekkingen enorm waren verbeterd sinds het aantreden van de Japanse premier Yasuo Fukuda in 2007. Onder zijn voorgangers waren de relaties juist alsmaar verslechterd. Het ging hier om een gasveld dat in het Chinees Chunxiao en in het Japans Shirakaba heet. De onenigheid over drie andere gasvelden was nog niet opgelost.

Japans marineschip in Chinese haven

Op 24 juni kwam er opnieuw een teken dat de onderlinge betrekkingen beter werden, want voor het eerst sinds de Tweede Wereldoorlog kreeg een Japans marineschip toestemming om aan te meren in een Chinese haven. In november had al wel een Chinees marineschip Japan aangedaan.

India

De torpedobootjager Sazanami bracht Japanse hulpgoederen voor de slachtoffers van een aardbeving in Sichuan naar de marinehaven van Zhejiang in de provincie Guangdong.

(Vorige berichten pagina 343/2 - 2008)

INDIA

BINNENLAND

Kantoor van MTV belaagd door Sikhs

Op 16 juni 2008 werden zeventig Sikhs gearresteerd, die een kantoor van muziekkanaal *MTV* hadden aangevallen. De Sikhs waren kwaad over een poster voor een 'realityshow' van MTV, On the Job2, waarop een Sikh-meisje een man masseerde.

Gujjars sluiten overeenkomst met regering

De premier van de deelstaat Rajasthan, Vasundhara Raje Scindia, maakte op 18 juni 2008 tijdens een persconferentie bekend dat haar regering voor de Gujjars en twee andere tribale groepen een speciale categorie in het leven zou roepen. Vijf procent van de banen bij de overheid en bij onderwijsinstellingen zouden voor hen gereserveerd worden. Gujjar-leider Kirori Singh Bainsala toonde zich tevreden, hoewel niet aan zijn oorspronkelijke eis – opname van de Gujjars in de lijst van Scheduled Tribes and Castes, de laagste classificatie – was voldaan.
Bij demonstraties van Gujjars eind mei waren enkele tientallen mensen omgekomen.

Zes doden bij bomaanslag in Assam

Bij een bomaanslag op 29 juni 2008 op een drukke markt in Kumarikata, in het westen van de deelstaat Assam kwamen zes mensen om het leven en raakten enkele tientallen gewond. De politie schreef de aanslag toe aan een factie binnen het United Liberation Front of Asom (ULFA), dat zich zou verzetten tegen het staakt-het-vuren dat andere ULFA-afdelingen waren overeengekomen met de Indiase regering.

Gewelddadige protesten in Kashmir

Een woordvoerder van de regering van de

noordelijke deelstaat Kashmir kondigde op 30 juni 2008 aan dat de regering overwoog haar beslissing om veertig hectare land aan de Amarnath Shrine Board af te staan, in te trekken. De Shrine Board organiseerde de jaarlijkse hindoe-pelgrimage naar het dorpje Amarnath en wilde het land gebruiken om voorzieningen voor de pelgrims te bouwen.
De aankondiging had ertoe geleid dat aanhangers van de hindoe-nationalistische Bharatiya Janata Party (BJP) in de hoofdstad Srinagar de straat op gingen, wegen blokkeerden en winkels tot sluiting dwongen. In de laatste week van juni hadden er in de hele deelstaat felle protesten plaatsgevonden, die waren georganiseerd door moslimorganisaties. De moslims beschouwden de overdracht van land aan de Shrine Board als een poging om hindoes zich in Kashmir – India's enige deelstaat met een moslimmeerderheid – te laten vestigen.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Consumenten protesteren tegen stijging brandstofprijzen

Op 6 juni 2008 vonden er voor de tweede achtereenvolgende dag in allerlei delen van India demonstraties plaats. Boze consumenten protesteerden tegen de sterke prijsverhoging van olie, diesel en gas, die de regering had ingevoerd om de stijgende wereldprijzen enigszins te compenseren. In Mumbai werd de treinenloop verstoord, in West-Bengalen gingen scholen en bedrijven dicht en in Hyderabad bleven op veel plaatsen de winkels gesloten. Sommige deelstaatregeringen kwamen de betogers enigszins tegemoet door diverse lokale belastingen te verlagen.

LANDBOUW

Programma voor financiële hulp aan arme boeren

Indiase banken publiceerden op 30 juni 2008 lijsten van boeren die in aanmerking kwamen voor een in februari aangekondigd omvangrijk hulpprogramma. De bedoeling was dat de schulden van ongeveer dertig miljoen kleine boeren in heel India zouden worden kwijtgescholden. De regering had hiervoor 1,1 miljard euro uitgetrokken. Critici wezen erop dat het voor het welslagen van het programma van groot belang was dat de banken de boeren ook weer nieuwe leningen verschaften voor de aankoop van zaden en kunstmest.
Jaarlijks pleegden zo'n tienduizend boeren zelfmoord omdat zij geen uitweg zagen uit hun financiële problemen.

NATUUR EN MILIEU

India lanceert plan voor klimaatbeheersing

Premier Manmohan Singh kondigde op 30 juni 2008 het Nationaal Actieplan inzake Klimaatverandering aan. Duurzame energie, in het bijzonder zonne-energie, nam hierbij een centrale plaats in. In een reactie op internationale druk om de uitstoot van koolstofdioxide te beperken zei Singh dat die per capita nooit die van de geïndustrialiseerde landen zou overstijgen. Maar India kondigde geen concrete maatregelen aan die de economische groei van het land zouden kunnen vertragen.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Duizenden mensen overlijden in gevangenschap

Volgens het rapport *Torture in India 2008: A State of Denial,* op 25 juni 2008 gepubliceerd door het Aziatisch Centrum voor Mensenrechten (ACHR), waren er sinds 2002 bijna 7.500 mensen in gevangenschap overleden, in de meeste gevallen ten gevolge van marteling. Maar volgens de Indiase regering kwam marteling niet voor en moesten sterfgevallen worden toegeschreven aan ziekte, ontsnappingspogingen, zelfmoord en ongelukken.

Het rapport stelde dat overheden erop gericht waren van misdrijven beschuldigde gezagsdragers zoveel mogelijk te dekken. Ook de soms decennia lang durende afhandeling van aanklachten had geleid tot een cultuur van straffeloosheid.

BUITENLANDSE ZAKEN

Nog geen besluit over atoomverdrag met Verenigde Staten

Een Indiase regeringswoordvoerder deelde op 26 juni 2008 mee dat de Congrespartij nog niet had besloten of zij het in 2006 met de Verenigde Staten overeengekomen atoomverdrag daadwerkelijk zou uitvoeren. Eerder had premier Manmohan Singh de overeenkomst van cruciaal belang voor de energievoorziening van India genoemd.
De Congrespartij was er niet in geslaagd haar communistische regeringspartners voor haar standpunt te winnen. De communisten, die het verdrag als een overgave aan de Amerikanen beschouwden, hadden gedreigd vervroegde verkiezingen af te dwingen. Maar de recente snelle stijging van prijzen voor brandstoffen en voedsel riep bij de Congrespartij twijfels op over de wenselijkheid van vervroegde verkiezingen.
(Vorige berichten pagina 345/2 e.v. - 2008)

INDONESIË

BINNENLAND

Indonesië blokkeert websites

Het parlement van Indonesië nam op 25 maart 2008 een wet aan die het strafbaar maakte om websites met gewelddadig of pornografisch materiaal te bekijken. Overtreders konden maximaal drie jaar gevangenisstraf krijgen.
Er kwam een nationale 'firewall' om de toegang tot websites met verboden materiaal te blokkeren.

Verbod op film van Nederlandse parlementariër

De regering gaf alle internetaanbieders op 8 april opdracht om websites te blokkeren waarop de documentaire Fitna van de Nederlandse parlementariër Geert Wilders (Partij voor de Vrijheid – PVV) te zien was. De film werd in de hele islamitische wereld gezien als een aanval op de koran.

Strengere regels voor religieuze beweging

Een Indonesische regeringscommissie bestaande uit procureurs, ambtenaren en godsdienstwetenschappers adviseerde op 16 april 2008 om de Ahmadiyya (soms geschreven als Ahmadi of Ahmadiyah) te verbieden. De religieuze beweging was in de 19e eeuw opgericht in Pakistan en had begin 21ste eeuw naar eigen zeggen wereldwijd 120 miljoen aanhangers, van wie 200.000 in Indonesië.

'Godslasteraars'

De aanhangers van de Ahmadiyya beschouwden zichzelf als islamitisch. Toch meenden ze dat niet Mohammed maar Mirza Ghulam Ahmad, de stichter van de beweging, de laatste profeet was. De Indonesische regeringscommissie concludeerde hieruit dat de Ahmadiyya was 'afgedwaald van de islamitische beginselen', want dat Mohammed de laatste profeet was zou juist een van de voornaamste leerstellingen van de islam zijn.

Het advies om de beweging te verbieden leidde tot felle discussies. Tegenstanders wezen erop dat Indonesië officieel een seculiere staat was, waar de grondwet godsdienstvrijheid garandeerde. Anderen zagen de Ahmadiyya als godslasterlijke beweging en gingen meermaals de straat op om voor het verbod te demonstreren. Extremisten staken vier moskeeën van de groepering in brand en verwoestten ten minste één religieuze school. Voor zover bekend vielen daarbij geen gewonden. Op 1 juni werd een door christenen, gematigde moslims en aanhangers van de Ahmadiyya georganiseerde demonstratie voor tolerantie en pluralisme in Jakarta met geweld beëindigd door leden van het militante Front van Verdedigers van de Islam (FPI). Twaalf demonstranten raakten gewond. De politie greep in en arresteerde 59 militanten, onder wie FPI-leider Rizieq Shihab.

Regering neemt besluit

De regering bepaalde op 9 juni per decreet dat volgelingen van de Ahmadiyya tot vijf jaar gevangenisstraf konden krijgen als ze werden betrapt op het 'verspreiden van interpretaties (...) die afwijken van de belangrijkste leerstellingen van de islam'.

Mogelijk nam de regering dit besluit om de steun van enkele islamitische politieke partijen te behouden. Ze had deze nodig omdat ze anders haar parlementaire meerderheid kwijt zou zijn.

Rechter verklaart Jemaah Islamiah tot terroristische organisatie

Een rechtbank in Jakarta bepaalde op 21 april 2008 dat de Jemaah Islamiah (JI) een terroristische organisatie was. De groepering zou samenwerken met het internationale terreurnetwerk al-Qaida en uit zijn op de stichting van een fundamentalistische islamitische staat. Ze werd in verband gebracht met bomaanslagen op Bali in 2002 en 2005 en in Jakarta in 2003 en 2004.
Het vonnis maakte het voor de regering van Indonesië mogelijk de JI te verbieden.

Veroordelingen van militanten

Abu Dujana werd op 21 april door dezelfde rechtbank veroordeeld tot vijftien jaar gevangenisstraf omdat hij als militaire leider van de JI betrokken zou zijn geweest bij aanvallen op christenen op Sulawesi. Ook Zarkasih werd tot vijftien jaar cel veroordeeld. Hij zou korte tijd leiding hebben gegeven aan de JI.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Indonesische economie groeit hard

De economie van Indonesië groeide in 2007 met 6,3 procent. Dat maakte het Centrale Agentschap voor Statistiek in Jakarta op 15 februari 2008 bekend. De inflatie lag op 6,4 procent. De economie profiteerde vooral van de relatief grote investeringsbereidheid en de toename van de export van grondstoffen.

Indonesië kampt met hoge rijst- en brandstofprijzen

De Indonesische regering bepaalde op 15 april 2008 dat de rijstexport onder toezicht van het staatsvoedselagentschap Bulog kwam te staan. Bulog zou uitsluitend rijst uitvoeren als de nationale voorraden groter waren dan drie miljoen ton. Binnenlands kwam er een maximumprijs.
De rijstprijzen waren wereldwijd in korte tijd fors gestegen. Om het binnenlandse aanbod te vergroten en zo de prijzen daar te drukken, hadden belangrijke producenten als India, Vietnam en China de export ook al aan banden gelegd.

Indonesië zou in 2008 naar schatting twee miljoen ton meer produceren dan het nodig had. De binnenlandse prijzen stegen er dan ook niet zozeer door schaarste, maar door het feit dat veel rijstboeren de exportprijzen als norm namen en de binnenlandse prijzen daaraan aanpasten. Nieuwe exportregels zouden daar volgens de regering verandering in brengen.

Forse verhoging van brandstofprijzen

De brandstofprijzen gingen op 24 mei met 30 procent omhoog. Dit zou nodig zijn omdat de prijzen op de wereldmarkt recordhoogtes bereikten en de overheid de forse subsidies die ze tientallen jaren op brandstoffen had gegeven, niet meer op kon brengen.
De regering trok omgerekend een miljard euro uit om de allerarmsten financieel te compenseren.

Indonesië stapt uit OPEC

Energieminister Purnomo Yusgiantoro bevestigde op 28 mei 2008 dat Indonesië uit de Organisatie van Olie Exporterende Landen (OPEC) stapte. Het zag geen reden om nog langer lid te blijven omdat de eigen oliebronnen uitgeput raakten en het land een netto olie-importeur was geworden.
Indonesië produceerde in 2008 gemiddeld 860.000 vaten olie per dag. Het was in 1962 lid van de OPEC geworden.

JUSTITIE

Veroordelingen voor moord op mensenrechtenactivist Munir

Het hooggerechtshof in Jakarta veroordeelde Pollycarpus Budhihari Priyanto op 25 januari 2008 tot twintig jaar gevangenisstraf voor moord op de Indonesische mensenrechtenactivist Munir Saïd Thalib. Hij was in september 2004 aan boord van een toestel van de luchtvaartmaatschappij Garuda Indonesia overleden aan arsenicumvergiftiging. Priyanto, een piloot van Garuda, reisde als passagier mee op deze vlucht van Jakarta naar Amsterdam.

'Inlichtingendienst zat achter de moord'

Priyanto was in december 2005 al tot veertien jaar celstraf veroordeeld in verband met de moord, maar in oktober 2006 weer vrijgesproken door het hooggerechtshof. Het openbaar ministerie had hiertegen beroep aangetekend omdat er nieuw bewijsmateriaal zou zijn, waaronder de verklaring van een getuige die Priyanto een glas sinaasappelsap naar Munir had zien brengen. Hij zou hier arsenicum in hebben opgelost.
Priyanto ontkende. Hij beweerde dat de Indonesische inlichtingendienst (BIN) achter

de moord zat en hem de schuld in de schoenen probeerde te schuiven.

Voormalig Garuda-directeur veroordeeld

Ander bewijsmateriaal was een opname van een telefoongesprek waarin Indra Setiawan, directeur van Garuda Indonesia, tegen Priyanto zei dat hij een brief had gekregen van de BIN met het verzoek mee te werken aan een moordaanslag op Munir. Hij moest dit doen door Priyanto op de bewuste vlucht naar Amsterdam te zetten.
Setiawan werd hiervoor op 11 februari 2008 tot één jaar cel veroordeeld. Dit vonnis impliceerde dat de BIN volgens de rechter iets met de moord te maken had. Dit klonk niet onwaarschijnlijk, want Munir had regelmatig geprobeerd aan te tonen dat de Indonesische inlichtingendienst de mensenrechten schond en daarom had hij binnen deze organisatie veel vijanden.
Muchdi Purwopranjono, onderdirecteur van de BIN op het moment dat Munir werd vermoord, werd op 20 juni aangehouden.

Soeharto postuum vrijgesproken van corruptie

Oud-president Soeharto van Indonesië werd op 27 maart 2008 postuum vrijgesproken van corruptie. Volgens aanklagers had het door hem opgerichte ontwikkelingsfonds Supersemar in de jaren tachtig en negentig van de vorige eeuw een bedrag van omgerekend 176 miljoen euro van de overheid verduisterd en doorgesluisd naar bedrijven van de presidentiële familie.
De rechter verklaarde Supersemar schuldig. Omdat het fonds het bedrag van 176 miljoen plus de geëiste schadevergoeding van 436 miljoen euro niet zou kunnen opbrengen, hoefde het 'slechts' 70 miljoen euro terug te betalen aan de staat. Soeharto werd vrijgesproken omdat hij indertijd niet zou zijn betrokken bij de beslissingen die het bestuur van de ontwikkelingsorganisatie nam.

Vanwege diens zwakke gezondheid was de zaak tegen Soeharto vele malen uitgesteld. Na zijn overlijden in januari was ze hervat. Diens erfgenamen moesten namens hem voorkomen.

Levenslang voor Molukse activist

Johan Teterisa, lid van de onafhankelijkheidsbeweging Republiek der Zuid-Molukken (RMS), werd op 4 april 2008 door een Indonesische rechtbank schuldig bevonden aan hoogverraad en tot levenslang veroordeeld. Toen de Indonesische president Yudhoyono in juni 2007 een bezoek bracht aan Ambon, de hoofdstad van de provincie Maluku, had een groep Zuid-Molukkers buiten het officiële programma om een traditionele oorlogsdans voor hem opgevoerd en hem de verboden RMS-vlag getoond. Teterisa werd veroordeeld omdat hij hun leider zou zijn. Negentien anderen kregen lagere straffen.
Indonesië trad in de regel streng op tegen voorstanders van een onafhankelijke Zuid-Molukse staat.

Indonesië executeert Nigerianen

De Nigerianen Samuel Okoye en Hansen Nwaolisa werden op 27 juni 2008 door een Indonesisch vuurpeloton geëxecuteerd. Het tweetal was in 2001 met 7 kilo heroïne aangehouden op de luchthaven van Jakarta.
Het was voor het eerst sinds 2004 dat Indonesië drugssmokkelaars terechtstelde.

CULTUUR EN WETENSCHAP

'Onophoudelijke blubberstroom veroorzaakt door gaswinning'

Volgens een artikel dat in juni 2008 verscheen in het vooraanstaande wetenschappelijke tijdschrift *Earth and Planetary Science Letters* werd de onophoudelijke blubberstroom in het district Sidoarjo in Oost-Java met 99 procent zekerheid veroorzaakt door een verkeerd uitgevoerde gasboring.
Het stuk was geschreven door Richard Davies, een aan de universiteit van het Britse Durham verbonden geoloog die leiding had gegeven aan een onderzoek naar het fenomeen in Indonesië. Deskundigen van de Universiteit van Californië in Berkeley deelden zijn standpunt.

Stinkende blubber

Sinds mei 2006 stroomde in Sidoarjo dagelijks gemiddeld 50.000 kubieke meter stinkende, hete modder uit de aarde omhoog. Tienduizenden mensen waren sindsdien geëvacueerd. Omdat het niet lukte de blubberstroom te stoppen en een ecologische ramp dreigde, had de overheid dijken aangelegd om het goedje naar zee af te voeren.
Het bedrijf Lapindo Brantas, bezit van de familie van de Indonesische minister van Welzijn, Aburizal Bakrie, had op de bewuste plek naar aardgas geboord, maar beweerde dat de blubberstroom was veroorzaakt door een aardbeving.

BUITENLANDSE ZAKEN

Indonesië spreekt opnieuw verdachte van bloedbad in Oost-Timor vrij

Het hooggerechtshof van Indonesië sprak de voormalige Oost-Timorese militieleider Eurico Guterres op 5 april 2008 vrij.
Nadat de lokale bevolking zich in 1999 in een referendum had uitgesproken voor de afhankelijkheid van de toenmalige Indonesische provincie Oost-Timor, hadden pro-Indonesische milities naar schatting 1.400 mensen vermoord. Guterres was in 2002 wegens medeplichtigheid hieraan tot tien jaar gevangenisstraf veroordeeld. Dit vonnis werd in 2008 ongedaan gemaakt omdat de militie die hij indertijd leidde, was opgericht door de toenmalige gouverneur van Oost-Timor. Aangezien deze in 2004 door een Indonesische rechtbank was vrijgesproken, zou het volgens het hof onrechtvaardig zijn om Guterres wel vast te houden.

Alle verdachten vrijgesproken

Naast Guterres waren in Indonesië zeventien mensen aangeklaagd wegens betrokkenheid bij het bloedbad. Aangezien ze allemaal waren vrijgesproken, concludeerden mensenrechtenorganisaties dat Indonesië niet bereid was om de verantwoordelijken aan te pakken.

(Vorige berichten pagina 107/2 - 2008)

LAOS

BINNENLAND

Laos stelt geheime ondergrondse stad open voor bezoekers

In april 2008 werd bekend dat Laos de zogenaamde Phatet Lao-grotten ging openstellen voor groepen toeristen. Het betrof bijna vijfhonderd grotten in de buurt van

Laos

Viengxai in noordoostelijk Laos, die ooit fungeerden als geheime ondergrondse stad. Tijdens de Vietnam-oorlog in de jaren zestig en zeventig van de twintigste eeuw was het de verblijfplaats van de leiders van de Laotiaanse communistische beweging.

Meest gebombardeerde gebied ter wereld

Hoewel het oosten van Laos de twijfelachtige reputatie had dat het 's werelds meest gebombardeerde gebied aller tijden was – het Amerikaanse leger wist dat communisten uit Laos en Vietnam zich er in de oerwouden ophielden en probeerde hen tussen 1964 en 1973 stelselmatig te bestrijden – wisten de Laotiaanse revolutionairen in het grottenstelsel te overleven. Samen met hen woonden daar indertijd 23.000 mensen. De ondergrondse stad beschikte over scholen, een naaiatelier, een bakkerij, drukkerijen, een ziekenhuis met Cubaans personeel en een zaal voor film- en toneelvoorstellingen.
Na het einde van de oorlog in 1975 werd de streek afgesloten voor buitenlanders. Vanaf de jaren negentig slaagden sommige reizigers er al in om Viengxai te bereiken, maar pas vanaf 2008 zouden de grotten en de infrastructuur van de streek geschikt worden gemaakt voor groepen toeristen. Dit project werd uitgevoerd door de Nederlandse ontwikkelingsorganisatie SNV.
De Laotiaanse regering wilde het gebied enerzijds ontsluiten om meer bekendheid te geven aan de geschiedenis van de communistische partij, en anderzijds om een economische impuls te geven aan het gebied waar de grotten zich bevinden, Houapanh. Dit was de armste provincie van Laos.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Wereldbank positief over ontwikkeling van Laos

Patchumutu Illangovan, de verantwoordelijke van de Wereldbank voor de activiteiten in Laos, zei op 10 juni 2008 dat de economie van dat land in 2006 en 2007 met respectievelijk 8,1 en 7,5 procent was gegroeid. Hij sprak op een seminar in Singapore. Laos was nog altijd een van de armste landen van Azië, maar volgens Illangovan veranderde dit snel omdat de communistische regering in hoog tempo hervormingen doorvoerde om de economie te liberaliseren en meer buitenlands kapitaal aan te trekken. Voorheen was Laos hermetisch van de buitenwereld afgesloten en was particulier initiatief er streng verboden. De armoede zou fors zijn afgenomen: in 1995 leefde nog 47 procent van de bevolking onder de armoedegrens, in 2005 was dat 31 procent.
Illangovan zei dat Laos 'op de goede weg' was om economisch te blijven groeien.
Houmpheng Souralay, de directeur van het Laotiaanse staatsbureau voor buitenlandse investeringen, was ook op het seminar aanwezig. Hij bevestigde dat de regering van het land een 'open deurpolitiek' voorstond. Ze zou vooral nieuwe buitenlandse investeringen in het toerisme, de mijnbouw en de energiesector toejuichen.
De economische groei in Laos werd vooral opgedreven door het toerisme, de export van hydro-elektriciteit en de winning van goud, koper en edelstenen. De tuinbouw, handel, houtkap en textielindustrie waren in opkomst.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Thailand zet etnische Hmong uit naar Laos

De Thaise autoriteiten stuurden 837 etnische Hmong op 22 juni in 2008 terug naar hun land van herkomst, Laos. Het ging om mensen uit een vluchtelingenkamp in de Thaise provincie Phetchabun.

'Vrijwillige terugkeer'

Een woordvoerder van het ministerie van Buitenlandse Zaken in Bangkok zei dat het overwegend ging om mensen die naar Thailand waren gekomen in de hoop door te kunnen reizen naar een rijker land. Omdat hun kansen daarop minimaal waren, zouden ze hebben ingestemd met vrijwillige terugkeer naar Laos. Onder de repatrianten was echter ook 'een handvol' mensen dat 'onrust' had gestookt in het vluchtelingenkamp. Deze groep zou tot terugkeer zijn gedwongen.
Een deel van de 8.000 Hmong die in het vluchtelingenkamp gehuisvest was, voerde sinds mei actie tegen de uitzettingen naar Laos omdat men vreesde in dat land niet veilig te zijn. Want de Laotiaanse overheid zou etnische Hmong stelselmatig vervolgen vanwege hun vermeende steun aan het Amerikaanse leger tijdens de Indochinese oorlogen van de jaren zestig en zeventig van de vorige eeuw.

Angola

De Thaise overheid beschouwde de 300.000 mensen die na de communistische machtsgreep in Laos in 1975 illegaal de grens waren overgestoken in de regel niet als politieke, maar als economische vluchtelingen.

'Hmong werden wel gedwongen'

De humanitaire organisatie Artsen zonder Grenzen (AzG) beweerde op 26 juni dat het grootste deel van de 837 mensen wel degelijk tot terugkeer was gedwongen. Thailand zou daarmee in strijd met het internationaal erkende vluchtelingenrecht hebben gehandeld, want dat bepaalde dat asielzoekers alleen op basis van vrijwilligheid naar het land van herkomst mochten worden teruggestuurd. Gilles Isard van AzG in Thailand zei te weten dat families onvrijwillig uit elkaar waren gehaald; sommigen moesten in Thailand blijven, terwijl anderen naar Laos werden gestuurd. En hij noemde het 'verdacht' dat er geen onafhankelijke partijen bij de massale uitzetting aanwezig mochten zijn om te controleren of een en ander volgens de internatonale normen gebeurde.
Ook mensenrechtenorganisatie Amnesty Internatonal protesteerde tegen de gang van zaken.

(Vorige berichten pagina 113/3 - 2008)

ANGOLA

BINNENLAND

Nieuwe wet moet veiligheid luchtvaart bevorderen

Op 16 januari 2008 werd in Angola een nieuwe wet gepubliceerd met bevoegdheden, richtlijnen en principes voor luchtvaartdiensten en hun personeel. Volgens waarnemers was de doelstelling het vliegverkeer veiliger te maken en toonde de wet aan dat Angola internationale verdragen en conventies wilde naleven.
In het zuidelijk gelegen Afrikaanse land kwamen geregeld vliegtuigongelukken voor.

Angola bereidt zich voor op parlementsverkiezingen

Regering wil illegale wapens inzamelen

Staatsnieuwsagentschap *Angop* berichtte

op 6 maart 2008 dat de Angolese regering het plan had opgevat illegale wapens vóór de verkiezingen in september in te zamelen. In eerste instantie zou de bevolking worden opgeroepen het wapentuig in te leveren. Na een tussenfase waarin inlevering verplicht zou worden gesteld, konden burgers die zich onttrokken aan de sommatie rekenen op strafvervolging.
De wapens waren veelal in 1992 uitgedeeld toen de burgeroorlog in Angola na de vorige verkiezingen oplaaide. Oppositiepartijen en burgergroeperingen hadden er al eerder op aangedrongen het probleem aan te pakken.

In het buitenland verblijvende Angolezen mogen niet stemmen

Minister van Territoriale Administratie en voorzitter van de Interministeriële Commissie voor het Electorale Proces, Virgílio Ferreira de Fontes Pereira, maakte op 20 maart 2008 in dagblad *Jornal de Angola* bekend dat Angolezen in het buitenland niet zouden kunnen stemmen. Kort daarvoor had het hooggerechtshof de regering opgedragen Angolese emigranten die mogelijkheid wel te geven, maar volgens de bewindsman konden deze niet meer worden geregistreerd voor september. Bij de volgende verkiezingen zou de situatie verbeterd zijn, voegde hij er aan toe.

Parlement akkoord met oprichting Constitutioneel Hof

De volksvertegenwoordiging van Angola keurde op 10 juni de oprichting goed van een Constitutioneel Hof. Dit zou onder meer moeten oordelen over geschillen die zich konden voordoen bij de verkiezingen in september. Tijdens een speciale sessie van het parlement werden ook de eerste drie van de in totaal zeven te benoemen rechters aangewezen.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Regering zet staatssupermarkten op in strijd tegen voedseltekort

Dagblad *Jornal de Angola* berichtte op 26 mei 2008 dat de Angolese regering omgerekend een miljard euro wilde uitgeven voor het opzetten van een keten van staatssupermarkten. Het plan voor de oprichting van 31 Nosso Super-filialen, waarvan er al 15 gereed waren, kwam voort uit de constatering een jaar eerder dat er op de voedselmarkt werd gespeculeerd. Het project was onderdeel van het streven van de regering de honger en armoede in Angola te verminderen.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Groot olieveld in Cabinda ontdekt

De Angolese autoriteiten meenden half september 2007 dat een kort daarvoor ontdekt olieveld in de enclave Cabinda vijf keer zo groot was als het Australische bedrijf Roc Oil een maand daarvoor had beweerd. Het Massambala veld – voor 60 procent in bezit van Roc Oil en voor 20 procent van zowel Sonangol als Force Petroleum – zou volgens het Australische bedrijf 33 miljoen vaten te exploiteren olie herbergen. Het Angolese Nationaal Agentschap voor Private Investeringen (ANIP) schatte de voorraad echter op 170 miljoen vaten. Mede daarom werden er meer buitenlandse investeerders gezocht.

GEZONDHEID EN ZORG

Onbekende ziekte staat waarschijnlijk in relatie met bedorven zout

De Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) ontkende eind november 2007 dat een mysterieuze ziekte in Angola die tenminste vier kinderlevens in de hoofdstad Luanda had geëist, veroorzaakt was door afval. De slachtoffers bleken symptomen te bezitten van bromide-vergiftiging, waarvan sporen in voedsel en zout waren aangetroffen zonder dat de directe bron bekend was. De ziekte veroorzaakte hoge koorts en extreme uitdroging.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Politie Angola maakt zich schuldig aan mensenrechtenschendingen

In een op 12 september 2007 verschenen rapport van Amnesty International (AI) werd de Angolese politie ervan beschuldigd nog steeds verantwoordelijk te zijn voor mensenrechtenschendingen. De klachten betroffen het slaan en schoppen van burgers die gedwongen werden hun huizen te verlaten, maar ook bijvoorbeeld marteling. Als oorzaak wees de mensenrechtenorganisatie op het feit dat veel politiefunctionarissen direct uit het leger kwamen en dat van hen totale gehoorzaamheid werd verlangd. Hoewel de regering inmiddels klachtenbureaus had opgezet, werden de mensenrechtenschendingen niet onderzocht en bleven de daders onbestraft.

Activist veroordeeld voor beledigen Angolese president

Een rechtbank in de provincie Lunda Sul gaf op 29 januari 2008 mensenrechtenactivist Domingos Welenu een voorwaardelijke gevangenisstraf van drie maanden omdat hij in een pamflet de president van Angola, José Eduardo dos Santos, 'een vijand van het volk' had genoemd. Naar de mening van de rechter was dit beledigend voor het staatshoofd. De straf was volgens justitiële bronnen relatief licht omdat de veroordeelde geen strafblad had.

Journalist veroordeeld voor smaad

Advocaat Paulo Rangel deelde op 24 juni op de populaire katholieke zender *Radio Ecclesia* mee dat zijn cliënt Graça Campos veroordeeld was tot zes maanden gevangenisstraf. De achtenveertigjarige journalist had zich volgens de rechtbank schuldig gemaakt aan laster, smaad en belediging. In weekblad *Semanário Angolense* had Campos onder meer voormalig minister van Justitie Paulo Tjipilica beschuldigd van het op onwettige wijze confisqueren van huizen. Zijn verdediger liet weten dat het gerecht akkoord was gegaan met een beroepsprocedure.

Verenigde Naties sluiten mensenrechtenkantoor in Luanda

'Wij respecteren het, maar betreuren het ook.' Dat was op 18 april 2008 het commentaar van Louise Arbour, de Hoge Commissaris voor de Mensenrechten (OHCHR) van de Verenigde Naties, op het besluit van de Angolese autoriteiten de samenwerking met het VN-mensenrechtenkantoor in Luanda stop te zetten. Arbour sprak de hoop uit dat de Angolese regering nieuwe initiatieven zou ontplooien waar de VN een bijdrage aan zouden kunnen leveren.
Het sinds 2003 bestaande kantoor had Angola bijgestaan bij de oprichting van een nationaal mensenrechteninstituut en de promotie van regelgeving met betrekking tot mensenrechten.

Angola

BUITENLANDSE ZAKEN

President Dos Santos prijst Cubaanse hulp tijdens burgeroorlog

Bij een staatsbezoek aan Cuba bedankte de Angolese president José Eduardo dos Santos op 20 september 2007 het land voor het sturen van militairen en adviseurs ten tijde van de burgeroorlog in Angola. Dos Santos legde het bezoek af op uitnodiging van interim-president Raúl Castro die al meer dan een jaar de zieke Fidel Castro verving. De betrekkingen tussen beide landen werden verstevigd door het afsluiten van enkele nieuwe samenwerkingsovereenkomsten.

Damproject Angola en Namibië wordt doorgezet ondanks milieubezwaren

Na bilaterale besprekingen tussen president Hifikepunye Pohamba van Namibië en José Eduardo dos Santos van Angola werd op 24 oktober 2007 bekend gemaakt dat het grote Baynes hydro-elektriciteitsproject bij de Kunene rivier voortgezet zou worden. Wel riep het staatshoofd van Namibië op een milieustudie te wijden aan het plan, mede omdat het project enige jaren daarvoor vanwege schadelijke milieueffecten was stilgelegd. Hij voegde er echter aan toe dat energiegebrek in de regio ook negatieve effecten zou hebben op het leefklimaat en de economische activiteiten.

Beide staatshoofden sloten verder samenwerkingsverdragen af aangaande onderwijs, private investeringen en gezondheidszorg.

Tienduizenden Kongolezen uit Angola weggestuurd

Volgens mededelingen op 21 november 2007 van de Vredesmissie van de Verenigde Naties in de DR Kongo (MONUC) waren rond de dertigduizend Kongolezen dat jaar vanuit Angola naar hun vaderland teruggetuurd. Zij hadden bijna allemaal gewerkt in diamantmijnen in Lunda Norte en Lunda Sul of in die provincies zelf een klein bedrijf opgezet.

Sinds 2004 had Angola meer dan vierhondertduizend illegale immigranten de grens overgezet, bijna allen naar de DR Kongo. De autoriteiten beweerden de onwettige diamanthandel te willen bestrijden.

Ernstige mensenrechtenschendingen genegeerd

Mensenrechtenactivisten uit de DR Kongo beschuldigden begin december 2007 hun eigen regering en de Angolese autoriteiten er van geen enkele aandacht te schenken aan de stelselmatige verkrachtingen van weggestuurde vrouwelijke migranten. Amigo Gonde, voorzitter van de Afrikaanse Vereniging ter Verdediging van de Mensenrechten (ASADHO), meende dat Angola het idee wilde versterken 'dat Kongolese mensen inferieur zijn en moeten blijven'.
Ook Artsen zonder Grenzen (MSF) maakte melding van het grove optreden van Angolese militairen en liet bij monde van Meinie Nicolai weten dat veel vrouwen door meerdere soldaten verkracht werden, vaak dagen achter elkaar. Een deel van de migranten overleefde de gedwongen reis naar de grens niet.

Deportaties zouden verband houden met verkiezingen

Waarnemers van de VN zagen een verband tussen de in september 2008 te houden verkiezingen in Angola en het deporteren van de Kongolezen: de illegale buitenlanders werden het land uitgezet om fraude bij de verkiezingen te voorkomen. Concreet zou bij de Angolese autoriteiten de vrees bestaan dat de Kongolezen stemkaarten zouden bemachtigen. Volgens de woordvoerder van MONUC, Kemal Saiki, was er vanaf 26 mei 2008 sprake van een nieuwe golf van uitzettingen waarbij meer dan achttienduizend immigranten de Tungila rivier waren overgezet naar de Kongolese provincie Bandundu. MSF stelde pogingen in het werk deze mensen hulp te verlenen.

Angola zet van aanslagen verdachte Nigeriaanse militanten land uit

Onder toeziend oog van medewerkers van de internationale politieorganisatie Interpol en in aanwezigheid van diplomaten werden op 14 februari 2008 Henry Himomotim Okah en Eduardo Atata door de Angolese autoriteiten naar Nigeria uitgewezen. De twee Nigerianen waren in september het jaar daarvoor gearresteerd vanwege handel in wapens en explosieven met terroristische doeleinden. Zij moesten in eigen land terechtstaan voor het oprichten van een criminele organisatie en voor terrorisme.

Lesotho

Okah zou lid zijn van de militante Beweging voor de Emancipatie van de Nigerdelta (MEND), een van de gewapende groepen uit deze olierijke Nigeriaanse regio die zich zeiden te verzetten tegen uitbuiting en onderdrukking van de bevolking. Daartoe voerden zij al jarenlang aanvallen uit op multinationale ondernemingen.

(Vorige berichten pagina 537/1 e.v. - 2007)

LESOTHO

BINNENLAND

Royale verkiezingsoverwinning voor regerende partij

Op 21 februari 2007 werd de uitslag bekend van de kort daarvoor in Lesotho gehouden parlementsverkiezingen. Premier Pakalitha Mosisili en zijn Lesotho Congres voor Democratie (LCD) behaalde een eclatante overwinning op de Gehele Basotho Conventie (ABC) van oppositieleider Tom Thabane. Deze partij van de voormalige minister van Buitenlandse Zaken werd eind 2006 opgericht. Thabane beloofde een eind te zullen maken aan de wijdverspreide armoede en corruptie in het land. Zijn verkiezingsnederlaag werd toegeschreven aan het feit dat de ABC te weinig tijd had om de plattelandsbevolking achter zich te krijgen. Nieuw bij de verkiezingen was ook de Alliantie van Congrespartijen (ACP) – een samenbundeling van drie oppositiepartijen die eveneens eind 2006 tot stand kwam in de aanloop naar de verkiezingen. Deze periode ging overigens vergezeld van onlusten en gewelddadigheden.
De nieuwe regering werd op 8 maart in het paleis van Koning Letsie III beëdigd.

Uitslag parlementsverkiezingen Lesotho
(17 februari 2007)

partij	zetels
Lesotho Congres voor Democratie (LCD)	61
Nationale Onafhankelijkheidspartij (NIP)	21
Gehele Basotho Conventie (ABC)	17
Lesotho Arbeiderspartij (LWP)	10
Alliantie van Congrespartijen (ACP)	4
Basotho Nationale Partij (BNP)	3
Basotho Batho Democratische Partij (BBDP)	1
Basotho Democratische Nationale Partij (BDNP)	1
Volksfront voor Democratie (PFD)	1
vacant	1

Samenstelling regering Lesotho
(10 oktober 2007)

Koning
Letsie III

Premier
Pakalitha Bethuel MOSISILI

Vicepremier
Archibald Lesao LEHOHLA

Ministers:
Arbeid en Werkgelegenheid
Refiloe MASEMENE
Binnenlandse Zaken, Openbare Orde en Parlementaire Zaken
Archibald Lesao LEHOHLA
Bosbouw en Landwinning
Lincoln Ralechate MOKOSE
Buitenlandse Zaken
Mohlabi Kenneth TSEKOA
Communicatie, Wetenschap en Techniek
Mothhetjoa METSING
Defensie en Nationale Veiligheid
Pakalitha Bethuel MOSISILI
Financiën en Ontwikkelingsplanning
Timothy THAHANE
Gezondheidszorg en Sociale Zaken
Mphu RAMATLAPENG
Handel en Industrie, Coöperaties en Marketing
Popane LEBESA
Natuurlijke Hulpbronnen
Monyane MOLELKI
Justitie, Mensenrechten, Gevangeniswezen, Recht en Grondwettelijke Zaken
Mpeo Mahase MOILOA
Landbouw en Voedselzekerheid
Lesole MOKOMA
Lokaal Bestuur en Traditioneel Leiderschap
Pontso Matumelo SEKATLE
Onderwijs en Training
Mamphono KHAKETLA
Openbare Werken en Vervoer
Tsele CHAKELA
Publieke Diensten
Semano SEKATLE
Toerisme, Milieu en Cultuur
Lebohang NTSINYI
Vrouwenzaken, Jeugd, Sport en Recreatie
Mathabiso LEPONO
Zonder portefeuille in het bureau van de premier
Motloheloa PHOOKO

Gouverneur Centrale Bank
Moeketsi SENAOANA

Regering stelt avondklok in

Op 19 juni 2007 werd in de hoofdstad Maseru de avondklok ingesteld die een week van kracht bleef. De maatregel werd genomen na een reeks gewapende aanvallen op oppositieleider Tom Thabane en andere politici. Tijdens een onderhoud dezelfde dag in Kaapstad van premier Pakalitha Mosisili met president Thabo Mbeki van Zuid-Afrika gaf Mosisili toe dat er nog steeds ongenoegen bestond over de zetelverdeling na de verkiezingen, maar dat het aan de rechter was om daar een oordeel over te vellen. In het kiesstelsel van Lesotho moesten 40 van de 120 zetels naar evenredigheid worden verdeeld onder de oppositiepartijen. Volgens Tom Thabane was dit niet op de juiste wijze gebeurd.

Bemiddelingspoging

Om aan de slepende controverse over de zetelverdeling een eind te maken werd de hulp ingeroepen van de oud-president van Botswana Sir Ketumile Masire.

Hij kreeg van de Ontwikkelingsgemeenschap voor Zuidelijk Afrika (SADC) de opdracht om in de kwestie als bemiddelaar op te treden. Op 8 februari 2008 bracht hij een bezoek aan Lesotho waar hij in niet mis te verstane bewoordingen zijn ongenoegen kenbaar maakte over de impasse waarin de democratie van het land terecht was gekomen. Tegenover persbureau *AFP* liet Masire weten het de Basotho kwalijk te nemen dat zij in de kwestie geen vooruitgang hadden geboekt. Toch moest men volgens Masire zelf de problemen zien op te lossen, want, zo zei hij: 'Er is geen enkele buitenlander die dat namens hen voor elkaar kan krijgen.'

Onenigheid over openbaar vervoer leidt tot geweld

De introductie door de regering van nieuwe autobussen als aanvulling op het openbaar vervoer dat in handen was van particuliere taxi- en busbedrijven leidde in Lesotho tot gewelddadige confrontaties en gewonden. Op 29 mei 2008 werd overleg gevoerd tussen de particuliere vervoerders en de overheid over de ontstane situatie. De algemene secretaris van de in de hoofdstad Maseru gevestigde regionale taxi associatie eiste van de regering het uit de dienst nemen van de regeringsbussen met de dreiging dat de particuliere vervoersdiensten anders zouden worden opgeheven. De regering toonde zich volgens *Afrol News* niet toeschietelijk om op de eis van de vervoersbedrijven in te gaan. Het initiatief van de regering om eigen bussen in te zetten voor het vervoer van met name arme fabrieksarbeiders had volgens waarnemers een politieke opzet. De particuliere vervoersbedrijven zouden namelijk in handen zijn van aan de oppositie gelieerde eigenaren.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Donoren zien Lesotho over het hoofd

Internationale donoren deden alsof Lesotho niet bestaat. Dat meldde *Afrol News* op 25 februari 2008 naar aanleiding van een publicatie in het weekblad *African Future* over de rol van donoren in Afrikaanse landen. Daar was vastgesteld dat van alle westerse landen met belangstelling voor ontwikkelingslanden Ierland het enige land was dat een serieuze ontwikkelingspartner van Lesotho genoemd kon worden. African Future kon geen goede verklaring geven voor de stiefmoederlijke bedeling van het koninkrijkje.

Kort na de genoemde publicatie werd bekend dat de Duitse regering een nieuwe lijst van ontwikkelingslanden had gepubliceerd waarvan Lesotho was geschrapt. Dat land kon wel blijven rekenen op de steun van de Millennium Challenge Corporation (MCC) – een door de Amerikanen opgezet agentschap. Dit kwam Lesotho in juli 2007 tegemoet met 362,6 miljoen dollar (ruim 248 miljoen euro) om daarmee gedurende een periode van vijf jaar de armoede te bestrijden en de economische groei te bevorderen.

GEZONDHEID EN ZORG

Kerkleiders strijden tegen aids

Veertien vooraanstaande kerkelijke leiders in Lesotho hadden een intentieverklaring ondertekend waarin zij de strijd aanbonden tegen de aidsepidemie. Dit maakte de VN-organisatie Actie tegen Aids (UNAIDS) op 11 juli 2007 in de hoofdstad Maseru bekend. Lesotho behoorde tot de landen die het zwaarst door de vaak dodelijke ziekte waren getroffen. Het telde in de leeftijdsgroep tussen 15 en 49 jaar meer dan 23 procent seropositieven. Volgens de Nationale Aids Commissie en UNAIDS raakten in 2007 zo'n 29.000 mensen met het aidsvirus besmet – dat waren 80 mensen per dag. Daarmee was het totale aantal geïnfecteerden gegroeid tot meer dan 270.000, van wie meer dan 16.000 kinderen onder de veertien jaar waren.

Lesotho

Openheid en daadkracht

In de verklaring die werd ondertekend in aanwezigheid van Koning Letsie III en premier Pakalitha Mosisili verklaarden de religieuze leiders op te komen voor de waardigheid en gelijkberechtiging van alle mensen, en speciaal van diegenen die moesten leven met aids. Dominee Daniel Rantle van de Methodisten Kerk van Afrika verklaarde tegenover het persbureau *AFP* dat het de eerste keer was dat de oecumenische gemeenschap zich zo duidelijk en met één stem had uitgesproken voor een openhartige benadering van de aidsproblematiek.

LANDBOUW

Droogte veroorzaakt voedselcrisis

Als gevolg van de ergste droogte die Lesotho sinds 30 jaar teisterde, kondigde de regering in juli 2007 de noodtoestand af en deed een beroep op internationale organisaties om de crisis het hoofd te bieden. Op 18 juli berichtte het persbureau *IRIN* dat meer dan 400.000 inwoners afhankelijk waren geworden van voedselhulp.

De Voedsel- en Landbouworganisatie (FAO) en het Wereldvoedselprogramma (WFP) van de Verenigde Naties hadden berekend dat de graanopbrengst met meer dan 40 procent was gedaald, waardoor de bevolking was aangewezen op voedselhulp.

Vicieuze cirkel

Aanvullend onderzoek toonde aan dat het land gevangen zat in een vicieuze cirkel van wisselvallige weersomstandigheden met langdurige droogtes, armoede en de weerslag van de aidsepidemie. Voedselhulp was daarom volgens deskundigen geen werkelijke oplossing voor de moeilijkheden, al hielp het wel op de korte termijn.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Regering lijkt af te willen van kritische radiostations

Op 16 mei 2008 berichtte *Afrol News* over het voornemen van de landelijke afdeling van het Media Institute voor Zuidelijk Afrika (MISA) om tegen de regering van Lesotho in het geweer te komen vanwege de, zoals het instituut meende, aanval op de persvrijheid in dat land. Met een verzevenvoudiging van de jaarlijkse leges die particuliere radiostations voor hun zendvergunning moesten betalen en een voorgenomen wijziging van de omroepwet, was de regering volgens het MISA hard op weg om onwelgevallige radiostations het zwijgen op te leggen.

Behalve de straffe prijsverhoging van zendvergunningen sprak het MISA ook haar bezorgdheid uit over de voorgenomen wetswijziging die de Minister voor Communicatie, Wetenschap en Techniek in staat stelt een zender uit de lucht te halen zonder het radiostation in kwestie daarover te horen. In een interview met de *Lesotho Times* had minister voor Communicatie, Wetenschap en Techniek Mothejo Metsing verklaard dat de voorgenomen wetswijziging er een was in het algemeen belang. Hij liet weten dat de overheid het recht had om radiostations die aanzetten tot geweld, te sluiten.

(Vorige berichten pagina 250/1 - 2006)

Madagaskar

MADAGASKAR

BINNENLAND

President Ravalomanana consolideert macht na verkiezingen

Kandidaat in ballingschap uitgesloten van presidentsverkiezingen

Op 18 oktober 2006 maakte het gezag op Madagaskar bekend dat voormalig vicepremier Pierrot Rajaonarivelo van deelname aan de presidentsverkiezingen zou worden uitgesloten. Als reden werd aangevoerd dat de handtekeningen van Rajaonarivelo op de registratiedocumenten niet geverifieerd konden worden. De kandidatuur was ingediend door Rajaonarivelo's advocaat, omdat de in Frankrijk verblijvende leider van de oppositiepartij AREMA zelf geen voet op Malagassische bodem kon zetten.

In augustus was Rajaonarivelo bij verstek veroordeeld tot een gevangenis- en taakstraf van vijftien jaar op beschuldiging van onder andere verduistering van publieke middelen. Hij ontkende alle aantijgingen en zijn advocaten spraken van een politiek complot om Rajaonarivelo's deelname aan de verkiezingen in december te saboteren.

President Ravalomanana wint presidentsverkiezingen

Zittend president Marc Ravalomanana werd op 23 december officieel uitgeroepen tot de winnaar van de presidentsverkiezingen die op 3 december waren gehouden. Met bijna 55 procent van de stemmen stelde hij al in de eerste ronde een tweede termijn van vijf jaar veilig. Als tweede en derde eindigden respectievelijk Jean Lahiniriko, de voormalige voorzitter van het parlement, en Roland Ratsiraka, de neef van voormalig president Didier Ratsiraka.
De verkiezingen verliepen rustig. Dit in tegenstelling tot de presidentsverkiezingen in 2001 die het land op de rand van een burgeroorlog brachten. Ex-president Ratsiraka weigerde toen de uitslagen van de presidentsverkiezingen te accepteren en verschanste zich in Toamasina waar hij met zijn volgelingen een tegenhoofdstad vestigde.

Uitslagen presidentsverkiezingen Madagaskar
(3 december 2006)
Opkomst: 61,9 procent

kandidaat	stemmen	percentage
Marc Ravalomanana (Ik hou van Madagaskar - TIM)	2.435.199	54,79
Jean Lahiniriko (onafhankelijk)	517.994	11,65
Roland Ratsiraka (onafhankelijk)	450.717	10,14
Herizo Razafimahaleo (Economisch liberalisme en Democratische actie voor Nationaal herstel - Leader-Fanilo)	401.473	9,03
Norbert Ratsirahonana (Partij van de Beoordeling op ons werk - AVI)	186.355	4,22
Ny Hasina Andriamanjato (onafhankelijk)	187.552	4,18
Elia Ravelomanantsoa Ons Madagaskar)	113.897	2,56
Pety Rakotoniaina (Unie)	74.566	1,68

Ex-generaal Rabemananjara benoemd tot premier

Op 20 januari 2007 werd Charles Rabemananjara benoemd tot premier van Madagaskar. Rabemananjara wist zich in korte tijd tot een belangrijk vertrouweling van president Ravalomanana te ontwikkelen. Na verscheidene functies te hebben bekleed bij politie en leger koos hij voor een politieke loopbaan, die in een stroomver-

snelling kwam toen president Ravalomanana in 2004 met hem wilde samenwerken en hem in 2005 vroeg om minister van Binnenlandse Zaken te worden. Veel van zijn reputatie had Rabemananjara te danken aan zijn leiding over de herverkiezingscampagne van Ravalomanana. De verkiezingen verliepen relatief rustig en de campagne leverde de winst voor Ravalomanana op.

Bevolking Madagaskar stemt in met grondwetswijziging

Drie kwart van de stemmende kiezers in Madagaskar sprak zich uit voor wijziging van de grondwet, zo bleek uit de resultaten van een referendum dat op 4 april 2007 werd gehouden. Met de voorgestelde wijzigingen zou de president meer bevoegdheden krijgen en zou Engels een officiële taal worden in de voormalig Franse kolonie. Daarnaast zou de bestaande indeling van het land in zes autonome provincies veranderen in een indeling in 22 regio's.
Door het slechte weer was de opkomst laag: 43,7 procent. Sommige oppositieleden maakten melding van fraude, maar het bewijs hiervoor leek achterwege te blijven. Op 27 april werden de uitslagen geratificeerd door het Hoge Constitutionele Hof van Madagaskar.

Partij van president wint parlementsverkiezingen

Op 23 september mochten 7,5 miljoen geregistreerde Malagassische kiezers voor de derde keer in een jaar tijd naar de stembus. Na de presidentsverkiezingen en het referendum over de grondwetswijziging ging het deze keer om de verkiezing van een nieuw parlement. In juli had president Ravalomanana het vorige parlement ontbonden omdat het niet langer een juiste vertegenwoordiging zou zijn van het land na het beëindigen van de provinciale autonomie als gevolg van de grondwetswijzigingen.
Zoals verwacht werden de verkiezingen ruim gewonnen door TIM (Ik hou van Madagaskar), de partij van Ravalomanana. Van het totaal aantal te verdelen zetels – dat was teruggebracht van 160 tot 127 – wist TIM er 105 in de wacht te slepen.

Uitslagen parlementsverkiezingen Madagaskar
(23 september 2007)

partij	zetels
Ik hou van Madagaskar (TIM)	105
Fanjava Velogno	2
Antoko Miombona Ezaka	1
Economisch liberalisme en Democratische actie voor Nationaal herstel (Leader-Fanilo)	1
Brun-Ly	1
Fampandrosoana Mirindra	1
Isandra Mivoatsa	1
Liaraike	1
Vereniging van Burgemeesters	1
Association Nationale Wisa (ANAWI)	1
Vohibato Tapa-kevitsa	1
Onafhankelijken	11
totaal	127

Samenstelling regering Madagaskar
(27 oktober 2007)

President
Marc RAVALOMANANA
Premier
Charles RABEMANANJARA

Ministers:
Ambtenaren, Arbeid en Sociale Wetgeving
Jacky Mahafaly TSIANDOPY
Bevolkingszaken
Jacob Felicien ANDRIAMPANJAVA
Binnenlandse Zaken
Charles RABEMANANJARA
Buitenlandse Zaken
Marcel RANJEVA
Decentralisatie en Lokaal Bestuur
Yvan ANDRIANASANDRATRINIONY
Defensie
Cecile Marie Ange MANOROHANTA
Economie, Handel, Planning en Private Sector
Ivohasina RAZAFIMAHEFA
Energie en Mijnbouw
Elise RAZAKA
Financiën en Begroting
Haja Nirina RAZAFINJATOVO
Gezondheidszorg en Geboorteplanning
Jean Louis ROBINSON
Handel en Consumentenzaken
Alphonse RALISON
Hoger Onderwijs
Jean Theodore RANJIVASON
Industrie en Ambachten
Mejamirado RAZAFIMIHARY
Justitie
Bakolalao Ramanandraibe RANAIVOHARIVONY
Landbouw en Veeteelt
Marius RATOLOJANAHARY
Milieu, Water, Bossen en Toerisme
Harison Edmond RANDRIARIMANANA
Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek
Benjamin Radavidson ANDRIAMPARANY
Openbare Werken en Meteorologie
Rolland RANDRIAMAMPIONONA
Sport, Cultuur en Vrije Tijd
Patrick RAMIARAMANA
Technisch en Beroepsonderwijs
Zoana BLAISE
Telecommunicatie, Post en Communicatie
Bruno Ramaroson ANDRIATAVISON
Urbane en Regionale Planning
Julien REBOZA
Verkeer
Julien Laporte RAVELONARIVO
Werkgelegenheid en Sociale Zaken
Maharavo RODELYS
Wetenschappelijk Onderzoek
Alidina EDOUARD

President centrale bank
Gaston RAVELOJAONA

Ravalomanana benoemt nieuwe regering

President Ravalomanana stelde in oktober een nieuwe regering samen. In vergelijking met het vorige kabinet bestonden de meeste wijzigingen erin dat bewindslieden op een andere post terechtkwamen. Volgens premier Rabemananjara was deze herindeling er vooral op gericht om de samenwerking tussen ministers en departementen te verbeteren.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Economische groei blijft achter bij verwachtingen

De verkiezingen in 2001 brachten hoop op economische groei in Madagaskar. Maar in de aanloop naar de nieuwe parlementsverkiezingen op 3 december 2007 bleek voor de meeste Malagassiërs nauwelijks iets te zijn veranderd. Ondanks haar vele natuurlijke rijkdommen bleef het eiland gepositioneerd bij de dertig armste landen ter wereld. Statistieken van de centrale bank van Madagaskar toonden evenwel aan dat de economische groei van het land was gestegen van een negatieve 12,7 procent vóór de verkiezingen in 2001 tot een positieve 4,6 procent in 2007.

Het economisch herstelplan van president Ravalomanana zou verdere verbeteringen moeten brengen. Het richtte zich op een vermindering van de armoede met 50 procent en een economische groei van 8 tot 10 procent in het jaar 2012.

Madagaskar gaat olie produceren

Op 14 maart 2008 werd bekend gemaakt dat

Madagaskar

een private olieonderneming de eerste vaten ruwe olie in Madagaskar uit de grond had gehaald. Met een dagelijkse productie van 45 vaten was de opbrengst van het olieveld in de buurt van Mahajanga nog bescheiden te noemen. Maar verwacht werd dat in de toekomst de productie op 1.000 vaten per dag zou kunnen uitkomen. In een tijd van stijgende olieprijzen was dit een gunstige ontwikkeling voor een van de armste landen ter wereld en er werden dan ook meerdere vergunningen afgegeven voor verdere oliewinning.

JUSTITIE

Generaal krijgt vier jaar cel

Als gevolg van een incident in november 2006 in de aanloop naar de presidentsverkiezingen werd generaal Randrianafidisoa tot vier jaar gevangenisstraf veroordeeld. De rechtbank in Antananarivo sprak het vonnis uit op 2 februari 2007. Bij het incident zou de generaal samen met honderd volgelingen een gedeelte van een militaire basis hebben bezet en zou er minstens één soldaat bij vuurgevechten zijn omgekomen. De advocaat van Randrianafidisoa kondigde hoger beroep aan.

Voorwaardelijke straf voor oppositieleider Roland Ratsiraka

Op 5 oktober 2007 kreeg Roland Ratsiraka, neef van ex-president Didier Ratsiraka, achttien maanden voorwaardelijke celstraf voor het verduisteren van publieke middelen. Bij de presidentsverkiezingen in december 2006 eindigde hij nog als derde.

Twaalf mensen ter dood veroordeeld

In Madagaskar werden in november 2007 twaalf mensen ter dood veroordeeld. De veroordelingen waren het gevolg van gewelddadige botsingen in augustus 2006 tussen politie en bewoners die weigerden te vertrekken van stukken land die zij gedurende meerdere jaren hadden bezet. Bij de schermutselingen vonden twee politiemannen en een bewoner de dood.

Sinds de onafhankelijkheid van Madagaskar in 1960 was de doodstraf blijven bestaan, maar deze werd nooit meer uitgevoerd.

Nigeria

NATUUR EN MILIEU

Regenwoud Atsinanana op werelderfgoedlijst van UNESCO

Op 27 juni 2007 werd de werelderfgoedlijst van UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) aangevuld met het Atsinanana-gebied in Madagaskar. Het gebied omvatte zes nationale parken en vertegenwoordigde vrijwel het gehele resterende regenwoudgebied op het eiland. Van de flora en fauna in Atsinanana zou 80 tot 90 procent enkel en alleen in dit gebied voorkomen.
De toevoeging aan de werelderfgoedlijst was een steuntje in de rug van president Ravalomanana, die zich volgens de UNESCO had ingezet om verdere ontbossing te voorkomen en ecotoerisme op het eiland te bevorderen. Milieudeskundigen van de International Union for Conservation of Nature (IUCN) waren verheugd over de nieuwe status van het gebied, maar wezen er ook op dat de zes nationale parken onderling nauwelijks in verbinding stonden en dat er weinig hoop was dat de gebieden tussen de parken in ooit een beschermde status zouden krijgen.

(Vorige berichten pagina 315/2 e.v. - 2006)

NIGERIA

BINNENLAND

President Yar'Adua maakt vermogen bekend

De nieuwe president van Nigeria, Umaru Yar'Adua, deelde op 28 juni 2007 publiekelijk mee dat zijn vermogen 5,4 miljoen dollar (ca. 4 miljoen euro) bedroeg. Zijn vrouw, Turai Yar'Adua, bezat 150.000 dollar. Yar'Adua deed aangifte van zijn bezit bij het Code of Conduct Bureau (CCB) en loste daarmee de belofte in die hij het volk deed gedurende zijn verkiezingsstrijd.

Nieuwe Nigeriaanse regering gevormd

Op 27 juli 2007 inaugureerde de in april gekozen president Umaru Yar'Adua zijn nieuwe kabinet. Het samenstellen hiervan duurde naar verhouding lang doordat Yar'Adua onderhandelde met verschillende groeperingen zodat hij er zeker van was dat alle 36 deelstaten van het land in de regering vertegenwoordigd zouden worden.
Opvallend was dat hij drie junior-ministers van Energie benoemde. Zelf nam hij de ministerspost van Energie voor zijn rekening. Het nieuwe kabinet zou een beleid van zero tolerance voeren ten opzichte van corruptie. Volgens de organisatie Transparency International (TI) behoorde Nigeria tot de meest corrupte landen ter wereld.

Samenstelling regering Nigeria
(1 april 2008)

President en Minister van Energie
Umaru YAR'ADUA
Vicepresident
Goodluck JONATHAN

Ministers:
Binnenlandse Zaken
Godwin ABBE
Buitenlandse Zaken
Ojo MADUEKWE
Cultuur en Toerisme
Adetokunbo KAYODE
Defensie
Mahmud Yayale AHMED
Federaal Hoofdstedelijk Territorium
Aliyu Modibbo UMAR
Financiën
Shamsuddeen USMAN
Gezondheidszorg
vacant
Handel en Industrie
Charles Chukwuma UGWU
Informatie en Communicatie
John Ogar ADEY
Jeugdontwikkeling
Akinlabe OLASUNKANMI
Justitie
Michael Kaase AONDOKAA
Landbouw en Watervoorraad
Sayyadi Abba RUMA
Milieu en Volkshuisvesting
Halima Tayo ALAO
Mijnbouw en Staalontwikkeling
Sarafa Tunji ISOLA
Onderwijs
Igwe AJA-NWACHUKWU
Verkeer
Deziani Alison MADUEKE
Vrouwenzaken
Saudatu Usman BUGUNDU
Werkgelegenheid en Productiviteit
Hassan LAWAL
Wetenschap en Technologie
Grace EKPIWWHRE

Verkiezingstribunaal acht president rechtmatig gekozen

Het verkiezingstribunaal schaarde zich op 26 februari 2008 achter president Yar'Adua

en verklaarde dat hij rechtmatig tot president was verkozen. De door oppositieleiders Muhammadu Buhari en Atiku Abubakar ingediende petities leverden volgens de rechtbank onvoldoende bewijs dat fraude de verkiezingsuitslag van 21 april 2007 beïnvloed had. Buhari kondigde aan in hoger beroep te gaan tegen de uitspraak.

President: olieproductie gestegen door grotere veiligheid Delta-regio

President Umaru Yar'Adua van Nigeria zei in een interview op 27 september 2007 dat de olieproductie in het land met vierhonderdduizend vaten per dag was toegenomen en dat het geweld tegen oliewerkers in de Delta-regio vanaf augustus drastisch afnam. Dit was het resultaat van onderhandelingen tussen de regering en de milities in de betreffende regio.
De Beweging voor de Emancipatie van de Nigerdelta (MEND) had echter op 23 september het einde van het unilaterale staakt-het-vuren aangekondigd omdat er te weinig succes zou zijn geboekt bij de vredesonderhandelingen. De MEND streed er vanaf 2005 voor dat de arme Delta-regio meer inkomsten zou verkrijgen uit de olieproductie. Het ontvoeren van buitenlanders was daarbij een veelgebruikte tactiek. Op 27 september schoten milities vanaf een boot een Colombiaanse oliewerker dood en ontvoerden zij zeker één andere buitenlandse arbeidskracht. Desalniettemin konden olieplatformen die de voorgaande twee jaar gesloten waren door de onveiligheid in de regio dankzij de vredesonderhandelingen weer opnieuw in gebruik worden genomen.
Yar'Adua meende dat Port Harcourt, het hart van de olie- en gasindustrie in Nigeria, dankzij doelgericht ingrijpen van veiligheidstroepen veilig gebied was.
Volgens analisten droeg de onrust in Nigeria bij aan de ophoging van de internationale olieprijs. Het land was de grootste olie-exporteur van Afrika en de achtste op wereldbasis.

Brand pijpleiding kost honderd levens

Een brand in een oliepijpleiding kostte op 15 mei 2008 zeker honderd levens in Ijegun, een drukbevolkte randgemeente van Lagos. Het vuur brak uit toen een wegwerktuig de pijp doorboorde. Op 16 mei herenigde het Rode Kruis families en hielp het bij de identificatie van de slachtoffers.
Branden vanuit pijpleidingen kwamen veel voor in Nigeria. In 2006 vielen er vierhonderd doden bij twee soortgelijke explosies in Lagos en in december 2007 kwamen veertig mensen om door een brand ontstaan vanuit een pijpleiding. De autoriteiten beschuldigen criminele bendes van het veroorzaken van branden doordat zij pijpleidingen aftapten om olie te verkopen. Een vonk bij de vrijgekomen brandstof was voldoende om grote vuurhaarden te veroorzaken.

Milities claimen brand pijpleiding

MEND-milities in Nigeria's petroleumproducerende regio claimden op 26 mei 2008 dat zij een pijpleiding van Shell hadden verwoest en elf soldaten hadden gedood in het gevecht dat op de verwoesting volgde. De bewering van de MEND kon niet onmiddellijk worden geverifieerd, maar militair woordvoerder Sagir Musa bevestigde dat een explosie in het bewuste gebied was waargenomen. Hij ontkende echter dat er soldaten waren gedood.

Negen doden bij nieuwe aanval milities

Op 10 juni werden negen Nigeriaanse marinemedewerkers gedood en raakten vier burgers gewond bij een aanval van milities in de Nigerdelta. Een dag eerder was eveneens een lid van de marine gedood en waren vier andere zeelieden gewond geraakt toen milities vanuit twee speedboten het vuur openden op een veiligheidsboot.
De afgelegen en ontoegankelijke stromen van de Delta vormden ook een thuisbasis voor criminele bendes die oliewerkers kidnapten in de hoop op geld of oliestations aanvielen. De toename van piraterij in de regio maakte dat de Nigeriaanse wateren tot de gevaarlijkste vaargebieden ter wereld behoorden.

Milities doorbreken staakt-het-vuren

Hoewel de MEND eerder een staakt-het-vuren had afgekondigd, besloot de militie op 26 juni de wapenstilstand onmiddellijk te verbreken nadat Nigeria's Joint Task Force (NTF) een barricade had gevormd bij het kamp van de militie. Bij een aanval op het kamp kwamen vijftien MEND-leden om het leven. President Yar'Adua had de instructie gegeven om het kamp aan te vallen met als doel alle milities uit de Delta-regio te verjagen. De wapenstilstand was tot stand gekomen nadat de MEND op 20 juni het Bonga-olieplatform had aangevallen, waardoor 10 procent van de Nigeriaanse olieproductie werd afgesloten. Op het platform werden tweehonderdduizend vaten per dag geproduceerd.

Leider afscheidingsbeweging Biafra vrij

Eind oktober 2007 lieten de autoriteiten van Nigeria de leider van de Beweging voor de Actualisering van de Soevereine Staat van Biafra (MASSOB) vrij. Ralph Uwazuruike streed met vele inwoners van de zuidoostelijke regio voor een onafhankelijk Biafra. De meeste inwoners van deze regio behoorden tot de etnische groep van de Igbo. Zij vonden dat de regering hen discrimineerde en te weinig investeerde in wegen, gezondheidszorg en watervoorziening in Biafra. Ook vonden de Igbo dat hun groep ondervertegenwoordigd was in de regering.
Uwazuruike werd in 2005 gedurende de strijd voor een onafhankelijk Biafra gearresteerd, samen met elf andere MASSOB-leden. Dit gebeurde in opdracht van voormalig president Olusegun Obasanjo. Analisten zagen de vrijlating van Uwazuruike als een overstap van de nieuwe regering naar een diplomatieke aanpak van de Biafra-kwestie.

Nigeria traint antiterrorismekorps

In maart 2008 startte Nigeria met de opleiding van een eerste antiterrorismekorps bestaande uit 308 politieofficieren. Zij werden geplaatst in Kano, Port Harcourt in de Nigerdelta en Lagos. In 2007 waarschuwden de ambassades van Groot-Brittannië en de Verenigde Staten voor aanslagen van al-Qaida op westerse doelen in het land, maar ook milities in de Deltaregio zouden door de troepen worden bestreden.

Corruptie stremt politieke en economische ontwikkeling

Politieke en economische corruptie remmen de ontwikkeling en groei van Nigeria, zo verklaarde het African Peer Review Mechanism (APRM) in een veroordelend rapport dat begin juni 2008 aan de Nigeriaanse regering werd gepresenteerd. Het rapport ondersteunde de bewering van de president van de Wereldbank, Paul Wolfowitz, dat de voorgaande veertig jaar 300 miljard dollar verloren was gegaan aan corruptie in het land.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Vakbonden staken na stijging brandstofprijzen

Vakbonden in Nigeria riepen op 19 juni 2007 op tot een staking die vier dagen voortduurde en de economische activiteiten in het land stillegde. De staking was gericht tegen de regering die de prijzen van autobrandstof met 15 procent had verhoogd. Op 23 juni beëindigden de vakbonden de staking nadat de regering had toegezegd dat de prijsstijging gehalveerd werd en dat de brandstofprijzen het daarop volgende jaar niet verder zouden stijgen.

Daling olieprijzen na einde staking

Op 1 mei 2008 daalden de olieprijzen sterk als reactie op de verwachting dat oliegigant Exxon na acht dagen staking de productie van achthonderdduizend vaten per dag zou hervatten. Gedurende de staking was de olieprijs in New York opgelopen tot 120 dollar per vat, maar deze was nu gedaald tot ongeveer 110 dollar.

JUSTITIE

Leider Delta-militie vrijgelaten vanwege slechte gezondheid

Het federale hooggerechtshof van Abuja, Nigeria, besloot op 14 juni 2007 om Alhaj Mujahi' Dokubo Asari in vrijheid te stellen omdat hij in te slechte gezondheid verkeerde om terecht te staan. De leider van de militante Vrijwillige Volkstroepen van de Nigeriaanse Delta-regio (NDPVF) werd beschuldigd van hoogverraad. Hij was in december 2005 gearresteerd nadat hij in een lokale krant had beweerd dat de Nigeriaanse regering een 'kwade entiteit' was en dat zijn milities de gevechten tegen de regering zouden voortzetten. Na zijn vrijlating mocht Dukobo Asari niet deelnemen aan politieke activiteiten en veiligheidsdiensten zouden zijn gangen nagaan in Nigeria en daarbuiten.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Politie beschuldigd van martelen en moorden

De justitiële situatie in Nigeria is dermate beschadigd dat de politie het recht in toenemende mate in eigen hand neemt, zo beweerde Shehu Shani, voorzitter van het Civil Rights Congress (CRC), op 19 november 2007. Volgens deze coalitie van mensenrechtengroeperingen in Noord-Nigeria konden mensen die beschuldigd waren van misdaden als beroving, verkrachting en moord hun vrijheid kopen in de rechtszaal. Dit frustreerde agenten dermate dat zij deze personen opnieuw oppakten en doodden. Ook vonden veel verdachten de dood bij martelingen waarmee de politie bekentenissen hoopte los te krijgen.
Volgens een verklaring van 18 november, uitgegeven door Human Rights Watch (HRW), had de Nigeriaanse politie sinds 2000 omstreeks tienduizend burgers gedood. De mensenrechtenorganisatie wilde dat de regering onmiddellijk een onderzoek instelde naar de dood van 785 verdachten van gewapende overvallen in de voorgaande drie maanden.

Kritische reacties op excuses leger voor aanval 2001

Eind november 2007 bood het leger van Nigeria voor de eerste maal excuses aan voor een aanval op verscheidene dorpen in 2001. Destijds zond het leger troepen naar de staat Benue om de etnische gevechten tussen de Tiv en de Jukun te beëindigen. Nadat Tiv-milities zich tegen het leger keerden en negentien soldaten doodden, namen de militairen wraak door zeven dorpen aan te vallen. Daarbij vielen rond de duizend doden. Desalniettemin bood het leger de slachtoffers en hun verwanten geen compensatie en verantwoordelijke soldaten werden niet vervolgd. De politieke vertegenwoordigers van de slachtoffers noemden de verontschuldigingen inadequaat en ook internationale groeperingen voor de rechten van de mens vonden de excuses onvoldoende.

Amnesty International: bewijs van geheime executies

Amnesty International (AI) bracht op 18 december 2007 naar buiten dat de organisatie bewijs had verzameld dat Nigeria in de voorgaande twee jaar minstens zeven geheime executies had uitgevoerd. Alle geëxecuteerden stonden terecht voor een gerechtshof in Kano en werden vervolgens herplaatst naar gevangenissen elders in het land. Hun doodvonnissen waren alle getekend door Malam Ibrahim Shekarau, de gouverneur van Kano. De autoriteiten bezwoeren dat het land al jaren geen executies meer had uitgevoerd. AI meende echter dat de Nigeriaanse regering de wereld had misleid en eiste dat zij onmiddellijk duidelijkheid zou verschaffen over de uitvoering van de doodstraf in het land.

Meerderheid gevangenen vast zonder proces

De gevangenissen in Nigeria wemelen van de onveroordeelde gevangenen, zo meldde Amnesty International (AI) op 26 februari 2008. Minimaal 65 procent van de veertigduizend gevangenen was niet veroordeeld voor de misdaad waarvoor zij in staat van beschuldiging waren gesteld. Sommigen zaten meer dan tien jaar vast in afwachting van de uitkomst van hun proces. Een meerderheid van de gevangenen was te arm om legale vertegenwoordiging te betalen, waardoor slechts één op de zes gevangenen over een advocaat beschikte.
Ook overbevolking vormde volgens de mensenrechtenorganisatie een probleem in de Nigeriaanse gevangenissen, waardoor gevangenen bedden moesten delen of op de grond slapen. Zieke gevangenen konden enkel een medische kliniek bezoeken na omkoping van bewakers.

Honderdduizenden verwijderd uit Abuja

Het in Zwitserland gevestigde Centre on Housing Rights and Evictions (COHRE) verklaarde op 15 mei 2008 dat tussen 2003 en 2007 achthonderdduizend inwoners van Abuja, de hoofdstad van Nigeria, gedwongen waren hun huizen te verlaten om ruimte te maken voor ontwikkelingsprojecten in de snelgroeiende stad. Nigeria schond hiermee het recht op adequate behuizing en scholing, terwijl ook dienstbetrekkingen en familiecohesie onder het gedwongen vertrek van inwoners te lijden hadden.

MILITAIRE ZAKEN

Veertig legerofficieren met pensioen gestuurd

Een woordvoerder van Defensie maakte op 31 juli 2007 bekend dat veertig topofficieren uit het leger met pensioen zouden gaan. President Umaru Yar'Adua wilde de oude verordening om militairen die de leeftijd van 60 bereiken of 35 jaar in dienst waren

met pensioen te sturen strikter naleven. Hij benadrukte dat er geen politiek motief achter de daad schuil ging.

(Vorige berichten pagina 356/3 e.v. - 2007)

SIERRA LEONE

BINNENLAND

Minister van Transport ontslagen na helikoptercrash

Sierra Leone's minister van Transport, Prince Harding, trad op 21 juni 2007 terug uit de politiek. Op 3 juni waren 22 personen om het leven gekomen nadat een in Rusland gefabriceerde MI-8 Paramount Airlines helikopter was neergestort. Paramount Airlines stond in Europa op de zwarte lijst en mocht niet vliegen binnen het Europese luchtruim. Harding werd na het ongeval gearresteerd omdat hij geld zou hebben ontvangen om de vlucht van Paramount Airlines toe te staan. Nadat hij op borgtocht was vrijgelaten, trad hij af om 'zijn integriteit en die van zijn familie (...) en de regering te bewaren.'

Oppositioneel Volkscongres wint verkiezingen

Het Volkscongres (APC), de belangrijkste oppositiepartij van Sierra Leone, behaalde de meeste stemmen bij de parlementsverkiezingen op 11 augustus 2007. De partij kreeg 59 van de 112 parlementszetels. De regerende Volkspartij van Sierra Leone (SLPP) behaalde slechts 35 zetels. De twee decennia voor de start van de burgeroorlog in 1991 was de APC ook de voornaamste partij. De SLPP hielp weliswaar met het beëindigen van de burgeroorlog, maar werd tevens verantwoordelijk gehouden voor grootschalige corruptie en economisch mismanagement.
Waarnemers verklaarden dat de verkiezingen volledig vrij en eerlijk waren verlopen.

Ook presidentsverkiezingen gewonnen door oppositie

Oppositieleider Ernest Bai Koroma van het APC won op 8 september 2007 de tweede ronde van de verkiezingen voor het presidentschap met bijna 55 procent van de stemmen. In de eerste ronde traden zeven kandidaten aan, maar enkel Koroma en vicepresident Solomon Berewa van de SLPP behaalden genoeg stemmen om door te gaan naar de tweede ronde. Koroma had beloofd meer banen te creëren en de corruptie te bestrijden. De nieuwe president werd op 15 november in de hoofdstad Freetown officieel geïnaugureerd. Hij nam de leiding over van Ahmad Tejan Kabbah.

Uitslagen parlementsverkiezingen Sierra Leone
(11 augustus 2007)

partij	percentage	zetels
Volkscongres (APC)	40,8	59
Volkspartij van Sierra Leone (SLPP)	35,0	32
Volksbeweging voor Democratische Verandering (PMDC)	19,9	21
overige		-

Uitslagen presidentsverkiezingen Sierra Leone
(8 september 2007)

kandidaat	percentage
Ernest Bai Koroma (APC)	54,6
Solomon Berewa (SLPP)	45,4

Medewerkers stembureaus ontslagen

De Nationale Electorale Commissie (NEC) van Sierra Leone maakte op 13 februari 2008 bekend dat zij 477 medewerkers van stembureaus had ontslagen vanwege wanpraktijken gedurende de presidentsverkiezingen. Hoewel de verkiezingen grotendeels zonder fraude verliepen, waren er wel klachten ingediend over 477 stembureaus. De leiders hiervan werden nu voor de gemaakte fouten verantwoordelijk gesteld.

Sierra Leone pakt illegale immigranten aan

In negen dagen hebben de autoriteiten van Sierra Leone tweehonderd illegale immigranten gearresteerd, zo werd op 18 juni 2008 bekendgemaakt. Twee Nigerianen en twee Algerijnen werden meteen na hun arrestatie uitgezet. De overige arrestanten kregen het bevel hun status te legaliseren.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Coltan en platina gevonden in Sierra Leone

De Minister van Delfstoffen, Mohamed

Samenstelling regering Sierra Leone
(4 december 2007)

President
Ernest Bai KOROMA
Vicepresident
Samuel SAMSUMANA

Ministers:
Behuizing en Infrastructuur
John SAAD
Binnenlandse Zaken en Lokaal Bestuur
Dauda KAMARA
Buitenlandse Zaken en Internationale Samenwerking
Zainab hawa BANGURA
Defensie en Nationale Veiligheid
Paulo CONTEH
Delfstoffen
Abubacar JALLOH
Energie en Elektriciteit
Haja Afsatu KABBA
Financiën en Ontwikkeling
David Omashola CAREW
Gezondheidszorg
Soccoh KABIA
Handel en Industrie
Alimamy KOROMA
Informatie en Uitzending
Ibrahim Ben KARGBO
Justitie
Abdul SERRY-KAMAL
Landbouw en Waarborging van Voeding
Sam SESAY
Landsplanning, Bosbouw, Milieu en Sociaal Welzijn
Alfred Bobson SESAY
Lokaal bestuur en Gemeenschapsontwikkeling
Sidikie BRIMA
Marine
Moses KAPU
Onderwijs, Jeugd en Sport
Minkailu BAH
Ontwikkeling en Economische Planning
Mohammed B. DARAMY
Presidentiële en Publieke Zaken
Alpha KANU
Sociaal Welzijn
Musu KANDEH
Toerisme en Culturele Zaken
Hindole TRYE
Transport en Luchtvaart
Kemoh SESAY
Werk en Industriële Relaties
Minkailu MANSARAY

Ministers van Staat:
Noordelijke regio
Alex Alie KARGBO
Oostelijke regio
Sahr Randolph FILLIE-FABOE
Zuidelijke regio
S.U.M. JAH

Swarrey Deen, verklaarde op 4 oktober 2006 dat er coltan was gevonden in Sierra Leone. Uit coltan, een samenstelling uit columbiet-tantaliet, werd tantaal gewonnen. Dat werd veel toegepast in condensatoren voor mobiele telefoons, dvd-spelers en laptops. Deen kondigde tevens aan dat in het westen van het land platina was ontdekt.
Sierra Leone beschikte al over onder andere bauxiet, diamant en goud. Desalniettemin stond het land 176e op de uit 177 landen bestaande Human Development Index (HDI) van de Verenigde Naties.

JUSTITIE

Oorlogstribunaal Sierra Leone spreekt eerste vonnissen uit

Een door de Verenigde Naties ondersteund Speciaal Gerechtshof in Sierra Leone veroordeelde op 19 juli 2007 drie voormalig rebellenleiders tot gevangenisstraffen. Dit waren de eerste veroordelingen van het oorlogstribunaal sinds de oprichting aan het einde van de tienjarige burgeroorlog in 2002. Alex Tamba Brima en Santigie Borbor Kanu kregen vijftig jaar gevangenisstraf opgelegd wegens de 'gruwelijkste misdaden ooit waargenomen in de geschiedenis van de mensheid', waaronder terrorisme, verkrachting en moord. Brima Bazzy Kamara werd veroordeeld tot vijfenveertig jaar celstraf. De drie veroordeelden gingen in hoger beroep maar dit werd op 25 februari 2008 afgewezen. Zij zouden hun gevangenisstraffen om veiligheidsredenen in een niet nader genoemd Afrikaans land uitzitten.
De veroordelingen waren de eerste in de geschiedenis waarbij een internationaal strafhof personen veroordeelde voor het ronselen van kindsoldaten. Deze kinderen werden gedurende de burgeroorlog gedwongen tot vechten, meestal onder invloed van drugs.

Voormalige regeringsgezinde militieleiders veroordeeld

Op 2 augustus 2007 veroordeelde het Speciaal Gerechtshof twee voormalige leiders van proregeringsmilities tot zes en acht jaar celstraf voor de misdaden die zij begingen tijdens de burgeroorlog. Moinina Fofana en Allieu Kondewa behoorden tot de leiders van de Burger Defensietroepen (CDF). Bij de bevolking van Sierra Leone ontstond twijfel in hoeverre aanhangers van de regering gestraft moesten worden voor het bestrijden van de rebellen met geweld. De Sierra Leoonse juryleden stemden dan ook tegen veroordeling, maar door stemmen van Canadese en Kameroense juryleden werden Fofana en Kondewa toch gestraft.
De twee veroordeelden gingen in hoger beroep, waarna hun straffen meer dan verdubbeld werden. Fofana werd veroordeeld tot zestien jaar celstraf, Kondewa kreeg twintig jaar opgelegd.

Ex-rebellen sluiten vrede met slachtoffers

Tientallen voormalige rebellen uit de burgeroorlog namen op 5 april 2008 deel aan 'genezingsceremonies' om vrede te sluiten met slachtoffers van de burgeroorlog. In verscheidene dorpen in het district Kailahun werd een traditioneel rechtssysteem ingezet om de oorlogswonden en de haat te doen verdwijnen. Misdadigers verschenen voor de dorpsoudste aan wie zij vervolgens om vergiffenis vroegen.
Het was de eerste keer dat daders oog in oog stonden met slachtoffers en hun familie en vrienden en zich verontschuldigden voor hun daden. In de meeste gevallen werden deze verontschuldigingen aanvaard.

Proces tegen voormalig president Taylor hervat

Het Speciale Hof voor Sierra Leone in Den Haag hervatte op 7 januari 2008 het proces tegen Charles Taylor, de ex-president van Liberia die ervan werd verdacht gedurende de burgeroorlog in Sierra Leone meerdere misdaden tegen de menselijkheid te hebben gepleegd door de rebellen in zijn buurland te steunen. Met de in Sierra Leone geroofde diamanten bekostigde Taylor zijn eigen bewind.
Tijdens het proces zouden 144 getuigen worden gehoord.

GEZONDHEID EN ZORG

Kraam- en kindersterfte in Sierra Leone hoogste ter wereld

Unicef, het Kinderfonds van de Verenigde Naties, verkondigde op 29 februari 2008 dat de kraam- en kindersterfte in Sierra Leone de hoogste ter wereld was. De oorzaak hiervan lag in onderinvestering in gezondheidsprogramma's, ondervoeding en schadelijke culturele gebruiken. Zo gaf maar 10 procent van de moeders borstvoeding. De overige moeders gaven hun kinderen al vanaf de geboorte (rijst)water.
Per 100.000 geboortes overleden 270 baby's. Een kwart van de kinderen werd niet ouder dan vijf jaar. Een op de acht vrouwen in Sierra Leone overleed aan de gevolgen van een zwangerschap, tegenover 1 op de 76 in andere ontwikkelingslanden en 1 op de 8.000 in het westen.
Vaccinatie, vitamine A-supplementen, rehydratie voor kinderen met diarree en muggennetten waren simpele en effectieve manieren om kindersterfte te beperken. Unicef wilde de inzet van deze middelen in Sierra Leone bevorderen.

NATUUR EN MILIEU

Strenge regels na opheffing kapverbod

Op 12 juni 2008 introduceerde Sierra Leone strenge regels om misbruik bij het kappen van hout te beperken. Dit gebeurde een dag nadat de regering het zes maanden durende kapverbod had opgeheven. Minister van Landbouw Sam Sesay verklaarde dat bij elke boom die gekapt werd, boswachters supervisie moesten hebben. Ook moesten houthakkers permissie krijgen van het ministerie voordat zij het hout mochten vervoeren. Bij export was een speciale identificatiecode van het ministerie nodig.

Het eerdere kapverbod was in januari geïnitieerd nadat geklaagd was dat Chinese houthakbedrijven de bossen van het land verwoestten en milieuproblemen veroorzaakten.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Nieuwe wetten Sierra Leone beschermen vrouwen

De regering van Sierra Leone nam op 14 juni 2007 drie nieuwe wetten aan om de rechten van vrouwen te beschermen. Deze moesten ertoe leiden dat vrouwen zich zekerder zouden voelen over hun rechten, waardoor de drempel om voor die rechten op te komen lager zou liggen.

Onder de nieuwe wetgeving werd het slaan van vrouwen een criminele handeling. Volgens UNIFEM, het Ontwikkelingsprogramma voor Vrouwen van de Verenigde Naties, leefde onder inwoners van Sierra Leone het

idee dat huiselijk geweld een privé- of familiezaak was die niet in het openbaar aangekaart moest worden.

Vrouwen waren voortaan ook erfgenaam. Tevens mochten jonge vrouwen niet meer tot een huwelijk gedwongen worden.

Helft gevangenen vast zonder veroordeling

Mensenrechtenorganisatie Prison Watch presenteerde in februari 2008 een rapport waaruit bleek dat de helft van de gevangenen in Sierra Leone vast zat zonder veroordeling. Vanaf september 2006 volgde Prison Watch 1.899 gevangenen. In september 2007 waren 698 van hen nog altijd in afwachting van hun proces. Van 321 gevangenen was de rechtszaak nog gaande.
De omstandigheden in de gevangenissen werden in het rapport omschreven als 'extreem fundamenteel', wat inhield dat de gevangenen moesten leven van één maaltijd per dag en dat er soms drie maal zoveel personen in een cel verbleven als wat de officiële capaciteit was. Vechtpartijen, verkrachtingen en illegaal drugsbezit waren gebruikelijk in de gevangenissen.

MILITAIRE ZAKEN

Sierra Leone verbiedt burgers militaire kledij

Militaire uitrustingen of imitaties mochten vanaf 10 april 2007 niet mee gedragen worden door burgers van Sierra Leone. Voormalig strijders van het Revolutionair Verenigd Front van Sierra Leone (RUF) droegen legeruniformen wanneer zij dorpen aanvielen om zo het leger een slechte naam te bezorgen. Criminelen gebruikten de kledij als camouflage bij gewapende overvallen.

BUITENLANDSE ZAKEN

Geen vluchtelingenstatus meer voor Sierra Leoners

Het Hoge Commissariaat voor de Vluchtelingen van de Verenigde Naties (UNHCR) verklaarde op 6 juni 2008 dat inwoners van Sierra Leone die gevlucht waren tijdens de burgeroorlog niet langer de status van vluchteling kregen toegewezen. Volgens de UNHCR was de situatie in het land fundamenteel en duurzaam veranderd sinds de vrede in januari 2002.

Er leefden nog altijd 43.000 vluchtelingen buiten de grenzen van hun land. Een meerderheid van hen verbleef in Gambia, Guinee, Liberia of Nigeria. De VN-organisatie zou vluchtelingen die vrijwillig terugkeerden naar hun land begeleiding bieden.
(Vorige berichten pagina 443/3 e.v. - 2006)

ZUID-AFRIKA

BINNENLAND

Zuid-Afrikaanse bevolking met meer dan 8 procent gegroeid

Op 26 oktober 2007 werden de resultaten bekend van de dat jaar in Zuid-Afrika gehouden volkstelling. Daaruit bleek dat de bevolking die in 2001 bestond uit 44,8 miljoen inwoners, sindsdien met 8,2 procent was gegroeid naar een geschat aantal van 48,5 miljoen zielen.

Jacob Zuma benoemt tot voorzitter ANC

Tijdens het 52ste partijcongres van het regerende Afrikaans Nationaal Congres (ANC) op 19 december 2007 werd Jacob Zuma met een overweldigende meerderheid gekozen tot voorzitter van de partij. Dankzij de steun van de vakbeweging, de communisten en veel armen werd hij daarmee ook de waarschijnlijke opvolger van Thabo Mbeki als president van Zuid-Afrika. Het zittende staatshoofd mocht conform de grondwet niet voor een derde ambtstermijn gekozen worden.
De aanhangers van Jacob Zuma lieten tijdens het tumultueus verlopen partijcongres blijken dat zij hem kozen omdat hij in hun ogen meer aandacht zou schenken aan thema's als armoede, aids en werkloosheid dan president Thabo Mbeki de afgelopen jaren had gedaan.

Ibrahim Fakir, verbonden aan het in Johannesburg gevestigde onafhankelijke Centrum voor Beleidsstudies, waarschuwde echter voor te hooggespannen verwachtingen. Het zou volgens hem voor Zuma niet eenvoudig worden om zijn beloften aan de armen in te lossen.

Aangeklaagd op verdenking van corruptie

Daags na Zuma's verkiezing als president van het ANC maakte een vertegenwoordiger van het openbaar ministerie, Mokotedi Mpshe, bekend dat er voldoende bewijs bestond om hem te laten berechten voor corruptie.
In 2005 was Jacob Zuma door Thabo Mbeki ontslagen als vicepresident toen zijn naam in verband werd gebracht met corruptiepraktijken van zijn financieel adviseur Shabir Shaik. De laatste werd tot vijftien jaar gevangenisstraf veroordeeld omdat de rechter bewezen achtte dat hij namens Zuma had geprobeerd smeergeld te krijgen bij een wapentransactie het Franse bedrijf Thint. Zuma ontkende echter ten stelligste enige betrokkenheid bij de zaak, maar liet wel weten dat hij zou terugtreden als het tot een veroordeling mocht komen.

Aanklacht geen beletsel voor presidentskandidatuur

Het nationaal uitvoerend comité van het ANC besloot tijdens een vergadering op 8 januari 2008 dat Jacob Zuma als nieuwe voorzitter van de partij in die hoedanigheid ook de kandidaat moest worden bij de presidentsverkiezingen in 2009. Dit ondanks de ingestelde gerechtelijke vervolging wegens corruptie. Zuma's aanhangers meenden dat de nieuwe partijleider het slachtoffer was van een politieke vendetta. Binnen het ANC gingen stemmen op de corruptie uit 1999 rond de handel met het wapenbedrijf Thint zelf te onderzoeken om op die wijze een einde te maken aan de geruchten.
De Democratische Alliantie (DA), Zuid-Afrika's officiële oppositiepartij, noemde het besluit van het ANC om de presidentskandidatuur van Zuma te blijven steunen het bewijs dat het partijbelang gesteld werd boven het nationale belang.

Regering maakt einde aan 'Scorpions'

Persbureau *Associated Press* berichtte op 12 februari dat de regering de zogenaamde 'Scorpions' – een organisatie die speciaal was opgericht om de zware misdaad in Zuid-Afrika te bestrijden – ging opheffen. Deze elite-eenheid had de aanklachten wegens corruptie tegen Jacob Zuma ingediend en werd daarom door de Zuma-aanhangers

binnen het ANC steeds meer gewantrouwd. Eerder had het partijcongres van het ANC waar Zuma tot voorzitter was gekozen, al opgeroepen de speciale eenheid te ontbinden.
Minister van Binnenlandse Veiligheid Charles Nqakula liet weten dat de Scorpions zouden worden vervangen door een eenheid die in een nieuwe opzet, maar gebruikmakend van de ervaringen van de 'Scorpions', de strijd tegen de georganiseerde misdaad zou voortzetten. Wanneer deze actief zou worden en aan wie de eenheid zou gaan rapporteren, bleef onduidelijk.

Gewapende overval op hooggerechtshof

Gewapende overvallers, vermomd als politieagenten, drongen rond 13 april 2008 het gebouw binnen van het hooggerechtshof in Johannesburg. Daar overmeesterden zij de bewakers en wisten door te dringen tot het kantoor van één van de aanklagers, waar zij meerdere dossiers ontvreemdden. Die bevatten gevoelige informatie over een aantal geruchtmakende zaken van de georganiseerde misdaad in Zuid-Afrika, zoals inzake de overval enkele jaren eerder op de First National Bank waarbij omgerekend meer dan 3,8 miljoen euro werd buitgemaakt. De politie liet weten een onderzoek in te zullen stellen.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Massale stakingen voor hoger loon

Op 1 september 2007 berichtte *Associated Press* over massale stakingen in Zuid-Afrika waarbij duizenden werkers uit de publieke sector en uit het particuliere bedrijfsleven de straat opgingen. Zij eisten een hoger loon tegen de achtergrond van de groeiende inflatie in het land en gezien de sterke bedrijfsresultaten in de mijnsector.

Bij de overheid waren het leerkrachten en verpleegkundigen die bijna een maand staakten met een looneis van 12 procent. Scholen werden gesloten en ziekenhuizen raakten ontregeld totdat de vakbonden akkoord gingen met een loonsverhoging van 7,5 procent.
Een staking bij de automobielindustrie kon worden afgewend. De werkgevers kwamen met de vakbonden een loonsverhoging overeen van 9 procent voor werkers bij autofabrieken en 9,5 procent voor arbeiders werkzaam in de metaal- en constructiebedrijven. Mijnwerkers in de goud- en kolenmijnen wisten via hun bonden salarisverhogingen tussen de 7,5 en 10 procent af te dwingen.

Bezorgdheid over het effect van de loonrondes op verder stijgende inflatie werd door economen getemperd met verwijzing naar de bereidheid van sommige vakbonden, zoals van de Nationale Vakbond van Mijnwerkers (NUM), om de salarisverhogingen voor twee jaar ongewijzigd te laten. Maar voor buitenlandse investeerders, die toch al enigszins kopschuw waren vanwege Zuid-Afrika's vooruitstrevende arbeidswetgeving, waren de stakingen geenszins bemoedigend.

Mijnwerkers eisen meer veiligheid

Tienduizenden mijnwerkers gingen op 4 december voor een dag in staking uit protest tegen de onveiligheid op hun werk. In de 700 Zuid-Afrikaanse mijnen kwamen jaarlijks zo'n 200 werkers om het leven. De NUM, die tot de eendaagse staking had opgeroepen, verweet de mijnbazen nalatigheid bij de toepassing van veiligheidsnormen die volgens de vakbond ondergeschikt werden gemaakt aan winstbejag. Een woordvoerder van Anglo American, de grootse mijnonderneming van het land, verklaarde echter dat veiligheid nog steeds de hoogste prioriteit had.
Bezorgdheid over de gevaarlijke werkomstandigheden in de mijnen waren in oktober aangewakkerd toen 3200 mijnwerkers 24 uur lang opgesloten kwamen te zitten nadat een mijnschacht geblokkeerd was geraakt.

Landhervorming krijgt hogere prioriteit in Zuid-Afrika

De Zuid-Afrikaanse regering maakte rond 1 november 2007 bekend dat minder dan 5 procent van de commercieel geëxploiteerde landbouwgrond die in handen was van blanke boeren, sinds 1994 was overgegaan in zwarte handen. Daarmee was de doelstelling voor 2014 om 30 procent te herverdelen op losse schroeven komen te staan.

Serieuze uitdaging

In het jaarverslag over 2006/2007 van het ministerie van Grondzaken werd de doelstelling voor 2014 een 'serieuze uitdaging' genoemd. De woordvoerder van het departement, Eddie Mohoebi, verklaarde dan ook dat de tijd was aangebroken voor drastische maatregelen om het tempo van de landhervormingen op te voeren. Critici wezen onder meer op de geringe arbeidsproductiviteit op het departement waar de medewerkers zich vooral bezighielden met vergaderingen en workshops.

Landkwestie kan politieke tijdbom zijn

Professor Ben Cousins, directeur van het aan de Universiteit van de Westkaap verbonden Programma voor Landbouwstudies, noemde het gestelde streefcijfer onhaalbaar. Volgens Cousins moest de Zuid-Afrikaanse regering zich meer concentreren op duurzame landbouwhervormingen die gericht waren op het verbeteren van de positie van de producenten op de globale markt. Verder meende hij dat de Zuid-Afrikaanse landkwestie in aanleg net zo explosief was als die van Zimbabwe. Daar was volgens hem in 2000 de landhervorming het symbool geworden voor alles dat niet goed verliep in het land.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Stroomtekort zet Zuid-Afrika in het donker

Op 25 januari 2008 staakten de leidende goud- diamant- en platinamijnen in Zuid-Afrika hun productie als gevolg van een tekort aan elektriciteit. Ook particulieren werden getroffen door stroomonderbrekingen van het nationale elektriciteitsbedrijf Eskom dat niet meer kon voldoen aan de nationale vraag. Minister van Openbare Werken Alec Erwin sprak van een noodsituatie die, zo voorspelde hij, zeker nog twee jaar zou voortduren. Rantsoenering van de stroomvoorziening, drastische prijsverhogingen en de introductie van zonne-energie waren volgens hem maatregelen om de crisis het hoofd te bieden.

Slechte planning

De ontstane energiecrisis was volgens de regering toe te schrijven aan de economische groei die Zuid-Afrika sinds 1998 doormaakte met een daarmee gepaard gaande stijging van het elektriciteitsverbruik. De re-

gering gaf ook toe dat het in 1998 tekort was geschoten door geen acht te slaan op een toen door Eskom voorspelde crisis als niet met de bouw van nieuwe krachtcentrales zou worden begonnen. De Zuid-Afrikaanse overheid gaf daarvoor pas in 2004 het groene licht.

Elektriciteitscrisis trekt wissel op economische groei

Gestegen inflatie en hoge rente, vergezeld gaande van politieke onzekerheid en de elektriciteitscrisis maakten investeerders zenuwachtig, aldus *Associated Press* op 20 februari. Economen voorspelden door deze factoren een terugval in de economische groei van Zuid-Afrika van de te verwachten 5 procent voor de periode tot 2012 naar 3,9 procent. Daarnaast was de Zuid-Afrikaanse Rand (ZAR) in januari 12 procent gezakt ten opzichte van de Amerikaanse dollar.

Econoom Mike Schussler van investeringsmaatschappij T-Sec verklaarde tegenover het eerder genoemde persbureau dat hij weinig mogelijkheden zag voor Zuid-Afrika de economische terugval te vermijden. Hij verwachtte in de periode na 2012 zelfs een verdere terugval van de groei tot minder dan 2 procent per jaar.

Zuid-Afrika stelt eerste windmolenpark in bedrijf

Minister van Grondstoffen en Energie Buyelwa Sonjica noemde de ingebruikneming van het eerste windmolenpark op 23 mei een mijlpaal in Zuid-Afrika's doelstelling nieuwe milieuvriendelijke energie te gebruiken. Zij gaf toe dat bureaucratische rompslomp en tegenwerking van het nationale energiebedrijf Eskom de installatie van het windmolenpark in de plaats Darling – zo'n honderd kilometer ten noorden van Kaapstad – had vertraagd. De installatie van de vier windturbines had acht jaar geduurd. Darling had ongeveer 5000 inwoners en zou 's winters voor 60 procent gebruik gaan maken van groene energie. In de zomer nam het windmolenpark 90 procent van de plaatselijke stroomvoorziening voor zijn rekening.

Groene energie nog in de kinderschoenen

De opening van het windmolenpark in Darling vond plaats tegen de achtergrond van Zuid-Afrika's energiecrisis. Ook al leverden de vier windturbines maar een fractie op van Zuid-Afrika's nationale behoefte aan elektriciteit, toch noemde Sonjica het windmolenpark een eerste stap in de richting van schone energie. Zuid-Afrika was betreffende zijn energievoorziening voor 90 procent afhankelijk van op kolen gestookte centrales.

Chinese bank lanceert investeringsfonds

China's grootste bank, de in staatshanden zijnde Industrial & Commercial Bank of China Ltd (ICBC), lanceerde op 18 maart 2008 een globaal investeringsfonds van 1 miljard dollar (ca. 634 miljoen euro) voor projecten in sectoren als olie en mineralen. De ICBC deed dat in samenwerking met de Zuid-Afrikaanse Standard Bank Group Ltd waar de ICBC zich voor 4,7 miljard dollar had ingekocht. De Chinese bank werd daarmee voor 20 procent eigenaar van de Standard Bank Group Ltd.

De initiatieven illustreerden de groei van het Chinese bankwezen op zoek naar buitenlandse steunpunten voor zijn klanten.

JUSTITIE

Wetgeving op zedenmisdrijven aangescherpt

Op 16 december 2007 werd in Zuid-Afrika een aanzienlijk strengere wetgeving van kracht voor plegers van zedenmisdrijven. De wetswijziging was bedoeld om de plaag van seksuele misdrijven waaronder het land gebukt ging, te bestrijden. In 2006 werden minstens 50.000 gevallen van verkrachting gemeld – meer dan 150 per dag.

Gedwongen aidstest

In de nieuwe zedenwetgeving kregen slachtoffers van een zedenmisdrijf de mogelijkheid om via de rechter de dader te verplichten een aidstest te ondergaan. Zuid-Afrika telde naar schatting 5,4 miljoen seropositieven.
Verder werd in de gereviseerde zedenwetgeving de verouderde en veel te beperkte definitie van verkrachting aangepast waardoor kinderen en mannelijke slachtoffers van seksueel geweld meer wettelijke bescherming werd geboden.

NATUUR EN MILIEU

Zuid-Afrika gaat akkoord met het uitdunnen van olifantenpopulatie

De Zuid-Afrikaanse autoriteiten maakten op 1 mei 2008 een einde aan het dertien jaar geldende verbod op het doden van olifanten. Dat besluit werd ingegeven door de aanwas van Zuid-Afrika's olifantenpopulatie die zich, ooit op uitsterven na dood, met een toename van meer dan 5 procent per jaar had hersteld.
Het doden van de olifanten was volgens de Zuid-Afrikaanse autoriteiten de enige manier om het natuurbeheer in de leefomgeving van de dikhuiden weer onder controle te krijgen.

Beleidsmaatregel omstreden

Natuurbeschermers waarschuwden voor de nadelige gevolgen van het genomen besluit, zoals een opleving van de sinds 1989 verboden handel in ivoor door een toename van het stropen. Het Wereld Natuur Fonds reageerde voorzichtig positief op de Zuid-Afrikaanse maatregel, maar Animal Rights Africa dreigde met toeristenboycots.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Zuid-Afrikaanse politie doet inval in kerk met Zimbabwaanse vluchtelingen

De politie in Johannesburg deed op 30 januari 2008 een inval in de Central Methodist Church in het centrum van de stad. Daar verblijvende Zimbabwaanse vluchtelingen werden door de politie opgepakt en afgevoerd. De kerk van bisschop Paul Verryn fungeerde al enige jaren als toevluchtsoord voor zo'n 1200 vluchtelingen uit het door een zware politiek-economische crisis geteisterde Zimbabwe. Op de avond van de inval bevonden zich buiten de kerk ook nog zo'n 500 vluchtelingen die op straat overnachtten.

Verryn vergeleek het politieoptreden met de razzia's uit de apartheidstijd. De politie was uren bezig om de mensen in overvalwagens af te voeren naar het centrale politiebureau van de stad. Politiewoordvoerder Govindsamy Mariemuthoo verklaarde een dag later dat honderden illegale immigranten waren gearresteerd en dat zij het land uitgezet zouden worden.

Militairen ingezet om geweld te beteugelen

President Thabo Mbeki gaf op 21 mei het leger opdracht militairen in te zetten teneinde de gewelddadige uitbarstingen van vreemdelingenhaat onder controle te krijgen. Tien dagen daarvoor waren in de township Alexandra, vlakbij het centrum van Johannesburg, onlusten uitgebroken waarbij arme zwarte Zuid-Afrikanen het hadden gemunt op immigranten uit landen als Zimbabwe, Malawi en Mozambique. Frustraties over de hoge werkeloosheid en gebrek aan fatsoenlijke huisvesting monden uit in wraakneming op vreemdelingen die door de Zuid-Afrikaanse zwarten werden beschouwd als degenen die hun banen en huizen hadden ingepikt.
Bij de ongeregeldheden, die zich ook uitbreidden naar Durban en Kaapstad, kwamen zeker 42 mensen om het leven en raakten minstens 16.000 mensen dakloos.
Het was de eerste keer sinds het einde van de apartheid in 1994 dat militairen opdracht kregen om de townships in en rond Johannesburg binnen te gaan.

Noodvoorzieningen voor ontheemden

Voor de duizenden buitenlanders die vluchtten voor de eruptie van vreemdelingenhaat, werden op 31 mei in Johannesburg tenten opgezet. De ontheemden zochten hun toevlucht vooral bij politiebureaus en buurthuizen of overnachtten ergens op straat omdat ze te bang waren om terug te keren naar de townships waar zij woonden. Het dodental was inmiddels gestegen tot 62 en 670 mensen zouden bij de onlusten gewond zijn geraakt.

Terug naar huis

Meer dan 30.000 Mozambikanen namen het besluit te vluchten voor de xenofobie en besloten terug te keren naar hun vaderland. De Zimbabwaanse autoriteiten stelden zich ook in op terugkerende landgenoten en regelden noodvoorzieningen.
Naar schatting drie miljoen Zimbabwanen hadden zich in Zuid-Afrika gevestigd om te ontkomen aan de economische en politieke crisis in eigen land.

Chinezen mogen zich zwarten noemen

Het hooggerechtshof in Pretoria bepaalde op 18 juni 2008 dat de Chinese minderheid in Zuid-Afrika als een zwarte groepering diende te worden aangemerkt. De opmerkelijke uitspraak betekende voor de naar schatting tienduizend in Zuid-Afrika woonachtige Chinezen dat zij, net als tijdens de apartheid benadeelde zwarten, kleurlingen en Indiërs, aanspraak konden maken op de sinds 1994 ingevoerde 'positieve discriminatie' van voorheen gemarginaliseerde bevolkingsgroepen.

Tussen wal en schip

De rechtszaak was aangespannen door de Chinese Associatie van Zuid-Afrika (CASA). Bij het hooggerechtshof wist die organisatie aan te tonen dat de Chinezen, die onder de apartheid als kleurlingen waren geclassificeerd, door de democratische regering niet meer als zodanig werden aangemerkt. Daardoor zou de groepering tussen wal en schip zijn gevallen.

Protest tegen massale deportaties van Zimbabwanen

In een op 19 juni 2008 gepresenteerd rapport van de Amerikaanse mensenrechtenorganisatie Human Rights Watch (HRW) werd de Zuid-Afrikaanse regering aangespoord een eind te maken aan de massale deportaties van Zimbabwaanse migranten. De onder meer in New York gevestigde organisatie stelde in het rapport dat de Zuid-Afrikaanse overheid de Zimbabwaanse migranten hoofdzakelijk als economische vluchtelingen aanmerkte. Slechts een fractie van de 20.000 asielaanvragen die jaarlijks door de Zimbabwanen werden ingediend, resulteerde daardoor in de toekenning van een vluchtelingenstatus. HRW drong er daarom bij de Zuid-Afrikaanse overheid op aan om voor Zimbabwaanse migranten een speciale regeling te treffen.

Cleo Mosana, woordvoerster van het ministerie van Binnenlandse Zaken, liet echter tegenover persbureau *Associated Press* weten dat de immigranten uit Zimbabwe niet op een voorkeursbehandeling hoefden te rekenen.

Artsen zonder Grenzen bekritiseert regeringsbeleid

Het beleid van het ministerie van Binnenlandse Zaken werd op 28 juni in de praktijk gebracht bij de deportatie van zo'n 450 Zimbabwaanse vluchtelingen. De Zuid-Afrikaanse afdeling van Artsen zonder Grenzen (AzG) noemde dat onacceptabel en in strijd met internationale en Zuid-Afrikaanse rechtsbeginselen. Het hoofd van AzG in Zuid-Afrika, Rachel Cohen, stelde vast dat de Zimbabwanen die in een opvangcentrum aan de grens waren ondergebracht, het recht werd ontzegd om asiel aan te vragen.

Een woordvoerster van het ministerie van Binnenlandse Zaken, Siobhan McCarthy, sprak dat tegen. Zij verklaarde tegenover *Afrol News* de details van de zaak niet te kennen, maar te vermoeden dat de betrokken Zimbabwanen illegaal het land waren binnengekomen en daarom weer waren weggestuurd.

Geen deportatie van slachtoffers van vreemdelingenhaat

Ter gelegenheid van Wereldvluchtelingendag op 20 juni 2008 liet minister van Binnenlandse Zaken van Zuid-Afrika Nosiviwe Mapisa-Nqakula weten dat slachtoffers van een eerdere uitbarsting van vreemdelingenhaat, die tienduizenden immigranten dakloos had gemaakt, niet zouden worden gedeporteerd. De uitspraak van de minister leek haaks te staan op een andere verklaring van de overheid. Daarin werd aangegeven dat slachtoffers die illegaal in het land verbleven, mogelijk het land zouden worden uitgezet.

Uitbarsting van vreemdelingenhaat

Bij de gewelddadigheden tegen immigranten uit Zimbabwe, Mozambique, Malawi, Nigeria en andere Afrikaanse landen waren in mei zeker 62 mensen om het leven gekomen en werden er zo'n 30.000 immigranten dakloos. De uitbarsting van vreemdelingenhaat werd vooral ingegeven door de stellige overtuiging bij de arme zwarte Zuid-Afrikanen dat buitenlanders hun banen inpikten.

Op 27 juni stelde de minister voor Werkgelegenheid, Membathisi Mdladlana, zich tijdens een conferentie teweer tegen wat hij 'een hardnekkig misverstand' noemde. Hij verklaarde dat juist het omgekeerde het geval was: immigranten schiepen volgens hem werkgelegenheid.

(Vorige berichten pagina 420/1 - 2007)

Maandblad 78ste jaargang, nr. 3252, pag. 59613-59672

KEESINGS HISTORISCH ARCHIEF

AUGUSTUS 2008

Uitgever
stichting
Keesings Historisch Archief
Oudezijds Voorburgwal 249
1012 EZ Amsterdam

Redactie en abonnementenadministratie
Keesings Historisch Archief
J. J. Viottastraat 21
1071 JN Amsterdam
telefoon: 020-470 43 03
e-mail: redactie@kha.nl

Voor België
Gramacon n.v.
Nerviërslaan 29/2
1780 Wemmel
telefoon: 02-461 18 67
e-mail: kha@gramacon.be

Opzeggingen van het abonnement dienen schriftelijk of per e-mail te geschieden vóór 1 december van het lopende kalenderjaar.

© Keesings Historisch Archief. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

EUROPA

Europese Unie 426
Onderhandelingen met Oekraïne over beperkt associatieakkoord
België 428
Nieuwe bemiddelingspoging na ontslagaanvraag premier Leterme
Duitsland 431
Populariteit bondskanselier Merkel naar recordhoogte
Finland 433
Parlement keurt Verdrag van Lissabon goed
Frankrijk 434
Grondwetswijzigingen geeft parlement meer bevoegdheden
Griekenland 435
Religieus onderwijs wordt facultatief
Groot-Brittannië 436
Anglicaanse kerk accepteert vrouwen als bisschop
Hongarije 438
Zowel begrotingstekort als economische groei nemen af
Kroatië 440
Hogere economische groei
Nederland 442
Werkloosheid daalt in bijna alle provincies
Oostenrijk 451
Regering komt ten val
Russische Federatie 452
Oorlogsschepen weer op patrouille bij Noordpool
Slovenië 452
Economie groeit fors
Spanje 453
Koning en Venezolaanse president verzoend
Turkije 454
'Zero tolerance' tegenover martelpraktijken niet waargemaakt

AMERIKA

Dominicaanse Republiek 455
Zittende president wint verkiezingen
Haïti 456
Regering valt door protesten tegen stijgende voedselimporten
Mexico 457
Bevolking geeft miljarden uit aan smeergelden
Verenigde Staten 459
Rechtbank stemt in met detentie zonder proces

AZIË

China 462
Verregaande veiligheidsmaatregelen in aanloop naar Olympische Spelen
India 464
Regering overleeft politieke crisis
Japan 465
Afschaffing wet tegen militair gebruik ruimte
Kazachstan 466
Stop van tarwe-uitvoer
Kirgizstan 467
OVSE: 'Voorbeeld van democratische transitie'
Maleisië 468
Verkiezingsnederlaag voor regeringscoalitie
Singapore 471
Oppositieleider Jeyaretnam keert terug in de politiek

AFRIKA

Comoren 472
Islamiet Sambi neemt macht over
Mozambique 474
Religieuze spanningen
Senegal 478
IMF positief over economisch en financieel beleid
Seychellen 479
Opnieuw politieke onrust

OCEANIË

Australië 480
Uitbreiding zeerechten
Nieuw-Zeeland 483
Plan voor volledige compensatie bij vermindering uitstoot CO_2

INTERNATIONAAL 484
WFP waarschuwt voor meer honger in arme landen

EUROPESE UNIE

POLITIEKE ZAKEN

Bulgarije bestraft voor falende corruptie- en misdaadbestrijding

De Europese Commissie presenteerde op 23 juli 2008 een rapport over de uitblijvende vorderingen van Bulgarije in de strijd tegen de wijd verbreide corruptie en de georganiseerde misdaad. Volgens ingewijden was het rapport het meest vernietigende dat de Commissie ooit over een lidstaat had uitgebracht. Ze besloot daarop fondsen voor Bulgarije te blokkeren en de samenwerking op te schorten met twee van de vier lokale agentschappen die het EU-geld beheerden. Daardoor konden deze geen contracten meer aangaan voor de besteding van Europese gelden ter waarde van 250 miljoen euro. Ook uitbetalingen voor wegeninfrastructuur (144 miljoen) en landbouwprojecten (121 miljoen) werden voorlopig gestaakt.
Het verwijt van een falende aanpak van corruptie trof ook Roemenië, zonder dat dit echter werd gekoppeld aan strafmaatregelen. De twee landen waren in januari 2007 als laatste van de nu 27 lidstaten tot de Unie toegetreden.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Mogelijkheden voor staatssteun aan bedrijven verruimd

Eurocommissaris voor Mededinging Neelie Kroes maakte op 7 juli 2008 maatregelen bekend die een verruiming inhielden van de mogelijkheden voor staatssteun aan ondernemingen. Hoewel deze aan strikte voorwaarden was gebonden, kon ze al worden verleend voor bijvoorbeeld bedrijfsinnovatie, het scholen van werknemers of het doen van milieu-investeringen. Hier kwamen nu een aantal andere mogelijkheden voor staatssteun bij. Voorwaarde bleef dat er controle plaatsvond vanuit de Europese Commissie, die er vooral op moest toezien dat de financiële steun geen concurrentievervalsing betekende.
De verruiming betekende dat steunverlening vergemakkelijkt werd en met minder administratieve formaliteiten gepaard zou gaan. Daarmee moest ondernemerschap worden gestimuleerd, en dan vooral vrouwelijk ondernemerschap. Lidstaten die vrouwen aanmoedigden om een onderneming op te zetten, konden tot een bedrag van 1 miljoen euro financiële steun geven. Ook de subsidiebedragen voor milieu-investeringen werden hoger. Lidstaten konden bovendien geld beschikbaar stellen voor bedrijven die gehandicapten wilden aantrekken, voor het midden- en kleinbedrijf of voor consultancy.

Slowakije treedt per 2009 toe tot de eurozone

De ministers van Financiën van de Unie stemden op 8 juli 2008 in met de invoering van de euro in Slowakije met ingang van het daaropvolgende jaar. De eenheidsmunt kwam in de plaats van de Slowaakse kroon, die in 1993 werd ingevoerd na de opsplitsing van Tsjecho-Slowakije in de afzonderlijke staten Tsjechië en Slowakije.
Slowakije, met 5,4 miljoen inwoners, zou de zestiende lidstaat worden die de euro als wettig betaalmiddel hanteerde. De Europese Commissie had in mei 2008 geconstateerd dat het land voldeed aan de criteria uit het Verdrag van Maastricht (1992), die vooral betrekking hadden op het inflatieniveau en het begrotingstekort. Met de toetreding van Slowakije zouden ruim 325 miljoen Europeanen onder de eurozone vallen en op den duur zou dat moeten gaan gelden voor de inwoners van alle lidstaten, op Denemarken en Groot-Brittannië na. Deze twee landen wilden hun eigen nationale munt behouden. In 2003 werd in Zweden een referendum gehouden over het invoeren van de euro. Een meerderheid van de Zweden (55,9 procent) koos in dit referendum tegen invoering. Zweden heeft zich echter bij de toetreding tot de Europese Unie in 1995 verplicht om toe te treden tot de euro. Maar de Zweedse premier Persson stelde na het referendum vast dat de komst van de euro in Zweden voor ten minste tien jaar van de baan is.
Verwacht werd dat Estland, Letland en Litouwen de eerstvolgende eurolanden zouden zijn.

Ondernemers- en consumentenvertrouwen sterk gedaald

Uit de op 30 juli 2008 door de Europese Commissie bekendgemaakte vertrouwensindicator over die maand bleek dat het vertrouwen in de economie onder consumenten en ondernemers sterk was afgenomen. Sinds oktober 2001, de maand na de beruchte aanslagen in de Verenigde Staten, was de maand-op-maandafname van dit vertrouwen niet meer zo groot geweest. De indicator gaf toen een daling aan met 6,3 punten. Van juni op juli 2008 lag deze op 5,3, waarmee een niveau van 89,5 punten werd bereikt – het laagste peil sinds maart 2003. Het afgenomen vertrouwen werd het duidelijkst zichtbaar in de dienstensector, gevolgd door de verwerkende nijverheid en de bouwsector.

De belangrijke oorzaak van de deuk in het vertrouwen lag in de stijgende olieprijzen, waardoor de energierekeningen van zowel consumenten als bedrijven hoger werden. Ook de prijzen van andere producten als graan speelden een rol. Dergelijke prijsstijgingen leidden tot een toename van de inflatie en daardoor afnemende koopkracht onder huishoudens. Voor het bedrijfsleven was ook een andere factor van belang: de sterke positie van de euro ten opzichte van de dollar. Het gevolg daarvan was dat de export duurder werd en de concurrentiekracht van ondernemingen verminderde. Bedrijven hadden bovendien last van een dalende vraag door de internationale kredietcrisis en van de afnemende groei van de Amerikaanse economie.

GEZONDHEID EN ZORG

Europese Commissie stimuleert gezonde voeding op scholen

In juli 2008 nam de Europese Commissie een aantal initiatieven die erop waren gericht schoolgaande jongeren voor te lichten over en te stimuleren tot het gebruik van gezonde voedingsmiddelen.

Groente en fruit

Op 8 juli maakte de Commissie bekend jaarlijks 90 miljoen euro uit te trekken om vanaf het schooljaar 2009-2010 gratis groenten en fruit ter beschikking te stellen van schoolgaande kinderen. Lidstaten die hieraan meewerkten, dienden de helft van de kosten op zich te nemen en de kinderen bovendien middels een campagne voor te lichten over het belang van gezonde voeding. Daarbij zou met name aandacht worden besteed aan het probleem van overgewicht onder kinderen, waar naar schatting 22 miljoen van hen mee kampten.

Zuivel

Drie dagen later besloot de Commissie om ook de subsidieregeling voor de verstrekking van goedkope melk aan schoolkinderen uit te breiden. Ze trok daarvoor 65 miljoen euro uit. De regeling gold tot dan toe alleen voor het basis- en kleuteronderwijs, maar werd nu ook van toepassing op secundaire scholen. Daarnaast werd het aantal subsidiabele zuivelproducten uitgebreid tot onder meer kaas, yoghurt en zuivel vermengd met vruchten. Dit laatste was mede bedoeld als alternatief voor de hoge consumptie van de niet als gezond bekend staande frisdranken.
De regeling vond haar oorsprong dertig jaar eerder, toen het verstrekken van melk op scholen als bijdrage gold aan het terugdringen van de overproductie ('melkplassen'). Er werd het meest gebruik van gemaakt in Frankrijk, Groot-Brittannië en Zweden. Ook in België en Nederland liep een schoolmelk-programma.

RELATIES MET NIET-EU-LANDEN

Verheugde reacties op arrestatie van oorlogsmisdaden verdachte Karadzic

De gespannen verhouding tussen de Europese Unie en Servië, waar prowesterse en antiwesterse krachten om voorrang streden, ontdooide voor een deel toen het bericht bekend werd van de arrestatie van Radovan Karadzic. Deze was op 21 juli 2008 door Servische veiligheidstroepen opgepakt. Hij behoorde samen met de nog altijd voortvluchtige legerleider Ratko Mladic tot de twee meest gezochte verdachten die terecht moesten staan voor het Joegoslavië-tribunaal in Den Haag. Op 30 juli werd hij naar Nederland overgebracht. Karadzic zou onder meer worden aangeklaagd wegens genocide en misdaden tegen de menselijkheid tijdens de Bosnische Oorlog (1992-1995), toen hij leider was van de Servische Republiek van Bosnië en Herzegovina.
Servië was een mogelijke kandidaat voor het EU-lidmaatschap, maar was daar vooral door het tot dan toe onvoldoende meewerken met het tribunaal nog ver van verwijderd. De arrestatie van Karadzic werd in de Unie echter met enthousiasme ontvangen: er werd gesproken over 'een onverwachte mijlpaal' en het begin van 'een kentering in de relaties met Servië'. Buitenlandcoördinator Javier Solana verklaarde op 22 juli dat de arrestatie 'bewijst dat Belgrado volledig wil samenwerken met het Joegoslavië-tribunaal'. Toch leefde ook de opvatting dat teveel optimisme misplaatst was. In een gezamenlijke verklaring van de Europese ministers van Buitenlandse Zaken werd dan ook in voorzichtiger bewoordingen gesproken van 'een belangrijke etappe in de toenadering van Servië tot de EU'. De volgende etappe zou de arrestatie van Mladic moeten zijn. De afgezwakte formulering kwam met name door druk van België en Nederland tot stand.

Onderhandelingen met Oekraïne over beperkt associatieakkoord

De Europese Unie zou onderhandelingen beginnen met Oekraïne over een akkoord dat nadrukkelijk niet vooruitloopt op een toekomstig EU-lidmaatschap. Tot deze beslissing kwamen op 22 juli 2008 de ministers van Buitenlandse Zaken van de lidstaten. Er werd de naam 'associatieakkoord' aan gegeven teneinde geen verwachtingen te scheppen ten aanzien van de door lang niet alle EU-leden gewenste toetreding van het land.
Vooral de buurlanden van Oekraïne wensten over te gaan tot het tot stand brengen van een Stabilisatie- en Associatieakkoord (SAA), dat als voorportaal voor lidmaatschap werd beschouwd. De meeste oudere lidstaten voelden daar echter niets voor. Een toekomstig Oekraïens lidmaatschap lag gevoelig vanwege meningsverschillen over de wenselijkheid van uitbreiding van de Unie met meer lidstaten. Ook werd gevreesd dat men Rusland voor het hoofd zou stoten door het voorheen tot het sovjetrijk behorende buurland in de westerse invloedsfeer te trekken.

Europese Unie verscherpt sancties tegen Zimbabwe

De ministers van Buitenlandse Zaken van de Unie besloten op 22 juli 2008 de al bestaande strafmaatregelen tegen het bewind van de Zimbabwaanse president Robert Mugabe verder aan te scherpen. Het harde optreden van het regime tegen de oppositie, geleid door presidentskandidaat Morgan Tsvangirai, was in april al reden geweest tot uitbreiding van de sancties. Dit keer was de aanleiding het geweld dat was gebruikt tijdens de campagne voor de tweede ronde van de presidentsverkiezingen, eind juni. Tsvangirai had zich, na in de eerste ronde de meeste stemmen te hebben behaald, uit de strijd teruggetrokken vanwege de intimidatie van zijn aanhangers. Mugabe won daarop de tweede ronde.
De Europese ministers verklaarden dat de stembusgang oneerlijk was en erkenden daarom de uitslag niet. Zij voegden 37 mensen die bij het geweld door het Mugabe-bewind betrokken waren, toe aan de zwarte lijst van 131 Zimbabwanen onder wie zich al de topfunctionarissen van het regime bevonden. Voor degenen die sancties werden opgelegd was het niet mogelijk een visum voor EU-landen te krijgen. Daarnaast werden hun financiële tegoeden in Europa bevroren. Er werden ook sancties afgekondigd tegen een viertal bedrijven die banden onderhielden met het Zimbabwaanse bewind. Op het moment dat de extra maatregelen van kracht werden, was overigens net een begin gemaakt met onderhandelingen tussen regering en oppositie.

EUROPEES HOF VAN JUSTITIE

Hof erkent recht op flexibele werktijden bij zorgtaken

Het moeten zorgen voor hulpbehoevende familieleden geeft recht op flexibilisering van werktijden, zo oordeelde het Europees Hof van Justitie op 17 juli 2008. Het deed uitspraak in een zaak die was aangespannen door de Britse secretaresse Sharon Coleman, die zorgde voor haar invalide zoontje dat doof was en ademhalingsproblemen had. Ze had daarom haar werkgever, een advocatenkantoor, verzocht om meer flexibele werktijden. Deze weigerde daar echter aan tegemoet te komen, bijvoorbeeld wanneer Coleman met haar kind naar het ziekenhuis moest. Daarop nam zij in maart 2005 ontslag, maar spande vervolgens een procedure aan tegen haar werkgever bij een Brits tribunaal voor arbeidsconflicten. Dat legde de zaak daarop voor aan het Europees Hof.
Het Hof oordeelde dat de Europese richtlijn tegen discriminatie van gehandicapten niet alleen van toepassing was op degenen die gehandicapt waren, maar ook op hun verzorgers. Door een werknemer niet in staat te stellen om met het oog op deze zorgtaken flexibel te werken, maakte een werkgever zich schuldig aan discriminatie, aldus de uitspraak.
De zaak zou nu opnieuw behandeld wor-

Europese Unie

den door het Britse tribunaal, dat moest bepalen of de Britse wetgeving in overeenstemming was met de uitspraak van het Hof. Zo niet, dan zou deze wetgeving moeten worden aangepast. Daarna zou alsnog vonnis worden gewezen. Het oordeel van het Hof, als hoogste Europese rechtsprekende instantie, had echter niet alleen consequenties voor de secretaresse zelf, maar voor een ieder die vergelijkbare zorgtaken op zich nam: er vloeide het recht uit voort op flexibele werktijden voor miljoenen Europese burgers.

Burgers kunnen maatregelen eisen tegen ernstige luchtverontreiniging

Het Europees Hof van Justitie bepaalde op 25 juli 2008 dat burgers binnen de Europese Unie het recht hadden van de autoriteiten maatregelen te eisen tegen ernstige luchtvervuiling. Het ging daarbij om fijnstof, waarvan de uitstoot schadelijk is bij inademing, vooral voor mensen met aandoeningen aan de luchtwegen, het hart of de bloedvaten.
Het Hof kwam tot haar oordeel in een door de Duitser Dieter Janecek aangespannen zaak. Hij had in München, waar hij aan een drukke verkeersader woonde, van het gemeentebestuur ingrijpen geëist tegen de herhaaldelijke overschrijding (in 2005 en 2006) van de limiet voor de uitstoot van fijnstof. Na in eerste instantie in het ongelijk te zijn gesteld, was de eis van Janecek in hoger beroep deels toegewezen. Hij mocht bij zijn gemeente een actieplan opeisen, maar dat hoefde geen garanties te bevatten dat de uitstoot van fijnstof op korte termijn onder de maximumwaarde bleef. In de daarop volgende beroepszaak besloot de federale rechter het Europees Hof in te schakelen.
De uitspraak van het Hof was bindend voor de hele Unie. Volgens milieuorganisaties was hier dan ook sprake van een doorbraak in de bestrijding van de uitstoot van fijnstof. Burgers konden nu eisen dat het autoverkeer op drukke wegen in hun buurt werd beperkt teneinde de luchtvervuiling terug te dringen.

EUROPEES PARLEMENT

Parlement maakt vorming fracties moeilijker

Het Europees Parlement nam op 9 juli 2008 een reglementswijziging aan die beoogde politieke versnippering tegen te gaan door de eisen die werden gesteld aan de vorming van een fractie te verscherpen. Het voorstel werd aangenomen met 481 stemmen voor, 203 tegen bij 26 onthoudingen. De mogelijkheid een fractie te vormen van geestverwanten uit verschillende lidstaten was van belang omdat daar voor haar leden rechten aan waren verbonden, zoals meer spreektijd en toegang tot een gezamenlijke administratieve staf, het bureau van het parlement en het voorzitterschap van een commissie.

In de bestaande situatie kon een groep alleen gevormd worden als die bestond uit minimaal 20 leden, dat wil zeggen 2,5 procent van het aantal parlementsleden. Ook moesten zij uit minstens 6 lidstaten afkomstig zijn ofwel een vijfde deel van het aantal EU-landen. Nu werd het minimumaantal parlementsleden op 25 gesteld (3,3 procent van het totale aantal) uit minstens 7 lidstaten, een kwart van het totale aantal. Voor bestaande fracties die de nieuwe normen niet haalden en daardoor ontbonden zouden moeten worden, werd een overgangsregeling afgesproken. Daarvoor moesten deze een jaar hebben bestaan en moesten hun leden afkomstig zijn uit een vijfde deel van de lidstaten.

(Vorige berichten pagina 366/1 e.v. - 2008)

BELGIË

België

BINNENLAND

Asielbeleid wordt door hongerstaking splijtzwam binnen federale regering

Op 4 juli 2008 werd aan een groep van 161 asielzoekers een verblijfsvergunning voor negen maanden en een werkvergunning verleend, volgend op een in maart begonnen actie. Zij hadden de Begijnhofkerk in Brussel bezet en waren vervolgens in hongerstaking gegaan. Deze had 56 dagen geduurd, met als gevolg dat hun gezondheidssituatie zorgwekkend werd. Ook in de Brusselse gemeenten Vorst en Elsene ondernamen deze zogeheten 'sanspapiers' actie, sommigen door ook in dorststaking te gaan. En ook hier volgden een aantal concessies. Later werd door enkele tientallen mensen overgegaan tot de bezetting van bouwkranen.

Geen eensgezindheid

De actievoerders wilden niet alleen een individuele regeling afdwingen, maar eisten ook van de federale regering algemene, structurele criteria voor regularisatie. De burgemeesters van de betrokken gemeenten verklaarden op een persconferentie van 17 juli dat het uitblijven van de door de regering aangekondigde rondzendbrief tot een onhoudbare situatie leidde. Zij deden dan ook een dringend beroep op de verantwoordelijke minister voor Migratie- en Asielbeleid Annemie Turtelboom om duidelijkheid te verschaffen: 'Op dit ogenblik is alles te veel gebaseerd op willekeur. De meest radicalen die overgingen tot een honger- of dorststaking, worden bevoordeeld. Dat leidt (...) tot een ongelijke behandeling van mensen zonder papieren.' In afwachting van de rondzendbrief vroegen zij om een moratorium op de uitwijzing van sanspapiers.
Bekendmaking van de criteria werd echter door twee factoren doorkruist. Ten eerste kon de zittende regering van premier Yves Leterme slechts lopende zaken afhandelen en niet met nieuw beleid komen. Ten tweede waren de regeringspartijen sterk verdeeld. Aan de ene kant stonden de Parti Socialiste (PS) en het Centre Démocrate Humaniste (CDH), die door de andere partijen verweten werden de acties aan te moedigen. Zo bezocht CDH-leider Joëlle Milquet de hongerstakers in de Begijnhofkerk en gaven enkele Brusselse burgemeesters blijk van steun aan de actievoerders. De partij van minister Turtelboom, de Open Vlaamse Liberalen en Democraten (Open VLD), alsmede Christen-Democratisch & Vlaams (CD&V) en de Mouvement Réformateur (MR) wilden nauwelijks concessies doen. Zowel op de bijeenkomst van het kernkabinet (24 juli) als op die van de ministerraad (25 juli) werd dan ook geen overeenstemming bereikt.

Parlement versoepelt wapenwet ondanks protesten

De Belgische Kamer besloot op 10 juli 2008 de wet op het particulier vuurwapenbezit ingrijpend te versoepelen, een beslissing die op 18 juli werd gevolgd door goedkeuring van de Senaat. Deze wapenwet was in 2006 tot stand gekomen, ter vervanging van de oude wetgeving die nog van 1933 stamde. Aanleiding was destijds de schietpartij

in Antwerpen op 11 mei 2006, toen Hans Van T. uit racistische motieven een buitenlandse vrouw en een kind doodde. Het parlement reageerde daarop met een versnelde goedkeuring van de al langer op stapel staande, strengere wapenwetgeving.
De wet van 2006 bepaalde onder meer dat voor alle vuurwapens een vergunning nodig was en deze pas werd verleend na onderzoek naar de motieven van degene die het wapen wilde aanschaffen. De vergunning werd verleend voor een periode van vijf jaar. De wetswijziging betekende dat deze nu voor onbepaalde tijd geldig was. Daarnaast konden voormalige jagers en sportschutters alsmede mensen die een wapen erfden, dat in bezit houden als ze geen munitie in huis hadden. Overigens werden enkele bepalingen juist strenger. Zo zouden minder ex-veroordeelden een vergunning kunnen krijgen en werd wapenverkoop via internet verboden.

Kritiek

Het Vlaamse Netwerk Lichte Wapens (VNLW), waartoe onder meer de Vlaamse afdelingen van Amnesty International (AI) en Pax Christi (PCV) behoorden, had voorafgaande aan de wetswijziging gewaarschuwd dat de versoepeling zou leiden tot meer slachtoffers in de vorm van ongevallen, criminele handelingen en zelfmoorden. Nu al stond België volgens gegevens van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) van alle geïndustrialiseerde landen op de vijfde plaats wat betreft het aantal doden door vuurwapens per honderdduizend inwoners. Het VNLW vreesde dat door vergunningen met onbeperkte duur te verlenen de overheid niet meer in staat was te controleren of vergunninghouders nog steeds aan de voorwaarden voldeden. Ook bekritiseerde het de verruiming van de mogelijkheid om een vuurwapen in huis te hebben. Dat leverde het risico op dat meer wapens in handen kwamen van mensen die de gevaren van vuurwapens niet correct konden inschatten, aldus het VNLW.

Nieuwe bemiddelingspoging na ontslagaanvraag premier Leterme

Ruim een jaar na de parlementsverkiezingen zag de christen-democratische premier Yves Leterme zich op 14 juli 2008 genoodzaakt om zijn ontslag aan te bieden aan koning Albert II. Deze willigde het verzoek echter niet in en koos voor een nieuwe bemiddelingspoging om alsnog een uitweg te kunnen vinden uit de sinds de verkiezingen voortslepende politieke crisis. Vlaamse en Waalse partijen leken geen stap dichter tot elkaar te zijn gekomen inzake de omstreden staatshervorming, waaronder de regionalisering van bevoegdheden en de splitsing van kiesdistrict Brussel-Halle-Vilvoorde (B-H-V). Leterme had tot 15 juli de tijd gehad om tot een akkoord te komen. Dat had niet alleen moeten gaan over de staatshervorming, maar ook afspraken moeten bevatten over sociaal-economische kwesties en de begroting.

Economische gevolgen

De Belgische economie had in toenemende mate te lijden onder het uitblijven van een politieke doorbraak. In juli kwam uit een studie van de ING-bank naar voren dat de overheid in aanzienlijke financiële problemen zou geraken. Julien Manceaux, een econoom van de bank, concludeerde dit na vergelijking van de Belgische rente met die in enkele andere landen. Omdat beleggers een extra vergoeding van 5 tot 10 basispunten eisten op Belgisch overheidspapier, zouden de rentelasten met 15 tot 30 miljoen euro op jaarbasis toenemen. Ook vreesde hij dat de sanering van de begroting zeker twee jaar vertraging zou oplopen. En: 'Een deel van de kosten van de huidige crisis zal door de volgende generatie worden gedragen, want zij zullen de inspanningen moeten leveren om een onhoudbare begrotingstoestand recht te trekken.'
De overheidsbegroting stond tevens onder druk door de automatische indexering van ambtenarensalarissen en sociale uitkeringen. Ook de federale staatsschuld liep op. Het hoofd bieden aan deze problemen moest bovendien plaatsvinden in een economisch klimaat dat minder goed was dan voorheen: de economische groei zwakte af, de inflatie had het hoogste peil in 25 jaar bereikt en het consumentenvertrouwen lag op het laagste niveau in drie jaar.

Dialoog tussen deelstaten

De bedoeling van Leterme was om, gezien de onmogelijkheid van een akkoord over de staatshervorming, een nieuwe methode van overleg te presenteren die recht zou doen aan de inbreng van de verschillende deelstaten. De Vlaamse en Waalse delegaties zouden geleid worden door respectievelijk de Vlaamse minister-president Kris Peeters van Leterme's partij Christen-Democratisch & Vlaams (CD&V) en de federale vicepremier Didier Reynders van de Mouvement Réformateur (MR). Het werd niet duidelijk welk tijdpad gevolgd zou worden en evenmin wat de inhoud van de gesprekken zou zijn. De eerder afgesproken deadline van 15 juli bleek niet haalbaar en de onderhandelingen over staatshervorming zouden opschuiven tot na de zomer of wellicht zelfs tot na de regionale verkiezingen van juni 2009. De Franstalige partijen hadden tegen dit uitstel geen bezwaar.
De van Vlaamse kant opgeworpen barrières vielen echter niet te slechten. De Nieuw-Vlaamse Alliantie (N-VA) liet bij monde van voorzitter Bart De Wever op 14 juli weten dat met dit scenario het kartel met CD&V ten einde zou komen. De christen-democraten konden daardoor, op straffe van een breuk met haar politieke partner, geen keuze maken voor Leterme's plan. Ook de Vlaamse regering, waarin Geert Bourgeois namens de N-VA minister was, kon niet tot een eensluidend standpunt komen.

Koning wijst bemiddelaars aan

Aangenomen werd dat, nu door Vlaanderen geleide pogingen waren mislukt om uit de crisis te geraken, de beurt was aan een vertegenwoordiger van Wallonië. Didier Reynders was in dit verband de meest genoemde naam, temeer daar zijn MR de op één na grootste winnaar was geweest bij de federale verkiezingen van 2007. Het aftreden van premier Leterme zou aan de aanwijzing van een nieuwe voortrekker vooraf moeten gaan, maar al op 15 juli bleek dat koning Albert diens ontslag niet aanvaardde. Terwijl de premier officieel in functie bleef, koos de koning voor een variant op het plan van Leterme om de staatshervorming te bespreken via overleg tussen de regio's.
Op 17 juli wees de koning drie bemiddelaars aan ter voorbereiding van de beoogde onderhandelingen. Het ging om het zevenzestigarige kamerlid voor de MR François-Xavier de Donnea, voorheen onder meer minister van Defensie, burgemeester van Brussel en minister-president van het Brussels Gewest; de vierenzestigjarige europarlementariër en minister van Staat Raymond Langendries van het Centre Démocrate Humaniste (CDH), voormalig kamervoorzitter en minister; en de minister-president van

de Duitstalige Gemeenschap Karl-Heinz Lambertz (56) van de Sozialistische Partei (SP), de Duitstalige afdeling van de Parti Socialiste (PS). Uit de keuze van de drie bemiddelaars viel af te leiden dat ook de koning er van uit ging dat het initiatief nu meer van Waalse kant moest komen: er was géén Vlaming onder hen.
Het drietal had als taak om vóór 1 augustus na te gaan hoe alsnog onderhandelingen met kans van slagen konden worden opgezet. In hun verslag van 31 juli konden zij nog weinig concreets melden, afgezien van de bekendmaking dat in september begonnen zou worden met wat zij een 'interinstitutionele dialoog' noemden. Hoe deze dialoog precies vorm zou krijgen en wie er aan deel zou nemen, bleef ongewis. Van de koning kregen zij tot half september de tijd om uit te werken hoe de overlegstructuur zou zijn.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Versterking interregionaal werkgelegenheidsbeleid

Tijdens een conferentie op 14 juli 2008 in het Waals-Brabantse Terhulpen besloten de regionale regeringen van Vlaanderen, Wallonië, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de Duitstalige Gemeenschap tot verdergaande samenwerking op het gebied van de werkgelegenheid. In een, gezien de malaise in de politieke relaties tussen de deelstaten, opvallende eensgezindheid werd besloten de reeds bestaande samenwerkingsafspraken te versterken en de interregionale mobiliteit op de arbeidsmarkt te verhogen. Aanwezig waren onder anderen de respectieve minister-presidenten van de vier genoemde deelregeringen Kris Peeters, Rudy Demotte, Charles Picqué en Karl-Heinz Lambertz, hun regionale ministers van Werk alsmede de federale minister op dit beleidsterrein, Joëlle Milquet.
Een belangrijke rol in de uitvoering van de plannen was weggelegd voor de regionale arbeidsdiensten: de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB), het Waalse Forem (Office communautaire et régional de l'emploi et de la formation professionnelle) en de Brusselse Gewestelijke Dienst voor Arbeidsbemiddeling (Actiris). Zij zouden informatie uitwisselen over vacatures, werkzoekenden gezamenlijk begeleiden, taalopleidingen Nederlands verzorgen voor Franstalige werklozen en het openbaar vervoer naar Vlaanderen verbeteren. Daarmee werd beoogd Waalse en Brusselse werkzoekenden te stimuleren openstaande Vlaamse vacatures te vervullen. De werkloosheid in Wallonië en Brussel lag namelijk met 15 à 20 procent veel hoger dan in Vlaanderen, waar rond de 4 procent van de beroepsbevolking geen werk had. Het was de bedoeling jaarlijks vijftigduizend Waalse werklozen gereed te maken voor de invulling van vijfduizend arbeidsplaatsen in Vlaanderen en zesduizend Brusselse werklozen voor duizend banen in de Vlaamse Rand. Om dit kans van slagen te geven, zou in de verschillende grensregio's het openbaar vervoer worden uitgebreid.

Talenkennis en vervoer blijven struikelblok

Dat het streven naar grotere interregionale mobiliteit werd bemoeilijkt door gebrekkige vervoersmogelijkheden en dito talenkennis, was ook de mening van vakbonden en werkgevers. De Centrale Raad voor het Bedrijfsleven (CRB) en de Nationale Arbeidsraad (NAR) hadden dit voorafgaande aan de conferentie op 9 juli duidelijk gemaakt in een rapport aan de federale regering.
In de publicatie werd aangegeven dat slechts 9,7 procent van de Brusselse werklozen tweetalig was, dat wil zeggen op voldoende niveau zowel het Nederlands als het Frans beheersten. In Wallonië kende rond een kwart van de werklozen Nederlands, terwijl in Vlaanderen maar een kleine meerderheid Frans kende.
Voorts beschikten veel werklozen niet over een rijbewijs en/of een eigen auto. Voor degenen die wel eigen vervoer hadden, was het financieel vaak niet aantrekkelijk om een baan aan te nemen, omdat hun mobiliteitskosten veelal hoger waren dan het verschil tussen het te verdienen loon en de bestaande uitkering. Deze beperkingen betekenden dat velen waren aangewezen op openbaar vervoer. Het probleem was echter dat dit tekort schoot om hen redelijkerwijs in staat te stellen ver van de eigen woonplaats te gaan werken.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Fraudebestrijding levert 1,2 miljard euro op over 2007

In 2007 heeft de strijd tegen financiële criminaliteit de Belgische staatskas een bedrag van 1,2 miljard euro opgeleverd, zo bleek eind juni 2008 uit het jaarverslag van de Directie Economische en Financiële criminaliteit (DJF) van de Federale Gerechtelijke Politie (FGP). Daarbij ging het onder meer om het witwassen van geld, corruptie en het in omloop brengen van vals geld, die alle een stijging te zien gaven ten opzichte van 2006. Daarnaast was er het gebruik van internet voor criminele doeleinden en BTW-fraude.
Vooral de internetcriminaliteit was de laatste jaren sterk gestegen. In 2007 werden 17.089 via deze weg gepleegde strafbare feiten vastgesteld. In 2002 lag dit aantal nog op 2.360, zodat er binnen vijf jaar sprake was van een stijging met 725 procent.

De staat verloor in 2007 44 miljoen euro aan BTW-carrouselfraude. Met 'carrousel' werd een keten van transacties aangeduid waarin dezelfde partijen goederen snel werden doorgeleverd aan andere ondernemers en waarbij tenminste één van hen een BTW-factuur uitreikte zonder het betreffende bedrag aan de overheid af te dragen. De afnemer van de goederen trok vervolgens de BTW wel af bij het doen van belastingaangifte. Het bedrag over 2007 lag hoger dan in het jaar daarvoor, toen het 26 miljoen euro bedroeg. Het was echter veel minder dan de 181 miljoen uit 2005. De strijd tegen BTW-carrouselfraude had de staat sinds 2001 al 5,9 miljard euro opgeleverd.

JUSTITIE

Einde detentie van topcrimineel Murat in zicht

Kapllan Murat (46), een van de meest legendarische topcriminelen van België, werd op 2 juli 2008 na een uitspraak van de strafuitvoeringsrechtbank in Brussel voorwaardelijk vrijgelaten uit de gevangenis van Nijvel. Hij had meer dan twintig jaar van zijn volwassen leven in de cel doorgebracht na veroordelingen voor een groot aantal diefstallen, handel in gestolen auto's, gijzeling en geweldpleging. Bekendheid verwierf hij onder meer doordat hij tot vijfmaal toe uit de gevangenis wist te ontsnappen. Bij één daarvan, in 1993, gijzelde hij met medegedetineerden de gevangenisdirecteur in Sint-Gillis.
Murat kreeg wel een proefperiode van 7,5 jaar, gedurende welke hij zich geregeld moest melden bij justitie. Het Hof van Cassatie besloot op 29 juli 2008 deze periode

België

met 2,5 jaar te bekorten. In 2012 zou hij normaal gesproken zijn straf geheel hebben uitgezeten.

Gearresteerd ex-lid van extreemlinkse CCC vrijgelaten

Onderzoeksrechter Berta Bernardo-Mendès liet op 29 juli 2008 de vierenveertigjarige Bertrand Sassoye op voorwaarden vrij uit gevangenschap. Sassoye was een voorheen prominent lid van de antikapitalistische groepering Cellules Communistes Combattantes (Strijdende Communistische Cellen – CCC), die in de jaren tachtig van de twintigste eeuw een groot aantal aanslagen op Belgisch grondgebied pleegde. Hij was op 5 juni samen met ex-CCC'er Pierre Carette (55) en enkele andere mogelijk betrokkenen gearresteerd vanwege vermeende banden met de Partito Comunista Politico-Militare (PCPM), die in Italië werd verdacht van het voorbereiden van aanslagen. Sassoye en Carette waren in 1988 tot levenslang veroordeeld, maar kwamen in respectievelijk 2000 en 2003 voorwaardelijk vrij.
De gearresteerden, die allen de beschuldigingen ontkenden, waren op Sassoye na op 11 juni 2008 al weer vrijgelaten bij gebrek aan steekhoudende aanwijzingen. Om dezelfde reden besliste de Brusselse raadkamer op 23 juli ook Sassoye te laten gaan, een besluit waartegen het federaal parket in beroep ging. Voordat de kamer van inbeschuldigingstelling binnen de gestelde termijn van veertien dagen uitspraak kon doen, besloot Bernardo-Mendès tot vrijlating, onder andere op voorwaarde dat Sassoye geen contacten zou onderhouden met de andere verdachten of met PCPM-leden.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Grondwettelijk Hof aanvaardt omstreden wooncode

Het Grondwettelijk Hof verwierp op 10 juli 2008 de bezwaren tegen de taalvereiste die was opgenomen in de sinds het begin van het jaar van kracht zijnde Vlaamse Wooncode. Deze hield in dat kandidaten voor een sociale huurwoning moesten aantonen bereid te zijn Nederlands te leren. Ze was opgesteld door de Vlaamse minister Marino Keulen, verantwoordelijk voor de beleidsterreinen Wonen en Inburgering. De Franse Gemeenschapsregering, de Liga voor Mensenrechten en het Vlaams Overleg Bewonersbelangen (VOB) zagen hun verzoek om vernietiging door het Hof afgewezen.
Het Hof stelde de organisaties in één opzicht wel in het gelijk door de regeling te vernietigen die in de mogelijkheid voorzag een huurcontract eenzijdig te ontbinden tijdens de proefperiode, zonder voorafgaande tussenkomst van de rechter. Volgens het Hof ondergroef deze passage het recht op wonen.
Franstaligen verzetten zich tegen de wooncode en zagen zich in maart gesteund door een uitspraak van het Comité voor de Eliminatie van Rassendiscriminatie (CERD) van de Verenigde Naties. Dat waarschuwde toen dat door de regeling discriminatie op de loer lag van mensen die het Nederlands onvoldoende machtig waren. In het Vlaams Parlement werd verontwaardigd op het VN-standpunt gereageerd.

EUROPESE UNIE

Belgische parlementen ratificeren Verdrag van Lissabon

Met de aanvaarding door het Vlaams Parlement van het Verdrag van Lissabon had België zich op 10 juli 2008 geschaard in de rij van landen die dit hervormingsverdrag van de Europese Unie hadden goedgekeurd. Aan dit alternatief voor de eerder – door referenda in Frankrijk en Nederland – verworpen Europese grondwet moesten in totaal zeven Belgische parlementen hun fiat geven. De Senaat en de Kamer deden dat op respectievelijk 6 maart en 10 april, gevolgd door het Waals Parlement (14 mei), het Parlement van de Franse Gemeenschap (20 mei), het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap (19 mei) en het Brussels Hoofdstedelijk Parlement (27 juni).

Dat het Vlaams parlement pas laat met het verdrag instemde, hing samen met de strubbelingen rond het tot stand komen van een samenwerkingsakkoord tussen de verschillende parlementen inzake de zogeheten subsidiariteitstoets. Deze hield in dat de Unie niet moest regelen wat de nationale deelstaten makkelijker zelf konden. Een regionaal parlement kon daardoor de Europese Commissie verzoeken een wetsvoorstel te heroverwegen als het meende het aangewezen beleidsniveau te zijn om de betreffende kwestie te regelen. Met name de Nieuw-Vlaamse Alliantie (N-VA) en de Vlaams-Progressieven (het voormalige Spirit) hadden goedkeuring van het verdrag afhankelijk gemaakt van de sluiting van het interparlementaire samenwerkingsakkoord. Daarover kon uiteindelijk op 9 juli overeenstemming worden bereikt.

(Vorige berichten pagina 371/1 e.v. - 2008)

Duitsland

DUITSLAND

BINNENLAND

Duitse inburgering in 33 meerkeuzevragen

In juli 2008 werden bijzonderheden bekend over het nieuwe inburgeringsexamen dat vanaf 1 september zou gaan gelden. Het ging om een test met meerkeuzevragen, bedoeld voor buitenlanders die acht jaar of langer in Duitsland woonden. Kandidaten voor het Duitse staatsburgerschap moesten 33 vragen beantwoorden uit een boekje dat in totaal 310 vragen omvatte. Ze moesten 17 juiste antwoorden geven. Twee vragen als voorbeeld. Hoeveel staten heeft Duitsland? Wat wilde Willy Brandt tot uitdrukking brengen met zijn kniebuiging in 1970 in het voormalige joodse getto in Warschau?

Populariteit van bondskanselier Merkel naar recordhoogte

Bondskanselier Angela Merkel heeft een recordhoogte in populariteit bereikt, zo bleek uit een opinieonderzoek van het onafhankelijke instituut Forsa waarvan de resultaten op 9 juli 2008 bekend werden gemaakt. Van de ondervraagden zei 62 procent dat zij de conservatieve leider bij de verkiezingen van 2009 graag een tweede termijn zag winnen. Zelfs het merendeel van de leden van de Sociaaldemocratische Partij Duitsland (SPD) en van de Groenen gaven bij dit onderzoek aan dat zij het mandaat van Merkel als bondskanselier verlengd wilden zien. Van alle ondervraagden zei 85 procent dat Merkels openbare imago en de manier waarop zij Duitsland in binnen- en buitenland vertegenwoordigde, naar hun zin was. Merkel kreeg ook hoge waarderingen voor competentie, voor verantwoordelijk omgaan met haar macht en voor geloofwaardigheid. Maar slechts 34 percent dacht dat zij de problemen waar Duitsland mee kampte, kon oplossen.

Duitsland

CDU heeft meeste leden

Ook Merkels partij, de Christelijk-Democratische Unie (CDU), ging het goed. Voor het eerst in de naoorlogse Duitse geschiedenis was zij groter dan de Sociaaldemocratische Partij Duitsland (SPD), zo maakte de CDU op 28 juli 2008 bekend. De partij had nu 530.755 leden tegen de SPD 529.994, zo verklaarde de secretaris-generaal van de CDU, Ronald Pofalla, tegenover verslaggevers in Berlijn.
De twee partijen regeerden samen in een 'Grote Coalitie' in Berlijn, waarbij de electoraal wat kleinere SPD het in de polls slecht deed.

Sociaaldemocraten royeren oud-minister Wolfgang Clement

De Sociaaldemocratische Partij Duitsland (SPD) zette op 31 juli 2008 voormalig minister Wolfgang Clement uit de partij vanwege het bekritiseren van een van haar kandidaten aan de vooravond van een belangrijke deelstaatverkiezing. Clement had in een column in januari impliciet gewaarschuwd tegen het stemmen op de SPD in de deelstaat Hessen een week later. De sociaaldemocratische lijsttrekker Andrea Ypsilanti, zo schreef Clement, zou de regionale economie belemmeren door haar oppositie tegen kernreactors en energiecentrales die gebruik maakten van kolen.
De arbitragecommissie van de SPD in Clement's thuisstaat Noordrijn-Westfalen stemde voor zijn royement omdat hij de 'interne partijsolidariteit' zou hebben geschonden door herhaalde openbare aanvallen op de ruk naar links die de partij volgens hem maakte. Clement's advocaat, voormalig minister van Binnenlandse Zaken Otto Schily, zei dat hij beroep zou aantekenen.
Clement was minister-president van Noordrijn-Westfalen van 1998 tot 2002. Vervolgens was hij tot 2005 minister van Economie en Arbeid in de regering van voormalig bondskanselier Gerhard Schröder.

NASLEEP TWEEDE WERELDOORLOG

Wassen beeld van Hitler terug bij Madame Tussaud

Het nieuwe museum Madame Tussaud in Berlijn maakte op 7 juli 2008 bekend dat een wassen beeld van Adolf Hitler weer tentoongesteld zou worden zodra het zou zijn hersteld. Twee dagen eerder, toen het beeld voor het eerst voor publiek te zien was, had een voormalige politieman er het hoofd van afgebroken. Het beeld toonde een verloren kijkende Führer, gezeten achter een bureau in zijn bunker.
'Adolf Hitler vertegenwoordigt een bepalend moment in de Duitse geschiedenis, dat niet ontkend kan worden', zo zei een woordvoerster van het museum naar aanleiding van de opgelaaide discussie of het wel opportuun was om het evenbeeld van de nazileider zo ten toon te stellen. 'Wij etaleren het beeld met gevoeligheid en respect voor de gevoelens van mensen', zo stelde zij.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Siemens schrapt wereldwijd 16.750 banen

Technologiegroep Siemens AG, in grootte Duitslands derde bedrijf, maakte op 8 juli 2008 bekend dat door een kolossaal herstructureringsplan wereldwijd 16.750 banen geschrapt zouden worden. Het bedrijf, dat wereldwijd 400.000 mensen in dienst had, bevestigde cijfers die in de Duitse media hadden gecirculeerd en waarop van vakbondszijde al heftig was gereageerd. Van het totaal aantal ontslagen zou bijna een derde, ofwel 5.250 van de 130.000 werknemers, Duitsland treffen. Directe afvloeiing werd 'als laatste redmiddel' niet uitgesloten.

President-directeur Peter Loescher, die een jaar eerder de leiding van het bedrijf had overgenomen, zei dat de herstructurering nodig was om terrein te herwinnen dat verloren was gegaan aan concurrenten zoals het Amerikaanse General Electric. De Oostenrijker Loescher was zelf van General Electric afkomstig.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Duitse inflatie blijft op 3,3 procent

De Duitse inflatie was op 3,3 procent blijven staan volgens een schatting voor de maand juli die het Federaal Bureau voor de Statistiek op 29 juli 2008 bekend maakte. Dit cijfer was gelijk aan dat voor juni en was het hoogste sinds december 1993. Op maandbasis, van juni op juli 2008, stegen de consumentenprijzen met 0,6 procent.

Kwartaalwinst van Deutsche Bank gaat omlaag

De Deutsche Bank, de grootste bank van Duitsland, maakte op 31 juli 2008 haar winst over het tweede kwartaal bekend. Deze lag met 649 miljoen euro 63 procent lager dan een jaar eerder. Het cijfer lag wel boven een analistenprognose van Dow Jones Newswires van 426 miljoen euro. De bank leed onder de wereldkredietcrisis en moest in het tweede kwartaal 2,3 miljard euro van haar activa afschrijven, na een afschrijving van 2,7 miljard euro in de drie maanden daarvoor.

JUSTITIE

Voormalig Siemens-directeur veroordeeld wegens corruptie

Een rechtbank in München legde de voormalige Siemens-directeur Reinhard Siekaczek op 28 juli 2008 een voorwaardelijke gevangenisstraf op van twee jaar wegens corruptie en misbruik van vertrouwen. Ook kreeg de 57-jarige Siekaczek boetes opgelegd van in totaal 108.000 euro. Zijn proces was het eerste in een reeks waarbij het ging om betalen van smeergelden voor buitenlandse contracten. Door deze affaire verloren een aantal directeuren van Siemens hun baan, onder wie de voormalige directievoorzitter en de voormalige voorzitter van de raad van toezicht.
Aanklagers deden in deze affaire nog steeds onderzoek naar de handel en wandel van ongeveer driehonderd personen. Het schandaal kwam aan het rollen in november 2006. Onderzoek door het bedrijf bracht de misstanden aan het licht. Siemens zou zelf tien voormalige directeuren vervolgen voor schade toegebracht aan het bedrijf, zo wist dagblad de *Süddeutsche Zeitung* in juli 2008 te melden.

GEZONDHEID EN ZORG

Steeds meer uitzonderingen op rookverbod in Duitsland

Roken in bars en restaurants werd vanaf 1 juli 2008 verboden in alle zestien Duitse deelstaten. Boetes verschilden per deelstaat, van 500 euro in Hamburg en Thüringen tot 5.000 euro in Saksen. De verboden werden op diverse plaatsen echter juridisch aangevochten. In Saksen, Sleeswijk-Hol-

stein en Rijnland-Palts hieven rechters de verboden op voor bars met één enkele ruimte, mits de eigenaren de drankjes zelf serveerden. Op 30 juli oordeelde het federale Constitutioneel Hof in Karlsruhe dat kleine cafés te zeer werden benadeeld door de verplichting om rokers van niet-rokers te scheiden en rookvrije zones in te richten. Deze hadden daar eenvoudig de ruimte niet voor, aldus het hof, dat sprak van inbreuk op de beroepsvrijheid van exploitanten. De gedaagde deelstaten Berlijn en Baden-Württemberg moesten voor 2010 hun wetgeving aanpassen en roken weer toestaan in kleine cafés. Ook andere deelstaten moesten voldoen aan het vonnis, dat juridisch effect had in heel Duitsland.

BUITENLANDSE ZAKEN

Duitsland en Syrië sluiten akkoord over illegale immigratie

De ministers van Binnenlandse Zaken van Duitsland en Syrië tekenden op 14 juli 2008 een akkoord over het repatriëren van illegale immigranten. Hierin stond ook dat Berlijn illegale immigranten vanuit een derde land kon terugsturen naar Syrië indien zij Syrische verblijfspapieren hadden. Volgens het Duitse ministerie van Binnenlandse Zaken waren er zo'n 28.300 Syriërs in Duitsland, van wie ongeveer 7.000 niet over de noodzakelijke papieren beschikten.

(Vorige berichten pagina 374/3 e.v. - 2008)

FINLAND

BINNENLAND

Achttienjarige scholier schiet acht mensen dood

De achttienjarige scholier Pekka-Eric Auvinen begon op 7 november 2007 wild om zich heen te schieten in de Jokela High School in de Zuid-Finse plaats Tuusula. Daarbij kwamen acht mensen om het leven en raakten er twaalf gewond. Onder de dodelijke slachtoffers waren vijf jongens in de leeftijd van zestien tot achttien jaar. De overige drie waren de eenenzestigjarige directrice, een tweeënveertgjarige verpleegster en een vijfentwintigjarige studente. De dader verwondde ook zichzelf ernstig en overleed later die dag. De motieven voor de daad waren niet geheel duidelijk. Pekka-Eric Auvinen werd door medescholieren en leraren omschreven als hoogst intelligent, maar ook als eenzaam en iemand die geobsedeerd was door wapens en oorlogsspelen op internet. Hij zou vaak zijn gepest op school en gebruikte ook antidepressiva. Verder maakte hij geen geheim van zijn bewondering voor dictators als Hitler en Stalin. Hij had via zijn persoonlijke pagina op video-website *YouTube* een 'slachting' aangekondigd. Daar waren zijn opvattingen, die handelden over 'natuurlijke selectie', misschien nog het beste uit af te lezen: 'Ik ben klaar om te vechten en te sterven voor mijn daad. Ik, als natuurlijk selector, zal iedereen elimineren die er niet fit uitziet, het menselijk ras beschaamt of een mislukkeling van de natuurlijke selectie is.' De schok die over Finland ging, was groot en er werd voor 8 november een dag van nationale rouw afgekondigd. De geweldsexplosie contrasteerde met de lage criminaliteit die het land kenmerkte. Daar stond echter tegenover dat het niveau van wapenbezit voor Europese begrippen hoog was.

In opspraak geraakte minister van Buitenlandse Zaken afgetreden

De Finse minister van Buitenlandse Zaken en Noord-Europese samenwerking Ilkka Kanerva legde op 1 april 2008 zijn functie neer. Hij was op die post benoemd in maart 2007. De zestigjarige Kanerva, lid van de Nationale Coalitie Partij (KOK), werd drie dagen later opgevolgd door Alexander Stubb (40), op dat moment lid van het Europees Parlement. Kanerva was al 33 jaar parlementariër en werd gezien als een politiek zwaargewicht, getipt als mogelijke president van Finland na het aflopen van de termijn van Tarja Halonen in 2012.
Aanleiding voor het aftreden van de minister waren de seksueel getinte sms-berichten die hij met grote regelmaat had gestuurd aan de negenentwintigjarige erotische danseres Johanna Tukiainen. Na aanvankelijke ontkenningen gaf hij toe dat dit inderdaad het geval was. Drie jaar eerder was Kanerva om een soortgelijke reden in opspraak geraakt.

Finse sociaal-democraten kiezen vrouw tot voorzitter

De tweeëndertigjarige voormalige lerares Jutta Urpilainen werd op 6 juni 2008 gekozen tot de nieuwe leider van de oppositionele Finse Sociaal-democratische Partij (SDP). Zij kreeg 218 stemmen, tegen 132 voor haar tegenkandidaat, de voormalige minister van Buitenlandse Zaken (2000-2007) Erkki Tuomioja. Urpilainen werd de eerste vrouwelijke SDP-voorzitter.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Afnemende economische groei in Finland

Uit officiële cijfers van februari 2008 bleek dat de economische groei in Finland in 2007 aanzienlijk minder was dan die in 2006. Het percentage liep terug van 4,9 naar 4,4 procent. Dat was overigens nog altijd hoger dan het Europees gemiddelde. De groeipercentages bedroegen in het eerste tot en met het vierde kwartaal van 2007 respectievelijk 5,4 – 5,1 – 3,6 en 3,7 procent. De cijfers betekenden dat de geraamde groei voor 2008 van 3,3 procent mogelijk naar beneden moest worden bijgesteld.
Behalve gegevens over economische groei werden ook inflatiecijfers bekend gemaakt. In januari lag de inflatie op 3,8 procent, het hoogste percentage in ruim zeven jaar. In januari 2007 was het percentage nog 2,3 procent.

EUROPESE UNIE

Fins parlement keurt Verdrag van Lissabon goed

Het parlement van Finland gaf op 11 juni 2008 haar goedkeuring aan het Verdrag van Lissabon, dat in de plaats moest komen van de Europese grondwet die in 2005 door de bevolkingen van Frankrijk en Nederland per referendum was verworpen. Net als bij deze grondwet was ook voor het nieuwe verdrag eenstemmigheid tussen alle 27 lidstaten vereist. In verscheidene landen hadden tegenstanders van het nieuwe verdrag aangedrongen op een referendum en ook in Finland waren deze, naar bleek vergeefse, pleidooien te horen. Nu het parlement akkoord was gegaan, had president Tarja Halonen drie maanden de tijd voor een laatste goedkeuring, waarna tot ratificatie kon worden overgegaan.

In het 200 leden tellende Finse parlement stemden 151 leden voor het verdrag en 27 tegen, terwijl 21 zich onthielden; de parle-

mentsvoorzitter was niet stemgerechtigd. Van de 51 volksvertegenwoordigers van het Fins Centrum (KESK) van premier Matti Vanhanen keerden 3 zich tegen het verdrag. Verder stemde onder meer de vijfpersoonsfractie van oppositiepartij Ware Finnen (PS) tegen, evenals 13 van de 17 fractieleden van de oppositionele Linkse Alliantie (VAS).

(Vorige berichten pagina 560/1 - 2007)

FRANKRIJK

BINNENLAND

Veiligheid kernenergie ter discussie

Uit een installatie van de kerncentrale in Tricastin nabij de Zuid-Franse stad Avignon stroomde op 9 juli 2008 ongeveer 30 kubieke meter uraniumhoudend water weg. Volgens de Autoriteit voor de Veiligheid van Kernenergie (ASN), een overheidsorgaan, was er amper sprake van verhoogde radioactiviteit in de rivieren waarin het terecht was gekomen, maar toch liet men de installatie voorlopig sluiten. Ook wilde de ASN een onderzoek naar de veiligheid van alle Franse kerncentrales instellen.

Meer problemen met kerncentrales

Het kernenergiebedrijf Areva ontdekte enkele dagen na het incident in Tricastin een lek in een kerncentrale in Romans-sur-Isère in het departement Drôme. Mogelijk bestond het al enkele jaren.
In Saint-Alban in het departement Isère in de Franse Alpen werden op 18 juli vijftien medewerkers van een kerncentrale blootgesteld aan radioactiviteit, die volgens de directie 'niet schadelijk' was. Iets soortgelijks overkwam 97 medewerkers van de kerncentrale in Tricastin op 23 juli.
Volgens de ASN was in al deze gevallen sprake van dusdanig lage radioactiviteit, dat er geen gevaar voor de volksgezondheid was.

President Sarkozy wil meer centrales

De Onafhankelijke Commissie voor Onderzoek naar en Informatie over Radioactiviteit (Criirad) sprak op 24 juli haar bezorgdheid uit over de toestand van de Franse kerncentrales. Ze meende dat de druk om de productie van elektriciteit op te voeren zo groot was, dat er een toename van het aantal ongelukken en andere problemen te verwachten viel.

Anderen zeiden echter dat er niets aan de hand was. Zij wezen erop dat incidenten met een verwaarloosbare schade voor het milieu of de volksgezondheid, zoals bij de vier voorvallen in juli, jaarlijks tientallen keren plaatsvonden. De media hadden er normaliter weinig belangstelling voor, maar in 2008 wel omdat president Sarkozy pleitte voor de bouw van meer kerncentrales. Hij zag kernenergie als deugdelijk wapen in de strijd tegen de klimaatverandering.
In 2008 werd in Frankrijk 80 procent van alle elektriciteit opgewekt door kerncentrales.

Grondwetswijziging geeft parlement meer bevoegdheden

Het Franse Congres – de gezamenlijke vergadering van de Nationale Assemblee en de Senaat – stemde op 21 juli 2008 in met een grondwetswijziging. Deze moest de parlementaire bevoegdheden vergroten en die van de president beknotten.
De overwinning was nipt. Om de verandering doorgevoerd te krijgen moest 60 procent van de Congresleden, 538 parlementariërs, vóór stemmen. Het voorstel werd met 539 tegen 367 stemmen aangenomen.

Verkiezingsbelofte van president Sarkozy

Vooral president Sarkozy reageerde verheugd, want de grondwetswijziging was een van zijn belangrijkste verkiezingsbeloften. Hij had ervoor gepleit omdat de bestaande grondwet, die in 1958 onder president De Gaulle was ingevoerd en de constitutionele basis voor de Vijfde Republiek vormde, te veel macht zou geven aan de president en te weinig aan de volksvertegenwoordiging.

Minder macht voor de president

Het aantal termijnen dat een president mocht aanblijven, werd beperkt tot twee. Elke termijn duurde maximaal vijf jaar. Daarnaast kreeg het parlement het recht om een veto over sommige presidentiële benoemingen uit te spreken en mocht het de eigen agenda gaan bepalen. Het staatshoofd verloor een deel van zijn zeggenschap over parlementaire stemprocedures, mocht geen groepen mensen meer van rechtsvervolging vrijwaren door hen een collectief pardon te verlenen en had in het vervolg parlementaire toestemming nodig om oorlogen of andere militaire operaties te beginnen.

Vrees voor aantasting scheiding der machten

Hoewel de politieke cultuur door de grondwetswijziging vermoedelijk minder autoritair zou worden, stemde de voltallige socialistische oppositie tegen, op oud-minister Jack Lang na. Van Sarkozy's eigen Unie voor een Volksbeweging (UMP) stemden zeven parlementsleden tegen.
Sommigen vonden dat de hervorming niet ver genoeg ging: zij wilden de president nog meer macht ontnemen. De meeste tegenstemmers hadden er vooral moeite mee dat de president het recht kreeg om beide Kamers van het Congres jaarlijks toe te spreken over de stand van zaken in het land, naar voorbeeld van de Amerikaanse 'State of the Union'. Om de scheiding van de uitvoerende en de controlerende macht te waarborgen was het de president van Frankrijk sinds 1865 juist verboden om dit te doen en dat wilde de oppositie graag zo houden.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Frankrijk stapt af van vijfendertigurige werkweek

Het Franse parlement stemde op 23 juli 2008 in met een wet die het maximum aantal arbeidsuren voor werknemers in principe handhaafde op 35 per week. Volgens de oude wetgeving was dit maximum de norm en werden overuren zwaar belast. Onder de nieuwe wet kregen werkgevers echter het recht om hun personeel structureel langer te laten werken, mits dat daar zelf mee akkoord ging. Tevens werd het maximum aantal werkdagen voor kantoorpersoneel verhoogd van 218 naar 235 per jaar.

De vijfendertigurige werkweek – een van de kortste van alle westerse landen – was tien jaar eerder als experiment ingevoerd door de regering van premier Lionel Jospin. Zij meende dat korter werken extra banen opleverde. President Sarkozy, die in 2007 aan de macht was gekomen, vreesde echter dat het de internationale concurrentiepositie

van het Franse bedrijfsleven in gevaar bracht en de economische groei temperde. Hij had vlak na zijn aantreden de belasting op overuren al afgeschaft, om werknemers te stimuleren langere dagen te maken.
De vakbonden waren tegen de nieuwe regeling. De door hen georganiseerde protestdemonstraties trokken echter veel minder werknemers dan men had verwacht.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Energiebedrijven Gaz de France en Suez fuseren

De Franse energiebedrijven Gaz de France en Suez hadden tot 21 juli 2008 elk een eigen beursnotering. Een dag later gingen ze samen verder onder de naam GDF Suez. Het aandeel van de nieuwe onderneming was vanaf 22 juli te koop in Parijs en Brussel. Met een beurswaarde van 94,7 miljard euro werd het het op één na grootste bedrijf van Frankrijk, na oliemaatschappij Total.
Gaz de France was een staatsbedrijf en Suez een particuliere onderneming. GDF Suez was voor 35,7 procent in handen van de staat en had wereldwijd 160.000 werknemers in dienst. De twee hadden in 2007 samen een omzet van 74 miljard euro.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Gesluierde moslima mag geen Française worden

De Franse Raad van State (Conseil d'État), de hoogste rechtbank voor administratieve zaken, bepaalde op 16 juli 2008 dat een vrouw die werd aangeduid als Faiza X niet de Franse nationaliteit mocht krijgen. De reden was dat de Marokkaanse vanwege haar streng islamitische geloofsovertuiging een niqaab droeg, een sluier die haar hele gezicht bedekte. De weigering haar te naturaliseren was volgens de Raad niet in strijd met de grondwettelijk gegarandeerde godsdienstvrijheid, maar hing samen met het feit dat zij 'een radicale variant van haar geloof heeft gekozen die niet verenigbaar is met de essentiële waarden van de Franse samenleving, vooral met het uitgangspunt van de gelijkheid der seksen'.
De vrouw had een weigering van de immigratiedienst om haar te naturaliseren aangevochten. Lagere rechtbanken hadden haar in het ongelijk gesteld omdat volgens de wet alleen goed geïntegreerde immigranten de Franse nationaliteit mochten krijgen. Faiza X zou hier niet aan voldoen. Zelf vond ze dat ze in een vrij land als Frankrijk het recht diende te hebben om haar eigen culturele en religieuze waarden in ere te houden.

MILITAIRE ZAKEN

Legerleider stapt op na schietincident

De stafchef van het Franse leger, Bruni Cuche, trad op 1 juli 2008 af nadat op een open dag van het leger zeventien mensen gewond waren geraakt, voor het merendeel burgers.
Het incident vond plaats in Laperine nabij Carcassonne in het zuiden van Frankrijk. Tijdens een demonstratie waarbij een gijzelingsactie in scène was gezet schoot een sergeant op het publiek, niet wetend dat zijn wapen echte kogels bevatte. Stafchef Cuche aanvaardde hiervoor de verantwoordelijkheid.

BUITENLANDSE ZAKEN

Politica Betancourt na jarenlange gijzeling terug in Frankrijk

Ingrid Betancourt arriveerde op 4 juli 2008 in Parijs, waar ze als heldin werd onthaald. De Frans-Colombiaanse politica was zes jaar lang gegijzeld door de Revolutionaire Gewapende Krachten van Colombia (FARC). Al die tijd was in Frankrijk actie gevoerd voor haar vrijlating, vooral door haar kinderen. Betancourt zei dat het tot op grote hoogte te danken was aan de inspanningen van de Franse president dat ze vrij was gekomen: Sarkozy had grote druk op de Colombiaanse regering uitgeoefend om actie te ondernemen.
Ingrid Betancourt was op 2 juli door het Colombiaanse leger bevrijd. Ze zei dat ze voorlopig in Frankrijk wilde blijven.

(Vorige berichten pagina 376/2 e.v. - 2008)

GRIEKENLAND

BINNENLAND

Rechtbank wijst aanklacht van inwoners Lesbos af

De eis van ingezetenen van het Griekse eiland Lesbos dat homoseksuele vrouwen de term lesbisch niet langer zouden monopoliseren, werd op 22 juli 2008 door een Griekse rechtbank afgewezen. In de uitspraak stond te lezen dat het woord lesbisch niet een status of persoonlijkheid definieerde, zodat de bewoners zich door de term niet gekleineerd hoefden te voelen. Drie burgers van het eiland hadden in april de Homoseksuele en Lesbische Gemeenschap van Griekenland (OLKE) gevraagd de benaming niet meer te gebruiken.

Onbekende linkse actiegroep eist bomaanslag uit 2004 op

In een naar het Griekse dagblad *Eleftherotypia* gestuurde verklaring eiste de linkse organisatie Volkswil op 31 juli 2008 de verantwoordelijkheid op voor een bomaanslag in 2004. Deze vond plaats voor het begin van de in Athene gehouden Olympische Spelen bij een rechtbank in de stad Larissa. De actie zou zijn opgezet uit solidariteit met de Beweging van de Zeventiende November die in 2002 door de politie was ontmanteld en waarvan de leden op dat moment terechtstonden.

Volkswil liet weten ook verantwoordelijk te zijn voor recent gepleegde aanslagen op kantoren van de bedrijven Bayer en Siemens.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Seizoenarbeiders willen betere arbeidscondities en meer loon

Honderden mensen namen in de zuidelijke Griekse regio Peloponnesos deel aan protesten van in de landbouw werkzame geïmmigreerde werkkrachten, aldus een bericht van persbureau Agence France Presse (AFP) op 11 mei 2008. De betogingen waren georganiseerd door het communistisch georiënteerde Militant Arbeidersfront (PAME) en werden gehouden in plaatsen als Nea Manolada en Vardas. De seizoenarbeiders eisten betere arbeidsomstandigheden bij het plukken van aardbeien en een verhoging van hun salaris tot 30 euro per dag.

Veel van de arbeiders waren afkomstig uit Albanië, Bulgarije en Roemenië en verbleven illegaal in Griekenland. Zij verrichten hun werk vaak bij een temperatuur van meer dan 40 graden Celsius.

Griekenland

ONDERWIJS

Noodkreet van rectoren over geweld op universiteiten

Tien rectoren van Griekse universiteiten vroegen op 5 juni 2008 aandacht voor de huns inziens onhoudbare situatie binnen het hoger onderwijs. Er was niet alleen sprake van bezettingen door leden van linkse partijen en buitenparlementaire actievoerders, maar ook van verwoestingen, het verstoren van vergaderingen van hoogleraren en van vechtpartijen.
De acties werden gevoerd uit protest tegen een door het parlement aangenomen nieuwe kaderwet. Daarin was bepaald dat universitaire besturen voortaan rechtstreeks gekozen konden worden door alle studenten en niet meer getrapt via politieke organisaties. Radicaal linkse partijen en buitenparlementaire studentenorganisaties wezen dat af.

Religieus onderwijs wordt facultatief

Het Griekse ministerie van Onderwijs maakte op 31 juli 2008 bekend dat ouders voortaan zonder opgaaf van redenen schoolautoriteiten konden verzoeken hun kinderen geen godsdienstlessen te geven. Zij hoefden dan evenmin hun geloof kenbaar te maken. Tot dan toe waren ouders die geen godsdienstonderwijs voor hun kind wilden, verplicht hun religie te noemen als zij niet Grieks-orthodox waren. De stap van de Griekse regering kwam voort uit Europese regelgeving.
Waarnemers verwachtten een afwijzende reactie van de machtige Grieks-orthodoxe kerk waar meer dan 90 procent van de Grieken mee was verbonden.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

'Onmenselijke' situatie in Griekenland voor gedetineerde illegalen

Op 21 mei 2008 bekritiseerde de medische hulporganisatie Artsen zonder Grenzen (MSF) Griekenland voor het onder 'miserabele' omstandigheden opsluiten van clandestiene immigranten. Er was daarnaast een groot tekort aan tolken, psychologen en personeel die waren opgeleid voor het omgaan met vastgezette vrouwen en kinderen. De situatie was volgens MSF het meest nijpend in de havenstad Patras waar rond de vijfhonderd Afrikaanse migranten in een noodkamp waren ondergebracht. Sommige aanwezigen hadden daar drie jaar gezeten zonder stromend water en zonder hygiënische faciliteiten.
Op 25 juli sprak MSF met betrekking tot een detentiecentrum op het vakantie-eiland Lesbos van een 'humanitaire crisis'. Daar verbleven achthonderd immigranten, terwijl het verblijfscentrum berekend was op vierhonderd mensen. Veel gedetineerden waren daarom genoodzaakt in gangen te wonen.

Nederlandse rechtbank verbiedt uitzetting asielzoekers

De Nederlandse autoriteiten werd wegens onvolkomenheden in de Griekse vluchtelingenprocedure op 7 juli door de rechtbank in Den Haag verboden asielzoekers naar Griekenland terug te sturen. Deze hadden er voet gezet op Europese bodem, maar waren naar Nederland gereisd en hadden daar een verblijfsaanvraag ingediend.
Het Hoge Commissariaat voor de Vluchtelingen van de Verenigde Naties (UNHCR) had Griekenland in april al bekritiseerd en andere landen geadviseerd geen asielzoekers naar dat land terug te sturen.

Griekenland schendt persvrijheid

Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens veroordeelde op 5 juni 2008 Griekenland voor het schenden van de persvrijheid. De uitspraak had betrekking op een artikel dat was gepubliceerd in dagbad *I Avgi* over de nationalistische politicus Kyriakos Velopoulos, lid van de Populistische Orthodoxe Groepering (LAOS). In juni 2000 was hij in een artikel een 'beruchte, gekke nationalist' genoemd. Velopoulos klaagde de krant daarop aan wegens smaad, maar werd in het ongelijk gesteld. In mei 2003 verwierp het Hof van Appèl in Saloniki dit vonnis, hetgeen door een cassatierechtbank in 2005 werd bekrachtigd. Ten onrechte, vond het Hof, dat de krant een schadevergoeding toewees van 60.000 euro.

EUROPESE UNIE

Grieks parlement keurt Verdrag van Lissabon goed

Met een ruime meerderheid van 250 tegen 42 stemmen keurden de Griekse volksvertegenwoordigers op 11 juni 2008 het Verdrag van Lissabon goed. Zowel de conservatieve afgevaardigden van de regerende Nieuwe Democratie (ND) als die van de linkse Pan-Hellenistische Socialistische Beweging (PASOK) omarmden de opvolger van de gestrande Europese grondwet. Leden van de Communistische Partij Griekenland (KKE) en van de Populistische Orthodoxe Groepering (LAOS) behoorden tot de tegenstemmers.
De premier van Griekenland, Kostas Karamanlis, meende dat het Lissabon-verdrag de Europese Unie slagvaardiger maakte bij het aangaan van nieuwe uitdagingen.

Groot-Brittannië

BUITENLANDSE ZAKEN

VS waarschuwen Griekenland voor afhankelijkheid Russische energie

Volgens dagblad *NRC Handelsblad* van 3 mei 2008 had de Amerikaanse regering Athene gewaarschuwd voor te grote afhankelijkheid van Russische energiebronnen. Op de achtergrond speelde het feit dat de Griekse premier Kostas Karamanlis een uitstekende relatie had met de Russische president Vladimir Poetin en dat de twee elkaar geregeld ontmoetten. Dat ging gepaard met veel wederzijdse complimenten en had er mede toe geleid dat Griekenland een akkoord had getekend voor deelname aan de South Stream gasleiding die Russisch gas onder de Zwarte Zee transporteerde tot in Italië. Aan de tegenhanger daarvan, het Europese Nabucco-project, nam Athene echter niet deel. Sommige Griekse bondgenoten konden die keuze niet waarderen.

(Vorige berichten pagina 259/1 e.v. - 2008)

GROOT-BRITTANNIË

BINNENLAND

Anglicaanse Kerk accepteert vrouwen als bisschop

De synode van de Kerk van Engeland bepaalde op 7 juli 2008 in York dat vrouwen tot bisschop mochten worden gewijd. Deze Anglicaanse Kerk stond vrouwen al sinds 1994 toe om priester te worden. In 2008 was in Groot-Brittannië de helft van de studenten op anglicaanse priesteropleidingen vrouw en dat gold voor een kwart van de priesters.

Conservatieven vrezen schisma

Conservatieven binnen de kerk waren tegen. Om tot een compromis te komen hadden zij voorgesteld om parochies die geen vrouwelijke bisschop duldden te respecteren en hen samen te brengen onder een speciale, mannelijke bisschop. Hun stem was op de synode echter te zwak om het besluit tegen te houden. De conservatieven vreesden een schisma in de internationale kerkgemeenschap. Anglicanen uit meerdere landen waren tegen vrouwelijke bisschoppen (en ook tegen de benoeming van openlijk homoseksuele priesters) en dreigden zich af te splitsen van de moederkerk.
Ook het Vaticaan protesteerde. Kardinaal Walter Kasper, hoofd van de Pauselijke Raad ter Bevordering van de Eenheid van de Christenen, zei dat het besluit van de synode 'een nieuw obstakel voor de hereniging van de katholieke kerk en de Kerk van Engeland' was.

Opnieuw verkiezingsnederlaag voor Labour

De Britse Labourpartij (Lab) verloor op 24 juli 2008 tussentijdse verkiezingen in het district Glasgow East End. Het ging om een zetel in het Lagerhuis van Groot-Brittannië. Deze ging naar John Mason van de Schotse Nationale Partij (SNP).

Leider conservatieve oppositie eist vervroegde verkiezingen

Glasgow gold van oudsher als een van de bolwerken van Lab. Dat de partij juist daar verloor, werd daarom alom gezien als een grote nederlaag voor de Labourregering van premier Gordon Brown. Omdat zijn partij ook al slecht had gepresteerd bij gemeenteraadsverkiezingen in mei en twee andere tussentijdse verkiezingen voor het Lagerhuis, vond een groeiende groep mensen dat hij af moest treden. David Cameron, de leider van de conservatieve oppositie, eiste vervroegde verkiezingen. Brown weigerde hier echter op in te gaan.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Koopkracht in Groot-Brittannië fors gedaald

In 2008 heeft het gemiddelde Britse huishouden 15 procent minder te besteden dan in 2003. Dit bleek uit een rapport dat de internationale financiële dienstverlener Ernst & Young op 4 juli 2008 publiceerde.

Stijgende kosten

In 2008 hield een gemiddeld Brits gezin na aftrek van de vaste lasten en kosten voor levensonderhoud 20 procent van zijn bruto inkomsten over. In 2003 was dat nog 28 procent. Volgens Ernst & Young lag het besteedbare inkomen van zo'n gezin in 2008 op 772,79 pond (ca. 977 euro) per maand, tegenover 909,84 pond in 2003/04.
De vaste lasten van een gemiddeld gezin waren sinds 2003/04 met 45 procent gestegen. In die periode was benzine bijna 30 procent duurder geworden en was de energierekening met 110 procent opgelopen.
Daar kwam nog bij dat de rente fors was gestegen en dat gold ook voor de prijzen van koopwoningen. Hierdoor was een gemiddeld gezin in 2008 bijna 735 pond per maand kwijt aan hypotheekaflossingen, 78 procent meer dan in 2003/04.

Dalende huizenprijzen

Hoewel de huizenprijzen ten opzichte van 2003 fors waren gestegen, lagen ze in juni 2008 gemiddeld 6,3 procent lager dan een jaar eerder. In oktober 2007 hadden ze een recordhoogte bereikt maar sindsdien waren ze gestaag gedaald. De uit de Verenigde Staten overgewaaide kredietcrisis was hier de belangrijkste oorzaak van.

Minder hypotheken

In Groot-Brittannië werden in juni 2008 36.000 hypotheekaanvragen goedgekeurd, het laagste aantal sinds men in 1999 was begonnen hier statistieken over bij te houden. De Britse centrale bank meldde dat op 29 juli 2008. Het aantal goedgekeurde aanvragen was veertien maanden achtereen afgenomen.
Britse banken waren vanwege de internationale kredietcrisis voorzichtiger geworden met het verstrekken van hypotheken.

NATUUR EN MILIEU

Britse overheid beschuldigd van misleidende informatie CO_2-uitstoot

Het Britse ministerie van Milieu publiceerde op 2 juli 2008 een rapport waaruit bleek dat het nationale klimaatbeleid veel minder succesvol was dan tot dan toe werd aangenomen. Het stuk was geschreven door het Stockholm Milieu Instituut (SEI) van de Universiteit van York (UY).

Verplaatsing van vervuiling

Volgens de regering kenden weinig landen een milieubeleid dat net zo effectief was als dat van Groot-Brittannië. Hierdoor zou dat land erin zijn geslaagd om de uitstoot van koolstofdioxide (CO_2) tussen 1992 en 2004 met 5 procent te verminderen.
Volgens de berekeningen van het SEI klopte dit echter slechts ten dele, want de reductie was deels mogelijk gemaakt door vervuilende industrieën te verplaatsen naar landen als India en China. Daar was de milieuwetgeving minder streng en stootten de fabrieken per productie-eenheid meer vervuilende stoffen uit dan wanneer ze in Groot-Brittannië waren gebleven. Daar kwam nog bij dat de producten vervoerd moesten worden naar de westerse consument, wat ook weer luchtvervuiling veroorzaakte. Als rekening werd gehouden met deze feiten, was de Britse uitstoot niet met 5 procent afgenomen, maar met 18 procent toegenomen.

Wereldnatuurfonds spreekt van moedwillige misleiding

Volgens internationale afspraken hoefde de vervuiling die de import van goederen en grensoverschrijdend lucht- en scheepvaartverkeer veroorzaakten niet opgeteld te worden bij de uitstoot van individuele landen. Dat de Britse overheid beweerde de uitstoot met 5 procent te hebben teruggedrongen, was op zich dan ook niet gelogen.
Het Wereldnatuurfonds (WWF), dat in juli 2008 in samenwerking met het SEI een rapport over de uitstoot van broeikasgassen in Groot-Brittannië publiceerde, sprak echter wel van het moedwillig verspreiden van misleidende informatie. Indien de berekeningen niet werden gebaseerd op de uitstoot van de industrie in Groot-Brittannië zelf maar op het consumptiegedrag van de Britten, stootte het land volgens de twee organisaties 49 procent meer broeikasgassen uit dan de officiële cijfers aangaven.
Volgens het WWF kon de uitstoot van broeikasgassen alleen daadwerkelijk worden teruggedrongen als het vliegverkeer aan banden werd gelegd en de bevolking aanzienlijk minder ging consumeren.

NOORD-IERLAND

Ongeregeldheden rond oranjemarsen

In Noord-Ierland werden in diverse katholieke wijken op 12 juli 2008 politieagenten bekogeld met brandbommen, vuurwerk, stenen en andere projectielen. Zeker veertien ordehandhavers raakten gewond. De katholieken uitten daarmee hun woede over de oranjemarsen die op die dag her en der plaatsvonden.
Jaarlijks hielden Noord-Ierse protestantse oranjeordes op 12 juli parades ter herdenking van de slag bij de Boyne, waarin Willem III van Oranje-Nassau in 1690 koning James II versloeg. Ze leidden dikwijls tot ongeregeldheden, in 2008 vooral in katholieke wijken van Belfast en Portadown.

BUITENLANDSE ZAKEN

Groot-Brittannië verbiedt militaire tak van Libanese Hezbollah

De Britse regering voegde de militaire tak van de Libanese Hezbollah-beweging op 2 juli 2008 toe aan haar terrorismelijst. Wie de militaire activiteiten actief steunde, was in het vervolg strafbaar. De organisatie mocht haar sociale en politieke activiteiten in Groot-Brittannië wel voortzetten, maar er zou scherp op worden toegezien dat er geen geld werd ingezameld voor de militaire tak.
Hezbollah was een sjiitische organisatie met een politieke en een gewapende tak. Ze stond bekend als antiwesters en anti-Israëlisch. Landen als Canada, Nederland en de Verenigde Staten beschouwden de gehele organisatie als terroristisch.

(Vorige berichten pag ina 379/1 e.v. - 2008)

HONGARIJE

BINNENLAND

Nieuwe minister van Economische Zaken treedt aan

De jurist Csaba Kakosy (38) verving op 3 december 2007 Janos Koka als minister van Economische Zaken van Hongarije. Kakosy was Koka's stafchef. Beide mannen waren lid van de liberale Alliantie van Vrije Democraten (SZDSZ), de coalitiepartner in de regering van de socialistische premier Ferenc Gyurcsany. Koka, die tevens partijvoorzitter was, ging zich bezighouden met de politieke wederopleving van de SZDSZ. De partij had de laatste jaren sterk aan populariteit ingeboet.

SZDSZ krijgt nieuwe voorzitter

De SZDSZ koos tijdens een partijbijeenkomst op 7 juni 2008 Gabor Fodor (44), voormalig minister van Milieu, tot nieuwe partijvoorzitter. Hij versloeg met 346 stemmen nipt Janos Koka, die 344 stemmen kreeg. Fodor zag het als zijn belangrijkste opdracht te voorkomen dat de voormalige regeringspartij in nieuwe parlementsverkiezingen onder de kiesdrempel van 5 procent zou zakken.

Aanslagen op huizen parlementariërs

Op 8 februari 2008 werden in vijf verschillende provinciesteden van Hongarije de huizen van vijf parlementariërs van de regerende Hongaarse Socialistische Partij (MSZP) met molotovcocktails aangevallen. De partij dacht dat de aanslagen te maken hadden met een komende parlementaire stemming over impopulaire hervormingen in de gezondheidszorg. De Hongaarse recherche omschreef de aanslagen als 'terroristische acties'.

Kiezers verwerpen hervormingen in onderwijs en gezondheidszorg

Iets meer dan de helft van de kiesgerechtigden in Hongarije ging op 9 maart 2008 naar de stembus om bij referendum een oordeel uit te spreken over de vergaande hervormingen van de centrum-linkse regering. Het referendum was georganiseerd door de centrum-rechtse oppositie. De hervormingen, die betrekking hadden op het onderwijs en de gezondheidszorg, werden door 83 procent van de kiezers afgewezen.
De regeringsplannen voorzagen in een heffing van 300 forint (ca. 1,2 euro) voor een doktersbezoek of een dag in het ziekenhuis en 400 euro collegegeld per jaar op de universiteiten. Premier Ferenc Gyurcsany beloofde de referendumuitslag te volgen en de reeds ingevoerde heffingen per 1 april in te trekken.

Liberalen uit Hongaarse regering

Tijdens een speciale partijbijeenkomst van de Alliantie van Vrije Democraten (SZDSZ) op 27 april 2008 werd besloten per 30 april uit de regeringscoalitie van de socialistische premier Ferenc Gyurcsany te stappen. Aanleiding vormde het ontslag van de liberale minister van Gezondheidszorg Horváth Ágnes, waartoe de premier op 31 maart had besloten zonder de SZDSZ geraadpleegd te hebben. De partij was echter niet uit op nieuwe verkiezingen in Hongarije en wilde 'een onafhankelijk en constructief liberaal beleid' blijven nastreven.

Regering gaat door als minderheidskabinet

Na het vertrek van de liberale coalitiepartner maakte premier Gyurcsany op 28 april

Samenstelling regering Hongarije
(28 april 2008)

Premier
Ferenc GYURCSANY

Ministers:
Binnenlandse Zaken en Regionale Ontwikkeling
Istvan GYENESEI
Buitenlandse Zaken
Kinga GONCZ
Defensie
Imre SZEKERES
Economie en Ontwikkeling
Gordon BAJNAI
Financiën
Janos VERES
Justitie en Wetshandhaving
Tibor DRASKOVICS
Kantoor van de Premier
Peter KISS
Landbouw en Plattelandsontwikkeling
Jozsef GRAF
Milieu en Waterstaat
Imre SZABO
Onderwijs en Cultuur
Istvan HILLER
Sociale Zaken en Arbeid
Erika SZUCZ
Transport en Telecommunicatie
Pal SZABO
Volksgezondheid
Tamas SZEKELY

Zonder portefeuille, belast met Bestuurshervormingen
Tibor DRASKOVICS
Zonder portefeuille, belast met Geheime Diensten
Gyorgy SZILVASY
Zonder portefeuille, belast met Onderzoek en Ontwikkeling
Karoly MOLNAR

Gouverneur centrale bank
Andras SIMOR

bekend dat zijn Hongaarse Socialistische Partij (MSZP) een minderheidsregering zou gaan vormen. Daarin zouden zeven nieuwe ministers worden opgenomen.
De centrumrechtse oppositie riep Gyurcsany op om een vertrouwensstemming in het parlement te ondergaan om te bezien of de voormalige liberale coalitiepartner zijn nieuwe minderheidsregering nog steeds steunde. De regering voldeed aan dat verzoek en op 13 mei won ze met 200 stemmen voor en 142 stemmen tegen de vertrouwensstemming. De liberalen behoorden tot de voorstemmers.

Organisaties stellen corruptie bij campagnefinanciering aan de kaak

Drie organisaties die de democratie bewaakten en wilden verbeteren riepen op 7 mei 2008 in een gezamenlijke verklaring op tot meer transparantie in de financiering van verkiezingscampagnes. Het ging om het Amerikaanse Freedom House, de anticorruptieorganisatie Transparency International (TI) en de Hongaarse denktank Perspective Institute.

De organisaties vonden de duistere financiering van politieke partijen een belangrijke vorm van corruptie in Hongarije. De twee grootste partijen, de Hongaarse Socialistische Partij (MSZP) en de centrumrechtse Burgerunie (Fidesz), zouden tijdens de laatste parlementsverkiezingen van 2006 tien keer zo veel hebben uitgegeven als de wettelijke limiet van 386 miljoen forint (ca. 1,6 miljoen euro).

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Protesten tegen hervormingen in gezondheidszorg

Op 21 november 2007 vonden er urenlange stakingen en protestacties plaats door werknemers in het spoorvervoer, het onderwijs, de elektriciteitssector en op de luchthaven Ferihegy in Boedapest. De actievoerders protesteerden, behalve tegen de sluiting van enkele spoorlijnen, vooral tegen de voorgenomen hervormingen in de gezondheidszorg. Deze behelsden de overgang van een staatssysteem naar een meer commercieel stelsel. De Kamer van Artsen van Hongarije vreesde dat daardoor de traditie van 'sociale solidariteit' in de sector verloren zou gaan.

Spoorstaking beëindigd zonder akkoord

Het spoorwegpersoneel van Hongarije maakte op 7 februari 2008 een einde aan een vier dagen durende staking. De Federatie van Vakbonden in de Elektrische Energie Industrie (VDSZSZ) eiste een loonsverhoging van 10 procent, maar de staatsspoorwegonderneming MÁV bood niet meer dan 6,9 procent. Niet alle werknemers deden mee aan de staking. Omdat niet kon worden ingestaan voor de veiligheid van de treinen die nog wel reden, besloot de bond weer aan het werk te gaan zonder dat er een akkoord met de MÁV was gesloten.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Zowel begrotingstekort als economische groei nemen af

Op 17 december 2007 nam het Hongaarse parlement een strakke begroting voor 2008 aan, die voorzag in een tekort van 4 procent. Er was 7,9 biljoen forint (ca. 30,6 miljard euro) aan inkomsten gepland en 9,02 biljoen aan uitgaven. Op 14 januari 2008 maakte de regering bekend dat het begrotingstekort over 2007 5,7 procent bedroeg. Dat was het hoogst van alle lidstaten van de Europese Unie, maar wel aanzienlijk minder dan in 2006, toen het tekort op 9,2 procent lag.

Op 7 maart 2008 bleek uit gegevens van het Nationaal Bureau voor de Statistiek (KSH) dat de economische groei in 2007 1,3 procent had bedragen, veel minder dan de 4 procent groei uit 2006.

Vrije koers Hongaarse munt om inflatie te bestrijden

Het KSH maakte op 15 januari 2008 bekend dat de inflatie over 2007 als gevolg van de hogere BTW en de stijgende voedsel- en brandstofprijzen 8,0 procent bedroeg. Dit cijfer was meer dan twee keer zo hoog als de 3,9 procent inflatie over 2006.
Om de inflatiebestrijding te vergemakkelijken maakte Andras Simor, gouverneur van de centrale bank, op 25 februari 2008 bekend dat vanaf de volgende dag de nationale munt forint een vrije koers ten opzichte van de euro zou krijgen. In 2003 was een vaste koers vastgesteld van 283,36 forint voor een euro, met een marge van 15 procent naar boven of beneden.

Kleine munten uit de roulatie

Op 29 februari 2008 gingen de munten van één en twee forint uit de roulatie. Eén forint stond gelijk aan 0,0038 euro. De beslissing werd genomen vanwege deze geringe waarde en ook vanwege de stijgende productiekosten van de munten.

GEZONDHEID EN ZORG

Parlement steunt hervorming gezondheidszorg

Het parlement van Hongarije nam op 11 februari 2008 een fel betwiste hervormingswet voor de gezondheidszorg aan. De wet voorzag in het openstellen van de sector voor private verzekeraars. Zo moest de enige staatsziektekostenverzekeraar vervangen worden door 22 regionale verzekeraars, waarin private verzekeraars tot 49 procent van de aandelen konden krijgen. De overheid zou bovendien op de ziektekosten moeten bezuinigen. De talloze critici, waaronder de centrumrechtse oppositie, meenden dat in het nieuwe stelsel ouderen en chronisch zieken onevenredig getroffen zouden worden.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Strafbaarstelling haatdragende uitlatingen ongrondwettelijk verklaard

Het Constitutioneel Hof van Hongarije verklaarde op 30 juni 2008 door het parlement aanvaarde amendementen op de strafwet om haatdragende uitingen strafbaar te stellen, ongrondwettelijk. De volksvertegenwoordigers wilden het bezigen van dergelijke uitingen, met name die tegen etnische groepen, tegengaan door deze te bestraffen met maximaal twee jaar cel.
Volgens het Hof werd door de amendementen de vrijheid van meningsuiting te sterk ingeperkt. Het stelde dat in een democratische samenleving uitingen van haat vanzelf werden geneutraliseerd, omdat de vertolker ervan zich automatisch buiten de orde zou stellen.

Demonstratie voor homorechten verstoord

Een Gay Pride mars op 5 juli 2008 in de hoofdstad Boedapest liep uit op ernstige ongeregeldheden waarbij deelnemers wer-

den aangevallen door rechts-extremisten. De ongeveer 450 demonstranten en de politie werden bekogeld met vuurwerk, eieren, straatkeien en flessen. Onder meer een politiewagen met daarin Gabor Szetey, de eerste Hongaarse politicus die openlijk voor zijn homoseksualiteit uitkwam, werd geraakt. In gevechten tussen de antihomoactivisten en de politie raakten 10 mensen gewond en werden 45 mensen gearresteerd. De politie moest traangas en waterkanonnen inzetten om de homoseksuelen op het Heldenplein te beschermen.

Homorechten in meer landen Europese Unie geschonden

Op 1 juli had de mensenrechtenorganisatie van de Europese Unie, het in Wenen gevestigde Europees Agentschap voor Fundamentele Rechten (FRA), een rapport gepubliceerd, waarin werd gemeld dat in 9 van de 27 EU-lidstaten de fundamentele rechten van homoseksuelen nog niet goed werden beschermd. Een week eerder waren Gay Pride marsen in Tsjechië en Bulgarije op vergelijkbare wijze uit de hand gelopen.

Antihomoactivist veroordeeld

Een man die tijdens de mars betrokken was bij de aanvallen op de politie kreeg hiervoor op 17 juli een voorwaardelijke gevangenisstraf van anderhalf jaar. Bovendien moest hij voortaan uit de buurt blijven van bijeenkomsten met meer dan vijftig mensen. Het was niet uitgesloten dat ook nog andere ordeverstoorders een veroordeling zouden krijgen.

BUITENLANDSE ZAKEN

Hongarije sluit gasleiding-overeenkomst met Rusland

Op 28 februari 2008 was premier Ferenc Gyurcsany in Moskou om met Dmitri Medvedev, Russisch vicepremier en directeur van aardgasmaatschappij Gazprom, een overeenkomst te sluiten over een joint venture voor de aanleg van de Hongaarse sectie van de South Stream gaspijpleiding. Deze bracht Russisch gas via de Zwarte Zee en Bulgarije naar Europa.
South Stream was een concurrent van het pijpleidingproject Nabucco van de Europese Unie, dat voorzag in de import van gas uit Azerbeidzjan. Nabucco moest de Europese afhankelijkheid van Russisch gas verminderen. Gyucrsany's reis naar Moskou ging dan ook in tegen het Europees beleid en kreeg daarom kritiek van onder meer de centrumrechtse oppositie. De premier kon daartegen inbrengen dat Hongarije reeds twee derde van zijn gasimport uit Rusland betrok en dat andere EU-lidstaten ook bilaterale verdragen met Rusland hadden afgesloten.

Hongarije erkent onafhankelijk Kosovo

Staatssecretaris Marta Fekszi maakte op 19 maart 2008 bekend dat Hongarije het onafhankelijk geworden Kosovo erkende. Dat land had op 17 februari eenzijdig de onafhankelijkheid van Servië uitgeroepen. De Servische regering verklaarde vervolgens de diplomatieke banden te verbreken met landen die deze onafhankelijkheidsverklaring zouden erkennen. Uit angst voor wraakacties van Servische nationalisten riep Fekszi gelijktijdig de Servische regering op de veiligheid van de 350.000 etnische Hongaren in de Noord-Servische autonome provincie Vojvodina te beschermen.

(Vorige berichten pagina 618/1 e.v. - 2007)

KROATIË

BINNENLAND

Regerende centrumrechtse HDZ blijft grootste partij bij verkiezingen

De verkiezingen op 25 november 2007 voor het Huis van Afgevaardigden in Kroatië waren een nek-aan-nek-race tussen de regerende centrumrechtse Kroatische Democratische Unie (HDZ) en de oppositionele Sociaal-Democratische Partij van Kroatië (SDP). Aanvankelijk leken beide dicht bij elkaar uit te komen, maar na het tellen van de stemmen van de Kroatische kiezers in de diaspora, verspreid over 53 landen in de wereld, bleek de HDZ tien zetels meer te hebben gehaald dan de SDP. De HDZ behield haar 66 zetels, maar het verschil met de sociaal-democraten werd veel kleiner door de 13 zetels winst die de SDP behaalde.
De uitslag voorspelde ingewikkelde coalitieonderhandelingen, omdat ook de SDP met andere partijen tot een meerderheidscoalitie zou kunnen komen. De programmatische verschillen tussen de HDZ en de SDP waren niet groot. Beide partijen zagen het voor de komende regeringsperiode als belangrijkste opdracht om Kroatië de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO) en de Europese Unie binnen te loodsen.

Uitslagen parlementsverkiezingen Kroatië
(25 november 2007)

Het parlement telt 153 zetels, waarvan er 8 zijn gereserveerd voor vertegenwoordigers van etnische minderheden.

Opkomst 59,6 procent

partij	percentage	zetels	winst/ verlies
HDZ	36,6	66	0
SDP	31,2	56	+ 13
HSS-HSLS-PGS	6,5	8	- 4
HNS	6,8	7	- 4
HDSSB	1,8	3	+ 3
IDS	1,5	3	+ 3
HSU	4,1	1	- 2
HSP	3,5	1	- 7
Etnische minderheden		8	0
Totaal		153	

HDZ - Kroatische Democratische Unie
SDP - Sociaal-Democratische Partij van Kroatië
HSS-HSLS-PGS - Verbond Kroatische Boerenpartij-Kroatische Sociaal-Liberale Partij- Alliantie van Primorje en Gorski Kotar
HNS - Kroatische Volkspartij
HDSSB - Kroatisch Democratisch Congres van Slavonië en Baranja
IDS - Istrische Democratische Assemblee
HSU - Kroatische Partij van Gepensioneerden
HSP - Kroatische Partij van het Recht

Premier Sanader vormt nieuwe regering

Op 15 december kreeg zittend premier Ivo Sanader van president Stipe Mesic opdracht een nieuwe regering te vormen. Het lukte hem een coalitie tot stand te brengen met het verbond van de Kroatische Boerenpartij en de Kroatische Sociaal-Liberale Partij (HSS-HSLS) en met steun van de acht vertegenwoordigers van etnische minderheden.

De nieuwe regering kreeg op 12 januari 2008 steun in het parlement. Sanader beloofde in zijn nieuwe regeerperiode Kroatië lid te laten worden van de NAVO en de EU, de economische hervormingen te versnellen, de salarissen te verhogen en de werkloosheid van 14 procent te verlagen.

Samenstelling regering Kroatië (29 april 2008)

Premier
Ivo SANADER

Vicepremiers
Djurdja ADLESIC
Slobodan UZELAC

Vicepremier, belast met Economie, Arbeid en Ondernemerschap
Damir POLANCEC
Vicepremier, belast met Familie-, Veteranen- en Generatieaangelegenheden
Jadranka KOSOR

Ministers:
Binnenlandse Zaken
Marijan MLINARIC
Buitenlandse Zaken en Europese Integratie
Gordan JANDROKOVIC
Cultuur
Bozo BISKUPIC
Defensie
Branko VUKELIC
Financiën
Ivan SUKER
Justitie
Ana LOVRIN
Landbouw
Bozidar PANKRETIC
Milieu, Ruimtelijke Ordening en Bouwzaken
Marina MATULOVIC-DROPULIC
Onderwijs, Wetenschap en Sport
Dragan PRIMORAC
Regionale Ontwikkeling, Waterstaat en Bosbouw
Petar COBANKOVIC
Toerisme
Damir BAJS
Transport en Zeezaken
Bozidar KALMETA
Volksgezondheid
Darko MILINOVIC

Gouverneur centrale bank
Zeljko ROHATINSKI

NASLEEP TWEEDE WERELDOORLOG

Voormalig commandant concentratiekamp Jasenovac overleden

De voor zover bekend laatste nog levende commandant van een concentratiekamp uit de Tweede Wereldoorlog, Dinko Sakic, stierf op 20 juli 2008 op zevenentachtigjarige leeftijd in een gevangenisziekenhuis aan hartfalen. Sakic was in de oorlog commandant van het beruchte kamp Jasenovac, een van de veertig Kroatische concentratiekampen. Daar vonden tienduizenden Serviërs, joden, zigeuners en antifascistische Kroaten de dood. Kroatië was in de oorlog een marionettenstaat van nazi-Duitsland.

Na de oorlog was Sakic naar Argentinië gevlucht, dat hem in 1998 aan Kroatië uitleverde. Een jaar later werd Sakic tot twintig jaar celstraf veroordeeld wegens zijn misdaden in oorlogstijd. Hij toonde hierover overigens nooit berouw.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Massale demonstratie voor hoger salaris

Op 12 april 2008 gingen in de hoofdstad Zagreb tienduizenden mensen de straat op om te demonstreren voor hogere salarissen. De demonstratie was georganiseerd door de vijf grootste vakbonden van Kroatië. Volgens de organisatoren waren zestigduizend mensen op de been, maar volgens de nationale radio bedroeg het aantal betogers veertigduizend.
Vakbondsleider Kresimir Sever stelde dat er in Kroatië twee gescheiden werelden waren ontstaan. Naast een rijk Kroatië was er een 'verarmd Kroatië', bestaande uit werknemers, gepensioneerden, werklozen en studenten. Volgens de bonden verdiende een Kroatische werknemer 26 procent van het gemiddelde salaris in de Europese Unie. In januari bedroeg het gemiddelde maandsalaris 5.019 kuna (ca. 690 euro). De bonden stelden dat dit bedrag slechts voldoende was om 78 procent van de kosten voor levensonderhoud te dekken.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Hogere economische groei in Kroatië

De financieel-economische ontwikkelingen in 2007 in Kroatië lieten een gemengd, maar toch overwegend positief beeld zien. De economische groei over 2007 bedroeg 5,6 procent, zo maakte het Centraal Bureau voor de Statistiek op 30 maart 2008 bekend. In 2006 was de groei 4,8 procent. Verder haalde Kroatië in 2007 een record aan buitenlandse investeringen binnen, namelijk voor een bedrag van omgerekend 3,62 miljard euro, zo meldde de Kroatische centrale bank op 9 april 2008. In 2006 was dit bedrag 2,74 miljard euro.
Daarentegen stegen de buitenlandse schuld en het handelstekort, met respectievelijk 11,5 en 11,0 procent. Op het einde van 2007 bedroeg de buitenlandse schuld 32,61 miljard euro. Op het gebied van de buitenlandse handel groeiden de importen met 10 procent tot 18,8 miljard euro en stegen de exporten met 9 procent tot 9,0 miljard euro.

Onroerendgoedprijzen in tien jaar verdubbeld

De onroerendgoedprijzen in Kroatië zijn tussen 1997 en 2007 bijna verdubbeld, met name vanwege het duurder worden van onroerend goed aan de Adriatische kust en in Zagreb. De centrale bank maakte dit op 17 juli 2008 bekend. Vooral sinds 2004 waren de prijzen gestegen, namelijk met 61,6 procent. In de tweede helft van 2007 kostte een vierkante meter woonruimte in de binnenstad van Zagreb gemiddeld 2.300 euro, tegen 1.400 euro in dezelfde periode vijf jaar eerder.

JUSTITIE

Oud-politieman veroordeeld voor drievoudige moord

Op 7 juli 2008 veroordeelde het gerechtshof in de stad Osijek de voormalige Kroatische politieman Antun Gudelj tot twintig jaar celstraf wegens drievoudige moord tijdens de oorlog in Kroatië (1991-1995). Hij werd schuldig bevonden aan het doden van de plaatselijke politiecommandant Josip Reihl-Kir en twee etnisch Servische politici, in juli 1991.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Kroatische parlement neemt antidiscriminatiewet aan

Op 9 juli 2008 nam het Kroatische parlement een wet aan waarin discriminatie op raciale, etnische, politieke, religieuze, geslachtelijke, seksuele 'en andere' gronden werd verboden. Deze wet was nodig om de antidiscriminatiewetgeving van Kroatië in lijn te brengen met die van de Europese Unie.

De katholieke kerk in Kroatië had uit angst voor de introductie van het homohuwelijk de antidiscriminatiebepaling op seksuele gronden uit de wet willen houden. Zij werd hierin gesteund door de orthodoxe christenen en moslims in het land. Het beginsel zou volgens de kerk ingaan tegen 'de waarden van ruim 95 procent van de bevolking'. Bijna 90 procent van de Kroaten was katholiek.

Kroatië

MILITAIRE ZAKEN

Kroaten leveren illegale wapens in

In september 2007 startte de regering van Kroatië een actie om burgers hun illegale wapens te laten inleveren. Op 10 juni 2008 maakte de regering bekend dat er na deze oproep 16.000 wapens waren ingeleverd, evenals 640.000 stuks patronen en 720 kilogram aan explosieven. Het ging hier veelal om overblijfselen uit de burgeroorlog in de jaren negentig van de twintigste eeuw.

JOEGOSLAVIË-TRIBUNAAL

Minister van Binnenlandse Zaken ontslagen

Kroatië zal volledig met het Joegoslavië-tribunaal samenwerken, zo liet premier Ivo Sanader op 2 januari 2008 in een verklaring weten. Zijn belofte was nodig geworden nadat minister van Binnenlandse Zaken Ivica Kirin tijdens een berenjacht was gefotografeerd in aanwezigheid van ex-generaal Mladen Markac. Kirin bood op 29 december zijn ontslag aan.
Markac mocht niet jagen, omdat hij huisarrest had in afwachting van de behandeling van zijn zaak door het Joegoslavië-tribunaal. Hij werd beschuldigd van oorlogsmisdaden tegen Kroatische Serviërs tijdens een militaire operatie in augustus 1995.

Parlementaire onschendbaarheid extreemrechtse leider opgeheven

Op 13 januari 2008 werd de parlementaire onschendbaarheid van Branimir Glavas (51) opgeheven. Hij was de oprichter en leider van het extreemrechtse Kroatisch Democratisch Congres van Slavonië en Baranja (HDSSB), dat met 3 zetels in het parlement was vertegenwoordigd.
De voormalige generaal werd beschuldigd van het doden van twaalf burgers gedurende de burgeroorlog (1991-1995). Het parlement vond het echter niet nodig Glavas in detentie te nemen.

Voormalige generaal veroordeeld

In de eerste aan Kroatië gedelegeerde rechtszaak werd ex-generaal Mirko Norac (40) op 30 mei 2008 tot zeven jaar celstraf veroordeeld wegens zijn aandeel in de dood van Servische burgers en krijgsgevangenen. Voormalig generaal Rahim Ademi (54) kreeg hiervoor vrijspraak.

Ex-politiecommandant krijgt twintig jaar

De Kroatische afdeling van het tribunaal veroordeelde de Servische voormalige politiecommandant Mitar Arambasic op 9 juni voor gepleegde misdaden tegen Kroatische gevangenen in het dorp Otisic. Hij kreeg twintig jaar opgelegd.

Ex-generaal krijgt strafverhoging voor bombardement Dubrovnik

Op 17 juli werd de Servische ex-generaal Pavle Strugar door het Joegoslavië-tribunaal veroordeeld op grond van twee nieuwe beschuldigingen in verband met het bombarderen van de historische Kroatische kuststad Dubrovnik. Strugar (75) werd, in zijn functie als generaal in het Joegoslavische Volksleger (JNA), verantwoordelijk gehouden voor het bombardement dat op 6 december 1991 plaatsvond. De nieuwe beschuldigingen betroffen militair onnodige vernietiging en illegale aanvallen op burgerdoelen. In 2005 was Strugar al tot acht jaar celstraf veroordeeld voor aanvallen op burgers en het vernietigen van historische monumenten in Kroatië. Hij ging tegen deze veroordeling in beroep, maar dit pakte voor hem dus onvoordelig uit. Voor de twee nieuwe beschuldigingen kreeg hij nog eens 7,5 jaar opgelegd. Wegens zijn slechte gezondheid hoefde Strugar zijn straf overigens niet in een cel uit te zitten.

BUITENLANDSE ZAKEN

Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking beëindigt missie

Aan het eind van het jaar zal de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE) haar elf jaar oude observatiemissie in Kroatië beëindigen, zo maakte zij op 22 december 2007 bekend. De missie, in 1996 ingesteld na het einde van de burgeroorlog, werd vervangen door een kantoor dat ging toezien op de terugkeer van Servische vluchtelingen en op de vervolging van oorlogsmisdaden door Kroatische rechtbanken.

Visserijzone opgegeven onder Europese druk

Op 13 maart 2008 zag het Kroatische parlement onder druk van de Europese Unie af van de instelling van een exclusieve visserijzone van 23.800 vierkante kilometer voor de Kroatische kust.

In 2003 had Kroatië de zone ingesteld, met name om de visstand daar te beschermen tegen de Italiaanse visserijvloot. Toen Kroatië het jaar daarna ging werken aan een toekomstig EU-lidmaatschap, werden Italiaanse en Sloveense vissers weer toegelaten. Op 1 januari 2008 verklaarde de Kroatische regering de zone echter weer tot verboden visgebied.

OVERLEDEN

Edo Murtic, beeldend kunstenaar

Op 2 januari 2005 overleed in Zagreb de beeldend kunstenaar Edo Murtic op de leeftijd van 83 jaar. Edo Murtic werd geboren in Velika Pisanica op 4 mei 1921. Hij verhuisde als kind met zijn ouders naar Zagreb waar hij in 1939 aan de Academie voor Schone Kunsten ging studeren. Hij was actief als socialist en in de Tweede Wereldoorlog sloot hij zich aan bij de partizanen. Na de oorlog werd hij bekend door zijn grafisch werk, posters, illustraties en ontwerpen voor boeken. Daarnaast begon hij abstract te schilderen in een zeer rijk en bijna agressief kleurenpalet. Zijn schilderijen uit de jaren zestig en zeventig vormen een hoogtepunt in zijn oeuvre. Zijn werk is te vinden in particuliere verzamelingen van naam en in musea voor moderne kunst in Parijs en New York.

(Vorige berichten pagina 620/3 e.v. - 2007)

NEDERLAND

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Werkloosheid daalt in bijna alle provincies

Uit cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), gepubliceerd op 16 juli 2008, bleek dat de werkloosheid in 2007 in nagenoeg alle provincies was gedaald. Alleen in Groningen bleef deze op bijna hetzelfde niveau met 7,1 procent, het hoogste Nederlandse percentage. In 2006 werd deze positie nog ingenomen door Flevoland, waar de werkloosheid het jaar daarna ech-

ter het meest terugliep. Groningen werd gevolgd door Limburg, met 5,7 procent. De werkloosheidspercentages in de provincies Gelderland, Noord-Brabant, Noord-Holland, Utrecht en Zeeland lagen onder het landelijk gemiddelde van 4,5 procent. In laatstgenoemde provincie was de werkloosheid het laagst met 3,3 procent.
Opvallend was verder de neerwaartse trend in Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en Utrecht. Het werkloosheidspercentage, dat in 2005 op 9 procent lag en het jaar daarop al was gedaald naar 7,6 procent, bereikte er nu het niveau van 6 procent. In de drie eerstgenoemde steden daalde de werkloosheid sneller dan in de rest van Nederland. Het CBS wees als verklaring op de inhaalslag die was gemaakt door allochtonen, die relatief vaak in de grote steden woonden. Daarnaast was de economische groei er bovengemiddeld. Rotterdam had van de vier steden de meeste werklozen, maar liet tegelijkertijd de sterkste daling zien, namelijk van 9,7 procent in 2006 naar 7,4 procent in 2007.

Verschil in levensverwachting tussen mannen en vrouwen neemt af

Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) maakte op 28 juli 2008 gegevens bekend waaruit bleek dat de levensverwachting van mannen de laatste vijf jaar sterk was gestegen. In 2002 werden zij gemiddeld 76 jaar, maar in 2007 was dat gestegen naar 78 jaar. De van oudsher hogere levensverwachting van vrouwen bleef bestaan, maar de stijging daarvan was minder dan die van mannen. Vrouwen werden nu gemiddeld 82,3 jaar, tegenover 80,5 jaar in 2002. Teruggerekend naar 1980 was de levensverwachting van mannen met 5,5 jaar toegenomen en die van vrouwen met 3,1 jaar. De trend dat de mannelijke levensduur sneller steeg dan de vrouwelijke zou zich volgens het CBS de komende decennia voorzetten.
Het aantal sterfgevallen was sinds 2002 elk jaar gedaald, in het bijzonder onder mensen boven de zeventig. In 2007 overleden onder hen bijna 13 procent minder mensen dan vijf jaar eerder. Deze afname was vooral het gevolg van het verminderde risico om te sterven aan hart- en vaatziekten. Het overlijdensrisico daalde zowel onder mannen als vrouwen. Bij mannen deed zich dat vooral voor in de leeftijdscategorie tussen vijftig en tachtig, bij vrouwen was dat het geval bij de nog hogere leeftijden.

Vergrijzing

De toegenomen levensverwachting van mannen had ook als gevolg dat de kosten van de vergrijzing minder zouden toenemen dan meestal werd aangenomen, zo concludeerde het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) op 17 juli 2008. Uit haar onderzoek viel af te leiden dat met het ouder worden weliswaar de zorgkosten toenamen, maar niet in evenredige mate. Het RIVM ging nu uit van een jaarlijkse stijging van de uitgaven voor ouderenzorg met 1 in plaats van 2 procent. De verklaring die het instituut hiervoor gaf luidde: 'In de praktijk maken vooral alleenstaande ouderen gebruik van de formele ouderenzorg. Dit zijn meestal vrouwen, omdat vrouwen gemiddeld ouder worden dan mannen. De komende decennia zal de levensverwachting van mannen echter sneller toenemen dan de levensverwachting bij vrouwen. Dit betekent dat echtparen in de toekomst langer bij elkaar blijven en er naar verhouding minder snel een beroep op formele ouderenzorg wordt gedaan.'
Daarnaast verwachtte het RIVM dat ook het aantal mensen dat een beroep zou doen op ziekenhuiszorg minder snel zou toenemen dan eerder werd aangenomen. Tot 2020 zou deze stijging 1 procent in plaats van 1,2 procent bedragen. De reden daarvoor was dat als gevolg van de langere levensduur de hoge kosten van het laatste levensjaar werden uitgesteld, waardoor de jaarlijkse kostenstijging lager uitviel.
De groei van de zorguitgaven zette echter wel om andere redenen dan de vergrijzing door. Tussen 1999 en 2003 stegen de zorgkosten jaarlijks met gemiddeld 9,7 procent en tussen 2003 en 2005 met 3,9 procent. Vanwege de prijsontwikkelingen en nieuwe behandelmogelijkheden werd ook voor de komende jaren een groei boven de vergrijzingslasten verwacht. Als ook met deze factoren rekening werd gehouden, zouden de zorguitgaven niet lager zijn dan eerder werd aangenomen.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Ook Nederlanders betrokken bij fraudeschandaal Liechtenstein

Staatssecretaris van Financiën Jan Kees de Jager liet op 28 juli 2008 in een brief aan de Tweede Kamer weten dat de namen van negentien Nederlandse particulieren en twee Nederlandse bedrijven vóórkwamen op een cd-rom met gegevens van geheime bankrekeningen in Liechtenstein. Deze cd-rom, die in handen was van de Duitse belastingdienst, was in 2006 door een voormalige employé van de Liechtensteinse LGT-bank aan Duitse geheime diensten verkocht voor een bedrag van 4,2 miljoen euro. De bekendmaking daarvan luidde het begin in van de onthulling van een omvangrijk, internationaal fraudeschandaal. Op de cd-rom zouden veertienhonderd namen staan van rekeninghouders, van wie zo'n zeshonderd uit Duitsland. Liechtenstein stond bekend als een land waar witwaspraktijken veel voorkwamen en ongeveer 90 procent van de financiële diensten werd verleend aan buitenlanders.
Medewerkers van de Nederlandse fiscale opsporingsdienst FIOD-ECD hadden toegang gekregen tot de gegevens van Nederlandse belastingplichtigen op de cd-rom en deze vergeleken met hun aangiftes in eigen land. Er zou nu onderzoek volgen naar de herkomst van de tegoeden. In geval van belastingontduiking konden fiscale boetes worden opgelegd en zou waar nodig strafrechtelijke vervolging plaatsvinden, zo meldde de staatssecretaris in zijn schrijven aan de Kamer.

JUSTITIE

Veiligheid volgens onderzoeksrapport niet altijd gebaat bij harde aanpak

In een op 9 juli 2008 verschenen rapport, opgesteld op verzoek van de ministeries van Binnenlandse Zaken en Justitie, concludeerde het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) dat een hardere aanpak van criminaliteit geen garantie bood op betere resultaten. In de publicatie, met de titel *Sociale veiligheid ontsleuteld. Veronderstelde en werkelijke effecten van veiligheidsbeleid*, werd de overheid aangemoedigd meer aandacht te besteden aan preventie en een al te eenzijdige nadruk op een strafrechtelijke aanpak te vermijden.
Volgens het SCP-rapport zorgden politiesurveillance op onveilige plekken en tijdstippen en toezicht door onder meer tramconducteurs en horecapersoneel voor een afname van de criminaliteit en een vermindering van gevoelens van onveiligheid. Cameratoezicht kon daarbij ondersteunend zijn, ook al voelden mensen zich er niet vei-

liger door. Bij lichte overtredingen, waarbij soms hard werd opgetreden, verdiende een traject buiten het strafrecht om de voorkeur: 'Een justitiële afhandeling [kan] averechts uitpakken, doordat een strafblad stigmatiseert en de drempel om opnieuw delicten te plegen kan verlagen.'
Het streven om recidive tegen te gaan, werd volgens het SCP ook niet bereikt door het opleggen van gevangenisstraf. Deze kon zelfs de drang vergroten om opnieuw in de fout te gaan. Als de duur van de gevangenschap lang was, kon recidive alleen bereikt worden als de straf werd gekoppeld aan effectieve resocialisatieprogramma's en aan ondersteuning en begeleiding na het uitzitten van de straf. Dergelijke ondersteuning was ook noodzakelijk in gevallen waarin werd gekozen voor vrijheidsbeperkende straffen als elektronisch huisarrest.
Het SCP wees er tenslotte op dat heropvoedingskampen voor jongeren veelal averechts werkten: 'Residentiële programma's die jongeren via disciplinering en groepsdruk moeten heropvoeden, zoals heropvoedingskampen of -internaten, verhogen juist de kans dat jongeren opnieuw de fout ingaan bij terugkeer in de samenleving.' Van belang waren vooral resocialisatieprogramma's waarin de verschillende leefdomeinen van jongeren – het gezin, de school, de straat – werden geïntegreerd. Daarbij konden met name cognitief-gedragstherapeutische behandelingen en sociale vaardigheidstrainingen effect sorteren.

Rechters zwakken eisen voor gezinsvorming en gezinshereniging af

De scherpe eisen die Nederland stelde aan de mogelijkheden tot gezinsvorming en -hereniging werden in juli 2008 van verscheidene zijden bekritiseerd. Het ging om de eisen ten aanzien van het inkomen en het afleggen van een inburgeringsexamen.

Looneis

De rechtbank in Roermond sprak op 9 juli uit dat de inkomenseis voor iemand die een partner uit het buitenland wilde laten overkomen, in een deel van de gevallen als strijdig moest worden beschouwd met de Europese richtlijn voor gezinshereniging. Het betrof de zogeheten derdelanders, mensen die geen Nederlander waren en ook niet afkomstig waren uit een andere lidstaat van de Europese Unie, maar die wel in Nederland woonden. Zij hoefden volgens de rechter niet te voldoen aan de eis minimaal 120 procent van het minimumloon te verdienen.

Inburgeringstoets

Op 15 juli maakte Human Rights Watch (HRW) een rapport openbaar waarin ze de verplichting voor migranten om in eigen land de inburgeringstoets af te leggen als discriminerend kwalificeerde. Deze maatregel trof volgens de mensenrechtenorganisatie eenzijdig vooral Turken en Marokkanen die naar Nederland wilden komen voor gezinshereniging. Het examen was niet verplicht voor migranten uit de EU en landen als Australië, Japan en de Verenigde Staten. Nederland was bovendien het enige land dat de toets afnam vóór dat migranten het land binnenkwamen.
De kritiek van HRW kreeg dezelfde dag juridische ondersteuning toen de rechtbank in Amsterdam bepaalde dat het examen niet vooraf in eigen land hoefde te worden afgelegd. Deze eis had volgens de rechter geen juridische basis in de Vreemdelingenwet van 2000: ze ontbrak in de lijst van voorwaarden waaraan de migrant diende te voldoen. De uitspraak had overigens geen betrekking op migranten die om andere redenen dan gezinshereniging naar Nederland wilden komen.

Minister Ernst Hirsch Ballin van Justitie kondigde op 23 juli aan dat tegen beide gerechtelijke uitspraken beroep zou worden aangetekend.

Minister wil mogelijkheid tot herziening strafzaken verruimen

Minister Ernst Hirsch Ballin van Justitie kwam op 15 juli 2008 met een voorstel om mensen die meenden ten onrechte te zijn veroordeeld de mogelijkheid te geven hun zaak opnieuw te laten behandelen. De keerzijde daarvan was dat hij tevens voorstelde dat degenen van wie later aannemelijk werd dat zij ten onrechte waren vrijgesproken opnieuw vervolgd konden worden. Aan beide regelingen waren wel strikte voorwaarden verbonden.
De voorstellen waren een antwoord op de groeiende ontevredenheid over de rechtspleging in Nederland, in het bijzonder ten aanzien van enkele ophef veroorzakende moordzaken. Daarbij ging het onder meer om de veroordeling van onschuldigen in de Puttense moordzaak (1994) en voor de Schiedammer parkmoord (2000). Ook was er de behoefte om uit overwegingen van rechtvaardigheid hen die aan veroordeling ontsnapten maar later alsnog als verdachte konden worden aangemerkt, voor de rechter te brengen.

Ten onrechte veroordeeld

In de bestaande regeling moest een veroordeelde die heropening van zijn of haar proces wilde, zelf nieuw bewijs daarvoor leveren. In de praktijk bleek dat echter bijna onmogelijk. De bedoeling was dat nu de procureur-generaal bij de Hoge Raad de bevoegdheid kreeg nieuw onderzoek te laten uitvoeren op verzoek van de veroordeelde. Wanneer een gevangenisstraf van twaalf jaar of meer was opgelegd, moest het verzoek, mits voldoende gemotiveerd, worden toegewezen. Reden voor heropening van de zaak konden zijn het beschikbaar komen van nieuw bewijsmateriaal of inzichten van deskundigen.

Ten onrechte vrijgesproken

Volgens het voorstel kon het Openbaar Ministerie (OM) in bepaalde gevallen vrijgesproken verdachten van misdaden waarop levenslang stond, opnieuw vervolgen. Dat kon het geval zijn wanneer er nieuw, zeer belastend bewijs opdook of wanneer zich ernstige procedurele fouten hadden voorgedaan (bijvoorbeeld meineed). Dit betekende een breuk met het bestaande rechtssysteem, dat voorschreef dat iemand slechts eenmaal voor dezelfde zaak kon worden berecht.

Juridische reacties

Strafrechtdeskundigen en advocaten, van wie sommigen meer dan eens hadden getracht een zaak heropend te krijgen, reageerden in grote lijnen positief op de grotere kansen voor degenen die ten onrechte waren veroordeeld. Advocaat Geert-Jan Knoops betwijfelde echter of een functionaris van de Hoge Raad de aangewezen persoon was om te beslissen over te heropenen rechtszaken. De Raad was geen onafhankelijke instantie omdat ze herzieningen zou moeten toestaan in zaken waarin ze eerder de veroordeling onderschreven had, aldus Knoops.

Meer kritiek van juristen was er op de aan het OM te geven bevoegdheid in bepaalde omstandigheden iemand na het finale oordeel van de rechter opnieuw in verdenking te stellen. De Amsterdamse hoogleraar rechtspsychologie Peter van Koppen vreesde dat de roep zou gaan klinken om verruiming van deze mogelijkheid tot misdaden waarop geen levenslang stond. Bovendien, zo was het oordeel van de Rotterdamse hoogleraar strafrecht Paul Mevis, was het OM duidelijk partijdig.

GEZONDHEID EN ZORG

Nederlandse vrouw overleden na besmetting met marburgvirus

In een ziekenhuis in Leiden overleed op 11 juli 2008 een veertigjarige Nederlandse vrouw na besmetting met het marburgvirus, dat zij had opgelopen tijdens haar vakantie in Oeganda. Ze was daar bij het bezoek aan een grot aangevlogen door een vleermuis, die het virus kan overbrengen. Het was niet eerder gebeurd dat een Nederlander het virus opliep en ook elders in Europa was dat maar zelden voorgekomen. Omdat iemand tot ongeveer drie weken na contact met een geïnfecteerd persoon ziek kon worden, werden zo'n 130 mensen met wie de vrouw contact had gehad voor controle opgeroepen. Uiteindelijk bleek niemand anders besmet te zijn geraakt.
Het marburgvirus manifesteerde zich in Europa voor het eerst in 1967, toen laboratoriummedewerkers in het Duitse Marburg ziek werden, nadat ze hadden gewerkt met weefsels van apen uit Oeganda. In Afrikaanse landen vonden daarna nog enkele uitbraken plaats. Besmetting met het virus leidt tot ernstige ziekteverschijnselen als koorts, huiduitslag, inwendige bloedingen, uitval van organen en in veel gevallen uiteindelijk tot de dood.

EUROPESE UNIE

Nederlands parlement aanvaardt Verdrag van Lissabon

In juni en juli 2008 gingen de Tweede en Eerste Kamer akkoord met het Verdrag van Lissabon, dat was bedoeld om de Europese Unie besluitvaardiger en democratischer te maken. Het gold als alternatief voor de in 2005 door referenda in Frankrijk en Nederland afgewezen Europese grondwet.

Geen referendum

Op 12 juni had Ierland als enige EU-land tot dan toe het verdrag afgewezen. Dat gebeurde per referendum, waartoe het land grondwettelijk verplicht was. Ook in andere landen gingen, naar bleek tevergeefs, stemmen op het ter goedkeuring aan de bevolking voor te leggen.
Een referendum werd door een deel van het Nederlandse parlement eveneens wenselijk geacht, zoals tot uiting kwam in een initiatiefvoorstel van de Socialistische Partij (SP), Democraten 66 (D66), GroenLinks (GL), de Partij voor de Vrijheid (PVV) en de Partij voor de Dieren (PvdD), alle oppositiepartijen. Op 27 mei bleek er in de Tweede Kamer bij lange na niet voldoende steun voor te zijn. Zowel de oppositionele Volkspartij voor Vrijheid en Democratie (VVD) als de regerende Partij van de Arbeid (PvdA), die in 2005 voorstander waren van een referendum, keerden zich daar nu tegen.

Stemverhoudingen

De Tweede Kamer nam het nieuwe verdrag op 5 juni aan, met de voorstemmen van de regeringspartijen – naast de PvdA het Christen-Democratisch Appèl (CDA) en de ChristenUnie (CU) – en van de oppositionele VVD, GL en D66. Tegen het verdrag waren de SP, de PVV, de PvdD, de Staatkundig Gereformeerde Partij (SGP), het van de VVD afgesplitste kamerlid Rita Verdonk en PvdA-fractielid Paul Kalma.
In de Eerste Kamer keerden zich bij de stemming op 8 juli vijftien parlementariërs tegen het Verdrag van Lissabon. Het ging om de fractieleden van de SP, de PvdD, de SGP en de van de SP afgesplitste eenmansfractie-Yildirim. (Tegenstander PVV had geen vertegenwoordigers in de Senaat.)

Tweede Kamer steunt kiesrecht Antilliaanen en Arubanen voor europarlement

Op 1 juli 2008 gaf de Tweede Kamer haar goedkeuring aan een wetsvoorstel dat Nederlanders woonachtig op de Nederlandse Antillen en Aruba stemrecht toekende voor de Europese verkiezingen. Zij konden dat doen per post of via internet. Tot dan toe viel dit kiesrecht alleen toe aan Arubanen en Antillianen die ooit tien jaar in Nederland hadden gewoond. Alleen de fractie van de Partij voor de Vrijheid (PVV) stemde tegen het wetsvoorstel.

Aanleiding voor de nieuwe regelgeving waren uitspraken van het Europees Hof van Justitie (september 2006) en de Raad van State (november 2006). Beide instanties stelden dat er geen onderscheid mocht worden gemaakt tussen Nederlanders buiten Europa die wel mochten deelnemen aan verkiezingen voor het Europees Parlement en Nederlanders in Aruba en de Antillen die dat niet mochten. De wijziging betekende dat er rond de 210.000 Nederlandse kiesgerechtigden van de eilanden bijkwamen. De eerstvolgende Europese verkiezingen waren gepland voor juni 2009.

BUITENLANDSE ZAKEN

Kabinet ontzegt Iraniërs toegang tot gevoelige studierichtingen

Met de handtekening van de ministers Maxime Verhagen van Buitenlandse Zaken en Ronald Plasterk van Onderwijs scherpte de Nederlandse regering op 3 juli 2008 de sanctiemaatregelen aan die tegen Iran van kracht waren. Dat gebeurde op basis van de in 2006 aangenomen resolutie 1737 van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties, waarin de lidstaten werden aangemoedigd verspreiding van nucleaire technologie naar Iran te voorkomen. De wijziging hield in dat aan zowel Iraanse onderdanen als aan Iraniërs met tevens een Nederlandse nationaliteit de toegang werd ontzegd tot vijf locaties en negen studierichtingen op het gebied van de kernfysica. Ook konden degenen die toch onderwijs aan hen gaven, strafrechtelijk worden vervolgd. Met de aangescherpte sancties moest worden voorkomen dat nucleaire kennis die studenten in technische en natuurwetenschappelijke vakken konden verwerven in handen kwamen van Iran. Dat land werd er internationaal van beschuldigd te werken aan een programma voor de ontwikkeling van nucleaire wapens. In de VN-resolutie werd niet gesproken over het weren van Iraniërs van onderwijsinstellingen en nucleaire locaties. Nederland liep met de maatregel dan ook uit de pas, omdat het als enige land deze maatregel nam. Volgens emeritus hoogleraar migratierecht Ulli Jessurun d'Oliveira maakte het zich daarmee schuldig aan discriminatie, omdat op basis van artikel 1 van de grondwet nationaliteit geen aanvaardbaar criterium was om mensen van onderwijs uit te sluiten. Hoogleraar rechtsvergelijking Gerard-René de Groot voegde daaraan toe dat de maatrege-

len discriminerend waren ten opzichte van Iraniërs met een Nederlands paspoort, omdat die niet gelijk werden behandeld met andere Nederlanders. Als alternatief had volgens critici ook kunnen worden gekozen voor het eventueel uitsluiten van individuele studenten op basis van een concrete verdenking.

OVERLEDEN

Piet Dankert, politicus

Op 21 juni 2003 overleed Piet Dankert op negenzestigjarige leeftijd in Perpignan in Frankrijk. Hij werd op 8 januari 1934 geboren in Stiens. Afkomstig uit het onderwijs, werd hij in 1968 lid van de Tweede Kamer voor de Partij van de Arbeid. Hij was woordvoerder voor Defensie en Buitenlandse Zaken. Eind jaren zeventig stapte hij over naar het Europees Parlement, waar hij als sociaaldemocraat naam maakte door zijn inspanningen voor het vergroten van de Europese samenwerking. Van 1982 tot 1984 was hij voorzitter van het Europees Parlement. In het derde kabinet-Lubbers was hij van 1989 tot 1994 staatssecretaris voor Europese Zaken. Als staatssecretaris schreef Dankert in 1991 samen met minster van Buitenlandse Zaken Hans van den Broek een pleidooi voor een federaal Europa. Dat kreeg geen meerderheid, maar in het politieke testament dat Dankert aan het einde van zijn loopbaan schreef in *Trouw*, herhaalde hij het belang van een volwaardige rol voor de Europese Unie. Hij zag de Unie als de beste garantie voor een vreedzaam, democratisch en samenwerkend Europa. Dankert was commandeur en grootofficier in de Orde van Oranje Nassau.

Willem Wilmink, tekstschrijver

Op 2 augustus 2003 overleed Willem Wilmink op zesenzestigjarige leeftijd in zijn geboorteplaats Enschede na een lang ziekbed. Wilmink werd op 25 oktober 1936 geboren in een socialistisch geëngageerd gezin. Na het gymnasium ging hij Nederlands studeren aan de Amsterdamse Universiteit. Van 1961 tot 1978 was hij universitair docent Nederlands aan het Instituut voor Neerlandistiek in Amsterdam. Hij hertaalde succesvol *de Beatrijs* en andere middeleeuwse teksten. In 1988 promoveerde hij op de poëzie van Hendrik de Vries. Wilmink werd vooral bekend als tekstschrijver van tv-programma's als *De Stratenmakeropzeeshow*, *Het Klokhuis* en *Kinderen voor Kinderen*. Hij schreef talloze liedjes voor artiesten als Wieteke van Dort, Herman van Veen en Adèle Bloemendaal. Zijn woordkeus lag dicht bij huis en was toch poëtisch. Wilmink schreef ook talloze kinderboeken. Hij ontving onder andere de Louis Davidsprijs, twee Zilveren en één Gouden Griffel en de Theo Thijssenprijs.

Ethel Portnoy, schrijfster

Op 25 mei 2004 overleed in Den Haag op zevenenzeventigjarige leeftijd de schrijfster Ethel Portnoy aan kanker. Ethel Portnoy werd in 1927 geboren in Philadelphia (VS) als dochter van Russisch-joodse immigranten. In 1950 trok zij naar Europa met een studiebeurs. Zij volgde in Parijs colleges culturele antropologie van Claude Lévi-Strauss naast een studie archeologie. In 1951 trouwde zij met Rudi Kousbroek, van wie zij later scheidde. Via hem kwam zij in contact met Remco Campert, Simon Vinkenoog, de Vijftigers en Cobra. Vanaf 1970 woonde zij in Den Haag. Zij debuteerde met *Steen en Been* (1971). Daarna publiceerde zij nog zo'n 25 boeken, essays en korte verhalen. In 1978 was zij medeoprichter van het feministisch literaire tijdschrift *Chrysallis*. In het Engels schrijvend voelde zij zichzelf een Nederlandse auteur. Haar boeken werden onder anderen door Rudy Kousbroek vertaald. In 1991 kreeg zij de Annie Romeinprijs.

Lodewijk de Boer, toneelschrijver

Op 4 juni 2004 overleed Lodewijk de Boer op zesenzestigjarige leeftijd in Amsterdam. De Boer werd geboren op 11 februari 1937 in Amsterdam. Hij debuteerde in 1960 met het korte verhaal *De omgekeerde god*. In 1963 begon hij absurdistische toneelstukken te schrijven onder invloed van Pinter en Beckett, die in 1969 gebundeld werden. Zijn stukken werden ook vertaald en in het buitenland opgevoerd, zoals *Zeven manieren om een rivier over te steken*. Samen met Willem Breuker schreef hij in 1972 de operasatire *Kaïn en Abel* en voor de satirische opera *Orpheus* van Louis Andriessen schreef hij het libretto (1977). De Boer was ook actief als hoorspelschrijver.

Hilda Verwey-Jonker, sociologe en feministisch politica

De sociaaldemocratische politica en sociologe Hilda Verwey-Jonker overleed op 23 juni 2004 te Utrecht op de leeftijd van 96 jaar. Zij werd geboren in Goes op 20 mei 1908 en groeide op in een vrijzinnigsocialistisch lerarengezin. Zij studeerde rechten aan de Rijksuniversiteit Leiden en was werkzaam als journaliste. In 1932 studeerde zij als eerste vrouwelijk socioloog af aan de toenmalige Gemeente Universiteit in Amsterdam en zij was in 1945 tevens de eerste vrouw die promoveerde in de sociologie. Het feminisme was een van haar centrale aandachtspunten: zij was actief in sociaal-democratische vrouwenorganisaties en publiceerde veel over emancipatievraagstukken.
Hilda Jonker, die in 1930 zou trouwen met de chemicus Evert Verwey, werd in 1927 lid van de Sociaal-Democratische Arbeiderspartij (SDAP). Zij was betrokken bij de opstelling van het Plan van de Arbeid – het sociaal-democratische anticrisisprogramma – en bij die van het nieuwe SDAP-beginselprogramma van 1937, waarin een gematigder koers dan voorheen werd uitgezet. Na de Tweede Wereldoorlog, tijdens welke periode zij in het verzet zat, werd Verwey-Jonker medeoprichter van de Partij van de Arbeid (PvdA), waarin de SDAP op ging. Zij was gemeenteraadsraadslid in Eindhoven (1935-1940 en 1953-1962) en lid van de Eerste Kamer van 1954 tot 1957. Later werd zij als eerste vrouw lid van de Sociaal Economische Raad (SER), waarvan zij kroonlid was tussen 1957 en 1972.
Verwey-Jonker was sinds 1964 officier in de orde van Oranje-Nassau. In 1978 ontving zij een eredoctoraat van de Erasmus Universiteit Rotterdam en in 2000 kreeg zij de Aletta Jacobsprijs, haar uitgereikt vanwege haar voortrekkersrol op emancipatiegebied. In 1993 werd het naar haar genoemde Hilda Verwey-Jonker Instituut opgericht, dat onderzoek deed naar sociologische vraagstukken.

Max Velthuijs, prentenboekmaker

Op 25 januari 2005 overleed op éénentachtigjarige leeftijd Max Velthuijs in zijn geboorteplaats Den Haag aan longkanker. Velthuijs werd geboren op 22 mei 1923 en groeide op in een onderwijzersgezin. Als jongen droomde hij ervan tekenfilms te gaan maken. Na een onvoltooide opleiding in de beeldende kunst aan de Arnhemse academie (1942), belandde hij na de oorlog in linkse kringen en werd cartoontekenaar voor het communistische blad *Voorwaarts*.

Hij ontwikkelde zich als grafisch ontwerper en reclametekenaar en ging werken voor de KLM, PTT, Shell en Philips. Daarnaast begon hij verhalen te schrijven die hij zelf illustreerde. Hoogtepunt werd zijn schepping 'Kikker'. Aanvankelijk door uitgevers sceptisch bekeken, werd Kikker een beroemd en beminnelijk figuurtje, dat groot en klein voor zich innam. De brede erkenning kwam in 1989 toen hij doorbrak met *Kikker is verliefd.* Daarna werden zijn kikkerboeken wereldwijd verkocht. Hij ontving voor zijn schepping de Hans Christian Andersen Prijs 2004.

Chris van der Klaauw, diplomaat en minister

Op 16 maart 2005 stierf te Den Haag Chris van der Klaauw op éénentachtigjarige leeftijd. Christoph Albert van der Klaauw werd op 13 augustus 1924 in Leiden geboren. In deze stad studeerde hij geschiedenis aan de Rijksuniversiteit en promoveerde in 1953 op de Belgisch-Nederlandse betrekkingen tijdens het interbellum. Van der Klaauw, lid van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie, werkte als diplomaat op verscheidene buitenlandse posten, waaronder Boedapest, Oslo en de Verenigde Naties in New York. Ook in de Europese politiek was hij voor Nederland actief. Op 19 december 1977 werd hij beëdigd als minster van Buitenlandse Zaken in het eerste kabinet-Van Agt. Van der Klaauw kwam tijdens zijn ministerschap regelmatig in aanvaring met coalitiepartij Christen-Democratisch Appèl over de kernwapenproblematiek, leveranties van onderzeeërs aan Taiwan en het beleid ten opzichte van de apartheidspolitiek van Zuid-Afrika. In 1981 keerde hij terug naar de diplomatieke dienst. Nog een aantal jaren was hij ambassadeur in achtereenvolgens Brussel en Lissabon. In 1995 verschenen zijn memoires onder de titel: *Een diplomatenleven.*

Geurt Brinkgreve, hoofdstedelijk heemschutter

Op 23 maart 2005 overleed Geurt Brinkgreve op achtentachtigjarige leeftijd in Amsterdam. Brinkgreve werd geboren op 9 december 1917 te Utrecht. Oorspronkelijk opgeleid voor beeldhouwer-medailleur, verlegde hij zijn activiteiten naar historisch Amsterdam en werd een gevreesd bestrijder van hoofdstedelijke verloedering. Jarenlang was hij lid van de Amsterdamse gemeenteraad voor de Katholieke Volkspartij, maar hij trad in 1966 af toen de raad akkoord ging met de nieuwbouw van de ABN-bank van architect Duintjer aan de Vijzelstraat. Hij was vele jaren bestuurslid en redacteur van de vereniging *Heemschut* en het gelijknamige tijdschrift en medeoprichter en secretaris van de stichtingen Diogenes, Claes Claesz Hofje, Aristoteles, De Pinto, Amsterdaad'75, het West-Indisch Huis en het Jan Pietersz.Huis. Grootste triomf was zijn redding van het huis De Pinto uit 1605 door het voor de sloop te behoeden. Heel belangrijk was in 1975 de oprichting van *Vrienden van de Amsterdamse Binnenstad,* voortgekomen uit de stichting Diogenes. Vele onderscheidingen vielen hem ten deel, waaronder de erepenning van Europa Nostra.

Anton Heyboer, beeldend kunstenaar

Op 9 april 2005 overleed Anton Heyboer op éénentachtigjarige leeftijd in zijn commune te Den Ilp. Anton Heyboer werd op 9 februari 1924 te Sabang op het eiland Pulau Weh bij Sumatra geboren als zoon van een werkbouwkundig ingenieur. Heyboer vestigde zich in 1961 in een boerderij te Den Ilp. Hij leefde daar samen, eerst met drie en later met vijf vrouwen. Heyboer tekende, schilderde en etste. Zijn vrouwen zorgden voor de verkoop. Door zijn onconventionele kijk op het huwelijk, zijn manier van etsen, schilderen en kunst promoten – hij wilde niks te maken hebben met de galeries – deed hij herhaaldelijk van zich spreken in de media. In april 2002 werd hij ridder in de orde van Oranje Nassau.

Andries van Dantzig, psychiater

Op 8 november 2005 overleed in Amsterdam de psychiater Andries van Dantzig op vierentachtigjarige leeftijd aan een hersenbloeding. Andries van Dantzig werd op 23 december 1920 in Gouda geboren in een sociaal-democratisch gezin. Hij studeerde medicijnen aan de Universiteit van Amsterdam (UvA), waar hij zich ook specialiseerde in de psychiatrie. Na zijn promotie in 1972 was hij hoofd van de psychiatrische poliklinik van de UvA. Daarnaast had hij, vrijwel tot zijn dood, een privépraktijk als psychiater.

Van Dantzig werd vooral bekend door de aandacht die hij vestigde op kindermishandeling en de geestelijke gevolgen daarvan. Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd hij gearresteerd wegens verzetswerk en opgesloten in het concentratiekamp Neuengamme. In april 2005 nam hij het eerste exemplaar in ontvangst van een boek over Nederlanders in dit kamp.

Edy de Wilde, museumdirecteur

Op 19 november 2005 overleed Edy de Wilde op zesentachtigjarige leeftijd in Amsterdam. Eduard Leo Louis (Edy) de Wilde werd in 1919 in Nijmegen geboren en studeerde rechten. Hij werd in 1946 benoemd tot directeur van het Van Abbemuseum in Eindhoven. In de zestien jaar dat hij het museum leidde, groeide het uit tot een toonaangevend museum van twintigste-eeuwse kunst. Zijn eerste aankoop was Mondriaans *Compositie in zwart wit* (1930). In 1963 werd hij directeur van het Stedelijk Museum in Amsterdam. Hij streefde ernaar moderne en hedendaagse kunst onder de aandacht te brengen van een breder publiek. Hij had voorkeur voor Amerikaanse schilders als Willem de Kooning, Barnett Newman en Ellsworth Kelly, maar besteedde ook aandacht aan beeldend kunstenaars als Roy Lichtenstein en Andy Warhol. Een groot succes was de grote Picasso-tentoonstelling in 1967. In 1985 nam hij afscheid met *La Grande Parade,* een overzicht van twintigste-eeuwse kunst. De Wilde heeft in het Stedelijk Museum een verzameling van wereldfaam opgebouwd.

Frits Philips, industrieel

Op 5 december 2005 overleed op honderdjarige leeftijd, na een ongelukkige val, in Eindhoven Frits Philips. Frederik Philips werd op 16 april 1905 in Eindhoven geboren. Hij studeerde werktuigbouwkunde aan de TH te Delft. In 1935 werd hij benoemd tot lid van de directie van Philips. Toen de top van het concern in de oorlog naar Groot-Brittannië uitweek, bleef hij in Nederland. Hij slaagde erin een deel van zijn joodse personeel voor deportatie te behoeden, waarvoor hij door Yad Vashem werd onderscheiden. In 1961 werd Frits Philips president van het Philipsconcern. In 1971 trad hij terug. De kroon op zijn werk moest de bouw worden van het Evoluon in Eindhoven dat in 1966 zijn deuren opende. Dat was een expositieruimte waar iedereen kennis kon maken met nieuwe elektronische producten. Het kostte echter meer dan het op-

leverde en het gebouw is inmiddels omgebouwd tot congrescentrum. Gedurende de periode dat Frits Philips leiding gaf is het concern veel nieuwe activiteiten gaan ontwikkelen, die echter niet allemaal even haalbaar bleken en waarvan sommige veel geld hebben gekost.

Rudi Oxenaar, museumdirecteur

Op 14 december 2005 overleed Rudi Oxenaar op tachtigjarige leeftijd in Arnhem. Rudolf Willem Daan (Rudi) Oxenaar werd geboren op 25 november 1925 in Den Haag. Oxenaar studeerde kunstgeschiedenis in Leiden en Cambridge. In 1976 promoveerde hij aan de Rijksuniversiteit van Utrecht met een proefschrift over Bart van der Leck. In 1961 werd hij benoemd tot conservator bij Museum Kröller-Müller, waar hij in 1963 professor A. Hammacher als directeur opvolgde.
Oxenaar verzamelde in de lijn van de familie Kröller-Müller, vastgelegd bij testament en gebaseerd op verworven schilderijen als van Van Gogh, Seurat en Mondriaan. Oxenaar kocht kunstwerken aan die in het verlengde lagen van de De Stijl: constructivisme, minimal-art en geometrisch-abstracte kunst van kunstenaars als Jan Schoonhoven, Sol LeWitt en Ellsworth Kelly. Hij was van mening dat kunst niet laagdrempelig moest zijn. 'Naast een schilderij hoort geen bord met uitleg.'

Joop Hattinga, geneesheer-directeur

Op 17 maart 2006 overleed in Amsterdam op tweeënnegentigjarige leeftijd Joop Hattinga Verschure. Johannes Christiaan Mari Hattinga Verschure werd in Breda op 17 februari 1914 geboren. Hij studeerde in Utrecht chemie en geneeskunde en behaalde in 1939 het doctoraal examen chemie en in 1942 het artsexamen. Van 1943 tot 1948 specialiseerde hij zich in de inwendige geneeskunde. In 1960 werd hij geneesheer-directeur van het Onze Lieve Vrouwe Gasthuis in Amsterdam (600 bedden) en daarna van het nog te bouwen St. Lucas-ziekenhuis (500 bedden). In 1962 kwam onder zijn leiding de Stichting Samenwerking Amsterdamse Ziekenhuizen tot stand. In 1966 volgde het Studiecentrum voor Ziekenhuiswetenschappen. In 1971 introduceerde hij het begrip mantelzorg, als metafoor voor warmte, aandacht en belangeloze betrokkenheid van naasten. Tot die tijd was er nauwelijks aandacht van de overheid voor dit soort zorg. Als hoogleraar ziekenhuiswetenschappen in Utrecht, naast zijn praktische directiewerk in Amsterdam en talrijke bestuursfuncties, gold hij vooral als innovator in de zorg. Veel van zijn ideeën werden toegepast.
In 2002 ontving Hattinga Verschure de Kolff-prijs voor zijn baanbrekende bijdragen aan de verbetering van de gezondheid en het welzijn van mensen.

Ria Beckers, politica

In haar woonplaats Wadenoijen overleed op 22 maart 2006 na een langdurige ziekte voormalig kamerlid en leider van de Politieke Partij Radicalen (PPR), Maria Brigitta Catherina (Ria) Beckers-de Bruijn. Zij werd geboren in een onderwijzersgezin in Driebergen op 2 november 1938.
Ria Beckers studeerde van 1955 tot 1961 klassieke letteren aan de Rijksuniversiteit Utrecht en was vervolgens twaalf jaar lang werkzaam als lerares klassieke talen in Haarlem en Leiden. In 1977 was zij de eerste vrouwelijke lijsttrekker voor de Tweede Kamerverkiezingen en vervolgens ook de eerste vrouwelijke fractievoorzitter in het Nederlandse parlement. Zij was eveneens lijsttrekker bij de verkiezingen van 1981, 1982, 1986 en – voor GroenLinks waar de PPR in op was gegaan – bij die van 1989. Kamerlid bleef zij tot 1993. Buiten de partijpolitiek was Ria Beckers vooral actief op milieugebied, onder meer als voorzitter van de Stichting Natuur en Milieu (1994-2004). Zij stond bekend om haar gedrevenheid en idealisme.

Joop Admiraal, acteur

Acteur Joop Admiraal overleed op achtenzestigjarige leeftijd aan een hartstilstand in Amsterdam op 25 maart 2006. Hij werd in Ophemert geboren op 26 september 1937 en groeide op in Buren in de Betuwe. In 1959 debuteerde hij bij de Nederlandse Comedie in *Engel kijkt terug*, waarna hij in de jaren zestig modern toneel speelde bij Centrum en Studio. In 1971 trad hij toe tot het experimentele en maatschappijkritische Werkteater. Tien jaar later verkreeg hij grote waardering voor zijn solovoorstelling *U bent mijn moeder*, waarin hij zichzelf en zijn dementerende moeder speelde. Hij werd ervoor bekroond met de Louis d'Or, een toneelprijs voor de beste mannelijke acteursrol. In 1998 speelde hij een dementerende man in de film *Hersenschimmen*, naar de gelijknamige roman van J. Bernlef.
Joop Admiraal stierf midden in een tournee van een nieuwe komedie: *Uit liefde*. De Nederlandse actrice Olga Zuiderhoek merkte daarover op: 'Als hij de dood die hij nu is gestorven, had kunnen aankruisen in een euthanasiefolder, dan had hij dat zeker gedaan. Hij wilde altijd in het harnas sterven, maar vrijdagavond [hij overleed op zaterdag] was hij dat zeker nog niet van plan.'

Frits Fentener van Vlissingen, zakenman

Op 25 maart 2006 overleed Frits Fentener van Vlissingen op éénenzeventigjarige leeftijd in zijn slaap in zijn huis aan de Friese Fluessen. Frederik Hendrik Fentener van Vlissingen werd op 18 juli 1933 in Düsseldorff geboren als oudste in een zeer welgestelde familie. Hij studeerde fysische technologie in Delft en twijfelde of hij wel paste in het keurslijf van het familiebedrijf, de Steenkolen Handelsvereniging (SHV). Toch ging hij na zijn studie daar aan de slag en trad als dertiger toe tot de directie. Van 1975 tot 1984 zwaaide hij de scepter over het familiebedrijf dat uitgroeide tot een van de rijkste niet op de beurs genoteerde ondernemingen. Zijn vermogen werd op 2,5 miljard euro geschat. Bij zijn vertrek liet hij een gezond bedrijf achter. Onder zijn leiding opende de eerste keten van Makro-groothandels. Hij bekleedde vele commissariaten, o.a. bij Akzo Nobel, ABN Amro en Unilever. In het openbare leven stond hij niet graag in de schijnwerpers.

Nicolaas Wijnberg, schilder en decorontwerper

Op 11 juni 2006 overleed op zevenentachtigjarige leeftijd in Laren Nicolaas Wijnberg. Hij werd op 22 november 1918 in Amsterdam geboren als zoon van een lithograaf. Wijnberg werd opgeleid aan de Grafische School te Amsterdam. Hij ontwikkelde zichzelf echter als schilder, tekenaar en decorontwerper. Met Hans van Norden en Theo Kurpershoek vormde hij eind jaren veertig de groep De realisten die zich afzette tegen de kunst van Cobra en Vrije Beelden. Tientallen jaren lang ontwierp hij decors en kostuums, onder andere voor de Nederlandse Opera en Het Rotterdams Toneel. Ook illustreerde hij dichtbundels en romans en ont-

wierp boekomslagen, onder anderen voor W.F.Hermans. Vanaf 1958 was hij enige jaren redacteur beeldende kunst van *Tirade*. Hij bekleedde het eerste hoogleraarschap scenografie aan de Jan van Eyck Academie in Maastricht. In 2000 kreeg hij de oeuvreprijs van het Fonds voor Beeldende Kunst, Vormgeving en Bouwkunst.

Jan van den Brink, voormalig minister van Economische Zaken

Op 19 juli 2006 overleed in Hilversum op éénennegentigjarige leeftijd Jan van den Brink. Johannes Roelof Maria (Jan) van den Brink werd in Laren op 12 april 1915 geboren als de zoon van een tapijtfabrikant. Opgegroeid in een liberaal katholiek gezin, ging hij in Tilburg economie studeren en promoveerde in 1942 cum laude. In zijn studiejaren maakte de rijen werkloze stempelaars voor een uitkering diepe indruk op hem en ontwaakte zijn maatschappelijke betrokkenheid. Na zijn promotie dook hij onder en werkte hij mee aan het verzetsblad *Je Maintiendrai*.
In 1946 werd hij hoogleraar Staatshuishoudkunde in Tilburg en lid van de Eerste Kamer voor de Katholieke Volkspartij. Tussen 1948 en 1952 was hij minister van Economische Zaken en had hij in de wederopbouw van Nederland een belangrijke stem. In 1952 stapte hij over naar de Amsterdamsche Bank. Van 1964 tot 1978 was hij eerst lid van de Raad van Bestuur van de AMRO Bank en tenslotte voorzitter.

Johannes Willebrands, kardinaal

Op 1 augustus 2006 overleed, 96 jaar oud, in een Franciscaans rusthuis in Denekamp kardinaal Willebrands. Johannes Gerardus Maria Willebrands werd op 4 september 1909 in het Noord-Hollandse Bovenkarspel geboren als oudste in een gezin van zeven kinderen. Zijn vader was marktadministrateur. Jan Willebrands ging naar het grootseminarie in Warmond, werd in 1934 tot priester gewijd en studeerde daarna aan de Angelicum Universiteit te Rome cum laude af op het leven en werk van Kardinaal Newman, de negentiende-eeuwse Anglicaanse denker die katholiek werd. Na parochiewerk in Nederland werd hij lector filosofie en later rector van het grootseminarie in Warmond. In Nederland werd hij voorzitter van het adviesorgaan voor de oecumene. In 1964 werd hij tot bisschop gewijd en in 1969 tot kardinaal benoemd en tevens tot hoofd van het pauselijk Secretariaat voor de Eenheid onder de Christenen, een functie die hij 20 jaar lang vervulde.
De betekenis en invloed van dit Secretariaat is onder zijn leiding groot en wereldwijd geweest. Hij reisde de hele wereld over, hetgeen hem in Rome de bijnaam 'vliegende Hollander' opleverde. In 1975 werd Willebrands benoemd tot aartsbisschop van Utrecht. Hij bleef echter tegelijkertijd in Rome werkzaam voor het Secretariaat. Tot zijn bijzondere prestaties horen de verbeterde relaties met het patriarchaat van Constantinopel, de Anglicaanse en de Lutherse kerken en de Wereldraad van Kerken. In 1997 keerde kardinaal Willebrands naar Nederland terug. Hij kreeg talloze onderscheidingen in binnen- en buitenland.

Jan van Oort, schepper van Paulus de Boskabouter

Op 29 november 2006 overleed in Arnhem op vijfentachtigjarige leeftijd de kinderboekenschrijver en stripmaker Jan van Oort, beter bekend onder de naam Jean Dulieu. Hij was de bedenker van *Paulus de Boskabouter*. Van Oort werd op 13 april 1921 in Amsterdam geboren. Hij was de kleinzoon van de politieke tekenaar Johan Braakensiek. Van Oort was aanvankelijk violist bij het Concertgebouworkest. In de oorlog, op non-actief gesteld, begon hij te tekenen en werd boskabouter Paulus geboren. Deze figuur verscheen voor het eerst als strip in het dagblad *Het Vrije Volk* (1946). In totaal volgden ca. 3600 afleveringen. Vanaf 1948 verschenen geïllustreerde Paulus-kinderboeken, met als hoogtepunt *Paulus en de eikelmannetjes* (1964). Paulus werd ook als radiohoorspel en televisieserie uitgezonden. In de jaren zeventig van de vorige eeuw tekende hij nog een nieuwe serie strips voor kranten, maar in 1984 legde hij zijn werk neer. Verscheidene verhalen zijn vertaald in het Engels, Duits, Zuid-Afrikaans, Japans en Zweeds.

Gerrit Kleinveld, verzetsman

Op 12 december 2006 overleed op éénennegentigjarige leeftijd in Doorn de verzetsman Gerrit Kleinveld. Geboren in Woudenberg op 13 maart 1915 als boerenzoon, werd hij timmerman en later bouwkundig tekenaar. In 1937 werd hij voor de Sociaal-Democratische Arbeiders Partij (SDAP) lid van de gemeenteraad van Woudenberg. In de oorlog hield hij zich met sabotage en vervalsen van persoonsbewijzen bezig in de Verzetsgroep van Theo Dobbe. Op 17 december 1942 werd hij gepakt na verraden te zijn en gevangen gezet in Kamp Amersfoort. Op 1 maart 1943 wist hij te ontsnappen en sloot hij zich weer bij het verzet aan. Hij werd medeoprichter van de Raad van Verzet (1943).
Na de bevrijding was hij rechercheur bij de Politieke Opsporingsdienst en werkzaam bij de politie in Zuilen. Van zijn ontsnapping uit Kamp Amersfoort werd in 1992 een film gemaakt, met Thom Hoffman in de rol van Kleinveld. Een jaar voor zijn dood kwam Kleinveld in het nieuws door zijn omstreden bewering dat de dichter en verzetsman Jan Campert door medegevangenen zou zijn vermoord, omdat hij verraad zou hebben gepleegd.

Robert Long, zanger en cabaretier

Zanger, cabaretier en televisiepresentator Robert Long overleed op 13 december 2006 in Antwerpen aan de gevolgen van buikvlieskanker. Hij werd als Jan Gerrit Bob Arend Leverman in Utrecht geboren op 22 oktober 1943 en groeide op in het gereformeerde dorp Ederveen.
Van 1967 tot 1972 was hij zanger voor de relipopgroep Unit Gloria, die grote bekendheid kreeg met de nummers *The last seven days* en *Our father*. In 1974 en 1977 verschenen zijn soloalbums *Vroeger of later* en *Levenslang*, waarin sociaal engagement de boventoon voerde, de kerk provocerend werd bezongen en hij met nadruk zijn homoseksualiteit naar buiten bracht. In die tijd was hij voor veel homojongeren een steun bij hun 'coming out'.
In de jaren tachtig maakte hij theaterproducties met zanger-acteur Leen Jongewaard en later werd hij presentator van de populaire televisie-taalquiz *10 voor Taal*. Robert Long ontving diverse onderscheidingen, waaronder zesmaal een Edison, de Gouden Harp voor lichte muziek (1984) en in 1996 de Visser Neerlandiaprijs voor zijn gehele oeuvre.

Joop Wolff, verzetsman en politicus

In Amsterdam overleed op 7 januari 2007 de communistische politicus Johan Frederik (Joop) Wolff. Hij werd te Velsen geboren op 14 maart 1927 en groeide op in een arm ar-

beidersgezin. Tijdens de Duitse bezetting, toen hij nog maar vijftien jaar oud was, sloot hij zich samen met zijn oudere broer Jaap (1923) aan bij een verzetsgroep in Haarlem, waartoe ook de legendarisch geworden en in 1945 door de nazi's geëxecuteerde Hanny Schaft behoorde. Wolff werd na de oorlog lid van de Communistische Partij van Nederland (CPN).
Hij was tussen 1947 en 1982 lid van het partijbestuur en bekleedde van 1958 tot 1978 het hoofdredacteurschap van de dagelijks verschijnende partijkrant *De Waarheid*. Met een korte onderbreking was hij lid van de Tweede Kamer in de periode 1967-1982. Daar verwierf hij zich gezag door zijn inbreng in de vaak zeer emotionele debatten over zaken die samenhingen met de oorlog. Voorbeelden waren de discussie in 1972 over de vrijlating van drie in Nederland gevangen zittende oorlogsmisdadigers (de 'Drie van Breda'), de zaak rond de vlak voor zijn in 1976 geplande arrestatie ontsnapte oorlogsmisdadiger Pieter Menten en de in 1978 spelende kwestie rond het oorlogsverleden van de eerste fractievoorzitter van het in wording zijnde Christen-Democratisch Appèl (CDA), Willem Aantjes. Ook zijn inzet op andere punten, zoals de handhaving van 5 mei als nationale feestdag om de herinnering voor jongere generaties levend te houden, was mede bepaald door zijn oorlogservaringen.
Joop Wolff bleef lid van de CPN tot aan de opheffing in 1991. Hij sloot zich daarna aan bij het nieuw gevormde GroenLinks (GL), waarin zijn partij was opgegaan.

Harry Lockefeer, journalist

Op 9 februari 2007 overleed op achtenzestigjarige leeftijd in zijn woonplaats Bussum Harry Lockefeer, journalist en oud-hoofdredacteur van De Volkskrant. Lockefeer, geboren op 23 oktober 1938 in Roosendaal, studeerde in Tilburg economie en werd daarna als jonge doctorandus door
door de toenmalige hoofdredacteur Jan van der Pluijm *De Volkskrant* binnengehaald. Hij maakte naam als sociaal-economisch redacteur en was een van de eersten die zaken als ontwikkelingssamenwerking en milieu aan de orde stelde. In 1981 werd hij adjunct-hoofdredacteur en een jaar later hoofdredacteur, een functie die hij tot 1995 vervulde. Lockefeer gaf de krant een modern aanzien en de oplage steeg tot zo'n 370.000 exemplaren. In 1995 stapte hij over naar PCM Uitgevers. Deze functie verruilde hij een jaar later voor het hoogleraarschap Journalistiek aan de Rijksuniversiteit Groningen.

Fons Rademakers, filmregisseur

Op 22 februari 2007 overleed in Genève op zesentachtigjarige leeftijd Fons Rademakers, filmregisseur en -producent. Rademakers, geboren op 5 september 1920 te Roosendaal als zoon van een gemeentesecretaris, leerde het vak van filmregisseur bij Vittorio De Sica in Rome en Jean Renoir in Parijs. Hij debuteerde met *Dorp aan de rivier* (1958) en ontwikkelde een voorliefde voor verfilming van Nederlandstalige literaire werken. Zo verfilmde hij W.F. Hermans' *De donkere kamer van Damocles* (1963), Multatuli's *Max Havelaar* (1976) en *De Aanslag* van Harry Mulisch (1986). Rademakers ontving in 1998 de Bert Haanstra Oeuvreprijs.

Ernst Stern, theoloog en mensenrechtenactivist

Op 1 maart 2007 overleed in zijn geboorteplaats Amsterdam de theoloog Ernst Eduard Stern. Hij werd op 23 juli 1926 geboren. Na een studie theologie in Amsterdam, werd hij dominee in Sas van Gent. Stern was uitgesproken in zijn politieke stellingname, wat hem meermalen in conflict bracht met de Nederlands Hervormde Kerk. Deze onthief hem in 1986 uit zijn ambt, onder meer omdat hij als secretaris van de Hervormde Jeugdraad samenwerking had gezocht met het Nederlands Palestina Komitee. Hij was voorts actief in de Wereldraad van Kerken, de vredesbeweging en daarnaast jaren lang lid van de Pacifistisch Socialistische Partij (PSP). Ernst Stern behoorde in 1982 tot de oprichters van de Liga voor de Rechten van de Mens, de Nederlandse tak van de internationaal opererende organisatie Fédération Internationale des Droits de l'Homme (FIDH).
Mensenrechten waren het uitgangspunt van zijn denken en in 2002 publiceerde hij daarover zijn boek *Wat zal men doen? Een filosofie van de Rechten van de Mens*. Hierin ontwikkelde hij zijn ideeën over een rechtvaardige samenleving en analyseerde hij de factoren die deze in de weg stonden. Centraal stelde hij het begrip 'macht', een onderwerp waarop hij al in 1973 was gepromoveerd (*Macht door gehoorzaamheid. Theologisch onderzoek naar de macht over mensen*). Hij zag macht als een positief begrip, namelijk het door onderlinge eendracht greep krijgen op de situatie – tegengesteld aan geweld dat juist werd gekenmerkt door onmacht.

Boeli van Leeuwen, schrijver

Op 28 november 2007 overleed op Curaçao de Antiliaanse schrijver en dichter Boeli van Leeuwen, 85 jaar oud. Willem Cornelis Jacobus (Boeli) van Leeuwen werd op 10 oktober 1922 geboren als zoon van Pieter Hendrik van Leeuwen, districtsmeester op Curaçao, later gezaghebber van Bonaire. Boeli studeerde rechten in Leiden, promoveerde aan de Universiteit van Amsterdam en vervulde verschillende functies op de Antillen. Als schrijver debuteerde hij in 1959 met de roman *Rots der struikeling*, die in 1960 werd bekroond met de Vijverbergprijs, de huidige Bordewijkprijs. Zijn romans *Een vreemdeling op aarde* (1963) en *De eerste Adam* (1966) ademen een sfeer van ontbinding, vermengd met een tikkeltje antikolonialisme. Na jaren van zwijgen kwam hij terug met zijn meesterwerk *Het teken van Jona* (1988), over een ouder wordende schrijver, levend aan de rand van Latijns-Amerika. Op zijn 85ste verjaardag kreeg hij een eregeld van het Nederlands Fonds voor de Letteren.

Elisabeth Eybers, dichteres

Op 1 december 2007 overleed in Amsterdam de Zuid-Afrikaanse dichteres Elisabeth Eybers, 92 jaar oud. Elisabeth Françoise Eybers werd op 16 februari 1915 geboren in het West-Transvaalse Klerksdorp. Zij studeerde van 1932 tot 1936 moderne talen aan de universiteit van Witwatersrand in Johannesburg. In 1961, na haar scheiding, vestigde zij zich in Amsterdam en nam de Nederlandse nationaliteit aan. Elisabeth Eybers bleef in het Afrikaans schrijven. Haar dichtkunst werd een manier om zich tot het teruggetrokken leven dat zij leidde te verhouden.
Haar poëzie kent echter geen grenzen. Tussen 1936 en 2005 verschenen er zo'n dertig dichtbundels van haar hand. Zij werd in 1972 eredoctor in de letteren aan de universiteit van Witwatersrand, ontving tal van onderscheidingen en was de eerste tot nu toe die voor haar werk in een andere taal de PC Hooftprijs kreeg (1991).

(Vorige berichten pagina 381/3 e.v. - 2008)

OOSTENRIJK

BINNENLAND

Financiële compensaties voor bergtreinongeluk in 2000

Familieleden van de 155 personen die zijn omgekomen bij een brand op 11 november 2000 in een volgepakte kabeltrein, krijgen gezamenlijk 13,9 miljoen euro compensatie, zo maakten Oostenrijkse autoriteiten op 17 juni 2008 bekend. Deze regeling maakte een eind aan meer dan zeven jaar juridisch touwtrekken dat volgde op Oostenrijks ergste ramp ooit in vredestijd. In totaal waren er 451 eisers, die op 12 juni voor de regeling tekenden. Het compensatiefonds was gevoed met bijdragen van de Oostenrijkse regering, de exploitant van de kabelbaan Gletscherbahnen Kaprun AG en verzekeringsmaatschappij Generali.

De brand, toegeschreven aan een defecte verwarmingsinstallatie, brak uit toen de trein door een tunnel reed op weg naar de top van een gletsjer nabij het skioord Kaprun. Slechts twaalf personen wisten te ontsnappen.

Oostenrijkse regering komt ten val

Op 7 juli 2008 viel de grote coalitie van conservatieven en sociaaldemocraten in Oostenrijk uiteen. Nog geen week daarvoor had president Heinz Fischer nog enkele wijzigingen in zijn kabinet aangebracht.

Nieuwe ministers benoemd

Fischer benoemde op 1 juli de tweeënvijftigjarige ombudsvrouw Maria Fekter namens de Oostenrijkse Volkspartij (ÖVP) tot opvolger van minister van Binnenlandse Zaken Günther Platter. De laatste was benoemd tot gouverneur van de provincie Tirol. Staatssecretaris Heidrun Silhavy (52) nam het ministerie van Vrouwenzaken over van Doris Bures, die de nieuwe secretaris-generaal was geworden van de Socialistische Partij Oostenrijk (SPÖ).

Vervroegde verkiezingen na breuk in coalitie

Op 7 juli gaf Wilhelm Molterer, vicepremier voor de ÖVP, op een persconferentie aan dat de regering na maanden van bittere ruzies niet langer in staat was gemeenschappelijk tot besluiten te komen. 'Daarom roep ik op tot vervroegde verkiezingen', aldus Molterer. Over coalitiepartner SPÖ stelde hij: '[Ze] mist richting, het ontbreekt haar aan leiderschap en zij is gewoon niet in staat om te regeren.'
Molterer verweet de SPÖ het afstand nemen van het regeringsbeleid inzake de Europese Unie. De sociaaldemocratische kanselier Alfred Gusenbauer en minister Werner Faymann, leider van de SPÖ, hadden in juni zonder raadpleging van hun achterban aangekondigd dat alle Europese verdragen in Oostenrijk aan een referendum onderworpen zouden worden. Zij werden daarvoor zelfs vanuit de eigen partij bekritiseerd.

De moeizame coalitie van ÖVP en SPÖ onder leiding van Gusenbauer en Molterer was in januari 2007 tot stand gekomen. Bij verkiezingen in oktober 2006 hadden de sociaaldemocraten de conservatieven met een klein verschil verslagen, waardoor zij tot elkaar veroordeeld waren.

Gusenbauer geen lijsttrekker meer

Gusenbauer maakte op 7 juli 2008 bekend dat hij zijn partij niet meer zou vertegenwoordigen bij de vervroegde verkiezingen, die waarschijnlijk in de herfst gehouden zouden worden. Hij voegde daar aan toe dat Faymann, die in juni al het partijleiderschap van hem had overgenomen, zijn plaats zou innemen. Slechte prognoses bij verkiezingsonderzoek en slechte resultaten van de partij bij lokale verkiezingen waren hieraan vooraf gegaan.

JUSTITIE

Topfunctionarissen BAWAG-bank krjgen lange gevangenisstraffen

In het grootste fraudeschandaal in de geschiedenis van het land veroordeelde een Oostenrijkse rechtbank op 4 juli 2008 negen voormalige toplieden van de BAWAG-bank wegens het verspelen van 1,72 miljard euro door speculatieve beleggingen. Na een proces dat een jaar had geduurd en waarbij 104 getuigen waren gehoord in 116 rechtszittingen, verklaarde rechter Claudia Bandion-Ortner de voormalige president-directeur Helmut Elsner, 73 jaar, schuldig aan fraude, misbruik van vertrouwen en vervalsing. Hij werd veroordeeld tot 9,5 jaar gevangenisstraf. Er werden ook onvoorwaardelijke, lange gevangenisstraffen uitgesproken tegen Elsners opvolger Johann Zwettler, ex-secretaris-generaal van de bank Peter Nakowitz en de voormalige directieleden Hubert Kreuch en Josef Schwarzecker.

Extreemrechtse partijleider Westenthaler veroordeeld

Een rechtbank in Wenen oordeelde op 29 juli 2008 dat Peter Westenthaler, partijleider van het Verbond voor de Toekomst van Oostenrijk (BZÖ), had gelogen in een getuigenis over een caféruzie waarbij zijn voormalige lijfwacht betrokken was. Westenthaler kreeg een voorwaardelijke straf van negen maanden.

Kort na de uitspraak van de rechtbank maakte het BZÖ bekend dat Westenthaler de partij niet zou aanvoeren bij de aankomende parlementsverkiezingen. De partij was in 2005 opgericht door Jörg Haider, als afsplitsing van de toen regerende Vrijheidspartij Oostenrijk (FPÖ).

GEZONDHEID EN ZORG

Medische cannabis toegestaan

Het Oostenrijkse parlement nam op 9 juli 2008 een wetsvoorstel aan dat het verbouwen van cannabis voor medische en wetenschappelijke doeleinden toestond, mits dat gebeurde onder toezicht van het ministerie van Gezondheidszorg. De plant werd overigens beschouwd als een drug, op het bezit waarvan of de handel waarin een gevangenisstraf stond van zes maanden.

NATUUR EN MILIEU

Promotie van milieuvriendelijke auto's

Op 1 juli 2008 werden in Oostenrijk belastingwetten van kracht die bedoeld waren om mensen te prikkelen brandstofzuinige auto's te kopen en om automobilisten met brandstofslurpende voertuigen te beboeten. Een bonus-malusstelsel deed zijn intrede. Tegelijkertijd werd bekend dat de stad Wenen een premie van 1.000 euro wilde verstrekken aan mensen met auto's rijdend op aardgas.

(Vorige berichten pagina 269/1 e.v. - 2008)

RUSSISCHE FEDERATIE

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Onzekerheid over rol overheid bij investeringen in Rusland

Rusland kende in 2007 zeer omvangrijke buitenlandse investeringen, maar bij het buitenlandse en binnenlandse zakenleven bleef grote onzekerheid heersen over de toekomstige rol van de Russische overheid. Dat stelde de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) in een rapport op 31 juli 2008. De organisatie doelde daarmee op het risico van vergaande staatsbemoeienis en een mogelijk achterblijven van noodzakelijke economische hervormingen. Zo had premier Vladimir Poetin bijvoorbeeld het mijnbouwbedrijf Metsjel plotseling beschuldigd van prijsopdrijving. Dat had geleid tot een dramatische koersdaling van de aandelen van het bedrijf.

CULTUUR EN WETENSCHAP

Rond vijftigduizend objecten uit Russische musea vermist

Een overheidsonderzoek in Rusland heeft aan het licht gebracht dat rond de vijftigduizend objecten uit Russische musea worden vermist, zo liet een lid van het onderzoeksteam in een telefonisch interview van 17 juli 2008 weten aan persbureau *Associated Press*. Premier Vladimir Poetin had in 2006, toen nog in zijn functie als president, een onderzoek gelast toen bleek dat er honderden gevallen van diefstal waren geweest in museum de Hermitage in Sint-Petersburg. Sindsdien was onderzoek gedaan in meer dan zestienhonderd musea, waarbij bleek dat ze vrijwel allemaal objecten misten. Het ging vooral om medailles uit de prerevolutionaire en sovjettijd, wapens en kleding. In veel gevallen waren medewerkers van een museum bij de diefstal betrokken.

MILITAIRE ZAKEN

Russische oorlogsschepen weer op patrouille bij Noordpool

Een woordvoerder van de Russische marine deelde op 14 juli 2008 mee dat er enkele dagen later oorlogsschepen op patrouille zouden worden gestuurd in de wateren rond de Noordpool.
Het was de eerste keer sinds het einde van de Sovjet-Unie dat dat weer zou gebeuren. De maatregel paste in het Russische beleid de eigen militaire presentie in de wereld te vergroten. Patrouilles met langeafstandsbommenwerpers waren al in augustus 2007 hervat.

Volgens de Russische onafhankelijke commentator Pavel Felgenhauer ging het er Moskou vooral om de Russische vlag te laten zien. Veiligheid was volgens hem niet de belangrijkste motivatie.

REGIONALE ONTWIKKELINGEN

Wiskunde in eigen taal in Tsjetsjenië

Overheidsfunctionarissen in Tsjetsjenië maakten op 1 juli 2008 bekend dat scholen in de republiek wiskunde zouden gaan onderwijzen in de Tsjetsjeense taal. Dat was de meest recente uiting van het assertieve beleid van de Tsjetsjeense president Ramzan Kadyrov op het punt van regionale autonomie.

Tsjetsjenië werd waarschijnlijk de eerste regio in heel Rusland waar een belangrijk vak op school in een andere taal dan het Russisch werd onderwezen. Van de kant van onderwijzend personeel en ouders klonk er kritiek dat deze ingrijpende verandering wellicht te snel werd ingevoerd.

BUITENLANDSE ZAKEN

Procureur-generaal ontkent Russische betrokkenheid bij gifmoord

Procureur-generaal Joeri Tsjajka verklaarde op 29 juli 2008 tegenover persbureau *Itar-Tass* dat er geen sprake was van Russische betrokkenheid bij de gifmoord in november 2006 in Londen op de voormalige officier van inlichtingendienst KGB, Aleksander Litvinenko.
Zijn opmerking was in tegenspraak met eerdere verklaringen van de Britse justitie. Deze verdacht de ex-KGB-officier Andrej Loegovoj van betrokkenheid bij de moord. De laatste was inmiddels tot lid van het Russische parlement gekozen.

(Vorige berichten pagina 385/3 e.v. - 2008)

SLOVENIË

BINNENLAND

Centrumlinkse kandidaat wint presidentsverkiezingen

Op 11 november 2007 vond in Slovenië de tweede ronde van de presidentsverkiezingen plaats. Hierin traden de twee kandidaten met de meeste stemmen uit de eerste ronde van 21 oktober tegen elkaar in het strijdperk: de centrumrechtse kandidaat Lojze Peterle en de centrumlinkse kandidaat Danilo Turk. De vijfenvijftigjarige Turk won met 68 procent van de stemmen, tegen Peterle 32 procent.
Hoewel de president in Slovenië vooral een ceremoniële rol vervulde, was de onverwacht grote overwinning van Turk een nieuwe tegenslag voor de centrumrechtse regering van premier Janez Jansa. Centrumrechts had in 2007 ook al de gemeenteraadsverkiezingen in de twee grootste steden van het land, Ljubljana en Maribor, verloren. Al deze resultaten voorspelden weinig goeds voor de zittende regering bij de parlementsverkiezingen in 2008.

Regering wint vertrouwensstemming

Premier Jansa onderwierp zijn regering op 19 november 2007 aan een parlementaire vertrouwensstemming, omdat Slovenië vanaf 1 januari voor een halfjaar het voorzitterschap van de Europese Unie zou vervullen. Volgens Jansa moest Slovenië dit halve jaar eenheid uitstralen. Zijn regering won de stemming met 51 van de 84 stemmen.

Turk ingezworen als president

Op 22 december werd Danilo Turk door het parlement ingezworen als de nieuwe president van het land. Hij beloofde constructieve en harmonieuze samenwerking met de regering en het parlement. Turk was de derde opeenvolgende centrumlinkse president van Slovenië sinds 1992. Hij werd voorafgegaan door Milan Kucan (1992-2002) en Janez Drnovsek (2002-2007).

Onenigheid over instellen provincies

De regering van premier Janez Jansa wilde Slovenië in dertien provincies opdelen om

Slovenië

het openbaar bestuur te decentraliseren. De centrumlinkse oppositie was tegen het voorstel, omdat de provincies de bureaucratie zouden vergroten. Op 23 juni 2008 verklaarde de regering door te willen gaan met de bestuurshervorming. Dit gebeurde een dag nadat in een door de regering gewonnen referendum over dit plan slechts 10,9 procent van de 1,7 miljoen kiezers was opgekomen. De centrumlinkse oppositiepartijen hadden opgeroepen tot een boycot van het referendum.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Premier acht euro medeoorzaak van hogere inflatie

Op 7 januari 2008 verklaarde premier Janez Jansa dat de invoering van de euro per 1 januari 2007 had bijgedragen aan de hogere inflatie in Slovenië.
Over 2007 bedroeg deze 5,7 procent, bijna twee keer zo hoog als de 3,0 procent over 2006. De Europese Commissie wees de theorie van Jansa over de gevolgen van de invoering van de euro voor de inflatie echter van de hand.

Sloveense economie groeit fors

De economie van Slovenië is in 2007 met 6,1 procent gegroeid, zo maakte het Sloveense Bureau voor de Statistiek op 10 maart 2008 bekend. Dat was de hoogste economische groei sinds het land in 1991 onafhankelijk was geworden. De export van goederen en diensten had de grootste bijdrage aan de hogere groei geleverd.

JUSTITIE

Levenslang opgenomen in nieuwe strafwet

Op 20 mei 2008 nam het parlement van Slovenië een nieuwe strafwet aan, waarin voor het eerst levenslang als strafmaat was opgenomen. Deze straf stond op bewezen schuld voor 'extreme misdaden tegen de menselijkheid', dat wil zeggen voor met uitzonderlijk veel geweld uitgevoerde moorden. Voorheen was dertig jaar cel de hoogste strafmaat geweest.
Het opnemen van levenslang in de nieuwe wet gebeurde om de Sloveense strafwetgeving in overeenstemming te brengen met die in de Europese Unie.

Spanje

EUROPESE UNIE

Verdrag van Lissabon door Sloveense parlement aanvaard

Het Verdrag van Lissabon werd op 29 januari 2008 met een grote meerderheid van 74 stemmen in het 90 leden tellende Sloveense parlement goedgekeurd. Het verdrag gold als een verwaterde versie van de Europese grondwet, die in 2005 door de Franse en Nederlandse kiezers in referenda was afgewezen. Voor de stemming riep premier Janez Jansa de parlementariërs op het verdrag goed te keuren met de woorden: 'U vertegenwoordigt de twee miljoen burgers van Slovenië, maar u beslist ook voor de bijna een half miljard inwoners van de Europese Unie.'

BUITENLANDSE ZAKEN

Sloveens parlement erkent onafhankelijk Kosovo

Op 5 maart 2008 erkende het parlement van Slovenië de onafhankelijkheid van Kosovo. De Sloveense regering had de betreffende beslissing al vijf dagen na de Kosovaarse onafhankelijkheidsverklaring van 17 februari aan het parlement ter goedkeuring voorgelegd. De centrumlinkse oppositie had het besluit langer willen uitstellen om de relaties met Servië niet te belasten.

(Vorige berichten pagina 629/3 e.v. - 2007)

SPANJE

BASKISCHE KWESTIE

Bomexplosies na telefonische waarschuwing

In het noorden van Spanje ontploften op 20 juli 2008 vijf bommen, waarbij schade werd aangericht maar niemand gewond raakte. Voor vier van de vijf bommen was een telefonische waarschuwing afgegeven door een persoon die zei te spreken namens de ETA. De eerste bom, zonder waarschuwing, ontplofte rond 5 uur in de ochtend voor een bankgebouw in de Baskische stad Getxo. Vijf uur later ontving de Baskische brandweer een waarschuwing per telefoon voor ontploffingen in Laredo en Noja (in de naburige provincie Cantabria). Vervolgens ontplofte rond 12.20 uur een bom op het strand van Laredo. In Noja ontploften twee bommen op het strand, rond 1 en 2 uur in de middag. Nog een uur later ging de laatste bom af op een golfbaan.

Gerechtshof legt gevangenisstraf op aan zeven ETA-verdachten

Het Nationaal Gerechtshof legde op 27 juli 2008 gevangenisstraf op aan zeven personen op beschuldiging van lidmaatschap van een militante cel van de ETA. Zij waren op 22 juli gearresteerd bij politie-invallen in de Baskische steden Getxo en Elorrio.
De cel werd verantwoordelijk gehouden voor een reeks van recente bomaanslagen en onderzoekers meenden dat haar leden meer aanslagen planden. De zeven arrestanten zouden in voorlopige preventieve hechtenis worden gehouden in afwachting van een volledig proces, aldus antiterreurrechter Baltasar Garzón in een verklaring. Een datum voor het proces werd niet gegeven.

JUSTITIE

Hooggerechtshof handhaaft vrijspraak voor topverdachte aanslagen 2004

Het Spaanse hooggerechtshof bevestigde op 17 juli 2008 de vrijspraak van de Egyptenaar Rabei Osman, die werd beschouwd als het brein achter de bomaanslagen op forensentreinen in Madrid, op 11 maart 2004. Bij deze aanslagen kwamen 191 personen om het leven.
In het proces tegen de verdachten, dat in oktober 2007 was geëindigd, waren 21 personen veroordeeld. Osman werd die maand vrijgesproken van de beschuldiging van massamoord. Het hooggerechtshof oordeelde dat deze vrijspraak wegens gebrek aan bewijs terecht was. Het verwierp bovendien een veroordeling omdat de man in Italië al voor eenzelfde delict, namelijk lidmaatschap van een terreurgroep, was veroordeeld.

BUITENLANDSE ZAKEN

Afrikaanse migranten vallen Spaanse grenspost aan

Tientallen Afrikaanse migranten die Europa wilden binnenkomen, bestormden op de avond van 22 juni 2008 een grenspost van

de Spaanse enclave Melilla in Marokko. Zij werden vervolgens teruggedreven. De bestorming vond plaats tijdens de strafschoppenserie in de wedstrijd tussen Spanje en Italië bij het Europees voetbalkampioenschap, die op tv te zien was. Omdat de nacht ervoor ook al een dergelijke poging was gedaan, waren de grenswachten extra op hun hoede. Het was de eerste grotere aanval op Melilla door Afrikaanse migranten sinds juli 2006, toen een van hen er het leven bij liet.

Spaanse koning en Venezolaanse president verzoend

Koning Juan Carlos van Spanje en president Hugo Chávez van Venezuela legden op 25 juli 2008 de onderlinge ruzie bij die was ontstaan tijdens de Ibero-Amerikaanse top in de Chileense hoofdstad Santiago in november 2007. De koning had toen tegen Chávez gezegd dat hij zijn mond moest houden, nadat de Venezolaanse president de Spaanse premier José Luis Rodríguez Zapatero tijdens een toespraak herhaaldelijk had onderbroken. Ook had Chávez de voormalige conservatieve Spaanse premier José Maria Aznar een 'fascist' genoemd. Nu schudde de koning Chávez de hand in het Marivent-paleis, een zomerverblijf op Majorca. Zodoende kwam er een eind aan de kortstondige diplomatieke verwijdering tussen beide landen.

Spanje was een belangrijke investeerder in het olierijke Venezuela. Grote Spaanse bedrijven zoals de bank BBVA en de oliefirma Repsol waren in het Latijns-Amerikaanse land prominent aanwezig. President Chávez maakte bij zijn bezoek aan Spanje duidelijk dat Venezuela grootleverancier van olie voor Spanje zou blijven.

(Vorige berichten pagina 328/2 e.v. - 2008)

TURKIJE

BINNENLAND

Wet geannuleerd die vrouwelijk hoofddoekje toestaat op universiteiten

Het Constitutioneel Hof in Turkije bepaalde op 5 juni 2008 dat de wet die vrouwen de mogelijkheid gaf een hoofddoekje te dragen op universiteiten, in strijd was met het seculiere karakter van de Turkse staat. Het parlement had onder aanvoering van de regerende Partij voor Gerechtigheid en Ontwikkeling (AKP) in februari de betreffende grondwetswijziging goedgekeurd. De kwestie werd echter door de oppositionele Republikeinse Volkspartij (CHP) voorgelegd aan de hoogste rechtbank van het land omdat de vrees bestond dat de AKP een islamitisch regime in Turkije wilde vestigen. Het vonnis was voor premier Recep Tayyip Erdogan reden een reis naar Zwitserland af te zeggen en met zijn AKP een noodvergadering te beleggen.

De reacties op het vonnis liepen sterk uiteen. De CHP was natuurlijk opgetogen, maar de AKP noemde de uitspraak slecht voor de democratie en meende dat de wetgevende autoriteit van het parlement was aangetast. De Partij van de Nationale Actie (MHP) op haar beurt waarschuwde voor 'diepgaande polarisatie' in de Turkse maatschappij. In justitiële kringen heerste tevredenheid over het vonnis, evenals bij veel academici en bij de legerleiding.

Islamitische regeringspartij AKP wordt niet verboden

Nationalisten beschuldigd van plannen 'seculiere' coup

Op 14 juli 2008 werden 86 nationalisten aangeklaagd voor samenzwering met als doelstelling de islamitisch georiënteerde Turkse regering omver te werpen. De hoofdaanklager in Istanbul, Aykut Cengiz Engin, verklaarde dat de verdachten zich zouden moeten verantwoorden voor lidmaatschap van een terroristische organisatie of voor het uitlokken van een gewapende opstand tegen de regering. Het betrof onder meer vroegere legerofficieren en de auteur Ergün Poyraz, die bestsellers had geschreven met een kritische toon over premier Erdogan. Zij zouden allen behoren tot het nationalistische netwerk Ergenekon.

De oppositie zag een verband met de poging de regerende Partij voor Gerechtigheid en Ontwikkeling (AKP) gerechtelijk te laten verbieden en sprak van een wraakoefening. Volgens aanhangers van premier Erdogan versterkten de aanklachten tegen de vermeende coupplegers juist de democratie.

AKP krijgt waarschuwing van Constitutioneel Hof

De AKP ontsnapte op 30 juli door een uitspraak van het Constitutioneel Hof ternauwernood aan een wettelijk verbod wegens het ondermijnen van het secularisme van de Turkse staat. Wel besloot de hoogste rechtbank in het land de staatssubsidies aan de partij te halveren. Zes van de elf rechters waren voor een verbod van de AKP, maar dat was er één te weinig om de partij buiten de wet te stellen, lichtte rechtbankpresident Hasim Kiliç toe. Het beknotten van de financiële staatssteun moest echter gezien worden als een ernstige waarschuwing.

De rechters meenden dat de gematigd-islamitische partij weliswaar het middelpunt van antiseculiere activiteiten was geworden, maar niet zodanig dat dit een verbod rechtvaardigde.

Premier Erdogan juichte het vonnis toe, verzekerde dat dit de Turkse democratie zou versterken en zwoer dat de AKP 'de basisprincipes van de republiek' zou blijven verdedigen.

Premier Erdogan beschuldigt PKK van bomaanslagen in Istanbul

Bij twee bomaanslagen in Istanbul op 27 juli 2008 kwamen 17 mensen om het leven en raakten er meer dan 150 gewond. De explosies in afvalcontainers in de Gungören wijk betekenden de bloedigste aanslag in Turkije sinds 2003, toen 63 burgers omkwamen bij vier zelfmoordbommen in dezelfde stad. De beschuldigende vinger werd toen gericht op al-Qaida.

Premier Erdogan twijfelde er deze keer niet aan dat de Koerdische rebellen verantwoordelijk waren. Zijns inziens had de Arbeiderspartij van Koerdistan (PKK) de aanslagen gepleegd als reactie op de geïntensiveerde strijd van het Turkse leger tegen haar bases in Irak. Het pro-PKK nieuwsagentschap *Firat* ontkende deze lezing echter. 'De Koerdische vrijheidsbeweging heeft niets met deze aanval te maken', aldus de leidinggevende militant Zübeyir Aydar.

De leider van de Republikeinse Volkspartij (CHP), Deniz Baykal, riep op de nationale woede te uiten in massademonstraties. 'Miljoenen burgers moeten dit veroordelen', merkte hij op, zonder overigens een concrete datum voor een betoging te noemen. Zijn grote rivaal Erdogan reageerde met een oproep de eenheid in het land te bewaren.

Turkije

KOERDISCHE KWESTIE

Turken claimen successen in strijd tegen Koerden

Turkse generaal bevestigt samenwerking met Iran

De bevelhebber van de Turkse landmacht, generaal Ilker Basbug, bevestigde op 5 juni 2008 wat door politieke commentatoren al werd vermoed: Turkije en Iran wisselden gegevens uit over Koerdische rebellen en coördineerden aanvallen op de 'separatisten' die zich ophielden in het noorden van Irak. In de toekomst zou deze samenwerking in de strijd tegen de Arbeiderspartij van Koerdistan (PKK) en tegen de Iraanse zusterpartij van de PKK, de Partij voor een Vrij Leven in Koerdistan (PEJAK), nog worden uitgebreid. 'Zij beginnen hun operaties aan de Iraanse kant van de grens, en wij van de Turkse zijde', liet Basbug weten. Zowel Turkije als Iran hadden de maanden daarvoor luchtaanvallen uitgevoerd op Koerdische opstandelingen.
Vermoed werd dat er zo'n tweeduizend Koerdische opstandelingen in het noorden van Irak actief waren.

Leger beweert Koerdische militanten te hebben uitgeschakeld

Naar opgave van de Turkse strijdkrachten werd op 16 juni het vuur geopend op een groep van 21 Koerdische rebellen die zich in Irak op drie kilometer van de grens verplaatste. De opstandelingen zouden van plan zijn geweest Turks grondgebied te betreden, maar een groot deel van de groep zou zijn 'geneutraliseerd' – deze door Turkije gebruikte terminologie betekende dat de betreffende rebellen waren gedood.

Koerden volgens Turkije opnieuw een slag toegebracht

Een maand later beweerde het Turkse leger dat bij een luchtaanval elf 'separatisten' om het leven waren gekomen in de bergen van de zuidoostelijke Hakkari provincie bij de grens met Iran en Irak. Dit zou betekenen dat het aantal dodelijke slachtoffers bij de PKK-strijders de laatste vijf dagen 33 bedroeg, want een dag eerder waren er volgens de Turkse militairen 22 doden bij een confrontatie in de Incebel-bergen in de provincie Sirnak.

Nieuwe Turkse luchtaanval op PKK-stellingen in Irak

Turkse oorlogsvliegtuigen vielen op 29 juli Koerdische guerrillastrijders in het noorden van Irak aan en doodden daarbij volgens Ankara zeventien rebellen. De operatie volgde nadat twee dagen eerder in Istanbul doden en gewonden waren gevallen bij bomexplosies waar de PKK volgens premier Erdogan verantwoordelijk voor was.
De Turkse legerleiding meldde dat 'veel van de terroristen' van een uit veertig manschappen bestaande PKK-eenheid bij een grot in de Qandil berg waren omgebracht. Woordvoerder Ahmet Deniz van de Koerdische opstandelingen ontkende echter dat er slachtoffers waren gevallen.

Turks parlement akkoord met Koerdisch televisiekanaal

In overeenstemming met een belofte aan de Koerdische minderheid om een televisiekanaal te introduceren in de Koerdische taal, ging de Turkse volksvertegenwoordiging in de tweede week van juli 2008 akkoord met een wetswijziging. Deze zou de bepalingen voor de Turkse Radio en Televisie (TRT) verzachten en uitzendingen in buitenlandse talen mogelijk maken.
Premier Erdogan had enige maanden eerder beloofd dat de TRT een kanaal zou opzetten voor programma's in het Koerdisch, Perzisch en Arabisch. In 2004 – na een verbanning van de taal op radio en televisie van vijftien jaar – was de TRT begonnen met een dertig minuten durend wekelijks programma in het Koerdisch, maar dit was volgens velen van een povere kwaliteit. Met het tegemoet komen aan politieke, economische en culturele eisen van de Koerden hoopte de Turkse premier de steun voor radicale opstandelingen te verminderen.

Koerdische opstandelingen laten Duitse toeristen vrij

Op 20 juli 2008 werden drie Duitse bergbeklimmers door de Arbeiderspartij van Koerdistan (PKK) vrijgelaten na twaalf dagen te zijn vastgehouden. Helmut Johann, Martin Georpe en Lars Holper Reime waren bezig met de beklimming van de hoogste berg van Turkije, de Ararat, toen zij door de rebellen werden verrast. Bij hun vrijlating bleken zij in goede gezondheid. De gouverneur van de provincie, Mehmet Çetin, verklaarde tegenover journalisten dat de rebellen 'de gijzelaars moesten vrijlaten omdat de operaties van het leger hen daartoe dwongen'.
De PKK ontvoerde soldaten, politieagenten en ook wel Turkse journalisten, maar dat toeristen het slachtoffer werden was een zeldzaamheid.

Dominicaanse Republiek

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Turkije maakt 'zero tolerance' tegenover martelpraktijken niet waar

De Europese Unie en Turkse mensenrechtenactivisten spraken op 25 juni 2008 hun bezorgdheid uit over het toenemend aantal gevallen van marteling in Turkije. Hervormingen in 2003 hadden volgens de vertegenwoordigster van de EU, Ulrike Hauer, een positief effect gehad, maar deze trend had zich niet doorgezet.
In 2007 was de situatie verslechterd doordat er een nieuwe politiewet in werking was getreden die grote bevoegdheden gaf aan veiligheidsambtenaren om iemand staande te houden en te onderzoeken. Mede daardoor was het aantal klachten over mishandeling in 2007 gestegen tot 310, waar dit het jaar daarvoor nog 222 bedroeg. Bovendien was gebleken dat gevallen van marteling of mishandeling onvoldoende werden onderzocht.

(Vorige berichten pagina 328/3 e.v. - 2008)

DOMINICAANSE REPUBLIEK

BINNENLAND

Zittende president wint nieuwe ambtstermijn

Leonel Fernández van de centrumrechtse Partij van de Dominicaanse Bevrijding (PLD) werd op 16 mei 2008 voor de derde keer gekozen tot president van de Dominicaanse Republiek. Hij versloeg Miguel Vargas van de sociaaldemocratische Dominicaanse Revolutionaire Partij (PRD). In de aanloop naar de verkiezingsdag vielen er minstens vier doden, maar volgens de Organisatie van Amerikaanse Staten (OAS) kenden de verkiezingen zelf, op enkele incidenten na, een rustig verloop.
Volgens analisten was Fernández er tijdens

zijn laatste ambtstermijn in geslaagd de munteenheid van het land, de peso, te stabiliseren, de grote inflatie te beteugelen en had hij – weliswaar met steun van het Internationaal Monetair Fonds (IMF) – de economie uit het slop getrokken. Toch was hij niet in elk opzicht succesvol: het officiële werkloosheidspercentage bedroeg nog 16 procent en de armoede was onverminderd groot. Tegenstanders wezen daarnaast op de nog steeds bestaande corruptie in regeringskringen en verweten het staatshoofd te weinig te investeren in zaken als onderwijs en gezondheidszorg.

Uitslagen presidentsverkiezingen Dominicaanse Republiek (16 mei 2008)

kandidaat	percentage
Leonel Antonio Fernández Reyna (PLD)	53,8
Miguel Vargas Maldonado (PRD)	40,5
Amable Aristy Castro (PRSC)	4,6
Eduardo Estrella (PRSD)	0,5
Guillermo Moreno (MIUC)	0,4
Pedro de Jesús Candelier (PAP)	0,2
Trajano Santana (PRI)	0,04

PLD - Partij van de Dominicaanse Bevrijding
PRD - Dominicaanse Revolutionaire Partij
PRSC - Sociaal-Christelijke Hervormingspartij
PRSD - Revolutionaire Sociaal-Democratische Partij
MIUC - Beweging voor Onafhankelijkheid, Eenheid en Verandering
PAP - Alliantiepartij van het Volk
PRI - Onafhankelijke Revolutionaire Partij

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Medici willen hoger salaris en betere werkomstandigheden

Duizenden doktoren in openbare klinieken in de Dominicaanse Republiek legden op 21 februari 2008 het werk neer uit onvrede met hun salariëring en de arbeidsomstandigheden. Gedurende 24 uur werden alleen spoedgevallen behandeld. De medici garandeerden de autoriteiten dat er meer acties zouden volgen indien niet aan hun wensen tegemoet werd gekomen.
Dat bleek geen loos dreigement. Eind maart gingen de doktoren voor drie dagen in staking, maar dat was voor minister van Gezondheidszorg Bautista Rojas geen reden om aan hun verlangens tegemoet te komen. In april verklaarde hij tot ongenoegen van de voorzitter van het Dominicaanse Medische Beroepsgenootschap (CMD), Waldo Ariel Suero, dat er voor de presidentsverkiezingen van half mei geen akkoord zou worden gesloten. Hij betitelde de werkonderbrekingen verder als 'politiek gemotiveerd'.

Alternatief Sociaal Forum roept algemene staking uit

De Dominicaanse Republiek werd op 9 april 2008 getroffen door een algemene staking die was uitgeroepen door het Alternatief Sociaal Forum (FSA) – een coalitie van meer dan 250 vakbonds- en burgerorganisaties. De transportsector deed onder meer mee en openbare en private scholen bleven gesloten om de algemene eis van salarisverhoging kracht bij te zetten. Volgens ooggetuigen gingen er wel enige winkels open.
De politie verrichte negentien arrestaties en er vielen enkele gewonden. De bekendste was de vakbondsleider Luciano Méndez die volgens de politie door een 'verdwaalde' kogel was geraakt. Het FSA had een andere lezing: de politie was illegaal zijn huis binnengevallen.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Dominicaanse Republiek ontvangt lening van IMF

De centrale bank van de Dominicaanse Republiek ontving rond 1 februari 2008 een storting van het Internationaal Monetair Fonds (IMF) van ruim 122 miljoen dollar (ca. 81,5 miljoen euro). Daardoor stegen de reserves tot 2,9 miljard dollar. Volgens opgave van de bank garandeerde dit een betere bescherming zodra er externe economische schokken zouden optreden of als de wisselmarkt zich ongunstig zou ontwikkelen.
De lening was onderdeel van een driejarig pakket dat in totaal 695 miljoen dollar aan kredieten bevatte.

Nieuw akkoord

Op 24 juni werd bekend dat het Caribische land een nieuwe overeenkomst met het IMF had afgesloten. Deze behelsde geen nieuwe leningen, maar bevatte de afspraak dat het internationale financiële instituut na het heraantreden van president Leonel Fernández in augustus als monitor van de economie zou blijven optreden.
De economie van de Dominicaanse republiek had zich na een crisis in 2004 goed hersteld, al ondervond men last van de hoge prijzen op de wereldmarkt voor brandstoffen en voedsel.

BUITENLANDSE ZAKEN

Cuba en Dominicaanse Republiek sluiten handelsovereenkomst

Tijdens de in Santiago de Cuba gehouden handelsbeurs XV Feria Internacional Expocaribe waar 187 bedrijven uit 28 landen aan deelnamen, ondertekenden Cuba en de Dominicaanse Republiek op 2 juni 2008 een economisch akkoord. De doelstelling was het bilaterale handelsverkeer tussen beide landen te bevorderen en het aantal investeringen te vergroten. Ook zouden er handelsdelegaties worden opgezet.
De Dominicaanse Republiek exporteerde kunstmest naar Cuba en importeerde uit dat land producten afkomstig uit de staalindustrie.

(Vorige berichten pagina 89/1 e.v. - 2008)

HAÏTI

BINNENLAND

VN-politie waarschuwt voor stijging aantal ontvoeringen

Het Latijns-Amerikaanse persbureau *Prensa Latina* meldde op 5 april 2008 dat de United Nations Police (UNPOL) waarschuwde voor een toename van het aantal ontvoeringen in Haïti. In februari waren het er 31 geweest en in maart 33.
Volgens UNPOL-woordvoerder Fred Blaise speelden de meeste gevallen zich af in de hoofdstad Port-au-Prince. In de laatste zes maanden waren er door de VN-militairen en de Haïtiaanse politie rond de vijftig arrestaties verricht van verdachten die deel uitmaakten van bij kidnapping betrokken bendes.

Protesten tegen 'softe' justitiële aanpak en tegen corruptie

Duizenden demonstranten gingen op 4 juni de straat op om hun ongenoegen te uiten over de aanpak van het probleem door de autoriteiten. Zij wilden dat de doodstraf voor kidnappers zou worden ingevoerd en verweten politie en justitie de kwestie met fluwelen handschoenen aan te pakken. Daarnaast meenden zij dat er sprake was van corruptie. 'Doodt de ontvoerders en arresteer corrupte rechters die hen vrijlaten

voor geld', schreeuwde een deel van de betogers bij het Paleis van Justitie.
Tot op dat moment waren er volgens de lokale en internationale politie in 2008 ongeveer 160 mensen ontvoerd voor wie een losprijs werd geëist. Het jaar daarvoor waren dat er in totaal 237.

Regering valt door protesten tegen stijgende voedselprijzen

Demonstraties monden uit in plunderingen

Sommige winkels in de Haïtiaanse hoofdstad Port-au-Prince gingen op 10 april 2008 weer open nadat het Caribische land drie dagen achtereen was getroffen door gewelddadige protesten en plunderingen. De onrust was begonnen in de zuidelijk gelegen stad Les Cayes, maar sloeg spoedig over naar andere Haïtiaanse steden waar demonstraties tegen de almaar stijgende voedselprijzen uitliepen op confrontaties met de politie. Hoewel president René Preval de massa opriep tot kalmte, ontstond er een oncontroleerbare situatie waarbij winkeleigenaren werden bedreigd en spullen werden gestolen.
Er vielen minstens zeven doden voordat de VN-vredestroepen, de United Nations Stabilization Mission in Haiti (Minustah), in samenwerking met de landelijke politieautoriteiten de rust konden herstellen.

Senaat neemt motie van wantrouwen aan tegen premier

President Preval trachtte het tij te keren door te verzekeren dat de voedselprijzen verlaagd zouden worden en de boeren hulp zouden krijgen bij het verhogen van de productie. Dat voorkwam echter niet dat de regering van Jacques-Edouard Alexis op 12 april viel. Een meerderheid van zestien senatoren stuurde de premier naar huis omdat hij niet aan de wensen van de arme bevolking tegemoet was gekomen. Preval liet weten de constitutionele gang te zullen volgen, maar het 'unfair' te achten Alexis de schuld te geven van de moeilijkheden omdat de voedselprijzen wereldwijd sterk waren gestegen.

Op het moment van aftreden van Alexis vuurden VN-militairen in het centrum van Port-au-Prince met traangas om de protesterende menigte uiteen te jagen.

VN-soldaten delen voedsel uit in sloppenwijk

Braziliaanse militairen van Minustah maakten op 15 april gebruik van de teruggekeerde rust door in Cité Soleil, de sloppenwijk bij Port-au-Prince, voedsel uit te delen. Zij verdeelden onder meer 14 ton rijst, bonen en suiker onder de arme inwoners. 'Het is heel aardig van hen, want ik wist niet waar ik vandaag iets te eten kon krijgen', vertelde de 28-jarige Willi Desamore. Maar het pakketje zou slechts voor een dag voldoende zijn voor hem, zijn moeder en zijn broers en zussen, voegde hij er aan toe.

Parlement keurt benoeming goed van nieuwe premier

De Senaat ging op 31 juli, drie maanden nadat het land in een politieke impasse was geraakt na het aftreden van Alexis, akkoord met de nominatie voor het premierschap van Haïti van de eenenzestigjarige Michèle Pierre-Louis. Twee weken daarvoor had de Kamer van Afgevaardigden dit eveneens gedaan.
Pierre-Louis had economie gestudeerd aan het Queens College in New York en luchthavenmanagement in Frankrijk en gaf onderwijs aan een privé-universiteit in Port-au-Prince. Ze was bovendien hoofd van de Knowledge and Freedom Foundation (FOKAL) – een niet-gouvernementele organisatie (ngo) die financiële hulp ontving van de Amerikaanse miljardair George Soros.
De volksvertegenwoordigers hadden twee eerdere voordrachten van president Preval afgewezen.

JUSTITIE

Priester vrijgesproken van illegale wapenimport

De aanklachten tegen bevrijdingstheoloog Gerárd Jean-Juste zijn op 9 juni 2008 formeel ingetrokken, zo gaven justitiële kringen in dagblad *La Nouvelliste* te kennen. De verdachte was er onder meer van beschuldigd in samenwerking met anderen illegaal wapens naar Haïti te hebben willen smokkelen, maar de rechtbank vond geen bewijs voor die verdenking. Jean-Juste, aanhanger van de verdreven president Jean-Bertrand Aristide, was in 2004 door de Haïtiaanse autoriteiten een aantal weken gevangen gezet.

Begin 2006 was al de aanklacht tegen de aan leukemie lijdende priester ingetrokken van betrokkenheid bij de moord op de Haïtiaanse journalist en dichter Jacques Roche.

MILITAIRE ZAKEN

Oud-militairen willen heroprichting leger

Voormalige soldaten van het in 1995 door toenmalig president Jean-Bertrand Aristide opgeheven Haïtiaanse leger bezetten op 29 juli 2008 de vroegere Cap-Haitien gevangenis in het noorden van Haïti. Zij eisten de betaling van achterstallige lonen en herinvoering van het leger. Na onderhandelingen, waar onder meer minister van Binnenlandse Zaken Paul Antoine Bien-Aimé aan deelnam, konden zij echter op vreedzame wijze van hun plannen worden afgebracht. Een soortgelijk protest in het plaatsje Quanaminthe kende eveneens een vreedzaam einde.

Volgens Patrick Elie, adviseur van president René Preval, was het protest een 'politieke manipulatie' om de druk op de op dat moment kwetsbare regering te vergroten.

(Vorige berichten pagina 91/3 e.v. - 2008)

MEXICO

BINNENLAND

Mexicanen geven miljarden uit aan smeergelden

Uit een onderzoek van de Mexicaanse afdeling van anticorruptieorganisatie Transparency International (TI) bleek op 16 april 2008 dat de Mexicanen het jaar daarvoor omgerekend ruim 1,6 miljard euro aan steekpenningen hadden uitgegeven. Dat betekende een stijging met 42 procent ten opzichte van het cijfer voor 2005. In 2007 waren er 197 miljoen gevallen van omkoping, tegen 115 miljoen twee jaar daarvoor.
Het betalen van smeergeld was bij veel Mexicanen een geaccepteerd gegeven. Het diende om de bureaucratie te omzeilen zoals bij het verkrijgen van een vergunning, om een dienst gedaan te krijgen als het ophalen van vuilnis of het leveren van drinkwater, of om op soepele wijze de douane te passeren dan wel de politie af te schudden.

Mexico

Linkse volksvertegenwoordigers beëindigen blokkade parlement

Na de toezegging dat over de hervorming van de energiewetgeving een nationaal debat van 71 dagen zou worden georganiseerd, beëindigden afgevaardigden van de linkse Partij van de Democratische Revolutie (PRD) op 25 april 2008 hun blokkade van het Mexicaanse parlement. Zij hadden zestien dagen lang de toegang geblokkeerd omdat president Felipe Calderón een wet had gepresenteerd die staatsoliemaatschappij Petróleos Mexicanos (Pemex) de mogelijkheid gaf private hulp te zoeken voor het opvoeren van de productie. De grootste olievelden van Mexico droogden op en de productie zakte in 2007 met 5,3 procent. Pemex miste de expertise om diepwaterboringen te verrichten, waardoor hulp van buitenaf volgens de regering noodzakelijk was.
De Mexicaanse constitutie verbood het inschakelen van private ondernemingen voor exploratiedoeleinden. Tegenstanders vreesden bovendien dat daarmee de eerste stap werd gezet naar privatisering van de oliesector.

Inwoners Mexico-Stad wijzen hervorming oliesector af

De controversiële kwestie was voor de PRD aanleiding om met andere oppositionele krachten in het Federale District en negen deelstaten op 27 juli 2008 een niet-bindend referendum te organiseren. Enige dagen later werd bekend dat 82 procent van de respondenten ontkennend had geantwoord op de vraag of Mexico private bedrijven moest inschakelen bij de exploratie, raffinage en distributie van de olie.
Voorstanders meenden echter dat er weinig keus was. Als Pemex geen hulp van buitenaf zou inroepen, kon het voortbestaan van het staatsoliebedrijf in gevaar komen. Ook wezen zij er op dat Pemex al jaren subcontracten gaf aan andere ondernemingen – iets dat Calderón slechts wilde uitbreiden naar de winning en raffinage van de olie.

Aan georganiseerde misdaad gerelateerde moorden stijgt sterk

Eduardo Medina Mora, Mexico's minister van Justitie, verklaarde op 23 mei 2008 op *Radio Fórmula* dat in de periode vanaf 1 januari 1.378 mensen waren vermoord. Dit betekende een stijging met 47 procent ten opzichte van dezelfde periode het jaar daarvoor, toen er 940 aan de georganiseerde misdaad gerelateerde doden vielen. De cijfers waren geen verrassing want de Mexicanen werden bijna dagelijks verrast door nieuwe berichten over moorden door drugsbendes.
Volgens opgave van de minister waren er sinds het aantreden van president Felipe Calderón in december 2006 in totaal 4.152 mensen vermoord. Onder hen waren ongeveer 450 politiebeambten, soldaten, rechters en officieren van justitie. De meeste doden vielen in het grensgebied met de Verenigde Staten. De drugsbendes bestreden elkaar met alle middelen omdat er door recente arrestaties een machtsvacuüm was ontstaan.

Amerikaans Congress keurt hulp voor drugsbestrijding goed

Tot tevredenheid van Mexicaanse ambtenaren bleek op 27 juni 2008 dat het Amerikaanse Congress een hulppakket voor Mexico en Midden-Amerika voor de strijd tegen de drugshandel had goedgekeurd. Mexico zou voor 400 miljoen dollar (ca. 254 miljoen euro) aan installaties en trainingen ontvangen, terwijl de Midden-Amerikaanse landen voor 65 miljoen aan hulpgoederen zouden krijgen. De hulpverlening kwam voort uit het Mérida-initiatief – genoemd naar de Mexicaanse stad op het schiereiland Yucatán waar Calderón en de Amerikaanse president George W. Bush in 2007 afspraken over de drugsbestrijding hadden gemaakt.
Aanvankelijk stelden de Amerikanen voorwaarden aan de hulp, maar de Mexicanen beschouwden dat als een aantasting van hun soevereiniteit.

Twaalf doden bij brand in discotheek

Bij een brand op 20 juni 2008 in de discotheek News Divine in het Federale District van Mexico waren twaalf slachtoffers te betreuren, aldus een bekendmaking van de Mexicaanse justitiële autoriteiten. 'Het eerste onderzoek wijst er op dat slechte omstandigheden in de club, teveel aanwezigen en politiefouten de tragedie hebben veroorzaakt', liet de officier van justitie van Mexico-Stad, Rodolfo Félix Cárdenas, weten. De smalle ingang werkte als een valstrik, de nooduitgang bleek op slot en tot overmaat van ramp probeerde de politie te voorkomen dat jongeren de dansclub zouden verlaten. Er werd namelijk een controle uitgevoerd op overtredingen van de alcoholwet en op drugsgebruik.

Zeventien politiebeambten werden na de catastrofe direct geschorst. Niet uitgesloten werd dat een aantal van hen voor doodslag zou worden aangeklaagd.

JUSTITIE

Oud-gouverneur veroordeeld voor betrokkenheid bij drugshandel

Een rechtbank in Mexico-Stad veroordeelde op 4 juni 2008 Mario Villanueva Madrid, de gouverneur van de deelstaat Quintana Roo in de periode 1993-1996, tot 36 jaar gevangenisstraf voor het steunen van de drugshandel. Eerder had de politicus zes jaar in de cel gezeten voor witwaspraktijken, maar toen hij werd vrijgelaten was hij direct weer gearresteerd omdat de Verenigde Staten om zijn uitlevering hadden verzocht. De noorderburen van Mexico beschuldigden Villanueva er van drugshandelaars te hebben geholpen hun illegale waar naar de VS te transporteren. Hij zou voor elk transport 500.000 dollar (ca. 323.000 euro) hebben ontvangen. Mocht Villanueva worden uitgewezen, dan zou hij de eerste oudgouverneur uit de Mexicaanse geschiedenis zijn die dit overkwam.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Beelden met 'martelende politiebeambten' schokken Mexicanen

Gefilmde martelpraktijken van de politie uit de stad León (deelstaat Guanajuato) met in beeld gebrachte kreunende slachtoffers, veroorzaakten op 1 juli 2008 consternatie in Mexico. Op de video's waren volgens politiechef Carlos Tornero beelden te zien van de training van een elite-eenheid die werd onderworpen aan 'echte, stressvolle situaties' als kidnapping en marteling door drugshandelaars. De Mexicaanse burgers vatten de beelden echter anders op: zij meenden dat de politiefunctionarissen training kregen in martelpraktijken. Zowel nationale als locale mensenrechtenactivisten spraken hun bezorgdheid uit en de Mexicaanse justitiële autoriteiten kondigden een onderzoek aan.

Mexico

Acht nieuwe gevallen van mensenrechtenschending door militairen

De voorzitter van de Nationale Commissie voor de Mensenrechten (CNDH), José Luis Soberanes, maakte op 11 juli 2008 acht nieuwe gevallen van marteling door het Mexicaanse leger bekend. Deze deden zich alle voor bij de inzet van militairen in de strijd tegen de drugshandel. In de buurt van de grens met de Verenigde Staten waren bij een migrant die – onterecht, zo bleek later – was aangezien voor drugsrunner houtsplinters onder zijn nagels geschoven, een ander was in de woestijn achtergelaten en in de deelstaat Michoacán waren verdachten met elektrische schokken op maag en testikels bewerkt. Gebleken was dat niet alleen soldaten aan de praktijken hadden meegewerkt, maar ook luitenants, kapiteins en een majoor. In een reactie meldde het ministerie van Defensie dat de acht gevallen zouden worden onderzocht. Bij drie zaken zou al rechtsvervolging zijn ingesteld tegen twee officieren en tien soldaten. Verder werd een programma opgezet om militairen te onderwijzen over mensenrechten.

BUITENLANDSE ZAKEN

Illegale immigratie uit Mexico neemt volgens Amerikanen af

Uit cijfers van de Amerikaanse grenspolitie blijkt dat de dalende trend in het aantal arrestaties van illegale immigranten aanhoudt, aldus persbureau *Associated Press* op 1 mei 2008. Er was in vergelijking met het jaar daarvoor sprake van 17 procent minder aanhoudingen. Het feit dat minder Mexicanen het risico namen om opgepakt te worden had ook onverwachte gevolgen: in sommige delen van de Verenigde Staten was een tekort aan arbeidskrachten ontstaan. Bovendien stuurden de Mexicanen minder geld naar huis.
Als verklaring voor de vermindering van het aantal migranten werd gewezen op drie factoren. De economische terugval in de Verenigde Staten speelde een rol, alsmede de opgevoerde bewaking aan de grens waardoor de kans om door de mazen van het net te glippen steeds kleiner werd. En ten slotte ging er een afschrikwekkend effect uit van het toenemende geweld in de grenszone, niet in het minst door de activiteiten van drugshandelaars en mensensmokkelaars.

(Vorige berichten pagina 206/3 e.v. - 2008)

Verenigde Staten

VERENIGDE STATEN

GEVOLGEN TERREURAANSLAGEN

Amerikaanse rechtbank stemt in met detentie zonder proces

Een Hof van Beroep in de Verenigde Staten bepaalde op 15 juli 2008 dat de federale regering bevoegd was om in eigen land vijandige strijdkrachten aan te houden en zonder vorm van proces te detineren.

Detentie zonder proces

Vijandige strijdkrachten waren terreurverdachten die volgens de regering niet onder het Amerikaanse recht vielen en ook geen bescherming dienden te krijgen van de Conventies van Genève, waarin het internationale oorlogsrecht was omschreven. De terreurverdachten die al jaren zonder vorm van proces vastzaten in de Amerikaanse marinebasis Guantánamo Bay op Cuba werden door de regering als vijandige strijdkrachten beschouwd. Zij waren allemaal buiten de VS aangehouden en gedetineerd.

Tot juli 2008 was er slechts één persoon in de VS zelf aangehouden en door president Bush als vijandige strijdkracht bestempeld. Het ging om de uit Qatar afkomstige Ali al-Marri, een legale inwoner van de VS. Sinds zijn arrestatie in december 2001 had hij vastgezeten in militaire gevangenissen op Amerikaans grondgebied, vaak langdurig in eenzame opsluiting, zonder ooit te zijn berecht.
Al-Marri's advocaat redeneerde dat Bush zijn cliënt nooit als vijandige strijdkracht had mogen bestempelen, omdat hij in de VS zelf was aangehouden en daarom formeel in staat van beschuldiging gesteld had moeten worden. Het Hof van Beroep was het hier echter niet mee eens: volgens de antiterroristische wetgeving die het Congress na de terreuraanslagen op 11 september 2001 had aangenomen, had de Amerikaanse president die bevoegdheid wel degelijk. Wel moest al-Marri de mogelijkheid worden geboden om zijn status als vijandige strijdkracht aan te vechten, zo oordeelde het Hof. De regering-Bush was tot dan toe niet van plan geweest om dat te doen.
Indien al-Marri in een rechtszaak kon bewijzen dat hij geen vijandige strijdkracht was, moest hij alsnog formeel in staat van beschuldiging gesteld en berecht worden volgens de wettige procedures.

Eerste rechtszaak in Guantánamo Bay kan van start gaan

Een federale rechtbank in de Verenigde Staten bepaalde op 17 juli 2008 dat de militaire rechtbank in de Amerikaanse marinebasis Guantánamo Bay op Cuba mocht beginnen met het berechten van Salim Hamdan. De vermoedelijke voormalige chauffeur van Osama Bin Laden had uitstel van de rechtszaak aangevraagd, omdat het hooggerechtshof in Washington DC in juni had bepaald dat alle gevangenen in Guantánamo Bay de rechtsgeldigheid van hun detentie mochten aanvechten bij civiele rechtbanken in de VS.

Rechter James Robertson van de federale districtsrechtbank in Washington DC verwierp dit verzoek. Hij redeneerde dat het besluit om de terreurverdachten aan de militaire rechtbank voor te leiden was genomen door het Amerikaanse Congress. Het vonnis van het hooggerechtshof mocht er volgens Robertson niet toe leiden dat de procesgang in Guantánamo Bay met maanden of jaren werd vertraagd, doordat iedere gedetineerde eerst de rechtsgeldigheid van diens detentie ging aanvechten. Na een eventuele veroordeling mochten ze wat Robertson betrof wel naar een militair of civiel Hof van Beroep stappen om te vragen of hun jarenlange administratieve detentie (detentie zonder vorm van proces) in Guantánamo Bay en het feit dat ze uiteindelijk waren voorgeleid aan een in het geheim opererende militaire rechtbank, grondwettelijk was.

BINNENLAND

Directeur van inlichtingendiensten krijgt meer bevoegdheden

President George W. Bush van de Verenigde Staten zette op 31 juli 2008 zijn handtekening onder Executive Order 12333, die nieuwe richtlijnen voor de zestien Amerikaanse inlichtingendiensten bevatte.
De regels vervingen bijna dertig jaar oude richtlijnen. De veranderingen waren vooral bedoeld om de hervormingen van de inlichtingendiensten na de terreuraanslagen op 11 september 2001 beter te reflecteren.

Verenigde Staten

CIA minder belangrijk in het buitenland

De centrale directeur van alle inlichtingendiensten – een functie die in 2005 in het leven was geroepen – ging bepalen in hoeverre de individuele inlichtingendiensten toegang kregen tot elkaars bestanden. Zij hadden in het verleden nogal eens geweigerd informatie met elkaar te delen, maar in het vervolg zou dit dus niet meer mogelijk zijn. Traditioneel onderhield de Central Intelligence Agency (CIA) de contacten met buitenlandse inlichtingendiensten. Volgens de nieuwe richtlijnen zou de centrale directeur per geval gaan bekijken welke dienst deze taak het beste op zich kon nemen. De internationale importantie van de CIA kon hierdoor dus afnemen.
Tot slot kreeg de directeur een doorslaggevende stem over de verdeling van de financiën.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Staat redt Amerikaanse hypotheekgiganten van de ondergang

Huizenmarkt zakt verder in

Volgens berekeningen van onderzoeksbureau RealtyTrac werden 740.000 Amerikaanse hypotheekhouders in het tweede kwartaal van 2008 gedwongen hun huis te verkopen, omdat ze onvoldoende in staat waren om aan hun aflossingsverplichtingen te voldoen. Dit was een stijging met 121 procent ten opzichte van dezelfde periode in 2007. In vergelijking met het eerste kwartaal van 2008 was het aantal executieverkopen met 14 procent gestegen.
De Amerikaanse Nationale Makelaarsassociatie (NAR) berekende dat de huizenprijzen in mei 2008 landelijk gemiddeld 6,3 procent onder het niveau van mei 2007 lagen. In de steden waren ze tot ruim 15 procent gedaald. In mei 2008 werden 4,7 procent minder bestaande woningen verkocht dan in april en 14 procent minder dan in mei 2007.
Begin juli 2008 werd duidelijk dat de Amerikaanse hypotheekgiganten Fannie Mae (de gangbare naam voor de Federal National Mortgage Association – FNMA) en Freddie Mac (Federal Home Loan Mortgage Corporation – FHLMC) door deze problemen op de woningmarkt grote verliezen hadden geleden. Paniek op de aandelenbeurzen én in het Witte Huis was het gevolg.

New Deal

Fannie Mae was in 1938 als staatsbedrijf opgericht door de regering van Franklin D. Roosevelt als onderdeel van diens 'New Deal', een economisch reddingsplan uit de tijd van de Grote Depressie. Freddie Mac was in 1970 door de staat opgericht en had als primaire taak het vergroten van het beschikbare kapitaal op de hypotheekmarkt.
In 2008 waren de twee bedrijven reeds lang geprivatiseerd. Ze verstrekten zelf geen kredieten aan huizenkopers, maar hielden zich voornamelijk bezig met het verhandelen van hypotheken op de kapitaalmarkt. In de regel stelden ze zich garant voor de polissen die ze doorverkochten, in ruil voor een percentage van de winst.
In 2008 hadden ze samen de helft van de Amerikaanse hypotheekmarkt onder hun hoede. Ze beheerden of stelden zich garant voor kredieten met een totale waarde van 5,3 biljoen dollar (bijna 3,6 biljoen euro), even veel als 40 procent van de Amerikaanse staatsschuld of 30 procent van het bbp. Financiële instellingen uit de hele wereld, van centrale banken tot pensioenfondsen, hadden belangen in de twee bedrijven. Zo bezat het Nederlandse pensioenfonds voor docenten en ambtenaren, het ABP, voor 11 miljard dollar of bijna 7,5 miljard euro obligaties Fannie Mae en Freddie Mac.

Aandelen zakken in

De twee begaven zich voor zover bekend niet op de markt voor risicovolle hypotheken, die sinds de zomer van 2007 de kredietcrisis veroorzaakte. Ze hadden echter wel veel last van de malaise op de hypotheekmarkt en van de almaar dalende huizenprijzen.
Na berichten dat Fannie Mae en Freddie Mac miljarden dollars verlies hadden geleden, kelderden hun aandelenkoersen op 11 juli 2008 met 50 procent. Geruchten dat de overheid bereid was te hulp te schieten, stemden beleggers later die dag positiever: de koersen krabbelden op en de verliezen bleven beperkt tot 21,9 procent voor Fannie Mae en 3 procent voor Freddie Mac. Over heel 2008 hadden de aandelen echter al respectievelijk 67 en 77 procent van hun waarde verloren.

Overheid grijpt in

Vanwege hun enorme importantie voor de economie van de Verenigde Staten, maar ook van de rest van de wereld, achtte de Amerikaanse regering het van het grootste belang dat de twee bedrijven voor een ondergang werden behoed.
Volgens een wet uit 1992 had de regering de bevoegdheid om Fannie Mae en Freddie Mac in geval van nood onder staatstoezicht te plaatsen. Dit gebeurde echter niet. Minister Henry Paulson van Financiën deelde op 13 juli 2008 mede dat ze wel gunstige leningen konden afsluiten bij de overheid en de Fed, het stelsel van Amerikaanse centrale banken. Ook zou de overheid zoveel aandelen van de bedrijven kopen als maar nodig was om ze aan voldoende nieuw kapitaal te helpen.

Faillissement hypotheekverstrekker

Minder goed liep het af met IndyMac, een spaarbank en de grootste particuliere hypotheekverstrekker van de VS. Na berichten over slechte bedrijfsresultaten namen de rekeninghouders in enkele dagen tijd 800 miljoen dollar op. Omdat dit meer was dan de bank op dat moment aan kon, werd ze op 14 juli onder toezicht van de overheid geplaatst. Later werd haar faillissement aangevraagd.
De ondergang van de Continental Illinois National Bank and Trust Company in 1984 was het grootste faillissement van een financiële instelling uit de Amerikaanse geschiedenis. IndyMac kwam nu met een bedrijfswaarde van 32 miljard dollar op de tweede plaats. Ze was al de vijfde Amerikaanse bank die in 2008 bezweek ten gevolge van de kredietcrisis en de inzakkende huizenmarkt.
IndyMac hield zich vooral bezig met het verstrekken van zogenaamde Alt-A hypotheken. Deze waren – in tegenstelling tot de risicovolle 'subprime'-hypotheken – in principe alleen bestemd voor mensen zonder slechte kredietgeschiedenis. IndyMac vroeg hen in de regel echter niet om hun kredietwaardigheid aan te tonen.

Nieuwe wet voor huizenmarkt

De Amerikaanse president George W. Bush zette op 30 juli zijn handtekening onder een wet die noodlijdende hypotheekhouders moest helpen en de huizenmarkt moest hervormen. Voor dit doel werd 300 miljard dollar vrijgemaakt. Dit geld mocht worden gebruikt om Fannie Mae en Freddie Mac uit

de problemen te helpen. Verder bepaalde de nieuwe wet dat huiseigenaren met risicovolle hypotheken, waarvan de rentetarieven in het algemeen alsmaar opliepen, deze mochten aflossen met een nieuwe lening, waarvan de vaststaande rente door de staat werd gegarandeerd.
De nieuwe wet gaf de regering toestemming om de staatsschuld verder te laten oplopen als dat nodig was om de noodlijdende economie uit het slop te halen. Ook kwamen er strengere regels voor het hypotheekwezen om een herhaling van de kredietcrisis te voorkomen. Tot slot kreeg de overheid de bevoegdheid om leegstaande panden op te kopen en te renoveren, om verloedering tegen te gaan.

Bush twijfelde over nieuwe wet

Aanvankelijk had president Bush geweigerd de wet te steunen, omdat deze de belastingbetaler te veel geld zou kosten. Hij redeneerde dat huizenbezitters met risicovolle hypotheken daar zelf voor hadden gekozen en dus ook zelf de verantwoordelijkheid moesten dragen. Als zij door de staat werden geholpen deze hypotheken af te lossen betekende dit feitelijk dat gehaaide hypotheekbanken, die de risicovolle producten aan de man hadden gebracht, indirect door de belastingbetaler werden gesteund. Maar omdat de nationale economie zwaar te lijden had onder de kredietcrisis en de instortende huizenmarkt, stapte hij uiteindelijk over zijn bezwaren heen.

De kredietcrisis en de problemen op de huizenmarkt waren ontstaan doordat banken risicovolle hypotheken hadden verstrekt aan mensen die niet in staat bleken om hun financiële verplichtingen na te komen. De financiële instellingen en hun – al dan niet buitenlandse – geldschieters waren hierdoor, net als de huizenbezitters, in de problemen geraakt.

GEZONDHEID EN ZORG

Miljarden dollars voor aidsbestrijding

De Amerikaanse president George W. Bush trok op 30 juli 2008, nadat het Congress zijn goedkeuring had gegeven, 48 miljard dollar (ca. 32,2 miljard euro) uit voor de bestrijding van malaria en tuberculose, maar vooral van aids. Nooit eerder had een regering, waar dan ook ter wereld, zo veel geld uitgetrokken voor de bestrijding van één enkele ziekte.
In de periode 2003-2008 had de regering-Bush 15 miljard dollar uitgegeven aan aidsbestrijding, vooral in Afrika. Wereldwijd had ze hivremmers voor 1,7 miljoen mensen betaald en 7 miljoen mensen medische zorg geboden.
Met het bedrag dat in 2008 werd uitgetrokken, en waarmee de Amerikaanse medische hulp tot 2013 gefinancierd moest worden, konden volgens Bush hivremmers worden gekocht voor 2 miljoen mensen, 12 miljoen nieuwe infecties worden voorkomen en medische opleidingen voor 140.000 hulpverleners worden betaald.
Volgens al langer bestaande wetgeving mocht er geen Amerikaans overheidsgeld worden gebruikt voor de verspreiding van gratis condooms om besmetting met het hivvirus te voorkomen. Dit bleef zo, mogelijk omdat de regering-Bush nauwe relaties had met conservatieve religieuze groeperingen in de Verenigde Staten. Een regel dat één derde van het geld voor aidsbestrijding moest worden besteed aan de promotie van seksuele onthouding, kwam echter te vervallen.
De Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) schatte dat sinds 1981, toen aids voor het eerst als ziekte werd erkend, wereldwijd 25 miljoen mensen aan de gevolgen ervan waren overleden. Ze stelde in 2007 het aantal aidspatiënten in de wereld op ruim 33 miljoen. Van de 2,1 miljoen mensen die in dat jaar aan de gevolgen van de ziekte overleden, woonde drie kwart in Afrika ten zuiden van de Sahara. De WHO beschouwde aids als een van de meest destructieve pandemieën uit de wereldgeschiedenis.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Huis van Afgevaardigden biedt excuses aan voor slavernijverleden

Het Amerikaanse Huis van Afgevaardigden nam op 29 juli 2008 de resolutie-Cohen aan, genoemd naar de Democratische Afgevaardigde Steve Cohen uit Tennessee die deze had ingediend.
Het Huis van Afgevaardigden 'biedt namens de bevolking van de Verenigde Staten zijn excuses aan de Afro-Amerikanen aan voor het onrecht dat hen en hun voorouders die geleden hebben onder de slavernij en de Jim Crow-wetten, is aangedaan', aldus de resolutie. De Jim Crow-wetten waren van 1890 tot 1964 van kracht en legaliseerden toen de rassenscheiding in de Verenigde Staten. De resolutie stelde dat de gevolgen van 'de misdaden die in de tijd van de slavernij en de Jim Crow-wetten tegen de Afro-Amerikanen zijn begaan' anno 2008 nog altijd voelbaar waren en verplichtte het Huis van Afgevaardigden om te doen wat het kon om deze te bestrijden.
Het Congress had eerder altijd geweigerd formele excuses voor het slavernijverleden en de rassenscheidingwetten aan te bieden, omdat men vreesde dat deze tot enorme schadeclaims zouden leiden. De resolutie-Cohen liet zich niet uit over de mogelijkheid van financiële compensatie.

MILITAIRE ZAKEN

Recordaantal Amerikaanse doden in Afghanistan

Voor de Amerikaanse troepen in Afghanistan was juni 2008 de meest dodelijke maand sinds het begin van de oorlog, eind 2001. Er sneuvelden 28 militairen. Daarmee kwam het totaal aantal Amerikaanse doden sinds het begin van Operation Enduring Freedom (OEF) in 2001 op 533.
Volgens het leger van de Verenigde Staten was het aantal geweldsincidenten in Afghanistan in de eerste helft van 2008 met 40 procent toegenomen. Dit zou te wijten zijn aan het feit dat de Taliban – een fundamentalistische islamitische organisatie die uit was op de macht over het land – sterker was geworden, meer doelen aanviel en meer aanslagen pleegde. In het Aziatische land waren ca. 32.000 Amerikaanse en 30.000 militairen uit andere landen gelegerd.

BUITENLANDSE ZAKEN

VS beschouwen Nelson Mandela niet langer als terrorist

Het Amerikaanse Congress bepaalde op 28 juni 2008 dat de voormalige Zuid-Afrikaanse president Nelson Mandela geen speciale toestemming meer nodig had om de Verenigde Staten te bezoeken. President Bush ging hier op 1 juli mee akkoord.
Mandela was 's werelds bekendste strijder tegen racisme en apartheid. Hij was lid van het Afrikaans Nationaal Congress (ANC), dat in het verleden door de VS was gebrandmerkt als terroristische organisatie. Hoewel het ANC na het afschaffen van de apartheid

in Zuid-Afrika was geschrapt van de Amerikaanse terrorismelijst, stonden Mandela en enkele andere leden in 2008 bij de Amerikaanse immigratiediensten nog altijd aangemerkt als mogelijke terroristen. Daarom was het voor hen onmogelijk om zonder toestemming van het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken naar de VS reizen.
De maatregel gold voor alle leden van het ANC en was getroffen op aandringen van de Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken, Condoleezza Rice.

(Vorige berichten pagina 392/3 e.v. - 2008)

CHINA

BINNENLAND

Verregaande veiligheidsmaatregelen in aanloop naar Olympische Spelen

Miljoenen auto's van de weg vanwege luchtverontreiniging

In juli 2008 nam China talloze maatregelen die volgens de regering nodig waren om de Olympische Spelen in augustus vlekkeloos te laten verlopen. Om de luchtkwaliteit te verbeteren werd in Peking vanaf 19 juli de helft van de 3,3 miljoen personenauto's van de weg gehaald. Vervuilende industrieën in de Chinese hoofdstad en vijf omringende provincies moesten hun uitstoot verminderen, of de productie tijdelijk helemaal stilleggen.

Shanghai voorkomt 'terreuraanslag'

De autoriteiten in Shanghai maakten op 24 juli bekend dat er een terroristische aanslag op een Olympisch voetbalstadion in die stad was verijdeld. Verdere informatie werd niet verstrekt.
China zag terrorisme als de belangrijkste bedreiging voor de Olympische Spelen, want onafhankelijkheidsstrijders uit Xinjiang zouden ze willen verstoren met bomaanslagen en ontvoeringen. Daarom waren in deze westelijke provincie in enkele maanden tijd tientallen 'terroristen' gearresteerd, van wie er zeker vijf waren geëxecuteerd.
Om de kans op aanslagen te verkleinen werden rondom Peking controleposten ingericht waar iedereen die de stad in wilde, zich moest melden. Bij elk metrostation werden röntgenapparaten voor bagagecontrole en metaaldetectiepoortjes geplaatst. Ook werd er luchtafweergeschut in gebruik genomen om de Olympische stadions te beschermen tegen eventuele aanvallen met vliegtuigen.

Plaatsing van 300.000 camera's

Critici hielden er rekening mee dat de regering de terreurdreiging moedwillig overdreef om een excuus te hebben voor haar harde optreden tegen anti-Chinese activisten in Xinjiang. Sommige 'antiterroristische' maatregelen in Peking zouden in werkelijkheid dienen om eventuele demonstraties voor democratie, en tegen machtsmisbruik en corruptie, te voorkomen. Dergelijke protestacties kwamen in China regelmatig voor en niet zelden deden er duizenden burgers aan mee. De 300.000 camera´s die voorafgaand aan de Olympische Spelen waren geplaatst om de veiligheid op straat te bewaken, zouden feitelijk zijn bedoeld om dergelijke activiteiten vroegtijdig op te merken. Mogelijk verwachtte men acties van studenten en arbeidsmigranten, want tienduizenden van hen kregen in juli te horen dat ze Peking tot na de Spelen moesten verlaten.

China zou ook bang zijn dat buitenlandse activisten in Peking gingen demonstreren voor een onafhankelijk Tibet. Deze angst zou de werkelijke reden zijn voor de aanscherping van het visumbeleid voor toeristen en zakenmensen.
Indien het activisten toch lukte om in Peking te demonstreren, wilde de regering niet dat dit wereldwijd rechtstreeks op televisie te zien zou zijn. Daarom mochten buitenlandse tv-journalisten niet overal in Peking filmen. Vooral vanaf het Tiananmenplein (Plein van de Hemelse Vrede) – in 1989 toneel van een grote anticommunistische opstand – mochten zij slechts beperkt uitzenden.

Overigens wees de stad Peking, naar voorbeeld van Athene waar de vorige Olympische Spelen werden gehouden, vier 'demonstratiezones' aan. Daar mochten activisten protestacties houden, maar alleen als zij nadrukkelijke toestemming van de autoriteiten hadden. De demonstratiezones lagen allemaal in parken op enkele kilometers afstand van de belangrijkste Olympische faciliteiten.

'Meer mensenrechtenschendingen in aanloop naar Olympische Spelen'

Mensenrechtenorganisatie Amnesty International (AI) publiceerde op 28 juli het rapport *The Olympics Countdown: Broken Promises* (Aftellen naar de Olympische Spelen: Gebroken Beloftes).
Het Internationaal Olympisch Comité (IOC) had in 2001 besloten dat China gastland van de Spelen mocht worden, op voorwaarde dat het voor 2008 zijn mensen- en burgerrechtensituatie verbeterde. De Chinese politieke leiders hadden hier toen mee ingestemd, maar volgens het rapport van AI was daar weinig tot niets van terechtgekomen. In de maanden voor de Olympische Spelen zou de situatie zelfs zijn verslechterd. Er zouden meer kritische journalisten en mensen- en burgerrechtenactivisten zijn gedetineerd dan voorheen. Velen van hen zouden zijn veroordeeld tot 'heropvoeding door arbeid'. De regerende Chinese Communistische Partij (CCP) had de bevoegdheid om mensen deze straf, die in de praktijk neerkwam op dwangarbeid, zonder tussenkomst van een rechter op te leggen.

Amnesty stelde verder dat het aantal mishandelingen van gedetineerden in de eerste helft van 2008 was toegenomen. En de overheid zou meerdere kritische websites hebben geblokkeerd en diverse activisten onder huisarrest hebben geplaatst. Dat talloze burgers uit hun huizen waren gezet om plaats te maken voor Olympische gebouwen of infrastructurele projecten, beschouwde de organisatie ook als schending van de mensenrechten.
Een woordvoerder van AI riep alle wereldleiders op om naar de openingsceremonie van de Spelen in Peking te gaan en zich daar onverbloemd uit te spreken tegen de mensenrechtenschendingen. Ook het IOC moest volgens AI China op de vingers tikken.
De Chinese regeringswoordvoerder Li Jianchao zei op 29 juli dat Amnesty China niet begreep. De organisatie zou niet objectief naar het land kijken en weinig constructief zijn in haar kritiek.

Sichuan past één-kind-beleid aan

Het bestuur van de Chinese provincie Sichuan maakte op 26 juli 2008 bekend dat het geboortebeperkingsbeleid werd aangepast. De maatregel gold alleen voor de ge-

bieden die in mei waren getroffen door een zware aardbeving. Daarbij waren zeker 70.000 mensen omgekomen.

Volgens het landelijke beleid mochten ouders in stedelijke gebieden slechts één kind hebben en op het platteland twee, indien de oudste een meisje was. Voor ca. 5.200 ouderparen in Sichuan van wie de enige nakomeling door de aardbeving was omgekomen of gehandicapt geraakt, werd in juli echter een uitzondering gemaakt: zij mochten nog een kind krijgen. Dit gold ook voor ouders van wie twee kinderen gehandicapt waren geworden.

TIBET

China spreekt opnieuw met vertegenwoordigers van de Dalai Lama

Op 2 en 3 juli 2008 vonden in Peking besprekingen plaats tussen vertegenwoordigers van de Chinese overheid en de Tibetaanse regering in ballingschap, die zetelde in Dharamsala, India.

Het was de tweede ronde van overleg sinds de Tibetaanse opstand in maart 2008. Wat de partijen bespraken werd niet bekend gemaakt. Kesang Yangkyi Takla, de Tibetaanse minister van Buitenlandse Zaken in ballingschap, zei op 3 juli tijdens een persconferentie in Tokio wel dat het overleg 'weinig bemoedigend' was. 'Het lijkt er niet op dat de autoriteiten bereid zijn te luisteren naar het leed van het Tibetaanse volk', zei ze. Ze had zelf niet deelgenomen aan de besprekingen in China.

XINJIANG

Executies in Xinjiang

De Chinese autoriteiten maakten op 10 juli 2008 bekend dat in Xinjiang sinds het begin van dat jaar 82 'terroristen' waren aangehouden. Zij zouden de Olympische Spelen in augustus in Peking hebben willen verstoren met bomaanslagen en ontvoeringen. In de genoemde periode zouden 41 'jihadistische trainingskampen', waar mensen werden opgeleid voor deelname aan een 'heilige oorlog', zijn gesloten.

'Samenwerking met al-Qaida'

Xinjiang is de meest westelijke provincie van China. Een deel van de overwegend islamitische bevolking streefde er naar onafhankelijkheid en noemde het gebied bij voorkeur 'Oost-Turkestan'. Anderen verzetten zich vooral tegen de grote instroom van Han-Chinezen uit het oosten van het land, waardoor de oorspronkelijke Uygurse bevolking een etnische minderheid dreigde te worden.

De Islamitische Beweging van Oost-Turkestan (ETIM) was de belangrijkste onafhankelijkheidsbeweging van Xinjiang. Volgens de Chinese overheid, maar ook volgens het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken, werkte zij samen met het internationale terreurnetwerk al-Qaida.

'Terroristen zijn mensenrechtenactivisten'

Westerse analisten ontkenden de terreurdreiging vanuit Xinjiang niet, maar sommigen merkten wel op dat enkele arrestanten in hun ogen eerder mensenrechtenactivisten dan terroristen waren: zij zouden louter opkomen voor de belangen van het Uygurse volk dat door de Han-Chinese machthebbers zou worden onderdrukt. En enkele van de 'jihadistische trainingskampen' waarover de Chinese overheid sprak, zouden in feite illegale Koranscholen zijn.

'Terroristische cellen ontmanteld'

De Amerikaanse zender *Radio Free Asia* berichtte op 12 juli dat de rechtbank van Kashgar, Xinjiang, zeventien vermeende moslimterroristen had veroordeeld. Twee zouden er onmiddellijk zijn geëxecuteerd. De anderen kregen gevangenisstraffen van tien jaar tot levenslang opgelegd. Zij zouden allemaal ETIM-leden zijn.
Volgens een bericht in de staatskrant *China Daily* van 16 juli had de politie van Kashgar sinds begin 2008 twaalf terroristische cellen ontmanteld. Zij zouden allemaal hebben samengewerkt met buitenlandse organisaties. Bij de antiterroristische acties zouden zeven doden zijn gevallen, allemaal aan de kant van de opstandelingen.

'Openbare terechtstelling'

In de krant *Washington Post* van 19 juli stond dat in Yengishahar, Xinjiang, op 9 juli drie vermeende moslimterroristen in het openbaar waren geëxecuteerd. De lokale autoriteiten zouden enkele duizenden burgers hebben verplicht om toe te kijken. De Amerikaanse krant baseerde zich op verslagen van ooggetuigen. Het bericht werd door andere onafhankelijke bronnen bevestigd noch ontkend.

Bomaanslagen in Kunming

In stadsbussen in Kunming, de hoofdstad van de Chinese provincie Yunnan, ontploften op 21 juli twee bommen. Er vielen twee doden en veertien gewonden.

Enkele dagen later verscheen op de internationale website *YouTube* een video waarin de Islamitische Partij van Turkestan (TIP), een tot dan toe onbekende organisatie, de aanslagen opeiste.
De Chinese autoriteiten zeiden niet te geloven in de betrokkenheid van de TIP, maar lieten niet weten wie zij dan wel verdachten.

BUITENLANDSE ZAKEN

China en Rusland lossen grensconflict op

De ministers van Buitenlandse Zaken van China en Rusland ondertekenden op 21 juli 2008 in Peking een grensverdrag. Hiermee kwam een einde aan territoriale twisten die in 1969 tot meerdere gewapende confrontaties hadden geleid.

De staatskrant *China Daily* meldde later dat Rusland een gebied van 174 km^2 aan China zou afstaan. Het ging hier om het eiland Yinlong (in het Russisch: Tarabarov) en de helft van het eiland Heixiazi (of: Bolsjoj Oessoeriejski), gelegen in de grensrivieren tussen het verre oosten van Rusland en het noordoosten van China (in het Chinees de Heilongjiang en de Wusulijiang en in het Russisch de Amoer en de Oessoeri). Volgens de krant waren deze onbewoonde eilanden in 1929 door de Sovjet-Unie bezet.

De relatie tussen Rusland/Sovjet-Unie en China was tijdens de Koude Oorlog bijzonder gespannen, onder meer vanwege dit grensconflict.
In de 21ste eeuw waren de betrekkingen echter sterk verbeterd, vooral omdat de buurstaten steeds intensiever handel met elkaar dreven.

(Vorige berichten pagina 404/3 - 2008)

INDIA

BINNENLAND

Regering van Manmohan Singh overleeft politieke crisis

Communisten trekken gedoogsteun in

Prakash Karat, de leider van de CPI (M), de Communistische Partij van India (Marxistisch), maakte op 8 juli 2008 bekend dat de vier linkse partijen in het parlement hun gedoogsteun aan de coalitieregering van Manmohan Singh introkken. De communisten wilden hiermee uiting geven aan hun bezwaren tegen de plannen van de regering om vast te houden aan de omstreden nucleaire overeenkomst met de Verenigde Staten.
Na enkele dagen van hectische onderhandelingen slaagde de Congrespartij van Singh erin de steun te verwerven van een voormalige tegenstander, de Samajwadi Party (Socialistische Partij – SP). Singh vertrouwde erop dat hij dankzij de stemmen van de SP en die van enkele kleinere partijtjes een meerderheid in het Lagerhuis zou behouden.

Regering behoudt meerderheid in Lagerhuis

Op 22 juli vond in het Lagerhuis de vertrouwensstemming plaats die premier Manmohan Singh had moeten aanvragen na het wegvallen van de gedoogsteun van de communisten. Singh won de stemming met 275 stemmen voor en 256 tegen, bij 10 onthoudingen.
De publieke opinie beschouwde het debat als een bijzonder zwarte dag in India's rumoerige parlementaire geschiedenis. Dieptepunt was het moment waarop parlementsleden van de grootste oppositiepartij, de Bhartiya Janata Party, met bundels bankbiljetten wapperden en beweerden dat de Congrespartij en zijn bondgenoten hen hadden willen omkopen. Geschreeuw maakte het de premier onmogelijk het woord te voeren, en na een schorsing werd zijn toespraak op papier aan de parlementsleden uitgedeeld. Na afloop van de zitting noemde Singh op een persconferentie zijn overwinning 'overtuigend'.

Nu het Indiase parlement had ingestemd met de nucleaire afspraken met de Verenigde Staten, zou India nog apart een overeenkomst moeten sluiten met het Internationaal Agentschap voor Atoomenergie (IAEA). Gebeurde dat niet, dan kwam het land niet in aanmerking voor het afsluiten van contracten met landen van de Groep van Nucleaire Leveranciers (NSG), zoals de VS. Ten slotte zou ook het Amerikaanse Congress, nog voor het vertrek van president George W. Bush, het pact moeten goedkeuren.

Nieuwe samenwerking oppositiepartijen

Karat maakte op 23 juli op een persconferentie bekend dat zijn CPI (M), drie andere communistische partijen en zes regionale partijen een nieuwe oppositiecoalitie waren aangegaan. Ook deelde hij mee dat partijgenoot en voorzitter van het Lagerhuis, Somnath Chatterjee, uit de CPI (M) was gezet omdat hij geweigerd had om voor de stemming van 22 juli zijn ontslag in te dienen. De nieuwe alliantie – die bijna 100 van de 543 zetels in het Lagerhuis bezette – zou zich vooral richten op de stijgende prijzen en de inflatie, en op de zelfmoorden onder arme boeren. De belangrijkste deelnemer aan de nieuwe coalitie was de Bahujan Samaj Party (BSP) van mevrouw Mayawati – de premier van de politiek invloedrijke deelstaat Uttar Pradesh.

DEELSTATEN

Politieagenten gedood bij aanslag in Orissa

Op 16 juli 2008 kostte een landmijn ten minste 17 politieagenten het leven tijdens een patrouille in het zuiden van de Indiase deelstaat Orissa. Regeringsvertegenwoordigers meldden dat de bom door maoïstische rebellen was geplaatst. De maoïsten hadden eind juni in hetzelfde gebied een politieboot tot zinken gebracht.
De aanslag betekende een nieuwe tegenslag in de strijd van politie en veiligheidstroepen tegen de maoïsten.

Aanslagen in Ahmedabad en Surat

Bommen eisen 45 slachtoffers in Ahmedabad

Bij een reeks bomaanslagen in Ahmedabad – de belangrijkste stad van de westelijk In India gelegen deelstaat Gujarat – kwamen op 26 juli 2008 minstens 45 personen om het leven. Een onbekende organisatie van moslimextremisten, de Indiase Mujahideen, eiste in een e-mail de verantwoordelijkheid op en verklaarde tegelijk ook de aanslagen in Jaipur (Rajasthan), afgelopen mei, te hebben gepleegd. Ook de in 2001 verboden Islamitische Studentenbeweging van India (SIMI) werd in staat geacht een dergelijke aanslag te plegen, hoewel tot nog toe, net als bij eerdere aanslagen de afgelopen jaren, bewijzen ontbraken dat de SIMI erbij betrokken was. Premier Manmohan Singh en president Pratibha Patil riepen de bevolking op de communale harmonie niet te laten verstoren.

Explosieven in Surat tijdig ontdekt

In Surat, het centrum van de diamantindustrie van India, maakte de politie op 29 en 30 juli in totaal 19 bommen onschadelijk. Een politiecommissaris vertelde dat de laatste bom was gevonden op een drukke markt en hij raadde de bevolking van de stad aan openbare gelegenheden voorlopig te vermijden.
De verdenking van de politie ging uit naar de SIMI, maar onduidelijk bleef wie werkelijk verantwoordelijk was voor het plaatsen van de explosieven.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Centrale bank bestrijdt oplopende inflatie

Bij de publicatie van het verslag over het eerste kwartaal van het fiscale jaar 2008-2009 op 29 juli 2008 kondigde de president van de centrale bank van India een aantal krachtige maatregelen aan om de oplopende inflatie terug te dringen. Ook stelde hij de verwachte groei van het bbp bij: 8 in plaats van 8,5 procent. Hij streefde naar een inflatiepercentage van 7 procent in maart 2009. De maand juli had met een inflatie van bijna 12 procent het hoogste cijfer in dertien jaar bereikt. Oorzaak was de scherpe prijsstijging van brandstoffen, staal, cement, katoen en rijst.
De belangrijkste maatregelen waren de verhoging van het rentetarief voor kortlopende leningen aan banken met een kwart procent tot 9 procent, en de verhoging van de ratio van de kasreserve met een kwart procent tot 9 procent. De centrale bank maakte

hiermee duidelijk dat de bestrijding van de inflatie voorrang had op het stimuleren van de economische groei. De aandelenmarkt reageerde negatief op het kwartaalverslag.

BUITENLANDSE ZAKEN

Vuurgevecht tussen India en Pakistan in Kashmir

Langs de 'controlelijn', die de facto grens was van India en Pakistan in Kashmir, vond op 29 juli 2008 een langdurig vuurgevecht plaats tussen troepen van beide landen. Volgens India brak het gevecht – het hevigste sinds de wapenstilstand van 2003 – uit nadat Pakistaanse soldaten een dag eerder het vuur op Indiase militairen hadden geopend. Volgens Pakistan hadden Indiase troepen geprobeerd een wachtpost op te zetten aan de Pakistaanse kant van de grens. Indiase officieren stelden hun Pakistaanse collega's na het incident een gezamenlijke inspectie van de grensovergang voor.

(Vorige berichten pagina 406/3 - 2008)

JAPAN

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Hoogste inflatie in tien jaar

Na jaren van deflatie of verwaarloosbare prijsstijgingen kreeg Japan vanaf oktober 2007 weer te maken met structurele inflatie. Deze liep sindsdien vrijwel maandelijks op. In juni 2008 lagen de prijzen gemiddeld 1,9 procent boven het niveau van juni 2007. Dat betekende de hoogste inflatie sinds 1998.

Binnenlandse consumptie trekt niet aan

De jaren van deflatie waren slecht voor de economie, omdat de consument de hand op de knip hield in de hoop dat de prijzen later nog verder zouden zakken. Toch ontvingen economen de terugkeer van de inflatie in 2007 en 2008 niet met gejuich, omdat ze niet werd veroorzaakt door een aantrekkende binnenlandse economie maar door de oplopende prijzen van importgoederen – vooral voedsel, aardolie en grondstoffen. En aangezien de lonen minder snel stegen dan de prijzen, verloren de meeste Japanners een deel van hun koopkracht en viel te verwachten dat de binnenlandse consumptie nog verder zou inzakken.

Dalende export

In juni nam de export voor het eerst in vier jaar af omdat de wereldeconomie zwak was en de vraag naar Japanse producten afnam. Vooral de verkoop van Japanse auto's in Europa en de Verenigde Staten liep terug. Dientengevolge slonk de industriële productie in juni 2008 met 2 procent, na maanden achtereen alleen maar te zijn gegroeid.
In het eerste kwartaal van 2008 groeide de economie nog met 4 procent ten opzichte van dezelfde periode in 2007, maar in de periode april – juni kromp ze met 2,4 procent.
De ontwikkelingen stemden beleggers somber en daardoor verloor de Nikkei 225 index, de graadmeter van de beurs van Tokio, steeds meer van zijn waarde. Op 27 juni stond hij op 13.515,12 punten. Dit was bijna 4.425 punten (ruim 32 procent) lager dan in februari 2007.

JUSTITIE

Gevangenisstraffen voor Amerikaanse mariniers in Japan

Een Amerikaans militair tribunaal in Japan legde in mei en juni 2008 vier Amerikaanse mariniers straffen op variërend van twaalf maanden tot twee jaar cel. Ze zouden in oktober 2007 in Hiroshima een negentienjarige vrouw hebben verkracht.

Regelmatig kwamen in Japan gelegerde Amerikaanse militairen vanwege zeden- en geweldsdelicten in aanraking met justitie. De publieke verontwaardiging hierover werd steeds groter. Mogelijk om aan te geven dat ook de Amerikaanse autoriteiten ermee in hun maag zaten, was besloten het viertal voor de krijgsraad te dagen. Japanse procureurs hadden in november 2007 de aanklachten tegen de vier wegens gebrek aan bewijs ingetrokken.

Nog meer rechtszaken tegen Amerikanen

Eveneens in mei veroordeelde een Amerikaanse krijgsraad op Okinawa een achtendertigjarige Amerikaanse marinier tot vier jaar gevangenisstraf wegens aanranding van een veertienjarig meisje.
Op 19 juni veroordeelde een civiele Japanse rechtbank in Yokohama een andere Amerikaan tot acht jaar gevangenisstraf. Hij zou in 2007 twee Japanse vrouwen hebben neergestoken. Ze overleefden dit allebei. De dader werkte op de Amerikaanse marinebasis in Yokosuka.

MILITAIRE ZAKEN

Japan schaft wet tegen militair gebruik van de ruimte af

Het Japanse parlement schafte op 21 mei 2008 een wet af die het gebruik van ruimtevaartprogramma's voor militaire doeleinden verbood. Het verbod was sinds 1969 van kracht geweest.
Japan had een pacifistische grondwet. Zijn militaire apparaat heette een defensiemacht en mocht dan ook uitsluitend in actie komen als het land werd aangevallen. Een groeiende groep politici wilde hier echter vanaf en daarom kenden de regering en het parlement het leger steeds ruimere bevoegdheden toe. De nieuwe wet bleef echter wel binnen de marges van de grondwet, want het leger mocht alleen gebruik van ruimtevaartprogramma's gaan maken om de defensie van Japan te versterken.

Welke plannen Japan concreet had buiten de dampkring werd niet bekend gemaakt. Mogelijk wilde het militaire spionagesatellieten in gebruik nemen en/of actief gaan meewerken aan de opbouw van een ruimteschild tegen raketaanvallen, waarvoor de Verenigde Staten het initiatief hadden genomen.

BUITENLANDSE ZAKEN

Geslaagd Chinees staatsbezoek aan Japan

Hu Jintao bracht op 6 en 7 mei 2008 als eerste Chinese president in tien jaar tijd een officieel bezoek aan Japan. Hij werd ontvangen in het paleis van keizer Akihito en voerde besprekingen met premier Yasuo Fukuda.
Hu bood het gastland twee panda's aan, een mannetje en een vrouwtje. China bedreef wel vaker 'pandadiplomatie' om aan te geven dat het uit was op goede relaties.

Gespannen relaties

De onderlinge betrekkingen waren verslechterd nadat de Chinese president Jiang

Japan

Zemin in 1998 tijdens een staatsbezoek uitgebreid had verteld over het leed dat zijn volk tijdens de Tweede Wereldoorlog was aangedaan. Van 2001 tot 2006 hadden de Chinese leiders geweigerd rechtstreeks te communiceren met de toenmalige Japanse premier, Junichiro Koizumi, omdat hij jaarlijks een bezoek bracht aan de omstreden Yasukuni-tempel in Tokio. China voelde zich hierdoor geschoffeerd omdat onder de oorlogsdoden die daar werden herdacht enkele veroordeelde oorlogsmisdadigers waren.

De relaties waren ook gespannen omdat de buurlanden ruzie hadden over een eilandengroep in de Oost-Chinese Zee en het recht om daar aardgas te winnen.

China is Japans belangrijkste handelspartner

Sinds het aantreden van premier Fukuda in september 2007 waren de relaties aanzienlijk verbeterd. Dit lag aan het feit dat hij beloofde om gedurende zijn premierschap de Yasukuni-tempel te mijden, maar vermoedelijk was China hem ook welgezind omdat zijn vader, oud-premier Takeo Fukuda, in 1978 het Chinees-Japanse vredesverdrag had ondertekend.
Beide landen hadden verder alle belang bij goede relaties omdat China de Verenigde Staten was gepasseerd als belangrijkste handelspartner van Japan. De bilaterale handel was in 2007 met 12 procent gegroeid; er was in dat jaar 236,6 miljard dollar (ca. 172,7 miljard euro) mee gemoed.

Japanse premier brengt Tibet ter sprake

Ondanks zijn wens de relaties te verbeteren, schroomde Fukuda niet om de crisis in Tibet aan de kaak te stellen. De Chinese provincie was in maart toneel van een opstand die volgens veel wereldleiders, onder wie Fukuda, op brute wijze werd neergeslagen. Wetend dat de Chinese leiders geïrriteerd reageerden als hier kritiek op werd geleverd, drong Fukuda er bij Hu op aan om de crisis op een nette manier op te lossen en besprekingen te voeren met vertegenwoordigers van de Dalai Lama, de Tibetaanse leider in ballingschap.

Hu en Fukuda tekenen verdrag

Op 7 mei gaven Hu en Fukuda een gemeenschappelijke verklaring uit waarin ze stelden dat Japan en China beide een grote verantwoordelijkheid droegen voor de handhaving van de wereldvrede en de wijze waarop de wereld zich in de 21ste eeuw zou ontwikkelen. Op diezelfde dag tekenden ze een verdrag – het vierde sinds de twee landen in 1972 diplomatieke betrekkingen aangingen – waarin stond dat er minstens één keer per jaar een Chinees-Japanse top moest komen en dat de regeringsleiders van deze landen daar aanwezig dienden te zijn.

Op een persconferentie zei Fukuda dat er tevens was besloten om de problemen over de gaswinning op te lossen.

In juni kwamen de buurlanden overeen om een gasveld dat in het Chinees Chunxiao en in het Japans Shirakaba heet, samen te gaan exploiteren. Onenigheid over drie andere gasvelden was toen nog niet opgelost.

(Vorige berichten pagina 285/1 - 2008)

Kazachstan

KAZACHSTAN

BINNENLAND

Ministerie van Justitie registreert oppositiepartij met nieuwe naam

De media in Kazachstan berichtten op 25 april 2008 dat het ministerie van Justitie een week daarvoor officieel de oppositiepartij Azat (Vrij) had geregistreerd. De partij was eerder bekend onder de naam Naghyz Ak Zjol (De Ware Heldere Weg). Daarmee werd de partij formeel onder de nieuwe naam erkend.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Kazachstan stopt export van tarwe tot september

Kazachstan zette op 15 april 2008 zijn export van tarwe stil tot 1 september in een poging iets te doen tegen de stijgende voedselprijzen.
Het land was de grootste tarweproducent van Centraal Azië en had laten weten ernaar te streven de op vier na grootste producent ter wereld te worden. De export van bloem zou door de beslissing niet worden getroffen.

Geregistreerde werklozen in een jaar meer dan gehalveerd

Het aantal geregistreerde werklozen in Kazachstan stond per 1 juli 2008 op 31.400 – minder dan de helft van het cijfer een jaar daarvoor toen het aantal werkelozen 74.400 bedroeg. Dat berichtte *The Times of Central Asia* op 23 juli 2008 op grond van een mededeling van het ministerie van Arbeid en Sociale Zekerheid.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Buitenlandse schuld van Kazachstan bedraagt 96 miljard dollar

Het plaatsvervangend hoofd van de nationale bank van Kazachstan, Danija Akisjev, liet op 3 april 2008 weten dat de bruto buitenlandse schuld van Kazachstan eind 2007 op 96 miljard dollar (ca. 61 miljard euro) stond. Het tekort op de lopende rekening bedroeg volgens hem iets meer dan zeven miljard dollar, bijna zeven procent van het bbp. Het belangrijkste doel van de Nationale Bank voor 2008 was volgens Akisjev het afremmen van de inflatie. De gemiddelde inflatie bedroeg over 2007 10,8 procent. De bank verwachtte voor 2008 een inflatiepercentage van 7,9 tot 9,9 procent.

JUSTITIE

Ex-schoonzoon president Nazarbajev krijgt bij verstek twintig jaar

De voormalige schoonzoon van president Noersoeltan Nazarbajev, Rachat Alijev, werd op 26 maart 2008 door een rechtbank in Kazachstan bij verstek tot twintig jaar gevangenisstraf veroordeeld op beschuldiging van het organiseren van een staatsgreep. Rachat Alijev was ambassadeur in Oostenrijk toen hij in 2007 in conflict raakte met president Nazarbajev. Hij werd onder meer beschuldigd van moord en het plegen van ontvoeringen. Alijevs medestander Alnoer Moesajev werd tegelijkertijd bij verstek tot twintig jaar veroordeeld. Beide mannen werden ook schuldig bevonden aan het leiden van een 'georganiseerde criminele groep'.
Alijev bevond zich in ballingschap in Oostenrijk dat had geweigerd hem aan Kazachstan uit te leveren. Alijev en Moesajev waren al eerder bij verstek in Kazachstan veroordeeld wegens moord. Alijev, die inmiddels

was gescheiden, moest in een andere zaak in Oostenrijk nog terechtstaan wegens witwaspraktijken.

NATUUR EN MILIEU

Saryarka-steppe en meren in Kazachstan op werelderfgoedlijst

De Saryarka-steppe in Kazachstan en de daar gelegen meren waren toegevoegd aan de lijst van werelderfgoed van de UNESCO. Zo had de VN-organisatie volgens een bericht van *The Times of Central Asia* van 25 juli 2008 kort daarvoor in een verklaring meegedeeld. Het ging onder meer om moerasgebieden die belangrijke pleisterplaatsen waren voor trekvogels uit Afrika, Europa en Zuid-Azië, die op weg waren naar hun broedgebieden in West- en Oost-Siberië.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Protest oppositie tegen blokkering websites

The Times of Central Asia berichtte op 21 februari 2008 dat Sergej Doevanov, beheerder van de oppositiewebsite *inkar.info*, enkele dagen eerder bij een persconferentie kritiek had geuit op het feit dat verschillende websites van de oppositie in Kazachstan plotseling waren geblokkeerd.

Islamitische groep verboden als terroristische organisatie

Een districtsrechtbank in Astana in Kazachstan verbood op 5 maart 2008 op verzoek van het openbaar ministerie de Islamitische Partij van Turkestan, met het argument dat het een 'terroristische organisatie' was. Dat berichtte *The Times of Central Asia* negen dagen later. De beweging stond ook bekend als 'Jamaat-i Turkestan'.

Rechtbank maakt veroordeling journalist ongedaan

Op 25 april 2008 werd bekend dat een rechtbank in het district Bostandyk in Almaty de veroordeling van de kritische journalist Kazis Togoezbajev had vernietigd. Togoezbajev had eerder in Kazachstan een voorwaardelijke veroordeling van twee jaar gekregen wegens het 'inbreuk maken op de eer en waardigheid van de president'.

(Vorige berichten pagina 111/1 - 2008)

KIRGIZSTAN

BINNENLAND

Oppositie vormt 'revolutionair lichaam'

De leider van de oppositionele Asabapartij in Kirgizstan, Azimbek Beknazarov, kondigde op 1 februari 2008 op een persconferentie de vorming van een nieuw 'revolutionair lichaam' aan dat het aftreden van president Koermanbek Bakijev beoogde. Beknazarov, de voormalige hoogste openbare aanklager van het land, zei dat de nieuwe organisatie de naam 'Revkom' zou krijgen – een samentrekking van 'revolutionair comité'.

'Alternatief parlement' verboden

The Times of Central Asia schreef op 29 februari 2008 dat het ministerie van Justitie van Kirgizstan acht dagen eerder een onofficieel 'alternatief 'parlement dat in de hoofdstad Bisjkek bijeen was gekomen, had verboden. Het ministerie gaf volgens de krant in een verklaring te kennen dat het 'illegaal is voor een groep mensen een organisatie op te richten die beoogt als vervanging te dienen voor organen die zijn opgericht op basis van de grondwet en de wetten van de Kirgizische republiek'. Het alternatieve parlement van oppositiegroepen had op 20 februari zijn openingszitting gehouden en Abdygany Erkebajev, de leider van een oppositiepartij, tot voorzitter gekozen.

Oppositie roert zich

Dezelfde krant meldde op 18 april dat zes dagen eerder in Bisjkek ongeveer tweeduizend vertegenwoordigers en aanhangers van oppositiepartijen in Kirgizstan bijeen waren gekomen. De bijeenkomst had een resolutie aangenomen waarin werd opgeroepen tot de ontbinding van het parlement en het buiten werking stellen van de geldende constitutie.

Parlement neemt wet op vrijheid van informatie aan

Het parlement van Kirgizstan had volgens *The Times of Central Asia* van 25 april 2008 acht dagen eerder een nieuwe wet aangenomen die het recht van burgers op informatie moest regelen. Minister van Justitie Marat Kajpov sprak van een belangrijke maatregel die Kirgizische burgers het recht gaf op verzoek 'niet-geheime informatie van regeringsinstanties en locale overheden' te ontvangen.

Nieuwe minister van Defensie

President Koermanbek Bakijev van Kirgizstan benoemde volgens mediaberichten op 6 juni 2008 Bakytbek Kalyjev tot minister van Defensie. Zijn voorganger in dat ambt, Ismail Isakov, werd secretaris van de Veiligheidsraad, terwijl de voorganger van Isakov, Toktokoetsjoek Mamytov, adviseur van de president werd.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

253.000 Kirgizische arbeidsmigranten in Rusland

253.000 Kirgizische arbeidsmigranten waren werkzaam in Rusland. Dat liet het hoofd van het Staatscomité voor Migratie en Werkgelegenheid, Ajgoel Ryskoelova, omstreeks 1 februari 2008 aan president Koermanbek Bakijev van Kirgizstan weten.

Kirgizstan verliest miljoenen door corruptie

The Times of Central Asia meldde op 21 maart 2008 dat een woordvoerder van het Nationale Bureau voor Corruptiebestrijding, Baktybek Rysalijev, acht dagen eerder had gezegd dat Kirgizstan in 2007 ruim 253 miljoen som (ongeveer 5,5 miljoen euro) had verloren door corruptie. Rysalijev vertelde dat opsporingsambtenaren in 2007 ongeveer 775 aan corruptie gerelateerde misdrijven hadden opgelost. Daaronder waren 475 gevallen van ambtsmisbruik en 179 van omkoping. Deze cijfers verschilden niet veel van die van 2006. Het Nationale Bureau voor Corruptiebestrijding had eerder vastgesteld dat het ministerie van Landbouw, Waterstaat en Verwerkende Industrie de meest corrupte overheidsinstantie was.

Werkloosheid in Kirgizstan op 11 procent

Op 25 maart 2008 bleek dat de werkloosheid in Kirgizstan 11 procent bedroeg. Het cijfer was afkomstig van het hoofd van het Staatscomité voor Migratie en Werkgelegenheid, Ajgoel Ryskoelova. Volgens haar

waren de werkloosheidscijfers in het verleden vaak vervalst. In 2006 was het cijfer volgens een onderzoek van hetzelfde comité 16,8 procent.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Bevoegdheden belastingpolitie uitgebreid

President Koermanbek Bakijev van Kirgizstan had volgens een bericht in *The Times of Central Asia* van 15 april 2008 een decreet uitgevaardigd waarin de bevoegdheden van de Belastingpolitie en andere staatsorganen die met de bestrijding van economische misdrijven waren belast, werden uitgebreid. Het decreet veranderde ook de naam van de Belastingpolitie in Financiële Politiedienst en stelde die dienst aan tot het leidende 'uitvoerende orgaan voor wetshandhaving' op het gebied van economische misdaden.

IMF verhoogt financiële hulp aan Kirgizstan

Het Internationale Monetaire Fonds (IMF) kondigde op 22 mei 2008 een verhoging aan van zijn financiële hulp aan Kirgizstan, om het land in staat te stellen de stijgende prijzen van voedsel en brandstof het hoofd te bieden. Het IMF zei in een verklaring vanuit Washington dat het de toegang van Kirgizstan tot de Poverty Reduction and Growth Facility (PRGF) verhoogde van 14,4 miljoen dollar (ca. 9,2 miljoen euro) tot 28,8 miljoen, zodat de betalingsbalans van het land meer in evenwicht kon worden gebracht.

BUITENLANDSE ZAKEN

Parlement ratificeert protocol over Russisch gebruik militaire bases

Op 18 maart 2008 werd bekend dat de parlementaire commissie voor Defensie, Veiligheid, Recht en Juridische Hervormingen had ingestemd met de ratificatie van een protocol dat het gebruik van militaire bases door Russische militairen in Kirgizstan regelde. Het document, dat overigens al in augustus 1997 was ondertekend, voorzag ook in de bouw van drie militaire bases in de regio's Tsjaldovar, Karakol en Majloe-Soe over de komende vijftien jaar. Het bedrag dat Rusland verschuldigd was voor het gebruik van de bases kwam omgerekend neer op ca. 2,8 miljoen euro per jaar. Kirgizstan zou dat bedrag uitbetaald krijgen in de vorm van militaire uitrusting en training van Kirgizisch militair personeel in Rusland.

Secretaris-generaal OVSE: 'Kirgizstan is voorbeeld van democratische transitie'

De secretaris-generaal van de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE), Marc Perrin de Brichambaut, verklaarde op 26 april 2008 dat 'Kirgizstan een voorbeeld was van een democratische transitie in de regio'. Hij deed die uitspraak bij een eendaags bezoek aan het land. Hij had een ontmoeting met onder meer president Koermanbek Bakijev.

Kirgizstan en Tadzjikistan gaan gezamenlijk grens bewaken

Grenstroepen uit Kirgizstan en Tadzjikistan zouden samen de gemeenschappelijke grens gaan bewaken, aldus een verklaring van de persdienst van de president van Kirgizstan, Koermanbek Bakijev, begin mei 2008 De secretaris van de Veiligheidsraad van Kirgizstan, Tokon Mamytov, had daartoe een ontmoeting met zijn Tadzjiekse ambtgenoot Amirkoel Azimov in het district Isfara, in de regio Sogdi in Tadzjikistan.

(Vorige berichten pagina 112/1 - 2008)

MALEISIË

BINNENLAND

Verkiezingsnederlaag in Maleisië voor regeringscoalitie

De bevolking van Maleisië ging op 8 maart 2008 naar de stembus. Er waren verkiezingen voor het nationale parlement (Dewan Rakyat of Huis van Afgevaardigden), maar ook voor de parlementen van de dertien deelstaten.
Na de verkiezingen zou het nationale parlement met 3 zetels worden uitgebreid tot 222.

Grote winst voor oppositie

De regeringscoalitie Nationaal Front (Barisan Nasional – BN) verloor voor het eerst sinds de Maleisische onafhankelijkheid in 1957 haar twee derde meerderheid in het nationale parlement. Het Alternatief Front (BA), een coalitie van oppositiepartijen, won ruim een derde van de zetels. Deze partijen hadden als gemeenschappelijk doel het ten val brengen van het BN, dat sinds eind jaren vijftig onafgebroken aan de macht was geweest. Omdat ze ideologisch sterk van elkaar verschilden wilden de oppositiepartijen na de verkiezingen wel elk hun eigen koers blijven varen. De Gerechtigheidpartij van het Volk (Parti Keadilan Rakyat – PKR) van Anwar Ibrahim klom van 1 naar 31 zetels en werd daarmee de grootste partij binnen het BA.
Het aantal deelstaten waar de oppositie een parlementaire meerderheid had, steeg van één naar vijf.

Anwar verenigt oppositie

Premier Abdullah Ahmad Badawi had na zijn aantreden in 2003 beloofd dat hij de corruptie zou bestrijden en zou zorgen voor meer gelijkheid tussen de diverse bevolkingsgroepen van Maleisië. Veel kiezers keerden het BN de rug toe omdat zij meenden dat hiervan maar weinig terecht was gekomen.
Vermoedelijk verloor het BN ook stemmen omdat de charismatische oppositieleider Anwar Ibrahim erin was geslaagd de voorheen sterk verdeelde oppositie te verenigen in het BA. Deze verenigde oppositie beloofde gelijkheid voor alle bevolkingsgroepen, minder corruptie en een transparant bestuur. Haar doel was het ten val brengen van het BN, mede omdat de regeringscoalitie autoritair zou zijn.

Voormalig vicepremier Anwar was in de jaren negentig een prominente figuur binnen het BN. Hij was in 1998 echter gearresteerd, volgens de toenmalige premier Mahathir omdat hij homoseksuele contacten zou hebben gehad, maar volgens Anwar omdat hij te veel kritiek had op het financiële beleid van het kabinet. Vanwege deze kwestie keerde hij het BN de rug toe. Hij zat zes jaar gevangen en werd toen alsnog vrijgesproken omdat zijn schuld niet bewezen werd geacht.
Een veroordeling wegens corruptie werd echter niet ongedaan gemaakt. Volgens de wet mocht hij daarom pas vanaf april 2008 weer zitting nemen in het parlement of een regeringsfunctie bekleden. Dus ondanks de verkiezingsoverwinning kreeg hij geen parlementszetel. Vermoedelijk zou zijn echtge-

Uitslag parlementsverkiezingen Maleisië (8 maart 2008)

coalitie/ partij	aantal zetels	winst/ verlies
Nationaal Front (BN)	140	–58
Alternatief Front of Volkspact (BA of PR)	82	+62
Onafhankelijken	0	–1
Zetelverdeling binnen BN:		
Nationale Organisatie van Verenigde Maleiers (UMNO)	79	–30
Associatie van Maleisische Chinezen (MCA)	15	–16
Verenigde Traditionele Bumiputrapartij (PBB)	14	+3
Verenigde Pasokmomogun Kadazandusun Organisatie (UPKO)	4	0
Verenigde Volkspartij van Sarawak (SUPP)	7	0
Volkspartij van Sarawak (PRS)	6	+6
Maleisisch-Indiaas Congres (MIC)	3	–6
Progressieve Democratische Partij Sarawak (SPDP)	3	0
Partij voor Verenigd Sabah (PBS)	3	–1
Partij voor de Maleisische Volksbeweging (Gerakan)	2	–8
Progressieve Partij Sabah (SAPP)	2	+1
Liberale Democratische Partij (LDP)	1	+1
Volkspartij voor Verenigd Sabah	1	–8
Zetelverdeling binnen BA:		
Gerechtigheidpartij van het Volk (PKR)	31	+30
Democratische Actiepartij (DAP)	28	+16
Islamitische Partij van Maleisië (PAS)	23	+16

Samenstelling regering Maleisië (28 juli 2008)

Premier
ABDULLAH bin Ahmad Badawi

Vicepremier, tevens minister van Defensie
Mohamed NAJIB bin Abdul Razak

Minister in het Bureau van de Premier
AHMAD ZAHID Hamidi
Minister in het Bureau van de Premier
AMIRSHAM Abdul Aziz
Minister in het Bureau van de Premier
Bernard Giluk DOMPOK
Minister in het Bureau van de Premier
Mohamed NAZRI Abdul Aziz
Minister in het Bureau van de Premier
Mohamed ZAID Ibrahim

Overige ministers:
Binnenlandse Handel en Consumentenzaken
SHAHRIR Samad
Buitenlandse Zaken
RAIS Yatim
Eenheid, Cultuur, Kunsten en Cultureel Erfgoed
SHAFIE Apdal
Energie, Water en Communicatie
SHAZIMAN Abu Mansor
Federale Territoria
ZULHASNAN Rafique
Financiën
ABDULLAH bin Ahmad Badawi
Tweede minister van Financiën
NOR MOHAMED bin Yakcop
Hoger Onderwijs
KHALED Nordin
Informatie
AHMAD SHABERY Cheek
Internationale Handel en Industrie
MUHYIDDIN bin Mohamed Yassin
Jeugd en Sport
ISMAIL Sabri Yaacob
Landbouw
MUSTAPA Mohamed
Menselijke Hulpbronnen
Sathasivan SUBRAMANIAM
Natuurlijke Hulpbronnen en Milieu
Douglas Unggah EMBAS
Onderwijs
HISHAMUDDIN Tun Hussein
Ontwikkeling van Particuliere en Coöperatieve Sector
NOH Omar
Openbare Werken
Mohamed ZIN Mohamed
Plantages en Grondstoffen
Peter CHIN Fah Kui
Rurale en Regionale Ontwikkeling
MUHAMMAD Muhammad Taib
Toerisme
AZALINA Othman
Veiligheid en Binnenlandse Zaken
Syed HAMID bin Syed Jaafar Albar
Verkeer
ONG Tee Keat
Volksgezondheid
LIOW Tiong Lai
Volkshuisvesting en Lokale Overheden
ONG Ka Chuan
Vrouwen- en Familiezaken en Ontwikkeling van de Samenleving
NG Yen Yen
Wetenschap, Technologie en Innovatie
Maximus ONGKILI

note, Wan Azizah Wan Ismail, die wel een zetel had, later aftreden. Er moesten dan tussentijdse verkiezingen komen die Anwar hoopte te winnen. Via deze constructie zou hij dan toch kunnen terugkeren in het parlement.

Nieuw kabinet

Ondanks de verkiezingsnederlaag bleef het BN regeren. Premier Abdullah ontsloeg wel ongeveer de helft van zijn ministers.
Hij belastte de vooraanstaande advocaat Zaid Ibrahim met de portefeuille juridische hervormingen. Mogelijk ging hij, zoals de premier in 2003 had beloofd, de wijdverbreide corruptie in de rechtspraak aanpakken.
Syed Hamid Albar, die sinds 1999 minister van Buitenlandse Zaken was geweest, werd minister van Veiligheid en Binnenlandse Zaken – een nieuwe post die was ontstaan door een fusie van twee ministeries. Rafidah Aziz, sinds 1987 minister van Internationale Handel en Industrie, moest opstappen en werd opgevolgd door Muhyiddin Yassin, voormalig minister van Landbouw.
Het nieuwe kabinet werd op 19 maart beëdigd.

Oudgedienden van BN stappen op

Naar aanleiding van de verkiezingsuitslag, maar ook omdat premier Abdullah hem geen ministerspost gaf in het nieuwe kabinet, stapte secretaris-generaal Mohammad Radzi Sheikh Ahmad van de Nationale Organisatie van Verenigde Maleiers (UMNO) op 19 maart op. De UMNO was de grootste partij binnen het BN. Hij legde ook zijn taken als secretaris-generaal van het BN neer.
Mahathir Mohamad, die van 1981 tot 2003 premier was, zegde op 19 mei zijn lidmaatschap van de UMNO op. Hij zei dat hij weer lid zou worden als premier Abdullah was opgestapt, want die zou verantwoordelijk zijn voor de verkiezingsnederlaag. Overigens had hij Abdullah in 2003 zelf voorgedragen als premier. Sindsdien had hij bijna continu kritiek op diens beleid geleverd.

Abdullah stelt vertrek uit

Mahathir was niet de enige die Abdullahs aftreden eiste; binnen het BN gingen steeds meer stemmen op voor zijn vertrek. In juni wilde coalitiepartner Progressieve Partij Sabah (SAPP) een motie van wantrouwen tegen hem indienen, maar omdat hierbij een procedurele fout werd gemaakt kon dit niet doorgaan. In de Maleisische geschiedenis was nog nooit een motie van wantrouwen tegen een premier ingediend.
Omdat de druk om af te treden groot bleef, ook binnen het BN, stelde Abdullah op 11 juli voor dat hij in de zomer van 2010 zijn functie zou overdragen aan vicepremier Najib Razak. Hij zei dat hij voor die tijd niet kon vertrekken, omdat hij nog niet klaar was met het uitvoeren van alle verkiezingsbeloftes.

Anwar opnieuw aangeklaagd

Niet lang na de verkiezingen werd oppositieleider Anwar aangeklaagd omdat hij de drieëntwintigjarige Mohamad Saiful Bukhari Azlan, een medewerker van zijn politieke partij, zou hebben verkracht. Het leek of de geschiedenis zich herhaalde, want in 1998 was hij ook al beschuldigd van seksueel contact met een man, iets waarop in Maleisië maximaal twintig jaar gevangenisstraf stond.
Anwar beweerde dat de nieuwe beschuldiging tegen hem, net als tien jaar daarvoor, door de UMNO was verzonnen om hem politiek te beschadigen en het onmogelijk te maken dat hij bij tussentijdse verkiezingen een parlementszetel zou winnen. Premier Abdullah ontkende deze aantijgingen.

Arrestatie van Anwar

Anwar werd op 16 juli aangehouden. Hij werd ondervraagd en de politie probeerde DNA-materiaal van hem af te nemen. Aan dit laatste weigerde Anwar mee te werken omdat bij de vorige rechtszaak een vervalste uitslag van een DNA-test tegen hem was gebruikt.
De oppositieleider werd op 17 juli op borgtocht vrijgelaten.
Het mogelijke verkrachtingsslachtoffer, Saiful, werd in een ziekenhuis onderzocht. Anwar zei op 29 juli dat hij een medisch rapport in handen had gekregen waarin stond dat seksueel misbruik niet bewezen was.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Maleisië schaft brandstofsubsidies af

Handelsminister Shahrir Samad van Maleisië deelde op 3 juni 2008 mee dat de brandstofsubsidies werden afgeschaft. In plaats daarvan zouden de prijzen 'door de wereldmarkt' worden bepaald.

'Kosten lopen uit de hand'

Al tientallen jaren hield de overheid benzine en andere brandstoffen kunstmatig goedkoop. Begin juni 2008 kostte een liter benzine aan de pomp 1,92 ringgit (ca. 0,39 euro). In buurland Singapore betaalde men meer dan het dubbele en in Nederland bijna vier keer zo veel.
De overheid schafte de subsidieregeling af omdat de kosten door de almaar oplopende prijzen op de wereldmarkt uit de hand dreigden te lopen. Ondanks het feit dat het land een netto olie-exporteur was, moest de staat in 2008 naar schatting 56 miljard ringgit (ruim 11 miljard euro) neertellen om de benzineprijs op het lage niveau te houden.

Forse inflatie

De dag na het afschaffen van de subsidieregeling steeg de prijs voor benzine met 41 en van diesel met 63 procent.

Op 6 juni werd bekend dat de armere lagen van de bevolking, evenals vrachtwagenchauffeurs, deels gecompenseerd zouden worden voor de forse prijsstijgingen.
Ten gevolge van de hoge brandstofprijzen stegen de prijzen voor vervoer in juni met 19,6 en voor voedsel met 10 procent ten opzichte van juni 2007. De gemiddelde inflatie kwam in die maand uit op 7,7 procent op jaarbasis. De prijzen waren sinds 1982 niet meer zo snel gestegen.
In juli stegen de elektriciteitsprijzen met maximaal 26 procent.

JUSTITIE

Verdachte van nucleaire smokkel vrijgelaten

De Maleisische minister van Binnenlandse Zaken, Syed Hamid Albar, deelde op 23 juni 2008 mee dat de Sri Lankaan Buhary Seyed Abu Tahir was vrijgelaten. Deze zakenman was in 2004 in Maleisië – waar hij permanent woonde – aangehouden omdat hij een belangrijke rol zou hebben gespeeld in een mondiaal netwerk dat illegaal nucleaire technologie verkocht, vermoedelijk aan onder meer Libië, Iran en Noord-Korea. Het netwerk zou geleid worden door de Pakistaanse wetenschapper Abdul Qadeer Khan. Tahir zou voor smokkel bestemde onderdelen van nucleaire installaties onder valse voorwendselen hebben laten vervaardigen door het Maleisische bedrijf Scomi.

De Binnenlandse Veiligheidswet van Maleisië maakte het mogelijk om mensen die een bedreiging voor het land vormden, zonder vorm van proces en voor onbepaalde tijd op te sluiten. Tahir was daarom nooit formeel in staat van beschuldiging gesteld. Hoewel hij volgens minister Hamid werd vrijgelaten omdat hij geen bedreiging voor de nationale veiligheid meer vormde, bleef de Sri Lankaan onder politietoezicht staan en mocht hij Maleisië niet verlaten. De minister zei ook dat de Maleisische en 'relevante' buitenlandse autoriteiten hun onderzoeken naar Tahir hadden afgerond. Of dit betekende dat hij bij nader inzien toch onschuldig was, zei hij niet.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Islamitische rechtbank stemt in met bekering tot boeddhisme

Het sharia hooggerechtshof van de Maleisische deelstaat Penang gaf een islamitische vrouw op 8 mei 2008 toestemming om boeddhiste te worden. Het was voor zover bekend nooit eerder voorgekomen dat een islamitische rechtbank een moslim toestemming gaf om zich te bekeren tot een ander geloof.
De zaak draaide om Siti Fatimah Tan Abdullah, een van oorsprong boeddhistische vrouw die in 1998 moslima was geworden om te kunnen trouwen met een man die dat geloof aanhing. Nadat ze in 2006 was gescheiden, wilde ze weer boeddhiste worden omdat ze zich naar eigen zeggen bij de islam nooit thuis had gevoeld. Het was haar tot mei 2008 echter niet gelukt om dat legaal te regelen. Het sharia hooggerechtshof stemde hier uiteindelijk wel mee in omdat de religieuze autoriteiten haar in 1998 onvoldoende zouden hebben voorgelicht over de islam. Hierdoor zou ze amper hebben geweten waartoe ze zich eigenlijk bekeerde. De uitspraak van het hof impliceerde niet dat mensen die vanaf hun geboorte moslim waren, zich mochten bekeren tot andere religies.

In Maleisië was de Maleisische bevolkingsgroep, de meerderheid van de bevolking, volgens de wet per definitie islamitisch. De leden mochten zich niet tot een ander geloof bekeren. Voor hen waren er rechtbanken die zich baseerden op de sharia, het traditionele islamitische recht. Voor de overige bevolkingsgroepen waren er niet-islamitische rechtbanken.

Indien er een zaak speelde waarbij twee religies betrokken waren, kreeg de islamitische rechtbank altijd het laatste woord.
Veel Maleisische hindoes, boeddhisten en christenen voelden zich hierdoor achtergesteld.

(Vorige berichten pagina 162/3 - 2008)

SINGAPORE

BINNENLAND

Hof kent betwist eiland toe aan Singapore

Het Internationaal Gerechtshof (ICJ) in Den Haag bepaalde op 23 mei 2008 dat Pedra Branca bij Singapore hoorde. Het eilandje in de Straat van Malakka, dat in het Maleis Pulau Batu Puteh heet, werd ook door Maleisië geclaimd. De buurlanden ruzieden er al 29 jaar over, want hoewel het niet veel groter was dan een voetbalveld kon het van groot strategisch belang zijn. Maleisië beweerde dat het eilandje van oudsher hoorde bij het sultanaat Johor, dat sinds 1948 een deelstaat was van de Maleisische Federatie. De tegenpartij meende daarentegen dat het bij Singapore hoorde sinds het in de negentiende eeuw door de voormalige koloniale heerser Groot-Brittannië was veroverd om er een vuurtoren te bouwen.

Oppositieleider Jeyaretnam keert terug in de politiek

Joshua Benjamin Jeyaretnam richtte op 11 juli 2008 de Hervormingspartij (RP) op. Het doel was 'de macht van de politieke elite' in Singapore te breken, zei hij.
Singapore werd sinds 1959 onafgebroken geregeerd door de Volks Actiepartij (PAP), die volgens Jeyaretnam arrogant en autoritair was: met goed functionerende uitsluitingsmechanismen zou ze de oppositie klein houden. De inmiddels tweeëntachtigjarige oppositieleider schreef in 1981 geschiedenis toen hij er als eerste politicus van buiten de PAP in slaagde een parlementszetel te winnen. Hij was toen voorzitter van de Arbeiderspartij (WP).

Jeyaretnam betaalde zijn schulden af

In 2001 werd hij failliet verklaard, omdat hij de enorme boetes die hem wegens smaad waren opgelegd niet kon betalen. In Singapore werden leden van oppositiepartijen die kritiek leverden op de PAP, wel vaker aangeklaagd wegens smaad. Volgens Jeyaretnam was de regeringspartij erop uit hen zulke hoge boetes te bezorgen dat ze failliet gingen, want in Singapore verloren bankroete personen hun passieve kiesrecht. En zo was ook Jeyaretnam in 2001 uit de politiek gezet. In 2007 had hij zijn schulden echter afgelost en daarom had hij het recht weer politiek actief te worden, wat hij dan ook deed.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Dure Singapore-dollar en hoge inflatie

De Singapore-dollar was op 23 april 2008 ruim 0,74 Amerikaanse dollar waard – een historisch record. In april 2007 was de Aziatische munt 0,66 en een jaar eerder 0,63 Amerikaanse dollar waard.
Volgens analisten stond de Singapore-dollar vooral zo sterk omdat de Amerikaanse munt minder waard werd. Economische problemen in de Verenigde Staten lagen daaraan ten grondslag. De Aziatische munt was echter ook duurder geworden nadat de autoriteiten van Singapore eerder in april maatregelen tegen de snelle geldontwaarding hadden getroffen. De inflatie lag er in april op 7,5 procent – het hoogste niveau in 26 jaar. Vooral de voedsel- en huizenprijzen liepen snel op. Tot eind juni bleef het inflatiepercentage ongewijzigd.
De Singapore-dollar verloor wel iets van zijn waarde: op 31 juli was hij ruim 0,73 Amerikaanse dollar waard.

JUSTITIE

Terreurverdachte ontsnapt via wc-raam

Mas Selamat Kastari ontsnapte op 27 februari 2008 uit een steng bewaakte gevangenis in Singapore. Hij was in 2001 uit Singapore gevlucht nadat de geheime dienst zijn plannen had ontdekt om aanslagen te plegen op het vliegveld Changri en de Amerikaanse ambassade. Ook zou hij de leider zijn van de lokale tak van de militante organisatie Jemaah Islamiah (JI). Kastari was in 2003 in Indonesië aangehouden en in 2006 uitgeleverd aan Singapore.
Na zijn ontsnapping speurde het hele veiligheidsapparaat van Singapore een maand lang het eiland af om hem te vinden, maar zonder resultaat. Interpol verspreidde een vingerafdruk en foto van hem in 186 landen, maar ook dat leverde niets op.

Singapore stond bekend als strak georganiseerd land waar weinig aan het toeval werd overgelaten. Dat juist daar een vooraanstaand terreurverdachte wist te ontsnappen, werd alom gezien als een aanfluiting voor de overheid.
Vicepremier Wong Kan Seng zei op 21 april dat uit onderzoek was gebleken dat Selamat Kastari was ontsnapt door een niet-beveiligd wc-raampje. Dit zou uit onderzoek zijn gebleken. Ook 'zelfgenoegzaamheid' van het bewakend personeel zou zijn vlucht mogelijk hebben gemaakt: men zou Kastari hebben toegestaan de wc-deur af te sluiten, terwijl dat in strijd was met de regels. De beveiligingscamera's van de gevangenis hadden zijn vlucht niet vastgelegd omdat ze op dat moment gemoderniseerd werden. Kastari zou zijn ontsnapping zorgvuldig hebben voorbereid.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Forse kritiek op rechtssysteem van Singapore

De International Bar Association (IBA) leverde in een op 8 juli 2008 gepubliceerd rapport forse kritiek op de staat Singapore. De IBA, die 30.000 advocaten uit de hele wereld representeerde, zette zich in voor onafhankelijke rechtspraak, vrije advocatuur en naleving van de mensenrechten.

IBA trekt onafhankelijkheid van rechtspraak in twijfel

Het Mensenrechteninstituut van de IBA meende dat de rechtspraak in Singapore professioneel en onafhankelijk was zolang de belangen van de Volks Actiepartij (PAP), die al decennia lang aan de macht was, niet in het geding waren. Maar als de regeringspartij wel bij een zaak betrokken was, zou het maar de vraag zijn of de rechters werkelijk onpartijdig waren. Want regelmatig werden critici van de regering aangeklaagd wegens smaad en in de regel veroordeeld tot gigantische boetes, die onherroepelijk tot hun faillissement leidden. Oppositieleiders J.B. Jeyaretnam en Chee Soon Juan waren op deze manier politiek uitgerangeerd. Indien ze de integriteit van de rechtspraak openlijk in twijfel trokken, kon dat een veroordeling wegens 'minachting van het hof' opleveren. In juni 2008 zat Chee Soon Juan om deze reden twaalf dagen achter de tralies.
De IBA stelde dat de PAP niet alleen een vrij, democratisch debat frustreerde, maar ook voorkwam dat in de media kritische berichtgeving verscheen. De organisatie uitte

verder haar zorg over 'beperkingen van de vrijheid van vereniging en vergadering' en verweet de Law Society of Singapore, een nationaal overkoepelend orgaan voor de advocatuur, dat ze zich nooit kritisch uitliet over het rechtssysteem.

Economische rechten versus burgerrechten

De regering van Singapore zei vaak dat de stabiele economische ontwikkeling van de stadstaat in gevaar kwam als er democratie naar westers model werd ingevoerd. Ze zou daarom de 'economische rechten' van de bevolking voorrang geven boven haar politieke rechten.
De IBA bracht hier tegenin dat mensenrechten 'universeel en ondeelbaar' waren en dat het ene recht dus niet zou moeten concurreren met het andere. Bovendien was het argument van de regering achterhaald, want Singapore behoorde tot de rijkste landen ter wereld en was dus geen opkomende natie meer die zijn economische ontwikkeling ten koste van alles veilig moest stellen.

(Vorige berichten pagina 164/2 - 2008)

COMOREN

BINNENLAND

Islamiet Sambi neemt de macht op de Comoren over

De van het eiland Anjouan afkomstige islamitische leider Ahmed Abdallah Sambi (48) ontkende bij zijn inauguratie tot president van de Comoren op 26 mei 2006 dat zijn overwinning bij de presidentsverkiezingen zou leiden tot moslimextremisme. Hij werd de opvolger van president Azali Assoumani die conform de grondwet van 2001 moest aftreden. Deze omvatte een rotatiesysteem voor het presidentschap tussen de drie grootste eilanden van de Unie van de Comoren, te weten Grande Comore, Anjouan en Moheli. Scheidend president Azali Assoumani was de kandidaat van Grande Comore. In 2010 zou de opvolger van Sambi het eiland Moheli gaan vertegenwoordigen.

Om te kiezen wie de nieuwe president van de Comoren zou worden, werden op Anjouan verkiezingen gehouden. Deze moesten stabiliteit brengen in het land dat sinds de onafhankelijkheid in 1975 meer dan twintig pogingen tot het plegen van een staatsgreep had gekend. De Afrikaanse Unie (AU) was waarnemer bij de verkiezingen en toonde zich na afloop tevreden over het vreedzame verloop en de opkomst. Het aantal geldige stemmen in de eerste ronde bedroeg 59,9 procent.
De gekozen Ahmed Abdallah Sambi, de nieuwe federale president van de Comoren, presenteerde op 29 mei zijn kabinet.

Uitslag federale presidentsverkiezingen Comoren (16 april en 14 mei 2006)

kandidaat	percentage 1e ronde	percentage 2e ronde
Ahmed Abdallah Sambi	26,2	58,1
Ibrahim Halidi	14,3	28,1
Mohamed Djaanfari	14,4	13,7
Elyachroutu Mohamed Caabi	10,6	-
negen andere kandidaten	34,6	-

Samenstelling van de regering van de Comoren (22 oktober 2007)

President van de Unie
Ahmad Abdallah SAMBI

Vicepresident voor Gezondheidszorg, Solidariteit en Promotie
Ikililou DHOININE
Vicepresident voor Transport, Post & Telecommunicatie, Communicatie en Toerisme
Idi NADHOIM

Ministers:
Buitenlandse Relaties en Samenwerking, Diaspora, Francofonie en Arabische Wereld
Ahmed Ben Sa'id JAFFAR
Defensie
Mohamed Bacar DOSSAR
Financiën, Begroting, Economie en Promotie Werkgelegenheid
Hassan HAMADI
Justitie, Openbaar Ministerie, Gevangeniswezen, Administratieve Hervormingen en Zegelbewaarder
Madi ALI
Landbouw, Visserij, Industriële Ontwikkeling, Ambachten en Milieu
Siti KASSIM
Nationaal Onderwijs, Onderzoek, Kunst en Cultuur, Jeugd en Sport en regeringswoordvoerder
Abdouroihim Sa'id BACAR
Territoriaal Management, Stedelijke Ontwikkeling, Woningbouw en Energie
Nailane MAHADJI

Sambi start anticorruptie-offensief

De autoriteiten van de Comoren verboden op 5 juni 2006 zo'n dertig voormalige regeringsvertegenwoordigers, die verdacht werden van corruptie, het land te verlaten zonder expliciete toestemming van het ministerie van Buitenlandse Zaken. De maatregel was onderdeel van een anticorruptieonderzoek dat president Ahmed Abdallah Sambi was gestart tegen leden van de regering van zijn voorganger Azali Assoumani.

Onrust door rebellie op Anjouan

Opstandelingen grijpen lokaal de macht

Op 4 mei 2007 maakte de regering bekend dat op Anjouan bij gevechten tussen het nationale leger en dissidente troepen, die bestonden uit aanhangers van de vertrekkende president van Anjouan, Mohamed Bacar, één soldaat was omgekomen. Ook werd er één vermist. De troepen van Bacar hadden het eiland inclusief de hoofdstad Mutsamundu onder controle.
Het geweld brak uit nadat het Constitutionele Hof had bepaald dat de ambtstermijn van Bacar, van vijf jaar, was afgelopen. De federale regering benoemde daarop een interim-president tot de lokale verkiezingen in juni waarbij elk eiland een nieuwe, lokale president zou kiezen. Interim-president Kaabi Houmadi presenteerde op 1 mei zijn regering en dwong daarmee Bacar op te stappen. Deze weigerde echter plaats te maken en pakte de wapens op.
Bacar was in augustus 2001 op Anjouan aan de macht gekomen door een coup. In maart 2002 had hij de lokale presidentsverkiezingen gewonnen.

Rebellen Anjouan installeren Bacar als president

Op 14 juni werd op Anjouan de opstandige Mohamed Bacar geïnstalleerd als president. Hij werd niet erkend door de federale regering. Die had het eiland opgedragen de geplande lokale presidentsverkiezingen met een week uit te stellen, tot 17 juni. Maar Bacar had de verkiezingen op 10 juni doorgezet hoewel zijn rivalen niet meededen.
Het verkiezingscomité op Anjouan riep Bacar vervolgens uit tot winnaar met 89,6 procent van de stemmen. De federale regering dreigde met militair ingrijpen, maar de muitende president presenteerde op 19 juni toch zijn nieuwe kabinet.

De vertegenwoordiger van de Afrikaanse

Unie (AU) op de Comoren, Francisco Madeira, herhaalde de waarschuwing aan de onwettige machthebber op Anjouan dat ook de AU niet zou toestaan dat het land verdeeld raakte. De AU had een troepenmacht van bijna 300 man op de Comoren.

Nieuwe lokale presidenten op Grande Comore en Moheli

Ook de twee andere grote eilanden van de Comoren hielden op 10 juni verkiezingen voor het kiezen van hun lokale presidenten. Op Grande Comoren en Moheli verliepen deze zonder problemen. De eerste ronde leverde geen kandidaten op met een voldoende meerderheid, waardoor op 24 juni een tweede stemronde volgde.
Het Constitutionele Hof van de Comoren bevestigde op 26 juni dat Mohamed Abdouloihabi en Mohamed Ali Said president zouden worden van respectievelijk Grande Comore en Moheli. Abdouloihabi had in de tweede ronde op Grande Comore 55,5 procent van de stemmen gekregen. Eerder was hij minister van Justitie, Binnenlandse Zaken en van Buitenlandse Zaken.

Op Moheli kreeg zakenman Mohamed Ali Said in de tweede ronde 57,1 procent van de stemmen. De opkomst op Grand Comore bedroeg 48,5 procent, en op Moheli 63,7 procent.

Rekeningen op rebelleneiland bevroren

De centrale bank van de Comoren bevroor op 4 juli de openbare rekeningen op Anjouan. Minister van Financiën Soilih Mohamed Soilih zei dat de maatregel geen effect had op particuliere rekeningen en evenmin op de import van olie door Anjouan. De enige mobiele telefoniemaatschappij had eerder de verbindingen van de onwettige leiders van Anjouan verbroken.

Afrikaanse Unie legt sancties op aan rebellenleiders Anjouan

De Vrede en Veiligheidsraad van de AU besloot op 10 oktober sancties op te leggen aan de onwettige leiders van Anjouan. Buitenlandse tegoeden van hen werden bevroren en ze kregen reisbeperkingen opgelegd. Vanaf 3 november zouden militairen van de AU rond het eiland Anjouan gaan patrouilleren. Een Tanzaniaans schip werd daarvoor ingezet.

Regeringstroepen nemen macht over op Anjouan

Op 26 maart 2008 meldde het regeringsleger dat het de macht op Anjouan had overgenomen van de opstandelingen. De troepen waren nog op zoek naar rebellenleider Mohammed Bacar. Een dag eerder hadden 1.400 manschappen van het nationale leger en de AU de hoofdstad van Anjouan, Mutsamudu, veroverd op de rebellen. Bij de gevechten zouden relatief weinig slachtoffers zijn gevallen.
De regering kondigde aan dat binnen een paar dagen een overgangsregering voor Anjouan zou worden gevormd met een mandaat tot de nieuwe presidentsverkiezingen in mei. Als leider van die overgangsregering zou het hoofd van het hof van beroep van Anjouan, Laili Zamane, worden aangesteld. Tot die tijd was vicepresident Ikililou Dhoinine aan het hoofd van een regeringsdelegatie op Anjouan aanwezig om leiding te geven aan het bestuur van het eiland.

Bij de opmars van het regeringsleger naar Mutsamudu dreigden de troepen van Bacar gevangenen te doden. Dit werd echter voorkomen doordat de cipiers weigerden de cellen te openen, waarna het federale leger de gevangenen later kon bevrijden.

Steun van Frankrijk en de VS

De invasie op Anjouan was gesteund door Frankrijk, dat hielp bij het overvliegen van de troepen van de AU, en door de Verenigde Staten. De lokale bevolking van Anjouan verwelkomde de Tanzaniaanse, Soedanese troepen en het regeringsleger bij hun opmars.

Rebellenleider vraagt asiel aan op Frans eiland

De rebellenleider van Anjouan, Mohamed Bacar, vluchtte op 26 maart met een speedboot naar het Franse eiland Mayotte, waar hij asiel aanvroeg. Dit werd bevestigd door het Franse ministerie voor Overzeese Gebiedsdelen. De minister van Defensie van de Comoren, Mohamed Bacar Dossar, vertelde dat er een internationaal aanhoudingsbevel voor Bacar was uitgevaardigd wegens rebellie en marteling.
Om veiligheidsredenen werd Bacar door de Fransen overgebracht naar La Réunion. Daar veroordeelde een Franse rechtbank hem tot een voorwaardelijke gevangenisstraf van drie maanden wegens het importeren van wapens.

Anjouan kiest nieuwe president

Op 15 juni 2008 ging Anjouan naar de stembus om een nieuwe lokale president te kiezen na het verdrijven van het regime van Mohamed Bacar. De vijf kandidaten die campagne hadden gevoerd, legden allemaal de nadruk op verzoening.

Moussa Toybou winnaar van lokale verkiezingen

Op 26 juni verklaarde het Constitutionele Hof van de Comoren dat Mohamed Djaanfari winnaar was van de eerste ronde van de presidentsverkiezingen op Anjouan met 44,2 procent van de stemmen. Tweede was Moussa Toybou die 40,1 procent haalde. Het verschil tussen hen bedroeg slechts 88 stemmen. Derde werd Sondi Abdoulatuf met 6,0 procent en vierde Bacar Abdou met 4,9 procent. Djaanfari en Toybou gingen door naar de tweede ronde op 29 juni.
Anjouan telde 12.432 kiesgerechtigden.

Op 4 juli wees het Constitutionele Hof Moussa Toybou aan als winnaar van de tweede ronde van de presidentsverkiezingen met 53,4 procent van de stemmen. Hij versloeg zijn rivaal Mohammed Djaanfari, voormalig vicepresident van de Comoren, die 47,8 procent kreeg. Toybou, civiel ingenieur, was nieuw in de politiek. Hij genoot de steun van de federale president van de Comoren, Ahmed Abdallah Mohamed Sambi.

Uitlevering Bacar verworpen

Op 24 juni verwierp een Frans hof van beroep het verzoek van de regering van de Comoren om uitlevering van Bacar en 22 van zijn lijfwachten. De Comoren wilden hen berechten wegens aanvallen op de staat, moord, verkrachting en misbruik van openbare fondsen. Bacar kreeg van Frankrijk geen politiek asiel, een aantal van zijn helpers wel.

Rebellen ontsnappen

In de nacht van 20 op 21 juli ontsnapten tien medestanders van rebellenleider Mohamed Bacar uit een gevangenis op Anjou-

an en vluchtten naar het eiland Mayotte dat onder Frans bestuur stond. Daar vroegen ze politiek asiel aan. Onder de tien waren vijf voormalige ministers.
De Franse regering had Bacar met 22 van zijn naaste medewerkers overgevlogen van La Réunion naar Benin in West-Afrika. Over zijn status was nog geen besluit genomen, al had een rechtbank wel verboden hem uit te wijzen naar de Comoren.

JUSTITIE

Voormalige president van eiland Moheli veroordeeld voor corruptie

Anderhalf jaar voorwaardelijke gevangenisstraf en een boete van omgerekend ruim 600 euro kreeg de voormalige president van het eiland Moheli, Said Mohamed Fazul, op 7 augustus 2007 door een rechtbank opgelegd voor het plegen van fraude tijdens de lokale verkiezingen van juni. Ook de voormalige gouverneur van Moheli, Abdallah Said Sarouma, werd tot deze straf veroordeeld. Beiden waren schuldig bevonden aan het werken met vervalste registratiebewijzen.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Comoren volwaardig lid van de Islamitische Ontwikkelingsbank

De Islamitische Ontwikkelingsbank (IDB) besloot op 12 juni 2008 tijdens haar jaarvergadering in Jeddah om de Comoren als volwaardig lid toe te laten. Eerder al hadden de Comoren leningen gekregen voor ontwikkelingsprojecten en steun wegens de voedselcrisis.
De IDB was het belangrijkste multilaterale financiële instituut in de moslimwereld. Tegelijkertijd met de Comoren werd ook Albanië toegelaten als lid.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Strenger optreden tegen 'niet-islamitische' trends

De Comoren begonnen onder leiding van minister van Justitie en Islamitische Zaken Mmadi Ali een campagne tegen de losse moraal. Dat signaleerde het Franse persbureau *AFP* op 7 juli 2008 en men constateerde ook dat deze campagne leidde tot ongerustheid bij vrouwen en intellectuelen die vreesden dat op de Comoren de sharia, de islamitische rechtspraak, zou worden ingevoerd.

Volgens een in mei 2008 uitgevaardigd decreet van het bureau voor Islamitische Zaken was het verboden voor vrouwen om kleding te dragen die intiemere delen van het lichaam onbedekt lieten omdat dit in strijd was met de waarden en normen van de Comoren. De verkoop van alcohol was aan banden gelegd, alsook festiviteiten van tieners als verjaardags- en schoolfeesten. Deze zouden namelijk een verkeerde invloed op de jeugd hebben.

De Comoren waren islamitisch sinds de twaalfde eeuw, maar hadden een traditie van gematigdheid en tolerantie. President Sambi, in 2006 gekozen en vaak aangeduid als de 'Ayatollah', droeg een tulband en had gestudeerd in Soedan, Saoedi-Arabië en Iran. Intellectuelen vreesden dat hij van de Comoren een soortgelijke staat wilde maken, maar Sambi ontkende dat.

BUITENLANDSE ZAKEN

Comoren en Iran halen banden aan

De Comoren en Iran tekenden half augustus 2006 vier samenwerkingsovereenkomsten tijdens een bezoek van een Iraanse delegatie aan de Comoren. De verdragen hadden betrekking op de landbouw, het onderwijs, de gezondheidszorg en op defensie.

(Vorige berichten pagina 182/3 - 2006)

MOZAMBIQUE

BINNENLAND

Religieuze leiders trachten spanningen in goede banen te leiden

Nadat binnen enkele weken in de stad Lichinga (provincie Niassa) drie moskeeën in vlammen waren opgegaan, riepen hoge moslimfunctionarissen en katholieke geestelijken op tot religieuze tolerantie, aldus persbureau *IRIN* op 14 september 2007. De katholieke kerk veroordeelde de aanslagen krachtig en meende dat een gestoord individu verantwoordelijk was voor de branden.

De incidenten waren uitzonderlijk in Mozambique, waar aanhangers van verschillende religies over het algemeen vredig naast elkaar leefden. Moslims en katholieken kenden ook geen gescheiden leefwerelden want in sociaal opzicht vermengden zij zich.

Oud-president Chissano wint Mo Ibrahim Prize

Voormalig secretaris-generaal van de Verenigde Naties Kofi Annan maakte op 22 oktober 2007 bekend dat Joaquim Chissano, oud-president van Mozambique, de Mo Ibrahim Prize for Achievement in African Leadership had gewonnen. Annan prees de winnaar vanwege de economische verbeteringen in Mozambique, het gevoerde aidsbeleid en vanwege zijn vele verdiensten voor het Afrikaanse continent.

De onderscheiding betrof de grootste individuele prijs ter wereld, waarbij 5 miljoen dollar (ca. 3,5 miljoen euro) voor de eerste tien jaar werd uitgekeerd en daarna per jaar 200.000 dollar.
De prijs was ingesteld door de met mobiele telefonie rijk geworden Soedanees Mo Ibrahim die goed bestuur en leiderschap in Afrika wilde bevorderen.

President Guebuza wijzigt regering Mozambique

Nieuwe minister van Landbouw

Door middel van een decreet van president Armando Guebuza werd op 11 december 2007 bekend gemaakt dat minister van Landbouw Erasmo Muhate met onmiddellijke ingang was ontslagen. Er werd geen reden genoemd voor zijn vervanging. Commentatoren wezen op de heersende voedselcrisis in Mozambique die veroorzaakt was door het voorbijtrekken van een cycloon en door overstromingen van de Zambezi rivier.
Soares Nhaca werd aangewezen als opvolger van Erasmo Muhate.

Nog meer bewindslieden vervangen

Precies drie maanden later moesten Alcinda Abreu (Buitenlandse Zaken), Esperança Machavela (Justitie) en António Munguambe (Transport en Communicatie) hun portefeuilles inleveren, aldus berichtte *Radio*

Mozambique op 11 maart 2008. Zij werden vervangen door respectievelijk Oldemiro Balói, Maria Benvida Levy en Paulo Zucula. Ook deze keer werden geen motieven gegeven voor de ontslagen. Wel had president Guebuza eerder aangegeven de publieke sector te willen zuiveren.

Minister van Defensie moet aftreden

Nadat eerst het kader van de strijdkrachten was vervangen, moest eind maart minister van Defensie Tobias Joaquim Dai het veld ruimen. De gepensioneerde legergeneraal was sinds 1999 in dienst. Fillipe Nhussi werd tot opvolger benoemd.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Regering verlaagt dieselprijzen voor taxi's

In een reactie op felle protesten tegen de levenskosten in het algemeen en de hoge brandstofprijzen in het bijzonder verlaagde de regering van Mozambique de prijs van diesel voor taxi's, aldus *afrol News* op 14 februari 2008. 'Het besluit is direct van kracht', liet minister van Transport Antonio Munguambe weten. Hij riep de mensen verder op kalm te blijven want de regering zou proberen aan hun wensen tegemoet te komen, zo verzekerde hij.

In januari waren de brandstofprijzen met 14 procent verhoogd, waarna demonstranten in Maputo auto's in brand staken en winkels plunderden. Er kwamen tenminste vier burgers om bij de ongeregeldheden.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Mozambique verwerft meerderheidsbelang in Cahora Bassadam

Vijf Afrikaanse staatshoofden waren op 27 november 2007 in de plaats Songo (provincie Tete) aanwezig bij de overname door Mozambique van de Cahora Bassadam. In het verleden bezat Portugal 82 procent van de aandelen, maar in de toekomst werd dat 15 procent terwijl Mozambique de overige aandelen in eigendom kreeg. De dam, gelegen in de Zambezi-rivier, was niet alleen van groot belang voor de energievoorziening in Mozambique, maar voor die in de hele regio.
Het project leverde een grote bijdrage aan het bbp van Mozambique en moest op den duur de industrialisatie van het land mogelijk maken. President Guebuza noemde de overdracht van de Hidroeléctrica de Cahora Bassa (HCB) 'de tweede onafhankelijkheid van Mozambique'.

GEZONDHEID EN ZORG

Vertegenwoordiger Verenigde Naties stelt dat aids armoede vergroot

De verspreiding van aids gaat ten koste van de economische vooruitgang en vergroot de armoede in het land, aldus Ndolamb Ngokwey op 13 juni 2008 bij de eerste aidsconferentie in Mozambique. De vertegenwoordiger van de Verenigde Naties benadrukte de noodzaak de omvang van de epidemie terug te dringen en de discriminatie van de slachtoffers uit de wereld te helpen.
In Mozambique werden volgens de autoriteiten dagelijks vijfhonderd nieuwe gevallen geregistreerd van hiv, dat voor aids verantwoordelijk werd gesteld. Van de bevolking tussen de 15 en 49 jaar was 16,3 procent seropositief. Meer dan honderdduizend mensen ontvingen inmiddels gratis medicijnen, tegenover zevenduizend in 2005.

LANDBOUW

Regeringscommissie moet zorgen voor grotere voedselproductie

President Armando Guebuza verklaarde op 25 april 2008 tegenover de media dat er in Mozambique een regeringscommissie zou worden opgezet om de productie van granen en rijst te vergroten zodat hongersnoden voorkomen konden worden. Op dat moment ontvingen rond de 650.000 Mozambikanen voedselhulp van het Wereldvoedselprogramma (WFP) van de Verenigde Naties. Dat instituut had enkele dagen daarvoor aangeraden de landbouwsector meer te ontwikkelen, mede vanwege de internationaal sterk gestegen voedselprijzen.

WFP gaat voedsel van kleine boeren kopen

Woordvoerder Peter Transburg vertelde rond 1 juli aan persagentschap *IRIN* dat het WFP onder meer in Mozambique het vijf jaar durende programma Purchase for Progress (P4P) was gestart. Nog 19 andere landen zouden daarvan profiteren, zo liet hij weten. Door middel van P4P werd direct van kleine boeren een hoeveelheid maïs en bonen gekocht die elk jaar zou oplopen, waarbij de producenten de mogelijkheid werd geboden de opbrengsten in de landbouw te herinvesteren en gebruik te maken van technische assistentie bij de verwerking van granen en meel. Ook zouden zij training ontvangen inzake gereedschappen, bij kredietaanvragen en bij marketingstrategieën. Door donoren als de Europese Unie werd WFP aangezet om voedsel in arme landen te kopen.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Handel in Mozambikaanse kinderen sterk gestegen

Bij een ontmoeting van kinderrechtengroepen in Maputo op 8 oktober 2007 kwam naar voren dat de handel in kinderen van Mozambikaanse komaf de laatste jaren sterk was toegenomen.

Werden er volgens de niet-gouvernementele organisaties (ngo's) in 2005 nog rond de honderd kinderen verkocht, twee jaar later was dit aantal ongeveer vertienvoudigd. Volgens de ngo's had het probleem dan ook 'alarmerende proporties' aangenomen.

Onderzoek van de Verenigde Naties had aangetoond dat elk jaar rond de duizend Mozambikanen tussen de 14 en 24 jaar naar Zuid-Afrika werden overgebracht. Daar werkten zij vooral in de prostitutie.

Politie Mozambique beschuldigd van moorden en martelingen

In een op 29 april 2008 verschenen rapport met de titel *License To Kill* beschuldigde Amnesty International (AI) de regering van Mozambique ervan toe te staan dat politiebeambten straffeloos burgers martelden en soms zelfs vermoorden. Gebeurde dat, dan werd er geen onderzoek ingesteld en evenmin werden er disciplinaire maatregelen genomen.

De mensenrechtenorganisatie meende dat de grote criminaliteit in het land oorzaak was van het soms buitenproportioneel geweld. Om dit te voorkomen, moesten de politieregels in overeenstemming worden gebracht met internationale normen.

Mozambique

MILITAIRE ZAKEN

Commandant en ondercommandant strijdkrachten ontslagen

Bevelhebber van de Mozambikaanse strijdkrachten Lagos Henriques Lidimo en zijn plaatsvervanger Mateus Ngonhamo werden op 20 maart 2008 door president Guebuza van hun functies ontheven. In het presidentieel decreet werd niet gezegd waarom het besluit was genomen.
Lidimo en Ngonhamo waren in 1992 benoemd na het tekenen van de vredesakkoorden in Rome die een eind maakten aan de burgeroorlog in het land. De eerste was afkomstig uit het regerende Mozambikaans Bevrijdingsfront (Frelimo), terwijl Ngonhamo verbonden was met oppositiepartij Mozambikaanse Nationale Weerstand (Renamo).

BUITENLANDSE ZAKEN

Poging veiligheid in grensgebied met Zuid-Afrika te vergroten

De bij het ministerie van Defensie in Maputo werkzame Teófilo João meldde op 12 september 2007 de oprichting van een gezamenlijke veiligheidscommissie van Mozambique en Zuid-Afrika. Deze moest de veiligheid van het personen- en goederenverkeer in het grensgebied van beide landen vergroten. Volgens João betekende dit tevens een intensivering van de militaire samenwerking tussen de twee buurlanden. Hij voegde er aan toe dat met Zambia een soortgelijk project op stapel stond.

Zimbabwe en Mozambique schaffen wederzijdse visumplicht af

Op 3 oktober 2007 sloten Zimbabwe en Mozambique een pact dat het voor hun burgers mogelijk maakte zonder visum de grens tussen beide landen te passeren. De maatregel was een bewijs van de goede relaties tussen de twee buurlanden, benadrukten afgevaardigden van beide regeringen. Slechts een fractie van de geschatte drie miljoen burgers die uit Zimbabwe waren gevlucht vanwege de aanhoudende politieke en economische crisis in het land, had zich in Mozambique gevestigd. De grote meerderheid was naar het in economisch opzicht welvarender Zuid-Afrika vertrokken.

Mozambique zegt te lijden onder crisis in buurland

Onderminister van Buitenlandse Zaken van Mozambique Eduardo Koloma deed op 11 april 2008 een beroep op de politici in Zimbabwe hun geschillen over de uitslag van de presidentsverkiezingen snel op te lossen. Mozambique ondervond grote nadelen van de economische crisis in het buurland, hetgeen onder meer bleek uit verminderde activiteiten in havens als Beira en Maputo die via verkeers- en spoorwegen rechtstreeks met Zimbabwe verbonden waren.

Europees parlement keurt visserijverdrag met Mozambique goed

Met 407 stemmen voor en 73 tegen ging het Europees Parlement op 25 oktober 2007 akkoord met een nieuw visserijverdrag tussen de Europese Unie en Mozambique dat vijf jaar zou gelden. Schepen uit Frankrijk, Italië, Portugal, Spanje en het Verenigd Koninkrijk mochten in Mozambikaanse wateren onder meer tonijn gaan vangen, terwijl Mozambique ondersteuning kreeg om de eigen sector te ontwikkelen. De Europese bijdrage van 900.000 euro per jaar zou daar geheel aan besteed worden, zo meldde *afrol News*.

Toename van Chinese investeringen in Mozambique

Het Centrum voor Promotie van Investeringen (CPI) in Mozambique rangschikte China half april 2008 op de zesde plaats van grootste buitenlandse investeerders. Het jaar daarvoor had het 60 miljoen dollar (ca. 38 miljoen euro) gespendeerd aan elf projecten, onder meer in de landbouw, de bosbouw en de openbare dienstensector. In 2003 bedroeg het totaal uitgegeven bedrag nog 1 miljoen.
De grootste investeerders in Mozambique waren de Verenigde Staten, gevolgd door Zwitserland, Mauritius, het Verenigd Koninkrijk en Zuid-Afrika. Dat laatste land had de meeste projecten lopen, namelijk 69.

Migranten vluchten voor geweld in Zuid-Afrika

De onderminister van Buitenlandse Zaken van Mozambique, Henrique Banze, verklaarde op 25 mei 2008 dat bijna twintigduizend landgenoten vanuit Zuid-Afrika naar hun vaderland waren teruggekeerd. Zij waren op de vlucht geslagen nadat in enkele Zuid-Afrikaanse steden xenofobische meutes verscheidene buitenlanders hadden doodgeslagen omdat deze verantwoordelijk werden gehouden voor problemen met huisvesting en werkgelegenheid.
De regering van Mozambique sprak van een ramp, maar probeerde de situatie in goede banen te leiden door bussen te huren om de vluchtelingen naar hun oorspronkelijke woonplaatsen te vervoeren. Bij grensposten waren ook tijdelijke opvangposten opgezet.
(Vorige berichten pagina 538/2 e.v. - 2007)

Senegal

SENEGAL

BINNENLAND

President Wade wint verkiezingen

De zittende president van Senegal, Abdoulaye Wade, won op 2 februari 2007 de presidentsverkiezingen met 56 procent van de stemmen. Voormalig premier en partijgenoot in de Democratische Partij van Senegal (PDS), Idrisa Seck, kreeg 15 procent en de leider van de Socialistische Partij van Senegal (PSS), Ousmane Tanor Dieng, 14 procent. De opkomst was hoog: 71 procent.
De versplinterde oppositie, die had gerekend op een tweede verkiezingsronde, beschuldigde Wade van verkiezingsfraude. Omgekeerd kondigde de tachtigjarige Wade de heropening aan van corruptieonderzoeken tegen zijn voormalige rivalen. Wade had de aanklachten tegen Seck, Dieng en ex-premier Moustapha Niasse van de Alliantie van Krachten voor de Vooruitgang (AFP) opgeschort opdat zij aan de verkiezingen konden deelnemen.

Senegalese regering blijft ongewijzigd

President Abdoulaye Wade maakte op 10 april de herbenoeming bekend van premier Macky Sall. Deze had in overeenstemming met de voorschriften zijn ontslag ingediend na de presidentsverkiezingen. De vijfenveertigjarige Sall, die sinds 2004 premier was, handhaafde de samenstelling van het kabinet.

Presidentiële coalitie wint parlementsverkiezingen.

De regerende Coalitie Sopi 2007 won tijdens

de parlementsverkiezingen van 3 juni een ruime meerderheid van de zetels, namelijk 131 van de 150. De opkomst was gehalveerd ten opzichte van die voor de presidentsverkiezingen, hetgeen te maken had met de boycot van de verkiezingen door 17 oppositiepartijen. Deze uitten hiermee hun ongenoegen over de volgens hen oneerlijk verlopen presidentsverkiezingen begin februari en de weigering van president Abdoulaye Wade om de kieswetten en de stemregisters voor de parlementsverkiezingen te herzien.

Volgens mensenrechtenorganisaties bedreigde de uitslag de pluriformiteit van de parlementaire democratie.

Uitslag parlementsverkiezingen Senegal (3 juni 2007)

partij/coalitie	percentage	zetels
Coalitie Sopi 2007	69	131
Takku Defaraat Sénégal	5	3
And Defaar Sénégal	5	3
Coalitie Waar-wi	4	3
Overige	17	10

Technocraat benoemd tot nieuwe premier

In een poging de spanningen binnen zijn partij te verminderen, benoemde president Abdoulaye Wade op 19 juni de niet-partijgebonden, zesenvijftigjarige voormalige minister van Financiën Cheikh Hadjibou Soumaré tot opvolger van premier Macky Sall. Laatstgenoemde, nummer twee van de PDS die de belangrijkste partij was binnen de Coalitie Sopi 2007, had in overeenstemming met de voorschriften zijn ontslag ingediend na de parlementsverkiezingen.

De leider van de oppositie, Abdoulaye Wilane, sprak zijn tevredenheid uit over de benoeming van Soumaré die 'het juiste profiel had voor een premier'. Soumaré beschreef zichzelf als 'een ambtenaar in dienst van de republiek'.

Regeringspartij wint verkiezingen voor de Senaat

De regerende PDS won op 19 augustus bij de verkiezingen voor de Senaat 34 van de 35 te verdelen zetels. De oppositie beschouwde het verkiezingsproces als ondemocratisch, maar het constitutioneel hof handhaafde de uitslag.
Wade had de Senaat in 2001 afgeschaft omdat deze volgens hem geen toegevoegde waarde had. Zes jaar later introduceerde hij een Senaat nieuwe stijl. De belangrijkste vernieuwing was dat de president 65 van de 100 leden benoemde.

Samenstelling regering Senegal (12 oktober 2007)

President
Abdoulaye WADE

Premier
Cheikh Hadjibou SOUMARÉ

Ministers:
Ambachten, Mijnbouw en Industrie
Madicke NIANG
Binnenlandse Zaken
Ousmane NGOM
Buitenlandse Zaken
Cheikh Tidiane GADIO
Burgerzaken, Arbeid en Werkgelegenheid
Innocence NTAB
Concurrentie en Openbaar Bestuur
Fatou DIAGNE
Cultuur en Erfgoed
Birame DIOUF
Decentralisatie en Regionale Ontwikkeling
Ousmane Masseck NDIAYE
Defensie
Becaye DIOP
Economie en Financiën
Abdoulaye DIOP
Energie
Samuel Ameth SARR
Gezondheidszorg
Issa Mbaye SAMB
Informatie en Institutionele relaties
Bacar DIA
Infrastructuur, Watervoorziening en Hygiëne
Habib SY
Jeugd en Werkgelegenheid
Mamadou Lamine KEITA
Justitie
Cheikh Tidiane SY
Landbouw en Veeteelt
Amath SALL
Lucht- en Landtransport
Farba SENGHOR
Maritieme Economie
Djibo LEYTI KA
Microfinanciering en Decentrale Samenwerking
Abdourahim AGNE
Milieubehoud
Souleymane Ndene NDIAYE
Nationale Solidariteit
Fatou Bintou Taya NDIAYE
Nationale Talen en Francofonie
Mamadou MAKALOU
Onderwijs
Moustapha SOURANG
Sport
El Hadj Daouda FAYE
Stedelijke Planning en Huisvesting
Oumar SARR
Technisch en Beroepsonderwijs
Diame SIGNATE
Telecommunicatie, Post, Informatie- en Communicatietechnologie
Sophie Gladima SIBY
Toerisme
Fatou GASSAMA
Vrouwenzaken
Awa NDIAYE
Watervoorziening
Adama SALL

Ministers ontslagen uit kostenbesparing

Op 5 december ontsloeg president Abdoulaye Wade 10 van de 28 ministers. Daarmee hield hij zich aan zijn belofte om de overheidsuitgaven te verminderen. Het uitgespaarde geld kwam ten goede aan het nationale solidariteitsfonds.

Critici wezen erop dat Senegal nog altijd meer ministers had dan ontwikkelde landen. De financiële situatie in het Afrikaanse land was echter verslechterd en de bevolking klaagde dat de regering onvoldoende maatregelen nam om de hoge kosten van het levensonderhoud te bestrijden.

President weigert dialoog met oppositie

Abdoulaye Wade, de president van Senegal, verklaarde op 2 juni 2008 dat een dialoog met de oppositie pas mogelijk was indien deze zich neerlegde bij zijn herverkiezing van 2007.

Buitenlandse waarnemers meenden dat de verkiezingen destijds eerlijk waren verlopen, maar volgens 14 voormalige presidentskandidaten had de president gewonnen dankzij 'onregelmatigheden en fraude'. De oppositie had zich verenigd in het Front Red Senegal (Front Siggil Sénégal) en voerde gesprekken met vakbonden en burgerorganisaties om kennis en ideeën uit te wisselen over de wijdverbreide 'nationale crisis'.

Het platform verwierp de kritiek dat het de nationale veiligheid bedreigde en verklaarde slechts een discussie te willen over het feit dat na 50 jaar onafhankelijkheid meer dan de helft van de Senegalese burgers nog onder de armoedegrens leefde.

Senegal

Hernieuwde gevechten tussen leger en rebellen in Casamance

Bij gevechten tussen het Senegalese leger en gewapende rebellen in de Casamance – een rivierdelta in het zuidwestelijk deel van Senegal – werden op 20 mei 2008 twee soldaten gedood.
Van 1982 tot 2004 streed de Beweging van Democratische Krachten in de Casamance (MFDC) voor onafhankelijkheid van de regio, maar toen ondertekenden de vechtende partijen een vredesakkoord. Sindsdien vonden nog wel sporadisch gevechten plaats tussen het leger en gewapende groepen. Veel burgers kwamen om het leven door oude landmijnen en werden beroofd door voormalige rebellen. Andere opstandelingen claimden land en begonnen illegale hennepkwekerijen. De twee soldaten waren omgekomen tijdens het vernietigen van een hennepveld.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Verbod op venten opgeheven

Na hevige protesten werd het verbod op straatverkoop in Senegal op 22 november 2007 opgeschort. Straatverkoop was voortaan toegestaan in speciaal daartoe aangewezen gebieden, mits het verkeer niet werd gehinderd. President Adboulaye Wade had eerder tot het verbod besloten omdat de verkeerschaos investeerders zou afschrikken. Na het verbod hadden honderden venters in de hoofdstad Dakar auto's en gebouwen in brand gestoken en braken gevechten uit met de politie. Senegal kampte met een hoge werkloosheid en sterk stijgende kosten voor het levensonderhoud. De inflatie was gestegen van 2 procent in 2006 tot 6 procent in 2007. Veel jonge Senegalesen ontvluchtten vanwege de economische situatie hun land. Het was dan ook niet verwonderlijk dat Senegal een van de Afrikaanse landen was met het hoogste aantal illegale emigranten in Europa.

Protesten tegen kosten levensonderhoud

Op 31 maart 2008 arresteerde de politie in Dakar 24 mensen die betrokken waren bij een demonstratie tegen de hoge kosten van het levensonderhoud. Onder hen waren leidinggevenden van consumentenorganisaties die tot de demonstratie hadden opgeroepen.
De minister van Transport, Farba Senghor, zei dat de prijsstijgingen niet beperkt waren tot Senegal en beschuldigde de oppositie van betrokkenheid.
De politie gebruikte stokken en traangas om een eind te maken aan de 'bedreiging van de openbare orde'. Journalisten waren hardhandig aangepakt en hun materiaal was vernield of in beslag genomen. Ook had de politie een inval gedaan in de studio van een televisiestation om de live-uitzending van de demonstratie te beëindigen.

Verantwoordelijken voor demonstratie veroordeeld

Momar Ndao en Jean-Pierre Dieng, de leiders van de betrokken consumentenorganisaties, werden op 16 april veroordeeld tot een gevangenisstraf van een maand. De aanklager had zes maanden geëist. 'Dit is een hoge straf gezien de aanklacht. Mogelijk gaan we in beroep', reageerde Ndao.
De regering had een week eerder maatregelen bekendgemaakt ter bestrijding van de inflatie. Zo was de inkomstenbelasting verlaagd en werden belangrijke levensmiddelen voortaan gesubsidieerd.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Belastingvoordeel investeerders in landbouw

Op 11 mei 2008 kondigde de regering van Senegal belastingvoordelen aan voor instellingen die in de landbouw wilden investeren. Hiermee wilde de regering de productie verhogen in een streven om het land zelfvoorzienend te maken. Volgens regeringswoordvoerder Abdou Aziz Sow hadden investeerders enthousiast gereageerd. In een poging de kosten van levensonderhoud te bestrijden, had de regering tevens de importbelasting op rijst tijdelijk opgeheven.

IMF positief over economisch en financieel beleid Senegal

Na aanvankelijke kritiek op de overheidsfinanciën, kwam het Internationaal Monetair Fonds (IMF) op 25 juni 2008 met een overwegend positief oordeel over het financieel-economisch beleid van Senegal. 'De regering heeft grote vorderingen gemaakt bij het implementeren van structurele hervormingen. Vrijwel alle doelstellingen zijn bereikt', aldus het IMF. Wel moest de regering ernaar streven het overheidstekort te beperken. Voor de komende twee jaar werd een groei van het bbp van 5,5 procent verwacht, dankzij de bouwactiviteiten en de groei van de telecommunicatie- en transportsector. Het IMF verwachtte dat de inflatie op termijn zou dalen naar het historische niveau van 2 procent. Voor 2008 werd nog een inflatieniveau van 4,5 procent verwacht. Het overheidstekort lag tussen 11 en 12 procent van het bbp. De hoge internationale voedsel- en energieprijzen hadden Senegal zwaar getroffen en het IMF was positief over de regeringsmaatregelen om de zwakste burgers in de samenleving tegen de gevolgen daarvan te beschermen.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Nieuwe veroordeling onafhankelijke kranten wegens 'laster'

De directeur van het onafhankelijke dagblad *l'Exclusif*, Papa Moussa Guèye, werd op 26 mei 2008 in Senegal veroordeeld tot een gevangenisstraf van zes maanden voorwaardelijk vanwege het publiceren van 'leugens'. De krant had onder meer een artikel geplaatst over de nachtelijke 'escapades' van president Abdoulaye Wade. Ook de schrijver van het artikel was aangeklaagd. Een van de aanklachten tegen hem was 'belediging van het staatshoofd', maar tot een veroordeling was het niet gekomen.
Guèye ging niet in beroep tegen zijn veroordeling, omdat hij niet geloofde dat een eerlijke rechtszaak mogelijk was.
Een week eerder waren de directeur en het redactiehoofd van *L'Observateur*, een ander onafhankelijk dagblad, eveneens veroordeeld tot een voorwaardelijke gevangenisstraf vanwege een kritisch artikel. Zij kregen bovendien een hoge geldboete opgelegd. Bij de veroordeling had de rechtbank een beroep gedaan op de beruchte nationale veiligheidswet.
Organisaties die de persvrijheid wilden beschermen, kritiseerden de uitspraak. Zij zagen deze als een manier om journalisten te dwingen tot zelfcensuur en riepen de president op de wet aan te passen.

BUITENLANDSE ZAKEN

Nieuwe plannen voor bestrijden illegale migratie naar Spanje

Tijdens een eendaags bezoek aan Senegal

op 5 december 2006 ondertekende de Spaanse premier José Luis Rodríguez Zapatero een nieuwe overeenkomst ter bestrijding van de illegale migratie. Hierin werd bepaald dat de bestaande patrouilles rond de Canarische Eilanden, die Spaans bezit waren, werden uitgebreid. Een andere maatregel maakte het gemakkelijker voor Senegalesen om een werkvisum voor Spanje te verkrijgen. Daarnaast investeerde Spanje 20 miljoen euro in een groot aantal projecten waarvan 480.000 Senegalezen zouden profiteren.
In 2006 arriveerden ruim 30.000 Afrikaanse migranten op de Canarische Eilanden Dat was drie keer zoveel als in 2002.

Werkvisum voor Senegalezen

Op 9 november 2007 tekenden de Senegalese minister van Binnenlandse Zaken, Ousman Ngom, en de Spaanse minister van Arbeid, Jesús Caldera, in Dakar een overeenkomst om 2.000 Senegalesen een opleiding te geven en aan legaal werk te helpen op vissersboten of in de landbouw in Spanje. De opleiding werd gefinancierd door de Spaanse overheid. De maatregelen waren erop gericht de illegale migratie in te dammen.
Jaarlijks verdronken duizenden West-Afrikaanse jongeren als ze probeerden in wrakke bootjes naar Europa te varen, op zoek naar werkgelegenheid.

President Wade bezoekt Zimbabwe

Tijdens een staatsbezoek aan Zimbabwe sprak president Wade van Senegal op 29 november 2007 zijn steun uit aan zijn collega Mugabe. Binnen- en buitenlandse critici hielden Mugabe verantwoordelijk voor de desastreuze economische situatie en de torenhoge inflatie in zijn land. Volgens Mugabe waren de problemen het gevolg van de (westerse) sancties tegen Zimbabwe.
Wade maakte tevens bekend dat hij zich tijdens de komende Europees-Afrikaanse top in Lissabon zou inzetten voor opheffing van de sancties. 'Sancties zijn een westers middel dat niet werkt. Afrikanen moeten een eigen aanpak voor de problemen vinden', merkte Wade op.

Grondwet aangepast voor rechtszaak tegen ex-dictator van Tsjaad

Het Senegalese parlement stemde op 9 april 2008 in met een grondwetswijziging om de afgezette dictator van Tsjaad te kunnen berechten. De Afrikaanse Unie (AU) had Senegal in 2006 gevraagd een rechtszaak tegen Hissène Habré aan te spannen. Habré, die Tsjaad regeerde van 1982 tot 1990, werd beschuldigd van ernstige mensenrechtenschendingen. Onder zijn regering zouden 40.000 politieke tegenstanders vermoord zijn. Nadat hij uit zijn ambt was gezet, was hij naar Senegal gevlucht.

(Vorige berichten pagina 640/1 - 2006)

SEYCHELLEN

BINNENLAND

Winst bij verkiezingen voor zittende president Seychellen

President James Michel won op 30 juli 2006 de presidentsverkiezingen van de Seychellen. Hij kreeg 53,7 procent van de stemmen en versloeg daarmee Wavel Ramkalawan, die 45,7 procent haalde. De onafhankelijke kandidaat Phillipe Boulle behaalde bijna 0,6 procent van de stemmen. De opkomst bedroeg 88,7 procent. Michel was in 2004 door de terugtredende president France Albert René naar voren geschoven als nieuwe president. Ramkalawan verloor voor de vierde keer op rij de presidentsverkiezingen. In 2001 had hij de uitslag verworpen, maar ditmaal accepteerde hij het resultaat.

Politieke onrust

James Michel zei op 4 oktober korte metten te zullen maken met onruststokers van de oppositie die een dag eerder in botsing waren gekomen met de politie. Politieke woelingen waren een zeldzaam verschijnsel op de Seychellen. Bij het geweld waren vier leden van de oppositiepartij, de Nationale Partij van de Seychellen (SNP), onder wie partijleider Wavel Ramkalawan, gewond geraakt. Volgens Michel was de oppositie sinds het verlies bij de presidentsverkiezingen uit op destabilisatie van het land.
De onrust begon toen parlementsleden een menigte wilden toespreken die bij de volksvertegenwoordiging protesteerde tegen voorschriften die politieke partijen verboden radio- of televisiestations in bezit te hebben, terwijl de regering wel grote invloed zou hebben op de pers. Volgens Ramkalawan lag de schuld voor het geweld bij de politie die hem en zijn partijgenoten met geweld het parlement hadden ingedreven terwijl ze met de demonstranten stonden te praten. De politie stelde dat het om een illegale bijeenkomst ging en dat Ramkalawan een bevel om het parlement binnen te gaan, had genegeerd.

Partij van Michel wint absolute meerderheid in parlement

De parlementsverkiezingen van 10 tot 12 mei 2007 resulteerden in een absolute meerderheid van de regeringspartij van president James Michel. Zijn Progressieve Volksfront Volk van de Seychellen (SPPF) behaalde 23 van de 34 zetels. De oppositie van de SNP kreeg de overige 11 zetels. De kiescommissie stelde dat de verkiezingen rustig waren verlopen.
De parlementsverkiezingen stonden oorspronkelijk gepland voor oktober 2007, maar waren naar voren geschoven nadat elf parlementsleden van de oppositie hadden besloten tot een boycot na het eerder beschreven incident met Ramkalawan. Daarop besloot president Michel in maart het parlement te ontbinden. De oppositie had vervolgens geprotesteerd tegen het vervroegen van de verkiezingen en gesteld dat men daardoor te weinig tijd had voor het

Samenstelling van de regering van de Seychellen (11 september 2007)

President
James Alix MICHEL

Vicepresident
Joseph BELMONT

Ministers:
Buitenlandse Zaken
Patrick Georges PILLAY
Financiën
Danny FAURE
Gemeenschapsontwikkeling, Jeugd, Sport en Cultuur
Vincent MERITON
Milieu, Nationale Bronnen en Transport
Joel MORGAN
Nationale Ontwikkeling
Jacqueline DUGASSE
Onderwijs
Bernard SHAMLAYE
Sociale Ontwikkeling en Gezondheidszorg
Marie-Pierre LLOYD
Werkgelegenheid en Ontwikkeling Personeelsmanagement
Macsuzy MONDON

Gouverneur centrale bank
Francis CHANG LENG

voeren van een verkiezingscampagne, maar dat bezwaar was door het hooggerechtshof afgewezen.
Volgens de Zuid-Afrikaanse ambassadeur op de Seychellen, Ajay Bramdeo, waren de verkiezingen goed georganiseerd en zonder problemen verlopen.

Opnieuw politieke onrust

Het parlementslid van de oppositionele Nationale Partij van de Seychellen (SNP), Jean-Francois Ferrari, trad op 14 juli 2008 af nadat hem door de voorzitter van het parlement, Patrick Herminie (Progressieve Volksfront Volk van de Seychellen – SPPF), geweigerd was het parlement toe te spreken aangaande wetgeving over ethiek voor ambtenaren. Ferrari wees erop dat de reglementen van het parlement aangaven dat elk lid het recht had maximaal dertig minuten het woord te voeren.
Oppositieleider Wavel Ramkalawan stelde dat het ontslag van Ferrari een verkiezing in het kiesdistrict Mont Fleuri nodig maakte. De SPPF wilde hier niet aan meedoen, volgens analisten mede omdat men bang was dat deze verkiezingen zouden worden beschouwd als een motie van wantrouwen aan het adres van de regering. Die was door de slechte economische situatie weinig geliefd, meenden zij.
De voormalig president en leider van de regeringspartij SPPF, Albert René, riep kiezers in Mont Fleuri op niet te gaan stemmen. De regeringspartij kwam ook niet met een kandidaat. De oproep van René stond haaks op de nadruk die de zittende president ‚James Michel, legde op het belang van naleving van de grondwet.

Kandidaat van de SNP herwint zijn zetel

De kandidaat van de SNP, Jean-Francois Ferrari, won op 19 juli de bijverkiezingen in het kiesdistrict Mont Fleuri met 86 procent van de stemmen. De kandidaat van de andere oppositiepartij, de Democratische Partij (DP), Frank Elizabeth, kreeg 12 procent. Ongeveer een derde van de kiesgerechtigden was gaan stemmen. Ferrari had gewaarschuwd dat wie ging stemmen, rekening moest houden met repercussies, gelet op de boycot waartoe René had opgeroepen. De kandidaat van de SNP had daarom ambtenaren en zakenlieden die afhankelijk waren van vergunningen van de overheid, afgeraden hun stem uit te brengen.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Voedselprijzen gestegen tot kritiek niveau

De wereldwijde stijging van voedselprijzen zorgde ook in de Seychellen voor moeilijkheden. De oppositie wilde de nieuwe prijzen in een spoeddebat in het parlement aan de orde stellen, maar de parlementsvoorzitter wees dat op 29 mei 2008 af. Kort daarvoor had de regering aangekondigd de prijs van rijst, het belangrijkste basisvoedsel op de Seychellen, te verhogen als gevolg van internationale prijsstijgingen. Kort daarvoor had de regering de waarde van de lokale munt bovendien gedevalueerd.
De begroting voor 2008 kende ook een sterke stijging van de prijzen voor elektriciteit en water en andere eerste levensbehoeften. De salarissen van de meeste mensen waren in de afgelopen periode gelijk gebleven, terwijl die van regeringsleden en het parlement fors waren verhoogd en de politici tevens allerlei bonussen kregen.
De oppositie verweet de regering te weinig te doen om de landbouw te stimuleren. Veel landbouwgrond lag er ongebruikt bij of had een toeristische bestemming gekregen. De oppositie hekelde ook dat in deze tijd van krapte leden van de regeringspartij een uitje naar China maakten.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

IMF: economie Seychellen groeit dankzij hervormingen

Na stagnatie in 2005 groeide de economie van de Seychellen in 2006 met 4,5 procent dankzij groei in het toerisme en door economische hervormingen die de regering sinds de presidentsverkiezingen van juli 2006 had doorgevoerd. Dat stelde het Internationaal Monetair Fonds (IMF) vast op 22 november 2006. De hervormingen betroffen aanpassingen van de wisselkoers, veranderingen in het banksysteem en terugbetaling van de buitenlandse schuld. Het IMF tekende wel aan dat de hervormingen nog niet voldoende waren om ook op langere termijn economische groei te realiseren. Meer investeringen in werkgelegenheid en infrastructuur waren nodig, alsook meer privatiseringen en afschaffing van prijscontroles. De Seychellen waren te rijk om financiële steun van het IMF of de Wereldbank te krijgen, maar het land had in 2003 deze instituties toch om advies gevraagd nadat de economie een terugval kende. In 2005 was de economie 1,2 procent gegroeid.

Seychellen wil alleen langzame groei toerisme

Ondanks de Chikungunya-epidemie – een door muggen overgebrachte ziekte die veel toeristen weghield uit de Indische Oceaan – ontving de Seychellen in 2006 een recordaantal bezoekers: 140.627. Dit berichtte *afrol News* op 25 januari 2007. Het land zelf telde 82.000 inwoners. De regering benadrukte dat men alleen een langzame, verdere groei in het toerisme wilde om het milieu te ontzien. Er zouden nooit meer dan 200.000 bezoekers per jaar mogen komen – een aantal dat in 2010 gehaald zou kunnen worden. De Seychellen bereikten eerder een piek in het toerisme in 2002 met 132.246 bezoekers, maar vervolgens daalde dat aantal weer tot 120.000 bezoekers. In 2005 waren het er ruim 128.000. Aldus de cijfers van het Nationaal Bureau voor Statistiek van de Seychellen.
Traditioneel kwamen de meeste toeristen uit Frankrijk en Engeland, maar in 2006 waren er ook bezoekers uit Italië, Duitsland en andere Europese landen, alsook uit Zuid-Afrika, Rusland en Oost-Europa.

(Vorige berichten pagina 195/3 – 2006)

AUSTRALIË

BINNENLAND

Einde aan de 'Pacific Oplossing'

Op 8 februari 2008 verlieten de laatste 21 asielzoekers uit Sri Lanka het Australische detentiekamp op Nauru waarmee een eind kwam aan de omstreden 'Pacific Oplossing'. De groep migranten, die tien maanden in Nauru had gezeten, werd overgevlogen naar Australië.
Premier Kevin Rudd had tijdens zijn verkiezingscampagne aangekondigd een eind te zullen maken aan de 'Pacific Oplossing' die inhield dat Australië asielzoekers overbracht naar detentiekampen elders in de Pacific waarvoor de betrokken landen financieel werden gecompenseerd. Deze regeling was in 2001 door toenmalig premier John Howard geïntroduceerd. Volgens het hoofd van de Vluchtelingenorganisatie van

de Verenigde Naties (UNHCR) in de regio, Richard Towle, werd met de verandering een pijnlijke episode uit het Australische asielbeleid afgesloten.
De autoriteiten in Nauru zeiden echter dat met de sluiting van het detentiekamp duizend banen verloren gingen – zo'n 10 procent van de werkgelegenheid daar. Men vroeg daarom steun aan Australië om de negatieve effecten van de sluiting te helpen opvangen.

Nieuw vluchtelingenbeleid krijgt internationaal steun

De maatregel van de nieuwe Australische regering om vluchtelingen niet meer een tijdelijk, maar eventueel een permanent visum te geven, kreeg op 14 mei 2008 bijval van de Verenigde Naties en van mensenrechtengroepen. De vorige regering had in 1999 besloten alleen zogenaamde 'tijdelijke bescherming' visa te verstrekken, geldig voor drie jaar, aan wie zonder toestemming naar Australië was gekomen. Pas daarna kon men een aanvraag voor een permanente vergunning indienen. Met een tijdelijk visum was het ook niet mogelijk om familie over te laten komen. Zodra men Australië verliet, raakte men het tijdelijke visum weer kwijt. Minister van Immigratie Chris Evans zei dat ongeveer duizend vluchtelingen met een tijdelijk visum automatisch een permanent visum zouden krijgen, mits ze geen risico vormden voor de veiligheid en geen crimineel verleden hadden.

Humaner vluchtelingenbeleid

De centrumlinkse regering van premier Kevin Rudd presenteerde op 29 juli een nieuw, meer humaan vluchtelingenbeleid. Dit maakte een eind aan de praktijk dat asielzoekers bij aankomst in Australië onmiddellijk werden opgesloten en vaak jarenlang in kampen verbleven. Minister van Immigratie Chris Evans vertelde dat asielzoekers voortaan in vrijheid de uitslag van hun aanvraag mochten afwachten. De immigratiedienst zou verder om de drie maanden verantwoording moeten afleggen over elke asielzoeker die werd opgesloten en een ombudsman zou gaan kijken naar elke asielzoeker die langer dan zes maanden vastzat.
De minister benadrukte dat het nieuwe beleid niet de poorten van Australië openzette voor asielzoekers, maar hen wel een humanere behandeling garandeerde.

Wrak Australische kruiser uit Tweede Wereldoorlog teruggevonden

Meer dan 66 jaar nadat de Australische kruiser HMAS Sydney spoorloos verdween na een zeeslag in de Tweede Wereldoorlog met de Duitse jager Kormoran, werd het wrak teruggevonden voor de kust van Australië. Dat maakte premier Kevin Rudd op 17 maart 2008 bekend. Bijna zeven decennia lang bleef het onbekend wat er met het schip was gebeurd. Wel wist men dat het na het gevecht beschadigd was weggevaren, maar daarna was er nooit meer iets van vernomen en evenmin van de 645 opvarenden. Een dag eerder was de Kormoran getraceerd, die ook nabij de locatie van het gevecht was gezonken. Van de 397 bemanningsleden van dit schip waren er 317 gered. De twee wrakken lagen op een afstand van ongeveer twintig kilometer van elkaar.

Australië breidt rechten over zee uit

De Australische minister van Bronnen en Energie, Martin Ferguson, liet op 21 april 2008 weten blij te zijn dat Australië als grootste eiland van de wereld zijn rechten op zeegebied had uitgebreid met 2,5 miljoen km^2 – ongeveer vijf keer de oppervlakte van Frankrijk. De Verenigde Naties waren daarmee akkoord gegaan. De uitbreiding gaf mogelijkheden voor exploitatie van olie en gasbronnen, al gold dat niet voor het deel dat tot Antarctica behoorde gelet de internationale afspraken daarover.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Werkloosheid op recordlaagte

Het werkloosheidscijfer in Australië zakte van 4,3 procent in januari 2008 naar 4 procent in februari – het laagste niveau in 33 jaar. Dat bleek op 13 maart van dat jaar. De daling voedde de vrees voor een stijging van de inflatie doordat de druk toenam om lonen verder te verhogen.
De werkloosheid was gedaald met 17.800 tot 456.000. Het aantal fulltime banen was gestegen met 47.700 tot 7,6 miljoen en het aantal parttime banen verminderde met 11.000 tot 3,3 miljoen.

Premier bevriest lonen parlementariërs

Premier Kevin Rudd van Australië liet weten de toelages voor parlementsleden te zullen bevriezen om de stijgende inflatie te beteugelen. Hij vroeg het bedrijfsleven om hetzelfde te doen, maar dat verwierp die suggestie op 15 februari 2008. De oppositie daagde de premier uit om ook de salarissen van 100.000 federale ambtenaren te bevriezen, maar dat weigerde Rudd.

Australische inflatie stijgt tot 4,2 procent

Op 23 april steeg de Australische dollar tot de hoogste waarde in 24 jaar: een Australische dollar was gelijk aan 0,95 Amerikaanse dollar. De inflatie was in het eerste kwartaal van 2008 in Australië al gestegen tot 4,2 procent, terwijl een cijfer tussen de 2 tot 3 procent was voorspeld. Een verdere stijging lag in de lijn der verwachting.
Volgens het Australische Bureau van Statistiek droegen vooral de verhogingen van de prijzen van farmaceutische producten, elektriciteit, brandstof, huur en huizen bij aan de inflatie.

NATUUR EN MILIEU

Australië begint ondergrondse opslag CO_2

Op 2 april 2008 opende de eerste ondergrondse opslag van CO_2 in Australië in de zuidelijke staat Victoria. De CO_2-uitstoot van een krachtcentrale werd opgevangen, vloeibaar gemaakt en 2.000 meter ondergronds opgeslagen in een oud gasveld. Volgens wetenschappers kon er zo 100.000 ton CO_2 worden opgeslagen, maar milieubeschermers waren niet overtuigd dat de techniek werkte. Bovendien was deze kostbaar.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Excuses aan Aboriginals

Het Australische parlement en de regering maakten op 13 februari 2008 excuses aan de Aboriginals voor de vernedering en onrecht hen aangedaan in honderden jaren. Premier Kevin Rudd zei dat hij 'een grote pijn uit de ziel van de natie' wilde verwijderen met formele excuses aan de Aboriginals om zo een nieuw hoofdstuk in de historie van de verhoudingen tussen de westerse nieuwkomers en de oorspronkelijke bevolking van Australië te kunnen beginnen. Aboriginals verwelkomden deze stap, maar bij velen bleef de wens bestaan naar materiële compensatie voor de zogenoemde Verloren

Generatie. Tussen 1910 en de jaren zeventig waren tienduizenden Aboriginals als kind bij hun familie weggehaald om elders te worden opgevoed.
Premier Rudd had verbetering van de leefomstandigheden van de 450.000 Aboriginals (op een totale bevolking van 21 miljoen mensen) tot een van de belangrijkste programmapunten van zijn regering gemaakt na zijn verkiezing in november 2007.

Aboriginals krijgen rechten kuststrook

Op 30 juli wees de hoogste Australische rechtbank het eigendomsrecht over een kuststrook in het noorden van Australië toe aan Aboriginals omdat zij de traditionele eigenaren waren. Volgens advocaten schiep deze uitspraak een precedent voor andere landkwesties waarbij de Aboriginals betrokken waren. Het vonnis gaf de oorspronkelijke eigenaren het recht om anderen niet toe te laten tot de strook land tussen de lijnen van hoog- en laagwater. Dit raakte vooral de vissers. De Aboriginals waren tegen commerciële en recreatieve visserij, maar zouden wel een systeem met vergunningen gaan opzetten.

Homodiscriminatie uit honderd wetten verwijderd

Het op 30 april 2008 bekend geworden voornemen van de Australische regering om homodiscriminatie uit meer dan honderd federale wetten te schrappen, kreeg brede bijval. Anderen vonden dit echter niet ver genoeg gaan en pleitten voor het homohuwelijk. Het zou nog een jaar vergen voor de aanpassingen van kracht zouden zijn die aan stellen van gelijke sekse dezelfde rechten zouden geven als aan gehuwde (hetero)stellen betreffende belasting, pensioen en uitkeringen.
Een regeringsrapport uit 2007 wees uit dat van de 21 miljoen Australiërs er meer dan 40.000 leefden met een partner van de eigen sekse.

Eerste vrouwelijke bisschop in Australische Anglicaanse kerk

De eerste vrouwelijke Anglicaanse bisschop in Australië, Kay Goldsworthy, ontkende op 23 mei 2008 dat haar benoeming zou leiden tot een scheuring in de kerk. Er bestond in dat land sterke weerstand tegen het aanstellen van vrouwelijke bisschoppen. Vijf diocesen, waaronder de belangrijke van Sydney, wezen de benoeming van vrouwelijke bisschoppen af en erkenden de positie van Goldsworthy niet.
Goldsworthy was moeder van een tweeling en werd bisschop van de kathedraal van Sint George in Perth. Ze wees erop dat er elders in de Anglicaanse kerk al twintig jaar vrouwelijke bisschoppen actief waren.

Postume gratieverlening in Australië voor gehangene

Colin Campbell Ross, die in 1922 was opgehangen wegens verkrachting en moord op de twaalfjarige Alma Tirtschke, kreeg op 27 mei 2008 van de gouverneur van de staat Victoria postume kwijtschelding van zijn straf. Onderzoek had aangetoond dat het bewijsmateriaal van 86 jaar geleden niet deugde. Destijds waren haren op een deken bij hem gevonden, waarvan de openbaar aanklager stelde dat die van het meisje waren. Modern forensisch onderzoek maakte duidelijk dat dit niet het geval was. Destijds had Ross ook een alibi, ondersteund door getuigen, en hij was blijven beweren dat hij onschuldig was. Ross was 28 jaar toen hij werd opgehangen. Nabestaanden van veroordeelde en slachtoffer hadden om de gratieverlening gevraagd. Ze betreurden het feit dat de feitelijke moordenaar nooit was opgepakt en een onschuldige jonge man zijn leven had verloren.

BUITENLANDSE ZAKEN

Australië beëindigt operaties in Irak

Australië beëindigde de militaire operaties in Irak op 1 juni 2008. Militairen streken de Australische vlag in Camp Terendak nabij de stad Talil in het zuiden van Irak. Australië - een trouw bondgenoot van Washington - was vijf jaar daarvoor een van de eerste landen die troepen leverden aan de door de Verenigde Staten begonnen oorlog in Irak. Tijdens de missie waren zes Australische soldaten gewond geraakt. Premier Kevin Rudd had al tijdens zijn campagne voor de verkiezingen van november 2007 beloofd dat hij de 550 man Australische gevechtstroepen uit Irak zou terugtrekken voor het midden van 2008, omdat hun aanwezigheid daar Australië meer tot een doelwit van terroristen maakte. Minister van Defensie Joel Fitzgibbon zei op een persconferentie over de terugtrekking dat de missies in Oost-Timor, Afghanistan en Irak de capaciteit van de Australische strijdkrachten te boven gingen. De Australische legerleider, luchtmachtmaarschalk Angus Houston, beweerde op zijn beurt dat het Iraakse leger goed in staat was om de taken van de Australische troepen over te nemen.
Er bleven 300 militairen in Irak voor logistieke ondersteuning en bewaking van Australische diplomaten. Nog eens 500 manschappen bleven in de regio, waaronder de 200 van de bemanning van het fregat HMAS Stuart. Voormalig premier John Howard benadrukte dat hij nooit tot deze terugtrekking zou hebben besloten.

Paus brengt bezoek aan Australië

Rechtbank verwerpt verbod op protest tegen katholieke opvattingen

Een rechtbank in Sydney verwierp op 15 juli 2008 een omstreden wet die protesten in Australië verbood tegen opvattingen van de paus en de rooms-katholieke kerk over onderwerpen als homoseksualiteit. De wet was bedoeld om de paus en de duizenden pelgrims die naar de rooms-katholieke Wereldjongerendag in Sydney kwamen, niet voor het hoofd te stoten. Er werd in bepaald dat demonstranten een boete konden krijgen van 3.200 euro. De uitspraak tegen de wet kwam op de dag dat het christelijke jongerenfestival begon.

Paus ontmoet misbruikte jongeren

Aan het eind van zijn negendaags bezoek aan Australië ontmoette paus Benedictus XVI op 20 juli slachtoffers van seksueel misbruik door priesters. Twee dagen eerder had de paus publiekelijk zijn schaamte geuit over het kindermisbruik door vertegenwoordigers van de kerk. Tijdens een kerkdienst met vier slachtoffers ter gelegenheid van de Wereldjongerendag gaf de paus hen troost en beloofde hij voor hen te zullen blijven bidden, alsook voor hun families en alle andere slachtoffers van seksueel misbruik. Tijdens het bezoek was hij in Sydney ook voorgegaan in missen in de openlucht met honderdduizenden pelgrims.
Critici stelden dat de vier slachtoffers waren geselecteerd op hun loyaliteit aan de kerk. Zo wachtte Anthony Foster, de vader van een misbruikt meisje dat daarna zelfmoord had gepleegd, tevergeefs op een ontmoeting met de kerkvorst.

Vrijhandelsverdrag met Chili

Australië en Chili ondertekenden op 30 juli 2008 een vrijhandelsverdrag. Het verdrag was het 55ste akkoord van deze strekking voor Chili en het 5de voor Australië. Het zou een einde maken aan 97 procent van de tarieven op de bestaande bilaterale handel die een waarde kende van omgerekend ruim 500 miljoen euro. In 2015 zou dit zelfs voor alle producten gaan gelden.

Eerder sloot Australië vrijhandelsverdragen met China, Japan, Korea en Singapore. Met Maleisië waren onderhandelingen gaande.

(Vorige berichten pagina 58/2 - 2008)

NIEUW-ZEELAND

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Belastingvermindering in verkiezingsjaar

De regering van Nieuw-Zeeland van premier Helen Clark kondigde op 22 mei 2008 een belastingvermindering aan van omgerekend 5,3 miljard euro voor de komende vier jaar. De maatregel was bedoeld om de populariteit van de regering in het verkiezingsjaar een impuls te geven. Clark zei dat vooral individuen en modale gezinnen ervan zouden profiteren. Minister van Financiën Michael Cullen liet weten dat de belastingvermindering tot maart 2009 in totaal 700 miljoen euro zou bedragen.

Het was voor het eerst in negen jaar dat er tot belastingvermindering werd besloten. Veel burgers kampten met financiële moeilijkheden door de sterke stijging van de prijzen voor voedsel en brandstof en de hogere hypotheekrente. Volledige uitvoering van de belastingvermindering betekende voor de individuele belastingbetaler een besparing tussen de 524 en 1330 euro.

NATUUR EN MILIEU

Plan voor volledige compensatie bij vermindering uitstoot CO_2

De regering van Nieuw-Zeeland presenteerde op 12 februari 2008 een plan om Nieuw-Zeeland tot het eerste land te maken dat het tegengaan van de uitstoot van gassen die bijdroegen aan de opwarming van de aarde, volledige zou compenseren. Premier Helen Clark zei dat de maatregelen ook nodig waren in het eigen, economisch belang.

De plannen omvatten wetten voor handel in emissies van broeikasgassen en beoogden te realiseren dat in 2012 het aandeel van schone biobrandstoffen minstens 3,4 procent was van alle verkochte brandstoffen.

In 2040 zou de transportsector CO_2 neutraal moeten zijn en de elektriciteitsopwekking al in 2025. Rond 70 procent van de elektriciteitsopwekking kwam al van hernieuwbare bronnen als hydro-elektriciteit, warmte van de aarde en wind.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Verontschuldigingen aangeboden aan Vietnamveteranen

Premier Helen Clark van Nieuw-Zeeland bood op 28 mei 2008 excuses aan de Vietnamveteranen uit haar land aan. Ondanks veel protesten van de bevolking stuurde Nieuw-Zeeland tussen 1964 en 1972 rond de 3.400 militairen naar Vietnam. Bij terugkeer kregen velen echter een vijandig onthaal. Volgens Clark was het hoog tijd om de tegenstellingen te overbruggen en ze verontschuldigde zich voor het feit dat de veteranen niet de behandeling hadden gekregen die ze verdienden.
Tijdens de oorlog in Vietnam sneuvelden 37 militairen uit Nieuw-Zeeland en raakten er 187 gewond.

Maori ondertekenen overeenkomst met regering

Zeven stammen van de oorspronkelijke bewoners van Nieuw-Zeeland, de Maori, tekenden op 25 juni 2008 een overeenkomst met de regering van Nieuw-Zeeland betreffende compensatie ter waarde van omgerekend ongeveer 205 miljoen euro voor het verlies van land, bossen en visgronden sinds de kolonisatie van het land.

De Treelords Overeenkomst voorzag in teruggave van 435.000 acres (1 acre = 4047 m^2) aan bossen van de centrale regering aan de stammen van het Noordereiland. Deze telden samen meer dan 100.000 mensen.

BUITENLANDSE ZAKEN

Nieuw-Zeeland sluit als eerste ontwikkeld land vrijhandelsverdrag met China

China en Nieuw-Zeeland ondertekenden op 7 april 2008 een vrijhandelsverdrag. Het was voor het eerst dat China zo'n verdrag sloot met een ontwikkeld land. Voor China zette de minister van Handel, Chen Deming, zijn handtekening naast die van zijn collega uit Nieuw-Zeeland, Phil Goff, in aanwezigheid van premier Helen Clark en haar Chinese collega Wen Jiabao.
Clark liet weten dat aan het verdrag drie jaar van onderhandelen vooraf was gegaan. Het gaf Nieuw-Zeeland toegang tot de groeiende Chinese markt en zou op den duur voor 96 procent een eind maken aan de importtarieven die Nieuw-Zeeland diende te betalen. De handel tussen China en Nieuw-Zeeland bedroeg omgerekend ongeveer 3,9 miljard euro per jaar, waarvan de Chinese export 75 procent besloeg. In 2013 zou 31 procent van de export van Nieuw-Zeeland naar China tariefvrij zijn, en voor melkproducten zou dat in 2019 het geval zijn.
Het akkoord maakte het ook mogelijk dat elk jaar 1800 Chinezen naar Nieuw-Zeeland kwamen om er te werken.

Parlement akkoord met ratificatie

Het parlement van Nieuw-Zeeland ging op 24 juli met 104 stemmen tegen 17 akkoord met ratificatie van het vrijhandelsverdrag dat op 1 oktober van kracht zou worden. De afschaffing van de importtarieven leverde volgens minister van Handel Phil Goff een enorm voordeel op.

Onenigheid over nucleaire technologie hindert relatie met de Verenigde Staten

Minister van Buitenlandse Zaken van de Verenigde Staten Condoleezza Rice zei op 26 juli 2008 tijdens een bezoek aan Nieuw-Zeeland dat het slepende conflict tussen beide landen aangaande nucleaire technologie moest worden opgelost om te kunnen beginnen aan een nieuw tijdperk van samenwerking in de Pacific. Rice benadrukte dat het belang van terugkeer van de democratie op Fiji, het stoppen van de verspreiding van massavernietigingswapens en meer veiligheid voor koopvaardij en visserij zwaarder moesten wegen dan de boycot door Nieuw-Zeeland van schepen die door

atoomkracht werden aangedreven of bewapend waren met kernwapens. Als gevolg van de 23 jaar oude verklaring dat Nieuw-Zeeland kernenergie- en kernwapenvrij was, konden de landen ook geen gezamenlijke militaire oefeningen houden.
In negen jaar was Rice pas de tweede Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken die in Nieuw-Zeeland op bezoek kwam.

(Vorige berichten pagina 63/3 - 2008)

INTERNATIONAAL

ALGEMEEN

WFP waarschuwt voor meer honger in arme landen

De directeur van het Wereldvoedselprogramma (WFP) van de Verenigde Naties, Josette Sheeran, waarschuwde tijdens een conferentie die op 22 april 2008 in Londen plaatsvond voor een 'stille tsunami van de honger'. De extreme stijging van de voedselprijzen op de wereldmarkt, onder andere veroorzaakt door de hoge olieprijzen en de groeiende vraag naar biobrandstoffen, zorgde voor een wereldvoedselcrisis. Voor de productie van de biobrandstoffen werden landbouwgronden gebruikt waardoor het totale areaal dat voor de voedselproductie kon worden gebruikt, afnam. Andere oorzaken van het voedseltekort waren onvoorspelbare weersomstandigheden en de groeiende vraag in China en India. Als gevolg van de voedselcrisis hadden al voedselrellen plaatsgevonden in Afrika, Azië en het Caribisch gebied.
Volgens de Britse premier Gordon Brown, die eveneens aan de conferentie deelnam, waren de gevolgen van de voedselcrisis ook in het Westen voelbaar. Hij sprak de hoop uit dat Westerse regeringen hun biobrandstofbeleid zouden herzien. De Britse oppositieleider, David Cameron, riep de Westerse wereld op haar consumptiepatroon te veranderen. Naar zijn mening moest de vleesconsumptie in Amerika en Europa drastisch worden teruggeschroefd.

Speciale eenheid moet voedselcrisis bestrijden

In de Zwitserse stad Bern kwamen op 28 en 29 april verschillende organisaties van de Verenigde Naties (VN) en de Wereldbank bijeen om de oprichting te bespreken van een speciale eenheid belast met de bestrijding van de wereldwijde voedselcrisis. De secretaris-generaal van de VN, Ban Ki-moon, zou deze zogeheten 'task force' persoonlijk gaan leiden. Robert Zoellick, president van de Wereldbank, zegde toe de leningen voor investeringen in de landbouw in Afrikaanse landen te verdubbelen tot 800 miljoen dollar (ca. 512 miljoen euro). Tevens riep hij landen op niet te reageren op de schaarste met het uitvaardigen van exportverboden.

Poging om uitbreiding woestijn in noorden Afrika tegen te gaan

In de Sahel-landen Senegal, Mali, Burkina Faso, Nigeria, Tsjaad, Niger, Mauretanië, Eritrea, Ethiopië, Soedan en Djibouti ging jaarlijks ongeveer 1,7 miljoen hectare aan landbouwgrond verloren door verwoestijning, aldus *afrol News* op 28 april 2008. Deze cijfers waren kort daarvoor bekendgemaakt op een persconferentie in de Senegalese hoofdstad Dakar, georganiseerd door het wetenschappelijk comité van The Great Green Wall Project. Dit project was in januari het jaar daarvoor tot stand gekomen bij een top van de Afrikaanse Unie (AU), op initiatief van de president van Senegal, Abdoulaye Wade, en de voormalige Nigeriaanse president Olusegun Obasanjo.
The Great Green Wall Project stelde zich ten doel het oprukken van de woestijn in de aan de Sahara grenzende landen tegen te gaan en indien mogelijk zelfs gedeeltelijk terug te dringen.

ONTWAPENING EN WAPENBEHEERSING

Verbod op clusterbommen

In de Ierse hoofdstad Dublin werd op 30 mei 2008 door 111 landen een internationaal verdrag afgesloten dat een einde moest maken aan productie, opslag, vervoer en gebruik van clusterbommen. Clusterbommen, die afgevuurd werden door artillerie-eenheden of vanuit een vliegtuig, explodeerden in de lucht en verspreidden een groot aantal kleinere bommen over een groot gebied. In landen als Libanon, Afghanistan, Laos en Vietnam waren als gevolg van het gebruik van dit wapen grote aantallen burgerslachtoffers gevallen. Het verdrag tegen de clusterbommen zou in werking treden nadat het door 30 staten was geratificeerd.

Diplomaten omschreven de bijeenkomst in Dublin als zeer succesvol, ondanks de afwezigheid van landen als de Verenigde Staten, China, Rusland, Pakistan, Israël en India – de grootste producenten van clusterbommen. De secretaris-generaal van de Verenigde Naties, Ban Ki-moon, verklaarde dat het verdrag bij zou dragen aan de bescherming van burgers in oorlogsgebieden. Voorstanders hoopten dat het akkoord ook zou leiden tot de stigmatisering van clusterbommen. Zij wezen op het succesvolle antilandmijnen verdrag dat in 1997 in de Canadese stad Ottawa was afgesloten en dat een substantiële bijdrage had geleverd aan het wereldwijd verminderde gebruik van landmijnen. De Cluster Munition Coalition, een samenwerkingsverband van niet-gouvernementele organisaties (ngo's) dat campagne voerde tegen dit type munitie, verklaarde dat het voor landen nu onmogelijk was geworden de gewraakte bommen te gebruiken zonder daarvan negatieve politieke consequenties te ondervinden.

ECONOMIE, FINANCIËN EN SOCIALE ZAKEN

Schade kredietcrisis geschat op 945 miljard dollar

In een op 8 april 2008 gepubliceerd rapport schatte het Internationaal Monetair Fonds (IMF) de schade van de kredietcrisis, die de financiële markten eind 2007 trof en zich in 2008 voortzette, op 945 miljard dollar (ca. 600 miljard euro). De banken namen ongeveer de helft van de verliezen voor hun rekening, en de rest kwam op het conto van hedgefondsen, pensioenfondsen, verzekeraars en andere beleggers.

Als belangrijkste oorzaak van de aanhoudende crisis werd de terugvallende economische groei in de VS genoemd. Deze werd door het IMF voor 2008 op slechts een half procent geraamd. Jaime Caruna, verantwoordelijk voor het rapport, riep banken op de onderlinge coördinatie en het toezicht op financiële instellingen te versterken. Verder waren financiële injecties van staatsinvesteringsfondsen en andere beleggers in de bancaire sector noodzakelijk, aldus het rapport.

(Vorige berichten pagina 363/2 - 2008)

Maandblad 78ste jaargang, nr. 3253, pag. 59673-59732

KEESINGS HISTORISCH ARCHIEF

SEPTEMBER 2008

Uitgever
stichting
Keesings Historisch Archief
Oudezijds Voorburgwal 249
1012 EZ Amsterdam

Redactie en abonnementenadministratie
Keesings Historisch Archief
J. J. Viottastraat 21
1071 JN Amsterdam
telefoon: 020-470 43 03
e-mail: redactie@kha.nl

Voor België
Gramacon n.v.
Nerviërslaan 29/2
1780 Wemmel
telefoon: 02-461 18 67
e-mail: kha@gramacon.be

Opzeggingen van het abonnement dienen schriftelijk of per e-mail te geschieden vóór 1 december van het lopende kalenderjaar.

© Keesings Historisch Archief. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

EUROPA

België 486
Financieel debacle Fortis

Denemarken 489
Eerste land in recessie in Europa

Duitsland 490
Economie krimpt

Frankrijk 490
Werkweek langer dan gedacht

Groot-Brittannië 491
Economie komt tot stilstand

Italië 492
Rechtbank staat beëindiging voeding comateuze patiënt toe

Liechtenstein 493
Belastingschandaal

Nederland 493
Vermogen beleggingsfondsen daalt door kredietcrisis

Oostenrijk 497
Verkoop Oostenrijkse luchtvaartmaatschappij

Russische Federatie 497
Crisis rond Georgië treft economie

Slowakije 498
Hoge economische groei in 2007

Spanje 500
Sterke terugval economie

Tsjechië 500
Hoge economische groei in 2007

Turkije 502
Nieuwe bevelhebber strijdkrachten geldt als 'havik'

Vaticaan 503
Excommunicatie vrouwelijke priesters

IJsland 503
Centrale bank verhoogt rente na tegenvallende inflatiecijfers

Zweden 504
Economische groei kalft af

AMERIKA

Aruba 505
Akkoord over juridische zelfstandigheid

Bolivia 506
Meerderheid bevolking steunt president bij referendum

Cuba 509
Raúl Castro nieuwe president

Frans-Guyana 514
Nieuwe voorzitter algemene raad

Guyana 514
Overheid geeft burgers zaad voor verbouw rijst

Nederlandse Antillen 515
Opheffing Antillen uitgesteld tot 2010

Suriname 517
Strafproces tegen Bouterse van start

Verenigde Staten 519
Economie presteert onverwacht goed

MIDDEN-OOSTEN

Jordanië 522
Groot aantal politieke partijen worden ontbonden

Syrië 524
Koopkrachtverbeterende maatregelen tegen prijsstijgingen

AZIË

China 526
Omstreden Olympische Spelen verlopen rustig

India 528
Economie groeit trager

Tadzjikistan 529
Groot deel bevolking leeft in armoede

Thailand 531
Tienduizenden eisen vertrek kabinet-Samak

Turkmenistan 533
Toegang internet wordt gemakkelijker

Vietnam 534
Hoge inflatie

AFRIKA

Soedan 536
Uitwerking vredesverdrag Noord-Zuid

Zimbabwe 540
Onderhandelingen over machtsdeling Mugabe-Tsvangirai

BELGIË

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Vooral in Brussel zijn velen afhankelijk van een leefloon

Op 28 augustus 2008 werden cijfers bekend waaruit bleek dat vooral in het gewest Brussel een relatief groot aantal mensen moest rondkomen van een leefloon. Dit 'laatste vangnet' was bedoeld voor mensen die geen betaald werd hadden en ook niet vielen onder enige voorziening voor sociale zekerheid. Het werd uitgekeerd door de Openbare Centra voor Maatschappelijk Welzijn (OCMW's). De gegevens werden in antwoord op kamervragen verstrekt door de federale staatssecretaris van Armoedebestrijding, Jean-Marc Delizée.
Over het hele land genomen waren er 132.434 leefloontrekkers. Brussel, waar slechts 10 procent van de bevolking woonde, had een aandeel van 25 procent ofwel 33.726 personen in het totaal aantal Belgen met een leefloon. Maar ook Wallonië kende een relatief groot aantal mensen met een leefloon. Daar woonde 30 procent van de bevolking, maar met 58.026 leefloontrekkers betekende dat 44 procent van het totaal. In Vlaanderen was de situatie omgekeerd. Het nam met 40.682 mensen die een leefloon kregen 30 procent van het totaal voor haar rekening, terwijl 60 procent van de Belgen in dit deel van het land woonde. Per duizend inwoners hadden in Vlaanderen 6,7 mensen het leefloon, in Wallonië 16,9 mensen en in Brussel 32,7 mensen.

Over iets langere termijn bezien, was de kloof tussen Vlaanderen enerzijds en Wallonië en Brussel anderzijds toegenomen. In de periode 2003-2007 daalde het aantal van leefloon afhankelijken in Vlaanderen met 5 procent, maar steeg het in Wallonië met 10 procent en in Brussel met 22 procent.

Wallonië trekt 80 miljoen euro uit voor verhoging koopkracht

De deelstaatregeringen van het Waals Gewest en de Franse Gemeenschap besloten op 28 augustus 2008 in een gezamenlijke vergadering tot een koopkrachtinjectie van 80 miljoen euro. Het geld zou worden besteed aan dertien concrete maatregelen voor Wallonië op terreinen als onderwijs, openbaar vervoer, kinderopvang en energie.
Besloten werd dat gezinnen die schooluitstapjes moeilijk konden bekostigen, een tegemoetkoming tot 100 euro kregen. Studiebeurzen in het lager, middelbaar en hoger onderwijs werden met 10 procent verhoogd. Het aantal studenten dat recht had op een studiebeurs werd uitgebreid.
De schoolabonnementen voor het openbaar vervoer werden goedkoper en de bus voor kinderen tot twaalf jaar gratis. Ook de reiskosten voor werkzoekenden die op sollicitatiegesprek moesten, werden geheel vergoed.
Voorts werd de opvang goedkoper voor de 70.000 kinderen tot drie jaar die naar een crèche gingen. Inkomens onder de 2.200 euro kregen een maand gratis kinderopvang per jaar, die tussen 2.200 en 3.000 euro een korting tot 200 euro en ook gezinnen met twee of meer kinderen hoefden minder te betalen.
De financiering van energiebesparing in de woning voor gezinnen met een laag of middeninkomen werd gunstiger.
Een andere maaregel tenslotte betrof de afschaffing van het luistergeld (27 euro per jaar). In Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest bestond dit al langer niet meer.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Topbestuurders bankverzekeraar Fortis vertrekken na financieel debacle

Uit cijfers van begin augustus 2008 bleek dat de winst van de Belgisch-Nederlandse bank en verzekeringsmaatschappij Fortis in het tweede kwartaal van het jaar nagenoeg was gehalveerd in vergelijking met dezelfde periode in 2007. De penibele situatie van het bedrijf vloeide niet alleen voort uit de kredietcrisis die vele banken trof, maar ook uit de overname van de Nederlandse financiële instelling ABN AMRO Bank NV. Deze laatste bank was na een lange overnamestrijd in het najaar van 2007 in handen gekomen van een consortium van Fortis met de Royal Bank of Scotland (RBS) en de Spaanse Banco Santander. De overnamesom bedroeg 71 miljard euro, waarvan 24 miljard voor rekening kwam van Fortis. Later werd echter duidelijk dat de bankverzekeraar de financiering niet rond had. Dit leidde in juli en augustus 2008 tot het vertrek van enkele topbestuurders.

Cijfers

De winst van Fortis daalde in het tweede kwartaal tot 830 miljoen euro. Een jaar eerder bedroeg deze nog 1.616 miljoen euro. De daling kwam geheel voor rekening van de bankdivisie: de winst ging van 1,1 miljard euro in het tweede kwartaal van 2007 naar 465 miljoen euro een jaar later. Omdat de onrust op de financiële markten minder invloed had op de verzekeringstak, bleef deze gespaard. De winst ging van 413 miljoen naar 423 miljoen euro. Als gevolg van de kredietcrisis moest Fortis in het eerste kwartaal al 229 miljoen euro afboeken en in het tweede kwartaal kwam daar 362 miljoen bij. Het totaalbedrag aan verliezen door de in de zomer van 2007 uitgebroken kredietcrisis kwam voor Fortis uit op 2,88 miljard euro.

Directeur en financieel bestuurder treden terug

Anders dan de financiële schade door de kredietcrisis, werden de gevolgen van de overname van ABN AMRO de top van Fortis persoonlijk aangerekend. De hoogste bestuurders werd verweten dat zij een uit financieel oogpunt onverantwoorde beslissing hadden genomen. Bovenal kwam de geestelijk vader van het overnameproject Maurice Lippens onder vuur te liggen. De vijfenzestigjarige voorzitter van de raad van bestuur, door de (Nederlandse) Vereniging van Effectenbezitters (VEB) aangeduid als 'de grootste graaier aan de top van het bedrijfsleven', trad vooralsnog echter niet af.
Dat gold wel voor algemeen directeur Jean-Paul Votron (57) en financieel bestuurder Gilbert Mittler (59), die op respectievelijk 11 juli en 1 augustus hun functie neerlegden. De zestigjarige Herman Verwilst nam nu tijdelijk de functie waar van Votron, wiens vaste plaatsvervanger hij was. Votron zelf kreeg als vertrekbonus een jaarsalaris mee van 1,3 miljoen euro. Wanneer hij ook zijn opties en aandelen kon houden, kwam daar nog eens 1 miljoen bij. Mittler, een vertrouweling van Maurice Lippens, kreeg binnen Fortis de functie van bijzonder adviseur van Verwilst, die op zijn beurt het takenpakket van Mittler waarnam.

Bedrijfswinsten dalen met bijna een derde

Eind augustus 2008 maakten zeventien van

de grootste Belgische ondernemingen hun halfjaarlijkse winstcijfers bekend, die duidelijk de sporen droegen van de (internationale) kredietcrisis. Gemiddeld boekten zij in de eerste helft van het jaar 30 procent minder winst dan in dezelfde periode in 2007. De gezamenlijke nettowinst bedroeg 6,87 miljard euro, tegenover 9,79 miljard euro het jaar daarvoor.
De winstdaling kwam voor het overgrote deel voor rekening van de drie grote banken Dexia, Fortis en KBC: hun aandeel in de totale winstval van de zeventien bedrijven bedroeg 93 procent. Hun gezamenlijke winstdaling lag op 2,709 miljard euro. De veertien overige ondernemingen verloren gezamenlijk 215 miljoen euro.
Vijf van de zeventien bedrijven boekten juist een hogere winst. Het ging om metaalbewerkingsbedrijf Bekaert, supermarktketen Delhaize, de industriële holding Groupe Bruxelles Lambert (GBL), brouwerijketen InBev en de holding Nationale Portefeuille Maatschappij (NPM). Ook materiaaltechnologiebedrijf Umicore en farmaceutisch bedrijf Omega Pharma hadden niet onder de kredietcrisis te leiden, maar hun nettowinst daalde door afstoting van delen van hun bedrijf.

NATUUR EN MILIEU

Huizensloop in Doel maakt weg vrij voor uitbreiding Antwerpse haven

Het verdwijnen van het op de linkeroever van de Schelde gelegen Oost-Vlaamse dorp Doel kwam opnieuw een stap dichterbij toen op 18 augustus 2008 werd begonnen met de afbraak van achttien woningen. Op 23 juni waren ook al zeven woningen gesloopt. Rond Doel speelde zich al lange tijd een heftige controverse af sinds in 1963 plannen werden ontwikkeld voor de expansie op de linkeroever van de haven van Antwerpen. Destijds had het dorp rond de dertienhonderd inwoners, maar daar was intussen nog maar een tiende deel van over.
De plannen volgden op de havenuitbreiding op de rechteroever van de Schelde, die de dorpen Lillo, Oorderen, Oosterweel en Wilmarsdonk volledig had doen verdwijnen. In Doel was echter sprake van taaie tegenstand, die behalve met acties ook via juridische weg kracht werd bijgezet. Volgens het comité Doel 2020 kon de sloop van het dorp worden voorkomen, omdat 'Doel kan uitgroeien tot een landelijk en historisch waardevol rustpunt aan de rand van de haven via een aanbod van horecabedrijven en kunstateliers, terwijl de haven met haar uitgestrekte Schelde-panorama's een belangrijke artistieke dimensie kan bieden aan Doel'.

De 25 woningen die in 2008 werden afgebroken, vormden een deel van de 120 die in een eerste fase moesten verdwijnen. Voor 26 andere was al een sloopvergunning verleend en voor andere woningen (en gebouwen) moesten nog plannen worden gemaakt. In augustus 2009, als het woonrecht in Doel zou aflopen, dienden de laatste bewoners vertrokken te zijn en kon het hele dorp worden afgebroken. Dat betekende de verdwijning van alle 220 woningen.

Nucleair laboratorium stilgelegd wegens verhoogde jodiumuitstoot

In Fleurus, provincie Henegouwen, werd op 25 augustus 2008 een lekkage van radioactief jodium vastgesteld in het daar gevestigde laboratorium van het Nationaal Instituut voor Radio-elementen (IRE), waar medische radio-isotopen werden verwerkt. Op het bedrijventerrein in Fleurus was ook de onderneming MDS Nordion gevestigd, die evenals het IRE actief was op het gebied van nucleaire geneeskunde. De productie van beide bedrijven werd op 26 augustus, na inspectie door het Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle (FANC), stilgelegd.
Het incident werd geclassificeerd volgens niveau 3 van de International Nuclear Event Scale (INES), waarmee de ernst van een nucleaire gebeurtenis werd bepaald. Vanaf niveau 4 was er sprake van ongevallen, waar het betreffende incident dus net onder bleef. Er werd van uit gegaan dat er geen risico's waren voor de gezondheid en het milieu, omdat de jodiumuitstoot beperkt was gebleven. Op 28 augustus maakte het FANC echter bekend dat metingen via grasstalen in de omgeving van het IRE hadden uitgewezen dat er sprake was van verhoogde jodiumwaarden.

Gezondheidsgevolgen

De bevolking werd op 28 augustus opgeroepen geen bladgroenten en fruit uit de tuin te eten of regenwater te drinken. De inwoners konden zich bovendien laten testen op de mogelijke aanwezigheid van radioactief jodium in hun schildklier, die voor een normaal functioneren van jodium afhankelijk is.
Deskundigen waarschuwden verder dat kinderen extra kwetsbaar waren voor het vrij komen van te hoge doses jodium. Volgens milieuorganisatie Greenpeace was het gezondheidsrisico voor kinderen tussen twee en zeven jaar 22 maal zo hoog als dat voor een volwassene. Omdat bij kinderen de schildklier veel sterker werkt, liepen zij het risico dat zij ook meer radioactief jodium opnamen.

Studie voorspelt uitdroging Vlaamse rivieren door klimaatverandering

Door de klimaatverandering kan de komende eeuw de waterstand in de 67 grootste Vlaamse rivieren met meer dan de helft dalen tijdens droge zomers. Dat bleek uit onderzoek van de Tunesische ingenieur Omar el Farouk Boukhris, die zijn doctoraatstudie hierover op 26 augustus 2008 verdedigde aan de Katholieke Universiteit Leuven (KUL). Het mede door de Vlaamse overheid gefinancierde onderzoek was gebaseerd op analyses van het Koninklijk Meteorologisch Instituut (KMI) en de klimaatmodellen van het Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) van de Verenigde Naties.
De promotor van de onderzoeker, hoofddocent rivierkunde Patrick Willems, schetste de gevolgen die zich rond het jaar 2100 konden voordoen, als volgt: 'In de zomer zal het minder vaak regenen, met langere periodes van droogte als gevolg. Daardoor zullen ook de waterstanden van de rivieren dalen. (...) Vandaag is een tekort aan water nog een marginaal probleem. Alleen tijdens uitzonderlijk droge zomers worden we er af en toe (...) mee geconfronteerd. Maar het ziet er naar uit dat de watertekorten de komende eeuw veel frequenter zullen worden.' Willems voorzag als gevolg van de dalende waterstand problemen voor de scheepvaart, de drinkwaterproductie en de waterkwaliteit. Omdat water bij een lagere stand minder werd verdund en gezuiverd, zou bovendien zuurstoftekort ontstaan dat tot vissterfte kon leiden.
Tegenovergesteld aan het zomerscenario kon zich volgens het onderzoek 's winters een ander probleem voordoen als gevolg van de voorspelde meer langdurige regenval, namelijk een verhoogd risico op overstromingen. Dat laatste kon ook optreden bij extreem onweer in de zomer, met als gevolg het overstromen van rioleringen.

België

CULTUUR EN WETENSCHAP

Cultuurprijzen

Cultuurprijzen van de Vlaamse Gemeenschap

De Vlaamse minister van Cultuur Bert Anciaux maakte op 4 februari 2008 de laureaten bekend van de officiële Cultuurprijzen van de Vlaamse Gemeenschap voor 2007. Er werden twaalf categorieën bekroond, waarbij aan de prijs voor Algemene Culturele Verdienste een bedrag van 20.000 euro was verbonden en aan de overige 12.500 euro. Uitgezonderd de driejaarlijkse prijzen voor jeugdliteratuur en poëzie, werden de onderscheidingen elk jaar uitgereikt:

Smaakcultuur - Academie voor Streekgebonden Gastronomie (ASG) - Centrum voor Culinair Erfgoed
Jeugdtheater - acteur Jo Jochems (1978)
Architectuur - architectenduo Ralf Coussée (1949) en Klaas Goris (1950)
Vrijwilliger - Open Kamp, scoutskamp voor maatschappelijk kwetsbare jongeren
Erfgoed - hoofdbibliothecaris Sylvia Van Peteghem (1955)
Podiumkunsten - Theatergroep Abattoir Fermé
Beeldende kunsten - kunstenaar David Claerbout (1969)
Film - Kinderfilmdistributeur Jekino
Muziek - Poppunt, steunpunt voor muzikanten
Jeugdliteratuur - auteur/illustrator André Sollie (1947)
Poëzie - prozaschrijver en dichter Peter Holvoet-Hanssen (1960)
Algemene Culturele Verdienste - Kunstencentrum Vooruit uit Gent

Cultuurmanager van het jaar

De directrice van het Antwerpse jeugdtheater Het Paleis, Barbara Wyckmans, werd op 25 februari 2008 uitgeroepen tot Cultuurmanager van het jaar. De prijs werd uitgereikt door de opleiding Cultuurmanagement van de Universiteit Antwerpen (UA). Ze werd onderscheiden vanwege haar innoverende programmering en management.

Museumprijzen

De Museumprijs, een initiatief van het tijdschrift Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen (OKV), werd elk jaar toegekend aan één museum in Brussel, één in Vlaanderen en één in Wallonië. Elk ontving 10.000 euro, te besteden aan projecten waarmee een nieuw publiek kon worden aangetrokken, zoals kinderen en jongeren, personen met een handicap of kansarmen. Op 24 april 2008 werden de onderscheidingen uitgereikt.
Voor Brussel ging de prijs naar de Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België (KMSKB), dat twee eeuwen oud was en zo'n twintigduizend schilderijen, sculpturen en tekeningen herbergde.
Het Museum van Hedendaagse Kunst Antwerpen (MuHKA) kreeg de Vlaamse museumprijs. Het ruim twintig jaar bestaande museum bezat een internationale collectie van onder meer schilderijen, sculpturen, foto's, films en tekeningen vanaf 1970.
Het Musée provincial Félicien Rops (Félicien Ropsmuseum), gevestigd in Namen, ontving de prijs voor Wallonië. Het was genoemd naar graficus, schilder en karikaturist Félicien Rops (1833-1898).

Literatuur

Joris Van Parys (1944) werd op 27 oktober 2007 voor zijn 956 pagina's tellende biografie *Het leven, niets dan het leven. Cyriel Buysse en zijn tijd* bekroond met de Prijs van de Provincie Oost-Vlaanderen voor Letterkunde (5.000 euro). De jury oordeelde dat het boek over de Vlaamse naturalist Buysse (1859-1932) wetenschappelijk onderbouwd en stijlvol geschreven was. Op een boeiende manier werden biografie en historiografie gecombineerd, stelde ze.
Op 7 mei 2008 ontving Van Parys voor hetzelfde boek ook de ABN AMRO Bank Prijs (12.500 euro) voor het Beste Non-Fictie Boek.

De Maatschappij der Nederlandse Letterkunde maakte op 13 maart 2008 bekend dat de driejaarlijkse Henriëtte Roland-Holstprijs (2.500 euro) was toegekend aan schrijver, dichter en publicist Johan de Boose (1962) voor zijn reisverslag *De Grensganger. Reis langs de ruïnes van het IJzeren Gordijn.* De Boose kreeg de onderscheiding voor de publicatie omdat deze zich kenmerkte door sociale bewogenheid en hoog literair niveau.

Auteur Paul Verhaeghen (1965) werd op 8 mei voor zijn roman *Omega Minor* in London bekroond met de prestigieuze Independent Foreign Fiction Prize (IFFP) van het Britse dagblad *The Independent.* Met de onderscheiding, goed voor 13.500 euro, werd elk jaar het beste hedendaagse boek bekroond dat recent naar het Engels was vertaald. Verhaeghen vertaalde zijn eigen roman zelf in het Engels.

Kinderboeken

Op 27 februari 2008 werd bekend gemaakt dat Noëlla Elpers (1959) en Tom Schamp (1970) de Boekenleeuw en de Boekenpauw 2008 hadden gewonnen met respectievelijk *Dolores* en *De 6de dag.* Dat waren de prijzen voor de beste auteurs en de beste illustratoren van kinder- en jeugdboeken in Vlaanderen.

De Vlaamse schrijver Jan Simoen (1953) kreeg op 14 mei voor zijn boek *Slecht* de Gouden Zoen uitgereikt. Daarmee werd het mooiste jeugdboek bekroond.

Poëzie

Miriam Van hee (1952) won op 29 januari 2008 de Herman de Coninckprijs (6.000 euro) voor de bundel *Buitenland.* De prijs was een initiatief van Boek.be, de overkoepelende belangenorganisatie van het boekenvak, om de Vlaamse poëzie onder de aandacht te brengen.

Op 9 maart reikte de Jan Campert-Stichting een poëzieprijs (5.000 euro) uit aan de Vlaamse postmodernist Dirk van Bastelaere (1960). Hij kreeg deze Jan Campert-prijs voor zijn vijfde dichtbundel *De voorbode van iets groots.*

Met de uitreiking op 11 april werd dichter Leonard Nolens (1947) de eerste Vlaamse winnaar sinds 1994 van de VSB Poëzieprijs (25.000 euro). Deze werd hem toegekend voor zijn bundel *Bres.*

Toneel

De Koninklijke Vlaamse Schouwburg (KVS) uit Brussel won op 29 februari 2008 de eerste Spiegelprijs, genoemd naar wijlen de fotograaf Patrick De Spiegelaere (1961-2007). De jaarlijkse prijs was bestemd voor een persoon of organisatie die een fundamentele bijdrage leverde aan een 'realistische beeldvorming over Afrika'.

Mode

De Belgische modeontwerper Dries Van Noten (1958) kreeg op 2 juni 2008 in New York de prestigieuze award van International Designer of the Year, een blijk van erkenning van de Amerikaanse mode-industrie. Van Noten kreeg met zijn werk veel aandacht in Amerikaanse vakbladen.

(Vorige berichten pagina 428/2 - 2008)

DENEMARKEN

BINNENLAND

Aanslag op Deense ambassade in Pakistan

Bij een zelfmoordaanslag op de Deense ambassade in de Pakistaanse hoofdstad Islamabad kwamen op 2 juni 2008 zeker acht mensen om het leven en raakten tientallen gewond. Twee dagen later werd de actie via een verklaring op internet opgeëist door al-Qaida. Als reden werd verwezen naar de publicatie van de omstreden spotprenten van de profeet Mohammed, die in september 2005 voor het eerst werden gepubliceerd in dagblad *Jyllands-Posten.* Sindsdien waren deze in verscheidene media opnieuw afgedrukt, leidend tot herhaalde acties van radicale moslims. In landen als Iran, Libanon en Syrië werden al eerder vernielingen aangericht bij de ambassades van Denemarken.

Klacht tegen publicatie cartoons afgewezen

Een Deens Hof van Beroep verwierp op 19 juni 2008 de klacht die was ingediend door een zevental moslimorganisaties tegen kranten die de spotprenten hadden afgedrukt. De uitspraak was conform die van oktober 2006 door een lagere rechtbank.
Volgens het Hof hadden de cartoons niet als doel om volgelingen van de islam te beledigen. De prenten vielen dan ook onder het recht op vrije meningsuiting, zoals vastgelegd in het Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden (EVRM). Uitzonderingen op dit recht waren volgens het Hof alleen mogelijk als een dergelijke expressie de nationale of publieke veiligheid in het geding bracht.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Denemarken eerste Europese land in recessie

Het Bureau voor Statistiek maakte op 1 juli 2008 bekend dat Denemarken als eerste van de landen van de Europese Unie in een economische crisis was beland. Criterium daarvoor was het doormaken van twee achtereenvolgende kwartalen van economische krimp. In de eerste drie maanden bedroeg de negatieve groei 0,2 procent en in het kwartaal daarop 0,6 procent.
De uit de Verenigde Staten naar Europa overgewaaide kredietcrisis was een van de oorzaken van de crisis. Daarnaast was er sprake van een daling van de investeringen en de bedrijfswinsten als gevolg van de hoge prijzen van vooral olie, die de kosten opjoegen en leidden tot een toenemende inflatie. Volgens gegevens van 10 juli was de inflatie de maand ervoor met 3,8 procent gestegen in vergelijking met een jaar eerder. Dat was het hoogste groeitempo sinds 1984. Economisch gunstig was nog steeds het niveau van werkloosheid, zo meldde het Bureau voor Statistiek op 31 juli 2008. Dit bereikte in juni zelfs een laagterecord van 1,6 procent. In juni 2007 bedroeg dat nog 3,5 procent en in december 2003 zelfs 6,2 procent.

Deense bank Roskilde genationaliseerd

De centrale bank in Denemarken maakte op 24 augustus 2008 bekend dat Roskilde genationaliseerd zou worden om deze negende bank van het land van de ondergang te redden. De bank was in ernstige problemen geraakt door de ontwikkelingen op de Deense vastgoedmarkt en de internationale kredietcrisis. Eerder in het jaar kon het faillissement van een andere bank, Trelleborg, maar ternauwernood worden voorkomen doordat deze werd overgenomen door concurrent Sydbank. Nu werd voor het eerst in vijftien jaar tot nationalisatie van een Deense bank overgegaan.
De centrale bank en een honderdtal kleinere financiële instellingen zouden de bezittingen van Roskilde kopen voor een bedrag van 4,5 miljard Deense kronen (ruim 600 miljoen euro), waarvan 3,75 miljard voor rekening kwam van de centrale bank. Tevens namen zij de schulden van de bank ter waarde van 37,7 miljard kronen over. Aandeelhouders zouden naar alle waarschijnlijkheid niets meer terugzien van hun beleggingen.

JUSTITIE

Islamitische partij wordt niet verboden

Openbaar aanklager Jørgen Steen Sørensen oordeelde op 19 juni 2008 dat er geen wettelijke gronden waren om de Deense tak van de internationale islamitische organisatie Hizb ut-Tahrir te ontbinden. Deze had in Denemarken zo'n duizend aanhangers en streefde naar de totstandkoming van een islamitische staat. Volgens Sørensen was dat op zichzelf echter geen reden voor een verbod: 'Zolang [de organisatie] geen geweld of andere strafbare methoden gebruikt, is er niets illegaals aan het verdedigen van een systeem dat fundamenteel verschilt van dat wat we in Denemarken hebben.'

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Denemarken zet voor misdrijven veroordeelde Irakezen uit

Vanaf 22 mei 2008 begon Denemarken met het terugsturen van elf Iraakse vluchtelingen naar hun land van herkomst. Die dag werden twee van hen uitgezet en de negen anderen zouden spoedig volgen. Het ging om mensen die waren veroordeeld voor ernstige misdrijven als drugshandel, brandstichting of zelfs moord. Eén van de elf was een afgewezen asielzoeker, terwijl de overige een legale status hadden. Het was de eerste maal dat Denemarken Irakezen naar hun land terugstuurde.
Mensenrechtenorganisatie Amnesty International (AI) achtte de beslissing onacceptabel en in strijd met het internationaal recht, dat uitzetting verbood naar een land waar betrokkenen veiligheidsrisico's liepen. Sommigen van de uit te zetten personen liepen de kans bij terugkomst in Irak gemarteld of vermoord te worden, zo stelde het hoofd van AI in Denemarken, Lars Normann Jørgensen.

BUITENLANDSE ZAKEN

Denemarken intensiveert hulpverlening aan Afrika

Denemarken zal de hulpverlening aan vluchtelingen en andere ontheemden in

met name Afrikaanse landen versterken, zo deelde minister van Ontwikkelingssamenwerking Ulla Tørnæs op 18 juli 2008 mee.

Sinds 2002 had Denemarken jaarlijks hulp verstrekt voor een bedrag van omgerekend ongeveer 40 miljoen euro en de bedoeling was dit bedrag te verhogen. De steun ging vooral naar Burundi, Kenia, Liberia, Oeganda, Soedan, Somalië, Tanzania en Zambia. Daarnaast zouden vluchtelingen worden geholpen in Irak, Jordanië, Libanon, Syrië en ook in Afghanistan, waar Deense militairen waren gelegerd.

(Vorige berichten pagina 314/1 - 2008)

DUITSLAND

BINNENLAND

Nieuwe cijfers over doden aan grens voormalig Oost-Duitsland

Meer dan dertienhonderd personen zijn bij de grens die de twee Duitslanden tussen 1945 en 1989 verdeelde, omgekomen. Dat bleek uit nieuw onderzoek van het particulier instituut '13 augustus Associatie' dat op 12 augustus 2008 werd gepubliceerd. De datum 13 augustus had betrekking op de dag waarop aan de bouw van de Berlijnse Muur, in 1961, begonnen werd.

In het genoemde aantal werden alle doden aan de grenzen van de voormalige Duitse Democratische Republiek (DDR) opgenomen, aldus een woordvoerder van het instituut: 'Wij hebben ook het verrassend hoog aantal zelfmoorden van grenswachten meegerekend, evenals het doden van Sovjetburgers die probeerden de Oost-Duitse grens over te komen, en ook personen die, terwijl zij aan de grens werden gecontroleerd, overleden, bijvoorbeeld door hartaanvallen.'

Veel historici meenden dat het totaal aantal personen dat op de vlucht van Oost naar West was gedood tussen de zeshonderd en zevenhonderd lag.

Volgens een schatting van begin augustus 2008 van het Potsdam Centrum voor Hedendaags Historisch Onderzoek zouden 'tenminste' 136 personen gedood zijn bij pogingen de Berlijnse Muur over te steken.

Roep om verbod van extreemrechtse jeugdorganisatie

De roep groeide op 12 augustus 2008 om een Duitse jeugdbeweging te verbieden nadat de politie een vakantiekamp in het noordoosten van Duitsland was binnengevallen dat deed denken aan de Hitler-jeugd. De politie stuurde 39 kinderen en volwassenen afkomstig uit het hele land naar huis. Zij droegen uniform-achtige kleding. Extreemrechtse materialen werden in beslag genomen, zoals theedoeken en liederenblaadjes met swastika's daarop.
Het kamp was georganiseerd door een groep die zich Heimattreue Deutsche Jugend (Duitse Jeugd trouw aan het Vaderland – HDJ) noemde en de opvolger zou zijn van de in 1994 verboden Viking-Jeugd. Het dagblad *Frankfurter Rundschau* citeerde deskundigen die zeiden dat zulke kampen een groeiend verschijnsel waren en dat zij elke twee of drie weekeinden wel ergens in Duitsland gehouden werden.

Goedkeuring voor moskee in Keulen

De gemeenteraad van Keulen gaf op 28 augustus 2008 groen licht voor de bouw van een van de grootste moskeeën in Europa, nadat de opdrachtgever had ingestemd met een inkorting van de minaretten. De Turks-Islamitische Unie voor Religieuze Zaken (DITIB) diende eerst een plan in voor twee minaretten van 55 meter elk, maar dit werd verworpen. Er waren nu 159 moskeeën in Duitsland, vergeleken met slechts 3 in 1990.

NASLEEP TWEEDE WERELDOORLOG

Duitsland compenseert Hongaarse Holocaustoverlevenden

De Duitse regering stemt in met een betaling van 12,3 miljoen euro aan ongeveer 6.500 joodse overlevenden van de nazi-bezetting van Boedapest, zo maakte de internationale joodse Claims Conference op 6 augustus 2008 bekend. Deze organisatie had hierover met de Duitse regering onderhandeld. Het ging om een eenmalige betaling van 1.900 euro per persoon.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Duitse economie krimpt

Volgens cijfers die het Federaal Bureau voor de Statistiek op 14 augustus 2008 bekendmaakte, kromp de Duitse economie – en dat voor het eerst sinds bijna vier jaar. Het bbp was in het tweede kwartaal van 2008 0,5 procent lager dan in het eerste kwartaal. In die eerste drie maanden was er nog een groei van 1,3 procent.
De belangrijkste oorzaken waren afnemende consumptie, de teruglopende bouwconjunctuur en verminderende investeringen. Maar ook de hoge olieprijs, de sterke euro en de crisis in de financiële wereld droegen aan de malaise bij.
De Duitse export bleef onveranderd sterk. In juni, de laatste kwartaalmaand, voerde Duitsland voor 88,3 miljard euro uit. Dat was bijna 8 procent meer dan in dezelfde maand van 2007.

Consumentenvertrouwen op dieptepunt

Volgens een onderzoek van 26 augustus 2008 door het gezaghebbende Neurenbergse instituut GfK (Growth from Knowledge) was het vertrouwen van de Duitse consumenten gedaald naar het laagste niveau in vijf jaar. Het instituut noemde als oorzaken de vooral door de voortdurende financiële crisis getemperde economische vooruitzichten en de verwachting van nieuwe prijsstijgingen, bijvoorbeeld van gas.

(Vorige berichten pagina 431/3 e.v. - 2008)

FRANKRIJK

BINNENLAND

Bloedbad uit 1944 herdacht

President Nicolas Sarkozy van Frankrijk bezocht op 25 augustus 2008 het dorp Maille aan de rivier de Loire. Hij herdacht daar samen met de dorpelingen een bloedbad dat op 25 augustus 1944 was aangericht. Op die dag hadden Duitse militairen 123 van de 500 inwoners vermoord, mogelijk als vergelding voor verzetsactiviteiten in de regio. Onder de doden waren 44 kinderen.
Het was het op één na grootste bloedbad in het door Duitsland bezette deel van Frankrijk, na de moord op 642 burgers in Oradour-sur-Glane op 10 juni 1944.

Een vergeten drama

In 1952 was in Bordeaux de nazi-officier Gu-

stav Schlüter bij verstek ter dood veroordeeld voor zijn aandeel in de moordpartij, maar hij werd nooit aangehouden. Hij zou in 1965 zijn overleden in Duitsland, waar hij in vrijheid had geleefd.
De Franse politiek, de media en het onderwijs hadden Maille na 1944 echter vergeten, omdat hun volledige aandacht uit ging naar de bevrijding van Parijs, eveneens op 25 augustus 1944, en de jaarlijkse herdenkingen daarvan. Toen de Duitse procureur Ulrich Mass in 2004 een onderzoek naar het bloedbad instelde, hadden veel Fransen er nog nooit van gehoord.

Dat er nooit formele erkenning was geweest voor het leed van de bevolking van Maille noemde Sarkozy tijdens de herdenkingsplechtigheid 'een morele fout'.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Franse werkweek langer dan gedacht

Frankrijk schafte in juli 2008 de facto de vijfendertigurige werkweek af omdat die slecht zou zijn voor de economie. De vijfendertigurige werkweek was een van de kortste ter wereld en daarom hadden Franse werknemers de naam lui te zijn.

Uit onderzoeksresultaten die het nationale bureau voor de statistiek Insee op 6 augustus publiceerde, bleek echter dat de Franse werknemers in 2007 in werkelijkheid gemiddeld 41 uur werkten. Dat was meer dan Duitsers (37,5 uur) en Britten (37 uur) en maar net iets minder dan Amerikanen met een volledige dienstbetrekking (41,7 uur in 2006). Franse boeren werkten zelfs 59 uur, middenstanders en ambachtslieden 55 uur en kantoorpersoneel 44 uur.

GEZONDHEID EN ZORG

Frankrijk verbiedt televisieprogramma's voor peuters

De Franse Mediaraad verbood op 20 augustus 2008 alle televisiezenders om programma's te maken voor kinderen onder de drie. Want volgens onderzoek vertraagde tv-kijken op die leeftijd de ontwikkeling van het kind. Ook kon het slaap- en concentratieproblemen veroorzaken. Buitenlandse zenders die zich op peuters richtten en in Frankrijk te ontvangen waren, moesten in het vervolg een waarschuwing voor ouders in beeld brengen. De verplichte tekst was: 'Televisie kijken kan de ontwikkeling van kinderen onder de drie vertragen, zelfs als het gaat om zenders die zich specifiek op hen richten'.
Minister Christine Albanel van Cultuur en Communicatie had ouders in juni al opgeroepen hun kinderen niet te veel tv te laten kijken.

BUITENLANDSE ZAKEN

Tien Fransen gedood in Afghanistan

Bij een vuurgevecht met opstandelingen in Saroubi, vijftig kilometer buiten de Afghaanse hoofdstad Kabul, kwamen op 19 augustus 2008 tien Franse militairen om. Ook vielen er aan Franse zijde 21 gewonden.

Sinds de val van de Taliban in 2001 waren er in Afghanistan nog niet zulke zware verliezen geleden aan de zijde van de buitenlandse grondtroepen. Voor het Franse leger was het het grootste verlies sinds 1983, toen in de Libanese hoofdstad Beiroet 53 militairen omkwamen.
Frankrijk had ongeveer drieduizend militairen gelegerd in Afghanistan. Zij namen deel aan de International Security Assistance Force (ISAF), de stabilisatiemacht van de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO). Na de dood van de tien militairen meldde het Franse persbureau *Agence France Presse* (AFP) dat het totale dodental aan Franse zijde sinds 2002 was opgelopen tot 24.

De Franse president Nicolas Sarkozy reisde in de avond van 19 augustus 2008 naar Afghanistan om zijn deelneming te betuigen. Een dag later volgde Defensieminister Hervé Morin. Ondertussen suggereerde de Franse pers, vooral het dagblad *Le Monde*, dat de slachtoffers waren gevallen omdat de communicatieapparatuur niet goed werkte en de troepen geen versterking kregen, terwijl ze al vier uur lang in een hevig vuurgevecht verwikkeld waren. Toen de ISAF uiteindelijk toch vanuit de lucht aanviel om de grondtroepen bij te staan, zouden daar Fransen bij zijn omgekomen. *Le Monde* baseerde zich op gesprekken met militairen die bij de slag gewond waren geraakt. Minister Morin ontkende echter dat er fouten waren gemaakt.

(Vorige berichten pagina 434/1 e.v. - 2008)

GROOT-BRITTANNIË

BINNENLAND

Usb-stick met gegevens over gedetineerden spoorloos

Het Britse ministerie van Binnenlandse Zaken gaf op 22 augustus 2008 toe dat 'een opdrachtnemer' een usb-stick met de namen van alle 84.000 gedetineerden van Engeland en Wales was kwijtgeraakt. Ook stonden er privéadressen van tienduizenden veelplegers op. Wie de 'opdrachtnemer' was wilde het ministerie niet zeggen.

In juni had de overheid nog een rapport gepubliceerd met richtlijnen voor beter beheer van computerbestanden en digitale informatiedragers als usb-sticks en cd's. Want in Groot-Brittannië raakte de overheid regelmatig gegevens over burgers kwijt.
Zo had de belastingdienst in november 2007 toegegeven dat informatie over 25 miljoen mensen, bijna de helft van de bevolking, zoek was. Bij diverse ministeries verdwenen in enkele jaren tijd digitale bestanden met gegevens over ziekenhuispatiënten, militairen en kandidaten voor het rijexamen.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Britse economie komt tot stilstand

Het Britse Nationale Bureau voor Statistiek maakte op 22 augustus 2008 bekend dat de economie van Groot-Brittannië in de maanden april, mei en juni met 0 procent was gegroeid ten opzichte van het eerste kwartaal van 2008. Sinds 1992 had de economie niet meer zo slecht gepresteerd. In de periode januari-maart was er nog sprake van 0,2 procent groei.

In het tweede kwartaal was de dienstensector – de ruggengraat van de Britse economie – met 0,2 procent gegroeid. De industriële productie en de binnenlandse consumptie waren echter met respectievelijk 0,8 en 0,1 procent afgenomen. De inflatie lag op 4,4 procent, veel meer dan de 2 procent waarnaar het kabinet Brown streefde.

De regering wees de hoge prijzen voor brand- en grondstoffen op de wereldmarkt

en de aanhoudende kredietcrisis aan als de oorzaken van de problemen.

Britse pond verliest waarde

Ten gevolge van het slechte economische nieuws verloor het Britse pond een deel van zijn waarde. Half juli was de munt meer dan US$2 waard; op 26 augustus zakte het voor het eerst in twee jaar onder US$ 1,84.
Ook ten opzichte van de euro moest het pond inleveren: het was op 26 augustus ruim 1,25 euro waard, tien eurocent minder dan in januari. In verhouding tot een mandje met de belangrijkste handelsvaluta had het Britse pond eind augustus 2008 zijn zwakste koers sinds 1996.

JUSTITIE

Britse hacker mag worden uitgeleverd aan de VS

Een rechtbank in Londen bepaalde op 31 juli 2008 dat Gary McKinnon mocht worden uitgeleverd aan de Verenigde Staten. McKinnon zou in 2001 en 2002 vanuit zijn woning in de Britse hoofdstad hebben ingebroken in 97 computers van het Amerikaanse leger en de ruimtevaartorganisatie NASA. Hierbij had hij de militaire verdediging van Washington DC tijdelijk platgelegd en bestanden gewist van computers die met oorlogsschepen communiceerden. Het Openbaar Ministerie van Groot-Brittannië sprak van 'de grootste inbraak in militaire computers ooit'.
McKinnon zei dat hij op zoek was naar bewijzen voor het bestaan van ufo's en buitenaards leven en beweerde die ook te hebben gevonden.

De advocaat van McKinnon stapte naar het Europese Hof voor de Rechten van de Mens, omdat ze vreesde dat haar cliënt door de VS zou worden aangemerkt als terrorist en dan zonder vorm van proces zou worden opgesloten. Volgens de Europese normen was dit een vorm van mensenrechtenschending. Bovendien leed hij aan een vorm van autisme, waardoor hij detentie in het buitenland niet zou verdragen. Het Hof in Straatsburg bepaalde op 28 augustus echter dat McKinnons uitlevering legaal was.
De VS hoopten dat McKinnons uitlevering en veroordeling andere hackers zou afschrikken.

(Vorige berichten pagina 436/3 - 2008)

ITALIË

BINNENLAND

Regering neemt vergaande maatregelen tegen criminaliteit

De Italiaanse regering onder leiding van premier Silvio Berlusconi wist zich op 15 juli 2008 gesteund door een parlementaire meerderheid voor haar plannen om de criminaliteit in Italië met harde hand te bestrijden. Ook in de Senaat bleek daarvoor op 1 augustus voldoende steun. Vanuit de linkse oppositie bestonden grote weerstanden tegen de voorstellen, die op gespannen voet zouden staan met de burgerrechten en politiek gemotiveerd zouden zijn.
De maatregelen hielden onder meer strafverzwaringen in voor illegale immigranten die misdrijven pleegden en gaven de autoriteiten de bevoegdheid om soldaten te laten patrouilleren in steden en andere gebieden waar de veiligheid onder druk stond door criminaliteit. Daarnaast werd voorzien in de mogelijkheid processen in zaken die zich vóór 2002 hadden afgespeeld, uit te stellen. De regering stelde met deze laatste maatregel te beogen dat de rechterlijke macht meer de handen vrij had om zich te concentreren op geweldsmisdrijven. Volgens de oppositie was de bedoeling daarvan echter om de premier uit de wind te houden. Deze stond namelijk nog altijd onder verdenking een Britse advocaat honderdduizenden euro's te hebben betaald in ruil voor een valse getuigenis op een tweetal processen tegen Berlusconi in de jaren negentig van de twintigste eeuw.

Topfunctionarissen verkrijgen immuniteit

Aan de volgens de oppositie verborgen agenda van de regering-Berlusconi werd opnieuw voeding gegeven door het voorstel strafrechtelijke immuniteit te verlenen aan de president, de premier en de voorzitters van beide Kamers. Ook daarvoor bestond voldoende parlementaire steun: op respectievelijk 10 en 22 juli gingen Huis van Afgevaardigden en Senaat akkoord met een wet die deze strafvrijwaring regelde. De oppositie beschouwde de nieuwe wetgeving als niets anders dan een maatregel die de premier bescherming moest bieden.
Tijdens de vorige regeringsperiode van Berlusconi (2001-2006) hadden conservatieve parlementariërs ook al geprobeerd dergelijke wetgeving door te voeren. Deze werd echter in januari 2004 door het Grondwettelijk Hof ongeldig verklaard wegens strijdigheid met de constitutie.

Regering wil vingerafdrukken van alle inwoners

Voor de criminaliteitsproblemen in de grote steden werden de Roma nogal eens verantwoordelijk gesteld. De regering wilde dit probleem tegemoet treden door vingerafdrukken te nemen van allen die tot deze bevolkingsgroep behoorden. In Italië woonden naar schatting 150.000 Roma, van wie een groot deel leefde in de sloppenwijken van Milaan, Napels en Rome. Zij woonden daar onder armoedige omstandigheden in meer dan zevenhonderd kampementen, veelal verstoken van water, elektriciteit en riolering.
Het plan riep veel protesten op, niet alleen van de oppositie maar ook van de kant van mensenrechtengroeperingen, de Europese Unie (EU), de Verenigde Naties (VN), alsmede van de regering van Roemenië, waar veel Roma vandaan kwamen. De critici kregen op 16 juli juridische steun toen de Italiaanse Autoriteit voor Gegevensbescherming (GCA) bepaalde dat het afnemen van vingerafdrukken op basis van etniciteit discriminerend was en in strijd met de grondwet. De regering perkte daarop het voorstel in door de maatregel van toepassing te verklaren op volwassenen en kinderen boven de veertien jaar die niet over een geldig identiteitsbewijs beschikten.
Het voorstel werd op 16 juli nogmaals aangepast, dit keer met steun van de oppositie. Vanaf 2010 zouden alle Italianen verplicht worden vingerafdrukken te laten afnemen. De oppositie bleef zich er wel tegen verzetten dat daarop vooruitlopend alvast begonnen werd dit te doen bij de Roma.

Soldaten ingezet om veiligheid te waarborgen

Op 4 augustus werd gevolg gegeven aan een van de elementen van het in juli aangenomen veiligheidspakket, te weten de inzet van militairen om de veiligheid te waarborgen. De regering stuurde drieduizend soldaten naar steden als Bologna, Milaan, Napels, Palermo en Rome waar zij in de straten controle uitoefenden en gevoelige locaties

als ambassades en detentiecentra voor immigranten in de gaten hielden. Volgens sommige commentatoren zouden drieduizend militairen daarvoor niet genoeg zijn, terwijl anderen juist waarschuwden voor een militarisering van de steden.

De Italiaanse minister van Binnenlandse Zaken, Roberto Maroni, liet op 26 augustus in dagblad *Corriere della Sera* doorschemeren dat mogelijk meer troepen zouden worden ingezet. Hij deed zijn uitspraken naar aanleiding van de mishandeling kort daarvoor van een aantal toeristen uit Duitsland en Nederland.

JUSTITIE

Arrestaties in corruptieaffaire zorgsector

De president van de Italiaanse regio Abruzzo, Ottaviano del Turco, werd op 14 juli 2008 gearresteerd op beschuldiging van corruptie. Del Turco, een voormalige minister van Financiën en oud-vakbondsleider, zou voor een bedrag van bijna 6 miljoen euro aan steekpenningen hebben aangenomen van zorgondernemer Vincenzo Angelini. Deze stond aan de leiding van een groot aantal privéklinieken met tweeduizend werknemers en een jaaromzet van ca. 300 miljoen euro. Naast Del Turco werden nog negen personen op verdenking van betrokkenheid gearresteerd. Er zou in totaal voor zo'n 15 miljoen euro aan steekpenningen zijn betaald.
Angelini bracht de zaak zelf aan bij justitie omdat hij, ondanks het betalen van steekpenningen, de 150 miljoen euro niet kreeg die hij nog tegoed zei te hebben van de regio Abruzzo voor verrichte medische diensten. Daarop besloot hij om in ruil voor strafvermindering met justitie samen te werken. De gesprekken die hij met Del Turco en anderen voerde, nam hij op, waardoor justitie over bewijsmateriaal beschikte.

GEZONDHEID EN ZORG

Rechtbank staat beëindiging voeding comateuze patiënte toe

Een Hof van Beroep in Milaan voldeed op 9 juli 2008 aan het herhaalde verzoek van een man om het leven van zijn al zestien jaar in comateuze staat verkerende dochter te beëindigen. Eluana Englaro verbleef sinds 1992, volgend op een auto-ongeluk op twintigjarige leeftijd, in het ziekenhuis in de noordelijke stad Lecco waar haar kunstmatig vocht en voeding werd toegediend. Artsen hadden twee jaar na het ongeluk vastgesteld dat de toestand van Eluana onomkeerbaar was. De vader, Beppino Englaro, meende overeenkomstig de wens van zijn dochter te handelen door aan te dringen op het verwijderen van de vocht- en voedingssonde.
In Italië was euthanasie verboden, maar patiënten hadden wel het recht om een medische behandeling te weigeren. Het Vaticaan, dat verontrust op de gerechtelijke uitspraak reageerde, meende echter dat de toestemming die was verleend in feite euthanasie legitimeerde.

CULTUUR EN WETENSCHAP

Noodtoestand uitgeroepen om Pompeï te conserveren

De Italiaanse regering riep op 4 juli 2008 de noodtoestand uit in Pompeï om de overblijfselen van het Romeinse stadje, dat in 79 na Christus was verwoest door de vulkaan Vesuvius, te kunnen redden. De archeologische vindplaats verkeerde in verval als gevolg van onvoldoende onderhoud en slijtage. Met de noodmaatregel kon de regering een beroep doen op speciale fondsen om Pompeï te redden.
De ruïnes in Pompeï, die waren herontdekt in 1748, vormden een populaire toeristische trekpleister en stonden op de Werelderfgoedlijst van de Verenigde Naties.

(Vorige berichten pagina 380/2 - 2008)

LIECHTENSTEIN

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Eerste Duitser veroordeeld in Liechtensteins belastingschandaal

Een zesenzestigjarige vastgoedmagnaat kreeg op 18 juli 2008 in het Duitse Bochum een voorwaardelijke gevangenisstraf van twee jaar in de eerste zaak die in Duitsland diende in verband met een groot belastingschandaal dat zijn oorsprong had in Liechtenstein. Elmar Schulte, uit Bad Homburg, werd schuldig bevonden aan zes aanklachten wegens belastingontduiking nadat hij een aantal miljoenen euro's in Liechtenstein op de bank had gezet en verzuimd had de ontvangen rente aan te geven. Schulte bekende volledig en betaalde al 7,6 miljoen euro aan achterstallige belasting en boetes aan de Duitse belastingautoriteiten.
Openbaar aanklagers onderzochten nog honderden gevallen in verband met het Liechtensteinse belastingschandaal.

Liechtenstein wil bankwetgeving hervormen

Op 15 augustus kondigde prins Alois aan dat Liechtenstein op korte termijn de bankwetgeving zou hervormen. Deze stap kwam na groeiende internationale druk als gevolg van belastingschandalen.
Het grootste schandaal kwam aan het rollen nadat bekend werd dat Heinrich Kieber, exwerknemer van de Liechtensteinse LGT-bank, in februari een cd-rom met vertrouwelijke gegevens van veertienhonderd rekeninghouders, voornamelijk Duitse spaarders, had verkocht aan de Duitse fiscus. In juli vertelde Kieber tijdens een hoorzitting hoe LGT geld van klanten wegsluisde via netwerken van brievenbusfirma's op de Britse Maagdeneilanden, in Panama of Nigeria. De LGT was eigendom van vorst Hans-Adam II van Liechtenstein. De Duitse regering eiste dat het land beter meewerkte aan het voorkomen van belastingontduiking.
Het plan van prins Alois behelsde volgens dagblad *NRC Handelsblad* nog steeds 'een betrekkelijk softe aanpak van belastingontduikers'. Alois zei namelijk dat hij eventueel bereid was informatie te verstrekken over verdachte rekeningen, mits betrokken landen bereid waren verstandige oplossingen te vinden voor de relatie die Liechtenstein had met bestaande klanten.

(Vorige berichten pagina 195/3 e.v. - 2008)

NEDERLAND

BINNENLAND

Kamerlid GroenLinks treedt af wegens actieverleden

Wijnand Duyvendak, sinds 2002 lid van de Tweede Kamer voor GroenLinks (GL), maakte op 14 augustus 2008 tijdens een persconferentie bekend af te treden. Hij

voelde zich daartoe gedwongen na negatieve publiciteit over zijn actieverleden, waarover hij nadere bijzonderheden had gegeven in zijn boek *Klimaatactivist in de politiek*. De crisis rond klimaatverandering die hij daarin als milieuspecialist van zijn fractie behandelde, werd geheel overschaduwd door de aandacht voor een beperkt aantal pagina's waarin hij zijn activisme beschreef in de buitenparlementaire beweging van de jaren tachtig van de twintigste eeuw.
Reden voor het aftreden van Duyvendak (50) was zijn onthulling dat hij in 1985 betrokken was geweest bij een inbraak in het ministerie van Economische Zaken, waaraan hij in zijn boek overigens niet meer dan één lange alinea wijdde. Daarbij waren geheime plannen buitgemaakt voor de bouw van nieuwe kerncentrales. Voormalig topambtenaar George Verberg liet via een brief weten dat Duyvendak destijds als redacteur van het toenmalige actieblad *Bluf!* verantwoordelijkheid droeg voor de publicatie van namen en adressen van ambtenaren. Dat leidde tot brandstichting en bedreigingen en Verberg was daar zelf slachtoffer van. Op 20 augustus presenteerde Duyvendak zijn boek in Amsterdam, waar politie aanwezig was vanwege bedreigingen die binnen waren gekomen bij GL en bij de uitgever van het boek. Enkelen voegden de daad bij het woord: er werden pamfletten uitgeworpen met de kop 'Terrorist' en vervolgens kreeg Duyvendak een taart in het gezicht. De daders kwamen uit de hoek van de extreemrechtse organisatie Voorpost.

Discussie binnen de partij

Fractievoorzitter Femke Halsema sprak zich ten tijde van de commotie onomwonden uit voor de verwerping van illegale acties. Dat kwam haar intern op kritiek te staan, met name van voormalige leden van de Pacifistisch Socialistische Partij (PSP), die in 1989 met andere groeperingen ter linkerzijde opging in GL. Onder hen waren europarlementariër Joost Lagendijk en voormalig lid van de Eerste Kamer Leo Platvoet. Zij meenden dat met deze opvatting te rigide werd gedacht over de aanvaardbaarheid van acties die tegen de wet ingingen. Des te sterker leefde deze kritiek onder een deel van Duyvendaks voormalige medeactivisten, die stelden dat openbaarmaking van geheime plannen via verdergaande acties juist bijdroeg aan democratisering van de besluitvorming.

Minister Cramer eveneens onder vuur

Ook Jacqueline Cramer, minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM), kwam in de nasleep van de affaire onder kritiek vanwege haar ondertekening in juni 1986 van een advertentie in dagblad *de Volkskrant*. Daarin hadden 178 organisaties en personen, onder wie een aantal bekende juristen en journalisten, verklaard opdrachtgever te zijn van de nummers van Bluf! waarin de bij Economische Zaken buitgemaakte documenten openbaar werden gemaakt: 'Wij (...) ondersteunen de funktie die het Weekblad Bluf! nu al 4,5 jaar vervult door het publiceren van geheime dokumenten, die laten zien hoe het werkelijk toegaat in de Haagse Kringen.'Cramer, lid van de Partij van de Arbeid (PvdA) en destijds voorzitter van de Vereniging Milieudefensie, stelde op 27 augustus in een reactie zich de advertentie niet te kunnen herinneren. Zij liet daarop onderzoek doen door adviesbureau Ernst & Young naar de vraag of zij de steunbetuiging had getekend.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Aantal bijstandsuitkeringen loopt sterk terug

In het tweede kwartaal van 2008 is het aantal bijstandsuitkeringen ten opzichte van dezelfde periode een jaar eerder met ruim 20.000 gedaald tot 268.000. Dat bleek op 28 augustus 2008 uit cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). In de periode juli 2007-juni 2008 nam het aantal bijstandsuitkeringen af met 7,3 procent. Wel kalfde het dalingstempo af in vergelijking met de periode juli 2006-juni 2007, toen de afname bijna 10 procent bedroeg.
De afname betrof alleen de langdurige uitkeringen, want in de categorie 'korter dan een jaar' nam het aantal in het tweede kwartaal van 2008 juist toe met 1.500. De grootste daling onder degenen die langer bijstandsgerechtigd waren, deed zich tussen juli 2007 en juni 2008 voor onder jongeren tot 35 jaar (14 procent) en in de leeftijdscategorie van 35 tot 45 jaar (ruim 10 procent).

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Inflatie op hoogste niveau in zes jaar

Uit op 7 augustus 2008 gepubliceerde gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) bleek dat de inflatie in Nederland de maand ervoor was gestegen tot het hoogste niveau in zes jaar. Ze bedroeg nu 3,2 procent, een stijging met 0,6 procent ten opzichte van juni. Het was de eerste keer sinds 2002 dat de inflatie boven de 3 procent uitkwam. De stijging van de huren en de hogere prijzen van gas en elektriciteit waren er de belangrijkste oorzaak van.
Op 14 augustus meldde het CBS dat de Nederlandse economie in het tweede kwartaal van 2008 met 2,8 procent was gegroeid in vergelijking met een jaar eerder. Er was echter geen sprake meer van groei ten opzichte van het voorgaande kwartaal.

Vermogen beleggingsfondsen daalt door kredietcrisis

Volgens cijfers van De Nederlandsche Bank (DNB), die op 19 augustus 2008 bekend werden, was het vermogen van Nederlandse beleggingsfondsen in het tweede kwartaal met 5,1 miljard euro afgenomen. Dat kwam overeen met een daling van 6 procent. Sinds de halverwege 2007 ontstane Amerikaanse kredietcrisis ook elders haar invloed deed gelden, was er sprake van een vermogensdaling met 21 procent naar 78,5 miljard euro aan het eind van het tweede kwartaal. Het gros van de daling kwam voor rekening van de dalende koersen en een kleiner gedeelte werd veroorzaakt doordat beleggers geld uit de fondsen weghaalden.

JUSTITIE

Gelegenheidscoalitie dient initiatiefwetsontwerp in voor kraakverbod

Kraken moet onder alle omstandigheden worden verboden en als misdrijf worden bestraft. Dat was de strekking van een initiatiefwetsvoorstel dat op 26 augustus 2008 voor advies naar de Raad van State werd gestuurd. Het was opgesteld door twee van de drie regeringspartijen, het Christen-Democratisch Appèl (CDA) en de ChristenUnie (CU), en de oppositionele Volkspartij voor Vrijheid en Democratie (VVD). De derde regeringspartij, de Partij van de Arbeid (PvdA), steunde het voorstel echter niet.
De initiatiefnemers wilden een einde maken aan de situatie dat het in bezit nemen van een pand niet strafbaar was als het langer dan een jaar had leeggestaan. Zij meenden dat er sprake was van een sterke toena-

me van criminaliteit, intimidatie en geweld rond kraakpanden en kozen er daarom voor het eigendomsrecht ook bij langere leegstand onverkort geldend te verklaren. De opwaardering van het kraken van overtreding tot misdrijf betekende dat degenen die zich schuldig maakten aan bedreiging en geweldpleging een maximumstraf van twee jaar en acht maanden kon worden opgelegd.
Een ander element uit het wetsvoorstel betrof de bestrijding van leegstand. Gemeenten zouden meer mogelijkheden moeten krijgen om deze aan te pakken. In uiterste instantie konden eigenaren van bedrijfspanden die langer dan een jaar leegstonden, worden verplicht huurders te accepteren. Volgens de drie partijen was het krakers niet, maar gemeenten wel toegestaan het eigendomsrecht waar nodig in te perken.

ONDERWIJS

Veel leerlingen verlaten school zonder startkwalificatie

Het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) publiceerde op 26 augustus 2008 een rapport dat liet zien dat veel jongeren de school verlieten zonder een diploma te hebben gehaald. Zij misten daardoor de startkwalificatie vanuit het Hoger Algemeen Voortgezet Onderwijs (HAVO), het Voorbereidend Wetenschappelijk Onderwijs (VWO) of niveau 2 van het Middelbaar Beroepsonderwijs (MBO). In het rapport, met de titel *Gestruikeld voor de start. De school verlaten zonder startkwalificatie,* werd apart aandacht besteed aan categorieën leerlingen die extra risico liepen op schooluitval.

Uitval groot onder MBO-leerlingen

Van de ruim 53.000 voortijdig schoolverlaters in 2005/2006 waren er 35.000 afkomstig uit het MBO ofwel 9,3 procent van het totaal aantal leerlingen in dit onderwijstype. Bijna 13.000 van hen haalde eerder ook al geen diploma Voorbereidend Middelbaar Beroepsonderwijs (VMBO). De overige 18.000 vroegtijdig schoolverlaters kwamen uit het voortgezet onderwijs (VMBO, HAVO, VWO), hetgeen overeenkwam met 2 procent van het aantal leerlingen. Naast het totaal aantal van 53.000 schoolverlaters waren er ruim 6.000 leerlingen die zonder startkwalificatie het speciaal onderwijs of het praktijkonderwijs verlieten.
Binnen de Europese Unie waren in 2000 afspraken gemaakt om in 2012 het aantal schoolverlaters terug te hebben gebracht tot 35.000. Van 2004 op 2005 was dit aantal in Nederland met 6.000 gedaald, maar van 2006 op 2007 met slechts 1.000. Het SCP concludeerde dan ook dat om de EU-doelstelling te halen het tempo van afname versneld moest worden.

Risicogroepen

Van de 35.000 schoolverlaters in het MBO hadden er 10.000 een niet-westerse achtergrond. In het voortgezet onderwijs ging het om 4.000 op het totaal van 18.000. De uitval onder deze categorie leerlingen was onder de eerste generatie hoger dan onder de tweede generatie. Mede omdat relatief veel allochtone leerlingen in de vier grote steden woonden, waren daar ook meer schoolverlaters dan in kleinere gemeenten.
Daarnaast was er sprake van een bovengemiddeld aantal vroegtijdig schoolverlaters onder leerlingen uit eenoudergezinnen: dat lag ongeveer twee maal zo hoog als onder kinderen uit gezinnen met twee ouders.
Een derde groep kinderen met een relatief hoge uitval werd gevormd door degenen uit gezinnen waar de ouders laag opgeleid waren. Hetzelfde gold wanneer de ouders geen betaalde arbeid verrichtten.

GEZONDHEID EN ZORG

Overgewicht groot gezondheidsprobleem onder allochtonen

Een op 20 augustus 2008 verschenen rapport van het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) gaf een vanuit gezondheidsoogpunt problematisch beeld van overgewicht onder allochtonen, een erkende risicofactor voor een verslechterende gezondheidsprognose voor de lange termijn. Van overgewicht werd gesproken bij een zogeheten Body Mass Index (BMI) – de verhouding tussen lengte en massa – van 25 of hoger. Lag deze index boven de 30, dan was er sprake van obesitas (zwaarlijvigheid). Het rapport was getiteld *Minderheden meer gewicht. Overgewicht bij Turken, Marokkanen, Antillianen en Surinamers en het belang van integratiefactoren.*
Volgens genoemde index was meer dan de helft van de Turken (55 procent), Marokkanen (51 procent) en Antillianen (50 procent) te zwaar. Bij Surinamers en autochtonen lag dit aandeel rond de 45 procent. Het probleem deed zich vooral voor onder mensen boven de 55 jaar. Bij de Turken onder hen had 83 procent overgewicht en bij de Marokkanen 78 procent, terwijl dat percentage bij autochtone ouderen op 60 procent lag.
Allochtone mannen hadden vaker overgewicht, maar obesitas was meer aan te treffen onder vrouwen. Bij Antilliaanse vrouwen ging het om 25 procent van hen, onder Creools-Surinaamse vrouwen was dat 24 procent en onder Turkse vrouwen 21 procent. Zwaarlijvigheid kwam veel minder voor bij autochtone vrouwen, namelijk bij 12 procent.
Uit het rapport bleek tenslotte dat allochtonen die van de tweede generatie waren, de Nederlandse taal goed beheersten en vaak met autochtonen omgingen géén hogere kans hadden op overgewicht. Volgens het SCP hield dat hoogstwaarschijnlijk in dat het terugdringen ervan in positieve zin werd beïnvloed door integratie in de Nederlandse samenleving.

NATUUR EN MILIEU

Milieuinstituut bevestigt gezondheidsklachten door vliegverkeer Schinveld

De resultaten van een onderzoek door het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) wezen op 6 augustus 2008 uit dat de geluidshinder in de regio van de vliegbasis Geilenkirchen tot gezondheidsklachten leidde. Geilenkirchen was een Duitse militaire basis, waar vanuit Awacs-radarvliegtuigen van de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO) opstegen en landden. Bewoners en actiegroepen rond het nabijgelegen Limburgse Schinveld, gemeente Onderbanken, verzetten zich al jaren tegen de overlast en ook tegen milieuverontreiniging en aantasting van het natuurschoon. De acties bereikten een nieuw hoogtepunt toen in 2005 besloten werd om met het oog op de veiligheid van het vliegverkeer zes hectare bos te kappen.
Uit het RIVM-onderzoek bleek dat als gevolg van de overlast een aantal kinderen zwak scoorde op leesprestaties en dat rond de honderd volwassenen kampten met hoge bloeddruk. Het betrof personen binnen de geluidzone van 50 decibel, waar behalve delen van Onderbanken ook Oirsbeek en gedeeltelijk Brunssum onder vielen. Naar schatting 41.000 mensen in Zuid-Limburg

hadden overlast door ernstige geluidshinder van de vliegtuigen.

Raad van State legt minister Cramer dwangsom op

De Raad van State legde minister Jacqueline Cramer van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM) op 1 augustus een dwangsom op, om haar te dwingen een besluit te nemen over de boskap bij Schinveld. De zaak was aangespannen door de gemeente Onderbanken en de actiegroep Stop Awacs. De Raad van State had al eerder, in juli 2007, de speciale dwangprocedure waar Cramers voorganger Sybilla Dekker gebruik van had gemaakt, als onrechtmatig gekwalificeerd.
Omdat de minister tot tweemaal toe geen gehoor had gegeven aan de sommatie van de Raad van State om een nieuw besluit te nemen, moest zij nu – bij uitblijven daarvan binnen vier weken – 1.000 euro per dag, met een maximum van 100.000 euro, aan de eisende partijen betalen. Op 25 augustus zegde Cramer schriftelijk toe dat in het vervolg geen dwang meer zou worden gebruikt en beslissingen over mogelijke bomenkap alleen in goed overleg met Onderbanken zouden worden genomen. Dit verwees naar de geplande kap van nog eens veertien hectare bos.
Zes dagen later beëindigden de actiegroepen Stop Awacs en GroenFront! hun bezetting van het bos die zij op 29 augustus waren begonnen en waartoe zij ook bij eerdere protesten al waren overgegaan. Zij deden dat bij wijze van waarschuwing aan de ministeries van VROM en Defensie om niet nog meer bos te kappen.

CULTUUR EN WETENSCHAP

Cultuurprijzen

Literatuur

E. du Perronprijs
Schrijver Guus Kuijer (65) ontving op 23 januari 2008 de E. du Perronprijs (2.500 euro) voor wat de jury aanduidde als zijn 'oorspronkelijke en rijk geschakeerde bijdrage aan agnostisch, interreligieus en literair Nederland'. De prijs van de Faculteit der Letteren van de Universiteit van Tilburg (UvT) en de gemeente Tilburg was bedoeld als blijk van waardering voor personen of instellingen die een culturele bijdrage leverden aan een goede omgang tussen de verschillende bevolkingsgroepen in Nederland.

Anna Bijns Prijs
Het boek *Witte Liefde* van Wanda Reisel (52) werd op 3 februari bekroond met de Anna Bijns Prijs (10.000 euro). Deze ging om de twee jaar afwisselend naar proza en poëzie, geschreven door een vrouw.

Gouden Uil
Schrijver Marc Reugebrink (1960) kreeg op 29 maart in Antwerpen de Gouden Uil (25.000 euro) uitgereikt voor zijn roman *Het grote uitstel.* De Gouden Uil was de grootste Vlaamse literatuurprijs.

Gouden Ganzeveer
Op 17 april werd de Gouden Ganzeveer uitgereikt aan schrijver, dichter en essayist Joost Zwagerman (44). Hij werd onder meer gewaardeerd voor zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid, als bruggenbouwer tussen kunst, literatuur en samenleving alsmede voor zijn bloemlezingen van de Nederlandse en Vlaamse literatuur.

Bob den Uyl Prijs
De VPRO Bob den Uyl Prijs (5.000 euro) voor het beste literaire en/of journalistieke reisboek, werd op 25 april toegekend aan Dick Wittenberg en Jan Banning voor hun boek *Binnen is het donker, buiten is het licht.* Het beschreef het dagelijks bestaan in een arm dorp in Malawi.

Librisprijs
D. Hooijer (pseudoniem van Kitty Ruis) kreeg voor haar verhalenbundel *Sleur is een roofdier* op 6 mei de 22ste Libris Literatuur Prijs (50.000 euro) uitgereikt. Hooijer (68) was de eerste vrouw sinds 1994 die de prijs kreeg.

Gouden Ezelsoor
Aan schrijver Christiaan Weijts (32) werd op 18 juni het Gouden Ezelsoor uitgereikt voor zijn romandebuut *Art.285b.* De prijs van het Koninklijk Verbond voor Grafische Ondernemingen (KVGO) werd toegekend aan het best verkochte debuut.

Kinderboeken

Woutertje Pieterse Prijs
De kinderboekenschrijver Hans Hagen (52) kreeg op 13 maart 2008 de Woutertje Pieterse Prijs (15.000 euro) voor *Verkocht.* Hagen schreef 45 boeken en met zijn vrouw Monique Hagen de poëziebundel *Jij bent de liefste.*

Gouden penseel
Op 29 mei werd het Gouden Penseel voor het best geïllustreerde kinderboek uitgereikt. De prijs ging naar Charlotte Dematons (50) voor *Sinterklaas.*

Poëzie

Ida Gerhardt Poëzieprijs
Nachoem Wijnberg (46) ontving op 14 maart 2008 de Ida Gerhardt Poëzieprijs (2.500 euro) voor zijn bundel *Liedjes.*

VSB Poëzieprijs
Leonard Nolens (61) werd met zijn bundel *Bres* winnaar van de VSB Poëzieprijs (25.000 euro). Nolens kreeg de prijs op 11 april uitgereikt.

Buddingh Prijs
Op 11 juni werd de Buddingh Prijs toegekend aan Wiljan van den Akker (1954) voor zijn bundel *De Afstand.* Van den Akker was hoogleraar Nederlandse taal- en letterkunde aan de Universiteit Utrecht (UU).

Toneel

Mary Dresselhuys Prijs
Actrice Beppie Melissen (56) kreeg op 18 maart 2008 de Mary Dresselhuys Prijs. De toneelprijs bedroeg 12.500 euro, te besteden aan toneelstudie.

Architectuur en beeldende kunst

Gerrit Benner Prijs
Op 19 januari 2008 ontving beeldend kunstenaar Louis G. Le Roy (83), bouwer van de ecokathedraal in Mildam bij Heerenveen, de Gerrit Benner Prijs voor Beeldende Kunst, als waardering voor zijn gehele oeuvre. De prijs was vernoemd naar de Friese kunstenaar Gerrit Benner (1897-1981) en ingesteld door de Provinciale Staten van Friesland.

Oeuvreprijs Fonds Beeldende Kunsten
Industrieel ontwerper Bruno Ninaber van Eyben (57) ontving op 25 januari een oeuvreprijs (40.000 euro) van het Fonds voor Beeldende Kunsten, Vormgeving en Bouwkunst (BKVB). Hij tekende de Nederlandse zijde van de euromunten.

Nederland

Charlotte Köhler Prijzen
De Charlotte Köhler Prijzen van het Prins Bernhard Cultuurfonds werden op 4 juli uitgereikt aan grafisch ontwerper Julia Born (1975), architect Anne Holtrop (1977) en beeldend kunstenaar Pablo Pijnappel (1979). Elk ontving 20.000 euro.

Mode

Grand Seigneur
De modeonderscheiding Grand Seigneur werd op 24 juli 2008 toegekend aan mode-illustrator Piet Paris (46), pseudoniem voor Pieter `t Hoen. Naast illustrator was `t Hoen onder meer medeoprichter van het Fashion Institute Arnhem (FIA), een masteropleiding in modeontwerpen.

Film

Gouden Kalf-speld
Het Nederlands Film Festival (NFF) liet op 7 april 2008 weten dat filmmaker Pim de la Parra (68) was bekroond met een Gouden Kalf-speld vanwege zijn pionierswerk voor de film in Nederland en Suriname. De la Parra maakte een groot aantal films met de in 2004 overleden Wim Verstappen. Ook stimuleerde hij jong talent in Nederland en Suriname.

Muziek

VPRO/Boy Edgar Prijs
De VPRO/Boy Edgar Prijs 2008 (12.500 euro), de belangrijkste prijs op het gebied van jazz en geïmproviseerde muziek, werd op 19 mei 2008 uitgereikt aan slagwerker en componist Pierre Courbois (68). De jury noemde hem een van de belangrijkste vormgevers van de moderne Nederlandse jazz.

Drastische ingreep Fonds Podiumkunsten in subsidieverdeling

Het Nederlands Fonds voor de Podiumkunsten (NFPK) maakte op 21 augustus 2008 bekend dat voor de periode 2009-2012 een groot aantal bestaande theater- en muziek-subsidies zou komen te vervallen. Van de 141 muziekensembles, toneelgroepen en festivals zouden er 59 hun subsidie verliezen. Dat gold onder meer voor gerenommeerde groepen als het Ton Koopmans Amsterdam Baroque Orchestra, het Willem Breuker Kollektief, de Theu Boermans Theatercompagnie en Ton Simons Dance Works Rotterdam. Daardoor zouden de meeste van de 59 gezelschappen moeten worden opgeheven. Het geld, in totaal 38 miljoen euro, zou nu gaan naar de 82 overgebleven en naar 36 nieuwe groepen. De gemiddelde subsidie per instelling zou met ruim 20 procent stijgen.
Met de herschikking van de subsidie werd beoogd de doorstroming te bevorderen en versnippering tegen te gaan. Het besluit wekte echter grote verontwaardiging in de sector van de podiumkunsten en een aantal van de getroffen gezelschappen kondigde gerechtelijke stappen aan.

(Vorige berichten pagina 442/3 - 2008)

Oostenrijk

OOSTENRIJK

BINNENLAND

Minister Faymann wordt nieuwe leider sociaaldemocraten

De Oostenrijkse sociaaldemocraten kozen op hun partijcongres van 8 augustus 2008 minister van Transport Werner Faymann als hun nieuwe leider, in de aanloop naar de vervroegde verkiezingen in september. Deze waren noodzakelijk geworden nadat de moeizame coalitie van de Socialistische Partij Oostenrijk (SPÖ) en de Oostenrijkse Volkspartij (ÖVP) op 7 juli was gestrand.
De achtenveertigjarige Faymann stond als enige kandidaat en kreeg meer dan 98 procent van de stemmen. Hij volgde als partijleider kanselier Alfred Gusenbauer op. Faymann werd tevens kandidaat van de SPÖ voor het kanselierschap.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Regering stemt in met verkoop Oostenrijkse luchtvaartmaatschappij

De Oostenrijkse regering ging op 12 augustus 2008 definitief akkoord met plannen om de noodlijdende nationale luchtvaartmaatschappij Austrian Airlines (AUA) te verkopen aan een buitenlandse concurrent. Als meest waarschijnlijke partner voor AUA werd het Duitse Lufthansa gezien.
AUA was voor 42,75 procent in handen van de staat en mocht nu worden geprivatiseerd, op voorwaarde dat een blokkerend minderheidsaandeel van 25 procent in Oostenrijkse handen zou blijven. AUA had een schuld van bijna 900 miljoen euro en boekte een groot verlies over het eerste half jaar van 2008.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

VN-rapporteur waarschuwt tegen racisme in Oostenrijkse politiek

Racisme en afkeer van vreemdelingen in de Oostenrijkse politiek zijn reden voor 'ernstige zorg' en de staat zal meer vastberadenheid moeten tonen om dit probleem aan te pakken. Dat verklaarde Ion Diaconu, rapporteur van het Comité voor de Eliminatie van Rassendiscriminatie (CERD) van de Verenigde Naties, op 8 augustus 2008 tijdens een zitting in Genève over de situatie in Oostenrijk. 'Het voortduren van racistische uitlatingen jegens moslims, joden, Afrikanen en anderen in de politiek, in de media en op internet is een zaak om ernstig bezorgd over te zijn', aldus Diaconu.

(Vorige berichten pagina 451/1 e.v. - 2008)

Russische Federatie

RUSSISCHE FEDERATIE

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Crisis rond Georgië treft Russische economie

De oorlog met Georgië rond zijn regio's Zuid-Ossetië en Abchazië heeft geleid tot kapitaalvlucht uit Rusland en daling van de aandelenkoersen op de Russische beurs. Dat schreef dagblad *NRC Handelsblad* op 29 augustus 2008. De Russische aandelenindex RTS was met ruim 7 procent gedaald tot het laagste peil sinds 2006. Ook zag het Russische bedrijfsleven de kapitaalstroom uit het buitenland in één maand tijd dalen met 87 procent. Op de beurs haalden Russische bedrijven in augustus nauwelijks 3 miljoen dollar (ruim 2 miljoen euro) op terwijl dat in juli nog 933 miljoen dollar was. Dat deze cijfers bij de Russische overheid nog niet echt hard aankwamen, had te maken met het feit dat het land beschikte over 500 miljard dollar aan reserves dankzij de hoge inkomsten uit olie en andere grondstoffen. Uit die inkomsten stroomde 1 miljard dollar per dag binnen.
Volgens sommige experts was er toch reden

tot zorg voor de Russische overheid, omdat de hoge inkomsten uit energie de economische ontwikkeling eerder hadden afgeremd dan gestimuleerd. Pogingen van Vladimir Poetin als president om de economie te diversifiëren en deels om te buigen naar hoogwaardige technologie en afgewerkte producten hadden weinig opgeleverd. Dat betekende dat de Russische economie zeer kwetsbaar was voor een daling van de grondstoffenprijzen. Hoe kwetsbaar bleek uit het feit dat het aandeel van de olie- en gasbranche in het bbp was gestegen van 12,7 procent in 1999 naar 32 procent in 2007.

JUSTITIE

Zakenman Michail Chodorkovski blijft vast

De zakenman Michail Chodorkovski zou niet vervroegd op vrije voeten komen. Een rechtbank in de stad Tsjita in Siberië, waar de voormalige topman van het energieconcern Yukos gevangen zat, wees een verzoek om vervroegde vrijlating op 22 augustus 2008 af.
In Rusland mocht een rechter de tweede helft van de straf van een gedetineerde kwijtschelden, als deze zich goed had gedragen. De rechtbank stelde echter dat Chodorkovski niet aan 'professionele scholing' had meegewerkt. Ook zou hij de gevangenisregels hebben genegeerd. Het werk in de gevangenis bestond voornamelijk uit naaiwerkzaamheden.

BUITENLANDSE ZAKEN

Verhoogde spanningen met het Westen door oorlog om Georgië

De enkele dagen durende Georgisch-Russische oorlog van begin augustus 2008 rond de door Rusland gesteunde en naar onafhankelijkheid strevende Georgische republieken Zuid-Ossetië en Abchazië leidde tot een zeer gespannen verhouding tussen westerse landen en Rusland. Ook met buurland Oekraïne kwamen de Russen in conflict.

President Medvedev in bijrol tijdens crisis

Dagblad *NRC Handelsblad* constateerde op 16 augustus in een analyse van het Russische optreden tijdens de crisis rond Georgië dat premier en ex-president Vladimir Poetin daarin de dominante rol speelde. President Dmitri Medvedev, volgens de grondwet de hoogste gezagsdrager in het land, speelde volgens de krant een duidelijk ondergeschikte rol. Toen de oorlog op 8 augustus uitbrak, vierde Medvedev vakantie op de Wolga en was Poetin in Beijing voor de opening van de Olympische Spelen. Zodra Poetin terug was uit China leek hij het commando te hebben, zoals in de garnizoensstad Vladikavkaz een dag na het begin van de oorlog.
Poetin was over het algemeen goed voor dreigende uitlatingen, terwijl Medvedev vaak wat meer vredelievende geluiden liet horen. Deze rolverdeling dateerde al van vóór het conflict met Georgië.

Rusland waarschuwt Oekraïne over basis Zwarte Zeevloot

De Russische minister van Buitenlandse Zaken Sergej Lavrov waarschuwde de leiders van Oekraïne op 19 augustus tegen pogingen het gebruik van de vlootbasis Sebastopol door de Russische Zwarte Zeevloot te beperken. De spanningen tussen de twee landen waren opgelopen door de Russisch-Georgische oorlog. De prowesterse president van Oekraïne, Viktor Joesjtsjenko, had namelijk partij gekozen voor Georgië in het conflict met Rusland. Hij had ook gesuggereerd dat de bewegingen van schepen van de Russische vloot vanuit Sebastopol onderworpen waren aan goedkeuring door Oekraïne.
De Oekraïense minister van Buitenlandse Zaken Volodymyr Ohryzko probeerde later de gemoederen te bedaren door te zeggen dat zijn land niet zou proberen de Russische scheepsbewegingen naar en van Sebastopol te beperken.

Spanningen met Verenigde Staten en Europese Unie

De Verenigde Staten en de Europese Unie riepen Rusland op 25 augustus opnieuw op zijn troepen uit de havenstad Poti en andere Georgische plaatsen terug te trekken. In Poti waren toen nog steeds Russische troepen aanwezig die aan de oorlog hadden deelgenomen. Het Westen had Rusland ervan beschuldigd excessief geweld te hebben gebruikt in reactie op de Georgische aanval op Zuid-Ossetië. De Russische beslissing Zuid-Ossetië en Abchazië als onafhankelijke staten te erkennen, werd door westerse landen gezien als een schending van de territoriale integriteit van Georgië.
Op 26 augustus bekritiseerde Rusland de activiteit van oorlogsschepen van de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO) in de Zwarte Zee. Twee Amerikaanse schepen waren op weg naar Poti voor het afgeven van humanitaire hulpgoederen. De Amerikaanse scheepsbewegingen hadden geleid tot soortgelijke Russische bewegingen voor de Georgische kust van de Zwarte Zee. Bovendien dreigde Rusland quota in te stellen voor de import van vlees uit de VS.
Een dag later waarschuwden westerse landen Rusland zijn 'koers te veranderen' om de onenigheid niet verder te laten escaleren. Maar volgens Moskou waren de plannen voor uitbreiding van de NAVO en de westerse steun aan Georgië de oorzaak van de spanningen.

(Vorige berichten pagina 452/1 e.v. - 2008)

SLOWAKIJE

BINNENLAND

Aftreden minister van Defensie eerste in reeks

In relatief korte tijd vond in de regering van Slowakije een reeks van ministerswisselingen plaats. Het begon op 25 januari 2008 met het aftreden van minister van Defensie Frantisek Kasicky, die verantwoordelijk werd gesteld voor financiële onregelmatigheden in de uitbesteding van schoonmaakwerk en sneeuwruimwerkzaamheden. Kasicky werd vervangen door Jaroslav Baska.

Minister van Volksgezondheid treedt af

Op 3 juni trad minister van Volksgezondheid Ivan Valentovic om gezondheidsredenen af. Hij werd opgevolgd door Richard Rasi, de directeur van het academisch medisch centrum in Bratislava.

Minister van Milieu legt functie neer

Op 22 juli meldde premier Robert Fico dat hij minister van Milieu Jaroslav Izak had verzocht af te treden. Izak was betrokken bij 'ethische problemen' rond de subsidieverlening bij een project voor de aanschaf van

zonnepanelen. Izak's partij, de Slowaakse Nationale Partij (SNS), accepteerde het verzoek. Op 18 augustus werd Izak opgevolgd door Jan Chrbet.

Ook minister van Landbouw treedt terug

Minister van Landbouw Zdenka Kramplova werd op 18 augustus vervangen door Stanislav Becik. Kramplova was als partijsecretaris van de Volkspartij – Beweging voor een Democratisch Slowakije (LS-HZDS) betrokken bij 'controversiële partijfinanciering'. Zij was in functie geweest sinds november 2007, toen ze Miroslav Jurena opvolgde.
Met het aftreden van Kramplova kwam het aantal ministers dat sinds het aantreden van de regeringscoalitie in juli 2006 was vervangen, op vijf.

Minister van Financiën zou informatie hebben gelekt

Minister van Financiën Jan Pociatek van Slowakije overleefde op 25 juni 2008 een parlementaire motie van wantrouwen. Hij was in de problemen gekomen omdat hij betrokken zou zijn geweest bij het lekken van informatie over de opwaardering van de Slowaakse munt de koruna ten opzichte van de euro. In de dagen voor de opwaardering werden opmerkelijk veel koruna's gekocht. Op 25 mei, vier dagen voor deze opwaardering, was de minister in Monaco te gast op een jacht van het Slowaakse financiële consortium J&T. Pociatek ontkende zijn betrokkenheid bij het lekken.
Premier Robert Fico vond het handelen van Pociatek een 'stommiteit', maar wilde hem niet laten vallen.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Hoge economische groei over 2007

Slowakije kende in 2007 een hoge economische groei van 10,4 procent, zo maakte het Slowaakse Bureau voor de Statistiek op 4 maart 2008 bekend. De sterke groei kwam onder meer door de stijging van de buitenlandse investeringen, die in 2007 waren verdubbeld tot omgerekend 1,28 miljard euro.
Op 11 januari had het bureau ook al bekend gemaakt dat het tekort op de handelsbalans in november 2007 13 procent lager was dan een jaar eerder, namelijk 7,7 miljard koruna (ca. 233 miljoen euro).
Wel was de inflatie in december 2007 tot 3,4 procent op jaarbasis gestegen als gevolg van prijsstijgingen van voedingsmiddelen, dranken, transport en diensten.

Slowakije voert vanaf 2009 de euro in

Slowaakse munt opgewaardeerd

Op 29 mei 2008 stemde de Europese Commissie in met een opwaardering van de koruna ten opzichte van de euro met 17,6 procent als waardering voor de goede economische prestaties van Slowakije. Deze opwaardering was belangrijk vanwege de komende invoering van de euro. De koers werd 30,12 koruna voor 1 euro.

Groen licht van Europese Unie

Slowakije mocht per 1 januari 2009 als zestiende lidstaat van de Europese Unie de euro invoeren. De Europese ministers van Financiën gaven hiervoor op 8 juli 2008 het groene licht.
Minister van Financiën Jan Pociatek noemde het besluit een 'historisch succes'. Terwijl hij een flinke groei van de buitenlandse investeringen voorspelde, was de Slowaakse bevolking verdeeld over de invoering van de euro. Veel Slowaken vreesden prijsstijgingen en hogere inflatie.

Controle op prijsstijgingen

Onder de slogan 'We veranderen de munt, maar niet de prijzen!' begon de Slowaakse regering op 24 juli een publiekscampagne om verdachte prijsstijgingen na de invoering van de euro te melden bij regeringsinstellingen of de consumentenbonden.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Mediawet zou regering teveel invloed op de pers geven

Op 25 april 2008 ondertekende president Ivan Gasparovic een mediawet, die zwaar was bekritiseerd door de oppositie en de media van Slowakije. Ook de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE) had kritiek geleverd.
De criticasters waren ontstemd over de bepaling in de wet die politici het recht op weerwoord gaf op persberichten waar zij het niet mee eens waren. Het ging om meer dan het rechtzetten van verkeerde feiten. Premier Robert Fico verdedigde de wet omdat deze 'pluriforme opinievorming en objectieve informatie' zou garanderen.

MILITAIRE ZAKEN

Slowakije stuurt meer troepen naar Afghanistan

Op 19 juni 2008 besloot het parlement van Slowakije na een verzoek van Canada het aantal Slowaakse manschappen in Afghanistan vanaf midden 2009 meer dan te verdrievoudigen tot 246 soldaten. Hun aantal zou op het einde van 2008 al zijn gestegen van 69 naar 115.
Van de extra manschappen gingen er vijftig naar de provincie Uruzgan om de Nederlandse troepen daar te ondersteunen en vijftig naar de door de Canadezen geleide luchtmachtbasis in Kandahar. De overige Slowaakse soldaten zouden worden verdeeld over een reeks aan taken als training, wederopbouw, gezondheidszorg en bestuur.

EUROPESE UNIE

Europese sociaaldemocraten heffen ban op politieke partij Smer op

Op 14 februari 2008 besloot de Partij van Europese Socialisten (PES), de sociaaldemocratische fractie in het Europees Parlement, de ban op de Slowaakse Partij Richting – Derde Weg (Smer) op te heffen. Deze ban was in oktober 2006 ingesteld als straf voor de coalitie die de Smer in juni was aangegaan met de extreemrechtse Slowaakse Nationale Partij (SNS) van Jan Slota. De opheffing werd mogelijk nadat de Smer zich had gecommitteerd aan de bescherming van de rechten van minderheden in Slowakije. Het definitieve besluit over de wedertoelating van de Smer zou niet eerder worden genomen dan tijdens de PES-conventie in 2009.

Verdrag van Lissabon ondertekend

President Ivan Gasparovic van Slowakije ondertekende op 12 mei 2008 het Verdrag van Lissabon, dat in de plaats kwam van de eerder verworpen Europese grondwet. In april had het Slowaakse parlement het verdrag al goedgekeurd met meer dan de vereiste twee derde van de stemmen. Slowakije was de dertiende lidstaat van de Europese Unie die met het verdrag akkoord ging.

Spanje

BUITENLANDSE ZAKEN

Versoepeling visumregels voor inwoners langs Slowaaks-Oekraïense grens

Sinds Slowakije in december 2007 lid was geworden van de Schengenzone binnen Europa, die vrij verkeer van personen garandeerde, was het grensverkeer met buurland Oekraïne moeilijker geworden. Om dit voor inwoners aan beide zijden van deze grens te versoepelen, keurde het Slowaakse parlement op 2 juli 2008 een verdrag met Oekraïne goed.
Burgers binnen dertig kilometer van de grens mochten visumvrije bezoeken brengen voor periodes van maximaal 30 dagen, met een limiet van 90 dagen in totaal binnen termijnen van 180 dagen.

Scherpe daling aantal illegale immigranten

Het aantal opgepakte illegale immigranten aan de Slowaaks-Oostenrijkse grens is met 97 procent gedaald sinds Slowakije is toegetreden tot de Schengenzone, zo maakte het Slowaakse ministerie van Binnenlandse Zaken op 15 juli bekend. Het ging om een daling van 751 gevallen in de eerste helft van 2007 tot 20 in dezelfde periode in 2008. Het aantal immigranten aan de Slowaaks-Oekraïense grens daalde in dezelfde periode van 690 tot 461.

(Vorige berichten pagina 24/3 e.v. - 2008)

SPANJE

BINNENLAND

Meer dan 150 doden bij vliegtuigongeluk op vliegveld Barajas

Een vlucht van de Spaanse maatschappij Spanair eindigde op 21 augustus 2008 in een tragedie toen het toestel bij het opstijgen van de Madrileense luchthaven Barajas neerstortte. Van de 172 passagiers en bemanningsleden aan boord kwamen er 153 om het leven; enkele gewonden werden in kritieke toestand in het ziekenhuis opgenomen. Kort daarvoor was de vijftien jaar oude MD-82 tijdens de eerste startpoging teruggeroepen naar de pier vanwege een technisch mankement. Nadat dit verholpen was, mocht het toestel alsnog vertrekken.

BASKISCHE KWESTIE

Berucht ETA-lid na 21 jaar vrijgelaten

De tweeënvijftigjarige José Ignacio de Juana Chaos (ook bekend als: Iñaki de Juana Chaos) werd op 2 augustus 2008 door de Spaanse autoriteiten uit de gevangenis van Aranjuez ontslagen. Hij had 21 jaar vastgezeten na deel te hebben uitgemaakt van één van de actiefste commando's van de Baskische afscheidingsbeweging ETA, tot hij in 1987 gearresteerd werd. De voormalige politieman werd twee jaar later veroordeeld voor de moord op 25 mensen, onder wie 12 leden van de Guardia Civil die omkwamen bij een bomaanslag in Madrid.
In totaal had Juana Chaos 3.000 jaar gevangenisstraf opgelegd gekregen, maar het Spaanse rechtssysteem ten tijde van het vonnis bepaalde dat een veroordeelde maximaal 30 jaar achter de tralies mocht zitten. Tot ongenoegen van velen kwam hij door studie en goed gedrag eerder vrij, hoewel hij nooit spijt betoonde over zijn daden.

Prominente Baskische politicus mag gevangenis verlaten

Arnaldo Otegi, een vroegere leider van Batasuna, de politieke arm van de ETA, kwam op 30 augustus 2008 op vrije voeten. Hij had vijftien maanden in hechtenis doorgebracht voor het bij een politieke manifestatie verdedigen van terroristische daden. Bij zijn vertrek uit de gevangenis riep Otegi op het 'onopgeloste politieke probleem in dit land' door middel van dialoog en onderhandelingen te beëindigen. Dat pleidooi werd gevolgd door de oproep aan de autoriteiten de gevangenzittende ETA-separatisten in vrijheid te stellen.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Luchthavenbeheer in Spanje gedeeltelijk geprivatiseerd

Op 1 augustus 2008 werd bekend dat de autoriteit die toezicht hield op het vliegverkeer en zorg droeg voor onderhoud van de vliegvelden in Spanje, de Aeropuertos Españoles y Navegación Aérea (AENA), gedeeltelijk geprivatiseerd zou worden. Een deel zou zich in de toekomst gaan bezighouden met de regulering van het luchtverkeer en een ander deel met het beheer van de luchthavens, aldus vicepremier María Teresa Fernández de la Vega. Van het gedeelte dat zich met de vliegvelden ging bezighouden zou maximaal 30 procent mogen worden geprivatiseerd. De gemeentebesturen van Madrid en Barcelona mochten van hun vliegvelden 19 procent van de aandelen gaan beheren, terwijl de centrale regering in beide gevallen 51 procent in handen hield.

Economische groei vertoont sterke terugval

De tweede man op het Spaanse ministerie van Economie en Financiën, David Vegara, deelde op 13 augustus 2008 mee dat het inflatiecijfer in juli met 5,3 procent op jaarbasis het hoogste was in zestien jaar. Het streven van de regering was dit voor het eind van het jaar te laten zakken tot onder de 4 procent.
Cijfers van het Nationaal Statistiek Instituut (INE) die gewag maakten van een economische groei in het tweede kwartaal van 2008 van 0,1 procent in vergelijking met het kwartaal daarvoor, waren voor de regering reden in spoed bijeen te komen. Spanje kende jarenlang economische voorspoed, mede als gevolg van de florerende bouwindustrie. Juist in die sector was er echter sprake van een scherpe terugval.
De regering reageerde met maatregelen als het verbeteren van de concurrentiepositie van bedrijven en het doorvoeren van hervormingen in sectoren als huisvesting, transport en telecommunicatie.
De economische groei bedroeg in 2007 nog 3,8 procent, in 2008 werd rekening gehouden met een groeipercentage van 1,6 procent.

(Vorige berichten pagina 453/2 - 2008)

Tsjechië

TSJECHIË

BINNENLAND

Vaclav Klaus herkozen tot president

Op 15 februari 2008 koos het parlement Vaclav Klaus (66) voor een nieuwe periode van vijf jaar tot president van Tsjechië. Een presidentskandidaat moest meer dan de helft van alle 281 afgevaardigden van beide Kamers van het parlement voor zich winnen. De herverkiezing van Klaus verliep moeizaam: het verkiezingsproces duurde weken

voordat hij de benodigde 141 stemmen kreeg. Ook op 15 februari had het parlement nog drie stemrondes nodig.
Klaus had in Jan Svejnar (55), een Amerikaans-Tsjechische hoogleraar economie, onverwacht een sterke opponent getroffen, die zich afficheerde als de kandidaat van verandering en werd gesteund door de Tsjechische Sociaal-Democratische Partij (CSSD). Svejnar kreeg 111 stemmen. Een derde kandidaat, Jana Bobosikova van de Communistische Partij van Bohemen en Moravië (KSCM), sprak op het einde van de stemming haar steun voor Svejnar uit, maar dit mocht niet meer baten.

Klaus was de oprichter van de rechtse Democratische Burgerpartij (ODS). In zijn herverkiezingscampagne kwam hij op voor traditionele en christelijke waarden en toonde hij zich sceptisch over de mogelijke invoering van de euro.

Herdenkingsmedailles uitgereikt voor steun aan Praagse Lente

Op 21 augustus 2008 reikte premier Mirek Topolanek van Tsjechië herdenkingsmedailles uit aan tien buitenlanders, onder wie drie Russen, die in 1968 hun stem hadden verheven tegen de onderdrukking van de Praagse Lente door de Sovjet-Unie. Het betrof de Russen Natalja Gorbanjevskaja, Viktor Fainberg en Pavel Litvinov, de Hongaarse Agnes Heller, de Polen Tereza Ordylowska en Kornel Morawiecki, de Bulgaar Aleksandr Dimitrov en de Oost-Duitsers Bernd Eisenfeld, Francizska Groszer en Toni Krahl.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Hoge economische groei in 2007

Het Tsjechisch Statistisch Bureau (CZSO) maakte op 7 maart 2008 bekend dat de economie in 2007 een groei van 6,5 procent had gekend. De grootste bijdrage hieraan werd geleverd door de gezondheidszorg, de overheidssector, de auto-industrie en de wegenbouw. Door de hieruit volgende hogere belastinginkomsten had minister van Financiën Miroslav Kalousek al op 3 januari kunnen melden dat het begrotingstekort over 2007 lager uitkwam dan verwacht: 66,4 miljard koruna (ca. 2,5 miljard euro, ofwel 1,9 procent van het bbp) in plaats van de verwachte 91,3 miljard koruna.

Bescherming van koers Tsjechische munt tegen privatiseringsdeals

Op 9 april 2008 maakten de Tsjechische regering en de Nationale Bank maatregelen bekend om de koers van de koruna, de Tsjechische munt, te beschermen tegen de mogelijke gevolgen van twee grote privatiseringsdeals in het midden van 2009 en de instroom van Europese fondsen. De privatiseringen waren de veiling van de nationale luchtvaartmaatschappij CSA met een verwachte opbrengst van 5 miljard koruna (ca. 200 miljoen euro) en van de Praagse internationale luchthaven Ruzyne, die 70 miljard koruna kon opbrengen. De opbrengsten zouden op een aparte rekening worden gezet.

Recordkoers voor koruna

In de voorgaande twaalf maanden was de koers van de koruna 10 procent gestegen ten opzichte van de euro en 20 procent ten opzichte van de dollar. De waarde van de Tsjechische munt bereikte op 14 juli 2008 een nieuw record ten opzichte van de euro: 23,35 koruna voor 1 euro. Financiële handelaren vluchtten in de koruna door problemen op de Europese en Amerikaanse aandelenmarkten.

MILITAIRE ZAKEN

Akkoord met Verenigde Staten over antiraketschild

Meerderheid Tsjechen tegen geplande radarinstallatie

Een grote meerderheid van 70 procent van de Tsjechen is tegen de plaatsing van een radarinstallatie als onderdeel van het Amerikaanse antiraketschild tegen 'schurkenstaten'. Dit maakte onderzoeksbureau CVVM op 8 januari 2008 bekend na een opiniepeiling. Verder was 23 procent van de Tsjechen voor en 7 procent had geen mening. De weerstand onder de bevolking was tot dan toe nog niet zo groot geweest.

Verdedigingsverdrag ondertekend

Op 8 juli ondertekenden minister van Buitenlandse Zaken Karel Schwarzenberg van Tsjechië en zijn Amerikaanse ambtgenoot Condoleezza Rice een bilateraal defensieverdrag voor de plaatsing van de radarinstallatie. De lanceerinstallaties waren in Polen gepland.
Schwarzenberg noemde de ondertekening 'van grote betekenis'. Verder werd een verdrag over de deelneming van Tsjechische onderzoekers aan het defensieprogramma ondertekend.
De belangrijkste bepalingen in het verdrag luidden:
- Het schild was een verdedigingsinstallatie.
- De Verenigde Staten zouden Tsjechië, in samenwerking met de Tsjechen zelf, beschermen tegen terroristische aanvallen en ballistische raketten.
- Tsjechië behield de volledige soevereiniteit en het volledige eigendom over de basis.
- Het verdrag was voor onbepaalde tijd geldig met een opzegtermijn van één jaar.
- Het aantal Amerikaanse soldaten op de basis zou niet hoger zijn dan 250.

Verontwaardigde Russische reactie

Nog dezelfde dag volgde een scherpe veroordeling van de ondertekening van het verdrag door Rusland. Het vreesde dat het schild ook gericht was tegen de eigen raketinstallaties en kondigde aan met 'militair-technische middelen' te reageren, zoals het richten van Russische raketten op de verdedigingsinstallaties en het plaatsen van raketten op Russisch gebied dat aan Polen grensde.

Afronding van het antirakettenverdrag

Op 26 augustus werden Tsjechië en de Verenigde Staten het eens over het laatste onderdeel van het verdrag: de Status of Forces Agreement (SOFA). Daarin werden de voorwaarden vastgelegd waaronder de installatie en de benodigde manschappen zouden functioneren. Details werden niet bekend gemaakt.
Het verdrag moest later nog door het parlement goedgekeurd worden. Naar verwachting zou de Tsjechische regering niet zonder meer op voldoende steun kunnen rekenen.

EUROPESE UNIE

Europese Commissie kritisch over Tsjechisch-Amerikaans visumverdrag

De Europese Commissie sprak op 27 februari 2008 haar reserves uit over de ondertekening van een bilateraal visumverdrag tus-

sen de Tsjechische minister van Binnenlandse Zaken Ivan Langer en de Amerikaanse minister voor Binnenlandse Veiligheid Michael Chertoff een dag eerder. Door dit verdrag hoopte Tsjechië opgenomen te worden in het Amerikaanse Visa Waiver Program (VWP), waardoor Tsjechen voor een kortstondig verblijf in Amerika geen visum meer nodig hadden.
Volgens Commissie-woordvoerder Johannes Laitenberger konden in het verdrag zaken worden geregeld op gebieden die tot de competentie van de Europese Unie behoorden, zoals de wederkerigheid van visumregelingen en de overdracht van vluchtgegevens.

BUITENLANDSE ZAKEN

Rusland herstelt olieleveranties aan Tsjechië

Op 21 juli 2008 verordonneerde de Russische premier Vladimir Poetin dat de olieleveranties aan Tsjechië in hun volle omvang hersteld moesten worden. In het begin van de maand waren deze met een derde tot de helft ingekrompen. Opmerkelijk was dat de inkrimping had plaatsgevonden nadat Tsjechië het bilaterale defensieverdrag met de Verenigde Staten had ondertekend voor de plaatsing van een radarinstallatie in het kader van het Amerikaanse antiraketschild. Een woordvoerder van het Russische exploitatiebedrijf van de oliepijpleidingen, Transneft, ontkende echter elke relatie met politieke zaken. De voor energie verantwoordelijke vicepremier Igor Setsjin zei dat bedrijfsmatige besluiten bij Russische raffinagebedrijven de oorzaak waren.

(Vorige berichten pagina 25/3 e.v. - 2008)

TURKIJE

BINNENLAND

Duizenden betreuren dood oud-leider DHKP-C

De Turkse revolutionair Dursun Karatas overleed op 11 augustus 2008 in Arnhem, Nederland. Het was volgens de autoriteiten een natuurlijke dood. Dursun Karatas was in 1978 oprichter van een voorloper van de extreemlinkse organisatie DHKP-C, namelijk Revolutionair Links (Dev-Sol). Hij werd in 1980 na de militaire coup in Turkije opgepakt en veroordeeld, maar wist in 1989 uit de gevangenis te ontsnappen, waarna hij naar Europa uitweek. De organisatie was verantwoordelijk voor verscheidene aanslagen in Turkije en kwam voor op de lijst van terroristische organisaties van de Europese Unie. Karatas was sinds september 1999 voor de Belgische justitie op de vlucht en in 2006 door het hof van beroep in Gent bij verstek tot zes jaar veroordeeld wegens het leiding geven aan een terroristische groepering. Deze uitspraak werd in april 2007 vernietigd door het Hof van Cassatie en voor het hof van beroep in Antwerpen werd hij, evenals een aantal andere leden van de DHKP-C, in februari 2008 vrijgesproken. In België had de DHKP-C geen aanslagen gepleegd. De op vijfenvijftigjarige leeftijd overleden revolutionair werd op 15 augustus door duizenden aanhangers begeleid naar zijn laatste rusplaats in het Gazi-district van Istanbul. Leden van zijn organisatie uitten na zijn dood twijfels over de toekomst van de DHKP-C.

KOERDISCHE KWESTIE

Arrestaties voor recente bomaanslagen in Istanbul

Minister van Binnenlandse Zaken Besir Atalay lichtte de Turkse media op 2 augustus 2008 in over de arrestatie van tien verdachten in verband met de bomaanslagen eind juli in Istanbul waarbij zeventien mensen omkwamen. Acht van hen werden ervan beschuldigd lid te zijn van de Arbeiderspartij van Koerdistan (PKK), de overige twee werden weer vrijgelaten. Hoewel de PKK beweerde niet verantwoordelijk te zijn voor de aanslagen, liet het onderzoek volgens politieautoriteiten geen ruimte voor twijfels. Dezelfde verdachten werden bovendien verantwoordelijk gehouden voor een bomaanslag op een café in Istanbul op 15 juni.
Analisten wezen er op dat de PKK-leiding zich eerder had verontschuldigd voor een aanslag in Diyarbakir die gepleegd was zonder goedkeuring van de leiding.

Koerdische rebellen blazen oliepijplijn op

Op 8 augustus verkondigde de PKK verantwoordelijk te zijn voor de sabotage van de Bakoe-Tbilisi-Ceyhan (BTC) oliepijplijn bij Refahiye (provincie Erzincan), in het oosten van Turkije. De olie, vooral bestemd voor de Westerse markt, was bij de aanslag in brand gevlogen en verwacht werd dat de toevoer vijftien dagen gestremd zou zijn.
Een woordvoerder van de Turkse staatsoliemaatschappij Botas had nieuwsagentschap *Anatolia* eerder verteld dat er geen sporen van sabotage waren gevonden, maar dat het onderzoek na het blussen van de brand zou worden voortgezet. Door de al dan niet opzettelijk veroorzaakte ramp bij de op één na grootste pijplijn ter wereld steeg de prijs van olie op de wereldmarkt tot 120 dollar (ca. 78 euro) per vat.

Politie houdt verdachten aanslag in Izmir aan

Na eerder al zes arrestaties te hebben verricht, hield de Turkse politie op 23 augustus 2008 twee nieuwe verdachten van een bomaanslag in de haven van Izmir aan. Daar was op afstand een autobom tot ontploffing gebracht op een moment dat een militair voertuig en een politiebus waren genaderd. De explosie die volgde verwondde zeven politieagenten, drie militairen en zes burgers.
De militante Koerdistan Vrijheidsvalken (TAK), die al eerder aanslagen claimden, noemden de actie een 'vergelding' voor de slechte behandeling van het Koerdische volk. De Turkse autoriteiten beweerden dat de TAK door de Arbeiderspartij van Koerdistan (PKK) werd gebruikt voor aanslagen op civiele doelen, maar de PKK ontkende controle te hebben over de TAK.

MILITAIRE ZAKEN

Nieuwe bevelhebber Turkse strijdkrachten geldt als 'havik'

Op 4 augustus 2008 maakte het Turkse leger bekend dat generaal Ilker Basbug voor twee jaar de functie van chef-staf van de Turkse strijdkrachten ging bekleden. De drieënzestigjarige Basbug werd door analisten beschouwd als 'havik', zodra het seculiere karakter van de Turkse staat dreigde te worden aangetast. In april het jaar daarvoor deelden de strijdkrachten een waarschuwing uit aan de regering van Recep Erdogan toen Abdullah Gül tot president werd gekozen. De regerende, gematigd islamitische Partij voor Gerechtigheid en Ontwikkeling (AKP) zou volgens de militairen te weinig ondernemen tegen antiseculiere activiteiten in Turkije.

(Vorige berichten pagina 454/1 - 2008)

VATICAAN

BINNENLAND

Vaticaan excommuniceert vrouwelijke priesters

De Vaticaanse krant l'Osservatore Romano publiceerde op 29 mei 2008 het nieuwe decreet van de Congregatie voor de Geloofsleer waardoor vrouwen van het priesterschap werden uitgesloten. Iedereen die een vrouw tot priester zou wijden en vrouwen die zich tot priester lieten wijden, werden met onmiddellijke ingang geëxcommuniceerd. De excommunicatie kon enkel door de Heilige Stoel zelf ongedaan worden gemaakt. Het decreet was een reactie op de pogingen van verschillende vrouwen om tot priester te worden gewijd. Het Vaticaan benadrukte dat men inzake deze kwestie louter de christelijke traditie volgde. Het decreet vormde een zware tegenslag voor vrouwen die priester wilden worden en voor katholieken die voor het vrouwelijke priesterschap waren om het aantal priesters op peil te houden.

CULTUUR EN WETENSCHAP

Chinees orkest speelt voor paus

Het Chinees Filharmonisch orkest speelde op 7 mei 2008 in het Vaticaan voor paus Benedictus XVI. Onder leiding van dirigent Long Yu werden onder meer stukken van Mozart gespeeld. Long Yu hoopte op deze wijze een boodschap van liefde en respect te kunnen verspreiden. Na het concert dankte de paus het orkest en wenste hij onder meer Peking succes met de Olympische Spelen. Analisten beschouwden het concert als een mogelijk keerpunt in de gespannen relatie tussen China en Rome.

(Vorige berichten pagina 203/2 - 2008)

IJSLAND

BINNENLAND

Levensverwachting IJslandse man hoogste ter wereld

Volgens gegevens van het Bureau voor Statistiek in IJsland, bekendgemaakt op 3 april 2008, was de levensverwachting van de IJslandse man in 2007 uitgegroeid tot de hoogste ter wereld. Deze werd gemiddeld 79,4 jaar en dat was nog hoger dan in Japan (78,6 jaar). De levensverwachting voor IJslandse vrouwen lag onder die van Japan (bijna 86 jaar) en kwam uit op 82,9. De beide seksen tezamen gerekend werd een inwoner van IJsland ruim 81 jaar. Dat was iets hoger dan in Frankrijk en benaderde de levensverwachting in Japan, die op 82 lag.

President Grimsson voor vierde maal staatshoofd van IJsland

De IJslandse president Olafur Ragnar Grimsson (65) werd op 1 augustus 2008 voor de vierde maal als staatshoofd beëdigd. Zijn eerste termijn begon in 1996, waarna hij in 2000 en 2004 herkozen werd. Omdat er in 2008 geen tegenkandidaat was, trad de grondwettelijke regel in werking dat automatisch een nieuwe ambtstermijn voor de zittende president volgde. Grimsson was eerder tweemaal minister van Financiën in de IJslandse regering.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Centrale bank verhoogt rente na tegenvallende inflatiecijfers

De centrale bank van IJsland, Sedlabanki, maakte op 25 maart 2008 bekend dat de basisrente met 1,25 punt werd verhoogd naar 15 procent. Per 1 november 2007 was de rente al met 0,45 punt omhoog gegaan naar 13,75 procent, hetgeen toen reeds het hoogste was van de geïndustrialiseerde landen. De bank had aangekondigd dat er geen verhoging meer zou plaatsvinden in de eerste helft van 2008, maar kwam daar van terug omdat de inflatie hoger was uitgevallen dan voorspeld. Halverwege maart lag deze rond de 8 procent.
IJsland kende over het laatste decennium een groei van het bbp met gemiddeld 4 procent per jaar. De sterke groei, die het land tot een van de welvarendste ter wereld had gemaakt, maar intussen wel aan het afkalven was, vond haar keerzijde in een oververhitting van de economie. Dit had Sedlabanki, de centrale bank, ertoe gebracht om enkele malen de rente te verhogen. Dat gebeurde opnieuw op 10 april, toen de basisrente op 15,5 procent werd gesteld – het hoogste percentage van heel Europa. Het rentebeleid van Sedlabanki was er zowel op gericht de waardevermindering van de kroon tegen te gaan als de inflatie terug te dringen.
Gegevens die het Bureau voor Statistiek in IJsland op 28 april 2008 bekendmaakte, lieten zien dat het inflatiepercentage die maand tot 11,8 procent was gestegen. De maand ervoor was dat nog 8,7 procent. Deze percentages lagen ver boven het officiële doel van 2,5 procent.
Van maart tot april tekenden zich scherpe prijsstijgingen af. De consumentenprijzen gingen met 3,4 procent omhoog, met uitschieters voor geïmporteerde goederen (6,2 procent), voedsel (6,4 procent) en melkproducten (10,2 procent). Gerekend over de laatste drie maanden bedroeg de stijging van de consumentenprijzen 6,4 procent, hetgeen gelijkstond met een jaarinflatie van 28 procent. Het maandpercentage in april was het hoogste sinds juli 1988 en het jaarpercentage het hoogste sinds september 1990.
De belangrijkste reden voor de grote prijsstijging lag in de afnemende waarde van de IJslandse kroon. Op 6 april 2008 stond een euro gelijk aan 116 kronen, terwijl dat op 1 januari nog 92 kronen was. Dat betekende een daling met 22 procent en in vergelijking met een jaar eerder was de waarde zelfs met meer dan 30 procent afgenomen. De spiraal van prijsverhogingen was vooral in gang gezet doordat de import als gevolg van de koersdaling duurder was geworden.

Scandinavische banken komen IJslandse economie te hulp

De centrale banken van Denemarken, Noorwegen en Zweden stelden op 16 mei 2008 een noodlening van 1,5 miljard euro – elk 500 miljoen – ter beschikking aan IJsland teneinde een gevreesde economische instorting van het land te voorkomen. De problemen van de IJslandse economie werden vooral veroorzaakt door de internationale kredietcrisis, de door de sterke economische groei mogelijk gemaakte overconsumptie en een gebrek aan vertrouwen in de kredietwaardigheid van de grote IJslandse banken.
De financiële injectie betekende dat de valutareserves van de centrale bank van IJsland werden verdubbeld. Deze bedroegen eind april 2,8 miljard dollar (ca. 1,8 miljard euro) in buitenlandse valuta's. Dat zou te weinig zijn om de drie grote commerciële banken Kaupthing, Glitnir en Landsbanki

financieel te steunen wanneer deze in de problemen zouden komen. Na de hulp van de andere Scandinavische banken steeg de waarde van de kroon met 3,7 procent ten opzichte van de euro en na tien dagen bedroeg deze waardestijging ongeveer 6 procent. In de bancaire wereld werd verwacht dat de inflatie als gevolg van de sterkere kroon, die de import goedkoper zou maken, zou afkalven. Vooralsnog werd voor de maand mei echter uitgegaan van een percentage dat nog hoger lag dan in april, namelijk 12,1 procent.
Eind juli 2008 bleek de waarde van de IJslandse kroon, na een eerdere daling met 7 procent binnen twee weken, met ruim 5 procent in een week te zijn gestegen. Dat gebeurde na het bekend worden van de winstcijfers over het tweede kwartaal van twee grote IJslandse banken, Kaupthing en Landsbanki. Kaupthing, IJslands grootste bank, boekte 15,4 miljard kronen (ca. 125 miljoen euro) winst en Landsbanki bijna 12 miljard kronen. Deze cijfers lagen overigens wel lager dan in het eerste kwartaal.
De eerdere koersval van de kroon had er echter voor gezorgd dat de import aanzienlijk duurder werd, waardoor ook de inflatie verder werd opgestuwd. Deze bereikte volgens officiële mededelingen van 27 augustus in die maand een percentage van 14,5 procent op jaarbasis, een cijfer dat een maand eerder nog 13,6 bedroeg. Weliswaar waren de prijzen voor olie en diesel gedaald, maar dit werd meer dan gecompenseerd door het duurder worden van voedsel, drank en vooral kleding.
In 2007 had de inflatie 5,7 procent bedragen. Dat was toen al meer dan tweemaal zoveel als het door de centrale bank vastgestelde plafond van 2,5 procent.

(Vorige berichten pagina 85/2 - 2008)

ZWEDEN

BINNENLAND

Minder Irakezen krijgen asiel in Zweden

De immigratiedienst maakte op 2 februari 2008 bekend dat het aantal Iraakse asielzoekers dat toestemming had gekregen om in Zweden te blijven drastisch terug was gelopen. Er was geen exact vergelijkingsmateriaal voor handen, maar duidelijk was wel dat de cijfers voor januari aanzienlijk lager waren dan die over 2007. Toen kreeg zo'n 90 procent asiel, terwijl dat in de eerste maand van 2008 maar ca. 40 procent was.
Aangenomen werd dat dit verschil te verklaren was door de koerswijziging van juli 2007, inhoudende dat asielverlening alleen nog zou plaatsvinden, wanneer persoonlijk risico te duchten viel bij terugkeer naar eigen land. Tot dan toe gebeurde dat op basis van de algehele veiligheidssituatie in Irak. Zweden voerde de laatste jaren van alle Europese landen het meest ruimhartige beleid jegens gevluchte Irakezen.

Verenigde Naties bekritiseren veranderd asielbeleid Iraakse vluchtelingen

Tijdens een bezoek aan Zweden op 18 maart 2008 leverde António Guterres, hoofd van het Hoge Commissariaat voor de Vluchtelingen van de Verenigde Naties (UNHCR), kritiek op het terugsturen van vluchtelingen naar de centrale en zuidelijke regio's van Irak. De UNHCR beklemtoonde dat er een belangrijk verschil was tussen de situatie in deze regio's en de relatieve veiligheid in (het Koerdische) Noord-Irak.

Meer vluchtelingen gaan in Zweden de illegaliteit in

Volgens gegevens van het Zweedse Migratiebestuur (SMB) van 25 augustus 2008 was er sprake van een toename van het aantal asielzoekers wier verzoek om een verblijfsvergunning was afgewezen en die vervolgens in de illegaliteit verdwenen. Een en ander was het gevolg van de in 2007 ingevoerde striktere immigratiewetgeving die voorschreef dat een verblijfsrecht alleen werd verleend aan degenen die persoonlijk gevaar liepen, maar niet meer op grond van de algehele veiligheidssituatie in hun land. Het aantal afwijzingen nam daardoor sterk toe en daarmee ook het aantal mensen dat de illegaliteit verkoos boven de gevreesde gevaren in eigen land.
In 2007 waren 5.700 asielzoekers in Zweden verdwenen, maar over de tot nu verstreken periode in 2008 waren dat er al 5.325. Van hen kwamen er 1.005 uit Irak.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Hervorming sociale zekerheid leidt tot ledenverlies Zweedse vakbonden

In 2007 heeft de Zweedse Vakbondsconfederatie (LO) 129.000 leden verloren, zo maakte ze op 6 maart 2008 bekend. Het verlies werd op conto geschreven van de per 1 januari 2007 van regeringswege doorgevoerde hervorming van de werkloosheidsverzekering, die in Zweden door de vakbonden zelf werd beheerd. De hervorming hield in dat de premies voor de verzekering sterk werden verhoogd, terwijl de uitkeringen zelf omlaag gingen. Veel aangesloten leden zegden daarop zowel hun verzekering als hun lidmaatschap op.

De LO, die vijftien bonden met rond de 1,8 miljoen leden vertegenwoordigde, was een traditioneel sterk met de sociaaldemocratie verbonden vakbeweging. De hervormingsmaatregelen waren afkomstig van de sinds 2006 regerende centrumrechtse coalitie. Omdat een half jaar na het ingaan van de hervorming bijna een kwart van de werknemers geen werkloosheidverzekering meer had, wilde de regering vanaf juli 2009 een verplichte verzekering invoeren.

Loonakkoord maakt einde aan staking in gezondheidszorg

Vårdförbundet, de Zweedse vereniging van gezondheidswerkers, maakte op 28 mei 2008 de beëindiging bekend van een staking door zo'n zevenduizend verpleegkundigen en andere medisch personeel, die vijf weken had geduurd. Reden was de aanvaarding door de stakers van een loonbod voor de komende drie jaar. Als gevolg van hun acties werden onder andere meer dan tienduizend operaties geannuleerd.

De overeenkomst voorzag in loonsverhogingen van respectievelijk 4, 3 en 2 procent in 2008, 2009 en 2010. Vanaf maart 2009 zou bovendien de regel in werking treden dat verpleegkundigen die minstens een jaar in dienst waren recht hadden op een minimaal maandinkomen van 21.000 kronen (ca. 2.248 euro).

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Economische groei in Zweden kalft af

Uit gegevens van het Zweedse bureau voor statistiek bleek dat de economie van het land in 2007 nog altijd groeiende was, maar veel minder dan het jaar daarvoor. Het groeipercentage liep terug van 4,1 naar 2,6 procent.

Zweden

In januari 2008 waren ook cijfers bekend geworden over het begrotingssaldo en de inflatie. In 2007 was het overschot op de begroting opgelopen tot 103 miljard Zweedse kronen (bijna 11 miljard euro). Het jaar daarvoor was dat nog 85 miljard kronen. Het inflatiecijfer in de laatste maand van 2007 was 3,5 procent en dat was het hoogste percentage sinds december 1993.

Zweden breekt monopolie op verkoop (zelfzorg)medicijnen

Met 147 tegen 139 stemmen aanvaardde het Zweedse parlement op 8 mei 2008 het regeringsvoorstel om een eerste stap te zetten naar beëindiging van het staatsmonopolie op de verkoop van zelfzorgmedicijnen. Deze was in handen van het bedrijf Apoteket. Volgens een nog te behandelen voorstel zou daarna kunnen worden overgegaan tot verkoop van de 994 tot de apotheekketen behorende staatswinkels aan private ondernemingen.
De plannen pasten in het streven van de centrumfrechtse regering om de overheidsinvloed op de economie terug te dringen, maar stuitten op verzet van de linkse oppositie. Ze sloten echter wel aan bij een uitspraak uit 2005 van het Europees Hof van Justitie dat het staatsmonopolie ongerechtvaardigd was en de consumentenvrijheid beperkte.

CULTUUR EN WETENSCHAP

Museumbezoek in Zweden loopt terug door financiële drempels

Uit cijfers van het ministerie van Cultuur over het museumbezoek in Zweden bleek op 10 januari 2008 dat het aantal bezoekers in 2007 met bijna 20 procent terug was gelopen. De negentien nationale musea – waarvan zestien in Stockholm – noteerden rond de 6,5 miljoen bezoekers, tegenover ca. 8 miljoen in 2006.

De afname stond in verband met een per 1 januari 2007 ingegane maatregel van de centrumrechtse regering om toegangsgelden te heffen. De voorgaande regering had deze twee jaar eerder juist afgeschaft om meer mensen te stimuleren musea te bezoeken. Volgens de nu oppositionele sociaaldemocraten werd door de maatregel de verspreiding van het cultureel erfgoed beperkt.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Gezondheidszorg voor illegale immigranten ingeperkt

Per 1 juli 2008 kunnen migranten die illegaal in Zweden verblijven niet langer gebruik maken van gesubsidieerde gezondheidsvoorzieningen. Dat besloot het parlement van Zweden op 21 mei, waarmee een grotendeels al bestaande praktijk formeel werd vastgelegd. Illegale immigranten en afgewezen asielzoekers konden alleen nog in aanmerking komen voor spoedeisende hulp, maar dienden hier wel voor te betalen. Er zou echter een commissie aan het werk worden gezet die moest bepalen welke groepen, bijvoorbeeld kinderen van niet-legale immigranten, moesten worden uitgezonderd van de afschaffing van het recht op gesubsidieerde gezondheidszorg.
Het voorstel werd aangenomen met 265 tegen 33 stemmen. Slechts twee partijen stemden op humanitaire gronden tegen de nieuwe regels: Milieupartij de Groenen (MP) en de Linkse Partij (Vp).

Zweden breidt mogelijkheden voor afluisteren drastisch uit

Op voorstel van de centrumrechtse regering stemde het Zweedse parlement op 18 juni 2008 in met wetgeving die het mogelijk maakte alle telefoon-, fax- en emailverkeer naar buiten de landsgrenzen af te luisteren. Vanaf januari 2009 was daarvoor niet langer een gerechtelijk bevel nodig. Met de nieuwe wet werd beoogd preventief op te treden tegen de internationale misdaad en mogelijke terroristische aanslagen.
De wet ontmoette grote tegenstand, die ook in het parlement tot uiting kwam: 143 volksvertegenwoordigers stemden voor en 138 tegen. Het verzet kwam van de linkse oppositie, aangevoerd door de Sociaal-Democratische Arbeiderspartij (SAP). Op de dag van de stemming protesteerden honderden mensen buiten het parlementsgebouw tegen het regeringsvoorstel, bevreesd als zij waren voor de aantasting van de privacy en de schending van burgerrechten. Volgens de Internationale Federatie van Journalisten (IFJ) was het voorstel strijdig met Europese en internationale normen. Ook de jongerenorganisaties van de regeringspartijen waren tegen. Op initiatief van dagblad *Expressen* kwam een internetcampagne op gang om per email protest aan te tekenen. Op 30 juni hadden zo'n 1,1 miljoen mensen getekend.

Asiel aan voormalige terreurverdachte uit China geweigerd

Op 19 juni 2008 besliste het Zweedse Migratiebestuur (SMB) afwijzend op het in november gedane asielverzoek van Adel Abdu al-Hakim, die behoorde tot de moslimminderheid van Oeigoeren in China. Hij was in 1999 van zijn land weggevlucht, kwam in Pakistan terecht en werd daarna door de Verenigde Staten in gevangenkamp Guantánamo Bay op Cuba vastgezet. Omdat er geen verdenking van terrorisme tegen hem was, kwam hij in 2006 vrij, waarna hij alleen in Albanië een nieuw toevluchtsoord kon vinden. De aanvraag werd afgewezen omdat Al-Hakim weliswaar niet naar China teruggestuurd kon worden vanwege het risico van vervolging, maar er geen reden was om Albanië te moeten verlaten. Zijn advocaat stelde daar tegenover dat dit land niet toestond dat ook zijn vrouw en kinderen zich bij hem voegden en kondigde hoger beroep aan.
Er zaten nog tenminste zestien andere Oeigoeren gevangen in Guantánamo Bay. Ook zij stuitten op het probleem dat geen enkel land hen wilde opnemen, terwijl de Amerikaanse wetgeving uitzetting naar China verbood.

(Vorige berichten pagina 28/1 - 2008)

Aruba

ARUBA

BINNENLAND

Ministers sluiten akkoord over juridische zelfstandigheid Aruba

Na de opheffing van het Antilliaanse staatsverband zal Aruba in juridisch opzicht zelfstandig gaan opereren. Dit kwamen de Nederlandse minister Ernst Hirsch Ballin van Justitie en de Arubaanse premier Nelson Oduber op 18 februari 2008 overeen. Het betekende niet alleen dat Aruba een eigen procureur-generaal behield, maar ook dat de Nederlandse minister in de toekomst niet meer mocht ingrijpen op Aruba.
Deze regeling week af van het akkoord dat Hirsch Ballin twee dagen daarvoor had gesloten met Curaçao en Sint Maarten, waar Nederland dat recht bij ernstige criminele feiten wel behield.

Aruba

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Stakende ambtenaren sluiten overeenkomst met regering

Een wekenlange staking van Arubaanse ambtenaren werd rond 26 april 2008 beëindigd nadat de ambtenarenbonden en de regering een akkoord hadden gesloten. De ambtenaren eisten een loonindexering met terugwerkende kracht tot het begin van het jaar en een compensatie voor de bevriezing van hun salaris.
Door de inflatie van meer dan 10 procent hadden zij de afgelopen jaren meer dan 25 procent aan koopkracht ingeleverd. De compensatie werd vastgesteld op 105 florin (ca. 38 euro) per maand en afgesproken werd dat een commissie van experts jaarlijks een bindend advies zou uitbrengen over de indexering van de lonen.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Aruba krijgt nieuwe investeringsrating van kredietbeoordelingsbureau

Het internationaal vermaarde agentschap Standard & Poor's (S&P) verleende rond 30 mei 2008 Aruba de investeringsstatus van A-, hetgeen het op zes na hoogste niveau was. Dit betekende dat het eiland dezelfde economische waardering kreeg als andere Caribische landen, zoals de Bahama's en Trinidad en Tobago.

S&P achtte de economie van Aruba stabiel en sprak de verwachting uit dat het bbp de komende jaren zou groeien met ongeveer 2 procent. Verder was het inkomen per hoofd van de bevolking gestegen van 17.000 dollar (bijna 11.000 euro) in 1997 tot 25.000 dollar tien jaar later.

Aruba kwam niet in aanmerking voor de rating A omdat de staatsschuld gelijkstond aan 43 procent van het bbp, terwijl die bij landen met die status gemiddeld 31 procent bedroeg.

Vastgoedmarkt heeft last van Amerikaanse huizencrisis

Volgens de grootste makelaars op Aruba verkochten veel Amerikanen hun onroerend goed op het eiland als gevolg van de huizencrisis in de Verenigde Staten. Dat meldde dagblad *NRC Handelsblad* op 26 juli 2008. De prijzen in de vastgoedsector zakten en makelaars waren genoodzaakt zich meer te richten op de lokale markt. Verwacht werd dat de situatie nog meer zou verslechteren.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Aantal gevangenissen op Aruba en de Antillen gesloten

Een aantal penitentiaire inrichtingen op de Nederlandse Antillen en Aruba wordt gesloten vanwege de slechte en soms zelfs gevaarlijke detentieomstandigheden, zo berichtte dagblad *NRC Handelsblad* op 31 januari 2008. De maatregel was genomen door het Europees Comité ter Voorkoming van Marteling (CPT), dat vanaf 1994 meerdere keren mensenrechtenschendingen in de gevangenissen had geconstateerd, maar onvoldoende vooruitgang zag.

(Vorige berichten pagina 634/3 e.v. - 2007)

Bolivia

BOLIVIA

BINNENLAND

Meerderheid Bolivianen steunt president bij nationaal referendum

Nieuwe constitutie goedgekeurd door Grondwetgevende Vergadering

De Constituante in Bolivia ging op 9 december 2007 akkoord met de tekst van de nieuwe grondwet in een zitting die werd geboycot door de oppositie. Als bij een nationaal referendum de Boliviaanse burgers er ook mee zouden instemmen, betekende dit dat de inheemse bevolkingsgroepen een sterkere politieke positie zouden krijgen dan voorheen. Daarnaast kon de president in de toekomst zonder belemmeringen worden herkozen.

De oppositie zwoer protesten te zullen organiseren. 'Dit is een autoritair project dat alleen beoogt [president] Morales eeuwig aan de macht te houden', merkte Reynaldo Bayard, voorzitter van het burgercomité uit het departement Tarija, op. Leiders uit Santa Cruz kondigden juridische stappen aan tegen de regering en getracht zou worden de oppositionele krachten in zes van de negen departementen te bundelen.

Vier departementen verklaren zich autonoom

Terwijl de regering de goedkeuring van de grondwet vierde, verklaarden de departementen Beni, Pando, Santa Cruz en Tarija zichzelf op 16 december autonoom. Dit betekende dat zij zichzelf gingen besturen zonder interventie van de centrale regering uit La Paz. Gouverneur Rubén Costas van Santa Cruz sloot uit dat er over de nieuwe grondwet een referendum zou worden gehouden omdat deze 'legitimiteit' miste.
De polarisatie in Bolivia was niet naar ieders zin. Het in La Paz verschijnende dagblad *La Razón* hekelde de inflexibiliteit en het radicalisme bij de politici omdat deze tot onbeheersbare situaties konden leiden.

Morales ontkent oppositieleden te laten schaduwen

Berichten in de media dat de Boliviaanse politie oppositionele politici zou hebben bespioneerd, werden op 30 januari 2008 door president Evo Morales ontkend. Een politiecommandant had eerder beweerd dat ondergeschikten buiten zijn medeweten zich met zulke activiteiten hadden beziggehouden. 'De regering is nooit betrokken geweest bij het vervolgen of het onderzoeken van wie dan ook', reageerde Morales.
Het Boliviaanse staatshoofd kondigde wel aan de Organisatie voor Ontwikkeling van Politieonderzoek (ODEP) te ontbinden. Dit door de Amerikaanse ambassade gesteunde instituut leverde sinds de jaren tachtig van de twintigste eeuw aan de Bolivianen onder meer informatie over drugs. Volgens een Amerikaanse woordvoerder opereerde de eenheid met medeweten van de Boliviaanse regering.

Electoraal Hof stelt referendum grondwet uit

Op 7 maart maakte het Nationaal Electoraal Hof (CNE) bekend dat het voor 4 mei geplande referendum over de nieuwe constitutie was uitgesteld. Naar de opvatting van het CNE was het in de korte periode die restte onmogelijk voor 'legale garanties' te zorgen en ontbrak daardoor een 'adequate verkiezingssfeer'.

Hoewel de oppositie ertegen gekant was, hadden parlementsleden van de partij van

Morales, de Beweging naar het Socialisme (MAS), zich akkoord verklaard met een wet om de volksstemming in mei te organiseren. Leden van de oppositie misten in de grondwet bepalingen over de autonomie van de departementen, stemden niet in met de passages over landhervorming en wilden dat regio's een groter aandeel kregen in de opbrengsten van de gasproductie.

Organisatie van Amerikaanse Staten steunt regering-Morales

De Organisatie van Amerikaanse Staten (OAS) gaf op 3 mei een verklaring uit met het oog op het een dag later buiten de centrale regering om te houden referendum over autonomie in het departement Santa Cruz. In een door 34 landen ondertekende resolutie gaven de lidstaten 'hun solidariteit en steun aan het Boliviaanse volk, aan de door Evo Morales Ayma geleide constitutionele regering, aan de democratische instituties en aan de door de Boliviaanse bevolking gekozen autoriteiten'. Verzocht werd verder de grondwettelijk orde en de 'territoriale integriteit van Bolivia' te respecteren.
In een vraaggesprek op dezelfde dag met het Argentijnse nieuwsagentschap *Telam* beweerde kabinetschef Juan Ramón Quintana dat de leider van het Burgercomité van Santa Cruz, Branko Marinkovic, niet geïnteresseerd was in onderhandelingen. Volgens hem wilde hij slechts de regering-Morales omverwerpen, mede omdat hij de belastingen ontdook. Ook leverde Quintana zelfkritiek door te zeggen dat de regering het autonomievraagstuk anders had moeten aanpakken.

Inwoners Santa Cruz stemmen vóór autonomie

Terwijl de spanning in Bolivia opliep, stemde bij het referendum op 4 mei in het departement Santa Cruz een overweldigende meerderheid van meer dan 85 procent vóór autonomie. Ruim 14 procent was tegen. Van alle kiesgerechtigden onttrok bijna 38 procent zich aan de stemming. Volgens de regering-Morales, die de bevolking had opgeroepen niet deel te nemen, was het referendum 'illegaal' en 'separatistisch'.
De uitslag zorgde in het in meerderheid conservatieve Santa Cruz voor een feeststemming, zoals ook bleek uit de woorden van gouverneur Rubén Costas: 'Vandaag zijn we de weg ingeslagen naar een nieuwe republiek, in de richting van een moderne staat.' Bolivia werd naar zijn mening de meest gedecentraliseerde staat van Latijns-Amerika. Evo Morales noemde het referendum echter een mislukking. Hij telde de nee-stemmers op bij degenen die niet stemden en concludeerde dat meer dan 50 procent tegen autonomie was.
Op de dag van de stemming vielen minstens 35 gewonden bij politieke confrontaties.

Morales stemt in met referendum over zijn aanblijven

Ruim een week later, op 12 mei, ging president Evo Morales akkoord met een op 10 augustus te houden stemming waarbij moest blijken of hij nog de steun van het volk genoot. Hij had het plan eerder zelf geopperd en het parlement had zich akkoord verklaard, maar de door de oppositie gecontroleerde Senaat had het laten liggen. Met het idee dat de positie van Morales door het referendum in Santa Cruz was verzwakt, werd het uit de kast gehaald. Er zou niet alleen gestemd worden over Morales, maar ook over de gouverneurs in de departementen van wie er zes tot de oppositie gerekend werden.

Voor zowel het staatshoofd als de regionale leiders zouden dezelfde regels gelden: wie meer nee-stemmen kreeg dan het aantal waarmee in 2005 was gewonnen, moest aftreden. Analisten voorspelden dat sommige gouverneurs hierdoor in moeilijkheden zouden komen.

Inwoners departementen Beni en Pando ook voor autonomie

In de door de oppositie gecontroleerde staten Beni en Pando – evenals Santa Cruz gelegen in het oosten van Bolivia – stemde eveneens meer dan 80 procent van de bevolking voor autonomie bij op 1 juni 2008 gehouden referenda. In beide departementen bestond vanouds afkeer van het centrale gezag in La Paz, maar er bestond meer armoede dan in Santa Cruz.

Morales betitelde de volksstemmingen als onwettige 'onderzoeken' waarbij het naar zijn mening helemaal niet over autonomie ging: 'Het probleem is dat zij niet kunnen accepteren dat een uit landelijke streken afkomstige indiaan hun president is'.

Uitslag in Tarija overeenkomstig de andere departementen

In Tarija was de uitkomst van het referendum dat op 22 juni werd gehouden vergelijkbaar met dat van de eerder genoemde departementen: ruim 80 procent stemde voor autonomie en ruim 19 procent tegen. Het aantal niet-stemmers lag om en nabij de 35 procent. Bij de organisatie had het kleine departement Tarija, dat over grote gasvoorraden beschikte, hulp gekregen van Santa Cruz, Beni en Pando. Volgens regionale politici had de regering in La Paz een inschattingsfout gemaakt door de autonomiereferenda te dwarsbomen en zou zij de realiteit hoe dan ook moeten accepteren.
De volksstemming in Tarija ging net als in de andere departementen gepaard met botsingen tussen aanhangers en tegenstanders van Morales.

Morales krijgt ruime steun van bevolking

Het referendum over het aanblijven van de president en de gouverneurs – met uitzondering van Chuquisaca, waar de gouverneur recentelijk was gekozen – leverde op 10 augustus een overwinning op voor Evo Morales. Hij werd gesteund door ongeveer 67 procent van de stemmers en de hoop bestond dat de politieke patstelling daarmee doorbroken was. Morales riep de gouverneurs op de uitkomsten te eerbiedigen, met hem te werken 'voor de eenheid' en vooruitgang te boeken in de strijd tegen extreme armoede.
De gouverneurs in de vier 'autonome' departementen overleefden de stemming eveneens, maar twee andere in La Paz en Cochabamba, die aan de oppositie gelieerd waren, moesten aftreden.

Besprekingen leveren weinig op

Overleg tussen de president en de opstandige gouverneurs op 14 augustus leverde weinig resultaat op. De opposanten van Morales eisten een gebaar van goede wil van de regering: zij wilden een deel van de in hun regio gemaakte gaswinsten terugontvangen. Morales stelde op zijn beurt vast dat de gouverneurs geen aandacht schonken aan de veranderingsgezindheid van de burgers. De regionale leiders weigerden het ontwerp voor de nieuwe grondwet te erkennen en de regering ging niet akkoord met hun streven

naar autonomie. Het overleg werd echter niet afgebroken.

Algemene stakingen in vijf regionale hoofdsteden

Om hun bij de besprekingen op tafel gelegde eis kracht bij te zetten kondigden regeringstegenstanders op 19 augustus algemene stakingen af in vijf regionale hoofdsteden. Onder meer in Santa Cruz bleven banken, kantoren en markten gesloten en was er nauwelijks openbaar vervoer. De staking werd succesvol genoemd en een dag later zouden snelwegen in de departementen Beni, Chuquisaca, Pando, Santa Cruz en Tarija worden geblokkeerd.

Nieuwe datum vastgesteld voor referendum over grondwet

Eind augustus liet Evo Morales weten dat op 7 december de burgers de mogelijkheid zou worden geboden zich uit te spreken over de nieuwe constitutie. Zijns inziens zou die gebeurtenis 'het democratisch proces verdiepen' en 'het proces van verandering consolideren'. 'Laat de mensen met hun stem besluiten over de grondwet', merkte hij op, 'want wij, de autoriteiten, kunnen het niet eens worden'.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Opbrengsten voor Boliviaanse staat van olie en gas gestegen

In de koolwaterstofsector was voor de Boliviaanse staat sprake van een verhoging van de winst, aldus president Morales op 22 januari 2008 in zijn jaarlijkse rapportage aan het Boliviaanse parlement. Het jaar daarvoor bedroeg deze omgerekend 1,32 miljard euro tegen 1,26 miljard in 2006. In 2005 bedroeg de winst nog ruim 679 miljoen euro, in 2003 was dit ongeveer 471 miljoen en in 2003 iets meer dan 310 miljoen. De dagelijkse output van de gasreserves was in 2007 licht gestegen ten opzichte van een jaar eerder. Verder waren er in drie velden nieuwe gasreserves ontdekt.
De gas- en oliereserves waren in 2006 door de regering-Morales genationaliseerd.

Staat krijgt meerderheidsaandeel in oliebedrijf

Per decreet van de president verkreeg de Boliviaanse staat op 1 mei 2008 een meerderheidsaandeel in het oliebedrijf Chaco en in de transporteur van natuurlijk gas Transredes, terwijl het logistieke bedrijf Compañia Logistica de Hidrocarburos Boliviana (CLHB) geheel in staatshanden kwam. De eerstgenoemde onderneming werd gecontroleerd door Pan American Energy (PAE), de tweede door Ashmore Energy International (AEI). Bij olie- en gasmaatschappij Andina, onder controle van het Spaanse Repsol YPF, werd met de aandeelhouders een akkoord bereikt over de betaling van omgerekend 3,9 miljoen euro voor het verkrijgen van een meerderheidsbelang. Bij Andina en Chaco bezat de Boliviaanse staat 48 procent van de aandelen, bij Transredes 34 procent en van CLHB geen enkel.
De eigenaren van de genationaliseerde maatschappijen sloten niet uit internationale arbitrage in te schakelen.

Transredes geheel genationaliseerd

De regering kreeg op 1 juni volledige zeggenschap over het bedrijf dat het transport van gas naar de buurlanden Argentinië en Brazilië verzorgde, Transredes. Alle aandelen werden per decreet genationaliseerd omdat, zoals Evo Morales liet weten, de buitenlandse bedrijven die de rest van de aandelen in handen hadden niet snel genoeg onderhandelden. Behalve op AEI doelde hij daarbij ook op Royal Dutch Shell PLC. Het plan was aanvankelijk dat AEI 25 procent van haar aandelen zou verkopen aan het staatsenergiebedrijf Yacimientos Petrolíferos Fiscales Bolivianos (YPFB) en dat beide ondernemingen gezamenlijk de pijpleidingen zouden gaan beheren. 'We hebben de hele maand rustig gewacht, maar ze ondernamen geheel andere acties', merkte de president op bij de ondertekeningsceremonie in de stad Santa Cruz de la Sierra.

Nieuw ministerie om nationalisaties te verdedigen

De zevenendertigjarige advocaat Héctor Arce werd op 5 juni 2008 aangesteld als minister zonder portefeuille met verantwoordelijkheid voor de juridische verdediging van het teruggewonnen staatsbezit. Het werd zijn taak de Boliviaanse staat te verdedigen bij conflicten die voortkwamen uit de nationalisatie van de sleutelsectoren van de economie. Bolivia had zich al teruggetrokken uit het arbitragetribunaal van de Wereldbank dat zich uitsprak over geschillen tussen regeringen en internationale bedrijven. Volgens de Bolivianen werden transnationale ondernemingen daar bevoordeeld. De zaak van het Italiaanse Euro Telecom International (ETI) aangaande de nationalisatie van de Empresa Nacional de Telecomunicaciones (Entel), waarin de Italianen een belang hadden van 50 procent, speelde nog wel voor het tribunaal.

NATUUR EN MILIEU

Grootscheepse overstromingen houden aan in Bolivia

Bij overstromingen in Bolivia waren naar de stand van zaken van halverwege februari 2008 al minstens zestig mensen omgekomen. Het ergst getroffen was het oostelijk gelegen departement Beni waar een grootscheepse evacuatie op gang kwam, met name in de hoofdstad Trinidad.

Was een jaar daarvoor bij overstromingen het fenomeen El Niño als oorzaak aangewezen, nu meenden klimatologen dat La Niña, het meteorologische zusje met afwijkende kenmerken, de oorzaak was. Dit fenomeen kenmerkte zich door de periodieke afkoeling van het water in het centrale en oostelijke gedeelte van de Stille Oceaan waardoor extreme weersomstandigheden ontstonden.

BUITENLANDSE ZAKEN

Bolivia en Verenigde Staten trachten betrekkingen te verbeteren

Besprekingen op 3 juli 2008 tussen de Amerikaanse ambassadeur in La Paz, Philip Goldberg, en Bolivia's minister van Defensie Walker San Miguel verliepen volgens beide partijen 'positief'. Het was de eerste officiële ontmoeting tussen Bolivia en de Verenigde Staten sinds demonstranten de Amerikaanse ambassade in La Paz hadden belegerd omdat Washington asiel had verleend aan de voormalige minister van Defensie van Bolivia, Carlos Sánchez Berzaín. Deze werd verantwoordelijk gehouden voor het legeroptreden tegen de bevolking in september 2003 tijdens het bewind van president Gonzalo 'Goni' Sánchez de Lozada, waarbij tenminste zestig burgers omkwamen.

(Vorige berichten pagina 696/2 e.v. - 2007)

CUBA

BINNENLAND

Raúl Castro wordt president van Cuba

Afgevaardigden Nationale Assemblee gekozen

Bij de verkiezingen voor het Cubaanse parlement op 20 januari 2008 konden rond de 8,4 miljoen burgers hun stem uitbrengen en was er volgens officiële opgave een opkomst van 95 procent. Alle 614 voorgeselecteerde kandidaten voor de Nationale Assemblee werden gekozen omdat zij zonder uitzondering met een ruime marge meer dan 50 procent van de stemmen behaalden. De minste stemmen vergaarde Bárbaro Osmani Lago die zich in de provincie Pinar del Río tevreden moest stellen met 73 procent. Interim-president Raúl Castro kreeg 99,4 procent van de stemmen waarmee hij de zieke Fidel Castro juist achter zich liet. Stemmen was in Cuba niet verplicht. Critici meenden echter dat revolutionaire wijkcomités in de gaten hielden wie zich aan de stemming onttrok.

Raúl Castro gekozen tot opvolger van zijn broer Fidel

Op 24 februari kwam het parlement in nieuwe samenstelling bijeen, met uitzondering van Fidel Castro die wegens zijn zwakke gezondheidstoestand verstek moest laten gaan. 'El comandante en jefe', die Cuba sinds de revolutie in 1959 had geleid, had vijf dagen eerder in een open brief te kennen gegeven zich wegens zijn gezondheidstoestand niet meer verkiesbaar te zullen stellen voor de functie van voorzitter van de Staatsraad. Daarmee kwam na 49 jaar officieel een eind aan zijn regeerperiode.

De afgevaardigden van de Nationale Assemblee kozen de broer van Fidel, Raúl Castro, tot zijn opvolger. Politieke commentatoren spraken van een logische keus, maar lieten blijken verrast te zijn over de benoeming van de zevenenzeventigjarige José Ramón Machado tot eerste vicevoorzitter van zowel de Staatsraad als de ministerraad. Daarmee was deze oudgediende in feite vicepresident. Verwacht was dat een jonger lid van de Staatsraad deze functie zou gaan bekleden. Fidel Castro, die sinds hij zich noodgedwongen had teruggetrokken niet meer in de openbaarheid was verschenen, bleef wel aan als hoofd van de Cubaanse Communistische Partij (PCC).
In zijn eerste toespraak als gekozen president benadrukte de zesenzeventigjarige Raúl Castro dat de PCC in haar geheel de rol moest overnemen die zijn vijf jaar oudere broer Fidel als inspirator van de revolutie lange tijd op zich had genomen. De partij was volgens Raúl Castro 'de sturende en hoogste macht van de maatschappij en van de staat'. Deze overtuiging noemde hij des te belangrijker omdat de generatie die de revolutie had gesmeed, aan het verdwijnen was.

Open brief Fidel Castro

Verklaring van de Opperbevelhebber:

Beste landgenoten,

Afgelopen vrijdag 15 februari heb ik jullie beloofd dat ik in mijn volgende bespiegeling een thema zou aansnijden dat veel landgenoten zou interesseren. Dat doe ik deze keer in dit bericht.

Het ogenblik is aangekomen om de leden van de Staatsraad te kiezen en te benoemen – zijn voorzitter, vicevoorzitter en secretaris.

Vele jaren bekleedde ik de eervolle functie van voorzitter. Op 15 februari 1976 werd door meer dan 95 procent van de kiesgerechtigden bij vrije, directe en geheime verkiezingen de Socialistische Grondwet goedgekeurd. De Nationale Assemblee kwam op 2 december van dat jaar voor het eerst bijeen en koos de Staatsraad en zijn voorzitter. Daarvoor oefende ik gedurende bijna achttien jaar de functie van premier uit. Ik had altijd de beschikking over de noodzakelijke middelen om het revolutionaire werk voort te zetten met behulp van het overgrote deel van de bevolking.

Toen men op de hoogte was van mijn kritische gezondheidstoestand, meenden velen in het buitenland dat het op 31 juli 2006 tijdelijk neerleggen van het voorzitterschap van de Staatsraad, welke functie in handen kwam van eerste vicevoorzitter Raúl Castro Ruz, definitief was. Raúl zelf, die vanwege persoonlijke verdiensten eveneens minister van de Revolutionaire Strijdkrachten (Defensie) is, en de overige kameraden van de leiding van de partij en de staat waren niet genegen te denken dat ik mijn taken definitief had neergelegd, ondanks mijn precaire gezondheidstoestand.

Mijn positie was ongemakkelijk tegenover een vijand die alles in het werk stelde om mij kwijt te raken en zonder dat het mij aanstond, vervolgde ik mijn taak.

Later slaagde ik er weer in mijn geest volledig te beheersen, had ik de mogelijkheid te lezen en na te denken waar ik door het nemen van rust toe was verplicht. Dat ging vergezeld van voldoende fysieke kracht om urenlang te schrijven, in combinatie met mijn revalidatie en de voortdurende programma's die ik volgde voor mijn genezing. Het gezonde verstand gaf me aan dat deze activiteit binnen mijn bereik lag. Aan de andere kant prentte ik me voortdurend in, sprekend over mijn gezondheid, om geen illusies te koesteren omdat met een tegenovergesteld resultaat ons volk traumatische berichten zou ontvangen in het midden van de strijd. De bevolking op mijn afwezigheid voorbereiden, zowel psychologisch als politiek, was mijn eerste verplichting na zoveel strijd. Ik verloor nooit uit het oog dat mijn herstel niet ontbloot zou zijn van risico's.

Mijn wens was altijd mijn plicht te volbrengen tot de laatste ademhaling. Dat is wat ik kan aanbieden.

Aan mijn innige kameraden, die me recent de enorme eer hebben geschonken mij als lid van het parlement, waar belangrijke besluiten worden genomen inzake de koers van onze Revolutie, te kiezen, deel ik mee dat ik niet zal nastreven en evenmin zal accepteren – ik herhaal – niet zal nastreven en evenmin zal accepteren, de functies van voorzitter van de Staatsraad en van Opperbevelhebber. (...)

Ik zou oneerlijk zijn tegenover mijn geweten verantwoordelijkheid op me te nemen waarbij mobiliteit en een volledige inzet vereist worden, terwijl ik niet de fysieke kracht heb dit te kunnen waarmaken. Dat vertel ik zonder dramatisch te willen doen.

Gelukkigerwijs kan ons proces nog steeds rekenen op kaders van de oude garde, tezamen met anderen die zeer jong waren toen de eerste wegen naar de Revolutie werden ingeslagen. Sommigen waren nog bijna kind toen ze zich aansloten bij de strijders in de bergen en later, met hun heldendaden en hun internationale missies, het land met glorie vervulden. Zij beschikken over de autoriteit en de ervaring om een juiste vervanging [van de leiding] te garanderen. Daarnaast hebben wij een tussenliggende generatie die samen met ons de complexe en bijna ontoegankelijke wijze hoe een revolutie te organiseren en er leiding aan te geven, heeft geleerd.

De weg zal altijd moeilijk zijn en de doordachte inspanning van iedereen vragen. Ik heb geen vertrouwen in gemakkelijke paden als de apologetica of de antithese van de zelfkwelling. We moeten ons altijd op het ergste voorbereiden. Behoedzaam zijn bij succes en standvastig bij tegenspoed is een principe dat we niet mogen vergeten. De tegenstander die we de nederlaag moeten toebrengen, is uiterst sterk, maar we hebben hem een halve eeuw kunnen tegenhouden.

Ik neem geen afscheid van jullie. Het is mijn wens als soldaat te strijden met ideeën. Ik zal blijven schrijven onder de titel *Bespiegelingen van kameraad Fidel*. Het zal nóg een wapen in de strijd zijn waarop u kunt rekenen. Misschien wordt mijn stem beluisterd. Ik zal voorzichtig zijn.

Bedankt.

Fidel Castro Ruz

18 februari 2008 - 5:30 u

Minister van Onderwijs vervangen

In de op 24 februari 2008 gevormde regering werd binnen twee maanden de eerste wijziging aangebracht. Dagblad *Granma* van de PCC meldde op 22 april dat minister van Onderwijs Luis Ignacio Gómez Gutiérrez was vervangen door Ena Elsa Velázquez. Laatstgenoemde was rector van het Instituto Superior Pedagógico Frank País García in Santiago de Cuba.
President Raúl Castro liet weten in de loop van het jaar meer veranderingen in de regering door te zullen voeren en eventueel overbodige ministeries te zullen opheffen.

Raúl Castro kondigt partijcongres aan

In de tweede helft van 2009 zal de PCC weer een partijcongres houden, zo kondigde Raúl Castro eind april 2008 aan. Het was de bedoeling de machtsstructuur dan meer te institutionaliseren en verwacht werd dat Fidel Castro als Eerste Secretaris van de Communistische Partij zijn plaats aan een ander zou afstaan. Het was ruim tien jaar eerder dat het voor de partij belangrijke evenement voor het laatst gehouden was, namelijk in oktober 1997 toen het vijfde congres plaatsvond. De statuten voorzagen in een partijcongres om de vijf jaar, maar in de praktijk bleek dat een dode letter.
De PCC gold officieel als de 'belangrijkste sturende kracht in de maatschappij en de staat'. Dit betekende dat bij een partijcongres de lijnen van het economische en sociale beleid voor de komende jaren werden uitgestippeld.

Samenstelling regering Cuba (12 juni 2008)

President, voorzitter van de Staatsraad en de Ministerraad
Raúl CASTRO RUZ

Eerste vicevoorzitter van de Staatsraad en eerste vicevoorzitter van de Ministerraad
José Ramón MACHADO VENTURA

Vicevoorzitter van de Staatsraad, tevens minister van Binnenlandse Zaken
Abelardo COLOMÉ IBARRA

Vicevoorzitter van de Staatsraad, tevens minister van Defensie
Julio CASAS REGUIERO

Vicevoorzitter van de Staatsraad en Secretaris van het Uitvoerend Comité van de Ministerraad
Carlos LAGE DÁVILA

Vicevoorzitters van de Staatsraad
Juan ALMEIDA BOSQUE
Esteban LAZO HERNÁNDEZ

Minister van het secretariaat van de Staatsraad
José M. MIYAR BARRUECOS

Vicevoorzitter van de Ministerraad, tevens minister van Economische Zaken en Planning
José Luis RODRÍGUEZ GARCÍA

Vicevoorzitters van de Ministerraad
Osmany CIENFUEGOS GORRIARÁN
José Ramón FERNÁNDEZ ÁLVAREZ
Pedro MIRET PRIETO
Otto RIVERO TORRES

Overige ministers:
Arbeid en Sociale Zekerheid
Alfredo MORALES CARTAYA
Basisindustrie
Yadira GARCÍA VERA
Binnenlandse Handel
Marino Alberto MURILLO JORGE
Bouw
Fidel Fernando FIGUEROA DE LA PAZ
Buitenlandse Handel
Raúl DE LA NUEZ RAMÍREZ
Buitenlandse Investeringen en Economische Samenwerking
Marta LOMAS MORALES
Buitenlandse Zaken
Felipe Ramón PÉREZ ROQUE
Controle Financiën
Gladys María BEJERANO PORTELA
Cultuur
Abel E. PRIETO JIMÉNEZ
Financiën en Prijzen
Georgina BARREIRO FAJARDO
Hoger Onderwijs
Juan VELA VALDÉS
Informatica en Communicatie
Ramiro VALDÉS MENÉNDEZ
Justitie
María Esther REUS GONZÁLEZ
Landbouw (interim)
María DEL CARMEN PÉREZ HERNÁNDEZ
Lichte Industrie
José HERNÁNDEZ BERNÁRDEZ
Onderwijs
Ena Elsa VELÁZQUEZ COBIELLA
Suikerindustrie
Ulises ROSALES DEL TORO
Toerisme
Manuel MARRERO CRUZ
Transport
Jorge Luis SIERRA CRUZ
Visindustrie
Alfredo LÓPEZ VALDÉS
Voedingsindustrie
Alejandro ROCA IGLESIAS
Volksgezondheid
José Ramón BALAGUER CABRERA
IJzer- en Staalindustrie
Fernando ACOSTA SANTANA

Zonder portefeuille
Ricardo CABRISAS RUIZ

President centrale bank
Francisco SOBERÓN VALDÉS

Nieuwe president drukt stempel op Cuba

Verkoop mobiele telefoons wordt vrijgegeven

De in februari 2008 tot president gekozen Raúl Castro had tijdens zijn interim-periode, toen hij zijn zieke broer Fidel verving, al aangegeven begrip te hebben voor de noden van de Cubaanse bevolking en 'graduele' veranderingen te zullen doorvoeren. Eind maart werd dat concreet toen dagblad *Granma* van de Cubaanse Communistische Partij (PCC) berichtte dat het in staatshanden zijnde telecombedrijf ETECSA de bevolking mobiele telefoondiensten zou gaan aanbieden. Tot dat moment konden de Cubanen slechts een mobiele telefoon bemachtigen via een derde partij – vaak een buitenlander of een uit Cuba geëmigreerde bekende. Twee weken daarvoor hadden de Cubanen toestemming gekregen elektrische apparaten voor huiselijk gebruik aan te schaffen.

Cubanen mogen voor buitenlanders bestemde hotels bezoeken

De Cubaanse regering hief eind maart ook het verbod op voor de bevolking hotels te bezoeken die slechts voor buitenlanders toegankelijk waren. Daarnaast werd het de Cubanen voortaan toegestaan een auto te huren van een staatsagentschap. In beide gevallen moest overigens met harde valuta worden betaald waardoor slechts een deel van de bevolking gebruik zou kunnen maken van de nieuwe mogelijkheden. Hoewel collectieve voorzieningen als gezondheidszorg en onderwijs gratis waren, was het loon van de meeste werknemers in Cuba slechts voldoende voor de aanschaf van voedsel en basisproducten.
Met de maatregelen werd deels tegemoet gekomen aan de onvrede onder Cubaanse burgers over de 'economische apartheid', zoals de ongelijkheid tussen buitenlanders en Cubanen vaak werd genoemd.

Salarislimieten worden opgeheven

De staatstelevisie maakte op 11 april be-

kend dat de salarislimieten zouden worden opgeheven. Daardoor konden staatsemployees meer gaan verdienen. De beloning zou in het vervolg namelijk afhankelijk worden van de geleverde prestatie, in plaats van gericht te zijn op sociale en economische gelijkheid.

Raimundo Navarro, secretaris voor internationale zaken van de vakbondsfederatie Arbeiderscentrale van Cuba (CTC), noemde de stap in overeenstemming met 'de hedendaagse voorwaarden' en 'de erkenning dat iemand niet collectief wordt betaald, maar voor wat hij produceert'. De lonen van de Cubaanse arbeiders waren volgens hem de laatste jaren achteruitgegaan.
In juni legde onderminister van Arbeid en Sociale Zekerheid Carlos Mateu de nieuwe situatie nog eens uit: 'Dit nieuwe salarissysteem moet gezien worden als gereedschap om betere resultaten te verkrijgen bij de productie en bij diensten'. Hij stelde vast dat egalitarisme in dat opzicht niet nuttig was.

Mogelijkheid geschapen huis van de staat te kopen

Persbureau *Associated Press* meldde half april dat er nieuwe regels waren ingevoerd die duizenden Cubanen in de gelegenheid zouden stellen eigendomsrechten op hun woning te verkrijgen. Staatsambtenaren die het huis huurden van hun werkgever zouden dan ook bij verandering van werkkring in hetzelfde onderkomen kunnen blijven wonen. Volgens de kritische econoom Oscar Espinosa Chepe zouden de maatregelen veel mensen meer zekerheid geven en de bureaucratische druk verlichten.

Verhoging van pensioenen voor armen

De regering kondigde op 27 april een verhoging van de pensioenen van ouderen en justitiële medewerkers aan, met de belofte dat andere staatsambtenaren in de toekomst meer pensioengeld zouden gaan ontvangen. De maatregel – de eerste van deze strekking sinds 2005 – was bedoeld voor burgers met een laag inkomen en moest de ongelijkheid in het land reduceren. Vanaf 1 mei zouden ruim twee miljoen Cubanen van de verhoging gaan profiteren.
De achtenzeventigjarige weduwe Maria Sotorongo verwoordde wat volgens de media velen dachten: 'Het is tenminste iets. Een klein beetje meer om elke maand eten te kopen.' Zij voegde er wel aan toe dat veel mensen zouden blijven klagen omdat de verhoging niet genoeg was.

Personal computers gaan in de vrije verkoop

Begin mei 2008 werden de eerste personal computers aan het publiek verkocht, zo berichtten de internationale media. Er zouden zich rijen wachtenden hebben gevormd, alhoewel een computer omgerekend 500 euro kostte. Sommige Cubanen ontvingen geld van geëmigreerde familieleden, maar het gros kon zich zo'n aanschaf niet veroorloven. Waarnemers meenden overigens dat Cuba daarin weinig verschilde met de meeste andere Latijns-Amerikaanse landen. Dat was wel het geval met betrekking tot de toegang tot internet die beperkt bleef tot scholen, universiteiten en kantoren. Volgens de regering was de capaciteit beperkt omdat het Amerikaanse handelsembargo verhinderde dat gebruik kon worden gemaakt van vezelkabels onderzee.

Landbouwsector wordt anders ingericht

Bij de festiviteiten in Cuba voor de Dag van de Arbeid op 1 mei riep de secretaris-generaal van de vakbondsfederatie CTC, Salvador Valdés Mesa, de landbouwwerkers op harder te werken en de efficiency in hun sector te vergroten. Hij noemde het fundamenteel om de inspanningen vooral te richten op vergroting van de voedselproductie. De vakbondsleider maakte zijn opmerkingen nadat bekend was geworden dat het ministerie van Landbouw de controle op de landbouwactiviteiten had gedecentraliseerd. Tot dan toe werd deze verricht door medewerkers van het departement, maar in de toekomst moesten 150 lokale raden die taak op zich nemen.

Geschat werd dat de helft van de landbouwgrond in Cuba niet optimaal werd gebruikt of zelfs geheel braak lag.

Private ondernemingen krijgen ruimte in transportsector

Officiële media meldden op 8 juli dat private ondernemingen weer activiteiten konden gaan ontplooien in de transportsector. Gedurende de jaren negentig van de twintigste eeuw was dit ook tijdelijk het geval geweest, maar volgens minister van Transport Jorge Luis Sierra zou er deze keer sprake zijn van een andere opzet. 'Er zullen twee typen vergunningen komen: één voor het transport in landelijke gebieden en één voor de stedelijke gebieden', zo zei hij bij *Radio Rebelde*. De vervoerder zou vervolgens brandstof ontvangen en route en prijs werden vastgesteld. In totaal zou Havana 2 miljard dollar (bijna 1,3 miljard euro) aan verbeteringen van het openbare vervoerssysteem spenderen, waarvan een vierde deel bestemd was voor de aanschaf van bussen uit met name China.

Meer landbouwgrond in particuliere handen

In een poging de afhankelijkheid van kostbare voedselimporten te verminderen, autoriseerde president Raúl Castro rond 18 juli het gebruik van brakke landbouwgronden door private boeren. Zij die geen grond hadden konden maximaal 13,4 ha. krijgen en voor degenen in het bezit van landbouwgrond werd een maximum van ruim 40 ha. vastgesteld. De rechten op het land werden in principe voor 10 jaar verstrekt en konden niet worden doorverkocht, terwijl landbouwcoöperaties voor 25 jaar rechten op landgebruik konden verwerven. De regering hoopte op deze wijze de voedselproductie te stimuleren.

Waarnemers meenden dat deze hervorming de grootste impact had van alle nieuwe maatregelen die waren genomen sinds het aantreden van Raúl Castro.

Raúl Castro slaat andere toon aan bij herdenkingsbijeenkomst

Bij zijn toespraak op 26 juli in Santiago de Cuba ter herdenking van de 55ste verjaardag van de aanval op de Moncada-kazerne – het begin van de Cubaanse revolutie – temperde president Raúl Castro de gegroeide verwachtingen. 'Afgezien van onze grote wens elk probleem op te lossen, kunnen we niet buitensporig uitgeven wat we bezitten', hield hij zijn gehoor voor. Hij riep de Cubaanse bevolking op zich voor te bereiden op harde tijden vanwege de stijgende prijzen van olie en grondstoffen, die een negatief effect hadden op de economie van het land.
Dat het staatshoofd geen nieuwe hervormingen aankondigde, werd in sommige kringen als teleurstellend ervaren.

Cuba

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Cubaanse economie blijft groeien

Minister van Economische Zaken en Planning José Luis Rodríguez merkte op 26 november 2007 op een congres voor economen op dat Cuba in het lopende jaar voor de derde achtereenvolgende keer een groeipercentage boven de 10 procent zou realiseren. Dit ondanks tegenvallende prestaties in de belangrijke toerismesector, waar sprake was van een lichte terugval in het aantal overnachtingen van buitenlandse bezoekers. Gunstig daarentegen waren de hoge prijzen op de wereldmarkt voor grondstoffen als koper, nikkel en kobalt – voorname exportproducten van Cuba.

Waarnemers benadrukten dat het Cubaanse groeicijfer moeilijk te vergelijken was met dat van andere landen omdat staatsuitgaven voor sociale programma's en medische zorg er in waren verwerkt. De met de Verenigde Naties verbonden Economische Commissie voor Latijns-Amerika en het Caribisch Gebied (ECLAC) kwam met haar meetmethoden enkele maanden later tot een groeicijfer van 7 procent.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Nieuwe arrestaties ondanks erkenning van twee mensenrechtenverdragen

Mensenrechtenactivisten opgepakt in Santiago de Cuba

Bij een demonstratie in Santiago de Cuba op 4 december 2007 voor de vrijlating van drie studenten werden achttien actievoerders opgepakt. Rolando Rodríguez Lobaina, Eliécer Consuegra Rivas en Gerardo Sánchez Ortega waren enige dagen eerder in Havana gearresteerd. Zij hadden deelgenomen aan een niet-gewelddadig protest voor de vrijlating van mensenrechtenactivist Juan Bermúdez Toranzo en een petitie met vijfduizend handtekeningen aangeboden aan de onderwijsautoriteiten. Daarin werd gevraagd om autonomie van de universiteiten en vrijheid van meningsuiting in de studentenruimtes.

Mensenrechtenactivisten vreesden een nieuwe golf van arrestaties omdat eind oktober ook al zestig burgers tijdelijk waren aangehouden.

Viering Mensenrechtendag eindigt met geweld

Een mars van dissidenten in Havana op 10 december in het kader van de Internationale Dag van de Mensenrechten kende volgens internationale media een vervelend verloop voor de vijftien demonstranten. Zij zouden zijn aangevallen door ongeveer honderd regeringsaanhangers terwijl de politie passief toekeek tot het moment dat de situatie uit de hand dreigde te lopen.
Volgens beweringen van dissidenten in het in Miami uitgegeven dagblad *El Nuevo Herald* had de Cubaanse politie eerder die dag al 'honderden demonstranten' gearresteerd. Dat zou zijn gebeurd om te voorkomen dat zij het kantoor van de Verenigde Naties in het centrum van Havana zouden bereiken.

Cuba signeert mensenrechtenverdragen

Op 28 februari 2008 ondertekende Cuba twee belangrijke mensenrechtenverdragen van de VN. Het betrof het Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten (ICCPR) dat onder meer politieke vrijheid, vrijheid van religie, vrijheid van privacy en de vrijheid een land te verlaten, garandeerde. Daarnaast werd het Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele Rechten (ICESCR) gesigneerd dat onder andere voorzag in de vrijheid vakbonden op te richten en de verplichting te zorgen voor werk, eerlijke lonen, sociale zekerheid en onderwijs.
De reden dat Havana de verdragen erkende, was volgens minister van Buitenlandse Zaken Felipe Pérez Roque het feit dat de Mensenrechtenraad van de VN Cuba van de lijst met landen had geschrapt waar de mensenrechtensituatie diende te worden onderzocht.

Geweldloze sit-in door politie beëindigd

Enkele vrouwen van de dissidente groep Damas de Blancas (Dames in het Wit) en met hen sympathiserende medestanders werden op 21 april door Cubaanse politievrouwen gedwongen een bus te betreden die hen thuis bracht. Zij hadden geweigerd te vertrekken uit een park naast het Revolutionaire Plein waar zij een sit-in hielden voor hun gevangenzittende echtgenoten. De politie gebruikte geen geweld bij de actie, vertelde Berta de los Angeles Soler, wier man, de activist Angel Moya, twintig jaar celstraf had gekregen.
De Damas Blancas hielden elke zondag een stille protestmars in Havana waarbij zij de vrijlating van hun in maart 2003 gearresteerde mannen eisten.

Dissidenten voor korte tijd aangehouden

Persbureau *Agence France Presse* (AFP) hoorde op 5 juli 2008 van Martha Beatriz Roque dat er meer dan dertig dissidenten waren gearresteerd nadat de regering de Verenigde Staten ervan had beschuldigd de oppositie te stimuleren tegen het Cubaanse bewind. De bekende dissidente econome van de mensenrechtengroep Agenda voor de Transitie voegde er aan toe dat de gearresteerden allemaal weer waren vrijgelaten, terwijl anderen waarschuwingen hadden ontvangen en hen was verboden naar Havana te reizen. Daar hadden de tegenstanders van de regering een prodemocratische vergadering gepland die stil zou staan bij de Amerikaanse Onafhankelijkheidsdag, de Fourth of July.
De Cubaanse regering liet volgens AFP weten protesten op straat niet te zullen accepteren.

Aantal politieke gevangenen gedaald

Op 20 juli waren er volgens de Cubaanse Commissie voor Mensenrechten en Nationale Verzoening (CCDHRN) op het eiland 219 politieke gevangenen, tegen 234 begin 2008. Het hoofd van de commissie, Elizardo Sánchez, noemde de daling 'minimaal' en de mensenrechtensituatie onder het bewind van Raúl Castro 'ongunstig'.
Bij de cijfers van de CCDHRN waren ook elf om medische redenen voorlopig vrijgelaten gevangenen meegeteld, evenals anderen die waren veroordeeld voor politieke geweldsdaden zoals Otto René Rodríguez Llerena en Raúl Ernesto Cruz León. Deze twee Salvadoranen hadden de doodstraf gekregen wegens terrorisme omdat ze bommen hadden gelegd in hotels in Havana waarbij onder meer een Italiaanse toerist was omgekomen.

Initiatiefneemster dissidentengroepering haakt af

Miriam Leiva nam op 18 augustus afstand van de mede door haar in 2003 opgerichte dissidentengroepering Damas de Blancas

(De dames in het wit). Zij liet weten niet meer mee te zullen doen aan door de groep opgezette activiteiten en haar werk als onafhankelijk journalist weer op te willen pakken. De stap kwam voor velen onverwacht, al waren er geruchten over een op handen zijnde splitsing in de organisatie. Sommige leden van de groep hadden opgeroepen niet alleen voor politieke gevangenen op te komen, maar de oppositie tegen het Cubaanse regime openlijker te voeren. Gematigden, onder wie Leiva, wezen dat idee af.
Damas de Blancas hielden elke week in Havana een vreedzame optocht waarbij zij de vrijlating van hun gevangen zittende familieleden eisten.

Nieuwe regering schort doodvonnissen op

De Cubaanse president Raúl Castro verklaarde op 28 april 2008 dat bijna alle doodvonnissen zouden worden omgezet in gevangenisstraffen. De maatregel, genomen omdat deze zou passen 'binnen de ethische en humanitaire leiding van de revolutie', gold niet voor twee wegens terrorisme veroordeelde Midden-Amerikanen en een Cubaanse Amerikaan die een moord had gepleegd.
De strafvermindering betekende niet dat de doodstraf zou worden afgeschaft. Castro noemde het 'onverantwoordelijk en naïef' het ontmoedigende effect te ontkennen dat de doodstraf had op terroristen zoals 'imperialistische huurlingen'.

Grote homomanifestatie door Cubaanse regering gesteund

In het Vedado-district van de hoofdstad Havana vond op 17 mei 2008 een grote homomanifestatie plaats met steun van de Cubaanse autoriteiten. Voor velen opmerkelijk nieuws, want decennialang werden homoseksuelen in Cuba gediscrimineerd en beschimpt. Bij het bewerkstelligen van de culturele omslag werd een belangrijke rol gespeeld door Mariela Castro, directrice van het Centro Nacional de Educación Sexual (CENESEX) en dochter van president Raúl Castro. De overheidsinstelling die zij leidde zette zich in voor verbetering van de positie van homo's en transseksuelen.
Het Cubaanse parlement boog zich over het voorstel om homostellen dezelfde rechten te geven als heterostellen. Toch riep een deel van de activisten op de nog heersende homofobische opvattingen voorzichtig te bestrijden.

BUITENLANDSE ZAKEN

VS leveren meeste voedsel aan Cuba ondanks embargo

In 2007 leverden de Verenigde Staten ondanks het handelsembargo voor 600 miljoen dollar (ca. 407 miljoen euro) aan landbouwproducten aan Cuba, aldus Pedro Álvarez van de Cubaanse voedselimportmaatschappij Alimport op 21 januari 2008. Er waren ongeveer evenveel landbouwproducten geëxporteerd als in 2006, maar door gestegen productie- en transportkosten betaalde Havana 30 miljoen dollar meer dan het jaar daarvoor. De Cubaan maakte zijn opmerkingen bij een persconferentie in aanwezigheid van A.G. Kawamura, secretaris van Voedsel en Landbouw in de Amerikaanse staat Californië. De laatste bezocht Cuba met een handelsmissie.
In 2000 stond het Congres in Washington Cuba toe agrarische producten in de VS te kopen op voorwaarde dat er cash betaald zou worden.

Cuba en Mexico herstellen betrekkingen

Nadat de Mexicaanse president Felipe Calderón al eerder duidelijk had gemaakt de betrekkingen met Havana te willen normaliseren, werden deze op 13 maart 2008 daadwerkelijk hersteld. Onder zijn voorganger Vicente Fox was de verstandhouding tussen Cuba en Mexico op een dieptepunt beland nadat de twee landen tientallen jaren lang uitstekende relaties hadden onderhouden.
Cuba's minister van Buitenlandse zaken Felipe Pérez Roque kondigde aan in september Mexico te zullen bezoeken en dan een uitnodiging mee te zullen nemen voor een tegenbezoek van Calderón aan Cuba.

Ontwikkelingsbank in Cuba geopend

In het kader van het Bolivariaanse Alternatief voor de Amerikaanse en Caribische Staten (ALBA) werd op 9 april 2008 in Havana het eerste filiaal van de ALBA-bank in gebruik genomen. Deze ontwikkelingsbank moest een tegenhanger worden van de volgens velen door de Verenigde Staten gedomineerde Wereldbank. Begonnen werd met een startkapitaal van ongeveer een miljard dollar (ca. 640 miljoen euro) dat in hoofdzaak was opgebracht door Venezuela, maar er waren ook bijdragen van Bolivia, Cuba en Nicaragua.
Volgens de Cubaanse bankpresident Francisco Soberón kon de nieuwe ontwikkelingsbank in Latijns-Amerika werkgelegenheid voortbrengen en de armoede verminderen.

Fidel Castro noemt Europa 'hypocriet' bij opheffing sancties tegen Cuba

Het besluit van de Europese Unie de al twee jaar geschorste sancties tegen Cuba op te heffen, zette voormalig president van Cuba Fidel Castro op 20 juni 2008 aan tot een venijnig commentaar. Hij vond de stap 'uiterst hypocriet in het licht van de nieuwe Europese richtlijnen betreffende illegale immigratie'. Deze voorzagen in de mogelijkheid illegale immigranten in Europese landen achttien maanden vast te zetten voordat ze zouden worden uitgewezen. Fidel Castro noemde de maatregel 'wreed' en naar zijn mening verspeelde de EU daarmee het recht Cuba te onderrichten over mensenrechten.
De sancties hadden verder geen enkele invloed uitgeoefend op de Cubaanse economie, voegde hij er aan toe.

Rusland zou positie in Cuba willen herstellen

'We moeten onze positie in Cuba en andere landen herstellen.' Deze woorden gebruikte de Russische premier Vladimir Poetin volgens het nieuwsagentschap *Interfax* op 4 augustus 2008 naar aanleiding van een bezoek van een Russische delegatie aan Cuba. Ze werden gezien als reactie op het door Moskou afgewezen plan van de Verenigde Staten raketafweersystemen te installeren in Polen en Tsjechië. Het Russische ministerie van Defensie had eerder een krantenartikel weersproken waarin werd gesteld dat werd overwogen vliegtuigen met nucleaire bommen op Cuba te stationeren – een situatie die herinneringen zou oproepen aan de Koude Oorlogscrisis uit 1962.
Vicepremier Igor Sechin, de leider van de Russische delegatie, liet naar aanleiding van het bezoek weten dat er prioriteit gegeven zou worden aan samenwerking met Havana inzake energie, mijnbouw, gezondheidszorg en communicatie.

Frans-Guyana

OVERLEDEN

Vilma Espín, Cubaans politiek leider en feministe

De officiële Heldin van de Cubaanse Revolutie Vilma Espín Guillois overleed op 18 juli 2007 op zevenenzeventigjarige leeftijd in Havana aan kanker. Zij werd op 7 april 1930 in Santiago de Cuba geboren, groeide op in een gezin uit de middenklasse en trouwde in 1959 met Raúl Castro, die in 2008 president van Cuba zou worden. Zij kregen samen vier kinderen.
Vilma Espín was opgeleid tot chemisch ingenieur en vanaf de aanval op de Moncadakazerne in 1953 betrokken bij de strijd tegen het regime van dictator Fulgencio Batista. Na het slagen van de revolutie in 1959 kreeg zij de taak de verschillende feministische organisaties te hervormen, wat resulteerde in de oprichting van de Federatie van Cubaanse Vrouwen (FMC). Deze bleef zij tot aan haar dood leiden.
Vanaf 1965 was Vilma Espín lid van het Centraal Comité van de Cubaanse Communistische Partij (PCC), jaren later eveneens van het Politbureau. Ook werd zij gekozen in de Nationale Assemblee en maakte zij deel uit van de Staatsraad, waardoor zij gold als een van de invloedrijkste vrouwen in Cuba. Bij officiële gebeurtenissen nam zij jaren lang de rol van 'first lady' op zich.

(Vorige berichten pagina 637/2 e.v. - 2007)

FRANS-GUYANA

BINNENLAND

Nieuwe voorzitter algemene raad gekozen

Op 20 maart 2008 werd Alain Tien-Long van de lijstverbinding Divers Links (DVG) met 18 van de 19 stemmen gekozen tot nieuwe voorzitter van de algemene raad van Frans-Guyana. Tien-Long (45) streefde naar grotere onafhankelijkheid en wilde dat het land de status kreeg van overzees gebiedsdeel. De bevolking zou zich middels een referendum over deze staatkundige hervormingen mogen uitspreken.

Leiding Socialistische Partij treedt af

Tijdens een buitengewoon partijcongres op 29 juni 2008 nam de leiding van de Guyaanse Socialistische Partij (PSG) en bloc ontslag. 'Wij willen de partij hervormen en plaats maken voor jongeren', aldus partijleider Antoine Karam. De PSG had in 2007 zowel bij de landelijke als de lokale verkiezingen zware verliezen geleden. 'Ik ben geen Mugabe en geloof niet dat ik door een goddelijke aanwijzing voor het leven ben gekozen', verklaarde Karam – in een verwijzing naar de president van Zimbabwe die tijdens controversiële verkiezingen voor de zesde keer was herkozen.

Guyana

JUSTITIE

Hoofd Kamer van Koophandel veroordeeld wegens corruptie

Jean-Paul Le Pelletier, hoofd van de Guyaanse Kamer van Koophandel (CCIG), werd op 7 maart 2008 wegens corruptie veroordeeld tot zes maanden gevangenisstraf. Hij had misbruik gemaakt van zijn positie door leningen van de CCIG goed te keuren aan twee bedrijven waarin hij belangen had. Drie andere medewerkers van de CCIG werden vrijgesproken. Zij waren weliswaar betrokken bij de affaire, maar volgens de rechter konden zij niet direct verantwoordelijk worden gesteld.

NATUUR EN MILIEU

Franse president stuurt soldaten ter bestrijding illegale goudhandel

Tijdens zijn bezoek aan Frans-Guyana op 12 februari 2008 kondigde de Franse president Nicolas Sarkozy de komst van duizend militairen aan voor de bestrijding van de illegale goudhandel. De illegale gouddelving leidde tot waterverontreiniging en vormde daardoor een ernstige bedreiging voor het milieu. Veel goudzoekers trokken illegaal de grens met Brazilië over en daarom wilde Sarkozy de grensbewaking versterken.

(Vorige berichten pagina 641/3 e.v. - 2007)

GUYANA

BINNENLAND

Gezochte misdadiger verantwoordelijk gehouden voor grove gewelddaden

President Bharrat Jagdeo van Guyana beschuldigde op 20 februari 2008 de voortvluchtige crimineel Rondell Rawlings aanvallen te hebben uitgevoerd in de kustplaats Lusignan en in het mijnstadje Bartica.
Volgens nieuwsagentschap *GINA* hadden de misdaden twee doelstellingen: roof en het zaaien van terreur. In Lusignan waren bijna een maand eerder zes volwassenen en vijf kinderen vermoord – een misdaad die was opgeëist door Rawlings.

Bij een confrontatie met de politie in Bartica op 17 februari kwamen drie politiebeambten en negen burgers om het leven. Met geld, juwelen en gestolen wapens ontsnapten de daders via de Essequibo-rivier.

Rawlings komt om bij vuurgevecht met veiligheidstroepen

Op 28 augustus maakte politiecommandant Welton Trotz bekend dat de drieëndertigjarige Rondell Rawlings in Timehri – gelegen op 32 kilometer van de hoofdstad Georgetown – samen met twee metgezellen bij een confrontatie met veiligheidstroepen was omgekomen. Onder de slachtoffers bevond zich ook Jermaine Charles, die twee maanden eerder uit detentie was ontsnapt. Justitie had een premie van 250.000 dollar (ca. 170.000 euro) op het hoofd van Rawlings gezet, maar hem nooit te pakken kunnen krijgen.

Naast de eerder beschreven geweldsmisdrijven werden beide criminelen ook verdacht van de moord in april 2006 op minister van Landbouw Satyadeow Sawh, en diens zus en broer.

Televisiestation moet uitzendingen voorlopig staken

Nadat het private station *CNS-TV6* enkele keren de dreigementen van een opbeller aan het adres van president Jagdeo van Guyana had uitgezonden, besloot dezelfde Jagdeo in zijn functie van minister van Informatie per 12 april 2008 de uitzendvergunning in te trekken.

De bewindsman bepaalde dat het televisiestation vier maanden uit de lucht zou blijven, mede omdat de bedreiging ('als mijn gezin iets overkomt, vermoord ik Jagdeo') ondanks een waarschuwing van de autoriteiten nog twee keer was uitgezonden.

Guyana

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Overheid geeft burgers zaden voor verbouw van rijst

In het kader van de strijd tegen de wereldwijd gestegen voedselprijzen liet de regering van Guyana bij monde van president Jagdeo op 17 april 2008 weten dat in landelijke gebieden zaden zouden worden uitgedeeld opdat burgers zelf rijst konden gaan verbouwen. De hoop bestond dat op die wijze braakliggende grond en tuinen optimaal benut zouden worden.
De prijs voor kip was in Guyana binnen een jaar met 50 procent gestegen en rijst zelfs met 80 procent. Dit veroorzaakte onrust en had aanleiding gegeven tot protesten.

Subsidie en toelages om voedselcrises het hoofd te bieden

Op 7 mei werd bekend dat de overheid aan bakkers subsidies ging verstrekken voor de aanschaf van meel. Bovendien zouden ambtenaren die aan de onderkant van de salarisschaal zaten maandelijks omgerekend 13 euro extra gaan ontvangen. De maatregelen werden afgekondigd een dag voordat in de hoofdstad Georgetown een politieke manifestatie zou worden gehouden tegen de hoge voedselprijzen die georganiseerd was door het oppositionele Nationaal Volkscongres (PNC).

Guyana stopt voorlopig suikerexport naar landen Caribische Gemeenschap

Tegenvallende productiecijfers zijn voor de Guyana Sugar Corporation (Guysuco) aanleiding de suikerexport naar de landen van de Caribische Gemeenschap (Caricom) voorlopig stop te zetten, aldus directeur Paul Bhim op 14 augustus 2008. Als oorzaken noemde hij de slechte weersomstandigheden, stakingen en de sterk gestegen prijzen van brandstof en kunstmest. Het was daarom voor het staatsbedrijf lucratiever om het quotum van 231.000 ton te halen dat in het lopende jaar aan de Europese Unie geleverd mocht worden. Dit moest voor 30 september gebeuren omdat dan de verkoopprijs van suiker voor Guyana met 9 procent zou zakken als gevolg van het in werking treden van een nieuw verdrag van de Wereldhandelsorganisatie (WTO).

Van de Caricom-leden werd Trinidad en Tobago, dat in 2007 rond de 36.000 ton suiker van Guyana had gekocht, het hardst getroffen door de maatregel. Guyana was met 281.000 ton per jaar de grootste producent van suiker in het Caribisch gebied.

Suikerrietarbeiders staken voor betere beloning

Meer dan vijftienduizend suikerrietarbeiders legden op 27 augustus 2008 het werk neer om hun eis voor salarisverhoging kracht bij te zetten. Dit betekende dat de productie op alle acht suikerplantages tot stilstand kwam. De suikerrietkappers wilden ruim 14 procent meer loon, terwijl Guysuco niet verder wilde gaan dan een stijging van 5,25 procent. Het gemiddelde salaris per maand lag omgerekend tussen de 136 en 170 euro – vergelijkbaar met wat ambtenaren en politiebeambten verdienden. Het was de tweede staking binnen een maand waardoor het staatsbedrijf werd getroffen.

LANDBOUW

Verenigde Naties gaan arme boeren helpen nieuwe gewassen te verbouwen

Op 24 juli 2008 werd bekend dat het Internationale Fonds voor Agrarische Ontwikkeling (IFAD) van de Verenigde Naties 7 miljoen dollar (ca. 4,4 miljoen euro) beschikbaar stelde voor een nieuw project in Guyana. Dit beoogde de internationale marktpositie van arme boeren te verbeteren door hen te helpen bij de verbouw van nieuwe producten als tropisch fruit, tropische kruiden en wortelgewassen. Het project werd opgezet omdat de concurrentie bij traditionele gewassen als rijst en suiker sterk was toegenomen. Ruim vijfduizend arme boerengezinnen zouden van het IFAD, dat al twee keer eerder projecten voor armoedebestrijding in Guyana had opgezet, steun krijgen bij training in bedrijfs- en organisatieontwikkeling en het voeren van commercieel beleid.

BUITENLANDSE ZAKEN

Grensconflict tussen Guyana en Venezuela

Minister van Buitenlandse Zaken van Guyana Rudy Insanally ontbood op 15 november 2007 de ambassadeur van Venezuela, Dario Morandy. Dat gebeurde uit verontwaardiging over het feit dat Venezolaanse militairen bij Iguana Island in de Cuyuni-rivier twee dregmachines die werden gebruikt bij het zoeken naar goud, hadden opgeblazen. De Venezolanen beweerden dat de operatie gericht was op het verjagen van illegale goudzoekers.

Venezolaanse verontschuldigingen dempen conflict

Het incident in het Essequibo-grensgebied zette de relaties tussen Guyana en Venezuela onder druk. Omdat Venezuela een deel van het territorium van het buurland claimde, waren de betrekkingen al langer gespannen. Op 13 december meldde het ministerie van Buitenlandse Zaken van Guyana dat de Venezolaanse regering excuses had gemaakt voor de militaire actie in het buurland. Bovendien had deze een afgezant gezonden die 'oprechte verontschuldigingen' had aangeboden over het incident. Guyana zag daarop af van het indienen van een formeel protest bij de Verenigde Naties.

(Vorige berichten pagina 643/2 e.v. - 2007)

Nederlandse Antillen

NEDERLANDSE ANTILLEN

BINNENLAND

Antilliaanse fractievoorzitters boycotten halfjaarlijks overleg

De aanduiding van de Nederlandse parlementariër Hero Brinkman van de Nederlandse Antillen als 'een grotendeels corrupt boevennest' veroorzaakte op 7 januari 2008 een conflict met Antilliaanse politici. De delegatie van de Antillen eiste dat het Nederlandse Tweede Kamerlid van de extreemrechtse Partij voor de Vrijheid (PVV) zou worden uitgesloten van deelname aan het Parlementair Overleg Koninkrijksrelaties (POK), tenzij hij excuses zou aanbieden. Het parlement van de Nederlandse Antillen, de Staten, had daarom bij motie bepaald dat Brinkman het Statengebouw niet mocht betreden en de fractievoorzitters weigerden uit te wijken naar een andere locatie.
Omdat Nederland de eis niet inwilligde, werd het POK voor het eerst in 54 jaar afgelast.

Antillianen beweren respect te missen

Hoewel velen van mening waren dat de uitlatingen van Brinkman onnodig grievend waren, meenden sommige analisten dat er sprake was van een culturele botsing: in Nederland bestond de wens klare taal te bezigen, terwijl de Antillianen respect zeiden te missen en zich gediscrimineerd voelden. Zij voelden zich hierin bevestigd toen Nederland half februari in een rapport van de Raad van Europa aangaande racisme op de vingers werd getikt. De Europese Commissie tegen Racisme en Intolerantie (ECRI) adviseerde de Nederlandse autoriteiten het beleid inzake de Antilliaanse bevolking te herzien om het verbod op rassendiscriminatie te waarborgen. Vooral jonge Antillianen waren volgens de ECRI vaak slachtoffer van 'racial profiling'.

Sint Maarten krijgt hulp van Nederlandse marechaussees

Negentien Nederlandse marechaussees worden op Sint Maarten ingezet bij de grensbewaking en het bestrijden van de criminaliteit, aldus dagblad *NRC Handelsblad* op 22 januari 2008. Hun voornaamste taken bestonden uit het bestrijden van mensensmokkel en het terugdringen van het aantal overvallen.
Nederland had 21 miljoen euro uitgetrokken voor het Plan Veiligheid Nederlandse Antillen. De helft daarvan was bestemd voor Sint Maarten, dat volgens een recent rapport van het Wetenschappelijk Onderzoeks- en Documentatie Centrum (WODC) van het Nederlandse ministerie van Justitie in de greep was geraakt van de georganiseerde misdaad.

Smokkel van drugs uit Antillen naar Nederland sterk gedaald

Dezelfde krant lichtte op 18 februari de inhoud toe van het rapport *Baselinestudy Criminaliteit en rechtshandhaving Curaçao en Bonaire* dat circuleerde in bestuurskringen op de Antillen. Bij het in opdracht van de Nederlandse en Antilliaanse minister van Justitie verrichte onderzoek kwam naar voren dat er sprake was van een scherpe daling van de cocaïnesmokkel van de Antillen naar Nederland. Dit was vooral toe te schrijven aan maatregelen van de Antilliaanse autoriteiten, die in 2003 een bodyscanner op vliegveld Hato op Curaçao stationeerden en sindsdien paspoorten van drugskoeriers innamen. De door Nederland ingevoerde 100-procentcontroles op Schiphol hadden de smokkel minder beïnvloed.

Opheffing Antillen uitgesteld tot 2010

Akkoord over toezicht op overheidsfinanciën

Nederland, Curaçao, de Nederlandse Antillen en Sint Maarten bereikten op 23 januari 2008 overeenstemming betreffende het toezicht op de overheidsfinanciën van de toekomstige landen Curaçao en Sint Maarten, die als autonome landen zouden gaan functioneren binnen het Koninkrijk. Eerder was afgesproken dat beide eilanden grotere politieke zelfstandigheid zouden krijgen en dat Nederland de schuld van 2,2 miljard euro van de Antillen zou saneren, in ruil voor toezicht op de rechtshandhaving en de financiën.
Onder de Algemene Maatregel van Rijksbestuur Financieel Toezicht werd bepaald dat het recentelijk ingestelde College Financieel Toezicht (CFT) belast zou worden met de supervisie over de begroting en de leningsbevoegdheid van Curaçao en Sint Maarten. De begroting van de landen moest sluitend zijn en leningen konden slechts worden afgesloten om investeringen te financieren.

Afspraken over de rechtshandhaving

Over de structuur van de rechtshandhaving werden op 17 februari afspraken gemaakt. Op Curaçao, Sint Maarten en op een van de Bovenwindse eilanden zouden drie Openbaar Ministeries komen die ressorteerden onder één procureur-generaal. Verder kreeg de Nederlandse minister van Justitie de bevoegdheid in te grijpen op de eilanden als er sprake was van zeer ernstige criminele feiten, al wilden Curaçao en Sint Maarten deze extra bevoegdheid van de Koninkrijksminister eerst getoetst zien door de Raad van State aan het Statuut van het Koninkrijk. Bracht deze een negatief advies uit, dan moesten de onderhandelingen worden heropend.

Begrotingen Bovenwindse eilanden goedgekeurd

Het CFT liet op 20 maart weten dat de begrotingen voor 2008 van Bonaire, Sint Eustatius en Saba aan alle eisen voldeden. Dit betekende dat de drie Bovenwindse eilanden, die na het opheffen van het staatsverband van de Antillen als bijzondere Nederlandse gemeenten zouden gaan fungeren, zich hielden aan de financiële afspraken met Nederland.

Opheffing Nederlandse Antillen uitgesteld

De Nederlandse staatssecretaris van Koninkrijksrelaties Ank Bijleveld-Schouten kwam op 23 mei met haar gesprekspartners overeen de datum voor opheffing van het staatsverband van de Nederlandse Antillen te verplaatsen. Deze was vastgesteld op 15 december 2008, maar 2011, 2012 of 2013 vond men realistischer opties. Wel zou de mogelijkheid worden onderzocht Curaçao en Sint Maarten al vanaf 2010 een autonome status te geven binnen het Koninkrijk.

Protesten op Curaçao

In de tussentijd weigerde de oppositie op Curaçao zich neer te leggen bij de onderhandelingen over de staatkundige hervormingen. Nadat eerder een betoging was uitgelopen op een confrontatie met de politie, eisten demonstranten in maart 2008 het vertrek van de Antilliaanse en Curaçaose regeringen omdat deze naar hun mening de uitslag van het referendum uit 2005 naast zich neer hadden gelegd. De veranderingen waren volgens hen dan ook in strijd met de volkswil.
Begin juli 2008 liepen de emoties opnieuw hoog op nadat sommige aanhangers van de oppositie na een demonstratie ruzie hadden gezocht met op het eiland verblijvende Nederlanders. De oppositie plaatste kort daarna bovendien een advertentie in een lokale krant met de waarschuwing dat de 'makambas' – een scheldwoord voor Nederlanders – op elk maatschappelijk terrein de touwtjes in handen probeerden te krijgen.
De Antilliaanse regering liet weten de 'racistische' acties te veroordelen.

ONDERWIJS

Samenwerkingsprogramma met Nederland voor onderwijs en jongeren

In het kader van onderwijsvernieuwing en sociale vormingsplicht voor jongeren ondertekende de Nederlandse staatssecretaris

Nederlandse Antillen

van Koninkrijksrelaties Ank Bijleveld-Schouten op 25 januari 2008 een samenwerkingsprogramma met de Nederlandse Antillen. De 24 miljoen euro die Nederland daarvoor uittrok, was bestemd voor de periode 2008-2012.

Nederlands keert op veel scholen terug als instructietaal

Een deel van de basisscholen op de Antillen zag zich genoodzaakt weer les te gaan geven in het Nederlands, zo bleek op 8 juli 2008. Bij de invoering van het funderend onderwijs (fo) in 2001 werd het Papiaments ingevoerd als instructietaal, maar na zes jaar waren er nog onvoldoende onderwijsboeken in die taal. Hoewel het Papiaments als officiële taal was erkend en gold als bindmiddel van de Antilliaanse maatschappij, meende het Rooms Katholiek Centraal Schoolbestuur (RKCS) dat de onderwijsvernieuwing van 2001, waarbij ook het ontwikkelingsgericht leren werd geïntroduceerd, te hoog gegrepen was. Rond de 60 procent van de Curaçaose basisscholen zou daarom vanaf het volgende schooljaar weer leren lezen en schrijven in het Nederlands.
Het fo werd voor 85 procent betaald uit Nederlandse ontwikkelingsgelden.

BUITENLANDSE ZAKEN

Samenwerking met Verenigde Staten bij bestrijding mensenhandel

Op 24 januari 2008 werd bekendgemaakt dat de Nederlandse Antillen en de Verenigde Staten zouden gaan samenwerken inzake de bestrijding van mensensmokkel en mensenhandel. Om dit te regelen legden afgevaardigden van het U.S. Immigration and Customs Enforcement (ICE) een bezoek af aan de de Antilliaanse hoofdstad Willemstad. De douane, politie en immigratiedienst op de Antillen zouden van hun Amerikaanse collega's training gaan krijgen in opsporing en bestrijding van de genoemde criminele activiteiten.

Enkele Europese landen plaatsen de Antillen op zwarte lijst

Caribbean Net News meldde op 5 mei 2008 dat staatssecretaris van Financiën van de Nederlandse Antillen Alex Rosaria overleg zou gaan voeren met de Europese Commissie. Een aantal lidstaten van de Europese Unie had de Antillen op een zwarte lijst geplaatst omdat het land werd beschouwd als 'tax haven' – de aanduiding voor een land met een weinig transparant belastingsysteem, dat weigerde informatie uit te uitwisselen en bovendien sommige groepen bevoordeelde. Het betrof Griekenland, Italië, Polen en Portugal.
Rosaria benadrukte dat de Antillen voldeden aan de eisen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) en van de EU. Hij riep dan ook de Europese Commissie op door het nemen van concrete maatregelen de 'discriminatie' van de Nederlandse Antillen te beëindigen.

Belastingverdragen afgesloten met Spanje en Canada

Vertegenwoordigers van de Nederlandse Antillen en Spanje ondertekenden op 10 juni een Belasting en Informatie Uitwisselingsverdrag (TIEA). Het verdrag was gericht op het uitwisselen van belastinggegevens om witwaspraktijken, belastingontduiking en de financiering van terroristische activiteiten uit te bannen. Elf dagen later werd een soortgelijk verdrag gesloten met Canada.
Over dezelfde materie vonden onderhandelingen plaats met Barbados, Colombia, Jamaica, Mexico, Suriname, de Verenigde Arabische Emiraten en met Europese landen als Denemarken, Finland, IJsland en Zweden.

OVERLEDEN

Juancho Evertsz, premier van de Nederlandse Antillen

Op 30 april 2008 overleed Juan Miguel Gregorio (Juancho) Evertsz na een langdurig ziekbed op vijfenzeventigjarige leeftijd. Velen beschouwden hem als een 'doener' die uitgroeide tot een gerespecteerd staatsman. Hij werd op 8 maart 1923 geboren op Curaçao, waar hij ook overleed.
Juancho Evertsz werd in 1949 secretaris-generaal van de Nationale Unie van Havenarbeiders en Maritieme Unie Curaçao. Drie jaar later trad hij toe tot de Eilandsraad van Curaçao waar hij bijna tien jaar leiding gaf aan de fractie van de christen-democratische Nationale Volkspartij (NVP) – de partij waarvan hij medeoprichter was. In 1969 werd hij gekozen als afgevaardigde in de Staten.

Suriname

In de periode van zijn premierschap van de Nederlandse Antillen van december 1973 tot september 1977 wees Evertsz het idee van zijn Nederlandse ambtgenoot Joop den Uyl af de Nederlandse Antillen in navolging van Suriname onafhankelijk te maken. De oppositie van Evertsz tegen het uittreden van Aruba uit het staatsverband van de Nederlandse Antillen was op de eilanden nog altijd bekend als: 6-1 = 0. Volgens hem betekende dat op termijn het einde van het staatsverband van de Nederlandse Antillen.

(Vorige berichten pagina 647/3 e.v. - 2007)

SURINAME

BINNENLAND

Vliegtuigongeluk in Surinaams binnenland

Een mislukte landing van een tweemotorige Antonov-28 in het dichtbij Frans-Guyana gelegen Surinaamse plaatsje Benzdorp veroorzaakte op 3 april 2008 een tragedie: alle negentien inzittenden, zonder uitzondering met de Surinaamse nationaliteit, kwamen om het leven. Het vliegtuig van de lokale maatschappij Blue Wing Airlines was een uur eerder vertrokken uit Paramaribo.
President Venetiaan liet in een reactie weten dat de veiligheid van het binnenlands vliegverkeer verbeterd diende te worden. Volgens hem speelde de drukte op de landingsbaan een rol bij het ongeluk.

Rebellengroeperingen eisen naleving Vredesakkoord

Verscheidene vroegere gewapende rebellenorganisaties eisten van de Surinaamse regering naleving van het Vredesakkoord uit 1992, aldus een bericht van *Caribbean Net News* op 1 juli 2008. Volgens woordvoerder en ex-parlementslid Frederik Finisie ging het om minstens zevenhonderd voormalige strijders van bewegingen als de Mandela, de Angula, de Toekajana Amazone en de Kofimaka. Deze waren van mening dat de regering slechts oog had voor de eisen van het vroegere Jungle Commando van Ronnie Brunswijk en meenden bovendien dat beloften over werkgelegenheid, medische zorg en sociale zekerheid niet waren ingelost. Bleef dat zo, dan voorspelden zij onrust in het land.

Suriname

President Venetiaan meende dat de regering hen wel degelijk tegemoet was gekomen.

Suriname erkent het Internationaal Strafhof

Half juli 2008 werd Suriname het 107de land dat lid werd van het Internationaal Strafhof (ICC) in Den Haag. Een week eerder had het parlement unaniem de toetredingswet goedgekeurd. Andere landen in de regio, zoals Guyana en Trinidad en Tobago, waren Suriname voorgegaan. 'Suriname's toetreding vandaag is bemoedigend; het bevestigt de verplichtingen van de regio bij het bestrijden van de straffeloosheid inzake de gruwelijkste misdaden', meende Eric Rudge, professor in Internationaal Publiekrecht aan de Anton de Kom Universiteit.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Staking bij openbaar vervoer over vervoerstarieven

Eigenaren van busbedrijven besloten op 6 december 2007 een staking te beëindigen die het openbaar vervoer in Suriname meer dan een week had platgelegd. Zij gingen akkoord met een tijdelijke verhoging van de vervoerstarieven met 15 procent, hoewel zij van de overheid een stijging met 65 procent hadden geëist. De toezegging van de regering dat er verder onderhandeld zou worden, was voor de vervoersbedrijven reden in te gaan op het dringende verzoek de bussen weer te laten rijden.

Onderwijzers staken voor salarisverhoging

Een enkele weken durende staking van leraren en leraressen van middelbare scholen kwam voorlopig tot een einde toen de regering een salarisverhoging van 10 procent toezegde, aldus berichtte *Caribbean Net News* op 21 januari 2008. De werkonderbreking zorgde voor grote bezorgdheid bij ouders en studenten omdat een heel schooljaar verloren dreigde te gaan.
Niettemin hervatte de Bond van Leraren (BVL) in april de staking omdat men van mening was dat de regering het in januari afgesloten akkoord niet uitvoerde. De autoriteiten dienden daarop bij het gerecht een aanklacht in, maar rechter Ewald Ombre wist de strijdende partijen weer om de tafel te krijgen. De lessen werden vervolgens hervat.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Kredietrating Suriname verhoogd

Op 19 november 2007 werd bekend dat het agentschap Standard & Poor's (S&P) de kredietrating van Suriname had verhoogd van 'B' naar 'B+'. Daaraan lag de verbeterde macro-economische situatie ten grondslag, onder andere doordat de schuldenlast van het land was afgenomen. S&P loofde de fiscale discipline van de regering en constateerde hogere productiecijfers in onder meer de mijnbouw en de bananenindustrie, maar was tevens van mening dat structureel zwakke punten in de economie onvoldoende werden aangepakt. Daarbij werd gedacht aan inefficiënte staatsinmenging, bureaucratie en corruptie.
De upgrading maakte Suriname interessanter voor buitenlandse investeerders.

Bezorgdheid over stijgende inflatie

Het Algemeen Bureau voor de Statistiek (ABS) waarschuwde rond 25 februari 2008 voor de toenemende inflatie in Suriname. In oktober 2007 was deze op jaarbasis nog 5,6 procent, maar eind januari bleken de voedselprijzen ten opzichte van het jaar daarvoor met 11,5 procent te zijn gestegen. Vakbondsleiders hadden al laten weten de inflatiecijfers te zullen laten meewegen in de komende salarisonderhandelingen met werkgevers.

Europese Unie verstrekt subsidie voor bananenindustrie

Het nieuwsmedium *Caribbean Net News* maakte op 1 april 2008 bekend dat de bananenindustrie in Suriname een subsidie van 1,3 miljoen euro zou ontvangen van de Europese Unie voor uitbreiding van het irrigatiesysteem. Volgens ambtenaren was het een van de laatste EU-bijdragen voor de sector omdat in 2009 de subsidiekraan zou worden dichtgedraaid. Vanaf 2000 had de EU in totaal 23 miljoen euro beschikbaar gesteld om de bananenbranche te moderniseren.
Overigens kwam een deel van de subsidie weer terug in Europa omdat Suriname voor de export van bananen naar dit continent per doos 4 euro moest betalen.

Indiaas bedrijf investeert ruim 150 miljoen euro in palmolieproject

De onderneming Food, Fats and Fertilizers (FFF) uit India liet eind mei 2008 weten omgerekend 158 miljoen euro te zullen gaan investeren in de ontwikkeling van een Surinaams palmolieproject. Daarvoor was met de regering in Paramaribo al de afspraak gemaakt een palmoliefabriek in het land te vestigen, terwijl er plannen bestonden voor het opzetten van palmolieplantages en -raffinaderijen. Daar zouden vooral lokale arbeidskrachten te werk worden gesteld.
FFF had tientallen jaren ervaring in de productie van plantaardige olie en vetten.

JUSTITIE

Strafproces tegen ex-president Bouterse van start

Bijna 25 jaar na de decembermoorden van 1982 in Fort Zeelandia begon op 30 november 2007 op de marinebasis Boxel het strafproces tegen ex-president Bouterse en zijn medeverdachten. In de dagen voorafgaand aan het proces was de spanning in Suriname opgelopen. Minister van Justitie en Politie Chandrikapersad Santokhi beweerde over aanwijzingen te beschikken dat Bouterse aanslagen voorbereidde. De laatste schold de bewindsman in het openbaar onder meer uit voor 'cocaïnehandelaar'.
De bewering van de advocaten van de verdachten dat de aanklachten niet door de krijgsraad, maar door een gewone rechtbank beoordeeld dienden te worden, zorgde voor grote vertraging in de procesgang. Nadat deze eis was afgewezen, werd in juli 2008 de eerste getuige door de rechtbank gehoord.

Getuigen zagen legerleider in fort op dag van moordpartij

Getuigen verklaarden in die maand dat Bouterse in Fort Zeelandia vertoefde ten tijde van de moordpartij, hoewel de oud-legerleider dit ontkende. Flohr Unno, een voormalige lijfwacht, beweerde ook de slachtoffers te hebben gezien bij aankomst in Fort Zeelandia. Toenmalig secretaresse van Bouterse, Eleonore Geer-Brakke, legde eveneens een verklaring af over de aanwezigheid van haar vroegere chef in het van oorsprong Nederlandse fort op de dag van de moorden. Andere getuigen hadden die

Suriname

dag het afvuren van wapens gehoord en vervoer met lijkenzakken waargenomen.

NATUUR EN MILIEU

Surinaams dorp zonder drinkwater als gevolg van olievervuiling

De Surinaamse autoriteiten stelden een officieel onderzoek in naar de vervuiling met twintigduizend liter dieselolie van de Suriname Rivier, zo bleek op 28 augustus 2008. Het Nationaal Instituut voor Milieu en Ontwikkeling in Suriname (NIMOS) had al vastgesteld dat de olie afkomstig was van een goudmijnbedrijf en dat de inwoners van het dorp Bakaliba er veel last van ondervonden. 'Bewoners kunnen het water niet langer gebruiken om te koken, te wassen of te baden', liet het NIMOS weten. Bij het uitladen van een olietanker, die later door de Maritieme Autoriteit Suriname (MAS) in beslag was genomen, zouden twee tanks met elk tienduizend liter dieselolie in het water zijn gevallen. De mijnonderneming had zelf actie ondernomen om de burgers in Bakaliba van drinkwater te voorzien.

BUITENLANDSE ZAKEN

Lening van China om wegennet Suriname te verbeteren

De Surinaamse regering en de China Export-Importbank (Eximbank) kwamen op 22 februari 2008 een krediet overeen dat bestemd was voor de asfaltering van wegen in de districten Brokopondo, Para, Paramaribo en Sipaliwini. De werkzaamheden, die volgens de Surinaamse minister van Financiën Humphrey Hildenberg omgerekend bijna 150 miljoen euro gingen kosten, zouden worden uitgevoerd door het Chinese bedrijf Dalian. Suriname financierde 10 procent zelf. Zowel de minister als president Venetiaan benadrukten dat de verbetering van de infrastructuur gunstig zou uitpakken voor de economie, waarbij onder meer werd gedacht aan het toerisme.
In december had China ook een lening gegeven voor de aanschaf van een nieuwe containerscanner om de veiligheid in de Nieuwe Haven bij Paramaribo te vergroten.

Suriname verwerpt beschuldigingen over corruptie in justitiële kringen

De aantijging in een rapport van het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken dat corruptie bij rechtbanken in Suriname een effectieve bestrijding van de drugshandel belemmerde, werd begin maart 2008 door Paramaribo met stelligheid ontkent. De kritiek in het 2008 International Narcotics Control Strategy Report (INCSR) betrof niet alleen Suriname, maar ook andere landen in het Caribisch gebied. Ook zou in Suriname te weinig geld voor de drugsbestrijding worden uitgetrokken, de wetgeving werd ontoereikend geacht en de bureaucratie zou daadkrachtig optreden in de weg staan.
Minister van Justitie Santokhi, politiecommandant Braam en openbaar aanklager Punwasi noemden de beschuldigingen simpelweg 'niet waar'. Cijfermateriaal toonde bovendien aan dat de doorvoer van drugs via Suriname de laatste jaren was afgenomen.

Suriname en Guyana sluiten pact tegen de misdaad

In het vlakbij Guyana gelegen Surinaamse district Nickerie ondertekenden op 19 mei 2008 de Surinaamse minister van Justitie en Politie Chandrikapersad Santokhi en de Guyanese minister van Binnenlandse Zaken Clement Rohee de 'Nieuw-Nickerie Declaration'. Het bilaterale verdrag beoogde de samenwerking tussen beide landen inzake criminaliteit en veiligheidsrisico's te intensiveren, waarbij gedacht werd aan zaken als witwaspraktijken, wapens- en drugssmokkel en mensenhandel.

Het was het eerste akkoord in de geschiedenis dat beide buurlanden op ministerieel niveau afsloten.

Amerikaans leger begint humanitaire missie

Medisch personeel en ingenieurs van het US Southern Command (SOUTHCOM) begonnen op 31 juni 2008 aan een drie maanden durende humanitaire missie in Suriname. Burgers in landelijke districten als Brokopondo, Commewijne, Marowijne, Nickerie en Para gingen medische hulp ontvangen, terwijl scholen en medische posten zouden worden gerenoveerd.

De operatie, die de naam 'Beyond the Horizons 2008' had, was een gezamenlijk project van de Surinaamse en Amerikaanse regering. Het jaar daarvoor had een hospitaalschip van de Amerikaanse marine, The Comfort, eveneens humanitaire hulp aan Suriname geboden. De missies werden geheel bekostigd door Washington.

(Vorige berichten pagina 653/1 e.v. - 2007)

Verenigde Staten

VERENIGDE STATEN

GEVOLGEN TERREURAANSLAGEN

Justitie acht miltvuurzaak uit 2001 opgelost

De Amerikaanse wetenschapper Bruce Ivins pleegde op 1 augustus 2008 zelfmoord, niet lang nadat het Federal Bureau of Investigation (FBI) had laten weten dat hij werd verdacht van het verzenden van poederbrieven: postpakketjes met wit poeder en miltvuurbacteriën (antrax).

Angst voor bacteriologische wapens

De poederbrieven werden in de chaotische weken na de terreuraanslagen op 11 september 2001 vanuit de Verenigde Staten verstuurd, vooral aan journalisten en politici. Er raakten tweeëntwintig mensen met de miltvuurbacterie besmet, van wie er vijf overleden. De meeste slachtoffers waren medewerkers van postkantoren. De poederbrieven veroorzaakten grote angst onder de bevolking, die net na de terreuraanslagen in New York en Washington DC vreesde voor een grootscheepse aanval met een bacteriologisch wapen.

Ivins was enige verdachte

Het ministerie van Justitie bevestigde op 6 augustus dat Ivins als enige werd verdacht. De beschuldiging was gebaseerd op onderzoek van de FBI, die in Ivins' laboratorium miltvuurbacteriën had aangetroffen met dezelfde genetische structuur als de bacteriën in de poederbrieven. Afgezien van Ivins zou niemand toegang tot de ziekteverwekkers hebben gehad. De wetenschapper zou ook in het bezit zijn geweest van het type enveloppen waarmee de bacteriën in 2001 waren verstuurd en was er nooit in geslaagd uit te leggen waarom hij zo veel overuren maakte in de periode na 11 september 2001. Waarom Ivins de brieven had verstuurd, bleef onduidelijk.

Na de dood van Ivins werd het onderzoek naar de miltvuurbesmettingen gesloten. Diens advocaat maakte bezwaar tegen het feit dat zijn cliënt postuum werd neergezet als de dader, terwijl hij nooit door een rechter was veroordeeld. Ivins zelf zou schuld hebben ontkend.

Chauffeur van Osama bin Laden veroordeeld

Salim Ahmed Hamdan werd op 7 augustus 2008 door een militair tribunaal in de Amerikaanse marinebasis Guantánamo Bay op Cuba veroordeeld tot vijfeneenhalf jaar gevangenisstraf. De Jemeniet was van 1997 tot 2001 de chauffeur van Osama bin Laden – de vermoedelijke leider van al-Qaida – en werd daarom schuldig bevonden aan 'steun aan terrorisme'.

De aanklagers hadden minimaal dertig jaar cel geëist, maar de vijfkoppige jury vond dat te veel omdat men de belangrijkste aanklacht – medeplichtigheid aan aanslagen die al-Qaida had gepleegd – niet bewezen achtte.
Nadat hij het vonnis had aangehoord verontschuldigde Hamdan zich voor het feit dat hij bin Laden had geholpen en zei hij dat hij de dood van onschuldige slachtoffers betreurde.

Hamdan was eerste veroordeelde

Hamdan was de eerste gevangene uit Guantánamo Bay die door het speciaal voor dat doel opgerichte militaire tribunaal werd berecht. Deze rechtbank mocht bewijsmateriaal geheim houden, bijvoorbeeld om bronnen te beschermen of onderzoek door geheime diensten niet in gevaar te brengen, en had het recht gebruik te maken van verklaringen die waren afgelegd tijdens of na zogenaamde harde verhoormethoden. Bij dit laatste viel te denken aan 'waterboarding' – een omstreden behandeling waarbij de verdachte de indruk krijgt dat hij verdrinkt – of het langdurig wakker houden van de verdachte.

Pentagon wil Hamdan niet vrijlaten

Hamdan had al ruim vijf jaar zonder vorm van proces vastgezeten in Guantánamo Bay. Aangezien hij tot vijfeneenhalf jaar cel was veroordeeld, moest hij daarom in principe spoedig worden vrijgelaten. Of dit ook werkelijk zou gebeuren viel nog te bezien: het Pentagon maakte bekend dat de verdachte na het uitzitten van zijn straf opnieuw voor onbepaalde tijd kon worden vastgehouden, omdat de regering van de Verenigde Staten hem nog altijd beschouwde als vijandige strijder.

BINNENLAND

Witte Huis is tienduizenden e-mails kwijt

Uit een intern document van de Amerikaanse regering dat op 20 augustus 2008 uitlekte naar de pers bleek dat het Witte Huis sinds oktober 2003 duizenden verzonden en ontvangen e-mails was kwijtgeraakt. Het ging om de volledige elektronische correspondentie van maximaal 225 dagen.
Uit het document bleek dat men op zoek was naar een particulier bedrijf dat in staat was de e-mails terug te vinden in back-upbestanden, want computerdeskundigen van het Witte Huis slaagden daar zelf niet in.

In een reactie liet het Witte Huis weten dat de gelekte informatie 'achterhaald en uiterst onnauwkeurig' was, maar de woordvoerder weigerde te vertellen wat er dan wel aan de hand was.

Meer Amerikanen tegen bemoeienis van kerken met politiek

Uit onderzoeksresultaten die op 21 augustus 2008 werden gepubliceerd bleek dat steeds meer Amerikanen vonden dat de kerken geen invloed op de politiek zouden moeten uitoefenen. Het Pew Research Center, een vooraanstaand onderzoeksinstituut, had dit geconstateerd.

Conservatieven en progressieven groeien naar elkaar toe

Van alle Amerikanen vond 52 procent dat de kerken zich niet met politiek zouden moeten bemoeien. Het was voor het eerst sinds 1996, toen voor de eerste keer onderzoek naar dit onderwerp werd gedaan, dat een meerderheid dit standpunt innam.
Opmerkelijk was dat progressieve Amerikanen steeds minder en conservatieven juist steeds meer moeite kregen met bemoeienis van de kerken. In 2008 vond de helft van de mensen die zichzelf als conservatief bestempelden dat de kerken geen invloed op de politiek zouden mogen uitoefenen, tegenover 57 procent van de 'progressieve' Amerikanen. In 2004 was de groep progressieven die tegen de inmenging was nog eens zo groot als de groep conservatieven die dit standpunt deelde.

'Amerikanen willen geen atheïstische president'

Andrew Kohut, directeur van het Pew Research Center, merkte in een interview met persbureau *Associated Press* op dat de mensen die zich uitspraken tegen bemoeienis van de kerk met de politiek dat doorgaans niet deden omdat ze om principiële redenen tegen een strikte scheiding van kerk en staat waren, maar eerder omdat ze de gang van zaken in politiek Washington verderfelijk vonden en wensten dat 'hun' kerk zich daar verre van hield.
Kohut dacht dat een meerderheid van de Amerikanen nooit op een openlijk atheïstische president zou stemmen.

Obama kiest Joe Biden als 'running mate'

De Democratische presidentskandidaat Barack Obama maakte op 23 augustus 2008 bekend dat Joe Biden zijn vicepresidentskandidaat ('running mate') werd. Biden had zichzelf ook verkiesbaar gesteld voor het presidentschap, maar was in januari afgehaakt.

Biden vult gebrek aan ervaring aan

Obama werd vaak verweten dat hij weinig politieke ervaring had: hij was slechts drie jaar senator geweest en dat zou te weinig zijn om een goede president van de Verenigde Staten te worden. Vermoedelijk koos hij daarom voor Biden, die al sinds 1972 senator was. Hij zou politiek Washington door en door kennen, maar gold als voormalig voorzitter van de Senaatscommissie voor Buitenlandse Zaken ook als autoriteit op het gebied van internationale politiek. Biden was ook voorzitter van de Senaatscommissie voor Justitie geweest.
Hij zat namens Delaware in de Senaat, maar was geboren in Scranton, een kleine stad in Pennsylvania waar ook Hillary Clinton vandaan kwam. Hij groeide daar op in een familie van laaggeschoolde blanke arbeiders. Mogelijk wilde Obama hem ook om die re-

den als tweede man, want hij slaagde er zelf amper in om deze groep kiezers te bereiken. Critici zeiden dat van een door de wol geverfde politicus als Biden amper verwacht kon worden dat hij de veranderingen bracht die Obama in zijn campagne beloofde. De presidentskandidaat zei hierover: 'Hij brengt al tientallen jaren verandering in Washington, maar Washington heeft hem nooit veranderd'.

Democratische Conventie gaat van start

In Denver, Colorado, opende op 25 augustus de Democratische Conventie, waar Obama officieel genomineerd zou worden als kandidaat voor de presidentsverkiezingen in november.
Maar voor het zover was kwam een groot aantal prominente Democraten de conventie toespreken. Op de eerste dag waren de belangrijkste sprekers senator Edward M. Kennedy, die zich lovend uit liet over Obama, en Michelle Obama, de vrouw van de presidentskandidaat. Vooral dat laatste optreden werd door de media in binnen- en buitenland als 'indrukwekkend' omschreven omdat ze erin slaagde haar echtgenoot, die door politieke tegenstanders vaak als anti-Amerikaans en elitair was afgeschilderd, neer te zetten als warme vader en echtgenoot, die de Amerikaanse familiewaarden van harte onderschreef.

Hillary Clinton roept Democraten op om op Obama te stemmen

Er was een groep volgelingen van Hillary Rodham Clinton die weigerde te accepteren dat zij in juni de voorrondes had verloren van Obama, vooral omdat daarmee de kans dat Amerika zijn eerste vrouwelijke president kreeg was verspeeld. Uit onderzoek bleek dat 15 tot 25 procent van hen van plan was om uit rancune op de Republikeinse presidentskandidaat John McCain te gaan stemmen.
Sommige politieke analisten hielden er rekening mee dat ook Hillary Clinton zelf, gesteund door haar man oud-president Bill Clinton, zou weigeren om Obama de eer van de overwinning te gunnen. De Clintons hadden al sinds begin jaren negentig een enorm prestige binnen de Democratische Partij en zouden het niet kunnen verkroppen dat ze de voorverkiezingen hadden verloren van een relatieve nieuwkomer. Maar ze gaven zich wel gewonnen. 'Niemand twijfelt eraan dat dit de conventie van Barack Obama is', zei Hillary Clinton tegenover de 75.000 mensen in het stadion in Denver. Ze riep alle Democraten op om zich achter de officiële kandidaat te scharen.

Bill Clinton spreekt

Bill Clinton sprak de conventie op 27 augustus toe. Dat hij onverminderd populair was onder Democraten bleek uit de staande ovatie die hij na binnenkomst kreeg: deze duurde drieënhalve minuut en verstomde pas nadat hij herhaaldelijk had verzocht om stilte.
Clinton schaarde zich achter Obama en zei dat de presidentskandidaat 'klaar is om Amerika te leiden en het Amerikaanse leidschap in de wereld te herstellen'.
Over het verwijt dat Obama te weinig politieke ervaring zou hebben om president én opperbevelhebber van het land te worden zei hij: 'Met Joe Bidens ervaring en wijsheid, ter ondersteuning van Barack Obama's bewezen begrip, inzicht en goede instincten, zal Amerika de leider krijgen die we voor onze binnenlandse veiligheid nodig hebben'. Hij wees er bovendien op dat de Republikeinen ook hem als te onervaren hadden afgeschilderd, toen hij zich in 1992 kandidaat stelde.

Gedelegeerden ratificeren partijprogramma

De 4.418 gedelegeerden, die in de voorverkiezingen door de diverse staten waren gekozen, brachten tijdens de Democratische Conventie hun stem uit. Zoals vooraf feitelijk al zeker was, kozen ze Obama als presidentskandidaat. Dit gebeurde, nadat al een deel van de stemmen was uitgebracht, bij acclamatie op voorstel van Hillary Clinton.
Ook ratificeerden zij het partijprogramma, waarvan de hoofdpunten waren:
- Binnen zestien maanden na het aantreden van Obama als president moesten de Amerikaanse troepen uit Irak worden teruggetrokken.
- De gezondheidszorg moest voor iedereen betaalbaar worden.
- De noodlijdende economie moest actief door de regering worden gestimuleerd.
- Gezinnen met een jaarinkomen van 250.000 dollar (ca. 180.000 euro) of meer moesten zwaarder worden belast.
- Het recht op abortus moest actief verdedigd worden.

Obama aanvaardt nominatie

Op 28 augustus aanvaardde Obama officieel de nominatie van zijn partij. Mogelijk om af te rekenen met zijn nogal elitaire imago probeerde hij zich in zijn toespraak nadrukkelijk te presenteren als man van het volk, die weet wat er in het land leeft. McCain zette hij neer als de man die 'meer van hetzelfde' zou brengen, omdat de senator in de voorafgaande jaren in 90 procent van de gevallen in de lijn van de regering Bush had gestemd. En met dat verwijt was de toon gezet: Obama stelde 'het falen van de regering Bush' aan de kaak. Dit was opmerkelijk, want tijdens de voorverkiezingen was dit juist een van de stokpaardjes van Hillary Clinton; Obama had steeds geweigerd felle kritiek op Bush te leveren, omdat hij dat 'te polariserend' vond – hij wilde juist meer eenheid in de natie zien te bewerkstelligen.
Met dat 'falen' doelde Hillary op de oorlog in Irak, die veel langer duurde dan de bedoeling was, het uitblijven van een deugdelijk milieubeleid, het zwakke optreden van de regering nadat de orkaan Katrina New Orleans had verwoest (augustus 2005), de schandalen rondom medewerkers van het Witte Huis als Karl Rove en Lewis Libby en de in haar ogen weinig doortastende reactie van de regering op het ontstaan van de kredietcrisis in 2007.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Amerikaanse economie presteert onverwacht goed

Dollar trekt aan

Na door een diep dal te zijn gegaan en op 15 juli 2008 een historisch lage koers van ruim 1,6 ten opzichte van de euro te hebben bereikt, klom de dollar in augustus van dat jaar weer op. Berichten over een naderende recessie in Duitsland en andere landen binnen de eurozone waren hier debet aan.
De euro was op 26 augustus bijna 1,46 dollar waard, de sterkste koers voor de Amerikaanse munt in zes maanden tijd. Het pond was op die dag ruim 1,83 dollar waard. Voor de Britse munt was dit de zwakste koers sinds juli 2006.

Economie groeit harder dan verwacht

Het Amerikaanse ministerie van Handel maakte op 28 augustus bekend dat de eco-

Verenigde Staten

nomie van de Verenigde Staten in het tweede kwartaal met 3,3 procent op jaarbasis was gegroeid. Men had gerekend op 1,9 procent. De overheid had met een sombere prognose gewerkt omdat het land nog altijd te kampen had met de kredietcrisis en een inzakkende huizenmarkt.
De Amerikaanse economie was in het laatste kwartaal van 2007 met 0,2 procent gekrompen en in de eerste drie maanden van 2008 met 0,9 procent gegroeid.

Export en binnenlandse consumptie stimuleerden de economie

De groei was in het tweede kwartaal opgedreven door de export. Want omdat de dollar goedkoop was, was de vraag naar Amerikaanse producten wereldwijd relatief groot. Daar stond tegenover dat Amerikaanse consumenten buitenlandse producten links lieten liggen, omdat door de zwakke munt deze voor hen relatief duur waren. Liever kozen ze voor producten uit eigen land, wat goed was voor de binnenlandse industrie.
De consumentenbestedingen liepen in het tweede kwartaal met 1,7 procent op, gestimuleerd door een eenmalige belastingteruggave van 600 dollar (ca. 525 euro) per persoon. De regering had in februari tot die teruggave besloten, omdat men meende dat het goed was voor de noodlijdende economie als de consument meer ging uitgeven. Critici vreesden dat het positieve effect daarvan slechts van korte duur zou zijn, want als het geld op was zouden de consumenten al snel terugvallen op een soberder bestedingspatroon.

JUSTITIE

Enorme roof van creditcardgegevens

Het Openbare Ministerie van de Verenigde Staten maakte op 6 augustus 2008 melding van de grootste roof van creditcardgegevens uit de Amerikaanse geschiedenis. De gegevens van 40 miljoen creditcards zou zijn gestolen en doorverkocht aan derden. De schade zou in de tientallen miljoenen dollars lopen.

De gegevens waren door hackers gestolen uit computers van diverse Amerikaanse winkelbedrijven. Er waren elf verdachten: twee Amerikanen, twee Chinezen en een aantal Oost-Europeanen.

Jordanië

GEZONDHEID EN ZORG

Alcoholmisbruik is belangrijke doodsoorzaak voor indianen

In de periode 2001-2005 was bij ten minste 11,7 procent van de sterfgevallen onder Amerikaanse indianen en de oorspronkelijke bevolking van Alaska alcohol in het spel. Onder de rest van de bevolking van de Verenigde Staten was 3,3 procent. De Centers for Disease Control and Prevention (CDC), een federale gezondheidsdienst, maakten dit op 28 augustus 2008 bekend. Vooral door overmatig alcoholgebruik veroorzaakte verkeersongelukken en leverziekten waren veel voorkomende doodsoorzaken.

Er was nooit eerder onderzoek verricht naar de relatie tussen alcoholmisbruik en sterfte onder indianen, dus of er sprake was van een trend was onduidelijk. Donovan Antelope, woordvoerder van de Noordelijke Arapaho-indianen, zei in een reactie dat alcoholisme onder de oorspronkelijke Amerikaanse bevolking al meer dan honderd jaar een groot probleem was en 'een zeer negatieve impact heeft op ons dagelijks leven'.

MILITAIRE ZAKEN

Amerikaanse militairen korter naar Irak

President George W. Bush van de Verenigde Staten zei op 31 juli 2008 dat Amerikaanse militairen niet meer voor vijftien maanden werden uitgezonden naar Irak, maar voor een jaar. Hij legde uit dat de veiligheidssituatie in dit land aanzienlijk was verbeterd. Hierdoor kon de bewaking van die veiligheid steeds verder worden overgedragen aan Iraakse militairen.

(Vorige berichten pagina 459/2 e.v. - 2008)

JORDANIË

BINNENLAND

Jordaans parlement spreekt ex-minister vrij van corruptie

Een uit negen leden bestaand comité van de Jordaanse Kamer van Afgevaardigden (Lagerhuis – Majlis al-Nuwwab) pleitte op 3 februari 2008 voormalig minister van Gemeentezaken Abd-Razzak Tbeishat vrij van corruptie. Hij was beschuldigd van verduistering in een zaak die in 2002 speelde rond de verkoop van apparatuur. Het comité meende echter dat daar geen bewijzen voor waren.
Volgens de Jordaanse grondwet viel het parlement de bevoegdheid toe om beschuldigingen van fraude en corruptie tegen huidige en vroegere ministers te onderzoeken. In 2006 werd daartoe bij wet een onafhankelijke commissie in het leven geroepen.

Groot aantal politieke partijen wordt ontbonden

Het ministerie van Binnenlandse Zaken maakte op 16 april 2008 bekend dat van de 37 politieke partijen in Jordanië er 23 werden ontbonden. Zij voldeden niet aan de in het jaar daarvoor vastgelegde wettelijke criteria, volgens welke een partij bij de oprichting minimaal vijfhonderd leden uit vijf verschillende provincies diende te hebben.

De veertien andere konden hun activiteiten voortzetten. Daartoe behoorde ook het Islamitisch Actiefront (IAF), de politieke vleugel van de Jordaanse Moslimbroederschap. Deze en andere politieke partijen verwierpen de strenge criteria omdat ze die een bedreiging achtten voor de democratie.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Nieuwe economische impuls voor havenstad Akaba

Nieuwsagentschap *Petra* meldde op 13 april 2008 dat de Jordaanse regering een overeenkomst had gesloten met vastgoedonderneming Al-Maabar uit de Verenigde Arabische Emiraten voor de ontwikkeling van de haven van de zuidwestelijke stad Akaba. Het project, dat het toerisme een nieuwe impuls moest geven, had een waarde van 5 miljard dollar (ca. 3,2 miljard euro) en zou naar schatting aan zo'n vijftienduizend mensen werkgelegenheid bieden. Het zou na vijf jaar moeten zijn afgerond.

JUSTITIE

Tien jaar dwangarbeid voor eerwraak met dodelijke afloop

Een Jordaanse rechtbank sprak op 12 mei 2008 de doodstraf uit tegen een drieëntwin-

tigjarige man wegens moord op zijn oudere zuster in 2006. Hij schoot de vrouw dood, een half jaar nadat hij tegen haar had gezegd ervan op de hoogte te zijn dat zij seksuele relaties buiten haar huwelijk had. Omdat er sprake was van voorbedachten rade, sprak de rechter de ultieme straf uit. Het vonnis werd echter kort daarna omgezet in tien jaar dwangarbeid, nadat de familie had afgezien van een persoonlijke aanklacht tegen de man.

Volgens de Jordaanse wetgeving stond op het plegen van een 'crime passionel' een gevangenisstraf van drie tot twaalf maanden. Betrof het echter het planmatig uitvoeren van een moord wegens overspel, dan lag de strafmaat veel hoger.

Levenslang uitgesproken tegen verdachten chemische aanvallen

Acht militanten die connecties zouden hebben met het netwerk van al-Qaida werden op 21 mei 2008 tot levenslang veroordeeld omdat zij in 2004 aanslagen met chemische wapens zouden hebben voorbereid op diverse plaatsen in Jordanië. Daaronder waren de Amerikaanse ambassade in de hoofdstad Amman, het kantoor van de premier en het hoofdkwartier van de inlichtingendienst. Bij het welslagen van de actie zouden, zo werd gevreesd, tienduizenden mensen het leven hebben verloren. Bij de arrestatie van de verdachten in 2004 zouden de plannen al in een vergevorderd stadium zijn geweest. Vijf van de verdachten waren bij de rechtszaak aanwezig, drie werden bij verstek veroordeeld.
In een eerder proces in 2006 waren de verdachten, die allen schuld ontkenden, ter dood veroordeeld. De vonnissen werden echter vernietigd door een beroepsrechter omdat de openbaar aanklager zelf een van de doelwitten van de aanslagen zou zijn geweest. Tegen de deze keer uitgesproken levenslange gevangenisstraffen zou de verdediging beroep aantekenen.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Jordanië beschuldigd van ernstige mensenrechtenschendingen

Human Rights Watch (HRW) leverde op 17 december 2007 en opnieuw in haar op 17 februari 2008 verschenen jaarrapport scherpe kritiek op de mensenrechtensituatie in Jordanië. Vervolgens kwam HRW op 8 april met de beschuldiging dat het land had meegewerkt aan een Amerikaans transport van terrorismeverdachten die hardhandig waren ondervraagd.

Volgens HRW misbruikte Jordanië de wetten omtrent de vrijheid van vereniging en vergadering door repressie jegens politieke tegenstanders en niet-gouvernementele organisaties (ngo's). De organisatie baseerde zich daarbij op berichtgeving in de media en op interviews die in juni, augustus en oktober 2007 waren afgenomen. Ze sprak van een verslechtering van basale rechten over het jaar 2007 – een vaststelling die ook betrekking had op gevallen van marteling en willekeurige arrestaties. Het Jordaanse ministerie van Buitenlandse Zaken noemde de beweringen echter 'betreurenswaardig en vol van contradicties en foutieve informatie'.

HRW stelde verder dat de Amerikaanse inlichtingendienst Central Intelligence Agency (CIA) in het geheim ten minste veertien terrorismeverdachten naar Jordanië had overgebracht. Dat was gebeurd tussen 2001 en 2004. Het zou een afspraak betreffen met de Jordaanse inlichtingendienst om hen door ondervraging en marteling bekentenissen af te dwingen. Hoewel de Verenigde Staten ook naar andere landen gevangenen hadden getransporteerd, waren het er nergens zoveel als in Jordanië, aldus de mensenrechtenorganisatie.
In een reactie liet minister van Media en Communicatie Nasser Judeh op 8 april 2008 weten dat de beschuldigingen ongefundeerd waren en de getrokken conclusies niet rechtvaardigden.

BUITENLANDSE ZAKEN

Nederlandse politicus Geert Wilders in staat van beschuldiging gesteld

De op 27 maart 2008 uitgebrachte film *Fitna* van de Nederlandse politicus Geert Wilders wekte niet alleen in zijn eigen land, maar ook elders veel beroering. De voorzitter van de negenkoppige fractie van de Partij voor de Vrijheid (PVV) lardeerde in de film beeldmateriaal over in naam van de islam gepleegde, bloedige aanslagen met teksten uit de Koran. Door de associatie van moslims met terrorisme zette Wilders' productie veel kwaad bloed in de islamitische wereld.

Vier dagen na verschijnen veroordeelde het Jordaanse parlement de film en riep Nederland op actie te ondernemen: 'Wij dringen er bij de Nederlandse autoriteiten op aan stevig stelling te nemen tegen dergelijke acties die de gevoelens van honderden miljoenen moslims kwetsen. Jordanië is geschokt en veroordeelt alle pogingen om oprust te zaaien en moslims te provoceren onder het voorwendsel van de vrijheid van meningsuiting.'

De Nederlandse minister van Buitenlandse Zaken Maxime Verhagen toonde zich in een reactie begripvol, maar waarschuwde ook voor extreme reacties: 'Wij kennen de zorgen en de gevoelens rond de film in de internationale moslimgemeenschap, maar gekwetste gevoelens zouden geen excuus moeten zijn voor agressie en bedreigingen.'

Op 1 juli werd Wilders aangeklaagd wegens onder meer smaad en godslastering, op basis van de in Jordanië geldende wetgeving die het beledigen van de islam en van religies in het algemeen verbood. De openbaar aanklager besloot daartoe na een klacht van The Messenger of Allah Unites Us, een groepering die eerder het initiatief nam voor een boycot van Nederlandse producten in Jordanië.
Mogelijk zou een internationaal arrestatiebevel tegen de PVV-leider uitgaan. Zou het tot een rechtszaak komen, dan kon Wilders – al dan niet bij verstek – maximaal drie jaar gevangenisstraf krijgen.

Irak vernieuwt overeenkomst met Jordanië over goedkope olielevering

Irak stemde toe in hernieuwing van een overeenkomst om gedurende drie jaar met korting olie te verkopen aan Jordanië. Dat maakten de Jordaanse premier Nader Dahabi en de Iraakse premier Nouri al-Maliki op 12 juni 2008 tijdens een gezamenlijke persconferentie bekend. Al-Maliki was in Jordanië voor een vierdaags bezoek dat op 10 juni was begonnen.

Irak had in augustus 2006 ingestemd met het voorzien in tussen de 10 en 30 procent van de dagelijkse Jordaanse oliebehoefte die rond de honderdduizend vaten lag. De levering gebeurde tegen een voor Jordanië gunstige prijs, dat wil zeggen dat deze onder de marktwaarde lag.

(Vorige berichten pagina 707/3 - 2007)

SYRIË

BINNENLAND

Medeoprichter Libanese Hezbollah-beweging in Syrië gedood

De vijfenveertigjarige Imad Mughniyah, een van de oprichters van de Libanese Hezbollah-beweging, werd op 12 februari 2008 gedood bij een explosie in de Syrische hoofdstad Damascus. Hezbollah beschuldigde de Israëlische geheime dienst van de moord op Mughniyah, die een prominente plaats innam op de door de Verenigde Staten gehanteerde lijst van gezochte terroristen.
Mughniyah was in de jaren tachtig van de twintigste eeuw hoofd veiligheidszaken van Hezbollah en zou een groot aantal aanslagen, ontvoeringen en enkele vliegtuigkapingen hebben gecoördineerd. Daaronder waren de bomaanslag in 1983 op het hoofdkwartier van de Amerikaanse marine in de Libanese hoofdstad Beiroet en de aanslag op de Israëlische ambassade in Argentinië in 1992. Bij deze aanslagen vielen enkele honderden doden.

Veel Syriërs achten overheidsdienaren corrupt

Een opiniepeiling waarvan de resultaten op 20 februari 2008 werden gepubliceerd in het officiële dagblad *Ath-Thawra*, liet zien dat er onder de Syrische bevolking een breed gedragen besef bestond van corruptie van overheidsfunctionarissen. Dat zou vooral het geval zijn in de rechterlijke macht en onder hoge ambtenaren.
De Syrische overheid was in 2000 begonnen met een campagne tegen corruptie. Enkele ministers werden later om deze reden veroordeeld en nog in maart 2007 werden zeker vijftig ambtenaren ontslagen die zich hadden schuldig gemaakt aan corruptie in de elektriciteits-, de communicatie- en tabakssector.

Belangrijkste militair adviseur van president Assad vermoord

Op 1 augustus 2008 werd de negenenveertigjarige generaal Mohammed Suleiman op een privéstrand van de havenstad Tartoes door vier kogels om het leven gebracht. Hij zou zijn neergeschoten door een scherpschutter vanaf een jacht voor de kust. Suleiman was de belangrijkste militair adviseur van de Syrische president Bashar al-Assad, die op het moment van de moord op staatsbezoek was in Iran.
Over Suleiman deden verscheidene verhalen de ronde, die een mogelijk aanknopingspunt boden voor de toedracht van de moord. In de ogen van sommige oppositiekringen en ook volgens de Amerikaanse en Israëlische veiligheidsdiensten was hij de contactpersoon voor de Libanese Hezbollahbeweging. Deze beweerde echter Suleiman niet te kennen. Daarnaast zou hij het brein zijn achter het vermeende Syrische atoomprogramma. De meest directe beschuldiging kwam van Iraanse media en van de Arabische nieuwszender *Al-Jazeera*: de dader zou een Israëlische geheim agent zijn. Volgens bronnen in Israël was dit een onwaarschijnlijk scenario omdat het land in indirecte vredesbesprekingen met Syrië was verwikkeld.

Ex-vicepresident Khaddam hekelt repressie in Syrië

Voormalig vicepresident Abdel-Halim Khaddam liet zich in een verklaring van 31 augustus 2008 tegenover persbureau *Agence France Presse* zeer negatief uit over het beleid van de Syrische overheid. Aanleiding was diens veroordeling op 17 augustus door een militair tribunaal in Damascus tot levenslang met dwangarbeid wegens hoogverraad. Khaddam, die het vicepresidentschap uitoefende in de periode 1984-2005, verbleef zelf in Parijs waar hij een coalitie van oppositiepartijen leidde. Hij beschouwde het vonnis tegen hem als een teken van 'isolatie van het Syrische regime, dat bezig is het land om te vormen tot een grote gevangenis en de repressie tegen de bevolking te vergroten'.

Khaddam had een cruciale rol gespeeld in de Syrische bemoeienis met Libanon maar keerde zich tegen het regime na de moord in februari 2005 op de voormalige Libanese premier Rafiq al-Hariri, een vriend van hem. Deze was tegen de Syrische invloed in Libanon. Volgens Khaddam was president Bashar al-Assad van Syrië zelf opdrachtgever van de moord geweest. Dit was een veel directere beschuldiging dan die van functionarissen van de Verenigde Naties die na onderzoek hadden geconcludeerd dat 'hoge functionarissen' bij Hariri's dood betrokken waren.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Koopkrachtverbeterende maatregelen tegen prijsstijgingen

President Bashar al-Assad vaardigde op 3 mei 2008 een decreet uit, inhoudende dat de lonen in de publieke sector alsmede het inkomen van gepensioneerde ambtenaren met 25 procent werden verhoogd. De salarisstijging was direct van kracht. Volgens minister van Financiën Mohammad al-Hussein hadden de maatregelen betrekking op ruim twee miljoen van de vijftien miljoen inwoners van Syrië.
De aantasting van de koopkracht was het gevolg van de sterke stijging van de consumentenprijzen. De laatste weken waren de prijzen voor onder meer groente, vlees en melk met 30 tot 60 procent omhoog gegaan. Dit was te wijten aan diverse factoren. De stijgende olieprijzen op de wereldmarkt speelden een rol en door ongunstige weersomstandigheden, met name harde regenval en koude, waren oogsten vernietigd. Analisten wezen echter vooral op de in 2005 ingezette economische hervormingen. De markt werd toen geliberaliseerd, hetgeen betekende dat de overheid zich niet langer door economische interventies garant stelde voor stabiele prijzen.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Arrestaties verontrusten Syrische mensenrechtenorganisatie

De Nationale Organisatie voor Mensenrechten in Syrië (NOHR), een in maart 2006 opgerichte maar niet officieel erkende groepering, bracht in 2008 een aantal berichten naar buiten die de slechte staat van dienst op het gebied van de mensenrechten in Syrië bevestigde.

Ondertekenaars Damascus Verklaring

Op 2 februari werd de zevenenveertigjarige activist Adnan Makiah in de hoofdstad Damascus gearresteerd omdat hij had deelgenomen aan een politiek forum dat door de regering verboden was. Hiermee werd gedoeld op de ondertekenaars van de zogeheten Damascus Verklaring die in 2005 was opgesteld door een bonte verzameling van oppositiekrachten teneinde democratische veranderingen af te dwingen. Sinds de leden van de groep op 1 december 2007 bij-

een waren gekomen om de gestelde eisen opnieuw kracht bij te zetten, waren in totaal dertien arrestaties verricht. De aangehoudenen werden beschuldigd van 'het verspreiden van leugens die de moraal van de natie en het nationaal gevoel verzwakken', het aanzetten tot religieuze en raciale dissidentie en het berokkenen van schade aan de staat.
In juni en juli 2008 volgden twee nieuwe aanhoudingen. Het ging om de leraar Mahmoud Najjar en de literatuurstudent Hassan Qassem, die beiden werden opgepakt in de noordelijke stad Aleppo. Zij werden op 24 juli weer vrijgelaten.

Nieuwe veroordelingen

De NOHR maakte middels een verklaring van 4 februari bekend dat een dag eerder zes personen waren veroordeeld tot gevangenisstraffen van twee tot tien jaar wegens het aanmoedigen van separatisme.

Een beroepsrechtbank in Damascus bevestigde op 9 april het vonnis van een lagere rechtbank, uitgesproken op 10 mei 2007, tegen de arts en oppositieactivist Kamal Labwani (50). Hij had twaalf jaar celstraf gekregen vanwege contacten met de Verenigde Staten, in het bijzonder zijn besprekingen in november 2005 met vertegenwoordigers van het Witte Huis. Na terugkomst was hij op het vliegveld van de hoofdstad aangehouden. Volgens advocaten was het de langste gevangenisstraf die tegen een oppositieactivist was uitgesproken sinds president Bashar al-Assad in 2000 de macht overnam van diens vader.
Op 23 mei 2008 werd de vierëntwintigarige Syrische blogger Tarek Bayassi tot drie jaar veroordeeld vanwege het ondermijnen van het prestige van de staat en het verzwakken van de nationale moraal. Hij was in mei 2007 in het noordwesten van Syrië gearresteerd en aanvankelijk tot zes jaar veroordeeld. Bayassi's vergrijp bestond uit het bezoeken van websites van Syrische oppositiegroeperingen en het online posten van commentaren.

Veroordeelde econoom vrijgelaten

Als lichtpuntje wist de NOHR op 7 augustus 2008 te melden dat een andere activist van de oppositie was vrijgelaten. Het ging om de negenenzestigjarige econoom Arif Dalila, voormalig hoofd van de economische faculteit van de Damascus Universiteit. Hij had zeven jaar gevangengezeten, maar kwam vrij in het kader van een presidentiële amnestie. Dalila was samen met negen medeactivisten in september 2001 gearresteerd en in juli 2002 gevangengezet vanwege diens pogingen 'de grondwet te wijzigen', en omdat hij de staat belasterd zou hebben. Zijn gezondheid liet overigens te wensen over en hij zou tijdens zijn gevangenschap onvoldoende medische zorg hebben gekregen.

BUITENLANDSE ZAKEN

Twijfels aan Amerikaanse bewijzen voor Syrische nucleaire plannen

Michael Hayden, directeur van de Amerikaanse inlichtingendienst de Central Intelligence Agency (CIA), stelde op 28 april 2008 dat Syrië had beschikt over een nucleaire reactor die binnen enkele weken of maanden operationeel had kunnen zijn en dan genoeg plutonium kon produceren om binnen een jaar één of twee kernbommen te produceren. Daarmee doelde hij op het bouwproject in Al Kibar, in het noordoosten van Syrië, dat op 6 september 2007 door de Israëlische luchtmacht was gebombardeerd. Er waren over de reden voor dit bombardement verschillende lezingen in omloop en lange tijd verstrekten noch Israël noch de Verenigde Staten, die over de aanval van tevoren zouden zijn ingelicht, enige informatie.
Op 25 april 2008 werden de VS dan ook bekritiseerd door het Internationaal Agentschap voor Atoomenergie (IAEA) wegens het achterhouden van informatie. Het was immers de taak van dit orgaan van de Verenigde Naties om nucleaire proliferatie te voorkomen en daartoe was het aangewezen op informatie van de aangesloten lidstaten. Volgens een hoge Amerikaanse functionaris was deze zwijgzaamheid echter nodig geweest om te voorkomen dat Syrië anders tot een tegenaanval geprovoceerd zou worden.

Nucleair deskundige kraakt beweringen VS

De uitspraak van Hayden volgde op een rapportage van Amerikaanse veiligheidsfunctionarissen aan leden van het Amerikaanse Congres, waarin vermeend bewijs werd getoond dat Syrië de reactor had gebouwd voor militaire doeleinden. Hoewel er ook speculaties de ronde hadden gedaan dat Syrië samenwerkte met Iran, was de reactor volgens de VS gebouwd met hulp van een andere aartsvijand, namelijk Noord-Korea. Dat land had al eerder de beschuldigingen van de hand gewezen, maar het Amerikaans bewijsmateriaal toonde foto's van binnenin de veronderstelde reactor, die onder meer zouden aantonen dat deze van hetzelfde type was als de plutonium producerende reactor in het Noord-Koreaanse Yongbyon.

De waarde van het bewijsmateriaal werd sterk betwijfeld door een IAEA-insider, een natuurkundige die hierover op 26 april, op voorwaarde van anonimiteit, een verklaring aflegde tegenover persbureau *Agence France Presse*. Hij wees er onder meer op dat de foto's alleen een elementaire constructie toonden, die weinig meer was dan het omhulsel van een bouwplaats. Ook leken de muren niet op wat kon worden verwacht bij een plutoniumreactor, die bovendien een uitgebreid buisstelsel vereiste dat niet op de foto's te zien was. Daarnaast, zo stelde hij, was voor een plutoniumreactor een verwerkingsfabriek nodig, maar de vermeende reactor bevond zich op een geïsoleerde plek waar niet eens wegen naartoe waren aangelegd. Dat er was samengewerkt met Noord-Korea achtte hij evenmin waarschijnlijk: 'Het is vreemd om te zeggen dat Syrië een kopie wilde van de Yongbyon reactor. Die is veertig jaar oud. We hebben veel betere technologie dan die en ik denk niet dat de Syriërs zo stom zijn.' Tenslotte was volgens de natuurkundige ook de Amerikaanse claim dat de reactor op korte termijn in bedrijf kon worden genomen, onhoudbaar; daar zou dan nog zeker twee jaar extra voor nodig zijn geweest. Met het eventueel produceren van een bom zou nog meer tijd gemoeid zijn.

Syrië wijst alle beschuldigingen af

Syrië had in antwoord op de beschuldigingen steeds gesteld dat in Al Kibar een militair gebouw stond dat niet meer in gebruik was. Er zou in het geheel niet aan een nucleair programma worden gewerkt. Om te laten zien dat de Amerikaanse beweringen onjuist waren, verklaarde vicepresident Farouq al-Shara op 25 juni dat zijn land inspecteurs van het IAEA toestemming zou geven om nader onderzoek te doen. Vijf dagen later herhaalde minister van Buiten-

Syrië

landse Zaken Walid al-Moualem nog eens het standpunt van zijn land, eraan toevoegend dat hij zou wensen wel over nucleaire mogelijkheden te beschikken om tegenwicht te bieden aan de Israëlische nucleaire macht.

Het was een publiek geheim dat Israël als enige land in het Midden-Oosten over kernwapens beschikte.

Ontdooiing in gespannen verhouding tussen Syrië en Libanon

De verhoudingen tussen Syrië en buurland Libanon, die de laatste jaren zeer gespannen waren, leken weer te normaliseren toen de presidenten van beide landen, op instigatie van de Franse president Nicolas Sarkozy, op 12 juli 2008 in Parijs afspraken diplomatieke betrekkingen aan te gaan. Het Syrische staatshoofd Bashar al-Assad en zijn Libanese ambtgenoot Michel Suleiman spraken af in elkaars land ambassades te openen en lichtten daarover diezelfde dag de pers in. Libanon en Syrië, beide voormalige Franse koloniën, hadden sinds hun onafhankelijkheid in respectievelijk 1943 en 1946 nooit diplomatieke relaties onderhouden.

Sarkozy wil isolement Syrië doorbreken

Sarkozy kondigde aan dat hij in september Syrië zou bezoeken teneinde bij te dragen aan een verdere doorbreking van het internationaal isolement waarin het land terecht was gekomen. Dat hing samen met de beschuldigingen die waren geuit aan het adres van Syrische ambtsdragers dat zij betrokken zouden zijn bij een serie politieke moorden in Libanon.

In april 2005 hadden de Syrische troepen, die in de jaren zeventig van de twintigste eeuw in de Libanese burgeroorlog (1975-1990) hadden geïntervenieerd, het land verlaten. Maar nog altijd werden de interne verhoudingen in Libanon in hoge mate bepaald door de tweestrijd tussen voor- en tegenstanders van de Syrische bemoeienis.

Libanees president maakt afspraken met Syrië

De doorbraak in de diplomatieke verhoudingen leek mede mogelijk gemaakt door de verkiezing in mei 2008 van Michel Suleiman tot Libanees president, die zich neutraal opstelde in de controverse rond de Syrische invloed. Deze bracht op 13 en 14 augustus een bezoek aan Syrië, dat resulteerde in de afspraak de onderlinge grenzen af te bakenen, gezamenlijk smokkel tegen te gaan en het lot te onderzoeken van de honderden mensen die sinds de burgeroorlog werden vermist.

OVERLEDEN

Abdul-Salam Ojeili, schrijver

Op 5 april 2005 overleed op achtentachtigjarige leeftijd Abdul-Salam Ojeili in Damascus na een lang ziekbed. Ojeili werd in 1918 geboren in Raqqa en studeerde in 1945 af als natuurkundige aan de universiteit van Damascus. In 1947 werd hij lid van het Syrische parlement en bekleedde daarna tot 1962 verschillende ministersposten, onder andere op Buitenlandse Zaken, Cultuur en Informatie. Abdul-Salam Ojeili begon in de jaren dertig te schrijven. Aanvankelijk onder verschillende schuilnamen. Zijn eerste bundel korte verhalen *De dochter van de heks* verscheen in 1948. Ojeili werd een van de meest karakteristieke Syrische schrijvers van zijn eeuw.
Hij schreef in een sterk realistische stijl meer dan veertig romans, toneelstukken, gedichtenbundels, korte verhalen en twee autobiografieën.

Mohamed al-Maghout, dichter en scenarioschrijver

Op 3 april 2006 overleed Mohamed Al-Maghout op tweeënzeventigjarige leeftijd in Damascus na een lang ziekbed. Al-Maghout werd in 1934 geboren in Salamiyya als zoon van een arme boer. Hij studeerde aan de Landbouwschool in Damascus, maar haakte af en begon in 1950 te schrijven voor de periodiek *Al-Shurta*. Hij werd lid van de Syrische Socialistische Nationale Partij, wat hem in 1955 op negen maanden gevangenschap kwam te staan. In de gevangenis werd hij gemarteld en schreef er zijn beroemdste gedicht *Al-Qatl* (Moord). Al-Maghout stelde vaak op satirische wijze in televisie- en filmscripts de corruptie aan de kaak en had kritiek op de onderlinge verdeeldheid in de Arabische landen. Hij was onder het volk geliefd en daarom werd zijn werk oogluikend toegestaan.

(Vorige berichten pagina 712/1 - 2007)

China

CHINA

BINNENLAND

Omstreden Olympische Spelen verlopen rustig

In augustus 2008 werden in de Chinese steden Peking, Shanghai, Tianjin, Qingdao en Hongkong de Olympische Spelen gehouden. Er vonden geen noemenswaardige ongeregeldheden plaats.

Internetcensuur in perscentrum

Buitenlandse journalisten die eind juli en begin augustus 2008 massaal in Peking neerstreken om de Olympische Spelen te verslaan, klaagden dat in de perscentra diverse websites van buitenlandse nieuwsdiensten en mensenrechtenorganisaties waren geblokkeerd. Na overleg tussen het Internationaal Olympisch Comité (IOC) en de Chinese autoriteiten werden op 2 augustus bijna alle websites alsnog toegankelijk gemaakt. Enkele bleven echter geblokkeerd, bijvoorbeeld de site van de verboden spirituele organisatie Falun Gong.

Tientallen doden in Xinjiang

In de dagen voor de Spelen verspreidde de Islamitische Partij van Turkestan video's op internet waarin moslims werd aangeraden niet naar Peking te reizen omdat er grote terroristische aanslagen konden worden gepleegd. De Chinese overheid waarschuwde al langer voor aanslagen door opstandige Uyguren uit de overwegend islamitische provincie Xinjiang en had draconische maatregelen getroffen om de Spelen te beveiligen.
In Peking en de andere Olympische steden bleef het tijdens de Spelen rustig. In Xinjiang vielen bij diverse aanslagen en vuurgevechten tussen de politie en opstandelingen daarentegen enkele tientallen doden.

'Repressie in Tibet neemt toe'

De Chinese autoriteiten vreesden ook onlusten in Tibet, waar in maart een grote anti-Chinese opstand had plaatsgevonden. Volgens een rapport dat de in Washington DC gevestigde actiegroep International Campaign for Tibet (ICT) op 5 augustus publiceerde, werden de belangrijkste boed-

dhistische kloosters daar permanent door militairen in de gaten gehouden. Er zouden sinds maart meer dan duizend Tibetanen zijn verdwenen; over hun lot was niets bekend. Omdat China journalisten uit het gebied weerde, was het onduidelijk wat zich daar precies afspeelde.

In buurland Nepal vonden sinds maart geregeld protestdemonstraties voor de onafhankelijkheid van Tibet plaats. Duizenden Tibetaanse vluchtelingen grepen de opening van de Olympische Spelen aan voor nieuwe acties. De regering van Nepal had goede relaties met Peking, niet in de laatste plaats omdat China ontwikkelingshulp gaf, en wilde van de demonstraties af. Op 8 augustus werd daarom een grote betoging in Kathmandu door politie beëindigd. Hierbij werden 1.300 Tibetanen gearresteerd.
Ook de regering van India was niet happig op Tibetaanse protestacties. Desondanks gingen op 8 augustus in Dharamsala, waar de Dalai Lama en de Tibetaanse regering in ballingschap verbleven, en in New Delhi duizenden mensen de straat op.
In Westerse landen werd ook her en der voor een onafhankelijk Tibet gedemonstreerd, maar op kleinere schaal.

Geen toestemming voor demonstraties

In Peking zelf mochten mensen in drie 'demonstratiezones' protestacties houden, mits ze toestemming van de autoriteiten hadden. Er werden 77 vergunningen aangevraagd, maar die werden allemaal geweigerd. Onder de aanvragen waren er drie van buitenlanders. Staatspersbureau *Xinhua* wist te vertellen dat 74 aanvragen werden geweigerd omdat de problemen waartegen men wilde demonstreren 'na overleg goed waren opgelost door de relevante autoriteiten'. De overige aanvragen werden afgewezen omdat de beoogde demonstraties in strijd waren met de wet, of omdat de organisatoren te weinig informatie verstrekten over het doel van hun actie.
De meeste demonstranten wilden actie voeren tegen machtsmisbruik, uitzettingen uit woningen en arbeidsconflicten.

Rondom de Spelen werden acht Amerikanen, een Brit en een Duitser aangehouden omdat ze illegaal actie voerden voor een onafhankelijk Tibet. Ze werden tien dagen vastgezet en ondervraagd, maar uiteindelijk naar hun eigen land teruggestuurd.
Gedurende de Spelen werden meerdere Chinese dissidenten onder huisarrest geplaatst of buiten Peking ondergebracht, vermoedelijk om te voorkomen dat ze contact zochten met de in groten getale aanwezige buitenlandse pers. Zeng Jinyan, de echtgenote van de vooraanstaande dissident Hu Jia, woonde in Peking maar werd enkele weken opgesloten in de stad Dalian.

Succesvolle opening

De Olympische Spelen werden op 8 augustus 2008 om acht minuten over acht 's avonds geopend. Acht gold in China als geluksgetal. De door filmmaker Zhang Yimou geregisseerde openingsshow verliep vlekkeloos. Er keken wereldwijd naar schatting 4 miljard mensen naar de rechtstreekse televisie-uitzending.
Voorafgaand aan de Spelen had in veel landen een discussie gewoed over de vraag of de regering bij de opening vertegenwoordigd moest zijn, of uit protest tegen mensenrechtenschendingen weg moest blijven. Bijna alle landen kozen voor het eerste. Onder de aanwezigen waren de Amerikaanse president Bush, de Franse president Sarkozy, de Nederlandse premier Balkenende en de Russische premier Poetin. De enige die de mensenrechtensituatie in China openlijk bekritiseerde, was Bush. Hij deed dit aan de vooravond van de Spelen in de Thaise hoofdstad Bangkok, waar hij een persconferentie gaf.

Geen acties door sporters

Tijdens voorgaande edities van de Olympische Spelen was het voorgekomen dat sporters tijdens of onmiddellijk na wedstrijden openlijk stelling namen over bepaalde politieke onderwerpen. Maar terwijl de Spelen in China volgens velen meer dan ooit tevoren in het teken van politiek stonden, gebeurde dit geen enkele keer. Mogelijk lag dit aan het IOC, dat had verklaard dat het tonen van politieke of religieuze symbolen in strijd was met de Olympische regels en dat sporters die uitspraken deden over politiek, of via hun kleding of houding een politiek standpunt innamen, konden worden berispt.
Feitelijk kwam de enige politieke boodschap van de Amerikaanse sporters: tijdens de openingsceremonie was Lopez Lomong de drager van de Amerikaanse vlag. Lomong was een tot Amerikaan genaturaliseerde vluchteling uit Soedan. China werd verweten dat het steun gaf aan het regime van dat land, dat op zijn beurt de mensenrechten in de regio Darfur ernstig zou schenden.

Luchtkwaliteit blijkt goed te zijn

In tegenstelling tot de verwachtingen voldeed de luchtkwaliteit aan de internationale normen. Milieudeskundigen uit binnen- en buitenland bevestigden dit. Peking was een van de meest vervuilde steden ter wereld. Omdat de smog de sportprestaties negatief zou beïnvloeden, waren fabrieken in en rondom de stad gesloten en mocht slechts de helft van de auto's de straat op. Het hielp ook dat het geregeld regende.

XINJIANG

Tientallen doden door geweld in Xinjiang

Volgens berichten in de Chinese staatsmedia reed een Uygurse opstandeling op 4 augustus 2008 met een vrachtwagen in op joggende politieagenten. Dit gebeurde nabij Kashgar in Xinjiang, de meest westelijke provincie van China. Een handlanger gooide tegelijkertijd een zelfgemaakte bom naar de agenten. Daarna ging hij de gewonden met een mes te lijf. Er vielen zestien doden. De daders werden kort daarna overmeesterd. Ze zouden zijn aangesloten bij de Islamitische Beweging van Oost-Turkestan (ETIM) – een organisatie die streefde naar de onafhankelijkheid van Xinjiang.
Naar aanleiding van het incident verscherpte China de veiligheidsmaatregelen, niet alleen in Xinjiang maar ook in Peking waar op 8 augustus de Olympische Spelen zouden worden geopend.

Meer gewelddadigheden

In Kuqa, Xinjiang, werden op 10 augustus bomaanslagen op enkele overheidsgebouwen gepleegd. Hierbij kwamen twee daders om het leven. Bij een vuurgevecht na de aanslagen kwamen nog tien mensen om: een agent, acht opstandelingen en een toevallige voorbijganger.
Op 12 augustus werden drie civiele bewakers bij een controlepost in Yamanya, nabij Kashgar, doodgestoken. De daders wisten te ontsnappen. Bij een vuurgevecht in Jiashi, ook nabij Kashgar, kwamen op 27 augus-

China

tus twee politieagenten om en raakten er zeven gewond.

Zes opstandelingen gedood

Op 30 augustus probeerde de politie nabij Kashgar negen mensen te arresteren omdat ze iets te maken gehad zouden hebben met de gewelddadigheden op 12 en 27 augustus. Volgens berichten in de staatsmedia waren ze gewapend en verzetten ze zich. Daarom schoot de politie 'uit zelfverdediging' zes opstandelingen dood.
Het in Duitsland gevestigde Uygurse Wereldcongres (WUC) kwam met een andere lezing, gebaseerd op verklaringen van ooggetuigen. Nadat de negen verdachten waren omsingeld door de politie zou hen zijn beloofd dat ze een advocaat kregen. Ze hadden zich daarna overgegeven. Vervolgens zou de politie zonder aanleiding op hen hebben geschoten.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Beurs van Shanghai zakt in

De Shanghai Composite Index (SCI), de graadmeter van de beurs van Shanghai, sloot op 18 augustus 2008 op 2.319,9 punten. Dit was de laagste slotkoers sinds twintig maanden en 62 procent onder het niveau van oktober 2007, toen met 6.092 punten een historisch hoogterecord werd bereikt.
De Hang Seng Index, de graadmeter van de beurs van Hongkong, sloot op 18 augustus op 20.930,67 punten. Het was de laagste slotkoers in een jaar tijd.

Beleggers verwachten economische problemen

Het inzakken van de koersen was deels een natuurlijke correctie, want de aandelen van Chinese bedrijven waren jaren lang overgewaardeerd geweest. Maar het had ook te maken met het feit dat de wereldeconomie steeds verder geïnfecteerd raakte door de kredietcrisis die in de zomer van 2007 in de Verenigde Staten was begonnen. Hierdoor hadden consumenten wereldwijd minder te besteden en nam de vraag naar Chinese exportproducten af.
Om een sterke afname van de economische groei te voorkomen, trof het Politbureau in augustus maatregelen. Zo kregen textielexporteurs enkele belastingvoordelen die in 2007 waren afgeschaft, terug en werd het voor het midden- en kleinbedrijf gemakkelijker om geld te lenen. De Chinese autoriteiten hadden jaren achtereen voornamelijk maatregelen getroffen om de economische groei af te remmen omdat economische oververhitting dreigde, maar die tijd leek dus voorbij.
Op 20 augustus trok de SCI met 8 procent aan, na berichten dat de regering 400 miljard yuan (ca. 40,4 miljard euro) in de economie wilde pompen. De Hang Seng-index trok 2,2 procent aan.

Enorme afname van armoede in China

Volgens cijfers die de Wereldbank in augustus 2008 publiceerde, leefde in 2005 15,9 procent van de Chinese bevolking onder de armoedegrens. In 1981 was dat nog 85 procent. In absolute cijfers was het aantal mensen onder de armoedegrens afgenomen van 835 miljoen in 1981 tot 207 miljoen in 2005.
De hervorming van de economie werd genoemd als belangrijkste oorzaak van de enorme afname.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

China laat prodemocratische activist vrij

Mensenrechtenorganisatie Human Rights Watch (HRW) maakte op 27 augustus 2008 bekend dat Hu Shigen was vrijgelaten. Hu, een voormalig docent, was in 1994 tot twintig jaar gevangenisstraf veroordeeld omdat hij in 1991 samen met onder meer Wang Guoqi de Chinese Partij voor Vrijheid en Democratie had opgericht. Ook was hij betrokken bij de oprichting van een onafhankelijke vakbond. In China werden dergelijke activiteiten beschouwd als 'contrarevolutionair'.

(Vorige berichten pagina 462/1 - 2008)

INDIA

India

DEELSTATEN

Paniek veroorzaakt dood van 145 pelgrims

Een politiewoordvoerder vertelde op 3 augustus 2008 dat bij een bezoek aan de bergtempel van de godin Naina Devi in Bilaspur in de noordelijke Indiase deelstaat Himachal 145 hindoepelgrims waren omgekomen. Toen zich het gerucht verspreidde dat er een landverschuiving dreigde, was er paniek ontstaan onder de duizenden gelovigen. Pelgrims die van de tempel naar beneden wilden vluchtten, vertrapten mensen die nog omhoogklommen. Op één plaats brak het hek langs het smalle bergpad waardoor tientallen mensen in een afgrond vielen.

Demonstraties in Kashmir lopen uit de hand

Tienduizenden moslims trekken op naar de kantoren van de VN

Op 18 augustus 2008 marcheerden tienduizenden moslims naar de kantoren van de Verenigde Naties (VN) in Srinagar, de hoofdstad van Kashmir. Zij eisten dat India zijn aanspraken op de regio zou opgeven, beschuldigden het land van schendingen van mensenrechten en verlangden dat de Verenigde Naties zouden ingrijpen. Veel betogers scandeerden de naam van een van de meest gewelddadige afscheidingsbewegingen, de Lashkar-e-Tayyaba (LeT). India achtte de LeT verantwoordelijk voor veel van de bomaanslagen die de afgelopen jaren in het land plaatsvonden.
Er deden zich, anders dan in de voorgaande weken toen meer dan dertig mensen bij demonstraties omkwamen, geen gewelddadige incidenten voor.

India wijst VN-bemoeienis met Kashmir van de hand

Een ambtenaar van Buitenlandse Zaken verwoordde op 29 augustus het ongenoegen van de Indiase regering met betrekking tot een verklaring van het Kantoor van de Hoge Commissaris voor Mensenrechten van de Verenigde Naties (OHCHR) in Genève over de situatie in de deelstaat Jammu-Kashmir. De VN hadden een onderzoek geëist naar de dood van tientallen burgers die bij demonstraties waren omgekomen. Het eerst toekennen van overheidsgrond aan een organisatie van hindoepelgrims en het later weer intrekken van de toekenning hadden tot de betogingen geleid, eerst van moslims en vervolgens van hindoes. De regeringswoordvoerder wees erop dat Kashmir al twee decennia het slachtoffer was

van terroristisch geweld en dat de autoriteiten altijd ingehouden en binnen de grenzen van de wet waren opgetreden.

Christelijke scholen sluiten deuren uit protest tegen geweld

De voorzitter van de All Indian Christian Council zei op 29 augustus 2008 dat ongeveer 30.000 christelijke scholen in de oostelijke Indiase deelstaat Orissa niet open waren gegaan uit protest tegen het geweld van fanatieke hindoes. Na de moord op een hindoeleider een week eerder – door de politie toegeschreven aan maoïstische rebellen, door hindoe-activisten aan christelijke militanten – hadden hindoes kerken, winkels en huizen van christenen aangevallen en in brand gestoken. Ten minste elf personen waren hierbij omgekomen. Hoewel christenen – ongeveer 2,5 procent van de bevolking – en hindoes in India in het algemeen vreedzaam samenleefden, kende Orissa een geschiedenis van gewelddadige botsingen tussen beide groepen. De kwestie van al dan niet vermeende pogingen om hindoes, en dan meestal de armste onder hen, tot het christendom te bekeren, had herhaaldelijk de woede van extremistische hindoes gewekt.
Premier Manmohan Singh liet de Conferentie van Bisschoppen van India weten de incidenten als een nationale schande te beschouwen. Hij beloofde er alles aan te zullen doen de rust te herstellen.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Economie van India groeit trager

De Central Statistical Organisation (CSO) van de regering van India maakte op 29 augustus 2008 bekend dat de economische groei in het eerste kwartaal van het financiële jaar 2008 – 2009 (de periode april – juni) 7,9 procent had bedragen – een achteruitgang in vergelijking met de 9,2 procent in hetzelfde kwartaal van het jaar daarvoor. Dit kwam niet als een verrassing. In de recente maanden had de regering vele financiële beperkingen ingevoerd bij haar pogingen de toenemende inflatie af te remmen. Hogere rentetarieven hadden geleid tot een afname van de industriële productie. Een groei van bijna 8 procent was volgens deskundigen nog steeds behoorlijk, maar minder dan de 10 procent die volgens premier Manmohan Singh nodig was om armoede en werkeloosheid effectief te kunnen bestrijden.

JUSTITIE

Hooggerechtshof van India schort vonnis op

Het hooggerechtshof in Delhi schortte op 6 augustus 2008 een vonnis van een lagere rechtbank op. Deze had geweigerd het verbod op de Students Islamic Movement of India (SIMI) te verlengen omdat de overheid niet voldoende nieuwe bewijzen voor illegale activiteiten van de SIMI had aangedragen. De sinds 2001 verboden SIMI werd verdacht van bomaanslagen in de afgelopen jaren die tientallen mensen het leven hadden gekost.

NATUUR EN MILIEU

Grote overstromingen in Bihar

Hevige moessonregens en een damdoorbraak op 18 augustus 2008 in de Kosi – een rivier die van Nepal naar Bihar stroomt – veroorzaakten overstromingen in India waardoor meer dan 2,5 miljoen mensen werden getroffen. Honderdduizenden verloren hun huizen, vee en bezittingen. In veel gebieden spoelden wegen en spoorwegen weg en raakten water- en elektriciteitsvoorzieningen in het ongerede.
De hulpoperaties kwamen aanvankelijk moeizaam op gang, maar op 31 augustus zouden volgens de autoriteiten één miljoen mensen in noodkampen zijn ondergebracht. Hulporganisaties meldden dat het de vele slachtoffers die in de kampen op de herbouw van hun huizen wachtten, aan de meest elementaire voorzieningen ontbrak. Ook waarschuwden zij voor het uitbreken van besmettelijke ziektes.
Later begon het water hier en daar te zakken maar de overstromingen verspreidden zich ook naar gebieden die nog niet getroffen waren.

BUITENLANDSE ZAKEN

IAEA gaat akkoord met nucleair verdrag tussen India en de VS

De voorzitter van het Internationaal Agentschap voor Atoomenergie (IAEA), Mohamed ElBaradei, maakte op 2 augustus 2008 bekend dat het IAEA het atoomverdrag tussen India en de Verenigde Staten unaniem had goedgekeurd. Zelfs Pakistan, dat zich altijd tegen het verdrag had verzet, ging akkoord.

Het akkoord gaf India weer toegang tot nucleaire technologie en brandstof voor kerncentrales. India zou veertien van zijn tweeëntwintig kernreactoren voor inspectie door de Verenigde Naties openstellen, maar behield zich het recht voor om in de overige acht reactoren eventueel kernwapens te ontwikkelen. Als de Groep van Nucleaire Leveranciers en vervolgens het Amerikaanse Congress het verdrag nog zouden goedkeuren, kon het in werking treden.

(Vorige berichten pagina 464/1 - 2008)

TADZJIKISTAN

Tadzjikistan

BINNENLAND

Vooral politici en hun vrienden onder 'honderd rijkste Tadzjieken'

Ministers, andere overheidsfunctionarissen en parlementsleden waren in de meerderheid op een lijst van de 'honderd rijkste Tadzjieken' die door het onafhankelijke persbureau *Avesta* werd gepubliceerd en waarover op 18 april 2008 werd bericht. De lijst, waar maar één vrouw op stond, vermeldde de namen en posities van de rijke Tadzjieken, maar maakte geen melding van de omvang van hun rijkdom.

Tadzjikistan was een van de armste landen ter wereld waar het gemiddelde maandsalaris omgerekend ongeveer 25 euro bedroeg. Ministers verdienden officieel rond de 70 euro per maand.
Volgens Avesta vermeden bemiddelde personen in Tadzjikistan informatie over hun rijkdom vrij te geven omdat men er op uit was geen belasting te betalen. Omdat er geen schatting van vermogens op de lijst stonden, was hij in alfabetische volgorde gesteld.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Groot deel Tadzjiekse bevolking leeft in armoede

Ongeveer 53 procent van de bevolking in Tadzjikistan had een inkomen onder de ar-

moedegrens, en 17 procent zelfs onder de kritieke armoedegrens. Volgens *The Times of Central Asia* van 1 juli 2008 had de vicevoorzitter van het Staatscomité voor Statistiek, Bachtija Moehammadijeva, dat een dag eerder gezegd bij de presentatie van een rapport over de levensstandaard in Tadzjikistan in 2007. Zij legde uit dat de armoedegrens gelijk was aan niet meer dan 139 somonis per maand (ca. 29 euro), terwijl de kritieke armoedegrens stond op 98 somonis per maand.
Als iemand zich onder de kritieke armoedegrens bevond, moest vrijwel het hele inkomen aan levensmiddelen worden besteed.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Inflatie in eerste zeven maanden van 2008 net onder de 10 procent

De inflatie in Tadzjikistan over januari tot en met juli 2008 bedroeg volgens het Staatscomité voor de Statistiek bijna 9,9 procent. De prijzen van levensmiddelen stegen zelfs met 11,2 procent, zo bleek op 20 augustus 2008. Volgens een document dat de regering eind mei had goedgekeurd was het streven voor 2008 een productiegroei van 7 procent te bereiken. Tevens mocht de inflatie op jaarbasis maximaal 15 procent bedragen.

Buitenlandse schuld Tadzjikistan gestegen

De minister van Financiën van Tadzjikistan, Safarali Nadzjmoeddinov, deelde bij een persconferentie in de hoofdstad Doesjanbe op 25 juli 2008 mee dat de buitenlandse schuld van zijn land was opgelopen tot 1,2 miljard dollar. Volgens de minister verliep de aflossing van schulden en rente in de afgesproken termijnen.

JUSTITIE

Moslimradicaal krijgt tien jaar

Een rechtbank in de regio Sughd in Tadzjikistan veroordeelde een activist van de verboden radicale islamitische partij Hizb ut-Tahrir tot tien jaar in een streng beveiligde gevangenis, aldus *The Times of Central Asia* op 4 april 2008. Dzjachongir Moerodov (27) zou hebben opgeroepen de grondwettelijke orde in Tadzjikistan te ondermijnen en daarnaast etnische, raciale en godsdienstige tegenstellingen hebben aangewakkerd. Moerodov was de eerste religieuze radicaal die in 2008 in Tadzjikistan werd veroordeeld. In 2007 waren er twaalf activisten van diverse radicale organisaties in het land voor een rechtbank verschenen.

Op 18 april werd bericht dat nog twee leden van Hizb ut-Tahrir waren veroordeeld tot 8,5 jaar gevangenisstraf door een rechtbank in de regio Sogda.

Drie islamitische militanten veroordeeld wegens terrorisme

Het hooggerechtshof van Tadzjikistan veroordeelde rond 4 juli 2008 drie leden van de Islamitische Beweging van Oezbekistan tot 22, 19 en 18 jaar gevangenisstraf en verbeurdverklaring van hun bezittingen. Een van de rechters zou volgens het Russische persbureau *Interfax* hebben gezegd dat de drie aangeklaagden activisten waren van de Islamitische Jihadunie – een onderafdeling van de Islamitische Beweging.
De Islamitische Beweging van Oezbekistan was vooral actief in de Ferganavallei, in het grensgebied van Tadzjikistan, Oezbekistan en Kirgizstan.

Veroordelingen wegens moord op journalist in Moskou

Het hooggerechtshof in Tadzjikistan had volgens mediaberichten van 1 augustus 2008 twee dagen eerder twee mannen tot gevangenisstraffen van 21 jaar veroordeeld wegens de moord op Iljas Sjoerpajev in Moskou. Masroedzjon Jatimov en Nadzjmiddin Moehiddinov waren eerder schuldig bevonden aan het ombrengen van de televisieverslaggever. Moehiddinov was tevens schuldig bevonden aan beroving en opzettelijke vernieling van eigendom.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Populaire onafhankelijke radiozender gesloten

De Tadzjiekse autoriteiten sloten rond 25 april 2008 de onafhankelijke radiozender *Imroez* (Vandaag), naar men zei vanwege 'technische problemen'. Sinds de zender de voorgaande zomer in de lucht was gekomen, was hij uitgegroeid tot de meest populaire in de hoofdstad van Tadzjikistan, Doesjanbe.
Imroez gold als een 'serieuze' zender en besteedde veel aandacht aan nieuws over de Tadzjiekse politiek en maatschappij.

Tadzjiekse mensenrechtenorganisatie laakt ontruimingen in hoofdstad

Het Republikeinse Bureau voor Mensenrechten en de Rechtsstaat presenteerde op 16 juni 2008 in de hoofdstad van Tadzjikistan, Doesjanbe, een rapport over 'gedwongen ontruimingen op staatsgronden en publieke gronden in Tadzjikistan'. Sergej Romanov zei in een interview namens het bureau dat het onderzoek tussen 15 februari 2007 en 25 mei 2008 was gedaan. In die periode ontvingen het bureau en de partnerorganisaties, waaronder het Centrum van de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE) in Doesjanbe, 170.000 klachten over ontruimingen uit allerlei regio's in het land.
De zinsnede 'staatsgronden en publieke gronden' werd volgens het bureau in de wet niet goed omschreven waardoor lokale overheden gemakkelijk tot ontruimingen konden overgaan, vaak zonder dat dit hoe dan ook werd gecompenseerd.

BUITENLANDSE ZAKEN

Energiesamenwerking met Iran en Afghanistan

Op 28 augustus 2008 vond er in Doesjanbe, de hoofdstad van Tadzjikistan, een ontmoeting plaats van de presidenten van Tadzjikistan, Iran en Afghanistan. Tijdens de gesprekken tussen Emomali Rachmon, Mahmoud Ahmadinejad en Hamid Karzai stond onder meer regionale samenwerking op de agenda. Ter sprake kwamen zaken als de aanleg van tunnels, bruggen, een autoweg en een spoorverbinding tussen de drie landen.

VS dragen bij aan versterking veiligheid grens Tadzjikistan

De Verenigde Staten schonken Tadzjikistan 19,9 miljoen dollar (ca. 13,5 miljoen euro) ter versterking van de grens met vooral Afghanistan, aldus een persbericht van de Amerikaanse ambassade in Doesjanbe eind augustus 2008. In de daaraan voorafgaande week had het U.S. Army Corps of Engineers een goed uitgeruste grenspost ter waarde van 6,5 miljoen dollar overgedragen aan de Tadzjiekse douane. De post lag bij Nizjny

Pjanzj, 180 kilometer ten zuiden van Doesjanbe, aan de grens met Afghanistan.
De Amerikaanse ambassadeur, Tracey Ann Jacobson, en minister van Buitenlandse Zaken van Tadzjikistan Hamrochon Zarifi ondertekenden op 29 augustus overeenkomsten ter waarde van 13,4 miljoen dollar die voorzagen in Amerikaanse steun aan Tadzjikistan op het terrein van veiligheid en wetshandhaving.

Rusland haalt militaire banden met Tadzjikistan aan

Tadzjikistan en Rusland maakten op 29 augustus 2008 bekend de militaire samenwerking te zullen intensiveren. Dat was het resultaat van gesprekken tussen de Russische president Dmitri Medvedev en zijn Tadzjiekse ambtgenoot Emomali Rachmon in de Turkmeense hoofdstad Asjgabad. Rusland zou volgens de verklaring onder meer een militaire basis aanleggen in Gissar, in het westen van Tadzjikistan.

Er waren ongeveer zevenduizend Russische troepen in Tadzjikistan gestationeerd – de grootste Russische militaire presentie buiten het eigen land.

OVERLEDEN

Said Abdullah Noeri

Politicus en oppositieleider Said Abdullah Noeri overleed aan kanker in de Tadzjiekse hoofdstad Doesjanbe op 9 augustus 2006. Hij werd geboren in Sangvor op 15 maart 1947. In 1974 stichtte hij een islamitische onderwijsorganisatie, de Nahzat-i Islomi. In 1986 werd hij door de Sovjet-autoriteiten gearresteerd wegens het verspreiden van islamitische propaganda. Dat kwam hem op twee jaar gevangenisstraf te staan.

Na het uiteenvallen van de Sovjet-Unie, eind 1991, ontstond er een burgeroorlog. In 1997 tekende Noeri namens de gezamenlijke oppositie het vredesakkoord dat een einde maakte aan deze vijf jaar durende oorlog, die aan meer dan honderdduizend mensen het leven kostte. Noeri leidde van 1993 tot 2006 de Islamitische Wedergeboorte Partij. In zijn programma predikte hij vrede, vergevingsgezindheid en hoop. Hij wilde aantonen dat de islam juist een vredelievende religie is.

(Vorige berichten pagina 165/3 - 2008)

THAILAND

BINNENLAND

Thailand heft staat van beleg op

De Thaise premier Samak Sundaravej zei op 17 april 2008 dat de staat van beleg in vrijwel het hele land werd opgeheven. Daartoe had de Nationale Veiligheidsraad besloten.
De staat van beleg was afgekondigd nadat het leger in 2006 de macht had gegrepen. In de loop van 2007 was de maatregel in delen van het land al ongedaan gemaakt. Omdat Thailand sinds februari weer een civiele regering had, kon de noodmaatregel ook elders worden afgeschaft. Alleen in de drie zuidelijkste provincies, waar opstandige islamieten naar onafhankelijkheid streefden, bleef de staat van beleg gelden.

Demonstranten eisen vertrek van kabinet-Samak

In mei 2008 werd in Bangkok regelmatig gedemonstreerd voor het aftreden van Samak Sundaravej en diens regering. De demonstranten meenden dat de premier een stroman was van Thaksin Shinawatra – de in 2006 afgetreden premier die beschuldigd werd van fraude, machtsmisbruik en corruptie. De Thaise justitie had bijna 1,5 miljard euro op diens bankrekeningen bevroren omdat het mogelijk op oneerlijke wijze was verkregen.
Samaks Partij van de Volksmacht (PPP), die in december 2007 de parlementsverkiezingen had gewonnen, was volgens de demonstranten een verkapte voortzetting van de Thai Houden van Thai (TRT), de sinds mei 2007 verboden politieke partij van Thaksin.
De demonstraties werden geleid door de Volksalliantie voor Democratie (VAD), een samenwerkingsverband van oppositiepartijen, religieuze groeperingen en vakbonden. Net als bij de massale betogingen tegen Thaksin in 2006 droegen de demonstranten gele shirts, de kleur van de monarchie.

VAD wil inperking van democratie

Volgens de VAD werd de Thaise democratie misbruikt door politici die uit waren op zelfverrijking. Thaksin was hiervan het meest treffende voorbeeld. De voormalige telecom-magnaat had zichzelf op het platteland, waar de meerderheid van de bevolking woonde, mateloos populair gemaakt door arme boeren gunstige leningen te verstrekken en de gezondheidszorg toegankelijk te maken voor iedereen. De slecht opgeleide plattelandsbevolking zag volgens de VAD niet in dat hij in werkelijkheid een gevaarlijke populist was. Ze had in februari 2005 dan ook massaal op hem gestemd. Thaksin zou zijn machtspositie vervolgens hebben misbruikt om politieke tegenstanders en de kritische pers monddood te maken en zijn eigen zakken te vullen.
De VAD verwachtte van Samak soortgelijk gedrag, want hij was een politieke bondgenoot van Thaksin en probeerde ook een machtsbasis op het platteland op te bouwen. Om te voorkomen dat gehaaide politici de naïviteit van de plattelandsbevolking bleven misbruiken om hun eigen machtspositie te versterken, moest de democratie volgens de VAD worden ingeperkt. Ze wilde dat de bevolking slechts een minderheid van de parlementsleden kon kiezen. De andere zetels moesten dan worden aangewezen door oudgedienden binnen de bureaucratie en het leger die geen banden met het bedrijfsleven hadden.

Samak overleeft motie van wantrouwen

Enkele tienduizenden demonstranten slaagden er op 20 juni in om de terreinen rondom het Regeringshuis in Bangkok, waar de kantoren van de premier waren gevestigd, te bezetten.
De politie was uitgerust met waterkanonnen en traangaskogels, maar slaagde er niet in de actievoerders te verdrijven.
Eveneens in juni diende de oppositie een motie van wantrouwen in tegen Samak en enkele kabinetsleden. Deze werd op 27 juni echter met 280 tegen 162 stemmen door het Lagerhuis weggestemd. Dat de motie het niet zou halen viel te verwachten want de zes partijen die samen de regeringscoalitie vormden, hadden in het Lagerhuis ruim twee derde van de zetels in handen.

Veroordeling van Pojaman Shinawatra

Ondertussen liepen er vier rechtszaken tegen Thaksin, twee tegen zijn echtgenote Pojaman en drie tegen hun kinderen. Pojaman werd op 31 juli veroordeeld tot drie jaar cel omdat ze in 1997 de belasting voor 546 miljoen baht (ca. 11,2 miljoen euro) zou hebben ontdoken. Haar geadopteerde broer Bannapot Damapong en haar secretaresse

Kanchana Honghern werden wegens medeplichtigheid veroordeeld tot respectievelijk drie en twee jaar cel.
Het drietal tekende beroep aan en werd op borgtocht vrijgelaten.

Kabinetswijziging

Elf ministers kregen op 2 augustus te horen dat ze moesten opstappen of een nieuwe portefeuille kregen. Volgens een regeringswoordvoerder was dit nodig omdat het met het oude team onvoldoende lukte om de economie te stimuleren en de eenheid in het land te herstellen.
Politieke analisten zagen de kabinetswijziging als een noodgreep om het imago van het kabinet op te vijzelen. Of dit zou lukken viel nog te bezien want enkele zwaar bekritiseerde ministers bleven aan. Zo behield minister van Financiën Surapong Suebwonglee zijn positie terwijl hij onder vuur lag omdat hij te weinig zou doen tegen de oplopende inflatie en de afnemende economische groei, maar ook omdat er een strafrechtelijk onderzoek naar hem was ingesteld vanwege mogelijke betrokkenheid bij de vermeende frauduleuze praktijken van Thaksin. Dit laatste gold ook voor deminister van Arbeid Uraiwan Thienthong, die eveneens haar positie in het kabinet behield. *f*Opmerkelijk was de terugkeer van oud-minister Chiya Sasomsub. Hij was op 9 juli op last van het constitutionele hof afgetreden als minister van Volksgezondheid omdat hij de bezittingen van zijn echtgenote had verzwegen toen hij minister werd, terwijl hij daar volgens de wet open over had moeten zijn. Hij keerde terug als minister van Handel.
Kowit Wattana, een bondgenoot van Thaksin, werd minister van Binnenlandse Zaken. Hij volgde Chalerm Yubumroong op. Minister van Buitenlandse Zaken Noppadon Pattama, de vroegere advocaat van Thaksin, was in juli afgetreden vanwege een territoriaal conflict met buurland Cambodja. Tej Bunnag volgde hem op.
Andere nieuwkomers waren Mingkwan Saengsuwan, die minister van Industrie werd, en Chawarat Charnweerakun, die de portefeuille Volksgezondheid overnam.

Thaksins vluchten naar Londen

Hoewel het hooggerechtshof had bepaald dat de Thaksins het land niet mochten verlaten, kregen ze toch toestemming van de autoriteiten om in augustus de Olympische Spelen in Peking bij te wonen. Ze moesten op 11 augustus terug zijn in Bangkok, omdat dan een rechtszaak tegen de oud-premier zou beginnen. Ze vluchtten vanuit de Chinese hoofdstad echter naar Londen. Volgens een verklaring die Thaksin later aflegde, deden ze dit omdat ze verwachtten dat ze in Thailand om politieke redenen zouden worden veroordeeld, terwijl ze onschuldig waren.
Het echtpaar Thaksin was na de staatsgreep in 2006 ook naar Londen gevlucht. Ze hadden er gewoond tot Samak in februari 2008 premier werd en ze dachten dat ze veilig naar Thailand konden terugkeren.

Demonstraties gaan door

De demonstraties voor het aftreden van Samak gingen intussen door en bereikten een climax op 26 augustus, toen duizenden bezetters van de terreinen rondom het Regeringshuis ook wisten door te dringen tot in de regeringsgebouwen. Protestleider Sondhi Limthongkul zei dat ze pas zouden opstappen als Samak ontslag nam.
Ook bezetten ongeveer tachtig gemaskerde mannen een studio van NBT, een door de staat gesteunde televisiezender die volgens hen overheidspropaganda verspreidde. Zij werden echter een uur later alweer door de politie verdreven.
Ondertussen werd op straat door tienduizenden gedemonstreerd. Sympathisanten van de VAD blokkeerden toegangswegen tot Bangkok en bezetten de vliegvelden van Phuket, Hat Yai en Krabi. Spoorwegpersoneel steunde de acties door zich massaal ziek te melden. Tientallen treinen konden daardoor niet rijden.
Op 31 augustus, toen de acties nog altijd doorgingen, zei Samak op de landelijke televisie dat hij niet van plan was om op te stappen omdat hij in december met overweldigende meerderheid was gekozen.

LANDBOUW

Thailand heeft geen tekort aan rijst

De directeur van de Thaise Associatie voor Rijstexporteurs, Chookiat Ophaswongse, zei op 29 april 2008 dat Thailand voldoende rijst had en geen reden zag om de export aan banden te leggen. De Zuidoost-Aziatische natie was de grootste rijstexporteur van de wereld.
Wereldwijd bestond het beeld dat in de rijstproducerende landen een groot tekort aan deze graansoort bestond. Dit zou komen door mislukte oogsten, maar ook door de snel toenemende vraag naar rijst in opkomende naties als India en China. Om hamstergedrag te voorkomen hadden sommige Amerikaanse winkelketens de hoeveelheid rijst die per klant verkocht mocht worden, beperkt. India en Vietnam, beide belangrijke rijstproducenten, hadden de export aan banden gelegd uit angst dat de eigen bevolking anders tekort zou komen.
Door de exportbeperkingen van landen als Vietnam en India steeg de vraag naar Thaise rijst in de eerste vier maanden van 2008 met 67 procent. Door die grote vraag verdrievoudigde de prijs in die periode tot 1.000 Amerikaanse dollar (ca. 700 euro) per ton. Chookiat zei dat dit alles het gevolg was van een totaal ongefundeerde paniek op de wereldmarkt voor rijst.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

'Thaise moslimleider doodgemarteld'

Mensenrechtenorganisatie Human Rights Watch (HRW) beweerde op 26 maart 2008 dat Yapa Koseng, een Thaise islamitische geestelijke, in een militaire gevangenis was doodgemarteld.
Yapa was op 19 maart aangehouden omdat hij betrokken zou zijn bij een bomaanslag in het zuiden van Thailand. Islamitische opstandelingen streefden daar naar een onafhankelijke staat. Familieleden die hem twee dagen later wilden opzoeken, kregen te horen dat hij was overleden. Toen ze hem zagen, constateerden ze dat hij zwaar mishandeld was, aldus HRW. Volgens de mensenrechtenorganisatie ging het hier niet om een incident, maar terroriseerde het Thaise leger de moslims in het zuiden van het land en kwam het vaak voor dat arrestanten er werden gemarteld.
De anti-Thaise opstand in de drie meest zuidelijke provincies kostte tussen januari 2004 en augustus 2008 aan ruim 3.300 mensen het leven.

BUITENLANDSE ZAKEN

Tientallen Birmese immigranten gestikt

In Thailand werden op 10 april 2008 ruim 100 illegale Birmese migranten aangetrof-

fen in een container met een vloeroppervlak van zes bij twee meter. Van hen waren er 54 door verstikking om het leven gekomen. Veel anderen waren er slecht aan toe.
Ze waren door mensensmokkelaars met een boot naar Ranong in Thailand gebracht. Daar waren ze in de container geperst, die door een vrachtwagen naar de toeristenplaats Phuket gebracht zou worden. De ventilatie in de container bleek echter defect te zijn. De eigenaar van het transportbedrijf werd aangehouden. De 67 overlevende immigranten kregen een boete van omgerekend 45 euro. Wie dit niet kon betalen, kreeg 2 maanden gevangenisstraf en zou daarna naar eigen land worden teruggestuurd. Naar schatting 2 miljoen mensen uit Myanmar (Birma) woonden in het veel rijkere Thailand. Van hen was zeker de helft illegaal.

Thailand en Cambodja ruziën over antieke tempel

De Organisatie voor Onderwijs, Wetenschap en Cultuur van de VN (UNESCO) honoreerde op 7 juli 2008 een verzoek van de regering van Cambodja om Preah Vihear op de Werelderfgoedlijst te plaatsen.

Minister van Buitenlandse Zaken treedt af

De elfde eeuwse tempel ligt pal op de grens met Thailand. Een internationale rechtbank had in 1962 bepaald dat het monument bij Cambodja hoorde, maar veel Thais weigerden om zich daarbij neer te leggen. Toen in juli 2008 bleek dat de Thaise regering het Cambodjaanse initiatief om de hindoetempel tot werelderfgoed te laten verklaren actief had gesteund, waren deze nationalisten woedend. Want de regering zou daarmee impliciet hebben erkend dat het gebouw Cambodjaans was.
Het Thaise constitutionele hof bepaalde op 9 juli dat de regering de steun illegaal had gegeven omdat ze daarvoor geen toestemming aan het parlement had gevraagd. Als gevolg van dit vonnis moest Noppadon Pattama op 11 juli aftreden als minister van Buitenlandse Zaken.

Troepenopbouw rondom tempel

Thaise nationalisten trokken op 15 juli met vlaggen van hun land naar Preah Vihear, maar werden daar verjaagd door het Cambodjaanse leger. Dit gebeurde in een periode dat in Bangkok bijna dagelijks werd gedemonstreerd voor het aftreden van het Thaise kabinet omdat dat nauwe relaties zou hebben met de in 2006 afgezette premier Thaksin. Om te voorkomen dat het kabinet nog meer kritiek over zich heen zou krijgen, besloot de regering om het Cambodjaanse optreden te beantwoorden met troepenopbouw in het grensgebied.
De Cambodjaanse regering besloot hierop om ook extra militairen te sturen. Mogelijk deed ze dit met het oog op de parlementsverkiezingen, later in juli: ze zou vrezen dat de kiezers de Cambodjaanse Volkspartij (CVP) van premier Hun Sen zouden wegstemmen als er niet accuraat op de 'Thaise dreiging' werd gereageerd.

Onderhandelingen

Om een gewapend treffen te voorkomen, besloten de legerleiders van de buurlanden te gaan praten. Na twee onderhandelingsronden kwamen ze op 13 augustus overeen dat zowel de Thaise als de Cambodjaanse militairen de omgeving van de tempel moesten verlaten. Op 17 augustus gebeurde dat ook. Beide landen lieten tien militairen bij Preah Vihear achter.

(Vorige berichten pagina 166/2 - 2008)

TURKMENISTAN

BINNENLAND

Vicepremier en chef centrale bank ontslagen

President Goerbangoeli Berdymoechamedov van Turkmenistan ontsloeg het hoofd van de centrale bank, Geldimyrat Abilov, en vicepremier Goerbannazar Asjirov die tevens de portefeuille van Communicatie en Transport beheerde. Dat meldde de staatstelevisie op 15 april 2008. Berdymoechamedov was niet alleen president van Turkmenistan, maar ook premier.

Toegang tot internet wordt gemakkelijker

Het staatsbedrijf Turkmentelekom vergemakkelijkte de toegang tot internet, zo liet een anonieme bron binnen het bedrijf op 9 juni 2008 aan *Agence France Press* weten. Burgers konden een internetaansluiting krijgen, onafhankelijk van hun professionele status. Sinds 2000 konden uitsluitend beter geschoolden een privéaansluiting krijgen, maar alleen met speciale toestemming van de autoriteiten. Politiek gevoelige internetsites waren echter ook na de versoepeling niet toegankelijk.

Oudste gevangenisgebouw afgebroken

De autoriteiten in Turkmenistan begonnen op 25 juni 2008 in aanwezigheid van diplomaten en journalisten met de afbraak van het uit 1949 stammende en daarmee oudste gevangenisgebouw in het land, gelegen in de haven Turkmenbasji aan de Kaspische Zee. Minister van Binnenlandse Zaken Orazgeldy Anamyradov zei tegen journalisten dat de afbraak van het huis van bewaring het resultaat was van de daling van de criminaliteit onder president Goerbangoeli Berdymoechamedov. Het aantal misdrijven zou in 2007, het jaar waarin de president in februari aan de macht kwam, met 12 procent zijn gedaald.
Sinds zijn installatie had Berdymoechamedov vier maal een amnestie afgekondigd, waarbij in totaal 12.000 gevangenen waren vrijgelaten.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Openbaar vervoer twintig keer zo duur

Central Asia General Newswire meldde op 4 juni 2008 dat de prijzen voor het openbaar vervoer in Turkmenistan per begin juni met een factor twintig waren verhoogd. Een kaartje van 50 manat kostte daarna 1000, waarbij 1 dollar (ca. 0,64 euro) officieel 14.250 manat waard was.
Vicepremier Hodzjamyrat Geldimyradov had eind mei tijdens een kabinetszitting aangekondigd dat het prijsbeleid van de overheid diende te worden aangepast.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Amerikaanse dollar verliest bijna 20 procent tegen Turkmeense manat

In april 2008 verloor de Amerikaanse dollar in één week bijna 20 procent tegen de Turkmeense manat. Een Amerikaanse dollar (ca. 0,64 euro) was op 24 april 16.000 manat waard, tegen 19.800 een kleine week eerder. Dat meldde de *Central Asia General Newswire*. De centrale bank van Turkmenistan

kondigde op diezelfde dag de nieuwe wisselkoers voor de dollar aan in een verklaring die werd gepubliceerd in de officiële media. De aankoopkoers bedroeg 16.000 manat voor 1 dollar en de verkoopkoers 16.100 manat. Er heerste in Turkmenistan al meer dan een week financiële paniek nadat de regering had aangekondigd dat de officiële en commerciële koers van de dollar op elkaar zouden worden afgestemd.
Dit was de tweede sterke daling van de dollar, die eind 2007 op de zwarte markt in Turkmenistan nog 24.000 manat waard was. Per 1 mei werd er een uniforme dollarkoers van kracht die door de Turkmeense centrale bank werd vastgesteld op 14.250 manat voor 1 dollar.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Verslaggever van Radio Free Europe/Radio Liberty vrijgelaten

De Amerikaanse ambassade in de Turkmeense hoofdstad Asjgabad liet op 8 juli 2008 in een verklaring weten dat de journalist Sazak Doerdymoeradov uit een psychiatrisch ziekenhuis waar hij werd vastgehouden, was vrijgelaten. Hij had gewerkt voor de door de Verenigde Staten gefinancierde zender *Radio Free Europe/Radio Liberty*. De zender had in de voorgaande week vanuit Praag, waar het hoofdkwartier was gevestigd, laten weten dat een van zijn verslaggevers wegens 'geestelijke instabiliteit' in een psychiatrisch ziekenhuis was opgenomen nadat hij op 20 juni was opgepakt.

BUITENLANDSE ZAKEN

Turkmenistan hervat gasleveringen aan Iran

Turkmenistan hervatte de gasleveringen aan Iran vier maanden nadat ze waren stopgezet wegens – naar men zei – achterstallige betalingen en technische problemen. Dat deelde een functionaris in het Turkmeense ministerie van Olie op 25 april 2008 mee. Er werden geen mededelingen gedaan over de omvang van de leveringen of de prijs. Voorheen werd tussen de 20 en 23 miljoen kubieke meter gas per dag naar Iran getransporteerd.

OVSE dringt aan op echte hervormingen

Alexander Stubb, topdiplomaat van de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE) en tevens Fins minister van Buitenlandse Zaken, drong op 5 juni 2008 bij een bezoek aan Turkmenistan aan op serieuze hervormingen. Hij doelde daarbij vooral op de mensenrechten. Sinds hij in 2007 aan de macht kwam, was president Goerbangoeli Berdymoechamedov begonnen met de ontmanteling van de bizarre persoonsverheerlijking rond zijn voorganger, Saparmoerat Nijazov. Hij had gouden standbeelden van zijn voorganger laten weghalen en had opnieuw de standaardkalender ingevoerd in plaats van een kalender met maanden die waren genoemd naar Turkmeense helden en leden van Nijazovs familie.

Turkmenistan en China verbreden samenwerking in gassector

Tijdens een bezoek van de Chinese leider Hu Jintao aan de hoofdstad Asjgabat van Turkmenistan werden er vijf bilaterale overeenkomsten tussen de twee landen ondertekend. Een ervan was tussen het staatsgasbedrijf Turkmengaz en de Chinese nationale petroleum maatschappij CNPC. Dat meldde *Central Asia General Newswire* op 29 augustus 2008.

Nieuw economisch verdrag tussen Rusland en Turkmenistan

Bij een bezoek van de Russische vicepremier Viktor Zoebkov aan Turkmenistan eind augustus 2008 werd een verdrag met Rusland ondertekend over de ontwikkeling van olie- en gasvelden en de bouw van nieuwe pijplijnen. Het Russische staatsbedrijf Gazprom liet weten de capaciteit van de gaspijplijn langs de Kaspische Zee te zullen uitbreiden tot 30 miljard kubieke meter.

(Vorige berichten pagina 233/3 - 2008)

VIETNAM

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Vietnam kampt met hoge inflatie

Vietnamese dong krijgt meer bewegingsruimte

De Staatsbank van Vietnam, de centrale bank van dat land, kondigde op 5 maart 2008 op haar website aan dat de koers van de nationale munt, de dong, dagelijks met maximaal 2 procent mocht fluctueren ten opzichte van de Amerikaanse dollar.
Tot 2002 was de dong met een vaste koers gekoppeld aan de dollar. Sindsdien mocht ze binnen een bepaalde marge in waarde stijgen of dalen. Die marge werd tot maart 2008 drie keer verruimd. De laatste keer gebeurde dat in december 2007, toen bepaald werd dat ze maximaal 0,75 procent per dag mocht fluctueren.

Vietnam weigerde de koers van zijn munt helemaal door de vrije markt te laten bepalen omdat de waarde dan onherroepelijk fors zou oplopen en dat slecht zou zijn voor de exportpositie van het land. De munt kunstmatig goedkoop houden kon echter ook negatieve bijeffecten hebben, zoals een snel oplopende inflatie. Daarom koos de Staatsbank voor een tussenoplossing: de munt mocht zich aanpassen aan de internationale wisselkoersen, maar zeker niet te snel.
Op 5 maart was 1 dollar 15.191 dong waard. Op 31 augustus was dat 16.465.

Beurs van Ho Chi Minhstad zakt in

Om de inflatie te beteugelen besloot de centrale bank ook om de rentevoet te verhogen. Ze hoopte dat er dan minder geld werd geleend, wat een gunstig effect op de prijzen kon hebben. Beleggers vreesden echter dat de maatregel tevens zou leiden tot een afname van de bedrijvigheid, de binnenlandse consumptie en de economische groei. Daarom besloten ze massaal hun aandelen van de hand te doen.
De VN Index, de graadmeter van de beurs van Ho Chi Minhstad, stond in mei 2007 nog op 1.170 punten, een historisch record. Sinds oktober van dat jaar was ze echter vrijwel onafgebroken gedaald, tot ze op 4 juni op slechts 395,66 punten stond. Daarna liep ze wel weer iets op maar bleef rond de 500 punten steken.

'Economie is oververhit'

Het Internationaal Monetair Fonds (IMF) stelde op 6 juni dat de economie van Vietnam 'oververhit' was. Dit hield in dat er te lang te veel geld was uitgegeven, zowel door de regering, de banken als het bedrijfsleven. De organisatie adviseerde de communistische regering om een strakker monetair en

fiscaal beleid te gaan voeren. Dit hield in dat haar werd aangeraden om de rente verder te verhogen, het begrotingstekort te verkleinen door te bezuinigen, het bankwezen strakker te controleren en meer marktwerking toe te staan.
Het advies werd gegeven bij monde van Benedict Ningham, die het IMF vertegenwoordigde op een tweedaagse donorconferentie in Sapa, nabij de Chinese grens.

Handelstekort loopt eveneens op

In augustus 2008 lagen de prijzen gemiddeld 28,3 procent boven het niveau van augustus 2007. Levensmiddelen waren in die periode gemiddeld 44,1 procent duurder geworden en rijst zelfs 68 procent. Dit laatste kwam mede doordat de Vietnamese overheid in de eerste helft van 2008 de rijstexport had opgevoerd als reactie op de hoge prijzen op de wereldmarkt. Hierdoor was er binnenlands krapte ontstaan, met een snel stijgende rijstprijs als gevolg.
Niet alleen de inflatie liep op, maar ook het handelstekort. In de eerste acht maanden exporteerde het land voor 43 miljard Amerikaanse dollar (ruim 29 miljard euro), maar importeerde het voor 60 miljard. Het handelstekort over 2008 bedroeg hierdoor in augustus al meer dan over heel 2007.

GEZONDHEID EN ZORG

Vietnam verstrekt heroïneverslaafden methadon

De Verenigde Naties maakten op 28 april 2008 bekend dat Vietnam methadonklinieken ging openen om heroïneverslaafden te helpen afkicken. Methadon werd ook in Westerse landen wel verstrekt om heroïnegebruikers van hun verslaving af te helpen.

Vietnam wordt doorvoerhaven voor heroïne

Heroïne was de populairste illegale drug in Vietnam. Het werd aangevoerd vanuit de buurlanden Myanmar (Birma) en Laos, die volgens de VN de grootste opiumproducenten ter wereld waren, na Afghanistan. Opium werd gebruikt als grondstof van heroïne.
In Vietnam zelf werd volgens de overheid van dat land amper opium verbouwd. Omdat de Vietnamese grens poreus was en het land een lange en slecht te bewaken kustlijn had, gebruikten smokkelaars het vaak als doorvoerhaven voor drugs uit de Gouden Driehoek, zoals de opiumproducerende regio's in Myanmar, Laos en het noorden van Thailand wel werden genoemd.
Alleen al in de laatste twee maanden van 2007 veroordeelden Vietnamese rechtbanken drieënveertig heroïnehandelaren ter dood. Een veelvoud daarvan kreeg zware gevangenisstraffen.

Toename van aantal hivbesmettingen

Veel van de aangevoerde heroïne uit de buurlanden werd verhandeld in Vietnam zelf, waar het gebruik explosief toenam. Steeds meer verslaafden rookten het niet, maar injecteerden het. Omdat zij vaak vuile naalden gebruikten, had dit een sterkte toename van het aantal hivbesmettingen tot gevolg. In 2008 werd in Vietnam ongeveer 60 procent van deze besmettingen veroorzaakt door intraveneus heroïnegebruik. De overheid hoopte dat het methadonprogramma zou helpen het tij te keren en de verspreiding van aids tegen te gaan.
Volgens de Verenigde Naties waren in Vietnam ongeveer 300.000 mensen besmet met het hivvirus. Hoeveel heroïneverslaafden er waren, was niet bekend.

NATUUR EN MILIEU

Tachtig procent van fabrieken overtreedt milieuwetgeving

De staatskrant *Vietnam News* meldde op 17 juli 2008 dat 80 procent van de Vietnamese fabrieken en industrieterreinen de milieuwetgeving overtrad. Dat zou zijn gebleken uit onderzoek door de overheid. Van alle ondernemingen die in 2007 waren bezocht door milieu-inspecteurs beschikte minder dan 20 procent over acceptabele zuiveringsinstallaties voor afvalwater. Meer dan de helft van de bezochte bedrijven werd beboet.
Vietnam werd begin 21ste eeuw in hoog tempo geïndustrialiseerd. Het milieu had daar zwaar onder te lijden

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Dissidenten veroordeeld tot gevangenisstraffen

De Vietnamese dissidenten Pham Ba Hai, Nguyen Ngoc Quang en Vu Hoang Hai werden op 26 april 2008 door een rechtbank in Ho Chi Minhstad veroordeeld tot respectievelijk vijf, drie en twee jaar gevangenisstraf. De drie zouden voorafgaand aan een top van de Asia-Pacific Economic Cooperation (APEC) in november 2006 in Hanoi kritische informatie over de regering op internet hebben geplaatst. Hierin riepen ze de bevolking op om te demonstreren voor democratie en respect voor burgerrechten.
Van Pham Ba Hai werd beweerd dat hij banden had met Blok 8406 – een dissidente organisatie die pleitte voor meer democratie.

BUITENLANDSE ZAKEN

Amerikanen mogen geen Vietnamese kinderen meer adopteren

De Vietnamese overheid maakte op 28 april 2008 bekend dat het geen Amerikaanse adoptieaanvragen meer in behandeling zou nemen. In de Verenigde Staten bestond grote belangstelling voor Vietnamese adoptiekinderen: in 2007 was het aantal aanvragen verviervoudigd ten opzichte van 2006.
Vietnam nam het besluit uit woede over een rapport van de Amerikaanse ambassade in Hanoi, waarvan de inhoud enkele dagen eerder was uitgelekt.

Misstanden

Het rapport maakte melding van grote misstanden in Vietnam. Zo zouden er ziekenhuizen zijn die pasgeboren baby's te koop aanboden voor buitenlandse adoptie, indien de moeder de ziekenhuisrekening niet kon betalen. Ook weeshuizen zouden kinderen verkopen en Vietnamese ambtenaren die zich met adoptie bezighielden, zouden corrupt zijn.

De Amerikaanse ambassade was tijdens ' routineonderzoek' op vele inconsistenties in documenten over adopties gestuit. En ze had een absurd snelle toename geconstateerd van het aantal baby's dat voor adoptie werd aangeboden omdat ze te vondeling zouden zijn gelegd. Het was onmogelijk om vast te stellen of de ouders of verzorgers deze kinderen vrijwillig hadden afgestaan. De ambassade hield er rekening mee dat ze in werkelijkheid waren ontvoerd.
De Vietnamese autoriteiten ontkenden de misstanden. De Amerikaanse ambassade hield echter vol dat de beschuldigingen waren gebaseerd op gedegen onderzoek.

Vietnam

'Tientallen arrestaties' rondom Olympische fakkeltocht in Vietnam

Voorafgaand aan de Olympische Spelen in augustus 2008 in Peking droegen sportmensen de Olympische vlam door een groot aantal landen, om hem uiteindelijk naar China te brengen. Op 29 april 2008 was Vietnam aan de beurt.

Onenigheid over eilandengroepen

Net als in westerse landen als Frankrijk, Groot-Brittannië en de Verenigde Staten waren in Vietnam anti-Chinese demonstraties rondom de fakkeltocht aangekondigd op internet. Maar anders dan in het Westen wilden de demonstranten geen actie voeren tegen mensenrechtenschendingen of de overheersing van Tibet, maar tegen het feit dat China de Spratly- en Paraceleilanden in de Zuid-Chinese Zee claimde, terwijl ze volgens hen bij Vietnam hoorden.
Voorafgaand aan de fakkeltocht had de Chinese minister van Buitenlandse Zaken, Yang Jiechi, tijdens een officieel bezoek aan Vietnam aangedrongen op strenge maatregelen tegen eventuele protestdemonstraties. De Vietnamese autoriteiten hadden hem daar garanties voor gegeven.
Volgens de in de VS gevestigde prodemocratische organisatie Viet Tan hadden diezelfde autoriteiten in de dagen voorafgaand aan de fakkeltocht 'enkele tientallen' mensen aangehouden.
Op de dag van de fakkeltocht waren zowel in Hanoi als in Ho Chi Minhstad duizenden agenten op de been. Het bleef er dan ook rustig.

Vietnamees-Chinese hotline

Veel Vietnamezen stonden niet sympathiek tegenover het veel grotere China, vooral omdat het hun land in de loop der eeuwen herhaaldelijk onder de voet had gelopen. In 1991 waren de twee buurlanden diplomatieke betrekkingen met elkaar aangegaan en sindsdien waren de relaties tussen de regeringen sterk verbeterd. De soevereiniteit over de twee eilandengroepen was echter steeds een heikel punt gebleven.
Dat de Vietnamese leiders desondanks uit waren op goede relaties met China bleek op 2 juni, toen de voorzitter van de Vietnamese Communistische Partij (CPV), Nong Duc Manh, een bezoek bracht aan Peking. De buurlanden maakten toen afspraken over nauwere samenwerking op het gebied van veiligheid, economie en onderwijs en besloten tot de in gebruik name van een 'hotline'. De staatshoofden konden daardoor in het vervolg rechtstreeks met elkaar communiceren.

(Vorige berichten pagina 117/2 - 2008)

Soedan

SOEDAN

BINNENLAND

Uitwerking vredesverdrag Noord-Zuid

SPLM stapt uit regering

De voormalige opstandelingen van de Soedanese Volksbevrijdingsbeweging (SPLM) trokken op 12 oktober 2007 hun achttien ministers, inclusief de vicepresident, de minister van Buitenlandse Zaken en drie adviseurs, terug uit de nationale regering. Ze meenden dat de afspraken van het vredesverdrag van 2005 niet werden nagekomen. De vrees bestond dat door deze stap het vredesverdrag, dat een eind had gemaakt aan de burgeroorlog tussen het noorden en zuiden, helemaal van tafel zou verdwijnen en dat er nieuwe vijandelijkheden zouden uitbreken.
Pagan Amum, secretaris-generaal van de Zuid-Soedanese rebellenbeweging SPLM, zei dat het besluit niet bedoeld was om het conflict aan te wakkeren maar om druk te zetten op een betere uitvoering van het vredesverdrag. Volgens hem maakte Khartoem zich schuldig aan talrijke inbreuken op het pact, zoals het niet-delen van de olieopbrengsten, het handhaven van troepen in het zuiden en het sturen van meer militairen naar Abyei in de omstreden olierijke grenszone.

Samenstelling regering Soedan (27 december 2007)

President
Umar Hassan Ahmad al-BASHIR

Eerste vicepresident
Salva KIIR Mayardit
Tweede vicepresident
Ali Osman TAHA
Hoogste assistent van de president
Minni Arkou MINNAWI
Assistent van de president
Nafie Ali NAFIE

Ministers
Algemeen Onderwijs
Hamid Muhammad IBRAHIM
Arbeid en Personeelsmanagement
Alison MANANI Magaya
Binnenlandse Zaken
Zubeir Beshir TAHA
Buitenlandse Handel
James KOK Rio
Buitenlandse Zaken
DENG Alor Kuol
Cultuur, Jongeren en Sport
Mohammed Yusuf ABDALLAH
Defensie
Abdel Rahim Mohammed HUSSEIN
Energie en Mijnbouw
Awad Ahmed AL-JAZ
Federale Regering
Abdel Basit Saleh SABDARAT
Financiën en Nationale Economie
Al-Zubayr Ahmad al-HASAN
Financiën en Planning
Zubeir Mohammed HASSAN
Gezondheidszorg
Tabita SOKAYA
Hoger Onderwijs
George BORENG Niyami
Humanitaire Zaken
Harun Ron LUAL
Industrie
Jalal AL-DUGAIR
Informatie en Communicatie
Zahawi Ibrahim MALEK
Internationale Samenwerking
AL-TIJANI Saleh Hudeib
Investeringen
KOSTI Manibe
Justitie en Openbaar Aanklager
Mohammed Ali AL-MARDI
Kabinetszaken
PAGAN Amum Okiech
Landbouw en Bosbouw
Mohammed al-Amin Issa KABASHI
Milieu en Stedelijke Ontwikkeling
Ahmed Babkir NAHAR
Parlementaire Zaken
Josheph OKELO
Presidentiële Zaken
BAKRI Hassan Saleh
Religieuze Zaken en Waqf
Azhari Al-Tigani Awad AL-SID
Toerisme
Josef MALWAL
Transport
Philip Thon LIK
Veeteelt en Natuurlijke Bronnen
GALWAK Deng
Waterbronnen
Kamal Ali MOHAMMED
Wetenschap en Technologie
Abdalrahman SAID

Later in oktober kwamen de Soedanese president Omar al-Bashir en Salva Kiir, president van Zuid-Soedan en vicepresident van de eenheidsregering, overeen om een comité op te zetten dat een oplossing moest vinden voor het probleem van de zeggenschap over Abyei en de aanwezigheid van troepen van het noorden in de Zuid-Soedanese staten Kordofan, Boven-Nijl en Beneden Nijl.

Nieuwe regering van nationale eenheid

Op 27 december trad een nieuwe regering van nationale eenheid aan, inclusief de SPLM, waarmee een eind kwam aan drie maanden van politieke crisis en dreiging van een nieuwe burgeroorlog. De twee partijen waren het eens geworden over het tijdsschema voor de terugtrekking van hun troepen en het inzetten van gemeenschappelijke eenheden in de betwiste, olierijke grensstreken. In de regering zaten naast verschillende ministers van de SPLM ook de regeringsopponent Mansour Khalid – telg van een prominente noordelijke familie die echter aan de zijde van de zuidelijken tegen de regering had gevochten.

Akkoord over betwiste olieregio

De leiders van het noorden en het zuiden van Soedan bereikten op 8 juni 2008 een akkoord over de betwiste olierijke regio rond Abyei. De kwestie zou worden voorgelegd aan het Internationale Hof van Arbitrage in Den Haag. Tot die tijd nam een interim-bestuur met vertegenwoordigers van het noorden en het zuiden de zaken waar. Het akkoord gaf ook aan dat de Verenigde Naties vrij toegang zouden krijgen tot de regio, waar door wekenlange gevechten tussen troepen van het noorden en het zuiden 90.000 mensen op de vlucht waren geslagen. De stad Abyei was platgebrand en bij de gevechten waren minstens 22 soldaten omgekomen.

President al-Bashir benoemde op 8 augustus Arop Moyak van de SPLM als hoofd van het bestuur van Abyei. Rahama Abdel Rahman al-Nour, lid van de noordelijke Nationale Congrespartij (NCP), werd aangesteld als zijn assistent.

Soedan krijgt nieuwe kieswet

Het parlement van Soedan keurde op 8 juli een nieuwe kieswet goed, waarmee een belangrijke stap werd gezet richting de eerste democratische verkiezingen in meer dan twintig jaar die gepland stonden voor 2009. De belangrijkste organisatie van het zuiden, de SPLM, zei dat vrije verkiezingen echter nog niet mogelijk waren. Eerst diende ook de mediawet aangepast te worden, alsook de nationale veiligheidswet en enige strafwetten.
Het vredesakkoord tussen het noorden en het zuiden uit 2005 voorzag in een autonoom zuiden waarover in 2011 een referendum gehouden zou worden.

Ontwikkelingen in Darfur

UNAMID goedgekeurd

Op 31 juli 2007 stemde de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties (VN) in met de gecombineerde vredesmacht van de VN en de Afrikaanse Unie (AU). De Verenigde Naties Afrikaanse Unie Missie in Darfur (UNAMID) zou vanaf 31 december gaan opereren. De troepen kregen het mandaat om geweld te gebruiken als dat nodig was om burgers te beschermen. Deze gecombineerde missie was de grootste van de VN en zou 20.000 manschappen omvatten, naast 6.000 politiemensen en burgers.
In het verlengde van de goedkeuring van UNAMID bracht secretaris-generaal van de Verenigde Naties Ban Ki-moon op 5 september een bezoek aan Darfur. Twee dagen later, na een ontmoeting met de Soedanese president al-Bashir, kondigde hij aan dat er door de VN en de AU geleide vredesbesprekingen zouden komen in Libië.

Toen die op 27 oktober in Sirte begonnen, kwam tot teleurstelling van de VN geen van de rebellenbewegingen opdagen. Het conflict in Darfur tussen etnisch Afrikaanse rebellen enerzijds, en Arabische milities gesteund door de door Arabieren gedomineerde regering in Khartoem anderzijds, had inmiddels een groot aantal slachtoffers geëist.

Tien militairen Afrikaanse Unie in Darfur gedood

Op 30 september kwamen tien militairen van de vredesmacht van de AU om het leven bij een aanval van duizend rebellen op hun kamp bij de stad Haskanita. Voor deze aanval werd een splintergroep van het Soedanese Bevrijdingsleger (SLA), de SLA-United, verantwoordelijk gehouden. Door afscheidingen van de rebellenbewegingen waren er in Darfur minstens twaalf verschillende rebellengroepen actief.
Op 5 oktober werd de stad Haskanita verwoest. Het was niet duidelijk wie daarvoor verantwoordelijk was. Volgens de rebellen de regering in Khartoem, maar andere bronnen beweerden dat ook troepen van de AU deelnamen aan de verwoesting en plundering van de stad uit wraak voor de aanval op hun kamp.

Bin Laden wil heilige oorlog tegen vredesmacht Darfur

Osama Bin Laden, de leider van het islamitische terreurnetwerk al-Qaida, deed een oproep voor een jihad, een heilige oorlog, tegen de voorgestelde vredesmacht voor Darfur in een gesproken boodschap die op 23 oktober op internet verscheen. De assistent van Bin Laden, Ayman al-Zawhiri, had dezelfde oproep ook gedaan in een videoboodschap die op 20 september was geplaatst. Eerder, in 2006, had Bin Laden een soortgelijke oproep gedaan.

Mensenrechtenraad VN ontbindt expertgroep Darfur

De Mensenrechtenraad van de Verenigde Naties besloot op 14 december unaniem om de expertgroep die zich bezighield met mensenrechtenschendingen in Darfur, te ontbinden. De stap werd genomen op aandringen van Afrikaanse landen die de politieke druk op Soedan wilden verminderen. Een week eerder had de expertgroep Soedan ervan beschuldigd burgers in Darfur niet te beschermen tegen verkrachting, marteling en ander geweld. De taak van de expertgroep werd gelegd bij de Speciale Afgezant van de Verenigde Naties voor Soedan, Simar Samar, wiens mandaat met een jaar werd verlengd.

Mensenrechtenorganisaties keurden de ontbinding van de expertgroep af en noemden het besluit een beloning voor de tegenwerking van Soedan.

Nieuwe vredesmacht voor Darfur van start

Een gecombineerde vredesmacht van de Verenigde Naties en de Afrikaanse Unie

nam op 31 december het werk over van de vredesmacht van de AU die vijf jaar lang tevergeefs had geprobeerd de vrede te bewaken in Darfur. De troepenmacht telde vooralsnog 9.000 man, van wie 7.000 van de AU die sinds drie jaar in Darfur waren gelegerd maar weinig succesvol waren geweest. Van hen waren er minstens 50 omgekomen.

De troepenmacht van UNAMID bestond uit militairen uit Rwanda, Zuid-Afrika, Nigeria, Senegal, Kenia, Gambia en een korps genietroepen uit China, plus duizend politiemensen uit meer dan 25 landen. Troepen uit Egypte, Pakistan en Ethiopië werden binnen twee maanden verwacht, alsook politiebeambten uit Nepal. In de loop van 2008 zou de sterkte van UNAMID moeten oplopen tot zo'n 26.000 man. UNAMID wachtte nog steeds op 24 helikopters om hun werkterrein – zo groot als Frankrijk – te controleren. In totaal was er voor 2008 een budget beschikbaar van 800 miljoen euro.
In de belangrijkste stad van Darfur, Al Fasher, wisselden tijdens een ceremonie de troepen van de AU hun groene baretten voor de blauwe van de VN.

Soedan benoemt omstreden militieleider op hoge post

De Soedanese regering bevestigde op 21 januari 2008 de benoeming van de van oorlogsmisdaden beschuldigde leider van de Arabische Janjaweed milities, Musa Hilal, tot adviseur op het ministerie van Federale Zaken. In 2006 had de Veiligheidsraad tegen Hilal en drie anderen reisbeperkingen en financiële sancties uitgevaardigd wegens hun rol in het etnische geweld. Hilal zou de Arabische milities hebben geleid in de strijd van Khartoem tegen de zwarte Afrikaanse rebellen in Darfur. President Omar al-Bashir zei dat de beschuldigingen niet klopten en dat Hilal juist had bijgedragen aan de stabiliteit en veiligheid in de regio. Hij was de leider van Mahamid, een clan die behoorde tot de machtige Arabische stam van de nomadische Rezeigat in Darfur.

De benoeming kwam op een moment dat steeds meer Arabische stammen in Darfur zich los maakten van het gezag van Khartoem en zelfstandig gingen vechten. De benoeming van Hilal werd daarom gezien als een tegemoetkoming aan de Arabische stammen uit vrees voor verdere rebellie van hun zijde.

Khartoem akkoord met operaties vredesmacht in Darfur

Khartoem stemde op 9 februari in met het plan dat de vredesmacht overal in Darfur en zonder beperkingen mocht opereren. Het akkoord gold alleen voor de 9.000 manschappen van de AU die al in Darfur waren en niet de 17.000 militairen en politiemensen die nog moesten komen.
De afspraken werden in Khartoem ondertekend door minister van Buitenlandse Zaken Deng Alor en het hoofd van de vredesmacht, Rodolphe Adada.

Rebellen vallen de hoofdstad aan

Op 10 mei vielen rebellen uit Darfur van de Beweging voor Gerechtigheid en Gelijkheid (JEM) voor het eerst aan vlakbij de hoofdstad Khartoem. Zij naderden een belangrijke kazerne en het presidentiële paleis tot op enkele kilometers. Bij de gevechten in Omdurman, gelegen bij Khartoem aan de overzijde van de Nijl, kwamen meer dan 200 mensen om het leven, onder wie 30 burgers, 93 soldaten en 13 politiemensen. Aan de kant van de rebellen vielen minstens 90 slachtoffers. Volgens een legerwoordvoerder verloren de rebellen minstens twee derde van de 180 voertuigen waarmee ze de aanval hadden ingezet. De opstandelingen gaven toe dat hun offensief was afgeslagen, maar kondigden nieuwe aanvallen op de hoofdstad aan.
De Veiligheidsraad veroordeelde de aanval in krachtige bewoordingen.

Mensenrechtenorganisaties bekritiseren tegenreactie Khartoem

In de dagen na de gevechten zochten regeringstroepen in de stad Omdurman naar de leider van de JEM, Khalil Ibrahim. De prijs op zijn hoofd werd verdubbeld tot omgerekend ca. 171.000 euro. Human Rights Watch (HRW) meldde op 12 mei dat minstens honderd mensen waren opgepakt op verdenking van banden met de rebellen en dat twee mensen waren doodgeschoten door veiligheidstroepen, onder wie een vrouw die protesteerde tegen de arrestatie van haar broer.

Andere mensenrechtenorganisaties melden martelingen en standrechtelijke executies. De Britse organisatie Darfurcentrum voor Mensenrechten en Ontwikkeling zei op 21 mei dat meer dan 3.000 mensen waren opgepakt tijdens huiszoekingen en bij controleposten. Volgens Amnesty International (AI) richtte de overheid zich vooral op mensen afkomstig uit Darfur en met name op de stam van de Zaghawa, waartoe de leider van de JEM behoorde. Ook de president van Tsjaad, Idriss Deby, die er door Soedan van werd beschuldigd de rebellen te steunen, behoorde tot de Zaghawa.

Soedanese president aangeklaagd voor genocide in Darfur

Het Internationaal Strafhof (ICC) in Den Haag klaagde op 14 juli de Soedanese president Omar Hassan al-Bashir aan wegens genocide in Darfur. Als gevolg van een campagne van de Soedanese overheid gericht tegen zwart-Afrikaanse rebellen, deels uitgevoerd door Arabische Janjaweed-milities, waren volgens sommige bronnen inmiddels 300 duizend mensen omgekomen en 2,5 miljoen op de vlucht geslagen. De regering had het vooral gemunt op de etnische groepen van de Fur, Masalit en Zaghawa. Een panel van drie rechters ging uitzoeken of een arrestatiebevel zou volgen. Het was voor het eerst dat een zittend staatshoofd werd aangeklaagd. Soedan noemde de aanklacht een politieke stunt en gaf aan elk arrestatiebevel te zullen negeren.

De Organisatie van de Islamitische Conferentie (OIC) noemde de aanklacht tegen de Soedanese president al-Bashir ongewettigd en onacceptabel. De OIC deed deze uitspraak op 5 augustus na een spoedzitting op ministersniveau in Jeddah, de hoofdstad van Saoedi-Arabië, en riep de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties op om de aanklacht van het ICC ongedaan te maken. Volgens de OIC brachten dit soort acties van het Strafhof de stabiliteit in de regio in gevaar. De organisatie zei verder solidair te zullen blijven met de Soedanese president.

'China voedt de oorlog in Darfur'

China ontkende op 15 juli de beschuldiging geuit in een documentaire van de *BBC* de dag daarvoor dat het Aziatische land militaire uitrusting en training geeft aan het Soedanese leger voor de oorlog in Darfur. In het programma werden twee Chinese militaire trucks getoond die in 2005 na afkondiging van het wapenembargo voor Darfur Soedan waren binnengekomen en door het

Soedanese leger waren gebruikt bij aanvallen op burgers. De trucks waren later in het bezit gekomen van rebellen. In de uitzending werd beweerd dat de piloten van de Chinese A5 jachtvliegtuigen die door Soedan werden ingezet in Darfur, getraind waren door Chinese militaire adviseurs.
Een dag later beweerde de Chinese gezant voor Darfur, Liu Guijn, dat de wapens van de rebellen in Darfur aan hen geschonken waren door Westerse landen.

Verenigde Naties verlengen vredesmacht in Darfur

Op 1 augustus ging de Veiligheidsraad van de VN akkoord met een verlenging van een jaar van de vredesmissie in Darfur. De tekst van de resolutie bevatte een verzoek van de AU om de vervolging van president Omar Hassan al-Bashir voor 1 jaar te bevriezen.
De Verenigde Staten onthielden zich van stemming omdat Washington de wegens genocide aangeklaagde al-Bashir berecht wilde zien. Uitstel zou volgens de Amerikanen een verkeerd signaal afgeven aan al-Bashir en de pogingen ondermijnen hem en anderen voor het gerecht te brengen.

Soedan benoemt speciaal aanklager voor Darfur

De Soedanese minister van Justitie, Abdul Basit Sabdarat, benoemde op 6 augustus Nimer Ibrahim Mohamed tot speciale aanklager met de taak oorlogsmisdadigers uit Darfur voor het gerecht te brengen. Hij kreeg de autoriteit om misdaden te onderzoeken. Critici meenden dat deze aanstelling te laat kwam en dat bij gebrek aan een juridisch kader de missie van Mohamed gedoemd was te mislukken. De Soedanese wet zei niets over genocide, etnische schoonmaak, oorlogsmisdaden en misdaden tegen de menselijkheid.

Hoger beroep afgewezen

Het constitutionele hof van Soedan wees op 21 augustus het hoger beroep af van de wegens terreur veroordeelde opstandelingen die waren opgepakt na de rebellenaanval van 10 mei op de stad Omdurman. Recent hadden de speciale antiterreurrechtbanken van Soedan tientallen rebellen uit Darfur tot de doodstraf veroordeeld wegens hun aandeel in die aanval. Met de veroordelingen van 20 mei waren er in totaal vijftig ter dood veroordeelden. Onder hen was een vooraanstaand leider van de JEM, Abd-al-Aziz Nur Ushar, en zijn halfbroer Khalil Ibrahim. Vier verdachten waren overgebracht naar kinderrechtbanken omdat ze minderjarig waren.

Mensenrechtenorganisaties zeiden dat de verdachten geen eerlijk proces hadden gehad en verwierpen daarom de uitspraken van de antiterreurrechtbanken die op 29 mei waren opgericht om verdachten van de rebellenaanval in mei te berechten. Het Soedanese ministerie van Justitie weersprak de kritiek en zei dat de procedures van de antiterreurrechtbanken niet in strijd waren met de grondwet. De verdachten hadden de kans gehad zich te verdedigen. Al-Tayyib Haroun van de Mensenrechtenraad van het ministerie zei dat de daders een straf verdienden die paste bij hun misdaad, namelijk het terroriseren van burgers.

Amnesty International (AI) had op 19 augustus gemeld dat de Soedanese regering honderden mensen zonder aanklacht vasthield in reactie op de rebellenaanval op Omdurman. Volgens AI zagen de verdachten hun advocaat pas in de rechtszaal. Verschillende verdachten zeiden tijdens het proces dat ze gemarteld waren. Amnesty riep de Soedanese regering op de vonnissen niet te voltrekken en de aanklachten opnieuw te behandelen volgens internationale rechtsnormen en die van het land zelf.
Ook de VN toonden zich bezorgd over de rechtszaken en stelden dat de veroordeelden in hoger beroep moesten kunnen gaan. Men riep Khartoem op om de doodstraf af te schaffen.

Soedanese leger valt vluchtelingenkamp aan

In de vroege ochtend van 25 augustus voerde het Soedanese leger een aanval uit op Kalma, een van de grootste vluchtelingenkampen in het zuiden van Darfur, waarbij volgens ooggetuigen tientallen burgers omkwamen. Het leger erkende dat er geschoten was, maar beweerde dat dit pas begon nadat militairen die het kamp op wapens wilden doorzoeken onder vuur waren genomen. Volgens het leger waren er twaalf doden, onder wie vijf militairen. De VN lieten weten zeer verontrust te zijn over de gebeurtenis. Er waren rapporten ontvangen dat politievoertuigen het kamp hadden omsingeld, waarna het schieten was begonnen. Volgens het leger hadden rebellen burgers gebruikt als menselijk schild.
Kalma ligt op 25 kilometer van Nyala, de hoofdstad van Zuid-Darfur en telde 90.000 bewoners.
Volgens een woordvoerder van het Soedanese Bevrijdingsleger (SLA) waren er 45 burgers gedood en 135 gewond geraakt. Artsen zonder Grenzen (MSF) liet weten dat men minstens 65 mensen, onder wie de helft vrouwen en kinderen, met schotwonden had behandeld in een nabijgelegen kliniek.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Donorconferentie levert Soedan 3,3 miljard euro op

Uit cijfers die de Wereldbank op 7 mei 2008 presenteerde, bleek dat de donorconferentie voor Soedan in Oslo ca. 3,3 miljard euro had opgeleverd. Gastland Noorwegen had 341 miljoen euro toegezegd voor de periode 2008 – 2011, de Europese Unie (EU) beloofde 296 miljoen euro en Japan en Duitsland zeiden hun hulp te verdubbelen tot respectievelijk 136 miljoen euro en 19 miljoen euro. Het geld moest het land helpen de economie weer op te bouwen na meer dan twintig jaar burgeroorlog tussen het Arabische noorden en het zwart-Afrikaanse zuiden.
De Soedanese regering had eerder gemeld dat men 4,7 miljard euro tekort kwam op de begroting voor de komende vier jaar en toonde zich tevreden met de toezeggingen.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Soedanese advocaat krijgt mensenrechtenprijs Europese Unie

De Soedanese advocaat Salih Mahmoud Osman (50) ontving op 25 oktober 2007 de mensenrechtenprijs van de Europese Unie (EU), de Sacharovprijs, voor zijn werk in Darfur. De EU reikte deze prijs met een geldbedrag van 50.000 euro, genoemd naar de voormalige Sovjetdissident Andrei Sacharov, jaarlijks uit aan een persoon of groep die een bijzondere bijdrage had geleverd aan het bevorderen van de mensenrechten of het promoten van de democratie.
Osman werkte als advocaat voor de Soedanese Organisatie tegen Marteling en gaf al

meer dan twintig jaar gratis juridische bijstand aan slachtoffers van mensenrechtenschendingen. Hij was ook lid van het Soedanese parlement. In 2004 had hij, op last van de regering, zeven maanden gevangen gezeten.
In 2005 ontving Salih Mahmoud Osman al een onderscheiding van Human Rights Watch (HRW).

Zeven slaven bevrijd van hun Arabische meesters

Minstens zeven slaven werden bevrijd van hun Arabische meesters in Darfur en overgebracht naar een kamp nabij Nyala. Dat berichtte de *BBC* op 5 maart 2008. De bevrijding was georganiseerd door het Comité voor de Uitbanning van Ontvoering van Vrouwen en Kinderen (CEAWC) van de semiautonome regering van Zuid-Soedan.
Eerdere pogingen om slaven te bevrijden waren gesmoord in een ruzie over het benodigde geld daarvoor, maar het comité had volgens voorzitter Ahmed Mufti onlangs bijna 700.000 euro gekregen van de Zuid-Soedanese regering. Het wilde daarmee 1.200 ontvoerde burgers bevrijden. Volgens hem verbleven er nog 8.000 Zuid-Soedanezen als slaaf bij Arabische Noord-Soedanezen als gevolg van de burgeroorlog tussen noord en zuid.
Het geld werd niet gegeven aan de ontvoerders, maar was nodig voor het transport van de slaven en om hen te helpen weer een zelfstandig leven op te bouwen.
Het Kinderfonds van de VN (Unicef) was met de regering van Zuid-Soedan in overleg over eventuele steun aan het programma. Eerder stopten donoren hun bijdragen na berichten dat vrijgelaten slaven tegen hun wil naar het zuiden waren gebracht en vervolgens aan hun lot waren overgelaten. Mufti benadrukte dat internationale hulpverleners betrokken waren bij het programma.
De regering van Soedan ontkende dat er slavernij was in het land. Wel werd erkend dat er duizenden mensen waren ontvoerd – volgens haar een oude traditie tussen rivaliserende etnische groepen.

BUITENLANDSE ZAKEN

Britse lerares die islam beledigde met teddybeer terug in Engeland

Op 4 december 2007 arriveerde de Britse lerares Gillian Gibbons in Engeland nadat de Soedanese autoriteiten haar hadden laten gaan na een veroordeling tot vijftien dagen gevangenisstraf wegens belediging van de islam. Zij had toegestaan dat een teddybeer in haar klas door de kinderen Mohammed werd genoemd.
Gibbons had acht dagen in de gevangenis gezeten, maar de Soedanese president Omar al-Bashir liet haar gaan na een ontmoeting met twee moslims van het Britse Hogerhuis. Britse moslims verwelkomden haar en noemden de hele zaak belachelijk. Die zou zijn begonnen met een klacht van de schoolsecretaresse, Sarah Khawa, die een wrok zou koesteren tegen Gibbons. Vervolgens zeiden geestelijken dat het geven van de naam Mohammed aan de teddybeer een onderdeel was van een plan van het Westen om de islam te beledigen. Zij eisten daarom dat Gibbons zou worden gestraft.

Soedan en Tsjaad beloven geen steun te geven aan elkaars rebellen

De presidenten van Soedan en Tsjaad, Omar al-Bashir en Idriss Deby, tekenden op 14 maart 2008 in Dakar, de hoofdstad van Senegal, een overeenkomst waarin ze zich verplichtten niet langer steun te geven aan gewapende groepen die het buurland vanaf hun grondgebied aanvielen. Tsjaad had kort daarvoor Soedan ervan beschuldigd hulp te hebben gegeven bij een opmars van Tsjadische rebellen, hetgeen door Soedan werd ontkend. Omgekeerd had het geweld in Darfur zich verspreid over de grens tot in Tsjaad en Soedan had herhaaldelijk Tsjaad ervan beschuldigd de rebellen van Darfur te steunen.

(Vorige berichten pagina 359/2 - 2007)

ZIMBABWE

BINNENLAND

President krijgt meer invloed bij keuze opvolger

Op 1 november 2007 meldde het persbureau *Associated Press* dat president Robert Mugabe een wet had ondertekend die hem meer invloed gaf op de benoeming van zijn opvolger. De wet stelde het parlement, waarin Mugabe's regeringspartij de meerderheid had, in staat om Mugabe's opvolger te benoemen voor het geval de drieëntachtigjarige leider zou terugtreden of overlijden voor het einde van zijn ambtstermijn.
Critici meenden dat Mugabe met de nieuwe wet zijn eigen opvolging zou kunnen manipuleren. De oppositiepartij, de Beweging voor Democratische Verandering (MDC), stemde echter onverwacht voor de nieuwe wetgeving. Dat zou volgens de MDC zijn gedaan om het wederzijdse vertrouwen te bevorderen.

Mugabe kandidaat voor zesde ambtstermijn

Op 13 december stemde Zimbabwe's regeringspartij, de Zimbabwaanse Afrikaanse Nationale Unie - Patriottisch Front (ZANU-PF), tijdens haar partijcongres in Harare eensgezind voor president Robert Mugabe als kandidaat voor de presidentsverkiezingen van maart 2008.

MDC: tweede ronde presidentsverkiezingen is overbodig

Hangende de uitslag van de presidentsverkiezingen verklaarde de MDC op 2 april dat een tweede ronde in de presidentsverkiezingen overbodig was aangezien Tsvangirai 50,3 procent van de stemmen zou hebben gehaald en president Mugabe 42,9 procent. De officiële cijfers van de uitslag kwamen hier echter niet mee overeen.

Uitslag eerste ronde presidentsverkiezingen Zimbabwe (29 maart 2008)

kandidaat	percentage
Morgan Tsvangirai (MDC)	47,9
Robert Mugabe (ZANU-PF)	43,2
Simba Makoni	8,3
Langton Towungana	0,6

Oppositie wint meerderheid in parlement

De uitslag van de parlementsverkiezingen liet zien dat voor het eerst sinds zijn machtsovername in 1980 president Robert Mugabe zijn greep op de volksvertegenwoordiging leek te verliezen, zo meldde *NRC Handelsblad* op 3 april. De definitieve uitslag van de parlementsverkiezingen leverde oppositiepartij MDC namelijk 99 van de 210 zetels op. Samen met de 10 zetels van een MDC-afsplitsing beschikte de oppositie dus over 109 zetels, tegenover 97 zetels voor de regerende ZANU-PF.

Oppositie eist bekendmaking uitslag presidentsverkiezingen

Op 6 april meldde *AP* dat Mugabe's regerende partij een hertelling eiste van de eerste ronde van de presidentsverkiezingen en verder had geëist de uitslag van de presidentsverkiezingen nog niet openbaar te maken. De oppositie weigerde dat te accepteren. De partij claimde dat zijn leider, Morgan Tsvangirai, meer stemmen had gekregen dan zijn rivaal Mugabe, al gaf zij inmiddels toe dat het er minder waren dan de vereiste 50 procent plus één om een tweede verkiezingsronde te voorkomen. Die uitslag was gebaseerd op tellingen van onafhankelijke waarnemers. De oppositie eiste op 6 april bij het hooggerechtshof de onmiddellijke openbaarmaking van de officiële verkiezingsuitslag.

Uitslag parlementsverkiezingen Zimbabwe (29 maart 2008)

partij	percentage	zetels
Beweging voor Democratische Verandering (MDC), Tsvangirai	42,9	99
Zimbabwaanse Afrikaanse Nationale Unie - Patriottisch Front (ZANU-PF)	45,9	97
Beweging voor Democratische Verandering (MDC), Mutambara	8,4	10
Overige	2,8	1
Nog onbeslist	-	3
Presidentiële benoemingen	-	20
Ex-officio leden (traditionele leiders)	-	10

Hooggerechtshof weigert eis oppositie

Op 14 april beschikte het hooggerechtshof afwijzend op de door de oppositie aanhangig gemaakte eis van openbaarmaking van de presidentiële verkiezingsuitslag. Aan de oproep van de oppositie voor een nationale staking een dag later om de eis kracht bij te zetten, werd nauwelijks gehoor gegeven. Volgens *AP* kwam dit doordat het protest weinig publiciteit had gekregen. Het persbureau meldde dat alles in de hoofdstad Harare op de geplande stakingsdag zijn gewone gang ging.

Verdeelde oppositie begraaft strijdbijl

De twee rivaliserende facties binnen oppositiepartij MDC verzoenden zich rondom deze tijd. Oppositieleider Morgan Tsvangirai en Arthur Mutambara – de laatste was in 2005 met ruzie uit de partij gestapt – kondigden dit op 28 april aan tijdens een gezamenlijke persconferentie in Zuid-Afrika.

40.000 landarbeiders verdreven

Op 8 mei maakte de grootste landbouwunie van Zimbabwe tijdens een persconferentie bekend dat zo'n 40.000 landarbeiders door Mugabe's militia van boerderijen werden verdreven om hen te verhinderen hun stem uit te brengen bij de tweede ronde van de presidentsverkiezingen op 27 juni. De landbouwunie en de belangengroepering Justice for Agriculture Trust meldden voorts dat sinds de verkiezingen van maart 142 landbouwbedrijven waren bezet en veel van de naar schatting 400 nog actieve blanke boeren werden mishandeld.

Oppositieleider Tsvangirai keert terug naar Zimbabwe

Morgan Tsvangirai, die minstens drie moordaanslagen had overleefd, verbleef zes weken voor zijn eigen veiligheid in het buitenland waarna hij op 24 mei terugkeerde naar Zimbabwe. Tsvangirai had laten weten dat hij het land op 8 april had verlaten om regionale leiders te informeren over Mugabe's militaire aanvallen op de oppositie. Tsvangirai bereidde zich na zijn terugkeer voor op de tweede ronde van de presidentsverkiezingen die gepland stond voor 27 juni .

Oppositie fors tegengewerkt

Op 5 juni hervatte oppositieleider Morgan Tsvangirai zijn verkiezingscampagne, nadat hij negen uur was vastgehouden op een politiebureau in Zimbabwe's tweede stad, Bulawayo. In een verklaring stelde Tsvangirai dat zijn aanhouding bij een wegversperring aangaf hoever president Robert Mugabe wilde gaan om de presidentiële verkiezingen te 'stelen'. Een woordvoerder van de politie liet echter weten dat de aanhouding van Tsvangirai slechts was bedoeld om de registratie van een van Tsvangirai's auto's te verifiëren.

Samenscholingsverbod voor aanhangers van de MDC

Daags na Tsvangirai's aanhouding kondigde de regering voor onbepaalde tijd een verbod af op bijeenkomsten van de MDC. Op 12 juni werd bovendien de secretaris-generaal van de MDC, Tendai Biti, bij zijn terugkeer in Harare op het vliegveld opgepakt wegens vermeend hoogverraad. Tendai Biti, de tweede man binnen de partij en rechterhand van MDC-presidentskandidaat Morgan Tsvangirai, zou hoogverraad hebben gepleegd door het vroegtijdig bekendmaken van de uitslag van de omstreden eerste verkiezingsronde van 29 maart .

Tsvangirai vlucht naar Nederlandse ambassade

Morgan Tsvangirai vluchtte op 22 juni naar de Nederlandse ambassade omdat hij naar zijn zeggen vreesde voor zijn veiligheid. De volgende dag deed de politie een inval in het hoofdkwartier van de MDC in Harare waarbij volgens persbureau *AP* ongeveer 60 mensen werden weggevoerd. Tsvangirai betrad de Nederlandse ambassade kort nadat hij had aangekondigd niet beschikbaar te zullen zijn als presidentskandidaat bij de herverkiezing op 27 juni.
Twee dagen later, op 24 juni, liet hij via de Nederlandse radio weten zijn verblijf in de ambassade binnen 48 uur te zullen beëindigen.

Mugabe wint presidentiële herverkiezing

Twee dagen na de hernieuwde gang naar de stembus, op 29 juni, werd de uitslag bekendgemaakt van de tweede ronde van de presidentsverkiezingen. Volgens de kiescommissie hadden meer dan 2 miljoen mensen voor Mugabe gestemd, tegen 233.000 stemmen voor oppositieleider Morgan Tsvangirai. De opkomst werd geschat op 42 procent. Rond de 131.000 stembiljetten waren beklad of anderszins ongeldig gemaakt, kennelijk uit protest tegen de herverkiezing van Mugabe die volgens velen in het teken stond van overheidsgeweld.

Uitslag tweede ronde presidentsverkiezingen Zimbabwe (27 juni 2008)

kandidaat	percentage
Robert Mugabe (ZANU-PF)	85,5
Morgan Tsvangirai (MDC)	9,3

Internationale afkeuring

Leiders uit Afrika en de rest van de wereld veroordeelden de herverkiezing waarin Mugabe zich als de enige kandidaat had gepresenteerd. Mensenrechtengroepen verklaarden dat de aanhangers van de opposi-

tie tijdens de verkiezingscampagne het doelwit waren van nietsontziend geweld dat aan meer dan 80 personen het leven kostte en waarbij zo'n 200.000 mensen hun huizen waren ontvlucht.

Nog dezelfde dag beëdigd

Slechts enkele uren na het bekend worden van de uitslag van de presidentiële verkiezingen werd Robert Mugabe op 29 juni beëdigd voor zijn zesde ambtstermijn sinds zijn aantreden in 1980. Tegenover persbureau *AP* verklaarde oppositieleider Morgan Tsvangirai op 30 juni dat Mugabe's inauguratie als landspresident 'niets voorstelde'. Hij gaf aan dat alleen onderhandelingen tussen ZANU-PF en de MDC de ontstane impasse zou kunnen doorbreken. Afrikaanse bemiddelaars waren volgens waarnemers al enige dagen bezig om Mugabe en Tsvangirai te bewegen tot onderhandelingen over een deling van de macht.

Hervatting van onderhandelingen in Zuid-Afrika

Verdere onderhandelingen begonnen op 24 juli op een onbekende locatie in Zuid-Afrika. *Afrol News* berichtte dat president Robert Mugabe en oppositieleider Morgan Tsvangirai zich op 21 juli schriftelijk hadden verplicht tot het gemeenschappelijk zoeken naar een oplossing voor de bestuurbaarheid van het door economische teloorgang ondermijnde land. Mugabe vaardigde minister van Justitie Patrick Chinamasa en minister van Publieke Dienstverlening Nicholas Goche af naar de onderhandelingen. De partijen verplichtten zich in de schriftelijke overeenkomst ook tot zwijgzaamheid jegens de media.

Gematigd optimisme over voortgang onderhandelingen

Op 1 augustus sprak oppositieleider Morgan Tsvangirai zich voorzichtig optimistisch uit over de op gang gekomen onderhandelingen over de deling van de macht in Zimbabwe. Het overleg met de gedelegeerden van de regerende ZANU-PF was op 29 juli opgeschort en zou, aldus Tsvangirai tegenover *Afrol News*, waarschijnlijk op 3 augustus worden hervat. De belangrijkste bemiddelaar, de Zuid-Afrikaanse president Thabo Mbeki, liet weten dat de partijen vastbesloten waren om binnen het tijdsbestek van twee weken tot overeenstemming te komen. Tsvangirai betwijfelde echter of die termijn wel genoeg zou zijn om alle kwesties die nog ter tafel lagen, afdoende te kunnen behandelen.

Mbeki ontmoet oppositieleiders

Mbeki vloog op 9 augustus naar Harare voor een ontmoeting met Morgan Tsvangirai en met Arthur Mutambara, leider van een kleiner factie binnen de MDC. Regeringskrant *The Herald* liet weten dat Mbeki met de twee oppositieleiders zou vergaderen over de voortgang van de dialoog over de machtsdeling. Die was op 28 juli vastgelopen op Mugabe's onwrikbare eis president te worden van een nieuwe regering.

Oppositie wint voorzitterschap van het parlement

Tijdens een geheime stemming op 25 augustus werd Lovemore Moyo van de MDC met 110 van de 208 uitgebrachte stemmen gekozen tot voorzitter van het parlement. Het resultaat van de stemming was volgens politieke waarnemers een fikse tegenvaller voor Robert Mugabe en zijn ZANU-PF. Paul Themba Nyathi, die door de factie van Arthur Mutambara voor de post was gekandideerd, behaalde 98 stemmen.
Moyo's overwinning vergrootte de macht van de MDC in het parlement.

Impasse duurt voort

Moyo behaalde zijn overwinning tegen de achtergrond van nog steeds voortgaande intimidatie van de MDC. Zo werden twee leden van de oppositie bij het binnengaan van het parlementsgebouw gearresteerd.
Oppositieleider Morgan Tsvangirai liet weten dat de onderhandelingen over machtsdeling nog steeds muurvast zaten vanwege Mugabe's onverzettelijkheid om na 28 jaar iets van zijn macht prijs te geven.

Onderhandelingen over machtsdeling hervat

Pogingen om Robert Mugabe en oppositieleider Morgan Tsvangirai bij elkaar te krijgen om te praten over een regering van nationale eenheid, leverden eind augustus resultaat op. Afgesproken werd de besprekingen tussen regering en oppositie te hervatten.

Hulpverleningsorganisaties mogen weer aan het werk

De weer op gang gekomen onderhandelingen over de samenstelling van een regering van nationale eenheid betekende voor hulpverleningsorganisaties dat zij weer aan het werk konden. Organisaties als Oxfam en Save the Children lieten op 30 augustus weten dat het verbod werkzaamheden te ontplooien was opgeheven. Robert Mugabe had eerder hulporganisaties ervan beschuldigd steun te verlenen aan de oppositie – een aantijging die door de niet-gouvernementele organisaties (ngo's) werd ontkend. Oppositieleider Morgan Tsvangirai had op de dag dat de besprekingen met de regering werden hervat er bij Mugabe per brief op aangedrongen het verbod op de humanitaire hulpverlening op te heffen.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Parlement wil controle over blanke bedrijven

Met op 27 september 2007 door het parlement aangenomen wetgeving hoopte de regerende ZANU-PF blanke bedrijven in Zimbabwe onder controle te krijgen. Het wetsvoorstel, de Indigenization and Economic Empowerment Bill, verplichtte blanke ondernemers om 51 procent van hun eigendomsrechten op bedrijven over te dragen aan zwarten. De eigenaar van een kleine onderneming noemde de voorgestelde wetgeving 'angstaanjagend'. Hij verwees naar eerdere maatregelen van de regering die in 2000 meer dan 5.000 blanke boeren onteigende en hun bedrijven overdroeg aan zwarte eigenaren.

Op 9 maart 2008 maakte de regeringsgezinde krant *Sunday Mail* bekend dat de nieuwe wet door president Robert Mugabe met zijn handtekening was bekrachtigd.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Regering beveelt halvering van verkoopprijzen

In de strijd tegen de mega-inflatie die Zimbabwe teisterde, kondigde de regering op 26 juni 2007 een prijsverlaging af van 50 procent op alle handelswaren. Volgens het zakenleven werd het daardoor gedwongen om producten tegen verlies te verkopen. De

prijsverlaging van onder andere eerste levensbehoeften als maïsmeel, brood en vlees veroorzaakte een tumultueuze stormloop op winkels. Meerdere winkeliers sloten daarop hun zaken.

Verscherpte wetgeving

Teneinde de detailhandel te dwingen zich te houden aan de afgekondigde prijsverlagingen werd op 7 juli 2007 een nieuwe wet van kracht die het niet navolgen van het prijsbeleid strafbaar maakte. Tegen die tijd waren al zo'n tweehonderd bedrijven beschuldigd van prijsovertredingen. Een maand later, op 6 augustus, berichtte *Associated Press* dat bijna 7.500 mensen waren gearresteerd sinds de maatregelen van kracht werden.

Versoepeling voor de horeca

Op 1 september maakte de regering voor de horeca een uitzondering op de volgens deskundigen draconische prijsbeheersing. Hotels, restaurants en bars mochten hun prijzen weer met maximaal 50 procent verhogen. Die toestemming kwam twee dagen na het door president Robert Mugabe afgekondigde decreet om lonen en schoolgeld te bevriezen en de prijsindexering daarvan op te schorten.

Scherpe devaluatie van Zimbabwe dollar

De minister van Financiën van Zimbabwe, Samuel Mumbengegwi, kondigde op 6 september 2007 een drastische devaluatie aan van de Zimbabwaanse dollar. Om het tij te keren van de voortgaande inflatie, met 7.634 procent gerekend tot de hoogste ter wereld maar door deskundigen geschat op 25.000 procent, werd de koers van 250 Zim dollar tegen 1 US dollar gedevalueerd tot 30.000 Zim dollar tegen 1 US dollar. Luxon Zembe, voormalig hoofd van de Kamer van Koophandel, noemde de devaluatie 'een stap in de goede richting', maar wees er wel op dat de kloof tussen de officiële wisselkoers en die op de zwarte markt nog veel te groot was. Op de zwarte markt stond de Zim dollar op 250.000 tegen 1 US dollar.

Inflatie bereikt recordhoogte

De gouverneur van Zimbabwe's centrale bank, Gideon Gono bevestigde op 16 juli 2008 dat de inflatie in zijn land was gestegen tot de recordhoogte van 2,2 miljoen procent.

Inflatie loopt in de miljoenen

Ruim een maand later, op 19 augustus, berichtte *Afrol News* dat de inflatie was gestegen tot meer dan 11 miljoen procent. Deskundigen noemden dit cijfer, dat afkomstig was van het Centraal Bureau voor de Statistiek, aan de conservatieve kant. Een van Zimbabwe's toonaangevende banken, de Kingdom Bank, schatte de inflatie op meer dan 20 miljoen procent.

LANDBOUW

Slechte graanopbrengst schuld van stroomtekort

De regering van Zimbabwe maakte op 25 september 2007 bekend dat het 100.000 ton graan zou gaan importeren ter aanvulling op de eigen graanoogst, die met een opbrengst van 145.000 ton ver achterbleef bij de geplande 375.000 ton. Het ministerie van Landbouw schreef de povere oogst toe aan de chronische stroomonderbrekingen die boeren verhinderden om voldoende akkers te bevloeien. Velen in Zimbabwe gaven echter de regering de schuld. Door in 2000 veel boerenbedrijven van blanken in beslag te nemen, was de productiviteit in de landbouw ernstig ondermijnd.

Blanke boeren raken ook hun gereedschappen kwijt

Met verwijzing naar de landhervormingswetten van 2002 die de overheid ook machtigde om landbouwmaterieel van blanke boeren te confisqueren, stelde het hooggerechtshof van Zimbabwe op 5 november 2007 boeren in het ongelijk die daartegen beroep hadden aangetekend. De leider van de boeren die zich hadden verenigd in de organisatie Justice for Agiculture Trust, John Worsely-Worswick, noemde de uitspraak 'een andere manier om van onteigende boeren nog meer te plunderen van wat zij overhielden'.

Zimbabwe heeft Afrikaanse primeur met fabriek voor biobrandstof

De eerste fabriek voor de productie van biobrandstof op het Afrikaanse continent werd op 16 november 2007 in Transload -15 kilometer ten noorden van de hoofdstad Harare – geopend. *Afrol News* berichtte dat de fabriek, de vijfde in de wereld, werd gebouwd door een conglomeraat van Zimbabwaanse en Zuid-Koreaanse bedrijven.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Duizenden Zimbabwanen vluchten naar Zuid-Afrika

Om te ontkomen aan de economische crisis die Zimbabwe teisterde zochten duizenden Zimbabwanen een veilig heenkomen naar de buurlanden. Met name Zuid-Afrika kreeg daar mee te maken. Op 30 juli 2007 berichtte *Afrol News* dat vertegenwoordigers van een Zuid-Afrikaanse oppositiepartij, de Democratische Alliantie (DA), het aantal vluchtelingen schatte op zo'n duizend per dag. De DA had er daarom bij de Zuid-Afrikaanse minister van Binnenlandse Zaken, Nosiviwe Mapisa-Nqakula, op aangedrongen aan de grens vluchtelingenkampen in te richten. Dit voorstel werd afgewezen. Een woordvoerster van de minister liet weten dat een dergelijke maatregel indruiste tegen het beleid om instromende vluchtelingen te laten integreren in Zuid-Afrikaanse gemeenschappen.

BUITENLANDSE ZAKEN

Britse invasieplannen

Op 19 november 2007 berichtte *Afrol News* dat Zimbabwaanse autoriteiten op de hoogte waren van Britse invasieplannen. Regeringswoordvoerder George Chambara verklaarde tegenover de pers dat behalve invasieplannen, de Engelsen ook moordaanslagen hadden gepland op Zimbabwaanse leiders. Chambara's opmerkingen tegenover de *Sunday Mail* kwamen kort na de publicatie van een verhaal in de Engelse krant *The Independent*. Daarin had een Engelse generaal, Lord Guthrie, toegegeven oud-premier Tony Blair te hebben afgeraden om Zimbabwe binnen te vallen.

Chinees schip met wapens terug naar China

Het Chinese vrachtschip An Yue Jiang dat een lading wapens aan boord had bestemd voor Zimbabwe, moest terugkeren naar China. Dat meldde *Associated Press* op 24

april 2008. De voorgenomen wapenleverantie had geleid tot internationale verontwaardiging en buurlanden van het 'ingesloten' Zimbabwe weigerden het schip in hun havens toe te laten.

De woordvoerster van het Chinese ministerie van Buitenlandse Zaken, Jiang Yu, liet weten dat het ging om een puur commerciële transactie.

Veto van Rusland en China over sancties tegen leiders Zimbabwe

China en Rusland spraken op 11 juli 2008 in de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties hun veto uit over het voorstel veertien kopstukken van de regering-Mugabe wereldwijd te treffen met financiële sancties. Europa en de Verenigde Staten hanteerden sinds 2002 een reisverbod tegen Mugabe cum suis en bevroren al de banktegoeden van hem en ruim honderd van zijn vertrouwelingen. In reactie op de omstreden verkiezingen in Zimbabwe stelden Groot -Brittannië en de Verenigde Staten in een ontwerpresolutie voor dat alle lidstaten van de VN deze strafmaatregelen zouden overnemen.

Ook Zuid-Afrika tegen sancties

Naast Libië en Vietnam stemde ook Zuid-Afrika op 11 juli tegen de ontwerpresolutie. Zuid-Afrika was met een tijdelijke zetel lid van de Veiligheidsraad, maar binnen de Ontwikkelingsgemeenschap voor Zuidelijk Afrika (SADC) ook bemiddelaar tussen president Mugabe en zijn rivaal Tsvangirai. De Zuid-Afrikaanse regering stelde zich op het standpunt dat sancties niet nodig waren omdat de Zimbabwaanse crisis geen internationale bedreiging vormde.

(Vorige berichten pagina 414/2 - 2007)

INTERNATIONAAL

ORGANISATIES EN VERDRAGEN

Zuid-Amerikaans parlement wordt onderdeel van UNASUR

Tijdens een bijeenkomst van 12 Zuid-Amerikaanse landen in de Braziliaanse hoofdstad Brasília werd op 23 mei 2008 met de ondertekening van een oprichtingsakte officieel de Unión de Naciones Suramericanas (UNASUR) opgericht. Als onderdeel van de genoemde regionale unie zou in de Boliviaanse stad Cochabamba een Zuid-Amerikaans parlement gaan functioneren.

De in 2004 in Cuzco (Peru) opgerichte Zuid-Amerikaans Gemeenschap van Naties werd in 2007 bij een top in Venezuela herdoopt: voortaan zou de naam UNASUR worden gehanteerd. De secretaris van de organisatie, de uit Ecuador afkomstige Rodrigo Borja, legde voor de top in Brasília zijn functie neer. Hij meende onvoldoende politieke steun te krijgen voor zijn standpunt dat reeds bestaande regionale samenwerkingsverbanden, zoals Mercosur en de Andes Gemeenschap, in de UNASUR zouden moeten worden opgenomen.

Binnen de UNASUR bestond ook verdeeldheid over de wenselijkheid een Zuid-Amerikaans Defensieraad op te richten. In dit orgaan zouden de lidstaten conflicten met elkaar moeten oplossen, militair gaan samenwerken en de wapenproductie op het continent moeten gaan coördineren. In de regio waren de militaire spanningen kort daarvoor echter opgelopen nadat op 1 maart het Colombiaanse leger een aanval op Ecuadoriaanse bodem had uitgevoerd op een kamp van de linkse rebellen van de Revolutionaire Gewapende Krachten van Colombia (FARC). Deze guerrillagroepering was al 40 jaar verwikkeld in een strijd tegen de Colombiaanse regering. Tijdens de aanval buitgemaakte computerdocumenten toonden volgens de Colombiaanse overheid aan dat de rebellen steun ontvingen van landen als Venezuela en Ecuador, maar de presidenten van beide landen, Hugo Chávez en Rafael Correa, ontkenden elke betrokkenheid bij de FARC. Columbia maakte echter duidelijk geen zitting te willen nemen in het geplande militaire samenwerkingverband.

UNASUR zou volgens experts kunnen uitgroeien tot een Zuid-Amerikaanse versie van de Europese Unie. Naast het voorkomen van politieke spanningen zou de organisatie de taak krijgen de onderlinge handel te bevorderen.

Oprichting Banco del Sur

In december 2007 was bij een topontmoeting in Buenos Aires de Banco del Sur opgericht. Deze zou tegenwicht moeten bieden aan door de Verenigde Staten gedomineerde financiële instellingen als de Wereldbank en het Internationaal Monetair Fonds (IMF). De Banco del Sur kwam tot stand op initiatief van de president van Venezuela, Hugo Chávez, waarbij hij een willig oor vond bij de presidenten Nestor Kirchner (Argentinië), Evo Morales (Bolivia), Lula da Silva (Brazilië) Rafael Correa (Ecuador), en Nicanor Duarte (Paraguay). Tabaré Vasquez (Uruguay) zette zijn handtekening enige dagen later. Chili, Colombia en Peru sloten zich niet aan bij de bank.

Nieuwe voorzitter voor Afrikaanse Unie

De Malinees Alpha Oumar Konare droeg op 29 april 2008 het voorzitterschap van de Afrikaanse Unie (AU), dat hij sinds 2003 uitoefende, over aan de uit Gabon afkomstige diplomaat en voormalig minister Jean Ping. Deze verklaarde tijdens zijn beëdiging in de Ethiopische hoofdstad Addis Abeba dat Afrika, om de economische ontwikkeling te bevorderen, het voorbeeld van Aziatische landen diende te volgen. Hij benadrukte dat transparantie en goed bestuur hiervoor noodzakelijke voorwaarden vormden. Tijdens zijn negenjarige ambtsperiode als minister van Buitenlandse Zaken van Gabon, van 1999 tot 2008, droeg Jean Ping wezenlijk bij aan vrede en veiligheid in de politiek instabiele Centraal Afrikaanse regio.

Topontmoeting van de OIC in Dakar

De 11de topontmoeting van de Organisatie van de Islamitische Conferentie (OIC) vond op 13 en 14 maart 2008 in de Senegalese hoofdstad Dakar plaats. De conflicten tussen OIC-lidstaten Tsjaad en Soedan stonden op de agenda, evenals de strijd tussen de Palestijnen en Israel en de voortdurende instabiliteit in Somalië. Secretaris-generaal van de Verenigde Naties Ban Ki-moon sprak de vergadering toe. Hij prees de OIC voor haar veroordeling van het gebruik van de islam voor het rechtvaardigen van terroristische activiteiten.

Pogingen om een nieuw charter voor de OIC op te stellen waar alle 57 lidstaten mee in zouden kunnen stemmen, liepen stuk. Het debat hierover zou op de volgende bijeenkomst moeten worden voortgezet.

(Vorige berichten pagina 484/1 - 2008)

Maandblad 78ste jaargang, nr. 3254, pag. 59733-59792

KEESINGS HISTORISCH ARCHIEF

OKTOBER 2008

Uitgever
stichting
Keesings Historisch Archief
Oudezijds Voorburgwal 249
1012 EZ Amsterdam

Redactie en abonnementenadministratie
Keesings Historisch Archief
J. J. Viottastraat 21
1071 JN Amsterdam
telefoon: 020-470 43 03
e-mail: redactie@kha.nl

Voor België
Gramacon n.v.
Nerviërslaan 29/2
1780 Wemmel
telefoon: 02-461 18 67
e-mail: kha@gramacon.be

Opzeggingen van het abonnement dienen schriftelijk of per e-mail te geschieden vóór 1 december van het lopende kalenderjaar.

© Keesings Historisch Archief. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

EUROPA

Europese Unie 546
Economische groei stagneert in landen eurozone

België 548
Politieke crisis verdiept

Cyprus 553
Politieke impasse doorbroken

Duitsland 553
Beierse CSU verliest absolute meerderheid

Griekenland 553
Parlementaire meerderheid Nieuwe Democratie slinkt

Groot-Brittannië 554
Economische recessie lijkt niet te stoppen

Ierland 555
Economische recessie slaat toe

Macedonië 557
Griekenland blokkeert NAVO-lidmaatschap Macedonië

Montenegro 559
Filip Vujanovic herkozen als president

Nederland 559
Optimistische troonrede ondanks onzekere economische situatie

Oostenrijk 566
Grote verliezen regeringspartijen bij parlementsverkiezingen

Portugal 567
Winsten oliemaatschappijen worden zwaarder belast

Russische Federatie 568
Test nieuwe intercontinentale raket

Spanje 569
Constitutioneel hof wijst Baskisch referendum af

AMERIKA

Barbados 570
Verhoging brandstofprijzen

Dominica 571
Minimumloon verhoogd

Grenada 571
NNP moet na dertien jaar afstand doen van regeringsmacht

Trinidad en Tobago 572
Inflatie gestegen tot bijna 15 procent

Verenigde Staten 573
Staat grijpt in om escalatie kredietcrisis te voorkomen

MIDDEN-OOSTEN

Egypte 576
Golf van repressie kenmerkt gemeenteraadsverkiezingen

Libanon 579
Politieke crisis doorbroken

AZIË

China 581
Tienduizenden zieke baby's door vervuilde melk

Filippijnen 583
Gesubsidieerde rijst voor de armsten

Indonesië 585
Staat geeft sharia-obligaties uit

Mongolië 586
Protesten tegen stijgende prijzen van levensmiddelen

Oezbekistan 587
Versoepeling sancties door EU verlengd

Oost-Timor 589
Indonesië aanvaardt verantwoordelijkheid bloedbad 1999

AFRIKA

Burundi 590
Nieuwe regering gepresenteerd

Equatoriaal Guinee 592
Regering verbiedt jagen en eten van apen

Gabon 594
Tijdelijke opheffing belasting op basisproducten

Gambia 596
Regering bindt strijd aan tegen homoseksuelen

Kaapverdië 598
IMF tevreden over economie

Kenia 599
Kibaki en Odinga delen macht

Rwanda 602
Introductie 'gorillabelasting'

EUROPESE UNIE

POLITIEKE ZAKEN

Verdrag van Lissabon kan in 2009 niet meer van kracht worden

Het Verdrag van Lissabon, bedoeld om de Europese Unie daadkrachtiger en democratischer te maken, zal niet eerder dan in 2010 van kracht kunnen worden. Dat bleek op 15 september 2008 tijdens een bijeenkomst van de Europese ministers van Buitenlandse Zaken. Het overgrote deel van de lidstaten was intussen tot ratificatie van het verdrag overgegaan, maar door de Ierse afwijzing van dit alternatief voor de Europese grondwet was de vereiste eenstemmigheid vooralsnog onhaalbaar.
De bevolking van Ierland had het Lissabonverdrag op 12 juni per referendum afgewezen en de regering van dat land beoogde een tweede referendum, in de hoop dat er alsnog een ja-stem uit zou komen. Deze volksraadpleging zou naar verwachting in het najaar van 2009 plaatsvinden. Dat betekende dat de gehoopte inwerkingtreding van het verdrag vóór de Europese verkiezingen in juni van dat jaar niet gehaald zou worden. Door het uitstel konden ook de veranderingen in aantallen leden en samenstelling van de Europese Commissie en het Europees Parlement in 2009 niet doorgaan. De bestaande Unie-verdragen waarin deze zaken waren geregeld, bleven dan ook voorlopig van kracht.

Frankrijk wil EU-offensief tegen militante islam in gevangenissen

Op initiatief van Frankrijk, op dat moment Unie-voorzitter, bespraken functionarissen van de lidstaten op 30 september 2008 maatregelen die de invloed terug moesten dringen van radicale islamitische denkbeelden op gedetineerden. De voorstellen kwamen voort uit vrees dat gevangenissen steeds meer een broedplaats werden voor de verspreiding van dergelijke denkbeelden en de mogelijke rekrutering van militante strijders.
Tijdens de conferentie in de Parijse buitenwijk Saint Denis stelde de Franse minister van Binnenlandse Zaken Michèle Alliot-Marie dat een handboek met nieuwe richtlijnen moest worden verspreid onder gevangenbewaarders en andere personeelsleden in de 27 lidstaten. Daarin werd aangegeven hoe potentiële gevaren konden worden gesignaleerd, bijvoorbeeld door te letten op uiterlijke kenmerken als baarddracht en de houding jegens vrouwelijke stafmedewerkers.
Frankrijk kende van alle lidstaten de grootste moslimminderheid en van de totale gevangenispopulatie, die in mei op 63.645 lag, was meer dan de helft islamiet. Volgens Alliot-Marie waren rond de honderd gevangenen geïdentificeerd als mogelijk gevaarlijk vanwege hun bekeringsarbeid via het verspreiden van antiwesterse denkbeelden. Een van de bekendste voorbeelden was dat van Safe Bourrada, die in 2003 was vrijgelaten maar in september 2005 weer was opgepakt. Hij werd beschuldigd van de planning van aanslagen op een aantal strategische overheidsgebouwen. Deze zou hij hebben voorbereid met een groep mensen die hij tijdens zijn detentieperiode had gerekruteerd.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Oost-Europese lidstaten van de Unie hebben langste werktijden

Een inwoner uit een Oost-Europese lidstaat werkt per week gemiddeld bijna twee uur langer dan diens Uniegenoot in een West-Europees land. Dat bleek uit het op 3 september 2008 gepubliceerde jaarrapport van de Europese Waarnemingspost Industriële Relaties (EIRO). Deze maakte deel uit van de Europese Stichting tot Verbetering van de Levens- en Arbeidsomstandigheden (EUROFOUND), een agentschap van de EU. Sinds 2003 hield de EIRO de aantallen werkuren in de lidstaten bij. De berekeningen werden gebaseerd op de afgesloten Collectieve Arbeidsovereenkomsten (CAO's) en waren exclusief gemaakte overuren.
In 2007 bedroeg de gemiddelde werktijd in de 27 lidstaten 38,6 uur per week. Dat gemiddelde lag in de vijftien oude lidstaten op 37,9 uur, maar in de nieuwe was dat 39,6 uur. Het verschil was daarmee 1,7 uur ofwel 4,5 procent. Tot de nieuwe lidstaten werden de tien landen gerekend die in mei 2004 waren toegetreden plus Bulgarije en Roemenië, die in 2007 lid werden. Van deze twaalf landen lager er tien in het oostelijk deel van Europa; de andere twee waren Cyprus en Malta. De langste werktijden kenden Bulgarije, Roemenië en het Verenigd Koninkrijk en het kortst waren deze in Denemarken, Frankrijk en Italië.
Uit de cijfers bleek verder dat in de periode 1999-2007 het gemiddeld aantal werkuren in de EU-15 plus niet-lid Noorwegen was gedaald van 38,6 naar 37,8 uur, een afname met 2,1 procent. Een uur of meer arbeidstijdverkorting deed zich in dit tijdvak voor in Luxemburg (1,0 uur), het Verenigd Koninkrijk (1,1 uur), Portugal (1,2 uur) en Zweden (2,5 uur). Frankrijk was de grootste uitschieter met een afname van 4 uur, als gevolg van de invoering van de intussen weer ter discussie staande vijfendertigurige werkweek.

Jaarlijks 500 miljoen euro aan voedselhulp voor armen in Europa

De Europese Commissie keurde op 17 september 2008 een voorstel goed van eurocommissaris van Landbouw Mariann Fischer Boel om vanaf 2010 jaarlijks voor een bedrag van 500 miljoen euro aan voedselhulp te verstrekken aan de lidstaten. Dergelijke hulp, bestemd voor de armen die ook wel met de verzamelterm Vierde Wereld werden aangeduid, werd gegeven sinds de koude winter van 1986/1987. Voor 2008 was daarvoor een bedrag van 305 miljoen euro uitgetrokken.
De beleidswijziging betrof niet alleen de hoogte van het bedrag maar ook de financiering ervan. Tot dan toe werden bestaande voedseloverschotten gebruikt. Deze overschotten namen echter door de hervorming van het landbouwbeleid in omvang af, terwijl tegelijkertijd de behoefte aan hulp was toegenomen door de stijgende voedselprijzen. Daarom kon in het vervolg ook voedsel op de markt worden gekocht, hetgeen tevens een breder aanbod zoals van groente en fruit betekende. De lidstaten moesten dan wel een deel zelf gaan betalen. De tien oude lidstaten moesten 25 procent zelf financieren, een percentage dat op 15 procent werd gesteld voor de landen die in mei 2004 of later tot de Unie waren toegetreden.
Geschat werd dat 43 miljoen Europeanen in aanmerking kwamen voor voedselhulp.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Economische groei stagneert in landen eurozone

Bij het bekendmaken van haar tussentijdse economische vooruitzichten op 10 september 2008 verlaagde de Europese Commissie de groeiverwachtingen voor dat jaar in de

eurozone tot 1,3 procent. In april ging ze nog uit van 1,7 procent. De bijstelling naar beneden was gebaseerd op gegevens uit Duitsland, Frankrijk, Italië, Nederland en Spanje die gezamenlijk ca. 85 procent van het bbp van de eurozone vertegenwoordigden. Ook voor de landen van de Europese Unie werden de groeiverwachtingen verlaagd, namelijk van 2 naar 1,4 procent.
In het eerste kwartaal van 2008 groeide de economie van de eurozone met 0,6 procent, in het tweede kwartaal was sprake van een licht negatieve groei en voor de drie daaropvolgende maanden werd van een nulgroei uitgegaan. Het laatste kwartaal zou naar verwachting een zeer beperkte groei van 0,1 procent te zien geven. De oorzaken van de teruglopende groei lagen met name in de afname van de privéconsumptie, de sterke stijging van de energieprijzen en de crisis op de financiële markten.
Eurocommissaris van Financiën Joaquin Almunia wilde niet spreken van een recessie. Formeel moesten daarvoor twee achtereenvolgende kwartalen door negatieve groei worden gekenmerkt. Intussen waren 2 van de 27 EU-lidstaten al daadwerkelijk in een recessie beland, namelijk Denemarken en Ierland. Ook Frankrijk, Groot-Brittannië en Italië verkeerden in de gevarenzone.
De Europese Commissie stelde ook de inflatieverwachting voor 2008 bij. In april werd uitgegaan van percentages van 3,1 procent in de eurozone en 3,6 procent in de Unie. Deze werden nu ingeschat op respectievelijk 3,6 en 3,8 procent.

RELATIES MET NIET-EU-LANDEN

Controverse met Rusland rond vredesakkoord Georgië

Tijdens een op 3 september 2008 in Moskou gehouden persconferentie van de Belgische minister van Buitenlandse Zaken Karel De Gucht en zijn Russische ambtgenoot Sergej Lavrov bleken tussen Rusland en de Unie grote verschillen van inzicht te bestaan inzake de toepassing van het vredesakkoord rond Georgië en zijn afvallige regio's Abchazië en Zuid-Ossetië. Dat akkoord, dat een antwoord was op de oorlog die in augustus woedde rond de twee door Rusland gesteunde gebieden, was op de 12de van die maand gesloten door de Russische president Dmitri Medvedev en zijn Georgische ambtgenoot Michail Saakasjvili. Dat was gebeurd onder bemiddeling van Nicolas Sarkozy, president van Frankrijk dat op dat moment EU-voorzitter was. De ministers van Buitenlandse Zaken van de Unie gingen een dag later met het plan akkoord. De Gucht was de eerste hoge bezoeker uit de Unie die in september Rusland bezocht.

Vredesplan

Volgens het Europese vredesplan moesten de strijdende partijen afzien van geweld, definitief de vijandelijkheden staken en hun posities herstellen naar de situatie vóór dat deze begonnen. Ook moesten beide partijen de vrije doorgang van humanitaire hulp verzekeren.
In het vredesplan werd ook gesproken over de noodzaak van internationaal overleg over de veiligheid en de stabiliteit van Abchazië en Zuid-Ossetië. De oorspronkelijk gekozen formulering dat er gesprekken dienden plaats te vinden over het 'statuut' van beide regio's, zette de deur op een kier naar de mogelijkheid tegemoet te komen aan hun eisen. Georgië was daarmee echter niet ingenomen, evenmin als Polen en de Baltische staten. Zij wilden geen onduidelijkheid laten bestaan over de onverkorte handhaving van de territoriale integriteit van Georgië.

Unie stelt eisen aan Rusland

In afwachting van de volledige terugtrekking van de Russische troepen naar posities van vóór de op 7 augustus begonnen vijandelijkheden, besloot de Unie op 1 september om de geplande besprekingen over een nieuw partnerakkoord met Rusland voorlopig uit te stellen. Tevens veroordeelde ze de Russische inval in Georgië van augustus en wees ze erkenning van Abchazië en Zuid-Ossetië als onafhankelijke staten van de hand.
De Europese ministers van Buitenlandse Zaken besloten op 15 september dat nog diezelfde maand een observatiemacht van enkele honderden personen naar Georgië zou worden gestuurd. Deze had betrekking op het hele land, dus inclusief Abchazië en Zuid-Ossetië. Rusland wenste echter een constructie die de veiligheid van de twee republieken garandeerde, daarmee de feitelijke onafhankelijkheid van de twee republieken beschermend.
De ministers besloten voorts om Georgië de komende drie jaar hulp te verlenen voor een bedrag van 500 miljoen euro. Ook wensten zij dat een onafhankelijk onderzoek werd ingesteld naar de oorzaken en achtergronden van het conflict.

Importheffing op Chinese en Vietnamese schoenen verlengd

Een kleine meerderheid van de lidstaten van de Unie toonde zich op 17 september 2008 tegenstander van de importheffing op Aziatische schoenen. Deze was in 2006 ingesteld om Europese schoenenfabrikanten te beschermen tegen oneerlijke concurrentie doordat China en Vietnam onder de kostprijs konden exporteren. De heffingsregeling, die in oktober 2008 zou aflopen, zou echter voorlopig van kracht blijven omdat eurocommissaris van Handel Peter Mandelson verplicht was serieuze klachten van bedrijven omtrent concurrentievervalsing te onderzoeken. De import zou zeker tot in de lente van 2009, tijdens de duur van het onderzoek, belast blijven.
De antidumpingtaks had gezorgd voor grote verdeeldheid tussen de lidstaten. De Europese schoenenproducenten in vooral de landen rond de Middellandse Zee waren er voorstander van, omdat zij concurrentienadelen ondervonden. Daartegenover stonden de winkelketens uit de meer noordelijke lidstaten die de Aziatische schoenen verkochten, daarin gesteund door de fabrikanten die intussen hun schoenenproductie – vooral sportschoeisel – naar China hadden verplaatst.
De heffingen bedroegen 16,5 procent voor Chinese en 10 procent voor Vietnamese bedrijven. In 2007 exporteerde China 7 procent minder schoenen naar Europa, maar de Vietnamese export nam met 4 procent toe.

Invoer Chinese kindervoeding met melk verboden

De Europese Commissie vaardigde, met instemming van de lidstaten, op 26 september 2008 een volledig verbod uit op de import van producten voor kinderen waarin Chinees melkpoeder was verwerkt. Aanleiding was het schandaal rond vergiftigd melkpoeder in China, waar intussen meer dan vijftigduizend baby's ziek van waren geworden, van wie er dertienduizend in een ziekenhuis moesten worden opgenomen. Een aantal van hen overleed. De melkpoeder was besmet met de chemische stof melamine, die normaal gesproken werd ge-

bruikt bij het maken van kunststof borden en bestek. Door melamine toe te voegen aan melk konden fabrikanten verhullen dat de melk met water was aangelengd. In Europa was overigens nog geen besmet product aangetroffen.
Onder het verbod vielen niet de samengestelde producten, zoals chocolade of koekjes waarin melk of boter was verwerkt. In 2007 importeerde de Unie 19.500 ton Chinese koekjes en gebakjes en 1.250 ton cacaoproducten. Wel was de controle op deze producten verscherpt. Uitzondering vormden samengestelde producten voor de kleinste kinderen, die in het geheel niet geïmporteerd mochten worden. Reden daarvoor was dat zij, anders dan oudere kinderen of volwassenen, mogelijk kans liepen door het eten van koekjes of chocolade de maximaal toegelaten dosis te overschrijden. Dat was gebleken uit een rapportage van de Europese Autoriteit voor Voedselveiligheid (EFSA) die deze Tolerable Daily Intake (TDI) voor volwassenen en kinderen had berekend. Het grootste gezondheidsrisico van melamine lag in nierfalen.

EUROPEES HOF VAN JUSTITIE

Hof verbiedt overname terrorismelijst Verenigde Naties

De Europese Unie mag niet automatisch sancties uitvaardigen tegen personen of organisaties die op de terrorismelijst van de Verenigde Naties staan. Verdachten op deze lijst moeten worden gehoord en de rechter dient er eerst een oordeel over te vellen. Dat bepaalde het Europees Hof van Justitie op 3 september 2008.
De zaak was aangespannen door de Saoedische zakenman Yassin Abdullah Kadi en de Zweedse stichting Al-Barakaat International. Deze werden na de aanslagen in de Verenigde Staten van 11 september 2001 door de VN-Veiligheidsraad op de lijst van terreurverdachten geplaatst. Op grond daarvan moesten VN-lidstaten hun financiële middelen bevriezen. Sinds mei 2002 nam de Unie vanzelf de lijst over, maar hanteerde daarnaast ook een eigen sanctielijst van terreurverdachten. Op dit laatste overzicht kwamen Kadi en Al-Barakaat niet voor.
Het Gerecht van Eerste Aanleg, de lagere rechtbank van het Europees Hof van Justitie, sprak in september 2005 uit dat internationaal recht prevaleerde boven Europees recht en dat het niet vereist was dat in Europa opnieuw een rechter zich zou uitspreken. In hoger beroep oordeelde het Hof nu echter dat een Europese rechter wél bevoegd was om de uitvoering van VN-resoluties inzake terrorismelijsten te toetsen aan de algemene beginselen van Europees recht. Het meende dat 'de rechten van de verdediging, in het bijzonder het recht om te worden gehoord en het recht op een effectieve rechterlijke controle, duidelijk niet [zijn] geëerbiedigd'. De Unie kreeg nu drie maanden de tijd om een einde te maken aan het niet respecteren van de grondrechten van Kadi en Al-Barakaat.

Unie hoeft schade door handelssancties niet te compenseren

De Europese Unie hoeft de financiële schade van bedrijven die worden getroffen door handelssancties van een derde land tegen het Europees beleid niet te vergoeden. Dat bepaalde het Europees Hof van Justitie op 9 september 2008. Het verwierp daarmee de klacht van twee Italiaanse bedrijven die het slachtoffer werden van Amerikaanse sancties in het kader van de zogeheten bananenoorlog. De Unie bevoordeelde Afrikaanse bananen tegenover Latijns-Amerikaanse. Daarom besloot de Wereldhandelsorganisatie (WTO) in 1999 dat de Verenigde Staten extra importheffingen mochten instellen ter waarde van 191 miljoen dollar per jaar. De VS exporteerden zelf geen bananen, maar multinationals als Chiquita, Del Monte en Dole waren wel van Amerikaanse origine. De strijd ging dan ook tussen enerzijds de VS en Latijns-Amerika en anderzijds de EU.
Twee Franse en twee Italiaanse ondernemingen, een Brits en een Duits bedrijf verlangden compensaties voor de geleden schade. De klacht van de bedrijven werd eind 2006 verworpen, maar de twee uit Italië gingen in beroep tegen het besluit. Het Europees Hof van Justitie bevestigde nu echter de eerdere gerechtelijke uitspraak. Het motiveerde de beslissing met de woorden: 'De Europese gemeenschap kan niet verantwoordelijk gesteld worden voor schade die het gevolg is van het feit dat de instellingen zich al dan niet conform opstellen aan de bepalingen van de Wereldhandelsorganisatie. Economische operatoren die exporteren naar derde landen moeten er zich bewust van zijn dat hun handel verstoord kan worden door diverse factoren, waaronder verhogingen van douanetarieven.'

(Vorige berichten pagina 426/1 - 2008)

BELGIË

BINNENLAND

Politieke crisis verdiept na breuk in kartel christendemocraten

De in juli door koning Albert II aangewezen drie bemiddelaars, François-Xavier de Donnea, Raymond Langendries en Karl-Heinz Lambertz, brachten op 19 september 2008 het eindverslag uit van hun pogingen de mogelijkheid voor onderhandelingen tussen Vlaamse en Waalse partijen over de staatshervorming te verkennen. Deze bemiddeling was nodig geworden nadat de christendemocratische premier Yves Leterme door de schijnbaar onoplosbare meningsverschillen tussen Vlaanderen en Wallonië zich gedwongen had gezien zijn ontslag aan te bieden. De koning weigerde echter dit te aanvaarden, waarna de drie bemiddelaars gesprekken begonnen met betrokkenen. Hun verslag van ongeveer een pagina moest de basis leggen voor een communautaire dialoog tussen de gemeenschappen over de staatshervorming, exclusief de omstreden kwestie rond het kiesdistrict Brussel-Halle-Vilvoorde (B-H-V).
De bemiddelaars concludeerden dat de dialoog moest plaatsvinden zonder voorwaarden vooraf en dat de deelnemers zelf hun thema's en methode van werken dienden te bepalen. Een en ander moest resulteren in 'een verder uitbalanceren van het institutioneel zwaartepunt, namelijk door meer autonomie, bevoegdheden en verantwoordelijkheden aan de gefedereerde entiteiten toe te kennen, zonder de interpersonele solidariteit ter discussie te stellen.' De dialoogstructuur zou bestaan uit zes Franstalige en zes Nederlandstalige afgevaardigden, waarbij de partijen hun respectieve delegaties naar eigen inzicht konden samenstellen.

Nieuw-Vlaamse Alliantie zegt vertrouwen in regering op

Een van de struikelblokken werd gevormd door het samenwerkingskartel tussen Christen-Democratisch & Vlaams (CD&V) en de Nieuw-Vlaamse Alliantie (N-VA). Laatstgenoemde partij wenste een verdergaande autonomie voor Vlaanderen en had bovendien, na herhaald uitstel van een besluit over de wijze waarop onderhandeld

zou worden, weinig bereidheid meer nog langer te wachten. Daardoor was een compromis met de Franstaligen extra moeilijk. CD&V wenste de samenwerking met de N-VA voort te zetten maar leidde als grootste Vlaamse partij de federale regering. De N-VA was daar niet in vertegenwoordigd, maar er door het kartel wel aan verbonden. Beide partijen vormden ook een gemeenschappelijke kamerfractie.
De christendemocraten stonden in feite voor de keuze tussen het kartel en het voortbestaan van de regering. Twee dagen na de presentatie van het eindverslag was het de N-VA die voor hen besliste. Op 21 september besloot het partijcongres met een overweldigende meerderheid van 1.596 tegen 10 stemmen het vertrouwen in de federale regering op te zeggen. De partij oordeelde dat er geen garanties waren voor het welslagen van de dialoog tussen de gemeenschappen. De voorzitter van CD&V Marianne Thyssen en haar partijgenoot Kris Peeters, minister-president van Vlaanderen, stelden daarna nog dat 'én het kartel én de federale regering overeind blijft', maar zij konden niet aangeven hoe dit concreet gestalte zou moeten krijgen. De beslissing bleek van buitenaf geforceerd om verder te gaan zonder kartel en in zowel de federale als Vlaamse regering te blijven. Volgens uitspraken van Peeters op 22 september zouden er bijkomende garanties inzake staatshervorming zijn gekomen van Franstalige partijvoorzitters. Deze ontkenden dat echter.
Met de beslissing van de N-VA zou de afzonderlijk opererende christendemocratische fractie in de Kamer gereduceerd worden tot 24 zetels. De gemeenschappelijke fractie had er 30. Het gevolg daarvan was dat een Vlaamse premier nu een regering leidde die in de Kamer niet meer kon steunen op een meerderheid aan Vlaamse kant. Van de 88 Vlaamse kamerleden steunden er nog maar 42 de regering, dat wil zeggen naast CD&V alleen de Open Vlaamse Liberalen en Democraten (Open VLD). Ofschoon een meerderheid niet grondwettelijk vereist was, betekende dit wel een geloofwaardigheidsprobleem voor premier Leterme. Bovendien werd aan Vlaamse kant gevreesd dat de staatshervormingsplannen nog verder zouden worden afgezwakt door de Franstaligen.

Coalitiebreuk in regering Vlaanderen

Dagblad *De Standaard* schreef op 22 september over het meest vergaande alternatief voor de diepe impasse, dat van nieuwe verkiezingen. Het vatte het geringe perspectief daarvan echter samen met de woorden: 'Zelfs de grootste optimisten weten dat een stembusgang midden november, met regionale verkiezingen in juni 2009 in aantocht, geen makkelijke regeringsvorming, laat staan een staatshervorming zal opleveren. Het enige concrete resultaat van ontslag zou zijn dat een gehavende CD&V/N-VA zich aan de kiezer moet presenteren en dat Leterme het land ondertussen weer voor een heel politiek seizoen in lopende zaken stort.'
De crisis verdiepte zich op 22 september verder toen de enige minister namens de N-VA in de Vlaamse regering, Geert Bourgeois, zijn functie neerlegde. Aanvankelijk zag het daar niet naar uit, omdat de partij niet direct reden zag tot deze stap. De coalitiegenoten van CD&V in de Vlaamse regering, Open VLD plus de Socialistische Partij Anders (SP.A) in combinatie met de Vlaams-Progressieven (Vl.Pro), eisten echter het vertrek van Bourgeois. Deze was sinds 2004 verantwoordelijk geweest voor Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media en Toerisme. Zijn bevoegdheden zouden waarschijnlijk worden overgenomen door minister-president Peeters.
Bij afwezigheid van Bourgeois stemde de Vlaamse regering diezelfde dag unaniem in met het opstarten van de communautaire dialoog met de Franstaligen.

Vlaamse regering lijkt eisen staatshervorming af te zwakken

Rond dezelfde tijd dat de breuk in het kartel tussen CD&V en N-VA een feit werd, zouden ook de beleidsvoornemens van de Vlaamse regering bekend worden. Na het aftreden van minister Bourgeois presenteerde minister-president Peeters deze zogeheten Septemberverklaring op 22 september in het Vlaams Parlement (Voor de volledige tekst, zie: http://www.vlaanderen.be/servlet/Satellite?pagename=Infolijn%2FView&c=Solution_C&p=1186804409590&cid=1221761667445)
Peeters wees op zes belangrijke beleidslijnen van het regeerakkoord, die de komende tijd verder zouden worden uitgewerkt:
• de uitvoering van de competentieagenda om talent maximaal tot zijn recht te laten komen en iedereen gelijke kansen te bieden om competenties te ontwikkelen;
• de uitvoering van het innovatiepact om onderzoek en ontwikkeling te stimuleren;
• het terugdringen van de wachtlijsten in de zorg door de inzet van bijkomende middelen;
• de uitvoering van het klimaatbeleidsplan met het oog op duurzame ontwikkeling;
• de vruchten plukken van de bestuurlijke reorganisatie door de kwaliteit van de dienstverlening aan de burgers en de ondernemingen te optimaliseren;
- het voeren van een algemene politiek van lastenverlaging.

Over de staatshervorming werd niet uitvoerig uitgewijd en de kwestie B-H-V kwam in het geheel niet aan de orde. Wel merkte Peeters op dat de federale discussies over de staatshervorming Vlaanderen grotere kansen boden om 'meer Vlaanderen te worden' en 'op duurzame wijze nieuwe bevoegdheden te verwerven'. En: 'Als er vandaag één handicap is die een efficiënt en slagkrachtig beleid bemoeilijkt, dan is het de bevoegdheidsversplintering tussen het federale en het deelstatelijk beleid.' Vlaanderen – en andere deelstaten – diende daadkrachtig te kunnen handelen 'zonder overmatig gehinderd te worden door andere beleidsniveaus'. Daarbij ging het volgens de minister-president vooral om bevoegdheden op sociaaleconomisch terrein.
Er bestond echter een eerdere versie van de beleidsverklaring, waarin aanzienlijk meer werd gezegd over de staatshervorming. Het was voor de hand liggend dat de aanpassing van deze tekst van 19 september voortvloeide uit de breuk in het kartel en het vertrek van Bourgeois uit de Vlaamse regering. Dat was ook de lezing van de N-VA zelf. Het schrappen van deze passages maakte volgens de partij duidelijk dat Peeters onvoldoende garanties had gekregen van de Franstaligen voor een dialoog die een verregaande staatshervorming mogelijk zou maken. Peeters ontkende echter dat er tussen beide zaken een verband bestond: de tekst zou al eerder zijn ingekort.
Dagblad *De Tijd* publiceerde op 24 september een artikel waarin beide teksten werden vergeleken. Daaruit bleek dat bijna twee pagina's waarin een aantal Vlaamse communautaire eisen expliciet werd vermeld, in de uiteindelijke versie geschrapt waren. Het ging daarbij om enkele harde Vlaamse standpunten inzake de dialoog tussen gemeenschappen, waarvan de eerste resultaten al in de huidige regeerperiode zichtbaar moesten zijn. In de tekst van 19 september stond onder meer:

'Het zwaartepunt van de bevoegdheden moet bij de deelstaten liggen.'

'Nu reeds wordt in de methode om tot deze bevoegdheidsverdeling te komen een omwenteling gerealiseerd: het is een gemeenschapsdialoog: een dialoog die gevoerd wordt vanuit de twee grote taalgemeenschappen.'

'De Vlaamse regeringspartijen verbinden zich ertoe om de in de gemeenschapsdialoog bereikte akkoorden, voor zover nodig, ook op federaal niveau goed te keuren. De Vlaamse regering verwacht hetzelfde engagement van alle politieke partijen die aan de gemeenschapsdialoog deelnemen.'

'Zeer belangrijk is dat het om een open agenda gaat waarbij criteria gehanteerd worden voor bevoegdheidstoewijzingen die volledig overeenstemmen met de algemene uitgangspunten van de Vlaamse resoluties van 1999 (...). Deze criteria zijn: wederzijds respect, territoriale integriteit, subsidiariteit/efficiëntie/homogeniteit, solidariteit, fiscale en financiële verantwoordelijkheid.'

'Overeenkomstig het Vlaams regeerakkoord wordt ook vooropgesteld dat er concrete resultaten worden geboekt binnen de eigen regeerperiode [vóór juni 2009].'

Daarnaast werd de kwestie B-H-V met name genoemd:

'Ook inzake Brussel-Halle-Vilvoorde geldt het regeerakkoord: de oplossing bestaat er voor de Vlaamse regering en de Vlaamse regeringspartijen in om de wetsvoorstellen terzake in het federale parlement te behandelen en goed te keuren.'

Bij het debat over de septemberverklaring op 24 september spitste de soms heftige discussie zich toe op de breuk binnen de Vlaamse regering als gevolg van de staatshervormingskwestie. De fractie van de N-VA stemde mét de oppositie tegen de verklaring, op twee onthoudingen na. Geert Bourgeois was een van deze twee. De regering kreeg het vertrouwen van het parlement door de steun van de overige deelnemers aan de coalitie: Open VLD, SP.A/Vl.Pro én CD&V.

CD&V-achterban steunt partijtop

Op het partijcongres van CD&V op 27 september wist de partijtop de aanwezige leden te overtuigen van de juistheid van haar beslissing om in de federale regering te blijven en de dialoog over staatshervorming aan te gaan. Want, in de woorden van Kris Peeters, stonden nu andere zaken bovenaan de agenda – en dan vooral de financiële crisis die de wereld, en ook België zelf, teisterde: 'Op een moment dat de Amerikaanse verkiezingscampagne wordt opgeschort, de Verenigde Staten 700 miljard in het financieel systeem willen pompen en we de zwaarste financiële crisis sinds 1930 meemaken, kunnen we de regering niet opgeven en alleen bezig zijn met de eigen navel en de staatshervorming.'
De stemverhouding kwam uit op 566 tegen 122. Wellicht dat ook de harde uitspraken jegens CD&V uit de mond van Bart de Wever, voorzitter van de N-VA, een rol speelden bij het maken van de keuze voor voortzetting van regeringsdeelname, welke tegelijkertijd het kartel opblies. De Wever had in *De Standaard* van 27 september de federale regering vergeleken met het collaborerende (Franse) Vichy-regime uit de Tweede Wereldoorlog en premier Leterme met de leider van dit bewind, maarschalk Philippe Pétain.
Dat er tegelijk ook veel ongenoegen onder de partijleden bestond, bleek uit het feit dat bijna 30 procent van de leden steun gaf aan een motie van de christendemocratische jongerenorganisatie. JONG-CD&V had daarin gepleit voor het ontslag van Leterme.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Noodingrepen moeten Belgische banken voor ondergang behoeden

Als gevolg van de internationale financiële crisis kwamen zowel de Belgisch-Nederlandse bank en verzekeringsmaatschappij Fortis als de Belgisch-Franse bank Dexia in september 2008 in ernstige problemen. De regeringen van de betrokken landen kwamen daarop met een reddingsplan voor de beide financiële instellingen.

Gedeeltelijke nationalisatie van bankverzekeraar Fortis

De regeringen van België, Nederland en Luxemburg besloten op 28 september om Fortis deels te nationaliseren. Daartoe staken zij 11,2 miljard euro in het concern, in ruil waarvoor ze een minderheidsbelang van 49 procent kregen in de bankdochters van Fortis in de drie landen. Er ging 4,7 miljard euro naar Fortis België, 4 miljard euro naar Fortis Nederland en 2,5 miljard euro naar Fortis Luxemburg. Met deze gedeeltelijke nationalisatie kregen de overheden aanzienlijke invloed op de bank, hetgeen nog versterkt werd door de aanstelling van overheidscommissarissen. Met de maatregelen moest het voortbestaan van Fortis gewaarborgd worden en een verdere koersval worden voorkomen.
De onderhandelingen werden vooral gevoerd door de ministers van Financiën van België en Nederland, Didier Reynders en Wouter Bos, de president van De Nederlandsche Bank (DNB) Nout Wellink en de gouverneur van de Nationale Bank van België (NBB) Guy Quaden.

Verkoop ABN AMRO

Fortis was niet alleen door de kredietcrisis in de problemen gekomen, maar ook door haar aandeel in de overname, in 2007, van de ABN AMRO Bank. Deze was na een lange strijd in handen gekomen van een consortium waartoe, behalve Fortis, de Royal Bank of Scotland (RBS) en de Spaanse Banco Santander behoorden.

De slechte financiële situatie van Fortis noopte de deelnemers aan het Benelux-overleg tot de beslissing dat ABN AMRO weer verkocht moest worden. De ING Groep, die vóór genoemde overname al in onderhandeling was geweest over een mogelijke koop, deed nu een bod op de bank van 10 miljard euro. Al snel bleek echter dat deze grootste Nederlandse financiële instelling dit bedrag niet kon opbrengen.

Derde topman Fortis treedt terug

Onderdeel van de afspraken was tevens het aftreden van de voorzitter van de raad van bestuur van Fortis, Maurice Lippens (65). Deze was steeds meer onder vuur komen te liggen door zijn verantwoordelijkheid voor wat nu werd gezien als een onverantwoorde overname van ABN AMRO. Eerder waren algemeen directeur Jean-Paul Votron (57) en financieel bestuurder Gilbert Mittler (59) teruggetreden.

Op 26 september had Fortis al bekendgemaakt dat Herman Verwilst (60), die tijdelijk de taak van Votron had overgenomen, was opgevolgd door Filip Dierckx (52). Verwilst kreeg een vertrekpremie mee van drie maal zijn jaarsalaris, ruim 5 miljoen euro. Volgens een woordvoerder van Fortis had hij daar contractueel recht op. De Belgische premier Yves Leterme meldde op 30 september aan het Fortis-bestuur een 'moreel probleem' te hebben met vergoedingen als

deze, maar voegde er aan toe niet te willen en kunnen ingrijpen in contractuele verbintenissen. Aan het ontslag van Lippens was overigens geen vertrekpremie verbonden.

Herstel blijft uit

Fortis had lange tijd volgehouden dat haar financiële positie gezond was, totdat ze in juni 2008 bekendmaakte ruim 8 miljard euro nodig te hebben om de balanspositie te versterken. Op 25 september deden geruchten de ronde dat er sprake was van acute geldnood en dat toezichthouder DNB de Nederlandse Rabobank om steun had gevraagd. Die dag daalde de waarde van een aandeel Fortis naar 5,2 euro, nog maar een zesde deel van wat het begin 2007 was.
Met de reddingsactie werd gehoopt op herstel van vertrouwen in Fortis, maar op de dag na de sluiting van de overeenkomst was daar nog weinig van te bemerken. Weliswaar ging op 29 september het aandeel Fortis na het openen van de beurzen met 13 procent omhoog, maar aan het einde van de dag was er alweer een verlies van bijna 24 procent.

Grootste daling ooit in waarde Dexia-aandelen

Diezelfde dag deden ook berichten de ronde dat de positie van Dexia wankel was. Het Franse dagblad *Le Figaro* meldde op 29 september dat de Belgisch-Franse bank op korte termijn een kapitaalverhoging nodig had. Dexia zelf ontkende dat het liquiditeits- of solvabiliteitsproblemen had, ook al was een dag eerder de voltallige raad van bestuur van het bedrijf in spoedzitting bijeengekomen. De geruchten bleken echter voldoende voor de grootste daling ooit in de waarde van Dexia-aandelen. Aan het eind van de 29ste september was de koers met bijna 30 procent gedaald. Dexia besloot de overheid te hulp te roepen en de Belgische minister Reynders zegde alvast steun toe.

Het laatste half jaar had Dexia 326 miljoen dollar (ca. 223 miljoen euro) verlies geleden bij zijn Amerikaanse obligatieverzekeringstak Financial Security Assurance (FSA). Deze laatste was zelf in de problemen gekomen doordat ze risicovolle hypotheekkredieten in de Verenigde Staten verzekerde. Dexia leed daardoor een nettoverlies van 27 procent.

België investeert met Luxemburg en Frankrijk 6,4 miljard

Premier Leterme, minister Reynders en diens Luxemburgse ambtgenoot van Financiën Luc Frieden maakten op 30 september een reddingsoperatie voor Dexia bekend. Er ging bijna 6,4 miljard euro naar de bank, een bedrag dat door tien partijen werd gefinancierd. De Franse regering plus de Franse overheidsholding en Dexia-aandeelhouder Caisse des Dépôts et Consignations (CDC) investeerden 3 miljard euro. Van de regering van Luxemburg, in welk land dochter Dexia BIL was gevestigd, kwam 376 miljoen euro beschikbaar in de vorm van een converteerbare lening. België droeg via overheden (2 miljard) en aandeelhouders (1 miljard) het resterende bedrag bij:

- Federale regering: 1 miljard
- Vlaamse regering: 500 miljoen
- Waalse regering: 350 miljoen
- Brusselse regering: 150 miljoen
- Gemeentelijke Holding NV (vertegenwoordiger van de Belgische gemeenten): 500 miljoen
- Arcofin CV: 350 miljoen
- Ethias: 150 miljoen

Evenals bij Fortis, vonden ook bij Dexia verschuivingen in de top plaats. Bestuursvoorzitter Axel Miller (42) en president-commissaris Pierre Richard (66) dienden op 30 september hun ontslag in. Zij zouden in afwachting van de benoeming van hun opvolgers de lopende zaken blijven waarnemen.

Het aandeel Dexia leek zich op 30 september weer wat te herstellen van de koersinzinking van de dag ervoor.

Drie grootste banken verliezen 60 miljard euro

De beurswaarde van de drie grootste Belgische banken was het laatste jaar dramatisch gedaald. Behalve Fortis en Dexia ging het om bankverzekeringsgroep KBC, die in deze periode 37 procent aan beurswaarde verloor. Dat kwam overeen met ongeveer 15 miljard euro. Het verlies van Dexia lag rond hetzelfde bedrag, maar daar betekende het een afname met 64 procent. Het verlies bij Fortis was intussen opgelopen tot 30 miljard.
Daarmee kwam het totaal aan waardeverlies van de Belgische grootbanken uit op 60 miljard euro.

Vijf Belgische begrotingen tussen 2000 en 2007 hadden tekort

In de periode 2000-2007 vertoonde de Belgische nationale begroting vijf maal een tekort en niet éénmaal, zoals tot dusverre werd aangenomen. Dat bleek uit gegevens van het Instituut voor de Nationale Rekeningen (INR) die op 30 september 2008 werden gepubliceerd. In alle gevallen betrof het paarse kabinetten. De herberekening kwam tot stand na een advies van Eurostat, het statistisch bureau van de Europese Unie, om alsnog bepaalde investeringen op te nemen in het begrotingssaldo.
Volgens de nieuwe cijfers was er in 2002, 2003, 2004, 2005 en 2007 sprake van een begrotingstekort en in 2000, 2001 en 2006 van een overschot. Volgens de tot dan toe gehanteerde cijfers sloot alleen 2005 af met een tekort. Over 2007 bedroeg het deficit 0,3 procent van het bbp ofwel 966 miljoen euro, 400 miljoen meer dan uit eerdere gegevens was gebleken. Het hogere tekort vloeide vooral voort uit het alsnog verrekenen van een aantal kapitaalinjecties, in het bijzonder die van gewesten in sociale huisvestingsmaatschappijen. Dat waren investeringen met sociale doelen waarmee geen winst werd nagestreefd.
Bij de andere genoemde jaren waarvoor het INR een tekort vaststelde, kwam het instituut uit op gemiddeld 350 miljoen euro. Dat kwam overeen met ongeveer 0,1 procent van het bbp. Uitgaande van de strengere regels zouden lokale overheden, deelstaten en federale overheid bij het opnieuw verrichten van dergelijke transacties rekening moeten houden met extra inspanningen om de begrotingsdoelen te realiseren.

JUSTITIE

Twintig jaar gevangenisstraf voor dader 'mp3-moord'

Adam G., hoofdverdachte inzake de gewelddadige dood van de zeventienjarige scholier Joe Van Holsbeeck, werd op 23 september 2008 door de jury van het assisenhof in Brussel schuldig bevonden aan geweldpleging met de dood als gevolg, maar niet aan moord met voorbedachten rade. Daarmee volgde zij het oordeel van de verdediging en niet dat van de openbaar aanklager, die was uitgegaan van roofmoord. De strafmaat was met twintig jaar cel echter toch hoog.

België

De scholier was op 12 april 2006 op station Brussel-Centraal met messteken om het leven gebracht, nadat hij geweigerd had zijn mp3-speler af te staan. De daad was bekend geworden als de 'mp3-moord'. Adam G. was in gezelschap van de minderjarige Mariusz O., die vastzat in een gesloten jeugdinstelling. De dood van de jongen veroorzaakte in België destijds veel opschudding.
Adam G. wilde zijn straf uitzitten in België en niet in Polen, zijn land van herkomst. Het verschil was dat hij dan niet pas kon vrijkomen na het uitzitten van de helft van zijn straf, maar na een derde daarvan. Hij vreesde bovendien voor problemen in Poolse gevangenschap vanwege zijn Roma-afkomst. Minister van Justitie Jo Vandeurzen achtte het echter onmogelijk aan de wens van Adam G. tegemoet te komen. Hij was na zijn daad naar Polen gevlucht, vervolgens gearresteerd en door dat land uitgeleverd op voorwaarde dat hij zijn straf in Polen zou uitzitten.

NATUUR EN MILIEU

Onderzoeken naar lekkage in nucleair laboratorium

De Belgische minister van Energie Paul Magnette haalde op 2 september 2008 fel uit naar het Nationaal Instituut voor Radioelementen (IRE) en het Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle (FANC) vanwege hun rol in het nucleaire incident in Fleurus. In deze Henegouwse plaats was op 25 augustus een lekkage van radioactief jodium vastgesteld. Magnette richtte zich vooral op het IRE, omdat de inspectie door het FANC onder de verantwoordelijkheid viel van minister van Binnenlandse Zaken Patrick Dewael. De laatste kondigde aan dat het detectiesysteem van het agentschap om radioactieve waarden te meten, zou worden verfijnd.
In een reactie op de uitspraken van Magnette spraken de vakbonden van het IRE op 4 september de vrees uit dat er werd gepoogd 'hen die verantwoordelijkheden dragen, te beschermen, waardoor de sancties uiteindelijk op de kap van de werknemers terecht zouden komen'. De verantwoordelijken zouden daarentegen gezocht moeten worden bij het FANC en zeker ook bij de top van het bedrijf, 'waar men niet in staat bleek de noodzakelijke maatregelen te nemen, noch duidelijk en betrouwbaar te communiceren'.

Cyprus

De raad van bestuur van het IRE bood diezelfde dag de omwonenden excuses aan vanwege de mogelijke gezondheidsgevolgen, die overigens vooralsnog niet zichtbaar waren. Tevens keurde ze maatregelen goed ter verhoging van de veiligheid: de installaties en de procedures werden aangepast om de hervatting van de productie veilig te laten verlopen, de veiligheidsvoorzieningen werden gereorganiseerd en voorkomen zou worden dat de gebeurtenissen zich ooit zouden herhalen. Tenslotte zou ze ook een intern onderzoek naar de gebeurtenissen instellen.
Er stonden nog drie onderzoeken op stapel. De beide genoemde ministers hadden een onderzoek gelast, terwijl het FANC een gerechtelijk onderzoek zou laten instellen naar het IRE.

(Vorige berichten pagina 486/1 - 2008)

CYPRUS

BINNENLAND

Politieke rivalen Cyprus doorbreken impasse

Datum voor begin onderhandelingen bepaald

Bij een ontmoeting op 25 juli 2008 tussen de Grieks-Cypriotische president Dimitris Christofias en de Turks-Cypriotische leider Mehmet Ali Talat spraken beiden af begin september directe onderhandelingen te beginnen. De uitkomst van het overleg zou daarna door middel van een referendum aan hun achterban worden voorgelegd. In een door Tayé-Brook Zerihoun, de uit Ethiopië afkomstige speciale afgezant van de Verenigde Naties, voorgelezen gezamenlijke verklaring werd de inzet van het overleg als volgt verwoord: 'Het doel van de onderhandelingen is een wederzijds acceptabele oplossing te vinden voor het probleem Cyprus die de fundamentele en legitieme rechten en belangen van de Grieks-Cyprioten en de Turks-Cyprioten zal waarborgen.'

Positieve start van overleg

Op 3 september kwamen de twee leiders daadwerkelijk samen en gingen op een verlaten vliegveld in de door de VN gecontroleerde bufferzone de besprekingen over de toekomst van Cyprus van start. Dit betekende dat er na 35 jaar een eind was gekomen aan de patstelling op het eiland. Als belangrijkste agendapunten golden: 1) de structuur van een verenigd federaal Cyprus; 2) de deling van de macht tussen de Grieks-Cypriotische meerderheid en de Turks-Cypriotische minderheid; 3) de veiligheidskwestie; en 4) het lot van vooral door Grieks-Cyprioten verloren eigendommen bij de Turkse invasie in 1974. Een ander heet hangijzer was de aanwezigheid van Turkse troepen op het eiland.
Analisten was duidelijk dat Talat een losse federatie voorstond, terwijl Christofias opteerde voor een sterk centraal gezag.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Periode met prijzen in ponden en euro's verlengd

Het Cypriotische parlement besloot op 10 juli 2008 de periode waarin de prijzen zowel in ponden als in euro's werden aangeduid, met drie maanden te verlengen. Dit betekende dat de Cyprioten tot het eind van het jaar in plaats van tot 30 september konden wennen aan de euro die op 1 januari was ingevoerd. De parlementair woordvoerder van de Beweging voor Sociaaldemocratie – EDEK wilde de prijzen in ponden pas half 2009 laten verdwijnen, omdat vooral ouderen moeite met de euro hadden en daardoor het slachtoffer konden worden van profiteurs.

Het ministerie van Financiën huldigde de opvatting dat hoe langer de prijzen in ponden zichtbaar waren, hoe langer het zou duren voor de burgers gewend zouden zijn aan de nieuwe munteenheid.

EUROPESE UNIE

Cyprus ratificeert Verdrag van Lissabon

Ondanks aarzelingen bij de afgevaardigden van de Progressieve Partij voor het Werkende Volk (AKEL), de partij van president Dimitris Christofias, keurde het Cypriotische parlement op 3 juli 2008 het Verdrag van Lissabon goed. Van de 49 aanwezige volksvertegenwoordigers stemden 31 afgevaardigden voor het pact dat door de Europese Unie naar voren was geschoven als vervanging van de in Nederland en Frankrijk afge-

wezen Europese grondwet. Het nieuwe verdrag beoogde de bureaucratie in Brussel beter te stroomlijnen, maar onduidelijk was of het in werking kon treden omdat de Ierse bevolking het kort daarvoor bij een referendum had afgewezen.

(Vorige berichten pagina 373/3 - 2008)

DUITSLAND

BINNENLAND

Frank-Walter Steinmeier in 2009 lijsttrekker sociaaldemocraten

Minister van Buitenlandse Zaken Frank-Walter Steinmeier (52) werd op 7 september 2008 door de top van de Sociaaldemocratische Partij Duitsland (SPD) aangewezen als lijsttrekker voor de parlementsverkiezingen in september 2009. Hij moest het daarin opnemen tegen de populaire bondskanselier Angela Merkel van de Christelijk-Democratische Unie (CDU).
De SPD verloor de laatste jaren flink in de peilingen en raakte intern verdeeld na vergaande hervormingen onder het kanselierschap van Gerhard Schröder. Daardoor kregen veel kiezers het gevoel dat de partij haar sociaaldemocratische wortels had verloochend.

Partijvoorzitter Kurt Beck treedt af

Bij het overleg van de SPD-top op 7 september 2008 viel nog een andere personele beslissing. Kurt Beck besloot om na twee jaar af te treden als partijvoorzitter. Hij zou worden opgevolgd door de zojuist in de politiek teruggekeerde voormalige voorzitter en exminister Franz Müntefering.

Rellen bij anti-islamcongres in Keulen

Een tegen de islam gericht congres met ongeveer driehonderd deelnemers uit Europese landen leidde in het weekeinde van 20 en 21 september 2008 in Keulen tot hevige rellen, waarbij rond de vijfhonderd personen werden gearresteerd. Er vonden straatgevechten plaats tussen linkse en rechtse groepen en met de politie, die drieduizend man had ingezet. Het geweld overschaduwde een door de autoriteiten gesteund vreedzaam protest van tienduizenden tegen de bijeenkomst.
Het congres was georganiseerd door de lokale extreem-rechtse groep Pro-Köln, die vijf leden had in de gemeenteraad van Keulen. In deze stad werd een van de grootste moskeeën van Europa gebouwd.

Beierse CSU verliest absolute meerderheid

Bij verkiezingen in Beieren op 28 september 2008 verloor de Christelijk-Sociale Unie in Beieren (CSU) haar absolute meerderheid in het deelstaatparlement. Deze had zij bezeten sinds 1962. De partij ging van 60,7 procent in 2003 naar 43,4 procent. Dit betekende dat de CSU een coalitie moest gaan vormen. De Sociaaldemocratische Partij Duitsland (SPD) profiteerde niet, want de partij ging achteruit van 19,6 naar 18,6 procent. Een aantal kleinere partijen won wel, zoals de Groenen met 9,4 procent, de liberale Vrije Democratische Partij (FDP) met 8 procent en een lijst genaamd Vrije Kiezers, waarop 10,2 procent van het electoraat stemde. De Linkspartij (Linke) bleef met 4,3 procent onder de kiesdrempel.

De dramatische verkiezingsuitslag voor de CSU leidde op 30 september tot het aftreden van partijvoorzitter Erwin Huber en van algemeen secretaris Christine Haderthauer. Als vervanger voor de tweeënzestigjarige Huber werd getipt de negenenvijftigjarige Horst Seehofer, vicevoorzitter van de CSU en Duits minister van Landbouw. Ook zou hij in de race zijn voor het nieuwe minister-presidentschap van Beieren.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Hypo vastgoedbank door collegabanken gered

De Hypo Real Estate, een grote bank die transacties in onroerend goed financierde, werd op 28 en 29 september 2008 door andere Duitse banken van de ondergang gered door toezeggingen voor miljardenkredieten. De centrale bank, de Bundesbank, en de toezichthouder voor de financiële markten, de Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht (BaFin), maakten dit bekend. Het ging om een bedrag van 35 miljard euro.
De Hypo Real Estate was in problemen gekomen doordat haar Ierse dochter Depfa Bank gespeculeerd had met riskante Amerikaanse hypotheken. De Hypo Real Estate, met hoofdkantoor in München, was met een balanstotaal van 395 miljard euro en negentienhonderd man personeel een van de grotere financiers van zakelijk onroerend goed in Europa.
Eerder kwamen in Duitsland regionale banken, zogenaamde Landesbanken, door speculaties in de Verenigde Staten in de problemen. Branchegenoten moesten daarop te hulp schieten door de verstrekking van miljardenkredieten, wat een consolidatieproces in deze sector in de hand werkte.

GEZONDHEID EN ZORG

Ziekenhuiswerkers demonstreren voor groter budget

Zo'n honderddertigduizend werkers in ziekenhuizen in heel Duitsland hielden op 25 september 2008 een grote demonstratie in het centrum van Berlijn. De dokters, verpleegkundigen en ander personeel protesteerden een dag nadat de regering een pakket van 3,2 miljard euro extra voor deze sector had goedgekeurd. De demonstranten wilden duidelijk maken dat dit veel te weinig was om te kunnen voorkomen dat nog meer ziekenhuizen door gebrek aan financiële middelen zouden moeten sluiten. In het afgelopen decennium had één op de tien ziekenhuizen om die reden moeten sluiten en waren honderdduizend banen verloren gegaan, terwijl het aantal patiënten met 17 procent was toegenomen.
Een tegengeluid kwam van Gerd Billen, hoofd van het Duitse verbond van consumentenfederaties. Hij zei voor de microfoon van *DeutschlandRadio* dat Duitsland 'te veel ziekenhuizen en te veel bedden' had en per hoofd van de bevolking ook meer dan andere Europese landen.

(Vorige berichten pagina 490/1 - 2008)

GRIEKENLAND

BINNENLAND

Minister treedt af na controversiële ruil van eigendommen met klooster

George Voulgarakis, sinds een jaar minister van Zeehandel in het Griekse kabinet, legde op 12 september 2008 zijn functie neer. In een verklaring beweerde hij het slachtoffer te zijn geworden van een door de oppositie

opgezette lastercampagne die zowel de conservatieve Nieuwe Democratie (ND) als de regering beschadigde.

In Griekenland was commotie ontstaan over een eigendomsruil tussen de staat en het invloedrijke Vatopedi klooster waar de vrouw van Voulgarakis als notaris bij was betrokken. Het klooster had achtduizend hectare grond met bossen bij het Vistonida-meer geruild voor een gebouw in het Olympische dorp en dit vervolgens direct verkocht. Bovendien bleek de bewindsman aandeelhouder te zijn van twee onroerend goed bedrijven. Ook in de ND had men daar moeite mee, zoals bleek uit de woorden van partijveteraan Yiannis Kefaloyiannis: 'Als een politicus zakenman wil zijn, houdt hij op politicus te zijn.'

Monniken bieden verontschuldigingen aan

De monniken van het Vatopedi klooster voelden zich door de ontstane consternatie op 26 september genoodzaakt verontschuldigingen aan te bieden 'aan het Griekse volk' voor de transactie. Ook vroegen zij om vergiffenis. Oppositiepartijen en de media hadden de ruil waarbij het klooster ook nog achthonderd hectare waardevolle grond in Ouranoupolis had ontvangen, sterk bekritiseerd.
De regering op haar beurt had de transactie verdedigd met het argument het gebied bij het Vistonida-meer te willen beschermen.

Parlementaire meerderheid van regerende Nieuwe Democratie slinkt

Het aantal afgevaardigden van de conservatieve Nieuwe Democratie (ND) liep op 30 september 2008 terug tot 151 nadat Stavros Dailakis uit de fractie was gestoten. Dat was nog juist genoeg voor een meerderheid in het 300 zetels tellende parlement. Dailakis had zich volgens zijn partijgenoten onmogelijk gemaakt door drie naaste adviseurs van premier Kostas Karamanlis te bekritiseren op een moment dat de regeringspartij onder vuur lag als gevolg van enkele ethische schandalen. Kort daarvoor had Karamanlis partijcritici gewaarschuwd 'ondermijnende' aanvallen die de regering verdeelden, niet langer te zullen tolereren.
Dailakas liet weten als onafhankelijk afgevaardigde door te zullen gaan in het parlement.

CULTUUR EN WETENSCHAP

Italië retourneert brokstuk van de Parthenon Marbles

Op 23 september 2008 bood de Italiaanse president Giorgio Napolitano de Griekse autoriteiten een brokstuk aan van de zogenaamde Parthenon Marbles (ook bekend als de Elgin Marbles). Het 2.500 jaar oude brokstuk was afkomstig uit de oude Akropolis en in de 19de eeuw door de Britse Lord Thomas Bruce, 7de graaf van Elgin en Kincardine en afgezant van de Engelse troon, naar Groot-Brittannië meegenomen voordat hij het aan een vriend uit Sicilië gaf.
Griekenland was zeer gebrand op de teruggave van de sculpturen en reageerde enthousiast. 'Dit gebaar wordt bijzonder gewaardeerd', merkte president Karolos Papoulias op. Velen zagen er een aanmoediging in de inspanningen te vergroten om de rest eveneens terug te krijgen.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Aantal in Griekenland gearresteerde illegale immigranten loopt op

Uit een verklaring van het ministerie van Zeehandel bleek op 8 september 2008 dat het aantal aangehouden illegale immigranten toenam. Sinds het begin van het jaar waren er 8.880 mensen opgepakt zonder geldige verblijfspapieren. Over heel 2007 bedroeg het aantal aanhoudingen 9.420, twee keer zoveel als het jaar daarvoor. Het betrof veelal Aziaten die via Turkije op weg waren naar West-Europa. Velen van hen werden op de Aegeïsche Zee gearresteerd.
Griekenland had meerdere keren hulp gevaagd aan de Europese Unie bij het bewaken van de grenzen.

Hulporganisatie stopt project wegens gebrek aan steun van autoriteiten

De Griekse tak van Artsen zonder Grenzen (MSF) maakte op 30 september 2008 bekend een humanitair project om immigranten te helpen stop te zullen zetten. De organisatie was verbolgen over het gebrek aan medewerking van de Griekse autoriteiten bij haar inspanningen de buitenlanders urgente medische bijstand te verlenen en hun leefomstandigheden te verbeteren. Soms moesten patiënten bijvoorbeeld worden onderzocht terwijl zij gevangen zaten.

Lokale autoriteiten en de politie schoven elkaar de verantwoordelijkheid toe bij misstanden in opvangcentra. Volgens MSF veranderde er daardoor niets aan de situatie.

Griekse Raad van State keurt legalisatie cremeren goed

Op 26 september 2008 liet de Raad van State in Griekenland weten geen bezwaar te hebben tegen het regeringsplan crematie te legaliseren en een lijst op te stellen met richtlijnen over de verspreiding van de as. De machtige Grieks-orthodoxe kerk was tegenstander van de wettelijke regeling omdat deze in strijd zou zijn met het leerstuk van de wederopstanding na de dood.

(Vorige berichten pagina 435/2 - 2008)

GROOT-BRITTANNIË

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Economische recessie lijkt niet te stoppen

Waarde van het pond naar historisch dieptepunt

De opmerking van de Britse minister van Financiën Alistair Darling op 1 september 2008 dat Groot-Brittannië de ergste economische crisis in zestig jaar tegemoet ging, had direct effect op de wisselkoers van het pond. De euro bereikte een hoogterecord van 81,40 pence en het pond zakte ten opzichte van Amerikaanse dollar naar 1,80.

De Bank of England rapporteerde dezelfde dag een scherpe daling in de verstrekking van hypotheken. Het aantal leningen voor het aankopen van onroerend goed was gezakt tot 33.000 – 71 procent lager dan in juli 2007 en het laagste getal in vijftien jaar. Consumenten spendeerden daarnaast minder geld vanwege de gestegen prijzen voor voedsel en brandstof, de oplopende werkloosheid en de toenemende angst voor een recessie.

Tweede reisbureau over de kop

Reisorganisatie K & S Travel zette op 13 september 2008 alle activiteiten stop vanwege financiële problemen, waardoor 150 vakantiegangers in de Turkse kustplaats Bodrum

strandden. De terugkeer van de reizigers was echter verzekerd via een garantiefonds waar de luchtvaartautoriteiten uit konden putten. Een dag daarvoor had XL Leisure Group PLC surseance van betaling aangevraagd waardoor meer dan 22.000 reizigers in het ongewisse kwamen te verkeren. Er waren inmiddels 94 repatriatievluchten uitgevoerd en de komende twee weken zouden deze worden voortgezet. Met deze operatie was volgens de Britse media een bedrag van 20 miljoen pond (ca. 25 miljoen euro) gemoeid.
De reisorganisaties zouden vooral in problemen zijn gekomen door de hoge brandstofprijzen.

Financiële autoriteit verbiedt voorlopig 'short selling'

De financiële autoriteit van Groot-Brittannië, de Financial Services Authority (FSA), nam op 18 september de ongebruikelijke stap de zogenaamde 'short selling' voor vier maanden te verbieden. De maatregel gold voor 29 financiële instellingen, waaronder de HBOS, RSA en Standard Life. De bank HBOS was kort daarvoor ternauwernood van de ondergang gered doordat Lloyds TSB de concurrent had overgenomen.

De reden van de maatregel was dat sommige investeerders zoals hedgefondsen en day traders door short selling koersdalingen in de hand werkten, om daar in een later stadium zelf weer van te profiteren. De praktijk om de beursstemming te beïnvloeden door het verspreiden van geruchten over bepaalde koersgenoteerde ondernemingen was al eerder verboden.

Aandelenkoersen zakken na afwijzing Amerikaans reddingsplan

Nadat het Amerikaanse Huis van Afgevaardigden eind september had geweigerd een reddingsplan van de regering voor de financiële sector goed te keuren, daalden de beursen wereldwijd. Het was de bedoeling van de Amerikaanse overheid met 700 miljard dollar (ca. 480 miljard euro) de banken te ondersteunen, maar critici meenden dat er te weinig garanties tegenover stonden.
Het negatieve bericht betekende dat de onrust op de financiële markten voorlopig aanhield. Op de Londense beurs verloren de aandelen van sommige banken meer dan 10 procent van hun waarde.

Franse energiegroep EDF neemt British Energy over

Dagblad *NRC Handelsblad* berichtte op 24 september 2008 dat het overheidsaandeel van British Energy (BE) was overgenomen door de Franse energiegroep Electricité de France (EDF). Daarmee kreeg het bedrijf, dat voor 84 procent in handen van de Franse staat was, controle over British Energy en een groter aandeel in de Europese markt voor kernenergie.
Volgens de Britse bestuursvoorzitter Adrian Montague betekende deze ontwikkeling dat British Energy nu een grote rol kon gaan spelen in het nieuwe kernenergieprogramma van de Britse regering. De kennis en ervaring van EDF, dat in eigen land 58 kerncentrales exploiteerde, was daarvoor onmisbaar.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Hooggerechtshof verwerpt immigratiebeperkingen Gurkha-veteranen

Nepalese soldaten die deel hadden uitgemaakt van de Britse strijdkrachten, de zogenaamde Gurkha-veteranen, behaalden op 30 september 2008 een overwinning bij het hooggerechtshof. Dit gebood de Britse regering een nieuw immigratiebeleid met betrekking tot de Gurkha-veteranen op te zetten omdat de huidige praktijk 'volledig onwettig' was. Hoewel zij bij verscheidene conflicten in de 20ste en 21ste eeuw de Britse vlag hadden verdedigd, mochten de veteranen zich tot 1997 niet automatisch vestigen in Groot-Brittannië. Hun strijd voor gelijkberechtiging was succesvol omdat zij, zoals rechter Nicholas Blake toelichtte, voor hun persoonlijke opoffering 'fair treatment' van de Britse overheid konden verwachten.

(Vorige berichten pagina 491/3 - 2008)

IERLAND

BINNENLAND

Premier Ahern treedt af wegens onderzoek naar zijn financiële situatie

Bertie Ahern, sinds 1997 premier van Ierland, legde op 6 mei 2008 zijn functie neer. Ook gaf hij zijn positie op van partijleider van Fianna Fáil (FF). Hij had eerder zijn afscheid aangekondigd nadat hij in verband was gebracht met een corruptieaffaire die hem op veel kritiek was komen te staan. Hoewel hij beweerde onschuldig te zijn en eerder in het parlement een motie van wantrouwen had overleefd, besloot Ahern terug te treden omdat het onderzoek naar zijn betrokkenheid volgens hem schadelijk was voor Ierland en voor zijn partij.

Parlement kiest nieuwe minister-president

Brian Cowen werd een dag later gekozen als opvolger van de afgetreden Ahern. De uitverkiezing van de achtenveertigjarige minister van Financiën lag in de lijn der verwachting. Waarnemers voorspelden hem echter een moeilijke ambtsperiode gezien de stagnerende economie en het aanstaande referendum over het Verdrag van Lissabon van de Europese Unie.

Sterke discriminatie tegen buitenlanders in Ierland

Een op 27 mei 2008 verschenen studie van het Economisch en Sociaal Onderzoeksinstituut (ESRI) wees uit dat bijna een kwart van de niet-Ierse ingezetenen vond dat zij soms gediscrimineerd werd. Bij mensen met een donkere huidskleur was het cijfer nog hoger, namelijk 40 procent, terwijl rond de 12 procent van de witte mensen waren gestuit op vooroordelen. Hoewel de discriminatie soms een grote impact had op de leefomstandigheden, diende slechts 6 procent een officiële klacht in.

Ruim vierhonderdduizend immigranten uit 188 landen

Een analyse door het Centraal Bureau voor Statistiek (CSO) van de volkstelling uit 2006 wees op 30 juni 2008 uit dat in Ierland rond de 420.000 buitenlanders leefden uit 188 landen. Meer dan 80 procent van hen was afkomstig uit landen als China, Duitsland, Groot-Brittannië, Letland, Litouwen, Nigeria, Polen en de Verenigde Staten.
Tijdens de hoogconjunctuur in de jaren negentig van de twintigste eeuw was Ierland een immigratieland geworden na meer dan een eeuw emigratieland te zijn geweest. Het CSO constateerde dat de buitenlanders zich niet alleen in de grote steden gevestigd hadden waar de meeste industrie was te vinden, maar ook in kleinere steden en dorpen.

De mannen waren in de groep oververtegenwoordigd, vooral bij de jongeren. Kinderen en bejaarden waren gering in aantal.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Economische crisis slaat toe in Ierland

Regering bezuinigt in verband met potentiële recessie

Op 8 juli 2008 presenteerde de Ierse regering een bezuinigingspakket omdat de belastinginkomsten daalden en de overtuiging groeide dat Ierland aan de vooravond stond van een economische recessie. Het land ondervond de gevolgen van de wereldwijde kredietcrisis waarbij de huizenmarkt was ingestort, de bestedingen van consumenten waren gedaald en de werkloosheid opliep. Daarnaast was er de negatieve invloed op de economie van de hoge olieprijzen.
De ruim twee maanden eerder aangetreden premier Brian Cowen benadrukte dat zijn land zich in een overgangsperiode bevond van exceptionele economische groei naar, zoals hij het formuleerde, 'een ander model' van toename van de economische activiteiten.

Grootste koersverliezen in vijftien jaar

De slechte vooruitzichten voor de Ierse economie veroorzaakten de hevigste koersterugval in vijftien jaar, aldus berichtte dagblad *NRC Handelsblad* op 9 juli. Vooral de vier grootste banken van het land werden getroffen. De aandelenkoers van de Bank of Ireland bijvoorbeeld daalde met 11 procent, terwijl de financiële groep Irish Life & Permanent, waar de Trustee Savings Bank deel van uitmaakte, de beurswaarde zag dalen met 14 procent. De sterke koersdalingen werden volgens insiders veroorzaakt door onzekerheid bij investeerders over de toekomst van de Ierse economie.
De Ierse regering had de aanvankelijke voorspelling van 3 procent economische groei voor 2008 inmiddels verlaagd tot 0,8 procent.

Werkloosheid loopt sterk op

Data van het Centraal Bureau voor Statistiek (CSO) wezen begin september op een sterke stijging van de werkloosheid in Ierland. In augustus was deze opgelopen tot 6,1 procent – het hoogste cijfer sinds december 1998. In de eerste acht maanden van 2008 hadden ruim 73.000 mensen zich ingeschreven bij het Live Register voor het krijgen van een uitkering, waarmee het totaal was gekomen op meer dan 247.000.
Het Live Register gaf overigens geen exacte weergave van de werkloosheid omdat parttimers en losse werkkrachten er ook stonden ingeschreven.

'Short selling' op beurs voorlopig stopgezet

In navolging van de Verenigde Staten en Groot-Brittannië werd in Ierland op 19 september de zogenaamde 'short selling' verboden voor aandelen van de Bank of Ireland, de Allied Irish Bank, Irish Life & Permanent en de Anglo Irish Bank. De methode van investeerders om geleende aandelen te verkopen en later te profiteren van de koersdaling zorgde voor toenemende economische instabiliteit en was voor de Irish Financial Services Regulatory Authority (IFSRA) aanleiding de maatregel af te kondigen.
Dagblad de *Irish Times* berichtte verder dat de Anglo Irish Bank een bod voorbereidde op een van Ierlands oudste financiële instituten, Irish Nationwide.

Ierland als eerste land eurozone in recessie

Officiële gegevens over de economie toonden aan dat Ierland het eerste land in de eurozone was dat in een recessie was beland, zo bleek op 25 september. In het eerste kwartaal van 2008 kromp de economie met 0,3 procent, terwijl het tweede kwartaal een negatieve groei liet zien van 0,5 procent. De economische crisis greep daarmee om zich heen in een land dat door zijn groei met dubbele cijfers in de jaren negentig van de twintigste eeuw nog de 'Celtic Tiger' werd genoemd. De laatste recessie dateerde dan ook van vóór die periode, namelijk 1983.

Deposito's van zes banken gegarandeerd door Ierse regering

De regering-Cowen maakte op 30 september 2008 bekend de particuliere en zakelijke deposito's bij de zes grootste banken in het land voor de volle 100 procent voor twee jaar te garanderen. De banken waren in grote moeilijkheden geraakt door de internationale financiële crisis en dreigden om te vallen.
Analisten noemden de Ierse maatregel een stap zonder precedent. Met name het feit dat geen beperkingen werden gesteld aan de garantie wekte verwondering. Omdat in andere Europese landen een dergelijke maatregel niet was genomen, wezen economen op het risico van kapitaalvlucht naar Ierland.

De Ierse ISEQ, de aandelenindex van de Irish Stock Exchange (ISE), nam na de staatsgarantie dezelfde dag met bijna 7,4 procent toe door stijging van de aandelen van de Bank of Ireland (13,2 procent), de Allied Irish Bank (16,1 procent), Irish Life & Permanent (35,8 procent) en de Anglo Irish Bank (63 procent).

JUSTITIE

Ierse minister van Justitie veroordeelt optreden politie

Naar aanleiding van drie rapporten over het optreden van de nationale Ierse politie betitelde minister van Justitie Brian Lenihan op 7 mei 2008 het optreden van sommige individuele beambten als 'onprofessioneel' en 'soms onwettig'. Gebleken was dat leden van An Garda Síochána, zoals het korps heette, in de jaren negentig van de twintigste eeuw in het onderzoek naar de dood van de veehandelaar Richard Barron arrestaties hadden verricht zonder wettelijke basis en verdachten hadden mishandeld.
Voormalig opperrechter Frederick Morris, belast met een onderzoek naar corruptie in het korps, had eerder aangetoond dat bij sommige zaken bewijsmateriaal gemanipuleerd was en wetgeving oneigenlijk was toegepast. Dat kwam enkele leidinggevenden toen op ontslag te staan.

Iers hooggerechtshof wijst vrijlating leider Real IRA af

De vijf rechters van het Ierse hooggerechtshof wezen op 30 juli 2008 het verzoek om vrijlating van Michael McKevitt af. De leider van de dissidente organisatie Real IRA – een afsplitsing van het Ierse Republikeinse Leger (IRA) – beweerde dat hij geen eerlijke rechtszaak had gekregen omdat zijn advocaten niet volledig waren ingelicht over een belangrijke getuige. Dat betrof de Amerikaan David Rupert, medewerker van zowel

het Amerikaanse Federal Bureau of Investigation (FBI) als van de British Secret Service (BSS), die was geïnfiltreerd in de Real IRA. De drie rechters van het antiterroristische Special Criminal Court hadden de bewijzen van Rupert geaccepteerd en het hooggerechtshof liet weten daar niets aan te kunnen veranderen.
McKevitt was in 2003 veroordeeld tot twintig jaar gevangenisstraf wegens terroristische activiteiten.

EUROPESE UNIE

Ieren stemmen bij referendum tegen Verdrag van Lissabon

Een meerderheid van 53,4 procent van de Ieren stemde op 12 juni 2008 bij referendum tegen het Verdrag van Lissabon. Dit was aan de bevolking voorgelegd als vervanging van de in Nederland en Frankrijk afgewezen Europese grondwet. In bijna alle landen van de Europese Unie werd in het parlement een afweging van 'Lissabon' gemaakt, maar de Ierse grondwet verplichtte de regering het verdrag, dat beoogde de EU slagvaardiger en democratischer te maken, aan een volksraadpleging te onderwerpen.
Premier Cowen had de Ieren verzocht 'ja' te stemmen omdat Ierland volgens hem veel voordeel had van het EU-lidmaatschap. Voor tegenstanders gaf echter de doorslag dat de lang gekoesterde Ierse neutraliteit in gevaar kon komen, dat abortus wellicht gelegaliseerd zou worden en dat over bedrijfswinsten misschien meer belasting betaald zou moeten worden. De opkomst bij de stemming bedroeg 55 procent.

Europa in crisis door uitslag

Het Ierse 'nee' zadelde de Unie op met een groot probleem. Het hervormingsverdrag zou namelijk pas in werking treden als alle EU-lidstaten er hun goedkeuring aan hadden gegeven. Premier Cowen toonde zich dan ook diep teleurgesteld over de uitslag en gaf aan dat zijn land in 'onbekende wateren' terecht was gekomen. Een van de leiders van het nee-kamp, de vermogende zakenman Declan Ganley, riep de premier op in Brussel te gaan onderhandelen om betere voorwaarden voor Ierland te krijgen. Volgens oppositieleider Eamon Gilmore (Labour Party) had dat weinig zin. De kiezers hadden gesproken en naar zijn mening was het verdrag dood.
Onafhankelijk onderzoek wees later uit dat de Ieren erkenden veel voordelen te hebben van het lidmaatschap van de Unie, maar door slechte voorlichting van regeringswege niet wisten wat het verdrag werkelijk inhield. Van de kiezers was wel 60 procent overtuigd van het nut nauw betrokken te zijn bij de EU.

(Vorige berichten pagina 261/2 - 2008)

MACEDONIË

BINNENLAND

Oppositie steunt minderheidsregering van Macedonië

Op 14 maart 2008 sloot premier Nikola Groejevski een overeenkomst met de oppositie over het voortbestaan van zijn regering. Deze deal was nodig geworden omdat het kabinet niet meer op een parlementaire meerderheid steunde nadat de dag daarvoor de Democratische Partij van Albanezen (PDS) eruit was gestapt. Groejevski wilde namelijk niet ingaan op een lijst van zes eisen van de partij met betrekking tot de behandeling van de Albanese minderheid. Daarbij kon de regering op dat moment in principe niet aftreden, omdat er van 2 tot 4 april een belangrijke top in Boekarest stond gepland van de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO), waarop gesproken zou worden over een mogelijk lidmaatschap van Macedonië.

Protesten na moordaanslag op oppositieleider

In de stad Tetovo gingen op 13 mei 2008 ongeveer tienduizend mensen de straat op om te protesteren tegen een moordaanslag een dag eerder op Ali Ahmeti, de leider van de Democratische Unie voor Integratie (DUI). De auto van Ahmeti, die op verkiezingstournee was, werd in Tetovo onder vuur genomen, maar Ahmeti bleef ongedeerd. Zijn aanhangers gaven de schuld aan de rivaliserende partij van etnisch Albanezen, de Democratische Partij van Albanezen (PDS), maar deze ontkende. Volgens DUI-campagneleider Izet Mexhiti zat ook de Macedonische geheime politie achter de aanslag.
De politie had twee verdachten van de aanslag op het oog, van wie er één, een eenëndertigjarige man, werd gearresteerd.

Regerende coalitie behaalt meerderheid bij parlementsverkiezingen

Gedeeltelijke annulering uitslag na ongeregeldheden

Op 7 juni 2008 maakte de Kiescommissie van Macedonië bekend dat ze de resultaten van de parlementsverkiezingen van 1 juni in 193 stembureaus, waar 170.000 mensen hadden gestemd, annuleerde. Over 300 van de 2.976 stembureaus waren bij de Kiescommissie klachten binnengekomen. Ze lagen bijna allemaal in het deel van het land waar etnisch Albanezen in de meerderheid waren. De reden van de annulering waren ongeregeldheden als stembusfraude, kiezersintimidatie en geweld. Zo vonden er bij 22 stembureaus gewapende gevechten plaats. Er vielen één dode en acht gewonden.
De stemming had wel duidelijk gemaakt dat de coalitie Voor een beter Macedonië van zittend premier Nikola Groejevski het goed had gedaan en de meerderheid van de 120 parlementszetels zou halen. In deze coalitie speelde zijn rechtsnationalistische Interne Macedonische Revolutionaire Organisatie – Democratische Partij voor Macedonische Nationale Eenheid (VMRO-DPMNE) de hoofdrol. De oppositionele sociaaldemocratische Zon – Coalitie voor Europa, geleid door de Sociaal-Democratische Unie van Macedonië (SDSM), legde het af tegen de zittende regering.

Herstemmingen

Op 15 juni vonden in de 193 bureaus herstemmingen plaats. De belangrijkste vraag zou zijn welke van de twee etnisch Albanese partijen de coalitiepartner van Groejevski zou worden. Het ging om de Democratische

Uitslagen parlementsverkiezingen Macedonië
(1 en 15 juni 2008)
Opkomst: 57 procent

partij	percentage	zetels
Coalitie Voor een Beter Macedonië	48,8	63
Zon - Coalitie voor Europa	23,7	27
Democratische Unie voor Integratie (DUI)	12,8	18
Democratische Partij van Albanezen (PDS)	8,5	11
Partij voor een Europese Toekomst (PEI)	1,5	1
overige		-
totaal		120

Samenstelling regering Macedonië
(26 juli 2008)

Premier
Nikola GROEJEVSKI

Vicepremier, belast met Economische Zaken
Zoran STAVRESKI
Vicepremier, belast met Europese Integratie
Ivica BOCEVSKI
*Vicepremier, belast met de Uitvoering van het Raamakkoord**
Abdilaqim ADEMI

Ministers:
Arbeid en Sociale Zaken
Xhelal BAJRAMI
Binnenlandse Zaken
Gordana JANKULOVSKA
Buitenlandse Zaken
Antonio MILOSOSKI
Cultuur
Elizabeta KANCESKA-MILEVSKA
Defensie
Zoran KONJANOVSKI
Economie
Fatmir BESIMI
Financiën
Trajko SLAVESKI
Informatiemaatschappij
Ivo IVANOVSKI
Justitie
Mihajlo MANEVSKI
Landbouw, Bosbouw en Waterstaat
Aco SPASENOVSKI
Milieu en Ruimtelijke Ordening
Nexhati JAKUPI
Onderwijs
Pero STOJANOVSKI
Plaatselijk Zelfbestuur
Musa XHAFERI
Transport en Communicatie
Mile JANAKIESKI
Volksgezondheid
Bujar OSMANI

Ministers zonder portefeuille:
Nezdhet MUSTAFA
Hadi NEZIRI
Vele SAMAK

*Vredesakkoord tussen regering en Albanese minderheid (2001)

Unie voor Integratie (DUI) en de Democratische Partij van Albanezen (PDS). Een ongeschreven regel van de Macedonische politiek luidde dat een Albanese partij deel moest uitmaken van de regering. Ongeveer een kwart van de Macedonische bevolking was etnisch Albanees.
De herstemming verliep zonder incidenten. Van de twee etnisch Albanese partijen won de DUI meer stemmen dan de PDS. Zij behaalden respectievelijk 18 en 11 zetels.

Oppositie boycot stemming over nieuwe regering

Op 26 juli keurde het Macedonische parlement de regering van premier Nikola Groejevski goed. Het was een coalitieregering van het rechtsnationalistische partijverbond Voor een Beter Macedonië en de DUI. De stemming werd geboycot door de oppositionele sociaaldemocratische Zon - Coalitie voor Europa vanwege de arrestatie tien dagen eerder van Zoran Zaev, een vicevoorzitter van Zon, die verdacht werd van banden met de georganiseerde misdaad. Ook de PDS boycotte alle parlementaire activiteiten vanwege kritiek op het verloop van de parlementsverkiezingen.
Groejevski zag het als prioriteit Macedonië te laten toetreden tot de Europese Unie en de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO). Hij beloofde verder dat zijn nieuwe regering zou werken aan een economische groei van minstens 6 procent, meer buitenlandse investeringen, modernisering van de infrastructuur, de bestrijding van corruptie en georganiseerde misdaad en het verbeteren van de etnische relaties.

Oppositie kiest nieuwe leider

Zoran Zaev, de in juli gearresteerde vicevoorzitter van de SDSM, werd op 18 september gekozen tot nieuwe partijleider. Hij verving Radmila Sekerinska, die het niet gelukt was eenheid en rust binnen de partij te brengen na de nederlaag bij de parlementsverkiezingen.
De arrestatie van Zaev (35), die ook burgemeester was van de stad Strumica, was aanleiding voor een boycot door de SDSM van alle parlementaire activiteiten. Deze eindigde toen Zaev op 5 augustus een pardon kreeg van president Branko Crvenkovski, die lid was van de SDSM.

Immuniteit van twee parlementsleden opgeheven

Op 27 september 2008 hief het parlement van Macedonië de immuniteit van twee van haar leden op. Het betrof de etnisch Albanese volksvertegenwoordigers Hisen Xhemaili en Hajrulla Mesini, beiden lid van de Democratische Unie voor Integratie (DUI). Er was strafrechtelijk onderzoek naar hen gestart omdat zij zich tijdens de etnische spanningen in 2001 schuldig zouden hebben gemaakt aan martelingen. Xhemaili zou betrokken zijn geweest bij de marteling van zes burgers. Verder zou Mesini de watervoorziening van de noordelijke stad Kumanovo hebben afgesloten, waardoor ruim honderdduizend mensen meer dan een maand zonder water zaten.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Kritiek Raad van Europa op misstanden in gevangenissen

Het Europees Comité ter Voorkoming van Marteling (CPT) van de Raad van Europa publiceerde op 10 september 2008 een rapport, waarin ernstige misstanden in de gevangenissen van Macedonië aan de kaak werden gesteld. Gevangenen klaagden over fysiek geweld, het vastbinden met ketenen, ernstige verwaarlozing en een systeem van gunstelingen.
Het CPT had drie Macedonische gevangenissen bezocht. Het signaleerde 'endemische verwaarlozing en intimidatie' en riep de Macedonische autoriteiten op de misstanden aan te pakken. In februari had het comité al een vergelijkbaar rapport uitgebracht.

JOEGOSLAVIË-TRIBUNAAL

Veroordeling van Macedonische politiecommandant

Het Joegoslavië-tribunaal sprak op 10 juli 2008 voormalig minister van Binnenlandse Zaken Ljube Boskovski bij gebrek aan bewijs vrij van de moord op drie etnisch Albanese mannen in het dorp Ljuboten in augustus 2001. Wel werd politiecommandant Johan Tarculovski tot twaalf jaar cel veroordeeld. Het was voor het eerst dat Macedoniërs voor het tribunaal terechtstonden.
Er waren in 2001 ernstige spanningen tussen Macedoniërs en etnisch Albanezen. In augustus van dat jaar werd Ljuboten aangevallen door een politiemacht, waarbij 23 burgers werden mishandeld van wie 7 met dodelijke gevolgen. Tientallen andere moesten vluchten en bezittingen werden vernield.

BUITENLANDSE ZAKEN

Griekenland blokkeert NAVO-lidmaatschap Macedonië

Tijdens een top van de Noord-Atlantische

Verdragsorganisatie (NAVO), die van 2 tot 4 april 2008 in Boekarest werd gehouden, blokkeerde Griekenland een mogelijk lidmaatschap van Macedonië, omdat het land zijn naam Republiek Macedonië niet wilde veranderen. Volgens de Grieken zou Macedonië hiermee aanspraak kunnen maken op de gelijknamige provincie in het noorden van Griekenland. Internationaal werd Macedonië aangeduid als Voormalige Joegoslavische Republiek Macedonië (FYROM). Op 10 april werd in het Griekse parlement met grote tevredenheid gedebatteerd over de geslaagde blokkering van het NAVO-lidmaatschap van Macedonië onder de naam Republiek Macedonië. Regering en oppositie waren hierover eensgezind en toonden zich verheugd dat ze begrip hadden gekregen van verscheidene NAVO-lidstaten.

Europese Unie roept op tot snellere hervormingen

Op 4 september 2008 riep eurocommissaris voor Uitbreiding Olli Rehn Macedonië namens de Europese Unie op om de hervormingen op acht beleidsdossiers sneller door te voeren. Tot deze dossiers behoorden onder meer politiële en juridische hervormingen, corruptiebestrijding en verbetering van het investeringsklimaat.
Macedonië was sinds 2005 kandidaat-lid van de EU, maar de formele toetredingsonderhandelingen waren nog niet gestart.

(Vorige berichten pagina 681/3 - 2007)

MONTENEGRO

BINNENLAND

Filip Vujanovic herkozen als president

De presidentsverkiezingen in Montenegro van 6 april 2008 werden overtuigend gewonnen door de zittende president Filip Vujanovic. Zijn overwinning met meer dan 50 procent in de eerste ronde betekende dat de westerse hervormingskoers die het land had ingezet sinds de afscheiding uit de federatie met Servië in 2006, werd ondersteund. Vujanovic was de kandidaat van de regerende Democratische Partij van Socialisten van Montenegro (DPS). Premier Milo Djukanovic gaf als reactie op de verkiezingsuitslag: 'Vujanovic' overwinning toont aan dat we het juiste beleid voeren.'
Vujanovic had drie tegenkandidaten: de pro-Servische Andrija Mandic van de Servische Lijst, de liberale kandidaat Nebosja Medojevic van de Beweging voor Verandering (PzP) en de socialist Srdjan Milic van de Socialistische Volkspartij van Montenegro (SNP). De overwinning van Vujanovic betekende tevens een nederlaag voor de Servische minderheid, die de banden met Servië wilde aanhalen in plaats van een westerse koers te varen.
De internationale waarnemers waren tevreden over het verloop van de verkiezingen. Ze hadden in 'bijna alle aspecten' voldaan aan de democratische standaarden. Wel was er kritiek op de vermenging van partijstructuren met staatsstructuren en het gebrek aan financiële transparantie.

Uitslagen presidentsverkiezingen Montenegro
(6 april 2008)
Opkomst: 68,2 procent

kandidaat	percentage
Filip Vujanovic	51,9
Andrija Mandic	19,6
Nebosja Medojevic	16,6
Srdjan Milic	11,9

Veel illegale software in Montenegro

Montenegro behoort mondiaal tot de twintig landen met het hoogste percentage illegale softwareprogramma's in gebruik, aldus een op 18 september 2008 gepubliceerde studie van de Business Software Alliance (BSA), een samenwerkingsverband van softwareleveranciers en hardwarepartners tegen illegale software. In 2007 ging het volgens de studie om 83 procent van alle computerprogramma's.
In 2005 was in Montenegro wetgeving tegen softwarepiraterij aangenomen. Oliver Obradovic van computerfabrikant Microsoft in Montenegro verklaarde dat het probleem lag bij kleine bedrijven en particulieren en dat overheidsinstellingen en grote bedrijven wel legaal werkten.

JUSTITIE

Zeventien personen veroordeeld in Albanees complot

Op 5 augustus 2008 kregen zeventien verdachten gevangenisstraffen van tussen de zeseneenhalf jaar en drie maanden opgelegd op verdenking een gewapende opstand te hebben voorbereid voor een autonome Albanese regio binnen Montenegro. Zij zouden hiertoe staatsinstellingen in het betreffende oostelijke grensgebied met Albanië hebben willen aanvallen. Daar leefde een Albanese minderheid, die ongeveer 7 procent van de circa zeshonderdduizend inwoners van Montenegro uitmaakte.

Vlak voor de parlementsverkiezingen van september 2006 waren twaalf etnische Albanezen gearresteerd. Onder hen bevonden zich vier Amerikaanse staatsburgers: de neven Kola Dedvukaj en Rrok Dedvukaj, Sokol Ivanaj en Doda Ljucaj, het vermeende brein achter de plannen. Zij vielen in de hogere strafmaat. De vijf andere leden van de groep opstandelingen waren opgepakt wegens verboden wapenbezit.

(Vorige berichten pagina 138/2 - 2008)

NEDERLAND

BINNENLAND

Politieke partijen, vrouwenorganisaties en kerken lijden ledenverlies

De voorgaande 25 jaar verloren politieke partijen, vrouwenorganisaties en kerken veel leden. De omgekeerde tendens was zichtbaar bij milieuorganisaties, solidariteits- en consumentengroepen. Dat was een van de conclusies van het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) in zijn op 2 september 2008 verschenen rapport *Maatschappelijke organisaties in beeld. Grote ledenorganisaties over actuele ontwikkelingen op het maatschappelijk middenveld.*
De ruim 130 maatschappelijke organisaties met minimaal vijftigduizend leden of donateurs hadden in 2006 gezamenlijk zo'n 50 miljoen leden/donateurs. Dat was een groei van 40 procent in vergelijking met 1980, toen het er bijna 36 miljoen waren. Deels werd de toename veroorzaakt door de bevolkingsgroei en de vergrijzing. De ledenaanwas deed zich voor bij organisaties voor internationale hulp en solidariteit (+ 83 procent), consumentenorganisaties (+ 89 procent) en vooral bij organisaties voor natuur en milieu (+ 444 procent). Daarentegen halveerden de ledentallen van politieke partijen en leden vrouwenorganisaties een verlies van 57 procent en de kerken van 29 procent.

Nederland

Het meeste vrijwilligerswerk werd gedaan in de sport, de amateurkunst, de zorg, het onderwijs en de kerk. Het aandeel van de Nederlandse bevolking van achttien jaar en ouder dat vrijwilligerswerk deed, daalde van 45 procent in 1980 naar 37 procent in 2004.

Bouw van half miljoen woningen gepland in de Randstad

Tot het jaar 2040 zullen er minstens vijfhondertduizend woningen in de Randstad worden gebouwd, zo besloot het Nederlandse kabinet op 5 september 2008. Daarmee moest niet alleen tegemoet worden gekomen aan de groeiende vraag naar huizen, maar ook een antwoord worden gegeven op de verminderde leefbaarheid, de gevolgen van klimaatverandering en problemen met bereikbaarheid.
Volgens de *Structuurvisie Randstad 2040* zou 40 procent van het woningbouwprogramma worden gerealiseerd in de bestaande steden, hetgeen alleen mogelijk was door compacter bouwen. Waarschijnlijk kwam dat vooral neer op meer hoogbouw. Verder zou Almere worden uitgebreid met zestigduizend woningen. Een aantrekkelijke woonomgeving zou worden bevorderd door onder meer de ontwikkeling van zogenaamde metropolitane parken, vergelijkbaar met bijvoorbeeld Hyde Park in Londen. Het zogeheten Groene Hart tussen Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en Utrecht zou in het vervolg moeten worden aangeduid met Groen Blauwe Delta. Dat gebied zou dan aansluiten op het IJsselmeer, de Noordzee en de Zeeuwse wateren. Daarmee kon het wateroverschot als gevolg van de klimaatverandering worden opgevangen.

Optimistische Troonrede ondanks onzekere economische situatie

Op Prinsjesdag, 16 september 2008, opende koningin Beatrix het parlementaire jaar met het voorlezen van de troonrede in de Verenigde Vergadering van Eerste en Tweede Kamer in de Haagse Ridderzaal. Daarin gaf zij een overzicht van het voorgenomen beleid van het vierde kabinet onder leiding van premier Jan Peter Balkenende, bestaande uit het Christen-Democratisch Appèl (CDA), de Partij van de Arbeid (PvdA) en de ChristenUnie (CU). Ondanks het wellicht kerende economische tij als gevolg van de internationale kredietcrisis, werd in de troonrede benadrukt dat de Nederlandse economie er voor 2009 relatief goed voor stond:

Leden van de Staten-Generaal,

Nederland kan zelfbewust en met vertrouwen inspelen op de hoge eisen die momenteel aan ons worden gesteld. Wereldwijd zijn er ontwikkelingen waarover mensen zich zorgen maken. Vrede en veiligheid staan op veel plaatsen onder druk. Duurzame economische groei is niet vanzelfsprekend. In eigen land vraagt de kwaliteit van de dagelijkse leefomgeving extra inzet. Ook zijn inspanningen nodig om onderling respect te versterken.

De regering wil met alle burgers samen bouwen aan een land dat vertrouwen heeft in zichzelf en de blik gericht houdt op de toekomst. Centraal in de begrotingsvoorstellen voor 2009 staan een intensieve internationale samenwerking, optimale kansen voor duurzame economische groei en een leefomgeving die mensen houvast en vertrouwen biedt.

Vrede en veiligheid vragen voortdurend aandacht. Wij leveren van oudsher bijdragen aan vredesmissies en ontwikkelingssamenwerking. Als internationaal georiënteerd land stelt Nederland zich verantwoordelijk en constructief op. Ook nu zet ons land zijn inspanningen op het gebied van internationale rechtsorde, mensenrechten, ontwikkelingssamenwerking en crisisbeheersing onverminderd voort. Om de veiligheidstaken goed te kunnen uitvoeren wordt geïnvesteerd in materieel en personeel.

De aanwezigheid van Nederlandse militairen in Afghanistan en andere conflictgebieden bevestigt dat onze solidariteit de landsgrenzen overstijgt. Voor de zware taak die zij vaak met gevaar voor eigen leven vervullen, verdienen zij niet-aflatende waardering. Wij denken aan hen die vielen en aan hun nabestaanden.

Fragiele staten hebben grote moeite de millenniumontwikkelingsdoelen te halen. Juist daarom investeert de regering extra in deze landen. Ook wil zij de vrijheid van meningsuiting, de mediadiversiteit en de vrijheid van godsdienst in de wereld bevorderen. Er worden daarom meer middelen toegevoegd aan het mensenrechtenfonds.

De Europese Unie heeft vrijheid en veiligheid gebracht in ons deel van de wereld. De regering zal zich blijvend inzetten voor een hechte Europese samenwerking. Het is verheugend dat u, Staten-Generaal, het Verdrag van Lissabon heeft goedgekeurd. De regering hoopt dat de lidstaten van de Unie in 2009 vervolg geven aan de ratificatie.
Samenwerking in Europees verband is eveneens cruciaal bij het realiseren van duurzame economische groei. De begroting van de EU dient daar in toenemende mate op te worden gericht.

Duurzame economische groei spreekt niet vanzelf. De wereldeconomie kampt met tegenslagen. Overal neemt de vraag naar voedsel en energie toe en stijgen de prijzen. De crisis op de financiële markten vertraagt ook in ons land de groei.
Dankzij de inspanningen van de afgelopen jaren staat de Nederlandse economie er relatief goed voor. De werkloosheid is laag. Sinds het jaar 2000 is de koopkracht per huishouden gemiddeld met 12 procent gestegen. Ons pensioenstelsel en andere sociale voorzieningen zijn solide. Alertheid blijft echter geboden.

De regering wil deze fundamenten verder verstevigen door verbetering van de concurrentiepositie, beperking van de inflatie en vergroting van de arbeidsparticipatie. De BTW wordt daarom niet verhoogd. Dit maakt een verantwoorde loonkostenontwikkeling en verlaging van de werknemerspremies op arbeid mogelijk. Zo kunnen in 2009 de lasten voor burgers en bedrijven dalen.

Ook voor volgend jaar streeft de regering naar een overschot op de begroting. Dit biedt ruimte om de kwaliteit van de zorg en de financiering van de AOW op lange termijn veilig te stellen. Voor een blijvend hoog niveau van collectieve voorzieningen is dit echter niet voldoende. Daarvoor is noodzakelijk dat meer mensen aan de slag gaan. Wie kan, moet meedoen.

Er zijn personeelstekorten in de zorg, in het onderwijs en in andere sectoren. Ook daarom is er de regering veel aan gelegen de arbeidsparticipatie te verhogen. Kinderopvang blijft aantrekkelijk voor ouders die betaalde arbeid verrichten. Voor mensen met een uitkering wordt werken financieel aantrekkelijker gemaakt. Werkgevers krijgen een subsidie als ze langdurig werklozen in dienst nemen. Voor jongeren tot 27 jaar komt er in plaats van een bijstandsuitkering een passend leer- en werkaanbod. De regeling voor jongeren met een beperking wordt aangepast, waardoor zij eerder naar werk worden begeleid. Werknemers krijgen een bonus als ze na hun 62ste jaar actief blijven op de arbeidsmarkt. Voor mensen met een deeltijdbaan gaat het extra lonen om meer uren te werken. Hoogopgeleide buitenlandse werknemers kunnen makkelijker in ons land aan de slag.

Het bedrijfsleven en de financiële sector zijn essentieel voor een krachtige economie. De regering maakt meer ruimte voor ondernemerschap. De belastingvrijstelling voor winst in het midden- en kleinbedrijf wordt verruimd. Het tarief in de onderste schijf van de vennootschapsbelasting gaat omlaag. Het schrappen van de eerstedagmelding is een van de maatregelen waardoor de administratieve lasten voor ondernemers verminderen. Het aanvragen van vergunningen wordt vereenvoudigd. Ook zal de regering gedurende vijf jaar aan kansrijke bedrijven ondersteuning bieden bij hun verdere groei.

Economische ontwikkeling is niet mogelijk zonder een adequate infrastructuur. De regering wil

de capaciteit van wegen en spoorlijnen vergroten. Bouwprojecten die daarop gericht zijn, moeten sneller worden uitgevoerd. De regering zal een voorstel voor een nieuwe Spoedwet wegverbreding bij de Kamer indienen. Ook zullen de lasten eerlijker over de weggebruikers worden verdeeld. In de toekomst wordt het bezit van een auto minder belast en het gebruik juist meer. Volgend jaar zet de regering de eerste stap op weg naar dit systeem. De belasting bij aanschaf wordt verlaagd; de motorrijtuigenbelasting verhoogd. Hoe schoner de auto, des te goedkoper autobezitters uit zijn. Om reizen per trein aantrekkelijker te maken, komen er nieuwe stations bij en gaan er meer treinen rijden.

Nederland is nu goed beschermd tegen het water. Maar de verwachte stijging van de zeespiegel maakt een forse meerjarige inspanning noodzakelijk. Wij willen dat ook onze achterkleinkinderen veilig in Nederland kunnen leven. De regering komt volgend jaar met een voorstel voor een Deltawet die het fundament hiervoor zal leggen.
Versterking van de economische structuur dient hand in hand te gaan met de zorg voor natuur en milieu. Onze afhankelijkheid van fossiele brandstoffen moet aanzienlijk afnemen. Daarom bevordert de regering het gebruik van aardwarmte en van zonne- en windenergie. Eenvoudiger procedures zullen ook de aanleg van windmolenparken in de Noordzee versnellen. Er komt een subsidieregeling voor de aanschaf van warmtepompen en zonneboilers. Over drie jaar zal een half miljoen woningen energiezuiniger zijn gemaakt.
De Nederlandse land- en tuinbouw zijn zeer innovatief. Dit biedt kansen om deze sectoren duurzaam te ontwikkelen. De regering zal de glastuinbouw stimuleren om netto energieleverancier te worden. De visserij verdient een stabiele toekomst.

Aan hun dagelijkse leefomgeving ontlenen mensen houvast en vertrouwen. De begroting voor 2009 bevat samenhangende voorstellen die de kwaliteit van de leefomgeving verbeteren. Burgers willen in een veilige en leefbare buurt wonen met goede scholen voor hun kinderen. Zij wensen ruimte voor ontspanning en sport, voor jong en oud. Zij verwachten menswaardige zorg en verzorging. Zij verlangen een overheid die betrouwbaar en duidelijk is. Samenwerking met burgers, gemeenten en woningbouwcorporaties is daarom nodig.

Respect, veiligheid en vertrouwen zijn kernwaarden in onze rechtsstaat. Tegen het schenden van normen moet opgetreden worden. Om recidive te voorkomen is goed begeleide terugkeer in de samenleving essentieel. Criminele verslaafden worden sneller met drang naar hulp begeleid. Agressief of intimiderend gedrag op straat is onacceptabel. Diegenen die ernstige overlast geven, zullen effectief worden aangepakt met een gebiedsverbod. Tegen mensen die agenten, ambulancepersoneel en andere dienaren van de publieke zaak bedreigen, wordt stevig opgetreden.
Duidelijkheid over wat wel en wat niet toelaatbaar is, versterkt vertrouwen tussen burgers onderling en vertrouwen in de overheid. Toezichthouders in buurten en wijken en op straten en pleinen vergroten het gevoel van veiligheid. In 2009 komen er 125 wijkagenten bij. Gemeenten krijgen de mogelijkheid bepaalde overtredingen direct te beboeten. Burgers kunnen ook zelf bijdragen aan een veilige leefomgeving. De regering zet zich onverminderd in voor een grotere rol van vrijwilligers bij brandweer en politie. Het vergroten van zelfredzaamheid van burgers en bedrijven bij crises en rampen krijgt bijzondere aandacht.

Met de meeste jongeren in Nederland gaat het goed. Maar er zijn ook kinderen die in de knel zitten. De regering wil aan hen betere kansen geven. Daarnaast werken justitie, politie en jeugdzorg nauw samen om ongewenst gedrag van jonge kinderen tijdig te corrigeren. Er komt ook hier meer aandacht voor preventie. Ouders worden aangesproken op het gedrag van hun kinderen. Om sneller passende hulp te verlenen, wordt de Verwijsindex Risicojongeren geïntroduceerd. Ook de oprichting van Centra voor Jeugd en Gezin en Veiligheidshuizen draagt hieraan bij.

Scholing en onderwijs verhogen de kansen van mensen. De regering werkt hard aan verbetering van het onderwijs. In het bijzonder wil zij de basisvaardigheden in taal en rekenen vergroten en het aantal zwakke scholen terugdringen. Ook de aanpak van schooluitval blijft een prioriteit. Voor VMBO-leerlingen die vooral ambachtelijke gaven hebben, komen er speciale vakscholen. Het onderwijs is zo goed als de leraar voor de klas. Om de positie van leraren te versterken, krijgen zij meer scholingsmogelijkheden en een betere beloning.

De regering wil een bloeiende kunst en cultuur stimuleren en alle jongeren vroeg daarmee in aanraking brengen. Kinderen tot twaalf jaar krijgen in 2009 vrije toegang tot musea. Jongeren tot achttien jaar kunnen met een cultuurkaart kennismaken met de inspirerende rijkdom van ons land.

Goede gezondheid en sportbeoefening hangen nauw samen. De regering investeert daarom extra in de mogelijkheden van sport voor de jeugd en voor mensen met een handicap. Om talentvolle sporters beter te ondersteunen, komen er Centra voor Topsport en Onderwijs. Het Olympisch Plan 2028 kan bij dit alles een bron van inspiratie zijn die zowel de breedtesport als het topsportklimaat versterkt.

De levenskwaliteit van burgers wordt verhoogd door goede en toegankelijke zorg.
De regering wil de zorg zo organiseren dat mensen met een chronische aandoening deze dicht bij huis ontvangen. Patiënten krijgen meer inzicht in de kwaliteit die geboden wordt. Invoering van het elektronisch patiëntendossier vermindert het aantal medische fouten. Vrijere prijsvorming en innovatie zijn nodig om wachtlijsten in te korten en de zorg goed en betaalbaar te houden. De regering zet in 2009 verdere stappen in deze richting.
Mensen die vanwege ziekte of ouderdom ernstige beperkingen ondervinden, krijgen meer keuzevrijheid bij de langdurige hulp die zij nodig hebben. Noodzakelijke zorg kan ook thuis geboden worden, waardoor ouderen langer in hun vertrouwde omgeving kunnen blijven wonen.

Kracht ontleent ons land aan de democratische rechtsstaat die burgers bescherming en houvast biedt. Gelijkwaardigheid, vrijheid, solidariteit, democratie en de principes van de rechtsstaat verdedigen wij in binnen- en buitenland. Samen dragen wij daar verantwoordelijkheid voor. De regering verleent steun aan de oprichting van een Huis van de Democratie en Rechtsstaat. Er komt een code voor 'goed besturen', waarin helder staat wat burgers van overheden kunnen verwachten. Verder zal een staatscommissie ingesteld worden die onder meer zal bezien welke mogelijkheden er zijn om de Grondwet beter toegankelijk te maken. Er komt een Handvest verantwoordelijk burgerschap. Alle inwoners van ons land dienen doordrongen te blijven van de democratische waarden en verantwoordelijkheden die het fundament vormen van de Nederlandse samenleving.
Goede taalbeheersing is een basisvoorwaarde om in onze maatschappij te kunnen meedoen. De regering vergroot de mogelijkheden voor het werven van taalcoaches. De inzet van autochtone Nederlanders om migranten te helpen bij het leren van de Nederlandse taal is van onschatbare waarde.

In de verhoudingen binnen ons Koninkrijk staan democratische beginselen als die van rechtszekerheid, deugdelijkheid van bestuur en wederzijds respect ook voorop. De regering hoopt in december met de lands- en eilandsbesturen een belangrijke stap te zetten naar de uitvoering van de afspraken over de staatkundige veranderingen van de Nederlandse Antillen. Bonaire, Sint-Eustatius en Saba gaan als openbaar lichaam deel uitmaken van Nederland. Deze statuswijziging is in voorbereiding.

Leden van de Staten-Generaal,

Met de maatregelen die de regering zich voorneemt voor 2009 wil zij het zelfbewustzijn van ons land vergroten en de fundamenten van onze economie en onze samenleving versterken. De regering beseft dat zij dit niet alleen kan. Eenieder zal daaraan vanuit eigen verantwoordelijkheid een bijdrage moeten leveren. We hebben de inzet van allen – burgers, werkgevers, werknemers, overheden en onze Europese en internationale partners – nodig. Alleen samen kunnen we werken aan een goede toekomst. Samen maken we Nederland sterker.

Op u, leden van de Staten-Generaal, rust hierbij een grote verantwoordelijkheid. De regering ziet uit naar een goede samenwerking. U mag zich in uw taak gesteund weten door het besef dat velen u wijsheid toewensen en met mij om kracht en Gods zegen voor u bidden.

Nederland

Rijksbegroting 2009

Minister van Financiën Wouter Bos bood op 16 september de Rijksbegroting (de deelbegrotingen van de afzonderlijke ministeries) en de Miljoenennota (de algemene toelichting op de Rijksbegroting) aan de Tweede Kamer aan.
Geheel nieuw waren de begrotingsplannen niet, omdat er zoals steeds gegevens uitlekten. Zowel kamerleden als media kregen traditiegetrouw vier dagen eerder al inzage in de begrotingsstukken, maar dienden te zwijgen tot de formele openbaarmaking op de derde dinsdag in september, Prinsjesdag. Dagblad *NRC-Handelsblad* doorbrak dit jaar de code echter en ging al op de zaterdag eraan voorafgaande over tot publicatie van de complete begroting. De hoofdredactie van de krant motiveerde dit op 13 september als volgt:

'De stukken over Prinsjesdag die u in deze krant leest, hebben wij verkregen via vrije nieuwsgaring. Andere media kregen de stukken gisteren via de Rijksvoorlichtingsdienst (RVD) onder embargo: zij mogen niet publiceren tot aanstaande dinsdag. (...)
Het Prinsjesdagembargo wijkt (...) op een cruciaal punt af van de regels die de Raad voor de Journalistiek voor het embargo heeft opgesteld. Wie voor het Prinsjesdagembargo tekent, mag ook niet publiceren als de informatie uitlekt. Een gewoon embargo wordt in dat geval als vervallen beschouwd en de journalistieke vrijheid als hersteld. Het Prinsjesdagembargo dwingt de media echter in beginsel te blijven zwijgen.
De embargoregeling kwam de afgelopen jaren onder druk te staan. Informatie uit de Rijksbegroting lekte vaak uit. (...) NRC Handelsblad vindt het knevelarij om op gezag van de RVD niet te mogen schrijven over voorgenomen besluiten die uitgelekt zijn. Besluiten over voorgenomen beleid, die voor de burger belangrijk zijn, horen zo snel mogelijk bekendgemaakt te worden.
Dit betekent niet dat deze krant altijd tegen embargo's is. (...) Maar meer dan vier dagen niet te mogen schrijven met het risico dat ook niet te kunnen doen als er toch elementen uitlekken, gaat ons een stap te ver. Dat klemt des te meer omdat leden van het kabinet zelf niet schromen informatie over de Miljoenennota naar buiten te brengen – op het moment dat het hún uitkomt.'

Economische situatie en stimuleringsmaatregelen

Het kabinet wees op de onrust op de financiële markten, waardoor de internationale economische situatie zich in een 'zorgwekkende' richting ontwikkelde: 'De crisis op de huizenmarkt en de daaropvolgende kredietcrisis in de Verenigde Staten zijn slecht voor het consumentenvertrouwen en het economisch herstel in Amerika. Het resultaat: een lagere groei in de VS, die ook zijn weerslag heeft op de groei in Europa. De aandelenkoersen staan wereldwijd onder druk. Door de groei van opkomende economieën is de vraag naar olie en grondstoffen sterk toegenomen. Mede hierdoor zijn de prijzen van olie en voedsel het afgelopen jaar fors gestegen.'
De economische groei, in 2006 en 2007 nog boven de 3 procent, zou afnemen. Voor 2008 werd een percentage van 2,25 procent verwacht en voor 2009 1,25 procent. Toch zou Nederland de groeivertraging goed kunnen opvangen vanwege de zeer lage werkloosheid, gezonde overheidsfinanciën en een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor buitenlandse investeerders. Voorwaarde was volgens het kabinet wel dat vakbonden en werkgeversorganisaties zich verstandig opstelden. Met name de stijgende inflatie, die voor 2008 werd geraamd op 2,75 procent en voor 2009 op 3,25 procent, vereiste het voorkomen van een loonprijsspiraal. Deze zou Nederlandse producten duurder maken, waardoor Nederland voor bedrijven minder aantrekkelijk zou worden. Wanneer werkgevers loonkosten niet meer konden opbrengen, zou de werkloosheid gaan stijgen. Het kabinet koos daarom voor het inperken van de inflatie en het zoveel mogelijk beschermen van de koopkracht van burgers. Om die reden werd afgezien van de voorgenomen verhoging van de BTW.

Het kabinet nam ook initiatieven om de krapte op de arbeidsmarkt als gevolg van de vergrijzing tegen te gaan. Dat moest gebeuren door een hogere arbeidsproductiviteit en vergroting van de deelname aan de arbeidsmarkt. Arbeidsparticipatie was ook van belang om de overheidsfinanciën op lange termijn financieel gezond te houden. Aan dat laatste zou ook worden bijgedragen door toekomstige 65-plussers met een hoger inkomen vanaf 2011 geleidelijk meer te laten bijdragen aan de financiering van de verzorgingsstaat.

Om de arbeidsdeelname te bevorderen zouden de premies voor werknemers op basis van de Werkloosheidwet (WW) tot nul worden teruggebracht, mits er bereidheid was bij de sociale partners voor een verantwoorde loonontwikkeling. Door nieuwe inkomensafhankelijke arbeidskortingen (720 miljoen euro in 2009) zou de stap naar werken aantrekkelijker worden. Om ouderen te stimuleren langer te werken kwam er een bonus voor mensen die doorwerkten na hun 62ste. Voor jongeren tussen de 18 en 27 jaar werd het werkleerrecht ingevoerd. Werkgevers zouden worden gestimuleerd om ouderen, langdurig werklozen en gedeeltelijk arbeidsongeschikten in dienst te nemen, via loonkostensubsidies en premiekortingen voor de arbeidsongeschiktheidsverzekering van werknemers.

De lasten voor bedrijven werden in 2009 lager. Zo zouden de winstvrijstelling in de inkomstenbelasting voor het Midden- en Kleinbedrijf (MKB) en de belastingaftrek voor startende ondernemers worden verhoogd. De zelfstandigenaftrek zou juist niet stijgen. Daarnaast kregen bedrijven door verlaging van de WW-premies voor werkgevers een lastenverlichting van 400 miljoen euro. Ook de administratieve lasten voor bedrijven werden verminderd.

Overheidsfinanciën en begrotingsbeleid

De beleidsprioriteiten voor 2009 pasten binnen de financiële afspraken die de regeringspartijen hadden gemaakt voor de komende jaren. Deze hielden het streven in naar een structureel overschot op de begroting van 1 procent van het bbp in 2011. Er zouden extra maatregelen worden genomen indien het risico reëel was op een begrotingstekort van 2 procent van het bbp, maar dat was vooralsnog niet nodig.
Het verwachte overschot op de begroting zou in 2008 en 2009 zelfs groter zijn dan eerder was aangenomen. De oorzaak daarvan lag in de hoge olieprijzen, die door de koppeling van de gas- aan de olieprijs zouden leiden tot meer inkomsten uit aardgas. Wel kon de hoge olieprijs de economische groei verder vertragen, waardoor ook de belasting- en premieopbrengsten konden afnemen. Vanwege deze mogelijke keerzijde zouden de meevallende aardgasbaten dan ook niet worden ingezet voor extra uitgaven.
Het was sinds de jaren vijftig van de twintigste eeuw niet meer voorgekomen dat voor het vierde jaar op rij sprake was van een begrotingsoverschot.
Door het toegenomen begrotingsoverschot zou ook de overheidsschuld sneller dalen dan verwacht. In 2009 zou deze naar verwachting uitkomen op 39,6 procent van het

De rijksinkomsten en rijksuitgaven voor 2009 (bedragen aangegeven in miljarden euro's)	
Rijksinkomsten totaal	182,2
Kostprijsverhogende belastingen	
Omzetbelasting (BTW)	46,0
Accijnzen	11,0
Belastingen van rechtsverkeer	6,1
Belastingen op milieugrondslag	4,6
Belastingen op Personenauto's en Motorrijwielen (BPM)	3,5
Motorrijtuigenbelasting	3,4
Invoerrechten	2,4
Vliegbelasting	0,4
Verpakkingenbelasting	0,3
Verbruiksbelasting op alcoholvrije dranken en andere producten	0,2
Belasting op zware motorrijtuigen	0,1
Belasting op inkomen, winst en vermogen	
Loon- en inkomstenbelasting	49,1
Vennootschapsbelasting	18,4
Dividendbelasting	3,8
Successierechten	1,9
Kansspelbelasting	0,5
Niet-belastingontvangsten	30,5
- waarvan gasbaten	10,2
Rijksuitgaven totaal	179,0
Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	34,9
Sociale Zaken en Werkgelegenheid	25,2
Gemeente- en Provinciefonds	18,7
Volksgezondheid, Welzijn en Sport	14,4
Nationale schuld (rente en leningen)	14,2
Verkeer en Waterstaat/Fonds Economische Structuurversterking (FES) en Infrastructuurfonds	10,8
Buitenlandse Zaken/Internationale Samenwerking/Europese Unie	10,7
Defensie	8,1
Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	6,6
Jeugd en Gezin	6,2
Justitie	5,7
Wonen, Wijken en Integratie	4,9
Financiën	4,1
Economische Zaken	2,6
Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit	2,4
Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer	1,2
Diversen (onderlinge betalingen)	8,3

bbp. Het kabinet verwachtte dat de overheidsschuld als percentage van het bbp in 2011 gedaald zou zijn tot het laagste niveau sinds 1814, toen voor het eerst de schuldcijfers werden geregistreerd.

Uitvoering beleidsprioriteiten

Onder het motto *Samen werken, samen leven* had het kabinet na haar aantreden in 2007 de beleidsprioriteiten voor de komende vier jaar vastgelegd. In 2009 zouden daartoe de volgende initiatieven worden genomen:

- Voor re-integratie van degenen die vallen onder de Wet Arbeidsongeschiktheidsvoorziening Jonggehandicapten (Wajong) en voor het implementeren van de nieuwe werkregeling die per 2010 in werking treedt, is in 2009 per saldo 34 miljoen euro extra beschikbaar.
- Om jongeren betere kansen te bieden op de arbeidsmarkt wordt in 2009 een extra bedrag van 39 miljoen euro beschikbaar gesteld. Dit zal onder andere worden gebruikt voor het verbeteren van de loopbaanoriëntatie, studiekeuze en begeleiding van leerlingen en voor een soepeler overgang van het Voorbereidend Middelbaar Beroepsonderwijs (VMBO) naar het Middelbaar Beroepsonderwijs (MBO). Aan sport en cultuur wordt meer aandacht besteed en VMBO-scholieren krijgen meer ruimte om met hun handen te leren.
- In 2009 worden circa vijfduizend beurzen uitgereikt aan leraren die verder willen studeren en krijgen zij betere salarissen.
- Door samenvoeging van de budgetten voor de Bureaus Jeugdzorg (BJ) en het jeugdzorgaanbod krijgen provincies in 2009 meer vrijheid om middelen in te zetten en kunnen wachtlijsten in de jeugdzorg verminderen. In 2009 is 870 miljoen euro beschikbaar voor jeugdzorg.
- In 2009 krijgen gemeenten 100 miljoen euro extra voor een landelijk dekkend netwerk van Centra voor Jeugd en Gezin (CJG). Ouders en jongeren kunnen hier terecht voor steun en advies bij opgroei- en opvoedingsvragen.
- Ter ondersteuning van inburgeringsprogramma's wordt in 2009 90 miljoen euro extra uitgetrokken.
- Er wordt 300 miljoen euro extra vrijgemaakt voor het vergroten van de leefbaarheid van 'aandachtswijken'. Daarvan komt 115,5 miljoen euro beschikbaar in 2009.
- Er wordt 29 miljoen euro besteed aan maatschappelijke innovatieprogramma's op het gebied van veiligheid, zorg en energie. Voor speur- en ontwikkelingswerk van bedrijven is 39 miljoen euro extra beschikbaar en voor innovatiekredieten in het MKB 40 miljoen euro.
- Uit het Fonds Economische Structuurversterking (FES) wordt de komende jaren maximaal 500 miljoen euro vrijgemaakt op het gebied van kennis, innovatie en onderwijs.
- Investeringen in welzijns- en milieuvriendelijke stallen worden in 2009 met 17 miljoen euro ondersteund.
- In 2009 is voor klimaat- en duurzaam energiebeleid ruim 1,7 miljard euro beschikbaar. Er komt subsidie voor het gebruik van warmtepompen, zonneboilers en zonnepanelen alsmede voor onderzoek naar nieuwe mogelijkheden om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen.
- Het openbaar vervoer per spoor wordt uitgebreid. Er gaan meer treinen rijden en er komen nieuwe stations. Hiervoor is 200 miljoen euro beschikbaar, waarvan 75 miljoen in 2009.
- In 2009 is voor het Hoogwaterbeschermingsprogramma 396 miljoen euro gereserveerd, teneinde de waterveiligheid op lange termijn te waarborgen.
- Om de criminaliteit te verminderen wordt de pakkans verhoogd en de draaideurcriminaliteit aangepakt. In 2009 komen er 125 extra forensisch assistenten bij.
- In 2011 moeten er 500 wijkagenten extra zijn. Daarvoor wordt in 2009 12 miljoen euro uitgetrokken.
- Om crisisbeheersingsoperaties als in Afghanistan goed te kunnen uitvoeren investeert de regering in 2009 in materieel en personeel.
- Het Mensenrechtenfonds ter bevordering van de vrijheid van meningsuiting, mediadiversiteit en vrijheid van godsdienst wordt verhoogd tot 25 miljoen euro.
- Gemeenten krijgen meer vrijheid om te bepalen welke maatregelen zij willen nemen om overmatig alcoholgebruik door jongeren te ontmoedigen.
- In 2009 wordt een wetsvoorstel ingediend om de rechten van patiënten vast te leggen en het klacht- en medezeggenschapsrecht in de zorg te versterken. Ten behoeve van innovatie door ziekenhuizen worden meer vrije prijzen in de ziekenhuiszorg toegelaten.
- De Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) wordt behouden voor de meest kwetsbare groepen. De vergoeding voor zorg in instellingen wordt meer gekoppeld aan de zorgbehoefte van cliënten dan aan het beschikbare aanbod.
- De kwaliteit van de dienstverlening moet worden verbeterd en het aantal ambtenaren worden verminderd. Veel gebruikte formulieren worden vereenvoudigd.
- In 2008 en 2009 worden twee specifieke

uitkeringen afgekocht, waarmee langlopende verplichtingen aan gemeenten komen te vervallen. Vermindering van het aantal specifieke uitkeringen draagt bij aan vermindering van administratieve lasten. Hiermee is een bedrag van 650 miljoen euro gemoeid.

• Met de gemeenten is afgesproken dat alle vreemdelingen die onder de pardonregeling een verblijfsvergunning hebben gekregen, in 2009 woonruimte zullen hebben.

Koopkrachtgevolgen kabinetsbeleid in 2009

Volgens de regering zou in 2009 de koopkracht van alle inkomensgroepen grotendeels op peil blijven. Berekeningen van het Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting (Nibud) bevestigden dat, maar het beeld veranderde wanneer rekening werd gehouden met specifieke regelingen waar sommige groepen voor hun inkomen bovengemiddeld van afhankelijk waren. Dat gold in het bijzonder voor de beperking van de fiscale ziektekostenaftrek. Daar maakten ongeveer 3,6 miljoen huishoudens gebruik van, maar door de afslanking van de regeling zou dat aantal dalen naar rond de 1 miljoen. Mensen met een niet zo hoog inkomen maar met hoge zorgkosten, zouden er daardoor alsnog op achteruit gaan. Rekening houdend met bijzondere kosten zouden vooral enkele van de meest kwetsbare groepen inkomen inleveren:

• Een alleenstaande met bijstand of een uitkering volgens de Wet Arbeidsongeschiktheid (WAO): -3 procent
• Een echtpaar met een inkomen rond het minimumloon: -2,5 tot -4 procent
• Een alleenstaande 65-plusser met een pensioen tussen 5.000 en 15.000 euro en die zorg krijgt via de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo): -2 procent
• Een echtpaar boven de 65 met een aanvullend pensioen tussen 10.000 en 30.000 euro: -0,5 tot -3 procent
• Een jonggehandicapte in een instelling met een Wajong-uitkering: -0,2 procent
• Een jonggehandicapte in een instelling met een WAO-uitkering: -2 procent

Begroting en beleidsvoornemens passeren gemakkelijk Tweede Kamer

De Rijksbegroting 2009 kwam tijdens de Algemene Politieke Beschouwingen van 17 en 18 september vrijwel ongeschonden door de Tweede Kamer. De beoordeling van het kabinetsbeleid liep bijna geheel langs de lijnen regeringspartijen-oppositiepartijen. CDA, PvdA en CU waren overwegend positief, maar zowel de linkse als rechtse oppositie leverden scherpe kritiek.

Slechts enkele voorstellen om het kabinetsbeleid aan te passen, verkregen een kamermeerderheid. Op voorstel van het CDA kwam er 165 miljoen euro extra over een periode van drie jaar beschikbaar voor de verbetering van regionale infrastructurele projecten. De PvdA zag haar moties aangenomen voor meer financiële middelen ten behoeve van schoolmaatschappelijk werk, bestrijding van schooluitval, aanstelling van meer conciërges en van meer wijkverpleegkundigen. Er werd op wens van de CU 30 miljoen euro vrijgemaakt voor een studentenkaart Openbaar Vervoer (OV-kaart) voor minderjarige MBO-scholieren.

Een gezamenlijke motie van de Socialistische Partij (SP) en de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie (VVD), beide in de oppositie, werd aangenomen om gemeenten in staat te stellen geld van reïntegratietrajecten voor jongeren in te zetten ter preventie van schooluitval. Op voorstel van de VVD nam de Kamer ook een motie aan om bij agressief gedrag tegen beroepsgroepen als buschauffeurs of ambulancepersoneel supersnelrecht toe te passen.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Verzekeraar Delta Lloyd compenseert gedupeerden woekerpolisaffaire

Verzekeraar Delta Lloyd maakte op 10 september 2008 bekend dat ze een schikking had getroffen met degenen die waren gedupeerd door woekerpolissen, beleggingsverzekeringen waarbij de verzekeraar veel meer kosten inhield dan de klant redelijkerwijs kon aannemen. Het beloofde rendement dreigde daardoor veel lager uit te vallen. Sinds de jaren negentig van de twintigste eeuw waren in totaal ongeveer 6,5 miljoen woekerpolissen verkocht. De stichtingen Woekerpolisclaim en Verliespolis, die gezamenlijk rond de tweehonderdduizend gedupeerden vertegenwoordigden, hadden maanden met Delta Lloyd onderhandeld voordat de schikking rond was.

Delta Lloyd trok 410 miljoen euro uit aan kostencompensatie, waarvan 300 miljoen euro was bestemd voor de 287.000 houders van woekerpolissen. Dat was inclusief de 30 miljoen euro die apart werd gereserveerd voor mensen die ondanks de compensatie in grote financiële problemen kwamen. Het ging hier om ongeveer twee derde van de in totaal 445.000 beleggingspolissen bij Delta Lloyd. Daarnaast werd 110 miljoen euro uitgetrokken voor polissen met een garantierendement.

Delta Lloyd, een van de grote beleggingsverzekeraars, was de eerste die tot een schikking was gekomen. Verwacht werd dat de overeenkomst model zou staan voor te verwachten schikkingen van verzekeraars Aegon, Nationale-Nederlanden (NN) en Fortis. Een kanttekening daarbij was wel dat Delta Lloyd het minste te lijden had onder de kredietcrisis. Volgens minister Wouter Bos van Financiën was er ook een parallel tussen deze crisis en de woekerpolisaffaire: 'Wat we nu in het groot meemaken met de wereldwijde kredietcrisis, hebben we in het klein al meegemaakt onder het mom van de woekerpolisaffaire. De gemeenschappelijke les is dat er iets vreselijk misgaat op de financiële markten als er producten worden aangeboden die door de afnemers niet volledig worden begrepen en soms zelfs niet door de verkopende partij.'

Maatregelen tegen beursspeculatie op koersdalingen

De Nederlandsche Bank (DNB) en de Autoriteit Financiële Markten (AFM), die toezicht hield op de beurs, vaardigden op 22 september 2008 met onmiddellijke ingang een verbod uit voor een periode van drie maanden op speculatie door beleggers op waardedalingen van aandelen. Volgens de financiële autoriteiten hadden speculatieve beleggers door dit 'naked short gaan' bijgedragen aan de extreme koersdalingen. Daarbij zouden zij ook actief negatieve geruchten hebben verspreid, onder meer over de solvabiliteit van de Belgisch-Nederlandse bank en verzekeraar Fortis, die intussen in dusdanig ernstige problemen was geraakt dat faillissement nabij was.

'Short gaan' betekende dat beleggers geleende aandelen verkochten om ze later tegen een lagere prijs op de markt terug te kopen. Wanneer er aandelen werden verkocht die niet in hun bezit waren, sprak men van 'naked short gaan'. Deze laatste vorm werd nu door een verbod getroffen. Doel was om daarmee bij te dragen aan de terugkeer van rust op de financiële markten, die door de internationale kredietcrisis drastisch verstoord was.

Thuiszorgorganisaties beboet wegens concurrentievervalsing

Vijf thuiszorgorganisaties in de regio's Kennemerland en Het Gooi kregen op 25 september 2008 door de Nederlandse Mededingingsautoriteit (Nma) boetes opgelegd wegens het maken van verboden afspraken. Het ging om HilverZorg, Thuiszorg Gooi en Vechtstreek (TGV), Vivium, Zorgbalans en Viva Zorggroep. Het totaal opgelegde boetebedrag was 7,8 miljoen euro, waarvan ruim 4 miljoen euro voor Viva Zorggroep in Beverwijk.
In 2007 had de NMa invallen bij de betreffende organisaties gedaan. Dat gebeurde omdat er afspraken waren gemaakt over werk- en gebiedsverdeling. In het kader van de grotere marktwerking in de zorg waren dergelijke afspraken verboden omdat ze de concurrentie beperkten.Volgens de organisatie van zorgondernemers Actiz waren de strafmaatregelen onaanvaardbaar. Voorzitter Han Noten, tevens fractievoorzitter van de Partij van de Arbeid (PvdA) in de Eerste Kamer, hekelde de onmogelijke eisen die aan zorgorganisaties werden gesteld: 'Van één kant worden [zij] aangespoord tot concurrentie en behandeld alsof ze in een volledig vrije markt opereren. Aan de andere kant worden ze geacht ketenzorg te bieden en daarvoor samen te werken met andere zorgorganisaties.' Kamerlid voor de Socialistische Partij (SP) Renske Leijten ging een stap verder door te stellen dat 'de concurrentie ons door de strot [wordt] geduwd door marktfundamentalisten'. Zij wees er bovendien op dat de opgelegde boetes de schatkist ten goede zouden komen en dus niet terug zouden vloeien naar de zorg: 'Niemand weet wat de boetes teweegbrengen in deze zorginstellingen, waarvan een aantal al problemen heeft de kwaliteit en continuïteit te waarborgen.'

JUSTITIE

Raad van State verbiedt opsluiting illegalen uit China

De Raad van State verbood op 5 september 2008 staatssecretaris Nebahat Albayrak van Justitie om illegaal in Nederland verblijvende Chinezen in vreemdelingenbewaring te plaatsen. De zaak was aangespannen door een illegale Chinees, die intussen was vrijgelaten. Er was geen hoger beroep meer tegen de beslissing mogelijk.
Illegalen konden naar het oordeel van de Raad van State alleen worden vastgezet als er zicht was op uitzetting naar het land van herkomst binnen een redelijke termijn. In het geval van China leverde dit telkens problemen op omdat de autoriteiten in dat land vrijwel nooit inreispapieren beschikbaar stelden aan mensen die terug moesten keren. Daarover waren wel gesprekken gaande, maar deze boden volgens de Raad voorlopig nog geen perspectief op een bevredigende regeling.

ONDERWIJS

Rekenprestaties op kwart basisscholen beneden niveau

De rekenprestaties zijn op 23 procent van de basisscholen onvoldoende, zo bleek uit het onderzoek *Basisvaardigheden rekenen-wiskunde in het basisonderwijs* van de Inspectie van het Onderwijs (IO). Het rapport werd op 29 september 2008 aan de Tweede Kamer aangeboden door staatssecretaris Sharon Dijksma van Onderwijs.
De conclusies waren gebaseerd op onderzoek bij circa 4.500 basisscholen. Het verschil tussen 'rekensterke' en 'rekenzwakke' scholen lag vooral in de hoeveelheid tijd die aan rekenen en wiskunde werd besteed. Op scholen die niet goed scoorden, ontbrak het veelal aan een heldere uitleg. Rekensterke scholen waren het sterkst vertegenwoordigd in de provincies Noord-Brabant en Limburg, terwijl rekenzwakke scholen relatief vaak voorkwamen in Friesland, Groningen, Drenthe en Flevoland.
Onderzocht werd hoe groot de groep scholen was waarvan de reken- en wiskundeprestaties achterbleven bij het gemiddelde van de schoolgroep waar ze toe behoorden. Uit de resultaten bleek dat 87 procent van de scholen voldoende presteerde aan het einde van het basisonderwijs en 73 procent gedurende de schoolperiode. Respectievelijk 9 procent en 23 procent lieten onvoldoende opbrengsten zien aan het einde van en gedurende de schoolperiode. Voor 4 procent van de scholen gold dat deze hun resultaten niet konden verantwoorden.

Middelbare scholen krijgen 200 miljoen extra

Volgens de IO hadden scholen de laatste jaren vooral aandacht gegeven aan verbetering van het taalonderwijs en minder aan het wegwerken van achterstanden bij rekenen-wiskunde. Beide problemen speelden niet alleen in het basisonderwijs, maar ook in het voortgezet onderwijs. In april was van regeringswege al eenmalig ruim 115 miljoen euro uitgetrokken voor verbetering van het taal- en rekenonderwijs.
Op 11 september kondigde staatssecretaris van Onderwijs Marja van Bijsterveldt aan dat middelbare scholen de aankomende vier jaar eenmalig een extra bedrag van 195,7 miljoen euro zouden krijgen. Dat kon naar eigen inzicht worden besteed, mits een deel ervan zou gaan naar taal en rekenen.

NATUUR EN MILIEU

Deltacommissie adviseert ingrijpende maatregelen tegen klimaatverandering

De Deltacommissie overhandigde op 3 september 2008 aan de regering haar advies *Samen werken met water*, waarin voorstellen werden gedaan om Nederland op lange termijn beter te beschermen tegen de gevolgen van klimaatverandering. Daartoe zou snel actie moeten worden ondernomen ter vergroting van de waterveiligheid. Behalve van klimaatbestendigheid moesten deze ook in dienst staan van de leefbaarheid van Nederland als leef-, woon-, werk-, recreatie- en investeringsgebied. De commissie stond onder voorzitterschap van voormalig minister van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit (LNV) Cees Veerman.
Volgens de commissie voldeed ongeveer een kwart van de dijken niet aan de bestaande normen, die bovendien achterhaald waren. De zeespiegel zou naar verwachting stijgen met 0,65 tot 1,30 meter in het jaar 2100 en met 2 tot 4 meter in 2200. De rivieren de Rijn en de Maas zouden in de winter steeds meer water moeten verwerken. Maatregelen waren dan ook vereist om de toenemende overstromingskansen te keren en de zoetwatervoorziening veilig te stellen.
De commissie bepleitte een verhoging van het veiligheidsniveau achter de dijken met een factor tien. Daartoe koos zij voor grootschalige zandsuppleties voor de Zeeuwse en Hollandse kust en het bouwen van onbreekbare dijken. Deze voorstellen maakten deel uit van een serie van twaalf aanbevelingen.
De kosten van de te nemen maatregelen

Nederland

werden door de commissie geraamd op 1,2 tot 1,6 miljard euro tot 2050 en op 0,9 tot 1,5 miljard in de periode 2050-2100, te betalen uit een nieuw Deltafonds dat onder beheer moest komen van de minister van Financiën. Het fonds kon worden gefinancierd met leningen en uit een deel van de aardgasbaten. Daarmee moest worden voorkomen dat het beschikbaar stellen van gelden uit politieke overwegingen weer ter discussie kon worden gesteld.

Meer ziekte- en sterfgevallen verwacht door hetere zomers

De komende decennia zal de wereldwijde klimaatverandering gedurende de zomermaanden in Nederland tot enkele honderden sterfgevallen en enkele duizenden ziektegevallen extra leiden. Dat concludeerden onderzoekers van het Erasmus Medisch Centrum (Erasmus MC), de Universiteit Maastricht (UM), het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) en het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) in een op 17 september 2008 openbaar gemaakt rapport.
De opstellers van het rapport verwachtten een hogere sterfte als gevolg van het heter worden van de zomers. Daarnaast zou er sprake zijn van een grotere incidentie van bepaalde ziektes. Daartoe hoorden allergische aandoeningen en de door tekenbeten overgebrachte ziekte van Lyme. Gevallen van voedselvergiftiging en besmetting via zwemwater zouden vaker vóórkomen. Door verhoogde blootstelling aan ultraviolette straling als gevolg van het dunner worden van de ozonlaag zou ook het aantal gevallen van huidkanker en staar toenemen.
Tegenover de stijging van het aantal ziekte- en sterfgevallen in de zomer stond een naar verwachting lager sterftecijfer tijdens de zachter wordende winters. Of deze daling opwoog tegen de toenemende zomersterfte, was niet duidelijk.

CULTUUR EN WETENSCHAP

Ruim 14 miljoen extra voor Nederlandse kunst

Minister Ronald Plasterk van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) maakte op 16 september 2008 bekend dat er 14,2 miljoen euro per jaar extra beschikbaar kwam voor de kunst in Nederland. Daarvan zou 7,2 miljoen euro gaan naar kunstinstellingen in de basisinfrastructuur, waarvan 4 miljoen naar instellingen in de Randstad en 3,2 miljoen voor die in de regio.
Een groot deel (4 miljoen) van de rest van het bedrag was bestemd voor 'internationale excellentie', waarmee werd gedoeld op instellingen van grote internationale betekenis. Het Koninklijk Concertgebouw Orkest (KCO) te Amsterdam en het Mauritshuis te Den Haag kregen elk 1,5 miljoen en de Design Academy in Eindhoven 1 miljoen. De resterende gelden werden verdeeld over de rijksmusea (2,3 miljoen) en de sectorinstituten (0,7 miljoen).

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Raad van State staat registratie Antilliaanse probleemjongeren toe

De Raad van State vernietigde op 3 september 2008 een besluit van de rechtbank in Den Haag, die het registreren van gegevens van Antilliaanse risicojongeren in een databank in augustus 2007 had verboden omdat daarmee het verbod op discriminatie zou worden overtreden. Volgens de Raad van State diende de registratie in dit geval echter een legitiem doel en kon daarom als een passend middel worden beschouwd. Ze sloot daarmee aan bij de beslissing van het College Bescherming Persoonsgegevens (CBP) dat voor een periode van twee jaar – aflopend in december 2008 – ontheffing had verleend van de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp), die registratie op grond van etniciteit verbood.
Het idee voor de databank was afkomstig van voormalig minister van Vreemdelingenzaken en Integratie Rita Verdonk. Criteria om de betreffende jongeren in de databank op te nemen, waren onder meer het ontbreken in de gemeentelijke basisadministratie, huurschuld, leerplichtproblemen of geweldsdelicten.

MILITAIRE ZAKEN

Opnieuw Nederlandse soldaat omgekomen in Afghanistan

In de Afghaanse provincie Uruzgan kwam op 7 september 2008 de Nederlandse soldaat der eerste klasse Jos ten Brinke uit Rekken, Gelderland, door een bermbom om het leven. Vijf andere militairen raakten gewond, van wie één ernstig. De explosieven gingen af in de Baluchivallei, op enkele kilometers van de patrouillebasis Qudus. De aanslag vond plaats na maanden van relatieve rust in Uruzgan.
Met de dood van Ten Brinke, die 21 jaar oud werd, kwam het totaal aantal dodelijke slachtoffers onder de Nederlandse troepen op zeventien. Op 18 april hadden de twee voorlaatste militairen de dood gevonden.

BUITENLANDSE ZAKEN

Nederlandse staat vrijgepleit van dood Bosnische Dutchbat-medewerkers

De rechtbank in Den Haag bepaalde op 10 september 2008 dat de Nederlandse Staat niet verantwoordelijk kon worden gesteld voor de dood van Bosnische medewerkers van Dutchbat en hun familieleden in 1995. Dutchbat was het Nederlands bataljon van de Verenigde Naties dat tot taak had de moslimenclave Srebrenica te verdedigen ten tijde van de burgeroorlogen in Joegoslavië en machteloos toezag hoe duizenden moslimmannen door Servische troepen werden vermoord. Omdat de bevelvoering over Dutchbat in handen was van de VN-vredesmacht in Bosnië, kon haar optreden volgens de rechtbank Nederland niet worden toegerekend.
De rechtszaak was aangespannen door nabestaanden van Bosnisch personeel van Dutchbat. Zij verweten Nederland onrechtmatig te hebben gehandeld omdat het de slachtoffers niet de bescherming had geboden die was voorgeschreven in de Geneefse Conventies van 1949 en meer in het bijzonder in het eerste en tweede aanvullende protocol van 1977. Tegen de uitspraak van de Haagse rechter zouden de nabestaanden beroep aantekenen.
De VN hadden in november 2002 al duidelijk gemaakt geen aansprakelijkheid te erkennen en waren bovendien niet vervolgbaar.

(Vorige berichten pagina 493/3 - 2008)

OOSTENRIJK

Oostenrijk

BINNENLAND

Grote verliezen voor regeringspartijen bij parlementsverkiezingen

Bij de parlementsverkiezingen in Oostenrijk van 28 september 2008 zakten de soci-

Oostenrijk

aaldemocraten en de conservatieven, die samen regeerden in een 'Grote Coalitie', naar de laagste scores in hun bestaan. De Socialistische Partij Oostenrijk (SPÖ) bleef wel de grootste partij met 29,3 procent van de stemmen, maar dit was een achteruitgang met 6 procent vergeleken met de vorige verkiezingen in 2006. De Oostenrijkse Volkspartij (ÖVP) was de grootste verliezer met een achteruitgang van 8,3 procent: van 34,3 procent terug naar 26,0 procent. De Groenen gingen licht achteruit, van 11,1 naar 10,4 procent.

Extreemrechts is grote winnaar

Grote winnaars waren de extreemrechtse partijen die bekend stonden om hun anti-immigratiestandpunten: de Vrijheidspartij Oostenrijk (FPÖ) en het Verbond voor de Toekomst van Oostenrijk (BZÖ), geleid door respectievelijk Heinz-Christian Strache en Jörg Haider. De FPÖ werd de derde partij met een score van 17,5 procent, een winst van 6,5 procent in vergelijking met 2006. Het BZÖ werd bijna drie keer zo groot: van 4,1 procent in 2006 naar 10,7 procent nu.
De extreemrechtse partijen beperkten zich deze keer niet tot het immigratievraagstuk, maar lokten ook kiezers die bezorgd waren over de hoge kosten van levensonderhoud en over werkloosheid in een tijd van wereldwijde financiële crisis. 'Zij zetten hun xenofobe retoriek op een laag pitje ten gunste van sociale onderwerpen, die de belangrijkste zorg van kiezers waren geworden', zo stelde politiek analist Emmerich Talos van de Universiteit van Wenen. FPÖ-leider Strache (39) 'brengt een frisse wind en jeugdig elan in een tamelijk saai politiek landschap en dit werd door veel jonge kiezers verwelkomd'. Jörg Haider scoorde volgens Talos goed omdat hij 'het kleed had aangetrokken van een gematigde en verantwoordelijke leider die wees op zijn prestaties als gouverneur van de provincie Karinthië'.

Mogelijk weer Grote Coalitie

Een herhaling van de linksrechtse coalitie van SPÖ en ÖVP leek nu het meest waarschijnlijk. De pas aangewezen nieuwe leider van de SPÖ, Werner Faymann, sloot een coalitie met een extreemrechtse partij categorisch uit. Zijn doel was, zo zei hij, 'een stabiele regering' te vormen, bij voorkeur met de ÖVP.
In juli 2008 kwam aan de 'Grote coalitie' tussen beide partijen een einde na een periode van slechts achttien maanden.

Uitslagen parlementsverkiezingen Oostenrijk
(28 september 2008)
Opkomst: 78,8 procent

partij	percentage 2008	zetels 2008	percentage 2006
SPÖ	29,3	57	35,3
ÖVP	26,0	51	34,3
FPÖ	17,5	34	11,0
BZÖ	10,7	21	4,1
Groenen	10,4	20	11,1
totaal		183	

SPÖ - Socialistische Partij Oostenrijk
ÖVP - Oostenrijkse Volkspartij
FPÖ - Vrijheidspartij Oostenrijk
BZÖ - Verbond voor de Toekomst van Oostenrijk

Wilhelm Molterer treedt af als ÖVP-leider

ÖVP-leider Wilhelm Molterer was het eerste slachtoffer van de voor zijn partij dramatisch slecht verlopen verkiezingen. De drieënvijftigjarige Molterer, vicekanselier en minister van Financiën, trad op 29 september af als partijleider ten gunste van Josef Proll. Deze was de neef van de machtige partijman Erwin Proll, gouverneur van Neder-Oostenrijk. 'Alle opties voor de vorming van een nieuwe regering zijn open', zo zei Josef Proll op een persconferentie.

(Vorige berichten pagina 497/2 - 2008)

Portugal

PORTUGAL

BINNENLAND

Sociaal-Democratische Partij kiest nieuwe leider

Manuela Ferreira Leite werd op 22 juni 2008 in de noordelijk gelegen stad Guimarães gekozen tot leider van de oppositionele Sociaal-Democratische Partij (PSD). De voormalige minister van Financiën (2002-2004) was de eerste vrouw in Portugal die een grote partij ging aanvoeren. Het werd als haar belangrijkste taak gezien de centrumrechtse sociaaldemocraten voor te bereiden op de parlementsverkiezingen in 2009 waar de Socialistische Partij (PS) van premier José Sócrates verslagen diende te worden.

Portugese politie stopt onderzoek naar vermist Brits meisje

Procureur-generaal Fernando José Pinto Monteiro maakte op 21 juli 2008 bekend dat het onderzoek naar de verdwijning van de Britse Madeleine McCann wegens gebrek aan bewijs was stopgezet. Dit betekende dat de ouders van de driejarige peuter niet langer als verdachten golden, evenals de Brit Robert Murat. Laatstgenoemde had een week daarvoor excuses en een schadevergoeding ontvangen van 600.000 pond (ca. 757.000 euro) van elf Britse nieuwsbladen die hij wegens smaad had aangeklaagd. De McCanns hadden eerder om dezelfde reden een schikking getroffen met kranten als de *Daily Express*, de *Daily Star* en de *Sunday Express*.

Immuniteit oud-premier Santana Lopes opgeheven

Het ethisch comité van het Portugese parlement nam op 24 september 2008 unaniem het besluit de immuniteit van voormalig eerste minister Pedro Santana Lopes op te heffen. Volgens comitélid Feliciano Barreiras Duarte was de rechtse politicus het zelf eens met de maatregel. Tegen Santana Lopes was een onderzoek ingesteld wegens machtsmisbruik bij de distributie van sociale woningen gedurende zijn ambtsperiode als burgemeester van Lissabon (2002-2004).
Het parlement moest de beslissing van het ethisch comité nog bekrachtigen.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Portugal gaat winsten oliemaatschappijen zwaarder belasten

Op 19 september 2008 keurde de Portugese volksvertegenwoordiging nieuwe wetgeving goed die de belasting op winsten van oliemaatschappijen verhoogde tot 25 procent. De opbrengsten uit wat de Robin Hood-belasting werd genoemd, zouden de schatkist 100 miljoen euro extra opleveren – geld dat gebruikt zou worden voor de financiering van de sociale dienstverlening.
Afgevaardigden van de regerende Socialistische Partij (PS) stemden voor de wet, terwijl de leden van de conservatieve Sociaal-Democratische Partij (PSD) deze afkeurden. Oliemaatschappijen bekritiseerden de maatregel en noemden deze unfair.

JUSTITIE

Oud-minister krijgt schadevergoeding voor pedofilieaanklacht

Een Portugese rechtbank wees op 2 september 2008 voormalig minister Paulo Pedroso een schadevergoeding toe van 100.000 euro. De oud-bewindsman was enige jaren daarvoor ten onrechte vijf maanden gevangengezet op beschuldiging betrokken te zijn geweest bij een pedofiel netwerk dat in relatie stond met de Casa Pia kindertehuizen.
Pedroso maakte op radiostation *TSF* duidelijk dat de 'laster' sporen had achtergelaten die niet uit te wissen waren. Hij hoopte dat er nagedacht zou worden over hoe 'deze publieke lynchpartij' mogelijk was geweest.

BUITENLANDSE ZAKEN

Portugal gaat Venezuela computers leveren

De Venezolaanse president Hugo Chávez kwam op 27 september 2008 met premier José Sócrates overeen dat Portugal een miljoen computers aan Venezuela zou gaan leveren. Het doel daarvan was om het onderwijs te verbeteren.
Portugal ging Venezuela ook helpen bij de bouw van vijftigduizend geprefabriceerde huizen. Beide regeringsleiders kwamen tevens overeen de samenwerking in de energiesector uit te breiden.

(Vorige berichten pagina 326/1 - 2008)

RUSSISCHE FEDERATIE

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Russische aandelenmarkt grillig

De aandelenkoersen in Rusland schoten op 19 september 2008 weer omhoog en herwonnen veel van de waarde die zij eerder in de week hadden verloren. Dit gebeurde nadat de regering tientallen miljarden dollars in de markt had gepompt om een grote financiële crisis te voorkomen. De belangrijkste index, de in dollars gevoerde RTS, was 23,39 procent gestegen na het sluiten van de handel, terwijl de in roebels gevoerde MICEX 28,69 procent omhoogging. Dat was grofweg evenveel als de daling in het begin van de week, die de sterkste was sinds de financiële crisis van 1998. De handel was op enkele dagen meerdere keren tijdelijk stilgelegd, omdat de koersen te snel stegen.
De koersen op de twee Russische aandelenmarkten daalden op 29 september opnieuw scherp, vooral als gevolg van het tumult op de Amerikaanse en Europese markten. De RTS ging op die dag met 7,11 procent omlaag en de MICEX met 5,5 procent.

MILITAIRE ZAKEN

Rusland test nieuwe intercontinentale raket

De Russische marine maakte op 18 september 2008 bekend dat ze een succesvolle proefvlucht van een nieuwe intercontinentale raket had uitgevoerd. De raket van het type Boelava werd onderwater gelanceerd vanaf de nucleaire onderzeeër Dmitri Donskoj in de Witte Zee. De koppen van de raket raakten het doel bij een militair oefenterrein op het schiereiland Kamtsjatka. Volgens eerder gepubliceerde Russische gegevens had de Boelava een bereik van 9.975 kilometer en kon deze zes kernkoppen vervoeren die elk een eigen doel konden raken.

Russische president wil nucleair arsenaal moderniseren

De president van Rusland, Dmitri Medvedev, zei op 26 september 2008 dat het land zijn strijdkrachten en zijn kernarsenaal moest moderniseren. Medvedev kondigde ook de bouw van oorlogsschepen aan, vooral van nucleair voortgestuwde onderzeeboten die zouden zijn bewapend met kruisraketten.

Volgens de president was de noodzaak van modernisering duidelijk geworden door het militaire conflict met Georgië in augustus. De korte oorlog had volgens commentatoren tal van tekortkomingen bij het Russische leger aan het licht gebracht.

BUITENLANDSE ZAKEN

VS zien af van civiel nucleair samenwerkingsverdrag met Rusland

De Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken Condoleezza Rice maakte op 8 september 2008 bekend dat president George W. Bush een verdrag over civiele nucleaire samenwerking met Rusland niet liet goedkeuren. Het verdrag behelsde een regeling waarbij Rusland tegen een aanzienlijke vergoeding gebruikte nucleaire brandstof zou importeren en opslaan. De brandstof was afkomstig van door de Verenigde Staten aan diverse landen geleverde kerncentrales.
Bush had het verdrag in mei ter aanvaarding aan het Congres voorgelegd. Het leek al onwaarschijnlijk dat het Congres in het lopende kalenderjaar het verdrag nog zou goedkeuren, maar Bush had er kennelijk voor gekozen duidelijk zijn ongenoegen met het Russische beleid ten aanzien van Georgië te laten blijken door het openlijk in te trekken. Rusland had begin augustus een oorlog van vijf dagen met Georgië uitgevochten.
Het intrekken van het verdrag viel samen met de bekendmaking van het verlenen van Amerikaanse financiële steun aan Georgië voor een bedrag van een miljard dollar.

Russische president pareert westerse kritiek

President Dmitri Medvedev reageerde op 18 september op westerse kritiek naar aanleiding van het Russische militaire optreden in Georgië door te zeggen dat Rusland zijn eigen weg zou blijven gaan maar zich niet zou verschansen achter een nieuw IJzeren Gordijn. Medvedev beschuldigde de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO) ervan de oorlog geprovoceerd te hebben door Georgië militair te moderniseren. Hij reageerde daarmee op scherpe kritiek door de Amerikaanse minister Rice van een dag eerder.

Rusland en Venezuela ondertekenen akkoorden over olie en gas

Rusland en Venezuela ondertekenden op 26 september 2008 overeenkomsten over samenwerking in de olie- en gasindustrie. De ondertekening vond in de Russische stad Orenboerg plaats in aanwezigheid van president Hugo Chávez van Venezuela en zijn Russische ambtgenoot Dmitri Medvedev. Voorts toonde premier Vladimir Poetin zich bereid tot gesprekken over verdere Russische wapenleveranties aan Venezuela en mogelijke hulp bij het bouwen van kerncentrales.

Het was het tweede bezoek van Chávez aan

Rusland in iets meer dan twee maanden, in een periode waarin de relaties tussen Moskou en het Westen waren bekoeld als gevolg van de oorlog tussen Rusland en Georgië van begin augustus. Chávez sprak tijdens zijn bezoek zijn steun uit aan Rusland inzake het optreden tegen Georgië.

(Vorige berichten pagina 497/3 - 2008)

SPANJE

BASKISCHE KWESTIE

Constitutioneel Hof wijst Baskisch referendum af

Het plan van de president van Baskenland, Juan José Ibarretxe, een referendum te organiseren over het zelfbeschikkingsrecht van de regio werd op 11 september 2008 door het Constitutioneel Hof afgewezen. De rechters meenden unaniem dat de staatsrechtelijke toekomst van Baskenland een kwestie was die geheel Spanje aanging en daarom mocht in dit geval alleen de regering in Madrid het initiatief nemen voor een volksraadpleging. De regering van José Luis Rodríguez Zapatero was echter tegen het idee gekant, mede omdat Baskenland al een zekere vorm van autonomie genoot.

Ibarretxe meende dat er sprake zou zijn geweest van een 'consultatie'. De uitslag van het referendum zou namelijk niet-bindend zijn en daarom was het plan volgens hem niet in strijd met de grondwet.

Spaans hooggerechtshof verbiedt nationalistische Baskische partijen

De Communistische Partij van Baskenland (EHAK) werd op 18 september 2008 getroffen door een verbod van het Spaanse hooggerechtshof omdat ze een instrument zou zijn van Batasuna, de politieke arm van de ETA. Concreet betekende dit dat de partijlokalen werden dichtgetimmerd en de bezittingen verbeurd verklaard. Afgevaardigden van de partij die zitting hadden in het regionale Baskische parlement mochten hun activiteiten voortzetten, zij het niet als lid van de EHAK.
Eerder in de week waren de Baskische Nationale Actie (EAE-ANV) en Gestoras Pro Amnistia, een belangenorganisatie van gevangen ETA-leden, buiten de wet gesteld.

Dode bij bomexplosie in noorden van Spanje

Bij de ontploffing van een autobom in de buurt van een militaire academie in de Baskische plaats Santoña kwam op 22 september een legerofficier om het leven en werden zes mensen verwond. De explosie voltrok zich op het moment dat het gebouw werd geëvacueerd na een waarschuwingstelefoontje van de ETA.

Het was de derde aanslag binnen 24 uur en de Spaanse autoriteiten kenden weinig twijfels over de daders: militanten van de ETA. De Baskische afscheidingsbeweging zou een offensief zijn begonnen als reactie op het illegaal verklaren van de eerder genoemde Baskische organisaties.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Regering probeert economische neergang te stoppen

Sterke toename aantal Spanjaarden met werkloosheidsuitkering

Op 2 september 2008 maakte het Spaanse ministerie van Werkgelegenheid bekend dat in de laatste twaalf maanden het aantal burgers dat een werkloosheidsuitkering wilde hebben, met bijna een half miljoen was gegroeid. Door deze toename met 25 procent deden meer dan 2,5 miljoen werklozen een beroep op de sociale voorzieningen – het hoogste aantal in tien jaar. Als oorzaak werd onder meer gewezen op de ineenstorting van de bouwsector die illustratief was voor de afnemende economische activiteiten in het land.

Premier Zapatero kondigt nieuwe economische maatregelen aan

De omstandigheid dat Spanje steeds meer op een economische recessie leek aan te koersen, was voor premier José Luis Rodríguez Zapatero op 10 september reden nieuwe maatregelen aan te kondigen. Voor de bouwsector werd een kredietlijn opgezet van 3 miljoen euro en de overheidsuitgaven zouden het komende jaar minder sterk stijgen dan eerder was voorzien, mede door de dalende belastingopbrengsten. Hij riep zijn landgenoten op vertrouwen te hebben in de economie, maar waarschuwde tegelijkertijd voor de 'harde en gecompliceerde' tijden die aanstaande waren. De huizenmarkt was in Spanje ingestort, de rentes waren fors verhoogd en de banken hadden last van de in de Verenigde Staten begonnen kredietcrisis.
De leider van de Volkspartij (PP), Mariano Rajoy, betitelde de maatregelen als 'niet serieus'.

Werkloze immigranten kunnen vertrekpremie krijgen

Het Spaanse kabinet besloot op 19 september werkloze buitenlanders van buiten de Europese Unie een premie aan te bieden als zij voor minimaal drie jaar terugkeerden naar hun vaderland. Dit gold voor mensen afkomstig uit negentien landen waar Spanje een bilateraal akkoord mee had, waardoor het bedrag daar uitgekeerd kon worden. Bij vertrek zouden de buitenlanders, als zij hun werk- en verblijfsvergunning inleverden, 40 procent krijgen en de rest in het land van herkomst. Na drie jaar zouden zij in Spanje weer werk mogen zoeken.
De regering verwachtte dat 10.000 van de 165.000 werkloze burgers van buiten de Europese Unie van de mogelijkheid gebruik zouden maken.

Verkoop huizen drastisch gedaald

Het aantal verstrekte hypotheken nam in de eerste helft van 2008 af met ruim 33 procent tot een waarde van ruim 10 miljard euro en de huizenverkoop daalde met meer dan 26 procent, zo bleek eind september uit cijfers van het Spaanse Bureau voor de Statistiek (INE). Analisten meenden dat de Spaanse huizen nog 30 procent overgewaardeerd werden. Volgens makelaars waren de verkoopprijzen van onroerend goed al met 5 procent gedaald.

Regering spreekt vertrouwen uit in financieel systeem

De burgers hoeven zich geen zorgen te maken over hun spaartegoeden bij Spaanse financiële instituten, aldus vicepremier María Teresa Fernández de la Vega op 30 september. Het beleid van de regering en van de centrale bank, de Banco de España, had naar haar mening het financiële systeem versterkt en zij noemde dit 'redelijk solide'.

Fernández de la Vega maakte haar opmer-

kingen omdat in verscheidene Europese landen een bankencrisis was ontstaan waar Spanje volgens sommige ingewijden immuun voor leek. Anderen waarschuwden echter voor teveel optimisme omdat ook Spaanse banken hypotheken zouden hebben verstrekt zonder werkelijk gecontroleerd te hebben of deze konden worden terugbetaald.

(Vorige berichten pagina 500/1 - 2008)

BARBADOS

BINNENLAND

Oppositiepartij DLP wint bij verkiezingen in Barbados

Bij de parlementsverkiezingen op 15 januari 2008 in Barbados sleepte de Democratische Arbeiderspartij (DLP) 20 zetels in de wacht. Dit betekende in vergelijking met 2003 niet alleen een winst van 13 zetels, maar ook dat partijleider David Thompson de nieuwe premier van het Caribische land zou worden nadat de DLP vijftien jaar in de oppositie had gezeten. De regerende Barbados Arbeiderspartij (BLP) kwam deze keer tot 10 zetels – 13 minder dan in 2003 – waardoor premier Owen Arthur moest vertrekken.

Volgens Reudon Eversly, een woordvoerder van de DLP, hadden veel jonge mensen op zijn partij gestemd vanwege de gestegen kosten van levensonderhoud waardoor zij niet actief konden worden op de onroerend goed markt. De twee grootste partijen in Barbados hadden allebei beloofd de belastingen te zullen verlagen en nieuwe banen te scheppen. De DLP zegde bovendien toe de komende jaren 2.500 huizen te zullen bouwen voor de lage inkomens.

De volgens insiders sterke economie van Barbados draaide vooral op de financiële sector en het toerisme.

Uitslagen parlementsverkiezingen Barbados
(15 januari 2008)

partij	percentage	zetels
Democratische Arbeiderspartij (DLP)	53,2	20
Barbados Arbeiderspartij (BLP)	46,5	10
overige	0,3	-
totaal		30

Owen Arthur maakt vertrek uit de politiek bekend

Vier dagen na het verlies bij de verkiezingen liet aftredend premier Owen Arthur weten zich uit de actieve politiek te zullen terugtrekken. Zijn plaatsvervanger bij de BLP, Mia Mottley, zou de partij gaan leiden en voormalig minister van Justitie Dale Marshall nam de positie van Mottley over. Laatstgenoemde zou ook door gouverneur-generaal Clifford Husbands tot officiële oppositieleider worden benoemd.
Arthur noemde zijn beslissing het beste voor de ontwikkeling van zijn partij en voor het land, al bleef hij wel aan als afgevaardigde in het parlement. Mottley op haar beurt bedankte haar voorganger voor zijn grote inzet. 'Ik denk dat de natie bij u altijd in het krijt zal staan', merkte zij op. Zij beloofde dat de BLP haar taak als oppositiepartij serieus zou opvatten.

Samenstelling regering Barbados
(20 januari 2008)

Premier, tevens minister van Financiën, Economische Zaken en Ontwikkeling, Werkgelegenheid, Burgerdienst en Energie
David THOMPSON

Ministers:
Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Internationale Zaken
Christopher SINCKLER
Familie- en Jeugdzaken, Sport en Milieu
Esther BYER-SUCKOO
Gemeenschapsontwikkeling en Cultuur
Steve BLACKETT
Gezondheidszorg, Nationale Verzekeringen en Sociale Veiligheid
David ESTWICK
Handel, Industrie en Commercieel Handelsverkeer
George HUTSON
Huisvesting en Grondzaken
Michael LASHLEY
Justitie en Binnenlandse Zaken
Freundel STUART
Landbouw en Landelijke Ontwikkeling
Haynesley BENN
Minister in het kantoor van de premier met aandacht voor management, administratie en training
Maxine McCLEAN
Onderwijs en Ontwikkeling Menselijke Productiemiddelen
Ronald JONES
Sociale Verzorging, Kiezersmacht en Stedelijke Ontwikkeling
Denis LOWE
Toerisme
Richard SEALY
Transport, Openbare Werken en Internationale Handel
John BOYCE

Thompson presenteert nieuwe regering

Bij het aantreden van het nieuwe kabinet op 20 januari kondigde premier Thompson aan met premier Roosevelt Skerrit van Dominica en minister Arden McLean van de Kaaiman Eilanden te zullen gaan bekijken of Barbados op goedkopere wijze voedsel kon aanschaffen. Dat zou bijvoorbeeld kunnen door het maritieme transport in de regio uit te breiden. Hoewel Thompson waarschuwde dat er zware tijden aanstaande waren, riep hij op de schouders eronder te zetten om Barbados weer 'op het goede spoor te zetten'.
De inauguratie van het kabinet op het cricketveld van Kensington Oval in de hoofdstad Bridgetown werd gevolgd door een nationale oecumenische dienst.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Regering verhoogt brandstofprijzen

Op 14 april 2008 maakte premier Thompson van Barbados op de nationale televisie bekend dat de brandstofprijzen moesten stijgen, hoewel de regering zich bewust was van het lijden van de bevolking. De laatste verhoging dateerde van december 2006 en de internationale brandstofprijzen waren sindsdien sterk toegenomen. Voor de overheid was het daarom volgens Thompson onmogelijk geworden de brandstof op dezelfde wijze te blijven subsidiëren. Wel beloofde hij kwetsbare groepen als boeren, vissers en de medewerkers van het publieke transport maatregelen te nemen om hun situatie te verlichten.

Werkloosheid in Barbados iets afgenomen

Het ministerie van Financiën en Economische Zaken meldde begin mei 2008 dat het aantal werklozen in Barbados het jaar daarvoor was gezakt tot 10.700 personen. In 2006 bedroeg het aantal nog 12.500. Het betekende dat er in 2007 sprake was van een werkloosheid van 7,4 procent. Het aandeel van de vrouwen was met 8,5 procent groter dan dat van de mannen, dat 6,4 procent bedroeg. Bij beide seksen was de situatie in 2007 verbeterd.

Uit het Household Labour Force Survey kwam ook naar voren dat er 58.000 mensen in de dienstensector werkzaam waren, ruim 18.000 in de distributiesector, 15.000 in de bouw en dat 14.000 mensen hun baan dankten aan het toerisme.

(Vorige berichten pagina 636/2 - 2007)

DOMINICA

BINNENLAND

Oppositieleider treedt af na beschuldiging van corruptie

Earl Williams van de Verenigde Arbeiderspartij (UWP) kondigde op 30 juli 2008 aan te zullen aftreden als leider van de oppositie en van zijn partij. De man die in november 2005 tot partijleider was gekozen als opvolger van oud-premier Edison James, kon niet in detail verklaren dat hij 238.000 Oost-Caribische dollar (ca. 58.000 euro) had ontvangen om land te kopen voor een Amerikaanse relatie. Over de kwestie was op Dominica commotie ontstaan en omdat Williams zich in stilzwijgen hulde, groeide de bezorgdheid in de UWP.
Bij zijn aftreden verklaarde Williams als advocaat 'niet het privilege en evenmin het recht' te hebben om zaken betreffende een cliënt in de openbaarheid te brengen, maar om de UWP niet te benadelen was het volgens hem beter dat hij zich terugtrok. Hij benadrukte wel zich niet schuldig te hebben gemaakt aan malversaties.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Minimumloon verhoogd en in sommige gevallen verdubbeld

Hoewel er geen overeenstemming was bereikt met de Dominica Association of Industry and Commerce (DAIC), liet minister van Werkgelegenheid Rayburn Blackmore op 8 mei 2008 weten het minimumloon te zullen verhogen. De regering had de aanbevelingen van een commissie opgevolgd waardoor bijvoorbeeld verkopers in winkels en mensen die dagelijks uitbetaald werden, niet langer 2 Oost-Caribische dollar (ca. 49 eurocent) per uur verdienden, maar 4,50. In de landbouwsector ging het loon omhoog van 2,20 naar 4 Oost-Caribische dollar. Hulpen in de huishouding zouden in de toekomst maandelijks salaris ontvangen in plaats van dagelijks, met een minimum van omgerekend 122 euro.
De DAIC had eerder gewaarschuwd dat een drastische verhoging van het minimumloon buitenlandse investeerders kon afschrikken.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Dominica weigert voorstel opperhoofd in te willigen

Met de opzet 'het ras' van de inheemse Kalinagos te beschermen, vroeg opperhoofd Charles Williams politici in Dominica om een wet die leden van de etnische groep zou verplichten een stamgenoot te trouwen, aldus persbureau *Associated Press* op 10 mei 2008. Williams meende dat de maatregel een oplossing bood om de teloorgang van de Kalinagos een halt toe te roepen. De schatting was dat er nog duizend '100 procent' indianen over waren van de vierduizend die in het reservaat leefden.
Het idee werd door politici afgewezen omdat men weigerde per wet te bepalen met wie iemand zou behoren te trouwen. Ook Kent Auguiste, lid van de indiaanse raad die toezicht hield op het reservaat, was kritisch. Volgens hem mocht handhaving van de cultuur niet ten koste gaan van persoonlijke vrijheid.

BUITENLANDSE ZAKEN

Venezuela gaat elektriciteitscentrale in Dominica bouwen

Premier Roosevelt Skerrit van Dominica maakte rond 18 september 2008 bekend dat zijn regering het aanbod van Venezuela een elektriciteitscentrale te bouwen, had geaccepteerd. Op het eiland was ongerustheid ontstaan over de gestegen brandstofprijzen en Skerrit sprak dan ook van 'een cadeau' van de Venezolaanse regering voor de bevolking van zijn land. De bekendmaking kwam aan de vooravond van een door de consumentenorganisatie CAHUR (Consumers Against High Utility Rates) gepland protest om de regering en elektriciteitsbedrijf DOMLEC (Dominica Electricity Services Limited) te dwingen de brandstofprijzen te verlagen.
De te bouwen centrale zou in eerste instantie 50 megawatt gaan produceren.

(Vorige berichten pagina 640/3 - 2007)

GRENADA

BINNENLAND

Voormalig revolutionair leider Tedde Victor overleden

De vierenzestigjarige Tedde Victor overleed op 10 april 2008 in het Algemene Ziekenhuis in de hoofdstad Saint George's. De politieke activist was een voormalige collega van de vermoorde vroegere premier Maurice Bishop en stond mede aan de wieg van de New Jewel Beweging (NJM) die in 1979 in Grenada een revolutie wilde doorvoeren. Victor viel vervolgens in ongenade en werd als contrarevolutionair gevangen gezet.
Oud-minister Winston Whyte prees de overledene als 'het type man dat nastreefde waar hij in geloofde'.

NNP moet na dertien jaar afstand doen van regeringsmacht

Partij ondertekent op laatste moment Code voor Politiek Gedrag

Op 1 juli 2008 zette Dwight Horsford namens de Nieuwe Nationale Partij (NNP) zijn handtekening onder de Code voor Politiek Gedrag die een vreedzaam verloop van de verkiezingen in Grenada moest garanderen. Precies een week later zouden de parlementsverkiezingen worden gehouden en velen vroegen zich af waarom de regeringspartij niet eerder het document had willen signeren. Horsford liet weten dat enkele mensen die bij het opstellen van de Code betrokken waren, de oppositie steunden. Omdat de Grenada Conference of Churches (GCC) bij het initiatief betrokken raakte, veranderde de zaak en zou binnen de NNP de conclusie zijn getrokken dat ondertekenen toch zinvol was.
Politieke commentatoren meenden echter dat de NNP een debat wilde aangaan met het oppositionele Nationaal Democratisch Congres (NDC). Dat wilde niet in discussie gaan met partijen die de Code niet hadden ondertekend.

NDC behaalt klinkende overwinning

Bij de verkiezingen van 8 juli behaalde het liberale NDC elf van de vijftien beschikbare zetels in de volksvertegenwoordiging. Dat waren er vier meer dan bij de vorige verkie-

zingen in 2003. De conservatieve NNP kwam tot slechts vier zetels, een verlies van vier.
Opiniepeilingen hadden de winst van het NDC voorspeld. Deze betekende dat de NNP na dertien jaar regeringsmacht de rol van oppositiepartij op zich zou moeten nemen. 'Bij elke wedstrijd kun je winnen en verliezen', was de reactie van de voorzitter van het campagneteam van de NNP, Einstein Louison.

Uitslagen parlementsverkiezingen Grenada (8 juli 2008)

partij	percentage	zetels
Nationaal Democratisch Congres (NDC)	51,0	11
Nieuwe Nationale Partij (NNP)	47,8	4
overige	1,7	-

Premier Tillman Thomas presenteert zijn kabinet

Bij een ceremonie die werd geleid door gouverneur-generaal Sir Daniel Williams, op 13 juli 2008 in het Nationale Stadion in de hoofdstad St. George's, stelde premier Tillman Thomas zijn regeringsploeg voor aan de bevolking. Op Justitie kwam de voorzitter van de Advocatenorde van Grenada (GBA), Jimmy Bristol. Ook George Prime, plaatsvervangend leider van het NDC die bij de verkiezingen een nederlaag had geleden, maakte deel uit van het kabinet.
De 63-jarige advocaat Thomas werd als opvolger van Keith Mitchell de achtste premier van Grenada sinds de onafhankelijkheid in 1973.

Samenstelling regering Grenada (13 juli 2008)

Gouverneur-generaal
Daniel WILLIAMS

Premier, tevens minister van Informatie, Juridische Zaken, Openbaar Bestuur en Nationale Veiligheid
Tillman THOMAS

Ministers:
Buitenlandse Zaken en Toerisme
Peter DAVID
Financiën, Planning, Energie, Economische Ontwikkeling, Buitenlandse Handel en Coöperatieven
Nazim BURKE
Gezondheidszorg
Karl HOOD
Huisvesting, Grondzaken en Gemeenschapsontwikkeling
Alleyne WALKER
Jeugdzaken, Cultuur en Sport
Patrick SIMMONS
Justitie
Jimmy BRISTOL
Landbouw, Bosbouw en Visserij
Michael Denis LETT
Onderwijs en Ontwikkeling van Strategisch Personeelsmanagement
Franca ALEXIS-BERNADINE
Openbare Werken, Fysieke Ontwikkeling, Nutsbedrijven en Milieu
Joseph GILBERT
Sociale Ontwikkeling, Kerkzaken en Werkgelegenheid
Glynis ROBERTS
Zaken betreffende (eilanden) Carriacou en Petite Martinique
George PRIME

Pogingen jeugdcriminaliteit de kop in te drukken

Een sterke stijging van de jeugdcriminaliteit in Grenada was eind september 2008 voor politiecommissaris James Clarkson aanleiding publiekelijk op te roepen het probleem te onderkennen. Tegelijkertijd verzekerde hij dat de politie, de Royal Grenada Police Force, hard zou optreden tegen jongeren die chaos probeerden te veroorzaken in de archipel.

Volgens Troy Garvey, communicatieconsulent van de politie, was er niet alleen een stijging van het aantal steekpartijen, maar ook van ongewenst sociaal gedrag als intimidatie en het uiten van dreigementen. 'Het is de intentie van de politie om een veilig en vreedzaam maatschappelijk klimaat voor iedereen te scheppen', merkte hij op.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Regering bereikt overeenstemming met vakbonden over pensioenregeling

Premier Keith Mitchell maakte op 25 juni 2008 bekend dat de regering van Grenada overeenstemming had bereikt met de Public Workers Union (PWU) en de Grenada Union of Teachers (GUT) over de gefaseerde herinvoering van een pensioenregeling. De Revolutionaire Volksregering (PRG) had de pensioenvoorziening voor nieuwe ambtenaren in 1983 afgeschaft. Daardoor ontvingen alleen gepensioneerde beambten die vóór april van dat jaar in dienst waren getreden van de overheid, maandelijks een bedrag.
De nieuwe regeling was ontworpen met behulp van het Gemenebestfonds voor Technische Samenwerking (CFTC).

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Oppositie bekritiseert regeringsbegroting voor 2008

Pogingen van de regering om de kosten van levensonderhoud te verminderen zoals dit gestalte had gekregen in de begroting voor 2008, werden op 3 december 2007 door oppositiepartij Nationaal Democratisch Congres (NDC) bekritiseerd. Volgens de schaduwminister van Financiën, Nazim Burke, was er sprake van 'a happy hour' begroting die voortkwam uit een 'wanhopige' poging van de regering van premier Mitchell (Nieuwe Nationale Partij - NNP) om te kunnen blijven regeren na de aanstaande verkiezingen.
Mitchell had noodvoedselhulp, gratis melk en gratis transport voor studenten en ouderen aangekondigd, maar volgens Burke ontbraken initiatieven voor het creëren van werkgelegenheid. Hij keurde het bovendien af dat de invoering van de BTW keer op keer werd uitgesteld. Ook hekelde hij het feit dat de staatsuitgaven in 2008 zouden gaan stijgen, ondanks waarschuwingen van de Wereldbank en het Internationaal Monetair Fonds (IMF).

(Vorige berichten pagina 642/2 - 2007)

TRINIDAD EN TOBAGO

BINNENLAND

Overwinning van regeringspartij PNM bij federale parlementsverkiezingen

De Nationale Volksbeweging (PNM) van premier Patrick Manning behaalde op 5 november 2007 6 zetels winst bij de federale

Uitslagen federale parlementsverkiezingen Trinidad en Tobago (5 november 2007)

partij	percentage	zetels
Nationale Volksbeweging (PNM)	45,9	26
Verenigd Nationaal Congres (UNC)	29,7	15
Volkscongres (COP)	22,6	-
overige	1,7	-
totaal	41	

Trinidad en Tobago

Samenstelling regering Trinidad en Tobago (18 september 2008)

President
George Maxwell RICHARDS
Premier
Patrick MANNING
Ministers:
Buitenlandse Zaken
Paula GOPEE-SCOON
Energie en Energie-industrie
Conrad ENILL
Financiën
Karen NUNEZ-TESHEIRA
Gemeenschapsontwikkeling, Cultuur en Vrouwenemancipatie
Marlene MCDONALD
Gezondheidszorg
Jerry NARACE
Handel en Industrie
Lenny SAITH
Juridische Zaken
Peter TAYLOR
Justitie
Bridgid ANNISETTE-GEORGE
Landbouw, Hulpbronnen van Land en Zee
Arnold PIGGOTT
Lokaal Bestuur
Hazel MANNING
Minister in het Kantoor van de Premier
Lenny SAITH
Minister in het ministerie van Financiën
Mariano BROWNE
Nationale Veiligheid
Martin JOSEPH
Onderwijs
Esther LE GENDRE
Openbaar Bestuur
Kennedy SWARATSINGH
Openbare Informatie
Neil PARSANLAL
Openbare Nutsbedrijven
Mustapha ABDUL-HAMID
Openbare Werken en Transport
Colm IMBERT
Planning, Huisvesting en Milieu
Emily GAYNOR DICK-FORDE
Sociale Ontwikkeling
Amery BROWNE
Sport en Jeugdzaken
Gary HUNT
Toerisme
Joseph ROSS
Werkgelegenheid en Ontwikkeling van Klein- en Microbedrijf
Rennie DUMAS
Wetenschap, Technologie en Volwassenenonderwijs
Christine KANGALOO

parlementsverkiezingen in Trinidad en Tobago. Dit betekende dat de regeringspartij 26 van de in totaal 41 zetels in handen kreeg. Het oppositionele Verenigd Nationaal Congres (UNC) onder leiding van Basdeo Panday kwam uit op 15 zetels – 1 minder dan bij de algemene verkiezingen in 2002.

Gedurende de zes jaar dat Manning de macht uitoefende, had de regering verscheidene sociale programma's gelanceerd en was zij met nieuwe bouwprojecten begonnen. Panday meende echter dat het verlies van het UNC niet daar aan te wijten was, maar aan de opkomst van het Volkscongres (COP). Deze in 2006 door Winston Dookeran opgerichte partij was een afsplitsing van het UNC.

In 2008 recordaantal moorden in Trinidad en Tobago

Op basis van gegevens van de *Caribbean Media Corporation* (CMC) werd op 25 september 2008 bekend dat sinds het begin van het jaar 393 mensen in Trinidad en Tobago waren vermoord. Dit betekende een nieuw record, want met nog drie maanden van het jaar te gaan was het cijfer van 2007 al gepasseerd. Veel slachtoffers vielen door geweld van drugsbendes.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Inflatie gestegen tot bijna 15 procent

Uit een persbericht van de centrale bank van Trinidad en Tobago (CBTT) op 30 september 2008 bleek dat de inflatie gerekend over de laatste twaalf maanden was gestegen tot 14,8 procent. In augustus was dit nog 13,5 procent. Vooral de stijging van de voedselprijzen was hier debet aan: brood en granen waren ruim 62 procent duurder geworden, groenten 42 procent, fruit meer dan 38 procent en vis 25 procent. De gestegen prijzen voor groenten en fruit kwamen mede voort uit overstromingen in augustus. Ook voor de gezondheidszorg moest meer betaald worden dan twaalf maanden daarvoor.

Hoewel een stijging van 15 procent van de overheidsuitgaven in de begroting was opgenomen, was het de doelstelling van de regering de inflatie binnen enkele maanden te verminderen.

Verenigde Staten

BUITENLANDSE ZAKEN

Rechter keurt uitlevering moslimverdachten aan VS goed

Op 26 juni 2008 werden door Trinidad en Tobago drie moslimverdachten, die beschuldigd waren van het beramen van een aanslag in New York City, aan de Verenigde Staten uitgeleverd. Rechter Roger Hamel Smith van het Hof van Cassatie had de uitlevering goedgekeurd omdat deze naar zijn mening niet in strijd was met de wetgeving van het land, zoals de advocaten van de verdachten meenden.
Een van de op het vliegtuig gezette mannen, de uit Trinidad en Tobago afkomstige Kareem Ibrahim, had sinds april in het ziekenhuis gelegen omdat hij geestelijk was ingestort. Zijn advocaat kondigde aan opnieuw in hoger beroep te zullen gaan.

(Vorige berichten pagina 655/3 - 2007)

VERENIGDE STATEN

BINNENLAND

Republikein McCain wijst vicepresidentskandidaat aan

In Saint Paul, Minnesota, vond van 1 tot en met 4 september 2008 de Republikeinse Conventie plaats, waar John McCain formeel werd genomineerd als kandidaat voor de in november te houden presidentsverkiezingen. De senator uit Arizona had in maart de Republikeinse voorverkiezingen gewonnen.
Van de 2.380 aanwezige gedelegeerden van de Amerikaanse deelstaten stemden er 2.343 op McCain. Er gingen vijftien stemmen naar Ron Paul en twee naar Mitt Romney. Twintig gedelegeerden stemden niet.

President Bush spreekt Conventie toe

President George W. Bush schaarde zich op de Conventie achter McCain. Hij noemde de kandidaat een oorlogsheld vanwege zijn rol in de Vietnamoorlog. De oud-militair had toen gevangen gezeten in Hanoi en was daar gemarteld. Toen de Noord-Vietnamese regering hem wilde vrijlaten had hij dat geweigerd, tenzij ook Amerikaanse militairen van lagere rang mochten gaan. Bush noemde McCain de beste kandidaat om de strijd

tegen terrorisme voort te zetten en prees hem omdat hij de oorlog in Irak van begin af aan zonder voorbehoud had gesteund.
De president sprak de Conventie toe vanuit het Witte Huis via een satellietverbinding. Formeel was hij niet aanwezig in Saint Paul omdat de orkaan Gustav op New Orleans af raasde en de regering onmiddellijk daadkracht moest tonen indien er grote schade werd aangericht, zodat herhaling van de chaos na de orkaan Katrina in augustus 2005 voorkomen kon worden. Critici vermoedden echter dat zijn optreden op de Conventie in werkelijkheid heel bewust beperkt werd gehouden omdat hij weinig populair was, ook onder Republikeinen: zijn al te nadrukkelijke steun zou McCain mogelijk stemmen kosten.
Andere sprekers prezen McCain aan omdat hij al decennia lang actief was in de Amerikaanse politiek en daarom veel beter president kon worden dan zijn rivaal, de relatief onervaren Democratische senator Barack Obama.

'Buitenbeentje'

McCain gold binnen de Republikeinse Partij als een buitenbeentje, die een eigenzinnige koers voer. Hij had kritiek op de vele belastingverlagingen die de regering-Bush had doorgevoerd, omdat hij dacht dat de Verenigde Staten er financieel door in de problemen konden komen. In tegenstelling tot de zittende president was hij voor een streng milieubeleid, sprak hij zich niet uit tegen abortus en het homohuwelijk en profileerde hij zich niet als religieus bevlogen politicus.

Sarah Palin wordt vicepresidentskandidaat

McCain droeg de vierenveertigjarige Sarah Palin voor als vicepresidentskandidaat. Ze was sinds twee jaar gouverneur van Alaska. Daarvoor had ze enkele lokale missverkiezingen gewonnen en gewerkt als sportverslaggeefster en burgemeester van haar woonplaats Wasilla (ruim negenduizend inwoners).
Ze presenteerde zich op de Conventie als 'hockeymoeder' die precies wist wat het doorsnee Amerikaanse gezin met opgroeiende kinderen bezig hield. Ze liet zich voorstaan op haar christelijk geloof en sprak zich uit voor het behoud van traditionele Amerikaanse familiewaarden en tegen abortus en het homohuwelijk. Ze was voor voortzetting van de oorlog in Irak, het recht op particulier vuurwapenbezit en belastingverlagingen. Ook steunde zij omstreden olieboringen in een natuurgebied in Alaska, om de Verenigde Staten minder afhankelijk te maken van olie-importen. Palin onderstreepte nadrukkelijk dat ze niet tot de 'elite in Washington' behoorde – in feite was ze buiten Alaska amper bekend – en daarmee probeerde ze zichzelf aantrekkelijk te maken voor al die Amerikanen die een frisse wind door de landelijke politiek nodig achten.
Analisten dachten dat McCain vooral voor haar koos om een brug te slaan naar de christelijk-conservatieve achterban van de Republikeinse Partij, die hem te vrijzinnig vond. Ook zou ze een alternatief zijn voor Democraten die op Hillary Clinton hadden gestemd en een vrouw in het Witte Huis wilden. Clinton had de voorrondes voor de presidentsverkiezingen verloren van Barack Obama. Tot slot zou de keuze op Palin zijn gevallen omdat ze relatief jong was. Dit zou kiezers die McCain met zijn 72 jaar te oud vonden voor het presidentschap over de streep trekken. De pers dook onmiddellijk bovenop het feit dat Palins zeventien jaar oude dochter zwanger was van haar achttienjarige vriendje en trok de oprechtheid van haar pleidooi voor traditionele familiewaarden in twijfel. De McCain-Palin-campagne onderving dit door deze vriend te presenteren als haar verloofde, met wie ze zeker zou trouwen.

McCain wil campagne stilleggen

Onmiddellijk na de Republikeinse Conventie brak de verkiezingsstrijd in alle hevigheid los. Omdat de VS zwaar te lijden hadden onder de kredietcrisis, werd dit een van de belangrijkste onderwerpen van debat.
Toen minister van Financiën Henry Paulson later in september een noodplan presenteerde om de financiële sector te redden, besloot McCain de campagne tijdelijk stil te leggen. Want hij meende dat hij én Obama nodig waren in Washington om het Congres te motiveren zich achter Paulson's aanpak te scharen. Om diezelfde reden stelde hij voor het eerste grote presidentsdebat op 26 september te annuleren. Obama en de organisatoren van het tv-debat weigerden echter hiermee akkoord te gaan. McCain ging op het laatste moment overstag en verscheen toch.
De dialoog vond plaats in Oxford, Mississippi. De bedoeling was dat er over internationale betrekkingen werd gesproken, maar in praktijk ging het vooral over de kredietcrisis en de oorlog in Irak. De financiële crisis was volgens Obama vooral te wijten aan de deregulering zoals die onder president Bush acht jaar lang was gepropageerd, met steun van senator McCain. Die laatste hield het erop dat de problemen het gevolg waren van moreel verval, waardoor bankiers hun excessieve hebzucht hadden kunnen botvieren.
Over Irak zei McCain dat de regering-Bush goed beleid voerde. Dit zou blijken uit het feit dat de gewelddadigheden in dat land na de 'surge' (het sturen van extra troepen begin 2007) waren afgenomen. Obama bracht hier tegen in dat de oorlog in 2003 was begonnen op grond van leugens en helemaal nooit gevoerd had mogen worden.
Analisten wezen geen van beiden aan als een duidelijke winnaar van het debat.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Staat grijpt in om escalatie van kredietcrisis te voorkomen

De kredietcrisis die de Verenigde Staten sinds 2007 in haar greep hield, verergerde in september 2008 dramatisch. Omdat onduidelijk was welke banken precies in het bezit waren van risicovolle financiële producten, die de crisis deels hadden veroorzaakt, verloren ze alle vertrouwen in elkaar. Het gevolg was dat ze weigerden onderling geld uit te lenen, waardoor veel financiële instellingen liquiditeitsproblemen kregen.

Regering neemt Fannie Mae en Freddie Mac over

In juli was al duidelijk geworden dat het slecht ging met Fannie Mae en Freddie Mac. De twee bedrijven beheerden ongeveer de helft van alle Amerikaanse hypotheken en hadden sinds het begin van 2007 ruim 14 miljard dollar (ca. 10,3 miljard euro) verlies geleden. In de zomer had de regering geprobeerd ze van de ondergang te redden door noodkredieten te verstrekken, maar de verliezen bleven oplopen. Grote onrust in de financiële sector was het gevolg, want banken, verzekeraars en pensioenfondsen uit de hele wereld hadden geld in de twee bedrijven zitten.
Minister Henry Paulson van Financiën zei

dat Fannie Mae en Freddie Mac 'zo groot en verweven met ons financiële systeem' waren dat een faillissement enorme problemen voor de financiële wereld zou veroorzaken, met alle nadelige economische gevolgen van dien.
Daarom zou het noodzakelijk zijn dat de staat ze nationaliseerde, iets dat op 7 september 2008 ook daadwerkelijk gebeurde. Het werd de grootste reddingsoperatie van bedrijven uit de Amerikaanse geschiedenis en wellicht ook uit de wereldgeschiedenis. De staat stelde zich garant voor de hypotheekpolissen die Fanny Mae en Freddy Mac beheerden, opdat het vertrouwen zou terugkeren, de vraag naar hypotheken zou groeien en de noodlijdende huizenmarkt zou stabiliseren.
De twee bedrijven kregen nieuwe bestuurders, zouden geherstructureerd worden en konden financiële hulp tegemoet zien. De bedoeling was dat ze in ieder geval tot eind 2009 in handen van de staat bleven, maar op den duur weer geprivatiseerd zouden worden. Tot het zover was, mochten ze geen dividenden uitkeren aan aandeelhouders.

Kosten van nationalisatie zijn onduidelijk

Hoeveel de nationalisatie van Fannie Mae en Freddie Mac de belastingbetaler ging kosten, was volgens Paulson moeilijk te zeggen. Hij legde op 8 september 2008 op de Amerikaanse zender *CNBC* uit dat dit af hing van de ontwikkelingen op de woningmarkt: als die gunstig waren, konden de kosten op nihil uitkomen. Volgens berekeningen van de Duitse Commerzbank, op 9 september gepubliceerd in het Nederlandse *Financieel Dagblad*, kon de rekening als het economisch tegen zat echter oplopen tot 450 miljard dollar, even veel als was uitgegeven aan de oorlog tegen en de bezetting van Irak in de periode 2003-2007. Desondanks herstelden de beurzen in de hele wereld zich na het nieuws over de overnames.

Meer banken in de problemen

Met de overnames waren de problemen echter niet opgelost: op 14 september vroeg Lehman Brothers, een van de grootste zakenbanken ter wereld, uitstel van betaling aan. Omdat de overheid geen garanties wilde geven, was niemand bereid haar over te nemen en ging ze failliet. Omdat haar eenzelfde lot wachtte, verkocht Lehman's grote concurrent Merrill Lynch zichzelf op diezelfde dag aan de Bank of America. Beide waren in de problemen gekomen door risicovolle beleggingen met Amerikaanse hypotheken als onderpand.
Tien grote internationale banken stelden 70 miljard dollar ter beschikking om de negatieve gevolgen van Lehman's ondergang op te vangen. De grote centrale banken van de wereld, vooral de Europese Centrale Bank (ECB) en de Amerikaanse Federal Reserve (Fed), injecteerden miljarden in de financiële sector om verdere faillissementen te voorkomen. Maar het vertouwen was opnieuw geschaad en daarom zakten de beurskoersen wereldwijd weer in. De Dow Jones-index, de belangrijkste graadmeter van de beurs van New York, had een dagverlies van 4,4 procent, het grootste sinds de terreuraanslagen op 11 september 2001.

Regering neemt grootste verzekeraar over

Op 16 september 2008 werd duidelijk dat American International Group (AIG), actief in 130 landen en de grootste verzekeringsmaatschappij ter wereld, ook in de problemen was gekomen. Uit angst dat het bedrijf andere ondernemingen in zijn ondergang zou meesleuren, besloot de staat de verzekeraar een lening van 85 miljard dollar te verstrekken in ruil voor een belang van 80 procent.
Door gigantische bedrijven als Freddie Mac, Fannie Mae en AIG over te nemen, had de Amerikaanse staat plotseling honderden miljarden dollars schuld bij buitenlandse geldschieters van de voormalige particuliere ondernemingen. De staat was bovendien de grootste hypotheekverstrekker en verzekeraar van de wereld geworden. Landen die jaren lang door de regering-Bush onder druk waren gezet om tegen hun wil hun financiële markten te liberaliseren en de staatsbemoeienis met de economie af te bouwen, zoals China, bezagen dit laatste met enig leedvermaak en omschreven de ontwikkelingen in de Verenigde Staten als de ondergang van het neoliberalisme.

Centrale banken lenen nog meer geld uit

Ondanks de ingreep bij AIG bleven de aandelenkoersen wereldwijd dalen en raakten overal banken in de problemen. De ECB, de Fed en de centrale banken van Canada, Japan en Zwitserland besloten om samen 180 miljard dollar ter beschikking te stellen voor noodleningen aan commerciële banken.
Daarnaast werd in de VS en Groot-Brittannië het zogenaamde 'short selling', het speculeren op dalende beurskoersen, tijdelijk verboden. Analisten beschouwden 'short selling' als grote veroorzaker van de malaise.
Maar beleggers bleven bang om hun geld in commerciële bedrijven te steken en stapten massaal over op Amerikaanse staatsobligaties, waarvan de rente door hun grote populariteit in september daalde tot nul procent.

Regering en Fed presenteren noodplan

Minister Paulson van Financiën en de Ben Bernanke, de president van de Fed, presenteerden op 18 september een reddingsplan voor de financiële sector. Dit werd gesteund door Christopher Cox, voorzitter van de Securities and Exchange Commission (SEC), de instantie die toezicht hield op de aandelenbeurzen.
Zij wilden 700 miljard dollar – 2.300 dollar per Amerikaans staatsburger – uittrekken om de riskante beleggingen in de hypotheeksector over te nemen van financiële instellingen, in de veronderstelling dat die bedrijven dan met een schone lei verder konden en het vertrouwen van cliënten en geldschieters konden herwinnen.
Paulson en Bernanke vroegen het Congres met klem om het plan zo snel mogelijk goed te keuren, omdat de problemen anders niet te overzien zouden zijn. Op 25 september kregen ze bijval van president Bush. Hij zei dat bedrijven die slecht beleid voerden in principe failliet dienden te gaan, want zo waren nu eenmaal de regels van de vrije markteconomie. Maar de kredietcrisis was een uitzonderingssituatie, omdat noodlijdende banken talloze gezonde ondernemingen in hun ondergang dreigden mee te sleuren. Omdat de economische schade daarvan niet te overzien was, pleitte ook Bush, geheel in strijd met het beleid dat hij acht jaar lang had gevoerd, voor overheidsingrijpen in de financiële sector.

Nieuwe versie van het reddingsplan

Omdat er veel kritiek kwam op het plan, werd na overleg met de twee grote politieke partijen op 28 september een nieuwe versie gepresenteerd. In het noodfonds zou inderdaad 700 miljard worden gestort, maar anders dan Paulson en Bernanke wilden zou

Verenigde Staten

dit niet in één keer in de financiële sector worden gepompt, maar in fasen. Om te beginnen zou er 250 miljard worden uitgegeven. Het resterende bedrag kon op verzoek van de president worden bijgelegd, maar dan alleen als het Congres toestemming gaf. Het ministerie van Financiën zou bepalen welke verliesgevende financiële producten de staat zou opkopen, maar de SEC, het Congres, de Fed en het ministerie van Volkshuisvesting kregen wel invloed op de besluitvorming.
Anders dan in de eerste versie van het reddingsplan mochten bestuurders van banken die hulp kregen geen grote bonussen meer ontvangen. En als de beurskoersen van deze bedrijven dankzij de staatshulp weer gingen stijgen, moest de belastingbetaler daarvan meeprofiteren.
Het noodfonds zou vijf jaar blijven bestaan. Als dan bleek dat de overheid verlies had geleden op de aangekochte financiële producten mocht dit op het bankwezen worden verhaald, mits de president daar dan toe besloot.

Congres stemt tegen

Het reddingsplan werd op 29 september door het Congres weggestemd, veelal om ideologische redenen. Veel Republikeinse Congresleden waren principieel tegen staatsbemoeienis met de economie, terwijl veel Democraten vonden dat de belastingbetaler niet zou moeten opdraaien voor de problemen die 'inhalige' commerciële bedrijven hadden veroorzaakt. Die laatsten vonden bovendien dat het reddingsplan gepaard moest gaan met nieuwe, veel strengere regelgeving voor de financiële sector. Zo moesten de enorme bonussen die bestuurders er konden verdienen definitief aan banden worden gelegd.
Uit opiniepeilingen bleek dat ook de meeste Amerikaanse burgers het plan afwezen. De twee kandidaten voor de presidentsverkiezingen in november, de Democraat Obama en de Republikein McCain, steunden het wel.

Zwarte maandag

De afwijzing van het plan werd onmiddellijk afgestraft door beleggers: de Dow Jones-index daalde op 29 september met 770 punten of 6,9 procent en sloot op 10.365,4 punten. Dit was de grootste daling in één dag uit de geschiedenis. De Nasdaq, de index van de Amerikaanse technologiefondsen, ging met 200 punten of 9,1 procent omlaag en sloot op 1.983,7 punten. Ook buiten de VS kelderden de beurskoersen. De media bestempelden 29 september daarom als 'zwarte maandag'.
De negatieve stemming lag overigens niet uitsluitend aan de afwijzing van het reddingsplan, maar ook aan het feit dat er weer enkele grote banken langs de rand van de afgrond balanceerden. Wachovia, de vijfde bank van de VS, raakte in de problemen en ging een fusie aan met Wells Fargo. Het Belgisch-Nederlandse Fortis verkeerde in moeilijkheden en het Britse Bradford & Bingley werd deels door de regering van Groot-Brittannië genationaliseerd om een faillissement te voorkomen.

Huizenprijzen blijven dalen

Volgens de Standard&Poor's/CaseShiller-index die op 30 september werd gepubliceerd, lagen de huizenprijzen in juli 16,3 procent onder het niveau van juli 2007, de sterkste daling aller tijden. De index drukte de huizenprijzen in de twintig belangrijkste stedelijke gebieden van de VS uit. In september 2008 had 9 procent van de Amerikaanse hypotheekhouders in meerdere of mindere mate een betalingsachterstand bij zijn bank.
Ondertussen daalde ook de olieprijs naar ca. 95 dollar per vat, omdat werd aangenomen dat de vraag naar energie vanwege de economische problemen zou afnemen. In juni werd voor een vat Amerikaanse olie nog 147 dollar betaald.

JUSTITIE

Opnieuw veroordeling van lobbyist Abramoff

Jack Abramoff, ooit een van de machtigste lobbyisten van de Verenigde Staten, werd op 4 september 2008 tot vier jaar cel veroordeeld wegens corruptie en belastingontduiking. Omdat hij berouw toonde en meewerkte aan justitieel onderzoek naar andere betrokkenen, bleef de elf jaar die was geëist hem bespaard.
Abramoff had jaren lang invloedrijke Republikeinse politici gefêteerd met vakantiereisjes en andere cadeaus. In ruil hadden zij de belangen van diens cliënten behartigd. Onder hen waren indianenstammen die casino's exploiteerden en die Abramoff door misleiding tientallen miljoenen dollars afhandig had weten te maken.
In maart 2006 was Abramoff in een andere zaak ook al veroordeeld wegens fraude. De Republikeinse Partij had mede naar aanleiding daarvan zware verliezen geleden bij de Congresverkiezingen in november van dat jaar.

Abramoff's bekentenis leidde tot de aanhouding en veroordeling van elf andere betrokkenen, die allen nauwe banden met de Republikeinse Partij hadden. Onder hen waren de voormalige onderminister van Binnenlandse Zaken Steven Grilles en Congreslid Bob Ney.

(Vorige berichten pagina 519/3 - 2008)

Egypte

EGYPTE

BINNENLAND

Golf van repressie kenmerkt Egyptische gemeenteraadsverkiezingen

De regerende Nationale Democratische Partij (HDW) van president Hosni Mubarak wist op 8 april 2008 bij de verkiezing van 52.000 raadsleden in 4.500 gemeenten zo'n 90 procent van de zetels te behalen. Dat kwam niet als een verrassing vanwege de sfeer van repressie voorafgaand aan de raadsverkiezingen, het op grote schaal uitsluiten van oppositiekandidaten en de daaropvolgende boycot door de belangrijkste oppositiegroepering, de Moslimbroederschap. Deze was in Egypte officieel verboden, maar had invloed op de politieke besluitvorming doordat 88 van de 454 leden van het nationale parlement als onafhankelijken de groepering steunden. In de praktijk werd de Moslimbroederschap, een fundamentalistische maar geweldloze beweging, afwisselend gedoogd en vervolgd.

Moslimbroederschap boycot verkiezingen

De tegenwerking bij de raadsverkiezingen trof leden van enkele liberale dan wel links georiënteerde kleinere partijen, wier kandidaten werden afgewezen. Maar het was vooral de Broederschap die ermee te maken kreeg. Ze had het voornemen bijna achtduizend leden als onafhankelijke kandidaten te nomineren, maar slechts 498 wisten zich

te registreren en uiteindelijk werden maar 21 van hen door de kiescommissie geaccepteerd. Moslimbroeders die zich kandidaat wilden stellen, werden opgepakt, terwijl anderen de weg naar het registratiekantoor met geweld werd ontzegd. De politie weigerde soms het benodigde bewijs van een schoon strafblad te verstrekken en kiescommissies wilden in veel gevallen geen registratieformulieren accepteren. Eerdere gerechtelijke uitspraken dat hun kandidaten op de kieslijst gezet moesten worden, werden door het ministerie van Binnenlandse Zaken genegeerd. Uiteindelijk zag de organisatie zich genoodzaakt de verkiezingen te boycotten.

Groot aantal arrestaties

De maanden voorafgaand aan de verkiezingen ging er een golf van repressie door Egypte. Volgens de Broederschap waren sinds januari 831 leden gearresteerd, van wie ongeveer een derde deel de week voor de verkiezingen. Aangenomen werd dat de verhoogde repressie mede kon worden verklaard uit de grote onrust onder de bevolking vanwege de sterk gestegen kosten van het levensonderhoud, die kort voor de verkiezingen tot heftige ongeregeldheden hadden geleid. De ontevredenheid zou mogelijk meer mensen ertoe hebben gebracht voor de Broederschap te kiezen, zo was de redenering van politieke commentatoren.

Militaire rechtbank spreekt celstraffen uit

Een week na de verkiezingen, op 15 april, werd uitspraak gedaan in een proces tegen veertig kaderleden van de Moslimbroederschap, van wie er zeven buitenslands verbleven. Een militaire rechtbank veroordeelde de 25 van hen tot gevangenisstraffen tot tien jaar op beschuldiging van onder meer het witwassen van geld en terrorisme. De 15 andere verdachten werden vrijgesproken. Tegen de vonnissen kon binnen zestig dagen beroep worden aangetekend.
De aangeklaagden zaten sinds december 2006 gevangen en waren na hun arrestatie doorverwezen naar een militair tribunaal op basis van de omstreden noodwetgeving die al sinds 1981 in Egypte van kracht was. Deze gaf de president de bevoegdheid verdachten terecht te laten staan voor militaire in plaats van civiele rechtbanken. Van deze mogelijkheid werd veelvuldig gebruik gemaakt wanneer het leden van de Broederschap betrof.
Tijdens het proces werden strenge veiligheidsmaatregelen getroffen. Honderden politieagenten zetten controlepunten op langs de weg naar het gerechtsgebouw, doorzochten voertuigen, verjoegen journalisten en familieleden van verdachten en deden tenminste twintig arrestaties. Mohamed Mahdi Akef, de leider van de Broederschap, veroordeelde de uitgesproken vonnissen omdat er zijns inziens geen bewijzen tegen de verdachten waren. De Egyptische autoriteiten omschreef hij als 'corrupt' en 'een groep gangsters'.

Egypte wil gehele bevolking voorzien van gezuiverd water

De Egyptische regering wilde 5,5 miljard Egyptische ponden (ca. 700 miljoen euro) besteden ter verbetering van de drainagesystemen alsmede voor de beschikbaarstelling van sanitaire voorzieningen en gezuiverd water. Dat maakte premier Ahmed Nazif op 13 juli 2008 bekend. De plannen maakten deel uit van een vijfjarenprogramma om alle steden en dorpen te voorzien, waarvoor in totaal 35 miljard pond was uitgetrokken. In vijftien dorpen in de regio's Beni Suef en Sharqiya was het project reeds voltooid en in het volgende stadium van uitvoering zouden 149 andere dorpen volgen.

Lawine van stenen doodt tenminste negentig mensen

Tenminste negentig mensen kwamen op 6 september 2008 om het leven toen tientallen huizen in een sloppenwijk in de hoofdstad Cairo (district Duwayqa) werden getroffen door grote stenen en rotsblokken. Tenminste acht daarvan, elk met een geschat gewicht van zo'n 70 ton, kwamen los van de torenhoge kliffen. Na een week beëindigden reddingswerkers hun pogingen om nog levenden onder het puin te vinden.

Verontwaardigde bewoners uit de verarmde voorsteden bekritiseerden de autoriteiten voor hun inadequate reactie op de ramp en eisten nieuwe huizen op veiliger plaatsen. Velen van hen leefden onder úitstekende rotshoeken. Premier Ahmed Nazif verklaarde dat een onderzoek naar de gebeurtenissen in gang was gezet en dat bewoners die niet veilig woonden, geherhuisvest zouden worden.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Hoge voedselprijzen leiden tot sociale onrust

Premier Ahmed Nazif maakte op 8 april 2008 bekend dat de ongeveer 25.000 textielarbeiders op het fabriekscomplex in de noordelijke industriestad Mahalla al-Kobra een bonus zouden ontvangen ter hoogte van een maandsalaris. Hij zou tevens hun wensen in overweging nemen voor loonsverhoging en betere gezondheidsvoorzieningen.
Nazif deed de beloftes na twee dagen van heftige rellen vanwege de hoge voedselprijzen, die het laatste jaar met zo'n 40 procent waren gestegen. Op de 6e en 7e april vochten betogers met de politie en haalden zij een portret neer van president Hosni Mubarak. Drie mensen kwamen daarbij om het leven. De concessies waren mede ingegeven door de vrees dat de onlusten naar de rest van het land zouden overslaan.
Op 30 april gaf Mubarak opdracht aan de regeringsdepartementen om de salarissen van werknemers in de publieke sector met 30 procent te verhogen. Bijna zes miljoen mensen zouden daarvan profiteren.

Lastenverzwaring volgt op loonconcessies

Het Egyptische parlement bekrachtigde op 5 mei een wetsvoorstel van de regering ter verhoging van belastingen en prijzen. De daaruit voortvloeiende maatregelen stonden in dusdanig contrast met de loonconcessies van april dat een woordvoerder van Egypte's belangrijkste oppositiebeweging, de Moslimbroederschap, zich liet ontvallen dat 'ze met de rechterhand nemen wat ze met de linkerhand geven'. De voorstellen waren zelfs binnen de presidentiële Nationale Democratische Partij (HDW) omstreden, getuige het feit dat 297 leden van het 454 personen tellende parlement vóór stemden. Gezien de overweldigende meerderheid van Egypte's leidende partij, hield dit in dat er ook HDW-leden hadden tegengestemd.
De wet regelde een verhoging van de prijs van benzine en diesel met tussen de 40 en 50 procent en van gas met 58 procent. Sigaretten werden 10 procent duurder.

Voedselprijzen doen inflatie toenemen

Op 10 september maakte het Egyptisch statistisch bureau CAPMAS bekend dat de stijgende voedselprijzen in de voorafgaande maand hadden geleid tot een inflatie op jaarbasis van 25,6 procent. In juli was dat nog 23,1 procent. In de stedelijke gebieden lag dit iets lager met respectievelijk 23,6 en 22,0 procent, maar het was wel het hoogste niveau in zestien jaar. De prijzen voor voedsel waren in de steden met 30 procent gestegen, alleen nog overtroffen door onderwijs (38 procent) en horeca (45 procent).

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Drie jaar gevangenisstraf opgelegd wegens homoseksualiteit

Een Egyptische rechtbank veroordeelde op 9 april 2008 vijf mannen tot drie jaar gevangenisstraf op beschuldiging van 'losbandigheid'. Daarmee werd gedoeld op homoseksueel gedrag, hetgeen in de Egyptische strafwetgeving niet expliciet verboden was maar wel kon worden vervolgd op basis van andere wetsartikelen. De mannen werden daarnaast nog eens drie jaar onder politietoezicht gesteld, hetgeen betekende dat zij twaalf uur per dag op een politiebureau moesten verblijven. Volgens de advocaat, Adel Ramadan, waren hun bekentenissen door ernstige mishandelingen afgedwongen. Hij kondigde aan in beroep te zullen gaan bij het Hof van Cassatie, de hoogste beroepsinstantie in het land.
De mannen maakten deel uit van een groep van twaalf personen die sinds oktober 2007 waren gearresteerd. Zij waren allen in gevangenschap gedwongen een bloedtest te ondergaan en acht van hen testten seropositief. In januari waren al vier andere mannen uit de groep van twaalf tot een jaar gevangenisstraf veroordeeld. Drie anderen werden niet vervolgd.

Egyptische noodwetgeving opnieuw verlengd

Op 26 mei 2008 stemde het parlement van Egypte in met het voorstel van de regering de sinds 1981 van kracht zijnde noodwetgeving met nog eens twee jaar te verlengen. Deze zou op 1 juni 2008 zijn verlopen. President Hosni Mubarak had tijdens zijn herverkiezingscampagne in 2005 beloofd de noodwetten te vervangen door nieuwe antiterrorismewetgeving, maar deze was volgens de autoriteiten nog niet gereed.
De noodwetgeving maakte onder meer het inperken van burgerlijke rechten en detentie zonder aanklacht mogelijk. Ze werd verdedigd met een beroep op de bestrijding van terrorisme, maar volgens tegenstanders werd ze voornamelijk aangegrepen om politieke opponenten het zwijgen op te leggen. Dat was de reden waarom zij eveneens kritisch waren over de aangekondigde nieuwe wetten die op dezelfde manier gebruikt zouden kunnen worden.
Volgens Amnesty International (AI) werden op basis van de noodwetgeving zo'n achttienduizend mensen in Egypte vastgehouden zonder dat er een aanklacht tegen hen was geformuleerd of zonder voor het gerecht te zijn gebracht. Wrede of vernederende behandeling van deze gedetineerden was volgens de mensenrechtenorganisatie veel voorkomend.

Politiek dissident tot twee jaar cel veroordeeld

Een van de meest uitgesproken critici van het establishment, de in ballingschap levende Egyptisch-Amerikaanse socioloog Saad Eddin Ibrahim, werd op 2 augustus 2008 bij verstek veroordeeld tot twee jaar gevangenisstraf. Ibrahim (69) werd beschuldigd van het beschadigen van de reputatie van Egypte. Dat zou zijn gebleken uit artikelen die hij vooral in Amerikaanse kranten had geschreven. Daarin had hij onder meer de regering van de Verenigde Staten opgeroepen te snoeien in de hulp aan Egypte. Ook had hij in een column van augustus 2007 voor dagblad de *Washington Post* geschreven dat de toen bijna tachtigjarige president Mubarak alle oppositie onderdrukte teneinde de macht in de nabije toekomst aan zijn zoon te kunnen overdragen.
Het laatste jaar leefde Ibrahim buiten Egypte, maar het was onbekend waar hij op het moment van de uitspraak verbleef. Sinds juni 2007 had hij zich in de VS en ook in Qatar en Spanje bevonden. De politieke dissident vreesde voor arrestatie bij terugkeer naar zijn land.

REGIONALE ONTWIKKELINGEN

Egypte opent grensovergang met de Gazastrook

Egypte stelde op 30 augustus 2008 de grensovergang met de Gazastrook, het Palestijnse gebied dat aan de andere zijde aan Israël grensde, open voor personenverkeer. De zowel in Gaza als op Egyptisch grondgebied gelegen grensplaats Rafah was door Egypte afgesloten na de machtsovername in de Gazastrook door de radicale Hamasbeweging, in juni 2007. Ook Israël had de doorgang naar dit kustgebied onmogelijk gemaakt, zij het dat het wel enige humanitaire hulp en een sterk beperkte doorvoer van handelsartikelen toestond. De rond de anderhalf miljoen inwoners van het gebied hadden ook in februari 2008 gedurende twaalf dagen gelegenheid gekregen over te steken.
Van de hernieuwde opening in augustus, bedoeld als gebaar naar de Palestijnen aan het begin van de heilige moslimmaand de ramadan, maakten ongeveer duizend mensen gebruik voor bijvoorbeeld het ondergaan van medische behandelingen in Egypte. Omgekeerd begaven honderden Palestijnen zich naar de Gazastrook. Ook zo'n vijfhonderd Egyptenaren die na het sluiten van de grensovergang in Gaza hadden moeten blijven, konden nu terugkeren. Zowel de Hamas-premier van de Gazastrook, Ismail Haniyeh, als zijn ambtgenoot namens de Palestijnse Autoriteit (PA) op de Westelijke Jordaanoever, Salam Fayyad, riep Egypte op om vanaf heden de grens open te houden.

Vijf Palestijnen gedood tijdens smokkel benzine

De inwoners van de Gazastrook leden onder een chronisch gebrek aan eerste levensbehoeften. Dat had Palestijnen ertoe gebracht goederen naar het eigen gebied te smokkelen via tunnels bij de grens met Egypte, dat daar echter hard tegen optrad. Daarnaast waren er de bezwaren van Israël dat Egypte onder druk had gezet de tunnels af te sluiten om te voorkomen dat via deze weg wapens in handen kwamen van Hamas.
Egypte ging met een zekere regelmaat over tot het opblazen van tunnels. Sinds begin 2008 hadden 45 mensen het leven gelaten, voornamelijk als gevolg van de opgewekte explosies. Op 23 september stortte opnieuw een tunnel langs de grens in, met als gevolg dat vijf Palestijnen omkwamen. Zij hadden geprobeerd vanuit Egypte benzine – waar een groot tekort aan bestond – naar Gaza te smokkelen. De drie smokkelaars die overleefden, werden aan de Egyptische kant van

de grens gearresteerd. Aangenomen werd dat ook deze actie het werk was van Egypte. Hoewel dat officieel werd ontkend, meldde een Egyptische functionaris dat eerder in de week wel twee andere tunnels waren opgeblazen.

Negentien gegijzelden ongedeerd vrijgelaten

Leden van een internationale reddingsmissie wisten op 29 september 2008 negentien mensen die tien dagen eerder gedurende een safari in het zuidwesten van Egypte waren ontvoerd, ongedeerd vrij te krijgen. Het ging om vijf Duitsers, vijf Italianen, één Roemeen en acht begeleiders uit Egypte, die na de kidnapping naar Soedan en Libië waren gebracht. Duitse functionarissen hadden tevergeefs onderhandeld met de ontvoerders, die miljoenen aan losgeld hadden geëist.
De bevrijdingsactie vond plaats in Soedan. Bij de operatie werden vijf ontvoerders gedood, terwijl aan de andere zijde vijf soldaten gewond raakten. De gegijzelden leken in goede gezondheid te verkeren.

(Vorige berichten pagina 33/2 - 2008)

LIBANON

BINNENLAND

Terrorismeonderzoeker gedood door autobom in Beiroet

In het oostelijk deel van de hoofdstad Beiroet kwam op 25 januari 2008 de belangrijkste terrorismeonderzoeker in Libanon, politiecommandant Wissam Eid, op gewelddadige wijze om het leven. Door een autobom die afging in de christelijke wijk Al-Hasimiya vonden in totaal vier mensen de dood, onder wie ook de lijfwacht van Eid. Er vielen 38 gewonden. Eid, op wie tweemaal eerder een aanslag was gepleegd, was op weg naar huis na afloop van een bijeenkomst op het hoofdkwartier van een commissie van de Verenigde Naties (VN) die de moordaanslag onderzocht op voormalig premier Rafik al-Hariri.
Al-Hariri was in 2005 een van de slachtoffers in een reeks van dodelijke aanslagen op politici en andere sleutelfiguren in Libanon. Beschuldigende vingers wezen naar Syrië, dat overigens elke verantwoordelijkheid ontkende. De VN meenden echter sterke aanwijzingen te hebben dat hoge functionarissen in het buurland wel betrokken waren. Eid was belast met onderzoek naar informatie die door de politie-inlichtingendienst werd verzameld. Deze dienst stond dicht bij de anti-Syrisch ingestelde Libanese regering en was veelvuldig bekritiseerd door de oppositie die Syrië als bondgenoot zag.

Crisis doorbroken na compromis tussen regering en oppositie

Regeringsmaatregelen luiden straatgevechten in

Libanon beleefde begin mei 2008 het ergste binnenlands geweld sinds het einde van de burgeroorlog in 1990. Er braken gevechten uit in de straten van de hoofdstad Beiroet, nadat van staatswege maatregelen waren genomen die door de Hezbollah-beweging werden gezien als een oorlogsverklaring. De regering besloot de veiligheidschef van de luchthaven, die nauwe banden met Hezbollah onderhield, te ontslaan en het eigen communicatienetwerk van de organisatie te verbieden. Daarop trokken in opdracht van Hezbollah-leider Hassan Nasrallah gewapende troepen naar het soennitische westen van Beiroet, daarin ondersteund door haar christelijke en sjiitische bondgenoten. De troepen raakten in gevecht met voornamelijk soennitische milities die, anders dan Hezbollah, prowesters waren georiënteerd en de regering steunden. Hezbollah bezette al snel delen van Beiroet omdat de milities het onderspit delfden. De heftige straatgevechten, die zich uitbreidden naar de noordelijke stad Tripoli, kostten 81 mensen het leven, terwijl meer dan 200 personen gewond raakten.

Kabinet trekt maatregelen in

Op 13 mei kwam het nationale leger, dat zich neutraal opstelde en ook door Hezbollah werd gerespecteerd, tussenbeide. Het zond troepenversterkingen naar Beiroet en Tripoli om de orde te herstellen en riep strijders van beide partijen op de straten te verlaten. De legerleiding bood Hezbollah een compromis aan, inhoudende dat de ontslagen veiligheidschef op zijn post kon blijven en dat ze de regering zou adviseren het besluit tot ontmanteling van het communicatienetwerk terug te draaien.
Een dag later besliste het Libanese kabinet om beide maatregelen ongedaan te maken.

Nieuwe bemiddelingspoging blijkt succesvol

De gewapende strijd dreigde opnieuw de pogingen te torpederen om een uitweg te vinden uit de diepe politieke crisis waarin Libanon verkeerde. De verschillen tussen de partijen liepen deels langs religieuze scheidslijnen, maar hingen nog meer samen met de gerichtheid van de regering op het Westen en van de Hezbollah-beweging op buurland Syrië, dat nog altijd invloedrijk was in het land. Hezbollah wilde een sterke positie in de leiding van het land, maar dat was tot dan toe afgehouden. Belangrijk in de crisis, die de laatste jaren gepaard was gegaan met een serie politieke moorden, was de positie van de president. Deze functie was vacant na het verlopen van de ambtstermijn van de pro-Syrische Emile Lahoud. Deze droeg in november 2007 de verantwoordelijkheid voor orde en veiligheid over aan het leger omdat het parlement er nog altijd niet in was geslaagd een opvolger te kiezen die voor alle partijen aanvaardbaar was. Intussen was wel legerleider generaal Michel Suleiman in beeld gekomen als compromiskandidaat.

De straatgevechten die de breekbare toenadering weer ongedaan leken te maken, waren aanleiding voor een vijf dagen durend overleg in Doha, de hoofdstad van Qatar. De verzoeningspoging was tot stand gekomen op initiatief van de Arabische Liga. Vertegenwoordigers van regering en oppositie wisten op 21 mei te melden dat 'de politieke crisis was opgelost'.

Inhoud van het akkoord

De uitkomst van het overleg betekende een positieversterking voor Hezbollah en haar bondgenoten. Deze hadden, ondanks de (kleine) parlementaire meerderheid waarop de regering steunde, met 58 van de 128 leden aanzienlijke invloed in de volksvertegenwoordiging. Afgesproken werd nu dat in het dertig leden tellende kabinet de oppositie elf zetels zou innemen en daarmee een feitelijk vetorecht zou verkrijgen over regeringsbeslissingen die een tweederdemeerderheid vergden. Hezbollah en de aan haar verwante Amal Beweging waren in november 2006 uit het kabinet gestapt omdat zij

geen vetorecht kregen, waardoor bijvoorbeeld een besluit om Hezbollah te ontwapenen niet tegengehouden zou kunnen worden. De regering kreeg in de nieuwe constructie zestien zetels en kon ook de premier aanwijzen. De nog te kiezen president benoemde de drie overige kabinetsleden.

De verdeling van ministersposten moest voorts in overeenstemming zijn met de sinds 1943 bestaande regeling omtrent gelijkwaardige positietoedeling aan moslims en christenen en hun verschillende stromingen. Deze regeling schreef ook voor dat de president een (maronitische) christen moest zijn en de premier een soennitische moslim. Op grond van een nieuwe kieswet, waarover eveneens overeenstemming werd bereikt, zou Libanon in kleinere kiesdistricten worden verdeeld om de verschillende stromingen beter vertegenwoordigd te laten zijn. Tenslotte werd afgesproken dat protestkampementen van Hezbollah in het centrum van Beiroet zouden verdwijnen en beloofden beide partijen om geen geweld te gebruiken om politieke conflicten te beslechten.

Samenstelling regering Libanon (12 augustus 2008)

Premier
Fouad SINIORA

Vicepremier
Issam ABU JAMRA

Ministers:
Arbeid
Mohammed FNEISH
Bestuurlijke Hervormingen
Ibrahim SHAMSEDDINE
Binnenlandse Zaken
Ziad BAROUD
Buitenlandse Zaken
Fawzi SALLOUKH
Cultuur
Tammam SALAM
Defensie
Elias AL-MURR
Economie en Handel
Mohammed SAFADI
Energie en Water
Alain TABOURIAN
Financiën
Mohammed CHATAH
Gezondheidszorg
Mohammed KHALIFA
Industrie
Ghazi ZOAYTER
Informatie
Tarek MITRI
Jeugd en Sport
Talal ARSLAN
Justitie
Ibrahim NAJJAR
Landbouw
Elias SKAFF
Milieu
Antoine KARAM
Onderwijs
Bahia HARIRI
Ontheemden
Raymond AUDI
Sociale Zaken
Mario AOUN
Telecommunicatie
Gebran BASSIL
Toerisme
Elie MAROUNI
Transport en Openbare Werken
Ghazi ARIDI

Ministers van Staat
Wael ABU FAOUR
Ali QANSO
Khaled QABBANI
Jean OGASSAPIAN
Nassib LAHOUD
Youssef TAQLA

Michel Suleiman geïnaugureerd als president

Na het sluiten van de overeenkomst lag de weg open voor het Libanese parlement tot het nemen van een beslissing die het de laatste zes maanden negentien maal niet wist te nemen: op 25 mei koos het Michel Suleiman tot president. Een dag later werd hij met het klinken van het volkslied en onder begeleiding van een eregarde en saluutschoten geïnaugureerd. Suleiman riep vervolgens op tot 'een nieuw begin' en tot eenheid onder de bevolking. Zijn ambtsperiode bedroeg zes jaar.
Het nieuwe staatshoofd vroeg premier Fouad Siniora, die sinds juli 2005 in functie was, aan te blijven in afwachting van de vorming van een nieuwe regering.

Regering van nationale eenheid gevormd

Op 28 mei benoemde president Suleiman Siniora tot premier. Dat werd mogelijk nadat het parlement een dag eerder, met 68 van de 127 aanwezige parlementsleden, haar goedkeuring had gegeven. Uit de stemverhouding viel af te leiden dat ook deze benoeming niet onomstreden was. De maronitische christen Michel Aoun, leider van de fractie van de Vrije Patriottische Beweging en bondgenoot van Hezbollah en Amal, kwam met drie tegenkandidaten. Het waren voormalige ministers, onder wie ook een soennitische vrouw. De oppositie was namelijk niet ingenomen met de persoon van Siniora omdat deze de laatste jaren niet bereid zou zijn geweest de macht te delen. Ook vond men hem te Amerikaansgezind.

Het Libanese parlement gaf op 12 augustus haar goedkeuring aan de regering van nationale eenheid die Siniora had samengesteld. Dit keer was de steun veel groter: van de 107 aanwezigen stemden er 100 voor, terwijl 5 leden tegen stemden en 2 zich onthielden.

Parlement aanvaardt nieuwe kieswet

Het Libanese parlement aanvaardde op 29 september de nieuwe kieswet, waarvan de contouren in mei waren vastgelegd tijdens het overleg in Qatar. De verdeling in kleinere kiesdistricten om de verschillende stromingen beter tot hun recht te laten komen, was een eis die al langere tijd door Hezbollah werd gesteld omdat grotere districten de beweging benadeelden. De wet, een geamendeerde versie van de kieswet uit 1960, zou de basis zijn voor de in 2009 te houden parlementsverkiezingen. Deze zouden in het vervolg op één dag in plaats van verspreid over meerdere dagen plaatsvinden. Libanezen die in het buitenland verbleven, zouden nu ook stemrecht krijgen, zij het pas vanaf 2013.
De wet bevatte ook artikelen die de rol van de media reguleerden. Er moest op worden toegezien dat kandidaten evenveel tijd kregen om hun verkiezingsprogramma's te promoten. Rond de verkiezingen zou een mediastilte in acht worden genomen en opiniepeilingen werden de laatste tien dagen tot aan de verkiezingen verboden.

BUITENLANDSE ZAKEN

Libanon en Israël komen gevangenenruil overeen

Op 16 juli 2008 wisselden Libanon en Israël wederzijds gevangenen uit, na moeizame onderhandelingen die ongeveer anderhalf jaar hadden geduurd. De overeenkomst

kwam tot stand door bemiddeling van een door de Verenigde Naties aangewezen Duitse functionaris. Het ging daarbij om de nasleep van de 34 dagen durende oorlog tussen Israël en de Libanese Hezbollah-beweging in de zomer van 2006, die werd ingeleid door de ontvoering van twee Israëlische soldaten.
Hezbollah droeg aan Israël de dode lichamen over van de twee ontvoerden, Ehud Goldwasser en Eldad Regev. Het was niet duidelijk of zij bij de aanval van de groepering aan het begin van de oorlog waren omgekomen of in gevangenschap waren gestorven. In ruil voor hun overdracht liet Israël vijf Libanese militanten uit gevangenschap vrij. Zij werden bij terugkomst in hun land toegejuicht door tienduizenden Hezbollah-aanhangers. De Israëlische autoriteiten droegen bovendien de stoffelijke resten over van 199 Libanese en Palestijnse strijders.

(Vorige berichten pagina 37/2 - 2008)

CHINA

BINNENLAND

Tienduizenden zieke baby's door vervuilde melk

In september 2008 werd bekend dat in China zeker 65.000 zuigelingen ziek waren geworden en vier baby's waren overleden na het drinken van poedermelk die melamine bevatte. Deze chemische stof, die vooral wordt gebruikt in kunstharsen, is voor volwassenen tamelijk ongevaarlijk, maar kleine kinderen kunnen er nierstenen van krijgen.
Vijftig landen en de Europese Unie haalden in de loop van september Chinese levensmiddelen die melkpoeder bevatten, uit de handel.

Melamine waarschijnlijk moedwillig toegevoegd

Vermoedelijk hadden boeren moedwillig het proteïnehoudende melamine aan de melk toegevoegd omdat bij kwaliteitscontroles dan minder snel zou opvallen dat ze was aangelengd met water. Sanlu, het grootste melkverwerkende bedrijf van China, was hier ingetrapt en had er melkpoeder van gemaakt dat door particulieren en de levensmiddelenindustrie was afgenomen.

Webloggers vestigden aandacht op Sanlu-poeder

De organisatie Chinese Human Rights Defenders, een internationaal netwerk van mensenrechtenactivisten, beweerde dat de directie van Sanlu al sinds maart wist dat het semistaatsbedrijf vervuild melkpoeder verkocht; de regering zou sinds juni op de hoogte zijn geweest. Er was echter geen actie ondernomen omdat men geen negatieve publiciteit wilde rondom de Olympische Spelen die in augustus in Peking plaatsvonden.

Dat het nieuws in september toch het grote publiek bereikte, was vooral te danken aan bloggers die op internet ouders waarschuwden om hun kinderen niet met melkpoeder van Sanlu te voeden.

Betrokkenheid van Nieuw-Zeeland

Sanlu was voor 43 procent in handen van Fonterra. Hoewel de directieleden van dit Nieuw-Zeelandse bedrijf en de regering van dat land al enige weken wisten wat er speelde, hadden ook zij hun mond gehouden. De Nieuw-Zeelandse premier Helen Clark zei dat er achter de schermen wel grote druk op China was uitgeoefend om openheid van zaken te geven. Haar regering had echter zelf geen alarm geslagen omdat men de relaties met Peking niet wilde schaden.

Wen belooft veilige producten

Het was niet de eerste keer dat Chinese producten internationaal in opspraak raakten omdat ze onveilig of ongezond waren. In 2007 werden namelijk in een groot aantal landen tandpasta, voer voor huisdieren en kinderspeelgoed uit de handel genomen.
Op 27 september 2008 beloofde premier Wen Jiabao dat de regering erop zou toezien dat 'alle in China gemaakte producten veilig zijn voor consumenten'. Hij zei dit op het Wereld Economisch Forum in Tianjin. Wen lichtte niet toe hoe hij zijn belofte dacht na te komen.
De premier ontkende dat de regering had geprobeerd het schandaal in de doofpot te stoppen.

Politie doet invallen en verricht arrestaties

Naar aanleiding van het melkschandaal werd de burgemeester van Shijiazhuang – de hoofdstad van de provincie Hebei waar Sanlu is gevestigd – ontslagen. Hetzelfde gebeurde met de directrice van het bedrijf en enkele ambtenaren.
De Chinese media meldden op 29 september dat de politie eerder in september in de omgeving van Shijiazhuang invallen had gedaan op 41 locaties, waaronder melkfabrieken en melkveehouderijen. Er was 220 kg melamine aangetroffen en er waren 22 arrestaties verricht.

S.A.R. HONGKONG

Verkiezingen in Hongkong

Hongkong hield op 7 september 2008 verkiezingen voor de Wetgevende Raad (Legco) – het parlement dat uit één kamer bestond. 'Geografische kiesdistricten', oftewel de bevolking, mochten middels een districtenstelsel 30 van de 60 zetels kiezen; 28 'functionele kiesdistricten', waarin 180.000 vertegenwoordigers van belangrijke beroepsgroepen en maatschappelijke organisaties zitting hadden, kozen de andere helft.

Prodemocratische versus pro-Chinese partijen

Het politiek spectrum was verdeeld in enerzijds prodemocratische partijen, die wilden dat alle zetels en de 'chief executive' (de hoogste regeringsleider) rechtstreeks door de bevolking gekozen werden, en anderzijds pro-Chinese partijen die goede relaties met de nationale regering in Peking belangrijker achtten dan democratische hervormingen in Hongkong. De vroegere Britse kolonie was sinds ruim tien jaar een speciale administratieve regio (s.a.r.) binnen China.

Van die eerste groep was de Democratische Partij (DP) de grootste, gevolgd door de Burgerpartij (CP) die zich in maart 2006 van de DP had afgesplitst. De partij Burgerlijke Weerstand ('Civic Act-up') was in 2003 opgericht. De leden waren relatief jonge activisten die zich inzetten voor volledige democratie en tegen discriminatie ageerden op grond van ras, seksuele oriëntatie, geslacht of leeftijd.

In het pro-Chinese kamp was de Democratische Alliantie voor de Verbetering en Vooruitgang van Hongkong (DAB) de belangrijk-

Samenstelling van de ministerraad ('executive council') van Hongkong (september 2008)

Hoogste regeringsleider ('Chief Executive')
Donald TSANG (Tsang Yam-kuen)

Regeringsleider ('Chief Secretary')
Henry TANG (Tang Ying-yen)

Ministers:
Arbeidszaken en Sociale Zekerheid
Matthew CHEUNG (Cheung Kin-chung)
Binnenlandse Zaken
TSANG Tak-sing
Bureaucratie
Denise YUE (Yue Chung Yee)
Constitutionele Zaken
Stephen LAM (Lam Sui-lung)
Financiën
John TSANG (Tsang Chun-wah)
Financiële Dienstverlening en de Schatkist
CHAN Ka-keung
Handel en Economische Ontwikkeling
Rita LAU (Lau Ng Wai Lan)
Justitie
Wong Yan Lung
Milieu, Verkeer en Openbare Werken
Edward YAU (Yau Tang-wah)
Ontwikkeling
Carrie Lam CHENG (Lam Cheng Yuet-ngor)
Onderwijs
Michael SUEN (Suen Ming-yeung)
Veiligheid
Ambrose LEE (Lee Siu-kwong)
Verkeer en Huisvesting
Eva CHENG
Voedsel en Volksgezondheid
York CHOW (Chow Yat-ngok)

Uitslag verkiezingen Wetgevende Raad van Hongkong (7 september 2008):

Aantal zetels gekozen door:	bevolking	kiescommissies	totaal	winst/ verlies
Prodemocratische partijen				
Democratische Partij (DP)	7	1	8	-1
Burgerpartij (CP)	4	1	5	-1
Liga van Sociaaldemocraten (LSD)	3	0	3	+1
Servicecentrum voor Buurt en Arbeid (NWSC)	1	0	1	0
Confederatie van Vakbonden (CTU)	1	0	1	0
Associatie voor Democratie en Levensonderhoud (ADPL)	1	1	2	+1
Grenspartij (FP)	1	0	1	0
Burgerlijke Weerstand (CA)	1	0	1	+1
Individuele kandidaten	0	1	1	-3
totaal	19	4	23	-2
Pro-Chinese partijen				
Democratische Alliantie voor de Verbetering en Vooruitgang van Hongkong (DAB)	9	4	13	+1
Liberale Partij (LP)	0	6	6	-4
Federatie van Vakbonden (FLU)	0	1	1	0
De Alliantie	0	3	3	-2
Individuele kandidaten	2	10	12	+7
totaal	11	24	35	+2
Onpartijdige kandidaten	0	2	2	0

ste partij. De Alliantie bestond uit vijf leden van de Legco die in 2004 als onafhankelijke kandidaten aan de verkiezingen hadden meegedaan.

Winst voor pro-Chinese partijen

De pro-Chinese partijen boekten een kleine winst, vermoedelijk omdat de nationalistische sentimenten waren versterkt door de geslaagde Olympische Spelen in augustus in Peking, en omdat veel mensen dachten dat Hongkong meer zou profiteren van de krachtige economische groei in China als het goede relaties met Peking onderhield. Voormalig minister van Veiligheidszaken Regina Ip, die in 2003 op last van Peking had geprobeerd een verbod op 'subversieve activiteiten' in te voeren, won als onafhankelijke kandidaat binnen het pro-Chinese kamp een zetel.

De democraten hadden zich ten doel gesteld minstens een derde van de zetels te winnen omdat ze dan hun vetorecht behielden. Daar slaagden ze inderdaad in. Emily Lau en Leung Kwok-hung, twee prominente gezichten binnen het prodemocratische kamp, keerden terug in de Legco.
De opkomst bedroeg 45 procent – een volgens sommige analisten teleurstellend laag percentage.

NATUUR EN MILIEU

Honderden doden door modderstroom

Na hevige regenval brak op 8 september 2008 nabij Linfen in de Chinese provincie Shaanxi een dam door die diende om afvalslib van de ijzerertsmijn Tashan tegen te houden. Hierna ontstond een modderstroom die met grote kracht door het nabijgelegen plaatsje Taoshi raasde.
Volgens de staatsmedia haalden reddingswerkers in de dagen daarna 254 doden uit de blubber.

Illegaal opererende mijn

Na de ramp bleek dat de dam van ondermaatse kwaliteit was en dat de ijzerertsmijn illegaal had geopereerd sinds hij in 2006 om veiligheidsredenen zijn vergunning was kwijtgeraakt.

Op 12 september meldden de staatsmedia dat dertien bestuurders van de mijn waren gearresteerd en dat de voorzitter van de lokale afdeling van de Communistische Partij was ontslagen.

CULTUUR EN WETENSCHAP

Chinese astronaut maakt ruimtewandeling

Astronaut Zhai Zhigang maakte op 27 september 2008 als eerste Chinees uit de geschiedenis een ruimtewandeling. Hij verliet de ruimtecapsule Shenzhou VII gedurende vijftien minuten.
Zhai verbleef samen met de astronauten Jing Haipeng en Liu Boming buiten de dampkring om wetenschappelijk onderzoek voor toekomstige ruimtevaartprogramma's te verrichten.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Arrestaties rondom Olympische Spelen

In augustus 2008 werden in China een aantal activisten voor burger- en mensenrechten en enkele religieuze leiders aangehouden, vermoedelijk omdat de regering vreesde dat zij de Olympische Spelen in Peking wilden verstoren.

Een van hen was Zhang Wei. Ze wilde tij-

dens de Olympische Spelen demonstreren tegen het feit dat ze haar huis was uitgezet en had toestemming gevraagd om dat te doen in een van de drie parken die de autoriteiten officieel als 'demonstratiezones' hadden aangewezen.
Ze kreeg de vergunning niet, maar werd in plaats daarvan 's nachts van haar bed gelicht. Op 8 september kwam ze weer vrij.

Bisschop Jia Zhiguo werd op de laatste dag van de Spelen aangehouden. Hij was de leider van een ondergrondse katholieke kerk in de provincie Hebei.

Op 18 september werd hij weer vrijgelaten maar sindsdien werd hij wel permanent in de gaten gehouden.

Volgens de organisatie Chinese Human Rights Defenders, een internationaal netwerk van mensenrechtenactivisten, werd Liu Xueli, een activist die ook tevergeefs toestemming had gevraagd om tijdens de Olympische Spelen te mogen demonstreren, op 23 september in de provincie Henan door de politie ontvoerd. Hij zou daarna naar een heropvoedingskamp zijn gestuurd.

Op 26 september werd duidelijk dat ook Ji Sizun vast zat.

Hij was op 11 augustus verdwenen nadat hij bij de autoriteiten toestemming had gevraagd om tegen 'sociaal en politiek onrecht in China' te mogen demonstreren.

BUITENLANDSE ZAKEN

Venezuela voert olieleveranties aan China op

President Hugo Chávez van Venezuela zei op 25 september 2008 tegenover journalisten dat zijn land de olieleveranties aan China voor 2012 zou verdrievoudigen tot 1 miljoen vaten per dag. Hij was op dat moment op staatsbezoek in het Aziatische land.
Het socialistische bewind in Venezuela leverde veel olie aan de Verenigde Staten, maar was om politieke redenen niet gelukkig met de economische afhankelijkheid die dit met zich meebracht. Het land zocht daarom naar nieuwe afzetmarkten.
Caracas en Peking besloten ook om samen drie olieraffinaderijen in China te bouwen.

(Vorige berichten pagina 526/3 - 2008)

FILIPPIJNEN

BINNENLAND

Honderden doden door scheepsramp

De Filippijnse veerboot Prinses van de Sterren kapseisde op 21 juni 2008 in een orkaan. Hij was onderweg van Manila naar Cebu en had, mogelijk door de hoge golven, motorproblemen gekregen. Het schip zonk nabij Sibuyan.
Er waren 865 passagiers en bemanningsleden aan boord. Filippijnse reddingswerkers zochten met hulp van het Amerikaanse marineschip USS Ronald Reagan dagenlang naar overlevenden. Ze staakten hun activiteiten op 27 juni toen bleek dat de rederij had verzwegen dat het schip illegaal grote hoeveelheden giftige pesticiden aan boord had. Indien deze chemicaliën vrijkwamen, kon dat schadelijk zijn voor de gezondheid van de duikers. Er waren toen inmiddels 57 overlevenden in veiligheid gebracht en 15 dode lichamen uit het scheepswrak gehaald. Hoogstwaarschijnlijk waren de 793 opvarenden die nog werden vermist, verdronken.

Aanslagen op bussen

In Digos, een stad op het Filippijnse eiland Mindanao, vielen op 23 juli 2008 een dode en 32 gewonden toen in een bus een spijkerbom ontplofte. Op 1 september werd een tweede aanslag op een bus gepleegd, wederom met een spijkerbom. Er vielen toen 6 doden en 26 gewonden.
De eigenaar van de lijnbussen werd al enige tijd afgeperst door de beruchte bende Al Khobar, die dreigde met aanslagen als het bedrijf weigerde te betalen. De bende had volgens de lokale autoriteiten banden met de lokale islamitische onafhankelijkheidsbeweging.

Gevechten met communistische opstandelingen

In Dapa, in de Filippijnse provincie Surigao del Norte, vielen communistische guerrillero's op 28 juni 2008 een politiebureau aan en maakten wapens buit. Er braken daarna gevechten uit met het leger en de politie waarbij negen rebellen en twee agenten omkwamen.
De naar schatting vijfduizend strijders van het communistische Nieuwe Volksleger (NPA) hadden enkele jaren weinig van zich laten horen, maar vielen in het voorjaar en de zomer van 2008 meerdere afgelegen politiebureaus en legerbases aan om er, net als in Dapa, wapens buit te maken.

Drie Filippijnse soldaten kwamen op 19 september om het leven en veertien raakten er gewond toen zij nabij het dorp Lingig in de provincie Surigao del Sur op landmijnen stapten. Deze zouden zijn neergelegd door het NPA.
Als vergelding vielen regeringstroepen een basis van de communisten aan. Hierbij kwamen drie militairen en ten minste acht rebellen om het leven.

Hevige gevechten met moslimrebellen

Onderhandelaars van de Filippijnse regering en het Moro Islamitisch Bevrijdingsfront (MIBF) werden het op 28 juli 2008 eens over de inhoud van een vredesverdrag dat na ratificatie de basis zou vormen voor gesprekken over permanente vrede.

Uitbreiding van islamitische regio

De naar schatting elfduizend manschappen van het MIBF hadden decennialang gewapende strijd geleverd voor onafhankelijkheid of zelfbestuur voor de overwegend islamitische gebieden op het Filippijnse eiland Mindanao. Deze gewelddadigheden kostten aan zeker honderdduizend mensen het leven. In 2003 hadden de rebellen en de regering van president Gloria Arroyo een staakt-het-vuren afgesproken. Sindsdien onderhandelden de twee partijen over een vredesverdrag waarbij Maleisië als bemiddelaar optrad.
Volgens het akkoord van 28 juni zou de Autonome Regio in Moslim Mindanao, die sinds 1989 bestond en een zekere mate van zelfbestuur kende, worden uitgebreid met 712 dorpen. Voor dit een feit werd zou de lokale bevolking de kans krijgen zich hier in een referendum over uit te spreken.
Het bestuur van de autonome gebieden zou zeggenschap krijgen over een groot deel van de natuurlijke hulpbronnen waar Mindanao rijk aan was.

Rechter verbiedt ondertekening van verdrag

In de dagen na 28 juli vonden in enkele

overwegend katholieke gebieden die onder islamitisch bestuur zouden komen, protestdemonstraties plaats. Lokale christelijke politici stapten naar de rechter. Zij meenden dat het verdrag niet rechtsgeldig was omdat zij niet bij de onderhandelingen waren betrokken en omdat de inhoud ervan niet volledig was gepubliceerd. Ook vreesden zij een toename van de etnische spanningen in de gebieden die aan de autonome regio zouden worden toegevoegd. Daarom wilden zij dat de rechter de ratificatie van het verdrag verbood.
Het hooggerechtshof in Manila deed op 4 augustus uitspraak in deze zaak. Het bepaalde dat er een onderzoek moest worden ingesteld. Pas na afronding daarvan zou worden uitgemaakt of de christelijke politici gelijk hadden. De ondertekening van het verdrag, die een dag later in Maleisië zou plaatsvinden, mocht daarom niet doorgaan.

Rebellen bezetten dorpen

Veel MIBF-strijders waren furieus over het vonnis, want zij hadden jaren gewacht tot de onderhandelingen met de regering concrete resultaten opleverden en sinds 28 juli gedacht dat er niets meer mis kon gaan. Uit frustratie bezetten zij enkele dorpen in Noordelijk Cotabato, nabij de bestaande autonome islamitische regio. Het nationale leger stuurde zesduizend manschappen en enkele bommenwerpers naar het gebied. Zij wisten de rebellen te verdrijven. Twee MIBF-commandanten, Ameril Umbrakato en Abdurahman Macapaar, gaven daarop hun manschappen opdracht om christelijke gemeenschappen op Mindanao aan te vallen. In de provincie Lanao del Norte plunderden zij winkels en staken ze huizen in brand. Zeker 49 vluchtende burgers werden vermoord. Bij gevechten sneuvelden ook zeventien Filippijnse militairen en ongeveer honderd islamitische rebellen.
In de maand augustus sloegen zeker 280.000 burgers voor het geweld op de vlucht. Onder hen waren ook veel moslims.

De regering in Manila liet op 21 augustus weten dat ze vanwege de gewelddadigheden het vredesverdrag niet zou ondertekenen. Ze wilde pas weer met het MIBF over vrede praten als de organisatie al haar manschappen ontwapende en de twee commandanten die met het geweld zouden zijn begonnen, uitleverde.

MIBF wil nieuwe vredesbesprekingen

Het MIBF zei in een reactie dat het nieuwe vredesbesprekingen wilde, maar niet van plan was zich te ontwapenen. De rebellen beweerden dat ze het staakt-het-vuren wel degelijk naleefden. De commandanten Ameril Umbrakato en Abdurahman Macapaar zouden namelijk afvalligen zijn die de gewelddadigheden zonder toestemming van hogerhand waren begonnen. Maar hoewel het MIBF zich van hen distantieerde, weigerde het hen uit te leveren.
Manila toonde zich niet onder de indruk van deze verklaring. De regering stelde dat het MIBF klaarblijkelijk geen controle over zijn manschappen had en stelde dat het nationale leger daarom maar orde op zaken moest stellen op Mindanao.

Aanvallen op voedselkonvooien

De honderdduizenden vluchtelingen op Mindano waren tot op grote hoogte afhankelijk van voedselhulp die door het Rode Kruis en het Wereldvoedselprogramma van de Verenigde Naties (WFP) werd gegeven. Omdat enkele voedselkonvooien door gewapende mannen waren aangevallen, stuurde Manila op 5 september duizend extra militairen om ze te bewaken.

Rust vanwege ramadan

Tijdens de islamitische vastenmaand ramadan, die in 2008 in september viel, was het betrekkelijk rustig op Mindanao omdat de rebellen om religieuze redenen afzagen van de gewapende strijd. Op 29 september braken nabij Datu Piang echter toch weer gevechten uit. Hierbij kwamen ten minste zeven militairen om.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Gesubsidieerde rijst voor de armsten

Omdat de voedselprijzen snel stegen, opende de regering van de Filippijnen vanaf 28 april 2008 speciale winkels in Manila waar de allerarmsten rijst konden kopen voor ongeveer de helft van de marktprijs. De doelgroep zou een pasje krijgen dat toegang tot de verkooppunten bood.
Buiten de hoofdstad zouden er geen gesubsidieerde winkels komen. De armste families kregen daar wel een toeslag van ongeveer 8 euro per maand, plus 5 euro voor elk kind dat minimaal 85 procent van de lessen op school bezocht.

Filippijnen stimuleren rijstproductie

Door krapte op de wereldmarkt ten gevolge van exportbeperkingen door enkele grote rijstproducerende landen en speculaties door beleggers, was rijst uit Thailand – 's werelds grootste exporteur – in achttien maanden drie keer zo duur geworden. De Filippijnen trokken in april 2008 omgerekend ca. 700 miljoen euro uit om de binnenlandse productie op te voeren, zodat het land minder afhankelijk werd van de dure importen.

Recordinflatie

In augustus 2008 bedroeg de inflatie 12,5 procent op jaarbasis, het hoogste niveau sinds 1991. In de eerste acht maanden van het lopende jaar lag de inflatie gemiddeld op 8,8 procent. Naast voedsel werden ook brandstoffen snel duurder.

JUSTITIE

Gratie voor coupplegers

President Gloria Macapagal Arroyo van de Filippijnen verleende op 12 mei 2008 gratie aan negen officiers die waren veroordeeld wegens betrokkenheid bij een poging tot staatsgreep in juli 2003. Ze deed dit op de dag dat generaal Hermogenes Esperon, de nationale legerleider en een bekend sympathisant van Arroyo, werd opgevolgd door generaal Alexander Yano. Esperon had aangedrongen op de gratie voor de officiers, die op 28 april gevangenisstraffen van twaalf jaar tot levenslang opgelegd hadden gekregen. De generaal nam het voor hen op omdat zij zich in de gevangenis goed zouden hebben gedragen. De meest prominente veroordeelde, kapitein Gerardo Gambala, had bovendien een verklaring voorgelezen waarin hij namens het negental berouw toonde en andere militairen opriep om alleen op legale wijze politieke veranderingen na te streven.

GEZONDHEID EN ZORG

Verbod op niertransplantaties voor buitenlanders

Minister van Volksgezondheid Francisco

Duque maakte op 29 april 2008 bekend dat Filippijnse ziekenhuizen geen niertransplantaties voor buitenlanders meer mochten uitvoeren, tenzij zij konden bewijzen dat het orgaan afkomstig was van een familielid. De maatregel werd getroffen omdat bendes zouden handelen in nieren, die arme mensen en gedetineerden onder dwang of tegen betaling afstonden. Deze organen waren volgens Duque in de regel bestemd voor buitenlanders die op de Filippijnen een transplantatie lieten uitvoeren.
In 2007 ontvingen zeker vijfhonderd buitenlanders een nieuwe nier op de Filippijnen. Vooral bewoners van de sloppenwijken van Manila zouden zich laten verleiden om er een af te staan. Zij zouden daar omgerekend ca 3.000 euro voor ontvangen – een gemiddeld jaarinkomen.

(Vorige berichten pagina 228/1 - 2008)

INDONESIË

BINNENLAND

Buurtbewoners vallen evangelische school aan

Bewoners van de overwegend islamitische wijk Kampung Pulo in de Indonesische hoofdstad Jakarta vielen op 25 juli 2008 de campus van de Arastamar Evangelische School voor Theologie aan, die in de buurt was gevestigd. Ze waren gewapend met bamboestokken en wierpen molotovcocktails en stenen, terwijl door de luidspreker van een naburige moskee 'Allah akbar' ('God is groot') werd geroepen. Achttien theologiestudenten raakten gewond.
De school zag zich daarna genoodzaakt naar een ander deel van de stad te verhuizen. De 1.400 studenten werden ondergebracht in hotels en tentenkampen.
Buurtbewoners konden de studenten horen bidden en zingen en vonden dat ze daar last van hadden. Ze hadden regelmatig bij het bestuur van de christelijke school geklaagd, maar er was nooit een oplossing gekomen. De directe aanleiding voor de aanval was echter een gerucht dat een van de studenten een inbraak in een woning had gepleegd – iets dat door de politie werd ontkend. In een ander deel van Jakarta werd op 17 augustus een christelijke kerk tijdens een gebedsdienst aangevallen. De gelovigen moesten vluchten.
Indonesië werd traditioneel gezien als tolerant land als het om godsdienst ging. Analisten zagen de aanvallen als een signaal dat dit aan het veranderen was.

Politieke leiders van Atjeh beloven vreedzame verkiezingen

Politieke leiders uit de Indonesische provincie Atjeh beloofden op 12 september 2008 dat zij bij de aankomende verkiezingen geen geweld zouden gebruiken.

ICG waarschuwt voor oplaaien van geweld

De nationale regering van Indonesië en de onafhankelijkheidsbeweging van Atjeh hadden in 2005 vrede gesloten. Daarna was het voor het eerst sinds jaren betrekkelijk rustig geworden in de opstandige provincie. De denktank International Crisis Group (ICG) waarschuwde in 2008 echter dat de nationale en provinciale verkiezingen in april 2009 het geweld weer konden doen oplaaien. Vandaar dat de leiders van veertig van de vierenveertig politieke partijen die zich verkiesbaar wilden stellen, nabij de grote moskee in de provinciehoofdstad Bandah Atjeh een verklaring voorlazen waarin ze beloofden dat ze zich aan de electorale regels zouden houden en dus zouden afzien van intimidaties, provocaties en geweld. Onder de afwezige partijen was de Partai Aceh (Atjeh Partij) van de voormalige rebellenleider Muzakkir Manaf. Waarom hij de belofte niet uitsprak, was onduidelijk.

Tientallen doden bij uitdelen van aalmoezen

In Indonesië vielen op 15 september 2008 drieëntwintig doden en acht zwaargewonden toen ze probeerden een aalmoes van omgerekend 3 euro per persoon in ontvangst te nemen van een rijke familie.
Ongeveer tienduizend mensen waren naar het huis van de familie in Pasuran op Java gekomen omdat die ter gelegenheid van de islamitische vastenmaand ramadan geld zou uitdelen. Toen er gedrang ontstond werden de slachtoffers onder de voet gelopen, of ze stikten.
In 2007 had dezelfde familie ook geld uitgedeeld. Toen waren in het gedrang één dode en tientallen gewonden gevallen.
Het was traditie om tijdens de ramadan aalmoezen te geven aan de armen.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Staat geeft sharia-obligaties uit

De Indonesische regering besloot op 10 juli 2008 dat de staat sharia-obligaties mocht gaan uitgeven. Volgens de traditionele islamitische wetgeving was het verboden om rente te geven of te innen. Beleggers zouden daarom een vast bedrag voor hun obligaties ontvangen.
Een maand eerder had het parlement van Indonesië een wet aangenomen die de oprichting van shariabanken regelde. Deze gaven hun cliënten geen rente maar winstdeling en beloofden zich niet in te laten met zakelijke activiteiten die strijdig werden geacht met de principes van de islam, zoals de productie van varkensvlees en alcohol.

Renteverhoging als wapen tegen inflatie

Tussen mei en september 2008 verhoogde de centrale bank van Indonesië, de Bank Indonesia, de rentevoet vijf keer met een kwart procent, tot deze op 4 september op 9,25 procent stond. Het doel hiervan was de beteugeling van de inflatie, die tussen de 11,5 en 12 procent op jaarbasis schommelde. Eind 2007 stond deze nog op 6,6 procent.
Volgens de centrale bank was de toenemende binnenlandse consumptie de belangrijkste aanjager van de inflatie.

JUSTITIE

Indonesië houdt terreurverdachten aan

Indonesische media berichtten op 3 juli 2008 dat de politie in Palembang op Sumatra tien militante moslims had aangehouden en tweeëntwintig krachtige bommen in beslag had genomen.

Plannen voor aanslag in Jakarta

De verdachten zouden na hun arrestatie hebben toegegeven dat ze plannen hadden beraamd voor een aanslag op een café op Sumatra. De horecagelegenheid werd voornamelijk door westerse toeristen bezocht. Maar omdat ze vreesden dat er ook Indonesiërs zouden omkomen, hadden ze het plan afgeblazen en besloten een nog nader te bepalen doel in Jakarta op te blazen. Een van

de arrestanten was de Singaporese terreurverdachte Abu Hazam, die extremisten in Palembang zou hebben opgeleid om bommen te vervaardigen.

De tien mannen onderhielden volgens de politie contacten met Noordin Top. Deze voortvluchtige Maleisiër zou leiding geven aan een terroristische organisatie die zich had afgescheiden van de Jemaah Islamiah (JI) en vooral uit was op het doden van zo veel mogelijk westerlingen in Indonesië.
Minister van Buitenlandse Zaken Hassan Wirayuda zei op 6 juli dat de arrestatie van de militanten een zware klap voor het moslimterrorisme in zijn land betekende.

Doodstraf voor bomaanslagen op Bali blijft staan

Het hooggerechtshof van Indonesië weigerde op 17 juli om een zaak tegen drie andere extremistische moslims te heropenen. Het ging om Ali Ghufron, Imam Samudra en Amrozi Nurhasyim, die in 2003 ter dood waren veroordeeld wegens het voorbereiden en uitvoeren van bomaanslagen op nachtclubs op Bali, in oktober 2002. Daarbij waren 202 doden gevallen.

Het drietal zei graag als martelaar te willen sterven, maar had toch beroep aangetekend tegen het vonnis omdat het was gebaseerd op antiterroristische wetgeving die pas na de aanslagen van 2002 was ingevoerd. Het constitutionele hof had in 2004 bepaald dat de nieuwe regels inderdaad niet met terugwerkende kracht toegepast hadden mogen worden. Andere rechtbanken hadden daarna echter geweigerd de zaak te heropenen, omdat de uitspraak van het constitutionele hof in hun ogen evenmin met terugwerkende kracht geldig was. Het hooggerechtshof deelde deze mening. Voor de drie veroordeelden waren daarmee alle mogelijkheden om beroep aan te tekenen, uitgeput. Ze konden nog wel een verzoek om gratie indienen bij president Yudhoyono, maar weigerden dat omdat ze hem als 'ongelovige' beschouwden.

Gevangenisstraf en boete voor corrupte officier van justitie

Aanklager nam steekpenningen aan van bankier

De rechtbank van de Indonesische Commissie voor de Uitroeiing van Corruptie (KPK) veroordeelde topaanklager Urip Tri Gunawan op 4 september 2008 tot twintig jaar gevangenisstraf en een boete van 500 miljoen roepia (ca. 37.500 euro). De veroordeelde had zich beziggehouden met een strafrechtelijk onderzoek naar een malafide bankier, maar zou daarmee zijn gestopt nadat hem omgerekend 455.000 euro smeergeld was betaald. De straf die hem hiervoor werd opgelegd, was vijf jaar meer dan was geëist. De rechter vond dat nodig omdat Gunawan – een zeer vooraanstaande aanklager die in 2003 nog de doodstraf tegen de moslimterrorist Amrozi had geëist – de geloofwaardigheid van het rechtssysteem had aangetast.
Mogelijk wilde hij ook aan de buitenwereld demonstreren dat Indonesië de strijd tegen corruptie serieus nam. Het land stond bekend als door en door corrupt en volgens critici werden schuldigen maar zelden berecht, laat staan veroordeeld.

Onderzoek naar voortvluchtige bankier

De voormalige bankdirecteur naar wie Gunawan onderzoek verrichtte was Sjamsul Nursalim. Hij zou een bedrag van ca. 3 miljard dollar (ruim 2 miljard euro) hebben verduisterd dat de bank BDNI ten tijde van de financiële crisis in 1998 van de staat had geleend om een faillissement te voorkomen.

De oud-bankdirecteur zou Gunawan steekpenningen hebben betaald via zakenvrouw Artalyta Suryani, een bondgenoot van Nursalim. Zij was in juni 2008 in verband met deze zaak veroordeeld tot vijf jaar gevangenisstraf. Nursalim zelf was voortvluchtig en verbleef vermoedelijk in Singapore.

NATUUR EN MILIEU

Tien jaar cel voor illegale houtkap

Het hooggerechtshof van Indonesië veroordeelde zakenman Adellin Lis op 1 augustus 2008 bij verstek tot tien jaar cel en een boete van omgerekend 10,5 miljoen euro omdat hij betrokken zou zijn geweest bij grootschalige illegale houtkap op Sumatra.
Lis was in 2007 in China aangehouden en uitgeleverd aan Indonesië. Een rechtbank in Medan op Sumatra had hem tot grote woede van milieu- en anticorruptieorganisaties in november van dat jaar vrijgesproken. Het Openbaar Ministerie had hier beroep tegen aangetekend, maar voor het hooggerechtshof dat in behandeling kon nemen was Lis gevlucht en ondergedoken. Vandaar dat hij niet bij de uitspraak aanwezig was.

Indonesië wordt in hoog tempo ontbost, niet zelden illegaal. Volgens milieuorganisatie Greenpeace was 72 procent van de oerwouden reeds gekapt.

BUITENLANDSE ZAKEN

Indonesië en Japan vormen vrijhandelszone

Op 1 juli 2008 werd een vrijhandelsverdrag tussen Indonesië en Japan van kracht. Japan zou 90 procent van de invoerrechten op meer dan 9.000 producten uit het Zuidoost-Aziatische land schrappen en ging werkvergunningen verstrekken aan Indonesische verpleegkundigen. Medische instellingen hadden er al jaren te kampen met een groot tekort aan personeel, maar de overheid had hen nooit eerder toegestaan buitenlanders aan te nemen.
In het verdrag spraken de twee landen verder af dat ze intensiever gingen samenwerken bij de winning van fossiele brandstoffen. Ongeveer de helft van de Japanse import uit Indonesië betrof aardolie, aardgas en steenkool.
Japan was de belangrijkste handelspartners van Indonesië en tevens een van de grootste investeerders in dat land.

(Vorige berichten pagina 407/3 - 2008)

MONGOLIË

BINNENLAND

Onlusten na door oppositie betwiste eerlijkheid parlementsverkiezingen

De verkiezingen van 29 juni 2008 voor het Mongoolse éénkamerparlement, de Grote Hoeral, leverden volgens de eerste uitslagen een overwinning op voor de regerende Mongoolse Revolutionaire Volkspartij (MAKN). De oppositie, in het bijzonder de Democratische Partij (AN), meende echter dat de verkiezingen niet eerlijk waren verlopen. In de laatste peilingen was echter een overwinning voor de MAKN voorspeld en

onafhankelijke verkiezingswaarnemers hadden geen tekenen van systematische fraude geconstateerd.

President roept de noodtoestand uit

President Nambariin Enchbajar kondigde op 1 juli voor vier dagen de noodtoestand af, nadat er hevige protesten waren uitgebroken in het centrum van de hoofdstad Oelan Bator tegen de uitslag van de verkiezingen. Enkele duizenden aanhangers van de AN waren de straat op gegaan en hadden het hoofdkwartier van de MAKN in brand gestoken. De politie trad krachtig op, waarna de protesten zich over andere delen van Oelan Bator verspreidden. In totaal werden zeker zevenhonderd mensen gearresteerd, vielen er vijf doden en raakten 220 personen gewond.

Uitslag blijft omstreden

Gesprekken tussen vertegenwoordigers van de MAKN en de AN die op 6 juli plaatsvonden leidden niet tot een oplossing voor het geschil over de uitslag. Dat bleek opnieuw op de eerste dag dat het parlement in nieuwe samenstelling bijeenkwam, op 23 juli. De afgevaardigden van de AN verlieten toen de zaal uit protest tegen de verkiezingsuitslag.

Uitslagen parlementsverkiezingen Mongolië
(29 juni 2008)

partij	aantal zetels
Mongoolse Revolutionaire Volkspartij (MAKN)	46
Democratische Partij (AN)	27
Burgerwil Partij (IZN)	1
Burger Coalitie (IE)	1
Onafhankelijken	1
totaal	76

Pas na enkele maanden stond de einduitslag vast. De MAKN bleek met ruime voorsprong te hebben gewonnen.

Parlement kiest nieuwe premier

Het parlement koos op 11 september Sanjaagiin Bayar opnieuw tot premier, waarmee een tumultueuze periode in de politiek van Mongolië leek te zijn afgesloten. Bayar (52) was de leider van de MAKN en was al premier sinds november 2007.
De vorming van een regering werd mogelijk doordat de premier enkele vertegenwoordigers van de AN in zijn regering opnam. Onder hen was partijleider Noroviin Altanhoejag, die eerste vicepremier werd. Sommige leidende figuren uit de AN hadden echter grote bezwaren tegen regeringsdeelname van hun partij.

Samenstelling regering Mongolië
(30 september 2008)

President
Nambariin ENCHBAJAR

Premier
Sanjaagiin BAYAR
Eerste vicepremier
Noroviin ALTANHOEJAG
Vicepremier
Mijegombo ENCHBOLD

Ministers:
Buitenlandse Zaken
Soechgaatar BATBOLD
Defensie
Loevsanvandan BOLD
Financiën
Sangadzjabiin BAJARTSOGT
Gezondheidszorg
Sanbuu LAMBAA
Justitie en Binnenlandse Zaken
Tsendiin NJAMDORDZJ
Milieu en Toerisme
Loejmed GANSOECH
Mineralen en Energie
Dasjdordzj ZORIGT
Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Jondon OTGONBAJAR
Sociaal Welzijn en Arbeid
Toegsdzjargal GANDI
Transport en Stedelijke Planning
Chaltmaa BATTOELGA
Voedsel, Landbouw en Lichte Industrie
Toendzjin BADAMZJOENAJ

Minister en Hoofd van het Regeringssecretariaat
Batdzjargaliin DOLGOR
Secretaris Nationale Veiligheidsraad
Manibadrachiin GANBOLD

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Mongolen protesteren tegen stijgende levensmiddelenprijzen

Meer dan twintigduizend mensen protesteerden op 18 april 2008 in de Mongoolse hoofdstad Oelan Bator om te eisen dat de regering iets zou doen aan de sterk stijgende levensmiddelenprijzen. Zij verlangden vooral dat de prijzen van rijst, vlees en meel niet verder zouden stijgen. Meel was in vergelijking met vier maanden eerder vier maal zo duur geworden en de prijs van een brood was een week eerder met de helft omhooggegaan.

BUITENLANDSE ZAKEN

Rusland en Mongolië ondertekenen akkoord over uranium

Russische persbureaus berichtten op 11 april 2008 dat Rusland en Mongolië een overeenkomst hadden ondertekend over samenwerking in de uraniumsector. De ondertekening had plaatsgevonden bij een bezoek aan Moskou van de Mongoolse premier Sanjaagiin Bayar.
Het hoofd van het Russische atoomagentschap Rosatom, Sergej Kirijenko, zei dat de bedoeling van het akkoord ook was om bij te dragen aan de ontwikkeling van kernenergie in Mongolië. Het land had redelijk omvangrijke reserves aan uranium van meer dan honderdduizend ton.

(Vorige berichten pagina 231/1 - 2008)

OEZBEKISTAN

BINNENLAND

Oezbekistan verbrandt halve ton heroïne

De overheid in Oezbekistan verbrandde op 26 juni 2008 anderhalve ton drugs in het openbaar, waaronder ook een halve ton heroïne. De gebeurtenis werd bijgewoond door journalisten en buitenlandse diplomaten en vond plaats bij een fabriek buiten de hoofdstad Tasjkent. Oezbekistan gold als een belangrijke doorvoerroute van drugs van Afghanistan via Rusland naar West-Europa.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Boeren Oezbekistan lijden onder exportrestricties

De beperkingen aan de export van landbouwproducten in Oezbekistan had geleid tot de stabilisering van de voedselprijzen in het land, maar boeren waren daardoor wel aanzienlijke winsten misgelopen. Dat berichtte *The Times of Central Asia* van 15 augustus 2008. Het blad meldde dat het staatspersbureau UzA twee weken eerder had laten weten dat de export van landbouwproducten, waaronder vlees, was verboden. Volgens officiële statistieken werd vóór het exportverbod van de tien miljoen ton fruit

en groenten elk jaar ongeveer een derde naar Rusland en Kazachstan geëxporteerd. Met name de prijzen van levensmiddelen in Kazachstan waren veel hoger dan in de rest van Centraal-Azië.

Kinderarbeid in katoenvelden verboden

Een anonieme regeringsfunctionaris in de hoofdstad Tasjkent van Oezbekistan liet op 15 september 2008 weten dat kinderarbeid op de katoenvelden verboden zou worden. Oezbekistan was de op twee na grootste katoenexporteur ter wereld. Het verbod was tot stand gekomen onder druk van twee belangrijke katoenimporteurs, de Verenigde Staten en de Europese Unie (EU). De Oezbeekse premier Sjavkat Mirzijajev had volgens de bron enkele dagen eerder een decreet ondertekend dat de uitvoering gelastte van twee internationale conventies tegen kinderarbeid. Deze waren in een eerder stadium door Oezbekistan geratificeerd.

NATUUR EN MILIEU

Milieuorganisatie opgericht

The Times of Central Asia berichtte op 15 augustus 2008 dat er in het begin van de maand een nieuwe milieuorganisatie in de hoofdstad van Oezbekistan, Tasjkent, was opgericht. Het betrof de Ecologische Beweging van Oezbekistan. Een conferentie keurde de statuten en het programma van de nieuwe organisatie goed en koos de leden van een centrale raad, waar vertegenwoordigers van alle regio's van het land zitting in kregen.
Uit het bericht was niet zonder meer duidelijk of het regime van president Islam Karimov met de oprichting van de organisatie instemde.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Dissidente dichter veroordeeld

Een rechtbank in Oezbekistan had een dissidente dichter tot een gevangenisstraf van vijf jaar veroordeeld wegens verzet tegen zijn arrestatie en het verwonden van twee politieagenten tijdens een protestactie. Dat liet de Oezbeekse mensenrechtenactivist Soerat Ikramov, hoofd van de Initiatiefgroep van Onafhankelijke Verdedigers van Mensenrechten, op 15 april 2008 aan *Agence France Presse* weten. Ikramov zei dat de dichter Joesoef Dzjoemajev geen schuld had bekend. Diens zoon had dat echter wel gedaan en had de rechtbank om clementie gevraagd. De twee waren in december aangehouden nadat zij een kleine demonstratie hadden gehouden uit protest tegen de arrestatie van een andere zoon van Dzjoemajev. De rechtbank was van mening dat zij twee politieagenten hadden verwond toen zij na het protest wegreden. Volgens Ikramov waren zij echter gearresteerd omdat zij borden wilden laten zien met teksten waarin het aftreden van president Islam Karimov van Oezbekistan werd geëist.

HRW oordeelt negatief over mensenrechten in Oezbekistan

Mensenrechtenorganisatie Human Rights Watch (HRW) oordeelde in een rapport dat op 12 mei 2008 werd uitgebracht negatief over de situatie in Oezbekistan. HRW oordeelde in het rapport dat de Oezbeekse overheid drie jaar na het neerslaan van een grote demonstratie in Andizjan nog steeds personen vervolgde die betrokken zouden zijn geweest bij de gebeurtenissen daar in 2005. De mensenrechtenorganisatie schreef verder dat teruggekeerde Oezbeekse vluchtelingen werden gemarteld, terwijl hun kinderen op school door onderwijzend personeel werden buitengesloten en gepest omdat hun ouders 'vijanden van de staat' zouden zijn.

'Voormalige apparatsjik en mensenrechtenactivist vrijgelaten'

De voormalige apparatsjik in de Sovjet-Unie en dissident Achmadzjon Adylov werd begin juni 2008 in Oezbekistan na een jarenlange gevangenisstraf op drieëntachtigjarige leeftijd vrijgelaten. Dat deelde diens broer op 6 juni 2008 mee aan *Agence France Presse.* Hij had in totaal meer dan twintig jaar achter de tralies doorgebracht. De vrijlating van Adylov was de laatste in een reeks van critici van president Islam Karimov, die zijn land sinds het einde van de Sovjet-Unie met ijzeren hand regeerde.
Adylov was ten tijde van de Sovjet-Unie lid van de Opperste Sovjet van de USSR en stond aan het hoofd van een groot landbouwbedrijf in de Ferganavallei in Oezbekistan. In 1984 werd hij onverwacht gearresteerd op verdenking van fraude, machtsmisbruik en geweldpleging, maar onder het Sovjetbewind werd hij nooit veroordeeld. In december 1991 werd Adylov in opdracht van president Karimov vrijgelaten, om in juni 1993 opnieuw te worden gearresteerd. Onder andere door de Russische mensenrechtenorganisatie Memorial werd hij uitgeroepen tot politiek gevangene.

Adylov had in 1996 opnieuw moeten vrijkomen, maar zijn detentie werd verlengd wegens drugsmisbruik, inbreuk op de gevangenisregels en 'insubordinatie'.

BUITENLANDSE ZAKEN

Versoepeling sancties door EU verlengd

De ministers van Buitenlandse Zaken van de Europese Unie (EU) kwamen op 29 april 2008 in Luxemburg overeen de opschorting van sancties tegen Oezbekistan voor een nieuwe periode van zes maanden voort te zetten. De EU-ministers hadden in oktober 2007 een inreisverbod voor Oezbeekse leiders opgeschort nadat men 'positieve signalen' van het regime in Tasjkent had ontvangen. Een wapenembargo dat in 2007 was afgekondigd, bleef echter nog steeds van kracht. De sancties waren oorspronkelijk afgekondigd nadat Oezbekistan de eis had afgewezen van een internationaal onderzoek naar het overheidsoptreden bij het neerslaan van een grote demonstratie in de stad Andizjan in 2005. Daarbij zouden toen rond de duizend doden zijn gevallen.
Bij de vergadering in Luxemburg waren de EU-ministers onder meer positief gestemd over de recente afschaffing van de doodstraf in Oezbekistan.

Oezbekistan gelast Verenigde Staten militaire basis te ontruimen

The Times of Central Asia verwees op 15 augustus 2008 naar een bericht in *The Financial Times* waarin werd gemeld dat de regering van Oezbekistan de Verenigde Staten had gelast zijn militair personeel van een vliegbasis in het land terug te trekken. De Karsji-Chanabad vliegbasis, meestal als K-2 aangeduid, diende als belangrijk steunpunt voor Amerikaanse militaire operaties in Afghanistan.

De betrekkingen tussen Oezbekistan en de Verenigde Staten waren onder druk komen te staan na Amerikaanse kritiek op het regi-

me van president Islam Karimov vanwege het met harde hand neerslaan van een straatprotest in Andizjan in 2005.

Poetin sluit energieovereenkomst met Oezbekistan

Op 5 september 2008 werd bekend dat de Russische premier Vladimir Poetin drie dagen eerder in de hoofdstad van Oezbekistan, Tasjkent, een energieakkoord van zijn land met Oezbekistan had afgesloten. Dit behelsde de aanleg van een nieuwe gaspijplijn van Oezbekistan naar Rusland, waardoor de greep van Moskou op de energievoorziening in Centraal-Azië sterk zou worden vergroot.
Het Russische gasbedrijf Gazprom zei in een verklaring dat het een joint venture zou opzetten met de Oezbeekse olie- en gasmaatschappij Uzbekneftegaz voor de aanleg van het Oezbeekse deel van de pijpleiding. Dat zou lopen via het bestaande traject van de transitroute vanuit Turkmenistan, via Kazachstan naar Rusland. Moskou stemde ook in met een 'Europese prijs' voor het gas dat Oezbekistan aan Gazprom zou verkopen.

(Vorige berichten pagina 231/3 - 2008)

OOST-TIMOR

BINNENLAND

Oost-Timorese rebellen geven zich over

Ramos-Horta keert terug uit Australië

President José Ramos-Horta van Oost-Timor keerde op 17 april 2008 naar eigen land terug. In februari waren er aanslagen op hem en premier Xanana Gusmão gepleegd. De president was daarna zwaargewond overgebracht naar Australië, waar hij twee maanden revalideerde.
Na de aanslag was in Oost-Timor de noodtoestand afgekondigd. Deze werd op 22 april opgeheven. De tweehonderd Australische militairen die naar het buurland waren gekomen om te voorkomen dat er opnieuw ongeregeldheden uitbraken, keerden op 27 april terug. De 750 Australiërs die sinds de straatgevechten in 2006 in Oost-Timor waren gelegerd, bleven daar echter voorlopig nog wel om de orde te bewaken.

Salsinha geeft zich over

Na enkele dagen te hebben onderhandeld met de autoriteiten gaven rebellenleider Gastão Salsinha en elf van zijn manschappen zichzelf op 29 april aan bij de politie. Salsinha was de meest gezochte persoon van Oost-Timor omdat hij en zijn mannen de moordaanslagen op Ramos-Horta en Gusmão zouden hebben beraamd. De twaalf zouden later worden berecht.
Salsinha was de rechterhand van Alfredo Reinado, een rebellenleider die onmiddellijk na de aanslag werd doodgeschoten door een lijfwacht van Ramos-Horta.

'Reinado werd standrechtelijk geëxecuteerd'

Later in 2008 deden geruchten de ronde dat de regering van Indonesië achter de aanslagen zat. En het dagblad *The Australian* beweerde in een geheim rapport over de autopsie op Reinado te hebben gelezen dat de rebellenleider van dichtbij was doodgeschoten. Hieruit concludeerde men dat hij mogelijk niet was uitgeschakeld om te voorkomen dat de president werkelijk werd vermoord, zoals de autoriteiten beweerden, maar standrechterlijk was geëxecuteerd. Op 18 september ontkende Ramos-Horta al deze geruchten. Het autopsierapport werd echter niet vrijgegeven.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Parlement keurt omstreden rijksbegroting goed

Na hevige debatten ging het parlement van Oost-Timor op 31 juli 2008 akkoord met de begroting zoals de regering die had voorgesteld. In het komende fiscale jaar mocht de staat omgerekend ca. 600 miljoen euro uitgeven – een toename met 120 procent ten opzichte van 2007/08.

Het extra geld zou vooral worden gebruikt om voedsel en brandstoffen te subsidiëren, omdat de prijzen snel opliepen en de regering maatschappelijke onrust vreesde als hier niets tegen werd gedaan.
Een deel van het parlement was daar echter fel op tegen omdat de Wereldbank eerder in juli had gezegd dat het land zich dergelijke subsidies niet kon permitteren. Oost-Timor haalde bijna al zijn inkomsten uit de winning van fossiele brandstoffen en moest volgens de Wereldbank zo veel mogelijk geld uittrekken voor de opbouw van een financiële buffer en de ontwikkeling van een meer diverse economie, zodat het land niet failliet zou gaan als de natuurlijke hulpbronnen uitgeput raakten.

JUSTITIE

Strafvermindering voor oud-minister

President José Ramos-Horta van Oost-Timor verkortte op 21 mei 2008 de gevangenisstraf van de voormalige minister van Binnenlandse Zaken Rogerio Lobato met 75 procent. Lobato was in maart 2007 tot 7,5 jaar cel veroordeeld omdat hij in april 2006 zou hebben meegewerkt aan het bewapenen van opstandige militairen, die vervolgens een bloedbad hadden aangericht.

Ramos-Horta verkortte de gevangenisstraf ter ere van de zesde verjaardag van de Oost-Timorese onafhankelijkheid, maar ook omdat Lobato's gezondheid zwak was en omdat hij niet geloofde dat de veroordeelde werkelijk tot de belangrijkste aanstichters van de gewelddadigheden behoorde. 'Ik geloof oprecht dat Rogerio Lobato een fatsoenlijk mens is', zei hij.

BUITENLANDSE ZAKEN

Indonesië aanvaardt verantwoordelijkheid voor bloedbad in 1999

Een bilaterale Indonesische en Oost-Timorese waarheidscommissie presenteerde in juli 2008 een rapport over het bloedbad dat in 1999 in Oost-Timor was aangericht. Pro-Indonesische milities hadden toen zeker duizend mensen vermoord en 70 procent van de economische infrastructuur verwoest nadat de bevolking zich in een referendum had uitgesproken voor onafhankelijkheid van de toenmalige Indonesische provincie.

De commissie was in 2005 aangesteld door de regeringen van Indonesië en het inmiddels onafhankelijke Oost-Timor en had sindsdien onderzoek naar de kwestie gedaan. Zij moest omschrijven wat er precies was gebeurd, maar had niet als taak om individuele aanstichters van het geweld te identificeren of aanbevelingen te doen over de wijze waarop zij berecht dienden te worden.

'Georganiseerde geweldscampagne'

De waarheidscommissie concludeerde dat Indonesische soldaten, politieagenten en civiele autoriteiten betrokken waren bij een 'georganiseerde geweldscampagne' tegen voorstanders van Oost-Timorese onafhankelijkheid. Zij zouden zich onder meer schuldig hebben gemaakt aan moord en marteling. De door hen begane gruweldaden konden wat de onderzoekscommissie betrof worden bestempeld als misdaden tegen de menselijkheid. Indonesië zou hiervoor formeel zijn excuses moeten aanbieden.

Indonesië en Oost-Timor aanvaarden het rapport

Het rapport werd op 15 juli aangeboden aan de Oost-Timorese president José Ramos-Horta en zijn Indonesische ambtgenoot Susilo Bambang Yudhoyono. Zij ondertekenden een gemeenschappelijke verklaring waarin ze de bevindingen van de commissie aanvaardden. Yudhoyono zei 'ernstig te betreuren' wat er was gebeurd. Zijn excuses bood hij echter niet aan en hij zei dat Indonesië ook niet van plan was om de daders op te sporen en te vervolgen. 'Er is van begin af aan gefocust op de verantwoordelijkheid van organisaties en groeperingen, niet van individuen', zei hij. Hij hoopte dat de bevindingen van de waarheidscommissie Indonesië en Oost-Timor konden helpen om een nieuwe, langdurige vriendschap op te bouwen.

Oost-Timor drong niet aan op de berechting van individuen uit angst de relaties met Indonesië te schaden. Het grote buurland was namelijk zijn belangrijkste handelspartner.

VN distantiëren zich van waarheidscommissie

Internationale mensenrechtenorganisaties en de Verenigde Naties distantieerden zich van de waarheidscommissie, want zo lang zij geen verantwoordelijken mocht aanwijzen zou zij zich louter bezig houden met het 'witwassen' van de begane misdaden. De genoemde organisaties vonden dat er een internationaal tribunaal moest komen om de geweldsplegers en hun superieuren te berechten.

Indonesië had in april 2001 zelf een speciale rechtbank voor de mensenrechten opgericht om de verantwoordelijken voor de gewelddadigheden te berechten. De achttien gedaagden werden echter allemaal vrijgesproken, of hadden na hun veroordeling gratie gekregen. Mensenrechtenorganisaties noemden de processen daarom een schijnvertoning.

(Vorige berichten pagina 233/1 - 2008)

BURUNDI

BINNENLAND

Nieuwe regering Burundi gepresenteerd

President Pierre Nkurunziza presenteerde op 15 november 2007 een nieuwe regeringsploeg bestaande uit vijftien leden van de Nationale Raad voor de Verdediging van de Democratie (CNDD-FDD) en vertegenwoordigers van de twee belangrijkste oppositiepartijen. Het Front voor Democratie in Burundi (Frodebu) leverde zes leden en de Unie voor Nationale Vooruitgang (Uprona) vijf.

Doorbreken politieke impasse belangrijkste taak

De nieuwe regering van Nationale Eenheid moest een eind maken aan de politieke impasse in Burundi.

Deze was in februari 2007 ontstaan na het ontslag van Hussein Radjabu als partijvoorzitter van de CNDD-FDD. Radjabu, een politieke tegenstander van president Nkurunziza binnen de regeringspartij, werd na zijn ontslag gearresteerd en aangeklaagd op beschuldiging van het samenspannen tegen de regering. Ministers loyaal aan Radjabu werden ontheven uit hun functie.

Op 17 april werd Radjabu schuldig bevonden door het hooggerechtshof en veroordeeld tot 13 jaar gevangenisstraf. Het ontslag van Radjabu had ook voor een breuk gezorgd binnen de parlementsfractie van de CNDD-FDD, waardoor President Nkurunziza de controle over het parlement had verloren.
Omdat hij weigerde in onderhandeling te gaan met de oppositie werd alle politieke besluitvorming in het parlement maandenlang geblokkeerd.

Samenstelling regering Burundi (19 november 2007)

President
Pierre NKURUNZIZA

Eerste vicepresident
Yves SAHINGUVU
Tweede vicepresident
Gabriel NTISEZERANA

Ministers
Ambtenaren, Werkgelegenheid en Sociale Zaken
Coltilde NIRAGIRA
Binnenlandse Zaken en Gemeenschapsontwikkeling
Venant KAMANA
Buitenlandse Zaken en Coöperatie
Antoinette BATUMUBWIRA
Financiën, Economie, Samenwerking en Ontwikkeling
Clotilde NIZIGAMA
Gezondheidszorg
Emmanuel GIKORO
Handel, Economie en Toerisme
Euphrasie BIGIRIMANA
Informatie, Communicatie, Parlementaire Relaties
Hafsa Mossi
Jeugdzaken, Sport en Cultuur
Jean-Jacques NYENIMIGABO
Landbouw en Veeteelt
Ferdinand NDERAGAKURA
Milieu, Territoriale Ontwikkeling en Openbare Werken
Anatole KANYENKIKO
Nationale Solidariteit, Repatriëring, Wederopbouw, Mensenrechten en Emancipatie
Immaculee NAHAYO
Onderwijs en Wetenschap
Saidi KIBEYA
Openbare Veiligheid
Alain Guillaumme BUNYONI
Nationale Defensie en Oorlogsveteranen
Germain NIYOYANKANA
Regionale Integratie
Venerand BAKEVYUMUSAYA
Transport, Posterijen en Telecommunicatie
Philippe Njoni
Water, Energie en Mijnbouw
Samuel NDAYIRAGIJE
Zonder portefeuille, werkzaam in het bureau van de president met verantwoordelijkheid voor aidsbestrijding
Bonhima BARNABE
Zonder portefeuille, werkzaam in het bureau van de president met verantwoordelijkheid voor Goed bestuur, Privatisering en Algemene Inspectie van de Staat en het Lokale bestuur
Martin NIVYABANDI

Akkoord regering met oppositie

Enige maanden later, in augustus, werd de hoofdstad Bujumbura opgeschrikt door een serie granaataanvallen gericht tegen parlementsleden van de oppositie en dissidente leden van de CNDD-FDD. Alhoewel de regering elke betrokkenheid bij de aanslagen ontkende, zette de oppositie Nkurunziza onder druk om onderhandelingen aan te gaan. In september bereikte de president een akkoord met het Frodebu. Een akkoord met Uprona volgde eind oktober, waarna de vorming van een regering kon worden afgerond.

Gevechten tussen FNL en regeringstroepen

Rebellen van de Nationale Bevrijdingstroepen (FNL), de enige nog overgebleven rebellenorganisatie in Burundi, openden op 17 april 2008 een aanval in en rond de hoofdstad Bujumbura. Het regeringsleger sloeg terug met luchtaanvallen op rebellenposities aan de grens met de DR Kongo en een grondoffensief waarbij de opstandelingen terug werden gedreven naar de heuvels rond de hoofdstad. Bij deze nieuwe ronde van gevechten, die zes weken duurde, vielen meer dan honderd doden en sloegen duizenden burgers op de vlucht.

Kindsoldaten overgedragen aan VN

Eind april verklaarde het Kinderfonds van de Verenigde Naties (Unicef) dat een dissidente factie van de FNL 238 kindsoldaten had overgedragen aan een team van de VN. De vrijlating volgde op een lange periode van onderhandelingen tussen de VN en de rebellen. De kinderen werden na hun vrijlating overgebracht naar een demobilisatiekamp nabij Gitega.

Tussen 2004 en 2006 begeleidde Unicef de demobilisatie van in totaal 3.013 kindsoldaten. Duizenden kinderen maakten overigens nog deel uit van de FNL.

Wapenstilstand

Op 26 mei sloten de Burundese regering en de FNL een onvoorwaardelijke wapenstilstand. Beide partijen verklaarden de vijandelijkheden per direct te beëindigen en alles in het werk te zullen stellen een duurzame vrede te bereiken. Het akkoord werd namens de regering ondertekend door generaal Evariste Ndayishimiye, militair adviseur van president Nkurunziza. Ndayishimiye verklaarde dat de wapenstilstand tot stand was gekomen omdat tegemoet was gekomen aan de eis van de FNL hun manschappen te mogen bevoorraden. De ondertekening van de wapenstilstand vond plaats in aanwezigheid van Kingsley Mamabolo, Zuid-Afrika's speciale gezant voor Burundi.

FNL-leider keert terug uit ballingschap

Kort na ondertekening van de wapenstilstand keerde FNL-leider Agathon Rwasa terug uit ballingschap in Tanzania. Tom Casey, woordvoeder van de Amerikaanse regering, verklaarde dat de regering van de Verenigde Staten verheugd was over de terugkeer van de rebellenleider en hij riep de partijen op om op korte termijn een vredesakkoord te sluiten. Rwasa arriveerde in Bujumbura in gezelschap van Charles Nqakula, minister van Veiligheid van Zuid-Afrika en bemiddelaar in het Burundese conflict.

Weg naar duurzame vrede lijkt te zijn ingeslagen

Tijdens gesprekken op 9 en 10 juni tussen de Burundese regering en de FNL-rebellen in Magaliesberg (Zuid-Afrika) bekrachtigde de partijen hun afspraken om te komen tot duurzame vrede in Burundi. Volgens Kingsley Mamabolo waren beide voornemens zich aan eerdere afspraken te houden betreffende de deling van de politieke macht en de integratie van opstandelingen in het Burundese leger. De gesprekken werden gevoerd door delegaties onder leiding van rebellenleider Agathon Rwasa en regeringsonderhandelaar Evariste Ndayishimiye.

Demobilisatie van deel FNL-strijders

In Rugazi, 35 kilometer ten noorden van de hoofdstad Bujumbura, verzamelden zich eind juli ongeveer 1.300 strijders van de FNL. Zij gaven daarmee gehoor aan een oproep van hun leiders. Eerder die maand schortte de FNL het bijeenbrengen van hun leden nog op en riep de organisatie de regering op hun politieke vleugel, de Palipehutu, te erkennen als politieke partij. De stap van de FNL om het verzamelen van hun troepen te hervatten vond waarschijnlijk plaats onder internationale druk. Het moest namelijk het moeizaam verlopende vredesproces een nieuwe impuls geven.
De regering en de FNL kwamen eerder overeen 3.000 strijders te ontwapenen. De rebellen dienden uiteindelijk te worden geïntegreerd in het Burundese leger.

Dissidente parlementariërs verliezen hun zetel in parlement

Het Burundees constitutioneel hof bekrachtigde op 7 juni 2008 het ontslag van 22 voormalige leden van de Nationale Raad voor de Verdediging van de Democratie (CNDD-FDD) die de regeringspartij tot begin 2007 in het parlement vertegenwoordigden. In februari 2007 braken de parlementariërs met de partij. Volgens de uitspraak van het hof verloor een volksvertegenwoordiger die met zijn partij brak het recht op haar of zijn zetel.
De volksvertegenwoordigers werden vervangen door aan Nkurunziza loyale politici. Mathias Basabose, een van de ontslagen parlementariërs, beschuldigde de CNDD-FDD van totalitaire praktijken.

Splitsing in Frodebu gunstig voor regering

Daags na de uitspraak van het constitutioneel hof vond een splitsing plaats in het Frodebu, de voornaamste oppositiepartij in Burundi. Onder aanvoering van voormalig parlementsvoorzitter Jean Minani braken twaalf parlementariërs met de partij en vormden een nieuwe aan de regering gelieerde factie, de Frodebu-Nyakuri. Een woordvoerder van de CNDD-FDD verklaarde dat de partij, aangevuld met de dissidente Frodebu politici, geen problemen meer zou ondervinden om het parlement te controleren. Pancrace Cimpaye, woordvoerder van de Frodebu, verklaarde dat de CNDD-FDD slechts tot doel had de oppositie te verdelen en de absolute macht naar zich toe te trekken.

Oud-parlementariër gearresteerd

Op 15 juli arresteerde de Burundese politie voormalig parlementariër Gerard Nkurunziza omdat hij een bedreiging zou vormen voor de staatsveiligheid. Nkurunziza was een bondgenoot van de oud-partijvoorzitter van de CNDD-FDD, Husein Radjabu, en de tweede politicus die na zijn ontslag in juni 2008 werd opgepakt.

ICG waarschuwt voor politieke instabiliteit

Op 20 augustus waarschuwde de Internationale Crisis Group (ICG) dat de politieke crisis in Burundi nog niet was opgelost en dat het ontbreken van een dialoog tussen regering en oppositie de nationale stabiliteit in gevaar bracht. De ICG beschuldigde de CNDD-FDD van het voeren van machtspolitiek die kon uitmonden in radicalisering van de politieke oppositie. Dit kon de verkiezingen van 2010 in gevaar brengen.
De ICD drong aan op een snelle hervatting van een constructieve dialoog tussen regering en oppositie en implementatie van de afspraken met de rebellen van de Palipehutu-FNL wat betreft de integratie in politieke instituties en het leger.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Staking ambtenaren beëindigd

Op 17 december 2007 kwam in Burundi een eind aan een staking van overheidspersoneel na de toezegging van de regering te willen onderhandelen met de vakbonden. De staking, waar ongeveer 90 procent van de ambtenaren aan mee deed, duurde twee weken en was het directe gevolg van het feit dat de regering eerder gemaakte loonafspraken niet na kwam. Gedurende de staking werden enkele vakbondsleiders gearresteerd.

GEZONDHEID EN ZORG

Tegenslag bij bestrijding van aids

Begin december 2007 werd het aidsprogramma van Burundi geconfronteerd met tegenslag nadat het verzoek aan het Internationaal Fonds voor de Bestrijding van hiv/aids, Tuberculose en Malaria om financiering was afgewezen. Cheryl Toksoz, woordvoerder van het Fonds, verklaarde dat de aanvraag niet was goedgekeurd omdat er onvoldoende garanties in waren opgenomen betreffende de haalbaarheid van de besteding van de gevraagde fondsen.
Volgens Jean Rirangira, directeur van de Nationale Raad voor de Bestrijding van hiv/aids (CNLS), was er een financieringstekort van 83 miljoen dollar (ca. 57 miljoen euro) om het strategisch aidsplan van 2007-2011 uit te voeren. Het tekort in 2008 bedroeg 11 miljoen dollar. De CNLS becijferde dat, wanneer de aanvraag was gehonoreerd, 14.000 aidspatiënten hadden kunnen worden behandeld.
In 2007 ontving ongeveer 20 procent van de 50.000 besmette patiënten aidsremmers.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

HRW beschuldigd Burundi van mensenrechtenschendingen

Op 30 april 2008 verscheen een rapport van de internationale mensenrechtenorganisatie Human Rights Watch (HRW) waarin een speciale eenheid van de Burundese politie, de Rapid Mobile Intervention Group (GMIR), beschuldigd werd van illegale detenties en van marteling. In het rapport presenteerde HRW 21 gevallen van mishandeling en marteling in oktober 2007 gepleegd door de GMIR. Gevangenen hadden verklaard te zijn mishandeld, bedreigd en te zijn gedwongen grote sommen losgeld te betalen. De GMIR was actief in de regio Rutegama, ten oosten van Bujumbura.

(Vorige berichten pagina 407/2 - 2007)

EQUATORIAAL GUINEE

BINNENLAND

Premier kan niet aan eisen president Obiang voldoen en treedt af

De man die sinds augustus 2006 premier was van Equatoriaal Guinee, Ricardo Mangue Obama Nfubea, trad op 5 juli 2008 af. Hij liet weten 'niet in staat te zijn de wensen van zijne excellentie, de president van de republiek, om ons land te ontwikkelen en welvarend te maken, in te lossen'. President Teodoro Obiang Nguema accepteerde het ontslag en kwalificeerde de regering als 'een van de slechtste ooit'. Ze zou zich schuldig hebben gemaakt aan corruptie en slecht bestuur en hij liet weten dat 'de hele regering' veranderd diende te worden, mede omdat sommige ministers volgens Obiang geprobeerd hadden het land te destabiliseren. Eén bewindspersoon was naar zijn mening bovendien betrokken bij een couppoging tegen hem in 2004.
Ricardo Mangue Obama Nfubea was vóór zijn premierschap advocaat van het staatshoofd.

Ignacio Milam Tang benoemt tot opvolger

De ambassadeur van Equatoriaal Guinee in Spanje, Ignacio Milam Tang, werd op 8 juli 2008 aangesteld als premier. Hij had dezelfde etnische achtergrond als president Obiang, namelijk van de Fang, de meerderheidsgroep in het land. De president, de oude en de nieuwe premier waren alle drie lid van de Democratische Partij van Equatoriaal Guinee (PDGU) waar bijna alle afgevaardigden in het parlement eveneens toe behoorden.
Obiang, in 1979 door middel van een staatsgreep aan de macht gekomen, regeerde volgens politieke waarnemers en mensenrechtenorganisaties het land met ijzeren vuist. Hij leidde op 2 augustus 2008 ook de eerste zitting van het nieuwe kabinet.
Voor 2009 waren in Equatoriaal Guinee presidentiële verkiezingen gepland.

Oppositieleider Severo Moto in Spanje vrijgelaten

De in Spanje in ballingschap levende oppositieleider van Equatoriaal Guinee, Severo Moto, werd op 18 augustus 2008 na vier maanden vast te hebben gezeten, vrijgelaten. De Spaanse rechter Santiago Pedraz had kort daarvoor besloten dat Moto vrij kon komen als hij een borg van 10.000 euro betaalde. De Spaanse politie had hem in april aangehouden nadat er wapens waren ontdekt die naar de hoofdstad van Equatoriaal Guinee, Malabo, verscheept zouden worden. Moto ontkende evenwel daarbij betrokken te zijn.
Eerder was hij in zijn eigen land veroordeeld tot 62 jaar celstraf voor zijn aandeel in een mislukte coup tegen president Obiang.

JUSTITIE

Zuid-Afrikaanse huurlingen vrijgesproken van poging tot staatsgreep

Het Regionale Hof van Pretoria (Zuid-Afrika) bepaalde op 22 februari 2007 dat acht Zuid-Afrikanen die aangeklaagd waren voor een poging de regering in Equatoriaal Guinee omver te werpen, niet schuldig waren. Ze waren in maart 2004 samen met 53 anderen aangehouden op de luchthaven van de Zimbabwaanse hoofdstad Harare, naar werd beweerd omdat ze wapens wilden ophalen voor een coup tegen president

Samenstelling regering Equatoriaal Guinee (2 augustus 2008)

President
Teodoro OBIANG Nguema Mbasogo

Premier
Ignacio MILAM TANG

Eerste vicepremier, belast met Sociale Zaken en Mensenrechten
Salomón NGUEMA OWONO
Tweede vicepremier, belast met Economische Zaken en Financiën
Aniceto EBIACA MOETE
Derde vicepremier, belast met Binnenlandse Zaken en Democratie
Demetrio ELO Ndong Nsefumu

Ministers:
Binnenlandse Zaken en Locale Corporaties
Clemente ENGONGA NGUEMA Onguene
Buitenlandse Zaken, Internationale Samenwerking en Franstalige Gemeenschap
Pastor Micha ONDO BILE
Culturele Informatie en Toerisme
Osa OSA EKORO
Economische Zaken, Handel en Promotie Bedrijfsleven
Pedro ONDO NGUEMA
Financiën en Begrotingen
Estanislao DON MALAVO
Gezondheidszorg en Sociaal Welzijn
Pascual OBAMA ASUE
Justitie, Godsdiensten en Penitentiaire Instituties
Salvador ONDO NKUMU
Landbouw en Bosbouw
Teodoro NGUEMA OBIANG
Minister van de President van de Republiek, belast met Burgerzaken
Braulio NCOGO ABEGUE
Minister van de President van de Republiek, belast met Missies
Alejandro EVUNA OYONO Asangono
Minister van het Voorzitterschap van de Regering, belast met Regionale Integratie
Baltasar ENGONGA EDJO
Mijnbouw, Industrie en Energie
Marcelino OWONO EDU
Nationale Defensie
Antonio MBA NGUEMA
Nationale Veiligheid
Manuel NGUEMA MBA
Openbare Werken en Infrastructuur
Marcelino OYONO NTUTUMU
Planning, Economische Ontwikkeling en Openbare Investeringen
José ELA OYANA
Publieke Functies en Administratieve Planning
Salvador MANGUE AYINGONO
Relaties met het parlement en Juridische Regeringszaken
Angel MASIE MIBUY
Secretaris-generaal van het presidentschap, belast met Administratieve Coördinatie
Vicente EHATE TOMI
Sociale Zaken en Promotie van de Vrouw
Eulalia ENVO BELA
Transport, Technologie, Posterijen en Telecommunicatie
Enrique MERCADER COSTA
Visserij en Milieu
Anastasio ASUMU MUM Muñoz
Werkgelegenheid en Sociale Zekerheid
Mauricio BOKUNG ASUMU
Wetenschappelijk Onderwijs en Sport
Anselmo ONDO ESONO

Obiang van Equatoriaal Guinee. De meeste waren echter in 2005 vrijgelaten.

In Zuid-Afrika waren zij aangeklaagd voor het verlenen van militaire assistentie. De rechtbank meende echter dat de verdachten niet juist behandeld waren en zette ook vraagtekens bij hun arrestatie in Zimbabwe.

Brit veroordeeld voor deelname aan couppoging

Op 7 juli 2008 veroordeelde een rechtbank in Equatoriaal Guinee de Britse huurling Simon Mann voor zijn aandeel in dezelfde couppoging tot 34 jaar gevangenisstraf. Ook moest hij een boete betalen van omgerekend ruim 16 miljoen euro. De oud-legerofficier had toegegeven te hebben samengezworen tegen president Obiang bij een couppoging die volgens hem door Sir Mark Thatcher, zoon van de voormalige Engelse premier Margaret Thatcher, was georganiseerd.
De eveneens betrokken Libanese zakenman Mohamed Salaami kreeg achttien jaar cel en vier autochtone verdachten ieder zes jaar.

Gevangenisstraffen voor daders couppoging

Vier Equatoriaal-Guineeërs werden op 27 november 2007 veroordeeld tot straffen van tien tot zeventien jaar en boetes van duizenden euro's. Zij waren in 2004 betrokken geweest bij een mislukte staatsgreep tegen het autoritaire bewind in Equatoriaal Guinee – één waarbij geen buitenlanders betrokken waren, zoals bij de andere, in de media breed uitgemeten couppoging in hetzelfde jaar. Na in Gabon gearresteerd te zijn, waren ze uitgewezen naar hun vaderland om terecht te staan.

LANDBOUW

Regering Equatoriaal Guinee poogt landbouwsector te ontwikkelen

Equatoriaal Guinee start een project ter waarde van omgerekend 2,6 miljoen euro om de landbouwsector te ontwikkelen, aldus de staatsradio op 15 mei 2007. De output van de landbouw in het kleine Afrikaanse land voorzag slechts in een derde van de vraag naar voedsel. Het project werd gefinancierd met winsten uit de succesvolle olie-industrie. Vóór de ontdekking van die brandstof draaide de economie vooral op de export van cacao en koffie.

NATUUR EN MILIEU

Equatoriaal Guinee verbiedt jagen en consumeren van apen

President Obiang van Equatoriaal Guinee verbood rond 8 november 2007 het jagen en eten van apen, om de uitroeiing van de dieren te voorkomen. In het decreet van het staatshoofd werd gezegd dat de maatregel mede werd genomen om families te beschermen omdat de apen vaak besmet waren met virussen of gevaarlijke ziektes onder de leden hadden.
Overtreders van het verbod zouden een boete krijgen die omgerekend tussen de 150 en 750 euro lag.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Wetgeving tegen marteling aangenomen

De regering van Equatoriaal Guinee maakte op 8 november 2006 bekend dat fysieke en psychologische marteling voortaan wettelijk verboden was. Overtreders van de desbetreffende wet moesten rekening houden met een gevangenisstraf van maximaal zes jaar en een eventuele boete van omgerekend rond de 450 euro. Marteling werd niet alleen strafbaar voor de uitvoerder, maar ook voor de opdrachtgever. Verder zouden op deze wijze verkregen bewijzen niet rechtsgeldig zijn.
Mensenrechtenorganisatie Amnesty International (AI) had het jaar daarvoor haar bezorgdheid uitgesproken naar aanleiding van berichten dat verdachten van een couppoging in 2004 waren gemarteld en geen eerlijk proces hadden gekregen.

Equatoriaal Guinee

President Obiang aangemerkt als meest autoritaire Afrikaanse staatshoofd

Volgens de organisatie Journalisten Zonder Grenzen (RSF) was president Teodoro Obiang Nguema de meest autoritaire regeringsleider in Afrika, aldus berichtte *Afrol News* op 2 mei 2008. Het staatshoofd van Equatoriaal Guinee was volgens RSF de primus inter pares van de Afrikaanse dictatoriale heersers en verkeerde in het illustere gezelschap van Issayas Afeworki (Eritrea), Yahya Jammeh (Gambia) en Robert Mugabe (Zimbabwe).
In Equatoriaal Guinee mochten geen private media opereren en de economie stond onder controle van Obiang en zijn familie.

BUITENLANDSE ZAKEN

Chinese minister bezoekt Equatoriaal Guinee

Op zijn rondtoer langs zeven Afrikaanse landen bezocht China's minister van Buitenlandse Zaken Li Zhaoxing op 1 januari 2007 Equatoriaal Guinee. Hij bracht goed nieuws voor het Afrikaanse land want een schuld van omgerekend 56 miljoen euro werd kwijtgescholden, terwijl de regering een subsidie van 1,9 miljoen euro tegemoet kon zien. De bewindsman was onder meer aanwezig bij de opening van het nieuwe gebouw van de staatsradio en -televisie dat door een privaat Chinees bedrijf was gebouwd.
Peking breidde de contacten met Afrika in snel tempo uit, mede omdat het continent rijk was aan brandstoffen die nodig waren voor de zich snel ontwikkelende Chinese economie.

Amerikaanse firma gaat legereenheden trainen

Bij een bezoek van hoge functionarissen van het Amerikaanse bedrijf Military Professional Resources Inc (MPRI) op 25 januari 2007 aan Equatoriaal Guinee werd een vijfjarig samenwerkingscontract met de overheid ondertekend. Daarin was bepaald dat de Amerikanen in het Afrikaanse land legereenheden en de presidentiële garde zouden gaan trainen.
In de top van MPRI zaten veel voormalige generaals en andere oud-kaderleden van het Amerikaanse leger. Het ministerie van Defensie in Washington had de onderneming, die onder meer gespecialiseerd was in simulatietechnieken, toestemming gegeven een bijdrage te leveren aan het veiligheidsprogramma van Equatoriaal Guinee.

Grens tussen Equatoriaal Guinee en Kameroen weer geopend

De autoriteiten in Equatoriaal Guinee besloten op 18 april 2007 de grensovergang naar Kameroen bij de stad Ebebiyin te heropenen. Deze was in januari gesloten omdat militante Kameroense nationalisten aanvallen in het noordoosten zouden hebben uitgevoerd.
De betrekkingen tussen Equatoriaal Guinee en Kameroen waren bij tijd en wijle gespannen door incidenten rond migratie. In 2004 bijvoorbeeld zette Equatoriaal Guinee honderden Kameroense burgers het land uit omdat zij daar illegaal zouden verblijven.

Equatoriaal Guinee en Zimbabwe verstevigen betrekkingen

Bij een vier dagen durend bezoek tot 31 augustus 2007 van president Obiang van Equatoriaal Guinee aan zijn ambtgenoot Robert Mugabe van Zimbabwe werden de banden tussen beide landen aangehaald. De twee staatshoofden spraken af diplomatieke missies te openen in elkaars hoofdstad en de bilaterale samenwerking in sectoren als handel, landbouw en toerisme uit te breiden. In het kader daarvan zou gepoogd worden het vrij verkeer van personen tussen beide landen mogelijk te maken. De twee leiders lieten weten tevreden te zijn over de samenwerking op defensie- en veiligheidsgebied.

(Vorige berichten pagina 183/3 - 2006)

GABON

Gabon

BINNENLAND

Regerende partij wint parlementsverkiezingen

Gabons constitutionele gerechtshof bevestigde op 27 december 2006 dat de Gabonese Democratische Partij (PDG) van de zittende president Omar Bongo Ondimba als winnaar uit de bus was gekomen bij de parlementsverkiezingen. Deze werden gehouden op 17 en 24 december. De 40 partijen die loyaal waren aan de president behaalden bij elkaar 99 van de 120 zetels.

Oppositie door president Bongo tevreden gesteld

In 2001 boycotten verscheidene oppositiepartijen de verkiezingen waardoor regeringspartij PDG de nieuwgevormde Nationale Raad domineerde met 107 zetels. De verkiezingen werden bovendien bekritiseerd vanwege administratieve onregelmatigheden. Nadat president Bongo niettemin had gewonnen, gaf hij regeringsposten aan de oppositie waardoor de tegenstand tegen hem verder verzwakte.
Bongo richtte zijn PDG in 1968 op en hanteerde sindsdien een systeem van patronage om zo de macht van de oppositie en potentiële rivalen te ondermijnen.

UGDD biedt meeste tegenstand aan regeringspartij

Bongo bestuurde Gabon sinds 1967, hetgeen hem Afrika's langstzittende leider maakte. Ondermeer vanwege deze situatie ondervond hij tegenstand van circa vijftig oppositiepartijen, maar deze waren dusdanig zwak dat zij geen bedreiging vormen voor Bongo's PDG. Deze zwakheid kwam onder andere doordat de partijen geen duidelijke ideologie hadden en kampten met een gebrek aan financiële middelen. Veertig van de oppositiepartijen hadden zich aangesloten bij een coalitie met de naam Unie voor de Gabonese Presidentiële Meerderheid (UMPG). Dit samenwerkingsverband werd geleid door de regerende PDG.
De meeste tegenstand ondervond de PDG van de Gabonese Unie voor Democratie en Ontwikkeling (UGDD) onder leiding van Zacharie Myboto. Laatstgenoemde werd in 2005 derde bij de presidentsverkiezingen in Gabon.

Leden Electorale Commissie houden toezicht op verkiezingen

Het parlement van Gabon bestond uit twee zogenoemde kamers: de Senaat had 91 leden die werden gekozen door lokale raadsmannen voor een periode van zes jaar. De Nationale Raad bestond uit 120 leden die voor vijf jaar werden aangesteld en na deze termijn konden worden herkozen. De president wees 9 van de 120 leden aan en de overige 111 personen werden gekozen door het

Uitslag parlementsverkiezingen Gabon (24 december 2006)

Partijen die regering steunen

	percentage	zetels
Gabonese Democratische Partij (PDG)	68	82
Nationale Manifestatie van Houtkappers/Manifestatie voor Gabon (RNB/RG)	6,7	8
Democratische en Republikeinse Alliantie (ADR)	2,5	3
Kring van Liberale Reformateurs (CLR)	1,7	2
Sociaal-Democratische Partij (PSD)	1,7	2
Manifestatie van Republikeinse Democraten (RDR)	0,8	1
Afrikaanse Beweging voor Ontwikkeling (MAD)	0,8	1

Oppositie

	percentage	zetels
Unie van het Gabonese Volk (UPG)	6,7	8
Gabonese Unie voor Democratie en Ontwikkeling (UGDD)	3,3	4
Gabonese Partij voor Vooruitgang (PGP)	1,7	2
Congres voor Democratie en Gerechtigheid (CDJ)	0.8	1
Nationale Manifestatie voor Houtkappers - Democratisch (RNB)	0,8	1
Afrikaans Forum voor de Wederopbouw (FAR)	0,8	1
Onafhankelijk	3,3	4

Samenstelling regering Gabon (5 september 2007)

President
Omar BONGO

Vicepresident
Didjob Divungi DI NDINGE

Premier
Jean Eyeghe NDONG

Vicepremier, tevens minister van de Stad
Antoine de Padoue Mboumbou MIYAKOU
Vicepremier, tevens minister van Planning voor Stad en Landelijke Gebieden
Emmanuel Ondo METHOGHO

Ministers:
Binnenlandse Zaken, Publieke Veiligheid en Decentralisatie
Idriss NGARI
Burgerzaken, Administratieve Hervormingen en Modernisering van de Staat
Desire Pascl MISSONGO
Buitenlandse Zaken, Coöperatie en Francofone Zaken
Jean PING
Commercie en Industriële ontwikkeling
Jean-Remy PENDE-BOUYIKI
Communicatie, Postdiensten en Informatietechnologieën
Andre Dieudonne BERRE
Cultuur en Kunst
Pierre Amoughe MBA
Defensie
Ali Ben BONGO
Economie, Financiën, Begroting en Privatisering
Paul TOUNGUI
Familie, Kinder- en Vrouwenzaken
Angelique NGOMA
Handelsvloot
Felix SIBY
Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek
Vincent Moulengui BOUKOSSOU
Jeugdzaken en Sport
Alfred MABIKA
Justitie
Honorine Dossou NAKI
Kleine Ondernemingen
Paul BIYOGHE-MBA
Landbouw, Veeteelt en Rurale Ontwikkeling
Pierre Claver Maganga MOUSSAVOU
Mensenrechten
Paul Mba ABESSOLE
Milieu, Bosbouw, Water en Visserij
Emile DOUMBA
Mijnbouw, Energie, Olie en Hydraulische Voorraden
Richard ONOUVIET
Onderwijs
Daniel Ona ONO
Parlementaire Relaties
Rene Ndemezo OBIANG
Planning- en Ontwikkelingsprogramma's
Casimir Oye MBA
Publieke Werken, Inrichting en Constructie
Egide BOUNDONO
Sociale Zaken en Nationale Solidariteit
Andre Mba OBAME
Stadsplanning en Landregistratie
Jacques ADIAHENOT
Toerisme en Ambachten
Jean MASSIMA
Transport en Burgerluchtvaart
Paulette MISSAMBO
Beroepstraining en Sociale Rehabilitatie
Pierre-Andre KOMBILA
Volksgezondheid
Faustin BOUKOUBI
Werkgelegenheid
Clotaire Christian IVALA

volk door middel van verkiezingen onder geregistreerde leden van de Gabonese bevolking van 18 jaar en ouder. Acht leden van de Electorale Commissie, bestaande uit zowel vertegenwoordigers van de oppositie als van de regerende partij, hielden toezicht op de verkiezingen.

Voornaamste ministers blijven aan na verkiezingen

Premier Jean Eyeghe Ndong vormde op 27 januari 2007 een nieuwe regering na de verkiezingen van de maand daarvoor. Ndong zag het ontslag dat de regering op 19 januari indiende als een constitutionele formaliteit en dus bleven in de nieuwe regering de voornaamste ministers uit het voorgaande kabinet aan. Het ging daarbij om de portefeuilles Binnenlandse Zaken, Economie en Communicatie.

President vervangt vicepremier

Vicepremier Louis Gaston Mayila werd op 17 juli 2007 vervangen door Jean-François Ndongou die eerder staatssecretaris van Buitenlandse Zaken was. Mayila werd ontslagen nadat hij zich had teruggetrokken uit de PDG en een eigen partij had opgericht.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Toenemende armoede door werkloosheid in Gabon

Op 18 september 2006 beweerde nieuwsmedium *IRIN* dat ongeveer 40 procent van de bevolking van Gabon werkloos was. Volgens de Verenigde Naties leefde 60 tot 70 procent van de Gabonese bevolking onder de armoedegrens. Deze mensen moesten rondkomen van minder dan één dollar (ca. 80 eurocent) per dag. Daarmee was de armoede in het West-Afrikaanse land drie maal hoger dan gemiddeld in het Afrikaanse gebied beneden de Sahara.

De voorgaande jaren was de productie van olie in Gabon afgenomen naar 265.000 vaten per dag. Desalniettemin bleef olie verantwoordelijk voor de helft van het nationale inkomen. Analisten adviseerden de regering om meer diversiteit aan de brengen in de economie van het land om zo de afname in de olieproductie te compenseren. Meer winst zou volgens hen gehaald kunnen worden uit bosbouw, mijnbouw, telecommunicatie en visserij.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Tijdelijke opheffing belasting op basisgoederen

De regering van Gabon besloot op 25 april 2008 om zes maanden lang geen belasting te heffen op basisproducten als melk, meel

Gabon

en rijst om de inflatie in het land te beperken. De maatregel moest tevens de koopkracht van de Gabonezen waarborgen.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Journalist gevangengezet wegens beledigen president

Op 1 augustus 2007 werd journalist Guy Christian Mavioga, redacteur van het onafhankelijke dagblad *L'Espoir*, in Gabon veroordeeld tot vijf maanden celstraf – waarvan vier voorwaardelijk – wegens het beledigen van president Omar Bongo. Tevens kreeg Mavioga een boete opgelegd van 250.000 CFA franc (ca. 380 euro). De journalist was op 28 juni gearresteerd wegens publicatie van een artikel met de kop: 'Bongo's last days'.

Gabon schrapt doodstraf

De regering van Gabon kondigde op 14 september 2007 aan de doodstraf te zullen schrappen. In het land waren al twintig jaar geen doodsvonnissen meer voltrokken. Op aandringen van de Franse en Spaanse regering en de Europese Unie (EU) zou Gabon een wereldwijde beëindiging van executies dezelfde maand ondersteunen bij de Verenigde Naties.

BUITENLANDSE ZAKEN

Sarkozy eindigt Afrika-tour in Gabon

De Franse president Nicholas Sarkozy bracht op 27 juli 2007 een bezoek aan Gabon als onderdeel van een tour door Afrika die tot betere samenwerking met de Afrikaanse landen moest leiden. Sarkozy benadrukte dat Afrika niet de achtertuin van Frankrijk was en dat Frankrijk zich niet paternalistisch wilde opstellen tegenover het continent.

Deal met China over ijzer

De regering van Gabon verkondigde op 26 mei 2008 dat met China een akkoord was gesloten waarin was vastgelegd dat de Chinezen ijzer mochten winnen in het Afrikaanse land. In ruil zouden de Chinezen bijdragen aan de bouw van een hydro-elektrische dam, en aan de aanleg van wegen, een spoorwegnet en een haven. Dit ondanks protesten van ecologen die beweerden dat de Chinese mijnbouw slecht was voor het milieu.

Dode migranten spoelen aan in Gabon

De lichamen van zeker 37 illegale migranten spoelden op 1 juli 2008 aan op het strand van Libreville, de hoofdstad van Gabon. De migranten waren afkomst uit andere West-Afrikaanse landen en verdronken toen hun houten boot was omgeslagen. Ze hadden geprobeerd naar de Canarische Eilanden te komen in de hoop op een beter leven in Europa.

VN wijst nieuwe conflict-onderhandelaar aan

Secretaris-generaal van de Verenigde Naties Ban Ki-moon wees op 19 september 2008 de Zwitserse expert Nicholas Michel aan om een maritiem grensconflict tussen Gabon en Equatoriaal Guinee op te lossen. Het geschil tussen de landen ontstond in 2003 toen ze allebei aanspraak maakten op een eiland dat rijk was aan olievoorraden.

(Vorige berichten pagina 575/3 - 2006)

Gambia

GAMBIA

BINNENLAND

President van Gambia wijzigt kabinet

President Yahya Jammeh van Gambia wijzigde op 25 oktober 2006 de regering die hij nog geen week eerder had aangesteld. Hij verving minister van Buitenlandse Zaken Maba Jobe door voormalig minister van Publieke Werken Bala Garba Jahumpa. De president nam diens portefeuille over. Susan Wafa werd verder aangesteld als minister van Handel, Industrie en Werkgelegenheid – een post die op dat moment niet was bezet. Jammeh gaf geen uitleg voor de kabinetshervorming.

President Jammeh ingezworen voor derde ambtstermijn

Op 15 december werd president Jammeh opnieuw ingezworen als president waarmee zijn derde ambtstermijn van vijf jaar als leider van Gambia inging. Hij sprak daarbij de wens uit nog tientallen jaren president van het land te zullen blijven. In Gambia was geen wet die een beperking stelde aan het aantal ambtstermijnen van de president.
De inauguratieceremonie werd overschaduwd door kritiek van nationale en internationale mensenrechtengroeperingen op Jammehs autoritaire regime. Onder meer de Franse organisatie Journalisten Zonder Grenzen (RSF) klaagde over het gebrek aan persvrijheid in het Afrikaanse land.

Regeringspartij wint verkiezingen

De partij van zittend president Jammah, de Alliantie voor Patriottische Heroriëntering en Constructie (APRC), won de op 26 januari 2007 gehouden parlementsverkiezingen met een overgrote meerderheid en verkreeg daarmee 42 van de 48 zetels. Het resultaat werd dezelfde dag gepresenteerd door de onafhankelijke electorale commissie.

De oppositie ging van drie naar vijf zetels en was content met deze vooruitgang, al waren er volgens journalist Pap Saine betere resultaten geboekt wanneer de oppositiepartijen zich hadden verenigd. Ook de UDP accepteerde de uitslag van de verkiezingen.

Uitslag parlementsverkiezingen Gambia
(25 januari 2007)
Opkomst: 41,9 procent

partij	percentage	zetels
Alliantie voor Patriottische Heroriëntering en Constructie (APRC)	59,7	42
Verenigde Democratische Partij (UDP)	21,8	4
Nationale Partij voor Vereniging (NRP)	6,0	0
Nationale Alliantie voor Democratie en Ontwikkeling (NADD)	5,3	1
Overigen	7,1	1

Vijf extra leden van het parlement worden aangewezen door de president.

President ontslaat minister van Landbouw

President Jammah ontsloeg op 12 maart 2008 opnieuw een van zijn ministers, namelijk Kanja Sanneh (Landbouw). Sanneh was speciaal voor deze ministerspost vanuit de Verenigde Staten naar Gambia verhuisd zodat hij zijn land kon dienen.
Jammeh nam na het vertrek van Sanneh zelf de functie van minister van Landbouw op zich. Sinds hij in 1994 door een militaire

coup aan de macht was gekomen, had Yahya Jammeh meer dan honderd ministers ontslagen.

Ex-presidenten krijgen vakantie aangeboden

Hoewel Gambia tot de armste laden ter wereld behoorde, besloot het parlement op 13 december 2006 dat ex-presidenten die minstens twee termijnen hadden geregeerd, beloond zouden worden met een 30-daagse vakantie naar een bestemming naar keuze.

JUSTITIE

Militairen gevangengezet na beramen coup

In Gambia werden op 19 april 2007 tien militairen veroordeeld tot straffen variërend van tien jaar tot levenslange opsluiting wegens het beramen van een coup in het voorgaande jaar. President Yahya Jammeh bracht op dat moment een bezoek aan Mauritanië.

Journalist veroordeeld na verslaggeving over couppoging

Journalist Lamin Fatty van het tweewekelijkse nieuwsblad *The Independent* werd op 5 juni veroordeeld tot een jaar celstraf of een boete van omgerekend ruim 1.300 euro. Hij had geschreven dat voormalig minister Samba Bah een van twintig verdachten was van de couppoging in 2006.
Gambia's Persunie (GPU) zamelde geld in om Fatty voor gevangenisstraf te behoeden.

Vijf verdachten coup vrijgelaten

Vijf verdachten van de coup in 2006, onder wie voormalig hoofd van defensie Vincent Jatta, werden vrijgelaten dankzij een presidentieel pardon, aldus een mededeling van de Gambiaanse veiligheidsdiensten op 10 juli. Zij werden sinds maart vastgehouden in de gevangenis van Banjul.
Officieel werden na de uitgelekte plannen voor de machtsovername 23 personen gearresteerd, maar volgens Amnesty International (AI) waren zeker 70 mensen zonder enige vorm van proces vastgezet.

Opnieuw drie personen veroordeeld voor coupplannen

Op 9 augustus 2007 werden opnieuw drie personen veroordeeld tot twintig jaar celstraf wegens het beramen van plannen voor een machtsovername in Gambia. Het ging om voormalig fondsenbeheerder Alieu Jobe, voormalig politie- en immigratievertegenwoordiger Tamsih Jasseh en religieus leider Omar Faal Keita.
Voormalig politicus Dembe Dem van de regerende partij Alliantie voor Patriottische Heroriëntering en Constructie (APRC) werd vrijgesproken.

GEZONDHEID EN ZORG

Vertegenwoordiger van VN Gambia uitgezet na kritiek op president

In Gambia kreeg Fadzai Gwaradzimba van de Verenigde Naties op 23 februari 2007 te horen 48 uur te hebben om het land te verlaten. Zij had kritiek geleverd op een publicatie van president Yahya Jammeh waarin deze verkondigde een geneeswijze te hebben gevonden voor hiv/aids. De president van Gambia beweerde in januari dat hij met een medicijn bestaande uit een samenstelling van bananen en kruiden het hivvirus in het menselijk lichaam kon elimineren en personen met aids binnen enkele dagen kon genezen. Dokters en journalisten durfden niet op zijn bewering te reageren, maar Gwaradzimba sprak zich tegenover *IRIN* negatief uit over het zogenaamde geneesmiddel. Internationaal was nog altijd geen methode bekend om aids te genezen en het hivvirus was evenmin uit het lichaam te verwijderen.
Aidsactivisten uitten bezorgdheid dat de claim van de president zou leiden tot verminderde inname van antiretrovirale medicijnen door aidspatiënten waardoor het aantal sterfgevallen zou toenemen.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Gambia weigert onderzoek naar moord journalist

De Franse organisatie Journalisten Zonder Grenzen (RSF) beschuldigde Gambia op 14 december 2007 dat het onderzoek naar de drie jaar oude moord op journalist Deyda Hydara van de krant *The Point* niet naar behoren was uitgevoerd. Het slachtoffer had een directe relatie met de journalistenorganisatie. Hydara was doodgeschoten nadat hij meerdere malen door agenten van de geheime dienst bedreigd was. RSF kondigde aan door te zullen gaan met campagnes tot de waarheid over de moord op Hydara boven tafel zou komen.

Gambia bindt strijd aan tegen homoseksuelen

Op 20 mei 2008 beval Yahya Jammeh, de president van Gambia, alle homoseksuelen binnen 24 uur zijn land te verlaten omdat hij zondige en immorele activiteiten niet kon tolereren. Jammeh dreigde alle homoseksuelen te onthoofden en de wetten tegen homoseksuelen waren volgens hem strenger in Gambia dan in Iran.
Ook criminelen moesten van Jammeh binnen een etmaal het land verlaten.

Oproep alle activiteiten sjiitische moslims te stoppen

De Islamitische Hoge Raad van Gambia (GSIC) verordende op 7 augustus 2008 dat alle activiteiten gericht op het propageren of verdedigen van sjiitische moslims onmiddellijk moesten worden gestaakt. De Gambiaanse regering stond achter deze uitspraak van de GSIC omdat de overtuigingen van de sjiitische moslims niet overeenkwamen met het geloof zoals de profeet Mohammed dat uitdroeg. Gambia was een seculiere staat met voor 95 procent een islamitische bevolking.

Journaliste veroordeeld tot vier jaar celstraf

In Gambia werd op 19 augustus 2008 de journaliste Fatou Jaw Manneh veroordeeld tot 4 jaar celstraf of het betalen van een boete van omgerekend meer dan 8.000 euro. Op de website *allgambian.net* had zij gepubliceerd dat president Yahya Jammeh terreur bedreef, met name ten opzichte van personen die zich tegen hem uitspraken.
De lokale persunie en familieleden zamelden geld in om te voorkomen dat Manneh de cel in moest.

BUITENLANDSE ZAKEN

Gambia stuurt Spaans vliegtuig met illegale emigranten terug

Een Spaans vliegtuig met aan boord 101 illegale emigranten uit Gambia werd op 19 september 2008 door de Gambiaanse autoriteiten teruggestuurd naar Spanje. Dit ge-

beurde ondanks het feit dat Gambia en Spanje in oktober 2006 een overeenkomst tekenden over de repatriëring van Gambianen die in Spanje gearresteerd werden omdat zij daar illegaal verbleven.

Het Spaanse ministerie van Buitenlandse Zaken ging na de terugkeer van de vluchtelingen opnieuw in onderhandeling met de Gambiaanse autoriteiten over hun repatriëring, zo meldden Spaanse media.

(Vorige berichten pagina 639/1 - 2006)

KAAPVERDIË

BINNENLAND

Premier Kaapverdië wijzigt regering grondig

Premier José Maria Neves van Kaapverdië veranderde in het weekend van 28 en 29 juni 2008 zijn kabinet op meerdere plaatsen. Hij wees onder meer Fátima Maria Carvalho Fialho aan als minister van Economische zaken, Groei en Concurrentie, Janira Isabel Fonseca Hopffer Almada kreeg de verantwoordelijkheid voor de portefeuilles Presidentschap, Ministerraad en Parlementaire Aangelegenheden en Marisa do Nascimento Morais zou Justitie gaan beheren. Niet toevallig waren de meeste nieuwkomers vrouwen want Neves had beloofd een gelijk aantal mannen en vrouwen in zijn nieuwe regering te zullen opnemen.

Het bevorderen van de economische groei gold als prioriteit nummer één, maar Neves wilde tevens de belastingdruk verlagen en de veiligheid bevorderen. Ook bestond het plan nieuwe sociale programma's te introduceren om de meest kwetsbare bevolkingsgroepen beter bescherming te bieden.

Samenstelling regering Kaapverdië
(30 juni 2008)

President
Pedro PIRES

Premier
José Maria NEVES

Ministers:
Basis- en Hoger onderwijs
Vera Valentina BENRÓS DE MELO DUARTE LOBO DE PINA
Binnenlands Bestuur
Lívio FERNANDES LOPES
Buitenlandse handel, Samenwerking en Gemeenschappen
José BRITO
Cultuur
Manuel MONTEIRO DA VEIGA
Decentralisatie, Huisvesting en Territoriale Ordening
Sara Maria DUARTE LOPES
Economische zaken, Groei en Concurrentie
Fátima Maria CARVALHO FIALHO
Financiën
Cristina DUARTE
Gezondheidszorg
Basílio Mosso RAMOS
Infrastructuur, Transport en Telecommunicatie
Manuel Inocêncio SOUSA
Justitie
Marisa Helena DO NASCIMENTO MORAIS
Milieu, Landelijke Ontwikkeling en Maritieme Hulpbronnen
José Maria VEIGA
Ministeriële Hulp, Jeugdzaken en Sport
Sidónio FONTES LIMA MONTEIRO
Presidentschap, Ministerraad en Parlementaire Aangelegenheden
Janira Isabel FONSECA HOPFFER ALMADA
Staatshervorming en Nationale Defensie
Maria Cristina LOPES ALMEIDA FONTES LIMA
Werkgelegenheid, Professionele Training en Maatschappelijke Solidariteit
Maria Madalena BRITO NEVES

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Internationaal Monetair Fonds tevreden over Kaapverdiaanse economie

De economische groei van Kaapverdië in 2006 bedroeg 6,5 procent en de verwachting was dat deze in het lopende jaar zou uitkomen op bijna 7 procent, aldus *afrol News* op 16 maart 2007. Maitland MacFarlan, leider van een missie van het Internationaal Monetair Fonds (IMF) die een werkbezoek aan Kaapverdië aflegde, noemde de economische ontwikkeling stabiel.
De groei kwam door sterke publieke investeringen die in 2006 omgerekend 227 miljoen euro bedroegen en door bestedingen in de private sector. Het meeste was daarbij uitgegeven aan infrastructurele werken ten bate van het toerisme. De archipel hoopte in 2015 een miljoen toeristen te ontvangen.
De goede economische resultaten hadden de Verenigde Naties in 2004 al doen besluiten dat Kaapverdië vanaf januari 2008 niet meer voor zou komen op de lijst van Minst Ontwikkelde Landen (LDC's). Daarmee werd het na Botswana het tweede land dat was opgeklommen uit de LDC-categorie.

Wereldbank verstrekt lening

Op 3 juli 2007 keurde de Wereldbank een aanvullend krediet van 3 miljoen dollar (ca. 2,2 miljoen euro) voor Kaapverdië goed na een eerdere lening in 2003 ter verbetering van de economische situatie. De financiële steun diende om het aandeel in de economie van private ondernemingen te vergroten en de financiële sector sterker te ontwikkelen.

Kaapverdië treedt toe tot Wereldhandelsorganisatie

De Wereldhandelsorganisatie (WTO) verwelkomde op 23 juli 2008 Kaapverdië als haar 153ste lid. De onderhandelingen over de toetreding van de archipel waren in 1999 begonnen, maar het kostte Kaapverdië lange tijd moeite de harde eisen van de WTO in te lossen. Deze betroffen vooral economische hervormingen en bijvoorbeeld het maken van wetten aangaande intellectueel eigendomsrecht.

Sinds 1991 voerde Kaapverdië een marktgeoriënteerd economisch beleid. Door het aantrekken van buitenlandse investeerders en het bevorderen van de private sector waren er veelbelovende ontwikkelingen in het toerisme, de lichte industrie en de visserij.

BUITENLANDSE ZAKEN

Kaapverdië gaat samenwerken met Europese Unie inzake migratie

Als eerste lid van de Afrikaanse Unie (AU) signeerde Kaapverdië op 9 september 2008 een samenwerkingsovereenkomst met de Europese Unie inzake migratie. Het zogenaamde mobiliteitspartnerschap gold als een gidsproject waarin beide partijen verantwoordelijkheid aanvaardden voor het beheer van migratiestromen tussen de EU en haar partners.
Van Europese zijde was het vooral de bedoeling de illegale migratie aan banden te leggen. Eurocommissaris voor Ontwikkelingssamenwerking Louis Michel meende echter dat de afspraken gunstig waren voor beide partijen. Het was bijvoorbeeld de bedoeling om een relatie te leggen tussen officiële migratie en ontwikkeling en om de procedure voor het verkrijgen van een visum voor kort verblijf te vereenvoudigen.

(Vorige berichten pagina 703/3 - 2006)

KENIA

BINNENLAND

Miljoenen Kenianen naar de stembus

Miljoenen inwoners van Kenia togen op 27 december 2007 naar de stembus voor de presidentsverkiezingen waarbij de populariteit van de twee voornaamste kandidaten dicht bij elkaar lag. De zittende president, Mwai Kibaki, had als grootste rivaal oppositiekandidaat Raila Odinga.

Doden door gewelddadigheden

Sinds de herinvoering van een meerpartijenstelsel in 2002 vielen er bij alle verkiezingen doden en gewonden. Dit keer kwamen bij rellen in de aanloop naar de verkiezingen honderden mensen om het leven in het westen van het land. De campagne in 2007 was weliswaar minder gewelddadig verlopen dan men gewend was, maar spanningen bleven bestaan. Verscheidene diplomaten waarschuwden dat een nipte overwinning voor een van beide kandidaten tot gewelddadigheden zou kunnen leiden als de verkiezingsuitslag niet zou worden geaccepteerd.
Alexander Graf Lambsdorff, hoofd verkiezingsmonitor namens de Europese Unie (EU), verklaarde direct na het sluiten van de stemkantoren dat er tot dan geen evident bewijs van fraude was. De stemmen moesten echter nog worden geteld.

Uitslag presidentsverkiezingen Kenia (27 december 2007) Opkomst: 69,1 procent

kandidaat	partij	percentage
Mwai Kibaki	Partij van Nationale Eenheid (PNU)	46,4
Raila Odinga	Oranje Democratische Beweging (ODM)	44,1
Kalonzo Musyoka	Oranje Democratische Beweging Kenia (ODM-K)	8,9
Ngacha Karani	Kenia Patriottisch Vertrouwenpartij (KPTP)	0,2
Pius Muiru	Kenia Volkspartij (KPP)	0,1
Nazlin Omar	Arbeiders Congrespartij van Kenia (WCPK)	0,1
Kenneth Matiba	Saba Saba Asili (SSA)	0,1
Waweru Ng'ethe	Chama Cha Umma Partij (Partij van de Massa - CCUP)	0,1
Nixon Kukubo	Republikeinse Partij van Kenia (RPK)	0,1

Oppositie eist hertelling stemmen

Oppositieleider en presidentskandidaat Raila Odinga eiste op 30 december een hertelling van de stemmen. Hij beweerde dat de regering hem wilde beroven van zijn overwinning en sommeerde de zittende president Mwai Kibaki een stap terug te doen om op die wijze gehoor te geven aan de wil van het Keniaanse volk.
In opiniepeilingen die voorafgaand aan de verkiezingen gehouden werden, kwam Odinga als winnaar uit de bus, evenals in de eerste berichten na de verkiezingen. Op 29 december bleek Kibaki echter de meeste stemmen te hebben gekregen. Geruchten dat er massaal fraude was gepleegd om Mwai Kibaki de overwinning te bezorgen, leidden ertoe dat duizenden aanhangers van Odinga vernielingen aanrichtten en leden van Kibaki's stam aanvielen.

Bijna 200 doden door geweld na verkiezingen

Op 31 december, dus nadat oppositieleider Odinga zijn twijfels uitte over het eerlijke verloop van de verkiezingen, vielen minstens 185 doden in Kenia als gevolg van onlusten in het land. Het ziekenhuis in Eldoret, in het westen van Kenia, rapporteerde 24 sterfgevallen als gevolg van het verkiezingsgeweld. In Nairobi vielen officieel 48 doden, waarvan een meerderheid in de sloppenwijken. En in Kisumu, een bastion van Odinga, werden 53 personen vermoord. Ook in Kakamega, Nakuru en Mombasa rapporteerden dokters sterfgevallen.
Het merendeel van de slachtoffers behoorde tot de Kikuyu-stam, waartoe ook president Kibaki behoorde.

Op 1 januari 2008 viel een menigte in het westen van Kenia een kerk aan waar honderd leden van de Kikuyu-stam zich hadden verzameld in de hoop beschermd te zijn tegen het geweld. Zeker vijftig Kenianen, onder wie kinderen, vonden hierbij de dood.
Twee dagen later poogde de politie in Nairobi massale protesten te voorkomen met behulp van waterkanonnen en traangas. Op 4 januari eiste de oppositie nieuwe verkiezingen, waarop president Kibaki een dag later als reactie gaf dat hij bereid was een 'regering van nationale eenheid' te vormen om een eind te maken aan het geweld.

Oppositielidvoorzitter parlement

Oppositieaanhanger Kenneth Marende werd op 15 januari met 105 stemmen verkozen tot voorzitter van het parlement. Zijn concurrent, een Kibaki-loyalist, kreeg 101 stemmen.
Bij de verkiezingen in december had Odinga's Oranje Democratische Beweging (ODM) 99 zetels behaald tegenover 43 voor Kibaki's Partij van Nationale Eenheid (PNU). Beide partijen hadden de steun van kleinere groeperingen ingeroepen om de strijd om het voorzitterschap te winnen.
De volksvertegenwoordiging werd ingezworen en de afgevaardigden zwoeren de president te dienen als institutie, niet als persoon. In Nairobi's sloppenwijk Mathare brak de vreugde los na de uitverkiezing van de oppositiekandidaat tot voorzitter.

Politieke rivalen sluiten nieuwe overeenkomsten

Op 4 februari vonden de autoriteiten in Kenia dat de rust in het land voldoende was weergekeerd om de ban op vrije televisieuitzendingen op te heffen. Het verbod op samenscholing werd vier dagen later opgeheven. Toen hadden Odinga en Kibaki elkaar al voor het eerst sinds de verkiezingen ontmoet. Dat was namelijk gebeurd op 24 januari. Vijf dagen later startten de onderhandelingen tussen de twee onder leiding van voormalig secretaris-generaal van de Verenigde Naties, Kofi Annan.
Odinga en Kibaki ondertekenden een overeenkomst van twee pagina's waarin ze toezegden zich in te zullen zetten om de bevolking veilig huiswaarts te laten keren en voedsel en onderdak te verschaffen aan de daklozen. Ook werd een mensenrechtenorganisatie toegelaten om het geweld te onderzoeken, en er werd een waarheidscommissie ingesteld.
Desalniettemin verklaarde Kibaki dat over zijn positie als president niet te onderhandelen viel, terwijl Odinga nog altijd eiste dat zijn concurrent aftrad. Volgens het Rode Kruis vielen bij de rellen volgend op de verkiezingen zeker 1000 doden. Meer dan 300.000 personen zouden dakloos zijn geworden.

Samenstelling regering Kenia (28 april 2008)

President
Mwai KIBAKI

Vicepresident, tevens minister van Binnenlandse Zaken
Stephene Kalonzo MUSYOKA

Premier
Raila Amolo ODINGA

Vervangend premier, tevens minister van Handel
Uhuru KENYATTA

Vervangend premier, tevens minister van Lokaal Bestuur
Wycliffe Musalia MUDAVADI

Ministers:
Huisvesting
Peter Soita SHITANDA
Bosbouw en Wildbeheer
Noah WEKESA
Buitenlandse Zaken
Moses WETANGULA
Coöperatieve Ontwikkeling
Joseph NYAGAH
Energie
Kiraitu MURUNGI
Financiën
Amos KIMUNYA
Gezondheidszorg
Peter Anyang NYONGO
Hoger Onderwijs, Wetenschap en Technologie
Sally Jepngetich KOSGEY
Industrialisatie
Henry Kiprono KOSGEY
Informatie en Communicatie
Samuel Lesuron POGHISIO
Jeugd- en Sportzaken
Helen Jepkemoi SAMBILI
Justitie, Nationale Cohesie en Constitutionele Zaken
Martha KARUA
Grondzaken
Aggrey James ORENGO
Landbouw
William Samoei RUTO
Milieu en Mineralen
John MICHUKI
Onderwijs
Sam ONGERI
Ontwikkeling van veestapel
Mohamed Abdi KUTI
Oost-Afrikaanse Gemeenschap (EAC)
Amason Kingi JEFFAH
Openbare Werken
Chris OBURE
Autoriteiten voor Regionale Ontwikkeling
Fredrick Omulu GUMO
Stadsontwikkeling Nairobi
Mutala KILONZO
Toerisme
Mohamed Najib BALALA
Transport
Chirau Ali MWAKWERE
Visserijontwikkeling
Paul Nyongesa OTUOMA
Volksgezondheid en Sanitaire Voorzieningen
Beth Wambui MUGO
Vrouwen- en Kinderzaken
Esther Murugi MATHENGE
Water en Irrigatie
Charity Kaluki NGILU
Wegennet
Kipkalya KONES
Werkgelegenheid
John Kiyonga MUNYES

Kibaki en Odinga delen macht

Kibaki en Odinga schudden elkaar op 28 februari publiekelijk de hand nadat zij hadden besloten de macht te delen. Kibaki bleef president en Odinga werd premier met de macht om supervisie op de regering te houden en die te coördineren. De vraag rees echter in hoeverre de twee de diepe kloven die tussen de verschillende groeperingen in Kenia waren ontstaan, konden dichten.
Odinga werkte na Kibaki´s aanstelling in 2002 onder hem als minister. Nadat hij in 2005 was ontslagen keerde hij zich met zes andere kabinetsleden tegen Kibaki. De weken voorafgaand aan de overeenkomst tot machtsdeling beschuldigden de concurrenten elkaar van het aanzetten tot geweld, het stelen van stemmen en het vernietigen van de natie.
Kibaki verklaarde deze keer dat hij ontdekt had dat er ´meer zaken waren die de natie verenigde dan uit elkaar dreef.´
Secretaris-generaal van de Verenigde Naties Ban Ki-Moon noemde de overeenkomst ´een doorbraak' in het oplossen van de crisis. Deze bood volgens hem de bevolking hoop dat de democratische stabiliteit in het land hersteld zou worden.
Op 18 maart accepteerde het parlement unaniem het voorstel tot machtsdeling.

Odinga geïnaugureerd als premier

Raila Odinga werd op 17 april ingezworen als premier. Direct daarna kondigde de gevreesde bende van de Mungiki aan de terreur in de hoofdstad te zullen stoppen als reactie op Odinga's verzoek om vrede. In Odinga's nieuwe kabinet traden twintig aanhangers van Kibaki aan als minister, naast twintig volgelingen van de premier. Alle leden van de regering legde een eed van trouw af aan de president.
De anticorruptie-organisatie MARS Kenya uitte zorgen over de grootte van de regering die met veertig ministers het grootste Keniaanse kabinet ooit vormde. De vrees bestond dat dit corruptie in de hand zou werken. Odinga sprak echter van een nieuw tijdperk van eenheid voor Kenia.

Eerste bijeenkomst nieuwe kabinet

Het door Odinga geleide kabinet kwam voor het eerst op 15 mei bijeen. President Kibaki leidde de zitting. Besloten werd dat voedselzekerheid de hoogste prioriteit zou krijgen door onder meer de voedselproductie te verhogen. Ook zou het kabinet steun bieden aan vluchtelingen die terug naar huis keerden en hun leven weer op moesten bouwen.
Het kabinet werd onderverdeeld in vijf comités: nationale veiligheid, financiële administratie en planning, infrastructuur, diensten en productie. Het comité voor nationale veiligheid zou geleid worden door Kibaki, terwijl de andere comités onder leiding van Odinga zouden komen te staan.

Minister van Financiën dient ontslag in

Op 8 juli diende Amos Kimunya, minister van Financiën, zijn ontslag in nadat hij in opspraak was gekomen wegens de verkoop van een vijfsterrenhotel in Nairobi dat eigendom was van de staat, het Grand Regency. Kimunya vertelde de pers dat hij zich had teruggetrokken als minister zodat de staat zijn rol bij de controversiële verkoop kon onderzoeken. Tot 27 juni had Kimunya ontkend dat hij het hotel had verkocht.

Politiechef: veiligheidsdiensten handelden binnen de wet

Een dag later vertelde politiechef Hussein Ali een onderzoekscommissie dat de veiligheidstroepen bij de onlusten na de verkiezingen binnen de grenzen van de wet hadden gehandeld. Bij de gewelddadigheden vielen 1.500 doden. Volgens Hussein zou dit aantal hoger zijn geweest indien de politie niet hardhandig had ingegrepen. Iedereen die iets anders beweerde, handelde uit populisme, meende hij. De politiechef was de eerste getuige die werd gehoord door de onderzoekscommissie die was ingesteld om

de gewelddadigheden te onderzoeken.
Mensenrechtenorganisaties daarentegen beweerden dat de veiligheidstroepen buitengerechtelijke executies hadden uitgevoerd. Dit kwam overeen met de bewering van de ODM, de beweging van Odinga, dat de politie het vuur had geopend op hun aanhangers waarbij verscheidene doden waren gevallen.

Bende bedreigt passagiers en chauffeurs minibussen

Een bende in de hoofdstad van Kenia, Nairobi, dreigde half april 2008 om alle bestuurders en passagiers van publieke transportmiddelen te onthoofden. Minibussen, in Kenia 'matatus' genoemd, vormden de voornaamste vorm van transport in Nairobi. Doordat de chauffeurs op 16 april weigerden te rijden, vulden de straten zich met lopende mensen die op deze wijze naar hun werk gingen.
De bende uitte de bedreigingen nadat de vrouw van hun gevangengezette leider was vermoord, alsmede de broer van zijn vervanger.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Duizenden doden door politieoptreden tegen sektes

Sinds 2002 werden in Kenia 8.040 jonge Kenianen geëxecuteerd of doodgemarteld bij hardhandige politieoptredens tegen leden van verbannen sektes. Dit maakte een groep van Keniaanse advocaten bekend in een rapport dat zij op 24 november 2007 presenteerden. Volgens de Oscar Foundation Free Legal Aid Clinic-Kenya verdwenen nog eens 4070 Kenianen nadat zij door de politie waren gearresteerd.
Politiewoordvoerder Eric Kiraithe zei dat het rapport 'niet waard was om op te reageren'.

Menigte doodt elf 'heksen'

Een groep van driehonderd jongeren in het westen van Kenia vermoordde op 21 mei 2008 acht bejaarde vrouwen en drie oudere mannen die zij van hekserij of tovenarij beschuldigden. Dit gebeurde nadat dorpelingen hadden geklaagd dat de vermeende heksen de slimme kinderen in de gemeenschap dom zouden maken. De dorpelingen staken eveneens 36 huizen in brand.

Honderdduizend gevluchte Kenianen naar huis

Gedurende mei 2008 keerden volgens de autoriteiten 100.000 gevluchte Kenianen huiswaarts, ondanks de latente dreiging van geweld. In het begin van de maand waren volgens het Rode kruis al 150.000 vluchtelingen vrijwillig teruggekeerd naar huis. De regering oefende hierna druk uit op de overige vluchtelingen om eveneens terug te keren. In de dorpen werden justitiële comités en vredes- en onderhandelingscomités gevormd om de kalmte in de regio te bewaken. Volgens Human Rights Watch (HRW) moesten teruggekeerde vluchtelingen soms terugkeren naar de vluchtelingenkampen omdat zij in de regio van herkomst geen voedsel of onderkomen konden vinden.

Keniaanse politie meest corrupt

Op 18 juli 2008 werd bekend dat de Keniaanse politie voor de zevende maal op rij bovenaan stond op de lijst van de meest corrupte instanties van het land. Transparency International Kenya (TI-Kenya) onderzocht daarvoor 26 locale instanties. Voorzitter van TI-Kenya Richard Leakey liet weten te vrezen dat omkoperij in de publieke sector ertoe zou leiden dat de kosten van levensonderhoud zouden stijgen. Hij dacht dan aan sectoren als de medische zorg en het onderwijs. Politiewoordvoerder Eric Kiraithe verwierp het rapport na het als 'dubieus' te hebben beschreven.

Politie schendt mensenrechten

De Kenya National Commission on Human Rights (KNCHR) publiceerde op 24 september 2008 een rapport waaruit bleek dat de politie van Kenia het voorgaande jaar zeker 349 personen had gearresteerd, gemarteld of vermoord omdat zij lid waren van de verboden Mungiki-bende. Er waren 167 leden dood aangetroffen en 182 werden er vermist. De Keniaanse politie verwierp de aantijgingen van de KNCHR en noemde het rapport 'ongegrond en geschreven door luie charlatans.'

BUITENLANDSE ZAKEN

Kenia en Noord-Korea halen banden aan

De onderminister voor Buitenlandse Zaken van Noord-Korea, Pak Kil-Yon, en zijn Keniaanse collega Moses M. Wetangula ondertekenden op 26 september 2008 in New York een overeenkomst waarin zij vastlegden de diplomatieke banden tussen beide landen te verstevigen. Ze zouden ook ambassadeurs gaan uitwisselen.

OVERLEDEN

Thomas Risley Odhiambo, bioloog

Op 26 mei 2003 overleed de Keniaanse bioloog Thomas Risley Odhiambo. Hij werd op 4 februari 1931 geboren in Mombasa. Odhiambo studeerde biologie aan het Makarere Universiteitscollege in Oeganda. Na als entomoloog gewerkt te hebben voor het Oegandese ministerie van Landbouw, trok hij naar Cambridge waar hij in 1965 een PhD behaalde in insectenfysiologie. Hierna werd hij universitair docent in Nairobi.
In 1970 stichtte Odhiambo de afdelingen entomologie en landbouw aan de Universiteit van Nairobi, evenals het Internationaal Centrum voor Insectenfysiologie en Ecologie (ICIPE) in dezelfde stad. Het ICIPE werd zijn levenswerk. Insecten maakten Afrika's economie kwetsbaar. Als duurzaam alternatief voor pesticiden ontwikkelde Odhiambo met zijn centrum goedkope biologische en ecologische bestrijdingsmiddelen. Zo werden bijvoorbeeld in Pakistan gekweekte wespen met succes naar Kenia gebracht om te helpen een motlarf uit te roeien die bijna de helft van Kenia's maïsoogst vernietigde. In latere jaren kwam Odhiambo in conflict met internationale donoren van ICIPE, evenals met het bestuur van dit centrum. In 1994 werd hem zijn leidende positie ontnomen. In het laatste decennium van zijn leven wijdde hij zich aan de door hem in 1985 opgerichte Afrikaanse Academie van Wetenschappen in Nairobi en lobbyde hij bij Afrikaanse regeringsleiders voor meer investeringen in de wetenschap.

Michael Wamalwa, vicepresident van Kenia

In een Londens ziekenhuis overleed op 23 augustus 2003 de Keniaanse vicepresident Michael Christopher Wamalwa als gevolg van een hartaanval. Wamalwa werd op 25 november 1944 geboren in het dorp Sosio in het westen van Kenia. Hij studeerde rechten aan King's College in Cambridge, waar hij in

1968 zijn graad behaalde en keerde in 1970 naar zijn vaderland terug om rechten te doceren aan de universiteit van Nairobi.
In 1979 werd hij gekozen in het nationale parlement. Hij behoorde tot een groep van jonge politici die met hun 'Forum for the Restoration of Democracy (FORD)' een herstel van de meerpartijendemocratie beoogden. Begin jaren negentig werd Wamalwa leider van de parlementaire oppositie, maar zijn streven om president te worden in 1997 bij de vrije verkiezingen die de zittende president Daniel Arap Moi toen toestond, leed schipbreuk, voornamelijk door verdeeldheid binnen de oppositie. Moi kon de overwinning opeisen en met zijn Keniaanse Afrikaanse Nationale Unie (KANU) doorregeren. Bij de verkiezingen van december 2002 kwam echter een eind aan de heerschappij van Moi, die 24 jaar had geduurd. De Nationale RegenboogCoalitie (NARC) van Wamalwa en anderen won met overmacht. Mwai Kibaki werd president en Michael Wamalwa vicepresident.
Begin 2003 werd Wamalwa ziek en werd hij in Londen behandeld. Hij herstelde en keerde terug naar huis om in een luxueuze sfeer te trouwen met de vrouw die al lang zijn partner was, Yvonne Nambia. Hij deed zijn aanzoek in Shakespeareaans Engels en kwam, gekleed in jacquet, in een klassieke Ford bij de kerk aan. Enkele maanden later werd hij opnieuw ziek en herstelde niet meer. Hij kreeg een staatsbegrafenis op zijn boerderij in Kitale. In zijn necrologie noemde het Britse dagblad *The Guardian* Wamalwa 'charismatisch, flamboyant en schaamteloos anglofiel'.

(Vorige berichten pagina 600/2 - 2007)

RWANDA

BINNENLAND

Tweede parlementsverkiezingen na genocide

Op 15 september 2008 vonden in Rwanda parlementsverkiezingen plaats. Deze werden met een ruime meerderheid gewonnen door het Rwandees Patriottisch Front (RPF).
Het waren de tweede parlementsverkiezingen in het Afrikaanse land na de genocide van 1994.
Er werden 53 parlementariërs direct gekozen voor een periode van 5 jaar. Daarnaast werden 27 volksvertegenwoordigers gekozen via indirecte verkiezingen met quota voor vrouwen (24), jongerenvertegenwoordigers (2) en gehandicapten (1). Van de 80 parlementszetels kwamen er 44 terecht bij vrouwelijke kandidaten, waarbij vrouwen een historische meerderheid in het parlement haalden. Rwanda scoorde in dit opzicht al hoog omdat grondwettelijk was vastgelegd dat het parlement voor zeker 30 procent uit vrouwen moest bestaan. Volgens de kiescommissie was bijna 55 procent van de 4,7 miljoen kiezers van het vrouwelijk geslacht.

Uitslag parlementsverkiezingen Rwanda
(15 september 2008)
Opkomst: 98,5 procent

partij	percentage	zetels
Rwandees Patriottisch Front (RPF)	78,8	42
Liberale Partij (LP)	7,5	4
Sociaal-Democratische Partij (SDP)	13,1	7
overige	0,6	-

Levenslange immuniteit voor oud-presidenten

Het Rwandees parlement stemde op 17 juli 2008 in met een aanvulling op de grondwet die voorzag in levenslange immuniteit tegen strafvervolging voor oud-presidenten. Het amendement beschreef daarnaast de volkerenmoord van 1994 als een genocide tegen de Tutsi's. De aanpassing van de grondwet volgde op de beschuldigingen vanuit Frankrijk en Spanje dat zittend president Paul Kagame betrokken zou zijn geweest bij de genocide van 1994. In 2006 had een Franse rechter Kagame en zijn Rwandees Patriottisch Front (RPF) beschuldigd van de aanslag op het vliegtuig van oud-president Juvénal Habyarimana die het startsein vormde voor de genocide.

Wapenembargo VN tegen Rwanda opgeheven

Met de aanname van resolutie 1823 op 11 juli 2008 besloot de VN-Veiligheidsraad om het wapenembargo tegen Rwanda op te heffen. Het embargo betrof een verbod op de verkoop en levering van wapens en munitie voor gebruik in Rwanda en werd ingesteld in 1995, kort na de genocide. Na het opheffen van het embargo werd het voor Rwanda ook weer mogelijk om wapens en militair materiaal te verkopen aan buurlanden.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Rapport van de VN over armoede in Rwanda

Eind juni 2007 verscheen een rapport van het Ontwikkelingsprogramma van de Verenigde Naties (UNDP) over armoedebestrijding in Rwanda. Volgens de studie was door Rwanda vooruitgang geboekt wat betreft economische groei, onderwijs, vrouwenemancipatie en goed bestuur. Het onderzoek wees echter ook uit dat de economische groei slechts ten goede was gekomen aan een relatief kleine groep binnen de Rwandese samenleving en dat de ongelijkheid tussen sociale klassen en regio's was toegenomen. Het rapport pleitte voor een nauwere relatie tussen hulp, nationale ontwikkeling, overheidsuitgaven en de gestelde millenniumdoelen op het gebied van armoedebestrijding.

Bestrijding armoede ligt achter op schema

Meer specifiek betoogde het UNDP-rapport dat de recente economische groei in Rwanda volledig was voorbijgegaan aan de landelijke bevolking en dat de gestelde doelen wat betreft armoedebestrijding niet waren gehaald. Volgens de door Rwanda opgestelde Economische Ontwikkelings- en Armoedereductie Strategie was er jaarlijks een investering noodzakelijk van 140 dollar (ca. 104 euro) per capita.
Bij de lancering van het UNDP-rapport gaf James Musoni, minister van Financiën en Economische planning, aan dat Rwanda behoefte had aan investeringen in diverse ontwikkelingssectoren, met name de landbouw.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Kigali krijgt effectenbeurs

Eind januari 2008 opende de Nationale Bank van Rwanda een effectenbeurs in de hoofdstad Kigali. Bij de opening sprak President Paul Kagame van een historisch moment dat van groot belang zou zijn voor de Rwandese economie. Francois Kanimba, de directeur van de Nationale Bank, verklaarde dat de beurs in eerste instantie toegankelijk

zou zijn voor Rwandese bedrijven. Later zouden ook de deuren opengaan voor buitenlandse ondernemingen.

JUSTITIE

Belgische rechtbank veroordeelt voormalige officier Rwandese leger

Een Belgische rechtbank veroordeelde op 5 juli 2007 een voormalig officier uit het Rwandese leger tot een gevangenisstraf van 20 jaar. Bernard Ntuyahaga werd schuldig bevonden aan betrokkenheid bij de moord op tien Belgische militairen aan het begin van de genocide in april 1994. De verdachte zou de Belgische VN-militairen, die belast waren met de bewaking van premier Agathe Uwilingiyimana, hebben ontwapend waarna ze in een militair kamp in Kigali werden vermoord.
De openbaar aanklager had levenslang geëist, maar de rechtbank oordeelde dat Ntuyahaga niet primair verantwoordelijk was voor de dood van de Belgische soldaten.

Doodstraf in Rwanda afgeschaft

De senaat van Rwanda stemde op 11 juli 2007 unaniem voor het afschaffen van de doodstraf voor alle misdaden, inclusief die gerelateerd waren aan genocide. Het door het Rwandees Patriottisch Front (RPF) geïnitieerde wetsvoorstel was eerder goedgekeurd door het parlement.
Na afkondiging van de nieuwe wet door president Paul Kagame op 25 juli werden 600 doodvonnissen omgezet in levenslang. De veroordeelden konden volgens de nieuwe wetgeving geen aanspraak meer maken op vervroegde vrijlating of rehabilitatie, tenzij ze al 20 jaar in gevangenschap hadden doorgebracht.

Minister hoopt op meer uitleveringen

Begin augustus verklaarde minster van Justitie Tharcisse Karugarama alle vertrouwen te hebben dat na de afschaffing van de doodstraf meer landen zouden overgaan tot uitlevering van verdachten. Tot juli 2007 had alleen de Verenigde Staten een verdachte aan Rwanda uitgeleverd. Andere landen kozen voor berechting in het eigen land. Conform de nieuwe wet mocht ook Rwanda geen personen meer uitleveren aan landen waar de doodstraf gold.

Het afschaffen van de doodstraf betekende ook dat het Internationaal Tribunaal voor Rwanda (ICTR) na beëindiging van haar werkzaamheden in december 2008, lopende zaken aan het land zelf kon overgedragen.

Procureur-generaal ICTR blijft aan

Op 14 september 2007 werd openbaar aanklager Hassan Bubacar Jallow door de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties unaniem herkozen voor een nieuwe termijn van vier jaar als procureur-generaal van het Internationaal Tribunaal voor Rwanda (ICTR). Dit was gevestigd in Arusha (Tanzania).

Strafvermindering voor radiomedewerkers

Het ICTR besloot eind november tot strafvermindering voor een drietal gevangenen die eerder waren veroordeeld voor het plegen van genocide. Ferdinand Nahimana, medeoprichter van *Radio Télévision Libre des Milles Collines (RTLM)*, de radiozender die in 1994 aanzette tot het plegen van volkerenmoord en de journalist Hassan Ngeze zagen hun gevangenisstraffen verminderd van levenslang tot respectievelijk 30 en 35 jaar. Van Jean Bosco Barayagwiza, een andere oprichter van RTLM, werd de straf teruggebracht van 35 naar 32 jaar.

Nieuwe vonnissen van het ICTR

Juvénal Rugambarara

Juvénal Rugambarara, een voormalig majoor uit het Rwandese leger, werd op 16 november 2007 door het Internationaal Tribunaal voor Rwanda (ICTR) veroordeeld tot een gevangenisstraf van 11 jaar wegens zijn betrokkenheid bij genocide. De relatief milde strafmaat was een gevolg van het feit dat Rugambarara zich schuldig verklaarde aan acht van de negen aanklachten en spijt betuigde aan de slachtoffers. De verklaring volgde op twee jaar van onderhandelingen tussen de verdediging en het Tribunaal. Rugambarara werd in augustus 2003 gearresteerd in Oeganda.

François Karera

Op 7 december 2007 werd de voormalig regionaal bestuurder Francois Karera door het Internationaal Tribunaal veroordeeld tot levenslange gevangenisstraf. Rechters van het ICTR verklaarde Karera schuldig aan genocide en aan misdaden tegen de menselijkheid. Karera zou volgens de aanklacht in de prefectuur Kigali Hutu-milities hebben aangemoedigd Tutsi's te doden tijdens de genocide van 1994.

Athanase Seromba

Het ICTR veroordeelde op 13 maart 2008 de Rwandese katholieke priester Athanase Seromba in hoger beroep tot levenslange gevangenisstraf. De priester was eerder veroordeeld tot 15 jaar. Seromba werd in december 2006 schuldig bevonden aan de dood van 2.000 Tutsi's die tijdens de genocide hun toevlucht hadden gezocht in de kerk van Seromba in Nyanga, in het westen van Rwanda.

Simeon Nshamihigo

Op 23 september 2008 werd de voormalig Rwandese advocaat Simeon Nshamihigo door de rechters van het ICTR veroordeeld tot levenslange gevangenisstraf voor zijn betrokkenheid bij de genocide. Hij werd schuldig bevonden aan het aanzetten tot en het organiseren van het vermoorden van Tutsi's in Cyangugu, in zuidwest-Rwanda. Nshamihigo werd in 2001 gearresteerd in Arusha waar hij werkte onder een valse naam. Sinds het werd opgericht veroordeelde het ICTR dertig verdachten tot uiteenlopende gevangenisstraffen. Vijf voorgeleide personen werden vrijgesproken.

Getuigen onder druk gezet en geïntimideerd

De Ibuka-groep van overlevenden van de genocide verklaarde op 12 december 2007 dat Rwandese overheidsfunctionarissen ongeoorloofd intervenieerden bij de berechting van genocidenverdachten door de Gacaca-tribunalen. Getuigen zouden onder druk zijn gezet en geïntimideerd om verklaringen aan te passen. De bemoeienis van de overheid was gericht op de bescherming van intellectuelen, rijken en overheidsvertegenwoordigers die gezocht werden voor hun rol bij de genocide, aldus de Ibuka-groep.
Minister van Justitie Karugamara wees in een verklaring alle beschuldigingen van de hand en roemde de resultaten die door de genoemde rechtbanken waren behaald.

Gacaca-tribunalen

In Rwanda zaten tienduizenden verdachten vast in relatie met de genocide van 1994. Om het probleem van de overvolle gevangenissen en de achterstallige berechtingen aan te pakken, had de Rwandese regering in juni 2002 de Gacaca-tribunalen ingesteld. Deze waren gebaseerd op het traditionele systeem van gemeenschapshoorzittingen om lokale geschillen op te lossen en kenden een vierjarige proefperiode. In juli 2006 traden de Gacaca-tribunalen ondanks de nodige kritiek officieel in werking.

Spanje gaat Rwandese officieren vervolgen

Een Spaans strafhof verklaarde op 7 februari 2008 te zullen overgaan tot de vervolging van veertig Rwandese legerofficieren op verdenking van genocide, misdaden tegen de menselijkheid en terrorisme gepleegd tussen 1994 en 2000. De Spaanse rechter Fernando Andreu hoorde 22 in Spanje woonachtige Rwandesen aan die in de rechtbank getuigden over misdaden gepleegd in de jaren negentig van de vorige eeuw. Daarbij waren ook negen Spaanse staatsburgers vermoord, onder wie zes priesters.

Onder de aangeklaagde officieren waren generaal James Kabarebe, stafchef van het Rwandese leger, Kayumba Nyamwasa, ambassadeur in India, en luitenant-kolonel Rugumya Gacinya, militair attaché bij de Rwandese ambassade in Washington.

Regering roept op Spaanse arrestatiebevelen te negeren

Drie dagen later riep de Rwandese regering buitenlandse overheden op om de door Spanje uitgevaardigde internationale arrestatiebevelen te negeren. Rwanda verklaarde dat deze waren gebaseerd op valse en niet bevestigde beschuldigingen en dat de Spaanse rechter gemanipuleerd was door 'vijanden van Rwanda'. Het document zou bovendien vol staan met racistische taal, aldus de Rwandese regering.

Rwanda wil Yussuf Munyakazi zelf berechten

Minister van Justitie Karugamara verklaarde begin juni 2008 zeer teleurgesteld te zijn over de beslissing van het Internationaal Tribunaal voor Rwanda (ICTR) om niet over te gaan tot overdracht van de zaak tegen Yussuf Munyakazi aan zijn land. Volgens het ICTR kon Munyakazi in Rwanda echter niet rekenen op een eerlijk proces. Munyakazi stond voor het ICTR terecht voor het geven van leiding aan de Interahamwe, de gewapende Hutu-milities, die verantwoordelijk waren voor moordpartijen tijdens de genocide. Munyakazi had deze aanklacht altijd ontkend. Hij was in mei 2004 gearresteerd in de DR Kongo en overgedragen aan het ICTR.

Frankrijk wijst beschuldigingen fel van de hand

Op 5 augustus 2008 verklaarde een onafhankelijke Rwandese commissie dat Frankrijk op de hoogte was van de voorbereidingen van de genocide en betrokken was bij de training van de Hutu-milities in 1994. Franse militairen hadden ook deelgenomen aan de moordpartijen zelf, aldus de commissie.
Frankrijk reageerde furieus op het rapport van de commissie en ontkende alle beschuldigingen aan het adres van Franse politici. Minister van Informatie Louise Mushikiwabo zinspeelde in een verklaring echter op strafvervolging van de genoemde politici.
Eerder ontkende Bernard Kouchner, de Franse minister van Buitenlandse Zaken, de betrokkenheid van Frankrijk bij de genocide. Hij gaf echter wel toe dat er politieke fouten waren gemaakt.

GEZONDHEID EN ZORG

Mannen aangemoedigd zich te laten besnijden in verband met aids

In het kader van de bestrijding van aids en hiv lanceerde de Rwandese overheid op 22 januari 2008 een campagne om mannen aan te moedigen zich te laten besnijden. De minister van Gezondheid riep soldaten, politieagenten en studenten op om zich als eersten te melden. Volgens de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) van de VN reduceerde besnijdenis het risico op heteroseksuele hiv besmetting.
Rwanda was er de afgelopen jaren in geslaagd om met een breed pakket aan maatregelen het aantal aidsbesmettingen terug te brengen van 11 procent in 2000 naar 3 procent in 2008.

NATUUR EN MILIEU

Rwanda introduceert 'gorillabelasting'

De Rwandese overheid introduceerde in januari 2008 de zogenaamde 'gorillabelasting'. De maatregel was erop gericht om bedrijven die de Rwandese berggorilla's gebruikten uit het oogpunt van marketing, te laten betalen. Deze inkomsten dienden vervolgens te worden besteed aan het beschermen van de gorillapopulatie in het grensgebied van Rwanda, Oeganda en de DR Kongo.

In 2008 bestond de gorillapopulatie uit circa 720 exemplaren. De beesten vormden een trekpleister voor het toerisme en Rwanda had ambitieuze plannen om die sector verder te ontwikkelen.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Rwanda derde land ter wereld inzake gelijkheid tussen man en vrouw

Eind oktober 2007 publiceerde de organisatie Social Watch een lijst waarop landen gerangschikt waren naar de mate van gelijkheid tussen man en vrouw. Rwanda stond derde op deze lijst achter Finland en Zweden.
Het door Social Watch gehanteerde indexcijfer was onder meer gebaseerd op participatie van vrouwen op de arbeidsmarkt, inkomensverschillen tussen mannen en vrouwen en de verschillen in schooldeelname tussen meisjes en jongens.

Karina Batthyany, coördinator van het onderzoeksteam van Social Watch, verklaarde dat de lijst duidelijk aangaf dat een snelle economische groei en industrialisatie geen voorwaarden vormden voor het creëren van gelijkheid tussen mannen en vrouwen.

Social Watch vormde een internationaal netwerk van meer dan 400 maatschappelijke organisaties en had zich ten doel gesteld armoede te bestrijden, zich in te zetten voor een eerlijker verdeling van de welvaart en te streven naar verbetering van de mensenrechtensituatie.

De lijst omvatte 154 landen, waaronder 40 landen uit Afrika uit het gedeelte beneden de Sahara.

(Vorige berichten pagina 410/3 - 2007)

Maandblad 78ste jaargang, nr. 3255, pag. 59793-59852

KEESINGS HISTORISCH ARCHIEF

NOVEMBER 2008

Uitgever
stichting
Keesings Historisch Archief
Oudezijds Voorburgwal 249
1012 EZ Amsterdam

Redactie en abonnementenadministratie
Keesings Historisch Archief
J. J. Viottastraat 21
1071 JN Amsterdam
telefoon: 020-470 43 03
e-mail: redactie@kha.nl

Voor België
Gramacon n.v.
Nerviërslaan 29/2
1780 Wemmel
telefoon: 02-461 18 67
e-mail: kha@gramacon.be

Opzeggingen van het abonnement dienen schriftelijk of per e-mail te geschieden vóór 1 december van het lopende kalenderjaar.

© Keesings Historisch Archief. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

EUROPA

Europese Unie 606
Lidstaten overstijgen meningsverschillen met Europees bankenplan
België 609
Overgebleven deel Fortis verkocht aan Franse bank BNP Paribas
Cyprus 612
Rivalen doorbreken impasse
Denemarken 613
Overheid neemt maatregelen tegen recessie
Duitsland 614
Werkloosheid op het laagste punt in zestien jaar
Finland 615
Overheid houdt uit voorzorg geld voor financiële sector beschikbaar
Frankrijk 616
Recessie door kredietcrisis
Griekenland 617
Schandaal over dubieuze ruil met Vatopedi klooster
Groot-Brittannië 618
Kabinet neemt maatregelen tegen financiële crisis
Ierland 620
Omstreden bankgarantiewet van kracht
Italië 620
Garantie van banktegoeden tot 103.000 euro
Kosovo 621
Amerikanen zeggen militaire steun toe
Luxemburg 622
Overheid beschermd spaarders door verhoging depositogarantie
Malta 623
Regering verhoogt garantie op spaartegoeden
Nederland 623
Rotterdam eerste grote stad met allochtone burgemeester
Noorwegen 628
Regering wapent zich tegen kredietcrisis
Oostenrijk 629
Maatregelen tegen bestrijding financiële crisis
Portugal 630
Steunfonds voor banken ter waarde van 20 miljoen euro
Russische Federatie 631
Economische vooruitzichten steeds ongunstiger
Servië 632
Verdrag met Europese Unie ondertekend
Spanje 634
Regering stopt voor 30 miljard euro in steunfonds banken
Turkije 636
Oliestaten uit Midden-Oosten halen banden met Turkije aan
IJsland 636
Zware financiële crisis
Zweden 638
Kredietcrisis treft economie
Zwitserland 638
Rente omlaag in wereldwijde gecoördineerde actie

AMERIKA

Anguilla 639
Samenwerking met St. Kitts en Nevis over gezondheidszorg
Antigua en Barbuda 640
Advertentieverbod voor online gokindustrie
Bahama's 640
IMF prijst regering voor solide economisch beleid
Bermuda 641
Minder vrouwen in nieuwe regering
Colombia 642
Positie FARC in eerste helft 2008 ernstig verzwakt
Guadeloupe 647
Akkoord met Dominica inzake geothermie
Jamaica 648
Economische cijfers weinig hoopvol
Kaaiman Eilanden 649
Gebrekkige financiële regelgeving aan de kaak gesteld
Maagdeneilanden (Brits) 649
Belastingverdragen afgesloten
Martinique 650
Groei in aantal cruises naar het eiland
Montserrat 651
Succesvolle inentingsactie van baby's en peuters
Puerto Rico 651
Elektriciteitsmaatschappij gaat schone energie kopen
St. Kitts en Nevis 652
Verbruiksbelasting op sommige voedselproducten afgeschaft
St. Lucia 653
IMF verwacht groei
St. Vincent en de Grenadinen 654
Eilanden gaan diplomatieke relaties aan met Iran
Turks- en Caicoseilanden 655
Brits comité ziet klimaat van corruptie en angst
Verenigde Staten 655
Verkiezingsstrijd presidentschap

AZIË

China 658
Economische groei neemt af
India 660
Centrale bank probeert paniek bij spaarders te beteugelen
Taiwan 663
Regering probeert bankcrisis te voorkomen

EUROPESE UNIE

POLITIEKE ZAKEN

Prijzen maatschappelijke verdienste

Sacharovprijs voor Chinese dissident Hu Jia

Het Europees Parlement kende op 23 oktober 2008 de jaarlijkse Sacharovprijs toe aan de Chinese dissident Hu Jia. De prijs van 50.000 euro was genoemd naar de Russische mensenrechtenactivist Andrej Sacharov (1921-1989).
Hu Jia (35) streed voor de belangen van aidspatiënten, voor verantwoord milieubeheer en in bredere zin voor democratisering van de Chinese maatschappij. Daarbij stuitte hij herhaaldelijk op tegenwerking en vervolging door de autoriteiten. Hij was, in de woorden van parlementsvoorzitter Hans-Gert Pöttering, 'een echte voorvechter van mensenrechten in de Volksrepubliek China. Het Europees Parlement zendt een duidelijk signaal van steun uit aan iedereen die de mensenrechten in China wil bevorderen.'
Vooraf had het Chinese ministerie van Buitenlandse Zaken laten blijken dat toekenning van de prijs aan Hu Jia zou worden gezien als bemoeienis met binnenlandse aangelegenheden. Een woordvoerder van het ministerie duidde hem aan als een 'crimineel' die er op uit was de regering van China te ondermijnen.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Werkloosheid in eurozone stijgt licht

Eurostat, het statistisch bureau van de Europese Unie, maakte op 1 oktober 2008 bekend dat de gemiddelde werkloosheid in de landen van de eurozone in augustus was gestegen tot 7,5 procent. Dat was iets meer dan het naar boven aangepaste cijfer voor juli van 7,4 procent. In totaal waren er nu 16,5 miljoen werkzoekenden. De stijging werd beschouwd als een teken dat de economische groei vertraagde.
Alleen in Duitsland daalde de werkloosheid licht. Nederland had met 2,6 procent de laagste werkloosheid en Spanje de hoogste met 11,3 procent. Het percentage werklozen lag in de eurozone duidelijk hoger dan in de Verenigde Staten (6,1 procent) en Japan (4,2 procent).

Europese Commissie wil uitbreiding wettelijk zwangerschapsverlof

Eurocommissaris voor Arbeid en Sociale Zaken Vladimir Spidla presenteerde op 3 oktober 2008 namens de Europese Commissie een voorstel om het wettelijk zwangerschapsverlof te verhogen naar een minimum van achttien weken. Op dat moment lag deze periode nog op gemiddeld veertien weken, zij het met forse uitschieters naar boven. Zo kenden Groot-Brittannië en Ierland een verlof van 26 weken, Slowakije van 28 weken en in Zweden was dat zelfs 75 weken. Het voorstel moest worden goedgekeurd door de landen van de Unie en het Europees Parlement, waarna de lidstaten twee jaar de tijd kregen om hun wetgeving aan te passen.
Het voorstel hield ook in dat vrouwen meer flexibel zouden zijn in het opnemen van de vrije dagen voor en na de bevalling. Nu bestond bijvoorbeeld in sommige lidstaten de verplichting om een deel van het verlof vóór de bevalling op te nemen. Tevens was er de aanbeveling om gedurende deze periode het loon volledig uit te betalen, met wel de mogelijkheid voor lidstaten om een plafond ter hoogte van het ziekengeld vast te stellen. Bovendien zou er extra ontslagbescherming moeten komen, alsmede het recht op terugkeer naar een gelijke of gelijkwaardige functie. Tenslotte wilde de Commissie dat zelfstandige onderneemsters op vrijwillige basis een gelijk recht op zwangerschapsverlof kregen als werkneemsters.
De regeling was bedoeld om te bevorderen dat vrouwen werk en privéleven beter konden combineren en dus niet gedwongen waren hun baan op te zeggen. Nu werkte 65,5 procent van de vrouwen met thuiswonende kinderen, tegen 91,7 procent van de mannen.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Hoge boete voor chemische bedrijven wegens kartelvorming

Eurocommissaris voor Mededinging Neelie Kroes legde op 1 oktober 2008 een boete van in totaal 676 miljoen euro op aan negen chemische bedrijven omdat ze in de periode 1992-2005 een illegaal kartel hadden gevormd voor paraffinewas. Het was de op drie na hoogste boete die ooit door de Europese Commissie werd opgelegd.
Het Duits-Zuidafrikaanse Sasol kreeg als leider van het kartel 318 miljoen euro boete. Het Franse Total moest 128 miljoen betalen en het Amerikaanse ExxonMobil 83 miljoen. Lagere boetes werden opgelegd aan het Spaanse Repsol, het Italiaanse ENI, het Hongaarse MOL en de Duitse bedrijven Tudapetrol, Hansen & Rosenthal en RWE. De aan het Nederlandse Shell opgelegde boete van 96 miljoen euro werd het concern kwijtgescholden, omdat het de Commissie over het bestaan van het kartel had ingelicht.
De markt voor paraffinewas was jaarlijks 500 miljoen euro waard. De stof werd gebruikt voor onder meer kaarsen, wegwerpservies, banden en auto-onderdelen.

Ook strafmaatregelen tegen bananenimporteurs

De Europese Commissie heeft de bananenimporteurs Chiquita, Dole en Weichert een boete van in totaal 60,3 miljoen euro opgelegd, zo werd op 15 oktober 2008 bekend. De drie ondernemingen maakten tussen 2000 en 2002 onderlinge afspraken over de prijzen die ze groothandelaars en warenhuizen in rekening zouden brengen. Daardoor werd de concurrentie uitgeschakeld en konden de prijzen kunstmatig hoog worden gehouden.
Het Amerikaanse Chiquita hoefde de opgelegde boete van 83 miljoen euro niet te betalen omdat het de Europese Commissie van het bestaan van het kartel op de hoogte had gebracht. Het eveneens Amerikaanse Dole kreeg 45,6 miljoen euro boete en het Duitse Weichert, verhandelaar van Amerikaanse Del Monte-bananen, 14,7 miljoen euro.
Het kartel was actief in België, Denemarken, Duitsland, Finland, Luxemburg, Nederland, Oostenrijk en Zweden. In 2002 werden in deze acht lidstaten 1,6 miljoen ton bananen afgezet, met een geschatte verkoopwaarde van 2,5 miljard euro.

Lidstaten overstijgen meningsverschillen met Europees bankenplan

José Manuel Barroso, voorzitter van de Europese Commissie, bracht op 8 oktober 2008 zijn ergernis onder woorden over de gebrekkige samenwerking tussen de lidstaten bij het formuleren van een antwoord op de financiële crisis in Europa. Tijdens een debat in het Europees Parlement wees hij er op dat nationale belangen een effectief an-

ticrisisprogramma in de weg stonden, zoals bij het vaststellen van regels voor toezicht op banken en verzekeringsmaatschappijen. Maar enkele dagen later leek er sprake van een kentering, toen de leiders van de Unielanden met een Europees bankenplan kwamen. In oktober werden ook afspraken gemaakt over een garantstelling voor gevaar lopende spaargelden en werden soepeler begrotingsregels vastgesteld. De uitzonderlijke situatie bracht de Unie er bovendien toe de besluitvorming over financiële hulpprogramma's te vergemakkelijken en de strikte voorwaarden voor overheidssteun af te zwakken.

Meer bevoegdheden voor eurocommissaris Kroes

Op 1 oktober kreeg eurocommissaris voor Mededinging Neelie Kroes extra bevoegdheden om versneld en meer flexibel te oordelen over reddingsplannen van de lidstaten. Het vergaande ingrijpen in de financiële sector stond immers op gespannen voet met de grote beperkingen die de Unie in het kader van concurrentiebevordering stelde aan staatssteun.
Voor de extra volmachten, waarbij Kroes wel moest overleggen met de meest betrokken medeleden van de Europese Commissie, kon een beroep worden gedaan op een uitzonderingsclausule in het Europees verdrag. Deze stond staatssteun toe 'om een ernstige verstoring in de economie van een lidstaat op te heffen'. Dat betekende tevens dat wanneer de marktvoorwaarden veranderden, de steun heroverwogen moest worden. De preciezere richtlijnen werden op 13 oktober door de Commissie gepubliceerd.

Spaargarantie tot 100.000 euro

De Europese ministers van Financiën kwamen tijdens hun bijeenkomst van 6 en 7 oktober overeen dat klanten die het slachtoffer zouden worden van een bankfaillissement, minimaal 50.000 euro terug zouden krijgen. De bestaande Europese regelgeving voorzag in een minimumgarantie van 20.000 euro. Het nieuw afgesproken bedrag was een compromis omdat verscheidene lidstaten 100.000 euro wilden afspreken. Door verzet van een aantal kleinere landen tegen de hoge kosten die dat met zich mee zou brengen, ging dat echter niet door.
Op 15 oktober stelde de Europese Commissie alsnog voor de spaargeldgarantie op te trekken naar 100.000 euro, maar dan tegen eind 2009 met terugwerkende kracht vanaf 15 oktober 2008. De uitbetaling zou bovendien moeten plaatsvinden binnen drie dagen, terwijl dat in de bestaande situatie vele maanden kon duren.

Bankenplan heeft gunstige invloed op de beurzen

Nicolas Sarkozy, president van EU-voorzitter Frankrijk, maakte het gezamenlijke actieplan voor de banken op 12 oktober bekend na een top in Parijs. Het werd onderschreven door de vijftien eurolanden en Groot-Brittannië. Zij zouden de dag erna beginnen met het pompen van zeer hoge bedragen in de financiële sector en garant staan voor interbancaire leningen. Het ging om honderden miljarden, waarbij alleen al het totaal aan steunbedragen van Duitsland, Frankrijk, Spanje en Portugal de één biljoen naderde. Tevens zou het toezicht verscherpt worden, waartoe alvast regelmatige Europese bijeenkomsten zouden worden gehouden van de nationale bank-toezichthouders.
De internationale aandelenbeurzen reageerden op 13 oktober onmiddellijk in positieve zin. Beurzen in Amsterdam, Frankfurt, Londen, Milaan en Parijs, die de slechtste week sinds de crash van 1929 achter de rug hadden, veerden op. In deze opleving speelde ook het besluit een rol van de Britse regering voor grote kapitaalinjecties in de belangrijkste banken en dat van de Europese Centrale Bank (ECB) om onbeperkt kortetermijnleningen te verstrekken.

Soepeler Europese budgetregels

De Europese leiders wilden vasthouden aan de voorschriften die waren vastgelegd in het Stabiliteitspact. Daartoe behoorde de regel dat voor lidstaten een maximaal begrotingstekort van 3 procent van het bbp was toegestaan. Deze begrotingsdiscipline mocht echter volgens de EU-leiders in de bestaande crisissituatie flexibeler worden gehanteerd. Wel zouden de ministers van Financiën met een plan komen om de gevolgen van de financiële steunmaatregelen op de begroting en ook op de overheidsschuld zoveel mogelijk te beperken.
Van de twee meest genomen maatregelen voor banken – kapitaalinjecties en staatswaarborgen voor leningen – hadden de eerste in principe geen invloed op de begroting. Wel zou door de rentelasten de staatsschuld toenemen. De leenwaarborgen voor banken hadden pas invloed op de begroting op het moment dat die waarborgen daadwerkelijk geactiveerd werden.

Sarkozy pleit voor nieuw soort kapitalisme

De Franse president Sarkozy ontpopte zich in oktober 2008 als pleitbezorger voor een hervorming van het internationale financiële stelsel, dat een 'nieuw kapitalisme' zou moeten inluiden. Als eerste stap pleitte hij voor een internationaal overleg over de financiële crisis, waartoe nog voor het einde van 2008 een top belegd zou moeten worden. Hij benadrukte daarbij dat het initiatief geen puur Europese aangelegenheid moest zijn en ook niet beperkt moest blijven tot de rijke landen. Concreet betekende dit dat ook landen als Brazilië, China, India, Mexico, Zuid-Afrika en een van de Arabische staten zouden moeten aanschuiven.
Het plan van Sarkozy werd gesteund door de lidstaten van de Unie. Ook Canada zegde op 17 oktober bij monde van premier Stephen Harper alvast zijn medewerking toe, maar de Verenigde Staten reageerden terughoudend.

RELATIES MET NIET-EU-LANDEN

Europese Unie zet migratie-informatiecentrum in Mali op

De Europese Unie opende op 6 oktober 2008 in Bamako, de hoofdstad van Mali, een centrum voor informatie en beheer van migratie. Het proefproject, waarvoor de Unie 10 miljoen euro beschikbaar stelde, was bedoeld om Afrikaanse landen te ondersteunen bij hun aanpak van illegale migratie. Het informatiecentrum, waar 25 personen werkzaam zouden zijn, zou advies geven aan potentiële migranten en aan afgewezen asielzoekers.
Het was de bedoeling van de EU om met meer landen in Afrika beneden de Sahara een dergelijk akkoord af te sluiten. Daarmee moest het aantal migranten dat naar Europa wilde komen, worden ingeperkt.

Handelssancties wegens importverbod hormonenvlees blijven toegestaan

Op 16 oktober 2008 werd bekend dat een commissie van de Wereldhandelsorganisa-

tie (WTO) had besloten dat de Verenigde Staten en Canada hun handelssancties tegen de Europese Unie mochten voortzetten. Deze werden in 1999 door beide landen ingesteld vanwege de weigering van de Unie om vlees te importeren dat was behandeld met hormonen. Dit Europees verbod werd door de WTO niet gesteund.
Het invoerverbod was ingegeven door gezondheidsoverwegingen, vanwege mogelijke schadelijkheid van hormonen in vlees. De WTO eiste daarvoor echter een wetenschappelijke bewijsvoering, die volgens de organisatie niet voldoende door de Unie was geleverd.

Verenigde Staten heffen visumplicht op voor zes lidstaten

De Amerikaanse president George W. Bush maakte op 17 oktober 2008 bekend dat de Verenigde Staten de visumplicht voor zes lidstaten van de Europese Unie afschaften. Het ging om Estland, Hongarije, Letland, Litouwen, Slowakije en Tsjechië. Voor zes andere EU-landen bleef de visumplicht nog bestaan, namelijk voor Bulgarije, Cyprus, Griekenland, Malta, Polen en Roemenië.
Voor de meeste landen die vóór mei 2004 tot de Unie waren toegetreden, was de toegang tot de VS visumvrij. De EU wilde echter dat dat voor alle lidstaten zou gaan gelden. Eurocommissaris Jacques Barrot van Justitie en Binnenlandse Zaken bleef aan deze eis vasthouden, ook al verwelkomde hij de Amerikaanse beslissing als een belangrijke stap vooruit.

Europese Unie en Cuba herstellen betrekkingen

Op 23 oktober 2008 werden de banden tussen de Europese Unie en Cuba officieel hersteld. Vanaf 2003 waren de betrekkingen verstoord, omdat de Unie dat jaar diplomatieke sancties tegen het land instelde. Dat gebeurde als reactie op de veroordeling tot lange gevangenisstraffen van 75 dissidenten, journalisten en vakbondleden, van wie er overigens ook nu nog 55 vastzaten.
Het herstel van het contact vond plaats op de dag dat eurocommissaris voor Ontwikkelingssamenwerking Louis Michel in de Cubaanse hoofdstad Havana gesprekken voerde met minister van Buitenlandse Zaken Felipe Pérez Roque. Zij tekenden een samenwerkingsakkoord waarin de Unie toezegde 20 miljoen euro te zullen investeren in gezamenlijke projecten op het gebied van handel, milieu, wetenschap en technologie. Cuba kreeg bovendien een bedrag van 32 miljoen euro aan hulp over 2008 en 2009 die bedoeld was voor herstel van de schade die door orkanen was aangericht.
In juni 2008 hadden de ministers van Buitenlandse Zaken van de lidstaten besloten de diplomatieke sancties op te heffen, hetgeen voor Cuba voorwaarde was voor het onderhouden van volwaardig contact. De doorbraak was het voorlopige eindresultaat van de toenaderingspogingen die door de in 2004 aangetreden Spaanse premier José Luis Rodríguez Zapatero in gang waren gezet.

EUROPEES HOF VAN JUSTITIE

Europees Hof bekritiseert criteria voor plaatsing op terrorismelijst

Niet voor de eerste maal riep het Europees Hof van Justitie de leiders van de Unie op 23 oktober 2008 ter verantwoording voor het op onrechtmatige wijze opnemen van een organisatie in de lijst van terroristische organisaties. Plaatsing op de lijst betekende onder meer dat de financiële tegoeden werden bevroren. In april had het Hof al uitgesproken dat de Arbeiderspartij van Koerdistan (PKK) ten onrechte op de lijst voorkwam, daar de beslissing ongemotiveerd was. Dit keer betrof het de Iraanse organisatie Moedjahedien Khalq (Strijders van het volk).
In december 2006 had het Hof al bepaald dat de Iraanse organisatie van de sanctielijst afgehaald diende te worden. Een jaar later besloot de Unie om Moedjahedien Khalq toch op de lijst te handhaven, maar het Hof oordeelde nu weer dat daarvoor geen goede argumenten waren aangevoerd. Intussen hadden de EU-landen, in juli 2008, opnieuw besloten om op grond van 'nieuwe informatie' de groepering op de lijst te laten staan. In meer algemene zin had het Hof op 3 september al kritiek geleverd door de
Unie te verbieden automatisch sancties uit te vaardigen tegen personen of organisaties die op de terrorismelijst van de Verenigde Naties stonden. Verdachten op deze lijst moesten eerst worden gehoord en het was aan de rechter om over de kwestie een oordeel te geven, zo stelde het Hof.
Overigens had ook de Raad van Europa kritiek op de samenstelling van en criteria voor de terrorismelijst. In januari had de Parlementaire Assemblee van de Raad uitgesproken dat er sprake was van willekeur.

EUROPEES PARLEMENT

Europarlement eist strenger toezicht op financiële markten

Terwijl de Europese leiders zich bogen over de vereiste maatregelen ter beteugeling van de financiële crisis, zette het Europees Parlement op 9 oktober 2008 druk op de Europese Commissie om het toezicht op de financiële sector te verscherpen. Teneinde het vertrouwen in de financiële markten te herstellen pleitte het voor een betere coördinatie van het toezicht op de sector, waartoe de Commissie voor het einde van het jaar met nieuwe wetgeving moest komen.
Het parlement wenste een verplichte samenwerking tussen de nationale toezichthouders en uitbreiding van middelen en bevoegdheden van de drie bestaande overlegcomités van toezichthouders. Dat waren het CESR (Committee of European Securities Regulators), het CEIOPS (Committee of European Insurance and Occupational Pensions Supervisors) en het CEBS (Committee of European Banking Supervisors) voor respectievelijk de aandelenmarkten, de verzekeringen en de banken. Daarnaast wilde het parlement een Europees waarschuwingssysteem voor systematische risico's, te coördineren door het Europees Stelsel van Centrale Banken (ESCB).

Uitzendkrachten krijgen dezelfde rechten als vaste werknemers

De ruim acht miljoen uitzendkrachten in de Europese Unie krijgen dezelfde rechten als werknemers in vaste dienst, zo besliste het Europees Parlement op 22 oktober 2008. Het stemde daarmee in met een richtlijn waar de lidstaten het in juni al over eens waren geworden. De rechten betroffen onder meer zaken als salaris, zwangerschapsverlof, toegang tot opleidingen, vakantiedagen en doorbetaling bij ziekte. Wel waren, via overleg tussen sociale partners, uitzonderingen op deze regel mogelijk door de gelijkberechtiging voor een beperkte periode op te schorten.

Oekraïense hongersnood onder stalinisme erkend als misdaad

Het Europees Parlement veroordeelde op

23 oktober 2008 de kunstmatige hongersnood die Oekraïne trof in de jaren dertig van de twintigste eeuw. Deze werd onder het bewind van de Russische dictator Jozef Stalin ingezet om de gewenste collectivisatie van de landbouw af te dwingen. Daarbij waren miljoenen mensen omgekomen.
Volgens Oekraïne was de 'opgelegde hongersnood', ook wel aangeduid met de term Holodomor, een vorm van 'genocide'. Een verklaring van deze strekking was op 28 november 2006 door het Oekraïens parlement aangenomen. Het europarlement vermeed het gebruik van deze term en sprak in haar resolutie van een 'misdaad tegen de menselijkheid'.

(Vorige berichten pagina 546/1 - 2008)

BELGIË

BINNENLAND

Beleidsverklaring premier Leterme in teken financiële crisis

'We beleven stormachtige tijden. De grootste financiële crisis van de jongste honderd jaar. Haar omvang en draagwijdte zijn zonder voorgaande. Zij treft de hele wereldeconomie. In tal van landen daveren financiële instellingen op hun grondvesten. Ook ons land bleef er niet gespaard van. De geglobaliseerde economie toont haar kwetsbaarheid.' Met deze woorden opende de Belgische premier Yves Leterme op 14 oktober 2008 in de Kamer zijn beleidsverklaring. (Voor volledige tekst zie: http://www.premier.be/nl/nieuws/verklaring-van-de-regering-over-haar-algemeen-beleid)

Achter de gemeenschappelijke zorg bij de regeringspartijen omtrent de gevolgen van de dreigende economische neergang zoals die in deze jaarlijkse rede naar voren kwam, gingen nog steeds grote onderlinge meningsverschillen schuil. Nog maar amper drie weken eerder had de Nieuw-Vlaamse Alliantie (N-VA) haar vertrouwen opgezegd in de door haar voormalige kartelpartner Christen-Democratisch & Vlaams (CD&V) – de partij van Leterme – geleide regering. De controverse rond de staatshervorming, die daarvoor de reden was, bleef onopgelost. Leterme wijdde er slechts enkele woorden aan, die weinig meer waren dan het opnieuw bevestigen dat 'de staatshervorming een integraal onderdeel blijft van het federaal regeerakkoord'.

Het asieldossier

Kon deze kwestie nog even vooruit worden geschoven, acuut speelde een ander probleem dat de verhoudingen tussen de regeringspartijen op scherp zette. Sinds maart was België geconfronteerd met een groot aantal acties van illegalen die regularisatie eisten. Dat gebeurde merendeels in de vorm van hongerstakingen. De coalitiepartijen waren sterk verdeeld over het antwoord daarop. Verantwoordelijk minister voor Migratie- en Asielbeleid Annemie Turtelboom wilde van geen toegeving weten. Haar partij, de Open Vlaamse Liberalen en Democraten (Open VLD), werd hierin gesteund door de Franstalige geestverwanten van de Mouvement Réformateur (MR) en ook door CD&V. Daartegenover stonden de Parti Socialiste (PS) en het Centre Démocrate Humaniste (CDH) uit Wallonië. De grote tegenspeler van Turtelboom was vicepremier en minister van Werk en Gelijke Kansen namens het CDH, Joëlle Milquet.
Op 3 oktober beëindigden hongerstakers in Elsene, die een tijdelijke verblijfs- en werkvergunning wilden afdwingen, hun actie zonder hun doel bereikt te hebben en in een fysiek en psychisch veelal slechte conditie. Dat gebeurde na 87 dagen, de langste hongerstaking in de Belgische geschiedenis. Hongerstakers in de Begijnhofkerk in Brussel hadden op 2 juli, na 56 dagen, wel een verblijfsvergunning gekregen. Dat gebeurde voornamelijk om medische redenen. Ook andere hongerstakers in Brussel kregen een vergunning, maar dan voor een kortere periode. Het verschil in behandeling wekte de indruk van willekeur en rechtsongelijkheid. Het gebrek aan duidelijke beoordelingscriteria was het directe gevolg van de controverse binnen de federale regering, die in 2007 al had beloofd met een nieuw asiel- en immigratiebeleid te zullen komen. De door minister Turtelboom herhaalde malen aangekondigde brief hierover was er echter nog steeds niet. Om deze reden eisten de oppositiepartijen Groen! en Ecolo het ontslag van de minister omdat zij 'weigert het regeerakkoord uit te voeren'.
Evenals bij de staatshervorming bood de beleidsverklaring geen nieuws ten aanzien van het te voeren asielbeleid. Te lezen viel slechts dat 'de regering werkt aan een totaalaanpak van de migratie'. Op enkele andere heikele kwesties, in het bijzonder de activering van werklozen en het al dan niet besparen op de ziekteverzekering, kwamen eveneens tegenstellingen naar boven tussen Open VLD enerzijds en respectievelijk CDH en PS anderzijds. Deze meningsverschillen konden vooralsnog worden bijgelegd.

Economie en begroting

Premier Leterme benadrukte in zijn verklaring dat de regering er, ondanks de economische malaise, in geslaagd was een begroting in evenwicht op te stellen. Bovendien zag ze evengoed ruimte om de koopkracht te verhogen en de concurrentiekracht van de bedrijven te ondersteunen. Bezuinigingen zouden een verkeerd signaal afgeven omdat volgens Leterme daarmee consumentenvertrouwen en concurrentievermogen zouden worden aangetast. Vooralsnog bleef zijn regering uitgaan van een economische groei van 1,2 procent van het bbp, maar de slepende financiële crisis maakte realisering van dit streven volgens economische deskundigen zeer twijfelachtig.
Leterme deed wel enkele voorstellen ter hervorming van de financiële sector. Hij pleitte voor meer transparantie en bescherming voor de spaarders, alsmede voor een evaluatie van het toezicht op de sector. Voorts deed hij een oproep tot meer ethisch besef bij bankiers, bestuurders en managers, onder meer in verband met riante beloningen voor topmanagers die zelfs tijdens de financiële crisis en de daarmee gepaard gaande risico's voor spaarders nog werden toegekend. Met name in het geval van de bijna failliet gegane bank en verzekeringsmaatschappij Fortis had dit tot grote verontwaardiging geleid.

Vertrouwen op dieptepunt

De beleidsverklaring werd op 17 oktober goedgekeurd met 91 stemmen voor en 51 stemmen tegen. In het land was de oppositie jegens het kabinet echter veel groter dan in het parlement.
Dagblad *De Standaard* had zes dagen eerder gemeld dat volgens een peiling nog slechts 27 procent van de Vlamingen redelijk of veel vertrouwen had in de federale regering. Drie maanden eerder was dat nog 34 procent. Ook het vertrouwen in de premier ging achteruit. Terwijl voor- en tegenstanders elkaar een kwartaal eerder nog in evenwicht hielden, had nu een meerderheid het

vertrouwen in de premier verloren. Zelfs in zijn eigen partij daalde de steun voor Leterme. In juni stelde nog 84 procent van de CD&V/N-VA-kiezers vertrouwen in hem. Nu was dat 76 procent van de CD&V'ers en 45 procent van de N-VA'ers.

Politie rolt groot netwerk van Indiase mensensmokkelaars op

Meer dan tweehonderd agenten van verschillende politiediensten wisten op 18 oktober 2008 in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een grootschalig Indiaas netwerk van mensensmokkel te ontmantelen. Die dag vielen zij tegelijkertijd binnen in negentien panden in de plaatsen Anderlecht, Brussel, Elsene, Sint-Gillis, Tubeke en Vilvoorde. Daaraan was bijna een jaar van intensief onderzoek voorafgegaan.
De politie arresteerde vijftien verdachten, maar trof ook rond de tweehonderd illegalen aan, allen met de Indiase nationaliteit. Het ging voornamelijk om mannen tussen 15 en 35 jaar, die verbleven in veelal extreem kleine ruimtes waar ze leefden onder erbarmelijke omstandigheden.
Het netwerk smokkelde illegalen onder vaak miserabele omstandigheden naar Europa, waar zij via België naar Groot-Brittannië werden vervoerd. De slachtoffers betaalden daarvoor 20.000 euro, hetgeen betekende dat de smokkelaars hiermee zo'n 4 miljoen euro hadden verdiend. Het netwerk zou in anderhalf jaar tijd honderden vluchtelingen naar Groot-Brittannië hebben gebracht.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Daling werkloosheid in Vlaanderen begint af te kalven

Na een lange tijd van gestage daling was in september 2008 merkbaar dat de werkloosheid in Vlaanderen door de vertragende economie veel minder snel afnam. Volgens cijfers van begin oktober, verstrekt door de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB), bedroeg het aantal werklozen in de voorafgaande maand 174.330. Dat waren er 8.186 ofwel 4,5 procent minder dan in september 2007. Die daling was echter veel minder groot dan de laatste maanden: in augustus bedroeg het afnamepercentage op jaarbasis 7,6 procent en in januari 12,8 procent. In het eerste kwartaal van 2007 was dit nog 17 procent.
Economen van financiële instelling ING voorspelden een groei van de werkloosheid in geheel België met ongeveer veertienduizend. Deze stijging zou zich naar verwachting pas vertraagd doorzetten in de loop van 2009.

Groot aantal ontslagen

De verwachting was dat genoemde tendens zich verder zou voortzetten vanwege de vele aangekondigde bedrijfsherstructureringen en sluitingen van fabrieken in vooral de textielsector en ook in technologiebedrijven. In de textiel alleen al gingen in september/oktober negentienhonderd arbeidsplaatsen verloren. Op 7 oktober 2008 werden driehonderd banen geschrapt bij het bedrijf EDS in Mechelen, dat sinds juni in handen was van technologiebedrijf Hewlett Packard (HP). Een dag later kondigde Volvo Cars in Gent het verlies aan van 250 arbeidsplaatsen. In dezelfde stad ging ook bij Volvo Trucks werkgelegenheid verloren door het wegvallen van vierhonderd tijdelijke arbeidsplaatsen.
Een andere graadmeter voor de te verwachten werkgelegenheidsontwikkeling was de vraag naar uitzendkrachten, die doorgaans als eerste terugliep in geval van een (dreigende) recessie. Uitzendwerkers – en daarnaast ook andere werknemers met een tijdelijk contract – waren tevens de eerste die hun baan kwijtraakten. Sinds juni lag de vraag naar uitzendwerk al lager dan in dezelfde periode van 2007.

Sterke werkloosheidsdaling onder allochtone jongeren

Van de tot op heden nog afnemende werkloosheid van de laatste jaren in Vlaanderen bleken vooral allochtone jongeren te profiteren. Cijfers van de VDAB die op 11 oktober 2008 bekend werden, lieten zien dat onder jongeren afkomstig uit Turkije en het noordwesten van Afrika de daling tussen juni 2005 en juni 2008 40,4 procent bedroeg, tegen een gemiddelde van 35,3 procent voor alle Vlaamse jongeren. De totale werkloosheid in Vlaanderen was in deze drie jaar met 29,8 procent afgenomen.
Het relatieve voordeel voor allochtone jongeren gold echter niet voor hooggeschoolden onder hen, afgaande op cijfers van de VDAB over alleen het laatste jaar. De werkloosheid onder hooggeschoolde Vlaamse jongeren daalde met 9,9 procent, terwijl die voor hoger opgeleide allochtone leeftijdgenoten met 4,3 procent was gestegen. Maar over de laatste tien jaar was het beeld voor de laatste groep nog veel ongunstiger: de werkloosheid onder hen nam toe met bijna 250 procent.

Veel Vlaamse gezinnen kampen met hoge schulden

Uit gegevens die in oktober 2008 werden verstrekt door de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin Steven Vanackere bleek dat in 2007 in totaal 88.878 gezinnen in Vlaanderen schuldbemiddeling kregen. Er werden 57.335 schulddossiers behandeld door de Openbare Centra voor Maatschappelijk Welzijn (OCMW's) of de Centra Algemeen Welzijnswerk (CAW's). De overige 31.543 dossiers stonden onder hoede van advocaat-schuldbemiddelaars. De provincie Antwerpen kende de meeste gezinnen die deze bemiddeling nodig hadden, gevolgd door Oost-Vlaanderen en West-Vlaanderen. Het was voor het eerst dat exacte cijfers over schuldbemiddeling bekend werden. In april 2008 had het Vlaams Centrum Schuldbemiddeling (VCS) al geconcludeerd dat het aantal mensen met ernstige aflossingsproblemen in het voorgaande jaar verder was toegenomen. Het kwam toen op basis van ruimere criteria met een totaalcijfer over 2007 van ruim honderdveertigduizend. Minister Vanackere had intussen de gelden voor het VCS met 200.000 euro opgetrokken tot 374.000 euro.
Van een 'overmatige schuld' was sprake indien meer dan de helft van het inkomen ging naar het afbetalen van schulden, dat wil zeggen van de woning en van consumptieartikelen. Van alle Belgische huishoudens verkeerde 4,1 procent in die situatie.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Overgebleven deel Fortis verkocht aan Franse bank BNP Paribas

Premier Yves Leterme maakte op 5 oktober 2008 bekend dat het Belgische deel van bankverzekeraar Fortis, dat was overgebleven na de nationalisatie van de Nederlandse tak, werd verkocht aan de Franse bank BNP Paribas. De overname betrof de bancaire en verzekeringsactiviteiten in België en betekende dat beide activiteiten onder de vlag van Fortis in België beëindigd werden.
Twee dagen eerder was de oorspronkelijke afspraak van 28 september tussen de rege-

ringen van België, Nederland en Luxemburg tot gedeeltelijke nationalisatie van Fortis ongedaan gemaakt. De Nederlandse overheid stelde toen de bank- en verzekeringsactiviteiten van het concern onder staatscontrole. Datzelfde gold voor het naar bleek onverkoopbare ABN AMRO, dat in 2007 door Fortis was overgenomen.
Deze koerswijziging binnen slechts dagen werd nodig bevonden omdat de aandelenkoersen zich niet in gunstige zin ontwikkelden en het vertrouwen van de klanten niet hersteld kon worden. Uit angst voor een verdere daling van de koersen en een run op de banken, werd de handel in het aandeel Fortis op de beurzen in Brussel en Amsterdam stilgelegd. Vóór de opening van de beurzen op maandag 6 oktober 2008 moest een oplossing worden bereikt.

De afspraken

Eerst zou de Belgische staat voor 4,7 miljard euro de volledige controle overnemen van Fortis Bank België, waarin ze al een aandeel van 49 procent had. Daarna zou 75 procent daarvan worden verkocht aan BNP Paribas, waarin de overheid met 11,09 procent de grootste aandeelhouder zou worden. Een volgende stap was dat de Franse bank de volledige eigendom zou verwerven in de Belgische verzekeringsactiviteiten van Fortis. De risicovolle gestructureerde producten bleven buiten de regeling en werden ondergebracht in een apart vehikel, waarvan Fortis Holding 60 procent in handen kreeg, de Belgische staat 24 procent en BNP Paribas 10 procent. BNP Paribas nam ook de Luxemburgse banktak van Fortis over en wel voor 67 procent. De rest kwam in handen van de Luxemburgse overheid.

Felle kritiek op Nederland

De snelheid waarmee de Belgische overheid de maatregelen nam, werd mede bevorderd door uitspraken van de Nederlandse minister van Financiën Wouter Bos. Deze had op 3 oktober verklaard dat de nationalisatie in Nederland nodig was om besmetting door de Belgische tak te voorkomen. Dat suggereerde dat de onderhandelingen ertoe hadden geleid dat de Belgen bleven opgescheept met de slechte delen van de bankverzekeraar en dat de goede delen in Nederlandse overheidshanden waren gekomen.
Belgische media lieten blijken het optreden van de Nederlandse delegatie te beschouwen als een soort van overval. Zo sprak dagblad *De Standaard* over een 'brutale aanval' en het 'injecteren van dodelijk gif' vanuit Nederland. De president van De Nederlandsche Bank (DNB) Nout Wellink, die zelf deelnam aan de onderhandelingen, verwierp de kritiek. Hij meende dat de Belgische frustraties over de overeenkomst vooral voortkwamen uit de te hoge prijs die Fortis had betaald voor de overname van ABN AMRO.

Verontwaardiging over ontslagvergoedingen

Op 21 oktober werd bekend dat Gilbert Mittler, die op 1 augustus was afgetreden als financieel bestuurder van Fortis, een ontslagvergoeding had gekregen van meer dan 4 miljoen euro. Dit was door de Fortis-top geheim gehouden. Mittler werkte nog steeds voor Fortis als adviseur en werd daarvoor doorbetaald. De grote verontwaardiging die vervolgens ontstond, ontlokte premier Leterme de reactie dat het hier ging om 'lachen in het gezicht van het personeel, de kleine aandeelhouders en de belastingbetalers'. Hij wilde onderzocht zien in hoeverre Mittler verplicht kon worden tot terugbetaling.
De federale regering zinde intussen op vervroegde aanscherping van de zogeheten code-Lippens voor goed ondernemingsbestuur. Daartoe hoorde ook de verplichting vertrekpremies beperkt te houden. De intentie was om de nog vrijblijvende bepalingen om te zetten in wettelijke verplichtingen.
Verder bleek dat Fortis op de valreep talloze bonussen had toegekend. Na de oorspronkelijke beslissing van de Beneluxlanden van 28 september gingen er bonussen naar de subtop van Fortis Bank Nederland. In België werden bonussen verstrekt aan rond de tweeduizend mensen die in verscheidene landen werkten voor Fortis Investment Management (FIM). Dat gebeurde zonder enig overleg met de overheid en buiten medeweten van premier Leterme en minister van Financiën Didier Reynders.

Openbaar Ministerie begint strafrechtelijk onderzoek

Het Openbaar Ministerie in Brussel besloot op 28 oktober een strafrechtelijk onderzoek te starten naar onjuiste informatie die Fortis zou hebben verstrekt over zijn solvabiliteit en liquiditeit. Het ging om informatie die in de periode van 6 augustus 2007 tot 25 september 2008 zou zijn verspreid met als doel de markt te manipuleren. Daarmee zou zijn beoogd voldoende middelen te verkrijgen, via inschrijvingen door beleggers op een kapitaalemissie van Fortis, om de overname van ABN AMRO te financieren. De aanklacht kon mede worden ondersteund door e-mailberichten die in handen waren van een voormalig Fortis-kaderlid dat zijn aandelen en opties kwijt was geraakt.
Ook dagblad *Le Soir* bevestigde in een artikel van 29 oktober, gebaseerd op interne documenten van Fortis, dat de bedrijfsleiding in september 2007, voorafgaande aan de overname van ABN AMRO, verzwegen had dat het concern te lijden had onder de kredietcrisis. Al drie weken eerder, aldus de krant, circuleerde in de top een document waaruit bleek dat Fortis wel degelijk financiële schade had geleden.
Op 28 oktober 2008 werd bekend dat de toezichthouder op de Belgische financiële sector, de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen (CBFA), eveneens een onderzoek naar Fortis was gestart. In geval er sprake was van het bewust verstrekken van foutieve informatie, kon dat resulteren in boetes tot maximaal 2,5 miljoen euro.

Belgische gezinnen verliezen 125 miljard euro door financiële crisis

Dagblad *De Tijd* publiceerde op 25 oktober 2008 berekeningen aan de hand van gegevens van de Nationale Bank van een dag eerder, die aangaven dat de kostprijs van de financiële crisis voor Belgische huishoudens was opgelopen tot bijna 125 miljard euro. Dat kwam neer op gemiddeld 27.400 euro per huishouden, gerekend over de periode tussen juni 2007 en juni 2008. Daarbij ging het onder meer om de waarde van beursgenoteerde aandelen (een verlies van 38,9 miljard euro), van beleggingsfondsen (21 miljard euro) en niet-genoteerde aandelen (8,6 miljard). Daarnaast was er sprake van een grote daling van de beurskoersen en minwaarden op verzekeringsproducten en obligaties.

Harde waardedaling op Brusselse beurs

Voor de Brusselse beurs bleek oktober een slechte maand. Volgens gegevens van eind oktober hadden de twintig grootste bedrijven in vier weken tijd bijna een kwart van

België

hun waarde verloren. De Bel-20-index daalde van 2.716,48 naar 2.043,47 punten, het grootste verlies sinds de Bel-20 in 1991 van start ging. Daarna waren er acht maanden geweest met een daling van meer dan 10 procent. Drie daarvan deden zich voor in 2008.

JUSTITIE

Rechter oordeelt mild in Visa-affaire Antwerpen

Het hof van beroep in Antwerpen oordeelde op 8 oktober 2008 dat oud-stadssecretaris Fred Nolf en zijn adjunct Freddy Vandekerckhove hun Visa-kaart van de stad, waarmee aan hun ambt gekoppelde uitgaven konden worden gedaan, niet hadden misbruikt voor privéuitgaven. Het hof meende bovendien dat er geen duidelijke afspraken waren over wat zij wel en niet met de kaart mochten doen. De zogeheten Visa-affaire waarin zij verdachte waren, stamde uit maart 2003. De vermeende corruptie strekte zich uit tot de top van de Antwerpse politie en leidde uiteindelijk tot het aftreden van hoofdcommissaris van politie Luc Lamine en van het voltallige stadsbestuur, inclusief burgemeester Leona Detiège.
Nolf werd wel veroordeeld tot een voorwaardelijke straf van vijf maanden en 2.500 euro boete wegens het doen van andere privé-uitgaven met geld van de gemeente. In mei 2007 kreeg hij daarvoor een aanzienlijk hogere straf van twee jaar onvoorwaardelijk. Vandekerckhove had zich aan een vergelijkbaar vergrijp schuldig gemaakt en had oorspronkelijk zes maanden voorwaardelijk plus een boete gekregen, maar kreeg nu geen straf. Een andere betrokkene, de van omkoping en valsheid in geschrifte beschuldigde aannemer Etienne Orens, zag zijn voorwaardelijke straf verlaagd van twaalf naar zeven maanden. Nolf's kabinetschef Nadia Andries, die in 2007 zes maanden voorwaardelijk had gekregen, werd vrijgesproken.
Alleen voormalig hoofdcommissaris Eddy Den Hondt zag zijn straf verhoogd van zeven naar twaalf maanden voorwaardelijk en kreeg een wat lagere voorwaardelijke boete van 3.500 euro. Hij had privé-uitgaven als vakantiereisjes en een schilderijenaankoop gefinancierd met geld van het Politie, Opleidings-, Trainings- en Vormingscentrum Antwerpen (Potva), waarvan hij directeur was.

Kaderleden Arabisch-Europese Liga vrijgesproken van ophitsing

Dyab Abou Jahjah en Ahmed Azzuz, kaderleden van de Arabisch-Europese Liga (AEL), werden op 20 oktober 2008 door het Antwerpse hof van beroep vrijgesproken van opruiing. Zij zouden zich daar op 26 november 2002 in Antwerpen-Borgerhout aan schuldig hebben gemaakt door Marokkaanse jongeren aan te zetten tot rellen. Deze uitten op straat hun verontwaardiging over de moord door een autochtone inwoner op zijn allochtone buurman, de zevenentwintigjarige Mohammed Achrak. Deze daad werd aangezien voor een uiting van racisme. De correctionele rechtbank van Antwerpen had beiden op 21 december 2007 veroordeeld tot een jaar gevangenisstraf. De openbaar aanklager eiste op 8 september 2008 deze straf opnieuw, maar de rechter oordeelde nu anders. Volgens het Antwerpse hof was er geen oorzakelijk verband tussen de ophitsende taal die met name Abou Jahjah sprak en de vernielingen die daarna werden aangericht.

ONDERWIJS

Jongens lopen meer schoolachterstand op dan meisjes

Jongens hebben aan het einde van het secundair onderwijs een veel grotere schoolachterstand dan meisjes, zo bleek op 10 oktober 2008 uit gegevens van het Vlaamse ministerie van Onderwijs over het schooljaar 2007-2008. Van alle jongens had bijna 40 procent minimaal één jaar schoolachterstand, tegenover ruim 27 procent van de meisjes. De kloof werd verklaard door de 'hormonale ontwikkeling' bij jongens, die eerder leidde tot impulsieve reacties en 'haantjesgedrag'. Ook zouden zij te weinig mannelijke rolmodellen hebben. De effecten ervan konden echter in hun tegendeel verkeren op de arbeidsmarkt omdat dit 'mannelijk' gedrag, anders dan in het onderwijs, daar veelal als voordeel gold. Schoolachterstand werd met name opgelopen door zittenblijven. Het aantal zittenblijvers lag op Vlaamse scholen voor secundair onderwijs relatief hoog in vergelijking met dat in andere landen en bedroeg in voornoemd schooljaar ruim 29 procent, gerekend over het eerste tot en met zesde leerjaar. Dat kwam overeen met ruim 121.000 leerlingen. Voor zowel jongens als meisjes gold dat het aantal zittenblijvers steeg naarmate het onderwijsniveau lager was. In het Algemeen Secundair Onderwijs (ASO) ging het in het laatste schooljaar om 16 procent van de jongens, in het Technisch Secundair Onderwijs (TSO) was dat 45 procent en in het Beroepssecundair Onderwijs (BSO) 59 procent. Bij meisjes lagen deze percentages lager, maar namen eveneens af met de stijging van het onderwijsniveau. Hier lag het tussen de 9 (ASO) en 50 procent (BSO).

(Vorige berichten pagina 548/3 - 2008)

Cyprus

CYPRUS

BINNENLAND

Rivalen Cyprus doorbreken impasse

Datum voor onderhandelingen bepaald

Bij een ontmoeting op 25 juli 2008 tussen de Grieks-Cypriotische president Dimitris Christofias en de Turks-Cypriotische leider Mehmet Ali Talat spraken beiden af begin september directe onderhandelingen te beginnen. De uitkomst van het overleg zou daarna door middel van een referendum aan hun achterban worden voorgelegd. In een door Tayé-Brook Zerihoun, de uit Ethiopië afkomstige speciale afgezant van de Verenigde Naties, voorgelezen gezamenlijke verklaring werd de inzet van het overleg als volgt verwoord: 'Het doel van de onderhandelingen is een wederzijds acceptabele oplossing te vinden voor het probleem Cyprus die de fundamentele en legitieme rechten en belangen van de Grieks-Cyprioten en de Turks-Cyprioten zal waarborgen.'

Positieve start van overleg

Op 3 september kwamen de twee leiders daadwerkelijk samen en gingen op een verlaten vliegveld in de door de VN gecontroleerde bufferzone de besprekingen over de toekomst van Cyprus van start. Dit betekende dat er na 35 jaar een eind was gekomen aan de patstelling op het eiland. Als belangrijkste agendapunten golden: 1) de structuur van een verenigd federaal Cyprus; 2) de deling van de macht tussen de Grieks-Cypriotische meerderheid en de Turks-Cypriotische minderheid; 3) de veiligheidskwestie; en 4) het lot van vooral door Grieks-Cyprioten verloren eigendommen bij de Turkse in-

vasie in 1974. Een ander heet hangijzer was de aanwezigheid van Turkse troepen op het eiland. Analisten was duidelijk dat Talat een losse federatie voorstond, terwijl Christofias opteerde voor een sterk centraal gezag.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Periode met prijzen in ponden en euro's verlengd

Het Cypriotische parlement besloot op 10 juli 2008 de periode waarin de prijzen zowel in ponden als in euro's werden aangeduid, met drie maanden te verlengen. Dit betekende dat de Cyprioten tot het eind van het jaar in plaats van tot 30 september konden wennen aan de euro die op 1 januari was ingevoerd. De parlementair woordvoerder van de Beweging voor Sociaaldemocratie – EDEK wilde de prijzen in ponden pas half 2009 laten verdwijnen, omdat vooral ouderen moeite met de euro hadden en daardoor het slachtoffer konden worden van profiteurs. Het ministerie van Financiën huldigde de opvatting dat hoe langer de prijzen in ponden zichtbaar waren, hoe langer het zou duren voor de burgers gewend zouden zijn aan de nieuwe munteenheid.

Minister van Financiën positief over Cypriotische economie

Minister van Financiën Charilaos Stavrakis gaf op 29 oktober 2008 blijk van tevredenheid over de Cypriotische economie. De bewindsman voorspelde in het lopende jaar een groei van 3,8 procent, hetgeen, zoals hijzelf zei, 'meer dan het dubbele was van die in de eurozone'. In Cyprus was nauwelijks sprake van werkloosheid, het land kwam in 2008 uit op een begrotingsoverschot van 1 procent en de staatsschuld was afgenomen van 60 tot 49 procent van het bbp. Veelal uit de rechtse oppositie afkomstige critici zagen echter wel degelijk gevaren: de verkoop in de bouwsector was met 50 procent gedaald en voor 2009 waren de reserveringen van toeristen 20 procent lager dan in 2008.

ONDERWIJS

Plan om geschiedenisboeken te herzien roept veel kritiek op

Het besluit van de Cypriotische regering de geschiedenisboeken te herzien om de vreedzame co-existentie tussen de Griekse en Turkse gemeenschap te bevorderen, riep felle reacties op, aldus persbureau *Agence France Presse* (AFP) op 12 oktober 2008. Naar de opvatting van de oppositionele, nationalistische Democratische Coalitie (DISY) wilde minister van Onderwijs en Cultuur Andreas Demetriou 'het Griekse erfgoed' castreren en het hoofd van de machtige Orthodoxe Kerk van Cyprus, aartsbisschop Chrysostomos II, vroeg zich publiekelijk schertsend af of dit betekende dat 'alles wat we geleerd hebben fout is'.
De antropoloog Yiannis Papadakis vond de verandering wel degelijk nuttig omdat studenten dan eindelijk de geschiedenis van Cyprus zouden leren kennen, in plaats van die van Griekenland of Turkije.

MILITAIRE ZAKEN

President Christofias last Grieks-Cypriotische militaire oefeningen af

Om geen belemmering voor het aan de gang zijnde vredesproces te creëren, zullen de jaarlijkse grootscheepse Grieks-Cypriotische militaire oefeningen dit keer niet doorgaan. Dat maakte president Dimitris Christofias op 13 oktober 2008 bekend. De Turks-Cyprioten werd verzocht hun oefeningen met de Turkse troepen evenmin te houden. In een toespraak tot de Raad van Europa de maand daarvoor had Christofias al steun gevraagd van de Verenigde Naties en de Europese Unie om Nikoforos, zoals de jaarlijkse militaire oefeningen werden genoemd, af te schaffen. De president hield toen ook een pleidooi de verdeelde hoofdstad Nicosia te demilitariseren.

EUROPESE UNIE

Cyprus ratificeert Verdrag van Lissabon

Ondanks aarzelingen bij de afgevaardigden van de Progressieve Partij voor het Werkende Volk (AKEL), de partij van president Dimitris Christofias, keurde het Cypriotische parlement op 3 juli 2008 het Verdrag van Lissabon goed. Van de 49 aanwezige volksvertegenwoordigers stemden 31 afgevaardigden voor het pact dat door de Europese Unie naar voren was geschoven als vervanging van de in Nederland en Frankrijk afgewezen Europese grondwet. Het nieuwe verdrag beoogde de bureaucratie in Brussel beter te stroomlijnen, maar onduidelijk was of het in werking kon treden omdat de Ierse bevolking het kort daarvoor bij een referendum had afgewezen.

(Vorige berichten pagina 373/3 e.v. - 2008)

DENEMARKEN

BINNENLAND

Premier Rasmussen brengt wijzigingen aan in Deense regering

De Deense premier Anders Fogh Rasmussen bracht op 10 september 2008 regeringswijzigingen aan die betrekking hadden op ministeries die in handen waren van de Conservatieve Volkspartij (KF). De veranderingen werden doorgevoerd een dag nadat vicepremier en minister van Handel en Industrie Bendt Bendtsen was afgetreden. Deze was tevens leider van de KF, een post die hij eveneens neerlegde. De vierenvijftigjarige Bendtsen zou zijn politieke ambities op Europees niveau voortzetten.
Bendtsen werd in beide functies opgevolgd door minister van Justitie Lene Espersen. Haar plaats werd nu ingenomen door minister van Culturele Zaken Brian Mikkelsen, wiens oude post zou worden beheerd door minister van Transport Carina Christensen. De voormalige minister (2005-2006) van Gezins- en Consumentenzaken Lars Barfoed tenslotte werd de nieuwe minister van Transport.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Deense overheid neemt maatregelen tegen economische recessie

De internationale financiële crisis trof Denemarken hard. Het bleek na afsluiting van het tweede kwartaal van 2008 het eerste Europese land te zijn dat in een economische recessie terecht kwam. Overheid en financiële instellingen namen de maanden daarna verscheidene maatregelen om de gevolgen te dempen.

Deense centrale bank breidt leenfaciliteiten uit

De centrale bank van Denemarken maakte op 26 september bekend dat met onmiddellijke ingang de mogelijkheden werden uitgebreid voor banken en hypotheekver

Denemarken

strekkers om geld te lenen. Met de als tijdelijk bedoelde maatregel werd beoogd het gebrek aan liquide middelen op te vangen. Daartoe kon elk financieel instituut bij de centrale bank geld lenen tot een maximum van 800 miljoen Deense kronen (ca. 107 miljoen euro). De leningen zouden worden verstrekt tegen een rente die 2 procent hoger lag dan normaal.

Denemarken garandeert spaartegoeden

Lene Espersen, in september aangetreden als de nieuwe minister van Handel en Industrie, deed op 6 oktober de toezegging dat de Deense staat garant zou staan voor het behoud van spaartegoeden. Het betrof zowel zakelijke als privé-rekeningen en strekte zich ook uit tot klanten van bank-dochtermaatschappijen buitenslands. De in noodwetgeving vastgelegde maatregel werd direct van kracht en op 10 oktober aanvaard door een grote parlementaire meerderheid, met uitzondering van de radicaal-linkse Verenigde Lijst – Rood-Groene Alliantie.
Het in te stellen garantiefonds zou in de volgende twee jaar – tot 30 september 2010 – worden gefinancierd door zo'n honderdveertig Deense banken. Het zou een omvang hebben van 35 miljard kronen (ca. 4,7 miljard euro), hetgeen overeenkwam met 2 procent van het bbp van Denemarken. Zouden er verliezen optreden die dit bedrag te boven gingen – bijvoorbeeld door de ondergang van een bank -, dan zouden de kosten door de overheid worden gedekt.
Minister Espersen kondigde op 6 oktober 2008 tevens aan dat het zogeheten 'short selling' tot nader orde verboden was. Het ging hier om het speculeren door beleggers op waardedalingen van aandelen.

JUSTITIE

Gevangenisstraffen van zeven en twaalf jaar wegens terrorisme

Een rechtbank in het Deense district Glostrup veroordeelde op 21 oktober 2008 twee mannen van elk 22 jaar tot gevangenisstraffen van zeven en twaalf jaar wegens de voorbereiding van bomaanslagen in Denemarken en daarbuiten. De hoogste straf was voor Hammad Khuershid, een Deen van Pakistaanse origine. De zeven jaar werd uitgesproken tegen een in Denemarken wonende Afghaan, Abdolghani Tohki, die na afloop van de straf zou worden uitgezet. Beiden waren in september 2007 gearresteerd, tezamen met zes anderen die later werden vrijgelaten.
Volgens de politie waren de twee mannen militante moslims die contact onderhielden met sleutelfiguren van al-Qaida. Zij werden voornamelijk schuldig verklaard op basis van materiaal dat door inlichtingenwerk van de politie was verzameld, zoals afgeluisterde telefoongesprekken en een met de verborgen camera gemaakte video in het huis van een van de verdachten. Volgens de advocaat van Khuershid, Niels Forsby, bevatte dat echter geen steekhoudende bewijzen. Hij wees er op dat er geen concrete doelwitten bekend waren en ook geen precieze plannen voor het voorbereiden van aanslagen.

(Vorige berichten pagina 489/1 - 2008)

Duitsland

DUITSLAND

BINNENLAND

Horst Seehofer premier van Beieren

Op 27 oktober 2008 werd besloten dat de Duitse minister van Landbouw Horst Seehofer minister-president zou worden van Beieren. Het parlement van de deelstaat verkoos Seehofer met 104 tegen 71 stemmen. Bij de deelstaatverkiezingen een maand eerder boekte Seehofer's Christelijk-Sociale Unie in Beieren (CSU), zusterpartij van bondskanselier Merkel's Christen-Democratische Unie (CDU), haar slechtste resultaat in vijftig jaar. De partij verloor 17 procent en daarmee haar absolute meerderheid, zodat ze een coalitiepartner moest zoeken. Dit werden de liberalen van de Vrije Democratische Partij (FDP).
Seehofer (59) verving Günther Beckstein als Beiers premier. Ook volgde hij Erwin Huber op als CSU-partijvoorzitter. Beiden hadden als gevolg van de verkiezingsuitslag het veld moeten ruimen. Seehofer maakte op 30 oktober bekend dat het drieënveertigjarige vrouwelijk parlementslid Ilse Aigner de nieuwer minister van Landbouw werd.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Werkloosheid op het laagste punt in zestien jaar

Het aantal werkloze personen in Duitsland is in oktober 2008 uitgekomen onder de drie miljoen – en dat voor het eerst in zestien jaar. Dat bleek uit gegevens die de Bundesagentur für Arbeit (BfA), het federale arbeidsbureau, op 30 oktober bekend maakte. Analisten waarschuwden echter dat aan een lange reeks van dalende werkloosheidscijfers in Duitsland een eind zou gaan komen door de financiële crisis.
Het werkloosheidspercentage zakte van 7,4 in september naar 7,2 procent in oktober. Daarmee was Duitsland het enige land in de eurozone waar het aantal werklozen nog daalde.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Maatregelen om financiële crisis tegen te gaan

Garantie voor alle banktegoeden

De Duitse regering biedt een onbeperkte garantie voor alle particuliere bankdeposito's, zo zei woordvoerder Torsten Albig van het ministerie van Financiën op 5 oktober 2008, in een poging om paniek en een run op banken te voorkomen. Terwijl de financiële crisis zich uitbreidde, zei hij dat de bescherming van de staat zou gelden voor alle persoonlijke spaartegoeden en rekeningen. Bondskanselier Angela Merkel had eerder tegenover verslaggevers verklaard: 'We zeggen aan alle spaarrekeninghouders: uw tegoeden zijn veilig. De bondsregering verzekert dit.'

Reddingspakket voor bank Hypo Real Estate

De Duitse regering, de centrale bank (Bundesbank) en toezichthouders kwamen op zondag 5 oktober tot een akkoord met de banksector over een reddingsplan voor de door de financiële crisis getroffen onroerendgoedbank Hypo Real Estate (HRE). Bovenop een publiek-privaat plan uit september om 35 miljard euro krediet te verlenen aan Duitslands in grootte vierde bank, zou de financiële sector nog eens 15 miljard euro opbrengen.
De reddingspoging was de grootste in de Duitse geschiedenis en kwam tot stand nadat HRE schulden niet meer hergefinancierd kreeg. Het plan werd aan het eind van het weekeinde vastgesteld in een race tegen de klok, want spoedig zouden de Aziatische beurzen voor een nieuwe week opengaan.

Duitsland

Minister sluit nationalisatie voorlopig uit

Duitsland hoeft geen van zijn banken te nationaliseren, maar dit kan veranderen als de wereldwijde financiële crisis verergert, zo zei minister van Financiën Peer Steinbrück in commentaren die op 9 oktober werden gepubliceerd. De regering volgde daarmee vooralsnog niet het pad van andere Europese landen die een of meer van hun banken geheel of gedeeltelijk nationaliseerden.
Steinbrück zei aan de vooravond van een bijeenkomst van ministers van Financiën van de G7, de zeven rijkste industrielanden, dat de belangrijkste taak was om overeenstemming te bereiken over een versoepeling van boekhoudprocedures die geleid hadden tot verscherping van de crisis voor banken. Deze procedures dwongen banken af te schrijven op activa zodra deze in waarde daalden.

Stevige voorwaarden voor redding van banken

Op 17 oktober aanvaardde het Duitse parlement de instelling van een financieel hulpfonds van staatswege ter waarde van 480 miljard euro. Het omvatte 400 miljard aan garanties om te zorgen dat banken weer aan elkaar zouden gaan lenen en 80 miljard voor verbetering van de balansposities van banken. Elke bank kon maximaal 10 miljard euro kapitaal lenen.
De regering formuleerde drie dagen later de voorwaarden waaronder banken gebruik konden maken van het programma. Zo moesten banken akkoord gaan met een beloningsplafond voor hun topbestuurders van 500.000 euro. Ook moesten zij soberder zijn met bonussen en kon geen dividend worden uitgekeerd zolang zij middelen uit het staatsfonds gebruikten. De regering kon banken ook opleggen dat zij riskante leenpraktijken geheel of gedeeltelijk zouden beëindigen en dat zij leningen zouden blijven geven aan kleine en middelgrote bedrijven. Tevens kon de staat 'giftige' activa van banken opkopen, maar niet meer dan 5 miljard euro per bank.

Europese Commissie akkoord met reddingsplan

De Europese Commissie stemde op 28 oktober in met het hulpfonds. 'Het pakket vormt een geschikt middel om een ernstige verstoring in de Duitse economie te verhelpen, terwijl overdreven verstoring van de concurrentie vermeden wordt', aldus de Commissie. Met de laatste zinsnede werd gedoeld op het beleid van de EU om strenge beperkingen op te leggen aan staatssteun, die echter in crisissituaties als deze versoepeld konden worden.

HRE krijgt staatsgarantie

Op 30 oktober werd bekend dat de in moeilijkheden geraakte HRE in het kader van het reddingsplan voor de banksector een 15 miljard euro bedragende staatsgarantie kreeg voor leningen. HRE was de eerste particuliere Duitse financiële instelling die gebruik maakte van het reddingspakket.
De Duitse regionale bank BayernLB had ook bijstand gevraagd, voor een bedrag van 5,4 miljard euro. Andere regionale banken zeiden dat zij soortgelijke verzoeken in overweging hadden.

EUROPESE UNIE

Duitsland tegen bodyscan op vliegvelden

De Duitse minister van Binnenlandse Zaken Wolfgang Schäuble kantte zich op 24 oktober 2008 bij beraad van de Europese Unie in Luxemburg tegen de invoering van de bodyscan, een apparaat waarmee veiligheidsbeambten op vliegvelden dwars door de kleding van passagiers konden kijken. Het zou volgens hem Duitse beambten het imago geven van gluurders. De Europese Commissie wilde de bodyscan per 2010 invoeren op Europese luchthavens.

(Vorige berichten pagina 553/1 e.v. - 2008)

Finland

BINNENLAND

Scholier schiet tien medeleerlingen dood

De tweeëntwintigjarige scholier Matti Juhani Saari schoot op 23 september 2008 in de plaats Kauhajoki, in het westen van Finland, tien van zijn medeleerlingen dood en pleegde vervolgens zelfmoord. Gealarmeerd door enkele filmpjes en boodschappen die hij op internet had gezet, had de politie hem de dag ervoor nog ondervraagd. De agenten hadden echter onvoldoende mogelijkheden om zijn wapen of zijn vergunning af te nemen. Pas na de schietpartij werd aan de hand van bij hem thuis gevonden teksten duidelijk dat Saari zijn actie al sinds 2002 had voorbereid.
Het was de tweede keer binnen een jaar dat zich een dergelijke gebeurtenis voordeed op een Finse school. In november 2007 had een achttienjarige leerling van de Jokela High School in de Zuid-Finse plaats Tuusula acht dodelijke slachtoffers gemaakt en daarna een einde aan zijn leven gemaakt. Ook diens plannen waren vooraf op internet aangekondigd. Wapenbezit was in Finland wijdverbreid: procentueel had het land, na Jemen en de Verenigde Staten, de meeste wapens per hoofd van de bevolking. Op een inwonertal van 5,3 miljoen waren dat er naar schatting 1,6 miljoen. Volgens de Finse premier Matti Vanhanen zou het drama aanleiding moeten zijn een verbod op het bezit van privé-wapens te overwegen.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Finland houdt uit voorzorg geld voor financiële sector beschikbaar

Hoewel Finland vooralsnog grotendeels gespaard bleef voor de internationale financiële crisis, besloot de regering op 20 oktober 2008 voorzorgsmaatregelen te nemen. Daartoe stelde ze tot eind 2009 een bedrag van 54 miljard euro beschikbaar. Daarvan was 50 miljard bedoeld voor een garantie op bankleningen en de rest voor de investering van staatskapitaal in banken.

Parlement steunt garantie voor tegoeden Kaupthing-bank

Het Finse parlement stemde op 24 oktober 2008 met grote meerderheid in met het regeringsvoorstel om garant te staan voor tegoeden die Finse burgers hadden op de Kaupthing-bank. Deze grootste IJslandse bank was in eigen land onder staatscontrole gebracht omdat faillissement dreigde. Daarop werden de transacties van Kaupthing in Finland stopgezet.
De banken Nordea, Sampo en OP-Pohjola Group zouden Kaupthing een bedrag van 115 miljoen euro lenen. Daarmee konden de gelden worden terugbetaald van de ongeveer tienduizend Finnen die er rekeningen hadden lopen.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Finland zou falen bij bestrijding seksueel geweld

Amnesty International (AI) leverde op 16 september 2008 kritiek op Finland omdat het land zou falen in de bestrijding van seksueel geweld – een verwijt dat overigens ook Denemarken, Noorwegen en Zweden trof. Finland zou volgens de mensenrechtenorganisatie meer werk moeten maken van het tegengaan van seksespecifieke vooroordelen en de melding van seksuele geweldsdelicten moeten bevorderen.
Uit een in 2005 verschenen studie was al de ernst van het probleem gebleken. Zo'n vijftienduizend vrouwen in de leeftijd van 18 tot 74 jaar waren in het voorafgaande jaar onderworpen aan seks onder dwang. Ook bleek toen dat slechts 10 procent van het aantal verkrachtingen werd gerapporteerd aan de politie, dat daarvan ca. 15 procent leidde tot een rechtszaak en uiteindelijk maar één op de zeven zaken resulteerde in een veroordeling.

(Vorige berichten pagina 433/1 - 2008)

FRANKRIJK

BINNENLAND

Nieuwe voorzitter Franse Senaat

De negenenvijftigjarige voormalige dierenarts Gérard Larcher, net als president Sarkozy lid van de conservatieve Unie voor een Volksbeweging (UMP), werd op 1 oktober 2008 gekozen tot nieuwe voorzitter van de Franse Senaat. Daarmee werd hij tevens de eerste plaatsvervanger van de president.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Frankrijk in recessie door kredietcrisis

Met een verwachte economische krimp van 0,1 procent in het derde en vierde kwartaal van 2008 was Frankrijk na Denemarken en Ierland begin oktober 2008 het derde land van de Europese Unie dat door de kredietcrisis in een recessie belandde. Uit cijfers van het nationale bureau voor de statistiek INSEE bleek dat de Franse reële economie sneller en harder door de gevolgen van de mondiale financiële crisis werd getroffen dan voorzien, zo werd op 3 oktober bekend. President Nicolas Sarkozy reageerde op de recessie met extra maatregelen om de economische activiteit te stimuleren. Er werd 20 miljard euro vrijgemaakt waarmee banken het midden- en kleinbedrijf konden ondersteunen bij investeringen. Ook trok de regering 5 miljard euro uit voor de stagnerende huizenmarkt.

Begrotingstekort niet weg vóór 2012

Mede door het slechte financiële klimaat moest Sarkozy op 26 september bekend maken dat Frankrijk niet kon voldoen aan afspraken met andere EU-landen om in 2012 het Franse begrotingstekort te hebben weggewerkt. Wel kon hij beloven het tekort dit jaar en de komende jaren onder de kritieke EU-grens van 3 procent te houden. Nieuwe Franse begrotingsvoorstellen betekenden een tekort van nog altijd 0,5 procent in 2012.

Kapitaalinjectie voor Franse banken

Op 30 september 2008 lieten bestuurders van de grootste Franse banken en verzekeringsmaatschappijen, president Sarkozy en minister van Financiën Christine Lagarde weten dat het Franse bancaire systeem de kredietcrisis aankon. Dit naar aanleiding van een gezamenlijke kapitaalinjectie van Frankrijk, België en Luxemburg van 6,4 miljard euro in het noodlijdende Frans-Belgische Dexia, nadat de aandelen van die bank een dag eerder met 30 procent waren gekelderd. Grote Franse banken als Crédit Agricole, BNP Paribas en Société Générale hadden hun waardeafschrijvingen als gevolg van de kredietcrisis aanvankelijk zelf opgevangen. Maar op 20 oktober maakte Lagarde bekend dat ook zij een kapitaalinjectie kregen, van 10,5 miljard euro. Frankrijk wilde voorkomen dat de solvabiliteit van de banken – gemeten aan de hand van financiële buffers – onder het Europees gemiddelde zou komen, nadat ook andere Europese overheden vanwege de kredietcrisis de fondsen van de belangrijkste nationale banken hadden versterkt. De injecties maakten deel uit van een ondersteuningsplan van 360 miljard euro dat de Franse regering een week eerder had gelanceerd.
Op 19 oktober leidde de kredietcrisis tot het vertrek van bestuursvoorzitter Charles Milhaud en twee medebestuurders van de coöperatieve bank Caisses d'Epargne, na druk van de Franse regering. De bank was een van de drie volksspaarbanken die het Livret A beheerden, een door de regering gegarandeerde spaarregeling waaraan meer dan de helft van de Franse bevolking meedeed. Begin oktober had Caisses d'Epargne meer dan 600 miljoen euro verloren met speculaties.

Geen navolging Frans investeringsfonds

Het initiatief van president Sarkozy voor een eigen strategisch investeringsfonds om Franse bedrijven te beschermen tegen de kredietcrisis, kreeg eind oktober geen navolging van Duitsland, de grootste economie van de 27 EU-landen. Op 23 oktober opperde Sarkozy dat elk EU-land zo'n fonds zou moeten hebben, om te voorkomen dat Europese bedrijven door gekelderde koerswaarden in buitenlandse handen vielen. De Duitse regering vond zo'n fonds echter niet nodig. Ze had namelijk net een wetsontwerp goedgekeurd dat de mogelijkheid gaf om pogingen te blokkeren van buitenlandse investeerders om grote pakketten aandelen te nemen in Duitse bedrijven, indien daardoor de openbare orde of veiligheid bedreigd zou worden.

NATUUR EN MILIEU

400 miljoen euro staatssteun voor groene auto's

Om de ontwikkeling van schone auto's te stimuleren, zegde president Nicolas Sarkozy van Frankrijk op 9 oktober 2008 de autoindustrie 400 miljoen euro staatssteun toe in de komende vier jaar. Tegelijk sloten de Franse autoproducenten Renault SA en PSA Peugeot Citroën overeenkomsten met energiebedrijf Electricité de France (EDF) over de ontwikkeling en verkoop van elektrische en hybride voertuigen.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Minder registratie van privégegevens na hevig protest

Wegens hevig politiek verzet moest de Franse regering op 9 september 2008 terugkomen op de invoering van een uitgebreid register met inlichtingen, Edvige geheten, over iedereen die actief was in de publieke sfeer. Sinds begin juli had de regering zichzelf de bevoegdheid verleend om een groot aantal privégegevens te verzamelen – ook over seksuele voorkeur en gezondheid – van

iedereen vanaf dertien jaar die een politieke, economische, sociale of religieuze rol van betekenis speelde of mogelijk de openbare orde kon verstoren. Naar verwachting zou minister van Binnenlandse Zaken Michèle Alliot-Marie de aard van de gegevens die verzameld mochten worden beperken en ook vastleggen hoe de gegevens bewaard mochten worden, want hierover was niets geregeld.

Geen burka's in taalklassen toegestaan

De Franse autoriteit voor de strijd tegen discriminatie en voor gelijkheid, Halde, bepaalde op 15 september 2008 dat vrouwen met burka's geweerd mochten worden van taalklassen voor immigranten die gefinancierd werden door de Franse overheid. Maar begin oktober oordeelde een rechtbank in de stad Nancy dat moslima's met gezichtsbedekkende kleding niet geweigerd mochten worden in bijvoorbeeld een hotel. Daarmee werd duidelijk hoe moeilijk het anno 2008 was om regels te maken voor religieuze uitingen in een land met een lange traditie van scheiding van kerk en staat, maar dat tegelijk te maken had met een groeiende moslimpopulatie.

BUITENLANDSE ZAKEN

Frankrijk en India sluiten nucleaire overeenkomst

President Nicolas Sarkozy van Frankrijk en premier Manmohan Singh van India ondertekenden op 30 september 2008 een overeenkomst over de verkoop van nucleaire technologie. Frankrijk, voor een groot deel economisch afhankelijk van kernenergie, wilde met Japan, Rusland en de Verenigde Staten concurreren op de Indiase markt.
De overeenkomst werd mogelijk nadat eerder in september de 45 landen van de Nuclear Suppliers Group (NSG) hadden ingestemd met een voorstel van de VS over civiele nucleaire samenwerking met India. Voorwaarde was onder meer dat India, dat het Non-Proliferatieverdrag (NPT) niet had ondertekend, het militaire en civiele deel van de nucleaire industrie strikt gescheiden zou houden.

Geen uitlevering ex-lid Italiaanse Rode Brigades

President Sarkozy besloot op 12 oktober 2008 om Marina Petrella, voormalig lid van de linkse Italiaanse groepering de Rode Brigades, niet uit te leveren aan Italië. Reden was de zwakke gezondheid van de vierenvijftigarige Petrella. Hij was in 1992 in Italië bij verstek veroordeeld tot levenslange gevangenisstraf voor medeplichtigheid aan de moord op een politiechef een jaar eerder.

(Vorige berichten pagina 490/3 e.v. - 2008)

GRIEKENLAND

BINNENLAND

Premier accepteert afgezette volksvertegenwoordiger weer in fractie

Premier Kostas Karamanlis lichtte op 7 oktober 2008 de voorzitter van het parlement in dat de eind september uit de fractie van de Nieuwe Democratie (ND) gestoten parlementariër Stavros Dailakis weer terug was gekeerd. Daardoor werd de meerderheid van de regeringspartij in de volksvertegenwoordiging vergroot tot 152 zetels.
De maatregel tegen de conservatieve parlementariër was genomen na diens kritiek op medewerkers van Karamanlis. Later bood hij echter schriftelijk zijn verontschuldigingen aan met de opmerking geen schade aan de partij te hebben willen berokkenen.

Meer dan tienduizend illegale immigranten in 2008 aangehouden

In de eerste negen maanden van 2008 waren in Griekenland ruim 10.600 mensen gearresteerd die op illegale wijze de grens wilden passeren of hadden gepasseerd. Dit maakte de Griekse politie op 7 oktober bekend. Grenswachten waren betrokken bij 648 illegale aankomsten, arresteerden 173 mensenhandelaars en namen 137 schepen in beslag. In geheel 2007 waren er 9.240 illegalen gearresteerd, 196 mensenhandelaars opgepakt en 161 boten geconfisqueerd.
Griekenland vroeg de Europese Unie geregeld om steun bij het tegenhouden van migranten die veelal afkomstig waren uit Aziatische landen.

Schandaal over dubieuze ruil met Vatopedi klooster maakt nieuw slachtoffer

Naaste medewerker van premier Karamanlis en woordvoerder van de regering Theodoros Roussopoulos trad op 23 oktober 2008 af als minister van Staat. Tevens legde hij zijn overige functies neer, zo verklaarde hij in het parlement waar de oppositie had geprobeerd een strafrechtelijk onderzoek tegen hem te laten openen. De regerende, conservatieve Nieuwe Democratie (ND) wist dit echter te verhinderen.
Er werd al enige tijd druk op Roussopoulos uitgeoefend om af te treden omdat hij een nauwe relatie had met de abt van het Vatopedi klooster, dat verwikkeld was in een schandaal over een lucratieve ruil van grond en onroerend goed met de overheid. Roussopoulos ontkende elke betrokkenheid bij deze zaak en beschuldigde de socialistische oppositie ervan zijn persoonlijke relaties te criminaliseren.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Algemene staking tegen economisch beleid regering

Het lucht-, trein- en ferryverkeer in Griekenland kwam op 21 oktober 2008 tot stilstand omdat de meeste werknemers deelnamen aan een algemene staking tegen het economisch beleid van de conservatieve regering. De staking werd georganiseerd door het Algemeen Verbond van Griekse Arbeiders (GSEE), dat de private sector bestreek, en door de Confederatie van Ambtenaren (ADEDY), die werkers uit de publieke sector vertegenwoordigde.
Aanleiding voor het protest was de aanname van een wet in maart waarin het recht op vroege pensionering werd aangetast en financieel gezonde pensioenfondsen werden vermengd met slecht functionerende fondsen. Dit had volgens GSEE-leider Yiannis Panagopoulos woede en vertwijfeling opgeroepen.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Griekse overheid gaat banktegoeden garanderen

Minister van Financiën en Economie George Alogoskoufis kondigde op 8 oktober 2008 aan wetgeving naar het parlement te zullen sturen om staatsgarantie te geven op bankdeposito's tot 100.000 euro. Tot dan toe was dat nog 20.000 euro.
Tevens liet Alogoskoufis weten financiële instellingen die geruchten verspreidden waardoor concurrenten in moeilijkheden

kwamen, strafrechtelijk te zullen aanpakken. Naar verluidt hadden kleine banken geklaagd dat spaarders hun rekeningen leeghaalden om het geld te deponeren bij grote banken die in de bestaande financiële crisis stabieler zouden zijn.

Regering zet noodfonds op voor Griekse banken

Dezelfde minister deelde precies een week later de media mee een steunfonds voor banken te hebben opgezet van 28 miljard euro. Alogoskoufis zei dat het fonds onderdeel was van de gezamenlijke Europese inspanningen op dit gebied.
Door de overheidsgarantie hoopte de regering het vertrouwen in de financiële markten te herstellen waardoor banken weer geld aan elkaar zouden gaan uitlenen. De bewindsman verzekerde dat de steun niet ten koste zou gaan van de belastingbetaler en wees op de tijdelijkheid van de maatregel.

(Vorige berichten pagina 553/3 e.v. - 2008)

GROOT-BRITTANNIË

BINNENLAND

Premier Brown voert wijzigingen door in Brits kabinet

De Britse premier Gordon Brown kondigde, met het oog op de in hevigheid toenemende wereldwijde financiële crisis, op 3 oktober 2008 aan zijn kabinet op verscheidene plaatsen te wijzigen. Opvallendste benoeming was die van Europees commissaris en ex-minister Peter Mandelson op de post Handel, Industrie en Bedrijfsleven. Brown en Mandelson kwamen begin jaren negentig van de twintigste eeuw met elkaar in aanvaring toen voormalig premier Tony Blair met Brown vocht om het leiderschap van de Labourpartij (Lab). Mandelson's steun voor Blair werd hem door Brown niet in dank afgenomen. Mandelson was sinds 2004 eurocommissaris voor Handel en had nog een mandaat tot november 2009.
Mandelson nam de ministerspost over van John Hutton, die minister van Defensie werd in plaats van Des Browne. De laatste beheerde ook de post Schotland en deze kwam in handen van voormalig minister Jim Murphy. Voorts trad oud-minister Geoff Hoon opnieuw toe tot het kabinet, waar hij de opvolger werd van Transportminister Ruth Kelly die eerder haar vertrek had aangekondigd. Een andere voormalige minister, Margaret Beckett, werd benoemd op Huisvesting. Tenslotte werd een nieuw ministerie van Energie en Klimaatverandering gecreëerd, dat werd beheerd door Ed Miliband.

Ruim tweehonderd extremisten geweerd uit Groot-Brittannië

De Britse overheid zal een lijst van 230 extremisten vrijgeven die Groot-Brittannië niet meer binnenkomen, zo meldde dagblad *NRC-Handelsblad* op 29 oktober 2008. Volgens de minister van Binnenlandse Zaken Jacqui Smith ging het niet alleen om moslimextremisten: ook neonazi's, antiabortusactivisten en dierenrechtenactivisten kwamen op de lijst voor. Het was een aanvulling op een niet-openbare lijst die de Britse overheid had opgesteld na de aanslagen op de Londense metro in 2005. Hierbij vielen 52 doden.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Kabinet neemt maatregelen tegen internationale financiële crisis

National Economic Council voor het eerst bijeen

Op 6 oktober 2008 riep de Britse premier Gordon Brown voor het eerst de National Economic Council (NEC) bijeen, een uit twaalf ministers bestaande raad die speciaal was opgezet om de gevolgen van de internationale financiële crisis voor de Britse economie het hoofd te kunnen bieden. Minister van Financiën Alistair Darling kondigde aan alle middelen aan te wenden om de stabiliteit van het financiële systeem te vergroten. Mede gedwongen door de inwerkingtreding van de omstreden Ierse bankgarantie werden de door de overheid gegarandeerde private spaartegoeden verhoogd van 35.000 naar 50.000 pond (ca. 64.000 euro).

Reddingsplan banken aangekondigd

De Britse regering kondigde op 8 oktober een omvangrijk plan aan om Britse banken van de ondergang te redden. Premier Brown meldde dat er 400 miljard pond (ca. 515 miljard euro) beschikbaar kwam om acht van de grootste Britse banken te ondersteunen. Enkele belangrijke punten van het plan waren de ophoging van het bancaire kapitaal van de banken met in totaal 50 miljard pond; het beschikbaar komen van 100 miljard pond extra aan kortlopende leningen via de de centrale bank, de Bank of England; en een garantstelling op interbancaire leningen voor in totaal 250 miljard pond, bedoeld om het interbancaire leningsverkeer weer op gang te helpen. De acht banken en hypotheekbanken die deelnamen aan het plan waren Abbey, Barclays, HBOS, HSBC, Lloyds TSB, Nationwide Building Society, Royal Bank of Scotland (RBS) en Standard Chartered.
De regering begon op 13 oktober met de uitvoering van het bankenplan toen zij aankondigde dat de staat een aandelenbelang van 20 miljard pond in de RBS en 17 miljard pond in de nieuwe combinatie van Lloyds TSB en HBOS zou nemen. In ruil daarvoor kreeg de staat een belang van respectievelijk 57 en 40 procent in de ondernemingen. Volgens premier Brown ging het om tijdelijke maatregelen. Hij hoopte dat de staat op termijn geld aan zijn investering over zou houden.
De topman van de RBS, Sir Fred Goodwin, en de top van de HBOS werden per direct vervangen. Tevens werd de uitbetaling van dividend door de drie banken stopgezet en ontvingen hun topbestuurders over 2008 geen bonus. Een vierde grote bank, Barclays, maakte bekend geen gebruik te zullen maken van de steun van de overheid. De bank wilde eerste zelf proberen om 6,5 miljard pond op de kapitaalmarkt op te halen.

Bank of England verlaagt basisrente met half procent

De Bank of England kondigde op 8 oktober een verlaging van de basisrente aan met 0,5 procent naar 4,5 procent. Een verlaging was door analisten voorzien, maar kwam een dag eerder dan verwacht om deze in lijn te brengen met een verlaging van de rente door verscheidene centrale banken wereldwijd. De daling kon niet voorkomen dat de belangrijkste Britse beursgraadmeter, de FTSE 100, die dag 5 procent van zijn waarde verloor.

Waarde Britse pond zakt door ruzie over IJslandse spaartegoeden

Het Britse pond zakte op 10 oktober nog

verder weg in waarde. Eén pond leverde nog maar 1,69 Amerikaanse dollar op, het laagste niveau in vijf jaar. Voor een euro moest bijna 80 pence betaald worden.
De daling werd volgens analisten mede veroorzaakt door de onenigheid tussen Groot-Brittannië en IJsland over de compensatie van Britse spaarders die voor ongeveer een miljard pond spaartegoeden hadden op verscheidene ineen geklapte IJslandse banken. Premier Brown had, zeer tegen de zin van de IJslandse premier Geir Haarde, tegoeden van IJslandse banken in Groot-Brittannië geblokkeerd, daarbij gebruik makend van de antiterrorismewetgeving.

Geen vervolging voormalige top Northern Rock

De Britse bank Northern Rock maakte op 14 oktober bekend geen gerechtelijke stappen te zullen ondernemen tegen haar voormalige topmannen. Volgens bestuursvoorzitter Ron Sandler bleek er, na uitvoerig onderzoek door advocaten en accountants, niet voldoende bewijs om de voormalige top, onder leiding van bestuursvoorzitter Adam Applegarth, nalatigheid ten laste te leggen. De bank was op 22 februari genationaliseerd nadat ze in de problemen was geraakt als gevolg van de financiële crisis.
De bank maakte tevens bekend inmiddels meer dan de helft van een door de staat verstrekte lening van 27 miljard pond terug te hebben betaald. Ze lag daarmee voor op het schema van terugbetaling vóór eind 2010.

Bank of England verleent 10 miljard dollar aan ééndagsleningen

De Bank of England bood op 20 oktober 2008 voor 10 miljard dollar (ca. 7,5 miljard euro) aan ééndagsleningen aan. De centrale bank ontving aanvragen voor 8,9 miljard dollar van tien banken, tegen een gemiddeld rentepercentage van 1,6 procent. De leningen waren bedoeld om het kortlopende interbancaire leningsverkeer te stimuleren.

Britse economie krimpt in derde kwartaal

Het Nationaal Bureau voor Statistiek (ONS) maakte op 24 oktober bekend dat de Britse economie in het derde kwartaal met 0,5 procent was gekrompen ten opzichte van het voorgaande kwartaal. Dat was een sterkere krimp dan door analisten werd verwacht. Ten opzichte van een jaar eerder was er nog sprake van een kleine groei van 0,3 procent. De dienstensector, hard geraakt door de financiële crisis en goed voor driekwart van de Britse economie, kromp met 0,4 procent, de sterkste daling sinds 1990. De industriële productie kromp met 1 procent.
Premier Brown had, samen met de president van de Bank of England Mervyn King, op 22 oktober 2008 nog gewaarschuwd voor een recessie.

Groei aantal leningen aan particulieren neemt af

De Bank of England meldde op 29 oktober dat de groei van uitstaande leningen aan particulieren in september flink was afgenomen. De groei bedroeg slechts 2,4 miljard pond, tegenover een gemiddelde maandelijkse groei over de voorgaande zes maanden van 4,6 miljard pond. Ook de groei van het aantal hypotheken nam af. De gezamenlijke waarde nam met 14,6 miljard pond toe, 19 procent minder dan het gemiddelde over het half jaar daarvoor.

Minister Darling spoort banken aan te lenen aan bedrijven

De Britse minister van Financiën Alistair Darling spoorde op 30 oktober Britse banken aan geld te blijven uitlenen aan middelgrote en kleine ondernemingen. Zij konden daarvoor gebruik maken van 4 miljard pond die hen de komende vier jaar extra ter beschikking zou worden gesteld door de Europese Investeringsbank (EIB). Extra ondersteuning was nodig omdat de angst bestond dat, als gevolg van de financiële crisis, binnen enkele maanden duizenden bedrijven failliet zouden gaan.

Britse huizenprijzen dalen voor de twaalfde opeenvolgende maand

Dat de huizenmarkt onder druk stond, bleek uit cijfers die de grote Britse hypotheekbank The Nationwide op 30 oktober wereldkundig maakte. De gemiddelde huizenprijs in Groot-Brittannië was in de maand oktober met 1,4 procent gedaald, de twaalfde opeenvolgende maand waarin een daling werd geregistreerd. Volgens een econoom van The Nationwide werd dit mede veroorzaakt door het aantal verkochte huizen, dat het laagste was sinds de instelling in 1974 met de registratie hiervan begon.
Het aantal gedwongen huizenverkopen steeg in het derde kwartaal van 2008 met 71 procent tot ruim elfduizend. Als gevolg van de financiële crisis waren de hypotheekrentes sterk gestegen, waardoor veel Britten hun maandlasten niet meer konden opbrengen.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Verdreven bewoners Chagosarchipel verliezen rechtszaak

De voormalige bewoners van de Chagosarchipel verloren op 22 oktober 2008 een rechtszaak die zij hadden aangespannen tegen de Britse overheid over terugkeer naar hun eilandengroep. De geëvacueerde inwoners kregen van het hoogste rechterlijke orgaan, de Law Lords, in een verdeelde uitspraak te horen dat de overheid niet verplicht was hen terug te laten keren. Het oordeel maakte een unanieme uitspraak in het voordeel van de eilanders door het Hof van Beroep van een jaar eerder ongedaan.
De eilanden, officieel onderdeel van het Brits Territorium in de Indische Oceaan, werden eind jaren zestig van de twintigste eeuw door de Amerikanen geleased voor de bouw van een legerbasis. Tussen 1967 en 1973 werden de oorspronkelijke bewoners geëvacueerd, voornamelijk naar Mauritius. De compensatie die zij ontvingen, was naar eigen zeggen niet genoeg om elders een bestaan op te bouwen.
De Britse minister van Buitenlandse Zaken David Miliband bood na de uitspraak van 22 oktober 2008 excuses aan voor de manier waarop de Chagossianen in de jaren zestig en zeventig opnieuw waren gehuisvest. Hij voegde daaraan toe dat de Britse overheid volgens rechterlijke uitspraken niet verplicht was verdere compensatie te betalen en dat veel bewoners inmiddels Brits staatsburger waren.

Vluchtelinge sharia-wetgeving mag blijven

Een Libanese vrouw die asiel had aangevraagd in Groot-Brittannië kreeg op 22 oktober 2008 van de hoogste rechterlijke instantie, de Law Lords, te horen dat ze in het land mocht blijven. Zij was gevlucht omdat de voogdij over haar achtjarige zoontje, volgens de in Libanon voor moslims geldende sharia-wetgeving, op haar voormalige echtgenoot zou overgaan. De rechters vernietig-

den de afwijzing van haar asielaanvraag en noemden de wetgeving waarvoor zij gevlucht was 'discriminatoir omdat [deze] vrouwen na een scheiding de voogdij over hun kinderen ontzegt enkel op grond van het feit dat zij vrouw zijn'.

(Vorige berichten pagina 554/3 e.v. - 2008)

IERLAND

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Omstreden bankgarantiewet van kracht

De twee Kamers van het Ierse parlement namen in een nachtelijke zitting van 2 op 3 oktober 2008 een omstreden wet aan waarmee alle particuliere en zakelijke deposito's van de zes grootste Ierse banken voor twee jaar volledig werden gegarandeerd. Nadat de Credit Institutions (Financial Support) Bill in het Huis van Afgevaardigden met 124 tegen 18 stemmen was aangenomen, stemde de Senaat enkele uren later met 39 tegen 5 stemmen in. President Mary McAleese ondertekende de nieuwe wet nog dezelfde dag, waarmee deze direct van kracht werd.
De wet, waarmee ongeveer 400 miljard euro aan spaartegoed werd gegarandeerd, was bedoeld om de Ierse banken Allied Irish Bank, Bank of Ireland, Anglo Irish Bank, Irish Life & Permanent, Irish Nationwide Building Society en Educational Building Society te beschermen tegen de internationale kredietcrisis. Kritiek kwam er van de British Bankers' Association (BBA) die bang was dat de bankgarantie spaartegoeden naar de Ierse banken zou trekken. De Britse minister van Financiën Alistair Darling riep direct op om Britse banken in de garantie op te nemen.

Bankgarantie met vijf buitenlandse banken uitgebreid

Op 9 oktober kondigde de Ierse regering aan de bankgarantie uit te breiden naar spaartegoeden op vijf buitenlandse banken. Volgens de Ierse minister van Financiën Brian Lenihan hadden deze banken een belangrijke rol in de Ierse economie. Het ging om de Iers-Benelux joint venture Postbank, de Noord-Ierse Ulster Bank, het Britse HBOS, First Active (een onderdeel van de Royal Bank of Scotland – RBS) en de IIB Bank, een filiaal van de Belgische KBC bank. De uitbreiding verhoogde de som van de gegarandeerde spaartegoeden met ongeveer 200 miljard euro.

Strengere controles banken door financieel toezichthouder

De Irish Financial Services Regulatory Authority (IFSRA) maakte op 14 oktober bekend dat zij de investeringen van Ierse banken strenger zou gaan controleren. Met name leningen aan de vastgoedsector, volgens het hoofd van de toezichthouder Patrick Neary goed voor bijna 40 miljard euro, zouden voortaan scherper in de gaten worden gehouden.

(Vorige berichten pagina 555/2 e.v. - 2008)

ITALIË

BINNENLAND

Italië milder jegens illegalen

Op 15 oktober 2008 deed minister Roberto Maroni van Binnenlandse Zaken in een commissievergadering van het parlement mededelingen over aanpassingen in het immigratiebeleid. De Italiaanse regering zou een plan om burgers van de Europese Unie zonder bron van inkomsten uit te zetten, aanpassen. Verder zouden illegalen geen celstraf krijgen, zoals eerder was voorgenomen.
De aanpassingen waren het gevolg van druk van de EU. Eurocommissaris Jacques Barrot voor Justitie en Binnenlandse Zaken had er op gewezen dat het uitzetten van burgers uit andere EU-landen in strijd was met het recht op vrij verkeer van personen binnen de Unie. De oorspronkelijke maatregel was vooral gericht op de naar schatting een miljoen Roemenen en op de veertigduizend Roemeense Roma-zigeuners die in de publieke opinie vaak in verband werden gebracht met toename van de criminaliteit.
Maroni kondigde overigens ook aan dat de regering in 2008 honderdzeventigduizend immigranten, meest illegalen, toestemming wilde geven om zich in Italië te vestigen.

Minister kondigt sluiting van 167 Roma-kampen aan

Italië zal 167 Roma-kampen binnen een jaar sluiten, zo zei minister van Binnenlandse Zaken Roberto Maroni op 22 oktober 2008 tijdens een persconferentie. Er zouden 12.346 personen, inclusief 5.436 kinderen, die woonden in kampen in Milaan, Napels en Rome opnieuw gehuisvest worden in speciaal opgezette dorpen. 'Illegaal bezette eigendommen zullen ontruimd worden en lokale autoriteiten zullen nieuwe terreinen oprichten waar speciaal uitgeruste dorpen kunnen worden gebouwd die van al het noodzakelijke sanitair voorzien zijn: stromend water, elektriciteit en afvalinzameling', aldus Maroni. Doel van de maatregel was ook dat Roma-kinderen beter onderwijs zouden kunnen krijgen.
Maroni was lid van de Noordelijke Liga (LN), die na de verkiezingen van april toetrad tot de rechtse coalitieregering van premier Silvio Berlusconi. In de verkiezingscampagne had Berlusconi harde standpunten ingenomen ten aanzien van misdaad en illegale immigratie.

Demonstratie tegen Italiaanse regering in Rome

Italiaanse oppositiepartijen hielden op 25 oktober 2008 in Rome een grote demonstratie tegen de conservatieve regering van Silvio Berlusconi. Volgens de partijen deden er 2,5 miljoen mensen aan het protest mee, maar een politiebron noemde later een getal van tweehonderdduizend demonstranten. De deelnemers trokken onder een zee van rode en groene vlaggen naar het Circus Maximus met als leus dat 'een ander Italië mogelijk' was.
De demonstratie was georganiseerd door Walter Veltroni's centrumlinkse Democratische Partij (PD). Hij sprak minachtend over Berlusconi, wiens conservatieve beleid en wetswijzigingen om vervolging wegens corruptie te voorkomen, verontwaardiging hadden gewekt. Veltroni noemde de premier 'volledig onbekwaam om de ernstige sociale en economische crisis op te lossen.'

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Garantie voor banktegoeden tot 103.000 euro

Het Italiaanse kabinet kwam op 8 oktober 2008 met een verordening waardoor alle banktegoeden tot 103.000 euro ondersteund werden, het niveau waarop deze verzekerd waren. De maatregel tegen de ontstane financiële crisis was bedoeld om

extra vertrouwen te geven aan (spaar)rekeninghouders. Minister-president Berlusconi zei dat er genoeg liquiditeit was in het Italiaanse bankstelsel om te verzekeren dat geen Italiaanse rekeninghouder geld zou verliezen.

Handelstekort verdrievoudigd

Het Italiaanse handelstekort van 2,116 miljard euro in augustus 2008 is meer dan het drievoudige van het bedrag van 687 miljoen euro twaalf maanden eerder, zo meldde het bureau voor statistiek ISTAT op 16 oktober 2008. De export viel met 8 procent scherp terug, terwijl de import 2 procent daalde.

ONDERWIJS

Protest tegen onderwijshervormingen

Tienduizenden scholieren, docenten en andere werkers in het onderwijs staakten op 30 oktober 2008 en demonstreerden in de straten van Rome en enkele andere steden tegen onderwijshervormingen van de Italiaanse regering. Deze hervormingen waren een dag eerder in het parlement goedgekeurd. Zij hielden in dat leerlingen zouden kunnen zakken voor een examen als gevolg van slecht gedrag, dat leerlingen in het basisonderwijs in alle vijf de klassen dezelfde docent zouden krijgen en dat leerlingen uniforme kielen zouden moeten dragen. Critici zeiden dat door deze hervormingen de onderwijsniveaus in Italië zouden dalen, terwijl de één-docent-regel tot ontslagen zou leiden.

(Vorige berichten pagina 492/2 e.v. - 2008)

KOSOVO

BINNENLAND

Politiemacht VN terug in Mitrovica na ernstige rellen

Op 19 maart 2008 verklaarde het hoofd van de internationale politiemacht van de Verenigde Naties (VN) in de stad Mitrovica dat de manschappen het werk 'geleidelijk' weer zouden oppakken. Twee dagen daarvoor waren er ernstige rellen uitgebroken. Mitrovica was verdeeld tussen Servische en Kosovaarse inwoners. De rellen waren de ernstigste sinds de onafhankelijkheidsverklaring van Kosovo op 17 februari. In de ongeregeldheden kwam een politieman van de VN door een handgranaat van de Serviërs om het leven. Het betrof Ihor Kynal (25) uit Oekraïne. Verder vielen er onder de politiebeambten zestig gewonden en onder de Servische betogers zeventig.
Nadat de Servische leiders beloofd hadden dat er geen nieuwe aanvallen zouden komen, keerden veertig politieofficieren van de VN terug naar hun werkplek. Ze zouden gesteund worden door tachtig plaatselijke agenten. De politiemacht van de VN was samengesteld uit vredeshandhavers van de NAVO en Amerikaanse soldaten met ervaring in het bestrijden van rellen.

Premier Thaci wijst opdeling van Kosovo af

De Kosovaarse premier Hashim Thaci wilde niets weten van een opdeling van Kosovo in een etnisch Albanees en een etnisch Servisch deel, zo liet hij op 25 maart weten als antwoord op een dergelijk voorstel door de regering van Servië. 'Kosovo is een onafhankelijk, soeverein en democratisch land. Belgrado moet dit begrijpen', was zijn reactie. De Serviërs hadden het voorstel op 16 maart naar buiten gebracht. De scheiding zou langs de rivier de Ibar moeten lopen, die de stad Mitrovica in een noordelijk Servisch en een zuidelijk Albanees deel zou splitsen.
Serviërs maakten 5 procent van de twee miljoen inwoners van Kosovo uit.

Parlement Kosovo keurt grondwet goed

Eensgezind keurden de leden van het Kosovaarse parlement op 9 april de grondwet van het op 17 februari onafhankelijk geworden Kosovo goed. De bescherming van de rechten van minderheden was een belangrijk onderdeel van de constitutie. Dit was vooral bedoeld voor de Servische minderheid in het land. De goedkeuring maakte de weg vrij voor het overnemen van het bestuur van de Verenigde Naties (VN), die het land sinds het einde van de oorlog van 1999 bestuurden. President Fatmir Sejdiu omschreef het aannemen van de grondwet als een belangrijke stap in het proces van staatsvorming in Kosovo.
De Servische minister belast met de kwestie-Kosovo, Slobodan Samardzic, vond dat de goedkeuring niet zonder instemming van de Veiligheidsraad van de VN genomen had mogen worden. Hij sprak dan ook van een 'illegale daad'.

Historisch moment

Op 15 juni werd de constitutie van kracht. Dit werd gevierd met een korte ceremonie in Pristina, waar het tekstloze volkslied van Kosovo werd gespeeld. 'Dit is een historisch moment voor Kosovo. Het markeert het einde van Kosovo's weg naar een zelfstandige staat', verklaarde president Sejdiu. De Kosovaarse regering kon nu het bestuur van de VN overnemen. Uit protest bezocht de Servische minister Samardzic demonstratief de Serviërs in de etnisch verdeelde stad Mitrovica waar hij de oprichting van een eigen parlement voor de Servische meerderheid in het noorden van Kosovo aankondigde.

Samenstelling van de regering van Kosovo
(15 juni 2008)

Premier
Hashim THACI
Vicepremier
Hajredin KUCI
Vicepremier
Ram MANAJ

Ministers:
Arbeid en Sociale Zaken
Nenad RASIC
Binnenlandse Zaken
Zenun PAJAZITI
Buitenlandse Zaken
Skender HYSENI
Cultuur, Jeugdzaken en Sport
Valton BEQIRI
Economie en Financiën
Ahmet SHALA
Energie en Mijnbouw
Justina PULA-SHIROKA
Handel en Industrie
Lutfi ZHARKU
Justitie
Nekibe KELMENDI
Landbouw
Idriz VEHAPI
Lokaal Bestuur
Sadri FERATI
Milieu en Ruimtelijke Ordening
Mahir YAGCILAR
Onderwijs, Wetenschap en Technologie
Enver HOXHAJ
Publieke Diensten
Arsim BAJRAMI
Repatriëring en Bevolkingsgroepen
Boban STANKOVIC
Transport en Telecommunicatie
Fatmir LIMAJ
Volksgezondheid
Alush GASHI

Regering gaat aan het werk

Na de inwerkingtreding van de grondwet ging de Kosovaarse regering aan het werk waarbij een team van de Europese Unie zou toezien op de overdracht van de taken van het vertrekkende bestuur van de VN. Deze opdracht van de EU werd echter geblokkeerd door Rusland, dat de 2.200 man sterke EU-missie in Kosovo (EULEX) illegaal vond omdat deze niet was goedgekeurd door de Veiligheidsraad van de VN. In de praktijk waren er toen twee internationale bestuurlijke missies in Kosovo actief: een EU-missie voor de meerderheid van etnische Albanezen en een missie van de VN voor de minderheid van etnische Serviërs.

Serviërs installeren eigen parlement

Op 28 juni installeerde de Servische minderheid in Kosovo in de stad Kosovska Mitrivica een eigen parlement met 53 leden. Dit was een nieuwe stap in het Servische protest tegen de onafhankelijkheid van Kosovo. De leden van het parlement, de Raad voor de Unie van Gemeentes van de Autonome Provincie Kosovo, kwamen uit de Servische parlementsverkiezingen en lokale verkiezingen van 11 mei die ook in het Servische deel van Kosovo waren gehouden. De meeste leden waren lid van de nationalistische Democratische Partij van Servië (DSS) en de ultranationalistische Servische Radicale Partij (SRS).

De Kosovaarse vicepremier Ram Manaj noemde de inauguratie van het Servische parlement 'illegaal en onacceptabel'.

NAVO gaat veiligheidsdiensten trainen

Als uitbreiding van de vredesmissie in Kosovo stemde de NAVO op 13 juni 2008 in met het voorstel de nieuwe, nationale veiligheidsdiensten van het land te gaan trainen. Die moesten op het einde van 2008 uit 1.200 manschappen bestaan. Volgens de NAVO viel de uitbreiding van haar taak onder het bestaande mandaat van de NAVO-troepenmacht van 15.700 medewerkers.

MILITAIRE ZAKEN

Amerikanen zeggen militaire steun toe

President George W. Bush zegde op 19 maart 2008 Kosovo Amerikaanse militaire steun toe. Volgens de Amerikaanse wetgeving moest internationale steun 'de veiligheid van de Verenigde Staten versterken en de wereldvrede bevorderen'. De levering van militaire goederen en diensten moest van geval tot geval worden bekeken.

JOEGOSLAVIË-TRIBUNAAL

Ramush Haradinaj terug in Kosovo

Voormalig premier van Kosovo Ramush Haradinaj (39) werd op het vliegveld van Pristina door enkele duizenden etnische Albanezen als een held binnengehaald nadat hij door het Joegoslavië-tribunaal was vrijgesproken van de aanklacht van 37 gevallen van moord, marteling en verkrachting van Servische burgers.
Haradinaj was in 1998 en 1999 de commandant van het Kosovo Bevrijdingsleger (KLA). In maart 2005 gaf hij zijn premierschap op, nadat het tribunaal de aanklacht tegen hem had geformuleerd. Hij ging toen uit eigener beweging naar Den Haag. Het tribunaal erkende dat het KLA zich schuldig had gemaakt aan moord en marteling, maar het bewijs tegen Haradinaj persoonlijk was volgens de rechters 'vaag, niet overtuigend en soms afwezig'.
Bij zijn terugkeer zei Haradinaj te willen werken aan etnische verzoening in Kosovo. De Servische premier Vojislav Kostunica meende daarentegen dat het Joegoslavië-tribunaal met de vrijlating van Haradinaj zijn geloofwaardigheid had verloren.

BUITENLANDSE ZAKEN

Rusland tegen lidmaatschap van VN voor Kosovo

Op 2 april 2008 verklaarde de Russische minister van Buitenlandse Zaken, Sergej Lavrov, dat Rusland een toekomstig lidmaatschap van de Verenigde Naties (VN) van Kosovo met zijn vetorecht zou tegenhouden. Rusland was fel gekant tegen de eenzijdige onafhankelijkheidsverklaring van Kosovo van 17 februari.

OVERLEDEN

Ibrahim Rugova, president van Kosovo

Ibrahim Rugova, president van – de toen nog Servische deelrepubliek – Kosovo, overleed op 21 januari 2006 aan longkanker in zijn residentie in Pristina. Hij werd op 2 december 1944 geboren in het dorpje Cerrce in het oosten van Kosovo.

Rugova studeerde literatuurwetenschap aan de Universiteit van Pristina. Hij werd schrijver en doceerde in de jaren zeventig en tachtig literatuurwetenschap aan het Instituut voor Albanië-studies in Pristina. Hij was toen ook hoofdredacteur van een krant en een weekblad. In 1988 werd hij tot voorzitter van de Kosovaarse Schrijversbond gekozen, die de spil werd van het Kosovaarse verzet tegen de groeiende Servische onderdrukking onder Slobodan Milosevic. In 1989 was hij medeoprichter van de Liga voor een Democratisch Kosovo (LDK). In 1992 werd Rugova president van de 'Republiek Kosovo', een Kosovaars schaduwbestuur onder de Servische overheersing. Na de Kosovo-oorlog werd hij in 2002 opnieuw tot president gekozen. Rugova werd 'de Ghandi van de Balkan' genoemd vanwege diens onwrikbaar vasthouden aan zijn levensopdracht: op geweldloze manier de onafhankelijkheid van Kosovo bereiken.

(Vorige berichten pagina 136/3 - 2008)

LUXEMBURG

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Luxemburg beschermt spaarders door verhoging depositogarantie

Luxemburg verhoogt de garantie op spaartegoeden die mogelijk gevaar lopen door de financiële crisis in Europa. Dat maakte minister van Begroting Luc Frieden op 17 oktober 2008 bekend, twee dagen na een gelijkluidend voorstel van de Europese Commissie. Deze had de lidstaten geadviseerd een bankgarantie af te geven van maximaal 100.000 euro, in plaats van de eerder aangehouden 20.000 euro. Dat betekende dat de spaarders gedurende een jaar waren beschermd in geval een bank failliet zou gaan.
Frieden motiveerde de regeringsbeslissing als volgt: 'Luxemburg is een internationale financiële markt die aan spaarders dezelfde bescherming biedt als de naburige landen. Als gevolg hiervan, en naar het voorbeeld van de buurlanden en het voorstel tot richtlijn van de Europese Commissie, heeft de regering beslist om de waarborg voor deposito's op te trekken tot 100.000 euro.' Hij

Luxemburg

voegde er wel aan toe dat de regeling, die in een wetsontwerp zou worden uitgewerkt, niet met terugwerkende kracht geldig was. Dat kon problemen opleveren voor de ongeveer twaalfduizend klanten van de Luxemburgse vestiging van de IJslandse Kaupthing-bank, die in ernstige problemen was gekomen en vervolgens onder staatstoezicht was gesteld. De rekeningen bij deze bank waren al ongeveer een week vóór de beslissing van de Luxemburgse regering geblokkeerd.

OVERLEDEN

Pierre Werner, wegbereider van de Europese eenwording

Op 24 juni 2002 overleed Pierre Werner in Luxemburg. Hij werd geboren op 29 december 1913 in Saint-André, bij Lille (Frankrijk) en had Luxemburgse ouders. Werner studeerde rechten en politieke wetenschappen in Parijs en specialiseerde zich daarna in de bankwereld. Na enige tijd financieel adviseur van de Luxemburgse regering te zijn geweest werd hij in 1953 tot minister van Financiën benoemd en een jaar later tot christelijk-sociaal afgevaardigde gekozen. In de daaropvolgende jaren was hij premier van diverse kabinetten. In 1984 verliet Werner de politiek en werd benoemd tot minister van Staat. Werner leverde een belangrijke bijdrage aan de Europese eenwording. In 1970 werd hij door de Europese Gemeenschap (EG) benoemd tot voorzitter van een studiegroep die voorstellen moest ontwikkelen voor de economische en monetaire eenwording van de EG. De commissie Werner stelde voor het financieel en economisch beleid van de zes landen nauwer op elkaar af te stemmen en de koersverschillen te beperken. Daarnaast moest er een centraal politiek-economisch beslissingsorgaan komen en een gemeenschappelijke bank. En tenslotte moest het Europese Parlement daadwerkelijke bevoegdheden krijgen. Deze voorstellen werden in grote lijnen uitgevoerd en leidden in 1992 tot het Verdrag van Maastricht.

Joséphine-Charlotte van België, groothertogin

Op 10 januari 2005 overleed groothertogin Josephine-Charlotte op zevenzeventigjarige leeftijd in Château de Fischbach aan de gevolgen van kanker. Josephine-Charlotte Ingeborg Elisabeth Marie-José Marguerite Astrid werd geboren op 11 oktober 1927 als oudste kind van de Belgische koning Leopold II en koningin Astrid. Haar twee jongere broers waren de latere Belgische koningen Boudewijn I en Albert II. In 1953 trouwde ze met Jan van Luxemburg die in 1964 de Luxemburgse troon besteeg. Het paar kreeg vijf kinderen, waarvan de oudste, Henri in 2000 zijn vader als groothertog opvolgde. Josephine-Charlotte legde een bijzondere interesse aan de dag voor culturele aangelegenheden en het welzijn van kinderen.

Malta

Jean Hengen, aartsbisschop

Op 29 januari 2005 overleed aartsbisschop Jean Hengen op tweeënnegentigjarige leeftijd in Luxemburg. Hij werd geboren op 23 november 1912 in Dudelange. Hengen studeerde filosofie en theologie en werd in 1940 tot priester gewijd. De paus benoemde hem tot bisschop-coadjutor en later tot aartsbisschop. Hengen vervulde verschillende bestuursfuncties en zette zich in voor de heruitgave van liturgische boeken. Tijdens de brand van de klokkentoren van de kathedraal van Luxemburg redde hij eigenhandig het Mariabeeld en naderhand nam hij zelf de wederopbouw ter hand. Hengen's lijfspreuk luidde 'U dienen'. Alom werd hij geroemd als een tolerante geestelijke die dicht bij de mensen stond.

(Vorige berichten pagina 323/1 - 2007)

MALTA

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Maltezer regering verhoogt garantie op spaartegoeden

Evenals andere landen van de Europese Unie verhoogde Malta op 8 oktober 2008 de staatsgarantie op spaartegoeden van 20.000 tot 100.000 euro. Het betrof een voorzorgsmaatregel, zo maakte minister van Financiën Tonio Fenech duidelijk, want hij benadrukte dat de banken in Malta niet door dezelfde moeilijkheden als gevolg van de financiële crisis werden geplaagd als die in andere landen. Dit kwam doordat de banken in Malta vooral fondsen vergaarden via depositorekeningen, waar door de burgers in totaal 8,5 miljard euro op was gestort, en niet via leningen van andere banken.

Nederland

NATUUR EN MILIEU

Malta verbiedt jacht op trekvogels

Het voorlopige besluit van het Europese Hof van Justitie de jacht in Malta op trekvogels als tortelduiven en kwartels te verbieden, werd op 25 april 2008 door de regering van het land overgenomen. Het betrof soorten die vooral in de lente in Malta neerstreken als zij op weg waren naar Europa. Daar was de jacht op wilde vogels in de lente wettelijk verboden, terwijl deze in Malta een grote traditie had. Verwacht werd dat een definitief oordeel van het Hof twee tot drie jaar op zich zou laten wachten.
De tegenstellingen tussen voor- en tegenstanders van de jacht op trekvogels hadden in het verleden tot gewelddadige conflicten en vandalistische acties geleid.

(Vorige berichten pagina 196/1 e.v. - 2008)

NEDERLAND

BINNENLAND

Rotterdam eerste grote stad met allochtone burgemeester

Het Nederlandse kabinet benoemde op 31 oktober 2008 de zevenenveertigjarige Ahmed Aboutaleb tot burgemeester van Rotterdam. Hij was van Marokkaanse afkomst en daarmee de eerste allochtone burgemeester van een grote stad. Aboutaleb was sinds februari 2007 namens de Partij van de Arbeid (PvdA) staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. In Rotterdam nam hij de functie over van Ivo Opstelten van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie (VVD), die per 1 januari 2009 zou vertrekken. De voorbereidende vertrouwenscommissie gaf aan Aboutaleb de voorkeur boven oud-havenwethouder Wim van Sluis, kandidaat namens de grootste oppositiepartij in de Rotterdamse gemeenteraad, Leefbaar Rotterdam (LR). Binnen deze partij kwam verdeeldheid aan het licht tussen fractievoorzitter Ronald Sørensen en voormalig wethouder Marco Pastors, die lid was van de vertrouwenscommissie. Sørensen had irritatie gewekt bij enkele fractiegenoten door de dubbele nationaliteit van Aboutaleb te hekelen, hem een baantjesjager te noemen en aan te duiden als een vertegenwoordiger van een groep 'die in heel

Nederland en in Rotterdam problemen veroorzaakt'. Pastors meende daarentegen dat de nieuwe burgemeester op het punt van integratie dichter bij de LR-standpunten stond dan bij die van zijn eigen PvdA, waarin hij een wat hardere lijn vertegenwoordigde dan gemiddeld in die partij gebruikelijk was. Uiteindelijk verklaarde Sørensen dat zijn fractie Aboutaleb 'het voordeel van de twijfel' gaf. Overigens waren gegevens over de gedane voordrachten van tevoren in de media verschenen, hetgeen betekende dat één of meer leden van de vertrouwenscommissie de geheimhoudingsplicht had(den) overtreden. Dat gold in elk geval voor Pastors die details over de benoemingsprocedure op 20 oktober prijsgaf aan dagblad *NRC-Handelsblad*. Naar dit lekken, waar een boete van maximaal 18.500 euro op stond, zou nader onderzoek worden ingesteld.

PvdA oppermachtig in grote steden

Met de benoeming van Aboutaleb had de PvdA tien van de vijftien grote steden in Nederland in handen. Dat gold voor drie van de vier grootste, namelijk behalve Rotterdam ook Amsterdam en Utrecht. Alleen Den Haag had een VVD-burgemeester. De PvdA leverde in de overige elf grote steden zeven burgemeesters: in Breda, Eindhoven, Enschede, Groningen, Haarlem, Tilburg en Zaanstad. Vier anderen kwamen uit de VVD en één – in Nijmegen – uit Democraten 66 (D66). Sterk ondervertegenwoordigd was Nederlands grootste partij, het Christen-Democratisch Appèl (CDA). Haar eerste burgemeester op de lijst van grotere steden was Ton Rombouts uit Den Bosch, de achttiende gemeente van het land.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Vergaand staatsingrijpen moet financiële crisis helpen keren

De oorspronkelijk in de Verenigde Staten ontstane en zich naar grote delen van de wereld uitbreidende kredietcrisis ging in het najaar van 2008 ook aan Nederland niet voorbij. Hoewel de economische situatie gunstig afstak tegen die in een aantal andere Europese landen, waar zich de eerste tekenen van economische recessie voordeden, zag het Nederlandse kabinet zich op 31 oktober bij monde van minister-president Jan Peter Balkenende en minister van Financiën Wouter Bos genoodzaakt de bevolking voor te bereiden op mindere tijden. Zij hielden er rekening mee dat de economische groei, die nog in september bij de presentatie van de Rijksbegroting voor 2009 werd geraamd op 1,25 procent, kon dalen richting nul. Hoewel vooralsnog geen bezuinigingen nodig waren, werd duidelijk dat er geen ruimte meer was voor extra uitgaven.

Ontbrekend vertrouwen

De sombere voorspellingen leidden ertoe dat ook het vertrouwen in de economie van zowel consumenten als producenten sterk daalde. Uit cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) van 28 oktober 2008 bleek dat de index voor het consumentenvertrouwen in de eerste helft van de maand op -27 stond, tegen -22 een maand eerder. Door het verminderde vertrouwen aarzelden consumenten om grote aankopen te doen. De index voor het producentenvertrouwen liet eveneens een neergaande lijn zien: in september lag deze op – 0,5 en in de eerste helft van oktober op – 6,1. Dit laatste cijfer betekende de grootste maandelijkse afname sinds 1985, toen het producentenvertrouwen voor het eerst werd berekend. (Zodra het vertouwen met een 'min' werd aangegeven, betekende dit dat er meer mensen pessimistisch dan optimistisch waren.) Het gebrek aan vertrouwen speelde ook tussen financiële instellingen onderling, waarvan er een aantal in de problemen kwamen. Deze waren niet alleen een direct gevolg van de kredietcrisis maar door ontbrekend vertrouwen was er ook geen bereidheid meer om elkaar geld te lenen. Om deze reden besloot het kabinet op 13 oktober 2008 om zich garant te stellen voor leningen ter waarde van in totaal 200 miljard euro die financiële instellingen aangingen. Dit garantiefonds kreeg op 31 oktober de goedkeuring van eurocommissaris voor Mededinging Neelie Kroes, die moest oordelen of de maatregel paste in het zeer terughoudende beleid van de Europese Unie jegens staatssteun.

Bankverzekeraar Fortis genationaliseerd

De crisis uitte zich begin oktober in een voorlopig dieptepunt toen bank en verzekeringsmaatschappij Fortis nog slechts door nationalisatie van de ondergang gered kon worden. Op 28 september hadden de regeringen van Nederland, België en Luxemburg besloten om Fortis deels te nationaliseren. Bovendien zou de door Fortis overgenomen bank ABN AMRO weer verkocht worden. In Nederland kreeg de reddingsoperatie op 30 september grote steun in het parlement. De financiële injectie van 11,2 miljard euro – in ruil voor een minderheidsbelang van de overheid en de aanstelling van overheidscommissarissen – bleek echter onvoldoende. Er was nauwelijks positief effect te bemerken op de aandelenkoers. Ook het vertrouwen van klanten werd niet hersteld en velen van hen, vooral in België, haalden hun geld weg. Voorts diende zich na het afhaken van de ING Groep geen particuliere instelling meer aan die ABN AMRO wilde overnemen.

Zowel de president van De Nederlandsche Bank (DNB) Nout Wellink als president Jean-Claude Trichet van de Europese Centrale Bank (ECB) waarschuwden voor de grote economische gevolgen van een Fortis-faillissement. Daarop vertrokken premier Balkenende, minister Bos en Wellink op 2 oktober naar Brussel waar zij overleg voerden met hun Belgische ambtgenoten Yves Leterme, Didier Reynders en Guy Quaden. Een dag later maakte de Nederlandse afvaardiging per persconferentie bekend dat de staat de Nederlandse delen van Fortis Bank, van de verzekeringstak van Fortis en van ABN AMRO – waar in totaal zo'n 45.000 mensen werkten – had gekocht voor 16,8 miljard euro. België behield de rest van het concern. De ingreep was bedoeld als tijdelijke maatregel: wanneer de rust op de financiële markten terugkeerde, zouden de instellingen weer worden geprivatiseerd. De onderhandelingen waren met veel geheimhouding omgeven om onvoorspelbare reacties op de markt te voorkomen. Ook de Tweede Kamer werd pas achteraf ingelicht en het kabinet kreeg voor haar eigenmachtig optreden op 8 oktober het fiat van de volksvertegenwoordiging vanwege de noodzaak tot acuut ingrijpen.

Het kabinet droeg twee personen voor die namens de overheid plaats zouden nemen in het bestuur van Fortis Nederland. Het waren Michael Enthoven en Erik van de Merwe, beiden 57 jaar oud, die de functie op zich zouden nemen van commissaris en president-commissaris.

Het VSBfonds was door omvangrijke beleggingen in Fortis waarschijnlijk de helft van het vermogen kwijt. Het ging om een totaalbedrag van 1,23 miljard euro. Het fonds was een grote sponsor van maatschappelijke

projecten in vooral de sector kunst en cultuur en gaf in 2007 60 miljoen euro uit aan 2.400 projecten.

Faillissement IJslandse bank dupeert vele spaarders

De Nederlandse overheid besloot eveneens drastisch in te grijpen om een ander probleem het hoofd te bieden: het dreigend verlies van spaargelden.
Op 6 oktober werden wereldwijd alle spaartegoeden van de IJslandse internetspaarbank Icesave door moederbedrijf Landsbanki bevroren en werden in Nederland geen financiële transacties meer doorgevoerd. Icesave was sinds vier maanden actief op de Nederlandse markt en trok spaarders aan door een rente te bieden die hoger lag dan die bij Nederlandse banken. In Nederland ging het om tussen de 1,6 miljard en 1,7 miljard euro van zo'n honderdtwintigduizend mensen.
Op 11 oktober sloot Nederland een akkoord met IJsland waarin dat land zich verplichtte de eerste 20.887 euro per spaarder te garanderen. Vanwege de ontbrekende kredietwaardigheid van de IJslandse banken verstrekte het kabinet een lening aan IJsland zodat het deze belofte kon nakomen. Omdat Nederland op 7 oktober had besloten tot een garantiedrempel van 100.000 euro, werden tegoeden van Nederlandse Icesaveklanten tot aan dit bedrag gegarandeerd. Volgens minister Bos konden zij er daardoor op rekenen hun geld terug te krijgen. Zij hadden gemiddeld 13.333 euro uitstaan bij Icesave.

Financiële sector gesteund met 20 miljard

De Nederlandse staat stelde op 9 oktober per direct 20 miljard euro beschikbaar voor de Nederlandse financiële sector. Het kapitaal kon worden verstrekt aan bank- en verzekeringsbedrijven die fundamenteel gezond en levensvatbaar waren. Voorwaarde was dat de marktwerking er zo min mogelijk door werd verstoord en de financiële risico's voor de overheid beperkt bleven. Ook konden de financiële instellingen worden verplicht om de bedragen later (deels) terug te betalen.
Direct resultaat had het besluit niet. De Amsterdamse AEX-index werd op 10 oktober, met de andere beurzen in de Verenigde Staten, Europa en Azië, mee omlaag getrokken.

ING-bank krijgt kapitaalinjectie

De ING Groep was de eerste Nederlandse financiële instelling die gebruik maakte van een deel van de toegezegde 20 miljard euro. De bankverzekeraar, met wereldwijd meer dan 75 miljoen klanten, circa 124.000 werknemers en eigenaar van onder andere de Postbank en verzekeraar Nationale Nederlanden (NN), was hard getroffen. Het concern verwachtte in het derde kwartaal 500 miljoen euro verlies, tegen 1,9 miljard euro nettowinst in het tweede kwartaal. Op de beurs sloot ING de 17de oktober af met een verlies van ruim 27 procent.
Twee dagen later kondigden Bos en Wellink een kapitaalinjectie van 10 miljard euro voor ING aan. Het geld was bedoeld om het kernkapitaal van het bedrijf te versterken (5 miljard), de verzekeringspoot te verstevigen (2 miljard) en de verhouding tussen schuld en aandelenkapitaal te verbeteren (3 miljard). Op 20 oktober steeg de beurskoers van ING met 23 procent.
De Staat zou twee commissarissen krijgen bij ING, die vetorecht hadden bij grote overnames en investeringen, belangrijke beslissingen over het uitstaande kapitaal en veranderingen in de beloningsregeling.

Kabinet komt kleine en middelgrote bedrijven te hulp

Minister Maria van der Hoeven van Economische Zaken kondigde op 20 oktober aan kleine en middelgrote bedrijven te zullen ondersteunen die door de kredietcrisis moeilijker geld bij banken konden lenen. De minister besloot daartoe na een spoedoverleg met Nederlandse ondernemersorganisaties.
De kredietregeling, waarvoor ca. 750 miljoen euro beschikbaar was, betekende dat de overheid voor bedrijven met maximaal 250 werknemers garant zou staan tot een bedrag van 1,5 miljoen euro. Het ging in totaal om zo'n zevenhonderdduizend bedrijven met rond de vier miljoen werknemers. Voor startende ondernemers kwam een kredietgarantie tot 200.000 euro.

Afnemende reserves pensioenfondsen

De dalende aandelenkoersen hadden ook grote gevolgen voor de reserves van pensioenfondsen. In het derde kwartaal hadden zij een verlies van 10 procent of meer te incasseren gehad op hun aandelen en de koersen bleven dalen. Door de dalende rente werden tevens de pensioenverplichtingen duurder, waardoor inkomensschade voor gepensioneerden in het volgende jaar reëel werd.
Pensioenfondsen waren verplicht een dekkingsgraad – de verhouding tussen pensioenverplichtingen en de waarde van de beleggingen – aan te houden van 105 procent. Problemen ontstonden indien die verplichtingen groter waren dan de beleggingswaarde. De dekkingsgraad was in de loop van oktober gedaald tot 109 procent, tegenover nog 136 procent in juni. Een deel van de fondsen was intussen onder de 105 procent gezakt.

Beloningen aan banden gelegd

Na de financiële steun aan de ING Groep werd duidelijk dat het bedrijf zijn beloningsbeleid zou heroverwegen, voor 2008 zou afzien van bonussen voor bestuurders en vertrekpremies zou beperken tot maximaal één jaarsalaris. Voor overheidsbedrijven gold dat het kabinet, mede tegen de achtergrond van de grote maatschappelijke weerstand tegen exorbitante beloningen, dergelijke regels dwingend kon voorschrijven vanuit een machtspositie als aandeelhouder. Het nam op 24 oktober het besluit om grenzen te stellen aan topsalarissen in deze bedrijven, hetgeen neerkwam op een verlaging met enkele tientallen procenten. Daarbij gold de regel dat hoe meer de betreffende onderneming als een publieke onderneming kon gelden, des te strenger de eisen ten aanzien van het maximum waren. Het ging om vijftien bedrijven, waarvoor deels het ministerssalaris van 176.000 euro maximaal en deels een plafond van 350.000 euro richtlijn zou zijn. Het maximum kon hoger uitvallen bij ondernemingen die werkten in een 'competitieve omgeving', zoals Schiphol of het Havenbedrijf Rotterdam.

Financiële injectie voor verzekeraar Aegon

Op 27 oktober werd een overeenkomst met Verzekeraar Aegon van kracht voor een financiële injectie door de Nederlandse overheid van 3 miljard euro, op dezelfde voorwaarden waaronder ING werd gesteund. Er kwamen ook hier twee overheidscommissarissen. Het bedrijf zou voor 2008 afzien van bonussen en de maximumvertrekpremie stellen op één jaarsalaris.

Nederland

Aegon, vooral actief in levens- en pensioenverzekeringen en met wereldwijd ruim 31.000 werknemers, werd beschouwd als een gezond bedrijf, maar kon steeds moeilijker geld aantrekken van banken en beleggers. Het derde kwartaal leed het een nettoverlies van 350 miljoen euro, tegenover een winst van 276 miljoen in het voorgaande kwartaal. Ook dat laatste bedrag betekende al meer dan een halvering in vergelijking met dezelfde periode in 2007. Het eigen vermogen van 9,4 miljard euro aan het eind van het derde kwartaal 2008 was 2,2 miljard minder dan drie maanden eerder.

Financiële crisis en vrijemarkteconomie

De crisis werd door sommigen geweten aan een te ver doorgeschoten vrije markt, zo zelfs dat hier en daar de naam weer opdook van Karl Marx als grondlegger van een niet-kapitalistische economie. De grootste oppositiepartij in het Nederlandse parlement, de Socialistische Partij (SP), hekelde het 'marktfundamentalisme' en presenteerde als enige partij een alternatief plan om vat te krijgen op de oncontroleerbare geldstromen waarop niemand meer werkelijk greep leek te hebben. Fractievoorzitter Agnes Kant en financieel woordvoerder Ewout Irrgang kwamen daartoe op 27 oktober met een dertigtal voorstellen voor hervorming van het financieel-economisch systeem.
Enkele punten uit het programma waren:
- Via een wettelijke regeling dient de overheid de bevoegdheid te krijgen financiële instellingen die in de problemen komen zo lang als wenselijk en nodig is te nationaliseren;
• De macht van de aandeelhouders, die teveel uit zijn op kortetermijnwinst, moet ingeperkt worden;
• Er moet scherper toezicht komen op speculatie, marktmanipulatie en beloningsbeleid;
• Prestatiebeloningen voor topbestuurders van grote ondernemingen in de vorm van bonussen, aandelen en opties moeten binnen en buiten de financiële sector worden afgeschaft.

JUSTITIE

Gerechtshof legt straffen tot negen jaar op wegens terrorisme

Het gerechtshof in Den Haag veroordeelde op 2 oktober 2008 in hoger beroep vier personen tot gevangenisstraffen tot negen jaar wegens lidmaatschap van een terroristische organisatie, het voorbereiden van aanslagen op politici, het rekruteren van mensen voor de gewapende strijd in naam van de islam en het bezit van zware vuurwapens. Zij maakten volgens het gerechtshof deel uit van een criminele organisatie die kon worden beschouwd als voortzetting van het netwerk rond Mohammed B. Deze vermoordde in november 2004 cineast Theo van Gogh en zat daarvoor een levenslange gevangenisstraf uit. De opgelegde straffen bedroegen negen, acht, zes en vier jaar cel. Een vijfde verdachte kreeg drie maanden wegens vuurwapenbezit zonder terroristisch oogmerk.
In deze zaak was officier van justitie Koos Plooy er door de advocaten van de verdachten van beschuldigd dat hij opzettelijk ontlastende passages uit getuigenverklaringen had geschrapt. In augustus 2008 had hij toegegeven te hebben ingestemd met het verwijderen van de betreffende passages. Volgens het hof was er echter geen opzet in het spel en kon een en ander nu in hoger beroep worden rechtgezet.

Meervoudige moordzaak rond verpleegkundige Lucia de B. heropend

De Hoge Raad oordeelde op 7 oktober 2008 dat de veroordeling tot levenslang van verpleegkundige Lucia de B. moest worden herzien omdat belangrijk nieuw bewijsmateriaal boven tafel was gekomen. Na een gang langs diverse rechtbanken was zij in juli 2006 uiteindelijk tot levenslang veroordeeld wegens zevenvoudige moord en drie pogingen tot moord. Zij zou in het Juliana Kinderziekenhuis (JKZ) in Den Haag, waar zij als verpleegster werkzaam was, een baby hebben vergiftigd met het hartmedicijn digoxine. In combinatie met een hoog sterftecijfer tijdens haar diensten en belastend materiaal uit haar dagboeken, werd zij ook schuldig bevonden aan de andere sterfgevallen.
Het belangrijkste gegeven dat de bewijsvoering onderuit haalde, was de vaststelling van internist-toxicoloog Jan Meulenbelt dat het overlijden van de baby hoogst waarschijnlijk een natuurlijke oorzaak had. Omdat gewerkt was met een 'schakelbewijs' – de schuldigverklaring in de andere zaken was op deze ene zaak gebaseerd – kwamen alle aanklachten op losse schroeven te staan. De sterke twijfels hadden op 2 april 2008 al geleid tot strafonderbreking voor Lucia de B. De zaak zou nu opnieuw worden behandeld door het gerechtshof in Arnhem. De kennelijke gerechtelijke dwaling in deze zaak stond niet op zichzelf. Ook bij andere processen waren twijfels gerezen, hetgeen in 2006 had geleid tot instelling door het College van procureurs-generaal van de Commissie Evaluatie Afgesloten Strafzaken (CEAS).

Proces tegen vermeende strijders Koerdische beweging stopgezet

De rechtbank in Den Bosch verklaarde op 8 oktober 2008 het Openbaar Ministerie (OM) niet-ontvankelijk in de zaak tegen zestien personen die strijders zouden zijn van de Turkse afscheidingsbeweging Arbeiderspartij van Koerdistan (PKK). Zij maakten deel uit van een groep van 39 die in 2004 was aangehouden op een kampeerboerderij in het Brabantse Liempde, dat een trainingskamp zou zijn voor de PKK. Een groot aantal zaken was intussen geseponeerd. Het OM had de zestien die nu vrijkwamen, ervan beschuldigd te behoren tot een criminele organisatie met terroristisch oogmerk.
De rechtbank meende dat een eerlijk proces niet mogelijk was omdat belangrijke getuigen in Turkije niet konden worden gehoord in aanwezigheid van Nederlandse advocaten. Zij werden door Turkije niet toegelaten tot de getuigenverhoren. Het OM legde zich bij deze conclusie neer en aanvaardde daarmee dat de zaak ten einde was.

Ruim veertien jaar cel voor hoofdverdachten liquidatie

De twee belangrijkste verdachten van de moord op de Amsterdamse kroegbaas Thomas van der Bijl werden op 27 oktober 2008 beiden veroordeeld tot een gevangenisstraf van 14,5 jaar. Het betrof Dwight S. (28) en Remy H. (23), van wie de eerste op 20 april 2006 bekend had de dodelijke schoten op Van der Bijl te hebben gelost. Van der Bijl was een bekende in de Amsterdamse onderwereld en werd uit de weg geruimd omdat hij bereid zou zijn te getuigen in de strafzaak tegen topcrimineel Willem Holleeder.
Het Openbaar Ministerie (OM) had tegen de beide mannen, die een bekentenis hadden afgelegd, zestien jaar geëist. Twee andere betrokkenen kregen 4,5 jaar respectievelijk 109 dagen celstraf opgelegd wegens

het leveren van het moordwapen en de vluchtauto. Tegen hen was vijf en drie jaar geëist. Opdrachtgever van de moord zou Fred R. zijn geweest, die in januari 2009 terecht zou moeten staan.
De veroordeling van de groep daders was een van de weinige resultaten die het OM tot dan toe had geboekt in de strijd tegen de onderwereld. Daar had sinds de jaren negentig van de twintigste eeuw een golf van liquidaties plaatsgevonden.

GEZONDHEID EN ZORG

Gezondheidsraad adviseert suppletie vitamine D

In het tweede in een serie van vier adviezen bepleitte de Gezondheidsraad op 30 september 2008 voor het gebruik van extra vitamine D door groepen die tekorten hadden aan deze microvoedingsstof. Deze werden veroorzaakt doordat de normale voeding daar onvoldoende in voorzag of door het niet genoeg buitenshuis komen daar zonlicht de belangrijkste bron van deze vitamine is. In *Naar een toereikende inname van vitamine D* stelde de Raad vast dat de tekorten vooral optraden bij ouderen, mensen met een donkere huid, zwangere vrouwen, gesluierde vrouwen, kinderen en ouderen in verpleeg- en verzorgingstehuizen. Voor deze risicogroepen zou suppletie bovenop de voeding nodig zijn. Vitamine D is onder meer nodig voor een gezonde botopbouw en tekorten worden met het ontstaan van verscheidene ernstige ziektes in verband gebracht. Tegelijkertijd publiceerde de Gezondheidsraad ook *Naar behoud van een optimale jodiuminname*. De inname van deze eveneens noodzakelijke stof, vooral voor de productie van schildklierhormonen, bleek in Nederland goed te zijn. Dat was vooral te verklaren door de toevoeging van bakkerszout aan brood, dat in ongeveer de helft van de jodiuminname voorzag.
Het eerste rapport van de Gezondheidsraad verscheen op 21 februari en handelde over foliumzuur. Het vierde rapport zou gaan over vitamine A.

Vrijspraak voor huisarts die palliatieve sedatie toepaste

Het gerechtshof in Arnhem ontsloeg op 1 oktober 2008 huisarts Jaap Wolff uit het Gelderse Neede van rechtsvervolging in een zaak rond palliatieve sedatie. Dat betekent het door toediening van slaapmedicatie opzettelijk verlagen van het bewustzijn van een patiënt in de laatste levensfase, waarna uiteindelijk de dood intreedt. Het hof bevestigde een uitspraak van januari door de rechtbank in Almelo, die eveneens tot vrijspraak had besloten. Het Openbaar Ministerie (OM) ging echter tegen deze uitspraak in beroep. Wolff had in maart 2005 zijn terminaal zieke, eennennegentigjarige moeder en tevens zijn patiënte de medicatie toegediend. Daarop had Verpleeghuis Het Wiedenbroek in Haaksbergen, waar zij werd verpleegd, aangifte gedaan en was de arts twee dagen gevangengezet. Het gerechtshof oordeelde echter dat er geen reden voor vervolging was omdat Wolff had gehandeld volgens de richtlijn voor palliatieve sedatie. Deze was opgesteld door de Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst (KNMG), in overleg met het OM. Volgens de advocaat van Wolff, Cees Korvinus, betekende de vrijspraak dat deze richtlijn in het vervolg als juridisch geldig werd erkend.

NATUUR EN MILIEU

Akkoord overheid en energiebedrijven over duurzame energie

Op 28 oktober 2008 werd een convenant afgesloten tussen overheid en energiebedrijven om samen te werken in het streven naar schonere kolencentrales, meer windenergie en geavanceerdere elektriciteitsnetten. Het akkoord werd getekend in het kader van de regeringsdoelstelling op het gebied van klimaat en energie voor de periode tot 2020. Energiebedrijf Eneco, dat onder meer investeerde in windenergie, ondertekende het akkoord niet. Het vond de afspraken te vrijblijvend, in het bijzonder omdat de eisen die werden gesteld aan nieuwe kolencentrales onvoldoende 'hard' waren.
Het kabinet streefde voor 2020 naar een aandeel van 20 procent duurzame energie in het totale verbruik en wilde dat de uitstoot van CO2, gerekend vanaf 1990, dan 30 procent lager zou liggen. Bovendien zou Nederland per jaar 2 procent moeten besparen op energieverbruik. De energiebedrijven zouden met een programma komen voor windenergie op de Noordzee, waarvoor de overheid de windparklocaties uiterlijk in 2010 moest hebben vastgesteld. Daarnaast werden projecten gestart voor de opvang en ondergronds opslag van CO2 afkomstig van kolencentrales. De opslag kon mogelijk plaatsvinden op ongebruikte gasvelden.

BUITENLANDSE ZAKEN

Ontwikkelingssamenwerking met Afrika ter discussie

De Tweede Kamer besprak op 22 oktober 2008 het rapport *Het Nederlandse Afrikabeleid 1998-2006. Evaluatie van de bilaterale samenwerking*, dat haar op 8 februari was aangeboden door de Inspectie Ontwikkelingssamenwerking en Beleidsevaluatie (IOB). Deze ressorteerde onder de afdeling Ontwikkelingssamenwerking van het ministerie van Buitenlandse Zaken, hetgeen het des te opvallender maakte dat het onderzoek een weinig florissant beeld schetste van de resultaten van de hulpinspanningen. De belangrijkste conclusies betroffen de algemene begrotingssteun (geld dat naar eigen inzicht besteed kon worden), de sectorsteun (geld voor bijvoorbeeld onderwijs of gezondheidszorg), de rol van de landbouw en die van schuldkwijtschelding:
• De invloed van begrotingssteun op de economische groei en de verbetering van de inkomenspositie van de armen in de Afrikaanse landen is niet aangetoond;
• Het succes van sectorsteun wordt in de meeste gevallen belemmerd door het ontbreken van goed bestuur en door corruptie in de betreffende landen;
• Nederland heeft de steun aan de Afrikaanse landbouw verwaarloosd;
• Kwijtschelding van schulden is niet aantoonbaar relevant voor de ontwikkeling van de partnerlanden en is zelfs ten koste gegaan van armoedebestrijding.

In voornoemde periode ging er 5,8 miljard euro naar Afrikaanse landen. Dat gebeurde onder verantwoordelijkheid van de achtereenvolgende ministers Jan Pronk, Eveline Herfkens en Agnes van Ardenne. Arend Jan Boekestijn, kamerlid voor de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie (VVD), maakte zich tijdens het debat tot belangrijkste woordvoerder van de kritiek. Hij maakte bezwaar tegen de begrotingssteun omdat die in verkeerde handen kwam en daarmee corrupte regimes in het zadel hield. Ook stelde hij dat ongeveer de helft van de ontwikkelingsgelden voor Afrika had geleid tot machtsbestendiging en hulpverslaving.

(Vorige berichten pagina 559/3 - 2008)

NOORWEGEN

BINNENLAND

Noorse minister van Olie en Energie treedt af

De Noorse premier Jens Stoltenberg maakte op 20 juni 2008 enkele wijzigingen bekend in de samenstelling van zijn kabinet. Aanleiding was het aftreden, een dag eerder, van de minister van Olie en Energie Aslaug Haga. Deze was tevens leider van de Centrumpartij (Sp), een van de drie coalitiepartijen. Haga was in opspraak gekomen door betrokkenheid bij een aantal als verdacht aangemerkte onroerendgoedtransacties, hetgeen ze aanvankelijk niet had willen toegeven. Officieel trad ze af om gezondheidsredenen. De post van Haga werd overgenomen door minister van Voedsel en Landbouw Terje Riis Johansen, die op zijn beurt vervangen werd door nieuwkomer Lars Peder Brekk. De laatste zou tevens tijdelijk het leiderschap van de Sp op zich nemen.

Meer dan twintig gewonden bij aanval op Noors asielzoekerscentrum

Een groep van rond de veertig personen, gewapend met ijzeren staven, messen en machetes, viel op 24 juli 2008 het ca. zestig kilometer ten zuiden van de hoofdstad Oslo gelegen asielzoekerscentrum Nordbybraaten aan. Er vielen 23 gewonden, die allen van Koerdische afkomst waren. De politie arresteerde vijf Tsjetsjenen tussen de 25 en 35 jaar oud die zelf niet in het centrum woonden. De geweldsuitbarsting werd in verband gebracht met de spanningen die er in het centrum bestonden tussen Tsjetsjenen en Koerden.

Noorse asielwetgeving strenger

De regering van Noorwegen maakte op 3 september 2008 bekend dat er strengere regels gingen gelden voor mensen die in het land asiel aanvroegen. In het vervolg zou dat niet meer worden verleend op basis van geografische criteria – de veiligheidssituatie in het gebied van herkomst – maar zouden de omstandigheden van elk individu afzonderlijk worden bekeken. Daarnaast werd het voor een vluchteling moeilijker familieleden over te laten komen. Uitzonderingen daargelaten, werd hereniging pas mogelijk na vier jaar werk of studie in Noorwegen. Een van de coalitiepartners in de centrumlinkse regering, de Socialistische Linkse Partij (SV), had zich tegen deze laatste beleidswijziging uitgesproken.
In de eerste acht maanden van 2008 hadden zich rond de achtduizend asielzoekers gemeld, meer dan een verdubbeling in vergelijking met dezelfde periode het jaar daarvoor. Toen stond dat aantal op 3.422. De meeste vluchtelingen kwamen uit Afghanistan, Eritrea, Irak, Rusland en Somalië. Overigens werd al z'n 60 procent van de aanvragen afgewezen.

Vertrouwelijke gegevens belastingbetalers door fout openbaar geworden

'Zeer ernstig' – zo omschreef minister van Financiën Kristin Halvorsen het openbaar worden van belastinggegevens van miljoenen Noren als gevolg van een fout van de belastingautoriteiten. Deze maakten zelf op 17 september 2008 bekend dat zij per abuis CD-roms met belastingaangiften over 2006 van bijna 4 miljoen mensen – op een inwoneraantal van ca. 4,6 miljoen – naar kranten, radio- en televisiestations hadden gestuurd. Tot de vertrouwelijke privé-informatie behoorde onder meer het persoonsnummer dat kon worden gebruikt voor bijvoorbeeld een adreswijziging of de aankoop van producten. Misbruik was echter niet zo gemakkelijk omdat de documenten alleen met een geheime code geopend konden worden.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Noorwegen wapent zich tegen kredietcrisis

Noorwegen bleek in het najaar van 2008 risico's te ondervinden van de internationale financiële crisis. De krachtige en sterk groeiende economie van het land leek vooralsnog beter bestand tegen de gevolgen van de crisis dan die in veel andere landen. Toch waren maatregelen noodzakelijk.

Noorse tak van IJslandse Kaupthingbank onder staatscontrole

Het ministerie van Financiën maakte op 12 oktober bekend dat de Noorse tak van de IJslandse Kaupthing-bank onder staatscontrole werd geplaatst. Drie dagen eerder had de bank al laten weten betalingen en geldopnames te moeten opschorten. Dat was op dezelfde dag, 9 okober, dat in IJsland zelf Kaupthing werd genationaliseerd, omdat deze als gevolg van de financiële crisis op de rand van faillissement stond. Minister van Financiën Kristin Halvorsen verzekerde dat de staat in zou staan voor de spaartegoeden van Noorse klanten van Kaupthing.

Uitgifte staatsobligaties

Minister Halvorsen maakte op 12 oktober het voornemen bekend tot het uitgeven van staatsobligaties tot een bedrag van 350 miljard Noorse kronen (ca. 41 miljard euro) met ingang van 1 november. Banken zouden vanaf die datum in staat worden gesteld om een deel van hun niet-risicovolle hypotheken om te zetten in deze obligaties. Deze zouden voor een periode van drie jaar uitbetaalbaar zijn. Met de maatregel werd beoogd de liquiditeit te verhogen en leningen tussen banken onderling te vergemakkelijken. Premier Jens Stoltenberg becommentarieerde de maatregel met de opmerking dat Noorwegen gevaar liep door de kredietcrisis. Tegelijkertijd benadrukte hij echter dat het land er veel beter aan toe was dan veel andere staten vanwege zijn begrotingsoverschot en de lage werkloosheid.
Op 24 oktober ging het Noorse parlement unaniem akkoord met het regeringsvoorstel. Diezelfde dag lieten de aandelenkoersen op de beurs van Oslo een waardedaling zien van meer dan 9 procent.

Renteverlaging

De Noorse centrale bank verlaagde op 29 oktober de basisrente ingaande de volgende dag met een half procentpunt tot 4,75 procent. Dat gebeurde voor de tweede maal in twee weken. De eerdere renteverlaging van 15 oktober was de eerste die werd doorgevoerd sinds 2004. Sinds juni 2005 was juist tot zestien maal toe de rente verhoogd om oververhitting van de sterk groeiende economie te voorkomen. De daarmee gepaard gaande inflatie was nog altijd stijgende en bereikte in september 2008 een niveau van 5,3 procent, hetgeen het hoogste was in twintig jaar.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Staking in onderwijs en gezondheidszorg beëindigd

Op 4 juni 2008 kwam in Noorwegen een

einde aan een staking door leraren, kinderopvang- en gezondheidswerkers, die op 26 mei was begonnen. Hun werkgevers bleken uiteindelijk bereid tegemoet te komen aan hun eis voor een eerlijker salarisverdeling tussen de verschillende categorieën personeel. Dat gebeurde onder druk van de aankondiging dat de stakingen zich nog verder zouden uitbreiden dan op 3 juni al het geval was. Toen hadden meer dan elfduizend mensen het werk neergelegd en bleven sommige scholen en kinderopvangcentra gesloten.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Homoseksuelen in Noorwegen kunnen vanaf 2009 trouwen

Het Noorse parlement, de Storting, ging in juni 2008 akkoord met de invoering van een 'gender-neutraal' huwelijk waardoor homoseksuele paren dezelfde rechten zouden krijgen als heteroparen. Het betekende dat zij vanaf 2009 konden trouwen, kinderen adopteren en kunstmatige inseminatie ondergaan. Bovendien werd het kerkelijke gemeenten mogelijk gemaakt om een huwelijksinzegening te voltrekken, zij het dat zij daartoe niet verplicht werden gesteld. De wetgeving verving de oude regeling uit 1993 op basis waarvan homoseksuelen een samenlevingscontract konden sluiten, met een deels gelijke status als die van het huwelijk.
Het Lagerhuis van het parlement, de Odelsting, ging op 11 juni akkoord met een stemverhouding van 84 tegen 41 en op 17 juni lag in het Hogerhuis, de Lagting, de stemverhouding op 23-17. Tegen het wetsvoorstel stemden de leden van de Christelijke Volkspartij (KrF) en de extreemrechtse Vooruitgangspartij (FrP), de op één na grootste partij van Noorwegen.

(Vorige berichten pagina 323/1 - 2008)

OOSTENRIJK

BINNENLAND

Nieuwe leider van de Groenen

Alexander van der Bellen (64), leider van de Oostenrijkse Groenen, deelde op 3 oktober 2008 mee dat hij aftrad na de voor zijn partij teleurstellend verlopen parlementsverkiezingen van 28 september. De plaatsvervangend leider, Eva Glawischnig (39), volgde hem op. Van der Bellen, die de Groenen elf jaar leidde, zou lid van het parlement blijven.

Sociaaldemocraat Faymann zal nieuwe regering vormen

President Heinz Fischer gaf op 8 oktober 2008 aan Werner Faymann, leider van de Socialistische Partij Oostenrijk (SPÖ), de opdracht om een nieuwe regering te vormen. Diens partij was bij de verkiezingen van 28 september de grootste gebleven. Na zijn ontmoeting met de president zei Faymann dat hij een nieuwe coalitie met de conservatieve Oostenrijkse Volkspartij (ÖVP) beoogde.

Extreemrechts politicus Jörg Haider komt om bij auto-ongeluk

De controversiële extreemrechtse leider Jörg Haider vond in de vroege ochtend van 11 oktober 2008 in de buurt van de Karinthische hoofdstad Klagenfurt de dood door een botsing met zijn auto tegen een betonnen paal. Hij reed met een snelheid van 142 kilometer per uur, meer dan het dubbele van de toegestane 70 kilometer. Hij had vier maal de toegestane hoeveelheid alcohol in zijn bloed. Haider, gouverneur van de provincie Karinthië, werd 58 jaar.
Oostenrijk beleefde op 18 oktober feitelijk een staatsbegrafenis middels een ceremonie die werd bijgewoond door duizenden van zijn aanhangers en de hoogste autoriteiten van het land. De begrafenisplechtigheid in Klagenfurt werd live op de staatstelevisie uitgezonden en werd bijgewoond door onder anderen president Heinz Fischer en kanselier Alfred Gusenbauer.
Naar schatting 25.000 rouwenden, van wie velen gekleed in de traditionele Karinthische klederdracht waarin Haider werd begraven, zagen de kist, die was bedekt met kransen met rode rozen en was geplaatst op een geweerwagen, door de straten rijden. Op het centrale plein vond een officiële ceremonie plaats. Zes soldaten hielden de wacht bij de kist, terwijl er toespraken werden gehouden. Kanselier Gusenbauer, een politieke vijand van Haider zoals vele van de aanwezige toppolitici, zei: 'Hij was een buitengewone man, in staat om zowel enthousiasme als afwijzing op te wekken.'
Vrees dat de ceremonie door neonazi's zou worden gebruikt, bleek ongegrond. Delegaties van extreemrechtse politieke groeperingen bleven op de achtergrond.

Jörg Haider, extreemrechts politiek leider

Jörg Haider overleed op 11 oktober 2008 in Lambichl, even ten zuiden van de Karinthische hoofdstad Klagenfurt. De charismatische extreemrechtse leider werd op 26 januari 1950 geboren in Bad Goisern in de Oostenrijkse provincie Opper-Oostenrijk. Haider studeerde rechten in Wenen en trad in 1976 toe tot de van oorsprong liberale Vrijheidspartij Oostenrijk (FPÖ), die zich onder diens invloed in extreemrechtse richting zou ontwikkelen. In 1986 werd hij leider van die partij. Hij erfde een landgoed in Karinthië en werd gouverneur (Landeshauptmann) van die provincie in 1989. Hij was in 1991 gedwongen die functie neer te leggen nadat hij de werkgelegenheidspolitiek van de nazi's had geprezen. Hij werd als gouverneur echter herkozen in 1999 en 2004.
Toen de FPÖ in 2000 op landelijk niveau een coalitie aanging met de Oostenrijkse Volkspartij (ÖVP), legde Haider het leiderschap van de FPÖ neer. Maar hij bleef in deze partij een sleutelrol spelen. In 2005 richtte hij echter, na een scheuring in de FPÖ, een nieuwe extreemrechtse partij op, het Verbond voor de Toekomst van Oostenrijk (BZÖ). Met deze partij behaalde hij bij de parlementsverkiezingen van 28 september 2008 10,7 procent van de stemmen.
Haider sprak graag vergoelijkend over het naziregime, waaraan zijn ouders actief hadden deelgenomen. Ooit vergeleek hij de deportatie van joden door de nazi's met de verdrijving na de oorlog van Sudeten-Duitsers uit het toenmalige Tsjechoslowakije.
Haider liet een vrouw en twee dochters achter.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Maatregelen ter bestrijding financiële crisis

Op 8 oktober 2008 werd bekend dat de Oostenrijkse regering alle persoonlijke banktegoeden garandeerde. 'De garantie is onbeperkt', aldus kanselier Alfred Gusenbauer. Het kabinet kondigde ook steun aan voor de grootste banken van het land. Daarnaast werd 'short selling' verboden. Dit was een vorm van handel waarbij beleggers aandelen verkochten die zij nog niet bezaten, om winst te maken dankzij verwachte koersdalingen. Het was onder meer dit soort handel dat tot de internationale financiële crisis had geleid.

Banken redden collega-bank Constantia

Op 17 oktober deelde de Oostenrijkse regering mee dat de door de financiële crisis ge-

troffen particuliere bank Constantia gered zou worden door vijf andere banken en de centrale bank. Die zouden respectievelijk 400 miljoen en 50 miljoen euro overmaken. 'Constantia had serieuze liquiditeitsproblemen', zo verklaarde een autoriteit van de Oostenrijkse effectenbeurs tegenover persbureau *Agence France Presse* (AFP). De Oostenrijkse pers had bericht dat klanten tegoeden van deze bank haalden.

Reddingsplan van de regering van 100 miljard euro

Het Oostenrijkse parlement ging op 20 oktober akkoord met een pakket van maatregelen ter ondersteuning van de banksector. Met het plan was een bedrag gemoeid van 100 miljard euro. De regering wilde leningen garanderen tot een bedrag van 75 miljard euro en bestemde 15 miljard euro voor het injecteren van geld in banken. Nog eens 10 miljard was bedoeld om de spaartegoeden van individuele personen te garanderen.
Kanselier Alfred Gusenbauer zei in het parlement dat het geld aan de banken niet geschonken zou worden, maar geleend. De spaardeposito's van individuen zouden volledig beschermd zijn tot 31 december 2009. Daarna zou de staat een garantie geven van 100.000 euro per rekening. Vóór deze nieuwe regelgeving was 20.000 euro per rekening beschermd.

Erste Bank krijgt staatssteun

De Erste Bank maakte op 30 oktober 2008 gebruik van het ondersteuningsprogramma van de regering. Oostenrijks op één na grootste bank nam 2,7 miljard euro op teneinde haar financiële positie te versterken. De deelneming van de staat zou gaan in de vorm van effecten (zonder stemrecht) die na vijf jaar zouden worden ingelost. De bank ging een vaste rente betalen van 8 procent.

Topman Andreas Treichl zei dat de bank niet in de problemen was: 'Wij zijn fundamenteel gezond en nemen deze stap om de Erste Bank beter toe te rusten voor moeilijker economische omstandigheden.' Een van de voorwaarden voor staatssteun was dat de bank in de volgende drie jaren tenminste 3 miljard euro krediet zou geven aan commerciële klanten en kleinhandelaren. Treichl gaf aan dat hij en zijn medebestuursleden in 2008 zouden afzien van bonussen.

Luchtvaartmaatschappij Austrian Airlines rijp gemaakt voor verkoop

De Oostenrijkse regering trok op 29 oktober 2008 een bedrag van 500 miljoen euro uit voor steun aan de noodlijdende nationale luchtvaartmaatschappij Austrian Airlines (AA), teneinde dit bedrijf rijp te maken voor verkoop. De enige potentiële koper die tot dan toe bereid was een bindend bod uit te brengen, de Duitse luchtvaartmaatschappij Lufthansa, zou hebben geëist dat de Oostenrijkse staat met een dergelijk bedrag zou bijspringen. AA had in totaal een schuld van meer dan 900 miljoen euro.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Verenigde Naties bekritiseren vluchtelingenkamp in Karinthië

Mensenrechtengroepen demonstreerden in Wenen en andere Oostenrijkse steden op 10 oktober 2008 voor de rechten van asielzoekers. 'Oostenrijk moet wetgeving maken die het recht op asiel voor vluchtelingen duidelijk garandeert', aldus Alev Korun, afgevaardigde van de Groenen en het enige parlementslid van Turkse komaf.
Ook op 10 oktober werd Oostenrijk bekritiseerd door het Hoge Commissariaat voor de Vluchtelingen van de Verenigde Naties (UNHCR) wegens het in stand houden van een afgelegen kamp voor 'delinquente' vluchtelingen. Het kamp was opgericht op een plek die Saualm heette, twaalfhonderd meter hoog in de bergen van Karinthië. 'Totdat iemand schuldig is bevonden, heeft hij of zij het recht op de veronderstelling van onschuld. Als de asielzoekers in Saualm misdadigers waren, zouden ze in de gevangenis zitten', aldus het UNHCR. De extreemrechtse gouverneur van Karinthië, Jörg Haider, noemde dit kamp 'een tussenoplossing' in een conflict dat hij hierover had met de federale regering.

Spaanse Rijschool laat na 436 jaar vrouwen toe

De wereldberoemde Spaanse Rijschool in Wenen stelde haar ruiteropleiding open voor vrouwen. Op 15 oktober 2008 presenteerde dit 436 jaar oude instituut, dat altijd een mannenbolwerk was geweest, haar eerste twee vrouwen. De nieuwe directeur sinds bijna een jaar, Elisabeth Guertler, had hierop aangestuurd. De twee vrouwen die geschiedenis maakten, waren de eenentwintigjarige Hannah Zeitlhofer uit Wenen en Sojourner Morrell, een zeventienjarige Britse die opgroeide in de Verenigde Staten.

BUITENLANDSE ZAKEN

Oostenrijkse gegijzelden in Mali bevrijd

Op 31 oktober 2008 werd bekend dat twee Oostenrijkers die acht maanden eerder in de Tunesische woestijn waren ontvoerd door een tak van al-Qaida, waren bevrijd en overgedragen aan de autoriteiten van Mali. Het ging om Wolfgang Ebner (51) en zijn partner Andrea Kloiber (44), liefhebbers van woestijnreizen. De gegijzelden waren door hun ontvoerders naar het noorden van Mali gebracht. Eerst werd de vrijlating geëist van islamitische extremisten in Algerijnse en Tunesische gevangenissen. Vervolgens werd – volgens onbevestigde persberichten – 5 miljoen euro losgeld geëist.

Het vrijkomen van de gegijzelden volgde op intensieve onderhandelingen van de Malinese en de Oostenrijkse autoriteiten met de ontvoerders. Gevraagd of losgeld was betaald, zei de Oostenrijkse minister van Buitenlandse Zaken Ursula Plassnik: 'Oostenrijk is over dit onderwerp altijd duidelijk geweest. Wij waren steeds voorstander van een humanitaire oplossing en daarom heeft het vrijkomen van de gegijzelden zo lang geduurd.' Eerder had Wenen aangegeven niet te zullen onderhandelen over losgeld.

(Vorige berichten pagina 566/3 e.v. - 2008)

PORTUGAL

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Steunfonds voor banken ter waarde van 20 miljard euro

Om de vastgelopen kredietmarkt weer op gang te krijgen, beloofde minister van Economische Zaken Fernando Teixeira dos Santos op 12 oktober 2008 de banken in Portugal een staatsgarantie van 20 miljard euro. De maatregel moest het vertrouwen in het financiële systeem herstellen want

als de banken weigerden elkaar geld te lenen, zou de economie binnen korte tijd kunnen instorten. De bewindsman liet verder weten de financiële sector in Portugal 'solide' te achten.

Europese Commissie akkoord

Op 30 oktober werd bekend dat eurocommissaris voor Mededinging Neelie Kroes namens de Europese Commissie zich kon vinden in de door Portugal genomen maatregelen ter bestrijding van de krediet- en bankencrisis. De Europese Unie was in principe gekant tegen staatssteun omdat deze concurrentievervalsend werkte, maar kon daar in crisissituaties van afwijken.

JUSTITIE

Rechtsradicalen veroordeeld tot jarenlange gevangenisstraffen

Een rechtbank in Lissabon veroordeelde op 3 oktober 2008 meer dan dertig rechtsradicalen, die verbonden waren met de skinheadbeweging, tot straffen variërend van bijna vijf jaar tot zeven jaar wegens discriminatie, geweld en wapenbezit. De meerderheid van hen was in april 2007 bij een grootscheepse politieactie opgepakt. Van de aangeklaagden werden er vijf vrijgesproken.

Mario Machado, leider van een groep skinheads met de naam Hammerskins, vond de straffen onterecht. 'Wij zullen onszelf blijven verdedigen, tot de laatste man, in de naam van nationalisme', liet hij optekenen. Bij het verlaten van de rechtbank bracht hij de nazigroet.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Portugees parlement wijst homohuwelijk af

Het plan van het Links Blok (BE) om in Portugal het homohuwelijk in te voeren, leed op 10 oktober 2008 schipbreuk. Zowel de regerende Socialistische Partij (PS) als de grootste oppositiepartij, de Sociaal-Democratische Partij (PSD), keurden het voorstel af. De meerderheid van de volksvertegenwoordigers meende dat in Portugal een 'volwassen' maatschappelijk debat over deze kwestie nog niet mogelijk was.
Homoactivisten stelden dat de wet die bepaalde dat voor het sluiten van een huwelijk de partners van verschillend geslacht moesten zijn, in strijd was met de constitutie. Sinds 2004 was daar in opgenomen dat discriminatie op basis van seksuele oriëntatie verboden was.

(Vorige berichten pagina 567/2 e.v. - 2008)

RUSSISCHE FEDERATIE

BINNENLAND

'Laatste tsaar slachtoffer van politieke repressie'

De laatste tsaar en zijn gezin waren het slachtoffer van politieke repressie. Tot die uitspraak kwam het hooggerechtshof van Rusland op 1 oktober 2008. De tsaar, zijn vrouw en vijf kinderen, die in 1918 door de bolsjewieken waren vermoord, werden door de uitspraak van het hof officieel in ere hersteld. Hoewel de concrete juridische betekenis gering was, werd de uitspraak door velen gezien als onderdeel van een poging van het Kremlin patriottisme in Rusland aan te moedigen door de goede kanten van het tsaristische verleden te benadrukken. Tegelijkertijd wilden de Russische leiders het Sovjetverleden slechts in beperkte zin bekritiseren, zodat het Russische verleden als overwegend positief kon worden beoordeeld.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Economische vooruitzichten in Rusland steeds ongunstiger

Na tien jaren van economische expansie waren er duidelijke voortekenen van een financiële storm in Rusland, aldus persbureau *Associated Press* op 19 oktober 2008. De olieprijs was enkele dagen eerder gedaald tot 65 dollar (ruim 48 euro) per vat, terwijl de Russische begroting nog uitging van een minimumprijs van 70 dollar. De Russische aandelenmarkt had sinds mei een daling laten zien met een volgens analisten verbijsterende 73 procent. Het was moeilijk voor te stellen dat het Kremlin nog maar twee maanden eerder zo vol vertrouwen ten oorlog was getrokken tegen Georgië. Die oorlog was ook een van de factoren geweest die hadden bijgedragen tot de daling van de koersen. Bouwprojecten in Moskou waren stilgevallen, tal van ondernemingen hadden de productie ingekrompen en werknemers werden ontslagen. Bovendien was het voor de bedrijven moeilijk een lening te krijgen.
Diverse economische deskundigen meenden dat de toestand van de Russische economie de komende maanden nog zou verslechteren.

Roebelcrisis kost Rusland miljarden

Hetzelfde persbureau meldde een dag later dat de koersdaling van de roebel Rusland voor grote problemen stelde. Sinds het begin van de korte oorlog met Georgië, begin augustus, was de roebel met 12 procent in waarde gedaald ten opzichte van de dollar. Enkele maanden eerder had het Kremlin nog openlijk gesproken over de mogelijkheid de prijs van olie in roebels uit te drukken en niet meer in dollars, zoals tot dan toe gebruikelijk was. Door de koersdaling van de roebel was dat idee een illusie gebleken. Anton Stroetsjenevski, een econoom bij een Russische investeringsbank, zei dat de centrale bank 600 miljoen dollar per dag uitgaf voor de aankoop van roebels in een poging om de koers in stand te houden. In minder dan twee maanden tijd had de centrale bank op die wijze twintig miljard dollar uitgegeven.

Sommige economen meenden dat het de opzet van de centrale bank was de koers van de roebel langzaam te laten dalen om paniek te voorkomen.

Tijdelijke sluiting van beurs

Op beide Russische beurzen waren op vrijdag 24 oktober opnieuw dramatische koersdalingen te zien. Er werd daarom besloten de beurzen vroeger te sluiten dan gebruikelijk en deze pas op dinsdag weer te openen. De in roebels genoteerde MICEX daalde met 14,2 procent tot 513,6 punten in de vroege middag. Sberbank, de in staatshanden zijnde grootste Russische lener, verloor 22,8 procent en het door de staat gecontroleerde gasbedrijf Gazprom 15,9 procent. De aandelen van 's werelds grootste nikkelproducent, Norilsk Nikkel, daalden met 20,7 procent en die van MTS, de grootste provider van mobiele telefoons, met 21,3 procent. De in dollars genoteerde beurs RTS daalde met 13,7 procent tot 549,4

punten. Beide beursen waren die dag een uur dicht na scherpe koersdalingen, maar na de hervatting zette de trend zich gewoon voort. De koersdalingen in Europa en Azië waren op die dag gemiddeld 10 procent en in de Verenigde Staten 5 procent.

JUSTITIE

Voormalig onderminister Stortsjak uit de gevangenis

De voormalige onderminister van Financiën van Rusland, Sergej Stortsjak, werd op 21 oktober 2008 na bijna een jaar uit de gevangenis ontslagen. De aanklacht van poging tot fraude en ambtsmisbruik bleef echter staan in wat volgens commentatoren een politiek gemotiveerde zaak was. Minister van Financiën Aleksej Koedrin noemde volgens Russische media de vrijlating van Stortsjak een 'triomf van het recht'.

Commentatoren hadden gespeculeerd dat de arrestatie van Stortsjak in november 2007 het uitvloeisel was van een machtsstrijd binnen de top van de Russische politiek. De arrestatie zou zijn georkestreerd door elementen binnen de Russische veiligheidsdiensten, die erop uit waren liberale politici als Koedrin te intimideren.

MILITAIRE ZAKEN

Rusland moderniseert raketten als reactie op Amerikaanse plannen

Een hoge Russische militair liet op 22 oktober 2008 weten dat Rusland zijn rakettenarsenaal zou moderniseren als reactie op de bouw van een Amerikaans raketverdedigingssysteem in Europa. De chef van de Strategische Raketstrijdkrachten, generaal-kolonel Nikolaj Solovtsov, zei dat zijn diensttak een nieuw type intercontinentale raket in gebruik zou nemen en bestaande raketten zou aanpassen. De nieuwe RS-24 raket, die met meerdere kernkoppen was uitgerust, zou het jaar daarop in gebruik worden genomen. Raketten die al gebruikt werden, zouden met apparatuur worden uitgerust die het Amerikaanse raketschild buiten werking kon stellen.
De Russische overheid had zich meerdere keren fel gekeerd tegen Amerikaanse plannen om delen van een raketverdedigingssysteem in Polen en Tsjechië op te stellen.

(Vorige berichten pagina 568/1 - 2008)

SERVIË

BINNENLAND

Nieuwe parlementsverkiezingen in Servië na aftreden regering

Op 9 maart 2008 kondigde de Servische president Boris Tadic nieuwe parlementsverkiezingen aan nadat de regering van premier Vojislav Kostunica de dag daarvoor was afgetreden. De val van de regering was het gevolg van onenigheid tussen de president en de premier over de gevolgen van de eenzijdige onafhankelijkheidsverklaring van Kosovo voor de Europese integratie van Servië. Kostunica vond dat Europese regeringen eerst hun erkenning van de onafhankelijkheid van Kosovo moesten opgeven voor er met de Europese Unie (EU) gepraat kon worden. Tadic was het hier niet mee eens. Alle politieke partijen stonden achter het besluit nieuwe verkiezingen uit te schrijven.

Pro-Europese partijalliantie wint verkiezingen

De parlementsverkiezingen van 11 mei werden gewonnen door de partijalliantie Voor een Europees Servië van president Boris Tadic. Deze kreeg 38,7 procent van de stemmen en 103 van de 250 zetels in het parlement. De uitslag betekende echter ook dat Tadic' partij moeite zou hebben om een werkzame regeringscoalitie te vormen. De ultranationalistische Servische Radicale Partij (SRS) werd tweede met 29,1 procent van de stemmen. De grote verliezer was de nationalistische Democratische Partij van Servië – Nieuw Servië (DSS-NS) van premier Vojislav Kostunica. De meest logische coali-

Uitslagen parlementsverkiezingen Servië
(11 mei 2008)

partij	percentage	zetels
Voor een Europees Servië	38,7	103
Servische Radicale Partij (SRS)	29,1	77
Democratische Partij van Servië - Nieuw Servië (DSS-NS)	11,3	30
Servische Socialistische Partij (SPS)	7,9	20
Liberaal-Democratische Partij (LDP)	5,2	13
Hongaarse Coalitie	1,8	4
Bosnische Lijst voor een Europees Sandzak	0,8	2
Albanese Coalitie van de Presovo-vallei	0,5	1

Samenstelling van de regering van Servië
(7 juli 2008)

Premier
Mirko CVETKOVIC
Eerste vicepremier, belast met Binnenlandse Zaken
Ivica DACIC
Vicepremier, belast met Economie en Regionale Ontwikkeling
Mladjan DINKIC
Vicepremier, belast met Wetenschap en Technologie
Bozidar DJELIC
Vicepremier
Jovan KRKOBABIC

Ministers:
Arbeid en Sociale Zaken
Rasim LJAJIC
Buitenlandse Zaken
Vuk JEREMIC
Cultuur
Nebojsa BRADIC
Defensie
Dragan SUTANOVAC
Diaspora
Srdjan SRECKOVIC
Energie en Mijnbouw
Petar SKUNDRIC
Financiën
Diana DRAGUTINOVIC
Handel en Diensten
Slobodan MILOSLAVLJEVIC
Infrastructuur
Milutin MRKONJIC
Jeugdzaken en Sport
Snezana SAMARDZIC-MARKOVIC
Justitie
Snezana MALOVIC
Kosovo & Metohija
Goran BOGDANOVIC
Landbouw, Bosbouw en Waterstaat
Sasa DRAGIN
Mensenrechten en Rechten Minderheden
Svetozar CIPLIC
Milieu en Ruimtelijke Ordening
Oliver DULIC
Nationaal Investeringsplan
Verica KALANOVIC
Onderwijs
Zarko OBRADOVIC
Publiek Bestuur en Plaatselijk Zelfbestuur
Milan MARKOVIC
Religie
Bogoljub SIJAKOVIC
Telecommunicatie en Kennismaatschappij
Jasna MATIC
Volksgezondheid
Tomica MILOSLAVLJEVIC
Zonder portefeuille
Sulejman UGLJANIN

tiepartner van Tadic' partijalliantie werd daardoor de Servische Socialistische Partij (SPS) van wijlen president Slobodan Milosevic.

Nieuwe pro-Europese regering aangetreden

Het Servische parlement keurde op 7 juli de nieuwe regering van premier Mirko Cvetkovic (57) goed met 127 tegen 27 stemmen. De overige leden van het 250 zetels tellende parlement onthielden zich van stemming. Cvetkovic' coalitieregering werd gevormd door de partijalliantie Voor een Europees Servië en de SPS, aangevuld met enkele kleine partijen. De premier zelf was lid van de Democratische Partij (DS – niet te verwarren met de Democratische Partij van Servië, de DSS) van president Boris Tadic. Cvetkovic zag het als de belangrijkste taak van zijn regering om Servië de EU binnen te loodsen. Verder stelde hij dat zijn regering de onafhankelijkheid van Kosovo 'nooit' zou erkennen.
De nieuwe regering kreeg met twee soorten oppositie in het parlement te maken: een grote nationalistische oppositie en een kleine liberale.

Nieuwe partij opgericht

Op 21 oktober 2008 kreeg Servië er een nieuwe politieke partij bij: de Servische Progressieve Partij (SNS). Tomislav Nikolic werd tot partijleider gekozen. De SNS was een afsplitsing van de ultranationalistische Servische Radicale Partij (SRS) en zag zichzelf als een redelijk alternatief voor de nationalistische kiezers. De nieuwe partij toonde zich vooral pro-Europeser dan de SRS. Partijleider Vojislav Seselj van de SRS bleef volhouden niets van samenwerking met de EU te willen weten, waardoor de scheuring in de SRS ontstond. Nikolic dacht dat zijn partij 20 procent van de kiezers kon trekken.

JUSTITIE

Veertig jaar cel voor ex-hoofd veiligheidsdienst

Na een procesgang van acht jaar veroordeelde het hooggerechtshof van Servië op 19 juni 2008 Radomir Markovic, het hoofd van de Servische veiligheidsdienst onder ex-president Slobodan Milosevic, tot 40 jaar celstraf. Hij werd veroordeeld voor poging tot moord op oppositieleider Vuk Draskovic in oktober 1999. Bij een geënsceneerd verkeersongeluk bleef Draskovic in leven, maar drie van zijn bodyguards en een partijgenoot kwamen om. In 2000 werd Draskovic in zijn huis in Montenegro ook nog beschoten door scherpschutters, die daarbij zijn oor raakten.
Verder werden voormalig commandant Milorad Ulemek van de paramilitaire politie en twee van zijn ondergeschikten eveneens tot 40 jaar cel veroordeeld. Verder kregen zeven mannen 35 jaar en twee werden er vrijgesproken.

JOEGOSLAVIË-TRIBUNAAL

Stojan Zupljanin uitgeleverd aan Joegoslavië-tribunaal

Het hooggerechtshof van Servië stemde op 19 juni 2008 in met de uitlevering van Stojan Zupljanin aan het Joegoslavië-tribunaal in Den Haag. De verdachte was ruim een week eerder gearresteerd.
In de Bosnische oorlog van 1992 tot 1995 was hij de commandant van gevangenenkampen waar duizenden moslims en Kroaten werden vermoord.

Radovan Karadzic gearresteerd en naar Den Haag gestuurd

Na de ondertekening in 1995 van het Dayton-akkoord, dat een einde maakte aan de Bosnische burgeroorlog, dook de politieke leider van de Bosnische Serviërs, de psychiater Radovan Karadzic, onder. Samen met legerleider Ratko Mladic werd hij de belangrijkste en meest gezochte verdachte van het Joegoslavië-tribunaal. Op 18 juli 2008 werd hij – velen meenden: eindelijk – gearresteerd in een stadsbus in Belgrado, nadat de Servische veiligheidsdienst in de jacht op Mladic toevallig op Karadzic was gestuit.
Laatstgenoemde werd door het tribunaal beschuldigd van genocide, misdaden tegen de menselijkheid, het beleg van Sarajevo waarbij 12.000 burgers stierven, de organisatie van de massamoord op 8.000 moslimmannen in Srebrenica, vervolging van de maatschappelijke elite van Kroaten en moslims in Bosnië, de deportatie van burgers om etnische en religieuze redenen en de verwoesting van huizen, bedrijven en heilige plaatsen.

Karadzic ging door het leven als Dragan Dabic

Op 22 juli, vier dagen na zijn arrestatie, werd duidelijk hoe Karadzic dertien jaar lang uit handen van de Servische politie en het Joegoslavië-tribunaal was gebleven. Onder de schuilnaam Dragan Dabic leefde hij in een buitenwijk van Belgrado als alternatief genezer. In deze functie was hij ook op internet actief en reisde hij soms naar Oostenrijk. Hij had zich vermomd met een dichte grijze baard, lang grijs haar in een staartje en een grote bril. Daarmee was hij onherkenbaar geworden voor de buitenwereld.
Karadzic schreef verder voor het tijdschrift *Healthy Life*. De verbaasde hoofdredacteur van het blad, Goran Kojic, zei na de arrestatie van Karadzic het volgende: 'De persoon die ik kende was iemand met wie iedereen bevriend zou willen zijn. Hij was cultureel en tolerant, had gevoel voor humor, was positief en een echte intellectueel – kortom een geweldig mens. Hij kon zich vrij door Belgrado bewegen. Ik had de indruk dat deze man nergens bang voor was.'

Uitlevering aan het Joegoslavië-tribunaal

Karadzic werd op 30 juli uitgeleverd aan het Joegoslavië-tribunaal. Die dag landde een Servisch regeringsvliegtuig op het vliegveld van Rotterdam en taxiede daar een hangar binnen. Een uur later was hij overgebracht naar de gevangenis in Scheveningen.

Enkele uren daarvoor waren 15.000 van zijn aanhangers in Belgrado de straat opgegaan om tegen zijn uitlevering te protesteren. Zij zongen Servisch-nationalistische liederen en droegen plakkaten met de tekst 'Servische held'. Enkele honderden demonstranten richtten zich gewelddadig tegen de oproerpolitie, die daarop traangas en rubberen kogels inzette om het geweld te onderdrukken.
Het aantal demonstranten was lager dan vooraf vermoed, hetgeen werd uitgelegd als een overwinning voor de pro-Europese president Boris Tadic en de regering van premier Mirko Cvetkovic, een partijgenoot van Tadic.

Begin proces uitgesteld

Op 28 oktober werd de voorbereidende zit-

Servië

ting van het proces tegen Karadzic uitgesteld tot 20 januari 2009. Sommige processtukken moesten namelijk nog in het Servisch vertaald worden.

BUITENLANDSE ZAKEN

Verdrag met Europese Unie ondertekend

Op 29 april 2008 ondertekenden 27 ministers van Buitenlandse Zaken van de lidstaten van de Europese Unie (EU) en de Servische vicepremier Bozidar Djelic een verdrag dat als opstap diende voor een volwaardig Stabilisatie- en Associatieakkoord (SAA) en dat de pro-Europese partijen in Servië een zetje in de rug moest geven voor de parlementsverkiezingen in mei. Er werd geen volwaardig SAA ondertekend omdat Nederland en België dit weigerden zolang Servië niet volledig samenwerkte met het Joegoslavië-tribunaal, dat wil zeggen tot Radovan Karadzic en Ratko Mladic waren uitgeleverd.

Verdrag met EU goedgekeurd

Het Servische parlement keurde het verdrag met de EU op 9 september goed. Volgens vicepremier Djelic toonde dit aan dat 'Servië definitief tot Europa wilde behoren'. Hij vond het verder een 'historisch moment' voor zijn land.

Wrijving met aantal landen over erkenning Kosovo

Na de eenzijdige onafhankelijkheidsverklaring door Kosovo op 17 februari 2008 trok Servië zijn ambassadeurs terug uit de landen die de onafhankelijkheid van Kosovo erkenden. Het ging om veertig landen: de Verenigde Staten, Canada, Australië, de meeste EU-lidstaten en enkele landen in Azië en het Midden-Oosten.

Op 24 juli besloot de Servische regering om weer ambassadeurs naar de EU-lidstaten te sturen. Hiermee wilde ze het integratieproces van Servië in Europa versterken. Daarnaast bleef het verzet tegen de onafhankelijkheid van Kosovo de tweede prioriteit van de regering. Ook naar de Verenigde Staten en de overige westerse staten werden weer Servische ambassadeurs gestuurd, zo maakte de Servische regering op 9 oktober bekend.

Spanje

Boosheid op buurstaten wegens erkenning Kosovo

Op 10 oktober wees Servië de ambassadeur van buurland Macedonië uit, nadat de dag daarvoor ook al de ambassadeur van een ander buurland, namelijk Montenegro, was weggestuurd. Deze beslissingen werden genomen nadat Macedonië en Montenegro een dag eerder hadden verklaard diplomatieke betrekkingen met Kosovo aan te zullen gaan. Montenegro en Macedonië werden beschouwd als historische bondgenoten van Servië. Dat laatste land zag het besluit om diplomatieke betrekkingen aan te gaan als een precedent voor de erkenning van de onafhankelijkheid van Kosovo door nog meer landen. De Serviërs waren vooral teleurgesteld in Montenegro, waarmee zij tot 2006 een uniestaat vormden.
Voormalig premier Vojislav Kostunica dreigde dat Servië Montenegro voor een internationaal hof zou dagen. De diplomatieke stappen van Macedonië en Montenegro waren voor Servië extra zuur, omdat de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties (VN) op 8 oktober steun had gegeven aan Servië's verzoek om de legitimiteit van de onafhankelijkheidsverklaring door Kosovo te laten beoordelen door het hoogste juridische orgaan van de VN, het Internationaal Gerechtshof.

Olie- en gasakkoord met Rusland

Het Servische parlement keurde op 8 september 2008 een olie- en gasakkoord met Rusland goed. Volgens het verdrag zou de nieuwe pan-Europese gasleiding Zuidstroom over Servisch grondgebied lopen en kocht Rusland de Servische staatsoliemaatschappij NIS.
Vicepremier Bozidar Djelic stelde dat de overeenkomst met Rusland zou zorgen voor 'stabiliteit in de energievoorziening'.

(Vorige berichten pagina 144/3 - 2008)

SPANJE

BASKISCHE KWESTIE

Zeventien gewonden bij bomexplosie

In de noordelijke stad Pamplona ontplofte op 30 oktober 2008 een krachtige autobom op een parkeerplaats van de Universiteit van Navarra. Bij de aanslag, die door de autoriteiten werd toegeschreven aan de Baskische afscheidingsbeweging ETA, raakten zeventien mensen gewond en vlogen auto's en een gebouw in brand. Minister van Binnenlandse Zaken van Spanje Alfredo Perez Rubalcaba verklaarde naderhand dat een man die zei namens de ETA te spreken de autoriteiten in de stad Vitoria had gewaarschuwd dat een bom zou afgaan bij de universiteit. Daarop werd een politieonderzoek gestart, evenwel zonder resultaat. 'Duidelijk, wie de bom plaatste, gaf een waarschuwing en gaf of met opzet, of door een fout de verkeerde informatie', aldus de bewindsman.
Geen enkele groepering eiste de verantwoordelijkheid voor de aanslag op.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Spaanse regering stopt 30 miljard euro in steunfonds voor banken

Op 10 oktober 2008 werd door de Spaanse autoriteiten bekendgemaakt dat er 30 miljard euro in een noodfonds voor banken zou worden gestort. Dit zou gebruikt worden om aandelen van banken te kopen die kampten met een gebrek aan liquide middelen, overigens zonder dat het de belastingbetaler iets zou gaan kosten, zo verzekerde men. Er werd namelijk alleen geïnvesteerd in kwaliteitsaandelen die op den duur weer verkocht zouden kunnen worden. Het fonds kon zo nodig worden uitgebreid tot 50 miljard, verklaarde vicepremier María Teresa Fernández de la Vega. Haar collega van Economische Zaken, Pedro Solbes, voegde er aan toe dat gebruik van het noodfonds geschiedde op vrijwillige basis. Daarnaast zou het fonds om de zoveel maanden worden besproken in het parlement.

Overheid stelt zich garant voor bankleningen tot 100 miljard euro

Drie dagen later deelde premier José Luis Rodríguez Zapatero mee dat de Spaanse overheid zich tot een bedrag van 100 miljard euro garant stelde inzake leningen die banken onderling afsloten. De maatregel diende om de geldstromen tussen banken, die sterk waren gestremd door een gebrek aan vertrouwen, weer op gang te brengen. In Spanje meende men dat de banksector er relatief beter voorstond dan in veel andere Europese landen.

De week daarvoor had de regering de bankgarantie voor deposito's opgetrokken van 20.000 tot 100.000 euro om te voorkomen dat spaarders massaal hun geld zouden opnemen.

JUSTITIE

Hooggerechtshof spreekt verdachten van terrorisme vrij

Na eerder te zijn veroordeeld tot elf jaar gevangenschap voor lidmaatschap van een al-Qaida-cel, hoorden veertien van de twintig verdachten op 7 oktober 2008 dat het Spaanse hooggerechtshof hen vrijsprak. De rechters achtten de ten laste gelegde feiten niet bewezen. Van vijf andere militanten, onder wie de vermoedelijke leider van de cel Abderrahman Tahiri, werden de straffen bevestigd. Eén verdachte werd niet voor terrorisme, maar voor documentenvervalsing veroordeeld.
De mannen waren in 2004 gearresteerd, enkele maanden nadat in Madrid bij aanslagen op treinen 191 doden waren gevallen.

Rechtbanken in staking

Op 21 oktober 2008 legde het rechtbankpersoneel in Spanje het werk neer. Aanleiding was een sanctie van de regering tegen een rechtbankmedewerkster die inhield dat werk en salaris twee jaar werden opgeschort. Haar werd nalatigheid verweten bij de tenuitvoerlegging van de straf van een man die zijn dochter seksueel had misbruikt. Deze werd later verdacht van de moord op het uit Huelva afkomstige vijfjarig meisje Mari Luz Cortes. Omdat de rechter niet gecontroleerd had of de man was vastgezet, kreeg deze een boete van 1.500 euro opgelegd. Rechters en medewerkers waren het oneens met de sancties en wezen op geldgebrek en op de grote achterstanden in rechtszaken.

(Vorige berichten pagina 569/1 e.v. - 2008)

TURKIJE

BINNENLAND

Vonnis tegen regeringspartij AKP nader toegelicht

In de tweede helft van oktober 2008 werden de argumenten openbaar gemaakt die eind juli de grondslag vormden voor de veroordeling van de Partij voor Gerechtigheid en Ontwikkeling (AKP). De partij van premier Recep Tayyip Erdogan ontsnapte toen ternauwernood aan een verbod na ervan beschuldigd te zijn het seculiere systeem in Turkije te willen vervangen door een islamitisch regime.
Naar de opvatting van het hooggerechtshof had de AKP inbreuk gemaakt op het seculiere systeem door onder andere het geven van religieus onderwijs te promoten. Daarnaast waren religieuze issues de boventoon gaan voeren in publieke discussies en had dit tot sociale spanningen geleid. Dit alles had het functioneren van de democratie geschaad, meende het Hof.
Tegelijkertijd erkenden de rechters dat de gematigd islamitische partij hervormingen had doorgevoerd om de democratische vrijheden te vergroten en de mensenrechtensituatie te verbeteren. Dit handelen kwam voort uit het streven Turkije lid van de Europese Unie te laten worden.

KOERDISCHE KWESTIE

Nieuwe aanvallen van Turks leger op Koerdische rebellen

De Turkse generaal Metin Gurak lichtte op 26 september 2008 de media in over de voortgang van de strijd van de Turkse strijdkrachten tegen de opstandelingen van de Arbeiderspartij van Koerdistan (PKK). In het noorden van Irak zouden zestien doelen van de 'separatisten' zijn getroffen. Een andere bron gaf aan dat dit was gebeurd in verscheidene delen van het Qandilgebergte, vlakbij de grens van Turkije met Iran. Er zou één guerrillastrijder gewond zijn geraakt. Bij een geheime gevechtsoperatie in de provincie Siirt zouden zes rebellen zijn gesneuveld.
Volgens opgave van Gurak waren in september in totaal 45 PKK-rebellen gedood en hadden 17 leden van de Turkse veiligheidstroepen het leven verloren.

Turks parlement verlengt mandaat voor operaties in Irak

Op 8 oktober stemden de Turkse volksvertegenwoordigers bijna unaniem in met verlenging voor een jaar van het mandaat voor de strijdkrachten om de rebellen in het noorden van Irak aan te vallen. Enige uren voordat daarover gestemd werd, hadden vier politiebeambten en de bestuurder van een politiebus in de stad Diyarbakir het leven verloren na een aanslag met automatische wapens en granaten. Het was de bloedigste aanslag in die stad sinds januari toen een autobom ontplofte waardoor vijf burgers omkwamen en tientallen gewonden vielen.
Premier Erdogan verzekerde na de nieuwe aanslag eens te meer dat de Turkse staat 'zich niet liet afschrikken' door zulke aanvallen. Volgens de militairen waren er die week vier PKK-strijders gesneuveld bij Güçlükonak.

Onlusten na vermeende mishandeling Koerdische leider Oçalan

De mededeling van advocaten van de sinds 1999 vastzittende Abdullah Oçalan dat de Koerdische leider was mishandeld door een wachtpost en met de dood was bedreigd, leidde op 18 oktober 2008 tot confrontaties tussen Koerden en de Turkse politie. Deze speelden zich onder meer af in plaatsen als Istanbul, Mersin en Sanliurfa.
Bij monde van minister van Justitie Mehmet Ali Sahin, die de zaak had laten onderzoeken, ontkenden de Turkse autoriteiten de beschuldigingen.

Turkse strijdkrachten melden nieuwe successen

Volgens mededelingen van een legerwoordvoerder op 24 oktober waren bij een luchtaanval een week daarvoor 25 'terroristen' van de PKK 'geneutraliseerd', zoals het in de officiële terminologie van de strijdkrachten werd aangeduid. Een nieuwsagentschap dat banden onderhield met de rebellen sprak echter van vier doden. Generaal Metin Gurak beweerde bovendien dat er bij geheime operaties in Turkije gedurende de voorafgaande zeven dagen zeventien rebellen waren gesneuveld.
Het geweld was toegenomen na een aanslag van de Koerdische opstandelingen op 3 oktober waarbij zeventien Turkse soldaten om het leven waren gekomen.

JUSTITIE

Rechtbank weigert verdachte nationalisten op borgtocht vrij te laten

Het verzoek van de verdedigers van 46 voor

samenzwering tegen de Turkse regering aangeklaagde nationalisten om op borgtocht te worden vrijgelaten, werd op 23 oktober 2008 door de rechters afgewezen. Wel werd het besluit geschrapt de 46 apart te berechten van 40 andere aangeklaagden die wel in voorlopige vrijheid waren gesteld. De beschuldigden – onder wie voormalige legerofficieren, een schrijver van bestsellers, journalisten, een decaan van de universiteit en een advocaat – zouden getracht hebben Turkije door middel van aanslagen te destabiliseren met de opzet in 2009 met een coup de gematigd islamitische regering af te zetten.
De aangeklaagden meenden dat de waarheid anders was: in hun ogen was er sprake van een politieke rechtszaak die was opgezet om seculiere critici de mond te snoeren.

GEZONDHEID EN ZORG

Dood baby's choqueert Turkse natie

Het overlijden binnen 24 uur van dertien te vroeg geboren baby's in het weekeinde van 20 en 21 september 2008 in de stad Izmir dompelde een groot deel van de Turkse natie in rouw. Dat was des te meer het geval omdat zich in juli in Ankara een soortgelijke tragedie had voorgedaan waarbij binnen twee weken 27 kort daarvoor geboren kinderen stierven. Als doodsoorzaak wezen de artsen op infectieziekten die vooral veroorzaakt zouden zijn door intraveneus toegediende medicijnen. Daarnaast was er een tekort aan gespecialiseerde afdelingen voor te vroeg geborenen. Ook ontbrak het aan voldoende gekwalificeerd personeel, waardoor baby's soms bij elkaar gestopt werden en infecties zich sneller verspreidden.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Turkse minister biedt verontschuldigingen aan voor dood arrestant

Minister van Justitie Mehmet Ali Sahin bood op 14 oktober 2008 'namens de regering en de staat' aan de familie van de in de gevangenis overleden Engin Ceber verontschuldigingen aan. Tevens liet hij weten dat negentien beambten geschorst waren. De negenentwintigjarige Ceber was aangehouden toen hij protesteerde tegen het oppakken van een collega-activist. In de gevangenis zou hij vervolgens zwaar zijn mishandeld, waarna hij op 10 oktober overleed.
Hoewel de regering een zerotolerancebeleid voerde ten aanzien van marteling, zagen mensenrechtenorganisaties in de dood van Ceber de bevestiging dat die praktijk nog veelvuldig voorkwam. Wel beschouwden media de verontschuldigingen van de minister als een bijzondere stap.

BUITENLANDSE ZAKEN

Oliestaten uit Midden-Oosten halen banden met Turkije aan

De landen van de Gulf Cooperation Council (GCC) sloten op 2 september 2008 een akkoord met Turkije over het uitbreiden van de betrekkingen. Sommige waarnemers meenden dat de stap van Bahrein, Koeweit, Oman, Qatar, Saoedi-Arabië en de Verenigde Arabische Emiraten voortkwam uit de groeiende Iraanse invloed in de regio, waartegen de prowesterse Golfstaten zich wilden wapenen.
Premier en tevens minister van Buitenlandse Zaken van Qatar, Hamad bin Jassem bin Jabr al-Thani, voorzag in de toekomst 'een strategisch partnerschap' met Turkije, mede omdat de verwachting bestond dat over niet al te lange tijd de onderhandelingen tussen beide partijen over een vrijhandelsakkoord zouden worden afgesloten. De Turkse minister van Buitenlandse Zaken, Ali Babacan, merkte in een verklaring op dat zijn land de stabiliteit in de Golfregio wilde bevorderen.

Turkije en Rusland leggen geschil over douanecrisis bij

De Turkse vicepremier Hayati Yazici maakte op 19 september 2008 bekend dat Rusland en Turkije een protocol hadden ondertekend ter oplossing van de zogenaamde douanecrisis. Deze was ontstaan omdat Turkse ondernemingen volgens de Russen douanebepalingen schonden.
In de overeenkomst werd melding gemaakt van een nieuwe procedure om de export naar Rusland te bespoedigen. Bedrijven konden in het vervolg van te voren documenten over hun exportwaren naar de Russische autoriteiten sturen, waardoor oponthoud door bureaucratische procedures beperkt zou worden. De inspecties van de Russische douane zouden bovendien slechts gericht zijn op zaken als smokkel en fraude. Rusland was de grootste handelspartner van Turkije en voorzag in ruim 60 procent van de Turkse behoefte aan gas en in bijna 30 procent van de oliebehoefte.
(Vorige berichten pagina 502/1 e.v. - 2008)

VATICAAN

BINNENLAND

Paus verklaart vier personen heilig

Paus Benedictus XVI schonk de rooms-katholieke kerk op 12 oktober 2008 vier nieuwe heiligen. Duizenden gelovigen uit hun vaderlanden waren voor de ceremonie naar het Sint Pietersplein gekomen. Onder de vier was Zuster Alphonsa van de Onbevlekte Ontvangenis uit India, wier heiligverklaring gezien werd als een morele aanmoediging voor christenen in dat land die leden onder geweld van de kant van hindoes. Zij was de eerste Indiase vrouw die heilig werd verklaard. Benedictus' voorganger, Johannes Paulus II, had haar in 1986 al zalig verklaard. Zij was vijfendertig toen zij in 1946 stierf.
De andere nieuwe heiligen waren: Gaetano Errico, een Napolitaanse priester die een missieorde stichtte in de negentiende eeuw; zuster Maria Bernarda, geboren als Verena Buetler in Zwitserland in 1848, die werkte als non in Ecuador en Colombia; en Narcisa de Jesus Martillo Moran, een negentiende-eeuwse lekenvrouw uit Ecuador die de zieken en de armen hielp.
(Vorige berichten pagina 503/1 e.v. - 2008)

IJSLAND

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

IJsland zeer hard getroffen door financiële crisis

In Europa deden zich de meest dramatische gevolgen van de internationale financiële crisis voor in IJsland. Gevreesd werd voor een bankroet van de economie van het land. Daarom werden in de maanden september en oktober 2008 de grote banken onder staatscontrole gebracht.

Lening van 250 miljoen euro ter verhoging valutareserves

Premier Geir Haarde deelde op 2 september

in het parlement mee dat IJsland 250 miljoen euro had geleend om zijn valutareserves te verhogen. Waar de lening vandaan kwam, bleef onbekend. De huidige reserves stonden op 500 miljard IJslandse kronen (ca. 4,07 miljard euro).

Glitnir bank grotendeels genationaliseerd

De regering maakte op 29 september bekend dat de staat de op twee na grootste bank van het land, Glitnir, voor een bedrag van omgerekend 600 miljoen euro grotendeels zou overnemen. De overheid kreeg een aandeel van 75 procent. Glitnir was actief in tien landen en had bijna tweeduizend mensen in dienst.
De regering achtte het ingrijpen noodzakelijk omdat Glitnir anders binnen enkele weken ten onder zou zijn gegaan. De maatregel was als tijdelijk bedoeld en moest de liquiditeitspositie van de bank versterken, stabiliteit in het financiële systeem terugbrengen en de impact van de financiële crisis op de economie van het land beperken.
Een dag na de bekendmaking van de overname was van een positief effect niets te bespeuren. Integendeel, het aandeel Glitnir daalde die dag op de beurs in Reykjavik met 68,47 procent naar 4,95 IJslandse kronen.

Financiële stabiliteit

Het belang van stabiele banken was in IJsland bovengemiddeld groot in vergelijking met andere landen, omdat zijn zeer hoge economische groei voornamelijk op de grote financiële sector was gebaseerd. Deze vertegenwoordigde het equivalent van meer dan acht maal het totale bbp van IJsland.

De groei ging gepaard met een fors gestegen inflatie, de hoogste basisrente in de westelijke wereld en een waardedaling met 39 procent van de IJslandse kroon ten opzichte van de euro sinds het ontstaan van de kredietcrisis in de zomer van 2007. Door de waardedaling werd voor IJslandse bedrijven ook de import veel duurder. Dit trof onder meer de voor IJsland belangrijk visserijsector, die te kampen kreeg met stijgende kosten van olie.

Premier Haarde luidt de noodklok

Premier Haarde gaf op 6 oktober in een televisietoespraak het signaal af dat het met de IJslandse economie slecht gesteld was, een bewering die hij eerder niet voor zijn rekening had willen nemen. Nu sprak hij echter over een dreigend 'nationaal bankroet'.
Alom deden berichten de ronde over pogingen van de regering een lening los te krijgen bij Rusland om de acute nood te ledigen. Het zou gaan om een bedrag van omgerekend 4 miljard euro. Er kon geen formele bevestiging van een toezegging worden verkregen, maar de berichten gaven wel aan dat IJsland naarstig op zoek was naar financiële hulp. Eerder al, in mei, waren de centrale banken van Denemarken, Noorwegen en Zweden te hulp geschoten. Impliciet liet de premier blijken dat er meer verzoeken waren gedaan, die echter niet gehonoreerd waren. In de loop van oktober werd duidelijk dat de Russische lening niet doorging.

Vergaande bevoegdheden voor centrale bank en toezichthouder

De financiële ontwikkelingen verliepen op deze 6de oktober desastreus: de kroon verloor een kwart van haar waarde ten opzichte van de euro en de handel in aandelen van de grote banken werd opgeschort. De regering zag zich gedwongen noodwetgeving af te kondigen waarmee de centrale bank, Sedlabanki, en de financiële toezichthouder, de Autoriteit Financieel Toezicht (FME), vergaande bevoegdheden tot ingrijpen kregen. Zij konden interveniëren in financiële instituties, daarbij inbegrepen eventuele overnames, het creëren van nieuwe instituties, het bijeenroepen van aandeelhoudersvergaderingen en het beperken van de macht van de directies.

Ook tweede bank van het land genationaliseerd

Op 7 oktober werd ook de op één na grootste bank van IJsland, Landsbanki, genationaliseerd. De bank bevroor die dag wereldwijd alle spaartegoeden van dochteronderneming Icesave. Bij deze internetspaarbank werden geen financiële transacties meer uitgevoerd en de gevolgen daarvan zouden ook buiten IJsland, onder meer in Groot-Brittannië en Nederland, zichtbaar worden. Veel buitenlandse spaarders – zowel natuurlijke personen als instellingen – hadden, aangelokt door aantrekkelijke rentes, hun geld op deze bank gezet en konden dit niet meer opnemen.

Nationalisatie van grootste IJslandse bank

De centrale bank verstrekte op 7 oktober ook een lening aan Kaupthing, de grootste bank van IJsland. Het ging om een bedrag van omgerekend 500 miljoen euro. Twee dagen later werd de bank onder directe staatscontrole geplaatst. De overname werd niet alleen nodig bevonden voor een normale werking van het bankwezen, maar ook om de veiligheid van binnenlandse spaartegoeden te garanderen. Kaupthing Bank had in IJsland 36 kantoren en bood werk aan 3.300 mensen, maar opereerde daarnaast in dertien andere landen, waaronder ook België, Groot-Brittannië en de Verenigde Staten.
De nationale afdelingen van de overgenomen drie banken Kaupthing, Landsbanki en Glitnir waren intussen van de oude banken afgesplitst. Zij gingen verder als zelfstandige bedrijven, wier activiteiten beperkt bleven tot IJsland.

Grote spanningen met Groot-Brittannië

De verhouding tussen IJsland en zijn belangrijkste handelspartner Groot-Brittannië raakte zeer gespannen, toen het Britse ministerie van Financiën op 9 oktober de antiterrorismewetgeving gebruikte om alle tegoeden van IJslandse bedrijven in Groot-Brittannië te bevriezen. Verder werden de Britse spaartegoeden ter waarde van omgerekend bijna 4 miljard euro van Kaupthing en van de Heritable Bank, de Britse tak van Landsbanki, gekocht door de internetbank van de ING Groep, ING Direct. Britse gemeenten en instellingen hadden rekeningen en deposito's bij IJslandse banken en veel inwoners hadden spaargeld op Icesave staan. Het ging om tegoeden van meer dan honderdtachtigduizend klanten.
Tot verbijstering van de IJslandse regering en grote delen van de publieke opinie plaatste de Britse financiële toezichthouder op 20 oktober Landsbanki op een zwarte lijst waarop onder meer ook al-Qaida en repressieve regimes als in Noord-Korea en Zimbabwe voorkwamen. Hoewel de bank er twee dagen later weer van af werd gehaald en in een afzonderlijke categorie geplaatst, was de woede gewekt. Premier Haarde noemde de opstelling van Groot-Brittannië 'belachelijk' en 'schandelijk', om er aan toe te voegen: 'Wij zijn geen massamoordenaars'.
Intussen werd onderhandeld tussen verte-

genwoordigers van beide regeringen over de mogelijkheden de gedupeerden tegemoet te komen.

Internationaal Monetair Fonds verschaft lening aan IJsland

Op 24 oktober werd bekend gemaakt dat het Internationaal Monetair Fonds (IMF) IJsland een lening verstrekte van 2,1 miljard dollar (ca. 1,7 miljard euro). Op korte termijn werd daarvan 830 miljoen dollar vrijgegeven om het merendeels geblokkeerde geldverkeer weer op gang te brengen. Ook moest de waarde van de IJslandse kroon ermee worden versterkt, onder meer om kapitaalvlucht te voorkomen. Voor de lange termijn was met het IMF overeen gekomen dat in IJsland een gezonder banksysteem zou worden opgezet en het toezicht door Sedlabanki zou worden verscherpt. Het IMF ging er van uit dat de groeivooruitzichten slecht waren: het bnp zou in 2009 naar verwachting met 10 procent afnemen.
Tot de voorwaarden van de overeenkomst behoorde een verhoging van de basisrente. Deze werd op 28 oktober opgetrokken van 12 naar 18 procent. Hiermee werd ondersteuning beoogd van de wisselkoers van de kroon en beteugeling van de inflatie die in oktober tot 16 procent was gestegen. Bovendien zouden investeerders erdoor moeten worden gestimuleerd om weer geld in het IJslandse financiële systeem te pompen.
Volgens het IMF had IJsland de komende twee jaar zo'n 6 miljard dollar nodig om uit de crisis te komen. Dat betekende dat het land na de lening nog bijna 4 miljard extra nodig had. Er liepen eind oktober financiële verzoeken van IJsland bij de Europese Centrale Bank (ECB), de Federal Reserve (het stelsel van Amerikaanse centrale banken - Fed) en ook bij Scandinavische banken die in mei al te hulp waren geschoten.

(Vorige berichten pagina 503/1 - 2008)

ZWEDEN

Kredietcrisis treft Zweedse economie

Miljoenensteun voor ontslagen werknemers

Een woordvoerder van de Zweedse regering maakte op 9 oktober 2008 bekend dat er 1,5 miljard Zweedse kronen (ca. 155 miljoen euro) beschikbaar was voor werkloosheidssteun. Het geld zou vooral gebruikt worden voor herscholing van ontslagen werknemers. Directe aanleiding was de aankondiging de dag daarvoor dat Volvo Cars, in handen van het Amerikaans automobielconcern Ford Motor Company, 2.700 arbeidsplaatsen in Zweden zou schrappen. De al in juni aangekondigde reorganisatie zou dit aantal op 3.900 brengen. Ook elders dreigden ontslagen, die in verband werden gebracht met de kredietcrisis.
Verwacht werd dat door de ontslagen de werkloosheidsgraad in Zweden, die sinds 2004 gestaag was gedaald, zou toenemen. In augustus lag deze op 5,2 procent, hetgeen nog een daling was vergeleken met de 5,8 procent in juli. Maar in september kwam het percentage uit op 5,9 procent.

Zweedse centrale bank verlaagt opnieuw rentevoet

De Zweedse centrale bank, de Riksbank, maakte op 23 oktober 2008 bekend dat de rentevoet met een half punt werd verlaagd naar 3,75 procent. Op 8 oktober had al een zelfde verlaging plaatsgevonden, in het kader van een gecoördineerde actie van centrale banken in diverse delen van de wereld. Een verdere verlaging in de komende zes maanden was waarschijnlijk.

Doel van de nu genomen maatregel was om de effecten van de financiële crisis op de reële economie te verzachten. Daarnaast hoopte de Riksbank er de inflatie – die in september steeg naar 4,4 procent – mee te beperken.

Parlement aanvaardt hulpprogramma financiële sector

Het Zweedse parlement keurde op 29 oktober een hulpprogramma voor de financiële sector goed van 1,5 biljoen kronen (ca. 155 miljard euro). Het geld was bedoeld om via kredietgaranties de liquiditeitspositie van banken en hypotheekverstrekkers te verbeteren. Voorlopig zou de nieuwe wetgeving tot 30 april 2009 van kracht blijven.

De wet voorzag voorts in een stabiliteitsfonds ter waarde van 15 miljard kronen om Zweedse banken te hulp te komen wanneer zij in de problemen kwamen. De eerste tekenen daarvan kwamen van investeringsbank Carnegie AB en van Swedbank, een van de grootste banken van het land.

(Vorige berichten pagina 504/1 - 2008)

ZWITSERLAND

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Rente omlaag in wereldwijde gecoördineerde actie

De Zwitserse Nationale Bank (SNB) sloot zich op 8 oktober 2008 aan bij andere centrale banken in een gecoördineerde actie om rentetarieven omlaag te brengen teneinde de door de financiële crisis vastlopende economie te stimuleren. In een verklaring gaf de bank aan dat zij de tarieven met 50 basispunten omlaag bracht, waardoor het rentetarief voor leningen van drie maanden tussen banken onderling van 3 procent op 2,5 procent kwam.
Het was de eerste verlaging in een jaar. Ze werd verantwoord geacht tegen de achtergrond van verminderd inflatiegevaar.

Regering steekt miljarden in redding bank UBS

Zwitserse banken bleken niet immuun voor de wereldwijde financiële crisis. Zo kwam de Zwitserse regering op 16 oktober met een reddingsplan van omgerekend rond de 44 miljard euro voor de grootste bank van het land, UBS. Verreweg het grootste deel, bijna 40 miljard, zou naar een fonds gaan om van de bank slechte aandelen op te kopen die steunden op riskante Amerikaanse hypotheken en andere aandelen met hoog risico. UBS was met haar riskante beleggingen radicaal afgeweken van de Zwitserse traditie van behoedzaam geldbeheer.
Het reddingsplan van de regering bevatte verder strengere regelgeving voor banken, waaronder nieuwe bovengrenzen voor aan te gane schulden en scherper toezicht op beloningen en bonussen voor het management. 'De staat dient de samenleving en er zijn momenten waarop de staat in moet stappen', zei de Zwitserse president Pascal Couchepin.
De andere grote Zwitserse bank, Credit Suisse, wees steun van de regering af en wilde omgerekend ca. 6,4 miljard euro op de markt aantrekken. Het grootste deel zou komen van de Qatar Investment Authority

Zwitserland

(QIA), een door de regering van Qatar gecontroleerd fonds.

Sterke Zwitserse frank brengt risico's met zich mee

Nadat de Zwitserse frank in de voorgaande dagen het hoogste punt in vijf jaar had bereikt tegenover de euro, won de munt op 27 oktober verder terrein doordat beleggers zich richtten op de traditioneel veilige munt. Deze kwam in de ochtend op 1,43 frank tegenover de euro te staan.
Analisten waarschuwden echter dat de sterkere frank Zwitserse exporteurs in moeilijkheden kon brengen. Ze kon zelfs een bedreiging vormen voor landen als Hongarije waar veel leningen gesteld waren in de Zwitserse munteenheid.

JUSTITIE

Aanklachten vervallen tegen weduwnaar voormalig Pakistaans premier

Openbaar aanklager Daniel Zappelli zei op 25 augustus 2008 dat hij afzag van aanklachten wegens witwassen tegen Asif Ali Zardari, weduwnaar van de vroegere Pakistaanse premier Benazir Bhutto en favoriet om de volgende president van zijn land te worden. Zappelli merkte op dat de Pakistaanse aanklager zijn corruptieaanklacht tegen Zardari had laten vallen, deels omdat de oorspronkelijke beschuldiging politiek gemotiveerd zou zijn.
Zappelli's stap kwam acht maanden nadat hij ook de aanklachten tegen Bhutto had laten vallen. Dat gebeurde nadat zij in december 2007 bij een zelfmoordaanslag was omgekomen.

CULTUUR EN WETENSCHAP

LHC-deeltjesversneller in Genève in gebruik genomen

In Genève werd op 10 september 2008 de grootste deeltjesversneller ter wereld in gebruik genomen. Bij het CERN, het Europees instituut voor deeltjesonderzoek, werd de zogenaamde Large Hadron Collider (LHC) aangezet. Deze bestond uit een 27 kilometer lange cirkelvormige baan op vijftig tot honderd meter diepte tussen het Meer van Genève en het Franse Juragebergte. Dertig jaar voorbereiding was hier aan vooraf gegaan.

Anguilla

Het belangrijkste dat de natuurkundigen graag zouden vinden, was het Higgsdeeltje. Dit moest verklaren hoe bouwstenen van de kosmos aan hun massa komen, anders gezegd hoe de krachten werken die de deeltjes bijeenhouden. Hiervoor waren modellen ontwikkeld, maar door de LHC zouden nadere bewijzen verkregen moeten worden. Daarvoor werden protonen (positief geladen deeltjes) met bijna de lichtsnelheid door de deeltjesracebaan gejaagd. Er zouden ook protonen in tegengestelde richting gaan draaien en de tegen elkaar in racende deeltjes zouden op vier punten in botsing worden gebracht. De wetenschappers hoopten te kunnen registreren dat uit de samenballing van energie bij zulke botsingen de nog niet eerder waargenomen Higgsdeeltjes zouden ontstaan, de ultieme bouwstenen van de kosmos. Voor deze botsproeven waren enkele maanden uitgetrokken.

(Vorige berichten pagina 387/1 e.v. - 2008)

ANGUILLA

BINNENLAND

Parlement van Anguilla ondersteunt concept van 'volledig zelfbestuur'

Bij een openbaar forum in het Ronald Webster Park in de hoofdstad The Valley bleek op 28 april 2008 dat de volksvertegenwoordigers van Anguilla zich achter het Britse concept van 'volledig zelfbestuur' voor de archipel schaarden. De bijeenkomst was georganiseerd door de regering van premier Osbourne Fleming om de aanstaande constitutionele veranderingen te bespreken.

Naast de parlementsleden woonden ook invloedrijke personen als de specialist in grondwettelijke zaken Dame Bernice Lake en de voormalige magistraat Lolita Davis-Richardson de manifestatie bij. Eerstgenoemde was lid van het team dat bezig was met het ontwerp van de nieuwe constitutie en zei dat zeker niet gekozen zou worden voor totale onafhankelijkheid.

Brits Comité verzoekt regering corruptieaantijgingen te onderzoeken

In een rapport van het Britse Comité van Buitenlandse Zaken (FAC) dat op 6 juli 2008 verscheen, werd de regering van Anguilla verzocht een onafhankelijk onderzoek in te stellen naar beschuldigingen dat ministers geld hadden aangenomen van projectontwikkelaars. Het FAC had zowel schriftelijke als mondelinge bewijzen in handen dat ministers waren omgekocht en wees er op dat voor drie grote projecten dezelfde ontwikkelaar was gecontracteerd. Dit had ook grote sociale gevolgen omdat veel buitenlandse werkkrachten moesten worden gerekruteerd.
In een reactie later die maand ontkende de regering van Anguilla op krachtige wijze de aantijgingen. Premier Osbourne Fleming noemde ze ongefundeerd en beweerde dat hij en zijn ministers niets te verbergen hadden.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Plannen van regering Anguilla om staatsinkomsten te vergroten

De regering van Anguilla wilde de eigendomsbelasting gaan veranderen, rijbewijzen 10 procent duurder maken en reizigers die vanuit Blowing Point met de veerboot vertrokken een vertreksom laten betalen, aldus de *BBC* op 12 december 2007. Dit laatste gold overigens alleen voor het toenemend aantal buitenlanders, die ook meer moesten gaan betalen voor het verkrijgen van een werkvergunning.
De verhogingen waren nodig om de overheidsuitgaven voor 2008, die waren begroot op 234 miljoen Oost-Caribische dollar (ca. 60 miljoen euro), te kunnen betalen, alsmede voor de financiering van onderhoud en ontwikkeling van het wegennet.

GEZONDHEID EN ZORG

Samenwerking met St. Kitts en Nevis inzake gezondheidszorg

Caribbean Net News berichtte op 7 juni 2008 dat een delegatie uit Anguilla onder leiding van minister van Sociale Ontwikkeling Evans McNeil Rogers een bezoek bracht aan St. Kitts en Nevis om te onderzoeken hoe op gezondheidsgebied beter kon worden samengewerkt. 'We zijn beide kleine landen en het is onnodig om diensten te kopiëren die in een land aanwezig zijn', zo liet de bewindsman weten. Hij voegde er aan toe dat constructieve samenwerking positief zou uitwerken vanwege de schaarse middelen die beide landen ter beschikking

hadden. Volgens Rogers was het nodig dat internationale samenwerking, die in sectoren als financiën en toerisme in de regio gemeengoed was, werd uitgebreid naar gezondheidszorg.
Verplegend personeel uit Anguilla ontving in St. Kitts en Nevis al training.

(Vorige berichten pagina 633/1 e.v. - 2007)

ANTIGUA EN BARBUDA

BINNENLAND

Regerende UPP wint parlementszetel overleden minister

Vanwege het overlijden van minister van Landbouw Charlesworth Samuel werden op 27 maart 2008 in het kiesdistrict All Saints East en Saint Luke verkiezingen gehouden. De regerende Verenigde Progressieve Partij (UPP) verstevigde haar positie in het parlement omdat de drieëndertigjarige Chester Hughes een klinkende overwinning behaalde. Hij werd daarmee de jongste volksvertegenwoordiger uit de geschiedenis van Antigua en Barbuda.
In 2004 had de UPP bij de algemene verkiezingen twaalf van de zeventien zetels in de wacht gesleept. De oppositionele Antigua Arbeiderspartij (ALP), die de recente verkiezingen boycotte, behaalde toen vier zetels.

Vrouwelijke senator volgt Samuel op als minister

Op 16 mei 2008 werd de vrouwelijke senator Joanne Massiah in het Regeringshuis in de hoofdstad St. John's beëdigd als minister van Landbouw. Zij werd daarmee de eerste vrouw in Antigua en Barbuda die deze portefeuille beheerde. De nieuwe bewindsvrouw liet weten dat zij, mede door de internationaal gestegen voedselprijzen, geen gemakkelijke portefeuille had, maar zich gesterkt te voelen door het haar geschonken vertrouwen.
Daarvoor had Massiah onder andere haar land vertegenwoordigd bij de Internationale Walvisvaart Commissie (IWC).

Verscherping wetgeving voor misdrijven met vuurwapens

De regering van Antigua en Barbuda maakte rond 12 augustus 2008 bekend in de wet strengere straffen te zullen opnemen voor misdrijven met vuurwapens. Uit rapporten van inlichtingendiensten was gebleken dat er veel gehandeld werd in wapens, aldus een mededeling van minister van Justitie Colin Derrick.
De wetswijzigingen moesten rechters in staat stellen om degenen die illegaal een vuurwapen droegen en dit gebruikten om iemand te verwonden of te doden, een minimumstraf van 25 jaar op te leggen, levenslang te geven of zelfs ter dood te veroordelen.

De voorzitter van de oppositionele Antigua Arbeiderspartij (ALP), Gaston Browne, liet weten geen bezwaren te hebben tegen het plan. Hij riep de regering echter ook op in veiligheid te investeren door bijvoorbeeld meer politiebeambten aan te stellen.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Inkomstenbelasting wordt verlaagd

Bij de beraadslagingen in het parlement over de begroting voor het komende jaar maakte minister van Financiën Errol Cort op 3 december 2007 bekend dat de inkomstenbelasting in Antigua en Barbuda verlaagd zou worden. Mensen die meer dan 4.000 Caribische dollar (ca. 1.030 euro) verdienden, maar minder dan 8.000, konden op een vermindering rekenen van 10 tot 15 procent. De regering eiste als tegenprestatie 'meer productiviteit' en 'efficiëntere dienstverlening'.

Antigua en Barbuda mogen sancties aan Verenigde Staten opleggen

De Wereldhandelsorganisatie (WTO) gaf op 21 december 2007 Antigua en Barbuda het recht sancties op te leggen aan de Verenigde Staten ter waarde van 21 miljoen dollar (ca. 14,6 miljoen euro) per jaar. Reden was dat het in de VS uitgevaardigde verbod mee te doen aan online gokspelletjes in strijd was met geldende handelswetten. De sancties konden gericht zijn op geleverde diensten, copyrights en handelsmerken.

In een door de *BBC* verspreid bericht van 30 mei 2008 werd gemeld dat beide landen tot 6 juni alle juridische acties hadden stilgezet en beraadslaagden over een minnelijke schikking.

Teleurstelling over Brits advertentieverbod voor online gokindustrie

Het besluit van het Britse departement van Cultuur, Media en Sport om de elektronische gokindustrie uit Antigua en Barbuda niet toe te staan actief klanten te werven, zorgde voor teleurstelling in het Caribische land, zo meldde de *BBC* op 17 januari 2008. Vanwege het feit dat beide partijen volop in gesprek waren over het uit de weg ruimen van problemen beschouwden de autoriteiten in Antigua en Barbuda de Britse maatregel als 'prematuur'. Minister van Financiën Errol Cort wees er bovendien op dat zijn land al meer dan tien jaar bezig was met regelgeving betreffende de online gokindustrie, terwijl Groot-Brittannië pas in 2005 hierover wetgeving had aangenomen.

BUITENLANDSE ZAKEN

Premier Spencer ontvangt onderscheiding van de Verenigde Naties

De premier van Antigua en Barbuda, Baldwin Spencer, ontving eind september 2008 de Millennium Development Goals Achievement Award van de Verenigde Naties. Na de uit Bahrein afkomstige sjeikha Haya Rashed al-Khalifa en de Macedoniër Srgjan Kerim, beiden voormalig voorzitter van de Algemene Vergadering van de VN, was Spencer de eerste politicus die de prestigieuze prijs ontving.
De prijs werd Spencer toegekend vanwege zijn betrokkenheid en inzet bij het realiseren van de Millennium Development Goals (MDG's) door het bevorderen van de samenwerking tussen de VN en de private sector. De millenniumdoelen waren gericht op de verbetering van onderwijs en gezondheidszorg, de bevordering van de gelijkheid tussen de seksen en de bestrijding van armoede, ziektes en kindersterfte in de Derde Wereld.

(Vorige berichten pagina 633/3 e.v. - 2007)

BAHAMA'S

BINNENLAND

Meer dan honderd Haïtiaanse asielzoekers ingerekend

Volgens mededelingen van de autoriteiten

van de Bahama's werden op 16 maart 2008 meer dan honderd asielzoekers bij een routinepatrouille in de wateren rond de archipel aangehouden. Het gros van hen was afkomstig uit Haïti en verkeerde in goede gezondheid. Leden van de marine van het land, de Royal Bahamas Defence Force (RBDF), brachten de migranten naar het Carmichael Road Detentiecentrum waar immigratiebeambten zich over hen ontfermden. Vanaf 1 januari waren al 723 Haïtianen gearresteerd.

Premier van de Bahama's herschikt kabinet

Geruchten dat er veranderingen op til waren in de regering van de Bahama's werden op 30 juni 2008 bewaarheid. Op die dag meldde premier Hubert Ingraham na het aftreden van Sidney Collie voorlopig zelf de portefeuilles Grond en Lokaal Bestuur te zullen gaan beheren, terwijl Vincent Vanderpool-Wallace Toerisme en Luchtvaart van Neko Grant overnam.
De laatste kreeg nu de post van Openbare Werken en Transport, waarvan de verantwoordelijke minister Earl Deveaux doorschoof naar Milieu en Maritieme Zaken. Desmond Bannister tenslotte werd aangesteld als minister van Jeugdzaken, Sport en Cultuur.

Samenstelling regering Bahama's
(10 september 2008)

Premier, tevens minister van Financiën
Hubert Alexander INGRAHAM

Vicepremier, tevens minister van Buitenlandse Zaken
Theodore 'Brent' SYMONETTE

Ministers:
Arbeid en Sociale Ontwikkeling
Dion FOULKES
Gezondheidszorg
Hubert A. MINNIS
Huisvesting en Nationale Verzekeringen
Kenneth RUSSELL
Jeugdzaken, Sport en Cultuur
T. Desmond BANNISTER
Juridische Zaken
Claire HEPBURN
Landbouw en Maritieme Hulpbronnen
Larry CARTWRIGHT
Milieu en Maritieme Zaken
Earl DEVEAUX
Nationale Veiligheid
Orville 'Tommy' TURNQUEST
Onderwijs
Carl BETHEL
Openbare Werken en Transport
Neko GRANT
Toerisme en Luchtvaart
Vincent VANDERPOOL-WALLACE

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

IMF prijst de Bahama's voor solide economisch beleid

Het feit dat de bewoners van de Bahama's de hoogste levensstandaard in het Caribisch gebied hebben, komt voort uit het solide beheer van de economie, zo verklaarde het Internationaal Monetair Fonds (IMF) half januari 2008. Hoewel het toerisme iets was teruggevallen, groeide de economie sterk en was er sprake van lage inflatie en slechts een kleine staatsschuld. Niettemin waarschuwde het IMF voor nieuwe uitdagingen als de economische teruggang in de Verenigde Staten, de hoge olieprijzen en de kwetsbaarheid van de Bahama's voor natuurrampen. Om zich daartegen te wapenen werd geadviseerd de diversificatie van de economie te bevorderen, de staatsuitgaven onder controle te houden en de belastinginning te verbeteren.

(Vorige berichten pagina 635/3 e.v. - 2007)

BERMUDA

BINNENLAND

Regerende PLP wint opnieuw verkiezingen

Bij de parlementsverkiezingen in Bermuda op 18 december 2007 wist de Progressieve Arbeiderspartij (PLP) van premier Ewart Brown voor de derde keer op rij de meeste zetels in de wacht te slepen. De regeringspartij kreeg 22 afgevaardigden in het parlement, terwijl de conservatieve Verenigde Bermuda Partij (UBP) van oppositieleider Michael Dunkley tot 14 zetels kwam. De uitslag liet slechts een gradueel verschil zien met die uit 2003 toen beide partijen hetzelfde aantal zetels wonnen.

Waarnemers meenden overigens dat het democratisch verkiezingsproces ontsierd was door raciale haat en beschuldigingen van corruptie. De PLP, die gratis crèches, bus- en ferryvervoer beloofde, benadrukte dat mensen met een donkere huidskleur nog steeds gediscrimineerd werden in het land. De UBP had juist opgeroepen minder naar rasonderscheid te kijken.

Uitslagen verkiezingen Bermuda
(18 december 2007)

partij	percentage	zetels
Progressieve Arbeiderspartij (PLP)	52,5	22
Verenigde Bermuda Partij (UBP)	47,3	14
Onafhankelijk	0,2	-

Minder vrouwen in nieuwe regering

Enkele dagen na de verkiezingen maakte Ewart Brown zijn kabinet bekend. Opmerkelijk was dat de populaire vijfentwintigjarige radiopresentator Thaao Dill, die zich had ingezet voor de PLP, onderminister werd op het departement van Cultuur en Sociale Rehabilitatie. Daarnaast kregen slechts twee vrouwen zitting in de nieuwe regering. Op een vraag aan Brown hoe dat kwam, reageerde deze met de opmerking: 'We hebben gewoon de beste mensen genomen die we konden vinden.'

Het nieuwe kabinet werd ingezworen tijdens een door gouverneur Richard Gozney geleide ceremoniële plechtigheid in het Regeringshuis in de hoofdstad Hamilton.

Samenstelling regering Bermuda
(22 december 2007)

Premier, tevens minister van Toerisme en Transport
Ewart F. BROWN

Vicepremier, tevens minister van Financiën en Economische Ontwikkeling
Paula A. COX

Ministers:
Arbeid, Binnenlandse Zaken en Huisvesting
David A. BURCH
Cultuur en Sociale Rehabilitatie
Dale D. BUTLER
Energie, Telecommunicatie en Elektronische Handel
Terry E. LISTER
Gezondheidszorg
Nelson B.A. BASCOME
Justitie
Kim WILSON
Milieu en Sport
Elvin JAMES
Onderwijs
Randolph HORTON
Openbare Werken en Bouw
Derrick V. BURGESS

Brits comité verzoekt Bermuda corruptieaantijgingen te onderzoeken

In een rapport van 6 juli 2008 van het Britse Comité van Buitenlandse Zaken (FAC) werd de regering van Bermuda opgeroepen beschuldigingen over corruptie bij de Bermuda Housing Corporation (BHC) te onderzoeken. Volgens lokale zakenmensen was de regering van het Britse overzeese gebiedsdeel betrokken bij malversaties en vriendjespolitiek. Zo zouden 'persoonlijke vrienden van de premier' grote ontwikkelingscontracten hebben kunnen afsluiten zonder dat er enige actie was ondernomen, hoewel wetten waren geschonden.
De plaatselijke mensenrechtenorganisatie Voters' Rights Association (VRA) had eerder het gebrek aan transparantie bij het geven van opdrachten aan de kaak gesteld. Ook de auditeur-generaal had bezorgd gemeld dat er binnen de regering sprake was van een 'groeiende cultuur' het niet te nauw te nemen met de waarheid.
In 2007 was al een rapport verschenen waarin onder meer premier Ewart Brown met naam en toenaam als verdachte werd genoemd.

(Vorige berichten pagina 221/1 - 2006)

COLOMBIA

BINNENLAND

Positie FARC in eerste helft 2008 ernstig verzwakt

'Operatie Emmanuel' loopt uit op mislukking

De Colombiaanse regering gaf Hugo Chávez toestemming op 28 december 2007 twee helikopters naar Colombia te sturen. De president van buurland Venezuela beweerde van de Revolutionaire Gewapende Krachten van Colombia (FARC) toestemming te hebben gekregen drie gijzelaars op te halen in het oerwoud. Het betrof parlementslid Consuelo González, de oud-kandidate voor het vicepresidentschap Clara Rojas en Emmanuel, de in gevangenschap geboren zoon van Rojas. Onder meer de voormalige Argentijnse president Kirchner begeleidde Chávez bij wat genoemd werd 'Operatie Emmanuel'. Deze liep echter op een mislukking uit toen bleek dat Emmanuel niet meer in handen van de FARC was, maar verbleef bij een Colombiaans pleeggezin.

Colombiaanse regering wil geen internationale missies meer

Op 7 januari 2008 meldde Cadena Radial Colombiana, beter bekend als *Caracol Radio*, op haar website dat er geen internationale missies meer zouden worden toegestaan. Het bericht werd later door minister van Buitenlandse Zaken Fernando Araújo bevestigd. Naar zijn mening was bij 'Operatie Emmanuel' duidelijk gebleken dat de bemiddelaars een welwillende houding aannamen tegenover de FARC en een afwerende tegenover de Colombiaanse regering. De beschuldiging van de FARC dat de Colombiaanse regering Emmanuel ontvoerd zou hebben, werd door de perssecretaris van het presidentschap, Cesár Mauricio Velásquez, 'belachelijk en cynisch' genoemd.

Clara Rojas en Consuelo González toch vrijgelaten

Na de mislukking van 'Operatie Emmanuel' slaagde Chávez er toch in een afspraak te maken met de FARC over de vrijlating van Clara Rojas en Consuelo González. De twee vrouwen werden door Venezolaanse helikopters opgehaald en naar Caracas gevlogen. Ze lieten weten Chávez dankbaar te zijn en hoopten dat de overige gijzelaars niet zouden worden vergeten.

Clara Rojas was in februari 2002 ontvoerd toen zij er voor koos de Frans-Colombiaanse politica Ingrid Betancourt niet in de steek te laten. Consuelo González was in september 2001 in handen van de FARC gevallen.

Chávez wil FARC van terrorismelijst

President Chávez vroeg op 11 januari 2008 aan de landen in Latijns-Amerika en Europa om de FARC en de andere linkse guerrillabeweging in Colombia, het linkse Nationale Bevrijdingsleger (ELN), van de lijst met terroristische organisaties te schrappen. Daar stonden ze volgens hem alleen op door druk vanuit de Verengde Staten. Hij hield een pleidooi beide groeperingen te erkennen als 'opstandige bewegingen die een politiek project nastreefden'. Daarom respecteerde hij de rebellen, liet hij weten.

Pleidooi voor internationale bemiddeling

De vrijlating op 27 februari van vier voormalige parlementsleden na bemiddeling van de controversiële Chávez was voor de Venezolaanse president aanleiding een pleidooi te houden voor de oprichting van een internationale bemiddelingsgroep. Deze zou met de FARC moeten onderhandelen over een humanitair akkoord om alle gijzelaars vrij te krijgen. Argentinië, Brazilië, Ecuador en Frankrijk stonden volgens Chávez achter dat idee, evenals de Organisatie van Amerikaanse Staten (OAS). 'President Uribe [van Colombia] moet zijn houding veranderen. Iedereen is het met elkaar eens, behalve Uribe', merkte Chávez op. De vrijgelaten politici hadden alarmerende berichten over de gezondheidssituatie van de achtergebleven gijzelaars in het algemeen, en Ingrid Betancourt in het bijzonder.

FARC-woordvoerder komt om bij aanval op guerrillakamp in Ecuador

Het Colombiaanse leger doodde op 1 maart de officiële woordvoerder van de FARC, de negenvijftigjarige Luis Edgar Devia Silva, beter bekend als Raúl Reyes. Bij het nachtelijke bombardement op het guerrillakamp net over de grens met Ecuador kwamen ongeveer 25 mensen om, onder wie 4 Mexicanen. Minister van Defensie Juan Manuel Santos verklaarde dat een informant de locatie van Raúl Reyes had doorgegeven, maar volgens sommige mediarapporten speelden Amerikaanse inlichtingendiensten er ook een rol in.
Analisten noemden de FARC-woordvoerder de meest waarschijnlijke toekomstige opvolger van de man die al tientallen jaren de organisatie leidde, de bejaarde Manuel Marulanda Vélez. De dood van Raúl Reyes werd beschouwd als een grote slag voor de FARC, mede omdat het de mythe van onkwetsbaarheid van het kader van de organisatie aantastte.

FARC-kaderlid doodgeschoten door lijfwacht

Twee dagen na de dood van Raúl Reyes leed de FARC een volgend belangrijk verlies. Het zesenveertigjarige kaderlid Manuel de Jesús Muñoz Ortiz, ook bekend als Iván Ríos en José Juvenal Velandia, werd op 3 maart doodgeschoten door zijn lijfwacht, Pedro

Pablo Montoya, alias Rojas. Deze zou enerzijds tot zijn besluit zijn gekomen door de dood van Raúl Reyes, anderzijds doordat de rebellen omsingeld waren en honger leden. De dader hakte vervolgens de rechterhand af van zijn slachtoffer en gaf zich met de persoonlijke documenten van de guerrillaleider in zijn bezit over aan het Colombiaanse leger. In Colombia ontstond een discussie toen de regering aan Rojas een premie uitkeerde van 5 miljard pesos (ca. 1,8 miljoen euro). Dit omdat hij volgens de vredescommissaris, Luis Carlos Restrepo, 'waardevolle informatie' had verstrekt, niet alleen over de locatie van het lichaam van Iván Ríos maar ook over de FARC-structuur. Oppositieleden zagen het echter als een premie op moord en vonden dat in strijd met de grondwet, waarin werd gesproken over het recht op leven en de onschendbaarheid van de persoon.

Beruchte Karina geeft zich over

Een dag na zich met haar vriend en kind te hebben overgegeven aan de Administratieve Veiligheidssectie (DAS) – de staatsveiligheidsdienst van Colombia – riep Nelly Avila Moreno op 19 mei haar kameraden van de FARC op hetzelfde te doen. Karina, zoals haar schuilnaam luidde, was de hoogste vrouwelijke commandant van de FARC en verklaarde dat de druk van het Colombiaanse leger haar teveel was geworden. Volgens minister van Defensie Juan Manuel Santos had zij de moed om aan elke operatie mee te doen, al ontkende ze zelf de 'bloeddorstige' vrouw te zijn waarvoor ze werd gehouden. Op haar hoofd stond een premie van 1 miljoen dollar (ca. 640.000 euro) wegens moord, terrorisme, rebellie en ontvoering.
Haar overgave werd alom beschouwd als een grote propagandaoverwinning voor de Colombiaanse regering.

FARC-leider Tirofijo overleden

Minister van Defensie Juan Manuel Santos maakte op 24 mei bekend dat Manuel 'Tirofijo' Marulanda Vélez, de man die de FARC al tientallen jaren leidde, was overleden. Het bericht werd later bevestigd door een videoboodschap van rebellencommandant Timoleón Jiménez – ook bekend als Timochenko – die verklaarde dat de commandant van de FARC op 26 maart om 18.30 uur na een kort ziekbed, 'in de armen van zijn compañera, omringd door zijn lijfwachten en al zijn veiligheidseenheden', was gestorven.
Hij voegde er aan toe dat de organisatie na de dood van Tirofijo werd geleid door Alfonso Cano. Het betrof in werkelijkheid Guillermo León Sáenz Vargas, de belangrijkste ideoloog van de FARC.

Chávez roept FARC-strijders op wapens neer te leggen

Tot verrassing van veel politieke analisten riep de president van Venezuela op 8 juni de rebellen van de FARC op de strijd te staken. 'Op dit moment is in Latijns-Amerika een gewapende guerrillabeweging niet op z'n plaats', merkte Hugo Chávez op in zijn wekelijkse televisieprogramma *Aló Presidente*, na eerder gezegd te hebben dat de guerrillaoorlog tot de geschiedenis behoorde. Hij richtte zich ook tot de leider van de FARC, Alfonso Cano, en verzocht hem iedereen die vastgehouden werd in de bergen vrij te laten. 'Het zou een groots, humanitair gebaar zijn, in ruil voor niets', aldus Chávez.
De opmerkingen van Chávez kregen veel media-aandacht omdat hij verscheidene keren van samenwerking met de FARC was beschuldigd.

Betancourt en veertien andere gijzelaars met spectaculaire actie bevrijd

De sinds 2002 gegijzelde Ingrid Betancourt, drie gevangengenomen Amerikanen en elf geüniformeerde leden van het Colombiaanse veiligheidsapparaat werden op 2 juli 2008 bevrijd zonder dat er een schot werd gelost. Onder het mom dat de gegijzelden naar de nieuwe leider van de FARC, Alfonso Cano, zouden worden gebracht, namen zij en hun bewakers nietsvermoedend plaats in een gecamoufleerde helikopter van de Colombiaanse strijdkrachten. Binnen enkele minuten werden de FARC-leden overweldigd en waren de gijzelaars, van wie sommigen tien jaar in het oerwoud waren vastgehouden, op vrije voeten.
Na maandenlange alarmerende berichten over haar slechte staat van gezondheid bleek Betancourt na medisch onderzoek 'verrassend gezond'. Zelf sprak de zesenveertigjarige ex-presidentskandidate van een 'wonder'. Zij noemde Uribe 'een goede president' maar liet ook weten haar aspiratie om 'Colombia te dienen als president' niet te hebben afgezworen. Volgens sommige ingewijden hadden zowel Amerikaanse als Israëlische veiligheidsdiensten meegewerkt aan de bevrijdingsactie.

Burgers eisen vrijlating andere gijzelaars

Miljoenen Colombianen gingen op 21 juli, de Onafhankelijkheidsdag van Colombia, de straat op om van de FARC en het Nationale Bevrijdingsleger (ELN) de vrijlating te eisen van de nog vastzittende gijzelaars. Onder het schreeuwen van leuzen als 'Laat ze nu vrij!' en 'Geen ontvoeringen meer' droegen de veelal in het wit geklede demonstranten borden mee om hun eisen kracht bij te zetten.

Rode Kruis: Colombia heeft Geneefse Conventies geschonden

Het Internationale Rode Kruis beschuldigde Colombia op 6 augustus van het schenden van de Conventies van Genève door bij de bevrijdingsactie van Betancourt en haar metgezellen het symbool van de organisatie bewust te hebben misbruikt. De eerdere uitleg van Uribe dat een nerveuze soldaat het shirt met het Rode Kruisteken op het laatste moment had aangetrokken en dus verantwoordelijk was voor de misstap, hield geen stand nadat filmbeelden hadden aangetoond dat het al eerder werd gebruikt.
Hoewel Uribe zijn verontschuldigingen aanbood, nam het Rode Kruis de kwestie hoog op. Deze kon immers de veiligheid van medewerkers in de toekomst in gevaar brengen.

Doden door bomaanslag FARC

Bij een aanslag half augustus in de plaats Ituango, in het noorden van het departement Antioquia, kwamen minstens zeven personen om het leven en vielen er volgens gouverneur Luis Alfredo Ramos meer dan vijftig gewonden. Tijdens een boerenfeest ontplofte 's avonds een bom in een voetgangerspassage. Burgerlijke en militaire autoriteiten beschuldigden de FARC die actief was in de regio, maar de marxistische rebellen ontkenden elke verantwoordelijkheid en beschuldigden de regering-Uribe ervan de explosie te hebben veroorzaakt.
Eerder beweerden de Colombiaanse autoriteiten een terroristische aanslag van de FARC in de hoofdstad Bogotá op 20 juli, de Dag van de Onafhankelijkheid, te hebben verijdeld.

Opnieuw rebellenleider gedood bij bombardement

De commandant van het 34ste front van de FARC, Aicardo de Jesús Agudelo Rodríguez, kwam op 21 september om het leven bij een bombardement van de Colombiaanse luchtmacht in het departement Antioquia. El Paisa, zoals zijn schuilnaam luidde, werd gezocht vanwege honderden moorden en ontvoeringen. Hij was bij verstek tot veertig jaar gevangenisstraf veroordeeld voor het in 2003 ombrengen van voormalig minister van Defensie Gilberto Echeverri, gouverneur van Antioquia Guillermo Gavíria en acht militairen.
Ook werd bekend dat een Colombiaanse antiterrorisme-eenheid op een eerder bemachtigde usb-stick persoonlijke gegevens had gevonden van meer dan negenduizend rebellen van de FARC.

Gijzelaar ontsnapt met zijn bewaker

Na acht jaar te zijn gegijzeld, wist omstreeks 23 oktober de tweeënzestigjarige Óscar Tulio Lizcano uit een FARC-kamp te ontsnappen. De conservatieve parlementariër kreeg daarbij hulp van zijn achtentwintigjarige bewaker, die bekend stond onder het pseudoniem Isaza en met hem mee door de jungle trok tot zij na drie dagen een militaire post bereikten. Op een persconferentie dankte Lizcano zijn redder. Hij vertelde dat er tijdens zijn gevangenschap vaak geen voedsel was, waardoor hij zijn toevlucht moest nemen tot het eten van palmharten en suikerriet.
Isaza bleek in aanmerking te komen voor een beloning van omgerekend ruim 300.000 euro. Bovendien kreeg hij met zijn vriendin asiel aangeboden in Frankrijk.

Record aantal buitenlandse toeristen bezoekt Colombia

Door het afnemende geweld in het land en intensief adverteren werd Colombia in 2007 door een record aantal buitenlanders bezocht, aldus een bekendmaking van de regering op 10 januari 2008. Waren het er in 2006 ruim 1 miljoen, een jaar later was dit aantal gestegen tot 1,3 miljoen, zo verklaarde de in januari 2007 aangetreden minister van Handel, Industrie en Toerisme Luis Guillermo Plata. Voordat het geweld in de jaren tachtig van de twintigste eeuw in alle hevigheid in het land losbarstte, gold Colombia als een populaire vakantiebestemming vanwege zijn Caribische stranden, kosmopolitische steden en de toppen in het Andes-gebergte. Sinds het aantreden van Álvaro Uribe in 2002 was de veiligheid in Colombia gestaag toegenomen.

Paramilitairen uitgewezen naar Verenigde Staten

Colombia wees op 13 mei 2008 veertien paramilitaire leiders uit naar de Verenigde Staten, waar zij terecht zouden moeten staan voor drugshandel. Niet iedereen in Colombia was content met deze volgens analisten verrassende stap van de regering omdat gevreesd werd dat de paramilitairen, evenals hun politieke vrienden, daardoor hun straf voor het op grove wijze schenden van de mensenrechten zouden mislopen.

President Uribe beweerde dat de uitgewezen paramilitairen misdaden bleven begaan vanuit de gevangenis en weigerden werkelijk samen te werken met de justitiële autoriteiten. Critici wezen echter op het feit dat 31 afgevaardigden van het Congres gevangen zaten – bijna allemaal politieke vrienden van de president. Zij waren opgepakt nadat paramilitaire leiders uit de doeken hadden gedaan hoe zij in het verleden met hen hadden samengewerkt.

Eerste verdachten veroordeeld tot hoge straffen

Ramiro Vanoy Murillo (ook bekend als Cuco) en Francisco Javier Zuluaga Lindo (El Gordo) werden op 9 oktober door een rechter in de Amerikaanse staat Miami tot respectievelijk 24 en bijna 22 jaar celstraf veroordeeld. Zij waren de eersten van de in mei uitgewezen paramilitairen die berecht werden voor drugshandel. Volgens rechter Michael Moore was bewezen dat zij tussen december 1997 en november 1999 rond de 20 ton cocaïne naar de VS hadden gesmokkeld. Vanoy Murillo was commandant geweest van het Bloque Mineros (Mijnwerkersblok) van de Verenigde Zelfverdedigingsgroepen van Colombia (AUC). Hij en zijn kompaan gaven de ten laste gelegde feiten volmondig toe.

Verenigde Naties constateren uitbreiding cocateelt in Colombia

De directeur van het Bureau voor Drugs en Misdaad van de Verenigde Naties (UNODC), Antonio Maria Costa, maakte op 18 juni 2008 bekend dat in Colombia het jaar daarvoor het gebied waar coca verbouwd werd, ondanks pogingen de teelt met verdelgingsmiddelen uit te roeien, met 27 procent was toegenomen. Werd in 2006 nog 78.000 hectare gebruikt voor de verbouw, in 2007 was dit gestegen tot 99.000 hectare. De totale cultivatie in Bolivia, Colombia en Peru – de drie grootste telers ter wereld van cocabladeren – besloeg in het laatstgenoemde jaar ruim 181.000 hectare.
Overigens was de productie weinig gestegen omdat de verbouwers steeds vaker waren aangewezen op jonge planten. Deze bevatten minder bladeren die bovendien minder potentieel hadden.

Jaime Bermúdez wordt minister van Buitenlandse Zaken van Colombia

Op 16 juli 2008 willigde president Álvaro Uribe het verzoek om ontslag in van minister van Buitenlandse Zaken Fernando Araújo. Het staatshoofd loofde de anderhalf jaar daarvoor aangestelde bewindsman voor 'zijn betrokkenheid, professionalisme en persoonlijke toewijding gedurende zijn ambtsperiode'. Araújo op zijn beurt dankte Uribe dat hij 'kon bijdragen aan de implementatie van uw democratische veiligheidsbeleid'.
Dezelfde dag benoemde de president van Colombia de voormalige ambassadeur in Argentinië, Jaime Bermúdez Merizalde, als de nieuwe minister van Buitenlandse Zaken.

Hoofd inlichtingendienst DAS treedt af

Maria del Pilar Hurtado, directeur van de Administratieve Veiligheidssectie (DAS) – de staatsveiligheidsdienst van Colombia – legde op 23 oktober 2008 haar functie neer. Zij was ervan beschuldigd opdracht te hebben gegeven politieke opponenten van president Álvaro Uribe te bespioneren. Eerder had zij haar ondergeschikte Jaime Ovalle, die een document had ondertekend om inlichtingen te verzamelen over senator Gustavo Petro en andere leiders van de Alternatieve Democratische Pool (PDA), ontslagen. Petro beweerde in een reactie dat Uribe zelf opdracht tot het onderzoek had gegeven, maar het kantoor van de president en Maria del Pilar Hurtado ontkenden dit.
Juist de laatste maanden was de PDA ervan

beschuldigd protesten tegen de regering-Uribe te hebben gevoed.

Parlement wijst drie opeenvolgende ambtstermijnen president af

Met 75 tegen 40 stemmen wezen de volksvertegenwoordigers van Colombia op 29 oktober 2008 een amendement af om de president van het land de mogelijkheid te geven drie opeenvolgende ambtstermijnen te bekleden. Het voorstel was onderdeel van nieuwe anticorruptiewetgeving. Het Congres kon eventueel nog wel beslissen de kwestie door middel van een referendum voor te leggen aan de bevolking.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Staking van rechters en gerechtsmedewerkers beëindigd

Op 16 oktober 2008 kwam er een einde aan een 43 dagen durende staking in Colombia van rechters en rechtbankmedewerkers door een betere honorering van hun werkzaamheden. Fabio Hernández van de Nationale Associatie van Rechtbankmedewerkers (Asonal Judicial) maakte bekend dat het laatste aanbod van de regering was geaccepteerd.
Tijdens de staking waren 120.000 rechtszaken geschorst en 2.270 verdachten in vrijheid gesteld.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Hoogste economische groei in dertig jaar

Volgens opgave van de Colombiaanse regering op 7 maart 2008 kende Colombia het jaar daarvoor een economische groei van 7,5 procent. Dit was het hoogste groeicijfer sinds 1978. Vooral de bouwsector kende gunstige tijden, zoals bleek uit de groei van 13,3 procent die vooral voortkwam uit activiteiten in de hoofdstad Bogotá en het door veel toeristen bezochte Cartagena. Colombia werd ook steeds populairder bij buitenlandse investeerders. In de eerste twee maanden van 2008 staken zij 1,7 miljard dollar (ruim 1,1 miljard euro) in de Colombiaanse economie – meer dan twee keer zoveel als over dezelfde periode het jaar daarvoor.
President Uribe sprak wel zijn bezorgdheid uit over de stijgende inflatie en de waardevermeerdering van de peso ten opzichte van de dollar omdat deze de export negatief kon beïnvloeden.

Grote olievondst belangrijkste in decennia

Minister van Mijnbouw en Energie Hernán Martínez maakte op 16 september 2008 bekend dat er een groot olieveld was ontdekt in het centraal gelegen Colombiaanse departement Meta. Het betrof volgens de bewindsman een van de belangrijkste vondsten van de afgelopen decennia en zou zo'n honderd miljoen vaten ruwe olie aan de Colombiaanse voorraad toevoegen, waardoor de oliereserves na het eerste kwartaal van 2009 ongeveer vier miljard vaten zouden gaan bedragen.
Colombia produceerde op dat moment zeshonderdduizend vaten per dag met het streven dit aantal in 2020 te hebben opgevoerd tot een miljoen vaten. Mede daarom had het land gedurende het lopende jaar 150 exploratiecontracten aangeboden aan buitenlandse oliemaatschappijen.

JUSTITIE

Drugsbaron in Spanje gearresteerd

Op 5 september 2008 werd de Colombiaan Edgar Guillermo Vallejo Guarín in een luxueus hotel in de Spaanse hoofdstad Madrid aangehouden. De zevenenveertigjarige drugsbaron, bekend als Beto el Gitano (Beto de Zigeuner), werd gezocht voor drugshandel, witwaspraktijken en moord. Volgens de Amerikaanse Drug Enforcement Administration (DEA) had hij in de jaren negentig van de twintigste eeuw tonnen cocaïne naar de Verenigde Staten en Europa gesmokkeld. Daarom had de Amerikaanse justitie een beloning van 5 miljoen dollar (bijna 3,5 miljoen euro) in het vooruitzicht gesteld voor tips die tot zijn arrestatie zouden leiden. Sinds Beto el Gitano in 2001 in de Amerikaanse staat Florida werd aangeklaagd, was hij op de vlucht. Bij zijn aanhouding droeg hij valse identiteitspapieren.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Aantal Colombiaanse vluchtelingen neemt toe

Directeur Jorge Rojas van mensenrechtenorganisatie Codhes maakte op 30 september 2008 bekend dat in de eerste zes maanden van het jaar het aantal Colombianen dat huis en haard was ontvlucht met 41 procent was toegenomen in vergelijking met dezelfde periode het jaar daarvoor. Dit hield in dat minstens 270.000 burgers waren gevlucht voor het geweld van linkse guerrillastrijders, rechtse paramilitairen en drugshandelaars. Deze gewapende groepen waren volgens Rojas op zoek naar land om coca te verbouwen en deinsden er niet voor terug mensen uit hun huizen te verjagen.
Sinds de jaren tachtig van de twintigste eeuw waren er drie miljoen Colombianen in eigen land op de vlucht geslagen – na Soedan het hoogste aantal ter wereld.

MILITAIRE ZAKEN

Van executies beschuldigde militairen ontslagen

Op instigatie van president Uribe ontsloeg de opperbevelhebber van de Colombiaanse strijdkrachten, generaal Freddy Padilla, op 29 oktober 2008 onder meer drie generaals, elf kolonels en vier majoors. Onderzoek had uitgewezen dat de in totaal 25 betrokkenen een rol hadden gespeeld bij de moord op jeugdigen die afkomstig waren uit arme buurten in Bogotá. De buitenwereld was voorgehouden dat de jongeren rebellen waren die bij gevechtshandelingen waren omgekomen.
Het schandaal brak uit toen in september in het noordwesten van Colombia een massagraf met negentien lijken was gevonden, waarna het leger een onderzoek instelde. Familieleden van de slachtoffers vertelden dat de verdwenen jongeren goed betaald werk op boerderijen in Noord-Colombia in het vooruitzicht was gesteld.

BUITENLANDSE ZAKEN

Oorlogsdreiging als gevolg van regionale politieke crisis

Ecuador beschuldigt Colombia van schending grondgebied

Als gevolg van het bombardement van de Colombiaanse strijdkrachten op een kampement van de Revolutionaire Gewapende Krachten van Colombia (FARC) in Ecuador op 1 maart 2008 liepen de spanningen in de regio sterk op. De president van Ecuador, Rafael Correa, hekelde in felle bewoordin-

gen het optreden van Colombia dat zonder toestemming tot actie in het buurland was overgegaan. Zijn ambtgenoot uit Venezuela, Hugo Chávez, sloot zich aan bij het protest van Ecuador en beide landen wezen de Colombiaanse ambassadeur uit. De twee landen mobiliseerden hun legers bij de grens met Colombia, dat alleen steun kreeg van de Verenigde Staten.
Politieke waarnemers sloten een oorlog niet uit, mede omdat Colombia beweerde bewijzen te hebben dat zowel de Ecuadoraanse als Venezolaanse regering de FARC ondersteunden. De bewijzen zouden afkomstig zijn uit een laptop van de bij de militaire operatie omgekomen FARC-woordvoerder Raúl Reyes.

Nicaragua verbreekt eveneens banden met Colombia

Op 6 maart liet president Daniel Ortega weten dat Nicaragua de betrekkingen met Colombia verbrak vanwege de aanval op het rebellenkamp in Ecuador. De stap was genomen vanwege het 'politieke terrorisme van de [Colombiaanse] regering, niet vanwege het Colombiaanse volk', voegde hij er aan toe.
Rafael Correa maakte op dat moment een toer door de regio om de schending van het Ecuadoraanse grondgebied onder de aandacht te brengen van andere regeringen.

Partijen lijken geschil bij te leggen

Tijdens een bijeenkomst op 7 maart in de hoofdstad van de Dominicaanse Republiek, Santo Domingo, bereikten de staatshoofden van Colombia, Ecuador en Venezuela een compromis. Dit maakte voorlopig een eind aan een week van rechtstreekse beledigingen, troepenbewegingen en internationale spanningen. In het bereikte akkoord maakte president Álvaro Uribe van Colombia zijn excuses voor de aanval op het rebellenkamp in Ecuador, met de belofte niet opnieuw het territorium van een ander land te schenden. Verder werden alle landen opgeroepen bedreigingen van de nationale stabiliteit, ook door 'illegale groeperingen', te bevechten.

De hoofdrolspelers schudden handen, maar onduidelijk bleef of de kou uit de lucht was. Chávez meende dat de de-escalatie was begonnen. Ortega kondigde het herstel van de betrekkingen met Colombia aan, maar Correa liet de volgende dag weten daar nog niet toe te willen overgaan.

Ecuador zegt FARC-kampen te hebben vernietigd

De sinds kort in functie zijnde minister van Buitenlandse Zaken van Ecuador, Maria Isabel Salvador, verklaarde op 19 april tegenover het Venezolaanse dagblad *El Nacional* dat sinds 2001 in haar land 117 clandestiene kampementen van de FARC waren vernietigd, waarvan 47 in 2007 en 7 in het lopende jaar. De bij de acties opgepakte Ecuadoranen en buitenlanders waren in hechtenis genomen en ter beschikking van justitie gesteld.
De bewindsvrouw liet verder weten dat het moeilijk zou worden de betrekkingen met Colombia te herstellen. Zij wees op 'de beledigende en roekeloze verklaringen van de Colombiaanse regering tegen Rafael Correa, zijn regering en de strijdkrachten' en noemde deze niet alleen 'een duidelijke inmenging in Ecuadors binnenlandse aangelegenheden', maar tevens 'een schending van het internationaal recht'.

Succesvolle bemiddelingspoging Jimmy Carter

Oud-president van de Verenigde Staten Jimmy Carter nam de taak op zich te bemiddelen tussen Ecuador en Colombia. Dit had tot gevolg dat op 5 juni 2008 beide landen weer diplomatieke relaties aangingen, zij het op het lagere niveau van zaakgelastigden. Volgens een verklaring van het Carter Centrum hadden zowel Uribe als Correa zich bereid verklaard om 'onmiddellijk en zonder voorwaarden vooraf' de betrekkingen te herstellen.

Opnieuw crisis in verhouding met Nicaragua en Ecuador

In de week vanaf 22 juni ontstond wederom frictie tussen Colombia en Nicaragua, toen de Nicaraguaanse autoriteiten asiel verleenden aan de Colombiaanse Martha Pérez, haar landgenote Doris Torres en aan de Mexicaanse Lucía Morett. De eerste twee waren gewond geraakt bij de aanslag op Raúl Reyes en in Ecuador in een ziekenhuis opgenomen. Nicaragua besloot de drie FARC-vrouwen met een vliegtuig op te laten halen, waarna Colombia de Nicaraguaanse regering beschuldigde van sympathie voor de FARC. 'Hij zegt dat hij tegen terrorisme vecht, maar hij is de terrorist' zou president Ortega volgens persbureau *Reuters* hebben opgemerkt over zijn ambtgenoot Uribe.
De spanning tussen Colombia en Ecuador nam toe op het moment dat beide partijen hadden besloten stapsgewijs de betrekkingen te normaliseren. De reden was een interview met Correa in het Argentijnse dagblad *Página/12* waarin hij opnieuw zijn verontwaardiging uitsprak over de schending van het Ecuadoraanse territorium door Colombia. Dat land stelde het herstel van de betrekkingen daarop voorlopig uit.

Toenadering tussen Uribe en Chávez

De presidenten van de buurlanden Colombia en Venezuela, Uribe en Chávez, zetten op 11 juli hun ideologische geschillen aan de kant en kondigden nieuwe samenwerkingsinitiatieven aan. Chávez had een paar maanden eerder juist verklaard dat verzoening met Uribe onmogelijk was.
De grootste bondgenoot van de VS en de grootste vijand van de VS in Latijns-Amerika besloten onder meer op energiegebied meer samen te gaan werken, evenals bij het bestrijden van het smokkelen van brandstof. Waarnemers waren er van overtuigd dat economische belangen een grote rol speelden bij het normaliseren van de betrekkingen. Het jaar daarvoor was er tussen beide landen voor omgerekend 3,8 miljard euro verhandeld.

Arrestanten zouden banden hebben met Libanese Hezbollah-beweging

In een verklaring van 21 oktober 2008 beweerden de Colombiaanse justitiële autoriteiten dat drie personen die ruim een week eerder in Bogotá waren aangehouden, banden onderhielden met de gewapende Libanese organisatie Hezbollah. Shekry Mahmud Harb, Ali Mohammed Abdul Rahim en Zacaria Hoessein Harb zouden onder meer werken voor het machtige Norte del Valle-kartel waarvoor zij de drugssmokkel naar Europa en het Midden-Oosten zouden hebben gecoördineerd.
De gepensioneerde Libanese generaal Elias Hanna verklaarde tegenover de Arabische nieuwszender Al-Jazeera het zeer onwaarschijnlijk te achten dat Hezbollah betrokken was bij drugssmokkel, met name omdat de beweging trots was op haar reputatie van Libanese verzetsgroep. Volgens Hanna wil-

de zij die niet besmetten door betrokkenheid bij drugshandel.

OVERLEDEN

Raúl Reyes, guerrillastrijder en woordvoerder van de FARC

Luis Edgar Devia Silva, alias Raúl Reyes, kwam op 1 maart 2008 op negenenvijftigjarige leeftijd bij Santa Rosa de Sucumbios in Ecuador om het leven bij een militaire operatie van de Colombiaanse strijdkrachten. Hij was getrouwd met Gloria Marín, dochter van Manuel Marulanda Vélez, die de leider was van de Revolutionaire Gewapende Krachten van Colombia (FARC). Devia Silva werd op 30 september 1948 geboren in La Plata (departement Huila), Colombia.
Voordat Devia Silva tot de FARC toetrad, was hij lid van de Colombiaanse Communistische Partij (CCP). Bij de FARC bediende hij zich van het pseudoniem Raúl Reyes. Voor de marxistische guerrillabeweging opereerde hij in de departementen Putumayo, Huila en Caqueta en trad hij toe tot het centrale commando, het zogenaamde Secretariaat. Zijn grootste bekendheid kreeg hij tijdens de in 1999 begonnen vredesbesprekingen met de Colombiaanse regering.
Sinds begin jaren negentig werd Raúl Reyes gezocht voor terrorisme, rebellie en drugshandel. Hij werd beschuldigd van tientallen ontvoeringen en bij verstek veroordeeld voor talloze moorden en aanslagen.
Zoals bij alle FARC-leiders had de Colombiaanse regering een premie gezet op het hoofd van Raúl Reyes die volgens velen voorbestemd was Manuel Marulanda als opperbevelhebber op te volgen.

Iván Ríos, guerrillastrijder en kaderlid van de FARC

Manuel de Jesús Muñoz Ortiz, ook bekend onder zijn schuilnamen Iván Ríos en José Juvenal Velandia, werd op 3 maart 2008 op zesenveertigjarige leeftijd door zijn lijfwacht bij de Revolutionaire Gewapende Krachten van Colombia (FARC) vermoord, naar verluidt tussen Sonsón (departement Antioguia) en Aguadas (departement Caldas). Hij was geboren op 19 december 1961, waarschijnlijk in San Francisco (departement Putomayo). Op jonge leeftijd trad Manuel Muñoz Ortiz toe tot de Communistische Colombiaanse Jeugd (JUCO). Volgens de overlevering studeerde hij economie aan onder meer de Nationale Universiteit van Colombia en werd militant in de linkse Patriottische Unie (UP), waarna hij toetrad tot de FARC. Daar klom hij op tot commandant van het Centrale Blok en werd hij het jongste lid van het zevenkoppige Secretariaat, het hoogste commandocentrum van de gewapende marxistische rebellenbeweging.
Volgens inlichtingendiensten in de Verenigde Staten speelde Iván Ríos een leidende rol in de productie en distributie van honderden tonnen cocaïne om op die wijze de FARC van fondsen te voorzien. Hij werd beschuldigd van de moord op honderden personen, onder wie volgens mediaberichten tweehonderd guerrillero's die er van verdacht werden in de FARC geïnfiltreerd te zijn.

Manuel Marulanda Vélez, oprichter en opperbevelhebber van de FARC

Pedro Antonio Marín, als guerrillastrijder van de Revolutionaire Gewapende Krachten van Colombia (FARC) ook bekend onder de namen Manuel Marulanda Vélez en Tirofijo (Trefzeker), overleed op 26 maart 2008, waarschijnlijk na een kort ziekbed en een hartstilstand in het Colombiaanse departement Meta. Hij zou zijn geboren in Génova (departement Quindío), vermoedelijk op 12 mei 1930. Andere bronnen spraken van 12 mei 1928 of 12 mei 1932.
Pedro Antonio Marín groeide op in een liberale boerenfamilie. Gedurende de periode 1948-1958, die in Colombia bekend stond als 'La Violencia' (Het Geweld), verloor hij zijn liberale gezindheid en kwam onder invloed van de Colombiaanse Communistische Partij (CCP). In deze periode werd Marín actief als guerrillastrijder en nam hij de schuilnaam Manuel Marulanda Vélez aan. In 1964 – volgens andere bronnen 1966 – richtte hij de revolutionaire guerrillabeweging FARC op, die op haar hoogtepunt volgens schattingen achttienduizend militante strijders telde.
Manuel Marulanda werd door de Colombiaanse autoriteiten gezocht voor moord, rebellie, ontvoering, terrorisme en drugshandel. Andere linkse partijen en organisaties bekritiseerden hem omdat hij zijn politieke doelstellingen wilde bereiken met behulp van inhumane middelen als ontvoering, antipersoonsmijnen, autobommen en drugshandel.

(Vorige berichten pagina 699/2 e.v. - 2007)

GUADELOUPE

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Europese Unie akkoord met Franse steun aan overzeese gebieden

Op 20 mei 2008 gaf de Europese Commissie groen licht aan Frankrijk om 500 miljoen euro aan staatssteun uit te trekken voor ondersteuning van vrachttransporten naar overzeese gebiedsdelen in de periode 2007-2013. De hulp moest extra kosten bestrijden, mede omdat sommige regio's ver weg van het moederland lagen. Dit gold voor de regio's in het Caribisch gebied zoals Guadeloupe, maar ook voor overzeese gebiedsdelen in de Stille Oceaan.
De Commissie controleerde of overheidssteun van de lidstaten aan bedrijven of lagere overheden niet concurrentievervalsend werkte of in strijd was met de eigen regelgeving.

REGIONALE ONTWIKKELINGEN

Akkoord met Dominica inzake geothermie

Bij een bezoek aan Dominica ondertekende de eerste vicevoorzitter van de Regionale Raad van Guadeloupe, Josette Borel-Lincertin, op 11 april 2008 een verdrag voor de ontwikkeling van warmtebronnen uit de aarde, beter bekend als geothermie. Het pact was onderdeel van het Transnationaal Partnerschapverdrag van Guadeloupe aangaande geothermische energie met de Franse overzeese gebiedsdelen in de regio. Bij het project, dat gefinancierd werd door de Europese Unie, was ook het Franse Agentschap voor Milieu en Energiebeheer (ADEME) betrokken.
Onderzoek had uitgewezen dat Dominica uitstekende mogelijkheden bezat voor de ontwikkeling van geothermische energie. Deze zou niet alleen lange tijd kunnen voorzien in de energiebehoefte van het land zelf, maar ook geschikt zijn voor exportmarkten als Guadeloupe en Martinique.

Dominica wil samenwerking op veiligheidsgebied met Guadeloupe

Tijdens de Second Franco-Dominica Joint Security Meeting in Roseau, hoofdstad van Dominica, riep minister van Nationale Vei-

ligheid Rayburn Blackmoore op de samenwerking met Guadeloupe en Martinique uit te breiden, aldus berichtte *Caribbean Net News* op 28 mei 2008. Hij doelde vooral op maritieme coöperatie omdat de smokkel van wapens, drugs en andere spullen waar zijn land bij betrokken was zich voor een groot deel afspeelde in de territoriale wateren van Dominica en in die van de overzeese Franse gebiedsdelen.

BUITENLANDSE ZAKEN

Nauwere samenwerking met organisatie Afrikaans-Caribische landen

De secretaris-generaal van de African-Caribbean Society (ACS), Luis Fernando Andrade Falla, bracht in april 2008 een bezoek aan Guadeloupe. Daar voerde de uit Guatemala afkomstige topman van de ACS – waartoe Afrika beneden de Sahara en de landen in het Caribisch gebied en de Stille Oceaan behoorden – besprekingen met de voorzitter van de Regionale Raad van Guadeloupe, Victorin Lurel, over nauwere samenwerking met het Franse overzeese gebiedsdeel. Onderwerpen als het verstevigen van de communicatielijnen, de ontwikkeling van duurzaam toerisme en de verspreiding van de Franse taal kwamen ter sprake.
Frankrijk was geassocieerd lid van de ACS vanwege de overzeese departementen Frans-Guyana, Guadeloupe en Martinique. Guadeloupe was op dat moment voorzitter van het speciale ACS-comité voor handel en buitenlandse zaken.

(Vorige berichten pagina 295/3 e.v. - 2006)

JAMAICA

BINNENLAND

Jamaicaanse premier wijzigt samenstelling regering

Premier Golding van Jamaica liet op 12 mei 2008 weten de samenstelling van het kabinet te hebben veranderd. Trevor MacMillan verving Derrick Smith als minister van Nationale Veiligheid, terwijl Smith de verantwoordelijkheid kreeg voor Mijnbouw en Telecommunicatie. Clive Mullings, die de twee laatstgenoemde portefeuilles in combinatie met Energie beheerde, bleef aan als minister van Energie.
Derrick Smith had overigens recent een operatie ondergaan en zou zijn nieuwe taken pas gaan uitvoeren als hij volledig hersteld was. In de tussentijd nam Mullings de honneurs voor hem waar.

Vooraanstaande leden treden uit oppositieraad

Voormalig premier en leider van de oppositie Portia Simpson-Miller ontbond op 23 september 2008 de Raad van Oppositiewoordvoerders die was gevormd door de Nationale Volkspartij (PNP). Aanleiding voor de ingreep was het aftreden van Peter Phillips, die kort daarvoor de strijd om het partijleiderschap van de PNP van dezelfde Simpson-Miller had verloren. Phillips wilde evenmin nog woordvoerder voor nationale veiligheid zijn. In zijn voetsporen traden ook Fitz Jackson en Maxine Henry-Wilson terug.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Economische cijfers weinig hoopvol voor Jamaica

Uit cijfers van het Planning Institute of Jamaica (PIOJ) over het tweede kwartaal van het lopende jaar bleek dat het bbp met 0,2 procent was gedaald ten opzicht van het eerste kwartaal, aldus de *BBC* op 20 augustus 2008. De inflatie was over dezelfde periode met 8 procent toegenomen. Het PIOJ constateerde weliswaar groei in de bouwsector, maar in de landbouw en de mijnbouw was de productie teruggelopen.
Volgens het Internationaal Monetair Fonds (IMF) kende Jamaica in 2007 een economische groei van ruim 1,2 procent met een oplopende inflatie tot 17 procent aan het eind van dat jaar. Als oorzaak voor het lage groeicijfer wees het financiële instituut op het voorbijtrekken van orkaan Dean die voor veel regenval had gezorgd en op negatieve factoren als de internationaal sterk gestegen voedsel- en brandstofprijzen.

Premier verwacht negatieve effecten van financiële wereldcrisis

Volgens Bruce Golding zou Jamaica de gevolgen van de internationale bank- en kredietcrisis gaan ondervinden, zo liet hij op 9 oktober 2008 weten. Met deze opvatting week de premier af van de mening van minister van Financiën Audley Shaw, die enkele dagen daarvoor had beweerd dat de mondiale crisis minimale effecten teweeg zou brengen in Jamaica.
Golding noemde de begroting kwetsbaar, de economische vooruitzichten onzeker en vermoedde dat het toerisme zou afnemen. De verwachting was bovendien dat Jamaicanen in het buitenland minder geld naar huis zouden gaan sturen. Toch wilde de premier niet al te pessimistisch klinken en hij wees op de reputatie van Jamaica in de wereld waardoor het mogelijk moest zijn fondsen in het buitenland te verwerven.

Jamaica krijgt lening voor verbetering infrastructuur

Tijdens een bezoek aan Washington ondertekende minister Don Wehby namens Jamaica een akkoord met de Inter-Amerikaanse Ontwikkelingsbank (IDB) over een lening van omgerekend ruim 39 miljoen euro, aldus *Caribbean Net News* op 30 oktober 2008. Het krediet was bestemd voor verbetering van het wegennet. Volgens Wehby, minister zonder portefeuille bij het ministerie van Financiën, was dit hoognodig en hij presenteerde er een plan bij dat de stijgende schuld van Jamaica moest inperken.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Amnesty International hekelt gebrek aan veiligheid in Jamaica

Amnesty International (AI) bekritiseerde op 1 april 2008 de Jamaicaanse regering voor het gebrek aan veiligheid dat bewoners van de steden ervoeren. Criminele bendes maakten volgens de mensenrechtenorganisatie weliswaar slechts een klein deel van de bevolking uit, maar hun acties zorgden ervoor dat velen in angst leefden. Voor overheidsfunctionarissen was hun optreden bovendien vaak reden alle leden van een gemeenschap als criminelen te behandelen. AI verzocht dan ook de regering de oorzaken van het geweld aan te pakken, een actief mensenrechtenbeleid op te zetten en het juridische systeem te hervormen.
In 2007 werden in Jamaica meer dan 1.550 moorden gepleegd en had de politie 272 burgers doodgeschoten.

Uitgaansverbod in sommige delen van Kingston

Omdat er zes personen waren vermoord in

een tijdsbestek van 48 uur, werd op 30 april 2008 in het zakengedeelte van de Jamaicaanse hoofdstad Kingston een uitgaansverbod afgekondigd. Een school in het gebied bleef gesloten en zwaarbewapende politiebeambten en soldaten patrouilleerden overdag in straten als Law Street, Mark Lane en Tower Street.
Volgens de autoriteiten kwam het geweld voort uit botsingen tussen aanhangers van de regerende Jamaica Arbeiderspartij (JLP) en de oppositionele Nationale Volkspartij (PNP). De woordvoerder van de JLP voor het district waar de moorden gepleegd werden, Desmond McKenzie, ontkende dit echter.

Premier Golding wil maatregelen nemen om geweld te beteugelen

Op 22 juli maakte premier Bruce Golding melding van een aantal voorstellen van de regering om het geweld in Jamaica effectiever te bestrijden. Verdachten mochten, in plaats van 24 uur, in de toekomst 72 uur worden vastgehouden zonder voorgeleiding bij een rechter. Daarnaast zouden degenen die werden beschuldigd van een serieuze misdaad de eerste zestig dagen niet meer op borgtocht vrij kunnen komen. Ook opperde de regeringsleider het idee een veroordeelde voor een zware misdaad minstens tien jaar niet in aanmerking te laten komen voor voorwaardelijke vrijlating.
De media berichtten dat er vanaf januari al negenhonderd personen door geweld om het leven waren gekomen.

Jamaica opgeroepen homoseksuelen niet meer te discrimineren

De Britse minister van Staat voor Handel en Ontwikkeling, Gareth Thomas, riep op 13 oktober 2008 Jamaica en andere Caribische landen op discriminatie van homoseksuelen te stoppen. Volgens een verslag van dagblad *Jamaica Gleaner* ondermijnde deze namelijk de strijd tegen aids. De politicus benadrukte tevens dat de ziekte in economisch opzicht nadelig was voor de landen in het Caribisch gebied.

In mei merkte premier Bruce Golding van Jamaica in het *BBC*-programma 'Hardtalk' nog op zich niet onder druk te laten zetten door buitenstaanders aangaande de erkenning van homorechten.

(Vorige berichten pagina 93/1 e.v. - 2008)

KAAIMAN EILANDEN

BINNENLAND

Ministers laten twijfels blijken over optreden gouverneur

Gouverneur Stuart Jack van de Kaaiman Eilanden kondigde op 9 november 2007 de vorming van een onderzoekscommissie aan. Deze ging zich buigen over beschuldigingen dat dossiers bij het ministerie van Toerisme waren verdwenen en over het onthullen van vertrouwelijke informatie door de minister van het desbetreffende departement, Charles Clifford. Volgens Jack was het openbaar belang het meest gediend met een alomvattend onderzoek naar de twee genoemde zaken.
Op een persconferentie zes dagen later in aanwezigheid van de ministers Kurt Tibbetts, Alden McLaughlin en de genoemde Charles Clifford werden vraagtekens gezet bij het optreden van de gouverneur. Men vroeg zich niet alleen af of het instellen van een commissie werkelijk noodzakelijk was, ook uitte men twijfels over de bevoegdheid van de gouverneur dit te doen. Bovendien stoorde het hen dat 'ernstiger aantijgingen van ambtsmisdrijven en corruptie' tegen de vorige regering niet uitputtend waren onderzocht. De bewindslieden kondigden aan juridisch advies in te zullen winnen en verzekerden dat Clifford zijn taken zou blijven uitvoeren.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Gebrekkige financiële regelgeving aan de kaak gesteld

Volgens de Amerikaanse senator Carl Levin kostten belastingparadijzen de Amerikaanse schatkist jaarlijks 100 miljard dollar (ca. 788 miljoen euro), zo meldde *Caribbean Net News* op 9 februari 2008. Samen met de senatoren Barack Obama en Norm Coleman had hij het jaar daarvoor bij het Congres al een wetsontwerp ingediend om belastingontduiking via belastingparadijzen, waartoe ook de Kaaiman Eilanden werden gerekend, te voorkomen.
In een rapport van het Public Accounts Committee (PAC) van het Britse Lagerhuis dat rond 1 mei verscheen, werd de gebrekkige financiële regelgeving in de Kaaiman Eilanden eveneens aan de kaak gesteld.

GEZONDHEID EN ZORG

Bewoners Kaaiman Eilanden gemobiliseerd voor strijd tegen aids

Het Rode Kruis begon begin december 2007 op de Kaaiman Eilanden met een voorlichtingscampagne over hiv en aids. In folders stond te lezen hoe de verspreiding van aids verhinderd kon worden en hoe individuen zich konden laten testen. Ook werd burgers op het hart gedrukt seropositieven of mensen met aids niet te discrimineren.
Samen met een bedrijf dat modeschoenen produceerde, ALDO, werd de 'Youth AIDS and ALDO' campagne opgezet die gericht was op de jeugd en waarmee geld werd ingezameld. In een later stadium van de bewustwordingsactie werden t-shirts uitgedeeld met de tekst 'HIV+ ... until proven negative. Get tested.'

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Officiële excuses voor gearresteerde homoseksuele Amerikaan

Caribbean Net News meldde op 8 mei 2008 dat het Toerisme Departement van de Kaaiman Eilanden aan de homoseksueel Aaron Chandler excuses had aangeboden. Deze was door een politiebeambte in burger gearresteerd nadat hij in de populaire Seven Mile Beach bar zijn vriend op de dansvloer had gezoend. De Amerikaanse toerist, die zich als advocaat in eigen land inzette voor homorechten, diende daarop een aanklacht in. Pilar Bush van het Toerisme Departement benadrukte dat het om een incident ging en dat iedereen welkom was op de Kaaiman Eilanden. Op internet circuleerden echter berichten dat homoseksuele mannen en lesbiennes de Kaaiman Eilanden beter konden mijden vanwege het homo-onvriendelijke klimaat.

(Vorige berichten pagina 644/2 e.v. - 2007)

MAAGDENEILANDEN (BRITS)

BINNENLAND

Historische dag voor Britse Maagdeneilanden

Het feit dat premier Ralph O'Neal op 2 april

2008 leiding gaf aan een zitting van het kabinet werd op de Britse Maagdeneilanden als historisch beschouwd. Het was namelijk de eerste keer dat een plaatselijk gekozen bestuurder deze taak op zich nam. Gewoonlijk vonden kabinetszittingen plaats onder voorzitterschap van de vertegenwoordiger van de Britse kroon, in dit geval gouverneur David Pearey. Deze was echter met verlof en de grondwet schreef voor dat in zo'n geval de premier de zitting mocht leiden.

Volgens Ralph O'Neal was dit een weerspiegeling van de politieke vooruitgang en volwassenheid die in de Maagdeneilanden was bereikt, vooral op bestuurlijk niveau.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Premier O'Neal steunt hervorming publieke sector

Bij de presentatie van de begroting van de Britse Maagdeneilanden op 6 maart 2008 gaf premier en tevens minister van Financiën Ralph O'Neal steun aan het in januari gelanceerde plan de publieke sector te hervormen.
Hij noemde een succesvolle afronding van het proces van groot belang voor de toekomst van de archipel. 'We beseffen dat er goed gekwalificeerde en hardwerkende professionals bij de overheid werken en dat ondersteunen we. Maar mijn bezorgdheid geldt het feit dat hoe duurder de overheidsdiensten zijn, hoe minder er overblijft voor de ontwikkeling van de infrastructuur en andere benodigde ontwikkelingsprojecten in ons territorium', merkte hij op. Daarom zou er bij de ambtenarij 'een managersstructuur' worden geïntroduceerd.

In de begroting was sprake van een overschot van 37 miljoen dollar (ruim 24 miljoen euro) dat geïnvesteerd zou worden in kapitaalsprojecten.

Britse studie zou gebrek aan financiële regelgeving aantonen

In een op 30 april 2008 openbaar gemaakt onderzoek van het invloedrijke Public Accounts Committee (PAC) van het Britse Lagerhuis kwam naar voren dat de regelgeving aangaande financiële dienstverlening in Britse overzeese gebiedsdelen te wensen overliet. Dit gold ook voor de Britse Maagdeneilanden, een van de veertien onderzochte gebieden. Daardoor liepen ze onder meer het gevaar dat er geld zou worden witgewassen.

Het rapport riep het ministerie van Buitenlandse Zaken op de gebiedsdelen te helpen met het verbeteren van de regelgeving en zo nodig meer onderzoekers te sturen.

Britse Maagdeneilanden hebben financiële regels wel op orde

Volgens de uitvoerend directeur van het International Finance Centre (IFC), Lorna Green, konden de Britse Maagdeneilanden juist buigen op een goede reputatie bij instellingen als het Internationaal Monetair Fonds (IMF) en de Financial Action Task Force (FATF), die witwaspraktijken en financiering van terrorisme bestreed. De dienstverlening werd in de ogen van die instituten gekenmerkt door 'een robuust regime van regelgeving en controle', merkte zij op. Zij voegde er bovendien aan toe dat in de strijd tegen witwaspraktijken en het financieren van terrorisme werd samengewerkt met andere landen.

BUITENLANDSE ZAKEN

Belastingverdragen afgesloten met Australië en Groot-Brittannië

Eind oktober 2008 sloten de Britse Maagdeneilanden zowel een belastingverdrag met Australië als met Groot-Brittannië. Premier Ralph O'Neal kondigde de ondertekening van een Tax Information Exchange Agreement (TIEA) met het eerstgenoemde land aan.
Deze voorzag in een volledige uitwisseling van informatie zodra daartoe een verzoek binnen kwam, zowel bij criminele als bij burgerzaken. De doelstelling van beide partijen was om schadelijke belastingpraktijken op te sporen en te elimineren door transparantie te betrachten.

Met Groot-Brittannië werd eveneens overeengekomen zo nodig belastinggegevens uit te wisselen. Beide landen hadden al een geschiedenis van samenwerking, zo werd er gesteld, en de nieuwe afspraken waren een aanvulling daarop. Ook konden deze dienen om dubbele belastingheffing te voorkomen.

(Vorige berichten pagina 645/2 e.v. - 2007)

MARTINIQUE

BINNENLAND

Groei in aantal cruises naar Martinique

Gegevens van het Martinique Promotion Bureau/CMT USA wezen uit dat in de eerste vier maanden van het jaar ruim 51.000 cruiseschepen Martinique hadden aangedaan, aldus *Caribbean Net News* op 2 juli 2008. In vergelijking met dezelfde periode een jaar daarvoor betekende dat een toename met 10,5 procent.
De directrice van het genoemde bureau, Muriel Wiltord, juichte het resultaat toe, maar liet er geen twijfel over bestaan dat er nog meer ruimte voor groei was. Zij merkte op dat toeristen in Fort-de-France, hoofdstad van het Franse departement Martinique, de Parijse modecreaties met korting konden kopen. Bovendien kende het eiland een rijke culturele geschiedenis, waren er golfcourses en was de bestemming ook bij liefhebbers van ecotoerisme populair.

NATUUR EN MILIEU

Krachtige aardbeving op Martinique

Op 29 november 2007 werd Martinique getroffen door een aardbeving met een kracht van 7,3 op de schaal van Richter. De schokken werden ook gevoeld in Barbados, Frans-Guyana, Guadeloupe en Venezuela. Enkele gebouwen stortten in, een Engelsman overleed doordat hij een hartaanval kreeg en er vielen enkele gewonden. Volgens de locale autoriteiten kwam een derde van de burgers op het eiland zonder stroom te zitten.
Het epicentrum van de aardbeving lag zo'n veertig kilometer ten noordwesten van de hoofdstad Fort-de France. Omdat de beving zich voordeed op een diepte van ongeveer honderdvijftig kilometer was de schade beperkt en bestond er geen risico op het ontstaan van een tsunami.

OVERLEDEN

Aimé Césaire, dichter en politicus

De alom gerespecteerde Franse dichter Aimé Fernand David Césaire overleed op 17 april 2008 op vierennegentigjarige leeftijd

aan hartproblemen in een ziekenhuis in de hoofdstad van Martinique, Fort-de-France. Hij werd op 26 juni 1913 geboren in Basse-Pointe en stamde uit een gezin met zeven kinderen.
Aimé Césaire ging in 1931 in Parijs studeren waar hij een van de oprichters werd van het literaire tijdschrift *L'Étudiant Noire*. Dit werd de voorloper van de 'négritude' – de culturele beweging die hijzelf omschreef als 'de bevestiging van het zwart zijn en dat met trots aanvaarden'. Het benadrukken van deze positieve raciale identiteit speelde ook een rol bij zijn inzet voor de antikoloniale strijd. In 1939 keerde Aimé Césaire terug naar Martinique, waar hij zes jaar later met hulp van de Franse Communistische Partij (PCF) tot burgemeester van Fort-de-France werd gekozen. Met een kleine onderbreking in 1983-1984 behield hij deze post tot 2001.
Op Martinique groeide de vooruitstrevende Aimé Césaire uit tot een cultfiguur en als erkenning voor zijn grote bijdrage aan Martinique en de Franse maatschappij werd de internationale luchthaven op het eiland naar hem vernoemd. Zijn staatsbegrafenis werd door vele hoogwaardigheidsbekleders bijgewoond, onder wie de Franse president Nicolas Sarkozy.

(Vorige berichten pagina 646/1 e.v. - 2007)

MONTSERRAT

BINNENLAND

Premier neemt drie leden van de oppositie op in kabinet van Montserrat

Met een korte mededeling op *Radio Montserrat* maakte de Eerste Minister van Montserrat, Lowell Lewis, op 21 februari 2008 bekend twee nieuwe ministers te hebben benoemd. Charles Kirnon nam de portefeuilles Communicatie en Openbare Werken over van Idabelle Meade en Rueben T. Meade verving Ann Dyer-Howe als minister van Landbouw, Bouwland, Huisvesting en Milieu. De premier kondigde bovendien aan dat minister John Osborne (Onderwijs, Gezondheidszorg en Gemeenschapsdiensten) vervangen zou worden. Dit gebeurde inderdaad, want begin april nam Roselyn Cassell-Sealy de taken van de oud-premier over.
De drie nieuwe ministers waren allen afkomstig uit de oppositionele Beweging voor Verandering en Welvaart (MCP), die overigens wel de meeste zetels had in het parlement. Volgens sommige media koos Lewis hen omdat er binnen de leiding van de aan de regering deelnemende Nieuwe Volksbevrijdingsbeweging (NPLM) een ruzie was uitgebroken.

Oud-premier Brandt dient motie van wantrouwen in

'De burgers van Montserrat lijden meer dan ooit tevoren in de recente geschiedenis en ik ben er van overtuigd dat als we verder gaan onder het leiderschap van Lewis, de zaken nog erger worden.' Met deze woorden verklaarde oppositieleider en oud-premier David Brandt in oktober 2008 waarom hij een motie van wantrouwen had ingediend tegen premier Lowell Lewis. Deze zou de maand daarop behandeld worden.
Bij Brandt bestond tevens de angst dat Groot-Brittannië, waarvan Montserrat een overzees gebiedsdeel was, tijdens het bewind van Lewis een directere rol zou gaan uitoefenen op het bestuur van het land. Hij liet weten niet zelf de functie van premier van Montserrat te ambiëren, maar op te zullen blijven komen voor arme en onderdrukte burgers.

GEZONDHEID EN ZORG

Succesvolle inentingsactie van baby's en peuters

Caribbean Net News meldde op 26 mei 2008 dat alle baby's en kinderen onder de vijf jaar in Montserrat deel hadden genomen aan het inentingsprogramma dat door de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) was geadviseerd. Met andere Engelssprekende landen in het Caribisch gebied volgde Montserrat al jaren de aanbevelingen van de WHO.
De kinderen werden in hun eerste levensjaar onder andere ingeënt tegen difterie, tetanus, en hepatitis B, zij kregen druppeltjes tegen polio en een vaccin tegen tuberculose. In hun tweede levensjaar volgden vaccinaties tegen mazelen, de bof en rodehond.

NATUUR EN MILIEU

Montserrat niet langer in crisis door mogelijke natuurramp

Op een persconferentie op 29 mei 2008 verklaarde een afgevaardigde van het National Disaster Preparedness and Response Advisory Committee (NDPRAC) dat Montserrat niet langer in crisis verkeerde. Het comité was in 2002 opgericht voor het uitoefenen van crisisbeheer en om strategische, lange termijnbesluiten te nemen als Montserrat getroffen werd door een ramp.
Door de actieve vulkaan Soufrière op het zuidelijk gedeelte van het eiland was het gevaar van een calamiteit verre van denkbeeldig. Recente vulkanische activiteit had weliswaar de heropening van een deel van het eiland verhinderd, maar op een ander gedeelte kon weer voedsel worden verbouwd, aldus de inschatting van het NDPRAC.

(Vorige berichten pagina 646/3 e.v. - 2007)

PUERTO RICO

BINNENLAND

Gouverneur pleit bij Verenigde Naties voor zelfbeschikking Puerto Rico

Het Special Political and Decolonisation Committee (SPECPOL) van de Verenigde Naties nam begin juni 2008 een resolutie aan waarin de Verenigde Staten werden opgeroepen Puerto Rico zelfbeschikkingsrecht te geven. Gouverneur Anibal Acevedo Vilá beschuldigde de regering van George W. Bush ervan de Puertoricanen het democratische recht te ontzeggen een eigen staatkundige koers te varen. Sinds het eind van de negentiende eeuw gold de archipel als Amerikaans territorium.
De Democratische Volkspartij (PPD) van Acevedo steunde jarenlang de Gemenebeststatus van Puerto Rico, maar sinds een jaar werd het streven naar meer autonomie uitgedragen. Volgens Acevedo kwam dat mede voort uit het feit dat Washington in de jaren vijftig van de twintigste eeuw toezeggingen had gedaan die niet waren nagekomen.

JUSTITIE

Gouverneur Acevedo ontkent aantijgingen over corruptie

Bij een zitting van een federale rechtbank op 28 maart 2008 ontkende gouverneur Anibal Acevedo Vilá van Puerto Rico zich schuldig te hebben gemaakt aan malversa-

Puerto Rico

ties. Het Federal Bureau of Investigation (FBI) had zijn vingerafdrukken genomen en politiefoto's gemaakt omdat hij met anderen illegaal fondsen zou hebben verworven om politieke campagnes te betalen, maar Acevedo meende dat de justitiële actie tegen hem politiek gemotiveerd was. Deze zou voortkomen uit zijn kritiek in 2005 op de Amerikaanse federale politie inzake de dood van de activist Filiberto Ojeda Ríos en zijn oppositie tegen de doodstraf die in Puerto Rico kon worden opgelegd voor federale misdaden.
Acevedo weigerde vooralsnog af te treden. Zijn rivaal bij de aanstaande gouverneursverkiezingen in november, Luis Fortuna, meende echter dat door de aanklachten het morele gezag van Acevedo was ondermijnd.

Federale justitiële autoriteiten zetten onderzoek voort

Nadat er nieuwe aanklachten betreffende corruptie tegen hem waren ingediend, beweerde de gouverneur van Puerto Rico op 20 augustus 2008 in een televisietoespraak opnieuw niet schuldig te zijn. 'Na vijf maanden graven en pogingen iets anders te vinden, moesten ze terugkeren naar de oorspronkelijke aanklachten', merkte Acevedo op. Hij doelde op de naar werd beweerd illegale wijze waarop hij een bedrag van 500.000 dollar (ca. 340.000 euro) had ingezameld om campagneschulden te betalen. Naast negentien eerdere aanklachten werd hem nu onder andere ook 'samenzwering bij het witwassen van geld' ten laste gelegd. Verwacht werd dat hij in februari 2009 in de hoofdstad San Juan terecht zou moeten staan.

Medewerkers Puertoricaanse firma vrijgesproken van dierenmishandeling

Rechter Miguel Fabre sprak op 10 september 2008 drie medewerkers van de Puertoricaanse firma Animal Control Solutions (ACS) vrij van het op brute wijze doden van rond de tachtig huisdieren. Eigenaar Julio Díaz en twee van zijn medewerkers waren aangeklaagd voor het vermoorden van honden en katten die zij in beslag hadden genomen bij de bouw van een nieuw huizenproject in de plaats Barceloneta, maar de rechter meende dat hun schuld onvoldoende vaststond. Op de aanklachten stond een gevangenisstraf van maximaal negen jaar.
De wrede dood van de huisdieren had in Puerto Rico en de Verenigde Staten veel emotionele reacties opgeroepen.

St. Kitts en Nevis

NATUUR EN MILIEU

Elektriciteitsmaatschappij gaat schone energie kopen

Het in staatshanden zijnde Windmar Renewable Energy (WRE) maakte begin april 2008 bekend de komende twintig jaar miljoenen dollars te zullen investeren in windenergieprojecten om op die wijze de afhankelijkheid van olie te verminderen. Daarvoor zouden 25 molens in het zuiden van Puerto Rico worden gebouwd, die te samen een geschatte 120.000 kilowatt stroom per jaar zouden gaan genereren.

Activisten bekritiseerden de plannen omdat naar hun mening bedreigde vogelsoorten hun natuurlijke leefomgeving zouden verliezen en daarom zouden uitsterven.

(Vorige berichten pagina 96/3 e.v. - 2008)

ST. KITTS EN NEVIS

BINNENLAND

Portefeuilleverdeling in kabinet door premier gewijzigd

Premier Denzil Douglas van St. Kitts en Nevis maakte tijdens een radiotoespraak op 8 augustus 2008 bekend de portefeuille Nationale Veiligheid zelf te gaan beheren. Hij besloot daartoe na het aftreden van minister Dwyer Astaphan (Nationale Veiligheid, Immigratie, Justitie en Arbeid) die door Douglas werd bedankt voor zijn inzet als minister gedurende de voorafgaande dertien jaar. De premier liet weten in het kabinetsbeleid prioriteit te zullen geven aan de veiligheidsproblematiek en internationaal hulp te zullen zoeken voor de aanpak daarvan. Met Mexico werd in dit opzicht al samengewerkt.
De premier liet verder Financiën voortaan over aan Timothy Harris en nam zelf de verantwoordelijkheid voor Buitenlandse Zaken. Vicepremier Sam Condor ging naast Onderwijs, Jeugdzaken en Sociale Zaken ook Arbeid, Informatie en Technologie beheren. Rupert Herbert kreeg naast Volksgezondheid zeggenschap over de voorheen onder Condor vallende posten Sociale en Gemeenschapsontwikkeling en Vrouwenzaken.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Ambtenarensalarissen en pensioenen verhoogd

De regering van St. Kitts en Nevis liet in de eerste week van december 2007 weten ambtenarensalarissen en pensioenen met terugwerkende kracht vanaf 1 januari te zullen verhogen met 5 procent. Het percentage van de stijging gold als voorlopig want de regering van premier Denzil Douglas was in afwachting van een rapport over de kwestie van een firma uit Barbados, waarna in 2008 de definitieve verhoging zou worden vastgesteld.

De laatste salarisverhoging voor ambtenaren dateerde van 2004 en bedroeg 10 procent. Er was toen besloten om elke drie jaar taken, arbeidsvoorwaarden en salarisschalen van ambtenaren onder de loep te nemen. Dit had volgens planning eind 2006 moeten plaatsvinden, maar was niet gebeurd.

Verbruiksbelasting op sommige voedselproducten afgeschaft

Op 23 april 2008 meldde de *BBC* dat in St. Kitts en Nevis de verbruiksbelasting op sommige voedsel- en niet-voedselproducten per 1 mei zou worden afgeschaft. Dit gold voor bijvoorbeeld kip, pasta, cornedbeef, sardientjes, margarine en ketchup, en ook voor luiers en andere babyartikelen. De genoemde belasting op deze producten lag tussen de 15 en 22,5 procent. Kort daarvoor aangestelde prijscontroleurs zouden er toezicht op gaan houden dat de door de overheid niet meer berekende som daadwerkelijk ten goede zou komen aan de consumenten.
Volgens senator Nigel Carty was de regering nog aan het beraadslagen over de invloed van de gestegen brandstofprijzen op de kosten van levensonderhoud.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Overheid van St. Kitts en Nevis wil zich richten op luxueus toerisme

In het kader van het streven naar diversificatie van de economie kondigde premier

Denzil Douglas rond 20 mei 2008 aan 'high-end tourism' (luxueus toerisme) te zien als belangrijke component van de nieuwe economie van het land. Elitair toerisme hoefde volgens de premier niet grootschalig te zijn waardoor de sociale infrastructuur van St. Kitts en Nevis in tact zou blijven.

De economie dreef in het verleden op de landbouw en met name de suikerindustrie, maar daar waren de opbrengsten sterk gedaald. Naast het toerisme hadden sectoren als financiën, informatie en technologie al bewezen een positieve rol te kunnen spelen bij het omvormen van de economie. Dat was volgens Douglas van groot belang omdat het verleden had geleerd dat afhankelijkheid van één branche gevaarlijk was voor de ontwikkeling van het land.

GEZONDHEID EN ZORG

Vijfjarig gezondheidsplan gelanceerd

Het kabinet van St. Kitts en Nevis keurde op 25 februari 2008 het door minister Rupert Herbert (Volksgezondheid) gepresenteerde vijfjarige Nationaal Strategisch Gezondheidsplan goed. Dit was samen met de Pan-Amerikaanse Gezondheidsorganisatie (PAHO) ontwikkeld en bevatte strategieën om de gezondheid en het productievermogen van de bevolking te vergroten. Naast de regering speelden de private en de publieke sector een grote rol in de ontwikkeling van de plannen, waarbij gestreefd werd naar duurzame financiering van de gezondheidszorg en het verhogen van de kwaliteit.

(Vorige berichten pagina 650/1 e.v. - 2007)

ST. LUCIA

BINNENLAND

Premier St. Lucia bemiddelt bij conflict op departement Gezondheidszorg

Een botsing tussen minister van Gezondheidszorg Keith Mondesir en Permanent Secretaris Darrel Montrope was op 27 november 2007 voor premier Stephenson King van St. Lucia reden een bemiddelingspoging te wagen. De bekendmaking dat Montrope zou worden overgeplaatst om het conflict te beëindigen, was op bezwaren gestuit van de vakbond voor overheidspersoneel, de Civil Service Association (CSA). Medewerkers van het ministerie onderbraken hun werk omdat zij juist wilden dat Mondesir zijn functie zou neerleggen. King kon daar niet mee instemmen en riep de twee hoofdrolspelers op het conflict te beëindigen en zich te realiseren dat het land op de eerste plaats kwam.

Ruzie bij de politie in de kiem gesmoord

Overleg tussen politiecommissaris John Broughton en de Police Welfare Association (PWA) mondde op 23 mei 2008 uit in een oplossing van het conflict tussen beide partijen. Sinds twee dagen vonden er protestacties van korpsleden plaats omdat de voorzitter van de PWA, Verne Garde, en staf-officier Leozandre De Leon waren overgeplaatst van de hoofdstad Castries naar een landelijke post. De reden was dat zij waren geïdentificeerd als de twee die hadden aangegeven dat Broughton vervangen diende te worden.

In een gezamenlijke verklaring van de twee partijen heette het dat de 'in functie zijnde commissaris' de overplaatsingen samen met de associatie opnieuw had bekeken en dat de problemen waren opgelost. Ook zou er in de toekomst regelmatig overleg plaatsvinden binnen de leiding van het korps. Onduidelijk bleef echter of de overplaatsingen van de baan waren.

Eerder ontslagen minister Bousquet weer opgenomen in regering

Op 3 juni 2008 bracht premier Stephenson King van St. Lucia wijzigingen aan in de samenstelling van zijn kabinet nadat kort daarvoor minister van Financiën Ausbert d'Auvergne was afgetreden na druk vanuit de regerende Verenigde Arbeiderspartij (UWP). Daar was iets anders aan vooraf gegaan: oud-minister van Buitenlandse Zaken Rufus Bousquet en vicevoorzitter van het parlement Marcus Nicholas, die hadden aangedrongen op het ontslag van de politiek machtige D'Auvergne, trokken hun steun aan King in en verklaarden zichzelf onafhankelijk toen hun eis niet werd ingewilligd. Toen bovendien vier parlementsleden dreigden King eveneens te laten vallen, kwam deze in actie en werd de door de vorige premier Compton ontslagen Bousquet weer in de regering opgenomen. Bousquet kreeg de verantwoordelijkheid voor Industrie, Handel, Investeringen en Consumentenzaken. Verder ging Guy Mayers Binnenlandse Zaken en Nationale Veiligheid beheren. Zelf zou King Economische Zaken en Economische Planning onder zijn hoede gaan nemen.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Regering en overheidsvakbond bereiken akkoord over loonsverhoging

Het resultaat van de loononderhandelingen tussen de regering en de Civil Service Association (CSA) van St. Lucia werd op 6 september 2008 door de leden van deze vakbond voor overheidspersoneel goedgekeurd. De CSA eiste aanvankelijk 28 procent loonsverhoging, maar het aanbod van de regering ging niet verder dan 13 procent. De partijen bereikten overeenstemming over 14,5 procent, die als volgt werd verdeeld: in de periode 2008-2009 zou de verhoging 3 procent bedragen, het jaar daarop 4 procent en in 2010-2011 het restant, dus 7,5 procent. Ook zou een speciale commissie met vertegenwoordigers van alle partijen gaan werken aan het samenstellen van een pakket van secundaire arbeidsvoorwaarden.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Internationaal Monetair Fonds verwacht economische groei in St. Lucia

Caribbean Net News berichtte op 23 september 2008 dat het Internationaal Monetair Fonds (IMF) de komende twee jaar een gestage economische groei in St. Lucia verwachtte. De voorspelling was opvallend, want de economische prestaties in 2007 werden door het financiële instituut 'vlak' genoemd. Volgens het IMF boden het toerisme en de landbouw St. Lucia op de korte termijn evenwel goede perspectieven. Tegelijkertijd werd gewaarschuwd voor complicerende externe factoren als de stijging van de brandstofprijzen op de wereldmarkt die de komst van toeristen kon beïnvloeden.

Er waren verder lovende woorden voor de autoriteiten van St. Lucia. Volgens het IMF hadden deze gezorgd voor verbeteringen in het investeringsklimaat, de diversificatie van de export en bij de belastinginning.

REGIONALE ONTWIKKELINGEN

St. Lucia minst corrupte land in het Caribisch gebied

Onderzoek van de anticorruptie-organisatie Transparency International (TI) wees op 23 september 2008 uit dat St. Lucia van alle Caribische landen het hoogst op de lijst stond van minst corrupte landen. Op de Corruptie Perceptie Index (CPI) van 0 (meest corrupt) tot 10 (minst corrupt) kreeg het eiland de beoordeling 7,1. Daarmee kwam het op de 21ste plaats, vóór Barbados (22), St. Vincent en de Grenadinen (28) en Dominica (33). Het laagst geplaatste land van de Caribische Gemeenschap (Caricom) – waarvan overigens niet alle landen in de CPI waren vermeld – was Haïti op plaats 177, met een score van 1,4.

BUITENLANDSE ZAKEN

Oppositieleider bekritiseert economisch verdrag met Europese Unie

Dertien Caribische Staten, waaronder St. Lucia, ondertekenden op 15 oktober 2008 in Barbados het Economisch Partnerschap Akkoord (EPA) met de Europese Unie. Oud-premier Kenny Anthony noemde dit echter een diplomatieke blunder.

De oppositieleider wees er op dat verscheidene 'gerespecteerde stemmen' tegen de ondertekening van het handelspact hadden gewaarschuwd omdat deze leidde tot een breuk met Afrikaanse partners en landen uit de Stille Oceaan. Naar de mening van Anthony was daardoor de solidariteit met deze regio's onherstelbaar beschadigd.

(Vorige berichten pagina 651/1 e.v. - 2007)

ST. VINCENT EN DE GRENADINEN

BINNENLAND

Kabinetswijzigingen zijn volgens oppositie indicatie zwakte regering

De schaduwregering van oppositieleider Arnhim Eustace (Nieuwe Democratische Partij - NDP) had op 3 april 2008 weinig goede woorden over voor de door premier Ralph Gonsalves (Verenigde Arbeidspartij - ULP) doorgevoerde veranderingen in het kabinet van St. Vincent en de Grenadinen.
Men had het vooral gemunt op Glen Beache, die vanaf 17 mei de portefeuilles Jeugdzaken en Sport kwijtraakte en alleen verantwoordelijk zou blijven voor Toerisme. Zijn optreden had volgens de NDP voor een dieptepunt gezorgd. Beache liet weten geen probleem te zien, want statistische cijfers wezen zijns inziens op groei van de toerismesector.

Nieuwe politieke partij wil opereren in het belang van de natie

'Onze houding is geen oppositie voeren om de oppositie op zich. Als de regering iets doet in het belang van de bevolking, dan steunen we dat', merkte Jomo Thomas van de begin augustus 2008 in St. Vincent en de Grenadinen opgerichte Volksbeweging voor Verandering (PMC) op. De partijleider liet verder weten rekening te zullen houden met de wensen van de burgers bij zijn standpuntbepaling.

Naast de twee gevestigde partijen – de Nieuwe Democratische Partij (NDP) plus de Verenigde Arbeidspartij (ULP) – en de Groenen werd de PMC de vierde politieke partij in de archipel.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Premier Gonsalves belooft koopkracht laagstbetaalden te verbeteren

Eind september 2008 gaf premier Gonsalves van St. Vincent en de Grenadinen toe dat voor veel burgers het leven duurder was geworden. De regering was echter bezig maatregelen te nemen om de situatie voor de laagstbetaalden te verbeteren. Op sommige producten was de BTW afgeschaft en bij andere waren de invoerrechten geschrapt. Bovendien had Gonsalves gerefereerd aan het subsidiëren van het openbaar vervoer en het doen van investeringen bij de in staatshanden zijnde Supermarket. Hij gaf verder toe dat de toeslag die de inwoners betaalden op elektriciteit voor velen niet gemakkelijk was op te brengen.

Herindeling salarisschalen leidt tot staking onderwijzend personeel

De staking van de leden van de St. Vincent and the Grenadines Teachers Union (SVGTU) op 13 oktober 2008 was volgens algemeen secretaris Philbert John een succes. Een woordvoerder van het ministerie van Onderwijs beweerde echter dat 90 procent van de leraren en leraressen van de middelbare school aan het werk was gegaan en bijna 55 procent van de leerkrachten in het basisonderwijs.

De vakbond had opgeroepen het werk neer te leggen uit onvrede met een door de regering voorgestelde herindeling van de salarisschalen, waarbij de adviezen in een rapport van het adviesbureau Power Consultants slechts ten dele waren overgenomen. Er waren naar schatting vijftienhonderd onderwijzers in St. Vincent en de Grenadinen.

JUSTITIE

Politievrouw laat aanklacht van verkrachting tegen premier vallen

Jaundy Martin, advocate van de politieagente die premier Gonsalves van St. Vincent en de Grenadinen ervan had beschuldigd haar te hebben verkracht, maakte half september 2008 bekend dat haar cliënt de aanklacht had ingetrokken. De vrouw was 'moe en getraumatiseerd door de hele gebeurtenis' en wilde daarom de zaak liever laten rusten.

Volgens eerdere verklaringen was de politieagente op 3 januari, toen zij dienst had in de woning van de premier, aangerand en verkracht. Een dag later diende zij een aanklacht in, maar de directeur van het Openbaar Ministerie (OM), Colin Williams, stopte het onderzoek. Hij liet weten geen bewijzen te hebben gevonden. Verscheidene rechtbanken zagen in de maanden daarna geen reden te zaak te heropenen.
Ralph Gonsalves zelf had de aantijgingen ten stelligste ontkend.

BUITENLANDSE ZAKEN

Premier St. Vincent zeer tevreden over olieakkoord met Venezuela

De *BBC* berichtte op 29 november 2007 dat de premier van St. Vincent en de Grenadinen, Ralph Gonsalves, het verdrag met het door Venezuela opgezette Petrocaribe had betiteld als een groot succes voor zijn land. Naar zijn mening waren er voordelige af-

spraken gemaakt en mensen die het akkoord bekritiseerden hadden zijns inziens last van 'ideologische spinnenwebben'. Zou een pact onder dezelfde voorwaarden zijn gesloten met Europa of de Verenigde Staten, dan zouden de critici het bejubelen, merkte hij op.

De landen van de Caribische Gemeenschap (Caricom) konden via Petrocaribe olie kopen tegen de internationale prijs. Daarvan moest 60 procent direct betaald worden en de resterende 40 procent binnen 25 jaar tegen een rente van 1 procent.

St. Vincent en de Grenadinen gaan relaties aan met Iran

Minister van Buitenlandse Zaken Louis Straker maakte tijdens een persconferentie op 5 augustus 2008 bekend dat St. Vincent en de Grenadinen diplomatieke relaties waren aangegaan met de islamitische republiek Iran. Ook was afgesproken dat het Caribische land direct een subsidie van 7 miljoen dollar (ca. 4,5 miljoen euro) zou ontvangen voor ontwikkelingsprojecten, onder meer voor de aanleg van een internationaal vliegveld. De mededelingen werden gedaan na een bezoek van de bewindsman aan de 15de ministersconferentie van de Beweging van Niet-Gebonden landen (NAM) in de Iraanse hoofdstad Teheran.

Oppositieleider Arnhim Eustace liet weten bezorgd te zijn over de bilaterale relatie met Iran omdat St. Vincent en de Grenadinen daardoor bij internationale agentschappen in moeilijkheden konden komen.

(Vorige berichten pagina 652/1 e.v. - 2007)

TURKS- EN CAICOSEILANDEN

BINNENLAND

Brits comité ziet klimaat van corruptie en angst

Het Britse Comité van Buitenlandse Zaken (FAC) maakte in een op 5 juli 2008 openbaar gemaakt rapport melding van 'een klimaat van corruptie en angst' op de Turks- en Caicoseilanden, een Brits overzees gebiedsdeel. Het comité verzocht daarom de Britse regering een onderzoek in te stellen. Er werd gewezen op 'politiek ingrijpen' in de juridische sfeer, wat volgens getuigen te maken had met recente brandstichtingen bij onder meer de belangrijkste rechtbank van het land. Van even groot belang was echter dat premier Michael Misick werd aangewezen als het middelpunt van corruptie. Hij zou sinds zijn uitverkiezing in 2003 een fortuin van omgerekend vele miljoenen euro's hebben vergaard. Naar hem was bovendien een onderzoek gestart omdat hij door een Amerikaanse beschuldigd werd van verkrachting. Het comité vond het verder verdacht dat veel betrokkenen te bang waren om de onderzoekers te woord te staan.

NATUUR EN MILIEU

'Groen' eiland bestemd voor duurzaam toerisme

Premier Michael Misick van de Turks- en Caicoseilanden beweerde in de tweede week van februari 2008 dat Salt Cay het eerste en eeuwige 'groene eiland' van het Caribisch gebied zou worden. Het eiland, ooit het centrum van de zoutindustrie van Bermuda, zou worden getransformeerd tot een duurzaam toeristisch centrum.

Om de bewustwording onder de bevolking te vergroten werd van 28 april tot 1 mei de 10th Annual Caribbean Conference on Sustainable Tourism Development georganiseerd. Daar hielden de aanwezigen zich bezig met de ontwikkeling en implementatie van in milieuopzicht verantwoord toerisme.

Orkaan Ike richt grote schade aan

De Turks- en Caicoseilanden werden in het weekend van 6 en 7 september 2008 getroffen door de orkaan Ike, die met windsnelheden boven de tweehonderd kilometer grote schade aanrichtte. In een telefonisch interview met de *Caribbean Media Corporation* zei premier Misick dat het zeker twee maanden zou duren voordat het dagelijks leven weer op gang zou zijn gekomen.
Op Grand Turk en South Caicos was 80 procent van de huizen beschadigd. Als een van de grootste uitdagingen werd het herstel gezien van de elektriciteit op beide eilanden. De belangrijkste toeristische centra hadden relatief weinig schade opgelopen.

(Vorige berichten pagina 656/2 e.v. - 2007)

VERENIGDE STATEN

BINNENLAND

Verkiezingsstrijd presidentschap: Obama versus McCain

Net als in september streden de twee Amerikaanse presidentskandidaten, de Republikein John McCain en de Democraat Barack Obama, in oktober 2008 om de gunst van de kiezers.

Impopulaire president Bush bemoeilijkt Republikeinse campagne

McCain's campagne was betrekkelijk voorspoedig verlopen, tot in september tot het grote publiek doordrong dat de economie van de Verenigde Staten ernstig te lijden had onder de kredietcrisis. Menig Amerikaan verweet de zittende president George W. Bush economisch wanbeleid en wilde daarom niet op diens partijgenoot stemmen.
Vooral nadat McCain op 15 september had gezegd dat 'de fundamenten van de Amerikaanse economie sterk' waren, terwijl vrijwel alle economen het tegendeel beweerden, keerden grote groepen potentiële kiezers zich van hem af, omdat ze hem niet langer geloofwaardig vonden.

Derde tv-debat

In het derde en laatste grote tv-debat, dat op 15 oktober werd gehouden in de Hofstra Universiteit op Long Island in de staat New York, ging de discussie tussen de twee kandidaten vooral over de economie.

Obama suggereerde dat McCain het neoliberale beleid van Bush wilde voortzetten. Die laatste distantieerde zich echter nadrukkelijk van hem door te zeggen: 'Ik ben niet president Bush'. Maar hij pleitte, in de geest van Bush, wel voor het bevorderen van de vrije wereldhandel omdat dat goed zou zijn voor de economie. Obama zou de economische problemen daarentegen willen oplossen door een protectionistisch handelsbeleid te voeren. De Democraat zei daarop dat ook hij voor vrije wereldhandel was. Toch overwoog hij de Amerikaanse markt deels af te schermen, omdat te grote concurrentie uit lagelonenlanden ten koste zou gaan van de werkgelegenheid in de VS.

Verenigde Staten

Joe de loodgieter

In het tv-debat werd uitgebreid gesproken over 'Joe de loodgieter' (Joe the plumber), die fungeerde als personificatie van de blanke middenklasse. Ook later in de campagne zou deze naam regelmatig vallen.
'Joe' – die later in werkelijkheid Samuel Wurzelbacher bleek te heten – had begin oktober een gesprek gevoerd met Obama, terwijl de camera's van Fox News draaiden. De conservatieve nieuwszender had dit later uitgezonden. De man vertelde dat hij overwoog een loodgietersbedrijf over te nemen. Hij wilde niet dat Obama president werd, omdat die de hogere inkomens zwaarder zou gaan belasten. Joe vreesde dat hij daar last van zou krijgen als zijn onderneming een succes werd. Obama zei daarop: 'Het is niet dat ik u wil straffen voor uw succes. Ik wil alleen dat mensen die het minder goed hebben ook kansen op succes krijgen. En ik denk dat het goed is voor iedereen als we de welvaart beter spreiden.'

Belastingverlagingen voor de middenklasse

Veel blanke middenklassers als Joe de loodgieter wisten nog niet op wie ze gingen stemmen. Ze associeerden McCain met Bush en van hem wilden ze juist af, maar Obama vonden ze te elitair en ze beschouwden hem als een socialist, en daar hielden ze niet van. McCain probeerde hen aan zich te binden door in zijn campagne keer op keer te beginnen over Joe de loodgieter, die onder Obama veel meer belasting moest gaan betalen. Hij meende dat dit slecht was voor de ondernemingszin in Amerika en dus ook voor de economie.
Obama zei in het derde tv-debat echter dat McCain's beschuldiging niet klopte, want hij wilde in werkelijkheid alleen de allerhoogste inkomensgroepen zwaarder belasten. Mensen uit de middenklasse, dus ook kleine zelfstandigen als Joe de loodgieter, stonden juist belastingverlagingen te wachten.

Terrorisme en abortus

In het tv-debat werd ook gesproken over Obama's relatie tot William (Bill) Ayers, de medeoprichter van de Weather Underground Organisation (WUO), een linkse organisatie die in de jaren zestig van de twintigste eeuw het militarisme en het kapitalisme wilde bestrijden door aanslagen op regeringsgebouwen te plegen. Ayers kende Obama persoonlijk en had in 1995 diens campagne voor lokale verkiezingen in Illinois actief gesteund. McCain suggereerde daarom in tv-spotjes dat de Democraat sympathieën voor diens 'terroristische' methoden koesterde. Obama wees erop dat hij acht jaar oud was toen de WUO actief was. En dat iemand hem politiek steunde zou nog niet betekenen dat hij het ook met die persoon eens was. Obama en McCain discussieerden ook over abortus. De Republikein wees erop dat Obama – in tegenstelling tot veel conservatieve Amerikanen – voor het recht op abortus was, ook in een vergevorderd stadium van de zwangerschap. De Democraat ontkende dat laatste: 'late abortussen' vond hij alleen geoorloofd als de gezondheid van de moeder in gevaar was.
Na het tv-debat bleek dat Obama zijn voorsprong van ca. 5 procentpunten op McCain had weten te behouden.

Ex-minister Powell schaart zich achter Obama

De Republikein Colin Powell, minister van Buitenlandse Zaken in de eerste regering-Bush (2001-2005), gaf op 19 oktober openlijk zijn steun aan Obama. Hij zei dat hij Republikein bleef, maar toch op de Democraat ging stemmen omdat die hem inspireerde en omdat hij vond dat McCain onvoldoende inzag hoe slecht de economie er voor stond. En het irriteerde hem dat McCain's campagne herhaaldelijk suggereerde dat Obama, die een Keniaanse vader had en een deel van zijn jeugd had doorgebracht in het overwegend islamitische Indonesië, heimelijk een moslim was. Powell zei hierover: 'Het correcte antwoord is: hij is geen moslim, hij is een christen, hij is altijd een christen geweest. Maar het werkelijk juiste antwoord is: 'En wat dan nog als hij het wel is? Is er iets mis mee om in dit land moslim te zijn? Het antwoord is 'nee'.' Powell zei dat zijn keuze niet op Obama viel omdat die, net als hijzelf, een Afro-Amerikaan was.
In een reactie zei Obama in Fayetteville, North Carolina: 'Hij weet, net als wij, dat dit het moment is om ons op te stellen als één natie – jong en oud, rijk en arm, zwart, wit, Latijns-Amerikaans, Aziatisch, indiaans, Republikeins, Democratisch.' Obama wilde zich in zijn campagne nadrukkelijk neerzetten als bruggenbouwer, die de diverse bevolkingsgroepen nader tot elkaar bracht.

Vicepresidentskandidaat Sarah Palin

Powell zei ook dat hij moeite had met McCain's vicepresidentskandidaat, Sarah Palin. Hij meende dat de gouverneur van Alaska een matige algemene ontwikkeling had en daarom niet klaar was voor een politieke topfunctie. Ook de media hadden opgemerkt dat Palin niet altijd even kundig over kwam en maakten daar doorlopend grappen over.
In oktober kwam ze ook negatief in het nieuws toen bleek dat ze op kosten van de Republikeinse Partij voor 150.000 dollar (bijna 120.000 euro) kleding en make-up had aangeschaft, iets dat menigeen ongepast vond omdat de economie er slecht voor stond. Palin zelf ontkende overigens dat ze zo veel geld voor zichzelf had uitgegeven.
Veel Amerikanen zagen McCain vanwege diens verleden als militair en zijn ruime ervaring in de Senaat als een betere kandidaat om het leger en het land te leiden dan de relatief onervaren Obama. Maar aangezien hij 72 was, was de kans dat hij het einde van zijn termijn niet zou halen reëel. Dat Palin dan president zou worden, baarde velen zorgen. Daar kwam nog bij dat in oktober steeds duidelijker werd dat de twee Republikeinen slecht met elkaar overweg konden. Vanwege dit gebrek aan 'chemie' vond menig kiezer dat zij beter niet samen konden gaan regeren. Maar daar stond tegenover dat Palin vanwege haar pleidooi voor belastingverlagingen en traditionele familiewaarden juist razend populair was in conservatiefchristelijke kringen in het westen en midden van het land. Deze kiezers beschouwden haar als een van hen, vooral ook omdat zij geen deel uitmaakte van het politieke establishment in Washington DC. Met de relatief vrijzinnige McCain hadden zij weinig op en met Obama nog veel minder. Obama's vicepresidentskandidaat, Joe Biden, kwam zelden in het nieuws. De Democratische presidentskandidaat vestigde alle aandacht op zichzelf en of hij goede relaties met zijn 'running mate' had, was velen onduidelijk.

Obama half uur op tv

Obama was op 29 oktober een half uur lang op 'prime time' te zien op zes Amerikaanse tv-zenders. Hij had de zendtijd gekocht voor ruim 4 miljoen dollar. Hij sprak de bevolking toe vanuit een kamer die deed den-

ken aan het Oval Office, het presidentiële kantoor in het Witte Huis.
De Democraat herhaalde de standpunten die hij eerder al had verkondigd en beloofde betaalbare ziektekostenverzekeringen voor iedereen. Op dat moment waren 46 miljoen Amerikanen onverzekerd. En hij onderstreepte dat zijn verkiezing grote veranderingen voor de VS en de rest van de wereld met zich mee zou brengen.

Op 30 oktober voerde hij voor het eerst samen campagne met oud-president Bill Clinton, de man van presidentskandidaat Hillary Clinton die in de Democratische voorrondes was verslagen.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Congres toch akkoord met noodfonds voor banken

De Senaat ging op 1 oktober 2008 met 74 tegen 25 stemmen akkoord met een noodfonds om de Amerikaanse banken weer gezond te maken. Het plan was in september weggestemd door het Huis van Afgevaardigden. Dat ging er op 3 oktober met 263 tegen 171 stemmen echter alsnog mee akkoord.

700 miljard dollar voor financiële instellingen

Nadat het Huis van Afgevaardigden in september tegen het noodfonds had gestemd, waren de effectenbeurzen wereldwijd onderuit gegaan en talloze financiële instellingen in de problemen geraakt. De afgevaardigden waren daar zo van geschrokken dat ze in oktober alsnog instemden, zij het met een ietwat gewijzigde versie van het plan.
Het noodfonds zou 700 miljard dollar (bijna 560 miljard euro) bevatten, bestemd om riskante beleggingen van financiële instellingen over te nemen. Want vooral risicovolle hypotheken en daarop gebaseerde financiële producten hadden het bank- en kredietwezen in de problemen gebracht, sinds de huizenmarkt in 2007 was ingezakt. Door deze 'giftige' leningen over te nemen hoopte de overheid de financiële ondernemingen te stabiliseren, zodat het onderlinge vertrouwen werd hersteld en ze weer leningen aan elkaar durfden te verstrekken. Ook de geldstroom naar het overige bedrijfsleven en particulieren zou dan weer op gang komen. Dit was van groot belang, want zo lang de banken geen geld wilden uitlenen stagneerde de economie.
De overheid zou de 700 miljard lenen op de kapitaalmarkt. Het was de grootste financiële reddingsoperatie uit de wereldgeschiedenis.
Ook bepaalde het Congres dat particuliere spaarders tot 250.000 dollar (ca. 200.000 euro) konden claimen bij de staat als hun bank failliet ging. Voorheen was dat 100.000 dollar. Men hoopte hiermee te voorkomen dat argwanende spaarders massaal hun geld zouden opnemen, waardoor zelfs gezonde banken in de problemen konden komen.

Gedeeltelijke nationalisatie van banken

Na de instelling van het noodfonds gingen de aandelenkoersen wereldwijd enkele dagen fors omhoog, maar omdat de angst voor een wereldwijde economische recessie bleef bestaan zakten ze later in oktober weer in.

Omdat bleek dat banken nog altijd geen kredieten aan elkaar durfden te verstrekken, besloot de regering op 15 oktober om Amerikaanse interbancaire leningen gedurende drie jaar te gaan garanderen. Men hoopte zo het gestagneerde financiële verkeer weer op gang te brengen. Een dergelijke maatregel was enkele dagen eerder ook door de Europese Unie getroffen.
Ook werd er 250 miljard uit het noodfonds gereserveerd om aandelen van banken te kopen en ze dus de facto gedeeltelijk te nationaliseren. Men hoopte de ondernemingen zo weer aan contanten te helpen, hun aandelenkoersen te stabiliseren en het consumentenvertrouwen in het bankwezen te herstellen. Voor bankiers zou een maximum inkomen worden ingesteld, maar waar de grens werd getrokken was niet onmiddellijk duidelijk.
Vanaf 15 oktober stelde de staat zich ook garant voor spaarrekeningen van kleine bedrijven. Ondanks de vele maatregelen bleven beleggers negatief gestemd. Op 15 oktober verloor de Dow Jones-index, de belangrijkste graadmeter van de beurs van New York, 733 punten en sloot op 8.578 punten. Het was het op één na grootste verlies in punten sinds 19 oktober 1987.

Staat neemt kortlopende schulden over

In de Verenigde Staten leenden bedrijven niet alleen geld van reguliere banken, maar ook van elkaar en van zogenaamde geldmarktbeleggingsfondsen. Deze kredieten waren in de regel kortlopend en verhandelbaar. Wie ze opkocht, ontving de rente die de debiteuren moesten betalen.
In oktober werd duidelijk dat na de huizenmarkt en het bankwezen ook deze markt voor kortlopende verhandelbare schulden (commercial papers) inzakte omdat debiteuren onvoldoende afbetaalden en beleggers hun geld uit deze sector terugtrokken. Hierdoor werd het voor bedrijven lastiger om aan contant geld te komen en dat schaadde de economie. Daarom besloot het stelsel van centrale banken (Fed) om deze markt een positieve impuls te geven door commercial papers op te kopen.

Rente opnieuw omlaag

De Fed verlaagde op 30 oktober het belangrijkste rentetarief naar 1 procent. Eerder in oktober was het al omlaag gegaan van 2 naar 1,5 procent. In september 2007 stond de rente nog op 5,25 procent. Sindsdien was ze steeds verder verlaagd, omdat de Fed hoopte dat de inzakkende economie zou opleven als het goedkoper werd om geld te lenen.
Beleggers waren wederom niet onder de indruk: na een korte opleving daalde de Dow Jones opnieuw. Over heel oktober verloor deze graadmeter 1.526 punten en dat was 14,1 procent van zijn waarde. De S&P 500 – de index van de beurskoersen van de vijfhonderd grootste Amerikaanse bedrijven – verloor 16,9 procent, of 198 punten, het grootste verlies aller tijden. De Nasdaq, de index van de beurs voor technologische bedrijven, verloor 17,4 procent ofwel 361 punten.

Auto-industrie zakt in

Ondertussen bleef slecht nieuws over de economie de media domineren. Het begrotingtekort was in het fiscale jaar 2007/08 opgelopen tot 455 miljard dollar, drie keer zoveel als in 2006/07.
De index voor het consumentenvertrouwen in de economie daalde van 61 punten in september 2008 naar 38 eind oktober. Deze index, die werd berekend door het onderzoeksinstituut Conference Board (CB), werd sinds 41 jaar gebruikt. In die periode waren de consumenten nog nooit zo somber geweest.

Verenigde Staten

Het Institute for Supply Management (ISM) – een gezaghebbende non-profit organisatie die zich onder andere bezig hield met onderzoek naar de productiesector – berekende dat de zakelijke activiteiten van de Amerikaanse industrie waren teruggevallen tot het niveau van 1982. Alle sectoren, behalve de textiel- en elektronica-industrie, krompen. Dit kwam enerzijds door een afname van de vraag en anderzijds doordat de banken bleven weigeren leningen te verstrekken. De gezamenlijke Amerikaanse autofabrikanten verkochten in oktober 32 procent minder dan een jaar eerder.
In het derde kwartaal van 2008 kregen bijna 766.000 huizenbezitters bericht dat ze wegens wanbetaling uit hun woning gezet zouden worden, 71 procent meer dan in dezelfde periode van 2007. De situatie leek het ernstigst in Californië, waar de gemiddelde verkoopprijs van woningen in een jaar tijd met 34 procent was gezakt (tot 283.000 dollar) en de helft van het hele woningaanbod te koop stond omdat de eigenaren niet aan hun hypothecaire verplichtingen konden voldoen.

JUSTITIE

Recherchedienst FBI mag terroristen gaan opsporen

President George W. Bush ondertekende op 3 oktober 2008 een wet die de bevoegdheden van het Federal Bureau of Investigation (FBI) verruimde. De recherchedienst had zich tot dan toe alleen beziggehouden met onderzoek naar mogelijke criminele activiteiten. Ze mocht in het vervolg dezelfde onderzoeksmethoden gaan toepassen op mensen die de binnenlandse veiligheid zouden bedreigen, zoals terroristen.
Tegenstanders van de maatregel, zoals de Amerikaanse Unie voor Burgerrechten (ACLU), vonden het onwenselijk dat de FBI onderzoek ging verrichten naar mensen van wie nog niet bewezen was dat ze werkelijk een bedreiging voor de veiligheid vormden. Zij vreesden dat ook onschuldige burgers die religieus of politiek actief waren, geschaduwd zouden worden.

MILITAIRE ZAKEN

President Bush ondertekent defensiebegroting

De Amerikaanse president Bush zette op 14 oktober 2008 zijn handtekening onder de nieuwe defensiebegroting. In het fiscale jaar 2008/09 mocht het ministerie van Defensie 612 miljard dollar (ruim 488 miljard euro) uitgeven. Daarvan was 70 miljard bestemd voor de oorlogen in Irak en Afghanistan. De begroting maakte het mogelijk dat de manschappen een salarisverhoging van 3,9 procent kregen.
Sinds het aantreden van president Bush in 2001 was de Defensiebegroting met 74 procent verhoogd.

(Vorige berichten pagina 573/3 e.v. - 2008)

China

CHINA

BINNENLAND

China versoepelt regels voor buitenlandse journalisten

Het Chinese ministerie van Buitenlandse Zaken maakte op 17 oktober 2008 bekend dat buitenlandse journalisten geen toestemming van de staat meer nodig hadden om door het land te reizen of om Chinese staatsburgers te interviewen. Om te werken in onrustige gebieden, zoals Tibet, moesten ze echter nog wel een vergunning aanvragen.

De versoepelde regels waren voor de Olympische Spelen in augustus al tijdelijk van kracht geworden. Het was toen nog niet bekend dat ze in oktober permanent zouden worden ingevoerd.

Volgens de Club voor Buitenlandse Correspondenten in Peking (FCCC) was de maatregel overigens geen garantie dat de media in het vervolg hun gang konden gaan. Want de organisatie had tijdens de Olympische Spelen van zeker dertig journalisten klachten ontvangen omdat de Chinese autoriteiten, ondanks de versoepeling van de regels, hadden geprobeerd hen het werken onmogelijk te maken. Daarnaast zouden waarschijnlijk maar weinig Chinezen bereid zijn om vrijuit met de buitenlandse pers te praten, omdat zij wisten dat ze last konden krijgen met de autoriteiten als ze zich kritisch uitlieten over binnenlandse aangelegenheden.

Voor de Chinese media veranderde er niets: zij bleven onder strak staatstoezicht staan en journalisten met de Chinese nationaliteit mochten nog altijd niet voor buitenlandse persorganen werken.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Chinese economische groei neemt af

Het Chinese Bureau voor Statistiek meldde op 20 oktober 2008 dat de economische groei drie kwartalen achtereen was afgenomen. In 2007 had ze nog gemiddeld 11,7 procent bedragen; in het derde kwartaal van 2008 was ze teruggelopen tot 9 procent, het laagste niveau sinds de sars-crisis in 2003.

Vrees voor toename van werkloosheid

In westerse ogen was dit nog altijd een bijzonder hoog percentage. De Chinese leiders werden er echter nerveus van omdat de groei gevaarlijk dicht bij de grens van 8 procent kwam, die volgens economen minimaal nodig was om de aanhoudende stroom nieuwkomers op de arbeidsmarkt – zoals schoolverlaters en boeren die naar de steden trokken – aan werk te helpen. De verwachting was dat een verdere afname van de groei zou leiden tot structurele werkloosheid en maatschappelijke spanningen.

Helft van speelgoedfabrieken verdwijnt

De terugval zou te wijten zijn aan de kredietcrisis die in 2007 in de Verenigde Staten was ontstaan en in 2008 in alle geïndustrialiseerde naties voor problemen in de financiële sector en voor een afname van de consumptie zorgde.
Door dit laatste zakte de vraag naar Chinese producten in. Hierdoor gingen duizenden fabrieken in dat land over de kop, vooral in arbeidsintensieve sectoren waar relatief weinig winst werd gemaakt, zoals de speelgoedindustrie. Volgens het staatspersbureau *Xinhua* moest in de eerste zeven maanden van het jaar 52,7 procent van de 3.631 speelgoedfabrieken de poorten sluiten. Dit lag overigens ook aan de snel stijgende productiekosten in China en het imago van 'Made in China', dat in veel andere landen werd geassocieerd met slechte kwaliteit.

Om de getroffen industrietakken te helpen verlaagde de regering op 21 oktober de verplichte btw-afdracht voor de producenten van 3.486 soorten exportartikelen, waaron-

der speelgoed en textiel. Om de binnenlandse consumptie op te drijven werden toelagen voor arme studenten en gepensioneerden verhoogd. Daarnaast trof de regering maatregelen om de inzakkende vastgoedmarkt op te peppen.

Financiële sector amper getroffen door kredietcrisis

De Shanghai Composite Index (SCI), de graadmeter van de beurs van Shanghai, stond eind oktober op 1.974,01 punten. Dit was 70 procent onder het niveau van oktober 2007. Deze negatieve ontwikkeling was volgens analisten nauwelijks te wijten aan de kredietcrisis: ze werd vooral gezien als natuurlijke correctie van de beurskoersen, die door speculanten en onervaren beleggers veel te hoog waren opgedreven.

Ook de Chinese banken hadden weinig last van de internationale crisis, omdat ze amper hadden geïnvesteerd in de buitenlandse banken en verzekeraars die wel in de problemen waren gekomen.

Staat pompt miljarden in de infrastructuur

Om de algehele economische bedrijvigheid te stimuleren, trok de regering op 27 oktober 2 biljoen yuan (ca. 227 miljard euro) uit voor de verbetering en uitbreiding van het spoorwegennet.

In 2008 hadden de spoorlijnen een totale lengte van 48.750 kilometer. Dit moest worden opgetrokken naar 78.000 kilometer in 2020. Vooral het vrachtvervoer over het spoor moest verbeterd worden, want dat had te kampen met overbelasting.
Daarnaast werd het belangrijkste rentetarief tussen 15 september en 29 oktober in drie fasen verlaagd tot 6,66 procent, na zes jaar onveranderd op 7,47 procent te hebben gestaan.

Ook positieve ontwikkelingen

Overigens waren er ook gunstige ontwikkelingen. Zo brak het handelsoverschot, ondanks de malaise in de industrie, in september alle records en kwam uit op 29,3 miljard dollar (ca. 22,8 miljard euro). En de inflatie van 8,7 procent, waarmee het land in februari nog te kampen had, was in september teruggelopen tot 4,6 procent.

JUSTITIE

Zware straffen voor Tibetaanse monniken

Twee Tibetaanse monniken, Gyurmey Dhondup en Kalsang Tsering, werden op 23 september 2008 door het Volksgerecht van Chamdo tot levenslange gevangenisstraf veroordeeld. Zes andere boeddhistische geestelijken kregen twee tot vijftien jaar cel opgelegd, aldus een bekendmaking op 14 oktober.
De acht monniken van het klooster Tongxia in oostelijk Tibet zouden tijdens de anti-Chinese opstand in maart een zelfgemaakte bom hebben laten ontploffen in een regeringsgebouw in Gyanbê. Er was niets bekend over eventuele schade of slachtoffers.

Voorwaardelijke doodstraf voor corrupte functionarissen

Liu Zhihua, voormalig locoburgemeester van Peking, werd op 18 oktober 2008 voorwaardelijk ter dood veroordeeld. Dit hield in dat zijn straf zou worden omgezet in levenslang als hij zich in de gevangenis twee jaar lang goed gedroeg.
Liu zou omgerekend ca. 800.000 euro aan steekpenningen hebben aangenomen van projectontwikkelaars. Hij was nauw betrokken bij de bouw van de accommodaties voor de Olympische Spelen in augustus 2008, maar volgens officiële bronnen was daarbij geen sprake van corruptie.

Op 23 oktober werd de voormalige onderburgemeester van Suzhou, Jiang Renjie, ter dood veroordeeld. Hij zou tussen 2001 en 2004 ongeveer 11 miljoen euro smeergeld hebben aangenomen. Jiang was verantwoordelijk voor onder andere de bouwactiviteiten en het vervoer in zijn stad.
Suzhou herbergde een groot deel van de hightechindustrie in China.

GEZONDHEID EN ZORG

Melamineschandaal nog niet voorbij

Nadat in september 2008 zeker 54.000 kinderen ziek waren geworden en vier baby's waren overleden na het drinken van met melamine vervuilde melk, kwam in oktober aan het licht dat nog meer in China geproduceerde levensmiddelen deze chemische stof bevatten. Dit gold bijvoorbeeld voor eieren van kippen die vervuild voer hadden gegeten. Het staatspersbureau *Xinhua* onthulde op 30 oktober dat de Chinese industrie op grote schaal melamine toevoegde aan veevoer, omdat het proteïnegehalte dan hoger leek dan het in werkelijkheid was. Op deze manier zouden de producenten proberen keuringsdiensten om de tuin te leiden. Volgens de Chinese media waren deze praktijken al zeker vijf jaar onopgemerkt gebleven.
Xinhua meldde ook dat de omzet van de grootste melkverwerkende bedrijven van China door het melamineschandaal met zeker 90 procent was gedaald.

LANDBOUW

China hervormt landbouw

De Chinese Communistische Partij (CCP) maakte op 19 oktober 2008 wereldkundig dat het Centraal Comité een week eerder had besloten om de landbouw te hervormen.

Landbouwgronden blijven staatsbezit

Na decennia van strikt collectivisme waren de landbouwgronden in 1978 verdeeld onder alle boerenfamilies. Zij mochten sindsdien zelf bepalen wat ze verbouwden. Hun grond bleef echter wel staatsbezit en de boeren mochten het alleen door derden laten bewerken als ze daarvoor nadrukkelijke toestemming van de lokale autoriteiten hadden. Dit laatste ging veranderen: boeren mochten hun gebruiksrechten op eigen initiatief gaan verpachten. Verkoop ervan bleef echter illegaal.

Boeren trekken naar de steden

Door het nieuwe systeem konden de versnipperde Chinese akkers makkelijker worden samengevoegd, waardoor efficiëntere landbouw mogelijk werd. De staat hoopte dat dit tot hogere opbrengsten en dus meer welvaart op het platteland zou leiden.

Ook konden arme boeren die naar de steden wilden trekken, omdat daar meer werk en welvaart was dan op het platteland, dat in het vervolg legaal regelen. Ze waren hiervoor in ieder geval niet meer afhankelijk van de lokale overheden, die dikwijls weigerden om toestemming te geven voor de overdracht van landbouwgrond.

Overigens hadden vóór 2008 al ca. 100 miljoen boeren hun land illegaal aan derden overgedragen. Omdat zij in de bevolkingsregisters nog altijd als boer stonden aangemerkt, hadden zij formeel niet het recht zich in de steden te vestigen. Zij hadden dat echter op grote schaal toch gedaan en waren doordoor in de praktijk verworden tot illegalen in eigen land, die tot op zekere hoogte rechteloos waren. Nu ze legaal afstand van hun land konden doen, was de verwachting dat hun positie beter zou worden.

Alleen vrijwillige overdracht van gebruikersrechten

Om te voorkomen dat lokale overheden boeren gingen dwingen om hun land aan hen over te dragen, bijvoorbeeld omdat ze er lucratieve energiecentrales op wilden bouwen, werd bepaald dat landbouwgrond uitsluitend voor agrarische doeleinden mocht worden gebruikt. Ook mochten boeren voortaan alleen op vrijwillige basis, en tegen ten minste de marktprijs, worden uitgekocht.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Hu Jia wint Europese mensenrechtenprijs

Het Europees Parlement kende de Chinese dissident Hu Jia op 23 oktober 2008 de Sacharov-prijs toe, bedoeld voor activisten die opkwamen voor democratie en mensenrechten. Hu had zich ingezet voor aidspatiënten, het milieu, de vrijheid van meningsuiting en de democratisering van China.
Toen de prijs – een geldbedrag van 50.000 euro – hem werd toegekend, zat hij in Peking een gevangenisstraf van drieënhalf jaar uit.

De Chinese regering had vooraf gewaarschuwd dat het toekennen van de prijs de relaties tussen Peking en de Europese Unie (EU) zouden schaden. Want Hu was in haar ogen geen mensenrechtenactivist, maar een crimineel die de regering ten val wilde brengen. Ook beschouwde men het eerbetoon als 'buitenlandse inmenging in interne Chinese aangelegenheden' en als minachting voor het Chinese rechtssysteem waaronder Hu was veroordeeld.

(Vorige berichten pagina 581/1 - 2008)

INDIA

BINNENLAND

Manmohan Singh verheft zijn stem tegen bloedig geweld in India

Op een bijeenkomst van politieke leiders, verenigd in de National Integration Council, zei premier Manmohan Singh op 13 oktober 2008 dat de recente golf van gewelddadige aanslagen de fundamenten van de democratie in India dreigden aan te tasten. Hij beschuldigde fanatieke politieke partijen ervan een klimaat van haat en geweld te creëren, dat leidde tot terroristische aanslagen, religieuze rellen en etnische conflicten. De maanden daarvoor waren in India honderden slachtoffers gevallen: hindoes vermoordden christenen in het oosten van India, moslimmilitanten werden van bomaanslagen in vier grote steden verdacht, moslimdemonstranten raakten slaags met de politie in Kashmir en afscheidingsbewegingen in het noordoosten brachten burgers om. Velen meenden dat Singh met name de Bajrang Dal op het oog had – een radicale hindoegroepering die nauwe banden onderhield met de Bharatiya Janata Party (BJP) die sinds 2004 de oppositie in het parlement aanvoerde.

Hindoeleider gearresteerd in verband met aanslagen op kerken

In de zuidelijke deelstaat Karnataka had de politie een paar weken eerder, namelijk op 19 september, Mahendra Kumar, een vooraanstaand leider van de Bajrang Dal, gearresteerd. Hij werd ervan beschuldigd de aanslagen van 14 september op een twintigtal kerken en andere plaatsen van christelijke verering te hebben georganiseerd. Bij de onlusten raakten ten minste 34 mensen gewond.
Volgens de Bajrang Dal zouden kerken literatuur verspreiden waarin het hindoeïsme te schande werd gemaakt.

DEELSTATEN

Doodstraf voor moord op Dalits

Op 24 september 2008 veroordeelde een rechtbank in de Indiase deelstaat Maharashtra zes mannen ter dood omdat zij in 2006 vier leden van een familie van Dalits (kastelozen) hadden vermoord. Twee personen kregen levenslange gevangenisstraf opgelegd. De Dalits, vrouw, dochter en twee zoons, werden om een geschil over land door een kliek mannen uit een hoge kaste omgebracht. De echtgenoot wist te ontkomen en klaagde de moordenaars met behulp van mensenrechtenactivisten aan.

Indiase politie arresteert militanten

De politie van Mumbai maakte op 25 september 2008 bekend dat zij de leider van de Indian Mujahideen, de groep die de verantwoordelijkheid voor de bomaanslagen van juli (Ahmedabad) en september (Delhi) opeiste, had gearresteerd. Samen met Mohammed Arif Sheikh werden nog vier verdachten vastgezet. Ook werden explosieven en munitie in beslag genomen. De politie beweerde dat de verdachten aanslagen in Mumbai aan het voorbereiden waren.

Zes doden door bomaanslagen in westen van India

Bij een bomaanslag op 29 september 2008 in Malegaon, een stadje in India 200 kilometer ten noordoosten van Mumbai, kwamen 5 personen om en raakten 45 mensen gewond. Het explosief ontplofte op een druk bezochte markt waar zich voornamelijk moslims bevonden.
In het plaatsje Modasa, in de westelijke deelstaat Gujarat, eiste een bomaanslag één dodelijk slachtoffer. Hier vielen vijftien gewonden, voornamelijk moslims die het einde van de vastenmaand vierden. Onbekend was wie achter de aanslagen zaten.

Paniek onder tempelbezoekers leidt tot meer dan 200 doden

Op 30 september 2008 raakten duizenden bezoekers van de Chamunda Devi tempel in Jodhpur in Rajasthan in paniek toen het gerucht zich verspreidde dat in het hooggelegen fort, waarin zich ook de tempel bevond, een bom was ontploft. De pelgrims die al in de tempel waren, probeerden halsoverkop langs een smal bergpad naar beneden te vluchten, terwijl duizenden pelgrims op dat moment juist omhoog klommen naar de tempel. De gevolgen waren desastreus. Het aantal doden werd aanvankelijk op 168 gesteld, maar enkele dagen later bleek dat mensen die in de omgeving van Jodhpur woonden hun omgekomen fami-

lieleden mee naar huis hadden genomen en daar hadden gecremeerd zonder de autoriteiten op de hoogte te stellen. De Indiase overheid schatte het aantal doden op 224.
Een voormalig rechter werd gevraagd een commissie te vormen die een onderzoek naar de oorzaken van de ramp moest instellen.

Indiase maoïsten vormen een nieuwe alliantie

In een op 23 oktober 2008 in Imphal (deelstaat Manipur) uitgegeven verklaring maakten een voorman van de ondergrondse maoïstische partij en de secretaris-generaal van de afscheidingsbeweging Revolutionary People's Front (RPF) van Manipur bekend zich voortaan gezamenlijk te zullen inzetten voor de omverwerping van het Indiase gezag. Premier Manmohan Singh verkondigde eerder dat hij het maoïstische verzet, dat de afgelopen twintig jaar aan ruim 6.000 mensen het leven had gekost, als het grootste gevaar voor de eenheid van India beschouwde.

Golf van bomaanslagen in Assam

Bij een reeks van dertien gecoördineerde bomaanslagen op 30 oktober 2008 in vier steden in de noordoostelijke Indiase deelstaat Assam kwamen 77 mensen om en raakten er honderden gewond. De politie zei dat het United Liberation Front of Asom (ULFA) verdacht werd van de aanslagen. De complexiteit van de aanslagen zou volgens de autoriteiten bovendien wijzen op hulp van experts, waarmee volgens ingewijden een samenwerking tussen moslimextremisten en het ULFA werd gesuggereerd.
Een plaatselijke televisiezender maakte bekend een boodschap van de Islamic Security Force (Indian Mujahideen) te hebben ontvangen. Deze tot dan toe onbekende groep eiste de verantwoordelijkheid voor de aanslagen op en zou met nieuwe hebben gedreigd.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Kinderen werken ondanks verbod op kinderarbeid

Op een bijeenkomst op 10 oktober 2008, precies twee jaar na het in werking treden van een wet die kinderarbeid verbood, zei Thomas Chandy, directeur van de niet-gouvernementele organisatie (ngo) Save the Children, dat er in India nog maar weinig vooruitgang was geboekt. Volgens cijfers van de overheid waren er 255.000 kinderen werkzaam in de huishouding en in kleine restaurants. Chandy beweerde dat er alleen al in Delhi 7 tot 8 miljoen kinderen werkten. Volgens de volkstelling van 2001 verrichtten ruim 12 miljoen kinderen in heel India kinderarbeid, maar groepen als Save the Children schatten dat het om 35 tot 60 miljoen kinderen ging. Het grote probleem, aldus Chandy, was het feit dat de politie niet in staat was gebleken de verantwoordelijken aan te pakken. Ook speelde veel kinderarbeid zich in het verborgene af, binnenshuis of in kleine fabriekjes.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Centrale bank van India probeert paniek bij spaarders te beteugelen

Volgens een artikel van persbureau *Associated Press* van 30 september 2008 leidden geruchten over de gevolgen van de kredietcrisis in Amerika tot paniek bij de spaarders van ICICI Bank Ltd., India's grootste private bank die ook in trek was bij internationale investeerders. In de Zuidindiase stad Hyderabad vormden zich op de 29ste bij de geldautomaten lange rijen van spaarders die zoveel mogelijk contant geld probeerden op te nemen. De volgende dag greep de centrale bank in en verklaarde dat ICICI over voldoende liquide middelen beschikte om aan de vraag van de spaarders te voldoen. De centrale bank had ook maatregelen getroffen om ICICI financieel te ondersteunen.
Volgens analisten zou India nauwelijks gevolgen van de kredietcrisis ondervinden omdat de banksector in het land in hoofdzaak op de binnenlandse markt actief was. De positie van ICICI was een andere omdat ongeveer 70 procent van de aandelen zich in buitenlandse handen bevond. Maar volgens topman K.V. Kamath van ICICI was de financiële situatie van de bank gezond, en dreigde ze het slachtoffer te worden van kwaadaardige geruchten. De Indiase regering garandeerde spaartegoeden tot 100.000 rupees (ca. 1.600 euro).

Kasreserve verlaagd

In een poging de kapitaalstromen op gang te houden verlaagde de centrale bank van India de ratio van de kasreserve (de verhouding contant geld – totale vermogen van een bank) op 15 oktober van 7,5 procent naar 6,5 procent. Hierdoor zou ruim zes miljard euro vrijkomen. Het was de derde keer sinds 6 oktober dat de centrale bank de ratio verlaagde.
Buitenlandse investeerders hadden omgerekend al meer dan 7,5 miljard euro uit de Indiase markt teruggetrokken, uit angst voor financiële risico's en onder druk van de verslechterende financiële situatie in eigen land. Volgens het ratingbureau Crisil uit Delhi was dit de voornaamste oorzaak van de krapte op de financiële markt in India. Omdat Indiase banken voor slechts 6 procent betrokken waren bij investeringen wereldwijd, had de kredietcrisis in het westen vooralsnog weinig gevolgen voor India.

Groei van de Indiase economie dreigt af te nemen

Premier Manmohan Singh zei op 20 oktober 2008 in het Indiase Lagerhuis dat India zich moest voorbereiden op een afname van de groei van de economie. De financiële crisis had wereldwijd tot een sterke vermindering van de economische activiteit geleid en het zag er naar uit dat de recessie in de geïndustrialiseerde landen lang zou duren. Hierdoor zou de groei in India, die de afgelopen jaren gemiddeld 9 procent per jaar was geweest, teruglopen tot 7 à 7,5 procent in 2008. Singh zei dat India zich zou inspannen om de negatieve gevolgen van de financiële crisis zoveel mogelijk te beperken. Een dag eerder had de centrale bank van India onverwacht de terugkooprente (de rente voor kortetermijnleningen) teruggebracht van 9 tot 8 procent – de eerste daling sinds maart 2004.

GEZONDHEID EN ZORG

Regering verbiedt roken in openbare ruimtes

Minister van Gezondheid van India Anbumani Ramadoss maakte op 2 oktober 2008 bekend dat roken in openbare ruimtes met onmiddellijke ingang werd verboden. Op deze manier wilde hij het aantal rokers – volgens schattingen 120 miljoen – terugdringen en passieve rokers beschermen tegen de schadelijke gevolgen van tabak. Tot dan stierven jaarlijks in India naar schatting 900.000 personen aan de gevolgen van roken.

Waarnemers wezen op het belang van een strikte handhaving van het verbod. Eerdere wetgeving (in 2003 en 2004) was namelijk nooit effectief geïmplementeerd.

CULTUUR EN WETENSCHAP

India lanceert zijn eerste ruimtesonde

Op 22 oktober 2008 lanceerde India vanaf de basis Sriharikota in de deelstaat Andhra Pradesh in het zuiden van India de Chandrayaan-1, India's eerste ruimtesonde. De Chandrayaan – Sanskriet voor 'maanschip' – zou in een baan om de maan gebracht worden en gedurende twee jaar wetenschappelijke onderzoekingen verrichten. De sonde zou onder andere proberen vast te stellen of zich water en ijs op de maan bevonden. Ook zou ze nagaan of op de maan Helium 3, een isotoop van belang voor kernsplitsing, aanwezig was. Verder zou vanuit de sonde een voertuig op het maanoppervlak landen, met instrumenten die mede door de Verenigde Staten, Engeland en Duitsland waren ontwikkeld.

Met de totale missie was omgerekend 60 miljoen euro gemoeid, aanzienlijk minder dan vergelijkbare missies van China en Japan. India gaf hiermee duidelijk te kennen ook in de commerciële markt van ruimtelanceringen geïnteresseerd te zijn, en de concurrentie met landen als China, Japan en Zuid-Korea aan te willen gaan.

REGIONALE ONTWIKKELINGEN

Pakistaanse betrokkenheid gesuggereerd bij bomaanslagen in Delhi

De Indiase minister van Defensie, A.K. Antony, verklaarde op 15 september 2008 dat Pakistan de mensen die verantwoordelijk waren voor de bomaanslagen in Delhi in het weekeinde daarvoor waarbij 21 doden vielen, vermoedelijk had geholpen. Het buurland ontkende de beschuldigingen en veroordeelde de bomaanslagen in krachtige termen. Een groep die zich de Indian Mujahideen noemde, eiste de verantwoordelijkheid op en voor de eerdere aanslagen in Jaipur (in mei, met 61 doden) en in Gujarat (in juli, met 45 doden). De politie was van mening dat de Indian Mujahideen een schuilnaam was voor de al sinds 2001 verboden Students' Islamic Movement of India (SIMI).

Een nieuw tijdperk in de betrekkingen tussen India en Nepal

Tijdens zijn eerste bezoek aan India kondigde de nieuwe premier van Nepal, de voormalige maoïstische rebellenleider Prachandra, op 16 september 2008 een nieuw tijdperk in de betrekkingen met het gastland aan. Hij verzekerde zijn gesprekspartners dat Nepal de banden met China niet zou aanhalen ten koste van India. Daarnaast nodigde hij India uit een spoorlijn in Nepal aan te leggen en vertelde dat het enorme hydro-elektrische potentieel van zijn land een bijdrage kon leveren aan de energiebehoeften van India.

India en Pakistan spreken af het vredesproces nieuw leven in te blazen

De premier van India, Manmohan Singh, en de Pakistaanse president Asif Ali Zardari spraken op 25 september 2008 met elkaar in de wandelgangen van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties (VN). In een gezamenlijke verklaring erkenden beide leiders dat het vredesproces tussen de nucleaire buurlanden de afgelopen maanden aan ernstige spanningen onderhevig was geweest. Ze waren daarom overeengekomen dit nieuw leven in te blazen. Een van de maatregelen was het openen van twee handelswegen tussen India en Pakistan, dwars door Kashmir.

Handelsweg door Kashmir heropend

De gouverneur van Jammu en Kashmir, N.N. Vohra, stelde op 21 oktober de weg tussen Srinagar in het Indiase deel van Kashmir en Muzaffarabad in het Pakistaanse deel officieel open voor vrachtverkeer. Hij zwaaide een aantal vrachtauto's, beladen met fruit, honing en noten, uit in het plaatsje Salamabad, aan de officiële Line of Control (Bestandslijn – LoC) tussen Pakistan en India. De weg was eerder, in 2005, voor personenvervoer geopend, maar vrachtwagens hadden deze al zestig jaar niet meer gebruikt. Tegelijkertijd vertrokken uit Chakothi, aan de Pakistaanse kant van de LoC, vrachtwagens met rijst, zout en meubelen, die door de premier van het Pakistaanse deel van Kashmir, Sardar Atique Ahmad Khan, uitgeleide werden gedaan.

De openstelling vloeide voort uit de in 2004 gesloten vredesovereenkomst tussen India en Pakistan. De regeringen van beide landen spraken de hoop uit dat hierdoor het vredesproces, dat onder druk was komen te staan door massale tegen India gerichte demonstraties in Kashmir, een nieuwe impuls zou krijgen. Ook allerlei afscheidingsbewegingen in het Indiase deel van Kashmir verwelkomden de maatregel. De meest militante groepen onthielden zich van commentaar.

BUITENLANDSE ZAKEN

Atoomverdrag gesloten tussen Verenigde Staten en India

Groep van Nucleaire Leveranciers akkoord

Na enkele dagen van intensieve debatten in Wenen op 6 september 2008 ging de Groep van Nucleaire Leveranciers (NSG) – 45 landen die de wereldhandel in vreedzame nucleaire materialen en kennis reguleerden – akkoord met het omstreden atoomverdrag tussen de Verenigde Staten en India. Als ook het Amerikaanse Congres het verdrag zou goedkeuren, kon het definitief in werking treden.
Tegenstanders beschouwden het pact als een ernstige terugslag voor de nucleaire non-proliferatie en ontwapening. Premier Manmohan Singh meende echter dat het akkoord het einde betekende van India's verbanning gedurende vele decennia uit de nucleaire wereldgemeenschap. Vreedzame nucleaire samenwerking tussen India en andere landen was volgens hem niet alleen goed voor zijn eigen land, maar voor de hele wereld.

VS en India tekenen akkoord

De ministers van Buitenlandse Zaken van de Verenigde Staten en India, respectievelijk Condoleezza Rice en Pranab Mukherjee, zetten op 10 oktober in Washington hun handtekening onder het nucleaire pact tussen beide landen. Tien dagen eerder had de Amerikaanse Senaat als laatste van een reeks instanties die zich over het verdrag had gebogen, zijn goedkeuring verleend.
Rice beweerde dat beide landen nu dichter bij elkaar stonden dan ooit tevoren. Mukherjee zei op zijn beurt dat India uitkeek naar samenwerking met Amerikaanse bedrijven en dat een betere toegang tot nucleair materiaal India's industrie zou stimule-

ren. Dit zou de armoede in het land vervolgens doen verminderen, aldus de Indiase politicus.

(Vorige berichten pagina 528/2 - 2008)

TAIWAN

BINNENLAND

DPP kiest nieuwe voorzitter

De Taiwanese Democratische Progressieve Partij (DPP) koos op 18 mei 2008 voormalig vicepremier Tsai Ing-wen als voorzitter. Zij volgde Frank Hsieh op, die vertrok omdat de partij eerder in 2008 zowel de presidents- als de parlementsverkiezingen had verloren.
Tsai was de eerste vrouw die een grote Taiwanese partij ging leiden.

Tsai kiest voor ander Chinabeleid

De vertrekkende president Chen Shui-bian (DPP) wilde Taiwan formeel onafhankelijk verklaren van China. Tsai was daar in principe ook voor, maar omdat Chens beleid had geleid tot harde confrontaties met Peking en een vergroting van het economische en politieke isolement waarin de 'afvallige provincie' van China verkeerde, zou zij kiezen voor een pragmatischere koers. Dit hield in dat ze voorlopig genoegen zou nemen met de de facto onafhankelijkheid die het eiland sinds 1949 had gekend.

Ma Ying-jeou beëdigd als president van Taiwan

De in maart tot president gekozen Ma Ying-jeou van de Nationale Volkspartij (Kwomintang - KMT) werd op 20 mei 2008 beëdigd.
Vincent Siew werd vicepresident en Liu Chao-shiuan premier.

Taiwan heropent mausoleum van Chiang Kai-shek

Taiwan heropende op 31 mei 2008 het mausoleum van Chiang Kai-shek (1887-1975) in Taipei. Het was in december gesloten op last van de toen regerende Democratische Progressieve Partij (DPP), die Chiang beschouwde als een dictator en eerbetoon aan hem daarom verwerpelijk vond. De in maart gekozen president Ma Ying-jeou (Nationale Volkspartij of Kwomintang - KMT) beschouwde Chiang echter vooral als de politiek leider die het eiland had behoed voor het Chinese communisme. Daarom vond hij dat hem wel degelijk eer toekwam.
Tijdens zijn leven was Chiang lid van de KMT.

Samenstelling regering Taiwan
(14 oktober 2008)

President
MA Ying-jeou
Vicepresident
Vincent SIEW
Premier
LIU Chao-shiuan
Vicepremier
Paul CHIU
Secretaris-generaal van de Uitvoerende Yuan (het kabinet)
Steve HSIEH
Voorzitter van de Wetgevende Yuan (het de facto parlement)
WANG Jin-pyng

Ministers:
Binnenlandse Zaken
LIAO Liao-i
Buitenlandse Zaken
Francisco OU
Defensie
CHEN Chao-min
Economische Zaken
YIIN Chii-ming
Financiën
LI Sush-der
Justitie
WANG Ching-feng
Onderwijs
CHENG Jui-cheng
Vervoer en Communicatie
MAO Chih-kuo
Volksgezondheid
LIN Fang-yue
Zonder portefeuille
CHANG Chin-fu
Zonder portefeuille
CHU Yun-peng
Zonder portefeuille
TSAI Hsun-hsiung
Zonder portefeuille
Ovid TSENG

RELATIES MET CHINA

Taiwan en China zoeken toenadering

De in mei 2008 aangetreden Taiwanese president Ma Ying-jeou (Nationale Volkspartij of Kwomintang - KMT) maakte onmiddellijk na zijn inauguratie werk van zijn belangrijkste verkiezingsbelofte: het verbeteren van de relaties met China.

Ma wil geen hereniging

Ma was niet bereid om met Peking te onderhandelen over een eventuele hereniging van Taiwan en China. Hij wilde echter wel praten over de intensivering van de economische betrekkingen, zodat Taiwan meer zou kunnen profiteren van de enorme economische groei op het vasteland. Om dat mogelijk te maken moest hij eerst de politieke relaties met Peking verbeteren. Onder zijn voorganger, Chen Shui-bian van de Democratische Progressieve Partij (DPP), waren deze sterk verslechterd omdat Chen voorstander van formele Taiwanese onafhankelijkheid was terwijl Peking het eiland bleef beschouwen als 'afvallige provincie' die met China herenigd diende te worden.

Rechtstreeks vliegverkeer

Vanwege deze spanningen hadden de aartsrivalen sinds 1999 geen formele besprekingen met elkaar gevoerd. Na Ma's aantreden gebeurde dit evenmin op ministerieel niveau omdat de regeringen van Taiwan en China elkaar niet erkenden en daarom weigerden rechtstreeks te communiceren. Sinds begin jaren negentig werden de onderlinge contacten namens China onderhouden door de Association for Relations Across the Taiwan Strait (ARATS) en namens Taiwan door de Straits Exchange Foundation (SEF). Deze semiofficiële organisaties kwamen op 12 juni 2008 voor het eerst sinds 1999 weer bijeen voor overleg, om te beginnen in Peking.
Ze besloten om de facto consulaten op elkaars grondgebied te openen en rechtreeks vliegverkeer toe te staan. Sinds 1949 was het alleen mogelijk om met een overstap in Hongkong of een ander land tussen China en Taiwan te reizen, al werden sinds enkele jaren rondom Chinees Nieuwjaar al wel incidenteel chartervluchten voor Taiwanese zakenmensen uitgevoerd.
De regels werden alleen versoepeld voor personenvervoer; met het legaliseren van rechtstreekse vrachtvluchten, wat vooral voor Taiwan lucratief zou zijn, wilde Peking vooralsnog niet instemmen.

Meer Chinese toeristen naar Taiwan

De bedoeling was dat er vanuit vijf Chinese steden reguliere vluchten naar meerdere bestemmingen op Taiwan zouden worden uitgevoerd. Omdat deze in principe be-

stemd waren voor weekeindetoeristen, zou er alleen in en rondom de weekeinden worden gevlogen. De eerste rechtstreekse vlucht vond plaats op 4 juli en verbond Guangzhou met Taipei.

Vanaf 18 juli stond China maximaal drieduizend mensen per dag toe om Taiwan te bezoeken. Zij mochten uitsluitend in groepsverband reizen. Voorheen had het maximum op 300.000 Chinese bezoekers per jaar gelegen.
Omgekeerd bezochten jaarlijks bijna 5 miljoen Taiwanezen China.

Banken mogen Chinese yuan accepteren

Taiwan verwelkomde de Chinese toeristen niet alleen omdat het de relaties met het vasteland wilde verbeteren, maar ook omdat het slecht ging met de economie en het de extra inkomsten goed kon gebruiken. Een verbod voor Taiwanese banken en wisselkantoren om Chinees geld te accepteren, werd afgeschaft. Zij mochten deze dienst echter alleen aan toeristen leveren en niet aan bedrijven of andere instellingen. En die toeristen mochten maximaal 20.000 yuan (ca. 2.330 euro) per persoon wisselen.
Tot dan toe was het alleen op de Taiwanese eilandjes Matsu en Kinmen mogelijk om Chinees geld om te ruilen voor Taiwanese dollars en omgekeerd.

Demonstraties tegen nieuw China-beleid

Op Taiwan was niet iedereen blij met het nieuwe China-beleid. In Taipei demonstreerden volgens schattingen van de politie op 30 augustus 40.000 mensen, die vreesden dat Taiwan economisch te afhankelijk zou worden van de Volksrepubliek. Ze wezen erop dat China geen democratie was en ze geloofden niet in de goede bedoelingen van Peking: de Volksrepubliek zou niet op voet van gelijkwaardigheid met Taiwan willen samenwerken, maar uitsluitend uit zijn op de macht over het eiland. Dit laatste zou blijken uit het feit dat China – volgens schattingen van het Taiwanese ministerie van Defensie – duizend kruisraketten op Taiwan had gericht, die het dreigde in te zetten als het eiland zich formeel onafhankelijk verklaarde.

Chinese diplomaat aangevallen

Een kleine groep demonstranten viel op 21 oktober de Chinese diplomaat Zhang Mingqing aan. De vicevoorzitter van de ARATS werd tijdens een bezoek aan Taiwan tegen de grond gedrukt, terwijl demonstranten op het dak van zijn auto sprongen en riepen dat Taiwan niet bij China hoorde.

Op 25 oktober demonstreerden enkele tienduizenden mensen in Taipei tegen een bezoek van Chen Yunlin. Hij was de voorzitter van de ARATS en zou in november komen om de besprekingen die in juni in Peking waren gevoerd, voort te zetten. De protestactie was georganiseerd door de DPP.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Taiwan probeert bankcrisis te voorkomen

Omdat in september en oktober 2008 in westerse landen meerdere financiële instellingen waren omgevallen ten gevolge van de kredietcrisis, vreesden Taiwanese spaarders dat ook in hun land dergelijke problemen zouden ontstaan. Ze haalden daarom massaal hun geld weg bij de commerciële banken. Velen brachten het daarna onder bij de Bank van Taiwan, een staatsbedrijf.

Regering stelt zich garant voor spaarrekeningen

De banken ontkenden dat ze liquiditeitsproblemen hadden en noemden het gedrag van de spaarders dan ook overdreven. Analisten beweerden echter dat ze, net als sommige westerse banken, jaren achtereen te makkelijk kredieten hadden verstrekt. En hun klanten zouden steeds minder in staat zijn die schulden af te lossen. Vooral onverantwoordelijk gebruik van creditcards zou tot grote problemen leiden. Daar kwam nog bij dat de aandelen van de meeste banken sinds het begin van het jaar meer dan 50 procent minder waard waren geworden.
Om te voorkomen dat consumenten nog meer geld weghaalden bij de commerciële banken, besloot de regering op 7 oktober om zich garant te stellen voor spaartegoeden tot 3 miljoen Taiwanese dollar (ca. 70.000 euro). Voorheen was dat maximaal 1,5 miljoen.

Handelsoverschot neemt af

Op 9 oktober verlaagde de centrale bank voor de tweede keer in twee weken tijd de rente, en wel van 3,50 tot 3,25 procent. Dit zou nodig zijn omdat de binnenlandse consumptie sterk afnam en de export in september met 1,6 procent was teruggevallen tot 21,8 miljard dollar (ca. 16 miljard euro) – de eerste negatieve groei in zes jaar tijd. In die maand waren de exporten naar China en Hongkong zelfs met 16,3 procent teruggelopen tot 8,2 miljard dollar.

Het Taiwanese handelsoverschot bedroeg in de eerste negen maanden van het jaar 8,5 miljard dollar – 51 procent minder dan in de periode januari tot september 2007.
De renteverlaging was een internationaal gecoördineerde actie. Ook elders in de wereld troffen centrale banken op 9 oktober deze maatregel om de door de kredietcrisis getroffen wereldeconomie een impuls te geven.

MILITAIRE ZAKEN

VS leveren voor miljarden wapens aan Taiwan

De Amerikaanse regering deelde het Congres op 3 oktober 2008 mee dat de Verenigde Staten voor 6,5 miljard dollar (ca. 4,7 miljard euro) defensieve wapens zouden leveren aan Taiwan. Het ging hier onder andere om Apache helikopters, Patriot III-raketten en raketten die vanuit duikboten konden worden gelanceerd.

Peking protesteert

Hoewel de Verenigde Staten diplomatieke betrekkingen met China onderhielden en niet met Taiwan, hadden ze zich bij wet verplicht om te voorkomen dat de 'afvallige provincie' in communistische handen viel. De VS beweerden dat Peking zich in hoog tempo bewapende, niet in de laatste plaats om voldoende slagkracht op te bouwen om Taiwan aan te vallen in het geval het zichzelf formeel onafhankelijk zou verklaren. Een Taiwanese regeringswoordvoerder dankte de VS en zei dat Taiwan zichzelf enerzijds goed wilde bewapenen tegen China, anderzijds langs diplomatieke weg de relaties met Peking wilde verbeteren.

Uit protest tegen de wapenleverantie annuleerde China alle militaire en diplomatieke uitwisselingen met de VS die tot november op het programma stonden.

(Vorige berichten pagina 287/2 - 2008)

Maandblad 78ste jaargang, nr. 3256, pag. 59853-59912

KEESINGS HISTORISCH ARCHIEF

DECEMBER 2008

Uitgever
stichting
Keesings Historisch Archief
Oudezijds Voorburgwal 249
1012 EZ Amsterdam

Redactie en abonnementenadministratie
Keesings Historisch Archief
J. J. Viottastraat 21
1071 JN Amsterdam
telefoon: 020-470 43 03
e-mail: redactie@kha.nl

Voor België
Gramacon n.v.
Nerviërslaan 29/2
1780 Wemmel
telefoon: 02-461 18 67
e-mail: kha@gramacon.be

Opzeggingen van het abonnement dienen schriftelijk of per e-mail te geschieden vóór 1 december van het lopende kalenderjaar.

© Keesings Historisch Archief. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

EUROPA

Europese Unie 666
Eurozone belandt officieel in recessie

België 668
Financiële crisis bedreigt investeringen

Duitsland 673
Allochtoon voorzitter van de Groenen

Estland 675
Economie officieel in recessie

Frankrijk 676
Noodfonds van 20 miljard voor Franse bedrijven

Groot-Brittannië 676
Centrale bank verlaagt rente met 1,5 procent

Letland 678
Overheid neemt op één na grootste bank over

Litouwen 678
Garantie bankdeposito's verhoogd tot 100.000 euro

Moldavië 680
Europese Unie klaar voor verdieping relatie met Moldavië

Nederland 680
Inflatie zakt weer onder 3 procent

Oekraïne 685
Regeringscoalitie wankelt door conflict tussen president en premier

Russische Federatie 686
Centrale bank verhoogt rente om kapitaalvlucht tegen te gaan

Spanje 688
Economische recessie steeds dieper

Wit-Rusland 690
President wil hervorming van staat en economie

AMERIKA

Argentinië 691
Kredietrating verlaagd door Standard & Poor's

Belize 693
Voedselfonds moet honger in de regio voorkomen

Bolivia 693
Datum voor referendum over grondwet vastgesteld

Brazilië 695
Inflatie stijgt door oplopende voedselprijzen

Canada 697
Conservatieven winnen parlementsverkiezingen

Chili 699
Nieuw agentschap ter ondersteuning van kleine bedrijven

Paraguay 700
Lugo maakt eind aan zes decennia conservatief beleid

Uruguay 702
Winst private banken daalt aanzienlijk

Venezuela 703
Eind periode met bijzondere volmachten voor president

Verenigde Naties 706
Democraat Obama wint presidentsverkiezingen

MIDDEN-OOSTEN

Bahrein 709
Centrale bank behoudt vertrouwen in financiële soliditeit

Jemen 710
Rechter beschermt uitgehuwelijkt meisje

Koeweit 712
Financiële crisis

Oman 714
Centrale bank ondersteunt financiële sector

Qatar 715
Grootschalige investeringen ondanks financiële crisis

Verenigde Arabische Emiraten 715
Dubai bouwt omvangrijke nieuwe stad

AZIË

Bangladesh 716
Politiek geweld

China 720
Honderden miljoenen uitgetrokken om economie te stimuleren

INTERNATIONAAL 722
Unie voor Middellandse Zeegebied opgericht

EUROPESE UNIE

POLITIEKE ZAKEN

Subsidie aan Bulgarije wegens corruptie ingetrokken

De Europese Commissie maakte op 25 november 2008 bekend dat Europese steun aan Bulgarije ter waarde van 220 miljoen euro werd ingetrokken. Reden was de aanhoudende corruptie in het land en de ontoereikende bestrijding ervan door de Bulgaarse regering. Het was voor de eerste keer dat de Commissie om deze reden gereserveerd subsidiegeld afnam van een lidstaat.
In juli was al voor honderden miljoenen euro aan fondsen voor onder meer wegeninfrastructuur en landbouwprojecten geblokkeerd. Ook werd toen de samenwerking opgeschort met twee lokale agentschappen die het geld beheerden. Het terugtrekken van de 220 miljoen die deel uitmaakte van het geblokkeerde geld was definitief, terwijl de rest bevroren bleef.
Het grootste deel van het bevroren of ingetrokken geld was destijds beschikbaar gesteld om Bulgarije zich te laten voorbereiden op het EU-lidmaatschap. Het land trad per 1 januari 2007 tot de Unie toe.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Europese Rekenkamer keurt voor het eerst in veertien jaar begroting goed

De voorzitter van de Europese Rekenkamer, Vítor Manuel da Silva Caldeira, maakte op 10 november 2008 bekend dat de EU-begroting over het voorgaande jaar was goedgekeurd. Dat was voor het eerst in veertien jaar. Er bleven echter grote bezwaren bestaan tegen het uitgavenbeleid van de lidstaten, waarmee een bedrag van 114 miljard euro was gemoeid. In 5 procent van de gevallen handelden lidstaten in strijd met de regels, hetgeen kon leiden tot terugvordering van het bestede geld.

Onjuiste uitgaven hoefden nog geen fraude te betekenen, maar konden ook samenhangen met vergissingen die werden gemaakt door de ingewikkeldheid van de regelgeving. Schending van de regels deed zich vooral voor in de landbouw, waar 44,8 procent van de begroting naar toe ging. Dat gold ook voor de structuurfondsen voor de arme regio's in de Unie, die 36,9 procent van de begroting besloegen.

Recordboete van bijna 1,4 miljard euro wegens kartelvorming

Eurocommissaris van Mededinging Neelie Kroes liet op 12 november 2008 weten dat de Europese Commissie een boete van 1,38 miljard euro had opgelegd aan vier producenten van autoruiten wegens het maken van verboden kartelafspraken. Het was de hoogste geldelijke sanctie die ooit door de Commissie was opgelegd.

De vier bedrijven waren het Franse Saint-Gobain, het Britse Pilkington, het Japanse Asahi en het Belgische Soliver, die van 1998 tot 2003 onderlinge afspraken maakten over de prijs van autoglas. Het grootste deel van de boete, 896 miljoen euro, moest worden opgebracht door Saint-Gobain. De onderneming had zich al eerder aan kartelafspraken schuldig gemaakt, reden waarom het boetebedrag met 60 procent werd verhoogd. Asahi kreeg wegens haar medewerking aan het onderzoek juist een verlaging met 50 procent en moest daardoor 113 miljoen euro betalen. De boete voor Pilkington bedroeg 370 miljoen en die voor Soliver 4 miljoen.

Eurozone belandt officieel in recessie

Met de bekendmaking van Eurostat dat de economie in zowel het tweede als derde kwartaal was gekrompen, kwam de eurozone op 14 november 2008 officieel in een recessie terecht. Het statistisch bureau van de Unie meldde dat voor het eerst sinds de invoering van de euro in 1999 sprake was van twee achtereenvolgende kwartalen van economische krimp. De daling bedroeg in beide perioden 0,2 procent en vloeide vooral voort uit de verslechterende economische situatie in Duitsland en Italië. Verwacht werd dat de economische neergang zich voornamelijk zou aftekenen tussen halverwege 2008 en halverwege 2009.
In haar halfjaarlijkse economische vooruitzichten had de Europese Commissie op 3 november aangegeven dat de groei over 2009 in de landen van de Unie op 0,2 procent zou uitkomen. In 2008 zou dat 1,4 procent zijn, terwijl het in het jaar daarvoor nog 2,9 procent was. De Commissie verwachtte voor 2008 en 2009 aanzienlijke verschillen tussen de 27 lidstaten. Zo werd een forse groei voor deze jaren verwacht in de meest recent toegetreden landen Bulgarije (6,5 en 4,5 procent) en Roemenië (8,5 en 4,7 procent). Estland (-1,3 en -1,2), Ierland (-1,6 en -0,9) en Letland (-0,8 en -2,7) zouden in beide jaren een negatieve groei kennen. In Spanje en het Verenigd Koninkrijk zou dat alleen in 2009 het geval zijn, met respectievelijk -0,2 en -1,0 procent. België zou economisch nog groeien met 1,4 en 0,1 procent. In sterkere mate gold dat voor Nederland, waar deze percentages respectievelijk 2,3 en 0,4 procent bedroegen.

Europese Commissie presenteert omvattend crisisbestrijdingsplan

Namens de Europese Commissie presenteerde voorzitter José Manuel Durão Barroso op 26 november 2008 een plan dat de financiële crisis en de ingezette recessie moest bestrijden. Het bevatte vooral maatregelen die waren gericht op stimulering van de vraag, het omhoog brengen van het niveau van investeringen en het bestrijden van de werkloosheid.
Voor de periode tot en met 2010 wilde de Commissie dat de lidstaten voor een gezamenlijk bedrag van 200 miljard euro, overeenstemmend met 1,5 procent van het Europees bbp, de neergang zouden keren. Daarvan zou, afhankelijk van de uitkomst van de Europese top van 12 december, slechts een beperkt deel door de Unie zelf worden gefinancierd. Vanuit de Commissie werd een verdeelsleutel voorgesteld van 170 miljard (1,2 procent van het bbp) die door de lidstaten moest worden opgebracht en 30 miljard (0,3 procent van het bbp) die voor rekening zou komen van de Unie en van de Europese Investeringsbank (EIB). De afzonderlijke landen konden zelf de meest geëigend geachte methoden kiezen, zoals lastenverlichting door verlaging van de BTW of het geven van directe economische impulsen door verhoging van de overheidsuitgaven.

Consequentie van verminderde inkomsten en/of verhoogde uitgaven zou zijn dat een deel van de lidstaten de maatregelen alleen kon nemen door het begrotingstekort meer te laten toenemen dan volgens de EU-regels was toegestaan. De grens lag op een tekort van 3 procent van het bbp, maar de Commissie stelde voor om daar voor 2009 en 2010 ontheffing van te verlenen. De afzonderlijke landen mochten dus het maximum

overschrijden, maar wel op voorwaarde dat de begrotingen op langere termijn weer gesaneerd werden.

Enkele concrete maatregelen

Kwetsbare inkomensgroepen, onder wie ook werklozen, moesten tegemoet worden gekomen. Als voorbeelden golden onder meer belastingverlaging of het tijdelijk verlengen van de duur van werkloosheidsuitkeringen. Bij arbeidsintensieve diensten zou de BTW omlaag moeten. Voor mensen zonder betaald werk moest ook omscholing prioriteit krijgen.
Voorgesteld werd om voor het midden- en kleinbedrijf extra kredietfaciliteiten te scheppen via onder meer de EIB. Daarnaast dienden regels voor overheidssteun soepeler te worden gehanteerd en moest deze sneller verleend worden. Ook was het gewenst dat de administratieve lasten omlaag gingen. Dat kon onder andere door kleinere ondernemingen niet langer te verplichten een jaarrekening op te stellen.
Van groot belang was om de investeringen te verhogen, met name in infrastructuur, energievoorziening en milieutechnologie. Ook voor groene investeringen moest de BTW verlaagd worden en dienden gemakkelijker leningen te worden verstrekt, door de EIB en door de Europese Bank voor Wederopbouw en Ontwikkeling (EBWO). Voor twee sectoren, de auto-industrie en de bouw, kwamen afzonderlijke investeringsplannen die milieuvriendelijkheid en energiezuinigheid moesten bevorderen. Dit deel van het pakket gaf aan dat het streven naar een duurzame economie ook in crisistijd overeind zou blijven.

Ratingbureaus worden onder toezicht gesteld

Eurocommissaris voor de Interne Markt Charlie McCreevy had op 12 november al een plan aangekondigd voor een Europees wetgevend kader voor ratingbureaus. De voorstellen liepen vooruit op en waren onderdeel van het herstelplan. Kredietbeoordelaars waren volgens de Commissie namelijk medeverantwoordelijk voor de financiële crisis.
De bureaus – zoals Fitch, Moody's en Standard & Poor's (S&P) – adviseerden banken, verzekeraars of pensioenfondsen bij het doen van beleggingen. Het was door de kredietcrisis echter steeds twijfelachtiger geworden of de risico's die daarbij werden genomen wel neutraal door de bureaus werden ingeschat, omdat zij immers door de opdrachtgevende beleggers betaald werden.
De Commissie wilde dat ratingbureaus hun onafhankelijkheid bewezen, belangenvermenging uitbanden en zich in Europa lieten registreren. Bovendien moesten zij worden onderworpen aan duidelijke regels, was effectief toezicht vereist en konden waar nodig sancties worden getroffen.

Farmaceutische bedrijven misbruiken patenten op medicijnen

Farmaceutische bedrijven maken misbruik van verworven patenten op nieuwe medicijnen door concurrenten die er generieke versies van willen uitbrengen, te dwarsbomen. Dat viel te lezen in een op 28 november 2008 verschenen rapport van de Europese Commissie. Hun handelwijze betekende dat prijzen voor geneesmiddelen onnodig hoog bleven en dat innovatie geremd werd.

Grote ondernemingen als Pfizer, GlaxoSmithKline (GSK) en AstraZeneca hanteerden verscheidene methoden om zo lang mogelijk hun patenten te handhaven en daarmee te voorkomen dat andere bedrijven dezelfde medicijnen veel goedkoper op de markt konden brengen. Zo werden meerdere patenten genomen op één en hetzelfde middel of op varianten van het oorspronkelijke middel die daar niet wezenlijk van verschilden. Daarnaast spanden de bedrijven regelmatig rechtszaken aan, die vaak verloren werden maar concurrenten wel voor maanden of jaren van hun markt weghielden. Een variant op dat laatste was hen te betalen om zich niet op deze markt te begeven. De Commissie ontdekte tweehonderd akkoorden van deze strekking, waarbij 200 miljoen euro werd betaald. In totaal verdienden de bedrijven tussen 2000 en 2007 in zeventien lidstaten tenminste 3 miljard euro door dergelijk onrechtmatig handelen.
Verantwoordelijk eurocommissaris Neelie Kroes, die in 2008 diverse invallen bij geneesmiddelenfabrikanten liet uitvoeren, zag in het rapport aanleiding om concurrentievervalsing in de omvangrijke Europese medicijnenmarkt aan te pakken. Per jaar ging in deze markt zo'n 214 miljard euro om.

GEZONDHEID EN ZORG

Europese Commissie wil verbod op proeven met mensapen

De Europese Commissie lanceerde op 5 november 2008 het voorstel voor een verbod op medische proeven met mensapen als bonobo's, chimpansees, gorilla's en orangoetans. Een uitzondering werd gemaakt wanneer het voortbestaan van de apensoort zelf bedreigd werd of in geval van een onverwachte uitbraak van een levensbedreigende ziekte bij de mens. Landen als België, Duitsland, Groot-Brittannië, Nederland, Oostenrijk en Zweden kenden overigens al een verbod op proeven met mensapen.
Eerder was al besloten dierproeven te verbieden bij het uittesten van cosmetica. Een algeheel verbod op het gebruik van dieren voor medische doeleinden was volgens de Commissie niet haalbaar vanwege gebrek aan alternatieven. Wel was het van belang dat ook andere diersoorten humaner werden behandeld, hun behuizing verbeterde en de controle op laboratoria werd verscherpt.

Aantal drugsdoden in Europa stijgt weer

Het Europees Waarnemingscentrum voor Drugs en Drugsverslaving (EWDD) constateerde in haar op 6 november 2008 verschenen jaarrapport dat de eerder ingezette dalende trend in het aantal doden door drugsgebruik was gekeerd. Het aantal drugsdoden, dat in 2005 het hoogste niveau bereikte, lag volgens een voorzichtige schatting op tussen de zeven- en achtduizend per jaar. In de meeste gevallen ging het om een overdosis heroïne, voornamelijk onder jonge mannen in stedelijke gebieden. Heroïnegebruikers maakten het grootste deel uit van het totaal aantal probleemgebruikers, dat in de Europese Unie plus Noorwegen tussen de 1,3 en 1,7 miljoen lag. Een groeiend aantal gebruikers van heroïne was jonger dan 25 jaar.
Het aantal gebruikers van cannabis (marihuana en hasj), de populairste drug, werd geraamd op zo'n 17 miljoen. Van hen gebruikte een kwart regelmatig. Bij cocaïne lag het geschatte aantal op 3,5 miljoen, terwijl ecstasy en amfetamines door respectievelijk 2,5 en 2 miljoen mensen werden gebruikt.

Europese Unie

Nederland heeft meest consumentvriendelijke gezondheidssysteem

Nederland heeft het meest consumentvriendelijke systeem voor gezondheidszorg in Europa, zo bleek op 13 november 2008 uit de Euro Health Consumer Index (EHCI). Na in de twee voorgaande jaren op plaats twee te hebben gestaan, nam het nu de positie over van Oostenrijk. Dat land presteerde met een derde plaats nog altijd goed en werd voorafgegaan door Denemarken. Het waren vooral nieuwere lidstaten in het centrale en oostelijk deel van Europa en in mindere mate de zuidelijke staten die laag op de lijst stonden. Belangrijke uitzondering was Hongarije, dat op plaats veertien uitkwam en daarmee tien plaatsen steeg. In Zuid-Europa liet het gezondheidssysteem te wensen over in Cyprus, Malta en Portugal.
In het onderzoek werden 31 landen betrokken: alle 27 lidstaten van de Unie plus Kroatië, Macedonië, Noorwegen en Zwitserland. Als criteria voor de ranglijst werd gekeken naar patiëntenrechten en -voorlichting, online hulpverlening, wachttijden voor behandeling, bereikte gezondheidsresultaten, bereik van verleende gezondheidsdiensten en de beschikbaarheid van farmaceutische producten.

LANDBOUW

Europese Unie past landbouwbeleid aan

Melkquotum verdwijnt vanaf 2015

Het quotum voor de productie van melk zal de komende jaren geleidelijk aan worden verhoogd, om in 2015 geheel te worden afgeschaft. Dat kwamen de minister van Landbouw van de Unie op 20 november 2008 overeen. De beslissing paste in het nieuwe landbouwbeleid, waarin meer werd vertrouwd op de markt als signaalgever voor stijging of daling van de productie. Oorspronkelijk waren quota voor melk en andere producten ingesteld om via een kunstmatige productiebeperking overschotten weg te werken en daarmee ook de prijzen op niveau te houden.

Plattelandsontwikkeling

Een relatief nieuwe trend was om boeren vaker in te schakelen bij het beheer van overtollig landbouwterrein, dat kon worden omgezet in natuurgebied. Boeren kregen daardoor een rol bij natuurbescherming of waterbeheer en dienden daarvoor financieel meer te worden ondersteund. Een voorstel van deze strekking was bijvoorbeeld in Nederland gedaan, waar een taskforce in november minister van Landbouw Gerda Verburg langdurige financiële ondersteuning adviseerde ter bescherming van waardevolle cultuurlandschappen.
Het nieuwe Europese landbouwbeleid sloot bij deze trend aan door fondsen over te hevelen naar plattelandsontwikkeling. Van het budget aan landbouwsteun ging al 5 procent daar naar toe en dit zou in 2012 moeten zijn gestegen naar 10 procent.

CULTUUR EN WETENSCHAP

Europese digitale databank maakt cultureel erfgoed toegankelijk

Vanaf 20 november 2008 werd het voor Europeanen mogelijk gedigitaliseerde culturele objecten van bibliotheken, musea en nationale archieven uit alle 27 lidstaten te raadplegen. Zo waren via de databank, met de naam Europeana, historische films te zien, konden schilderijen worden bekeken en was informatie te verkrijgen over wetenschappelijke en politieke thema's. Meer dan duizend culturele organisaties hadden materiaal beschikbaar gesteld.
Het aantal gedigitaliseerde objecten lag op ruim twee miljoen, maar de bedoeling was dat dit in 2010 was vervijfvoudigd. Het beheer van Europeana, die werd gefinancierd door de Europese Commissie, berustte bij de Koninklijke Bibliotheek (KB) in Den Haag.

RELATIES MET NIET-EU-LANDEN

Ruim een miljard euro voor voedselhulp aan Afrika

De lidstaten van de Unie werden het op 21 november 2008 eens over een noodplan voor de verstrekking van voedselhulp aan Afrika. Voor de komende drie jaar zou een bedrag van ruim een miljard euro beschikbaar worden gesteld. In 2008 zou 262 miljoen euro vrijkomen, het jaar daarna 568 miljoen en de resterende 180 miljoen euro volgde in 2010.
De gelden zouden afkomstig zijn uit diverse begrotingsposten en niet uit de reserves van het landbouwbudget, zoals de voorzitter van de Europese Commissie, José Manuel Durão Barroso, eerder had voorgesteld. De 2 miljard die daarvan over was, vloeide normaal gesproken terug naar de lidstaten en een aantal daarvan, waaronder ook Nederland, wenste daaraan vast te houden.

België

Unie neemt tienduizend Iraakse vluchtelingen op

De ministers van Justitie van de Europese lidstaten besloten op 27 november 2008 om tienduizend Iraakse vluchtelingen op te nemen, die verbleven in vluchtelingenkampen in Syrië en Jordanië. Zij maakten deel uit van zo'n tachtigduizend ontheemden uit Irak die volgens het Hoge Commissariaat voor de Vluchtelingen van de Verenigde Naties (UNHCR) dringend elders moesten worden ondergebracht.
Ongeveer een kwart van de tienduizend vluchtelingen zou worden opgenomen door Duitsland. Daarnaast hadden Frankrijk, Luxemburg en Portugal toezeggingen gedaan. Er zou voorrang worden gegeven aan mensen die in de hoogste nood verkeerden, zoals degenen met gezondheidsproblemen of trauma's, alleenstaande vrouwen met kinderen, religieuze minderheden en slachtoffers van foltering.

(Vorige berichten pagina 606/1 - 2008)

BELGIË

BINNENLAND

Verspreidingsverbod voor tijdschrift na satire op politietop

Als gevolg van onrechtmatigheden bij benoemingen aan de top van de Belgische federale politie, waarvan al sinds september 2008 sprake was, vielen niet alleen ontslagen en werden tuchtprocedures gestart, maar kwam ook de positie van minister van Binnenlandse Zaken Patrick Dewael ter discussie te staan. Hiernaast stapten begin november twee betrokkenen naar de rechtbank, waar zij met succes een poging deden een verspreidingsverbod af te dwingen van het weekblad *Humo*, dat van hen een satirische fotomontage had afgedrukt.

De zaak-Koekelberg

Centraal in de kwestie stond het hoofd van

de politie, commissaris-generaal Fernand Koekelberg. Deze zou verantwoordelijk zijn geweest voor de benoeming in een hogere functie van twee secretaresses, Sylvie Ricour en Anja Savonet, die niet over de vereiste papieren beschikten. Ricour zou bovendien de vriendin van Koekelberg zijn. Daarnaast zou Els Cleemput, woordvoerster van de federale politie, op non-actief zijn gezet omdat ze onenigheid had met Ricour.
Voorts was voormalig kabinetsmedewerkster Christa Debeck benoemd tot adviseur-auditeur bij de Algemene Inspectie (AIG) – het intern controleorgaan van de politie -, nadat de onvoldoende resultaten van het door haar afgelegde examen achteraf waren veranderd om haar alsnog geschikt voor de functie te kunnen verklaren. Voor deze schriftvervalsing zouden twee topmannen van de AIG, inspecteur-generaal Luc Closset en adjunct-directeur Guido Van Wymersch, verantwoordelijk zijn. Closset stelde tot de benoeming te zijn overgegaan in opdracht van drie medewerkers van het kabinet van minister Dewael: adjunct-kabinetschef en woordvoerder van de minister Paul Van Tigchelt, adviseur personeel en begroting Chris Vanderlinden en Debeck zelf.
Tenslotte bleek tegen het einde van oktober dat Van Wymersch, die per 1 juli in functie was getreden als korpschef van de politiezone Brussel Hoofdstad-Elsene, in mei zijn eigen aanstelling zou hebben bevorderd door een e-mail aan de selectiecommissie.

Onderzoek en sancties

Halverwege september werd de inhoud bekend van een drietal rapporten van het Comité P., dat was belast met toezicht op de politiediensten. Het comité concludeerde dat de benoeming van de twee secretaressen door Koekelberg onwettig was, dat Cleemput ten onrechte aan de kant was geschoven en dat de benoeming van Debeck omgeven was met onduidelijkheden die verdenking opriepen.
Minister Dewael maakte op 15 september bekend dat de promoties van Ricour en Savonet ongedaan werden gemaakt. Tevens werd een intern onderzoek gestart naar de vermeende schriftvervalsing bij de benoeming van Debeck. Tegen haar zou een tuchtonderzoek worden ingesteld, gekoppeld aan een schorsing van drie maanden.
Op 23 september besloten Dewael en zijn collega van Justitie Jo Vandeurzen tot schorsing van Closset, tegen wie een gerechtelijk onderzoek wegens schriftvervalsing was begonnen. Closset vocht de schorsing echter aan bij de Raad van State, die hem op 17 oktober in het gelijk stelde. Later besloot hij om per 1 december zijn functie als inspecteur-generaal van de AIG neer te leggen. De twee ministers kondigden verder een tuchtonderzoek aan tegen Van Wymersch. Op 24 september werd bekend dat Van Tigchelt en Vanderlinden ontslag namen. Op 27 oktober volgde de bekendmaking van een tuchtprocedure tegen Fernand Koekelberg.

Oppositie eist ontslag Dewael

Na de onthulling van Luc Closset op 24 september dat hem de benoeming van Christa Debeck van bovenaf was opgedragen, stelden zowel de rechtse als linkse oppositie minister Dewael formeel verantwoordelijk. Dat kon betekenen dat deze benoeming buiten zijn medeweten had plaatsgevonden, maar ook dat hij zelf op de hoogte was. In beide gevallen was de positie van Dewael onhoudbaar en diende hij af te treden, zo oordeelden Groen!, Ecolo, de Nieuw-Vlaamse Alliantie (N-VA), de Lijst Dedecker (LDD) en Vlaams Belang (VB). De Socialistische Partij Anders (SP.A) sloot zich daar later bij aan. Jean-Marie Dedecker van de LDD verwoordde de ontslageis met de opmerking dat de minister verantwoordelijk was voor 'de benoemingscarrousel en graaicultuur die bij de top van de politie is ontstaan'.
Dewael leek vooralsnog echter weinig te vrezen te hebben: geen van de regeringspartijen drong aan op zijn vertrek.

Humo uit de handel gehaald

Op 4 november besloot de rechtbank van eerste aanleg in Brussel in een kort geding dat het die dag verschenen weekblad *Humo* uit de schappen moest worden gehaald. In het betreffende nummer werden Fernand Koekelberg en Sylvie Ricour afgebeeld in een pornografische fotomontage, waarmee volgens hen inbreuk werd gepleegd op hun privacy en op hun eer en goede naam. Nadat de omstreden afbeelding door enkele kranten op hun website was geplaatst, verbood dezelfde rechtbank op 7 november eveneens in kort geding om, op straffe van een dwangsom, de foto's nog langer te gebruiken of te verspreiden.
Volgens de Vlaamse Vereniging van Beroepsjournalisten (VVJ) was er sprake van preventieve censuur, die volgens de Belgische grondwet verboden was: 'De overheid mag volgens de filosofie van onze grondwet nooit vooraf in (...) informatieverspreiding ingrijpen. Wel kunnen mensen achteraf schadevergoeding eisen, of klacht indienen wegens eerroof.'

Rechter verklaart vakbondsuitsluiting lid Vlaams Belang onrechtmatig

De rechtbank van eerste aanleg in Antwerpen oordeelde op 4 november 2008 dat de uitsluiting van een lid van de partij Vlaams Belang (VB) van een bij het Algemeen Christelijk Vakverbond (ACV) aangesloten bond onrechtmatig was. Het ging om Lieve Van den Berghe uit Vorselaar die in 2004 namens VB kandidaat was voor de Vlaamse parlementsverkiezingen en vervolgens uit de Landelijke Bediendencentrale – Nationaal Verbond voor Kaderleden (LBC-NVK) was gezet. Zij stapte daarop naar de rechter om de vakbond te verplichten haar alsnog als lid te aanvaarden.
De uitspraak was echter maar ten dele in het voordeel van Van den Berghe. Volgens de rechtbank had de vakbond de statuten niet rechtsgeldig gewijzigd om tot uitsluiting over te gaan, maar andere eisen van de vrouw werden afgewezen. De bond werd niet verplicht haar opnieuw als lid op te nemen en evenmin verboden om in de toekomst opnieuw leden uit te sluiten.

Ex-voorzitter Vanhecke verliest onschendbaarheid in europarlement

VB kreeg op Europees niveau een tegenslag te verduren, toen op 18 november de politieke onschendbaarheid werd opgeheven van europarlementariër en voormalig partijvoorzitter Frank Vanhecke. Het Europees Parlement stemde daarin toe met 564 tegen 61 stemmen bij 42 onthoudingen.

Op 10 april had minister van Justitie Jo Vandeurzen de voorzitter van het europarlement verzocht om opheffing van de onschendbaarheid, hetgeen voorwaarde was om Vanhecke te kunnen vervolgen wegens discriminatie. In 2005 had de partijafdeling van VB in Sint-Niklaas namelijk een krant verspreid waarin allochtone jongeren ten onrechte werden beschuldigd van het plegen van grafschennis. Vanhecke was toen partijvoorzitter en de verantwoordelijke

uitgever van de betreffende krant. De opheffing van de onschendbaarheid maakte de weg vrij voor een dagvaarding. In geval van veroordeling kon Vanhecke voor vijf jaar zijn politieke rechten verliezen.

Raadslid moet vertrekken vanwege antisemitisch lied

Indirect was VB ook betrokken geraakt bij een kwestie die Franstalig extreemrechts beroerde. In Wallonië kwam het Front National (FN) in opspraak vanwege een filmpje waarin partijvoorzitter en senator Michel Delacroix een antijoods lied zong. Hij nam daarop op 6 november ontslag als voorzitter en zou zich beraden over zijn positie als senator. Delacroix verkeerde in gezelschap van VB'er Luc Van Keerbergen, raadslid van een Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn (OCMW) in Machelen. Hij zou uit de partij worden gezet.

VlaamsProgressieven beëindigen kartel met sociaaldemocraten

Op 25 november 2008 besloot de partijraad van de VlaamsProgressieven (Vl.Pro) met een meerderheid van 68 procent een zelfstandige, links-liberale koers te varen. Dat gebeurde op voorstel van senator Geert Lambert, de enige overgebleven vertegenwoordiger van de partij in het federale parlement. Vlaams Minister Bert Anciaux, die de samenwerking met de Socialistische Partij Anders (SP.A) had willen voortzetten, kreeg 32 procent van de stemmen achter zich. Feitelijk betekende het besluit het einde van het kartel met de sociaaldemocraten. Zes dagen eerder had zich al een leiderswisseling voorgedaan, toen Bettina Geysen na ruim een jaar gedwongen was haar functie als voorzitter neer te leggen. Dat gebeurde nadat op die dag zeer hoge onkostennota's uit haar periode als manager bij de Vlaamse Radio- en Televisieomroep (VRT) uitgelekt waren. Voormalig Europees parlementslid en eerste ondervoorzitter van de partij Nelly Maes werd daarop aangesteld als interim-voorzitter.

Zowel Geysen als Maes waren voorstanders van een meer autonome koers ten opzichte van de SP.A. De beslissing tot zelfstandigheid leidde echter tot forse interne kritiek van leden die de samenwerking hadden willen doorzetten. Zij vreesden dat de partij zelfstandig de volgende verkiezingen niet zou overleven gezien de slechte stand in de peilingen. Ook leverden zij scherpe kritiek op Maes, die ontevreden leden zou aansporen de partij te verlaten.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Christelijke vakbond behoudt leiderschap bij sociale verkiezingen

Uit de uitslagen die op 27 november 2008 bekend werden gemaakt door de Federale Overheidsdienst (FOD) Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg, bleken slechts geringe verschuivingen bij de sociale verkiezingen die om de vier jaar in België werden gehouden. Daarbij werden in bedrijven vertegenwoordigers gekozen voor rond de zesduizend Comité's voor Preventie en Bescherming op het Werk (CPBW) en voor zo'n drieduizend ondernemingsraden. Het betrof paritair samengestelde inspraakorganen, waarin zowel werkgevers als werknemers vertegenwoordigd waren.

Ruim een miljoen werknemers in ongeveer 6.500 bedrijven brachten in de periode van 5 tot en met 18 mei hun stem uit. De resultaten lieten ongeveer een half jaar op zich wachten. Het Algemeen Christelijk Vakverbond (ACV) boekte een resultaat dat nagenoeg gelijk was aan dat van 2004, waarmee het haar leiderspositie in Vlaanderen, Wallonië en Brussel behield. Een heel lichte winst was er voor het Algemeen Belgisch Vakverbond (ABVV) en de veel kleinere Algemene Centrale der Liberale Vakbonden van België (ACLVB) zag haar aanhang iets duidelijker groeien.

Uitslagen sociale verkiezingen België
zetelverdeling in percentages

CPBW's

ABVV		ACV		ACLVB	
2004	2008	2004	2008	2004	2008
34,2	34,3	60,0	59,5	5,8	6,2

Ondernemingsraden

ABVV		ACV		ACLVB	
2004	2008	2004	2008	2004	2008
34,1	34,5	57,3	57,4	6,1	6,5

ACV - Algemeen Christelijk Vakverbond
ABVV - Algemeen Belgisch Vakverbond
ACLVB - Algemene Centrale der Liberale Vakbonden van België

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Financiële crisis bedreigt Belgische investeringen

Dat de financiële wereldcrisis de Belgen meer en meer zorgen baarde, bleek uit het eind november 2008 gemeten consumentenvertrouwen. De index die daarvoor als graadmeter gold, was gedaald naar het laagste niveau in bijna vijftien jaar. De laatste maal dat optimisten nog net de overhand hadden, was in juni 2007.
Intussen kwamen diverse bedrijfstakken in de problemen en ging de federale regering voort met het treffen van maatregelen om bedreigde banken te hulp te komen en spaartegoeden van burgers te waarborgen.

Dexia-bank krijgt overheidssteun

Op 30 september hadden België, Frankrijk en Luxemburg de Dexia-bank een kapitaalinjectie gegeven van 6,4 miljard euro. De situatie bij de Belgisch-Franse bank, waarvan de raad van bestuur sinds 7 oktober werd geleid door de voormalig Belgische premier (1992-1999) Jean-Luc Dehaene, vroeg echter om extra maatregelen en had ook repercussies voor andere financiële instellingen.
Premier Yves Leterme maakte op 20 oktober bekend dat de federale, Vlaamse en Waalse regeringen hadden besloten tot een kapitaalinjectie van elk 500 miljoen euro in Ethias. In ruil daarvoor kregen zij een blokkeringsminderheid van elk 25 procent plus één aandeel. Deze op twee na grootste verzekeraar van België had de steun van 1,5 miljard euro nodig na de koersval van aandelen Dexia, waarvan ze 5 procent bezat. Met de operatie werd Ethias, dat voornamelijk in handen was van lokale en regionale overheden, feitelijk genationaliseerd.
De ministerraad keurde op 14 november een koninklijk besluit goed met een staatswaarborg voor een deel van de activiteiten van Dexia. Het betrof de portefeuille risicovolle kredieten van zijn Amerikaanse obligatieverzekeringstak Financial Security Assurance (FSA). De waarborg werd verleend door België (62 procent) en Frankrijk (38 procent). Dezelfde dag maakte Dexia bekend dat het de overige verzekeringsactiviteiten van FSA voor 722 miljoen dollar (ca. 578 miljoen euro) had verkocht aan de Amerikaanse obligatieverzekeraar Assured Guaranty (AG).
De twee landen garandeerden voorts sa-

men met Luxemburg de interbancaire leningen van Dexia voor een bedrag van 150 miljard euro, waarvan België 90 miljard voor zijn rekening nam. Dit tweede deel van de plannen kreeg op 20 november goedkeuring van de Europese Commissie.
De Gemeentelijke Holding NV, eigendom van de Belgische gemeenten en gewesten en belangrijk aandeelhouder van Dexia, vroeg op 14 november overheidssteun. De holding gebruikte zijn aandelen in de bank als onderpand bij het afsluiten van leningen, welke echter niet meer gedekt konden worden door de grote terugval in de beurswaarde van Dexia.
Op 22 november werd bekend dat Arco, eveneens Dexia-aandeelhouder, een depositogarantie van de overheid kreeg. Arco was de financiële poot van het Algemeen Christelijk Werknemersverbond (ACW). Daarmee kregen tussen de zevenhonderd- en achthonderdduizend aandeelhouders van de coöperatieve vennootschappen Arcofin en Arcopar de garantie dat hun investeringen van staatswege werden gegarandeerd.

Depositobescherming tot 100.000 euro

Bij koninklijk besluit keurde de ministerraad op 14 november de garantie op bankdeposito's goed tot een bedrag van 100.000 euro. De garantstelling, die op 9 oktober al was opgetrokken van 20.000 naar 50.000 euro, zou gelden voor een periode van een jaar en had ook betrekking op instellingen als verzekeringsmaatschappijen en coöperatieven. Daardoor waren ook andere producten, zoals levensverzekeringen met gewaarborgd rendement (Tak21), beschermd.
Alleen voor de Belgische tak van de in grote problemen verkerende IJslandse bank Kaupthing bleef de depositogarantie vooralsnog gehandhaafd op 20.000 euro.

Krediet voor bank-verzekeraar KBC

Bankverzekeringsgroep KBC maakte op 6 november bekend dat ze in het derde kwartaal van 2008 een verlies van 906 miljoen euro had geleden. KBC stond bekend als een sterk bedrijf dat hoog scoorde op de lijst van beursgenoteerde Europese banken. Desondanks had de Belgische ministerraad op 27 oktober besloten tot een kapitaalinjectie voor KBC van 3,5 miljard euro. Deze was nodig omdat de bank-verzekeraar concurrentienadelen begon te ondervinden als gevolg van de steunverlening aan andere Europese banken. De overheid zou twee vertegenwoordigers krijgen in de raad van bestuur en de bank zou in 2008 geen dividend uitkeren.

Rentelasten overheid stijgen naar 660 miljoen euro

De overheidssteun aan financiële instellingen zal de rentelasten in 2009 fors doen stijgen. Dat meldde Jean-Pierre Arnoldi, administrateur-generaal van de Algemene Administratie van de Thesaurie – belast met het beheer van inkomsten en uitgaven van de overheid – op 19 november in de kamercommissie Financiën. Sinds eind september had de overheid 19,92 miljard euro in de financiële sector geïnvesteerd, hetgeen de overheidsschuld met ditzelfde bedrag deed toenemen. Het grootste deel daarvan was gegaan naar Fortis, Dexia, Ethias en KBC. De reddingsoperatie voor bank-verzekeraar Fortis alleen al kwam op bijna 11 miljard uit. Het totaalbedrag bracht extra rentelasten met zich mee van 660 miljoen euro.

Bedrijfstakken in problemen

Niet alle bedrijfstakken hadden al zichtbaar te leiden onder de kredietcrisis. Zo leek de horeca nog gespaard te blijven en bleef voorlopig de verkoop van auto's en vrachtwagens nog stijgen. Dat laatste was overigens in tegenspraak met de productiebeperkingen in een groot deel van de Europese autosector.
Andere ontwikkelingen waren veel minder rooskleurig. Zo deden zich problemen voor in de scheepvaart, waar rederijen nauwelijks nog kredieten konden krijgen ter financiering van hun activiteiten, de tarieven voor schiptransporten inzakten en de handel in schepen bijna stilviel. In de vastgoedsector liet de crisis zich eveneens gelden: huizen stonden langer te koop en de vraagprijzen daalden. Problemen deden zich ook voor in de staalindustrie. 's Werelds grootste staalproducent ArcelorMittal, die op 5 november voor het vierde kwartaal een wereldwijde productievermindering met 30 procent aankondigde, meldde een dag later dat de productie van roestvrij staal in Frankrijk en België met de helft werd teruggebracht. De Belgische vestiging in Genk verlaagde de productie over 2008 met negentigduizend ton en bevroor alle investeringen in de fabriek.
Ook het midden- en kleinbedrijf werd getroffen. Uit een peiling van november door de Unie van Zelfstandige Ondernemers (Unizo) bleek dat 66 procent van de ondernemers in deze sector een omzetdaling verwachtte, een derde investeringen annuleerde, ca. 10 procent tot ontslagen moest overgaan en veel bedrijven problemen hadden om nog aan kredieten te komen.

Verkoop Fortis-België krijgt politieke consequenties

Na de ontmanteling van bank-verzekeraar Fortis, waartoe op 3 oktober 2008 met de nationalisatie van het Nederlandse deel de beslissende stap was gezet, had de Belgische regering besloten de bancaire en verzekeringsactiviteiten van Fortis-België te verkopen aan de Franse bank BNP Paribas. Deze beslissing bleek echter zeer omstreden onder aandeelhouders en bracht zowel premier Yves Leterme als minister van Buitenlandse Zaken Karel De Gucht in een lastig politiek parket.

De raad van bestuur van Fortis Holding maakte op 14 november de balans op van de schade: de ontbinding van het Belgische Fortis had geleid tot een verlies van 24,66 miljard euro. Onder de holding vielen de nog resterende activiteiten. Behalve de internationale verzekeraar Fortis Insurance International (FII) was dat ook de portefeuille risicovolle beleggingen, in de vorm van Collateralized Debt Obligations (CDO's) – ook wel aangeduid als 'rommelkredieten'. Dat waren financiële constructies waarbij verhandelbare (Amerikaanse) hypotheken opnieuw werden verpakt en doorverkocht.

Minister De Gucht in opspraak

Enkele uren voorafgaande aan de beslissing van 3 oktober had Mireille Schreurs, echtgenote van minister van Buitenlandse Zaken Karel De Gucht, aandelen verkocht die zij bezat in Fortis. Die dag lag de slotkoers van het aandeel-Fortis op 5,4 euro, waarna de handel tot 14 oktober werd stilgelegd. Na de hervatting daalde deze koers naar 1,2 euro. De handelwijze van Schreurs deed vermoedens rijzen omtrent misbruik van voorkennis waarover haar man beschikte, een vergrijp waarop geldboetes stonden van 2.500 tot 2,5 miljoen euro.
De partij Vlaams Belang (VB) diende op 7

november een klacht in en vijf dagen later werd de zaak voor onderzoek overgedragen aan het parket-generaal bij het hof van beroep in Brussel en Gent. Minister De Gucht zelf ontkende op 12 november in de kamercommissie Buitenlandse Zaken dat hij misbruik had gemaakt van voorkennis.

Premier Leterme krijgt zware verwijten

Menig regeringsleider kon ten tijde van de kredietcrisis rekenen op grote steun onder oppositiepartijen en bevolking door de daadkrachtige aanpak die ten toon werd gespreid. Dat gold aanvankelijk ook voor premier Leterme, maar een barst in het vertrouwen trad op toen hij in aanvaring kwam met de Europese Commissie in de persoon van de commissaris voor Mededinging Neelie Kroes. Leterme had op 9 november in het Nederlandse televisieprogramma *Buitenhof* beweerd dat de Commissie onbereikbaar was in het weekeinde van 28 september, toen de drie Beneluxlanden een eerste akkoord sloten over de redding van Fortis. Twee dagen later noemde Kroes, die moest beoordelen of de operatie in overeenstemming was met de regels van de Europese Unie over staatssteun, in een uitzending van het eveneens Nederlandse tv-programma *De Wereld Draait Door* de uitspraak van Leterme 'een flagrante leugen'. Men was wel degelijk bereikbaar geweest, zo stelde zij. Voor het eerst werd de premier nu, vanuit de oppositie, hard aangevallen op zijn optreden tijdens de crisis. Zoals de fractieleider van de Socialistische Partij Anders (SP.A), Peter Vanvelthoven, het scherp stelde: 'Dat Leterme zijn kiezers heeft bedrogen, wisten we al. Dat hij nu al de Europese Commissie beliegt, is nieuw en de zoveelste primeur van Leterme.'
Een nieuw probleem voor Leterme diende zich aan toen deze op 8 november, in een interview met dagblad *Het Laatste Nieuws*, commentaar leverde op het kort geding dat advocaat Mischaël Modrikamen namens aandeelhouders had aangespannen tegen de verkoop van Fortis aan BNP Paribas omdat zij geen inspraak in de beslissing hadden gehad. Leterme stelde dat als de rechtbank de verkoop van Fortis niet rechtsgeldig verklaarde, 'de overheid haar geld terugtrekt en dat een meevaller voor de begroting is'. Hij wees er op dat Fortis eind september bijna failliet was, om er op te laten volgen: 'Als de aandeelhouders terug naar die toestand willen, dan moeten ze ook voor een oplossing zorgen.' De uitspraken werden in de Waalse pers dusdanig serieus opgevat dat Franstalige Belgen hun geld bij Fortis weghaalden. Modrikamen omschreef Letermes uitspraken op 10 november als een poging de rechter onder druk te zetten. En dat was 'onverantwoord en onaanvaardbaar', aldus de advocaat.

Europese Commissie signaleert oplopend begrotingstekort

Voorspellingen waarmee de Europese Commissie op 3 november 2008 naar buiten kwam, toonden een pessimistischer beeld van de stand van de Belgische overheidsfinanciën dan die van de federale regering. Deze ging in oktober nog uit van een begrotingsevenwicht in 2009, maar volgens de Commissie moest gerekend worden op een tekort van 1,4 procent van het bbp. Dat kwam overeen met ongeveer 4,6 miljard euro. Zonder extra maatregelen zou het in 2010 zijn opgelopen tot 1,8 procent. In het lopende jaar zou het tekort op 0,5 procent uitkomen.

In de berekeningen was nog geen rekening gehouden met de budgettaire gevolgen van de financiële hulp aan de door de financiële crisis in problemen geraakte banksector. De Commissie meldde wel dat onder meer als gevolg van deze hulpmaatregelen de staatsschuld verder zou oplopen. In 2007 bedroeg deze 83,9 procent van het bnp, maar ze zou eind 2008 zijn opgelopen naar 86,5 procent en een jaar later 86,1 procent bedragen.
Overigens was de ontwerpbegroting 2009 nog niet aan het parlement voorgelegd. Daarmee had de federale regering de wettelijke verplichting geschonden om de betreffende documenten vóór 1 november in te dienen.

JUSTITIE

Brusselse politie pakt terreurverdachten op na aandrang Marokko

Bij huiszoekingen in Brussel, Nijvel en Tongeren pakte de Brusselse federale politie op 27 november 2008 elf personen op, van wie Marokko in februari de uitlevering had gevraagd. De verdenking tegen hen betrof medeplichtigheid aan de pogingen van Abdelkader Belliraj om het Marokkaanse regime omver te werpen en een islamitisch bewind te vestigen. België was bij de zaak betrokken omdat de eenenvijftigjarige Belliraj, die jarenlang informant was van de Belgische inlichtingendienst de Staatsveiligheid, er tevens van werd beschuldigd vijf of wellicht zes moorden op zijn geweten te hebben. Deze zouden door hem eind jaren tachtig van de twintigste eeuw in België zijn gepleegd, met als slachtoffers gematigde moslims, homoseksuelen en joden.
De Marokkaanse autoriteiten hadden de uitlevering van veertien personen gevraagd. Van drie van hen achtte de Belgische justitie de aanwijzingen te gering om daartoe over te gaan. Van de elf die wel werden gearresteerd, zou voor zeven personen een uitleveringsprocedure in gang worden gezet. Voor de vier anderen was dat niet mogelijk omdat zij een dubbele Belgisch-Marokkaanse nationaliteit hadden.

NATUUR EN MILIEU

Vlaamse natuur verliest aan verscheidenheid

In haar op 26 november 2008 verschenen publicatie *Natuurindicatoren 2008* concludeerde het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) dat de natuur in Vlaanderen steeds meer homogeen werd, dat wil zeggen dat de biodiversiteit afnam. In de jaarlijkse studie van dit onderzoeks- en kenniscentrum werd aan de hand van 22 indicatoren aangegeven hoe de toestand van de natuur zich verhield tot de Europese doelstelling om het verlies aan biodiversiteit te doen eindigen in 2010. Het INBO stelde dat er verbeteringen waren vast te stellen, zoals bij het beheer van de bossen, de terugdringing van verontreiniging van waterlopen en de toegenomen diversiteit onder vis in zoet water. Tegelijkertijd echter waren extra inspanningen nodig om de doelstellingen op tijd te bereiken. Immers, zeer specifieke leefgebieden met hun rijkdom en variëteit van flora en fauna gingen achteruit. Dat gold bijvoorbeeld voor bloemrijke graslanden en de dreigende verdwijning van zeldzame diersoorten.

De voornaamste oorzaken van het verlies aan biodiversiteit waren versnippering door te kleine en geïsoleerde natuurgebieden en vermesting, die te veel stikstof in het milieu bracht en vooral werd veroorzaakt door landbouw, energie en transport. Daarnaast waren er nieuwe bedreigingen in de vorm van klimaatverandering en een toe-

vloed van uitheemse diersoorten die inheemse soorten verdrongen.

MILITAIRE ZAKEN

Buitenlandse inzet Belgische militairen geconcentreerd op Afghanistan

Het kernkabinet van de federale regering nam op 3 november 2008 een besluit over de buitenlandse militaire operaties in 2009, die voor een groot deel zouden worden gericht op Afghanistan. In totaal zouden dat jaar 1.218 militairen worden ingezet, waarmee een bedrag van 70,2 miljoen euro was gemoeid. Daarvan ging meer dan de helft, 42,3 miljoen, naar Afghanistan waar 524 militairen actief zouden zijn. De inzet van F-16-jachtbommenwerpers in het zuidelijke Kandahar zou tot minstens augustus 2009 worden verlengd en in het noorden van het land zouden meer grondtroepen worden ingezet. Ook gingen er zeventig militairen heen om het Afghaanse leger op te leiden.
Voorts werden 289 militairen ingezet in Libanon, maar de Belgische deelname aan deze operatie van de Verenigde Naties zou in 2009 worden afgebouwd. Dat gold grotendeels ook voor Tsjaad, waar tot maart van dat jaar nog 75 militairen zouden blijven. In Kosovo bleven tweehonderd militairen aanwezig, mogelijk werd een fregat gestuurd naar Somalië om piraterij te bestrijden en er bleven zestig personen in de Democratische Republiek Kongo als opleiders van het leger.
Binnen de regering maakte aanvankelijk de Parti Socialiste (PS) bezwaar tegen de onttrekking van troepen aan humanitaire missies als in Libanon ten behoeve van een verhoogde inspanning in Afghanistan. Deze kritiek klonk ook bij de linkse oppositie, in het bijzonder de Socialistische Partij Anders (SP.A) en Groen! Zij meenden dat de regering zich liet meeslepen in een 'uitzichtloze oorlog' en capituleerden voor de 'Amerikaanse oorlogslogica'. Zij kregen een furieuze reactie te horen van minister van Defensie Pieter De Crem, die SP.A-kamerlid Dirk Van der Maelen toebeet 'een objectieve partner' te zijn van 'bommenleggers en verkrachters'.

Belgische journaliste zes dagen ontvoerd

In Afghanistan werd op 7 november 2008 de 43-jarige Joanie de Rijke, een Nederlandse woonachtig in het West-Vlaamse Damme, vrijgelaten na hulp van de Nederlandse ambassade in Kabul. De journaliste van het tijdschrift *P-magazine* werd op 1 november samen met haar gids gekidnapt en sindsdien gevangen gehouden. De ontvoerders vroegen geld in ruil voor haar vrijlating.
De Rijke had contact met de Taliban die in augustus een groep Franse para's in een hinderlaag hadden gelokt, waarbij tien Franse soldaten omkwamen. Joanie zou die Taliban op 1 of 2 november ontmoeten.

BUITENLANDSE ZAKEN

Busongeval in Egypte kost zes Belgen het leven

Bij een busongeluk in Egypte kwamen op 31 oktober 2008 zes Belgische inzittenden om het leven en raakten 29 anderen gewond. De bus was met dertig Belgische toeristen en drie Egyptenaren onderweg van de stad Aswan in het zuiden van Egypte naar het archeologische complex Aboe Simbel, een toeristische bestemming. De buschauffeur verloor de macht over het stuur, waarna de bus omsloeg.
Begin november kwamen de overlevende passagiers terug op Belgisch grondgebied. De lichamen van de zes slachtoffers werden op 4 november gerepatrieerd.

(Vorige berichten pagina 609/1 - 2008)

DUITSLAND

BINNENLAND

Atoomafval na stevige protesten in Gorleben aangekomen

Een lading met 123 ton radioactief afval kwam op 11 november 2008 aan bij de opslagplaats in het Noord-Duitse Gorleben na de grootste antinucleaire protesten in jaren. De protesten, waarbij duizenden politiemensen op de been waren, hadden tot gevolg dat het atoomafval twintig uur later dan gepland aankwam. Het was afkomstig van nucleaire elektriciteitscentrales voordat het naar een opwerkingsfabriek in La Hague in het noordwesten van Frankrijk was gegaan. De twaalfhonderd kilometer lange reis van daar naar Gorleben werd voornamelijk per spoor afgelegd.
Nadat de trein op 7 november door het noorden van Frankrijk was gereden, werd deze bij de grens een halve dag opgehouden door drie Duitse activisten die hun armen hadden vastgebonden aan een betonblok onder de spoorbaan. Toen de trein eenmaal in Duitsland was, werden ongeveer zestienduizend politiemensen ingezet terwijl zo'n vijftienduizend demonstranten langs de route stonden. De demonstranten hinderden de voortgang van de trein met tactieken als het opzetten van barricades op het spoor, die vervolgens in brand werden gestoken.

Allochtoon voorzitter van de Groenen

Cem Özdemir werd op 15 november 2008 op een congres van de Groenen in Erfurt gekozen tot partijvoorzitter. Hij werd daarmee de eerste allochtone voorzitter van een politieke partij in Duitsland. Özdemir (42), geboren in Bad Urach in de deelstaat Baden-Württemberg, was een zoon van Turkse immigranten. Zijn vader kwam als gastarbeider naar de Bondsrepubliek. Cem Özdemir, volgens dagblad *NRC Handelsblad* 'goed in het pak en met zijn slanke verschijning en karakteristieke bakkebaarden onmiskenbaar een publiekslieveling', was ooit het eerste Bondsdaglid van Turkse afkomst. Als co-voorzitter herkozen de Groenen Bondsdaglid Claudia Roth (53).

Duitsland staakt poging tot verbod van Scientology Kerk

De ministers van Binnenlandse Zaken van de deelstaten en de bondsregering besloten op 21 november 2008 dat zij pogingen om de Scientology Kerk te verbieden, zouden staken. De Duitse minister van Binnenlandse Zaken van de deelstaat Berlijn, Erhart Körting, zei dat de religieuze beweging weliswaar doelen nastreefde die niet te tolereren waren, maar dat ze het meeste van wat ze predikten nauwelijks in de praktijk brachten. Er was geen bewijs gevonden van illegale activiteiten.

Oud-minister Clement verlaat sociaaldemocratische SPD

Wolfgang Clement, een vooraanstaand lid van de Sociaaldemocratische Partij Duitsland (SPD), verliet de partij op 25 november 2008 als gevolg van een conflict over invloed van de linkervleugel. Clement, minister van Economische Zaken onder de vorige

bondskanselier, SPD'er Gerhard Schröder, zei dat leiders gefaald hadden om de partij afstand te laten nemen van de Linkspartij (Linke). Deze duidde Clement aan als een 'extreemlinkse partij' met 'schaamteloze' banden met de Stasi, de voormalige Oost-Duitse geheime politie.

Het terugtreden van Clement was een nieuwe slag voor de SPD die in de peilingen zakte door geruzie tussen linkse leden die zich wilden distantiëren van Schröder's erfenis en degenen die, zoals Clement, opriepen om vast te houden aan een centrumkoers. Veel SPD-kiezers wendden zich tot de Linke, een samenstel van communisten uit het voormalige Oost-Duitsland en SPD-afvalligen. Deze partij had intussen zetels verworven in tien van de zestien deelstaatparlementen.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Duitse staat steunt Commerzbank met ruim 8 miljard

De Commerzbank, de op één na grootste bank van Duitsland, deed op 3 november 2008 een beroep op het door de staat opgerichte reddingsfonds voor Duitse banken. De bank zou een injectie krijgen van 8,2 miljard euro. De Commerzbank maakte bekend dat als gevolg van de kredietcrisis het nettoverlies in het derde kwartaal van 2008 was opgelopen tot 285 miljoen euro, veel meer dan verwacht. Het staatsfonds, 480 miljard euro groot, zou ook voor 15 miljard euro aan schulden van de Commerzbank garant staan.

Als tegenprestatie eiste de staat van de bankbestuurders dat zij, zolang de overheidssteun zou gelden, zouden afzien van bonussen. Hun inkomen werd begrensd tot maximaal 500.000 euro per jaar. De Commerzbank zou ook geen dividend aan aandeelhouders uitkeren. Beleggers reageerden in eerste instantie tevreden.
Deutsche Bank, de grootste bank van Duitsland, had op 2 november bij monde van bestuursvoorzitter Josef Ackermann herhaald geen gebruik te zullen maken van het fonds 'omdat we sterk zijn'. Van de Duitse banken was Hypo Real Estate de eerste die, eind oktober, steun aanvroeg. Verder waren het vooral zogeheten Landesbanken – kredietinstellingen van regionale overheden – die een beroep deden op het reddingsfonds. Zo werd op 24 november gemeld dat de regionale bank HSH Nordbank (regio Hamburg en Sleeswijk-Holstein) tot 30 miljard euro steun van de Duitse staat kreeg.

Stimuleringspakket Duitse regering van 23 miljard euro

Het Duitse kabinet kwam op 5 november 2008 met een stimuleringspakket om de ergste gevolgen op te vangen van de wereldwijde economische neergang. 'Wij zenden een signaal uit dat we slecht nieuws hebben in 2009, maar dat we er wat aan willen doen', zei bondskanselier Angela Merkel. 'Hiermee zullen we een brug bouwen totdat het weer beter gaat in 2010.' De nieuwe maatregelen, die na bijna drie weken volgden op het reddingspakket voor banken van 480 miljard euro, waren bedoeld om investeringen in de orde van 50 miljard euro in 2009 en 2010 te stimuleren met goedkope bedrijfsleningen, fiscale tegemoetkomingen en infrastructurele projecten.

Het pakket zou volgens de regering 23 miljard euro kosten: 15 miljard euro in de vorm van door de staat gegarandeerde leningen voor bedrijven en 8 miljard euro voor infrastructurele investeringen voor 2009 en 2010. De maatregelen werden gecombineerd met een beperking van de CO_2-uitstoot door het energiezuiniger maken van openbare gebouwen als scholen en ziekenhuizen en door fiscale prikkels voor auto's met lage emissies.
Een en ander bracht wel een ander doel van Merkel in gevaar, namelijk het bereiken van een evenwichtig federaal budget in 2011. Op 4 november zei Merkel dat het nieuwe doel was om dit te bereiken in de volgende wetgevende periode, die liep tot 2013.

Duitsland officieel in recessie

Duitsland is voor het eerst in vijf jaar in een recessie beland, zo wezen gegevens uit van het Federaal Bureau voor de Statistiek die op 13 november 2008 bekend werden gemaakt. Europa's grootste economie kromp met 0,5 procent in het derde kwartaal, na een krimp van een herziene 0,4 procent in het tweede kwartaal. Daarmee werd voldaan aan de technische definitie van een recessie, namelijk twee achtereenvolgende kwartalen van negatieve groei. De krimp was erger dan verwacht en was voornamelijk het resultaat van een negatieve handelsbalans, met minder uitvoer en aanzienlijk hogere invoer.

Leningsgarantie voor autofabrikant Opel

Het parlement van de deelstaat Hessen stemde op 19 november 2008 in met een wet inzake leningsgaranties ter waarde van 500 miljoen euro voor autofabrikant Opel in geval de Amerikaanse moedermaatschappij General Motors failliet zou gaan. In Rüsselsheim in Hessen stonden het hoofdkantoor en de grootste fabriek van Opel met 18.300 werknemers. Het deelstaatparlement ging eensgezind akkoord met de wet, twee dagen nadat bondskanselier Merkel had aangegeven dat haar regering met Kerstmis zou beslissen of zij ook federale garanties wilde geven. De wettelijke voorziening in Hessen stond ook open voor andere autofabrikanten.

Intussen pleitte de hoogste baas van General Motors, Rick Wagoner, op 18 november in Washington voor noodleningen met garanties van de Amerikaanse regering teneinde een faillissement te voorkomen. General Motors was al sinds 1929 het moederbedrijf van het Duitse Opel. Zowel de moeder als de dochter waren door een verminderde vraag naar auto's als gevolg van de kredietcrisis in ernstige problemen geraakt.

Opel gold als de zwakste van de Duitse autofabrikanten. Het bedrijf had zowel de regering in Berlijn als de regeringen van de vier deelstaten waar fabrieken stonden, om borgstellingen gevraagd. In het derde kwartaal van 2008 leed het Europese onderdeel van General Motors een operationeel verlies van 780 miljoen euro. Er was hier en daar hoop dat General Motors Opel zou afstoten, een scenario dat zowel door sommige deskundigen als door sommige vakbonden werd ondersteund.

Bondskanselier Merkel verdedigt zich tegen kritiek op crisisbestrijdingsbeleid

In een debat in de Bondsdag op 26 november 2008 verweerde bondskanselier Angela Merkel zich tegen kritiek, in het buitenland zowel als in het binnenland, dat Duitsland als economische grootmacht te weinig zou doen aan bestrijding van de gevolgen van de kredietcrisis. Duitsland wilde in deze tijd van naderende recessie juist een politiek

voeren van de maat, het midden en het verstand, aldus Merkel. Haar regering wenste de crisis vooralsnog te bestrijden met een kort daarvoor gelanceerd conjunctuurpakket, met lastenverlichtingen voor de burger en kredietbescherming voor het midden- en kleinbedrijf.

Tegenslag voor sportwagenfabrikant Porsche in strijd om Volkswagen

Sportwagenfabrikant Porsche kreeg op 27 november 2008 een tegenslag te verwerken in zijn strijd om de zeggenschap over het Volkswagenconcern. Een rechtbank in Hannover bevestigde dat volgens de statuten van Volkswagen de deelstaat Nedersaksen, waar het bedrijf zijn basis had, een blokkerend minderheidsaandeel had inzake strategische beslissingen. De deelstaat had ongeveer 20 procent van de aandelen, terwijl Porsche 42,6 procent bezat en opties had voor nog eens 31,5 procent. Porsche's uiteindelijke doel was de volledige zeggenschap over de grootste Europese autofabrikant.
Porsche wilde tegen de uitspraak beroep aantekenen. De statuten waren eerder verworpen door het Europees Hof van Justitie, dat uitsprak dat zij in strijd waren met het vrije verkeer van kapitaal in de Europese Unie.

JUSTITIE

Ex-directeur technologiegroep Siemens veroordeeld wegens corruptie

Een rechtbank in Neurenberg veroordeelde op 24 november 2008 de voormalige directeur van technologiegroep Siemens AG, Johannes Feldmayer, tot een voorwaardelijke gevangenisstraf van twee jaar wegens het omkopen van een vakbondsfunctionaris. Hij moest ook een boete betalen van 28.800 euro.

De rechtbank constateerde dat Feldmayer verantwoordelijk was voor de betaling van ruim 30 miljoen euro aan de kleine onafhankelijke vakbond AUB, de Arbeitsgemeinschaft Unabhängiger Betriebsangehöriger. Dat gebeurde in een poging om een groep te vormen die positief zou staan tegenover de directie van het bedrijf en die de invloed van de machtige metaalvakbond IG Metall zou verminderen.

(Vorige berichten pagina 614/2 e.v. - 2008)

ESTLAND

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Estse economie officieel in recessie

De autoriteiten in Estland deden op 25 augustus 2008 een sombere prognose uitgaan over 's lands economie met de mededeling dat er sprake zou zijn van een negatieve groei van 1 procent in 2008 in plaats van een eerder voorziene groei van 3,7 procent. Daarmee was het land formeel in een recessie beland. Minister van Financiën Ivari Padar zei echter te verwachten dat 2009 weer een groei van 2,6 procent zou laten zien.
Estland was getroffen door een sterk afnemende binnenlandse vraag, gecombineerd met hoge inflatie en een neergang in de wereldeconomie. Het land had vooral sinds de toetreding tot de Europese Unie in 2004 zeer hoge groeicijfers laten zien, zeker in vergelijking met West-Europa. In 2006 was er zelfs sprake van 11,4 procent groei.

Inflatie daalt naar 10,5 procent

Volgens officiële cijfers van 7 oktober 2008 waren de consumentenprijzen in september met 10,5 procent op jaarbasis gestegen. Dat was minder dan de 11 procent in augustus. In de maanden vóór augustus had de inflatie op jaarbasis tussen de 11 en 11,5 procent geschommeld.

Daling aandelen in Baltische staten

De aandelenkoersen op de beurzen in de Baltische staten zijn al een maand flink aan het dalen, zo berichtte persbureau *Agence France Presse* (AFP) op 8 oktober 2008 vanuit de Letse hoofdstad Riga. De OMX Baltic Benchmark index daalde op die dag met 8,44 procent van 339,88 naar 311,18 bij het sluiten van de markt. De Riga OMX in Letland verloor op die dag 6,05 procent, de Tallinn OMX in Estland 6,8 en de Vilnius OMX in Litouwen ging met 8,19 omlaag. In de voorgaande maand had de markt in Riga 38,01 procent verloren, Tallinn 29,85 en Vilnius 42,9. De Baltic Benchmark verloor in dezelfde periode 38,78 procent.

Estland garandeert bankdeposito's tot 50.000 euro

Estland verhoogde op 9 oktober 2008 zijn garantie voor bankrekeningen tot 50.000 euro of het equivalent daarvan in Estse kronen. Dat gebeurde twee dagen nadat de ministers van Financiën van de Europese Unie een principebesluit daarover hadden genomen.
De volle 100 procent van een bankrekening zou tot het maximumbedrag worden vergoed. Eerder had de Estse overheid rekeningen tot maximaal 20.000 euro voor 90 procent gegarandeerd. De meeste rekeninghouders in Estland vielen in feite al onder deze laatste garantie. Sommige EU-lidstaten waaronder Litouwen hadden banktegoeden tot 100.000 euro of het equivalent daarvan gegarandeerd.

NATUUR EN MILIEU

Radioactief afval uit sovjettijd opgeruimd

Estland heeft na jaren werk een radioactieve vuilnisbelt bij Sillamae, aan de Oostzeekust, opgeruimd. Dat liet Tonis Kaasik, directeur van het bedrijf OkoSil dat de operatie leidde, op 20 oktober 2008 weten. Het project had 21,4 miljoen euro gekost en was gefinancierd door Estland, de Scandinavische landen en de Europese Unie.
De opslagplaats van radioactief afval was een van de vier gevaarlijkste in Europa. Bij Sillamae werd ten tijde van de Sovjet-Unie uranium gewonnen en er was ook een afgesloten industrieterrein voor de productie van nucleair materiaal. Het afval lag maar dertig meter van de Oostzeekust.

MILITAIRE ZAKEN

Opleidingscentrum voor verdediging tegen internetoorlog geopend

De Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO) opende op 14 mei 2008 in de Estse hoofdstad Tallinn een opleidingscentrum voor verdediging tegen internetaanvallen. Vertegenwoordigers van zeven NAVO-lidstaten – naast Estland waren dat Duitsland, Italië, Letland, Litouwen, Slowakije en Spanje – ondertekenden documenten voor de oprichting. Het centrum zou in 2009 formeel van start gaan maar was informeel al in gebruik. Het zou een bezetting krijgen van dertig personen, van wie de helft experts op het gebied van informatietechnologie uit de deelnemende landen.
Naar aanleiding van de verplaatsing van

een sovjetoorlogsmonument in begin 2007 had Estland veel internetaanvallen over zich heen gekregen, waarschijnlijk vooral vanuit Rusland.

(Vorige berichten pagina 256/3 e.v. - 2008)

FRANKRIJK

BINNENLAND

Eerherstel voor deserteurs Eerste Wereldoorlog

Op 11 november 2008, tijdens de negentigste herdenking van het einde van de Eerste Wereldoorlog bij de militaire begraafplaats Douaumont in het noordoosten van Frankrijk, bewees Nicolas Sarkozy als eerste Franse president ook eer aan de zeshonderd soldaten die tussen 1914 en 1918 werden gefusilleerd omdat ze weigerden verder te vechten. Tien jaar eerder veroorzaakte toenmalig premier Jospin nog ophef met een pleidooi voor eerherstel. Sarkozy, die destijds tot de felste critici behoorde, zei nu dat de geëxecuteerden niet laf waren maar eenvoudig tot de uiterste grens van hun krachten waren gegaan. Die formule werd gezien als opmaat voor een officieel eerherstel, niet-collectief, maar van geval tot geval.

Ex-minister Aubry nieuwe leider Socialistische Partij

De Franse ex-minister Martine Aubry werd op 25 november 2008 door de Socialistische Partij (PS) gekozen tot partijvoorzitter. Aubry, tot dan burgemeester van Lille, kwam als winnaar uit een dagenlang conflict met haar rivale binnen de PS, ex-presidentskandidate Ségolène Royal, over de uitslag van een verkiezing onder partijleden. Die won Aubry uiteindelijk met 50,08 procent van de stemmen. De grootste Franse oppositiepartij raakte door het conflict ernstig verdeeld. Aubry riep Royal op tot eenheid. Royal feliciteerde Aubry niet.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Noodfonds van 20 miljard euro voor Franse bedrijven

Op 20 november 2008 lanceerde president Sarkozy van Frankrijk een noodfonds van 20 miljard euro om belangrijke bedrijven te ondersteunen die bedreigd werden door de economische crisis en buitenlandse overnames. Sarkozy noemde het fonds een wapen in de strijd tegen de crisis, dat zou zorgen dat Frankrijk, de tweede grootste economie in Europa, een land zou blijven waar auto's, boten, treinen en vliegtuigen werden gebouwd.

Het fonds zou worden beheerd door het staatsorgaan Caisse des Dépôts et Consignations (CDC) en gecontroleerd worden door het parlement. Alleen bedrijven in een goede staat konden een beroep doen op het fonds.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Herstel van huwelijk niet-maagd

Een rechtbank in het Noord-Franse Douai bepaalde op 17 november 2008 in hoger beroep dat een huwelijk niet ongeldig kon worden verklaard als de vrouw in de huwelijksnacht geen maagd bleek te zijn. Een lagere rechtbank had het huwelijk van een Marokkaanse echtgenoot, die op grond van zijn islamitisch geloof een scheiding als een onacceptabele aantasting van zijn eer beschouwde, op diens verzoek nietig verklaard.

De affaire leidde tot politieke en maatschappelijke discussie. De vrouwenrechtenorganisatie Ni Putes Ni Soumises ('Noch hoeren noch slavinnen') en tal van politici beschouwden de nietigverklaring als acceptatie van achterstelling van de vrouw.

(Vorige berichten pagina 616/1 e.v. - 2008)

GROOT-BRITTANNIË

BINNENLAND

Ledenlijst extreemrechtse partij gepubliceerd op internet

De volledige ledenlijst van de extreemrechtse Britse Nationale Partij (BNP) lekte op 17 november 2008 uit op internet. Het bracht een aantal van de twaalfduizend leden, onder wie onderwijzers, politieagenten en soldaten, in ernstige verlegenheid vanwege de omstreden denkbeelden van de partij. BNP-voorman Nick Griffin veroordeelde de publicatie en vermoedde dat de actie het werk was van een ontevreden oudmedewerker die de partij nog verder naar rechts had willen opschuiven. Volgens Griffin was de lijst echter een jaar oud en had zijn organisatie geen twaalfduizend maar slechts tienduizend leden.

De BNP was in 1982 opgericht en propageerde voorrang voor blanke Britten boven immigranten op het gebied van scholing en huisvesting. De partij was niet in het Lagerhuis vertegenwoordigd, maar bezette wel 53 van de 22.000 gemeenteraadszetels.

Parlementslid gearresteerd voor lekken gevoelige informatie

Het conservatieve lid van het Britse Lagerhuis Damian Green werd op 27 november 2008 in zijn woning gearresteerd en korte tijd vastgehouden, omdat hij in verband werd gebracht met het lekken van gevoelige informatie afkomstig van het ministerie van Binnenlandse Zaken. De arrestatie zou zijn gevolgd op de aanhouding van een medewerker van het ministerie op verdenking van het openbaar maken van geheime informatie, onder andere over illegale immigranten.

Green werd negen uur vastgehouden en vervolgens op borgtocht vrijgelaten.

Green reageerde verontwaardigd en stelde dat hij enkel zijn plicht als parlementslid had vervuld. De Londense Metropolitan Police Service (MPS) bevestigde in een verklaring dat ze tot actie was overgegaan na klachten van het ministerie van Algemene Zaken, maar dat het besluit tot arrestatie zonder ministeriële beïnvloeding tot stand was gekomen.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Centrale bank verlaagt rente met 1,5 procent

De Bank of England verlaagde op 6 november 2008 de basisrente met 1,5 procent tot 3 procent, de laagste rentestand sinds 1955. De verlaging, de grootste op één dag in 27 jaar, leidde tot discussies over de vraag of de centrale bank niet te lang had gewacht met anticiperen op de heersende financiële crisis. Omdat de Europese Centrale Bank (ECB) op dezelfde dag de rente slechts met een half procent tot 3,25 procent verlaagde, was de Britse rente voor het eerst sinds de introductie van de euro in 1999 lager dan de rente in de eurozone.

Nationwide, de grootste hypotheekbank

van het land, kondigde direct aan de verlaging niet volledig aan consumenten en bedrijven door te zullen berekenen, daarin gevolgd door verscheidene andere banken. Minister van Financiën Alistair Darling spoorde daarop alle banken aan de verlaging toch aan hun klanten door te berekenen.

Minister Darling kondigt grootschalige staatsleningen aan

Minister van Financiën Alistair Darling kondigde op 24 november 2008 in het Britse Lagerhuis aan dat de regering voornemens was nieuwe impulsen aan de afzwakkende economie te geven. Tijdens een vooruitblik op de begroting van 2009 liet Darling weten dat de overheid hiervoor de volgende jaren 394 miljard pond (ca. 467 miljard euro) aan staatsleningen wilde gaan ophalen, waardoor de staatsschuld in 2013 naar verwachting zou oplopen tot 57 procent van het bbp. Om de bestedingen op korte termijn te stimuleren werd de btw in 2009 verlaagd van 17,5 naar 15 procent. Daarnaast kondigde Darling een nieuw belastingtarief van 45 procent aan voor jaarinkomens boven de 150.000 pond (ca. 178.000 euro), dat na de volgende verkiezingen ingevoerd zou worden.
De oppositie hekelde de plannen van de Labour (Lab)-regering. Volgens George Osborne, de conservatieve schaduwminister van Financiën, zouden de opgebouwde schulden het toekomstige economisch herstel in de weg staan. De voornemens van de regering vormden een breuk met een aantal dogma's die de sociaaldemocraten jarenlang hadden gehanteerd, zoals het niet verhogen van de inkomstenbelasting en het beheersen van de staatsschuld tot maximaal 40 procent van het bnp.

JUSTITIE

Hof wijst vrijlating ernstig zieke veroordeelde 'Lockerbie' af

Het Schotse Hof van Beroep verwierp op 14 november 2008 de vrijlating van Abdel Basset Ali al-Megrahi, bij wie kort daarvoor een terminale vorm van kanker was vastgesteld. Al-Megrahi was in 2001 veroordeeld voor de bomaanslag in 1988 op vlucht 103 van Pan American World Airways (Pan Am), waarbij 270 passagiers en inwoners van het Schotse plaatsje Lockerbie omkwamen.
De rechters stelden dat al-Megrahi (56) nog geen hinder van zijn aandoening ondervond en dat er in de gevangenis voldoende medische ondersteuning was. Het Hof was wel bereid de zaak opnieuw te bezien wanneer zijn conditie zou verslechteren. Daarnaast had het Hof al-Megrahi voor het volgende jaar al een tweede beroepsmogelijkheid toegezegd.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Wet tegen gedwongen huwelijk van kracht

De Forced Marriage Act, die op 25 november 2008 van kracht werd, gaf Britse rechtbanken de mogelijkheid om maatregelen te nemen waarmee gedwongen huwelijken voorkomen konden worden. De wet stelde slachtoffers, hun verwanten en vrienden of hulpinstanties als politie en sociaal werkers in staat een beschermingsbevel aan te vragen bij de rechtbank. Dit bevel zou intimidatie, geweld en noodgedwongen verhuizing naar het buitenland tegen moeten gaan. Tevens was er vanaf nu de mogelijkheid iemand te verplichten de verblijfplaats van een potentieel slachtoffer te onthullen. Overtreders van het bevel riskeerden een celstraf van twee jaar.

Het ministerie van Buitenlandse Zaken had in de eerste negen maanden van 2008 meer dan dertienhonderd zaken behandeld waarin iemand gedwongen in het huwelijk was getreden. Het betrof met name vrouwen van Bengaalse, Indiase of Pakistaanse afkomst. De discussie over de wet maakte onderdeel uit van een bredere Europese discussie over de balans tussen het accepteren van cultuurverschillen en de eis dat immigranten de waarden van hun nieuwe land dienden te accepteerden.

NOORD-IERLAND

Noord-Ierse militant veroordeeld voor moordpoging op katholieke politici

De Noord-Ierse protestantse militant Michael Stone werd op 14 november 2008 in staat van beschuldiging gesteld voor zijn poging om twee katholieke politici te vermoorden. De rechtbank achtte bewezen dat Stone tijdens zijn inval in het Noord-Ierse parlement op 24 november 2006 de voorman van Sinn Fein (SF), Gerry Adams, en diens partijgenoot Martin McGuinness om het leven wilde brengen. De rechter verwierp de verdediging van Stone, een zelfbenoemd semiprofessionele kunstenaar, dat zijn aanval een 'vorm van vernieuwende conceptuele kunst' zou zijn.
Stone had bekendheid verworven met zijn gewelddadige aanval op een begrafenis van leden van het Ierse Republikeinse Leger (IRA) op 16 maart 1988, waarbij hij drie aanwezigen doodde en tientallen verwondde. Stone werd veroordeeld tot een levenslange gevangenisstraf, maar kwam in 2000 vrij door een amnestieregeling die onderdeel uitmaakte van het Akkoord van Goede Vrijdag uit 1998.

Noord-Ierse leiders sluiten akkoord over ministerie van Justitie

Leiders van de Noord-Ierse protestantse en katholieke regeringspartijen Democratische Unionistische Partij (DUP) en Sinn Fein (SF) sloten op 18 november 2008 een akkoord over een nieuw te vormen ministerie van Justitie. Het departement zou de verantwoordelijkheid over politie en rechtbanken gaan dragen en zou onder leiding komen te staan van een nog te selecteren politicus van een derde partij. De twee partijen kwamen eveneens overeen dat de katholieke advocaat John Larkin de nieuwe functie van procureur-generaal zou gaan vervullen.
Het akkoord maakte een einde aan een vijf maanden durende boycot door SF van de kabinetsvergaderingen. De boycot volgde op het blokkeren van het nieuwe ministerie door de DUP, die de vorming ervan tegenhield uit angst dat voormalige leden van het ontmantelde Ierse Republikeinse Leger (IRA) zeggenschap zouden krijgen over de gezagshandhaving.

De Britse premier Gordon Brown noemde het akkoord 'de laatste bouwsteen in het ontwikkelingsproces van een vreedzaam en democratisch Noord-Ierland'. De overeenkomst vormde een verdere invulling van het Akkoord van Goede Vrijdag uit 1998, waarmee een belangrijke stap was gezet in het vredesproces in Noord-Ierland. De katholieke IRA doodde tussen 1970 en 1997 bijna achttienhonderd burgers en politieagenten in een mislukte poging Noord-Ierland los te weken uit het overwegend protestantse Verenigd Koninkrijk.

(Vorige berichten pagina 618/1 e.v. - 2008)

LETLAND

BINNENLAND

Parlement ontslaat hoofd corruptiebestrijding

Het parlement van Letland ontsloeg op 29 juni 2008 het hoofd van het Bureau voor Preventie en Bestrijding van Corruptie (KNAB), Aleksejs Loskutovs. Het besloot daartoe met 52 tegen 40 stemmen, bij een volledig zetelaantal van 100. Honderden mensen die Loskutovs steunden, demonstreerden buiten het parlement tegen zijn ontslag. Een regeringscommissie die was ingesteld nadat was gebleken dat twee medewerkers van het KNAB geld bij die instelling hadden ontvreemd, had eerder het ontslag van Loskutovs aanbevolen.

Loskutovs had bijna een jaar een conflict met de regering uitgevochten. In september 2007 was hij door toenmalig premier Aigars Kalvitis geschorst en in oktober ontslagen. Kalvitis zag zich echter gedwongen Loskutovs in zijn functie te herstellen, waarna de kwestie aan het parlement was voorgelegd.

Volksraadpleging over parlementsontbinding via referendum ongeldig

De kiezers in Letland gingen op 2 augustus 2008 niet in voldoende aantal naar de stembus om bij referendum een constitutionele verandering goed te keuren die het mogelijk moest maken het parlement per volksraadpleging te ontbinden. De dreiging daarvan werd gezien als een middel om corruptie bij parlementsleden tegen te gaan.
De uitslag was ongeldig omdat 40 procent van de kiesgerechtigden zijn stem uitbracht, terwijl 50 procent vereist was. Van degenen die opkwamen stemde wel een overgrote meerderheid van 97 procent voor het voorstel.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Economische groei stagneert

De regering van Letland maakte op 8 augustus 2008 bekend dat het economische groeicijfer sterk was gedaald. In het eerste half jaar van 2008 bedroeg de groei slechts 0,2 procent op jaarbasis, terwijl dat in dezelfde periode in 2007 10,2 procent was geweest. Er was ook een sterke daling te zien van de overheidsinkomsten uit belastingen en douane.
Op 8 oktober werd meegedeeld dat de inflatie op jaarbasis in september was gedaald naar 14,9 procent. Letland had daarmee nog steeds het hoogste inflatiepercentage van de lidstaten van de Europese Unie.

Parlement steunt garantie banktegoeden tot 50.000 euro

Het parlement in Letland ondersteunde op 16 oktober 2008 unaniem een wet die de minimumgarantie voor banktegoeden verhoogde van 20.000 naar 50.000 euro of het equivalent daarvan in de lokale munt, de lat. De maatregel volgde op de afspraak van de ministers van Financiën van de Europese Unie de garantie op 50.000 euro te stellen.

Letse overheid neemt op één na grootste bank over

De overheid in Letland zal een meerderheidsbelang nemen in de op één na grootste bank van het land, Parex Banka, om een faillissement als gevolg van de wereldwijde financiële crisis te voorkomen. Dat verklaarde premier Ivars Godmanis op 8 november 2008. De overheid zou 51 procent van de aandelen van de bank kopen voor 2 lats (2,85 euro) per stuk via de Hipoteku Banka die in staatshanden was. Als de regering de banktegoeden van cliënten had willen garanderen in geval Parex Banka ten onder zou gaan, had dat 600 miljoen lats (ca. 1 miljard euro) gekost. Onder de rekeninghouders van de bank waren het staatsenergiebedrijf Latvenergy en de staatsdienst voor bosbouw, Latvijas Vasts Mezi.
Op 25 november keurde de Europese Unie de overname van Parex Banka goed.

BUITENLANDSE ZAKEN

Letland en Wit-Rusland bakenen grens af

De voormalige sovjetrepublieken Wit-Rusland en Letland sloten op 6 november 2008 in de Letse hoofdstad Riga een akkoord waarbij de wederzijdse grens van 141 kilometer werd afgebakend. De twee staten hadden een grensverdrag ondertekend in 1995, vier jaar nadat ze onafhankelijk waren geworden. De demarcatie van de grens was in 1997 begonnen en niet zozeer vertraagd door territoriale geschillen, als wel door een bijzonder langzaam werkende bureaucratie.

(Vorige berichten pagina 263/2 e.v. - 2008)

LITOUWEN

BINNENLAND

Parlement verbiedt vertonen van sovjetsymbolen

Het parlement van Litouwen nam op 17 juni 2008 een wet aan die het vertonen in het openbaar van nazi- en sovjetsymbolen verbood. Het was de meest strenge wet op dit punt in de voormalige republieken van de Sovjet-Unie. Het verbod gold symbolen als de hamer en sikkel en het hakenkruis, maar ook portretten van leiders. Tevens was het ten gehore brengen van de volksliederen van nazi-Duitsland en de Sovjet-Unie verboden.
Het was niet duidelijk in hoeverre dit verbod ook op het huidige Russische volkslied van toepassing was. Daarin werd immers de oude sovjetmelodie gebruikt met een nieuwe tekst.

Digitale aanval met hamers en sikkels

Litouwse regeringsfunctionarissen lieten op 30 juni 2008 weten dat zeker driehonderd websites van de overheid en het bedrijfsleven in het land waren beklad met hamers en sikkels, rode sterren en bijtende teksten. Zij beschuldigden Rusland niet openlijk van deze digitale aanval, maar zeiden wel dat die was uitgevoerd vanuit gebieden ten oosten van Litouwen.

Regeringscoalitie lijdt grote nederlaag bij verkiezingen

De kiezers in Litouwen stemden op 12 oktober 2008 massaal tegen de zittende regering van de sociaaldemocraat Gediminas Kirkilas. Alle vier de coalitiepartners van Kirkilas bleven onder de kiesdrempel van 5 procent en ook de sociaaldemocraten zelf behaalden een slecht resultaat. De conservatieve en anti-Russische Vaderlandse Unie – Litouwse Christendemocraten (TS-LKD) was de grote winnaar en daarnaast verwierven de Partij van Nationale Herleving (PTT) en

Voor Orde en Rechtvaardigheid (UTT) een goede positie.

Uitslagen parlementsverkiezingen Litouwen
(12 en 26 oktober 2008)
Opkomst: 48,6 procent

Het Litouwse parlement, de Seimas, bestaat uit één Kamer van 141 afgevaardigden. Van hen worden er 70 gekozen via partijlijsten op basis van evenredige vertegenwoordiging en 71 zijn individuele, per district in twee ronden gekozen kandidaten.
De genoemde percentages zijn die voor de partijlijsten. Daarbij geldt een kiesdrempel van 5 procent en van 7 procent voor coalities van partijen. Het zetelaantal is inclusief de op 26 oktober behaalde zetels in districten.

partij	percentage	zetels
Vaderlandse Unie - Litouwse Christendemocraten (TS-LKD)	19,7	45
Litouwse Sociaal-Democratische Partij (LSDP)	11,7	25
Partij van Nationale Herleving (PTT)	15,1	16
Voor Orde en Rechtvaardigheid (UTT)	12,7	15
Liberale Beweging van de Republiek Litouwen (LRLS)	5,7	11
Coalitie van Partij van de Arbeid (DP) en Jeugd (J)	9,0	10
Liberale en Centrumunie (LCS)	5,3	8
onafhankelijken	-	4
overige	-	7
totaal		141

Parlement accepteert nieuwe premier

President Valdas Adamkus vroeg op 28 oktober de leider van de Vaderlandse Unie (TS), Andrius Kubilius, te proberen een regering te vormen met drie kleinere centrumrechtse partijen: de Partij van Nationale Herleving (PTT), de Liberale Beweging van de Republiek Litouwen (LRLS) en de Liberale en Centrumunie (LCS).
Kubilius (51) werd op 27 november als nieuwe premier door het parlement aanvaard, met 89 tegen 27 stemmen bij 18 onthoudingen. Hij had vijftien dagen om een regeringsprogramma voor te leggen en zijn kabinet samen te stellen.

NASLEEP TWEEDE WERELDOORLOG

Rechtbank verwerpt verzoek oorlogsmisdadiger op te sluiten

Het Hof van Beroep in Litouwen wees op 4 juli 2008 een verzoek van het Openbaar Ministerie (OM) af om de zevenentachtigjarige oorlogsmisdadiger Algimantas Mykolas Dailide in de gevangenis op te sluiten. Hij was veroordeeld voor zijn rol in de vervolging van joden tijdens de bezetting van Litouwen door nazi-Duitsland in de Tweede Wereldoorlog.
Dailide, die in Duitsland leefde, was in maart 2006 schuldig bevonden door een rechtbank in de hoofdstad Vilnius. Deze oordeelde toen echter ook dat de gezondheid van Dailide gevangenisstraf niet mogelijk maakte, waarna deze werd vrijgelaten. Het OM had een straf van vijf jaar geëist en was in beroep gegaan tegen de uitspraak.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Inflatie licht gedaald naar 12 procent

Het bureau voor de statistiek in Litouwen liet op 8 september 2008 weten dat de inflatie op jaarbasis in augustus was teruggelopen tot 12 procent. In juni stond het percentage nog op 12,5 en in juli op 12,2 procent.

Garantie bankdeposito's verhoogd tot 100.000 euro

De regering van Litouwen verhoogde op 8 oktober 2008 de garantie van deposito's bij banken tot een maximum van 100.000 euro of het equivalent daarvan in de Litouwse munt litas. Dat was, in navolging van een aantal andere lidstaten van de Europese Unie, een verdubbeling van het bedrag van 50.000 euro dat door de EU-ministers van Financiën was overeengekomen. De verhoogde garantie zou een jaar geldig blijven.

Nieuw te vormen regering komt met plan tegen economische crisis

De aankomende regering onder leiding van Andrius Kubilius van de conservatieve Vaderlandse Unie (TS) heeft een plan klaar ter bestrijding van de economische crisis. Dat zei Kubilius op 17 november 2008 tegen journalisten. De kern van het plan was een 'vlaktax' van 20 procent. Verder zouden de salarissen van parlementariërs en overheidspersoneel (met uitzondering van onderwijzend personeel) worden gekort. Doel was de schatkist 5,3 miljard litas (ca. 1,56 miljard euro) te besparen en een overheidstekort van rond 4 procent van het bbp te vermijden, hetgeen de door de Europese Unie gestelde limiet zou overschrijden.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Amnesty International bekritiseert rechten homoseksuelen in Litouwen

Amnesty International (AI) uitte in een op 28 mei 2008 verschenen rapport kritiek op het gebrek aan respect voor de rechten van homoseksuelen, biseksuelen en transseksuelen in Litouwen. De mensenrechtenorganisatie wees er onder meer op dat diverse manifestaties van die groepen op discriminerende gronden waren afgelast. Ook had het parlement erover gesproken informatie aan jongeren die homoseksualiteit in een positief daglicht stelde, te verbieden.

EUROPESE UNIE

Litouwen wil energiegarantie van Europese Unie

De Litouwse minister van Economie Vytas Navickas zei op 10 oktober 2008 dat zijn land de kerncentrale in Ignalina alleen zou sluiten als de Europese Unie energiegaranties en financiële ondersteuning zou verlenen. De sluiting van de kerncentrale, uiterlijk in 2009, was een voorwaarde voor de toetreding van Litouwen tot de EU, die in 2004 een feit werd. Het land dreigde bij sluiting echter volledig afhankelijk te worden van elektriciteit uit Rusland.

BUITENLANDSE ZAKEN

Litouwen akkoord met onderhandelingen tussen EU en Rusland

De ministers van Buitenlandse Zaken van Litouwen, Polen, Slovenië en Zweden deelden op 11 mei 2008 mee dat nu ook Litouwen had ingestemd met hervatting van de onderhandelingen door de Europese Unie met de Russische Federatie over een nieuw Partnerschaps- en Samenwerkingsakkoord (PCA). Litouwen had daar een maand eerder nog zijn veto over uitgesproken.
De Litouwse bezwaren richtten zich tegen het ontbreken van een aantal kwesties in het onderhandelingsmandaat van de EU. De belangrijkste daarvan betrof de actieve medewerking door Rusland aan energieleveranties, een thema dat overigens ook Polen van groot belang achtte. Het stak de Litouwse regering dat de Russische levering van olie via de pijpleiding Droezjba (Vriendschap) in 2006 was stopgezet, officieel om

technische redenen. Dat gebeurde nadat Litouwen had besloten zijn olieraffinaderij Mazeikiu Nafta aan een Pools en niet aan een Russisch consortium te verkopen.
In de verklaring van de vier ministers werd gesteld dat de kwestie van de oliepijplijn in het onderhandelingsmandaat aan de orde zou komen. Dat gold ook voor vraagstukken van juridische samenwerking met Rusland en van 'bevroren conflicten'.

(Vorige berichten pagina 264/2 e.v. - 2008)

MOLDAVIË

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Europees Hof acht wetgeving dubbele nationaliteit onwettig

Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens oordeelde op 18 november 2008 dat een Moldavische wet die burgers met een dubbele nationaliteit verbood openbare functies te bekleden, onwettig was. Een wet van die strekking was aangevochten bij het Hof door de burgemeester van Chisinau, Dorin Chirtoaca, en het gemeenteraadslid van de hoofdstad Alexandru Tanase, die beiden ook de Roemeense nationaliteit hadden.

REGIONALE ONTWIKKELINGEN

Moldavische president toegang tot Transdnjestrië ontzegd

Anonieme Moldavische functionarissen lieten op 3 november 2008 weten dat de Moldavische president Vladimir Voronin de toegang tot de separatistische regio Transdnjestrië door grenswachten was ontzegd. Zijn autocolonne was aan de grens tegengehouden. Voronin was van plan geweest een bezoek te brengen aan zijn geboortedorp in Transdnestrië om daar de inzegening van een nieuwe kerk bij te wonen. Volgens de Moldavische minister van Reïntegratie Vasile Sova was er over het bezoek van tevoren overeenstemming bereikt.

BUITENLANDSE ZAKEN

Russische ambassadeur waarschuwt Moldavië over separatistische regio

De Russische ambassadeur in Moldavië, Valeri Koezmin, zei op 26 augustus 2008 op een persconferentie in de hoofdstad Chisinau dat de leiders van het land 'een bloedige en catastrofale loop der gebeurtenissen' in de separatistische regio Transdnjestrië moesten vermijden. Hij verwees daarbij naar recente gebeurtenissen in Georgië rond de regio's Zuid-Ossetië en Abchazië.

Koezmin voegde er wel aan toe dat er geen tekenen waren dat de regering van Moldavië beoogde de spanningen in Transdnjestrië op te voeren. In tegenstelling tot Zuid-Ossetië en Abchazië grensde Transdnjestrië bovendien niet aan Rusland.

Europese Unie klaar voor 'verdieping relatie' met Moldavië

De Europese Unie stelde op 13 oktober 2008 een 'verdieping van de relatie' met Moldavië in het vooruitzicht door spoedig een overeenkomst af te sluiten met het doel de EU en Moldavië dichter bij elkaar te brengen. De ministers van Buitenlandse Zaken van de Unie, bijeen in Luxemburg, verklaarden dat de nieuwe samenwerkingsvorm verder zou gaan dan het bestaande Partnerschaps- en Samenwerkingsakkoord (PCA) en zich onder meer zou richten op een liberalisering van de onderlinge handel.

Moldavië vervroegt terugtrekking troepen uit Irak

Moldavië zal zijn kleine contingent troepen in december 2008 drie maanden eerder dan oorspronkelijk gepland uit Irak terugtrekken. Dat verklaarde generaal Ion Coropcean op 15 oktober 2008 tegenover persbureau *Agence France Presse* (AFP). Moldavië had twintig man personeel in Irak dat werd ingezet bij het ruimen van landmijnen.

(Vorige berichten pagina 319/1 e.v. - 2008)

NEDERLAND

BINNENLAND

Utrecht is onveiligste gemeente van Nederland

Utrecht was in de periode 2004-2007 de onveiligste stad van Nederland, zo bleek op 7 november 2008 uit een publicatie op de website van het tijdschrift *Binnenlands Bestuur*. Daarin werd verslag gedaan van een onderzoek onder alle 443 Nederlandse gemeenten, op basis van een Gemeentelijke Veiligheidsindex die was ontwikkeld door het onderzoeksinstituut Politie en Wetenschap van de Politieacademie. In de index, die jaarlijks zou worden bijgehouden, waren vier categorieën opgenomen: diefstal, inbraak, geweld en vernieling. Uitgezonderd van het onderzoek waren winkel- en fietsendiefstal, moord en de georganiseerde misdaad.
Bij de tien onveiligste gemeenten ontbrak van de vier grootste steden alleen Den Haag, dat op plaats twintig stond. Amsterdam stond op twee en Rotterdam op vijf. De meeste gemeenten bij de eerste tien waren grote steden: Eindhoven (3), Den Bosch (4), Maastricht (6), Tilburg (7) en Arnhem (10). Behalve in Maastricht was wel in al deze plaatsen sprake van verminderde onveiligheid over de laatste vier jaar. Opvallend hoog scoorden Ouder-Amstel op plaats acht en Roermond op negen. De veiligste plaats in Nederland was het Friese Ferwerderadiel.

Achtergrond koningscrisis rond affaire Greet Hofmans openbaar gemaakt

Op 11 november 2008 publiceerde emeritus hoogleraar geschiedenis Cees Fasseur zijn boek Juliana & Bernhard. Het verhaal van een huwelijk, 1936-1956 dat, na decennia van geheimhouding, de gang van zaken onthulde rond de zogeheten Greet Hofmans-affaire. Hofmans was een gebedsgenezeres die vanaf 1948 grote invloed kreeg op toenmalig koningin Juliana (1909-2004). Die invloed was niet alleen persoonlijk, maar ook politiek. De pacifistisch getinte ideeën van Hofmans (1894-1968) lieten de koningin niet onberoerd, maar stonden haaks op de denkwereld van haar echtgenoot prins Bernhard (1911-2004).
De huwelijkscrisis die ontstond had ook mogelijk staatsrechtelijke gevolgen kunnen hebben, reden waarom een commissie in het leven was geroepen onder leiding van Louis Beel (1902-1977), die na de oorlog tweemaal Nederlands premier was. Deze commissie concludeerde in 1956 dat Greet Hofmans het hof diende te verlaten, een eis waaraan Juliana met veel moeite gehoor gaf.
Hofmans verdween van het hof na schriftelijke dreigementen met liquidatie. Die waren gericht aan Hofmans zelf en aan de

privé-secretaris van Juliana, Walraven van Heeckeren tot Molecaten (1914-2001). Het was al bekend dat twee verzetsleden destijds hadden gesuggereerd de kwestie via geweld op te lossen. Volgens Fasseur, die voor het eerst kon citeren uit dreigbrieven, was niet duidelijk of Bernhard – die in nauw contact stond met het voormalig verzet – daarvan op de hoogte was of wellicht zelfs opdrachtgever was.

Historici zijn weinig lovend

Koningin Beatrix gaf Fasseur in 2005 als eerste en enige onderzoeker toestemming de stukken in het Koninklijk Huis Archief te raadplegen. Dat gold ook voor het tot dan toe geheime rapport van de commisie-Beel, dat als bijlage in Fasseurs boek werd opgenomen. Het Koninklijk Huis Archief ging echter na de raadpleging door Fasseur weer op slot, hetgeen niet alleen betekende dat opnieuw niemand er kennis van kon nemen, maar ook dat de bronnen van de auteur door niemand te controleren waren.
Deze gang van zaken werd gehekeld door historicus Lambert Giebels, auteur van *De Greet Hofmans-affaire* uit 2007, die eerder tevergeefs had geprobeerd toegang tot het archief te krijgen. Dat oordeel werd gedeeld door Gerard Aalders, onderzoeker bij het Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie (NIOD), die ooit Bernhards lidmaatschap van de Nationaal-Socialistische Duitse Arbeiderspartij (NSDAP) onthulde. Volgens Aalders werd met Fasseurs boek ten onrechte het beeld opgeroepen dat de problemen alleen op conto van Juliana en Hofmans waren te schrijven. Hij stelde dat voor Bernhard status en macht zo belangrijk waren dat hij die tot elke prijs wilde behouden, ook als hij daarvoor moest liegen.

Top Partij van de Arbeid dwingt minister Vogelaar tot aftreden

Minister Ella Vogelaar, belast met Wonen, Wijken en Integratie, werd op 13 november 2008 tot aftreden gedwongen door de top van de Partij van de Partij (PvdA), namens welke ze sinds februari 2007 zitting had in het vierde kabinet onder leiding van premier Jan Peter Balkenende. Vogelaar (58) was een omstreden bewindsvrouw, die vanwege haar soms eigenzinnige optreden afwisselend waardering en kritiek ten deel viel. Volgens PvdA-leider Wouter Bos, fractievoorzitter in de Tweede Kamer Mariëtte Hamer en partijvoorzitter Lilianne Ploumen miste Vogelaar na een aantal misstappen voldoende gezag en leiderschap om nog langer haar post te bekleden.

Integratie

De rechtse oppositie had Vogelaar in het kader van het integratiedebat een te 'softe' benadering van allochtonen verweten, een kritiek die deels ook in haar eigen partij op bijval kon rekenen. Tot dit kamp behoorde ook Bos, die had gepleit voor 'polarisatie' in het debat. Vogelaar zelf viel met name de kamerleden Geert Wilders (Partij voor de Vrijheid – PVV) en Henk Kamp (Volkspartij voor Vrijheid en Democratie – VVD) op ongebruikelijk wijze aan vanwege de toon waarop zij dit debat voerden. Bij de aankondiging van haar vertrek herhaalde zij nog eens de kritiek op haar partij dat deze teveel nadruk legde op een harde benadering. Deze benadering werd overigens op 25 november nog eens onderstreept, toen de kamerfractie van de PvdA een nota uitbracht met de veelzeggende titel *De vrijblijvende aanpak voorbij*, handelend over Marokkaans-Nederlandse probleemjongeren. Hierin werd de harde lijn zichtbaar waartegen Vogelaar bezwaren had.

Andere controverses

Daarnaast verliep de aanpak door Vogelaar van probleemwijken, een belangrijk programmapunt van haar partij, niet zoals verwacht. Een controverse bestond ook over de aanvaardbaarheid van registratie van Antilliaanse probleemjongeren op basis van etnische achtergrond. Vogelaar koos er uiteindelijk voor hier niet toe over te gaan. De inhoudelijke kritiek kreeg een extra lading doordat het imago van Vogelaar een deuk had opgelopen door als ongelukkig ervaren optredens in de media.
De PVV-fractie had eerder moties van wantrouwen tegen Vogelaar ingediend, die echter met een grote meerderheid werden verworpen. Een derde motie van wantrouwen werd op 6 november ingediend door de Socialistische Partij (SP). Aanleiding was een enorme kostenoverschrijding bij de aankoop en renovatie van het schip ss Rotterdam als nevenactiviteit van woningcorporatie Woonbron, waarbij Vogelaar volgens critici in een vroeg stadium had moeten ingrijpen. Ook deze motie kreeg bij lange na niet de vereiste steun.

Kritiek op PvdA-top

De wijze waarop Vogelaar het veld moest ruimen, viel niet goed bij sommige staatsrechtdeskundigen. Voormalig senator voor Democraten 66 (D66), Jan Vis, sprak in dit verband over een 'partijdictatuur'. Hij meende dat volgens het ongeschreven staatsrecht aftreden moest plaatsvinden, nadat parlement of ministerraad het vertrouwen had opgezegd. Dat was echter niet het geval.
Dagblad *NRC-Handelsblad* oordeelde op 14 november in een hoofdredactioneel commentaar vernietigend over de beslissing van de PvdA-top:

'De PvdA is een harde partij. (...) Zonder dat er ook maar één min of meer openbaar debat over haar positie is gehouden, zoals het in een dualistisch bestel hoort, is haar (...) te verstaan gegeven dat ze geen vertrouwen meer genoot. (...) Partijleider Bos (...) heeft (...) geen acht geslagen op zijn staatsrechtelijke positie. Vicepremier Bos heeft formeel geen hiërarchische verhouding tot de andere bewindslieden. Deze (...) aanpak (...), een staatsrechtelijk novum, moet geen precedent worden.'

Eberhard van der Laan wordt opvolger

NRC-Handelsblad wees er ook op dat al enkele dagen voor Vogelaars aftreden de beslissing in kleine kring bekend was en de opvolger reeds warm liep voor de ministerspost. Die opvolger was de Amsterdamse advocaat en politicus Eberhard van der Laan (53). Nogmaals de NRC:

'Een paar uur na haar vertrek werd bekend dat Vogelaar wordt opgevolgd door (...) Van der Laan. Dat tempo alleen al doet vermoeden dat er geen sprake is van een spontaan conflict, maar van voorbedachte rade. Minister Bos, wiens machtspositie door de kredietcrisis afgelopen twee maanden is versterkt, heeft kennelijk kans gezien zijn eigen fouten recht te breien. (...) Toen bleek dat Vogelaar (...) niet zo bekwaam was, stak hij amper een vinger uit om haar te helpen.'

Op 14 november werd Van der Laan beëdigd als nieuwe minister.

Eberhard van der Laan, minister voor Wonen, Wijken en Integratie (ressorterend onder het ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer - VROM)

Eberhard Edzard van der Laan werd op 28 juni 1955 in Leiden geboren en groeide op in een gereformeerd gezin. Hij studeerde rechten aan de Vrije Universiteit (VU) in

Nederland

Amsterdam, waar hij in 1983 cum laude afstudeerde. Van 1990 tot 1998 was hij voor de PvdA lid – vanaf 1993 als fractievoorzitter – van de Amsterdamse gemeenteraad. In 1994 was hij ook lijsttrekker bij de raadsverkiezingen in de hoofdstad. Later wijdde hij zich weer geheel aan zijn eigenlijke beroep als advocaat.
Van der Laan was voor zijn partij voorzitter van de programmacommissie ter voorbereiding van de Tweede Kamerverkiezingen van 2002 en trad in 2006 op als informateur bij de onderhandelingen over een nieuw collegebestuur van Amsterdam. Hij bekleedde nevenfuncties bij onder meer het Verzetsmuseum in Amsterdam, de Raad van Toezicht van de Publieke Omroep (PO) en het bestuur van weekblad *De Groene Amsterdammer*.

Homogeweld wordt vooral gepleegd door autochtonen

In november 2008 verschenen de resultaten van twee onderzoeken die de omvang van geweldplegingen tegen homoseksuelen in kaart brachten. Die maand werd bekend dat de politie in de eerste helft van het jaar 150 meldingen van dergelijk geweld had geregistreerd. Van de daders bleek 86 procent van autochtone afkomst te zijn. Uit het op 20 november gepubliceerde rapport *Als ze maar van me afblijven*, opgesteld door onderzoekers van de Universiteit van Amsterdam (UvA) in opdracht van de gemeente, bleek echter dat de verdachten even vaak autochtoon waren als van Marokkaanse komaf.
Het universitaire onderzoek zou er op wijzen dat deze laatste categorie daders, gezien het minderheidsaandeel van Marokkanen onder de bevolking, juist oververtegenwoordigd was. Dat was ook het beeld dat doorgaans uit de media oprees. De werkelijke verklaring voor de schijnbaar strijdige resultaten was echter een andere: homofoob geweld vond vooral plaats buiten Amsterdam en werd hoofdzakelijk gepleegd door 'witte mannen'. De meeste aandacht was de laatste jaren echter gevestigd op Marokkaans-homofoob geweld in de hoofdstad, hetgeen een vertekend beeld opleverde.
De politie stelde vast dat 85 procent van de daders man was, meestal tussen de 17 en 25 jaar. Van de slachtoffers was 89 procent man. Bij 28 procent van de geweldsmeldingen was sprake van fysiek geweld en in de overige gevallen van intimidatie, bedreiging, verbaal dan wel schriftelijk geweld of vernieling van goederen.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Meeste vrouwen kiezen bewust voor deeltijdwerk

Uit *Verdeelde tijd. Waarom vrouwen in deeltijd werken*, een op 11 november 2008 verschenen rapport van het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP), bleek dat de meeste vrouwen een relatief beperkt aantal arbeidsuren buitenshuis werkten en daar doorgaans zelf voor kozen. Vrouwen met kinderen tot elf jaar wilden voldoende tijd reserveren voor de opvoeding, maar meestal gingen zij niet méér werken als de kinderen al groot waren. Ook van de kinderloze jonge vrouwen werkte echter 38 procent minder dan 35 uur per week.
Voor deeltijdwerk werd niet alleen gekozen vanwege de zorg voor kinderen, maar ook om meer tijd te hebben voor huishoudelijk werk, voor zichzelf, voor hobby's en sociale contacten. Van alle vrouwen werkte 35 procent vooral omdat het inkomen niet gemist kon worden, een percentage dat bij mannen op 76 procent lag. Het grootste deel van het huishoudelijk werk en de zorg werd nog altijd door vrouwen gedaan.
Hoewel de meeste vrouwelijke deeltijdwerkers geen fulltime baan ambieerden, vonden zij het aantal uren dat zij werkten wel vaak te laag. Dat gold voor twee derde van de vrouwen met een zeer kleine deeltijdbaan (1-11 uur) en voor bijna de helft van degenen met een kleine deeltijdbaan (12-19 uur). Daar stond tegenover dat een kwart van de vrouwen met een grote deeltijdbaan (28-34 uur) en de helft van de vrouwen met een volledige baan juist wat minder wilden werken.
Tenslotte werd duidelijk dat aan de behoefte van vrouwen om meer zeggenschap te hebben over hun werktijden, door werkgevers nauwelijks werd voldaan. Het aandeel werknemers dat binnen bepaalde grenzen de eigen werktijden zelf kon bepalen was de laatste tien jaar niet veranderd.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Inflatie zakt weer onder de 3 procent

Na in de maanden juli tot en met september voor het eerst sinds 2002 te zijn gestegen boven de 3 procent, is de inflatie in oktober 2008 weer daaronder gedaald. Dat maakte het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) op 6 november bekend.
De inflatie bedroeg in oktober 2,8 procent. De afname werd toegeschreven aan de sterkste daling van de benzineprijs in dertig jaar. Benzine werd die maand 8,8 procent goedkoper dan in september en de prijs lag nog iets beneden het niveau van oktober 2007.

Overheidscommissarissen benoemd bij financiële instellingen ING en Aegon

De Nederlandse overheid moest als gevolg van de financiële crisis niet alleen reddend optreden bij bank-verzekeraar Fortis, maar ook de bank ING en verzekeraar Aegon financieel ondersteunen. ING had op 19 oktober een kapitaalinjectie van 10 miljard euro gekregen en op 27 oktober ging er 3 miljard euro naar Aegon. De maatregelen werden op respectievelijk 13 en 27 november goedgekeurd door de Europese Commissie: ze werden vanwege de acute economische situatie niet beschouwd als strijdig met de gangbare Europese regels voor staatssteun.
De steunverlening was gekoppeld aan de aanstelling van twee vertegenwoordigers van de overheid in de top van beide ondernemingen. De voormalige voorzitter van de Federatie Nederlandse Vakbeweging (FNV), Lodewijk de Waal (57), en de oud-topman van chemieconcern DSM, Peter Elverding (59), zouden deze taak op zich nemen bij ING. Arthur Docters van Leeuwen (63), tussen 1999 en 2007 bestuursvoorzitter van de Autoriteit Financiële Markten (AFM), en de commissaris van de koningin in Zeeland Karla Peijs (64) werden aangesteld als overheidscommissarissen bij Aegon.

Regering verbiedt eigenmachtige actie inzake bedreigde banktegoeden

De Nederlandse overheid had in september en oktober 2008 veel spaarders, die hun geld dreigden te verliezen door de crisis in de bancaire wereld, via kapitaalinjecties en de garantstelling voor tegoeden weer zekerheid kunnen bieden. Voor één groep bleven er echter problemen, namelijk degenen die hun geld, aangetrokken door een bovengemiddelde rente, hadden vastgezet op internetspaarbank Icesave van het IJslandse Landsbanki. Het ging daarbij niet alleen om zo'n 120.000 gedupeerde particuliere spaarders, maar ook om gemeenten en provin-

cies, twee energiebedrijven en een waterschap.
Het in zee gaan met probleembanken was volgens president Nout Wellink van De Nederlandsche Bank (DNB) een teken van onprofessioneel handelen. Dat verwijt trof onder meer de provincie Noord-Holland, die bij Landsbanki een bedrag van 78 miljoen euro had uitstaan. Ze had op 11 oktober beslag laten leggen op de bezittingen van Landsbanki. Vervolgens zou ze zelf tegen de bank gaan procederen om de gelden terug te krijgen, daarin gesteund door een aantal andere lagere overheden die claims hadden op de bank. Minister van Financiën Wouter Bos gaf echter te verstaan dat het kabinet een besluit van die strekking bij de Kroon zou voordragen voor vernietiging. Volgens Bos zou eigenhandig optreden de onderhandelingen doorkruisen die met IJsland gaande waren en zou het ten koste gaan van kleine en middelgrote spaarders. Na onderhandelingen met de regering op 5 november besloten de provincie Groningen en de gemeente Den Haag zich uit het initiatief terug te trekken. Noord-Holland, zestien gemeenten en een waterschap zetten hun voornemen echter voort.
De ministerraad besloot op 14 november de regels voor gemeentes en provincies bij het uitzetten van geld op spaarrekeningen aan te scherpen. Eén van de maatregelen betrof een verbod daarvoor gebruik te maken van rekeningen buiten de Europese Unie. Daaronder viel dus ook IJsland.

Nederlandse economie op de rand van recessie

Uit gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) bleek op 14 november 2008 dat met het toeslaan van de internationale financiële crisis de Nederlandse economie in zowel het tweede als derde kwartaal van het jaar niet meer was gegroeid. Een negatieve groei werd voorkomen doordat de lopende overheidsuitgaven met 0,7 procent stegen en doordat de export (+1,6 procent) meer toenam dan de import (+1,3 procent). De consumptieve bestedingen van huishoudens stegen daarentegen niet, terwijl de investeringen met 1,4 procent krompen. Vooral de overheidsinvesteringen namen af en wel met 3,4 procent.

Staatsschuld

Tevens bleek dat de staatsschuld was gestegen tot het hoogste niveau ooit. De laatste twee maanden was deze met 64 miljard ofwel 29 procent toegenomen tot 283 miljard euro. De oorzaak lag in de omvangrijke overheidssteun voor de financiële sector om banken van de ondergang te redden en om spaartegoeden en interbancaire leningen te garanderen. Om de schuld niet te hoog te laten oplopen, besloot het kabinet het geld dat met de steunverlening was gemoeid direct met de staatsschuld te verrekenen. Datzelfde gold wanneer de overheid juist extra inkomsten kreeg door de kredietcrisis. Deze aangepaste begrotingsregels betekenden dat verlies niet zou leiden tot bezuinigen en winst niet tot meer uitgaven.

Bedrijven in de problemen

Uit een enquête van adviesbureau KPMG bleek begin november dat rond de 90 procent van de Nederlandse bedrijven op grote schaal overgingen tot bezuinigingen als reactie op de financiële crisis en de verslechterende economische situatie. Bij 20 procent namen deze de vorm aan van harde saneringsmaatregelen.
Negatieve vooruitzichten waren er onder meer in de bouw. De op 27 oktober verschenen maandelijkse conjunctuurmeting van het Economisch Instituut voor de Bouwnijverheid (EIB) liet zien dat bouwbedrijven hun opdrachten terug zagen lopen. De Vereniging van Nederlandse Projectontwikkeling Maatschappijen (Neprom) verwachtte dat in de komende drie jaar het aantal woningen dat nieuw gebouwd werd, met zestigduizend zou afnemen.
De gevolgen werden ook voelbaar in de autosector. Zo meldde vrachtwagenproducent DAF groeiende problemen met het krijgen van krediet, waardoor orders werden uitgesteld of geannuleerd. Omdat de vraag naar trucks afnam, werd in Nederland en België een verlies van ongeveer tweeduizend arbeidsplaatsen verwacht. De 250 Nederlandse toeleveranciers van de auto-industrie zagen hun leveringen navenant afnemen.
In de Rotterdamse haven, waar zo'n zeventigduizend mensen werkzaam waren, bleven veel containers staan als teken van teruglopende handel. Vanaf oktober liep de overslag van containers terug.
Op 5 november maakte uitgeefconcern Wolters Kluwer een naar beneden bijgestelde winstverwachting bekend en een verhoging van de eerder aangekondigde bezuinigingen van 50 à 75 miljoen naar 120 miljoen per jaar. Gedwongen ontslagen werden niet uitgesloten. Ook bij PCM Uitgevers zou bezuinigd worden, terwijl de dagbladen van het concern als *NRC-Handelsblad*, *Trouw* en *de Volkskrant* tegenvallende advertentie-inkomsten en mogelijk banenverlies meldden. Saneringsmaatregelen die direct samenhingen met de financiële crisis, werden ook genomen door staalproducent Corus omdat de vraag sterk was teruggelopen. Hetzelfde gold voor verf- en chemieconcern AkzoNobel dat de winst zag dalen. Tenslotte bleven de gevolgen van de financiële crisis evenmin uit waar dat niet als eerste werd verwacht, zoals in de zorgsector en de kunstwereld.
Een opbloei was er wel onder kleine ondernemers: het aantal startende bedrijven bleef groeien en lag boven het niveau van 2007. Als verklaring viel doorgaans te horen dat ontslagen werknemers of zij die vreesden hun baan te verliezen, meer geneigd waren om een eigen onderneming te starten.

Kabinet treft regeling voor arbeidstijdverkorting

Uit cijfers die het CBS op 20 november verstrekte, bleek dat er een einde was gekomen aan de daling van de werkloosheid: gecorrigeerd voor seizoensinvloeden was het aantal mensen zonder werk de laatste drie maanden met drieduizend gestegen.
Vanuit ondernemingen die in moeilijkheden waren geraakt, klonk intussen de roep om een regeling voor werktijdverkorting. Het kabinet besloot daarom op 21 november dat dergelijke bedrijven een aanvraag konden doen. De maatregel hield in dat overtollige werknemers maximaal een half jaar een uitkering kregen op basis van de Werkloosheidwet (WW), maar weer in dienst werden genomen als de situatie van het bedrijf verbeterde. Van de uitkering werd 70 procent betaald uit de WW-fondsen en 30 procent door de bedrijven zelf. Hadden de werknemers geen recht op een WW-uitkering, dan betaalde de werkgever het hele bedrag. Voorwaarde was dat de omzet van het betreffende bedrijf de laatste twee maanden met minstens 30 procent was gedaald in vergelijking met dezelfde periode een jaar eerder.
Voor de regeling was in totaal 200 miljoen euro uitgetrokken, waarmee de uitkeringen van twintigduizend werknemers konden worden gefinancierd. Eind november hadden 43 bedrijven een aanvraag gedaan,

waarvan de meeste afkomstig waren uit de metaalindustrie, waaronder toeleveranciers aan de auto-industrie.

Extra steunpakket van de overheid

Het plan voor werktijdverkorting was onderdeel van een breder pakket van maatregelen dat het kabinet op 21 november aankondigde. Doel ervan was om de gevolgen van de dreigende recessie op te vangen, met name door het stimuleren van investeringen en consumptie. Daarvoor werd maximaal 6 miljard euro uitgetrokken, hetgeen overeenkwam met 1 procent van het bbp. Dit bedrag kwam, anders dan de meeste crisisbestrijdingsmaatregelen, direct voor rekening van de overheidsbegroting 2009.
Voor burgers, bedrijven en financiële instellingen kwamen er fiscale maatregelen. Bedrijven kregen hun belastingvoordeel vooral door de mogelijkheid hun investeringen versneld af te schrijven. De overheid zou rekeningen sneller gaan betalen en zou daarnaast projecten op gebieden als woningbouw en infrastructuur versneld ten uitvoer laten brengen. Ook werd overwogen om de blokkade op de spaarloonregeling tijdelijk op te heffen zodat consumenten meer konden besteden.

Overheid krijgt eerste aanvragen voor garantstelling interbancaire leningen

De staat had zich in oktober 2008 garant gesteld voor leningen door financiële instellingen tot een totaalbedrag van 200 miljard euro. Dat werd gedaan omdat de interbancaire kredietmarkt door de financiële crisis nauwelijks meer functioneerde.
De eerste instelling die er op 18 november gebruik van maakte, was Leaseplan Corporation uit Almere, een van 's werelds grootste leasemaatschappijen. Het bedrijf wenste een garantstelling voor leningen ten bedrage van 1,5 miljard euro. Op 28 november volgde de bank NIBC die een garantstelling vroeg voor een lening van 1 miljard euro. Deze bank was al in de zomer van 2007 in problemen geraakt omdat zij moest afboeken op de portefeuille met besmette Amerikaanse hypotheekobligaties.

Bank-verzekeraar ING komt gedupeerden woekerpolis tegemoet

Bank-verzekeraar ING verklaarde op 21 november 2008 dat ze klanten zou compenseren die een zogeheten woekerpolis hadden afgesloten bij dochterbedrijven Nationale-Nederlanden (NN), RVS en de Postbank. De overeenkomst, waarmee in totaal 365 miljoen euro was gemoeid, had betrekking op ongeveer de helft van het totaal aantal van 730.000 van dergelijke polissen. Over de compensatieregeling was overeenstemming bereikt met belangenorganisaties van gedupeerden als de stichtingen Woekerpolisclaim en Verliespolis.
De woekerpolisaffaire brak uit in 2006 toen bleek dat verzekeraars veel meer kosten inhielden op beleggingsverzekeringen dan redelijkerwijs kon worden verwacht. Sinds de jaren negentig van de twintigste eeuw waren in totaal ongeveer 6,5 miljoen woekerpolissen verkocht. Op 10 september 2008 was bekend geworden dat verzekeraar Delta Lloyd als eerste een schikking had getroffen ten bedrage van 410 miljoen euro. Nu ook ING een compensatieregeling was overeengekomen, lag het in de lijn der verwachting dat andere aanbieders, waaronder Aegon en Fortis, zouden volgen.

ABN AMRO en Fortis samengevoegd tot nieuwe onderneming

Op 21 november 2008 maakte minister van Financiën Wouter Bos bekend dat Fortis en ABN AMRO onder de naam van laatstgenoemde bank zouden opgaan in één concern. In 2007 was ABN AMRO in handen gekomen van een consortium waar Fortis deel van uitmaakte, maar de dreigende ondergang van deze bank-verzekeraar noopte de regeringen van Nederland en België om vanaf september 2008 deels tot nationalisatie en deels tot verkoop over te gaan. De Nederlandse overheid bracht de beide banken nu weer samen in een nieuwe onderneming, zij het dat twee onderdelen van Fortis ervan werden uitgezonderd. Dat waren Fortis Verzekeringen Nederland (FVN) en Fortis Corporate Insurance (FCI), die later verkocht zouden worden. Verwacht werd dat de integratie zou leiden tot het verloren gaan van ongeveer 7.800 arbeidsplaatsen, maar overeenkomstig afspraken met de vakbonden zouden er geen gedwongen ontslagen vallen. De nieuweonderneming zou na 2011 weer worden geprivatiseerd.

Ex-minister Zalm leidt nieuwe bank

Gerrit Zalm, vrijwel onafgebroken minister van Financiën in de periode 1994-2007, zou vanaf maart 2009 bestuursvoorzitter van het nieuwe bankconcern worden. De zesenvijftigjarige Zalm kreeg een jaarsalaris van 750.000 euro plus een winstafhankelijke bonus met een maximum van 375.000 euro. De hoogte van diens inkomen riep geen onverdeeld positieve reacties op. Zo noemde Agnes Kant, fractievoorzitter van de Socialistische Partij (SP), de beloning onacceptabel.
Voormalig lid van de raad van bestuur van de bank ING, de vijfenzestigjarige Hessel Lindenbergh, werd president-commissaris.

Onderzoek naar mogelijk wanbeleid

De ondernemingskamer van het Amsterdamse gerechtshof besliste op 24 november dat er een onderzoek moest komen naar het beleid van Fortis over de laatste anderhalf jaar. Daaruit zou moeten blijken of het bedrijf zich schuldig had gemaakt aan wanbeleid. Het onderzoek zou maximaal 600.000 euro kosten en door Fortis zelf worden betaald.

JUSTITIE

Celstraffen tot negen jaar in Groningse 'hivzaak'

De rechtbank in Groningen veroordeelde op 12 november 2008 drie mannen tot gevangenisstraffen van negen, vijf en anderhalf jaar voor hun rol in de zogeheten 'hivzaak', die vooral onder homoseksuelen veel ophef had veroorzaakt. Ze betrof het onder dwang toedienen van drugs aan deelnemers aan seksfeestjes in de woningen van de daders om hen daarna seksueel te misbruiken. De gebeurtenissen vonden plaats in 2006 en 2007.
Geruchtmakend werd de zaak omdat een aantal van de mannelijke bezoekers was ingespoten met besmet bloed. De rechtbank oordeelde echter dat er geen causaal verband bewijsbaar was tussen het inspuiten en de seropositieve status van degenen die seksueel waren misbruikt. Het injecteren van bloed was er echter wel op gericht de slachtoffers te besmetten, waarmee de verdachten blijk gaven van een ernstig gebrek aan respect voor een ieders recht op integriteit van het lichaam, aldus de rechtbank.
De hoofdverdachte, de vijftigjarige Peter M., kreeg de hoogste straf van negen jaar wegens poging tot zware mishandeling met voorbedachten rade. Medeverdachte Hans

J. (35), die verminderd toerekeningsvatbaar werd geacht, kreeg vijf jaar cel. De laagste straf was voor Wim D. (49), die direct vrijkwam omdat hij zijn anderhalf jaar straf al in voorarrest had doorgebracht. Het Openbaar Ministerie (OM) had op 15 oktober tegen de eerste twee straffen van vijftien jaar geëist en tegen Wim D. acht jaar. Het zou tegen de uitspraken in beroep gaan.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Publicist krijgt wettelijk recht op bronbescherming

Minister Ernst Hirsch Ballin van Justitie presenteerde op 4 november 2008 het wetsvoorstel Bronbescherming in strafzaken, dat journalisten een wettelijk recht gaf op het beschermen van hun bronnen. Dat recht zou niet alleen gelden voor degenen die het vak van journalist beroepsmatig uitoefenden, maar ook voor publicisten die op eigen titel schreven, bijvoorbeeld via internet. Het betekende voor beide categorieën personen dat zij konden weigeren een getuigenverklaring bij de strafrechter af te leggen. Er waren wel uitzonderingen op deze regel. Zo verviel het recht op bronbescherming als dit de oplossing van een ernstig misdrijf, zoals een gijzeling, in de weg stond. Dat gold ook wanneer zaken als inbreuk op de territoriale integriteit, de nationale veiligheid of de bescherming van de gezondheid in het geding waren.

(Vorige berichten pagina 623/3 - 2008)

OEKRAÏNE

BINNENLAND

Regeringscoalitie wankelt door conflict tussen president en premier

Deserties in parlement

De wankele prowesterse regering in Oekraïne kreeg op 6 juni 2008 een grote tegenslag te verwerken toen twee leden van haar parlementaire meerderheid naar de oppositie overliepen. Parlementsvoorzitter Arseni Jatsenjoek zei dat de twee coalitiepartijen van premier Joelia Tymosjenko en president Viktor Joesjtsjenko elk een parlementszetel kwijtraakten. Vóór de bekendmaking had de regerende coalitie 227 zetels, één meer dan de vereiste meerderheid in een parlement van 450 zetels. Vanuit Rusland, waar hij een regionale topontmoeting bijwoonde, liet president Joesjtsjenko echter weten dat hij de coalitie nog steeds in staat achtte tot politiek handelen. Er hadden in de voorgaande periode al diverse parlementaire deserties uit het regeringskamp plaatsgevonden.

Premier steunt beperking presidentiële bevoegdheden

Hoewel Tymosjenko de prowesterse oriëntatie van Joesjtsjenko deelde met betrekking tot het Oekraïens lidmaatschap van de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO) en de Europese Unie (EU), was er ook grote politieke rivaliteit tussen de twee. Tymosjenko had zich minder anti-Russisch opgesteld inzake het militair conflict tussen Rusland en Georgië in augustus dan Joesjtsjenko, die onomwonden partij had gekozen voor Georgië. Daardoor waren de betrekkingen met Rusland verslechterd.
Tussen premier en president ontstonden grote spanningen toen het Joelia Tymosjenkoblok (BJT) in het parlement een akkoord sloot met de Moskougezinde Partij van de Regio's (PR) over een beperking van de bevoegdheden van de president. Daardoor zou het onder meer gemakkelijker worden voor het parlement de president af te zetten. Parlementsleden van Joesjtsjenko's partij Ons Oekraïne (NU) zegden vervolgens hun steun aan de regeringscoalitie op, maar Tymosjenko meende dat de breuk nog wel te lijmen viel. Joesjtsjenko typeerde op 3 september de nieuwe verdeling van bevoegdheden als een poging 'de dictatuur van de premier' te vestigen.
De coalitie stond nog eens extra onder spanning vanwege de presidentsverkiezingen die in 2009 of 2010 zouden plaatsvinden. Naar verwachting zou Tymosjenko het dan tegen Joesjtsjenko opnemen.

Tymosjenko weigert af te treden

Premier Tymosjenko zei op 17 september 2008 dat zij niet zou aftreden als premier, ondanks het feit dat parlementsvoorzitter Arseni Jatsenjoek een dag eerder had aangekondigd zijn functie neer te leggen. Hij zei zich te houden aan de afspraak om als parlementsvoorzitter af te treden wanneer de coalitie die hem had benoemd uiteen zou vallen. Tymosjenko was echter van mening dat de coalitie formeel nog bestond.

Beslissing tot ontbinding parlement ongedaan gemaakt

President Joesjtsjenko gelastte op 9 oktober nieuwe parlementsverkiezingen die op 7 december zouden plaatsvinden, nadat hij het parlement had ontbonden. Twee dagen later echter blokkeerde een rechtbank die beslissing in een door het BJT aanhangig gemaakte procedure.
Om de chaos compleet te maken begon het Openbaar Ministerie (OM) in Kiev een gerechtelijk onderzoek tegen de betrokken rechter. President Joesjtsjenko schafte vervolgens per decreet op 13 oktober de bewuste rechtbank af.

Verkiezingen uitgesteld wegens ernstige financiële crisis

Joesjtsjenko liet op 20 oktober weten de parlementsverkiezingen een week later, op 14 december, te willen houden om het zittende parlement in staat te stellen noodmaatregelen te nemen tegen de steeds acuter wordende economische crisis. Drie dagen eerder waren besprekingen begonnen met het Internationaal Monetair Fonds (IMF) voor een noodlening aan Oekraïne ter ondersteuning van de wankele banksector in het land. De aandelenkoersen in Oekraïne hadden tot dan toe in dat jaar 70 procent van hun waarde verloren.
Premier Tymosjenko weigerde intussen nog steeds akkoord te gaan met vervroegde parlementsverkiezingen en zei dat die niet zouden plaatsvinden.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Kredietbeoordelaar Standard & Poor's verlaagt status van Oekraïne

De kredietbeoordelaar Standard & Poor's (S&P) verlaagde op 24 oktober 2008 de kredietstatus van Oekraïne in verband met twijfels over het vermogen van het land zich staande te houden in de wereldwijde financiële crisis. De status werd verlaagd van B+ naar B. Zelfs de lening waarover met het Internationaal Monetair Fonds (IMF) werd onderhandeld, zou volgens S&P niet voldoende zijn om de Oekraïense economie te redden. Ook zou de politieke chaos in Oekraïne het nemen van effectieve maatregelen tegen de crisis ernstig bemoeilijken.
De Oekraïense economie was in de problemen gekomen doordat als gevolg van de fi-

nanciële crisis leningen steeds moeilijker te krijgen waren en de aandelenkoersen sterk gedaald waren. Deze ontwikkelingen werden verergerd door de sterk dalende prijs van staal, het belangrijkste exportproduct.

Parlement stemt in met lening IMF

Het parlement van Oekraïne stemde op 31 oktober in met wetgeving die de verstrekking van een lening door het IMF mogelijk moest maken. Het ging om een bedrag van 16,4 miljard dollar (ca. 12,2 miljard euro), waarvan 4,5 miljard onmiddellijk beschikbaar zou komen. Het IMF keurde de lening op 5 november goed.
De te treffen maatregelen behelsden onder andere het opzetten van een stabilisatiefonds voor banken en bedrijven die hun buitenlandse schulden niet konden betalen. Ook zou de garantie voor bankrekeningen worden verhoogd. Bovendien zou in de overheidsbegroting worden gesnoeid.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Mensenrechtenorganisatie meldt alarmerende toename racisme

Volgens een rapport van Amnesty International (AI) dat op 10 juli 2008 werd vrijgegeven, was er in Oekraïne sprake van een 'alarmerende toename' van racisme. Volgens de mensenrechtenorganisatie waren in 2007 meer dan zestig mensen het slachtoffer geworden van racistisch getinte aanvallen. In 2008 waren er tot dan toe vier dodelijke slachtoffers gevallen. De overheid zag volgens AI de ernst van het probleem niet in en registreerde dergelijke aanvallen vaak slechts als gevallen van 'straatterreur'.

BUITENLANDSE ZAKEN

Russische patriarch roept Oekraïeners op tot terugkeer in Russisch-orthodoxe kerk

Patriarch Aleksi II van de Russisch-orthodoxe kerk roept de leden van twee afgescheiden Oekraïense kerken op tot de jurisdictie van zijn kerk terug te keren. Dat meldde het Russische persbureau *Interfax* op 28 juli 2008 uit Kiev, waar de patriarch in een dienst was voorgegaan. Aleksi II was daar samen met het hoofd van de orthodoxe christenheid, patriarch Bartholomeus I, voor de herdenking van de overgang van Oekraïne naar het christendom in 988.
Orthodoxe gelovigen in Oekraïne hadden zich verdeeld over de belangrijkste kerk, die trouw was aan het Moskouse patriarchaat, en twee kleinere afgescheiden kerken. President Viktor Joesjtsjenko had er bij een ontmoeting met Bartholomeus I tot ergernis van veel Russische orthodoxe gelovigen op aangedrongen in te stemmen met de oprichting van een van Rusland onafhankelijke Oekraïense kerk.

Verhoudingen met Rusland worden zeer gespannen

Rusland veroordeelde op 11 september 2008 de 'onvriendelijke' houding van Oekraïne inzake de oorlog in Georgië van een maand eerder. De Oekraïense regering werd ervan beschuldigd dat ze wapens aan Georgië had geleverd om tegen de Russen te strijden.

De Russische Zwarte-Zeevloot

Een ander punt van kritiek betrof de Oekraïense houding jegens de Russische Zwarte-Zeevloot, die bij Sebastopol op de Krim was gestationeerd dat tot het grondgebied van Oekraïne behoorde. Tot ergernis van Rusland, dat de vlootbasis van Oekraïne huurde, had president Viktor Joesjtsjenko in augustus besloten dat vlootbewegingen minimaal 72 uur van tevoren aan de regering moesten worden gemeld. Oekraïense functionarissen hadden herhaaldelijk gezegd dat zij wilden dat de vloot vertrok als het contract in 2017 zou aflopen.

De positie van etnische Russen

Voorts uitte het Russische ministerie van Buitenlandse Zaken kritiek op de behandeling van etnische Russen in Oekraïne. Hun rechten zouden worden geschonden en volgens Rusland voerde de regering in Kiev een beleid om de Russische taal uit het openbare leven te verbannen.
De Oekraïense minister van Buitenlandse Zaken Volodymyr Ohryzko had eerder gezegd dat Rusland bezig was zijn invloed op de Krim te vergroten door Russische paspoorten te verstrekken aan bewoners aldaar, die in overgrote meerderheid etnische Russen waren. Op die manier had Moskou ook van inwoners van Zuid-Ossetië en Abchazië, de omstreden regio's van Georgië, Russische staatsburgers gemaakt, om die vervolgens bij het conflict met Georgië in augustus 2008 te hulp te komen.

Conflict over gasleveringen

De Russische premier Vladimir Poetin herhaalde op 2 oktober de kritiek van zijn land op het Georgië-beleid van Oekraïne. Hij deed dat bij een bezoek van zijn Oekraïense ambtgenoot Joelia Tymosjenko aan Moskou. Tijdens de ontmoeting werd wel een ontwerpakkoord gesloten inzake een ander conflictpunt, namelijk de prijs die Oekraïne voor Russisch aardgas zou moeten betalen. Overeengekomen werd om geleidelijk, over een periode van drie jaar, de gasprijs voor Oekraïne tot het marktniveau te laten stijgen. Andere Europese afnemers van Russisch gas betaalden op dat moment 500 dollar per duizend kubieke meter, terwijl de prijs voor Oekraïne slechts 179,5 dollar bedroeg.

Verenigde Staten stemmen in met uitstel NAVO-lidmaatschap Oekraïne

De Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken Condoleezza Rice ging op 26 november 2008 akkoord met het Europese standpunt over uitstel van het Oekraïense lidmaatschap van de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO). Hetzelfde standpunt nam zij in over Georgië. Zij deed dat kort voor een ministersbijeenkomst van de NAVO die in Brussel zou worden gehouden.
Het uitstel betekende dat Oekraïne nog niet, zoals Washington oorspronkelijk wilde, zou toetreden tot het Membership Action Plan (MAP) dat voorbereidde op het lidmaatschap. Vooral Frankrijk en Duitsland hadden zich tegen een overhaast NAVO-lidmaatschap gekeerd, omdat dat de relatie met Rusland en de situatie in de Kaukasus ernstig zou belasten.

(Vorige berichten pagina 324/1 e.v. - 2008)

RUSSISCHE FEDERATIE

BINNENLAND

Nieuwe conservatieve partij met steun Kremlin opgericht

Drie Russische politieke groeperingen besloten op 16 november 2008 tot de oprichting van een nieuwe conservatieve partij onder de naam De Rechtvaardige Zaak

(PD). Leonid Gozman, een voormalige leider van een van de drie partijen, de Unie van Rechtse Krachten (SPS), verklaarde in een interview met een Moskouse radiozender dat de nieuwe partij met instemming van het Kremlin was opgericht. Naast de SPS waren Burgerkracht (GS) en de Democratische Partij van Rusland (DPR) bij de oprichting betrokken.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Centrale bank verhoogt rente om kapitaalvlucht tegen te gaan

De centrale bank van Rusland verhoogde op 11 november 2008 zijn rentepercentage met één procentpunt tot 12 procent in een poging de kapitaalvlucht tegen te gaan, die een nadelige uitwerking had op de roebel en de aandelenmarkten. Het hoofd van de centrale bank had een dag eerder gezegd dat de kapitaalvlucht in oktober 50 miljard dollar (ca. 38 miljard euro) had bedragen, terwijl de inflatie over de eerste tien maanden van het jaar op 11,6 procent stond. De bank verhoogde op 28 november zijn rentepercentage verder tot 13 procent, in een nieuwe poging kapitaalvlucht in te dammen en inflatie te beteugelen.
Rusland had als gevolg van de hoge olieprijs van de afgelopen jaren de grootste reserves in buitenlandse valuta ter wereld na Japan en China, maar een fors deel daarvan was gebruikt om de gestaag dalende waarde van de roebel enigszins in stand te houden. Economische analisten vroegen zich af hoe lang de centrale bank daarmee door kon gaan zonder de reserves al te zeer aan te tasten.

Premier Poetin spreekt geruststellend over Russische economie

Premier Vladimir Poetin van Rusland sprak op 20 november 2008 geruststellende woorden over de groter wordende financiële crisis en zei dat de regering alles zou doen om economische schokken zoals die zich in de jaren negentig van de twintigste eeuw in Rusland hadden voorgedaan, te vermijden. Poetin hield zijn met economische cijfers doorspekte toespraak op een congres van de partij Verenigd Rusland (YeR).
De premier verklaarde dat Rusland een miljard dollar aan het Internationaal Monetair Fonds (IMF) zou geven ter leniging van de nood in andere landen ten gevolge van de wereldwijde crisis. Ook sprak hij de bereidheid uit leningen te verstrekken aan China en India voor de aanschaf van Russische goederen. Tevens zou aan Wit-Rusland 2 miljard dollar (ca. 1,6 miljard euro) worden geleend ter bestrijding van de gevolgen van de crisis.

Rusland spreekt Reservefonds aan om begroting sluitend te krijgen

Rusland zal in 2009 het zogeheten Reservefonds aanspreken voor een bedrag van een biljoen roebel (ruim 28 miljard euro) om zijn begroting in evenwicht te brengen in verband met de dalende olieprijs. Dat zei minister van Financiën Aleksej Koedrin op 26 november 2008. Het geld zou worden gebruikt om belastingverlagingen te financieren die door premier Vladimir Poetin in het vooruitzicht waren gesteld als tegenmaatregel in verband met de financiële wereldcrisis.
Het Reservefonds bevatte volgens Koedrin ongeveer 3,5 biljoen roebel. De Russische regering had in januari het Stabilisatiefonds, dat was opgebouwd met de hoge opbrengsten uit olie en gas, opgesplitst in het Reservefonds dat beoogde de economie te ondersteunen in tijden van crisis en een ander fonds dat pensioengelden bevatte.

JUSTITIE

Opdrachtgever van moord op bankier veroordeeld

Een rechtbank in Moskou veroordeelde op 13 november 2008 voormalig bankier Aleksej Frenkel tot negentien jaar gevangenisstraf omdat hij als opdrachtgever zou zijn opgetreden van de moord op de vicedirecteur van de centrale bank Andrej Kozlov in september 2006. Frenkel had dat volgens de rechtbank gedaan omdat Kozlov zijn bank wegens witwaspraktijken had gesloten.
Zes anderen, onder wie de feitelijke moordenaars, kregen gevangenisstraffen van zes jaar tot levenslang. Zij moesten ook een schadevergoeding aan de familie van Kozlov betalen.

MILITAIRE ZAKEN

Onterecht brandalarm op onderzeeër kost twintig mensen het leven

Een woordvoerder van de Russische marine verklaarde op 11 november 2008 dat het brandbestrijdingssysteem bij een dodelijk ongeluk op een onderzeeboot was geactiveerd zonder dat er een melding was geweest van een brand. Het ongeluk, waarbij 20 doden en 21 gewonden vielen, was drie dagen eerder gebeurd voor de Russische kust in de Zee van Japan waar de onderzeeboot van de Akoelaklasse een proefvaart maakte, alvorens aan de Indiase marine te worden overgedragen. Giftig freongas werd automatisch in het voorste deel van de onderzeeboot gepompt nadat een brandalarm in werking was getreden.
De Russische pers reageerde op 14 november sceptisch op de officiële verklaring dat het ongeluk met de onderzeeër te wijten zou zijn aan de fout van een matroos. Verscheidene kranten schreven dat het blussysteem nauwelijks door één persoon en onopgemerkt kon worden ingeschakeld.

REGIONALE ONTWIKKELINGEN

Zelfmoordaanslag maakt tenminste elf dodelijke slachtoffers

Een zelfmoordaanslag met een bom in Vladikavkaz, hoofdstad van de deelrepubliek Noord-Ossetië in het zuiden van Rusland, eiste op 6 november 2008 tenminste elf dodelijke slachtoffers. Daarbij was de pleger van de aanslag die omkwam, niet meegerekend. Er raakten ook 41 personen gewond.
In Vladikavkaz was het Russische achtenvijftigste leger gestationeerd, de eenheid die tijdens de Georgisch-Russische oorlog van begin augustus streed tegen de Georgische operatie in Zuid-Ossetië.

BUITENLANDSE ZAKEN

President Medvedev kondigt plaatsing van raketten aan

President Dmitri Medvedev hield op 5 november 2008 voor de eerste keer tijdens zijn presidentschap de jaarlijkse toespraak waarin de toestand van Rusland in algemene termen werd besproken. Hij uitte daarbij scherpe kritiek aan het adres van de Verenigde Staten. Medvedev gaf Washington de schuld van de wereldwijde kredietcrisis en kondigde de plaatsing van Russische Iskander-raketten voor de korte afstand aan in de enclave Kaliningrad. Dat laatste was een reactie op de Amerikaanse plannen voor een raketschild in Europa. Medvedev

Russische Federatie

had verder weinig goede woorden over voor de uitbreiding van de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO) en de Amerikaanse steun voor Georgië in het gewapende conflict met Rusland dat in augustus had plaatsgevonden.
Medvedev hield zijn toespraak luttele uren na de overwinning van Barack Obama bij de Amerikaanse presidentsverkiezingen. Ondanks zijn kritiek stuurde hij later op de dag wel een felicitatietelegram aan Obama.

VS en Rusland willen verdere samenwerking

De leiders van de VS en Rusland maakten op 23 november duidelijk dat zij ondanks meningsverschillen hoopten op onderlinge samenwerking. President George W. Bush had, in de marge van een topontmoeting in het kader van de Asia-Pacific Economic Cooperation (APEC) in Peru, een ontmoeting met Medvedev. Zij bespraken daarbij verscheidene kwesties waaronder Georgië.

Topontmoeting met Europese Unie

Op 14 november 2008 vond in Nice een topontmoeting plaats van de Europese Unie en Rusland. Gastheer van de Russische president Dmitri Medvedev was zijn ambtgenoot Nicolas Sarkozy van Frankrijk, dat op dat moment EU-voorzitter was. De atmosfeer bij de top leek redelijk goed en beide presidenten spraken elkaar met de voornaam aan. Dat was opvallend gezien de spanningen die er op dat moment tussen Rusland en westerse landen waren, onder meer vanwege de korte oorlog in augustus tussen Georgië en Rusland en de Russische irritatie over het geplande Amerikaanse raketschild in Oost-Europa.
Medvedev en Sarkozy toonden zich eensgezind over wat ze op 15 november zouden gaan zeggen bij de top in Washington van vertegenwoordigers van de twintig belangrijkste economieën, die zou gaan over de financiële crisis en een initiatief was van Sarkozy. Deze liet, evenals EU-buitenlandcoördinator Javier Solana, in Nice duidelijk blijken van mening te zijn dat er hoe dan ook met Rusland onderhandeld moest worden. Daarbij speelde met name de Europese afhankelijkheid van Rusland op het terrein van energie een rol. Nieuwe lidstaten in Oost-Europa dachten daar vaak anders over en vreesden een te toegeeflijke houding van de Unie tegenover Rusland.

Spanje

Geen heropening onderzoek massamoord op Poolse officieren

Een Moskouse rechtbank weigerde op 25 november 2008 het onderzoek te heropenen naar de massamoord op ongeveer 22.000 Poolse officieren die in 1940 in de toenmalige Sovjet-Unie door de geheime politie NKVD bij Katyn en enkele andere plaatsen was gepleegd. Het verzoek tot heropening was ingediend door verwanten van de vermoorde Poolse officieren. De Sovjet-Unie had tot eind jaren tachtig van de twintigste eeuw volgehouden dat de massamoord na juni 1941 door de nazi's was gepleegd.
Er was in Rusland na het einde van het communisme een onderzoek gestart, maar dat was beëindigd. De resultaten waren onder president Vladimir Poetin in 2004 tot 'geheim' bestempeld, waarmee ze voor buitenstaanders niet toegankelijk waren. De massamoord bij Katyn had de Pools-Russische betrekkingen decennia lang in negatieve zin beïnvloed.
(Vorige berichten pagina 631/2 e.v. - 2008)

SPANJE

BINNENLAND

Asielaanvraag van zoon Osama bin Laden afgewezen

Met de verklaring dat hij niet aan alle voorwaarden voldeed, werd op 5 november 2008 het verzoek van Omar Osama bin Laden aan de Spaanse overheid voor een verblijfsvergunning in aanmerking te komen, afgewezen. De zevenentwintigjarige zoon van de meest gezochte man op aarde verbleef in de transitruimte van het internationale vliegveld Barajas en kreeg 24 uur de tijd in hoger beroep te gaan.

Naar eigen zeggen wilde Omar Osama bin Laden op gaan treden als 'ambassadeur van de vrede' tussen de moslimgemeenschap en het Westen, maar onduidelijk bleef wat hij dacht over de politieke activiteiten van zijn vader als leider van het terrorismenetwerk al-Qaida. Wel zou de uit Caïro afkomstige handelaar in metalen geweldsdaden hebben veroordeeld en hebben gezegd op een andere wijze politiek te willen bedrijven dan zijn vader.

BASKISCHE KWESTIE

'Harde klap' voor ETA door arrestatie van militaire chef

In de Franse plaats Cauterets werd op 17 november 2008 Mikel de Garikoitz Aspiazu Rubina (35), alias Txeroki, gearresteerd. Deze vijfendertigjarige ETA-activist was volgens de Franse en Spaanse autoriteiten het militaire hoofd van de Baskische afscheidingsbeweging. De premier van Spanje, José Luis Rodríguez Zapatero, meende dan ook dat de ETA een 'harde klap' was toegebracht.
De aangehouden verdachte werd gezocht voor de moord op twee Spaanse leden van de Guardia Civil. Volgens ingewijden had hij ook een grote rol gespeeld in het besluit van de ETA in de loop van 2007 de wapens weer op te nemen nadat de besprekingen met de Spaanse regering waren vastgelopen.

Officiële aanklachten in Frankrijk en Spanje

Op 24 november 2008 werd de in Frankrijk gevangen gehouden Mikel de Garikoitz Aspiazu in Spanje officieel in staat van beschuldiging gesteld. Hem werd onder meer moord ten laste gelegd in relatie met een bomexplosie in de parkeergarage van het Madrileense vliegveld Barajas in december 2006 waarbij twee doden vielen. Deze aanslag vond plaats terwijl er sprake was van een wapenstilstand, maar naar verluidt was het niet de bedoeling van de ETA dat er slachtoffers bij zouden vallen. Niettemin veroorzaakte de aanslag een impasse in de onderhandelingen.
In Frankrijk was Mikel de Garikoitz Aspiazu al aangeklaagd voor terrorisme en moord.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Economische recessie steeds dieper

Werkloosheid naar recordhoogte

'Het is zonder enige twijfel op dit moment het grootste probleem in ons land.' Met deze woorden becommentarieerde minister van Economie Pedro Solbes begin november 2008 het nieuwe werkloosheidscijfer in Spanje van 11,3 procent – het hoogste van de laatste twaalf jaar. In oktober hadden meer dan 192.000 personen zich gemeld voor een werkloosheidsuitkering, waarmee

het totaal aantal mensen zonder werk was gestegen tot ruim 2,8 miljoen. In vergelijking met een jaar daarvoor was dat getal gegroeid met 37,5 procent. Vooral het instorten van de bouwsector was er de oorzaak van dat de economie in het derde kwartaal met 0,2 procent was gekrompen.

Regering lanceert werkgelegenheidsplan

Premier José Luis Rodríguez Zapatero kondigde op 27 november in het parlement een pakket maatregelen aan om driehonderdduizend nieuwe banen te scheppen. Er zou 11 miljard euro worden uitgetrokken voor het renoveren en verbeteren van openbare gebouwen, voor de uitbreiding van de infrastructuur en voor onderhoud van scholen, parken en sportaccommodaties. Een deel van dat geld was bedoeld om de noodlijdende auto-industrie, die oorspronkelijk een aandeel had van 20 procent in de export van het land, de helpende hand te bieden.
Het werkloosheidscijfer in Spanje was het hoogste in Europa en de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) verwachtte bovendien dat de Spaanse economie in 2009 uit zou komen op een negatieve groei van 0,9 procent.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Nazaten van vluchtelingen Burgeroorlog kunnen Spaans paspoort krijgen

Rond 1 november 2008 werd bekend dat kinderen en kleinkinderen van burgers die uit Spanje waren gevlucht ten tijde van of na de Spaanse Burgeroorlog (1936-1939) tot 2011 in aanmerking kwamen voor een Spaans paspoort. De inschatting was dat een half miljoen in het buitenland verblijvende afstammelingen van de maatregel zouden profiteren. Ook de nog in leven zijnde voormalige strijders van de Internationale Brigades konden het document krijgen zonder dat zij hun oorspronkelijke nationaliteit hoefden op te zeggen.
Veel aanhangers van de Spaanse Republiek waren in de jaren dertig naar het buitenland gevlucht om te ontsnappen aan politieke vervolging tijdens het regime van dictator Francisco Franco.

Symbolische aanklacht tegen ex-dictator Franco ingetrokken

De Spaanse rechter Baltasar Garzón trok op 18 november 2008 een aanklacht in tegen de ruim drie decennia eerder overleden generaal Francisco Franco (1892-1975). De rechter wilde op deze wijze de wreedheden tijdens en na de Spaanse Burgeroorlog aan de kaak stellen. Bij een juridisch dispuut met aanklagers gaf hij echter toe dat lokale rechters beter uitgerust waren om zulke zaken te behandelen.

Garzón liet wel nadrukkelijk weten de bewering dat de moorden en verdwijningen geen misdaad tegen de mensheid vormden, af te wijzen. In dat verband herinnerde hij aan de systematische campagne van de franquisten om zonder enige beperking politieke tegenstanders uit de weg te ruimen. De bewering dat de genoemde misdaden niet vervolgd konden worden vanwege een uit 1977 stammende amnestiewet, verwierp de rechter eveneens.

OVERLEDEN

Fernando Fernán-Gómez, schrijver, acteur en regisseur

In een ziekenhuis in Madrid overleed op 21 november 2007 op zesentachtigjarige leeftijd Fernando Fernández Gómez, beter bekend onder zijn artiestennaam Fernando Fernán-Gómez. Hij werd op 28 augustus 1921 geboren in de Peruaanse hoofdstad Lima en was onder meer getrouwd met de zangeres María Dolores Pradera, met wie hij een zoon en dochter kreeg. In 2000 trad hij in het huwelijk met de actrice Emma Cohen.

Fernando Fernán-Gómez gold als een van de meest opmerkelijke acteurs in Spanje. Hij speelde in meer dan tweehonderd films, regisseerde er minstens twintig en schreef daarnaast boeken en artikelen. De vele onderscheidingen die hij vooral verwierf door zijn karakterrollen gaf hem in zijn latere leven volgens dagblad *NRC Handelsblad* de status van 'heilig monster van de Spaanse cinema'.
Zijn faam begon weliswaar in de jaren veertig van de twintigste eeuw onder de Franco-dictatuur, maar in zijn latere leven gaf Fernán-Gómez blijk van linkse sympathieën. Hij bleef tot het eind van zijn leven actief als acteur en speelde in bekende films als *Mamá cumple cien años* en *La Colmena* die verschenen na het herstel van de democratie in Spanje.

Francisco Umbral, auteur

De schrijver Francisco Umbral stierf op 28 augustus 2007 op tweeënzeventigjarige leeftijd aan een hartaanval in de plaats waar hij op 11 mei 1935 als buitenechtelijk kind ter wereld was gekomen: Boadilla del Monte, gelegen in de provincie Madrid. In 1959 huwde hij met María España Suárez Garrido, die later fotografe werd bij dagblad *El País*. Hun zoontje overleed op zesjarige leeftijd aan leukemie.

Francisco Umbral was autodidact en gold als veelschrijver. Hij publiceerde essays over uiteenlopende onderwerpen als politiek, literatuur en het Madrileense Bargoens, nam deel aan polemieken en maakte biografieën over onder anderen de schrijvers Federico García Lorca en Lord Byron. Tevens was hij vele jaren columnist voor El País en vanaf 1998 voor dagblad *El Mundo*. Met een productie van meer dan tachtig boeken en onderscheidingen als de Principe de Asturias-prijs en de Cervantes-prijs groeide Umbral uit tot een markante persoonlijkheid in het Spaanse literaire leven. Volgens ingewijden was hij een scherp observator die op erudiete wijze en met een vleugje cynisme de wereld om hem heen beschreef.

José Luis de Villallonga, aristocraat, acteur en schrijver

De uit een aristocratische familie afkomstige José Luis de Villallonga y Cabeza de Vaca overleed op 30 augustus 2007 in Andraitx (Catalaans: Andratx) op het eiland Mallorca. Hij was op 29 januari 1920 geboren in Madrid en werd 87 jaar oud. José Luis de Villallonga trad drie keer in het huwelijk en bouwde tijdens zijn leven een reputatie op van bon vivant.

Na de Spaanse Burgeroorlog verbleef José Luis de Villallonga enige jaren in Groot-Brittannië, Argentinië en Frankrijk. Vanuit dat laatste land mocht hij niet terugkeren naar Spanje vanwege zijn boek *Las ramblas terminan en el mar*. Daarop ging José Luis de Villallonga ook in het Frans publiceren. Vanaf de jaren vijftig trad hij in vele films op met opvallende bijrollen.
Zijn als enigszins arrogant ervaren verschijning en losse levensstijl leverden hem veel vijanden op en tevens veel aandacht van de roddelpers.

Leopoldo Calvo-Sotelo, politicus en zakenman

Op 3 mei 2008 stierf Leopoldo Calvo-Sotelo y Bustelo op tweeëntachtigjarige leeftijd in Pozuelo de Alarcón. De man die in 1981 en 1982 ruim anderhalf jaar premier van Spanje was, werd op 14 april 1926 in Madrid geboren. Hij was getrouwd met Pilar Ibañez en vader van acht kinderen.
Leopoldo Calvo-Sotelo studeerde in zijn jonge jaren wegenbouwkunde en was vele jaren actief in het bedrijfsleven. Pas na het einde van de Franco-dictatuur werd hij daadwerkelijk politiek actief. Hij bekleedde toen verscheidene ministersposten die er in resulteerden dat hij in 1981 premier van Spanje werd. In deze periode legde hij een aantal belangrijke fundamenten voor de democratie en creëerde hij een basis voor de toetreding van Spanje tot de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO) en de latere Europese Unie (EU). Ook gaf hij in die jaren leiding aan de later uiteengevallen centrumrechtse Unie van het Democratisch Centrum (UCD).
In 2002 werd Leopoldo Calvo-Sotelo vanwege zijn verdiensten voor Spanje door koning Juan Carlos I onderscheiden met de titel Marqués de la Ría de Ribadeo.

(Vorige berichten pagina 634/2 e.v. - 2008)

WIT-RUSLAND

BINNENLAND

Vier arrestaties na bomaanslag

De staatsmedia en oppositiekringen in Wit-Rusland lieten op 9 juli 2008 weten dat vier mannen die banden hadden met een nationalistische groepering waren opgepakt in verband met een bomaanslag vijf dagen eerder. Bij de aanslag, die plaatsvond tijdens een openluchtconcert dat ook door president Aleksander Loekasjenko werd bijgewoond, waren tientallen mensen gewond geraakt.
Volgens de vrouw van Miroslav Lozovski, een van de arrestanten, waren de vier mannen lid van een organisatie genaamd het Witte Legioen. De belangrijkste oppositieleider Aleksander Milinkevitsj verklaarde echter tegenover persbureau *Agence France Presse* (AFP) niet te geloven dat de vier iets te maken hadden met de aanslag. Hij beschuldigde staatsfunctionarissen ervan dat zij achter de aanslag zaten en zei dat het Witte Legioen een 'patriottische, vreedzame organisatie' was.

Oppositie krijgt geen zetels in parlement

Bij parlementsverkiezingen in Wit-Rusland op 28 september 2008 slaagde de oppositie er niet in een zetel te bemachtigen. Dat liet de centrale kiescommissie een dag later weten, nog vóór de publicatie van de officiële resultaten. Alle 110 zetels zouden naar kandidaten gaan van de partij van president Aleksander Loekasjenko en andere regeringsgezinde partijen.
De oppositie riep de internationale gemeenschap op de uitslag niet te erkennen, omdat er fraude zou zijn gepleegd. De Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE) had in de aanloop tot de verkiezingen ernstige onregelmatigheden geconstateerd. President Loekasjenko beoordeelde het verloop van de verkiezingen twee dagen erna echter positief. Ook Rusland prees de verkiezingen en uitte kritiek op de stellingname van de OVSE.

President Loekasjenko pleit voor 'humanisme' bij herdenking Holocaust

President Aleksander Loekasjenko van Wit-Rusland voerde op 20 oktober 2008 het woord bij een herdenking van de Holocaust in het centrum van de hoofdstad Minsk. Hij sprak zich daarbij uit tegen xenofobie en voor de ideeën van het 'humanisme'. Onder het bewind van Loekasjenko was er tot dan toe nooit aandacht geweest voor het lot van de joden tijdens de Tweede Wereldoorlog.
De toespraak van de president en het plaatsen van enkele Holocaustmonumenten in Wit-Rusland werden door sommige commentatoren gezien als pogingen van Loekasjenko om toenadering tot het Westen te zoeken.

President Wit-Rusland wil hervorming van staat en economie

President Aleksander Loekasjenko van Wit-Rusland verklaarde op 30 oktober 2008 voorstander te zijn van een 'belangrijke' liberalisering van de door de staat gedomineerde economie in zijn land. Hij zei ook de rol van de overheidsbureaucratie te willen terugdringen.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Rusland verstrekt Wit-Rusland lening van 2 miljard dollar

De regering van Wit-Rusland maakte op 14 november 2008 bekend een lening van 2 miljard dollar (ca. 1,6 miljard euro) van Rusland te zullen ontvangen om zijn economie te stabiliseren. De overeenkomst was een dag eerder door de ministers van Financiën van beide landen in Moskou ondertekend.
Wit-Rusland, dat zwaar getroffen was door de internationale financiële crisis, had ook een lening van 2 miljard dollar aangevraagd bij het Internationaal Monetair Fonds (IMF). In de voorgaande zes weken had het land 10 procent van zijn goudreserves van 5,6 miljard dollar gebruikt om zijn munt te ondersteunen.

JUSTITIE

Hooggerechtshof verwerpt hoger beroep in spionagezaak

Het hooggerechtshof in Wit-Rusland verwierp op 31 oktober 2008 het hoger beroep van de Amerikaanse advocaat Emanuel Zeltser, die in maart was gearresteerd en in augustus tot drie jaar gevangenisstraf was veroordeeld wegens economische spionage. Zeltser was een expert op het gebied van witwassen van geld en georganiseerde misdaad.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Oppositieleider Aleksander Kozoelin vrijgelaten

Olga Kozoelina, dochter van oppositieleider Aleksander Kozoelin, verklaarde op 16 augustus 2008 tegenover persbureau *Agence France Presse* (AFP) dat haar vader uit de gevangenis was vrijgelaten en op weg naar huis was. Hij zou volgens een onbevestigd bericht amnestie hebben gekregen van president Aleksander Loekasjenko.
Kozoelin, een voormalige presidentskandidaat, was in 2006 gevangen gezet nadat hij een protestbijeenkomst had geleid tegen de overwinning van Loekasjenko bij de presidentsverkiezingen.

Nog meer politieke gevangenen vrij

Bronnen in oppositiekringen lieten weten

dat de overheid vier dagen later nog twee politieke gevangenen had vrijgelaten. Het ging om de zakenman en activist Sergej Parsjoekevitsj en de jeugdleider Andrej Kim. Beiden waren in het begin van het jaar opgepakt nadat zij aan protesten tegen het bewind van Loekasjenko hadden deelgenomen.

Mensenrechtenorganisaties melden martelingen in Wit-Rusland

Gevangenen in Wit-Rusland worden gemarteld, onmenselijk behandeld en hebben weinig wettelijke bescherming. Dat stond te lezen in een rapport dat op 2 september 2008 uitkwam. Het was afkomstig van de in Parijs gevestigde Internationale Federatie voor de Mensenrechten (FIDH) en het Centrum voor Mensenrechten Viasna, in Wit-Rusland.

Het rapport was gebaseerd op interviews met voormalige gevangenen, familieleden van hen, advocaten en vertegenwoordigers van niet-gouvernementele organisaties (ngo's). Er was in Wit-Rusland volgens het rapport geen onafhankelijk toezicht op het gevangeniswezen. Executies werden nog steeds uitgevoerd, in het diepste geheim.

BUITENLANDSE ZAKEN

Elf Amerikaanse diplomaten verlaten Wit-Rusland na diplomatieke rel

Elf Amerikaanse diplomaten verlieten op 3 mei 2008 Wit-Rusland nadat tien van hen drie dagen eerder waren gelast binnen 72 uur het land te verlaten. Het vertrek van de diplomaten betekende dat in de ambassade nog slechts vier Amerikaanse medewerkers achterbleven, tegen 35 aan het begin van het jaar. De Amerikaanse ambassadeur was al in maart naar zijn land teruggegaan, nadat Wit-Rusland zijn ambassadeur uit Washington had teruggetrokken.

Het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken had Wit-Rusland gewaarschuwd dat het mogelijk opdracht zou geven tot sluiting van de Wit-Russische ambassade in Washington en het consulaat in New York. Ook zou de Amerikaanse ambassade in Minsk kunnen worden gesloten. De betrekkingen tussen de twee landen waren sterk verslechterd na het opleggen van Amerikaanse sancties aan Belneftechim, een door de Wit-Russische staat gecontroleerd olieverwerkend en chemisch bedrijf. Ook hadden de Verenigde Staten reisbeperkingen opgelegd aan president Loekasjenko en diverse hoge regeringsfunctionarissen.

Reisbeperkingen Europese Unie voor president Loekasjenko opgeheven

De ministers van Buitenlandse Zaken van de Europese Unie besloten op 13 oktober 2008 de reisbeperkingen op te heffen voor president Aleksander Loekasjenko en de meeste van zijn veertig medewerkers die ook onder de restricties vielen. Slechts voor zes personen, die volgens de EU betrokken waren bij de verdwijning van vier oppositieleiders enkele jaren eerder, bleven de beperkingen gehandhaafd.

Libië en Wit-Rusland samen tegen een 'unipolaire wereld'

De Libische leider Muammar Gaddafi riep op 3 november 2008 tijdens een bezoek aan de hoofdstad Minsk Wit-Rusland op zich aan te sluiten bij 'progressieve krachten' om een multipolaire wereld te creëren die door de wet zou worden beheerst en niet door geweld. De uitspraak was een duidelijke verwijzing naar de overheersende rol in de wereld van de Verenigde Staten sinds het einde van de Sovjet-Unie in 1991. President Aleksander Loekasjenko van Wit-Rusland sloot zich van harte bij de uitspraak van de Libische leider aan.

Wit-Rusland roept hulp in van bekende westerse pr-firma

Wit-Rusland heeft de bekende Britse pr-firma Bell Pottingen geëngageerd om zijn imago in het buitenland te verbeteren. Dat meldde het persbureau *Agence France Presse* (AFP) op 30 november 2008 vanuit Minsk. Het bewind van president Aleksander Loekasjenko was al enige tijd bezig toenadering tot het Westen te zoeken. Een verbetering van het imago van het land dat door de Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken Condoleezza Rice ooit was uitgeroepen tot 'de laatste echte dictatuur in het hart van Europa' werd daarvoor noodzakelijk geacht. Het was kennelijk ook de bedoeling het westerse toerisme naar Wit-Rusland te stimuleren.

(Vorige berichten pagina 277/2 e.v. - 2008)

ARGENTINIË

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

President trekt belastingverhoging voor voedselexport in

Na vier maanden van harde confrontaties met landbouwers besloot president Cristina Fernández op 18 juli 2008 het plan om de export van producten als soja en granen zwaarder te belasten, in te trekken. Zij kwam tot het besluit nadat de senaat tot verrassing van velen het belastingpakket eveneens had afgewezen. Door de confrontaties met de landbouworganisaties was de export ontregeld, er waren – zij het sporadisch – voedseltekorten opgetreden en het vertrouwen van de Argentijnse bevolking in het staatshoofd was sterk gedaald. Ter oplossing van het conflict had de regering-Fernández eind juni voorgesteld de belastingverhoging voor te leggen aan het congres. De Kamer van Afgevaardigden had begin juli de maatregelen wel goedgekeurd.

Kabinetschef en minister van Landbouw leggen functie neer

Na de onverwachte politieke nederlaag van de regering boden kabinetschef Alberto Fernández en minister van Landbouw Javier de Urquiza hun ontslag aan. Alberto Fernández, die gold als een van de grootste vertrouwelingen van Cristina Fernández, wees er op dat de regering een 'frisse start' moest maken met een nieuw team. Op 23 juli werd hij vervangen door Sergio Massa, terwijl Carlos Cheppi de verantwoordelijkheid kreeg voor de portefeuille Landbouw. Of het kabinetsbeleid ook zou veranderen, bleef vooralsnog onduidelijk.

Overeenstemming met banken over herstructurering schuld

De Argentijnse regering bereikte op 29 september 2008 een akkoord met Barclays PLC, de Citigroup Inc. en de Deutsche Bank over een herstructurering van de schuld aan instituties en individuen die in 2005 hadden geweigerd het voorstel van de regering te accepteren. De banken zouden op hun beurt gaan onderhandelen met de schuldeisers die de Argentijnse staat voor Amerikaanse en Europese rechtbanken hadden gedaagd over terugbetaling van de tegoe-

den. Zij eisten een bedrag van 20 miljard dollar (ca. 13,7 miljard euro) in obligaties plus de rente daarover sinds 2001 – het jaar dat Argentinië een moratorium op het afbetalen van de schulden instelde.
Volgens politieke commentatoren probeerde de regering door het akkoord gemakkelijker toegang te krijgen tot de internationale kredietmarkten.

Kredietrating Argentinië verlaagd door Standard & Poor's

De kredietbeoordelaar Standard & Poor's (S&P) bepaalde op 31 oktober dat de kredietwaardigheid van Argentinië was afgenomen. Door de nieuwe rating van 'B-' werd het Zuid-Amerikaanse land zes niveaus beneden een aanvaardbare investeringsgraad geplaatst. Dit gaf een verhoogd risico aan voor buitenlandse investeerders en waarschuwde voor de mogelijkheid dat het land in moeilijkheden kon komen bij de terugbetaling van schulden. De lagere rating van S&P voor Argentinië was de tweede binnen drie maanden en plaatste het land op gelijk niveau met Bolivia, Paraguay en Ecuador. Volgens analist David Beers was dit het gevolg van toenemende zorg over het politieke en economische klimaat in het land.

Congres akkoord met nationalisering pensioenfondsen

Een meerderheid in de senaat ging op 20 november akkoord met het regeringsplan omgerekend ruim 18 miljard euro uit te trekken voor de nationalisatie van de pensioenfondsen. Volgens economische analisten bood de maatregel voor de gepensioneerden een betere bescherming tegen de chaos op de internationale beurzen, maar zouden de pensioenuitkeringen op de lange termijn minder groeien dan in de oude situatie. Tegenstanders meenden dat de regering het recht op eigendom schond, maar voorstanders wezen op buurland Chili. De private pensioenfondsen daar zagen gedurende 2008 zo'n 40 procent van hun vermogen in rook opgaan.
De pensioenfondsen in Argentinië waren veertien jaar eerder, tijdens het bewind van Carlos Menem, geprivatiseerd.

Regering wil Argentijnen verleiden meer in eigen land te investeren

Op 26 november stuurde de regering-Fernández een wetsontwerp naar het congres dat beoogde het aantal binnenlandse investeringen te verhogen en de belastingopbrengsten te vergroten. Argentijnen hadden voor omgerekend ongeveer 115 miljard euro in het buitenland geïnvesteerd – meer dan de helft van de waarde van de jaarlijkse economische productie van het land. Zij die hun geld terugbrachten en nieuwe economische initiatieven ontplooiden, konden onder meer rekenen op belastingvoordelen.
Fausto Spotorno, een analist van consultancybureau Orlando Ferreres y Asociados, meende dat op deze wijze hoogstens 5 procent van het kapitaal uit het buitenland zou terugkeren. Zijns inziens moest de regering het vertrouwen in de economie herstellen en kapitaalvlucht zien tegen te gaan.

JUSTITIE

Oud-president Menem aangeklaagd voor wapenhandel

De Argentijnse justitiële autoriteiten stelden op 28 november 2008 voormalig president Carlos Menem in staat van beschuldiging. Terwijl deze op honderden kilometers afstand van Buenos Aires naar een videoscherm zat te kijken omdat zijn artsen hem verboden hadden te reizen, hoorde hij dat hij verdacht werd van wapenhandel in de jaren negentig. Volgens openbaar aanklager Alicia Sustaita had de inmiddels achtenzeventigjarige Menem illegaal antitankwapens, mortieren en geweren aan Ecuador en Kroatië verkocht. Het laatste land viel op dat moment onder een wapenembargo van de Verenigde Naties (VN), terwijl Ecuador geen wapens mocht ontvangen van de Organisatie van Amerikaanse Staten (OAS) omdat het land een gewapend conflict uitvocht met Peru. De oud-president was volgens Sustaita 'een noodzakelijke en onmisbare schakel' geweest in het omzeilen van beide embargo's.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Schendingen mensenrechten tijdens dictatuur bestraft

Commandant martelcentrum La Perla krijgt levenslang

Nabestaanden van vier in 1977 vermoorde linkse politieke activisten hoorden op 24 juli 2008 tot hun genoegen dat Luciano Benjamín Menéndez voor ontvoering, moord en marteling tot levenslang werd veroordeeld. Hij was tijdens de beginjaren van de militaire dictatuur commandant van het beruchte geheime martelcentrum La Perla in de stad Córdoba,waar Hilda Palacios, Humberto Brandalisis, Carlos Lajas en Raúl Cardozo naartoe waren gebracht. Van hen, allen lid van de Revolutionaire Arbeiderspartij (PRT), was nooit meer iets gehoord.
Menéndez (81) toonde geen enkele berouw en noemde de repressie van de militairen in die dagen gerechtvaardigd omdat linkse groepen zijns inziens een bedreiging voor de staat vormden.

Menéndez opnieuw veroordeeld

Dezelfde Luciano Menéndez werd op 28 augustus schuldig bevonden aan ontvoering, moord en marteling van senator Guillermo Vargas Aignasse en opnieuw tot levenslang veroordeeld. Oud-generaal Antonio Bussi (82) kreeg voor deze feiten dezelfde straf opgelegd, maar mocht deze tot ontsteltenis van de aanwezigen thuis uitzitten omdat hij ouder dan 75 was. Menéndez was dat ook, maar zat in een andere provincie achter slot en grendel en moest daar blijven. Bussi ontkende Aignasse ooit gezien te hebben.
Guillermo Vargas Aignasse was senator voor de noordelijke provincie Tucumán toen hij op de dag van de staatsgreep in 1976 spoorloos verdween. De militairen beweerden dat hij was vrijgelaten, maar er werd nooit meer iets van hem vernomen. Bussi werd in de jaren negentig tot gouverneur gekozen van de provincie Tucumán.

Oud-politiecommandant pleegt zelfmoord op televisie

'Maria, tot ziens'. Dat waren de laatste woorden van Mario Ferreyra (63) tegen zijn vrouw op 21 november toen hij met de televisiecamera's op hem gericht zichzelf van het leven beroofde. De oud-politiecommissaris van Tucumán was in 1993 tot levenslang veroordeeld voor het fusilleren van drie oppositieleden tijdens de dictatuur, maar had van toenmalig gouverneur Bussi gratie gekregen.
Inmiddels werd Ferreyra opnieuw gezocht voor andere mensenrechtenschendingen, maar hij had gezegd zich in geen geval meer over te zullen geven. Op het moment dat hij een interview gaf aan *Crónica TV*, omsin-

gelde de politie zijn huis en voegde de verdachte de daad bij het woord.

Homo's krijgen recht op pensioen van overleden levenspartner

Homoactivisten reageerden op 18 augustus 2008 verheugd op de aankondiging van de Argentijnse autoriteiten dat de achtergebleven partner uit een homoseksuele relatie voortaan recht had op het pensioen van de overleden partner. Daartoe moest wel worden bewezen dat beiden op z'n minst vijf jaar hadden samengewoond.
Volgens Pedro Paradiso Sottile van de Comunidad Homosexual Argentina (CHA) was er sprake van een historisch besluit en betekende deze 'een stap voorwaarts' in de strijd voor gelijke rechten.

(Vorige berichten pagina 387/3 - 2008)

BELIZE

BINNENLAND

Belize opgeschrikt door moorden

In Belize werd op 26 augustus 2008 geschokt gereageerd op het bericht dat een man met bruut geweld was doodgeslagen en daarna in brand gestoken. Het bleek te gaan om de zakenman Ronnie Alamilla, die de avond daarvoor bij de politie als vermist was opgegeven. In Belize waren gedurende het jaar al 72 moorden gepleegd. Twee dagen voor de moord op Alamilla was de aannemer Wilhelm Braun gevonden in de belastingvrije Corozal Free Zone, de eerste moord die daar plaats vond.
De burgers van het kleine Belize meenden lange tijd te leven in een oase van rust en kalmte, te midden van het toenemende geweld in Midden-Amerika en de landen in het Caribisch gebied.

Oppositie roept regering op waakzamer te zijn

De Verenigde Volkspartij (PUP) meende half november 2008 dat Belize in serieuze financiële moeilijkheden dreigde te geraken als gevolg van de terugval van de verkoopprijs voor citrusvruchten, de daling van de inkomsten uit suiker en de moeilijkheden in de bananenindustrie. Woordvoerder Mark Espat riep daarom de regering van Dean Barrow (Verenigde Democratische Partij – UDP) op tot grotere waakzaamheid, mede omdat ook het toerisme 5 procent minder omzet had gegenereerd in de eerste zes maanden van het jaar en de bouwsector in een moeilijke fase zat.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Voedselfonds moet honger in de regio voorkomen

Vertegenwoordigers van de achttien lidstaten van Petrocaribe richtten op 30 juli 2008 een voedselfonds op met 450 miljoen dollar (ca. 289 miljoen euro) in de kas, aldus persbureau *Prensa Latina*. Het initiatief voor het desbetreffende fonds, opgezet als onderdeel van het Bolivariaanse Alternatief voor de Amerikaanse en Caribische Staten (ALBA), was eind juni door de Venezolaanse president Hugo Chávez genomen op een bijeenkomst in Honduras. Het Petrocaribe Voedselfonds zou verder in leven worden gehouden met geld van de Venezolaanse olie-export. Naast Belize profiteerden ook landen als Cuba, Haïti en Suriname van het nieuwe initiatief.

NATUUR EN MILIEU

Noodtoestand na massale overstromingen

Premier Dean Barrow riep begin juni 2008 de noodtoestand uit in Belize nadat als gevolg van het voorbijtrekken van de tropische storm Arthur het gewone leven danig was ontregeld. Delen van het land kwamen als gevolg van hevige regenval blank te staan, wegen en bruggen werden zwaar beschadigd en een groot aantal huizen stortte in. Bij de natuurramp kwamen minsten vijf personen om het leven, terwijl een onbekend aantal vermist was.
De regering liet weten noodhulp te zullen vragen aan het buitenland, omdat er een groot tekort was ontstaan aan drinkwater, voedsel, kleding en dekens.

Aanvoer van rijst uit het buitenland

De landbouwsector had eveneens zwaar te lijden van de overstromingen en *Caribbean Net News* berichtte op 11 juni dat de regering groen licht had gegeven voor de import van rijst uit Mexico en de Verenigde Staten. De Belize Marketing and Development Corporation (BMDC) zou daarom op het punt staan een vracht van 44.000 pond in ontvangst te nemen. De totale aanvoer dezelfde maand lag rond de 1,5 miljoen pond rijst. De beslissing over het importeren van rijst kwam voort uit overleg tussen de BMDC, de ministeries van Landbouw en Economische Ontwikkeling en het kantoor van de premier.

BUITENLANDSE ZAKEN

Belize ontvangt financiële steun van Taiwan

Op 4 september 2008 ontving de regeringsleider van Belize, Dean Barrow, twee cheques uit handen van de Taiwanese ambassadeur in zijn land, Ting Joseph Shih. Het betrof een gift van 25 miljoen Belize dollar (ruim 18 miljoen euro) in het kader van de eerder door Taiwan toegezegde begrotingssteun voor de periode 2008-2013. Het tweede bedrag bestond uit 833.000 Belize dollar en werd gegeven voor het bevorderen van de handel in de regio, alsmede voor het promoten van buitenlandse investeringen.
In juni was een delegatie uit Taiwan op bezoek geweest in Belize om de reeds bestaande samenwerking op medisch gebied te verbeteren.

(Vorige berichten pagina 330/3 - 2007)

BOLIVIA

BINNENLAND

Congres stemt in met referendum over grondwet

Hof tikt president op de vingers

Het Nationaal Electoraal Hof (CNE) van Bolivia schorste op 1 september 2008 het referendum over de nieuwe constitutie, dat met een presidentieel decreet was vastgesteld op 7 december. De reden was dat volgens het CNE alleen het congres de bevoegdheid had een datum voor de volksstemming te bepalen, en dus niet president Morales.
Waarnemers sloten niet uit dat het referendum door het besluit van het CNE geheel van de baan was. In de senaat was er geen meerderheid die de regering steunde. De oppositie was het bovendien in veel opzichten niet eens met de nieuwe constitutie, on-

der andere met het punt dat de president direct herkozen kon worden.

Morales wijzigt kabinet

President Evo Morales bracht op 8 september een aantal wijzigingen aan in de Boliviaanse regering. Saúl Ávalos werd de nieuwe minister van Energie en Carlos Villegas kreeg de portefeuille Ontwikkelingsplanning. Susana Rivero werd verantwoordelijk voor het ministerie van Productie en Kleine Ondernemingen, Carlos Romero voor het departement van Landelijke Gebieden en Jorge Ramiro Tapia Sainz voor het ministerie van Gezondheidszorg en Sport.
Vakbonden en sociale organisaties hadden Morales verzocht de samenstelling van het kabinet te veranderen om agrarische hervormingen door te voeren en de nieuwe grondwet te implementeren. Belangrijke posten als Binnenlandse en Buitenlandse Zaken liet de linkse president echter ongemoeid.

Minstens zestien doden door geweld in departement Pando

De Boliviaanse regering bevestigde op 13 september bij monde van minister van Binnenlandse Zaken Alfredo Rada dat er in het departement Pando zestien doden waren gevallen. In die regio botsten aanhangers van Morales en van de oppositionele gouverneur van Pando, Leopoldo Fernández Ferreira, geregeld met elkaar. De slachtoffers waren echter niet gevallen bij confrontaties, aldus de bewindsman in een vraaggesprek met het rooms-katholieke radiostation *Fides*, maar simpelweg in koelen bloede vermoord. Rada legde de schuld daarvoor zonder aarzeling bij de gouverneur, die medewerkers van zijn kantoor had bewapend.
Een dag eerder had president Morales de staat van beleg in Pando afgekondigd.

Federale troepen arresteren gouverneur

Op beschuldiging van moord werd Leopoldo Fernández op 16 september door militairen ingerekend. Voor oppositionele collega-gouverneurs was dat aanleiding de regering-Morales te waarschuwen dat de arrestatie consequenties kon hebben voor het overleg tussen de centrale regering en de gewesten. De president benadrukte niettemin dat het optreden van het leger in overeenstemming was met de afgekondigde staat van beleg in Pando en volkomen 'legaal en constitutioneel' was. Een leider uit Santa Cruz, Carlos Dabdoub, liet weten 'teleurgesteld en bedroefd' te zijn en de houding van de nationale regering te beschouwen als het eenzijdig afbreken van de onderhandelingen.

Schout-bij-nacht ingezworen als interim-gouverneur

De uit de marine afkomstige Landelino Bandeiras werd door president Evo Morales op 20 september aangewezen om de gearresteerde gouverneur van Pando voorlopig te vervangen. De schout-bij-nacht vertelde na zijn inauguratie dat zijn belangrijkste opdracht bestond uit het pacificeren van het departement waar de slachting had plaatsgevonden. Evenals in de andere opstandige regio's wilden de tegenstanders van de regering een groter deel van de opbrengsten van de gasproductie, waren ze afkerig van landhervormingen en streefden ze naar meer autonomie.
Deze onderwerpen kwamen dan ook bij de gesprekken met Morales aan de orde. De Boliviaanse president had daarbij de concessie gedaan het autonomiestreven van de oostelijke departementen in de nieuwe constitutie op te zullen nemen.

Datum voor referendum over grondwet vastgesteld

Hoewel Morales belangrijke concessies moest doen om tot een positieve stemming te komen, behaalde de president op 21 oktober een succes: het congres stemde er mee in de door sommigen als 'socialistisch' betitelde constitutie aan het volk voor te leggen. Het referendum zou gehouden worden op 25 januari 2009. Minder dan een uur na de goedkeuring zette Morales zijn handtekening om het besluit kracht van wet te geven. Hij vertelde dat met de aanname van de nieuwe grondwet de doorgevoerde veranderingen onomkeerbaar zouden worden en dat dit de dood van het neoliberalisme zou betekenen.

De nieuwe constitutie voorzag in het beperken van de omvang van privaat grondbezit en het distribueren van de opbrengsten van de gasvoorraden. Tevens was bepaald dat de president twee opeenvolgende ambtstermijnen van vijf jaar mocht vervullen. Het plan van Morales de inheemse bevolking meer macht te geven, kwam minder naar voren. Ook was het staatshoofd akkoord gegaan met de eis pas in december 2009 verkiezingen te zullen houden, in plaats van in juni.

BUITENLANDSE ZAKEN

Spanningen met Verenigde Staten nemen toe

Morales wijst Amerikaanse ambassadeur uit

President Evo Morales verzocht op 10 september 2008 de Amerikaanse ambassadeur Philip Goldberg Bolivia te verlaten omdat hij burgers zou aansporen tot gewelddadige protesten tegen de regering. De maatregel werd genomen nadat een explosie een pijplijn had beschadigd, waardoor de export van gas naar Brazilië met 10 procent moest worden verminderd. Al eerder had Morales de ambassadeur de wacht aangezegd, na te hebben vastgesteld dat deze samenwerkte met de opstandige gouverneurs van de conservatieve oppositie. 'Zonder angst voor het imperium, verklaar ik de ambassadeur uit de VS persona non grata', merkte Morales op, om er aan toe te voegen: 'Wij willen hier geen separatisten'.
Een woordvoerder van het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken noemde de beschuldigingen 'ongegrond' en liet weten verbaasd te zijn over het 'plotselinge besluit'.

Washington plaatst Bolivia op zwarte lijst

Op een door het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken half september verspreide jaarlijkse lijst met landen die onvoldoende samenwerkten met Washington bij de strijd tegen de internationale drugshandel, werd Bolivia voor de eerste keer genoemd. Dit gaf de Amerikaanse president de bevoegdheid te korten op hulpgelden, maar George W. Bush spaarde Bolivia voorlopig vanwege 'nationale belangen'. De twintig landen op de zwarte lijst werd verweten 'duidelijk' niet te hebben voldaan aan doelstellingen aangaande de bestrijding van productie en handel van drugs, waarmee vooral cocaïne werd bedoeld. David Johnson van het genoemde departement in Washington noemde Bolivia 'een

grote producent van drugs' en constateerde 'een duidelijke verslechtering' in de samenwerking.
Op de zwarte lijst stonden ook Brazilië, Venezuela, Colombia, Mexico en Peru.

Morales schorst operaties van DEA in Bolivia

De spanningen tussen de Boliviaanse en Amerikaanse regering liepen nog sterker op toen Morales op 1 november de Amerikaanse Drug Enforcement Administration (DEA) voor onbepaalde tijd verbood operaties uit te voeren in Bolivia. Volgens de president maakte de DEA zich schuldig aan spionage en steunde het 'criminele groepen' die de regering wilden ondermijnen. Morales liet tevens weten dat er dat jaar 5.000 ha met illegaal geplante coca was vernietigd, zoals wetgeving uit 1998 de staat verplichtte. De beslissing van Morales creëerde volgens woordvoerder Garrison Courtney van de DEA 'een onfortuinlijke situatie'.
Na Colombia en Peru gold Bolivia als de grootste producent van cocaïne, terwijl de Verenigde Staten de grootste markt vormde.

Verzoek aan VS om oud-president uit te leveren

De Boliviaanse autoriteiten verzochten op 10 november de Verenigde Staten oud-president Gonzalo Sánchez de Lozada uit te leveren. Het verzoek ging vergezeld van een dossier van 2.700 pagina's waaruit moest blijken dat het vroegere staatshoofd zich schuldig had gemaakt aan genocide bij het neerslaan van protesten tegen zijn bewind. Ook werd om uitlevering gevraagd van de vroegere ministers Carlos Sánchez Berzaín en Jorge Berindoague.
Amerikaanse advocaten van Gonzalo Sánchez de Lozada beschouwden het verzoek van La Paz als 'politieke pesterij'. Het voormalige staatshoofd had naar hun mening geen wet geschonden en niets ongrondwettelijk gedaan.

Nieuwe dienst voor bestrijding drugs

Bijna twee weken nadat de DEA haar activiteiten moest stopzetten, werd bekend dat Bolivia zelf een nieuwe dienst had opgericht voor de strijd tegen de drugshandel. Minister van Defensie Walker San Miguel vertelde dat het land daarbij hulp had gekregen van Frankrijk, dat volgens de bewindsman 'een redelijke mate van ervaring' op dat terrein had. Verder zei hij dat de autoriteiten al ongeveer twee jaar bezig waren geweest met het opzetten van de organisatie en dat deze niet gebruikt zou worden voor politieke repressie.
Tot het conflict met de DEA ontving Bolivia 32 miljoen dollar (ruim 25 miljoen euro) per jaar van de Verenigde Staten voor antidrugsoperaties.

Handelsakkoord met La Paz niet verlengd

De deelname van Bolivia aan de Andean Trade Promotion and Drug Eradication Act zou op 15 december tot een eind komen, aldus een mededeling van het Witte Huis in Washington op 26 november. Als reden werd opgegeven dat Bolivia niet met de Verenigde Staten had meegewerkt bij de bestrijding van de drugshandel. Dit bekende dat Bolivia in het vervolg niet meer kon profiteren van bepaalde handelsvoordelen, zoals de vrijstelling van importtarieven voor bepaalde producten.
Analisten meenden dat de handel tussen beide landen ter waarde van 150 miljoen dollar in gevaar kon komen, evenals de banen van 20.000 Bolivianen. Morales liet echter weten niet bezorgd te zijn en het stellen van voorwaarden bij het voeren van handel af te zullen blijven wijzen. Brazilië en Mexico konden volgens hem bovendien alternatieve markten vormen.

(Vorige berichten pagina 506/2 - 2008)

BRAZILIË

BINNENLAND

Politie arresteert voormalige burgemeester São Paulo

Celso Pitta, burgemeester van São Paulo in de periode 1997-2000, werd op 8 juli 2008 door de federale politie aangehouden omdat hij betrokken zou zijn bij illegale activiteiten van criminele groeperingen. Twee prominente zakenlieden, Daniel Dantes en Naji Nahas, werden eveneens ingerekend. De aangeklaagden zouden zich met zeker twintig anderen schuldig hebben gemaakt aan corruptie, witwaspraktijken en belastingontduiking.
Pitta lag in Brazilië al onder vuur in een andere zaak, de beschuldiging dat hij publiek geld had weggesluisd naar privérekeningen. Zijn advocaat betitelde Pitta's aanhouding vanwege de nieuwe aanklacht als 'arbitrair en onnodig'.

Gilberto Gil vertrekt als minister van Cultuur

De Braziliaanse president Lula accepteerde op 30 juni 2008 de ontslagaanvraag van minister van Cultuur Gilberto Gil. Deze vervulde deze functie sinds het aantreden van het staatshoofd in 2003, maar had laten weten meer tijd te willen besteden aan zijn familie en de muziek.
De zesenzestigjarige medeoprichter van de Tropicalisme-beweging liet weten slechts één klacht te hebben over zijn periode in de regering, namelijk dat het ministerie niet het budget kreeg dat het verdiende.
De socioloog Juca Ferreira werd aangewezen als opvolger van Gil.

Hoofd inlichtingendienst na afluisterschandaal geschorst

Berichten in het weekblad *Veja* dat de Braziliaanse inlichtingendienst Abin het hoofd van het hooggerechtshof, congresleden en tenminste één kabinetslid had afgeluisterd, brachten president Lula op 1 september 2008 er toe op te treden. Er zou door de minister van Justitie een onderzoek worden ingesteld en het hoofd van de dienst, Paulo Lacerda, werd voorlopig geschorst.
Veja publiceerde onder meer een transcript van een conversatie tussen de voorzitter van het hooggerechtshof, Gilmar Mendes, en senator Demóstenes Torres van de conservatieve oppositiepartij Democraten (DEM). Laatstgenoemde zou Mendes verzocht hebben een besluit van een lagere rechtbank te vernietigen, om te voorkomen dat een bepaalde getuige zou moeten verschijnen voor een commissie van de Senaat die een pedofiliezaak onderzocht.

Burgemeesterspost São Paulo blijft in conservatieve handen

Zittend burgemeester Gilberto Kassab van de conservatieve Democraten (DEM) slaagde er op 26 oktober 2008 met gemak in de verkiezingen te winnen door Marta Suplicy van de Arbeiderspartij (PT) te verslaan. Suplicy had de steun van de populaire president Lula, maar dat mocht niet baten. Zij

had eerder leiding gegeven aan de stad en bekleedde tot begin juli de post van minister van Toerisme in de regering-Lula. Haar opvolger in die functie was Luiz Eduardo Barretto
In Rio de Janeiro kreeg de PT evenmin voet aan de grond. Daar won Eduardo Paes van de Partij van de Braziliaanse Democratische Beweging (PMDB) door de voormalige guerrillero Fernando Gabeira van de Groene Partij (PV) te verslaan.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Inflatie stijgt door oplopende voedselprijzen

Het Instituto Brasileiro de Geografia e Estatística (IBGE) waarschuwde rond 8 augustus 2008 dat in juli de inflatie op jaarbasis in Brazilië was gestegen naar 6,4 procent. Als oorzaak werd gewezen op de snel stijgende voedselprijzen in het land. Voor de centrale bank van Brazilië (BCB) was dit aanleiding de basisrente – bekend onder de afkorting Selic – voor de derde opeenvolgende maand te verhogen, waardoor deze op 13 procent uitkwam.
In juni had de regering het verwachte inflatiecijfer voor het gehele jaar al bijgesteld van 4,5 naar 6 procent.

Werkloosheid omlaag vanwege economische groei

Het IBGE maakte eind september bekend dat de werkloosheid de maand daarvoor was gedaald tot 7,6 procent. Dat was 1,9 procent minder dan in augustus een jaar eerder. In vergelijking met die periode namen ook 3,7 procent meer mensen deel aan de formele economie.
In het tweede kwartaal van 2008 was de Braziliaanse economie gegroeid met 6,1 procent.

Lula wil meer invloed op regelgeving financiële instituten

Bij een international forum over investeringen hield Brazilië's president Luiz Inácio Lula da Silva op 10 oktober 2008 een pleidooi om de landen met sterk groeiende economieën meer zeggenschap te geven bij de ontwikkeling van regelgeving voor financiële instituten. 'Emerging market nations' als India, Rusland, China en Brazilië moesten volgens het staatshoofd leren van de internationale kredietcrisis, zodat zij een nieuwe economische wereldorde konden creëren. Daarnaast wilde Lula striktere regelgeving voor investeringen met een hoog risico in rijke landen – omdat deze naar zijn mening de basis vormden van de internationale economische crisis -, en een wereldwijd vrijhandelsakkoord.

Licht herstel van Latijns-Amerikaanse markten

De door de internationale krediet- en bankencrisis getroffen Latijns-Amerikaanse beurzen herstelden zich eind oktober enigszins. De Braziliaanse Ibovespa index groeide met 13,4 procent tot 33.386 punten en de real steeg ten opzichte van de dollar. Ook de Mexicaanse IPC index steeg, namelijk met bijna 10 procent, terwijl de Colombiaanse IGBC index een winst kende van 3 procent.
Analisten meenden dat dit een teken van herstel was, maar weigerden de conclusie te trekken dat de storm was gaan liggen.

Staalgigant beperkt productie

Op 31 oktober liet de Braziliaanse staalgigant Companhia Vale do Rio Doce S.A. weten de jaarproductie van ijzer met 30 ruim miljoen ton te zullen verminderen als gevolg van de internationale economische crisis. Volgens uitvoerend directeur Roger Agnelli hadden staalbedrijven in de hele wereld hun productie teruggeschroefd met tenminste 20 procent, en sommige zelfs met 40 procent. De vraag naar ijzer was afgenomen, met name doordat de auto-industrie wereldwijd zware tijden doormaakte.
Bij Companhia Vale do Rio Doce, dat na BHP Billiton Ltd. de grootste staalproducent ter wereld was, werd gehoopt dat in het tweede kwartaal van 2009 de vraag zich zou herstellen.

Overheidssteun voor private sector

De regering van Brazilië stelde op 6 november omgerekend ruim 6,6 miljard euro beschikbaar om de liquiditeit van in moeilijkheden geraakte private ondernemingen te garanderen. Staatsbanken zouden kredieten ter beschikking stellen, zodat bedrijven die krap zaten hun financiële verplichtingen konden nakomen, aldus minister van Financiën Guido Mantega. De maand daarvoor had de regering een soortgelijke maatregel afgekondigd.
Op de beurs van São Paulo hadden de woorden van de bewindsman nauwelijks een positieve uitwerking: de Ibovespa index zakte namelijk met 2,2 procent.

Real daalt sterk in waarde

De globale recessie had ook gevolgen voor de real, de Braziliaanse munteenheid. Hoewel de BCB kort daarvoor bijna een half miljard dollar verkocht om de munt te ondersteunen, zakte de real in de tweede week van november tot het laagste niveau in drie jaar. Een dollar was ruim 2,3 real waard, terwijl dit begin juli nog 1,6 real was.
Analisten meenden dat investeerders geld uit Brazilië en andere opkomende markten terugtrokken om dit in de Verenigde Staten uit te geven voor de aanschaf van obligaties.

Regering probeert vertrouwen investeerders te herwinnen

De gevolgen van de internationale economische crisis deden zich voelen in tal van sectoren. De vraag in de wereld naar Braziliaanse producten nam af, waardoor exportbedrijven met grote voorraden bleven zitten. Daarnaast werd het moeilijker leningen te krijgen bij banken die zelf minder liquide middelen hadden dan voorheen en voorlopig weinig risico wilden nemen. Binnenlandse investeringen moesten dan ook vaak worden uitgesteld. Bovendien liepen buitenlandse investeringen terug en had de overheid minder inkomsten, zodat kapitaalintensieve infrastructurele projecten op de lange baan dreigden te worden geschoven. Sommige grote ondernemingen zagen zich door de omstandigheden gedwongen de productie te beperken; dat gold bijvoorbeeld voor de Braziliaanse auto-industrie, die de laatste jaren records had gebroken.

Twee grote banken fuseren

Uit de cijfers kwam de neerwaartse trend naar voren: in oktober nam de Braziliaanse export naar de Verenigde Staten met 0,5 procent af in vergelijking met het jaar daarvoor, en in de eerste tien maanden van het jaar kromp het algehele handelsoverschot van Brazilië met 40 procent ten opzichte van dezelfde periode in 2007. Nationaal bekende bedrijven als Sadia (voedsel) en Aracruz (cellulose) verloren bovendien grote

bedragen door de sterk fluctuerende wisselkoersen.
Analisten zagen wel tekenen van consolidatie in de financiële sector. Begin november kondigden de banken Itaú en Unibanco een fusie aan die het grootste financiële instituut van Zuid-Amerika zou creëren, mits de regering akkoord ging.

NATUUR EN MILIEU

Nieuwe maatregelen tegen afbraak regenwoud

De Braziliaanse minister van Milieu, Carlos Minc, kondigde op 2 juni 2008 nieuwe maatregelen aan om de toenemende ontbossing van het Amazone regenwoud een halt toe te roepen. Boeren die de regels over het kappen van bomen aan hun laars lapten, kwamen niet meer in aanmerking voor overheidskredieten, en koeien die op illegaal gekapte gronden graasden, zouden in beslag worden genomen.
Het voeden van de 73 miljoen beesten was volgens deskundigen de grootste oorzaak van de toenemende ontbossing waar de laatste tijd sprake van was. Ook de minister zag een rechtstreeks verband tussen de omvang van de veestapel en de afbraak van het regenwoud.

Boetes voor gebruik illegaal gemaakte houtskool

Rond de zestig staalbedrijven in drie Braziliaanse deelstaten kregen voor in totaal 414 miljoen real (ca. 163 miljoen euro) boetes opgelegd omdat zij houtskool hadden gebruikt die gemaakt was van illegaal gekapte bomen, zo vertelde dezelfde minister op 12 juni. Hij voegde er aan toe dat zij verplicht waren 11.000 ha opnieuw te bebossen en dat houtskoolbedrijven in totaal 70 miljoen real aan boetes moesten betalen.
De houtskool was afkomstig uit de centraal gelegen Cerrado en de moerasachtige Pantanal in het westen van Brazilië.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Nieuw reservaat voor indianen in Pará

Een op 20 juni 2008 uitgevaardigd decreet van president Lula bepaalde dat een gebied van 1,5 miljoen ha in de hart van het Amazone-regenwoud voortaan een reservaat voor de Kayapó (Portugees: Caiapó) indianen zou vormen. Deze inheemse groepering had lang gestreden om zich te mogen vestigen in het gebied van haar voorouders in de deelstaat Pará, maar was vaak op verzet gestuit van houthakkers en boeren.
Van de miljoen indianen in Brazilië woonde volgens de voorzitter van de Fundação Nacional do Índio (FUNAI), Márcio Meira, de helft in reservaten.

BUITENLANDSE ZAKEN

Handel tussen Brazilië en Argentinië mag met eigen munt betaald worden

De Argentijnse president Cristina Fernández maakte op 2 oktober 2008 bekend dat de bilaterale handel tussen Argentinië en Brazilië voortaan niet meer met dollars hoefde te worden betaald. Zij en de Braziliaanse president Lula meenden dat het gebruik van de eigen munteenheden – de peso in Argentinië en de real in Brazilië – de regionale integratie zou bevorderen en de economische groei stimuleren. De bedrijven zouden bovendien aanzienlijk minder bankkosten krijgen, voegde Fernandéz er aan toe.
Het stond de ondernemers overigens vrij om van de nieuwe regel al dan niet gebruik te maken. Sommigen twijfelden omdat zij de dollar stabieler achten dan de peso en de real.

(Vorige berichten pagina 330/3 - 2008)

CANADA

BINNENLAND

Minister van Buitenlandse Zaken treedt af

Maxime Bernier, de minister van Buitenlandse Zaken van Canada, trad op 26 mei 2008 af omdat zijn ex-vriendin Julie Couillard in een tv-interview had gezegd dat hij geheime staatsdocumenten onbeheerd in haar woning had laten slingeren. Een van de stukken die ze had aangetroffen zou gaan over een top van de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO) die in april in Boekarest had plaatsgevonden. Volgens Couillard wist Bernier dat zij banden had met de beruchte motororganisatie Hells Angels. Het tweetal was een maand eerder uit elkaar gegaan.
Minister van Internationale Handel David Emerson werd interim-minister, tot Lawrence Cannon op 10 oktober aantrad als de nieuwe minister van Buitenlandse Zaken.

Conservatieven winnen parlementsverkiezingen

De Conservatieve Partij Canada (CPC) won op 14 oktober 2008 de verkiezingen voor het Lagerhuis.

Vervroegde verkiezingen

Premier Stephen Harper van de CPC had sinds 2006 een minderheidsregering geleid. Hij kon dus alleen met steun van de oppositie daadkrachtig regeren. Omdat peilingen uitwezen dat de CPC kans maakte op een absolute meerderheid in het Lagerhuis, had hij in 2008 vervroegde verkiezingen uitgeschreven.
Harper wilde dat deze plaatsvonden vóór de Amerikaanse verkiezingen in november, omdat Canadese kiezers mogelijk geïnspireerd zouden worden om progressief te stemmen als de Democraten in het buurland wonnen, zoals volgens prognoses zou gaan gebeuren.

Kiezer is bang voor economische problemen

De CPC boekte winst, maar haalde de voorspelde absolute meerderheid niet. Volgens analisten had dit alles te maken met de wijze waarop Harper had gesproken over de kredietcrisis, die in het najaar van 2008 wereldwijd economische schade veroorzaakte. In de maanden voor de verkiezingen had de premier gezegd dat de economie van Canada gezond was en dat het inzakken van de beurs van Toronto niet ernstig was, omdat het beleggers de kans bood om goedkoop aandelen aan te schaffen. Harper meende dat de bevolking zich geen zorgen hoefde te maken. Diezelfde bevolking was verontrust over de laconieke houding van de premier, want zij was wel degelijk bang dat de Canadese economie geïnfecteerd zou raken door de financiële problemen in de Verenigde Staten en Europa.

De CPC scoorde ook minder goed dan verwacht omdat de oppositie de premier zo vaak ze maar kon vergeleek met George W. Bush. De conservatieve president van de VS was in Canada weinig populair.

Canada

Slechtste prestatie sinds 1867

De belangrijkste oppositiepartij, de Liberale Partij Canada (LPC), deed het slecht. Dit lag vooral aan partijleider Stéphane Dion, een als weinig charismatisch ervaren Franstalige politicus die een onbeholpen indruk maakte omdat zijn kennis van de Engelse taal te wensen over liet. En hij had in de campagne gepleit voor het heffen van milieubelasting op alle fossiele brandstoffen, behalve diesel. Veel kiezers vonden deze maatregel onverantwoord in een tijd van economische neergang. Ook vond menigeen dat de LPC onder Dion te links was geworden.

In de 141 jaar dat Canada onafhankelijk was, was de LPC het grootste deel van de tijd aan de macht geweest. De partij had slechts één keer slechter gepresteerd dan bij de verkiezingen van 2008, en dat was in 1867.

Oppositie wil regering ten val brengen

Het vormen van coalities was in de Canadese politiek geen traditie en daarom bleef Harper na de verkiezingen met zijn minderheidsregering aan de macht. De LPC, de Nieuwe Democratische Partij (NDP) en het Bloc Québécois (BQ) weigerden echter zich daarbij neer te leggen. Zij wilden de Conservatieven ten val brengen en daarna samen toch een coalitieregering vormen. Hun strategie was het dwarsbomen van een regeringsplan om subsidies voor politieke partijen af te schaffen, iets waarvan zij zelf meer last zouden krijgen dan de CPC.

Op 29 november zei minister van Transport John Baird dat het plan niet zou worden doorgezet, vooral omdat men het geen regeringscrisis waard vond. De oppositie zei echter door te zullen gaan met haar pogingen om Harper en zijn ministers ten val te brengen.

Uitslagen parlementsverkiezingen Canada
(14 oktober 2008)

partij	percentage	zetels	winst/ verlies
Conservatieve Partij Canada (CPC)	37,6	143	+19
Liberale Partij Canada (LPC)	26,2	76	–27
Nieuwe Democratische Partij (NDP)	18,2	37	+8
Bloc Québécois (BQ)	10,0	50	–1
Groene Partij van Canada (GPC)	6,8	0	0
overige	1,2	2	+1
totaal		308	

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Kredietcrisis treft Canada

Net als de meeste andere geïndustrialiseerde landen kreeg Canada in de tweede helft van 2008 last van de internationale financiële crisis, die in 2007 als kredietcrisis in de Verenigde Staten was ontstaan.

Centrale bank verlaagt de rente

Omdat de wereldeconomie stagneerde, verlaagden een aantal belangrijke centrale banken als de Amerikaanse Federal Reserve (Fed) en de Europese Centrale Bank (ECB) op 8 oktober de rente. De Bank of Canada, de centrale bank van dat land, verlaagde op die dag het belangrijkste rentetarief van 3 naar 2,5 procent. De bedoeling was dat de commerciële banken dit zouden doorberekenen aan hun cliënten, zodat die goedkoper geld konden lenen en meer gingen investeren en consumeren. Maar net als in veel andere landen gebeurde dit nauwelijks. Liever gebruikten de banken het voordeel van de renteverlaging om hun eigen financiële positie te versterken.

Om ervoor te zorgen dat ze konden beschikken over meer geld en daardoor bereidwilliger werden de renteverlaging door te berekenen, kondigde de regering op 10 oktober aan dat ze voor maximaal 25 miljard Canadese dollar (ca. 16,2 miljard euro) hypotheken van de banken ging overnemen. Volgens minister Jim Flaherty van Financiën ging het hier uitsluitend om gezonde financiële producten die de banken in betere tijden op de kapitaalmarkten zouden hebben verkocht om aan contant geld te komen. Vanwege de kredietcrisis raakten zij ze echter niet kwijt bij gebrek aan interesse van beleggers. Hierdoor kwam er weinig geld bij de banken binnen en waren ze dus minder bereid om kredieten te verstrekken.

Rente nog verder omlaag

Ondanks de maatregel nam de economische bedrijvigheid verder af en zakte de vastgoedmarkt in. Daarom verlaagde de centrale bank de rente op 21 oktober verder naar 2,25 procent. Op 23 oktober stelde de staat zich garant voor interbancaire leningen. Dit was nodig omdat de commerciële banken elkaars financiële positie niet vertrouwden en daarom onderling amper geld durfden uit te lenen.
Omdat de banken ondanks alle maatregelen op hun geld bleven zitten, trok de staat op 12 november nog eens 50 miljard Canadese dollar uit voor de aankoop van hypotheken.

Staatsaankopen zijn 'proactief'

Minister Flaherty zei op 12 november dat de hulp voor de financiële sector proactief bedoeld was. Hij wees erop dat de Canadese commerciële banken altijd voorzichtig waren geweest bij het verstrekken van kredieten en daardoor in wezen kerngezond waren. Van alle uitstaande hypotheken was maximaal 4 procent 'risicovol' te noemen. Omdat de banken nauwelijks 'besmette' financiële producten in hun bezit hadden, hadden ze minder last van de kredietcrisis dan soortgelijke bedrijven in de Verenigde Staten en Europa. Het Wereld Economisch Forum (WEF) bevestigde dit.

Toch waarschuwde de Bank of Canada voor een recessie, omdat het moeilijk bleef om geld te lenen, de effectenbeurzen het slecht deden, de internationale handel stagneerde en de vraag naar Canadese aardolie en andere grondstoffen afnam.
Ondertussen zakte de koers van de Canadese dollar in. Terwijl er op 7 november 2007 nog het recordbedrag van 1,10 Amerikaanse dollar voor werd betaald, was ze op 22 november 2008 nog maar 77,7 Amerikaanse dollarcent waard.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Regering biedt indianen en Inuit excuses aan

Premier Stephen Harper bood de oorspronkelijke bevolking van Canada op 11 juli 2008 namens de regering zijn excuses aan voor het kostschoolbeleid, dat het land van de negentiende eeuw tot 1973 had gekend.

Harper veroordeelt 'assimilatiebeleid'

In de genoemde periode waren meer dan 150.000 kinderen uit indiaanse en Inuit-gezinnen bij hun ouders weggehaald om in

internaten van de staat te worden heropgevoed. De bedoeling was dat ze de waarden en normen en de cultuur van de blanke Canadezen zouden overnemen. Het spreken van indiaanse talen werd hen verboden.
Harper zei dat het kostschoolbeleid was gebaseerd op de aanname dat de culturen en geloofsovertuigingen van de oorspronkelijke bevolking van Canada minderwaardig waren. 'Vandaag de dag erkennen we dat dit assimilatiebeleid verkeerd was, veel schade heeft aangericht en niet in ons land thuis hoort.'
In de internaten werden talloze indiaanse kinderen seksueel misbruikt en op andere manieren mishandeld. Ook daar bood Harper zijn excuses voor aan.
De premier sprak de excuses uit in het Lagerhuis. Daarbij waren vertegenwoordigers van indiaanse en Inuit-organisaties en honderden voormalige kostschoolkinderen aanwezig.
De tachtigduizend mensen die op dergelijke internaten hadden gezeten en nog in leven waren, kregen financiële compensatie van de staat.

Indianen en Inuit aanvaarden excuses

In 1998 had minister van Binnenlandse Zaken Jane Steward namens de regering 'grote spijt' betuigd over het kostschoolprogramma, maar veel indianen hadden dat toen onvoldoende gevonden. Harper's excuses werden door de meeste van hen wel aanvaard. 'Eindelijk hoorden we Canada 'sorry' zeggen', zei Phil Fontaine, de voorzitter van de indiaanse organisatie Assemblee van Eerste Naties (AFN), tegenover het Lagerhuis. 'De poging om onze identiteit uit te wissen heeft ons veel pijn gedaan', zei hij, maar na Harper's excuses achtte hij het 'mogelijk om samen onze raciale nachtmerrie af te sluiten'.

Ook Mary Simon, president van de Inuit Tapiriit Kanatami (ITK) – een van de belangrijkste Inuit-organisaties van het land – aanvaardde de excuses.
In 2008 woonden in Canada ruim 1 miljoen indianen. Zij waren de meest achtergestelde en minst welvarende bevolkingsgroep. De door het kostschoolverleden veroorzaakte trauma's waren volgens deskundigen de belangrijkste oorzaak van het grote alcohol- en drugsmisbruik in de indiaanse gemeenschap.

(Vorige berichten pagina 85/3 e.v. - 2008)

CHILI

BINNENLAND

Conservatieven winnen meeste burgemeestersposten

Bij lokale verkiezingen in Chili wist de conservatieve oppositie op 26 oktober 2008 rond de 40 procent van de burgemeestersposten in de wacht te slepen. Daarbij waren enkele grote steden, inclusief de hoofdstad Santiago. De centrumlinkse regeringscoalitie kwam tot 38 procent.
Het beeld bij de gemeenteraden was omgekeerd. Daar leek de coalitie van president Michelle Bachelet af te stevenen op 45 procent van de stemmen, terwijl de oppositie het moest doen met rond de 35 procent.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Meer pensioenfondsen mogen in het buitenland investeren

Vanaf 1 oktober 2008 mochten de private pensioenfondsen in Chili 45 procent van hun vermogen in het buitenland gaan investeren, in plaats van de 30 procent tot die datum. Dit zou op 1 december worden verhoogd tot 50 procent, op 1 april 2009 tot 55 procent en op 3 augustus 2009 tot 60 procent.

Vijf private pensioenfondsen bezaten gezamenlijk 180 miljard dollar (ca. 126 miljard euro), bestemd voor de oudedagsvoorziening van zes miljoen werknemers.

Nieuw agentschap ter ondersteuning van kleine bedrijven

Minister van Financiën Andrés Velasco maakte op 13 oktober 2008 de oprichting bekend van een door de overheid bestuurd ontwikkelingsagentschap, dat als taak kreeg kleine ondernemers en exporteurs door de kredietcrisis te loodsen. Voor het fonds werd 850 miljoen dollar (ca. 634 miljoen euro) uitgetrokken, afkomstig uit het jaarlijkse begrotingsoverschot. Kleine banken konden bovendien bij de overheid in totaal 700 miljoen dollar lenen, zodat er geen gebrek zou ontstaan aan liquide middelen.

President Bachelet had enige dagen eerder gezegd dat Chili goed voorbereid was op de financiële crisis, mede door diversificatie van de export, fiscale discipline en een lage publieke schuldenlast.

Nieuwe kredietmogelijkheid gecreëerd

Chili zette eveneens een fonds op van 1 miljard dollar om families uit de middenklasse te helpende de internationale financiële storm te overleven. De helft daarvan zou als subsidie gebruikt worden voor de aanschaf van huizen, waardoor meer banen in de bouwsector werden geschapen.
De andere helft mocht de in overheidshanden zijnde BancoEstado besteden voor kredietverstrekkingen aan goed functionerende ondernemingen.

NATUUR EN MILIEU

Grote regenval veroorzaakt catastrofe in zuiden Chili

De regio-Araucanía in het zuiden van Chili werd door president Michelle Bachelet op 3 september 2008 uitgeroepen tot rampgebied. Door de zwaarste regenval in drie decennia traden rivieren buiten hun oevers, waardoor minstens 10.000 huizen waren verwoest. Ook was er minstens 200.000 ha. landbouwgrond blank komen te staan. De overheid zette onder meer helikopters in om 100.000 mensen te redden. Er vielen zeker vier doden door het noodweer.

Walvissen voortaan ook bij wet beschermd

Hoewel er al sinds de jaren zeventig niet meer op walvissen werd gejaagd, besloot de Chileense regering van Michelle Bachelet een duidelijk signaal af te geven dat de dieren beschermd dienden te worden. Op 11 september 2008 werd daartoe door de Senaat een wet goedgekeurd die de jacht op walvissen, voor commerciële of wetenschappelijke doeleinden, langs de 5.500 km lange kust van Chili verbood.
Argentinië, Brazilië, Costa Rica, Mexico en Panama kenden eveneens een jachtverbod op walvissen.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Oud-generaal veroordeeld voor moord op tegenstanders van Pinochet

De achtentachtigjarige Sergio Arellano

Chili

Stark werd op 15 oktober 2008 tot zes jaar celstraf veroordeeld voor het vermoorden van vier burgers die zich hadden verzet na de coup van Pinochet in september 1973.

De vier waren volgens het Chileense hooggerechtshof ter dood gebracht in de gevangenis van Linares, in het zuiden van Chili. Omdat de veroordeelde ook leiding had gegeven aan de beruchte Karavaan des Doods – een militaire eenheid die na de staatsgreep tientallen tegenstanders van Pinochet uit de weg ruimde – reageerden veel nabestaanden van slachtoffers opgetogen op de veroordeling van Arellano Stark. Zijn advocaat, Claudio Arellano Parker, sprak van een 'buitengewoon onjuist vonnis' gezien de leeftijd van zijn cliënt.

GEZONDHEID EN ZORG

Minister afgetreden naar aanleiding van aidsschandaal

President Bachelet accepteerde op 28 oktober 2008 het verzoek om ontslag van minister van Gezondheidszorg Maria Soledad Barría. Toen bleek dat in de noordelijk gelegen stad Iquique burgers niet waren ingelicht over hun hivbesmetting, besloot de bewindsvrouw haarfunctie neer te leggen. Twee van de patiënten waren later overleden.

Álvaro Erazo werd aangewezen als opvolger op het departement van Gezondheidszorg

Honderden niet geïnformeerd dat zij besmet zijn

De kort daarvoor aangetreden minister Álvaro Erazo vertelde op 13 november in het Chileense parlement dat medici in overheidsdienst 512 burgers niet hadden ingelicht over hun besmetting. In de private sector was de situatie nog erger: het zou daar handelen om 1.700 mensen. Omdat de mensen niet wisten dat zij hivbesmet waren, was de kans groot dat zij onnodig dit virus hadden verspreid. De Chileense autoriteiten hadden inmiddels een intensieve campagne opgezet om de patiënten te informeren.

Critici wezen op de conservatieve seksuele moraal in Chili, die volgens hen onwetendheid en hypocrisie in de hand werkten.

(Vorige berichten pagina 390/2 - 2008)

Paraguay

PARAGUAY

BINNENLAND

Lugo maakt einde aan zes decennia conservatief beleid

PC verliest na 61 jaar de regeringsmacht

De linkse ex-bisschop Fernando Lugo slaagde er op 20 april 2008 in een historische triomf te boeken bij de presidentsverkiezingen in Paraguay. Met een voorsprong van meer dan 10 procent versloeg de kandidaat van de Patriottische Alliantie voor de Verandering (APC) Blanca Ovelar van de Nationale Republikeinse Associatie-Colorado Partij (ANR-PC), terwijl Lino Oviedo van de Nationale Unie van Ethische Burgers (UNACE) als derde eindigde.
De zesenvijftigjarige 'bisschop van de armen', zoals hij vaak werd aangeduid, was zeer verheugd met het resultaat: 'Vandaag kunnen we dromen van een ander land'.

Blanca Ovelar geeft verkiezingsnederlaag toe

Nog voor alle stemmen geteld waren, gaf de grootste rivaal van Lugo, Blanca Ovelar van de regerende ANR-PC, publiekelijk toe niet meer te kunnen winnen. De voormalige minister van Onderwijs in de regering van Nicanor Duarte liet weten 'met trots' de nederlaag te zullen aanvaarden.
Bij de aanhangers van de APC heerste vooraf aan de verkiezingen de vrees dat de uitslag gemanipuleerd zou worden. Er werden door Transparency International (TI) enkele gevallen van fraude gerapporteerd, maar zeventig waarnemers van de Organisatie van Amerikaanse Staten (OAS) kwamen tot de slotconclusie dat er sprake was geweest van een ordentelijk verkiezingsproces.

Uitslag presidentsverkiezingen Paraguay
(20 april 2008)
Opkomst: 65,5 procent

Kandidaat (partij)	percentage
Fernando Armindo Lugo Méndez (Patriottische Alliantie voor de Verandering - APC)	42,3
Blanca Margarita Ovelar de Duarte (Nationale Republikeinse Associatie/ Colorado Partij - ANR/PC)	31,8
Lino Cesár Oviedo (Nationale Unie van Ethische Burgers - UNACE)	22,8
Pedro Nicolás Maráa Fadul Niella (Beweging van het Geliefde Vaderland - MPQ)	2,5
De overige kandidaten behaalden afzonderlijk minder dan 0,5 procent van de stemmen	

Linkse militant wordt kabinetschef

Miguel López Perito (57) werd op 13 juni door Lugo uitgekozen voor de functie van kabinetschef. Deze linkse militant was een van de leiders geweest van het gewapende verzet tegen de in 1989 verdreven dictator Stroessner. De voor socioloog opgeleide López Perito benadrukte echter dat zijn optreden in die jaren voortkwam uit de strijd voor democratie en zijn streven naar sociale rechtvaardigheid. 'We leven nu in een andere tijd', liet hij weten.
Lugo kondigde verder aan dat Luís Bareiro zijn minister van Nationale Defensie zou worden en de agronoom Dionisio Borda de portefeuille Financiën ging beheren. Beiden hadden dezelfde functie vervuld gedurende de eerste jaren van het bewind van Nicanor Duarte.

Paus geeft Lugo toestemming af te treden als bisschop

De pauselijke nuntius in Paraguay, Orlando Antonini, maakte op 30 juli bekend dat Paus Benedictus XVI er in had toegestemd Lugo af te laten treden als bisschop. Dit was nooit eerder gebeurd en sommigen beweerden dan ook dat Lugo onder kerkelijk recht altijd bisschop zou blijven. De aartsbisschop vertelde zijn gehoor dat het de kerk pijn deed een bisschop te verliezen, mede omdat het de desbetreffende persoon was ontraden zich in de politiek te begeven. Maar de Paus erkende dat de meerderheid van de Paraguayanen hem gekozen had om het land de komende vijf jaar te leiden.

Lugo was in 2004 teruggetreden als bisschop van San Pedro en had in 2006 zelf afstand gedaan van zijn status als bisschop. Dat lokte toen harde kritiek uit bij kerkleiders.

Verbond gesloten tussen APC en UNACE

Enkele dagen voor zijn inauguratie slaagde Fernando Lugo er in afspraken te maken met zijn rivaal Lino Oviedo. Dit betekende dat de nieuwe president met een meerderheid in de Senaat kon gaan regeren: naast

de negen leden van de UNACE kon Lugo rekenen op de steun van de veertien senatoren van de PRLA. Geen enkele senator was afkomstig uit de APC van Lugo.
Met behulp van dezelfde partijen kon ook in de Kamer van Afgevaardigden, waar de ANR-PC de grootste afvaardiging had, een meerderheid worden gevormd.

Uitslag parlementsverkiezingen Paraguay
(20 april 2008)

partij	aantal zetels
Nationale Republikeinse Associatie-Colorado Partij (ANR-PC)	29
Authentieke Radicaal-Liberale Partij (PRLA)	26
Nationale Unie van Ethische Burgers (UNACE)	16
Beweging van het Geliefde Vaderland (MPQ)	3
Patriottische Alliantie voor de Verandering (APC)	2
Volksbeweging Tekojoja (MPT)	1
Democratische Progressieve Partij (PDP)	1
Alliantie Departement Boquéron (ADB)	1
Overig	1

Samenstelling regering Paraguay
(13 november 2008)

President
Fernando Armindo LUGO MÉNDEZ

Vicepresident
Federico FRANCO GÓMEZ

Ministers:
Binnenlandse Zaken
Rafael FILIZZOLA
Buitenlandse Zaken
Alejandro HAMED FRANCO
Communicatie
Augusto DOS SANTOS
Financiën
Dionisio BORDA
Industrie en Handel
Martín HEISECKE
Justitie en Arbeid
Blas LLANO
Kabinetschef
Miguel Ángel LÓPEZ PERITO
Landbouw en Veeteelt
Cándido VERA BEJARANO
Nationale Defensie
Luís BAREIRO SPAINI
Onderwijs en Cultuur
Horacio GALEANO PERRONE
Openbare Werken
Efraín ALEGRE
Volksgezondheid en Sociaal Welzijn
Esperanza MARTÍNEZ
Voorbereiding op Noodsituaties
Camilo SOARES MACHADO

Lugo geïnaugureerd als president

Op 15 augustus legde Fernando Lugo in aanwezigheid van tienduizenden landgenoten de eed af als president van Paraguay. Zonder das en op sandalen verzekerde het nieuwe staatshoofd een einde te zullen maken aan de armoede en corruptie en hij garandeerde dat Paraguay zou breken met 'de kleine groep feodale heren van het verleden'. De aanwezigen waren zich er van bewust dat de Colorados – zoals de aanhangers van de PC werden genoemd – nog controle uitoefenden over de meeste regeringsinstituten. Het transformeren van de Paraguayaanse realiteit 'zou niet gemakkelijk zijn , maar was evenmin onmogelijk' volgens Lugo.

Politiecommandant vervangen

Vier dagen na zijn aantreden nam Fernando Lugo de eerste ingrijpende maatregel: Federico Acuña loste Fidel Isasa af als de nationale politiechef. In een politieacademie in de hoofdstad Asunción zweerde de nieuwe president naast Acuña nog een aantal andere hoge functionarissen in.
Volgens politiewoordvoerder Rubén Rosas zouden nog 52 hoge beambten met vervroegd pensioen gaan.

Lugo ziet samenzwering tegen regering

De socialistische president van Paraguay waarschuwde op 2 september de natie dat er geconspireerd werd tegen zijn regering. Senaatsvoorzitter Enrique González Quintana en de voorzitter van de Electorale Rechtbank, Manuel Morales, stimuleerden het plegen van een coup tegen hem, merkte Lugo op, evenals openbaar aanklager Rubén Candia Amarilla. Zij zouden dan ook in de huidige situatie niet op hun posten gehandhaafd kunnen worden. Verder wees de nieuwe president met de beschuldigende vinger naar zijn voorganger Nicanor Duarte en naar Lino Oviedo. Zij zouden het brein achter het complot zijn.
De minister van Buitenlandse Zaken van Brazilië, Celso Amorim, riep op de aantijgingen van Lugo serieus te nemen.

JUSTITIE

Eigenaren afgebrande supermarkt veroordeeld

Een rechtbank in Asunción veroordeelde op 2 februari 2008 Juan Pio Paiva (64) tot twaalf jaar gevangenisstraf en zijn zoon Daniel (40) tot tien jaar voor doodslag en het in gevaar brengen van mensen. De twee mannen waren eigenaar van de Ycuá Bolaños supermarkt waar in 2004 brand uitbrak. Bezoekers konden toen niet vluchten omdat noodingangen waren geblokkeerd uit angst dat artikelen zouden worden gestolen. Een veiligheidsbeambte die de uitgangen had gesloten, kreeg een straf van vijf jaar.
Bij de grootste brand ooit in Paraguay kwamen honderden mensen om het leven.

GEZONDHEID EN ZORG

Vaccinatie op grote schaal tegen gele koorts

Op 7 maart 2008 maakte de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) van de Verenigde Naties bekend dat bij 22 personen in Paraguay gele koorts waren ontdekt. Voor zes van hen had dit een fatale afloop, terwijl twaalf personen met verdachte verschijnselen nog werden onderzocht. Inmiddels was er in alle achttien departementen een grootscheepse vaccinatiecampagne op gang gekomen, die in de grensgebieden ook werd gevolgd door buurlanden als Argentinië, Bolivia en Brazilië.

Mensen die door de ziekte werden getroffen, kregen hoge koorts, spierpijn en moesten vaak overgeven. De meeste patiënten herstelden van de ziekte, die soms dodelijk kon zijn.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Rapport over vermissingen tijdens dictatuur gepresenteerd

Voor de eerst keer in de geschiedenis van Paraguay werd op 29 augustus 2008 een officieel rapport aan de Senaat gepresenteerd over honderden verdwenen personen tijdens de dictatuur in de periode 1954-1989.

Het in opdracht van de in 2003 opgerichte Waarheids- en Rechtvaardigheidscommissie geschreven document bevatte gedetailleerde informatie over de verdwijning en marteling van driehonderd politici, studenten en vakbondslegers die oppositie voerden tegen het regime van generaal Alfredo Stroessner. Van geen van hen waren ooit stoffelijke resten teruggevonden.

Uruguay

BUITENLANDSE ZAKEN

Venezuela belooft te voorzien in oliebehoefte Paraguay

De Venezolaanse president Hugo Chávez beloofde op 16 augustus 2008 zijn zojuist aangetreden collega Fernando Lugo 'alle olie die Paraguay nodig heeft' om tekorten te voorkomen die konden leiden tot sociale onrust. Beide leiders hadden daartoe een akkoord ondertekend waardoor Paraguay verzekerd was 23.500 vaten olie – of derivaten daarvan per dag. Volgens waarnemers betekende dit een aanzienlijke toename in vergelijking met de leveringen tijdens het bewind van de vorige president, Nicanor Duarte.
Paraguay was inzake de olievoorziening volledig afhankelijk van het buitenland.

Lugo op bezoek in Washington

De nieuwe president van Paraguay, Fernando Lugo, legde op 27 oktober 2008 een bezoek af aan zijn Amerikaanse ambtgenoot George W. Bush. Naar verluidt feliciteerde de president van de Verenigde Staten Lugo met zijn pogingen de corruptie in zijn land de kop in te drukken.
Het staatshoofd van Paraguay maakte van de gelegenheid gebruik eveneens langs te gaan bij de Organisatie van Amerikaanse Staten (OAS).

(Vorige berichten pagina 700/3 - 2007)

URUGUAY

BINNENLAND

Staatshoofd wijzigt regering op belangrijke posities

President Tabaré Vázquez van Uruguay kondigde op 11 februari 2008 aan een aantal ministers uit zijn regering per 1 maart te zullen vervangen. Het betrof in totaal zes bewindslieden, die onder meer de portefeuilles Buitenlandse Zaken, Nationale Defensie en Industrie, Energiezaken en Mijnbouw beheerden. De motivatie van de ingreep was volgens het staatshoofd om gedurende de laatste twee jaar van zijn regering daadkrachtiger te kunnen regeren.
Op de oude socialist Reinaldo Gargano (Buitenlandse Zaken) was veel kritiek gekomen omdat hij afkerig zou zijn van betere betrekkingen met de Verenigde Staten. Gonzalo Fernández, tot dat moment secretaris van de president, moest hem vervangen. De voormalige linkse guerrillero José Mujica (Veeteelt, Landbouw en Visserij) moest het veld ruimen voor Ernesto Agazzi.

Nieuwe minister van Economische Zaken en Financiën

Álvaro García trad op 15 september in Uruguay aan als minister van Economische Zaken en Financiën. Hij verving Danilo Astori, die de functie neerlegde om zich te gaan wijden aan zijn eventuele kandidaatschap voor het presidentschap namens de coalitie van het Breed Front (FA-EP-NM).

Analisten verwachtten geen grote verandering in de koers van het ministerie; de jonge linkse technocratische econoom García zou vooral gaan proberen de inflatie, die in september was opgelopen tot 7,5 procent, te beteugelen.

Samenstelling regering Uruguay
(6 november 2008)

President
Tabaré VÁZQUEZ

Vicepresident
Rodolfo NIN NOVOA

Ministers:
Binnenlandse zaken
Daisy TOURNÉ
Buitenlandse zaken
Gonzalo FERNÁNDEZ
Economische Zaken en Financiën
Álvaro GARCÍA
Huisvesting, Territoriale ordening en Milieu
Carlos COLACCE
Industrie, Energiezaken en Mijnbouw
Daniel MARTÍNEZ
Nationale Defensie
José BAYARDI
Onderwijs en Cultuur
María SIMON
Openbare Gezondheidszorg
María Julia MUÑOZ
Sociale Ontwikkeling
Marina ARISMENDI
Toerisme en Sport
Héctor LESCANO
Transport en Openbare Werken
Víctor ROSSI
Veeteelt, Landbouw en Visserij
Ernesto AGAZZI SARASOLA
Werkgelegenheid en Sociale Zaken
Eduardo BONOMI

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Winst private banken daalt aanzienlijk

Dertien Uruguayaanse private banken sloten 2007 af met een winst van bijna 1,4 miljard Uruguayaanse peso (bijna 45 miljoen euro), aldus een bekendmaking van de centrale bank van het land half januari 2008. In vergelijking met het jaar daarvoor betekende dat een afname van de winst met ruim 21 procent.
In de periode januari tot september was er volgens een analist van het ratingbureau Standard & Poor's (S&P) sprake geweest van een winststijging met 40 procent, maar een slecht vierde kwartaal verminderde de winstcijfers aanzienlijk.

Grote economische groei in eerste kwartaal 2008

In een op 11 juni 2008 verspreid rapport van de centrale bank van Uruguay stond te lezen dat de economie in het eerste kwartaal in vergelijking met dezelfde periode een jaar daarvoor een groei kende van 10,9 procent. Met name de uitbreiding van de mobiele telefonie en de commerciële transportsector hadden een positieve rol gespeeld, alsmede de stijging van ruim 13 procent in de productiesector.

Regering wil transportinfrastructuur verbeteren

De Uruguayaanse krant *El País* berichtte begin oktober dat de regering omgerekend 284 miljoen euro zou gaan besteden aan uitbreiding en onderhoud van de infrastructuur voor het transport. Als bron voor het bericht noemde het dagblad minister van Transport en Openbare Werken Víctor Rossi. Het geld was bestemd voor het verbeteren van de haven van Montevideo en van de spoorwegen en autosnelwegen in het land, met de bedoeling de concurrentiepositie van Uruguay te verbeteren. Ook zag de bewindsman brood in de oprichting van een instituut dat de integratie van de publieke en private sector zou bevorderen.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Vroegere militaire dictator aangeklaagd

De politie arresteerde op 17 december 2007

Uruguay

Gregorio Conrado Álvarez Armelino, die de facto president van Uruguay was in de periode 1981-1985 tijdens de militaire dictatuur. De tweeëntachtigarige voormalige militair werd verantwoordelijk gehouden voor het plegen van misdaden tegen de menselijkheid. In de aanklacht werd onder meer gedetailleerd melding gemaakt van de ontvoering van twintig politieke gevangenen, die naar clandestiene gevangenissen in Argentinië waren vervoerd.
Gregorio Álvarez beweerde onschuldig te zijn en evenmin op de hoogte te zijn geweest van Operatie Condor, de samenzwering in de jaren zeventig van verschillende militaire dictators in Latijns-Amerika om politieke tegenstanders te vervolgen en te vermoorden.

Familie wil Kissinger laten berechten

Ruim een half jaar eerder, namelijk eind maart, had de advocaat van de familie van Bernardo Arnone de regering van Uruguay verzocht een uitleveringsverzoek in te dienen bij de Amerikaanse regering voor oudminister van Buitenlandse Zaken Henry Kissinger. Arnone was eveneens naar Argentinië ontvoerd en spoorloos verdwenen. Kissinger werd verweten een grote rol te hebben gespeeld in Operatie Condor.

Homostellen krijgen meer rechten

In Uruguay werd op 27 december 2007 een wet aangenomen die aan partners van gelijke sekse in sommige opzichten dezelfde rechten gaf als aan heteroseksuele stellen. Homo's kwamen daardoor voortaan in aanmerking voor gedeeld eigenaarschap en erfrecht, mits zij vijf jaar een liefdesrelatie onderhielden. Het wetsontwerp had hevige debatten uitgelokt in het congres, waar het gesteund werd door een meerderheid van de linkse regeringscoalitie.

President gebruikt vetorecht tegen liberalere abortuswet

Hoewel de meerderheid van de volksvertegenwoordigers een liberalere abortuswet steunde, hield president Tabaré Vázquez de wet op Voortplanting en Seksuele Gezondheid met een veto tegen. Het socialistische staatshoofd – van oorsprong medicus – had zijn partijgenoten van het Breed Front (FA-EP-NM) al eerder laten weten alle constitutionele wegen te zullen bewandelen om de nieuwe regeling te blokkeren. Dit omdat hij 'filosofisch en biologisch' tegenstander was van een abortusregeling die vruchtafdrijving in de eerste twaalf weken om economische motieven, of door gezondheids- of familieredenen legaliseerde.
Boze progressieve vrouwen riepen op tot protest tegen Tabaré Vázquez. Het staatshoofd ontving wel steun vanuit rooms-katholieke kring.

Poging besluit staatshoofd ongedaan te maken, mislukt

Linkse voorstanders van de wet probeerden een week later tevergeefs het presidentiële veto te vernietigen. Zij slaagden er niet in een drievijfdemeerderheid van voorstanders in beide kamers van het congres te organiseren.
Een recente opiniepeiling had duidelijk gemaakt dat 57 procent van de Uruguayaanse bevolking de regeling rond abortus wilde veranderen, terwijl 42 procent dit afwees.

BUITENLANDSE ZAKEN

Uruguay wordt lid van ontwikkelingsbank CAF

In december 2007 werd bekend dat Uruguay, evenals Brazilië, toe was getreden tot de Corporación Andina de Fomento (CAF), ook bekend als de Andische Ontwikkelingscorporatie. Dit multilaterale financiële instituut bestond sinds 1966 en financierde zowel projecten in de publieke als private sfeer. In 1991 was Uruguay al aandeelhouder van het instituut geworden.
Door het lidmaatschap hoopte Montevideo gemakkelijker deel te kunnen nemen aan de ontwikkeling van de infrastructuur op het Zuid-Amerikaanse continent, waar bijvoorbeeld het plan bestond Chileense havensteden te verbinden met Braziliaanse kuststeden.

(Vorige berichten pagina 703/1 - 2007)

VENEZUELA

Venezuela

BINNENLAND

Controversieel wetsontwerp ingetrokken

President Hugo Chávez van Venezuela trok op 10 juni 2008 een controversieel wetsontwerp in dat burgers verplichtte informatie te verstrekken aan de overheid. Zij zouden dan bijvoorbeeld zonodig moeten rapporteren over wat hun buren uitvoerden. Deden zij dit niet, dan kon daarvoor volgens het wetsvoorstel gevangenisstraf worden opgelegd.
Chávez gaf toe dat de beoogde wet 'fouten' bevatte. De Nationale Assemblee zou daarom een nieuw wetsontwerp maken zonder de gewraakte passages.

Einde periode met bijzondere volmachten voor president

Op 31 juli 2008 eindigde de periode waarin president Hugo Chávez per decreet en zonder inmenging van het Venezolaanse parlement beleidsmaatregelen kon nemen. Volksvertegenwoordigers sloten echter niet uit dat het staatshoofd dezelfde volmachten opnieuw zou krijgen. De president had gedurende de afgelopen achttien maanden de grip van de staat op de olie-industrie versterkt, de telecommunicatiesector en de elektriciteitsvoorziening genationaliseerd en een federaal politiekorps opgezet. In totaal waren er meer dan dertig nieuwe wetten geïntroduceerd, onder andere inzake belastingen en inlichtingendiensten.

Zwarte lijst kandidaten voor lokale verkiezingen toegestaan

Het hooggerechtshof van Venezuela liet op 5 augustus 2008 weten geen bezwaar te hebben tegen een door de regering opgestelde zwarte lijst van politici die niet mochten deelnemen aan de in november te houden lokale verkiezingen. De uitgesloten kandidaten hadden zich volgens het Chávez-bewind schuldig gemaakt aan corruptie. Tegenstanders van de regering beweerden echter dat de lijst gebruikt werd om opposanten van de president geen kans te geven gekozen te worden. Ook was de lijst volgens hen in strijd met de constitutie van het land. Volgens Algemeen Controleur Clodosbaldo Russian gaf de Venezolaanse wet het staatshoofd evenwel het recht om restricties op te leggen aan van corruptie verdachte kandidaten.

Hoofd staatsoliemaatschappij wordt minister van Financiën

Rafael Isea werd op 15 juni 2008 afgelost als

minister van Financiën door het voormalige hoofd van de staatsmaatschappij Petróleos de Venezuela (PDVSA), Alí Rodríguez Araque. Laatstgenoemde was eerder minister van Energie en van Buitenlandse Zaken in Venezuela geweest. De functie van Isea kwam vrij omdat hij campagne wilde voeren voor het gouverneurschap van de deelstaat Aragua.
De grootste uitdagingen voor de nieuwe bewindspersoon waren volgens analisten de grote inflatie en de afnemende groei van de economie.

Chacín treedt af als minister van Binnenlandse Zaken en Justitie

Minister van Binnenlandse Zaken en Justitie Ramón Rodríguez Chacín diende op 8 september 'om persoonlijke redenen' zijn ontslag in. Hij voegde er aan toe dat hij trouw zou blijven aan de Bolivariaanse revolutie waarvoor hij zich had ingezet. Door analisten werd hij als sleutelfiguur beschouwd in dat proces, mede door zijn goede relatie met de president van Venezuela, Chávez.
Tarek El Aissami, tot dan belast met de veiligheid in de steden, nam de portefeuilles van de vertrekkende bewindsman over.

Oppositie wint in vijf deelstaten, aanhangers Chávez in zeventien

Bij lokale verkiezingen in Venezuela op 23 november 2008 slaagde de oppositie van de regering-Chávez er in vijf deelstaten in de wacht te slepen, alsmede de burgemeesterspost van de hoofdstad Caracas. Ondanks een minder goed resultaat dan bij de vorige lokale verkiezingen meenden onafhankelijke waarnemers dat Chávez de grote winnaar was: in zeventien deelstaten werden aanhangers van hem gekozen, ondanks het feit dat hij al tien jaar aan de macht was.
Bij de verkiezingen stonden gouverneursposten in 22 van de 23 deelstaten op het spel, evenals 300 burgemeestersfuncties. De kandidaten debatteerden vooral over thema's als inflatie, veiligheid en het afvalprobleem.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Bewezen oliereserves met 30 procent toegenomen

Bij een vergadering van Latijns-Amerikaanse ministers van Energie op 8 mei 2008 merkte Rafael Ramírez van Venezuela op dat zijn land op dat moment reserves had voor de productie van 130 miljard vaten ruwe olie. De voorraad was de laatste maand officieel met 30 procent gegroeid, maar de minster vertelde dat er nog meer reserves in de regio van de Orinoco-rivier waren aangetroffen waarvan de kwantiteit nog moest worden vastgesteld.
Dit alles betekende volgens de bewindsman dat Venezuela buiten het Midden-Oosten de grootste olievoorraden ter wereld bezat.

Staat trekt meer economische activiteiten naar zich toe

Chávez nationaliseert per decreet grootste producent van staal

President Hugo Chávez sprak op 12 mei 2008 de personeelsleden van staalgigant Sidor toe tijdens een bezoek aan de fabriek. Hij vertelde dat het bedrijf was genationaliseerd en zou worden getransformeerd tot een socialistische onderneming door de salarissen van 4.500 arbeidskrachten te verhogen en hen betere secundaire arbeidsvoorwaarden te bieden. Verder zou de export van het geproduceerde staal worden verminderd om het meer te gebruiken in Venezuela zelf.
Tot kort daarvoor was de onderneming bezit van het in Luxemburg gevestigde Ternium SA. De Venezolaanse regering meende echter dat het genoemde bedrijf het personeel uitbuitte en ging daarom tot actie over. Ternium zou wel worden gecompenseerd voor de gedwongen overname.

Maatregelen moeten private bedrijfsactiviteiten stimuleren

De regering van Venezuela maakte op 11 juni een pakket maatregelen bekend ter stimulering van het private bedrijfsleven. De belasting op banktransacties zou worden afgeschaft en er zou een fonds van 1 miljard dollar (ca. 645 miljoen euro) worden opgezet om de samenwerking tussen de private en publieke sector te bevorderen bij onder meer de voedselproductie. De stap was opmerkelijk, want de socialistische regering was in het verleden veelvuldig in aanvaring gekomen met het particuliere bedrijfsleven. Chávez liet dan ook weten dat het om 'een experiment' ging dat zou worden beëindigd als ondernemingen eisen zouden gaan stellen.
Door de toenemende staatsinmenging in de economie was het vertrouwen van particuliere ondernemers om in Venezuela te investeren afgenomen.

Schrik door nationalisatie bank

De nationalisatie op 31 juli van de in Spaanse handen zijnde Bank van Venezuela zorgde voor onrust bij klanten en investeerders. Maar volgens de directeur van concurrent Banesco Banco Universal was dat onnodig; naar zijn mening was de banksector niet in gevaar, want het betrof slechts 'een acquisitie' van de Venezolaanse staat. Toch trokken sommige rekeninghouders hun geld terug omdat zij weinig vertrouwen hadden in een goed beheer van de bank door de overheid.
De Bank van Venezuela was de op twee na grootste in het land. President Chavez liet weten dat de regering er 'een socialistische bank' van wilde maken en de winst wilde gebruiken voor de ontwikkeling van het land.

Verhoging van prijzen slecht voor inflatiecijfer

Op 12 augustus werd bekend dat basisvoedselproducten van brood tot vlees tussen de 20 en 50 procent duurder zouden worden en dat prijscontroles op producten als zout en havermout zouden worden afgeschaft. De opzet van de regeringsmaatregel was de tekorten in de supermarkten op te heffen. Analisten vreesden echter voor een stijging van het toch al hoge inflatiecijfer.

Cijfers centrale bank wijzen op gestage economische groei

In de periode april-juni breidden de economische activiteiten van Venezuela zich volgens de centrale bank uit met 7,1 procent, aldus een mededeling op 19 augustus. In vergelijking met dezelfde periode een jaar eerder betekende dat een daling, want de groei bedroeg toen 8,6 procent.
De sectoren bouw en communicatie toonden deze keer de grootste expansie, namelijk met respectievelijk 24,6 procent en 11,7 procent.

Staat krijgt controle over cementindustrie

De Venezolaanse overheid verkreeg rond 18 augustus controle over bijna de gehele ce-

mentindustrie in het land. Daartoe werd onder meer cementonderneming Cemex onder beheer van staatsoliemaatschappij Petróleos de Venezuela (PDVSA) gebracht, nadat besprekingen met het Mexicaanse bedrijf waren gestrand. In de Franse gigant Lefarge's werd een aandeel verkregen van 89 procent en in de Venezolaanse tak van de Zwitserse firma Holcim, dat vestigingen telde in meer dan zeventig landen, verkreeg de staat een meerderheidsbelang van 85 procent. Minister van Industrie en Petroleum Rafael Ramírez verzekerde de werkkrachten in de bedrijven dat hun baan gegarandeerd werd door de Venezolaanse overheid.

Wet voor nationalisatie oliedistributie goedgekeurd

Op 4 september werd door het Venezolaanse parlement een nieuwe wet goedgekeurd die het de staat mogelijk maakte de oliedistributie te gaan beheren. Dochtermaatschappijen van ondernemingen als British Petroleum, Exxon Mobil en Chevron kregen zestig dagen te tijd om met de regering tot overeenstemming te komen. Werd daar niet aan voldaan, dan kon worden overgegaan tot onteigening van de distributiebedrijven, die in het vervolg onder de vleugels van PDVSA zouden komen te opereren.
De bijna in unanimiteit aangenomen wet bepaalde verder dat 67 procent van de tankstations in private handen mocht blijven. Opslagplaatsen en benzinestations van groothandels zouden echter eveneens in handen van de staat komen.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Directeur Human Rights Watch land uitgezet

José Miguel Vivanco, directeur van Human Rights Watch (HRW) voor de Latijns-Amerikaanse regio, werd op 19 september 2008 door de Venezolaanse autoriteiten gedwongen een vliegtuig naar São Paulo (Brazilië) te nemen. Daar gaf hij te kennen dat hij met zijn medewerkers het land was uitgezet 'alsof we criminelen waren'.
Naar de opvatting van de regering-Chávez had HRW zich schuldig gemaakt aan 'inmenging in binnenlandse aangelegenheden' – een conclusie die was getrokken na de publicatie van een rapport waarin werd gesteld dat 'discriminatie op politieke gronden een van de kenmerken is van het presidentschap van Chávez'. Vivanco, die Chileens staatsburger was, zag in zijn uitwijzing de bevestiging dat het Venezolaanse regime kritiek niet tolereerde. Chávez noemde hem dezelfde dag 'één van die figuren die de wereld rondreist om het vuile werk te doen dat het Amerikaanse imperium hem opdraagt'.

Voormalige minister enige uren onder arrest

Oud-minister van Defensie van Venezuela generaal Raúl Baduel werd op 3 oktober 2008 door agenten van een inlichtingendienst aangehouden, voor een militaire rechtbank gebracht en enige uren later weer vrijgelaten. Toen hem door journalisten om commentaar werd gevraagd, liet hij weten niets te mogen zeggen over zijn arrestatie. Wel vertelde hij het land niet te mogen verlaten en zich elke vijftien dagen te moeten melden. Volgens een van de militaire aanklagers, Ernesto José Cedeño, was er een onderzoek naar Baduel gestart in verband met de verdwijning van 14 miljoen dollar (ruim 10 miljoen euro) op het ministerie van Defensie, toen Baduel daar de leiding had. Deze was na zijn aftreden criticus geworden van het Chávez-regime.

BUITENLANDSE ZAKEN

Computerbestanden duiden op relatie Venezuela en FARC

Colombia liet op 9 mei 2008 persbureau *Associated Press* documenten zien waaruit zou blijken dat de Venezolaanse president Chávez geprobeerd had de guerrillero's van de Revolutionair Gewapende Krachten van Colombia (FARC) van wapens te voorzien. Daarnaast zou Caracas financiële hulp hebben geboden en kwam naar voren dat er niet alleen tussen beide al jarenlang werd samengewerkt, maar sprake was van een gezamenlijke strategie. De informatie was afkomstig van computerbestanden die waren buitgemaakt bij de Colombiaanse aanval op een kamp van de linkse rebellen in Ecuador, begin maart. Daarbij was FARC-commandant Raúl Reyes gedood.

Hoewel Interpol enige dagen later de digitale documenten authentiek noemde, weigerde Chávez de beweringen te bevestigen. Hij noemde de papieren vervalsingen en suggereerde betrokkenheid van de Amerikanen om hem in een kwaad daglicht te stellen.

Herstel van relaties tussen Venezuela en Colombia

Na maanden van onenigheid tekenden Chávez en zijn Colombiaanse collega Álvaro Uribe op 11 juli bij een ontmoeting op het schiereiland Paraguaná (Venezuela) de vrede. 'We beginnen aan een nieuw tijdperk', hield Chávez zijn gehoor voor, en Uribe toonde zijn erkentelijkheid door de Venezolaanse president een boek over Simón Bolivar te schenken.
Waarnemers wezen er op dat beide staatshoofden in politiek opzicht profiteerden van normalisering van de betrekkingen. Venezuela en Colombia waren grote handelspartners en Chávez hoopte zijn positie voor de in november te houden lokale verkiezingen te versterken. Een goede verstandhouding met het buurland versterkte tevens de positie in eigen land van Uribe.

Nieuwe spanningen met de VS

Regering Venezuela zet nieuwe inlichtingendiensten op

Minister van Binnenlandse Zaken en Justitie Ramón Rodríguez Chacín kondigde op 28 mei 2008 de vervanging aan van het Directoraat van de Inlichtingen- en Preventiediensten (DISIP) en van de Militaire Inlichtingen Divisie (DIM). In het kader van een nieuwe wet op de inlichtingendiensten zouden de oude instituten gaandeweg worden vervangen door een algemene inlichtingendienst en een algemene contra-inlichtingendienst, alsmede militaire componenten van dezelfde strekking. Onduidelijk bleef vooralsnog waarin de nieuwe diensten zouden verschillen van de oude.
De verandering was volgens de Venezolaanse regering nodig omdat de regering van de Verenigde Staten naar haar mening bezig was met ondermijnende activiteiten.

Caracas wijst Amerikaanse ambassadeur uit

Op 11 september sommeerde de Venezolaanse regering de Amerikaanse ambassadeur in Caracas, Patrick Duddy, het land binnen 72 uur te verlaten. Tevens werd de in Washington gestationeerde Venezolaanse ambassadeur teruggeroepen naar Venezu-

ela. Volgens Chávez had de diplomaat zich schuldig gemaakt aan spionage en het complotteren tegen zijn regering. De maatregel kon tevens gezien worden als solidariteitsactie met Bolivia, waar de regering van Evo Morales de Amerikaanse ambassadeur eveneens had uitgewezen op beschuldiging dat deze het verzet tegen de regering aanwakkerde.
De Venezolaanse president liet weten dat een nieuwe Amerikaanse ambassadeur niet welkom was totdat 'er een Amerikaanse regering is die de rechten van het Latijns-Amerikaanse volk respecteert'.

Russische president Medvedev bezoekt Venezuela

Twee maanden na het laatste bezoek van Chávez aan Rusland, legde zijn Russische collega Dimitri Medvedev op 26 november 2008 een tegenbezoek af aan Venezuela. Het was het eerste bezoek ooit van een Russisch staatshoofd aan Venezuela, en voor Chávez het bewijs dat de Amerikaanse invloed in Latijns-Amerika tanende was. Hij prees Rusland voor het creëren van een 'multipolaire' wereld en meende dat het land internationaal de juiste rol speelde.
Naast het samen opzetten van projecten in de olie-industrie werd onder meer besloten gezamenlijk nucleaire energie te gaan opwekken voor vreedzame doeleinden.

(Vorige berichten pagina 210/1- 2008)

VERENIGDE STATEN

GEVOLGEN TERREURAANSLAGEN

Levenslang voor propagandist van al-Qaida

Ali Hamza al-Bahlul werd op 4 november 2008 tot levenslange gevangenisstraf veroordeeld door een militaire jury in Guantánamo Bay, het Amerikaanse kamp voor terreurverdachten in Cuba.
De Jemeniet was in december 2001 gearresteerd omdat hij propagandavideo's had gemaakt voor het internatonale terreurnetwerk al-Qaida. Zo zou hij in 2000 de aanslag op het Amerikaanse marineschip USS Cole in Jemen hebben gefilmd. Naar eigen zeggen had hij zich vrijwillig aangemeld om op 11 september 2001 te helpen met de vliegtuigkapingen en de aanslagen op New York en Washington DC, maar Osama bin Laden, de vermoedelijke leider van al-Qaida, zou dit hebben geweigerd omdat hij hem wilde hebben als hoofd van zijn propagandadienst.
Al-Bahlul zou schuld hebben bekend en geen berouw hebben getoond, omdat de Verenigde Staten in zijn ogen tegen de islam waren en bestreden moesten worden.

Chauffeur van Bin Laden naar Jemen

Al-Bahlul was de tweede verdachte die werd berecht door een militair tribunaal in Guantánamo Bay.
De eerste was Salim Hamdan, de vroegere chauffeur van Osama bin Laden, die in augustus 2008 tot 5,5 jaar cel was veroordeeld. Hamdan werd op 25 november vanuit Guantánamo Bay overgebracht naar Jemen, waar hij vandaan kwam. Als de autoriteiten van dat land de vijf jaar dat hij zonder vorm van proces had vastgezeten als voorrest beschouwden, zou hij in januari vrijkomen.

Ex-minister Rumsfeld gaf toestemming uitschakeling militante moslims

In het voorjaar van 2004 gaf de toenmalige Amerikaanse minister van Defensie Donald Rumsfeld met medeweten van president Bush toestemming aan het leger om overal ter wereld militante moslims uit te schakelen. Dat meldde de *New York Times* op 10 november 2008. Het dagblad baseerde zich op verklaringen van topfunctionarissen, die allemaal anoniem wensten te blijven.
Rumsfeld en Bush vonden het wenselijk om het leger dit mandaat te verlenen omdat het op dat moment alleen actief tegen het terrorisme streed in Irak en Afghanistan, terwijl het internationale terroristische netwerk al-Qaida vanuit vijftien tot twintig landen zou opereren. Van de geheime verordening zou zeker tien keer gebruik zijn gemaakt, onder andere in Pakistan, Somalië en Syrië. De meeste aanvallen zouden zijn uitgevoerd door commando's. Voor elke operatie was overigens toestemming nodig van de minister van Defensie en in sommige gevallen ook van de president.

Dat de Central Intelligence Agency (CIA) vlak na de terreuraanslagen op 11 september 2001 toestemming had gekregen om overal op aarde terreurverdachten te arresteren, te ondervragen of te doden, was al langer bekend. Na 2004 voerde de inlichtingendienst ook wel samen met het leger antiterroristische operaties uit.

BINNENLAND

Democraat Obama wint presidentsverkiezingen

De bevolking van de Verenigde Staten koos de Democraat Barack Hussein Obama (47) op 4 november 2008 als vierenveertigste president van de Verenigde Staten. Senator Joe Biden (66) zou zijn vicepresident worden. Obama versloeg de Republikein John Sidney McCain (72) en diens 'running mate', de gouverneur van Alaska Sarah Palin (44).
Het was voor het eerst sinds 1952 dat er geen zittende president of vicepresident kandidaat was.

Maatschappelijk werker versus militair

Obama studeerde politicologie aan de Colombia University (CU) in New York City en rechten aan de Harvard University (HU). Hij werkte in Chicago als maatschappelijk hulpverlener in arme buurten, advocaat en universitair docent rechten. In 1997 werd hij senator in de staat Illinois. Sinds 2005 was hij lid van de landelijke Senaat in Washington DC.
McCain, afkomstig uit Arizona, studeerde aan de Marineacademie, vocht in Vietnam en werd daar krijgsgevangen gemaakt. Hij was van 1983 tot 1987 lid van het Huis van Afgevaardigden en sindsdien senator. Het was de tweede keer dat hij een gooi naar het presidentschap deed.

Historisch hoge opkomst

De verkiezingsdag verliep rustig. Problemen met stemmachines, zoals bij vorige verkiezingen, waren er nauwelijks. En anders dan bij de verkiezingen in 2000, toen de Republikeinse presidentskandidaat George W. Bush en de Democraat Al Gore vrijwel hetzelfde aantal stemmen kregen, hadden herverkiezingen of hertellingen in kiesdistricten waar wel problemen waren geen verschil uit kunnen maken, want Obama won met overgrote meerderheid.
De opkomst was met 64,1 procent de hoogste in meer dan honderd jaar tijd en dat was te merken, want voor de stembureaus stonden lange rijen wachtenden. Mogelijk gingen er zoveel mensen stemmen omdat het land grote problemen kende en menigeen

vond dat er dringend wat moest veranderen in het Witte Huis. Zij dachten daarom dat deze verkiezingen er meer toe deden dan de voorgaande.

Bush is minst geliefde president ooit

Een van bronnen van de onvrede was de vertrekkende president, George W. Bush. Terwijl de Republikein vlak na de terreuraanslagen op 11 september 2001 nog het vertrouwen genoot van 92 procent van de bevolking – een historisch record – was hij in september 2008 met een steun van 19 procent de minst populaire president ooit. Dit laatste lag vooral aan het feit dat hij het land achter liet met een historisch hoge staatsschuld, het grootste begrotingstekort ooit, een economie die door de kredietcrisis in hoog tempo verzwakte en een snel oplopende werkloosheid. Ook de oorlog in Irak, die de regering-Bush in 2003 was begonnen op grond van informatie die later onjuist bleek te zijn, zat veel Amerikanen dwars.
Niet voor niets was het centrale thema van Obama's verkiezingscampagne 'change'. Dat het in zijn ogen mogelijk was om werkelijk iets te veranderen gaf hij aan met de leus 'Yes, we can!', die op campagnebijeenkomsten veelvuldig werd geroepen.

Negatief imago van Bush dupeert McCain

McCain had last van het negatieve imago van Bush, omdat kiezers vreesden dat hij het neoconservatieve beleid van zijn partijgenoot zou voortzetten. Daar stond tegenover dat Republikeinen die Bush nog wel steunden ook niet onmiddellijk geneigd waren om op McCain te stemmen, omdat hij bekend stond als een relatief vrijzinnig politicus. Hij had Sarah Palin als vicepresidentskandidaat gekozen omdat zij met haar behoudende denkbeelden die groep mogelijk wel kon bereiken. Maar omdat zij niet erg kundig over kwam en volgens analisten niet geschikt was voor zo'n belangrijke politieke functie, lukte dit maar ten dele.

Jongeren kiezen massaal voor Obama

De opkomst was ook zo hoog omdat Obama veel mensen had weten te mobiliseren die voorheen nooit gingen stemmen. Van alle mensen die voor het eerst naar de stembus gingen, koos 69 procent voor hem. Zijn campagne was erg actief in de woonwijken en op internet. Zelfs in computerspelletjes waren oproepen te zien om op Obama te stemmen. Op de dag van de verkiezingen kregen de 2,6 miljoen mensen die zich op de populaire website facebook.com hadden geregistreerd als 'vriend van Obama' twee elektronische berichtjes waarin ze werden aangespoord om toch vooral te gaan stemmen en hun omgeving te motiveren dat ook te doen. Met dergelijke moderne methoden wist hij veel jongeren te bereiken. Van de kiezers in de leeftijdscategorie 18 tot 29 jaar stemde twee derde op de Democraat. Het was nooit eerder voorgekomen dat jongeren zich zo massaal achter één kandidaat schaarden.

Latino's scharen zich achter Obama

Van alle zwarte Amerikanen koos 95 procent voor Obama. Er gingen ook meer zwarten stemmen dan voorheen: zij maakten 13 procent van het electoraat uit, tegenover 11 procent bij de congresverkiezingen in 2006. Van de Aziaten stemde 62 procent op Obama en van de latino's twee derde. In het verleden had een substantieel aantal van de latino's Republikeins gestemd, maar omdat die partij zich steeds duidelijker uitsprak tegen illegale immigratie, vooral over de grens met Mexico, waren velen overgestapt. Mede hierdoor kon Obama winnen in 'swing states' (staten die dan weer Republikeins en dan weer Democratisch stemden) als Florida, Nevada en New Mexico, waar latino's een belangrijk deel van het electoraat uitmaakten.
Obama won ook in de 'swing state' Ohio, waar hij in de voorrondes had verloren van de Democratische presidentskandidaat Hillary Clinton en waar McCain agressief campagne had gevoerd in de veronderstelling dat men daar geen progressieve zwarte president wenste. Ook won hij in North Carolina, een staat die sinds 1976 uitsluitend Republikeins had gestemd, en in Virginia en Indiana, waar sinds 1964 geen enkele Democraat had gewonnen.

Overwinning voor Afro-Amerikanen

Hoewel Obama een zwarte Keniaanse vader en een blanke Amerikaanse moeder had, werd hij gezien als de eerste zwarte president van de VS. Nadat hij de Democraat had gefeliciteerd met zijn overwinning zei McCain vanuit Phoenix, Arizona: 'Dit zijn historische verkiezingen en ik ben me bewust van de betekenis die zij hebben voor Afro-Amerikanen en van de bijzondere trots die zij vanavond moeten voelen'.
In het hele land waren Afro-Amerikanen inderdaad zeer enthousiast over Obama's overwinning. 'Ik dacht niet dat ik dit ooit mee zou maken', was een veelgehoorde uitlating. Vooral voor ouderen, die waren opgegroeid toen rassenscheiding nog wettig was (tot 1964), was de verkiezing van een zwarte president een droom die uitkwam.
Nadat duidelijk was dat hij had gewonnen, sprak Obama zo'n tweehonderdduizend mensen toe in Grant Park, Chicago. Onder de belangstellenden waren de burgerrechtenactivist Jesse Jackson, die in 1984 de eerste zwarte presidentskandidaat was, en de populaire zwarte tv-presentatrice Oprah Winfrey. Zij waren allebei duidelijk ontroerd. Voormalig minister van Buitenlandse Zaken Colin Powell vertelde op nieuwszender *CNN* dat ook hij zijn tranen niet had kunnen inhouden. Zij allen zagen de verkiezing van Obama als het resultaat van een lange, moeizame strijd tegen racisme.

'President voor alle Amerikanen'

In zijn overwinningstoespraak verwees Obama kort naar de tijd van de slavernij, waaraan in 1865 een einde was gekomen, en de strijd die was geleverd voor de gelijke rechten voor alle rassen. Hij benadrukte echter vooral dat hij de maatschappelijke en politieke tegenstellingen in het land wilde overbruggen. Tegen de Amerikanen die niet op hem hadden gestemd zei hij: 'Jullie hebben misschien niet voor mij gekozen, maar ik hoor jullie stemmen, ik heb jullie hulp nodig en ik zal ook jullie president zijn.' Daarna noemde hij zijn belangrijkste politieke doelen: een krachtige aanpak van de economische crisis, ziektekostenverzekeringen voor alle Amerikanen, belastingverlagingen voor de middenklasse en de geleidelijke terugtrekking van de troepen uit Irak.

Democraten winnen ook de congresverkiezingen

Er werd op 4 november 2008 ook gestemd voor alle 435 zetels van het Huis van Afgevaardigden en 35 van de 100 senaatszetels. In het Huis wonnen de Democraten 257 zetels en in de senaat kwamen zij uit op 57 zetels. Het was voor het eerst sinds 1995, onder president Bill Clinton, dat de Democra-

Verenigde Staten

Uitslagen presidentsverkiezingen Verenigde Staten (4 november 2008)

kandidaat	partij	aantal stemmen	percentage	aantal kiesmannen
Barack Obama	Democraten	69.456.884	52,92	365
John McCain	Republikeinen	59.934.813	45,67	173
Ralph Nader	onafhankelijk	736.804	0,56	0
Bob Barr	Vrijheidsgezinden	524.524	0,40	0
Chuck Baldwin	Constitutie Partij	196.461	0,15	0
Cynthia McKinney	Groenen	161.195	0,12	0
18 anderen		226.908	0,17	0

Uitslagen verkiezingen Amerikaanse Huis van Afgevaardigden (4 november 2008)

partij	aantal zetels	winst/verlies
Democraten	257	+21
Republikeinen	178	-21

Samenstelling Amerikaanse senaat (na verkiezingen 4 november 2008)

partij	aantal zetels	winst/verlies
Democraten	57	+8
Republikeinen	41	-8
onafhankelijken	2	0

ten in beide Kamers van het congres een absolute meerderheid haalden.
Onder de staten die in de regel Republikeins stemden maar in 2008 kozen voor Democratische senatoren waren Colorado, New Mexico, North Carolina en Virginia. Het was voor de Democraten een kleine tegenvaller dat ze in de s
enaat geen 'supermeerderheid' van 60 zetels haalden, ook niet als in aanmerking werd genomen dat twee partijloze senatoren – Joe Lieberman uit Connecticut en Bernie Sanders uit Vermont – in de regel met hen meestemden. Indien dit wel was gelukt, hadden ze de Republikeinen kunnen weerhouden van het gebruik van procedurele obstructiewapens, zoals 'filibustering' (het houden van extreem lange redevoeringen om te voorkomen dat over een onderwerp gestemd zou worden).

Staten houden referenda

Elf staten hielden tevens gouverneursverkiezingen. Daarnaast werden in 36 staten referenda over 153 onderwerpen gehouden.
De bevolking van Colorado en South Dakota stemde tegen het aan banden leggen van het recht op abortus. In de staat Washington stemde men in met een voorstel om terminaal zieke patiënten toe te staan om onder toezicht van een arts euthanasie uit te voeren. Nebraska sprak zich uit voor een verbod op positieve discriminatie op grond van huidskleur of geslacht.
In Michigan keurde de bevolking de legalisering van medicinaal gebruik van marihuana goed. Massachusetts en North Dakota stemden tegen een verlaging van de inkomstenbelasting die de twee staten hieven, mogelijk omdat men de maatregel onverantwoord vond aangezien de economie er slecht voor stond. In Californië sprak 52 procent van de bevolking zich uit tegen de openstelling van het burgerlijk huwelijk voor mensen van gelijk geslacht. Het lokale hooggerechtshof had een verbod op het homohuwelijk in mei juist illegaal verklaard. Florida en Arizona stemden met respectievelijk 62 en 56 procent ook voor een verbod op het homohuwelijk.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

China is grootste schuldeiser van Amerikaanse staat

Sinds september 2008 was China de grootste buitenlandse schuldeiser van de Amerikaanse staat. Het Amerikaanse ministerie van Financiën maakte dat in november van dat jaar bekend. Het Aziatische land bezat in september voor 585 miljard dollar (ca. 411,2 miljard euro) Amerikaanse staatsobligaties, 43 procent meer dan een jaar eerder. Japan, traditioneel de grootste schuldeiser, bezat voor 573,2 miljard dollar staatsobligaties. Op de derde plaats stond Groot-Brittannië met 338,4 miljard.

Meer geld voor bestrijding van financiële crisis

De Amerikaanse minister van Financiën Henry Paulson zei op 12 november 2008 dat het Troubled Asset Relief Program (TARP) niet langer primair gebruikt zou worden om 'giftige' beleggingen op te kopen van financiële instellingen. Het noodfonds, dat sinds oktober bestond en dat 700 miljard dollar bevatte, zou in het vervolg ook dienen om commerciële banken die geen geld hadden gestoken in risicovolle hypotheekproducten aan contanten te helpen. Want door de kredietcrisis hadden de banken het vertrouwen in elkaars kredietwaardigheid verloren – dikwijls ten onrechte – en daarom leenden ze onderling amper geld uit. Hierdoor kregen ze bijna allemaal te kampen met liquiditeitsproblemen, wat niet alleen nadelig was voor de financiële sector zelf, maar ook voor bedrijven en particulieren die geld wilden lenen.

Hulp voor Citigroup

Citigroup, een van de grootste bankbedrijven ter wereld, kreeg op 24 november een kapitaalinjectie van 20 miljard dollar (ca. 15,7 miljard euro). Deze werd betaald uit het TARP. Ook zou de Amerikaanse regering zich voor maximaal 306 miljard dollar garant stellen voor risicovolle leningen die het bankbedrijf had uitstaan. In ruil daarvoor kreeg de staat preferente aandelen en mocht Citigroup drie jaar lang geen dividenden uitkeren zonder toestemming van de overheid.
De regering greep in omdat het bedrijf vier kwartalen achtereen verlies had geleden en het ontslag van 75.000 werknemers wereldwijd had aangekondigd. Ten gevolge van dit slechte nieuws had het aandeel tussen 14 en 21 november 60 procent van zijn waarde verloren. De marktwaarde van het bedrijf was daardoor teruggelopen tot 20,5 miljard dollar. In 2006 was dat nog 270 miljard. Onmiddellijk na de kapitaalinjectie steeg de waarde van het aandeel met 58 procent.
Het primaire doel van de reddingsactie was het herstel van het vertrouwen van de consument. Want als die de bank de rug toekeerde en een faillissement volgde, zou dat desastreuze gevolgen hebben voor de economie van de Verenigde Staten en de rest van de wereld. Citigroup was in meer dan honderd landen actief en beheerde 200 miljoen bankrekeningen.

Meer geld om kredietverstrekking aan te wakkeren

Paulson kondigde op 25 november 2008 aan dat de Fed, het stelsel van centrale banken, 800 miljard dollar extra zou uittrekken om risicovolle hypotheekproducten op te kopen.
De 700 miljard van het TARP was op dat moment al voor de helft uitgegeven. Desondanks was de kredietverstrekking onvoldoende op gang gekomen, waardoor de huizenmarkt bleef inzakken en de economie verder stagneerde.
Barack Obama, die in januari als president zou aantreden, kondigde aan dat hij zeker 500 miljard dollar in de economie wilde pompen, omdat steeds meer bedrijven buiten de financiële sector in de problemen raakten en bij de staat aanklopten voor hulp. Vooral met de auto-industrie ging het slecht.

(Vorige berichten pagina 655/3 e.v. - 2008)

BAHREIN

BINNENLAND

Sjiitische oppositie slaags met ordetroepen

Tijdens een door de sjiitische oppositie georganiseerde demonstratie kwam op 17 december 2007 een tweeëntwintigjarige betoger om het leven. De sjiieten, die de meerderheid vormden in het door soennieten geleide Bahrein, gingen de straat op om compensatie te eisen voor wat zij beschouwden als mensenrechtenschendingen in de periode 1980-1990.
Na de dood van de demonstrant kwam het in sjiitische dorpen een week lang tot heftige ongeregeldheden, waarbij gewonden vielen. De politie zette traangas in en schoot rubberkogels af. Er zouden 39 arrestaties zijn verricht. Volgens een regeringswoordvoerder gebeurde dat wegens wapendiefstal, brandstichting en geweldpleging, maar volgens de oppositie was er sprake van willekeurige aanhoudingen.
Pas op 24 december keerde de rust weer.

Opnieuw tienduizenden de straat op

Ongeveer een half jaar later vond opnieuw een grote betoging plaats. Op 19 juni 2008 demonstreerden tienduizenden sjiieten, aangevoerd door hun geestelijk leiders, op vreedzame wijze in sjiitische wijken ten westen van de hoofdstad Manama. Aanleiding waren de opmerkingen van een soennitisch parlementslid kort daarvoor. Deze betitelde uitspraken van een sjiitische leider als 'onverantwoord', 'onredelijk' en 'onwetend'. De betreffende geestelijke, Issa Qassem, had op 13 juni kritiek geleverd op het proces tegen vijftien personen die bij de rellen van december waren gearresteerd. Hij hekelde het harde optreden van de veiligheidstroepen en stelde dat de verdachten waren gemarteld, een beschuldiging die de Bahreinse autoriteiten ontkenden.

Een rechtbank in Manama veroordeelde op 13 juli elf van de vijftien verdachten tot celstraffen van één tot zeven jaar. De overige vier werden vrijgesproken wegens gebrek aan bewijs.

Bahreinse koning verstevigt controle op het leger

De Bahreinse koning Hamad bin Isa al-Khalifa heeft zijn zoon, kroonprins sjeik Salman bin Hamad al-Khalifa, benoemd tot plaatsvervangend opperbevelhebber van het leger, zo werd begin juli 2008 bekend. Het besluit werd gezien als een poging van de koninklijke familie om haar greep op de strijdkrachten te verstevigen. De koning zelf was de hoogste bevelhebber van het leger.
Tevens verving de koning minister van Defensie sjeik Khalifa bin Ahmad al-Khalifa. Zijn taken werden voorlopig overgenomen door de minister van Staat voor Defensieaangelegenheden, Muhammad bin Abdallah al-Khalifa.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Centrale bank behoudt vertrouwen in financiële soliditeit

Half oktober 2008 werd geschat dat de aandelen op de beurzen in de Golfstaten sinds het begin van de crisis op de financiële markten rond de 200 miljard dollar (ca. 150 miljard euro) van hun waarde waren verloren. Ook Bahrein, als regionaal financieel centrum en thuisbasis van meer dan honderd banken, ontkomt niet aan de crisis. Desondanks verzekerde de gouverneur van de centrale bank, Rashid bin Muhammad al-Maraj, op 17 oktober dat het banksysteem sterk genoeg was om de effecten van de crisis op te vangen en dat er geen tekort aan liquiditeit dreigde. De olieverkopen werden beschouwd als de belangrijkste bescherming daarvan.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Wetgeving tegen mensenhandel van kracht

De Bahreinse koning Hamad bin Isa al-Khalifa kondigde op 9 januari 2008 een wet aan die gevangenisstraffen en boetes stelde op mensenhandel. Daartoe zou een nationaal comité worden opgezet dat tot taak had om, behalve de bestrijding van de handel, ook de slachtoffers bij te staan.

Wellicht niet toevallig vond de afkondiging van de wet plaats drie dagen voordat de Amerikaanse president George W. Bush het land zou bezoeken, als onderdeel van een rondreis door het Midden-Oosten. De Verenigde Staten hadden bondgenoot Bahrein – evenals de omliggende Golfstaten Koeweit, Oman en Qatar – herhaaldelijk ervan beschuldigd geen afdoende actie tegen mensenhandel te ondernemen.

BUITENLANDSE ZAKEN

Nucleaire samenwerking met de Verenigde Staten

De Verenigde Staten en Bahrein sloten op 24 maart 2008 een overeenkomst voor samenwerking op het gebied van nucleaire energie. De ondertekening vond plaats in Washington DC door de ministers van Buitenlandse Zaken van beide landen, Condoleezza Rice en sjeik Khalid bin Ahmad al-Khalifa. De samenwerking hing samen met het besluit dat de leden van de Gulf Cooperation Council (GCC) – naast Bahrein bestaande uit Koeweit, Oman, Qatar, Saoedi-Arabië en de Verenigde Arabische Emiraten – in december 2006 hadden genomen om een gezamenlijk programma van nucleaire technologie voor vreedzame doeleinden te ontwikkelen. Dit gebeurde mede tegen de achtergrond van de bezorgdheid over de nucleaire aspiraties van Iran.

Sjeik Khalid ondertekende tevens, als zevenenzestigste land, het Global Initiative to Combat Nuclear Terrorism (GICNT), dat in juni 2006 door Rusland en de Verenigde Sta-

ten was gelanceerd. Het initiatief was bedoeld om de controle op nucleaire faciliteiten en materialen te verscherpen en om te voorkomen dat terroristische groeperingen er toegang toe zouden krijgen.

Bahrein tekent veiligheidsovereenkomst met NAVO

Jaap de Hoop Scheffer, secretaris-generaal van de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO), en de Bahreinse minister van Buitenlandse Zaken sjeik Khalid bin Ahmad al-Khalifa ondertekenden op 24 april 2008 een overeenkomst over uitwisseling van veiligheidsinformatie, zoals op het gebied van nucleaire faciliteiten.

Het akkoord paste in het in 2004 gelanceerde en ook door Bahrein onderschreven Samenwerkingsinitiatief van Istanbul (ICI), gericht op veiligheid in het Midden-Oosten en de omringende landen, in het bijzonder de Golfregio. Daarbij ging het om de strijd tegen terrorisme, veiligheid aan de grenzen, deelname aan NAVO-oefeningen en de bestrijding van massavernietigingswapens.

Joodse vrouw benoemd tot Bahreins ambassadeur in de VS

Bij koninklijk decreet werd op 3 juli 2008 de benoeming een feit van de joodse Huda Nunu tot ambassadeur in de Verenigde Staten. Zij was sinds 2006 lid van de Shoera, het door de koning benoemde adviserende Hogerhuis van het Bahreinse parlement. Een overheidswoordvoerder verklaarde tegenover persbureau *Agence France Presse* (AFP) dat de benoeming geen propaganda was, maar een weerspiegeling van 'een klimaat van tolerantie tegenover minderheden in Bahrein'.

Het was de eerste keer dat een Arabisch land iemand van joodse afkomst een ambassadeurspost toewees.
Er woonden slechts enkele tientallen joden in het kleine Bahrein, dat ruim een half miljoen inwoners telde. Het aantal joden in het land nam sterk af na de stichting van de staat Israël in 1948. De benoeming van een vrouw tot ambassadeur van Bahrein was géén precedent: ook Frankrijk had eerder een vrouwelijke ambassadeur uit dat land, en in China was dat sinds enkele maanden ook het geval.

(Vorige berichten pagina 31/3 - 2008)

JEMEN

BINNENLAND

Nieuwe gevechten met sjiitische rebellen

Regeringstroepen en sjiitische rebellen raakten begin januari 2008 in het noorden van Jemen opnieuw met elkaar slaags, daarmee een eerder gesloten wapenstilstand doorbrekend. Volgens mededelingen van beide partijen op 10 januari waren daarbij meer dan dertig mensen omgekomen. Rebellen voerden aanvallen uit op regeringstroepen, die op hun beurt dorpen beschoten in de noordwestelijke provincie Saada, een bolwerk van de rebellen aan de grens met Saoedi-Arabië. Daarbij werden artillerie, helikopters en tanks ingezet. In mei laaiden de gevechten in Saada weer op, ook nu met dodelijke slachtoffers.
De strijd duurde al sinds juni 2004, waarbij duizenden de dood hadden gevonden. De rebellen waren Zaidis, die in het voornamelijk soennitische Jemen een sjiitische minderheid vormden, maar in de meerderheid waren in het uiterste noorden van het land. Ze stonden onder leiding van Abdel-Malek al-Hawthi, broer van de in september 2004 gedode oorspronkelijke leider van de groep, Hussein Badr Eddin al-Hawthi. De rebellen beschuldigden de Jemenitische leiders van corruptie en van heulen met de Verenigde Staten, die voor hun strijd tegen terrorisme de steun hadden verkregen van president Ali Abdullah Saleh. In juni 2007 was door bemiddeling van Qatar een staakt-het-vuren tot stand gekomen. Daarbij werd afgesproken dat de regering gevangen rebellen zou vrijlaten, compensatie zou worden gegeven aan de slachtoffers en verwoeste dorpen weer opgebouwd zouden worden. In ruil daarvoor zouden de rebellen hun wapens inleveren.

Veroordelingen tot de doodstraf en detentie

Een Jemenitische rechtbank sprak op 9 juni 2008 de doodstraf uit tegen een vijfentwintigjarige Zaidi-rebel en veroordeelde twaalf andere opstandelingen tot gevangenisstraffen uiteenlopend van een tot tien jaar. Zij waren aangeklaagd voor de vorming van een gewapende groepering en het doden van twee veiligheidsofficieren.
Een van de twaalf veroordeelden was de journalist Abdel Karim al-Khiwani, redacteur van het Zaidische weekblad *Al-Shura*, die zes jaar had gekregen. Diens veroordeling had internationaal veel kritiek opgeroepen, onder meer van de Verenigde Staten en van mensenrechtenorganisatie Amnesty International (AI). Op 25 september maakte minister van Justitie Ghazi Shaif al-Aghbari echter zijn vrijlating bekend. Officieel heette het dat diens straf was 'opgeschort'.

Vier doden tijdens protestdemonstratie in Aden

Tijdens gevechten op 13 januari 2008 tussen veiligheidstroepen en demonstranten in een noordelijke wijk van de havenstad Aden in Zuid-Jemen werden tenminste drie betogers en een politieagent gedood, en raakten rond de vijftien mensen gewond. Honderden demonstranten zouden zijn gearresteerd. Volgens de demonstranten verliep de betoging vreedzaam en waren het de autoriteiten die met geweld reageerden. Die stelden echter dat de schoten die waren gelost het werk waren van 'infiltranten'.
De concrete eis van de betogers was meer staatshulp voor de ruim zestigduizend personen die hun werk bij de overheid en het leger hadden moeten beëindigen. Op de achtergrond speelde ook de nasleep van de hereniging van Noord- en Zuid-Jemen in 1990. Regelmatig klonk in het verleden de roep vanuit het zuidelijk deel van het land voor hernieuwde afsplitsing en ook tijdens deze demonstratie stelden sommigen deze eis. Zuid-Jemenitische inwoners beklaagden zich over discriminatie en waren vanwege de dalende levensstandaard in augustus 2007 met duizenden de straat opgegaan om het aftreden van de regering te eisen.
Ook begin april 2008 ontstonden gevechten, dit keer niet alleen in Aden maar in vier zuidelijke provincies. Er vonden opnieuw arrestaties plaats en vier mensen kwamen om.

Twee Belgische vrouwen gedood door aanslag

Een groep toeristen werd in op 18 januari 2008 in een afgelegen gebied in de zuidoostelijke provincie Hadramut onder vuur genomen door militanten. Daarbij kwamen twee Belgische vrouwen en de Jemenitische bestuurder van hun auto om het leven, ter-

wijl vier anderen gewond raakten. Tien verdachten werden kort daarna opgepakt. Van regeringswege werd de aanval toegeschreven aan al-Qaida.
In juli 2007 waren ook al toeristen slachtoffer van een aanslag geworden. Een zelfmoordenaar doodde toen acht Spanjaarden en twee Jemenieten. Ook voor deze daad hield de overheid al-Qaida verantwoordelijk.

Aanval op Amerikaanse ambassade kost negentien mensenlevens

Op 17 september 2008 reden zes gewapende mannen in twee met explosieven beladen auto's in op de Amerikaanse ambassade in de Jemenitische hoofdstad Sanaa. Daarbij kwamen zeventien personen om het leven, onder wie de zes daders en een achttienjarige Amerikaanse vrouw. Zeker dertien personen raakten gewond. Onder Amerikaanse diplomaten en het ambassadepersoneel vielen geen slachtoffers. Met de bekendmaking op 21 september door het ministerie van Binnenlandse Zaken dat twee van de gewonden in het ziekenhuis waren overleden, kwam het totale dodental op negentien. De politie arresteerde 25 verdachten. Vermoed werd dat de aanslag het werk was van strijders van al-Qaida.
President Ali Abdullah Saleh, bondgenoot van de Verenigde Staten, sprak op 18 september een felle veroordeling uit van de aanslag. Hij kwalificeerde de actie als het werk van daders met een 'gebrekkige opvoeding', die geen plannen boden 'om het land te dienen', maar voor 'dood en vernietiging'. Hij deed een oproep aan de bevolking – in het bijzonder leraren, geestelijken en intellectuelen – om extremisme te verwerpen en de 'nobele waarden' van de islam te verspreiden.
Nog slechts enkele weken voor de aanslag had het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken het advies ingetrokken aan personeelsleden van de ambassade wier aanwezigheid niet strikt noodzakelijk was en aan hun familieleden om het land te verlaten. Dat advies was gegeven nadat op 18 maart ook al een poging was gedaan de ambassade aan te vallen. De mortieraanval op het gebouw mislukte, maar trof in plaats daarvan de vlak daarbij gelegen middelbare meisjesschool. Een Jemenitische bewaker werd gedood en behalve vijf soldaten raakten ook zeventien meisjes gewond, van wie vier ernstig.

180 doden bij overstromingen

Het aantal mensen dat in Jemen is omgekomen door overstromingen als gevolg van zware regenval is opgelopen tot rond de 180. Dat meldde het Hoge Commissariaat voor de Vluchtelingen van de Verenigde Naties (UNHCR) op 28 oktober 2008. Zwaar getroffen waren vooral de zuidoostelijke provincies Mahara en Hadramut, waarvan de laatste tot rampgebied werd verklaard. Zo'n tienduizend mensen waren gedwongen hun huizen te verlaten.
Zowel nationaal als internationaal was intussen hulp op gang gekomen. President Ali Abdullah Saleh stelde op 26 oktober omgerekend 80 miljoen euro beschikbaar. Behalve van de UNHCR, die onder meer matrassen en dekens leverde, kwam de steun ook van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO). Deze zond medicijnen voor de behandeling van malaria en diarree.

Slachtoffers mensensmokkel sterven verdrinkingsdood

Woordvoerder Ron Redmond van het Hoge Commissariaat voor de Vluchtelingen van de Verenigde Naties (UNHCR) verklaarde op 4 november 2008 dat recentelijk tenminste twaalf verdronken opvarenden van een schip met vluchtelingen waren aangespoeld op de Jemenitische kust. Zij maakten deel uit van een groep van 115 mensen, die op 31 oktober vanuit het noorden van Somalië waren vertrokken en bij de oversteek van de Golf van Aden overboord waren gezet. In totaal zou dit lot zo'n veertig mensen, merendeels afkomstig uit Ethiopië, hebben getroffen omdat zij niet in staat waren het door de smokkelaars geëiste extra geld – bovenop de 100 dollar die zij voor vertrek hadden moeten betalen – te voldoen. De overige 75 opvarenden wisten te overleven en werden opgevangen in het UNHCR-centrum in de Jemenitische plaats Ahwar. Volgens de VN-organisatie hadden in de eerste tien maanden van het jaar ruim 38.000 mensen de oversteek gemaakt van Somalië naar Jemen. Over heel 2007 waren dat er nog 29.500. Meer dan zeshonderd mensen hadden in 2008 hun vlucht al moeten bekopen met de dood, of werden vermist.

Schermutselingen met politie tijdens protestactie oppositie

Jemenitische ordetroepen openden op 27 november 2008 het vuur op duizenden demonstranten die in de hoofdstad Sanaa opriepen tot een boycot van de voor april 2009 geplande parlementsverkiezingen. Er vielen 23 gewonden, van wie drie zeer ernstig. Ook werden enkele tientallen arrestaties verricht. De betogers meenden dat de verkiezingen niet eerlijk zouden verlopen, met name omdat een negenkoppige verkiezingscommissie die toezicht zou houden op het electorale proces geheel bestond uit leden die verwant waren aan het Algemeen Volkscongres (MSA) van president Ali Abdullah Saleh. Bovendien waren zij allemaal door het staatshoofd benoemd.
De betoging was georganiseerd door de Jemenitische Socialistische Partij (YSP), die tot aan de hereniging van Noord- en Zuid-Jemen in 1990 het zuidelijk deel van het land leidde. Volgens de oppositie waren de vorige parlementsverkiezingen (in 2003) verre van eerlijk verlopen.

JUSTITIE

Rechtbank verlaagt straf van veroordeelde terrorismeleider

Het hof van beroep halveerde op 8 november 2008 het eerder uitgesproken vonnis van tien jaar tegen een van de topfiguren van al-Qaida in Jemen, Jaber al-Banna. Hij was in 2007 bij verstek veroordeeld voor de voorbereiding van een zelfmoordaanslag op Jemenitische olie-installaties in september het jaar daarvoor. Deze poging kon destijds door de politie worden verijdeld. De reden voor de strafverlaging naar vijf jaar was dat Banna zich in december 2007 na onderhandelingen aan de autoriteiten had overgegeven.
Banna, die zowel de Jemenitische als de Amerikaanse nationaliteit had, stond in de Verenigde Staten op de lijst van meest gezochte terrorismeverdachten.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Jemenitische rechter beschermt uitgehuwelijkt kind

Een rechtbank in de Jemenitische hoofdstad Sanaa besloot op 15 april 2008 om het gedwongen huwelijk van een achtjarig meisje met een dertigjarige man te ontbinden. Tevens werd de vader van het kind uit de ouderlijke macht gezet, omdat deze haar had gedwongen met de man te trouwen. In

de twee maanden dat haar huwelijk had geduurd, was zij herhaaldelijk geslagen en tot seksueel contact gedwongen. Volgens haar advocaat was dit het lot dat duizenden minderjarige meisjes in Jemen trof.
Er was opvallend veel aandacht voor de zaak in de Jemenitische media, want het was zeer opmerkelijk dat het meisje zelf de stap had gezet naar het inschakelen van de rechter. Het was tekenend voor een groeiend verzet tegen de praktijk van uithuwelijking op zeer jonge leeftijd. Zo voerden in 2007 lokale organisaties een campagne om de minimumleeftijd om te mogen trouwen te verhogen van vijftien naar achttien jaar. In de praktijk trouwde de helft van de meisjes vóór hun achttiende; vaak waren zij jonger dan vijftien jaar. Het leidde onder de kinderen regelmatig tot seksueel misbruik en ook tot grote gezondheidsproblemen. Een deel van de jonge meisjes stierf tijdens de bevalling van het eerste kind.

BUITENLANDSE ZAKEN

Jemenieten vormen grootste groep in Guantánamo Bay

De Amerikaanse gevangenis voor verdachten van terrorisme, het op Cuba gelegen Guantánamo Bay, ging op 11 januari 2008 het zevende jaar van haar bestaan in. In het detentiekamp, opgezet na de aanslagen van 11 september 2001 in de Verenigde Staten, zat ook een aanzienlijk aantal Jemenieten gevangenen. Het kamp was zeer omstreden vanwege vermeende martelpraktijken en rechteloosheid van de gevangenen. Hun aantal nam in de loop der jaren wel sterk af doordat een groot deel weer werd vrijgelaten en aan het land van herkomst uitgeleverd. Het aantal personen dat er was ondergebracht lag met 680 het hoogste in 2003, maar intussen waren het er nog 275.
Oorspronkelijk waren Afghanen en Saoediërs het sterkst vertegenwoordigd, maar nu vormden de Jemenieten de grootste groep, met 99 gevangenen. Een honderdste verdachte uit Jemen was de enige die de laatste zes maanden Guantánamo Bay had mogen verlaten. Wel waren eerder al eens dertien Jemenieten vrijgelaten.
Repatriëring van gevangenen naar Jemen werd bemoeilijkt omdat de Amerikanen van het land garanties eisten dat geen van hen gewelddadige acties tegen de Verenigde Staten of hun bondgenoten zou ondernemen. Anderzijds meenden sommige commentatoren dat er ook aan Jemenitische kant weinig enthousiasme bestond om de gevangenen op te nemen. Het zou een veiligheidsrisico inhouden en de gevangenissen waar zij indien nodig konden worden opgesloten waren overvol. Bovendien trachtte het regime, hoezeer ook Amerikaansgezind, een bondgenootschap aan te gaan met fundamentalistische islampartijen om binnenlandse spanningen te dempen.

(Vorige berichten pagina 35/2 - 2008)

KOEWEIT

BINNENLAND

Voormalige leider van Koeweit sjeik Saad overleden

Sjeik Saad al-Abdulla al-Sabah, kortstondig leider van Koeweit, stierf op 13 mei 2008 na een langdurige ziekte op achtenzeventigjarige leeftijd. Er werd een drie dagen durende rouwperiode afgekondigd en alle scholen en openbare gebouwen werden gesloten. Hetzelfde gold voor banken, de aandelenbeurs en de meeste private instellingen. Ook werden de campagnes voor de op 17 mei te houden parlementsverkiezingen opgeschort. Duizenden Koeweiti's woonden op 14 mei de staatsbegrafenis bij.
Sjeik Saad kwam, na de dood van zijn voorganger sjeik Jabir al-Ahmad al-Sabah, in januari 2006 op de troon maar werd al na negen dagen door het parlement uit zijn functie ontheven vanwege zijn slechte gezondheid. Om dezelfde reden had hij in 2003 al het premierschap neergelegd, een functie die hij gedurende 25 jaar had bekleed.

Parlementsverkiezingen leveren geen grote verandering op

Stamleden eisen recht op eigen voorverkiezingen

Voorafgaand aan de verkiezingen in Koeweit op 17 mei 2008 voor de uit vijftig zetels bestaande Nationale Assemblee, hielden stamleden – de meeste inwoners van het land stamden af van Bedoeïenen – voorverkiezingen. Dit soort voorverkiezingen waren echter sinds 1998 verboden. Volgens de autoriteiten stimuleerden deze loyaliteit jegens de stammen, meer dan jegens de centrale overheid. De voorverkiezingen zouden bovendien veel kandidaten kansloos maken in hun district als zij niet konden rekenen op steun van de lokale stam.
De regering ging over tot arrestaties van stamleden die het verbod overtraden. Dat leidde ertoe dat op 3 mei duizenden mensen betoogden voor een overheidsgebouw in de hoofdstad Koeweit-Stad. Daarbij werd met stenen gegooid, aldus een verklaring van het ministerie van Binnenlandse Zaken een dag later. De demonstranten protesteerden niet alleen tegen het onmogelijk maken van de voorverkiezingen, maar eisten ook de vrijlating van gearresteerde leden van de (soennitische) Mutair-stam.

Soennieten en onafhankelijken stabiliseren machtspositie

De parlementsverkiezingen leverden een overwinning op voor de (soennitische) Islamitische Coalitie, die 21 zetels behaalde, een winst van 4 in vergelijking met de verkiezingen van 2006. De Coalitie voor Volksactie, die de sjiitische minderheid in het land vertegenwoordigde, bleef met 9 zetels gelijk. De hervormingsgezinde liberalen kregen een zetel minder dan in 2006 en waren nu met 7 mensen vertegenwoordigd.
Er waren 27 vrouwelijke kandidaten, maar geen van hen werd verkozen. Vrouwen waren pas sinds 2005 stemgerechtigd en in het Koeweitse kabinet werden dat jaar twee vrouwen opgenomen, van wie er één in 2007 weer moest aftreden.

Uitslagen parlementsverkiezingen Koeweit
(17 mei 2008)
Opkomst: 80 procent

partij	2006	2008	winst/ verlies
Islamitische Coalitie (soennitisch)	17	21	+4
Coalitie voor Volksactie (sjiitisch)	9	9	-
Liberalen en bondgenoten	8	7	–1
Onafhankelijke proregerings-kandidaten en stamleden	16	13	–3
totaal aantal zetels:	50	50	-

Nieuw kabinet gevormd

Na de verkiezingen stelde premier Nasir al-Muhammad al-Ahmad al-Sabah een nieuw kabinet samen, dat op 28 mei de goedkeuring kreeg van de emir, Sabah al-Ahmad al-

Jabir al-Sabah. Beiden behoorden tot de koninklijke familie al-Sabah – de premier was een neef van het staatshoofd – en datzelfde gold voor degenen die de vier belangrijke ministeries van Binnenlandse Zaken, Buitenlandse Zaken, Defensie en Informatie beheerden. Er werden zeven nieuwe ministers benoemd.
In het nieuwe kabinet waren nu weer twee vrouwen opgenomen. Naast Nuriya al-Sebih, die haar post Onderwijs en Hoger Onderwijs behield, werd de liberale hoogleraar Mudhi al-Hamud benoemd tot minister van Staat voor Huisvesting en Bestuurlijke Ontwikkeling. Voorts namen twee vertegenwoordigers van de sjiitische minderheid zitting in de regering. Een van hen was een nieuwkomer, Fadhil Safar Ali Safar, die minister werd van Openbare Werken en minister van Staat voor Gemeentelijke Zaken. Dat was opmerkelijk omdat hij nog in maart voor korte tijd gevangen was gezet vanwege een vermeend lidmaatschap van de Koeweitse vleugel van de Libanese Hezbollah-beweging. Uiteindelijk werd hij niet in staat van beschuldiging gesteld.

Protest tegen 'onislamitische' kleding

Negen mannelijke parlementariërs boycotten op 1 juni tijdens de inauguratie van regerings- en parlementsleden de eedaflegging door de twee vrouwelijke bewindslieden. Zij hadden zich niet getooid met een hoofddoek of zich anderszins gekleed op een manier die naar de mening van de parlementariërs volgens de islam vereist was. Deze regel werd overigens in de Koeweitse maatschappij niet dwingend opgelegd.
In 2005 was wel in de kieswet vastgelegd dat vrouwelijke politici zich moesten houden aan islamitische codes. Om deze reden droeg het parlement een zevenkoppig comité op te onderzoeken in hoeverre de twee vrouwen deze regels hadden overtreden. Het comité besloot op 19 oktober dat dat inderdaad het geval was. Indien het voltallige parlement deze conclusie zou overnemen, was ontslag van de ministers mogelijk, zij het alleen wanneer de premier daarmee akkoord ging.

Kabinet treedt na half jaar weer af

Op 25 november besloot de regering, binnen een half jaar na haar aantreden, af te treden na een confrontatie eerder die dag met het Koeweitse parlement. De ministers verlieten de vergaderzaal omdat zij meenden niet langer constructief te kunnen samenwerken met de volksvertegenwoordiging. Emir Sabah al-Ahmad al-Jabir al-Sabah vroeg het kabinet daarop voorlopig aan te blijven om de lopende zaken te behartigen. Het staatshoofd kon vervolgens een nieuw kabinet vormen of het parlement ontbinden en nieuwe verkiezingen uitschrijven.
Het conflict volgde op de beschuldiging van drie islamitische parlementariërs dat premier Nasir al-Muhammad al-Ahmad al-Sabah niet capabel genoeg was om het land te besturen en dat onder diens bewind corruptie en verkwisting van publieke fondsen sterk waren toegenomen. Daarnaast speelde een rol dat de premier een prominente Iraanse sjiitische geestelijke ondanks een wettelijk verbod had toegestaan het land binnen te komen.

Samenstelling regering Koeweit
(21 augustus 2008)

Emir
SABAH al-Ahmad al-Jabir al-Sabah

Premier
NASIR al-MUHAMMAD al-Ahmad al-Sabah

Eerste vicepremier en minister van Defensie
JABIR MUBARAK al-Hamad al-Sabah
Vicepremier en minister van Buitenlandse Zaken
MUHAMMAD al-Sabah al-Salim al-Sabah
Vicepremier en minister van Staat voor Kabinetszaken
Faysal al-HAJJI

Ministers:
Binnenlandse Zaken
JABIR al-KHALID al-Jabir al-Sabah
Communicatie
Abd al-Rahman al-GHUNAYM
Elektriciteit, Water en Olie
Muhammad al-ULAYM
Financiën
Mustafa al-Jassim al-SHIMMALI
Gezondheidszorg
Ali Muhammad al-BARRAK
Handel en Industrie en minister van Staat voor de Nationale Assemblee
Ahmad Abdallah al-BAQR
Informatie
SABAH al-KHALID al-Hamad al-Sabah
Justitie, Religieuze Giften en Islamitische Zaken
Husayn al-HURAYTI
Onderwijs en Hoger Onderwijs
Nuriya al-SEBIH
Openbare Werken en minister van Staat voor Gemeentelijke Zaken
Fadhil Safar Ali SAFAR
Sociale Zaken en Arbeid
Badr al-DUWAYLAH

Ministers van Staat (voorzover nog niet genoemd):
Amiri Diwan Zaken
NASIR SABAH al-Ahmad al-Sabah
Huisvesting en Bestuurlijke Ontwikkeling
Mudhi al-HAMUD
Gouverneur Centrale Bank
SALIM Abd al-Aziz al-Sabah

Vanaf het aantreden van de premier in februari 2006 waren vier verschillende kabinetten gevormd en waren op twee momenten belangrijke wijzigingen aangebracht in de regeringssamenstelling. Tot tweemaal toe – in mei 2006 en maart 2008 – was het parlement ontbonden, maar de emir liet op 26 november 2008 weten dat deze keer niet te zullen doen.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Minimumloon voor Aziatische gastarbeiders

Faysal al-Hajji, vicepremier van Koeweit, kondigde op 4 augustus 2008 de invoering aan van een minimumloon voor de voornamelijk Aziatische gastarbeiders, die werkzaam waren in laagbetaalde beroepen zoals schoonmaker. Private ondernemingen die hen voor de overheid contracteerden, werden verplicht tenminste 40 Koeweitse dinar (ca. 97 euro) per maand uit te betalen. Dat was ongeveer een verdubbeling in vergelijking met wat zij op dat moment verdienden. Ongeveer twee derde van de Koeweitse bevolking bestond uit gastarbeiders.

Er was geregeld sprake van acties van buitenlandse werknemers tegen de hoogte van hun salaris en voor verbetering van hun leefomstandigheden. Protesten waren vooral afkomstig van arbeidskrachten uit Bangladesh die in de voorafgaande maanden sit-ins organiseerden, waarbij het in juli tot gewelddadigheden kwam. Kort voor de toezegging van de vicepremier werden zo'n duizend gastarbeiders afkomstig uit Bangladesh het land uitgezet. Weliswaar aanvaardde de overheid de legitimiteit van hun eisen, maar tegelijkertijd maakte ze duidelijk geen ordeverstoringen te accepteren. De regering van Bangladesh protesteerde bij de Koeweitse autoriteiten tegen de uitzetting, temeer daar een deel van de werknemers melding maakte van martelingen na hun arrestatie.

Koeweit

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Koeweit en andere Golfstaten getroffen door financiële crisis

De eerste duidelijke tekenen dat de zes Golfstaten gevolgen begonnen te ondervinden van de financiële crisis in de wereld, deden zich voor in Saoedi-Arabië en de Verenigde Arabische Emiraten. Beide landen zagen zich gedwongen garant te staan voor deposito's op hun banken. De belangrijkste indexen in Koeweit noteerden in de loop van oktober 2008 grote verliezen. Daarnaast zakten in de drie andere Golfstaten – Bahrein, Oman en Qatar – de aandelenkoersen weg.

De centrale bank van Koeweit besloot op 26 oktober de handel in aandelen van de Gulf Bank te stoppen. Dat gebeurde vanwege de grote valutaverliezen van deze op één na grootste bank van het land, gevolg van de forse waardedaling van de euro ten opzichte van de dollar.
Directeur Ibrahim Dabdoub van de Nationale Bank van Koeweit SAK, de grootste bank van het land, schatte de omvang van de verliezen van de Gulf Bank op zo'n 200 miljoen Koeweitse dinar (ca. 584 miljoen euro).

In Koeweit trokken de koersen weer wat bij nadat de Nationale Bank wetgeving had aangekondigd om de deposito's op alle Koeweitse banken te garanderen. Het voorstel passeerde op 29 oktober het parlement.

Afnemende inflatie verwacht

De gouverneur van de centrale bank van Koeweit, Salim Abd al-Aziz al-Sabah, deed eerder in de maand oktober de voorspelling dat de inflatie in de laatste maanden van het jaar zou dalen. Zijn verwachting was gebaseerd op de daling van de prijzen van veel grondstoffen als gevolg van de financiële crisis.

De inflatie bereikte in april het hoge niveau van 11,4 procent en daalde daarna slechts licht, naar 11,1 procent in de maand juli. In de eerste zeven maanden van het jaar bedroeg de gemiddelde inflatie 10,7 procent en dat was bijna een verdubbeling in vergelijking met de 5,5 procent over heel 2007. De prijsstijgingen deden zich vooral voor bij tabak, dranken, voedsel, transport en wonen.

Rechtbank verordonneert hervatting beurshandel

De administratieve rechtbank in Koeweit beval op 16 november 2008 de hervatting van de aandelenhandel op de Koeweitse Effectenbeurs (KSE), nadat de regering beroep had aangetekend tegen een beslissing van diezelfde rechtbank drie dagen eerder om de handel te staken tot 17 november. Het eerdere besluit was een reactie op de grote verliezen die kleine investeerders hadden geleden op de beurs, maar volgens minister van Handel en Industrie Ahmad Abdallah al-Baqr pakte de maatregel schadelijk uit voor de economie van het land.
De aandelenkoersen op de KSE waren, sinds de op 24 juni bereikte hoogste waarde ooit, met rond de 45 procent gedaald. Vooral de laatste twee maanden was dat het geval, omdat investeerders terughoudend waren geworden vanwege de impact van de financiële wereldcrisis.

(Vorige berichten pagina 217/3- 2008)

OMAN

Oman

BUITENLANDSE ZAKEN

Voorzichtige toenadering tussen Israël en Oman

De minister van Buitenlandse Zaken van Israël, Tzipi Livni, voerde op 14 april 2008 besprekingen met haar ambtgenoot uit Oman, Yusuf bin Alawi bin Abdallah. De redelijk positieve verstandhouding tussen beide landen leidde er al in 1996 toe dat Oman als eerste Arabische Golfstaat een handelskantoor in Tel Aviv, Israël, opende, gevolgd door de vestiging van een Israëlisch handelskantoor in de Omaanse hoofdstad Muscat. Na vijf maanden trok Oman zijn vertegenwoordiger echter terug en stelde diens terugkeer afhankelijk van reële vooruitgang die moest worden geboekt in vredesbesprekingen inzake het conflict in het Midden-Oosten. Toen in 2000 de Palestijnse opstand (intifada) uitbrak, sloot Oman de wederzijdse kantoren in oktober van dat jaar.
Tijdens de gesprekken in 2008 bleek dat Oman voorlopig niet over zou gaan tot herziening van het besluit. Volgens Bin Alawi was dat niet mogelijk zolang geen overeenstemming was bereikt over de vestiging van een Palestijnse staat.
De ontmoeting vond plaats op de tweede dag van een bezoek van Livni aan de Qatarese hoofdstad Doha. Daar had zij tevens een ontmoeting met de emir van Qatar, sjeik Hamad bin Khalifa al-Thani, en met de premier van het land, sjeik Hamad bin Jassem al-Thani. Evenals haar gesprekken met Oman was ook het bezoek van de Israëlische minister aan Qatar uitzonderlijk vanwege de altijd gespannen verhouding tussen Israël en andere landen in het Midden-Oosten.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Omaanse centrale bank ondersteunt financiële sector

De centrale bank van Oman besloot 2 november 2008 om, in navolging van andere Golfstaten, een niet nader aangeduid bedrag in de financiële sector van het land te pompen. De maatregel was bedoeld om de banken in staat te stellen hun door de financiële wereldcrisis ontstane tekorten aan harde valuta bestrijden. Dat konden zij doen via leningen in dollars voor een periode van één tot drie maanden.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Oman krijgt zijn eerste mensenrechtencommissie

Sultan Qaboos bin Said, het staatshoofd van Oman, vaardigde op 16 november 2008 een koninklijk decreet uit tot oprichting van de eerste mensenrechtencommissie in het land. De vijf andere Golfstaten kenden een dergelijke commissie al.

Internationale mensenrechtenorganisaties hadden Oman bekritiseerd vanwege de repressie van niet-regeringsgezinde uitlatingen en de strikte mediacontrole. Volgens een uit 2007 stammend rapport van Amnesty International (AI) was de situatie echter wel enigszins verbeterd, met name vanwege de wat grotere openheid in de politieke besluitvorming en de toegenomen participatie van vrouwen. Een belangrijk kritiekpunt bleef de behandeling van migranten, die volgens mensenrechtenorganisatie Human Rights Watch (HRW) werden onderworpen aan discriminatie en geweld.

(Vorige berichten pagina 220/2 - 2008)

QATAR

BINNENLAND

Emir van Qatar brengt wijzigingen aan in kabinet

Sjeik Hamad bin Khalifa al-Thani, de emir van Qatar, bracht op 1 juli 2008 een aantal wijzigingen aan in de regering van het land. Het aantal ministers steeg van veertien naar twintig en er werden zeven nieuwe ministeries gecreëerd. De tot dan toe enige vrouw in het kabinet, minister van Onderwijs en Hoger Onderwijs sjeikha bint Ahmad al-Mahmud, kreeg gezelschap van een tweede vrouw. Dat was sjeikha Ghalia bint Mohammed bin Hamad al-Thani, die de post Gezondheidszorg ging beheren.

Qatar stelde op 8 juli 2008 Wabran al-Yami na twaalf jaar gevangenschap in vrijheid. Hij was betrokken geweest bij een couppoging in februari 1996, die tot doel had de ruim een half jaar eerder via een geweldloze staatsgreep aan de macht gekomen emir ten val te brengen. Dat was Hamad bin Khalifa al-Thani, die nog steeds de leider van Qatar was en nu zelf de vrijlating verordonneerde.
Oorspronkelijk was Yami, evenals achttien anderen, ter dood veroordeeld. Hij was de enige Saoediër in het gezelschap. Zijn vrijlating volgde op een oproep van de minister van Binnenlandse Zaken van Saoedi-Arabië, prins Nayef bin Abdul-Aziz, aan Qatar tot verlening van een pardon. De verstandhouding tussen de twee buurlanden was de laatste tijd aan de beterende hand.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Grootschalige investeringen ondanks financiële crisis voortgezet

Sjeik Hamad bin Jassem bin Jabr al-Thani, premier van Qatar, stelde op 26 oktober 2008 dat er geen veranderingen zouden komen in het grootschalige investeringsprogramma van het land. Daarmee reageerde hij op berichten dat ook Qatar schade begon te ondervinden van de internationale financiële crisis. Sjeik Hamad deed zijn uitspraken tijdens een persconferentie die hij hield met zijn Griekse ambtgenoot Kostas Karamanlis, die een bezoek bracht aan Qatar.

Samenstelling regering Qatar (1 juli 2008)

Emir (staatshoofd)
Sjeik HAMAD bin Khalifa al-Thani

Premier en minister van Buitenlandse Zaken
Sjeik HAMAD bin Jassem bin Jabr al-Thani
Vicepremier en minister van Energie en Industrie
Abdullah bin Hamad al-ATTIYAH

Ministers:
Arbeid
Sultan bin Hassan al-Dhabit al-DOSSARY
Binnenlandse Zaken
Sjeik ABDULLAH bin Khaled al-Thani
Cultuur
Hamad bin Abdel Aziz al-KAWARI
Financiën en Economie
Yussef Hussein KAMAL
Gemeentelijke Zaken en Stedelijke Planning
Sjeik ABDULRAHMAN bin Khalifa bin Abdul Aziz al-Thani
Gezondheidszorg
Sjeikha GHALIA bint Mohammed bin Hamad al-Thani
Handel
Sjeik FAHD bin Jassem bin Mohammed al-Thani
Justitie
Hassan bin Abdullah al-GHANEM
Milieu
Abdullah bin Mubarak bin Aboud al-MAADHADI
Onderwijs en Hoger Onderwijs
Sjeikha bint Ahmad al-MAHMUD
Religieuze Giften en Islamitische Zaken
Ahmad bin Abdullah al-MERRI
Sociale Zaken
Nasser bin Abdullah al-HAMIDI

Ministers van Staat:
Buitenlandse Zaken
AHMAD bin Abdullah al-Mahmud
Energie en Industriële Zaken
Mohammed Saleh al-SADA
Internationale Samenwerking
Khaled bin Mohammed al-ATTIYAH
Interne Zaken
Sjeik ABDULLAH bin Nasser bin Khalifa al-Thani
Kabinetszaken
Sjeik NASSER bin Mohammed bin Abdul Aziz al-Thani
Zonder portefeuille
Mohammed bin Khaled al-THANI

Volgens de Qatarese premier ging het goed met de ondernemingen in zijn land, ondanks het feit dat de aandelenkoersen die dag kelderden in verband met de vrees voor een wereldwijde economische recessie. Qatar had investeringen van rond de 140 miljard dollar (ca. 110 miljard euro) lopen in de energiesector en in infrastructurele projecten.

(Vorige berichten pagina 221/2 - 2008)

VERENIGDE ARABISCHE EMIRATEN

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Emiraat Dubai bouwt omvangrijke en kostbare 'stad'

Onroerendgoedmaatschappij Meraas Development uit het emiraat Dubai maakte op 6 oktober 2008 bekend een omvangrijke multifunctionele 'stad' met de naam Jumeirah Gardens te gaan bouwen. De kosten van dit twaalf jaar durende project bedroegen naar schatting 95 miljard dollar (ca. 69 miljard euro). De stad zou zich uitstrekken vanaf een punt ten noorden van de sjeik Zayed weg, die Dubai verbond met het emiraat Abu Dhabi, tot 150 kilometer zuidwaarts. Jumeirah Gardens zou gaan bestaan uit faciliteiten voor bedrijven, bewoners en recreanten, die via een transportnetwerk met elkaar verbonden werden. Het kostbare project kon de indruk wekken dat Dubai gespaard was gebleven voor de gevolgen van de financiële crisis. Maar dat was niet het geval. De Dubai Financial Market General Index viel op dezelfde dag dat het bouwproject bekend werd met 7,6 procent terug tot het laagste niveau in ruim anderhalf jaar.

Emiraten komen bankwezen tegemoet

Het ministerie van Financiën stelde op 21 oktober 2008 een bedrag beschikbaar van 120 miljard dirhams (ruim 24 miljard euro) om de banken in de Verenigde Arabische Emiraten te helpen bij het opvangen van de gevolgen van de financiële wereldcrisis. Op 6 november werd een eerste deel daarvan, ten bedrage van 25 miljard dirhams, in het banksysteem gepompt. De regering had zich daarnaast garant gesteld voor bankdeposito's. Vooralsnog leken de maatregelen het vertrouwen op de aandelenbeurzen niet te herstellen. Op 24 november sloot de index op de Dubai Financial Market (DFM) op 1.814,90 punten, het laagste niveau in ruim vier jaar.

ONDERWIJS

Honderden miljoenen voor onderwijs in arme landen

Dubai Cares, een liefdadigheidsinstelling in

Verenigde Arabische Emiraten

de Verenigde Arabische Emiraten, kondigde op 16 april 2008 aan een onderwijsproject op te zullen zetten in twaalf arme landen en voor twee groepen vluchtelingen. Het betrof Bangladesh, Bosnië, eilandengroep de Comoren, Djibouti, Jemen, de Maldiven, Mauritanië, Niger, Pakistan, de bezette Palestijnse gebieden, Soedan en Tsjaad. Tevens was het project bedoeld voor Palestijnse vluchtelingen in Jordanië en Libanon. Dubai Cares, dat zich richtte op basisonderwijs in ontwikkelingslanden, trok voor het project een totaalbedrag uit van 1 miljard dollar (ca. 627 miljoen euro). Als eerste zouden onderwijsvoorzieningen voor kinderen in Soedan worden opgezet. Het project werd uitgevoerd in samenwerking met kinderrechtenorganisatie Save the Children (SC).

GEZONDHEID EN ZORG

Leider Dubai stelt geld beschikbaar voor oogzorg

Sjeik Muhammad bin Rashid al-Maktum, leider van het emiraat Dubai, lanceerde op 3 september 2008 een initiatief voor het verlenen van preventieve oogzorg aan een miljoen mensen om dreigende blindheid te voorkomen. De sjeik, tevens premier, vicepresident en minister van Defensie van de Verenigde Arabische Emiraten waarvan Dubai een van de samenstellende emiraten was, kon dit doen omdat hij beschikte over een enorm vermogen met een geschatte waarde van 18 miljard dollar (ca. 12,4 miljard euro). Hij wilde met het initiatief bijdragen aan de inspanningen op het gebied van oogzorg van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) en het Internationaal Agentschap ter Preventie van Blindheid (IAPB). De hulp zou zich richten op Afghanistan, Bangladesh, Egypte, Ethiopië, Irak, Jordanië, Kenia, Mali, Pakistan, de Palestijnse gebieden en Sri Lanka.
De zorg was bedoeld om drie belangrijke oogaandoeningen te voorkomen, waar wereldwijd vele miljoenen mensen aan leden en die vaak tot blindheid leidden. De belangrijkste oorzaak van blindheid was staar, waar achttien miljoen mensen aan leden en die 48 procent van het totaal aantal blinde mensen verklaarde. Daarnaast waren er 4,9 miljoen mensen zonder gezichtsvermogen als gevolg van ondoorzichtig hoornvlies. Tenslotte was meer dan 5 procent van alle kinderen wereldwijd getroffen door strabisme (scheelzien).

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Medewerkers gevangenis veroordeeld wegens mishandeling

Media in de Verenigde Arabische Emiraten berichtten op 30 juni 2008 dat de vroegere directeur en 24 cipiers en politieofficieren van een gevangenis in het emiraat Dubai tot gevangenisstraffen waren veroordeeld. Zij hadden zich schuldig gemaakt aan het mishandelen van gedetineerden, toen ze hen onderzochten op de aanwezigheid van drugs. De berechting van en publiciteit over dergelijke vergrijpen waren zeer uitzonderlijk in de landen van de Golfregio en veel kranten brachten het nieuws op de voorpagina.
De ex-directeur kreeg een straf opgelegd van zes maanden. Dat gold ook voor zes van de overige verdachten, terwijl de rest tot drie maanden cel werd veroordeeld. Hun advocaat verklaarde overigens beroep aan te zullen tekenen, onder andere omdat hij twijfelde aan de betrouwbaarheid van de verklaringen van de slachtoffers.

Campagne tegen 'indecent' gedrag westerlingen

In juli 2008 begon de politie in Dubai met een campagne tegen 'indecent gedrag' van westerlingen die als toeristen deze steeds populairder wordende vakantiebestemming bezochten. Politieagenten in burger liepen langs het strand of stonden op de uitkijk om te zien of zij zich schuldig maakten aan topless of naakt zonnebaden. Er werden borden geplaatst waarop badgasten in verscheidene talen werd gewaarschuwd de morele regels niet te overtreden. Halverwege de maand zouden binnen enkele dagen 79 mensen zijn aangehouden.
Aanleiding voor de campagne was de arrestatie op het strand van een man en een vrouw uit Groot-Brittannië, die vervolgens werden aangeklaagd wegens seks buiten het huwelijk, schending van de openbare zeden en dronkenschap. Op 16 oktober werden zij veroordeeld tot drie maanden gevangenisstraf en een boete van 1.000 dirhams (ca. 250 euro). Een hof van beroep schortte echter op 25 november de gevangenisstraf van de twee op, waarna deze het land konden verlaten.
Het politieoptreden was tekenend voor het tweeslachtige karakter van het moderne Dubai, waar de zeden door het toerisme en door zijn uitgroei tot een regionaal zaken- en amusementscentrum losser waren geworden en waar bijvoorbeeld ook alcohol in hotels en restaurants te verkrijgen was. Tegelijkertijd waren allerlei geboden wettelijk vastgelegd op basis van het islamitisch recht en tribale regels.

(Vorige berichten pagina 223/1 - 2008)

Bangladesh

BANGLADESH

BINNENLAND

Politiek geweld in Bangladesh

De *Asian Age* meldde op 5 juni 2007 dat een rechtbank een aanklacht onderzocht tegen voormalig premier Begum Khaleda Zia en 27 anderen – voornamelijk leden van de Bengaalse Nationalistische Partij (BNP) – omdat ze aanhangers van de verboden militante islamitische groepering Harakat-ul-Jihad-i-Islami (HJI) zouden hebben aangezet aanslagen te plegen bij een betoging van de Awami Liga (AL). Dit zou zijn gebeurd op 21 augustus 2004, in het noordoostelijk gelegen Sylhet. De aanslag was vooral gericht geweest op voormalig premier sheikha Hasina Wajed van de AL. Er vielen minstens 22 doden en 200 gewonden, onder wie Hasina zelf. Ook deed de politie onderzoek naar twee HJI-leden wegens het beramen van een moordaanslag op Hasina.

Oud-minister veroordeeld tot lange gevangenisstraf

De Anticorruptie Commissie (ACC), het speciale gerechtshof waarmee de interimregering van premier Fakhruddin Ahmed na het uitroepen van de noodtoestand in Bangladesh in januari 2007 de corruptie bestreed, veroordeelde op 21 juni van dat jaar de voormalige minister van Arbeid en Werkgelegenheid Amanullah Aman tot dertien jaar gevangenisstraf en het betalen van een geldboete. Aman, die zitting had in de regering van de Bengaalse Nationalistische Partij (BNP) van voormalig premier Begum Khaleda Zia, was de eerste ex-minister die door het hof gestraft werd.
In de strijd tegen corruptie verhoorde de door militairen gesteunde regering van Ahmed talloze voormalige ministers, volksvertegenwoordigers, hoogwaardigheidsbekleders en zakenlieden.

Op 10 januari 2008 kreeg voormalig minister van de BNP Salahuddin Ahmed – een van de vele politici die waren opgepakt in januari 2007 – zeven jaar gevangenisstraf en een boete van tien miljoen taka (ca. 100 duizend euro) wegens corruptie.

Ex-premier Sheikha Hasina Wajed aangeklaagd

De leider van de Awami Liga (AL), Sheikha Hasina Wajed, werd op 16 juli 2007 in Dhaka gearresteerd op verdenking van corruptie en afpersing in haar periode als premier van Bangladesh tussen 1996 en 2001, onder andere van een elektriciteitsbedrijf dat een energiecentrale wilde bouwen. Ruim een week later werd Hasina formeel aangeklaagd. De maanden daarna onderzocht de ACC nieuwe aanklachten tegen Hasina, die in 1996-1997 zo'n 30 miljoen taka (ca. 300 duizend euro) aan smeergeld zou hebben aangenomen.

Op 13 januari 2008 werd Sheikha Hasina met haar zuster en haar neef officieel aangeklaagd voor afpersing, maar het hooggerechtshof staakte op 6 februari het proces. De hoogste rechtbank bepaalde dat zij niet op grond van noodwetten kon worden veroordeeld voor criminele daden die zich zouden hebben afgespeeld, voordat de noodtoestand van kracht werd. Bij de op 30 januari begonnen rechtszaak had aanklager Azam J. Chowdhury niet direct Hasina, maar haar neef, voormalig minister van Volksgezondheid Sheikh Fazlur Karim Selim, als verdachte aangewezen. Later vertelde hij de media dat hij geen zaak had tegen Hasina zelf, maar tegen Selim, die de eerder gememoreerde dertig miljoen taka aan smeergeld had willen hebben voor de bouw van de energiecentrale.

Hasina wil medisch behandeld worden in de VS

Sheikha Hasina, in detentie sinds juli het jaar daarvoor, deed op 4 maart 2008 een verzoek om medisch te worden behandeld in de VS. Drie weken later werd ze in een medisch rapport echter fit verklaard. Ze claimde onder meer aan één oog blind te zijn en aan één oor doof door gebrek aan medische zorg.

Het opperste gerechtshof vernietigde op 8 mei de uitspraak van het hooggerechtshof dat de afpersingszaak tegen Hasina onder de noodwetgeving niet rechtsgeldig zou zijn. Drie weken later werd bekend dat belangrijke dossierinformatie over de aanbesteding van het contract voor de bouw van de energiecentrale in Khulna aan Wartsila Power Development Ltd was opgegeten door termieten. Volgens aanklagers was echter alleen de cover aangetast en de rest met opzet vernietigd.

Tijdelijke vrijlating

Sheikha Hasina werd op 11 juni tijdelijk vrijgelaten – naar verluidt voor acht weken – om de volgende dag naar de VS te vliegen voor medische behandeling van gehoor en gezichtsvermogen, en voor problemen met de bloedcirculatie. Voor haar vertrek sprak ze met interim-premier Fakhruddin Ahmed, wat tot speculaties leidde bij de rivaliserende Bengaalse Nationalistische Partij (BNP) dat de AL een geheim akkoord had gesloten met de regering om zich te verzekeren van Hasina's in vrijheidstelling.

Opnieuw beschuldiging van corruptie

Op 20 augustus werd een nieuwe aanklacht inzake corruptie tegen Hasina ingediend. Het ging deze keer om de aankoop in 1999 van Russische MiG-29 gevechtsvliegtuigen. Haar tijdelijke vrijlating was door de regering verlengd van 7 augustus tot 6 september.

Roep om democratische partijhervormingen

De maatregelen tegen corruptie van de interim-regering in Bangladesh en de druk op de voormalige premiers Sheikha Hasina en Begum Khaleda Zia leidden in zowel de Bengaalse Nationalistische Partij (BNP) als de Awami Liga (AL) tot de roep om democratische partijhervormingen. In de Jatiya Dal (JD) partij maakte de van corruptie beschuldigde voormalig president Hussain Mohammad Ershad op 30 juni 2007 bekend na 21 jaar op te zullen opstappen als partijvoorzitter.

Noodwetgeving afgezwakt

Premier Fakhruddin Ahmed kondigde op 9 september 2007 een afzwakking aan van de noodwetgeving waardoor politieke partijen in gebouwen weer bijeenkomsten konden organiseren. Grote partijen als de BNP en de AL heropenden op 10 september hun hoofdkantoren.

Meer rechterlijke onafhankelijkheid

Op 1 november 2007 riep interim-premier Fakhruddin tijdens een ceremonie in Dhaka de rechterlijke onafhankelijkheid uit. Voortaan zouden alle rechters en magistraten worden aangewezen door het opperste gerechtshof, en niet langer door de regering.

Studentenprotest leidt tot rellen

Op 20 augustus 2007 brak op verschillende universiteiten in Bangladesh een studentenprotest uit nadat vijf studenten in elkaar waren geslagen door soldaten. Dat gebeurde nadat ze hadden geklaagd over het gedrag van de militairen tijdens een voetbalwedstrijd op de campus van de universiteit van Dhaka.

Het protest richtte zich tegen de interim-regering en tegen de aanwezigheid van het leger op de universiteit. Studenten eisten het herstel van de democratie en staken voertuigen in brand. De onrust verspreidde zich naar universiteiten in verscheidene steden, waaronder Sylhet, Chittagong en Kushtia.

Twee dagen na het begin van het protest sloot de interim-regering de universiteiten. Vijf dagen lang gold er een avondklok. Bij de rellen vielen een dode en honderden gewonden en veel studenten werden opgepakt. Volgens critici toonden de rellen aan dat de aanvankelijke populariteit van de interim-regering – als gevolg van de aanpak van corruptie – inmiddels door haar harde optreden was afgenomen. *CSB*, de enige onafhankelijke televisiezender in Bangladesh, werd op 7 september uit de lucht gehaald nadat het station beelden van het studentenprotest had getoond die volgens de regering de nationale veiligheid in gevaar brachten.

Vier academici veroordeeld

Op 4 december veroordeelde een rechtbank in Rajshahi vier academici tot twee jaar gevangenisstraf voor het aanzetten tot gewelddadige demonstraties. De uitspraak leidde tot nieuwe protesten onder zowel studenten als docenten, maar deze keer

zonder geweld. Er waren meer veroordelingen, maar veel daarvan werden al snel gevolgd door vrijspraak. Volgens rechtsdeskundigen had dit te maken met de armzalige bewijslast die de geloofwaardigheid van de rechtsgang ondermijnde.

Oud-premier Khaleda Zia moet voor de rechter verschijnen

Voormalig premier en leider van de Bengaalse Nationalistische Partij (BNP) Begum Khaleda Zia werd op 3 september 2007 in haar woning in Dhaka gearresteerd op verdenking van corruptie tijdens haar premierschap. Zia, die al sinds april 2007 onder huisarrest stond, zou zich in 2003 hebben laten omkopen door de Global Agro Trade Company (Gatco). Volgens Zia zelf was de beschuldiging in elkaar gezet om haar uit de politiek te bannen.
Na eerdere mislukte pogingen bij lagere rechtbanken lukte het Zia op 30 september bij het hooggerechtshof om voorlopig op borgtocht vrij te komen.

Verdachten veroordelen rechtsgang

Bij een rechtszaak op 9 januari 2008 werd door de rond 28 verdachten, onder wie Zia's oudste zoon Tarique Rahman, aangevochten dat zij op grond van de door de interim-regering afgekondigde noodwetgeving veroordeeld konden worden.

Nieuwe aanklachten

De Anticorruptie Commissie (ACC) diende op 13 mei nieuwe aanklachten in tegen Begum Khaleda Zia, haar zoon Arafat Rahman Koko en 22 anderen inzake de corruptie rond Gatco. Onder de beklaagden was ook voormalig minister van Industrie Matiur Rahman Nizami, leider van de radicale islamitische Jamaat-e-Islami Bangladesh (JIB) partij. Hij werd beschouwd als de belangrijkste conservatieve religieuze leider van het land.

Khaleda Zia op borgtocht vrijgelaten

Na een jaar voorarrest werd Begum Khaleda Zia op 11 september voor drie maanden op borgtocht vrijgelaten, in afwachting van haar rechtszaak. Duizenden aanhangers verwelkomden haar toen ze de speciale gevangenis in het parlementscomplex van Dhaka verliet. Op het hoofdkwartier van de BNP in Dhaka zei ze te willen praten met de interim-regering over electorale hervormingen, wat de BNP tot dusver had geweigerd, en over deelname aan nieuwe verkiezingen. Om die in een acceptabele sfeer te laten verlopen, moest de noodtoestand worden opgeheven, aldus Zia, die benadrukte dat de verschillende corruptieaanklachten tegen haar en haar twee zoons alleen bedoeld waren om het imago van de familie te beschadigen en ze te kunnen uitsluiten van deelname aan de verkiezingen.
Volgens politieke analisten wilde de interim-regering met de vrijlating van Khaleda Zia, en ook van oud-premier Sheikha Hasina Wajed in een andere zaak, de weg vrijmaken voor deelname van de BNP en Awami Liga (AL) aan de parlementsverkiezingen in december.

President blijft aan de macht

Ondanks het aflopen van zijn vijfjarige ambtstermijn op 5 september 2007 bleef president Iajuddin Ahmed van Bangladesh in functie. Reden was dat er geen parlement was om een president te kiezen, nadat in januari de interim-regering verkiezingen had uitgesteld in afwachting van electorale hervormingen.

Verkiezingen aangekondigd

Interim-premier Fakhruddin Ahmed kondigde op 12 mei 2008 verkiezingen aan in de derde week van december. De regering zou aspecten van de noodwetgeving opschorten, het verbod op sommige politieke activiteiten intrekken en vanaf 22 mei in overleg treden met de belangrijkste politieke partijen van het land. Volgens Fakhruddin was een nationaal handvest nodig om de verkiezingen te organiseren, en moesten politieke partijen negatieve en destructieve tactieken als stakingen en gewelddadige betogingen uitbannen. De laatste verkiezingen, op 22 januari 2007, waren volgens waarnemers nauwelijks geloofwaardig geweest.

Partijen willen niet met interim-regering praten

Op 28 mei kondigden de twee grootste partijen, de Awami Liga (AL) en de Bengaalse Nationalistische Partij (BNP), aan niet met de interim-regering te willen praten zolang hun leiders, Sjeikha Hasina Wajed en Begum Khaleda Zia, vastzaten. Volgens henzelf was dat niet vanwege corruptie, maar omdat de interim-regering de twee vrouwen van het politieke toneel wilde doen verdwijnen. Volgens critici had de 'bittere rivaliteit' tussen de twee vrouwen het land de afgelopen zeventien jaar gedestabiliseerd.

Nieuwe kieslijst gepresenteerd

De kiescommissie presenteerde op 22 juli een nieuwe kieslijst van 80 miljoen kiezers en een nieuw identificatiesysteem met vingerafdrukken en foto's. Lokale verkiezingen werden aangekondigd op 4 augustus en 23 oktober, allebei met uitsluitend onafhankelijke, lokale kandidaten. Een aantal beperkingen op politiek gebied die verband hielden met de noodtoestand, werd opgeheven om kandidaten de gelegenheid te geven campagne te voeren.

Eerste verkiezingen onder interim-regering

Op 4 augustus vonden onder meer in een aantal gemeenten de eerste verkiezingen plaats sinds de machtsovername door de interim-regering begin 2007. Ondanks de uitsluiting van politieke partijen wezen de uitslagen alom op de populariteit van kandidaten die werden gesteund door de Awami Liga (AL). Deze kreeg daardoor een machtige positie in de steden Sylhet, Khulna, Barisal en Rajshahi en in acht van de negen gemeenten.

Verkiezingen 'vrij en eerlijk'

The Daily Star meldde drie dagen later dat de meeste van de 278 burgemeesters en raadsleden eerst hun partijlidmaatschap moesten opgeven voordat ze konden worden geïnstalleerd.
Waarnemers constateerden dat de verkiezingen doorgaans vrij en eerlijk waren verlopen, met slechts enkele onregelmatigheden of gevallen van intimidatie van kiezers. Wel waren er lange wachtrijen voor de stembureaus als gevolg van onbekendheid met de nieuwe kieslijst en het nieuwe identificatiesysteem.

In oktober 2008 zouden er verkiezingen komen in de twee grootste steden, Dhaka en Chittagong, de resterende gemeenten en driehonderd landelijke 'upazillas' (onder-

districten). Volgens een uitspraak van het hooggerechtshof van 31 juli moest de kiescommissie daarbij de eis van niet-partijdigheid loslaten.

Diverse beschuldigingen van corruptie

De Anticorruptie Commissie (ACC) veroordeelde op 7 oktober 2007 Ali Asgar Lobi, een prominente voormalige parlementariër van de Bengaalse Nationalistische Partij (BNP) en voormalig president van de Bengaalse cricketbond, tot dertien jaar gevangenisstraf. Hij zou op illegale wijze rijkdom hebben vergaard en zijn inkomsten voor de ACC hebben verzwegen.

Generaal ontkent aantijgingen

In een televisie-uitzending op 20 oktober ontkende generaal Moeen U. Ahmed beschuldigingen van corruptie. Hij zei dat de interim-regering van Bangladesh met steun van het leger juist een einde maakte aan corruptie.

Geven van informatie kan aanklacht voorkomen

Het kabinet maakte op 26 mei 2008 bekend dat mensen informatie over corruptie kwijt konden aan de Waarheids- en Aansprakelijkheidscommissie, en in ruil daarvoor zelf niet zouden worden vervolgd. Wel zouden schuldigen hun illegaal vergaarde vermogen moeten inleveren en vijf jaar lang uitgesloten worden van een overheidsbetrekking. Evenmin zouden zij verkiesbaar kunnen zijn.

Oud-president vrijgesproken

Een rechtbank in Dhaka sprak op 15 juli voormalig president Hussain Mohammad Ershad vrij van corruptieaanklachten daterend uit 1992.

Arrestatiegolf bij landelijke aanpak van misdaad in Bangladesh

De politie begon op 1 juni 2008 met een groot landelijk optreden tegen de misdaad in Bangladesh. De krant *New Age* meldde op 14 juni 2008 dat 28.639 mensen waren gearresteerd. Alom werd gerapporteerd dat niet alleen terroristen en mensen die werden beschuldigd van afpersing, wapendelicten en smokkel werden opgepakt, maar ook duizenden politieke activisten en lokale partijambtenaren.

Communistische leider vermoord

Dada Tapan, alias Abdur Rashid Malitha, leider van de verboden Purba Banglar Communistische Partij (PBCP), kwam op 19 juni 2008 om het leven bij een schietpartij met een paramilitaire eenheid van de politie. Ruim een week later sneuvelden nog twee leiders van de PBCP als gevolg van politiekogels.

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Protesten tegen arbeids omstandigheden

De *BBC* meldde op 22 september 2007 dat in Bangladesh tienduizend arbeiders uit de kledingindustrie demonstreerden tegen hun arbeidsomstandigheden en voor hogere lonen. Dit ondanks een demonstratieverbod. Honderden politieagenten werden in Dhaka ingezet om de betogers uiteen te drijven.

Hoge voedselprijzen spelen een rol

Ook op 14 april 2008 braken rellen uit. Minstens vijftig mensen werden in Dhaka, waar vijftienduizend kledingarbeiders staakten voor hogere lonen in verband met sterk gestegen voedselprijzen, gewond. Sinds de cycloon Sidr in november 2007 over het land was geraasd was de prijs van rijst verdubbeld. Na eerdere stakingen hadden sommige fabriekseigenaren ingestemd met loonsverhoging. De overheid probeerde de sociale onrust te bestrijden door aan armen geïmporteerde rijst te verkopen tegen gesubsidieerde prijzen, maar werd daarbij gehinderd door wereldwijde graantekorten. De regering van Bangladesh verbood dan ook in de loop van mei de export van rijst om er zeker van te zijn dat er genoeg voedsel beschikbaar bleef, en om de prijsinflatie onder controle te houden.

JUSTITIE

Oud-ministers in Bangladesh veroordeeld

Op 26 juni 2007 werd voormalig minister van Communicatie van Bangladesh Anwar Hussain Manju, lid van de Awami Liga (AL), door een rechtbank in de hoofdstad Dhaka bij verstek veroordeeld tot vijf jaar gevangenisstraf wegens het in bezit hebben van alcohol.
In het overwegend islamitische Bangladesh was voor het houden van alcohol op zich een vergunning nodig, maar volgens critici werd die wet nauwelijks gehandhaafd.

Een speciaal tribunaal veroordeelde op 30 oktober voormalig minister van Binnenlandse Zaken Lutfuzzaman Babar tot tien jaar celstraf wegens illegaal wapenbezit en tot zeven jaar voor illegaal bezit van munitie.

Doodstraf voor islamitische militant

Op 20 augustus 2007 sprak een gerechtshof in de hoofdstad van Bangladesh, Dhaka, de doodstraf uit tegen Salahuddin, lid van de islamitische militante groep Jamaat-ul-Mujaheddin Bangladesh (JMB). Hij kreeg de straf voor de moord in 2003 op een voormalige moslim die zich tot het christendom had bekeerd.

Onderzoek in verband met moord op hoogleraar

De Bengaalse krant *New Age* meldde op 11 september dat de politie aanklachten onderzocht tegen acht verdachte leden van de verboden JMB. Dit in verband met de moord eind 2004 op hoogleraar economie Muhammed Younus.

Gezant van de VN veroordeeld

Sigma Huda, een gezant van de Verenigde Naties (VN) die rapporteerde over mensenhandel, werd op 27 augustus 2007 in Bangladesh veroordeeld tot drie jaar gevangenisstraf wegens medeplichtigheid aan afpersing. Haar man kreeg zeven jaar. Volgens VN-rapporteur Leandro Despouy, gespecialiseerd in rechterlijke onafhankelijkheid, kreeg Huda geen eerlijk proces.

GEZONDHEID EN ZORG

Jongen besmet met vogelgriepvirus

Het ministerie van Volksgezondheid maakte op 22 mei 2008 bekend dat een zestienjarige jongen in Bangladesh besmet was geraakt met de menselijke variant van het vogelgriepvirus (H5N1). Dit kon dodelijk zijn.

Bangladesh

Naar verluidt was het de eerste besmetting in het land.

NATUUR EN MILIEU

Minstens 4 miljoen mensen getroffen door cycloon

Premier Fakhruddin Ahmed zei op 20 november 2007 dat tenminste vier miljoen mensen waren getroffen door de cycloon Sidr die Bangladesh enkele dagen daarvoor trof en die hij een nationale ramp noemde. Volgens de Verenigde Naties (VN) waren meer dan 273 duizend huizen verwoest. Eind november brachten hulporganisaties, de VN, India, de Verenigde Staten en de Europese Unie (EU) noodrantsoenen, noodhuisvesting, medicijnen en materiaal om water te zuiveren. Interim-minister Mohammad Ayub Miah, belast met onder andere voeding, vertelde een week later dat vanwege de vernietiging van de akkerbouw Bangladesh één miljoen ton graan moest gaan importeren.
Het Internationaal Monetair Fonds (IMF) kende in april 2008 omgerekend ca. 138 miljoen euro aan noodhulp toe voor de slachtoffers van de cycloon.

Natuurrampen remmen vooruitgang Bangladesh

Bangladesh maakte volgens de Wereldbank vorderingen om in 2015 de armoede te hebben gehalveerd, maar die vooruitgang werd getemperd door natuurrampen en hoge voedselprijzen. Dat bleek op 23 november 2008 uit een rapport van de bank. Men doelde op natuurrampen zoals de boven beschreven cycloon Sidr. Door windvlagen van 240 kilometer per uur en hevige regenval overstroomde toen de laag gelegen delta, werden huizen weggeveegd en gewassen vernietigd. Het dodental van die ramp was gestegen tot 4.400.

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Slechts dertien landen corrupter dan Bangladesh

In de jaarlijkse index van anticorruptieorganisatie Transparency International (TI) stond Bangladesh in 2007 samen met vijf andere landen op de 162ste plek. Van de 180 onderzochte landen in de wereld waren slechts 13 landen corrupter.

In de vijf voorgaande jaren stond Bangladesh helemaal onderaan.

Humanitaire prijs voor BRAC

Eén van de belangrijkste humanitaire prijzen in de wereld, de Conrad N. Hilton Humanitarian Prize, ging op 17 oktober 2008 naar de in 1972 opgerichte Bengaalse nonprofit organisatie Building Resources Across Communities (BRAC) vanwege het geven van hulp aan meer dan 110 miljoen armen – vooral vrouwen – in de vorm van microkredieten en basisvoorzieningen. Oprichter Fazle Hasan Abed kondigde aan het geld te willen gebruiken voor armoedebestrijding in het zuiden van Soedan. Daar was BRAC actief, net als in Afghanistan, Sri Lanka, Pakistan, Tanzania en Oeganda.

BUITENLANDSE ZAKEN

VS leveren veroordeelde militair uit

Op 17 juni 2007 werd de voormalige legermajoor Mohiuddin A.K.M. Ahmed door de Verenigde Staten uitgeleverd aan Bangladesh. Mohiuddin werd in 1998 bij verstek ter dood veroordeeld voor zijn aandeel in de militaire coup van augustus 1975 en de moord op president Sheikh Mujibur Rahman en zijn familie.

Nieuwe treinverbindingen met buurlanden

Op 8 juli 2007 vond een testrit plaats met een passagierstrein tussen de Indiase stad Kolkata (Calcutta) en de hoofdstad van Bangladesh, Dhaka. Drie maanden eerder hadden de twee landen de verbinding in beide richtingen hervat, nadat deze had stilgelegen sinds de Indo-Pakistaanse oorlog van 1965. Er ging twee keer per week een trein met zes wagons rijden.

Op 27 juli van hetzelfde jaar tekenden Bangladesh en Birma een overeenkomst voor de aanleg van de eerste 25 kilometer van een treinverbinding tussen Guandhum (Bangladesh) en Bawlibazar (Myanmar).

Incidenten bij grens tussen India en Bangladesh

In New Delhi spraken India en Bangladesh tussen 25 en 29 oktober 2007 af om de spanningen en het aantal schietincidenten in de grensstreek te verminderen door meer te gaan samenwerken langs de vierduizend kilometer lange grens. Dat lukte niet altijd, want op 29 januari 2008 werd bij dezelfde grens een schooljongen uit Bangladesh doodgeschoten tijdens een urenlange schotenwisseling. Het incident ontstond toen een Indiase soldaat gevangen werd genomen door dorpelingen nadat hij de grens was gepasseerd om smokkelaars te achtervolgen.
Volgens militaire bronnen schoten soldaten van de Indiase grenswacht Border Security Forces (BSF) op 18 juli twee grenswachten dood van de Bangladesh Rifles (BDR) nadat de Indiase soldaten de grens waren overgestoken naar het Chainawabganj district. In hetzelfde district werden op 22 juli twee Indiase grenswachten gedood in een schotenwisseling met smokkelaars.

China

Deel migranten uit India krijgt nationaliteit Bangladesh aangeboden

Het hooggerechtshof in Dhaka besloot op 18 mei 2008 dat 150 duizend van de 300 duizend Urdu-sprekende migranten uit India – bekend als Biharis – het Bengaalse staatsburgerschap zouden kunnen krijgen.

Rice beschouwt islamitische groepering als terroristisch

De Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken Condoleezza Rice noemde op 5 maart 2008 de in Bangladesh gewortelde, maar verboden islamitische groepering Harakat-ul-Jihad-i-Islami (HJI) een terroristische groepering.

(Vorige berichten pagina 341/1 - 2007)

CHINA

TIBET

Vijfenvijftig Tibetanen veroordeeld

Het staatspersbureau *Xinhua* maakte op 5 november 2008 bekend dat China 55 Tibetanen had veroordeeld. Wie zij waren, hoe hun proces was verlopen, tot welke straffen zij waren veroordeeld en waar ze schuldig aan waren bevonden, meldde het persbureau niet. Wel was duidelijk dat ze hadden deelgenomen aan de anti-Chinese rellen in maart.

In het bericht stond dat de politie na de rellen in Tibet 1.317 mensen had aangehouden. Van hen waren er 1.115 vrijgelaten. Van de resterende 202 waren er, zoals gezegd, 55 veroordeeld, maar wat er met de overige 147 arrestanten was gebeurd, bleef onduidelijk.

Besprekingen tussen dalai lama en Peking opnieuw mislukt

Vertegenwoordigers van de dalai lama en de Chinese regering spraken elkaar op 4 en 5 november 2008 in Peking. Het was de achtste keer sinds 2002 dat ze van gedachten wisselden over de toekomst van Tibet.

Tibetaanse autonomie

De vertegenwoordigers van de dalai lama en de rest van de Tibetaanse regering in ballingschap heetten Lodi Gyari en Kelsang Gyaltsen. Zij vroegen China om de Tibetaanse taal en cultuur te beschermen en de instroom van Han-Chinese migranten te beperken. Ook wilden ze dat de Tibetanen het recht kregen om hun eigen regering te vormen, die de autonome provincie Tibet dan moest gaan besturen. Het tweetal repte niet over onafhankelijkheid.

'Tibet wordt nooit onafhankelijk'

Du Qinglin, voorzitter van de staatsinstelling die de besprekingen namens de Chinese regering voerde, zei na afloop dat Tibet nooit onafhankelijk zou worden en evenmin hoefde te rekenen op een zelfstandige positie binnen China, zoals Macau en Hongkong hadden gekregen. Want het gebied hoorde in de ogen van Peking al eeuwen bij China en daarom zou het geen recht hebben op zelfbestuur.
Veel Tibetanen beaamden dat Tibet al erg lang bij China hoorde, maar zij wezen erop dat het altijd zelfbestuur had gekend tot de communisten het in 1950 onder rechtstreeks bestuur van Peking hadden geplaatst. Anderen meenden dat Tibet tot dat jaar een onafhankelijke natie was geweest.
Du Qinglin zei ook dat de Tibetanen het aan zichzelf te wijten hadden dat de gesprekken met de Chinese regering keer op keer op niets uitliepen. Want ze beweerden dan wel dat ze bereid waren genoegen te nemen met Tibetaanse autonomie binnen China, maar volgens hem was dat niet waar. In werkelijkheid zouden ze wel degelijk uit zijn op onafhankelijkheid of een dusdanig ver doorgevoerde autonomie dat Peking zijn zeggenschap over Tibet feitelijk verloor.

Tibetaanse ballingen kiezen voor 'middenweg'

Van 17 tot 22 november kwamen 581 vertegenwoordigers van groepen Tibetaanse vluchtelingen uit de hele wereld bijeen in Dharamsala, India, waar de Tibetaanse regering in ballingschap huisde. De dalai lama was teleurgesteld omdat de gesprekken met Peking nog nooit iets positiefs hadden opgeleverd en wilde daarom dat de ballingen met elkaar discussieerden over eventuele nieuwe strategieën om de Tibetaanse identiteit binnen China te redden. In 2009 zou het Tibetaanse parlement in ballingschap – ook gevestigd in Dharamsala – dan stemmen of het akkoord ging met hun suggesties.

De ballingen besloten dat de regering de 'middenweg' moest blijven volgen. De 'middenweg' was de aanpak van de Tibetaanse kwestie zoals de dalai lama die voorstond: een volstrekt geweldloze strijd voor betekenisvolle Tibetaanse autonomie binnen China. De ballingen voegden hier echter wel aan toe dat China die autonomie op korte termijn moest verlenen. Deed het dat niet, dan zouden zij alsnog gaan pleiten voor volledige onafhankelijkheid.
De ballingen bevestigden verder dat de dalai lama de enige vertegenwoordiger en leider van het Tibetaanse volk was en dat zij elk besluit dat hij nam, zouden respecteren.

Dalai lama verliest vertrouwen in Chinese regering

De dalai lama zei op 23 november in een toespraak dat zijn vertrouwen in de Chinese regering 'dunner' werd. Volgens hem hield ze Tibet onder controle door angst te zaaien en de bevolking 'meedogenloos te onderdrukken'. Toch riep hij de Tibetanen op om te streven naar goede relaties met Chinese burgers, want die zouden wel te vertrouwen zijn.

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

China trekt honderden miljoenen uit om economie te stimuleren

De Chinese staatsraad – lees: het kabinet – maakte op 10 november 2008 bekend dat ze bovenop de rijksbegroting omgerekend ca. 450 miljard euro ging uitgeven om de economie te stimuleren. Eerder in 2008 had het Internationaal Monetair Fonds (IMF) alle regeringen opgeroepen om fors te investeren in eigen land omdat dat goed zou zijn voor de wereldeconomie, die door de financiële crisis stagneerde. Grote economische mogendheden als de VS, Duitsland en Japan hadden daar gehoor aan gegeven, maar geen enkele regering trok zo veel geld uit als die van China.

Staat wil wederopbouw van Sichuan bespoedigen

Omdat het westen vanwege de economische crisis steeds minder Chinese producten af nam, waren in China duizenden bedrijven over de kop gegaan. Tienduizenden mensen hadden hun baan verloren en in sommige gebieden – vooral de zwaar geïndustrialiseerde oevers van de Parelrivier tussen Hongkong en Guangzhou – had de politie enkele keren ingegrepen omdat verontwaardigde ontslagen werknemers kantoren van hun voormalige werkgevers aanvielen.
Om de economische bedrijvigheid aan te wakkeren en zo de groei op te drijven en nieuwe banen te creëren, wilde de regering fors investeren in infrastructurele projecten, medische zorg, onderwijs, sociale woningbouw, milieubescherming en sociale zekerheid. En ze besloot om de wederopbouw van westelijk Sichuan, waar in mei bij een aardbeving bijna 70.000 mensen waren omgekomen en miljoenen huizen en andere gebouwen waren ingestort of beschadigd, te bespoedigen.
De 450 miljard euro die de staatsraad voor dit alles over had, was inclusief de ca. 227 miljard euro die in oktober al was uitgetrokken voor de verbetering en uitbreiding van het spoorwegennet.

China wil meer inspraak in internationale organisaties

China nam de maatregel niet alleen om de eigen economie te stimuleren. Het wilde later in oktober, als de twintig grootste economieën van de wereld (G20) in Washington DC bijeen zouden komen om de financiële crisis te bespreken, kunnen laten zien dat het een economische reus was die de grootst mogelijke offers bracht om de pro-

China

blemen te helpen bestrijden. Peking wilde in ruil daarvoor meer zeggenschap binnen machtige internationale instellingen als het IMF. Op dat moment werd de dienst daar nog hoofdzakelijk uitgemaakt door rijke westerse landen.

Rente opnieuw omlaag

De Chinese Volksbank verlaagde op 27 november het belangrijkste rentepercentage van 6,66 naar 5,58 procent. De Volksbank, de centrale bank van het land, zei dat men op deze manier het publiek ervan wilde overtuigen dat de Chinese banken, in tegenstelling tot veel westerse banken, geen liquiditeitsproblemen hadden.
Analisten dachten echter dat China de rente primair verlaagde om het ineenzakken van de economie een halt toe te roepen. Aangezien het hier ging om de vierde renteverlaging sinds september en de grootste sinds de Aziatische financiële crisis in 1997, hielden zij er rekening mee dat de Chinese economie er slechter voor stond dan Peking wilde toegeven.

BUITENLANDSE ZAKEN

Politieke spanningen tussen EU en China

China zegt top af om ontmoeting met Dalai Lama

China zegde op 26 november 2008 een top met de Europese Unie (EU) af die op 1 december in de Franse stad Lyon zou beginnen. Afgezien van de Franse president Sarkozy – op dat moment voorzitter van de EU – en de Chinese premier Wen Jiabao, zouden de presidenten van de centrale banken van China en de EU bij het overleg aanwezig zijn. De verwachting was dat het bedrijfsleven er enkele grote deals zou afsluiten.
China liet het echter afweten omdat Sarkozy had aangekondigd dat hij op 6 december de dalai lama zou ontmoeten. De Tibetaanse leider, die sinds 1959 in ballingschap in India verbleef, zou ook een toespraak houden voor het Europees Parlement in Brussel.
Het Chinese ministerie van Buitenlandse Zaken zei dat vaak genoeg was gezegd dat westerse politieke leiders geen contacten moesten onderhouden met de dalai lama, die in de ogen van Peking een gevaarlijke separatist was. Aangezien zij zich daar weinig aangelegen lieten liggen, vond het ministerie het tijd voor sancties.
Wellicht was China ook nog boos omdat het Europese Parlement Hu Jia, de bekendste dissident van het land, in oktober de Sacharov-prijs had toegekend.
In een reactie zei een woordvoerder van de Franse regering dat Sarkozy zelf wel bepaalde met wie hij sprak. Groot-Brittannië leek echter wel onder de indruk van de Chinese dreigementen. Dat land had op 29 oktober al bepaald dat het Tibet in het vervolg als integraal onderdeel van China zou beschouwen en dus niet als door China bezet gebied dat autonoom of zelfstandig moest worden.

'Spion' van Taiwan geëxecuteerd

De spanningen tussen Brussel en Peking liepen verder op toen Wo Weihan op 28 november in China werd geëxecuteerd. Wo was medisch wetenschapper. Hij had van 1990 tot 1997 in Oostenrijk gewoond en zijn dochter had de nationaliteit van dat land. In 2005 was hij in Peking aangehouden omdat hij tussen 1989 en 2003 Chinese militaire geheimen zou hebben doorgespeeld aan Taiwan. Ook zou hij informatie hebben verstrekt over de gezondheid van de Chinese politieke leiders – iets dat strafbaar was.
Dat Wo uitgerekend op 28 november terecht werd gesteld, was pijnlijk voor Brussel want vertegenwoordigers van de EU voerden juist op die dag een dialoog over mensenrechten met de Chinese regering. Ze hadden daarin hun afkeer van de doodstraf uitgesproken en gepleit voor heropening van de zaak tegen Wo, die volgens Brussel, maar ook volgens de Amerikaanse regering, geen eerlijk proces had gehad. Dat de wetenschapper enkele uren na dat gesprek was geëxecuteerd, noemde de Oostenrijkse minister van Buitenlandse Zaken, Ursula Plassnik, een 'opzettelijke belediging'. Ook anderen zagen de daad als een uiting van minachting voor de EU.

(Vorige berichten pagina 658/2 - 2008)

Internationaal

INTERNATIONAAL

ALGEMEEN

Landen G8 maken afspraken over duurzame energie

Tijdens een topontmoeting op 8 juni 2008 in de Japanse stad Aomori van de ministers van Energie van de landen van de G8 werden afspraken gemaakt over de ontwikkeling van duurzame energiebronnen en energiezuinige technologieën. De bereikte overeenkomst was een reactie op de stijgende energieprijzen, evenals op de klimaatveranderingen.

Met de overeenkomst volgde de G8 het advies dat door het Internationaal Agentschap voor Energie (IEA) twee dagen eerder was uitgebracht. In een rapport pleitte de IEA voor een groene revolutie op het gebied van energie om de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen. Het agentschap hield daarnaast een pleidooi voor de ontwikkeling van energiezuinige auto's en biobrandstoffen die niet concurreerden met de voedselketen.

Volgens de IEA was ongeveer 2.900 miljard dollar (ca. 1.843 miljard euro) aan investeringen nodig voor een dergelijke groene revolutie.

Saoedische koning Abdullah organiseert interreligieuze conferentie

De Saoedische koning Abdullah sprak op 17 juli 2008 in de Spaanse hoofdstad Madrid een driedaagse interreligieuze conferentie toe. Voor de bijeenkomst, die door de Saoedische vorst zelf was geïnitieerd, waren behalve christenen, moslims en joden, ook boeddhisten, hindoes en Sikhs uitgenodigd. Het initiatief kwam voort uit een ontmoeting van koning Abdullah met paus Benedictus XVI in november 2007. In zijn openingsrede riep koning Abdullah de volgelingen van de grote godsdiensten op extremisme te schuwen en naar verzoening te streven.
De conferentie werd niet in Saoedi-Arabie zelf georganiseerd aangezien in het land de strikte wahabitische stroming van de islam dominant was. Het was daarom niet-moslims verboden hun geloof publiekelijk te belijden.

Richtlijnen opgesteld door internetbedrijven

Internationaal opererende internetbedrijven stelden samen met mensenrechtenorganisaties, investeerders en onafhankelijke academici richtlijnen op voor internetproviders die houvast moesten bieden bij con-

tacten met overheden. De regels werden op 28 oktober 2008 bekendgemaakt. Aanleiding voor het overleg was kritiek door mensenrechtenorganisaties op bedrijven als Google, Yahoo en Microsoft. Zij zouden overheden met een controversieel mensenrechtenbeleid, zoals de Chinese, informatie verstrekken over internetgebruikers. Zo werden twee Chinese journalisten gearresteerd nadat Yahoo de staatsorganen de beschikking had gegeven over het e-mailverkeer tussen beide personen. Google censureerde ongeveer 2 procent van de zoekresultaten die de zoekmachine leverde. Het bedrijf kwam zo tegemoet aan de regelgeving van de Chinese overheid.

De richtlijnen voor de providers waren echter zodanig opgesteld dat ze door organisaties vrijelijk konden worden geïnterpreteerd. Oftewel: nergens werden dwingende gedragsnormen opgelegd. In het document werd opgeroepen tot de oprichting van een organisatie die met regelmaat het gedrag van internetproviders ten opzichte van overheden onder de loep moest nemen. Bevoegdheid om sancties op te leggen bij overtreding van de richtlijnen werden niet vastgelegd.

De directeur van de Amerikaanse World Organisation for Human Rights, Morton Sklar, noemde het bereikte resultaat 'niet substantieel'. Tegelijk zwaaide Sklar de internetbedrijven lof toe. Het feit dat de bedrijven erkenden dat er een probleem was en dat daar oplossingen voor gevonden moesten worden, was volgens hem een grote stap in de goede richting.

ONTWAPENING EN WAPENBEHEERSING

Bahama's en Colombia ratificeren verdrag tegen kernproeven

Op 30 november 2007 ratificeerden de Bahama's de Comprehensive Nuclear Test-Ban Treaty (CTBT) – het verdrag tegen het houden van kernproeven. Daarmee kwam het aantal landen dat deze stap had genomen op 141. Het verbod op het houden van kernproeven trad echter pas in werking als alle 44 staten die genoemd werden in een appendix van een ontwapeningsconferentie uit 1996, en waarvan bekend was dat zij veel nucleaire kennis in huis hadden, het pact hadden ondertekend.

Van de 44 cruciale staten waren er inmiddels 34 tot ratificatie overgegaan. De tien landen die dat nog niet hadden gedaan, waren China, Colombia, Egypte, India, Indonesië, Iran, Israël, Noord-Korea, Pakistan en de Verenigde Staten.
Op 29 januari 2008 zakte dat aantal tot negen toen Colombia het verdrag ondertekende.

Verdeeldheid over bescherming Baltische staten bij NAVO-top

Bij een vergadering van ministers van Defensie van de NAVO-lidstaten die op 9 en 10 oktober 2008 in Boedapest plaatsvond, stonden zowel de bestrijding van de papaverteelt in Afghanistan als het optreden tegen de piraterij voor de Somalische kust op de agenda. De NAVO-lidstaten die deelnamen aan de operaties in Afghanistan spraken af actief op te treden tegen de papaverteelt.
Papaver was de belangrijkste grondsof voor de fabricage van heroïne. De opbrengsten uit de verkoop van heroïne waren volgens ingewijden voor de Taliban een belangrijke bron van inkomsten. Om de opstandelingen te bestrijden, moest de handel in en de verbouw van papaver dan ook worden aangepakt.

NAVO-woordvoerder James Appathurai liet na afloop van de vergadering weten dat de NAVO zeven oorlogsschepen naar de Indische Oceaan zou sturen. Deze werden ingezet bij de strijd tegen de piraterij voor de Somalische kust. Aan de operaties namen Frankrijk, Spanje, Zweden, Portugal, Duitsland, Nederland, België, Litouwen en Groot-Brittannië deel.

Hoewel niet officieel geagendeerd, werd er in Boedapest eveneens gesproken over extra bescherming voor de Baltische lidstaten van het bondgenootschap. Estland, Letland en Litouwen vroegen, na de oorlog tussen Georgië en Rusland die in augustus plaatsvond, aan hun NAVO-bondgenoten om extra garanties voor hun veiligheid. Dit verzoek leidde tot onderlinge verdeeldheid tussen de NAVO-bondgenoten. Het NAVO-verdrag bevatte het zogenoemde artikel 5 waarin stond dat de aanval op een van de lidstaten werd beschouwd als een aanval op alle lidstaten. Extra beschermingsmaatregelen waren volgens sommige landen dan ook niet nodig. De Verenigde Staten drongen hier echter herhaaldelijk wel op aan. Zo liet de Amerikaanse ambassadeur bij de NAVO, Kurt Volker, in september al aan een journalist van de *Financial Times* weten dat er militaire oefeningen op stapel stonden om de Baltische staten morele steun te verlenen.
Landen als Frankrijk, Duitsland en ook Nederland wilden vooral voorkomen dat de verstandhouding met Rusland verder zou verslechteren.

ORGANISATIES EN VERDRAGEN

Topontmoeting over gestegen olieprijzen

In Jeddah, Saoedi-Arabië, vond op 22 juni 2008 een topontmoeting plaats tussen afgevaardigden van olie-exporterende landen, ministers van Energie van een dertigtal staten en vertegenwoordigers van grote oliemaatschappijen. Het crisisberaad werd georganiseerd om de oorzaken en gevolgen van de extreem gestegen olieprijzen te bespreken. Tevens werden maatregelen bediscussieerd om de prijsstijgingen onder controle te brengen. Over de oorzaken van de hoge olieprijs, die in een jaar tijd met meer dan 40 procent was toegenomen, liepen de meningen uiteen. Over de te nemen maatregelen werd daardoor evenmin overeenstemming bereikt.

Volgens Koning Abdullah bin Abdul-Aziz van Saoedi-Arabië moest de oplossing niet worden gezocht in het verhogen van de productie. De Saoedische afgevaardigden noemden speculatie op de oliemarkt als belangrijkste reden voor de hoge olieprijs. Ondanks grote druk vanuit olieconsumerende landen als de Verenigde Staten en Groot-Brittannië om de productie op te voeren, werden hierover geen bindende afspraken gemaakt. Wel zegden de Saoedische afgevaardigden toe de productie te zullen verhogen als de omstandigheden op de markt hierom zouden vragen.

De Britse premier Gordon Brown wilde meer informatie over de status van de wereldwijde olievoorraden en de toekomstige vraag naar olie. Tevens riep hij de olieproducenten op de energiebronnen te diversifiëren en te investeren in duurzame energieprojecten. Brown spoorde de aanwezige vertegenwoordigers ook aan tot betere samenwerking en gezamenlijk naar wegen te

zoeken om de afhankelijkheid van olie te beperken.

Unie voor het Middellandse Zeegebied opgericht

In Parijs werd op 13 juli 2008 de Unie voor het Middellandse Zeegebied – ook wel Mediterrane Unie of Euromed genoemd – opgericht. Voor de bijeenkomst had de Franse president Sarkozy staatshoofden, regeringsleiders en vertegenwoordigers van 43 landen uitgenodigd. Ook gezanten van de Arabische Liga, de Verenigde Naties (VN) en de Europese Unie (EU) waren in Parijs aanwezig.
De nieuwe unie gold als een doorstart van een in 1995 opgericht samenwerkingsverband tussen de EU en de landen rond de Middellandse Zee. Deze coöperatie, bekend onder de naam Barcelona-proces, liep vast op conflicten en rivaliteiten in het Midden-Oosten.

Voor de problemen in de regio werden ook bij de top in Parijs geen oplossingen aangedragen, maar conferentievoorzitter Sarkozy noemde het al een grote prestatie dat het gezelschap zonder ruzies bijeen was. Op vredesgebied werd echter wel een concreet, zei het bescheiden resultaat geboekt. De Syrische president Bashar al-Assad zegde toe een ambassade te zullen openen in de Libanese hoofdstad Beiroet. Hiermee verzwakte Damascus de claim op het buurland dat sinds de onafhankelijkheid van beide landen in 1946 werd beschouwd als onderdeel van een Groot-Syrische staat. Critici beschouwden de daad van Assad echter als louter symbolisch en volgens hen zou de Syrische invloed in Libanon er niet door verminderen.

Over een aantal zaken werden in Parijs concrete afspraken gemaakt, zoals het schoonmaken van de Middellandse Zee, het reguleren van vrachtverkeer in de regio en het optreden tijdens rampen. Om evenwicht in het nieuwe samenwerkingsverband te brengen, werd besloten dat de Mediterrane Unie zou worden geleid door een roulerend duovoorzitterschap. De eerste twee jaar gingen de Egyptische president Mubarak en gastheer Sarkozy als voorzitters fungeren. Mubarak was dan de vertegenwoordiger van de zuidelijke lidstaten, en Sarkozy de representant van de noordelijke leden van de unie.

ECONOMIE, FINANCIËN EN SOCIALE ZAKEN

Armoede komt meer voor dan aanvankelijk werd gedacht

De Wereldbank waarschuwde in een nieuw rapport waar de *BBC* op 27 augustus 2008 aandacht aan besteedde, dat de armoede in de wereld op grotere schaal voorkwam dan voorheen werd aangenomen. Het aantal mensen dat met minder dan 1,25 dollar (ca. 0,85 eurocent) per dag moesten rondkomen, werd op ongeveer 1,4 miljard geschat. Dit was substantieel meer dan de schatting uit 2004. Toen ging men uit van 985 miljoen armen. Afgezet tegen de toename van de wereldbevolking echter was het aantal armen gedurende de afgelopen 25 jaar gedaald van 50 naar 25 procent.

In China werd de grootste reductie in armoede verwezenlijkt. Het percentage armen daalde daar van 85 naar bijna 16 procent. In Afrika leefde de helft van de bevolking in armoede – een percentage dat sinds 1981 onveranderd was gebleven. Volgens Elizabeth Stuart, beleidsadviseur bij hulporganisatie Oxfam, zou door de recentelijk gestegen voedsel- en energieprijzen het aantal armen met nog circa 100 miljoen kunnen toenemen.

Het armoedeprobleem werd nog verergerd door een volgens kenners verminderde bereidheid in de Westerse wereld de armen te hulp te komen.
Volgens de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) bezuinigden veel landen op hun ontwikkelingsbudget. De verdubbeling van de ontwikkelingshulp, zoals in 2005 beloofd door de rijke landen tijdens de G8 bijeenkomst in Gleneagles, Schotland, was nergens gerealiseerd.

Aantal zeer rijken neemt toe

Uit een rapport van het Amerikaanse adviesbureau Boston Consulting Group, dat op 4 september werd gepubliceerd, bleek dat de rijkdom in 2007 voor het zesde jaar op rij wereldwijd was gegroeid. De toename bedroeg 4,9 procent. Met name de opkomende economieën in Azië en in de landen rond de Perzische Golf droegen aan deze groei bij. De Boston Consulting Group constateerde wel een vertraging van de groei ten opzichte van 2006. De onderzoekers schreven dat toe aan de medio mei 2007 in de Verenigde Staten uitgebroken kredietcrisis.

Het aantal huishoudens met een direct besteedbaar vermogen van een miljoen dollar steeg in 2007 met 11 procent tot 10,7 miljoen. Het hoogste aantal rijken woonde nog steeds in de Verenigde Staten.
Het land met de meeste miljonairs gerelateerd aan het aantal inwoners was Singapore. Een op de tien huishoudens bezat daar minimaal een miljoen dollar. In Europa was Zwitserland het land met de meeste miljonairs.

Gedragscode voor staatsinvesteringsfondsen

Tijdens een bijeenkomst van de International Working Group of Sovereign Wealth Funds (IWG), die op 2 en 3 september 2008 in de Chileense hoofdstad Santiago plaatsvond, werd een 24 punten tellende internationale gedragscode voor staatsinvesteringsfondsen opgesteld. Deze fondsen waren door de hoge energieprijzen de laatste jaren sterk gegroeid. Met name in de olierijke gebieden van het Midden-Oosten en in de opkomende economieën in Azië waren kapitaalkrachtige, door staten beheerde investeringsfondsen in het leven geroepen. De verwachting was dat het bezit van staatsinvesteringsfondsen uit Azië en het Midden-Oosten in 2015 zou zijn uitgegroeid tot een slordige 12.000 miljard dollar (ca. 8.250 miljard euro).

De Verenigde Staten en een aantal Europese landen spaken de vrees uit dat de investeringsfondsen niet werden gebruikt voor zuiver economische doeleinden, maar dat politieke motieven bij investeringskeuzes een doorslaggevende rol speelden. Ernstige bezwaren werden gemaakt tegen de ondoorzichtige wijze waarop deze fondsen opereerden. In de nieuwe gedragscode werden regels omtrent transparantie, goed bestuur en verantwoordingsplicht opgenomen.

De vergadering in Chili werd bijgewoond door de 26 lidstaten van de IWG, het Internationaal Monetair Fonds (IMF) en de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO).

(Vorige berichten pagina 484/1 - 2008)

KEESINGS HISTORISCH ARCHIEF

INDEX OP JAARGANG 78

JANUARI – DECEMBER 2008

REDACTIE

Drs. P. A. R. van der Erve
hoofdredacteur
Drs. J. Arendsen
Drs. R. Bos
Drs. M. Couwenbergh
Drs. R.A.H. Does
Drs. A. Geurtsen
Dr. B. M. de Jong
Drs. R. Levy
Drs. V. Melenhorst
Dr. D.F. Plukker
Drs. S. V. Porcelijn
J.G.M. Rikkerink MA
T. M. S. Snijdelaar
S. Terlingen
Drs. H. van de Wetering
vormgeving:
P. Bakker
register:
A. Jurry

Het gebruik van de index

Keesings Historisch Archief (KHA) legt maandelijks het belangrijkste politieke, sociale en economische gebeuren in de wereld vast. De onmisbare sleutel tot het verzamelde berichtenmateriaal is de index. Deze bestaat uit een systematische index, een personenregister en een lijst met veel voorkomende afkortingen. Bij de systematische index worden de volgende rubrieken gehanteerd:
Binnenland, Sociaal-economische zaken, Financieel-economische zaken, Justitie, Onderwijs, Gezondheid en zorg, Landbouw, Natuur en milieu, Cultuur en wetenschap, Burger- en mensenrechten, Militaire zaken, Regionale ontwikkelingen, Buitenlandse zaken en Overleden. Hiernaast worden nog enkele landspecifieke rubrieken gebruikt zoals: Koerdische kwestie, S.A.R. Hongkong, Joegoslavië-tribunaal e.d.

COMITÉ VAN AANBEVELING VAN KEESINGS HISTORISCH ARCHIEF

België

Prof. mr. E. Brewaeys, *hoogleraar Vrije Universiteit Brussel, lid Raad van State, voorzitter Raad voor de Journalistiek*

Dr. H. F. de Croo, *lid van de Kamer van Volksvertegenwoordigers, minister van Staat*

Prof. L. Tindemans, *voormalig Minister-president, minister van Staat*

M. Ruys, *voormalig politiek hoofdredacteur van De Standaard*

P. Vandermeersch, *hoofdredacteur van De Standaard*

Nederland

Prof. dr. J.M. Baud, *directeur van het Centre for Latin American Research and Documentation van de Universiteit van Amsterdam en hoogleraar Latijns- Amerikaanse studies*

Mr. M. J. Cohen, *burgemeester van Amsterdam*

Drs. W. J. Deetman, *lid van de Raad van State*

H. J. A. Hofland, *publicist*

J. Kloosterman, *voormalig directeur Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis*

Mr. D. W. van Krevelen , *voorzitter van de commissie voor de Bibliotheek van de Koninklijke Vereniging van het Boekenvak en voormalig directeur van de uitgeverij J.M. Meulenhoff*

A. P. M. van Liempt, *eindredacteur Andere Tijden (NPS/VPRO)*

Mr. G. Mak, *auteur*

Prof. dr. P. de Rooij, *hoogleraar Nederlandse geschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam*

H. Wiegel, *voorzitter Zorgverzekeraars Nederland*

Prof. K. G. van Wolferen, *universiteitshoogleraar Vergelijking van Politieke en Economische Instituties, in het bijzonder Oost-Azië aan de Universiteit van Amsterdam*

AFKORTINGEN

ABVV - Algemeen Belgisch Vakverbond
ACP - Groep landen in Afrika, Caribisch gebied en Pacific
ACV - Algemeen Christelijk Vakverbond
ACS - Vereniging Caribische Staten
ACW - Algemeen Christelijk Werknemersverbond
ADB - African Development Bank
ADB - Asian Development Bank
AFTA - Arab Free Trade Association
AGALEV - Anders Gaan Leven
AI - Amnesty International
AID - Agency for International Development (VS)
AL - Arab League
ALADI - Asociacion Latinoamericana de Integracion
AMF - Arab Monetary Fund
AMU - Arab Maghreb Union
ANAD - West-Afrikaans Niet-aanvals- en Defensie-ondersteuningsakkoord
ANP - Algemeen Nederlands Persbureau
ANZUS - Australia-New Zealand-United States Security Treaty
AP - Associated Press
APEC - Asia Pacific Economic Co-operation
ARF - ASEAN Regional Forum
ASEAN - Association of South-East Asian Nations
ASEM - Asia-Europe Meeting
BCCI - Bank of Credit and Commerce
BCIE - Central American Bank for Economic Association
BDEAC - Banque de développement des états de l'Afrique centrale
BENELUX - Belgisch-Nederlands-Luxemburgse Economische Unie
BIS - Bank for International Settlements
BLEU - Belgisch-Luxemburgse Economische Unie
BOAD - Banque ouest-africaine de développement
BNP - Bruto Nationaal Produkt
CACM - Central American Common Market
CARICOM - Caribbean Community and Common Market
CBS - Centraal Bureau voor de Statistiek
CDA - Christen Democratisch Appèl
CEA - Conferentie van Amerikaanse Legers
CEEAC - Communauté économique des états de l'Afrique centrale
CEMAC - Communauté économique et monétaire de l'Afrique centrale
CEPGL - Economische Gemeenschap van Grote-Merenlanden
CERN - Conseil européen pour la recherche nucléaire
CEVA - Centraal Europees Vrijhandelsakkoord
CILSS - Permanente Intergouvernementele Toezichtscommissie op de Droogte in de Sahel
CNV - Christelijk Nationaal Vakverbond
COMECON - Council for Mutual Economic Assistance
COMESA - Gemeenschappelijke Markt voor Oostelijk en Zuidelijk Afrika
CPB - Centraal Planbureau
CVP - Christelijke Volkspartij
CVSE - Conferentie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (vervangen door: OVSE)
D66 - Democraten 66
DAC - Development Assistance Committee (OESO)
EBRD - European Bank of Reconstruction and Development
ECA - Economic Commission for Africa
ECE - Economic Commission for Europe
ECLA - Economic Commission for Latin America
ECO - Organisatie voor Economische Samenwerking
ECOMOG - Waarnemersgroep ECOWAS
ECOSOC - Economic and Social Council (VN)
ECOWAS - Economic Community of West African States
ECWA - Economic Commission for Western Asia
EER - Europese Economische Ruimte
EFTA - European Free Trade Association (zie ook EVA)
EHJ - zie ICJ
EMS - Europees Monetair Systeem
ESCAP - Economic and Social Commission for Asia and the Pacific
EU - Europese Unie
EURATOM - Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie
EVA - Europese Vrijhandelsassociatie
EVRM - Europees Hof voor de Rechten van de Mens
FAO - Food and Agriculture Organization
FDF - Front Démocratique des Bruxellois Francophones
FNV - Federatie Nederlandse Vakbeweging
FZ - Franc Zone
GATT - General Agreement on Tariffs and Trade (Algemene Overeenkomst voor Tarieven en Handel; vervangen door WTO)
GCC - Gulf Co-operation Council
GOS - Gemenebest van Onafhankelijke Staten
GPV - Gereformeerd Politiek Verbond
IAEA - International Atomic Energy Agency
IATA - International Air Transport Association
IBRD - International Bank for Reconstruction and Development
ICAO - International Civil Aviation Organization
ICC - International Chamber of Commerce
ICFTU - International Confederation of Free Trade Unions
ICJ - International Court of Justice
ICPD - International Conference on Population and Development
ICRC - International Committee of the Red Cross
IDA - International Development Association
IDB - Inter-American Development Bank
IEA - International Energy Agency
IFAD - International Fund for Agricultural Development
IFC - International Finance Corporation
IFOR - Implementation Force
IFCTU - International Federation of Christian Trade Unions
IGADD - Inter-Governemental Authority on Drought and Development
IGC - Intergouvernementele Conferentie
ILO - International Labour Organization
IMF - Internationaal Monetair Fonds
IMO - International Maritime Organization
INTELSAT - International Telecommunications Satellite Organization
IOC - Internationaal Olympisch Comité
IPU - Inter-Parlementaire Unie
IVV - Internationaal Verbond van Vrije Vakverenigingen
IWC - International Whaling Commission
KEDO - Koreaanse Energie Ontwikkelingsorganisatie
LCBC - Lake Chad Basin Commission
MAGHREB - zie AMU
MBFR - Mutual and Balanced Force Reductions
Mercosur - Mercado Commun del Sur
MSF - Médecins sans Frontières (Artsen zonder grenzen)
MTCR - Missile Technology Control Regime
NAFTA - North American Free Trade Agreement
NAM - Non-Aligned Movement
NAR - Noordatlantische Raad
NAVO - Noordatlantische Verdragsorganisatie
NBB - Nationale Bank van België
NCW - Nederlands Christelijk Werkgeversverbond
NIS - Nationaal Instituut voor de Statistiek
NPT - Nucleair Non-profilatieverdrag
OAE - Organisatie van Afrikaanse Eenheid
OAPEC - Organization of Arab Petroleum Exporting Countries
OAS - Organization of American States
OAU - Organization of African Unity
ODECA - Organizacion de los Estados Centro-mericanos
OECD - Organization for Economic Co-operation and Development (zie OESO)
OECS - Organization of Eastern Caribbean States
OESO - Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
OECS - Organisatie van Oost-Caribische Staten
OIC - Organisatie van de Islamitische Conferentie
OMVS - Organisatie voor de Ontwikkeling van Senegal
OPEC - Organization of Petroleum Exporting Countries
OVSE - Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (opvolger CVSE)
Parlacen - Centraal-Amerikaans Parlement
PFP - Navo-'Partnerschap voor Vrede'
RG - Groep van Rio
PLO - Palestine Liberation Organization
PNA - Palestijns Nationaal Gezag (Palestine National Authority)
PRL - Parti réformateur libéral
PS - Parti socialiste
PSC - Parti social chrétien
PTA - Preferential Trade Area (van Oostelijk en Zuidelijk Afrika)
PvdA - Partij van de Arbeid
PVV - Partij voor Vrijheid en Vooruitgang
RVD - Rijksvoorlichtingsdienst
RW - Rassemblement Wallon
SAARC - South Asian Association for Regional Economic Co-operation
SACEUR - Supreme Allied Commander Europe
SACLANT - Supreme Allied Commander Atlantic
SADC - Southern African Development Community
SADR - Saharaanse Arabische Democratische Republiek
SALT II - Strategic Arms Limitation Treaty
SELA - Sistema Economico Latinoamericano
SER - Sociaal-Economische Raad
SGP - Staatkundig Gereformeerde Partij
SHAPE - Supreme Headquarters of Allied Powers, Europe
SP - Socialistische Partij
SPF - South Pacific Forum
START - Strategic Arms Reduction Talks
TNO - Toegepast Natuurwetenschappelijk Onderzoek
UDEAC - Union douanière et économique de l'Afrique centrale
UDRT-RAD - Union démocratique pour le respect du travail
UEMOA - Union économique et monétaire ouest-africaine
UN - United Nations (zie VN)
UNAMIR - UN Assistance Mission in Rwanda
UNAVEM - UN Angola Verification Mission
UNCED - VN-Conferentie over milieu en ontwikkeling
UNCHR - UN Commision for Human Rights
UNCLOS - VN-Conventie over het Zeerecht
UNCRO - VN-Vertrouwensoperatie in Kroatië
UNCTAD - UN Conference on Trade and Development
UNDP - UN Development Programme
UNEF - UN Emergency Force
UNEP - UN Environment Programme
UNESCO - UN Educational, Scientific and Cultural Organisation
UNFICYP - UN Peace-Keeping Force in Cyprus
UNFPA - VN-Fonds voor Bevolkingsactiviteiten
UNHCR - UN High Commisioner for Refugees
UNICEF - UN Children`s Fund
UNIDO - UN Industrial Development Organization
UNIFIL - UN Interim Force in Libanon
UNIIMOG - UN Iran-Iraq Military Observer Group
UNOMIL - VN-Waarnemersmissie in Liberia
UNOMOZ - UN Operation in Mozambique
UNOSOM - UN Operation in Somalia
UNPROFOR - UN Protection Force in Yugoslavia
UNRWA - UN Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East
UNSCOM - VN-Commissie voor Irak
UNTSO - UN Truce Supervision Organization
UPU - Universal Postal Union
VBO - Verbond van Belgische Ondernemingen
VEV - Vlaams Economisch Verbond
VN - Verenigde Naties
VNO - Verbond van Nederlandse Ondernemingen
VSZAO - Vredes- en Samenwerkingszone Zuidelijke Atlantische Oceaan
VU - Volksunie
VVD - Volkspartij voor Vrijheid en Democratie
WCC - World Council of Churches
WEU - Westeuropese Unie
WFP - World Food Programme
WFTU - World Federation of Trade Unions
WHO - World Health Organization
WMO - World Meteorological Organization

SYSTEMATISCHE INDEX

AFGHANISTAN
BINNENLAND
Taliban kondigen eigen scholen aan 42
Musa Qala heroverd door Taliban 42
Kritiek op beleid Karzai inzake ontvoeringen 43
Krijgsheer Hekmatyar zoekt voorzichtig toenadering tot Karzai 43
Talibanleider Mullah Dadullah gedood 43
Minister van Buitenlandse Zaken blijft aan ondanks motie parlement 44
Papaverteelt in Afghanistan naar recordhoogte 44
Jongen gedood om bezit Amerikaans geld 44
Geweld neemt toe in Afghanistan 44
Zeker 150 doden bij zelfmoordaanslag in noorden Afghanistan 45
GEZONDHEID EN ZORG
Poliovaccinaties na belofte veilige doorgang 45
Minder kindersterfte door verbeterde gezondheidszorg 46
CULTUUR EN WETENSCHAP
Vrees voor veiligheid jonge acteurs 46
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Volksvertegenwoordiging neemt amnestiewet aan 46
Afghaans parlement stuurt kritisch lid weg 46
Vrouwelijke journalisten vermoord in Afghanistan 46
Vijftien gevangenen geëxecuteerd 46
BUITENLANDSE ZAKEN
Gevechten langs grens van Afghanistan en Pakistan 46
Geldbedrag voor hervorming justitieel apparaat 47
Tribale leiders Pakistan en Afghanistan beloven terrorismebestrijding 47
Veiligheidsraad verlengt missie in Afghanistan 47
Twee diplomaten Afghanistan uitgezet 47

ALBANIË
BINNENLAND
Duizenden mensen protesteren tegen elektriciteitscrisis 308
Partyboot kapseist: zestien doden 308
Grote explosie in munitiedepot kost 21 mensen het leven 308

ALGERIJE
BINNENLAND
Golf van geweld treft Algerije 291
Presidentiële partijen behouden meerderheid bij parlementsverkiezingen 292
JUSTITIE
Hoofd Algerijnse bank krijgt bij verstek levenslang wegens corruptie 293
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Algerije sluit dertien protestantse kerken 294
BUITENLANDSE ZAKEN
Voormalig moederland Frankrijk poogt Algerijns wantrouwen weg te nemen 294

ANGOLA
BINNENLAND
Nieuwe wet moet veiligheid luchtvaart bevorderen 410
Angola bereidt zich voor op parlementsverkiezingen 410
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Regering zet staatssupermarkten op in strijd tegen voedseltekort 411
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Groot olieveld in Cabinda ontdekt 411
GEZONDHEID EN ZORG
Onbekende ziekte staat waarschijnlijk in relatie met bedorven zout 411
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Politie Angola maakt zich schuldig aan mensenrechtenschendingen 411
Activist veroordeeld voor beledigen Angolese president 411
Verenigde Naties sluiten mensenrechtenkantoor in Luanda 411
BUITENLANDSE ZAKEN
President Dos Santos prijst Cubaanse hulp tijdens burgeroorlog 412
Damproject Angola en Namibië wordt doorgezet ondanks milieubezwaren 412
Tienduizenden Kongolezen uit Angola weggestuurd 412
Angola zet van aanslagen verdachte Nigeriaanse militanten land uit 412

ANGUILLA
BINNENLAND
Parlement van Anguilla ondersteunt concept van 'volledig zelfbestuur' 639
Brits Comité verzoekt regering corruptieaantijgingen te onderzoeken 639
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Plannen van regering Anguilla om staatsinkomsten te vergroten 639
GEZONDHEID EN ZORG
Samenwerking met St. Kitts en Nevis inzake gezondheidszorg 639

ANTIGUA EN BARBUDA
BINNENLAND
Regerende UPP wint parlementszetel overleden minister 640
Verscherping wetgeving voor misdrijven met vuurwapens 640
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Inkomstenbelasting wordt verlaagd 640
Antigua en Barbuda mogen sancties aan Verenigde Staten opleggen 640
Teleurstelling over Brits advertentieverbod voor online gokindustrie 640
BUITENLANDSE ZAKEN
Premier Spencer ontvangt onderscheiding van de Verenigde Naties 640

ARGENTINIË
BINNENLAND
Cristina Fernández beëdigd als president van Argentinië 387
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Conflict met landbouwers veroorzaakt politieke crisis 388
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Twijfels over regeringscijfers inflatie 389
President trekt belastingverhoging voor voedselexport in 691
Overeenstemming met banken over herstructurering schuld 691
JUSTITIE
Oud-president De la Rua ontkent betalen van smeergeld aan congresleden 389
Oud-president Menem aangeklaagd voor wapenhandel 692
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Officieren en politieman veroordeeld voor mensenrechtenschendingen 389
Juridische positie oud-politieman Luis Patti onduidelijk 389
Schendingen mensenrechten tijdens dictatuur bestraft 692
Homo's krijgen recht op pensioen van overleden levenspartner 693
BUITENLANDSE ZAKEN
Protest tegen Amerikaans onderzoek campagnegelden Cristina Fernández 390

ARMENIË
BINNENLAND
Duizenden de straat op tegen president Kotsjarjan 68
Overwinning premier bij presidentsverkiezingen leidt tot protesten 368
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
'Economie met 13,8 procent gegroeid' 68
BUITENLANDSE ZAKEN
Uitstel parlementaire behandeling Amerikaanse 'genocidewet' 68

ARUBA
BINNENLAND
Ministers sluiten akkoord over juridische zelfstandigheid Aruba 505
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Stakende ambtenaren sluiten overeenkomst met regering 506
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Aruba krijgt nieuwe investeringsrating van kredietbeoordelingsbureau 506
Vastgoedmarkt heeft last van Amerikaanse huizencrisis 506
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Aantal gevangenissen op Aruba en de Antillen gesloten 506

AUSTRALIË
BINNENLAND
Winst bij verkiezingen voor Australische Arbeiderspartij 58
Aanpassing van het immigratiebeleid 59
Terreurverdachte vrijgelaten 59
Einde aan de 'Pacific Oplossing' 480
Wrak Australische kruiser uit Tweede Wereldoorlog teruggevonden 481
Australië breidt rechten over zee uit 481
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Werkloosheid op historisch laag niveau 59
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Werkloosheid op recordlaagte 481
Premier bevriest lonen parlementariërs 481

Australië

LANDBOUW
Droogte schaadt landbouwproductie 59
NATUUR EN MILIEU
Nieuwe premier ratificeert Kyoto-protocol 59
Australië begint ondergrondse opslag CO_2 481
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Excuses aan Aboriginals 481
Homodiscriminatie uit honderd wetten verwijderd 482
Eerste vrouwelijke bisschop in Australische Anglicaanse kerk 482
Postume gratieverlening in Australië voor gehangene 482
BUITENLANDSE ZAKEN
Handelsovereenkomst met Rusland over uranium 59
Verrassingsbezoek aan Irak 59
Australië beëindigt operaties in Irak 482
Paus brengt bezoek aan Australië 482
Vrijhandelsverdrag met Chili 483

AZERBEIDZJAN
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
President Alijev wil actie tegen hoge voedselprijzen 370
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
President Alijev bezorgd over inflatie 68
Omvang stabilisatiefonds stijgt naar 1,7 miljard euro 68
President Alijev wil olieproductie verhogen 370
JUSTITIE
Arrestatie gemeld van sleutelfiguur in terroristisch complot 68
Groep veroordeeld voor beramen staatsgreep 68
Amnestie voor 119 gevangenen, onder wie ook journalisten 69
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Hoofdredacteur veroordeeld en kranten verdwenen 69
Hoofdredacteur en collega wegens verraad veroordeeld 370
MILITAIRE ZAKEN
Azerbeidzjan verhoogt defensie-uitgaven 69
REGIONALE ONTWIKKELINGEN
Azerbeidzjan beëindigt deelname aan vredesmacht in Kosovo 370
BUITENLANDSE ZAKEN
Parlement stemt in met verdubbeling aantal troepen in Afghanistan 69
Azerbeidzjaanse soldaat gedood bij Nagorno-Karabach 69
Europese Unie wil banden met Azerbeidzjan aanhalen 370
Azerbeidzjan geeft gevoelige lading voor Iran vrij 370

BAHAMA'S
BINNENLAND
Meer dan honderd Haïtiaanse asielzoekers ingerekend 640
Premier van de Bahama's herschikt kabinet 641
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
IMF prijst de Bahama's voor solide economisch beleid 641

BAHREIN
BINNENLAND
Sjiitische oppositie wint terrein bij parlementsverkiezingen 31
Bahrein wil corruptie steviger aanpakken 32
Sjiitische oppositie slaags met ordetroepen 709
Bahreinse koning verstevigt controle op het leger 709
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Centrale bank behoudt vertrouwen in financiële soliditeit 709
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Buitenlandse arbeidskrachten vaak slachtoffer van mensenhandel 32
Mensenrechtenactivisten vrijgelaten 33
Human Rights Watch laakt onderscheiding voor Bahreinse premier 33
Wetgeving tegen mensenhandel van kracht 709
BUITENLANDSE ZAKEN
Nucleaire samenwerking met de Verenigde Staten 709
Bahrein tekent veiligheids-overeenkomst met NAVO 710
Joodse vrouw benoemd tot Bahreins ambassadeur in de VS 710

BANGLADESH
BINNENLAND
Politiek geweld in Bangladesh 716
Oud-minister veroordeeld tot lange gevangenisstraf 716
Ex-premier Sheikha Hasina Wajed aangeklaagd 717
Roep om democratische parti-jhervormingen 717
Studentenprotest leidt tot rellen 717
Oud-premier Khaleda Zia moet voor de rechter verschijnen 718
President blijft aan de macht 718
Diverse beschuldigingen van corruptie 719
Arrestatiegolf bij landelijke aanpak van misdaad in Bangladesh 719
Communistische leider vermoord 719
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Protesten tegen arbeids omstandigheden 719
JUSTITIE
Oud-ministers in Bangladesh veroordeeld 719
Doodstraf voor islamitische militant 719
Gezant van de VN veroordeeld 719
GEZONDHEID EN ZORG
Jongen besmet met vogelgriepvirus 719
NATUUR EN MILIEU
Minstens 4 miljoen mensen getroffen door cycloon 720
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Slechts dertien landen corrupter dan Bangladesh 720
Humanitaire prijs voor BRAC 720
BUITENLANDSE ZAKEN
VS leveren veroordeelde militair uit 720
Nieuwe treinverbindingen met buurlanden 720
Incidenten bij grens tussen India en Bangladesh 720
Deel migranten uit India krijgt nationaliteit Bangladesh aangeboden 720
Rice beschouwt islamitische groepering als terroristisch 720

BARBADOS
BINNENLAND
Oppositiepartij DLP wint bij verkiezingen in Barbados 570
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Regering verhoogt brandstofprijzen 570
Werkloosheid in Barbados iets afgenomen 570

BELAU
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Economische zelfstandigheid nog ver weg 59
Visawet voor vermogende buitenlanders 60
NATUUR EN MILIEU
Belau ratificeert verdrag tegen kernproeven 60
BUITENLANDSE ZAKEN
Belau sluit zich aan bij de Micronesië Uitdaging 60

BELGIË
BINNENLAND
België doorbreekt politieke impasse met noodregering 8
Versterkt terreuralarm uit vrees voor aanslag en bevrijdingsactie 12
Kiesbureauweigeraars in kwestie Brussel-Halle-Vilvoorde veroordeeld 69
Aantal geboortes in Vlaanderen blijft in stijgende lijn 69
Prijzen maatschappelijke verdienste 69
Wallonië optimistisch over economie 128
Verdachte Bende van Nijvel pleegt zelfmoord 128
Vlaams Belang, N-VA en Open VLD kiezen hun partijvoorzitter 188
Regering van christen-democraat Leterme lauw ontvangen 188
Informant Belgische inlichtingendienst verdacht van zesvoudige moord 248
Federale regering onder hoogspanning door controverse staatshervorming 248
Politie doet invallen bij sympathisanten Arbeiderspartij van Koerdistan 249
Premiers Wallonië en Brussel willen gezamenlijke federatie 249
Staatssecretaris Laloux voor Armoedebestrijding treedt af 249
Partij Spirit verandert van naam en bevestigt links-liberaal imago 250
Uitstel van beslissing omstreden kiesdistrict wendt regeringscrisis af 308
Marianne Thyssen gekozen tot partijvoorzitter CD&V 309
Gevechten in Anderlecht tussen groepen jongeren en politie 309
Voormalige leden extreemlinkse CCC gearresteerd 371
Aantal asielaanvragen in 2007 licht gedaald 371
Asielbeleid wordt door hongerstaking splijtzwam binnen federale regering 428
Parlement versoepelt wapenwet ondanks protesten 428

Nieuwe bemiddelingspoging na ontslagaanvraag premier Leterme 429
Politieke crisis verdiept na breuk in kartel christendemocraten 548
Beleidsverklaring premier Leterme in teken financiële crisis 609
Politie rolt groot netwerk van Indiase mensensmokkelaars op 610
Verspreidingsverbod voor tijdschrift na satire op politietop 668
Rechter verklaart vakbondsuitsluiting lid Vlaams Belang onrechtmatig 669
VlaamsProgressieven beëindigen kartel met sociaaldemocraten 670

NASLEEP TWEEDE WERELDOORLOG

Schadevergoeding van 35 miljoen euro voor joodse families 191

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Vlaamse werkloosheid op weg naar l aagterecord 12
Brussels Gewest presenteert actieplan tegen hoge jeugdwerkloosheid 128
Achterstand vrouwen op de arbeidsmarkt duurt voort 192
Problematische schulden onder Vlamingen nemen toe 250
Werkloosheid daalt tot recordlaagte 371
Meerderheid werknemers spoorwegen stemt in met sociaal akkoord 372
Versterking interregionaal werkgelegenheidsbeleid 430
Vooral in Brussel zijn velen afhankelijk van een leefloon 486
Wallonië trekt 80 miljoen euro uit voor verhoging koopkracht 486
Daling werkloosheid in Vlaanderen begint af te kalven 610
Veel Vlaamse gezinnen kampen met hoge schulden 610
Christelijke vakbond behoudt leiderschap bij sociale verkiezingen 670

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Belgische banken geven cijfers over gevolgen kredietcrisis 192
Afkalvende economische groei en toenemende inflatie in België 309
Hoge Raad van Financiën kraakt Belgisch begrotingsbeleid 372
Fraudebestrijding levert 1,2 miljard euro op over 2007 430
Topbestuurders bankverzekeraar Fortis vertrekken na financieel debacle 486
Bedrijfswinsten dalen met bijna een derde 486
Noodingrepen moeten Belgische banken voor ondergang behoeden 550
Vijf Belgische begrotingen tussen 2000 en 2007 hadden tekort 551
Overgebleven deel Fortis verkocht aan Franse bank BNP Paribas 610
Belgische gezinnen verliezen 125 miljard euro door financiële crisis 611
Financiële crisis bedreigt Belgische investeringen 670
Verkoop Fortis-België krijgt politieke consequenties 671
Europese Commissie signaleert oplopend begrotingstekort 672

JUSTITIE

Eerder ontsnapte crimineel Kapllan Murat opnieuw veroordeeld 12
Gevangenisstraf voor kaderleden Arabisch Europese Liga 12
Celstraffen tot tien jaar wegens betrokkenheid bij terrorisme 70
Beroepsgeheim van advocaten beschermd door gerechtelijke uitspraak 71
Gemeenteraadslid Vlaams Belang veroordeeld voor racisme 128
Bestrijders seksueel misbruik blijken zelf betrokken 129
Leden Turkse militante groepering DHKP/C vrijgesproken 129
Hof van Cassatie verwerpt beroep in racistische moordzaak 130
Geen schadevergoeding wegens falen Belgische staat in zaak-Dutroux 130
Initiatiefnemers ontsnapping Dendermondse gevangenis veroordeeld 192
Ontsnapte topcrimineel in Nederland veroordeeld 250
Veroordeling ex-politiecommissaris wegens racisme bevestigd 309
Oprichter Front National veroordeeld 372
Verdachte van moord op verdwenen kinderen krijgt levenslang 372
Vrijspraken voor leden Turkse organisatie DHKP-C vernietigd 373
Vonnis 'kinderpornobestrijder' Marcel Vervloesem bevestigd 373
Straffen verlaagd voor betrokkenen gewapende strijd in Irak 373
Einde detentie van topcrimineel Murat in zicht 430
Twintig jaar gevangenisstraf voor dader 'mp3-moord' 551
Rechter oordeelt mild in Visa-affaire Antwerpen 612
Kaderleden Arabisch-Europese Liga vrijgesproken van ophitsing 612
Brusselse politie pakt terreurverdachten op na aandrang Marokko 672

ONDERWIJS

Jongens lopen meer schoolachterstand op dan meisjes 612

NATUUR EN MILIEU

Stand van het milieu in Vlaanderen vertoont positieve trend 13
Huizensloop in Doel maakt weg vrij voor uitbreiding Antwerpse haven 487
Nucleair laboratorium stilgelegd wegens verhoogde jodiumuitstoot 487
Studie voorspelt uitdroging Vlaamse rivieren door klimaatverandering 487
Onderzoeken naar lekkage in nucleair laboratorium 552
Vlaamse natuur verliest aan verscheidenheid 672

CULTUUR EN WETENSCHAP

Literaire prijs geweigerd na 'censuur' op nalatenschap Louis Paul Boon 130
Cultuurprijzen 250
InBev-Baillet Latour Prijs 373
Cultuurprijzen 488

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Werkgever veroordeeld voor ongeval illegale werknemer 13
België veroordeeld voor behandeling twee Palestijnse asielzoekers 71
Verzet tegen hoofddoekverbod in Vlaanderen groeit 130
Euthanasiediscussie laait op na over lijden schrijver Hugo Claus 310
Grondwettelijk Hof aanvaardt omstreden wooncode 431

MILITAIRE ZAKEN

Minister van Defensie De Crem verraadt locatie kernwapens 71
Vlaamse wapenexport in 2007 opnieuw toegenomen 311
Buitenlandse inzet Belgische militairen geconcentreerd op Afghanistan 673

REGIONALE ONTWIKKELINGEN

Belgisch-Nederlandse grensgemeenten zoeken oplossing voor drugsprobleem 251
Extreemrechts wil fusie van Nederland en Vlaanderen 311

EUROPESE UNIE

Commissie Europees Parlement uit felle kritiek op Belgische asielcentra 311
Belgische parlementen ratificeren Verdrag van Lissabon 431

BUITENLANDSE ZAKEN

België ondersteunt Nederlandse troepen in Afghanistan 131
Busongeval in Egypte kost zes Belgen het leven 673

OVERLEDEN

Guido Fauconnier, grondlegger Vlaamse communicatiewetenschappen 251
Raymond Devos, Franstalig humorist 252
Eugène Traey, musicus 252
Jef Van Tuerenhout, beeldend kunstenaar 252
Jules Gérard-Libois, politiek historicus 252
Maurits Coppieters, boegbeeld van de Vlaamse beweging 252
Jean-Michel Folon, beeldend kunstenaar 252
Serge Vandercam, Cobra-kunstenaar 252
Marthe Wéry, beeldend kunstenaar 253
Jan Schotte, curiekardinaal 253
Frans Baudouin, Rubens-specialist 253
Gustaaf Joos, kardinaal 253
Ilya Prigogine, Nobelprijswinnaar 311
Guy Mathot, politicus 312
Hugo Claus, schrijver 312

BELIZE

BINNENLAND

Oppositiepartij wint verkiezingen in Belize 330
Belize opgeschrikt door moorden 693
Oppositie roept regering op waakzam er te zijn 693

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Voedselfonds moet honger in de regio voorkomen 693

NATUUR EN MILIEU

Noodtoestand na massale overstromingen 693

BUITENLANDSE ZAKEN
Europese Unie geeft Belize subsidie voor suiker- en bananenindustrie 330
Samenwerking met Cuba beoogt suikerproductie te verhogen 330
Belize ontvangt financiële steun van Taiwan 693

BERMUDA
BINNENLAND
Regerende PLP wint opnieuw verkiezingen 641
Brits comité verzoekt Bermuda corruptieaantijgingen te onderzoeken 642

BOLIVIA
BINNENLAND
Meerderheid Bolivianen steunt president bij nationaal referendum 506
Congres stemt in met referendum over grondwet 693
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Opbrengsten voor Boliviaanse staat van olie en gas gestegen 508
Nieuw ministerie om nationalisaties te verdedigen 508
NATUUR EN MILIEU
Grootscheepse overstromingen houden aan in Bolivia 508
BUITENLANDSE ZAKEN
Bolivia en Verenigde Staten trachten betrekkingen te verbeteren 508
Spanningen met Verenigde Staten nemen toe 694

BOSNIË-HERZEGOVINA
BINNENLAND
Overeenstemming over politieher vorming 312
Bosnische Serviërs kiezen nieuwe president 312
Nikola Spiric herbenoemd als premier 312
Moslims blijven Srebrenica besturen 312
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Meer buitenlandse investeringen in Bosnië 313
Corruptie kostte 250 miljoen euro over 2007 313
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Amnesty International laakt misbruik in detentiecentra 313
JOEGOSLAVIË-TRIBUNAAL
Nieuwe veroordelingen van Bosnische Serviërs 313
REGIONALE ONTWIKKELINGEN
Bosnisch-Servisch protest tegen onafhankelijkheid Kosovo 313
BUITENLANDSE ZAKEN
Verenigde Staten stoppen subsidiëring Bosnisch-Servische partij 313

BOTSWANA
BINNENLAND
Botswana's 'Bosjesmannen' herwinnen hun landrechten 51
GEZONDHEID EN ZORG
Verbeteringen in aidsbestrijding 51
NATUUR EN MILIEU
Botswana en de VS vereffenen schuld met milieumaatregelen 51
CULTUUR EN WETENSCHAP
Nieuwe bewijzen voor Afrika als bakermat van de mensheid 52
MILITAIRE ZAKEN
Leger zet deur open voor vrouwen 52

BRAZILIË
BINNENLAND
Vliegtuigongeluk leidt tot ontslag minister 330
Veiligheidsplan gelanceerd om criminaliteit in te dammen 331
Botsing tussen bendes kost 25 gevangenen het leven 331
Geheime stemming bij afzettings-procedures in parlement opgeheven 331
Hooggerechtshof voert strengere regels in voor loyaliteit aan partij 331
Controversiële benoeming nieuwe minister 331
Oppositioneel weekblad bericht over oud corruptieschandaal 331
Ministers onder vuur vanwege hun gebruik van creditcards 331
Opnieuw slachtoffers bij strijd tegen drugsbendes 332
Politie arresteert voormalige burgemeester São Paulo 695
Gilberto Gil vertrekt als minister van Cultuur 695
Hoofd inlichtingendienst na afluisterschandaal geschorst 695
Burgemeesterspost São Paulo blijft in conservatieve handen 695
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Boeren mogen voorlopig in indianenreservaat blijven 332
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Brazilië presteert economisch beter dan in het verleden 332
Groot oliereservoir ontdekt voor kust van Rio de Janeiro 333
Hogere kredietrating biedt perspectieven voor Braziliaanse economie 333
Inflatie stijgt door oplopende voedselprijzen 696
Lula wil meer invloed op regelgeving financiële instituten 696
GEZONDHEID EN ZORG
Hooggerechtshof acht stamcelonderzoek embryo's toelaatbaar 333
LANDBOUW
Cijfers Braziliaanse overheid wijzen op meer landonteigeningen 333
Braziliaanse staat stopt uitvoer eigen rijstvoorraad 334
NATUUR EN MILIEU
Brazilië pakt illegale activiteiten in Amazonegebied aan 334
Beeldopnamen tonen bestaan van geïsoleerde stammen in Amazonegebied 334
Nieuwe maatregelen tegen afbraak r egenwoud 697
CULTUUR EN WETENSCHAP
Succesvolle lancering van raket 335
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Indianengemeenschappen Amazone-gebied krijgen water en elektriciteit 335
Twee Cubaanse sporters krijgen asiel 335
Meisje in Brazilië in cel gestopt met mannen 335
Nieuw reservaat voor indianen in Pará 697
MILITAIRE ZAKEN
Aankoop wapens moet strijdkrachten versterken 335
REGIONALE ONTWIKKELINGEN
Kritiek op Braziliaanse houding jegens guerrillaorganisatie FARC 335
BUITENLANDSE ZAKEN
Wereldhandelsorganisatie bekritiseert VS wegens illegale landbouwsubsidies 336
Handel tussen Brazilië en Argentinië mag met eigen munt betaald worden 697

BRUNEI
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Brunei presenteert ambitieuze toekomstplannen 404
JUSTITIE
Europees arrestatiebevel tegen prins Jefri 404

BULGARIJE
BINNENLAND
Hoofd nieuwe nationale veiligheidsdienst benoemd 253
Regering begint met campagne tegen mensensmokkel 253
Parlement treft maatregelen tegen kopen van stemmen 253
'Eén op de zes ministers was collaborateur' 253
Regering overleeft tweemaal motie van wantrouwen 254
Treinbrand is wellicht terroristische aanslag 254
Premier Stanisjev voert omvangrijke kabinetswijzigingen door 254
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Einde aan langdurige leerkrachtenstaking 254
Bulgarije wil gastarbeiders uitnodigen 254
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Consumentenprijzen stijgen hard 254
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Europees Hof eist betere behandeling gevangenen 255
MILITAIRE ZAKEN
Mandaat vredeshandhavers in Irak verlengd 255
Militaire bases voor Amerikanen 255
EUROPESE UNIE
Bulgarije mag cyrillische spellingsvariant gebruiken 255
Bouw nieuwe kerncentrale in Belene goedgekeurd 255
Maatregelen tegen Bulgarije wegens falen misdaad- en corruptiebestrijding 255
BUITENLANDSE ZAKEN
Rusland sluit miljardenakkoorden met Bulgarije 255

BURUNDI
BINNENLAND
Nieuwe regering Burundi gepresenteerd 590

Gevechten tussen FNL en regeringstroepen 591
Dissidente parlementariërs verliezen hun zetel in parlement 591
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Staking ambtenaren beëindigd 592
GEZONDHEID EN ZORG
Tegenslag bij bestrijding van aids 592
BURGER- EN MENSENRECHTEN
HRW beschuldigd Burundi van mensenrechtenschendingen 592

CAMBODJA
BINNENLAND
Oud-koning Sihanouk hekelt Rode Khmer 342
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Cambodja kampt met hoge inflatie 343
JUSTITIE
Rode Khmer-tribunaal houdt eerste hoorzitting 47
Levenslang voor 'handlangers van Hambali' 343
CULTUUR EN WETENSCHAP
Angkor was de grootste stad ter wereld 48

CANADA
BINNENLAND
Honderden miljoenen voor de Cree-indianen 85
Kabinetswijzigingen 86
Oorspronkelijke bevolking met 45 procent in tien jaar gegroeid 86
Minister van Buitenlandse Zaken treedt af 697
Conservatieven winnen parlementsverkiezingen 697
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Canadese economie presteert goed 86
Kredietcrisis treft Canada 698
JUSTITIE
Canada veroordeelt beruchte seriemoordenaar 86
GEZONDHEID EN ZORG
Canada produceert merkloze hiv-remmers voor Rwanda 87
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Canada weigert Amerikaanse militairen politiek asiel 87
Regering biedt indianen en Inuit excuses aan 698
MILITAIRE ZAKEN
Canada claimt Noordpoolgebied 87

CENTRAAL AFRIKAANSE REPUBLIEK
BINNENLAND
President verandert samenstelling regering 234
Regering vraagt internationale gemeenschap om hulp tegen rebellen 235
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Eerste uraniummijn in Centraal Afrikaanse Republiek in gebruik genomen 236
JUSTITIE
ICC begint onderzoek naar mensenrechtenschendingen 236
BURGER- EN MENSENRECHTEN
HRW beschuldigt leger Centraal Afrikaanse Republiek van oorlogsmisdaden 236
Unicef bericht over vluchtelingen in de Centraal Afrikaanse Republiek 236

CHILI
BINNENLAND
Regering niet langer gesteund door meerderheid in Senaat 390
Conservatieven winnen meeste burgemeestersposten 699
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Regering introduceert pensioenvoorzieningen voor arme burgers 391
Staking in koperindustrie Chili beëindigd 391
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Toename van buitenlandse investeringen in Chili 391
Subsidiefonds voor stijgende brandstofprijzen 391
Meer pensioenfondsen mogen in het buitenland investeren 699
Nieuw agentschap ter ondersteuning van kleine bedrijven 699
JUSTITIE
Oud-politiemannen veroordeeld voor mensenrechtenschendingen 391
Veroordeelde oud-nazi krijgt strafverhoging wegens marteling 392
Oud-generaal Contreras opnieuw veroordeeld 392
GEZONDHEID EN ZORG
Duizenden demonstreren tegen verbanning 'morning-after' pil 392
Minister afgetreden naar aanleiding van aidsschandaal 700
NATUUR EN MILIEU
Grote regenval veroorzaakt catastrofe in zuiden Chili 699
Walvissen voortaan ook bij wet beschermd 699
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Mapuche-hongerstaker geeft actie op 392
Dode bij confrontaties tussen betogers en caribineros 392
Oud-generaal veroordeeld voor moord op tegenstanders van Pinochet 699

CHINA
BINNENLAND
China wijdt paapsgezinde bisschop 48
Nieuwe regels voor ambtelijke sollicitatieprocedures 104
Agenten slaan man dood 104
Succesvol protest tegen hogesnelheidslijn 105
Volkscongres gunt president Hu en premier Wen nieuwe termijn 225
Olympische vlam arriveert in Peking 225
China scherpt visumbeleid aan wegens Olympische Spelen 343
Tienduizenden doden door aardbeving 343
Kritiek na aardbeving 404
Honderdduizend manschappen bewaken Peking tegen aanslagen 405
Honderden arrestaties na rellen 405
Verregaande veiligheidsmaatregelen in aanloop naar Olympische Spelen 462
Sichuan past één-kind-beleid aan 462
Omstreden Olympische Spelen verlopen rustig 526
Tienduizenden zieke baby's door vervuilde melk 581
China versoepelt regels voor buitenlandse journalisten 658
S.A.R. HONGKONG
Anson Chan wint zetel in parlement 48
'Volledige democratie vanaf 2020' 48
Hongkong profiteert van economische groei China 159
Verkiezingen in Hongkong 581
S.A.R. MACAU
Veroordeling wegens corruptie 105
Geen nieuwe casino's in Macau 282
TIBET
Kritiek op China om neerslaan van Tibetaanse opstand 226
Tibetaanse kloosters weer open 281
China gaat dialoog met Dalai Lama aan 344
Tibet weer open voor buitenlandse toeristen 406
China spreekt opnieuw met vertegenwoordigers van de Dalai Lama 463
Vijfenvijftig Tibetanen veroordeeld 720
Besprekingen tussen dalai lama en Peking opnieuw mislukt 721
XINJIANG
'Terroristische aanslagen verijdeld' 227
'Aanslagen op Olympische Spelen voorkomen' 282
Executies in Xinjiang 463
Tientallen doden door geweld in Xinjiang 527
RELATIES MET TAIWAN
Leider van Taiwanese regeringspartij bezoekt China 344
China en Taiwan hervatten besprekingen 405
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Buitenland mag helpen Chinees elektriciteitsnet te moderniseren 48
Centrale Bank verhoogt opnieuw de rente 49
Krachtige economische groei en hoge inflatie 105
Beurs van Shanghai keldert met 50 procent 282
Yuan bereikt sterkste koers ooit 282
Beurs van Shanghai zakt in 528
Enorme afname van armoede in China 528
Chinese economische groei neemt af 658
China trekt honderden miljoenen uit om economie te stimuleren 721
JUSTITIE
Celstraf voor partijbaas 282
Helft minder executies in China 282
Chinese mensenrechtenadvocaten verliezen licentie 345
Zware straffen voor Tibetaanse monniken 659
Voorwaardelijke doodstraf voor corrupte functionarissen 659
GEZONDHEID EN ZORG
Melamineschandaal nog niet voorbij 659
LANDBOUW
China hervormt landbouw 659
NATUUR EN MILIEU
China ontregeld door sneeuwstormen 160
Honderden doden door modderstroom 582
CULTUUR EN WETENSCHAP
Chinese overheid verbiedt horrorfilms 160
Chinese astronaut maakt ruimtewandeling 582
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Vertoon van video's op internet aan banden gelegd 105

China

Compensatie voor slachtoffers van proeven met kernwapens 106
China detineert dissidenten, maar laat journalist vrij 160
Kritiek op China in de aanloop naar de Olympische Spelen 160
Activist veroordeeld 228
Dissident Hu Jia veroordeeld 282
Opnieuw slavenarbeid ontdekt in China 282
China laat prodemocratische activist vrij 528
Arrestaties rondom Olympische Spelen 582
Hu Jia wint Europese mensenrechtenprijs 660
MILITAIRE ZAKEN
China en India houden samen militaire oefening 49
China en VS nemen militaire 'hotline' in gebruik 161
BUITENLANDSE ZAKEN
Chinezen mogen op vakantie in de VS 49
Japanse premier in China 49
China verdedigt zijn rol in Darfur 106
'Persvrijheid in Afrika erodeert door Chinese invloed' 161
Demonstraties rondom Olympische fakkeltocht 283
China en Rusland nemen samen stelling tegen Verenigde Staten 345
Japan en China exploiteren samen gasveld 406
China en Rusland lossen grensconflict op 463
Venezuela voert olieleveranties aan China op 583
Politieke spanningen tussen EU en China 722

COLOMBIA
BINNENLAND
Positie FARC in eerste helft 2008 ernstig verzwakt 642
Record aantal buitenlandse toeristen bezoekt Colombia 644
Paramilitairen uitgewezen naar Verenigde Staten 644
Verenigde Naties constateren uitbreiding cocateelt in Colombia 644
Jaime Bermúdez wordt minister van Buitenlandse Zaken van Colombia 644
Hoofd inlichtingendienst DAS treedt af 644
Parlement wijst drie opeenvolgende ambtstermijnen president af 645
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Staking van rechters en gerechts-medewerkers beëindigd 645
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Hoogste economische groei in dertig jaar 645
Grote olievondst belangrijkste in decennia 645
JUSTITIE
Drugsbaron in Spanje gearresteerd 645
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Aantal Colombiaanse vluchtelingen neemt toe 645
MILITAIRE ZAKEN
Van executies beschuldigde militairen ontslagen 645
BUITENLANDSE ZAKEN
Oorlogsdreiging als gevolg van regionale politieke crisis 645
Arrestanten zouden banden hebben met Libanese Hezbollah-beweging 646
OVERLEDEN
Raúl Reyes, guerrillastrijder en woordvoerder van de FARC 647
Iván Ríos, guerrillastrijder en kaderlid van de FARC 647
Manuel Marulanda Vélez, oprichter en opperbevelhebber van de FARC 647

COMOREN
BINNENLAND
Islamiet Sambi neemt de macht op de Comoren over 472
Onrust door rebellie op Anjouan 472
JUSTITIE
Voormalige president van eiland Moheli veroordeeld voor corruptie 474
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Comoren volwaardig lid van de Islamitische Ontwikkelingsbank 474
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Strenger optreden tegen 'niet-islamitische' trends 474
BUITENLANDSE ZAKEN
Comoren en Iran halen banden aan 474

CONGO (BRAZZAVILLE)
BINNENLAND
Traditionele koning wint opvolgingsstrijd 52
Partij president Denis Sassou Nguesso wint verkiezingen 52
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Congo weer toegelaten tot Kimberley Process 54
JUSTITIE
Gevangenisstraf Congolese mensenrechtenactivisten verlengd 54
GEZONDHEID EN ZORG
Gezondheidszorg Congo in 'rampzalige' staat 54
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Congolezen illegaal vastgehouden in gevangenis Brazzaville 54
Poging kinderhandel te beëindigen 54
Netwerk ter ondersteuning uitgesloten inheemse groepen 54

COOKEILANDEN
BINNENLAND
Lokale bestuursraden opgeheven 175
Nieuwe minister van Buitenlandse Zaken 175
BUITENLANDSE ZAKEN
Teleurstelling over bezoek aan Washington 175
Samenwerkingsovereenkomst met Nieuw-Zeeland 175
OVERLEDEN
Sir Tom Davis, oud-premier 176

COSTA RICA
BINNENLAND
Partij van president Arias wint lokale verkiezingen 87
Bevolking spreekt zich in referendum uit voor vrijhandelsakkoord 87
President grijpt in vanwege tekort aan energie 88
Lijken gevonden van vijf geëxecuteerde burgers 88
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Inflatie in 2007 in Costa Rica hoger dan verwacht 88
BUITENLANDSE ZAKEN
Taiwan verbreekt banden met Costa Rica 88
Vrijhandelsverdrag gesloten tussen Panama en Costa Rica 89

CUBA
BINNENLAND
Raúl Castro wordt president van Cuba 509
Nieuwe president drukt stempel op Cuba 510
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Cubaanse economie blijft groeien 512
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Nieuwe arrestaties ondanks erkenning van twee mensenrechtenverdragen 512
Nieuwe regering schort doodvonnissen op 513
Grote homomanifestatie door Cubaanse regering gesteund 513
BUITENLANDSE ZAKEN
VS leveren meeste voedsel aan Cuba ondanks embargo 513
Cuba en Mexico herstellen betrekkingen 513
Ontwikkelingsbank in Cuba geopend 513
Fidel Castro noemt Europa 'hypocriet' bij opheffing sancties tegen Cuba 513
Rusland zou positie in Cuba willen herstellen 513
OVERLEDEN
Vilma Espín, Cubaans politiek leider en feministe 514

CYPRUS
BINNENLAND
Cypriotische aartsbisschop Chrysostomos overleden 72
Hoop op vooruitgang in herenigingsproces Cyprus 132
Vredesonderhandelingen worden hervat 373
Politieke rivalen Cyprus doorbreken impasse 552
Rivalen Cyprus doorbreken impasse 612
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Cyprus voert euro in 72
Toename van inkomsten uit toerisme 72
Hoge inflatie op Cyprus 132
Periode met prijzen in ponden en euro's verlengd 552
Minister van Financiën positief over Cypriotische economie 613
ONDERWIJS
Plan om geschiedenisboeken te herzien roept veel kritiek op 613
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Raad van Europa bekritiseert Cypriotisch gevangeniswezen 374
MILITAIRE ZAKEN
President Christofias last Grieks-Cypriotische militaire oefeningen af 613
EUROPESE UNIE
Cyprus gaat akkoord met Europese steun aan Turks-Cyprioten 374
Cyprus ratificeert Verdrag van Lissabon 552

DENEMARKEN
BINNENLAND
Regerende coalitie Faeröereilanden behoudt meerderheid 72
Regeringscoalitie herwint meerderheid in parlement 314
Herpublicatie Mohammed-cartoons leidt opnieuw tot repercussies 314
Aanslag op Deense ambassade in Pakistan 489
Premier Rasmussen brengt wijzigingen aan in Deense regering 613
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Denemarken bereikt laagste werkloosheidsniveau in dertig jaar 72
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
OESO waarschuwt Denemarken voor oververhitting economie 314
Denemarken eerste Europese land in recessie 489
Deense bank Roskilde genationaliseerd 489
Deense overheid neemt maatregelen tegen economische recessie 613
JUSTITIE
Deens hooggerechtshof verhoogt straffen voor veroordeelden terrorisme 315
Islamitische partij wordt niet verboden 489
Gevangenisstraffen van zeven en twaalf jaar wegens terrorisme 614
GEZONDHEID EN ZORG
Deens parlement akkoord met experiment heroïneverstrekking 315
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Denemarken zet voor misdrijven veroordeelde Irakezen uit 489
BUITENLANDSE ZAKEN
Denemarken intensiveert hulpverlening aan Afrika 489

DJIBOUTI
BINNENLAND
Verkiezingen in Djibouti door oppositie geboycot 348
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Noodmaatregelen om voedsel-zekerheid te realiseren 348
BUITENLANDSE ZAKEN
Djibouti vluchtroute voor Somali's 349
Uitspraak Franse rechtbank door Djibouti verworpen 349

DUITSLAND
BINNENLAND
Turkse premier tegen assimilatie van Turkse Duitsers 132
Die Linke boekt succes bij verkiezingen in westen van Duitsland 132
Duitse geheime dienst bespioneert journaliste weekblad Der Spiegel 256
Twee extreemrechtse organisaties verboden 315
Linkspartij volgens Duitse veiligheidsdienst 'extremistisch' 315
Voorzitter sociaal-democraten zet zich af tegen linkse concurrent 315
Neonazi's behalen 5,1 procent bij verkiezingen in Saksen 374
Duitse inburgering in 33 meerkeuzevragen 431
Populariteit van bondskanselier Merkel naar recordhoogte 431
Sociaaldemocraten royeren oud-minister Wolfgang Clement 432
Nieuwe cijfers over doden aan grens voormalig Oost-Duitsland 490
Roep om verbod van extreemrechtse jeugdorganisatie 490
Goedkeuring voor moskee in Keulen 490
Frank-Walter Steinmeier in 2009 lijsttrekker sociaaldemocraten 553
Rellen bij anti-islamcongres in Keulen 553
Beierse CSU verliest absolute meerderheid 553
Horst Seehofer premier van Beieren 614
Atoomafval na stevige protesten in Gorleben aangekomen 673
Allochtoon voorzitter van de Groenen 673
Duitsland staakt poging tot verbod van Scientology Kerk 673
Oud-minister Clement verlaat sociaaldemocratische SPD 673
NASLEEP TWEEDE WERELDOORLOG
Eerherstel voor vermoedelijke dader Rijksdagbrand 73
Advocate veroordeeld voor ontkenning van de Holocaust 73
Extreemrechtse partij boycot herdenking in Mecklenburg 73
Berlijn krijgt herdenkingscentrum voor ontheemden 192
Kerk gebruikte dwangarbeid tijdens de oorlog 256
Berlijns monument voor homoslachtoffers uit de nazitijd 315
Wassen beeld van Hitler terug bij Madame Tussaud 432
Duitsland compenseert Hongaarse Holocaustoverlevenden 490
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Voorlopig akkoord van spoorwegen met machinisten 13
Akkoord van Deutsche Bahn met treinmachinisten 73
Minimumloon in postsector onwettig verklaard 192
Overeenstemming over lonen in publieke sector 193
Uitkeringen worden extra verhoogd 256
Werkloosheid naar 7,8 procent 315
Siemens schrapt wereldwijd 16.750 banen 432
Werkloosheid op het laagste punt in zestien jaar 614
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Duitsland nog steeds grootste exporteur 13
Inflatie op hoogste peil sinds 1994 14
Duitse economie in 2007 met 2,5 procent gegroeid 73
Miljardeninjectie Duitse bank WestLB vereist 73
Duitsland opnieuw grootste exporteur 133
Vertrouwen van beleggers scherp gedaald 374
Centrale bank sluit verdere hulp uit 375
Duitse inflatie blijft op 3,3 procent 432
Kwartaalwinst van Deutsche Bank gaat omlaag 432
Duitse economie krimpt 490
Hypo vastgoedbank door collega-banken gered 553
Maatregelen om financiële crisis tegen te gaan 614
Duitse staat steunt Commerzbank met ruim 8 miljard 674
Stimuleringspakket Duitse regering van 23 miljard euro 674
Duitsland officieel in recessie 674
Leningsgarantie voor autofabrikant Opel 674
Bondskanselier Merkel verdedigt zich tegen kritiek op crisisbestrijdingsbeleid 674
Tegenslag voor sportwagenfabrikant Porsche in strijd om Volkswagen 675
JUSTITIE
Libanees in Libanon veroordeeld voor aanslagen op Duitse treinen 14
Duitsland dooft sigaretten in cafés en restaurants 74
Rechterlijke uitspraak tegen Scientology 133
Fiscus in actie tegen belastingvlucht naar Liechtenstein 133
Gevangenisstraf in Volkswagen-affaire 133
Constitutioneel Hof spreekt zich uit over digitale infiltratie 133
Belastingontduikers melden zich bij justitie 193
Bevestiging straf voor moeder die acht eigen baby's doodde 256
Spionageschandaal bij Deutsche Telekom 375
Veroordeling wegens wapenlevering aan Libië 375
Bijna één op de vijf vaders wil vaderschapsverlof 375
Voormalig Siemens-directeur veroordeeld wegens corruptie 432
Ex-directeur technologiegroep Siemens veroordeeld wegens corruptie 675
GEZONDHEID EN ZORG
Versoepeling van regels voor onderzoek naar stamcellen 256
Duits parlement stemt in met versoepeling stamcellenonderzoek 315
Regering bindt strijd aan met overgewicht 375
Steeds meer uitzonderingen op rookverbod in Duitsland 432
NATUUR EN MILIEU
Rijverboden voor zwaar vervuilende auto's 74
Duitsland wil kampioen energie besparen worden 375
Stimulering van de ontwikkeling van hybride voertuigen 375
EUROPESE UNIE
Duitsland weert Oost-Europese arbeiders 133
Duitsland stemt in met EU-verdrag 256
Verdrag van Lissabon krijgt parlementaire goedkeuring 316
Duitsland tegen bodyscan op vliegvelden 615
BUITENLANDSE ZAKEN
Gezamenlijke zitting van kabinetten Israël en Duitsland 193
Betrekkingen tussen Duitsland en China volgens Peking volledig hersteld 376

Duitsland

Duitsland en Syrië sluiten akkoord over illegale immigratie 433
OVERLEDEN
Leni Riefenstahl, cineaste 376
Jürgen Möllemann, politicus 376

DOMINICA
BINNENLAND
Oppositieleider treedt af na beschuldiging van corruptie 571
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Minimumloon verhoogd en in sommige gevallen verdubbeld 571
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Dominica weigert voorstel opperhoofd in te willigen 571
BUITENLANDSE ZAKEN
Venezuela gaat elektriciteitscentrale in Dominica bouwen 571

DOMINICAANSE REPUBLIEK
BINNENLAND
President Fernández wint nominatie voor presidentsverkiezingen 89
Geruchten over couppoging door politici ontkend 89
Zittende president wint nieuwe ambtstermijn 455
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Algemene staking legt maatschappelijk leven stil 89
Medici willen hoger salaris en betere werkomstandigheden 456
Alternatief Sociaal Forum roept algemene staking uit 456
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Economie groeit gestaag sinds crisis in 2004 89
Dominicaanse Republiek ontvangt lening van IMF 456
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Verenigde Naties: racisme diep geworteld in Dominicaanse Republiek 90
BUITENLANDSE ZAKEN
Cuba en Dominicaanse Republiek sluiten handelsovereenkomst 456

ECUADOR
BINNENLAND
President Correa reorganiseert staatsapparaat 336
Grondwetgevende Vergadering neemt taken Congres over 336
Burgemeester van Guayaquil leidt protestmars tegen regering 337
Lokale verkiezingen in twee nieuwe provincies 337
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Ecuador weigert 'niet-legitieme' schulden te betalen 337
Ecuador gaat belasting heffen op extra oliewinsten 337
Tribunaal Wereldbank inzake economische geschillen niet langer erkend 337
President Correa ontkent slechte economische prestaties Ecuador 337
Grondwetgevende Vergadering annuleert mijnconcessies 338
JUSTITIE
Ecuadoraans stel veroordeeld voor dood illegale migranten 338
NATUUR EN MILIEU
Verenigde Naties zetten Galápagos eilanden op gevarenlijst 338
Overstromingen door zware regenval 338
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Waarheidscommissie moet mensenrechtenschendingen onderzoeken 338
Journalist in Ecuador dood gevonden 338
MILITAIRE ZAKEN
Ecuador gaat buitenlandse militaire bases verbieden 338
Hoofd militaire inlichtingendienst ontslagen 338
BUITENLANDSE ZAKEN
Investeringsovereenkomst met Verenigde Staten wordt niet verlengd 339
Toename aantal vluchtelingen uit Colombia 339

EGYPTE
BINNENLAND
Presidentiële partij wint betwiste verkiezingen Hogerhuis 33
President Mubarak herkozen als leider Nationale Democratische Partij 34
Golf van repressie kenmerkt Egyptische gemeenteraadsverkiezingen 576
Egypte wil gehele bevolking voorzien van gezuiverd water 577
Lawine van stenen doodt tenminste negentig mensen 577
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Egyptische ambtenaren eisen loonsverhoging 34
Hoge voedselprijzen leiden tot sociale onrust 577
JUSTITIE
Straffen tot levenslang voor betrokkenheid bij aanslagen 2005 34
Rechtbank laat terrorismeaanklacht tegen leden Moslimbroederschap vallen 34
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Egypte verbiedt vrouwenbesnijdenis bij decreet 34
Egyptische kranten in staking tegen veroordeling journalisten 35
Twee politieagenten veroordeeld voor marteling 35
Drie jaar gevangenisstraf opgelegd wegens homoseksualiteit 578
Egyptische noodwetgeving opnieuw verlengd 578
Politiek dissident tot twee jaar cel veroordeeld 578
REGIONALE ONTWIKKELINGEN
Egypte opent grensovergang met de Gazastrook 578
Negentien gegijzelden ongedeerd vrijgelaten 579

EQUATORIAAL GUINEE
BINNENLAND
Premier kan niet aan eisen president Obiang voldoen en treedt af 592
Oppositieleider Severo Moto in Spanje vrijgelaten 592
JUSTITIE
Zuid-Afrikaanse huurlingen vrijgesproken van poging tot staatsgreep 592
Gevangenisstraffen voor daders couppoging 593
LANDBOUW
Regering Equatoriaal Guinee poogt landbouwsector te ontwikkelen 593
NATUUR EN MILIEU
Equatoriaal Guinee verbiedt jagen en consumeren van apen 593
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Wetgeving tegen marteling aangenomen 593
President Obiang aangemerkt als meest autoritaire Afrikaanse staatshoofd 594
BUITENLANDSE ZAKEN
Chinese minister bezoekt Equatoriaal Guinee 594
Amerikaanse firma gaat legereenheden trainen 594
Grens tussen Equatoriaal Guinee en Kameroen weer geopend 594
Equatoriaal Guinee en Zimbabwe verstevigen betrekkingen 594

ERITREA
BINNENLAND
Oppositiegroepen kiezen nieuwe leider 349
Vredesmissie in gevaar 349
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Internationale kritiek op mensenrechten-situatie Eritrea 349
Verblijfsvergunning missionarissen niet vernieuwd 350
Schending mensenrechten in Eritrea gaat door 350
BUITENLANDSE ZAKEN
Spanningen tussen Eritrea en Djibouti 350
OVERLEDEN
Ali Said Abdella, minister 350

ESTLAND
BINNENLAND
Estland gaat repressie uit sovjettijd onderzoeken 256
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Parlement stemt in met begroting voor 2008 257
Hoge economische groei in Estland kalft af 257
Estse economie officieel in recessie 675
Daling aandelen in Baltische staten 675
Estland garandeert bankdeposito's tot 50.000 euro 675
NATUUR EN MILIEU
Radioactief afval uit sovjettijd opgeruimd 675
MILITAIRE ZAKEN
Opleidingscentrum voor verdediging tegen internetoorlog geopend 675

REGIONALE ONTWIKKELINGEN
Baltische staten treden toe tot Schengengebied 257
BUITENLANDSE ZAKEN
Parlement stemt in met verlenging Estse missie in Irak 257
Verenigde Staten en Estland ondertekenen akkoord over visumvrij reizen 257

ETHIOPIË
BINNENLAND
President Ethiopië gekozen voor tweede ambtstermijn 350
Verkiezingen geboycot door oppositiepartijen 350
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Belasting op graan ingetrokken om tegemoet te komen aan armen 350
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Eerste Ethiopische personenauto op de markt 350
Ethiopië is Afrika's snelste economische groeier 351
JUSTITIE
Oud-dictator ter dood veroordeeld 351
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Mensenrechtenactivisten veroordeeld 351
MILITAIRE ZAKEN
Budget voor Defensie Ethiopië vergroot 351
BUITENLANDSE ZAKEN
Akkoord over hulp aan de Somali regio 351
Diplomatieke banden met Qatar verbroken 351
OVERLEDEN
Skunder Boghossian, beeldend kunstenaar 351
Tsegaye Gebre-Medhin, schrijver 352

EUROPESE UNIE
POLITIEKE ZAKEN
EU-leiders ondertekenen alternatief voor Europese grondwet 6
Vluchtpogingen naar Europa eisten ruim achttienhonderd doden in 2007 66
Machiavelliprijs voor eurocommissaris Neelie Kroes 66
Gebrekkige vooruitgang Bulgarije en Roemenië in strijd tegen corruptie 126
Europese Commissie stelt registratie buitenlandse reizigers voor 126
Aantal terroristische aanslagen in 2007 toegenomen 246
Verplichte registratie voor lobbyisten EU-instellingen in voorbereiding 306
Antonio Tajani benoemd tot nieuwe eurocommissaris voor Italië 306
In 2007 meer namaakartikelen in beslag genomen 306
'Commissie gebruikte Nederland om Verdrag van Maastricht te sturen' 306
Gemeenschappelijke regels illegalenbeleid aanvaard 366
EU in problemen door Ierse afwijzing Verdrag van Lissabon 366
Landen van de Benelux ondertekenen nieuw verdrag 367
Bulgarije bestraft voor falende corruptie- en misdaadbestrijding 426
Verdrag van Lissabon kan in 2009 niet meer van kracht worden 546
Frankrijk wil EU-offensief tegen militante islam in gevangenissen 546
Subsidie aan Bulgarije wegens corruptie ingetrokken 666
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Eerste vergoedingen Globaliseringsfonds uitgekeerd 6
Europese Commissie wil minder inkomensongelijkheid 307
Oost-Europese lidstaten van de Unie hebben langste werktijden 546
Jaarlijks 500 miljoen euro aan voedselhulp voor armen in Europa 546
Werkloosheid in eurozone stijgt licht 606
Europese Commissie wil uitbreiding wettelijk zwangerschapsverlof 606
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Lidstaten geven minder, maar meer gerichte staatssteun 6
Eurozone uitgebreid met Malta en Cyprus tot vijftien leden 66
Inflatie neemt toe in Europese landen 66
Europese Commissie beboet Duits energiebedrijf wegens obstructie 66
Opnieuw hoge boete voor Microsoft 126
Europese Commissie legt kartelboete op aan verhuisbedrijven 186
Uitzendbureau Randstad mag branchegenoot Vedior overnemen 246
Vooruitzichten Europese economie minder gunstig 246
Toename van buitenlandse investeringen door EU-landen 307
Inflatie stijgt tot recordhoogte van 4 procent 367
Mogelijkheden voor staatssteun aan bedrijven verruimd 426
Slowakije treedt per 2009 toe tot de eurozone 426
Ondernemers- en consumentenvertrouwen sterk gedaald 426
Economische groei stagneert in landen eurozone 546
Hoge boete voor chemische bedrijven wegens kartelvorming 606
Lidstaten overstijgen meningsverschillen met Europees bankenplan 606
Europese Rekenkamer keurt voor het eerst in veertien jaar begroting goed 666
Recordboete van bijna 1,4 miljard euro wegens kartelvorming 666
Eurozone belandt officieel in recessie 666
Europese Commissie presenteert omvattend crisisbestrijdingsplan 666
Farmaceutische bedrijven misbruiken patenten op medicijnen 667
JUSTITIE
Politieorganisatie Europol wordt volwaardig agentschap van de Unie 247
Verstekvonnissen worden geldig in alle lidstaten 367
GEZONDHEID EN ZORG
Onethische klinische testen in ontwikkelingslanden 126
Europese Commissie stimuleert gezonde voeding op scholen 426
Europese Commissie wil verbod op proeven met mensapen 667
Aantal drugsdoden in Europa stijgt weer 667
Nederland heeft meest consumentvriendelijke gezondheidssysteem 668
LANDBOUW
Inkomens boeren in Europa gestegen 186
Commissie stelt drastische hervorming Europees landbouwbeleid voor 307
Europese Unie past landbouwbeleid aan 668
NATUUR EN MILIEU
Europese Commissie lanceert ambitieus en streng klimaatplan 66
Meer financiële steun voor investeringen in milieu en groene energie 247
Unie wil uitstoot van gezondheidsschadend fijn stof terugdringen 247
CULTUUR EN WETENSCHAP
Uitgaven voor wetenschappelijk onderzoek blijven stabiel 186
Prijzen maatschappelijke verdienste 306
Wetenschapsprijzen 367
Prijzen maatschappelijke verdienste 606
Europese digitale databank maakt cultureel erfgoed toegankelijk 668
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Scherpe kritiek Raad van Europa op terreurlijst Europese Unie 67
MILITAIRE ZAKEN
Europese Commissie streeft naar interne markt militaire aankopen 7
RELATIES MET NIET-EU-LANDEN
Unie steunt Syrië en Jordanië bij opvang Irakezen 7
Schikking met Japanse fabrikant inzake sigarettensmokkel 7
Unie na veel twijfels akkoord met politiemissie voor Kosovo 7
Onafhankelijkheidsstreven belemmert aansluiting bij Europa 126
Financiële steun moet Balkanlanden voorbereiden op EU-lidmaatschap 186
Organisatie Acbar bekritiseert hulpverlening aan Afghanistan 187
Conflict met Noord-Amerika over hormoonvlees duurt voort 187
Stabilisatie- en Associatieverdrag met Servië onder voorwaarden 247
Litouwen verzet zich tegen akkoord met Rusland 247
Hulporganisaties bekritiseren achterblijvende steun aan ontwikkelingslanden 307
Europese sancties tegen Cuba worden opgeheven 368
Strafmaatregelen tegen Iran worden uitgebreid 368
Verheugde reacties op arrestatie van oorlogsmisdaden verdachte Karadzic 427
Onderhandelingen met Oekraïne over beperkt associatieakkoord 427
Europese Unie verscherpt sancties tegen Zimbabwe 427
Controverse met Rusland rond vredesakkoord Georgië 547
Importheffing op Chinese en Vietnamese schoenen verlengd 547

Europese Unie

Invoer Chinese kindervoeding met melk verboden 547
Europese Unie zet migratie-informatie-centrum in Mali op 607
Handelssancties wegens importverbod hormonenvlees blijven toegestaan 607
Verenigde Staten heffen visumplicht op voor zes lidstaten 608
Europese Unie en Cuba herstellen betrekkingen 608
Ruim een miljard euro voor voedselhulp aan Afrika 668
Unie neemt tienduizend Iraakse vluchtelingen op 668

EUROPEES HOF VAN JUSTITIE
Twee uitspraken Europees Hof beperken actierecht vakbonden 7
Lidstaten moeten strijdige privacy- en auteursrechten in evenwicht brengen 67
Ontslag werkneemster na in-vitrofertilisatie is seksediscriminatie 127
Italië veroordeeld voor overtreding aanbestedingsregels 248
Europees Parlement moet meebeslissen over vluchtelingenbeleid 308
Hof erkent recht op flexibele werktijden bij zorgtaken 427
Burgers kunnen maatregelen eisen tegen ernstige luchtverontreiniging 428
Hof verbiedt overname terrorismelijst Verenigde Naties 548
Unie hoeft schade door handels-sancties niet te compenseren 548
Europees Hof bekritiseert criteria voor plaatsing op terrorismelijst 608

EUROPEES PARLEMENT
Belgische premier Verhofstadt krijgt Prijs voor het Europese boek 8
Parlement stemt definitief in met liberalisering postdiensten 127
Verdrag van Lissabon door Europarlement aanvaard 127
Europarlement viert vijftigste verjaardag 187
Cypriotische Androula Vassiliou gekozen tot eurocommissaris 248
Satellietproject Galileo definitief na goedkeuring europarlement 248
Parlement verwerpt compromis over splitsing energiebedrijven 368
Parlement maakt vorming fracties moeilijker 428
Europarlement eist strenger toezicht op financiële markten 608
Uitzendkrachten krijgen dezelfde rechten als vaste werknemers 608
Oekraïense hongersnood onder stalinisme erkend als misdaad 608

OVERLEDEN
François-Xavier Ortoli, ex-voorzitter Europese Commissie 8

FIJI

BINNENLAND
Coupleider Bainimarama bevestigt zijn macht 60

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Economie in gevaar door militaire coup 61

BUITENLANDSE ZAKEN
Spanningen tussen Fiji en Nieuw-Zeeland 61
Excuses voor het opeten van missionarissen 61

FILIPPIJNEN

BINNENLAND
Filippijnse militairen bezetten hotel 228
Strijd tegen Abu Sayyaf gaat door 228
Massabetogingen tegen Arroyo 228
Honderden doden door scheepsramp 583
Aanslagen op bussen 583
Gevechten met communistische opstandelingen 583
Hevige gevechten met moslimrebellen 583

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Gesubsidieerde rijst voor de armsten 584

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Krachtige economische groei, maar armoede neemt toe 229

JUSTITIE
Imelda Marcos vrijgesproken 229
Gratie voor coupplegers 584

GEZONDHEID EN ZORG
Verbod op niertransplantaties voor buitenlanders 584

BUITENLANDSE ZAKEN
Filippijnse burgers mogen niet meer in Jordanië werken 229

FINLAND

BINNENLAND
Achttienjarige scholier schiet acht mensen dood 433
In opspraak geraakte minister van Buitenlandse Zaken afgetreden 433
Finse sociaal-democraten kiezen vrouw tot voorzitter 433
Scholier schiet tien medeleerlingen dood 615

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Afnemende economische groei in Finland 433
Finland houdt uit voorzorg geld voor financiële sector beschikbaar 615

BURGER- EN MENSENRECHTEN
Finland zou falen bij bestrijding seksueel geweld 616

EUROPESE UNIE
Fins parlement keurt Verdrag van Lissabon goed 433

FRANKRIJK

BINNENLAND
Aanslag met bombrief op Parijs advocatenkantoor 14
Dakarrally afgelast wegens dreiging aanslagen 74
Politie komt terug in probleemwijken 74
Kritiek op Franse president van volk en partij 133
Verlies voor regeringspartij bij gemeenteraadsverkiezingen 193
Frankrijk eert laatste veteraan Eerste Wereldoorlog 193
Honderden politieagenten ingezet bij 'schoonmaakactie' 193
Moslimgraven geschonden 257
President Sarkozy wil nog sneller hervormen 257
Kerk erkent verschijning maagd Maria 316
Parlement steunt staatshervorming 376
Overheid wil dat internetproviders websites blokkeren 376
Regering pakt problemen in arme migrantenwijken aan 376
Antisemitische gewelddaad in Parijs 376
Veiligheid kernenergie ter discussie 434
Grondwetswijziging geeft parlement meer bevoegdheden 434
Bloedbad uit 1944 herdacht 490
Nieuwe voorzitter Franse Senaat 616
Eerherstel voor deserteurs Eerste Wereldoorlog 676
Ex-minister Aubry nieuwe leider Socialistische Partij 676

BASKISCHE KWESTIE
Spaanse agent in Frankrijk gedood door ETA-leden 14
Sleutelfiguur ETA tot dertig jaar veroordeeld 133

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Sociale partners bereiken akkoord 74
Ambtenaren protesteren tegen arbeidsvoorwaardenbeleid 74
Staking van illegale immigranten om werkvergunning 258
Ambtenaren staken tegen overheidsbeleid in Frankrijk 316
Franse spoorstaking bemoeilijkt door nieuwe wet 377
Frankrijk stapt af van vijfendertigurige werkweek 434
Franse werkweek langer dan gedacht 491

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Société Générale verliest 5 miljard door acties bankmedewerker 74
Teleurstellende groei economie 134
Werkloosheid op laagste niveau sinds 1983 193
Franse overheid kondigt 7 miljard aan bezuinigingen aan 258
Inflatie stijgt naar 3,5 procent 258
Streven naar begrotingsevenwicht vastgelegd in grondwet 316
Energiebedrijven Gaz de France en Suez fuseren 435
Frankrijk in recessie door kredietcrisis 616
Noodfonds van 20 miljard euro voor Franse bedrijven 676

JUSTITIE
Ex-gevangenen Guantánamo Bay in Frankrijk veroordeeld voor terrorisme 14
Olieconcern Total beboet voor ramp met tanker Erika 75
Veroordelingen in adoptieaffaire Ark van Zoé 75
Extreem-rechtse politicus Le Pen veroordeeld 134
Zeven personen veroordeeld wegens rekrutering voor al-Qaida in Irak 316
Moordenaar Fourniret krijgt levenslang voor moord op zeven vrouwen 316
Voormalig actrice Brigitte Bardot veroordeeld wegens racisme 377

GEZONDHEID EN ZORG
Rookverbod in openbare gelegenheden 75
Pleitbezorgster recht op euthanasie overlijdt onverwachts 194

Parlement neemt wet tegen ondergewicht aan 258
Frankrijk verbiedt televisie-programma's voor peuters 491
LANDBOUW
Gebruik van transgeen maïs opgeschort 134
NATUUR EN MILIEU
Bonus-malus-systeem voor schone en vervuilende auto's 14
400 miljoen euro staatssteun voor groene auto's 616
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Einde 'droit du sol' op Frans eiland Mayotte 134
Rechter verklaart huwelijk ongeldig vanwege ontbreken maagdelijkheid 377
Gesluierde moslima mag geen Française worden 435
Minder registratie van privégegevens na hevig protest 616
Geen burka's in taalklassen toegestaan 617
Herstel van huwelijk niet-maagd 676
MILITAIRE ZAKEN
President Sarkozy kondigt inkrimping atoomwapenarsenaal aan 194
Marine annuleert militaire missies wegens dure olie 377
President Sarkozy hervormt strijdkrachten en herziet defensiedoctrine 377
Soldaat verwondt burgers tijdens militaire oefening 377
Legerleider stapt op na schietincident 435
EUROPESE UNIE
Frans parlement stemt voor Europees hervormingsverdrag 134
Overeenstemming over oprichting Mediterrane Unie 194
Europese Unie stemt in met Franse belastingmaatregelen 194
BUITENLANDSE ZAKEN
Controversieel bezoek Libische leider Gaddafi aan Frankrijk 14
Nederlands ex-kamerlid Hirsi Ali wil Franse nationaliteit 134
Frankrijk verkleint militaire rol in Afrika 134
Veroordeelden in kindersmokkelaffaire vrijgelaten 258
Frankrijk beëindigt missie voor gegijzelde politica Betancourt 258
Gijzelaars bevrijd en piraten gevangen genomen 258
Extra Franse militairen naar Afghanistan 259
Frankrijk heeft informeel overleg met Palestijnse Hamas 317
Politica Betancourt na jarenlange gijzeling terug in Frankrijk 435
Tien Fransen gedood in Afghanistan 491
Frankrijk en India sluiten nucleaire overeenkomst 617
Geen uitlevering ex-lid Italiaanse Rode Brigades 617
OVERLEDEN
Henri Troyat, schrijver 377

FRANS-GUYANA
BINNENLAND
Nieuwe voorzitter algemene raad gekozen 514
Leiding Socialistische Partij treedt af 514
JUSTITIE
Hoofd Kamer van Koophandel veroordeeld wegens corruptie 514
NATUUR EN MILIEU
Franse president stuurt soldaten ter bestrijding illegale goudhandel 514

FRANS-POLYNESIË
BINNENLAND
Gevangenisstraf voor politicus 62
Politieke onrust in Frans-Polynesië 62
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Recordgroei in toerisme 63

GABON
BINNENLAND
Regerende partij wint parlements-verkiezingen 594
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Toenemende armoede door werkloosheid in Gabon 595
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Tijdelijke opheffing belasting op basisgoederen 595
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Journalist gevangengezet wegens beledigen president 596
Gabon schrapt doodstraf 596
BUITENLANDSE ZAKEN
Sarkozy eindigt Afrika-tour in Gabon 596
Deal met China over ijzer 596
Dode migranten spoelen aan in Gabon 596
VN wijst nieuwe conflictonderhandelaar aan 596

GAMBIA
BINNENLAND
President van Gambia wijzigt kabinet 596
Ex-presidenten krijgen vakantie aangeboden 596
JUSTITIE
Militairen gevangengezet na beramen coup 596
GEZONDHEID EN ZORG
Vertegenwoordiger van VN Gambia uitgezet na kritiek op president 597
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Gambia weigert onderzoek naar moord journalist 597
Gambia bindt strijd aan tegen homoseksuelen 597
Oproep alle activiteiten sjiitische moslims te stoppen 597
Journaliste veroordeeld tot vier jaar celstraf 597
BUITENLANDSE ZAKEN
Gambia stuurt Spaans vliegtuig met illegale emigranten terug 597

GEORGIË
BINNENLAND
Ex-minister vrijgelaten na intrekken beschuldigingen over president 75
Duizenden demonstranten eisen aftreden president 75
Oppositie wijst tegenkandidaat aan voor presidentsverkiezingen 76
President Saakasjvili ontslaat premier 76
Rechtbank heft sluiting televisiezender op 76
Saakasjvili wint verkiezingen, maar oppositie erkent uitslag niet 76
Rechtbank bevriest bezittingen van miljardair Patarkatsisjvili 77
Oppositie boycot nieuw parlement uit protest tegen verkiezingsuitslag 377
REGIONALE ONTWIKKELINGEN
Twee mensen gedood in vuurgevecht bij Abchazië 77
Zuid-Ossetië beschuldigt Georgië van bomaanslag 77
Abchazië wil internationale erkenning in navolging van Kosovo 378
BUITENLANDSE ZAKEN
Nog steeds geen vliegverkeer tussen Georgië en Rusland 77
Georgische magnaat zou natuurlijke dood zijn gestorven 378
Amerikaanse president Bush wil NAVO-lidmaatschap Georgië 379
Frankrijk geeft politiek asiel aan Georgische ex-minister 379

GHANA
BINNENLAND
Na vier jaar strijd volgt begrafenis van koning 55
Ex-president van Ghana krijgt voorrechten terug 55
Oppositie boycot parlement 55
Ghana wordt een 'Afrikaanse tijger' 55
Regeringspartij kiest presidentskandidaat 55
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Nieuwe bankbiljetten in Ghana 55
Stabiele groei, kwetsbare economie 55
GEZONDHEID EN ZORG
Malaria nog belangrijke doodsoorzaak 56
NATUUR EN MILIEU
Weinig aandacht voor slachtoffers van overstromingen 56
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Ghana verbiedt internationale conferentie van homo's en lesbiennes 56

GRENADA
BINNENLAND
Voormalig revolutionair leider Tedde Victor overleden 571
NNP moet na dertien jaar afstand doen van regeringsmacht 571
Pogingen jeugdcriminaliteit de kop in te drukken 572
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Regering bereikt overeenstemming met vakbonden over pensioenregeling 572
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Oppositie bekritiseert regerings-begroting voor 2008 572

GRIEKENLAND
BINNENLAND
Ontslag Griekse minister van Werkgelegenheid en Sociale Zekerheid 15

Griekenland

Helft van migranten legaal 15
Sterke toename aantal illegale migranten 134
Onderzoek naar Grieks afluisterschandaal beëindigd 135
Grieks-orthodoxe kerk kiest gematigde leider 135
Protesten bij ontsteking Olympische vlam 259
Griekenland wil hulp Europese Unie bij asielbeleid 259
Rechtbank wijst aanklacht van inwoners Lesbos af 435
Onbekende linkse actiegroep eist bomaanslag uit 2004 op 435
Minister treedt af na controversiële ruil van eigendommen met klooster 553
Parlementaire meerderheid van regerende Nieuwe Democratie slinkt 554
Premier accepteert afgezette volksvertegenwoordiger weer in fractie 617
Meer dan tienduizend illegale immigranten in 2008 aangehouden 617
Schandaal over dubieuze ruil met Vatopedi klooster maakt nieuw slachtoffer 617

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Grieken staken tegen pensioen-hervormingen 15
Kwart Griekse huishoudens betaalt steekpenningen 135
Griekse premier waarschuwt voor instorting welvaartsstaat 135
Regering dient wetsvoorstel pensioen-hervorming in 259
Arbeidsinspectie treedt op tegen uitbuiting arbeiders in fruitteelt 260
Seizoenarbeiders willen betere arbeidscondities en meer loon 435
Algemene staking tegen economisch beleid regering 617

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Grieks parlement keurt begroting 2008 goed 15
Griekse overheid gaat banktegoeden garanderen 617

JUSTITIE

Veroordeling rechts-extremistisch historicus 16

ONDERWIJS

Noodkreet van rectoren over geweld op universiteiten 436
Religieus onderwijs wordt facultatief 436

CULTUUR EN WETENSCHAP

Italië retourneert brokstuk van de Parthenon Marbles 554

BURGER- EN MENSENRECHTEN

'Onmenselijke' situatie in Griekenland voor gedetineerde illegalen 436
Griekenland schendt persvrijheid 436
Aantal in Griekenland gearresteerde illegale immigranten loopt op 554
Griekse Raad van State keurt legalisatie cremeren goed 554

EUROPESE UNIE

Grieks parlement keurt Verdrag van Lissabon goed 436

BUITENLANDSE ZAKEN

Griekenland en Rusland sluiten energieakkoord 260
VS waarschuwen Griekenland voor afhankelijkheid Russische energie 436

GROOT-BRITTANNIË

BINNENLAND

Nieuwe leider voor Britse liberalen 16
Oud-premier Blair treedt toe tot katholieke kerk 16
Britse regering wil nieuwe kerncentrales bouwen 77
Opnieuw data van Britten zoekgeraakt 78
Premier Brown steunt aartsbisschop na uitspraken sharia 135
Onderzoek toont aanwezigheid trainingskampen voor terroristen 135
Vierhonderd mogelijk gedwongen huwelijken onderzocht 194
Hogere BTW op alcohol en milieu-onvriendelijk gedrag 194
Onderzoekscomité roept op tot beperking immigratie 260
Rechtbankjury bevestigt eerdere analyses van dood prinses Diana 260
Prins William wordt piloot Britse luchtmacht 260
Labourpartij verliest fors bij gemeenteraadsverkiezingen 317
Radicale moslimgeestelijke op borgtocht vrij 317
Anglicaanse Kerk accepteert vrouwen als bisschop 436
Opnieuw verkiezingsnederlaag voor Labour 437
Usb-stick met gegevens over gedetineerden spoorloos 491
Premier Brown voert wijzigingen door in Brits kabinet 618
Ruim tweehonderd extremisten geweerd uit Groot-Brittannië 618
Ledenlijst extreemrechtse partij gepubliceerd op internet 676
Parlementslid gearresteerd voor lekken gevoelige informatie 676

NOORD-IERLAND

Gevangenisstraf voor militant uit Belfast 16
IRA-verdachte bomaanslag Omagh onschuldig 16
Einde van premierschap Ian Paisley 195
Start historische rechtszaak aanslag in Omagh 261
Protestantse DUP kiest nieuwe partijleider 261
Peter Robinson volgt Ian Paisley op als Noord-Iers premier 379
Ongeregeldheden rond oranjemarsen 438
Noord-Ierse militant veroordeeld voor moordpoging op katholieke politici 677
Noord-Ierse leiders sluiten akkoord over ministerie van Justitie 677

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Studie toont geringe sociale mobiliteit in Groot-Brittannië 16

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Verlaging Britse rente 16
Britse pond bereikt laagste stand 78
Hoofd Britse Centrale Bank herbenoemd 78
Record gedwongen woningverkopen 135
Brits handelstekort neemt toe 135
Wet maakt nationalisatie hypotheekbank Northern Rock mogelijk 135
Centrale bank bezorgd over Britse economie 136
Nieuwe kapitaalinjectie door Britse centrale bank 194
Britse centrale bank investeert in economie 260
Koopkracht in Groot-Brittannië fors gedaald 437
Britse economie komt tot stilstand 491
Economische recessie lijkt niet te stoppen 554
Franse energiegroep EDF neemt British Energy over 555
Kabinet neemt maatregelen tegen internationale financiële crisis 618
Centrale bank verlaagt rente met 1,5 procent 676
Minister Darling kondigt grootschalige staatsleningen aan 677

JUSTITIE

Kritiek op antiterreurwetgeving in gerechtelijke uitspraak 136
Geestelijke Abu Qatada wordt niet aan Jordanië uitgeleverd 260
Celstraffen voor ondersteuning van terrorisme 261
Hooggerechtshof stemt toe in uitlevering radicale moslimgeestelijke 379
Rechter verbiedt gebruik van anonieme getuigenissen 379
Britse hacker mag worden uitgeleverd aan de VS 492
Hof wijst vrijlating ernstig zieke veroordeelde 'Lockerbie' af 677

NATUUR EN MILIEU

Britse overheid beschuldigd van misleidende informatie CO2-uitstoot 437

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Vragen over academische vrijheid na arrestatie student en begeleider 317
Homoseksuele vluchteling uit Iran krijgt alsnog asiel 317
Hooggerechtshof verwerpt immigratiebeperkingen Gurkha-veteranen 555
Verdreven bewoners Chagosarchipel verliezen rechtszaak 619
Vluchtelinge sharia-wetgeving mag blijven 619
Wet tegen gedwongen huwelijk van kracht 677

MILITAIRE ZAKEN

Toename van drugsgebruik in Britse leger 16
Schadevergoeding voor veteranen Koude Oorlog 78
Prins Harry keert terug uit Afghanistan 195
Amerikaanse atoomwapens mogelijk uit Groot-Brittannië teruggetrokken 379

EUROPESE UNIE

Waarschuwing Europese Commissie over Britse economie 78
Brits Lagerhuis verwerpt referendum Verdrag van Lissabon 195

BUITENLANDSE ZAKEN

Britten blijven in Afghanistan 17
Vervoer terrorismeverdachten over Brits grondgebied erkend 136
Franse president Sarkozy bezoekt Groot-Brittannië 195
Chinese kritiek op ontmoeting Britse premier met Tibetaans geestelijk leider 318
Meer Britse troepen naar Afghanistan 379
Groot-Brittannië verbiedt militaire tak van Libanese Hezbollah 438

OVERLEDEN
Joseph Rotblat, kernfysicus en Nobelprijswinnaar 380
Frederick Laker, luchtvaartondernemer 380

GUADELOUPE
BINNENLAND
Twee nieuwe Franse overzeese gebiedsdelen 206
Illegale immigratie met succes bestreden 206
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Europese Unie akkoord met Franse steun aan overzeese gebieden 647
NATUUR EN MILIEU
Bestrijdingsmiddelen verantwoordelijk voor 'gezondheidsramp' 206
EUROPESE UNIE
Europese Unie akkoord met Franse steun 206
REGIONALE ONTWIKKELINGEN
Akkoord met Dominica inzake geothermie 647
Dominica wil samenwerking op veiligheidsgebied met Guadeloupe 647
Nauwere samenwerking met organisatie Afrikaans-Caribische landen 648

GUAM
BINNENLAND
Forse bezuinigingen 63
BUITENLANDSE ZAKEN
Geplande verhuizing Amerikaanse troepen naar Guam 63

GUATEMALA
BINNENLAND
Drie leden Midden-Amerikaans Parlement vermoord 148
Commissie Verenigde Naties gaat helpen bij bestrijding straatbendes 149
Burgers Guatemala kiezen Álvaro Colom tot president 149
Corrupte politieagenten ontslagen 150
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Vertrouwen bij industriëlen in economie van Guatemala 150
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Wijziging adoptieregeling door volksvertegenwoordiging goedgekeurd 150
Arrestatiebevelen tegen oud-militairen niet bekrachtigd 151
President krijgt recht gratie te verlenen aan ter dood veroordeelden 151
Militaire archieven aangaande burgeroorlog worden geopend 151
BUITENLANDSE ZAKEN
Deportatie uit VS van illegale immigranten niet stopgezet 151

GUINEE
BINNENLAND
Onlusten in Guinee na aanstelling nieuwe premier 294
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Regering poogt vertrouwen donorlanden te herstellen 295
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Guinese veiligheidstroepen martelen en moorden 296
Krant en weekblad in Guinee krijgen voorlopig publicatieverbod 296

GUINEE-BISSAU
BINNENLAND
Politieke crisis mondt uit in nieuwe regering 296
Donoren beloven miljoenen om Guinee-Bissau van de drugshandel te redden 297
Verenigde Naties gaan herstel Guinee-Bissau ondersteunen 297
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Guinee-Bissau komt in aanmerking voor kwijtschelden deel schuld 297
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Buitenlandse journalisten ontvangen bedreigingen 297
Amnestiewet moet streep onder het verleden zetten 298

GUYANA
BINNENLAND
Gezochte misdadiger verantwoordelijk gehouden voor grove gewelddaden 514
Televisiestation moet uitzendingen voorlopig staken 514
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Overheid geeft burgers zaden voor verbouw van rijst 515
Guyana stopt voorlopig suikerexport naar landen Caribische Gemeenschap 515
LANDBOUW
Verenigde Naties gaan arme boeren helpen 515
BUITENLANDSE ZAKEN
Grensconflict tussen Guyana en Venezuela 515

HAÏTI
BINNENLAND
Vredestroepen Verenigde Naties blijven langer in Haïti 91
Haïtianen kiezen vertegenwoordigers lokale raden 92
Regering lanceert anticorruptie-campagne 92
Senaatsverkiezingen uitgesteld 92
Politie moet ontvoeringen in Haïti stoppen 92
VN-politie waarschuwt voor stijging aantal ontvoeringen 456
Regering valt door protesten tegen stijgende voedselprijzen 457
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Haïti scoort laag op ontwikkelingsindex Verenigde Naties 92
JUSTITIE
Priester vrijgesproken van illegale wapenimport 457
Haïti scoort laag op ontwikkelingsindex Verenigde Naties 92
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Onafhankelijke commissie gaat moorden op journalisten onderzoeken 92
MILITAIRE ZAKEN
Oud-militairen willen heroprichting leger 457
BUITENLANDSE ZAKEN
Gezamenlijke actie Haïti en Verenigde Staten tegen drugshandel 93

HONDURAS
BINNENLAND
Afgezant Verenigde Naties hekelt hoge straffen voor bendeleden 151
President Zelaya wil verkeerde berichtgeving over geweld rechtzetten 151
Minister van Buitenlandse Zaken treedt af 151
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Protesten onderbroken vanwege doodschieten docent 152
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
IMF waarschuwt voor stijgend begrotingstekort 152
JUSTITIE
Leger en politie herstellen orde in gevangenis 152
Voormalige directeur immigratiedienst veroordeeld tot gevangenisstraf 152
BUITENLANDSE ZAKEN
Honduras en Nicaragua tevreden over vonnis maritiem grensgeschil 152

HONGARIJE
BINNENLAND
Nieuwe minister van Economische Zaken treedt aan 438
Aanslagen op huizen parlementariërs 438
Kiezers verwerpen hervormingen in onderwijs en gezondheidszorg 438
Liberalen uit Hongaarse regering 438
Organisaties stellen corruptie bij campagnefinanciering aan de kaak 439
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Protesten tegen hervormingen in gezondheidszorg 439
Spoorstaking beëindigd zonder akkoord 439
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Zowel begrotingstekort als economische groei nemen af 439
GEZONDHEID EN ZORG
Parlement steunt hervorming gezondheidszorg 439
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Strafbaarstelling haatdragende uitlatingen ongrondwettelijk verklaard 439
Demonstratie voor homorechten verstoord 439
BUITENLANDSE ZAKEN
Hongarije sluit gasleidingovereenkomst met Rusland 440
Hongarije erkent onafhankelijk Kosovo 440

IERLAND
BINNENLAND
Hoofd katholieke kerk biedt excuses aan voor seksueel misbruik 17
Ieren welvarender, gezonder en beter opgeleid dan ooit 17
Forse loonstijging voor leden Ierse regering 17
Daling aantal asielzoekers 261
Premier Ahern kondigt aftreden aan 261
Premier Ahern treedt af wegens onderzoek naar zijn financiële situatie 555
Sterke discriminatie tegen buitenlanders in Ierland 555

Ierland

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Ierland heeft hoogste inflatie van West-Europa 17
Ierse economische groei vertraagd 261
Economische crisis slaat toe in Ierland 556
Omstreden bankgarantiewet van kracht 620
JUSTITIE
Ierse minister van Justitie veroordeelt optreden politie 556
Iers hooggerechtshof wijst vrijlating leider Real IRA af 556
ONDERWIJS
Regeringssteun voor niet-katholieke scholen in Dublin 17
GEZONDHEID EN ZORG
Ministers en vruchtbaarheidsklinieken krijgen doodsbedreigingen 261
REGIONALE ONTWIKKELINGEN
Noord-Ieren in Iers parlement 17
EUROPESE UNIE
Ieren stemmen bij referendum tegen Verdrag van Lissabon 557
BUITENLANDSE ZAKEN
Ierland hielp Verenigde Staten tijdens Cubacrisis 18

INDIA
BINNENLAND
Premier Manmohan Singh wijzigt kabinet 283
Hooggerechtshof keurt programma voor positieve discriminatie goed 283
Protesten tegen afhandeling van Bhopal gasramp 345
Bomaanslagen in de stad Jaipur 345
Kantoor van MTV belaagd door Sikhs 406
Gujjars sluiten overeenkomst met regering 406
Zes doden bij bomaanslag in Assam 406
Gewelddadige protesten in Kashmir 406
Regering van Manmohan Singh overleeft politieke crisis 464
Manmohan Singh verheft zijn stem tegen bloedig geweld in India 660
DEELSTATEN
Bomaanslag op trein in Assam 50
Tientallen gewonden in Kashmir bij botsingen met politie 50
Hindoenationalist Modi opnieuw premier van Gujarat 50
Christenen op de vlucht voor hindoes 50
Brand verwoest winkelcentrum in Kolkata 106
Delhi wil geen bedelaars op straat 106
Projecten ter waarde van 1,3 miljard euro voor Arunachal Pradesh 161
Gurkha's eisen eigen deelstaat 161
Hernieuwde gevechten met maoïstische militanten 161
Maoïstisch leider in voorarrest 162
Elf doden bij aanslagen in het noordoosten van India 229
Maoïsten plegen aanslagen 284
Demonstranten in Kashmir eisen onderzoek van anonieme graven 284
Opnieuw protesterende Gujjars door politie gedood 345
Politieagenten gedood bij aanslag in Orissa 464
Aanslagen in Ahmedabad en Surat 464
Paniek veroorzaakt dood van 145 pelgrims 528
Demonstraties in Kashmir lopen uit de hand 528
Christelijke scholen sluiten deuren uit protest tegen geweld 529
Doodstraf voor moord op Dalits 660
Indiase politie arresteert militanten 660
Zes doden door bomaanslagen in westen van India 660
Paniek onder tempelbezoekers leidt tot meer dan 200 doden 660
Indiase maoïsten vormen een nieuwe alliantie 661
Golf van bomaanslagen in Assam 661
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Luchthavenpersoneel beëindigt staking 229
Armoedebestrijding geïntensiveerd 284
Consumenten protesteren tegen stijging brandstofprijzen 407
Centrale bank bestrijdt oplopende inflatie 464
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Hervormingen nodig om economische groei te handhaven 50
India trekt buitenlandse investeerders aan 50
Toeristenindustrie wil geen dollars 106
Economische groei in 2006-2007 bedraagt 9,6 procent 106
Tata Motors introduceert de goedkoopste auto ter wereld 106
Grote investering in de Indiase Spoorwegen 162
In begroting 2008/2009 worden boeren schulden kwijtgescholden 162
India investeert op grote schaal in Groot-Brittannië 229
Maatregelen tegen stijgende inflatie 284
Boeren worden niet opnieuw schulden kwijtgescholden 284
Economie van India groeit trager 529
Kinderen werken ondanks verbod op kinderarbeid 661
Centrale bank van India probeert paniek bij spaarders te beteugelen 661
Groei van de Indiase economie dreigt af te nemen 661
JUSTITIE
Levenslang voor moord op minister 50
Elf maal levenslang voor verkrachting en moord tijdens de Godhra-rellen 107
Drie personen veroordeeld wegens vliegtuigkaping 162
Arrestatieverzoek Richard Gere afgewezen 230
Hooggerechtshof van India schort vonnis op 529
GEZONDHEID EN ZORG
Encefalitis doodt bijna 500 kinderen 50
Vogelpest in West-Bengalen 107
Manmohan Singh noemt aborteren van meisjes een nationale schande 284
Regering verbiedt roken in openbare ruimtes 661
LANDBOUW
Programma voor financiële hulp aan arme boeren 407
NATUUR EN MILIEU
Extra geld voor bescherming van de tijger 230
Klimaatveranderingen leiden tot rampen in Zuid-Azië 230
India lanceert plan voor klimaatbeheersing 407
Grote overstromingen in Bihar 529
CULTUUR EN WETENSCHAP
Uitgave National Herald wordt stopgezet 107
India lanceert zijn eerste ruimtesonde 662
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Nieuwe wet moet ouderen beschermen 50
Hooggerechtshof laat vrouwen toe achter de bar 50
Duizenden mensen overlijden in gevangenschap 407
MILITAIRE ZAKEN
India lanceert nieuwe langeafstandsraket 345
REGIONALE ONTWIKKELINGEN
Pakistaanse betrokkenheid gesuggereerd bij bomaanslagen in Delhi 662
Een nieuw tijdperk in de betrekkingen tussen India en Nepal 662
India en Pakistan spreken af het vredesproces nieuw leven in te blazen 662
BUITENLANDSE ZAKEN
India en Rusland maken afspraken over atoomenergie en handel 162
Vrijgelaten Indiër geeft spionage toe 230
Tibetanen protesteren tegen China 230
Nog geen duidelijkheid over de nucleaire overeenkomst met de Verenigde Staten 230
Banden tussen India en Afrika aangehaald 284
Treinverkeer tussen Dhaka en Kolkata hervat 284
Tibetaanse betogers tegengehouden 345
Nog geen besluit over atoomverdrag met Verenigde Staten 407
Vuurgevecht tussen India en Pakistan in Kashmir 465
IAEA gaat akkoord met nucleair verdrag tussen India en de VS 529
Atoomverdrag gesloten tussen Verenigde Staten en India 662
OVERLEDEN
Maharishi Mahesh Yogi, grondlegger van de Transcendente Meditatie 162

INDONESIË
BINNENLAND
Jakarta verbiedt geld te geven aan bedelaars 107
Indonesië blokkeert websites 407
Strengere regels voor religieuze beweging 407
Rechter verklaart Jemaah Islamiah tot terroristische organisatie 408
Buurtbewoners vallen evangelische school aan 585
Politieke leiders van Atjeh beloven vreedzame verkiezingen 585
Tientallen doden bij uitdelen van aalmoezen 585
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Indonesische economie groeit hard 408
Indonesië kampt met hoge rijst- en brandstofprijzen 408
Indonesië stapt uit OPEC 408
Staat geeft sharia-obligaties uit 585
Renteverhoging als wapen tegen inflatie 585
JUSTITIE
Doodstraf voor bomaanslagen op Bali 107
Soeharto krijgt miljoenen schadevergoeding 107

Veroordelingen voor moord op mensenrechtenactivist Munir 408
Soeharto postuum vrijgesproken van corruptie 409
Levenslang voor Molukse activist 409
Indonesië executeert Nigerianen 409
Indonesië houdt terreurverdachten aan 585
Gevangenisstraf en boete voor corrupte officier van justitie 586
GEZONDHEID EN ZORG
Honderdste dode door vogelgriep 107
NATUUR EN MILIEU
Indonesië wil orang-oetans redden 108
Tien jaar cel voor illegale houtkap 586
CULTUUR EN WETENSCHAP
'Onophoudelijke blubberstroom veroorzaakt door gaswinning' 409
BURGER- EN MENSENRECHTEN
'Indonesië martelt nog steeds' 108
BUITENLANDSE ZAKEN
Indonesië spreekt opnieuw verdachte van bloedbad in Oost-Timor vrij 409
Indonesië en Japan vormen vrijhandelszone 586
OVERLEDEN
Soeharto, dertig jaar lang dictator van Indonesië 108

IRAK
BINNENLAND
Machtsdeling met soennieten blijft uit 100
De burgeroorlog 102
Beveiligingsbedrijf Blackwater weg uit Irak 103
Irak bouwt nieuwe elektriciteits-centrales 103
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Begroting 2008 goedgekeurd 104
JUSTITIE
Voormalige vicepresident Ramadan opgehangen 104
BUITENLANDSE ZAKEN
Oorlog met Turkije voorkomen 104

INTERNATIONAAL
ALGEMEEN
Uitbreiding Schengenzone met negen landen 363
ontwapening en wapenbeheersing
Uitbreiding NAVO stuit op Russische bezwaren 363
WFP waarschuwt voor meer honger in arme landen 484
Poging om uitbreiding woestijn in noorden Afrika tegen te gaan 484
Landen G8 maken afspraken over duurzame energie 722
Saoedische koning Abdullah organiseert interreligieuze conferentie 722
Richtlijnen opgesteld door internetbedrijven 722
ORGANISATIES EN VERDRAGEN
Arabische top in Damascus gedeeltelijk geboycot 364
Journalistenorganisatie bekritiseert onder meer Venezuela en de VS 364
Benelux-landen gaan meer samenwerken bij buitenlands beleid 364
Zuid-Amerikaans parlement wordt onderdeel van UNASUR 544
Nieuwe voorzitter voor Afrikaanse Unie 544
Topontmoeting van de OIC in Dakar 544
Topontmoeting over gestegen olieprijzen 723
Unie voor het Middellandse Zeegebied opgericht 724
ONTWAPENING EN WAPENBEHEERSING
Verbod op clusterbommen 484
Bahama's en Colombia ratificeren verdrag tegen kernproeven 723
Verdeeldheid over bescherming Baltische staten bij NAVO-top 723
ECONOMIE, FINANCIEN EN SOCIALE ZAKEN
Ontwikkelde landen profiteren van geëmigreerde Caribische intellectuelen 364
Schade kredietcrisis geschat op 945 miljard dollar 484
Armoede komt meer voor dan aanvankelijk werd gedacht 724
Gedragscode voor staats-investeringsfondsen 724

ISRAËL
BINNENLAND
Politie arresteert antisemitische jongeren 396
Regeringscoalitie versmalt door uittreden immigrantenpartij 396
Commissie presenteert kritisch rapport over Libanonoorlog 396
Premier Olmert onder druk door aantijgingen corruptie 396
Israël viert zestigjarig bestaan 396
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Onderwijsstaking na twee maanden beëindigd 397
JUSTITIE
Hooggerechtshof bevestigt veroordeling zoon voormalig premier Sjaron 397
Hof keurt schuldbekentenis ex-president Katsav goed 397
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Hooggerechtshof verordonneert routewijziging veiligheidshek 397
Mensenrechtenorganisatie HRW veroordeelt Israëlisch leger 397
Vluchtelingen uit Darfur mogen blijven 397
Laag percentage stafvervolging Israëlische militairen 397
Geen maatregelen tegen opdrachtgevers gebruik clusterbommen 397
Hof acht brandstof- en elektriciteits-sancties rechtmatig 397
Hof adviseert opheffing uitreisverbod Palestijnse studenten 398
MILITAIRE ZAKEN
Israël vierde op ranglijst wapenexport 398
REGIONALE ONTWIKKELINGEN
Onderhandelingen met Palestijnen komen op gang 398
Duizend liquidaties van Palestijnse militanten in twee jaar 398
Voor het eerst sinds een jaar Palestijnse aanslag tegen Israël 398
Israël bouwt nieuwe woningen in Oost-Jeruzalem 398
Israël en Libanese Hezbollah komen gevangenenruil overeen 399
BUITENLANDSE ZAKEN
Israëlische en Palestijnse leiders hervatten vredesbesprekingen 399
Internationale kritiek op 'disproportioneel militair geweld' 399
Duitse bondskanselier spreekt Israëlisch parlement toe 399
Israëlische militair pleegt zelfmoord nabij Franse president 399
OVERLEDEN
Ezer Weizmann, voormalig president 399
Ben Zion Orgad, componist 399

ITALIË
BINNENLAND
Belangrijke maffiabaas omgekomen 18
Regering van premier Prodi treedt af 78
Nieuwe parlementsverkiezingen in Italië 136
Gezamenlijke actie met Verenigde Staten tegen maffia 136
Ex-minister Mastella stapt uit de politiek 262
Coalitie van ex-premier Berlusconi wint parlementsverkiezingen 262
Rome krijgt rechtse burgemeester 262
Berlusconi vormt nieuwe regering 318
Honderden illegale migranten gearresteerd 318
Ministerraad zoekt in Napels oplossing voor afvalprobleem 318
Premier Berlusconi vergelijkt rechterlijke macht met kankergezwel 380
Regering neemt vergaande maatregelen tegen criminaliteit 492
Italië milder jegens illegalen 620
Minister kondigt sluiting van 167 Roma-kampen aan 620
Demonstratie tegen Italiaanse regering in Rome 620
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Senaat keurt begroting 2008 goed 18
Italiaanse staatsschuld gedaald 262
Nog geen oplossing voor noodlijdende luchtvaartmaatschappij Alitalia 262
Garantie voor banktegoeden tot 103.000 euro 620
Handelstekort verdrievoudigd 621
JUSTITIE
Imam schuldig bevonden aan terrorisme 18
Groeiende omzet Calabrische maffia 319
Van moord verdachte Amerikaanse soldaat niet vervolgd 380
Arrestaties in corruptieaffaire zorgsector 493
ONDERWIJS
Protest tegen onderwijshervormingen 621
GEZONDHEID EN ZORG
Opschudding in Italië over onnodige operaties uit winstbejag 380
Rechtbank staat beëindiging voeding comateuze patiënte toe 493
CULTUUR EN WETENSCHAP
Resten pater Pio tentoongesteld 263
Noodtoestand uitgeroepen om Pompeï te conserveren 493
EUROPESE UNIE
Europese Commissie maant Italië begrotingstekort terug te dringen 78

Europese Unie wil einde vuilniscrisis Napels 79
BUITENLANDSE ZAKEN
Italië bewaakt kust Libië tegen illegale migratie 18
OVERLEDEN
Giovanni Leone, voormalig president 381
Laura Betti, filmactrice 381
Gillo Pontecorvo, filmer 381
Dino Monduzzi, kardinaal 381
Carlo Ponti, filmproducent 381

IVOORKUST
BINNENLAND
Vredesproces in Ivoorkust in volle gang 168
GEZONDHEID EN ZORG
Ondervoeding in Ivoorkust neemt toe 170
NATUUR EN MILIEU
Rellen na gifdump in Ivoorkust 170

JAMAICA
BINNENLAND
Motie van wantrouwen tegen regering verworpen 93
Doden bij schotenwisselingen in arm deel van Kingston 93
Oppositiepartij JLP neemt na achttien jaar de macht over 93
Jamaicaanse premier wijzigt samenstelling regering 648
Vooraanstaande leden treden uit oppositieraad 648
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Regering Jamaica verhoogt minimumloon 94
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Economische cijfers weinig hoopvol voor Jamaica 648
Premier verwacht negatieve effecten van financiële wereldcrisis 648
Jamaica krijgt lening voor verbetering infrastructuur 648
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Amnesty International hekelt gebrek aan veiligheid in Jamaica 648
Jamaica opgeroepen homoseksuelen niet meer te discrimineren 649
BUITENLANDSE ZAKEN
Cricketcoach Pakistan overlijdt tijdens wereldkampioenschap 94

JAPAN
BINNENLAND
Fukuda volgt Abe op als premier 109
LDP verliest tussentijdse verkiezingen nasleep tweede wereldoorlog 285
Omstreden wijziging van schoolboeken gaat niet door 109
Boek over zelfmoorden op Okinawa wordt niet verboden 285
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Japanse beroepsbevolking slinkt fors 285
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Japanse economie kent kleine groei in 2007 110
Valutavoorraad passeert grens van 1 biljoen dollar 285
Nieuwe president van centrale bank 285
Hoogste inflatie in tien jaar 465
JUSTITIE
Terechtstellingen in Japan 286
Gevangenisstraffen voor Amerikaanse mariniers in Japan 465
CULTUUR EN WETENSCHAP
Japan brengt satelliet in baan om de maan 110
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Geheimhouding rondom executies in Japan opgeheven 110
MILITAIRE ZAKEN
Japan test raketafweersysteem 110
Japan schaft wet tegen militair gebruik van de ruimte af 465
BUITENLANDSE ZAKEN
Japanse marine blijft betrokken bij oorlog in Afghanistan 110
Uitgaansverbod voor Amerikaanse militairen in Japan 286
Japan verlengt sancties tegen Noord-Korea 286
Geslaagd Chinees staatsbezoek aan Japan 465

JEMEN
BINNENLAND
Jemen krijgt nieuwe regering 35
Jemenitische regering wil wapenbezit en -handel terugdringen 35
Regering sluit wapenstilstand met sjiitische rebellen 35
Al-Qaida beschuldigd van aanslag op toeristen 36
Doden bij strijd met Jemenitische stam rond olieveld 36
In 2007 zeker 1400 vluchtelingen verdronken in Golf van Aden 36
Nieuwe gevechten met sjiitische rebellen 710
Vier doden tijdens protest-demonstratie in Aden 710
Twee Belgische vrouwen gedood door aanslag 710
Aanval op Amerikaanse ambassade kost negentien mensenlevens 711
180 doden bij overstromingen 711
Slachtoffers mensensmokkel sterven verdrinkingsdood 711
Schermutselingen met politie tijdens protestactie oppositie 711
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Duizenden betogen tegen hoge kosten van levensonderhoud 37
JUSTITIE
Gevangenisstraffen voor strijders in Irak gehandhaafd 37
Militanten al-Qaida veroordeeld voor plannen van aanslagen 37
Rechtbank verlaagt straf van veroordeelde terrorismeleider 711
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Jemenitische rechter beschermt uitgehuwelijkt kind 711
BUITENLANDSE ZAKEN
Jemenieten vormen grootste groep in Guantánamo Bay 712

JORDANIË
BINNENLAND
Jordaans parlement spreekt ex-minister vrij van corruptie 522
Groot aantal politieke partijen wordt ontbonden 522
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Nieuwe economische impuls voor havenstad Akaba 522
JUSTITIE
Tien jaar dwangarbeid voor eerwraak met dodelijke afloop 522
Levenslang uitgesproken tegen verdachten chemische aanvallen 523
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Jordanië beschuldigd van ernstige mensenrechtenschendingen 523
BUITENLANDSE ZAKEN
Nederlandse politicus Geert Wilders in staat van beschuldiging gesteld 523
Irak vernieuwt overeenkomst met Jordanië over goedkope olielevering 523

KAAIMAN EILANDEN
BINNENLAND
Ministers laten twijfels blijken over optreden gouverneur 649
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Gebrekkige financiële regelgeving aan de kaak gesteld 649
GEZONDHEID EN ZORG
Bewoners Kaaiman Eilanden gemobiliseerd voor strijd tegen aids 649
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Officiële excuses voor gearresteerde homoseksuele Amerikaan 649

KAAPVERDIË
BINNENLAND
Premier Kaapverdië wijzigt regering grondig 598
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Internationaal Monetair Fonds tevreden over Kaapverdiaanse economie 598
Kaapverdië treedt toe tot Wereldhandelsorganisatie 598
BUITENLANDSE ZAKEN
Kaapverdië gaat samenwerken met Europese Unie inzake migratie 598

KAMEROEN
BINNENLAND
President Kameroen wijzigt regering 298
Onrust in Yaounde, hoofdstad van Kameroen 298
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Vakbondsleider in Kameroen gearresteerd 299
JUSTITIE
Voormalig minister veroordeeld wegens corruptie 299
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Homoseksuelen veroordeeld tot werkstraffen 299
Kritische musici gevangengezet 299
BUITENLANDSE ZAKEN
Nigeria draagt Bakassi over aan Kameroen 299
Kameroen en China sluiten overeenkomst over waterproductie 299

KAZACHSTAN
BINNENLAND
Partij van president Nazarbajev wint parlementsverkiezingen 111
Parlement stemt in met nieuwe regering 111
Ministerie van Justitie registreert oppositiepartij met nieuwe naam 466
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Kazachstan stopt export van tarwe tot september 466
Geregistreerde werklozen in een jaar meer dan gehalveerd 466
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
'Economische groei neemt af' 111
Buitenlandse schuld van Kazachstan bedraagt 96 miljard dollar 466
JUSTITIE
Ex-schoonzoon president bij verstek tot twintig jaar veroordeeld 111
Ex-schoonzoon president Nazarbajev krijgt bij verstek twintig jaar 466
NATUUR EN MILIEU
Saryarka-steppe en meren in Kazachstan op werelderfgoedlijst 467
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Protest oppositie tegen blokkering websites 467
Islamitische groep verboden als terroristische organisatie 467
Rechtbank maakt veroordeling journalist ongedaan 467
BUITENLANDSE ZAKEN
EU kritiseert wettelijke mogelijkheid oliecontracten te verbreken 112

KENIA
BINNENLAND
Miljoenen Kenianen naar de stembus 599
Bende bedreigt passagiers en chauffeurs minibussen 601
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Duizenden doden door politieoptreden tegen sektes 601
Menigte doodt elf 'heksen' 601
Honderdduizend gevluchte Kenianen naar huis 601
Keniaanse politie meest corrupt 601
Politie schendt mensenrechten 601
BUITENLANDSE ZAKEN
Kenia en Noord-Korea halen banden aan 601
OVERLEDEN
Thomas Risley Odhiambo, bioloog 601
Michael Wamalwa, vicepresident van Kenia 601

KIRGIZSTAN
BINNENLAND
Grondwetswijzigingen onwettig verklaard 112
Regeringspartij wint parlementsverkiezingen 112
Oppositie vormt 'revolutionair lichaam' 467
'Alternatief parlement' verboden 467
Parlement neemt wet op vrijheid van informatie aan 467
Nieuwe minister van Defensie 467
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Gastarbeiders kiezen 'Russische' achternamen 113
253.000 Kirgizische arbeidsmigranten in Rusland 467
Kirgizstan verliest miljoenen door corruptie 467
Werkloosheid in Kirgizstan op 11 procent 467
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Bevoegdheden belastingpolitie uitgebreid 468
IMF verhoogt financiële hulp aan Kirgizstan 468
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Journalist in zuiden van Kirgizstan vermoord 113
BUITENLANDSE ZAKEN
Amerikaans programma tegen nucleaire smokkel ondertekend 113
Nucleaire smokkeltrein onderschept 113
Parlement ratificeert protocol over Russisch gebruik militaire bases 468
Secretaris-generaal OVSE: 'Kirgizstan is voorbeeld van democratische transitie' 468
Kirgizstan en Tadzjikistan gaan gezamenlijk grens bewaken 468

KIRIBATI
BINNENLAND
Zittend president wint omstreden verkiezingen 63
GEZONDHEID EN ZORG
Cubaanse dokters succesvol in strijd tegen kindersterfte 63

KOEWEIT
BINNENLAND
Koeweit krijgt voor derde maal in ruim een jaar nieuwe regering 217
Spanningen met soennieten na manifestatie rond gedode sjiiet 218
Aandeel niet-Koeweiti's in totale bevolking blijft stijgen 219
Voormalige leider van Koeweit sjeik Saad overleden 712
Parlementsverkiezingen leveren geen grote verandering op 712
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Minimumloon voor Aziatische gastarbeiders 713
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Exclusieve koppeling Koeweitse dinar aan dollar verbroken 219
Koeweit verlaagt belasting voor buitenlandse investeerders 219
Koeweit en andere Golfstaten getroffen door financiële crisis 714
JUSTITIE
Doodstraffen wegens terrorisme omgezet in levenslang 219
Vrijspraak voor ex-gevangenen Guantánamo Bay 220
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Arrestaties onder travestieten op basis van nieuwe wetgeving 220

KONGO, DEM. REP.
BINNENLAND
Kabila wint eerste vrije verkiezingen DR Kongo 120
Rebellengroepen ondertekenen vredesovereenkomst in Ituri 121
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Bosbouwproject Wereldbank negeert rechten pygmeeën 122
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Kongo opent staatsbedrijven voor privé-investeringen 122
JUSTITIE
Kongo rolt netwerk uraniumdiefstal op 123
Daders burgeroorlog berecht door Internationaal Strafhof 123
BURGER- EN MENSENRECHTEN
VN: Geweld tegen Kongolese vrouwen erger dan verkrachting 123
BUITENLANDSE ZAKEN
Angola en DR Kongo beëindigen twist over landsgrenzen 123
China verstrekt lening in ruil voor mineralen 123

KOSOVO
BINNENLAND
Kosovo roept onafhankelijkheid uit 136
Politiemacht VN terug in Mitrovica na ernstige rellen 621
NAVO gaat veiligheidsdiensten trainen 622
MILITAIRE ZAKEN
Amerikanen zeggen militaire steun toe 622
JOEGOSLAVIË-TRIBUNAAL
Ramush Haradinaj terug in Kosovo 622
BUITENLANDSE ZAKEN
Rusland tegen lidmaatschap van VN voor Kosovo 622
OVERLEDEN
Ibrahim Rugova, president van Kosovo 622

KROATIË
BINNENLAND
Regerende centrumrechtse HDZ blijft grootste partij bij verkiezingen 440
NASLEEP TWEEDE WERELDOORLOG
Voormalig commandant concentratiekamp Jasenovac overleden 441
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Massale demonstratie voor hoger salaris 441
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Hogere economische groei in Kroatië 441
Onroerendgoedprijzen in tien jaar verdubbeld 441
JUSTITIE
Oud-politieman veroordeeld voor drievoudige moord 441
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Kroatische parlement neemt anti-discriminatiewet aan 441
MILITAIRE ZAKEN
Kroaten leveren illegale wapens in 442
JOEGOSLAVIË-TRIBUNAAL
Minister van Binnenlandse Zaken ontslagen 442
BUITENLANDSE ZAKEN
Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking beëindigt missie 442
Visserijzone opgegeven onder Europese druk 442
OVERLEDEN
Edo Murtic, beeldend kunstenaar 442

LAOS
BINNENLAND
Laos stelt geheime ondergrondse stad open voor bezoekers 409
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Wereldbank positief over ontwikkeling van Laos 410
GEZONDHEID EN ZORG
Helft van de kinderen in Laos is ondervoed 113
NATUUR EN MILIEU
'Grootschalige illegale houtkap' 114
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Thailand detineert Hmong-vluchtelingen 114
Thailand zet etnische Hmong uit naar Laos 410
BUITENLANDSE ZAKEN
China steeds actiever in Laos 114
Laos en Noord-Korea halen onderlinge banden aan 114

LESOTHO
BINNENLAND
Royale verkiezingsoverwinning voor regerende partij 412
Onenigheid over openbaar vervoer leidt tot geweld 413
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Donoren zien Lesotho over het hoofd 413
GEZONDHEID EN ZORG
Kerkleiders strijden tegen aids 413
LANDBOUW
Droogte veroorzaakt voedselcrisis 414
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Regering lijkt af te willen van kritische radiostations 414

LETLAND
BINNENLAND
Premier Kalvitis treedt af 263
Parlement ontslaat hoofd corruptiebestrijding 678
Volksraadpleging over parlements-ontbinding via referendum ongeldig 678
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Hoge economische groei en lage werkloosheid in Letland 263
Economische groei stagneert 678
Parlement steunt garantie banktegoeden tot 50.000 euro 678
Letse overheid neemt op één na grootste bank over 678
JUSTITIE
Rechters wegens corruptie veroordeeld 264
BUITENLANDSE ZAKEN
Verdrag over grens tussen Letland en Rusland wordt van kracht 264
Rusland wijst als vergelding Letse diplomaat uit 264
Letland en Wit-Rusland bakenen grens af 678

LIBANON
BINNENLAND
Diepe politieke crisis leidt tot aanhoudende gewelddadigheden 37
Libanese leger strijdt met militanten in Palestijnse vluchtelingenkampen 39
Hezbollah-beweging werkt aan wederopbouw Zuid-Beiroet 40
Terrorismeonderzoeker gedood door autobom in Beiroet 579
Crisis doorbroken na compromis tussen regering en oppositie 579
BURGER- EN MENSENRECHTEN
'Israël maakte willekeurig slachtoffers in oorlog met Hezbollah' 41
BUITENLANDSE ZAKEN
Buitenlandse hulp voor wederopbouw van Libanon 41
Schendingen wapenstilstand Israël-Libanon verontrusten Verenigde Naties 41
Bomexplosie doodt zes leden vredesmacht Verenigde Naties 41
Tribunaal rond moord op politicus al-Hariri in Nederland 42
Libanon en Israël komen gevangenenruil overeen 580

LIBERIA
BINNENLAND
Vrede in Liberia volgens VN nog broos 237
Vingerafdrukken en scans in Liberia tegen ambtenarenfraude 237
Hooggerechtshof staat toe dat president burgemeesters benoemt 237
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Economische sancties tegen Liberia opgeheven 237
Akkoord IMF over schuld-vermindering 238
GEZONDHEID EN ZORG
Minder hiv/aids in Liberia dan werd vermoed 238
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Waarheids- en Verzoeningscommissie moet tegenstellingen overbruggen 238
Speciale rechtbank gaat geweld tegen vrouwen behandelen 239
BUITENLANDSE ZAKEN
Liberia geeft burgerschap aan deel vluchtelingen uit Sierra Leone 239
Verenigde Staten beloven voortzetting steun aan Liberia 239

LIBIË
BINNENLAND
Libië kondigt politieke hervormingen aan 300
Al-Qaida kwalificeert Libisch bewind als islamvijandig 300
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Hoge Libische olie-inkomsten door stijging wereldmarktprijzen 300
CULTUUR EN WETENSCHAP
Plan voor behoud archeologisch erfgoed en bevordering ecotoerisme 301
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Prominente dissident na vier jaar vrijgelaten 301
Internationale organisatie biedt s chuilplaats aan vluchtelingen in Libië 301
BUITENLANDSE ZAKEN
Libië intensiveert economische samenwerking met het westen 301

LIECHTENSTEIN
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Duitsers in middelpunt van belasting-schandaal 138
Liechtenstein in de ban van internationaal belastingschandaal 195
Eerste Duitser veroordeeld in Liechtensteins belastingschandaal 493

LITOUWEN
BINNENLAND
Parlement verbiedt vertonen van sovjetsymbolen 678
Digitale aanval met hamers en sikkels 678
Regeringscoalitie lijdt grote nederlaag bij verkiezingen 678
NASLEEP TWEEDE WERELDOORLOG
Rechtbank verwerpt verzoek oorlogs-misdadiger op te sluiten 679
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Inflatie licht gedaald naar 12 procent 679
Garantie bankdeposito's verhoogd tot 100.000 euro 679
Nieuw te vormen regering komt met plan tegen economische crisis 679
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Amnesty International bekritiseert rechten homoseksuelen in Litouwen 679
EUROPESE UNIE
Litouwen wil energiegarantie van Europese Unie 679
BUITENLANDSE ZAKEN
Litouwen akkoord met onderhandelingen tussen EU en Rusland 679

LUXEMBURG
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Luxemburg beschermt spaarders door verhoging depositogarantie 622
OVERLEDEN
Pierre Werner, wegbereider van de Europese eenwording 623
Joséphine-Charlotte van België, groothertogin 623
Jean Hengen, aartsbisschop 623

MAAGDENEILANDEN (BRITS)
BINNENLAND
Historische dag voor Britse Maagdeneilanden 649
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Premier O'Neal steunt hervorming publieke sector 650
Britse studie zou gebrek aan financiële regelgeving aantonen 650
BUITENLANDSE ZAKEN
Belastingverdragen afgesloten met Australië en Groot-Brittannië 650

MACEDONIË
BINNENLAND
Oppositie steunt minderheidsregering van Macedonië 557
Protesten na moordaanslag op oppositieleider 557

Regerende coalitie behaalt meerderheid bij parlementsverkiezingen 557
Immuniteit van twee parlementsleden opgeheven 558
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Kritiek Raad van Europa op misstanden in gevangenissen 558
JOEGOSLAVIË-TRIBUNAAL
Veroordeling van Macedonische politiecommandant 558
BUITENLANDSE ZAKEN
Griekenland blokkeert NAVO-lidmaatschap Macedonië 558
Europese Unie roept op tot snellere hervormingen 559

MADAGASKAR
BINNENLAND
President Ravalomanana consolideert macht na verkiezingen 414
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Economische groei blijft achter bij verwachtingen 415
Madagaskar gaat olie produceren 415
JUSTITIE
Generaal krijgt vier jaar cel 416
Voorwaardelijke straf voor oppositie-leider Roland Ratsiraka 416
Twaalf mensen ter dood veroordeeld 416
NATUUR EN MILIEU
Regenwoud Atsinanana op werelderfgoedlijst van UNESCO 416

MALAWI
BINNENLAND
Corruptieaanklachten tegen ex-president ingetrokken 123
Malawi in de greep van corruptie 123
Huisarrest van vicepresident opgeheven 124
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Halvering van armoede geen haalbare zaak 124
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Wereldbank en IMF verlichten Malawi's schuldenlast 124
Politieke impasse vertraagd goedkeuring begroting 124
JUSTITIE
Afrekening met illegale Chinese en Nigeriaanse handelaren 124
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Televisiestation uit de lucht gehaald 124
BUITENLANDSE ZAKEN
Chinese ambassade in Malawi geopend 124

MALEISIË
BINNENLAND
Grote protestdemonstraties in Maleisië 162
Nieuwe minister van Volksgezondheid 163
Regering: 'Alleen islam mag het woord Allah gebruiken' 163
Verkiezingsnederlaag in Maleisië voor regeringscoalitie 468
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Nieuwe ontwikkelingsprojecten in Maleisië 163
Meer economische groei dan in 2006 164
Maleisië schaft brandstofsubsidies af 470
JUSTITIE
Verdachte van nucleaire smokkel vrijgelaten 470
NATUUR EN MILIEU
Snelle toename van luchtvervuiling 164
CULTUUR EN WETENSCHAP
Eerste Maleisische astronaut de ruimte in 164
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Islamitische rechtbank stemt in met bekering tot boeddhisme 470

MALI
BINNENLAND
Toearegrebellen ondertekenen vredesovereenkomst 170
Malinese president herkozen 171
JUSTITIE
Enorme cocaïnevangst in Mali 172
NATUUR EN MILIEU
Slachtoffers overstromingen moeten elders gehuisvest worden 172
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Journalist en leraar gevangen gezet voor beledigen president 172
MILITAIRE ZAKEN
Malinees leger krijgt antiterrorismetraining 172
BUITENLANDSE ZAKEN
Malinees protest tegen Franse immigratiewet 172

MALTA
BINNENLAND
Nationalistische Partij wint verkiezingen 196
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Maltezer regering verhoogt garantie op spaartegoeden 623
NATUUR EN MILIEU
Malta verbiedt jacht op trekvogels 623
EUROPESE UNIE
Malta viert invoering euro 79
Maltese goedkeuring Verdrag van Lissabon 79

MAROKKO
BINNENLAND
Nationalistische Istiqlal wordt grootste partij bij parlementsverkiezingen 352
Tientallen doden bij brand in matrassenfabriek 353
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Regering maakt na heftige protesten verhoging broodprijzen ongedaan 353
JUSTITIE
Nieuwe veroordelingen voor in 2003 gepleegde aanslagen in Casablanca 353
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Persvrijheid in Marokko onder druk door censuurmaatregelen 354
Koning Mohammed verleent gratie aan honderden gevangenen 354
Overblijfselen van doden bij protesten 1984 gevonden 354
BUITENLANDSE ZAKEN
Marokko sluit economische contracten af met Frankrijk 354

MARSHALL EILANDEN
BINNENLAND
Oppositie wint bij parlementsverkiezingen 176
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Marshall Eilanden geschrapt van lijst verdachte belastingparadijzen 176
GEZONDHEID EN ZORG
Tuberculose neemt toe op Marshall Eilanden 176
Kindersterfte een van de hoogste ter wereld 176
BUITENLANDSE ZAKEN
Betrekkingen met Taiwan worden niet verbroken 176

MARTINIQUE
BINNENLAND
Groei in aantal cruises naar Martinique 650
NATUUR EN MILIEU
Krachtige aardbeving op Martinique 650
OVERLEDEN
Aimé Césaire, dichter en politicus 650

MAURITANIË
BINNENLAND
Vier Franse toeristen in Mauritanië vermoord 355
Israëlische ambassade door al-Qaida aangevallen 355
Mauritaanse president benoemt nieuwe premier 355
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Mauritaanse leiders krijgen salarisverlaging 356
Stijgende voedselprijzen leiden tot onrust 356
JUSTITIE
Vrijspraak voor terrorismeverdachten mogelijk teken van eerlijker rechtspraak 356
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Strenge wetgeving tegen slavernij aangenomen 356
CULTUUR EN WETENSCHAP
Italië helpt Mauritanië bij bescherming klassieke geschriften 356
BUITENLANDSE ZAKEN
Mauritanië en Verenigde Staten houden gezamenlijke militaire oefeningen 357

MEXICO
BINNENLAND
Strijd tegen drugshandel wordt voortgezet 206
Politieke partijen beboet voor overtreden regels presidentscampagne 207
Linkse guerrillagroep claimt bomaanslag n Oaxaca 207
President Calderón kan jaarlijkse toespraak niet in Congres houden 207
Zapatisten trekken zich terug uit het spotlight 207
Verkiezing partijleider PRD veroorzaakt tweespalt 208
Mexicanen geven miljarden uit aan smeergelden 457
Linkse volksvertegenwoordigers beëindigen blokkade parlement 458
Aan georganiseerde misdaad gerelateerde moorden stijgt sterk 458
Twaalf doden bij brand in discotheek 458
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Straatverkopers uit centrum van Mexico-Stad verwijderd 208

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Maatregelen moeten groei stimuleren 208
JUSTITIE
Twee broers veroordeeld voor mensenrechtenschendingen in Chiapas 208
Vrouwelijke seriemoordenaar krijgt 759 jaar gevangenisstraf 209
Oud-gouverneur veroordeeld voor betrokkenheid bij drugshandel 458
NATUUR EN MILIEU
Deelstaten Tabasco en Chiapas getroffen door hevige regenval 209
CULTUUR EN WETENSCHAP
Lokale wet Mexico-Stad stelt leren Azteken-taal verplicht 209
'Onafhankelijkheidsstrijder Hidalgo niet door kerk geëxcommuniceerd' 209
Archeologen vinden Aztekenpiramide 209
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Ex-president Echeverría niet schuldig bevonden aan bloedbad 1968 209
Na metro ook bussen voor alleen vrouwen in Mexico-Stad 209
Beelden met 'martelende politie-beambten' schokken Mexicanen 458
Acht nieuwe gevallen van mensenrechtenschending door militairen 459
BUITENLANDSE ZAKEN
Oud-president van Guatemala Alfonso Portillo mag worden uitgewezen 209
Minister zou spion voor Cuba zijn geweest 209
Diplomatieke betrekkingen tussen Mexico en Cuba genormaliseerd 210
Illegale immigratie uit Mexico neemt volgens Amerikanen af 459

MICRONESIË
BINNENLAND
Emanuel 'Manny' Mori zevende president van Micronesië 177
Nieuwe minister van Buitenlandse Zaken 177
NATUUR EN MILIEU
Akkoord over besteding hulpgelden 177
And atol op UNESCO-lijst 177

MOLDAVIË
BINNENLAND
Regering Moldavië treedt af 319
JUSTITIE
Hooggerechtshof vernietigt vrijspraak voor ex-minister van Defensie 319
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Europees Hof acht wetgeving dubbele nationaliteit onwettig 680
REGIONALE ONTWIKKELINGEN
Moldavische president toegang tot Transdnjestrië ontzegd 680
BUITENLANDSE ZAKEN
Twee Roemeense diplomaten uitgewezen 319
Rusland belooft economische hulp aan separatistisch Transdnjestrië 319
Russische ambassadeur waarschuwt Moldavië over separatistische regio 680
Europese Unie klaar voor 'verdieping relatie' met Moldavië 680
Moldavië vervroegt terugtrekking troepen uit Irak 680

MONGOLIË
BINNENLAND
Parlement kiest nieuwe premier 231
Onlusten na door oppositie betwiste eerlijkheid parlementsverkiezingen 586
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Mongolen protesteren tegen stijgende levensmiddelenprijzen 587
BUITENLANDSE ZAKEN
Amerikaanse president Bush ondertekent hulpprogramma voor Mongolië 231
Rusland en Mongolië ondertekenen akkoord over uranium 587

MONTSERRAT
BINNENLAND
Premier neemt drie leden van de oppositie op in kabinet van Montserrat 651
Oud-premier Brandt dient motie van wantrouwen in 651
GEZONDHEID EN ZORG
Succesvolle inentingsactie van baby's en peuters 651
NATUUR EN MILIEU
Montserrat niet langer in crisis door mogelijke natuurramp 651

MONTENEGRO
BINNENLAND
Bisschop Filaret mag land toch in 138
Nieuwe grondwet aangenomen 138
Oud-premier Djukanovic keert terug als regeringsleider 138
Serviërs protesteren tegen onafhankelijkheid Kosovo 139
Filip Vujanovic herkozen als president 559
Veel illegale software in Montenegro 559
JUSTITIE
Zeventien personen veroordeeld in Albanees complot 559
MILITAIRE ZAKEN
Montenegro stap dichter bij NAVO-lidmaatschap 139
JOEGOSLAVIË-TRIBUNAAL
Voormalige viceminister van Servië in Montenegro gearresteerd 139
BUITENLANDSE ZAKEN
Montenegro sluit Stabilisatie- en Associatieverdrag met Europese Unie 139

MOZAMBIQUE
BINNENLAND
Religieuze leiders trachten spanningen in goede banen te leiden 474
Oud-president Chissano wint Mo Ibrahim Prize 474
President Guebuza wijzigt regering Mozambique 474
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Regering verlaagt dieselprijzen voor taxi's 475
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Mozambique verwerft meerderheidsbelang in Cahora Bassadam 475
GEZONDHEID EN ZORG
Vertegenwoordiger Verenigde Naties stelt dat aids armoede vergroot 475
LANDBOUW
Regeringscommissie moet zorgen voor grotere voedselproductie 475
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Handel in Mozambikaanse kinderen sterk gestegen 475
Politie Mozambique beschuldigd van moorden en martelingen 475
MILITAIRE ZAKEN
Commandant en ondercommandant strijdkrachten ontslagen 476
BUITENLANDSE ZAKEN
Poging veiligheid in grensgebied met Zuid-Afrika te vergroten 476
Zimbabwe en Mozambique schaffen wederzijdse visumplicht af 476
Europees parlement keurt visserij-verdrag met Mozambique goed 476
Toename van Chinese investeringen in Mozambique 476
Migranten vluchten voor geweld in Zuid-Afrika 476

MYANMAR (BIRMA)
BINNENLAND
Militair regime slaat opstand neer 114
Vergunningen voor satelliet-tv worden onbetaalbaar 116
Drie bomaanslagen in Myanmar 116
Birmese regering weigert hulp na verwoestende orkaan 346
Myanmar krijgt nieuwe grondwet 347
GEZONDHEID EN ZORG
Ziektes eisen honderden kinderlevens per dag 116
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Suu Kyi nog altijd onder huisarrest 348
MILITAIRE ZAKEN
'Myanmar bevrijdt kindsoldaten' 117
OVERLEDEN
Soe Win, premier van Myanmar 117

NAMIBIË
BINNENLANDSE ZAKEN
UDP in Namibië buitenspel gezet 239
Oorlogsveteranen krijgen eigen ministerie 239
Nieuwe politieke partij wil af van autocratie en persoonsverheerlijking 240
SWAPO kiest nieuwe leider 240
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Landhervormingsprogramma bestendigt armoede 240
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Diamanthandel in Namibië kent opleving 240
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Hulpbehoevende kinderen op rantsoen gezet 241
NATUUR EN MILIEU
Vergeefs protest tegen jachtseizoen voor zeehonden 241
GEZONDHEID EN ZORG
Aidsepidemie remt Namibië's ontwikkeling 241

BUITENLANDSE ZAKEN
China geeft financiële hulp aan Namibië 241
Protesten rond Mugabe's zakenbezoek aan Namibië 241

NAURU
BINNENLAND
Herkozen president na zes maanden weggestemd 177
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
ADB optimistisch over economische groei Nauru 177
BUITENLANDSE ZAKEN
Nauru dankbaar voor Australische hulp 177

NEDERLAND
BINNENLAND
Raad van State draait intrekking subsidie SGP terug 18
Kardinaal Simonis neemt afscheid als aartsbisschop 19
Jack de Vries benoemd tot nieuwe staatssecretaris van Defensie 19
Ledenverlies voor de grote politieke partijen 79
Aangifte tegen politicus Geert Wilders wegens aanzetten tot haat 79
Burgemeestersreferendum Eindhoven ongeldig door te lage opkomst 80
Prijzen maatschappelijke verdienste 80
Kabinet schrapt burgemeestersreferendum 139
Toenmalig premier Den Uyl redde de monarchie tijdens 'Lockheed-affaire' 140
Crisisstemming rond anti-Koranfilm van politicus Geert Wilders 196
Scherpe kritiek op rol inlichtingendienst rond moord op Theo van Gogh 198
Politicus Geert Wilders valt kamerbrede afkeer ten deel 265
Mariëtte Hamer gekozen tot PvdA-fractievoorzitter 265
Tweede Kamer verwerpt motie van wantrouwen tegen staatssecretaris Albayrak 265
Overheid stopt met omstreden boskap in Schinveld 381
Marijnissen legt fractievoorzitterschap van Socialistische Partij neer 382
Kamerlid GroenLinks treedt af wegens actieverleden 493
Politieke partijen, vrouwenorganisaties en kerken lijden ledenverlies 559
Bouw van half miljoen woningen gepland in de Randstad 560
Optimistische Troonrede ondanks onzekere economische situatie 560
Rotterdam eerste grote stad met allochtone burgemeester 623
Utrecht is onveiligste gemeente van Nederland 680
Achtergrond koningscrisis rond affaire Greet Hofmans openbaar gemaakt 680
Top Partij van de Arbeid dwingt minister Vogelaar tot aftreden 681
Homogeweld wordt vooral gepleegd door autochtonen 682
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Voorstel tot aanpassing Jonggehandicaptenregeling 19
Geen toename meer verwacht van percentage armen in Nederland 20
Werkloosheid over jaar 2007 afgenomen 81
Bijna een tiende deel van Nederlandse kinderen leeft in armoede 81
Topinkomens bedrijfsleven worden zwaarder belast 199
Akkoord bereikt over CAO voor politiepersoneel 265
Leraren kunnen rekenen op forse salarisverhoging 266
Inkomensverschil tussen directeur en werknemer in 25 jaar verdrievoudigd 320
Huurtoeslag gaat voor belangrijk deel niet naar lage inkomens 320
Regering komt met compromisplan voor hervorming Wajong-stelsel 320
Commissierapport omzeilt heikele kwestie ontslagrecht 382
Leefsituatie van ouderen verbeterd 382
Werkloosheid daalt in bijna alle provincies 442
Verschil in levensverwachting tussen mannen en vrouwen neemt af 443
Aantal bijstandsuitkeringen loopt sterk terug 443
Meeste vrouwen kiezen bewust voor deeltijdwerk 494
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Nederlands kabinet beëindigt privatisering van staatsbedrijven 682
Kredietcrisis dwingt banken tot afboeking 682
Einde economische groei komt in zicht 682
Kabinet wil volledige kilometerheffing invoeren vanaf 2018 682
ABN AMRO Bank na langdurige overnamestrijd ontmanteld 682
Ook Nederlanders betrokken bij fraudeschandaal Liechtenstein 682
Inflatie op hoogste niveau in zes jaar 682
Vermogen beleggingsfondsen daalt door kredietcrisis 682
Verzekeraar Delta Lloyd compenseert gedupeerden woekerpolisaffaire 682
Maatregelen tegen beursspeculatie op koersdalingen 683
Thuiszorgorganisaties beboet wegens concurrentievervalsing 684
Vergaand staatsingrijpen moet financiële crisis helpen keren 684
Inflatie zakt weer onder de 3 procent 684
Overheidscommissarissen benoemd bij financiële instellingen ING en Aegon 684
Regering verbiedt eigenmachtige actie inzake bedreigde banktegoeden 684
Nederlandse economie op de rand van recessie 684
Overheid krijgt eerste aanvragen voor garantstelling interbancaire leningen 684
Bank-verzekeraar ING komt gedupeerden woekerpolis tegemoet 684
ABN AMRO en Fortis samengevoegd tot nieuwe onderneming 684
JUSTITIE
Strafrechtelijke immuniteit voor ambtenaren wordt opgeheven 20
Topcrimineel Willem Holleeder veroordeeld tot negen jaar cel 21
Leden Hofstadgroep vrijgesproken van lidmaatschap terroristische organisatie 81
Juridische twijfels na onthullingen over verdwijning Natalee Holloway 140
Gevangen topcrimineel Holleeder aangehouden voor moord 140
Dader moord op activist Louis Sévèke krijgt levenslang 199
Zakenman vrijgesproken van oorlogs-misdaden en wapenhandel 200
Veroordeelde verpleegkundige voorlopig vrij 266
Openbaar Ministerie zet vervolging Hells Angels stop 267
Pardonregeling 'oude' asielzoekers nagenoeg voltooid 321
Openbaar Ministerie ziet af van vervolging politicus Geert Wilders 383
Veiligheid volgens onderzoeksrapport niet altijd gebaat bij harde aanpak 443
Rechters zwakken eisen voor gezins-vorming en gezinshereniging af 444
Minister wil mogelijkheid tot herziening strafzaken verruimen 444
Gelegenheidscoalitie dient initiatief-wetsontwerp in voor kraakverbod 494
Raad van State verbiedt opsluiting illegalen uit China 565
Gerechtshof legt straffen tot negen jaar op wegens terrorisme 626
Meervoudige moordzaak rond verpleegkundige Lucia de B. heropend 626
Proces tegen vermeende strijders Koerdische beweging stopgezet 626
Ruim veertien jaar cel voor hoofd-verdachten liquidatie 626
Celstraffen tot negen jaar in Groningse 'hivzaak' 684
ONDERWIJS
'Overheid faalde bij doorvoeren onderwijsvernieuwingen' 141
Parlement aanvaardt omstreden voorstel voor gratis schoolboeken 322
Veel leerlingen verlaten school zonder startkwalificatie 495
Rekenprestaties op kwart basisscholen beneden niveau 565
GEZONDHEID EN ZORG
Opschudding over doden bij onderzoek met goedaardige bacteriën 141
Gezondheidsraad adviseert brood te verrijken met foliumzuur 141
Gerechtshof gelast vervolging behandelaars Sylvia Millecam 267
Onderzoeksraad voor Veiligheid laakt gebrekkig toezicht op hartafdeling 267
Kabinet vindt moeizame uitweg in kwestie van embryoselectie 383
Nederlandse vrouw overleden na besmetting met marburgvirus 445
Overgewicht groot gezondheidsprobleem onder allochtonen 495

Nederland

Gezondheidsraad adviseert suppletie vitamine D 627
Vrijspraak voor huisarts die palliatieve sedatie toepaste 627
NATUUR EN MILIEU
Gemeenteraad Rotterdam besluit tot bouw kolencentrale 21
Kamerlid Marianne Thieme benoemd tot dierenbeschermer van het jaar 81
Te hoge concentratie fijn stof voor honderdduizenden Nederlanders 322
Parlementariër Socialistische Partij gekozen tot 'groenste' politicus 384
Milieuinstituut bevestigt gezondheids-klachten door vliegverkeer Schinveld 495
Deltacommissie adviseert ingrijpende maatregelen tegen klimaatverandering 565
Meer ziekte- en sterfgevallen verwacht door hetere zomers 566
Akkoord overheid en energiebedrijven over duurzame energie 627
CULTUUR EN WETENSCHAP
Cultuurprijzen 267
Gemeente Amsterdam treft schikking met erfgenamen schilder Malevitsj 268
Wetenschapsprijzen 384
Cultuurprijzen 496
Drastische ingreep Fonds Podiumkunsten in subsidieverdeling 497
Ruim 14 miljoen extra voor Nederlandse kunst 566
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Hof keurt huiszoeking bij voormalig actieblad Ravage alsnog goed 21
Nederland leeft kinderrechten onvoldoende na 82
Kabinet besluit tot gedeeltelijk burka-verbod 142
Raad van Europa waarschuwt voor intolerantie in Nederland 142
Dagblad de Telegraaf verliest rechtszaak rond bronbescherming 200
Vrees voor aantasting vrije meningsuiting na 'politieke arrestatie' 384
Raad van State staat registratie Antilliaanse probleemjongeren toe 566
Publicist krijgt wettelijk recht op bronbescherming 685
MILITAIRE ZAKEN
Nederland neemt deel aan testfase JSF-gevechtsvliegtuig 200
Nederlandse militairen doodden vele honderden strijders in Afghanistan 322
Opnieuw Nederlandse soldaat omgekomen in Afghanistan 566
EUROPESE UNIE
Nederlands parlement aanvaardt Verdrag van Lissabon 445
Tweede Kamer steunt kiesrecht Antillianen en Arubanen voor europarlement 445
BUITENLANDSE ZAKEN
Zestiende Nederlandse militair komt om in Afghanistan 269
Amerikaanse rechter wijst aanklacht tegen ex-premier Lubbers af 322
Kabinet ontzegt Iraniërs toegang tot gevoelige studierichtingen 445
Nederlandse staat vrijgepleit van dood Bosnische Dutchbat-medewerkers 566
Ontwikkelingssamenwerking met Afrika ter discussie 627
OVERLEDEN
Gerard (van het) Reve, schrijver 385
Karel Appel, beeldend kunstenaar 385
Friso Wiegersma, tekstschrijver 385
Cajo Brendel, radencommunist 385
Piet Dankert, politicus 446
Willem Wilmink, tekstschrijver 446
Ethel Portnoy, schrijfster 446
Lodewijk de Boer, toneelschrijver 446
Hilda Verwey-Jonker, sociologe en feministisch politica 446
Max Velthuijs, prentenboekmaker 446
Chris van der Klaauw, diplomaat en minister 447
Geurt Brinkgreve, hoofdstedelijk heemschutter 447
Anton Heyboer, beeldend kunstenaar 447
Andries van Dantzig, psychiater 447
Edy de Wilde, museumdirecteur 447
Frits Philips, industrieel 447
Rudi Oxenaar, museumdirecteur 448
Joop Hattinga, geneesheer-directeur 448
Ria Beckers, politica 448
Joop Admiraal, acteur 448
Frits Fentener van Vlissingen, zakenman 448
Nicolaas Wijnberg, schilder en decorontwerper 448
Jan van den Brink, voormalig minister van Economische Zaken 449
Johannes Willebrands, kardinaal 449
Jan van Oort, schepper van Paulus de Boskabouter 449
Gerrit Kleinveld, verzetsman 449
Robert Long, zanger en cabaretier 449
Joop Wolff, verzetsman en politicus 449
Harry Lockefeer, journalist 450
Fons Rademakers, filmregisseur 450
Ernst Stern, theoloog en mensenrechten-activist 450
Boeli van Leeuwen, schrijver 450
Elisabeth Eybers, dichteres 450

NEDERLANDSE ANTILLEN
BINNENLAND
Antilliaanse fractievoorzitters boycotten halfjaarlijks overleg 515
Sint Maarten krijgt hulp van Nederlandse marechaussees 516
Opheffing Antillen uitgesteld tot 2010 516
ONDERWIJS
Samenwerkingsprogramma met Nederland voor onderwijs en jongeren 516
Nederlands keert op veel scholen terug als instructietaal 517
BUITENLANDSE ZAKEN
Samenwerking met Verenigde Staten bij bestrijding mensenhandel 517
Enkele Europese landen plaatsen de Antillen op zwarte lijst 517
OVERLEDEN
Juancho Evertsz, premier van de Nederlandse Antillen 517

NICARAGUA
BINNENLAND
Parlement tracht energievoorziening te verbeteren 152
President Ortega weet positie regering te versterken 152
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Minimumloon stijgt met 15 procent 153
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Staatsschuld binnen enkele maanden gehalveerd 153
Inflatie groter dan centrale bank had voorspeld 153
JUSTITIE
Oud-president Alemán voorwaardelijk vrijgelaten 154
GEZONDHEID EN ZORG
3,3 miljoen dollar schadevergoeding voor bananenarbeiders 154
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Verbod op abortus negatief voor gezondheid vrouwen 154
BUITENLANDSE ZAKEN
Nicaragua en Cuba hervatten diplomatieke betrekkingen 154
Nicaragua sluit reeks akkoorden met Iran 154
President Ortega vraagt Amerikaanse steun in strijd tegen drugshandel 154
Formeel protest tegen optreden Colombiaanse marine 155

NIEUW-ZEELAND
BINNENLAND
Politieoptreden tegen Maori's wekt beroering 63
Tokelau-eilanden blijven bij Nieuw- Zeeland 64
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Werkeloosheid naar laag niveau 64
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Nieuwe begroting met recordoverschot 64
Belastingvermindering in verkiezingsjaar 483
NATUUR EN MILIEU
Nieuwe wet verbiedt fossiele brandstof voor elektriciteitscentrales 64
Aardbeving treft Gisborne 64
Plan voor volledige compensatie bij vermindering uitstoot CO_2 483
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Verontschuldigingen aangeboden aan Vietnamveteranen 483
Maori ondertekenen overeenkomst met regering 483
BUITENLANDSE ZAKEN
Nieuw-Zeeland sluit als eerste ontwikkeld land vrijhandelsverdrag met China 483
Onenigheid over nucleaire technologie hindert relatie met de Verenigde Staten 483

NIGER
BINNENLAND
Reeks van Toearegaanvallen in Noord-Niger 242
Parlement verliest vertrouwen in regering 243
GEZONDHEID EN ZORG
Noodhulp tegen ondervoeding 243
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Journalisten gevangengezet wegens smaad 243

Verkrachting en mishandeling vrouwen wordt 'normaal' gevonden 244
BUITENLANDSE ZAKEN
Hoofd Frans nucleair bedrijf Niger uitgezet 244
Mali en Niger gaan gemeenschappelijke grens scherper bewaken 244

NIGERIA
BINNENLAND
President Yar'Adua maakt vermogen bekend 416
Nieuwe Nigeriaanse regering gevormd 416
President: olieproductie gestegen door grotere veiligheid Delta-regio 417
Leider afscheidingsbeweging Biafra vrij 417
Nigeria traint antiterrorismekorps 417
Corruptie stremt politieke en economische ontwikkeling 417
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Vakbonden staken na stijging brandstofprijzen 418
JUSTITIE
Leider Delta-militie vrijgelaten vanwege slechte gezondheid 418
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Politie beschuldigd van martelen en moorden 418
Kritische reacties op excuses leger voor aanval 2001 418
Amnesty International: bewijs van geheime executies 418
Meerderheid gevangenen vast zonder proces 418
Honderdduizenden verwijderd uit Abuja 418
MILITAIRE ZAKEN
Veertig legerofficieren met pensioen gestuurd 418

NIUE
BINNENLAND
Begrotingstekort in Niue leidt tot bezuinigingsmaatregelen 178
BUITENLANDSE ZAKEN
Niue treedt toe tot Handelsakkoord van de eilanden in de Stille Oceaan 178
Diplomatieke betrekkingen met China 178

NOORD-KOREA
BURGER- EN MENSENRECHTEN
'Openbare executies in Noord-Korea' 286
BUITENLANDSE ZAKEN
Onenigheid tussen Noord-Korea en VS over lijst met nucleaire programma's 286

NOORDELIJKE MARIANEN
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Minimumloon gestegen 178
Protest tegen nieuwe arbeidswetten 178
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Economische crisis in Noordelijke Marianen verergert 179
BUITENLANDSE ZAKEN
Militaire oefeningen gaan door 179

NOORWEGEN
BINNENLAND
Eerste 'zwarte' minister van Noorwegen treedt af 323
Band tussen kerk en staat in Noorwegen wordt losser 323
Noorse minister van Olie en Energie treedt af 628
Meer dan twintig gewonden bij aanval op Noors asielzoekerscentrum 628
Noorse asielwetgeving strenger 628
Vertrouwelijke gegevens belastingbetalers door fout openbaar geworden 628
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Staking op luchthavens treft oliesector 323
Staking in onderwijs en gezondheidszorg beëindigd 628
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Noorwegen bereikt laagste inflatieniveau sinds 1960 82
Grotere belangstelling ondernemingen voor olie-exploratie 82
Reserve-oliefonds van Noorwegen wordt hervormd 323
Noorwegen wapent zich tegen kredietcrisis 628
JUSTITIE
Hooggerechtshof doet nieuwe uitspraak in zaak schilderijendiefstal 82
NATUUR EN MILIEU
Noorwegen streeft naar klimaatneutrale status in 2030 82
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Lutherse kerk neemt principebeslissing over acceptatie homoseksuelen 82
Homoseksuelen in Noorwegen kunnen vanaf 2009 trouwen 629
REGIONALE ONTWIKKELINGEN
Noorse en Zweedse politie arresteren terreurverdachten 324
BUITENLANDSE ZAKEN
Noorwegen stuurt meer militairen naar Afghanistan 83

OEGANDA
BINNENLAND
Vredesproces in noorden van Oeganda 56
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Economische groei van 6 procent in Oeganda 57
NATUUR EN MILIEU
Toename berggorilla's in Bwindi 57
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Meer dan zestig doden bij gevechten tussen leger en Karamojong-krijgers 57
Situatie in vluchtelingenkampen 57
Wet aangaande overspel uit Oegandese constitutie verwijderd 57
Amnesty: 'Geen recht voor slachtoffers seksueel geweld' 58
BUITENLANDSE ZAKEN
Oeganda en DR Kongo halen diplomatieke banden aan 58

OEKRAÏNE
BINNENLAND
Oekraïens parlement kiest pro-westerse Tymosjenko tot premier 324
President schort jaarlijkse redevoering in parlement op wegens protesten 324
President Joesjtsjenko versterkt greep op hoge regeringsfuncties 324
Regeringscoalitie wankelt door conflict tussen president en premier 685
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Oekraïne begint met compensatie voor verloren spaartegoeden 325
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Kredietbeoordelaar Standard & Poor's verlaagt status van Oekraïne 685
JUSTITIE
Politieofficieren veroordeeld wegens moord op journalist 325
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Raad van Europa laakt gebrek aan optreden tegen racisme 325
Mensenrechtenorganisatie meldt alarmerende toename racisme 686
BUITENLANDSE ZAKEN
Demonstranten heffen blokkade bij Poolse grens op 325
Oekraïne treedt toe tot Wereldhandels-organisatie 325
Russische gasleveringen aan Oekraïne volledig hervat 325
Amerikaanse president Bush steunt Oekraïens NAVO-lidmaatschap 326
Russische patriarch roept Oekraïeners op tot terugkeer in Russisch-orthodoxe kerk 686
Verhoudingen met Rusland worden zeer gespannen 686
Verenigde Staten stemmen in met uitstel NAVO-lidmaatschap Oekraïne 686

OEZBEKISTAN
BINNENLAND
Islam Karimov herkozen als president 231
Grootste heroïnevangst ooit in Oezbekistan 232
Oezbekistan verbrandt halve ton heroïne 587
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Boeren Oezbekistan lijden onder exportrestricties 587
Kinderarbeid in katoenvelden verboden 588
GEZONDHEID EN ZORG
Aantal seropositieven stijgt sterk 232
LANDBOUW
Oezbekistan haalt geplande omvang katoenoogst 232
NATUUR EN MILIEU
Milieuorganisatie opgericht 588
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Gevangenen vermoedelijk door marteling gestorven 232
Dissidente dichter veroordeeld 588
HRW oordeelt negatief over mensenrechten in Oezbekistan 588
'Voormalige apparatsjik en mensenrechtenactivist vrijgelaten' 588
BUITENLANDSE ZAKEN
Oezbekistan sluit samenwerkingsakkoorden met Rusland 232
Amerikaanse militairen terug in Oezbekistan 233
Versoepeling sancties door EU verlengd 588
Oezbekistan gelast Verenigde Staten militaire basis te ontruimen 588
Poetin sluit energieovereenkomst met Oezbekistan 589

OMAN
BINNENLAND
Sultan Qaboos herschikt Omaans kabinet 220
Geen vrouwen verkozen in adviserend parlement van Oman 220
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Lonen in publieke sector verhoogd om inflatie te compenseren 221
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Oman krijgt tweede olieraffinaderij 221
Omaanse centrale bank ondersteunt financiële sector 714
NATUUR EN MILIEU
Cycloon Gonu treft Oman 221
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Oman krijgt zijn eerste mensenrechtencommissie 714
BUITENLANDSE ZAKEN
Voorzichtige toenadering tussen Israël en Oman 714

OOST-TIMOR
BINNENLAND
Aanslagen op president Ramos-Horta en premier Gusmão 233
Oost-Timorese rebellen geven zich over 589
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Parlement keurt omstreden rijksbegroting goed 589
JUSTITIE
Strafvermindering voor oud-minister 589
BUITENLANDSE ZAKEN
Ramos-Horta: 'Vergeef Soeharto' 233
Indonesië aanvaardt verantwoordelijkheid voor bloedbad in 1999 589

OOSTENRIJK
BINNENLAND
Kiesgerechtigde leeftijd verlaagd naar zestien jaar 22
Karinthië keert zich tegen bouw van moskeeën 142
Bevolking groeit vooral door immigratie 142
Vrouw 24 jaar lang met kinderen opgesloten in kelder 269
Financiële compensaties voor bergtreinongeluk in 2000 451
Oostenrijkse regering komt ten val 451
Minister Faymann wordt nieuwe leider sociaaldemocraten 497
Grote verliezen voor regeringspartijen bij parlementsverkiezingen 566
Nieuwe leider van de Groenen 629
Sociaaldemocraat Faymann zal nieuwe regering vormen 629
Extreemrechts politicus Jörg Haider komt om bij auto-ongeluk 629
NASLEEP TWEEDE WERELDOORLOG
Materiaal over geschiedenis joodse gemeenschap in Wenen tentoongesteld 22
Dienstweigeraar uit 1943 zalig verklaard 22
Van oorlogsmisdaden verdachte Erna Wallisch overleden 142
Oostenrijk compenseert slachtoffers naziregime 269
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Eén miljoen mensen leeft rond armoedegrens 143
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Inflatie hoogste sinds 2001 22
Inflatie in Oostenrijk loopt op 143
Groeivoorspellingen 2008 en 2009 verlaagd 269
Regering stemt in met verkoop Oostenrijkse luchtvaartmaatschappij 497
Maatregelen ter bestrijding financiële crisis 629
Luchtvaartmaatschappij Austrian Airlines rijp gemaakt voor verkoop 630
JUSTITIE
Kosovaarse asielzoekster uitgezet 22
Topfunctionarissen BAWAG-bank krjgen lange gevangenisstraffen 451
Extreemrechtse partijleider Westenthaler veroordeeld 451
GEZONDHEID EN ZORG
Medische cannabis toegestaan 451
NATUUR EN MILIEU
Promotie van milieuvriendelijke auto's 451
BURGER- EN MENSENRECHTEN
VN-rapporteur waarschuwt tegen racisme in Oostenrijkse politiek 497
Verenigde Naties bekritiseren vluchtelingenkamp in Karinthië 630
Spaanse Rijschool laat na 436 jaar vrouwen toe 630
EUROPESE UNIE
President Fischer tekent Verdrag van Lissabon 269
BUITENLANDSE ZAKEN
Politie ontmantelt internationaal netwerk van mensensmokkel 22
Kanselier Gusenbauer over uitbreiding van Schengen 22
Oostenrijkse gegijzelden in Mali bevrijd 630
OVERLEDEN
Kurt Waldheim, voormalig president en VN-secretaris-generaal 23

PALESTIJNSE ZAKEN
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Inkomen per capita verder gedaald 400
Zakenlui zeggen investeringen toe in Palestijnse economie 400
GEZONDHEID EN ZORG
Zieke Palestijnen overlijden door Israëlische tegenwerking 400
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Vrije pers in de Gazastrook aan banden 400
In 2007 minder dodelijke slachtoffers onder Israëli's en Palestijnen 400
Mensenrechtenraad Verenigde Naties veroordeelt Israël 400
REGIONALE ONTWIKKELINGEN
Aanhoudende vijandelijkheden met Israël 400
Akkoord tussen Fatach en Hamas sneuvelt 401
Topman al-Qaida wil heilige oorlog tegen Israël 401
BUITENLANDSE ZAKEN
Donorconferentie levert financiële hulp op voor Palestijnen 401
Palestijnen uiten hun woede op Egypte 401
Palestijnen blazen grens met Egypte op 401
Verenigde Staten steunen oprichting Palestijnse staat 401
Paus benoemt Jordaniër tot patriarch in Jeruzalem 401

PANAMA
BINNENLAND
President Torrijos benoemt andere minister voor Kanaalzaken 94
Panamees kabinet treedt af 95
Werk voor verbreding Panamakanaal officieel van start 95
Herdenkingsdag Amerikaanse invasie wordt dag van nationale rouw 95
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Artsen tonen afkeer van privatisering gezondheidszorg 95
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Export toegenomen in eerste drie kwartalen van 2007 95
Sterke economische groei in Panama 95
JUSTITIE
Ex-dictator Noriega mag Amerikaanse gevangenis niet verlaten 95
GEZONDHEID EN ZORG
Regering geeft slachtoffers besmette medicijnen schadevergoeding 96
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Vernieuwd Burgerlijk Wetboek perkt volgens journalisten persvrijheid in 96
BUITENLANDSE ZAKEN
Panamees parlement ratificeert vrijhandelsverdrag met de VS 96
Nieuwe parlementsvoorzitter in de VS beschuldigd van moord 96

PAPOEA NIEUW-GUINEA
BINNENLAND
Overwinning voor regerend premier Somare 179
Rebellen Bougainville tekenen akkoord 180
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Staking in goudmijn voorbij 180
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Groei van 7 procent voor 2008 voorspeld 180
GEZONDHEID EN ZORG
Slachtoffers van aids levend begraven 180
NATUUR EN MILIEU
Veel doden bij overstromingen na cycloon 180
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Regering wil mensenrechtencommissie oprichten 180
BUITENLANDSE ZAKEN
Papoea Nieuw-Guinea herstelt banden met Australië 180

PARAGUAY
BINNENLAND
Lugo maakt einde aan zes decennia conservatief beleid 700
JUSTITIE
Eigenaren afgebrande supermarkt veroordeeld 701
GEZONDHEID EN ZORG
Vaccinatie op grote schaal tegen gele koorts 701

BURGER- EN MENSENRECHTEN
Rapport over vermissingen tijdens dictatuur gepresenteerd 701
BUITENLANDSE ZAKEN
Venezuela belooft te voorzien in oliebehoefte Paraguay 702
Lugo op bezoek in Washington 702

PERU
BINNENLAND
Regering meldt dood zeven leden Lichtend Pad 155
President García van Peru wijzigt samenstelling kabinet 155
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Doden bij boerenprotesten 155
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Begroting 2008 door Peruaans parlement goedgekeurd 155
JUSTITIE
Hooggerechtshof handhaaft straf voor drugshandelaar 155
Voormalige politiechef veroordeeld wegens nalatigheid bij vuurwerkramp 155
Ex-president Alberto Fujimori tot zes jaar veroordeeld 155
CULTUUR EN WETENSCHAP
Wetgeving om toerisme te ontwikkelen roept protesten op 156
BUITENLANDSE ZAKEN
Amerikaans Congres keurt Vrijhandelsverdrag met Peru goed 156
Internationaal Gerechtshof behandelt maritiem grensconflict Peru-Chili 156

POLEN
BINNENLAND
Centrumrechts Burgerplatforum wint parlementsverkiezingen 270
Regering-Tusk krijgt vertrouwen parlement 270
Poolse nationaliteit voor joodse slachtoffers van het communisme 270
NASLEEP TWEEDE WERELDOORLOG
Redders van joden in de Holocaust gelauwerd 270
Herdenkingsdag voor slachtoffers officierenmoord Katyn 271
Controversieel boek over Pools a ntisemitisme 271
Vereniging van rabbijnen opgericht 271
Opstand in getto van Warschau herdacht 271
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Werkverbod in winkels tijdens feestdagen 271
Leerkrachten demonstreren voor hogere salarissen 271
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Belastingverlaging voor gezinnen met kinderen 271
Poolse munt stijgt in waarde 272
Handelstekort in 2007 sterk toegenomen 272
Regering kondigt nieuwe privatiseringsronde aan 272
MILITAIRE ZAKEN
Principeakkoord over plaatsing Amerikaans antiraketschild 272
EUROPESE UNIE
Polen treedt toe tot Schengenverdrag 272
Europese Commissie stemt in met steun aan kolensector 272
Polen keurt Verdrag van Lissabon goed 272
BUITENLANDSE ZAKEN
Rusland heft boycot van Pools vlees op 273
Premier Tusk niet naar opening Olympische Spelen 273

PORTUGAL
BINNENLAND
Portugese kabinet gewijzigd 143
Zoektocht naar vermiste Madeleine McCann nadert einde 143
Sociaal-Democratische Partij kiest nieuwe leider 567
Portugese politie stopt onderzoek naar vermist Brits meisje 567
Immuniteit oud-premier Santana Lopes opgeheven 567
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Sterkste groei Portugese economie sinds 2001 326
Portugees begrotingstekort blijft onder Europese norm 326
Portugal gaat winsten oliemaat-schappijen zwaarder belasten 567
Steunfonds voor banken ter waarde van 20 miljard euro 630
JUSTITIE
Oud-minister krijgt schadevergoeding voor pedofilieaanklacht 568
Rechtsradicalen veroordeeld tot jarenlange gevangenisstraffen 631
ONDERWIJS
Tienduizenden onderwijzers protesteren tegen onderwijshervormingen 326
CULTUUR EN WETENSCHAP
Portugees wordt gestandaardiseerd naar Braziliaanse spelling 326
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Portugees parlement wijst homohuwelijk af 631
EUROPESE UNIE
Parlement wijst referendum over Europees hervormingsverdrag af 143
Volksvertegenwoordiging akkoord met Verdrag van Lissabon 326
BUITENLANDSE ZAKEN
Samenwerking tussen Spanje en Portugal geïntensiveerd 143
Parlement wijst onderzoek naar CIA-vluchten af 143
Portugal gaat Venezuela computers leveren 568

PUERTO RICO
BINNENLAND
Onvrede over status Puerto Rico blijft bestaan 96
Consternatie over doden van huisdieren 97
Gouverneur pleit bij Verenigde Naties voor zelfbeschikking Puerto Rico 651
JUSTITIE
Oud-vakbondsvoorzitter veroordeeld wegens verduistering 97
Corruptie bij verstrekking medische licenties 97
Gouverneur Acevedo ontkent aantijgingen over corruptie 651
Medewerkers Puertoricaanse firma vrijgesproken van dierenmishandeling 652
GEZONDHEID EN ZORG
Groot aantal kleuters heeft last van gewichtsproblemen 97
In 2007 acht doden door knokkelkoorts 97
NATUUR EN MILIEU
Gouverneur tracht strand en natuurgebied te beschermen 97
Elektriciteitsmaatschappij gaat schone energie kopen 652

QATAR
BINNENLAND
Vrouwelijke kandidaat haalt zetel bij lokale verkiezingen 221
Emir van Qatar benoemt nieuwe premier 221
Eerste christelijke kerk in Qatar geopend 221
Emir van Qatar brengt wijzigingen aan in kabinet 715
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Economische groei in Qatar doet inflatie fors stijgen 221
Grootschalige investeringen ondanks financiële crisis voortgezet 715
REGIONALE ONTWIKKELINGEN
Initiatief van Qatar voor Arabisch Centrum voor Democratie 222
Qatar bestrijdt jeugdwerkloosheid in Midden-Oosten en Noord-Afrika 222
BUITENLANDSE ZAKEN
Qatar schiet Palestijnse regering te hulp 222
Qatarese troepen uit Libanon teruggetrokken 222
Saoedi-Arabië en Qatar gaan nauwer samenwerken 222

ROEMENIË
BINNENLAND
Regering overleeft motie van wantrouwen 273
Roemeense kabinet van samenstelling gewijzigd 273
Fusie van twee liberale oppositiepartijen 273
Heropening met beperkingen van archieven geheime dienst 273
Zoon ex-dictator Ceausescu krijgt postuum kunst terug 274
NASLEEP TWEEDE WERELDOORLOG
President biedt zigeuners excuses aan 274
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Pensioenen in 2008 verhoogd 274
Premier wil terugkeer Roemeense werknemers uit het buitenland 274
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Handelstekort in Roemenië toegenomen 274
Autoproducent Ford neemt Roemeense Craiova over 274
NATUUR EN MILIEU
Roemenië heeft betere sanitaire voorzieningen nodig 274
Ruim de helft van de dierentuinen wordt gesloten 275
BUITENLANDSE ZAKEN
Roemeense immigranten zorgen voor spanningen met Italië en Spanje 275

Roemenië ontkent bestaan 'CIA-gevangenissen' 275

RUSSISCHE FEDERATIE

BINNENLAND

Presidentiële partij boekt grote overwinning bij verkiezingen 23
Waarschijnlijk toekomstig staatshoofd wil president Poetin als premier 23
'Meer dan honderd buitenlandse spionnen in 2007 opgepakt' 24
Criticus Kremlin uitgesloten van deelname aan presidentsverkiezingen 83
Nieuwe wet verbiedt buitenlandse reizen voor Russen met schulden 143
President Poetin ontkent beweringen over persoonlijk fortuin 143
Oproep van president Poetin om te gaan stemmen 144
Dmitri Medvedev tot president gekozen 200
Parlement ziet hongersnood in Oekraïne niet als genocide 275
Aankomend president Medvedev treedt niet toe tot partij Verenigd Rusland 275
Ex-minister Adamov vrijgelaten 275
Stoffelijke resten gevonden van kinderen laatste Russische tsaar 275
Dmitri Medvedev geïnstalleerd als president 326
Laatste leden van religieuze sekte verlaten grot 327
Leider Russische liberalen stapt op 385
'Laatste tsaar slachtoffer van politieke repressie' 631
Nieuwe conservatieve partij met steun Kremlin opgericht 686

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Inkomensverschillen blijven groeien 144

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Russische investeringen in het buitenland nemen fors toe 24
Inflatie op 11,9 procent 83
President Poetin ondertekent wet die buitenlandse investeringen beperkt 327
Onzekerheid over rol overheid bij investeringen in Rusland 452
Crisis rond Georgië treft Russische economie 497
Russische aandelenmarkt grillig 568
Economische vooruitzichten in Rusland steeds ongunstiger 631
Centrale bank verhoogt rente om kapitaalvlucht tegen te gaan 687
Premier Poetin spreekt geruststellend over Russische economie 687
Rusland spreekt Reservefonds aan om begroting sluitend te krijgen 687

JUSTITIE

Hoger beroep tegen veroordeling miljardair Berezovski verworpen 144
Drie mannen schuldig aan huurmoord op kandidaat-burgemeester 385
Drie Tsjetsjenen aangeklaagd wegens moord op journaliste Politkovskaja 386
Identificatie stoffelijke resten van kinderen van de tsaar bevestigd 386
Zakenman Michail Chodorkovski blijft vast 498
Voormalig onderminister Stortsjak uit de gevangenis 632
Opdrachtgever van moord op bankier veroordeeld 687

GEZONDHEID EN ZORG

Rusland ondertekent conventie tegen roken 276

NATUUR EN MILIEU

Tweede van drie plutoniumreactoren gesloten 386

CULTUUR EN WETENSCHAP

Rond vijftigduizend objecten uit Russische musea vermist 452

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Politiek activist in psychiatrisch ziekenhuis opgenomen 24
'Racistisch geweld in Rusland neemt toe' 83
Situatie mensenrechten in Ingoesjetië scherp bekritiseerd 144
Amnesty International stelt schending burgerrechten aan de kaak 144
Mensenrechtenorganisatie veroordeelt Russisch optreden in Ingoesjetië 386

MILITAIRE ZAKEN

Nieuwe intercontinentale ballistische raket getest 24
Plutoniumreactor in Siberië gesloten 276
Opnieuw tanks en raketten bij parade op Rode Plein 327
President Medvedev zegt meer financiering toe voor kernwapens 327
Russische oorlogsschepen weer op patrouille bij Noordpool 452
Rusland test nieuwe intercontinentale raket 568
Russische president wil nucleair arsenaal moderniseren 568
Rusland moderniseert raketten als reactie op Amerikaanse plannen 632
Onterecht brandalarm op onderzeeër kost twintig mensen het leven 687

REGIONALE ONTWIKKELINGEN

Mensenrechtenorganisatie veroordeelt 'totalitair regime' in Tsjetsjenië 83
Moordenaar Zwitserse luchtverkeersleider krijgt lokale regeringsfunctie 83
Tien personen gedood in Noord-Kaukasus 201
Twee journalisten in Dagestan vermoord 201
Zes doden bij gevechten in Tsjetsjenië 386
Wiskunde in eigen taal in Tsjetsjenië 452
Zelfmoordaanslag maakt tenminste elf dodelijke slachtoffers 687

BUITENLANDSE ZAKEN

Vestigingen culturele organisatie British Council moeten sluiten 24
Weekblad Time kiest president Poetin tot 'Persoon van het Jaar' 24
Poetin benoemt nationalistisch politicus tot NAVO-ambassadeur 83
British Council in twee Russische steden dicht 83
Bulgarije ziet South Stream-pijplijn in 2013 in bedrijf 84
Russisch instituut gaat democratie in het Westen bestuderen 84
Rusland scheldt Iraakse schulden grotendeels kwijt 144
Amerikaanse ministers kunnen Russische bezwaren tegen raketschild niet wegnemen 201
Rusland sluit akkoord met Egypte over bouw kerncentrale 201
Rusland en VS willen samenwerken bij raketverdedigingssysteem 276
Rusland keert zich tegen NAVO-toetreding Oekraïne en Georgië 276
Georgisch verzet tegen Russisch lidmaatschap Wereldhandelsorganisatie 276
Rusland en VS ondertekenen akkoord over kernenergie 328
Europese Unie stemt in met begin van gesprekken met Rusland 328
President Medvedev bezorgd over spanningen met het Westen 386
Mogelijk verbetering in betrekkingen met Europese Unie 386
Procureur-generaal ontkent Russische betrokkenheid bij gifmoord 452
Verhoogde spanningen met het Westen door oorlog om Georgië 498
VS zien af van civiel nucleair samenwerkingsverdrag met Rusland 568
Rusland en Venezuela ondertekenen akkoorden over olie en gas 568
President Medvedev kondigt plaatsing van raketten aan 687
Topontmoeting met Europese Unie 688
Geen heropening onderzoek massamoord op Poolse officieren 688

RWANDA

BINNENLAND

Tweede parlementsverkiezingen na genocide 602
Levenslange immuniteit voor oud-presidenten 602
Wapenembargo VN tegen Rwanda opgeheven 602

SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

Rapport van de VN over armoede in Rwanda 602

FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN

Kigali krijgt effectenbeurs 602

JUSTITIE

Belgische rechtbank veroordeelt voormalige officier Rwandese leger 603
Doodstraf in Rwanda afgeschaft 603
Procureur-generaal ICTR blijft aan 603
Nieuwe vonnissen van het ICTR 603
Getuigen onder druk gezet en geïntimideerd 603
Spanje gaat Rwandese officieren vervolgen 604
Rwanda wil Yussuf Munyakazi zelf berechten 604
Frankrijk wijst beschuldigingen fel van de hand 604

GEZONDHEID EN ZORG

Mannen aangemoedigd zich te laten besnijden in verband met aids 604

NATUUR EN MILIEU

Rwanda introduceert 'gorillabelasting' 604

BURGER- EN MENSENRECHTEN

Rwanda derde land ter wereld inzake gelijkheid tussen man en vrouw 604

SAHARA (WEST)
BINNENLAND
Gesprekken over toekomst Westelijke Sahara leiden niet tot doorbraak 360

SALOMONEILANDEN
BINNENLAND
Premier in problemen door steun aan omstreden aanklager 180
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Economie draait beter dan verwacht 181
NATUUR EN MILIEU
Aardbeving en tsunami treffen Salomoneilanden 181
Omstreden export van dolfijnen 182
BUITENLANDSE ZAKEN
Banden met Australië aangehaald 182

SALVADOR
BINNENLAND
Bewakers ontvluchten gevangenis tijdens oproer 90
President Saca claimt successen tijdens eerste jaren ambtsperiode 90
'Commandante Ana María' na 24 jaar alsnog in El Salvador begraven 90
Presidentiële en parlementaire verkiezingen voortaan gescheiden 90
Leden doodseskader gearresteerd 91
Regeringspartij ARENA in het nauw door salarisverhoging parlementariërs 91
Nieuwe minister van Buitenlandse Zaken benoemd 91
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Handelstekort stijgt in 2007 91
Nieuw record aan geldoverschrijvingen van emigranten 91
BUITENLANDSE ZAKEN
Salvadoraans parlement verlengt militaire missie in Irak 91

SAMOA
BINNENLAND
Overleden staatshoofd opgevolgd door vroegere premier 182
Regering houdt bevoegdheid over bewapening politie 182
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Economische groei in Samoa van 4,5 procent 182
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Gratis voorlichting over wetgeving aan bevolking landelijke gebieden 182
Samoa ratificeert internationaal verdrag inzake burgerrechten 182
BUITENLANDSE ZAKEN
Diplomatieke relaties tussen Samoa en Cuba 182
OVERLEDEN
Malietoa Tanumafili II, staatshoofd van Samoa 182

SAO TOME EN PRÍNCIPE
BINNENLAND
Partij van president De Menezes wint parlementsverkiezingen 172
President Fradique de Menezes krijgt tweede ambtstermijn 173
Elitetroepen politie bezetten politiehoofdkwartier 173
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Volledige kwijtschelding schulden São Tomé en Príncipe 173
Handelstekort in 2007 gegroeid 173
MILITAIRE ZAKEN
Eerste vrouwen worden gerekruteerd voor het leger 174
BUITENLANDSE ZAKEN
Militaire oefening onder Amerikaanse leiding 174
Nieuwe visserijovereenkomst met Europese Unie 174

SAOEDI-ARABIË
BINNENLAND
Saoedi-Arabië arresteert honderden terrorismeverdachten 401
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Opnieuw fors overschot verwacht op Saoedische begroting 402
Saoedische koning geeft verklaring voor stijgende olieprijzen 402
JUSTITIE
Saoedi-Arabië moderniseert rechterlijke macht 402
Leden religieuze politie vrijgesproken van doodslag 402
LANDBOUW
Enkele miljoenen dieren geruimd na uitbraak vogelgriep 403
BURGER- EN MENSENRECHTEN
HRW veroordeelt Saoedi-Arabië voor gevangenzetten hervormers 403
Minimale correcties op vergaande achterstelling van vrouwen 403
BUITENLANDSE ZAKEN
Saoedi-Arabië is voor VS weer bondgenoot tegen terrorisme 403
Historische ontmoeting tussen Saoedische koning en paus Benedictus XVI 403

SENEGAL
BINNENLAND
President Wade wint verkiezingen 476
Hernieuwde gevechten tussen leger en rebellen in Casamance 478
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Verbod op venten opgeheven 478
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Belastingvoordeel investeerders in landbouw 478
IMF positief over economisch en financieel beleid Senegal 478
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Nieuwe veroordeling onafhankelijke kranten wegens 'laster' 478
BUITENLANDSE ZAKEN
Nieuwe plannen voor bestrijden illegale migratie naar Spanje 478
President Wade bezoekt Zimbabwe 479
Grondwet aangepast voor rechtszaak tegen ex-dictator van Tsjaad 479

SERVIË
BINNENLAND
Nieuwe Servische regering gevormd 144
Prowesterse kandidaat Boris Tadic wint presidentsverkiezingen 144
Politieonderzoek naar bestorming Amerikaanse ambassade 145
Nieuwe parlementsverkiezingen in Servië na aftreden regering 632
Nieuwe partij opgericht 633
KOSOVO
Onafhankelijkheid Kosovo blijft onaanvaardbaar voor Servië 145
Partij ex-rebellenleider Hashim Thaci wint parlementsverkiezingen 146
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Parlement neemt begroting 2008 aan 147
Centrale bank waarschuwt voor inflatiegevaar 147
JUSTITIE
Veroordeling paramilitairen in hoger beroep bevestigd 147
Veertig jaar cel voor ex-hoofd veiligheidsdienst 633
GEZONDHEID EN ZORG
Kritiek op behandeling geestelijk gehandicapten 147
JOEGOSLAVIË-TRIBUNAAL
Tipgeld voor aanhouding van oorlogsmisdaden verdachte Mladic 147
Stojan Zupljanin uitgeleverd aan Joegoslavië-tribunaal 633
Radovan Karadzic gearresteerd en naar Den Haag gestuurd 633
BUITENLANDSE ZAKEN
Europese Unie biedt Servië politieke overeenkomst aan 147
Rusland levert familie ex-president Milosevic niet uit 148
Verdrag met Europese Unie ondertekend 634
Wrijving met aantal landen over erkenning Kosovo 634
Olie- en gasakkoord met Rusland 634

SEYCHELLEN
BINNENLAND
Winst bij verkiezingen voor zittende president Seychellen 479
Opnieuw politieke onrust 480
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Voedselprijzen gestegen tot kritiek niveau 480
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
IMF: economie Seychellen groeit dankzij hervormingen 480
Seychellen wil alleen langzame groei toerisme 480

SIERRA LEONE
BINNENLAND
Minister van Transport ontslagen na helikoptercrash 419
Oppositioneel Volkscongres wint verkiezingen 419
Sierra Leone pakt illegale immigranten aan 419
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Coltan en platina gevonden in Sierra Leone 419

JUSTITIE
Oorlogstribunaal Sierra Leone spreekt eerste vonnissen uit 420
Proces tegen voormalig president Taylor hervat 420
GEZONDHEID EN ZORG
Kraam- en kindersterfte in Sierra Leone hoogste ter wereld 420
NATUUR EN MILIEU
Strenge regels na opheffing kapverbod 420
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Nieuwe wetten Sierra Leone beschermen vrouwen 420
Helft gevangenen vast zonder veroordeling 421
MILITAIRE ZAKEN
Sierra Leone verbiedt burgers militaire kledij 421
BUITENLANDSE ZAKEN
Geen vluchtelingenstatus meer voor Sierra Leoners 421

SINGAPORE
BINNENLAND
Hof kent betwist eiland toe aan Singapore 471
Oppositieleider Jeyaretnam keert terug in de politiek 471
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Een derde van beroepsbevolking is allochtoon 164
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
'Singapore is het beste land om zaken te doen' 164
Grotere economische groei dan in 2006 165
Recordaantal toeristen 165
Dure Singapore-dollar en hoge inflatie 471
JUSTITIE
Terreurverdachte ontsnapt 165
Terreurverdachte ontsnapt via wc-raam 471
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Singapore handhaaft verbod op seksueel contact tussen mannen 165
Forse kritiek op rechtssysteem van Singapore 471

SLOVENIË
BINNENLAND
Centrumlinkse kandidaat wint presidentsverkiezingen 452
Onenigheid over instellen provincies 452
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Premier acht euro medeoorzaak van hogere inflatie 453
Sloveense economie groeit fors 453
JUSTITIE
Levenslang opgenomen in nieuwe strafwet 453
EUROPESE UNIE
Verdrag van Lissabon door Sloveense parlement aanvaard 453
BUITENLANDSE ZAKEN
Sloveens parlement erkent onafhankelijk Kosovo 453

SLOWAKIJE
BINNENLAND
Nieuwe minister van Landbouw benoemd 24
Regering overleeft stemming over parlementsvoorzitter 24
Smokkelaars van nucleair materiaal gearresteerd 24
Aftreden minister van Defensie eerste in reeks 498
Minister van Financiën zou informatie hebben gelekt 499
NASLEEP TWEEDE WERELDOORLOG
Slowaaks-Hongaarse onenigheid over 'Benes-decreten' 25
Omstreden eerbetoon voor fascist Andrej Hlinka 25
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Dalende werkloosheid 25
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Slowaakse munt opgewaardeerd 25
Hoge economische groei over 2007 499
Slowakije voert vanaf 2009 de euro in 499
BURGER- EN MENSENRECHTEN
'Etnische segregatie' in onderwijs aangeklaagd 25
Constitutioneel Hof verklaart liberale abortuswet rechtmatig 25
Mediawet zou regering teveel invloed op de pers geven 499
MILITAIRE ZAKEN
Slowakije stuurt meer troepen naar Afghanistan 499
EUROPESE UNIE
Slowakije treedt toe tot Schengen-zone 25
Europese sociaaldemocraten heffen ban op politieke partij Smer op 499
Verdrag van Lissabon ondertekend 499
BUITENLANDSE ZAKEN
Versoepeling visumregels voor inwoners langs Slowaaks-Oekraïense grens 500

SOEDAN
BINNENLAND
Uitwerking vredesverdrag Noord-Zuid 536
Ontwikkelingen in Darfur 537
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Donorconferentie levert Soedan 3,3 miljard euro op 539
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Soedanese advocaat krijgt mensenrechtenprijs Europese Unie 539
Zeven slaven bevrijd van hun Arabische meesters 540
BUITENLANDSE ZAKEN
Britse lerares die islam beledigde met teddybeer terug in Engeland 540
Soedan en Tsjaad beloven geen steun te geven aan elkaars rebellen 540

SOMALIË
BINNENLAND
Nieuwe overgangsregering in Somalië 357
Onrust en geweld nemen toe in Somalië 357
Bomaanslag op parlement Somaliland 358
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Geweld bemoeilijkt werk van hulp-organisaties in Somalië 359
Voedselprotesten met geweld gesmoord 359
JUSTITIE
Somalische piraten veroordeeld 359
GEZONDHEID EN ZORG
Somalië volgens WHO poliovrij 359
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Persvrijheid in Somalië in het geding 359
BUITENLANDSE ZAKEN
Veiligheidsraad blijft voorstander van VN-troepenmacht in Somalië 359

SPANJE
BINNENLAND
Demonstratie voor behoud traditionele familie 84
Olympisch Comité vindt geen geschikte tekst voor volkslied 84
Volkspartij vaart conservatiever koers 84
Socialisten winnen Spaanse parlementsverkiezingen 201
Premier Zapatero begint aan tweede ambtstermijn 276
Meer dan 150 doden bij vliegtuig-ongeluk op vliegveld Barajas 500
Asielaanvraag van zoon Osama bin Laden afgewezen 688
ARAGON
Los Monegros krijgt casinocomplex 84
BASKISCHE KWESTIE
Veroordelingen voor betrokkenheid bij ETA 84
Hooggerechtshof verbiedt twee pro-Baskische partijen 202
Dertien leden van Batasuna gearresteerd 202
Autobom ETA in Calahorra 202
Politieagent komt om bij bomaanslag 328
Bomexplosies na telefonische waarschuwing 453
Gerechtshof legt gevangenisstraf op aan zeven ETA-verdachten 453
Berucht ETA-lid na 21 jaar vrijgelaten 500
Constitutioneel Hof wijst Baskisch referendum af 569
Spaans hooggerechtshof verbiedt nationalistische Baskische partijen 569
Zeventien gewonden bij bomexplosie 634
'Harde klap' voor ETA door arrestatie van militaire chef 688
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Vissers staken tegen stijging brandstofprijzen 328
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Toename Spaans begrotingstekort 202
Inflatie op hoogste niveau sinds 1995 202
Grote stijging werkloosheid door dalende verkoop stedelijk vastgoed 202
Regering investeert 10 miljard euro in economie 276
Sterke stijging Spaanse werkloosheid 277
Luchthavenbeheer in Spanje gedeeltelijk geprivatiseerd 500
Economische groei vertoont sterke terugval 500
Regering probeert economische neergang te stoppen 569
Spaanse regering stopt 30 miljard euro in steunfonds voor banken 634
Economische recessie steeds dieper 688
JUSTITIE
Hooggerechtshof handhaaft vrijspraak voor topverdachte aanslagen 2004 453

Hooggerechtshof spreekt verdachten van terrorisme vrij 635
Rechtbanken in staking 635
GEZONDHEID EN ZORG
Stakingen in Spaanse abortusklinieken 84
NATUUR EN MILIEU
Watertekort noopt Barcelona tot noodmaatregelen 328
CULTUUR EN WETENSCHAP
Vondst oudste fossiel van mensachtige in Europa 202
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Nazaten van vluchtelingen Burgeroorlog kunnen Spaans paspoort krijgen 689
Symbolische aanklacht tegen ex-dictator Franco ingetrokken 689
BUITENLANDSE ZAKEN
Isabel Perón niet aan Argentinië uitgeleverd 277
Afrikaanse migranten vallen Spaanse grenspost aan 453
Spaanse koning en Venezolaanse president verzoend 454
OVERLEDEN
Fernando Fernán-Gómez, schrijver, acteur en regisseur 689
Francisco Umbral, auteur 689
José Luis de Villallonga, aristocraat, acteur en schrijver 689
Leopoldo Calvo-Sotelo, politicus en zakenman 690

ST. KITTS EN NEVIS
BINNENLAND
Portefeuilleverdeling in kabinet door premier gewijzigd 652
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Ambtenarensalarissen en pensioenen verhoogd 652
Verbruiksbelasting op sommige voedselproducten afgeschaft 652
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Overheid van St. Kitts en Nevis wil zich richten op luxueus toerisme 652
GEZONDHEID EN ZORG
Vijfjarig gezondheidsplan gelanceerd 653

ST. LUCIA
BINNENLAND
Premier St. Lucia bemiddelt bij conflict op departement Gezondheidszorg 653
Ruzie bij de politie in de kiem gesmoord 653
Eerder ontslagen minister Bousquet weer opgenomen in regering 653
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Regering en overheidsvakbond bereiken akkoord over loonsverhoging 653
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Internationaal Monetair Fonds verwacht economische groei in St. Lucia 653
REGIONALE ONTWIKKELINGEN
St. Lucia minst corrupte land in het Caribisch gebied 654
BUITENLANDSE ZAKEN
Oppositieleider bekritiseert economisch verdrag met Europese Unie 654

ST. VINCENT EN DE GRENADINEN
BINNENLAND
Kabinetswijzigingen zijn volgens oppositie indicatie zwakte regering 654
Nieuwe politieke partij wil opereren in het belang van de natie 654
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Premier Gonsalves belooft koopkracht laagstbetaalden te verbeteren 654
Herindeling salarisschalen leidt tot staking onderwijzend personeel 654
JUSTITIE
Politievrouw laat aanklacht van verkrachting tegen premier vallen 654
BUITENLANDSE ZAKEN
Premier St. Vincent zeer tevreden over olieakkoord met Venezuela 654
St. Vincent en de Grenadinen gaan relaties aan met Iran 655

SURINAME
BINNENLAND
Vliegtuigongeluk in Surinaams binnenland 517
Rebellengroeperingen eisen naleving Vredesakkoord 517
Suriname erkent het Internationaal Strafhof 518
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Staking bij openbaar vervoer over vervoerstarieven 518
Onderwijzers staken voor salarisverhoging 518
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Kredietrating Suriname verhoogd 518
Bezorgdheid over stijgende inflatie 518
Europese Unie verstrekt subsidie voor bananenindustrie 518
Indiaas bedrijf investeert ruim 150 miljoen euro in palmolieproject 518
JUSTITIE
Strafproces tegen ex-president Bouterse van start 518
NATUUR EN MILIEU
Surinaams dorp zonder drinkwater als gevolg van olievervuiling 519
BUITENLANDSE ZAKEN
Lening van China om wegennet Suriname te verbeteren 519
Suriname verwerpt beschuldigingen over corruptie in justitiële kringen 519
Suriname en Guyana sluiten pact tegen de misdaad 519
Amerikaans leger begint humanitaire missie 519

SWAZILAND
BINNENLAND
Politieke partijen zouden weer mee mogen doen in absolute monarchie 174
Eerste vrouwelijke minister Swaziland 174
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Bevolking zakt dieper weg in armoede 174
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Journalisten toegang tot ziekenhuis ontzegd 175
Twee derde van jonge vrouwen en meisjes mishandeld en misbruikt 175
Aantal weeskinderen groeit 175
Geen vakverbond voor politie en gevangenisbewaarders 175

SYRIË
BINNENLAND
Medeoprichter Libanese Hezbollah-beweging in Syrië gedood 524
Veel Syriërs achten overheidsdienaren corrupt 524
Belangrijkste militair adviseur van president Assad vermoord 524
Ex-vicepresident Khaddam hekelt repressie in Syrië 524
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Koopkrachtverbeterende maatregelen tegen prijsstijgingen 524
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Arrestaties verontrusten Syrische mensenrechtenorganisatie 524
BUITENLANDSE ZAKEN
Twijfels aan Amerikaanse bewijzen voor Syrische nucleaire plannen 525
Ontdooiing in gespannen verhouding tussen Syrië en Libanon 526
OVERLEDEN
Abdul-Salam Ojeili, schrijver 526
Mohamed al-Maghout, dichter en scenarioschrijver 526

TADZJIKISTAN
BINNENLAND
Dode door explosie vlakbij presidentieel paleis 165
Vooral politici en hun vrienden onder 'honderd rijkste Tadzjieken' 529
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Ernstige tekorten tijdens strenge winter 165
Groot deel Tadzjiekse bevolking leeft in armoede 529
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Economische groei trekt aan 166
Inflatie in eerste zeven maanden van 2008 net onder de 10 procent 530
Buitenlandse schuld Tadzjikistan gestegen 530
JUSTITIE
Dertien personen veroordeeld op beschuldiging van islamitisch extremisme 166
Moslimradicaal krijgt tien jaar 530
Drie islamitische militanten veroordeeld wegens terrorisme 530
Veroordelingen wegens moord op journalist in Moskou 530
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Beweging jehovah's getuigen verboden 166
Populaire onafhankelijke radiozender gesloten 530
Tadzjiekse mensenrechtenorganisatie laakt ontruimingen in hoofdstad 530
BUITENLANDSE ZAKEN
Energiesamenwerking met Iran en Afghanistan 530
VS dragen bij aan versterking veiligheid grens Tadzjikistan 530
Rusland haalt militaire banden met Tadzjikistan aan 531
OVERLEDEN
Said Abdullah Noeri 531

TAIWAN
BINNENLAND
Herdenkingshal voor Chiang Kai-shek verandert van functie 287
Kwomintang wint parlements- en presidentsverkiezingen 287
Minister van Defensie treedt af 288
DPP kiest nieuwe voorzitter 663
Ma Ying-jeou beëdigd als president van Taiwan 663
Taiwan heropent mausoleum van Chiang Kai-shek 663
RELATIES MET CHINA
Taiwan en China zoeken toenadering 663
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Krachtige economische groei 288
Taiwanese bank mag in China investeren 289
Taiwan probeert bankcrisis te voorkomen 664
MILITAIRE ZAKEN
VS leveren voor miljarden wapens aan Taiwan 664

THAILAND
BINNENLAND
Geweld in het zuiden houdt aan 166
Sonthi wordt vicepremier 166
Eerste vrije verkiezingen in Thailand sinds staatsgreep 166
Thailand heft staat van beleg op 531
Demonstranten eisen vertrek van kabinet-Samak 531
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Matige economische groei in vergelijking met landen uit de regio 168
LANDBOUW
Thailand heeft geen tekort aan rijst 532
BURGER- EN MENSENRECHTEN
'Thaise moslimleider doodgemarteld' 532
BUITENLANDSE ZAKEN
Tientallen Birmese immigranten gestikt 532
Thailand en Cambodja ruziën over antieke tempel 533

TOGO
BINNENLAND
Rivaliserende partijen beëindigen politieke crisis 302
Presidentiële partij wint parlements-verkiezingen 302
Nieuwe bewijzen voor verijdelde coup in 1977 303
GEZONDHEID EN ZORG
Verbod op reclame in media voor traditionele medicijnen 303
Financiële problemen veroorzaken tekort medicijnen tegen aids 303
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Voorbereidingen voor Waarheids- en Verzoeningscommissie in Togo 303
BUITENLANDSE ZAKEN
Economisch partnerschap tussen Nigeria, Benin en Togo 303
Europese Unie hervat relatie met Togo 303

TONGA
BINNENLAND
Nasleep prodemocratierellen 182
Wijzigingen in het kabinet 183
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Tonga lid van de Wereldhandels-organisatie 183
Nieuwe regels inkomstenbelasting 183
JUSTITIE
Amerikaan veroordeeld voor verkeers-ongeluk waarbij kroonprins omkwam 183
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Regels burgerschap aangepast 183
BUITENLANDSE ZAKEN
Militairen uit Tonga naar Irak 184

TRINIDAD EN TOBAGO
BINNENLAND
Overwinning van regeringspartij PNM bij federale parlementsverkiezingen 572
In 2008 recordaantal moorden in Trinidad en Tobago 573
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Inflatie gestegen tot bijna 15 procent 573
BUITENLANDSE ZAKEN
Rechter keurt uitlevering moslimver-dachten aan VS goed 573

TSJECHIË
BINNENLAND
Nieuwe regering gevormd 25
Vicepremier opgestapt na beschuldiging van corruptie 26
Vaclav Klaus herkozen tot president 500
Herdenkingsmedailles uitgereikt voor steun aan Praagse Lente 501
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Dalende werkloosheid 26
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Tsjechische economie doet het goed 26
Hoge economische groei in 2007 501
Bescherming van koers Tsjechische munt tegen privatiseringsdeals 501
JUSTITIE
Roma-vrouw wint sterilisatiezaak 26
Procureur-generaal uit communistische tijd veroordeeld 26
GEZONDHEID EN ZORG
Eigen bijdrage vanaf 2008 26
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Berisping wegens discriminatie van Roma in het onderwijs 27
MILITAIRE ZAKEN
Meerderheid bevolking tegen anti-raketschild 27
Akkoord met Verenigde Staten over antiraketschild 501
EUROPESE UNIE
Europese Commissie kritisch over Tsjechisch-Amerikaans visumverdrag 501
BUITENLANDSE ZAKEN
Rusland herstelt olieleveranties aan Tsjechië 502

TUNESIË
BINNENLAND
Weduwe Palestijnse leider Arafat verliest Tunesisch staatsburgerschap 303
JUSTITIE
Gevangenisstraffen voor vermeende betrokkenheid bij terrorisme 303
Twee ex-gedetineerden uit Guantánamo Bay veroordeeld 304
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Tunesische journalisten veroordeeld 304
Grote verontwaardiging over coulante Franse houding inzake mensenrechten 304

TURKMENISTAN
BINNENLAND
President voert kabinetswijzigingen door 233
Nieuw economische ministeries opgezet 234
Turkmeense moeders met acht kinderen krijgen beloning 234
Vicepremier en chef centrale bank ontslagen 533
Toegang tot internet wordt gemakkelijker 533
Oudste gevangenisgebouw afgebroken 533
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
President verbiedt kinderarbeid in katoenindustrie 234
Openbaar vervoer twintig keer zo duur 533
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Buitenlandse investeerders mogen eigendom en bedrijven bezitten 234
Wisselkantoren voor buitenlandse valuta geopend 234
Amerikaanse dollar verliest bijna 20 procent tegen Turkmeense manat 533
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Verslaggever van Radio Free Europe/Radio Liberty vrijgelaten 534
REGIONALE ONTWIKKELINGEN
Verenigde Naties richten centrum voor preventieve diplomatie op 234
BUITENLANDSE ZAKEN
Iran verontwaardigd over stopzetting Turkmeense gasleveringen 234
Buitenlandse investeringen worden bevorderd 234
Turkmenistan hervat gasleveringen aan Iran 534
OVSE dringt aan op echte hervormingen 534
Turkmenistan en China verbreden samenwerking in gassector 534
Nieuw economisch verdrag tussen Rusland en Turkmenistan 534

TURKS- EN CAICOSEILANDEN
BINNENLAND
Brits comité ziet klimaat van corruptie en angst 655
NATUUR EN MILIEU
'Groen' eiland bestemd voor duurzaam toerisme 655
Orkaan Ike richt grote schade aan 655

TURKIJE
BINNENLAND
'Meer vrouwen dragen hoofddoek' 27
Hoofddoekverbod op universiteiten opgeheven 148
Leider Arbeiderspartij beschuldigd van poging regering omver te werpen 203
Hof behandelt mogelijk verbod regeringspartij AKP 203

Demonstratie voor handhaving seculier Turkije 328
Omstreden wetsartikel over belediging Turkse identiteit aangepast 329
Spanning Dag van de Arbeid in Istanbul 329
Wet geannuleerd die vrouwelijk hoofddoekje toestaat op universiteiten 454
Islamitische regeringspartij AKP wordt niet verboden 454
Premier Erdogan beschuldigt PKK van bomaanslagen in Istanbul 454
Duizenden betreuren dood oud-leider DHKP-C 502
Vonnis tegen regeringspartij AKP nader toegelicht 635
KOERDISCHE KWESTIE
Vijf doden door autobom in Diyarbakir 85
Confrontatie tussen Koerden en Turkse politie 203
Europees Hof verwerpt plaatsing Koerdische PKK op terrorismelijst 329
Turkse leger voert luchtaanvallen uit op opstandelingen Noord-Irak 329
Turkse investeringen in Koerdisch gebied 329
Turken claimen successen in strijd tegen Koerden 455
Turks parlement akkoord met Koerdisch televisiekanaal 455
Koerdische opstandelingen laten Duitse toeristen vrij 455
Arrestaties voor recente bomaanslagen in Istanbul 502
Politie houdt verdachten aanslag in Izmir aan 502
Nieuwe aanvallen van Turks leger op Koerdische rebellen 635
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Groeiend handelstekort Turkije 85
Turkse economie in 2007 met 4,5 procent gegroeid 203
Internationaal Monetair Fonds positief over economische hervormingen 329
JUSTITIE
Rechtbank weigert verdachte nationalisten op borgtocht vrij te laten 635
GEZONDHEID EN ZORG
Turks verbod op roken in openbare ruimtes 329
Dood baby's choqueert Turkse natie 636
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Hoogleraar veroordeeld wegens belediging stichter Turkse rijk 85
Europees Hof veroordeelt Turkije 85
Soennitisch godsdienstonderwijs niet meer verplicht 203
Homo-organisatie Lambda moet activiteiten staken 329
Turkije maakt 'zero tolerance' tegenover martelpraktijken niet waar 455
Turkse minister biedt verontschuldigingen aan voor dood arrestant 636
MILITAIRE ZAKEN
Nieuwe bevelhebber Turkse strijdkrachten geldt als 'havik' 502
REGIONALE ONTWIKKELINGEN
Koerdische leider erkent Turkse aanvallen in Noord-Irak 27
Constitutioneel Hof verwerpt beperkingen pro-Koerdische DTP 28
BUITENLANDSE ZAKEN
Amerikaanse president Bush steunt Turkije's poging EU-lid te worden 85
Opnieuw Turks grondoffensief in Noord-Irak 148
Oliestaten uit Midden-Oosten halen banden met Turkije aan 636
Turkije en Rusland leggen geschil over douanecrisis bij 636

TUVALU
BINNENLAND
Meer huursubsidie voor ambtenaren 184
NATUUR EN MILIEU
Tuvalu wil financiële hulp om broeikaseffect te bestrijden 184

URUGUAY
BINNENLAND
Staatshoofd wijzigt regering op belangrijke posities 702
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Winst private banken daalt aanzienlijk 702
Grote economische groei in eerste kwartaal 2008 702
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Vroegere militaire dictator aangeklaagd 702
Homostellen krijgen meer rechten 703
President gebruikt vetorecht tegen liberalere abortuswet 703
BUITENLANDSE ZAKEN
Uruguay wordt lid van ontwikkelingsbank CAF 703

VANUATU
BINNENLAND
Premier van Vanuatu wijzigt regering 184
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Economische groei en respect voor tradities 184
Groei in toerisme 184
BUITENLANDSE ZAKEN
Vanuatu benoemt afgezant bij EU 184

VATICAAN
BINNENLAND
Tempeliers gerehabiliteerd 148
Striktere naleving van regels heiligverklaring 148
Vaticaan wijst op zonden moderne tijd 203
Prominente moslim Allam gedoopt 203
Sinds 2006 meer moslims dan katholieken 203
Vaticaan excommuniceert vrouwelijke priesters 503
Paus verklaart vier personen heilig 636
CULTUUR EN WETENSCHAP
Chinees orkest speelt voor paus 503

VENEZUELA
BINNENLAND
Regering weigert uitzendlicentie RCTV te verlengen 210
President Chávez wil kritische buitenlanders Venezuela uitzetten 210
Spanningen nemen toe door referendum over staatshervormingen 210
Venezuela creëert eigen tijdzone 211
Vliegtuigongeluk veroorzaakt 46 doden 211
Minister beschuldigt 'anarchisten' van bomaanslagen 211
Controversieel wetsontwerp ingetrokken 703
Einde periode met bijzondere volmachten voor president 703
Zwarte lijst kandidaten voor lokale verkiezingen toegestaan 703
Hoofd staatsoliemaatschappij wordt minister van Financiën 703
Oppositie wint in vijf deelstaten, aanhangers Chávez in zeventien 704
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Werkloosheid in Venezuela afgenomen 211
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Buitenlandse reserves centrale bank van Venezuela worden kleiner 211
Venezolaanse regering koopt aandelen van elektriciteitsmaatschappij 212
Centrale bank moet volgens president Chávez armen helpen 212
Nieuwe poging inflatie te bestrijden 212
Venezuela staakt verkoop olie aan ExxonMobil 212
Bewezen olievoorraden met 30 procent toegenomen 704
Staat trekt meer economische activiteiten naar zich toe 704
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Oppositiekranten zouden te weinig papier krijgen 212
Directeur Human Rights Watch land uitgezet 705
Voormalige minister enige uren onder arrest 705
BUITENLANDSE ZAKEN
Regering besteed meer dan 8 miljard dollar aan buitenlandse projecten 212
Iraanse president Ahmadinejad bezoekt Venezuela 212
Banden tussen Venezuela en Brazilië aangehaald 213
In VS gezochte drugsbaron in Venezuela gearresteerd 213
Computerbestanden duiden op relatie Venezuela en FARC 705
Nieuwe spanningen met de VS 705
Russische president Medvedev bezoekt Venezuela 706
OVERLEDEN
Rosalio José Castillo Lara, kardinaal 213
Luis Herrera Campins, voormalig president 213

VERENIGDE ARABISCHE EMIRATEN
BINNENLAND
Nieuwe kroonprins in emiraat Dubai benoemd 223
Aantal vrouwen in kabinet Emiraten verdubbelt tot vier 223
Aandeel buitenlanders onder bevolking Emiraten blijft toenemen 223
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Gastarbeiders komen in verzet tegen hun arbeidsvoorwaarden 223
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Buitenlandse investeringen in Emiraten toegenomen 224

Economische groei bedraagt 7,4 procent over 2007 224
Invoerrechten op cement en staal opgeheven 224
Emiraat Dubai bouwt grote waterreservoirs 224
Emiraat Dubai bouwt omvangrijke en kostbare 'stad' 715
Emiraten komen bankwezen tegemoet 715
JUSTITIE
Eerste vrouwelijke rechter benoemd 224
ONDERWIJS
Honderden miljoenen voor onderwijs in arme landen 715
GEZONDHEID EN ZORG
Leider Dubai stelt geld beschikbaar voor oogzorg 716
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Drie travestieten veroordeeld 224
Voor laster veroordeelde journalisten vrijgelaten 224
Emiraten gaan slachtoffers mensenhandel actief ondersteunen 225
Medewerkers gevangenis veroordeeld wegens mishandeling 716
Campagne tegen 'indecent' gedrag westerlingen 716
REGIONALE ONTWIKKELINGEN
Zeer hoge gift van premier voor onderwijs en onderzoek in de regio 225
BUITENLANDSE ZAKEN
Qatar en Emiraten zetten gezamenlijke investeringsmaatschappij op 225
Emiraten gaan diplomatieke betrekkingen aan met Noord-Korea 225
Frankrijk vestigt permanente militaire basis in de Emiraten 225

VERENIGDE STATEN
GEVOLGEN TERREURAANSLAGEN
Inlichtingendienst CIA vernietigde video-opnamen van verhoren 28
Expert Verenigde Naties acht rechtsgang Guantánamo Bay oneerlijk 29
Gevangenisstraffen voor Canadese en Amerikaanse terreurverdachten 97
Vijf miljoen beloning voor vlieg-instructeur van 'twintigste kaper' 98
Verscherpte controles op de grens met Canada 98
Inlichtingendienst CIA geeft harde verhoormethode toe 157
Terreurverdachten formeel in staat van beschuldiging gesteld 157
Huis van Afgevaardigden verlengt geheim afluisterprogramma niet 157
'VS overtreden internationale afspraken over terrorismebestrijding' 213
'VS lieten zeker veertien terreurverdachten martelen in Jordanië' 278
Voormalig gevangene uit Guantánamo Bay pleegt zelfmoordaanslag 339
Aanklachten tegen terreurverdachte ingetrokken 339
Amerikaanse sancties tegen Koerdische PKK 340
Buitenlandse terreurverdachten mogen hun detentie aanvechten 392
Amerikaanse rechtbank stemt in met detentie zonder proces 459
Justitie acht miltvuurzaak uit 2001 opgelost 519
Chauffeur van Osama bin Laden veroordeeld 520
Levenslang voor propagandist van al-Qaida 706
Ex-minister Rumsfeld gaf toestemming uitschakeling militante moslims 706
BINNENLAND
Aanpassing van wapenwet 29
Nieuwe wet moet benzinegebruik terugdringen 30
Aanpassing van Wet Openbaarheid van Bestuur 30
Senaat houdt zitting van negen seconden 30
'Amerikaanse regering loog 935 keer over Irak' 98
Bush spreekt State of the Union uit 99
Ralph Nader stelt zich opnieuw kandidaat voor presidentschap 158
John McCain wordt Republikeins presidentskandidaat 214
Amerikanen verliezen vertrouwen in eigen land 279
Kinderen weggehaald uit sekte 279
Paus Benedictus XVI bezoekt VS 279
Presidentskandidaat Obama neemt afstand van omstreden dominee 279
Oud-woordvoerder bekritiseert Witte Huis 340
Barack Obama wordt Democratisch presidentskandidaat 393
Overstromingen in het Midwesten 394
Directeur van inlichtingendiensten krijgt meer bevoegdheden 459
Witte Huis is tienduizenden e-mails kwijt 520
Meer Amerikanen tegen bemoeienis van kerken met politiek 520
Obama kiest Joe Biden als 'running mate' 520
Republikein McCain wijst vicepresidentskandidaat aan 573
Verkiezingsstrijd presidentschap: Obama versus McCain 655
Democraat Obama wint presidents-verkiezingen 706
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Scriptschrijvers beëindigen staking 158
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
VS bevriezen rente van risicovolle hypotheken 30
Economische groei neemt snel af 99
President Bush ondertekent economische stimuleringswet 158
Rente opnieuw omlaag 216
Amerikaanse economie niet langer de grootste 216
Meer toezicht op Amerikaanse financiële sector 280
Amerikaanse werkloosheid loopt op 280
Laagterecord voor de dollar 280
Financiële sector nog altijd in de problemen 341
Microkredieten voor arme Amerikanen 341
Prijs van Amerikaanse olie bereikt recordhoogte 341
Congres trekt miljarden uit voor oorlog en sociale zekerheid 394
Staat redt Amerikaanse hypotheekgiganten van de ondergang 460
Amerikaanse economie presteert onverwacht goed 521
Staat grijpt in om escalatie van kredietcrisis te voorkomen 574
Congres toch akkoord met noodfonds voor banken 657
China is grootste schuldeiser van Amerikaanse staat 708
Meer geld voor bestrijding van financiële crisis 708
JUSTITIE
New Jersey schaft de doodstraf af 30
Eén op de honderd Amerikanen in de gevangenis 159
Hooggerechtshof acht dodelijke injectie legaal 280
Hooggerechtshof verklaart verbod op vuurwapens illegaal 394
Enorme roof van creditcardgegevens 522
Opnieuw veroordeling van lobbyist Abramoff 576
Recherchedienst FBI mag terroristen gaan opsporen 658
GEZONDHEID EN ZORG
Kwart van Amerikaanse tienermeisjes heeft een soa 216
Miljarden dollars voor aidsbestrijding 461
Alcoholmisbruik is belangrijke doodsoorzaak voor indianen 522
LANDBOUW
Klacht bij Wereldhandelsorganisatie over Amerikaanse landbouwsubsidies 31
NATUUR EN MILIEU
Omstreden marineoefening gaat door 100
Rechter verbiedt overnames van emissierechten 159
Schadevergoeding voor olieramp met 80 procent omlaag 395
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Geen gedwongen medicatie voor illegale immigranten 100
Rooms-katholieke kerk keert recordbedrag aan smartengeld uit 217
Verbod op homohuwelijk is onconstitutioneel 341
Californië legaliseert homohuwelijk 395
Huis van Afgevaardigden biedt excuses aan voor slavernijverleden 461
MILITAIRE ZAKEN
Minder kernwapens in de Verenigde Staten 31
Congres trekt 70 miljard dollar uit voor oorlogen 31
VS vernietigen eigen satelliet 159
NAVO steunt Amerikaans raketschild in Europa 280
Recordaantal Amerikaanse doden in Afghanistan 461
Amerikaanse militairen korter naar Irak 522
President Bush ondertekent defensiebegroting 658
BUITENLANDSE ZAKEN
VS: 'Iran heeft kernwapenprogramma stopgezet' 31

Verenigde Staten zetten duizenden Vietnamezen uit 100
Amerikaans dodental in Irak passeert vierduizend 217
VS roepen deel van troepen terug uit Irak 281
Depressies en stressstoornissen na terugkeer uit Irak en Afghanistan 281
Meer Iraakse vluchtelingen naar de VS 342
Amerikaanse mobiele telefoons voor Cuba 342
VS beschouwen Nelson Mandela niet langer als terrorist 461
OVERLEDEN
Susan Sontag, schrijfster 395
Lorraine Hunt, mezzosopraan 395
Ken Lay, zakenman 395
Gerry Studds, congreslid en openlijk homoseksueel 395
William Styron, schrijver 396
Arthur Hertzberg, president American Jewish Congress 396

VIETNAM
BINNENLAND
Nieuw kabinet in Vietnam na verkiezingen 117
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Verbod op stakingen 118
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Donoren zeggen Vietnam recordbedrag toe 118
Forse toename van buitenlandse investeringen 118
Krachtige economische groei en hoge inflatie 119
Vietnam kampt met hoge inflatie 534
JUSTITIE
Vijftien doodvonnissen voor drugshandel 119
GEZONDHEID EN ZORG
Vietnam verstrekt heroïneverslaafden methadon 535
NATUUR EN MILIEU
Tachtig procent van fabrieken overtreedt milieuwetgeving 535
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Vietnam veroordeelt dissidenten tot gevangenisstraffen 119
Dissidenten veroordeeld tot gevangenisstraffen 535
BUITENLANDSE ZAKEN
Eerste presidentiële bezoek aan Verenigde Staten 120
Amerikanen mogen geen Vietnamese kinderen meer adopteren 535
'Tientallen arrestaties' rondom Olympische fakkeltocht in Vietnam 536

WIT-RUSLAND
BINNENLAND
Oppositiepartij kiest nieuwe leider 277
Politie slaat in op demonstranten 277
Oppositieleider roept op tot ontmanteling Wit-Russisch regime 277
Tientallen aanhangers oppositie gearresteerd 277
Vier arrestaties na bomaanslag 690
Oppositie krijgt geen zetels in parlement 690
President Loekasjenko pleit voor 'humanisme' bij herdenking Holocaust 690
President Wit-Rusland wil hervorming van staat en economie 690
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Rusland verstrekt Wit-Rusland lening van 2 miljard dollar 690
JUSTITIE
Vijf jaar gevangenisstraf voor voormalig hoofd staatsoliemaatschappij 690
Zeven jongeren veroordeeld voor deelname aan antiregeringsdemonstratie 690
Hooggerechtshof verwerpt hoger beroep in spionagezaak 690
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Activist veroordeeld voor kritiek op president 690
Celstraf voor journalist wegens voornemen Mohammed-cartoons te publiceren 690
Raad van Europa veroordeelt executies in Wit-Rusland 690
Veiligheidsdienst valt kantoren van media en journalisten binnen 690
Oppositieleider Aleksander Kozoelin vrijgelaten 690
Mensenrechtenorganisaties melden martelingen in Wit-Rusland 690
BUITENLANDSE ZAKEN
Presidenten Poetin en Loekasjenko stellen nieuwe 'uniestaat' uit 690
Diplomatieke spanningen met Verenigde Staten nemen toe 690
Wit-Rusland installeert luchtverdedigingssysteem voor Venezuela 690
Elf Amerikaanse diplomaten verlaten Wit-Rusland na diplomatieke rel 690
Reisbeperkingen Europese Unie voor president Loekasjenko opgeheven 690
Libië en Wit-Rusland samen tegen een 'unipolaire wereld' 690
Wit-Rusland roept hulp in van bekende westerse pr-firma 690

IJSLAND
BINNENLAND
Levensverwachting IJslandse man hoogste ter wereld 503
President Grimsson voor vierde maal staatshoofd van IJsland 503
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
IJslandse kroon wordt gedeeltelijk verdrongen door de euro 503
Centrale bank verhoogt rente na tegenvallende inflatiecijfers 503
IJsland zeer hard getroffen door financiële crisis 503

ZAMBIA
BINNENLAND
Mwanawasa blijft president na winst bij verkiezingen 636
Mwasawasa verandert samenstelling regering 636
Arrestaties bij ongeregeldheden 636
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Rabobank krijgt groot belang in Zambiaanse bank 690
President wil niet voldoen aan IMF-eis om belasting te hervormen 690
Grote Chinese investering in koperindustrie 690
Reserves centrale bank van Zambia gestegen 690
Bedrijven wijzen verhoging belastingen in mijnbouw af 690
JUSTITIE
Aanklacht tegen oppositieleider Sata ongegrond verklaard 690
Oud-president schuldig bevonden aan corruptie 690
LANDBOUW
Hevige regenval benadeelt landbouwproductie 690
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Regering bestrijdt illegale woningbouw 690
President zet doodstraf om in levenslang 690
Britse columnist hoeft land niet uit 690

ZIMBABWE
BINNENLAND
President krijgt meer invloed bij keuze opvolger 690
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Parlement wil controle over blanke bedrijven 691
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Regering beveelt halvering van verkoopprijzen 691
Scherpe devaluatie van Zimbabwe dollar 691
LANDBOUW
Slechte graanopbrengst schuld van stroomtekort 691
Blanke boeren raken ook hun gereedschappen kwijt 691
Zimbabwe heeft Afrikaanse primeur met fabriek voor biobrandstof 691
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Duizenden Zimbabwanen vluchten naar Zuid-Afrika 691
BUITENLANDSE ZAKEN
Britse invasieplannen 691
Chinees schip met wapens terug naar China 691
Veto van Rusland en China over sancties tegen leiders Zimbabwe 691

ZUID-AFRIKA
BINNENLAND
Zuid-Afrikaanse bevolking met meer dan 8 procent gegroeid 85
Jacob Zuma benoemt tot voorzitter ANC 85
Gewapende overval op hooggerechtshof 503
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Massale stakingen voor hoger loon 636
Landhervorming krijgt hogere prioriteit in Zuid-Afrika 636
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Stroomtekort zet Zuid-Afrika in het donker 636
Chinese bank lanceert investeringsfonds 636
JUSTITIE
Wetgeving op zedenmisdrijven aangescherpt 636

NATUUR EN MILIEU
Zuid-Afrika gaat akkoord met het uitdunnen van olifantenpopulatie 423
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Zuid-Afrikaanse politie doet inval in kerk met Zimbabwaanse vluchtelingen 423
Chinezen mogen zich zwarten noemen 424
Protest tegen massale deportaties van Zimbabwanen 424
Geen deportatie van slachtoffers van vreemdelingenhaat 424

ZUID-KOREA
BINNENLAND
Lee Myung-bak wordt president van Zuid-Korea 289
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Economische groei van 5 procent 290
JUSTITIE
Zuid-Korea hervormt rechtssysteem 290
NATUUR EN MILIEU
Milieuramp voor Zuid-Koreaanse kust 290
CULTUUR EN WETENSCHAP
Veertiende-eeuws monument afgebrand 290
Eerste Zuid-Koreaanse astronaut 290
REGIONALE ONTWIKKELINGEN
Relaties tussen Noord- en Zuid-Korea verslechteren 290
Japan en Zuid-Korea halen banden aan 291

ZWEDEN
BINNENLAND
Positie Zweedse premier Reinfeldt onder druk 28
Minder Irakezen krijgen asiel in Zweden 504
Meer vluchtelingen gaan in Zweden de illegaliteit in 504
SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN
Hervorming sociale zekerheid leidt tot ledenverlies Zweedse vakbonden 504
Loonakkoord maakt einde aan staking in gezondheidszorg 504
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Economische groei in Zweden kalft af 504
Zweden breekt monopolie op verkoop (zelfzorg)medicijnen 505
Kredietcrisis treft Zweedse economie 638
NATUUR EN MILIEU
Zweedse beperking uitstoot CO2 ligt ver voor op Kyotoklimaatverdrag 28
CULTUUR EN WETENSCHAP
Museumbezoek in Zweden loopt terug door financiële drempels 505
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Abortus wordt ook mogelijk voor buitenlandse vrouwen 28
Lutherse kerk staat echtverbintenis homoseksuelen toe 28
Gezondheidszorg voor illegale immigranten ingeperkt 505
Zweden breidt mogelijkheden voor afluisteren drastisch uit 505
Asiel aan voormalige terreurverdachte uit China geweigerd 505

ZWITSERLAND
BINNENLAND
Uiterst-rechts wint Zwitserse parlementsverkiezingen 204
Beperkingen buitenlands huizenbezit blijven gehandhaafd 204
Parlement keurt gebruik elektronische verdovingsgeweren goed 204
Zwitserse burgers verwerpen strengere naturalisatiewetgeving 387
FINANCIEEL-ECONOMISCHE ZAKEN
Miljardenverlies UBS-bank door kredietcrisis 205
Stevige groei met gelijkblijvende inflatie 205
Record aantal verdenkingen van witwassen van geld 205
Centrale bank zorgt voor dollarliquiditeit 387
Credit Suisse lijdt kwartaalverlies door kredietcrisis 387
Rente omlaag in wereldwijde gecoördineerde actie 638
JUSTITIE
Zwitser veroordeeld voor smokkelen nucleaire technologie 205
Aanklachten vervallen tegen weduwnaar voormalig Pakistaans premier 639
NATUUR EN MILIEU
Supermarkten weren 'batterijkonijnen' 387
CULTUUR EN WETENSCHAP
Raadsels rond oplossing kunstroof 205
BURGER- EN MENSENRECHTEN
Hoofddoekdracht beroert Zwitsers 205
BUITENLANDSE ZAKEN
Miljardencontract met Iran over levering van gas 206

PERSONENREGISTER

A
Aajam, Qassem al-, 36
Aalders, Gerard, 681
Aamund, Malou, 314
Aartsen, Jozias Johannes van, 139
Abah Abah, Polycarp, 299
Abal, Sam, 179
Abana, Steve, 181
Abarahamjan, Hovik, 369
Abasjilov, Gadzji, 201
Abbas, Djamal Ould, 293
Abbas, Mahmoud, alias Abu Mazen, 398, 399, 401
Abbe, Godwin Osagie, 416
Abdallah, Abdallah Ibrahim, 371
Abdallah, Mohammed Yusuf, 536
Abdallah, Yusuf bin Alawi bin, 220, 714
Abdallahi, Sidi Ould Cheikh, 355, 356
Abdillahi, Mohamed Barkat, 348
Abdirizal, Ashkir Abdi, 357
Abdisalam, Ahmad, 357
Abdoellajeva, Oektomchan, 112
Abdou, Bacar, 473
Abdoulatuf, Sondi, 473
Abdouloihabi, Mohamed, 473
Abdourahamane, Seydou, 243
Abdul-Hamid, Mustapha, 573
Abdul-Hussein, Shaker, 33
Abdullah, Ahmad Badawi (Badawi), 163, 468-470
Abdullah, koning (bin Abdul Aziz al Saoed), 402, 403, 722, 723
Abdurajak, Mobin, 228
Abe, Shinzo, 109
Abed, Fazle Hasan, 720
Abel, Charles, 179
Abhisit Vejjajiva, 166, 167
Abidov, Akidzjan, 232
Abilov, Geldimyrat, 533
Abodakpi, Dan, 55
Abou Jahjah, Dyab, 13, 612
Abou, Mamane, 243
Abouba, Albade, 243
Aboutaleb, Ahmed, 20, 79, 80, 623, 624
Abramoff, Jack A., 576
Abreu, Alcinda António de, 474
Absi, Shaker Youssef, 40
Absieh, Abdi Ibrahim, 348
Abubakar, Atiku, 417
Acevedo Vilá, Anibal, 96, 97, 651, 652
Achi, Patrick, 169
Achmetov, Danijal, 111
Achmetov, Serik, 111
Achrak, Mohammed, 13, 612
Ackermann, Josef, 674
Acosta Santana, Fernando, 510
Acuña Araujo, Federico, 701
Adada, Rodolphe, 538
Adama, Haman, 298
Adamkus, Valdas, 272, 679
Adamov, Jevgeni, 275
Adams, Gerry, 677
Addison, Ernest, 55
Adeang, David, 177
Ademi, Abdilaqim, 558
Ademi, Rahim, 442
Adey, John Ogar, 416
Adiahenot, Jacques, 595
Ading, Jack, 176
Adjobi, Christine Nebout, 169
Adlesic, Djurdja, 441
Admiraal, Joop, 448
Adouma, Raymond, 235
Adylov, Achmadzjon, 588
Agazzi Sarasola, Ernesto, 702
Agboyibo, Yawovi, 302
Aghazadeh, Gholamreza, 368
Aghbari, Ghazi Shaif al-, 36, 710
Aghmani, Jamal, 353
Agne, Abdourahim, 477
Agnelli, Roger, 696
Agudelo Rodríguez, Aicardo de Jesús, alias el Paisa, 644
Aguiar, Armindo Vaz, 173
Aguiñaga Vallejo, Marcela, 336
Ahern, Bertie, 17, 261, 262, 555
Ahmad Shabery Cheek, 469
Ahmad Zahid Hamidi, 469
Ahmadi, Qari Yousef, 45
Ahmadinejad, Mahmoud, 154, 206, 212, 213, 530
Ahmed, Abdu Mohammed Saad, 36
Ahmed, Mahmud Yayale, 416
Ahmed, Ougoureh Kifleh, 348
Ahmed, Salahuddin, 717
Ahmet, Atilla, 135
Ahmeti, Ali, 557
Aído Almagro, Bibiana, 277
Aignasse, Guillermo Vargas, 692
Aigner, Ilse, 614
Aimo, Tony, 179
Aisalla Molina, Franklin, 338
Ait-Oud, Abdallah, 372, 373
Aja-Nwachukwu, Igwe, 416
Ajdaralijev, Iskenderbek, 112
Ajmi, Abdallah Salih al-, 339
Aka, Daniel, 169
Akagi, Norihiko, 109
Akef, Mohamed Mahdi, 577
Akhchichine, Ahmed, 353
Akhenouch, Aziz, 353
Akherbach, Latifa, 353
Akhlil, Mohamed, 355
Akhnikh, Ismael, 81
Akhund, Dadullah, alias mullah Dadullah, 43, 44
Akihito, keizer van Japan, 465
Akisjev, Danija, 466
Akker, Wiljan van den, 496
Akmatov, Noerlan, 112
Akotey, Mohamed, 243
Akouala-Atipault, Alain, 53
Akufo-Addo, Nana Addo Dankwa, 55
Alami, Mohamed Saad, 353
Alamilla, Ronnie, 693
Alao, Halima Tayo, 416
Alarcón Gonzales, José, 156
Alasania, Irakli, 378
Alassane, Agathane Ag, 171
Alawi, Khamis bin Mubarak al-, 220
Alawi, Majid bin Muhsin al-, 32
Alawi, Muhammad bin Ali bin Nasir al-, 220
Albán Mora, Anita, 338
Albanel, Christine, 491
Albanese, Anthony Norman, 58
Albayrak, Nebahat, 79, 80, 142, 265, 266, 317, 321, 565
Albert II, koning der Belgen, 8, 9, 429, 548
Albig, Torsten, 614
Alegre, Efraín, 701
Alejos Olivero, Luis Alfredo, 150
Aleksi II, patriarch van Moskou en Rusland, 686
Alemán Lacayo, José Arnoldo (Arnoldo), 153, 154
Alemanno, Gianni, 262
Alexis, Jacques-Édouard, 457
Alfano, Angelino, 318
Ali, Ali Abd al-Aziz, 157
Ali, Amadou, 298
Ali, M'Madi, 472, 474
Ali, Muhammad Nasir Ahmad, 36
Ali, Rajiha bint Abd al-Amir bin, 220
Alidina, Edouard, 415
Alijev, Ilham, 68, 69, 370
Alijev, Rachat, 111, 466
Alik, Alik L., 177
Alimi, Rashad Muhammad al-, 36
Alla, Rémy Kouadio, 169
Allakasso, Boubacar, 243
Allam, Magdi, 203
Allan, Benny, 179
Allawi, Iyad, 101, 102
Alleyne Marshall, Camilo, 95
Alliot-Marie, Michèle, 74, 193, 376, 546, 617
Almeida Bosque, Juan, 510
Almunia, Joaquín, 547
Alogoskoufis, Georgios, 617, 618
Alois, kroonprins van Liechtenstein, 138, 493
Alphonsa van de Onbevlekte Ontvangenis, zuster, geboren Anna Muttathupandathu, 636
Altanhoejag, Noroviin, 587
Alva Castro, Luis Juan, 155
Álvarez Armelino, Gregorio Conrado, 703
Álvarez Arza, Magdalena, 277
Álvarez Borrego, Pedro, 513
Alvear Valenzuela, María Soledad (Soledad), 390
Amadou, Hama, 242, 243
Amaj, Shakiba Sanga, 46
Aman, Amanullah, 716
Amani N'Guessan, Michel, 169
Amanmyradov, Orazgeldy, 234
Amanov, Tsjarymyrat, 234
Amar, Mohamed Ould, 355
Amari, Akira, 109
Amato, Giuliano, 18
Ameur, Mohammed, 353
Amin, Omar Rajab, 220
Amirsham Abdul Aziz, 469
Amon Tanoh, Marcel Benoît, 169
Amorim, Celso, 701
Amoughe Mba, Pierre, 595
Amrozi, voluit: Ali Amrozi bin Nurhasyim, 107, 586
Amum Okiech, Pagan, 536
Ana María, Comandante, alias van Mélida Anaya Montes, 90
Anaivoharivony, Bakolalao Ramanandraibe, 415
Anamyradov, Orazgeldy, 533
Anaya Montes, Mélida, alias Comandante Ana María, 90
Anciaux, Bert, 488, 670
Ancona, Hedy d', 198

Andani II, Yakubu, Ya-Na (opperheer) van de Dagomba's

Andani II, Yakubu, Ya-Na (opperheer) van de Dagomba's, 55
Andersen, Abdallah, 315
Andoh, Jacques, 170
Andrade Falla, Luis Fernando, 648
Andrade, Gilberto, 173
Andreu Merelles, Fernando, 604
Andrew, Lawrence, 163
Andriamanjato, Ny Hasina, 414
Andriampanjava, Jacob Felicien, 415
Andriamparany, Benjamin Radavidson, 415
Andrianasandratriniony, Yvan, 415
Andriatavison, Bruno Ramaroson, 415
Andries, Nadia, 612
Anefal, Sebastian, 177
Angeli, Alfredo Luis de, 389
Angelini, Vincenzo, 493
Anh, Hoang Tuan, 118
Anh, Le Hong, 118
Anjos, Carlos Gustavo dos, 173
Annabi, Hédi, 92
Annagoerbanov, Hodzjamyrat, 234
Annan, Kofi Atta, 323, 474, 599
Annisette-George, Bridgid, 573
Anong Adibime, Pascal, 298
Anongwan Thepsuthin, 167
Antangana Mebara, Jean-Marie, 298
Antelope, Donovan, 522
Anthony, Kenny, 654
Antonini Wilson, Guido Alejandro, 390
Antonini, Orlando, 700
Antony, Arackaparambil Kurian (A.K.), 662
Anusorn Wongwan, 167
Anuypong Paojinda, 166
Anwar Ibrahim, 468 - 470
Ao Man-long, 105
Aondokaa, Michael Kaase, 416
Aoun, Mario, 580
Aoun, Michel, 39, 580
Aponte Figueroa, Jorge, 97
Appathurai, James, 723
Appel, (Christiaan) Karel, 385
Applegarth, Adam, 619
Aquino, María Corazón Cojuangco-, 228
Arabski, Tomasz, 270
Arafat, Suha Daoud, 303
Arafat, Zahwa, 303
Araidh, Jawad al-, 32
Arambasic, Mitar, 442
Araújo Perdomo, Fernando, 155, 642, 644
Araujo, Alberto Saures, 389
Arbour, Louise, 366, 411
Arce Zaconeta, Héctor, 508
Ardenne-Van der Hoeven, Anna Maria Agnes (Agnes) van, 627
Arellano Parker, Claudio, 700
Arellano Stark, Sergio Víctor, 699, 700
Arena, Marie, 188
Argueta de Barillas, Marisol, 91
Arhabi, Abd al-Karim Ismail al-, 36
Arias Sánchez, Óscar Rafael de Jesús, 87 - 89
Arib, Khadija, 80
Aribot, Baidy, 295
Aridi, Ghazi, 40, 580
Aripov, Abdoellah, 232
Arismendi, Marina, 702
Aristide, Jean-Bertrand, 457
Aristy Castro, Amable, 456
Arnoldi, Jean-Pierre, 671
Arnone, Bernardo, 703
Arosemena Valdés, Rubén, 94, 95
Aroud, Malika El, 71
Arroyo, Gloria Macapagal-, 228, 229, 583, 584
Arroyo, José Miguel, 228
Arslan, Talal, 580
Arthur, Owen Seymour, 570
Arzizim, Mohamed Ould, 355
Asadov, Kamran, 68
Asari, Dokubo, 418
Ashcroft, John, 30
Asjirmoechammedov, Geldimoechammed, 234
Asjirov, Goerbannazar, 533
Aso, Taro, 109
Asoglu, Musa, 129, 130
Aspiazu Rubina, Mikel Garikoitz, alias Txeroki, 688
Assad, Bashar al-, 364, 524 - 526, 724
Assoumani, Azali, 472
Assoweh, Ali Farah, 348
Astaphan, Dwyer, 652
Astori, Danilo, 702
Asumu Mum Muñoz, Anastasio, 593
Atajev, Moerad, 232
Atalay, Besir, 502
Atambajev, Almaz, 112
Atata, Eduardo, 412
Athanasiadis, Enrique, 96
Attash, Walid bin, 157
Attiyah, Abdullah bin Hamad al-, 715
Attiyah, Khaled bin Mohammed al-, 715
Aubry, Martine, 676
Audi, Raymond, 580
Auguiste, Kent, 571
Aung Kyi, 116
Auvergne, Ausbert d', 653
Auvinen, Pekka-Eric, 433
Ávalos, Saúl, 694
Avdejev, Aleksander, 327
Awadi, Abd al-Wahid al-, 218
Ayassor, Adji Othèth, 303
Aydar, Zübeyir, 454
Aydarus, Salim al-, 36
Ayers, William (Bill), 656
Ayissi, Henry Eyebe, 298
Ayo, Godfrey, 56
Ayro, Aden Hashi, 358
Azalina Othman, 469
Azimov, Amirkoel, 468
Azimov, Roestam, 232
Aziz, Abdul, alias Iman Samudra, 107, 586
Aznar López, José María Alfredo, 84, 454
Azzuz, Ahmed, 13, 612

B

Bâ, Fatoumata Nene Sy, 171
Babacan, Ali, 636
Babar, Lutfuzzaman, 719
Babri, Gohourou Hilaire, 168
Baca Campodónico, Jorge, 155, 156
Bacar, Abdouroihim Sa'id, 472
Bacar, Mohamed, 472, 473, 474
Bachelet Jeria, Michelle, 390 - 392, 699, 700
Bachelot-Narquin, Roselyne, 194, 206
Badamzjoenaj, Toendzjin, 587
Baddou, Yasmina, 353
Badje, Halidou, 243
Baduel, Raúl Isaías, 210, 705
Baeeg, Lazare, 299
Bagammal, Abdul-Qader, 35
Bagapsj, Sergej, 77
Baghdasarjan, Artoer, 368, 369
Baglo, Gabriel Ayite, 297
Bah, Maimouna, 295
Bah, Mamadou, 295
Bah, Minkailu, 419
Bah, N'Diaye, 171
Bah, Samba, 597
Bah, Thierno Oumar, 295
Bahah, Khalid Mahfuz, 36
Bahanga, Ibrahim Ag, 170, 171
Baharna, Nizar al-, 32
Bahdon, Ali Hassan, 348
Bahlul, Ali Hamza al-, 706
Bahorom, Johari, 163
Bahran, Mustafa Yahya, 36
Bainimarama, Josaia Voreqe (Frank), 60, 61
Bainsala, Kirori Singh, 406
Baird, John, 698
Bajar, Sandzj, 231
Bajartsogt, Sangadzjabiin, 587
Bajnai, Gordon, 438
Bajolet, Bernard, 294
Bajrami, Arsim, 147, 621
Bajrami, Xhelal, 558
Bajs, Damir, 441
Bakafwa Nsenda, Mutombo, 121
Bakang Mbok, Catherine, 298
Bakayoko, Hamed, 169
Bakayoko, Youssouf, 169
Bakevyumusaya, Vénérand, 590
Bakijev, Koermanbek, 112, 113, 467, 468
Bakker, Gijs, 268
Bakker, Jan-Hendrik, 268
Bakker, Peter, 382
Bakradze, Davit, 77
Bakri, Hassan Saleh, 536
Bakrie, Aburizal, 409
Balaguer Cabrera, José Ramón, 510
Balala, Mohamed Najib, 600
Balanian, Berge Aris, 375
Baldovici, Vladimir, 319
Baldwin, Chuck, 708
Balep, Emmanuel, 299
Balijeva, Zagipa, 111
Balkenende, Jan Peter, 19, 131, 197, 198, 265, 320, 367, 382, 383, 527, 560, 624, 681
Balkibekov, Sapar, 112
Ballay-Megot, Justin, 53
Balmus, Galina, 319
Baloha, Viktor, 324
Balói, Oldemiro, 475
Balushi, Fatima bint Ahmad al-, 32
Bamakrama, Rifki Abdoulkader, 348
Bamba, Daniel Cheik, 169
Bamba-Hamza, Fatouma, 169
Bamusi, Mavuto, 124
Ban Ki-moon, 33, 42, 103, 115, 170, 198, 347 - 349, 351, 359, 360, 374, 484, 537, 544, 596, 600

Ban, Huda Abd al-Latif al-, 36
Banamuhere Baliene, Salomon, 121
Banda, Ruphiah, 361
Bandeira Arze, Landelino Rafael, 694
Bandion-Ortner, Claudia, 451
Bangah, Abdi-Rahman, 359
Bangura, Zainab Hawa, 419
Banna, Jaber al-, 711
Bannapot Damapong, 531
Banning, Jan, 496
Bannister, T. Desmond, 641
Banny, Charles Konan, 168
Banze, Henrique, 476
Banzio, Dagobert, 169
Bapes Bapes, Louis, 298
Baqr, Ahmad Abdallah al-, 713, 714
Barak, Ehoed, 396
Baraka, Nizar, 353
Baramidze, Giorgi, 77
Barañao, Lino, 388
Barayagwiza, Jean Bosco, 603
Barbeiro, Marciano Silva, 297
Barbes, Mohamed Ould, 355
Barbie, Klaus, 47
Bardot, Brigitte, 377
Bareiro Spaini, Luís, 700, 701
Barfoed, Lars, 613
Barkat, Saïd, 293
Barman, Tom, 70
Barnabe, Bonhima, 590
Baroud, Ziad, 580
Barr, Bob, 708
Barrak, Ali Muhammad al-, 713
Barraza Samperio, Juana, alias Mataviejitas, 209
Barre, Mohamed Siad (Siad), 359
Barreiro Fajardo, Georgina, 510
Barretto Filho, Luiz Eduardo Pereira, 696
Barría Iroumé, María Soledad, 700
Barrios de Chamorro, Violeta, 154
Barron, Richard, 556
Barroso, José Manuel Durão, 6, 8, 67, 79, 132, 187, 255, 606, 666, 668
Barrot, Jacques, 306, 608, 620
Barrow, Dean O., 330, 693
Barsjtsjevski, Ljavon, 277
Bartels, Kwamena, 56
Bartholomeus I, patriach van Constantinopel, 686
Bartlett, Edmund, 94
Basabose, Mathias, 591
Basbug, Ilker, 455, 502
Bascome, Nelson B.A., 641
Basereedene, Bjambaa, 231
Basescu, Traian, 273, 274
Basheiri, Abdullah al-, 36
Bashir, Omar Hassan Ahmed al-, 314, 536 - 540
Baska, Jaroslav, 498
Basri, Muhammad, 107
Bassil, Gebran, 580
Bastelaere, Dirk Van, 488
Bastiks, Ainars, 263
Basyrov, Artem, 24
Batbold, Soechgaatar, 587
Batchoejag, Dzjamjandordzj, 231
Batsiua, Matthew, 177
Batsoech, Alag, 231
Batthyany, Karina, 604
Battoelga, Chaltmaa, 587
Batumubwira, Antoinette, 590
Baudouin, Frans, 253
Baugh, Kenneth, 94
Bautista Guzmán, Milton Pablo, 338
Baxter, Norman, 17
Bayar, Sanjaagiin, 587
Bayard, Reynaldo, 506
Bayardi, José, 702
Bayassi, Tarek, 525
Baykal, Deniz, 454
Beache, Glen, 654
Beatrix, koningin der Nederlanden, 80, 140, 265, 267, 306, 560, 681
Bechellali, Mourad, 14
Becik, Stanislav, 499
Beck, Kurt, 315, 553
Beckers-de Bruijn, Maria Brigitta Catherina (Ria), 448
Beckett, Margaret Royston, 618
Beckstein, Günther, 614
Bedjaoui, Mohammed, 293
Beide, Jacob, 298
Bejerano Portela, Gladys María, 510
Beke, Wouter, 309, 310
Bekele, Daniel, 351
Beknazarov, Azimbek, 467
Belaiz, Tayeb, 293
Bélamat, Nadia, 242
Belkhadem, Abdelaziz, 293
Belkovski, Stanislav, 144
Bellen, Alexander van der, 629
Belliraj, Abdelkader, 248, 354, 672
Belmont, Joseph, 479
Belpomme, Dominique, 206
Beltrán Leyva, Alfredo, 207
Bemba Gombo, Jean Pierre, 120, 121, 123
Benaissa, Mohamed, 352
Benaissa, Rachid, 293
Benallal, Nordin, 250
Benbada, Mustapha, 293
Benbouzid, Boubekeur, 293
Bendjaballah, Souad, 293
Bendtsen, Bendt, 613
Benedictus XVI, paus, geboren Joseph Ratzinger, 19, 22, 48, 203, 279, 401, 403, 482, 503, 636, 700, 722
Benkhadra, Amina, 353
Benmoussa, Chakib, 248, 353
Benn, Haynesley, 570
Benvida Levy, Maria, 475
Benyettou, Farid, 316
Beqiri, Valton, 621
Berdymoechammedov, Goerbangoeli, 233, 234, 533, 534
Berewa, Solomon, 419
Berezovski, Boris, 144, 379
Berg, Roel Bentz van den, 268
Berghe, Lieve Van den, 669
Bergoglio, Jorge Mario, aartsbisschop van Buenos Aires, 388
Berindoague Alcocer, Jorge Joaquín, 695
Berisha, Sali Ram, 308
Berlusconi, Silvio, 78, 136, 262, 263, 306, 318, 371, 380, 492, 620, 621
Bermúdez Merizalde, Jaime, 644
Bermúdez Toranzo, Juan, 512
Bernadine, Franca Alexis-, 572
Bernanke, Ben Shalom, 99, 575
Bernardo-Mendès, Berta, 431
Bernhard, voormalig prins-gemaal der Nederlanden, 140, 680, 681
Bernier, Maxime, 86, 697
Berre, André Dieudonné, 595
Berri, Nabih, 39
Berthé, Abdoul Wahab, 171
Berzins, Gaidis, 263
Besimi, Fatmir, 558
Betancourt Pulecio, Ingrid, 258, 435, 642, 643
Bethel, Carl, 641
Betti, Laura, 381
Beyle, Nur Idow, 357
Bhim, Paul, 515
Bhumibol Adulyadej, koning van Thailand, 182
Bhutto, Benazir, 639
Bibi, Amada Ag, 170
Biden, Joseph Robinette (Joe), 102, 520, 521, 656, 706
Bie Bixiong, 105
Bien, Kejjo, 176
Bien-Aimé, Paul Antoine, 457
Bienkowska, Elzbieta, 270
Bigirimana, Euphrasie, 590
Bijl, Thomas van der, 626
Bijleveld-Schouten, Anna Theodora Bernardina (Ank), 516, 517
Bijsterveldt-Vliegenthart, Janneke Marlene (Marja) van, 322, 565
Bikoko, Jean-Marc, 299
Bilal, Mohamed Ould, 355
Billen, Gerd, 553
Binalshibh, Ramzi, 157
Binder, Marianne, 206
Binh, Nguyen Vu, 119
Birou, Anis, 353
Bishop, Maurice Rupert, 571
Biskupic, Bozo, 441
Bitar Chacra, Sergio, 390
Biti, Tendai Laxton, 541
Bitsangou, Frédéric, alias dominee Ntoumi, 52, 53, 54
Biya, Paul Barthélémy, 298, 299
Biyiti Bi Essam, Jean Pierre, 298
Biyoghe Mba, Paul, 595
Bizon, Emmanuel, 235
Blackett, Steve, 570
Blackmoore, Rayburn, 571, 648
Blahyi, Joshua Milton, 238
Blair, Herro, 93
Blair, Tony, 16, 194, 301, 543, 618
Blaise, Fred, 456
Blaise, Zoana, 415
Blake, Nicholas, 555
Blanco Bravo, Alejandro, 84
Blanden, Jo, 16
Bleich, Anet, 140
Bleu-Lainé, Gilbert, 169
Bliznakov, Vesselin, 254
Blocher, Christoph, 204
Bloemgarten, Salvador, 81
Bobosikova, Jana, 501

Bocevski, Ivica, 558
Boekestijn, Arend Jan, 627
Boekraad, Hugues C., 268
Boer, Lodewijk de, 446
Boerdzjanadze, Nino, 76
Boeroetin, Aleksander, 378
Boetoro, Philip, 184
Bogdanov, Andrej, 200
Bogdanovic, Goran, 632
Boghossian, Skunder, 351, 352
Bohatyrova, Rajisa, 324
Bohoun, Paul Antoine Bouabré, 169
Bokma, Pierre, 268
Bokung Asumu, Mauricio, 593
Bold, Loevsanvandan, 587
Boldzjoerova, Isjenkoel, 112
Bolormaa, Nordov, 231
Bomback, Suzanne, 298
Bondé, Emmanuel, 298
Bondi, Sandro, 318
Bonello, Michael C., 66
Bongeli Yeikeo Ya Ato, Émile, 121
Bongo Ondimba, Ali-Ben, 595
Bongo Ondimba, Omar, 594 - 596
Bonnici, Carmelo Mifsud, 196
Bonomi, Eduardo, 702
Boon, Louis Paul, 130
Boose, Johan de, 488
Borda, Dionisio, 700, 701
Bordnikov, Aleksander, 327
Borel-Lincertin, Josette, 647
Boreng Niyami, George, 536
Borg, Tonio, 196
Borijevitsj, Rahimov, 232
Borja Cevallos, Rodrigo, 544
Borloo, Jean-Louis, 14
Born, Julia, 497
Borovski, Aleksander, 277
Borrel, Bernard, 349
Borrel, Elisabeth, 349
Bos, Bob van den, 306, 307
Bos, Wouter, 20, 199, 320, 321, 383, 550, 562, 564, 611, 624, 625, 681, 683, 684
Boskovski, Ljube, 558
Bosma, Martin, 198
Bossi, Umberto, 318
Botolo, Ben, 124
Bouabdallah, Sabri, 71
Bouh, Yacin Elmi, 348
Bouka Owoko, Roger, 53, 54
Bouka, Henri, 53, 54
Boukari, Mamadou Zilla, 243
Boukerzaza, Abderrachid, 293
Boukhari, Khatib, 304
Boukhdhir, Slim, 304
Boukoubi, Faustin, 595
Boulle, Phillipe, 479
Bouna, Aicha Mint Sidi, 355
Boundono, Égide, 595
Bouphavanh, Bouasone, 114
Bourgeois, Geert, 429, 549, 550
Bourrada, Safé, 546
Bousquet, Rufus, 653
Boussaid, Mohamed, 353
Bouteflika, Abdelaziz, 292 - 294
Bouterse, Desi, 518
Bouton, Daniel, 75
Bouyeri, Mohammed, 81, 198, 199, 626
Bowao, Charles Zacharie, 53
Bowen, Christopher Eyles (Chris), 58
Boxtel, Willem van, ('Big Willem'), 267
Boyce, John, 570
Bozizé Yangouvonda, François, 234 - 236
Bozjko, Vladimir, 111
Braam, Cheryl, 519
Bradbury, Steven, 30
Bradic, Nebojsa, 632
Brady, Sean, 17
Brajovic, Vojislav, 145
Bramdeo, Ajay, 480
Brandalisis, Humberto Horacio, 692
Brandt, David, 651
Braun, Michael, 154
Braun, Petr, 26
Braun, Wilhelm, 693
Brazza, Pierre Paul François Savorgnan de, 52
Brederode, Désanne van, 267
Brega Massone, Pier Paolo, 380
Brekk, Lars Peder, 628
Brendel, Carel Johan (Cajo), 385
Brennan, Daniel, 261
Brepoels, Frieda, 311
Brichet, Elisabeth, 129
Brijs, Stefan, 130, 250
Brima, Alex Tamba, 420
Brima, Sidikie, 419
Brink, Johannes Roelof Maria (Jan) van den, 449
Brinke, Jos ten, 566
Brinkgreve, Geurt, 447
Brinkman, Hero, 515, 516
Briones Dávila, Juan, 156
Bristol, Jimmy, 572
Brito, José, 598
Broek, Hans van den, 307, 446
Broks, Normunds, 263
Bropleh, Laurence, 239
Broughton, John, 653
Brown, Ewart F., 641, 642
Brown, Gordon, 17, 135, 136, 195, 260, 318, 437, 484, 491, 618, 619, 677, 723
Brownback, Samuel Dale (Sam), 102, 214
Browne, Amery, 573
Browne, Desmond Henry (Des), 379, 618
Browne, Gaston, 640
Browne, Mariano, 573
Brozova-Polednova, Ludmila, 26
Brüggen, Frans, 268
Bruinsma, Klaas, 21
Brunetta, Renato, 318
Bruni, Carla, 133, 195
Brunswijk, Ronnie, 517
Brzak, Cynthia, 323
Bubalo, Predrag, 145
Buceatchi, Pavel, 319
Buchanan, Donald, 93
Buck, Walter De, 70
Bugundu, Saudatu Usman, 416
Buhari, Muhammadu, 417
Bukamal, Jihad, 32
Bule, James, 184
Bune, Poseci, 60
Bunyoni, Alain Guillaume, 590
Burch, David A., 641
Bures, Doris, 451
Burgess, Derrick V., 641
Burke, Anthony Stephen (Tony), 58
Burke, Nazim, 572
Burns, William J., 328
Bursik, Martin, 26
Busaidi, Ali bin Hamud bin Ali al-, 220
Busaidi, Badr bin Saud bin Harib al-, 220
Busaidi, Hamad bin Faysal al-, 220
Busaidi, Rawya bint Saud al-, 220
Busaidi, Saud bin Ibrahim al-, 220
Busaidi, Sayf bin Hamad al-, 220
Busaidi, Sayid al-Mutasim bin Hamud al-, 220
Buscardine, Isabel, 297
Bush sr., George H. W., 96
Bush, George W., 17, 27, 29 - 31, 59, 85, 98 - 101, 120, 148, 151, 156 - 158, 214, 217, 230, 231, 239, 272, 276, 279, 281, 326, 340, 341, 342, 363, 379, 393, 394, 399, 401, 403, 458 - 461, 464, 521, 522, 527, 568, 573 - 575, 608, 622, 651, 655, 656, 658, 688, 694, 697, 702, 706 - 709
Bush, Pilar, 649
Bussemaker, Mariëtte (Jet), 382 - 384
Bussi, Antonio Domingo, 692
Butler, Dale D., 641
Buyukanit, Yasar, 373, 374
Byamukama, Dora, 58
Byer-Suckoo, Esther, 570

C
Caabi, Elyachroutu Mohamed, 472
Caamaño Grullón, Claudio, 89
Cabezas Morales, Rodrigo Eduardo, 211, 212
Cabi, Martinho Ndafa, 296, 297
Cabral, Maria da Conçeicão Nobre, 297
Cabrera Calvo-Sotelo, Mercedes, 277
Cabrera González, Luis, 154
Cabrisas Ruiz, Ricardo, 510
Caldeira, Vítor Manuel da Silva, 666
Calderoli, Roberto, 318
Calderón Hinojosa, Felipe de Jesús, 206, 207, 208, 458, 513
Calderón, Leonor, 94
Calheiros, José Renan (Renan) Vasconcelos, 331
Calipari, Nicola, 380
Calmy-Rey, Micheline, 204, 205, 206
Calvo-Sotelo y Bustelo, Leopoldo, 690
Camacho, Felix Perez, 63
Camara, Eugène, 294
Camara, Kabele, 295
Camara, Mamadou, 295
Cameron, David, 195, 437, 484
Campbell, Colin, 93
Campbell, Liam, 261
Campenhout, Ludo Van, 129
Campos, António Correia de, 143
Campos, Graça, 411
Candelier Tejada, Pedro de Jesús, 456
Candia Amarilla, Rubén, 701
Cankovic, Dane, 313
Cannon, Lawrence, 697
Cano, Alfonso, alias van Guillermo León Sáenz Vargas, 643
Cao Gangchuan, 226
Cardona, Marcel P., 330

Cardozo, Raúl Osvaldo, 692
Carepa, Ana Júlia de Vasconcelas, 335
Carette, Pierre, 371, 431
Carew, David Omashola, 419
Carfagna, Mara, 318
Carlgren, Andreas, 28
Carr, Kim John, 58
Carrasco Miguel, Isaías, 201, 202, 328
Carreño, Pedro, 210
Carrizales Rengifo, Ramón Alonso, 211
Carter, James E. (Jimmy), 95, 317, 393, 399, 646
Cartwright, Larry, 641
Carty, Nigel, 652
Caruna, Jaime, 484
Carvalho, Arlindo de Ceita, 173
Carvalho, Maria de Christo da Costa, 173
Casas Reguiero, Julio, 510
Casas Zamora, Kevin Roberto, 88
Casey, Tom, 96, 591
Cassell-Sealy, Roselyn, 651
Castañeda Gutman, Jorge Gerardo, 209
Castañeda Rosales, Óscar Rodolfo, 149
Castillo Gálvez, Jorge Alfonso Alejandro del, 155
Castillo Lara, Rosalio José, aartsbisschop van Caracas, 213
Castro Espín, Mariela, 513
Castro Jaén, Belgis, 94, 95
Castro Ruz, Fidel, 213, 412, 509, 510, 513
Castro Ruz, Raúl, 412, 509 - 514
Catania, Giusto, 311
Catrinici, Larisa, 319
Cavaco Silva, Aníbal António, 326
Cayetano Carpio, Salvador, alias Comandante Marcial, 90
Ceausescu, Nicu, 274
Ceausescu, Valentin, 274
Ceber, Engin, 636
Cedeño, Ernesto José, 705
Celik, Huseyin, 203
Cerexhe, Benoît, 128
Cering Wangmo, 343
Cervenakova, Iveta, 26
Césaire, Aimé Fernand David, 650, 651
Çetin, Mehmet, 455
Ceysens, Patricia, 311
Chabot, Bart, 268
Chacón Escamilla, Jesse Alonso, 211
Chacón Piqueras, Carme, 277
Chadzjikoerbanov, Sergej, 386
Chae Jong-ki, 290
Chaiya Sasomsup, 167
Chakela, Tsele, 413
Chalerm Yubumroong, 167, 532
Chalit Pukbhasuk, 166
Chambara, George, 543
Chami, Ahmed, 353
Chan Fang On Sang, Anson, 48
Chan Ka-keung, 582
Chandler, Aaron, 649
Chandy, Thomas, 661
Chang Chin-fu, 663
Chang Leng, Francis, 479
Chang, Horace, 94
Chanov, Nodirchon, 232
Charalambous, Sotiroula, 132
Charles, Jermaine, 514
Charles, Pearnel, 94
Charles, prins van Wales, 260
Chastel, Olivier, 188
Chatah, Mohammed, 580
Chatsjatrjan, Vardan, 68
Chatterjee, Somnath, 464
Chaudhry, Mahendra Pal, 60, 61
Chávez Frías, Adán, 211
Chávez Frías, Hugo Rafael, 153, 156, 210 - 213, 339, 364, 454, 544, 568, 569, 583, 642, 643, 646, 693, 702 - 706
Chawarat Charnweerakun, 532
Chee Soon Juan, 471
Chemicali, Ali, alias voor Ali Hassan al-Majid, 104
Chen Chao-min, 663
Chen Deming, 226, 483
Chen Lei, 226
Chen Liangyu, 282
Chen Shuibian, 287, 288, 405, 663
Chen Yunlin, 664
Chen Zhili, 226
Chen Zhu, 226
Cheney, Richard Bruce, 99, 279, 340
Cheng Jui-cheng, 663
Cheng Yu Wah, Eva, 582
Cheppi, Carlos Alberto, 691
Cherif Abbas, Mohamed, 293
Cherif, Khadija, 304
Cherif, Mohamed al, 242
Chertoff, Michael, 257, 502
Chetagoerii, Alexander, 77
Cheung Kin-chung, Matthew, 582
Chiang Kai-shek, 287, 663
Chidambaram, Palaniappan, 50, 106, 162, 230, 284
Chikez Diemu, Ghislain, 121, 123
Chiluba, Frederick J.T., 362, 363
Chilumpha, Cassim, 124
Chiming, Abdul Azi, 343
Chin Fah Kui, Peter, 469
Chinamasa, Patrick, 542
Ching Cheong, 160
Chirac, Jacques, 258
Chiriboga Zambrano, Galo, 337
Chirtoaca, Dorin, 680
Chishti, Abdul Sattar, 44
Chissano, Joaquim Alberto, 474
Chituwo, Brian, 361
Chiu, Paul, 663
Chiuariu, Tudor, 273
Chiya Sasomsub, 532
Cho Jung-pyo, 290
Cho Seung-hui, 29
Chodorkovski, Michail, 386, 498
Choerelbaatar, Tsjimed, 231
Chookiat Ophaswongse, 532
Chow Yat-ngok, York, 582
Chowdhury, Azam J., 717
Christenko, Viktor, 327
Christensen, Carina, 613
Christian, Peter M., 177
Christodoulos, voormalig aartsbisschop van Athene, 135
Christofias, Dimitris, 132, 373, 374, 552, 612, 613
Chrysostomides, Kypros, 132
Chrysostomos I, voormalig aartsbisschop van Cyprus, 72
Chrysostomos II, aartsbisschop van Cyprus, 72, 613
Chu Yun-peng, 663
Chua Soi Lek, 163
Chung Dong-young, 289
Chung Ho-young, 289
Chung Jong-hwan, 290
Chung Woon-chun, 290
Chupina Barahona, Germán, 151
Chusak Sirinin, 167
Chvostov, Michail, 278
Cicek, Cemil, 27
Cid Peralta, Eusebio del, 150
Cienfuegos Gorriarán, Osmany, 510
Cifre, Angela, 361
Cimpaye, Pancrace, 591
Ciolos, Dacian, 273
Cioroianu, Adrian, 273
Ciplic, Svetozar, 632
Cissé, Ibrahima, 169
Claerbout, David, 488
Clark, Helen Elizabeth, 64, 483, 581
Clarke, Roy, 363
Clarkson, James, 572
Claus, Hugo, 310, 312
Cleemput, Els, 669
Clegg, Nicholas (Nick), 16
Clement, Wolfgang, 432, 673, 674
Clercq, Erik De, 367
Clerfayt, Bernard, 188
Cleto Cobos, Julio César, 388
Clifford, Charles, 649
Clinton, Hillary Rodham, 102, 214, 215, 279, 393, 520, 521, 574, 657, 707
Clinton, William Jefferson (Bill), 279, 393, 394, 521, 657
Cloot, Ivan Van de, 9
Closset, Luc, 669
Cobankovic, Petar, 441
Cocco Guerrero, Miguel Salvador, 89
Coe, Terry, 178
Coëme, Guy, 72
Coene, Luc, 9
Cohen, Rachel, 424
Cohen, Stephen Ira (Steve), 461
Colacce, Carlos, 702
Colamarco Patiño, Benjamín, 94
Coleman, Sharon, 427
Colin de Verdière, Hubert, 294
Collie, Sidney, 641
Collins, Marc, 62
Colom Caballeros, Álvaro, 149 - 151
Colomé Ibarra, Abelardo, 510
Comanescu, Lazar, 273
Compaoré, Blaise, 302
Compton, John, 653
Conde, Issa, 295
Condor, Sam, 652
Conroy, Stephen Michael, 58
Conscience, Joe la, 299
Constantines, Moisis, 16
Consuegra Rivas, Eliécer, 512
Conté, Lansana, 294 - 296
Conteh, Paulo, 419

Contini, Edoardo, 18
Contreras Sepúlveda, Juan Manuel Guillermo (Manuel), 392
Contreras, Erwin R., 330
Coppieters, Maurits, 252
Corbacho Chaves, Celestino, 277
Cordero Arroyo, Ernesto Javier, 207
Cornejo Ramírez, Enrique Javier, 155
Correa Delgado, Rafael Vicente, 336 - 339, 544, 645, 646
Corredor Sierra, Beatriz, 277
Cort, Errol, 640
Cortázar Sanz, René Javier, 391
Cortés, Mari Luz, 635
Costa, Antonio Maria, 44, 297, 644
Costa, Pedro da, 297
Costas Aguilera, Rubén Darío, 506, 507
Costello, Tim, 346
Couchepin, Pascal, 204, 205, 638
Couillard, Julie, 697
Coulibaly, Amadou Gon, 169
Coulson, Sheila, 52
Courbois, Pierre, 497
Courtney, Garrison, 695
Cousins, Ben, 422
Coussée, Ralf, 488
Coussoud-Mavoungou, Martin Parfait Aimé, 53
Cowen, Brian, 366, 555 - 557
Cox, Charles Christopher (Christopher), 575
Cox, Paula A., 641
Cozma, Artur, 319
Cramer, Jacqueline Marian, 21, 381, 494, 496
Crean, Simon Findlay, 58
Creisson, Pierre, 244
Crem, Pieter De, 11, 71, 72, 188, 673
Crevits, Hilde, 13
Cristina, Dolores, 196
Cross, Valentia, 62
Crulic, Daniel, 273
Cruypenninck, Pascal, 71, 373
Cruz León, Raúl Ernesto, 512
Crvenkovski, Branko, 558
Cubrilo, Milica, 145
Cuche, Bruno, 435
Cuco, alias van Ramiro Vanoy Murillo, 644
Cuevas Zambrano, Cristián, 391
Cullen, Michael, 64, 483
Cunek, Jiri, 26
Cuong, Ha Hung, 118
Cuthbert de Prats, Sofía Ester, 392
Cvetkovic, Mirko, 145, 632, 633
Cwiakalski, Zbigniew, 270

D

Dabdoub Arrien, Carlos, 694
Dabdoub, Ibrahim, 714
Dabó, Baciro, 297
Dacic, Ivica, 632
Dacosta, Rafael, 335
Dacoury-Tabley, Louis André, 169
Dadae, Bob, 179
Dadasjbejli, Said, 68
Daddah, Ahmed Ould, 356
Dadullah, mullah, alias Dadullah Akhund, 43, 44
Dafa, Abdallah Husayn al-, 36
Dahaba, Abudacar Demba, 297
Dahabi, Nader, 523
Dahal, Puspa Kamal, krijgsnaam Prachanda, 662
Dahi, Aziz Ould, 355
Dai, Nguyen Van, 119
Dai, Tobias Joaquim, 475
Dailakis, Stavros, 554, 617
Dailide, Algimantas Mykolas, 679
Daka, Peter, 361
Dalai Lama Tenzin Gyatso, geboren Lhamo Dhondrub, 49, 226, 227, 230, 281, 283, 318, 344, 346, 376, 463, 466, 527, 721, 722
Dalila, Arif, 525
Dalli, John, 196
Daly, Seamus, 261
Dam, Marcel van, 140
Dambendzet, Jeanne, 53
Dandois, Thomas, 244
Danielian, Gevorg, 369
Daniels, René, 268
Dankert, Piet, 306, 307, 446
Danneels, Godfried Maria Jules, aartsbisschop van Mechelen-Brussel, 310
Dano, Sébastien Djédjé, 169
Dantas, Daniel, 695
Dantzig, Andries van, 447
Danylysjyn, Bohdan, 324
Dao, Huynh Nguyen, 119
Daoud, Hasna Barkat, 348
Daramy, Mohammed B., 419
Darling, Alistair, 136, 194, 554, 618 - 620, 677
Dati, Rachida, 354, 377
Dauphin, Claude, 170
Dávalos Fernández Salvador, Jorge, 336
David, Peter, 572
Davies, Richard, 409
Davis, Terry, 278
Davis, Tom, 176
Davis-Richardson, Lolita, 639
Davtjan, Tigran, 369
Debeck, Christa, 669
Debie, Bart, 128, 129, 309, 310
Debono, Giovanna, 196
DeBrum, Tony, 176
Deby Itno, Idriss, 538, 540
Dedecker, Jean-Marie, 12, 249, 669
Dedvukaj, Kola, 559
Dedvukaj, Rrok, 559
Deen, Mohamed Swarrey, 419, 420
Deene, René van, 21
Deetman, Wim, 139
Degauque, Muriel, 70, 71, 373
Dehaene, Jean-Luc, 670
Dekker, Sybilla Maria, 496
Delacroix, Michel, 372, 670
Delgado Diamante, Daniel, 94, 95
Delgado, Edith, 183
Delizée, Jean-Marc, 188, 249, 250, 486
Delors, Jacques, 306, 307, 366
Delva, Guy, 92
Dem, Dembe, 597
Dem, Jean le, 295
Demafouth, Jean-Jacques, 235, 236
Demakova, Helena, 263
Dematons, Charlotte, 496
Demberel, Damdin, 231
Demetriou, Andreas, 132, 613
Demissie, Netsanet, 351
Demotte, Rudy, 128, 249, 430
Deng, Alor Kuol, 536, 538
Deng, Galwak, 536
Deniz, Ahmet, 455
Denysova, Ljoedmyla, 324
Déom, Valérie, 249
Deprez, Gérard, 311
Derksen, Ton, 266
Dernovoj, Anatoli, 111
Derrick, Colin, 640
Despouy, Leandro, 719
Desta, Araya, 349
Detiège, Leona, 612
Deveaux, Earl, 641
Devia Silva, Luis Edgar, alias Raúl Reyes, 335, 339, 642, 643, 647, 705
Devlies, Carl, 188
Devos, Raymond, 252
Dewael, Patrick, 11, 188, 552, 668, 669
Dhaheri, Hadef Jouan al-, 223
Dhahiri, Kholoud Ahmed Juwan al-, 224
Dhoinine, Ikililou, 472, 473
Dhuhulow, Mustafa Ali, 357
Dia, Bacar, 477
Diaconu, Ion, 497
Diagne, Fatou, 477
Diakité, Sakou, 171
Diallo, Abdoulaye, 243
Diallo, Amadou, 295
Diallo, Baillo, 295
Diallo, Cellou Dalein, 295
Diallo, Ibrahim Manzo, 244
Diallo, Ibraima Sory, 296
Diallo, Madeleine Bâ, 171
Diallo, Saidou, 295
Diallo, Thierno Ousmane, 295
Diamond, Billy, 86
Diana, prinses van Wales, 260
Diarra, Mariam Flantié Diallo, 171
Diarra, Marimantia, 171
Diarra, Seydina Oumar, 172
Dias, Armando, 296
Dias, Cristina Maria Fernandes, 173
Dias, Ivan, 221
Díaz Yévenes, Emma, 391
Díaz, Julio, 652
Diby, Charles Koffi, 169
Dick-Forde, Emily Gaynor, 573
Dieng, Jean-Pierre, 478
Dieng, Ousmane Tanor, 476
Dierckx, Filip, 550
Dijkhuis, Maike, 21
Dijksma, Sharon Alida Maria, 565
Dijkstal, Hans, 198
Dijsselbloem, Jeroen, 141
Dikongue Tony, Raoul, 299
Dill, Thaao, 641
Dilleita, Dilleita Mohamed, 348
Dimitrov, Aleksandr, 501
Dimitrov, Petar, 84
Dinkic, Mladjan, 145, 632
Dinyando, Raphael, 239
Dion, Stéphane, 698
Diop, Abdoulaye, 477
Diop, Bécaye, 477

Diouf, Mame Birame, 477
Diriye, Khadija Muhammad, 357
Divjak, Boris, 313
Djaaboub, El-Hachemi, 293
Djaaffar, Nouara Saâdia, 293
Djaanfari, Mohamed, 472, 473
Djanatu, Arbin, 107
Djelic, Bozidar, 145, 632, 634
Djiar, Hachemi, 293
Djilas, Dragan, 145
Djindic, Zoran, 147
Djombo, Henri, 53
Djordjevic, Vlastimir, 139
Djotodia, Michel Am Non Droko, 235
Djoudi, Karim, 293
Djukanovic, Milo, 138, 139, 559
Djurovic, Gordana, 138
Do, Cong Thanh, 119
Doan, Nguyen Thi, 118, 120
Dobricanin, Jugoslav, 145
Docters van Leeuwen, Arthur, 682
Dodd, Christopher John, 102
Doderer, Ab, 21
Dodik, Milorad, 313
Dodon, Igor, 319
Doerdymoeradov, Sazak, 534
Doeselaar, Leo van, 268
Dolgor, Batdzjargaliin, 587
Dolorfino, Ben Mohammad, 228
Domingo, Dauphin, 62
Dominique, Jean Léopold, 93
Dommering, Egbert, 198
Dompok, Bernard Giluk, 469
Dongen, Jos van, 80
Donnea, François-Xavier de, 429, 548
Donner, Jan Pieter Hendrik (Piet Hein), 251, 320, 382
Dookeran, Winston, 573
Doré, Ousmane, 295
Dosbol, Nuruluu, 112
Dosmoechanbetov, Temirchan, 111
Dossar, Mohamed Bacar, 472, 473
Dossary, Sultan bin Hassan al-Dhabit al-, 715
Dosso, Moussa, 169
Dossou Naki, Honorine, 595
Doté, Élie, 235
Douati, Alphonse, 169
Douglas, Denzil, 652, 653
Doumba, Émile, 595
Downer, Alexander, 177
Dragin, Sasa, 145, 632
Dragutinovic, Diana, 632
Dramé, Tiébilé, 171
Draskovic, Vuk, 147, 633
Draskovics, Tibor, 438
Driehuis, Kees, 80
Drnovsek, Janez, 452
Drollet, Jacqui, 62
Drouart, André, 309
Drzewiecki, Miroslaw, 270
Du Qinglin, 721
Duarte Frutos, Óscar Nicanor (Nicanor), 544, 700 - 702
Duarte Lobo de Pina, Vera Valentina Benrós de Melo, 598
Duarte, Cristina, 598
Duarte, Feliciano Barreiras, 567
Duch, alias van Kang Kek Ieu, 47, 342
Duddy, Patrick, 705
Dugair, Jalal al-, 536
Dugasse, Jacqueline, 479
Dujana, Abu, 408
Dulaimi, Adnan al-, 101
Dulic, Oliver, 632
Dulieu, Jean, pseudoniem van Jan van Oort, 449
Dulmatin, 228
Duma, William, 179
Dumas, Rennie, 573
Dung, Ho Nghia, 118
Dung, Nguyen Tan, 117, 118
Dunkley, Michael, 641
Dunwoody, Gwyneth, 317
Dupont, Christian, 11
Duque, Francisco, 584, 585
Durlesteanu, Mariana, 319
Dutroux, Marc, 129, 130, 316, 372
Duval, Luis Jorge Arias, 389
Duwaylah, Badr al-, 713
Duyvendak, Wijnand, 493, 494
Dyer-Howe, Ann, 651
Dzjabbarov, Farid, 68
Dzjeksjenkoelov, Alikbek, 113
Dzjoemajev, Joesoef, 588
Dzjorajev, Toerobdzjon, 232

E
Ebiaca Muete, Aniceto, 593
Ebner, Wolfgang, 630
Ebrard Casaubón, Marcelo Luis, 208
Echeverri Mejía, Gilberto, 644
Echeverría Álvarez, Luis, 209
Edelman, Eric Steven, 40
Edwards, Clive, 183
Edwards, Johnny Reid (John), 393
Edzoa, Augustin, 298
Eem, Patrick van der, 140
Efi, Tuiatua Tupua Tamasese (Tufuga), 182
Efstratiou, Andreas, 132
Eglitis, Ivars, 263
Ehate Tomi, Vicente, 593
Eid, Wissam, 579
Eido, Walid, 38
Eijk, Willem Jacobus (Wim), 19
Eisenfeld, Bernd, 501
Ekpiwhre, Grace, 416
Ela Oyana, José, 593
Elaagbani, Zakaria, 192
ElBaradei, Mohamed, 529
Elía, Luis D´, 389
Elie, Patrick, 457
Elizabeth II, koningin van Groot-Brittannië, hoofd Britse Gemenebest, 182, 260
Elizabeth, Frank, 480
Elliot, Maria Justine (Justine), 58
Ellis, Katherine Margaret (Kate), 58
Elpers, Noëlla, 250, 488
Elrington, Wilfred Peter, 330
Elsner, Helmut, 451
Elverding, Peter, 682
Embalo, Allen Yero, 297
Embalo, Daniel Suleimane, 297
Embas, Douglas Unggah, 469
Embel, Philemon, 179
Emerson, Craig Anthony, 58
Emerson, David, 697
Emmanuello, Daniele, 18
Enchbajar, Nambariin, 231, 587
Enchbold, Mijeegombo, 231, 587
Enchbold, Nymaa, 231
Encinas Rodríguez, Alejandro de Jesús, 208
Endo, Takehiko, 109
Endstra, Willem, 21
Endundu Bononge, José, 121
Engelborghs, Marcel, 310
Engin, Aykut Cengiz, 454
Englaro, Beppino, 493
Englaro, Eluana, 493
Engonga Edjo, Baltasar, 593
Engonga Nguema Onguene, Clemente, 593
Enil, Conrad, 573
Enthoven, Michael, 624
Envo Bela, Eulalia, 593
Epaye, Emilie Béatrice, 235
Erazo Latorre, Álvaro, 700
Erdal, Fehriye, 130
Erdem, Tarhan, 27
Erdogan, Recep Tayyip, 27, 132, 148, 203, 329, 454, 455, 502, 635
Erkebajev, Abdygany, 467
Ernst, Bruno, alias van Hans de Rijk, 384
Erquiaga, Philip, 60
Errico, Gaetano, 636
Ershad, Hussain Mohammad, 717, 719
Ertürk, Yakin, 123
Erwin, Alec, 422
Escudero Durán, Lorena, 336
Espada, José Rafael, 150
Espat, Mark, 693
Esperon, Hermogenes, 584
Espersen, Lene, 613, 614
Espín Guillois, Vilma, 514
Espino Barrientos, Manuel de Jesús, 210
Espinosa Cantellano, Patricia, 210
Espinosa Chepe, Oscar, 511
Espinosa Garcés, María Fernanda, 336, 339
Espinosa Mangana, Elena, 277
Esso, Laurent, 298
Estievenart, Jean-Claude, 128
Estrada Orellana, Mario Amílcar, 149
Estrada, Joseph Marcelo Ejercito, 228
Estrella Virella, Eduardo, 456
Estrosi, Christian, 134, 206
Estwick, David, 570
Etondé Ekoto, Edouard Nathanaël, 299
Eurlings, Camiel Martinus Petrus, 321
Eustace, Arnhim, 654, 655
Evans, Christopher Vaughan (Chris), 58, 481
Evenson, Elizabeth, 57
Eversly, Reudon, 570
Evertsz, Juan Miguel Gregorio (Juancho), 517
Evuna Oyono Asangono, Alejandro, 593
Eybers, Elisabeth Françoise, 450

F
Faatau, Luc, 62
Faber, Patrick Jason, 330
Fabre, Miguel, 652
Fadhil, Abd al-Aziz bin Muhammad al-, 32

Fadul Niella, Pedro Nicolás Maráa, 700
Fahd, Rashed Ahmad, 223
Fahiye, Hussein Elabe, 357
Fainberg, Viktor, 501
Fakhru, Hasan bin Abdallah al-, 32
Fakhruddin Ahmed, 716 - 718, 720
Fakir, Ibrahim, 421
Falasi, Khalifa Bkhit al-, 223
Fame Ndongo, Jaques, 298
Faour, Wael Abu, 580
Faqih, Nabil Hasan al-, 36
Farah, Ali Abdi, 348
Farhang, Mohammad Amin, 256
Farid, Abdul Saboor, 43
Farooq, Mirwaiz Omer, 284
Farouk Boukhris, Omar el, 487
Farrakhan, Louis, 280
Farrow, Mia, 160
Fasoli, Sandrina, 251
Fasseur, Cees, 680, 681
Fassi Fihri, Taieb, 352, 353
Fassi, Abbas el, 352, 353
Fatfat, Ahmed, 37
Fatoellajev, Ejnoella, 69
Fatty, Lamin, 597
Fauconnier, Guido, 251
Faure, Danny, 479
Fayed, Dodi al-, 260
Fayed, Mohammed al-, 260
Faymann, Werner, 451, 497, 567, 629
Fayoumi, Wahoub, 371
Fayyad, Salam, 400, 578
Fazul, Said Mohamed, 474
Febres Cordero, León Esteban, 338
Fedak, Jolanta, 270
Fedotov, Alexander, 385
Feith, Pieter, 137
Fekszi, Marta, 440
Fekter, Maria, 451
Feldmayer, Johannes, 675
Felgenhauer, Pavel, 452
Félix Cárdenas, Rodolfo, 458
Feller, Erika, 114
Fenech Adami, Eddie, 196
Fenech, Tonio, 196, 623
Fentener van Vlissingen, Frederik Hendrik (Frits), 448
Féquière, Patrick, 92
Ferati, Sadri, 147, 621
Féret, Daniel, 372
Ferguson, Martin John, 58, 481
Fernandes, José Gaspar Gomes, 297
Fernández Álvarez, José Ramón, 510
Fernández Bermejo, Mariano, 277
Fernández Cristiano, Rosario, 155
Fernandez-Fernandez, Julie, 188
Fernán-Gómez, Fernando, artiestennaam van Fernando Fernández Gómez, 689
Fernández Ferreira, Leopoldo, 694
Fernández García, Michel, 335
Fernández Gómez, Fernando, artiestennaam Fernando Fernán-Gómez, 689
Fernández Hernández, Adrián, 391
Fernández de Iradi, Juan Ibón (Ibón), 134
Fernández de Kirchner, Cristina Elisabet, 387 - 390, 691, 692, 697
Fernández Reyna, Leonel Antonio, 89, 455, 456
Fernández de la Vega Sanz, María Teresa, 153, 277, 500, 569, 634
Fernández, Alberto Ángel, 388, 691
Fernández, Aníbal Domingo, 388
Fernández, Carlos Rafael, 388
Fernández, Gonzalo, 702
Ferrari, Jean-François, 480
Ferrate Feliche, Luis Alberto, 150
Ferreira, João Luiz (Juca) Silva, 695
Ferreira, Jorge ('Gim'), 332
Ferrer López, Alejandro, 94
Ferrero-Waldner, Benita, 187, 370
Ferreyra, Mario Oscar, 692
Fialho, Fátima Maria Carvalho, 598
Fico, Robert, 24, 25, 498, 499
Figueroa de la Paz, Fidel Fernando, 510
Figueroa, Rogelio, 96
Filaret, bisschop van Milesevo, 138
Filizzola, Rafael, 701
Fillie-Faboe, Sahr Randolph, 419
Fillon, François, 75, 193, 355
Fils-Aimé, Alix, 91
Finisie, Frederik, 517
Finkevitsj, Artoer, 278
Finnegan, Michael, 330
Fischer Boel, Else Mariann (Mariann), 307, 546
Fischer, Heinz, 269, 270, 451, 629
Fitto, Raffaele, 318
Fitzgibbon, Joel Andrew, 58, 482
Flahaut, André, 71
Flaherty, Jim, 698
Flamarique, Alberto, 389
Fleischer, Lawrence Ari (Ari), 99
Fleming, Osbourne Berlington, 639
Flores-Aráoz Esparza, Ántero, 155
Flosse, Gaston, 62
Fneish, Mohammed, 580
Fodor, Gabor, 438
Foersenko, Andrej, 327
Fofana, Moinina, 420
Foley, Laurence Michael, 40
Folon, Jean-Michel, 252
Fono, Fred, 181
Fontaine, Phil, 699
Fontelles, Claudio, 333
Fontes Lima, Maria Cristina (Christina) Lopes Almeida, 598
Formanek, Frantisek, 26
Forsby, Niels, 614
Fortuna, Luis, 652
Foster, Anthony, 482
Fotjanov, Dmitri, 385
Fouda, André Mama, 298
Foulkes, Dion, 641
Fourati, Mohamed, 304
Fourniret, Michel, 129, 316, 372
Fox Quesada, Vicente, 207, 209, 513
Fradkov, Michail, 327
Franco Bahamonde, Francisco, 689
Franco Gómez, Luís Federico (Federico), 701
Frattini, Franco, 126, 306, 318
Frébault, Pierre Aorarii, 62
Frenkel, Aleksej, 687
Fried, Daniel, 145
Frieden, Luc, 551, 622
Friedländer, Rolf, 21
Fritch, Édouard, 62
Fritsma, Sietse, 79, 80
Fritzl, Elisabeth, 269
Fritzl, Josef, 269
Fritzl, Kerstin, 269
Fru Ndi, John, 298
Fuchs, Rudi, 267
Fuentes Knight, Juan Alberto, 150
Fujimori Higuchi, Keiko Sofía, 156
Fujimori, Alberto Kenya, 155, 156
Fukami, Toshimasa, 285
Fukuda, Takeo, 109, 466
Fukuda, Yasuo, 49, 109, 111, 285, 291, 406, 465, 466
Fukui, Toshihiko, 110, 285, 286
Fundanga, Caleb, 362
Funes, Mauricio, 90
Fusimalohi, Tavake, 183
Futa Kyenyu, André-Phillipe, 121
Fuyushiba, Tetsuzo, 109
Fylyptsjoek, Heorhi, 324

G

Gabeira, Fernando Paulo Naglé, 696
Gabriel, Sigmar, 375
Gabrielli de Azevedo, José Sergio, 333
Gacinya, Rugumya, 604
Gaddafi, Muammar Abu Minyar al-, 14, 15, 300 - 302, 375, 691
Gaddafi, Saif al-Islam al-, 300, 301
Gadio, Cheikh Tidiane, 477
Gagosjidze, Joelon, 77
Gaidarski, Radoslav, 254
Gakosso, Jean-Claude, 53
Gakou, Salimata Fofona, 171
Galbraith, Peter Woodard, 102
Galeano Perrone, Horacio, 701
Galidi, Rodhan al, pseudoniem Rodaan, 267
Gallardón Jiménez, Alberto Ruiz, 84
Gambala, Gerardo, 584
Gambari, Ibrahim Agboola, 115, 116
Gamkrelidze, Davit, 76
Gamtsemlidze, Zaal (Zaza), 77
Gan Junqiu, Joseph, 48
Ganbold, Manibadrachiin, 587
Ganchoejag, Tserendordzj, 231
Gandalovic, Petr, 26
Gandi, Toegsdzjargal, 587
Ganijev, Eljor, 232
Ganilau, Epeli, 60
Ganley, Declan, 557
Gansoech, Loejmed, 587
García Franco, Marco Tulio, 150
García-Gallont, Fritz, 149
García Luna, Genaro, 207
García Macal, José Carlos, 150
García Pérez, Alan Gabriel Ludwig, 155, 156, 157
García Vera, Yadira, 510
García, Álvaro, 702
Garcia, Marco Aurelio, 335
Garde, Verne, 653
Gargano, Reinaldo, 702
Gargash, Anwar Muhammad al-, 223
Gargawi, Muhammad Abdallah al-, 223
Garmendia Mendizábal, Cristina, 277
Garoua, Adoum, 298

Garouza, Aboubacar, 244
Garré, Nilda Celia, 388
Garrett, Peter Robert, 58
Garrido-Lecca Montañez, Hernán Jesús, 155
Garvey, Troy, 572
Garzón Real, Baltasar, 202, 453, 689
Gashi, Alush, 147, 621
Gasparovic, Ivan, 499
Gassama, Fatou, 477
Gassama, Sadio, 171
Gates, Robert M., 31, 148, 201, 379
Gatsjetsjiladze, Levan, 76, 378
Gatt, Austin, 196
Gavazov, Nikolaj Kirilov, 255
Gaviria Correa, Guillermo, 644
Gazam Betty, Christophe, 236
Gazobi, Lawali Rahamatou, 243
Gbagbo, Laurent Koudou, 168, 169
Gbanzoukou, David, 235
Gebauer, Klaus-Joachim, 133
Gedhun Choekyi Nyima, 281
Gedi, Mohamed Ali, 357, 359
Geel, Pieter van, 197
Geeraerts, Jef, 250
Geer-Brakke, Eleonore, 518
Geiges, Daniel, 205
Geisterfer, Richard, 21
Geldimyradov, Hodzjamyrat, 533
Gemayel, Amine, 38, 39
Gemayel, Pierre Amine, 38
Gemini, Stellamaria, 318
Gendre, Esther Le, 573
Geng Huichang, 226
Genro, Tarso Fernando Herz, 334
Georgiev, Vesselin, 255
Georgijev, Borislav, 255
Georpe, Martin, 455
Gérard-Libois, Jules, 252
Gere, Richard, 230
Gerhards, Kaspars, 263
Geros, Antony, 62
Gevorgjan, Armen, 369
Geysen, Bettina, 670
Ghanem, Antoine, 39
Ghanem, Hassan bin Abdullah al-, 715
Ghanem, Raed, 399
Ghanem, Shukri, 300
Ghazali, Salim bin Abdallah al-, 220
Ghellab, Karim, 353
Ghising, Subhas, 161
Ghlamallah, Bouabdellah, 293
Ghosal, M.K., 229
Ghoul, Amar, 293
Ghubash, Saqr, 223
Ghunaym, Abd al-Rahman al-, 713
Giammattei Falla, Alejandro Eduardo, 149
Gibbons, Gillian, 540
Giebels, Lambert, 681
Gijzel, Rob van, 80
Gikoro, Emmanuel, 590
Gil Moreira, Gilberto Passos, 695
Gilaoeri, Nikoloz (Nika), 77
Gilbert, Joseph, 572
Gill, Richard, 266
Gillard, Julia Eileen, 58
Gilmore, Eamon, 557
Gilmore, James Stuart (Jim), 214
Giordani, Jorge, 211
Girma Woldegiorgis, 350
Girotti, Gianfranco, 203
Giske, Trond, 323
Gitano, Beto el, alias van Edgar Guillermo Vallejo Guarín, 645
Giuliani, Rudolph William Louis (Rudy), 214
Giza, Adam, 551, 552
Gizenga, Antoine, 121
Glavas, Branimir, 442
Glawischnig, Eva, 629
Glos, Michael, 73
Gnassingbé Eyadéma, Étienne, 302, 303
Gnassingbé Eyadéma, Faure Essozimna, 302, 303
Gnassingbé Eyadéma, Kpatcha, 302
Gnininvi, Léopold Messan Kokou, 302
Gobi, Salou, 243
Goche, Nicholas, 542
Godmanis, Ivars, 263
Goergenidze, Vladimir, 76, 77
Goesejnov, Sjamil, 201
Goetschalckx, Stan, 70
Goff, Philip Bruce (Phil), 483
Gogh, Theo van, 81, 198, 626
Goidsenhoven, Gaëtan Van, 309
Goiris, Geert, 251
Goldberg, Philip S., 508, 694
Golding, Orette Bruce (Bruce), 93, 94, 648, 649
Goldsworthy, Kay, 482
Goldwasser, Ehoed, 581
Golikova, Tatjana, 327
Golysjev, Vjatsjeslav, 232
Gomes, Aristides, 296
Gomes, Daniel, 297
Gomes, Rui Araújo, 297
Gómez Gutiérrez, Luis Ignacio, 510
Gómez Ruiz, Carlos Vinicio, 150
Goncz, Kinga, 25, 438
Gonda, Cyriaque, 235
Gonde, Amigo, 412
Gondwe, Goodall, 124
Gongadze, Georgi, 325
Gono, Gideon, 543
Gonsalves, Ralph E., 654
González Claros de Perdomo, Consuelo, 642
González Larraín, Santiago, 390
González Pinzón, Pedro Miguel, 96
González Polanco, Hermágoras, 213
González Quintana, Enrique, 701
Gonzi, Lawrence, 79, 196
Goodwin, Fred, 618
Gopee-Scoon, Paula, 573
Gorbanjevskaja, Natalja, 501
Gorbatsjov, Michail Sergejevitsj, 386
Gordejev, Aleksej, 327
Gordo, alias van Francisco Javier Zuluaga Lindo, 644
Gore, Albert Arnold (Al), 158
Goris, Issam, 70, 71
Goris, Klaas, 488
Gorodenco, Anatolie, 319
Gounoko, Haounaye, 298
Gozman, Leonid, 687
Gozney, Richard Hugh Turton, 641
Graaf, Rob de, 268
Graaf, Thom de, 139
Grabarczyk, Cezary, 270
Grad, Aleksander, 270
Graeff, Jan Jaap de, 384
Graf, Jozsef, 438
Grant, Neko, 641
Gray, Mark, 255
Greceanii, Zinaida, 319
Green, Damian, 676
Green, Lorna, 650
Green, Michael, 61
Gregolin, Altemir, 332
Griffin, Alan Peter, 58
Griffin, Nick, 676
Grigaravicius, Vytautas, 264
Grigorjan, Aramajis, 369
Grigorjan, Armen, 369
Grilles, James Steven (Steve), 576
Grimsson, Olafur Ragnar, 503
Groejevski, Nikola, 557, 558
Groenink, Rijkman Willem Johan, 383
Groot, Gerard-René de, 445
Gross, Jan, 271
Groszer, Francizska, 501
Gruban, Momcilo, 313
Gucht, Karel De, 11, 188, 547, 671, 672
Gudele, Ina, 263
Gudelj, Antun, 441
Guebuza, Armando Emilio, 474 - 476
Guehenno, Jean-Marie, 41
Guelleh, Ismael Omar, 348, 349
Guenaizia, Abdelmalek, 293
Guevara González, Dimas Ernesto, 96
Guèye, Papa Moussa, 478
Gufron, Ali, alias Muklas, alias van Huda bin Abdul Haq, 107, 586
Guillén Vicente, Rafael Sebastián, alias el subcomandante Marcos, 208
Guimerães, Nilo de Oliveira, 173
Gukuna, Seth, 181
Gül, Abdullah, 85, 148, 502
Guliyev, Elman, 370
Gumo, Fredrick Omulu, 600
Gunawan, Urip Tri, 586
Gurak, Metin, 635
Gürtler-Mauthner, Elisabeth, 630
Gusenbauer, Alfred, 22, 25, 451, 497, 629, 630
Gusmão, Kay Rala Xanana (Xanana), 233, 589
Guterres, António Manuel de Oliveira, 504
Guterres, Eurico Barros Gomes, 409
Guterres, Vicente da Silva, 233
Guthrie, Charles, baron of Craigiebank, 543
Gutierrez, Carlos, 49
Guzmán Loera, Joaqúin ('El Chapo'), 207
Guzman, Javier, 268
Guznac, Valentin, 319
Gvaramia, Nika, 77
Gvozdenovic, Branimir, 138
Gwaradzimba, Fadzai, 597
Gyenesei, Istvan, 438
Gyurcsany, Ferenc, 438 - 440
Gyurmey Dhondup, 659

H

Haarde, Geir Hilmar, 619, 636, 637
Haas, Joost de, 200

Habré, Hissène, 479
Habsade, Mohamed Ibrahim Mohamed, 357
Habshi, Hussein al-, 33
Habyarimana, Juvénal, 602
Hacen, Mohamed El Moktar Ould Mohamed el, 355
Hacen, Mohamed Yehdih Ould Moctar el, 355
Hachimou, Saidou, 243
Hadari, Oumarou, 243
Haderthauer, Christine, 553
Hadi, Abd-Rabbu Mansour, 36
Hadib, Maarouf Ould, 355
Hadiza, Maizama, 243
Hadnott, Tyrone Luther, 286
Hadzic, Goran, 147
Haffadh, Nada, 32
Haga, Aslaug, 628
Hagen, Hans, 496
Hagen, Monique, 496
Hai, Hoang Trung, 118
Hai, Pham Ba, 535
Hai, Vu Hoang, 535
Haichour, Boudjemaa, 293
Haider, Jörg, 142, 451, 567, 629, 630
Haitink, Bernard, 268
Hajdarov, Zilemchon, 232
Hajiri, Falah al-, 218
Hajj, François al-, 39
Hajji, Abdallah Ben Omar, 304
Hajji, Faysal al-, 218, 713
Hajri, Ibrahim Umar, 36
Hakim, Adel Abdu al-, 505
Halidi, Ibrahim, 472
Hall, Katarzyna, 270
Hall, Kenneth Octavius, 94
Halonen, Tarja Kaarina, 433
Halsema, Femke, 494
Halvorsen, Kristin, 323, 628
Hamad bin Isa al-Khalifa, koning van Bahrein, 31 - 33, 709
Hamad bin Khalifa al-Thani, emir van Qatar, 221, 714, 715
Hamad, Amat al-Razaq Ali, 36
Hamad, Jihad, 14
Hamadi, Hassan, 472
Hamadou, Baba, 298
Hamadou, Djida, 243
Hambali, alias van Riduan Isamuddin, 343
Hambartsoemjan, Arsen, 369
Hamdan, Salim Ahmed, 29, 459, 520, 706
Hamed Franco, Alejandro, 701
Hamed, Abdullah al-, 403
Hamed, Issa al-, 403
Hamer, Mariëtte, 265, 681
Hamid bin Syed Jaafar Albar, Syed, 469, 470
Hamid, Mohammed, 135
Hamidi, Nasser bin Abdullah al-, 715
Hamili, Muhammad bin Dhain al-, 223
Hammer, Faysal al-, 32
Hamni, Kindo, 243
Hamud, Mudhi al-, 713
Hamud, Muhammad Ali, 357
Hamutenya, Hidipo, 240
Han Seung-soo, 289, 290
Hanaf, Aydid Abdullahi Ilka, 357
Hanafin, Mary, 17
Handerson, Georges, 62
Haniyeh, Ismail, 222, 578
Hanna, Elias T., 646
Hans-Adam II, vorst van Liechtenstein, 493
Haomae, William, 181
Haq, Huda bin Abdul, alias Ali Gufron, alias Muklas, 107, 586
Haradinaj, Ramush, 622
Harb, Shekry Mahmud, 646
Harb, Zacaria Hoessein, 646
Harding, Prince, 419
Hariri, Bahia al-, 580
Hariri, Rafiq al-, 38, 39, 42, 524, 579
Hariri, Saad al-, 38, 39
Harney, Mary, 261
Haroetjoenjan, Aram, 369
Harper, Stephen, 86, 87, 607, 697 - 699
Harraoubia, Rachid, 293
Harris, Timothy, 652
Harry of Wales, prins (huis van Windsor), 195
Hart, Maarten 't, 266
Harthi, Muhammad bin Abdallah bin Isa al-, 220
Hartz, Peter, 133
Hasan, al-Zubayr Ahmad al-, 536
Hashemi, Reem al-, 223
Hashimi, Tariq al-, 104
Hasina Wajed, sheikha, 716 - 718
Hassan, Moussa Ahmed, 348
Hassan, Zubeir Mohammed, 536
Hassanal Bolkiah, sultan van Brunei, 404
Hassar, Saad, 353
Hassen, Marie Reine, 235
Hassoun, Adham Amin, 98
Hatoyama, Kunio, 109, 286
Hattinga Verschure, Johannes Christiaan Mari (Joop), 448
Hauer, Ulrike, 455
Haukinima, Peauafi, 183
Hawsawi, Mustafa Ahmad al-, 157
Hawshabi, Mansur Ahmad al-, 36
Hawthi, Abdel-Malek al-, 35, 710
Hawthi, Hussein Badr Eddin al-, 35, 710
Haya, sjeika Haya Rashed al-Khalifa, 640
Hayden, Michael, 28, 29, 136, 157, 525
Hazam, Abu, 586
Heavey, Aidan, 55
Hee, Miriam Van, 488
Hefa, Vinisia, 183
Heijden, A.F.Th. (Adri) van der, 267
Heineken, Freddy, 21
Heisecke, Martín, 701
Hekmatyar, Gulbuddin, 43 - 45
Hélé, Pierre, 298
Heller, Agnes, 501
Helsen, Ludo, 130
Hengen, Jean, aartsbisschop van Luxemburg, 623
Henry, Michael, 94
Henry-Wilson, Maxine, 648
Hepburn, Claire, 641
Herbert, Rupert, 652, 653
Heredia, José Manuel (Manuel), 330
Herfkens, Eveline, 627
Hermans, Margriet, 188
Hernández Bernárdez, José, 510
Hernández Laporte, Zak, 96
Hernández Ojeda, Luis, 154
Hernández, Fabio, 645
Hernández, Socorro, 211
Herrera Araúz, Balbina del Carmen, 94
Herrera Campins, Luis Antonio, 213
Hertzberg, Arthur, 396
Heyboer, Anton, 447
Heymans, Margriet, 267
Hichilema, Hakainde, 361
Hickey, John, 179
Hicks, David, 59
Hidalgo y Costilla, Miguel Gregorio Antonio Ignacio, 209
Hilal, Abd al-Qadir Ali, 36
Hilal, Musa, 538
Hildenberg, Humphrey, 519
Hiller, Istvan, 438
Hilly, Francis Billy, 181
Hilschenz, Sabine, 256
Hilton, Dunstan, 184
Hinai, Muhammad bin Abdallah bin Zahir al-, 220
Hinzman, Jeremy, 87
Hirsch Ballin, Ernst Maurits Henricus, 20, 21, 265, 384, 385, 444, 505, 685
Hirsi Ali, Ayaan, 134
Hishamuddin Tun Hussein, 469
Hissel, Victor, 129
Hitar, Hamud Abd al-Hamid al-, 36
Hitler, Adolf, 432
Hlinka, Andrej, 25
H'Meydet, H'beib Ould, 355
Ho Chunyan, Albert, 345
Ho Hau Wah, Edmund, 282
Ho Hung-sun, Stanley, 282
Hoang, Vu Huy, 118
Hoen, Bjoern, 82
Hoen, Pieter 't, kunstenaarsnaam Piet Paris, 497
Hoessein, Saddam, 7, 98, 99, 101, 104, 217, 340, 341
Hoeven, Maria Josephina Arnoldina van der, 625
Hoey, Sean Gerard, 16
Hofmans, Greet, 680, 681
Holleeder, Willem, 21, 140, 141, 626
Holloway, Natalee Ann, 140
Holness, Andrew, 94
Holsbeeck, Joe Van, 551
Holtrop, Anne, 497
Holvoet-Hanssen, Peter, 488
Hondt, Eddy Den, 612
Hood, Karl, 572
Hooijer, D., pseudoniem van Kitty Ruis, 496
Hoon, Geoff, 618
Hoop Scheffer, Jacob Gijsbert (Jaap) de, 42, 378, 710
Hop, Le Doan, 118
Hopffer Almada, Janira Isabel Fonseca, 598
Hormans, Constant, 371
Hornkohl Venegas, Marigen Ariadna, 390
Horsford, Dwight, 571
Horst, Guus (Guusje) ter, 19, 139, 265
Horton, Randolph, 641
Horvath, Ágnes, 438
Hosenfeld, Wilm, 270
Hosseini, Khaled, 46
Houmadi, Kaabi, 472
Houmpheng Souralay, 410

Houssein, Nimo Boulhan, 348
Houston, Angus, 482
Houtman, Kees, 21
Hovannisjan, Vahan, 369
Hove, Ivo van, 66, 251
Howard, John, 58, 59, 180, 480, 482
Hoxhaj, Enver, 147, 621
Hoya, Santiago Manuel, 389
Hsieh Chang-ting, Frank, 287, 663
Hu Jia, 160, 282, 283, 527, 606, 660, 722
Hu Jintao, 49, 89, 124, 160, 225, 226, 241, 288, 344, 345, 362, 465, 466, 534
Hu Shigen, 528
Hua Jianmin, 226
Huang Qi, 405
Huber, Erwin, 553, 614
Hubner Moreira, Nelson José, 331
Huckabee, Michael Dale (Mike), 214
Huda, Sigma, 32, 33, 719
Hughes, Chester, 640
Hughey, Brandon, 87
Hui Liangyu, 226
Huitfeldt, Anniken, 323
Hulse, Melvin, 330
Humala Tasso, Ollanta Moisés, 155
Hun Sen, 343, 533
Hung, Nguyen Sinh, 118
Huni'ehu, Edward, 181
Hunt, Gary, 573
Hunt, Lorraine, 395
Hunter, Duncan Lee, 214
Huraisi, Suleiman al-, 402
Hurayti, Husayn al-, 713
Hureira, Abu, alias van Shehab al-Qaddour, 40
Hurtado Afanador, María del Pilar, 644
Husbands, Clifford, 570
Hussein, Abdel Rahim Mohammed, 536
Hussein, Abdirahman Abdi, 357
Hussein, Ali, 600
Hussein, Mohammad al-, 524
Hussein, Nur Hassan, 357, 358
Hutson, George, 570
Hutton, John, 77, 78, 618
Hydara, Deyda, 597
Hyseni, Skender, 147, 621

I

Ibarretxe, Juan José, 569
Ibrahim, Hamid Muhammad, 536
Ibrahim, Ibrahim al-, 222
Ibrahim, Kareem, 573
Ibrahim, Khalil, 538
Ibrahim, Saad Eddin, 578
Ibrow, Salim Aliyow, 357
Idiab, Abdelhadi, 71
Idrissi, Yamila, 70
Iduri, Sam, 181
Ieng Sary, 47
Ieng Thirith, 47
Ieronymos, aartsbisschop van Athene, 135
Ignatjev, Sergej, 327
Ikenge Lisambola, Laurent-Simon, 121
Ikouébé, Basile, 53
Ikramov, Soerat, 588
Ilic, Velimir, 145
Illangovan, Patchamutu, 410
Ilves, Toomas Hendrik, 256
Imad, Abu, 18
Imbert, Colm, 573
Inamova, Svetlana, 232
Ingraham, Hubert Alexander, 641
Inojatov, Roestam, 232
Inoni, Ephraim, 298
Insanally, Rudy, 515
Ip Lau Suk-yee, Regina, 48, 582
Iriyani, Abd al-Rahman Fadhl al-, 36
Irrgang, Ewout, 626
Isakov, Ismaïl, 112, 467
Isamuddin, Riduan, alias Hambali, 343
Isard, Gilles, 410
Isasa Palacios, Fidel, 701
Isea, Rafael, 211, 703, 704
Ishiba, Shigeru, 109
Iskakov, Noerlan, 111
Ismail Sabri Yaacob, 469
Ismail, Abdullahi, 358
Ismojlov, Sajfiddin, 232
Isola, Sarafa Tunji, 416
Issagha, Correra, 355
Issaka, Labo, 243
Issayas Afeworki, 349, 350, 594
Issoibeka, Pacifique, 53
Itimai, Francis I., 177
Itoua, Bruno Jean-Richard, 53
Ivala, Clotaire Christian, 595
Ivanaj, Sokol, 559
Ivanov, Sergej, 232, 327
Ivanov, Violeta, 319
Ivanovski, Ivo, 558
Ivins, Bruce, 519, 520
Izak, Jaroslav, 498, 499
Izarra, Andres, 211
Izzadeen, Abu, 261

J

Jabarah, Mohammed Mansour, 97
Jabrane, Touriya, 353
Jabri, Kamal Husayn al-, 36
Jack, Stuart Duncan Macdonald, 649
Jackson sr., Jesse Louis, 707
Jackson, Fitz, 648
Jacobson, Tracey Ann, 531
Jae Myong So, 154
Jaffar, Ahmed Ben Sa'id, 472
Jagdeo, Bharrat, 514, 515
Jager, Jan Cornelis (Jan Kees) de, 443
Jägerstätter, Franz, 22, 23
Jah, S.U.M., 419
Jahmi, Fathi al-, 301
Jahumpa, Bala Garba, 596
Jakobasjvili, Temoer, 77
Jakrapob Penkair, 167
Jakupi, Nexhati, 558
Jalkh, Charbel Gustavo (Gustavo), 336
Jalloh, Abubacar, 419
Jallow, Hassan Bubacar, 603
Jama Jingili, Ali Ahmad, 357
Jamal, Abdulmohsen, 219
James, Edison, 571
James, Elvin, 641
Jammeh, Yahya A. J. J., 594, 596, 597
Jamra, Issam Abu, 580
Janakieski, Mile, 558
Jandrokovic, Gordan, 441
Janecek, Dieter, 428
Jankulovska, Gordana, 558
Jansa, Janez, 187, 452, 453
Janssens, Patrick, 129
Jasseh, Tamsih, 597
Jatimov, Masroedzjon, 530
Jatsenjoek, Arseni, 685
Jatta, Vincent, 597
Javlinski, Grigori, 385
Jawdar, Fahmi bin Ali al-, 32
Jawfi, Abdul Salam Mohammed al-, 36
Jayyousi, Kifah Wael, 98
Jaz, Awad Ahmed al-, 536
Jean-Juste, Gérard, 457
Jechanoerov, Joeri, 324
Jeffah, Amason Kingi, 600
Jeffery, Philip Michael (Michael), 58
Jeffs, Warren, 279
Jefri Bolkiah, prins van Brunei, 404
Jehlicka, Vaclav, 26
Jelasic, Radovan, 147
Jelic, Milan, 312
Jennings, Patricia, 62
Jeremic, Vuk, 137, 145, 632
Jeritsjan, Nerses, 369
Jertysbajev, Jermoechamet, 111
Jesimov, Achmetzjan, 111
Jessurun d'Oliveira, Ulli, 445
Jeyaretnam, Joshua Benjamin, 471
Ji Sizun, 583
Jia Zhiguo, 583
Jiang Renjie, 659
Jiang Yu, 283, 544
Jiang Zemin, 114, 465, 466
Jiffri, sjeika Yussef al-, 221
Jifri, Adnan Umar al-, 36
Jiménez de la Jara, Mónica, 390
Jiménez Méndez, Rafael, 97
Jiménez Puerto, Milton, 151
Jiménez, Timoleón, alias Timochenko, alias van Rodrigo Londoño Echeverri, 643
Jimmy, Willie, 184
Jin Jing, 283
Jing Haipeng, 582
João, Teófilo, 476
Jobe, Alieu, 597
Jobe, Maba, 596
Jobim, Nelson Azevedo, 330
Jochems, Jo, 488
Jocic, Dragan, 145
Joesjtsjenko, Viktor A., 275, 324, 325, 498, 685, 686
Johann, Helmut, 455
Johansen, Terje Riis, 628
John, Philbert, 654
Johnson, Boris, 317
Johnson, David, 694
Johnson, Prince, 239
Johnson-Sirleaf, Ellen, 237, 238, 239
Jomanda, alias van Johanna Wilhelmina Petronella (Joke) Damman, 267
Jonathan, Goodluck Ebele, 416
Jones, Ronald, 570
Jonsson, Asgeir, 85
Joos, Gustaaf, 253

Jorge, Ana Maria Teodoro, 143
Jørgensen, Lars Normann, 489
Joseph, Martin, 573
Joséphine-Charlotte, groothertogin van Luxemburg, 623
Jospin, Lionel, 434, 676
Jouahri, Abdelatif, 353
Joustra, Tjibbe, 197
Jovanovic, Cedomir, 145
Joya, Malalai, 46
Juan Carlos, koning van Spanje, 454
Juana Chaos, José Ignacio (Iñaki) de, 500
Judeh, Nasser, 279, 523
Juliana, voormalig koningin der Nederlanden, 140, 680, 681
Julinek, Tomas, 26
Juma, Juma bin Ali bin, 220
Juncker, Jean-Claude, 367
Jurena, Miroslav, 24, 499
Juvenal Velandia, José, alias Manuel de Jesús Muñoz Ortiz, alias van Iván Ríos, 642, 647

K

Kâ, Djibo Leïti, 477
Kaasik, Tonis, 675
Kaatee, Marcel, 21
Kabalan, Abdul-Amir, 37
Kabarebe, James, 604
Kabashi, Mohammed al-Amin Issa, 536
Kabba, Haja Afsatu, 419
Kabbah, Ahmad Tejan, 419
Kabia, Soccoh, 419
Kabil, Nihat, 254
Kabila Kabange, Joseph, 120 - 122
Kabir, Emad el-, 35
Kablan, N'zi, 170
Kablia, Daho Ould, 293
Kabukabwa Bitangilay, Édouard, 121
Kabwelulu Labilo, Martin, 121
Kaczynski, Jaroslaw, 270 - 273
Kaczynski, Lech, 270 - 273, 367
Kadi, Yassin Abdullah, 548
Kadyrov, Ramzan, 83, 452
Kagame, Paul, 602, 603
Kaimana Aleamotu'a Tuku'aho, prinses van Tonga, 183
Kaingu, Michael, 361
Kajipov, Marat, 112, 113, 467
Kaka, Moussa, 244
Kakosy, Csaba, 438
Kalamperovic, Jusuf, 138
Kalanovic, Verica, 632
Kalimbetova, Tadzjikan, 112
Kaliwo, Gustave, 123
Kallas, Siim, 306
Kalma, Paul, 445
Kalmeta, Bozidar, 441
Kalojev, Vitali, 83
Kalousek, Miroslav, 26, 501
Kalsang Tsering, 659
Kalvitis, Aigars, 263, 678
Kalyjev, Bakytbek, 467
Kamal, Yussef Hussein, 222, 715
Kamana, Venant, 590
Kama-Niamayoua, Rosalie, 53
Kamara, Brima Bazzy, 420
Kamara, Dauda, 419
Kamath, Kundapur Vaman, 661
Kambale Bahekwa, Esdras, 121
Kaminis, Nicholas, 259
Kamitatu Etsu, Olivier, 121
Kamoshita, Ichiro, 109
Kamp, Henricus Gregorius Jozeph (Henk), 142, 265, 322, 681
Kamto, Maurice, 299
Kanceska-Milevska, Elizabeta, 558
Kanchana Honghern, 532
Kandari, Abdullah Kamel al-, 220
Kandeh, Musu, 419
Kane, Souleymane, 243
Kanerva, Ilkka, 433
Kang Kek Ieu, alias Duch, 47, 342
Kang Man-soo, 290
Kangaloo, Christine, 573
Kanimba, François, 602
Kanouni, Imad, 14
Kant, Agnes, 382, 626, 684
Kante, Ahmad, 295
Kanu, Alpha, 419
Kanu, Santigie Borbor, 420
Kanyenkiko, Anatole, 590
Kapris, Gabriel, 179
Kapu, Moses, 419
Karabajev, Ednan, 112, 113
Karadzic, Radovan, 138, 147, 312, 427, 633, 634
Karam, Antoine, 514, 580
Karamanlis, Kostas, 15, 135, 259, 436, 554, 617, 715
Karani, Ngacha, 599
Karat, Prakash, 464
Karatas, Dursun, 129, 502
Karera, François, 603
Kargbo, Alex Alie, 419
Kargbo, Ibrahim Ben, 419
Karic, Milanka, 145
Karimov, Islam Abdoeganijevitsj, 231, 232, 233, 588, 589
Karina, alias van Nelly Avila Moreno, 643
Karmun, Nabil, 71, 373
Karua, Martha, 600
Karugamara, Tharcisse, 603, 604
Karzai, Hamid, 17, 43 - 47, 530
Kasavubu, Justine, 120
Kasicky, Frantisek, 498
Kasjanov, Michail, 83
Kasmi, Omar el, 13
Kasoulidis, Ioannis, 132
Kasparov, Garri Kimovitsj, 23, 24
Kasper, Walter, 437
Kassab, Gilberto, 695
Kassim, Siti, 472
Kassiril, Shimba, 224
Kastari, Mas Selamat bin, 165, 471
Kastens, Oskars, 263
Kasymov, Roestam, 232
Katanga, Germain, 123
Kato, Issiah ag, 243
Katsav, Mosjé, 397
Kaua, Toswell, 180, 181
Kauffman, Carlos, 390
Kaunda, Kenneth David, 361
Kawamura, A.G., 513
Kawari, Hamad bin Abdel Aziz al-, 715
Kayode, Adetokunbo, 416
Kazemi, Mehdi, 317
Kazemi, Seyyed Mustafa, 45
Kebd, Yahya Ould, 355
Keeler, Simon, 261
Keerbergen, Luc Van, 670
Kefaloyiannis, Yiannis, 554
Keita, Ibrahim Boubakar, 171
Keita, Mamadou Beau, 295
Keita, Mamadou Lamine, 477
Keita, Omar Faal, 597
Keita, Oumarou, 244
Keke, Kieren, 177, 178
Keller, Symcha, 271
Kelly, Ruth, 618
Kelmendi, Nekibe, 147, 621
Kelsang Gyaltsen, 721
Kelzou, Salifou Madou, 243
Kemakeza, Allan, 180, 181
Kennedy, Edward Moore (Ted), 393, 521
Kenyatta, Uhuru Muigai, 600
Keramane, Abdelwahab, 294
Keramane, Abdennour, 294
Keramane, Yasmine, 294
Kerim, Srgjan Asan, 640
Kermabon, Yves de, 137
Kerry, John F., 393
Kerviel, Jérôme, 74
Kesang Yangkyi Takla, 463
Kessler, Gladys, 304
Keulen, Marino, 431
Kezerasjvili, Davit, 77
Khaddam, Abdel-Halim, 524
Khaketla, Mamphono, 413
Khalaf, Abdul Jalil, 102
Khaldhadi, Ahmad, 315
Khaldi, El-Hadi, 293
Khaled Nordin, 469
Khalid, Mansour, 537
Khalid, Ridouane, 14
Khalifa, Abdelmoumène Rafik (Rafik), 293, 294
Khalifa, Mohammed, 580
Khalifa, sjeik Abdallah bin Salman al-, 32
Khalifa, sjeik Ahmad bin Atiyatallah al-, 32
Khalifa, sjeik Ahmad bin Muhammad bin Hamad bin Abdallah al-, 32
Khalifa, sjeik Ali bin Isa bin Salman al-, 32
Khalifa, sjeik Ali bin Khalifa al-, 32
Khalifa, sjeik Ali bin Khalifa bin Salman al-, 32
Khalifa, sjeik Hamad bin Isa al-, koning van Bahrein, 31, 32, 33, 709
Khalifa, sjeik Khalid bin Ahmad al-, 32, 709, 710
Khalifa, sjeik Khalid bin Ali al-, 32
Khalifa, sjeik Khalifa bin Ahmad al-, 32, 709
Khalifa, sjeik Khalifa bin Salman al-, 32, 33
Khalifa, sjeik Muhammad bin Abdallah al-, 32, 709
Khalifa, sjeik Muhammad bin Mubarak al-, 32
Khalifa, sjeik Rashid bin Abdallah bin Ahmad al-, 32
Khalifa, sjeik Salman bin Hamad al-, kroonprins van Bahrein, 709
Khalifa, sjeika Haya Rashid al-, 640
Khalili, Salim bin Hilal bin Ali al-, 220
Khan, Abdul Qadeer, 205, 470

Khan, Noor, 42
Khan, Sardar Atique Ahmad, 662
Khanum, Nazia, 194
Khattri, Fatimetou Mint, 355
Khawa, Sarah, 540
Khawaja, Abdel Hadi al-, 33
Khedri, Mahmoud, 293
Khelil, Chakib, 293
Khiem, Pham Gia, 118
Khieu Samphan, 47, 342, 343
Khin Yi, 116
Khiwani, Abdel Karim al-, 710
Khorafi, 218
Khouna, Cheikh Al-Avia Ould Mohamed, 355, 356
Khoury, Kamil, 38, 39
Khuershid, Hammad, 614
Kibaki, Emilio Mwai (Mwai), 599, 600, 602
Kibeya, Saïdi, 590
Kidu, Carol, 179
Kieber, Heinrich, 138, 196, 493
Kieffer, Guy-André, 169
Kignoumbi Kia Mboungou, Joseph, 54
Kiir Mayardit, Salva, 536, 537
Kiliç, Hasim, 454
Kilman, Sato, 184
Kilonzo, Mutala, 600
Kim Doh-yeon, 290
Kim Ha-jung, 290
Kim Jong-il, 290, 291
Kim Kyung-han, 290
Kim Tae-young, 291
Kim Yong-il, 114
Kim, Andrej, 691
Kimunya, Amos, 600
Kimyongür, Bahar, 129, 130
King, Mervyn, 78, 619
King, Stephenson, 653
Kiraithe, Eric, 601
Kirchner de Mercado, Alicia Margarita, 388
Kirchner Ostoic, Néstor Carlos, 387 - 389, 544, 642
Kirijenko, Sergej, 201, 328
Kirin, Ivica, 442
Kirkilas, Gediminas, 264, 678
Kirnon, Charles, 651
Kislov, Daniil, 113
Kiss, Peter, 438
Kissinger, Henry A., 703
Klaauw, Christoph Albert (Chris) van der, 447
Klaus, Vaclav, 27, 273, 367, 500, 501
Kleinveld, Gerrit, 449
Klich, Bogdan, 270
Kloiber, Andrea, 630
Knaap, Cornelis (Cees) van der, 19
Knaap, Marjo van der, 384
Knezevic, Dusko, 313
Knigge, Geert, 266
Knjazevytsj, Vasyl, 324
Knoops, Gert-Jan, 140, 444
Kobena, Anaky, 170
Koedrin, Aleksej, 144, 327, 632, 687
Koejbyda, Vasyl, 324
Koekelberg, Fernand, 668, 669
Koenders, Albert Gerard (Bert), 197
Koerbanov, Roestam, 232
Koermanbekov, Temirbek, 112
Koesjkjan, Haroetjoen, 369
Koetsjerena, Anatoli, 84
Koetsjerenko, Oleksi, 324
Koetsjma, Leonid, 325
Koezmin, Valeri, 680
Kohut, Andrew, 520
Koizumi, Junichiro, 109, 291, 466
Kojic, Goran, 633
Koka, Janos, 438
Koke, Tatjana, 263
Kölbl, Susanne, 256
Kolélas, Bernard, 52
Kolélas, Guy Brice Parfait, 53
Koli, Johnson, 181
Koloma, Eduardo Baciao, 476
Komata, Goumou Gnanga, 295
Kombila, Pierre-André, 595
Kombo-Yaya, Dieudonné, 235
Komura, Masahiko, 109
Konaré, Alpha Oumar, 544
Konaté, Sidiki, 169
Kondewa, Allieu, 420
Koné, Amadou, 169
Koné, Kafougouna, 171
Koné, Mamadou, 169
Kones, Kipkalya, 600
Konga, Kenneth, 361
Konjanovski, Zoran, 558
Konovalov, Alksander, 327
Konto, Peraj, 192
Kony, Joseph, 56, 57, 236
Kopacz, Ewa, 270
Koppe, Victor, 342
Korodi, Attila, 274, 275
Koroma, Alimamy, 419
Koroma, Ernest Bai, 419
Korovulavula, Manu, 60
Körting, Erhart, 673
Korun, Alev, 630
Korvinus, Cees, 627
Kosgey, Henry Kiprono, 600
Kosgey, Sally Jepngetich, 600
Kosor, Jadranka, 441
Kostadinov, Stefan Lazarov, 255
Kostenko, Valeri, 325
Kostunica, Vojislav, 127, 137, 144 - 148, 247, 622, 632, 634
Kotsjarjan, Robert, 68, 368, 369, 370
Kouadio, Komoé Augustin, 169
Kouchner, Bernard, 259, 317, 346, 604
Kourouma, Paulette, 295
Kouwenhoven, Guus, 200
Kouyaté, Lansana, 295
Kovács, László, 306
Kove, Daoer, 378
Kovziridze, Tamara, 276
Kowit Wattana, 532
Kozak, Dmitri, 327
Kozlov, Andrej, 687
Kozoelin, Aleksander, 277, 690
Kozoelina, Olga, 690
Kraaijkamp, John, 267
Krahl, Toni, 501
Kramer, David, 176
Kramplova, Zdena, 24, 499
Krasniqi, Jakup, 137
Kreuch, Hubert, 451
Krijtová, Olga, 268
Krim, Mustapha, 294
Krkobabic, Jovan, 632
Kroepko, Petro, 324
Kroes, Neelie, 66, 126, 206, 246, 321, 426, 606, 607, 624, 631, 666, 667, 672
Kubilius, Andrius, 679
Kubla, Serge, 128
Kuchtova, Dana, 26
Kuci, Hajredin, 147, 621
Kudrycka, Barbara, 270
Kufuor, John Agyekum, 55
Kuijer, Guus, 496
Kukubo, Nixon, 599
Kulaije, Felix, 58
Kulayigye, Felix, 57
Kumalo, Dumisani, 360
Kumar, Jainend, 60
Kumar, Mahendra, 660
Kumari, Mayawati Naina, beter bekend als Mayawati, 464
Kumaym, Abd al-Aziz al-, 36
Kumbakor, Andrew, 179
Kun, Roland, 177
Kunda, George, 361
Kundrotas, Arunas, 264
Kunii, Osamu, 116, 117
Künzler, Roman, 195
Kurshami, Umar Abdallah al-, 36
Kuseyo Gatanga, Remy Henri, 121
Kuti, Mohamed Abdi, 600
Kuzmanovic, Rajko, 312
Kuzniecky Barsky, Dani Ariel, 94
Kvitasjvili, Alexander, 77
Kwon Young-ghil, 289
Kynal, Ihor, 621
Kyprianou, Markos, 132, 248
Kyriakou, Kostas, 132

L
Laan, Eberhard Edzard van der, 681, 682
Labida, Latifa, 353
Labo, Moussa, 243
Labwani, Kamal, 525
Lacerda, Paulo, 695
Laden, Omar Osama bin, 688
Laden, Osama bin, 29, 43, 300, 314, 459, 520, 537, 688, 706
Laerhoven, Bob Van, 250
Lagarde, Christine, 616
Lage Dávila, Carlos Aurelio, 510
Lagendijk, Joost, 494
Lagha, Lotfi, 304
Lago Díaz, Bárbaro Osmani, 509
Lahiniriko, Jean, 414
Lahoud, Émile Jamil, 37, 39, 579
Lahoud, Nassib, 580
Laimo, Michael, 179
Laínez Rivas, Francisco Esteban, 91
Laitenberger, Johannes, 502
Lajas, Carlos Enrique, 692
Lajcak, Miroslav, 312
Lake, Bernice V., 639
Laker, Frederick Alfred, 380
Lakhrif, Ahmed, 353

Laloux, Frédéric, 249, 250
Lam Cheng Yuet-ngor, Carrie, 582
Lam Sui-lung, Stephen, 582
Lambaa, Sanbuu, 587
Lambert, Geert, 670
Lambertz, Karl-Heinz, 430, 548
Lambrecks, Eefje, 130
Lambsdorff, Alexander Sebastian Léonce, Freiherr von der Wenge, Graaf Lambsdorff, 599
Lamine, Issa, 243
Lamine, Luc, 612
Lancerio Chingo, Jerónimo, 150
Lang, Jack, 434
Langendries, Raymond, 429, 548
Langer, Ivan, 26, 502
Lara Lara, Wilfredo, 152
Larcher, Gérard, 616
Larkin, John, 677
Larrea Cabrera, Gustavo, 338
Larrinaga Talamante, José, 206
Larriva González, Guadalupe, 336
Laruelle, Sabine, 11, 12, 188
Lashley, Michael, 570
Lau Ng Wai Lan, Rita, 582
Lau Wai-hing, Emily, 582
Lavados Montes, Hugo, 390
Lavrov, Sergej, 24, 145, 201, 264, 276, 319, 327, 498, 547, 622
Lawal, Hassan, 416
Lawzi, Hasan Ahmad al-, 36
Lay, Kenneth Lee (Ken), 395
Lazo Hernández, Esteban, 510
Lazovic, Vujica, 138
Leakey, Richard, 601
Lebesa, Popane, 413
Leckomba Loumeto-Pombo, Jeanne Françoise, 53
Lee Hoi-chang, 289
Lee Hsien Loong, 165
Lee In-je, 289
Lee Man-eui, 290
Lee Myung-bak, 289 - 291
Lee Sang-hee, 290
Lee Siu-kwong, Ambrose, 582
Lee Tien-yu, 288
Lee Young-hui, 290
Lee Youn-ho, 290
Leemhuis, Fred, 198
Leers, Gerd, 251
Leerssen, Joep, 384
Leeson, Nick, 74
Leeuwen, Willem Cornelis Jacobus (Boeli) van, 450
Lehohla, Archibald Lesao, 413
Leijten, Renske, 565
Leite, Manuela Ferreira, 567
Leite, Maria de Fátima, 173
Leiva, Miriam, 512, 513
Lejeune, Julie, 129
Lekasassi, Mohamed, 293
Lekeuche, Daniël, 129
Lemine, Mohamed Mahmoud Ould Mohamed, 355
Lemmens, Stacy, 372
Lenaerts, Koen, 367
Leni, Nollen, 181
Lenihan, Brian, 261, 556, 620
Leon, Leozandre de, 653
Leone, Giovanni, 381
Lepono, Mathabiso, 413
Lescano, Héctor, 702
Leterme, Yves, 8, 9, 11, 131, 188, 189, 191, 248, 249, 308, 309, 367, 428, 429, 548, 549, 550, 551, 609 - 611, 624, 670 - 672
Letsie III, koning van Lesotho, 412 - 414
Lett, Michael Denis, 572
Letta, Gianni, 318
Leuenberger, Moritz, 204
Leung Kwok-hung, 582
Leuthard, Doris, 204
Leverman, Jan Gerrit Bob Arend, kunstenaarsnaam Robert Long, 449
Levey, Stuart, 403
Levin, Carl Milton, 138, 649
Levine, Sebastian, 241
Levitin, Igor, 327
Lewis Navarro, Samuel, 94
Lewis, Lowell Lyttleton, 651
Leyen, Ursula von der, 375
Li Jianchao, 462
Li Shenglin, 226
Li Sush-der, 663
Li Xueju, 106, 226
Li Yizhong, 226
Li Zhaoxing, 594
Liao Liao-i, 663
Libby, Lewis, 340, 521
Libi, Abu Laith al-, 300
Lichtlé, Léon, 62
Lidimo, Lagos Henriques, 476
Lieberman, Joseph Isadore (Joe), 708
Liebscher, Klaus, 22
Lien Chan, 345
Lightbourne, Dorothy, 93, 94
Lijo, Ariel Oscar, 389
Lik, Philip Thon, 536
Lilo, Gordon Darcy, 181
Lima, Haroldo Borges Rodrigues, 333
Lima, Manuel Deus, 173
Limaj, Fatmir, 147, 621
Lin Fang-yue, 663
Lindblad, Bertil, 232
Lindenbergh, Hessel, 684
Lini Vanuaroroa, Ham, 184
Liow Tiong Lai, 469
Lipenga, Ken, 124
Lippens, Maurice, 486, 550, 551
Lis, Adellin, 586
Lister, Terry E., 641
Litvinenko, Aleksander Valterovitsj, 24, 84, 452
Litvinov, Pavel, 501
Liu Boming, 582
Liu Chao-shiuan, 663
Liu Gui-jin, 106, 539
Liu Shaowu, 405
Liu Xueli, 583
Liu Zhihua, 659
Liu Zhijun, 226
Livingstone, Kenneth (Ken), 317
Livni, Tzipora Malka (Tzipi), 396, 714
Lizcano González, Óscar Tulio, 644
Lizin, Anne-Marie, 12
Ljajic, Rasim, 145, 632
Ljucaj, Doda, 559
Llano, Blas, 701
Lloyd, Marie-Pierre, 479
Lobão, Edison, 331
Lobato, Rogerio, 589
Lobi, Ali Asgar, 719
Lobo Sosa, José Porfirio ('Pepe'), 151
Lockefeer, Harry, 450
Lodi Gyari, 721
Loeak, Christopher, 176
Loegovoj, Andrej, 452
Loekasjenko, Aleksander, 277, 278, 690, 691
Loendeedzjantsan, Danzan, 231
Loetsenko, Joeri, 324
Loj, Ellen Margrethe, 237
Lomas Morales, Marta, 510
Lomax, Rachel, 136
Lomong, Lopez, 527
Lompar, Andrija, 138
Lonamei, Varian, 181
Loncar, Zoran, 145
Londoño Echeverri, Rodrigo, alias Timochenko, alias Timoleón Jiménez, 643
Long Yu, 503
Long, Robert, kunstenaarsnaam van Jan Gerrit Bob Arend Leverman, 449
Loosdrecht, Mark van, 384
Lopes, Lívio Fernandes, 598
Lopes, Pedro Miguel de Santana, 567
Lopes, Sara Maria Duarte, 598
López Obrador, Andrés Manuel, 208
López Pena, Francisco Javier, 328
López Perito, Miguel Ángel, 700, 701
López Valdés, Alfredo, 510
Lorak, Nidel, 176
Löscher, Peter, 432
Loskutovs, Aleksejs, 678
Louh, Tayeb, 293
Loukili, Youness, 71, 373
Lousteau, Martín, 388, 389
Lovrin, Ana, 441
Lowe, Denis, 570
Lozada jr., Rodolfo, 228
Lozano, Mario, 380
Lozovski, Miroslav, 690
Lu Gengsong, 160
Lu Hsiu-lien, Annette, 176
Lual, Harun Ron, 536
Lubanga Dyilo, Thomas, 123
Lubbe, Marinus van der, 73
Lubbers, Ruud, 307, 322, 323
Ludwig, Joseph William (Joe), 58
Lugo Méndez, Fernando Armindo, 700 - 702
Lukiana Mufwankolo, Marie-Ange, 121
Luksic, Igor, 138
Lula da Silva, Luiz Inácio, 213, 330 - 332, 334, 335, 544, 695 - 697
Lula da Silva, Lurian Cordeiro, 332
Lumanu Mulenda Bwenda N'sefu, Adolphe, 121
Lumbi Okongo, Pierre, 121
Lumumba, Patrice Émery, 121, 252
Lungwanga, Geoffrey, 361
Lurel, Victorin, 648
Luyendijk, Joris, 80

M
Ma Kai, 226
Ma Wen, 226, 405
Ma Ying-jeou, 287 - 289, 405, 663
Maadhadi, Abdullah bin Mubarak bin Aboud al-, 715
Maamaatuaiahutapu, Keitapu, 62
Maazouz, Abdelatif, 353
Mabika, Alfred, 595
Mabonzo, Émile, 53
Maboundou, Rigobert, 53
Mabunda Lioko Mudiayi, Jeannine, 121
Mabuza, Njabulo, 175
Macalou, Badra Alou, 171
Macapaar, Abdurahman, 584
MacFarlan, Maitland, 598
Machado Ventura, José Ramón, 509, 510
Machado, Mario, 631
Machavela, Esperança Alfredo, 474
Machila, Bradford, 361
Machimura, Nobutaka, 109
Machmoedov, Dzjabrail, 386
Machmoedov, Ibrahim, 386
MacKay, Peter, 86
Macklin, Jennifer Louise, 58
Mackosso, Brice, 54
Mackouzangba, Gaston, 235
MacMillan, Trevor, 648
Madeira, Francisco, 473
Madine, Ba, 355
Mading, Muhammad Yalaludin, 343
Madoemarov, Adachan, 113
Madueke, Deziani Alison, 416
Maduekwe, Ojo, 416
Maelen, Dirk Van der, 673
Maes, Nelly, 670
Maflahi, Muhammad Abu Bakr al-, 36
Magande, Ngandu Peter, 361, 362
Maganga Moussavou, Pierre-Claver, 595
Magga, Martin, 181
Maghlaoui, Mohamed, 293
Maghout, Mohamed al-, 526
Magnette, Paul, 11, 188, 552
Maguiraga, Madiassa, 171
Mahadji, Nailane, 472
Mahajan, Pramod, 50
Mahajan, Praveen, 50
Mahama, Johan, 55
Maharavo, Rodelys, 415
Mahathir, Mohamad bin, 468, 469
Mahmidzada, Ahmad Khan, 46
Mahmoud, Abdel Moneim, 33
Mahmoud, Ahmed, 37
Mahmoud, Dahan Ould Ahmed, 355
Mahmud, Ahmad bin Abdullah al-, 715
Mahmud, sjeika bint Ahmad al-, 715
Mahruqi, Abdallah bin Muhammad al-, 220
Mahy, Nathalie, 372
Maïga, Choguel, 171
Maïga, Ousmane Issoufi, 172
Maïga, Sina Damba, 171
Maïga, Soumeylou Bobèye, 171
Maïgari, Bello Bouba, 298
Maipakai, Mark, 179
Majid, Ali Hassan al- ('Ali Chemicali'), 104
Majsasjvili, Gia, 76
Makalou, Mamadou, 477
Makiah, Adnan, 524
Makki, Ahmad bin Abd al-Nabi al-, 220
Makoni, Simba, 540
Maktum, Hamdan bin Rashid al-, 223
Maktum, sjeik Hamdan bin Muhammad bin Rashid al-, kroonprins van Dubai, 223
Maktum, sjeik Hamdan bin Rashid al-, 223
Maktum, sjeik Maktum bin Muhammad bin Rashid al-, 223
Maktum, sjeik Muhammad bin Rashid al-, emir van Dubai, 223 - 225, 716
Malani, Adi Laufitu, 60
Malavo, Estanislao Don, 593
Maleck, Abdellahi Ould Liman, 355
Malek, Zahawi Ibrahim, 536
Maleyombo, Thierry, 235
Malielegaoi, Tuilaepa Lupesoliai Sailele, 182
Malietoa Tanumafili II, 182
Maliki, Nouri al-, 59, 100, 101, 103, 523
Maliko, Sylvain, 235
Malitha, Abdur Rashid, alias Dada Tapan, 719
Mally, Komlan, 302
Malovic, Snezana, 632
Malwal, Josef, 536
Mamabolo, Kingsley, 591
Mamadou, Dagra, 243
Mamadou, Ousame Samba, 243
Mamane, Moussa, 243
Mamari, Ali Majid bin Mussabagh al-, 220
Mamari, Muhammad bin Marhun bin Ali al-, 220
Mambetov, Marat, 112
Mammadov, Novruzali, 370
Mampouya Mantsone, Elo, 53
Mamytov, Toktokoetsjoek, 467, 468
Man Pattanothai, 167
Manaf, Muzakkir, 585
Manaj, Ram, 147, 621, 622
Manani Magaya, Alison, 536
Manceaux, Julien, 429
Mandela, Nelson, 461, 462
Mandelson, Peter, 325, 547, 618
Mandic, Andrija, 139, 559
Mané, Herry, 297
Manetoali, Samuel, 181
Manevski, Mihajlo, 558
Manginas, Vassilis, 15
Mangue Ayingono, Salvador, 593
Mangue Obama Nfubea, Ricardo, 592
Manh, Nong Duc, 536
Manibe, Kosti, 536
Manju, Anwar Hussain, 719
Mann, Simon, 593
Manneh, Fatou Jaw, 597
Manning, Hazel, 573
Manning, Patrick, 572, 573
Manorohanta, Cécile Marie-Ange, 415
Mansaray, Minkailu, 419
Mansoor, Dadullah, 44
Mansuri, Sultan bin Said al-, 223, 224
Mantega, Guido, 333, 696
Mao Chih-kuo, 663
Mapisa-Nqakula, Nosiviwe, 424, 543
Maraj, Rashid bin Muhammad al-, 32, 709
Marat, Allan, 179
Marchal, An, 129, 130
Marcial, Comandante, alias van Salvador Cayetano Carpio, 90
Marcos, el Subcomandante, alias van Rafael Sebastián Guillén Vicente, 208
Marcos, Imelda Trinidad Romualdez, 229
Mardi, Mohammed Ali al-, 536
Marende, Kenneth, 599
Maria Bernarda, zuster, geboren Verena Bütler, 636
Mariba, Clifford, 51
Mariemuthoo, Govindsamy, 423
Marijnissen, Jan, 198, 382
Marika, Oumar, 171
Marin, Pablo, 330
Marín, Pedro Antonio, alias Manuel Marulanda Vélez, 642, 643, 647
Marini, Franco, 78, 136
Marinkovic Jovicevic, Branko Gora, 507
Markac, Mladen, 442
Markovic, Milan, 145, 632
Markovic, Mira, 148
Markovic, Radomir, 633
Maroni, Roberto, 318, 493, 620
Marouni, Elie, 580
Márquez Corao, Víctor, 210
Marrero Cruz, Manuel, 510
Marri, Ali al-, 459
Marroquín Godoy, Gonzalo, 364
Marshall, Dale, 570
Marson, Michael, 251
Martillo Moran, Narcisa de Jesus, 636
Martín Rivas, Santiago, 156
Martin, Jaundy, 654
Martin, Micheál, 261
Martínez Enríquez, Eugenio, 330
Martínez Sevilla, Manuel, 153
Martínez Torres, Hernán, 645
Martinez, Anthony ('Boots'), 330
Martínez, Daniel, 702
Martínez, Esperanza, 701
Martinez, Gabriel A., 330
Martinez, Peter Eden (Eden), 330
Martins, José Saraiva, 22, 148, 263
Marty, Dick, 67
Marulanda Vélez, Manuel, alias van Pedro Antonio Marín, 642, 643, 647
Marurai, Jim, 175
Mas Selamat bin Kastari, 165, 471
Masebo, Sylvia, 361
Masemene, Refiloe, 413
Mashhadani, Mahmoud, 100, 101, 104
Masimov, Karim, 111
Masire, Quett Ketumile Joni (Ketumile), 413
Masire, Tebogo, 52
Maslov, Aleksej, 77
Mason, John, 437
Masri, Abu Hamza al-, 379
Mass, Ulrich, 491
Massa, Sergio Tomás, 691
Massenhove, Frank Van, 70
Massiah, Joanne Maureen, 640
Massima, Jean, 595
Massoud, Ahmed Shah, 71
Mastella, Clemente, 78, 262
Mastrogiacomo, Daniele, 43
Masuda, Hiroya, 109

Masuga Rugamika, Léonard

Masuga Rugamika, Léonard, 121
Masuzoe, Yoichi, 109
Matane, Paulias Nguna, 179
Mataviejitas, alias van Juana Barraza Samperio, 209
Matenda Kyelu, Athanase, 121
Mateu Pereira, Carlos, 511
Mathenge, Esther Murugi, 600
Mathot, Guy, 312
Matiba, Kenneth, 599
Matic, Jasna, 632
Matloebov, Bahodir, 232
Matsakis, Marios, 132
Matsuoka, Toshikatsu, 109
Matta Ballesteros, Juan Ramón, 152
Matteoli, Altero, 318
Matthew, Amenta, 176
Matthew, Norman, 176
Matulovic-Dropulic, Marina, 441
Matus, Álvaro, 149
Mavioga, Guy Christian, 596
Maya, Héctor, 388
Mayawati, voluit: Mayawati Naina Kumari, 464
Mayers, George Guy, 653
Mayila, Louis Gaston, 595
Mazen, Abu, alias van Mahmoud Abbas, 398, 399, 401
Mazzocchi-Alemanni, Marco, 330
Mba Abessole, Paul, 595
Mba Nguema, Antonio, 593
Mba Obame, André, 595
Mbah, alias Zarkasih, 408
Mbako, Nangula, 241
Mbanga, Lapiro, 299
Mbarga Atangana, Luc Magloire, 298
Mbay, Parfait-Anicet, 235
Mbeki, Thabo Mvuyelwa, 413, 421, 424, 542
Mbemba, Jean-Martin, 53
Mboïssona, Yvonne, 235
Mboso Kiamputu, Simon, 121
Mbot, Paul, 53
Mboulou, Raymond, 53
Mboumbou Miyakou, Antoine de Padoué, 595
Mbusa Nyamwisi, Antipas, 121
McAleese, Mary Patricia, 620
McCain, John Sidney, 214, 393, 521, 573, 574, 576, 655, 656, 706 - 708
McCann, Gerry, 143
McCann, Kate, 143
McCann, Madeleine, 143, 567
McCarthy, Siobhan, 424
McClean, Maxine, 570
McClellan, Scott, 340, 341
McCreevy, Charlie, 667
McDonald, Marlene, 573
McDowell, Liam, 41
McGuinness, Martin, 195, 677
McKenna, Seamus, 261
McKenzie, Desmond, 649
McKevitt, Michael, 261, 556, 557
McKinney, Cynthia, 708
McKinnon, Gary, 492
McLaughlin, Alden, 649
McLean, Arden, 570
Mdladlana, Membathisi, 424
Meade, Idabelle, 651
Meade, Rueben T., 651
Meany Valerio, Carlos Iván, 150
Meciar, Vladimir, 24
Medelci, Mourad, 293
Medina-Mora Icaza, Eduardo Tomás, 458
Medina Sánchez, Danilo, 89
Mediu, Fatmir, 308
Medojevic, Nebosja, 559
Medvedev, Dmitri, 23, 137, 144, 200, 247, 275, 325 - 328, 345, 386, 440, 498, 531, 547, 568, 687, 688, 706
Medvedko, Oleksandr, 324
Megrahi, Abdel Basset Ali al-, 677
Meijering, Nico, 267
Meira, Márcio Augusto Freitas de, 697
Meirelles Júnior, José Carlos dos Reis, 335
Mejakic, Zeljko, 313
Mejía del Cid, Mayra, 151, 152
Mejinschi, Valentin, 319
Meka, Rémy Zé, 298
Mekondongo, Jean-Christostome, 235
Mel Eg, Théodore, 169
Melenge, Victorienne, 121
Meles Zenawi, 351, 352
Melescanu, Teodor, 273
Melissen, Beppie, 496
Melnyk, Joeri, 324
Meloni, Giorgia, 318
Mena, Carlos, 391
Ménard, Robert, 244
Menchú Tum, Rigoberta, 149, 151
Mende Omalanga, Lambert, 121
Mendes, Gilmar Ferreira, 695
Mendoza Morales, Eduardo Ernesto, 91
Menem Akil, Carlos Saúl, 388, 692
Menéndez, Luciano Benjamín, 692
Menezes, Fradique Melo Bandeira de, 172, 173
Meng Jianzhu, 226
Mengistu Haile Mariam, 351, 352
Mentouri, Fatiha, 293
Menye, Lazare Essimi, 298
Merabisjvili, Ivane (Vano), 77
Mercader Costa, Enrique, 593
Merceron, Armelle, 62
Meriton, Vincent, 479
Merkel, Angela, 132, 193, 194, 306, 375, 376, 386, 399, 431, 553, 614, 674, 675
Merri, Ahmad bin Abdullah al-, 715
Merwe, Erik van de, 624
Merz, Hans-Rudolf, 204
Mesbahi, Abdeslam al, 353
Meshema, Hassan, 33
Mesic, Stipe, 440
Mesini, Hajrulla, 558
Messahel, Abdelkader, 293
Messengue Avom, Bernard, 298
Metsing, Mothetjoa, 413, 414
Meulenbelt, Jan, 266, 626
Mevis, Paul, 445
Mexhiti, Izet, 557
Meza Campos, Juan Manuel, 207
Meza, Victor, 151
Mezouar, Salaheddine, 353
Mfoutou, Simon, 53
Mibuy, Angel Masie, 593
Michail, Anastasis, 132
Michailidis, Kypros, 374
Michel, Charles, 11, 188
Michel, James Alix, 479, 480
Michel, Louis, 368, 598, 608
Michel, Nicholas, 596
Michuki, John, 600
Micunovic, Branislav, 138
Migranjan, Andranik, 84
Miguens, Luciano, 388
Miguil, Abdallah Abdillahi, 348
Mikkelsen, Brian Arthur, 613
Mikov, Michaïl, 254
Milaco, Pedro Morato, 297
Milhaud, Charles, 616
Miliband, David, 83, 137, 619
Miliband, Ed, 618
Milic, Srdjan, 559
Milinkevitsj, Aleksander, 690
Milinovic, Darko, 441
Millecam, Sylvia, 267
Miller, Axel, 551
Milosavljevic, Slobodan, 145, 632
Milosavljevic, Tomica, 145, 147, 632
Milosevic, Dragomir, 313
Milosevic, Marko, 148
Milosevic, Slobodan, 47, 139, 147, 148
Milososki, Antonio, 558
Milquet, Joëlle, 188, 428, 430, 609
Mimoune, Smail, 293
Minani, Jean, 591
Minc Baumfeld, Carlos, 334, 697
Mindaoudou, Aichatou, 243
Mindzajev, Michail, 77
Mingkwan Saengsuwan, 167, 532
Minnawi, Minni Arkou, 536
Minnis, Hubert A., 641
Minou, Tassiouag, 243
Minta, Bassirou Kassim, 172
Miranovic, Serge, 141
Miret Prieto, Pedro, 510
Mirza, Abd al-Husayn, 32
Mirzajev, Roeslan, 232
Mirzijajev, Sjavkat, 232, 588
Mishra, Anant Kumar, 50
Misick, Michael Eugene, 655
Missambo, Paulette, 595
Missned, sjeika Mozah bint Nasser al-, 222
Missongo, Désire Pascal, 595
Mitchell, Keith Claudius, 175, 572
Mitri, Tarek, 580
Mittler, Gilbert, 486, 550, 611
Miyanda, Godfrey K., 361
Miyar Barruecos, José Miguel, 510
Mladic, Ratko, 138, 147, 427, 633, 634
Mlinaric, Marijan, 441
Mobangat-Mokondzi, Alphonse Dinard, 54
Moctar, Mohamed el, 171
Modi, Narendra, 50
Modrikamen, Mischaël, 672
Moechamedzjanov, Baoerzjan, 111
Moeen, Uddin Ahmed, 719
Moehammadijeva, Bachtija, 530
Moehiddinov, Nadzjmiddin, 530
Moelladzjanov, Fajzoella, 232
Moench-Orgil, Tsend, 231
Moerland, René, 15

Moerodov, Dzjachongir, 530
Moesajev, Alnoer, 466
Moestafajev, Boeritosj, 232
Moetko, Vitali, 327
Mogae, Festus Gontebanye, 51
Mohamed, Abdoulahi, 243
Mohamed, Abdoulkader Kamil, 348
Mohamed, Nimer Ibrahim, 539
Mohamedou, Mohamed Ould, 355
Mohammed VI, koning van Marokko, 352 - 354
Mohammed, Kamal Ali, 536
Mohammed, Khalid Sheikh, 157
Mohiuddin, A.K.M. Ahmed, 720
Mohoebi, Eddie, 422
Moiloa, Mpeo Mahase, 413
Mokoma, Lesole, 413
Mokose, Lincoln Ralechate, 413
Molelki, Monyane, 413
Molina Contreras, Jorge Alberto, 91
Molina Sánchez, César Antonio, 277
Möllemann, Jürgen Wilhelm, 376
Molnar, Karoly, 438
Molterer, Wilhelm, 143, 451, 567
Momotaro, Dennis, 176
Mondesir, Keith, 653
Mondon, Macsuzy, 479
Monduzzi, Dino, 381
Monnet, Léon Emmanuel, 169
Montague, Adrian, 555
Montas, Michèle, 92
Monteiro, José Pinto, 567
Monteiro, Sidónio Fontes Lima, 598
Montero, Rene, 330
Montesinos Torres, Vladimiro Lenin, 156
Montoya, Pedro Pablo, alias Rojas, 642, 643
Montrope, Darrel, 653
Moon Kook-hyun, 289
Moon Sung-mook, 291
Moore, Jonathan, 278
Moore, K. Michael, 644
Morais, Marisa Helena do Nascimento, 598
Morales Ayma, Juan Evo (Evo), 366, 506 - 508, 544, 693 - 695, 706
Morales Cartaya, Alfredo, 510
Morales, Juan Manuel, 701
Morandy Figuera, Darío, 515
Moratinos Cuyaubé, Miguel Ángel, 277
Morawiecki, Kornel, 501
Morel Junior, Justin, 295
Moreno García, Guillermo, 456
Moreno Ocampo, Luis, 236
Moreno, Guillermo, 388
Moreno, Nelly Avila, alias Karina, 643
Morett Álvarez, Lucía Andrea, 646
Morgan, Joël, 479
Mori, Emanuel ('Manny'), 177
Morin, Hervé, 491
Möring, Marcel, 267
Morrell, Sojourner, 630
Morris, Frederick, 556
Mortier, Erwin, 310
Mortier, Tine, 250
Mos, Bart, 200
Mosana, Cleo, 424
Mosisili, Pakalitha Bethuel, 412 - 414
Mosley, Jason, 243
Mossi, Hafsa, 590
Moszkowicz, Bram, 267
Motaze, Louis Paul, 298
Moteil, Otakar, 26
Moti, Julian, 180, 181
Moto Nsá, Severo, 592
Mottley, Mia, 570
Motufoou, Bill Vakaafi, 178
Moualem, Walid al-, 526
Moulengui Boukossou, Vincent, 595
Moundele-Ngollo, Adelaïde, 53
Moungala, Thierry, 53
Mounzeo, Christian, 54
Moureaux, Philippe, 250
Mouriño Terrazo, Juan Camilo, 207
Mourtada, Fouad, 354
Moussa, Noureddine, 293
Moussa, Osman Ahmed, 348
Moussa, Pierre, 53
Moussaoui, Zacarias, 98
Moustaph, Yahya Ould Sid, 355
Moutawakil, Nawal el, 353
Movsisjan, Armen, 369
Movsoemov, Sjahmar, 68
Moya Acosta, Ángel, 512
Moyak, Arop, 537
Moyano, Hugo Antonio, 389
Moyo, Lovemore, 542
Mpombo, George, 361
Mpshe, Mokotedi, 421
Mrkonjic, Milutin, 145, 632
Mrzic, Maruf ('Paja'), 21
Mswati III, koning van Swaziland, 174
Mubarak, Gamal, 34
Mubarak, Massouma Saleh al-, 217, 218
Mubarak, Mohammed Hosni (Hosni), 33 - 35, 201, 576 - 578, 724
Mubarak, Suzanne, 35
Mudavadi, Wycliffe Musalia, 600
Mufti, Ahmed, 540
Mugabe, Robert, 241, 351, 427, 479, 540 - 544, 594
Mughniyah, Imad, 218, 219, 524
Mugo, Beth Wambui, 600
Muhammad Muhammad Taib, 469
Muhate, Erasmo, 474
Muhaylbi, Abdallah al-Saud al-, 218
Mühlberger, Marion, 56
Muhyadin, Muhammad Ali Ibrahim, 357
Muhyiddin bin Mohamed Yassin, 469
Muiru, Pius, 599
Muiswinkel, Erik van, 161
Mujawwar, Ali Muhammad, 35, 36
Mujica, José, 702
Mukasa, Simon, 58
Mukasey, Michael B., 157, 393
Mukherjee, Pranab, 230, 662
Muklas, alias Ali Gufron, alias van Huda bin Abdul Haq, 107, 586
Mukuma, Ronald, 361
Mulasikwanda, Patricia, 361
Mullen, Michael G., 91
Muller, Frederick (Fred), 176
Mullings, Clive, 94, 648
Mulongoti, Mike, 361
Muluzi, Elson Bakili (Bakili), 123, 124
Mumbengegwi, Samuel, 543
Munga Mesozi, Louise, 121
Munguambe, Antonio Francisco, 474, 475
Munir, Said Thalib, 408, 409
Muñoz Ortiz, Manuel de Jesús, alias José Juvenal Velandia, alias van Iván Ríos, 642, 647
Muñoz, María Julia, 702
Müntefering, Franz, 553
Munyakazi, Yussuf, 604
Munyes, John Kiyonga, 600
Murat, Kapllan, 12, 430
Murat, Robert, 567
Murdoch, Rupert, 76
Murillo Jorge, Marino Alberto, 510
Murillo de Ortega, Rosario, 153
Murphy, Colm, 261
Murphy, Jim, 618
Murr, Elias al-, 40, 580
Murtic, Edo, 442
Murungi, Kiraitu, 600
Musa, Ali bin Muhammad bin, 220
Musa, Sagir, 417
Musa, Said Wilbert, 330
Muse, Nur Amin, 357
Museveni, Yoweri Kaguta, 56, 57
Mushikiwabo, Louise, 604
Musoni, James, 602
Mussa, Amr, 364
Mustafa, Khaled ben, 14
Mustafa, Nezdhet, 558
Mustapha Mohamed, 469
Musyoka, Stephen Kalonzo (Kalonzo), 599, 600
Mutambara, Arthur, 541, 542
Mutati, Felix, 361
Mutawakil, Yahya Yahya al-, 36
Mutharika, Bingu wa, 123, 124
Muthmahien, Abdul Hai, 42
Mutlaq, Salah al-, 102
Muto, Toshiro, 285
Muyambo Kyassa, Jean-Claude, 121
Muyongo, Mishake, 239
Muzito, Adolphe, 121
Mvouba, Isidore, 53
Mwakwere, Chirau Ali, 600
Mwanawasa, Levy Patrick, 360 - 363
Mwando Nsimba, Charles, 121
Mwangu Famba, Maker, 121
Mwansa, Kalombo, 361
Mwanyungwa, James, 124
Mwape, Lupando, 361
Mwemwenikarawa, Nabuti, 63
Myboto, Zacharie, 594
Myers, Julie L., 100
Mynbajev, Saoeat, 111

N

Nabe, Tęte, 295
Nabjoellina, Elvira, 327
Naciri, Khalid, 353
Nader, Ralph, 158, 708
Nader, Tony, alias Maharajadhiraj Raja Ram, 162
Nadhoim, Idi, 472
Nadiani, Giovanni, 251
Nadzjmoeddinov, Safarali, 530
Nafie, Nafie Ali, 536
Nahar, Ahmed Babkir, 536
Nahas, Naji, 695

Nahayo, Immaculée, 590
Nahayyan, sjeik Khalifa bin Zayid al-, emir van Abu Dhabi, hoofd VAE, 223, 224
Nahimana, Ferdinand, 603
Nailatikau, Epeli, 60
Najef, prins (bin Abdul Aziz al Saoed), 715
Najib Tun Abdul Razak, Mohamed, 469
Najjar, Ibrahim, 580
Najjar, Mahmoud, 525
Najjar, Mostafa Mohammad, 368
Nakaima, Hirokazu, 110
Nakanishi, Yoshihiro, 116
Nakowitz, Peter, 451
Nalbandjan, Eduard, 369
Naluack, Vença Mendes, 297
Nalyvajtsjenko, Valentyn, 324
Namah, Belden, 179
Nambia, Yvonne, 602
Namone, Brum Sitna, 297
Namugala, Catherine, 361
Namulambe, Gabriel, 361
Nandinga, Adiatu Djaló, 297
Nangoloh, Phil ya, 239
Nankabirwa, Ruth, 56
Napolitano, Giorgio, 78, 136, 318, 554
Narace, Jerry, 573
Naranchoe, Chalzchoe, 231
Nashiri, Abd al-Rahim al-, 157
Nasrallah, Hassan, 38, 579
Natapei Tuta Fanua`araki, Edward Nipake, 184
Natelasjvili, Sjalva, 76
Natera Febres, David, 212
Nath, Kamal, 50
Nati, Mohamed Lamine Ould el, 355
Naumov, Radomir, 145
Navakamocea, Jone, 60
Navarrete Castillo, Carlos, 338
Navarro, Raimundo, 511
Navickas, Vytas, 679
Nazarbajev, Noersoeltan, 111, 112, 466
Nazarbajeva, Dariga, 112
Nazif, Ahmed Mahmoud Mohamed, 577
Nazirov, Feroez, 232
Nazri Abdul Aziz, Mohamed, 469
Ncogo Abegue, Braulio, 593
Ndanga Ndinga, Badel, 298
Ndao, Momar, 478
Ndayiragije, Samuel, 590
Ndayishimiye, Évariste, 591
Nderagakura, Ferdinand, 590
Ndiaye, Awa, 477
Ndiaye, Fatou Bintou Taya, 477
Ndiaye, Ibrahima, 171
Ndiaye, Ousmane Masseck, 477
Ndiaye, Souleymane Ndéné, 477
Ndinge, Didjob Divungi Di, 595
Ndolou, Jaques Yvon, 53
Ndong Nsé Nfumu, Demetrio Elo, 593
Ndong, Jean Eyeghe, 595
Ndongou, Jean-François, 595
Ndougou, Raymond, 235
Ndoutingai, Sylvain, 235
Neary, Patrick, 620
Nebot Saadi, Jaime José, 337
Necas, Petr, 26
Nelson, Brendan John, 59
Nemyrja, Hryhori, 324
Nena, Tauhiti, 62
Nenezic, Predrag, 138
Neophytou, Christodoulos, 132
Neves, Delfim Santiago das, 173
Neves, José Maria Pereira, 598
Neves, Maria Madalena (Madelena) Brito, 598
Ney Thol, 342
Ney, Robert William (Bob), 576
Neziri, Hadi, 558
Ng Yen Yen, 469
Ngabu Chumbu, Sylvain, 121
Ngan, Nguyen Thi Kim, 118
Ngari, Idriss, 595
Ng'ethe, Waweru, 599
Ngeze, Hassan, 603
Nghimtina, Erkki, 240
Ngilu, Charity Kaluki, 600
Ngokwey, Ndolamb, 475
Ngollo Ngollo, Elvis, 298
Ngom, Ousmane, 477, 479
Ngoma, Angélique, 595
Ngon-Baba, Laurent, 235
Ngondo, Wainwright K., 361
Ngonhamo, Mateus, 476
Ngouandjika, Fidèle, 235
Nguelet, Lamyr, 53
Nguema Mba, Manuel, 593
Nguema Owono, Salomón, 593
Nguempio, Makoko Auguste, 52
Nguimbi, Pierre Michel, 53
Nguyen, Pham Khoi, 118
Nhaca, Soares Bonhaza, 474
Nhan, Le Thi Cong, 119
Nhan, Nguyen Thien, 118
Nhussi, Filipe Jacinto, 475
Niandou, Barry Bibata, 243
Niang, Hamane, 171
Niang, Madicke, 477
Niasse, Moustapha, 476
Nicholas, Marcus, 653
Nicolai, Norica, 273
Nicolaides, Cristino, 389
Nicolaides, Nicos, 132
Nijazov, Saparmoerat, 234, 534
Nikolic, Tomislav, 144, 145, 633
Nimani, Fuad, 138
Nin Novoa, Rodolfo, 702
Ninaber van Eyben, Bruno, 268, 496
Ninh, Vu Van, 118
Niny, Rachid, 354
Niragira, Clotilde, 590
Nivyabandi, Martin, 590
Niyoyankana, Germain, 590
Nizami, Matiur Rahman, 718
Nizigama, Clotilde, 590
Njamdordzj, Tsendiin, 587
Njoni, Philippe, 590
Nkili, Robert, 298
Nkunda Mihigo, Laurent, 121, 122
Nkurunziza, Pierre, 590, 591
Nkute, Jean, 298
Nodia, Giorgi (Gia), 77
Noergalijev, Rasjid, 327
Noeri, Said Abdullah, 531
Noermoehammedov, Tohir, 232
Noerpejsov, Saparbek, 111
Nogajdeli, Zoerab, 76
Nogojbajev, Bolotbek, 112
Nogojev, Arstanbek, 112
Nograles, Prospero C., 229
Noh Omar, 469
Nolens, Leonard, 488, 496
Nolf, Fred, 612
Noppadon Pattama, 167, 532, 533
Nor Mohamed bin Yakcop, 469
Norac, Mirko, 442
Noriega Moreno, Manuel Antonio, 95, 96
Norland, Richard B., 233
Norov, Vladimir, 232
Note, Kessai Hesa, 176
Noten, Dries Van, 489
Noten, Hendrikus Cornelis Paulus (Han), 565
Nothomb, Amélie, 250
Noui, Ahmed, 293
Nour, Rahama Abdel Rahman al-, 537
Nouwen, Paul, 321
Novytsky, Volodymyr, 324
Nowak, Manfred, 108
Nowicki, Maciej, 270
Nqakula, Charles, 422, 591
Nshamihigo, Simeon, 603
Nsilou, Claude Alphonse, 53
Ntab, Innocence, 477
Ntelnoumbi, Faustin, 235
Ntisezerana, Gabriel, 590
Ntoumi, dominee, alias van Frédéric Bitsangou, 52, 53, 54
Ntsiba, Florent, 53
Ntsinyi, Lebohang, 413
Ntuyahaga, Bernard, 603
Nuaymi, Majid bin Ali Hasan al-, 32
Nuez Ramírez, Raúl de la, 510
Nuhayyan, Abdallah bin Zayid al-, 223
Nuhayyan, Hamdan bin Mubarak al-, 223
Nuhayyan, Hamdan bin Zayid al-, 223
Nuhayyan, Mansur bin Zayid al-, 223
Nuhayyan, Nuhayyan bin Mubarak al-, 223
Nuhayyan, Saif bin Zayid al-, 223
Nuhayyan, Sultan bin Zayid al-, 223
Nujoma, Samuel Daniel (Sam), 239, 240
Nukaga, Fukushiro, 109
Numanovic, Suad, 138
Nunez-Tesheira, Karen, 573
Nunu, Huda, 710
Nuon Chea, 47, 342
Nurhasyim, Ali Amrozi bin, beter bekend als Amrozi, 107, 586
Nursalim, Sjamsul, 586
Nwaolisa, Hansen, 409
Nyagah, Joseph, 600
Nyamu, Jesaya, 240
Nyamwasa, Kayumba, 604
Nyan Win, 116
Nyathi, Paul Themba, 542
Nyenimigabo, Jean-Jacques, 590
Nyongo, Peter Anyang, 600

O

Oba, Pierre, 53
Obama Asue, Pascual, 593
Obama, Barack Hussein, 214, 215, 279, 280, 393,

394, 520, 521, 574, 576, 649, 655, 656, 688, 706 - 709
Obama-Robinson, Michelle LaVaughn, 521
Obasanjo, Matthew Olusegun Fajinmi Aremu (Olusegun), 303, 417, 484
Obbo, Henry, 57
Obiang Mangu, Teodoro Nguema, 593
Obiang Nguema Mbasogo, Teodoro, 592 - 594
Obiang, René Ndemezo, 595
Obradovic, Oliver, 559
Obradovic, Zarko, 632
Obure, Chris, 600
Öcalan, Abdullah, 104, 635
Ocaña, María Graciela (Graciela), 388
O'Connor, Brendan, 58
O'Connor, Gordon, 86
Odhiambo, Thomas Risley, 601
Odinga, Raila Amolo, 599 - 601
Odongo, Gilbert, 53
Odowa, Moussa Bouh, 348
Oduber, Nelson Orlando, 505
Odzoki, Serge Michel, 53
Oë, Kenzaburo, 285
Oelaan, Tsjoeltem, 231
Oerazajev, Edoeard, 201
Ogassapian, Jean, 580
Ogio, Michael, 179
Ohanjan, Sejhan, 369
Ohryzko, Volodymyr, 324, 498, 686
Ojeda Ríos, Filiberto, 652
Ojeili, Abdul-Salam, 526
Ojo, chief Bayo, 299
Ojoen, Sandzjasoeren, 231
Ojul, Martin, 56, 57
Okah, Henry Himomotim, 412
Okelo, Josheph, 536
Okombi Salissa, André, 53
Okot, Santa, 57
Okoye, Samuel, 409
Okroeasjvili, Irakli, 75, 379
Olanguena Awono, Urbain, 299
Olasunkanmi, Akinlabe, 416
Olivier, Monique, 316
Olmert, Ehoed, 396, 398, 399
Olympio, Gilchrist, 302
Omar, mullah Mohammad, 44
Omar, Nazlin, 599
Omatuku Atshakawo Akatshi, Philomène, 121
Ombre, Ewald, 518
Ona Ono, Daniel, 595
Ona, Francis, 180
Ondo Bile, Pastor Micha, 593
Ondo Esono, Anselmo, 593
Ondo Methogho, Emmanuel, 595
Ondo Nguema, Pedro, 593
Ondo Nkumu, Salvador, 593
O'Neal, Ralph Telford, 649, 650
Ong Ka Chuan, 469
Ong Ka Ting, 163
Ong Tee Keat, 469
Ong, Timothy, 404
Ongering, Lidewijde, 265
Ongkili, Maximus, 469
Onisjtsjoek, Mykola, 324
Onkelinx, Laurette, 11, 71, 188, 192
Onouviet, Richard Auguste, 595
Oort, Jan van, pseudoniem Jean Dulieu, 449
Oppenheimer, Nicholas F. (Nicky), 240
Opstelten, Ivo Willem, 623
Orazbakov, Galym, 111
Ordóñez de Molina, Ana Francisca, 150
Ordylowska, Tereza, 501
Orellana Mercado, Ángel Edmundo, 151
Orengo, Aggrey James, 600
Orens, Etienne, 612
Orgad, Ben Zion, 399, 400
Orphanides, Athanasios, 66
Ortega Martínez, Jęsús, 208
Ortega Saavedra, José Daniel (Daniel), 152 - 154, 646
Ortiz Bosch, Milagros Maria, 89
Ortoli, François-Xavier, 8
Orynbajev, Jerbol, 111
Osa Osa Ekoro, Jeronimo, 593
Osborne, George, 677
Osborne, John Alfred, 651
Osmail, Abdullahi Sheikh, 357
Osman, Idriss, 359
Osman, Salih Mahmoud, 539, 540
Osmani, Bujar, 558
Ospel, Marcel, 205
Ossebi, Henri, 53
Otegi Mondragon, Arnaldo, 500
Otgonbajar, Jondon, 587
Otti, Vincent, 57
Otuoma, Paul Nyongesa, 600
Ou, Francisco H.L., 663
Ouakef, Yahia Ould Ahmed el, 355
Ouané, Moctar, 171
Ouechtati, Mongi, 304
Oumarou, Seini, 243
Oumarou, Sidikou, 243
Ouosso, Émile, 53
Ovelar de Duarte, Blanca Margarita, 700
Oviedo Silva, Lino César, 700, 701
Owona, Grégoire, 299
Owono Edu, Marcelino, 593
Oxenaar, Rudolf Willem Daan (Rudi), 448
Oye Mba, Casimir, 595
Oyono Ntutumu, Marcelino, 593
Ozaeta Mendiondo, Ainhoa, 328
Ozawa, Ichiro, 109
Özdemir, Cem, 673

P
Pacha, David Day, 181
Pachire, Idalécio, 174
Pack, Doris, 146
Padar, Ivari, 675
Padilla de León, Freddy, 645
Padilla, José, 98
Padoa-Schioppa, Tommaso, 262
Paes, Eduardo da Costa, 696
Páez, Pedro, 336
Pagonendji-Ndakala, Marie-Solange, 235
Paisa, alias van Aicardo de Jesús Agudelo Rodríguez, 644
Paisley, Ian Richard Kyle, 195, 261, 379
Paisley jr., Ian, 195
Paiva, Juan Pio, 701
Paiva, Víctor Daniel, 701
Pajaziti, Zenun, 147, 621
Pak Kil-yon, 601
Palacios López, Ernesto, 207
Palacios, Hilda Flora, 692
Palin, Sarah Louise Heath, 574, 656, 706, 707
Palli-Petralia, Fanni, 15, 135, 260
Palou García, Elsa Yolanda, 151
Pamuk, Orhan, 203
Panagopoulos, Yiannis, 617
Panchen Lama Qoigyijabu, geboren Gyaltsen Norbu, 281
Panday, Basdeo, 573
Pande, Kabinga, 361
Pankretic, Bozidar, 441
Papacostas, Costas, 132
Papadakis, Yiannis, 613
Papadopoulos, Tassos, 132, 374
Papoulias, Karolos, 554
Paradiso Sottile, Pedro Anibal, 693
Parhat, Huzaifa, 393
Paris, Piet, kunstenaarsnaam van Pieter `t Hoen, 497
Park Chung-hee, 289
Park Geun-hye, 289
Parkanova, Vlasta, 26
Paroubek, Jiri, 26
Parra, Pim de la, 497
Parsanlal, Neil, 573
Parsjoekevitsj, Sergej, 691
Parvanov, Georgi, 253
Parys, Joris Van, 488
Pasat, Valeriu, 319
Paschalides, Antonis, 132
Pasco Cosmópolis, Mario Martín, 155
Paska, Pavol, 24
Pastor, Istvan, 145
Pastors, Marco, 623, 624
Patarkatsisjvili, Badri, 75 - 77, 378, 379
Patassé, Ange-Félix, 235, 236
Patil, Pratibha Devisingh, 464
Patiño Aroca, Ricardo Armando, 337
Patraeus, David Howell, 281
Patroesjev, Nikolaj, 24, 327
Patsalides, Christos, 132
Patterson, Mervyn, 47
Patti, Luis Abelardo, 389
Paul, Ronald Ernest, 214, 573
Paulson jr., Henry M., 30, 280, 460, 574, 575, 708, 709
Pavlenko, Joeri, 324
Pavlopoulos, Prokopis, 15, 259
Pawar, Sharad, 284
Pawlak, Waldemar, 270
Pazmiño Silva, Mario Raúl, 338
Pearey, David, 650
Pearson, Peter, 139
Pedraz Gómez, Santiago Juan, 592
Pedroso, Paulo, 568
Pée, Erwin Van, 131
Peeters, Kris, 429, 430, 549, 550
Peijs, Karla Maria Henriëtte, 682
Pekez, Mirko (zoon van Mile Pekez), 313
Pekez, Mirko (zoon van Spiro Pekez), 313
Peleg, David, 270
Pelletier, Jean-Paul le, 514
Pelosi, Nancy, 283
Pen, Jean-Marie Le, 134, 377

Pende-Bouyiki, Jean-Remy, 595
Perdomo, Carlos, 330
Pereira, Virgílio Ferreira de Fontes, 411
Peres, Sjimon, 271
Pérévet, Zacharie, 298
Pérez-Gimenez, Juan Manuel, 97
Pérez Gutiérrez, Martha, 646
Pérez Hernández, María del Carmen, 510
Pérez Martínez, Francisco, pseudoniem Francisco Umbral, 689
Pérez Molina, Otto Fernando, 149, 151
Pérez Roque, Felipe Ramón, 210, 510 - 513, 608
Pérez Yoma, Edmundo, 390
Perincek, Dogu, 203
Perino, Dana Marie, 31, 159, 341
Perman, Finley S., 177
Perocier Aguirre, Margarita, 97
Perón, María Estela Martínez (Isabel) Cartas de, 277
Perrin, Marc, 468
Persson, Göran, 426
Pesántez Sanmartín, Lidia Patricia, 338
Pesikan, Ana, 145
Peteghem, Sylvia Van, 488
Peterle, Lojze, 452
Peters, Winston Raymond, 178
Petkov, Roumen, 254
Petrella, Marina, 617
Petrovic, Dusan, 145, 147
Peuhmond-Brou, Adjoua Jeanne, 169
Phat, Cao Duc, 118
Philip, prins van Groot-Brittannië, 260
Philippe, Guy, 93
Philips, Frederik (Frits), 447
Phillips, Peter, 93, 648
Phong, Hoang Van, 118
Phooko, Motloheloa, 413
Phuc, Vo Hong, 118
Pickton, Robert ('Willie'), 86
Picqué, Charles, 128, 249, 430
Pierre-Louis, Michèle, 457
Pieters, Bruno, 251
Piette, Josly, 11
Piggot, Arnold, 573
Pihl, Jüri, 257
Pijnappel, Pablo, 497
Pillay, Patrick Georges, 479
Pin, Dominique, 244
Pincus, Johathan, 119
Ping, Jean, 544, 595
Pinheiro, Paulo Sérgio, 116
Pinilla Cisneros, Susana Isabel, 155
Pinochet Ugarte, Augusto José Ramón, 700
Pinto Ribeiro, José António de Melo, 143
Pio, pater, geboren Francesco Forgione, 263
Pires de Lima, Isabel da Silva, 143
Pires de Sousa, Francisco Waldir (Waldir), 330
Pires, Carmelita Barbosa Rodrigues, 297
Pires, Pedro Verona Rodrigues, 598
Pirlog, Vitalie, 319
Pitcher, Frederick, 177
Pitta do Nascimento, Celso Roberto, 695
Plame Wilson, Valerie, 340
Plassnik, Ursula, 630, 722
Plasterk, Ronald Hans Anton, 266, 445, 566
Plata Páez, Luis Guillermo, 644
Platter, Günther, 22, 451
Platvoet, Leo, 494
Pléah, Natié, 171
Plevris, Kostas, 16
Plibersek, Tanya Joan, 58
Ploegtsjijeva, Meglena, 254
Plooy, Koos, 626
Ploumen, Lilianne, 681
Plumber, Joe the, alias van Samuel Wurzelbacher, 656
Pociatek, Jan, 499
Poetin, Vladimir, 15, 23, 24, 59, 83, 137, 139, 143, 144, 201, 255, 256, 260, 275, 276, 278, 302, 313, 326, 327, 363, 378, 386, 436, 452, 498, 502, 513, 527, 568, 589, 686 - 688
Pofalla, Ronald, 432
Poghisio, Samuel Lesuron, 600
Poghosjan, Hasmik, 369
Pohamba, Hifikepunye Lucas, 240, 241, 412
Pohiva, Akilisi, 183
Pojamarn Shinawatra, 168, 531
Pol Pot, 47
Polancec, Damir, 441
Polanski, Roman, 270
Polderman, Hugo, 384
Polikarpova, Irena, 264
Politkovskaja, Anna, 386
Poltavets, Viktor, 324
Polynikis, Michalis, 132
Pomat, Job, 179
Ponce Cevallos, Javier, 338
Ponce de León Salucci, Sandra, 151
Pontecorvo, Gillo, 381
Ponti, Carlo, 381
Ponticelli, Lazare, 193
Poonpirom Liptapanlop, 167
Popovic, Aleksandar, 145
Popovytsj, Alexander, 325
Portillo Cabrera, Alfonso Antonio, 209
Portnoy, Ethel, 446
Posada Carriles, Luis Clemente, 213
Pospisil, Jiri, 26
Post, Mance, 268
Posthumus, Frits, 266
Pöttering, Hans-Gert, 6, 187, 606
Poveda Ricaurte, Walter, 338
Powell, Colin, 99, 656, 707
Poyle, Don, 179
Poyraz, Ergün, 454
Prachanda, krijgsnaam van Puspa Kamal Dahal, 662
Prats González, Carlos, 392
Prentice, Jim, 86
Prestigiacomo, Stefania, 318
Préval, René Garcia, 92, 93, 457
Prevost, Clarence, 98
Prieto Jiménez, Abel E., 510
Prigogine, Ilya, 311
Prime, George, 572
Primorac, Dragan, 441
Priyanto, Pollycarpus Budhihari, 408, 409
Prodan, Joeri, 324
Prodi, Romano, 18, 78, 136
Proll, Erwin, 567
Proll, Josef, 567
Pronk, Jan, 627
Protasov, Mykola, 325
Provoste Campillay, Yasna, 390
Pruaitch, Patrick, 179
Pucuj Luna, Antonio, 208
Pucuj Luna, Mariano, 208
Pula-Shiroka, Justina, 147, 621
Pullicino, George, 196
Pulu, 'Isileli, 183
Punwasi, Subhas, 519
Purne, Iveta, 263
Purwopranjono, Muchdi, 409
Pynzenyk, Viktor, 324

Q

Qabbani, Khaled, 580
Qaboos bin Said al-Said, sultan van Oman, 220, 221, 714
Qaddour, Shehab al-, alias Abu Hureira, 40
Qaderi, Habibullah, 44
Qahtani, Mohammed al-, 157, 339, 340
Qanso, Ali, 580
Qarase, Laisenia, 60
Qasimi, Hanif Hassan Ali al-, 223
Qasimi, Lubna al-, 223
Qassem, Hassan, 525
Qassem, Issa, 709
Qatabi, Muhammad bin Ali al-, 220
Qatada al-Filistini, Abu, 260, 261, 317
Qatami, Hamid Muhammad al-, 223
Qiao Xiaopang, 48
Qirbi, Abu Bakr al-, 36
Qosimov, Roestam, 232
Quaden, Guy, 550, 624
Quan, Le Quoc, 119
Quan, Nguyen Hong, 118
Quickenborne, Vincent Van, 188
Quintana Meléndez, Paula, 390
Quintana Taborga, Juan Ramón, 507
Quist, Wim, 268
Quntar, Samir, 399

R

Raapoto, Jean-Marius, 62
Rabaka, Sakiusa, 60, 61
Rabbé Tejada, Luis Armando, 149
Rabemananjara, Charles, 414, 415
Rabii, Abdessadek, 353
Rachmon, Emomali, Russische transcriptie: Imomali Rachmonov, 165, 530, 531
Rachmonov, Imomali, Tadzjiekse transcriptie: Emomali Rachmon, 165, 530, 531
Rada Vélez, Alfredo Octavio, 694
Rademakers, Fons, 450
Radi, Abdelwahed, 353
Radjabu, Hussein, 590, 591
Radovic, Miras, 138
Radunovic, Miodrag, 138
Radzi Sheikh Ahmad, Mohammad, 469
Rafecas, Daniel Eduardo, 389
Rafidah binti Abdul Aziz, 469
Raghanti, Mohamed Lemine Ould, 355
Rahim, Ali Mohammed Abdul, 646
Rahimi, Youssef, 13
Rahman Koko, Arafat, 718
Rahman, Mohamed Abdul, 304
Rahman, Sheikh Mujibur, 720

Rahman, Tarique, 718
Rahmani, Cherif, 293
Rais Yatim, 469
Rajab, Mansur bin, 32
Rajaonarivelo, Pierrot, 414
Raje Scindia, Vasundhara, 406
Rajev, Soeltan, 112
Rajoy Brey, Mariano, 84, 201, 202, 569
Rakotoniaina, Pety, 414
Ralison, Alphonse, 415
Ram, Maharajadhiraj Raja, geboren Tony Nader, 162
Rama, Edi, 308
Ramadan, Adel, 578
Ramadan, Taha Yassin, 104
Ramadoss, Anbumani, 284, 661
Ramakers, Renny, 268
Ramatlapeng, Mphu, 413
Rambi, Sani, 179
Ramiaramana, Patrick, 415
Ramin-Osmundsen, Manuela, 323
Ramírez Acuña, Francisco Javier, 207
Ramírez Carreño, Rafael Darío, 211, 704, 705
Ramkalawan, Wavel, 479, 480
Ramos Botero, Luis Alfredo, 643
Ramos-Horta, José, 233, 589, 590
Ramos, Basílio Mosso, 598
Randazzo, Aníbal Florencio (Florencio), 388
Randriamampionona, Roland, 415
Randriarimanana, Harison Edmond, 415
Rangel, Paulo, 411
Ranjeva, Marcel, 415
Ranjivason, Jean Theodore, 415
Rantle, Daniel, 414
Raoul, Emilienne, 53
Rappaccioli Baltodano, Emilio, 152
Rasas, Rashad Ahmad al-, 36
Rashed, Mohsen, 224
Rashidi, Hamad bin Muhammad al-, 220
Rasi, Abd al-Karim, 36
Rasi, Richard, 498
Rasic, Nenad, 147, 621
Rasing, Theo, 384
Rasj, Radnaabazar, 231
Rasmussen, Anders Fogh, 197, 314, 613
Ratolojanahary, Marius, 415
Ratsirahonana, Norbert, 414
Ratsiraka, Didier, 414, 416
Ratsiraka, Roland, 414, 416
Ratzinger, Joseph Alois, paus Benedictus XVI, 19, 22, 48, 203, 279, 401, 403, 482, 503, 636, 700, 722
Ravalomanana, Marc, 414 - 416
Ravelojaona, Gaston, 415
Ravelomanantsoa, Elia, 414
Ravelonarivo, Julien Laporte, 415
Rawlings, Jerry John, 55
Rawlings, Rondell, 514
Razafimahaleo, Heriżo, 414
Razafimahefa, Ivohasina, 415
Razafimihary, Mejamirado, 415
Razafinjatovo, Haja Nirina, 415
Razaka, Élise, 415
Rebicek, Ales, 26
Reboza, Julien, 415
Redmond, Ron, 711
Regev, Eldad, 581
Rehn, Olli, 559
Reihl-Kir, Josip, 441
Reime, Lars Holger, 455
Reinado, Alfredo, 233, 589
Reinfeldt, Fredrik, 28
Reisel, Wanda, 496
Remengesau, Tommy Esang, 60
Remes, Decebal Traian, 273
René, France Albert (Albert), 479, 480
Restrepo, Luis Carlos, 643
Reugebrink, Marc, 496
Reus González, María Esther, 510
Reve, Gerard Kornelis van het (Gerard), 385
Reybrouck, David Van, 251
Reyes, Raúl, alias van Luis Edgar Devia Silva, 335, 339, 642, 643, 647, 705
Reynal, Esteban, 390
Reynders, Didier, 9, 11, 12, 188, 429, 550, 551, 611, 624
Reynders, Herman, 131
Riad, Mohamed, 71
Ribauw, Fabian, 177
Ribeiro, Matilde, 332
Rice, Condoleezza, 28, 99, 113, 145, 201, 213, 230, 272, 302, 341, 462, 483, 484, 501, 568, 662, 686, 691, 709, 720
Richard, Pierre, 551
Richards, Cecile, 217
Richards, George Maxwell, 573
Richeme, Louis Gerson, 92
Ricour, Sylvie, 669
Ridwan, Iwan, 107
Riefenstahl, Helene Berta Amalie (Leni), 376
Riekstins, Maris, 263, 264
Rijk, Hans de, alias Bruno Ernst, 384
Rijke, Joanie de, 673
Riman, Martin, 26
Rimsevics, Ilmars, 263
Rini, Snyder, 181
Rinnooy Kan, Alexander, 266
Ríos Montt, José Efraín, 151
Ríos, Iván, alias José Juvenal Velandia, alias Manuel de Jesús Muñoz Ortiz, 642, 647
Rirangira, Jean, 592
Risha, Abdul Sattar Abu, 103
Risticevic, Marijan, 145
Riumana, Selwyn, 181
Rivera, Reynaldo, 95
Rivero Guzmán, Susana, 694
Rivero Torres, Otto, 510
Riveta, Frédéric, 62
Rjagoezov, Pavel, 386
Robert, Lorin, 177
Robert, Maketo, 177
Roberts, Glynis, 572
Robertson, James, 459
Robinson, Jean Louis, 415
Robinson, Peter, 195, 261, 379
Robles Ávila, Raúl René, 150
Roca Iglesias, Alejandro, 510
Rocen, Milan, 138
Roche, Jacques, 457
Rodaan, pseudoniem van Rodhan al Galidi, 267
Rodas Melgar, Roger Haroldo, 150
Rodrigues, Maria de Lurdes Reis, 326
Rodríguez Araque, Alí, 704
Rodríguez Chacín, Ramón, 211, 704, 705
Rodríguez García, José Luis, 510, 512
Rodríguez Gómez, Jorge, 211
Rodríguez Llerena, Otto René, 512
Rodríguez Lobaina, Rolando, 512
Rodríguez Saá Páez Montero, Adolfo, 388
Rodríguez, Edgar Alfredo, 150
Rodriguez, Rosa Emilia, 97
Roestamov, Asliddin, 231
Rogers, Evans McNeil, 639, 640
Rogge, Jacques, 259, 283
Roggeman, Willem, 250
Rogozin, Dmitri, 83
Roh Moo-hyun, 289 - 291
Rohatinski, Zeljko, 441
Rohee, Clement, 519
Rohfritsch, Teva, 62
Rojas Gómez, Bautista, 456
Rojas González, Clara Leticia, 642
Rojas, alias van Pedro Pablo Montoya, 642, 643
Rojas, Jorge, 645
Roman, Moktar, 242
Romanov, Aleksej, 275, 386
Romanov, Maria, 275, 386
Romanov, Sergej, 530
Rombouts, Ton, 624
Romero Juárez, Ramón, 152
Romero, Carlos, 694
Romney, Willard Mitt (Mitt), 214, 573
Ronchi, Andrea, 318
Roque Cabello, Martha Beatriz, 512
Roquebert León, María del Carmen, 94
Rosales Bolaños, Antenor, 153
Rosales Gamboa, Luis, 207
Rosales del Toro, Ulises, 510
Rosaria, Alex, 517
Rosas Florentín, Rubén, 701
Ross, Colin Campbell, 482
Ross, Joseph, 573
Rossel, Edoeard, 275
Rossi, Víctor, 702
Rostowski, Jacek, 270
Rotblat, Joseph, 380
Roth, Claudia, 673
Rotondi, Gianfranco, 318
Rounds-Ganilau, Bernadette, 60
Rousseff Linhares, Dilma Vana, 331
Roussopoulos, Theodoros, 617
Rouvoet, André, 82, 384
Rove, Karl Christian, 340, 341, 521
Roxon, Nicola Louise, 58
Roy, Himadri Sen, alias Kameraad Somen, 162
Roy, Louis G. le, 496
Royal, Ségolène, 676
Roze, Martins, 263
Rúa Bruno, Fernando de la, 389
Rubalcaba, Alfredo Pérez, 277, 328, 634
Rudd, Kevin Michael, 58, 59, 180, 480 - 482
Rudge, Eric, 518
Rugambarara, Juvénal, 603
Rugova, Ibrahim, 622
Rugunda, Ruhakana, 56
Ruis, Kitty, pseudoniem D. Hooijer, 496
Ruma, Sayyadi Abba, 416
Rumhi, Muhammad bin Hamad bin Sayf al-, 220
Rumi, Mariam Muhammad al-, 223

Rumsfeld, Donald H., 214, 706
Rupel, Dimitrij, 370
Rupert, David, 556, 557
Rupo, Elio Di, 128, 250
Russa, Ignazio la, 318
Russell, Kenneth, 641
Russian, Clodosbaldo, 703
Russo, Melissa, 129
Rutelli, Francesco, 262
Ruto, William Samoei, 600
Rutte, Mark, 265
Ruwas, Abd al-Aziz bin Muhammad al-, 220
Ruwas, Abdallah bin Muhammad bin Abdallah al-, 220
Rwasa, Agathon, 591
Rysalijev, Baktybek, 467
Ryskoelova, Ajgoel, 112, 467

S
Saad, John, 419
Saadawi, Nawal el, 35
Saakasjvili, Michail, 75 - 77, 276, 377 - 379, 547
Saari, Matti Juhani, 615
Sabah, sjeik Jaber al-Ahmad al-, voormalig emir van Koeweit, 712
Sabah, sjeik Jaber Mubarak al-Hamad al-, 218, 713
Sabah, sjeik Jabir al-Khalid al-Jabir al-, 218, 713
Sabah, sjeik Muhammad al-Sabah al-Salim al-, 218, 713
Sabah, sjeik Nasir al-Muhammad al-Ahmad al-, 218, 712, 713
Sabah, sjeik Nasir Sabah al-Ahmad al-, 218, 713
Sabah, sjeik Saad al-Abdulla al-, voormalig emir van Koeweit, 712
Sabah, sjeik Sabah al-Ahmad al-Jabir al-, emir van Koeweit, 217 - 219, 712, 713
Sabah, sjeik Sabah al-Khalid al-Hamad al-, 218, 713
Sabah, sjeik Salim Abd al-Aziz al-, 218, 713, 714
Sabah, Ahmed Abdullah al-Ahmed al-, 217
Sabbah, Michel, voormalig aartsbisschop van Jeruzalem, 401
Sabdarat, Abdel Basit Saleh, 536, 539
Sabir, Rizwaan, 317
Saca González, Elías Antonio (Tony), 90, 91
Sacconi, Maurizio, 318
Sada, Mohammed Saleh al-, 221, 715
Sadr, Moqtada al-, 100, 102
Sáenz Vargas, Guillermo León, alias Alfonso Cano, 643
Safadi, Mohammed, 580
Safar, Fadhil Safar Ali, 713
Safari, Mahdi, 368
Saghiri, Mahmud Ibrahim, 36
Sahas Banditkun, 167
Sahin, Mehmet Ali, 635, 636
Sahinguvu, Yves, 590
Sahlawi, Mohammed Said al-, 33
Said Abdella, Ali, 350
Said, Abdalrahman, 536
Said, Fahd bin Mahmud al-, 220
Said, Hassad, 349
Said, Haythim bin Tariq al-, 220
Said, Mohamed Ali, 473
Said, Qaboos bin Said al-, sultan van Oman, 220, 221, 714
Said, Shabib bin Taymur al-, 220
Said, Thuwayni bin Shihab al-, 220
Saiful Bukhari Azlan, Mohamad, 470
Saiki, Kemal, 412
Saine, Pap, 596
Saïpov, Alisjer, 113
Saith, Lenny, 573
Sajdov, Akmal, 231
Sakic, Dinko, 441
Sakkers, Alexander, 80
Salaami, Mohamed, 593
Salaberria, Jon, 328
Salah, Muhammad Ali, 357
Salam, Tammam, 580
Salamín Jaén, Edwin Antonio, 94, 95
Salazar Nicolau, Guillermo, 94
Saldanha, Eugénia, 297
Saldivar, John, 330
Saleh, Ali Abdullah, 35, 36, 710, 711
Salgado Méndez, Elena, 277
Salimi, Abdallah bin Muhammad bin Abdallah al-, 220
Salimi, Yahya bin Saud al-, 220
Salinas Eitel, Marcelo, 392
Sall, Adama, 477
Sall, Hamath, 477
Sall, Macky, 476, 477
Salloukh, Fawzi, 580
Salman, sjeik Salman bin Hamad al-Khalifa, kroonprins van Bahrein, 709
Salmon, James, 62
Salohiddinov, Fitrat, 232
Salsinha, Gastão, 233, 589
Salunke, Subhash, 107, 108
Salvador Crespo, María Isabel, 646
Samak Sundaravej, 166, 167, 531, 532
Samak, Vele, 558
Samar, Simar, 537
Samardzic, Slobodan, 145, 621
Samardzic-Markovic, Snezana, 145, 632
Samawi, Ahmad Abdul-Rahman al-, 36
Samb, Issa Mbaye, 477
Samba-Panza, Cyriaque, 235
Sambi, Ahmed Abdallah Mohamed, 472 - 474
Sambili, Helen Jepkemoi, 600
Sambu, Soares, 297
Samdhong Rinpoche, 344
Samsom, Diederik, 265
Samsumana, Samuel, 419
Samuda, Karl, 94
Samudra, Imam, alias van Abdul Aziz, 107, 586
Samuel, Charlesworth, 640
San Miguel Rodríguez, Walker, 508, 695
Sanader, Ivo, 187, 440 - 442
Sanan Kachornprasat, 167
Sánchez Arias, Luis Alberto, 155
Sánchez Berzaín, Carlos, 508, 695
Sánchez Cerén, Salvador, 90
Sánchez de Lozada y Sánchez Bustamante, Gonzalo ('Goni'), 508, 695
Sánchez Ortega, Gerardo, 512
Sánchez Santa Cruz, Elizardo, 512
Sanders, Bernard (Bernie), 708
Sandler, Ron, 619
Sandoval Córdova, Wellington, 336
Sandoval Vásquez, Miguel Ángel, 149
Sang, Le Nguyen, 119
Sangaré, Mamadou, 171
Sangaré, Tiémoko, 171
Sanhá, Issufo, 297
Sanneh, Kanja, 596
Sant, Alfred, 196
Santana Santana, Trajano, 456
Santapaola, Vincenzo, 18
Santi Promphan, 167
Santibañez, Fernando de, 389
Santokhi, Chandrikapersad, 518, 519
Santos, Augusto, 229
Santos, Augusto dos, 701
Santos, José Eduardo dos, 411, 412
Santos, Juan Manuel, 642, 643
Saparbajev, Berdybek, 111
Sarisjvili-Tsjantoeria, Irina, 76
Sarki, Aboubakary, 298
Sarkisjan, Goergen, 369
Sarkisjan, Serzj, 68, 368, 369, 370
Sarkisjan, Tigran, 369, 370
Sarkozy, Nicolas, 14, 15, 74, 75, 133, 134, 172, 193 - 195, 225, 257 - 259, 283, 294, 301, 304, 316, 317, 354, 377, 399, 434, 435, 490, 491, 514, 526, 527, 547, 596, 607, 616, 617, 651, 676, 688, 722, 724
Sarkozy-Bruni, Carla, 133, 195
Sarouma, Abdallah Said, 474
Sarr, Oumar, 477
Sarr, Samuel Améte, 477
Sarraf, Musa al-, 218
Sassi, Nizar, 14
Sassou-Nguesso, Denis, 52, 53
Sassoye, Bertrand, 371, 431
Sata, Michael Chilufya, 361, 362
Savga, Larisa, 319
Savic, Milorad, 313
Savonet, Anja, 669
Sawh, Satyadeow, 514
Sawicki, Marek, 270
Sayed Ahmed, Rabei Osman El, 453
Sayed-Khaiyum, Aiyaz, 60
Sayifwanda, Sarah, 361
Sayo, Bernadette, 235
Sbaï, Abderrahmane, 353
Scajola, Claudio, 318
Schäfer Schneider, Paul, 392
Schamp, Tom, 250, 488
Schäuble, Wolfgang, 133, 193, 315, 375, 615
Scheinin, Martin, 29
Schetnya, Grzegorz, 270
Schily, Otto, 432
Schlüter, Gustav, 491
Schmid, Samuel, 204
Scholz, Olaf, 133
Schotte, Jan Pieter, 253
Schouppe, Etienne, 188
Schouwink, Mark, 269
Schreurs, Mireille, 671
Schröder, Gerhard, 553, 674
Schuijt, Gerard, 198
Schulte, Elmar, 493
Schussler, Mike, 423
Schwartz, Stephen, 163
Schwarzecker, Josef, 451
Schwarzenberg, Karel, 26, 501
Scotty, Ludwig Derangadage, 177

Sdvizjkov, Aleksander, 278
Seaga, Edward, 93
Sealy, Richard, 570
Sebastián Gascón, Miguel, 277
Sebih, Nuriya al-, 217, 218, 713
Sébire, Chantal, 194
Seck, Idrissa, 476
Seeburg, Peter H., 373
Seehofer, Horst, 553, 614
Seglins, Mareks, 263
Sejdiu, Fatmir, 146, 621
Sejranjan, Spartak, 369
Sekatle, Pontso Matumelo, 413
Sekatle, Semano, 413
Sekerinska, Radmila, 558
Selim, Fazlur Karim, 717
Sellal, Abdelmalek, 293
Semega, Ahmed Diane, 171
Semenjoek, Valentyna, 324
Semple, Michael, 47
Semri, Ben, 179
Senaoana, Moeketsi, 413
Seng, Theary, 342
Senghor, Farba, 477, 478
Senilagakali, Jona Baravilala, 60
Serdjoekov, Anatoli, 327
Seromba, Athanase, 603
Serry-Kamal, Abdul, 419
Sertov, Petko, 253
Sesay, Alfred Bobson, 419
Sesay, Kemoh, 419
Sesay, Sam, 420
Seselj, Vojislav, 633
Setiawan, Indra, 409
Setshwaelo, Ntombi, 52
Setsjin, Igor, 23, 327, 502, 513
Sévèke, Louis, 199
Sevele, Feleti, 183
Sever, Kresimir, 441
Seyni, Omar, 243
Sgrena, Giuliana, 380
Shabibi, Muhammad bin Saif al-, 220
Shafie Apdal, 469
Shahrir Samad, 469, 470
Shahristani, Husayn al-, 102
Shaibi, Yahya Muhammad al-, 36
Shaik, Shabir, 421
Shaikh, Abdul-Aziz Aal ash-, grootmoefti van Saoedi-Arabië, 402
Shaker, Badour, 34, 35
Shala, Ahmet, 147, 621
Shalgam, Abdulrahman, 302
Shamlaye, Bernard, 479
Shamseddine, Ibrahim, 580
Shamsi, Maitha al-, 223
Shani, Shehu, 418
Shannon, Thomas A. (Tom), 390
Shara, Farouq al-, 525
Sharples, Pita Russell, 64
Shaw, Audley, 93, 94, 648
Shaziman Abu Mansor, 469
Sheikh Muszaphar, Shukor, 164
Sheikh, Mohammed Arif, 660
Shekarau, Malam Ibrahim, 418
Sherry, Nicholas John (Nick), 58
Sheshiah, Ere, 94
Shibli, Hashim al-, 100
Shields, Mark, 94
Shihab, Jamal al-Ahmad al-, 218
Shihab, Rizieq, 408
Shikapwasha, Ronnie, 361
Shimmali, Mustafa al-Jassim al-, 218, 713
Shirakawa, Masaaki, 285
Shitanda, Peter Soita, 600
Shoukri, Andre, 16
Sibidé, Aminata Diallo, 171
Siby, Félix, 595
Siby, Sophie Gladima, 477
Sid, Azhari al-Tigani Awad al-, 536
Siddo, Amadou Aissa, 243
Sidibé, Modibo, 171, 172
Siekaczek, Reinhard, 432
Sierra Cruz, Jorge Luis, 510, 511
Siew, Vincent, 288, 663
Siewé Nitcheu, François Marie, 299
Signate, Diame, 477
Sihanouk, voormalige koning Norodom Sihanouk van Cambodja, 342, 343
Sijakovic, Bogoljub, 632
Sikatana, Mundia, 361
Sikorski, Radoslaw, 270, 272
Sikua, Derek, 181, 182
Silhavy, Heidrun, 451
Silva de Jesus Júnior, Orlando, 332
Silva Vaz de Lima, Maria Osmarina Marina (Marina), 334
Silva, Alfredo António, 297
Silva, Augusto Santos, 143
Silva, Francisco da, 173
Silverio Rodríguez, Adriano, 90
Simbao, Kapembwa, 361
Simelane, Constance, 174
Simmons, Patrick, 572
Simoen, Jan, 488
Simon, Joel, 364
Simón, Julio Héctor ('Turco Julián'), 389
Simón, María, 702
Simon, Mary, 699
Simonis, Adrianus Johannes (Ad), 19
Simor, Andras, 438, 439
Simovic, Milutin, 138
Simpson-Miller, Portia Lucretia, 93, 648
Sinckler, Christopher, 570
Sindeu, Jean-Bernard, 298
Singh, Kashmir, 230
Singh, Manmohan, 161, 162, 283, 284, 345, 407, 464, 529, 617, 660 - 662
Singh, Raghuvansh Prasad, 284
Siniora, Fouad, 37, 42, 580
Siptey, Kanda, 243
Sisi, Mohamed Mahmoud Ould, 355
Sison, José María, 67
Sissouma, Mamadou Clazie, 172
Sithole, Jan, 174
Siyam Siwé, Alphonse, 299
Sjahgeldjan, Mher, 369
Sjajsmatov, Ergasj, 232
Sjalit, Gilad, 398
Sjandra, Volodymyr, 324
Sjarasjidze, Ekaterine (Eka), 77
Sjaron, Ariël, 397
Sjaron, Omri, 397
Sjiilegdamba, Ganchoejag, 231
Sjmatko, Sergej, 327
Sjoekejev, Oemirzak, 111
Sjoerpajev, Iljas, 201, 530
Sjoevalov, Igor, 327
Sjojgoe, Sergej, 327
Sjtsjegolev, Igor, 327
Skaff, Elias, 580
Skalli, Nouzha, 353
Skavdal, Terje, 347
Skerrit, Roosevelt, 570, 571
Skilling, Vita Akapito, 177
Skjold, Stian, 82
Sklar, Morton, 723
Skrzypek, Slawomir, 270
Skuletic, Sreten, 138
Skundric, Petar, 632
Slakteris, Atis, 263
Slaveski, Trajko, 558
Slesers, Ainars, 263
Slim Helú, Carlos, 207
Sloot, Joran van der, 140
Slota, Jan, 499
Sluis, Wim van, 623
Sman Ismaël, 343
Smiljanic, Aleksandra, 145
Smirnov, Igor, 319
Smith, Derrick, 93, 94, 648
Smith, Jacqui, 317, 618
Smith, Roger Hamel, 573
Smith, Stephen Francis, 58, 182
Smolenov, Christo, 254
Snowdon, Warren Edward, 58
Soares Machado, Camilo, 701
Soberanes Fernández, José Luis, 207, 459
Soberón Valdés, Francisco, 510, 513
Sobjanin, Sergej, 327
Sócrates Carvalho Pinto de Sousa, José, 6, 143, 326, 567, 568
Soe Win, 117
Soebanov, Bachtijor, 232
Soebeliani, Koba, 77
Soeharto, Muhammad, 107 - 109, 233, 409
Soelajmanov, Noerlan, 112
Soeltanov, Bachyt, 111
Soetalinov, Moerat, 112
Sofu, Stanly Festus, 181
Sogavare, Manasseh, 180 - 182
Soilih, Soilih Mohamed, 473
Solana, Javier, 427, 688
Solbes Mira, Pedro, 277, 328, 634, 688
Soler, Berta de los Angeles, 512
Solís Carrión, Doris, 336
Solís Cerda, Rafael, 153
Solis Muñoz, Alejandro, 392
Sollie, André, 488
Solovtsov, Nikolaj, 632
Soltani, Bouguerra, 293
Solzjenitsyn, Aleksander Isajevitsj, 275
Somare, Arthur, 179
Somare, Michael Thomas, 179, 180
Somchai Wongsawat, 167
Somen, Kameraad, alias van Himadri Sen Roy, 162
Somers, Bart, 188
Sompong Amornwiwat, 167

Sondhi Limthongkul

Sondhi Limthongkul, 532
Soni, Ambika, 106
Sonjica, Buyelwa Patience, 423
Sontag, Susan, 395
Sonthi Boonyaratglin, 166
Sørensen, Jørgen Steen, 489
Sorensen, Ronald, 623, 624
Soria Escoms, Bernat, 277
Soro, Guillaume Kigbafori, 168, 169
Soros, George, 457
Sotorongo, Maria, 511
Souare, Ousmane, 295
Soughir, Bilal, 71, 373
Soughir, Kotob, 71
Soughir, Souhaieb, 71, 373
Souheil, Ahmed, 304
Soukhno, Sidna, 355
Souley, Saade, 243
Soultan, Hamoud Abdi, 348
Soumahoro, Youssouf, 169
Soumare, Assane, 355
Soumaré, Cheikh Hadjibou, 477
Sousa, Manuel Inocêncio, 598
Sousa, Óscar Aguiar, 173
Sova, Vasile, 319, 680
Sow, Abdou Aziz, 478
Sow, Ahmed, 171
Sow, Boubacar, 295
Spanta, Rangen Dadfar, 44
Spasenovski, Aco, 558
Spataro, Armando, 18
Spencer, Rudyard, 94
Spencer, Winston Baldwin (Baldwin), 640
Spidla, Vladimír, 606
Spiegelaere, Patrick De, 488
Spielberg, Steven, 160
Spinetta, Jean-Cyril, 263
Spiric, Nikola, 312
Spong, Gerard, 79, 140
Spotorno, Fausto, 692
Sprout, John, 241
Sreckovic, Srdjan, 632
Stambolic, Ivan, 147, 148
Stanisjev, Sergej, 253, 254
Stankovic, Boban, 147, 621
Stanzel, Scott Michael, 99
Stavrakis, Charilaos, 132, 613
Stavreski, Zoran, 558
Steinbrück, Peer, 615
Steinmeier, Frank-Walter, 376, 553
Stelmach, Volodymyr, 324
Stengel, Richard, 24
Stepaniuc, Victor, 319
Stephanou, Stephanos, 374
Stephen, Marcus, 177
Stern, Ernst Eduard, 450
Steward, Jane, 699
Stewart, Karen, 278
Stockman, René, 310
Stojanovski, Pero, 558
Stojev, Georgi, 255
Stoltenberg, Jens, 323, 628
Stolz, Sylvia, 73
Stone, Michael, 677
Stoop, Christian De, 188
Stortsjak, Sergej, 632
Strache, Heinz-Christian, 567
Straker, Louis, 655
Stratan, Andrej, 319
Strauss-Kahn, Dominique, 329
Stroessner Matiauda, Alfredo, 700, 701
Stroetsjenevski, Anton, 631
Strugar, Pavle, 442
Stuart, Elizabeth, 724
Stuart, Freundel, 570
Stubb, Alexander, 433, 534
Studds, Gerry Eastman, 395
Sturanovic, Zeljko, 138, 139
Styron, William Clark, 396
Subaydah, Abu, 157
Suberbiola, Igor, 328
Subero Isa, Jorge A., 89
Subramaniam, Sathasivan, 469
Suen Ming-yeung, Michael, 582
Suero Muñoz, Waldo Ariel, 456
Sufi, Hamud Khalid Naji al-, 36
Suger Cofiño, José Eduardo, 149
Suhaybi, Numan Salih al-, 36
Sukanaivalu, Netani, 60
Suker, Ivan, 441
Sukys, Raimondas, 264
Suleiman, Djama, 349
Suleiman, Michel, 39, 40, 526, 579, 580
Suleiman, Mohammed, 524
Sultan, kroonprins (bin Abdul Aziz al Saoed), 222
Sultan, Maqbul bin Ali, 220
Sumai, Salih Hasan, 36
Sun Jiazheng, 226
Sun Zhengcai, 226
Sunaidi, Ali bin Masud bin Ali al-, 220
Suplicy, Marta Teresa Smith de Vasconcelos, 695
Sura, Salih Ali Ba, 36
Surapong Suebwonglee, 167, 532
Suruma, Ezra, 57
Suryani, Artalyta, 586
Sustaita, Alicia, 692
Sutanovac, Dragan, 145, 632
Sutha Chansaeng, 167
Sutiyoso, H., 107
Suu Kyi, Aung San, 115 - 117, 347, 348
Suwit Khunkitti, 167
Svejnar, Jan, 501
Swaab, Dick, 384
Swaan, Abram de, 81
Swarathsingh, Kennedy, 573
Sy Savané, Ibrahim, 169
Sy, Cheikh Tidiane, 477
Sy, Habib, 477
Sylikiotis, Neoklis, 132
Sylla, Fanta, 172
Symonette, Theodore ('Brent'), 641
Szabo, Imre, 438
Szabo, Pal, 438
Szekely, Tamas, 438
Szekeres, Imre, 438
Szetey, Gabor, 440
Szilvasy, Gyorgy, 438
Szpilman, Wladyslaw, 270
Szucz, Erika, 438
Tabisa, Shokaya, 536
Tabourian, Alain, 580

T
Tadic, Boris, 127, 144 - 147, 247, 632, 633
Tadic, Ognjen, 312
Tagro, Désiré Asségnini, 169
Taha, Ali Osman, 536
Taha, Zubeir Beshir, 536
Tahir, Buhary Seyed Abu, 470
Tahiri, Abderrahman, 635
Tai, Sultan Hashim al-, 104
Taiana, Jorge Enrique, 388, 390
Tajani, Antonio, 306
Tak, André, 80
Talabani, Jalal, 104
Talansky, Morris, 396
Talat, Mehmet Ali, 132, 373, 374, 552, 612, 613
Talere, Beatrise, 264
Talmaci, Leonid, 319
Talos, Emmerich, 567
Tammur, Patrick, 179
Tan Abdullah, Siti Fatimah, geboren Tan Ean Hung, 470
Tanami, Koji, 285
Tanase, Alexandru, 680
Tancredo, Thomas Gerard (Tom), 214
Tandja, Mamadou, 243
Tang Jiaxuan, 226
Tang Ying-yen, Henry, 582
Tang, Ignacio Milam, 592, 593
Tanner, Lindsay James, 58
Tapan, Dada, alias Abdur Rashid Malitha, 719
Tapia Sainz, Jorge Ramiro, 694
Taqla, Youssef, 580
Tarculovski, Johan, 558
Tariceanu, Calin Constantin Anton Popescu, 273, 274
Tarlev, Vasile, 319
Tarmil, Jawad, 353
Tarradellas Espuny, Ferran, 112
Tarrah, Abdi Mohamed, 357
Tasjijev, Kamtsjybek, 112
Tata, Ratan Naval, 106
Taty Loutard, Jean-Baptiste, 53
Taunisila, Lepolo, 183
Tausinga, Job Duddly, 181
Taveirne, Pascal, 129
Tawil, Abdallah al-Abd al-Rahman, 218
Taya, Maaouiya Ould Sid Ahmed, 356
Tayé-Brook, Zerihoun, 552, 612
Tayer, Obaid al-, 223
Taylor, Charles Ghankay, 200, 238, 420
Taylor, Peter, 573
Tazjin, Marat, 111
Tbeishat, Abd-Razzak, 522
Tchatat, Clobert, 298
Tchuenté, Madeleine, 298
Tchuto, José Americo Bubo Na, 297
Tebus Torres, Maria dos Santos, 173
Tedesco, Juan Carlos, 388
Tefaatau, Gilles, 62
Tega, Martinus Hendrikus (Marcel), 199, 200
Téhoua, Amah Marie, 169
Teii, Tavau, 184
Teixeira dos Santos, Fernando, 630
Tej Bunnag, 532
Tekdi, Salma Bin, 355

Tellegen, Toon, 267
Temaru, Oscar Manutahi, 62
Temmar, Abdelhamid, 293
Templeton, Amelia, 342
Temsche, Hans Van, 130, 429
Temu, Puka, 179
Teodoresky, Filip, 319
Ter-Petrosjan, Levon, 68, 368 - 370
Terpstra, Doekle, 265
Tetaria, Charles, 62
Teterisa, Johan, 409
Tewolde Gebreselassie, 349
Téya, Jean Eudes, 235
Thabane, Motsoahae Thomas (Tom), 412, 413
Thaci, Hashim, 136, 137, 146, 147, 621
Thahane, Timothy, 413
Thaksin Shinawatra, 166 - 168, 531 - 533
Than Shwe, 115, 346 - 348
Thanh sr., Phung Quang, 118
Thani, sjeik Abdullah bin Khaled al-, 715
Thani, sjeik Abdullah bin Khalifa al-, 221
Thani, sjeik Abdullah bin Nasser bin Khalifa al-, 715
Thani, sjeik Abdulrahman bin Khalifa bin Abdul Aziz al-, 715
Thani, sjeik Fahd bin Jassem bin Mohammed al-, 715
Thani, sjeik Hamad bin Jassem bin Jabr al-, 221, 222, 225, 636, 714, 715
Thani, sjeik Hamad bin Khalifa al-, emir van Qatar, 221, 714, 715
Thani, sjeik Mohammed bin Khaled al-, 715
Thani, sjeik Nasser bin Mohammed bin Abdul Aziz al-, 715
Thani, sjeika Ghalia bint Mohammed bin Hamad al-, 715
Tharaldsen, Petter, 82
Thatcher, Mark, 593
Thein Sein, 117
Themistokleous, Kostas, 132
Thiam, Ousmane, 171
Thijn, Ed van, 80
Thomas, Gareth, 649
Thomas, Jomo, 654
Thomas, Tillman, 572
Thompson, David, 570
Thompson, Fred Dalton, 214
Thompson, Tommy George, 214
Thyssen, Marianne, 309, 549
Tian Chengping, 226
Tibbetts, Kurt, 649
Tichelaar, Jacques, 265
Tichonovski, Pjotr, 278
Tien-Long, Alain, 514
Tiensten, Paul, 179
Tigchelt, Paul Van, 669
Tijani, Saleh Hudeib al-, 536
Tikoca, Isoa, 61
Timochenko, alias Timoleón Jiménez, alias van Rodrigo Londoño Echeverri, 643
Ting, Joseph Shih, 693
Tirtschke, Alma, 482
Titikpina, Atcha, 302
Tjipilica, Paulo, 411
Tkesjelasjvili, Davit, 77
Tkesjelasjvili, Eka, 76
Tobback, Louis, 131
Toejmebajev, Zjansejt, 111
Toerdoemambetov, Toersoen, 112
Toertsjynov, Oleksandr, 324
Togoezbajev, Kazis, 467
Tohki, Abdolghani, 614
Toikeusse Mabri, Albert, 169
Tokai, Kisaburo, 109, 110
Toksoz, Cheryl, 592
Tom, Peter, 181
Tomada, Carlos Alfonso, 388
Tomeing, Litokwa, 176, 177
Tong Sang, Gaston, 62
Tong, Anote, 63
Tong, Harry, 63
Top, Noordin Mohammed, 586
Topolanek, Mirek, 25 - 27, 501
Tora, James, 181
Torfinn, Sven, 80
Torn, Kees, 268
Tørnæs, Ulla, 314, 490
Tornero Salinas, Carlos Alfonso, 458
Torossian, Levon Aslan, pseudoniem Henri Troyat, 377
Torrebiarte, Adela Camacho Sinibaldi de, 149
Torres Bohórquez, Doris, 646
Torres, Demóstenes Lázaro Xavier, 695
Torrijos Espino, Martín Erasto, 89, 94 - 96
Tosjmoehamedova, Dilirom, 231, 232
Totski, Konstantin, 83
Tou, Amar, 293
Touadera, Faustin-Archange, 235
Toufiq, Ahmed, 353
Toumi, Khalida, 293
Toungui, Paul, 595
Touré, Amadou Toumani, 171, 172, 296
Touré, Oumar Ibrahima, 171
Tourné, Daisy, 702
Towle, Richard, 481
Towungana, Langton, 540
Toybou, Moussa, 473
Tozaka, Milner, 181
Trabelsi, Nizar ben Abdelaziz, 10, 12
Traey, Eugène, 252
Transburg, Peter, 475
Traoré, Maharafa, 171
Traoré, Mamady, 295
Traoré, Salamatou, 244
Treichl, Andreas, 630
Tremonti, Giulio, 318
Trestikova, Helena, 26
Trichet, Jean-Claude, 624
Triet, Nguyen Minh, 117 - 120
Trieu, Nguyen Quoc, 118
Trillanes, Antonio Fuentes, 228
Trivelli, Paul A., 154
Troetnev, Joeri, 327
Troncoso Robles, Patricia, 392
Trong, Truong Vinh, 118
Trotz, Welton, 514
Troudi, Haiman El, 211
Trovoada, Miguel dos Anjos da Cunha Lisboa, 173
Trovoada, Patrice Émery, 172, 173
Troyat, Henri, pseudoniem van Levon Aslan Torossian, 377
Truyen, Nguyen Bac, 119
Trye, Hindole, 419
Tsai Hsun-hsiung, 663
Tsai Ing-wen, 663
Tsai, Michael, 288
Tsang Chun-wah, John, 159, 582
Tsang Tak-sing, 582
Tsang Yam-kuen, Donald, 48, 582
Tsapy, Joseph Lavoisier, 298
Tsegaye Gebre-Medhin, 352
Tsehaye, Seyoum, 349
Tsekoa, Mohlabi Kenneth, 413
Tseng, Ovid, 663
Tsewang Rigzin, 227
Tshimanga Mukeba, Laurent, 123
Tsiandopy, Jacky Mahafaly, 415
Tsiskarisjvili, Petre, 77
Tsjajka, Joeri, 327, 452
Tsjoedinov, Igor, 112, 113
Tsolmon, Tserendasj, 231
Tsvangirai, Morgan, 427, 540, 542, 544
Tsvetanov, Valeri, 254
Tuan, Tran Van, 118
Tuerenhout, Jef Van, 252
Tufton, Christopher, 94
Tu'ipelehake, prins van Tonga, 183
Tukiainen, Johanna, 433
Tuma, Zdenek, 26
Tuomioja, Erkki, 433
Tupou IV, Taufa'ahau, voormalig koning van Tonga, 183
Turco, Ottaviano del, 493
Türk, Danilo, 452
Turner Montenegro, Rosario E., 94, 95
Turnquest, Orville ('Tommy'), 641
Turtelboom, Annemie, 188, 428, 609
Tusk, Donald, 270, 271, 272, 273
Tutu Muna, Ama, 298
Twal, Fouad, aartsbisschop van Jeruzalem, 401
Twigg, Derek, 78
Txeroki, alias van Mikel Garikoitz Aspiazu Rubina, 688
Tymosjenko, Joelia, 324 - 326, 685, 686

U

Uata, Tui, 183
Uata, 'Uliti, 183
Ubad, Mahmud Muhammad, 36
Ugalde Ramírez, Luis Carlos, 207
Ugljanin, Sulejman, 632
Ugwu, Charles Chukwuma, 416
Uhm, Dennis van, 269
Uhrlau, Ernst, 256
Ulaym, Muhammad al-, 218, 713
Ulemek, Milorad ('Legija'), 147, 633
Umar, Aliyu Modibbo, 416
Umbrakato, Ameril, 584
Umbral, Francisco, pseudoniem van Francisco Pérez Martínez, 689
Unger, Roberto Mangabeira, 334
Uni Vega, Nolberto, 258
Unno, Flohr, 518
Upao, Wahab, 228
Uribe Vélez, Álvaro, 258, 336, 642 - 646, 705
Urpilainen, Jutta, 433
Urquía, Roberto Daniel, 389
Urquiza, Javier María de, 691

Ursu, Vasile, 319
Urusemal, Joseph, 177
Ushar, Abd-al-Aziz Nur, 539
Usman, Shamsuddeen, 416
Uspaskich, Viktor, 264
Utoikamanuover, Siosiua, 183
Uwais, Abd al-Rahman Muhammad al-, 223
Uwazuruike, Ralph, 417
Uwilingiyimana, Agathe, 603
Uyl, Johannes Marten (Joop) den, 140, 517
Uzelac, Slobodan, 441
Uzun, Ahmet, 72

V
Vaitiekunas, Petras, 247
Vakartsjoek, Ivan, 324
Valderas Garrido, Blanca, 391
Valdés Menéndez, Ramiro, 510
Valdés Mesa, Salvador, 511
Valdez Albizu, Héctor, 89
Valentin, Jean-Jacques, 92
Valentini, Jean-Pierre, 170
Valentovic, Ivan, 498
Valkeniers, Bruno, 188, 311
Vall, Ely Ould Mohammed, 356
Vall, Nebghouha Bint Mohamed, 355
Vallarino, Carlos Alberto, 94
Vallejo Guarín, Edgar Guillermo, alias Beto el Gitano, 645
Vanackere, Steven, 610
Vandecasteele, Joost, 250
Vandekerckhove, Freddy, 612
Vandercam, Serge, 252
Vanderlinden, Chris, 669
Vanderpool-Wallace, Vincent, 641
Vanderpoorten, Marleen, 131
Vandeurzen, Johan Maria Gerardus (Jo), 11, 188, 248, 552, 669
Vanhanen, Matti Taneli, 434, 615
Vanhecke, Frank, 188, 669, 670
Vanoy Murillo, Ramiro, alias Cuco, 644
Vanvelthoven, Peter, 672
Vardanjan, Vardan, 369
Vargas Maldonado, Miguel, 89, 455, 456
Vasjadze, Grigol, 378
Vasjoenyk, Ivan, 324
Vásquez Morales, Ricaurte, 95
Vassiliou, Androulla, 248
Vatsjejsjvili, Nikoloz (Nika), 77
Vayeshnoi, Lekh Ram, 60
Vázquez Muñoz, Tania, 207
Vázquez Rosas, Tabaré Ramón, 544, 702, 703
Veer, Jeroen van der, 320
Veerman, Cornelis Pieter (Cees), 565
Vega, Gaspar, 330
Vegara Figueras, David, 500
Vehapi, Idriz, 147, 621
Veiga, José Maria, 598
Veiga, Justino, 173
Veiga, Manuel Monteiro da, 598
Vejonis, Raimonds, 263
Vela Valdés, Juan, 510
Velasco Baraona, Luis Antonio Belisario (Belisario), 390
Velasco Brañes, Andrés, 391, 699
Velásquez, Cesár Mauricio, 642
Velázquez Cobiella, Ena Elsa, 510
Veldre, Vinets, 263
Velopoulos, Kyriakos, 436
Velthuijs, Max, 446, 447
Veltroni, Walter, 78, 262, 620
Velzen, Krista van, 82
Venecia jr., José Claveria de, 228, 229
Venecia sr., José de, 229
Venetiaan, Runaldo Ronald (Ronald), 517 - 519
Vera Bejarano, Cándido, 701
Vera Cruz, Tomé Soares de, 172, 173
Verbeek, Leen, 80
Verbeet, Gerdi, 79
Verbeke, Johan, 146
Verberg, George, 494
Verbrugge, Hein, 161
Verburg, Gerritje (Gerda), 668
Verdier, Jérôme, 238
Verdonk, Maria Cornelia Frederika (Rita), 265, 445, 566
Verebasaga, Nimilote, 60
Veres, Janos, 438
Vergès, Jacques, 47
Verhaeghen, Paul, 488
Verhaeren, Jacco, 161
Verhagen, Maxime Jacques Marcel, 42, 197, 445, 523
Verhofstadt, Guy, 8 - 12, 71, 131, 188, 189
Vernaudon, Émile, 62
Verryn, Paul, 423
Verstappen, Wim, 497
Vervloesem, Marcel, 129, 373
Vervotte, Inge, 11, 188
Verwey-Jonker, Hilda, 446
Verwilst, Herman, 486, 550
Vetsjerka, Vintsoek, 277
Vezzaz, Abderrahmane Ould Hamma, 355
Victor, Tedde, 571
Videnov, Jean, 253
Vido, Julio Miguel de, 388
Viegas Santiago, José da Graça, 173
Vieira, João Bernardo ('Nino'), 296 - 298
Vielmann Montes, Carlos Roberto, 149
Vilanova Chica, Jaime Roberto (Roberto), 90
Villallonga y Cabeza de Vaca, José Luis de, 689
Villanueva Madrid, Mario Ernesto, 458
Villegas Quiroga, Carlos, 694
Vinkenoog, Simon, 250
Vinsky, Josyp, 324
Virola, Romulo, 229
Vis, Jan, 681
Visser, Barbara, 268
Vito, Elio, 318
Vivanco Inostroza, José Miguel, 705
Vivian, Mititaiagimene Young (Young), 178
Vogelaar, Catharina Pieternella (Ella), 80, 142, 681
Vohor, Serge, 184
Vohra, Narinder Nath, 662
Volker, Kurt, 723
Volkert, Klaus, 133
Vollenhoven, Pieter van, 267
Vondra, Alexandr, 26
Voordewind, Joël, 161
Voronin, Vladimir, 319, 680
Vos, Willem de, 384
Vosganian, Varujan, 274
Votron, Jean-Paul, 486, 550
Voulgarakis, Georgios, 553, 554
Vovkoen, Vasyl, 324
Vrabie, Vitalie, 319
Vries, Jack de, 19
Vries, Peter R. de, 140
Vriesekoop, Bettine, 161
Vucinic, Boro, 138, 139
Vuibau, Tevita, 60
Vujanovic, Filip, 559
Vukelic, Branko, 441

W
Waal, Lodewijk de, 682
Wa'ays, Elmi Obsieh, 348
Wade, Abdoulaye, 476 - 479, 484
Wadi, Ishmael, 123
Waena, Nathaniel Rahumaea, 181
Wafa, Susan, 596
Wafio, Jean Serge, 235
Waghef, Yahya Ould Ahmed el, 355
Wagner Tizón, Edward Allan (Allan), 155
Wagoner, Rick, 674
Wakabayashi, Masatoshi, 109
Waldheim, Kurt Josef, 23
Walker, Paul, 212
Wallisch, Erna, 142, 143
Walsum, Peter van, 360
Walters, Jason, 81
Wamalwa, Michael Christopher, 601, 602
Wan Azizah, Wan Ismail, 469
Wan Gang, 226
Wang Ching-feng, 663
Wang Guangtao, 226
Wang Guilan, 161
Wang Jin-pyng, 663
Wang Lequan, 227
Waradi, Taito, 60
Wathelet, Melchior, 188
Wazir, Khalid Ibrahim al-, 36
Webb, Jim, 30
Weber, Axel, 375
Weerasak Kowsurat, 167
Wehby, Don, 648
Weijts, Christiaan, 496
Weir, Reginald, 16
Weizman, Ezer, 399
Weizmann, Chaim, 399
Wekesa, Noah, 600
Welenu, Domingos, 411
Wellink, Nout, 383, 550, 611, 624, 625, 683
Wells, George, 184
Wen Jiabao, 49, 89, 225 - 227, 283, 344, 483, 581, 722
Werner, Pierre, 623
Wéry, Marthe, 253
Wesphael, Bernard, 128
Westenthaler, Peter, 451
Westergaard, Kurt, 198, 314
Westerouen van Meeteren, Menso, 267
Wetangula, Moses M., 600, 601
Wever, Bart De, 188, 191, 429, 550
Whyte, Winston, 571
Widmer-Schlumpf, Eveline, 204
Wiegersma, Friso, 385
Wientjes, Bernard, 198

Wijnberg, Nachoem, 448, 496
Wijsmuller, John, 21
Wilane, Abdoulaye, 477
Wilde, Eduard Leo Louis (Edy) de, 447
Wilders, Geert, 79, 80, 142, 196 - 198, 265, 311, 383, 407, 523, 681
Willebrands, Johannes Gerardus Maria, voormalig aartsbisschop van Utrecht, 449
Willem-Alexander, kroonprins der Nederlanden, 265
Willems, Patrick, 487
William of Wales, prins (huis van Windsor), 260
Williams, Charles, 571
Williams, Colin, 654
Williams, Daniel, 572
Williams, Earl, 571
Williams, Rowan, 135
Wilmink, Willem, 446
Wilson, Joseph C., 340
Wilson, Kim, 641
Wiltord, Muriel, 650
Winants, Alain, 248
Winfrey, Oprah Gail, 393, 707
Winterkorn, Martin, 376
Wirayuda, Hassan, 586
Wittenberg, Dick, 496
Wittenberg, Jacqueline, 266
Wo Weihan, 722
Wolfensohn, James David, 229
Wolff, Alejandro, 360
Wolff, Jaap, 627
Wolff, Johan Frederik (Joop), 449, 450
Wolfowitz, Paul Dundes, 99, 122, 417
Wolfsen, Aleid, 20
Wong Kan Seng, 471
Wong Yan Lung, 582
Wong Ying-yen, Penelope (Penny), 58
Woolmer, Bob, 94
Worsely-Worswick, John, 543
Wowereit, Klaus, 315
Wright, Jeremiah, 214 - 216, 280, 394
Wright, Mary Ann (Ann), 87
Wu Aiying, 226
Wu Nai-jen, 288
Wu Poh-hsiung, 344
Wu Yi, 49, 226
Wuffli, Peter, 205
Wurzelbacher, Samuel, alias Joe the Plumber, 656
Wutthipong Chaisaeng, 167
Wyckmans, Barbara, 488
Wymersch, Guido Van, 669

X
Xhaferi, Musa, 558
Xhemaili, Hisen, 558
Xi Jinping, 225
Xicay Poz, Marco Antonio, 150
Xie Xuren, 226
Xu Shaoshi, 226

Y
Yadav, Lalu Prasad, 162
Yadel, Brahim, 14
Yagcilar, Mahir, 147, 621
Yaha, Mohamed Abdellahi Ould, 355
Yahya, Sharifa bint Khalfan bin Nasser al-, 220
Yalcinkaya, Abdurrahman, 203
Yami, Wabran al-, 715
Yang Chunlin, 228
Yang Jiechi, 226, 376, 536
Yano, Alexander B., 584
Yao, Diego Albator, 235
Yapa Koseng, 532
Yar'Adua, Turai, 416
Yar'Adua, Umaru Musa, 416 - 418
Yasser, Mohammed Ali, 36
Yau Tang-wah, Edward, 582
Yawar, Jabbar, 27
Yaya Marafa, Hamidou, 298, 299
Yayla, Atilla, 85
Yazghi, Mohamed el, 353
Yazici, Hayati, 636
Yezza, Hicham, 317
Yi So-yeon, 290
Yiin Chii-ming, 663
Yin Weimin, 226
Yip, Michel, 62
Yogi, maharishi Mahesh, geboren Mahesh Prasad Varma, 162
Yoka, Aimé Emmanuel, 53
Yosano, Kaoru, 109
You In-chon, 290
You, Roy Mickey, 184
Youla, Mohammed, 295
Younis, Hassan, 201
Younus, Muhammed, 719
Youra, Bebhah Ould Ahmed, 355
Youssouf, Mahamoud Ali, 348
Ypsilanti, Andrea, 432
Yu Myung-hwan, 290
Yudhoyono, Susilo Bambang, 108, 109, 409, 586, 590
Yue Chung Yee, Denise, 582
Yunus, Muhammad, 341
Yusgiantoro, Purnomo, 408
Yusuf Ahmed, Abdullahi, 357

Z
Zadjali, Hamud bin Sangur bin Hashim al-, 220
Zaev, Zoran, 558
Zaher, Mohammad, 315
Zahoud, Abdelkebir, 353
Zaia, Luca, 318
Zaid Ibrahim, Mohamed, 469
Zajnabiddinov, Sajddzjahon, 232
Zajtsev, Anatoli, 77
Zakaria, Damane, 235
Zaki, Zakia, 46
Zalans, Edgars, 263
Zaldívar Larraín, Miguel Adolfo Gerardo (Adolfo), 390
Zalm, Gerrit, 20, 684
Zamane, Laili, 473
Zanga-Kolingba, Désire, 235
Zapatero, José Luis Rodríguez, 143, 153, 201, 202, 276, 277, 302, 328, 454, 479, 569, 608, 634, 688, 689
Zappelli, Daniel, 639
Zardari, Asif Ali, 639, 662
Zarifi, Hamrochon, 531
Zarkasih, alias Mbah, 408
Zatlers, Valdis, 263
Zavala Valladares, María, 155
Zawa, Ambroise, 235
Zawahiri, Ayman al-, 300, 401, 537
Zawawi, Umar bin Abd al-Munim al-, 220
Zdrojewski, Bogdan, 270
Zebari, Hoshyar Mahmud, 27, 144
Zedkaia, Jurelang, 176
Zeidane, Zeine Ould, 355
Zeine, Ali Lamine, 243
Zeitlhofer, Hannah, 630
Zelaya Rosales, José Manuel (Mel), 151, 152
Zeltser, Emanuel, 690
Zembe, Luxon, 543
Zeng Hongling, 405
Zeng Jinyan, 160, 527
Zeng Peiyan, 226
Zeng Qinghong, 226
Zerhouni, Noureddine Yazid, 292 - 294
Zevallos Gonzales, Fernando, 155
Zhai Ju, 124
Zhai Zhigang, 582
Zhang Mingqing, 664
Zhang Qingwei, 226
Zhang Wei, 582
Zhang Weiqing, 226
Zhang Yuanyuan, 178
Zhao Ziyang, 160
Zharku, Lutfi, 147, 621
Zheng Enchong, 160
Zhou Ji, 226
Zhou Yongkang, 226
Zia, Begum Khaleda (Khaleda), 716 - 718
Zibe, Sasa, 179
Zin Mohamed, Mohamed, 469
Zin, Abdullah, 163
Zingas, Aurélien Simplice, 235
Zjamisjev, Bolat, 111
Zjaparov, Akylbek, 112
Zjelev, Jevgeni, 254
Zjirinovski, Vladimir, 200
Zjoeganov, Gennadi, 23, 200
Zjoekov, Aleksander, 327
Zoayter, Ghazi, 580
Zoebkov, Viktor, 327, 534
Zoellick, Robert Bruce, 484
Zoerabisjvili, Salome, 76
Zogaj, Arigona, 22
Zorigt, Dasjdordzj, 587
Zourang, Moustapha, 477
Zubai, Salam al-, 102
Zubayr, Muhammad bin, 220
Zubkov, Victor, 162
Zucula, Paulo, 475
Zuhri, Sami Abu, 398
Zulhasnan Rafique, 469
Zuluaga Lindo, alias el Gordo, 644
Zuma, Jacob, 421, 422
Zumwinkel, Klaus, 133, 138
Zündel, Ernst, 73
Zupljanin, Stojan, 147, 633
Zuroff, Efraim, 143
Zwagerman, Joost, 496
Zwettler, Johann, 451

KALENDER 2008

	JANUARI					FEBRUARI					MAART					APRIL				
maandag		7	14	21	28		4	11	18	25		3	10	17	24	31		7	14	21	28
dinsdag	1	8	15	22	29		5	12	19	26		4	11	18	25		1	8	15	22	29
woensdag	2	9	16	23	30		6	13	20	27		5	12	19	26		2	9	16	23	30
donderdag	3	10	17	24	31		7	14	21	28		6	13	20	27		3	10	17	24	
vrijdag	4	11	18	25		1	8	15	22	29		7	14	21	28		4	11	18	25	
zaterdag	5	12	19	26		2	9	16	23		1	8	15	22	29		5	12	19	26	
zondag	6	13	20	27		3	10	17	24		2	9	16	23	30		6	13	20	27	

	MEI					JUNI					JULI					AUGUSTUS				
maandag		5	12	19	26		2	9	16	23	30		7	14	21	28		4	11	18	25
dinsdag		6	13	20	27		3	10	17	24		1	8	15	22	29		5	12	19	26
woensdag		7	14	21	28		4	11	18	25		2	9	16	23	30		6	13	20	27
donderdag	1	8	15	22	29		5	12	19	26		3	10	17	24	31		7	14	21	28
vrijdag	2	9	16	23	30		6	13	20	27		4	11	18	25		1	8	15	22	29
zaterdag	3	10	17	24	31		7	14	21	28		5	12	19	26		2	9	16	23	30
zondag	4	11	18	25		1	8	15	22	29		6	13	20	27		3	10	17	24	31

	SEPTEMBER					OKTOBER					NOVEMBER					DECEMBER				
maandag	1	8	15	22	29		6	13	20	27		3	10	17	24	1	8	15	22	29
dinsdag	2	9	16	23	30		7	14	21	28		4	11	18	25	2	9	16	23	30
woensdag	3	10	17	24		1	8	15	22	29		5	12	19	26	3	10	17	24	31
donderdag	4	11	18	25		2	9	16	23	30		6	13	20	27	4	11	18	25	
vrijdag	5	12	19	26		3	10	17	24	31		7	14	21	28	5	12	19	26	
zaterdag	6	13	20	27		4	11	18	25		1	8	15	22	29	6	13	20	27	
zondag	7	14	21	28		5	12	19	26		2	9	16	23	30	7	14	21	28	

KEESINGS HISTORISCH ARCHIEF

Uitgave
stichting Keesings Historisch Archief
Oudezijds Voorburgwal 249
1012 EZ Amsterdam

Redactie en administratie
J.J. Viottastraat 21
1071 JN Amsterdam
telefoon: 020-4704303
telefax: 020-6641589
e-mail: info@kha.nl
website:www.kha.nl
www.kha-vlaanderen.be

Bestuur
Mr. G.-M. A. X. Weijer, voorzitter
Drs. P.A.R. van der Erve, secretaris/penningmeester
Dr. M. Evers, lid

© Keesings Historisch Archief

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.